MɨKÁNDA LORỤ 'Bɨ LOMO Kɨ́ DOSỊ́ ÉYỊ́ E

Baka (Sudan) 2017 Edition

© Wycliffe Bible Trans-
lators, Inc

This Bible is copyrighted by Wycliffe Bible Translators (Wycliffe.org) and is printed with permission by the Digital Bible Society (dbs.org) for non-commercial use.

This Bible is available for free download in a variety of digital formats at dbs.org/bibles.

Language:
Country:
Publisher:
Copyright: © Wycliffe Bible Translators, Inc
Last Updated: 2023-10-20
ID: 2e98eefb-1263-4125-b988-202a92d0873e
ISO: bdh
ISBN:

Dosí éyí e 4
Matáyo 48
Márɨko 81
Lúka 103
Yiwáni 139
Moko 'bɨ 'yịmɨkása e 169
Róma 203
1 Korịndo 218
2 Korịndo 234
Galatíya 243
Éfeso 249
Phílịpo 254
Kolósayi 258
1 Tasalonịka 262
2 Tasalonịka 266
1 Timatíyo 268
2 Timatíyo 273
Tịto 277
Felemúna 280
Ébere 282
Yakóbo 294
1 Pétero 298
2 Pétero 303
1 Yiwáni 306
2 Yiwáni 310
3 Yiwáni 311
Yụ́da 312
'Dódoógụ 314

Dosị́ éyị́ e

Ledre gɨ ro bṵ́kṵ bɨ Dosị́ éyị́ e ní

Tónóne gɨ sɨmɨ kápita 1-11 bṵ́kṵ ba uku ledre gɨ ro dosị́ éyị́ e za mbá. Uku ledre gɨ ro ledre bɨ Lomo otoogṵ do sogo káṇgá ba kɨ́ éyị́ ga bɨ sɨmɨné ní mbá, kɨ́ngaya 'yịma'dí e bɨ oto yée káa do ngére e do éyị́ e za mbá ní. Bṵ́kṵ ba uku kpá ledre gɨ ro lúyú ledre kɨ́ 'do'dó ogṵnɨ́ do sogo káṇgá káa be 'di. Zɨ́a kpá úku ledre gɨ ro ngíti géyị tara e kɨ́ ngíti géyị sị́ do 'yị e ogṵnɨ́ káa be 'di, kɨ́ káa zɨ́ bɨ Lomo gelé Abarayáma gɨ sɨmɨ kúfú bɨ Yṵ́da ní kɨ́ bulún-du bulúndu née zɨ́ye ídíye 'yị ga bɨ kɨ́ ledreyé owóowó ní gɨ ro zɨ́ne 'dódo roko'bṵné zɨ́ye gɨ ro zɨ́ye 'dódotátá a zɨ́ ngíti géyị 'yị e.
Kápita 12-50 uku ledre gɨ ro Abarayáma kɨ́ 'yị 'bɨ 'be ené e kpá kɨ́ ledre gɨ ro owṵ́ 'bɨ ené Isáka kpá kɨ́ ledre owṵ́ 'bɨ Isáka Yakóbo kɨ́ ledre owṵ́ 'bɨ ené Yakóbo kɨ́ owṵ́ ga bɨ 'bɨ Yakóbo sokó doa gbre ní, kɨ́ngaya gɨ ro Yoséfa.
Bṵ́kṵ ba uku ledre kpá gɨ ro káa zɨ́ bɨ Lomo ndɨsị lúrú bi kacɨ́ 'yị ené ga bɨ kɨ́ ledreyé owóowó ní, abú nɨyí lá 'yị e ca dongará tṵ́'dṵ́ 'yị ga bɨ ndɨsɨnɨ́ óto úndru bɨcayi lomo ní. Uku kpá ledre gɨ ro káa zɨ́ bɨ Lomo ndɨsị óto komoné gɨ ro zɨ́ 'yị ené e ndɨ́sị óto úndruné zɨ́ye ndɨsɨyé méngị ledre bɨ nɨ óto née zɨ́ne ídíne owóowó do komo 'yị e mbá ní.
Bṵ́kṵ ba, kɨ́ Ólṵ́ógṵ kɨ́ Lévị e kɨ́ Ólo 'yị e, nda kɨ́ Gbre lorṵ, Yṵ́da e ndɨsɨnɨ́ ndólo yée “Lorṵ e” togṵ́ wá, “Lorṵ 'bɨ Mṵ́sa.”

Ledre gɨ ro Dosị́ éyị́ e

1 Dosị́ éyị́ e tonónɨ́ kóo káa, Lomo oto ere e kɨ́ do sogo káṇgá. 2 Do sogo káṇgá nɨ aka kóo tɨ́ lá nyáráne, éyị́ e ndanɨ́ kóo doa mbá wá, zɨ́ mɨtṵlṵrṵ ídíne dṵṵ́ ne mbṵṵ́ do mongṵ́ mɨkavu. Zɨ́ Lomo kóo ndɨsɨné gámáne do iní née lá dṵṵ́ ne.
3 Zɨ́ Lomo úku ledre kɨ́dí, “Bimɨóṇgó idí óṇgó.” Káa zɨ́ bɨ Lomo uku ní, zɨ́ bi tɨ́ óṇgóne. 4 Zɨ́ Lomo ídíne kɨ́ rokinyi gɨ ro bimɨóṇgó, zɨ́a ífi dongará bimɨóṇgó e kɨ́ mɨtṵlṵrṵ. 5 Zɨ́a ɨ́fɨ́ ɨrɨ bimɨóṇgó kɨ́dí, “Kadra” zɨ́ ɨrɨ mɨtṵlṵrṵ ídí 'bɨ ené “Ndṵlṵ.” Zɨ́ kadra útúne, zɨ́ bi áráne. Née go sɨ́lɨ́ kɨ́é'do.
6 Zɨ́ Lomo úku ledre kɨ́dí, “Bi fúó idí ídí gɨ ro zɨ́a ífi dongará iní kɨ́ ezené iní.” 7 Née ní, zɨ́ Lomo óto bifúó. Zɨ́a ífi dongará iní bɨ 'dága kɨ́ wo bɨ do káṇgá ní. Zɨ́a méngị roné tɨ́ kenée. 8 Zɨ́ Lomo ɨ́fɨ́ ɨrɨ bi bɨ 'dága ní kɨ́dí, “Ere.” Zɨ́ kadra útúne, zɨ́ bi áráne, née go gbre sɨ́lɨ́.
9 Zɨ́ Lomo úku ledre kɨ́dí, “Iní máa wo bɨ do káṇgá ní idí yóko roné do bi kɨ́é'do zɨ́ ngáká bi ídíne sága.” Zɨ́ ledre née méngị roné tɨ́ kenée. 10 Zɨ́ Lomo ɨ́fɨ́ ɨrɨ ngáká bi née kɨ́dí, “Káṇgá,” zɨ́a ɨ́fɨ́ ɨrɨ iní ga bɨ yokonɨ́ royé do bi kɨ́é'do ní, “Mɨkavu e” Zɨ́ye émeyé komo Lomo.
11 Zɨ́ Lomo úku ledre kɨ́dí, “Káṇgá idí ndíkiógṵ ṛɨ́kɨ́ do kúfú éyị́ e. Idínɨ́ ṵ́tṵ do ánáye kɨ́ kúfúye e sɨmɨyé gɨ ro zɨ́ye ndɨsɨyé ṵ́tṵtátá royé.” Zɨ́ ledre née méngị roné tɨ́ kenée. 12 Zɨ́ káṇgá ndíkiógṵ kúfú éyị́ e kacɨ́ ṛɨ́kɨ́ sɨ́ doyé e mɨngúngúcua. Sɨmɨ bɨ Lomo lurú éyị́ ga gére née nɨyí go tɨ́ kenée ní, zɨ́a ídíne kɨ́ rokinyi. 13 Zɨ́ kadra née útúne, zɨ́ bi áráne, née go ota sɨ́lɨ́.
14 Zɨ́ Lomo úku ledre kɨ́dí, “Bimɨóṇgó e idínɨ́ ídí komo ere gɨ ro zɨ́a ífi dongará kadra kɨ́ ndṵlṵ gɨ ro zɨ́ 'yị e ówo toso ndumu kɨ́ lɨmɨ kɨ́ sɨ́lɨ́ e kpá kɨ́ sɨmɨbi e gɨ roa. 15 Bimɨóṇgó ga bɨ komo ere née idínɨ́ ndɨsị óṇgó bi do sogo káṇgá.” Zɨ́ye méngị royé tɨ́ kenée. 16 Lomo oto mɨngburoko éyị́ mɨóṇgó e gbre gɨ ro zɨ́ye ndɨsɨyé óṇgó bi. Kadra oṇgó 'bɨ ené bi kɨ́ kadra. Éfé oṇgó 'bɨ ené bi kɨ́ ndṵlṵ. Zɨ́a kpá óto kele e. 17 Lomo oto éyị́ ga gére komo ere íri gɨ ro zɨ́ye ndɨsɨyé óṇgó bi do sogo káṇgá. 18 Ngíti a oṇgó 'bɨ ené bi kɨ́ kadra, ngíti géyị 'bɨ eyé kɨ́ ndṵlṵ gɨ ro ífi dongará bimɨóṇgó kɨ́ mɨtṵlṵrṵ. Sɨmɨ bɨ Lomo lurú éyị́ ga gére née mengɨnɨ́ royé go tɨ́ kenée ní, zɨ́a ídíne kɨ́ rokinyi. 19 Zɨ́ kadra née útúne, zɨ́ bi áráne, née go eso sɨ́lɨ́.
20 Zɨ́ Lomo úku ledre kɨ́dí, “Iní idí ndíkiógṵ tṵ́'dṵ́ éyị́ trɨdrɨ bɨ nɨyí ndɨsɨ sɨmɨ iní kacɨ́ ṛɨ́kɨ́ sɨ́ doyé mbá, solṵ́ e idínɨ́ ídí 'bɨ eyé komo ere 'dága, zɨ́ye ndɨ́sɨ ɨnyɨ lóʼbó royé sɨmɨ síli 'dága.” 21 Née ní zɨ́ Lomo ótoógṵ mɨng-buroko bangá iní e kpá kɨ́ ngíti géyị ṛɨ́kɨ́ éyị́ trɨdrɨ ga bɨ 'bɨ iní ní. Zɨ́a kpá ótoógṵ ṛɨ́kɨ́ sɨ́ do solṵ́ e. Sɨmɨ bɨ Lomo lurú éyị́ ga gére née mengɨnɨ́ royé go tɨ́ kenée ní, zɨ́a ídíne kɨ́ rokinyi. 22 Zɨ́ Lomo íʼbí úndru zɨ́ éyị́ trɨdrɨ ga gére née zɨ́a úku ledre kɨ́dí, “Ídísé étrɨ zɨ́se ídíse tṵ́'dṵ́ tṵ́'dṵ́ tṵ́'dṵ́ sɨmɨ mɨkavu e mbá. Solṵ́ e idínɨ́ kpá étrɨ zɨ́ye ídíye tṵ́'dṵ́ tṵ́'dṵ́ tṵ́'dṵ́ do sogo káṇgá.” 23 Zɨ́ kadra née útúne, zɨ́ bi áráne, née go ɨnyɨ sɨ́lɨ́.
24 Zɨ́ Lomo úku ledre kɨ́dí, “Káṇgá idí ndíkiógṵ ṛɨ́kɨ́ sɨ́ do bangá e. Yée ga bɨ ndɨsɨnɨ́ ṵ́lṵ́ yée 'be, bangá

súwú e nda kɨ́ éyị́ trịdrị́ máa yée ga bɨ́ ndịsịnɨ́ ndéré kɨ́ do sɨmɨyé bi ní.” Zɨ́ éyị́ ga gére née méngị́ royé tɨ́ kenée. 25 Zɨ́ Lomo óto bangá ga gére née, yée ga bɨ́ gɨ́ ro do ụ́lụ́ yée ní kacɨ́ sị́ doyé, bangá súwú e 'bɨ́ eyé kpá kacɨ́ sị́ doyé, nda kɨ́ éyị́ trịdrị́ máa yée ga bɨ́ ndịsịnɨ́ ndéré kɨ́ do sɨmɨyé bi ní kpá kacɨ́ sị́ doyé. Sɨmɨ́ bɨ́ Lomo lúrú éyị́ ga gére née mengịnɨ́ royé go tɨ́ kenée ní, zɨ́ye útúásáye kacɨ́ komoa.

26 Zɨ́ Lomo úku ledre kɨ́dí, “Idízé mu yéme 'yịma'dí e káa do tosozé, zɨ́ye ídíye káa zɨ́ze ní, do ídíye ye ngére e do kénzé e, solụ́ e nda za kɨ́ ṛíkí sị́ do éyị́ trị-drị e mbá.”

27 Née ní zɨ́ Lomo go yéme 'yịma'dí káa zɨ́ ne ní,
zɨ́a yéme wo go tɨ́ kenée káa zɨ́ ne ní,
yeme yée o'do kɨ́ kára.

28 Zɨ́a í'bí úndru zɨ́ye kɨ́dí, “Ídísé ndíki tụ́'dụ́ owụ́ e gɨ́ ro zɨ́ bulúndusé e ídíye tụ́'dụ́ tụ́'dụ́ do sogo káṇgá.” Zɨ́se ídíse kéye káa do ngére e do kénzé e, solụ́ e kpá kɨ́ ngíti géyị́ éyị́ trịdrị́ ga bɨ́ do sogo káṇgá ní za mbá.

29 Née ní, zɨ́ Lomo úku ledre zɨ́ye kɨ́dí, “Máí'bí ṛíkí sị́ do kúfú éyị́ ga bɨ́ ndịsịnɨ́ áná mɨáná kɨ́ mɨáná kágá ga bɨ́ kɨ́ kúfúye sɨmɨyé ní go zɨ́se do sogo káṇgá ba mbá káa do éyị́ mɨánu zɨ́se. 30 Bɨ́ kenée ní, ṛíkí sị́ do bangá e mbá, solụ́ e nda kɨ́ éyị́ trịdrị́ máa yée ga bɨ́ ndịsịnɨ́ ndéré kɨ́ do sɨmɨyé bi ní, mái'bí mbílí éyị́ e go zɨ́ye káa do éyị́ mɨánu.” Zɨ́ éyị́ ga gére née méngị́ royé tɨ́ kenée. 31 Zɨ́ Lomo lúrú éyị́ ga bɨ́ mengị́ yée née ní zɨ́ye émené komoa. Zɨ́ kadra née útúne, zɨ́ bi áráne, née go ịnyị́ doa kéṛí sị́lí.

2 Gị ona, moko 'bɨ́ otoogụ ere e kɨ́ do sogo káṇgá za kɨ́ ngíti géyị́ éyị́ e mbá ní zɨ́ Lomo méngiónzó a. 2 Lomo mengịonzó kóo moko ga gére née mbá sɨmɨ́ sị́lí ịnyị́ doa kéṛí, nda sɨmɨ́ sị́lí ịnyị́ doa gbre máa née zɨ́a 'dówụ́roné gɨ́ sɨmɨ́ moko bɨ́ kóo ndịsị́ méngị́ a ní. 3 Zɨ́ Lomo óto sị́lí bɨ́ ịnyị́ doa gbre née kɨ́ ledrené owóowó gɨ́ zɨ́a 'dowụ́ kóo roné sɨmɨa gɨ́ sɨmɨ́ moko 'bɨ́ ótoógụ éyị́ e bɨ́ kóo ndịsị́ méngị́ a ní.

Ádama e kɨ́ Áwa sɨmɨ́ Édene

4 Ngére Lomo † otoogụ kóo ere e kɨ́ do sogo káṇgá kenée.

Sɨmɨ́ bɨ́ Ngére Lomo otoogụ ere e kɨ́ do sogo káṇgá ní, 5 fụtụ́ éyị́ ndanɨ́ eyé aka kóo do sogo káṇgá mbá wá gɨ́ zɨ́a Lomo uku aka kóo bɨ́ yaá iní idí mu tónó é'dị ní wá, 'yịma'dí ndaá aka kóo gɨ́ ro méngị́ moko do sogo káṇgá kpá wá. 6 Tɨ́ lá iní ndịsị́ aka kóo lá lágaógụ mɨlágaógụ gɨ́ sɨmɨ́ káṇgá, zɨ́a ndísịné ndíndi káṇgá. 7 Née ní, zɨ́ Ngére Lomo 'dí'bi káṇgá ó'bó a káa do o'do, zɨ́a lụ́wụ́ trịdrị́ sɨmɨ́ a zɨ́a ídíne trịdrị́.

8 Nda née ní zɨ́ Ngére Lomo líkpí yáká sɨmɨ́ ngíti bi kɨ́ ịrịné Édene mɨ'dí gbére, zɨ́a 'dí'bi o'do née óto wo yáká íri. 9 Zɨ́ Ngére Lomo úku ledre zɨ́ ṛíkí tụ́'dụ́ bɨlámá kágá e ụ́tụógụyé sɨmɨ́ yáká née. Yée ga bɨ́ kɨ́ bɨlámá tosoyé kpá bɨlámáye gɨ́ ro ánu yée ní. Ngíti géyị́ kágá e nɨyí 'bɨ́ eyé bo gbre yana yáká née íri, ngíti a ndịsị́ í'bí trịdrị́, ngíti a i'bí 'bɨ́ ené komokenzị 'bɨ́ ówo bɨlámá ledre kɨ́ bɨsinyí a.

10 Ngbuṛu nɨ́ kóo bo ndịsị́ kúkú kpụrụ́ gɨ́ sɨmɨ́ Édene gɨ́ ore gɨ́ ro zɨ́ éyị́ ga bɨ́ yáká ore ní ndísị ngbóróye. Nda go sogo yáká íri zɨ́a rásáne eso. 11 Mɨzefị́ sị́lí a ndolonɨ́, “Pịsónị.” Kukú 'dịyị́ roné sɨmɨ́ káṇgá bɨ́ kɨ́ ịrịné Avíla bɨ́ kɨ́ dábu sɨmɨné ní. 12 Dábu ga bɨ́ do bi née ní nɨyí mbá bɨlámáye kɨ́ tutú ga bɨ́ ṛíṛịrí ndịsịnɨ́ úgú yée kɨ́ tụ́'dụ́ késí ní, nda kɨ́ Abúṛengú ga bɨ́ kɨ́ bɨlámá ndonyoyé ní. 13 Gbre sị́lí a ndolonɨ́, “Gịyóna.” Kukú ngịrigi roné sɨmɨ́ káṇgá bɨ́ kɨ́ ịrịné Kụ́sụ ní. 14 Ota sị́lí a ndolonɨ́, “Tígịrị.” Kukú 'dịyị́ 'bɨ́ ené roné mɨ'dí gbére sɨmɨ́ káṇgá bɨ́ kɨ́ ịrịné Asụ́rị ní. Esoyé ndịsịnɨ́ 'bɨ́ eyé ndólo a Efaráta.

15 Zɨ́ Ngére Lomo 'dí'bi o'do née óto wo yáká bɨ́ Édene née íri zɨ́a ndísịné méngị́ moko sɨmɨ́ a kpá kɨ́ lúrú bi kacɨ́ a. 16 Zɨ́ Ngére Lomo úku ledre zɨ́ o'do née kɨ́dí, “Mɨáná kágá ga bɨ́ yáká née za mbá, ídí ánu yée káa zɨ́ bɨ́ íli ní, 17 tɨ́ lá dụ́ụ́ kágá máa wo bɨ́ ndịsị́ í'bí komokenzị 'bɨ́ ówo bɨlámá ledre kɨ́ bɨsinyí a ní ndá ánu a wá, gɨ́ zɨ́a togụ́ ánu go yá, 'dí'biógụ umbu go komoyí.”

18 Zɨ́ Ngére Lomo úku ledre kɨ́dí, “Ndaá bɨlámáne zɨ́ o'do ba ndísịné ngúcuné wá. Nɨ́ mɨútúásáne zɨ́ma ótoógụ 'yị sáká wo.”

19 Nda née ní, zɨ́ Ngére Lomo 'dí'bi bangá ga bɨ́ kɨ́ solụ́ ga bɨ́ kóo otoogụ yée gɨ́ sɨmɨ́ káṇgá ní kacɨ́ ṛíkí sị́ do eyé mbá kó'dụ́ o'do née zɨ́a ndísịné ífí ịrị doyé.

Tɨ́ lá ịrị bɨ́ ịfí go do éyị́ trịdrị́ bɨ́ nɨ́ bo ní née goó ịrịa. 20 Zɨ́ o'do née ífí ịrị do bangá ga gére mbá, kɨ́ solụ́ e mbá, tɨ́ lá ngíti a bɨ́ zɨ́a útúásáne sáká o'do née ní ndaá. 21 Née ní zɨ́ Ngére Lomo óto o'do née zɨ́a útú 'dú'duné ṛí. Sɨmɨ́ bɨ́ nɨ́ cịkị sɨmɨ́ kútú 'bí ní, zɨ́ Lomo lálaógụ ngúru cóngó kó'dụ́ a, do 'dụ́tụlúgu bifúó née kɨ́ esị. 22 Cóngó kó'dụ́ bɨ́ Ngére Lomo 'di'biogụ gɨ́ ro o'do née ní, zɨ́a ó'bóógụ a káa do kára do í'bí wo zɨ́ o'do née.

23 Zɨ́ o'do née úku ledre kɨ́dí,
“Ba nda go cụ́ cóngó gɨ́ dongará cóngóma e,
kpá esị gɨ́ sɨmɨ́ esịmá,
mááyí ndólo a ‘Kára,’ ††
gɨ́ zɨ́a 'di'biogụnɨ́ wo gɨ́ sɨmɨ́ cóngó kó'dụ́ma.”

24 Gɨ́ zɨ́ kéyị́ née, o'do nɨ́ ótoómo 'bụné kɨ́ mbágáne zɨ́a ófụ́ kára zɨ́ye ídíye kéne éyị́ kɨ́é'do.

25 Abú o'do née kɨ́ me'bené ndịsịnɨ́ kóo ndísị eyé ngíṛá yá, komoyé enyí ené e wá.

Kála ledre 'bɨ́ 'yịma'dí

3 Kámá nɨ́ kóo mongụ́ 'yị lóndó gɨ́ dongará bangá sinyí ga bɨ́ Ngére Lomo otoogụ yée ní mbá. Kadra kɨ́é'do zɨ́a ógụné ndú'yú kára kɨ́dí, “Ma'díi, Lomo ya ‘Ndásé ánu mɨáná kágá ga bɨ́ yáká ba mbá wá káa’?”

2 Zɨ́ kára née úkulúgu ledre zɨ́ kámá kɨ́dí, “Lomo yaá azé ánu mɨáná kágá ga bɨ́ yáká ona ba mbá, 3 tɨ́ lá dụ́ụ́ kágá máa wo bɨ́ yana yáká íri née, Lomo yaá ndazé ánu mɨáná a wá, ndazé gbawá óto sị́lí́ze roa káa bɨ́ azé úyu.”

† *Ngére: Lomo uku kɨ́dí ịrịné nɨ́ Yáwe, bɨ́ ini ledre gɨ́ sɨmɨ́ a sɨmɨ́ tara Ébere kɨ́dí, “Wo bɨ́ nɨ́ trịdrịné zɨ́a fí ní.” Ndịsịzé ndólo a “Ngére” do bi kacɨ́ ịrị bɨ́ Yáwe ní.*

†† *Kára: Ndolo ịrịa kára gɨ́ zɨ́a 'di'biogụnɨ́ wo gɨ́ sɨmɨ́ cóngó kó'dụ́ma.*

4 Zɨ́ kámá úkulúgu ledre zɨ́ kára née kɨ́dí, “Úyusé
esé e wá. 5 Lomo owo bú kɨ́dí togú ánusé mɨáná kágá
née go yá, komosé nɨ́ líkpí zɨ́se ówo dongará bɨsinyí
ledre kɨ́ bɨlámá ledre, zɨ́se ídíse káa zɨ́ ne Lomo ní.”
6 Sɨmɨ́ bɨ́ kára née uwú kɨ́dí mɨáná kágá née nɨ́
bɨlámáne kɨ́ bɨlámá tosoné gɨ́ ro ánu a, nɨ́ kpá
bɨlámáne gɨ́ ro í'bí komokenzị zɨ́ 'yị ní, zɨ́a 'dí'bi a ánu a.
Zɨ́a í'bí ngíti a zɨ́ o'do 'bɨ́ ené bɨ́ nɨyí kéne ní zɨ́a ánú a.
7 Née ní geré zɨ́ komo o'do née kɨ́ me'bené líkpíne, zɨ́ye
ówo a kɨ́dí yée ndɨsɨnɨ́ ndɨ́sɨ ba ngɨ́rá. Zɨ́ye ndéréye
'décɨ tɨyɨ́ ócó a royé.
8 Nda sɨmɨ́ bɨ́ kadra 'bu'bú go ní, zɨ́ o'do née kɨ́
me'bené úwú gboṛụ Ngére Lomo kɨ́ ógụ yáká ore, zɨ́ye
geré ndéréye ló'boyé dongará kágá ga bɨ́ yáká ore ní.
9 Zɨ́ Ngére Lomo ndólo ndú'yú o'do née kɨ́dí, “Áyí 'da?”
10 Zɨ́ o'do née úkulúgu ledre kɨ́dí, “Máúwú gáa
gboṛụyɨ́ kɨ́ ogụ, zɨ́ma ndéréma ló'bomá gɨ́ zɨ́ ngịrị gɨ́ zɨ́a
mááyí ngɨ́ṛá.”
11 Ngére Lomo ya zɨ́a ní, “Ambí uku zɨ́yị ne ya áyí
ngɨ́ṛá? Ánu mɨáná kágá bɨ́ máyá ndá ánu a wá ní ánu
go?”
12 Zɨ́a úkulúgu ledre zɨ́ Lomo kɨ́dí, “Kára bɨ́ í'bíógụ wo
zɨ́ma ba i'bí mɨáná kágá née ne zɨ́ma go ánu a.”
13 Zɨ́ Ngére Lomo úku ledre zɨ́ kára née kɨ́dí, “Éyɨ́ bɨ́
méngị kenée née 'di?”
Zɨ́ kára née úkulúgu ledre zɨ́ Ngére Lomo kɨ́dí, “Kámá
londo máa ne zɨ́ma ánu a.”
14 Née ní zɨ́ Ngére Lomo úku ledre zɨ́ kámá kɨ́dí, “Gɨ́
zɨ́a bɨ́ méngị éyɨ́ go kenée ní,
“Taramá nɨ́ ndéré kacɨ́yị gɨ́ dongará bangákụlụ́ e kɨ́
bangá súwú e mbá,
áyɨ́ ndɨsɨ lála royɨ́ fú lá mɨlála bi do sɨmɨyɨ́,
áyí ánu 'bɨ́ eyɨ́ fú lá 'bụrụ
gị sɨmɨ́ sɨndɨ́ kadra bɨ́ áyí úyu sɨmɨ́ a ní.
15 Mááyí óto báfí
dongaráse kɨ́ kára née,
kpá dongará owụ́ 'bɨ́ eyɨ́ e kɨ́ owụ́ 'bɨ́ ené e,
nɨ́ 'dítí kánya doyɨ́,
zɨ́yị náná 'bɨ́ eyɨ́ ṛítí a.”
16 Zɨ́ Ngére Lomo úku ledre zɨ́ kára kɨ́dí,
“Mááyí í'bí 'do'dó royɨ́ sɨmɨ́ sɨndɨ́ kadra 'bɨ́ árá owụ́,
áyí ndɨsɨ árá owụ́ e tɨ́ fú kɨ́ éyɨ́ mɨówo
'bú o'do 'bɨ́ eyɨ́ nɨ́ ndɨsɨ ídí doyɨ́ kpá fú kɨ́ngaya
Áyí ídí fú lá sɨ́ sɨ́lɨ́ o'do 'bɨ́ eyɨ́.”
17 Gɨ́ ore, zɨ́ Lomo ɲyɨné úku ledre zɨ́ o'do kɨ́dí, “Gɨ́ zɨ́a
bɨ́ úwú yɨ́ eyɨ́ ledre gɨ́ tara me'beyɨ́, zɨ́yị ánu mɨáná kágá
bɨ́ kóo máyá, ‘Ndá ánu a wá ní,’
“Máóto taramá go ro káṇgá gɨ́ zɨ́ ledre eyɨ́,
tɨ́ bɨ́ áyí ndɨsɨ ní, áyí méngị moko zɨ́yị 'dó'dóyị
mɨ'dó'dó kí áyí fú ndíki éyɨ́ mɨánu ánu a.
18 Gɨ́ zɨ́ kéyị née ní, káṇgá nɨ́ ndíkiógụ bɨsinyí kágá ga
bɨ́ kɨ́ kɨ́niyé kɨ́ súwú ga bɨ́ kɨ́ mbụ'dụyé ní zɨ́yị,
áyí ndɨsɨ méngị moko royé cú kɨ́ mokoné áyí fú ndíki
éyɨ́ mɨánu gɨ́ sɨmɨ́ a.
19 Áyí ndɨsɨ méngị moko kɨ́ bɨsuwu té kí
éyɨ́ mɨánu nɨ́ fú ídí zɨ́yị.
Ledre máa née nɨ́ ndɨsɨ méngị roné kenée gị sɨmɨ́
sɨndɨ́ kadra bɨ́ áyí ndá'balúgu royɨ́ sɨmɨ́ a sɨmɨ́ káṇgá
kɨ́'dí bɨ́ kóo má'dí'biógụ yɨ́ị ní.
Gɨ́ zɨ́a bɨ́ ógụ gɨ́ sɨmɨ́ káṇgá ní,
sɨndɨ́ kadra nɨ́ ógụ zɨ́yị ndá'balúgu royɨ́ ídíyị té káa do
káṇgá.”
20 Nda née ní, zɨ́ Ádama ɨfɨ́ ɨrị me'bené Áwa, † gɨ́ zɨ́a nɨ́
ndíkiógụ 'yị e mbá ne.
21 Zɨ́ Ngére Lomo nda kóo yeme saná káa zɨ́ bongó ní
zɨ́ Ádama e kɨ́ Áwa ésị a royé.

Lomo lagaoyó Ádama e kɨ́ Áwa gɨ́ yáká ené

22 Née ní, zɨ́ Ngére Lomo úku ledre kɨ́dí, “Cakaba ní 'yị
ga ba owonɨ́ dongará bɨlámá ledre kɨ́ bɨsinyí ledre go
káa zɨ́ ze ní. Bɨ́ go kenée ní, ndazé ótoómo yée zɨ́ye
ndɨsɨ 'décɨ mɨáná kágá bɨ́ yáká née ndɨsɨ ánu a do
ndɨsɨyé fí trịdrị wá.” 23 Née ní, zɨ́ Ngére Lomo go
'dí'bióyó Ádama e kɨ́ me'bené gɨ́ sɨmɨ́ yáká bɨ́ sɨmɨ́
Édene ní, do óto wo zɨ́a ndɨsɨné ó'do éyɨ́ gɨ́ ro éyɨ́
mɨánu zɨ́ye gɨ́ sɨmɨ́ káṇgá bɨ́ o'bónɨ́ wo gɨ́ sɨmɨ́ a ní. 24 Zɨ́
Lomo 'dí'bi maláyika e †† kɨ́ fúndúye zɨ́a í'bí roko'bụ
zɨ́ye do óto yée sɨmɨ́ yáká bɨ́ Édene ní mɨ'dí gbére ndɨsɨ
lúrú bi kacɨ́ a. Zɨ́ éyɨ́ ndɨsɨ gámá'díkí yáká née gbaá káa
zɨ́ mongụ́ maku ndɨsɨ 'bɨ́lé'be ne ní káa bɨ́ 'yị nɨ́ ólụ́ íri
'décɨ mɨáná kágá 'bɨ́ trịdrị née ánu a ke.

Káyina ufu Ábele

4 Gɨ́ do kacɨ́ ledre née ní, zɨ́ Ádama ndɨsɨyé kɨ́
me'bené, zɨ́ me'bea ídíne kɨ́ sɨmɨné, zɨ́a áráne
owụ́o'do. Zɨ́ Áwa úku ledre kɨ́dí, “Mááyí ɨfɨ́ ɨrịa Káyina ‡
gɨ́ zɨ́a mándíki wo kɨ́ sáká éyɨ́ bɨ́ gɨ́ zɨ́ Ngére Lomo ní.”
2 Gɨ́ do kacɨ́ Káyina, zɨ́a kpá áráne owụ́o'do do ɨfɨ́ ɨrị wo
née 'bɨ́ ené Ábele.
Zɨ́ owụ́ ga gére née ngbóróógụyé gbrengárá. Káyina
áyí 'bɨ́ eyɨ́ 'yị ó'do éyɨ́, Ábele nɨ́ 'bɨ́ ené nda 'yị úlụ́
kábɨ̣ṛɨ́kị e. 3 Kadra kɨ́é'do zɨ́ Káyina 'dí'bi ngíti géyị éyɨ́
ga bɨ́ gɨ́ yáká ené ní ndéréne kɨ́ye í'bí yée zɨ́ Ngére Lo-
mo. 4 Tɨ́ lá zɨ́ Ábele óṇgoónzó 'duo ndíká 'bɨ́ kábɨ̣ṛɨ́kị
ené, do 'dí'bi bɨlámá esị a bɨ́ kɨ́ sụ'bú roné ní í'bí a káa
do mɨkawu zɨ́ Ngére Lomo. Zɨ́ Lomo ídíne kɨ́ mongụ́
rokinyi gɨ́ zɨ́ Ábele kpá gɨ́ ro mɨkawu ené bɨ́ i'bí ní, 5 tɨ́ lá
nda gɨ́ ro mɨkawu máa bɨ́ 'bɨ́ Káyina ní, Ngére Lomo
ndaá 'bɨ́ ené kóo kɨ́ rokinyi kɨ́e wá. Née ní zɨ́ mɨmbé'de
Káyina ésíne, zɨ́ do komoa ídíne bɨsinyíne.
6 Zɨ́ Ngére Lomo úku ledre zɨ́a kɨ́dí, “Káyina, éyɨ́ bɨ́
mɨmbé'deyɨ́ esɨ́ gɨ́ zɨ́a ní 'di? Éyɨ́ bɨ́ sínyi do komoyɨ́ gɨ́
zɨ́a kenée ní 'di? 7 Togú ndɨsɨ méngị ledre bɨ́
mɨútúásáne ní, káa bɨ́ ilinɨ́ yɨ́ị wá? Tɨ́ lá togú méngị
ledre bɨ́ utúasá wá ní, bɨsinyí ledre nɨ́ go gbóo kɨ́yị. Ídí
tóro ngbúó zɨ́yị rómo komoa.”
8 Gɨ́ ore zɨ́ Káyina úku ledre zɨ́ lúnduné Ábele kɨ́dí,
“Nderézé aka lúrú bi yáká.” Nda sɨmɨ́ bɨ́ nɨyí go yáká íri
ní, zɨ́ Káyina útúne do lúnduné Ábele zɨ́a ócóónzó wo.
9 Gɨ́ do kacɨ́ ledre née ní, zɨ́ Ngére Lomo ndú'yú Káyi-
na kɨ́dí, “Ábele nɨ́ 'da?”

---

† *Áwa: Ini ledre gɨ́ sɨmɨ́ Áwa kɨ́dí trịdrị.* †† *Maláyika e: Ndɨsɨnɨ́ ndólo maláyika e kɨ́ tara Ébere kɨ́dí Keruḅimị. Nɨyí éyɨ́ trịdrị e komo ere kɨ́ fúndúye.* ‡ *Káyina: Ịrị bɨ́ Káyina ní ini ledre gɨ́ sɨmɨ́ a kɨ́ tara Ébere kɨ́dí ndíkiógụ owụ́.*

Zía úkulúgu ledre zí Lomo kídí, “Máówo wá, mááyí nda go 'yị lúrú bi kací lúndumá ma'dáa?”
10 Zí Ngére Lomo úku ledre zía kídí, “Méngị bisinyí ledre zí lúnduyí kenée gị zí 'di? Máúwú gboọ́ụ sáma lúnduyí go kí kúkú bi gị zíyị. 11 Cakaba ní, máóto taramá go kacíyị, káṇgá bị ewé sáma lúnduyí akpa gị do síḷíyị ní, utúasá lolụ zíyị ndá'bayí méngị moko sımí a wá. 12 Tónóne gị ona ndéréne 'dá'dá, abú áyí ó'do éyí, káṇgá utúasá 'dí'biógụ éyí mıánu zíyị wá. Éyí bị kí ịrịné 'be ní ndaá gị royí kpá wá, odụ ledre eyí nị ídí dụ́ụ́ gámá rịí 'dága do sogo káṇgá ba.”
13 Zí Káyina úkulúgu ledre zí Ngére Lomo kídí, “Áko Ngére, 'do'dó bị óto domá née romo do roko'bụmá go. 14 Karaba ní óto máa go zíma ínyịmá gị do bi bị mándịsị doa ní, máútúásá lolụ kpá ídí gbóo kíyị wá, zí-ma nda ídíma go lá mıgámáma 'dága ní, née go um-bumá gị zí 'yị e.”
15 Tí lá zí Ngére Lomo úkulúgu ledre zía kídí, “Ndaá kenée wá, togú 'yị ufu yíị, mááyí í'bí 'do'dó ro 'yị née rómo do 'bị eyí ba kí'dí ịnyị doa gbre.” Née ní, zí Lomo éké tífí ro sımí komo Káyina gị ro zí 'yị e ówo a mbá káa bị nıyí úfu wo ke. 16 Zí Káyina ínyịné gị do komo Lo-mo gị sımí Édene gị ore ndéré ndísịné sımí ngíti káṇgá mı'dí gbére kí ịrịné Nódụ. †

Ledre gị ro owú 'bị Káyina e

17 Née ní, zí Káyina e kí me'bené ndíki owú́o'do zíye ífí ịrịa Enóka. Sımí sịndí kadra máa bị kóo née ní, Káyi-na nị kóo ndísị ó'bó gara, zía ínyịné ífí ịrị owú 'bị ené bị Enóka ní do gara máa née. 18 Sımí bị Enóka ngboró ní zía ndíki Iráda, zí Iráda ndíki 'bị ené Mazéla, zí Mazéla ndíki 'bị ené Matụséla, zí Matụséla nda ndíki 'bị ené Laméke.
19 Zí Laméke ngbóróne zía 'dí'bi kará e gbre, Áda e kí Zíla. 20 Zí Áda ndíki owú do ífí ịrịa Zabála. Zabála nị ne bulúndu 'yị ga bị ndịsịní gámá mı'da'dágá kí lúrú bi kací bangá eyé e sımí súwú ní. 21 Ịrị lúndua nị 'bị ené Zụbála. Zụbála nị ne bulúndu 'yị ga bị 'yị úcụ kụ'dú e kpá 'yị ímí káṇgá e ní. 22 Zí Zíla kpá ndíki 'bị ené owú́o'-do zía ífí ịrịa Tụbúla Káyina. Bị ngboróogụ ní, zía ídí 'bị ené 'yị úcụ 'boro. Ịrị lémịa kóo Náma.
23 Kadra kíé'do zí Laméke kóo úku ledre zí me'bené ga bị gbre ní kídí,
“Kará 'bị amá e, úwúsé aka kúrúma kúrú o'do 'bị esé.
Máúfu kóo ngíti owú́o'do gị zía oto kóo uṇgú romá.
24 Togú Lomo úku kóo kídí 'yị bị nị óto síḷíne ro Káyina ní, née nị 'dó'do wo kí'dí ịnyị doa gbre. Máa Laméke togú 'yị oto síḷíne romá, mááyí 'bị amá 'dó'do wo kí'dí cí ota doa sokó doa ịnyị doa gbre.”
25 Gị do kací umbu Ábele, zí Ádama e ndíki ngíti owú́o'do zíye ífí ịrị a Séte. †† Zíye úku ledre kídí, “Mbófo éyí, Lomo i'bíogụ dobikulú Ábele bị kóo lúndua ufu ní go zíze.” 26 Gị ore zí Séte ndíki owú́o'do, zíye ífí ịrị a Enósa.
Née nda go sịndí kadra bị kóo zí 'yị e ndísịyé íni ini zí Ngére Lomo sımí a ní.

Ledre gị ro bulúndu bulúndu Ádama e

5 Ba ledre ga bị kóo gị ro Ádama kí bulúnduné e ní. Sımí bị kóo Lomo otoogụ 'yịma'dí e ní, otoogụ kóo yée cé káa zí ne ní. 2 Otoogụ kóo yée o'do kí kára, zía ífí ịrịyé kídí, “'Yịma'dí e.” Zía ínyịné í'bí úndru zíye.
3 Sımí bị kóo sımıbi 'bị Ádama nị go míya kíé'do doa cí kéṛí doa sokó (130) ní, zía kóo ndíkiógụ tosoné owú́o'do zía ífí ịrị owú ma'dáa Séte. 4 Zí Ádama ndísịné gị do kací bị ndikiní Séte ní, sımıbi míya ịnyị doa ota (800). Zía kóo kpá ndíki ngíti géyị owú e, ya'dá e kí kará e. 5 Ádama nị úyu ní, mengị do sogo káṇgá go sımıbi míya ịnyị doa eso doa cí kéṛí doa sokó (930).
6 Sımí bị kóo sımıbi nị do Séte go míya doa ịnyị (105) ní, zía ndíki Enósa. 7 Gị do kací a née, zía ndísịné sımıbi míya ịnyị doa ota doa ịnyị doa gbre (807). Zía ndíki ngíti géyị owú e ya'dá e kí kará e. 8 Sımıbi nị kóo do Séte mbá míya ịnyị doa eso doa sókó doa gbre (912) zía kóo úyuné.
9 Sımí bị kóo Enósa mengị go sımıbi cí eso doa sokó (90) ní, zía ndíki Kenána. 10 Zí Enósa méngịné gị do kací Kenána née sımıbi e míya ịnyị doa ota doa sokó doa ịnyị (815). Zía ndíki ngíti géyị owú e ya'dá e kí kará e. 11 Nị nda kóo úyu ní sımıbi nị kóo doa go mbá míya ịnyị doa eso doa ịnyị (905).
12 Sımí bị Kenána nị kóo go kí sımıbi cí ota doa sokó (70) zía ndíki Malále. 13 Gị do kací Malále zía méngịné sımıbi e míya ịnyị doa ota doa cí gbre (840), zía ndíki ngíti géyị owú e, ya'dá e kí kará e. 14 Kenána mengị kóo mbá sımıbi míya ịnyị doa eso doa sokó (910), zía úyuné.
15 Malále mengị kóo 'bị ené sımıbi cí ota doa ịnyị (65), zía ndíki Yéreda. 16 Gị do kací a née, zí Malále méngịné sımıbi míya ịnyị doa ota doa cí kéṛí doa sokó (830), zía ndíki ngíti géyị owú e, ya'dá e kí kará e. 17 Malále mengị kóo mbá sımıbi míya ịnyị doa ota doa cí eso doa sokó doa ịnyị (895), zía úyuné.
18 Yéreda mengị kóo mbá sımıbi míya kíé'do doa cí ota doa gbre (162) zía ndíki Enóka. 19 Nda gị do kací a née, zía méngịné sımıbi míya ịnyị doa ota (800), zía ndíki ngíti géyị owú e, ya'dá e kí kará e. 20 Yéreda mengị kóo mbá sımıbi míya ịnyị doa eso doa cí ota doa gbre (962), zía úyuné.
21 Enóka mengị kóo mbá sımıbi cí ota doa ịnyị (65), zía ndíki Metụséla. 22 Zía méngịné gị do kací Metụséla née sımıbi míya ota (300), zía ndíki ngíti géyị owú e, ya'dá e kí kará e. Iliofụní kóo ledre 'bị Lomo go. 23 Enó-ka mengị kóo mbá sımıbi míya ota doa cí ota doa ịnyị (365). 24 Ndísị 'bị Enóka kí mımengị ledre ené nị kóo bılámáne do komo Lomo. Gị zí kéyị née ní, zí Lomo kóo 'dí'bi wo lá wayí.
25 Zí Metụséla kóo méngịné mbá sımıbi míya kíé'do doa cí eso doa ịnyị doa gbre (187), zía ndíki Laméke. 26 Gị do kací a née, zía méngịné sımıbi míya ịnyị doa gbre doa cí eso doa gbre (782) zía ndíki ngíti géyị owú e, ya'dá e kí kará e. 27 Zía nda kóo úyuné sımí bị mengị kóo go mbá sımıbi míya ịnyị doa eso, doa cí ota doa ịnyị doa eso (969) ní.

† *Nódụ: Ini ledre gị sımí ịrị bị Nódụ ní kídí gámálící.* †† *Séte: Ini ledre gị sımí ịrị bị Séte ní kí tara Ébere kídí, Lomo i'bíne zíma.*

28 Laméke mengị kóo mbá sɨmɨbi míya kɟé'do doa cɟ
eso doa gbre (182), zɨa ndíki owụ́o'do. 29 Zɨa ífí ịrịa
Nówa. † Zɨa úku ledre gɨ roa kɨ́dí, “Ba go owụ́ bɨ nɨ sáká
zée gɨ sɨmɨ 'do'dó bɨ ndịsịzé 'dó'dó a kɨ́ méngị moko
sɨmɨ káṇgá bɨ Lomo oto tarané kacɨ́ a ní.” 30 Zɨ́ Laméke
kóo ménginé mbá sɨmɨbi míya ịnyị doa cɟ eso doa sokó
doa ịnyị (595) gɨ do kacɨ́ bɨ ndikinɨ́ Nówa ní. Zɨa ndíki
ngíti géyị owụ́ e, ya'dá e kɨ́ kará e. 31 Zɨa úyuné sɨmɨ bɨ
kóo sɨmɨbi nɨ doa go mbá míya ịnyị doa gbre doa cɟ ota
doa sokó doa ịnyị doa gbre (777) ní.

32 Sɨmɨ bɨ Nówa mengị go sɨmɨbi míya ịnyị (500) ní, zɨa
ndíki owụ́ e ota mbá owụ́ ya'dá e. Owụ́ maáge kóo
Séme, Áma nda kɨ́ Yépeta.

Mɨlúyú ledre 'bɨ 'yịma'dí e

6 Sɨmɨ bɨ 'yị e nɨyí nda go étrị do sogo káṇgá kɨ́n-
gaya ní, zɨ́ yée ndíki tụ́'dụ́ owụ́ kará e, 2 zɨ́ owụ́
ya'dá e gɨ sɨmɨ 'yị ga bɨ ṇguṇgunɨ́ ledre 'bɨ Lomo go ní
lurú owụ́ kará ga gére née kɨ́ 'búne gɨ zɨ́ lámá bɨ royé
ní. Zɨ́ye ndịsịyé 'dí'bi yée káa do kará e. 3 Zɨ́ ledre née
sínyíne ro Lomo, zɨa úku ledre kɨ́dí, “Máútúásá lolụ
ótoómo 'Dówụ́ma sɨmɨ 'yịma'dí e zɨ́ye ndịsịyé trịdrịyé
za fí ní wá gɨ zɨa nɨyí úyu mɨúyu. Odụ sɨmɨbi eyé nɨ ídí
dụ́ụ́ míya kɟé'do doa cɟ́kéɟ́ (120) zɨ́ye úyuyé.”

4 Mɨngburoko raga 'yị e nɨyí kóo bo do sogo káṇgá
sɨmɨ sịndị́ kadra bɨ kóo owụ́ 'bɨ 'yị ga bɨ ṇguṇgunɨ́ ledre
'bɨ Lomo go ní ndịsịnɨ́ ndiki owụ́ e kɨ́ nyí 'yị ga bɨ ṇguṇ-
gunɨ́ ledre 'bɨ Lomo wá ní. Nɨyí kóo ye 'yị ga bɨ kɨ́
roko'bụyé, ịrịyé ndịsị ówụ́ mɨówụ́ sɨmɨ sịndị́ kadra máa
bɨ kóo née ní.

5 Zɨ́ Lomo lurú mɨngbóró bɨsinyí ledre 'bɨ 'yịma'dí e
do sogo káṇgá, mɨméngị ledre eyé kɨ́ mɨsómụ́ ledre
eyé nɨ nda yí ené go mbá bɨsinyíne kɨ́ngaya kacɨ́ kadra
mbá, 6 zɨ́ ledre née sínyíne ro Ngére Lomo zɨ́ mɨm-
bé'dea 'déciné gɨ zɨa mɨ'déci gɨ zɨa bɨ otoogụ 'yịma'dí e
ne do sogo káṇgá ní. 7 Zɨa úku ledre kɨ́dí, “Mááyí
úfuóyó 'yị ga gére née mbá 'dá'ba. Zɨ́ma kpá úfuóyó
bangá e, solụ́ e, kɨ́ éyí trịdrị ga bɨ ndịsịnɨ́ ndéré kɨ́ do
sɨmɨyé bi ní mbá 'dá'ba. Mááyí kɨ́ mongụ́ lerí zɨ́ma
ótoógụ yée” 8 Odụ 'yị bɨ kóo nɨ bɨlámáne do komo Lo-
mo ní dụ́ụ́ Nówa.

Nówa yeme kụ́rúngba

9 Ba owụ́ ledre gɨ ro Nówa.

Nówa nɨ kóo mbigí 'yị 'bɨ Lomo, zɨ́ mɨméngị ledre ené
ídíne mbá bɨlámáne gɨ dongará 'bɨ 'yị ga bɨ kóo sɨmɨ
sịndị́ kadra née. 10 Nówa ma'dáa ndiki kóo owụ́ e ota,
Séme, Áma kɨ́ Yépeta.

11 Nda gɨ ore zɨ́ mɨméngị ledre 'bɨ 'yịma'dí e do sogo
káṇgá ídí ené nda go bɨsinyíne kɨ́ngaya do komo Lo-
mo, gɨ zɨa ambáye nda yí ené kóo go lá góo rará.
12 Sɨmɨ bɨ Lomo lurú do sogo káṇgá nɨ nda yí ené go
kenée ní, zɨa ówo a kɨ́dí do sogo káṇgá sinyí go gɨ zɨa
mɨméngị ledre 'bɨ 'yịma'dí e nɨ nda yí ené go mbá
bɨsinyíne. 13 Née ní zɨ́ Lomo úku ledre zɨ́ Nówa kɨ́dí,
“Máyéme romá go gɨ ro zɨ́ma úfuónzó 'yịma'dí e za
mbá, gɨ zɨa do sogo káṇgá sinyíonzó roné go gɨ zɨ́ rará
eyé. Káa zɨ́ bɨ go kenée ní, mááyí go ógụ úfuónzó yée
kɨ́ éyí trịdrị e gɨ do sogo káṇgá za mbá. 14 Ídí yéme
mongụ́ kụ́rúngba zɨ́yị gɨ sɨmɨ kágá bɨ kɨ́ roko'bụné ní.
Zɨ́yị ífi 'décị sɨmɨa tụ́'dụ́ káa zɨ́ ifinɨ́ sɨmɨ 'díɟí ní, zɨ́yị
kụ́rụ́ru sɨmɨyé mɨkụ́rụ́ru kɨ́ ko'dó 'díɟí kɨ́ sága mbá.
15 Mɨyéme a idí ídí káa, mɨákpa a idí ídí mɨólo komo
sịndị́ 'yị míya eso cɟ gbre doa sokó (450), mɨáya a idí ídí
mɨólo komo sịndị́ 'yị cɟ ota doa sokó doa ịnyị (75),
mɨóló a nda 'bɨ ené mɨólo komo sịndị́ 'yị cɟ gbre doa
ịnyị (45). 16 Ídí 'dóro doa káa zɨ́ do 'díɟí ní, zɨ́yị ótoómo
bifúó dongará doa née kɨ́ gbɨ́gérị a gɨ ro síli. Sɨmɨ
kụ́rúngba ma'dáa, idí ídí ota ngíti a 'dága, ngíti a yana
ngíti a nda 'bɨ ené nde. Zɨ́yị óto mbotụ do gboṛụ a.
17 Ídí úwú ledre ba bɨlámáne, gɨ zɨa mááyí go ógụ
kásaógụ mongụ́ iní zɨa úcuné do sogo káṇgá mbá, zɨ́
'yịma'dí e kɨ́ éyí trịdrị e úyuyé za mbá 'dá'ba. 18 Tɨ́ lá
mɨyéme ledre nɨ ídí dongaráze kéyị káa, ídí 'dí'bi
me'beyí kɨ́ owụ́ 'bɨ eyí e kɨ́ me'beyé e zɨ́se ólúse sɨmɨ
kụ́rúngba. 19 Ídí 'dí'biútú ṛíkí sí do éyí trịdrị e ya'dáye kɨ́
karáye mbá gɨ ro zɨ́se ómosé kéye sɨmɨ kụ́rúngba íri gɨ
ro zɨ́ye ídíye trịdrị gɨ zɨ́ mongụ́ iní. 20 Zɨ́yị kpá 'dí'biútú
ṛíkí sí do solụ́ e, bangá e kɨ́ éyí trịdrị ga bɨ ndịsịnɨ́ ndéré
kɨ́ do sɨmɨyé bi ní, ya'dáye kɨ́ karáye mbá kpa kɨ́yị sɨmɨ
kụ́rúngba íri, gɨ ro zɨ́se ómosé ndro kéye. 21 Gɨ ore zɨ́yị
kpá 'dí'bi éyí mɨánu kacɨ́ sí doyé mbá kpa zɨ́yị bándáó-
to yée gɨ rosé kɨ́ éyí trịdrị ga gére née.”

22 Zɨ́ Nówa méngị ledre ga gére née tɨ́ za cé káa zɨ́ bɨ
Lomo uku zɨa ní.

Mongụ́ iní bɨ ucu ní

7 Sɨmɨ bɨ sịndị́ kadra utúasá go ní, zɨ́ Ngére Lomo
úku ledre zɨ́ Nówa kɨ́dí, “Nówa, ólúsé mu kɨ́
me'beyí, kɨ́ 'yị 'bɨ 'be 'bɨ eyí e mbá sɨmɨ kụ́rúngba gɨ zɨa
gɨ dongará 'yị ga bɨ sɨmɨ sịndị́ kadra máa ba ní, áyí dụ́ụ́
yíị mbigí 'yị amá. 2 Sɨmɨ bɨ ásé go ólụ́ ní, ídí 'dí'bi ṛíkí sí
do bɨlámá bangá e †† ịnyị doa gbre, ya'dáye kɨ́ karáye.
Zɨ́yị 'dí'bi ṛíkí sí do bɨsinyí bangá e ‡ ya'dáye kɨ́ karáye.
3 Nda gɨ ore zɨ́yị 'dí'bi ṛíkí sí do solụ́ e kpá ịnyị doa
gbre, ya'dáye kɨ́ karáye, káa bɨ kúfúye nɨ úngbụ ke. 4 Gɨ
do kacɨ́ síɭí́ ịnyị doa gbre mááyí go ógụ kása iní zɨa
é'dịné kɨ́ síɭí́ cɟ gbre kɨ́ ndụlụ e kɨ́ kadra mbá gɨ ro zɨa
úfuónzó éyí trịdrị ga bɨ ndịsịnɨ́ ndísị gbére bɨ máó-
toógụ yée ní mbá 'dá'ba.”

5 Zɨ́ Nówa méngị ledre ga gére née go tɨ́ káa zɨ́ bɨ
Ngére Lomo uku zɨa ní.

6 Sɨmɨ bɨ iní née nɨ kóo ógụ é'dị ní, Nówa nɨ kóo go kɨ́
sɨmɨbi míya ịnyị doa kéɟ́ (600). 7 Née ní, zɨ́ Nówa ínyịyé
kɨ́ me'bené, kɨ́ wotíne e kɨ́ me'beyé e mbá do ólúye
sɨmɨ kụ́rúngba gɨ ro ómoyé gɨ zɨ́ mongụ́ iní née. 8 Zɨ́
bɨlámá bangá kɨ́ bɨsinyí bangá ga bɨ Lomo uku ledreyé
zɨ́ Nówa ní, solụ́ e, kɨ́ éyí trịdrị ga bɨ ndịsịnɨ́ ndéré kɨ́ do
sɨmɨyé bi ní, 9 ya'dáye kɨ́ karáye ólúye kɨ́ Nówa e mbá
sɨmɨ kụ́rúngba káa zɨ́ bɨ Lomo uku zɨa ní. 10 Gɨ do kacɨ́

† *Nówa: Ini ledre gɨ sɨmɨ ịrị bɨ Nówa ní kɨ́ tara Ébere kɨ́dí, 'dówụ́ro.*

†† *Bɨlámá bangá e: Bɨlámá bangá nɨyí bangá ga bɨ ndịsịnɨ́ ánu yée kɨ́ 'dáná yée káa do éyí 'dáná zɨ́ Lomo ní.* ‡ *Bɨsinyí bangá e: Bɨsinyí bangá nɨyí 'bɨ eyé bangá ga bɨ anunɨ́ yée kɨ́ 'dáná yée káa do éyí 'dáná zɨ́ Lomo wá ní.*

sị́lị́ ịnyị doa gbre, zɨ́ mongụ́ iní née 'dí'bi bi do tónóne é'dịné.
11 Sɨmɨ sɨmɨbi bɨ sɨmɨbi do Nówa go míya ịnyị doa kẹ́rị́ (600) ní, sɨmɨ gbre éfé sɨmɨ 'dú'du ené sokó doa ịnyị doa gbre, zɨ́ mongụ́ iní ndịsị lágaógụné gɨ sɨmɨ káṇgá do sogo káṇgá, zɨ́ wo bɨ ndịsị é'dị gɨ komo ere ní ndịsị léfené káa zɨ́ ere likpí go mɨlíkpí ní. 12 Zɨ́ iní née é'dịné kɨ́ ndụlụ e kɨ́ kadra mbá kɨ́ sị́lị́ cị́ gbre.
13 Née kadra bɨ kóo Nówa e kɨ́ me'bené kɨ́ wotíye ga bɨ ota, Séme, Áma kɨ́ Yépeta kɨ́ me'beyé e mbá olụ́nɨ́ sɨmɨ kuṛúngba ní. 14 'Di'biutúnɨ́ kóo bangá súwú e kacɨ́ ṛíkị́ sị́ doyé, bangákụlụ́ e kacɨ́ ṛíkị́ sị́ doyé, éyị́ trịdrị ga bɨ ndịsịnɨ́ ndéré kɨ́ do sɨmɨyé bi ní kpá kacɨ́ ṛíkị́ sị́ doyé, nda kɨ́ solụ́ e kɨ́ éyị́ trịdrị ga bɨ kɨ́ fúndúye ní kacɨ́ ṛíkị́ sị́ doyé mbá. 15 Zɨ́ eyị́ trịdrị ga gére née ógụyé kacɨ́ sị́ doyé e mbá gbre gbre ólụ́ye kɨ́ Nówa e sɨmɨ kuṛúngba. 16 Éyị́ trịdrị ga bɨ kóo mbá olụ́nɨ́ sɨmɨ kuṛúngba ní, nɨyí kóo kɨ́ ya'dáye kɨ́ karáye káa zɨ́ bɨ kóo Lomo uku zɨ́ Nówa ní. Gɨ ore zɨ́ Ngére Lomo 'dụ́tụ mbotụ.
17 Zɨ́ iní é'dịné kɨ́ sị́lị́ cị́ gbre, do úcuné do sogo káṇgá kɨ́ngaya, zɨ́ mɨúcu iní née ndịsịné sịkpị kuṛúngba ndéré kɨ́e 'dága gɨ do sogo káṇgá. 18 Zɨ́ iní nda úcuné go bɨsinyíne kɨ́ngaya do sogo káṇgá, zɨ́ kuṛúngba ndịsị élené doa ndéréne 'dága.19 Nda gɨ ore zɨ́ mɨúcu iní née úcu'dụ́tụ do mɨngburoko ngbángbá landa ga bɨ do sogo káṇgá ní mbá. 20 Zɨ́a úcutátá roné 'dága kɨ́ngaya, zɨ́ mɨngburoko landa ga gére ídíye mbá sị́ iní nde. Zɨ́ iní ídíne 'dága gɨ do landa mítiri ịnyị doa gbre. 21 Za ṛíkị́ éyị́ trịdrị e ga bɨ ndịsịnɨ́ ndịsị gbére kacɨ́ sị́ doyé mbá, solụ́ e, bangákụlụ́ e, bangá súwú e nda kɨ́ éyị́ trịdrị máa yée ga bɨ ndịsịnɨ́ ndéré kɨ́ do sɨmɨyé bi ní kɨ́ 'yị-ma'dí e, úyuónzó royé za mbá. 22 Éyị́ ga bɨ kɨ́ 'dówụ́ sɨmɨyé bɨ ndịsịnɨ́ ndịsị gbére ní, zɨ́ye úyuónzó royé za mbá. 23 Lomo úfuónzó éyị́ trịdrị ga bɨ ndịsịnɨ́ ndịsị gbére ní go za mbá, 'yịma'dí e, bangá e, solụ́ e, nda kɨ́ éyị́ trịdrị máa yée ga bɨ ndịsịnɨ́ ndéré kɨ́ do sɨmɨyé bi ní. Otoomo tɨ́ lá dụ́ụ́ Nówa kɨ́ éyị́ trịdrị ga bɨ nɨyí kéye sɨmɨ kuṛúngba íri ní.
24 Zɨ́ iní bɨ ucu née tóroné do sogo káṇgá kɨ́ sị́lị́ míya kɨ́é'do, cị́ gbre doa sokó.

Mɨndụ́kụ́ mongụ́ iní

8 Tɨ́ lá Lomo somụ́lɨgị ledre Nówa kɨ́ éyị́ trịdrị ga bɨ kɨ́e sɨmɨ kuṛúngba ní wá. Zɨ́ Lomo kásaógụ síli zɨ́a ndịsị ílíne do sogo káṇgá gɨ ro zɨ́ iní bɨ ucu née tónó ndụ́kụ́ne. 2 Née ní zɨ́ mɨlága iní bɨ gɨ sɨmɨ káṇgá ótoómo kɨ́ lágaógụné, zɨ́ wo bɨ ndịsị é'dị gɨ komo ere ní ndímíne. 3 Zɨ́ iní bɨ kóo ucu née, tónó ndụ́kụ́ne ndoo gɨ do sogo káṇgá. Nɨ ndéréógụ sɨmɨ sị́lị́ míya kɨ́é'do, cị́ gbre doa sokó ní, iní ndụkụ́onzó roné go. 4 Nda sɨmɨ 'dú'du sokó doa ịnyị doa gbre 'bɨ ịnyị doa gbre éfé, zɨ́ kuṛúngba ndéré ndịsịné do ngíti landa kɨ́ ịrịné Araráta. 5 Zɨ́ iní nda ndịsịné go fú lá ndụ́kụ́ tátá roné nde. Nda go sɨmɨ mɨzefị sị́lị́ 'bɨ sokó éfé, zɨ́ do ngíti géyị landa e go ólụ́ógụyé sága.
6 Gɨ do kacɨ́ sị́lị́ cị́ gbre, zɨ́ Nówa líkpí bifúó bɨ otoomo ro kuṛúngba ní, 7 zɨ́a ịnyịné kása solụ́ bɨ kɨ́ ịrịné fóro ní, nderé yị́ ené fí, zaá gị zɨ́ iní ndụ́kụ́ónzó roné té kí. 8 Gɨ do kacɨ́ a née, zɨ́a kása kɨ́ṛịkó'do gɨ ro zɨ́a ndéréne lúrú bi togụ́ iní ndụkụ́onzó roné gɨ do káṇgá go yá. 9 Tɨ́ lá sɨmɨ bɨ kɨ́ṛịkó'do nderéogụ íri ní, bi útú a bi ndaá gɨ zɨ́a iní nɨ aka yị́ ené fú lá bo do sogo káṇgá, zɨ́a ndá'balúgu roné zɨ́ Nówa sɨmɨ kuṛúngba. Zɨ́ Nówa ésịógụ sị́lị́ne do 'dí'bilúgu wo sɨmɨ kuṛúngba. 10 Zɨ́ Nówa ndịsịné kɨ́ sị́lị́ ịnyị doa gbre, zɨ́a kpá kása ándá kɨ́ṛịkó'do ndéré lúrú bi. 11 Sɨmɨ bɨ kɨ́ṛịkó'do nda'baogụ nda kɨ́ tagá ní, nɨ nda go kɨ́ mbílí kágá bɨ olíva ní tarané. Gɨ ore zɨ́ Nówa owo a kɨ́dí iní ndụkụ́ go. 12 Zɨ́a ndịsịné gɨ do kacɨ́ a née kpá sị́lị́ ịnyị doa gbre, zɨ́a kpá kásalúgu kɨ́ṛịkó'do. Tɨ́ lá ndéré máa bɨ ndéré née ní, nda'balugu ené lolụ roné zɨ́ Nówa wá.
13 Sɨmɨ sịndị́ kadra máa bɨ kóo née ní, sɨmɨbi 'bɨ Nówa nɨ kóo go míya ịnyị doa kẹ́rị́ doa kɨ́é'do (601). Sɨmɨ mɨzefị 'dú'du 'bɨ éfé 'bɨ sɨmɨbi máa née ní, zɨ́ iní ndụkụ́onzó roné gɨ do sogo káṇgá. Zɨ́ Nówa líkpí do kuṛúngba, nɨ lúrú bi ní, do káṇgá nɨ go gágá. 14 Nɨ ndéréógụ bɨ sɨmɨ sị́lị́ cị́ kẹ́rị́ doa ịnyị doa gbre 'bɨ gbre éfé ní, do káṇgá gagá go ngéré.
15 Née ní, zɨ́ Lomo úku ledre zɨ́ Nówa kɨ́dí, 16 “Nówa ólụ́ógụsé gɨ sɨmɨ kuṛúngba mu, yíị kɨ́ me'beyị́, nda kɨ́ wotíse e kɨ́ me'beyé e. 17 Zɨ́yị 'dí'biógụ éyị́ trịdrị ga bɨ kɨ́yị íri ní sága, solụ́ e, bangá e nda éyị́ trịdrị máa yée ga bɨ ndịsịnɨ́ ndéré kɨ́ do sɨmɨyé bi ní gɨ ro zɨ́ye étrịlúgu royé do ídíye tụ́'dụ́ do sogo káṇgá.”
18 Née ní, zɨ́ Nówa ólụ́ógụyé sága kɨ́ me'bené, nda kɨ́ wotíne e kɨ́ me'beyé e. 19 Zɨ́ bangá e, kɨ́ éyị́ trịdrị ga bɨ ndịsịnɨ́ ndéré kɨ́ do sɨmɨyé bi ní nda kɨ́ solụ́ ga bɨ kóo kéye sɨmɨ kuṛúngba ní ólụ́ógụyé mbá sága kacɨ́ sị́ doyé e mɨngúngúcua.

Lomo mócụ́ éyị́ gɨ ro do sogo káṇgá

20 Née ní, zɨ́ Nówa ó'bó mbayi zɨ́ Ngére Lomo. Zɨ́a 'dí'bi ṛíkị́ sị́ do bɨlámá bangá e kɨ́ solụ́ ga bɨ bɨlámáye ní óṇgoónzó yée do óngbó yée do mbayi née káa do éyị́ 'dáná.21 Zɨ́ Lomo ídíne kɨ́ mongụ́ rokinyi gɨ ro 'dáná éyị́ bɨ Nówa 'daná zɨ́a ní. Zɨ́a ódroné zɨ́ne kɨ́ roné kɨ́dí, “Tónóne karaba ndéréne 'dá'dá, máóto lolụ taramá kacɨ́ káṇgá gɨ zɨ́ lúyú ledre 'bɨ 'yịma'dí e wá. Mɨméngị ledre 'bɨ 'yịma'dí e mbá nɨ yị́ ené bɨsinyíne kú gɨ do owụ́ye, tɨ́ lá máúfuónzó lolụ éyị́ ga bɨ kɨ́ 'dówụ́ sɨmɨyé ní káa zɨ́ wo bɨ mámémgị ba wá.
22 “Tɨ́ káa zɨ́ bɨ do sogo káṇgá nɨ ídí 'bɨ ené ní,
sịndị́ kadra 'bɨ éyị́ e mbá nɨyí ídí, sịndị́ kadra 'bɨ 'díyị́ éyị́ e,
kɨ́ sịndị́ kadra 'bɨ 'dó'dụ́ógụ éyị́ e gɨ yáká,
sịndị́ kadra 'bɨ drú kɨ́ sịndị́ kadra 'bɨ bi mɨ́ṛɨ́,
sịndị́ kadra 'bɨ lịmị kɨ́ sịndị́ kadra 'bɨ ndumu,
nda kɨ́ sịndị́ kadra 'bɨ kadra kɨ́ sịndị́ kadra 'bɨ ndụlụ.
Éyị́ ga gére née nɨyí ídí kenée za fí.”

Mɨyéme ledre 'bɨ Lomo zɨ́ Nówa

9 Gɨ do kacɨ́ née ní, zɨ́ Lomo í'bí úndru zɨ́ Nówa e kɨ́ wotíne e zɨ́a úku ledre zɨ́ye kɨ́dí, “Ídísé étrị zɨ́ bulúndusé e ídíye tụ́'dụ́ do sogo káṇgá. 2 Bangá e kɨ́ solụ́ e mbá, nda kɨ́ éyị́ trịdrị ga bɨ ndịsịnɨ́ ndéré kɨ́ do

sɨmɨyé bi ní kɨ́ kénzé e, nɨyí ndɨ́sị́ éré ngịrịsé mɨéré gɨ́ zɨ́a máóto yée go sį́ sílɨ́se. 3 Éyį́ ga bɨ́ za mbá ndɨ́sị́nɨ́ gámá mɨgámá kɨ́ trịdrị sɨmɨyé ní, máí'bí yée go zɨ́se káa do éyį́ mɨánu cé káa zɨ́ bɨ́ kóo mái'bí fụtụ́ éyį́ e zɨ́se ndɨ́sị́sé ánu yée ní.

4 “Tɨ́ lá ndásé ánu esị bɨ́ kɨ́ sáma sɨmɨné ní wá. Máási kɨ́e gɨ́ zɨ́se gɨ́ zɨ́a trịdrị bɨ́ sɨmɨ́ sáma nɨ́ aka sɨmɨ́ a. 5 Káa zɨ́ bɨ́ go kenée née ní, togụ́ 'yị ufu ezené 'yịma'dí mááyí kpá úfu wo. Kpá kenée bangá bɨ́ úfu 'yịma'dí go ní mááyí kpá úfu a 'dá'ba. 6 Lomo otoogụ 'yịma'dí cé káa zɨ́ ne ní, gɨ́ zɨ́ kéyị née ní 'yị ufu 'yịma'dí, eze a 'yịma'dí nɨ́ úfu wo kpá ne. 7 Gɨ́ zɨ́ kéyị née ní, ili go zɨ́se étrịsé kɨ́ngaya zɨ́ bulúndusé e ídíye do sogo káṇgá ba za mbá.”

8 Née ní zɨ́ Lomo úku ándá ledre zɨ́ Nówa kɨ́ wotíne e kɨ́dí, 9 “Bɨ́ ba ní, máóto mɨyéme ledre go gɨ́ ro zɨ́ma méngị a zɨ́se kɨ́ bulúndusé ga bɨ́ nɨyí ógụ gɨ́ do kacɨ́se ní, 10 kpá kɨ́ éyį́ trịdrị ga bɨ́ ólụ́ógụsé kéye gɨ́ sɨmɨ́ kuṛúngba, solụ́ e, bangákụlụ́ e, kɨ́ bangá súwú e ní. 11 Máóto go káa do mɨyéme ledre zɨ́ze kɨ́se, éyį́ ndaá lolụ íri do úfuónzó éyį́ trịdrị e kɨ́ mɨúcu iní do sogo káṇgá ní wá.”

12 Née ní zɨ́ Lomo úku ledre kɨ́dí, “Ba lɨ́lị mɨyéme ledre bɨ́ máyéme go gɨ́ ro zɨ́a ídíne dongaráze kɨ́se kɨ́ éyį́ trị-drị e mbá ní, yée ga bɨ́ cakaba ba kɨ́ yée ga bɨ́ nɨyí ídí karanée ní. 13 Máóto mɨ́kọ́rụ́ amá go komo ere zɨ́a ídíne káa do lɨ́lị mɨyéme ledre dongaráze kɨ́se kɨ́ do so-go káṇgá mbá. 14 Kɨ́'dí bɨ́ mákása mongụ́ iní go gɨ́ ro zɨ́a é'dịné do sogo káṇgá ní, mɨ́kọ́rụ́ nɨ́ ólụ́ógụ. 15 Togụ́ olụ́ogụ go kenée, mááyí geré sómụ́ndíki mɨyéme ledre bɨ́ máyéme dongaráze kɨ́se kɨ́ éyį́ trịdrị e kacɨ́ sį́ doyé e mbá ní. Iní ucu andá lolụ roné zɨ́a úfuónzó éyį́ trịdrị mbá wá. 16 Kɨ́'dí bɨ́ mɨ́kọ́rụ́ ólụ́ógụ go kenée ní, mááyí lúrúndíki a zɨ́ma geré sómụ́ndíki ledre mɨyémeóto ledre bɨ́ máyéme dongaráze kɨ́se kɨ́ éyį́ trịdrị e do sogo káṇgá mbá ní.”

17 Nda gɨ́ ore zɨ́ Lomo úku ledre zɨ́ Nówa kɨ́dí, “Ba go lɨ́lị mɨyéme ledre bɨ́ máyémeóto dongaráze kɨ́se kɨ́ éyį́ trịdrị e do sogo káṇgá mbá ní.”

Wotį́ Nówa e

18 Wotį́ Nówa ga bɨ́ kóo olụ́ogụnɨ́ kéye gɨ́ sɨmɨ́ kuṛúng-ba ní nɨyí, Séme, Áma kɨ́ Yépeta. Áma nɨ́ ne 'bụ Kanána. 19 Wotį́ Nówa ga bɨ́ ota née, nɨyí ye bulúndu 'yịma'dí e do sogo káṇgá mbá.

20 Nówa nɨ́ ne mɨzefị 'yị bɨ́ kóo tonó ó'do yáká do 'dɨ́yį́ kọ́rọ́ sɨmɨ́ a ní. 21 Sɨmɨ́ bɨ́ Nówa ewé le'yí kọ́rọ́ née ní, zɨ́a kóyóne, zɨ́a útú 'dú'duné gɨ́ zɨ́a ngɨ́ṛá sį́ kụ́tụ́ kacɨ́ne. 22 Zɨ́ Áma 'bụ Kanána ólụ́ ndíki 'bụyé kɨ́ 'dú'du ngɨ́ṛá, zɨ́a ólụ́ógụné ndéréne úku a zɨ́ lúnduné e sága. 23 Tɨ́ lá zɨ́ Séme kɨ́ Yépeta 'dí'bi mbílí bongó yáya do goyé zɨ́ye ólụ́ye kɨ́e kɨ́ sogoyé sį́ kụ́tụ́ do ló'bụ a do 'bụyé kɨ́ 'dú'-du ngɨ́ṛá. Oyólo'bónɨ́ komoyé gbụ́ gɨ́ 'dí keṛį́ káa bɨ́ yée nɨyí lúrú ngɨ́ṛá 'bụyé.

24 Sɨmɨ́ bɨ́ le'yí oṇgó gɨ́ komo Nówa zɨ́a úwú ledre bɨ́ wotį́ a Áma mengị zɨ́a ní, 25 zɨ́a úku ledre kɨ́dí,

“Máóto taramá go kacɨ́ Kanána, nɨ́ ídí owụ́kụlụ́
'bɨ́ lúnduné e. Nɨ́ ídí 'bɨ́ ené za 'dá'ba kɨ́ngaya.”

26 Zɨ́a kpá úku ledre kɨ́dí, “'Yị e mbá idínɨ́ í'bí mbófo éyį́ zɨ́ Ngére Lomo bɨ́ ndɨ́sị́ sáká Séme ní.

Zɨ́ Kanána ídí 'bɨ́ ené nda owụ́kụlụ́ 'bɨ́ Séme.

27 Mááyí úku ledre zɨ́ Ngére Lomo idí í'bí úndru zɨ́ Yépeta, zɨ́a ndíki tú'dụ́ owụ́ e,

zɨ́ bulúnduga ndɨ́sị́ ndɨ́sị́yé ndro kɨ́ bulúndu Séme e,
zɨ́ Kanána ídí 'bɨ́ ené owụ́kụlụ́ 'bɨ́ Yépeta.”

28 Zɨ́ Nówa ndɨ́sị́né gɨ́ do kacɨ́ mongụ́ iní bɨ́ kóo ucu ní sɨmɨ́bi míya ota, cį́ gbre doa sokó (350). 29 Nówa mengị kóo mbá sɨmɨ́bi míya ịnyị doa eso, cį́ gbre doa sokó (950) zɨ́a úyuné.

Bulúndu Nówa e

10 Ba ledre gɨ́ ro bulúndu Nówa bɨ́ wotíga ga bɨ́ Séme, Áma kɨ́ Yépeta ndikinɨ́ yée gɨ́ do kacɨ́ mongụ́ iní bɨ́ kóo ucu ní.

Owụ́ 'bɨ́ Yépeta e

2 Owụ́ 'bɨ́ Yépeta e nɨyí, Goméra, Magága, Midáyi, Yavána, Tụbụ́la, Misáka nda kɨ́ Tirása.

3 Zɨ́ owụ́ 'bɨ́ Goméra ídí 'bɨ́ eyé, Asakenéza, Ripháta nda kɨ́ Togaráma.

4 Owụ́ 'bɨ́ Yavána, 'bɨ́ eyé, Elísa, Tarasísi, Kịtị́mị, nda kɨ́ Rodanị́mị. 5 Ga ba sį́ do bulúndu Yépeta ga bɨ́ ndɨ́sị́nɨ́ ndɨ́sị́ kacɨ́ kó'dụ́ mɨkavu e kɨ́ do cúkú e ní. Zɨ́ye ndɨ́sị́ óto 'be 'bɨ́ eyé e do bi e mɨngúngúcua do ndɨ́sị́ ódroyé sɨmɨ́ mbigí tara máa 'bɨ́ eyé ní.

Owụ́ 'bɨ́ Áma e

6 Owụ́ 'bɨ́ Áma 'bɨ́ eyé kóo, Kụ́sụ, Ízibiti, † Pụ́tụ nda kɨ́ Kanána.

7 Owụ́ 'bɨ́ Kụ́sụ nda 'bɨ́ eyé, Séba, Avíla, Sábata, Ráma nda kɨ́ Sabatéka. Zɨ́ owụ́ 'bɨ́ Ráma e nda ídí 'bɨ́ eyé Sí-ba e kɨ́ Dedána.

8 Ngíti owụ́ 'bɨ́ Kụ́sụ nɨ́ kóo bo kɨ́ ịrịné Nɨmịróda, nɨ́ kóo ne bɨrará 'yị kɨ́ roko'bụné do sogo káṇgá. 9 Gɨ́ zɨ́ sáká éyį́ 'bɨ́ Ngére Lomo zɨ́ Nɨmịróda ndɨ́sị́né úfu bangá e kɨ́ngaya. Née sį́ ledre bɨ́ 'yị e ndɨ́sị́nɨ́ úku ledre gɨ́ zɨ́a kɨ́dí, “Lomo idí í'bí komokenzị zɨ́yị, zɨ́yị ndɨ́sị́yí úfu bangá e kɨ́e káa zɨ́ 'bɨ́ Nɨmịróda ní.” 10 Ga kóo 'desị́ ní, Nɨmịróda ndɨ́sị́ kóo ndɨ́sị́ sɨmɨ́ káṇgá bɨ́ Sinára ní. Nɨ́ ne mɨzefị mongụ́ ngére do gara ga bɨ́ ota, Babelónɨya, Eréka, Akáda nda Kalané. 11 Nda gɨ́ ore zɨ́a ɨnyɨné ndéréne sɨmɨ́ káṇgá bɨ́ kɨ́ ịrịné Asíriya, kɨ́'dí bɨ́ o'bó mɨngburoko gara ga bɨ́, Nɨnévị, Rebóta Íra, Kála, 12 nda kɨ́ Résene bɨ́ nɨ́ dongará Nɨnévị kɨ́ Kála bɨ́ nɨ́ ne mongụ́ gara doyé mbá ní.

13 Owụ́ 'bɨ́ Ízibiti nɨyí 'bɨ́ eyé Lịdɨyádị, Aníma, Labíti, Nefatụ́ma, 14 Petarụ́sa, Kasélụ bɨ́ ndikiogụnɨ́ kúfú 'yị ga bɨ́ Falasitíni ní, nda kɨ́ Kuréto.

15 Owụ́ 'bɨ́ Kanána e nɨyí Sidóna bɨ́ nɨ́ ndíká ní kɨ́ Éte. 16 Kanána nɨ́ kpá ne 'bụ, Zebụ́sa, Amóra, Girigási, 17 Ịvị́-ta, Aréka, Sinóyi, 18 Avénda, Zemaráda nda kɨ́ Amáta.

Nda gɨ́ do kacɨ́ a née zɨ́ 'yị 'bɨ́ Kanána e áṇgayé 19 zɨ́ mama bɨ́ dongaráye kɨ́ ngíti géyị 'yị e ní tónóne gɨ́ sɨmɨ́ Sidóna ndéréógụné gị sɨmɨ́ Gerári gbóo kɨ́ Gáza, nda

† *Ízibiti: Ngíti ịrị Ízibiti nɨ́ Miziráma.*

mɨ'dí gbére sɨmɨ Sodóma, Gomóra, Adéma, Zeboyíma gbóo kɨ́ Lasa.
20 Ga ba owú 'bɨ Áma e kɨ́ bulúnduga ga bɨ ndɨsɨnɨ́ ndísɨ do bi e kacɨ́ sí doyé kɨ́ tara eyé e mɨngúngúcua ní.

Owú 'bɨ Séme

21 Zɨ́ Séme bɨ mongú lúndua nɨ Yépeta ní kpá ndíki wotíne e. Séme nɨ ne bulúndu 'yɨ ga bɨ ndɨsɨnɨ́ ndólo yée Ébere e ní mbá. 22 Owú 'bɨ Séme ma'dáa nɨyí nda 'bɨ eyé Eláma, Asúra, Arɨpakasáda, Lúda nda kɨ́ Aráma.
23 Owú 'bɨ Aráma nɨyí 'bɨ eyé, Úzu, Úla, Getéra nda kɨ́ Mása.
24 Arɨpakasáda nɨ 'bɨ ené 'bu Séla, zɨ́ Séla nda ídí 'bɨ ené 'bu Ébere.
25 Ébere ndíki kóo owú e gbre. Ngíti a ɨrɨa 'bɨ ené Pelége † gɨ zɨ́a née sɨndí kadra bɨ 'yɨma'dí e ífi bayinɨ́ royé do sogo káŋgá ní. Ɨrɨ lúndua 'bɨ ené nda Zakatáni.
26 Owú 'bɨ Zakatáni nɨyí 'bɨ eyé, Alemodáda, Sélefa, Azaramavéta, Zéra, 27 Adoráma, Uzála, Dikéla, 28 Obála, Abimiyéle, Síba, 29 Opíra, Avíla nda kɨ́ Zobába. Ga gére née mbá owú 'bɨ Zakatáni. 30 Káŋgá bɨ kóo ndɨsɨnɨ́ sɨmɨ a ní tonó gɨ sɨmɨ Mésa ndéré'díyɨ roné 'dí gbére do bi ekɨ́ekɨ́ bɨ gbóo kɨ́ Sefára ní.
31 Ga ba owú 'bɨ Séme ga bɨ ndɨsɨnɨ́ ndɨsɨ do bi e kacɨ́ sí doyé kɨ́ tara eyé e mɨngúngúcua ní.
32 Ga ba sí do bulúndu Nówa ga bɨ wotí ga ndikinɨ́ yée kacɨ́ do 'be 'bɨ eyé e ní. Nɨyí ye 'yɨ ga bɨ ndikiogúnɨ́ ɽíkí sí do 'yɨma'dí e do sogo káŋgá gɨ do kacɨ́ mongú iní bɨ kóo ucu ní.

Lomo ifi bayi tara zɨ́ 'yɨma'dí e

11 Ga kóo 'desí ní, tara nɨ aka yí ené kóo do sogo káŋgá dúú kɨ́é'do zɨ́ 'yɨ e ndísɨ úku dúú tara máa bɨ kɨ́é'do née. 2 Sɨmɨ bɨ 'yɨma'dí e nɨyí ndísɨ kɨ́ gámálící royé ní, zɨ́ye ndéré 'díyɨ royé mɨ'dí gbére do óguyé do mongú nyárá bi sɨmɨ Sinára, †† zɨ́ye ndísɨyé ore.
3 Zɨ́ye úku ledre dengbíye kɨ́dí, "Ógusé mu zɨ́ze ónzó bɨlóko do óngbó a bɨlámáne." Yemenɨ́ kóo bɨlóko née do bi kacɨ́ tutú zɨ́ mɨcece'dɨ ko'bó nda ídí 'bɨ ené do bi kacɨ́ éyí bɨ káa zɨ́ seméndɨ ní. 4 Née ní zɨ́ye úku ledre kɨ́dí, "Ógusé mu, zɨ́ze ó'bó mongú gara zɨ́ze, kɨ́ mongú 'díci sɨmɨné mbíwu 'dága zɨ́ doa ndéréógúné gɨ ro ere, gɨ ro zɨ́ ɨrɨzé ówúne doa káa bɨ azé báyi do sogo káŋgá mbá ke."
5 Tɨ́ lá zɨ́ Ngére Lomo óguné lúrú mongú gara kɨ́ mongú 'díci bɨ 'yɨ ga gére nɨyí ndísɨ ó'bó a née. 6 Zɨ́ Ngére Lomo úku ledre zɨ́ne kɨ́ roné kɨ́dí, "Káa zɨ́ bɨ 'yɨ ga ba nɨyí go 'yɨ kɨ́é'do, ndɨsɨnɨ́ ódro go kpá lá dúú tara bɨ kɨ́é'do zɨ́ye tónóye go méngɨ éyí káa zɨ́ ba ní, ledre bɨ nɨyí yéme a gɨ ro méngɨ a ní utúasá rómo yée wá.
7 Ógusé mu zɨ́ze ndéréze gɨrágá báyi sɨmɨ tara eyé káa bɨ nɨyí ndísɨ úwú royé dengbíye ke."
8 Née ní, zɨ́ Ngére Lomo báyi yée gɨrí do sogo káŋgá mbá, zɨ́ye ótoómo kɨ́ ó'bó mongú gara bɨ kóo née.
9 Née sí ledre bɨ ɨfínɨ́ ɨrɨ bi née kɨ́dí Bábele ‡ ní gɨ zɨ́a née bi bɨ Ngére Lomo gɨragá bayi tara bɨ do sogo káŋgá ba gɨ doa ní. Nda gɨ ore zɨ́ Ngére Lomo báyi yée mɨkékeɽía do sogo káŋgá mbá.

Ledre gɨ ro bulúndu Séme e

10 Ba ledre gɨ ro bulúndu Séme e.
Sɨmɨbi gbre gɨ do kacɨ́ mongú iní bɨ kóo ucu ní, sɨmɨ bɨ sɨmɨbi 'bɨ Séme nɨ go míya (100) ní, zɨ́a ndíki Arɨpakasáda. 11 Gɨ do kacɨ́ a née ní, zɨ́ Séme ndísɨné sɨmɨbi míya ɨnyɨ (500) zɨ́a ndíki ngíti géyɨ owú e, ya'dá e kɨ́ kará e.
12 Sɨmɨ bɨ sɨmɨbi 'bɨ Arɨpakasáda nɨ go cí kéɽí a doa sokó doa ɨnyɨ (35) ní, zɨ́a ndíki Séla. 13 Nda gɨ do kacɨ́ Séla, zɨ́ Arɨpakasáda méngɨ sɨmɨbi míya eso doa ota (403) zɨ́a ndíki ngíti géyɨ owú e, ya'dá e kɨ́ kará e.
14 Sɨmɨ bɨ sɨmɨbi nɨ do Séla go cí kéɽí a doa sokó (30) ní, zɨ́a ndíki Ébere. 15 Zɨ́ Séla méngɨ gɨ do kacɨ́ Ébere née sɨmɨbi míya eso doa ota (403), zɨ́a ndíki ngíti géyɨ owú e, ya'dá e kɨ́ kará e.
16 Sɨmɨ bɨ sɨmɨbi do Ébere go cí kéɽí a doa sokó doa eso (34) ní, zɨ́a ndíki Pelége. 17 Zɨ́ Ébere méngɨ gɨ do kacɨ́ Pelége née sɨmɨbi míya eso doa cí kéɽí a doa sokó (430), zɨ́a ndíki ngíti géyɨ owú e, ya'dá e kɨ́ kará e.
18 Sɨmɨ bɨ sɨmɨbi do Pelége go cí kéɽí a doa sokó (30) ní, zɨ́a ndíki Réwu. 19 Zɨ́ Pelége méngɨ gɨ do kacɨ́ Réwu née sɨmɨbi míya gbre doa ɨnyɨ doa eso (209), zɨ́a ndíki ngíti géyɨ owú e, ya'dá e kɨ́ kará e.
20 Sɨmɨ bɨ sɨmɨbi do Réwu go cí kéɽí a doa sokó doa gbre (32) ní, zɨ́a ndíki Serúga. 21 Zɨ́ Réwu méngɨ gɨ do kacɨ́ Serúga née sɨmɨbi míya gbre doa ɨnyɨ doa gbre (207), zɨ́a ndíki ngíti géyɨ owú e, ya'dá e kɨ́ kará e.
22 Sɨmɨ bɨ sɨmɨbi do Serúga go cí kéɽí a doa sokó (30) ní, zɨ́a ndíki Nówara. 23 Zɨ́ Serúga méngɨ gɨ do kacɨ́ Nówara née sɨmɨbi míya gbre (200), zɨ́a ndíki ngíti géyɨ owú e, ya'dá e kɨ́ kará e.
24 Sɨmɨ bɨ sɨmɨbi do Nówara go cí kéɽí a doa ɨnyɨ doa eso (29) ní, zɨ́a ndíki Téra. 25 Zɨ́ Nówara méngɨ gɨ do kacɨ́ Téra née sɨmɨbi míya kɨ́é'do doa sokó doa ɨnyɨ doa eso (119), zɨ́a ndíki ngíti géyɨ owú e, ya'dá e kɨ́ kará e.
26 Sɨmɨ bɨ sɨmɨbi do Téra go cí ota doa sokó (70) ní, zɨ́a ndíki Abaráma e kɨ́ Nówara nda kɨ́ Árana.

Ledre gɨ ro bulúndu Téra e

27 Ba ledre gɨ ro bulúndu Téra e.
Téra ndiki Abaráma e kɨ́ Nówara nda kɨ́ Árana. Zɨ́ Árana ndíki Lóto. 28 Sɨmɨ bɨ Téra 'bu Árana nɨ aka kɨ́ komoné ní, zɨ́ Árana úyuné cɨkɨ sɨmɨ Úrú káŋgá bɨ ndikinɨ́ wo sɨmɨ a sɨmɨ Babelóniya ní. 29 Née ní zɨ́ Abaráma e kɨ́ Nówara gbrengárá 'dí'bi karáa e. Ɨrɨ me'be Abaráma 'bɨ ené Sárayi, ɨrɨ me'be Nówara nɨ nda 'bɨ ené Mílika nyí Árana bɨ lémɨ Íseke ní. 30 Bɨ kenée ní Sárayi nɨ yí ené mɨkoto ndiki ené owú wá.
31 Née ní, zɨ́ Téra 'dí'bi wotíne Abaráma kɨ́ bulúnduné Lóto bɨ wotí Árana nda kɨ́ Sárayi me'be wotíne Abaráma zɨ́ye ómúye gɨ sɨmɨ Úrú bɨ sɨmɨ Babelóniya ní ndéréye sɨmɨ káŋgá bɨ Kanána ní. Tɨ́ lá sɨmɨ bɨ

† *Pelége: Ini ledre gɨ sɨmɨ ɨrɨ bɨ Pelége ní kɨ́ tara Ébere kɨ́dí, "ífi éyí e."* †† *Sinára: Ngíti ɨrɨ Sinára nɨ kóo Babelóniya.* ‡ *Bábele: Ledre ba kɨ́ tara Ébere ini ledre gɨ sɨmɨ a kɨ́dí, sínyi sɨmɨ do.*

nderéogụnɨ́ sɨmɨ gara bɨ ndịsịnɨ́ ndólo a Aràna ní, zɨ́ye ndísiyé cịkị ore.
32 Sɨmɨ bɨ sɨmɨbi 'bɨ Téra nɨ go míya gbre doa ịnyị (205) ní, zɨ́ Lomo 'dí'bi 'dówụ́ a cịkị sɨmɨ Aràna ore.

Lomo ndolo Abaráma

12 Zɨ́ Ngére Lomo úku ledre zɨ́ Abaráma kɨ́dí, “Ídí ótoómo káṇgá esé, 'yị eyí e kɨ́ 'bụyí e mbá, zɨ́yị ómụ́yị sɨmɨ káṇgá bɨ mááyí 'dódo a zɨ́yị ní. 2 Mááyí í'bí úndru zɨ́yị, zɨ́ma óto bulúnduyí e zɨ́ye étrịyé do ídíye káa do mongụ́ sị́ do. Mááyí óto ịrịyí zɨ́a ówụ́ne mɨówụ́ zɨ́yị ídíyị 'yị bɨ 'yị e nɨyí ndịsị ndíki úndru kpụrụ́ gɨ zɨ́a ní. 3 Mááyí í'bí úndru zɨ́ 'yị ga bɨ nɨyí óto úndruyí ní, 'yị bɨ nɨ óto tarané kacɨ́yị ní mááyí kpá óto taramá kacɨ́ a. Nda kpụrụ́ gɨ sɨmɨyí mááyí í'bí úndru zɨ́ ṛíkí kúfú 'yị-ma'dí e do sogo káṇgá mbá.”
4 Née ní zɨ́ Abaráma ínyịné ndéréne tɨ́ káa zɨ́ bɨ Ngére Lomo uku zɨ́a ní. Zɨ́ Lóto útúne do kacɨ́ a. Sɨmɨbi 'bɨ Abaráma nɨ kóo cị́ ota doa sokó doa ịnyị (75) sɨmɨ bɨ omụ́ gɨ sɨmɨ Aràna ní. 5 Zɨ́ Abaráma ómụ́ye kɨ́ me'bené Sárayi e kɨ́ Lóto owụ́ 'bɨ lúnduné, zɨ́ye 'dí'bi za éyí ga bɨ 'bɨ 'be ní mbá, 'yị 'bɨ moko eyé ga bɨ kóo nɨyí kéye sɨmɨ Aràna ore ní mbá zɨ́ye ínyịyé ndéréye sɨmɨ káṇgá bɨ Kanána ní. Do ndéréógụyé íri.
6 Zɨ́ye ókpóye gɨ sɨmɨ Kanána fú lá mɨókpó do ndéréógụyé sɨmɨ owụ́ gara kɨ́ ịrịné Sekéme, do ndísiyé cigí kágá bɨ ndịsịnɨ́ ndólo a Móre. Sɨmɨ sịndí kadra máa bɨ kóo née 'yị 'bɨ Kanána e ndịsịnɨ́ kóo ndísị ore. 7 Née ní zɨ́ Ngére Lomo 'dódo roné zɨ́ Abaráma íri zɨ́a úku ledre zɨ́a kɨ́dí, “Mááyí í'bí káṇgá ba zɨ́ bulúnduyí e za fí.” Zɨ́ Abaráma ó'bó mbayi zɨ́ Ngére Lomo bɨ 'dódo roné zɨ́a ní ore.
8 Gɨ do kacɨ́ née ní, zɨ́ Abaráma ínyịyé ndéréye do bi bɨ ekíekí bɨ sɨmɨ Bétele mɨ'dí gbére ní, zɨ́a óto táya ore. Bétele nɨ 'bɨ ené mɨ'dí gólụ Áyi nɨ 'bɨ ené mɨ'dí gbére. Zɨ́a ó'bó mbayi ore ndísị íni ini zɨ́ Ngére Lomo sị́ a. 9 Zɨ́ Abaráma e kpá ínyịyé gɨ ore ndéré 'díyị royé mɨ'dí sɨmɨ Negébe.

Abaráma nderé sɨmɨ Ízibiti

10 Sɨmɨ sịndí kadra máa bɨ kóo née ní, zɨ́ mongụ́ 'bú útúne. Zɨ́ Abaráma ínyịyé gɨ ore ndéréye ndísiyé cúku'dée sɨmɨ Ízibiti gɨ zɨ́ mongụ́ 'bú née. 11 Sɨmɨ bɨ nɨ go gbóo gɨ ro ólụ sɨmɨ Ízibiti ní, zɨ́a úku ledre zɨ́ me'bené Sárayi kɨ́dí, “Sárayi, Máówo bú lámá nɨ royí kɨ́ngaya. 12 Sɨmɨ bɨ 'yị ga bɨ 'bɨ Ízibiti nɨyí lúrúndíki yíị́ ní, nɨyí geré úku ledre kɨ́dí, ‘Ba me'bené.’ Née ní nɨyí úfu máa do ótoómo yíị́ trịdrị. 13 Togụ́ ndu'yúnɨ́ yíị́ go yá, ídí úku a zɨ́ye kɨ́dí áyí lémịmá, gɨ ro zɨ́ye ndísiyé méngị ledremá kɨ́ngaya gɨ royí, utúasánɨ́ ufu máa wá gɨ zɨ́yị.”
14 Sɨmɨ bɨ Abaráma ogụnɨ́ sɨmɨ Ízibiti ní, zɨ́ 'yị 'bɨ Ízibiti e lúrú Sárayi nɨ kára bɨ kɨ́ lámá roné kɨ́ngaya ní. 15 Nda sɨmɨ bɨ ngíti géyị mɨngburoko 'yị 'bɨ ngbanga 'bɨ mongụ́ ngére Fáro lurúnɨ́ Sárayi nɨ kɨ́ lámá roné kɨ́ngaya ní, zɨ́ye ndéréye úku ledrea zɨ́ mongụ́ ngére, zɨ́ye ógụyé 'dí'bi wo ndéré kɨ́e 'be 'bɨ ngére zɨ́a ndísịné íri. 16 Gɨ ro ledre Sárayi, zɨ́ ngére 'bɨ Ízibiti ndísịné méngị ledre Abaráma kɨ́ngaya, do í'bí éyí ga bɨ káa zɨ́ kábịṛíkị e, Ítí e, dongí e, owụ́kụlụ́ e nda kɨ́ gémele e ní zɨ́a.
17 Gɨ zɨ́a bɨ ngére 'bɨ Ízibiti 'dí'bi Sárayi me'be Abaráma ní, zɨ́ Ngére Lomo kása bɨsinyí ndíyá doa kɨ́ 'yị 'bɨ 'be 'bɨ ené e mbá. 18 Née ní zɨ́ ngére 'bɨ Ízibiti kákasa kacɨ́ Abaráma do úku ledre zɨ́a kɨ́dí, “Méngị kéyị zɨ́ma kenée gɨ zɨ́ 'di? Úku kóo zɨ́ma yaá Sárayi nɨ yí ené me'beyí wá gɨ zɨ́ 'di? 19 Éyí bɨ úku ledre zɨ́ma gɨ zɨ́a yaá, ‘Sárayi nɨ lémịné’ gɨ zɨ́a ní 'di, bɨ zɨ́ma 'dí'bi wo káa do kára ní? Bɨ ba ní me'beyí nɨ go née. 'Dí'bi wo mu zɨ́se ndérése.” 20 Née ní, zɨ́ ngére 'bɨ Ízibiti úku ledre gɨ ro Abaráma e kɨ́ me'bené kɨ́dí, idínɨ́ mu 'dí'bi éyí eyé e mbá zɨ́ye ólụ́ógụ gɨ sɨmɨ Ízibiti gɨ ona 'dá'ba.

Mɨífi ro 'bɨ Abaráma e kɨ́ Lóto

13 Gɨ ore zɨ́ Abaráma e kɨ́ me'bené ínyịyé gɨ sɨmɨ Ízibiti do 'dí'bi éyí eyé e mbá zɨ́ye ndá'balúgu royé sɨmɨ Negébe. Zɨ́ Lóto ndéréne kéye. 2 Abaráma nɨ nda kóo go kɨ́ tụ́'dụ́ éyí e zɨ́ne, bangákụlụ́ e, késí e kpá kɨ́ dábu e.
3 Gɨ sɨmɨ Negébe zɨ́a ndísịné ómụ́ne gɨ do bi e kɨ́rɨ́ née wá kɨ́rɨ́ née zɨ́a ndéréógụné zaá gị sɨmɨ Bétele do bi kuṛú táya ené bɨ kóo 'desí dongará Bétele kɨ́ Áyi ní, 4 kɨ́'dí bɨ o'bó mɨzefị mbayi ní. Zɨ́ Abaráma ndísịné íni ini zɨ́ Ngére Lomo ore.
5 Lóto bɨ kóo ndịsịnɨ́ gámálící royé kɨ́ Abaráma ní, nɨ nda kpá go kɨ́ tụ́'dụ́ 'yị e do kacɨ́ne, kpá kɨ́ kábịṛíkị e, kɨ́ ítí e. 6 Tɨ́ lá bi eye lolụ kóo zɨ́ye gɨ ro zɨ́ye ndísiyé ndro do bi kɟé'do wá gɨ zɨ́a éyí e ofụnɨ́ nda kóo zɨ́ye go bɨ utúasá ótoómo yée zɨ́ye ndísiyé mbá do bi kɟé'do wá ní. 7 Zɨ́ 'yị ga bɨ ndịsịnɨ́ 'bá'bá bangá ga bɨ 'bɨ Abaráma kɨ́ yée ga bɨ 'bɨ Lóto ní ndísiyé ófụ́ye dongaráye gɨ ro bi. Sɨmɨ sịndí kadra máa bɨ kóo née ní, 'yị 'bɨ Kanána e kɨ́ 'yị 'bɨ Peréze e nɨyí kóo kpá ore.
8 Nda née ní zɨ́ Abaráma úku ledre zɨ́ Lóto kɨ́dí, “Owụ́ 'bɨ amá a, ófụ́ nda ógụ dongaráze kéyị wá togụ́ mbú dongará 'yị 'bá'bá bangá eyí e kɨ́ 'bɨ amá e wá.
9 Mongụ́ írịgbére nɨ bɨ kó'dụ́yị íri née, ifizé rozé mu. Ídí mu gélé bi bɨ íli ndéré doa ní. Togụ́ ndéré go do anú, mááyí nda ndéré 'bɨ amá do ngelị. Togụ́ do ngelị yá, mááyí nda ndéré 'bɨ amá do anú.”
10 Zɨ́ Lóto lúrú bi keree, zɨ́a lúrúndíki 'bululu bɨ kacɨ́ kó'dụ́ Yeredéne nɨ kɨ́ iní doné ngárá ndụkụ́ wá ní bɨ nɨ káa zɨ́ yáká 'bɨ Ngére Lomo kpá káa zɨ́ káṇgá 'bɨ Ízibiti bɨ mɨ'dí sɨmɨ Zóra ní. Ledre máa née mengị kóo roné 'dá'dá gɨ zɨ́ Ngére Lomo kɨ́ óngbó gara ga bɨ Sodóma kɨ́ Gomóra ní. 11 Née ní zɨ́ Lóto gélé 'bululu bɨ kó'dụ́ Yeredéne ní, zɨ́ye ífi royé, zɨ́ Lóto ndéré ndísị 'bɨ ené mɨ'dí gbére. 12 Nda née ní zɨ́ Abaráma ndísị 'bɨ ené sɨmɨ káṇgá 'bɨ Kanána ore. Zɨ́ Lóto ndéré ndísị 'bɨ ené dongará gara ga bɨ sɨmɨ kpárá ní, zɨ́a óto táya ené gbóo kɨ́ Sodóma. 13 'Yị 'bɨ Sodóma e nɨyí 'yị méngị bɨsinyí ledre e, ndịsịnɨ́ méngị mbá ledre ga bɨ Ngére Lomo ili wá ní.

Abaráma omụ́ sɨmɨ́ Éborono

14 Gɨ́ do kacɨ́ bɨ́ Lóto e ifinɨ́ royé kɨ́ Abaráma ní, zɨ́ Ngére Lomo úku ledre zɨ́ Abaráma kɨ́dí, “Sį́kpį aka doyį́ do bi bɨ́ áyí doa née zɨ́yį lúrú'díkí bi cigíyį gbaá. 15 Bi bɨ́ áyí lúrú a née ní, mááyí í'bí a zɨ́yį, kɨ́ bulúnduyį́ e za fí. 16 Mááyí óto bulúnduyį́ e zɨ́ye étrịyé zɨ́ye ídíye káa zɨ́ 'bụrụ ní, gɨ́ ro togụ́ 'yị utúasá go ólo 'bụrụ yá, nɨ́ útúásá ólo bulúnduyį́ e. 17 Į́nyį mu zɨ́yį gámá'díkí bi née gbaá, gɨ́ zɨ́a mááyí go í'bí a mbá zɨ́yį.”

18 Gɨ́ zɨ́ kéyį née ní zɨ́ Abaráma ómụ́ne kɨ́ táya ené ndéré ndį́sịné sɨmɨ́ gara bɨ́ ndịsịnɨ́ ndolo a Éborono cigí kágá bɨ́ kɨ́ ịrịné Mamaré kɨ́'dí bɨ́ o'bó mbayi zɨ́ Ngére Lomo ní.

Abaráma yomo Lóto

14 Sɨmɨ́ sịndį́ kadra máa bɨ́ kóo née ní, Amaraféle nɨ́ kóo mongụ́ ngére 'bɨ́ Sinára, Ariyóka nɨ́ kóo 'bɨ́ ené 'bɨ́ Elesára, Kedarolaméra nɨ́ 'bɨ́ ené 'bɨ́ Eláma, zɨ́ Tidála nda ídí 'bɨ́ ené 'bɨ́ Góyịma, 2 zɨ́ye ịnyịyé ndéré útúye kɨ́ okó do ngére e ịnyị. Ngére maáge nɨyí Béra ngére 'bɨ́ Sodóma, Bịrása ngére 'bɨ́ Gomóra, Sinába ngére 'bɨ́ Adéma, Semebére ngére 'bɨ́ Zeboyíma, nda kɨ́ ngére 'bɨ́ Béla bɨ́ nɨ́ Zóra ní. 3 Zɨ́ ngére ga bɨ́ ịnyị née yóko royé kɨ́ asikíri eyé e mbá sɨmɨ́ 'bululu bɨ́ kɨ́ ịrịné Sịdį́mị bɨ́ gbóo kɨ́ mɨkavu bɨ́ éyį́ trịdrị ndanɨ́ sɨmɨ́ a wá ní. 4 Ngére ga bɨ́ ịnyị née nɨyí kóo mbá sį́ sílį́ Kedarolaméra kɨ́ sɨmɨbi sokó doa gbre, tɨ́ lá nda sɨmɨ́ sokó doa ota sɨmɨbi zɨ́ye óyóló'bó royé ịcį́ okó roa.

5 Nda sɨmɨ́ sokó doa eso sɨmɨbi, zɨ́ Kedarolaméra kɨ́ ngére ga bɨ́ ilinɨ́ aka fú ledre ené ní, ịnyịyé kɨ́ asikíri eyé e ndéré útúye kɨ́ okó do 'yị 'bɨ́ Réfa e ga bɨ́ sɨmɨ́ Aseteróta Karána ní do rómo komoyé cụ́, zɨ́ye rómo komo 'yị ga bɨ́ Zụ́zụ bɨ́ sɨmɨ́ Áma kpá cụ́, do ókpóye rómo komo 'yị 'bɨ́ Émị ga bɨ́ ndịsịnɨ́ ndį́sị sɨmɨ́ 'bululu bɨ́ Kiriyatámi kpá cụ́, 6 zɨ́ye tátáye ro 'yị 'bɨ́ Órị e ga bɨ́ ndịsịnɨ́ ndịsị do bi ekịekį́ bɨ́ sɨmɨ́ káṇgá 'bɨ́ Seyíra ní, do ógó ngíti géyį ndéré kɨ́ye mɨ'dí sɨmɨ́ Eliparána sɨmɨ́ súwú. 7 Née ní zɨ́ye ndá'balúgu royé 'dá'ba do ndéréógụyé sɨmɨ́ gara bɨ́ Misapáta sɨmɨ́ Kadése ní. Zɨ́ye 'dí'bi za káṇgá 'bɨ́ 'yị 'bɨ́ Amalékị e kɨ́ 'bɨ́ 'yị 'bɨ́ Amóra e ga bɨ́ ndịsịnɨ́ ndį́sị sɨmɨ́ Azazóna Tamára ní mbá.

8 Nda gɨ́ ore zɨ́ ngére 'bɨ́ Sodóma, kɨ́ 'bɨ́ Gomóra, kɨ́ 'bɨ́ Adéma, kɨ́ 'bɨ́ Zeboyíma, nda kɨ́ ngére 'bɨ́ Béla bɨ́ Zóra ní, zɨ́ye ndéréye yóko royé mbá sɨmɨ́ 'bululu sịdį́mị yéme royé gɨ́ ro okó, 9 kɨ́ Kedarolaméra ngére 'bɨ́ Eláma, kɨ́ Tidála ngére 'bɨ́ Góyịma, kɨ́ Amaraféle ngére 'bɨ́ Sinára, nda kɨ́ Ariyóka ngére 'bɨ́ Elesára. Zɨ́ ngére ga bɨ́ eso née ịcį́ okó kɨ́ ngére ga bɨ́ ịnyị ní. 10 Sɨmɨ́ sịndį́ kadra née ní 'Bululu Sịdį́mị nɨ́ kóo kɨ́ mɨngburoko gu e kɨ́ mɨcece'dị ko'bó sɨmɨné. Nda sɨmɨ́ bɨ́ ngére 'bɨ́ Sodóma kɨ́ 'bɨ́ Gomóra ngásá bayinɨ́ royé gɨ́ zɨ́ okó ní, zɨ́ ngíti géyį 'yị e útúye sɨmɨ́ mɨngburoko gu ga gére née zɨ́ ngíti géyį ngásá 'bɨ́ eyé do bi ga bɨ́ ekịekį́ ní. 11 Zɨ́ ngére ga bɨ́ eso née kókụ́ éyį́ ga bɨ́ kacɨ́ ngére 'bɨ́ Sodóma kɨ́ Gomóra ní kɨ́ éyį́ mɨánu mbá Yóó ndéréye kɨ́e. 12 Zɨ́ye kpá 'dí'bi Lóto owụ́ 'bɨ́ lúndu Abaráma, bɨ́ ndịsị ndį́sị sɨmɨ́ Sodóma ní kɨ́ eyį́ ené e mbá ókpóye kɨ́ye.

13 Nda gɨ́ ore zɨ́ ngúru 'yị bɨ́ omo gɨ́ dongaráye ní ịnyịné ndéréne úku ledre Lóto zɨ́ Abaráma bɨ́ Ébere ní. Sɨmɨ́ sịndį́ kadra máa bɨ́ kóo née kụ́tụ́ 'bɨ́ Abaráma nɨ́ kóo gbóo kɨ́ mongụ́ kágá 'bɨ́ Mamaré 'yị 'bɨ́ Amóra e ní. Mamaré e kɨ́ lúnduné Esekólo kɨ́ Anéra nɨyí kóo 'yị ga bɨ́ ilinɨ́ ledre 'bɨ́ Abaráma ní. 14 Sɨmɨ́ bɨ́ Abaráma uwú kɨ́dí 'di'binɨ́ owụ́ 'bɨ́ lúnduné go sɨmɨ́ okó ní, zɨ́a ịnyịné yóko asikíri e ga bɨ́ gɨ́ sį́ sịndíne ní míya ota doa sokó doa ịnyị doa ota (318) zɨ́ye lódụ́ yée gị sɨmɨ́ ngíti mongụ́ gara kɨ́ ịrịné Dána. 15 Kɨ́ ndụlụ a née zɨ́a ífi sɨmɨ́ asikíri ga gére née do óto yée ịcį́ okó kɨ́ ngére ga gére née do ésị ngásá sɨmɨ́ sịndíye zɨ́ye lódụ́ yée gị sɨmɨ́ Óba bɨ́ gɨ́ 'dí do ngelị gɨ́ sɨmɨ́ Damásika ní. 16 Zɨ́ Abaráma ngákalúgu éyį́ ga bɨ́ kóo ngakanɨ́ yée ní, do kpá ngákalúgu Lóto owụ́ 'bɨ́ lúnduné kɨ́ éyį́ ené e ga bɨ́ kóo 'di'binɨ́ yée ní ndro kɨ́ karáe kɨ́ ngíti géyį 'yị ga bɨ́ 'di'binɨ́ yée ní mbá.

Malekesédeke i'bí úndru zɨ́ Abaráma

17 Sɨmɨ́ bɨ́ Abaráma e nɨyí go ndá'baógụ gɨ́ do kacɨ́ bɨ́ romo komo ngére Kedarolaméra kɨ́ lafúga ngére e ní, zɨ́ ngére 'bɨ́ Sodóma ịnyịné ndéré 'dí'bi wo sɨmɨ́ sụmụ sɨmɨ́ 'bululu bɨ́ Sáve (bɨ́ ndịsịnɨ́ kpá ndólo a 'Bululu Ngére) ní.

18 Zɨ́ Malekesédeke bɨ́ nɨ́ ngére 'bɨ́ Salímu kpá 'yị 'dáná éyį́ † zɨ́ Lomo bɨ́ roko'bụ a ofụ go ní, 'dí'bi éyį́ mɨánu kɨ́ le'yį e í'bí yée zɨ́ Abaráma kɨ́ 'yị ga bɨ́ nda'baogụ kéye née ní. 19 Zɨ́a 'dí'bi sį́lį́ Abaráma, zɨ́a úku ledre kɨ́dí,

“Lomo bɨ́ roko'bụa ofụ go ní,
bɨ́ otoogụ ere kɨ́ do sogo káṇgá ní, idí ídí kɨ́yị.
20 'Yịma'dí e idínɨ́ í'bí mbófo éyį́ zɨ́ Lomo bɨ́ roko'bụ a ofụ go ní,
gɨ́ zɨ́a i'bí roko'bụ zɨ́yį ne zɨ́yį rómo komo ezeokóyị e kɨ́e.”

Zɨ́ Abaráma 'dí'bi tákpásílį́ kį́é'do gɨ́ sɨmɨ́ sokó †† 'bɨ́ éyį́ ga bɨ́ ngakanɨ́ yée gɨ́ sɨmɨ́ okó ní í'bí yée zɨ́a.

21 Nda gɨ́ ore zɨ́ ngére 'bɨ́ Sodóma úku ledre zɨ́ Abaráma kɨ́dí, “Ídí í'bílúgu 'yị amá e zɨ́ma, zɨ́yị 'dí'bi 'bɨ́ eyį́ éyį́ ga bɨ́ ngakanɨ́ yée née.”

22 Zɨ́ Abaráma úkulúgu ledre zɨ́a kɨ́dí, “Málólóbụ́ go zɨ́ma sį́kpį sílíma zɨ́ Ngére Lomo bɨ́ roko'bụ a ofụ go ní, bɨ́ nɨ́ ne 'yị bɨ́ otoogụ ere e kɨ́ do sogo káṇgá ní kɨ́dí, 23 máútúásá amá ṇgúṇgu a zɨ́ma 'dí'bi éyį́ gɨ́ zɨ́yį wá, abú mongụ́ éyį́ togụ́ mbú owụ́ a, káa bɨ́ áyí óyóló'bó tarayį́ kɨ́lóndó yá, ‘Máí'bí tụ́'dụ́ éyį́ ga bɨ́ zɨ́ Abaráma née máa.’ 24 Éyį́ bɨ́ má'dí'bi go ní, tɨ́ lá dụ́ụ́ éyį́ mɨánu bɨ́ 'yị e amá e anunɨ́ ní. Ídí í'bí éyį́ e zɨ́ Anéra, Esekólo kɨ́ Mamaré e gɨ́ zɨ́a née 'yị ga bɨ́ nderézé kéye ní.”

---

† *'Yị 'dáná éyį́: 'Yị 'dáná éyį́ nɨ́ 'yị bɨ́ ndịsị ónọoónzo bangá káa do éyį́ 'dáná zɨ́ Lomo ní.* †† *Kį́é'do gɨ́ sɨmɨ́ sokó: Togụ́ Abarayáma ngaka éyį́ sokó gɨ́ sɨmɨ́ okó, née ní i'bí kóo kémbį́ éyį́ ga gére née go zɨ́ Malekesédeke.*

Mɨyéme ledre 'bɨ Lomo zɨ́ Abaráma

15 Gɨ do kacɨ́ a née ní, zɨ́ Ngére Lomo ógụné do
Abaráma sɨmɨ 'duru do úku ledre zɨ́a kɨ́dí,
“Ndá éré ngịrị wá Abaráma,
Mááyí ndịsị lúrú bi kacɨ́yị máa,
Mááyí kpá í'bí tákpásịlị́ zɨ́yị kɨ́ngaya.”
2 Tɨ́ lá Abaráma ya zɨ́a ní, “Áko Ngére Lomo áyí 'yị 'bɨ roko'bụ, áyí í'bí zɨ́ma bɨ káa 'di bɨ ngárá owụ́ 'bɨ amá ndaá ní. 'Yị bɨ nɨ 'dí'bi éyí sịlị́ma ga gére née ba Iliyázara bɨ gɨ sɨmɨ Damásika ní tée?” 3 Zɨ́ Abaráma kpá úku ledre kɨ́dí, “Ngárá í'bí owụ́ e zɨ́ma wá ní, bɨ kenée ní Iliyázara 'yị 'bɨ moko amá nɨ 'dí'bi éyí sịlị́ma ga gére née ne.”
4 Zɨ́ Ngére Lomo úkulúgu ledre zɨ́ Abaráma kɨ́dí, “O'do née 'di'bi ené éyí sịlị́yị ne wá. Mbigí owụ́ bɨ gɨ sɨmɨyí ní, nɨ 'dí'bi eyí sịlị́yị ga gére née ne.” 5 Zɨ́ Ngére Lomo ndóloógụ wo sága úku ledre zɨ́a kɨ́dí, “Lúrú aka bi 'dága komo ere zɨ́yị ólo kele ga gére ní, togụ́ áyí útúásá óloónzó yée yá. Bulúnduyí e nɨyí karanée ídí kpá tụ́'dụ́ kenée.”
6 Zɨ́ Abaráma ŋgúŋgu ledre bɨ Ngére Lomo uku zɨ́a ní, zɨ́a útúásáne kacɨ́ komo Lomo káa do mbigí 'yị ené.
7 Zɨ́ Ngére Lomo kpá úku ledre zɨ́a kɨ́dí, “Abaráma, Mááyí máa Ngére bɨ 'di'biogụ yíị gɨ sɨmɨ Ụ́rụ gara bɨ sɨmɨ káŋgá bɨ Babelónɨya ní, gɨ ro í'bí káŋgá ba zɨ́yị káa do 'bɨ eyí.”
8 Zɨ́ Abaráma ndú'yúlúgu wo kɨ́dí, “Áko Ngére Lomo roko'bụyí ofụ go, 'be tɨ́ kenée ní, sara mááyí ówo a bɨ kɨ́dí káŋgá née nɨ tɨ́ ídí 'bɨ amá ma'díi ní lárá a káa be 'di?”
9 Ngére Lomo ya zɨ́a ní, “Ídí ndéréógụ kɨ́ dụ́rụ́ ịtị́ kɨ́ dụ́rụ́ ína, nda kɨ́ ya'dá kábịŋ́kị bɨ sɨmɨbi eyé nɨ aka za mbá ota ní, zɨ́yị 'dí'biútú kịŋ́kó'do kɨ́ amámu gɨrí kpa.”
10 Zɨ́ Abaráma ógụné kɨ́ éyí ga gére née tɨ́ kenée zɨ́ Lomo. Zɨ́a óŋgo'décị sɨmɨyé mbá gbre gbre. Zɨ́a ndá'ba ótolúgu yée do bi kɨ́é'do. Tɨ́ lá zɨ́a ótoómo solụ́ ga gére née kenée oŋgo'decị sɨmɨyé wá. 11 Nda sɨmɨ bɨ solụ́ ga bɨ ndịsịŋ́ ánu esị ogụŋ́ gɨ ro ánu esị ga gére ní, zɨ́ Abaráma ndísịné ógóóyó yée 'dá'ba.
12 Sɨmɨ bɨ kadra nɨ go ndéré útú ní, zɨ́ Abaráma útúne ŋ́ 'dú'duné. Zɨ́ mongụ́ bɨsinyí mụtụlụrụ bɨ kɨ́ ngịrịné ní ídíne cigí a gbaá. 13 Née ní zɨ́ Ngére Lomo úku ledre zɨ́a kɨ́dí, “Abaráma, ídí ówo a kɨ́dí bulúnduyí e nɨyí karanée ídí káa do owụ́kụlụ́ e sɨmɨ káŋgá 'bɨ ngíti géyị 'yị e. Zɨ́ mịngí káŋgá máa ga gére née ndísịyé 'dó'do yée kɨ́ sɨmɨbi e míya eso. 14 Tɨ́ lá mááyí í'bí mongụ́ 'do'dó ro mịngí káŋgá máa ga gére née bɨ nɨyí óto bulúnduyí e káa do owụ́kụlụ́ e née ní kɨ́ngaya. Nda gɨ do kacɨ́ a née, bulúnduyí ga gére née nɨyí ólụ́ógụ gɨ sɨmɨ káŋgá 'bɨ 'yị ga gére kɨ́ tụ́'dụ́ éyí e zɨ́ye. 15 Nda gɨ royí, áyí lú'bú mɨlú'bú do sogo káŋgá zɨ́yị ngókoyí gó'do gó'do kí, áyí fú úyu do nda óto yíị gu. 16 Bulúnduyí e nɨyí ndá'baógụ ándá royé gɨ 'dáa ona gɨ do kacɨ́ bɨ ndiki andáŋ́ yée go kɨ́'dí eso ní, gɨ zɨ́a lúyú ledre 'bɨ 'yị 'bɨ Amóra e utúasá aka bɨ gɨ ro zɨ́ma 'dó'do yée ní wá.”
17 Sɨmɨ bɨ kadra utúonzó roné ní, zɨ́ bi nda go ụ́lụ́ne, zɨ́ Abaráma lúrúndíki sɨ́ŋ́ŋ́é kɨ́ pho'dụ sɨmɨné kɨ́ mɨ́ụ́ndụ pho'dụ. Zɨ́ pho'dụ ga gére née ndísị ókpóye kpụrụ́ gɨ dongará esị ga bɨ bi née. 18 Sɨmɨ sịndí kadra máa bɨ kóo née, zɨ́ Ngére Lomo yéme ledre kɨ́ Abaráma kɨ́dí, “Máí'bí káŋgá ba go zɨ́ bulúnduyí e tónóne gɨ ro ngbuụru 'bɨ Ízibiti ndéréógụné gị ro ngbuụru bɨ Efaráta ní, 19 bɨ nɨ káŋgá 'bɨ kúfú 'yị ga bɨ Kéna, Kenéze, Kadamóno, 20 Éte, Peréze, Réfa, 21 Amóra, Kanána, Girigási nda kɨ́ Zebúsa ní.”

Ledre gɨ ro Agára e kɨ́ owụ́ 'bɨ ené Isɨméle

16 Sárayi me'be Abaráma ndiki ené kóo owụ́ wá. Tɨ́ lá owụ́kụlụ́ ené nɨ kóo bo nyí 'yị 'bɨ Ízibiti kɨ́ ịrịné Agára, 2 gɨ zɨ́ kéyị née ní zɨ́ Sárayi úku ledre zɨ́ Abaráma kɨ́dí, “Bɨ ngárá Ngére Lomo i'bí owụ́ zɨ́ma wá ní, ídí mu ŋgúŋgu ledre owụ́kụlụ́ amá née zɨ́se ndísisé kéne káa do kára kɨ́ o'do, éyí née kenée nɨ ndíki owụ́ e zɨ́ze.”
Zɨ́ Abaráma ŋgúŋgu ledre bɨ Sárayi uku zɨ́a née.
3 Née ní gɨ do kacɨ́ bɨ Abaráma ndịsị sɨmɨ Kanána kɨ́ sɨmɨbi sokó ní, zɨ́ Sárayi í'bí owụ́kụlụ́ ené Agára bɨ nyí 'yị 'bɨ Ízibiti ní zɨ́ Abaráma káa do kará. 4 Zɨ́ Abaráma ndísịné kɨ́ Agára káa do kára, zɨ́ Agára go ídíne kɨ́ sɨmɨné.
Sɨmɨ bɨ Agára lurú kɨ́dí née nɨ go kɨ́ sɨmɨné ní, zɨ́a tónóne nda ndísị lúrúcáyi Sárayi mɨlúrúcáyi. 5 Née zɨ́ Sárayi uku ledre zɨ́ Abaráma kɨ́dí, “Bɨsinyí ledre bɨ mááyí ndísị 'dó'dó gɨ zɨ́a ba ngírị́ a idí ídí doyị́. Máí'bí owụ́kára bɨ owụ́kụlụ́ amá ní zɨ́a 'dú'duné sogoyí, bɨ ba ní lurú nda roné nɨ go kɨ́ sɨmɨné ní, zɨ́a ndísịné úku cáyi máa. Ngére Lomo idí 'décị ngbanga ne dongaráze kéyị.”
6 Abaráma ya zɨ́a ní, “Ledre bɨ gɨ ro owụ́kụlụ́ eyí ní nɨ do sịlị́yị. Éyí bɨ íli méngị a kɨ́e ní áyí méngị a káa zɨ́ bɨ íli ní.” Gɨ zɨ́ ledre née ní zɨ́ Sárayi tónóne méngị Agára bɨsinyíne, zɨ́ Agára ngásáóyó roné gɨ 'be.
7 Zɨ́ maláyika 'bɨ Ngére Lomo † ndíki Agára do 'dawú sɨmɨ súwú, 'dawú máa née nɨ do mɨsi'di bɨ ndéré 'dịyị roné do bi bɨ Sụ́rụ ní. 8 Zɨ́a ndólo wo kɨ́dí, “Agára, owụ́kụlụ́ 'bɨ Sárayi, ógụ gɨ 'da? Sara áyí ndéré 'da?”
Agára ya zɨ́a ní, “Mángásáóyó romá gɨ zɨ́ mongụ́ 'yị amá Sárayi.”
9 Zɨ́ maláyika 'bɨ Ngére Lomo úkulúgu ledre zɨ́a kɨ́dí, “Ndá'balúgu royí mu zɨ́ mongụ́ 'yị eyí 'be zɨ́yị ndísịyí úwú ledre ené.” 10 Gɨ ore zɨ́ maláyika 'bɨ Ngére Lomo kpá úku ngíti ledre zɨ́a kɨ́dí, “Mááyí óto bulúnduyí e zɨ́ye étrịyé do ídíye tụ́'dụ́ 'yị bɨ nɨ óloónzó yée ní ndaá.”
11 Zɨ́ maláyika 'bɨ Ngére Lomo úku ledre zɨ́a kɨ́dí,
“Bɨ ba ní áyí go kɨ́ sɨmɨyí,
áyí áráógụ a owụ́o'do
zɨ́yị ífí ịrị a Isɨméle. ††
Ledre gɨ sɨmɨa kɨ́dí, ‘Ngére Lomo uwú ini eyí bɨ gɨ zɨ́ 'do'dó ní go.’
12 Owụ́ máa née nɨ ídí káa zɨ́ bangá rará ní dongará 'yịma'dí e,
nɨ ídí 'yị méngị okó kɨ́ 'yị e mbá,
gɨ zɨ́ kéyị née ní zɨ́ 'yị e ídíye kpá mbá okó roa,

† *Maláyika 'bɨ Ngére Lomo: Maláyika 'bɨ Ngére Lomo, nɨ Ngére Lomo. Ólo Dosị́ éyí e 16:13.* †† *Isɨméle: Ịrị ba kɨ́ tara Ébere ini ledre sɨmɨ a kɨ́dí, Lomo uwú ledre bú.*

nɨ ndịsị 'bɨ ené fú lá ngúcuné
abú gba kɨ́ lúnduné e.”
13 Née ní zɨ́ Agára ịfí ịrị do Ngére Lomo bɨ odro zɨ́ne ní
kɨ́dí, “Lomo bɨ lurú máa ní, bɨ ba ní málúrú wo bɨ lurú
máa ní go cṵ kɨ́ komomá.” 14 Née sị́ ledre bɨ ndịsịnɨ́
ndólo 'dawú née gɨ zɨ́a kɨ́dí, Béralayiróyi † bɨ ini ledre gɨ
sɨmɨ a yaá 'dawú 'bɨ Lomo bɨ lurú máa ní. 'Dawú née nɨ
karaba fú lá bo dongará ịrịgbére ga bɨ Kadése e kɨ́
Berede ní.
15 Née ní zɨ́ Agára ndíki owṵo'do zɨ́ Abaráma, do ịfí
ịrị a Isɨméle. 16 Agára nɨ ndíki Isɨméle zɨ́ Abaráma ní,
sɨmɨbi 'bɨ Abaráma nɨ kóo go cị́ eso doa ịnyị doa kẹ́ị́
(86).

Mɨyéme ledre 'bɨ Lomo zɨ́ Abaráma gɨ ro útú ngbuṵru

17 Sɨmɨ bɨ sɨmɨbi 'bɨ Abaráma nɨ go cị́ eso doa sokó
doa ịnyị doa eso (99) ní, zɨ́ Ngére Lomo 'dódo
roné do úku ledre zɨ́a kɨ́dí, “Mááyí Lomo bɨ 'yị roko'bṵ
ní, ídí óto úndrumá zɨ́yị ndịsiyị́ méngị fú lá ledre bɨ
mɨútúásáne ní. 2 Mááyí yéme ledre dongaráze kéyị, zɨ́-
ma óto bulúnduyí e zɨ́ye étrịyé tṵ'dṵ́.”
3 Geré zɨ́ Abaráma útú ló'bṵ komoné bi, zɨ́ Ngére Lo-
mo úku ledre zɨ́a kɨ́dí, 4 “Ba go mɨyéme ledre bɨ
máyéme zɨ́yị ní. Áyí ídí bulúndu tṵ'dṵ́ ṛíkí sí do 'yị-
ma'dí e. 5 Tónóne karaba ndéréne 'dá'dá, ịrịyí ndaá
lolṵ Abaráma wá ịrịyí nda go Abarayáma. †† Gɨ zɨ́a máó-
to yíị go káa do bulúndu tṵ'dṵ́ ṛíkí sí do 'yịma'dí e.
6 Mááyí óto bulúnduyí e zɨ́ye étrịyé tṵ'dṵ́. Mááyí
ótoógụ ṛíkí sị́ do 'yịma'dí e gɨ sɨmɨyí, zɨ́ mɨngburoko
ngére e ólṵógụyé gɨ sɨmɨyí. 7 Mááyí óto mɨyéme ledre
amá dongaráze kéyị kpá kɨ́ bulúnduyí ga bɨ karanée
nɨyí ógụ gɨ do kacɨ́yị zɨ́a ídíne za fí. Zɨ́ma ídíma Lomo bɨ
ásé ndịsị óto úndrua kɨ́ bulúnduyí e ga bɨ nɨyí ógụ gɨ
do kacɨ́yị ní. 8 Káṇgá 'bɨ Kanána bɨ áyí sɨmɨ a 'yị lóṇgó
ba ní, mááyí í'bí a zɨ́se kɨ́ bulúnduyí ga bɨ nɨyí ógụ gɨ do
kacɨ́yị ní za fí, zɨ́ma ídíma Lomo bɨ nɨyí ndịsị óto úndrua
ní.”
9 Née ní zɨ́ Ngére Lomo úku ledre zɨ́ Abarayáma kɨ́dí,
“Nɨ mɨútúásáne zɨ́yị bándá mɨyéme ledre bɨ dongaráze
kéyị kpá kɨ́ bulúnduyí ga bɨ nɨyí ógụ gɨ do kacɨ́yị ní
bɨlámáne. 10 Ba go mɨyéme ledre amá bɨ dongaráze
kéyị kpá kɨ́ bulúnduyí ga bɨ nɨyí ógụ gɨ do kacɨ́yị ní.
Mɨyéme ledre ba ili zɨ́se bándá a, ya'dá ga bɨ tara
mbotṵ esé ní mbá, idínɨ́ útú ngbuṵru. 11 Ídísé útú ng-
buṵru gɨ ro zɨ́a 'dódo lị́lị mɨyéme ledre bɨ dongaráze
kéyị ní. 12 Tónóne gɨ ona ndéréne 'dá'dá, owṵ ya'dá ga
bɨ nɨyí ndíki yée tara mbotṵ esé e ní mbá, sɨmɨ bɨ sị́lị́ nɨ
doyé go ịnyị doa ota ní, idínɨ́ útú ngbuṵru. Gba owṵ
máa yée ga bɨ nɨyí ndíki yée zɨ́se 'be kɨ́ yée ga bɨ úgúsé
yée kɨ́ késị́ gɨ zɨ́ 'yị lóṇgó e ngárá ndanɨ́ owṵ 'bɨ esé wá
ní, idínɨ́ kpá mbá útú ngbuṵru. 13 Togṵ́ owṵ ga bɨ ndikinɨ́
zɨ́yị 'be togṵ́ mbú yée ga bɨ úgú kɨ́ késị́ idínɨ́ mbá útú
ngbuṵru. Nɨ ídí lị́lị ledre bɨ nɨ 'dódo a kɨ́dí mɨyéme ledre
bɨ dongaráze kéyị ní nɨ ídí za fí. 14 O'do máa wo bɨ útú
ngbuṵru wá ní, bandá ené mɨyéme ledre ené bɨ don-
garáze kéne ní wá, bɨ kenée ní utúasá ídí káa do 'yị
amá wá.”
15 Zɨ́ Ngére Lomo kpá úku ngíti ledre zɨ́ Abarayáma
kɨ́dí, “Tónóne karaba ndéréne 'dá'dá, ịrị me'beyí ndaá
lolṵ Sárayi wá, ịrị a nda go Sára. 16 Mááyí í'bí úndru zɨ́a,
zɨ́a ndíki owṵo'do zɨ́yị. Zɨ́ma í'bí úndru zɨ́a, zɨ́a ídíne
mbágá ṛíkí sị́ do 'yịma'dí e, mɨngburoko ngére ga bɨ
nɨyí ídí do 'yị e ní nɨyí ólṵógụ gɨ sɨmɨ a.”
17 Gɨ ore zɨ́ Abarayáma útú ló'bṵ komoné bi. Zɨ́a
kúkugú do úku ledre zɨ́ne kɨ́ roné kɨ́dí, “Utúasánɨ́ go
ndíki owṵo'do zɨ́ o'do bɨ sɨmɨbi ené go míya ní? Sara
Sára utúasá go ndíki owṵ sɨmɨ bɨ sɨmɨbi ené nɨ go cị́
eso doa sokó ní?” 18 Zɨ́ Abarayáma ndá'bané
ndú'yúlúgu Lomo kɨ́dí, “Sara togṵ́ Isɨméle 'di'bi éyị́ sị́lị́-
ma e ne ní éyị́ bɨ nɨ méngị ní 'di?”
19 Zɨ́ Lomo úkulúgu ledre zɨ́a kɨ́dí, “'Be tɨ́ kenée ní, tɨ́
lá me'beyí Sára nɨ ndíki owṵo'do zɨ́yị, zɨ́yị ịfí ịrị a Isáka.
Mááyí óto mɨyéme ledre amá dongaráze kéne za fí gɨ
ro bulúnduga ga bɨ karanée gɨ do kacɨ́ a ní. 20 Ini eyí bɨ
gɨ ro Isɨméle ní máúwú go. Mááyí í'bí úndru zɨ́a zɨ́
bulúnduga étrịyé do ídíye tṵ'dṵ́. Nɨ ídí bulúndu mɨng-
buroko ngére e sokó doa gbre, zɨ́ma óto wo zɨ́ tṵ'dṵ́
ṛíkí sị́ do 'yịma'dí e ólṵógụyé gɨ sɨmɨ a. 21 Tɨ́ lá mááyí
óto mɨyéme ledre amá gɨ ro Isáka bɨ Sára nɨ ndíki wo
zɨ́yị sɨmɨ sịndị́ kadra káa, kɨ́bi ngíti a.” 22 Sɨmɨ bɨ Lomo
ukuonzó ledre née zɨ́ Abarayáma kenée ní, zɨ́a
ndéréókpó ené gɨ ore.
23 Kpá tɨ́ geré kadra née ní, zɨ́ Abarayáma 'dí'bi
wotɨ́ne Isɨméle kɨ́ owṵ ya'dá ga bɨ ndikinɨ́ yée zɨ́a 'be,
kpá kɨ́ yée ga bɨ ugú yée kɨ́ késị́ kɨ́ ya'dá ga bɨ 'be 'bɨ
ené ore ní mbá ndéré kɨ́ye óto yée zɨ́ye útúye ngbuṵru
káa zɨ́ bɨ Lomo uku zɨ́a ní. 24 Sɨmɨ bɨ Abarayáma nɨ útú
ngbuṵru ní, sɨmɨbi ené nɨ kóo go cị́ eso doa sokó doa
ịnyị doa eso (99). 25 Sɨmɨbi 'bɨ wotị́ a Isɨméle 'bɨ ené kóo
go sokó doa ota. 26 Abarayáma e kɨ́ wotɨ́ne Isɨméle
utúnɨ́ kóo ngbuṵru mbá kadra kɨ́é'do. 27 Zaá ya'dá ga bɨ
zɨ́ Abarayáma 'be ní, kɨ́ owṵ ya'dá ga bɨ ndikinɨ́ yée ore,
nda kɨ́ yée ga bɨ ugú gɨ zɨ́ 'yị lóṇgó e ní utúnɨ́ kóo ng-
buṵru mbá kadra máa née kɨ́ Abarayáma e.

Ṇgu e ota ogụnɨ́ zɨ́ Abarayáma 'be

18 Kadra kɨ́é'do sɨmɨ cóngó kadra, zɨ́ Ngére Lomo
'dódo roné zɨ́ Abarayáma sɨmɨ bɨ nɨ mɨndísịné ku
mbotṵ kṵtṵ́ ené bɨ cigí mongṵ́ kágá bɨ kɨ́ ịrịné Mamaré
ní. 2 Zɨ́ Abarayáma sɨ́kpị doné 'dága, zɨ́a lúrúndíki
ya'dá e ota mɨtóroyé kenée. Sɨmɨ bɨ lurúndiki yée ní,
zɨ́a ịnyịné geré 'diya gɨ tara kṵtṵ́ ené ndéréne zɨ́ye do
ótṵ doné bi kó'dṵ́ye.
3 Zɨ́a úku ledre zɨ́ye kɨ́dí, “Mɨngburoko 'yị amá e, togṵ́
máútúásá tɨ́ go kacɨ́ komosé yá, ndásé ókpó gɨ domá
'yị 'bɨ moko esé geré mɨókpó wá. 4 Idínɨ́ ógụ kɨ́ owṵ́ iní
zɨ́se lúgu sịndɨ́se kɨ́e, zɨ́se ndísịsé ca 'dówṵ́rosé sị́ lɨ́ndɨ́
kágá ba ona. 5 Mááyí ba í'bí owṵ́ éyị́ mɨánu zɨ́se gɨ ro
zɨ́se ánu ó'bṵ rosé kɨ́e kí ásé nda fú ndéréókpó esé, gɨ
zɨ́a bɨ ógụndíkisé máa 'yị 'bɨ moko esé go ní.”
Zɨ́ ya'dá ga bɨ ota née úkulúgu ledre zɨ́a kɨ́dí,
“Bɨlámáne, méngị mu káa zɨ́ bɨ úku née.”

† *Béralayiróyi: Béralayiróyi ini ledre gɨ sɨmɨ a yaá 'dawú 'bɨ Lomo bɨ nɨ trịdrịné bɨ lurú bi kacɨ́ma ní.* †† *Abarayáma: Ịrị ba kɨ́ tara Ébere ini ledre sɨmɨ a kɨ́dí 'bṵ tṵ'dṵ́ 'yị e.*

6 Née ní zɨ́ Abarayáma ndéré ólụ́ne 'diya zɨ́ Sára sị́ kụ́tụ́. Zɨ́a úku ledre zɨ́a kɨ́dí, "'Di'diya, 'dí'bi aka mongụ́ gbété tụdụ zɨ́yị ụ́nzụ tụdụ bɨ memelị ní sɨmɨ a kɨ́'dí ota zɨ́yị ó'bó ambata gɨ sɨmɨ a."

7 Zɨ́a ngásáókpóne gɨ ore do bi bɨ kɨ́ ị́tị́ ené e doné ní, zɨ́a gélé zoro ị́tị́ bɨ bɨlámáne ní í'bí a zɨ́ 'yị 'bɨ moko ené idí 'dị́'dị ụkụ́ 'diya. 8 Gɨ ore zɨ́ Abarayáma 'dí'bi iní umba bangá bɨ iri mɨíri ní kɨ́ wo bɨ kákárá ní nda kɨ́ éyị́ mɨánu ógụ óto a cụ́ ne kó'dụ́ye. Sɨmɨ bɨ nɨyí ánu éyị́ ní, nɨ 'bɨ ené mɨtóroné sị́ lị́ndị́ kágá kenée.

9 Zɨ́ye ndú'yú Abarayáma kɨ́dí, "Me'beyị́ Sára nɨ 'da?"

Zɨ́a úkulúgu ledre zɨ́ye kɨ́dí, "Nɨ bɨ sị́ kụ́tụ́ 'dáa ba."

10 Née ní zɨ́ Ngére Lomo úku ledre kɨ́dí, "Mááyí ndá'baógụ ona kɨ́bi ngíti a sɨmɨ sịndị́ kadra káa, née ní me'beyị́ Sára nɨ go kɨ́ owụ́o'do kó'dụ́ne."

Sára nɨ kóo mɨndị́sịné sogo Abarayáma ku mbotụ kụ́tụ́ kenée zɨ́a ndị́sịné úwú ledre née. 11 Abarayáma e kɨ́ Sára nɨyí kóo go gbrengárá mbá ngokoyé. Sɨmɨbi 'bɨ Sára okpóomo yị́ ené kóo sɨmɨbi 'bɨ ndíki owụ́ go.

12 Née ní zɨ́ Sára útúne kúgú roné kɨ́ roné sɨmɨ bɨ sómụ́ ló'bó ledre née ní, zɨ́a úku ledre kɨ́dí, "Gɨ do kacɨ́ bɨ sɨmɨbi bɨ gɨ ro zɨ́ma ndíki owụ́ okpó go, mị́ngị́ 'be 'bɨ amá nɨ go kpá ngokoné, mááyí fú lá ndíki owụ́?"

13 Zɨ́ Ngére Lomo † úku ledre zɨ́ Abarayáma kɨ́dí, "Éyị́ bɨ Sára kukugú zɨ́a úku ledre gɨ zɨ́a kɨ́dí, 'Ma'díi mááyí tɨ́ ndíki owụ́ yá ní 'di, bɨ mááyí go ngokomá káa ní ní?' 14 Éyị́ bɨ nɨ mɨórụné zɨ́ Ngére Lomo ní 'di? Káa zɨ́ bɨ máúku ní, kɨ́bi ngíti a káa zɨ́ ba ní, 'Mááyí ndá'baógụ ndíki Sára go kɨ́ owụ́o'do kó'dụ́ne.' "

15 Zɨ́ ngịrị ledre née méngị Sára, zɨ́a ítí kangú kɨ́dí, "Mákúgú amá kugú wá."

Lomo ya zɨ́a ní, "Kúkugú go."

Abarayáma ŋguŋgú roné gɨ ro 'yị 'bɨ Sodóma e

16 Sɨmɨ bɨ ya'dá ga gére née nɨyí go ndéré ní, zɨ́ye óyó komoyé lúrú 'dị́yị bi nde mɨ'dí sɨmɨ Sodóma. Gɨ ore zɨ́ Abarayáma 'dị́yị yée tara mɨsi'di kenée. 17 Zɨ́ Ngére Lomo ódroné zɨ́ne kɨ́ roné kɨ́dí, "Ledre bɨ máíli méngị a ba ndaá mɨútúásáne zɨ́ma ótoécị a gɨ zɨ́ Abarayáma wá. 18 Gɨ zɨ́a tú'dú ŗíkí sị́ do 'yị e kɨ́ roko'bụyé nɨyí karanée ólúógụ gɨ sɨmɨ a. Zɨ́ ŗíkí sị́ do 'yɨma'dí ga bɨ do sogo káŋgá ní mbá mááyí í'bí úndru kpụrụ́ gɨ sɨmɨ a. 19 Mágélé wo go zɨ́a ídíne 'yị 'dódo bɨlámá mɨsi'di zɨ́ owụ́ 'bɨ ené e kɨ́ 'yị 'bɨ 'be 'bɨ ené e mbá gɨ ro zɨ́ye ndị́sịyé óto úndrumá kɨ́ méngị ledre ga bɨ utúasánɨ́ mɨútúásá ní gɨ ro zɨ́ Ngére Lomo í'bí éyị́ bɨ mocụ́ ledre a zɨ́ Abarayáma ní zɨ́a."

20 Née ní zɨ́ Ngére Lomo kpá úku ngíti ledre kɨ́dí, "Abarayáma, máúwú ledre bɨsinyí mɨméngị ledre 'bɨ 'yị 'bɨ Sodóma e kɨ́ Gomóra e go yaá ofụ nda go. 21 Máíli ba ndéré lúrú ledre née za cụ́ kɨ́ komomá, togụ́ ledre bɨ mándị́sị úwú a née nɨ tɨ́ ma'díi yá. Togụ́ ndanɨ́ kenée wá, mááyí kpá ówo a."

22 Zɨ́ ya'dá ga bɨ gbre ní ndéré 'dị́yị royé mɨ'dí sɨmɨ Sodóma, zɨ́ Ngére Lomo ídíáká 'bɨ ené zɨ́ Abarayáma ore. 23 Zɨ́ Abarayáma ndósoógụné gbóo ro Ngére Lomo zɨ́a ndú'yú wo kɨ́dí, "Bɨ née ní ní áyí úfuónzó 'yị méngị bɨsinyí ledre e kɨ́ 'yị méngị bɨlámá ledre e mbá? 24 Sara togụ́ 'yị méngị bɨlámá ledre e nɨyí sɨmɨ gara née íri cị́ gbre doa sokó ní, áyí úfuónzó 'yị e íri mbá útúásá ótoómo bi gɨ ro ngíti géyị 'yị ga bɨ cị́ gbre doa sokó née wá? 25 Bɨ née ní ní útúásá úfu kótrụ 'yị méngị bɨlámá ledre e kɨ́ 'yị méngị bɨsinyí ledre wá, útúásá kpá méngị lárá 'yị méngị bɨlámá ledre e kɨ́ 'yị méngị bɨsinyí ledre ndro wá. Áyí Lomo bɨ ndịsị 'décị yéme ngbanga 'yị e do sogo káŋgá ní mbá, ndị́sị méngị yí eyí dụ́ụ́ ledre bɨ mɨútúásáne ní."

26 Ngére Lomo ya zɨ́ Abarayáma ní, "Togụ́ máógụ ndí-ki 'yị méngị bɨlámá ledre e sɨmɨ Sodóma íri cị́ gbre doa sokó, mááyí ótoómo kɨ́ úfuónzó 'yị ga bɨ íri née gɨ royé."

27 Zɨ́ Abarayáma úku ledre zɨ́a kɨ́dí, "Ngére Lomo mándị́sị ódro zɨ́yị káa zɨ́ éyị́ bɨ roko'bụmá ofụ go ní, mááyí lá éyị́ bɨ ngárá moko ndaá sɨmɨ a wá káa zɨ́ 'bụrụ kɨ́ mbụkụ ní. 28 Sara togụ́ 'yị e nɨyí íri lá dụ́ụ́ cị́ gbre doa ịnyị (45) ní, áyí kpá fú úfuónzó 'yị ga bɨ sɨmɨ gara née mbá?"

Lomo ya zɨ́a ní, "Togụ́ bɨlámá 'yị e nɨyí cị́ gbre doa ịnyị yá, mááyí ótoómo kɨ́ úfuónzó 'yị ga bɨ íri ní."

29 Zɨ́ Abarayáma kpá ndú'yú ándá wo kɨ́dí, "Sara togụ́ ndíki bɨlámá 'yị e íri lá dụ́ụ́ cị́ gbre ní?"

Lomo ya zɨ́a ní, "Gɨ ro bɨlámá 'yị ga bɨ cị́ gbre née ní, máúfuónzó 'yị ga bɨ íri née wá."

30 Abarayáma ya zɨ́a ní, "Ngére Lomo mɨmbé'deyị́ ndaá ésị́ romá wá. Mááyí aka kpá ndú'yú ngíti ndu'yú káa. Sara togụ́ bɨlámá 'yị e nɨyí íri lá dụ́ụ́ cị́ kẹ́ŗí doa sokó ní?"

Lomo ya zɨ́a ní, "Abú bɨlámá 'yị e nɨyí lá dụ́ụ́ cị́ kẹ́ŗí doa sokó yá, máútúásá úfuónzó 'yị ga bɨ íri née wá."

31 Abarayáma ya zɨ́a ní, "Ngére Lomo mándị́sị nda ódro zɨ́yị káa zɨ́ éyị́ bɨ roko'bụmá ofụ go ní, sara togụ́ ndíki bɨlámá 'yị e íri lá dụ́ụ́ cị́kẹ́ŗí ní?"

Lomo ya zɨ́a ní, "Gɨ ro bɨlámá 'yị ga bɨ cị́kẹ́ŗí née ní, máúfuónzó 'yị ga bɨ íri née wá."

32 Abarayáma ya zɨ́a ní, "Ngére Lomo mɨmbé'deyị́ ndaá ésị́ romá wá. Mááyí aka kpá ndú'yú ngíti ndu'yú káa. Sara togụ́ bɨlámá 'yị e nɨyí íri lá dụ́ụ́ sokó ní?"

Lomo ya zɨ́a ní, "Gɨ ro bɨlámá 'yị ga bɨ sokó née ní, máúfuónzó 'yị ga bɨ íri née wá."

33 Sɨmɨ bɨ Ngére Lomo odro asá roné go zɨ́ Abarayáma ní, zɨ́a ndéréókpóne, zɨ́ Abarayáma kpá ndá'balúgu roné 'be.

Lomo ongbó Sodóma e kɨ́ Gomóra

19 Zɨ́ maláyika ga bɨ gbre née ndéréógụyé sɨmɨ Sodóma kɨ́ tagá, ogụ ndikinɨ́ Lóto mɨndị́sịné tara mbotụ gara ore. Sɨmɨ bɨ Lóto lurúndiki yée ní, zɨ́a ịnyịné ndéréne 'dí'bi yee sɨmɨ sụmụ, zɨ́a ló'bụ komoné bi óto úndruyé. 2 Zɨ́a úku ledre zɨ́ye kɨ́dí, "Ndásé ókpó gɨ cigí 'be 'bɨ 'yị 'bɨ moko esé 'duo mɨókpó wá. Ídísé ógụ ndị́sị bi lúgu 'bụrụ gɨ ro sịndíse, zɨ́se 'dú'dusé ona, kɨ́ phɨyí zɨ́se nda ólụ́ógụsé ndérése."

Zɨ́ye úkulúgu ledre zɨ́ Lóto kɨ́dí, "Ɨ́'ɨ, azé 'dú'du ezé gɨ 'dáa do mɨsi'di ona."

† *Ngére Lomo: Dongará ŋgu ga bɨ kóo ota née, ngúruyé nɨ kóo Lomo.*

3 Tɨ́ lá zɨ́ Lóto ódroné zɨ́ye kɨ́ngaya, zɨ́ye úwú ledre
ené zɨ́ye ndéréye zɨ́a 'be. Zɨ́a ó'bó ambata bɨ ngárá
'de'dí ndaá sɨmɨ wá ní do méngị éyí mɨ́ánu zɨ́ye ánu a.
4 'Dá'dá zɨ́ Lóto e kɨ́ ṇgu ené e 'dú'duyé, zɨ́ 'yị ga bɨ 'bɨ
Sodóma ní mɨngburoko ya'dá e kɨ́ phɨ̣rangá ga bɨ sɨmɨ
gara ore ní mbá ógụyé tóro 'díkí 'be 'bɨ Lóto gbaá.
5 Zɨ́ye ndólo Lóto ndú'yú a kɨ́dí, "Ṇgu ga bɨ gáa ogụnɨ́
zɨ́yị 'be ona ba nɨyí go 'da? Ídí 'dí'biógụ yée zɨ́ze, zɨ́ye
'dú'duyé sogozé káa do kará e."
6 Née ní zɨ́ Lóto ólụ́ógụné zɨ́ye sága, do 'dụ́tụ mbotụ
kacɨ́ ṇgu ga gére née. 7 Zɨ́a úku ledre zɨ́ye kɨ́dí,
"Ezegámáma e máṇgúṇgú romá zɨ́se, ndásé méngị
bɨsinyí ledre káa zɨ́ bɨ ásé úku a née wá. 8 Lúrúsé aka,
ṇgu ga bɨ ogụnɨ́ née nɨyí cakaba sị́ sị́lị́ma. Togụ́ ásé gɨ
ro ledre káa zɨ́ bɨ ásé úku a née yá, nyị́ma e nɨyí bo
gbre owonɨ́ aka ledre 'bɨ ya'dá e wá, mááyí ɨ'bíógụ yée
zɨ́se, zɨ́se méngị ledre bɨ ílisé méngị a ní kɨ́ye. Ndásé
méngị kémbị́ bɨsinyí ledre kɨ́ 'yị ga gére née wá. Nɨyí
ṇgu e 'be 'bɨ amá ona ili zɨ́ma bándá yée."
9 Née ní zɨ́ye úku ledre zɨ́a kɨ́dí, "Ndá tóro 'dụ́tụ mɨsi'-
di zɨ́ze wá, áyí gbékpị 'yị lóṇgó, íli úku ledre zɨ́ze káa zɨ́
ambi. Azé útúásá méngị láráyị rómo wo bɨ ilizé
méngị a zɨ́ ṇgu ga bɨ ogụnɨ́ zɨ́yị 'be née." Zɨ́ye lányáye
fú lá ro ledre née do ị́nyịyé ndéré útúye 'déwe mbotụ
'bɨ Lóto.
10 Zɨ́ ṇgu ga gére née ólụ́ógụyé sága lálalúgu Lóto
'dị́cị́, do 'dụ́tụ mbotụ. 11 Zɨ́ye sémbị́ komo 'yị ga bɨ ku
mbotụ ore ní zɨ́ mɨtụlụrụ útúne komoyé mbá, mɨng-
buroko 'yị e kɨ́ owụ́phɨ̣rangá e utúasánɨ́ ndíki mbotụ
wá.
12 Zɨ́ maláyika ga bɨ gbre née úku ledre zɨ́ Lóto kɨ́dí,
"Ngíti géyị 'yị eyí e nɨyí bo ona káa zɨ́ ya'dá 'bɨ nyí́yị e,
wotí́yị e, togụ́ nyí́yị e, togụ́ mbú ngíti géyị 'yị ga bɨ gɨ
do kacɨ́yị ní sɨmɨ gara ona? Ídí 'dí'bióyó yée gɨ ona 'dá'-
ba, 13 gɨ zɨ́a azé go ndéré sínyiónzó gara née. Ngére Lo-
mo uwú ledre bɨsinyí mɨméngị ledre eyé go kɨ́ngaya, bɨ
kenée ní, kasaogụ zée go gɨ ro sínyiónzó gara ba."
14 Née ní zɨ́ Lóto ị́nyịné ndéréne úku ledre zɨ́ ya'dá ga
bɨ karanée nɨyí 'dí'bi nyíga ní kɨ́ nyíne e kɨ́dí, "'Di'diya,
ólụ́ógụsé gɨ ona mu. Ngére Lomo nɨ go ógụ sínyíónzó
gara ba." Tɨ́ lá somụ́nɨ́ yí eyé kɨ́dí ndị́sị́ ízi izi.
15 Nda go kɨ́ sị́ ndóndó, zɨ́ maláyika ga gére née úku
ledre zɨ́ Lóto kɨ́dí, "'Di'diya ị́nyị mu zɨ́yị 'dí'bi me'beyí kɨ́
nyí́yị ga bɨ gbre née zɨ́se ólụ́ógụsé gɨ ona, káa bɨ ásé
úyu sɨmɨ bɨ Ngére Lomo nɨ sínyiónzó gara ba ní."
16 Sɨmɨ bɨ Lóto nɨ aka fú lá íngbí roné ní, zɨ́ maláyika
ga gére née 'dí'bi sị́lí́ Lóto, sị́lí́ me'bea, nda kɨ́ sị́lí́ nyíga
ga bɨ gbre ní do 'dí'biógụ yée gɨ sɨmɨ gara gɨ ore 'dá'-
ba, gɨ zɨ́a Ngére Lomo ili yómo yée. 17 Kpá tɨ́ lá sɨmɨ bɨ
'di'biogụnɨ́ yée gɨ sɨmɨ gara gɨ ore go ní, zɨ́ ngúru
maláyika úku ledre zɨ́ Lóto e kɨ́dí, "Gɨ ro zɨ́se yómo trị-
drị́sé, ngásásé mu ndásé lúrú bi 'dá'ba wá, ndásé kpá
tóro sɨmɨ 'bululu yana ore wá. Ídísé tɨ́ lá ngásáókpó
geré do landa 'dága káa bɨ ásé úyu ke."
18 Zɨ́ Lóto úkulúgu ledre zɨ́ ngúruyé kɨ́dí, "Ndaá kenée
wá mɨngburoko 'yị e. 19 Lúrúsé aka mááyí 'yị 'bɨ moko
esé mɨútúásá goó kacɨ́ komosé, zɨ́se go sáká máa yó-
mo trị́drị́má. Tɨ́ lá máṇgúṇgú romá zɨ́se máútúásá
ngásá gbála do landa íri wá, bɨsinyí ledre née nɨ ndíki
máa yana zɨ́ma úyumá. 20 Owụ́ gara nɨ bɨ gbóo ba, nɨ yí
ené lá owụ́ bi cúku'dée. Abú eye wá, togụ́ ótoómosé
mɨsi'di go zɨ́ze ngásáze íri kɨ́ 'yị 'bɨ 'be 'bɨ amá e yá azé
ómo."
21 Maláyika née ya zɨ́ Lóto ní, "Bɨlámáne máótoómo
mɨsi'di go zɨ́yị ndéréyị íri. Máútúásá sínyiónzó gara bɨ
úku ledre a née wá. 22 Bɨ go kenée ní, ngásásé mu
'di'diya íri. Máútúásá aka méngị éyí wá, 'búó togụ́
ógụsé go íri." Née sí ledre bɨ ndolonɨ́ ị́rị́ gara née gɨ zɨ́a
Zóra † ní.
23 Lóto ngasáogụ sɨmɨ Zóra sɨmɨ bɨ kadra ólụ́ógụ go
ní. 24 Zɨ́ Ngére Lomo léfe mɨnguṛogó so pho'dụ zɨ́a
ndí́sị ṛéṛené gɨ komo ere do Sodóma kɨ́ Gomóra. 25 Zɨ́a
sínyiónzó gara ga bɨ gbre née kɨ́ 'bululu ga bɨ sɨmɨyé
ní, kɨ́ éyí trị́drị ga bɨ íri ní mbá kpá kɨ́ kágá e za mbá.
26 Tɨ́ lá bɨ me'be Lóto oyó komoné lúrú bi 'dá'ba ní, zɨ́a
óyóló'bó roné káa do mɨnguṛogó to'do.
27 Nda kɨ́ phɨyí a née, zɨ́ Abarayáma ị́nyịné ndéréne
kɨ́'dí bɨ karana toronɨ́ kɨ́ Ngére Lomo doa ní. 28 Zɨ́a lúrú
'dí́yị bi mɨ'dí sɨmɨ Sodóma kɨ́ Gomóra. Lurúndiki tɨ́ lá
dụ́ụ́ cika gụ́ndrụ káa zɨ́ cika mụ'dụtụ́ ní.
29 Sɨmɨ bɨ Lomo sinyionzó gara ga bɨ sɨmɨ 'bululu ní,
zɨ́a sómụ́ndíki ledre mɨyéme ledre bɨ kóo dongaráye kɨ́
Abarayáma ní, zɨ́a yómo Lóto gɨ sɨmɨ mongụ́ bɨsinyí
ledre bɨ mengị roné do bi bɨ kóo Lóto ndị́sị́ ndí́sị́ doa
ní.

Lóto e kɨ́ nyíne e

30 Zɨ́ Lóto e kɨ́ nyíne e ómụ́ye gɨ sɨmɨ Zóra ndéré
ndí́sị́yé gbála sɨmɨ gu landa, gɨ zɨ́a ngịrị́ mengị kóo yée
mɨméngị kɨ́ ndí́sị́ sɨmɨ Zóra ore. 31 Kadra kɨ́é'do zɨ́ nyí́ a
bɨ mongụ́ ní úku ledre zɨ́ owụ́ lémịné kɨ́dí, "'Bụzé nɨ go
ngokoné, ya'dá ndanɨ́ ona zɨ́ze 'dí'bi yée gɨ ro ndíki
owụ́ e wá. 32 Bɨ go kenée ní, idízé ɨ'bí le'yí zɨ́a gɨ ro zɨ́a
kóyóne gɨ do bɨ zɨ́ze 'dú'duzé sogo a káa do kará gɨ ro
zɨ́ze ndíki owụ́ e."
33 Kɨ́ ndụlụ a née ní zɨ́ye ɨ'bí le'yí zɨ́ 'bụyé éwé a. Zɨ́
nyí́ a bɨ mongụ́ ní ị́nyịné ndéré 'dú'duné sogo a káa do
káa kára. Tɨ́ lá Lóto owo bɨ ya née nyíne ní wá, owo kpá
bi ndá'ba a wá.
34 Kɨ́lóndó a née ní, zɨ́ mongụ́ úku ledre zɨ́ owụ́
lémịné, kɨ́dí "Kɨ́ ndụlụna má'dú'du go sogo babá. Idízé
mu ɨ'bí le'yí zɨ́a kóyóne kɨ́e gɨ ro kɨ́ ndụlụ ba zɨ́yị kpá
ndéré 'dú'duyí sogo a gɨ ro zɨ́ze ídíze gbrengárá mbá
kɨ́ owụ́ e." 35 Kɨ́ ndụlụ née zɨ́ye go kpá ɨ'bí le'yí zɨ́ 'bụyé
éwé a zɨ́a kóyóne. Zɨ́ nyí́ a bɨ owụ́ ní kpá ndéréne 'dú'-
duné sogo a káa do kára. Owo kpá bɨ ya née nyíne ní
wá, owo kpá bi ndá'ba a wá.
36 Née ní zɨ́ nyí́ Lóto ga bɨ gbre née ídíye mbá kɨ́
sɨmɨyé gɨ zɨ́ 'bụyé. 37 Zɨ́ nyí́ a bɨ mongụ́ ní áráne owụ́o'-
do, zɨ́a ị́fị́ ị́rị́a Muwába. †† Bɨ nɨ ne bulúndu kúfú 'yị ga bɨ
ndị́sị́nɨ́ ndólo yée karaba kɨ́dí Muwába e ní. 38 Zɨ́ nyí́ a
bɨ owụ́ ní kpá áráne owụ́o'do, zɨ́a ị́fị́ ị́rị́a Benámi. ‡ Nɨ ne

† *Zóra: Ị́rị́ ba kɨ́ tara Ébere ini ledre sɨmɨ a kɨ́dí, owụ́ gara.*
†† *Muwába: Ị́rị́ ba kɨ́ tara Ébere ini ledre sɨmɨ a kɨ́dí, "Ogụ gɨ zɨ́ babá."* ‡ *Benámi: Ị́rị́ ba ini ledre sɨmɨ a kɨ́dí, "Owụ́ 'bɨ sụmụmá e."*

bulúndu kúfú 'yị ga bɨ ndịsịnɨ́ ndólo yée karaba kɨ́dí Amóna ní.

Abarayáma e kɨ́ Abimaléke

20 Zɨ́ Abarayáma ómụ́ne gɨ ore ndéréne mɨ'dí do anú sɨmɨ ịrịgbére bɨ ndolonɨ́ Negébe ní, zɨ́a ndéré ndịsịné dongará Kadése kɨ́ Súrụ. Zɨ́a ịnyịné gɨ ore ndéré ndịsịné ca sɨmɨ ngíti bi kɨ́ ịrịné Gerári ní, 2 zɨ́ Abarayáma uku yị́ ené zɨ́ 'yị e kɨ́dí, “Sára nɨ yị́ ené lémịmá.” Gɨ zɨ́ kéyị née ní zɨ́ Abimaléke ngére 'bɨ Gerári kákasa idínɨ́ ógụ kɨ́ Sára zɨ́ne.

3 Tɨ́ lá zɨ́ Ngére Lomo ógụné do Abimaléke sɨmɨ 'duru do úku ledre zɨ́a kɨ́dí, “Áyí go ógụ úyu gɨ zɨ́a kára bɨ 'dí'bi née nɨ yị́ ené me'be 'yị.”

4 Sɨmɨ sịndị́ kadra máa bɨ kóo née ní, Abimaléke óto aka kóo Sára sogoné káa do kára wá. Zɨ́a ịnyịné úku ledre kɨ́dí, “Ngére Lomo áyí útúásá úfu 'yị kɨ́ 'yị ené e lá gbékpịne kenée? 5 Abarayáma ukune kɨ́ tarané zɨ́ma kɨ́dí, ‘Sára nɨ lémịmá,’ zɨ́ kụrụ'bụ kára née kpá úku a kɨ́dí, ‘Abarayáma nɨ lúndumá.’ Máméngị ledre née kɨ́ mbigí ledre bɨ do mɨmbé'demá ní, máméngị amá bɨsinyí ledre wá.”

6 Née ní zɨ́ Lomo úkulúgu ledre zɨ́ Abimaléke sɨmɨ 'duru kɨ́dí, “Ma'díi máówo go kɨ́dí, méngị ledre née kɨ́ mbigí ledre bɨ do mɨmbé'deyị́ ní, bɨ kenée ní máụ́cụ́mo yị́ị kpá go kɨ́ lúyú ledre romá. Née sị́ ledre bɨ máóto yị́ị zɨ́yị óto sị́lị́yị ro kára née gɨ zɨ́a wá ní. 7 Bɨ goó kenée ní, ótoómo me'be o'do née mu zɨ́a ndá'bané 'be 'bɨ ené, gɨ zɨ́a o'do 'bɨ ené nɨ yị́ ené nébị † nɨ íni ini gɨ royị́ útúásá úyu wá. Tɨ́ lá togú kála ledre née goó, ásé úyu kɨ́ 'yị eyí e za mbá.”

8 Sɨmɨ bi mɨárá née ní, zɨ́ Abimaléke ndóloyóko mɨngburoko 'yị 'bɨ ené e, zɨ́a lị́kpị́ ledre bɨ mengị roné née mbá zɨ́ye. Zɨ́ 'yị ga gére née ídíye mbá kɨ́ ngịrị royé kɨ́ngaya. 9 Gɨ ore zɨ́ Abimaléke ndólo Abarayáma úku ledre zɨ́a kɨ́dí, “Méngị zɨ́ze bɨ káa 'di? Éyị́ bɨ máméngị zɨ́yị bɨsinyíne ní 'di, bɨ zɨ́yị 'dí'biógụ mongú bɨsinyí ledre káa zɨ́ ba domá kɨ́ 'yị amá e ní? Éyị́ bɨ méngị zɨ́ze née ní ndaá bɨlámáne wá.” 10 Zɨ́ Abimaléke ndú'yú Abarayáma kɨ́dí, “Éyị́ bɨ sómú wo zɨ́yị méngị kéyị gɨ zɨ́a kenée ní 'di?”

11 Zɨ́ Abarayáma úkulúgu ledre zɨ́a kɨ́dí, “Máméngị kéyị kenée, máyá bɨ ngárá 'yị ga bɨ ona ba erénɨ́ eyé ngịrị Lomo wá ní, nɨyí úfu máa gɨ ro ledre me'bemá ba. 12 Ma'díi Sára nɨ yị́ ené tɨ́ lémịmá, 'bụzé kị́é'do tɨ́ lá mbágáze nɨ mɨngúngúcua. Gɨ zɨ́ kéyị née ní zɨ́ma 'dí'bi wo káa do kára. ††13 Sɨmɨ bɨ Lomo uku ledre zɨ́ma ya máídí ólụ́ógụ gɨ 'be 'bɨ babá zɨ́ma ndéré kɨ́ gámáma mɨ'da'dágá ní, máúku kóo ledre zɨ́ me'bemá máyá, ‘Ba mɨsi'di bɨ áyí yómo máa doa ní. Bi ga bɨ azé gámá doyé ní mbá, ídí úku a zɨ́ 'yị e kɨ́dí, “Nɨ lúndumá.” ’ ”

14 Zɨ́ Abimaléke 'dí'bi kábịṛị́kị e, ị́tị́ e kɨ́ owụ́kụlụ́ e ya'dáye kɨ́ karáye í'bí yée zɨ́ Abarayáma. Zɨ́a í'bílúgu Sára me'be Abarayáma zɨ́a. 15 Zɨ́ Abimaléke úku ledre zɨ́ Abarayáma kɨ́dí, “Bi ga bɨ áyí lúrú yée née za mbá nɨyí do sị́lị́ma. Wo bɨ utúasá go kacɨ́ komoyị́ ní, ídí geré ndéré ndịsị doa.”

16 Zɨ́a ịnyịné úku ledre zɨ́ Sára kɨ́dí, “Mááyí go í'bí mɨṛí́ṛịṛí késị́ ‡ álifu kị́é'do zɨ́ lúnduyị́ gɨ ro zɨ́a ídíne mɨówoné zɨ́ 'yị e mbá kɨ́dí kémbị́ ledre ndaá dongaráze kéyị wá.”

17 Zɨ́ Abarayáma ịnyịné íni ini gɨ royé zɨ́ Lomo. Zɨ́ Lomo yómo Abimaléke e, kɨ́ me'bené e nda kɨ́ owụ́kụlụ́ ga bɨ kóo ore owụ́kará e ní zɨ́ye ndá'bayé ndíki owụ́ e. 18 Ledre née mengị roné kenée gɨ zɨ́a Lomo ụcụomo kóo kará ga bɨ zɨ́ Abimaléke 'be ní go kɨ́ ndíki owụ́ gɨ zɨ́ ledre bɨ kóo Abimaléke ayí 'dí'bi me'be Abarayáma ní. Gɨ do kacɨ́ bɨ i'dí sị́lị́ne go gɨ ro Sára ní.

Ledre gɨ ro mɨndíki Isáka

21 Née ní zɨ́ Ngére Lomo méngị yéme ledre zɨ́ Sára tɨ́ káa zɨ́ bɨ kóo mocú ledre a zɨ́a ní. 2 Zɨ́ Sára ídíne kɨ́ sɨmɨné zɨ́a árá owụ́o'do zɨ́ Abarayáma sɨmɨ bɨ Abarayáma nɨ goó ngokoné té sɨmɨ sịndị́ kadra bɨ kóo Lomo uku ledre a zɨ́ Abarayáma ní. 3 Zɨ́ Abarayáma íf́ị́ ịrị owụ́o'do bɨ Sára ndiki zɨ́a née Isáka. ‡†4 Sɨmɨ bɨ wotị́ a mengị go sị́lị́ ịnyị doa ota ní, zɨ́ Abarayáma ónzó wo ngbuṛu káa zɨ́ bɨ kóo Lomo loṛụ Abarayáma kɨ́e ní. 5 Isáka nɨ árá ní, sɨmɨbi 'bɨ Abarayáma nɨ kóo go míya kị́é'do (100).

6 Zɨ́ Sára úku ledre kɨ́dí, “Lomo oto kugú go taramá. 'Yị ga bɨ nɨyí úwú ledre ba ní, azé ịnyị kéye mbá kúkugú.” 7 Zɨ́ Sára kpá úku ledre kɨ́dí, “Ambí owo kóo bɨ ya mááyí ndíki owụ́ zɨ́ Abarayáma ní ne? Bɨ ba ní, mándíki owụ́ go zɨ́ Abarayáma tɨ́ bɨ nɨ ngokoné née.”

Agára e kɨ́ owụ́ 'bɨ ené Isɨméle

8 Zɨ́ komo owụ́ go énzịné, zɨ́ye 'dí'bióyó wo gɨ tara umba. Kadra bɨ 'di'bioyónɨ́ Isáka gɨ tara umba ní, zɨ́ Abarayáma méngị mongú ayímbi. 9 Tɨ́ lá sɨmɨ ngíti sị́lị́, zɨ́ Sára úwú do Isɨméle wotị́ Abarayáma bɨ Agára nyí 'yị 'bɨ Ízibiti ndiki ní kɨ́ ndịsị kɨ́ ódro ódro fóló do bi ndeke, 10 zɨ́ Sára úku ledre zɨ́ Abarayáma kɨ́dí, “Ídí ógóóyó kára owụ́kụlụ́ née kɨ́ owụ́ 'bɨ ené née gɨ 'be gɨ ona 'dá'ba. Máíli zɨ́ owụ́ gɨ sɨmɨ kára owụ́kụlụ́ née karanée ífi sɨmɨ éyị́ sị́lị́yị kɨ́ wotị́ma Isáka wá.”

11 Zɨ́ Abarayáma ídíne kɨ́ mongú lerị́ do mɨmbé'dené gɨ ro owụ́ 'bɨ ené Isɨméle. 12 Tɨ́ lá zɨ́ Lomo úku ledre zɨ́ Abarayáma kɨ́dí, “Ndá ídí kɨ́ mongú lerị́ do mɨmbé'deyị́ gɨ ro owụ́ 'bɨ eyị́ née kɨ́ kára née wá, ídí lá méngị ledre bɨ Sára úku zɨ́yị ní. Ịrịyị́ nɨ ówụ́ do Isáka e kɨ́ owụ́ 'bɨ ené e. 13 Mááyí kpá óto owụ́ bɨ gɨ sɨmɨ kára owụ́kụlụ́ née zɨ́a ídíne bulúndu ṛí́kị́ sị́ do 'yịma'dí e gɨ zɨ́a nɨ kpá owụ́ 'bɨ eyị́.”

14 Akpa kɨ́ phịyị́ a née, zɨ́ Abarayáma 'dí'bi éyị́ mɨánu kɨ́ kúkú iní bɨ ịcɨ́nɨ́ gɨ sɨmɨ saná ní í'bí a zɨ́ Agára. Zɨ́a ịmbị́óto a do gu Agára do úku ledre zɨ́a kɨ́dí olụ́ogụnɨ́ mu gɨ 'be gɨ ona kɨ́ owụ́ née 'dá'ba. Zɨ́ Agára e 'dí'bi mɨsi'di ndéréye kɨ́ gámá lící royé sɨmɨ yana súwú sɨmɨ ịrịgbére bɨ ndịsịnɨ́ ndólo a Bịṛịsába ní.

† *Nébị: Nébị nɨ 'yị bɨ ndịsị úku ledre bɨ Lomo ndịsị úkuí'bí a zɨ́a ní zɨ́ 'yị e.* †† *Kacɨ́ ondú 'bɨ Yúda e kára togú mbú o'do ofúnɨ́ royé yí eyé bú do sụmụ.*

‡ *Késị́: Sɨmɨ sịndị́ kadra bɨ kóo née ní, késị́ nɨ kóo kɨ́ ledrené owóowó.* ‡† *Isáka: Ịrị ba kɨ́ tara Ébere ini ledre sɨmɨ a kɨ́dí, kugú.*

15 Sɨmɨ bɨ iní bɨ sɨmɨ kúkú née ụkụ́ ní, zɨ́ Agára ịmbị́ owụ́ 'bɨ ené née ndéré óto wo sị́ lị́ndị́ mɨdedenye kágá kenée. 16 Zɨ́a ịnyịné gɨ cigí a ndéré ndɨ́sịné gbála éyị́ 'bɨ dongará sịndị́ 'yị míya (100). Zɨ́a ódroné zɨ́ne kɨ́ roné kɨ́dí, “Máútúásá ndɨ́sị ona lúrú wo kɨ́ úyu wá.” Zɨ́a tónóne íni ini kɨ́ mongụ́ lerí do mɨmbé'dené.

17 Zɨ́ Lomo úwú do owụ́ née kɨ́ íni ini, zɨ́ maláyika 'bɨ Lomo ndólo Agára gɨ komo ere do úku ledre zɨ́a kɨ́dí, “Ledre máa káa be 'di? Ndá sɨ́kpị mɨmbé'deyị́ 'dága wá. Lomo uwú do owụ́ née go kɨ́ íni ini bi sɨ́ kágá íri. 18 Ị́nyị mu ndéré ịmbị́ sɨ́kpị owụ́ née 'dága, gɨ zɨ́a mááyí óto wo zɨ́a ídíne bulúndu tụ́'dụ́ sɨ́ do 'yịma'dí e.”

19 Gɨ ore zɨ́ Lomo 'dódo bi ngíti 'dawú bɨ ore ní zɨ́ Agára. Sɨmɨ bɨ komo Agára utú ro 'dawú née ní, zɨ́a ndéréne lóló iní gɨrí 'bé sɨmɨ kúkú ógụné kɨ́e í'bí a zɨ́ owụ́ 'bɨ ené éwé a.

20 Zɨ́ Lomo ídíne kɨ́ owụ́ née zɨ́a ngbóróógụné. Ndịsị kóo ndɨ́sị ené sɨmɨ súwú, gɨ zɨ́ kéyị née ní zɨ́a ídíne 'yị méngị bangá e. 21 Sɨmɨ bɨ nɨ sɨmɨ súwú sɨmɨ ịrɨgbére bɨ Paráná ní, zɨ́ mbágá a ófụ́ kára zɨ́a gɨ sɨmɨ nyị́ 'yị 'bɨ Íz-ibiti.

Mɨyéme ledre bɨ dongará Abimaléke kɨ́ Abarayáma ní

22 Sɨmɨ sịndị́ kadra máa bɨ kóo née, zɨ́ Abimaléke e kɨ́ Pịkóla bɨ nɨ mongụ́ 'yị 'bɨ asikíri ené e ní ógụyé úku ledre zɨ́ Abarayáma kɨ́dí, “Lomo i'bí úndru go zɨ́yị sɨmɨ ledre ga bɨ ndɨ́sị méngị yée ní za mbá. 23 Bɨ ba ní, máíli go zɨ́yị lólóbụ́ do komo Lomo kɨ́dí, karaba ndéréne 'dá'dá áyí ndɨ́sị méngị zɨ́ma kɨ́ owụ́ 'bɨ amá e kɨ́ owụ́ 'bɨ owụ́ 'bɨ amá e fú lá bɨlámá ledre káa zɨ́ bɨ má'dí'bi yɨ́ị bɨlámáne sɨmɨ sụmụ sɨmɨ káṇgá bɨ áyí sɨmɨ a ona káa do 'yị lóṇgó ba ní.”

24 Abarayáma ya zɨ́a ní, “Málólóbụ́ go, mááyí ndɨ́sị méngị a tɨ́ kenée.”

25 Gɨ do kacɨ́ a née ní, zɨ́ Abarayáma úkuógụ ledre bɨ sinyí roné gɨ ro 'dawú ené bɨ 'yị moko 'bɨ Abimaléke ngakanɨ́ ní. 26 Tɨ́ lá Abimaléke ya zɨ́a ní, “Máówo wá, togụ́ ambí mengị ledre née ne. Úku eyị́ zɨ́ma wá, máúwú go kpá bɨ gɨ tarayị́ née.”

27 Née ní zɨ́ Abarayáma 'dí'bi kábịṛɨ́kị e kɨ́ ɨtɨ́ e í'bí yée zɨ́ Abimaléke, zɨ́ye ịnyịyé gbrengárá yéme ledre do ídíye ezesáma e. 28 Zɨ́ Abarayáma kpá 'dí'bi dụ́rụ́ kábịṛɨ́kị e ịnyị doa gbre óto yée kpɨ́ gɨ dongará kábịṛɨ́kị ené e. 29 Zɨ́ Abimaléke ndú'yú wo kɨ́dí, “Éyị́ bɨ 'dí'bióyó nda dụ́rụ́ kábịṛɨ́kị eyí ga gére née gɨ dongará lafúye óto yée kpɨ́ gɨ zɨ́a ní 'di?”

30 Zɨ́ Abarayáma úkulúgu ledre zɨ́a kɨ́dí, “Máíli zɨ́yị 'dí'bi kábịṛɨ́kị ga gére née káa do 'bɨ eyí gɨ ro zɨ́a 'dódo a zɨ́ 'yị e mbá kɨ́dí máíci 'dawú ba máa.” 31 Née ní zɨ́ye ndólo ịrị bi née Bɨ́rịsába, † gɨ zɨ́a ya'dá ga bɨ gbre née yemenɨ́ kóo ledre dongaráye ore.

32 Gɨ do kacɨ́ bɨ yemeonzónɨ́ ledre goó dongaráye sɨmɨ Bɨ́rịsába ní, zɨ́ Abimaléke e kɨ́ Pịkóla manda 'bɨ asikíri ené e ịnyịyé ndá'balúgu royé sɨmɨ káṇgá 'bɨ 'yị 'bɨ Falasitíni e. 33 Zɨ́ Abarayáma 'dí́yị́ kágá bɨ kɨ́ ịrịné tamarasíka sɨmɨ Bɨ́rịsába ore. Zɨ́a ndɨ́sịné íni ini zɨ́ Ngére Lomo bɨ nɨ trịdrịné za fí ní ore. 34 Zɨ́ Abarayáma ma'dáa kóo ndɨ́sịné sɨmɨ káṇgá 'bɨ Falasitíni e ore kɨ́ tụ́'dụ́ sɨmɨbi e.

† *Bɨ́rịsába: Kɨ́ tara Ébere ini ledre sɨmɨ a kɨ́dí, 'dawú 'bɨ yéme ledre.*

Ngére Lomo uzu Abarayáma

22 Nda gɨ do kacɨ́ tụ́'dụ́ sɨmɨbi e, zɨ́ Lomo ịnyịné úzu Abarayáma. Zɨ́a ndólo wo kɨ́dí, “Abarayáma.”

Zɨ́ Abarayáma ndɨ́zịné zɨ́a kɨ́dí, “Ɨ́ɨ́.”

2 Lomo ya zɨ́a ní, “Ídí 'dí'bi Isáka kémbị́ wotíyị́ née, bɨ 'búa nɨ doyị́ kɨ́ngaya ní, zɨ́yị ndéré kɨ́e sɨmɨ káṇgá 'bɨ Moríya e. Ídí óṇgoónzó wo zɨ́yị́ óngbó a káa do 'dáná éyị́ zɨ́ma do landa bɨ mááyí 'dódo a zɨ́yị́ ní.”

3 Zɨ́ Abarayáma ịnyịné akpa kɨ́ phịyí ódó bi ndɨ́sị do dongí ené, zɨ́a 'dí'bi wotíne Isáka kɨ́ 'yị 'bɨ moko ené e gbre ndéréye só'do ngɨ́rị. Sɨmɨ bɨ só'do asánɨ́ ngɨ́rị́ bɨ gɨ ro óngbó 'dáná éyị́ doa go ní, zɨ́ye ịnyịyé ndéréye do bi bɨ Lomo úku ledre a zɨ́ Abarayáma ní. 4 Nda go sɨmɨ sɨ́lɨ́ ota bɨ mengịnɨ́ kɨ́ ndéré ní, zɨ́ Abarayáma lúrúndíki landa bɨ Lomo uku ledre a ní gɨ gbála. 5 Zɨ́a ịnyịné úku ledre zɨ́ 'yị moko ené ga gére née kɨ́dí, “Ndɨ́sịsé 'bɨ esé kɨ́ bangá ba ona sɨmɨ bɨ azé go ndéré kɨ́ wotíma íri ní. Azé ndéré íni ini zɨ́ Lomo, azé gɨrí ndá'baógụ.”

6 Zɨ́ Abarayáma ịmbɨ́óto ngɨ́rị́ bɨ ayínɨ́ ndéré óngbó éyị́ 'dáná doa ní do Isáka. Zɨ́a 'dí'bi 'bɨ ené ṛụ́kpụ́ pho'dụ kɨ́ mongụ́ maku yóó zɨ́ye ndéréye. 7 Zɨ́ Isáka ndólo 'bụné Abarayáma kɨ́dí, “Babá.”

Zɨ́ 'bụa ndɨ́zịné kɨ́dí, “Woyɨ́ị owụ́ 'bɨ amáa.”

Zɨ́ Isáka ndú'yú wo kɨ́dí, “Mongụ́ maku kɨ́ ṛụ́kpụ́ pho'dụ nɨyí go bo, sara owụ́ kábịṛɨ́kị bɨ gɨ ro óngbó a káa do 'dáná éyị́ ní nɨ nda 'bɨ ené goó 'da?”

8 'Bụa ya zɨ́a ní, “Owụ́ 'bɨ amáa, Lomo nɨ í'bíógụ owụ́ kábịṛɨ́kị bɨ gɨ ro óngbó a káa do 'dáná éyị́ ní.” Nɨyí kpá fú mɨndéréye.

9 Sɨmɨ bɨ nderéogụnɨ́ go do bi bɨ Lomo uku ledre a ní, zɨ́ Abarayáma ó'bó mbayi, zɨ́a séséyéme ngɨ́rị́ e doa bɨlámáne. Zɨ́a ịnyịné 'dí'bi wotíne Isáka ódó wo ndá, do ịmbɨ́óto wo do mbayi gá do ngɨ́rị́ ga bɨ seséyeme ní.10 Zɨ́a ịnyịné 'dí'bi maku áyíne go gɨ ro óṇgoónzó wotíne. 11 Tɨ́ lá zɨ́ maláyika 'bɨ Ngére Lomo ndólo wo gɨ komo ere kɨ́dí, “Abarayáma.”

Zɨ́a ndɨ́zịné kɨ́dí, “Ɨ́ɨ́.”

12 Zɨ́ Lomo úku ledre zɨ́a kɨ́dí, “Ndá óto so késị́ ro owụ́ née wá. Ndá gbawá méngị kémbị́ ledre kɨ́e. Máówoyéme go kɨ́dí ma'díi óto úndrumá go kɨ́ngaya, gɨ zɨ́a ási eyí kɨ́ kémbị́ owụ́ 'bɨ eyí née gɨ zɨ́ma wá.”

13 Née ní sɨmɨ bɨ Abarayáma sɨkpị doné lúrú bi káa ní, zɨ́a lúrúndíki ya'dá kábịṛɨ́kị bɨ ngịrí a lanyángeṛị roné go ngará kágá kenée. Zɨ́ Abarayáma ịnyịné ndéréne í'díógụ kábịṛɨ́kị née gɨ ngará kágá gɨrí ógụ kɨ́e óṇgoónzó a 'dáná a zɨ́ Lomo do bi kacɨ́ wotíne. 14 Zɨ́ Abarayáma ífí ịrị bi née kɨ́dí, “Ngére Lomo nɨ í'bí a.” Ndéréógụné gị karaba ní, 'yị e ndịsịnɨ́ kpá fú ndólo a ịrị bi máa née kɨ́dí, “Do landa bɨ Ngére Lomo nɨ í'bí a ní.”

15 Zɨ́ maláyika 'bɨ Ngére Lomo kpá ndólo ándá Abarayáma gɨ komo ere 16 do úku ledre zɨ́a kɨ́dí, “Málóbụ́ romá go máa Ngére Lomo gɨ zɨ́a ledre bɨ méngị bɨ ngárá ási kɨ́ í'bí kémbị́ owụ́ 'bɨ eyí zɨ́ma wá ní, 17 ma'díi mááyí í'bí úndru zɨ́yị, zɨ́ bulúnduyí e étrịyé

ídíye tụ́'dụ́ tụ́'dụ́ tụ́'dụ́ káa zɨ́ kele ga bɨ komo ere kpá káa zɨ́ sayi bɨ do gbúṛóngó ní. Bulúnduyị́ e nɨyí rómo komo ezeokóye e zɨ́ye 'dí'bi mɨngburoko gara ga bɨ kacɨ́ye ní. 18 Kpụrụ́ gɨ sɨmɨ bulúnduyị́ e, Mááyí karanée í'bí úndru zɨ́ ṛḭḱḭ́ sḭ́ do 'yịma'dí e do sogo káṇgá ona za mbá gɨ zɨ́a bɨ óto úndrumá ní.”

19 Zɨ́ Abarayáma ndá'balúgu roné zɨ́ 'yị 'bɨ moko ené e, zɨ́ye nda ịnyịyé ndá'balúgu royé sɨmɨ Bḭṛịsába kɨ́'dí bɨ Abarayáma ndịsị ndíṣị ní.

Owụ́ ga bɨ 'bɨ Nówara ní

20 Nda gɨ do kacɨ́ ledre ga gére ní, zɨ́ Abarayáma úwu ledre kɨ́dí, “Mílika ndiki owụ́ e go zɨ́ lúnduyị́ Nówara.
21 Ịrịyé nɨ Ụ́zụ bɨ nɨ owụ́ndíká ní, Bụ́zụ, Kemụwéle 'bụ Aráma, 22 Keséde, Ázo, Piledása, Zidiláfa, nda kɨ́ Bétụwele.” 23 Bétụwele nɨ nda 'bɨ ené 'bụ Rebéka. Owụ́ ya'dá ga bɨ ịnyị doa ota née Mílika ndiki yée ne zɨ́ Nówara lúndu Abarayáma. 24 Zɨ́ Nówara 'dí'bi ngíti kára kɨ́ ịrịné Rúma. Zɨ́a kpá ndíki 'bɨ ené owụ́ e eso, ịrị owụ́ ga gére née nɨ, Téba, Gáma, Tésa nda kɨ́ Máka.

Ledre gɨ ro umbu Sára

23 Sára mengị kóo do sogo káṇgá mbá sɨmɨbi míya kɨ́ cḭḱḛ́ṛḭ́ doa ịnyị doa gbre doné (127). 2 Zɨ́a kóo úyuné sɨmɨ Kiríta Arába bɨ ndịsịnɨ́ kpá ndólo a Éborono Káṇgá 'bɨ 'yị 'bɨ Kanána e ní. Zɨ́ Abarayáma ídíne kɨ́ dokụlụ́ zɨ́a ndíṣịné íni me'bené née kɨ́ngaya.

3 Zɨ́a ịnyịné gɨ do umbu me'bené zɨ́a úku ledre zɨ́ kúfú 'yị ga bɨ ndịsịnɨ́ ndólo yée Éte e ní kɨ́dí, 4 “Mááyí dongaráse ona 'yị lóṇgó. Ídísé úgúóyó bi zɨ́ma gɨ ro zɨ́-ma óto umbu me'bemá sɨmɨ a.”

5 Zɨ́ye úkulúgu ledre zɨ́ Abarayáma kɨ́dí, 6 “Mongụ́ 'yị, úwú aka ledre bɨ azé úku a zɨ́yị ba, áyí dongaráze ona 'yị bɨ kɨ́ úndruyí kɨ́ngaya ní. Ídí lúrú bi bɨ utúasá go kacɨ́ komoyí do bi bɨ ndịsịzé óto umbu ezé e doa ní zɨ́yị óto umbu eyí sɨmɨ a. 'Yị bɨ nɨ ási kɨ́ bi gɨ zɨ́yị kɨ́ óto umbu eyí sɨmɨ a ní ndaá.”

7 Zɨ́ Abarayáma ịnyịógụné do ótụ́ doné bi kó'dụ́ Éte e míṇgí káṇgá e óto úndruyé. 8 Zɨ́a úku ledre zɨ́ye kɨ́dí, “Togụ́ ṇgúṇgusé tɨ́ go gɨ ro zɨ́ma óto umbu me'bemá ona yá, máṇgúṇgú romá zɨ́se ídísé ndú'yú Éforono wotḭ́ Zóra do bi kacɨ́ma, 9 idí úgúóyó gu landa ené bɨ Makeféla tara yáká ené íri née zɨ́ma. Mááyí í'bí késị́ bɨ utúasá goó kacɨ́ komoa ní zɨ́a gɨ ro zɨ́ma kpá ídíma kɨ́ bi óto umbu dongaráse ona ndíṣị óto 'yị amá e sɨmɨ a.”

10 Éforono bɨ 'yị 'bɨ Éte ní nɨ kóo mɨndíṣịné tara mbotụ gara ore dongará 'yị ené e zɨ́a úkulúgu ledre zɨ́ Abarayáma do komo 'yị 'bɨ Éte ga bɨ kóo ore mbá kɨ́dí, 11 “Ɨ́'ɨ, ngére amá, úwú aka ledre bɨ mááyí úku a zɨ́yị ba, mái'bí yáká née kɨ́ gu landa bɨ ndúndu'yú gɨ roa née go mbá zɨ́yị. Mái'bí bi née go zɨ́yị do komo 'yị amá ga ba gɨ ro zɨ́yị ndíṣị óto umbu eyí e sɨmɨ a.”

12 Zɨ́ Abarayáma kpá ló'bụ komoné bi kó'dụ́ 'yị ga gére née. 13 Zɨ́a úku ledre zɨ́ Éforono do komo 'yị ga gére née kɨ́dí, “Utúasá mɨútúásá zɨ́ma nda gba í'bí késị́ zɨ́yị gɨ ro yáká née. Ídí ṇgúṇgu a zɨ́ma kenée gɨ ro zɨ́ma óto umbu amá íri.”

14 Zɨ́ Éforono úkulúgu ledre zɨ́ Abarayáma kɨ́dí,
15 “Mongụ́ 'yị, úwú aka ledre bɨ mááyí úku a zɨ́yị ba, bi née gɨ ro úgú a, ili mɨṛḭ́ṛḭṛḭ́ késị́ míya eso. Tɨ́ lá ledre bɨ dongaráze kéyị 'di? Ndéré mu óto umbu eyí.”

16 Zɨ́ Abarayáma ṇgúṇgu ledre bɨ Éforono uku ní zɨ́a 'dí'biógụ mɨṛḭ́ṛḭṛḭ́ késị́ míya eso í'bí a zɨ́a do komo 'yị 'bɨ Éte e ore. Née késị́ bɨ 'yị úgúóyó éyí e ndịsịnɨ́ méngị moko kɨ́e dongaráye ní.

17 Née ní yáká 'bɨ Éforono bɨ sɨmɨ Makeféla gbóo kɨ́ Mamaré ní kɨ́ gu landa bɨ sɨmɨ yáká máa née ní, kɨ́ kágá ga bɨ sɨmɨ a kɨ́ yée ga bɨ do mama ní mbá do í'bí a 18 zɨ́ Abarayáma káa do 'bɨ ené do komo 'yị 'bɨ Éte ga bɨ kóo ku mbotụ mongụ́ gara ore ní. 19 Gɨ do kacɨ́ née ní zɨ́ Abarayáma 'dí'bi umbu me'bené Sára ndéré óto a sɨmɨ Kanána sɨmɨ gu landa bɨ Makeféla cigí Mamaré sɨmɨ gara bɨ Éborono ní. 20 Gɨ ore zɨ́ yáká kɨ́ gu landa née nda ídíye 'bɨ Abarayáma. Ndịsị nda kóo óto umbu 'yị ené e fú sɨmɨ gu landa née ore.

Rebéka me'be Isáka

24 Lomo i'bí úndru zɨ́ Abarayáma sɨmɨ éyí ga bɨ ndịsị méngị yée ní mbá. Zɨ́a 'dú'duné do sogo káṇgá kɨ́ tụ́'dụ́ sɨmɨbi zɨ́a nda ídíne ngokoné kɨ́ngaya.
2 Kadra kḭ́é'do zɨ́a ndólo manda 'bɨ 'yị 'bɨ moko ené e, zɨ́a úku ledre zɨ́ manda née kɨ́dí, “Máíli zɨ́yị lóló'bụ́ zɨ́ma
3 kɨ́ ịrị Ngére Lomo bɨ otoogụ ere kɨ́ do sogo káṇgá ní kɨ́dí, útúásá lúrú kára zɨ́ wotḭ́ma Isáka gɨ sɨmɨ nyí 'yị 'bɨ Kanána ga bɨ mááyí dongaráye ona ba wá. 4 Máíli zɨ́yị ndéréyị sɨmɨ káṇgá amá zɨ́yị ófụ́ kára zɨ́ wotḭ́ma Isáka gɨ dongará 'yị amá e.”

5 Zɨ́ 'yị 'bɨ moko née ndú'yú Abarayáma kɨ́dí, “Sara togụ́ mándéré zɨ́ma ófụ́ kára go zɨ́ Isáka ili ené zɨ́ze ógụzé kéne sɨmɨ káṇgá ba yáa wá ní? Máídí ógụ 'dí'bi Isáka ndá'ba kɨ́e sɨmɨ káṇgá esé íri?”

6 Zɨ́ Abarayáma úkulúgu ledre zɨ́ 'yị 'bɨ moko née kɨ́dí, “Ídí ówo a bɨlámáne kɨ́dí ndaá mɨútúásáne zɨ́yị 'dí'-bilúgu wotḭ́ma íri wá. 7 Ngére Lomo bɨ komo ere, kóo 'di'biogụ máa gɨ 'be 'bɨ babá gɨ dongará sụmụmá e gɨ sɨmɨ káṇgá ezé ona ní, mocụ́ kóo ledre go zɨ́ma kɨ́dí, ‘Mááyí í'bí káṇgá ba zɨ́ bulúnduyị́ e ní,’ nɨ kásaógụ maláyika ené zɨ́yị 'dá'dá íri gɨ ro zɨ́yị ófụ́ kára gɨrí ógụ kɨ́e zɨ́ wotḭ́ma. 8 Togụ́ kára ma'dáa ili ené zɨ́se ógụsé kéne wá ne, ledre eyí ndaá. Tɨ́ lá ndaá mɨútúásáne zɨ́yị 'dí'bilúgu wotḭ́ma íri wá.” 9 Née ní zɨ́ 'yị moko née lólóbụ́ zɨ́ mongụ́ 'yị ené Abarayáma kɨ́dí née nɨ méngị ledre bɨ Abarayáma uku zɨ́ne née tɨ́ kenée.

10 Zɨ́ 'yị 'bɨ moko née 'dí'bi gémele e 'bɨ mongụ́ 'yị ené sokó, zɨ́a 'dí'bi ngíti géyị bɨlámá éyí ga bɨ kɨ́ tosoyé ní gɨ zɨ́ mongụ́ 'yị ené. Zɨ́a ndéréne sɨmɨ káṇgá bɨ Mesopatómiya ní, do ókpóne sɨmɨ Aráma Naráyima † gara bɨ Nówara ndịsị sɨmɨ a ní. 11 Sɨmɨ bɨ nderéogụ íri ní, zɨ́a óto gémele e 'dówụ́royé cígí ngíti 'dawú 'dá'dá olụ́nɨ́ aka sɨmɨ gara wá. Née kóo go kɨ́ kadra tagá sɨmɨ sịndí kadra bɨ kará e ndịsịnɨ́ íngi iní sɨmɨ a ní.

12 Née ní zɨ́a íni ini kɨ́dí, “Ngére Lomo, áyí Lomo bɨ mongụ́ 'yị amá ndịsị óto úndruyí ní. Máṇgúṇgú romá

† *Aráma Naráyima: Aráma Naráyima nɨ kóo gara sɨmɨ káṇgá bɨ Mesopatómiya ní.*

zɨ́yɨ sɨmɨ sɨ́lɨ́ bɨ karaba ba ídí ɨ'bí éyɨ́ bɨ málólóbʉ́ gɨ roa zɨ́ mongʉ́ 'yɨ amá Abarayáma ní zɨ́ma gɨ ro zɨ́a ídíne kɨ́ rokinyi. 13 Mááyí go bɨ mɨtóromá do 'dawú ba, tʉ́'dʉ́ nyɨ́ 'yɨ ga bɨ 'bɨ gara ba nɨyí ógʉ cakaba íngi iní. 14 Ídí óto owʉ́kára bɨ mááyí uku ledre zɨ́a máyá, ‘Oto aka ndoko iní eyɨ́ bi zɨ́yɨ ɨ'bí iní zɨ́ma éwé a,’ zɨ́a ídíne ne wo bɨ nɨ úku ledre zɨ́ma kɨ́dí, ‘Éwé iní mu mááyí kpá ɨ'bí a zɨ́ gémele eyɨ́ e éwé a,’ zɨ́a kpá ídíne ne wo bɨ gélé wo go zɨ́ 'yɨ kasa eyɨ́ Isáka ní. Gɨ sɨmɨ ledre née ní mááyí ówo a kɨ́dí mɨyéme ledre bɨ yéme wo zɨ́ mongʉ́ 'yɨ amá Abarayáma ní née goó wo.”

15 'Dá'dá zɨ́a kɨ́ íni ónzó ini zɨ́ Lomo, zɨ́ Rebéka nyɨ́ Bétʉwele bɨ nɨ nyɨ́ Mílika me'be Nówara lúndu Abarayáma ní ógʉné kɨ́ ndoko iní doné. 16 Nɨ aka lá owʉ́kára tara mbotʉ kɨ́ lámá roné kɨ́ngaya owo aka ledre 'bɨ ya'dá e wá. Zɨ́a ógʉné geré ndʉ́rʉ́'bʉ́ne sɨmɨ 'dawú, íngi'dúcu ndoko iní ené do ólʉ́ógʉné.

17 Geré zɨ́ 'yɨ 'bɨ moko 'bɨ Abarayáma née ngásá'décɨ doa do úku ledre zɨ́a kɨ́dí, “Máŋgúŋgú romá zɨ́yɨ, ɨ'bí aka iní zɨ́ma éwé a gɨ sɨmɨ ndoko iní eyɨ́ née.”

18 Zɨ́ Rebéka ndálané kɨ́ ndoko iní née zɨ́a úku ledre zɨ́a kɨ́dí, “Mongʉ́ 'yɨ, éwé iní mu.” Zɨ́a ɨ'bí iní zɨ́a éwé a.

19 Gɨ do kacɨ́ bɨ ewé asá iní go ní, zɨ́ Rebéka úku ledre zɨ́a kɨ́dí, “Mááyí kpá ɨ'bí iní zɨ́ gémele eyɨ́ e éwé e gɨ togʉ́ ewé asáŋɨ́ go ní.” 20 Geré 'diya zɨ́a léfe iní bɨ sɨmɨ ndoko iní ené ní sɨmɨ éyɨ́ bɨ bangá e ndɨsɨŋɨ́ éwé iní gɨ sɨmɨ a ní zɨ́ gémele ga gére née, do ngásálúgu roné íngi yata iní léfe a zɨ́ye éwé a, do éwé ásá a. 21 'Yɨ 'bɨ moko née nɨ mɨtóroné kenée ndɨ́sɨ lúrú wo ɨtɨ mbá wá, ili tɨ́ lá ówo a togʉ́ Ngére Lomo mengɨ bɨlámá ledre go zɨ́ne sɨmɨ mɨógʉné ba yá.

22 Sɨmɨ bɨ gémele ga gére ewé asáŋɨ́ iní go ní, zɨ́ o'do née 'dí'biógʉ amafí bɨ gɨ sɨmɨ dábu ní ésɨ a ro somo Rebéka. Zɨ́a kpá 'dí'biógʉ mɨmbitá e gbre gɨ sɨmɨ dábu ésɨ ro sɨ́lɨ́a. 23 Zɨ́a ɨnyɨné ndú'yú Rebéka kɨ́dí, “Áyí nyɨ́ ambi? Bɨ née ní bi 'dú'du nɨ laká bo 'be 'bʉyɨ́ íri gɨ ro zɨ́ze ndéré 'dú'duzé sɨmɨ a?”

24 Zɨ́ Rebéka úkulúgu ledre zɨ́a kɨ́dí, “Mááyí nyɨ́ Bétʉwele wotɨ́ Mílika bɨ ndiki wo zɨ́ Nówara ní.” 25 Zɨ́a kpá úku ledre kɨ́dí, “Bi 'dú'du kɨ́ éyɨ́ mɨánu 'bɨ bangá e nɨ bo zɨ́ze mongʉ́ne. 'Dɨ́cɨ́ nɨ kpá bo gɨ ro zɨ́se 'dú'dusé sɨmɨ a.”

26 Née ní zɨ́ o'do née ótʉ́ doné bi óto úndru Ngére Lomo, 27 zɨ́a úku ledre kɨ́dí “Mbófo éyɨ́ zɨ́ Ngére Lomo bɨ mongʉ́ 'yɨ amá Abarayáma ndɨsɨ óto úndrua ní, bɨ otoomo mɨyéme ledre bɨ kóo yeme zɨ́a ní wá ní. Gɨ romá, Ngére Lomo saká máa goó zɨ́ma ndéréógʉmá gɨ 'be 'bɨ 'yɨ ga bɨ 'bɨ mongʉ́ 'yɨ amá ní.”

28 Gɨ ore, zɨ́ Rebéka ngásálúgu roné 'be lɨ́kpɨ́ ledre ga bɨ mengɨŋɨ́ royé íri ní zɨ́ 'yɨ ga bɨ 'bɨ mbágáne ní. 29 Zɨ́ Labána lúndu Rebéka ɨnyɨné ngásáne zɨ́ o'do née do 'dawú íri. 30 Sɨmɨ bɨ lurúndiki amafí ro somo Rebéka kɨ́ mɨmbitá sɨ́lɨ́a, nda kɨ́ ledre bɨ uwú wo bɨ ndɨsɨ lɨkpɨ́ a bɨ o'do née uku zɨ́a ní, zɨ́a geré ndéréne ógʉndíki o'do née kɨ́ tóro cígí gémele ené e do 'dawú íri. 31 Zɨ́ Labána úku ledre zɨ́a kɨ́dí, “Ógʉ mu zɨ́ze ndéréze kéyɨ 'be. Áyí 'yɨ bɨ Lomo i'bí úndru go zɨ́a ní. Ndɨ́sɨ tóro do mɨsi'di ona gɨ ro 'di? Máyéme ómo bi goó gɨ royɨ́ nzíyiné kpá kɨ́ bi gɨ ro gémele eyɨ́ e.”

32 Née ní zɨ́ o'do née ndéréye kɨ́ Labána 'be, do lɨ́kpɨ́óyó éyɨ́ e gɨ do gémele e. Do ɨ'bí éyɨ́ mɨánu kɨ́ bi 'dú'du 'bɨ bangá e zɨ́ gémele ga gére née kɨ́ iní zɨ́ o'do née zɨ́ye lúgu sɨndíye kɨ́e kɨ́ 'yɨ ga bɨ ogʉnɨ́ kéye ní. 33 Do ɨ'bíógʉ éyɨ́ mɨánu zɨ́ye, tɨ́ lá zɨ́ o'do née úku ledre kɨ́dí, “Máútúásá aka ánu éyɨ́ wá, 'búó togʉ́ ledre bɨ máógʉ kɨ́e ba máúku go zɨ́se.”

Labána ya zɨ́a ní, “Úku ledre bɨ ógʉ kɨ́e ní mu zɨ́ze.”

34 Zɨ́a úku ledre kɨ́dí, “Mááyí 'yɨ 'bɨ moko 'bɨ Abarayáma. 35 Ngére Lomo i'bí úndru go zɨ́ mongʉ́ 'yɨ amá Abarayáma kɨ́ngaya zɨ́a ídíne kɨ́ tʉ́'dʉ́ éyɨ́ e zɨ́ne. I'bí kábɨ̱rɨ́kɨ e, ína e, ɨtɨ́ e, mɨ̱rɨ́rɨ̱rɨ́ késɨ́ e kɨ́ dábu e, kɨ́ 'yɨ 'bɨ moko e kará e kɨ́ ya'dá e nda kpá kɨ́ gémele e kɨ́ dongí e. 36 Sára me'be mongʉ́ 'yɨ amá ndiki owʉ́ zɨ́a owʉ́o'do do ngokoné, bɨ ba ní mongʉ́ 'yɨ amá i'bí éyɨ́ sɨ́lɨ́ne go mbá zɨ́ owʉ́ máa née. 37 Zɨ́ mongʉ́ 'yɨ amá óto máa lólóbʉ́ zɨ́ne do úku ledre zɨ́ma kɨ́dí, ‘Ndá ófʉ́ kára zɨ́ wotɨ́ma gɨ sɨmɨ nyɨ́ 'yɨ 'bɨ Kanána e bɨ mááyí sɨmɨ káŋgá eyé ona 'yɨ lóŋgó ba wá, 38 ídí ndéré ófʉ́ kára zɨ́ wotɨ́ma gɨ dongará sʉmʉ babá e gɨ tara mbotʉ ezé.’

39 “Née ní zɨ́ma ndú'yú mongʉ́ 'yɨ amá máyá, ‘Togʉ́ bɨ kára máa née ili ené útú do kacɨ́ma wá ní?’

40 “Zɨ́a úkulúgu ledre zɨ́ma kɨ́dí, ‘Ngére Lomo bɨ mándɨsɨ óto úndrua kacɨ́ kadra mbá ní, nɨ kása maláyika ené zɨ́yɨ 'dá'dá zɨ́a yémeómo ledre zɨ́yɨ, zɨ́yɨ ófʉ́ kára zɨ́ wotɨ́ma gɨ dongará sʉmʉ babá e gɨ tara mbotʉ ezé.’ 41 Togʉ́ ndéréógʉ goó dongará sʉmʉmá e, asiŋɨ́ yɨ́ eyé ye kɨ́ ótoómo sɨ́lɨ́ye gɨ ro kára ma'dáa kɨ́dí ndaá útú do kacɨ́yɨ wá yá, née ndaá ledre eyɨ́ wá.”

42 “Sɨmɨ bɨ gáa máógʉ do 'dawú 'dáa ní, zɨ́ma gáa íni ini máyá, ‘Ngére Lomo bɨ mongʉ́ 'yɨ amá Abarayáma ndɨsɨ óto úndruyɨ́ ní, máŋgúŋgú romá zɨ́yɨ ledre bɨ máógʉ gɨ roa ba ídí óto a zɨ́a ídíne bɨlámáne. 43 Mááyí go bɨ mɨtóromá do 'dawú ba, sɨmɨ bɨ nyɨ́ 'yɨ ga bɨ 'bɨ gara ba nɨyí ógʉ íngi iní, wo bɨ máúku ledre go zɨ́a máyá, “Máŋgúŋgú romá zɨ́yɨ ɨ'bí aka iní zɨ́ma gɨ sɨmɨ ndoko iní eyɨ́ ní.” 44 Togʉ́ uku ledre go zɨ́ma kɨ́dí, “Mongʉ́ 'yɨ, éwé iní mu, mááyí kpá ɨ'bí a zɨ́ gémele eyɨ́ e éwé a yá,” idí ídíne owʉ́kára máa wo bɨ gélé wo go káa do kára zɨ́ wotɨ́ mongʉ́ 'yɨ amá ní.’

45 “Máínionzó aka ini ba gɨ do mɨmbé'demá kpá wá, ve, zɨ́ Rebéka ógʉné kɨ́ ndoko iní doné. Zɨ́a ndʉ́rʉ́'bʉ́ne do 'dawú íri íngi iní. Zɨ́ma úku ledre zɨ́a máyá, ‘Ɨ'bí aka iní zɨ́ma éwé a.’

46 “Zɨ́a ndálané kɨ́ ndoko iní née zɨ́a úku ledre zɨ́ma kɨ́dí, ‘Mongʉ́ 'yɨ, éwé iní mu, mááyí kpá ɨ'bí a zɨ́ gémele eyɨ́ e éwé a.’ Née ní zɨ́ma éwé iní zɨ́a kpá ɨ'bí a zɨ́ gémele amá e.

47 “Zɨ́ma ndú'yú wo kɨ́dí, ‘Áyí nyɨ́ ambi?’

“Zɨ́a úkulúgu ledre kɨ́dí, ‘Mááyí nyɨ́ Bétʉwele wotɨ́ Mílika bɨ ndiki wo zɨ́ Nówara ní.’

“Née ní zɨ́ma ésɨ amafí ro somoa kɨ́ mɨmbitá sɨ́lɨ́a.

48 Zɨ́ma ótʉ́ domá bi óto úndru Ngére Lomo máyá, mámbófo yɨ́ɨ go Ngére Lomo bɨ mongʉ́ 'yɨ amá ndɨsɨ óto úndrua ní, sáká máa go zɨ́ma ógʉmá ndíki owʉ́kára gɨ tara mbotʉ 'bɨ mongʉ́ 'yɨ amá káa do kára

zɨ́ wotía. 49 Bɨ́ ba ní máíli go ówo a gɨ́ zíse togú ásé
ṇgúṇgu a zíse méngị bɨ́lámá ledre zɨ́ mongú 'yị amá
yá, togú útúásásé wá, ídísé úku a zíma gɨ́ ro zíma owo
éyí bɨ́ mááyí méngị a ní.”
50 Zɨ́ Labána e kɨ́ 'bụné Bétụwele úkulúgu ledre zía
kɨ́dí, “Bɨ́ née yí ené go mɨyéme ledre 'bɨ́ Ngére Lomo ní,
ledre ndaá tarazé úku a kacɨ́ a zɨ́yị wá. 51 Rebéka nɨ́ go
née 'dí'bi wo mu, zíse ndérése kéne zɨ́ wotí mongú 'yị
eyí káa do kára káa zɨ́ bɨ́ Ngére Lomo uku ní.”
52 Sɨmɨ́ bɨ́ 'yị 'bɨ́ moko née uwú ledre bɨ́ ukunɨ́ kenée
ní, zía ótú doné bi óto úndru Ngére Lomo. 53 Gɨ́ do kacɨ́
ledre née ní, zɨ́ 'yị moko née 'dí'biógụ mɨṛíṛɨṛí késí kɨ́
dábu nda kɨ́ bongó e í'bí yée zɨ́ Rebéka. Zía kpá í'bí
ngíti géyị éyí ga bɨ́ ugúnɨ́ yée kɨ́ tú'dú késí ní zɨ́ lúndua
kɨ́ mbágáa. 54 Nda née ní, zɨ́ 'yị moko née kɨ́ 'yị ga bɨ́
ogụnɨ́ kéye ní ánu éyí do éwé éyí, zɨ́ye 'dú'duyé ore bi
ndre.
Nda go kɨ́ phịyí, zía úku ledre kɨ́dí, “Másómú utúasá
go gɨ́ ro zíma ndá'bamá kɨ́ sanda zɨ́ mongú 'yị amá.”
55 Zɨ́ Labána e kɨ́ mbágáne úkulúgu ledre kɨ́dí, “Ótoó-
mosé aka Rebéka ma'dáa zíze ona kɨ́ sḭlí ịnyị doa gbre
togú mbú sḭlí sokó, nɨ́ nda fú ógụ ndéré.”
56 Zía úku ledre zɨ́ye kɨ́dí, “Ndásé lolụ úcụómo máa
wá, káa zɨ́ bɨ́ Ngére Lomo yemeonzó ledre amá go ní.
Nɨ́ mɨútúásáne zíse í'bí mɨsi'di zíma ndá'bamá zɨ́
mongú 'yị amá.”
57 Zɨ́ye úkulúgu ledre kɨ́dí, “Ili go zíze ndóloógụ Rebé-
ka ma'dáa zíze úwú ledre bɨ́ gɨ́ tara ní.” 58 Zɨ́ye
ndóloógụ wo ndú'yú wo kɨ́dí, “Bɨ́ née ní ní ásé go ógụ
ndéré kɨ́ o'do ba yá?”
Rebéka ya zɨ́ye ní, “Ɨɨ, azé ndéré ndro kéne.”
59 Née ní zɨ́ye í'bí mɨsi'di zɨ́ Rebéka e kɨ́ kára bɨ́ 'yị 'bɨ́
moko ené ní, nda kɨ́ 'yị moko 'bɨ́ Abarayáma née kɨ́ 'yị
ga bɨ́ ogụnɨ́ kéye ní. 60 Zɨ́ye údru súrú do mɨmbé'de Re-
béka do úku ledre kɨ́dí,
“Ndéré mu, Lomo idí í'bí úndru zɨ́yị,
zɨ́yị ndíki tú'dú owú e gɨ́ sɨmɨyí,
zɨ́ tetéyị ga gére ndíṣiyé rómo komo
ezeokóye e za mbá.”
61 Née ní zɨ́ Rebéka e kɨ́ kára bɨ́ 'yị 'bɨ́ moko ené ní
yéme royé zɨ́ye ékí ndíṣiyé do gémele e zɨ́ 'yị 'bɨ́ moko
'bɨ́ Abarayáma née 'dí'bi yée, yóó zɨ́ye ndéréye.
62 Sɨmɨ́ sịndí kadra máa bɨ́ kóo née ní, Isáka
nda'baogụ nda gɨ́ sɨmɨ́ Béralayiróyi bɨ́ ini ledre gɨ́ sɨmɨ́ a
yaá 'dawú 'bɨ́ Lomo bɨ́ lurú máa ní go. Oto nda 'be go
sɨmɨ́ Negébe. 63 Kadra kḭé'do kɨ́ tagá, zɨ́ Isáka ólúógụné
ndéré kɨ́ gámá 'dózo komo sịndíne kɨ́ sómú ngíti géyị
ledre ené e, nɨ́ lúrú bi káa ní, gémele e nɨyí go ógụ. 64 Zɨ́
Rebéka sḭkpị doné zía lúrúndíki Isáka. Zía ndítióguné
bi gɨ́ do gémele ené. 65 Zía ndú'yú 'yị moko 'bɨ́
Abarayáma née kɨ́dí, “Ambí ndịsị ógụ 'díyị roné gɨrí
mɨ'dí zíze yáa née ne?”
Zɨ́ 'yị moko 'bɨ́ Abarayáma née úkulúgu ledre zía kɨ́dí,
“Née Isáka, wotí mongú 'yị amá.” Geré zɨ́ Rebéka
ló'bụ'dútụ komoné kɨ́ mbílí bongó.
66 Zɨ́ 'yị moko née líkpí ledre ga bɨ́ mengịnɨ́ royé íri ní
mbá zɨ́ Isáka.
67 Née ní zɨ́ Isáka 'dí'bi ésị Rebéka sɨmɨ́ kútú bɨ́ kóo
mbágáa Sára ndịsị ndíṣị sɨmɨ́ a ní, zía ídíne go kára zía.
Isáka oto kóo 'búa go kíngaya. Mɨógụ a zɨ́ Isáka 'be,
oto kóo Isáka go zía sómú́lígị ledre umbu mbágáne.

Ledre gɨ́ ro umbu Abarayáma

25 Gɨ́ do kacɨ́ bɨ́ Sára uyu ní, zɨ́ Abarayáma 'dí'bi
ngíti kára kɨ́ ịrịné Ketúra. 2 Zɨ́ Ketúra ndíki owú
ya'dá e zía, ịnyị doa kéṛí. Nɨyí, Zimaráni, Zokosána,
Midáni, Mịdịyáni, Isibáka nda kɨ́ Súwa. 3 Zɨ́ Zokosána
ndíkiógụ 'bɨ́ ené Síba e kɨ́ Dedána. Zɨ́ Dedána ndíkiógụ
'bɨ́ ené Asuríma e, kɨ́ Letụsịtésị e nda kɨ́ Lewumịtésị.
4 Wotí Mịdịyáni nɨyí 'bɨ́ eyé, Éfa, Efére, Enóka, Abída,
nda kɨ́ Eledáya. Née mbá owú ga bɨ́ olúogụnɨ́ gɨ́ sɨmɨ́
Ketúra ní.
5 Zɨ́ Abarayáma ótoómo éyí sḭlíne e mbá zɨ́ Isáka. 6 Tɨ́
lá sɨmɨ́ bɨ́ Abarayáma nɨ́ aka kɨ́ komoné ní, zía í'bí ngíti
géyị éyí sḭlíne e zɨ́ wotíne ga bɨ́ ndiki yée kɨ́ ngíti géyị
kará e ní. Zía úku ledre kɨ́dí idínɨ́ ịnyị 'bɨ́ eyé gɨ́ cigí Isá-
ka go ona 'dá'ba, do ndéré 'bɨ́ eyé sɨmɨ́ káṇgá bɨ́ mɨ'dí
gbére ní.
7 Abarayáma mengị kóo do sogo káṇgá mbá sɨmɨbi
míya doa cí ota doa sokó doa ịnyị (175). 8 Uyu nda kóo
sɨmɨ́ bɨ́ ngoko goó za kíngaya ní. 9 Zɨ́ wotíga Isáka e kɨ́
Isɨméle óto wo kpá sɨmɨ́ gu landa bɨ́ Makeféla sɨmɨ́
yáká 'bɨ́ Éforono wotí Zóra 'yị 'bɨ́ Éte e gbóo cigí Ma-
maré ní, 10 née yáká bɨ́ kóo Abarayáma ugú gɨ́ zɨ́ 'yị 'bɨ́
Éte e ní. Otonɨ́ Abarayáma e kɨ́ me'bené Sára ore. 11 Gɨ́
do kacɨ́ umbu Abarayáma, zɨ́ Lomo í'bí úndru zɨ́ wotí a
Isáka zía ógụ ndíṣiné cigí 'dawú bɨ́ cigí Béralayiróyi ní.

Ịrị wotí Isɨméle e

12 Ga ba ịrị wotí Isɨméle bɨ́ Agára nyí 'yị 'bɨ́ Ízibiti bɨ́ 'yị
'bɨ́ moko 'bɨ́ Sára ndiki wo zɨ́ Abarayáma ní.
13 Ịrị wotí Isɨméle ga ba, zezénɨ́ kacɨ́ mɨndíki yée.
Mɨzefiyé nɨ́ Nebayóta, Kedára, Adabéla, Mibasáma,
14 Misáma, Dúma, Másа, 15 Adáda, Téma, Zetúra, Nafísa
nda kɨ́ Kedéma. 16 Nɨyí ye 'yị ga bɨ́ sí do ga bɨ́ sokó doa
gbre née olúogụ gɨ́ sɨmɨyé ní. Do ndolo ịrịyé kacɨ́ do
'be 'bɨ́ eyé e kɨ́ ịrị bi ga bɨ́ táya eyé e nɨyí doyé ní.
17 Isɨméle mengị kóo mbá sɨmɨbi míya doa cḭkéṛí doa
sokó doa ịnyị doa gbre (137), zía úyu lódú kacɨ́ 'yị
ené e. 18 Zɨ́ bulúnduga ndíṣiyé sɨmɨ́ íṛigbére bɨ́ tonó gɨ́
sɨmɨ́ Avíla ndéréógụné gị sɨmɨ́ Súrụ gbóo do mama bɨ́
dongará a kɨ́ Ízibiti sɨmɨ́ bɨ́ 'yị nɨ́ ndéré 'díyị roné mɨ'dí
sɨmɨ́ Asúrị ní. Bɨlámá ndíṣị ndaá 'bɨ́ ené kóo dongaráye
kɨ́ lúnduyé e wá.

Mɨárá Ésawu e kɨ́ Yakóbo

19 Ba ledre gɨ́ ro Isáka wotí Abarayáma. 20 Sɨmɨbi 'bɨ́
Isáka nɨ́ kóo cí gbre, zía ófú Rebéka nyí Bétụwele lémị
Labána bɨ́ nɨ́ 'yị 'bɨ́ Padána Aráma gɨ́ sɨmɨ́
Mesopatómiya ní.
21 Zɨ́ Isáka íni ini zɨ́ Ngére Lomo do bi kacɨ́ Rebéka gɨ́
zía nɨ́ kára mɨkoto. Zɨ́ Ngére Lomo úwú ini ené zɨ́
me'bea ídíne kɨ́ sɨmɨné. 22 Zɨ́ owú e ídíye sɨmɨ́ Rebéka
toṇgo, zɨ́ye ndíṣị óṛó royé kɨ́ ezené sɨmɨa. Zɨ́ Rebéka

úku ledre kɨ́dí, “Éyį́ ndịsị nda méngị roné zɨ́ma káa gɨ zɨ́ 'di?” Née ní zɨ́a ị́nyịné ndéréne ndú'yú Ngére Lomo sɨmɨ ini.

23 Zɨ́ Ngére Lomo úkulúgu ledre zɨ́a kɨ́dí, “Ṛ́ịḱị́ sị́ do 'yịma'dí e nɨyí gbre sɨmɨyį́, toṇgo ga gére née nɨyí ífi royé mɨ́ífi. Ngúru a nɨ ídí kɨ́ roko'bụné kɨ́ngaya rómo do ezené, owụ́'dá'dá nɨ ídí 'yị ị́nyị kasa zɨ́ owụ́'dá'ba.”

24 Sɨmɨ bɨ sịndị́ kadra 'bɨ Rebéka utúasá go gɨ ro zɨ́a áráne ní, zɨ́a áráógụ tɨ́ owụ́ toṇgo e gbre mbá owụ́ ya'dá e. 25 Zɨ́ owụ́'dá'dá áráógụ 'bɨ ené bɨkesị́ne kɨ́ bị roné mbá káa zɨ́ esị́nɨ́ roa bongó bɨ yemenɨ́ gɨ sɨmɨ bị bangá ní. Née ní, zɨ́ye ị́fį́ ị́rịa Ésawu. †26 Zɨ́ lúndua bɨ aráogụ 'bɨ ené gɨ do kacɨ́ a ní, aráogụ 'bɨ ené nyé kɨ́ sį́lį́ne ndá ro sịndị́ Ésawu. Née ní, zɨ́ye ị́fį́ ị́rịa Yakóbo. †† Sɨmɨ bɨ Rebéka nɨ árá owụ́ ga gére ní, sɨmɨbi 'bɨ Isáka nɨ kóo go cį́ ota.

27 Sɨmɨ bɨ owụ́ ya'dá ga gére née ngboróogụnɨ́ go mɨngburokoyé ní, zɨ́ Ésawu ídíne 'yị gámá súwú. Zɨ́ ambá sịndị́ kadra ené ídíne mbá sɨmɨ súwú. Née ní Yakóbo áyí 'bɨ eyį́ lá 'be ndịsị méngị moko ga bɨ 'bɨ 'be ní. 28 Isáka ndịsị óto 'bú Ésawu kɨ́ngaya gɨ zɨ́ esị bɨ ndịsị ánu a gɨ do sį́lį́a ní, tɨ́ lá Rebéka oto 'bɨ ené yį́ ené 'bú Yakóbo kɨ́ngaya.

29 Sɨmɨ ngíti sį́lį́, zɨ́ 'bú úfu Ésawu kɨ́ngaya sɨmɨ bɨ nɨ ndá'baógụ kɨ́ gámá sɨmɨ súwú ní, zɨ́a ógụndíki Yakóbo kɨ́ 'dį́'dị phirinda ené, 30 zɨ́a úku ledre zɨ́ Yakóbo kɨ́dí, “Lúndu 'bɨ ené, lára aka phirinda eyį́ née gɨrí 'diya zɨ́ma ndéne a mááyí go úyu gɨ zɨ́ 'bú.” (Née sį́ ledre bɨ ndolonɨ́ wo gɨ zɨ́a Edómo ‡ ní.)

31 Zɨ́ Yakóbo úkulúgu ledre zɨ́a kɨ́dí, “Ídí ótoómo bi eyį́ 'bɨ owụ́ndíká née zɨ́ma kí, mááyí fú í'bí a zɨ́yị.”

32 Née ní Ésawu ya zɨ́a ní, “Mááyí go úyu gɨ zɨ́ 'bú, ídí káa do owụ́ndíká nɨ méngị ndíki zɨ́ma 'di?”

33 Yakóbo ya zɨ́a ní, “Ídí lólóbụ́ zɨ́ma kí.” Née ní zɨ́ Ésawu lólóbụ́. Zɨ́a otoomo bi 'bɨ owụ́ndíká go zɨ́ Yakóbo.

34 Gɨ ore, zɨ́ Yakóbo 'dí'bi phirinda kɨ́ ambata í'bí a zɨ́ Ésawu ánu a. Sɨmɨ bɨ anu éyį́ zɨ́a éwé éyį́ ní, zɨ́a ị́nyị ndéréókpóne.

Ésawu lurúcayi mɨídíne bɨ káa do owụ́ndíká ní kenée.

Isáka nderé sɨmɨ Gerári

26 Mongụ́ 'bú utú kóo sɨmɨ káṇgá née kpį́ gɨ zɨ́ wo bɨ kóo utú sɨmɨ sịndị́ kadra 'bɨ Abarayáma ní. Zɨ́ Isáka ị́nyịné ndéréne zɨ́ mongụ́ ngére Abimaléke 'bɨ kúfú 'yị ga bɨ Falasitíni e ní, sɨmɨ káṇgá bɨ Gerári ní. 2 Zɨ́ Ngére Lomo 'dódo roné zɨ́ Isáka do úku ledre zɨ́a kɨ́dí, “Ndá ndéré sɨmɨ Ízibiti wá, ídí ndịsị sɨmɨ káṇgá bɨ mááyí úku ledre a zɨ́yị ndịsiyį́ sɨmɨ a ní. 3 Ídí ndịsị ca sɨmɨ káṇgá ba ona, mááyí ndịsị sáká yį́ị zɨ́ma í'bí úndru zɨ́yị. Mááyí í'bí káṇgá ba mbá zɨ́yị kɨ́ bulúnduyį́ e, mááyí méngị ledre e zɨ́yị kacɨ́ mɨyéme ledre bɨ kóo dongaráze kɨ́ 'bụyį́ Abarayáma ní. 4 Mááyí óto bulúnduyį́ e zɨ́ye étrịyé káa zɨ́ kele ga bɨ komo ere ní, zɨ́ma í'bí káṇgá ba mbá zɨ́ye. Kpụrú gɨ sɨmɨ bulúnduyį́ e Mááyí karanée í'bí úndru zɨ́ ṛ́ịḱị́ sį́ do 'yịma'dí e do sogo káṇgá ona za mbá, 5 gɨ zɨ́a Abarayáma uwú kóo ledre amá zɨ́a ndɨ́sịné méngị ledre ga bɨ máíli yée, kɨ́ ledre ga bɨ máúku yée ní nda kpá kɨ́ lódụ́ lorụ amá e.” 6 Née ní zɨ́ Isáka ídíákáne ndɨ́sịné sɨmɨ Gerári.

7 Sɨmɨ bɨ 'yị ga bɨ ore ndu'yúnɨ́ Isáka gɨ ro ledre me'bea ní, zɨ́a úku ledre zɨ́ye kɨ́dí, “Nɨ lémịmá,” gɨ zɨ́a eré ngịrị kɨ́ úku ledre zɨ́ye ya, “Nɨ me'bemá.” Somụ́ yaá 'yị ga bɨ ore ní nɨyí úfu née gɨ ro ledre Rebéka gɨ zɨ́a lámá nɨ roa kɨ́ngaya.

8 Sɨmɨ bɨ Isáka lu'bú nda go ore ní, kadra kɨ́é'do zɨ́ Abimaléke ngére 'bɨ Falasitíni lúrú bi gɨ do subáa zɨ́a lúrúndíki Isáka e kɨ́ ndéndeke kɨ́ me'bené Rebéka. 9 Zɨ́ ngére Abimaléke kákasa kacɨ́ Isáka, do úku ledre zɨ́a kɨ́dí, “Ma'díi nɨ yį́ ené tɨ́ me'beyį́. Sara úku zɨ́ 'yị e yá, ‘Nɨ lémịmá’ ní gɨ zɨ́ 'di?”

Zɨ́ Isáka úkulúgu ledre zɨ́a kɨ́dí, “Gɨ zɨ́a máyá 'bɨ amá nɨyí úfu máa gɨ roa.”

10 Zɨ́ Abimaléke úku ledre zɨ́ Isáka kɨ́dí, “Éyį́ bɨ méngị kéyị zɨ́ze kenée gɨ zɨ́a ní 'di? Togụ́ bɨ kóo ngíti 'yị nderé só'do me'beyį́ ní mbé 'dí'biógụ kóo komozé née go umbu.”

11 Zɨ́ ngére Abimaléke í'bí lorụ zɨ́ 'yị ené e za mbá kɨ́dí, “Togụ́ 'yị oto sį́lį́ne ro Isáka togụ́ mbú ro me'bea sɨmɨ káṇgá ba ona, yį́ị máa née odụ a 'bɨ eyį́ dụ́ụ umbu.”

12 Zɨ́ Isáka ó'do éyį́ sɨmɨ sɨmɨbi máa née, zɨ́ éyį́ e ánáye zɨ́a kɨ́ngaya gɨ zɨ́a Ngére Lomo i'bí úndru go zɨ́a. 13 Zɨ́a ídíne kɨ́ éyį́ e zɨ́ne, zɨ́ éyį́ máa ga gére kpá fú ndɨ́sị éyeyé, odụ a zɨ́a nda ídíne goó 'yị bɨ kɨ́ tụ́'dụ́ éyį́ e zɨ́ne ní. 14 Née ní gɨ zɨ́ kábị́ṛ́ịḳị kɨ́ ị́tį́ ga bɨ zɨ́a kpá kɨ́ tụ́'dụ́ 'yị 'bɨ moko e ní, zɨ́ Falasitíni e nda ndɨ́sị óto mɨmbé'deyé roa bɨsinyíne. 15 Gɨ zɨ́ mɨmbé'dekesį́, zɨ́ Falasitíni e ásiyé kɨ́ 'dawú bɨ kóo 'yị 'bɨ moko 'bɨ Abarayáma 'bụ Isáka icinɨ́ ní káa bɨ nɨyí íngi a do ụ́nzụ 'dúcu a mbá kɨ́ káṇgá.

16 Née ní zɨ́ Abimaléke úku ledre zɨ́ Isáka kɨ́dí, “Ólụ́ógụ mu gɨ sɨmɨ káṇgá ba gɨ ona 'dá'ba, roko'bụyį́ romo do 'bɨ ezé go.”

17 Zɨ́ Isáka ómụ́ne gɨ ore ndéré óto táya ené sɨmɨ 'Bululu 'bɨ gara bɨ Gerári ní ndɨ́sịné ore. 18 Zɨ́ Isáka ícilúgu 'dawú ga bɨ kóo 'bụa Abarayáma ici, zɨ́ Falasitíni e ásiyé kɨ́e gɨ do kacɨ́ umbu Abarayáma ní, zɨ́a ị́fį́lúgu kpá kémbį́ ịrị ga gére née do 'dawú ga gére née.

19 Sɨmɨ ngíti sį́lį́ zɨ́ 'yị 'bɨ moko ga bɨ 'bɨ Isáka kpá ndéréye ici ngíti 'dawú sɨmɨ 'bululu bɨ ndịsị kacɨ́ kó'dụ́ a ní, zɨ́ye ici ndíki iní bɨ ndịsị lágaógụ gɨ sį́ káṇgá ní. 20 Tɨ́ lá zɨ́ 'yị 'bá'bá bangá ga bɨ 'bɨ 'yị 'bɨ Gerári e ndɨ́sịyé ófụ́ye dongaráye kɨ́ 'yị 'bá'bá bangá ga bɨ 'bɨ Isáka ní zɨ́ye úku ledre zɨ́ 'yị 'bɨ Isáka e kɨ́dí, “Ba yį́ ené iní ezé.” Née ní zɨ́ Isáka ị́fį́ ị́rị 'dawú née “Eséke,” ini ledre gɨ sɨmɨ a kɨ́dí 'dawú ófụ́ gɨ zɨ́a 'yị e ndɨ́sị́nɨ́ kóo ófụ́ ore. 21 Née ní zɨ́ 'yị 'bɨ moko 'bɨ Isáka e kpá íci ngíti 'dawú, zɨ́ye kpá ófụ́ye gɨ roa. Zɨ́ Isáka ị́fį́ ị́rị 'dawú máa wo née nda, “Sitína,” ‡† ini ledre gɨ sɨmɨ a kɨ́dí 'dawú okó. 22 Zɨ́ Isáka ómụ́ne gɨ ore ndéré íci ngíti 'dawú, 'yị ófụ́ ndaá lolụ kɨ́ye gɨ roa wá. Gɨ zɨ́ kéyị née zɨ́a ị́fį́ ị́rị 'dawú máa wo née kɨ́dí, “Rebóta,” ‡‡ ini ledre gɨ sɨmɨ a

† *Ésawu: Ịrị ba kɨ́ tara Ébere ini ledre sɨmɨ a kɨ́dí, 'yị bɨ kɨ́ bị roné ní.* †† *Yakóbo: Ịrị ba kɨ́ tara Ébere ini ledre sɨmɨ a kɨ́dí, 'yị lóndó.*
‡ *Edómo: Ini ledre sɨmɨa sɨmɨ tara Ébere kɨ́dí bikesị́ne.*

‡† *Sitína: Ini ledre sɨmɨ a kɨ́dí mɨmbé'de sinyí.*

bikịdrị́ gɨ zɨ́a ófụ́ ndaá lolụ wá zɨ́a úku ledre kɨ́dí, “Bɨ ba ní Ngére Lomo i'bí goó ne zɨ́ze, azé go ógụ ídí kɨ́ tụ́'dụ́ éyị́ e zɨ́ze sɨmɨ káṇgá ba ona.”

23 Gɨ ore, zɨ́ Isáka ndéréókpóne sɨmɨ gara bɨ Bíṛịsába. 24 Kɨ́ ndụlụ a née, zɨ́ Ngére Lomo 'dódo roné zɨ́ Isáka do úku ledre zɨ́a kɨ́dí, “Mááyí Lomo bɨ kóo 'bụyị́ Abarayáma ndịsị́ óto úndrua ní. Ndá éré ngịṛị wá, kacɨ́ kadra mbá mááyí ídí kɨ́yị. Mááyí í'bí úndru zɨ́yị zɨ́ bulúnduyí e étrịyé do ídíye tụ́'dụ́ kacɨ́ mɨyéme ledre bɨ kóo máyéme zɨ́ 'yị 'bɨ moko amá Abarayáma ní.”

25 Zɨ́ Isáka ó'bó mbayi ore ndịsị́ íni ini sị́ a ore zɨ́ Ngére Lomo. Zɨ́a ụ́bụ́ kụ́tụ́, zɨ́ 'yị 'bɨ moko ené e íci ngíti 'dawú ore.

Mɨyéme dongará Abimaléke kɨ́ Isáka

26 Sɨmɨ ngíti sị́lị́ zɨ́ ngére Abimaléke ịnyịné gɨ sɨmɨ Gerári nɨyí kɨ́ Awụ́za 'yị í'bí lorụ zɨ́a kɨ́ Pịkóla mongú 'yị ené 'bɨ asikíri ené e ndéréye zɨ́ Isáka. 27 Zɨ́ Isáka ndú'yú yée kɨ́dí, “Ógụsé zɨ́ma yáa káa be 'di bɨ kóo bi ndịsịmá ndaá gɨ zɨ́se wá zɨ́se ịnyịsé ógó máa gɨ sɨmɨ káṇgá esé ní?”

28 Zɨ́ye úkulúgu ledre zɨ́a kɨ́dí, “Owozé go ma'díi kɨ́dí Ngére Lomo nɨ yị́ ené kɨ́yị, née ní zɨ́ze úku ledre kɨ́dí nɨ mɨútúásáne zɨ́ze óto mɨyéme ledre dongaráze kése. Idízé mu óto mɨyéme ledre dongaráze, 29 kɨ́dí útúásá méngị bɨsinyí ledre zɨ́ze wá. Abú lagazé kóo yíị gɨ sɨmɨ káṇgá ezé yá, otozé ezé kóo sị́lị́ze royí wá. Bɨ ba ní Ngére Lomo i'bí úndru go zɨ́yị.”

30 Zɨ́ Isáka méngị mongú ayímbi gɨ royé, zɨ́ye ánu éyị́ kpá kɨ́ éwé éyị́ e. 31 Nda goó akpa kɨ́ phịyí zɨ́ye lólóbú mɨkékeṛ́a dongaráye. Zɨ́ Isáka í'bí mɨsi'di zɨ́ye ndéréye, zɨ́ye ínyịyé ótoómo wo ore zɨ́ mɨndísị a ídíne bɨlámáne.

32 Kadra née ní zɨ́ 'yị 'bɨ moko 'bɨ Isáka ógụyé úku ledre 'dawú bɨ icinɨ́ ní zɨ́a. Zɨ́ye úku ledre kɨ́dí, “Ndikizé iní go.” 33 Zɨ́ Isáka ɨ́fɨ́ ịrị 'dawú née “Sɨ́ba.” † Ndéréógụné gị karaba ní, ịrị gara bɨ kóo née ní fú lá Bíṛịsába.

Ledre gɨ ro me'be Ésawu ga bɨ 'yị lóṇgó e ní

34 Sɨmɨ bɨ sɨmɨbi 'bɨ Ésawu nɨ go cị́ gbre ní, zɨ́a ófụ́ kará e gbre, Yodịta e kɨ́ Basimáta mbá gɨ sɨmɨ nyí 'yị 'bɨ Éte e. Yodịta nɨ 'bɨ ené nyí Béṛị, Basimáta 'bɨ ené nyí Éloni. 35 Tɨ́ lá zɨ́ kará ga bɨ gbre née í'bí dokogo zɨ́ Isáka e kɨ́ Rebéka kɨ́ngaya.

Isáka i'bí luyú úndru 'bɨ Ésawu zɨ́ Yakóbo

27 Sɨmɨ bɨ Isáka ngoko go, komoa lurú lolụ kpá bi mbí wá ní, zɨ́a ndólo mongú wotịne Ésawu do úku ledre zɨ́a kɨ́dí, “Owú 'bɨ amáa.”

Zɨ́a úkulúgu ledre zɨ́a kɨ́dí, “Ɨ́ɨ́ babá.”

2 Zɨ́ Isáka úku ledre zɨ́a kɨ́dí, “Mááyí go ngokomá, máówo sị́lị́ bɨ mááyí úyu sɨmɨ a ní wá. 3 'Dí'bi aka sama eyí kɨ́ kéré eyí zɨ́yị ólụ́ógụyí sɨmɨ súwú ndéré gámásó'do owú bɨlámá ụkú zɨ́ma. 4 Ídí 'dị́'dị bɨlámá esị bɨ kɨ́ 'búne domá kɨ́ngaya ní, zɨ́yị ógụ kɨ́e zɨ́ma ánu a gɨ ro zɨ́ma í'bí úndru zɨ́yị 'dá'dá zɨ́ma kɨ́ úyumá.”

5 Née ní zɨ́ Rebéka úwú ledre ga bɨ Isáka nɨ ndísị úku yée zɨ́ wotịne Ésawu ní mbá. Sɨmɨ bɨ Ésawu nderé go sɨmɨ súwú gámásó'do bangá úfu a ógụ kɨ́e zɨ́ 'bụné ní, 6 zɨ́ Rebéka úku ledre zɨ́ wotịne Yakóbo kɨ́dí, “Lúrú aka máúwú gáa do 'bụyí kɨ́ úku ledre zɨ́ lúnduyí Ésawu kɨ́dí, 7 ‘Ídí ndéréógụ kɨ́ esị zɨ́ma gɨ sɨmɨ súwú zɨ́yị 'dị́'dị a bikinyiné zɨ́ma ánu a gɨ ro zɨ́ma í'bí úndru zɨ́yị do komo Ngére Lomo 'dá'dá zɨ́ma kɨ́ úyumá.’ 8 Bɨ ba ní owú 'bɨ amáa, ídí úwú ledre ba bɨlámáne zɨ́yị méngị ledre bɨ mááyí úku a zɨ́yị ba. 9 Ndéré mu do bi bɨ kɨ́ bangá eyí e doné ní zɨ́yị ógụyí kɨ́ bɨlámá phɨṛangá ína e gbre gɨ ro zɨ́ma 'dị́'dị a bikinyiné zɨ́ 'bụyí ánu a káa zɨ́ bɨ ili ní. 10 Zɨ́yị 'dí'bi a ndéré kɨ́e zɨ́a ánu a gɨ ro zɨ́a í'bí úndru ené zɨ́yị 'dá'dá zɨ́a kɨ́ úyuné.”

11 Yakóbo ya zɨ́ mbágáne Rebéka ní, “Lúndumá Ésawu nɨ yí ené o'do bɨ kɨ́ bị roné ní ngárá 'bɨ amá bị ndaá romá wá ní. 12 Sara togú bɨ babá tatauzu máa, zɨ́a ówo a ya mándá wo wá ní, mándá ídí zɨ́a 'yị ṛanga zɨ́a 'dí'bióyó úndru ené gɨ zɨ́ma zɨ́ taraa nda ólụ́ne ne kacɨ́-ma ní wá?”

13 Rebéka ya zɨ́a ní, “Owú 'bɨ amáa, tara a idí ólụ́ kacɨ́-ma. Méngị aka lá ledre bɨ máúku née, zɨ́yị ndéréyị ógụ kɨ́ ína ga gére née zɨ́ma.”

14 Née ní zɨ́ Yakóbo ndéréne ógụ kɨ́ye zɨ́ mbágáne. Zɨ́ mbágáa méngị bikinyi éyí mɨánu tɨ́ káa zɨ́ bɨ 'bụa Isáka ili ní. 15 Gɨ ore zɨ́ Rebéka 'dí'bi bɨlámá bongó kacɨ́ Ésawu, bɨ kóo nɨ zɨ́a 'dịcị́ ní ésị a ro Yakóbo. 16 Zɨ́a kpá cíṛíngbí saná ína ro kágá sị́lị́ Yakóbo kɨ́ ro goa mbá. 17 Zɨ́a í'bí bikinyi éyí mɨánu bɨ mengị née kɨ́ ambata do sị́lị́ Yakóbo.

18 Zɨ́ Yakóbo 'dí'bi éyí mɨánu née ndéré kɨ́e zɨ́ 'bụné, zɨ́a ndólo wo kɨ́dí, “Babá.”

Zɨ́ 'bụ a ndịzịné do ndúndu'yú kɨ́dí, “Née 'bɨ ené náambi?”

19 Zɨ́ Yakóbo úkulúgu ledre kɨ́dí, “Née máa Ésawu owụ́ndíká eyí. Máméngị ledre bɨ úku zɨ́ma ní go. Ínyịógụ 'dága ánu éyí mɨánu bɨ máógụ kɨ́e ba gɨ ro zɨ́yị í'bí úndru zɨ́ma.”

20 Zɨ́ Isáka ndúndu'yú kɨ́dí, “Owú 'bɨ amáa úfu bangá máa ba lá 'diya káa ní káa be 'di?”

Zɨ́ Yakóbo úkulúgu ledre zɨ́ 'bụné kɨ́dí, “Ngére Lomo bɨ ndísị óto úndrua ní i'bíogụne zɨ́ma.”

21 Nda née ní zɨ́ Isáka úku ledre zɨ́ Yakóbo kɨ́dí, “Ndósoógụ mu gbóo yána gɨ ro zɨ́ma tátáúzu yíị owú 'bɨ amáa gɨ ro zɨ́ma ówo a ma'díi togú áyí tɨ́ Ésawu yá togú ndá wo wá.” 22 Zɨ́ Yakóbo ndósoógụné gbóo ro 'bụné. Sɨmɨ bɨ 'bụa tatauzu roa ní, zɨ́a úku ledre kɨ́dí, “Sɨmɨ kúrúyị nɨ sɨmɨ kúrú Yakóbo, tɨ́ lá ro kágá sị́lị́yị nɨ kágá sị́lị́ Ésawu.” 23 Owo 'dí'bi Yakóbo wá gɨ zɨ́a ro kágá sị́lị́a nɨ kɨ́ bị roné mbá káa zɨ́ 'bɨ Ésawu ní. Née ní zɨ́ Isáka í'bí úndru zɨ́a. 24 Zɨ́a kpá ndú'yú ándá ndu'yú kɨ́dí, “Ma'díi áyí tɨ́ owú 'bɨ amá bɨ Ésawu ní?”

Zɨ́ Yakóbo úkulúgu ledre kɨ́dí, “Née tɨ́ máa.”

25 Zɨ́ Isáka úku ledre kɨ́dí, “Owú 'bɨ amáa í'bíógụ éyí mɨánu gɨrí mu zɨ́ma ánu a gɨ ro zɨ́ma í'bí úndru zɨ́yị.”

‡‡ *Rebóta: Ịrị ba kɨ́ tara Ébere ini ledre sɨmɨ a kɨ́dí, idízé ndísị sɨmɨ bikịdrị́.* † *Sɨ́ba: Ịrị ba kɨ́ tara Ébere ini ledre sɨmɨ a kɨ́dí, mɨyéme ledre.*

Zɨ́ Yakóbo 'dí'biógụ éyị́ mɨánu óto a kó'dụ́ 'bụné zɨ́ 'bụa ánu a, do kpá 'dí'biógụ le'yị́ kǫ́ró zɨ́a éwé a. 26 Nda
née ní zɨ́ 'bụa Isáka úku ledre zɨ́a kɨ́dí, “Ndóso gɨrí mu
gbóo zɨ́ma yána owụ́ 'bɨ amáa zɨ́yị fáka máa.”
27 Zɨ́ Yakóbo ndósoógụné gbóo fáka 'bụné. Sɨmɨ bɨ
Isáka otụlurú ndonyo bongó 'bɨ Ésawu ní, zɨ́ Isáka í'bí
úndru zɨ́a do úku ledre kɨ́dí,
“Ma'díi, ba tɨ́ ndonyo owụ́ 'bɨ amá,
káa zɨ́ ndonyo súwú
bɨ kɨ́ úndru 'bɨ Ngére Lomo sɨmɨné ní.
28 Lomo idí í'bí iní gɨ komo ere zɨ́a é'dịné do yáká eyị́,
gɨ ro zɨ́ kére kɨ́ kágá ga bɨ yáká eyị́ ní ndísị ánáye
bɨlámáye zɨ́yị nda ídíyị
kɨ́ éyị́ mɨánu kɨ́ le'yị́ kǫ́ró kɨ́ngaya.
29 Ṛíkí sị́ do 'yịma'dí e mbá idínɨ́ ídí 'yị ínyị kasa zɨ́yị,
zɨ́ye ndísɨyé ótụ́ doyé bi óto úndruyị́.
Zɨ́yị ídíyị ngére do lúnduyí e,
owụ́ 'bɨ mbágáyị e idínɨ́ ndísị ótụ́ doyé zɨ́yị.
'Yị ga bɨ nɨyí óto tarayé kacɨ́yị ní tara Lomo idí ólụ́
kacɨ́ye,
yée ga bɨ nɨyí méngị bɨlámá ledre zɨ́yị ní, zɨ́yị kpá
méngị bɨlámá ledre zɨ́ye.”
30 Sɨmɨ bɨ Isáka i'bí asá úndru go zɨ́a, Yakóbo olụ́ogụ
okpó go ní, ve zɨ́ lúndua Ésawu ndá'baógụné gɨ do bi
gámá. 31 Zɨ́a kpá méngị bikinyi éyị́ mɨánu ógụ kɨ́e zɨ́
'bụné. Zɨ́a úku ledre zɨ́ 'bụné kɨ́dí, “Babá, ínyịógụ mu
ánu éyị́ mɨánu gɨ ro zɨ́yị í'bí úndru zɨ́ma.”
32 Zɨ́ 'bụa Isáka ndú'yú wo kɨ́dí, “Áyí náambi?”
Zɨ́a úkulúgu ledre zɨ́ 'bụné kɨ́dí, “Née máa Ésawu
owụ́ndíká eyị́.”
33 Zɨ́ bi sínyíne ro Isáka zɨ́a ndísị lángbané, zɨ́a ndún-
du'yú kɨ́dí, “Sara 'yị bɨ gáa ogụ kɨ́ éyị́ mɨánu zɨ́ma kɨ́ra
'bɨ ené náambi? Éyị́ mɨánu bɨ gáa ogụnɨ́ kɨ́e ní máánu
go 'dá'dá gɨ zɨ́yị kɨ́ ógụyị́, máí'bí úndru go zɨ́a. Úndru
née goó 'bɨ ené za fí.”
34 Sɨmɨ bɨ Ésawu uwú ledre gɨ zɨ́ 'bụné kenée ní, zɨ́a
útúne íni ini kɨ́ngaya zɨ́a úku ledre zɨ́ 'bụné kɨ́dí, “Babá
ídí kpá í'bí úndru zɨ́ma.”
35 Tɨ́ lá zɨ́ Isáka úkulúgu ledre zɨ́a kɨ́dí, “Lúnduyí ogụ
ona lóndo máa 'di'bi úndru go.”
36 Zɨ́ Ésawu úku ledre kɨ́dí, “Ífísé ịrịa Yakóbo mbí. Lon-
do máa go kɨ́'dí gbre. Mɨzefị a londo máa gɨ ro zɨ́ne
ídíne owụ́ndíká do bi kacɨ́ma, bɨ ba ní 'di'bi úndru amá
kpá go.” Zɨ́ Ésawu ndúndu'yú kɨ́dí, “Ótoómo eyị́ gáa
ngítí úndru ma'dáa gɨ ro í'bí a zɨ́ma wá?”
37 Zɨ́ Isáka úkulúgu zɨ́a kɨ́dí, “Owụ́ 'bɨ amáa, máí'bí ún-
dru go zɨ́a, zɨ́a ídíne ngére dosé. Máóto sụmụ ga go
mbá zɨ́ye ndísɨyé óto úndrua. Máí'bí úndru go zɨ́a gɨ ro
éyị́ ené ga bɨ yáká ní kpá kɨ́ le'yị́ kǫ́ró. Éyị́ bɨ idíaká gɨ ro
zɨ́ma í'bí a zɨ́yị ní ndaá.”
38 Zɨ́ Ésawu ṇgúṇgú roné zɨ́ 'bụné kɨ́dí, “Úndru nɨ zɨ́yị
lá dụ́ụ kɨ́é'do babá? Í'bí kpá úndru zɨ́ma ke babá.” Zɨ́
Ésawu kpá útúne íni ini kɨ́ngaya.
39 Zɨ́ Isáka úku ledre zɨ́a kɨ́dí,
“'Be 'bɨ eyị́ nɨ ídí
sɨmɨ ịrịgbére kɨ́'dí bɨ fụtụ́ éyị́ e ngboróɨ́ doa zɨ́
sanáye ídíne bɨlámáne wá ní,
kpá do bi bɨ ngárá iní e'dị doa gɨ komo ere wá ní.
40 Áyí ndísị fú lá kɨ́ éyị́ okó do sílíyị
zɨ́yị ndísɨyí ínyị kasa zɨ́ lúnduyí.
Tɨ́ lá sɨmɨ bɨ áyí 'dó'dó gɨ zɨ́a ní,
áyí úcụóyó 'do'dó née
gɨ goyí 'dá'ba.”

Yakóbo ngasá 'be 'bɨ nokoné

41 Zɨ́ Ésawu óto ledre sɨmɨné ro lúnduné Yakóbo gɨ ro
úndru bɨ gɨ zɨ́ 'bụyé ní. Zɨ́a sómụ́ ledre sɨmɨné kɨ́dí,
“Karanée gɨ do kacɨ́ umbu babá, mááyí úfu lúndumá
Yakóbo 'búó.”
42 Sɨmɨ bɨ Rebéka uwú mɨyéme ledre 'bɨ Ésawu née ní,
zɨ́a ndólo Yakóbo úku ledre zɨ́a kɨ́dí, “Lúnduyí Ésawu
yeme roné go gɨ ro úfu yí̱ị. 43 Bɨ goó kenée ní owụ́ 'bɨ
amáa ídí méngị ledre bɨ mááyí úku a ba, ídí geré ngásá
'be 'bɨ nokoyí Labána sɨmɨ Arána. 44 Ídí ndísị íri 'búó
togụ́ mɨmbé'de lúnduyí ịdrí go kí. 45 Togụ́ okó bɨ mɨm-
bé'dea royí née ịdrí go somụ́lịgị ledre ga bɨ méngị yée
zɨ́a née go yá, mááyí kákasa zɨ́yị nda ndá'baógụyí gɨrí.
Ndaá mɨútúásáne zɨ́se úyusé zɨ́ma gbrengárá kadra
kɨ́é'do wá.”
46 Née ní zɨ́ Rebéka úku ledre zɨ́ Isáka kɨ́dí, “Mááyí kɨ́
mongụ́ lerí do mɨmbé'demá gɨ zɨ́ kará 'yị lǫ́ngó ga bɨ
Ésawu ofụ́ yée ba. Togụ́ ya zɨ́ Yakóbo kpá ófụ́ kára gɨ
ona gɨ sɨmɨ nyí 'yị 'bɨ Éte e yá, mɨndísɨmá utúasá ídí
bɨlámáne wá, bɨlámá a máídí úyu 'dá'ba.”

Isáka lorụ wotɨ́ne Yakóbo

28 Née ní zɨ́ Isáka ndóloógụ Yakóbo í'bí mandá zɨ́a,
zɨ́a úku ledre zɨ́a kɨ́dí, “Ndá ófụ́ kára gɨ sɨmɨ nyí
'yị 'bɨ Kanána e wá. 2 Ínyị mu zɨ́yị ndéréyị sɨmɨ Padána
Aráma 'be 'bɨ bulúnduyí Bétụwele. Zɨ́yị ófụ́ kára zɨ́yị gɨ
dongará nyí nokoyí Labána. 3 Lomo bɨ kɨ́ roko'bụné
kɨ́ngaya ní idí í'bí úndru zɨ́yị, zɨ́a óto yí̱ị zɨ́yị ndíki tụ́'dụ́
owụ́ e gɨ ro zɨ́yị ídíyị bulúndu ṛíkí sị́ do 'yịma'dí e. 4 Idí
í'bí úndru zɨ́yị kɨ́ bulúnduyí e za mbá káa zɨ́ bɨ kóo i'bí
úndru zɨ́ Abarayáma ní, gɨ ro zɨ́yị 'dí'bi káṇgá bɨ ndísị
sɨmɨ a káa do 'yị lǫ́ngó ba bɨ kóo i'bí zɨ́ Abarayáma ní.”
5 Zɨ́ Isáka kása Yakóbo sɨmɨ Padána Aráma 'be 'bɨ Labá-
na wotí Bétụwele 'yị 'bɨ Aráma bɨ nɨ lúndu Rebéka
mbágá Yakóbo e kɨ́ Ésawu ní.
6 Zɨ́ Ésawu ówo a kɨ́dí Isáka i'bí úndru go zɨ́ Yakóbo,
kasa kpá wo go sɨmɨ Padána Aráma ndéré ófụ́ kára
gɨrí. Owo kpá go kɨ́dí sɨmɨ bɨ i'bí úndru zɨ́ Yakóbo ní, zɨ́a
lórụ wo kɨ́dí, “Ndaá 'dí'bi kára gɨ sɨmɨ nyí 'yị 'bɨ Kaná-
na e wá.” 7 Zɨ́ Ésawu go kpá ówo a kɨ́dí Yakóbo uwú
kúrú 'bụné kɨ́ mbágáne go zɨ́a ínyịné ndéréne sɨmɨ
Padána Aráma. 8 Née ní ábuwá Ésawu ówo go kɨ́dí 'bú
nyí 'yị 'bɨ Kanána e ndaá 'bɨ ené do 'bụné Isáka wá. 9 Gɨ
zɨ́ kéyị née ní zɨ́ Ésawu ndéréne 'be 'bɨ Isɨméle wotí
Abarayáma. Zɨ́a ófụ́ nyía bɨ Maláta lémị Nebayóta ní
káa do ngíti kára.

Yakóbo 'du'duru sɨmɨ Bétele

10 Zɨ́ Yakóbo ínyịné gɨ sɨmɨ Bírịsába 'dí'bi mɨsi'di yóó,
ndéréne sɨmɨ Arána. 11 Zɨ́a ndéréógụné do ngíti bi, zɨ́a
ndísɨné 'dówụ́roné ore gɨ zɨ́a kadra utú go. Zɨ́a 'dí'bi

tutú óto doné gá doa zɨ́a útúne 'dú'duné. 12 Sɨmɨ́ bɨ́ nɨ́ go sɨmɨ́ 'bí ní, zɨ́a 'dú'duru. Sɨmɨ́ 'duru máa née ní, zɨ́a lúrúndíki mɨsi'di bɨ́ toko roné kú gɨ́ do káŋgá zaá gị komo ere, zɨ́ maláyika ga bɨ́ 'bɨ́ Lomo ní ndịsịyé ékɨ́ye kɨ́ ndítíógụyé kacɨ́ mɨsi'di máa née ní.

13 Zɨ́a lúrúndíki Ngére Lomo kɨ́ tóroné doné zɨ́a úku ledre kɨ́dí, “Mááyí Ngére Lomo bɨ́ Abarayáma e kɨ́ Isáka ndịsịnɨ́ óto úndrua ní. Káŋgá bɨ́ áyí mɨ'dú'duyị́ doa ba mááyí í'bí a zɨ́se kɨ́ bulúnduyị́ e. 14 Bulúnduyị́ e nɨyí karanée étrị zɨ́ye ídíye tụ́'dụ́ tụ́'dụ́ zɨ́se áŋgasé zaá do sogo káŋgá mbá. Ṛíkí sị́ do 'yịma'dí do sogo káŋgá mbá mááyí í'bí úndru zɨ́ye kpụrụ́ gɨ́ sɨmɨyị́ kɨ́ bulúnduyị́ e. 15 Ídí ówo a kɨ́dí, mááyí ídí kɨ́yị zɨ́ma ndísịmá bándá yíị do bi ga bɨ́ áyí gámá doyé ní mbá, zɨ́ma 'dí'bilúgu yíị kpá gị sɨmɨ́ káŋgá bɨ́ áyí sɨmɨ́ a ba. Máútúásá ótoómo yíị wá 'búó togụ́ mɨyéme ledre bɨ́ máyéme wo gɨ́ royị́ ní máméngị go.”

16 Sɨmɨ́ bɨ́ Yakóbo urú gɨ́ sɨmɨ́ 'bí ní, zɨ́a úku ledre kɨ́dí, “Ábuwá ma'díi Ngére Lomo nɨ́ bo do bi ba ona, máówo amá kenée wá.” 17 Zɨ́ ngịrị útúne sɨmɨ́ a zɨ́a úku ledre kɨ́dí, “Bi ba nɨ́ kɨ́ úndruné, nɨ́ kpá mɨsi'di bɨ́ ndịsị ndéré komo ere ní, Lomo nɨ́ ona.”

18 Nda go akpa kɨ́ phɨyị́, zɨ́ Yakóbo ịnyịógụné 'dí'bi tutú bɨ́ oto doné doa ní ícióto a mbí 'dága do bi bɨ́ 'du'du doa née. Zɨ́a 'dí'bi sụ'bú léfe a doa. 19 Née ní zɨ́a ífí ịrị bi née Bétele, † abú bɨ́ kóo ndịsịnɨ́ ndólo ịrị gara née “Lúzụ ní.”

20 Nda gɨ́ ore zɨ́ Yakóbo lólóbú zɨ́ Ngére Lomo kɨ́dí, “Togú ma'díi áyí tɨ́ lúrú bi kacɨ́ma sɨmɨ́ ndéré bɨ́ mááyí ndéré a ba, zɨ́yị ndísịyị́ í'bí éyí mɨ́ánu zɨ́ma kɨ́ bongó e zɨ́ma ésị a, 21 gɨ́ ro zɨ́ma ndá'balúgu romá zɨ́ babá 'be bɨlámáne yá, née ní áyí ídí Ngére Lomo amá. 22 Tutú bɨ́ máícióto 'dága ba ní, bi ba nɨ́ go ógụ ídí bi bɨ́ nɨyí ndísị íni ini zɨ́yị doa ní. Éyí ga bɨ́ áyí ndísị í'bí yée zɨ́ma ní, mááyí ndísị 'dí'bi kɨ́é'do gɨ́ sɨmɨ́ sokó í'bílúgu yée zɨ́yị.”

Yakóbo nderéogụ 'be 'bɨ́ nokoné Labána

29 Zɨ́ Yakóbo ịnyịné gɨ́ ore kpá fú ndéréogụné sɨmɨ́ káŋgá bɨ́ Mesopatómiya káŋgá 'bɨ́ mbágáne. 2 Sɨmɨ́ bɨ́ nderéogụ do ngíti 'dawú †† ní, zɨ́a lúrúndíki kábịṛíkị mɨífiyé do bi e ota gbaá dongá 'dawú kɨ́ 'dú'du gɨ́ zɨ́a née bi bɨ́ ndịsịnɨ́ í'bí iní mɨ́éwé zɨ́ye doa ní. Lo'bụ'dụtụnɨ́ tara 'dawú máa née kɨ́ mongú tutú. 3 Sɨmɨ́ bɨ́ kábịṛíkị e yokonɨ́ royé go mbá ore ní zɨ́ 'yị 'bá'bá kábịṛíkị e gbúṛúgbụóyó tutú née gɨ́ tara 'dawú née 'dá'ba do ndísịyé í'bí iní zɨ́ kábịṛíkị eyé e éwé a. Zɨ́ye ndá'bayé gbúṛúgbụlúgu tutú née do tara 'dawú née.

4 Zɨ́ Yakóbo ndú'yú 'yị 'bá'bá kábịṛíkị ga gére née kɨ́dí, “Lúndumá e ógụsé bɨ́ káa ba gɨ́ 'da?”

Zɨ́ye úkulúgu ledre zɨ́a kɨ́dí, “Ogụzé gɨ́ sɨmɨ́ Aráná.”

5 Zɨ́a ndú'yú yée kɨ́dí, “Bɨ́ née ní ówosé Labána owú 'bɨ́ owú 'bɨ́ Nówara bú?”

Zɨ́ye úkulúgu ledre zɨ́a kɨ́dí, “Owozé wo bú.”

6 Zɨ́a kpá ndú'yú yée, “Éyí roa 'di?”

Zɨ́ye úku ledre zɨ́a kɨ́dí, “Nɨ́ bɨlámáne, éyí ndaá roa wá. Nyía, Rayéle nɨ́ bɨ́ ógụ kɨ́ kábịṛíkị eyé e gɨrí née.”

7 Zɨ́ Yakóbo úku ledre zɨ́ye kɨ́dí, “Lúrúsé aka kadra nɨ́ aka nyé 'dága, ba ndaá aka sịndí kadra bɨ́ zɨ́se yóko kábịṛíkị e do bi kɨ́é'do ní wá. Ídísé í'bí iní zɨ́ye éwé a, zɨ́se ndá'basé kɨ́ye do bi éyí mɨ́ánu.”

8 Zɨ́ye úkulúgu ledre zɨ́ Yakóbo kɨ́dí, “Utúasázé í'bí iní zɨ́ kábịṛíkị e mɨngúngúcua wá, 'búó togú kábịṛíkị e yokoogụnɨ́ royé go mbá, do gbúṛúgbụóyó tutú née gɨ́ tara 'dawú 'dá'ba, azé nda fú í'bí iní zɨ́ye ndro.”

9 Sɨmɨ́ bɨ́ Yakóbo nɨ́ aka tɨ́ ndísị ódro zɨ́ye ní, zɨ́ Rayéle 'déweógụ bi go kɨ́ kábịṛíkị 'bɨ́ 'bụné e gɨ́ zɨ́a ndịsị 'bá'bá yée ne. 10 Sɨmɨ́ bɨ́ Yakóbo lurúndiki Rayéle nyí nokoné Labána kɨ́ ógụ kɨ́ kábịṛíkị eyé e ní, zɨ́a ndéréne gbúṛúgbụóyó tutú gɨ́ tara 'dawú 'dá'ba, do íngi iní í'bí a zɨ́ kábịṛíkị 'bɨ́ nokoné e éwé a. 11 Zɨ́a útúne fáka Rayéle, zɨ́a tónóne íni ini roa. 12 Zɨ́a úku ledre zɨ́ Rayéle kɨ́dí, née nɨ́ owú 'bɨ́ lémị Labána bɨ́ kɨ́ ịrịné Rebéka ní. Née ní geré zɨ́ Rayéle ngásáne ndéré úku ledre a zɨ́ 'bụné.

13 Sɨmɨ́ bɨ́ Labána uwú ledre Yakóbo nɨ́ owú 'bɨ́ lémịné ní, geré zɨ́a ịnyịné ndéréne 'dí'bi wo do mɨsi'di. Zɨ́ Labána fáka wo í'bí mandá zɨ́a kɨ́ 'búne, do 'dí'biógụ wo 'be. Zɨ́ Yakóbo lɨ́kpɨ́ ledre ga bɨ́ mengịnɨ́ royé ní mbá zɨ́ Labána. 14 Zɨ́ Labána uku ledre zɨ́a kɨ́dí, “Áyí née mbigí a 'bɨ́ amá, lémịmá ndiki yíị ne.” Zɨ́ Yakóbo ndísịné ore éfé kɨ́é'do.

Yakóbo ofú Léya e kɨ́ Rayéle

15 Zɨ́ Labána úku ledre zɨ́a kɨ́dí, “Abú áyí mbigí a 'bɨ́ amá, lémịmá ndiki yíị ne yá, útúásá ndísị méngị moko zɨ́ma lá gbékpí a wá, máídí í'bí zɨ́yị ndu?”

16 Labána nɨ́ kɨ́ nyíne e gbre, ịrị nyía bɨ́ mongú ní nɨ́ Léya, wo bɨ́ owú ní ịrịa 'bɨ́ ené Rayéle. 17 Komo Léya ndaá bɨlámáne wá, zɨ́ Rayéle ídíne owúkára bɨ́ kɨ́ lámá roné kɨ́ngaya do komo 'yị e ní. 18 'Bú Rayéle nɨ́ kóo do Yakóbo kɨ́ngaya, zɨ́a úkulúgu ledre zɨ́ Labána kɨ́dí, “Mááyí méngị moko zɨ́yị kɨ́ sɨmɨbi ịnyị doa gbre gɨ́ ro zɨ́yị í'bí nyíyị bɨ́ Rayéle ní zɨ́ma káa do kára.”

19 Zɨ́ Labána úkulúgu ledre kɨ́dí, “Nɨ́ bɨlámáne zɨ́ma í'bí wo zɨ́yị gɨ́ zɨ́ wo bɨ́ mááyí í'bí a zɨ́ 'yị lóŋgó ní. Ndísị mu ona méngị moko zɨ́ma” 20 Nda née ní zɨ́ Yakóbo méngị moko kɨ́ sɨmɨbi ịnyị doa gbre gɨ́ ro Rayéle. Síĺí née kóo zɨ́ Yakóbo lá káa zɨ́ owú síĺí cúku'dée ní gɨ́ zɨ́a 'bú Rayéle ofụ kóo doa go.

21 Gɨ́ ore zɨ́ Yakóbo úku ledre zɨ́ Labána kɨ́dí, “Í'bí me'bemá mu zɨ́ma. Sɨmɨbi kóo óto zɨ́ma ní utúasá go, máíli go zɨ́a ógụné 'be.”

22 Née ní zɨ́ Labána méngị mongú ayímbi, zɨ́a ndóloyóko 'yị e gɨ́ roa. 23 Tɨ́ lá sɨmɨ́ ndụlụ máa bɨ́ kóo née ní, zɨ́ Labána 'dí'bi yị́ ené nyíne bɨ́ Léya ní í'bí a zɨ́ Yakóbo, zɨ́ Yakóbo go ówo wo káa do kára. 24 Zɨ́ Labána 'dí'bi ngúru owúkára 'yị 'bɨ́ moko ené kɨ́ ịrịné Zílifa í'bí a zɨ́ Léya káa do 'yị 'bɨ́ moko zɨ́a.

25 Sɨmɨ́ bɨ́ bi ará nda go ní, Yakóbo nɨ́ lúrú bi káa ní, nda yị́ ené go Léya. Zɨ́a ịnyịné ndéréne úku ledre zɨ́ Labána kɨ́dí, “Méngị nda máa kenée gɨ́ zɨ́ 'di? Ndaá 'bɨ́ ené bɨ́ máméngị moko zɨ́yị gɨ́ ro Rayéle ní wá? Lóndo nda máa gɨ́ zɨ́ 'di?”

† *Bétele: Ịrị ba kɨ́ tara Ébere ini ledre sɨmɨ́ a kɨ́dí, 'be 'bɨ́ Lomo.*
†† *'Dawú: 'Yị e ndịsịnɨ́ kóo ící 'dawú e mɨólúne kɨ́ngaya sɨmɨ́ sịndí kadra 'bɨ́ Yakóbo gɨ́ ro ini zɨ́ bangá eyé e.*

26 Zí Labána úkulúgu ledre kídí, “Kací ondú 'bi káŋgá
ezé ba ona, ofúní eyé nyí 'yi bi owú ní 'dá'dá gi zí
mongú wá. 27 Mengionzózé aka ayímbi 'bi ófú ro máa
wo ba mu kí, azé nda fú í'bí Rayéle zíyi. Zíyi méngi kpá
moko zíma gi roa kí simibi inyi doa gbre.”
28 Zí Yakóbo go ŋgúŋgu a. Zía méngiónzó síli inyi doa
gbre bi 'bi ayímbi 'bi ófú ro 'bi Léya ní. Zí Labána 'dí'bi
nyíne bi Rayéle ní kpá í'bí wo zí Yakóbo káa do kára.
29 Zí Labána 'dí'bi ngúru owúkára 'yi 'bi moko ené kí bi
iriné Bíla ní í'bí a zí Rayéle káa 'yi 'bi moko zía. 30 Zí
Yakóbo kpá ówo Rayéle káa do kára, tí lá Yakóbo oto yí
ené kóo 'bú Rayéle kíngaya rómo do Léya. Zía í'bí roné
méngi moko zí Labána kí simibi inyi doa gbre.

Ledre gi ro owú 'bi Yakóbo e

31 Simi bi Ngére Lomo lúrú kídí Yakóbo oto ené 'bú
Léya kíngaya wá ní, zía óto wo ndíki owú e. Zí Rayéle
ídíáká 'bi ené goó mikoto. 32 Zí Léya ídíne kí siminé zía
áráne owúo'do zía ífí iria Rúbene. † Zía úku ledre kídí,
“Ledre mengi roné zíma kenée gi zía Ngére Lomo lurú
lerí bi mááyí kíe ní go. Bi ba ní, ma'díi o'do 'bi amá ni
go ógu óto 'búma.”
33 Zía kpá ídíne kí siminé, zía áráne kpá owúo'do. Zía
úku ledre kídí, “Ngére Lomo owo go kídí Yakóbo oto
kóo 'búma wá, gi zí kéyi née zía go kpá í'bí ngíti
owúo'do zíma.” Née ní zía ífí iria Simiyóna. ††
34 Gi ore zía kpá ídíne kí siminé, zía áráne kpá owúo'-
do. Zía úku ledre kídí, “Bi ba ní, o'do 'bi amá ni
'dí'bingéri máa gi zía mándíki owú ya'dá e zía go
'dényé ota.” Zía ífí iri owú máa née Lévi. ‡
35 Zía kpá ndá'ba ídíne kí ngíti siminé, zía áráne
owúo'do. Zía úku ledre kídí, “Bi ba ní, ili zíma í'bí mbó-
fo éyí zí Ngére Lomo.” Gi zí kéyi née ní zía ífí iri wo née
Zúda. ‡† Zía tóroné dúú do owú ga gére née.

30 Simi bi Rayéle owo kídí née ndiki owú e zí
Yakóbo wá ní, zía óto ledre siminé ro lémini. Zía
úku ledre zí Yakóbo kídí, “Máíli kpá ndíki owú e, togú
wá ni miútúásáne zíma úyumá.”
2 Zí mimbé'de Yakóbo ésíne ro Rayéle, zía úku ledre
kídí, “Mándá 'bi amá Lomo zíma úcúómo yíi kí ndíki
owú wá.”
3 Zí Rayéle úkulúgu ledre kídí, “Owúkára 'yi 'bi moko
amá Bíla ni goó ba zíse ndísisé kéne káa do kára gi ro
zía ndíki owú e zíma, zí owú máa ga gére née ídíye
owú 'bi amá e.”
4 Née ní zía í'bí 'yi moko ené Bíla zí Yakóbo káa do
kára. Zí Yakóbo ndísiyé kéne, 5 zí Bíla ídíne kí siminé
zía áráne owúo'do. 6 Née ní zí Rayéle úku ledre kídí,
“Lomo uwú ini amá go, 'deciyeme ngbanga amá go zía
í'bíógu owúo'do zíma.” Gi zí kéyi née zía ífí iria Dána. ‡‡
7 Zí Bíla kpá ídíne kí ngíti siminé zía áráne owúo'do.
8 Zí Rayéle úku ledre kídí, “Máóto kóo mimbé'de sínyí
goó ro lémimá gi ro ledre owú, bi ba ní 'yi 'bi moko
amá ndiki owú go zíma.” Zía ífí iri owú máa née
Nafatáli. ‡‡†
9 Simi bi Léya lurú kídí née ndiki lolu owú wá ní, zía
'dí'bi 'yi 'bi moko ené Zílifa í'bí a káa do kára zí Yakóbo.
10 Zí Zílifa 'yi 'bi moko 'bi Léya née ndíki owúo'do zí
Yakóbo. 11 Zí Léya úku ledre kídí, “Lomo eme kíma go.”
Zía ífí iri owú née Gáda. ‡‡‡
12 Zí Zílifa 'yi 'bi moko 'bi Léya née kpá ndíki ngíti
owúo'do zí Yakóbo. 13 Zí Léya úku ledre kídí, “Mimbé'demá idrí go. Lafúma e karáe niyí ndólo máa kára
'yi 'bi rokinyi.” Zía ífí iri owú máa née Aséra. §
14 Nda go simi sindí kadra 'bi 'dó'dúógu éyí gi yáká, zí
Rúbene ndéréne ndíki kágá bi ndisini ndólo a madará-
ka §† ní simi súwú, zía 'déci misúrú a ógu kíe zí
mbágáne Léya. Rayéle ya zí Léya ní, “Únzu aka misúrú
madaráka bi wotí ogu kíe née zíma.”
15 Zí Léya úku ledre zía kídí, “O'do 'bi amá bi 'dí'bi wo
née asá aka fú lá wá? Íli ba kpá 'dí'bi misúrú madaráka
'bi wotíma drú doa?”
Zí Rayéle úkulúgu ledre zí Léya kídí, “Bilámáne, í'bí
mu zíma gi ro zíyi 'dú'duyí karaba sogo Yakóbo do bi
kulú misúrú madaráka 'bi wotíyi.”
16 Nda simi bi Yakóbo nda'baogu gi yáká kí tagá ní, zí
Léya ndéréne úku ledre zía kídí, “Karaba mááyí 'dú'du
sogoyí gi zía mái'bí misúrú madaráka 'bi wotíma go zí
Rayéle.” Simi ndulu a née ní, zí Léya 'dú'duné sogo
Yakóbo.
17 Zí Lomo úwú ini 'bi Léya, zía ídíne kí siminé zía ndí-
ki inyi owúo'do zí Yakóbo. 18 Zí Léya úku ledre kídí, “Lo-
mo méngi bilámá ledre go zíma, gi zía mái'bí 'yi 'bi
moko amá zí o'do 'bi amá káa do kára.” Zía ífí iri owú
née Isakára. §††
19 Née ní zí Léya kpá ídíne kí siminé zía ndíki inyi doa
kéri owúo'do zí Yakóbo. 20 Zí Léya úku ledre kídí, “Lo-
mo i'bí mongú tákpásílí go zíma. Bi ba ní o'do 'bi amá
ni go óto úndrumá kíngaya gi zía mándíki owú ya'dá e
go zía inyi doa kéri.” Zía ífí iri owú máa wo née Zebulú-
na. §‡
21 Nda gi 'dá'ba zía ndíki owúkára, do ífí iri a Dína.
22 Née ní zí Lomo sómúndíki ledre Rayéle, zía úwú
ledre ené do líkpí misi'di 'bi ndíki owú zía. 23 Zí Rayéle
ídíne kí siminé zía ndíki owúo'do, zía úku ledre kídí,
“Lomo 'di'bioyó lerí gi do mimbé'demá go.” 24 Zía ífí
iri a owú máa née Yoséfa. §‡† Zía úku ledre kídí, “Ngére
Lomo idí kpá í'bí ngíti owúo'do zíma.”

Bangákulú e etrini zí Yakóbo

25 Gi do kací bi Rayéle ndiki Yoséfa ní, zí Yakóbo úku
ledre zí Labána kídí, “Ídí mu ŋgúŋgu a zíma
ndá'balúgu romá simi káŋgá amá. 26 Zíyi í'bí me'be-

† *Rúbene: Iri ba kí tara Ébere ini ledre simi a kídí, Lomo lurú 'do'dó amá go.* †† *Simiyóna: Iri ba kí tara Ébere ini ledre simi a kídí, 'yi úwú ledre.* ‡ *Lévi: Iri ba kí tara Ébere ini ledre simi a kídí, ni go ógu óto 'búma.* ‡† *Zúda: Iri ba kí tara Ébere ini ledre simi a kídí, kófó iri.* ‡‡ *Dána: Iri ba kí tara Ébere ini ledre simi a kídí, Lomo mengi bilámá ledre go zíma.*

‡‡† *Nafatáli: Iri ba kí tara Ébere ini ledre simi a kídí, ófú.* ‡‡‡ *Gáda: Iri ba kí tara Yudáya ini ledre simi a kídí, komo bilámá ledre ongó go domá.* § *Aséra: Iri ba kí tara Ébere ini ledre simi a kídí, rokinyi.* §† *Madaráka: Madaráka ni kágá umbu bi karáe ndisini ánu a gi ro zía sáká yée zíye ndíki owú ní.* §†† *Isakára: Iri ba kí tara Ébere ini ledre simi a kídí, sáká éyí.* §‡ *Zebulúna: Iri ba kí tara Ébere ini ledre simi a kídí, óto úndru.* §‡† *Yoséfa: Iri ba kí tara Ébere ini ledre simi a kídí, idí étri.*

má e kɨ́ owṵ́ 'bɨ amá ga bɨ máméngị moko gɨ royé zɨ́yị ní zɨ́ma, zɨ́yị í'bí mɨsi'di zɨ́ma ndéréma gɨ zɨ́a ówo moko bɨ máméngị zɨ́yị ní go mbá.”

27 Tɨ́ lá zɨ́ Labána úkulúgu ledre zɨ́a kɨ́dí, “Togṵ́ nɨ útúásá kacɨ́ komoyį́ yá, máṇgúṇgú romá zɨ́yị ndá ndéré wá. Lomo 'dodo go zɨ́ma kɨ́dí úndru bɨ Ngére Lomo i'bí zɨ́ma ba ní nɨ gɨ zɨ́yị.” 28 Zɨ́a kpá úku ngíti ledre zɨ́ Yakóbo kɨ́dí, “Ídí ólo éyį́ ga bɨ íli yée kacɨ́ moko bɨ méngị ní mbá, mááyí í'bí yée zɨ́yị.”

29 Zɨ́ Yakóbo úkulúgu ledre zɨ́a kɨ́dí, “Ówo moko bɨ máméngị zɨ́yị ní bú bɨlámáne, zɨ́ma lúrú bi kacɨ́ bangá eyį́ e zɨ́ye étrịyé kɨ́ngaya. 30 Sɨmɨ bɨ kóo máógụ ní, éyį́ nɨyí kóo zɨ́yị lá cúku'dée. Bɨ nda ba ní, éyį́ etrịnɨ́ zɨ́yị go kɨ́ngaya rómo do rómó. Ngére Lomo i'bí úndru go zɨ́yị, do bi ga bɨ za mbá mágámá doyé ní. Tɨ́ lá bɨ ba ní sịndį́ kadra ogụ go zɨ́ma gɨ ro zɨ́ma tónóma lúrú bi kacɨ́ 'yị 'bɨ 'be 'bɨ amá e.”

31 Zɨ́ Labána úkulúgu ledre zɨ́ Yakóbo kɨ́dí, “Máídí í'bí zɨ́yị 'di?”

Zɨ́ Yakóbo úkulúgu ledre zɨ́a kɨ́dí, “Ndá aka í'bí éyį́ zɨ́ma wá. Tɨ́ lá togṵ́ áyí ṇgúṇgu yá, mááyí útúásá ndá'ba lúrú bi kacɨ́ bangá eyį́ e. 32 Ídí ṇgúṇgu a zɨ́ma gámáma dongará bangá eyį́ e za mbá, kábịṛɨ́kị e kɨ́ ína e, yée ga bɨ kɨ́ ṛɨ́kɨ́ tífí e royé mɨngúngúcua, téte téte, kpákpa kpákpa, dódórụ togṵ́ mbú bụkụlụyé ní mbá zɨ́ma 'dí'bi yée káa do tákpásɨ́lɨ́ kacɨ́ moko bɨ méngị zɨ́yị ní. 33 Togṵ́ méngị go kenée, máútúásá lóndo yɨ́ị sɨmɨ bɨ áyí ógụ lúrúsó'do bangá eyį́ e dongará tákpásɨ́lɨ́ bɨ í'bí zɨ́ma kacɨ́ moko amá ní wá. Ína bɨ togṵ́ tífí ndaá roa téte téte togṵ́ kpákpa kpákpa wá togṵ́ mbú owṵ́ kábịṛɨ́kị ga bɨ royé ndaá bụkụlụné wá ní, áyí ówo a kɨ́dí máúgu yée née goó mɨúgu.”

34 Zɨ́ Labána úkulúgu ledre kɨ́dí, “Bɨlámáne idí mu káa zɨ́ bɨ úku née.” 35 Sɨmɨ sɨ́lɨ́ máa bɨ kóo née ní, zɨ́ Labána ífi sɨmɨ bangá ené e, kábịṛɨ́kị e kɨ́ ína e yée ga bɨ kɨ́ ṛɨ́kɨ́ tífí e royé mɨngúngúcua, téte téte, kpákpa kpákpa, dódórụ, bụkụlụyé ní mbá, zɨ́a í'bí yée zɨ́ wotíne ndɨ́sị lúrú bi kacɨ́ye. 36 Zɨ́a 'dí'bi bangá ga gére ndéré kɨ́ye do bi bɨ nɨ 'dí'bi 'yị sɨ́lɨ́ ota gɨ do bi bɨ Yakóbo nɨ doa ní.

37 Zɨ́ Yakóbo lágáógụ sɨ́lɨ́ kágá e ota káa do ngbángbá, zɨ́a lɨ́lɨ́ royé kpákpa kpákpa. Zɨ́a ófoóyó wo bɨ lịlɨ́ ní gɨ ro zɨ́ bɨkenyį́ cóngó a bɨ 'dí sɨmɨ née ídíne sága, do ótoómo bi bɨ lịlɨ́ wá ní kenée gɨ ro zɨ́ye ídíye kɨ́ tífíye. 38 Zɨ́a óto ngbángbá ga gére née do bi bɨ bangá e ndɨ́sịnɨ́ éwé iní doa ní, gɨ ro zɨ́a ídíne mbɨ́ kó'dṵ́ bangá ga gére sɨmɨ bɨ nɨyí ógụ éwé iní ní. Sɨmɨ bɨ bangá ga gére nɨyí go 'bé'be royé, ogụnɨ́ go éwé iní ní, 39 zɨ́ ya'dáye ndɨ́sị lé'béye do karáye kó'dṵ́ sɨ́lɨ́ kágá ga gére née. Zɨ́ye ndɨ́sịyé ndíki owṵ́ e kɨ́ tífí royé téte téte ngíti géyị kpákpa kpákpa.

40 Zɨ́ Yakóbo óto mɨnzéré kábịṛɨ́kị ga gére zɨ́ye ídíye do bi eyé kpɨ́, tɨ́ lá zɨ́a óto ngítí bangá ga gére née ndɨ́sị lúrú bangá 'bɨ Labána ga bɨ kɨ́ tífí royé téte téte togṵ́ mbú bụkụlụyé ní. Zɨ́a yéme bi kpɨ́ zɨ́ bangá ené e, oto kotrụ yée kɨ́ 'bɨ Labána wá.

41 Tɨ́ lá kɨ́'dí bɨ mɨngburoko bangá ga gére née ogụnɨ́ go éwé iní ní, zɨ́ Yakóbo óto ngbángbá née kó'dṵ́ye do bi bɨ ndɨ́sịnɨ́ éwé iní doa gɨ ro zɨ́ye ndɨ́sị 'bé'be royé cigí a, 42 tɨ́ lá bangá máa yée ga bɨ rógbóye roko'bụyé ndaá ní, Yakóbo oto ené ngbángbá née kó'dṵ́ye wá. Gɨ ore zɨ́ bangá ga bɨ rógbóye roko'bụyé ndaá ní ídíye go mbá 'bɨ Labána, yée ga bɨ kɨ́ roko'bụyé ní mbá 'bɨ Yakóbo. 43 Née mɨsi'di bɨ oto Yakóbo ídíne kɨ́ tṵ́'dṵ́ éyį́ zɨ́ne ní. Nɨ nda goó 'yị bɨ kɨ́ tṵ́'dṵ́ bangá e zɨ́ne kpá kɨ́ tṵ́'dṵ́ 'yị 'bɨ moko e ya'dá e kɨ́ kará e, kpá kɨ́ gémele e kɨ́ dongí e ní.

Yakóbo ngasá gɨ zɨ́ Labána

31 Zɨ́ Yakóbo úwú ledre kɨ́dí wotį́ Labána e ndɨ́sịnɨ́ úku ledre kɨ́dí, “Yakóbo 'di'bi éyį́ 'bɨ 'bụzé go mbá káa do 'bɨ ené. Tṵ́'dṵ́ éyį́ ga bɨ zɨ́ Yakóbo née gɨ sɨmɨ éyį́ 'bɨ 'bụzé.” 2 Zɨ́ Yakóbo ówo a kɨ́dí toso ndɨ́sị 'bɨ Labána ndaá 'bɨ ené lolụ kɨ́ne bɨlámáne káa zɨ́ bɨ kóna ní wá.

3 Nda née ní zɨ́ Ngére Lomo úku ledre zɨ́ Yakóbo kɨ́dí, “Ndá'balúgu royį́ mu sɨmɨ káṇgá 'bɨ 'bụyį́ e kɨ́ sụmụyį́ e, Mááyí lúrú bi kacɨ́yị.”

4 Gɨ ore née ní zɨ́ Yakóbo kákasa zɨ́ Rayéle e kɨ́ Léya idínɨ́ ógụndíki née sɨmɨ súwú do bi bɨ bangá ené nɨyí doa ní. 5 Zɨ́a úku ledre zɨ́ye kɨ́dí, “Málúrú ndɨ́sị 'bɨ 'bụsé ndaá 'bɨ ené lolụ kɨ́ma bɨlámáne káa zɨ́ bɨ kóo 'dá'dá ní wá, tɨ́ lá Lomo bɨ ndɨ́sị lúrú bi kacɨ́ babá nɨ bo kɨ́ma. 6 Ówosé bú kɨ́dí máméngị moko zɨ́ 'bụsé kɨ́ roko'bụmá mbá, 7 tɨ́ sɨmɨ ledre née ní zɨ́ 'bụsé ndɨ́sịné méngị lárá-ma do óyóló'bó toso tákpásɨ́lɨ́ bɨ nɨ í'bí a zɨ́ma kacɨ́ moko amá ní kɨ́'dí sokó. Tɨ́ lá Lomo ili ené gɨ ro zɨ́a méngị máa bɨsinyíne wá. 8 Togṵ́ Labána uku ledre go kɨ́dí, ‘Ína máa yée ga bɨ nɨyí árá yée kɨ́ sanáye téte téte nɨyí ídí tákpásɨ́lɨ́ kacɨ́ moko eyį́,’ owṵ́ ína ga bɨ ína e nɨyí árá yée ní nɨyí ídí mbá kɨ́ sanáye téte téte. Togṵ́ uku kɨ́dí, ‘Yée ga bɨ kɨ́ sanáye kpákpa kpákpa nɨyí ídí tákpásɨ́lɨ́ kacɨ́ moko eyį́,’ owṵ́ ína ga bɨ nɨyí árá yée ní nɨyí ídí mbá kɨ́ sanáye kpákpa kpákpa. 9 Lomo 'di'bioyó bangá gɨ zɨ́ 'bụsé go 'dá'ba zɨ́a í'bí yée zɨ́ma.

10 “Sɨmɨ sịndį́ kadra bɨ bangá e ndɨ́sịnɨ́ 'bé'be royé ní, zɨ́ma 'dú'duru kɨ́dí ya'dá ína ga bɨ ndɨ́sịnɨ́ lé'bé do karáye ní yį́ ené dụṵ́ yée ga bɨ kɨ́ sanáye téte téte, kpákpa kpákpa nda kɨ́ yée ga bɨ mɨdódórụyé ní. 11 Zɨ́ maláyika 'bɨ Ngére Lomo úku ledre zɨ́ma sɨmɨ 'duru kɨ́dí, ‘Yakóbo.’ Zɨ́ma ndɨ́zịmá kɨ́dí ‘Ɨ́ɨ́ Ngére.’ 12 Zɨ́a úku tátá ledre kɨ́dí, ‘Lúrú aka, ya'dá ína ga bɨ ndɨ́sịnɨ́ lé'bé do karáye ní, yį́ eyé dụṵ́ yée ga bɨ kɨ́ sanáye téte téte, kpákpa kpákpa nda kɨ́ yée ga bɨ dódórụ ní. Máméngị ledre née zɨ́a méngị roné kenée gɨ zɨ́a máówo éyį́ bɨ Labána mengị kɨ́yị née go. 13 Mááyí Lomo bɨ ndɨ́sị lúrú bi kacɨ́ 'yị 'bɨ Bétele, kɨ́'dí bɨ léfe sụ'bṵ́ do tutú zɨ́yị kɨ́ mócṵ́ éyį́ zɨ́ma ní. Cakaba ní ịnyị mu zɨ́yị ndá'balúgu royį́ do bi bɨ aránɨ́ yɨ́ị doa ní.’ ”

14 Zɨ́ Rayéle e kɨ́ Léya úkulúgu ledre zɨ́ Yakóbo kɨ́dí, “Éyį́ nɨ bo bɨ ídíáká zɨ́ze ífi a dongaráze káa do éyį́ kacɨ́ 'bụzé ní? 15 Ndɨ́sị méngị láráze káa zɨ́ 'yị lóṇgó e ní gɨ zɨ́ 'di? Ugúoyó ené lá dụṵ́ zée 'dá'ba wá, késį́ bɨ i'bínɨ́ kacɨ́ze ní sinyionzó go za mbá. 16 Ma'díi tṵ́'dṵ́ éyį́ † ga bɨ Lomo 'di'bioyó yée gɨ zɨ́ 'bụzé née ní yį́ ené éyį́ ezé e kɨ́

† *Tṵ́'dṵ́ éyį́ e: Tṵ́'dṵ́ éyį́ ga gére née bangá 'bɨ Yakóbo ga bɨ kɨ́ sanáye téte téte, kpákpa kpákpa nda kɨ́ yée ga bɨ dódórụ ní.*

owụ́ 'bɨ ezé e. Bɨ kenée ní méngị lá ledre bɨ Lomo uku zɨ́yị ní.”
17 Zɨ́ Yakóbo óto owụ́ 'bɨ ené e kɨ́ me'bené e mbá do
gémele e, 18 zɨ́a ócó bangá ené e mbá 'dá'dá kɨ́ éyị́ ga
bɨ ndiki yée sɨmɨ Padána Aráma ní mbá ndá'bané kɨ́ye
zɨ́ 'bụné Isáka sɨmɨ káṇgá bɨ Kanána ní.
19 Sɨmɨ bɨ Labána ndéré ólo bị kábịŕíkị † ené ní, gɨ do
kacɨ́ a née ní zɨ́ Rayéle úgu lomo 'bɨ 'bụné ga bɨ 'be ore
ní. 20 Ábuwá Yakóbo londo yí ené lá Labána 'yị 'bɨ Ará-
ma káa bɨ nɨ́ ówo a kɨ́dí née nɨ́ go ngásáókpó ené.
21 Zɨ́a 'dí'bi éyị́ ené e mbá do ndéréókpóne. Zɨ́a 'dógụ
ngbuṛu bɨ Efaráta ní, zɨ́a 'dí'bi mɨsi'di ndéré 'díyị roné
do bi ekɨ́ekɨ́ bɨ sɨmɨ káṇgá bɨ Gịlɨ́dị ní.

Labána ogólodụ́ Yakóbo

22 Sɨmɨ sɨ́lɨ́ ota do úku ledre zɨ́ Labána kɨ́dí Yakóbo
ngasáokpó go. 23 Zɨ́ Labána 'dí'bi 'yị ené e, zɨ́ye
ógólódụ́ Yakóbo kɨ́ sɨ́lɨ́ ịnyị doa gbre do óguṇdíki wo do
bi ekɨ́ekɨ́ bɨ sɨmɨ káṇgá bɨ Gịlɨ́dị ní. 24 Kɨ́ ndụlụ a née, zɨ́
Lomo 'dódo roné zɨ́ Labána 'yị 'bɨ Aráma sɨmɨ 'duru do
úku ledre zɨ́a kɨ́dí, “Ídí bándá royí, ndaá úku bɨsinyí
ledre togụ́ mbú mócụ́ éyị́ zɨ́ Yakóbo cúku'dée wá.”
25 Yakóbo oto kóo táya ené do bi ekɨ́ekɨ́ bɨ sɨmɨ káṇgá
bɨ Gịlɨ́dị ní. Sɨmɨ bɨ Labána kɨ́ sụmụné e ogụndikiṅ́ wo
ní, zɨ́ye óto 'bɨ eyé táya kpá ore. 26 Zɨ́ Labána úku ledre
zɨ́ Yakóbo kɨ́dí, “Éyị́ bɨ lóndo máa zɨ́yị ngásáókpóyị kɨ́
nyɨ́ma e káa zɨ́ kará ga bɨ 'di'biṅ́ yée sɨmɨ okó ní gɨ roa
ní 'di? 27 Éyị́ bɨ úgu royí gɨ zɨ́a zɨ́yị ngásáókpóyị úku 'dó-
do zɨ́ma gɨ zɨ́a wá ní 'di? Togụ́ úku 'dódo kóo zɨ́ma ní,
mááyí kóo óto ayímbi gɨ rosé zɨ́ze lé'bé ke'bị kɨ́ ụ́cụ
kụ'dụ́ zɨ́ma í'bí mɨsi'di zɨ́se kɨ́ rokinyi do mɨmbé'demá.
28 Lúrú aka máúdru gbawá súrú mɨmbé'de bulún-
dumá e kɨ́ nyɨ́ma e í'bí mandá zɨ́ye. Méngị née bɨcayi
ledre. 29 Mááyí kɨ́ roko'bụ zɨ́ma gɨ ro zɨ́ma méngị bɨsinyí
ledre kɨ́yị, tɨ́ lá kɨ́ ndụlụna Lomo bɨ ndịsị lúrú bi kacɨ́
'bụyí e ní mada máa kɨ́dí, ‘Mándá úku bɨsinyí ledre
togụ́ mbú ésị ngịrị sɨmɨyí gbawá cúku'dée.’ 30 Máówo
bú kɨ́dí ndá'balúgu royí gɨ zɨ́a 'bú 'be 'bɨ esé ofụ doyí
go. Tɨ́ lá éyị́ bɨ úgu lomo amá e gɨ roa ní 'di?”
31 Zɨ́ Yakóbo úkulúgu ledre zɨ́ Labána kɨ́dí, “Ngịrị
mengị máa née, gɨ zɨ́a másómụ́ 'bɨ amá kɨ́dí áyí
'dí'bióyó nyɨ́yị e gɨ zɨ́ma kɨ́ cóngóro. 32 Tɨ́ lá togụ́ ówo 'yị
go kɨ́ra kɨ́ lomo eyí e zɨ́ne yá, idɨ́ṅ́ úfuóyó wo 'dá'ba.
Do komo 'yị ezé e kɨ́ra ní. Ídí mu gámásó'do éyí eyí e
dongará éyí amá e, togụ́ ówo go zɨ́yị 'dí'bi a.” Yakóbo
owo ené bɨ kɨ́dí Rayéle ugu lomo ga bɨ 'bɨ Labána ní go
wá.
33 Zɨ́ Labána ndéréne gámásó'do bi sɨmɨ kụ́tụ́ 'bɨ
Yakóbo, zɨ́a ndéréne sɨmɨ kụ́tụ́ 'bɨ Léya, nda gɨ ore sɨmɨ
kụ́tụ́ 'bɨ kará ga bɨ kóo gbre owụ́kụlụ́ e ní, ndiki lomo
ené e wá. Nda née ní zɨ́a ndéréne sɨmɨ kụ́tụ́ 'bɨ Rayéle.
34 Ábuwá Rayéle 'di'bi lomo ga gére née go do óto yée
sɨ́ bindɨ́sị bɨ do gémele ené ní zɨ́a ndɨ́sịné doyé. Zɨ́
Labána gámáne sɨmɨ éyị́ ga bɨ sɨmɨ kụ́tụ́ ore ní mbá
owo kémbɨ́ éyị́ wá.
35 Zɨ́ Rayéle úku ledre zɨ́ 'bụné, “Mɨmbé'deyí nda ésị́
wá, mongụ́ 'yị, tɨ́ lá máútúásá tóro 'dága do komoyí
wá, mááyí kɨ́ ndíyá ezé 'bɨ kará e romá.” Zɨ́ Labána
gámáne má ndiki lomo ené e wá.
36 Zɨ́ mɨmbé'de Yakóbo ésɨ́ne. Zɨ́a ndú'yú Labána kɨ́
mɨmbé'dekesɨ́ kɨ́dí, “Éyị́ bɨ máméngị zɨ́yị bɨsinyíne ní
'di? Lorụ bɨ má'déwe wo, bɨ zɨ́yị ndɨ́sịyí ógólódụ́ kacɨ́ma
gɨ roa kenée wo be 'di? 37 Bɨ gɨ́rágá báyi sɨmɨ éyí amá e
go mbá ní, éyí eyí bɨ ndíki dongará éyí amá e ní go 'di?
Óto mu gɨ 'dáa kó'dụ́ sụmụyí e kɨ́ sụmụmá e ona, gɨ ro
do 'décị ngbanga dongaráze kéyị.
38 “Ndịsịzé kéyị go kɨ́ sɨmɨbi cɨ́ kéṛɨ́ a. Kábịṛíkị e kɨ́ ína
eyí e ndịsịṅ́ ndíki owụ́ e kacɨ́ kadra mbá bɨlámáye,
máúfu gbawá ya'dá kábịṛíkị e gɨ sɨmɨ bangá eyí e zɨ́ma
ánu a. 39 Abú bangá sinyi 'di'bi bangá eyí e yá, máím-
bɨ́ógụ umbuyé 'dódo a zɨ́yị kɨ́dí née ndaá 'bɨ ené luyú
amá wá ní wá. Bangá ga bɨ ndịsịṅ́ ịndrị née zɨ́ ngíṛíye
ídíne domá. Zɨ́yị ndɨ́sịyí úku ledre zɨ́ma ndɨ́sị í'bílúgu
kulú bangá eyí ga bɨ togụ́ uguṅ́ yée go kɨ́ kadra togụ́
mbú kɨ́ ndụlụ ní. 40 Mɨndɨ́sịmá nɨ́ kóo káa zɨ́ ba, kɨ́
kadra, pho'dụ kadra nɨ́ ndɨ́sị óngbó máa. Nɨ́ ógụ kɨ́
ndụlụ ní zɨ́ drú ólúne sɨmɨmá 'bí 'di'bi gbawá komomá.
41 Sɨmɨbi cɨ́ kéṛɨ́ a mááyí mɨndɨ́sịmá zɨ́yị 'be. Zɨ́ma méngị
moko zɨ́yị kɨ́ sɨmɨbi sokó doa eso gɨ ro ófụ́ nyɨ́yị ga bɨ
gbre née, zɨ́ma méngị ngíti moko zɨ́yị kɨ́ sɨmɨbi ịnyị doa
kɨ́é'do gɨ ro úgú bangá e kɨ́e gɨ zɨ́yị. Sɨmɨ ledre ga gére
née ní, zɨ́yị ndɨ́sịyí óyóló'bó toso tákpásɨ́lɨ́ bɨ do í'bí a zɨ́-
ma kacɨ́ moko bɨ máméngị ní gbú gbú kɨ́'dí tú'dụ́.
42 Togụ́ Lomo bɨ ndịsị lúrú bi kacɨ́ babá, Lomo bɨ ndịsị
lúrú bi kacɨ́ Abarayáma e kɨ́ Isáka ndaá ídí kɨ́ma wá,
káa bɨ ma'díi ógóóyó máa go 'dá'ba kɨ́ sɨ́lɨ́ma sokó. Tɨ́
lá Lomo lurú 'do'dó amá kɨ́ moko bɨ máméngị wo ní
zɨ́a ịnyịné máda yɨ́ị kɨ́ ndụlụna.”
43 Zɨ́ Labána úkulúgu ledre zɨ́ Yakóbo kɨ́dí, “Kará ga
gére née nɨyí nyɨ́ma e, owụ́ 'bɨ eyé ga gére née owụ́ 'bɨ
amá e kɨ́ bangá ga gére née mbá. Éyị́ ga bɨ lúrú yée
née mbá éyị́ amá e. Bɨ kenée ní éyị́ bɨ mááyí méngị a
karaba gɨ ro nyɨ́ma e kɨ́ owụ́ 'bɨ eyé e ní 'di? 44 Ógụ mu
zɨ́ze yéme ledre dongaráze kéyị. Idízé ụ́ṛụ́ tutú e kɨ́ra gɨ
ro zɨ́ze ndɨ́sị sómụ́ndíki ledre mɨyéme ledre née gɨ roa.”
45 Née ní zɨ́ Yakóbo 'dí'bi mongụ́ tutú do ícióto a cɨ́
'dága káa do dosɨ́ a. 46 Zɨ́a úku ledre zɨ́ sụmụné e,
“'Dó'dụ́ yókosé tutú e.” Née ní zɨ́ sụmụga 'dó'dụ́yóko
tutú e do ụ́ṛụ́ a ngị. Zɨ́ye ndɨ́sịyé cigí mɨụ́ṛụ́ tutú ba ánu
éyí mɨánu. 47 Zɨ́ Labána ɨ́fɨ́ ịrị bi máa née Zɨgárá Sadụ́sa,
†† zɨ́ Yakóbo ɨ́fɨ́ 'bɨ ené yaá Gịlɨ́dị.
48 Zɨ́ Labána úku ledre kɨ́dí, “Karaba ní tutú bɨ ụṛụ́zé
ba nɨ́ go éyị́ bɨ nɨ́ óto zée zɨ́ze ndɨ́sịzé sómụ́ndíki
mɨyéme ledre bɨ dongaráze kéyị ní.” Née sɨ́ ledre bɨ
ndoloṅ́ ịrị bi née Gịlɨ́dị gɨ zɨ́a ní. 49 Ndɨ́sịṅ́ kpá ndólo bi
née Mizɨ́pa, gɨ zɨ́a Labána uku ledre kɨ́dí, “Ngére Lomo
idí lúrú bi dozé sɨmɨ bɨ ndazé do bɨkéṛɨ́ a kéyị wá ní.
50 Togụ́ méngị lárá nyɨ́ma ga gére, togụ́ 'dí'bi mbú ngíti
géyị kará e, abú ngíti 'yị uku'dodo zɨ́ma wá, ídí ówo a
kɨ́dí Lomo owo ledre née bɨ dongaráze kéyị ní go.”
51 Zɨ́ Labána kpá úku ngíti ledre zɨ́ Yakóbo kɨ́dí,
“Mɨụ́ṛụ́ tutú nɨ́ go ba kɨ́ mongụ́ tutú bɨ otozé wo don-
garáze kéyị ní. 52 Tutú bɨ ụṛụ́zé kɨ́ mongụ́ tutú née nɨ́

† *Bị kábịṛíkị: 'Yị e ndịsịṅ́ kóo ú'yú bongó e gɨ sɨmɨ bị kábịṛíkị e.*

†† *Zɨgárá Sadụ́sa: Kɨ́ tara Ébere ini ledre gɨ sɨmɨ a kɨ́dí, Gịlɨ́dị bɨ nɨ́ tutú ga bɨ do sómụ́ndíki ledre gɨ roa ní.*

ndịsị óto zée zɨ́ze ndịsị sómụ́ndíki a kɨ́dí, máútúásá ókpóómo tutú ga gére née ndéré méngị bɨsinyí ledre kɨ́yị wá, útúásá kpá ókpóómo a zɨ́yị ndéréyị méngị bɨsinyí ledre kɨ́ma wá. 53 Lomo bɨ ndịsị lúrú bi kacɨ́ Abarayáma, Lomo bɨ ndịsị lúrú bi kacɨ́ Nówara e kɨ́ Lomo bɨ ndịsị lúrú bi kacɨ́ 'bụyé e ní nɨ 'décị ngbanga née ne dongaráze."

Zɨ́ Yakóbo lólóbụ́ kɨ́ ịrị Lomo bɨ 'bụa Isáka ndịsị óto úndrua kɨ́dí née nɨ lódụ́ kacɨ́ mɨyéme ledre née. 54 Zɨ́ Yakóbo 'dáná éyí do bi ekɨ́ekɨ́ bɨ sɨmɨ káṇgá bɨ Gịlɨ́dị ní, do ndólo sụmụné e zɨ́ye ánu éyí kéye. Gɨ do kacɨ́ éyí mɨánu zɨ́ye 'dú'duyé cịkị ore.

55 Akpa kɨ́ phịyí a née, zɨ́ Labána fáka nyíne e kɨ́ bulúnduné e zɨ́a údru súrú mɨmbé'deyé za mbá. Zɨ́a ịnyịné ndá'balúgu roné 'be 'bɨ ené.

Yakóbo yeme roné ndéré lúrú Ésawu

32 Gɨ do kacɨ́ née ní, Yakóbo nɨ mɨndéréne do mɨsi'-di, zɨ́ maláyika ga bɨ 'bɨ Lomo ní 'dódo royé zɨ́a. 2 Sɨmɨ bɨ Yakóbo lurúndiki yée ní, zɨ́a úku ledre kɨ́dí, "Ba táya 'bɨ Lomo." Née ní zɨ́a ịnyịné ífí ịrị bi née Manayí-ma. †

3 Zɨ́ Yakóbo ịnyịné kása 'yị kasa ené e 'dá'dá zɨ́ lún-duné Ésawu sɨmɨ káṇgá bɨ kɨ́ ịrịné Seyíra do bi bɨ kóo bulúndu Edómo ndịsịnɨ́ doa ní. 4 Zɨ́a úku ledre zɨ́ye kɨ́dí, "Togú ndéré ndíkisé mongú 'yị amá Ésawu go yá, zɨ́se úku ledre zɨ́a yaá, ''Yị kasa eyí Yakóbo uku ledre yaá, tụ́'dụ́ sɨmɨbi ga bɨ okpó ba mbá mándịsị ndịsị 'be 'bɨ Labána. 5 Mándá'baógụ go mááyí kɨ́ tụ́'dụ́, ịtí e, kɨ́ dongí e, kábịrɨ́kị e, ína e kpá kɨ́ 'yị kasa e ya'dá e kɨ́ karáe zɨ́ma. Mákása 'yị kasa ga ba máa zɨ́yị gɨ ro zɨ́yị ótoómo bɨsinyí ledre ga bɨ kóo máméngị yée zɨ́yị ní, zɨ́yị 'dí'bi máa sɨmɨ sụmụ tɨ́ káa do owú 'bɨ mbágáyị.' "

6 Sɨmɨ bɨ 'yị kasa ga gére nda'balugunɨ́ royé ógụndíki Yakóbo ní, zɨ́ye úku ledre zɨ́a kɨ́dí, "Nderé ndikizé lún-duyí Ésawu go, cakaba ní nɨ gɨrí go do mɨsi'di mɨógụné zɨ́yị yána kɨ́ 'yị e do kacɨ́ne míya eso (400)."

7 Zɨ́ ngịrị útúne sɨmɨ Yakóbo, zɨ́a ífi sɨmɨ 'yị ené e kɨ́ bangá ené e gbre. 8 Sɨmɨ sómụ́ ledre ené, "Togú Ésawu ogụ go útú kɨ́ okó do ngíti géyị 'yị ené e yá, ngíti géyị 'yị ga bɨ utú aka doyé wá ní nɨyí ngásáókpó zɨ́ye ómoyé."

9 Née ní zɨ́ Yakóbo ịnyịné íni ini zɨ́ Lomo, "Mbófo éyí zɨ́yị Lomo bɨ kóo ndịsị lúrú bi kacɨ́ bulúndumá Abarayáma kɨ́ 'bụmá Isáka ní, áyí Ngére bɨ úku ledre zɨ́ma kɨ́dí, 'Ndá'ba mu sɨmɨ káṇgá eyí zɨ́ sụmụyị e, mááyí óto yị́ị zɨ́ bɨlámá ledre e ndịsị méngị royé zɨ́yị ní.' 10 Bɨ go kenée ní, Lomo mááyí bɨsinyí 'yị. Máútúásá kóo ówo bɨlámá ledre káa zɨ́ bɨ méngị wo zɨ́yị í'bí tụ́'dụ́ éyí e zɨ́ma ba wá. Sɨmɨ bɨ kóo mááyí 'dógụ Yeredéne ní, mááyí kóo dụ́ụ́ kɨ́ ngbángbá do sɨ́lɨ́ma, tɨ́ lá bɨ nda ba ní, mááyí go kɨ́ tụ́'dụ́ éyí e zɨ́ma káa zɨ́ bɨ máífi sɨmɨyé gbre née. 11 Áko Lomo, máíni ini ba zɨ́yị gɨ ro zɨ́yị yómo máa gɨ zɨ́ lúndumá Ésawu. Ngịrị a ndịsị méngị máa gɨ zɨ́a nɨ ógụ útú kɨ́ okó domá, kɨ́ karáe kɨ́ owú ga ba mbá. 12 Tɨ́ lá úku kóo ledre kɨ́dí, 'Mááyí óto yị́ị zɨ́ bɨlámá ledre e ndịsị méngị royé zɨ́yị, bulúnduyí e nɨyí étrị káa zɨ́ sayi bɨ kó'dụ́ mɨkavu bɨ ngárá utúasánɨ́ óloónzó a wá ní.' "

13 Zɨ́ Yakóbo 'dú'duné cịkị íri. Gɨ sɨmɨ éyí ga bɨ zɨ́a ní, zɨ́a ịnyịné gélé ngíti géyị í'bí a zɨ́ lúnduné Ésawu. 14 'Di'bi kóo karáína e míya gbre (200), ya'dá ye cị́ kɛ́rị́ a (20), karákábịrɨ́kị e míya gbre (200), ya'dá ye cị́ kɛ́rị́ a (20), 15 karágémele e cị́ kɛ́rị́ a doa sokó (30) kɨ́ owú 'bɨ eyé e, karáịtí e cị́ gbre (40), ya'dá ye sokó (10), nda kɨ́ karádongí e cị́ kɛ́rị́ a (20) kɨ́ ya'dá ye sokó (10). 16 Zɨ́ Yakóbo ịnyịné ífi bangá ga gére née kacɨ́ sị́ doyé. Zɨ́a 'dí'bi 'yị kasa ené e do óto yée kacɨ́ bangá ga bɨ ifi yée née kɨ́é'do kɨ́é'do mbá. Zɨ́a úku ledre zɨ́ye kɨ́dí, "Ndérésé mu 'dá'dá íri, ídísé ndéré kɨ́ dongaráse."

17 Zɨ́a úku ledre zɨ́ wo bɨ nɨ 'dá'dá zɨ́ lafúne ní kɨ́dí, "Sɨmɨ bɨ ndíkísé go kɨ́ lúndumá Ésawu zɨ́a ndúndu'yú yaá, 'Áyí 'yị 'bɨ ambi, sara áyí ndéré 'da, sara ambí nɨ mịngị́ bangá ga bɨ kó'dụ́ ba ne ní?' 18 ídí úkulúgu ledre zɨ́a kɨ́dí, 'Bangá ga ba 'bɨ 'yị kasa eyí Yakóbo. Kasa yée zɨ́yị ngéré ené. Nɨ gɨ 'dá'ba gɨrí rayíi.' "

19 Zɨ́ Yakóbo kpá úku ledre zɨ́ ngíti géyị 'yị kasa ené ga gére née mɨkékeṛ́a mbá kɨ́dí, "Ídísé úku mbá kémbị́ ledre kɨ́é'do sɨmɨ bɨ ndíkísé go kɨ́ Ésawu e ní. 20 Ledre nda lígị sée kɨ́ úku a bɨ yaá, ''Yị kasa eyí Yakóbo nɨ gɨ 'dá'ba gɨrí rayíi ní wá.' " Kacɨ́ sómụ́ ledre 'bɨ Yakóbo, i'bí kóo tụ́'dụ́ éyí ga gére née zɨ́ Ésawu gɨ ro zɨ́ bi émené roa zɨ́a ótoómo bɨsinyí ledre bɨ kóo née mengị wo kɨ́e ní. 21 Née ní zɨ́ Yakóbo kásaókpó éyí ga gére ené 'dá'dá, tɨ́ lá zɨ́a 'dú'duné cịkị do táya ore.

Yakóbo oṛónɨ́ royé kɨ́ Lomo

22 Kɨ́ ndụlụ a née ní, zɨ́ Yakóbo 'dí'bi me'bené e gbrengárá kɨ́ owúkará 'yị 'bɨ moko ené e gbre nda kɨ́ wotíne sokó doa kɨ́é'do (11) do kásaókpó yée sága ng-buru bɨ kɨ́ ịrịné Zabúkụ ní. 23 Gɨ do kacɨ́ bɨ kásaókpó yée go sága ní, zɨ́a kpá kásaókpó éyí ené e mbá sága íri. 24 Née ní zɨ́ Yakóbo ídíákáne ore ngúcuné 'dogụ ené bi sága wá. Zɨ́ ngíti o'do ógụné útúne kɨ́ okó do Yakóbo, zɨ́ye óṛó royé kéne bi ndre. 25 Sɨmɨ bɨ o'do née owo ya née utúasá ónzó ngóṛó a bi wá ní, zɨ́a ịnyịné ócó komo 'bungono Yakóbo kpoó, zɨ́ komo 'bungono a éfíne. 26 Nda née ní, zɨ́ o'do née úku ledre kɨ́dí, "Í'dí sɨ́lɨ́yị gɨ romá mu zɨ́ma ndéréma, bi ará go."

Tɨ́ lá zɨ́ Yakóbo úkulúgu ledre zɨ́a kɨ́dí, "Mái'dí amá sɨ́lɨ́ma gɨ royí wá, 'búó togú údru súrú go mɨm-bé'demá."

27 Zɨ́ o'do née ndú'yú wo kɨ́dí, "Ịrịyí náambi?"

Zɨ́ Yakóbo úkulúgu ledre zɨ́a kɨ́dí, "Ịrịmá Yakóbo."

28 Gɨ ore zɨ́ o'do née úku ledre kɨ́dí, "Ịrịyí ndaá lolụ Yakóbo wá, ịrịyí nda go Isɨréle †† gɨ zɨ́a rómo komo 'yị e do sogo káṇgá ba go mbá zɨ́yị go kpá rómo cú komo Lomo."

29 Zɨ́ Yakóbo úku ledre zɨ́a kɨ́dí, "Mongú 'yị ífí aka kpá ịrịyí zɨ́ma."

† *Manayíma: Ịrị ba kɨ́ tara Ébere ini ledre sɨmɨ a kɨ́dí, bi 'dówúro e gbre.*

†† *Isɨréle: Ịrị ba kɨ́ tara Ébere ini ledre sɨmɨ a kɨ́dí, "Lomo mengị okó bú."*

Zɨ́a úkulúgu ledre zɨ́ Yakóbo kɨ́dí, “Éyį́ bɨ ndú'yú ịrịmá gɨ roa ní 'di?” Zɨ́ o'do née nda ínyịné údru súrú mɨmbé'de Yakóbo.

30 Nda née ní, zɨ́ Yakóbo ndólo ịrị bi née Penuwéle. † “Máúku ledre née kenée gɨ zɨ́a bɨ málúrú Lomo go cú kɨ́ komomá máúyu wá ní.”

31 Zɨ́ bi nda go aráónzó roné. Zɨ́ Yakóbo ínyịné gɨ sɨmɨ Penuwéle ndéréókpóne nda go mɨécịné gɨ zɨ́ 'bungononé bɨ efį́ ní. 32 Née sį́ ledre bɨ karaba Isɨréle e anunɨ́ cídrí bɨ sɨmɨ longụ bangá gɨ zɨ́a wá ní, gɨ zɨ́a o'do née ocó kóo Yakóbo do cídrí a bɨ komo 'bungono a ní.

Yakóbo ndikínɨ́ kɨ́ lúnduné Ésawu

33 Yakóbo nɨ lúrú bi káa ní zɨ́a ónzó komoné gbó ro Ésawu kɨ́ ogụ kɨ́ tú'dú 'yị e do kacɨ́ne míya eso (400). Née ní zɨ́ Yakóbo ínyịné ífi owú e, yée ga bɨ 'bɨ Léya kɨ́ Rayéle nda kɨ́ 'bɨ owúkará 'yị 'bɨ moko ga bɨ gbre ní. 2 Zɨ́a óto kará 'yị 'bɨ moko ga gére née kɨ́ owú 'bɨ eyé e 'dá'dá, Léya kɨ́ 'bɨ ené e gɨ do kacɨ́ye, Rayéle kɨ́ Yoséfa nɨyí 'bɨ eyé nda dụ́ú gɨ 'dá'ba. 3 Zɨ́ Yakóbo útúne zɨ́ye 'dá'dá, zɨ́a útúne do ngúṛú sịndíne bi ótú doné kó'dú Ésawu bi kɨ́'dí ịnyị doa gbre sɨmɨ bɨ ogụ go gbóo cigí lúnduné ní.

4 Tɨ́ lá zɨ́ Ésawu ngásáne fáka Yakóbo do óto sílíne do goa tónóne íni ini roa. Zɨ́ye útúye mbá íni ini.

5 Zɨ́ Ésawu óyó komoné káa gbó ro kará e kɨ́ owú e. Zɨ́a ndú'yú Yakóbo kɨ́dí, “'Yị ga bɨ ógụsé kéye ba 'bɨ eyé náambi?”

Zɨ́ Yakóbo úkulúgu ledre zɨ́a yaá, “Mongú 'yị, née owú ga bɨ Lomo owo ledre kɨ́ma zɨ́a í'bí yée zɨ́ 'yị 'bɨ moko eyí ní.”

6 Nda née ní, zɨ́ kará 'yị moko ga ba kɨ́ owú 'bɨ eyé e née ógụyé ótú doyé bi í'bí mandá zɨ́ Ésawu. 7 Gɨ do kacɨ́ye, zɨ́ Léya kɨ́ owú 'bɨ ené e ógụyé ótú doyé bi kó'dú Ésawu do kpá í'bí mandá zɨ́a. Odụyé nda dụ́ú zɨ́ Yoséfa e kɨ́ Rayéle ógụyé, zɨ́ye méngị a kpá kenée.

8 Zɨ́ Ésawu ndú'yú Yakóbo kɨ́dí, “Lúndu 'bɨ enée, ndikízé kɨ́ 'yị e do mɨsi'di kɨ́ra mɨndéréye kɨ́ tú'dú bangá e, ledre máa 'be káa be 'di?”

Zɨ́ Yakóbo úkulúgu ledre zɨ́a kɨ́dí, “Mákása bangá ga gére née máa zɨ́yị gɨ ro zɨ́ mɨmbé'deyí ídrịne romá mongú 'yị.”

9 Tɨ́ lá zɨ́ Ésawu úkulúgu ledre zɨ́a kɨ́dí, “Lúndu 'bɨ enée, máútúásá 'dí'bi tú'dú bangá ga gére née wá, gɨ zɨ́a tú'dú bangá e nɨyí kpá bo zɨ́ma. 'Bɨ eyí ga gére née idínɨ́ zɨ́yị.”

10 Zɨ́ Yakóbo úkulúgu ledre zɨ́a kɨ́dí, “Mongú 'yị, ndaá kenée wá. Togú 'búma nɨ doyį́, ídí 'dí'bi tákpásílí bɨ mái'bí zɨ́yị née. Káa zɨ́ bɨ málúrú yíị karaba ba ní, nda káa zɨ́ málúrú cú Lomo ní. Gɨ zɨ́a bɨ óto 'búma go zɨ́yị 'dí'bi máa sɨmɨ sụmụ kɨ́ mɨmbé'deyí kį́é'do ní. 11 Bɨ go kenée ní, mándéndí romá go zɨ́yị ídí 'dí'bi tákpásílí bɨ mái'bí yée zɨ́yị née, gɨ zɨ́a Lomo saká máa go kɨ́ngaya kɨ́ éyí ga gére née.” Nda gɨ zɨ́a bɨ Yakóbo lányá nda ro Ésawu go kɨ́ngaya ní, zɨ́ Ésawu ngúngu a zɨ́a 'dí'bi yée.

12 Gɨ ore zɨ́ Ésawu úku ledre kɨ́dí, “Nderézé mu 'be. Mááyí 'díyịóto sée.”

13 Zɨ́ Yakóbo úkulúgu ledre zɨ́a kɨ́dí, “Mongú 'yị, cóngó ro mɨnzéré owú ga ba ndaá. Ili kpá zɨ́ma lúrú kacɨ́ mɨnzéré bangá ga bɨ nɨyí aka úlụ umba ní. Togú nderézé kɨ́ye kakara kenée yá, lá kadra kį́é'do bangá ga gére née nɨyí úyuónzó royé mbá. 14 Bɨ kenée ní, mongú 'yị ndéré 'bɨ eyí mu zɨ́ma 'dá'dá íri, mááyí lódúyí gɨ yáa ndoo kacɨ́ ndéré bɨ bangá ga ba kɨ́ owú e nɨyí ndéré a ní, gị zɨ́ma ógụmá 'be 'bɨ ngére sɨmɨ Seyíra.”

15 Nda née ní zɨ́ Ésawu úku ledre zɨ́ Yakóbo kɨ́dí, “Togú kenée, mááyí ótoómo ngíti géyị 'yị amá ga ba zɨ́se ógụsé kéye.”

Zɨ́ Yakóbo ndúndu'yú kɨ́dí, “Nda née kenée gɨ ro 'di? Ngére máíli tɨ́ lá zɨ́yị ídrị mɨmbé'deyí romá éyí bɨ nɨ méngị zée ní ndaá.”

16 Née ní kpá 'duo kadra née, zɨ́ Ésawu ínyịné ndá'balúgu roné sɨmɨ Seyíra. 17 Tɨ́ lá zɨ́ Yakóbo ínyịyé gɨ ore ndéréógụyé do ngíti bi ndịsịnɨ́ ndólo a Sụkótụ kɨ́'dí bɨ lagá kútú zɨ́ne kɨ́ bangá ené e ní. Née sį́ ledre bɨ ndoloní ịrị bi née gɨ zɨ́a Sụkóta ní.

18 Gɨ do kacɨ́ bɨ Yakóbo ịnyịnɨ́ gɨ sɨmɨ Padána Aráma ní, zɨ́ye ndéréógụyé bɨlámáne sɨmɨ mongú gara bɨ kɨ́ ịrịné Sekéme sɨmɨ káṇgá 'bɨ Kanána, zɨ́a óto táya ené mɨ'dí sɨmɨ súwú cigí mongú gara ore. 19 Zɨ́ Yakóbo ínyịné úgú bi bɨ oto táya ené doa née gɨ zɨ́ wotį́ Amóra 'yị 'bɨ Sekéme kɨ́ mɨṛíṛịṛí késį́ míya kį́é'do. 20 Née ní zɨ́ Yakóbo ó'bó mbayi gɨ sɨmɨ tutú ore do ífí ịrị a Lomo bɨ ndịsị lúrú bi kacɨ́ Isɨréle e ní.

Wotį́ Amóra ngaka Dína nyį́ Yakóbo

34 Kadra kį́é'do zɨ́ Dína nyį́ Yakóbo bɨ ndikinɨ́ kɨ́ Léya ní ínyịné ndéréne lúrú ngíti géyị kará e gɨ dongará 'yị ga bɨ 'bɨ Sekéme ní. 2 Sɨmɨ bɨ komo wotį́ Amóra ngére bɨ ore 'yị 'bɨ Ịvíta bɨ kɨ́ ịrịné kpá Sekéme utú ro Dína ní, zɨ́a ínyịné ngáka Dína ndísị kɨe káa do kára kɨ́ cóngóro. 3 Nda née ní, zɨ́ 'bú Dína nyį́ Yakóbo nda ídíne doa kɨngaya, zɨ́a ndísịné lóndo komo owúkára née gɨ ro zɨ́ 'búne ídíne doa. 4 Zɨ́ Sekéme úku ledre zɨ́ 'bụné Amóra kɨ́dí, “Babá ófú owúkára née zɨ́-ma.”

5 Sɨmɨ bɨ Yakóbo uwú ledre yaá ngakanɨ́ nyíne Dína go ndísị kɨe kɨ́ cóngóro ní, zɨ́a ndécíne tí zaá gị sɨmɨ kadra bɨ wotį́ ga nda'baogụnɨ́ gɨ sɨmɨ súwú go 'be kɨ́ lúrú kacɨ́ bangá eyé e ní.

6 Nda née ní, zɨ́ Amóra 'bụ Sekéme ndéréne ndú'yú Yakóbo gɨ ro ledre nyį́ a zɨ́ wotíne. 7 Sɨmɨ bɨ wotį́ Yakóbo e uwúnɨ́ ledre bɨ mengị roné zɨ́ye kenée ní, geré zɨ́ye ndá'balúgu royé gɨ sɨmɨ súwú 'be. Zɨ́ ledre née í'bí komokenyí kɨ́ sɨmɨkesį́ zɨ́ye kɨngaya, gɨ zɨ́a éyí bɨ Sekéme mengị née oto kese go ro 'yị 'bɨ Isɨréle e. Née bɨcayi ledre bɨ utúasá zɨ́a méngị roné wá ní.

8 Tɨ́ lá zɨ́ Amóra úku ledre zɨ́ye kɨ́dí, “Mɨmbé'de Wotí-ma Sekéme ili nyíse née go kɨngaya. Ótoómosé wo mu zɨ́a, zɨ́a 'dí'bi wo káa do me'bené. 9 Nɨ mɨútúásáne zɨ́ze yéme ledre ófú ro dongaráze kése. Azé 'dí'bi nyíse e, zɨ́se kpá 'dí'bi nyíze e. 10 Ásé ndísị dongaráze sɨmɨ

† *Penuwéle: Ịrị ba kɨ́ tara Ébere ini ledre sɨmɨ a kɨ́dí, “sɨmɨ komo Lomo.”*

Sekéme ona do bɨlámá bi. Azé kpá í'bí bi ga bɨ ona ní mbá zɨse, zɨse ndịsị gámáse kɨ́ bangá esé e sɨmɨ a káa zɨ́ bɨ ílisé ní. Ásé kpá ówo bɨlámá ledre gɨ sɨmɨ káṇgá ba ona.”

11 Zɨ́ Sekéme úku ledre zɨ́ 'bụ Dína e kɨ́ lúnduga kɨ́dí, “Ótoómosé ledre zɨ́ma, zɨ́ze ófụ́ rozé kéne. Mááyí í'bí éyị́ ga bɨ ílisé yée ní mbá zɨse. 12 Úkusé lá ledre éyị́ bɨ ílisé ní, zɨse ólo késị́ kára esé káa zɨ́ bɨ ílisé ní, mááyí í'bí a zɨse togụ́ ótoómosé nyíse née go zɨ́ma ófụ́ a ní.”

13 Gɨ zɨ́a bɨ sinyinɨ́ lémɨyé Dína go ní, zɨ́ wotị́ Yakóbo e sómụ́ndíki mani lóndo Sekéme kɨ́ 'bụné Amóra kɨ́e sɨmɨ bɨ nɨyí ódro kéye ní kɨ́dí, 14 “Utúasázé méngị ledre káa zɨ́ née wá. I'bízé ezé lémɨzé zɨ́ o'do bɨ ngárá utú ngbuṛu wá ní wá. Née mongụ́ komokenyí zɨ́ze. 15 Azé ṇgúṇgu ledre née 'búó togụ́ 'yị esé ga bɨ ya'dá e ní utúnɨ́ go mbá ngbuṛu zɨ́ye ídíye go káa zɨ́ze ní. 16 Azé nda fú í'bí nyíze e zɨse ófụ́yé e zɨ́ze kpá ófụ́ nyíse e. Togụ́ ledre née mengị roné go kenée azé fú ógụ ndísị kése káa do 'yị e kɨ́é'do. 17 Tɨ́ lá togụ́ ṇgúṇgusé esé ledre útú ngbuṛu wá, azé 'dí'bi lémɨzé zɨ́ze ókpóze kɨ́e.”

18 Zɨ́ ledre bɨ ukunɨ́ née útúásáne komo Amóra e kɨ́ wotɨ́ne Sekéme. 19 Sekéme nɨ owụ́phɨṛangá bɨ kɨ́ le-drené owóowó rómo do 'yị ga 'be 'bɨ eyé ore mbá ní. Lu'bú wá, zɨ́a ɨ́nyɨné geré ndéré méngị ledre bɨ ukunɨ́ née gɨ zɨ́a 'bú nyí Yakóbo ofụ kóo doa go. 20 Née ní, zɨ́ Amóra kɨ́ wotɨ́ne Sekéme ndéréye ku mbotụ mongụ́ gara ódroyé zɨ́ 'yị eyé ga bɨ sɨmɨ gara ore ní. 21 “'Yị ga gére nɨyí bɨlámá 'yị e. Nɨ bɨlámáne zɨ́ye ndíṣɨyé sɨmɨ káṇgá ezé ona ndíṣị gámá kɨ́ bangá eyé e káa zɨ́ bɨ ilinɨ́ ní gɨ zɨ́a káṇgá ezé nɨ mongúne kɨ́ngaya, nɨ 'dí'bi zée kéye mbá. Azé ófụ́ nyíye zɨ́ye kpá ófụ́ nyíze e. 22 Tɨ́ lá ledre kɨ́é'do. 'Yị ga gére née nɨyí ṇgúṇgu a zɨ́ze ídíze kéye káa do 'yị kɨ́é'do 'búó togụ́ zée ya'dá e utúzé go mbá ngbuṛu zɨ́ze ídíze káa zɨ́ ye ní. 23 Lúrúsé aka, tụ́'dụ́ bangá e kɨ́ tụ́'dụ́ ngíti géyị́ éyị́ ga bɨ zɨ́ye née nɨyí nda ídí go káa zɨ́ 'bɨ ezé e ní. Bɨ kenée ní, ṇguṇguzé mu zɨ́ye kenée gɨ ro zɨ́ye ndíṣɨyé dongaráze ona.”

24 Zɨ́ ya'dá ga bɨ nderénɨ́ ku mbotụ mongụ́ gara ní ɨ́nyɨyé mbá ṇgúṇgu ledre 'bɨ Amóra e kɨ́ wotɨ́ne Sekéme, zɨ́ ya'dá e ɨ́nyɨyé mbá útúye ngbuṛu.

25 Gɨ do kacɨ́ sɨ́lɨ́ ota, sɨmɨ bɨ uṇgú nɨ aka ndíṣị 'dó'do yée ní, zɨ́ wotị́ Yakóbo e gbre, Simiyóna e kɨ́ Lévị bɨ nɨyí gɨ sɨmɨ mbágá kɨ́ Dína e ní ɨ́nyɨyé 'dí'bi mongụ́ maku eyé ndéré útú okó do 'yị ga gére née sɨmɨ bɨ ledre lịgị yée go ní. Zɨ́ye úfu zaá ya'dá ga bɨ sɨmɨ mongụ́ gara née ore mbá. 26 Zɨ́ye ógụyé kpụrụ́ gɨ do Amóra kɨ́ wotɨ́ne Sekéme do úfu yée 'dá'ba. Zɨ́ye 'dí'bi lémɨyé Dína gɨ 'be 'bɨ Sekéme yóó zɨ́ye ókpóye kɨ́e. 27 Zɨ́ ngíti géyị́ wotị́ Yakóbo e ndéréye do bi bɨ ufunɨ́ 'yị e doa née do ngáka éyị́ kacɨ́ 'yị ga bɨ sɨmɨ mongụ́ gara ore kɨ́'dí bɨ sinyinɨ́ lémɨyé ní mbá. 28 Zɨ́ye 'dí'bi bangá ga bɨ kábɨṛɨ́kɨ e, ɨ́tɨ́ e, dongí e nda kɨ́ ngíti géyị́ éyị́ ga bɨ ilinɨ́ yée sɨmɨ mongụ́ gara gɨ ore ní mbá ókpó kɨ́e sɨmɨ súwú. 29 Gɨ do kacɨ́ bɨ ngaka onzónɨ́ éyị́ ga bɨ kɨ́ ledreyé owóowó ní go ní, zɨ́ye ɨ́nyɨyé 'dí'bi kará e kɨ́ owụ́ e kacɨ́ye mbá ókpó kɨ́ye.

30 Zɨ́ Yakóbo úku ledre zɨ́ Simiyóna e kɨ́ Lévị kɨ́dí, “'Dí'biógụsé báfí go dongaráze kɨ́ 'yị 'bɨ Kanána e kɨ́ 'yị 'bɨ Peréze e mɨ́ngɨ́ káṇgá ga ba. 'Yị ga gére née nɨyí go ógụ ídí mbá okó romá. Lúrúsé aka eyezé kpá wá, togụ́ kotrụnɨ́ royé ógụ útú okó kɨ́ma ní, nɨyí úfu máa kɨ́ éyị́ ga bɨ 'be 'bɨ amá ní mbá 'dá'ba.”

31 Tɨ́ lá zɨ́ye úkulúgu ledre zɨ́a kɨ́dí, “Nɨ mɨútúásáne zɨ́a méngị lárá lémɨzé káa zɨ́ kára bɨ ndịsị gámá kacɨ́ ya'dá faa ní?”

Yakóbo omụ́lugu roné sɨmɨ Bétele

35 Gɨ do kacɨ́ ledre née ní, zɨ́ Lomo úku ledre zɨ́ Yakóbo kɨ́dí, “Ómụ́ mu ndéré ndíṣɨyɨ́ sɨmɨ Bétele, zɨ́yị ó'bó mbayi íri zɨ́ Lomo bɨ kóo 'dodo roné zɨ́yị sɨmɨ bɨ kóo áyí ndíṣị ngásá gɨ zɨ́ lúnduyɨ́ Ésawu ní.”

2 Née ní, zɨ́ Yakóbo úku ledre zɨ́ 'yị 'bɨ 'be 'bɨ ené e kɨ́ 'yị ga bɨ kóo nɨyí kéye ní kɨ́dí, “Úcụóyósé lomo 'bɨ 'yị lóṇgó ga bɨ do síllíse née mbá 'dá'ba, zɨse méngị ondụ́ bɨ ndịsị óto 'yị zɨ́a útúásáne kacɨ́ komo Lomo ní, zɨse nda 'dí'bi bɨlámá bongó esé e ésị yée rosé. 3 Gɨ ore zɨse ógụsé zɨ́ze ndéréze sɨmɨ Bétele, kɨ́'dí bɨ mááyí ó'bó mbayi zɨ́ Lomo ní. Lomo bɨ ndịsị úwú ini amá sɨmɨ bɨ mááyí kɨ́ mongụ́ sómụ́ ledre, zɨ́a ndíṣɨné lúrú bi ne kacɨ́ma kacɨ́ kadra mbá ní.”

4 Née ní, zɨ́ye í'bí lomo ga gére kɨ́ ngo'di ga bɨ ro mbílíye ní mbá zɨ́ Yakóbo. Zɨ́ Yakóbo ícióto lomo kɨ́ éyị́ mbílí ga gére née sɨmɨ káṇgá cịkị sị́ kágá sɨmɨ Sekéme ore. 5 Sɨmɨ bɨ Yakóbo e kɨ́ 'yị ené e ịnyịnɨ́ go ndéré ní, zɨ́ Lomo ésị ngịrị sɨmɨ 'yị ga bɨ sɨmɨ gara ore ní mbá, káa bɨ nɨyí ndéré lódụ́ Yakóbo e kɨ́ 'yị ené e ke.

6 Zɨ́ Yakóbo e kɨ́ 'yị ga bɨ kóo do kacɨ́ne ní ndéréógụyé sɨmɨ bi bɨ kɨ́ ịrịné Lụ́zụ bɨ ndịsịnɨ́ kpá ndólo a Bétele, sɨmɨ káṇgá bɨ Kanána ní. 7 Sɨmɨ Bétele íri, zɨ́a ó'bó mbayi zɨ́ Lomo do ɨ́fɨ́ ịrị a, Lomo 'bɨ Bétele gɨ zɨ́a Lomo 'dodo kóo roné zɨ́a ore sɨmɨ bɨ nɨ ngásáóyó roné gɨ zɨ́ lúnduné ní.

8 Née ní, zɨ́ Débura bɨ ngboróogụ Rebéka ní úyuné. Do óto bi zɨ́a sɨ́ ngíti mongụ́ kágá kɨ́ ịrịné óka sɨmɨ Bétele ore. Zɨ́ye ɨ́fɨ́ ịrị bi née Alóni Bakụ́tụ. †

9 Gɨ do kacɨ́ bɨ Yakóbo nda'baogụ gɨ sɨmɨ Padána Aráma ní, zɨ́ Lomo 'dódo roné zɨ́a do í'bí ándá úndru zɨ́a. 10 Zɨ́ Lomo úku ledre zɨ́a kɨ́dí, “Ịrịyɨ́ nɨ yɨ́ ené tɨ́ Yakóbo, tɨ́ lá utúasánɨ́ lolụ ndólo yɨ́ị Yakóbo wá, nɨyí nda ndólo yɨ́ị go Isɨréle.” Née ní zɨ́a ɨ́nyɨné ɨ́fɨ́ ịrị doa Isɨréle.

11 Gɨ ore zɨ́ Lomo úku ledre zɨ́a kɨ́dí, “Mááyí Lomo bɨ roko'bụ a ofụ go ní, mái'bí roko'bụ go zɨ́yị ndíki tụ́'dụ́ owụ́ e, zɨ́ bulúnduyɨ́ e étrịyé tụ́'dụ́. Ṛɨ́kɨ́ sɨ́ do 'yịma'dí e, kɨ́ bi eyé e nɨyí ólụ́ógụ gɨ sɨmɨyɨ́, zɨ́ ngíti géyị́ ídíye káa do mɨngburoko ngére e. 12 Káṇgá bɨ kóo mái'bí zɨ́ Abarayáma e kɨ́ Isáka ní, mái'bí kpá go zɨ́yị, mááyí kpá í'bí káṇgá née zɨ́ bulúnduyɨ́ e gɨ do kacɨ́yị.” 13 Sɨmɨ bɨ Lomo uku ledre née kenée ní, zɨ́a ɨ́nyɨné ndéréókpóne gɨ do bi bɨ gáa ndịsị ódro doa zɨ́ Yakóbo ní.

14 Gɨ ore, zɨ́ Yakóbo ícióto mongụ́ tutú cɨ́ 'dága do bi bɨ Lomo odro zɨ́a doa née. Zɨ́a ɨ́nyɨné 'dí'bi le'yɨ́ kɨ́ sụ'bụ́ léfe a do tutú née káa do 'dáná éyị́ óto úndru Lomo kɨ́e. 15 Zɨ́ Yakóbo ɨ́fɨ́ ịrị bi bɨ Lomo odro zɨ́a doa née Bétele.

---

† *Alóni Bakụ́tụ: Ini ledre gɨ sɨmɨ Alóni Bakụ́tụ nɨ kɨ́dí kágá bɨ do ndíṣị íni ini sɨ́ a ní.*

Ledre gɨ ro umbu Rayéle

16 Née ní, zɨ́ Yakóbo e ómų́ye gɨ sɨmɨ Bétele gɨ ore,
sɨmɨ bɨ nɨyí aka do mɨsi'di gbála gɨ sɨmɨ Efaráta ní, zɨ́
sịndį́ kadra útúásáne gɨ ro zɨ́ Rayéle áráne. Zɨ́ owų́ nda
tónóne ówoné sɨmɨ a bɨsinyíne kɨ́ngaya. 17 Gɨ zɨ́a bɨ
mɨárá Rayéle 'do'do kóo wo go kɨ́ngaya ní, zɨ́ kára bɨ
ndịsị sáká wo gɨ ro zɨ́a áráne ní úku ledre zɨ́a kɨ́dí, “Ndá
éré ngịrị wá, áyí árá ngíti owų́ 'bɨ eyį́ owų́o'do.” 18 Sɨmɨ
bɨ Rayéle nɨ nda go gbóo gɨ ro úyu ní, zɨ́a ịnyịné ịfį́ ịrị
wotį́ne née Benóni. † Zɨ́ Yakóbo ịfį́ 'bɨ ené Benzemúna.
††

19 Née ní zɨ́ Rayéle úyuné do ícióto wo do mɨsi'di kɨ́
ndéréye sɨmɨ Efaráta bɨ ndoloní kpá Beteléme ní. 20 Zɨ́
Yakóbo 'dí'bi mongų́ tutú ícióto a do bi zɨ́ Rayéle. Tutú
máa née gị sɨmɨ sịndį́ kadra bɨ karaba ba mɨéké ledre
nɨ roa kɨ́dí bi zɨ́ Rayéle. 21 Gɨ do kacɨ́ née, zɨ́ Isɨréle
ómų́ne ndéré lágá kų́tų́ ndịsịné sɨmɨ a sogo bi bɨ kɨ́
ịrịné Mịgịdéle Edára.

22 Sɨmɨ bɨ Isɨréle nɨ mɨndịsịné sɨmɨ ịrịgbére née ore ní,
zɨ́ Rų́bene ịnyịné ndéréne ndịsịné kɨ́ me'be 'bụné káa
do kára bɨ kɨ́ ịrịné Bíla ní. Zɨ́ 'bụ a Isɨréle úwú ledre née.
Wotį́ Yakóbo e nɨyí kóo mbá sokó doa gbre.

23 Wotį́ga máa yée ga bɨ gɨ sɨmɨ Léya ní nɨyí,
Rų́bene bɨ nɨ ne owų́ndíká 'bɨ Yakóbo,
Simiyóna, Lévị, Zų́da, Isakára nda kɨ́ Zebụlų́na.
24 Wotį́ga máa yée ga bɨ gɨ sɨmɨ Rayéle ní nɨyí 'bɨ eyé,
Yoséfa e kɨ́ Benzemúna.
25 Yée máa yée ga bɨ gɨ sɨmɨ owų́kára bɨ 'yị 'bɨ moko 'bɨ
Rayéle bɨ kɨ́ ịrịné Bíla ní nɨyí 'bɨ eyé,
Dána e kɨ́ Nafatáli.
26 Yée ga bɨ 'bɨ eyé gɨ sɨmɨ owų́kára bɨ 'yị 'bɨ moko 'bɨ
Léya bɨ kɨ́ ịrịné Zílifa ní nɨyí 'bɨ eyé,
Gáda e kɨ́ Aséra.

Ga gére née ịrị wotį́ Yakóbo ga bɨ ndikinɨ́ yée zɨ́a sɨmɨ
Padána Aráma ní.

27 Zɨ́ Yakóbo ndéréne lúrú 'bụné Isáka sɨmɨ Mamaré
gbóo kɨ́ Kiríta Arába bɨ ndịsịnɨ́ ndólo a Éborono ní, kɨ́'dí
bɨ kóo Abarayáma e kɨ́ Isáka ndịsịnɨ́ ndịsị ní. 28 Isáka
mengị kóo mbá sɨmɨbi míya kɨ́é'do doa cɨ́ eso (180).
29 Uyu nda kóo sɨmɨ bɨ nɨ nda goó ngokoné kɨ́ngaya ní.
Zɨ́ wotį́ga ga bɨ Ésawu e kɨ́ Yakóbo ní óto wo.

Ledre gɨ ro Ésawu kɨ́ bulúnduné e

36 Ba ledre gɨ ro bulúndu Ésawu ga bɨ ndịsịnɨ́ ndólo yée Edómo e ní. 2 Ésawu ofų́ kóo kára gɨ sɨmɨ
nyį́ 'yị 'bɨ Kanána e. Ịrị me'bea bɨ nyį́ 'yị ga bɨ Éte e ní nɨ
Áda nɨ nyį́ Éloni. Me'bea máa wo bɨ 'bɨ ené nyį́ 'yị 'bɨ
Ịvíta ní ịrị a 'bɨ ené Olibáma nyį́ Ána bulúndu Zibóna,
3 me'bea máa wo bɨ Basimáta ní, nɨ nyį́ Isɨméle lémị
Nebayóta. 4 Me'be Ésawu e ota mbá 'yị ndíki owų́ e.
Me'bea bɨ Áda ní ndiki 'bɨ ené Elifáza, zɨ́ Basimáta ndíki
'bɨ ené Ruwéle, 5 zɨ́ Olibáma nda ndíki 'bɨ ené Zéwụsa e
kɨ́ Zaláma nda kɨ́ Kóra. Ga gére née ịrị wotį́ Ésawu ga bɨ
ndikinɨ́ yée zɨ́a sɨmɨ Kanána ní. 6 Gɨ ore, zɨ́ Ésawu 'dí'bi
me'bené e, wotį́ne e, nyį́ne e, kɨ́ 'yị ga bɨ gɨ do kacɨ́ne
ní, bangá ené e kɨ́ ngíti géyị éyį́ 'bɨ 'be 'bɨ ené e bɨ ndiki
yée sɨmɨ Kanána ní mbá do ómų́ne ndéré ndịsịné
gbála gɨ do bi bɨ Yakóbo nɨ doa ní. 7 Omų́ kóo gɨ zɨ́a bi
bɨ ndịsịnɨ́ ndịsị doa kɨ́ Yakóbo e ní, eye lolụ kóo gɨ royé
gbrengárá wá. Bangá eyé e etrịnɨ́ nda kóo go kɨ́ngaya.
8 Née ní zɨ́ Ésawu bɨ ndịsịnɨ́ kpá ndólo wo Edómo ní
ómų́ne ndéré ndịsịné sɨmɨ káṇgá bɨ do bi ekɨ́ekɨ́ bɨ sɨmɨ
Seyíra ní.

9 Ba ledre gɨ ro Ésawu bulúndu 'yị ga bɨ ndịsịnɨ́ ndólo
yée Edómo e bɨ sɨmɨ káṇgá bɨ do bi ekɨ́ekɨ́ sɨmɨ Seyíra
ní. 10 Ga ba ní ịrị wotį́ Ésawu e. Ésawu e ndikinɨ́ Elifáza
kɨ́ me'bené bɨ Áda ní, zɨ́ me'bea bɨ Basimáta ní ndíki 'bɨ
ené Ruwéle. 11 Wotį́ Elifáza ga bɨ ndíki yée ní nɨyí Temá-
na e, Ómara e, Zéfo e, Gatáma e, nda kɨ́ Kenáza. 12 Zɨ́
Ésawu e kpá ndíki ngíti owų́ kɨ́ ịrịné Elifáza bɨ nɨ 'bụ
Amaléka kɨ́ 'berịné bɨ Timáni ní. Ga gére née ịrị bulún-
du Ésawu e bɨ gɨ sɨmɨ me'bea bɨ Áda ní. 13 Wotį́ Ésawu
bɨ ndikinɨ́ wo kɨ́ Basimáta kɨ́ ịrịné Ruwéle ní, ndiki 'bɨ
ené Náta e, Zéra e, Sáma e nda kɨ́ Miza. Ga gére née ịrị
bulúndu Ésawu ga bɨ gɨ sɨmɨ me'bea bɨ Basimáta ní.
14 Wotį́ Ésawu máa yée ga bɨ Olibáma nyį́ Ána bulúndu
Zibóna ndiki yée ní, nɨyí 'bɨ eyé Zéwụsa e, Zaláma e
nda kɨ́ Kóra.

15 Ga gére née kóo sį́ do ga bɨ gɨ dongará bulúndu
Ésawu e ní. Elifáza bɨ owų́ndíká 'bɨ Ésawu ní, nɨ ne 'yị bɨ
ndikiogụ mɨngburoko sį́ do ga bɨ kɨ́ ịrịyé Temána e,
Ómara e, Zéfo e, Kenáza e, 16 Kóra e, Gatáma e kɨ́
Amaléka e ní. Née kóo mbá sį́ do bɨ Elifáza ndiki yée
sɨmɨ Edómo ní. Nɨyí bulúndu Ésawu bɨ tetéye nɨ Áda ní.
17 Bulúndu Ésawu ga bɨ gɨ sɨmɨ wotį́ a bɨ Ruwéle ní, nɨyí
'bɨ eyé sį́ do ga bɨ kɨ́ ịrịyé Náta e, Zéra e, Sáma e kɨ́
Miza e ní. Sį́ do máa ga gére née Ruwéle ndikiogụ yée
ne sɨmɨ Edómo. Nɨyí bulúndu Ésawu bɨ tetéye nɨ
Basimáta ní. 18 Wotį́ Ésawu bɨ ndiki wo kɨ́ me'bené bɨ
Olibáma ní, ndikiogụ 'bɨ ené sį́ do ga bɨ kɨ́ ịrịyé
Zéwụsa e, Zaláma e kɨ́ Kóra e ní. Ga gére née sį́ do ga
bɨ gɨ sɨmɨ me'be Ésawu bɨ Olibáma nyį́ Ána ní.

19 Ga gére née ịrị bulúndu Ésawu bɨ ndịsịnɨ́ ndólo yée
Edómo ní. Nɨyí kóo mbá mɨngburoko sį́ do gɨ sɨmɨ kúfú
yée née.

20 Ga ba ịrị wotį́ Seyíra ‡ 'yị 'bɨ Órị bɨ nɨyí ye mɨzefị 'yị
ga bɨ kóo ndịsịnɨ́ ndịsị sɨmɨ Edómo ore 'desį́ ní. Ịrịyé nɨ,
Lotána, Sụbų́la, Zibóna, Ána, 21 Disóna, Ezére e nda kɨ́
Disána. Wotį́ Seyíra ga gére née nɨyí kóo ye sį́ do 'yị 'bɨ
Órị e. 22 Wotį́ Seyíra bɨ kɨ́ ịrịné Lotána ndiki 'bɨ ené kóo
Órị e kɨ́ Omámu. Timáni nɨ 'bɨ ené lémị Lotána. 23 Wotį́a
máa wo bɨ kɨ́ ịrịné Sụbų́la ní, ndikiogụ 'bɨ ené kóo
Alavána, Manáta, Ebála, Séfo e nda kɨ́ Onáma. 24 Ngíti
wotį́ Seyíra bɨ kɨ́ ịrịné Zibóna ní, ndiki 'bɨ ené Ayá e kɨ́
Ána. Ána utúogụ kóo do ngbuṛu bɨ iní a ịrį́ mɨ́ịrį́ sɨmɨ bɨ
ndịsị ndéré kɨ́ dongí ga bɨ 'bɨ 'bụné sɨmɨ súwú ánu éyį́
ní. 25 Wotį́ Seyíra máa wo bɨ kɨ́ ịrịné Ána ní, ndiki kóo
Disóna e kɨ́ Olibáma. 26 Wotį́ Seyíra máa wo bɨ kɨ́ ịrịné
Disóna ní, ndiki kóo Emadána, Esebána, Isarána nda kɨ́
Keráni. 27 Zɨ́ wotį́a bɨ Ezére ní, ndiki 'bɨ ené Bilána, Za-

† *Benóni: Ini ledre gɨ sɨmɨ Benóni owų́ ba oto máa go zɨ́ma 'dó'dóma kɨ́ngaya.* †† *Benzemúna: Ini ledre gɨ sɨmɨ Benzemúna owų́ bɨ kɨ́ roko'bụné bɨ ogụ sáká máa ní.*

‡ *Seyíra: Ịfịnɨ́ kóo ịrị mongų́ 'yị Seyíra do káṇgá bɨ do bi ekɨ́ekɨ́ ní. Nda gɨ 'dá'ba zɨ́ bulúndu Ésawu e nda ịfį́ ịrị bi máa née Edómo.*

vána e kɨ́ Akána. 28 Wotị́ Seyíra máa wo bɨ kɨ́ ịrịné Disána ní, ndiki Úza e kɨ́ Arána. 29 Ga gére née sị́ do 'yị ga bɨ 'bɨ Órị e ní, Lotána, Sụbʉ́la, Zibóna nda kɨ́ Ána, 30 Disóna, Ezére e kɨ́ Disána. Wotị́ Seyíra ga gére née nɨyí kóo ye ngére kacɨ́ sị́ doyé ga gére née sɨmɨ́ káṇgá 'bɨ Seyíra ore.

Mɨngburoko ngére ga bɨ 'bɨ Edómo

31 Ba ịrị mɨngburoko ngére ga bɨ kóo 'di'binɨ́ bi do ndịsịyé do kúfú 'yị ga bɨ 'bɨ Edómo ní mbá 'dá'dá gɨ zɨ́ mɨngburoko ngére ga bɨ 'bɨ Isɨréle ní. 32 Mɨzefị mongʉ́ ngére 'bɨ Edómo bɨ 'yị e otonɨ́ wo ní, nɨ Béla wotị́ Biyóra bɨ mongʉ́ gara ené nɨ gara bɨ kɨ́ ịrịné Dinába ní. 33 Sɨmɨ́ bɨ Béla uyu ní, zɨ́ Zobába wotị́ Zéra 'yị 'bɨ Buzóra 'dí'bi bi kacɨ́ a káa do mongʉ́ ngére. 34 Sɨmɨ́ bɨ Zobába uyu ní, zɨ́ Usáma bɨ gɨ sɨmɨ́ káṇgá 'bɨ 'yị 'bɨ Temána ní 'dí'bi bi kacɨ́ a káa do mongʉ́ ngére. 35 Sɨmɨ́ bɨ Usáma uyu ní, zɨ́ Adáda wotị́ Bedáda 'yị 'bɨ Avíti 'dí'bi bi kacɨ́ a káa do mongʉ́ ngére. Adáda mengịnɨ́ kóo okó kɨ́ Mịdịyáni e sɨmɨ́ káṇgá 'bɨ Muwába zɨ́a rómo komoyé cʉ́. 36 Sɨmɨ́ bɨ Adáda uyu ní, zɨ́ Samála 'yị 'bɨ Masaréka 'dí'bi bi kacɨ́ a káa do mongʉ́ ngére. 37 Sɨmɨ́ bɨ Samála uyu ní, zɨ́ Sáwʉla 'yị 'bɨ Rebóta gbóo kɨ́ ngbuṛu bɨ Efaráta ní 'dí'bi bi kacɨ́ a káa do mongʉ́ ngére. 38 Sɨmɨ́ bɨ Sáwʉla uyu ní, zɨ́ Balanána wotị́ Akóbo 'dí'bi bi kacɨ́ a káa do mongʉ́ ngére. 39 Sɨmɨ́ bɨ Balanána wotị́ Akóbo uyu ní, zɨ́ Adára 'yị 'bɨ gara bɨ Péwu ní 'dí'bi bi kacɨ́ a káa do mongʉ́ ngére. Ịrị me'bea kóo Metabéle nyị́ Matírida bɨ kɨ́ ịrị nyị́ne Mezába ní.

40 Ba ịrị kúfú 'yị ga bɨ Ésawu ndiki ogʉ yée ní. Ịrịyé nɨ Timína e, Aláva e, Yetéte e, 41 Olibáma, Éla, Pinóna, 42 Kenáza, Temána, Mibizára, 43 Magadiyéle e kɨ́ Yiráma. Ga gére née mbá ịrị sị́ do 'yị ga bɨ kóo nɨyí mɨngburoko sị́ do sɨmɨ́ Edómo ní. Ịfị́nɨ́ ịrị ga gére née kacɨ́ káṇgá bɨ ndịsịnɨ́ ndịsị sɨmɨyé ní.

Ésawu ndiki ogʉ sị́ do 'yị 'bɨ Edómo e mbá ne.

Yoséfa 'du'duru

37 Yakóbo nderé ndịsị kóo sɨmɨ́ káṇgá bɨ Kanána kɨ́'dí bɨ kóo 'bụa ndịsịnɨ́ ní.

2 Ba ledre gɨ ro Yakóbo.

Sɨmɨ́ bɨ Yoséfa nɨ kóo go owʉ́phɨṛangá sɨmɨbi ené nɨ go sokó doa ịnyị doa gbre ní, zɨ́ye kóo ndịsịyé kɨ́ mɨngburoko lúnduné e ndịsị 'bá'bá bangá 'bɨ 'bụyé. Lúnduga ga gére née kóo wotị́ me'be 'bụyé ga bɨ Bíla e kɨ́ Zílifa ní. Zɨ́ Yoséfa ógụné lị́kpị́ bɨsinyí ledre ga bɨ ndịsịnɨ́ méngị royé íri ní mbá zɨ́ 'bụyé.

3 Yakóbo otoofụ kóo yị́ ené 'bú Yoséfa go rómo do ngíti géyị wotị́ne e mbá, gɨ zɨ́a ndikinɨ́ kóo Yoséfa zɨ́a sɨmɨ́ bɨ nɨ kóo go ngokoné ní. Zɨ́a 'dí'bi bongó bɨ kɨ́ bɨlámá tífíne ní í'bí a zɨ́ Yoséfa ndịsị ésị a. 4 Sɨmɨ́ bɨ lúnduga owonɨ́ kɨ́dí 'bụyé oto 'bú Yoséfa go rómo doyé mbá ní, zɨ́ 'bú Yoséfa nzúlúne doyé, zɨ́ye óto bɨsinyí mɨmbé'deyé roa, odronɨ́ lolụ bɨlámá ódro zɨ́a wá.

5 Sɨmɨ́ ngíti ndụlụ zɨ́ Yoséfa 'dú'duru, sɨmɨ́ bɨ lị́kpị́ 'duru née zɨ́ lúnduné e ní, zɨ́ 'búa nzúlú tátá roné doyé nda 'dá'dá. 6 Zɨ́a úku ledre zɨ́ye kɨ́dí, “Úwúsé aka 'duru bɨ má'dúru ba. 7 Má'dú'duru, azé ndịsị ódó kére yáká. 'Diya káa ní zɨ́ kụṛụ'bụ kére bɨ máódó ní ịnyịógụné tóroné cị́ 'dága, zɨ́ kụṛụ'bụ kére esé e yóko royé gbaá dongá kụṛụ'bụ kére amá zɨ́ye ótʉ́ doyé zɨ́a bi.”

8 Zɨ́ lúnduga úku ledre zɨ́a kɨ́dí, “Sɨmɨ́ sómʉ́ ledre eyị́ ní íli ídí káa do mongʉ́ ngére zɨ́ roko'bụyị́ ídíne dozé?” Zɨ́ 'bú Yoséfa nzúlúne doyé kɨ́ngaya gɨ zɨ́ 'duru bɨ 'duru kɨ́ ledre bɨ uku wo ní.

9 Gɨ ore zɨ́ Yoséfa kpá 'dúru ngíti 'duru, zɨ́a úku ledre zɨ́ lúnduné e kɨ́dí, “Má'dúru kpá ngíti 'duru go. 'Duru máa wo ba nɨ 'bɨ ené, zɨ́ kadra e kɨ́ éfé nda kele e sokó doa kɨ́é'do ndịsịyé útúógụyé bi zɨ́ma.”

10 Sɨmɨ́ bɨ lị́kpị́ 'duru née zɨ́ 'bụné kpá zɨ́ lúnduné e ní, zɨ́ 'bụa úku ledre zɨ́a o'bʉ́óbụ kɨ́dí, “'Duru máa bɨ 'dúru née lárá 'duru 'di? Sómʉ́ 'bɨ eyị́ yá mbágáyị kɨ́ma kɨ́ lúnduyí e azé ógụ ótʉ́ dozé bi do káṇgá kó'dʉ́yị?” 11 Zɨ́ lúndu Yoséfa e óto ledre née sɨmɨyé roa, tɨ́ lá 'bụa bandá kóo ledre née sɨmɨ́ sómʉ́ ledre ené.

Lúndu Yoséfa e ugúoyónɨ́ wo zɨ́ 'yị 'bɨ Ízibiti

12 Kadra kɨ́é'do zɨ́ lúndu Yoséfa e 'dí'bi bangá 'bɨ 'bụyé ndéré kɨ́ye do bi éyị́ mɨánu gbóo kɨ́ Sekéme, 13 zɨ́ Isɨréle úku ledre zɨ́ Yoséfa kɨ́dí, “Káa zɨ́ bɨ owo bú, lúnduyí e nderénɨ́ go kɨ́ bangá e do bi éyị́ mɨánu gbóo kɨ́ Sekéme ní, ógụ mu, máíli kása yíị́ zɨ́ye íri.”

Zɨ́ Yoséfa úkulúgu ledre zɨ́a kɨ́dí, “Bɨlámáne.”

14 Née ní zɨ́ 'bụa úku ledre zɨ́a kɨ́dí, “Ndéré mu lúrú lúnduyí e kɨ́ bangá ga gére née togʉ́ nɨyí mbá bɨlámáye yá zɨ́yị ndá'baógụyị́ kɨ́ ledreyé zɨ́ma.” Zɨ́a kásaókpó wo gɨ do bi bɨ ndịsịnɨ́ doa sɨmɨ́ 'bululu Éborono ní ndéré lúrú lúnduné e.

Sɨmɨ́ bɨ Yoséfa ogʉ sɨmɨ́ Sekéme ní, 15 zɨ́ ngíti o'do ndíki wo kɨ́ gámá ló'bó roné sɨmɨ́ káṇgá née ore, zɨ́a ndú'yú Yoséfa kɨ́dí, “Ndịsị gámásó'do 'di?”

16 Zɨ́ Yoséfa úkulúgu ledre zɨ́a kɨ́dí, “Mándíṣị gámásó'do lúndumá e. Útúásá go 'dódo bi bɨ bangá eyé e ndíṣịnɨ́ ánu éyị́ doa ní zɨ́ma?”

17 Zɨ́ o'do née úkulúgu ledre zɨ́a kɨ́dí, “Omʉ́nɨ́ yị́ eyé gɨ ona go. Máúwú ledre gɨ tarayé kɨ́dí, ‘Nderézé mu sɨmɨ́ Dotána.’ ”

Née ní zɨ́ Yoséfa ndéréne lódʉ́ kacɨ́ lúnduné e, zɨ́a ndéré ndíki yée gbóo kɨ́ Dotána. 18 Zɨ́ lúnduga lúrúndíki wo gɨ gbála, 'dá'dá gɨ zɨ́a kɨ́ ógụné zɨ́ye, zɨ́ye ndómo tarayé gɨ ro zɨ́ye úfuóyó wo.

19 Zɨ́ye úku ledre dengbíye kɨ́dí, “'Yị 'duru ba nɨ gɨ 'dáa go ógụ. 20 Ogʉ gɨrí mu, zɨ́ze úfu wo zɨ́ze ónzóóto umbu a sɨmɨ́ ngúru kuṛú gu 'dawú ga ba. Zɨ́ze úku a kɨ́dí bangá sinyí 'di'bi wo go, ánuónzó wo go. Zɨ́ze aka ówo éyị́ bɨ nɨ ólʉ́ógụ gɨ sɨmɨ́ 'duru ené máa née ní ní.”

21 Sɨmɨ́ bɨ Rʉ́bene uwú ledre née kenée ní, zɨ́a sómʉ́ só'do mɨsi'di bɨ née nɨ yómo Yoséfa doa gɨ zɨ́ye ní. Zɨ́a úku ledre zɨ́ye kɨ́dí, “Ndazé úfu wo wá. 22 Ndazé 'dí'biógụ sáma a kpá wá. 'Di'bizé lá wo zɨ́ze ʉ́cụ wo sɨmɨ́ kuṛú gu 'dawú ga ba sɨmɨ́ súwú ona, tɨ́ lá ndazé méngị bɨsinyí ledre kɨ́e wá.” Rʉ́bene uku kóo ledre née kenée gɨ ro yómo wo gɨ zɨ́ye gɨ ro zɨ́ne 'dí'bi wo ndá'ba kɨ́e zɨ́ 'bụné.

23 Née ní, sɨmɨ bɨ Yoséfa ogụ ndiki lúnduné e ní, zɨ́ye útú 'dí'bi wo í'dióguⁿ bɨlámá bongó ené bɨ kɨ́ bɨlámá tífíne ní gɨ roa 'dá'ba, 24 zɨ́ye 'dí'bi wo ndéré kɨ́e úcụ wo sɨmɨ kụrú gu 'dawú. Sɨmɨ sịndį́ kadra née iní ndaá kóo sɨmɨ gu 'dawú née wá.

25 Sɨmɨ bɨ nda'balugunɨ́ royé go ndį́sịyé bi ánu éyį́ ní, zɨ́ye lúrúndíki 'yị ga bɨ kɨ́ sį́ doyé Isɨméle e ní kɨ́ ógụyé gɨ sɨmɨ Gịlį́dị. Ịmbį́nɨ́ kóo kágá ga bɨ kɨ́ bɨlámá ndony-oyé kɨ́ ngíti géyị bɨlámá éyį́ mɨndonyo e do gémele eyé ndéré kɨ́e úgúóyó yée sɨmɨ Ízibiti.

26 Zɨ́ Zúda úku ledre zɨ́ lúnduné e kɨ́dí, “Togú ufuzé lúnduzé zɨ́ze ótoécị ledre umbu a ní, éyį́ bɨ azé ówo a gɨ sɨmɨ a ní 'di? 27 Togú lá máa yá, idízé úgúóyó wo zɨ́ 'yị 'bɨ Isɨméle e gɨ zɨ́ wo bɨ azé méngị bɨsinyí ledre kɨ́e ní. Ówosé bú, nɨ lúnduzé, mbigí sanáze kpá sámazé.” Zɨ́ lúnduga ṇgúṇgu a.

28 Née ní sɨmɨ bɨ 'yị 'bɨ Isɨméle ga bɨ gɨ sɨmɨ Mịdịyáni ogụnɨ́ ní, zɨ́ lúndu Yoséfa e lálaógụ wo gɨ sɨmɨ gu 'dawú do úgúóyó wo kɨ́ komo késį́ cį́ kéṛį́ a zɨ́ 'yị 'bɨ Isɨméle ga gére née, zɨ́ye 'dí'bi wo ókpó kɨ́e sɨmɨ Ízibiti.

29 Sɨmɨ bɨ Rúbene nda'balugu roné do gu 'dawú íri ní, nɨ lúrú bi káa ní Yoséfa ndaá lolụ wá, zɨ́a lófo bongó gɨ roné gɨ zɨ́ sɨmɨkesį́. 30 Zɨ́a ndá'balúgu roné úku ledre zɨ́ lúnduné e kɨ́dí, “Owụ́ ba ndaá 'bɨ ené lolụ íri wá. Mááyí méngị goó 'di?”

31 Gɨ do kacɨ́ née ní, zɨ́ye óṇgoónzó ína do 'dí'bi bɨlámá bongó bɨ kɨ́ tífíne kacɨ́ Yoséfa née ní ló'dó a sɨmɨ sáma ína née. 32 Zɨ́ye 'dí'bi bongó née ndá'ba kɨ́e zɨ́ 'bụyé. Zɨ́ye úku ledre kɨ́dí, “Owozé bongó ba bi. Lúrú yéme aka za kpó kpó kpó née ndaá bongó 'bɨ wotɨ́yị wá?”

33 Zɨ́a ówo bongó née tɨ́ kóró zɨ́a úku ledre kɨ́dí, “Ba tɨ́ bongó 'bɨ wotɨ́ma. Bangá sinyí ufu wo go do ánuónzó a. Ma'díi lófo bayi Yoséfa go kụ́ṛį́ kụ́ṛį́.”

34 Gɨ ore zɨ́ Yakóbo lófo bongó bɨ roné ní za mbá 'dá'-ba, do 'dí'bi nzenze bongó ésị a roné íni wotɨ́ne kɨ́e kɨ́ tụ́'dụ́ sɨ́lɨ́ e. 35 Zɨ́ wotɨ́ga kɨ́ nyɨ́ga ógụyé mbá zɨ́a gɨ ro ɨ́-drị mɨmbé'dea, tɨ́ lá zɨ́a ásiné ili ené do ɨ́drị mɨmbé'-dené wá. Zɨ́a úkulúgu ledre zɨ́ye kɨ́dí, “Mááyí íni wotɨ́-ma née gị sɨmɨ bɨ mááyí úyu zɨ́ma ólụ́ma sɨmɨ káṇgá ní.” Née ní zɨ́ Yakóbo ndį́sịné íni wotɨ́ne née tɨ́ kenée.

36 Sɨmɨ ledre née ní, zɨ́ 'yị 'bɨ Mịdịyáni ga gére née úgúóyó Yoséfa sɨmɨ Ízibiti ore zɨ́ Potifá manda 'dá'dá 'bɨ 'yị 'bɨ moko e 'be 'bɨ mongú ngére.

Zụ́da e kɨ́ Tamára

38 Sɨmɨ sịndį́ kadra máa bɨ kóo née ní, zɨ́ Zúda ómụ́ne ótoómo lúnduné e ndéré ndį́sịné sɨmɨ gara bɨ Adulúma ní cigí 'be 'bɨ o'do bɨ kɨ́ ịrịné Íra ní. 2 Sɨmɨ bɨ nɨ íri ní, zɨ́ Zúda ówo owụ́kára nyɨ́ ngíti o'do kɨ́ ịrịné Súwa gɨ sɨmɨ nyɨ́ Kanána e. Zɨ́a ófụ́ wo zɨ́ye ndį́sịyé kéne, 3 zɨ́ owụ́kára née ídíne kɨ́ sɨmɨné do ndíkiógụ owụ́o'do do ɨ́fɨ́ ịrịa Éra. 4 Zɨ́ kára née kpá ídíne kɨ́ sɨmɨné zɨ́a ndíki owụ́o'do do ɨ́fɨ́ ịrịa Onána. 5 Zɨ́a kpá ndíki ngíti owụ́o'do do ɨ́fɨ́ ịrịa Séla. Aránɨ́ kóo wo sɨmɨ bɨ Yụ́da e nɨyí sɨmɨ gara bɨ Kezɨ́bi ní.

6 Sɨmɨ bɨ Éra owụ́ndíká 'bɨ Zúda ngboró ógụ go káa do ya'dá 'yị ní, zɨ́ Zúda ófụ́ kára zɨ́a kɨ́ ịrịné Tamára. 7 Tɨ́ lá Éra, owụ́ndíká 'bɨ Zúda nɨ yɨ́ ené bɨsinyí 'yị do komo Lomo. Née ní zɨ́ Ngére Lomo úfu wo. 8 Gɨ ore zɨ́ Zúda úku ledre zɨ́ Onána, “'Dí'bi lụ́mụ́yị née zɨ́yị ndį́sịyɨ́ kɨ́e káa do kára zɨ́se ndíki owụ́ e kéne sɨmɨ lafa 'bɨ lúnduyí.”

9 Tɨ́ lá Onána owo bú kɨ́dí owụ́ ga bɨ yée nɨyí ndíki yée kéne ní ndanɨ́ eyé owụ́ 'bɨ ené wá. Sɨmɨ bɨ nɨ go ndį́sị kɨ́ kára umbu bɨ kacɨ́ lúnduné née ní, zɨ́a ndį́sị ndé'yɨ́ ené bi káa bɨ née nɨ óto owụ́ sɨmɨ a zɨ́a ndíki a sɨmɨ lafa 'bɨ lúnduné. 10 Ledre bɨ kóo ndịsị méngị a née nɨ kóo mongú bɨsinyí ledre do komo Ngére Lomo. Zɨ́ Lomo kpá úfuóyó wo.

11 Gɨ ore zɨ́ Zúda úku ledre zɨ́ Tamára kára 'bɨ owụ́ 'bɨ ené kɨ́dí, “Ndá'ba aka mu ndį́sị káa do kára umbu 'be 'bɨ 'bụyɨ́ gị togú Séla ngboró ogụ go káa do ya'dá 'yị.” Somụ́ 'bɨ ené ya, “Séla nɨ go kpá ógụ úyu cé káa zɨ́ 'bɨ lúnduné e ní.” Née ní zɨ́ Tamára ndá'balúgu roné 'be 'bụné.

12 Gɨ do kacɨ́ tụ́'dụ́ sɨmɨbi e zɨ́ me'be Zúda nyɨ́ Súwa úyuné. Sɨmɨ bɨ Zúda ini me'bené, lerɨ́ ụkụ́ nda gɨ roa go ní, zɨ́ye ɨ́nyɨyé ndéréye sɨmɨ Timána kɨ́ ezegámá Íra 'yị 'bɨ Adulúma zɨ́ ya'dá ga bɨ kóo ndịsịnɨ́ ólo kálá kábịṛɨ́kị ené e ní.

13 Sɨmɨ bɨ ukunɨ́ ledre zɨ́ Tamára kɨ́dí, “Tetéyị ya'dá 'yị ɨ́nyị go gɨ ro ndéré sɨmɨ Timána ólo kálá kábịṛɨ́kị ené e ní,” 14 zɨ́a ɨ'díóyó bongó bɨ ndịsị ésị a 'bɨ kára umbu ní gɨ roné 'dá'ba. Zɨ́a 'dí'bi bɨlámá mbílí bongó ló'bụ a roné, doné e kɨ́ sɨmɨ komoné mbá gɨ ro zɨ́ne ídíne kpɨ́. Zɨ́a ndéré ndį́sịné tara mɨsi'di bɨ ndịsị ólụ́ sɨmɨ Enayíma do mɨsi'di bɨ ndịsị ndéré sɨmɨ Timána ní. Owoyeme bú bɨlámáne kɨ́dí, abú bɨ Séla ngboró ogụ go káa do ya'dá 'yị ní, iliɨ́ eyé ɨ'bí née zɨ́a káa do me'bea wá.

15 Sɨmɨ bɨ Zúda lurúndiki wo ní, zɨ́a sómụ́ a kɨ́dí née kára bɨ ndịsị gámá kacɨ́ ya'dá e faa ní, gɨ zɨ́a lo'bụ'dụtụ sɨmɨ komoné go. 16 Owo ené bɨ kɨ́dí née kára 'bɨ owụ́ 'bɨ ené ní wá. Zɨ́a ndéréne zɨ́a dogboṛụ mɨsi'di íri do úku ledre zɨ́a kɨ́dí, “Ógụ mu zɨ́ze ndį́sịzé kéyị káa kára kɨ́ o'-do.”

Zɨ́ Tamára ndú'yú wo kɨ́dí, “Áyí ɨ'bí zɨ́ma 'di gɨ ro zɨ́ze ndį́sị kéyị?”

17 Zɨ́ Zúda úkulúgu ledre zɨ́a kɨ́dí, “Mááyí kása owụ́ ína gɨ dongará ína amá e zɨ́yị.”

Zɨ́ Tamára ndú'yú wo kɨ́dí, “Útúásá go ótoómo éyį́ zɨ́-ma ona bɨ zɨ́a 'dódo a kɨ́dí ma'díi áyí kása ína ní?”

18 Zɨ́a úkulúgu ledre zɨ́ Tamára kɨ́dí, “Éyį́ bɨ íli zɨ́ma ɨ'bí a zɨ́yị ní 'di?”

Zɨ́ Tamára úkulúgu ledre zɨ́a kɨ́dí, “Ngo'di bɨ ro sɨ́lɨ́yị kɨ́ nyari bɨ goyí née kpá kɨ́ ngbángbá bɨ do sɨ́lɨ́yị née.” Zɨ́a ɨ́nyịné ɨ'bí éyį́ ga gére née zɨ́a, zɨ́ye ndį́sịyé kéne. Zɨ́a geré óto owụ́ sɨmɨ a. 19 Zɨ́ Tamára ndá'bané 'be, zɨ́a ɨ'díógụ bɨlámá mbílí bongó bɨ lo'bụ roné ní do ésịlúgu bongó 'bɨ kará umbu e roné.

20 Sɨmɨ sịndį́ kadra máa née ní, zɨ́ Zúda kása owụ́ ína do sɨ́lɨ́ ezegámáne bɨ 'yị 'bɨ Adulúma zɨ́a ndéré kɨ́e zɨ́ kára née gɨ ro zɨ́a 'dí'bilúgu éyį́ ené ga bɨ zɨ́a íri ní, tɨ́ lá ogụndiki ené wo do biné née wá. 21 Zɨ́a ndú'yú 'yị ga bɨ ndịsịnɨ́ ndį́sị ore ní kɨ́dí, “Kára bɨ tara mɨsi'di bɨ ndịsị ólụ́ sɨmɨ Enayíma ona bɨ ndịsị gámá kacɨ́ ya'dá e faa † ba nɨ 'da?”

Zɨ́ye úkulúgu ledre zɨ́a kɨ́dí, “Kára ndaá 'bɨ ené ona bɨ ndɨsị gámá kacɨ́ ya'dá e faa ní wá.”
22 Née ní zɨ́a ndá'balúgu roné úku a zɨ́ Zúda kɨ́dí, “Máówo amá wo wá. 'Yị ga bɨ ndɨsɨnɨ́ ndɨ́sị ore ní ukunɨ́ yaá, ‘Kára ndaá 'bɨ ené kú ore bɨ ndɨsị gámá kacɨ́ ya'dá e faa ní wá.’ ”
23 Zɨ́ Zúda úku ledre kɨ́dí, “Éyị́ ga gére née idí mu zɨ́a, káa bɨ azé ídí káa zɨ́ éyị́ kugú 'bɨ 'yị e. També mákása tɨ́ owụ́ ína go zɨ́a, tɨ́ lá bɨ ngárá ndíki wo wá ní.”
24 Gɨ do kacɨ́ éfé ota zɨ́ ngíti 'yị úku ledre zɨ́ Zúda kɨ́dí, “Tamára kára 'bɨ owụ́ 'bɨ eyị́ luyú ledre go ndɨsị gámáne kacɨ́ ya'dá e faa, gɨ zɨ́ kéyị née ní nɨ go kɨ́ owụ́ sɨmɨné.”
Sɨmɨ bɨ Yúda uwú ledre née ní, zɨ́a úku ledre kɨ́dí, “Idínɨ́ 'dí'bi Tamára do ónzó a ku pho'dụ zɨ́a áṛáónzó roné 'dá'ba.”
25 Sɨmɨ bɨ 'di'binɨ́ wo go ndéré kɨ́e ní, zɨ́a kákasa zɨ́ teténe ya'dá 'yị. Zɨ́a úku ledre kɨ́dí, “Owụ́ bɨ sɨmɨmá ba míngí éyị́ ga ba oto ne. Lúrú aka ngo'di, nyari kɨ́ ng-bángbá ga ba, ówo míngí a bú?”
26 Zúda áyí lúrú bi káa ní, gbó ro éyị́ ené e, zɨ́a úku ledre kɨ́dí, “Ledre ené nɨ ma'díi, málúyú ledre máa gɨ zɨ́a máí'bí amá Tamára zɨ́ wotɨ́ma Séla wá.” Gɨ do kacɨ́ ledre née ní ndɨsɨnɨ́ lolụ kéne káa do kára kɨ́ o'do wá.
27 Sɨmɨ bɨ sɨndí kadra utúasá go gɨ ro zɨ́a áráne ní, zɨ́a áráógụ owụ́ toṇgo e mbá ya'dá e. 28 Sɨmɨ bɨ nɨ árá ní, zɨ́ ngúruyé ésɨógụ sɨ́lɨ́ne sága zɨ́ kára bɨ ndɨ́sị árá do sɨ́lɨ́ a née 'dí'bi bɨkesɨ́ ká'dá bongó ódó a ro sɨ́lɨ́a. Zɨ́ kára née úku ledre kɨ́dí, “Wo ba aráụtụne.” 29 Tɨ́ lá sɨmɨ bɨ lalalugu sɨ́lɨ́ne ní, zɨ́ lúndua geré ólụ́ógụ ené. Zɨ́ kára née úku ledre kɨ́dí, “Née ní go mɨsi'di bɨ 'déwe phụ́trụ zɨ́yị áráyị doa ní.” Nda née ní do ífí ịrịa Peréze. †30 Zɨ́ lúndua bɨ odónɨ́ bɨkesɨ́ ká'dá bongó ro sɨ́lɨ́a áráne do ífí ịrịa Zéra. ††

Yoséfa asi gɨ zɨ́ me'be Potifá

39 Sɨmɨ sɨndí kadra máa bɨ kóo née nderéokpónɨ́ kɨ́ Yoséfa go sɨmɨ Ízibiti. Zɨ́ Potifá ngúru mongụ́ 'yị bɨ do 'yị óndó bi ga bɨ 'be 'bɨ mongụ́ ngére ní, úgú wo gɨ zɨ́ 'yị 'bɨ Isɨméle ga gére née do ndá'bané kɨ́e 'be.
2 Ngére Lomo nɨ kóo kɨ́ Yoséfa zɨ́a óto wo zɨ́ moko ené ídíne bɨlámáne kɨ́ngaya sɨmɨ mɨndɨ́sị a bɨ 'be 'bɨ mongụ́ 'yị ené bɨ 'yị 'bɨ Ízibiti ní. 3 Sɨmɨ bɨ mongụ́ 'yị ené bɨ 'yị 'bɨ Ízibiti owo yaá Ngére Lomo nɨ kɨ́ Yoséfa, i'bí roko'bụ zɨ́a ne zɨ́ moko ené ndɨ́sị ndéréne mbá bɨlámáne ní, 4 zɨ́ ledre 'bɨ Yoséfa émené komo Potifá kɨ́ngaya zɨ́a gélé Yoséfa káa do bɨlámá 'yị 'bɨ moko ené. Zɨ́ Potifá óto Yoséfa káa do 'yị lúrú bi kacɨ́ 'be 'bɨ ené, zɨ́a kpá ótoómo éyị́ sɨ́lɨ́ne e mbá zɨ́ Yoséfa ndɨ́sị lúrú bi kacɨ́ a ne. 5 Gɨ sɨmɨ sɨndí kadra bɨ oto Yoséfa káa do 'yị lúrú bi kacɨ́ 'be 'bɨ ené, kpá kɨ́ éyị́ sɨ́lɨ́ne e mbá ní, zɨ́ Ngére Lomo í'bí úndru sɨmɨ éyị́ ga bɨ 'yị 'bɨ Ízibiti ní gɨ zɨ́ Yoséfa. Lomo i'bí kóo úndru sɨmɨ éyị́ ga bɨ 'bɨ Potifá ní mbá. Éyị́ máa yée ga bɨ 'be kɨ́ yée ga bɨ yáká ní.
6 Née ní zɨ́a ótoómo Yoséfa ndɨ́sɨné lúrú bi kacɨ́ éyị́ ené e mbá ne. Potifá somụ́ ené lolụ ledre éyị́ ga gére née wá, nda lá dụ́ụ́ ledre éyị́ bɨ gɨ ro zɨ́ne ánu a ní.
Yoséfa nɨ kóo bɨlámá owụ́phɨṛangá kɨ́ lámá roné, 7 gɨ zɨ́ kéyị née ní, zɨ́ me'be mongụ́ 'yị ené óto 'bú Yoséfa doné zɨ́a úku ledre zɨ́ Yoséfa kɨ́dí, “Máíli zɨ́ze kótrụ bi 'dú'du kéyị.”
8 Zɨ́ Yoséfa ási ené. Zɨ́a úku ledre zɨ́ kára née kɨ́dí, “Lúrú aka mongụ́ 'yị amá somụ́ ené ledre éyị́ ga bɨ 'be ba mbá wá, zɨ́a ótoómo éyị́ ga gére née mbá zɨ́ma ndɨ́sị lúrú bi kacɨ́ye. 9 'Yị ndaá 'be ona bɨ romo gɨ domá ní wá. Mongụ́ 'yị amá asi kɨ́ kémbí éyị́ kɨ́é'do káa gɨ zɨ́-ma wá, lá dụ́ụ́ yɨ́ị gɨ zɨ́ bɨ áyí me'bea ní. Mááyí méngị bɨsinyí ledre née zɨ́ma lúyúma ro Lomo kenée lárá káa be 'di?” 10 Abú bɨ ndɨsị úku ledre née zɨ́ Yoséfa kacɨ́ kadra mbá ní, zɨ́a ásiné, kotrụnɨ́ bi 'dú'du kéne wá, ndɨsị gbawá cígí a.
11 Kadra kɨ́é'do, Yoséfa ndéré go 'dɨ́cɨ́ méngị moko ené káa zɨ́ bɨ lengbe ní. 'Yị 'bɨ moko ga bɨ 'be ore ní ndanɨ́ mbá wá. 12 Zɨ́ me'be Potifá ólụ́ne kacɨ́ a íri zɨ́a útúne tị ro bongó 'bɨ Yoséfa lála do úku ledre zɨ́a kɨ́dí, “Ógụ mu ndɨ́sị kɨ́ma.” Tɨ́ lá zɨ́ Yoséfa ótoómo bongó née cɨkị do sɨ́lɨ́a do gbúgbuógụné sága.
13 Sɨmɨ bɨ lurú kɨ́dí Yoséfa otoomo bongó ené go cɨkị do sɨ́lɨ́ne gbugbuogụ go sága ní, 14 zɨ́a ndólo 'yị moko ené ga bɨ ore ní. Zɨ́a úku ledre zɨ́ye kɨ́dí, “Lúrúsé aka, 'yị 'bɨ Ébere bɨ 'di'biogụnɨ́ wo zɨ́ze 'be ona ba, ogụ gɨ ro zɨ́a ndɨsɨné úku zée. Olụ́ lodụ́ gáa kacɨ́ma 'dɨ́cɨ́ áyíne gɨ ro ngáka máa, bɨ zɨ́ma mbụ́mbụ́dụ́ ba. 15 Sɨmɨ bɨ uwú domá kɨ́ mbụ́mbụ́dụ́ gɨ ro zɨ́ 'yị e óguyé sáká máa ní, zɨ́a ótoómo bongó ené cigíma do gbúgbuógụné sága.”
16 Zɨ́ me'be Potifá bándá bongó 'bɨ Yoséfa cigíne ore gị zɨ́ mongụ́ 'yị 'bɨ Yoséfa ndá'baógụné 'be. 17 Gɨ ore zɨ́ kára née 'dí'bi ledre née lɨ́kpí a zɨ́ o'do 'bɨ ené. “'Yị 'bɨ Ébere bɨ 'di'biogụnɨ́ wo zɨ́ze 'be ona ba olụ́ lodụ́ gáa kacɨ́ma 'dɨ́cɨ́ ona gɨ ro ngáka máa. 18 Tɨ́ lá sɨmɨ bɨ mámbụ́mbụ́dụ́ gɨ ro zɨ́ 'yị e ngásáógụyé sáká máa ní, zɨ́a ótoómo bongó ené cigíma do gbúgbuógụné sága.”
19 Sɨmɨ bɨ mongụ́ 'yị ené uwú ledre bɨ me'bea lɨkpí zɨ́a, ya “Née ledre bɨ 'yị 'bɨ moko eyí mengị kɨ́ma ní,” zɨ́ ledre née útúne sɨmɨa 'duo káa zɨ́ pho'dụ ní. 20 Zɨ́ mongụ́ 'yị 'bɨ Yoséfa 'dí'bi wo ónzó a sɨmɨ sɨ́gịnị kɨ́'dí bɨ ndɨsɨnɨ́ bándá 'yị ga bɨ 'di'binɨ́ yée mɨ'dí'bi 'be 'bɨ mongụ́ ngére ní.
Tɨ́ lá sɨmɨ bɨ kóo Yoséfa nɨ sɨmɨ sɨ́gịnị ní, 21 Ngére Lomo nɨ kóo bo kɨ́e. Zɨ́a ówo ledre kɨ́ Yoséfa zɨ́ ledre ené óto 'yị ga bɨ ndɨsɨnɨ́ lúrú bi kacɨ́ sɨ́gịnị ore ní mbá ídíye kɨ́ rokinyi kɨ́e. 22 Née ní zɨ́ 'yị lúrú bi kacɨ́ sɨ́gịnị óto Yoséfa káa do manda 'dá'dá zɨ́ 'yị ga bɨ nɨyí mɨ'dí'biyé sɨmɨ sɨ́gịnị ore ní, zɨ́a kpá ndɨ́sɨné lúrú bi kacɨ́ éyị́ ga bɨ ore ní mbá. 23 'Yị lúrú bi kacɨ́ sɨ́gịnị otonɨ́ eyé sómụ́ ledre kɨ́ngaya gɨ ro éyị́ ga bɨ Yoséfa ndɨ́sị lúrú bi kacɨ́ye ní wá, gɨ zɨ́a Ngére Lomo nɨ kóo bo kɨ́e zɨ́ moko ené ndɨ́sị ndéréne 'dá'dá.

† *Kára bɨ ndɨsị gámá kacɨ́ ya'dá e faa ní: Kacɨ́ ondụ́ 'bɨ 'yị 'bɨ Kanána e, nɨ mɨútúásáne zɨ́ kára umbu zɨ́a ndɨ́sɨné kɨ́ tụ́'dụ́ ya'dá e gɨ ro zɨ́a ndíki owụ́ e sɨmɨ lafa 'bɨ ya'dá 'bɨ ené bɨ uyu ní.* † *Peréze: Ịrị ba kɨ́ tara Ébere ini ledre sɨmɨ a kɨ́dí, “'déwe phụ́trụ.”* †† *Zéra: Ini ledre gɨ sɨmɨ ịrị bɨ Zéra ba kɨ́dí bɨkesɨ́ne.*

Yoséfa ukuogụ ini ledre gɨ sɨmɨ 'duru

40 Gɨ do kacɨ́ ledre ga gére ní, zɨ́ 'yị í'bí le'yɨ́ e kɨ́ ezené 'yị ó'bó ambata zɨ́ mongụ́ ngére 'bɨ Ízibiti, méngị ledre bɨ emengụ́ ní do komo mongụ́ 'yị eyé mongụ́ ngére 'bɨ Ízibiti. 2 Zɨ́ mɨmbé'de ngére née ésɨ́ne ro 'yị 'bɨ moko ené ga bɨ gbre née bɨsinyíne kɨ́ngaya, 3 zɨ́a 'dí'bi yée ónzó yée sɨmɨ sɨ́gịnị 'be 'bɨ mongụ́ 'yị lúrú bi do 'yị óndó bi ga bɨ 'be 'bɨ mongụ́ ngére ore kɨ́'dí bɨ onzónɨ́ Yoséfa sɨmɨ sɨ́gịnị ní. 4 Zɨ́ mongụ́ 'yị bɨ ndịsị lúrú bi do 'yị óndó bi e ní í'bí yée zɨ́ Yoséfa ndɨ́sị lúrú bi kacɨ́ye.

Gɨ do kacɨ́ bɨ ndịsịnɨ́ ore go kɨ́ tụ́'dụ́ sɨ́lɨ́ e ní, 5 sɨmɨ ngíti ndụlụ zɨ́ ya'dá ga bɨ otonɨ́ yée sɨmɨ sɨ́gịnị ba, 'yị í'bí le'yɨ́ kɨ́ 'yị ó'bó ambata zɨ́ mongụ́ ngére 'bɨ Ízibiti 'dú'duru. 'Duru máa ga gére née nɨyí mbá kɨ́ ini ledre e sɨmɨyé kpɨ́ kpɨ́ kpɨ́.

6 Sɨmɨ bɨ Yoséfa ogụ zɨ́ye kɨ́ phɨyɨ́ a née ní, zɨ́a ndíki yée kɨ́ ndɨ́sị sómụ́ ledre kɨ́ mongụ́ lerɨ́. 7 Zɨ́a ndú'yú mɨnbguroko 'yị moko 'bɨ mongụ́ ngére ga bɨ nɨyí kéye sɨmɨ sɨ́gịnị née ní kɨ́dí, “Ledre máa káa be 'di bɨ ndɨ́sɨsé karaba mbá kɨ́ lerɨ́ ní?”

8 Zɨ́ye úkulúgu ledre zɨ́a kɨ́dí, “Zée gbrengárá 'duruzé 'duru e, tɨ́ lá 'yị bɨ zɨ́a úkuógụ ini ledre gɨ sɨmɨyé zɨ́ze ní ndaá.”

Zɨ́ Yoséfa úkulúgu ledre zɨ́ye kɨ́dí, “Lomo nɨ útúásá úkuógụ ini ledre gɨ sɨmɨ 'duru née ne. Lɨ́kpɨ́sé aka 'duru esé ma'dáa zɨ́ma.”

9 Née ní zɨ́ mongụ́ 'yị máa wo bɨ 'bɨ ené 'yị í'bí le'yɨ́ zɨ́ mongụ́ ngéré ní lɨ́kpɨ́ 'duru ené zɨ́ Yoséfa kɨ́dí, “Má'dúru mongụ́ kókó kọ́ró kɨ́ tóro kó'dụ́ma, 10 kọ́ró máa née ní nɨ kɨ́ mɨngarasáne e ota. Sɨmɨ bɨ mbílía tonó ụ́'bụ ní, zɨ́a sụ́rụ́ne do ánáógụ bɨkesɨ́ mɨánáne. 11 Mááyí kenée kɨ́ kó'do le'yɨ́ kọ́ró 'bɨ mongụ́ ngére do sɨ́lɨ́ma. Zɨ́ma 'dí'bi bɨkesɨ́ mɨáná née lụ́rụ a sɨmɨ kó'do 'bɨ mongụ́ ngére zɨ́ma 'dí'bi a í'bí a zɨ́a.”

12 Zɨ́ Yoséfa úku ledre zɨ́a kɨ́dí, “Ini ledre gɨ sɨmɨ 'duru née nɨ káa, mɨngarasá kọ́ró ga bɨ ota née nɨyí sɨ́lɨ́ e ota. 13 Sɨmɨ sɨ́lɨ́ ota mongụ́ ngére nɨ 'dí'biógụ yɨ́ị gɨ sɨmɨ sɨ́gịnị zɨ́a ótolúgu yɨ́ị do bi moko eyí káa zɨ́ bɨ kóo 'dá'dá ní. Nda née ní zɨ́yị ndɨ́sɨyɨ́ í'bí le'yɨ́ kọ́ró ené zɨ́a cé káa zɨ́ bɨ kóo ndɨ́sị méngị a zɨ́a bɨlámáne ní.

14 Karanée sɨmɨ bɨ ledre e emenɨ́ go zɨ́yị ní, ídí sómụ́ndíki ledremá zɨ́yị ówo ledre kɨ́ma zɨ́yị kpá úkuógụ ledremá zɨ́ mongụ́ ngére zɨ́a 'dí'biógụ máa gɨ sɨmɨ sɨ́gịnị. 15 'Yị e 'di'biogụnɨ́ máa ona ye gɨ sɨmɨ káṇgá ezé 'bɨ Ébere e kɨ́ cóngóro. Ona máméngị kpá gbawá ledre bɨ do útúásá ónzó máa sɨmɨ sɨ́gịnị gɨ zɨ́a ní.”

16 Sɨmɨ bɨ mongụ́ 'yị máa wo bɨ 'bɨ ené 'yị ó'bó ambata zɨ́ mongụ́ ngére lurú ini ledre bɨ Yoséfa ukuogụ ba nɨ mɨútúásáne ní, zɨ́a úku ledre zɨ́ Yoséfa kɨ́dí, “Má'dúru kpá 'duru, zɨ́ma ị́mbɨ́ gbété e ota kɨ́ ambata sɨmɨyé domá. 17 Gbété bɨ do lafúne ní, toso bɨlámá ambata ga bɨ ndịsịnɨ́ ó'bó yée zɨ́ mongụ́ ngére ní nɨ sɨmɨ a, tɨ́ lá zɨ́ solụ́ e ndɨ́sɨyé lágá yée gɨ sɨmɨ gbété gɨ domá gɨ ore.”

18 Zɨ́ Yoséfa úku ledre zɨ́a kɨ́dí, “Ini ledre gɨ sɨmɨ 'duru née nɨ káa, gbété ga bɨ ota née ní, née sɨ́lɨ́ e ota. 19 Sɨmɨ sɨ́lɨ́ ota mongụ́ ngére nɨ 'dí'biógụ yɨ́ị gɨ sɨmɨ sɨ́gịnị zɨ́a íngíónzó yɨ́ị komo kágá. Zɨ́ solụ́ e ógụyé ndɨ́sị lágá umbuyɨ́.”

20 Sɨ́lɨ́ ota gɨ do kacɨ́ ledre née, née kóo sɨ́lɨ́ bɨ aránɨ́ mongụ́ ngére née sɨmɨ a ní. Zɨ́a méngị ayímbi zɨ́ mɨngburoko 'yị 'bɨ moko ené e. Zɨ́a 'dí'biógụ 'yị í'bí kó'do le'yɨ́ zɨ́ne kɨ́ 'yị ó'bó ambata zɨ́ne gɨ sɨmɨ sɨ́gịnị. Zɨ́a óto yée kó'dụ́ mɨngburoko 'yị moko ené e. 21 Zɨ́a 'dí'bilúgu 'yị í'bí kó'do le'yɨ́ zɨ́ne do bi moko, gɨ ro zɨ́a ndɨ́sɨné í'bí le'yɨ́ zɨ́ne. 22 Tɨ́ lá zɨ́a íngíónzó 'yị ó'bó ambata cé káa zɨ́ bɨ Yoséfa uku zɨ́ye sɨmɨ bɨ ukuogụ ini ledre gɨ sɨmɨ 'dúru zɨ́ye ní.

23 Abú kenée ndotó, 'yị í'bí le'yɨ́ zɨ́ mongụ́ ngére somụ́ndiki ené ledre Yoséfa wá. Ledre bɨ kóo Yoséfa uku zɨ́a ní somụ́lịgị yɨ́ ené go.

Mongụ́ ngére 'bɨ Ízibiti 'du'duru e

41 Gɨ do kacɨ́ sɨmɨbi e gbre, zɨ́ mongụ́ ngére 'bɨ Ízibiti 'dú'duru. Nɨ kenée mɨtóroné kacɨ́ kó'dụ́ mongụ́ ngbuṛu bɨ Náyili ní, 2 nɨ lúrú bi káa ní, zɨ́ mɨngburoko mɨóto ịtɨ́ e ịnyị doa gbre (7) kɨ́ bɨlámá sanáye ṛíṛịṛí ólụ́ógụyé gɨ sɨmɨ iní ndɨ́sị ánu éyɨ́ dongará lómí e kenée. 3 Gɨ do kacɨ́ yée née ní, zɨ́ ngíti géyị mɨlárá rógbó ịtɨ́ e ịnyị do a gbre (7) kpá ólụ́ógụyé gɨ sɨmɨ iní dongará yée ga bɨ gáa ba do gbúṛóngó kenée. 4 'Diya káa ní, zɨ́ mɨlárá rógbó ịtɨ́ ga gére née nánáónzó bɨlámá mɨóto ịtɨ́ ga bɨ kɨ́ sanáye ṛíṛịṛí née do ánuónzó yée mbá. Gɨ ore zɨ́ mongụ́ ngére 'bɨ Ízibiti úrúne gɨ sɨmɨ 'bí.

5 Zɨ́ 'bí kpá 'dí'bi ándá wo zɨ́a kpá 'dúru ándá ngíti 'duru. Sɨmɨ 'duru máa née ní, zɨ́ mɨngburoko do kére e ịnyị doa gbre (7) mbá mụdụ kɨ́ bɨlámá kúfúye ụ́tụ́ógụyé do kókó kére kɨ́é'do. 6 Gɨ do kacɨ́ née ní, zɨ́ ngíti géyị mɨlárá do kére e ịnyị doa gbre (7) mbá kíríkála kpá ụ́tụ́ógụyé do kókó kére kɨ́é'do. 7 Zɨ́ do kére bɨ kíríkála ịnyị doa gbre (7) ba ụ́lụ mụdụ ga bɨ kɨ́ bɨlámá kúfúye née mbá. Gɨ ore zɨ́ mongụ́ ngére 'bɨ Ízibiti úrúne gɨ sɨmɨ 'bí zɨ́a ówo a kɨ́dí yɨ́ ené 'duru.

8 Kɨ́ phɨyɨ́ a née ní, zɨ́a ndɨ́sɨné sómụ́ ledre née kɨ́ngaya. Née ní zɨ́a kákasa kacɨ́ 'yị mála e kɨ́ 'yị 'bɨ komokenzị ga bɨ sɨmɨ Ízibiti ore ní mbá. Zɨ́ mongụ́ ngére 'bɨ Ízibiti lɨ́kpɨ́ 'duru bɨ 'duru wo ní zɨ́ye, tɨ́ lá 'yị bɨ nɨ úkuógụ ini ledre gɨ sɨmɨ 'duru née zɨ́a ní ndaá.

9 Zɨ́ 'yị í'bí le'yɨ́ úku ledre zɨ́ mongụ́ ngére kɨ́dí, “Lúrú aka sɨmɨ lịgị amá. Másómụ́ndíki lúyú ledre amá go. 10 Sɨmɨ bɨ kóo mɨmbé'deyɨ́ esí rozé kɨ́ 'yị ó'bó ambata zɨ́yị 'dí'bi zée ónzó zée sɨmɨ sɨ́gịnị 'be 'bɨ mongụ́ 'yị 'bɨ 'yị óndó bi eyí ní, 11 sɨmɨ kémbɨ́ ndụlụ, zɨ́ze ịnyịzé gbrengárá 'dú'duru, ini ledre gɨ sɨmɨ 'duru ga gére née mbá kpɨ́ kpɨ́ kpɨ́. 12 Tɨ́ lá owụ́ 'yị 'bɨ Ébere nɨ kóo bo kɨ́ze íri. Nɨ 'yị 'bɨ moko 'be 'bɨ mongụ́ 'yị bɨ ndịsị lúrú bi do 'yị óndó bi bɨ 'be 'bɨ mongụ́ ngére ní. Zɨ́ze lɨ́kpɨ́ 'duru ezé e zɨ́a, zɨ́a úkuógụ ini ledre gɨ sɨmɨyé zɨ́ze. 13 Zɨ́ ledre ga bɨ uku yée zɨ́ze ní méngị roné tɨ́ kenée. Zɨ́yị 'dí'bilúgu máa do bi moko amá káa zɨ́ bɨ kóo 'desɨ́ ní, zɨ́yị íngíónzó ngíti o'do née.”

14 Née ní zɨ́ mongụ́ ngére née kákasa kacɨ́ Yoséfa do geré 'dí'biógụ wo gɨ sɨmɨ sɨ́gịnị gɨrí 'diya. Sɨmɨ bɨ Yoséfa

olo doné zía ésị bɨlámá bongó roné ní, zíye 'dí'bi wo ndéré kɨe kó'dụ́ mongú ngére.

15 Zɨ́ mongú ngére úku ledre zɨ́ Yoséfa kɨ́dí, “Má'dú'-duru 'yị bɨ zía úkuógụ ini ledre gɨ sɨmɨ a ní ndaá. Tɨ́ lá ukunɨ́ ledre gɨ royí ya útúásá go úkuógụ ini ledre gɨ sɨmɨ 'duru née zíma.”

16 Zɨ́ Yoséfa úkulúgu ledre zɨ́ mongú ngére kɨ́dí, “Máútúásá amá úkuógụ ini ledre gɨ sɨmɨa wá, tɨ́ lá Lomo nɨ úkulúgu ledre kacɨ́ a ne zíyị bɨ nɨ útúásá do mɨmbé'deyí ní.”

17 Zɨ́ mongú ngére úku ledre zɨ́ Yoséfa kɨ́dí, “Má'dú'-duru mááyí mɨtóromá do gbúṛóngó Náyili, 18 zɨ́ mɨngburoko mɨóto íṭí e ịnyị doa gbre (7) kɨ́ bɨlámá sanáye ṛíṛịrí ólúógụyé gɨ sɨmɨ iní ndísị ánu lómí. 19 Gɨ do kacɨ́ yée ga gére ní, zɨ́ ngíti géyị mɨlárá rógbó íṭí e ịnyị doa gbre (7) kpá ólúógụyé gɨ sɨmɨ iní cóngó kɨ́rókóye mbá sága. Málúrúndíki aka mɨlárá íṭí e sɨmɨ Ízibiti ona kenée wá. 20 Zɨ́ mɨlárá rógbó íṭí ga bɨ kɨ́ cóngó kɨ́rókóye mbá sága ba ánuónzó mɨzefị bɨlámá mɨóto íṭí ga bɨ gáa kɨ́ sanáye ṛíṛịrí née mbá 'dá'ba. 21 Tɨ́ bɨ gɨ do kacɨ́ bɨ anunɨ́ mɨóto íṭí ga gére ní, 'yị utúasá úku a bɨ yaá mengịnɨ́ ledre go kenée ní wá. Nɨyí yí eyé fú lá rógbóye káa zɨ́ bɨ 'dá'dá ní. Gɨ ore zíma úrúma gɨ sɨmɨ 'bí.

22 “Zíma kpá 'dú'duru zɨ́ mɨngburoko do kére ịnyị doa gbre mbá mụdụ kɨ́ bɨlámá kúfúye úṭụógụyé do kókó kére kíé'do. 23 Gɨ do kacɨ́ née ní, zɨ́ ngíti géyị do kére ga bɨ ịnyị doa gbre (7) née ídíye mbá kíríkála kúfúye ndaá kpá wá, úṭụógụyé do kókó kére kíé'do. 24 Zɨ́ do kére bɨ kíríkála ịnyị doa gbre née úlụ mụdụ ga bɨ kɨ́ bɨlámá kúfúye née mbá. Zíma líkpí 'duru ba zɨ́ 'yị mála e, tɨ́ lá 'yị bɨ zía úkuógụ ini ledre bɨ gɨ sɨmɨ 'duru née zíma ní ndaá.”

25 Zɨ́ Yoséfa úkulúgu ledre zɨ́ mongú ngére kɨ́dí, “'Duru ga bɨ gbre née ní yí eyé lá kémbí 'duru kíé'do. Lomo 'dodo zíyị née ledre bɨ née nɨ ógụ méngị a ní. 26 Bɨlámá mɨngburoko mɨóto íṭí ga bɨ ịnyị doa gbre (7) née ní, née sɨmɨbi ịnyị doa gbre, mụdụ ga bɨ ịnyị doa gbre (7) née kpá sɨmɨbi ịnyị doa gbre (7). Née yí ené lá ledre kíé'do kpá kémbí 'duru. 27 Mɨlárá rógbó íṭí ga bɨ olúogụnɨ́ gɨ 'dá'ba ịnyị doa gbre née kɨ́ kíríkála ga bɨ ịnyị doa gbre (7) née ní, née 'bɨ eyé mongú 'bú bɨ nɨ útú kɨ́ sɨmɨbi ịnyị doa gbre (7) ní.

28 “Ngére, ledre née nɨ méngị roné tɨ́ cé kenée. Lomo 'dódo ledre bɨ née nɨ ógụ méngị a ní go zíyị. 29 Sɨmɨbi nɨ ídí ịnyị doa gbre (7) zɨ́ éyí mɨánu ndísị ídíne zɨ́ 'yị e sɨmɨ káṇgá 'bɨ Ízibiti ona mbá káa zɨ́ ku'dú ní, 30 tɨ́ lá gɨ do kacɨ́ sɨmɨbi máa yée née ní, mongú 'bú nɨ ógụ útú kɨ́ sɨmɨbi ịnyị doa gbre (7). 'Yị e nɨyí sómú lịgị ledre éyí mɨánu bɨ kóo nɨ káa zɨ́ ku'dú sɨmɨ Ízibiti ní mbá, zɨ́ 'bú ndísị léwe bi sɨmɨ káṇgá 'bɨ Ízibiti dụ́ ne. 31 'Yị e utúasánɨ́ sómúndíki ledre éyí mɨánu bɨ kóo née wá, gɨ zía 'bú bɨ nɨ ógụ útú gɨ do kacɨ́ a née ní nɨ ídí bɨsinyíne kɨngaya. 32 Sí ledre bɨ 'duru née ogụ do mongú ngére do mɨsi'diné gbre ní, Lomo oto yeme sómú ledre go gɨ roa bɨlámáne, Lomo nɨ ógụ méngị a lu'bú lolụ wá.

33 “Bɨ ba ní ili go zɨ́ mongú ngére gélé 'yị 'bɨ komokenzị bɨ lurú bi bú sɨmɨ ledre olúolú do óto wo zía lúrú bi do káṇgá 'bɨ Ízibiti mbá. 34 Mongú ngére idí gélé ngíti géyị mɨngburoko 'yị e zíye 'dí'bi kíé'do gɨ sɨmɨ ịnyị (5) † gɨ sɨmɨ éyí mɨánu bɨ nɨ káa zɨ́ ku'dú sɨmɨ Ízibiti ona kacɨ́ sɨmɨbi bɨ ịnyị doa gbre (7) née mbá. 35 Ídí í'bí lorụ idínɨ́ kótrụ éyí mɨánu ga gére née mbá óto yée 'be 'bɨ mongú ngére 'bɨ Ízibiti zía ídíne sɨmɨ gara e káa do éyí mɨánu. 36 Éyí mɨánu ga gére née idínɨ́ bándá óto yée káa do tóṇgó gɨ ro 'yị ga bɨ sɨmɨ káṇgá ba, zíye ndísịyé ánu a gɨ zɨ́ mongú 'bú bɨ nɨ ógụ útú sɨmɨ Ízibiti kɨ́ sɨmɨbi ịnyị doa gbre (7) ní, káa bɨ 'yị e nɨyí úyuónzó royé gɨ zɨ́ 'bú ke.”

37 Zɨ́ mɨyéme ledre née útúásáne komo mongú ngére kɨ́ mɨngburoko 'yị 'bɨ moko ené e. 38 Née ní zɨ́ mongú ngére ndú'yú 'yị 'bɨ moko ené e, “Azé útúásá ówo 'yị káa zɨ́ o'do ba, bɨ kɨ́ 'Dówú Lomo sɨmɨné ní gɨ 'da?”

39 Gɨ ore zɨ́ mongú ngére úku ledre zɨ́ Yoséfa kɨ́dí, “Káa zɨ́ bɨ Lomo óto yíị go zíyị ówoyéme ledre mbá bɨlámáne ní, ngíti 'yị bɨ zíze gélé a bɨ nɨ 'yị komokenzị, lurú bi bú sɨmɨ ledre olúolú káa zíyị ní ndaá. 40 Bɨ kenée ní, mááyí go ógụ óto yíị káa do 'yị lúrú bi kacɨ́ éyí ga bɨ 'be 'bɨ amá ona ní mbá. 'Yị ga bɨ sɨmɨ Ízibiti ona ní nɨyí úwú lorụ mbá gɨ zíyị. Lá gɨ zía bɨ mááyí mongú ngére ní 'bɨ amá roko'bụ nɨ rómo gɨ 'bɨ eyí.”

Otonɨ́ Yoséfa lúrú bi kacɨ́ 'yị 'bɨ Ízibiti

41 Née ní zɨ́ mongú ngére úku ledre kɨ́dí, “Máóto yíị go káa do 'yị lúrú bi do káṇgá 'bɨ Ízibiti mbá.” 42 Zɨ́ ngére née 'dí'bi ngo'di †† ené bɨ ndísị óto kacɨ́ síḷíne kɨe sɨmɨ wáraga gɨ ro síḷíne ní ésị a ro síḷí Yoséfa. Zía ésị bɨlámá mɨṛíṛịrí bongó roa. Do kpá í'bí nyari bɨ yemenɨ́ gɨ sɨmɨ dábu ní zɨ́ Yoséfa ónzó a goné. 43 Zía í'bí arabíya bɨ usáni ndísị lála ní zɨ́ Yoséfa bɨ nɨ geré do kacɨ́ míngí káṇgá 'bɨ Ízibiti ní ndísị gámáne kɨe. Asikíri nɨyí 'bɨ eyé ndísị gbúrógbó kɨ́dí, “Ídísé ótoómo mɨsi'di fúó.” Née ní zía óto Yoséfa káa do 'yị lúrú bi kacɨ́ káṇgá 'bɨ Ízibiti mbá.

44 Zɨ́ mongú ngére úku ledre zɨ́ Yoséfa kɨ́dí, “Máóto yíị máa kɨ́ roko'bụmá 'bɨ mongú ngére 'bɨ káṇgá Ízibiti ba. Ledre bɨ úku go ní, 'yị bɨ nɨ óyóló'bó a ní ndaá sɨmɨ Ízibiti ona mbá wá.” 45 Zɨ́ mongú ngére ócó ịrị do Yoséfa kɨ́dí Zefanáta Panéya. Zía í'bí Aseníta nyí 'yị 'dáná éyí bɨ Potifára gɨ sɨmɨ Óno ní zɨ́ Yoséfa káa do me'bea. Zɨ́ Yoséfa gámáne sɨmɨ káṇgá 'bɨ Ízibiti mbá.

46 Sɨmɨbi 'bɨ Yoséfa nɨ kóo cí kéṛí a do sokó (30) sɨmɨ bɨ ólú sɨmɨ moko 'bɨ mongú ngére 'bɨ Ízibiti ní. Gɨ ro zía méngị moko ené, zía ólúógụné gɨ 'be 'bɨ mongú ngére ndéré kɨ́ gámáne sɨmɨ káṇgá 'bɨ Ízibiti za mbá. 47 Sɨmɨ sɨmɨbi ịnyị doa gbre (7) née ní, zɨ́ éyí mɨánu ólúógụné kɨngaya. 48 Zɨ́ Yoséfa kótrụ éyí mɨánu ga bɨ olúogụnɨ́ sɨmɨ sɨmɨbi bɨ ịnyị doa gbre (7) née sɨmɨ gara ga bɨ 'bɨ Ízibiti ní mbá do óto yée sɨmɨ gbagba ga bɨ sɨmɨ gara ga gére née. Éyí mɨánu ga bɨ olúogụnɨ́ gɨ sɨmɨ yáká ga bɨ gbaá dongá gara ga gére mɨkékeṛía mbá zía óto yée sɨmɨ a ore. 49 Zɨ́ kére ga bɨ Yoséfa yoko yée ní ídíye ṛúṛụ

† *Éyí ga bɨ nɨ ólúógụ gɨ yáká ní, míngí yáká nɨ ífi sɨmɨa ịnyị kacɨ́ sɨmɨbi bɨ ịnyị doa gbre née mbá. Kémbí a gɨ sɨmɨ éyí mɨánu bɨ ifi sɨmɨyé née do í'bí a 'be 'bɨ mongú ngére.* †† *Ngo'di: Ngo'di bɨ mongú ngére i'bí zɨ́ Yoséfa ní ini ledre gɨ sɨmɨ káa. Mongú ngére i'bí roko'bụ moko zɨ́ Yoséfa méngị moko do bi kacíne.*

ṛ́ụ́ṛụ́ káa zɨ́ sayi ga bɨ iní kotrụ yée kó'dụ́ mɨkavu ní. Éyị́ mɨ́ánu ofụ nda kóo go zɨ́a ótoómo kɨ́ ékéóto a bi gɨ zɨ́a bi ndárába ndaá lolụ wá.

50 'Dá'dá gɨ zɨ́ Mongụ́ 'bú née kɨ́ útú ne, Aseníta nyị́ 'yị 'dáná éyị́ bɨ Potifára gɨ sɨmɨ Óno ndiki kóo owụ́ go gbre zɨ́ Yoséfa. 51 Yoséfa ịfị́ ịrị owụ́ndíká ené née Manási. †
Ini Ledre gɨ sɨmɨ a kɨ́dí, “Lomo oto máa go zɨ́ma sómụ́lígị ledre 'do'dó amá kɨ́ ledre 'yị amá ga bɨ zɨ́ babá 'be ní mbá.” 52 Ịfị́ ịrị gbre owụ́ 'bɨ ené Efarayíma. ††
Ini ledre gɨ sɨmɨ a kɨ́dí sɨmɨ 'do'dó amá mbá, “Lomo oto máa go zɨ́ma étrịmá.”

53 Zɨ́ sɨmɨbi ịnyị doa gbre (7) bɨ kóo éyị́ mɨ́ánu aná sɨmɨ a kɨ́ngaya sɨmɨ Ízibiti ní ụ́kụ́ne. 54 Zɨ́ bizóró 'bɨ 'bú bɨ kóo Yoséfa uku ledre a ní tónóne tɨ́ káa zɨ́ bɨ kóo Yoséfa uku ní sɨmɨ ịrịgbére ga bɨ gbaá ro Ízibiti ní mbá. 'Bú nɨ tɨ́ bo ní, tɨ́ lá sɨmɨ káṇgá 'bɨ Ízibiti mbá éyị́ mɨ́ánu nɨ yị́ ené bo. 55 Sɨmɨ bɨ 'yị 'bɨ Ízibiti e otụlurúnɨ́ ndonyo 'bú ní, zɨ́ 'yị e tónóye íni ini zɨ́ mongụ́ ngére gɨ ro éyị́ mɨ́ánu zɨ́ye. Zɨ́ mongụ́ ngére úku ledre zɨ́ 'yị 'bɨ Ízibiti e kɨ́dí, “Ndérésé zɨ́ Yoséfa, ledre bɨ uku go zɨ́se ní, ídísé méngị wo.”

56 Sɨmɨ bɨ 'bú aṇga nda go sɨmɨ káṇgá 'bɨ Ízibiti mbá ní, zɨ́ Yoséfa úku ledre idínɨ́ mu tónó úgú kére zɨ́ 'yị 'bɨ Ízibiti e gɨ zɨ́a 'bú nɨ nda kóo go bɨsinyíne kɨ́ngaya sɨmɨ Ízibiti. 57 Zɨ́ 'yị ga bɨ gɨ sɨmɨ ngíti géyị káṇgá e ní ndɨ́sị ógụyé sɨmɨ Ízibiti ndɨ́sị úgú kére gɨ zɨ́ Yoséfa gɨ zɨ́a 'bú utú kóo go bɨsinyíne sɨmɨ káṇgá ga bɨ do sogo káṇgá ba mbá.

Lúndu Yoséfa e nderénɨ́ sɨmɨ Ízibiti

42 Sɨmɨ bɨ kóo Yakóbo úwú ledre kɨ́dí kére nɨ bo sɨmɨ Ízibiti ní, zɨ́a úku ledre zɨ́ wotị́ e kɨ́dí, “Éyị́ bɨ ndɨ́sịsé lá lúrú komosé gɨ roa ona ní 'di? 2 Máúwú ledre go kɨ́dí kére nɨ bo sɨmɨ Ízibiti. Ndérésé mu íri úgú kére zɨ́ze káa bɨ azé úyu gɨ zɨ́ 'bú.”

3 Zɨ́ lúndu Yoséfa e sokó ịnyịyé ndéréye sɨmɨ Ízibiti úgú kére. 4 Tɨ́ lá Yakóbo otoomo ené kóo Benzemúna owụ́ lúndu Yoséfa zɨ́ye ndéréye kéye wá káa bɨ ngíti ledre nɨ méngị wo ke. 5 Née ní zɨ́ owụ́ 'bɨ Yakóbo ídíye dongará 'yị ga bɨ kóo nderénɨ́ úgú kére gɨ sɨmɨ Ízibiti ní gɨ zɨ́a mongụ́ 'bú utú kóo kpá go sɨmɨ Kanána.

6 Yoséfa nɨ ne gávana 'bɨ káṇgá 'bɨ Ízibiti, ndɨ́sịne úgúóyó kére zɨ́ 'yị e. Sɨmɨ bɨ lúnduga ogụnɨ́ ní, zɨ́ye ótụ́ doyé bi do káṇgá óto úndrua. 7 Sɨmɨ bɨ ogụnɨ́ ní, geré zɨ́ Yoséfa ówo tosoyé kɨ́dí ga ba lúnduné e. Tɨ́ lá ili ené geré gɨ ro 'dódo roné zɨ́ye wá, zɨ́a ndɨ́sị ódroné zɨ́ye fú lá bɨsinyíne kɨ́dí, “Ógụsé gɨ 'da?”

Zɨ́ye úkulúgu ledre zɨ́a kɨ́dí, “Ogụzé gɨ sɨmɨ káṇgá 'bɨ Kanána, úgú kére.”

8 Abú Yoséfa owo tɨ́ toso lúnduné e go yá, lúnduga owonɨ́ eyé toso a wá. 9 Zɨ́ Yoséfa sómụ́ndíki 'duru kóo 'duru gɨ royé ní, zɨ́a úku ledre zɨ́ye kɨ́dí, “Ásé mbeze e. Ógụsé ba lúrú yéme bi bɨ útúásásé go ógụ kɨ́ okó dozé gɨ doa ní.”

10 Zɨ́ye úkulúgu ledre zɨ́a kɨ́dí, “Mongụ́ 'yị, 'yị 'bɨ moko eyí e ogụnɨ́ úgú éyị́ mɨ́ánu. 11 Azé mbá owụ́ 'bɨ kémbị́ 'yị kɨ́é'do. Ndazé ezé mbeze e wá.”

12 Yoséfa ya zɨ́ye ní, “Ṛanga, ógụsé née lúrú yéme bi bɨ útúásásé go ógụ kɨ́ okó dozé gɨ doa ní.”

13 Zɨ́ye úkulúgu ledre zɨ́a kɨ́dí, “Ndikinɨ́ 'yị 'bɨ moko eyí e sokó doa gbre (12) mbá owụ́ ya'dá e, azé mbá owụ́ 'bɨ kémbị́ 'bụ kɨ́é'do, o'do máa née ndịsị ndɨ́sị sɨmɨ Kanána. Lomo 'di'bi ngúruzé go, wo bɨ owụ́ ní nɨ cịkị zɨ́ 'bụzé 'be.”

14 Yoséfa ya zɨ́ye ní, “Tɨ́ káa zɨ́ bɨ máúku ba, ásé mbeze e. 15 Mááyí ba ógụ úwú ma'díi ledre bɨ gɨ rosé ní, togụ́ ndaá, málóbụ́ sịndɨ́ ngére 'bɨ káṇgá ba go zɨ́se. Ólụ́ógụsé gɨ ona wá 'búó togụ́ owụ́ lúndusé bɨ úkusé ledre a née ogụ go ona. 16 Sée mbá ásé ídíáká sɨmɨ sɨ́gịnị ona. Ngúrusé idí mu ndéréógụ kɨ́ lúndusé bɨ úkusé ledre a née gɨ ro zɨ́ma ówo a kɨ́dí ledre bɨ úkusé ní nɨ ma'díi. Togụ́ kenée wá málóbụ́ sịndɨ́ ngére 'bɨ káṇgá ba go zɨ́se ásé mbeze e.” 17 Zɨ́a úku ledre do óto yée mbá sɨmɨ sɨ́gịnị kɨ́ sɨ́lɨ́ ota.

18 Sɨmɨ sɨ́lɨ́ ota née, zɨ́a úku ledre zɨ́ye kɨ́dí, “Mááyí kpá 'yị óto úndru Lomo. Ledre bɨ mááyí úku a ba, ídísé méngị a gɨ ro zɨ́se ómosé. 19 Togụ́ ledre esé nɨ ma'díi, ídísé ótoómo ngúrusé sɨmɨ sɨ́gịnị ona, zɨ́ ngítí se ga gére 'dí'bi kére ndéré kɨ́e zɨ́ 'yị esé e 'be gɨ zɨ́ 'bú. 20 Zɨ́se 'dí'bi owụ́ lúndusé bɨ úkusé ledre née gɨrí ógụ kɨ́e. Mááyí ówo a kɨ́dí ledre bɨ úkusé zɨ́ma ní nɨ ma'díi. Gɨ ore, ásé ómo ufuzé sée wá.” Zɨ́ye go ṇgúṇgu ledre née.

21 Zɨ́ye tónóye ódroyé dengbɨ́ye kɨ́dí, “Ma'díi ndịsịnɨ́ 'dó'do zée gɨ ro lúnduzé. Lúrúsé aka káa zɨ́ bɨ kóo lúnduzé nɨ ndɨ́sị íni ini kɨ́ ṇgúṇgú roné zɨ́ze gɨ ro trịdrịné ní, 'dụtụzé mbílíze ngbụ́rụ́ lerị́ a mengị zée wá. Lomo i'bí 'do'dó go rozé ba.”

22 Ngúruyé bɨ kɨ́ ịrịné Rụ́bene ya zɨ́ye ní, “Máúku kóo ledre go zɨ́se kɨ́dí ndazé méngị lúnduzé née kenée wá, úwúsé esé e wá. Sáma a nda'ba dozé ba gɨ zɨ́ ledre née.” 23 Owonɨ́ eyé bɨ kɨ́dí Yoséfa owoyeme ledre bɨ yée ndịsịnɨ́ úku a ba bú ní wá. Gɨ zɨ́a togụ́ ili go úku ledre zɨ́ye yá, ngíti 'yị nɨ ógụ ne óyóló'bó a sɨmɨ tara bɨ owonɨ́ bú ní.

24 Zɨ́a óyó roné gɨ cigíye tónóne íni ini. Zɨ́a ndá'baógụné tónóne ódroné zɨ́ye. Zɨ́a 'dí'bi Simiyóna gɨ dongaráye do ódó wo do komoyé ore.

25 Zɨ́ Yoséfa úku ledre idínɨ́ léfe kére zɨ́ye sɨmɨ kombo eyé e, késị eyé e idínɨ́ ótolúgu a zɨ́ye do kére eyé e. Idínɨ́ kpá í'bí éyị́ mɨ́ánu bɨ zɨ́ye ndéréye kɨ́ ánu a kacɨ́ mɨsi'di ní. Gɨ do kacɨ́ bɨ mengịnɨ́ ledre ga gére née go zɨ́ye kenée ní, 26 zɨ́ye ịmbɨ́óto éyị́ e do dongí eyé e yóó zɨ́ye ndéréye.

27 Nda go do bi 'dú'du kɨ́ ndụlụ, zɨ́ ngúruyé líkpí tara kombo ené gɨ ro 'dí'biógụ éyị́ mɨ́ánu í'bí a zɨ́ dongí ené ní, nɨ lúrú bi káa ní, zɨ́a ndíki mɨṛɨ́ṛịrɨ́ késị ené otolugunɨ́ go sɨmɨ kombo ené. 28 Zɨ́a úku ledre zɨ́ lúnduné e kɨ́dí, “I'bílugunɨ́ mɨṛɨ́ṛịrɨ́ késị amá go zɨ́ma, lúrúsé aka nɨ bɨ sɨmɨ kombo amá ba.”

† *Manási: Ịrị ba kɨ́ tara Ébere ini ledre sɨmɨ a kɨ́dí, “Máómolígị go.”*
†† *Efarayíma: Ịrị ba kɨ́ tara Ébere ini ledre sɨmɨ a kɨ́dí, “ídí étrị mɨétrị.”*

Zɨ́ mɨmbé'deyé 'décịné zɨ́ye ndịsịyé lángbayé zɨ́ye úku ledre dongaráye kɨ́dí, “Éyị́ bɨ Lomo mengị nda zɨ́ze bɨ káa 'di?”

29 Sɨmɨ bɨ nderéogụnɨ́ go zɨ́ 'bụyé Yakóbo sɨmɨ Kanána ní, zɨ́ye lị́kpị́ ledre ga bɨ mengịnɨ́ royé íri ní mbá zɨ́a kɨ́dí, 30 “Mongụ́ 'yị bɨ sɨmɨ káṇgá 'bɨ Ízibiti íri née, mengị zée bɨsinyíne. Zɨ́a ndịsịné méngị láráze káa zɨ́ éyị́ bɨ azé mbeze e sɨmɨ káṇgá née ní ní. 31 Tɨ́ lá zɨ́ze ítí kangú zɨ́a kɨ́dí, ‘Azé yị́ ezé bɨlámá 'yị e. Ndazé ezé mbeze e wá. 32 'Bụzé ndiki zée sokó doa gbre (12) mbá owụ́ ya'dá, ngúruzé ndaá lolụ wá, wo bɨ owụ́ ní idíaká go cịkị zɨ́ 'bụzé 'be sɨmɨ Kanána.’

33 “Zɨ́a úku ledre zɨ́ze kɨ́dí, ‘Gɨ ro zɨ́ma ówo a kɨ́dí ásé bɨlámá 'yị e, ídísé ótoómo ngúru lúndusé zɨ́ma ona, zɨ́se 'dí'bi éyị́ mɨánu ndéré kɨ́e zɨ́ 'yị esé e gɨ zɨ́ 'bú. 34 Tɨ́ lá ídísé 'dí'biógụ lúndusé bɨ ambáodụ́ née gɨrí ógụ kɨ́e zɨ́ma. Mááyí ówo a kɨ́dí ndásé mbeze e wá ásé yí esé bɨlámá 'yị e. Gɨ ore mááyí ótoómo sị́lị́ma gɨ ro lúndusé zɨ́se ndịsị gámáse kɨ́ úgú éyị́ e sɨmɨ káṇgá ba ona.’ ”

35 Sɨmɨ bɨ nɨyí ndịsị léfeóyó kére gɨ sɨmɨ kombo eyé ní, zɨ́ye ndíki owụ́ kombo mɨṛíṛɨṛí késị́ eyé e sɨmɨ kombo eyé mɨkékeṛ́ịa mbá. Zɨ́ ngịrị ledre née méngị yée kɨ́ 'bụyé e mbá mɨméngị. 36 Zɨ́ 'bụyé Yakóbo úku ledre zɨ́ye kɨ́dí, “Ílisé go zɨ́ owụ́ 'bɨ amá e ụ́kụ́ye mbá? Yoséfa ndaá lolụ wá, Simiyóna ndaá lolụ kpá wá, bɨ ba ní ílisé go kpá 'dí'bi Benzemúna. Lerị́ máa nɨ nda ídí romá go cụ́ káa be 'di?”

37 Zɨ́ Rụ́bene úku ledre zɨ́ 'bụyé kɨ́dí, “Babá, ídí ótoómo wo do sị́lị́ma, mááyí lúrú bi kacɨ́ a. Togụ́ mándá'baógụ kɨ́e wá, idínɨ́ úfu owụ́ 'bɨ amá e gbre do bi kacɨ́ a.”

38 Zɨ́ Yakóbo úkulúgu ledre kɨ́dí, “Máótoómo sị́lị́ma gɨ ro Benzemúna zɨ́a útúne do kacɨ́se zɨ́se ndérése kéye sɨmɨ Ízibiti wá. Lúnduga uyunɨ́ go mbá idíaká go lá dụ́ụ́ ne. Togụ́ zɨ́se 'dí'bi wo née zɨ́a kpá úyuné yá, née go kpá umbumá gɨ zɨ́a mááyí go ngoko 'yị.”

Mɨndá'ba lúndu Yoséfa e sɨmɨ Ízibiti kɨ́ Benzemúna

43 'Bú nɨ aka fú lá méngị 'yị e kɨ́ngaya sɨmɨ káṇgá bɨ Kanána ní. 2 Sɨmɨ bɨ Yakóbo kɨ́ owụ́ 'bɨ ené e anuonzónɨ́ kére bɨ kóo ogụnɨ́ kɨ́e gɨ sɨmɨ Ízibiti ní go ní, zɨ́ Yakóbo úku ledre zɨ́ wotị́ne e kɨ́dí, “Ndá'basé mu sɨmɨ Ízibiti ndéré úgú ngíti owụ́ yata éyị́ mɨánu zɨ́ze.”

3 Zɨ́ Zụ́da úku ledre zɨ́a kɨ́dí, “Mongụ́ 'yị bɨ íri née uku kóo ledre zɨ́ze o'bụó'bụ kɨ́dí togụ́ ógụsé kɨ́ ambáodụ́se wá, ‘Útúásásé lúrú komomá wá.’ 4 Togụ́ ótoómo Benzemúna go zɨ́ze ndéréze kéye yá, mɨúgú éyị́ mɨánu nɨ ídí zɨ́ze 'diya. 5 Tɨ́ lá togụ́ ótoómo sị́lị́yị gɨ roa wá, utúasázé ndéré wá gɨ zɨ́a mongụ́ 'yị née uku kɨ́dí togụ́ ógụsé kɨ́ ambáodụ́se née wá, ‘Útúásásé lúrú komomá wá.’ ”

6 Zɨ́ Yakóbo úku ledre kɨ́dí, “Méngịsé kéyị zɨ́ma bɨsinyíne káa gɨ zɨ́ 'di, bɨ zɨ́se úku ledre zɨ́ o'do née íri kɨ́dí ngíti lúndusé nɨ bo ní?”

7 Zɨ́ye úkulúgu ledre zɨ́a kɨ́dí, “O'do née ndu'yú zée do bɨlámá mɨsi'di gɨ ro ówo ledre bɨ gɨ do bizé kɨ́ 'yị 'be 'bɨ ezé e kɨ́dí, ‘'Bụsé nɨ bo trịdrị? Ngíti lúndusé nɨ kpá bo?’ Zɨ́ze úkulúgu ledre zɨ́a kacɨ́ ndu'yú ené. Bɨ kenée ní azé ówo a bɨ kɨ́dí nɨ úku ledre yaá, ‘Idízé ógụ kɨ́ lúnduzé ní’ káa be 'di?”

8 Zɨ́ Zụ́da úku ledre zɨ́ 'bụyé kɨ́dí, “Ótoómo sị́lị́yị mu gɨ ro owụ́ née zɨ́ze ndéréze kéye úgú éyị́ mɨánu, gɨ zɨ́ wo bɨ zée kése kɨ́ owụ́ 'bɨ ezé e, azé úyu mbá gɨ zɨ́ 'bú ní. 9 Mááyí ídí máa 'yị lúrú bi kacɨ́ a. Áyí ndú'yú máa gɨ roa. Togụ́ mándá'baógụ kɨ́e óto wo kó'dụ́yị wá, mááyí go máa bɨsinyí 'yị kɨ́ngaya gɨ ro ledre ené. 10 Idí ndazé lú'bú káa zɨ́ ba wá, káa bɨ nderé andázé rozé ba go kɨ́'dí gbre.”

11 Zɨ́ 'bụyé Yakóbo úku ledre zɨ́ye kɨ́dí, “Togụ́ kenée yá, ídísé méngị ledre ba. Ídísé 'dí'bi ngíti géyị bɨlámá éyị́ ga bɨ gɨ sɨmɨ káṇgá ba gɨ ona sɨmɨ kombo esé e ndéré í'bí a zɨ́ o'do née káa do tákpásị́lí. Kpá kɨ́ éyị́ ga bɨ káa zɨ́ sụ'bụ́ mɨndonyo, tezị, kágá ụkụ́, nda kɨ́ ngíti géyị kágá ga bɨ nɨyí bo ní ndéré kɨ́e zɨ́a. 12 Ídísé 'dí'bi mɨṛíṛɨṛí késị́ mongúne gɨ ro togụ́ ógụsé go íri yá, késị́ máa wo bɨ kóna i'bílugunɨ́ zɨ́se ní, zɨ́se í'bí a. Éyị́ née kenée i'bíluyúnɨ́ née kóo mɨí'bílúyú. 13 'Dí'bisé lúndusé mu zɨ́se ịnyịsé ndá'basé zɨ́ o'do née íri. 14 Lomo bɨ kɨ́ roko'bụné kɨ́ngaya ní, idí ịdrị mɨmbé'de o'do née rosé gɨ ro zɨ́a í'dí sị́lị́ne gɨ ro lúndusé bɨ íri ní zɨ́se ndá'baógụsé kéye kɨ́ Benzemúna e mbá bɨlámáse. Togụ́ 'bɨ amá ledre go dụ́ụ́ zɨ́ owụ́ 'bɨ amá e ndịsị úyuyé yá, mengị éyị́ wá, idí mu kenée.”

15 Zɨ́ye 'dí'bi tákpásị́lí ga bɨ yemenɨ́ yée ní, kɨ́ yata mɨṛíṛɨṛí késị́ nda kɨ́ lúnduyé Benzemúna yóó zɨ́ye ndéréye sɨmɨ Ízibiti, do ndéréógụyé zɨ́ Yoséfa. 16 Sɨmɨ bɨ Yoséfa lúrú kɨ́dí 'di'biogụnɨ́ Benzemúna go ní, zɨ́a úku ledre zɨ́ 'yị bɨ ndịsị lúrú bi kacɨ́ 'be 'bɨ ené ní kɨ́dí, “'Dí'bi ya'dá ga gére née ndéré kɨ́ye zɨ́ma 'be. Zɨ́yị óṇgoónzó bangá zɨ́yị méngị éyị́ mɨánu zɨ́ze kéye kɨ́ yana kadra.”

17 Zɨ́ o'do née méngị tɨ́ ledre ga bɨ Yoséfa uku yée ní, do 'dí'bi yée 'be 'bɨ Yoséfa. 18 Sɨmɨ bɨ 'di'biotonɨ́ yée go 'dịcị́ ní, zɨ́ ngịrị méngị yée kɨ́ngaya. Zɨ́ye ndịsịyé sómụ́ ledre kɨ́dí, “'Di'biogụnɨ́ zée 'dịcị́ kɨ́ra ba goó gɨ ro ledre késị́ ga bɨ kóo otolugunɨ́ yée sɨmɨ kombo ezé sɨmɨ mɨzefị ógụ bɨ ogụzé ona ní tée. Ayí gɨ ro 'dí'bingéṛị zée zɨ́ne ndịsịné méngị láráze gɨ ro zɨ́ne 'dí'bi dongí ezé e gɨ ro zɨ́ne óto zée káa do owụ́kụlụ́ e.”

19 Née ní zɨ́ye ndéréye zɨ́ 'yị lúrú bi kacɨ́ 'be 'bɨ Yoséfa née úku ledre zɨ́a sɨmɨ bɨ nɨyí go ku mbotụ ní. 20 Zɨ́ye úku ledre zɨ́ 'yị 'bɨ moko née kɨ́dí, “Lúrú aka, ogụzé kóo go 'dá'dá ona úgú éyị́ mɨánu. 21 Sɨmɨ bɨ nderéogụzé go do bi 'dówụ́ro azé líkpí tara kombo ezé e ní, zɨ́ze ndíki késị́ ezé e otolugunɨ́ go sɨmɨ kombo ezé e. Bɨ ba ní nda'baogụzé go kɨ́e nɨ goó ba. 22 Owozé wá, togụ́ ambí otolugu késị́ máa née ne yá? Ogụzé kpá go kɨ́ yata késị́ gɨ ro úgú ngíti éyị́ mɨánu kɨ́e zɨ́ze.”

23 Zɨ́ 'yị 'bɨ moko née úku ledre kɨ́dí, “Ndásé éré ngịrị wá. Ambí owone, Lomo bɨ ndịsịsé íni ini zɨ́a kɨ́ 'bụsé e ní i'bílugu mɨṛíṛɨṛí késị́ née ba ne zɨ́se. Wo bɨ kóo úgúsé kére kɨ́e ní, mándíki kóo go cé.” Nda gɨ ore zɨ́a 'dí'biógụ Simiyóna zɨ́ye.

24 Zɨ́a 'dí'bi yée ésị yée 'dịcị́ kacɨ́ Yoséfa, í'bí iní zɨ́ye lúgu sịndíye kɨ́e. Zɨ́a kpá í'bí éyị́ mɨánu zɨ́ dongí eyé e. 25 Zɨ́ye 'dí'biógụ éyị́ ga bɨ ogụnɨ́ kɨ́ye gɨ ro í'bí a zɨ́ Yosé-

fa káa do tákpásịlị́ ní óto yée nzíyiyé gɨ zɨ́a uwúnɨ́ go kɨ́dí yée nɨyí ánu éyị́ mɨánu kɨ́ Yoséfa e.
26 Sɨmɨ bɨ Yoséfa nda'baogụ go 'be ní, zɨ́ye í'bí
tákpásịlị́ ga bɨ ogụnɨ́ kɨ́e ní zɨ́a, zɨ́ye útú ló'bụ komoyé
bi óto úndrua. 27 Zɨ́ Yoséfa ndú'yú ledre sɨmɨ sanáye
kpá kɨ́ ledre ngoko 'bụyé kɨ́dí, “Ngoko 'bụsé bɨ úkusé
ledrea zɨ́ma ona ní nɨ káa be 'di? Nɨ aka kɨ́ komoné?”
28 Zɨ́ye úkulúgu ledre zɨ́a kɨ́dí, “'Bụzé bɨ 'yị 'bɨ moko
eyí ní, nɨ bo kɨ́ komoné kɨ́ sanáne bɨlámáne.” Zɨ́ye ótú
doyé bi óto úndru a.
29 Zɨ́a lúrú bi kere, zɨ́a ónzó komoné ro Benzemúna bɨ
owú 'bɨ mbágáa ní. Zɨ́a ndú'yú yée kɨ́dí, “Née owú lún-
dusé bɨ úkusé ledre a zɨ́ma ní?” Zɨ́a ịnyịné úku ledre
kɨ́dí, “Lomo idí méngị bɨlámá ledre zɨ́yị owú 'bɨ amáa.”
30 Zɨ́ sɨmɨkozo méngị wo do komo lúndua ore zɨ́a gbúg-
buógụné sága lúrúsó'do bi bɨ née nɨ íni ini doa ní. Zɨ́a
ólụ́ne ngúcuné 'dịcị́ ené íni ini íri. 31 Zɨ́a ụ́tụ sɨmɨné do
lúgu komoné, zɨ́a ndá'balúgu roné dongaráye. Zɨ́a úku
ledre kɨ́dí, “'Dí'biógụsé éyị́ mɨánu mu.”
32 Zɨ́ye 'dí'bióto éyị́ mɨánu 'bɨ Yoséfa ngúcuné, 'bɨ lún-
duga kpá ngúcuyé, 'yị ga bɨ 'bɨ Ízibiti bɨ ndịsịnɨ́ ánu éyị́
kéye ní kpá ngúcuyé, gɨ zɨ́a 'yị 'bɨ Ízibiti e anu kotrụnɨ́
éyị́ kɨ́ 'yị 'bɨ Ébere wá, ndịsịnɨ́ lúrúcáyi 'yị 'bɨ Ébere e
mɨlúrúcáyi. 33 Otonɨ́ bi ndịsị zɨ́ lúndu Yoséfa e mbá kacɨ́
mɨndíki yée. Tónóne gɨ ro wo bɨ ndíká ní, ndéréógụné
gị ro ambáodụ́ye. Zɨ́ tarayé ịdrịne sɨmɨ bɨ lurúnɨ́ ledre
née kenée ní. 34 Ndịsịnɨ́ 'dí'bikása éyị́ mɨánu zɨ́ye gɨ do
tarabíza bɨ kó'dụ́ Yoséfa ní. Éyị́ mɨánu bɨ i'bínɨ́ zɨ́ Ben-
zemúna ní nɨ mongúne rómo 'bɨ lúnduga ga gére née
kɨ́'dí ịnyị. Née ní zɨ́ye ánu éyị́ kɨ́ éwé éyị́ do ídíye kɨ́
Yoséfa e mbá kɨ́ rokinyi.

Ledre gɨ ro mɨ́rɨ́rịrí kó'do 'bɨ Yoséfa

44 Zɨ́ Yoséfa úku ledre zɨ́ 'yị moko bɨ ndịsị lúrú bi
kacɨ́ 'be 'bɨ ené ore ní kɨ́dí, “Ídí léfe kére cị'dị́ sɨmɨ
kombo 'bɨ 'yị ga gére née útúásáne kacɨ́ roko'bụ bɨ
zɨ́ye gɨ ro ịmbị́ a ní. Zɨ́yị 'dí'bi késị́ eyé ótolúgu a zɨ́ye do
kére máa ga gére née. 2 Zɨ́yị óto kó'do amá bɨ gɨ sɨmɨ
mɨ́rɨ́rịrí késị́ ní do kére bɨ 'bɨ owú lúnduyé ní, ndro kɨ́
késị́ ené bɨ i'bí gɨ ro kére ní.” Zɨ́ 'yị 'bɨ moko née méngị
ledre ga gére née tɨ́ káa zɨ́ bɨ Yoséfa úku zɨ́a ní.
3 Akpa kɨ́ sị́ ndóndó do í'dí sịlị́ 'yị gɨ royé kɨ́ dongí
eyé e yóó do ndéréye. 4 Sɨmɨ bɨ nderénɨ́ aka kpálá ca gɨ
sɨmɨ yana gara ní, zɨ́ Yoséfa úku ledre zɨ́ 'yị 'bɨ moko bɨ
ndịsị lúrú bi kacɨ́ 'be 'bɨ ené ní kɨ́dí, “'Di'diya, ngásá
lódụ́ kacɨ́ 'yị ga bɨ gáa ba mu, togụ́ ngásá ndíki yée go
yá, ídí úku ledre zɨ́ye kɨ́dí, ‘Méngịlúgusé bɨsinyí ledre
do bi kacɨ́ bɨlámá ledre gɨ zɨ́ 'di? 5 Ba ndaá kó'do bɨ
mongú 'yị amá ndịsị éwé éyị́ sɨmɨ a zɨ́a kpá ndísị lúrú
ledre ené e sɨmɨ a ní wá? Méngịsé bɨsinyí ledre go kɨ́n-
gaya.’ ”
6 Sɨmɨ bɨ 'yị 'bɨ moko née ngasá ndiki yée ní, zɨ́a úku
ledre ga gére née zɨ́ye tɨ́ kenée. 7 Zɨ́ye úkulúgu ledre
zɨ́a kɨ́dí, “Mongú 'yị, úku lárá ledre zɨ́ze kenée gɨ zɨ́ 'di?
Zée 'yị 'bɨ moko eyí e utúasázé méngị kéyị kenée wá.
8 Lúrú aka, késị́ ga bɨ kóo ndikizé yée do kére ezé e ní,
nda'baogụzé kóo kɨ́e kú gɨ sɨmɨ káṇgá 'bɨ Kanána
í'bílúgu a zɨ́yị. Éyị́ bɨ azé nda úgu mɨ́rɨ́rịrí késị́ togú mbú
dábu gɨ 'be 'bɨ mongú 'yị eyí gɨ roa ní 'di? 9 Togú ndíki
mɨ́rɨ́rịrí kó'do née goó sɨmɨ éyị́ kacɨ́ ngúruzé, idínɨ́ geré
úfu wo 'dá'ba, zɨ́ ngítíze née ídíákáye káa do owụ́kụlụ́
sị́ sịlị́yị.”
10 Zɨ́ o'do née úku ledre kɨ́dí, “Bɨlámáne, idí mu ídí
káa zɨ́ bɨ úkusé née. Tɨ́ lá 'yị bɨ nɨyí ndíki wo kɨ́ mɨ́rɨ́rịrí
kó'do née zɨ́ne ní, nɨ ídí owụ́kụlụ́ zɨ́ma, ngítíse nɨyí
ídíáká kɨ́ ro doyé.”
11 Geré née ní zɨ́ye ịmbị́óto kombo eyé e do tónóye
líkpí tarayé. 12 Zɨ́ o'do née tónóne gámásó'do sɨmɨ éyị́
eyé e. Tonó kɨ́ ndíká ndéréógụné ro ambáodụ́ye. Zɨ́a
ndíki kó'do sɨmɨ éyị́ kacɨ́ Benzemúna bɨ ambáodụ́ ní.
13 Zɨ́ ledre née sínyíne royé bɨsinyíne, zɨ́ye tónóye lófo
bongó gɨ royé. † Zɨ́ye ékịlúgu royé do dongí eyé e
ndá'bayé 'dá'ba kɨ́'dí bɨ ịnyịnɨ́ gáa gɨ sɨmɨ gara ní.
14 Nɨyí ógụ ní, Yoséfa nɨ aka fú mɨndịsịné 'be. Zɨ́ Zúda
kɨ́ lúnduné e ógụ útúye bi kó'dụ́ a kenée. 15 Zɨ́ Yoséfa
úku ledre zɨ́ye kɨ́dí, “Éyị́ bɨ méngịsé née kenée 'di?
Ówosé esé bɨ kɨ́dí 'yị káa zɨ́ ma ba nɨ kɨ́ roko'bụ 'bɨ
lúrúndíki ledre e ní wá?”
16 Zɨ́ Zúda úkulúgu ledre zɨ́a kɨ́dí, “Mongú 'yị, azé
úku a ba kɨ́dí 'di? Azé úku a bɨ kɨ́dí azé bɨlámá 'yị e ní
lárá a káa be 'di? Lomo 'dodo ogụ lúyú ledre ezé go sá-
ga. Bɨ ba ní azé go mbá owụ́kụlụ́ eyí e, ndaá lá dụ́ụ́ wo
bɨ ndikinɨ́ kó'do zɨ́a née wá.”
17 Zɨ́ Yoséfa úkulúgu ledre zɨ́a kɨ́dí, “Éyị́ ndaá kenée
wá, lá dụ́ụ́ 'yị bɨ ndikinɨ́ kó'do zɨ́a ní nɨ ídíákáne káa do
owụ́kụlụ́ amá. Sée ga bɨ ledre esé ndaá ní, ásé ndá'ba
zɨ́ 'bụsé 'be.”
18 Née ní zɨ́ Zúda ndósoógụné gị ro Yoséfa úku ledre
zɨ́a kɨ́dí, “Mongú 'yị, máówo bú roko'bụ bɨ zɨ́yị ní nɨ
gbóo kɨ́ 'bɨ mongú ngére, ịdrị aka mɨmbé'deyí, ledre nɨ
taramá máíli úku a zɨ́yị. 19 Ndú'yú kóo zée kɨ́dí 'bụzé nɨ
aka bo kɨ́ komoné yá? Ngíti géyị lúnduzé e nɨyí kpá bo
yá? 20 Ukuluguzé kóo ledre go zɨ́yị kɨ́dí, ‘Ngoko 'bụzé nɨ
aka bo kɨ́ ambáodụ́ ené bɨ ndikinɨ́ zɨ́a do ngokoné ní.
Tɨ́ lá mongú lúndua bɨ nɨyí kéne gɨ sɨmɨ mbágá kịé'do
ní uyune. 'Bụzé iliofụ ledre owú máa née go gɨ zɨ́a bɨ nɨ
nda go lá ngúcuné gɨ sɨmɨ mbágáne ní.’
21 “Zɨ́yị úku ledre zɨ́ze kɨ́dí, idízé ógụ kɨ́ owú máa née
zɨ́yị, gɨ ro zɨ́yị lúrú wo. 22 Zɨ́ze kóo úkulúgu ledre zɨ́yị
kɨ́dí, ‘Owú née utúasá ótoómo 'bụné e wá, togú
nderéoyó roné gɨ cigí 'bụné go yá, 'bụa née nɨ geré
úyu.’ 23 Tɨ́ lá zɨ́yị úku ledre zɨ́ze kɨ́dí, 'búó togú ogụzé go
kɨ́ owú lúnduzé née yá, azé fú lúrú komoyí. 24 Sɨmɨ bɨ
nderéogụzé zɨ́ 'yị 'bɨ moko eyí bɨ 'bụzé ní, zɨ́ze úku
kúrúyị née zɨ́a.
25 “Née ní zɨ́ 'bụzé úku ledre kɨ́dí, ‘Ndá'ba ándásé rosé
mu úgú yata éyị́ mɨánu zɨ́ze.’ 26 Tɨ́ lá zɨ́ze úkulúgu ledre
zɨ́a kɨ́dí, ‘Utúasázé ndéré wá 'búó togú owú lúnduzé ba
ní nderé go kɨ́ze. Togú nderézé ngúcuzé utúasázé lúrú
komo o'do née wá 'búó togú nderézé go ndro kɨ́ owú
lúnduzé.’
27 “Zɨ́ 'bụzé úkulúgu ledre zɨ́ze kɨ́dí, ‘Ówosé bú
bɨlámáne kɨ́dí me'bemá Rayéle ndiki kóo owú e zɨ́ma
dụ́ụ́ gbre. 28 Ngúruyé ịndrị go, zɨ́ma úku ledre kɨ́dí,

† *Zɨ́ye lófo bongó gɨ royé: Lofonɨ́ bongó gɨ royé gɨ zɨ́a ndikinɨ́ kó'-
do sɨmɨ éyị́ kacɨ́ Benzemúna. Zɨ́ ledre née í'bí lerị́ royé.*

“Ma'díi bangá sinyí lófo bayi wo go kụ́rį́ kụ́rį́.” Tɨ́ bɨ kóo née ní zaá gị ba málúrú komoa wá. 29 Togụ́ 'dí'bisé kpá wo ba go gɨ zɨ́ma zɨ́ ngíti ledre ndíki wo íri yá, lerį́ bɨ ótosé romá née nɨ úfu máa gɨ zɨa mááyí go ngoko 'yị.’
30 “Bɨ née ní mongụ́ 'yị, togụ́ nda'bazé zɨ́ 'bụzé 'dáa owụ́ ba ndaá yá, bɨ 'bú owụ́ ba ofụ do 'bụa go ní, 31 zɨa ówo a yaá nda'baogụzé go ngúcuzé owụ́ née ndaá yá, nɨ geré úyu. Lerį́ bɨ nɨ ólụ́ roa née nɨ úfu wo gɨ zɨa nɨ yį́ ené go ngoko 'yị. 32 Mááyí máa 'yị lúrú bi kacɨ́ a zɨ́ma 'dí'bilúgu wo zɨ́ babá 'be kɨ́ bɨlámá sanáne. Zɨ́ma kóo go lólóbụ́ zɨ́ babá kɨ́dí, ‘Togụ́ mándá'baógụ kɨ́e wá, lúyú ledre née idí ídí 'bɨ amá za fí.’
33 “Gɨ zɨ́ kéyị née ní, máṇgúṇgú romá zɨ́yị mongụ́ 'yị, máídí ídíáká zɨ́yị ona káa do owụ́kụlụ́, owụ́ née idínɨ́ mu ndá'ba kɨ́ lúnduné. 34 Mááyí ndá'balúgu romá zɨ́ babá lárá a káa be 'di togụ́ nda'bazé kɨ́ owụ́ née wá ní? Ndá ótoómo máa zɨ́ma lúrú lerį́ bɨ nɨ ógụ ro babá gɨ zɨ́ sómụ́ ledre bɨ gɨ ro owụ́ née ní wá.”

Yoséfa 'dodo roné zɨ́ lúnduné e

45 Yoséfa utúasá ụ́tụ sɨmɨné do komo 'yị moko ga bɨ mɨtóroyé kó'dụ́ a ore ní wá, zɨa úku ledre kɨ́ kúrúne 'dága kɨ́dí, “'Yị e idínɨ́ ólụ́ógụ gɨ do komoné gɨ ona mbá sága.” Née ní sɨmɨ bɨ 'yị e olụ́ogụnɨ́ ní, zɨa úku ledre gɨ do biné zɨ́ lúnduné e. 2 Zɨa útúne íni ini kɨ́ kúrúne 'dága zɨ́ 'yị 'bɨ Ízibiti e úwú doa. Zɨ́ 'yị ga bɨ 'be 'bɨ mongụ́ ngére ní úwú ledre máa née.
3 Zɨ́ Yoséfa úku ledre zɨ́ lúnduné e kɨ́dí, “Ba máa Yoséfa, lúndusé. Babá nɨ aka tɨ́ kɨ́ komoné?” Tɨ́ lá lúnduga utúasánɨ́ úkulúgu ledre zɨa wá, gɨ zɨ́ ngịrị a bɨ nɨ kó'dụ́ye née.
4 Zɨ́ Yoséfa úku ledre zɨ́ lúnduné e kɨ́dí, “Ídísé ndósoógụ gbóo romá.” Sɨmɨ bɨ ndoso ogụnɨ́ ní, zɨa úku ledre zɨ́ye kɨ́dí, “Ba máa Yoséfa lúndusé bɨ kóo úgúóyósé zɨ́ 'yị 'bɨ Ízibiti e ní. 5 Bi ndaá sínyí rosé zɨ́ mɨmbé'desé ésịne rosé gɨ zɨa bɨ kóo úgúóyósé máa ní wá. Lomo 'di'biogụ máa ne 'dá'dá yáa gɨ ro yómo 'yị e. 6 Gɨ zɨa ba aka lá dụ́ụ́ gbre sɨmɨbi 'bɨ 'bú bɨ utú do 'yị e ní. Sɨmɨbi nɨ aka 'dá'dá ịnyị (5), 'yị ó'do éyį́ gɨ ro 'dí'biógụ éyį́ mɨánu ndaá. 7 Lomo 'di'biogụ máa ne zɨ́se 'dá'dá yána gɨ ro yómo sée gɨ sɨmɨ bizóró ba, gɨ ro zɨ́se ídíse kɨ́ bulúndusé e trịdrị.
8 “'Dí'biógụsé esé máa ona se wá, yį́ ené Lomo. Oto máa go zɨ́ma ídíma mongụ́ 'yị lúrú bi kacɨ́ mongụ́ ngére kɨ́ 'yị 'bɨ 'be 'bɨ ené e mbá, kpá kɨ́ roko'bụ zɨ́ma do 'yị e kɨ́ éyį́ ga bɨ sɨmɨ Ízibiti ona ní mbá.
9 “Bɨ ba ní ịnyịsé mu zɨ́se ndá'basé zɨ́ babá úku ledre zɨa kɨ́dí, ‘Ba ledre bɨ wotíyị Yoséfa uku ní. Lomo oto máa go zɨ́ma ídíma ngére do Ízibiti e mbá. Ídí mu ógụ 'diya zɨ́ma yána. 10 Áyí ógụ ndísị sɨmɨ ịrịgbére bɨ Gósene ní gɨ ro zɨ́yị ídíyị dongáma. Yíị, owụ́ 'bɨ eyį́ e kɨ́ bulúnduyį́ e kɨ́ bangá eyį́ e nda kɨ́ ngíti géyị éyį́ eyį́ ga bɨ 'bɨ 'be ní mbá. 11 Mááyí lúrú bi kacɨ́se íri, gɨ zɨa sɨmɨbi 'bɨ mongụ́ 'bú bɨ utú do 'yị e ba nɨ aka 'dá'dá 'dényé sɨmɨbi ịnyị (5). Káa bɨ sée kɨ́ 'yị 'bɨ 'be 'bɨ esé e nda kɨ́ ngíti géyị éyį́ esé e ásé úyu gɨ zɨ́ 'bú ke.’
12 “Lúrúsé go cụ́ kɨ́ rosé, lúndumá Benzemúna owo kpá go kɨ́dí ma'díi máa Yoséfa mándísị ódro zɨ́se ba tɨ́ máa. 13 Ndérésé mu zɨ́se lịkpị́ ledre roko'bụ bɨ mááyí kɨ́e do 'yị 'bɨ Ízibiti e kɨ́ ledre ga bɨ lúrúsé yée yána cụ́ kɨ́ komosé ní zɨ́ babá. Zɨ́se 'dí'biógụ wo zɨ́ma yána 'diya.”
14 Zɨa ịnyịné fáka lúnduné Benzemúna zɨa íni ini roa, zɨ́ Benzemúna kpá fáka wo íni ini roa. 15 Zɨa ndéréne kɨ́ fáka lúnduné e kɨ́ ndísị íni ini royé. Gɨ do kacɨ́ a née ní zɨ́ lúnduga nda tónóye ódroyé zɨa.
16 Sɨmɨ bɨ sanda ndéréogụ zɨ́ mongụ́ ngére kɨ́dí, lúndu Yoséfa ogụnɨ́ go ní, zɨ́ mongụ́ ngére kɨ́ 'yị ené e ídíye mbá kɨ́ rokinyi. 17 Zɨ́ mongụ́ ngére úku ledre zɨ́ Yoséfa kɨ́dí, “Ídí úku ledre zɨ́ lúnduyį́ e, ‘Ịmbị́ótosé éyį́ e mu do dongí esé e, zɨ́se ndá'balúgu rosé sɨmɨ káṇgá 'bɨ Kanána. 18 Idínɨ́ 'dí'biógụ 'bụyį́ kɨ́ 'yị 'be 'bɨ esé e mbá zɨ́ma yána. Mááyí í'bí bɨlámá bi zɨ́ye sɨmɨ Ízibiti ona, gɨ ro zɨ́ye kpá ndísị ánu bɨlámá éyį́ bɨ 'bɨ káṇgá ba.’
19 “Ídí kpá úku ledre zɨ́ye idínɨ́ 'dí'bi arabíya gɨ sɨmɨ Ízibiti gɨ ona kpa gɨ ro 'dí'bi me'beyé e kɨ́ owụ́ e, zɨ́ye 'dí'biútú 'bụyį́ gɨrí ógụ kɨ́e. 20 Ndásé sómụ́ ledre éyį́ e wá, gɨ zɨa bɨlámá éyį́ ga bɨ sɨmɨ Ízibiti ona ní, nɨyí ídí mbá 'bɨ esé.”
21 Née ní zɨ́ owụ́ 'bɨ Yakóbo e méngị tɨ́ ledre ga bɨ mongụ́ ngére uku zɨ́ye ní. Zɨ́ Yoséfa í'bí arabíya zɨ́ye kɨ́ éyį́ mɨánu bɨ nɨyí ánu a do mɨsi'di ní tɨ́ káa zɨ́ bɨ mongụ́ ngére úku ledre a zɨa ní. 22 Zɨ́ Yoséfa í'bí mɨkánda bongó zɨ́ye kacɨ́ye cé. Tɨ́ lá zɨa í'bí 'bɨ Benzemúna bongó ịnyị kɨ́ mɨṛíṛịrí késį́ míya ota (300). 23 Zɨa í'bí kása éyį́ e káa zɨ́ ga ba zɨ́ 'bụné, ya'dá dongí e sokó (10) mbá kɨ́ bɨlámá éyį́ ga bɨ gɨ sɨmɨ Ízibiti ore ní doyé, mbágá dongí e kpá sokó mbá kɨ́ kére e, ambata e nda kɨ́ ngíti géyị éyį́ mɨánu bɨ 'bụa nɨ ánu a kacɨ́ mɨsi'di ní doyé. 24 Zɨa í'bí mɨsi'di zɨ́ lúnduné e zɨ́ye ndéréye. Zɨ́ Yoséfa úku ledre zɨ́ye sɨmɨ bɨ nɨyí go ndéré ní kɨ́dí, “Ndásé ndéré kɨ́ ófụ́ do mɨsi'di wá.”
25 Zɨ́ye ịnyịyé gɨ sɨmɨ Ízibiti ndá'bayé zɨ́ 'bụyé Yakóbo sɨmɨ káṇgá 'bɨ Kanána. 26 Zɨ́ye úku ledre zɨ́ 'bụyé kɨ́dí, “Yoséfa nɨ bo trịdrị. Nɨ ne kɨ́ roko'bụ zɨ́ne do káṇgá bɨ Ízibiti ní mbá.” Zɨ́ Yakóbo ndísịné ónzó komoné gɨ zɨa ṇgúṇgu ené kóo ledre eyé née wá. 27 Tɨ́ lá sɨmɨ bɨ lịkpɨ́nɨ́ ledre ga bɨ Yoséfa 'dicí yée mbá zɨa ní, nda sɨmɨ bɨ lurú arabíya ga bɨ Yoséfa kasa yée gɨ ro do 'dí'bi wo gɨrí sɨmɨ a ní, zɨ́ lomo ro 'bụyé Yakóbo ndá'baógụné roa. 28 Zɨ́ Yakóbo úku ledre kɨ́dí, “Ma'díi, máṇgúṇgu go. Owụ́ 'bɨ amá Yoséfa nɨ bo trịdrị. Mááyí ógụ ndéré lúrú wo 'dá'dá zɨ́ma kɨ́ úyumá.”

Yakóbo nderé sɨmɨ Ízibiti

46 Née ní zɨ́ Yakóbo kókụ́ éyį́ ené e mbá, nda sɨmɨ bɨ nderéogụ sɨmɨ Bɨ́rịsába ní, zɨa 'dáná éyį́ zɨ́ Lomo bɨ kóo 'bụa Isáka ndịsị óto úndrua ní ore.
2 Nda go kɨ́ nduḷụ, zɨ́ Lomo 'dódo roné zɨ́ Yakóbo sɨmɨ 'duru do úku ledre zɨa kɨ́dí, “Yakóbo.”
Zɨa úkulúgu ledre zɨa kɨ́dí, “Ɨ́ɨ́ Ngére.”
3 Zɨ́ Lomo úku ledre zɨa kɨ́dí, “Mááyí Lomo bɨ kóo 'bụyį́ ndịsị óto úndrua ní. Ngịrị ndaá méngị yíị kɨ́ ndéré sɨmɨ Ízibiti wá, gɨ zɨa mááyí ógụ í'bí úndru zɨ́yị, zɨ́yị ndíkiógụ tú'dụ́ ṛíkį́ sį́ do 'yịma'dí e íri. 4 Mááyí 'díyịóto yíị gị sɨmɨ Ízibiti. Zɨ́ma kpá 'dí'bilúgu yíị gɨrí. Áyí úyu do sį́lį́ mbigí wotíyị Yoséfa.”

5 Zɨ́ Yakóbo ínyịné gɨ sɨmɨ́ Bíríṣába gɨ ore, zɨ́ owú 'bɨ́ éné e 'dí'bi wo kɨ́ 'yị 'bɨ́ 'be 'bɨ́ eyé e mbá sɨmɨ́ arabíya bɨ́ mongú ngére i'bí gɨ ro do 'dí'bi wo kɨ́e ní. 6 Zɨ́ye kpá 'dí'bi za bangá eyé e kɨ́ éyí eyé ga bɨ́ 'bɨ́ 'be ga bɨ́ ndikiɲɨ́ sɨmɨ́ káṇgá bɨ́ Kanána ní, zɨ́ye ndéréye sɨmɨ́ Ízibiti. Zɨ́ Yakóbo 'dí'bi bulúnduné e mbá kɨ́ne. 7 Zɨ́a 'dí'bi wotíne e, bulúnduné ga bɨ́ owú ya'dá e ní, kɨ́ nyíne e, teténe e mbá sɨmɨ́ Ízibiti.

8 'Yị ga bɨ́ 'bɨ́ Yakóbo nderé kɨ́ye sɨmɨ́ Ízibiti ní, nɨyí, Rúbene owúndíká ené, 9 Wotí Rúbene nɨyí 'bɨ́ eyé, Anóka, Pálụ, Ézorono nda kɨ́ Karamí. 10 Simiyóna, wotíga nɨyí 'bɨ́ eyé, Zemụwéle, Zamína, Oyáda, Zakíni, Zóra, nda Sálo wo bɨ́ mbágáa 'bɨ́ ené nyí 'yị 'bɨ́ Kanána ní. 11 Lévị, wotíga nɨyí 'bɨ́ eyé, Geresóna, Káta, kɨ́ Miráré. 12 Zúda, wotíga nɨyí 'bɨ́ eyé, Éra, Onána, Séla, Peréze nda kɨ́ Zéra. (Éra e kɨ́ Onána uyuɲɨ́ 'bɨ́ eyé cịkị sɨmɨ́ Kanána.) Owú 'bɨ́ Peréze 'bɨ́ eyé, Ézorono e kɨ́ Amúlụ. 13 Isakára, wotíga nɨyí 'bɨ́ eyé, Tóla, Púwa, Zasúba nda kɨ́ Simaróna. 14 Zebụlúna, wotíga nɨyí 'bɨ́ eyé, Seréda, Elóna, Zaléle.

15 Sɨmɨ́ bɨ́ Léya ndiki owú ga gére née zɨ́ Yakóbo sɨmɨ́ Padána Aráma ní, zɨ́a ndíki owúkára dongaráye kɨ́é'do kɨ́ ịrịné Dína. Owú ga gére née nɨyí kóo mbá cí kérí a doa sokó doa ota (33). 16 Gáda, wotíga nɨyí 'bɨ́ eyé, Zefóna, Ági, Súni, Ezebóno, Éri, Aródi, nda kɨ́ Aréli. 17 Aséra, wotíga nɨyí 'bɨ́ eyé, Imána, Isáva, Isívi, nda kɨ́ Beríya. Ịrị lémịyé Séra. Owú 'bɨ́ Beríya 'bɨ́ eyé, Ebére e kɨ́ Malakéle.

18 Ga ba ịrị owú ga bɨ́ Yakóbo ndikiɲɨ́ yée kɨ́ Zílifa kára 'yị 'bɨ́ moko bɨ́ Labána i'bí wo zɨ́ nyíne Léya ní. Nɨyí 'bɨ́ eyé mbá sokó doa ịnyị doa kérí (16). 19 Wotí Yakóbo ga bɨ́ gɨ sɨmɨ́ Rayéle ní, nɨyí dụú gbre, Yoséfa e kɨ́ Benzemúna. 20 Nda sɨmɨ́ Ízibiti íri, zɨ́ Aseníta, nyí Potifára 'yị 'dáná éyí bɨ́ gɨ sɨmɨ́ Óno ní, ndíki Manási e kɨ́ Efarayíma zɨ́ Yoséfa. 21 Wotí Benzemúna nɨyí 'bɨ́ eyé, Béla, Béka, Asebéla, Géra, Námana, Éyị, Rósa, Mupíma, Apíma nda kɨ́ Aráda.

22 Ga ba 'bɨ́ eyé bulúndu Yakóbo ga bɨ́ gɨ sɨmɨ́ Rayéle ní, nɨyí mbá sokó doa eso (14). 23 Wotí Dána nɨ 'bɨ́ ené, Ụsíma. 24 Wotí Nafatáli nɨyí 'bɨ́ eyé, Zazéle, Gúni, Zezére nda kɨ́ Siléma.

25 Ga ba 'bɨ́ eyé bulúndu Yakóbo ga bɨ́ gɨ sɨmɨ́ Bíla bɨ́ owúkára 'yị 'bɨ́ moko bɨ́ Labána i'bí zɨ́ nyíne Rayéle ní, nɨyí mbá ịnyị doa gbre (7).

26 Bulúndu Yakóbo ga bɨ́ nderéniɲɨ́ kɨ́ Yakóbo sɨmɨ́ Ízibiti ní, nɨyí mbá cí ota doa ịnyị doa kérí (66). Oloniɲɨ́ kará 'bɨ́ owú e wá. 27 Nda kɨ́ owú 'bɨ́ Yoséfa ga bɨ́ ndiki yée gbre sɨmɨ́ Ízibiti ní, zɨ́ owú ga bɨ́ sí sịndí Yakóbo ní ídíye mbá cí ota doa sokó (70).

Yakóbo e nderéogụniɲɨ́ sɨmɨ́ Gósene

28 Yakóbo kasaokpó Zúda 'dá'dá zɨ́ Yoséfa sɨmɨ́ Ízibiti gɨ ro zɨ́a ógụné sóngó yée sɨmɨ́ gara bɨ́ Gósene ní. Sɨmɨ́ bɨ́ nderéogụniɲɨ́ nda goó sɨmɨ́ Gósene ní, 29 zɨ́ Yoséfa ékíne sɨmɨ́ arabíya ené ndéréne sɨmɨ́ Gósene sóngó 'bụné Yakóbo. Sɨmɨ́ bɨ́ ndikíniɲɨ́ ní, zɨ́ Yoséfa fáka 'bụné, zɨ́a íni ini kɨ́ngaya.

30 Zɨ́ Yakóbo úku ledre zɨ́ Yoséfa kɨ́dí, "Bɨ́ ba ní, abú máúyu yá máúyu sara íri, málúrú komoyí go, máówo go kɨ́dí áyí bo trịdrị."

31 Née ní zɨ́ Yoséfa úku ledre zɨ́ lúnduné e kɨ́ 'yị ga bɨ́ 'bɨ́ 'bụné e ní mbá kɨ́dí, "Nɨ́ mɨ́útúásáne zɨ́ma ndéréma úku ledre zɨ́ mongú ngére kɨ́dí, 'Lúndumá e kɨ́ 'yị ga bɨ́ 'bɨ́ babá ní ogụniɲɨ́ gɨ sɨmɨ́ Kanána go zɨ́ma ona. 32 Nɨyí yí eyé 'yị úlú bangá e, 'di'biogụniɲɨ́ kábịríkị e, ína e, ítí e kɨ́ ngíti géyị éyí eyé e go mbá kɨ́ye.' 33 Sɨmɨ́ bɨ́ mongú ngére ndolo sée go ndu'yú sée kɨ́dí, 'Moko esé nɨ 'díya yá?' 34 Ídísé úkulúgu ledre zɨ́a kɨ́dí, 'Azé yí ezé 'yị úlú bangá e kú gɨ do owúze káa zɨ́ bɨ́ kóo mɨ́ngburoko 'yị ezé e ndịsịniɲɨ́ méngị a ní.' Gɨ ore nɨ́ ótoómo sée zɨ́se ndísịsé sɨmɨ́ ịrịgbére bɨ́ Gósene ní, gɨ zɨ́a 'yị ga bɨ́ 'bɨ́ Ízibiti ní, iliniɲɨ́ ndísị kótrụ royé kɨ́ 'yị úlú bangá e wá."

47 Zɨ́ Yoséfa ndéréne úku ledre zɨ́ mongú ngére, kɨ́dí, "Babá kɨ́ lúndumá e ogụniɲɨ́ go gɨ sɨmɨ́ Kanána ona. 'Di'biogụniɲɨ́ kábịríkị e, ína e, ítí e kɨ́ ngíti géyị éyí eyé e go mbá kɨ́ye sɨmɨ́ ịrịgbére bɨ́ Gósene ní."

2 Yoséfa 'di'biutú lúnduné ga bɨ́ ịnyị (5) née ndéré 'dódo yée zɨ́ mongú ngére.

3 Zɨ́ mongú ngére ndú'yú yée kɨ́dí, "Ndísịsé méngị moko 'di?"

Zɨ́ye úkulúgu ledre zɨ́a kɨ́dí, "Mongú 'yị, azé yí ezé 'yị úlú bangá e cé káa zɨ́ 'bɨ́ bulúnduzé e ní. 4 Ogụzé go ndísị ca sɨmɨ́ káṇgá ba ona, gɨ zɨ́a mongú 'bú utú go bɨsinyíne sɨmɨ́ káṇgá 'bɨ́ Kanána, éyí bɨ́ zée kɨ́ bangá ezé e zɨ́ze ánu a ní ndaá lolụ wá. Bɨ́ ba ní ṇguṇgúzé rozé zɨ́yị, ídí ṇgúṇgu a zɨ́ze ndísịzé sɨmɨ́ Gósene ona."

5 Zɨ́ mongú ngére úku ledre zɨ́ Yoséfa kɨ́dí, "'Bụyí e kɨ́ lúnduyí e ogụniɲɨ́ go zɨ́yị, 6 káṇgá 'bɨ́ Ízibiti nɨ́ do síllíyị, ídí óto 'bụyí e kɨ́ lúnduyí e idíniɲɨ́ ídí sɨmɨ́ bɨlámá bi bɨ́ Gósene ní. Togú lúrú ngíti géyị 'yị e nɨyí bo dongaráye bɨ́ nɨyí mɨ́útúásáye ní, ídí óto yée zɨ́ye ndísịyé lúrú bi kacɨ́ bangá amá e."

7 Née ní zɨ́ Yoséfa 'dí'biógụ 'bụné Yakóbo 'dódo wo zɨ́ mongú ngére. Gɨ do kacɨ́ bɨ́ Yakóbo í'bí mandá zɨ́ mongú ngére ní, 8 zɨ́ mongú ngére ndú'yú wo kɨ́dí, "Sɨmɨbi eyí nɨ́ goó ndu?"

9 Zɨ́ Yakóbo úkulúgu ledre zɨ́a kɨ́dí, "Sɨmɨbi amá nɨ́ go mbá míya kíé'do doa cí kérí a doa sokó (130). Sɨmɨbi amá ndaá za káa zɨ́ 'bɨ́ bulúndumá e wá. Tɨ́ lá mándísị yéme romá wá, mágámá lící romá go kɨ́ngaya gɨ zɨ́ 'do'dó." 10 Zɨ́ Yakóbo í'bí mandá zɨ́ mongú ngére, zɨ́a ínyịné yóó ókpóne.

11 Née ní zɨ́ Yoséfa í'bí bɨlámá bi zɨ́ 'bụné e kɨ́ lúnduné e ndísịyé sɨmɨ́ a sɨmɨ́ Ízibiti, do bɨlámá bi gbóo kɨ́ gara bɨ́ kɨ́ ịrịné Ramasé † káa zɨ́ bɨ́ mongú ngére uku ní. 12 Zɨ́ Yoséfa í'bíógụ éyí mɨ́ánu zɨ́ 'bụné e kɨ́ lúnduné e kɨ́ 'yị ga bɨ́ 'be 'bɨ́ eyé e ní zɨ́a útúásáne kacɨ́ye kɨ́ owú e mbá.

Mongú 'bú utú sɨmɨ́ Ízibiti

13 Éyí mɨ́ánu ndaá lolụ kóo zɨ́ 'yị e sɨmɨ́ káṇgá e mbá wá gɨ zɨ́a 'bú utú go bɨsinyíne kɨ́ngaya, gɨ zɨ́ kéyị née zɨ́ roko'bụ 'yị 'bɨ́ Ízibiti kɨ́ Kanána úkúne goó mɨ́úkú gɨ zɨ́ 'bú. 14 Zɨ́ Yoséfa 'dó'dúyóko késí ga bɨ́ ugúniɲɨ́ kére kɨ́e

† *Ramasé: Mongú gara bɨ́ Ramasé nɨ́ sɨmɨ́ káṇgá bɨ́ Gósene ní.*

sɨmɨ káṇgá 'bɨ Ízibiti kɨ́ káṇgá 'bɨ Kanána ní mbá, zɨ́a 'dí'bi késị́ née ndéré kɨ́e óto a 'be 'bɨ mongṵ́ ngére.
15 Sɨmɨ bɨ késị́ ụkṵ́ gɨ zɨ́ 'yị 'bɨ Ízibiti e kɨ́ 'yị 'bɨ Kanána e go ní, zɨ́ 'yị 'bɨ Ízibiti e ógụyé zɨ́ Yoséfa do úku ledre zɨ́a kɨ́dí, "Í'bí éyị́ mɨánu mu zɨ́ze. Azé go úyu gɨ zɨ́ 'bú. Késị́ ụkṵ́ gɨ zɨ́ze go."
16 Zɨ́ Yoséfa úkulúgu ledre zɨ́ye kɨ́dí, "Ídísé ógụ kɨ́ bangá e esé zɨ́ma, zɨ́ma í'bí éyị́ mɨánu doa zɨ́se togṵ́ késị́ esé ụkṵ́ go mbá ní." 17 Née ní zɨ́ye 'dí'biógụ bangá eyé e zɨ́ Yoséfa, zɨ́a í'bí éyị́ mɨánu zɨ́ye do usáni eyé e, kábịṛíkị eyé e, ína eyé e ịtị́ eyé e, kpá dongí eyé e. Sɨmɨ Sɨmɨbi máa née ní zɨ́ Yoséfa ndịsịné í'bí éyị́ mɨánu zɨ́ye do bangá eyé e.
18 Sɨmɨ bɨ sɨmɨbi née ụkṵ́ go ní, zɨ́ 'yị e kpá ógụyé zɨ́ Yoséfa úku ledre zɨ́a kɨ́dí, "Mongṵ́ 'yị, utúasázé ótoécị ledre gɨ zɨ́yị wá. Késị́ ezé e kɨ́ bangákụlṵ́ ezé e nɨyí go mbá 'bɨ eyí. Owṵ́ éyị́ bɨ idíaká cúku'dée káa gɨ ro zɨ́ze í'bí a zɨ́yị ní ndaá lolụ wá. Odụ éyị́ ga bɨ idíakáɨ́ go lá dụṵ́ kụṛụ'bụzé kɨ́ gbékpị́ káṇgá bɨ zɨ́ze ní. 19 Azé úyu zɨ́ káṇgá ezé e sínyíye tɨ́ do komoyí káa gɨ ro 'di? Azé úgúóyó kụṛụ'bụzé kɨ́ káṇgá ezé e zɨ́yị gɨ ro éyị́ mɨánu, zɨ́ze ídíze kɨ́ káṇgá ezé e mbá owṵ́kụlṵ́ 'bɨ mongṵ́ ngére. Zɨ́yị í'bí kúfú zɨ́ze gɨ ro zɨ́ze 'díyị́ a bɨ nɨ óto zée zɨ́ze ídíze trịdrị kpá káa bɨ 'yị bɨ zɨ́a ndịsịné sɨmɨ káṇgá née ndaá lolụ wá."
20 Zɨ́ Yoséfa úgú bi ga bɨ sɨmɨ Ízibiti ní mbá zɨ́ mongṵ́ ngére. 'Yị 'bɨ Ízibiti e ugúoyónɨ́ bi eyé go mbá, gɨ zɨ́a 'bú mengị nda kóo yée go kɨ́ngaya. Bi ga bɨ sɨmɨ Ízibiti ore ní mbá nda goó 'bɨ mongṵ́ ngére. 21 Zɨ́ Yoséfa óto 'yị e zɨ́ye ídíye go mbá owṵ́kụlṵ́ 'bɨ mongṵ́ ngére 'bɨ Ízibiti. 22 Odụ 'yị ga bɨ kóo ugú bi eyé wá ní dụṵ́ 'yị 'dáná éyị́ e, † gɨ zɨ́a mongṵ́ ngére ndịsị kóo í'bí sáká éyị́ 'bɨ mɨánu zɨ́ 'yị 'dáná éyị́ e kacɨ́ kadra mbá. Éyị́ mɨánu máa bɨ kóo gɨ zɨ́ mongṵ́ ngére ní, ndịsị kóo ásá kɨ́ye. Née sị́ ledre bɨ ugúoyónɨ́ bi eyé e gɨ zɨ́a wá ní.
23 Zɨ́ Yoséfa úku ledre zɨ́ 'yị e kɨ́dí, "Bɨ ba ní máúgú sée kɨ́ bi esé e go mbá zɨ́ mongṵ́ ngére. Kúfú nɨ goó ba zɨ́se ó'do a yáká esé e. 24 Tɨ́ lá sɨmɨ bɨ sịndị́ kadra 'bɨ 'dí'biógụ éyị́ gɨ yáká ogụ go ní, zɨ́se ífi sɨmɨ a ịnyị. Kémbị́ a gɨ sɨmɨ ịnyị née zɨ́se í'bí a zɨ́ mongṵ́ ngére. Zɨ́ ngítí a ídíne káa do kúfú kɨ́ éyị́ mɨánu zɨ́se kɨ́ 'yị 'bɨ 'be 'bɨ esé e."
25 Zɨ́ye úkulúgu ledre kɨ́dí, "Mongṵ́ 'yị, yómo trịdrịzé go. Azé kɨ́ rokinyi zɨ́ze ídíze káa do owṵ́kụlṵ́ e zɨ́ mongṵ́ ngére."
26 Née ní zɨ́ Yoséfa óto ledre née zɨ́a ídíne káa do lorụ gɨ ro bi ga bɨ sɨmɨ Ízibiti ní kɨ́dí kɨ́é'do gɨ sɨmɨ ịnyị (5) 'bɨ éyị́ ga bɨ nɨyí 'dí'biógụ a gɨ yáká ní, nɨ ídí 'bɨ mongṵ́ ngére. Lorụ née nɨ fú lá kenée gị karaba. Bi bɨ ngárá ndaá 'bɨ mongṵ́ ngére wá ní, dụṵ́ bi 'bɨ 'yị 'dáná éyị́ e.
27 Sɨmɨ sịndị́ kadra máa née ní zɨ́ Isɨréle e óto 'be 'bɨ eyé sɨmɨ Ízibiti sɨmɨ ịrɨgbére bɨ Gósene ní. Zɨ́ye ndíki tṵ́'dṵ́ éyị́ e íri, do étrɨyé zɨ́ye ídíye tṵ́'dṵ́.
28 Yakóbo ndịsị kóo sɨmɨ Ízibiti íri kɨ́ sɨmɨbi sokó doa ịnyị doa gbre (17). Sɨmɨbi bɨ Yakóbo mengị ní, nɨ kóo mbá míya kɨ́é'do cị́ gbre doa ịnyị doa gbre (147). 29 Sɨmɨ bɨ sịndị́ kadra nɨ go gbóo zɨ́ Yakóbo úyuné ní, zɨ́a ndólo Yoséfa úku ledre zɨ́a kɨ́dí, "Togṵ́ 'búma nɨ tɨ́ doyí ídí óto sị́lị́yị ro kótóma zɨ́yị lólóbṵ́ zɨ́ma yaá née utúasá óto máa sɨmɨ Ízibiti ona wá. 30 Sɨmɨ bɨ togṵ́ máúyu go ní, ídí ndéré óto umbumá kɨ́'dí bɨ otonɨ́ bulúndumá e ní."
Zɨ́ Yoséfa úkulúgu ledre zɨ́a kɨ́dí, "Mááyí méngị a káa zɨ́ bɨ úku ní."
31 Zɨ́ Yakóbo úku ledre zɨ́a kɨ́dí, "Ídí lólóbṵ́ gɨ ro zɨ́ma ówo a." Nda née ní zɨ́ Yoséfa lólóbṵ́ zɨ́a, zɨ́ Yakóbo ótṵ́ doné bi gɨ do ṛangba ené íni ini zɨ́ Lomo.

Yakóbo i'bí úndru zɨ́ Manási e kɨ́ Efarayíma

48 Nda gɨ do kacɨ́ ngíti géyị sịndị́ kadra e zɨ́ sanda ndéréne zɨ́ Yoséfa kɨ́dí, "'Bụyị́ nɨ kɨ́ ndíyá kɨ́ngaya." Zɨ́ Yoséfa 'dí'bi wotíne ga bɨ gbre, Manási e kɨ́ Efarayíma ní kpa kɨ́ne. 2 Sɨmɨ bɨ ukunɨ́ ledre zɨ́ Yakóbo kɨ́dí, "Wotíyị Yoséfa ogụ go lúrú yíị ní," zɨ́a ó'bụ roné ínyịné ndịsịné tara ṛangba 'dága.
3 Zɨ́ Yakóbo úku ledre zɨ́ Yoséfa kɨ́dí, "Lomo bɨ kɨ́ roko'bụné kɨ́ngaya ní 'dodo kóo roné zɨ́ma sɨmɨ Lúzụ sɨmɨ káṇgá bɨ Kanána ní, zɨ́a kóo í'bí úndru zɨ́ma, 4 zɨ́a úku ledre zɨ́ma kɨ́dí, 'Mááyí óto yíị zɨ́yị étrịyí kɨ́ngaya, zɨ́ bulúnduyí e ndíkiógụ ṛíkí sí do 'yịma'dí e. Mááyí karanée í'bí káṇgá ba zɨ́yị kɨ́ bulúnduyí ga bɨ nɨyí ógụ gɨ do kacɨ́yị ní za fí, zɨ́a ídíne káa do 'bɨ eyé.'
5 "Bɨ ba ní wotíyị ga bɨ ndikinɨ́ yée zɨ́yị gbre sɨmɨ káṇgá 'bɨ Ízibiti ona 'dá'dá zɨ́ma kɨ́ ógụmá zɨ́yị sɨmɨ káṇgá 'bɨ Ízibiti ní, nɨyí go ógụ ídí wotíma e, Efarayíma e kɨ́ Manási. Nɨyí go ógụ ídí zɨ́ma káa zɨ́ Rúbene e kɨ́ Simiyóna bɨ nɨyí wotíma e ní. 6 Owṵ́ ga bɨ gɨ do kacɨ́ye ní, nɨyí nda ídí go 'bɨ eyí e. Éyí síl bɨ nɨyí ógụndíki a ní, nɨ ógụ gɨ zɨ́ Manási e kɨ́ Efarayíma. 7 Ledre nɨ gɨ ro mbágáyị káa. Sɨmɨ bɨ máínyị gɨ sɨmɨ Padána zɨ́ Rayéle úyuné do mɨsi'di sɨmɨ káṇgá 'bɨ Kanána ní, zɨ́a kóo í'bí mongṵ́ sómṵ́ ledre zɨ́ma. Efaráta bɨ ndịsịnɨ́ kpá ndólo a Beteléme ní nɨ aka yí ené kóo gbála, zɨ́ze kóo óto wo cịkị do mɨsi'di ore."
8 Sɨmɨ bɨ Yakóbo lurú wotí Yoséfa ga gére ní, zɨ́a ndúndu'yú kɨ́dí, "Owṵ́ ga gére née náambi e?"
9 Zɨ́ Yoséfa úkulúgu ledre zɨ́ 'bụné kɨ́dí, "Babá, née owṵ́ ga bɨ Lomo i'bí yée zɨ́ma ona ní."
Yakóbo ya zɨ́a ní, "Ógụ kɨ́ye zɨ́ma yána, gɨ ro zɨ́ma í'bí úndru zɨ́ye."
10 Komo Yakóbo lurú lolụ kóo bi mbí wá gɨ zɨ́ ngoko, gɨ zɨ́ kéyị née ní, utúasá lúrú bi bɨlámáne wá. Née ní zɨ́ Yoséfa 'dí'biógụ wotíne ga gére née gbóo ro Yakóbo, zɨ́ 'bụa fáka yée roné í'bí úndru zɨ́ye.
11 Zɨ́a úku ledre zɨ́ Yoséfa kɨ́dí, "Máówo amá lolụ kóo bɨ kɨ́dí mááyí lúrú komoyí ní wá. Bɨ ba ní Lomo otoomo máa go zɨ́ma kpá lúrú owṵ́ e gɨ sɨmɨyí."
12 Zɨ́ Yoséfa ímbíóyó yée gɨ do sịndị́ Yakóbo do útúló'bụ komoné bi. 13 Zɨ́ Yoséfa 'dí'bi yée gbrengárá, zɨ́a óto Efarayíma zɨ́ Yakóbo do ngelị do óto Manási do anú. 14 Zɨ́ Yakóbo ngílífi sílíne. Zɨ́a óto sílíne 'bɨ anú do Efarayíma bɨ nɨ owṵ́ ní. Do nda óto sílíne 'bɨ ngelị do Manási bɨ ndíká ní.
15 Zɨ́a í'bí úndru zɨ́ Yoséfa do úku ledre kɨ́dí,
"Lomo bɨ kóo bulúndumá Abarayáma

† *'Yị 'dáná eyí e: Mongṵ́ ngére 'bɨ Ízibiti oto 'yị e zɨ́ye ídíye káa do 'yị 'dáná éyị́ e do ndíṣiyé óto úndru tṵ́'dṵ́ bɨcayi lomo e.*

ndịsị́ óto úndrua ní, zɨ́ babá Isáka kpá ndíṣịné óto úndrua ní,
nɨ kpá Lomo bɨ ndịsị́ lúrú bi kacɨ́ma
gị karaba ní ní.
16 Nɨ ne Lomo bɨ lúrú bi kacɨ́ma sɨmɨ ledre e za mbá ní,
idí í'bí úndru zɨ́ owụ́ ga ba
Ịrịmá idí ndíṣị́ ówụ́ doyé,
zɨ́ ịrị babá Abarayáma kɨ́ ịrị Isáka kpá ndíṣị́ ówụ́ne doyé
Idínɨ́ étrị tụ́'dụ́
do sogo káṇgá.”
17 Sɨmɨ bɨ Yoséfa lurú 'bụné oto nda yị́ ené síḷíne 'bɨ anú do Efarayíma ní, zɨ́ bi sínyíne roa. Zɨ́a ịnyịné gɨ ro 'dí'bióyó síḷí 'bụné 'bɨ anú gɨ do Efarayíma gɨ ro óto a do Manási. 18 Zɨ́ Yoséfa úku ledre zɨ́ 'bụné kɨ́dí, “Babá, owụ́ndíká nɨ ba óto síḷíyị 'bɨ anú doa.”
19 Tɨ́ lá Yakóbo asi yí ené mɨ́ási. Zɨ́a úku ledre kɨ́dí, “Máówo bú, owụ́ 'bɨ amáa, máówo bú. Bulúndu Manási nɨyí kpá ídí tụ́'dụ́. Tɨ́ lá bulúndu Efarayíma nɨyí ídí tụ́'dụ́ rómo do 'bɨ Manási, bulúnduga nɨyí ndíkiógụ tụ́'dụ́ sị́ do 'yịma'dí e.” 20 Zɨ́ Yakóbo í'bí úndru zɨ́ye sɨmɨ síḷí bɨ kóo née zɨ́a úku ledre kɨ́dí,
“Karanée Isɨréle e nɨyí ndíṣị́ ndólo ịrịsé sɨmɨ bɨ ilinɨ́ go í'bí úndru ní.
Nɨyí úku ledre kɨ́dí, ‘Lomo idí í'bí úndru zɨ́yị káa zɨ́ bɨ i'bí úndru zɨ́ Efarayíma e kɨ́ Manási ní.’ ”
Née mɨsi'di bɨ kóo Yakóbo oto Efarayíma kɨ́e 'dá'dá zɨ́ Manási ní.
21 Née ní, zɨ́ Yakóbo úku ledre zɨ́ Yoséfa kɨ́dí, “Káa zɨ́ bɨ lúrú go née, málú'bú lolụ gɨ do kacɨ́ ba kɨ́ngaya wá. Tɨ́ lá Lomo nɨ lúrú bi kacɨ́se zɨ́a 'dí'bilúgu sée sɨmɨ káṇgá 'bɨ bulúndusé e. 22 Bɨ ba ní, máí'bí Sekéme go zɨ́yị ndaá zɨ́ lúnduyí e wá. Née bɨlámá ịrịgbére bɨ kóo má'dí'bi gɨ zɨ́ ezeokóma e Amóra e ní.”

Yakóbo i'bí úndru zɨ́ wotịne e

49 Zɨ́ Yakóbo ndóloyóko wotịne e úku ledre zɨ́ye kɨ́dí, “Ídísé yóko rosé mbá do bi kɨ́é'do gɨ ro ledre bɨ karanée nɨ méngị roné zɨ́se ní zɨ́ma úku a zɨ́se.
2 “Ídísé yóko rosé zɨ́se úwú ledre ba sée wotị Yakóbo e.
Ídísé úwú kúrúma kúrú 'bụsé, Isɨréle.
3 Rụ́bene áyí owụ́ndíká amá,
áyí yíị roko'bụ amá, mándíki yíị sɨmɨ bɨ kóo mááyí aka do sịndɨ́ma ní.
Áyí yíị kɨ́ úndruyí kpá kɨ́ roko'bụ zɨ́yị.
4 Áyí cakaba tɨ́ lá káa zɨ́ mongụ́ ngbuṛu ní, cóngó ledre bɨ zɨ́a ídíne gɨ do biyí ní ndaá,
gɨ zɨ́a ndíṣị́ go kɨ́ me'be 'bụyí káa do kára
bi 'dú'du amá azá goó gɨ zɨ́yị.
5 Simiyóna e kɨ́ Lévị ásé do lúndu,
ásé ídí 'bɨ esé 'yị méngị okó kɨ́ mɨngburoko maku ga bɨ do síḷíse née ní.
6 Máútúásá úku yéme ledre gɨ royé e wá,
máútúásá kpá ólụ́ sɨmɨ ledre eyé e wá,
gɨ zɨ́a ufunɨ́ 'yị e goó kɨ́ mɨmbé'dekesí bɨ zɨ́ye ní,
zɨ́ye ndíṣiyé kɨ́ 'déwe sịndí ịtí 'bɨ 'yị e káa zɨ́ bɨ ilinɨ́ ní.
7 Máóto taramá goó kacɨ́ mɨmbé'dekesí esé née bɨsinyíne,
sɨmɨkesí esé née ofụ nda go.
Bulúndusé e nɨyí báyi faa
dongará kúfú Isɨréle e mbá.
8 Zụ́da, lúnduyí e nɨyí ndíṣị́ mbófo yíị,
zɨ́ye ndíṣị́ óto úndruyí
gɨ zɨ́a áyí rómo komo ezeokóyị e.
9 Áyí ídí káa zɨ́ kemị ní,
nɨ nánáónzó bangá ené togụ́ anu go zɨ́a lérené yá,
zɨ́a ndá'ba 'dú'duné bi.
Káa zɨ́ mbágá kemị ní, éyí bɨ nɨ tóro 'dụ́tụ kó'dụ́yị ní ndaá.
10 Áyí ídí kɨ́ ngbángbá 'bɨ ídí káa do manda zɨ́yị,
bulúnduyí e nɨyí ídí ngére do kúfú 'yị e mbá
kúfú 'yịma'dí e mbá nɨyí ndíṣị́ óto úndruyé
zɨ́ye ndíṣị́ í'bí tákpásíḷí zɨ́yị.
11 Nɨ ódóngérị dongí ené ro kókó sịndí kóṛó bɨ nɨ mɨútúásáne komoa ní.
Zɨ́a ndíṣịné ló'dó bongó ené sɨmɨ iní kóṛó † bɨ káa zɨ́ sáma ní.
12 Komoa nɨ ídí bɨkesíne rómo gɨ do iní kóṛó,
soa nɨ ídí bɨkenyíne rómo do mɨényí iní umba. ††
13 Zebụlụ́na, nɨ ndíṣị́ kɨ́ 'be tara mongụ́ ngbuṛu,
zɨ́ tụ́'dụ́ 'yị e ndíṣị́ ógụ tóroyé do gbúṛóngó ngbuṛu ma'dáa née.
Mamayé nɨ ídí geré gbóo kɨ́ káṇgá bɨ Sidóna ní.
14 Isakára, nɨ ídí kɨ́ roko'bụné káa zɨ́ dongí bɨ
ndịsị 'dú'du dongará éyí ga bɨ ịmbí yée ní. ‡
15 Sɨmɨ bɨ lúrú bi 'dówụ́ro née nɨ bɨlámáne zɨ́ ịrịgbére a ídíne kpá bɨlámáne ní,
nɨ óyóyéme sogoné, zɨ́a í'bí roné ndíṣị́ ímbí éyí owóowó ga bɨ ore ní.
Zɨ́a ídíne owụ́kụlụ́ 'bɨ moko ga bɨ ore ní.
16 Dána nɨ ídí 'yị 'décị yéme ngbanga zɨ́ 'yị ené e
káa zɨ́ ngíti géyị 'yị ga bɨ kóo 'bɨ Isɨréle e ní.
17 Owụ́ 'bɨ eyí e kɨ́ bulúnduyí e nɨyí ídí káa zɨ́ kámá dogboṛụ mɨsi'di,
togụ́ lagá usáni go yá, 'yị bɨ ndịsị ngásá kɨ́ usáni máa née nɨ útúógụ gɨ doa.
18 Ngére Lomo mándíṣị́ óto komomá gɨ ro zɨ́yị
yómo zée.
19 Gáda, 'yị ngáka éyí e nɨyí karanée útú kɨ́ okó do bulúnduyí e,
tɨ́ lá nɨyí rómo komo 'yị ga gére née cụ́.
20 Bi bɨ Aséra, nɨ ndíṣị́ doa ní nɨ 'dí'biógụ bɨlámá éyí mɨánu kɨ́ngaya.
Zɨ́a ndíṣịné í'bí bɨlámá éyí mɨánu bɨ nɨ mɨútúásáne gɨ ro mongụ́ ngére.
21 Nafatáli, nɨ yí ené káa zɨ́ nyazu ní. Nɨ ndíṣị́ gámá kɨ́ ro doné.
Nɨ ndíṣị́ ndíki mbá owụ́ ga bɨ kɨ́ lámá royé ‡† kɨ́ngaya ní.

† *Lúgu bongó sɨmɨ iní kóṛó: Ledre bɨ Yakóbo uku née 'dodo ledre kɨ́dí Zụ́da nɨ karanée ídí kɨ́ tụ́'dụ́ éyí e zɨ́ne. Kóṛó ené nɨ áná kɨ́ngaya zɨ́ Zụ́da ndíṣịné lúgu bongó e sɨmɨ iní a.* †† *Bɨkesí komo kɨ́ bɨkenyí so: Nɨ rokinyi bɨ nɨ ídí zɨ́a kɨ́ngaya gɨ zɨ́ éyí ga bɨ zɨ́a ní.* ‡ *Dongará éyí ga bɨ ịmbí yée ní: Káṇgá 'bɨ Isakára nɨ ídí dongará káṇgá 'bɨ sí do*

22 Yoséfa nɨ 'bɨ ené káa zɨ́ kóṛó bɨ ndịsị́ áná kɨ́ngaya ní,
kpá káa zɨ́ kóṛó bɨ kó'dú ngbuṛu ní,
bɨ mɨrásá a rasá zɨ́a 'dútụ bi mbá ní.
23 Ezeokóyị nɨyí ndísị útú kɨ́ okó doyị́,
zɨ́ye ndísịyé méngị yíị 'duo kɨ́ mɨmbé'dekesí.
24 Tɨ́ lá sama bɨ do sílíạ ní utúasá kịzị wá,
sílíạ utúasá ó'dó kɨ́ é'be sama wá,
gɨ zɨ́a Lomo bɨ kɨ́ Roko'bụné kɨ́ngaya bɨ ndịsị lúrú bi kacɨ́ Yakóbo ní,
nɨ ne bi ló'bo kpá 'yị 'bá'bá Isɨréle e,
25 gɨ zɨ́a Lomo bɨ 'bụyí ndịsị óto úndrua ní ndịsị sáká yíị ne,
gɨ zɨ́a Lomo bɨ kɨ́ roko'bụné kɨ́ngaya ní ndịsịne í'bí úndru bɨ gɨ komo ere gɨ 'dága ní zɨ́yị,
nɨ kpá í'bí úndru do iní bɨ ndịsị lágaógụ gɨ sɨ́ káṇgá ní,
zɨ́ bangá eyí e, bulúnduyí e étrịyé zɨ́ye ídíye tú'dú.
26 Úndru bɨ máí'bí zɨ́yị ba nɨ kɨ́ roko'bụné kɨ́ngaya rómo do úndru ga bɨ kóo 'desí ní mbá,
romo kpá gɨ do tákpásílí ga bɨ kóo gɨ zɨ́ bulúnduyí e ní mbá.
Úndru ga gére née idínɨ́ ógụ zɨ́ Yoséfa,
gɨ zɨ́a nɨ ídíne manda zɨ́ lúnduné e za mbá.
27 Benzemúna, nɨ ídí 'bɨ ené káa zɨ́ máárára bɨ kɨ́ 'bú roné ní,
kɨ́ phịyí nɨ nánáónzó bangá e zɨ́a ánu yée, kɨ́ tagá zɨ́ye ífi sɨmɨ ngítí a kɨ́ lafúne e."
28 Ga bɨ sokó doa gbre (12) née mbá sí do Isɨréle. Née ledre bɨ 'bụyé Yakóbo uku zɨ́ye sɨmɨ bɨ nɨ í'bí úndru zɨ́ye kacɨ́ mɨsi'diné mɨngúngúcua ní.

Ledre gɨ ro umbu Yakóbo

29 Zɨ́ Yakóbo yóko wotịne e úku ledre zɨ́ye kɨ́dí, "Mááyí go ógụ úyu zɨ́ze ndíkíze kɨ́ 'yị amá e. Ídísé óto máa cigí babá sɨmɨ gu landa bɨ sɨmɨ yáká 'bɨ Éforono 'yị 'bɨ Éte ní. 30 Gu landa bɨ Makeféla née nɨ kóo sɨmɨ yáká bɨ Abarayáma ugú gɨ ro ndísị óto bi e sɨmɨ a gɨ zɨ́ Éforono 'yị 'bɨ Éte, gbóo kɨ́ Mamaré sɨmɨ káṇgá 'bɨ Kanána ní. 31 Otonɨ́ kóo Abarayáma e kɨ́ me'bené Sára ore, do kóo óto Isáka e kɨ́ me'bené Rebéka kpá ore, máóto me'bemá Léya kpá ore. 32 Ugúnɨ́ kóo yáká née go kɨ́ éyí ga bɨ sɨmɨyé ní mbá gɨ zɨ́ Éte e."
33 Sɨmɨ bɨ Yakóbo ukuonzó ledre go zɨ́ wotịne e ní, zɨ́a 'dú'dulúgu roné bi, zɨ́ sịndị́ kadra útúásáne zɨ́a úyuné.

50 Zɨ́ Yoséfa útúne kụkụṛụkụ do umbu 'bụné do fáka wo zɨ́a ndísịné íni ini roa. 2 Zɨ́ Yoséfa ịnyịné úku ledre idínɨ́ yéme umbu 'bụné kɨ́ kágá bɨlámáne káa bɨ nɨ sínyí. 3 Sílí 'bɨ súsụ kágá née nɨ mbá cị́ gbre (40). Zɨ́ 'yị 'bɨ Ízibiti e íni wo kɨ́ sílí cị́ ota doa sokó (70).
4 Sɨmɨ bɨ sílí 'bɨ ini ụkú go ní, zɨ́ Yoséfa úku ledre zɨ́ mịngí káṇgá ga bɨ mɨngburoko 'yị 'bɨ moko 'bɨ mongú ngére ní kɨ́dí, "Togú ledre amá eme komosé tɨ́ mɨéme yá, ídísé ndéré kɨ́ sanda ba úku a zɨ́ mongú ngére kɨ́dí, 5 'Babá oto kóo máa go lólóbú zɨ́ne kɨ́dí, "Mááyí go ógụ úyu, ídí óto máa sɨmɨ gu bɨ kóo máícíómo gɨ romá sɨmɨ Kanána ní." Bɨ ba ní máṇgúṇgú romá zɨ́yị ídí ṇgúṇgu a zɨ́ma ndéréma óto 'bụmá zɨ́ma ndá'baógụmá.' "
6 Mongú ngére ya zɨ́a ní, "Ndéré mu óto 'bụyí káa zɨ́ bɨ lólóbú zɨ́a kɨ́dí née nɨ méngị a kenée ní."
7 Sɨmɨ bɨ Yoséfa 'dí'bi umbu 'bụné ndéré kɨ́e óto a ní, zɨ́ 'yị 'bɨ moko 'bɨ mongú ngére nda kɨ́ mɨngburoko 'yị ga bɨ 'bɨ Ízibiti ní ndéréye 'díyịóto Yoséfa. 8 Zɨ́ 'yị ga bɨ kacɨ́ Yoséfa kɨ́ yée ga bɨ kacɨ́ 'bụa ní ịnyịyé mbá ndéréye 'díyịóto umbu. Odụ 'yị ga bɨ idíakánɨ́ sɨmɨ Gósene ní dụú mɨnzéré owú e nda kɨ́ bangá eyé e. 9 Zɨ́ 'yị ngásá kɨ́ arabíya e kɨ́ 'yị ngásá kɨ́ usáni e kpá ndéréye ndro kéye. 'Yị e nɨyí kóo tú'dú bɨ utúnɨ́ do kacɨ́ Yoséfa ní.
10 Sɨmɨ bɨ 'dogụnɨ́ bi, nderéogụnɨ́ goó sɨmɨ Atáda bɨ sága Yeredéne mɨ'dí gbére kɨ́'dí bɨ ndịsịnɨ́ ócó kére ní, zɨ́ye ndísịyé ore íni ini, íni ini kɨ́ngaya. Née ní zɨ́ Yoséfa íni 'bụné ore kɨ́ sílí ịnyị doa gbre (7). 11 Sɨmɨ bɨ 'yị 'bɨ Kanána ga bɨ ndịsịnɨ́ ndísị ore lurúnɨ́ ini bɨ méngị roné kɨ́ngaya sɨmɨ Atáda ní, zɨ́ye úku ledre kɨ́dí, "Mongú lerí ro 'yị 'bɨ Ízibiti e." Zɨ́ ịrị bi née nda ídíne Ábele Mizirá-ma. †
12 Née ní, zɨ́ wotí Yakóbo e méngị ledre tɨ́ káa zɨ́ bɨ 'bụyé úku zɨ́ye ní. 13 Zɨ́ye 'dí'bi umbu 'bụyé ndéré kɨ́e sɨmɨ Kanána óto a sɨmɨ gu landa bɨ Makeféla gbóo kɨ́ Mamaré, bɨ sɨmɨ yáká bɨ kóo Abarayáma ugú gɨ ro ndísị óto bi e sɨmɨ a gɨ zɨ́ Éforono 'yị 'bɨ Éte e ní. 14 Gɨ do kacɨ́ bɨ otonɨ́ bi ní, zɨ́ Yoséfa ịnyịyé kɨ́ lúnduné e kɨ́ 'yị ga bɨ kóo nderénɨ́ kéye óto bi ní mbá ndá'balúgu royé sɨmɨ Ízibiti.

Yoséfa uku ledre zɨ́ lúnduné e

15 Sɨmɨ bɨ lúndu Yoséfa lurúnɨ́ 'bụyé uyu go ní, zɨ́ye úku ledre kɨ́dí, "Togú Yoséfa somụ́ndiki bɨsinyí ledre bɨ kóo mengịzé zɨ́a, zɨ́a méngị lúgu a zɨ́ze ní, azé méngị 'di?" 16 Née ní zɨ́ye kákasa zɨ́ Yoséfa kɨ́dí, "'Bụyí uku kóo ledre zɨ́ze 'dá'dá zɨ́a kɨ́ úyuné, 17 'Ba ledre bɨ ídísé úku a zɨ́ Yoséfa ní. Máṇgúṇgú romá zɨ́yị ídí ótoómo luyú kɨ́ bɨsinyí ledre kóo lúnduyí e mengịnɨ́ zɨ́yị ní.' Bɨ ba ní ídí ótoómo ledre zɨ́ze gɨ sɨmɨ lúyú ledre ezé, zée ga bɨ ndịsịzé óto úndru Lomo 'bɨ 'bụyí ní." Sɨmɨ bɨ Yoséfa uwú ledre née ní, zɨ́ sɨmɨkozo méngị wo zɨ́a útúne íni ini.
18 Zɨ́ lúnduga ógụyé útúye ló'bụ komoyé bi kó'dú a. Zɨ́ye úku ledre kɨ́dí, "Azé cakaba go owụ́kụlú eyí e."
19 Zɨ́ Yoséfa úkulúgu ledre zɨ́ lúnduné e kɨ́dí, "Ndásé éré ngịrị wá. Mándá kɨ́ roko'bụ zɨ́ma óyóló'bó ledre bɨ Lomo yeme go ní wá. 20 Abú yémesé kóo rosé gɨ ro méngị bɨsinyí ledre kɨ́ma yá, tɨ́ lá Lomo yeme kóo ledre née zɨ́a ídíne kenée ne gɨ ro zɨ́ne yómo tú'dú 'yị e káa zɨ́ bɨ nɨ ndísị méngị roné cakaba ba. 21 Zɨ́a úku yéme ledre zɨ́ye kɨ́dí, bɨ goó kenée ní ndásé éré ngịrị wá. Mááyí í'bí éyí e zɨ́se kɨ́ owú 'bɨ esé e mbá."

Ledre gɨ ro umbu Yoséfa

22 Yoséfa ndịsịnɨ́ kóo kɨ́ lúnduné e sɨmɨ Ízibiti. Nɨ úyu ní, sɨmɨbi ené nɨ go míya kịé'do doa sokó (110). 23 Yoséfa lu'bú kóo do sogo káṇgá go kɨ́ngaya. Zɨ́a lúrú owú e

Isɨréle e gbre. ‡† *Káa zɨ́ nyazu bɨ ndịsị ndíki mbá owú ga bɨ kɨ́ lámá royé: Nafatáli, áyí ndísị ódro mbá bɨlámá ledre e.*

† *Ábele Miziráma: Ịrị ba kɨ́ tara Ébere ini ledre sɨmɨ a kɨ́dí, "'Yị 'bɨ Ízibiti e ndịsịnɨ́ íni ini."*

gɨ sɨmɨ Efarayíma kɨ́ bulúndu Efarayíma e. Zɨ́a kpá ị́mbį́ owṵ́ ga bɨ gɨ sɨmɨ Makíri wotį́ Manási ní.

24 Nda sɨmɨ ngíti sị̀ndį́ kadra zɨ́ Yoséfa úku ledre zɨ́ lúnduné e kɨ́dí, “Mááyí go ógụ úyu. Tɨ́ lá Lomo nɨ ógụ sáká sée do 'dí'bióyó sée gɨ sɨmɨ káṇgá ba ndéré kɨ́se sɨmɨ káṇgá bɨ kóo mocṵ́omo ledre a zɨ́ Abarayáma, Isáka nda kɨ́ Yakóbo ní.” 25 Bɨ ba ní, ídísé lólóbṵ́ zɨ́ma kɨ́dí, ásé 'dí'bi umbumá kpa kɨ́se sɨmɨ bɨ Lomo nɨ go 'dí'bi sée ndéré kɨ́se sɨmɨ Kanána ní.

26 Née ní, zɨ́ Yoséfa úyuné cị̀kị̀ sɨmɨ Ízibiti ore sɨmɨ bɨ sɨmɨbi ené nɨ go míya kɨ́é'do doa sokó (110) ní. Do yéme umbu a bɨlámáne kɨ́ kágá do óto a sɨmɨ sondṵ́ụ.

Matáyo

Ledre gɨ ro bṵkṵ bɨ Matáyo ní

Matáyo eké bṵkṵ ba ne. Nɨ ngúru 'yị gɨ dongará 'yịmɨkása ga bɨ sokó doa gbre 'bɨ Yésụ ní, ndịsịnɨ́ kpá ndólo wo Lévị. Eké bṵkṵ ba gɨ ro 'dódo ledre kɨ́e zɨ́ ngíti géyị Yúda e kɨ́dí Yésụ nɨ ne 'Yị yómo 'yị e bɨ kóo Lomo uku ledrea 'desí kɨ́dí née nɨ kása wo ógụné yómo 'yị e mbá ní. Matáyo tonó aka kóo fị éké ịrị bulúndu bulúndu Yésụ. Zɨ́a kpá úku ledre fúó kɨ́dí mɨógụ Yésụ 'dodo go kɨ́dí ledre ga bɨ kóo nébị e ndịsịnɨ́ úku yée gɨ roa ní, nɨyí za mbá ma'díi ledre e, mengịnɨ́ royé go tɨ́ cé káa zɨ́ bɨ kóo ndịsịnɨ́ úku yée ní.
Zɨ́ Matáyo kpá uku ngíti ledre kɨ́dí Yésụ ndịsị kóo 'dódo ledre kɨ́dí, 'Be 'bɨ Lomo nɨ gɨ ro kúfú 'yị ga bɨ ndịsịnɨ́ méngị ledre ga bɨ Lomo ili yée ní. Kápita 5-7 ukunɨ́ ledre gɨ ro ledre bɨ Yésụ uku gɨ ro 'Be 'bɨ Lomo sɨmɨ muruwayi ótoásá a kɨ́ ngíti géyị éyị e ní. Kápita 10 Yésụ uku ledre gɨ ro bɨlámá ledre 'bɨ Lomo, kɨ́dí nɨ karanée áṇga do sogo káṇgá za mbá. Kápita 13 Yésụ uku ledre 'Be 'bɨ Lomo sɨmɨ muruwayi ótoásá a kɨ́ ngíti géyị éyị e. Kápita 18 Yésụ uku ledre gɨ ro toso mɨméngị ledre bɨ azé méngị a gɨ ro zɨ́a óto zée ndịsịzé bɨlámáze 'Be 'bɨ Lomo ní. Kápita 24-25 Yésụ uku ledre kɨ́dí tṵ'dṵ́ ledre e nɨyí aka méngị royé kí née nɨ nda fú ndá'baógụ do sogo káṇgá. Odụ bṵkṵ ba uku kpá ledre gɨ ro ledre bɨ Yésụ uku zɨ́ 'yị lódṵ́ kacɨ́ne e, idínɨ́ ndéré kɨ́ úku bɨlámá ledre 'bɨ Lomo zɨ́ kúfú 'yị e za mbá gɨ ro zɨ́ye kpá ídíye 'yị lódṵ́ kacɨ́ne e ní.
Uku ledre kpá gɨ ro mɨtónó ndísị 'bɨ Yésụ do sogo káṇgá ndéréógụné gị sɨmɨ sịndí kadra bɨ nda'ba sɨmɨ a komo ere ní. Tonó kɨ́ ledre gɨ ro mɨndíki wo, ledre gɨ ro babatíza ené, kɨ́ úzu éyí bɨ ndiki gɨ zɨ́ Satána ní, nda kɨ́ kúrú Lomo bɨ Yésụ ma'dáa ndịsị úku a zɨ́ 'yị e ní. Kpá kɨ́ ledre ga bɨ ndịsị 'dódo yée zɨ́ 'yị e ní, nda kɨ́ ledre bɨ kóo ndịsị 'dí'bióyó ndíyá gɨ ro 'yị e sɨmɨ Galiláya ní. Bṵkṵ ba uku kpá ledre gɨ ro mɨndéré Yésụ bɨ kóo gɨ sɨmɨ Galiláya sɨmɨ Yerụsaléma, kɨ́ ledre ga bɨ mengịnɨ́ royé zɨ́a sɨmɨ bɨ sịndí kadra 'bɨ odụ ndísị ené do sogo káṇgá nɨ go gbóo ní. Do ṵkṵ́ne kɨ́ mɨphéphé wo do mɨngbúngbu kágá, mɨúyu a nda kɨ́ mɨúrú a.

Ledre gɨ ro bulúndu bulúndu Kɨ́résịto Yésụ
(Lúrú kpá Lúka 3:23-38)

1 Ba ledre gɨ ro bulúndu bulúndu Kɨ́résịto † Yésụ, †† tonó gɨ ro ngére Dawídi ndéréógụné gị ro Abarayáma.
2 Abarayáma ndiki Isáka.
Zɨ́ Isáka ndíki Yakóbo.
Zɨ́ Yakóbo ndíki Zṵ́da e kɨ́ lúnduné e.
3 Zɨ́ Zṵ́da ndíki 'bɨ ené Peréze e kɨ́ Zéra. Mbágáye 'bɨ ené Tamára.
Zɨ́ Peréze ndíki 'bɨ ené Ézorono.
Zɨ́ Ézorono ndíki 'bɨ ené Ráma.
4 Zɨ́ Ráma ndíki 'bɨ ené Aminadába.
Zɨ́ Aminadába ndíki 'bɨ ené Nasóna.
Zɨ́ Nasóna ndíki 'bɨ ené Salamóna
5 Zɨ́ Salamóna ndíki 'bɨ ené Bowáza, ịrị mbágáa Rába.
Zɨ́ Bowáza ndíki 'bɨ ené Óbede, ịrị mbágáa Rúta.
Zɨ́ Óbede ndíki 'bɨ ené Zése.
6 Zɨ́ Zése ndíki 'bɨ ené Dawídi bɨ kóo nɨ mongṵ́ ngére ní.
Dawídi ndiki 'bɨ ené Solomóna, mbágáa nɨ Beteseyí-da kára umbu kacɨ́ Ụríya.
7 Zɨ́ Solomóna ndíki 'bɨ ené Rebóma.
Zɨ́ Rebóma ndíki 'bɨ ené Abiyáza.
Zɨ́ Abiyáza ndíki 'bɨ ené Ása.
8 Zɨ́ Ása ndíki 'bɨ ené Zesofáti.
Zɨ́ Zesofáti ndíki 'bɨ ené Zeróma.
Zɨ́ Zeróma ndíki 'bɨ ené Uzíya.
9 Zɨ́ Uzíya ndíki 'bɨ ené Zotáma.
Zɨ́ Zotáma ndíki 'bɨ ené Áza.
Zɨ́ Áza ndíki 'bɨ ené Izikíya.
10 Zɨ́ Izikíya ndíki 'bɨ ené Manási.
Zɨ́ Manási ndíki 'bɨ ené Amóna.
Zɨ́ Amóna ndíki 'bɨ ené Zosíya.
11 Zɨ́ Zosíya ndíki 'bɨ ené Zekíni, do ndíki ngíti géyị lúnduga sɨmɨ bɨ ezeokó Isɨréle e 'di'binɨ́ yée ndéré kɨ́ye sɨmɨ Babelónịya ní.
12 Gɨ do kacɨ́ a bɨ Yúda e nda'baogụnɨ́ 'bɨ eyé gɨ sɨmɨ Babelónịya ní,
zɨ́ Zekíni ndíki 'bɨ ené Seretiyéle.
Zɨ́ Seretiyéle ndíki 'bɨ ené Zerụbábele.
13 Zɨ́ Zerụbábele ndíki 'bɨ ené Abiyṵ́da.
Zɨ́ Abiyṵ́da ndíki 'bɨ ené Alikíma.
Zɨ́ Alikíma ndíki 'bɨ ené Azóra.
14 Zɨ́ Azóra ndíki 'bɨ ené Zadóka.

† *Kɨ́résịto: Ini ledre gɨ sɨmɨa kɨ́dí, 'yị bɨ Lomo gelé wo káa do Ngére ní.* †† *Yésụ: Ini ledre gɨ sɨmɨa kɨ́dí, Lomo yomo 'yị e.*

Zɨ́ Zadóka ndíki 'bɨ ené Akímu.
Zɨ́ Akímu ndíki 'bɨ ené Eluyúda.
15 Zɨ́ Eluyúda ndíki 'bɨ ené Eliyázara.
Zɨ́ Eliyázara ndíki 'bɨ ené Matána.
Zɨ́ Matána ndíki 'bɨ ené Yakóbo.
16 Zɨ́ Yakóbo ndíki 'bɨ ené Yoséfa o'do 'bɨ Maríya. Née Maríya bɨ mbágá Kɨ́résɨto Yésu ní.
17 Bulúndu Yésu nɨyí kóo mɨ́fiyé káa. Tonó gɨ ro Abarayáma ndéréógúné gi ro mongú ngére Dawídi, ndiki andáná́ kóo ɽíkí 'yi eyé e go kɨ́'dí sokó doa eso (14). Do tónó ndíki ngíti géyi gɨ sɨmɨ sɨndí kadra 'bɨ mongú ngére Dawídi ndéréógúné gi sɨmɨ sɨndí kadra bɨ ezeokó Isɨréle e 'di'binɨ́ yée ndéré kɨ́ye sɨmɨ Babelóniya ní, kpá sokó doa eso. Zɨ́ ngíti géyi tónóye gɨ ore ndéréógúné gi sɨmɨ sɨndí kadra bɨ aránɨ́ Kɨ́résɨto sɨmɨ a ní. Ndiki andáná́ ɽíkí 'yi eyé e go kpá sokó doa eso.

Ledre gɨ ro mɨndíki Kɨ́résɨto Yésu
(Lúrú kpá Lúka 2:1-7)

18 Ledre gɨ ro mɨndíki Kɨ́résɨto Yésu tonó kóo káa. Koróná́ † kóo mbágáa Maríya zɨ́ ngíti o'do kɨ́ ɨrɨné Yoséfa. 'Dá'dá zɨ́ Yoséfa kɨ́ ówo royé kéne káa do o'do kɨ́ kára, zɨ́ Maríya ídíne kɨ́ sɨmɨné, owú ma'dáa ogu yí ené sɨmɨ roko'bu 'bɨ 'Dówú Lomo. 19 Gɨ zɨ́a bɨ Yoséfa ndɨsɨ méngi ledre ga bɨ Lomo ili yée ní, kpá gɨ zɨ́a bɨ ili ené í'bí komokenyí ro do Maríya wá ní, zɨ́a kóo áyíne gɨ ro ótoómo wo lá wayí kenée 'yi e ndaná́ ówo a wá.
20 Sɨmɨ bɨ Yoséfa yeme roné go kenée ní, zɨ́ Ngére kása maláyika †† 'diya ógu úku ledre zɨ́a sɨmɨ 'duru kɨ́dí, "Yoséfa bulúndu ngére Dawídi, ndá sómú ledre gɨ ro ótoómo kɨ́ 'dí'bi Maríya káa do me'beyí wá, owú bɨ sɨmɨ a née ogu ené gɨ zɨ́ 'yima'dí wá, Lomo yeme yí ené ne sɨmɨ roko'bu 'bɨ 'Dówúne. 21 Nɨ áráógu owú née owúo'do, ídí ɨfí ɨrɨ a Yésu, gɨ zɨ́a nɨ yómo 'yi ené e gɨ sɨmɨ lúyú ledre eyé e."
22 Ledre bɨ kóo Ngére ukui'bí tara ngíti nébi ní, mengi roné née goó ne tɨ́ káa zɨ́ bɨ kóo uku ní kɨ́dí, 23 "Karanée ngíti owúkára ku mbotu ‡ nɨ ídí kɨ́ sɨmɨné, zɨ́a áráne owúo'do, do ndɨsɨ ndólo wo Imanuwéle," ‡† ledre gɨ sɨmɨ a kɨ́dí, "Lomo nɨ kɨ́ze."
24 Sɨmɨ bɨ Yoséfa urú ní, zɨ́a tɨ́ 'dí'bi Maríya káa do me'bené káa zɨ́ bɨ maláyika 'bɨ Ngére ogu úku a zɨ́a ní. 25 Abú Yoséfa 'di'bi tɨ́ Maríya go káa do me'bené yá, kotrúná́ bi 'dú'du kéne wá, zaá gi zɨ́ Maríya árá owú bɨ sɨmɨné née té kí, zɨ́ Yoséfa ɨfí ɨrɨ a Yésu.

'Yi komokenzi e ogúná́ sɨmɨ Beteléme

2 Gɨ do kacɨ́ a bɨ kóo aráná́ Yésu sɨmɨ Beteléme ngíti gara sɨmɨ kángá bɨ Yudáya sɨmɨ bɨ kóo Eróde nɨ ore ne ngére ní, zɨ́ ngíti géyi 'yi komokenzi e ógúyé gɨ gbére sɨmɨ Yerusaléma ore, 2 zɨ́ye ndúndu'yú kɨ́dí, "Owú bɨ aráná́ wo káa do ngére 'bɨ Yúda e ona ba, nɨ 'dí 'da? Kele ené 'dodo ledre a go zɨ́ze gbére 'dáa, ógúzé ba óto úndrua."
3 Sɨmɨ bɨ ngére Eróde uwú ledre née kenée ní, zɨ́ bi sínyíne roa kɨ́ 'yi ga bɨ 'bɨ Yerusaléma ní mbá. 4 Zɨ́a ndóloyóko manda 'bɨ 'yi 'dáná éyí e, kɨ́ 'yi 'dódo lorú e, ndú'yú yée kɨ́dí, "Úwúsé kóo kɨ́dí nɨyí árá Kɨ́résɨto ma'dáa 'da?" 5 Zɨ́ye úkulúgu ledre kɨ́dí, "Ukuná́ kóo kɨ́dí, nɨyí árá wo sɨmɨ Beteléme, kángá 'bɨ Yudáya ona. Ngíti nébi uku kóo kɨ́dí Lomo uku yaá,
6 " 'Beteléme,
ndaá 'bɨ eyí lá dúú owú gara sɨmɨ kángá 'bɨ Yúda e wá.
Mongú ngére nɨ karanée ólúógu gɨ sɨmɨyí gɨ ona
zɨ́a ídíne 'yi lúrú bi kacɨ́ 'yi amá e Isɨréle e za mbá.' ‡† "
7 Née ní, zɨ́ Eróde ndólo 'yi komokenzi ga gére née sɨmɨ ugu gɨ ro ówo a gɨ zɨ́ye lurúná́ kóo kele máa née kɨ́ be 'di? 8 Zɨ́a úku ledre zɨ́ye kɨ́dí, "Ndérésé mu sɨmɨ Beteléme gámásó'do owú máa née. Togú ndíkisé wo goó, ídísé ndá'baógu 'dódo bia zɨ́ma gɨ ro zɨ́ma kpá ndéréma óto úndrua."
9 Sɨmɨ bɨ ngére Eróde odro go zɨ́ye ní, zɨ́ye ólúógúyé ndéréye. Kele bɨ ndɨsɨ útú zɨ́ye 'dá'dá ní, nzara zɨ́a kpá ólúógúné útúne zɨ́ye 'dá'dá. Zɨ́a ndéré tóroné té do 'be bɨ owú máa née nɨ sɨmɨ a ní. 10 Nɨyí kóo kɨ́ mongú rokinyi kɨ́ lúrú kele née kɨ́ útúne zɨ́ye kpá fú 'dá'dá.
11 Zɨ́ye ndéréógúyé ndíki Yésu kɨ́ mbágáne Maríya, zɨ́ye útúye do ngúrú sɨndíye óto úndru a. Zɨ́ye líkpí tara kombo eyé e, 'dí'biógu dábu kɨ́ abúrengú kɨ́ bɨlámá sú'bú mɨndonyo í'bí yée zɨ́ Yésu. 12 Nda go kɨ́ ndulu, zɨ́ Lomo ódroné zɨ́ye sɨmɨ 'duru kɨ́dí ndaná́ ndá'ba gɨ 'dí zɨ́ Eróde wá, idíná́ ndéré gɨ do ngíti mɨsi'di kpí.

Ngasáná́ kɨ́ Yésu sɨmɨ Ízibiti

13 Sɨmɨ bɨ ya'dá ga gére née okpóná́ go ní, zɨ́ Ngére Lomo kása maláyika ógu ódroné zɨ́ Yoséfa sɨmɨ 'duru kɨ́dí, "'Di'diya, ínyɨsé mu kɨ́ me'beyí zɨ́se 'dí'bi owú ba ngásá ndɨsɨ kɨ́e sɨmɨ Ízibiti gɨ zɨ́a Eróde ayí go gámásó'do wo gɨ ro úfu a. Ídísé ndɨsɨ íri 'búó togú mándólolúgu sée máa." 14 Kpá tɨ́ akpa kɨ́ ndulu née, zɨ́ Yoséfa e kɨ́ me'bené 'dí'bi owú née, zɨ́ye ngásáye sɨmɨ Ízibiti, 15 zɨ́ye ndɨsɨyé íri zɨ́ Eróde úyuné té kí. Ledre née 'dodo ini ledre gɨ sɨmɨ ledre kóo Ngére Lomo ukui'bí zɨ́ ngúru nébi úku a ní kɨ́dí, "Mándólolúgu owú 'bɨ amá go gɨ sɨmɨ Ízibiti." ‡‡†
16 Sɨmɨ bɨ Eróde owo kɨ́dí 'yi komokenzi ga gére née londoná́ née go ní, zɨ́ mɨmbé'dea ésíne zɨ́a kása asikíri ené e ndéré úfu owú ya'dá ga bɨ sɨmɨ Beteléme ore kpá kɨ́ yée ga bɨ gbaá ore ní mbá 'dá'ba. Tonóná́ úfu yée gɨ ro yée ga bɨ sɨmɨbi eyé nɨ gbre ní ndá'baógúné nde. 17 Zɨ́ mongú lerí ídíne tɨ́ káa zɨ́ bɨ kóo nébi Yeremáya uku ní kɨ́dí, 18 "Do kará Isɨréle e ndɨsɨ ówú kɨ́ íni ini kɨ́ mbúmbúdú kɨ́ mongú lerí sɨmɨ gara bɨ Ráma ní. Ndɨsɨná́ íni ini gɨ ro owú 'bɨ eyé e, gɨ zɨ́a ufuonzóná́ yée go mbá. Mbámɨowú máa ga gére née iliná do úcúómo yée kɨ́ íni ini wá." ‡‡

† *Koróná́ wo gɨ ro ófú a: Kacɨ́ ondú 'bɨ Yúda e née sɨndí kadra sɨmɨ bɨ i'bíná lafa go tɨ́ lá 'dá'dá a gɨ zɨ́ o'do kɨ́ ndísɨyé ndro kɨ́ me'bené káa do kára kɨ́ o'do.* †† *Maláyika e: Nɨyí lomo ga bɨ ndɨsɨná́ ndísɨ kɨ́ Lomo komo ere ngárá kúrú'búyé ndaá káa zɨ́ 'yima'dí e wá ní. Sɨmɨ ngíti géyi sɨndí kadra e Lomo ndɨsɨ kása yée do sogo kángá kɨ́ sanda ené zɨ́ 'yi e.* ‡ *Owúkára ku mbotu: Nɨ owúkára bɨ owo aka ledre 'bɨ ya'dá e wá ní.* ‡† *1:23 Isáya 7:14*

‡ *2:6 Míka 5:2* ‡‡† *2:15 Uzíya 11:1* ‡‡‡ *2:18 Yeremáya 31:15*

Yoséfa nda'baogụnɨ́ sɨmɨ́ káŋgá eyé

19 Sɨmɨ́ bɨ́ Eróde uyu nda go ní, zɨ́ maláyika 'bɨ́ Ngére
Lomo ógụné sɨmɨ́ 'duru zɨ́ Yoséfa sɨmɨ́ Ízibiti 20 zɨ́a úku
ledre kɨ́dí, “Ínyịsé mu kɨ́ me'beyí zɨ́se 'dí'bi owú zɨ́se
ndá'basé sɨmɨ́ káŋgá esé 'bɨ́ Isɨréle e. Eróde bɨ́ kóo ayí
gɨ́ ro úfu wo ní uyu go.”
21 Zɨ́ Yoséfa ínyịyé kɨ́ me'bené 'dí'bi Yésụ, yóó do
ndá'bayé sɨmɨ́ Káŋgá eyé 'bɨ́ Isɨréle e. 22 Ábuwá
Arakaláyo nɨ́ nda goó ne ngére do bi kacɨ́ 'bụné sɨmɨ́
káŋgá bɨ́ Yụdáya ní. Zɨ́ ngịrị́ méngị Yoséfa kɨ́ ndá'bané
íri. Zɨ́ Lomo úku ledre zɨ́a sɨmɨ́ 'duru, zɨ́ye nda ndéréye
sɨmɨ́ Galiláya. 23 Ndịsịnɨ́ nda kóo sɨmɨ́ gara bɨ́ Nazeréta
ní. Utúasá go kɨ́ ledre bɨ́ kóo ngíti nébị uku gɨ́ ro Kɨ́résị-
to ma'dáa kɨ́dí, “Nɨ́yí ndịsị ndólo wo 'yị 'bɨ́ Nazeréta.”

Yiwáni uku kúrú Lomo zɨ́ 'yị e

(Lúrú kpá Máriko 1:1-8, Lúka 3:1-18, Yiwáni 1:19-28)

3 Sɨmɨ́ sịndị́ kadra máa bɨ́ kóo née ní, ngíti o'do nɨ́
kóo bo kɨ́ ịrịné Yiwáni, nɨ́ 'yị Bábátịzị́ 'yị e. Zɨ́a
ndịsịné úku ledre 'bɨ́ Lomo zɨ́ 'yị e sɨmɨ́ Yụdáya gbála
sɨmɨ́ súwú 2 kɨ́dí, “Ídísé mu óyóló'bó mɨmbé'desé, gɨ́ zɨ́a
sịndị́ kadra nɨ́ go gbóo gɨ́ ro zɨ́ Lomo bɨ́ komo ere ní
ídíne Ngére esé.” 3 Yiwáni nɨ́ o'do bɨ́ kóo nébị Isáya uku
ledre a kɨ́dí,

“'Yị nɨ́ karanée ndịsị ótrú ledre zɨ́ 'yị sɨmɨ́ súwú kɨ́dí,
yémeómosé mɨsi'di mu nzíyiné zɨ́ Ngére,
ídísé 'dózo yéme mɨsi'di zɨ́a ní.” †

4 Yiwáni ésị kóo roné bongó bɨ́ u'yúnɨ́ gɨ́ sɨmɨ́ bị
bangá bɨ́ Gémele ní, zɨ́a ódó roné ká'dá bɨ́ yemenɨ́ gɨ́
sɨmɨ́ saná ní. Mongú éyí mɨ́anu ené nɨ́ kóo mbíra kɨ́
tezị.5 Tú'dú 'yị e ịnyịnɨ́ kóo gɨ́ sɨmɨ́ Yerụsaléma, kɨ́ yée
ga bɨ́ gɨ́ sɨmɨ́ káŋgá bɨ́ Yụdáya ní, nda kpá kɨ́ 'yị máa yée
ga bɨ́ gbóo gbóo kó'dú ngburu bɨ́ Yeredéne ore ní mbá
ndéréye úwú ledre 'bɨ́ Lomo gɨ́ tara Yiwáni. 6 Sɨmɨ́ bɨ́ 'yị
ga gére née ukuogụnɨ́ lúyú ledre eyé e ní, zɨ́a bábátịzị́
yée sɨmɨ́ ngburu bɨ́ ndolonɨ́ Yeredéne ní.
7 Sɨmɨ́ bɨ́ lurú tú'dú Farusáyo e, †† kɨ́ Sadụkáyo e ‡ kɨ́
ógụyé kɨ́'dí bɨ́ ndịsị í'bí babatịza ní, zɨ́a úku ledre zɨ́ye
kɨ́dí, “Sée ga bɨ́ ásé bɨsinyíse káa zɨ́ kámá okó ní, ambí
uku zɨ́se ne ya ídísé ngásáóyó rosé gɨ́ zɨ́ sɨmɨkesị 'bɨ́ Lo-
mo bɨ́ nɨ́ ógụ dosé ní? 8 Togú kenée yá, ídísé méngị éyí
bɨ́ nɨ́ 'dódo a kɨ́dí óyóló'bósé mɨméngị ledre esé go
ma'díi ní. 9 Éyí ndaá kpá lóndo sée zɨ́se sómú ledre kɨ́dí
Lomo nɨ́ ótoómo ledre zɨ́se gɨ́ zɨ́a bɨ́ ásé bulúndu
Abarayáma ní wá. Máúku zɨ́se ma'díi tutú ga bɨ́ bi née,
Lomo utúasá go óyóló'bó yée zɨ́ye ídíye káa do bulún-
du Abarayáma. 10 Lomo nɨ́ go nzíyiné gɨ́ ro lágáónzó
kágá e bi. Ma'díi, kágá máa wo bɨ́ aná bɨlámáne wá ní,
nɨ́ lágáónzó a do úcụ a ku pho'dụ.

11 “Mándịsị bábátịzị́ sée kɨ́ iní gɨ́ ro zɨ́se óyóló'bó
sómú ledre esé. Tɨ́ lá gɨ́ do kacɨ́ma ngíti mongú 'yị nɨ́
ógụ, bɨ́ romo domá ní. Máútúásá gbawá í'díógụ wará
éné gɨ́ sịndía. Nɨ́ bábátịzị́ 'bɨ́ éné sée kɨ́ roko'bụ 'bɨ́
'Dówú Lomo kɨ́ pho'dụ. 12 Nɨ́ 'bɨ́ éné yí éné káa zɨ́ 'yị
ócó komo kére ní. Nɨ́ léfeóto kére éné sɨmɨ́ bɨlámá éyí,
cící a née zɨ́a kótrụ a trịe do óngbóóyó a 'dá'ba.”

Yiwáni i'bí babatịza zɨ́ Yésụ

(Lúrú kpá Máriko 1:9-11, Lúka 3:21,22)

13 Sɨmɨ́ ngíti sịndị́ kadra zɨ́ Yésụ ínyịné gɨ́ sɨmɨ́ káŋgá
bɨ́ Galiláya ní ndéréne ngburu bɨ́ Yeredéne ní gɨ́ ro zɨ́
Yiwáni bábátịzị́ née. 14 Zɨ́ Yiwáni úku ledre zɨ́a kɨ́dí,
“Máíli ba zɨ́yị í'bí babatịza zɨ́ma yíị, ógụ nda zɨ́ma ba
lárá a káa be 'di?”
15 Zɨ́ Yésụ úkulúgu ledre zɨ́ Yiwáni kɨ́dí, “Ba go bɨlámá
sịndị́ kadra gɨ́ ro zɨ́yị bábátịzị́ máa, gɨ́ zɨ́a ilizé mbá ndịsị
méngị ledre ga bɨ́ Lomo ili yée ní.” Zɨ́ Yiwáni ŋgúŋgu a.
16 Zɨ́ Yiwáni go bábátịzị́ wo. Sɨmɨ́ bɨ́ olụogụ gɨ́ sɨmɨ́ iní
ní, geré zɨ́ ere líkpí roné. Zɨ́a lúrúndíki 'Dówú Lomo kɨ́
ógụné doné káa zɨ́ kịrịkó'do ní. 17 Zɨ́ Lomo ódroné gɨ́
komo ere kɨ́dí, “Ba mbigí Owú 'bɨ́ amá, 'búa ofụ domá
go, mááyí kɨ́ rokinyi gɨ́ zɨ́a.”

Satána uzu Yésụ

(Lúrú kpá Máriko 1:12,13, Lúka 4:1-13)

4 Gɨ́ ore zɨ́ 'Dówú Lomo 'dí'bi Yésụ ndéré kɨ́e sɨmɨ́
súwú gbála gɨ́ ro zɨ́ ngére 'bɨ́ bɨcayi lomo e úzu
wo. ‡†2 Zɨ́ Yésụ ménginé sɨmɨ́ súwú íri sịlị́ cị́ gbre (40)
anu éyí ‡‡ mbá wá. Zɨ́ 'bú nda go méngị wo kɨ́ngaya.
3 Zɨ́ Satána ógụné úku ledre zɨ́a kɨ́dí, “Togú áyí tɨ́ mbigí
Owú 'bɨ́ Lomo yá, ídí úku ledre zɨ́ owú tutú ga bɨ́ bi ba
idínɨ́ óyóló'bó royé káa do ambata gɨ́ ro zɨ́yị ánu a gɨ́ zɨ́
'bú.”
4 Zɨ́ Yésụ ínyịné úkulúgu ledre zɨ́ Satána kɨ́dí, “Nɨ́
mɨ́ékéne sɨmɨ́ mɨ́éké kúrú Lomo kɨ́dí, ‘Yịma'dí utúasá
ídí trịdrị lá dụú gɨ́ zɨ́ éyí mɨ́anu wá. Kúrú Lomo nɨ́ óto
'yị e ne zɨ́ye ídíye trịdrị.’ ” ‡‡†
5 Gɨ́ do kacɨ́ ledre née, zɨ́ ngére 'bɨ́ bɨcayi lomo e 'dí'bi
Yésụ ndéré ékí kɨ́e do mongú 'Díci 'bɨ́ Lomo sɨmɨ́
Yerụsaléma ‡‡‡ bɨ́ o'bónɨ́ ngbángbáne 'dága ní do úku
ledre zɨ́a kɨ́dí, 6 “Togú áyí tɨ́ Owú 'bɨ́ Lomo yá, ídí mu
lé'béútú bi 'dáa. Gɨ́ zɨ́a nɨ́ mɨ́ékéne sɨmɨ́ mɨ́éké kúrú Lo-
mo kɨ́dí,

“ ‘Lomo nɨ́ kása maláyika ené e
zɨ́ye sáká yíị,
káa bɨ́ áyí útú útru sịndíyị ro tutú e ke.’ § ”

7 Zɨ́ Yésụ úkulúgu ledre zɨ́ Satána kɨ́dí, “Nɨ́ mɨ́ékéne
kɨ́dí, ‘Ndá úzu Ngére Lomo eyí wá.’ §† ”

† *3:3 Isáya 40:3* †† *Faruṣáyo: Née ngíti géyị Yúda ga bɨ́ ngárá nditɨ́'dofụnɨ́ do lorụ bɨ́ Múṣa eké ní wá ní. Ṇguṇgunɨ́ ledre lomo e, kɨ́ ledre maláyika e kpá kɨ́ ledre mɨúrú 'yị e gɨ́ sɨmɨ́ umbu.* ‡ *Saḍukáyo: Née ngíti géyị Yúda ga bɨ́ ngárá nditɨ́'dofụnɨ́ do lorụ bɨ́ Mụsa eké ní wá ní. Tɨ́ lá ṇguṇgunɨ́ eyé bɨ́ kɨ́dí lomo ro 'yịma'dí e nɨ́ bo, maláyika e nɨ́yí bo, 'yị e urúnɨ́ gɨ́ sɨmɨ́ umbu bú ní wá. Ólo Moko 'bɨ́ 'yịmɨkása e 23:6-8.*

‡† *Ngére 'bɨ́ bɨcayi lomo e: Ịrị a nɨ́ Satána. Nɨ́ manda 'bɨ́ maláyika ga bɨ́ ịcínɨ́ okó ro Lomo do úcụógụ yée gɨ́ komo ere ní. Zɨ́ maláyika ga gére née nda ídíye go bɨcayi lomo e kpá dokéké e. Ólo 'Dódoógụ 12:9.* ‡‡ *Órú tara 'yị: Sɨmɨ́ ngíti géyị sịndị́ kadra Yúda e ilinɨ́ ánu eyí wá gɨ́ ro í'bí royé íni ini zɨ́ Lomo.* ‡‡† *4:4 Gbre lorụ 8:3* ‡‡‡ *'Díci 'bɨ́ Lomo: 'Díci máa wo née nɨ́ dụú kíé'do sɨmɨ́ Yerụsaléma. 'Yị 'dáná éyí e ndịsịnɨ́ lengbe 'dáná éyí sɨmɨa gɨ́ zɨ́a Lomo nɨ́ ore, gɨ́ ro zɨ́a ótoómo lúyú ledre 'bɨ́ 'yị e.* § *4:6 Ke'bị 'bɨ́ Dawídi~e 91:11,12* §† *4:7 Gbre lorụ 6:16*

8 Zɨ́ ngére 'bɨ bɨcayi lomo e kpá 'di'bi wo ndéré ékɨ́ kɨ́e
do mongú ngbángbá landa 'dága, zɨ́a 'dódo káṇgá e kɨ́
manda eyé e kɨ́ roko'bụ ga bɨ zɨ́ye ní mbá zɨ́ Yésụ. 9 Zɨ́a
úku ledre zɨ́ Yésụ kɨ́dí, “Togú útú cakaba bi zɨ́yị óto ún-
drumá yá, éyí ga bɨ za mbá má'dódo yée zɨ́yị née,
mááyí í'bí yée zɨ́yị.”
10 Zɨ́ Yésụ úku ledre zɨ́ Satána † kɨ́dí, “Ídí ị́nyị gɨ cigíma
íri, nɨ mɨékéne kɨ́dí, ídí óto úndru Ngére Lomo eyí zɨ́yị
ndísịyí méngị dụ́ụ́ ledre ené.” ††
11 Gɨ do kacɨ́ ledre née ní, zɨ́ ngére 'bɨ bɨcayi lomo e
ndéréóyó roné, zɨ́ maláyika e nda ógụyé sáká wo.

Dosí moko 'bɨ Yésụ

(Lúrú kpá Máriko 1:14,15, Lúka 4:14,15)

12 Kacɨ́ ledre née lu'bú wá, do ónzó Yiwáni 'yị Bábátízí
'yị e sɨmɨ sígịnị. Sɨmɨ bɨ Yésụ uwú kɨ́dí onzónɨ́ Yiwáni go
sɨmɨ sígịnị ní, zɨ́a ị́nyịné ndá'balúgu roné sɨmɨ káṇgá bɨ
Galiláya ní. 13 Ndịsị ené kóo sɨmɨ Nazeréta ore wá, okpó
geré mɨókpó sɨmɨ gara bɨ Kapáranawúma ní. Gara máa
née nɨ kóo do gbúṛóngó mɨkavu Galiláya mɨ'dí sɨmɨ
káṇgá 'bɨ kúfú 'yị ga bɨ Zebụlúna kɨ́ Nafatáli ní. 14 Ledre
née utúasá go kpịnị kɨ́ ledre bɨ nébị Isáya uku ní kɨ́dí,
15 “'Yị ga bɨ Zebụlúna e kɨ́ Nafatáli e ní, ndịsịnɨ́ ndísị
gbóo kó'dụ́ mɨkavu Galiláya, née Yúda e. 'Yị ga bɨ
ndịsịnɨ́ sága Yeredéne gɨ 'dí keṛí nda kɨ́ yée ga bɨ sɨmɨ
Galiláya ní, nɨyí 'yị ga bɨ ngárá ndanɨ́ Yúda e wá ní. 16 'Yị
ga bɨ ndịsịnɨ́ kóo ndísị sɨmɨ mɨtụlụrụ ní, mongú
bimɨóṇgó ogụ go zɨ́ye. Yée máa ga bɨ kóo ndịsịnɨ́ 'bɨ
eyé do bi bɨ umbu ndịsị í'bí 'do'dó ro 'yị e sɨmɨ a ní,
bimɨóṇgó oṇgó go zɨ́ye.” ‡
17 Gɨ sɨmɨ sịndí kadra máa bɨ kóo née ní, zɨ́ Yésụ
tónóne úku ledre 'bɨ Lomo zɨ́ 'yị e kɨ́dí, “Ídísé óyóló'bó
mɨmbé'desé zɨ́se ṇgúṇgu ledre 'bɨ Lomo. Gɨ zɨ́a sịndí
kadra nɨ go gbóo gɨ ro zɨ́a ídíne káa do Ngére esé.”

Yésụ ndolo mɨzefị 'yị lódụ́ kacɨ́ne e

(Lúrú kpá Máriko 1:16-20, Lúka 5:1-11)

18 Kadra kɨ́é'do, Yésụ nɨ go ndísị ndéré do gbúṛóngó
mɨkavu Galiláya, zɨ́a lúrúndíki Simúna Pétero kɨ́ lún-
duné Andiríya. Nɨyí go ndísị ónzó mbírá kénzé eyé sɨmɨ
iní. 19 Zɨ́a ndólo yée kɨ́dí, “Ógụsé mu ndísị lódụ́ kacɨ́ma,
gɨ ro zɨ́ma óto sée káa do 'yị 'dí'biógụ 'yị e zɨ́ma.”
20 Sɨmɨ bɨ uwúnɨ́ ledre née kenée ní, geré zɨ́ye ótoómo
mbírá eyé ore zɨ́ye ógụ útúye do kacɨ́ Yésụ.
21 Zɨ́ye ókpóye gɨ ore 'dá'dá, zɨ́a ndíki Zebedíya kɨ́
wotɨ́ne e gbre, Yakóbo kɨ́ lúnduné Yiwáni. Nɨyí sɨmɨ
kuṛúngba ndísị yéme komo mbírá eyé. Zɨ́ Yésụ ndólo
phɨṛangá ga gére née gbrengárá kɨ́ lúnduné. 22 Geré
zɨ́ye ótoómo mbírá eyé kɨ́ 'bụyé ore, do útúye do kacɨ́
Yésụ.

Yésụ yomo 'yị ndíyá e

(Lúrú kpá Lúka 6:17-19)

23 Zɨ́ Yésụ gámáne sɨmɨ Galiláya mbá. Togú ogụ ndiki
'yị e go sɨmɨ 'Dící Kótrụro e, ‡† nɨyí ndísị íni ini zɨ́ Lomo
yá, zɨ́a 'dódo ledre 'bɨ Lomo zɨ́ye ore. Zɨ́a kpá úku
bɨlámá ledre bɨ yeme gɨ ro 'yịma'dí e ní zɨ́ye. 'Yị ga bɨ
nɨyí kɨ́ ṛíkí ndíyá e royé ore ní, zɨ́a kpá yómo yée gɨ
sɨmɨ a. 24 Zɨ́ phanda ledre bɨ Yésụ ndịsị méngị a née áṇ-
gané sɨmɨ íṛịgbére bɨ Súṛịya ní mbá. Zɨ́ tú'dú 'yị e ndísị
ógụyé kɨ́ ṛíkí ndíyá eyé e zɨ́ Yésụ ndísịné 'dí'bióyó a gɨ
royé. 'Yị máa yée ga bɨ nɨyí kɨ́ dokéké sɨmɨyé, kɨ́ yée ga
bɨ sɨmɨ doyé sinyí go mɨsínyí ní, nda kɨ́ yée ga bɨ kɨ́ um-
bu sịndíye ní, zɨ́a yómo yée mbá. 25 Sɨmɨ sịndí kadra
máa bɨ kóo née ní, zɨ́ tú'dú 'yị e ndísị ógụyé zɨ́ Yésụ. 'Yị
ga bɨ gɨ sɨmɨ Galiláya, kɨ́ yée ga bɨ gɨ sɨmɨ gara bɨ
Dikapolísị, kɨ́ Yeṛụsaléma, kɨ́ káṇgá bɨ Yụdáya, nda kɨ́
yée ga bɨ gɨ sága ngbuṛu Yeredéne ní mbá.

Yésụ 'dodo ledre zɨ́ 'yị e do landa

5 Sɨmɨ bɨ Yésụ lurú tú'dú 'yị e nɨyí go ndísị ógụ zɨ́ne
kɨ́ngaya ní, zɨ́a ékí ndísịné gá do landa. Zɨ́ 'yị lódụ́
kacɨ́ga ógụ ndísịyé cigí a. 2 Zɨ́a tónóne 'dódo ledre zɨ́ye
kɨ́dí, 3 “Úndru nɨ ídí zɨ́ 'yị ga bɨ ṇguṇgunɨ́ ledre 'bɨ Lomo
go ní, bɨlámá bi bɨ 'be Lomo komo ere 'dáa ní, nɨ ídí 'bɨ
eyé. 4 Úndru nɨ ídí zɨ́ 'yị ga bɨ ndịsịnɨ́ íni ini gɨ zɨ́a bɨ bi
sínyí royé mɨsínyí ní, nɨyí karanée ídí kɨ́ rokinyi. 5 Úndru
nɨ ídí zɨ́ 'yị ga bɨ ndịsịnɨ́ 'búó'bụ́ royé mɨ'búó'bụ́ ní, nɨyí
ídí ye mí́ngí́ do sogo káṇgá ba. 6 Úndru nɨ ídí zɨ́ 'yị ga bɨ
'bú kɨ́ kodró 'bɨ mɨméngị ledre ga bɨ Lomo ili yée ní
doyé ní, nɨyí ídí ye mɨléreyé gɨ zɨ́ Lomo. 7 Úndru nɨ ídí zɨ́
'yị ga bɨ ndịsịnɨ́ méngị bɨlámá ledre zɨ́ lafúye ní, Lomo
nɨ kpá méngị bɨlámá ledre zɨ́ye. 8 Úndru nɨ ídí zɨ́ 'yị ga
bɨ bɨsinyí ledre ndaá do mɨmbé'deyé wá ní, nɨyí lúrú
Lomo cụ́ kɨ́ komoyé. 9 Úndru nɨ ídí zɨ́ 'yị ga bɨ ndịsịnɨ́
'dí'biógụ dụ́ụ́ bɨlámá ledre dongará 'yị e ní, nɨyí ndísị
ndólo yée Owú 'bɨ Lomo. 10 Úndru nɨ ídí zɨ́ 'yị ga bɨ
ndịsịnɨ́ méngị yée bɨsinyíne gɨ zɨ́a bɨ ndịsịnɨ́ méngị
ledre ga bɨ Lomo ili yée ní, nɨyí ídíye 'be 'bɨ Lomo komo
ere.
11 “Úndru nɨ ídí zɨ́se sɨmɨ bɨ 'yị e nɨyí ndísị úku sée,
'dó'do sée kɨ́ ndísị trótro tú'dú bɨsinyí ledre e rosé kɨ́
ṛanga gɨ zɨ́a bɨ ṇgúṇgusé ledre amá ní. 12 Bi nda sínyí
rosé wá. Ídísé kúkugú kɨ́ rokinyi, gɨ zɨ́a tákpásílí esé nɨ
ídí mongúne komo ere. Ndịsịnɨ́ kóo méngị lárá nébị ga
bɨ kóo gɨ zɨ́se 'desí 'dá'dá ní kpá kenée.”

To'do kɨ́ bimɨóṇgó

(Lúrú kpá Máriko 9:50, Lúka 14:34,35)

13 Zɨ́ Yésụ kpá fú ndísịné 'dódo ledre zɨ́ 'yị lódụ́
kacɨ́ne e kɨ́dí, “Ásé do sogo káṇgá ba káa zɨ́ to'do ní. Tɨ́
lá togú to'do nzulú go ní, nɨ útúásá áyálúgu roné káa
be 'di? Odụ a dụ́ụ́ do léfeóyó a 'dá'ba zɨ́ 'yị e ndísị
gámáye doa.

† *Satána: Satána nɨ kóo maláyika. Zɨ́a sínyi do lafúne e, zɨ́ye nda ídíye ezeokó Lomo. Gɨ zɨ́ kéyị née ní, zɨ́ Lomo ógóóyó gɨ komo ere 'dá'ba. Nɨ nda cakaba go ngére 'bɨ bɨcayi lomo e. Ólo 'Dódoógụ 12:9.*
†† *4:10 Gbre lorụ 6:13* ‡ *4:16 Isáya 9:1,2*

‡† *'Dící Kótrụro: Née 'dící ga bɨ Yúda e ndịsịnɨ́ kótrụ royé sɨmɨyé gɨ ro íni ini zɨ́ Lomo kpá gɨ ro ndísị 'dódo ledre 'bɨ Lomo zɨ́ 'yị eyé e sɨmɨyé ní.*

14 “Nda kpá lá dụ́ụ́ to'do wá, ásé do sogo káŋgá ba
káa zɨ́ bimɨóŋgó ní, gɨ zɨ́a gara bɨ o'bónɨ́ wo có do lan-
da 'dága ní, utúasá ené ló'bo wá. 15 Kpá kenée 'yị e
ụndụnɨ́ eyé pho'dụ ló'bụ'dụ́tụ a sị́ pheŋé wá. Ndịsịnɨ́ yị́
eyé óto a do nyárá bi gɨ ro zɨ́a óŋgó bi zɨ́ 'yị e 'dịcị́ ore
mbá. 16 Mɨméngị ledre esé idí ídí bimɨóŋgó zɨ́ 'yị e gɨ ro
zɨ́ye lúrú bɨlámá mɨméngị ledre esé zɨ́ye ndịsịyé mbófo
'Bụsé bɨ komo ere ní.”

'Dódo ledre gɨ ro lorụ

17 “Ndásé sómụ́ a bɨ kɨ́dí máógụ go 'dí'bióyó lorụ ga
bɨ kóo 'bɨ nébị e ní wá, máógụ yị́ amá tɨ́ lá gɨ ro zɨ́ 'dó-
do ledre eyé ídíne ma'díi. 18 Máúku zɨ́se ma'díi, tɨ́ káa zɨ́
bɨ do sogo káŋgá kɨ́ ere nɨ aka bo ba ní, utúasánɨ́
'dí'bióyó ngíti owụ́ ledre cúku'dée gɨ dongará ledre ga
bɨ ekénɨ́ sɨmɨ lorụ 'bɨ Lomo ní wá, 'búó togụ́ ledre ga bɨ
ekénɨ́ yée sɨmɨ lorụ née mengịnɨ́ royé go mbá ní. 19 'Yị
bɨ asi go gɨ ro ledre kị́é'do gɨ dongará ledre ga bɨ ekénɨ́
yée sɨmɨ lorụ 'bɨ Lomo, zɨ́a sínyi do ngíti 'yị idí kpá ási
kenée ní, 'yị máa née utúasá ídí kɨ́ ledrené owóowó 'be
'bɨ Lomo komo ere wá. 'Yị máa wo bɨ nɨ ŋgúŋgu ledre
lorụ 'bɨ Lomo zɨ́a ndịsịné 'dódotátá a zɨ́ lafúne e ní, nɨ
ídí kɨ́ ledrené owóowó 'be 'bɨ Lomo komo ere. 20 Gɨ zɨ́
kéyị née ní máúku zɨ́se, togụ́ méngịsé ledre ga bɨ Lo-
mo ili yée ní rómo do Farụsáyo e kɨ́ 'yị 'dódo lorụ e wá,
útúásásé ólụ́ 'be 'bɨ Lomo komo ere wá.”

Úfu 'yị emengụ́

21 “Úwúsé ledre bɨ kóo ukunɨ́ zɨ́ bulúnduzé ga bɨ kóo
'desị́ ní go kɨ́dí, ‘Ndá úfu 'yị wá.’ † 'Yị bɨ nɨ úfu 'yị ní, nɨyí
'décị ngbanga roa. 22 Tɨ́ lá máúku zɨ́se 'yị bɨ sɨmɨa ndịsị
ésí bɨsinyíne ro lafúne e ní, nɨyí 'décị ngbanga roa. Kpá
kenée 'yị máa wo bɨ nɨ ndólo ezené yaá nɨ 'yị ṛifu ní,
nɨyí 'dí'bi wo ndéré kɨ́e kó'dụ́ mɨngburoko 'yị 'décị ng-
banga e. Tɨ́ lá 'yị máa wo bɨ nɨ úku ledre yaá moko
ndaá sɨmɨ ezené wá ní, nɨyí ụ́cụ wo ku pho'dụ bɨ ngárá
ịlí wá ní.

23 “Bɨ kenée ní, togụ́ íli gáa go ndéré í'bí tákpásílí sị́
mbayi, zɨ́yị sómụ́ndíki a kɨ́dí ledre nɨ bo dongaráse kɨ́
ngíti 'yị yá, 24 ídí ótoómo tákpásílí née dongá mbayi
ore kí, zɨ́yị ndéréyị zɨ́se yéme dongaráse kɨ́ 'yị née, zɨ́yị
nda ndá'baógụyí í'bí tákpásílí eyí.

25 “Togụ́ lúyú ledre go ro ngíti 'yị, ili go ndéré kɨ́yị do
ngbanga yá, ídí ndéré zɨ́se yéme ledre née kéne 'dá'dá
gɨ zɨ́a kɨ́ ndéréne kɨ́yị do ngbanga, káa bɨ ngére nɨyí í'bí
yị́ị do ónzó yị́ị sɨmɨ sị́gịnị. 26 Máúku zɨ́se ma'díi, áyí ídí
sɨmɨ sị́gịnị íri ólụ́ógụ wá 'búó togụ́ késị́ bɨ ilinɨ́ gɨ zɨ́yị ní
í'bí go mbá.”

Ndá méngị 'berị wá

27 “Úwúsé ledre kóo ukunɨ́ zɨ́ 'yị ezé ga bɨ kóna ní go
kɨ́dí, ‘Ndá méngị 'berị wá.’ ††28 Tɨ́ lá máúku zɨ́se ma'díi,
'yị bɨ lurú kára zɨ́ 'bú kára máa née méngị wo ní, ndịsị
go kɨ́ kára née sɨmɨ sómụ́ ledre. 29 Togụ́ komoyí bɨ do
anú ayí óto yị́ị zɨ́yị lúyú ledre yá, ídí 'dí'bióyó komoyí
máa née 'dá'ba. Nɨ bɨlámáne zɨ́ kémbị́ éyí sínyíne gɨ
royí gɨ zɨ́ wo bɨ do ụ́cụ kụrụ'bụyí nyé ku pho'dụ ní.
30 Kpá kenée togụ́ sị́lí́yị 'bɨ anú ayí óto yị́ị zɨ́yị lúyú ledre
yá, ídí 'dí'bióyó sị́lí́yị née 'dá'ba. Nɨ bɨlámáne zɨ́ kémbị́
éyí sínyíne gɨ royí gɨ zɨ́ wo bɨ do ụ́cụ kụrụ'bụyí nyé ku
pho'dụ ní.”

Ledre gɨ ro ótoómo kára

(Lúrú kpá Matáyo 19:9, Máriko 10:11,12, Lúka 16:18)

31 “Ngíti 'dódo ledre nɨ kpá káa, ‘o'do bɨ otoomo
me'bené go ní, idí í'bí wáraga 'bɨ ótoómo ro'yị zɨ́ kára
máa née.’ ‡32 Tɨ́ lá máúku zɨ́se ma'díi, 'yị bɨ ótoómo
me'bené lá gbékpíne ndaá gɨ zɨ́a bɨ mengị 'berị ní wá
ní, oto kára née go 'yị méngị 'berị. 'Yị bɨ nɨ ofụ́ kára bɨ
o'do otoomo wo née ní, mengị 'berị go.”

'Dódo ledre gɨ ro lóbụ́

33 “Ngíti 'dódo ledre nɨ kóo kpá káa, zɨ́ bulúnduzé ga
kóna 'desị́ ní kɨ́dí, ‘Ledre bɨ lóbụ́ go kó'dụ́ Ngére Lomo
ní, ndá óyóló'bó a wá idí ídí do biné.’ 34 Tɨ́ lá máúku
zɨ́se, ndásé lólóbụ́ kú wá, togụ́ mbú lóbụ́ ere, gɨ zɨ́a
née bi ndịsị 'bɨ Lomo. 35 Ndásé kpá lóbụ́ do sogo káŋgá
wá gɨ zɨ́a Lomo ndịsị óto sịndíne doa. Ndásé kpá
gbawá lólóbụ́ kɨ́ ịrị Yeruṣaléma, nɨ mongụ́ gara 'bɨ
Mongụ́ Ngére. 36 Ndá kpá lólóbụ́ kɨ́ ịrị bị doyí wá, gɨ zɨ́a
utúasá eyí ótoógụ kémbị́ bịdo zɨ́a ídíne bụkụlụné togụ́
mbú bɨkenyíne ní wá. 37 Bɨlámá a ídí úku lá éyí kị́é'do,
togụ́ ‘ɨɨ’ idí ídí ‘ɨɨ,’ togụ́ ‘ɨ́'ɨ́’ idí ídí ‘ɨ́'ɨ.’ Mɨúkuókpó ledre
káa zɨ́ yée ga gére ní ndịsị ógụ gɨ zɨ́ Satána.”

Méngịlúgu bɨsinyí ledre emengụ́

(Lúrú kpá Lúka 6:29,30)

38 “Ngíti 'dódo ledre nɨ kóo kpá káa, zɨ́ bulúnduzé ga
kóna ní kɨ́dí, ‘Togụ́ 'yị mengịnɨ́ okó zɨ́ ngíti a útrulóko
komo ezené yá, idínɨ́ kpá útrulóko 'bɨ ené. Togụ́
utru'dewe so ezené yá, idínɨ́ kpá útru'déwe 'bɨ ené.’
‡‡39 Tɨ́ lá máúku zɨ́se, 'yị ndaá méngịlúgu bɨsinyí ledre kɨ́
bɨsinyí ledre wá. Togụ́ 'yị ongbo komoyí, ídí óyó wo bɨ
gɨ 'díkeŗí ní zɨ́a kpá óngbo a. 40 Togụ́ ngíti 'yị ili ndólo yị́ị
kó'dụ́ ngére e gɨ ro 'dí'bi ngúru bongó gɨ zɨ́yị yá, ídí
'dí'bi ngíti a tákpa ro wo bɨ kị́é'do née í'bí a zɨ́a. 41 Togụ́
asikíri gaga yị́ị ịmbị́ éyí ené, ndéré 'dógụ ngbuṛu kɨ́e
kị́é'do yá, ídí ịmbị́ tátá a ndéré 'dógụ ngbuṛu e kɨ́e
gbre. 42 Togụ́ 'yị ombo éyí gɨ zɨ́yị yá, komoyí ndaá ịndí
kɨ́e wá, ídí í'bí a zɨ́a. Wo bɨ ili sáká késị́ gɨ zɨ́yị ní, ídí
í'bí a zɨ́a.”

Ídísé óto 'bú ezeokóse e

(Lúrú kpá Lúka 6:27,28,32-36)

43 “Ngíti 'dódo ledre nɨ kóo kpá káa, zɨ́ bulúnduzé ga
kóna ní kɨ́dí, ‘Ídí óto 'bú lafúyị e zɨ́yị sógó ezeokóyị e.’
‡‡44 Tɨ́ lá máúku zɨ́se, ídísé óto 'bú ezeokóse e, zɨ́se
ndịsịsé íni ini zɨ́ Lomo gɨ ro ngíti géyị 'yị ga bɨ ndịsịnɨ́
méngị sée bɨsinyíne ní, 45 méngị kéyị kenée, nɨ óto sée
zɨ́se ídíse mbigí owụ́ ga bɨ 'bɨ 'Bụsé bɨ komo ere ní. Wo
Lomo, ndịsị ótoómo kadra súwuné zɨ́ bɨsinyí 'yị e kpá

† *5:21 Ólụ́ógụ 20:13* †† *5:27 Ólụ́ógụ 20:14*

‡ *5:31 Gbre lorụ 24:1* ‡† *5:38 Ólụ́ógụ 21:24, Lévị 24:20, Gbre lorụ 19:21* ‡‡ *5:43 Lévị 19:18*

kɨ́ bɨlámá 'yị e. Zɨ́a ndɨ́sịné kása iní zɨ́ 'yị méngị bɨsinyí ledre kpá kɨ́ 'yị ga bɨ ndɨsịnɨ́ méngị ledre ga bɨ Lomo ili yée ní. 46 Togú ótosé lá dụ́ụ́ 'bú 'yị ga bɨ ndɨsịnɨ́ óto 'búse ní, Lomo nɨ nda í'bí tákpásɨ́lɨ́ zɨ́se gɨ ro 'di? Gba 'yị ga bɨ ndɨsịnɨ́ 'dó'dú ụsórụ gɨ zɨ́ 'yị e ní ndɨsịnɨ́ méngị kéyị kpá kenée. 47 Togú í'bí mandá lá dụ́ụ́ zɨ́ lafúyị e ní, bɨlámá ledre bɨ ore romo do 'bɨ lafúyị e ní wo be? Née ndaá kpá ledre bɨ 'yị ga bɨ ṇguṇguṇɨ́ aka ledre 'bɨ Lomo wá ndɨsịnɨ́ méngị a ní wá? 48 Kacɨ́ kadra mbá, mɨméngị ledre esé idí ídí bɨlámáne káa zɨ́ bɨ mɨméngị ledre 'bɨ 'Bụsé bɨ komo ere nɨ bɨlámáne ní.”

Í'bí éyí zɨ́ 'yị lerí e

6 “Ndásé 'dódo méngị ledre ga bɨ Lomo ili yée ní gɨ ro zɨ́ 'yị e lúrú a wá, káa bɨ ásé zángá tákpásɨ́lɨ́ gɨ zɨ́ 'Bụsé Lomo.

2 “'Yị ga bɨ ndɨsịnɨ́ lóndo royé kɨ́dí yée nɨyí mbigí 'yị ga bɨ 'bɨ Lomo ní, ndɨsịnɨ́ méngị kéyị kenée ye. Sɨmɨ bɨ nɨyí go sɨmɨ 'Díçí Kótrụro e togú mbú do mɨsi'di kɨ́'dí bɨ 'yị e nɨyí ore tú'dú ní, ndɨsịnɨ́ méngị kéyị kenée gɨ ro zɨ́ 'yị e ndɨsị mbófo yée. Máúku zɨ́se, odụ tákpásɨ́lɨ́ eyé goó dụ́ụ́ wo bɨ 'yị ga gére née i'bínɨ́ zɨ́ye née. 3 Togú í'bí éyí go zɨ́ 'yị yá, ndá ócó tarayí kɨ́e zɨ́ 'yị e ówo a mbá wá. 4 'Bụyí bɨ komo ere 'yị ówo mɨótoécị ledre 'bɨ 'yị e ní, idí ówo a lá dụ́ụ́ ne gɨ ro zɨ́a í'bí tákpásɨ́lɨ́ zɨ́yị.”

Ledre gɨ ro ini zɨ́ Lomo

(Lúrú kpá Lúka 11:2-4)

5 “Mááyí kpá úku a zɨ́se, ndásé ídí káa zɨ́ 'yị ga bɨ ndɨsịnɨ́ lóndo royé togú nɨyí go sɨmɨ 'Díçí Kótrụro e togú mbú dogboṛụ mɨsi'di kɨ́'dí bɨ tú'dú 'yị e nɨyí ore ní, zɨ́ye ndɨsị ịnyịógụyé ndɨsị íni ini zɨ́ Lomo kɨ́ sómú ledre bɨ gɨ ro zɨ́ 'yị e ówo yée kɨ́dí yée nɨyí mbigí 'yị ga bɨ 'bɨ Lomo ní, 'yị ga bɨ ndɨsịnɨ́ méngị kéyị kenée ní, 'di'binɨ́ tákpásɨ́lɨ́ eyé go gɨ zɨ́ 'yịma'dí e, ndaá gɨ zɨ́ Lomo wá.6 Togú íli íni ini yá, ídí ólú 'díçí, zɨ́yị 'dútụ mbotụ kacɨ́yị, zɨ́yị íni ini zɨ́ 'Bụyí bɨ komo ere ní ndoo sɨmɨ ugu roné. Nɨ 'yị bɨ owo ledre ga bɨ do mɨmbé'de 'yị e ní mbá bú, nɨ í'bí tákpásɨ́lɨ́ zɨ́yị ne. 7 Togú áyí go íni ini ma'dáa yá, ndá ndɨsị lála tú'dú ledre e ngbángáne káa zɨ́ 'yị ga bɨ owonɨ́ aka Lomo wá ní wá. Somúnɨ́ 'bɨ eyé kɨ́dí Lomo nɨ úwú ini eyé gɨ zɨ́ tú'dú ledre ga bɨ yée nɨyí úku a ní. 8 Ndá ídí káa zɨ́ye wá. Gɨ zɨ́a éyí ga bɨ íli yée ní, 'Bụyí owo mbá bú 'dá'dá gɨ zɨ́yị kɨ́ ndú'yú wo.

9 “Ini esé idí ídí káa,
“ “'Bụzé komo ere,
'yị e za mbá idínɨ́ óto úndruyí,
10 idínɨ́ ówo yí́ị́ káa do Ngére eyé,
idínɨ́ méngị ledre eyí
do sogo káṇgá ona káa zɨ́ bɨ komo ere 'dága íri ní.
11 Ídí í'bí éyí mɨánu ezé 'bɨ karaba zɨ́ze.
12 Ídí ótoómo lúyú ledre ezé zɨ́ze
káa zɨ́ bɨ ndɨsịzé ótoómo a zɨ́ yée ga bɨ ndɨsịnɨ́ lúyú rozé ní.
13 Ndá úzu zée kɨ́ngaya wá,
ídí yómo zée gɨ zɨ́ Satána.’

14 “Togú ótoómosé ledre go zɨ́ 'yị ga bɨ mengịnɨ́ sée bɨsinyíne ní, 'Bụsé bɨ komo ere ní, nɨ kpá ótoómo ledre zɨ́se. 15 Togú ótoómosé ledre zɨ́ 'yị ga bɨ luyúnɨ́ ledre rosé ní wá, 'Bụsé bɨ komo ere ní, ótoómo ené kpá lúyú ledre esé wá.”

Ledre gɨ ro órụ́ tara'yị

16 “Sɨmɨ bɨ ásé go órụ́ tarasé ní, ndásé óto rosé zɨ́ do komosé ídíne bɨsinyíne káa zɨ́ 'yị ga bɨ ndɨsịnɨ́ lóndo royé gɨ ro do ówo a mbá kɨ́dí ásé go órụ́ tarasé ní wá. 'Yị ga bɨ owonɨ́ Lomo wá ní, ndɨsịnɨ́ méngị kéyị kenée ye. Máúku zɨ́se, yée máa ga gére née ndikinɨ́ tákpásɨ́lɨ́ eyé goó gɨ zɨ́ 'yịma'dí e ndaá gɨ zɨ́ Lomo wá. 17 Abú ásé ndɨsị órụ́ tarasé yá, sɨmɨ komosé kɨ́ rosé mbá idí ídí bɨlámáne káa zɨ́ bɨ lengbe ní. 18 'Yịma'dí e ndanɨ́ ówo a bɨ ya ásé go órụ́ tarasé ní wá, 'Bụsé bɨ komo ere bɨ ndɨsị ówo ledre gɨ do mɨmbé'de 'yị ní, idí ówo a lá dụ́ụ́ ne gɨ ro zɨ́a í'bí tákpásɨ́lɨ́ zɨ́se.”

Ídísé óto komosé gɨ ro éyí ga bɨ komo ere ní

(Lúrú kpá Lúka 12:33,34)

19 “Ndásé 'dó'dúyóko éyí e zɨ́se do sogo káṇgá ona wá, gɨ zɨ́a ngánza nɨ ánu ngíti géyị, zɨ́ kụndú ó'bó ngíti géyị, zɨ́ 'yị ugu e úgu ngíti géyị, zɨ́ éyí ga gére née sínyí eyé mbá. 20 Bɨlámá a ídísé óto komosé gɨ ro éyí ga bɨ komo ere ní. Gɨ zɨ́a ngánza kɨ́ kụndú kɨ́ 'yị ugu e ndanɨ́ eyé íri gɨ ro sínyiónzó éyí ga gére née wá. 21 Kacɨ́ kadra mbá, mɨmbé'desé idí ídí gɨ ro éyí ga bɨ komo ere ní.

22 “Komosé nɨ káa zɨ́ mɨúndụ pho'dụ ní, togú ụndụnɨ́ pho'dụ bɨlámáne yá, ásé lúrú bi kacɨ́ a drá mɨtụlụrụ ndaá. 23 Togú komosé lurú bi bɨlámáne wá, ásé ndɨsị fú lá sɨmɨ mɨtụlụrụ. Kpá kenée togú bimɨóṇgó 'bɨ Lomo ndaá sɨmɨsé wá, mɨtụlụrụ bɨ ásé ídí sɨmɨ a ní nɨ nda rómo mɨrómo.

24 “'Yị kɨ́é'do útúásá ídí káa do 'yị 'bɨ ngére e gbre wá. Nɨ óto 'bú wo bɨ kɨ́é'do ní, zɨ́a sógó ngíti a mɨsógó. Togú kenée wá, nɨ óto úndru ngíti a rómo do eze a. Ndá óto komoyí ro Lomo kpá ro éyí ga bɨ 'bɨ sága ba wá.

25 “Ndásé ndɨsị sómú ledresé kɨ́ngaya kɨ́ rosé, ledre gɨ ro éyí mɨánu, iní mɨéwé, nda kɨ́ bongó e gɨ ro ésị yée wá. Ndaá 'bɨ ené bɨ ledre trịdrịsé nɨ zɨ́ Lomo owóowó rómo do éyí mɨánu ní wá, ndaá 'bɨ ené bɨ ledre kụrụ'bụsé nɨ zɨ́ Lomo owóowó rómo do bongó ní wá? 26 Lúrúsé aka lá dụ́ụ́ solú e, yáká eyé ndaá, gbagba eyé ndaá kpá wá, 'Bụzé bɨ komo ere ní ndɨsị lúrú bi kacɨ́ye. Sée kɨ́ solú e, ambí romonɨ́ do lafúye ní ye, ndaá sée wá? 27 Sómú ledre bɨ ndɨsịzé sómú a gɨ rozé kɨ́ rozé ní, utúasá ené óto zée zɨ́ze lú'búze do sogo káṇgá ba wá.

28 “Éyí bɨ ndɨsịsé sómú sɨmɨsé gɨ ro bongó gɨ roa ní 'di? Lúrúsé aka gba mɨsúrú kágá ga bɨ ngárá mengịnɨ́ moko wá ní, Lomo ndɨsị kpá fú óto lámá royé. 29 Abú kpá za cú Solomóna mongú ngére bɨ kóo 'bɨ Isɨréle e ní, kɨ́ tú'dú bɨlámá bongó ga bɨ kóo zɨ́ne ní mbá, lámá bɨ kóo roa ní, romo ené do lámá bɨ ro mɨsúrú kágá e ní wá. 30 Togú bɨ Lomo oto lámá bú ro éyí ga bɨ káa zɨ́ súwú e, karaba nɨyí ídí bɨlámáye kɨ́lóndó gagánɨ́ go zɨ́ye ạ́ṛáónzó royé ní, ala nda sée ga bɨ kɨ́ ledresé zɨ́a owóowó ní? Éyí bɨ ṇgúṇgusé ledre 'bɨ Lomo kɨ́ roko'bụné gɨ zɨ́a wá ní 'di?

31 “Ndásé ndíṣị sómụ́ ledre bɨ kɨ́dí, azé ánu karaba
'díya, azé ndíki iní éwé a 'dáya, azé ndíki bongó ésị a
'dáya ní wá? 32 'Yị ga bɨ ṇguṇgunɨ́ ledre 'bɨ Lomo wá ní
ndịṣịnɨ́ sómụ́ ledre kenée ye. 'Bụsé bɨ komo ere ní,
owo yí ené éyí ga bɨ ílisé yée ní mbá bú. 33 Mɨzefị ledre,
ídísé óto Lomo kɨ́ ledrené owóowó, zɨ́se ndíṣịsé méngị
ledre ga bɨ Lomo ili yée ní. Éyí ga bɨ za mbá ílisé yée ní,
nɨ í'bí yée zɨ́se.
34 “Ndásé ndíṣị sómụ́ ledre ga bɨ 'bɨ kɨ́lóndó ní wá,
kɨ́lóndó owo ledre ga bɨ gɨ roné ní ne. Ídísé óto ko-
mosé dụ́ụ́ gɨ ro ledre ga bɨ 'bɨ karaba ní ní.”

Ndá 'déci ngbanga lafúyị e wá

(Lúrú kpá Lúka 6:37,38,41,42)

7 “Ndá 'déci ngbanga lafúyị e wá, káa bɨ Lomo nɨ
kpá 'déci ngbangayí ke. 2 Gɨ zɨ́a mɨsi'di bɨ ndíṣị
'dí'bi a 'déci ngbanga lafúyị e doa née ní, Lomo nɨ
'dí'bi kpá wo 'déci ngbangayí doa. Éyí bɨ méngị kɨ́ye ní,
nɨ méngị kpá wo kɨ́yị.
3 “Éyí bɨ ndíṣịsé úku ledre owụ́ lúyú ledre 'bɨ lafúse e
bɨ cúku'dée ní kɨ́ roko'bụné rómo do 'bɨ esé mɨng-
buroko lúyú ledre e gɨ zɨ́a ní 'di? 4 Áyí úku ledre zɨ́ ezeyí
yaá née idí 'dí'bióyó owụ́ cící éyí gɨ komoa lárá a káa be
'di? Sɨmɨ bɨ útúásá eyí lúrúndíki mongú kụrụ'bụ éyí bɨ
komoyí ní kɨ́ royí wá ní. 5 Sée 'yị ga bɨ ndíṣịsé lóndo
rosé gɨ ro zɨ́ 'yị e ówo sée ní, ídísé 'dí'bióyó mongú
kụrụ'bụ éyí bɨ komosé ní kí, gɨ ro zɨ́ komosé ídíne drá,
ásé nda fú 'dí'bióyó owụ́ cící éyí gɨ komo lafúse.”
6 Zɨ́ Yésụ kpá úku ngíti ledre kɨ́dí, “Ndá í'bí éyí bɨ 'bɨ
Lomo ní zɨ́ ísị wá. Éyí bɨ nɨ mɨṛíṛíne bɨlámáne káa zɨ́
dábu ní, ndá úcụóto a kó'dú mụkúṛú e bi wá, nɨyí ndíṣị
'dítí sínyi a. Zɨ́ye ndá'bayé náná báyi sɨmɨyí nzéré
nzéré.

Éyí bɨ íli ní, Lomo nɨ í'bí a zɨ́yị

(Lúrú kpá Lúka 11:9-13)

7 “Éyí bɨ íli ní, ídí ómbo a Lomo nɨ í'bí a zɨ́yị. Éyí bɨ
ndaá zɨ́yị wá ní, ídí gámásó'do a áyí ndíki a. Ídí kóko
mbotụ, Lomo nɨ líkpí a zɨ́yị. 8 'Yị bɨ ndịsị ómbo éyí ní,
nɨyí í'bí a zɨ́a. 'Yị bɨ ndịsị gámásó'do éyí ní, nɨ ndíki a. 'Yị
bɨ ndịsị kóko mbotụ ní, nɨyí líkpí a zɨ́a.
9 “Ambí nɨ dongaráse ore ne togú owú 'bɨ ené ombo
ambata yá zɨ́a 'dí'bi tutú í'bí a zɨ́a ní? 10 Togú ombo
kénzé yá, zɨ́a 'dí'bi kámá í'bí a zɨ́a ní? 11 Tɨ́ bɨ ásé 'yị lúyú
ledre e ní, ówosé kacɨ́ í'bí bɨlámá éyí e bú zɨ́ owú 'bɨ
esé e. Bɨ kenée ní, 'Bụsé bɨ komo ere ní, nɨ nzíyiné gɨ ro
í'bí bɨlámá éyí zɨ́ 'yị bɨ ombo ní rómo do 'bɨ esé. 12 Bɨ
goó kenée ní, sɨmɨ ledre mbá ídí méngị zɨ́ 'yị e éyí bɨ íli
zɨ́ye méngị a zɨ́yị ní. Ledre née kotrụ goó zaá ledre gɨ
ro ledre lorụ kɨ́ ledre gɨ ro nébị e mbá.

Owụ́ mbotụ kɨ́ owụ́ mɨsi'di

(Lúrú kpá Lúka 13:24)

13 “Ídí ólú 'be 'bɨ Lomo gɨ do owụ́ mbotụ bɨ cúku'dée
ní. Mongú mbotụ bɨ wé, kɨ́ mongú mɨsi'di bɨ ngúó ní,
tụ́'dụ́ 'yị e ndịsịnɨ́ ndéré gɨ doa zɨ́ umbu. 14 Tɨ́ lá owụ́
mbotụ kɨ́ owụ́ mɨsi'di bɨ cúku'dée ní, 'yị e cúku'dée nɨyí
ndéré gɨ doa lá ye ndíki trịdrị.

Bɨlámá mɨáná kágá

(Lúrú kpá Lúka 6:43-45)

15 “Komosé idí ídí rosé gɨ zɨ́ nébị ga bɨ 'yị ṛanga e ní.
Nɨyí ógụ zɨ́se kɨ́ bɨlámá tosoyé lá gɨ 'dí sága, tɨ́ lá nda
mɨ'dí sɨmɨ, nɨyí yí eyé káa zɨ́ bangá sinyí e ní. 16 Ásé
ówoyéme yée dụ́ụ́ gɨ ro mɨánáye. 'Yị e utúasánɨ́ go
'décị mánga gɨ komo kíṇị togú mbú goófo gɨ komo
ngéyé? 17 Kpá kenée bɨlámá kágá ndịsị ána dụ́ụ́ bɨlámá
mɨánáne, bɨsinyí kágá áná 'bɨ ené kpá dụ́ụ́ bɨsinyí
mɨánáne. 18 Bɨlámá kágá aná ené bɨsinyí mɨáná kágá
wá, bɨsinyí kágá aná ené kpá bɨlámá mɨáná kágá wá.
19 Kágá máa yée ga bɨ ilinɨ́ áná bɨlámá mɨánáye wá ní,
míṇgí a nɨ lágáóyó a 'dá'ba do óngbó a. 20 Bɨ kenée ní,
ásé ówoyéme nébị ga gére née gɨ zɨ́ mɨméngị ledre
eyé.

Mbigí 'yị lódú kacɨ́ Yésụ

(Lúrú kpá Lúka 13:26,27)

21 “Ndaá 'bɨ ené bɨ kɨ́dí 'yị ga bɨ za mbá ndịsịnɨ́ ndólo
máa Ngére, Ngére ní, nɨyí ólú mbá 'be 'bɨ Lomo komo
ere ní wá. Dụ́ụ́ wo bɨ ndịsị méngị ledre ga bɨ Babá ili
yée ní, nɨ ólú dụ́ụ́ ne íri. 22 Kadra bɨ Lomo nɨ 'décị ng-
banga 'yịma'dí e ní, tú'dú 'yị e nɨyí ndólo máa, ‘Ngére,
Ngére.’ Zɨ́ye ndíṣị úku ledre kɨ́dí, ndịsịzé kóo úku ledre
eyí ze zɨ́ 'yị e kɨ́ roko'bụ bɨ kóo í'bí zɨ́ze ní, zɨ́ze ndíṣịzé
lágaóyó dokéké e gɨ sɨmɨ 'yị e kɨ́ ịrịyí, zɨ́ze kpá kɨ́ méngị
mɨngburoko ledre ga bɨ kɨ́ roko'bụyé ní. 23 Tɨ́ lá Mááyí
úkulúgu ledre zɨ́ye máyá, ‘Máówo amá sée wá, ídísé
ínyị gɨ romá íri sée 'yị luyú e.’

'Yị komokenzị

(Lúrú kpá Lúka 6:47-49)

24 “Bɨ kenée ní, 'yị bɨ nɨ úwú ledre bɨ mááyí úku a ba,
zɨ́a óto a sɨmɨ moko ní, nɨ go káa zɨ́ 'yị bɨ ụ́bụ́ 'díḍí ené,
do landa zɨ́ sḭ 'díḍí ma'dáa ídíne ngíṛị ní. 25 Abú iní nɨ
é'dị kɨ́ mongú síli sɨmɨné ndíṣị íline ro 'díḍí née, zɨ́ ng-
buṛu úcuyé gị roa yá, ndụrụ wá gɨ zɨ́a otonɨ́ sḭ a go
ngíṛị. 26 Kpá kenée, 'yị máa wo bɨ nɨ úwúómo ledre bɨ
mááyí úku a ba lá kɨ́ mbílíne ní, nɨ go cé káa zɨ́ bɨcayi 'yị
bɨ ụbụ́ 'díḍí ené do sayi ní. 27 Sɨmɨ bɨ iní nɨ é'dị, zɨ́ ng-
buṛu e úcuyé, zɨ́ mongú síli ógụné ndíṣị kízị 'díḍí née
ní, nɨ geré ndụ́rụ sínyi roné bɨsinyíne.”
28 Sɨmɨ bɨ Yésụ ukuonzó ledre ga gére zɨ́ye kenée ní,
zɨ́a lụ́tụ́ne komoyé, zɨ́ tarayé ịdṛíne mbá mɨídrí gɨ zɨ́
'dódo ledre ené, 29 gɨ zɨ́a 'dódo ledre ené nɨ káa zɨ́ 'yị bɨ
kɨ́ roko'bụ zɨ́ne, ndaá 'bɨ ené káa zɨ́ 'bɨ 'yị ga bɨ 'yị 'dó-
do lorụ e ní wá.

Yésụ yomo o'do bɨ kɨ́ umbunonó roné ní

(Lúrú kpá Máriko 1:40-45, Lúka 5:12-16)

8 Sɨmɨ bɨ Yésụ nditíogụ gɨ do landa kɨ́ 'dódo ledre zɨ́
'yị e ní, zɨ́ tú'dú 'yị e kpá útúye do kacɨ́ a. 2 Zɨ́ ngíti
o'do kɨ́ umbunonó roné ógụ útúne gbrị do ngúṛú
sịndíne kó'dú Yésụ ṇgúṇgú roné kɨ́dí, “Áko Mongú 'yị,
togú utúasá go kacɨ́ komoyí, ídí yéme máa zɨ́ romá
ídíne drá.”

3 Zɨ́ Yésụ 'dózo sɨ́lɨ́ne óto a ro o'do née zɨ́a úku ledre kɨ́dí, “Máili go kenée royɨ́ eme mu.” Geré zɨ́ umbunonó née ụ́kụ́ne gɨ roa. 4 Zɨ́ Yésụ lórụ wo o'bụó'bụ kɨ́dí, “Éyɨ́ bɨ mengị roné zɨ́yị née ndá aka geré úku a zɨ́ 'yị e wá. Ídí aka ndéré zɨ́ 'yị 'dáná éyɨ́, togụ́ lurú royɨ́ utúasá kacɨ́ komoa go yá, nɨ ṇgụ́ṇgu a kɨ́dí ɨɨ, royɨ́ eme go. Zɨ́yị nda 'dí'bi bangá ndéré óṇgoónzó a gɨ ro í'bílúgu mbófo éyɨ́ kɨ́e zɨ́ Lomo káa zɨ́ bɨ nɨ mɨékéne sɨmɨ lorụ 'bɨ Mụ́sa ní. 'Yị e nɨyí geré ówo a mbá kɨ́dí royɨ́ eme go.”

Ngúru mongụ́ 'yị 'bɨ asikíri e ṇguṇgu ledre 'bɨ Lomo

(Lúrú kpá Lúka 7:1-10, Yiwáni 4:43-54)

5 Sɨmɨ bɨ Yésụ nda'baogụ sɨmɨ gara bɨ Kapáranawúma ní, zɨ́ ngúru mongụ́ 'yị 'bɨ asikíri e † 'bɨ káṇgá 'bɨ Róma ógụné úku ledre zɨ́ Yésụ kɨ́dí, 6 “Mongụ́ 'yị, 'yị 'bɨ moko amá nɨ 'be 'dáa mɨ'dó'dóne kɨ́ngaya kɨ́ ndíyá umbu sịndí, nɨ mɨ'dú'duné gɨ zɨ́a bi.”

7 Zɨ́ Yésụ úkulúgu ledre zɨ́a kɨ́dí, “Bɨlámáne mááyí ógụ yómo wo gɨ do ndíyá máa née.”

8 Zɨ́ mongụ́ 'yị née úkulúgu ledre zɨ́ Yésụ kɨ́dí, “Mongụ́ 'yị, mááyí 'yị lúyú ledre, utúasá zɨ́yị ógụyí zɨ́ma 'be wá. Ídí lá úku kása kúrúyị zɨ́ 'yị 'bɨ moko amá máa née ómoné. 9 Gɨ zɨ́a mándɨ́sị méngị moko sɨ́ sɨ́lɨ́ mɨngburoko 'yị ga bɨ domá ní. Zɨ́ma nda kpá ídíma mongụ́ 'yị do ngíti géyị 'yị e. Mááyí úku ledre zɨ́ ngíti a kɨ́dí, ‘Ídí ndéré 'dáa’ zɨ́a tɨ́ ndéréne, Mááyí ndólo ngíti a kɨ́dí, ‘Ógụ mu,’ zɨ́a tɨ́ ógụné. Mááyí úku ledre zɨ́ 'yị 'bɨ moko kɨ́dí, ‘Ídí méngị moko ba,’ zɨ́a tɨ́ méngị a.”

10 Sɨmɨ bɨ Yésụ uwú ledre née kenée ní, zɨ́a úku ledre zɨ́ 'yị ga bɨ ndɨsɨṇɨ́ lódụ́ kacɨ́ne ní kɨ́dí, “Máúku zɨ́se ma'díi, sɨmɨ kúfúse Isɨréle e za mbá, mándíki aka 'yị kɨ́ ledre 'bɨ Lomo do mɨmbé'dené káa zɨ́ o'do ba wá.

11 Karanée 'dá'dá íri, ṛ́ɨ́kɨ́ sɨ́ do 'yɨma'dí e gɨ sɨmɨ káṇgá eyé e mɨngúngúcua a nɨyí ndéré zɨ́ye ndɨ́sị kótrụ royé ndro sɨmɨ ayímbi 'be 'bɨ Lomo kɨ́ Abarayáma e kɨ́ Isáka e kɨ́ Yakóbo e, mɨngburoko 'yị ga kóna ṇguṇgunɨ́ ledre 'bɨ Lomo go 'dá'dá ní. 12 Kúfú Isɨréle e mbá nɨyí kóo ndéré ndɨ́sị 'be 'bɨ Lomo sɨmɨ rokinyi née íri ye. Tɨ́ lá gɨ zɨ́a bɨ ilinɨ́ zɨ́ Lomo ídíne ne Ngére eyé wá ní, utúasánɨ́ lolụ ídí íri wá. Nɨyí ụ́cụ yée sɨmɨ mongụ́ mɨtụlụrụ kɨ́'dí bɨ 'yị e nɨyí ndɨ́sị mbụ́mbụ́dụ́ kɨ́ náná do soyé gɨ zɨ́ éyɨ́ mɨówo ní.”

13 Zɨ́ Yésụ úku ledre zɨ́ mongụ́ 'yị gáa ogụ ndú'yú wo ní kɨ́dí, “Ndá'ba mu 'be. Ṇgúṇgu ledre eyɨ́ oto 'yị ndíyá eyɨ́ go zɨ́a ómoné.” Geré zɨ́ ndíyá ụ́kụ́ne gɨ ro 'yị 'bɨ moko née 'be íri.

Yésụ yomo tụ́'dụ́ 'yị e gɨ do ndíyá

(Lúrú kpá Márɨko 1:29-34, Lúka 4:38-41)

14 Sɨmɨ bɨ Yésụ nderéogụ 'be 'bɨ Pétero ní, do úku ledre zɨ́a kɨ́dí ro towụ́ Pétero ịrɨ́ mɨ́ịrɨ́ nɨ mɨ'dú'duné gɨ zɨ́a bi. 15 Zɨ́ Yésụ ólụ́ne zɨ́a 'dɨ́cɨ́ íri, zɨ́a 'dí'bi sɨ́lɨ́a lála sɨ́kpị wo 'dága, geré zɨ́ sɨmɨ saná a émené. Zɨ́a tónóne yéme éyɨ́ mɨánu zɨ́ Yésụ kɨ́ 'yị ené ga gére ní.

16 Nda sɨmɨ bɨ kadra utú go ní, zɨ́ tụ́'dụ́ 'yị e 'dí'biógụ 'yị eyé ga bɨ kɨ́ dokéké e sɨmɨyé ní zɨ́ Yésụ. Zɨ́a lá úku kúrúne, zɨ́ dokéké e ólụ́ógụyé mbá gɨ sɨmɨ 'yị ga bɨ gáa ogụnɨ́ kɨ́ye zɨ́a ní. Zɨ́a kpá yómo tụ́'dụ́ 'yị ndíyá e.

17 Ledre née mengị roné go tɨ́ káa zɨ́ bɨ kóo nébị Isáya uku ní kɨ́dí,

“'Di'bioyó ndíyá gɨ rozé,
zɨ́a 'dí'bióyó éyɨ́ mɨówo gɨ rozé.” ††

Lódụ́ kacɨ́ Yésụ ndaá owụ́ ledre wá

(Lúrú kpá Lúka 9:57-62)

18 Sɨmɨ bɨ Yésụ lurú tụ́'dụ́ 'yị e nɨyí kpá fú cigíne ore ní, zɨ́a úku ledre zɨ́ 'yị lódụ́ kacɨ́ne e kɨ́dí, yée 'dogụnɨ́ aka bi mu sága mɨkavu Galiláya gɨ 'dí keṛí. 19 Ịnyịnɨ́ aka ndéré wá, zɨ́ ngúru 'yị 'dódo lorụ 'bɨ Mụ́sa ógụné úku ledre zɨ́ Yésụ kɨ́dí, “Mongụ́ 'yị, máíli zɨ́ze ndéréze kése gị do bi bɨ íli ndéré doa ní.”

20 Zɨ́ Yésụ úkulúgu ledre zɨ́ o'do née kɨ́dí, “Lúrú goó, gba o'do bangá e emenɨ́ gɨ zɨ́ma ye gɨ zɨ́a nɨyí kɨ́ gu eyé e ndɨ́sị 'dú'du sɨmɨ a. Solụ́ e nɨyí kɨ́ 'dɨ́cɨ́ eyé e ndɨsɨṇɨ́ 'dú'du sɨmɨ a. Tɨ́ lá Máa bɨ Owụ́ 'bɨ 'Yịma'dí ní, gba bi 'dówụ́ro ndaá zɨ́ma wá.”

21 Zɨ́ ngúru 'yị lódụ́ kacɨ́ga ịnyịné úku ledre zɨ́a kɨ́dí, “Ngére, babá ngoko go, ili aka zɨ́ma ndá'bamá óto wo kí zɨ́ma ndá'baógụmá lódụ́ kacɨ́yị.”

22 Zɨ́ Yésụ úkulúgu ledre zɨ́a kɨ́dí, “'Yị ga bɨ nɨyí go káa zɨ́ umbu 'yị e gɨ zɨ́a bɨ ṇguṇgunɨ́ ledre 'bɨ Lomo wá ní idínɨ́ óto wo. Ógụ 'bɨ eyɨ́ mu lódụ́ kacɨ́ma.”

Yésụ ụcụomo mongụ́ síli kɨ́ ílí

(Lúrú kpá Márɨko 4:35-41, Lúka 8:22-25)

23 Nda gɨ ore zɨ́a ékɨ́ne sɨmɨ kuṛúngba, zɨ́ 'yị lódụ́ kacɨ́-ga ékɨ́ lódụ́ kacɨ́ a, Yóó zɨ́ye ndéréye. 24 Nɨyí aka lá cịkị sɨmɨ yana iní, zɨ́ mongụ́ síli ógụné kpị kpị kpị ndɨ́sị ílí iní gbuwa gbuwa sɨmɨ kuṛúngba. Yésụ nɨ yí ené kóo mɨ'dú'duné.25 Zɨ́ 'yị lódụ́ kacɨ́ga ndéréye úru wo kɨ́dí, “Ngére, 'di'diya yómo zée mu azé go úyu.”

26 Sɨmɨ bɨ Yésụ ịnyịogụ ní, zɨ́a úku ledre zɨ́ye kɨ́dí, “Érésé ngịrị gɨ ro 'di, 'desɨ́ ba ṇgúṇgusé aka esé ledremá kɨ́ngaya fú lá wá?” Zɨ́a ịnyịógụné 'dága úku ledre zɨ́ mongụ́ síli née zɨ́a tóroné zɨ́ bi ídíne sii.

27 Zɨ́ tara 'yị ené ga gére née ịdrịne mbá mɨịdrɨ́ zɨ́ye ndɨ́sị úku ledre dengbíye kɨ́dí, “Bɨ káa lárá 'yị 'di? Bɨ síli uwú kúrú a gba ne ní.”

Ya'dá e gbre kɨ́ dokéké sɨmɨyé

(Lúrú kpá Márɨko 5:1-20, Lúka 8:26-39)

28 Sɨmɨ bɨ 'dogụnɨ́ bi go sága gɨ 'dí keṛí ní, zɨ́ye ndéréógụyé sɨmɨ owụ́ do 'be 'bɨ 'yị ga bɨ ndɨsɨṇɨ́ ndólo yée Gadára e ní. Nɨyí aka cịkị do mɨsi'di, zɨ́ ngíti géyị ya'dá e gbre kɨ́ dokéké sɨmɨyé, bi gámá 'yị e ndaá gɨ do mɨsi'di née gɨ zɨ́ rará bɨ ro ya'dá ga gére née wá. 29 Zɨ́ye úku ledre zɨ́ Yésụ kɨ́dí, “Yɨ́ị, Owụ́ 'bɨ Lomo, éyɨ́ bɨ íli gɨ zɨ́ze ní 'di, ógụ lịngi ba go gɨ ro 'décị ngbanga rozé 'dá'dá gɨ zɨ́ sịndí kadra 'bɨ 'décị ngbangazé?”

30 Ábuwá mụkụ́rụ́ nɨyí yí eyé kóo gbóo ore ndɨ́sị ánu éyɨ́ eyé. 31 Zɨ́ dokéké ga bɨ sɨmɨ ya'dá ga gére ní ṇgúṇgú royé zɨ́ Yésụ kɨ́dí, “Togụ́ ili lágaóyó zée gɨ sɨmɨ ya'dá ga

† *Mongụ́ 'yị 'bɨ asikíri e: Nɨ mongụ́ 'yị bɨ ndɨsị lúrú bi do asikíri e míya (100) ní.*

†† *8:17 Isáya 53:4*

ba yá, idí kása zée ndéré ndíṣị sɨmɨ mụkṵ́rṵ́ ga bɨ 'dáa ba.”

32 Zɨ́ Yésụ úku ledre zɨ́ye kɨ́dí, “Nderénɨ́ mu ólṵ́ ndíṣị sɨmɨ mụkṵ́rṵ́ ga gére ní.” Geré zɨ́ye ndéréye. Sɨmɨ bɨ olṵ́nɨ́ go sɨmɨ mụkṵ́rṵ́ e ní, zɨ́ mụkṵ́rṵ́ e ụ́dụyé rụ gɨ dogboṛụ landa ngásá útúye sɨmɨ mɨkavu do úyuyé mbá. 33 'Yị ga bɨ ndɨṣɨnɨ́ lúrú bi kacɨ́ mụkṵ́rṵ́ ga gére ní, sɨmɨ bɨ lurúnɨ́ ledre bɨ Yésụ mengị née kenée ní, zɨ́ye ngásáye úku 'dódo a zɨ́ 'yị e sɨmɨ gara. 34 Zɨ́ 'yị e gɨ sɨmɨ gara gɨrí óguyé úku ledre zɨ́ Yésụ idí ólṵ́ógụ gɨ sɨmɨ gara eyé gɨ ona 'dá'ba.

Yésụ yomo ngíti o'do bɨ nɨ mɨgịgɨ́rɨ́ ní

(Lúrú kpá Máriko 2:1-12, Lúka 5:17-26)

9 Zɨ́ Yésụ ịnyịné ékɨ́ne sɨmɨ kuṛúngba, 'dógụ bi ndéréne sɨmɨ gara bɨ ndịsị ndíṣị sɨmɨ a ní. 2 Nda go 'be íri, zɨ́ ngíti géyị 'yị e ịmbɨ́ógụ ngíti owṵ́phɨṛangá bɨ nɨ mɨgịgɨ́rɨ́ ní zɨ́a kɨ́ gbagbara. Zɨ́ Yésụ owo a kɨ́dí 'yị ga gére née owonɨ́ go ya née nɨ útúásá yómo wo. Zɨ́a úku ledre zɨ́a kɨ́dí, “Owṵ́ 'bɨ amáa ídí ódó mɨmbé'deyí, máótoómo lúyú ledre eyí go.”

3 Geré zɨ́ ngíti géyị 'yị 'dódo loṛụ ịnyịyé úku ledre dengbɨye kɨ́dí, “Uku sinyi ledre go, otoasá roné go kɨ́ Lomo.”

4 Tɨ́ lá zɨ́ Yésụ ówo sómṵ́ ledre eyé née, zɨ́a úku ledre zɨ́ye kɨ́dí, “Éyí bɨ mɨmbé'desé nɨ gɨ zɨ́a bɨsinyíne kenée ní 'di? 5 Wo be 'di nɨ née mɨ'diyíne zɨ́ma úku a, ‘Máótoómo lúyú ledre eyí go,’ togṵ́ mbú, ‘Ị́nyịógụ mu 'dága tónó gámáyị?’ 6 Tɨ́ lá gɨ ro zɨ́se ówo a kɨ́dí Owṵ́ 'bɨ 'Yịma'dí nɨ kɨ́ roko'bụ zɨ́ne gɨ ro ótoómo lúyú ledre 'bɨ 'yị e do sogo káṇgá ona,” zɨ́a úku ledre zɨ́ mɨgịgɨ́rɨ́ ba kɨ́dí, “Ị́nyịógụ mu 'dí'bi gbagbara eyí zɨ́yị ndá'bayí 'be.” 7 Tɨ́ ma'díi zɨ́ o'do née ịnyịógụné ndá'bané 'be. 8 Sɨmɨ bɨ tṵ́'dṵ́ 'yị e lurúnɨ́ ledre née kenée ní, zɨ́ ngɨrị méngị yée kɨ́ngaya, zɨ́ye ndíṣiyé mbófo Lomo bɨ i'bí roko'bụ kenée zɨ́ 'yị e ní.

Yésụ ndólo Matáyo

(Lúrú kpá Máriko 2:13-17, Lúka 5:27-32)

9 Káa zɨ́ bɨ Yésụ nɨ go mɨndéréókpóne ní, zɨ́a ndíki ngíti o'do kɨ́ ịrịné Matáyo sɨmɨ mákɨtabu nɨ 'yị 'dó'dṵ́ ụsórụ, Yésụ ya zɨ́a ní, “Ídí lódṵ́ kacɨ́ma,” Zɨ́ Matáyo útúne do kacɨ́ a.

10 Sɨmɨ bɨ Yésụ nɨyí go zɨ́ Matáyo 'be kɨ́ 'yị ené e do bi éyí mɨánu ní, zɨ́ tṵ́'dṵ́ 'yị 'dó'dṵ́ ụsórụ e kɨ́ ngíti géyị 'yị luyú e, ógụyé zɨ́ye ndíṣị ánu éyí kɨ́ Yésụ nda kɨ́ 'yị lódṵ́ kacɨ́ga. 11 Zɨ́ ngíti géyị Farụsáyo e ógụye úku ledre zɨ́ 'yị lódṵ́ kacɨ́ Yésụ ga gére née kɨ́dí, “Éyí bɨ mongṵ́ 'yị esé ndɨṣɨnɨ́ ánu éyí kɨ́ 'yị 'dó'dṵ́ ụsórụ e kpá kɨ́ 'yị lúyú ledre e gɨ zɨ́a ní 'di?”

12 Sɨmɨ bɨ Yésụ uwú ledre ba ní, zɨ́a úku ledre zɨ́ Farụsáyo ga gére née kɨ́dí, “'Yị bɨ ndíyá ndaá roa wa ní gamáso'do ené dokotóro wá, tɨ́ lá 'yị ndíyá e ndɨṣɨnɨ́ gámásó'do dokotóro ye. 13 Tɨ́ lá ndérésé mu zɨ́se gámásó'do ini ledre gɨ sɨmɨ ledre bɨ Lomo uku kɨ́dí, ‘Máíli ídísé ídí 'yị ówo ledre kɨ́ 'yị e, ndaá 'bɨ ené 'dáná éyí esé e wá.’ † Gɨ zɨ́a máógụ amá gɨ ro bɨlámá 'yị e wá, yí ené gɨ ro bɨsinyí 'yị e.”

Ndu'yúnɨ́ Yésụ gɨ ro ledre órṵ́ tara'yị

(Lúrú kpá Máriko 2:18-22, Lúka 5:33-39)

14 Nda sɨmɨ ngíti síḷí, zɨ́ 'yị ga bɨ ndịsịnɨ́ lódṵ́ kacɨ́ Yiwáni Babatịza ní ndú'yú Yésụ kɨ́dí, “Mongṵ́ 'yị, zée kɨ́ Farụsáyo e ndịsịzé órṵ́ tarazé, tɨ́ lá 'yị lódṵ́ kacɨ́yị orṵ́nɨ́ 'bɨ eyé tarayé wá gɨ zɨ́ 'di?”

15 Yésụ ya zɨ́ye ní, “'Yị ga bɨ nderénɨ́ ófṵ́ kára, mɨkánda adrúgu nɨ dongaráye ní, lerí mengị yée wá. Lerí nɨ méngị yée sɨmɨ bɨ 'di'bioyónɨ́ wo gɨ dongaráye go ní.

16 “Ngíti a, 'yị utúasá ịcị 'dṵ́tụ uṇgú bɨ ro kuṛú bongó ní kɨ́ mɨkánda a wá. Mɨkánda bongó née nɨ ngṵ́rógṵ́ zɨ́a lálalófo kuṛú a née kɨ́ mongṵ́ uṇgú. 17 Kpá kenée, 'yị e utúasánɨ́ lótó le'yí sɨmɨ kuṛú ndoko wá. Togṵ́ lotónɨ́ yá, le'yí née nɨ ṵ́'bụ geré zɨ́ kuṛú ndoko née ndóko ené zɨ́ le'yí kúkúónzó roné bi. Idínɨ́ lótó le'yí sɨmɨ mɨkánda ndoko gɨ ro zɨ́ ndoko e kɨ́ le'yí ídíye mɨbándáye.”

Yésụ yomo kára 'yị ndíyá

(Lúrú kpá Máriko 5:21-43, Lúka 8:40-56)

18 Cịkị ore, zɨ́ ngúru mongṵ́ 'yị ógụ útúne gbrị kó'dṵ́ Yésụ úku ledre kɨ́dí, “Nyíma otoomo 'dówṵ́ne go cakaba, ógụ aka óto síḷíyị doa gɨ ro zɨ́a ómoné.” 19 Zɨ́ Yésụ ịnyịyé kɨ́ 'yị lódṵ́ kacɨ́ne e ndéréye zɨ́ o'do née 'be.

20 Sɨmɨ mɨndéréye do mɨsi'di, zɨ́ kára kɨ́ ndíyá 'bɨ kará e roné sɨmɨbi doa goó sokó doa gbre (12) ụkṵ́ wá, ógụné gbóo sogo Yésụ do 'dí'bi tara bongó gɨ roa. 21 Zɨ́a úku ledre zɨ́ne kɨ́ roné kɨ́dí, “Togṵ́ má'dí'bi lá tara bongó bɨ roa née yá, romá nɨ éme.”

22 Geré zɨ́ Yésụ óyó roné lúrúndíki wo. Zɨ́a úku ledre kɨ́dí, “Nyíma, ídí ódó mɨmbé'deyí, ṇgúṇgu ledre eyí yómo yíị́ go.” Ma'díi, geré zɨ́ ro kára née émené.

Yésụ yomo owṵ́kára gɨ sɨmɨ umbu

23 Sɨmɨ bɨ Yésụ nɨyí ógụ kɨ́ 'yị ené e 'be 'bɨ mongṵ́ 'yị née íri ní, kụ'dṵ́ nɨ ndíṣị úku ledre, mbṵ́dṵ́ nɨ ówṵ́, 24 zɨ́a úku ledre zɨ́ye kɨ́dí, “Ólṵ́ógụsé aka sága, owṵ́kára ba uyu ené wá 'du'du yí ené lá mɨ'dú'du.” Zɨ́ 'yị e útúye mbá kúgú a. 25 Sɨmɨ bɨ 'yị e olṵ́ogụnɨ́ gɨ 'díçí ini go mbá sága ní, zɨ́ Yésụ ólṵ́ne ndéré 'dí'bi síḷí umbu, geré zɨ́a úrúne, do ịnyịógụné 'dága. 26 Zɨ́ phanda ledre née áṇgané sɨmɨ gara e za mbá.

Yésụ likpí komo ya'dá e gbre

27 Sɨmɨ mɨndéréókpó Yésụ gɨ ore, zɨ́ ya'dá e gbre komoyé ndaá lódṵ́ wo kɨ́ ṇgúṇgú royé zɨ́a kɨ́dí, “Mongṵ́ 'yị, Bulúndu ngére Dawídi, †† ídí ówo ledre zɨ́ze.”

28 Sɨmɨ bɨ nɨ goó za 'díçí ní zɨ́ ya'dá ga bɨ komoyé ndaá ba ólṵ́ lódṵ́ kacɨ́ a gị 'díçí, zɨ́a ndú'yú yée kɨ́dí, “Ṇgúṇgusé go kɨ́dí mááyí útúásá likpí komosé?”

Zɨ́ye úkulúgu ledre kɨ́dí, “Ɨ̄ɨ, ṇguṇguzé go kenée Ngére.”

---

† *9:13 Uzíya 6:6* †† *Bulúndu Dawídi: Yṵ́da e owonɨ́ bú kɨ́dí nɨyí karanée ndíkiógụ Kɨ́résịto gɨ sɨmɨ kúfú ngére Dawídi.*

29 Zɨ́ Yésụ óto sɪ́lɪ́ne ro komoyé zɨ́a úku ledre kɨ́dí, “Gɨ zɨ́ ṇgúṇgu ledre esé mááyí yómo sée,” 30 zɨ́ komoyé tɨ́ likpíne. Zɨ́ Yésụ lórụ yée o'bụ́obụ kɨ́dí, “Ndásé úku ledre bɨ máméngị zɨ́se née zɨ́ 'yị e wá.” 31 Abú kenée ndotó, tɨ́ lá bɨ olụ́ogụnɨ́ gɨ ore ní, zɨ́ye úku ledre née zɨ́ phanda a báyiné sɨmɨ gara e za mbá.

32 Kpá lá bɨ Yésụ kɨ́ 'yị ené e nɨyí aka gɨ ro ólụ́ógụ ní, zɨ́ ngíti géyị ya'dá e ịmbị́ógụ ngíti o'do kɨ́ dokéké sɨmɨné odro gɨ zɨ́a wá zɨ́ Yésụ. 33 Nda sɨmɨ bɨ Yésụ ógóóyó dokéké née ní, o'do bɨ kóo odro wá ní, zɨ́a geré tónó ódroné. Zɨ́ ledre née lụ́tụ́ne komo 'yị ga bɨ ore née zɨ́ye úku ledre kɨ́dí, “Ledre mengị aka roné zɨ́ze Isɨréle e ona kenée wá.”

34 Tɨ́ lá Farụsáyo e ya, “Satána i'bí roko'bụ née zɨ́a ndɪ́sị ogóóyó dokéké e kɨ́e gɨ sɨmɨ 'yị e ne.”

Lerɨ́ 'yị e mengị Yésụ

35 Zɨ́ Yésụ gámáne sɨmɨ gara kɨ́ ɪ́rɪgbére ga bɨ ore ní, kɨ́ ndɪ́sị 'dódo ledre 'bɨ Lomo zɨ́ 'yị e sɨmɨ 'Dɪ́cɪ́ Kótrụro e eyé e, kɨ́ ndɪ́sị úku bɨlámá ledre gɨ ro 'be 'bɨ Lomo zɨ́ 'yị e nda kpá kɨ́ sɪ́kpị 'yị e gɨ do ɾɪ́kɪ́ ndíyá eyé e. 36 Sɨmɨ bɨ lurú tụ́'dụ́ 'yị e 'dii ní, zɨ́ lerɨ́ye méngị wo gɨ zɨ́a 'yị ga gére née ngíti géyị 'yị e ndɪsɪṇɨ́ méngị láráye 'yị sáká yée ndaá, káa zɨ́ kábɨ̣ɾɪ́kɨ bɨ ngárá mɪ́ṇgɪ́ye ndaá ní. 37 Zɨ́a úku ledre zɨ́ 'yị lódụ́ kacɨ́ne ga gére née kɨ́dí, “Tụ́'dụ́ 'yị e nɨyí go nzíyiyé gɨ ro úwú ledre 'bɨ Lomo, tɨ́ lá sée 'yị 'dódo ledre maáge, éyesé wá. 38 Bɨ kenée ní, ídísé íni ini zɨ́ Ngére bɨ nɨ mɪ́ṇgɪ́ moko ma'dáa ní, zɨ́a kásaógụ yata 'yị 'bɨ moko zɨ́se gɨ ro zɨ́se ndɪ́sị 'dódo bɨlámá ledre kéye zɨ́ 'yị e mbá.”

Yésụ gelé 'yɪṃɨkása e sokó doa gbre

(Lúrú kpá Máɾiko 3:13-19, Lúka 6:12-16)

10 Zɨ́ Yésụ ndólo 'yị lódụ́ kacɨ́ne ga bɨ sokó doa gbre (12) ní, í'bí roko'bụ 'bɨ ógóóyó bɨcayi lomo e kpá kɨ́ sɪ́kpị 'yị ndíyá e kɨ́e zɨ́ye.

2 Ba ɪ̣rị 'yɪṃɨkása † ga bɨ sokó doa gbre (12) ní. Simúna bɨ ngíti ɪ̣rịa kpá Pétero ní, kɨ́ lúnduné Andiríya, Yakóbo wotɪ́ Zebedíya, kɨ́ lúnduné Yiwáni, 3 nda Phɪ́lịpo, kɨ́ Batilimáyo, Tóma kɨ́ Matáyo 'yị 'dó'dụ́ ụsórụ, Yakóbo wotɪ́ Alafáyo, nda Tadéyo, 4 kɨ́ Simúna Zíloto, kɨ́ Yúda bɨ gɨ sɨmɨ gara bɨ Keriyóta bɨ i'bí ngbángá Yésụ ní.

Yésụ kasa 'yɪṃɨkása e sokó doa gbre

(Lúrú kpá Máɾiko 6:7-13, Lúka 9:1-6)

5 Sɨmɨ bɨ Yésụ kasa 'yɪṃɨkása ené ga bɨ sokó doa gbre (12) ní, zɨ́a úku ledre zɨ́ye kɨ́dí, “Ndásé ndéré 'be 'bɨ 'yị ga bɨ ndanɨ́ Yúda e wá ní wá, togụ́ sɨmɨ káṇgá 'bɨ 'yị ga bɨ Samáriya e ní kpá wá. 6 Ídísé ndéré 'be 'bɨ Isɨréle e gɨ zɨ́a oyónɨ́ sogoyé go zɨ́ Lomo. 7 Zɨ́se úku ledre zɨ́ye kɨ́dí, ‘Sɪndɪ́ kadra nɨ go gbóo gɨ ro zɨ́ Lomo ídíne Ngére doyé.’ 8 Zɨ́se sɪ́kpị 'yị ndíyá e kpá kɨ́ úru 'yị e gɨ sɨmɨ umbu. 'Yị ga bɨ kɨ́ sámá royé ní, zɨ́se yéme sanáye, zɨ́se ógóóyó dokéké e gɨ sɨmɨ 'yị e. 'Yị e ndanɨ́ í'bí éyí zɨ́se gɨ ro moko máa née wá gɨ zɨ́a máí'bí roko'bụ née zɨ́se gbékpíne. 9 Sɨmɨ mɨndérése, ndásé 'dí'bi késí wá, 10 ndásé gbawá 'dí'bi yata bongó e kɨ́ éyí sɪndɪ́ e zɨ́se sɨmɨ kombo, ndásé kpá gbawá 'dí'bi ngbángbá. 'Yị ga bɨ ásé ndéré méngị moko zɨ́ye née nɨyí lúrú bi kacɨ́se.

11 “Gara togụ́ do 'be bɨ ógụsé go sɨmɨ a ní, zɨ́ ngúru mɪ́ṇgɪ́ 'be 'dí'bi sée sɨmɨ sụmụ yá, ídíse 'dú'du ore, ásé nda fú ndéréókpó. 12 'Be bɨ ógụsé go sɨmɨ a ní, ídísé í'bí mandá ore. 13 Togụ́ 'di'binɨ́ sée go sɨmɨ sụmụ, ídísé íni ini zɨ́ Lomo idí í'bí úndru zɨ́ye ore. Togụ́ 'di'binɨ́ sée wá, úndru esé née idí ídíáká zɨ́se. 14 'Yị ga bɨ 'di'binɨ́ sée sɨmɨ sụmụ gɨ ro úwú ledre ga bɨ ógụsé kɨ́e zɨ́ye ní wá ní, ídísé ụ́'bụ́ómo 'bụrụ bɨ ro sɪndɪ́se ní cɪkɪ́ ore gɨ ro do ówo a mbá kɨ́dí asinɨ́ goó gɨ rosé. 15 Zɨ́a kpá úku ngíti ledre zɨ́ye kɨ́dí, Máúku zɨ́se ma'díi, 'do'dó 'bɨ 'yị ga bɨ kóo Lomo 'do'do yée sɨmɨ Sodóma kɨ́ Gomóra †† ní emene gɨ zɨ́ 'do'dó bɨ nɨ 'dó'do 'yị ga bɨ asinɨ́ kɨ́ úwú ledre gɨ tarasé ní. 16 Ásé ídí dongará bɨsinyí 'yị e íri káa zɨ́ kábɨ̣ɾɪ́kɨ ga bɨ dongará máárára e mɪ́ṇgɪ́ye ndaá ní. Gɨ zɨ́ kéyị née ní, komosé idí ídí rosé, zɨ́ mɨmbé'desé ídíne zɨ́ 'yị e mbá bɨlámáne.

17 “Ídísé kpá bándá rosé gɨ zɨ́ ngíti géyị Yúda e, nɨyí 'dí'biógụ sée kó'dụ́ mɨngburoko 'yị eyé e sɨmɨ 'Dɪ́cɪ́ Kótrụro e, zɨ́ye 'dó'do sée. 18 Ásé ídí zɨ́ye káa zɨ́ bɨsinyí 'yị e ní, zɨ́ye 'dí'biógụ sée kó'dụ́ mɨngburoko 'yị e kpá kɨ́ mɨngburoko ngére e gɨ ro zɨ́ye 'décị ngbanga rosé. Ábuwá ásé go ndéré 'dódo ledre amá zɨ́ye kpá kɨ́ 'yị ga bɨ ngárá ndanɨ́ Yúda e wá ní. 19 Togụ́ 'di'binɨ́ sée go yá, ndásé sómụ́ ledre kɨ́dí, ásé ndéré úku a ba ya 'díya wá. 'Dówụ́ Lomo nɨ úkuí'bí ledre ne zɨ́se úku a. 20 Ásé ndɪ́sị úku dụ́ụ́ éyí bɨ 'Bụsé Lomo nɨ ndɪ́sị úkuí'bí a zɨ́se sɨmɨ roko'bụ 'bɨ 'Dówụ́ne ní.

21 “Karanée ngíti géyị 'yị e nɨyí í'bí ngbángá lúnduyé e kɨ́ lémɨyé do úfu yée, zɨ́ ngíti géyị 'bụmɨowụ́ e méngị a zɨ́ owụ́ 'bɨ eyé e kpá kenée, zɨ́ owụ́ e ídíye okó ro 'yị ndíki yée do úfu 'yị ndíki yée gɨ zɨ́ye. 22 Tụ́'dụ́ 'yị e nɨyí karanée sógó sée gɨ zɨ́a bɨ ṇgúṇgusé ledre amá ní. Yée bɨ ṇguṇgunɨ́ ledremá zɨ́ye tóroyé ngbúó sɨmɨ 'do'dó ní, Lomo nɨ karanée í'bí trɪdrị zɨ́ye. 23 Togụ́ 'do'donɨ́ sée sɨmɨ gara bɨ ásé sɨmɨ a gɨ zɨ́a bɨ ndɪ́sɪsé 'dódo ledre amá ore ní, ídísé ngásá sɨmɨ ngíti a. Mááyí ndá'baógụ 'diya 'dá'dá gɨ zɨ́se kɨ́ gámá lící rosé kenée sɨmɨ káṇgá 'bɨ Isɨréle e mbá kɨ́ úku ledre amá zɨ́ 'yị e.

24 “'Yị bɨ ndɪsɪṇɨ́ 'dódo ledre zɨ́a ní, romo ené do 'yị 'dódo ledre wá. Kpá kenée 'yị 'bɨ moko romo ené do mongụ́ 'yị ené wá. 25 Káa zɨ́ bɨ mááyí 'yị 'dódo ledre zɨ́se kpá manda esé ní, ídísé ówo a kɨ́dí nɨyí ndólo sée Belezabúbụ ‡ káa zɨ́ bɨ ndɪsɪṇɨ́ ndólo máa ní gɨ zɨ́a mááyí mongụ́ 'yị esé.

26 “Ndásé éré 'yị ga bɨ nɨyí ndɪ́sị méngị láráse gɨ zɨ́a bɨ ṇgúṇgusé ledre amá ní wá. Lomo ili ídísé 'dódo ledre ené e za mbá zɨ́ 'yị e bɨkéɾɪ́ a ndaá ló'bo wá. 27 Ledre ga bɨ mɨ'dódo yée zɨ́se kɨ́ ndụlụ kɨ́ kadra ní ídísé ózoógụ yée zɨ́ kadra zɨ́ tụ́'dụ́ 'yị e úwú yée mbá. 28 Ndásé éré 'yị ga bɨ nɨyí úfu lá dụ́ụ́ gbékpɪ́ rosé, utúasánɨ́ óto sɪ́lɪ́ye ro

† *'Yɪṃɨkása: Née 'yị ga bɨ Yésụ i'bí roko'bụ zɨ́ye, zɨ́a ndɪsɪ kása yée ndéré kɨ́ méngị moko ené e káa zɨ́ úku bɨlámá ledre ené zɨ́ 'yị e, kɨ́ sɪ́kpị 'yị ndíyá e kpá kɨ́ ógóóyó bɨcayi lomo e gɨ sɨmɨ 'yị e ní.*

†† *Sodóma kɨ́ Gomóra: Lomo ongbóonzó gara ga gére née gɨ zɨ́a bɨsinyí mɨméngị ledre eyé ofụ kóo go sɨmɨ sɪndɪ́ kadra 'bɨ Abarayáma. Ólo Dosɪ́ eyí e 18:20—19:24.* ‡ *Belezabúbụ: Ba kpá ngíti ɪ̣rị ngére 'bɨ bɨcayi lomo bɨ ndɪsɪṇɨ́ kpá ndólo wo Satána ní.*

trịdrịsé wá ní wá. Ídísé éré ngịrị Wo bɨ nɨ ụ́cụ kụ́rụ'bụsé nyé ku pho'dụ ní. 29 Mɨnzéré owụ́ solụ́ e, ledreyé ndaá owóowó wá, 'yị nɨ úgú yée 'dényé gbre dụ́ụ́ kɨ́ giníya kɨ́é'do. Lomo bɨ otoogụ yée ní, ili ené zɨ́ye úyuyé lá sɨkala wá gɨ zɨ́a owo yí ené yée mbá bú. 30 Lomo owo ledre gɨ rosé bú bɨlámáne, gba bị dosé olo yée kékɨ́é'do mbá. 31 Ndásé éré ngịrị 'yị ga bɨ ilinɨ́ dụ́ụ́ úfu gbékpí rosé ní wá, ledresé nɨ zɨ́ Lomo owóowó rómo do gbékpí éyí trịdrị e mbá.

32 "'Yị ga bɨ erénɨ́ ngịrị wá, togụ́ toronɨ́ ngɨ́rị úku ledre fúó zɨ́ 'yị e kɨ́dí yée nɨyí 'yị amá e yá, mááyí úku ledreyé zɨ́ Babá komo ere kpá fúó kɨ́dí, ma'dii nɨyí tɨ́ 'yị amá e. 33 Togụ́ asinɨ́ gɨ romá gɨ zɨ́ komo 'yị e yá, mááyí kpá ási gɨ royé kó'dụ́ Babá bɨ komo ere ní kɨ́dí ndanɨ́ eyé 'yị amá e wá.

34 "Ndásé sómụ́ a bɨ kɨ́dí bɨ máógụ ba ledre e nɨyí ídí mbá bɨlámáye ní wá. 'Yị ga bɨ ṇguṇgunɨ́ ledremá wá ní, mɨmbé'deyé nɨ ndísị ídí pho'dụ zɨ́ye ndísịyé kɨ́ úfu ngíti géyị 'yị ga bɨ ṇguṇgunɨ́ ledre amá go ní. 35 Ngíti géyị

" 'owụ́ ya'dá e nɨyí zíngi ro 'bụyé e kɨ́dí 'bụyé ṇguṇgunɨ́ ledremá gɨ ro 'díya.

Zɨ́ owụ́kará e méngị a zɨ́ mbágáye kpá kenée gɨ zɨ́a bɨ mbágáye ṇguṇgunɨ́ ledremá ní.

Kará 'be e nɨyí méngị a kpá kenée zɨ́ tetéye e.

36 Ledre née 'dodo go kɨ́dí, okó nɨ ógụ ro 'yị bɨ ṇguṇgu ledre amá go ní cịkị gɨ zɨ́ 'yị ené e gɨ 'be.' †

37 "Togụ́ 'yị oto 'bú 'yị 'bɨ 'be 'bɨ ené e rómo domá yá, 'yị née utúasá ené ídí 'yị lódụ́ kacɨ́ma wá. 38 'Yị bɨ utúasá ịmbí mɨngbúngbu kágá †† ené í'bí roné kɨ́e zɨ́ 'do'dó kɨ́ umbu gɨ romá wá ní, utúasá ídí káa do 'yị lódụ́ kacɨ́ma wá. 39 Togụ́ 'yị ya née ṇguṇgu ledremá wá káa bɨ ezeokóma e nɨyí úfu née yá, sɨmɨ bɨ ufunɨ́ wo go ní, ndiki trịdrị bɨ za fí ní wá. Togụ́ ezeokóma e ufunɨ́ 'yị gɨ zɨ́a bɨ ṇguṇgu ledremá ní yá, nɨ ndiki trịdrị bɨ za fí ní.

40 "Togụ́ 'yị 'di'bi sée sɨmɨ sụmụ gɨ zɨ́a bɨ ásé 'yị amá e ní, 'yị née 'di'bi kpá máa go. 'Yị bɨ 'di'bi máa go sɨmɨ sụmụ ní, 'di'bi kpá babá go gɨ zɨ́a kasaogụ máa ne. 41 Togụ́ 'yị 'di'bi nébị sɨmɨ sụmụ gɨ zɨ́a bɨ Lomo kasaogụ wo ne ní yá, Lomo nɨ í'bí tákpásíḷí zɨ́ye ndro kɨ́ nébị ma'dáa. Togụ́ 'yị 'di'bi 'yị méngị ledre ga bɨ Lomo ili yée ní sɨmɨ sụmụ, Lomo nɨ í'bí tákpásíḷí zɨ́ye ndro kɨ́ 'yị máa née. 42 Ndaá kpá lá dụ́ụ́ née wá, togụ́ 'yị i'bí iní zɨ́se éwé a gɨ zɨ́a bɨ ásé 'yị lódụ́ kacɨ́ma e ní yá, Lomo nɨ í'bí úndru zɨ́a."

Yiwáni Babatịza kasa 'yị e ené e zɨ́ Yésụ

(Lúrú kpá Lúka 7:18-35)

11 Sɨmɨ bɨ Yésụ ukuonzó ledre zɨ́ 'yị lódụ́ kacɨ́ne ga bɨ sokó doa gbre née kenée ní, zɨ́a ịnyịné ndéréne kɨ́ 'dódo ledre kpá kɨ́ úku ledre 'bɨ Lomo sɨmɨ gara ga bɨ 'bɨ Galiláya ore ní.

2 Yiwáni 'yị Bábátịzị 'yị e nɨ sɨmɨ sígịnị. Zɨ́ phanda Kɨ́résịto ówụ́ ndíki wo 'díɔ́ɟ íri. Zɨ́a kása 'yị lódụ́ kacɨ́ne e zɨ́ Yésụ ndú'yú wo kɨ́dí, 3 "Áyí ba Kɨ́résịto bɨ nébị e ukunɨ́ ledrea kɨ́dí nɨ ógụ ní, ala áyí ngíti 'yị kpí?"

4 Zɨ́ Yésụ kásalúgu yée kɨ́dí, "Ledre ga bɨ mándísị 'dódo yée, zɨ́se úwú a go kɨ́ mbílíse kɨ́ yée ga bɨ lúrúsé máa kɨ́ méngị yée ní, ídísé ndéré úku yée zɨ́ Yiwáni kɨ́dí, 5 'yị ga bɨ lurú bi wá ní málíkpí komoyé go, mɨgịgíṛ́ị e máyéme sịndíye go, 'yị ga bɨ kɨ́ sámá royé ní máyéme yée go, mɨmbílí ngbụtụ́ e málíkpí mbílíye go, umbu e nɨyí go kɨ́ úrú, mááyí go kpá ndísị úku bɨlámá ledre 'bɨ Lomo zɨ́ 'yị lerí e. 6 Ídísé kpá úku a zɨ́a kɨ́dí, Lomo nɨ í'bí úndru zɨ́ 'yị ga bɨ asinɨ́ gɨ romá wá gɨ zɨ́ ledre ga bɨ mándísị méngị yée ní."

7 Sɨmɨ bɨ 'yị lódụ́ kacɨ́ Yiwáni nɨyí go ndá'ba ní, zɨ́ Yésụ óyólúgu komoné tónóne úku ledre zɨ́ tụ́'dụ́ 'yị ga ba ní gɨ ro Yiwáni kɨ́dí, "O'do bɨ kóo ndísịsé ndéré lúrú wo sɨmɨ súwú 'dáa ní náambi? Ówosé kóo wo lá káa zɨ́ lómí bɨ síli ndịsị ílí a káa zɨ́ cící éyí ní? 8 Togụ́ kenée wá ní, ílisé kóo zɨ́a ídíne íri kɨ́ mongụ́ bɨlámá bongó roné? 'Yị ga bɨ kɨ́ bongó e royé kenée ní ndịsịnɨ́ ndísị dụ́ụ́ ye do mɨngburoko bi ga bɨ 'bɨ ngére e ní. 9 Sara togụ́ kenée ní, éyí bɨ kóo ndérésé lúrú a ní 'di? Ndérésé lúrú nébị? 'Be tɨ́ kenée ní, máúku zɨ́se o'do née romo do nébị. 10 Née o'do bɨ kóo Lomo uku ledre a do éké ledre gɨ roa kɨ́dí,

" 'Mááyí kása 'yị kasa amá zɨ́yị 'dá'dá,
gɨ ro zɨ́a yémeómo mɨsi'di zɨ́yị nzíyiné.' ‡

11 Máúku zɨ́se ma'díi, gɨ dongará 'yị ga bɨ kará e ndikinɨ́ yée ní 'yị rómo do Yiwáni Babatịza ndaá. Tɨ́ lá 'yị máa wo bɨ nɨ odụ 'yị 'be 'bɨ Lomo komo ere ní, romo do Yiwáni dụ́ụ́ ne. 12 Tónóne gɨ sɨmɨ sịndí kadra bɨ kóo Yiwáni Babatịza ndísị úku ledre 'bɨ Lomo zɨ́ 'yị e, ndéréógụné gị karaba ní, ledre 'bɨ Lomo bɨ komo ere ní nɨ kóo go mɨndéréne 'dá'dá, tɨ́ lá 'yị ga bɨ otonɨ́ royé okó ro ledre 'bɨ Lomo ní ndịsịnɨ́ gámásó'do mɨsi'di gɨ ro ụ́cụómo a kɨ́ cóngó ro. 13 Ledre ga bɨ mbá nébị e ekénɨ́ yée nda kpá kɨ́ lorụ 'bɨ Mụ́sa, ndéréógụné gị sɨmɨ sịndí kadra 'bɨ Yiwáni, nɨyí gɨ ro ledre 'be 'bɨ Lomo. 14 Togụ́ ngúṇgusé go kenée, Yiwáni babatịza nɨ nébị káa zɨ́ Ilíya nébị bɨ kóo Lomo uku'dodo ledre mɨógụ ené ní. 15 'Yị bɨ kɨ́ mbílí ro doné, idí índi mbílíne úwúyéme ledre ba bɨlámáne.

16 "Mááyí ótoásá 'yị ga bɨ cakaba ba kɨ́ 'di? Nɨyí yí eyé káa zɨ́ owụ́ ga bɨ nɨyí do bi ndeke ní. Zɨ́ ngíti géyị ndísịyé ndólo lafúye, 17 úku ledre zɨ́ye kɨ́dí, 'Ndịsịzé úku ke'bị kɨ́ ụ́cụ kịdrí, ógụsé lé'bé ke'bị zɨ́ze wá, ukuzé ke'bị ini, sɨmɨkozo 'di'bi sée kpá wá. 18 Sɨmɨ bɨ Yiwáni ogụ ní, anu bɨlámá éyí wá, ewé le'yí kóṛó kpá wá ní, úkusé yí esé kɨ́dí nɨ kɨ́ dokéké sɨmɨné.' 19 Zɨ́ Owụ́ 'bɨ 'Yịma'dí ógụné ndísị kɨ́ ánu éyí kpá kɨ́ éwé éyí e kɨ́ 'yị e ní, úkusé yí esé kɨ́dí, 'Lúrúsé aka o'do ba. Nɨ 'yị mɨmbé'de, 'yị kóyó kpá ezegámá 'yị 'dó'dụ́ ụsórụ e kɨ́ 'yị lúyú ledre e.' Tɨ́ lá komokenzị ndịsị 'dódo roné ma'dii kacɨ́ mɨméngị ledre."

'Do'dó ro 'yị kála ledre e

(Lúrú kpá Lúka 10:13-15)

20 Zɨ́ Yésụ tónóne úku ledre zɨ́ 'yị e sɨmɨ gara ga bɨ kóo mengị tụ́'dụ́ mɨngburoko ledre e ga bɨ kɨ́ roko'bụyé sɨmɨyé ní, gɨ zɨ́a oyólo'bónɨ́ eyé mɨmbé'deyé

† *10:36 Míka 7:6* †† *Mɨngbúngbu kágá: Née kágá bɨ Róma e ndịsịnɨ́ úfu 'yị e doa sɨmɨ bɨ phephénɨ́ yée go zɨ royé ndísị ówoné kɨ́ngaya uyu 'diyínɨ́ royé wá ní.*

‡ *11:10 Maláki 3:1*

zɨye ŋgúŋgu ledre 'bɨ Lomo wá. 21 “Áko, sée 'yị 'bɨ gara ga bɨ Korazíni kɨ́ Beteseyída † ní, Lomo nɨ karanée 'dó'do sée bɨsinyíne. Togú mɨngburoko ledre ga bɨ mengịnɨ́ royé káa do 'dódo ledre zɨ́se ní, idí mengịnɨ́ kóo royé née sɨmɨ gara ga bɨ Táyire kɨ́ Sidóna ní, káa bɨ 'yị ga bɨ íri née oyólo'bónɨ́ kóo mɨmbé'deyé go 'desị́ zɨye ŋguŋgu ledre 'bɨ Lomo. 22 Máúku zɨ́se, abú 'yị ga bɨ 'bɨ Táyire kɨ́ Sidóna Lomo nɨ karanée 'dó'do yée yá, nɨ ídí kɨ́ ngítíne. 23 Sée 'yị 'bɨ gara bɨ Kapáranawúma ní, sómụ́sé kɨ́dí Lomo nɨ 'dí'bi sée 'be 'bɨ ené komo ere? Ɨ́'ɨ, 'di'bi ené sée íri wá. Nɨ úcụ sée ku pho'dụ bɨ za fí ní. Togú mɨngburoko ledre ga bɨ máméngị yée sɨmɨ gara esé ona ní, idí mengịnɨ́ kóo royé née sɨmɨ gara Sodóma, káa bɨ idíaká ba go gị karaba. 24 Karanée kadra ngbanga, Lomo nɨ 'dó'do sée rómo do 'bɨ Sodóma.”

Yésụ i'bí mbófo éyị́ zɨ́ Lomo

(Lúrú kpá Lúka 10:21,22)

25 Zɨ́ Yésụ ịnyịné mbófo Lomo kɨ́dí, “Babá, áyí Ngére do éyị́ e za mbá, kpá do Ere kɨ́ Káŋgá. Mámbófo yíị gɨ zɨ́a ótoécị ma'díi ledre eyí ba gɨ zɨ́ 'yị ga bɨ ya yée nɨyí 'yị ówo ledre e ní, zɨ́yị nda 'dódo a zɨ́ yée ga bɨ kɨ́ owú ówo ledre ní. 26 Babá, née ledre bɨ utúasá kacɨ́ komoyị́ ní, gɨ ro zɨ́a ídíne kenée.”

27 Zɨ́a kpá úku ngíti ledre kɨ́dí, “Babá, i'bí roko'bụ ledre e go za mbá zɨ́ma. 'Yị bɨ owoyeme ledre gɨ romá ní ndaá dụ́ụ́ Babá, 'yị ówoyéme ledre gɨ ro Babá ndaá dụ́ụ́ máa kɨ́ 'yị ga bɨ mágélé yée go gɨ ro 'dódo Babá zɨ́ye ní.

28 “Sée ga bɨ za mbá ndɨ́sɨsé 'dó'dó gɨ zɨ́ lorụ bɨ mɨngburoko 'yị esé e ịmbɨ́otonɨ́ dosé ní, ídísé ógụ zɨ́ma, mááyí sáká sée gɨ ro zɨ́se 'dówụ́rosé. 29 Ídísé í'bí mɨmbé'desé zɨ́ma, zɨ́se ndɨ́sɨsé lódụ́ dụ́ụ́ kacɨ́ lorụ amá, gɨ zɨ́a mɨmbé'demá nɨ bɨlámáne ro 'yị e gɨ zɨ́a bɨ mándɨ́sị́ ówo 'do'dó eyé ní. Togú ílisé ledre amá go yá, mááyí ɨ́drị mɨmbé'desé zɨ́a ɨdrɨ́ne nzoó zɨ́se 'dówụ́rosé. 30 Gɨ zɨ́a lorụ bɨ mááyí í'bí a zɨ́se ní ndaá 'bɨ ené owóowó wá, nɨ yí ené fáfáka utúasá í'bí kụ́rụ́ rosé wá.”

'Yị lódụ́ kacɨ́ Yésụ anunɨ́ ngorụ kére

(Lúrú kpá Máɨko 2:23-28, Lúka 6:1-5)

12 Sɨmɨ Sɨ́lɨ́ 'bɨ 'Dówụ́ro ††, zɨ́ Yésụ 'décị bi kpụrụ́ gɨ sɨmɨ ngíti yáká kére. Zɨ́ 'yị lódụ́ kacɨ́ga ndɨ́sɨyé lófo ngorụ kére kɨ́ ánu a gɨ zɨ́ 'bú. 2 Zɨ́ ngíti géyị Farụsáyo e ịnyịyé úku ledre zɨ́ Yésụ kɨ́dí, “Lúrú aka 'yị lódụ́ kacɨ́yị ga ba nɨyí go méngị moko sɨmɨ Sɨ́lɨ́ 'bɨ 'Dówụ́ro.”

3 Yésụ ya zɨ́ye ní, “Ówosé éyị́ bɨ kóo Dawídi kɨ́ 'yị ené e mengịnɨ́ sɨmɨ bɨ kóo 'bú mengị yée ní bú? 4 Olụ́nɨ́ kɨ́ 'yị ené e 'Dɨ́cɨ́ 'bɨ Lomo, éyí ga bɨ 'danánɨ́ Lomo kɨ́e, 'yị 'dáná éyị́ e nɨyí ánu a lá dụ́ụ́ ye ní, zɨ́ye 'dí'bi a ánu a. 5 Ólosé esé ledre bɨ Mụ́sa eké sɨmɨ lorụ kɨ́dí 'yị 'dáná éyị́ bɨ sɨ́lɨ́ ené 'bɨ moko sɨmɨ 'Dɨ́cɨ́ 'bɨ Lomo utú go ndro sɨmɨ Sɨ́lɨ́ 'bɨ 'Dówụ́ro ní, idí méngị a ndaá zɨ́a lúyú ledre wá ní wá? 6 Máúku zɨ́se ma'díi, wo bɨ kɨ́ roko'bụné rómo do roko'bụ 'bɨ 'Dɨ́cɨ́ 'bɨ Lomo ní nɨ ona. 7 Idí ówosé ini ledre bɨ sɨmɨ mɨéké kúrú Lomo kɨ́dí, ‘Máíli ídísé ídí 'yị ówo ledre kɨ́ 'yị e, ndaá 'bɨ ené 'dáná éyị́ esé e wá ní bo,’ ‡ káa bɨ úku sínyisé esé ledre ro 'yị e amá e wá. 8 Bɨ kenée ní Owú 'bɨ 'Yịma'dí nɨ ngére do Sɨ́lɨ́ 'bɨ 'Dówụ́ro.”

9 Zɨ́ Yésụ ókpóne gɨ ore 'dá'dá, zɨ́a ndéré ólụ́ne sɨmɨ ngíti 'Dɨ́cɨ́ Kótrụro 'bɨ Yúda e, 10 ngíti o'do nɨ ore cídrí sɨ́lɨ́a gagá mɨgágá nzɨ sɨ́líga mengịnɨ́ lolụ moko wá. Zɨ́ Farụsáyo e gámásó'do mɨsi'di gɨ ro 'dí'bi Yésụ. Zɨ́ye ndú'yú wo kɨ́ mani kɨ́dí, “Togú 'yị nɨ kɨ́ ndíyá ní, nɨ mɨútúásáne do sɨ́kpị wo sɨmɨ Sɨ́lɨ́ 'bɨ 'Dówụ́ro?”

11 Zɨ́ Yésụ úkulúgu ledre zɨ́ye kɨ́dí, “'Yị nɨ bo dongaráse ore togú Kábịrɨ́kị ené utú sɨmɨ gu sɨmɨ Sɨ́lɨ́ 'bɨ 'Dówụ́ro ní utúasá lálaógụ a wá? 12 'Yịma'dí nɨ kɨ́ ledrené owóowó rómo do Kábịrɨ́kị. Gɨ zɨ́ kéyị née, nɨ mɨútúásáne do ndɨ́sị́ méngị dụ́ụ́ bɨlámá ledre sɨmɨ Sɨ́lɨ́ 'bɨ 'Dówụ́ro.”

13 Zɨ́a ịnyịné úku ledre zɨ́ o'do bɨ sɨ́lɨ́a mengị moko wá née kɨ́dí, “'Dózo aka sɨ́lɨ́ née mu.” Sɨmɨ bɨ 'dózo ní, geré zɨ́ sɨ́lɨ́a ídíne bɨlámáne. 14 Zɨ́ ledre née sínyíne ro Farụsáyo e. Zɨ́ye ólụ́ógụyé ndéré ndómo tarayé gɨ ro úfu Yésụ 'dá'ba.

'Yị bɨ Lomo gelé káa do 'yị kasa ené ní

15 Zɨ́ Yésụ ndéré óyó yí ené roné gɨ ore. Zɨ́ tú'dú 'yị e kpá útúye rụrụ do kacɨ́ a, zɨ́a 'dí'bióyó ndíyá gɨ royé mbá. 16 Zɨ́a lórụ 'yị ga bɨ 'di'bioyó ndíyá gɨ royé ní, ndanɨ́ úku ledrené zɨ́ 'yị e faa wá. 17 Ledre bɨ Yésụ mengị née 'dodo go ledre bɨ kóo nébị Isáya eké ní kɨ́dí, 18 “Ba wo bɨ mágélé káa do 'yị kasa amá ní, 'búa ofụ domá go, mááyí kɨ́ mongú rokinyi gɨ roa. Mááyí í'bí 'dówụ́ma zɨ́a, zɨ́a ndɨ́sɨné úku ledre zɨ́ kúfú 'yị e mbá kɨ́dí, Lomo nɨ karanée 'décị ngbanga zɨ́ye bɨlámáne. 19 'Yị kása amá máa née ndaá 'bɨ ené 'yị ófú kɨ́ gbúrógbó do 'yị e wá. Nderé ené kpá kɨ́ 'dódo ledre zɨ́ 'yị e kacɨ́ mɨsi'di e kɨ́ doné wó'dú wó'dú wá. 20 Nɨ í'bí roko'bụ zɨ́ 'yị máa yée ga bɨ ŋguŋgunɨ́ ledre Lomo go ní. 'Yị máa yée ga bɨ ŋguŋgunɨ́ aka wá ní, asi ené gɨ royé wá. Nɨ ndɨ́sị́ tóro gɨ ro 'yị ené e fú kenée tɨ́ bɨ zɨ́a rómo komo Satána ní. 21 Nɨ ne 'yị bɨ 'yị e do sogo káŋgá mbá nɨyí óto mɨmbé'deyé roa ní.” ‡†

Yésụ lágaóyó dokéké

(Lúrú kpá Máɨko 3:20-30, Lúka 11:14-23, 12:10)

22 Kadra kɨ́é'do do kókóógụ ngíti o'do nɨ kɨ́ dokéké sɨmɨné, lurú bi gɨ zɨ́a wá, odro kpá wá. Zɨ́ Yésụ lágaóyó dokéké née gɨ sɨmɨ a, geré zɨ́ komoa líkpíne, zɨ́a kpá tónóne ódroné. 23 Zɨ́ tara 'yị e ɨdrɨ́ne mbá mɨ́ɨdrɨ́, zɨ́ye ndɨ́sɨyé úku ledre kɨ́dí, “Ba ndaá Bulúndu ngére Dawídi wá?” 24 Sɨmɨ bɨ Farụsáyo e uwúnɨ́ ledre née kenée ní, zɨ́ye úku ledre kɨ́dí, “Yésụ ndɨsị́ lágaóyó dokéké gɨ zɨ́a manda eyé Belezabúbụ i'bí roko'bụ née zɨ́a ne.”

---

† *Korazíni kɨ́ Beteseyída: Née gara ga bɨ Yúda e ndɨsɨnɨ́ ndɨ́sɨ sɨmɨyé ní, tɨ́ lá 'yị ga ngárá ndanɨ́ Yúda e wá ní ndɨsɨnɨ́ ndɨ́sɨ 'bɨ eyé sɨmɨ Táyire kɨ́ Sidóna.* †† *Sɨ́lɨ́ 'bɨ 'Dówụ́ro: Nɨ mongú sɨ́lɨ́ 'bɨ Isɨréle 'bɨ ini zɨ́ Lomo, mengịnɨ́ moko sɨmɨ a wá. Zɨ́ye ndɨ́sɨyé sómụ́ndíki ledre kɨ́dí Lomo otoogụ ere kɨ́ do sogo káŋgá kpá kɨ́ ledre bɨ Lomo yomo yée gɨ sɨmɨ moko 'bɨ owúkụlú e gɨ sɨ́ sɨ́lɨ́ ngére 'bɨ Ízibiti ní. Ólo Ólụ́ógụ 20:8-11, Gbre lorụ 5:12-16.*

‡ *12:7 Uzíya 6:6* ‡† *12:21 Isáya 42:1-4*

25 Zɨ́ Yésụ ukulúgu ledre zɨ́ye kɨ́dí, “Togú 'yị 'bɨ káŋgá kɨ́é'do, togú mbú gara kɨ́é'do togú mbú 'be ndịsịnɨ́ méngị okó dengbɨ́ye yá, 'be 'bɨ eyé née nɨ báyi ené.
26 Kpá kenée togú Satána ndịsịnɨ́ méngị okó dengbɨ́ye yá, toro yemenɨ́ royé wá, nɨyí báyi eyé mɨbáya. 27 Togú málágaóyó dokéké e kɨ́ roko'bụ bɨ gɨ zɨ́ Belezabúbụ ní, sara 'yị esé e ndịsịnɨ́ 'bɨ eyé lágaóyó yée kɨ́ roko'bụ gɨ zɨ́ ambi? 'Yị esé maáge nɨyí úku yéme a ye sómú ledre esé ndaá mbí wá. 28 Togú lágaóyó dokéké kɨ́ roko'bụ 'bɨ 'Dówú Lomo, 'dodo go kɨ́dí Lomo ogụ go káa do Ngére dosé.”
29 Zɨ́ Yésụ kpá úku muruwayi kɨ́dí, “'Yị ugu utúasá ngáka éyí gɨ zɨ́ 'yị bɨ kɨ́ roko'bụné ní wá, 'búó togú roko'bụa romo do 'bɨ míŋgí éyí née go.
30 “'Yị bɨ ŋguŋgu ya málágaóyó bɨcayi lomo e kɨ́ roko'bụ 'bɨ 'Dówú Lomo wá ní, nɨ okó romá. 'Yị ga bɨ ilinɨ́ ndịsị báyi 'yị e káa bɨ nɨyí ŋgúŋgu ledre amá ní, nɨyí okó romá. 31 Lomo nɨ ótoómo ledre zɨ́ 'yị abú luyú ba kóo za lúyú ledre bɨ káa be 'díya. Éyí kɨ́é'do togú 'yị ukucayi ledre gɨ do bi 'Dówú Lomo, Lomo otoomo ené ledre zɨ́a wá. 32 Máúku zɨ́se, Máa bɨ Lomo kasaogụ máa ba, togú 'yị ukucayi ledre gɨ do bi Owú 'bɨ 'Yịma'dí yá, Lomo nɨ ótoómo ledre zɨ́a. Togú ukucayi ledre gɨ do bi 'Dówú Lomo yá, tɨ́ bɨ nɨ ndịsị 'bɨ ené ní, Lomo otoomo ledre zɨ́a kú wá.
33 “Ndịsịnɨ́ ówoyéme 'yịma'dí gɨ zɨ́ mɨméngị ledre ené. Bɨlámá 'yị, mɨméngị ledre ené nɨ bɨlámáne. Bɨsinyí 'yị, mɨméngị ledre ené nɨ kpá bɨsinyíne. 34 Máúku zɨ́se, éyí ga bɨ ndịsịsé úku yée sɨmɨ 'dódo ledre esé zɨ́ 'yị e ní, ndịsị ówo royé káa zɨ́ okó pho'dụ ní, ndịsịsé née úku ledre ga bɨ do mɨmbé'desé ní zɨ́ye. 35 Bɨlámá ledre ndịsị ólúógụ gɨ ku bɨlámá 'yị. Zɨ́ bɨsinyí ledre ndịsị ólúógụ 'bɨ ené kpá gɨ ku bɨsinyí 'yị. Gɨ zɨ́a née éyí bɨ nɨ sɨmɨ mɨmbé'dea ní. 36 Lomo nɨ 'dódoógụ bɨsinyí ledre ga bɨ 'yị e ndịsịnɨ́ úku yée ní mbá karanée kadra ngbanga, zɨ́a 'décị ngbanga royé kacɨ́ a. 37 Lomo nɨ 'décị ngbanga 'yị kacɨ́ mɨódro 'bɨ 'yị. Wo bɨ nɨ bɨlámáne ní, zɨ́a úku a yaá ba bɨlámá 'yị. Togú bɨsinyíne yá, zɨ́a úku a yaá ba bɨsinyí 'yị.”

Ledre mengị kóo roné zɨ́ nébị Yóna
(Lúrú kpá Máɨko 8:11,12, Lúka 11:29-32)

38 Zɨ́ Farụsáyo e kɨ́ 'yị 'dódo lorụ 'bɨ Yúda e úku ledre zɨ́ Yésụ kɨ́dí, “Mongú 'yị, méngị aka ledre bɨ kɨ́ roko'bụné ní mu zɨ́ze lúrú a.”
39 Yésụ ya zɨ́ye ní, “Sée 'yị luyú ledre e, ledre mengị kóo roné kɨ́ roko'bụné zɨ́ nébị Yóna káa do 'dódo ledre e zɨ́se, tɨ́ lá ílisé esé ŋgúŋgu a wá. 40 Mongú kénzé ụlụ kóo Yóna, zɨ́a méngịné síl̀í ota (3) sɨmɨ a, zɨ́a nda sí'díógụ wo. Kpá kenée, Máa bɨ Lomo kasaogụ máa ba ní, Mááyí méngị sɨmɨ káŋgá kpá síl̀í ota (3) zɨ́ma nda úrúma. 41 'Yị 'bɨ Nịnévị nɨyí karanée úku ledre kɨ́dí ásé 'yị lúyú ledre e, gɨ zɨ́a oyólo'bónɨ́ kóo mɨmbé'deyé zɨ́ye ŋgúŋgu ledre 'bɨ Lomo bɨ kóo Yóna ndịsị úku a ní. Bɨ ba ní, máa bɨ márómo do Yóna ní ílisé kpá óyóló'bó mɨmbé'desé zɨ́se ŋgúŋgu ledre 'bɨ Lomo gɨ taramá wá. 42 Mongú ngére nɨ kóo bo kára 'yị, ịnyị kú gɨ sɨmɨ káŋgá ené Séba ógụ úwú ledre gɨ tara Solomóna. Nɨ karanée 'décị ngbangasé, gɨ zɨ́a máa bɨ márómo gɨ do Solomóna ní, ílisé úwú ledre gɨ taramá wá.
43 “Togú bɨcayi lomo olụogụ go gɨ sɨmɨ 'yị, nɨ ndéré gámásó'do kpá té ngíti 'yị gɨ ro ólụ ndíṣịné sɨmɨ a. Togú ndiki ngíti 'yị mbá wá, 44 nɨ úku ledre kɨ́dí, ‘Bɨlámá a máídí ndá'ba kɨ́'dí bɨ kóo mándíṣị ndíṣị ní.’ Togú nderé ndiki 'Dówú Lomo ndaá sɨmɨ mɨmbé'de 'yị née fú lá wá, nɨ ídí ené kɨ́ rokinyi. 45 Nɨ ndéré ndóloógụ lafúne e bɨcayi lomo e ịnyị doa gbre yée ga bɨ nda bɨsinyíye kɨ́ngaya ní zɨ́ye ndíṣịyé kéye mɨmbé'de 'yị née íri, zɨ́ 'yị née nda sínyí tátá roné 'dá'dá. Sée 'yị ga bɨ cakaba ba ní, née éyí bɨ nɨ méngị roné zɨ́se ní.”

Mbágá Yésụ kɨ́ lúnduga
(Lúrú kpá Máɨko 3:31-35, Lúka 8:19-21)

46 Sɨmɨ bɨ Yésụ nɨ fú ndíṣị 'dódo ledre zɨ́ tú'dú 'yị e 'díćí ní, zɨ́ mbágáa kɨ́ lúnduga ógụ tóroyé sága kákasa kɨ́dí yée ilinɨ́ Yésụ. 47 Zɨ́ ngíti 'yị gɨ dongará 'yị ga bɨ ore née úku ledre zɨ́a kɨ́dí, “Mbágáyị kɨ́ lúnduyí e ilinɨ́ yíị sága 'dáa ilinɨ́ ódro zɨ́yị.”
48 Zɨ́ Yésụ úkulúgu ledre zɨ́ye kɨ́dí, “mbágáma e 'be náambi e? Sara Lúndumá e 'be náambi e?” 49 Zɨ́a kú'dụ síl̀íne ro 'yị lódú kaćne e, zɨ́a úku ledre kɨ́dí, “Ga gére née mbágáma e kɨ́ lúndumá e. 50 'Yị ga bɨ ndịsịnɨ́ méngị ledre ga bɨ Babá bɨ komo ere ili ní, nɨyí ye mbágáma e, lémịmá e kɨ́ lúndumá e.”

Muruwayi gɨ ro 'yị ó'do yáká
(Lúrú kpá Máɨko 4:1-9, Lúka 8:4-8)

13 Cịkị sɨmɨ síl̀í née, sɨmɨ ngíti sịndí kadra, zɨ́ Yésụ ólúógụyé kɨ́ 'yị lódú kaćne e gɨ 'be ndéré ndíṣịné kó'dú mɨkavu Galiláya. 2 Zɨ́ tú'dú 'yị e yóko royé cigí a íri gɨ ro úwú ledre e gɨ taraa. Zɨ́a ékí ndíṣịné sɨmɨ kụrúngba 'yị e nɨyí 'bɨ eyé mbá do gbúṛóngó sága.
3 Zɨ́a 'dódo tú'dú ledre e zɨ́ye sɨmɨ muruwayi kɨ́dí, “Ngíti 'yị ịnyị kóo ndéré óyụ kúfú yáká ené, zɨ́a ndíṣịné ó'do éyí. 4 Kúfú ga bɨ ndịsị óyụ yée ní, ngíti géyị utúnɨ́ do mɨsi'di, zɨ́ solú e lagá yée. 5 Ngíti géyị utúnɨ́ do landa zɨ́ye úṭụyé 'diya gɨ zɨ́a bɨ káŋgá ndaá ore mbí wá ní.
6 Sɨmɨ bɨ kadra suwu ní, zɨ́ye gágáye rúfú gɨ zɨ́a cíyíye ndaá sɨmɨ káŋgá wá. 7 Ngíti géyị utúnɨ́ 'bɨ eyé dongará kɨ́nị e. Sɨmɨ bɨ ngboróńɨ́ ní, zɨ́ kɨ́nị ga gére née ála'dúṭụ yée anánɨ́ wá, zɨ́ye ndá'bá eyé mbá andulé. 8 Ngíti géyị utúnɨ́ 'bɨ eyé sɨmɨ bɨlámá káŋgá. Zɨ́ míŋgí yáká ówo gɨ sɨmɨ ngíti bi kongụ ịnyị (100), gɨ sɨmɨ ngíti a kongụ ota (60), gɨ sɨmɨ ngíti a 'bɨ ené kongụ kɨ́é'do doa sokó (30).
9 'Yị bɨ uwú ledre bú ní, ídí úwú ledre ba bɨlámáne.”
10 Nda gɨ 'dá'ba, zɨ́ 'yị lódú kaćga ógụ ndú'yú wo kɨ́dí, “Mongú 'yị, éyí bɨ ndíṣị ódro zɨ́ze fú lá sɨmɨ muruwayi gɨ zɨ́a ní 'di?”
11 Zɨ́a úkulúgu ledre zɨ́ye kɨ́dí, “Lomo 'dódo mɨótoécị ledre ga bɨ 'be 'bɨ ené komo ere ní go zɨ́se, tɨ́ lá 'dodo ené zɨ́ ngíti géyị 'yị e wá. 12 Tɨ́ lá 'yị bɨ kɨ́ éyí zɨ́ne ní nɨyí í'bí yata zɨ́a, zɨ́ éyí nda ídíne zɨ́a kɨ́ngaya. 'Yị máa wo bɨ éyí ndaá zɨ́a wá ní, gba owú a bɨ zɨ́a ní, nɨyí 'dí'bióyó a gɨ zɨ́a 'dá'ba. 13 Née sí ledre bɨ mándíṣị ódro zɨ́ 'yị e sɨmɨ muruwayi gɨ zɨ́a ní.

“Abú nɨyí tɨ́ lúrú éyí ga bɨ mááyí ndísị́ méngị yée ní kɨ́ komoyé yá, lurú yemenɨ́ eyé wá,
abú nɨyí tɨ́ kɨ́ úwú ledre ga bɨ mááyí ndísị́ úku yée ní kɨ́ mbílíye yá, olụ́ ené sɨmɨ doyé wá.
14 “Ledre née mengị roné go tɨ́ cé káa zɨ́ bɨ kóo Lomo uku zɨ́ nébị Isáya eké a ní, kɨ́dí,
“ ‘Ásé úwú ledre ga bɨ mááyí ndísị́ úku yée ní utúasá ené ólụ́ sɨmɨ dosé wá,
abú ásé lúrú éyí ga bɨ mándísị́ méngị yée ní, utúasá esé ówoyéme a wá.
15 Gɨ zɨ́a bɨ doyé orụ yí ené mɨórụ ní,
utúasánɨ́ eyé úwú ledre kɨ́ mbílíye wá, 'dụtụnɨ́ komoyé kpá go ngbú́rú́.
Nɨyí kóo ndísị́ lúrú éyí ga bɨ mándísị́ méngị yée ní kɨ́ komoyé,
zɨ́ye ndísị́ úwú a kɨ́ mbílíye,
zɨ́ye ndísịyé ówoyéme sɨmɨ ledre e kɨ́ mɨmbé'deyé do ndá'baógụyé zɨ́ma, káa bɨ mááyí yómo yée.’ †
16 “Tɨ́ lá Lomo nɨ í'bí úndru zɨ́se gɨ zɨ́a komosé lurú bi bú, mbílíse uwú ledre bú bɨlámáne ní. 17 Bɨ kenée ní, máúku zɨ́se ma'díi, tú'dú́ nébị e kɨ́ ngíti géyị 'yị ga bɨ kóo 'desí ndisịnɨ́ méngị ledre ga bɨ Lomo ili yée ní, ndisịnɨ́ kóo óto komoyé gɨ ro lúrú éyí ga bɨ lúrúsé yée ní tɨ́ lá utúasánɨ́ lúrú a wá, ndisịnɨ́ kpá índi mbílíye gɨ ro úwú ledre ga bɨ úwúsé yée ní utúasánɨ́ úwú a wá.
18 “Úwúsé nda ini ledre gɨ sɨmɨ muruwayi 'bɨ 'yị bɨ nderé óyụ kúfú ní mu. 19 Kúfú ga bɨ utúnɨ́ do mɨsi'di ní, nɨyí 'bɨ eyé káa zɨ́ 'yị ga bɨ abú uwúnɨ́ tɨ́ bɨlámá ledre bɨ gɨ ro 'be 'bɨ Lomo ní go yá, owoyemenɨ́ eyé ledre gɨ sɨmɨ a wá, zɨ́ Satána óguné 'dí'bióyó bɨlámá ledre née gɨ do mɨmbé'deyé 'dá'ba. 20 Kúfú ga bɨ utúnɨ́ do landa ní, nɨyí 'bɨ eyé káa zɨ́ 'yị ga bɨ uwúnɨ́ lá ledre 'bɨ Lomo geré zɨ́ye 'dí'bióto a 'diya do mɨmbé'deyé ní. 21 Gɨ zɨ́a bɨ cíyí ledre ma'dáa ndaá do mɨmbé'deyé wá ní, sɨmɨ bɨ 'do'dó ogụ go royé gɨ zɨ́a bɨ ṇguṇgunɨ́ ledre 'bɨ Lomo ní, geré zɨ́ye óyó sogoyé zɨ́ Lomo. 22 Kúfú máa wo bɨ utú 'bɨ ené dongará kɨ́ṇị ní, nɨ 'bɨ ené káa zɨ́ 'yị máa wo bɨ abú uwú tɨ́ ledre 'bɨ Lomo go yá, tɨ́ lá mongú́ somú́ ledre ené yí ené gɨ ro tú'dú́ éyí ga bɨ 'bɨ sága ba. Gɨ zɨ́ kéyị née, ledre 'bɨ Lomo bɨ ṇguṇgu ní, mɨáná a ndaá 'bɨ ené sɨmɨ a wá. 23 'Yị máa wo bɨ uwú yeme ledre 'bɨ Lomo ní, nɨ 'bɨ ené káa zɨ́ kúfú ga bɨ utúnɨ́ sɨmɨ bɨlámá káṇgá, ngíti a aná 'bɨ ené míya (100), ngíti a 'bɨ ené cị́ ota (60) zɨ́ ngíti a ídí 'bɨ ené cị́ kéṛị́ a doa sokó (30) ní.”

Muruwayi gɨ ro tó'dó

24 Zɨ́ Yésụ kpá ínyịné úku ngíti muruwayi kɨ́dí, “Ledre nɨ gɨ ro ledre ga bɨ 'be 'bɨ Lomo komo ere ní káa zɨ́ o'do bɨ nderé óyụ bɨlámá kúfú yáká ené ní. 25 Nda go sɨmɨ ngíti sịndí kadra kɨ́ ndụlụ, zɨ́ 'yị bɨ nɨ okó ro míngí yáká née ndéréne óyụ kúfú angángúya sɨmɨ kére 'bɨ o'do née, zɨ́a ndéréókpó ené. 26 Sɨmɨ bɨ kére ngboró do gbóṛú́ne nɨ nda go léfe kúfúne ní, zɨ́ angángúya kpá ólụ́ógụné dongará a.
27 “Zɨ́ 'yị 'bɨ moko 'bɨ míngí yáká née ógụyé úku ledre zɨ́ mongú́ 'yị eyé kɨ́dí, ‘Mongú́ 'yị, bɨ kóo oyụnɨ́ yáká 'dáa dụ́ú kúfú kére ní, sara angángúya née ogụnɨ́ nda 'bɨ eyé íri gɨ 'da?’
28 “Míngí yáká ya kɨ́dí, ‘Ezeokóma e oyụnɨ́ ye.’
“'Yị 'bɨ moko e ya kɨ́dí, ‘Íli go zɨ́ze ndéré lálaóyó yée 'dá'ba?’
29 “Míngí yáká ya zɨ́ye ní, ‘Ɨ́'ɨ, ótoómosé aka kenée káa bɨ ásé lála kótrụ yée ndro kɨ́ kére e ke. 30 Idínɨ́ aka ídí mbá kenée, gị sɨmɨ sịndí kadra 'bɨ óṇgo kére. Mááyí ogụ úku a zɨ́ 'yị ga bɨ nɨyí óṇgo kére ní kɨ́dí, idínɨ́ aka ndéré fị lálaóyó angángúya née ódó yée, do óngbóóyó yée 'dá'ba, zɨ́ye nda óṇgo kére ndéré kɨ́e sɨmɨ gbagba.’ ”

Muruwayi gɨ ro kúfú musɨtáda

31 Zɨ́ Yésụ kpá úku ngíti muruwayi kɨ́dí, “Ledre nɨ gɨ ro ledre ga bɨ 'be 'bɨ Lomo komo ere ní káa zɨ́ o'do bɨ 'di'bi kúfú kágá bɨ ndịsịnɨ́ ndólo a musɨtáda nderé kɨ́e óyụ a yáká ené ní. 32 Abú kágá née kúfú ga nɨyí nzéré yá, sɨmɨ bɨ oyụ ní, zɨ́a ngbóró óguné mongú́ kágá rómo do ngíti géyị kágá e yáká ore mbá. Zɨ́a nda ídíne go kágá bɨ zɨ́ solú́ e ógụyé ndísị́ úbú́ 'be 'bɨ eyé komo a.”

Muruwayi gɨ ro 'de'dí

33 Zɨ́a kpá úku ngíti muruwayi kɨ́dí, “Ledre nɨ gɨ ro ledre ga bɨ 'be 'bɨ Lomo komo ere ní káa zɨ́ owú́ 'de'dí bɨ lá cúku'dée kará e ndịsịnɨ́ lótó mongú́ le'yí kɨ́e zɨ́a átáne gɨ zɨ́a ní.”
34 Yésụ ndịsị́ kóo úku éyí ga gére née zɨ́ 'yị e mbá sɨmɨ muruwayi. Ledre bɨ kɨ́é'do zɨ́a úku a zɨ́ye ndaá sɨmɨ muruwayi wá ní ndaá. 35 Yésụ ndịsị́ née méngị ledre ga bɨ kóo Lomo uku zɨ́ ngúru nébị éké a kɨ́dí,
“Mááyí ndísị́ úku ledre zɨ́ye sɨmɨ muruwayi.
Mááyí úku 'dódo ledre ga bɨ kóo mɨótoécịné kú sɨmɨ sịndí kadra bɨ kóo máótoógụ do sogo káṇgá sɨmɨ a ní zɨ́ye.” ††

Ini ledre gɨ sɨmɨ muruwayi bɨ gɨ ro tó'dó ní

36 Nda gɨ do kacɨ́ 'dódo ledre, zɨ́ Yésụ ótoómo tú'dú́ 'yị ga gére née ore zɨ́a ndá'bané 'be kɨ́'dí bɨ ndịsị́ 'dú'du ní do ólụ́ne 'dící. Zɨ́ 'yị lódú́ kacɨ́ga ólụ́ lódú́ kacɨ́ a zɨ́ye ndú'yú wo kɨ́dí, “Mongú́ 'yị, úkuógụ aka ini ledre gɨ sɨmɨ muruwayi 'bɨ tó'dó ga úku ní zɨ́ze.”
37 Zɨ́a úkulúgu ledre zɨ́ 'yị lódú́ kacɨ́ne e kɨ́dí, “O'do bɨ oyụ bɨlámá kúfú née Owú́ 'bɨ 'Yịma'dí. 38 Yáká nɨ 'bɨ ené do sogo káṇgá ba. Bɨlámá kúfú nɨ 'bɨ ené 'yị ga bɨ ṇguṇgunɨ́ Lomo go káa do ngére eyé ní. Bɨsinyí kúfú 'bɨ ené 'yị ga bɨ ndịsịnɨ́ méngị ledre ga bɨ 'bɨ Satána ní.
39 Ezeokó míngí yáká bɨ oyụ bɨsinyí kúfú ní nɨ 'bɨ ené ngére 'bɨ bɨcayi lomo e. Kadra óṇgo kére nɨ 'bɨ ené odụ sịndí kadra 'bɨ do sogo káṇgá ba. 'Yị óṇgo kére nɨyí 'bɨ eyé maláyika e.
40 “Bɨsinyí kúfú ga bɨ odónɨ́ yée óngbó yée née, nɨyí 'bɨ eyé née 'yị ga bɨ Lomo nɨ 'décị ngbangayé sɨmɨ odụ sịndí kadra ní. 41 Owú́ 'bɨ 'Yịma'dí nɨ kása maláyika ené e ndéré ícíóyó tó'dó kɨ́ éyí ga bɨ ndịsị́ 'dí'biógụ luyú kɨ́ 'yị méngị bɨsinyí ledre gɨ 'be 'bɨ ené mbá 'dá'ba.

† *13:15 Isáya 6:9,10*

†† *13:35 Ke'bị 'bɨ Dawídi~e 78:2*

42 Do úcụ yée mbá sɨmɨ mongú gu pho'dụ bɨ ịlí wá ní
zɨye ndịsịyé mbúmbúdú kɨ́ náná do soyé gɨ zɨ́ éyí mɨówo. 43 'Yị ga bɨ ndịsịnɨ́ méngị ledre ga bɨ Lomo ili yée ní,
zɨ́ royé ndịsị ṛíṛíne káa zɨ́ súlú kadra gɨ zɨ́ roko'bụ 'bɨ
'Bụyé Lomo bɨ doyé ní. Togú mbílíse nɨ bo yá, ídísé
úwú ledre bɨ máúku née.”

Muruwayi gɨ ro mongú késí

44 Zɨ́a kpá úku ngíti muruwayi kɨ́dí, “Ledre nɨ gɨ ro
ledre ga bɨ 'be 'bɨ Lomo komo ere ní káa 'yị bɨ ndiki
mongú késí bɨ otoecịnɨ́ sɨmɨ káṇgá ní.” Zɨ́a kpá ótoécị
ándá a. Gɨ zɨ́ rokinyi zɨ́a ndá'bané úgúóyó éyí ga bɨ zɨ́ne
'be ní mbá, do ndá'bané úgú bi bɨ ótoécị késí née doa
ní zɨ́ne.

45 Zɨ́a kpá úku ngíti muruwayi kɨ́dí, “Ledre nɨ gɨ ro
ledre ga bɨ 'be 'bɨ Lomo komo ere ní káa zɨ́ 'yị bɨ nderé
gámásó'do gali bɨ kɨ́ tosoné ṛíṛịrí kɨ́ mongú ke'bịné 'dága ní gɨ ro úgú a. 46 Sɨmɨ bɨ nderé ndíki ní, zɨ́a ndá'bané
úgúóyó éyí ga bɨ zɨ́ne 'be ní mbá do ndéréne úgú gali
née.”

Muruwayi gɨ ro mbírá kénzé

47 Zɨ́a kpá úku ngíti a kɨ́dí, “Ledre nɨ gɨ ro ledre ga bɨ
'be 'bɨ Lomo komo ere ní káa zɨ́ 'yị méngị kénzé ga bɨ
onzóomonɨ́ mbírá kénzé sɨmɨ iní zɨ́ ṛíkí kénzé e lákayé
sɨmɨ a ní. 48 Sɨmɨ bɨ túdú kénzé e lakanɨ́ go sɨmɨ a ní, zɨ́
míngí mbírá ógụyé lálaógụ mbírá do gbúṛóngó,
ndịsịyé gélé kénzé e. Zɨye 'dí'bióto yée ga bɨ ilinɨ́ ní
sɨmɨ éyí, yée ga bɨ ilinɨ́ wá ní, zɨye úcụóyó yée 'dá'ba.
49 Karanée sɨmɨ odụ sịndí kadra ledre e nɨyí méngị royé
kenée. Maláyika e nɨyí ógụ ífi dongará bɨsinyí 'yị e kɨ́
bɨlámá 'yị e, 50 do 'dí'bi yée úcụ yée sɨmɨ mongú gu
pho'dụ bɨ ịlí wá ní, kɨ́'dí bɨ 'yị e nɨyí ndịsị mbúmbúdú kɨ́
náná do soyé gɨ zɨ́ éyí mɨówo ní.”

51 Zɨ́ Yésụ ndú'yú yée kɨ́dí, “Ówosé ini ledre gɨ sɨmɨ
ledre ga bɨ máúku yée née go?”

Zɨye ṇgúṇgu a kɨ́dí, “Ɨɨ, owozé go.”

52 Zɨ́ Yésụ kpá úku ledre zɨye kɨ́dí, “Ini ledre sɨmɨa nɨ
káa, 'yị 'dódo lorụ ga bɨ mbá ṇguṇgunɨ́ ledre 'bɨ Lomo
go ní nɨyí ídí 'be 'bɨ Lomo komo ere káa zɨ́ míngí 'be bɨ
olú 'díçí zɨ́a 'dó'dúógụ mɨkánda éyí e kɨ́ kuṛúga mbá
sága gɨ 'díçí ené ní.”

'Yị 'bɨ Nazeréta e asinɨ́ gɨ ro Yésụ

(Lúrú kpá Máriko 6:1-6, Lúka 4:16-30)

53 Sɨmɨ bɨ Yésụ 'dodo asá ledre sɨmɨ muruwayi zɨye
ore ní, zɨ́a ndéréókpóne gɨ ore. 54 Sɨmɨ bɨ nderéogụ
sɨmɨ Nazeréta sɨmɨ gara bɨ ngboró sɨmɨ a ní, zɨ́a tónóne
'dódo ledre zɨ́ Yúda e sɨmɨ 'Díçí Kótrụro. 'Yị ga bɨ owonɨ́
wo kɨ́ 'dódo ledre ní zɨ́ tarayé ídríne mbá mɨídrí. Zɨye
úku ledre kɨ́dí, “Ndiki roko'bụ kɨ́ mongú ówo ledre bɨ
zɨ́a ndísiné 'dódo mɨngburoko ledre kɨ́e bɨ káa ba gɨ
'da? Sara mɨngburoko ledre ga bɨ kɨ́ roko'bụyé née?
55 Owozé wo bú bɨlámáne nɨ wotí Yoséfa bɨ 'yị yéme
éyí e gɨ sɨmɨ kágá ní, ịrị mbágáa Maríya. Lúndu ga nɨyí
Yakóbo e, Yoséfa e, Simúna e nda kɨ́ Yúda e. 56 Lémị ga
nɨyí kpá mbá kɨ́ze ona. Sara ndiki roko'bụ zɨ́a ndísiné
méngị ledre ga gére née kɨ́e née gɨ 'da?” 57 Zɨ́ 'yị ga
gére née óto mɨmbé'dekesí ro Yésụ.

Zɨ́a ínyiné úku ledre zɨye kɨ́dí, “Ndịsịnɨ́ óto úndru nébị
do bi ga bɨ 'dí sogo ní tɨ́ lá bi bɨ nébị née ngboró doa kɨ́
'yị 'be 'bɨ ené otonɨ́ eyé úndrua wá.”

58 Gɨ zɨ́a bɨ 'yị 'bɨ Nazeréta e ṇguṇgunɨ́ eyé ledre 'bɨ
Yésụ wá ní, Yésụ mengị ené mɨngburoko ledre ga bɨ kɨ́
roko'bụyé ní zɨye ore wá.

Ufunɨ́ Yiwáni 'yị Bábátízí 'yị e

(Lúrú kpá Máriko 6:14-29, Lúka 9:7-9)

14 Sɨmɨ sịndí kadra máa née ní, zɨ́ phanda Yésụ
ówú ndíki mbílí ngére Eróde, †2 zɨ́a úku ledre zɨ́
ngíti géyị 'yị 'bɨ moko ené e kɨ́dí, “Née Yiwáni 'yị
Bábátízí 'yị e bɨ kóo ufunɨ́ wo ní urúne, ndịsị méngị
mɨngburoko ledre ga bɨ kɨ́ roko'bụyé née ne gɨ zɨ́ kéyị
née.”

3 Eróde onzó kóo Yiwáni sɨmɨ síçịnị gɨ ro do úfu wo gɨ
ro Erodíya me'be lúnduné Phílịpo, ††4 gɨ zɨ́a Yiwáni ndịsị
úku ledre kɨ́dí, “Eróde, ndaá bɨlámáne wá, lúnduyí nɨ
aka kɨ́ komoné áyí 'dí'bi me'be a káa do kára zɨyị káa
be 'di?” 5 Eróde ayí kóo geré gɨ ro úfu Yiwáni mɨúfu tɨ́ lá
bi úfu wo ndaá gɨ zɨ́a tú'dú 'yị e ṇguṇgunɨ́ yí eyé mbá
ledre ga bɨ Yiwáni ndịsị úku yée ní gɨ zɨ́a owonɨ́ go kɨ́dí
Yiwáni nɨ yí ené nébị.

6 Nda sɨmɨ sílí 'bɨ ayímbi, née ayímbi 'bɨ sílí bɨ kóo
aránɨ́ Eróde ma'dáa sɨmɨ a ní, zɨ́ nyí Erodíya kára bɨ
'di'bi gɨ zɨ́ lúnduné ba ndịsịné lé'bé ke'bị, zɨ́ Eróde ídíne
kɨ́ mongú rokinyi 7 zɨ́a lólóbú zɨ́ owúkára née kɨ́dí éyí bɨ
ili ní idí úku ledre a née nɨ í'bí a zɨ́a. 8 Zɨ́ owúkára née
ndú'yú mbágáne, née idí úku ledre 'di? Mbágáa ya zɨ́a
ní, idí úku a kɨ́dí, “Máíli do lágá'décị go Yiwáni Babatíza
zɨye ógụ kɨ́ doa gɨrí do éyí zɨ́ma.” 9 Zɨ́ ledre née í'bí
mongú sómú ledre zɨ́ ngére Eróde. Nda lá gɨ zɨ́a bɨ uku
gáa ledre née do komo tú'dú mɨngburoko 'yị ga bɨ
ndolo ogụ yée ní, zɨ́a tɨ́ kákasa 10 idínɨ́ mu ndéré úfu Yiwáni zɨye ógụ kɨ́ doa do éyí zɨ́ owúkára née lúrú a.
11 Zɨye ógụ kɨ́ do Yiwáni do éyí í'bí a zɨ́ owúkára née, zɨ́a
ndéréne 'dódo a zɨ́ mbágáne. 12 Zɨ́ sanda ndéréne zɨ́ 'yị
lódú kacɨ́ Yiwáni, zɨye óguyé 'dí'bi umbu Yiwáni ndéré
óto a. Zɨye ndéréye úku ledre bɨ mengị roné née zɨ́
Yésụ.

Yésụ i'bí éyí mɨánu zɨ́ 'yị e, álifu ịnyị

(Lúrú kpá Máriko 6:30-44, Lúka 9:10-17, Yiwáni 6:1-14)

13 Sɨmɨ bɨ Yésụ uwú ledre umbu Yiwáni ní, zɨ́a ínyiné
kɨ́ 'yịmɨkása ené e ékíye sɨmɨ kuṛúngba 'dógụ mɨkavu
Galiláya aka gɨ ro ndéré ndịsịyé do bi bɨ tú'dú 'yị e
ndanɨ́ doa wá ní. Zɨ́ 'yị ga bɨ íri née kpá úwú ledre a
zɨye ndéréye sóngó wo. 14 Nɨyí ndéréógụ bɨ do
gbúṛóngó ní, tú'dú 'yị e nɨyí go íri 'dii. Zɨ́ leríye méngị
wo zɨ́a 'dí'bióyó ndíyá e gɨ royé.

---

† *Ngére Eróde: Ndịsịnɨ́ ndólo wo Eróde Ánítipasi. Nɨ wotí mongú ngére Eróde bɨ kóo nɨ ngére sɨmɨ sịndí kadra bɨ aránɨ́ Yésụ ní. Eróde Ánítipasi nɨ kpá ngére bɨ onzó Yiwáni Babatíza sɨmɨ síçịnị do úfu wo ní.* †† *Phílịpo: Phílịpo nɨ aka kóo tɨ́ kɨ́ komoné zɨ́ lúndua Eróde Ánítipasi 'dí'bi me'bea Erodíya.*

15 Nda go za kɨ́ tagá, zɨ́ 'yị lódṵ́ kacɨ́ga úku ledre zɨ́a kɨ́dí, “Mongṵ́ 'yị, kadra utú go, éyị́ mɨ́ánu ndaá kpá ona wá. Ótoómo sị́lị́yị gɨ ro 'yị ga gére née mu zɨ́ye ndéréye gámásó'do éyị́ mɨ́ánu zɨ́ye ánu a.”
16 Zɨ́ Yésụ úkulúgu ledre zɨ́ 'yị lódṵ́ kacɨ́ne ga gére
née kɨ́dí, “Ndanɨ́ ndéré wá, ídísé í'bí éyị́ mɨ́ánu se zɨ́ye.”
17 Zɨ́ 'yị lódṵ́ kacɨ́ga úkulúgu ledre kɨ́dí, “Mongṵ́ 'yị,
odụ éyị́ bɨ do sị́lị́ze ona ní lá dụṵ́ ambata ịnyị (5) kɨ́
mɨnzéré kénzé e gbre.”
18 Zɨ́a úku ledre kɨ́dí, “Ógụsé aka kɨ́ ambata máa ga
gére née yáa.” 19 Yésụ ya 'yị e idínɨ́ ndị́sị do súwú ga
gére née bi ore. Zɨ́a 'dí'bi ambata kɨ́ kénzé ga bɨ gbre
née do sị́lị́ne, zɨ́a lúrú bi komo ere, zɨ́a í'bí mbófo éyị́ zɨ́
Lomo, zɨ́a 'déweífi sɨmɨyé. Zɨ́a í'bí a do sị́lí 'yị lódṵ́
kacɨ́ne ga gére née idínɨ́ ífi yée zɨ́ 'yị e ánu a. 20 Zɨ́ tṵ́'dṵ́
'yị ga ba ánu éyị́ zɨ́ye léreyé mbá. Ngítí a ga bɨ idíaká
ní, zɨ́ 'yị lódṵ́ kacɨ́ga ga gére née 'dó'dṵ́ 'dúcu gbété e
kɨ́e sokó doa gbre (12). 21 'Yị ga bɨ anunɨ́ éyị́ ní, ya'dá e
nɨyí kóo álifu ịnyị (5,000). Olonɨ́ kará e kɨ́ owṵ́ e wá.

Yésụ nderé do iní

(Lúrú kpá Máriko 6:45-52, Yiwáni 6:15-21)

22 Geré gɨ do kacɨ́ éyị́ mɨ́ánu née, zɨ́ Yésụ úku ledre zɨ́
'yị lódṵ́ kacɨ́ne ga gére née idínɨ́ mu 'dógụ mɨkavu
ndéréókpóye 'dá'dá. Zɨ́a aka ídíáká 'bɨ ené 'dá'ba gɨ ro
úku ledre zɨ́ 'yị ga gére née ndá'bayé 'be. 23 Sɨmɨ bɨ uku
ledre go zɨ́ 'yị ga gére née kɨ́dí bayinɨ́ mu ní, zɨ́a ndéré
ékị́ne do landa ngúcuné íni ini zɨ́ Lomo. Ndị́sị íri gị kɨ́
tagá ngúcuné. 24 Kuṛúngba bɨ gáa 'yị lódṵ́ kacɨ́ga nɨyí
sɨmɨ a ní nderé go sɨmɨ iní gbála gɨ do gbúṛóngó. Gɨ zɨ́
síli bɨ ndị́sị ílí do iní kɨ́ roko'bụné ní, zɨ́ iní nda ndí́sịné
úcụló'bó kuṛúngba gbṵ́ gbṵ́ gbṵ́, bi ndéré eme lolụ
ngṵ́.
25 Nda kɨ́ sị́ ndóndó, zɨ́ Yésụ ékị́ógụné gɨ do landa gɨrí
ndị́sị ndéréne do iní zɨ́ 'yị ené ga bɨ sɨmɨ kuṛúngba née
káa zɨ́ ndị́sị ndéré do ngáká bi ní. 26 Sɨmɨ bɨ 'yị lódṵ́
kacɨ́ga ga gére née lurúnɨ́ wo do iní kɨ́ ndị́sị ógụ'dí́yị
roné mɨ'dí zɨ́ye ní, zɨ́ ngịrị́ méngị yée. Zɨ́ye útúye ndị́sị
mbṵ́mbṵ́dṵ́ gɨ zɨ́a somṵ́nɨ́ 'bɨ eyé kɨ́dí née go “'Yị lárá.”
27 Geré 'diya zɨ́ Yésụ úku ledre zɨ́ye kɨ́dí, “Ndásé éré
ngịrị wá, née máa.”
28 Zɨ́ Pétero úkulúgu ledre zɨ́a ya, “Mongṵ́ 'yị togṵ́
née tɨ́ yị́ị ma'díi, ídí mu ṇgúṇgu a zɨ́ma ndéréma gɨ do
iní ógụmá zɨ́yị íri.”
29 Yésụ ya zɨ́a ní, “Ógụ mu.”
Zɨ́ Pétero ékị́ógụné gɨ sɨmɨ kuṛúngba ndị́sị ndéréne
do iní mɨ'dí zɨ́ Yésụ. 30 Tɨ́ lá sɨmɨ bɨ Pétero lurú iní nɨ
ndị́sị kị́zị kɨ́ roko'bụné kɨ́ngaya gɨ zɨ́ mongṵ́ síli ní, zɨ́
ngịrị méngị wo, geré zɨ́a tónóne ólụ́ne sɨmɨ iní. Zɨ́a
ótrṵ́ ledre kɨ́dí, “Ngére yómo máa mu.”
31 Geré zɨ́ Yésụ á'dané sáká wo, zɨ́a úku ledre kɨ́dí,
“Pétero ṇgúṇgu aka eyí ledremá kɨ́ngaya fú wá, éré
ngịrị gɨ ro 'di?”
32 Sɨmɨ bɨ Pétero ekị́luguɨ́ royé kɨ́ Yésụ sɨmɨ kuṛúng-
ba ní, geré zɨ́ mongṵ́ síli bɨ gáa ba tóroné. 33 Zɨ́ 'yị ga bɨ
sɨmɨ kuṛúngba née óto úndrua, zɨ́ye úku ledre kɨ́dí,
“Yésụ, áyí Owṵ́ 'bɨ Lomo ma'díi.”
34 Zɨ́ye 'dógụ bi do ndéréógụyé sɨmɨ owṵ́ gara bɨ kɨ́
ịrịné Geneseréta ní. 35 Sɨmɨ bɨ 'yị ga bɨ 'bɨ gara née
owonɨ́ kɨ́dí Yésụ ogụ née ne ní, zɨ́ye kákasa sɨmɨ gara
ore mbá kɨ́dí 'yị ga bɨ 'yị eyé e nɨyí kɨ́ ndíyá ní, idínɨ́ ógụ
kéye zɨ́ Yésụ, nɨ́ go sɨmɨ gara ore. 36 Zɨ́ 'yị ndíyá e
ṇgúṇgú royé zɨ́a idí ṇgúṇgu a zɨ́ye óto sị́lí́ye lá gba ro
tara bongó ené. Ma'díi yée ga bɨ otonɨ́ sị́lí́ye ro tara
bongó ené ní, zɨ́ ndíyá eyé e tɨ́ úkúne gɨ royé.

Ondṵ́ 'bɨ Yúda e

(Lúrú kpá Máriko 7:1-13)

15 Nda gɨ ore zɨ́ ngíti géyị Farụsáyo e kɨ́ ngíti géyị
'yị ga bɨ ndị́sị́nɨ́ 'dódo lorụ ní, ógụyé gɨ sɨmɨ
Yeruṣaléma ndú'yú Yésụ kɨ́dí, 2 “Éyị́ bɨ 'yị lódṵ́ kacɨ́yị ga
ba ilinɨ́ méngị kéyị kacɨ́ ondṵ́ ezé gɨ zɨ́a wá ní 'di?
Ndị́sị́nɨ́ ánu éyị́ geré mɨ́ánu ilinɨ́ lúgu sị́lí́ye kí wá ní.”
3 Zɨ́ Yésụ ndú'yú lúgu yée kɨ́dí, “Sara ílisé méngị kéyị
kacɨ́ lorụ 'bɨ Lomo wá gɨ ro 'di, bɨ zɨ́se ndí́sị́sé méngị
dụṵ́ ledre ga bɨ ondṵ́ esé ili yée ní. 4 Lomo i'bí lorụ kɨ́dí,
‘Ídí óto úndru 'bụyí e kɨ́ mbágáyị.’ † ‘'Yị bɨ nɨ uku tara
sinyí zɨ́ 'bụné e kɨ́ mbágáne ní, idínɨ́ úfu wo 'dá'ba.’
††5 Tɨ́ lá ndí́sị́sé 'dódo ledre kɨ́dí, togṵ́ 'yị uku ledre zɨ́
'bụné e kɨ́ mbágáne kɨ́dí, ‘Éyị́ ga bɨ ílisé gɨ ro zɨ́ye sáká
sée kɨ́e ní, mái'bí go káa do tákpásị́lí́ zɨ́ Lomo,’ 6 ndaá gɨ
ro zɨ́ye óto úndruyé kɨ́e wá. 'Déwesé née go lorụ 'bɨ Lo-
mo gɨ ro ondṵ́ esé 'bɨ Yúda e. 7 Ndí́sị́sé lóndo rosé kɨ́dí
ásé 'yị méngị ledre 'bɨ Lomo, ábuwá ledre bɨ nébị Isáya
uku gɨ rosé ní nɨ ma'díi kɨ́dí,

8 “ ‘'Yị ga ba ndị́sị́nɨ́ óto úndrumá lá dụṵ́ do tarayé,
tɨ́ lá mɨmbé'deyé nɨ yí ené gɨ romá gbála.
9 Ndị́sị́nɨ́ óto úndrumá lá gbékpíne,
ndí́sị́nɨ́ tɨ́ 'dódo ledre ní, tɨ́ lá yí eyé lorụ eyé 'bɨ 'yị-
ma'dí e.’ ‡ ”
10 Gɨ do kacɨ́ ledre née ní, zɨ́ Yésụ ndóloyóko tṵ́'dṵ́
'yị e zɨ́a úku ledre zɨ́ye kɨ́dí, “Ídísé úwú ledre ba zɨ́se
ówoyéme a bɨlámáne. 11 Ndaá 'bɨ ené éyị́ mɨ́ánu bɨ 'yị
ánu ní nɨ oto wo ne zɨ́a ídíne 'yị lúyú ledre wá, yí ené
bɨsinyí ódro bɨ gɨ tara'yị ní.”
12 Zɨ́ 'yị lódṵ́ kacɨ́ Yésụ ógụyé úku ledre zɨ́a kɨ́dí,
“Mongṵ́ 'yị, ówo go kɨ́dí ledre bɨ gáa úku ba sinyí yí ené
ro Farụsáyo e go mɨsínyí?”
13 Zɨ́a úkulúgu ledre zɨ́ye kɨ́dí, “Éyị́ ga bɨ mbá ngárá
Babá bɨ komo ere 'dịyí yée ne wá ní, nɨ lálaóyó yée
mbá 'dá'ba. 14 Ndásé óto komosé ro ledre 'bɨ Farụsáyo
ga gére née wá, nɨyí yí eyé manda ga bɨ komoyé ndaá
ní. 'Yị bɨ komoa ndaá ní togṵ́ lala ezené bɨ komoa ndaá
ní, yée gbrengárá nɨyí útú sɨmɨ gu.”
15 Zɨ́ Pétero úku ledre kɨ́dí, “Mongṵ́ 'yị, úku 'dódo aka
ini ledre gɨ sɨmɨ muruwayi bɨ úku née zɨ́ze.”
16 Yésụ ya zɨ́ye ní, “Áyí, ówosé esé kpá wá? 17 Ówosé bɨ
kɨ́dí éyị́ mɨ́ánu ndị́sị ólṵ́ gɨ ku 'yị, zɨ́a ókpóne sɨmɨ 'yị, zɨ́a
nda ólṵ́ógụné gɨ sɨmɨ 'yị 'dá'ba ní wá? 18 Bɨsinyí ledre bɨ
ndị́sị ówṵ́ gɨ tara'yị ní, ndị́sị ólṵ́ógụ gɨ yana mɨmbé'de
'yị. Gɨ zɨ́ kéyị née zɨ́ 'yị ídíne bɨsinyíne do komo Lomo.
19 Bɨ kenée ní, bɨsinyí ledre ga bɨ káa zɨ́ úfu 'yị, só'do
ro'yị kɨ́ 'yị bɨ ófṵ́sé rosé kéne wá ní, kɨ́ ledre 'bɨ gámá

† *15:4 Ólṵ́ógụ 20:12, Gbre lorụ 5:16* †† *15:4 Ólṵ́ógụ 21:17, Lévị 20:9* ‡ *15:9 Isáya 29:13*

faa kacɨ karáa e togú ya'dáa e, kɨ ugu, kɨ ṛanga, kpáa úku tara sinyí zɨ 'yị e. Ledre ga gére née mbáa olúogụnɨ gị do mɨmbé'de 'yị. 20 Éyí ga gére née ndịsịnɨ óto 'yị e ye zɨye ídíye bɨsinyíye do komo Lomo. Ndaá 'bɨ ené ánu éyí mɨánu togú mbú 'yị lúgu sílíne wá ní óto 'yị ne zɨa ídíne do komo Lomo bɨsinyíne ní wá."

Yésụ yomo nyí ngíti kára

(Lúrú kpá Máriko 7:24-30)

21 Zɨ Yésụ nda ínyịné gị ore ndéréne sɨmɨ gara ga bɨ Táyire kɨ Sidóna ní. 22 Zɨ ngíti kára gị sɨmɨ kúfú bɨ Kanána e ndịsị ndísị do bi gbóo ore ógụné ṇgúṇgú roné zɨ Yésụ kɨdí, "Ngére, Bulúndu Dawídi, áwo aka ledre kɨma. Nyíma dokéké e ndịsịnɨ méngị wo bɨsinyíne kɨngaya."

23 Tɨ lá Yésụ ukulugu ené ledre zɨa wá. Zɨ 'yị lódú kacɨ Yésụ ógụyé úku ledre zɨ Yésụ kɨdí, "Ógóóyó kára née gị ore 'dá'ba. Ndịsị fú lá gbúrógbó do kacíze kɨ ledre ené née."

24 Zɨ Yésụ úkulúgu ledre zɨ kára née kɨdí, "Lomo kasaogụ máa lá dụú gị ro sáká 'yị amá e Isɨréle e gị zɨa nɨyí káa zɨ kábịṛíkị ga bɨ míngíye ndaá ní."

25 Zɨ kára née ndósoógụné gbóo útúne gbrị kó'dú Yésụ. Zɨa úku ledre zɨ Yésụ kɨdí, "Ngére, sáká máa mu."

26 Yésụ ya zɨa ní, "Ndaá 'bɨ ené bɨlámáne do 'dí'bi éyí mɨánu 'bɨ owú e í'bí a zɨ ísị e wá." †

27 Zɨa úkulúgu ledre zɨ Yésụ kɨdí, "Ngére, nɨ tɨ kenée. Tɨ lá ísị e 'do'dúnɨ nyụnyú éyí mɨánu gị sí tarabíza 'bɨ míngíye bú."

28 Née ní, zɨ Yésụ úkulúgu ledre zɨ kára née kɨdí, "Kára ṇgúṇgu ledre eyí ofụ go. Éyí bɨ íli ní mááyí méngị a zɨyị." Kpáa tɨ geré sɨmɨ sịndí kadra née zɨ ro nyí kára née émené.

Yésụ i'bí éyí mɨánu zɨ 'yị e álifu eso

29 Zɨ Yésụ ínyịné gị ore ndá'bané kó'dú mɨkavu Galiláya. Zɨa ndéré ékíne do landa ndísịné bi. 30 Zɨ tú'dú 'yị e ndísị ógụyé zɨa kɨ 'yị eyé ga bɨ kɨ umbu sịndíye, 'yị komo mɨ'dútụ e, mɨgịgírí e, yée ga bɨ odronɨ wá ní, nda kpáa kɨ yée ga bɨ kɨ toso ndíyá eyé e mɨngúngúcua ní. Do ógụ óto yée mbáa cigí Yésụ bi kenée, zɨa óto síllíne royé zɨye ómo yée mbá. 31 Zɨ tara'yị e ídríne kɨ lúrú 'yị ga bɨ odronɨ wá ní kɨ ódro, mɨgịgírí e sịndíye 'dózo roné go, yée ga bɨ kɨ umbu sịndíye ní nɨyí go kɨ gámá, mɨkomo mɨ'dútụ nɨyí go lúrú bi. Zɨye mbófo Lomo bɨ Isɨréle e ndịsịnɨ íni ini zɨa ní.

32 Zɨ Yésụ ndólo 'yị lódú kacíne e zɨa úku ledre zɨye kɨdí, "Lerí 'yị ga ba mengị máa go, mengịzé kéye go síllí ota éyí mɨánu ndaá zɨye wá. Ndaá bɨlámáne zɨma ótoómo yée zɨye ndá'bayé kɨ 'bú wá káa bɨ komoyé nɨ úlú yana zɨye útúye ke."

33 Zɨ 'yị lódú kacíga úkulúgu ledre zɨa kɨdí, "Azé áwo éyí mɨánu sɨmɨ súwú ona í'bí a zɨ tú'dú káa zɨ wo née gị 'da?"

† *Owú e kɨ ísị e: Owú ga bɨ Yésụ uku ledreyé ona ba ní née Yúda e. Ísị ga bɨ uku ledreyé née 'bɨ ené 'yị ga bɨ ngárá ndanɨ Yúda e wá ní. Yúda e ndịsịnɨ ukucayi 'yị lóṇgó e káa zɨ ísị e ní.*

34 Yésụ ya zɨye ní, ambata nɨ zɨse kɨrɨ née ndu? Zɨye úkulúgu ledre zɨa kɨdí, "Ambata e nɨyí ịnyị doa gbre (7) nda lá kɨ mɨnzéré kénzé e."

35 Zɨa úku ledre zɨ tú'dú 'yị ga gére née ndísịyé bi do káṇgá. 36 Zɨa 'dí'bi ambata ga bɨ ịnyị doa gbre (7) kɨ mɨnzéré kénzé ga gére née, sɨmɨ bɨ i'bí mbófo éyí go zɨ Lomo ní, zɨa 'déweífi sɨmɨyé zɨa í'bí yée zɨ 'yị lódú kacíne e, zɨye nda í'bí a zɨ 'yị ga gére ní.

37 Zɨ tú'dú 'yị ga gére née ánu éyí, zɨye léreyé mbá. Ngítí éyí mɨánu ga bɨ idíakáníɨ ní, zɨ 'yị lódú kacíga 'dó'dú 'dúcu gbété e kɨe kpáa ịnyị doa gbre (7). 38 Gị sɨmɨ 'yị ga bɨ kóo anunɨ éyí ní, olonɨ lá dụú ya'dáa élifu eso (4,000). Olonɨ karáa e kɨ owú e wá. 39 Gị do kacɨ bɨ Yésụ bayi 'yị ga gére née go ní, zɨa nda ékíne sɨmɨ kuṛúngba zɨye ndéréye sɨmɨ bi bɨ ndịsịnɨ ndólo a Magadána ní.

Faṛụsáyo e uzunɨ Yésụ

(Lúrú kpá Máriko 8:11-13, Lúka 12:54-56)

16 Sɨmɨ ngíti síllí, zɨ Faṛụsáyo e kɨ Sadụkáyo e ógụyé úzu Yésụ idí méngị ledre bɨ kɨ roko'bụné ní gị ro zɨye áwo a kɨdí Lomo kasaogụ wo ne gị komo ere.

2 Zɨ Yésụ úkulúgu ledre zɨye kɨdí, "Togú go kɨ tagá yá, ndísịsé úku ledre kɨdí, 'Kɨlóndó kadra nɨ súwu gị zɨa bi nɨ komo ere gbawu káa.' 3 Togú kɨ phịyí yá, zɨse ndísịsé úku ledre kɨdí, 'Múkú nɨ go kụụ née ní iní nɨ é'dị karaba.' Áwosé tɨ lá kacɨ úku ledre gị ro éyí ga bɨ ndịsịnɨ méngị royé komo ere ní, togú nda gị ro éyí ga bɨ ndísịnɨ méngị royé ca cakaba ní yá, áwosé esé e wá. 4 Ílisé lúrú ledre ga bɨ kɨ roko'bụyé ní té kí ásé fú ṇgúṇgu a. Gị zɨa bɨ ásé 'yị luyú ledre e ní, útúásásé esé ṇgúṇgu a wá. Ledre bɨ mááyí 'dódo a zɨse ní dụú wo bɨ kóo mengị roné zɨ Yóna †† ní." Gị ore, zɨ Yésụ ndéréókpóne.

Faṛụsáyo e kɨ Sadụkáyo e ndanɨ lóndo sée wá

(Lúrú kpá Máriko 8:14-21)

5 Sɨmɨ bɨ Yésụ 'dogụnɨ bi sága ní, 'yị lódú kacíga nɨyí lúrú bi ní, otoomo lịgịnɨ ambata go. 6 Zɨ Yésụ úku ledre zɨye kɨdí, "Komosé idí ídí rosé gị zɨ bɨsinyí 'dódo ledre 'bɨ Faṛụsáyo e kɨ Sadụkáyo e bɨ káa zɨ 'de'dí bɨ ndịsịnɨ óto a sɨmɨ ambata eyé e ní."

7 Zɨye úkuló'bó ledre dongaráye kɨdí, "Uku ledre née kenée ba gị zɨa bɨ ledre lịgị zée kɨ 'dí'biútú ambata ní."

8 Yésụ owo sómú ledre eyé née go bú. Zɨa úku ledre zɨye kɨdí, "Éyí bɨ ndísịsé úku ledre ambata gị roa ní 'di, ṇgúṇgusé aka esé ledremá fú wá ke? 9 Sómúlígịsé ledre ambata bɨ kóo ịnyị máí'bí zɨ 'yị e álifu ịnyị ní go, sara ngítíye bɨ idíaká ní, 'dó'dú 'dúcusé kóo gbété kɨe ndu? 10 Togú wo née wá ní, sara ambata bɨ kóo ịnyị doa gbre (7) máí'bí zɨ 'yị e álifu eso (4,000) ánu a ní, 'dó'dú 'dúcusé kóo gbété kɨ ngítíye ndu? 11 Éyí bɨ sómúsé ledre gị zɨa kɨdí máúku gáa née ledre ambata gị roa ní 'di? Komosé idí ídí rosé gị zɨ bɨsinyí 'dódo ledre 'bɨ Faṛụsáyo e kɨ Sadụkáyo e." 12 Zɨye nda áwoyéme a kɨdí uku ené gáa ba ledre gị ro ambata wá, uku yí ené

†† *Líḷị ledre gị ro Yóna: Cé káa zɨ ledre bɨ kénzé ụlụ Yóna zɨa ndísịné sɨmɨa síllí ota ní. Ólo yata ledre gị roa sɨmɨ Matáyo 12:39-40.*

ledre bɨsinyí 'dódo ledre 'bɨ Farụsáyo e kɨ́ Sadụkáyo e.

Tụ́'dụ́ 'yị e somụ́lo'bónɨ́ ledre gɨ ro Yésụ

(Lúrú kpá Márɨko 8:27-30, Lúka 9:18-21)

13 Sɨmɨ bɨ Yésụ nderéogụnɨ́ gbóo kɨ́ gara bɨ Kayisaríya Phílịpo ní, zɨ́a ndú'yú 'yị lódụ́ kacɨ́ne e kɨ́dí, "'Yị e ndịsịnɨ́ sómụ́ a kɨ́dí, Owụ́ 'bɨ 'Yịma'dí nɨ náambi?"
14 Zɨ́ye úkulúgu ledre zɨ́a kɨ́dí, "Ngíti géyị 'yị e ya nɨ Yiwáni 'yị Bábátịzị 'yị e, ngíti géyị ya nɨ Ilíya, ngíti géyị ya nɨ Yeremáya, togụ́ wá, nɨ ngúru nébị e."
15 Zɨ́a ndú'yúlúgu yée kɨ́dí, "Sara sómụ́sé 'bɨ esé kɨ́dí mááyí náambi?"
16 Simúna Pétero ya zɨ́a ní, "Áyí Kɨ́résịto, Owụ́ 'bɨ Lomo bɨ nɨ trịdrị ní."
17 Yésụ ya zɨ́a ní, "Simúna wotị́ Yóna, Lomo i'bí úndru go zɨ́yị. 'Yịma'dí ukui'bí ené ledre née zɨ́yị ne wá, Babá bɨ komo ere ní ukui'bí ne. 18 Máúku zɨ́yị, ịrịyí nɨ karaba go Pétero, ledre gɨ sɨmɨ a kɨ́dí, 'Landa.' Mááyí óto sị́ 'dịcị́ amá doa. Umbu utúasá ndụ́rụ 'dịcị́ máa née wá.
19 Mááyí í'bí roko'bụ bɨ gɨ 'be 'bɨ Lomo komo ere ní zɨ́yị. Éyí bɨ ási go gɨ roa ní, Lomo nɨ kpá ási gɨ roa gɨ komo ere. Éyí bɨ ŋgúŋgu ledre a go ní, Lomo nɨ kpá ŋgúŋgu a." 20 Nda gɨ ore zɨ́a ési sị́lị́ne komo 'yị lódụ́ kacɨ́ne e kɨ́dí ndanɨ́ aka úku 'dódo a bɨ ya née nɨ Kɨ́résịto ní zɨ́ 'yị e wá.

Yésụ uku ledre umbuné

(Lúrú kpá Márɨko 8:31—9:1, Lúka 9:22-27)

21 Gɨ do kacɨ́ ledre née ní, zɨ́ Yésụ ndịsịné úku ledre zɨ́ 'yị lódụ́ kacɨ́ne e kɨ́dí, nɨ mɨútúásáne zɨ́ne ndéréne sɨmɨ Yerụsaléma. Gɨ ro zɨ́ mɨngburoko 'yị e, manda ga bɨ 'bɨ 'yị 'dáná éyí e ní kɨ́ 'yị 'dódo lorụ e 'dó'do née, zɨ́ye úfu née, sɨmɨ sị́lí ota zɨ́ne úrúne.
22 Zɨ́ Pétero ndólo wo sogo éyí úku ledre zɨ́a kɨ́dí, "Ngére Lomo, ndá ótoómo ledre née zɨ́a méngị roné zɨ́yị wá."
23 Zɨ́ Yésụ úkulúgu ledre zɨ́a kɨ́dí, "Ịnyị gɨ romá íri, áyí zɨ́ma go káa zɨ́ tutú bɨ toro 'dụtụ mɨsi'di ní, sómụ́ ledre eyí ndaá 'bɨ Lomo wá, yí ené 'bɨ Satána."
24 Nda gɨ ore zɨ́ Yésụ úku ledre zɨ́ye kɨ́dí, "Togụ́ 'yị ili ídí 'yị lódụ́ kacɨ́ma yá, ídí ótoómo kɨ́ méngị 'bɨ ené ledre bɨ ili ne ní, zɨ́a ímbị́ mɨngbúngbu kágá ené 'bɨ 'do'dó lódụ́ máa. 25 Togụ́ 'yị íli bándá trịdrịné kɨ́ roné, zɨ́a úyuné. Togụ́ i'bí roné zɨ́ umbu gɨ romá yá, zɨ́a ndíki trịdrị. 26 Wo be 'di emene, zɨ́ 'yị ídíne kɨ́ éyí ga bɨ do sogo káŋgá mbá zɨ́ne, zɨ́a úyuné mɨúyu? Sara togụ́ uyu go ní, éyí nɨ bo nɨ í'bí a zɨ́ Lomo gɨ ro í'bílúgu trịdrị zɨ́a? 27 Owụ́ 'bɨ 'Yịma'dí nɨ ndá'baógụ sɨmɨ roko'bụ 'bɨ 'Bụné gɨ komo ere kɨ́ maláyika e, zɨ́a í'bí tákpásị́lị́ zɨ́ 'yịma'dí e kacɨ́ mɨméngị ledre eyé. 28 Máúku zɨ́se, ngíti géyị 'yị e gɨ dongaráse ga bɨ ásé tóro née, utúasánɨ́ aka úyu wá, nɨyí lúrú Owụ́ 'bɨ 'Yịma'dí kɨ́ ndá'baógụ ídíne Ngére kí."

Toso Yésụ oyólo'bó roné

(Lúrú kpá Márɨko 9:2-13, Lúka 9:28-36)

17 Sị́lí ịnyị doa kéŋ́ (6) gɨ do kacɨ́ ledre née ní, zɨ́ Yésụ 'dí'bi Pétero e kɨ́ Yakóbo nda Yiwáni owụ́ lúndu Yakóbo, yée ota zɨ́ye ndéré ékị́ ndịsịyé do landa ngúcuyé. 2 Zɨ́ toso Yésụ óyóló'bó roné zɨ́ye do landa íri. Zɨ́ sɨmɨ komoa ndịsị ndícíne káa zɨ́ sụ́lụ́ kadra ní, zɨ́ bongó bɨ ro a ní ényíne kpɨ́lélé káa zɨ́ bimɨóŋgó ní. 3 Tɨ́ do komoyé née, zɨ́ Ilíya e kɨ́ Mụ́sa ógụyé zɨ́ye ndịsị ódroyé kɨ́ Yésụ.
4 Zɨ́ Pétero úku ledre zɨ́ Yésụ kɨ́dí, "Ngére, utúasá mɨútúásá zɨ́ze ndịsizé ona. Togụ́ ŋgúŋgu go yá, mááyí lágá kụ́tụ́ e ota (3) kɨ́ra, kị́é'do zɨ́yị, kị́é'do zɨ́ Mụ́sa ngíti a zɨ́ Ilíya."
5 Sɨmɨ bɨ nɨ aka ngbụ́rụ́ ndísị úku ledre née ní, zɨ́ bɨkenyí bụrụngụ́ ógụné kụụ káa zɨ́ cika ní sólụ yée yeré. Zɨ́ kúrú 'yị ówụ́ne kpụrụ́ gɨ sɨmɨ bụrụngụ́ gɨrí kɨ́dí, "Ba Owụ́ 'bɨ amá, 'búa ofụ domá go, mááyí kɨ́ rokinyi gɨ zɨ́a. Ídísé úwú ledre gɨ taraa."
6 Sɨmɨ bɨ 'yị lódụ́ kacɨ́ga uwúnɨ́ ledre née kenée ní, zɨ́ ngịrị útúne sɨmɨyé zɨ́ye útú ló'bụ komoyé bi. 7 Tɨ́ lá zɨ́ Yésụ ógụné óto sị́lị́ne royé úku ledre zɨ́ye kɨ́dí, "Ndásé éré ngịrị wá, ínyịógụsé mu 'dága." 8 Sɨmɨ bɨ sịkpịnɨ́ doyé 'dága ní, lurúndikinɨ́ ngíti 'yị wá lá dụ́ụ́ Yésụ.
9 Kɨ́ ndítíógụyé gɨ do landa gɨrí, zɨ́ Yésụ úku ledre zɨ́ye kɨ́dí, "Ndásé aka úku ledre ga bɨ gáa lúrúsé née zɨ́ ngíti géyị 'yị e wá 'búó togụ́ lúrúsé Owụ́ 'bɨ 'Yịma'dí urú go gɨ sɨmɨ umbu."
10 Zɨ́ 'yị lódụ́ kacɨ́ga ga gére née úku ledre zɨ́a kɨ́dí, "Sara éyí bɨ 'yị 'dódo lorụ ukunɨ́ ledre gɨ zɨ́a kɨ́dí, Ilíya nɨ ndá'baógụ ụ́tụ roné fị ne gɨ zɨ́a ní 'di?"
11 Zɨ́ Yésụ úkulúgu ledre zɨ́ye kɨ́dí, "Ma'díi, Ilíya nɨ ógụụ́tụ roné ne zɨ́a ótoyéme éyí e za mbá do mɨsi'diyé? 12 Máúku zɨ́se Ilíya ogụ yí ené tɨ́ go, tɨ́ lá mɨngburoko 'yị e ilinɨ́ eyé 'dí'bi wo sɨmɨ sụmụ wá, mengịnɨ́ nda yí eyé wo bɨsinyíne. Nɨyí ógụ méngị lárá Owụ́ 'bɨ 'Yịma'dí kpá kenée." 13 Zɨ́ 'yị lódụ́ kacɨ́ga ówo a kɨ́dí uku née ledre Yiwáni Babatịza.

Yésụ lagaoyó dokéké gɨ sɨmɨ owụ́o'do

(Lúrú kpá Márɨko 9:14-29, Lúka 9:37-43a)

14 Sɨmɨ bɨ ogụnɨ́ nda go dongará tụ́'dụ́ 'yị e ní, zɨ́ ngíti o'do ógụné útúne sí sịndí Yésụ úku ledre zɨ́a kɨ́dí,
15 "Ngére ídí ówo ledre kɨ́ wotị́ma," nɨ kɨ́ dokéké sɨmɨné, ndịsị nda 'dó'dó gɨ zɨ́a go kɨ́ngaya. Ndịsị kɨ́ lálaónzó wo ku pho'dụ kpá sɨmɨ iní. 16 Má'dí'biógụ gáa wo zɨ́ 'yị lódụ́ kacɨ́yị ga ba, tɨ́ lá utúasánɨ́ eyé sáká wo wá.
17 Zɨ́ Yésụ ínyịné úku ledre zɨ́ye kɨ́ 'yị ga bɨ ore ní mbá kɨ́dí, "Dosé orụ go kɨ́ngaya gɨ ro zɨ́se ŋgúŋgu ledremá. Máídí ndịsị zɨ́se ona gị kɨ́ be 'di? Máídí ụ́tụsɨmɨmá zɨ́ze ndịsị kése kenée gị kɨ́ be 'di? Ógụsé kɨ́ owụ́o'do née gɨrí mu yána." 18 Sɨmɨ bɨ ogụnɨ́ kɨ́ owụ́o'do née ní ní, zɨ́ Yésụ ódroné zɨ́ dokéké née kɨ́ roko'bụné, geré zɨ́a ólụ́ógụné gɨ sɨmɨ owụ́o'do née zɨ́ roa émené cịkị ore.
19 Zɨ́ 'yị lódụ́ kacɨ́ Yésụ ógụyé ndú'yú wo sɨmɨ bɨ nɨ ngúcuné ní kɨ́dí, "Éyí bɨ utúasázé lágaóyó dokéké née gɨ zɨ́a wá ní 'di?"
20 Zɨ́ Yésụ úkulúgu ledre zɨ́ye kɨ́dí, "Yí ené gɨ zɨ́a bɨ ŋgúŋgu ledre esé nɨ cúku'dée ní. Abú ŋgúŋgu ledre esé nɨ cúku'dée káa zɨ́ kúfú musɨtáda, ásé úku ledre zɨ́ mongụ́ landa bɨ 'dáa kɨ́dí, 'Ịnyị mu 'dá'ba,' nɨ tɨ́ ínyị gɨ ore. Máúku zɨ́se, éyí bɨ nɨ órụ zɨ́se ní ndaá."

21 Zɨ́a kpá úku ledre zɨ́ye kɨ́dí, “Dokéké e káa zɨ́ ga
gére née ásé lágáóyó yée gɨ sɨmɨ 'yị 'búó togṵ́ ínisé ini
kɨ́ órṵ́ rosé zɨ́ Lomo kí.”

Yésụ uku ledre umbuné

22 Sɨmɨ bɨ 'yị lódṵ́ kacɨ́ Yésụ ogụnɨ́ go mbá ndro sɨmɨ
Galiláya ní, zɨ́ Yésụ úku ledre zɨ́ye kɨ́dí, “Sịndí kadra nɨ
go gbóo gɨ ro do í'bí ngbángá Owṵ́ 'bɨ 'Yịma'dí zɨ́
ezeokóga. 23 Zɨ́ye úfu wo, nda sɨmɨ sílí ota zɨ́a úrú ené.”
Zɨ́ ledre née í'bí lerí ro 'yị lódṵ́ kacɨ́ga mbá.

Yésụ nderé sɨmɨ Kapáranawúma

24 Gɨ kacɨ́ bɨ Yésụ kɨ́ 'yị lódṵ́ kacɨ́ne e nderéogụnɨ́ sɨmɨ
gara bɨ Kapáranawúma ní, zɨ́ 'yị 'dó'dṵ́ ụsórụ ga bɨ 'bɨ
'Dịcí 'bɨ Lomo ní ógụyé ndú'yú Pétero kɨ́dí, “Mongṵ́ 'yị
esé í'bí ụsórụ 'bɨ 'Dịcí 'bɨ Lomo bú?”
25 Pétero ya zɨ́ye ní, “Ɨ́ɨ́ i'bí bú.”
Sɨmɨ bɨ nderéogụnɨ́ nda go 'be ní, zɨ́ Yésụ ndú'yú
Pétero kɨ́dí, “Simúna, sɨmɨ sómṵ́ ledre eyí ní, ngére ga
bɨ do sogo káṇgá ba ndịsịnɨ́ 'dó'dṵ́ ụsórụ akpa gɨ zɨ́ 'yị
eyé e, togṵ́ mbú gɨ zɨ́ 'yị lóṇgó e?”
26 Zɨ́ Pétero úkulúgu ledre kɨ́dí, “Ndịsịnɨ́ 'dó'dṵ́ ụsórụ
gɨ zɨ́ 'yị lóṇgó e.”
Zɨ́ Yésụ úku ledre zɨ́a kɨ́dí, “'Yị eyé e ndanɨ́ kɨ́ ledre
wá. 27 Tɨ́ lá ilizé ezé zɨ́ mɨmbé'deyé ésíne rozé wá,
ndéré mu ngbụru íkpí iní, mɨzefị kénzé bɨ áyí íkpíógụ a
ní, ídí líkpí taraa, áyí ndíki késí ku a, zɨ́yị 'dí'bi a ndéré
í'bí a káa do ụsórụ gɨ rozé kéyị.”

Mongṵ́ 'yị 'be 'bɨ Lomo

(Lúrú kpá Máriko 9:33-37, Lúka 9:46-48)

18 Sɨmɨ sịndí kadra máa née ní, zɨ́ 'yị lódṵ́ kacɨ́ Yésụ
ógụyé ndú'yú wo kɨ́dí, “Mongṵ́ 'yị, ambí nɨ
karanée ídí ne mongṵ́ 'yị 'be 'bɨ Lomo komo ere zɨ́
lafúne e mbá?”
2 Zɨ́ Yésụ ndóloógụ owṵ́ tóroné dongará 'yị e kɨ́rɨ́ née.
3 Zɨ́a úku ledre gɨ ro owṵ́ née kɨ́dí, “Máúku zɨ́se ma'díi,
togṵ́ ótosé rosé ndoo káa zɨ́ mɨnzéré owṵ́ e wá,
útúásásé ógụ 'be 'bɨ Lomo komo ere wá. 4 Bɨ go kenée
ní, 'yị bɨ 'bo'bṵ́ roné go káa zɨ́ owṵ́ ba ní ní, nɨ go ne
mongṵ́ 'yị 'be 'bɨ Lomo 'dáa.
5 “Kpá kenée, togṵ́ 'yị 'di'bi owṵ́ bɨ cúku'dée káa zɨ́
wo ba sɨmɨ sụmụ, kɨ́dí 'dí'bi née go kpá máa. 6 'Yị bɨ
ṇguṇgu ledremá abú nɨ aka lá cúku'dée káa zɨ́ owṵ́ ba,
zɨ́ ngíti 'yị ógụné lóndo wo zɨ́a lúyú ledre yá, nɨ ídí
bɨlámáne togṵ́ odónɨ́ ká'dá ro goa, do odóngeṛị wo kɨ́e
ro tutú do ụ́cụ wo kɨ́e bu sɨmɨ mongṵ́ kụ́lụ́.
7 “Mongṵ́ nduwú nɨ ídí zɨ́ 'yị ga bɨ nɨyí ndísị lóndo 'yị e
zɨ́ye lúyú ledre ní. Ma'díi, ngíti géyị 'yị e nɨyí ídí 'yị lón-
do 'yị e. 'Yị máa ga gére ní, Lomo nɨ 'dó'do yée
bɨsinyíne kɨ́ngaya. 8 Togṵ́ lúrú ngíti sílíyị togṵ́ mbú ngíti
sịndíyị ayí óto yíị́ zɨ́yị lúyú ledre yá, ídí óṇgoóyó a 'dá'-
ba. Nɨ bɨlámáne zɨ́yị ndíki trịdrị bɨ za fí ní kɨ́ sịndíyị kɨ́é'-
do gɨ zɨ́ wo bɨ áyí ídí kɨ́ sịndíyị togṵ́ mbú sílíyị
gbrengárá do ụ́cụ yíị́ nyé sɨmɨ mongṵ́ gu pho'dụ bɨ ịlí
wá ní. 9 Togṵ́ ngúru komoyí ayí óto yíị́ zɨ́yị lúyú ledre
yá, ídí cígióyó a 'dá'ba. Nɨ bɨlámáne zɨ́yị ndíki trịdrị bɨ
za fí ní kɨ́ komoyí kɨ́é'do gɨ zɨ́ wo bɨ áyí ídí kɨ́ komoyí
gbrengárá do ụ́cụ yíị́ nyé sɨmɨ mongṵ́ gu pho'dụ bɨ ịlí
wá ní.”

Muruwayi gɨ ro kábịṛɨ́kị

(Lúrú kpá Lúka 15:3-7)

10 “Ídísé ówo a kɨ́dí, 'yị ndaá lúrú cáyi 'yị gɨ dongará
mɨnzéré owṵ́ ga ba wá. Máúku zɨ́se ma'díi, maláyika ga
bɨ ndịsịnɨ́ ndísị kɨ́ Babá komo ere ní, nɨyí í'bí ngbángá
'yị máa née zɨ́ Babá.
11 “Babá kasaogụ máa yómo 'yị lúyú ledre e.
12 “Sómṵ́sé 'bɨ esé káa be 'di? Togṵ́ 'yị nɨ kɨ́ kábịṛɨ́kị e
zɨ́ne míya zɨ́ kémbí a ịndrịné ní, mɨ́ngí a utúasá ótoó-
mo yée ga bɨ cí eso doa sokó doa ịnyị doa eso (99) née
zɨ́a ndéréne gámásó'do wo bɨ ịndrị née wá? 13 Sɨmɨ bɨ
togṵ́ ndiki go ní, máúku zɨ́se ma'díi, nɨ ídí kɨ́ mongṵ́
rokinyi gɨ roa kɨ́ngaya rómo do yée ga bɨ cí eso doa
sokó doa ịnyị doa eso (99) ngárá ịndrịnɨ́ wá ní. 14 Kpá
kenée 'Bụsé Lomo bɨ komo ere ní, ili ené zɨ́ bɨkéṛí owṵ́
ịndrịné gɨ dongará lafúne wá.”

'Yị bɨ luyú ledre ro ezené ní

(Lúrú kpá Lúka 17:3)

15 “Togṵ́ ezeyí bɨ ṇguṇgu ledremá go ní luyú ledre
royí yá, ídí ndéré úku 'dódo luyú ené née zɨ́a sɨmɨ bɨ
ásé lá gbre kéne ní. Togṵ́ ṇguṇgu go yá, yéme don-
garáse go kéne. 16 Togṵ́ ili ené ṇgúṇgu a wá, ídí ndólo
'yị kɨ́é'do togṵ́ mbú gbre zɨ́se ídíse kéye, ‘Gɨ ro ledre ga
bɨ za mbá ásé ótoyéme yée dongará 'yị kɨ́ ezené ní idí
ídí do komo 'yị e gbre togṵ́ mbú ota (3).’ †17 Togṵ́ ili ené
kpá úwú ledre gɨ tara 'yị ga gére née wá, zɨ́yị ndéré kɨ́e
zɨ́ 'yị ga bɨ ṇguṇgunɨ́ ledre 'bɨ Lomo go ní zɨ́ye ódroyé
zɨ́a. Togṵ́ íli kpá fú wá, ídísé ási gɨ roa káa zɨ́ 'yị bɨ ngárá
ṇgúṇgu aka ledre 'bɨ Lomo wá ní, togṵ́ mbú 'yị 'dó'dṵ́
ụsórụ gɨ zɨ́ 'yị e.
18 “Máúku zɨ́se ma'díi, ledre bɨ tórosé go doa do sogo
káṇgá ona ní, Lomo bɨ komo ere ní toro kpá go doa
kenée. Wo bɨ ásisé go gɨ roa ní Lomo bɨ komo ere nɨ
kpá ási gɨ roa kenée.
19 “Mááyí go kpá úku ándá a zɨ́se, togṵ́ 'yị e gbre gɨ
dongaráse do sogo káṇgá ona otonɨ́ sómṵ́ ledre eyé
go kɨ́é'do ndú'yú Lomo gɨ ro éyí bɨ ilinɨ́ ní, Babá Lomo
bɨ komo ere ní nɨ í'bí a zɨ́ye. 20 Nɨ kenée ma'díi, togṵ́
'yị e gbre togṵ́ mbú ota yokonɨ́ royé íni ini gɨ zɨ́a bɨ nɨyí
'yị amá e ní, mááyí ídí dongaráye.”

Muruwayi gɨ ro ótoómo ledre zɨ́ 'yị

21 Zɨ́ Pétero ógụné zɨ́ Yésụ do ndú'yú wo kɨ́dí, “Ngére,
togṵ́ ezemá ndịsị lúyú ledre romá ní, máídí ótoómo
ledre zɨ́a kɨ́'dí ndu? Kɨ́'dí ịnyị doa gbre?”
22 Yésụ ya zɨ́a ní, “Ɨ́'ɨ, ndaá lá kɨ́'dí ịnyị doa gbre (7) wá,
idí ídí kɨ́'dí cí ota doa sokó doa ịnyị doa gbre (77).” ††
23 Bɨ kenée ní, ledre gɨ ro 'be 'bɨ Lomo nɨ cé káa zɨ́
ngére bɨ kóo 'yị moko ené e 'di'binɨ́ késí gɨ zɨ́a ili nda
go zɨ́ye í'bílúgu a ní. 24 Káa zɨ́ bɨ mongṵ́ 'yị nɨ go tónó

† *18:16 Gbre lorụ 19:15* †† *Cí ota doa sokó doa ịnyị doa gbre kɨ́'dí ịnyị doa gbre: Yésụ uku ledre mongṵ́ námba née gɨ zɨ́a ili zɨ́ 'yị e ndísịyé fú lá ndísị ótoómo ledre zɨ́ lafúye.*

ótoyéme ledre ga gére née ní, zíye 'dí'biógụ ngúru 'yị 'bɨ moko bɨ kóo 'di'bi tụ́'dụ́ késí ené ní kó'dụ́ a. 25 Gɨ zía bɨ roko'bụ bɨ zɨ́ 'yị moko née í'bílúgu mongụ́ késí née kɨ́e ndaá ní, mongụ́ 'yị ené ya kɨ́dí togụ́ kenée yá, idínɨ́ 'dí'bi wo kɨ́ me'bea kɨ́ owụ́ 'bɨ ené e nda kɨ́ éyí ga bɨ zía ní mbá úgúóyó yée 'dá'ba gɨ ro do í'bílúgu késí ené née.

26 "Zɨ́ 'yị moko née útúne do ngụ́rụ́ sịndíne kó'dụ́ mongụ́ 'yị ené ŋgúŋgú roné zía kɨ́dí, 'Áko mongụ́ 'yị, ótoómo ledre zɨ́ma, mááyí í'bílúgu késí née mbá.' 27 Zɨ́ lería méngị mongụ́ 'yị née zía ótoómo ledre zía kɨ́dí ndá lolụ í'bílúgu késí née wá.

28 "Tɨ́ lá bɨ íŋyị gɨ ore ndéréne ní, zía ówo ngúru ezené 'yị moko bɨ kóo 'di'bi késí gɨ zía kpá lá cúku'dée ní. Zía útúne doa geré 'dí'bi kúrúa ngírị kɨ́dí, 'Í'bílúgu késí amá bɨ zíyị ní mu.'

29 "Zɨ́ eze a née útúne do ngụ́rụ́ sịndíne ŋgúŋgú roné zía kɨ́dí, 'Áko, ótoómo ledre zɨ́ma, mááyí í'bílúgu késí née mbá.'

30 "Eze moko a née asi yí ené mɨ́ási. Sɨmɨ́ ledre née ní, zía lála wo ndéré kɨ́e sɨmɨ́ sígịnị. Zɨ́ eze a née ndísịné íri gị do í'bíónzó késí ené née té kí. 31 Sɨmɨ́ bɨ́ lafúga 'yị 'bɨ́ moko e lurúnɨ́ ledre bɨ́ mengị kɨ́ ezené née ní, zía sínyíne royé kɨ́ngaya do ndéréye úku 'dódo ledre ga bɨ́ mengịnɨ́ royé née ní mbá zɨ́ mongụ́ 'yị eyé.

32 "Zɨ́ mongụ́ 'yị née ndólo 'yị 'bɨ́ moko née do úku ledre zía kɨ́dí, 'Áyí bɨsinyí 'yị, Máótoómo kóo tụ́'dụ́ késí amá bɨ́ kacɨ́yị gɨ zía ŋgúŋgú royí kɨ́dí máídí ótoómo ledre zíyị ní. 33 Útúásá eyí ótoómo ledre zɨ́ ezeyí née káa zɨ́ bɨ́ kóo máótoómo ledre zíyị ní wá?' 34 Gɨ zɨ́ sɨmɨ́kesí, zɨ́ mongụ́ 'yị ené 'dí'bi a ndéré kɨ́e sɨmɨ́ sígịnị do ndísị 'dó'do wo gị zía í'bílúgu késí bɨ́ kóo 'di'bi ní za mbá kí.

35 "Née ledre bɨ́ Babá gɨ́ komo ere nɨ́ méngị a zíse ní, 'búó togụ́ ótoómosé ledre go zɨ́ lafúse gɨ́ yana mɨ́mbé'desé."

Ledre gɨ ro ótoómo kára
(Lúrú kpá Máriko 10:1-12)

19 Sɨmɨ́ bɨ́ Yésụ 'dódo asá ledre née ní, zía íŋyịné gɨ́ sɨmɨ́ Galiláya ndéréne sága ngbuṛu bɨ́ Yeredéne sɨmɨ́ káŋgá bɨ́ Yụdáya ní. 2 Zɨ́ tụ́'dụ́ 'yị e lódụ́ wo íri, zía ndísịné yómo yée ga bɨ́ kɨ́ ndíyá royé ní.

3 Zɨ́ ngíti géyị Farụsáyo e ógụyé úzu Yésụ kɨ́ ndu'yú kɨ́dí, "Nɨ́ mɨ́útúásáne zɨ́ 'yị ótoómo me'bené tɨ́ lá gɨ ro owụ́ ledre bɨ́ nɨ́ bo ní?"

4 Zɨ́ Yésụ úkulúgu ledre zíye kɨ́dí, "Ólosé esé mɨ́éké kúrú Lomo wá? Kú gɨ dosíne Lomo 'otoogụ 'yịma'dí e o'do kɨ́ kára,' † 5 'Née kpá sí ledre bɨ́ o'do nɨ́ ótoómo 'bụné kɨ́ mbágáne kenée zía ófụ́ kára zíye ódó royé kɨ́ me'bené ídíye éyí kɨ́é'do ní.' †† 6 Gɨ ore, ndanɨ́ lolụ 'yị e gbre wá, nɨyí goó éyí kɨ́é'do. Bɨ́ kenée ní, éyí bɨ́ Lomo kótrụ go ní, 'yịma'dí ndaá báyi a wá."

7 Zíye ndú'yú Yésụ kɨ́dí, "Togụ́ kenée ma'díi ní, sara Mụ́sa eké nda kóo kɨ́dí 'yị idí í'bí wáraga 'bɨ́ ótoómo ro'yị zɨ́ kára máa née zía ndéréne kɨ́e gɨ ro 'di?"

8 Yésụ ya zíye ní, "Mụ́sa eké kóo ledre née zíse Yụ́da e kenée gɨ ro zíse ótoómo me'besé e gɨ zía dosé orụ mɨ́órụ. Tɨ́ lá ndaá 'bɨ́ ené kóo mɨyémené kenée gɨ dosíne wá. 9 Máúku zíse, togụ́ me'beyí so'do ené o'do 'dí sogo wá, zíyị ótoómo wo zíyị ndéréyị ófụ́ ngíti kára yá, lúyú ledre go, gɨ zía só'do née go royí 'dí sogo."

10 'Yị lódụ́ kacɨ́ga ya zía ní, "Togụ́ ledre nɨ́ nda yí ené gɨ ro o'do kɨ́ kára goó kenée yá, nɨ́ bɨlámáne 'yị ndaá 'bɨ́ ené lolụ ófụ́ kára wá."

11 Yésụ ya zíye ní, "Tụ́'dụ́ 'yị e utúasánɨ́ 'dí'bi 'dódo ledre née wá, tɨ́ lá dụ́ụ́ yée ga bɨ́ utúasánɨ́ go ndísị ngúcuyé ní. 12 Ngíti géyị utúasánɨ́ 'dí'bi kará e wá gɨ zía aránɨ́ yí eyé yée kú kenée. Ngíti géyị, 'yị e mengịnɨ́ yée ye. Ngíti géyị asinɨ́ yí eyé kú ye gɨ zía bɨ́ i'bínɨ́ royé go méngị dụ́ụ́ moko bɨ́ 'be 'bɨ́ Lomo komo ere ní. 'Yị bɨ́ utúasá go ŋgúŋgu ledre née ní, zía ŋgúŋgu a."

Yésụ i'bí úndru zɨ́ mɨnzéré owụ́ e
(Lúrú kpá Máriko 10:13-16, Lúka 18:15-17)

13 Nda gɨ ore zɨ́ ngíti géyị 'yị e ógụyé kɨ́ mɨnzéré owụ́ e zɨ́ Yésụ íni ini doyé kpá kɨ́ í'bí úndru zíye. Tɨ́ lá zɨ́ 'yị lódụ́ kacɨ́ga ndísịyé ụ́cụ́ómo 'yị ga bɨ́ ogụnɨ́ kɨ́ owụ́ ga gére ní.

14 Zɨ́ Yésụ úku ledre zíye kɨ́dí, "Ótoómosé mɨnzéré owụ́ ga gére née zíye ógụyé zɨ́ma. Ndásé ụ́cụ́ómo yée wá, 'Be 'bɨ́ Babá bɨ́ komo ere ní, nɨ́ gɨ ro 'yị ga bɨ́ káa zɨ́ mɨnzéré owụ́ e ní." 15 Sɨmɨ́ bɨ́ Yésụ ini ini go zɨ́ Lomo idí í'bí úndru zɨ́ owụ́ ga gére ní, zía ndéréókpóne gɨ ore.

Owụ́phɨ́rangá bɨ́ kɨ́ tụ́'dụ́ éyí e zíne ní
(Lúrú kpá Máriko 10:17-31, Lúka 18:18-30)

16 Nda née ní, zɨ́ ngíti owụ́phɨ́rangá ógụné ndú'yú Yésụ kɨ́dí, "Mongụ́ 'yị, bɨlámá ledre bɨ́ máídí méngị a gɨ ro zɨ́ma ndíki trịdrị bɨ́ za fí ní 'di?"

17 Yésụ ya zía ní, "Ndú'yú máa gɨ ro bɨlámá ledre gɨ ro 'di? Lomo nɨ́ dụ́ụ́ ne bɨlámáne. Togụ́ íli trịdrị bɨ́ za fí ní yá, ídí lódụ́ lorụ ga bɨ́ Lomo uku yée ní."

18 Zɨ́ phɨ́rangá née ndú'yú ándá wo kɨ́dí, "Lorụ ga bɨ́ káa zɨ́ yée ga be 'di?"

Yésụ ya zía ní, lorụ ga bɨ́ káa zɨ́, " 'Ndá úfu 'yị wá, ndásé só'do rosé kɨ́ 'yị bɨ́ ófụ́sé rosé kéne wá ní wá, ndá úgu ugu wá, ndá ṛáṛanga wá, 19 ídí óto úndru 'bụyí kɨ́ mbágáyị,' ‡ zíyị 'óto 'bú lafúyị e káa zɨ́ bɨ́ óto 'búyị kɨ́ royí ní.' ‡† "

20 Owụ́phɨ́rangá née ya zía ní, "Óo, lorụ ga gére née máméngị yée go mbá kenée. Ngítí a bɨ́ idíaká ní nda go 'di?"

21 Zɨ́ Yésụ úkulúgu a zía kɨ́dí, "Togụ́ íli méngị zaá ma'díi ledre yá, ídí ndéré úgúóyó éyí eyí e gɨ 'be mbá 'dá'ba. Zíyị í'bíóyó késíye zɨ́ 'yị lerí e, gɨ ore zíyị nda ndá'baógụyí lódụ́ máa. Lomo nɨ́ í'bí mongụ́ úndru zíyị komo ere."

22 Sɨmɨ́ bɨ́ owụ́phɨ́rangá née uwú ledre bɨ́ Yésụ uku zía kenée ní, zɨ́ bi sínyíne roa gbála. Zía ókpóne gɨ ore kɨ́ do komoné bɨsinyíne gɨ zía nɨ́ kɨ́ tụ́'dụ́ éyí e zíne.

23 Zɨ́ Yésụ úku ledre zɨ́ 'yị lódụ́ kacíne e kɨ́dí, "Máúku zíse ma'díi, nɨ́ mɨ́órụné kɨ́ngaya zɨ́ 'yị bɨ́ kɨ́ tụ́'dụ́ éyí e

† *19:4 Dosí éyí~e 1:27* †† *19:5 Dosí éyí~e 2:24*

‡ *19:19 Ólụ́ógụ 20:12-16, Gbre lorụ 5:16-20* ‡† *19:19 Lévị 19:18*

zɨne ní ógụné 'be 'bɨ Lomo komo ere. 24 Máayí kpá úku a zɨse kɨdí, ndaá mɨórụné zɨ́ mongú bangá bɨ gémele ní ólú phútrụ bi gɨ sɨmɨ gu lɨ́bɨra wá, nda zɨ́ 'yɨ bɨ kɨ́ tú'dú éyí e zɨne ní, nɨ mɨórụné kɨ́ngaya zɨa ólúne 'be 'bɨ Lomo."

25 Sɨmɨ bɨ 'yɨ lódú kacɨ́ Yésụ uwúnɨ́ ledre née kenée ní, zɨ́ye ónzó komoyé kɨ́ngaya, zɨ́ye úku ledre kɨdí, "Ambí nɨ nda ómo goó ne?"

26 Zɨ́ Yésụ lúrú yée gbóó, zɨa úku ledre kɨdí, "Éyí bɨ 'yɨma'dí utúasá méngɨ a wá ní, Lomo utúasá yí ené bú méngɨ a."

27 Zɨ́ Pétero úkulúgu ledre zɨa kɨdí, "Sara aka nda zée ga bɨ otoomozé 'bɨ ezé éyí e go mbá zɨ́ze ndɨ́sɨzé lódú go lá dụ́ú yɨ́ɨ ní, 'bɨ ezé nɨ nda ídí 'bɨ ené go 'di?"

28 Zɨ́ Yésụ úkulúgu ledre zɨ́ye kɨdí, "Máúku zɨse ma'díi, sɨmɨ bɨ karanée ledre e nɨyí oyólo'bó royé mbá mɨkándayé ní, zɨ́ Owú 'bɨ 'Yɨma'dí ídíne goó mɨndɨ́sɨné do kɨ́tɨ ngére ené kɨ́ mongú roko'bụné ní, sée ga bɨ ásé 'yɨ lódú kacɨ́ma e ba ní, ásé ídí kpá mɨndɨ́sɨsé do kɨ́tɨ ngére zɨse ndɨ́sɨsé 'déci ngbanga Isɨréle e kacɨ́ sɨ́ doyé ga bɨ sokó doa gbre née mbá. 29 'Yɨ ga bɨ otoomonɨ́ éyí eyé e za mbá, 'be 'bɨ eyé e, lúnduyé e, lémɨyé e, 'bụyé e kɨ́ mbágáye e, kɨ́ owú 'bɨ eyé e gɨ ro lódú kacɨ́ma ní, Lomo nɨ í'bí tú'dú éyí e zɨ́ye, kpá kɨ́ trɨdrɨ bɨ za fí ní. 30 Tɨ́ lá tú'dú 'yɨ máa yée ga bɨ cakaba nɨyí zɨ́ lafúye 'dá'dá ní, nɨyí karanée ídí 'dá'ba. Tú'dú 'yɨ máa yée ga bɨ nɨyí 'dá'ba nɨyí karanée ídí 'dá'dá."

Muruwayi gɨ ro 'be 'bɨ Lomo

20 Zɨ́ Yésụ tónóne úku muruwayi kɨdí, "Ledre gɨ ro 'be 'bɨ Lomo komo ere nɨ káa zɨ́ mɨ́ngɨ́ yáká bɨ nderé ndólo 'yɨ e gɨ ro ógụyé méngɨ moko késɨ́ sɨmɨ yáká ené ní. 2 Sɨmɨ bɨ 'yɨ ga gére née odónɨ́ sómú ledre go kɨ́ mɨ́ngɨ́ yáká ní, zɨa kása yée kɨdí nderénɨ́ mu méngɨ moko sɨmɨ yáká ené.

3 "Sɨmɨ sɨndɨ́ kadra ɨnyɨ doa eso (9), zɨ́ mɨ́ngɨ́ yáká kpá ndéréne ndíki ngíti géyɨ 'yɨ e mɨtóroyé sɨmɨ súụ gbékpɨ́ne moko ndaá royé wá. 4 Zɨa úku ledre zɨ́ye kɨdí, 'Máíli gáa sée, zɨse kpá ndérése méngɨ moko yáká amá. Máayí í'bí késɨ́ bɨ mɨútúásáne ní zɨse.' 5 Zɨ́ 'yɨ ga gére née ndéréye.

"Kɨ́ yana kadra nda kpá kɨ́ komo kadra tagá, zɨa ndéréne méngɨ a kpá kenée. 6 Nda go za kɨ́ tagá, zɨa kpá ndéréne ndíki ngíti géyɨ 'yɨ e nɨyí mɨtóroyé. Zɨa úku ledre zɨ́ye kɨdí, 'Éyí bɨ ndɨ́sɨ́ ónzósé kadra gbékpɨ́ne méngɨsé moko gɨ zɨa wá ní 'di?'

7 "Zɨ́ 'yɨ ga gére née úkulúgu ledre zɨa kɨdí, 'Gɨ zɨa 'yɨ bɨ zɨa í'bí moko zɨ́ze ní ndaá.'

"Zɨa úku ledre zɨ́ye kɨdí, 'Nɨ mɨútúásáne zɨse ndérése méngɨ moko yáká amá.'

8 "Kɨ́ tagá a née, zɨ́ mɨ́ngɨ́ yáká úku ledre zɨ́ 'yɨ lúrú bi kacɨ́ moko ené kɨdí, 'Ndólo ógụ 'yɨ 'bɨ moko ga bɨ yáká 'dáa ní mu zɨ́ye 'dí'bi késɨ́ eyé. Ídí tónó a kɨ́ 'yɨ ga bɨ ogụnɨ́ gɨ 'dá'ba ní nda gɨ ro yée ga bɨ tonónɨ́ ní.'

9 "Zɨ́ 'yɨ ga bɨ tonónɨ́ moko kɨ́ tagá ní ógụyé 'dí'bi késɨ́ eyé kpá káa zɨ́ 'bɨ 'yɨ ga bɨ tonónɨ́ moko kɨ́ phɨyí ní. 10 Nda sɨmɨ bɨ 'yɨ ga bɨ tonónɨ́ moko kɨ́ phɨyí ogụnɨ́ 'dí'bi késɨ́ eyé ní, somúnɨ́ 'bɨ eyé kɨdí késɨ́ eyé nɨ ídí mongúne. Nɨyí ídí kɨ́e ní, i'bínɨ́ zɨ́ye go kpá késɨ́ bɨ i'bínɨ́ zɨ́ 'yɨ ga bɨ tonónɨ́ moko gɨ 'dá'ba ní. 11 Sɨmɨ bɨ 'di'bínɨ́ késɨ́ née ní ní, zɨ́ye tónóye úku mɨngúngúrú ledre dongaráye ro mɨ́ngɨ́ yáká. 12 Zɨ́ye úku ledre zɨa kɨdí, 'Zée ga bɨ tonózé méngɨ moko kú akpa kɨ́ phɨyí gɨ kɨ́ tagá ní, áyí í'bí késɨ́ zɨ́ze útúásáne kɨ́ 'yɨ ga bɨ ogụnɨ́ 'bɨ eyé gɨ 'dá'ba ní lárá a káa be 'di? Kenée ndaá bɨlámáne wá.'

13 "Zɨa úku ledre zɨ́ ngúruyé kɨdí, 'Máméngɨ amá sée bɨsinyíne wá. Mái'bí zɨse née tɨ́ késɨ́ bɨ gáa ɳgúɳgusé ledre a ní. 14 'Dí'bisé késɨ́ esé mu zɨse ndérése. Máíli í'bí zɨ́ 'yɨ ga bɨ tonónɨ́ moko kɨ́ tagá ní, kpá késɨ́ bɨ mái'bí zɨse née. 15 Née yí ené késɨ́ amá, éyí bɨ máíli méngɨ a kɨ́e ní, máayí méngɨ a. Bi sinyí rosé née gɨ zɨa bɨ máayí 'yɨ méngɨ bɨlámá ledre zɨ́ 'yɨ e ní?' "

16 Née ní, zɨ́ Yésụ úku ledre kɨdí, "'Yɨ ga bɨ 'dá'ba ní nɨyí ídíye 'dá'dá. Yée ga bɨ 'dá'dá ní nɨyí ídí 'dá'ba."

Yésụ uku andá ledre umbuné

(Lúrú kpá Márɨko 10:32-34, Lúka 18:31-34)

17 Sɨmɨ bɨ Yésụ nɨ mɨndéréne sɨmɨ Yerụsaléma ní, zɨa ndólo 'yɨ lódú kacɨ́ne ga bɨ sokó doa gbre (12) ní sogo éyí, zɨa úku ledre zɨ́ye kɨdí, 18 "Azé go bɨ ndéré sɨmɨ Yerụsaléma ba, ngíti géyɨ 'yɨ e nɨyí í'bí ngbángá Owú 'bɨ 'Yɨma'dí zɨ́ manda ga bɨ 'bɨ 'yɨ 'dáná éyí e ní kɨ́ 'yɨ 'dódo lorụ e. Nɨyí 'déci ngbanga a do úfu a, 19 do í'bí wo zɨ́ 'yɨ ga bɨ ngárá ndanɨ́ Yúda e wá ní, zɨ́ye fóló wo, ócó a do phéphé a do mɨngbúngbu kágá. Tɨ́ lá gɨ do kacɨ́ sɨ́lɨ́ ota (3) nɨ úrú gɨ sɨmɨ umbu."

Ledre gɨ ro ndu'yú 'bɨ mbágá Yakóbo e kɨ́ Yiwáni

(Lúrú kpá Márɨko 10:35-45)

20 Gɨ ore, zɨ́ me'be Zebedíya 'dí'bi wotɨ́ne ga bɨ Yakóbo e kɨ́ Yiwáni ógụ útúne kéye kó'dú Yésụ ɳgúɳgú roné zɨa.

21 Zɨ́ Yésụ ndú'yú wo kɨdí, "Éyí bɨ íli ní 'di?"

Kára née ya zɨa ní, "Kɨ́'dí bɨ áyí go do Kɨ́tɨ Ngére eyí ní, owú 'bɨ amá ga bɨ gbre ba ídí 'dí'bióto yée cigíyɨ. Ngíti a do sɨ́lɨ́yɨ 'bɨ anú ngíti a do ngelɨ."

22 Yésụ ya zɨ́ye ní, "Ówosé esé éyí bɨ ásé ndúndu'yú gɨ roa ní wá. Útúásásé go ɳgúɳgu a zɨse 'dó'dóse káa zɨ́ bɨ máayí ógụ 'dó'dó ní?"

Yakóbo e kɨ́ Yiwáni ya zɨa ní, "Azé útúásá."

23 Yésụ ya zɨ́ye ní, "Ɨɨ, ásé tɨ́ 'dó'dó. Tɨ́ lá óto 'yɨ e zɨ́ye ndɨ́sɨyé do anú kɨ́ do ngelɨ ní, ndaá 'bɨ ené moko amá wá. Babá ndɨsɨ yí ené yéme ledre máa wo née ne."

24 Sɨmɨ bɨ 'yɨ lódú kacɨ́ Yésụ ga bɨ ore sokó uwúnɨ́ ledre née ní, zɨ́ mɨmbé'deyé ésɨ́ne ro Yakóbo e kɨ́ Yiwáni kɨ́ngaya. 25 Zɨ́ Yésụ ndólo 'yɨ ené ga gére née úku ledre zɨ́ye kɨdí, "Ówosé bú, ngére ga bɨ do sogo káɳgá ba ndɨsɨnɨ́ ndɨ́sɨ do 'yɨ e kɨ́ roko'bụ. Zɨ́ye ndɨ́sɨyé méngɨ yée káa zɨ́ bɨ ilinɨ́ yí eyé ní. 26 Tɨ́ lá ndásé méngɨ kéyɨ kenée wá. Togú 'yɨ gɨ dongaráse ili zɨne ídíne 'dá'dá zɨ́ lafúne e yá, idí ídí 'yɨ ɨnyɨ kasa zɨ́ lafúne, 27 wo bɨ ili zɨne ídíne 'dá'dá ní, idí óto roné káa do owúkụlú zɨ́ lafúne, 28 cé káa zɨ́ bɨ Owú 'bɨ 'Yɨma'dí ogụ ené gɨ ro zɨ́ 'yɨ e ɨnyɨ kasa zɨa wá ní, yí ené gɨ ro ɨnyɨ kasa zɨ́ 'yɨ e, kpá gɨ ro í'bí roné zɨ́ umbu gɨ ro yómo tú'dú 'yɨ e."

Mɨkomo mɨ'dṵ́tṵ e gbre
(Lúrú kpá Máriko 10:46-52, Lúka 18:35-43)

29 Sɨmɨ bɨ Yésụ kɨ́ 'yị lódṵ́ kacɨ́ne e nɨyí go ndéréókpó gɨ sɨmɨ Zérịko ní, zɨ́ tṵ́'dṵ́ 'yị e lódṵ́ wo. 30 Sɨmɨ sịndị́
kadra máa née ní, mɨkomo mɨ'dṵ́tṵ e gbre mbá
ya'dá e, nɨyí kóo mɨndịsịyé dogboṛṵ mɨsi'di kenée. Sɨmɨ
bɨ uwúnɨ́ ledre kɨ́dí Yésụ ndịsị ndéré née ne ní, zɨ́ye
ótrṵ́ ledre 'dága kɨ́dí, “Ngére, Bulúndu Dawídi, ídí aka
lúrú leríze.”
31 Zɨ́ tṵ́'dṵ́ 'yị e ṵ́cṵómo yée kɨ́dí ndanɨ́ gbúrógbó wá.
Tɨ́ lá gbúrógbó tatánɨ́ nda royé 'dá'dá kɨ́dí, “Ngére,
Bulúndu Dawídi, ídí aka lúrú leríze.”
32 Zɨ́ Yésụ tóroné ndólo yée, zɨ́a ndú'yú yée kɨ́dí, “Ílisé
máídí méngị zɨ́se 'di?”
33 Zɨ́ye úkulúgu ledre zɨ́a kɨ́dí, “Ngére, ilizé zɨ́yị líkpí
komozé.”
34 Zɨ́ leríye méngị Yésụ. Zɨ́a óto síḷíne ro komoyé, geré
zɨ́ komoyé líkpíne, zɨ́ye útúye lódṵ́ kacɨ́ a.

Yésụ olṵ́ sɨmɨ Yeṛụsaléma
(Lúrú kpá Máriko 11:1-11, Lúka 19:28-38, Yiwáni 12:12-19)

21 Sɨmɨ bɨ Yésụ kɨ́ 'yị lódṵ́ kacɨ́ne e nderéogụnɨ́ go
gbóo kɨ́ Yeṛụsaléma zɨ́ye ógụyé sɨmɨ gara kɨ́ ịrịné
Betefége do landa bɨ kɨ́ kágá ga bɨ olíva doné bɨ ndịsịnɨ́
ndólo a Landa Olíva ní, zɨ́a kásaókpó 'yị lódṵ́ kacɨ́ne e
gbre 'dá'dá, 2 kɨ́dí, “Ndéréókpósé mu sɨmɨ gara íri, ásé
ndéré ndíki mbágá dongí kɨ́ owṵ́ 'bɨ ené mɨódóótoyé
tara mɨsi'di kenée, ídísé líkpí yée gbrengárá ógụ kɨ́ye
zɨ́ma yáa. 3 Togṵ́ ngíti 'yị ayí úku ledre kɨ́dí, líkpísé
bangá ga gére née gɨ ro 'díya yá, ídísé úku a zɨ́a kɨ́dí
Ngére ili yée ne. Nɨ geré ótoómo yée zɨ́se.”
4 Ledre née mengị roné go té káa zɨ́ bɨ kóo ngúru
nébị eké ní,
5 Kɨ́dí, “Ídísé úku ledre zɨ́ nyí 'yị ga bɨ 'bɨ Yeṛụsaléma
ní,
‘Lúrúsé aka, Ngére esé nɨ go ógụ zɨ́se.
Nɨ 'yị mɨmbé'de kịdrí, ndịsị ógụ gbóo do dongí,
nɨ bɨ mɨndísịné do owṵ́ dongí gɨrí née.’ ” †
6 Zɨ́ 'yị lódṵ́ kacɨ́ga ga gére née ndéréye méngị tɨ́
ledre bɨ Yésụ uku zɨ́ye ní. 7 Zɨ́ye ógụyé kɨ́ dongí ga gére
née zɨ́ Yésụ, zɨ́ ngíti géyị ónzó bongó eyé e do dongí ga
gére née. Zɨ́ Yésụ ékị́ ndịsịné doyé.
8 Zɨ́ tṵ́'dṵ́ 'yị e ízí bongó eyé e do mɨsi'di, zɨ́ ngíti géyị
'déci 'bɨ eyé mbílí tịyí e ízí yée do mɨsi'di. 9 Zɨ́ tṵ́'dṵ́ ngíti
géyị 'yị ga bɨ utúnɨ́ zɨ́ Yésụ 'dá'dá, nda kɨ́ yée ga bɨ gɨ
do kacɨ́ a ní ndísịyé mbófo wo kɨ́dí,
“Mbófo éyí zɨ́ Bulúndu Dawídi.”
“Úndru idí ídí zɨ́ wo bɨ ogụ kɨ́ ịrị Ngére Lomo ní.” ††
“Mbófo éyí zɨ́ Lomo bɨ komo ere ní.”
10 Sɨmɨ bɨ Yésụ olṵ́ sɨmɨ Yeṛụsaléma ní, zɨ́ bi kízịné
mɨkízị gɨ zɨ́ 'yị e. Zɨ́ 'yị e ndísịyé ndúndu'yú kɨ́dí, “'Yị
máa bɨ ogụ ba káa náambi?”
11 Zɨ́ tṵ́'dṵ́ 'yị ga bɨ Yésụ ogụnɨ́ kéye née úkulúgu
ledre kɨ́dí, “Née Yésụ, nébị bɨ gɨ sɨmɨ Nazeréta owṵ́
gara bɨ sɨmɨ káṇgá bɨ Galiláya ní.”

† *21:5 Zakaríya 9:9* †† *21:9 Ke'bị 'bɨ Dawídi~e 118:26*

Yésụ lagabayi 'yị e
(Lúrú kpá Máriko 11:15-19, Lúka 19:45-48, Yiwáni 2:13-22)

12 Zɨ́ Yésụ ndéré ólụ́ne do ligá 'Díci 'bɨ Lomo, zɨ́a
ógóbáyi 'yị ga bɨ ndịsịnɨ́ úgúóyó éyí kɨ́ yée ga bɨ ndịsịnɨ́
úgú eyí e ore ní mbá 'dá'ba. Zɨ́a ịtrịónzó tarabíza 'bɨ 'yị
óyóló'bó késí e kɨ́ bi ndísị 'bɨ 'yị ga bɨ ndịsịnɨ́ úgúóyó
amámu e ní kpụkpṵ́kpụ bi. 13 Zɨ́a úku ledre zɨ́ye kɨ́dí,
“Nɨ mɨékéne sɨmɨ mɨéké kúrú Lomo kɨ́dí, ''Díci amá nɨ
'díci 'bɨ ini zɨ́ma,’ ‡ tɨ́ lá óyóló'bósé nda yí esé go káa do
‘bi ló'bo 'bɨ 'yị ugu e.’ ‡† ”
14 Gɨ do kacɨ́ ledre née zɨ́ 'yị e ógụyé kɨ́ 'yị ga bɨ kɨ́ ko-
moyé mɨ'dṵ́tụné kɨ́ mɨgịgíṛí e zɨ́a 'Díci 'bɨ Lomo ore, zɨ́a
yómo yée. 15 Tɨ́ lá sɨmɨ bɨ manda ga bɨ 'bɨ 'yị 'dáná éyí e
kɨ́ 'yị 'dódo loṛụ e lurúnɨ́ mɨngburoko ledre ga bɨ Yésụ
ndịsị méngị yée kenée née ní, zɨ́ye ndísịyé kpá úwú do
owṵ́ e kɨ́ ndísị mbófo wo do ligá 'Díci 'bɨ Lomo kɨ́dí,
“Mbófo éyí zɨ́ Bulúndu Dawídi”, zɨ́ bi sínyíne royé gbála.
16 Zɨ́ mɨngburoko 'yị ga gére née ndú'yú Yésụ kɨ́dí,
“Úwú ledre bɨ owṵ́ ga gére née ndịsịnɨ́ úku a née goó?”
Yésụ ya zɨ́ye ní, “Ɨ̀ɨ, Máúwú go. Sara ólosé esé ledre bɨ
ekénɨ́ sɨmɨ mɨéké kúrú Lomo kɨ́dí,
“ ''Dódo ledre go zɨ́ owṵ́ e kɨ́ síṛí owṵ́ e
zɨ́ye í'bí mbófo éyí zɨ́ma ní wá?” ‡‡
17 Zɨ́ Yésụ ólṵ́ógụné gɨ sɨmɨ Yeṛụsaléma gɨ ore ndéré
'dú'duné sɨmɨ owṵ́ gara bɨ Beteníya ní.

Yésụ oto tarané kacɨ́ ndóṛí
(Lúrú kpá Máriko 11:12-14,20-24)

18 Akpa kɨ́ phịyí sɨmɨ bɨ Yésụ nɨ go ndá'balúgu roné
sɨmɨ Yeṛụsaléma ní, 'bú ufu kóo wo go mɨúfu. 19 Zɨ́a
lúrúndíki ndóṛí dogboṛụ mɨsi'di. Sɨmɨ bɨ olṵ́ sí a ní,
kémbị mɨáná a ndaá tɨ́ lá dụṵ́ mbílía. Zɨ́a úku ledre zɨ́
kágá née kɨ́dí, “Tɨ́ bɨ áyí ndísị 'bɨ eyí ní, áná lolụ kú wá.”
Geré zɨ́ ndóṛí née gágáne.
20 Sɨmɨ bɨ 'yị lódṵ́ kacɨ́ga lurúnɨ́ ledre née kenée ní, zɨ́
tarayé ịdrịne mbá mɨịdrí. Zɨ́ye úku ledre kɨ́dí, “Bɨ káa
lárá ledre 'di, kágá ba gagá 'diya gɨ zɨ́ 'di?”
21 Zɨ́ Yésụ úkulúgu ledre zɨ́ye kɨ́dí, “Máúku zɨ́se ma'díi,
togṵ́ ṇgúṇgusé ledre 'bɨ Lomo go ítísé kangú a wá,
útúásásé méngị lá dụṵ́ ledre bɨ máméngị zɨ́ ndóṛí née
wá, ásé kpá útúásá úku ledre zɨ́ landa ba, ‘Ndéré mu,
útú sɨmɨ mongṵ́ iní bɨ 'dáa,’ zɨ́a tɨ́ méngị roné kenée.
22 Togṵ́ ṇgúṇgu tɨ́ ledre 'bɨ Lomo go, éyí ga bɨ áyí íni ini
zɨ́ Lomo gɨ royé ní, nɨ í'bí a zɨ́yị.”

Mɨngburoko 'yị 'bɨ Yṵ́da e ndu'yúnɨ́ Yésụ
(Lúrú kpá Máriko 11:27-33, Lúka 20:1-8)

23 Zɨ́ Yésụ ndá'balúgu roné do ligá 'Díci 'bɨ Lomo, sɨmɨ
bɨ nɨ ndísị 'dódo ledre zɨ́ 'yị e ní, zɨ́ manda ga bɨ 'bɨ 'yị
'dáná éyí e kpá kɨ́ ngíti géyị mɨngburoko Yṵ́da e ógụyé
zɨ́a. Zɨ́ye ndú'yú wo kɨ́dí, “Ndíki roko'bụ bɨ ndísị méngị
éyí ga ba kɨ́e ba gɨ 'da? Ambí i'bí roko'bụ máa née zɨ́yị
ne?”
24 Yésụ ya zɨ́ye ní, 'dá'dá zɨ́ma kɨ́ úku ledre zɨ́se,
“Mááyí aka kpá ndú'yú sée. Togṵ́ úkulúgusé ledre go

‡ *21:13 Isáya 56:7* ‡† *21:13 Yeremáya 7:11* ‡‡ *21:16 Ke'bị 'bɨ Dawídi~e 8:2*

kacɨ a zɨma, mááyí nda fú úku 'dódo ledre 'yị bɨ i'bí roko'bụ zɨma ndịsị méngị éyí ga gére kɨe ní. 25 Roko'bụ bɨ Yiwáni ndịsị í'bí babatịza kɨe zɨ 'yị e ní ogụ gɨ zɨ Lomo gɨ komo ere togú mbú gɨ zɨ 'yịma'dí e?"

Zɨye ódroyé dongaráye kɨdí, "Togú ukuzé yaá ogụ gɨ komo ere yá, nɨ ndú'yú zée kɨdí, 'Sara ṇguṇguzé nda ledre ené wá gɨ ro 'di?' 26 Tɨ lá togú ukuzé yaá roko'bụ née ogụ gɨ zɨ 'yịma'dí e yá, túdú 'yị ga ba nɨyí zíngi eyé gɨ zɨa owonɨ Yiwáni bú kɨdí nɨ yí ené nébị."

27 Nda née ní, zɨye úkulúgu ledre zɨ Yésụ kɨdí, "Owozé ezé e wá."

Zɨa úku ledre zɨye kɨdí, "Bɨ kenée ní, máúku 'dódo amá ledre 'yị bɨ i'bí roko'bụ zɨma ndịsị méngị éyí ga gére née kɨe ní wá."

Muruwayi gɨ ro ngíti o'do kɨ wotịne e gbre

28 Zɨ Yésụ úku ledre zɨ mɨngburoko 'yị ga gére née kɨdí, "Ili zɨse sómú ledre sɨmɨ muruwayi ba bɨlámáne. Ngíti o'do nɨ kóo bo kɨ wotịne e gbre. Kadra kịé'do zɨa úku ledre zɨ owụ́ndíká kɨdí, 'Ndéré aka karaba méngị moko yáká.'

29 "Owụ́ndíká née ya zɨ 'bụné ní, 'Mándéré amá a wá.' Tɨ lá nda gɨ 'dá'ba, zɨa óyóló'bó sómú ledre ené zɨa ndéréne.

30 "Zɨ 'bụa ndéréne úku kpá kémbí ledre née zɨ ngíti wotịne. Zɨa úkulúgu ledre zɨa kɨdí, 'Babá mááyí ndéré.' Abú uku kenée, nderé ené wá.

31 "Gɨ dongará wotíga ga bɨ gbre née, ambí mengị ledre kacɨ kúrú 'bụyé ní ne?"

Zɨye úkulúgu ledre zɨ Yésụ kɨdí, "Owụ́ndíká mengị ne."

Zɨ Yésụ úku ledre zɨye kɨdí, "Ídísé ówo a bɨlámáne, 'yị 'dó'dú ụsórụ e kɨ kará ga bɨ ndịsịnɨ gámá kacɨ ya'dá e faa ní, togú oyólo'bónɨ sómú ledre eyé, nɨyí óguụ́tụ eyé ye 'be 'bɨ Lomo gɨ zɨse. 32 Gɨ zɨ kéyị née, Yiwáni ogụ kóo 'dódo mɨsi'di méngị ledre ga bɨ Lomo ili yée ní zɨse, ṇgúṇgusé esé ledre ené wá, tɨ lá 'yị 'dó'dú ụsórụ e kɨ kará ga bɨ ndịsịnɨ gámá kacɨ ya'dá e faa ní, ṇguṇgunɨ nda yí eyé ledre ené ye. Abú lúrúsé yée tɨ kɨ méngị ledre ga bɨ Lomo ili yée ní yá, ílisé esé óyóló'bó somú ledre esé zɨse ṇgúṇgu ledre ené wá.

Muruwayi gɨ ro 'yị bɨ otonɨ wo lúrú bi kacɨ yáká ní

(Lúrú kpá Máriko 12:1-12, Lúka 20:9-19)

33 "Úwúsé aka kpá ngíti muruwayi ba. Ngíti o'do o'do kóo yáká ené zɨa 'díyí kóṛó sɨmɨ a. Zɨa ící'díkí gara gbaá roa. Zɨa ící gu káa do ndoko gɨ ro do ndịsị lúrụ mɨáná kóṛó née sɨmɨ a. Zɨa yéme bi ndịsị 'dága gɨ ro zɨ 'yị 'bá'bá yáká máa née ékị́ ndịsịné doa 'bá'bá éyị. Zɨa óto 'yị 'bɨ moko e ndịsị méngị moko ore, yóó zɨa ndéréókpóne do bi gbála. 34 Sɨmɨ bɨ sịndí kadra 'bɨ kpɨ́ṛékpe mɨáná kóṛó ogụ ní, zɨ mịngí yáká kása 'yị kasa ené zɨ 'yị lúrú bi kacɨ yáká idí úṇzụ kóṛó máa 'bɨ ené gɨ ro do ógụ kɨe zɨne.

35 "Zɨ 'yị 'bɨ moko ga bɨ yáká íri née 'dí'bi 'yị ga bɨ mịngí yáká kasa yée née. Zɨye ócó ngíti a bɨsinyíne, zɨye úfu ngíti a geré mɨúfu, zɨye óngbo otayé kɨ tutú. 36 Zɨa kpá kása ngíti géyị 'yị 'bɨ moko ené e rómo gɨ do yée ga bɨ 'dá'dá ní, zɨye yáká íri. Zɨye méngị yée kpá bɨsinyíne káa zɨ yée ga bɨ 'dá'dá ní.

37 "Odụ a, zɨa nda kása cú owú 'bɨ ené zɨye yáká íri. Zɨa úku ledre kɨdí, 'Nɨyí óto úndru wotịne.'

38 "Tɨ lá sɨmɨ bɨ lurúndikinɨ owú née ní, zɨye yéme ledre kɨdí, 'Nɨ ídíne karanée mịngí yáká ba. Óguṣé mu zɨze úfu wo 'dá'ba zɨze 'dí'bi yáká ba káa do 'bɨ ezé.' 39 Gɨ ore zɨye 'dí'bi wo, do lála óyó wo gɨ yáká gɨ ore 'dá'ba, zɨye úfu wo.

40 "Bɨ kenée ní, sɨmɨ bɨ mịngí yáká née nɨ ndá'baógụ ní, nɨ méngị kɨ 'yị 'bɨ moko ga gére née 'di?"

41 Zɨye úkulúgu ledre zɨ Yésụ kɨdí, "Nɨ úfu 'yị 'bɨ moko ga gére née mbá 'dá'ba, zɨa 'dí'biógụ mɨkánda 'yị 'bɨ moko e gɨ ro zɨne kpá ndíki éyí gɨ yáká ené née."

42 Yésụ ya zɨye ní, "Ówosé bú kɨdí mɨéké kúrú Lomo uku kɨdí,

" 'Tutú bɨ 'yị ó'bó 'díçí e asinɨ gɨ roa ní,
ogụ nda yí ené go tutú bɨ kɨ ledrené owóowó ní wá.
Ngére mengị ledre née ne zɨa ídíne kenée.
Née ledre bɨ owó komozé mɨówó ní.' †

43 "Máúku zɨse ma'díi, bɨlámá bi bɨ 'be 'bɨ Lomo 'dáa ní, Lomo nɨ 'dí'bióyó a gɨ zɨse, zɨa í'bí a zɨ 'yị ga bɨ nɨyí méngị moko ené do bɨlámá mɨsi'diné ní. 44 'Yị bɨ nɨ lése utú do tutú née ní, nɨ 'déwe geré mɨ'déwe. 'Yị máa wo bɨ tutú née nɨ útú doa ní, nɨ kányá geré mɨkányá."

45 Sɨmɨ bɨ manda ga bɨ 'bɨ 'yị 'dáná éyí e kɨ Farụsáyo e uwúnɨ ledre ga bɨ Yésụ ndịsị úku yée sɨmɨ muruwayi kenée ní, zɨye ówo a kɨdí, ndịsị úku ledre née gɨ royé. 46 Zɨye ndíṣịyé gámásó'do mɨsi'di gɨ ro 'dí'bi wo, tɨ lá bi 'dí'bi wo ndaá, ngịrị tú'dú 'yị e mengị yée mɨméngị gɨ zɨa ambá 'yị e ṇguṇgunɨ yí eyé mbá ledrea kɨdí nɨ nébị.

Ayímbi 'bɨ ófụ́ kára

(Lúrú kpá Lúka 14:15-24)

22 Zɨ Yésụ kpá úku ngíti ledre zɨye sɨmɨ muruwayi kɨdí, 2 "Ledre gɨ ro 'be 'bɨ Lomo nɨ káa zɨ mongú ngére bɨ mengị ayímbi 'bɨ owú 'bɨ ené bɨ ofụ́ kára ní. 3 Zɨa kása 'yị 'bɨ moko ené e ndéré ndólo 'yị ga bɨ ili zɨye óguyé sɨmɨ ayímbi ní. Tɨ lá 'yị ga bɨ ndolo yée ní, asinɨ yí eyé mbá mɨási ogụnɨ eyé e wá.

4 "Zɨ ngére née kpá kása ngíti géyị 'yị 'bɨ moko ené e zɨ 'yị ga bɨ ndolo yée 'dá'dá ní kɨdí, 'Úkusé zɨye máúfu tú'dú íṭí amá e go, éyí mɨánu nɨyí go mbá nzíyiné ogụnɨ mu sɨmɨ ayímbi.'

5 "'Yị ga bɨ ndolo yée née asinɨ yí eyé fú lá mɨási. Ngíti géyị ịnyịnɨ ndéré eyé yáká, ngíti géyị nderénɨ yí eyé sɨmɨ ngíti géyị moko eyé e. 6 Zɨ ngíti géyị 'dí'bi 'yị ga bɨ ogụnɨ kɨ sanda née ócó yée bɨsinyíne, do úfu yée.

7 "Zɨ ledre née sínyíne ro ngére née, zɨa í'bí okó do 'yị ga bɨ mengịnɨ ledre née, do úfu yée, do óngbó gara eyé mbá 'dá'ba.

8 "Zɨa nda úku ledre zɨ 'yị 'bɨ moko ené ga bɨ nda'baogụnɨ née kɨdí, 'Káa zɨ bɨ sịndí kadra ogụ go 'yị ga bɨ mándólo yée ngárá utúasánɨ eyé óguṇɨ wá ní, 9 ndá'ba ándásé rosé mu do mɨsi'di, tɨ lá 'yị ga bɨ ndíkisé yée go ní, ídísé ndólo yée idínɨ óguṇ.' 10 Nda gɨ ore zɨ 'yị 'bɨ moko ga gére née ólụ́ógụyé do mɨsi'di íri zɨye

† *21:42 Ke'bị 'bɨ Dawídi~e 118:22,23*

ndólo tɨ́ lá 'yị ga bɨ ndikinɨ́ yée go ní, bɨlámáye kɨ́ bɨsinyíye mbá, zɨ́ bi ndịsị ídíne mbá kɨ́ 'yị e.
11 "Tɨ́ lá sɨmɨ bɨ ngére ịnyị ndéré kɨ́ í'bí mandá zɨ́ ṇgu ené e ní, zɨ́a ónzó komoné ro ngíti 'yị dongará ṇgu ga gére née bongó 'bɨ ayímbi ndaá roa wá. 12 Zɨ́ ngére née úku ledre zɨ́a kɨ́dí, 'Ezegámá ólụ́ yáa káa be 'di, ngárá bongó 'bɨ ayímbi ndaá royị wá ní.' Ledre ndaá kóo tara o'do née wá.
13 "Zɨ́ ngére úku ledre zɨ́ 'yị moko ené e kɨ́dí, 'Ódósé sị́lị́ o'do née kɨ́ sịndịa, zɨ́se ụ́cụ́ógụ wo sɨmɨ mụtụlụrụ sága 'dáa, kɨ́'dí bɨ karanée 'yị e nɨyí ndịsị íni ini kɨ́ náná do soyé ní.'
14 "Tụ́'dụ́ 'yị e nɨyí mɨndóloyé, tɨ́ lá mɨgéléye nɨyí cúku'dée."

Ledre gɨ ro í'bí ụsórụ

(Lúrú kpá Máriko 12:13-17, Lúka 20:20-26)

15 Zɨ́ Farụsáyo e yéme ledre gɨ ro 'dí'bi Yésụ togụ́ uku luyú ledre go ní. 16 Zɨ́ye kása ngíti géyị 'yị lódụ́ kacɨ́ye kpá kɨ́ ngíti géyị 'yị ga bɨ 'bɨ Eróde ní zɨ́ Yésụ. Sɨmɨ bɨ ogụnɨ́ íri ní, zɨ́ye ndólo wo kɨ́dí, "'Yị 'dódo ledre, owozé go kɨ́dí, 'yị e otonɨ́ úndruyí go kɨ́ngaya gɨ zɨ́a ndịsị 'dódo zɨ́ye dụ́ụ́ ma'díi ledre bɨ Lomo ili zɨ́ye méngị a ní. Ífi eyí sɨmɨ 'yị e wá. 'Yịma'dí e nɨyí zɨ́yị mbá kɨ́ ledreyé owóowó. 17 Í'bí aka somụ́ ledre zɨ́ze. Kacɨ́ komoyí ní, nɨ mɨútúásáne zɨ́ze í'bí ụsórụ zɨ́ Káyísara † togụ́ ndazé í'bí a wá?"
18 Tɨ́ lá Yésụ owo mani eyé née bú. Zɨ́a úku ledre zɨ́ye kɨ́dí, "Sée ga bɨ ndịsịsé lóndo rosé kɨ́dí ásé bɨlámáse ní, éyí bɨ ógụsé úzu máa gɨ roa ní 'di? 19 'Dódosé aka késị́ bɨ ndịsịsé lengbe í'bí a káa do ụsórụ ona ní zɨ́ma lúrú a." Zɨ́ye í'bíógụ a zɨ́a. 20 Zɨ́a ndú'yú yée kɨ́dí, "Bɨ sɨmɨ késị́ máa ba lí́lị́ ambi? Sara bɨ roa ba ịrị ambi?"
21 Zɨ́ye úkulúgu ledre zɨ́a kɨ́dí, "Née lí́lị́ Káyísara."
Zɨ́ Yésụ úkulúgu ledre zɨ́ye kɨ́dí, "Éyí bɨ 'bɨ Káyísara ní ídísé í'bí a zɨ́ Káyísara. Wo bɨ 'bɨ Lomo ní, ídísé í'bí a zɨ́ Lomo."
22 Sɨmɨ bɨ uwúnɨ́ ledre née kenée ní, zɨ́ tarayé ịdrịne mbá mɨ́ịdrị́. Zɨ́ye ịnyiyé gɨ cigí Yésụ gɨ ore ókpóye.

Úrú gɨ sɨmɨ umbu

(Lúrú kpá Máriko 12:18-27, Lúka 20:27-40)

23 Kpá sɨmɨ kémbị́ kadra née ní, zɨ́ Sadụkáyo e bɨ ngárá ṇguṇgunɨ́ 'bɨ eyé ledre úrú gɨ sɨmɨ umbu wá ní, ógụyé zɨ́ Yésụ zɨ́ye ndólo wo kɨ́dí, 24 "'Yị 'dódo ledre, Mụ́sa ekéomo kóo zɨ́ze sɨmɨ lorụ kɨ́dí, togụ́ 'yị ofụ́ kára ndikinɨ́ owụ́ kéne wá, zɨ́a úyuné yá, lúndu a idí 'dí'bi kára umbu née zɨ́ye ndíki owụ́ kéne zɨ́a. 25 Lúrú aka, 'yị e nɨyí kóo bo dongaráze ona ịnyị doa gbre mbá lúndu e. Zɨ́ ndíká eyé 'dí'bi kára, ndikinɨ́ owụ́ kéne wá, zɨ́a úyuómo kára máa née zɨ́ lúndua bɨ gɨ do kacɨ́ a ní 'dí'bi kára máa née. 26 Zɨ́a kpá úyuné, zɨ́ ota lúnduyé 'dí'bi a, zɨ́a kpá úyuné. Zɨ́a ndéréne kenée ógụné gị ro ambáodụ́ye. 27 Odụ a, zɨ́ kára née úyuné. 28 Bɨ kenée ní, sɨmɨ bɨ karanée 'yị e nɨyí úrú gɨ sɨmɨ umbu ní, kára máa née nɨ nda ídí go me'be ambi. Bɨ kóo nɨ go me'beyé mbá ní?"
29 Zɨ́ Yésụ úkulúgu ledre zɨ́ye kɨ́dí, "Sómụ́ lúyúsé ledre go gɨ zɨ́a ówosé esé mɨéké kúrú Lomo, togụ́ mbú roko'bụ 'bɨ Lomo wá. 30 Sɨmɨ bɨ Lomo nɨ úru 'yị e gɨ sɨmɨ umbu ní, ngíti éyí bɨ zɨ́a ídíne kɨ́dí ófụ́ ro'yị togụ́ mbú ndéré do o'do ní ndaá. 'Yị e nɨyí ídí dụ́ụ́ káa zɨ́ maláyika e komo ere ní. 31 Gɨ ro ledre úrú gɨ sɨmɨ umbu ní, ólosé esé ledre bɨ Lomo uku zɨ́se sɨmɨ mɨéké kúrúne ní wá. 32 Uku kɨ́dí, 'Mááyí Lomo bɨ ndịsị lúrú kacɨ́ Abarayáma, kɨ́ Isáka nda kɨ́ Yakóbo e ní.' †† Ndaá 'bɨ ené Lomo 'bɨ umbu e wá, nɨ yí ené Lomo 'bɨ 'yị ga bɨ trịdrị ní."
33 Sɨmɨ bɨ tụ́'dụ́ 'yị e uwúnɨ́ ledre bɨ Yésụ uku kenée ní, zɨ́ tarayé ịdrịne mbá mɨ́ịdrị́ gɨ zɨ́ mɨ'dódo ledre ené.

Lorụ bɨ kɨ́ ledrené owóowó ní

(Lúrú kpá Máriko 12:28-34, Lúka 10:25-28)

34 Sɨmɨ bɨ Yésụ romo komo Sadụkáyo e go ní, zɨ́ Farụsáyo ndíkíye ndómo tarayé. 35 Zɨ́ ngúruyé bɨ owo ledre gɨ ro lorụ go bɨlámáne ní ịnyịné úzu Yésụ kɨ́ ndu'yú kɨ́dí,
36 "'Yị 'dódo ledre, lorụ be 'di nɨ ne kɨ́ ledrené owóowó?" 37 Yésụ ya zɨ́a ní, " 'Ídí óto 'bú Ngére bɨ Lomo eyí ní kɨ́ mɨmbé'deyí kị́é'do, kɨ́ lomo royí mbá, kpá kɨ́ sómụ́ ledre eyí mbá.' ‡38 Née mɨzefị lorụ bɨ kɨ́ ledrené owóowó ní. 39 Gbre a 'bɨ ené nda wo ba, 'Ídí óto 'bú lafúyị e káa zɨ́ bɨ óto 'búyị kɨ́ royí ní.' ‡†40 Lorụ ga bɨ Mụ́sa eké yée kɨ́ yée ga bɨ ngíti géyị nébị e ekénɨ́ yée ní, odónɨ́ royé mbá ro lorụ ga bɨ gbre née."

Kɨ́résịto nɨ owụ́ 'bɨ ambi?

(Lúrú kpá Máriko 12:35-37, Lúka 20:41-44)

41 Sɨmɨ bɨ Farụsáyo ga gére née nɨyí aka fú cigí Yésụ ore ní, zɨ́a ndú'yú yée kɨ́dí, 42 "Ndịsịsé sómụ́ a ní, Kɨ́résịto nɨ náambi? Nɨ mbí owụ́ 'bɨ ambi?"
Zɨ́ye úkulúgu ledre zɨ́a kɨ́dí, "Nɨ owụ́ 'bɨ ngére Dawídi."
43 Yésụ ya zɨ́ye ní, "Sara togụ́ kenée ní, 'Dówụ́ Lomo uku nda kóo ledre zɨ́ Dawídi ndólo Kɨ́résịto Ngére ené gɨ ro 'di? Dawídi ma'dáa uku kóo kɨ́dí,
44 " 'Lomo uku ledre zɨ́ Ngére amá kɨ́dí,
"Ndịsị do sị́lị́ma 'bɨ anú ona,
gị sɨmɨ sịndị́ kadra bɨ mááyí
óto ezeokóyị e mbá sị́ sịndíyị ní." ' ⌗
45 Togụ́ Dawídi ndolo nda wo go Ngére ní, sara nɨ nda ídí owụ́ 'bɨ ené lárá a káa be 'di?" 46 'Yị bɨ zɨ́a útúásáne úkulúgu ledre kacɨ́ ndu'yú bɨ Yésụ ndu'yú née ndaá. Tónóne sɨmɨ sịndị́ kadra bɨ kóo née 'yị bɨ zɨ́a tóroógụné ndú'yú wo kɨ́ ngíti ndu'yú ní ndaá.

Yésụ enzị komo 'yị ené e

(Lúrú kpá Máriko 12:38-40, Lúka 11:37-52, 20:45-47)

23 Nda gɨ ore zɨ́ Yésụ ódroné zɨ́ tụ́'dụ́ 'yị e kɨ́ 'yị lódụ́ kacɨ́ne e kɨ́dí, 2 "'Yị 'dódo lorụ e kɨ́ Farụsáyo e otonɨ́ nda royé go kɨ́dí, yée nɨyí ye 'yị 'dódoyéme lorụ 'bɨ Mụ́sa. 3 Bɨ kenée ní, ídísé úwú ledre

† *Káyísara: Káyísara ini ledre gɨ sɨmɨa kɨ́dí mongụ́ ngére 'bɨ Róma. Nɨ mongụ́ ngére do ngíti géyị lafúne ngére e ga bɨ 'bɨ ngíti géyị káṇgá e káa zɨ́ Yụdáya kɨ́ Galiláya.*

†† *22:32 Ólụ́ógụ 3:6* ‡ *22:37 Gbre lorụ 6:5* ‡† *22:39 Lévị 19:18* ‡‡ *22:44 Ke'bị 'bɨ Dawídi~e 110:1*

eyé zɨse ndɨsịsé méngị éyɨ ga bɨ nɨyí úku yée zɨse ní. Tɨ́ lá ndásé 'dí'bi mɨméngị ledre eyé wá gɨ zɨa ledre ga bɨ ndɨsịnɨ́ 'dódo yée ní mengịnɨ́ eyé wá. 4 Otonɨ́ tụ́'dụ́ lorụ owóowó do 'yị e gɨ ro zɨye ndɨsịyé méngị yée, tɨ́ lá yée kɨ́ royé utúasánɨ́ eyé kpá méngị lorụ máa ga gére née wá.

5 "Ndɨsịnɨ́ méngị ledre eyé e gɨ ro do lúrú a. Ekéotonɨ́ gba mɨéké kúrú Lomo ro saná zɨye ódóóto a mụ́ụ́ sɨmɨ komoyé, ngíti géyị ro kágá sílíye. Zɨye íngí kelele e ndrií tara bongó eyé e. 6 Sɨmɨ ayímbi ilinɨ́ ndɨsị 'duo do mɨngburoko bi ndɨsị e kɨ́ bi ndɨsị ga bɨ otonɨ́ yée 'dá'dá sɨmɨ 'Dɨcɨ́ Kótrụro e ní.

7 "Sɨmɨ bɨ nɨyí sɨmɨ súụ ní, ilinɨ́ zɨ́ 'yị e ndɨsị óto úndruyé sɨmɨ bɨ nɨyí í'bí mandá zɨye ní kpá kɨ́ ndɨsị ndólo yée "Yị 'dódo ledre e.'

8 "Tɨ́ lá ndásé óto rosé zɨ́ 'yị e ndɨsị ndólo sée "Yị 'dódo ledre e,' wá, gɨ zɨa mongú 'yị esé nɨ dụ́ụ́ kɨ́é'do. Ásé mbá lúndu e kɨ́ lémị e. 9 Ndásé kpá ndólo 'yị do sogo káṇgá ona "bụsé' wá, gɨ zɨa 'Bụsé nɨ dụ́ụ́ kɨ́é'do wo bɨ komo ere ní. 10 Ndásé ótoómo rosé zɨ́ 'yị e ndólo sée 'mongú 'yị,' wá, gɨ zɨa mongú 'yị esé nɨ kɨ́é'do, máa Kɨ́résịto. 11 Mongú 'yị bɨ dongaráse ní, nɨ idí 'yị ínyị kasa zɨ́ lafúne. 12 'Yị bɨ ndɨsị óto roné zɨ́ lafúne 'dá'dá ní, nɨ ídí 'dá'ba, 'yị máa wo bɨ ndɨsị óto roné 'dá'ba ní, nɨ ídíne zɨ́ lafúne e 'dá'dá.

13-14 "Sée 'yị 'dódo lorụ e, kɨ́ Farụsáyo e, ndɨsịsé lóndo rosé gbékpɨ́ne. Lomo nɨ í'bí 'do'dó rosé karanée. 'Dụ́tụsé mbotụ ólú 'be 'bɨ Lomo komo ere go gɨ zɨ́ 'yị e. Kụrụ'bụsé, útúásásé kpá ólú íri wá togú mbú ótoómo bi zɨ́ 'yị máa yée ga bɨ ayínɨ́ ólú íri ní wá.

15 "Sée 'yị 'dódo lorụ e, kɨ́ Farụsáyo e, ndɨsịsé lóndo rosé gbékpɨ́ne. Lomo nɨ í'bí 'do'dó rosé. Ndɨsịsé gámá do sogo káṇgá kɨ́ mɨkavu mbá gámásó'do 'yị bɨ nɨ ṇgúṇgu ledre esé ní, sɨmɨ bɨ ówosé kémbɨ́ 'yị máa go ní, zɨse ndɨsịsé 'dódo ledre bɨ nɨ ésị wo ku pho'dụ rómo gɨ do wo bɨ 'dá'dá ní gɨ ro zɨa ídíne káa zɨ́ se.

16 "Ásé go sɨmɨ 'do'dó. Sée 'yị 'dó'do ledre zɨ́ 'yị e ngárá komosé ndaá ní. 'Dódosé ledre zɨ́ 'yị e kɨ́dí, 'Togú 'yị lobú 'Dɨcɨ́ 'bɨ Lomo yá, ndaá 'bɨ ené luyú wá. Tɨ́ lá togú 'yị lobú dábu bɨ 'Dɨcɨ́ 'bɨ Lomo ní, née lúyú ledre.' 17 Ówosé ledre wá gɨ zɨ́ 'di. Éyɨ́ bɨ kɨ́ ledrené owóowó ní nɨ 'di? Dábu togú mbú 'Dɨcɨ́ 'bɨ Lomo bɨ oto dábu ne zɨa ídíne luyú ndaá roa wá ní? 18 'Dódosé kpá ledre zɨ́ 'yị e kɨ́dí, 'Togú 'yị lobú mbayi bɨ ndɨsịnɨ́ 'dáná éyɨ́ zɨ́ Lomo doa ní yá, ledre ndaá sɨmɨ a wá. Tɨ́ lá togú 'yị lobú éyɨ́ bɨ i'bínɨ́ wo zɨ́ Lomo ní, née lúyú ledre.' 19 Ówosé ledre wá gɨ zɨ́ 'di. Éyɨ́ bɨ kɨ́ ledrené owóowó ní nɨ 'di? Éyɨ́ bɨ i'bínɨ́ zɨ́ Lomo ní togú mbú mbayi bɨ ndɨsịnɨ́ 'dáná éyɨ́ zɨ́ Lomo doa ní, bɨ oto éyɨ́ née ne zɨa ídíne luyú ndaá roa wá ní. 20 'Yị bɨ lobú mbayi 'bɨ Lomo ní, lobú go za éyɨ́ ga bɨ sɨ́ mbayi ore ní mbá. 21 Kpá kenée 'yị bɨ lobú 'Dɨcɨ́ 'bɨ Lomo go ní, lobú née go Lomo bɨ mɨ́ngɨ́ 'dɨcɨ́ máa née ní. 22 'Yị bɨ lobú ere go ní, lobú née go kɨ́tị ngére 'bɨ Lomo kpá kɨ́ kụrụ'bụ Lomo ma'dáa.

23 "Sée 'yị 'dódo lorụ e, kɨ́ Farụsáyo e, ndɨsịsé lóndo rosé gbékpɨ́ne. Lomo nɨ 'dó'do sée bɨsinyíne. Ndɨsịsé tɨ́ 'dí'bi zaá éyɨ́ ga bɨ gɨ yáká esé e ní í'bí yée zɨ́ Lomo káa do mɨkawu. Tɨ́ lá méngịsé esé mbigí ledre bɨ kóo ásé méngị a káa zɨ́ méngị bɨlámá ledre zɨ́ 'yị e, lúrúndúwú 'yị e, méngị ma'díi ledre e ní wá. Née kóo éyɨ́ ga bɨ ásé ndɨsị méngị yée ndro kɨ́ yée ga bɨ ndɨsịsé méngị yée née. 24 Sée 'yị 'dódo ledre ga bɨ ngárá komosé ndaá ba, ndɨsịsé ɨ́kpɨ́óyó owú ṇgoṇgó bɨ cúku'dée do iní bɨ ílisé éwé a ní 'dá'ba, tɨ́ lá ɨ́kpɨ́óyósé esé mongú mɨsosókó bɨ sɨmɨ iní née wá, zɨse éwé a sɨmɨsé.

25 "Sée 'yị 'dódo lorụ e, kɨ́ Farụsáyo e, ndɨsịsé lóndo rosé gbékpɨ́ne. Lomo nɨ 'dó'do sée bɨsinyíne. Ndɨsịsé lúgu lá dụ́ụ́ ro kó'do kɨ́ éyɨ́ ga bɨ ndɨsịsé ánu éyɨ́ sɨmɨyé ní, tɨ́ lá zɨse ótoómo sɨmɨyé ngurongbo kɨ́ ɨ́ndrị bɨ mongú mɨmbé'de kɨ́ mongú 'bú éyɨ́ ní. 26 Sée Farụsáyo bɨ ngárá komosé ndaá ní, ídísé lúgu sɨmɨ kó'do kɨ́ éyɨ́ ga bɨ ndɨsịsé ánu éyɨ́ sɨmɨyé ní kí. Gɨ ore, royé bɨ 'dí sága ní nɨ kpá árá ené zɨye ídíye drá.

27 "Sée 'yị 'dódo lorụ e, kɨ́ Farụsáyo e, ndɨsịsé lóndo rosé gbékpɨ́ne. Lomo nɨ 'dó'do sée bɨsinyíne. Ásé cé káa zɨ́ bi bɨ o'bónɨ́ wo bɨlámáne kɨ́ lámá roné gɨ 'dí sága, tɨ́ lá sɨmɨ a íri yí ené lá dụ́ụ́ cóngó kɨ́ bɨsinyí alá éyɨ́ e ní. 28 Ásé cé kenée gɨ 'dí sága. Do komo 'yị e, ásé 'yị méngị bɨlámá ledre e, tɨ́ lá 'dí sɨmɨsé, mɨmbé'desé kɨ́ mɨméngị ledre esé emenɨ́ eyé e ngú.

29 "Sée 'yị 'dódo lorụ e, kɨ́ Farụsáyo e, ndɨsịsé lóndo rosé gbékpɨ́ne. Lomo nɨ 'dó'do sée bɨsinyíne. Ndɨsịsé ó'bó bi zɨ́ nébị e zɨse ndɨsịsé kpá kɨ́ kúṛíṛi yéme ro bi zɨ́ mbigí 'yị ga bɨ ndɨsịnɨ́ méngị ledre 'bɨ Lomo ní. 30 Zɨse ndɨsịsé úku ledre kɨ́dí, 'Togú ásé kóo bo sɨmɨ sịndị́ kadra bɨ kóo 'bɨ bulúndusé e ní yá, káa bɨ útúásásé esé kóo ṇgúṇgu a zɨse kótrụ rosé kéye léfe sáma nébị e wá.' 31 Bɨ kenée ní, úkusé go cú kɨ́ tarasé kɨ́dí ásé bulúndu 'yị ga bɨ kóo ufunɨ́ nébị ga bɨ kóo née. 32 Káa zɨ́ bɨ go kenée ní, 'dí'bisé mɨméngị ledre 'bɨ bulúndusé ga gére née mu ndéré kɨe 'dá'dá.

33 "Ásé káa zɨ́ kámá okó ní. Ndɨsịsé ụ́lụ́ bɨsinyí ledre bɨ káa zɨ́ súrú kámá ní. Ásé ómo gɨ sɨmɨ pho'dụ bɨ Lomo nɨ ụ́cụ sée sɨmɨ a ní lárá a káa be 'di? 34 Bɨ kenée ní, Mááyí kása nébị e kɨ́ 'yị 'bɨ komokenzị e kɨ́ 'yị 'dódo ledre e zɨse. Tɨ́ lá ásé úfu ngíti géyị, zɨse phéphéónzó ngíti géyị do mɨngbúngbu kágá, zɨse ndɨsịsé kɨ́ ócó ngíti géyị sɨmɨ 'Dɨcɨ́ Kótrụro e, kpá kɨ́ ógó lící ngíti géyị gɨ sɨmɨ ngíti gara sɨmɨ ngíti a. 35 Gɨ zɨ́ kéyị née ní, Lomo nɨ í'bí 'do'dó rosé gɨ ro bɨlámá 'yị ené ga bɨ úfusé yée ní, tónóne gɨ ro Ábele ndéréógụné gị ro Zakaríya wotị́ Berekíya, bɨ kóo úfusé wo za cú dongará 'Dɨcɨ́ 'bɨ Lomo kɨ́ mbayi bɨ ndɨsịnɨ́ 'dáná éyɨ́ sɨ́ a zɨ́ Lomo ní. 36 Máúku zɨse ma'díi, Lomo nɨ í'bí 'do'dó 'bɨ bɨsinyí ledre ga gére née dosé sée 'yị máa ga bɨ sɨmɨ sịndị́ kadra bɨ cakaba ba."

Yésụ ini ini gɨ ro 'yị ga bɨ 'bɨ Yerụsaléma ní

(Lúrú kpá Lúka 13:34,35)

37 "Sée 'yị 'bɨ Yerụsaléma, úfusé kóo nébị e, zɨse kpá óngbóónzó ngíti géyị 'yịmɨkása ga bɨ kóo Lomo kasaogụ yée zɨse ní kɨ́ tutú. Máíli kóo tɨ́ gɨ ro kótrụ owú 'bɨ esé e káa zɨ́ mbágá ngono bɨ kotrụ owú 'bɨ ené trị́é sɨ́ fúndúne ní, tɨ́ lá ílisé esé kenée wá. 38 Bɨ kenée ní, 'Dɨcɨ́ esé 'bɨ Lomo nɨ go ógụ ídí tobó. 39 Máúku ba go

wo zɨse, tónóne cakaba ndéréne 'dá'dá, útúásásé aka lolụ lúrú máa wá 'búó togụ́ ásé úku ledre kɨ́ tarasé kí kɨ́dí, ‘Úndru idí ídí zɨ́ wo bɨ ogụ kɨ́ ịrị Ngére Lomo ní.’ ” †

'Yị e ndanɨ́ lóndo sée wá

(Lúrú kpá Márɨko 13:1,2, Lúka 21:5,6)

24 Sɨmɨ bɨ Yésụ olụ́ogụ gɨ sɨmɨ 'Díɗí 'bɨ Lomo gɨ ore nɨ nda go ndéréókpó ní, zɨ́ 'yị lódụ́ kacɨ́ga ndíṣị úku ledre toso mɨó'bó 'díɗí ga bɨ ore ní zɨ́a. 2 Zɨ́a úkulúgu ledre zɨ́ye kɨ́dí, “Lúrúsé 'díɗí ga gére née go? Máúku zɨse ma'díi, tutú bɨ kɨ́é'do karanée nɨ ídíáká do lafúne ní ndaá, nɨyí ndụ́rụónzó yée za mbá bi.”

3 Sɨmɨ bɨ Yésụ nɨ mɨndíṣiné ngúcuné do Landa Olíva ní, zɨ́ 'yị lódụ́ kacɨ́ga ógụyé zɨ́a. Zɨ́ye ndú'yú wo kɨ́dí, “Ledre máa née nɨ ménggị roné kɨ́ be 'di? Sara éyí bɨ nɨ 'dódo mɨndá'baógụyí kɨ́ odụ do sogo káṇgá ba ní ní 'di?”

4 Zɨ́ Yésụ úkulúgu ledre zɨ́ye kɨ́dí, “Komosé idí ídí rosé, ngíti géyị 'yị e ndanɨ́ lóndo sée wá. 5 Tụ́'dụ́ 'yị e nɨyí ógụ úku ledre kɨ́dí mákása yée máa, ngíti géyị nɨyí úku 'bɨ eyé kɨ́dí, ‘Mááyí Kɨ́résịto,’ bɨ kenée ní, nɨyí lóndo tụ́'dụ́ 'yị e. 6 Ásé úwú gboṛụ okó e, kɨ́ ledre okó máa yée ga bɨ nɨyí ndíṣị ménggị royé do ngíti géyị bi e ní, ndásé síkpị mɨmbé'desé 'dága wá. Ledre ga gére née nɨyí ménggị royé kenée kí, tɨ́ lá née ndaá 'bɨ ené aka odụ do sogo káṇgá ba wá. 7 Ngíti géyị 'yị e gɨ sɨmɨ ngíti káṇgá nɨyí íṇyị ndéré útú kɨ́ okó do ngíti káṇgá. Ngíti míṇgí káṇgá nɨ kása 'yị ené e ndéré útú kɨ́ okó do ezené bɨ 'bɨ ngíti káṇgá kpí ní. Bizóró 'bɨ 'bú nɨ útú do 'yị e mbá, zɨ́ mɨkí'dị káṇgá ídíne do bi e mɨngúngúcua bɨsinyíne. 8 Ga gére née aka yí ené lá dosí nduwú.

9 “Ngíti géyị 'yị e nɨyí 'dí'bi sée í'bí sée zɨ́ mɨngburoko míṇgí káṇgá e zɨ́ye 'dó'do sée, do kɨ́ úfu ngíti géyị 'yị e gɨ dongaráse. Tụ́'dụ́ 'yị e mbá nɨyí sógó sée gɨ zɨ́a bɨ ṇgúṇgusé ledremá ní. 10 Gɨ zɨ́ ngịrị, tụ́'dụ́ ngíti géyị 'yị e nɨyí ási gɨ romá, zɨ́ye óyóló'bó royé sógó lafúye zɨ́ye kpá ndíṣiyé í'bí lafúye e zɨ́ ezeokóye. 11 Nda kpá lá dụ́ụ́ wo née wá, tụ́'dụ́ ngíti géyị 'yị ṛanga e nɨyí ógụ kɨ́dí yée nɨyí kpá nébị e zɨ́ye lóndo tụ́'dụ́ 'yị e. 12 Gɨ zɨ́ tụ́'dụ́ bɨsinyí ledre ga bɨ nɨyí ménggị royé kenée ní, zɨ́ tụ́'dụ́ ngíti géyị 'yị e ótoómo kɨ́ óto 'bú lafúye. 13 Tɨ́ lá 'yị bɨ nɨ ódó mɨmbé'dené zɨ́a tóroné ngbúó oyó sogoné zɨ́ma mbá wá ní, sɨmɨ odụ ṣịndí kadra, nɨ ídí kɨ́ trịdrị bɨ za fí ní. 14 Bɨlámá ledre bɨ gɨ ro 'be 'bɨ Lomo ní, nɨyí aka úku 'dódo a zɨ́ 'yị e za mbá kí, odụ do sogo káṇgá ba nɨ nda fú ógụ.

15 “Née ní sɨmɨ bɨ lúrúndíkisé ‘mongụ́ éyí bɨsinyí go kɨ́ tóro do bi 'bɨ Lomo’ †† cé káa bɨ kóo nébị Dániyele uku ledreyé ní, 'yị bɨ nɨ ólo ledre ba ní, idí ówoyéme ini ledre gɨ sɨmɨ a bɨlámáne. 16 Sɨmɨ bɨ ledre máa ga gére née nɨyí go ménggị royé ní, 'yị ga bɨ nɨyí sɨmɨ Yụdáya ní, idínɨ́ ngásá komo landa e. 17 'Yị bɨ ledre née nɨ ndíki wo do 'díɗí ní, ndaá ndítíógụ ólụ́ 'díɗí 'dí'bi éyí e kí wá. 18 'Yị máa wo bɨ ledre née ndiki wo yáká ní, ndaá ndá'ba 'be gɨ ro 'dí'bi bongó ené kí wá. 19 Nɨ ídí bɨsinyí ṣịndí kadra zɨ́ kará ga bɨ kɨ́ sɨmɨyé kpá kɨ́ kará máa yée ga bɨ owụ́ nɨyí ndíṣị ụ́lụ umba kó'dụ́ye ní. 20 Ídísé íni ini zɨ́ Lomo, bɨsinyí ledre née ndaá ménggị roné sɨmɨ ṣịndí kadra 'bɨ drụ́ togụ́ mbú sɨmɨ Síḷí 'bɨ 'Dówụ́ro wá. 21 'Do'dó née nɨ rómo yée ga bɨ kóo menginɨ́ royé kú gɨ sɨmɨ ṣịndí kadra bɨ kóo Lomo otoogụ káṇgá ba sɨmɨ a ní. Toso bɨsinyí ledre née mengị andá lolụ roné kenée píṛíwá. 22 Togụ́ Lomo nda kóo 'dósoógụ ṣịndí kadra 'bɨ 'do'dó née zɨ́a ídíne gbú'du wá, káa bɨ 'yị ómo ndaá. Tɨ́ lá gɨ ro ledre 'yị ené ga bɨ gelé yée ní, zɨ́a 'dósoógụ ṣịndí kadra née gbú'du.

23 “Sɨmɨ ṣịndí kadra 'bɨ bɨsinyí ledre máa née ní, togụ́ 'yị ogụ úku ledre zɨse kɨ́dí, ‘Kɨ́résịto nɨ go ba,’ togụ́ mbú kɨ́dí ‘Nɨ go bɨ 'dáa’ yá, ndásé ṇgúṇgu a wá. 24 Gɨ zɨ́a tụ́'dụ́ 'yị ṛanga e nɨyí ógụ zɨ́ye ndíṣị úku ledre ya yée nɨyí Kɨ́résịto, ngíti géyị ya yée nɨyí nébị e. Zɨ́ye ndíṣiyé ménggị mɨngburoko ledre ga bɨ kɨ́ roko'bụyé ní gɨ ro lóndo kpá za cụ́ mɨgélé 'yị ga bɨ 'bɨ Lomo ní togụ́ mɨsi'-di nɨ bo zɨ́ye ní. 25 Ledre ga bɨ máénzị komosé kɨ́e née ní, ndaá líginị sée wá.

26 “Togụ́ 'yị uku ledre zɨse ya, ‘Kɨ́résịto nɨ sɨmɨ súwú 'dáa yá,’ ndásé ndéré íri wá. Togụ́ uku mbú ya ‘Kɨ́résịto nɨ 'díɗí ona yá, ndásé ṇgúṇgu a wá.’ 27 Gɨ zɨ́a mɨndá'baógụ Owụ́ 'bɨ 'Yịma'dí, nɨ ídí káa zɨ́ nzagba bɨ 'bɨle'be, zɨ́ pho'dụ a óṇgóne kú gɨ gbére gị gólụ ní. 'Yị e nɨyí lúrú a mbá kɨ́ komoyé. 28 Bi bɨ umbu eyí nɨ doa ní, lugúnu e nɨyí yóko royé ore.

29 “Geré gɨ do kacɨ́ 'do'dó ga gére ní,
“ ‘zɨ́ kadra íḷíne mbụ́ụ́,
éfé oṇgó kpá wá,
zɨ́ kele e ndíṣị ṛéṛeyé gɨ 'dága gɨrí,
née ní zɨ́ éyí ga bɨ komo ere ní mbá ndíṣị kízịyé.’ ‡

30 “Sɨmɨ ṣịndí kadra máa née ní, éyí bɨ nɨ 'dódo mɨógụ Owụ́ 'bɨ 'Yịma'dí ní nɨ 'dódo roné komo ere, zɨ́ 'yị-ma'dí e do sogo káṇgá útúye mbá ndíṣị íni ini. Nɨyí lurúndikinɨ́ Owụ́ 'bɨ 'Yịma'dí kɨ́ ógụ gɨ komo ere kpụrụ́ gɨ sɨmɨ bụrụngụ́ kɨ́ cóngó roné kpá kɨ́ mongụ́ roko'bụné. 31 Nɨ kása maláyika e ené e ndéréye kɨ́ ímí dịbịlị e do bi e za mbá gɨ ro zɨ́ye 'dó'dụ́yóko 'yị ené ga bɨ gelé yée go zɨ́ne ní gɨ do sogo káṇgá mbá.

32 “Ídísé lúrútóko líḷị ledre gɨ ro kágá e. Sɨmɨ bɨ mbílí kágá tonó go ụ́'bụlúgu roné ní, kɨ́dí ndumu nɨ go gbóo. 33 Kpá kenée, sɨmɨ bɨ lúrúsé éyí ga gére née nɨyí go kɨ́ ménggị royé kenée ní, ídísé ówo a kɨ́dí, ṣịndí kadra bɨ Owụ́ 'bɨ 'Yịma'dí nɨ ndá'baógụ sɨmɨ a ní nɨ go gbóo. 34 Máúku zɨse ma'díi, ledre née nɨ ménggị roné 'dá'dá kí gɨ zɨ́ 'yị ga bɨ cakaba ba kɨ́ úyuónzó royé. 35 Do sogo káṇgá kɨ́ ere nɨyí ụ́kụ́ mbá, tɨ́ lá ledre amá ụkụ́ ené wá.”

Síḷí kɨ́ ṣịndí kadra ledre 'yị ówo a ndaá

(Lúrú kpá Márɨko 13:32-37, Lúka 17:26-30,34-36)

36 “'Yị bɨ owo ṣịndí kadra kɨ́ síḷí bɨ ledre ga gére née nɨyí ménggị royé sɨmɨ a ní ndaá. Gba maláyika ga bɨ komo ere kɨ́ Owụ́ 'bɨ 'Yịma'dí ní owonɨ́ wá. Tɨ́ lá Babá owo dụ́ụ́ ne. 37 Sɨmɨ bɨ Owụ́ 'bɨ 'Yịma'dí nɨ ndá'baógụ ní, ledre nɨyí ídí cé káa zɨ́ bɨ kóo sɨmɨ ṣịndí kadra bɨ kóo 'bɨ Nówa ní. 38 Gɨ zɨ́a, 'dá'dá gɨ zɨ́ mongụ́ iní bɨ kóo e'dị zɨ́a úcuné do sogo káṇgá ba za mbá ní, 'yị e otonɨ́ yí eyé

† *23:39 Ke'bị 'bɨ Dawídi~e 118:26* †† *24:15 Dániyele 9:27, 11:31, 12:11*

‡ *24:29 Isáya 13:10, 34:4*

kóo komoyé lá dụ́ụ́ gɨ ro ánu éyí e kɨ́ éwé éyí e, ngíti géyị kɨ́ ófú royé ndéréne kenée gị sɨmɨ sịndí kadra bɨ zɨ́ Nówa ólúye sɨmɨ kuṛúngba ní. 39 'Yị e owonɨ́ eyé kóo éyí bɨ nɨ ógụ méngị roné ní wá, zaá gị sɨmɨ bɨ mongú iní e'dị zɨa úcuné do sogo káṇgá ba zɨa úfuónzó 'yị e za mbá ní. Mɨndá'baógụ Owú 'bɨ 'Yịma'dí nɨ líyị 'yị e gú kenée. 40 Ma'díi, kadra bɨ mááyí ndá'baógụ ní, togú 'yị e gbre nɨyí méngị moko yáká yá, mááyí yomo wo bɨ kɟé'do ṇguṇgu ledre amá go ní zɨma ótoómo wo bɨ ṇguṇgu ledre amá wá ní. 41 Kpá kenée, togú kará e nɨyí gbre do bi úsụ éyí, mááyí yomo wo bɨ kɟé'do ṇguṇgu ledre amá go ní zɨma ótoómo wo bɨ ṇguṇgu ledre amá wá ní.

42 "Bɨ kenée ní, ídísé ídí kɨ́ komosé rosé, gɨ zɨa bɨ ngárá ówosé kadra bɨ Ngére esé nɨ ndá'baógụ sɨmɨa ní wá ní. 43 Ówosé bú kɨ́dí, togú kóo míngí 'be owo sịndí kadra bɨ 'yị ugu nɨ ógụ úgu éyí ené sɨmɨ a bú ní, káa bɨ nɨ óndóráyi bi ndre, otoomo 'yị ugu zɨa úgu éyí ené e wá. 44 Bɨ kenée ní, ledre ndaá língị sée wá, gɨ zɨa mɨndá'baógụ Owú 'bɨ 'Yịma'dí nɨ líyị sée mɨlíyị. Ówosé sịndí kadra a wá.

45 "'Yị 'bɨ moko bɨ mɨméngị ledre ené nɨ mɨútúásáne nɨ kpá 'yị komokenzị ní nɨ wo be 'di, wo bɨ mongú 'yị ené oto wo lúrú bi kacɨ́ lafúga 'yị 'bɨ moko e, zɨa ndísịné í'bí éyí mɨánu eyé e zɨ́ye sɨmɨ sịndí kadra bɨ mɨútúásáne ní? 46 Nɨ ídí bɨlámáne zɨ́ 'yị moko née togú mongú 'yị ené ogụ ndiki wo tɨ́ fú kɨ́ lúrú bi kacɨ́ lafúne kenée ní. 47 Máúku zɨ́se ma'díi, míngí 'be née nɨ óto 'yị moko née zɨa ídíne 'yị lúrú bi kacɨ́ yí ené ga bɨ 'be ore ní mbá. 48 Tɨ́ lá idí kóo 'yị 'bɨ moko née nɨ bɨsinyí 'yị zɨa sómú ledre kɨ́dí, 'Mongú 'yị ené nderé go gbála nda'baogụ ené 'diya wá,' 49 zɨa ndísịné kɨ́ ócó lafúne ga gére née bɨsinyíne kpá kɨ́ ánu éyí kɨ́ éwé le'yí kɨ́ 'yị kóyó e. 50 Mongú 'yị née nɨ ndá'baógụ sɨmɨ sílí kɨ́ sịndí kadra bɨ 'yị 'bɨ moko née owo wá ní. 51 Nɨ 'dó'do 'yị 'bɨ moko née bɨsinyíne, zɨa ónzó wo dongará 'yị ga bɨ ndịsịnɨ́ lóndo royé kɨ́dí yée nɨyí bɨlámá 'yị e ní kɨ́'dí bɨ ini nɨ gú ídí kɨ́ náná do so 'yị gɨ zɨ́ éyí mɨówo ní."

Muruwayi gɨ ro owúkará e sokó

25 "Sɨmɨ sịndí kadra máa née ní, ledre gɨ ro 'be 'bɨ Lomo komo ere nɨ ídí káa zɨ́ owúkará ga bɨ sokó (10) 'di'binɨ́ lámba eyé ndéréye sóngó mɨkánda adrúgu bɨ ili ógụ ní. 2 Yée ga bɨ ịnyị (5) ní nɨyí 'yị komokenzị e, ngítí géyị ga bɨ ịnyị (5) ní nɨyí 'bɨ eyé 'yị cayi e. 3 Yée ga bɨ 'yị cayi e ní 'di'binɨ́ lámba eyé e tɨ́ go ní, tɨ́ lá 'di'bi-utúnɨ́ eyé yata sụ'bú pho'dụ wá. 4 Yée ga bɨ 'yị komo-kenzị ní 'di'binɨ́ 'bɨ eyé lámba eyé, zɨ́ye 'dí'bi yata sụ'bú pho'dụ kpa sɨmɨ kúkú ndéré kɨ́e. 5 Zɨ́ mɨkánda adrúgu née lú'búne kɨ́ngaya ogụ ené 'diya wá. Zɨ́ 'bí 'dí'bi owúkará ga bɨ ndịsịnɨ́ sóngó wo ba zɨ́ye útúye mbá 'dú'duyé.

6 "Nda go kɨ́ yana ndụlụ, zɨ́ ngíti 'yị gbúrógbóne kɨ́dí, ''Di'diya, mɨkánda adrúgu ogụ go, ịnyịógụsé mu 'dí'bi wo sɨmɨ sụmụ.'

7 "Zɨ́ owúkará ga gére née gbúgbu úrúye óto pho'dụ do lámba eyé e. 8 Zɨ́ yée ga bɨ 'yị cayi e ní úku ledre zɨ́ lafúye ga bɨ 'yị komokenzị ní kɨ́dí, 'Sákásé aka zée kɨ́ owú sụ'bú pho'dụ. Lámba ezé ayínɨ́ go ílí.'

9 "Zɨ́ owúkará ga bɨ 'yị komokenzị ní, úkulúgu ledre zɨ́ lafúye ga gére née kɨ́dí, 'Sụ'bú pho'dụ utúasá ásá zɨ́ze kése mbá wá, bɨlámá a ídísé ndéré úgú 'bɨ esé.'

10 "Tɨ́ lá sɨmɨ bɨ oyónɨ́ aka lá sogoyé ndéréye úgú sụ'bú pho'dụ ní, zɨ́ mɨkánda adrúgu née ógụné. Zɨ́ owúkará ga bɨ 'yị komokenzị bɨ kóo nɨyí yí eyé nzíyiyé ní ndéréye kéye sɨmɨ 'díci bɨ ayínɨ́ ófú kára sɨmɨ a ní. Do 'dútụ mbotụ.

11 "Nda gɨ 'dá'ba zɨ́ yée ga bɨ gáa nderénɨ́ úgú sụ'bú pho'dụ ní ndá'baógụyé. Zɨ́ye ndóndóló kɨ́dí, 'Ngére, Ngére, líkpí mbotụ zɨ́ze.'

12 "Tɨ́ lá zɨa úkulúgu ledre zɨ́ye kɨ́dí, 'Máúku zɨ́se ma'díi, máówo amá sée wá.'

13 "Bɨ kenée ní, komosé idí ídí rosé gɨ zɨa ówosé esé sílí kɨ́ sịndí kadra bɨ ledre née nɨ méngị roné sɨmɨ a ní wá.

Ledre gɨ ro 'yị 'bɨ moko e ota

(Lúrú kpá Lúka 19:11-27)

14 "Nɨ ídí kpá káa zɨ́ 'yị bɨ ịnyị ndéré do ngíti bi zɨa í'bíómo éyí ené ga bɨ 'bɨ 'be ní mbá zɨ́ 'yị 'bɨ moko ené e ní. 15 I'bí késí álifu ịnyị (5,000) zɨ́ mɨzefiyé, zɨa í'bí álifu gbre (2,000) zɨ́ gbreyé nda zɨ́ otayé (3) 'bɨ ené álifu kɟé'do (1,000) kpịnị kacɨ́ roko'bụyé mɨkékeṛía. Zɨa ịnyịné ndéréókpóne. 16 Zɨ́ wo bɨ i'bínɨ́ álifu ịnyị (5,000) zɨa ní, geré tónóne méngị moko kɨ́e zɨa ndíki yata a doa kpá álifu ịnyị (5,000). 17 Wo bɨ i'bínɨ́ zɨa álifu gbre (2,000) ní, zɨa ndíki yata a doa kpá álifu gbre (2,000). 18 Tɨ́ lá wo bɨ i'bínɨ́ zɨa álifu kɟé'do ní, zɨa 'dí'bi késí 'bɨ mongú 'yị ené née ndéréne ícióto a sɨmɨ káṇgá.

19 "Nda gɨ do kacɨ́ ngbángbá sílí, zɨ́ mongú 'yị née ndá'baógụné. Zɨa ndóloyóko 'yị 'bɨ moko ené ga gére née ndú'yú yée gɨ ro éyí bɨ mengịnɨ́ wo go kɨ́ késí ené ní. 20 Zɨ́ wo bɨ kóo mongú 'yị i'bí zɨa álifu ịnyị (5,000) ní 'dí'biógụ kpá ngíti álifu ịnyị. Zɨa úku ledre kɨ́dí, 'Mongú 'yị, í'bí kóo zɨ́ma álifu ịnyị (5,000), mándíki yata a doa go kpá álifu ịnyị (5,000).'

21 "Mongú 'yị ené ya zɨa ní, 'Mbófo éyí zɨ́yị, áyí cóngó 'yị 'bɨ moko. Méngị moko go kɨ́ owú késí bɨ cúku'dée ní bɨlámáne, mááyí óto yíị 'yị lúrú bi kacɨ́ tú'dú éyí amá e. Ógụ mu zɨ́ze ídíze kéyị sɨmɨ rokinyi.'

22 "Zɨ́ wo bɨ i'bínɨ́ zɨa álifu gbre (2,000) ní 'dí'biógụ kpá ngíti álifu gbre. Zɨa úku ledre kɨ́dí, 'Mongú 'yị, í'bí kóo zɨ́ma álifu gbre (2,000), mándíki yata a doa go kpá álifu gbre (2,000).'

23 "Mongú 'yị ené ya zɨa ní, 'Mbófo éyí zɨ́yị, áyí cóngó 'yị 'bɨ moko. Méngị moko go kɨ́ owú késí bɨ cúku'dée ní bɨlámáne, mááyí óto yíị 'yị lúrú bi kacɨ́ tú'dú éyí amá e. Ógụ mu zɨ́ze ídíze kéyị sɨmɨ rokinyi.'

24 "Zɨ́ wo bɨ i'bínɨ́ zɨa álifu kɟé'do (1,000) ní ógụné. Zɨa úku ledre kɨ́dí, 'Mongú 'yị, máówo bú bi ndeke ndaá 'bɨ ené royí wá. Abú ó'do éyí wá áyí fú lá 'dí'biógụ éyí e gɨ yáká, zɨ́yị ndísịyí kpá kótrụ éyí mɨánu gɨ do bi bɨ 'díyí éyí doa yíị wá ní. 25 Ngịrịyí mengị máa ne, zɨ́ma ótoécị késí eyí sɨmɨ káṇgá. Lúrú aka ba tɨ́ kacɨ́ sílíyị bɨ kóo ódó kɨ́e ní.'

26 “Mongú 'yị ené ya zɨa ní, ‘Áyí bɨsinyí 'yị kpá 'yị ngịdrị. Ówo bú mándíṣị 'dí'biógụ éyí e gɨ yáká bɨ máó'do
máa wá ní, zɨma ndíṣịmá kpá kótrụ éyí mɨánu gɨ do bi
bɨ má'díyí éyí doa wá ní. 27 Áyí kóo ndéré kɨ́ késí amá
née óto a zɨa méngị moko zɨ́ma gɨ ro zɨma
ndá'baógụmá ndíki a ngboró go.’
28 “Zɨ́ mongú 'yị née úku ledre kɨ́dí, ''Dí'bisé álifu kɨ́é'-
do (1,000) née gɨ zɨa 'dá'ba zɨse í'bí a zɨ́ wo bɨ nɨ kɨ́ álifu
zɨne sokó (10,000) ní. 29 Gɨ zɨa 'yị bɨ kɨ́ éyí zɨne ní, Lomo
nɨ í'bí yata éyí e zɨa, zɨa nda ídíne kɨ́ tú'dú éyí e zɨne
kɨngaya. Tɨ́ lá 'yị máa wo bɨ éyí ndaá 'bɨ ené zɨa wá ní,
owú a bɨ zɨa ní, nɨyí 'dí'bióyó a gɨ zɨa 'dá'ba. 30 'Yị 'bɨ
moko máa wo bɨ moko ndaá sɨmɨ a wá née, 'dí'bisé
wo, zɨ́se úcụógụ wo sɨmɨ mụtụlụrụ sága kɨ́'dí bɨ ini nɨ
gú ídí kɨ́ náná do so 'yị gɨ zɨ́ éyí mɨówo ní.’

Yésụ nɨ 'décị ngbanga 'yị e kacɨ́ mɨméngị ledre eyé

31 “Sɨmɨ bɨ Owú 'bɨ 'Yịma'dí nɨ ndá'baógụ kɨ́ mongú
roko'bụné káa do Ngére kɨ́ maláyika e ené ní, nɨ ndịsị
do kíṭị ngére ené kɨ́ roko'bụ bɨ gɨ komo ere ní. 32 Zɨa
ndóloyóko ṛíkí sí do 'yịma'dí e za mbá kó'dúne, zɨa
ndíṣịné ífi sɨmɨyé káa zɨ́ 'yị 'bá'bá kábịṛíkị e ndíṣị ífi sɨmɨ
ína e kɨ́ kábịṛíkị e ní. 33 Nɨ óto kábịṛíkị e do síḷíne 'bɨ
ánu, zɨa óto ína e 'bɨ eyé do ngelị.
34 “Née ní, Ngére Yésụ nɨ úku ledre zɨ́ yée ga bɨ do
síḷíne 'bɨ anú ní kɨ́dí, ‘Sée ga bɨ Babá i'bí úndru go zɨse
ní, ógụsé mu 'dí'bi úndru bɨ Lomo yemeomo gɨ rosé
'be 'bɨ ené kú 'desí 'dá'dá gɨ zɨ́ Lomo kɨ́ ótoógụ do so-
go káṇgá ba ní ní. 35 Gɨ zɨa sɨmɨ bɨ kóo mááyí kɨ́ 'bú ní,
zɨse í'bí éyí mɨánu zɨ́ma, sɨmɨ bɨ mááyí kɨ́ kodró ní, zɨse
í'bí iní mɨéwé zɨma, sɨmɨ bɨ mááyí káa zɨ́ 'yị lóṇgó ní,
zɨse 'dí'bi máa sɨmɨ sụmụ. 36 Mááyí do lerí bongó, zɨse
í'bí bongó zɨ́ma. Mááyí kɨ́ ndíyá, zɨse ndíṣịsé cigíma.
Onzónɨ́ máa sɨmɨ síḡịnị, zɨse ndíṣị ógụsé lúrú máa.’
37 “Née ní 'yị ga bɨ ndịsịnɨ́ méngị ledre ga bɨ Lomo ili
yée ní nɨyí úkulúgu ledre kɨ́dí, ‘Ngére, áyí kóo kɨ́ 'bú kɨ́
be 'di bɨ zɨze í'bí éyí mɨánu zɨ́yị ní, togú mbú kɨ́ kodró
royí kɨ́ be 'di bɨ zɨze í'bí iní mɨéwé zɨ́yị ní? 38 Áyí kóo káa
zɨ́ 'yị lóṇgó 'da bɨ zɨze 'dí'bi yíị sɨmɨ sụmụ ní, togú mbú
do lerí bongó kɨ́ be 'di bɨ zɨze í'bí bongó zɨ́yị ní. 39 Útú
kóo ndíyá togú mbú onzónɨ́ yíị sɨmɨ síḡịnị zɨze ndéréze
lúrú yíị ní kɨ́ be 'di?’
40 “Ngére Yésụ nɨ úkulúgu ledre kɨ́dí, ‘Máúku zɨse
ma'díi, ledre ga bɨ za mbá ndíṣịsé méngị yée zɨ́ 'yị
amá e ga bɨ ngárá ndanɨ́ kɨ́ ledreyé owóowó wá ní,
méngịsé née zɨ́ma.’
41 “Nɨ úku ledre zɨ́ 'yị ga bɨ do síḷíne 'bɨ ngelị ní kɨ́dí,
‘Íṇyịsé gɨ romá íri sée 'yị ga bɨ Babá ndaá kɨ́ rokinyi gɨ
zɨse wá ní. Bi esé nɨ go mongú pho'dụ bɨ kotúomonɨ́ gɨ
ro ngére 'bɨ bɨcayi lomo e kɨ́ maláyika ené e za fí ní.
42 Gɨ zɨa sɨmɨ bɨ mááyí kɨ́ 'bú ní, í'bísé éyí mɨánu zɨ́ma
wá, mááyí kɨ́ kodró, í'bísé iní mɨéwé zɨ́ma wá, 43 sɨmɨ bɨ
mááyí 'yị lóṇgó ní, 'dí'bisé esé máa sɨmɨ sụmụ wá,
mááyí do lerí bongó, í'bísé esé bongó zɨ́ma wá. Mááyí
kɨ́ ndíyá zɨ́ma kpá ídíma sɨmɨ síḡịnị, ógụsé esé lúrú
máa wá.’
44 “Nɨyí kpá úkulúgu ledre kɨ́dí, ‘Ngére, áyí kóo kɨ́ 'bú
togú mbú kodró, zɨ́yị ídíyị 'yị lóṇgó ní kɨ́ be 'di? Áyí kóo
do lerí bongó togú kɨ́ ndíyá, togú mbú sɨmɨ síḡịnị ní
'da, bɨ zɨze ógụzé lúrú yíị wá ní?’
45 “Ngére nɨ úkulúgu ledre kɨ́dí, ‘Máúku zɨse ma'díi 'yị
amá ga bɨ ledreyé ndaá owóowó wá, bɨ ngárá sákásé
yée wá ní, sákásé esé kpá máa wá.’
46 “Nda gɨ ore nɨyí úcụ bɨsinyí 'yị e sɨmɨ 'do'dó bɨ
odụ a ndaá ní, tɨ́ lá bɨlámá 'yị e nɨyí ndéré 'bɨ eyé sɨmɨ
rokinyi bɨ za fí ní.”

Yemenɨ́ ledre gɨ ro úfu Yésụ

(Lúrú kpá Máriko 14:1,2, Lúka 22:1,2, Yiwáni 11:45-53)

26 Sɨmɨ bɨ Yésụ ukuonzó ledre ga bɨ ndịsị úku yée
née go mbá ní, zɨa íṇyịné úku ledre zɨ́ 'yị lódú
kacɨne e kɨ́dí, 2 “Káa zɨ́ bɨ ówosé go bɨlámáne kɨ́dí sịndí
kadra 'bɨ Ayímbi Umbuokpó † nɨ go kɨ́lóndó sogo a re
ní, née go kpá sịndí kadra bɨ nɨyí í'bí ngbángá Owú 'bɨ
'Yịma'dí sɨmɨ a zɨ́ ezeokóga phéphéónzo wo do mɨng-
búngbu kágá ní.”
3 Kpá cịkị sɨmɨ síḷí bɨ kóo née ní, zɨ́ manda ga bɨ 'bɨ 'yị
'dáná éyí e kpá kɨ́ ngíti géyị mɨngburoko 'yị 'bɨ Yúda e
yóko royé 'be 'bɨ ngúru mongú 'yị 'dáná éyí kɨ́ ịrịné
Kayáfa, ††4 yokonɨ́ royé yéme ledre gɨ ro 'dí'bi úgu Yésụ
úfu wo 'dá'ba. 5 “Tɨ́ lá ndazé 'dí'bi wo sɨmɨ síḷí 'bɨ ayímbi
wá, káa bɨ 'yị e nɨyí zíngi.”

Lefenɨ́ sụ'bú do Yésụ sɨmɨ Beteníya

(Lúrú kpá Máriko 14:3-9, Yiwáni 12:1-8)

6 Sɨmɨ bɨ kóo Yésụ nɨ sɨmɨ Beteníya 'be 'bɨ ngíti o'do kɨ́
ịrịné Simúna bɨ kóo kɨ́ sámá roné ní, 7 zɨ́ ngíti kára
ógụné kɨ́ sụ'bú mɨndonyo bɨ ugúnɨ́ kɨ́ tú'dú késí ní sɨmɨ
kúkú, zɨa dúdụ a mbá do Yésụ sɨmɨ bɨ nɨ mɨndíṣịné
dongará 'yị lódú kacɨne e ánu éyí ní.
8 Sɨmɨ bɨ 'yị lódú kacɨ́ Yésụ lurúnɨ́ kára née kɨ́ léfe
sụ'bú kenée ní, zɨ́ bi sínyíne royé zɨ́ye úku ledre kɨ́dí,
“Kára née lefe sinyi nda sụ'bú née bi kenée gɨ ro 'di?”
9 Zɨ́ye kpá úku ledre kɨ́dí, “Nɨyí kóo úgúóyó sụ'bú née kɨ́
tú'dú késí do ífi báyi a zɨ́ 'yị lerí e.”
10 Zɨ́ Yésụ úkulúgu ledre zɨ́ye kɨ́dí, “Ndásé sínyi ịrị
kára née wá, mengị bɨlámá ledre go zɨ́ma. 11 'Yị lerí ga
bɨ ndíṣịsé úku ledreyé née, ásé ídí kéye kacɨ́ kadra
mbá, tɨ́ lá máútúásá lolụ ídí kése kacɨ́ kadra e mbá wá.
12 Sɨmɨ bɨ kára née lefe sụ'bú domá ní, yeme née um-
bumá gɨ ro óto a. 13 Máúku zɨse ma'díi, kɨ́'dí bɨ 'yị e nɨyí
go ndíṣị úku bɨlámá ledre 'bɨ Lomo do sogo káṇgá
mbá ní, ledre bɨ kára née mengị zɨ́ma née nɨyí ndíṣị
úkuógụ a do ndíṣị 'yị sómụ́ndíki ledrea gɨ roa.”

---

† *Ayímbi Umbuokpó: Nɨ sịndí kadra bɨ Yúda e ndịsịnɨ́ sómụ́ndíki ledre bɨ kóo Ngére Lomo okpó gɨ do 'be 'bɨ eyé e ufu owú 'bɨ eyé e wá gɨ zɨa bɨ oṛónɨ́ sáma owú kábịṛíkị ro kágá mbotụ eyé e ní. Zɨa kóo 'di'biogụ yée gɨ sɨmɨ Ízibiti gɨ sɨmɨ 'do'dó bɨ kóo nɨyí sɨmɨ a ní. Ólo Ólụ́ógụ 12:14-17.* †† *Mongú 'yị 'dáná éyí: Mongú 'yị 'dáná éyí romo do manda 'bɨ 'yị 'dáná éyí e zɨ́ Lomo. Ndịsị lengbe ólụ́ dụ́ụ́ ne sɨmɨ 'díḉí bɨ Mongú Bi 'bɨ Lomo sɨmɨ 'Díḉí 'bɨ Lomo ní gɨ ro 'dáná éyí zɨ́ Lomo kɨ́'di kɛ́ṛí sɨmɨ sɨmɨbi kíé'do. Ndịsị 'dí'bi sáma bangá bɨ oṇ-
goonzónɨ́ gɨ ro 'dáná a zɨ́ Lomo ní ólụ́ kɨ́e 'díḉí íri gɨ ro zɨ́ Lomo ótoómo lúyú ledre 'bɨ 'yịma'dí e.*

Yúda Keriyóta yeme ledre gɨ ro úfu Yésụ
(Lúrú kpá Máriko 14:10,11, Lúka 22:3-6)

14 Zɨ́ ngúru 'yị lódụ́ kacɨ́ Yésụ bɨ ndịsịnɨ́ ndólo a Yúda
Keriyóta ní ịnyịné ndéréne zɨ́ manda ga bɨ 'bɨ 'yị 'dáná
éyị e ní, 15 zɨ́a ndú'yú yée kɨ́dí, “Togụ́ mái'bíógụ wo go
zɨ́se ní, éyị bɨ ásé í'bí a zɨ́ma ní 'di?” Zɨ́ye ólo késị́ cị́
kéṛị́ a doa sokó í'bí a zɨ́ Yúda. 16 Tónóne sɨmɨ sịndị́
kadra máa bɨ kóo née ní, zɨ́ Yúda ndịsịné gámásó'do
bɨlámá mɨsi'di bɨ gɨ ro 'dí'biógụ Yésụ doa zɨ́ye.

Yésụ anunɨ́ odụ éyị́ mɨánu kɨ́ 'yị lódụ́ kacɨ́ne e
(Lúrú kpá Máriko 14:12-21, Lúka 22:7-13, Yiwáni 13:21-30)

17 Sɨmɨ mɨzefị sị́lị́ 'bɨ Ayímbi bɨ ndịsịnɨ́ ndólo a 'De'dị́
ndaá ní, † zɨ́ 'yị lódụ́ kacɨ́ Yésụ ógụyé ndú'yú Yésụ kɨ́dí,
“Íli zɨ́ze ndéréze yéme éyị́ mɨánu zɨ́yị gɨ ro Ayímbi Um-
buokpó 'da?”
18 Zɨ́a úkulúgu ledre zɨ́ye kɨ́dí, “Ídísé ndéré zɨ́ ngíti o'-
do sɨmɨ gara 'dáa zɨ́se úku ledre zɨ́a kɨ́dí, ‘Yị 'dódo
ledre uku yaá sịndị́ kadra nɨ go gbóo. Mááyí ógụ kɨ́ 'yị
lódụ́ kacɨ́ma e ánu Ayímbi Umbuokpó zɨ́yị 'be ona.’ ”
19 Zɨ́ 'yịmɨkása ga gére née ndéréye yéme éyị́ mɨánu 'bɨ
Ayímbi née íri tɨ́ káa zɨ́ bɨ Yésụ uku zɨ́ye ní.
20 Sɨmɨ bɨ nda go kɨ́ tagá ní, zɨ́ Yésụ tónóye ánu éyị́ kɨ́
'yị lódụ́ kacɨ́ne ga bɨ sokó doa gbre ní. 21 Sɨmɨ bɨ nɨyí go
ánu éyị́ mɨánu ní, zɨ́ Yésụ úku ledre zɨ́ye kɨ́dí, “Máúku
zɨ́se ma'díi, ngúrusé nɨ í'bí ngbángáma zɨ́ ezeokó-
ma e.”
22 Zɨ́ ledre née sínyíne royé, zɨ́ye tónóye ítí kangú gɨ
royé kɨ́dí, “Wo bɨ nɨ ma'díi ní, Ngére, ndaá 'bɨ éné máa
wá.”
23 Zɨ́ Yésụ úkulúgu ledre zɨ́ye kɨ́dí, “Kpá tɨ́ akpa
ngúrusé bɨ ndịsịzé ésị kótrụ sị́lị́ze kéne sɨmɨ éyị́ mɨánu
ní nɨ í'bí ngbángáma ne. 24 Owụ́ 'bɨ 'Yịma'dí, nɨ ndéré tɨ́
káa ledre bɨ ekénɨ́ gɨ roa ní. Tɨ́ lá mongụ́ 'do'dó nɨ ídí zɨ́
'yị bɨ nɨ í'bí ngbángáma Owụ́ 'bɨ 'Yịma'dí ní. Nɨ kóo ídí
zɨ́a bɨlámáne togụ́ ndikiogụnɨ́ wo wá ní.”
25 Zɨ́ Yúda bɨ nɨ i'bí ngbángá Yésụ ní úku ledre kɨ́dí,
“Wo bɨ ma'díi ní, 'yị 'dódo ledre, ndaá 'bɨ éné máa wá.”
Yésụ ya zɨ́a ní, “Tɨ́ yí.”
26 Sɨmɨ bɨ nɨyí ndịsị ánu éyị́ ní, zɨ́ Yésụ 'dí'bi ambata,
zɨ́a í'bí mbófo éyị́ zɨ́ Lomo gɨ roa, zɨ́a 'déweífi sɨmɨ a zɨ́a
í'bí a zɨ́ 'yị lódụ́ kacɨ́ne e, zɨ́a úku ledre kɨ́dí, “Ba
kụṛụ'bụmá, ídísé 'dí'bi a zɨ́se ánu a.”
27 Gɨ do kacɨ́ née, zɨ́a 'dí'bi kó'do, do í'bí mbófo éyị́ gɨ
roa zɨ́ Lomo, zɨ́a í'bí a zɨ́ye, zɨ́a úku ledre kɨ́dí, “Sée mbá
ídísé éwé a.” 28 Née sámamá bɨ nde'yị bi káa do
mɨyéme ledre dongaráse kɨ́ Lomo gɨ ro zɨ́a ótoómo
lúyú ledre esé ní. 29 Gɨ do kacɨ́ éyị́ mɨánu, zɨ́ Yésụ úku
ledre zɨ́ye kɨ́dí, “Utúasázé lolụ éwé le'yị́ kọ́ṛọ́ kése káa
zɨ́ wo ba wá, gị sɨmɨ sịndị́ kadra bɨ azé éwé mɨkánda éyị́
kése 'be 'bɨ Babá ní.”
30 Sɨmɨ bɨ ukunɨ́ ke'bị ní, zɨ́ye ndéréókpóye do Landa
Olíva.

Yésụ ya Pétero nɨ ási gɨ roné
(Lúrú kpá Máriko 14:27-31, Lúka 22:31-34, Yiwáni 13:36-38)

31 Nda née ní, zɨ́ Yésụ úku ledre zɨ́ye kɨ́dí, “Kɨ́ ndụlụ
ba, ásé ási gɨ romá mbá, káa zɨ́ bɨ nɨ mɨékéne kɨ́dí,
“ ‘Mááyí úfu 'yị 'bá'bá kábịṛịkị e,
zɨ́ kábịṛịkị e ngásá báyi royé mbá.’ ††
32 Tɨ́ lá, gɨ do kacɨ́ bɨ mááyí úrú gɨ sɨmɨ umbu ní, mááyí
ógụ ndéréụ́tụ romá máa 'dá'dá zɨ́se sɨmɨ káṇgá bɨ
Galiláya ní.”
33 Zɨ́ Pétero úkulúgu ledre zɨ́a kɨ́dí, “Abú lafúma e nɨyí
ngásáómo yị́ị mbá yá, máótoómo yị́ị wá.”
34 Yésụ ya zɨ́a ní, “Máúku zɨ́yị ma'díi, kɨ́ ndụlụ ba ní,
'dá'dá zɨ́ ngono kɨ́ úcụ koko, áyí ási gɨ romá kɨ́'dí ota.”
35 Tɨ́ lá zɨ́ Pétero úkulúgu ledre kɨ́dí, “Togụ́ kpá umbu
yá, máótoómo yị́ị wá.” Zɨ́ ngíti géyị lafúga ga bɨ 'yị lódụ́
kacɨ́ Yésụ ní uku a kpá mbá kenée.

Yésụ nderénɨ́ kɨ́ 'yị ené e sɨmɨ Getesemáni
(Lúrú kpá Máriko 14:32-42, Lúka 22:39-46)

36 Zɨ́ Yésụ ịnyịyé kɨ́ 'yị lódụ́ kacɨ́ne e gɨ ore ndéréye
sɨmɨ ngíti bi kɨ́ ịrịné Getesemáni, zɨ́a úku ledre zɨ́ 'yị
lódụ́ kacɨ́ne ga gére née kɨ́dí, “Ndịsịsé aka ona mááyí
aka ndéré 'dá'dá 'dáa íni ini zɨ́ Lomo.” 37 Zɨ́a ndólo
Pétero e kɨ́ wotị́ Zebedíya e gbre, Yakóbo e kɨ́ Yiwáni
zɨ́ye ndéréye kéye, zɨ́ sɨmɨkozo kɨ́ sómụ́ ledre tónóne
méngị wo kɨ́ngaya. 38 Zɨ́a úku ledre zɨ́ye kɨ́dí, “Mááyí go
kɨ́ mongụ́ lerị́ do mɨmbé'demá kɨ́ngaya 'dówụ́ma ayí
ụ́kụ́ gɨ zɨ́a geré mɨụ́kụ́. Ídísé ndịsị kɨ́ komosé rosé.”
39 Zɨ́a ndéré 'dóso roné cúku'dée 'dá'dá kenée, zɨ́a
útúló'bụ komoné bi íni ini zɨ́ Lomo kɨ́dí, “Babá, togụ́ nɨ
útúásáne kacɨ́ komoyí yá, ndá ótoómo máa zɨ́ma
'dó'dóma wá. Tɨ́ lá ndaá ídí káa zɨ́ bɨ máíli máa ní wá,
idí ídí kacɨ́ mɨyéme ledre eyí.”
40 Sɨmɨ bɨ ini asá ini ní, zɨ́a ndá'balúgu roné zɨ́ 'yị lódụ́
kacɨ́ne e. Nɨ ógụ ní, nɨyí yí eyé go mbá 'dú'du eyé. Zɨ́a
ndú'yú Pétero kɨ́dí, “Útúásásé ó'bụ rosé zɨ́se ndịsịsé
dilá kɨ́ owụ́ sịndị́ kadra kɨ́é'do wá? 41 Ídísé ndịsị íni ini zɨ́
Lomo zɨ́ komosé ídíne rosé káa bɨ ásé útú sɨmɨ lúyú
ledre ke. Ílisé tɨ́ gɨ ro méngị ledre ga bɨ ma'díi ní, tɨ́ lá
roko'bụ ndaá rosé wá.”
42 Zɨ́a kpá ndá'ba ándá roné íni ini káa zɨ́ gáa 'dá'dá
ní kɨ́dí, “Babá, togụ́ nɨ mɨyémené gɨ ro zɨ́ma 'dó'dóma
té kí yá, idí mu méngị roné káa zɨ́ bɨ íli ní.”
43 Sɨmɨ bɨ nda'baogụ ní, zɨ́a ndíki yée kpá mɨ'dú'duyé,
gɨ zɨ́a ko'dónɨ́ gɨ zɨ́ 'bí go mɨkó'dó.
44 Zɨ́a kpá ndá'balúgu roné íni ini zɨ́ Lomo. Née kóo
go ota mɨndéré a íni ini zɨ́ Lomo, uku kpá fú ledre bɨ
kɨ́é'do ba ní.
45 Zɨ́a ndá'baógụné úku ledre zɨ́ 'yị lódụ́ kacɨ́ne e kɨ́dí,
“Ásé aka yí esé fú lá 'dú'du 'dówụ́rosé? Lúrúsé go, sịndị́
kadra nɨ go gbóo do í'bí ngbángá Owụ́ 'bɨ 'Yịma'dí zɨ́
'yị lúyú ledre e. 46 Ínyịógụsé mu zɨ́ze ndéréze. Lúrúsé
aka, wo bɨ i'bí ngbángáma ní nɨ gɨrí go ógụ née.”

† *Ayímbi bɨ ndịsịnɨ́ ndólo a 'De'dị́ ndaá: Ayímbi máa wo née ndịsị lengbe 'dí'bi sị́lị́ ịnyị doa gbre, ndịsị tónó kɨ́ Ayímbi máa wo bɨ Umbuokpó ní Yúda e ndịsịnɨ́ sómụ́ndíki sịndị́ kadra bɨ kóo Lomo 'di'bioyó yée gɨ sɨmɨ Ízibiti sɨmɨa ní. Ólo Ólụ́ógụ 12:17-20.*

†† *26:31 Zakaríya 13:7*

'Di'binɨ́ Yésụ

(Lúrú kpá Máriko 14:43-50, Lúka 22:47-53, Yiwáni 18:3-12)

47 Sɨmɨ bɨ Yésụ nɨ aka cịkị ndịsị ódro ní, zɨ́ Yụ́da bɨ ngúru 'yị gɨ dongará 'yị lódụ́ kacɨ́ Yésụ ga bɨ kóo sokó doa gbre (12) ní ógụné. Ogụnɨ́ kóo kɨ́ tụ́'dụ́ 'yị e mbá kɨ́ mɨngburoko maku e kɨ́ ngbóndó e do sịlíye. Manda ga bɨ 'bɨ 'yị 'dáná éyị́ e kɨ́ ngíti géyị mɨngburoko 'yị e kasanɨ́ yée ye. 48 Yụ́da ma'dáa yemeomo ledre go kɨ́ye kɨ́dí, "'Yị bɨ mááyí ndéré geré fáka wo í'bí mandá zɨ́a ní, née go wo, ídísé geré 'dí'bi wo." 49 Zɨ́ Yụ́da ndéréne geré mbị́ zɨ́ Yésụ, zɨ́a fáka Yésụ, í'bí mandá zɨ́a kɨ́dí, "'Yị 'dódo ledre, mandá zɨ́yị."

50 Zɨ́ Yésụ úkulúgu ledre zɨ́a kɨ́dí, "Ezegámá, méngị ledre bɨ ógụ gɨ roa ní mu."

Geré zɨ́ 'yị ga gére née ógụyé 'dí'bi Yésụ. 51 Zɨ́ ngúru 'yị lódụ́ kacɨ́ Yésụ lálaógụ mongụ́ maku lágá 'décị mbílí ngúru 'yị 'bɨ moko 'bɨ mongụ́ 'yị 'dáná éyị́ e kɨ́e.

52 Zɨ́ Yésụ úku ledre zɨ́a kɨ́dí, "Ótolúgu mongụ́ maku eyí née do biné, gɨ zɨ́a 'yị ga bɨ mbá úfu 'yị kɨ́ mongụ́ maku ní, nɨyí úfu yée kpá kɨ́ mongụ́ maku. 53 Ówo eyí bɨ kɨ́dí, togụ́ mándólo Babá yá, nɨ geré kásaógụ tụ́'dụ́ maláyika e 'dii sáká máa ní wá? 54 Tɨ́ lá togụ́ máméngị go kenée ní, ledre bɨ mɨéké kúrú Lomo uku kɨ́dí nɨ méngị roné zɨ́ma kenée ní, nɨ nda ídí káa do ma'díi káa be 'di?"

55 Zɨ́ Yésụ úku ledre zɨ́ 'yị ga bɨ ogụnɨ́ 'dí'bi wo née kɨ́dí, "Éyị́ bɨ ógụsé kɨ́ maku e kɨ́ ngbóndó e 'dí'bi máa gɨ roa káa zɨ́ éyị́ bɨ málúyú ledre ní 'di? Mándịsị 'dódo ledre sɨmɨ 'Dịcị́ 'bɨ Lomo kacɨ́ kadra mbá 'dí'bisé máa wá gɨ zɨ́ 'di? 56 Tɨ́ lá éyị́ née mengị roné kenée gɨ ro zɨ́ ledre ga bɨ kóo nébị e ukunɨ́ yée ní ídíye ma'díi." Nda née ní, zɨ́ 'yị lódụ́ kacɨ́ga ngásá báyi royé mbá.

Ogụnɨ́ kɨ́ Yésụ kó'dụ́ Kayáfa

(Lúrú kpá Máriko 14:53-65, Lúka 22:54,55,63-71, Yiwáni 18:13,14,19-24)

57 Zɨ́ 'yị ga bɨ 'dí'bi Yésụ ní 'dí'bi wo ndéré kɨ́e 'be 'bɨ Kayáfa mongụ́ 'yị 'dáná éyị́ e, kɨ́'dí bɨ 'yị 'dódo lorụ e kɨ́ ngíti géyị mɨngburoko 'yị e kotrụnɨ́ royé ní. 58 Tɨ́ lá, zɨ́ Pétero útúne do kacɨ́ye gɨ gbála gị zɨ́ye ndéré ólụ́ye kɨ́ Yésụ do ligá ngbanga 'bɨ mongụ́ 'yị 'dáná éyị́. Zɨ́ Pétero ólụ́ne ndịsịné dongará 'yị ga bɨ ndịsịnɨ́ óndó mbotụ ore ní gɨ ro lúrú ledre bɨ nɨyí ógụ méngị a kɨ́e ní.

59 Zɨ́ manda ga bɨ 'bɨ 'yị 'dáná éyị́ e kɨ́ mɨngburoko 'yị 'décị ngbanga e ndịsịyé gámásó'do ledre bɨ gɨ ro úkuó-to a ro Yésụ gɨ ro zɨ́ye úfu wo gɨ roa ní. 60 Tɨ́ lá ndikinɨ́ eyé lúyú ledre roa wá, abú tụ́'dụ́ 'yị e ogụnɨ́ gɨ ro trótro ledre roa kɨ́ ṛanga.

Odụ a zɨ́ 'yị e gbre ógụyé 61 úku ledre kɨ́dí, "O'do ba úku ledre kɨ́dí, 'Mááyí ndụ́rụ 'Dịcị́ 'bɨ Lomo, zɨ́ma ụ́bụ́lúgu a sɨmɨ sịlị́ ota (3).' "

62 Zɨ́ mongụ́ 'yị 'dáná éyị́ née ịnyịné 'dága úku ledre zɨ́ Yésụ kɨ́dí, "Ledre ndaá tarayí zɨ́yị úku a kacɨ́ ledre ba wá? Úwú eyí ledre bɨ 'yị ga gére née nɨyí ndịsị trótro a royí née wá?" 63 Tɨ́ lá Yésụ ịtị ené e wá.

Zɨ́ mongụ́ 'yị 'dáná éyị́ úku ledre zɨ́a kɨ́dí, "Mándú'yú ba yị́ị do komo Lomo. Ídí úku ma'díi zɨ́ze, áyí Kɨ́résịto bɨ nɨ Owụ́ 'bɨ Lomo ní?"

64 Yésụ ya zɨ́a ní, "Ɨɨ, tɨ́ káa zɨ́ bɨ úku née. Tɨ́ lá máúku ba wo zɨ́se mbá, karanée ásé lúrú Owụ́ 'bɨ 'Yịma'dí kɨ́ ndịsị zɨ́ Lomo bɨ roko'bụa ofụ go ní do anú kpá kɨ́ ógụ gɨ komo ere kpụrụ́ gɨ sɨmɨ bụ́rụngụ́."

65 Sɨmɨ bɨ mongụ́ 'yị 'dáná éyị́ uwú ledre née kenée ní, zɨ́a lófo bongó gɨ roné kɨ́ mɨmbé'dekesí. Zɨ́a úku ledre kɨ́dí, "Uku sinyi ledre go, éyị́ bɨ ilizé ngíti géyị 'yị e zɨ́ye ógụyé úku ngíti ledre gɨ roa ní ndaá lolụ wá. Úwúsé tara sinyí bɨ uku née go cụ́ kɨ́ mbílíse. 66 Sómụ́sé 'bɨ esé káa be 'di?"

Zɨ́ye úkulúgu ledre kɨ́dí, "Utúasá go gɨ ro do úfu wo 'dá'ba." 67 Zɨ́ye ndịsịyé údru súrú komo Yésụ kɨ́ útru wo kɨ́ sịlíye. Ngíti géyị sembịnɨ́ 'bɨ eyé kóo wo mɨsémbí. 68 Kɨ́ ndịsị ndú'yú wo kɨ́dí, "Bɨ úku yá née nɨ Kɨ́résịto ní, ambí ocó yị́ị née ne?"

Pétero ási gɨ ro Yésụ

(Lúrú kpá Máriko 14:66-72, Lúka 22:56-62, Yiwáni 18:15-18,25-27)

69 Pétero nɨ kóo mɨndịsịné dongará 'yị e do ligá kenée. Zɨ́ owụ́kára 'bɨ moko bɨ ore ní ógụné úku ledre zɨ́ Pétero kɨ́dí, "Málúrú káa zɨ́ áyí kpá ngúru 'yị bɨ kóo ndịsịnɨ́ gámá kɨ́ Yésụ bɨ gɨ sɨmɨ Galiláya ní."

70 Tɨ́ lá zɨ́ Pétero ítí kangú do komoyé ore mbá kɨ́dí, "Máówo amá ledre gɨ ro ledre bɨ áyí úku a née wá."

71 Zɨ́ Pétero ịnyịné gɨ ore ndéréne tara mbotụ gara, kɨ́'dí bɨ ngíti owụ́kára lurúndiki wo zɨ́a úku ledre zɨ́ 'yị ga bɨ íri ní gɨ ro Pétero kɨ́dí, "'Yị née nɨyí kóo kɨ́ Yésụ 'yị 'bɨ Nazeréta."

72 Zɨ́ Pétero lólóbụ́ kɨ́dí, "Do komo Lomo, máówo o'do née wá."

73 Kacɨ́ ledre ba lu'bú kpá wá, zɨ́ ngíti géyị 'yị ga bɨ kóo mɨtóroyé ore ní ógụyé úku ledre zɨ́ Pétero kɨ́dí, "Ma'díi, áyí ngúruyé gɨ zɨ́a ndịsị ódro káa zɨ́ 'yị 'bɨ Galiláya e ní."

74 Zɨ́a lólóbụ́ kɨ́dí, "Do komo Lomo, máówo amá o'do née wá."

Geré, zɨ́ ngono ụ́cụ koko. 75 Zɨ́ ledre bɨ kóo Yésụ uku zɨ́a kɨ́dí, "'Dá'dá zɨ́ ngono ụ́cụ koko, áyí ási gɨ romá kɨ́'dí ota (3) ní," geré zɨ́ ledre née ngásáógụné sɨmɨ Pétero. Gére zɨ́ sɨmɨkozo méngị wo, zɨ́a ólụ́ógụné sága ndịsị íni ini kɨ́ngaya.

Yụ́da ingíonzó roné

(Lúrú kpá Máriko 15:1, Lúka 23:1,2, Yiwáni 18:28-32)

27 Nda go kɨ́ sị ndóndó, zɨ́ manda ga bɨ 'bɨ 'yị 'dáná éyị́ e kɨ́ ngíti géyị mɨngburoko 'yị 'bɨ Yụ́da e ólụ́ógụyé kɨ́ ledre bɨ kɨ́dí idínɨ́ úfu Yésụ ní. 2 Zɨ́ye ódó Yésụ do 'dí'bi wo ndéré kɨ́e kó'dụ́ Piláto bɨ nɨ ne gá-vana ní.

3 Sɨmɨ bɨ Yụ́da Keriyóta bɨ i'bí ngbángá Yésụ owo kɨ́dí 'decịnɨ́ ngbanga Yésụ go 'bɨ umbu ní, zɨ́ sɨmɨkozo méngị wo zɨ́a 'dí'bi késí bɨ kóo i'bínɨ́ zɨ́a cị́ kéṛị́ a doa sokó (30) ní í'bílúgu a zɨ́ manda ga bɨ 'bɨ 'yị 'dáná éyị́ e ní kɨ́ ngíti géyị mɨngburoko 'yị e. 4 Zɨ́a úku ledre zɨ́ye

kɨdí, “Málúyú ledre go zɨma í'bí ngbángá 'yị bɨ ngárá luyú ledre wá ní.”

Zɨ 'yị ga gére née úkulúgu ledre zɨ Yúda kɨdí, “Née ndaá lolụ ledre ezé wá, née ledre eyị.”

5 Gɨ ore zɨ Yúda ónzóóto késị́ née cịkị sɨmɨ 'Dịcị́ 'bɨ Lomo ore do ndá'bané ndéré ingíonzó roné.

6 Zɨ manda ga bɨ 'bɨ 'yị 'dáná éyị́ e ní, 'dí'bi késị́ née gɨ bi, zɨa úku ledre kɨdí, “Kacɨ lorụ utúasánɨ bándáóto késị́ ba 'Dịcị́ 'bɨ Lomo ona wá gɨ zɨa née késị́ sáma.” 7 Née ní zɨye 'dí'bi késị́ née ndéréye úgú bi kɨe gɨ zɨ 'yị ó'bó pheṛé gɨ ro ndịsị́ óto umbu 'yị lóṇgó e sɨmɨ a. 8 Née sị́ ledre bɨ ndịsịnɨ́ ndólo bi née gɨ zɨa zaá gị karaba kɨdí Yáká Sáma ní. 9 Zɨ ledre bɨ kóo nébị Yeremáya uku ní ídíne ma'díi, “Zɨye 'dí'bi komo késị́ bɨ kóo cị́ kéṛị́ a doa sokó (30), née késị́ bɨ 'yị 'bɨ Isɨréle e ṇguṇgunɨ́ ledre a í'bí a gɨ roa ní, 10 zɨye 'dí'bi késị́ née ndéréye úgú bi kɨe gɨ zɨ 'yị ó'bó pheṛé káa zɨ bɨ Ngére Lomo uku zɨma ní.” †

Yésụ do ngbanga kó'dú Piláto

(Lúrú kpá Márɨko 15:2-5, Lúka 23:3-5, Yiwáni 18:33-38)

11 Sɨmɨ bɨ ogụnɨ́ kɨ́ Yésụ kó'dú Gávana Piláto ní, zɨa ndú'yú Yésụ kɨdí, “Áyí mongú ngére 'bɨ Yúda e?”

Yésụ ya zɨa ní, “Ɨɨ, nɨ kpá tí káa zɨ bɨ úku née.”

12 Sɨmɨ bɨ manda ga bɨ 'bɨ 'yị 'dáná éyị́ e kɨ́ mɨngburoko 'yị 'bɨ Yúda e ukuotonɨ́ ledre roa ní, ịtị ené wá. 13 Zɨ Piláto kpá ndú'yú Yésụ kɨdí, “Úwú eyị́ ledre bɨ nɨyí ndịsị trótro a royị́ née wá?” 14 Tɨ́ lá Yésụ ịtị wá, uku gbawá bɨkéṛị́ ledre kacɨ ledre bɨ ukuotonɨ́ roa ní. Zɨ tara Piláto ịdrịne gɨ zɨ ledre née mɨịdrị́ kíngaya.

15 Kadra Ayímbi Umbuokpó e mbá, gávana ndịsị lengbe ótoómo kémbị́ 'yị gɨ sɨmɨ sígịnị wo bɨ tú'dú 'yị e gelénɨ́ go mbá wo ní. 16 Sɨmɨ sịndị́ kadra máa née ní, ngíti o'do nɨ kóo bo sɨmɨ sígịnị ore 'yị méngị bɨsinyí ledre kɨ́ ịrịné Barába. 17 Née ní sɨmɨ bɨ Piláto ndú'yú tú'dú 'yị ga bɨ kotrụnɨ́ royé ní kɨdí, “'Yị bɨ ílisé zɨma ótoómo wo zɨse gɨ sɨmɨ sígịnị ní náambi, Barába togú mbú Yésụ bɨ ndịsịnɨ́ ndólo wo yaá Kɨ́résịto ní?” 18 Gɨ zɨa Piláto owo bú kɨdí Yúda e otonɨ́ bɨsinyí mɨmbé'deyé ro Yésụ gbékpịne zɨye ógụyé kɨe kó'dụ́ne ní.

19 Sɨmɨ bɨ Piláto nɨ mɨndísịné do kɨ́tị ngére ené ní, zɨ me'bea kákasa zɨa kɨdí, “Ndá óto sílíyị ro o'do bɨ luyú ené ledre wá née wá, gɨ zɨa bɨsinyí 'duru ogụ ándá roné go domá gɨ ro ledre ené.”

20 Tɨ́ lá zɨ manda ga bɨ 'bɨ 'yị 'dáná éyị́ e kɨ́ mɨngburoko 'yị 'bɨ Yúda e 'dí'bi do tú'dú 'yị ga gére née kɨ́ ledre kɨdí idínɨ́ úku ledre gɨ ro do ótoómo Barába, do úfu Yésụ 'dá'ba.

21 Zɨ gávana kpá ndúndu'yú kɨdí, “'Yị ga bɨ gbre ba, 'yị bɨ ílisé zɨma ótoómo wo zɨse ní náambi?”

Zɨ 'yị e ịnyịyé mbá úkulúgu ledre zɨa kɨdí, “Barába.”

22 Zɨ Piláto ndúndu'yú kɨdí, “Sara máídí nda méngị kɨ́ Yésụ bɨ ndịsịnɨ́ kpá ndólo wo Kɨ́résịto ní go 'di?”

Zɨye ịnyịyé mbá úkulúgu ledre kɨdí, “Ídí phéphéónzo wo do mɨngbúngbu kágá.”

23 Zɨ Piláto ndú'yú yée kɨdí, “Gɨ ro 'di? Ledre bɨ luyú wo ní 'di?”

Tɨ́ lá zɨ́ tú'dú 'yị ga gére gbúrógbó tátá royé nda 'dá'dá kɨdí, “Ídí phéphéónzo wo do mɨngbúngbu kágá.”

24 Sɨmɨ bɨ Piláto lurú 'yị e ayínɨ́ yị́ eyé go zíngi eyé, mbị́ éyị́ bɨ zɨne méngị a ní ndaá ní, zɨa 'dí'bi iní lúgu sị́lị́ne kɨe do komoyé ore. Zɨa úku ledre kɨdí, “Mɨsi'di umbu o'do née ndaá do sị́lị́ma wá. Née yị́ ené ledre esé.”

25 Zɨ 'yị e ịnyịyé mbá úkulúgu ledre kɨdí, “Sáma a idí ndá'ba dozé kɨ́ owú 'bɨ ezé e.”

26 Gɨ ore zɨa 'dí'biógụ Barába gɨ sɨmɨ sígịnị. Zɨa 'dí'biógụ Yésụ ócó wo, do ótoómo wo zɨye ndéréye kɨe phéphé wo do mɨngbúngbu kágá.

Asikíri e folonɨ́ Yésụ

(Lúrú kpá Márɨko 15:16-21, Yiwáni 19:2,3)

27 Zɨ asikíri ga bɨ 'bɨ gávana ní 'dí'bi Yésụ ndéré kɨe sɨmɨ mongú bi eyé 'bɨ asikíri e zɨye yóko royé mbá cigí a íri. 28 Zɨye í'díógụ bongó 'bɨ Yésụ gɨ roa 'dá'ba do ésị mongú ngbángbá bongó eyé 'bɨ asikíri e roa, 29 do kụ́ṛókú kịnị káa do komú ésị a ro doa. Zɨye í'bí ngbángbá do sị́lị́a káa zɨ 'bɨ ngére ní. Do ndịsịyé útúye do ngụ́ṛụ́ sịndíye fólo wo kɨdí, “Ba, mongú ngére 'bɨ Yúda e.” 30 Zɨye ndịsịyé údru súrú roa, do 'dí'bi ngbángbá bɨ gɨ do sị́lị́a née ndịsịyé ócó wo kɨe ro doa. 31 Sɨmɨ bɨ folo asánɨ́ wo go ní, zɨye í'díógụ mongú ngbángbá bongó bɨ gáa roa ní, zɨye ésịlúgu bongó máa 'bɨ ené ní roa. Zɨye 'dí'bi wo ndéréye kɨe phéphé wo do mɨngbúngbu kágá.

Yésụ do mɨngbúngbu kágá

(Lúrú kpá Márɨko 15:22-32, Lúka 23:27-43, Yiwáni 19:17-27)

32 Sɨmɨ mɨndéréye, zɨye ndíkíye kɨ́ ngíti o'do do mɨsi'di kɨ́ ịrịné Simúna ndịsị ógụ gɨ sɨmɨ gara bɨ kɨ́ ịrịné Kuréne ní. Zɨye gága o'do née ímbị́ mɨngbúngbu kágá 'bɨ Yésụ. 33 Zɨye ndéréógụyé do landa bɨ ndịsịnɨ́ ndólo a Gologóta bɨ ini ledre gɨ sɨmɨ a kɨdí, “Cóngó do'yị ní.” 34 Sɨmɨ bɨ nderéogụnɨ́ do landa née íri ní, zɨye í'bí le'yị́ kọ́ṛọ́ bɨ lefenɨ́ kágá sɨmɨ a ní zɨ Yésụ idí éwé a gɨ zɨ okó éyị́ mɨówo. Tɨ́ lá sɨmɨ bɨ ewéuzu ní, zɨa ási ené kɨ́ éwé a. 35 Sɨmɨ bɨ phephénɨ́ wo go do mɨngbúngbu kágá ní, zɨye ónzó gbégbé †† ífi báyi bongó ené e kɨe dongaráye. 36 Zɨ asikíri ga gére née ndéré ndịsịyé bi ndịsị lúrúkása wo. 37 Zɨye ékéóto ledre bɨ ufunɨ́ wo gɨ roa ní gá doa 'dága kɨdí, BA YÉSỤ, MONGÚ NGÉRE 'Bɨ YÚDA E. 38 Phephénɨ́ kóo kpá 'yị ugu e gbre kéne sɨmɨ sịndị́ kadra máa née. Kémbị́ a do sị́lị́ Yésụ 'bɨ anú, ngíti a do ngelị. 39 Zɨ 'yị ga bɨ ndịsịnɨ́ ndéré kacɨ mɨsi'di gɨ ore ní ndịsịyé úku sínyi ledre zɨ Yésụ, kpá kɨ́ ndịsị lágá doyé, 40 kɨ́ ndịsị úku ledre zɨa kɨdí, “Úku yaá née nɨ ógụ ndụ́ṛụ 'Dịcị́ 'bɨ Lomo zɨne ụ́bụ́lúgu a sɨmɨ sị́lị́ ota, togú áyí tɨ́ Owú 'bɨ Lomo ma'díi yá, ídí mu yómo royị́, zɨyị ndítíógụyí gɨ do mɨngbúngbu kágá gɨrí bi yáa.”

41 Zɨ manda ga bɨ 'bɨ 'yị 'dáná éyị́ e ní kɨ́ 'yị 'dódo lorụ e nda kɨ́ mɨngburoko Yúda e ndịsịyé fólo wo kpá kenée. 42 Zɨye ndịsịyé úku ledre kɨdí, “Nɨ 'yị yómo 'yị e, tɨ́ lá utúasá yómo roné wá gɨ zɨ 'di? Nɨ kpá mongú

† *27:10 Zakaríya 11:12,13, Yeremáya 19:1-13, 32:6-9*

†† *Ónzó gbégbé: Ba mɨsi'di bɨ kóo Yúda e ndịsịnɨ́ gélé 'yị kɨe gɨ moko 'bɨ Lomo ní.*

ngére 'bɨ Isɨréle e. Idí mu ndítíógụ gɨ do mɨngbúngbu kágá gɨrí, zɨ́ze ṇgúṇgu ledrea. 43 Ndịsị úku ledre kɨ́dí, ‘Mááyí Owụ́ 'bɨ Lomo.’ Née nɨ 'yị bɨ ṇguṇgu ledre 'bɨ Lomo go ní. Lomo idí mu yómo wo cakaba togụ́ Lomo ili wo bú ní.” 44 Kpá kenée, gba 'yị ugu ga bɨ phephénɨ́ yée kéye ní, zɨ́ye kpá ndịsịyé ụ́rụ́ kese doa.

Ledre gɨ ro umbu Yésụ

(Lúrú kpá Máɨko 15:33-41, Lúka 23:44-49, Yiwáni 19:28-30)

45 Nda gɨ ore née ní, nɨ ndéréógụ kɨ́ yana kadra ní, zɨ́ mụtụlụrụ útúne sɨmɨ gara ore mbụ́ụ́ bi oṇgó wá zaá gị sɨmɨ sịndị́ kadra ota kɨ́ tagá. 46 Sɨmɨ sịndị́ kadra ota (3) kɨ́ tagá née ní, zɨ́ Yésụ gbúrógbóne 'dága kɨ́dí, “Ilóyi, Ilóyi, Lị́ma sabákatani?” Ledre gɨ sɨmɨ a kɨ́dí, “Lomo amá, Lomo amá, ótoómo máa gɨ zɨ́ 'di?” †

47 Sɨmɨ bɨ ngíti géyị 'yị ga bɨ nɨyí mɨtóroyé ore uwúnɨ́ ledre ba ní, zɨ́ye úku ledre kɨ́dí, “Nɨ go ndólo Ilíya.”

48 Zɨ́ ngíti 'yị gɨ dongará 'yị ga bɨ gáa ore ní geré ngásáne 'dí'bi katúu. Zɨ́a ónzó a bu sɨmɨ mɨndogó le'yị́ kọ́ró do ésịóto a do kágá ndéré kɨ́e óto a tara Yésụ gɨ ro zɨ́a mbụ́lụ́ a. 49 Zɨ́ ngíti géyị 'yị e úku ledre kɨ́dí, “Idízé ótoómo wo ngúcuné. Zɨ́ze aka lúrú a togụ́ Ilíya nɨ ógụ yómo wo yá.”

50 Gɨ do kacɨ́ bɨ Yésụ gbúrógbó andá kpá roné kɨ́ kúrúne 'dága ní, zɨ́a ótoómo 'dówụ́ne.

51 Sɨmɨ sịndị́ kadra bɨ kóo née, zɨ́ mongụ́ mbílí bongó bɨ ingí 'deciṇɨ́ sɨmɨ 'Dịcị́ 'bɨ Lomo kɨ́e ní, lófo ífi sɨmɨné gberé gbre kú gɨ 'dága gị bi. Zɨ́ do sogo káṇgá kịzịné landa e kɨ́ ífi báyi sɨmɨyé. 52 Zɨ́ bi ga bɨ zɨ́ 'yị ga bɨ kóo uyunɨ́ go 'desị́ ní ndókoyé. Zɨ́ 'yị ga bɨ ṇguṇgunɨ́ ledre 'bɨ Lomo go ní úrúye gɨ sɨmɨ umbu do ídíye trịdrị. 53 Zɨ́ye ólụ́ógụyé gɨ sɨmɨ bi. Nda gɨ do kacɨ́ a bɨ Yésụ urú gɨ sɨmɨ umbu ní, zɨ́ 'yị ga gére née ndá'balúgu royé sɨmɨ Yeruṣaléma zɨ́ tụ́'dụ́ 'yị e lúrú yée cụ́ kɨ́ komoyé trịdrị.

54 Sɨmɨ bɨ mongụ́ 'yị 'bɨ asikíri e kɨ́ asikíri ené ga bɨ ndịsịnɨ́ óndó Yésụ sɨmɨ bi bɨ otonɨ́ wo sɨmɨ a lurúnɨ́ kị'dị káṇgá kɨ́ ledre ga bɨ mengịnɨ́ royé mbá ní, zɨ́ ngịrị útúne sɨmɨyé kɨ́ngaya, zɨ́ye úku ledre kɨ́dí, “Ma'díi, nɨ yị́ ené tɨ́ Owụ́ 'bɨ Lomo.”

55 Tụ́'dụ́ kará ga bɨ ogụnɨ́ kɨ́ Yésụ gɨ sɨmɨ káṇgá bɨ Galiláya ndịsịyé sáká wo kɨ́ éyị́ bɨ ili ní, nɨyí kóo mɨtóroyé ndịsị lúrú kasa bi gɨ gbála. 56 Dongará kará ga gére née kóo Maríya bɨ gɨ sɨmɨ gara bɨ kɨ́ ịrịné Magɨdála ní, Maríya bɨ mbágá Yakóbo e kɨ́ Yoséfa, nda kɨ́ mbágá Yakóbo e kɨ́ Yiwáni.

Otonɨ́ bi zɨ́ Yésụ

(Lúrú kpá Máɨko 15:42-47, Lúka 23:50-56, Yiwáni 19:38-42)

57 Nɨ ndéréógụ kɨ́ tagá ní, zɨ́ ngíti o'do kɨ́ ịrịné Yoséfa nɨ 'yị bɨ kɨ́ tụ́'dụ́ éyị́ zɨ́ne ní ógụné gɨ sɨmɨ gara bɨ ndịsịnɨ́ ndólo a Aramatáyo ní. Nɨ ngúru 'yị lódụ́ kacɨ́ Yésụ. 58 Zɨ́a ndéréne ndú'yú Piláto idí ṇgúṇgu a zɨ́ne 'dí'bi umbu Yésụ ndéré óto a. Zɨ́ Piláto úku ledre do í'bí umbu Yésụ zɨ́a. 59 Zɨ́ Yoséfa 'dí'bi umbu Yésụ yeme a sɨmɨ bɨlámá bɨkenyí mbílí bongó, 60 ndéré kɨ́e óto a sɨmɨ mɨkánda bi ené bɨ iciomo gɨ roné sɨmɨ landa ní. Zɨ́a gbụ́ṛụ́gbụóto mongụ́ mɨsɨsɨlekpe tutú ngbụtụrụ́ tara bi ma'dáa do ndéréókpóne. 61 Maríya bɨ gɨ sɨmɨ Magɨdála nda kɨ́ ezené Maríya nɨyí kóo mɨndịsịyé íri re kenée ndịsị lúrú kása bi máa née.

Asikíri e ondónɨ́ bi bɨ zɨ́ Yésụ ní

62 Kɨ́lóndó a née kóo Sịlị́ 'bɨ 'Dówụ́ro, zɨ́ manda ga bɨ 'bɨ 'yị 'dáná éyị́ e ní kɨ́ Farụsáyo e ịnyịyé ndéréye zɨ́ Piláto. 63 Zɨ́ye úku ledre zɨ́a kɨ́dí, “Mongụ́ 'yị, ledre bɨ 'yị ṛanga ba uku sɨmɨ bɨ kóo nɨ aka trịdrị ní ngásáógụ go sɨmɨzé. Uku kóo ledre kɨ́dí, ‘Née nɨ úyu, gɨ do kacɨ́ sịlị́ ota zɨ́ne úrúne.’ 64 Idí kása asikíri e zɨ́ye ndéré ndịsịyé sị́ bi íri óndó bi kɨ́ sịlị́ ota (3) káa bɨ 'yị lódụ́ kacɨ́ga nɨyí ógụ úgu umbua zɨ́ye úku a zɨ́ 'yị e kɨ́dí urú go gɨ sɨmɨ umbu. Ṛanga máa wo née nɨ nda áṇga zɨ́a sínyíne rómo gɨ do yée ga bɨ kóo 'dá'dá ní za mbá.”

65 Zɨ́ Piláto úku ledre zɨ́ye kɨ́dí, “'Dí'bisé asikíri e mu zɨ́se ndérése óto yée ndịsị óndó bi née zaá bɨlámáne káa zɨ́ bɨ ásé ówo kacɨ́ a ní.” 66 Née ní zɨ́ ya'dá ga gére née ndéréye sị́ bi. Zɨ́ye kụ́ṛụ́ru 'dụ́tụ tara bi née kuṛí, do 'dí'bióto asikíri e íri ndịsị óndó a.

Yésụ urú gɨ sɨmɨ umbu

(Lúrú kpá Máɨko 16:1-8, Lúka 24:1-12, Yiwáni 20:1-10)

28 Akpa kɨ́ sị́ ndóndó sɨmɨ sịlị́ gɨ do kacɨ́ Sịlị́ 'bɨ 'Dówụ́ro, zɨ́ Maríya Magɨdála kɨ́ ezené Maríya ịnyịyé ndéréye sị́ bi.

2 'Diya káa ní, zɨ́ mongụ́ kị'dị káṇgá méngị roné, zɨ́ maláyika 'bɨ Ngére Lomo ógụné gɨ komo ere gbụ́ṛụ́gbụóyó tutú bɨ otonɨ́ ngbụtụrụ́ tara mbotụ bi bɨ zɨ́ Yésụ ní 'dá'ba, do ndịsịné gá do tutú née. 3 Zɨ́ sɨmɨ komo maláyika née ndịsị ṛíṛíne ganya ganya ganya káa zɨ́ mɨ'bɨ́lé'be iní ní, zɨ́ bongó bɨ roa ní ídíne bɨkenyíne kpɨ́lélé. 4 Zɨ́ asikíri ga bɨ otonɨ́ yée ndịsị 'bá'bá bi née ní ní, zɨ́ royé úyuné za mbá mɨúyu gɨ zɨ́ ngịrị, zɨ́ye ídíye káa zɨ́ éyị́ bɨ uyunɨ́ go mɨúyu ní.

5 Zɨ́ maláyika née úku ledre zɨ́ kará ga gére née kɨ́dí, “Ndásé esé éré ngịrị wá. Máówo bú kɨ́dí ndịsịsé gámásó'do umbu Yésụ bɨ phephéonzónɨ́ wo do mɨngbúngbu kágá ní. 6 Ndaá 'bɨ ené lolụ ona wá, urú yị́ ené go káa zɨ́ bɨ kóo uku zɨ́se ní. Ógụsé mu lúrú bi kacɨ́ a kɨ́'dí bɨ kóo otonɨ́ wo ní. 7 Ndérésé mu 'di'diya úku a zɨ́ 'yị lódụ́ kacɨ́ga kɨ́dí, ‘Urú yị́ ené gɨ sɨmɨ umbu go, ndéréókpó go zɨ́se 'dá'dá íri sɨmɨ káṇgá bɨ Galiláya ní. Ásé ndéré ndíki wo íri.’ Née ledre bɨ mááyí úku a zɨ́se ní.”

8 Gɨ ore zɨ́ kará ga gére née gbúgbuógụyé gɨ sɨmɨ bi gɨrí abú kɨ́ ngịrị royé yá, mɨmbé'deyé nɨ mɨ'dúcuné kɨ́ mongụ́ rokinyi. Zɨ́ye ngásáye úku ledre née zɨ́ 'yị lódụ́ kacɨ́ga. 9 'Diya káa ní zɨ́ Yésụ ndíkíye kɨ́ kará ga gére née. Zɨ́a úku ledre zɨ́ye kɨ́dí, “Mandá zɨ́se.” Zɨ́ kará ga gére née ógụyé gbóo cigí a do útúye sị́ sịndịa óto úndrua.

10 Zɨ́ Yésụ úku ledre zɨ́ye kɨ́dí, “Ndásé éré ngịrị wá. Ndérésé mu úku a zɨ́ 'yị lódụ́ kacɨ́ma e, zɨ́ye ndéréye sɨmɨ Galiláya, nɨyí ógụndíki máa íri.”

† *27:46 Ke'bị 'bɨ Dawídi~e 22:1*

Asikíri ukunɨ ma'díi ledre gɨ ro mɨúrú Yésụ

11 Sɨmɨ bɨ kará ga gére née nɨyí do mɨsi'di mɨndéréye
ní, zɨ asikíri ga bɨ otonɨ yée ndịsị óndó bi bɨ zɨ Yésụ ní
ịnyịyé ndéréye sɨmɨ gara úku ledre ga bɨ mengịnɨ royé
íri ní mbá zɨ manda ga bɨ 'bɨ 'yị 'dáná éyị e ní. 12 Sɨmɨ bɨ
manda ga bɨ 'bɨ 'yị 'dáná éyị e yóko royé kɨ ngíti géyị
mɨngburoko 'yị eyé e yéme ledre bɨ yée nɨyí méngị a
ní, zɨye úgú komo asikíri ga gére née kɨ tụ́'dụ́ késị́,
13 zɨye úku ledre zɨye kɨdí, "ídísé úku a zɨ 'yị e kɨdí, "Yị
lódụ́ kacɨga ogụnɨ kɨ ndụlụna zɨye úgu umbua sɨmɨ bɨ
ásé 'dú'du ní.' 14 Togụ́ gávana nɨ úwú ledre née yá, azé
ódro zɨa utúasá méngị sée bɨsinyíne wá."
15 Gɨ ore zɨ asikíri e 'dí'bi késị́ née, zɨye méngị a tɨ káa
zɨ bɨ ukunɨ zɨye ní. Zɨ phanda ledre née áṇgané tɨ
kadra née dongará Yụ́da e ore mbá.

Yésụ 'dodo roné zɨ 'yị lódụ́ kacɨne e

(Lúrú kpá Máriko 16:14-18, Lúka 24:36-49, Yiwáni 20:19-23, Moko 'bɨ 'yịmɨkása~e 1:6-8)

16 Nda gɨ ore zɨ 'yị lódụ́ kacɨ Yésụ ga bɨ sokó doa kị́é'-
do ní ịnyịyé ndéréye sɨmɨ Galiláya do landa bɨ Yésụ uku
ledre a zɨye ní. 17 Sɨmɨ bɨ ogụndikinɨ wo íri, zɨye óto ún-
drua, tɨ lá ledre née utúasá ené kacɨ komo ngíti géyị 'yị
lódụ́ kacɨga wá. 18 Zɨ Yésụ nda go ógụné za gbóo cigíye
zɨa úku ledre zɨye kɨdí, "Babá i'bí úndru ledre ga bɨ ko-
mo ere kɨ yée ga bɨ do sogo káṇgá ona ní go mbá zɨ-
ma. 19 Bɨ kenée ní, ídísé mu ndéré zɨ kúfú 'yị e za mbá,
zɨse óyóló'bó yée káa do 'yị lódụ́ kacɨma e, zɨse
bábátịzị́ yée kɨ ịrị 'Bụ, kɨ ịrị Owụ́, nda kɨ 'Dówụ́ Lomo.
20 Ídísé 'dódo ledre zɨye idínɨ óto úndru ledre ga bɨ
máúku yée zɨse ní mbá. Ma'díi mááyí ídí kése kacɨ
kadra mbá zaá gị sɨmɨ bɨ mááyí ndá'baógụ do sogo
káṇgá ona ní."

Márɨko

Ledre gɨ ro bṵkṵ bɨ Márɨko ní

Márɨko eké Bṵkṵ ba ne. Ndịsịnɨ́ kpá ndólo wo Yiwáni Márɨko. Nɨ aka kóo lá owṵphɨ́rangá sɨmɨ bɨ kóo Yésụ nɨ sɨmɨ Yerụsaléma ní, zɨ́a kóo ídíne 'yị lódṵ́ kacɨ́ Yésụ. Nda gɨ 'dá'ba zɨ́ye ndísiyé gámáye kɨ́ Páwulo bɨ 'yịmɨkása 'bɨ Yésụ ní, gɨ do kacɨ́ a née, zɨ́a kpá ndísiné sáká Pétero bɨ nɨ kpá 'yịmɨkása 'bɨ Yésụ ní. Sɨmɨ ledre bɨ eké gɨ ro Yésụ ní, zɨ́a úkuógụ ngíti géyị ini ledre ga bɨ sɨmɨ tara 'bɨ Yṵ́da e ní, zɨ́a kpá úkuógụ ini ledre gɨ do bi ondṵ́ 'bɨ Yṵ́da e. Ore, nɨ go mɨówoné kɨ́dí Márɨko eké ledre ba 'dódoyéme ledre 'bɨ Yésụ kɨ́e zɨ́ 'yị ga bɨ ngárá ndanɨ́ Yṵ́da e wá ní, bɨ ṇguṇgunɨ́ ledre Yésụ go ní.
Márɨko uku kpá ledre gɨ ro ledre ga bɨ Yésụ mengị yée ní rómo do ledre ga bɨ uku yée ní. Owozé go kɨ́dí Yésụ mengị kóo tṵ́'dṵ́ ledre ga bɨ kɨ́ mɨngburoko roko'bụyé ní go, zɨ́a 'dí'bióyó ndíyá gɨ ro tṵ́'dṵ́ 'yị e, zɨ́a lágaóyó dokéké e gɨ sɨmɨ tṵ́'dṵ́ 'yị e, zɨ́a kpá ndísiné ótoómo lúyú ledre 'bɨ 'yị e zɨ́ye. Mɨméngị ledre née 'dódo go kɨ́dí Yésụ nɨ kɨ́ roko'bụ ledre e zɨ́ne gɨ zɨ́ Lomo. Ogụ zɨ́a úyuné do bi kacɨ́ 'yịma'dí e gɨ ro 'dí'bióyó umbu bɨ kóo nɨyí úyu a ye gɨ zɨ́ lúyú ledre eyé e ní 'dá'ba.
Márɨko uku ledre gɨ ro mɨndísị Yésụ do sogo káṇgá, kɨ́ ledre gɨ ro ledre moko ené, tonó kɨ́ ledre babatịza bɨ kóo Yiwáni i'bí zɨ́a ní. Lịkpị́ ledre ga bɨ mengịnɨ́ royé zɨ́ Yésụ 'dá'dá phephénɨ́ aka kóo wo wá ní, zɨ́a kpá lịkpị́ ledre gɨ ro mɨúrú Yésụ gɨ sɨmɨ umbu kpá kɨ́ ledre gɨ ro mɨndá'ba a bɨ komo ere ní.

Yiwáni babatịza uku ledre mɨógụ Kɨ́résịto
(Lúrú kpá Matáyo 3:1-12, Lúka 3:1-18, Yiwáni 1:19-28)

1 Ba dosí bɨlámá ledre gɨ ro Kɨ́résịto Yésụ † Owṵ́ 'bɨ Lomo.
2 Nɨ káa zɨ́ bɨ kóo nébị Isáya eké kɨ́dí,
“Mááyí kása 'yị kasa amá zɨ́yị 'dá'dá,
gɨ ro zɨ́a yémeómo mɨsi'di zɨ́yị nzíyiné.” ††
3 “'Yị nɨ karanée ndísị ótrṵ́ ledre zɨ́ 'yị e sɨmɨ súwú kɨ́dí,
yémeómosé mɨsi'di mu nzíyiné zɨ́ Ngére,
ídísé 'dózo yéme mɨsi'di zɨ́a.” ‡
4 Zɨ́ Yiwáni ógụ ndísiné sɨmɨ súwú ndísị úku ledre 'bɨ Lomo zɨ́ 'yị e kɨ́dí, “Ídísé ṇgúṇgu ledre 'bɨ Lomo zɨ́se óyóló'bó mɨmbé'desé do bábátịzí sée gɨ ro zɨ́ Lomo ótoómo lúyú ledre esé e.” 5 Zɨ́ tṵ́'dṵ́ 'yị e gɨ do bi e mɨngúngúcua, ngíti géyị gɨ sɨmɨ káṇgá bɨ Yụdáya ní kɨ́ tṵ́'dṵ́ ngíti géyị gɨ sɨmɨ Yerụsaléma ndéréye zɨ́ Yiwáni. Zɨ́ye úkuógụ lúyú ledre eyé e, zɨ́a bábátịzí yée sɨmɨ ngbuṛu bɨ Yeredéne ní. 6 Yiwáni esị kóo roné bongó bɨ u'yúnɨ́ gɨ sɨmɨ bị bangá bɨ gémele ní, zɨ́a ódó roné ká'dá bɨ yemenɨ́ gɨ sɨmɨ saná ní, éyí mɨánu ené nɨ kóo mbíra kɨ́ tezị. 7 Zɨ́a kóo kpá úku ledre kɨ́dí, “'Yị bɨ nɨ ógụ gɨ do kacɨ́ma ní, roko'bụa romo do 'bɨ amá go kɨ́ngaya. Máútúásá gbawá ídíma káa do 'yị líkpí ká'dá wará ené gɨ ro í'díógụ a gɨ sịndịa. 8 Máí'bí babatịza zɨ́se lá kɨ́ iní, nɨ í'bí 'bɨ ené zɨ́se babatịza bɨ kɨ́ 'Dówṵ́ Lomo ní.”

† *Kɨ́résịto: Ini ledre gɨ sɨmɨa kɨ́dí, 'yị bɨ Lomo gelé wo káa do Ngére ní. Yésụ: Ini ledre gɨ sɨmɨ a kɨ́dí, Lomo yomo 'yị e.* †† *1:2 Maláki 3:1* ‡ *1:3 Isáya 40:3*

Yiwáni i'bí babatịza zɨ́ Yésụ
(Lúrú kpá Matáyo 3:13-17, Lúka 3:21-22)

9 Sɨmɨ sịndí kadra máa bɨ kóo née ní, zɨ́ Yésụ ógụné gɨ sɨmɨ gara bɨ Nazeréta sɨmɨ káṇgá bɨ Galiláya ní, zɨ́ Yiwáni bábátịzí wo sɨmɨ ngbuṛu bɨ Yeredéne ní. 10 Sɨmɨ bɨ Yésụ nɨ nda go ólṵógụ gɨ sɨmɨ iní ní, zɨ́a lúrú ere likpí roné go, zɨ́ 'Dówṵ́ Lomo ógụné doa pá pá pá pá káa zɨ́ kịrịkó'do ní. 11 Geré zɨ́ kúrú ówṵ́ne zɨ́a gɨrí kɨ́dí, “Áyí Owṵ́ 'bɨ amá 'búyị ofụ domá go. Mááyí kɨ́ rokinyi gɨ zɨ́yị.”

Satána uzu Yésụ
(Lúrú kpá Matáyo 4:1-11, Lúka 4:1-13)

12 Gɨ ore geré, zɨ́ 'Dówṵ́ Lomo, 'dí'bi wo ndéré kɨ́e gbála sɨmɨ súwú, 13 zɨ́a ndísiné íri kɨ́ sílí cí gbre, zɨ́ Satána ‡† ndísiné úzu wo. Bangá súwú e nɨyí kóo kpá kɨ́ye íri. Zɨ́ ngíti géyị maláyika e ndísiyé sáká wo.

Yésụ tonó moko 'bɨ Lomo sɨmɨ Galiláya
(Lúrú kpá Matáyo 4:12-17, Lúka 4:14-15)

14 Gɨ do kacɨ́ bɨ Eróde ónzó Yiwáni sɨmɨ sígịnị ní, zɨ́ Yésụ ịnyịné ndéréne sɨmɨ Galiláya, zɨ́a úku bɨlámá ledre 'bɨ Lomo zɨ́ 'yị e íri kɨ́dí, 15 “Sịndí kadra nɨ go gbóo gɨ ro zɨ́ Lomo ídíne Ngére esé. Ídísé mu ṇgúṇgu bɨlámá ledre 'bɨ Lomo zɨ́se ótoómo bɨsinyí ledre e mbá 'dá'ba.”

‡† *Satána: Satána nɨ kóo maláyika. Zɨ́a sínyi do lafúne e, zɨ́ye nda ídíye ezeokó Lomo. Gɨ zɨ́ kéyị née ní, zɨ́ Lomo ógóóyó gɨ komo ere 'dá'ba. Nɨ nda cakaba go ngére 'bɨ bɨcayi lomo e. Mɨ'dódo 12:9.*

16 Kadra kị́é'do, zɨ́ Yésụ ịnyịné ndéréne do gbúṛóngó
mıkavu Galiláya, zɨ́a lúrúndíki Simúna e kɨ́ lúnduné
Andiríya, kɨ́ ónzó mbírá eyé sımı iní gı zɨ́a nıyí yị́ eyé 'yị
'dí'bi kénzé e.
17 Zɨ́a úku ledre zɨ́ye, kɨ́dí, "Ógụsé mu lódṵ́ kacɨ́ma, zɨ́-
ma 'dódo ledre zɨ́se, gı ro zɨ́se ídíse 'yị 'dí'biógụ 'yị e,
ndaá lolụ 'yị 'dí'bi kénzé wá." 18 Geré zɨ́ye ótoómo
mbírá gı do sị́lị́ye zɨ́ye lódṵ́ Yésụ.
19 Zɨ́a ndéréókpóne gı ore lá cúku'dée, zɨ́a lúrúndíki
wotị́ Zebedíya, Yakóbo e kɨ́ lúnduné Yiwáni sımı
kuṛúngba, ndịsịnɨ́ tóko komo mbírá eyé. 20 Sımı bı Yésụ
lurúndiki yée ní, zɨ́a ndólo yée. Zɨ́ye ótoómo 'bụyé
Zebedíya e, kɨ́ 'yị 'bı moko eyé e sımı kuṛúngba ore,
zɨ́ye útúye do kacɨ́ Yésụ, yóó zɨ́ye ndéréókpóye.

Yésụ ogóoyó bıcayi lomo e
(Lúrú kpá Lúka 4:31-37)

21 Zɨ́ye ndéréógụyé sımı ngíti gara sımı Galiláya bı kɨ́
ịrịné Kapáranawúma ní. Nda sımı ngíti Sị́lị́ 'bı 'Dówṵ́ro,
† zɨ́ye ólṵ́ye 'Dịcị́ Kótrụ́ro, zɨ́ Yésụ ndịsịné 'dódo ledre
'bı Lomo zɨ́ 'yị e. 22 Zɨ́ tara 'yị ga bı uwúnɨ́ 'dódo ledre
ené ní ịdrị́ne mbá mıị́drị́, gı zɨ́a mı'dódo ledre ené nı
kóo kɨ́ roko'bụné, ndaá 'bı ené kóo káa zɨ́ 'bı 'yị 'dódo
lorụ 'bı Mṵ́sa wá.
23 Sımı sịndị́ kadra máa bı kóo née ní, ngíti o'do nı
kóo kpá bo sımı 'Dịcị́ Kótrụ́ro ore nı kɨ́ dokéké sımıné.
Zɨ́a tónóne íni ini, zɨ́a ịnyịné úku ledre zɨ́ Yésụ kɨ́dí,
24 "Yí!ị, 'yị 'bı Nazeréta ba, éyí bı íli gı zɨ́ze ní 'di? Ógụ
kɨ́ra go gı ro úfuónzó zée? Máówo yí!ị bú. Áyí Yésụ,
Mbigí Owṵ́ 'bı Lomo."
25 Zɨ́ Yésụ úku ledre zɨ́ dokéké née cṵ́ kɨ́ sımıné kɨ́dí,
"Ídí ndécí tí, ólṵ́ógụ gı sımı o'do née mu" 26 Zɨ́ dokéké
kángba o'do née bısinyíne, zɨ́a óto wo ndịsị lángbané
zi zi zi. Zɨ́ dokéké gbúrógbóne 'dága sımı o'do née íri,
ábuwá née go mıólṵ́ógụ a.
27 Zɨ́ ledre née lṵ́tṵ́ne komo 'yị e za mbá, zɨ́ye tónóye
úku ledre dongaráye kɨ́dí, "Bı káa 'bıé ledre 'di? 'Bıé
mıkánda ledre? O'do ba i'bí lorụ zɨ́ dokéké e zɨ́ye tɨ́
úwú kúrúa." 28 Zɨ́ phanda ledre bı Yésụ mengị née áṇ-
gané sımı Galiláya za mbá.

Yésụ yomo tṵ́'dṵ́ 'yị e
(Lúrú kpá Matáyo 8:14-17, Lúka 4:38-41)

29 Sımı bı olṵ́ogụnɨ́ gı sımı 'Dịcị́ Kótrụ́ro ní, zɨ́ye
ndéréye kɨ́ Yakóbo e kɨ́ Yiwáni 'be 'bı Simúna e kɨ́
Andiríya. 30 Nıyí ndéréógụ íri ní, towṵ́ Simúna kára 'yị
nı mı'dú'duné bi, gı zɨ́a roa ịrị́ mıị́rị́. Zɨ́ye ịnyịyé úku
ledrea zɨ́ Yésụ. 31 Zɨ́ Yésụ ndéré 'dí'bi sị́lị́a, lálasị́kpị wo
'dága. Geré zɨ́ sımı saná kára née zázáne, zɨ́a méngị éyí
mıánu zɨ́ Yésụ kɨ́ 'yị ené e.
32 Nda go kɨ́ tagá ††, zɨ́ tṵ́'dṵ́ 'yị e ndịsị ógụyé kɨ́ 'yị
ndíyá eyé e kpá kɨ́ yée ga bı kɨ́ dokéké e sımıyé ní zɨ́
Yésụ. 33 Zɨ́ 'yị ga bı 'bı gara née yóko royé tṵ́'dṵ́ tara
mbotụ 'dịcị́ bı Yésụ nı sımı a ní, 34 zɨ́a 'dí'bióyó ṛ́ịkị́
ndíyá eyé e gı royé mbá. Yée ga bı kɨ́ dokéké e sımıyé
ní, zɨ́a lágaóyó yée gı sımıyé mbá, zɨ́a ụ́cụ́omo dokéké
ga gére née ndanɨ́ ódro wá, gı zɨ́a owonɨ́ Yésụ bú.

Yésụ 'dódo ledre 'bı Lomo sımı Galiláya
(Lúrú kpá Lúka 4:42-44)

35 Zɨ́ Yésụ áfáne akpa ngúcuné kɨ́ sị́ ndóndó sımı bı bi
nı aka mbumbumbu ní, ndéréne gı cigí 'be re gbála íni
ini zɨ́ Lomo. 36 Zɨ́ Simúna e kɨ́ lafúne e ndéréye
gámásó'do wo. 37 Sımı bı nderé ndikinɨ́ wo ní, zɨ́ye úku
ledre zɨ́a kɨ́dí, "Tṵ́'dṵ́ 'yị e nıyí ndịsị gámásó'do yí!ị."
38 Zɨ́a úku ledre zɨ́ye kɨ́dí, "Nderézé aka sımı ngíti géyị
owṵ́ gara ga bı kpị́ ní, máíli kpá úku bılámá ledre 'bı
Lomo zɨ́ 'yị ga bı íri ní. Gı zɨ́a, née moko bı máógụ gı
roa ní." 39 Zɨ́ye gámáye sımı tṵ́'dṵ́ ngíti géyị owṵ́ gara
ga bı sımı Galiláya ore ní, kɨ́ úku ledre 'bı Lomo sımı
'Dịcị́ Kótrụ́ro e, kpá kɨ́ lágaóyó dokéké e gı sımı 'yị e
'dá'ba.

Yésụ yomo ngíti 'yị kɨ́ bısinyí umbunonó
(Lúrú kpá Matáyo 8:1-4, Lúka 5:12-16)

40 Zɨ́ ngíti 'yị kɨ́ bısinyí umbunonó roné ógụné
ṇgúṇgú roné zɨ́ Yésụ, kɨ́dí, "Áko, togṵ́ utúasá go kacɨ́
komoyị́, ídí yómo máa."
41 Zɨ́ lerị́ méngị Yésụ, zɨ́a óto sị́lị́ne ro o'do née, zɨ́a
úku ledre kɨ́dí, "Máíli go kenée, royị́ eme mu." 42 Geré,
zɨ́ bısinyí umbunonó née ụ́kụ́ne gı roa, zɨ́ roa
ndá'baógụné bılámáne.
43 Zɨ́ Yésụ kásalúgu wo kɨ́ lórụ o'bụó'bụ kɨ́dí, 44 "Ndá
úku 'dódo ledre née zɨ́ 'yị e wá. Ídí ndéré zɨ́ 'yị 'dáná
éyí, zɨ́yị óṇgoónzó bangá í'bí mbófo éyí kɨ́e zɨ́ Lomo
káa zɨ́ bı Mṵ́sa eké ní, nıyí geré ówo a kɨ́dí umbunonó ‡
bı royí ní ụkṵ́ go." ‡†
45 O'do née tonó nda yí ené geré úku ledre née zɨ́
'yị e. Gı zɨ́ kéyị née, Yésụ utúasá lolụ ndéré sımı ngíti
géyị gara e wá. Ndịsịnɨ́ nda kóo lá do bi bı ngárá 'yị e
ndanɨ́ doa tṵ́'dṵ́ wá ní. Abú kenée ndotó, tṵ́'dṵ́ 'yị e
nıyí kpá fú ndịsị ógụ zɨ́a kacɨ́ gara e mıngúngúcua.

Yésụ yeme sịndị́ mıgịgị́rị́
(Lúrú kpá Matáyo 9:1-8, Lúka 5:17-26)

2 Gı do kacɨ́ owṵ́ sị́lị́ ca, zɨ́ Yésụ ndá'balúgu roné
sımı gara bı Kapáranawúma, zɨ́ 'yị e úwú ledrea
kɨ́dí nda'baogụ go 'be. 2 Zɨ́ tṵ́'dṵ́ 'yị e ógụyé, 'dúcu 'dịcị́
bı nı sımı a ní ndá, kémbị́ bifúó ndaá lolụ wá. Zɨ́a
ndịsịné 'dódo ledre 'bı Lomo zɨ́ye. 3 Zɨ́ ngíti géyị ya'dá e
eso (4) ịmbị́ógụ ngíti mıgịgị́rị́ kɨ́ gbagbara zɨ́a. 4 Gı zɨ́a
bı bi ndéréógụyé zɨ́ Yésụ íri ndaá gı zɨ́ 'yị wá ní, zɨ́ye

† *Sị́lị́ 'bı 'Dówṵ́ro: Nı mongú sị́lị́ 'bı Isıréle 'bı ini zɨ́ Lomo, mengịnɨ́ moko sımı a wá. Zɨ́ye ndịsịyé sómụ́ndíki ledre kɨ́dí Lomo otoogụ ere kɨ́ do sogo káṇgá kpá kɨ́ ledre bı Lomo yomo yée gı sımı moko 'bı owṵ́kụlṵ́ e gı sị́ sị́lị́ ngére 'bı Ízibiti ní. Ólo Ólṵ́ógụ 20:8-11, Gbre lorụ 5:12-16.* †† *Lorụ 'bı Mṵ́sa: Lorụ 'bı Mṵ́sa uku kɨ́dí 'yị e ndanɨ́ méngị moko sımı Sị́lị́ 'bı 'Dówṵ́ro wá. Née sị́ ledre bı kóo 'yị e ndịsịnɨ́ gị zɨ́ kadra útúne kí, née ní Sị́lị́ 'bı 'Dówṵ́ro ụkṵ́ go zɨ́ye ógụyé kɨ́ 'yị ndíyá eyé e zɨ́ Yésụ yómo yée ní.* ‡ *Umbunonó: Lorụ bı Mṵ́sa eké ní uku kɨ́dí 'yị bı kɨ́ umbunonó roné ní ndaá drá wá ili kpá zɨ́a ndịsịné dongará Yúda e wá. Togṵ́ ndíyá née ụkṵ́ gı roa go yá, 'yị née idí ndéré 'dódo roné zɨ́ 'yị 'dáná éyí. Née ní 'yị 'dáná éyí nı úku a ne kɨ́dí nı go drá. Ólo Lévị 14:1-32.* ‡† *Lorụ ga bı gı ro ro'yị ídíne drá ní nı sımı Lévị 14:2-31.*

ékíye ícipḥútrụ do 'díćí fúó, zíye ímbíésị o'do née zí Yésụ 'díćí íri, kí ká'dá nyé kí gbagbara née.

5 Sımı bı Yésụ lurú kídí ya'dá ga gére née ṇguṇgunńı ledre ené go ní, zía úku ledre zí mıgịgíṛí née kídí, "Owú 'bı amáa, máótoómo lúyú ledre eyí go."

6 Ngíti géyị 'yị 'dódo lorụ e nıyí kóo mındísiyé kenée ndísị sómú ledre kídí, 7 "O'do née uku née kenée ledre 'di? Uku sinyi ledre go. Lomo nı dụú ne 'yị ótoómo lúyú ledre 'bı 'yị e."

8 Geré zí Yésụ ówo sómú ledre eyé, zía úku ledre zíye kídí, "Ndísisé sómú ledre kenée gı zí 'di? 9 Ledre be 'di nı 'diya zíma gáa úku a zí o'do née, 'Máótoómo lúyú ledre eyí go, togú ínyịógụ mu, 'dí'bi sáka eyí zíyị ndá'bayí 'be'? 10 Máili ídísé ówo a kídí, máa Owú 'bı 'Yị-ma'dí, máayí kí roko'bụ gı ro ótoómo lúyú ledre 'bı 'yị-ma'dí e kíe do sogo káṇgá ba." Zía óyó komoné úku ledre zí mıgịgíṛí née kídí, 11 "Ínyịógụ mu, 'dí'bi sáka eyí mu zíyị ndá'bayí 'be."

12 Zí o'do née ínyịógụné tí do komoyé née, 'dí'bi sáka ené, yóó do ndá'bané 'be. Zí tara 'yị ga bı kóo ore ní ị-dríye mbá mıídrí, zíye ndísiyé úku ledre kídí, "Mbófo éyí zí Lomo. Tí bı ndịsizé ona ní, lurúzé aka ledre káa zí wo ba kú wá."

Yésụ ndolo Lévị lódú née

(Lúrú kpá Matáyo 9:9-13, Lúka 5:27-32)

13 Zí Yésụ kpá ndá'ba ándá roné do gbúṛóngó mıkavu Galiláya, zí túʼdú 'yị e ógụyé zía, zía ndísiné 'dódo ledre zíye. 14 Zía ndéréókpóne gı ore, zía lúrúndíki 'yị 'dó'dú ụsórụ † gı zí 'yị e kí ịrịné Lévị Matáyo, owú 'bı Alafáyo, mındísiné sımı mákıtabu. Yésụ ya zía ní, "Ógụ mu, lódú kacíma." Geré zí Matáyo ínyịógụné zíye ndéréye kí Yésụ.

15 Kí tagá a née zí Lévị yéme éyí mıánu zí Yésụ kí 'yị lódú kacíne e. Zí túʼdú ngíti géyị 'yị 'dó'dú ụsórụ kpá ógụyé íri kí ngíti géyị 'yị lúyú ledre e gı zía nıyí nda kóo go mbá 'yị lódú kací Yésụ. 16 Sımı bı 'yị 'dódo lorụ e ga bı Farụsáyo e †† lurúndiki Yésụ kí ánu éyí mıánu kí 'yị ga gére née ní, zíye ínyịyé ndú'yú 'yị lódú kacíga kídí, "Mongú 'yị née ndịsinńı ánu éyí kí 'yị 'dó'dú ụsórụ kpá kí lúyú ledre ga gére née gı ro 'di?"

17 Sımı bı Yésụ uwú ledre née kenée ní, zía úku ledre zíye kídí, "'Yị ga bı ndanńı 'yị ndíyá e wá ní, nderénńı eyé lengbe zí dokotóro e wá, dụú 'yị ndíyá e. Máógụ amá gı ro bılámá 'yị e wá, yí ené gı ro 'yị lúyú ledre e."

'Yị e ndu'yúnńı Yésụ gı ro órú tara'yị

(Lúrú kpá Matáyo 9:14-17, Lúka 5:33-39)

18 'Yị ga bı ndịsinńı lódú kací Yiwáni ní, kí Farụsáyo e ndịsinńı lengbe órú éyí. Zí ngíti géyị 'yị e ndú'yú Yésụ kídí, "Mongú 'yị, 'yị lódú kací Yiwáni e kí Farụsáyo e nıyí go órú éyí, sara 'yị eyí e orúnńı 'bı eyé éyí wá gı zí 'di?"

19 Zí Yésụ úkulúgu ledre zíye kídí, "'Yị ga bı ogụnńı 'díyịóto mıkánda kára ní, nıyí ndísị 'bú lárá a káa be 'di bı mıkánda adrúgu nı kíye ore ní? Utúasánńı ndísị 'bú wá. 20 Sịndí kadra nı ógụ, do 'dí'bióyó mıkánda adrúgu née gı zíye, née go sịndí kadra bı zíye órú éyí ní.

21 "Utúasá zí 'yị ící'dútụ uṇgú bı ro kuṛú bongó ní, kí tara mıkánda bongó wá. Mıkánda bongó née, nı lálaló-fo kuṛú a née fúó, zí uṇgú née nda áyané rómo wo bı 'dá'dá ní. 22 Utúasá kpá do lótó mıkánda le'yí kọ́ró sımı kuṛú ndoko wá, gı zía mıkánda le'yí née nı ú'bụ kí cóngó roné, zía lóko kuṛú ndoko née gburá, zí le'yí kí ndoko née sínyíye gbrengárá. Bılámá a, idínńı lótó mıkánda le'yí sımı mıkánda ndoko ené kpí."

Yésụ nı kí roko'bụ do Síḷí 'bı 'Dówúro

(Lúrú kpá Matáyo 12:1-8, Lúka 6:1-5)

23 Kadra kíé'do sımı ngíti Síḷí 'bı 'Dówúro, zí Yésụ ínyịyé kí 'yị lódú kacíne e ndéréye kpụrú gı sımı ngíti yáká kére, zí 'yị lódú kacíga ga gére née tónóye lófo ngorụ kére, kí ánu a. 24 Zí Farụsáyo e úku ledre zía kídí, "Mongú 'yị, éyí bı 'yị eyí e ndịsinńı méngị moko sımı Síḷí 'bı 'Dówúro bı ngárá ndaá síḷí 'bı moko wá ní gı zía ní 'di?"

25 Zí Yésụ úkulúgu ledre zíye kídí, "Ólosé esé ledre bı kóo Dawídi mengị sımı sịndí kadra bı kóo 'bú mengị yée kí 'yị ené mıméngị ní wá? 26 Kóo sımı sịndí 'bı Abiy-atára mongú 'yị 'dáná éyí ‡ ní, 'bú mengị kóo Dawídi kí 'yị ené e go kíngaya, zía ólúne 'Díćí 'bı Lomo. Zía 'dí'bi ambata bı kóo 'yị 'dáná éyí e nıyí ánu a lá dụú ye ní, zía ánu a, zía í'bí ngíti géyị zí 'yị ené e ánu a."

27 Zí Yésụ úku ledre zíye kídí, "Síḷí 'bı 'Dówúro nı gı ro 'yịma'dí e, ndaá 'bı ené 'yịma'dí e gı ro Síḷí 'bı 'Dówúro wá. 28 Owú 'bı 'Yịma'dí, nı Ngére do Síḷí 'bı 'Dówúro."

3 Sımı ngíti Síḷí 'bı 'Dówúro, zí Yésụ ólúne sımı 'Díćí Kótrụro, ngíti o'do nı kóo ore, kí umbusíḷíne. 2 Zí ngíti géyị Farụsáyo e ndịsiyé lúrú bi togú Yésụ yéme síḷí o'do née go sımı Síḷí 'bı 'Dówúro yá, zíye í'bí ng-bángá a zí mıngburoko 'yị e. 3 Zí Yésụ úku ledre zí o'do née kídí, "Ínyịógụ mu tóro 'dága do komo 'yị ga ba."

4 Zí Yésụ ndú'yú Farụsáyo ga gére ní, "Ledre be 'di nı mıútúásá do méngị a sımı Síḷí 'bı 'Dówúro. Méngị bılámá ledre káa zí sáká 'yị? Togú méngị bısinyí ledre káa zí úfu 'yị?" Ukuluguńı ledre mbá wá.

5 Zía lúrú yée, zí bi sínyíne roa, zía ídíne kpá kí mongú sómú ledre, gı zía bı doyé orụ mıórụ ní. Zía úku ledre zí o'do née kídí, "'Dózo síḷíyị née mu mbí." Zía 'dózo a, zí síḷía ndá'baógụné bılámáne. 6 Zí Farụsáyo ga gére née ínyịyé, ndéréye kótrụ royé kí mıngburoko 'yị ga bı 'bı Eróde e ní yéme mısómú ledre gı ro úfu Yésụ.

† *"Ụsórụ" nı késí bı akúma ndịsị 'dó'dú a gı zí 'yị e gı ro méngị moko eyé 'bı akúma kíe ní.* †† *Farụsáyo: Née ngíti géyị Yúda ga bı ngárá nditi'dofuńı do lorụ bı Músa eké ní wá ní. Ṇguṇguńı kídí lomo ro 'yịma'dí e nı bo, maláyika e nıyí bo, 'yị e ndịsinńı kpá úru gı sımı umbu. Ólo Moko 'bı 'yịmıkása e 23:6-8.*

‡ *Mongú 'yị 'dáná éyí: Mongú 'yị 'dáná éyí romo do manda 'bı 'yị 'dáná éyí e zí Lomo. Ndịsị lengbe ólú dụú ne sımı 'díćí bı Mongú Bi 'bı Lomo sımı 'Díćí 'bı Lomo ní gı ro 'dáná éyí zí Lomo kí'di kérí sımı sımıbi kíé'do. Ndịsị 'dí'bi sáma bangá bı oṇgoonzónńı gı ro 'dáná a zí Lomo ní ólú kíe 'díćí íri gı ro zí Lomo ótoómo lúyú ledre 'bı 'yị-ma'dí e.*

Tụ́'dụ́ 'yị e lodụ́nɨ́ kacɨ́ Yésụ

7 Zɨ́ Yésụ ịnyịyé kɨ́ 'yị lódụ́ kacɨ́ne e ndéréye do
gbúṛóngó mɨkavu Galiláya. Zɨ́ tụ́'dụ́ 'yị e gɨ sɨmɨ káṇgá
bɨ Galiláya ní lódụ́ wo íri. 8 Sɨmɨ bɨ 'yị e uwúnɨ́ ledre ga
bɨ ndịsị méngị yée ní, zɨ́ ngíti géyị ịnyịyé gɨ sɨmɨ
Yeṛụsaléma kɨ́ káṇgá ga bɨ Yụdáya kɨ́ Ịdụmáya, nda kɨ́
ngíti géyị íṛịgbére ga bɨ sága Yeredéne kɨ́ gara bɨ
Táyire, kɨ́ Sidóna ní ógụyé zɨ́a. 9 Gɨ zɨ́a bɨ, 'yị máa ga
gére née ofụnɨ́ nda go ní, zɨ́a úku ledre zɨ́ 'yị lódụ́
kacɨ́ne e yémeómo ngíti owụ́ kuṛúngba nzíyiné zɨ́ne
ndịsịné sɨmɨ a gɨ zɨ́ bi kɨ́ ídíne royé ndá ke. 10 Zɨ́a sịkpị
tụ́'dụ́ 'yị e gɨ do ndíyá eyé e. Zɨ́ ngíti géyị 'yị ndíyá e
ndịsị kɨ́ ịtrí royé gɨ ro ógụyé gbóo ro Yésụ, gɨ ro óto
sịlíye roa. 11 Sɨmɨ bɨ bɨcayi lomo e lurúndikinɨ́ wo ní,
zɨ́ye ndịsị útúye bi kó'dụ́ Yésụ gbúrógbóye 'dága kɨ́dí,
“Áyí Owụ́ 'bɨ Lomo.” 12 Zɨ́ Yésụ lórụ yée kɨ́dí, ndanɨ́ úku
'dódo ledrené zɨ́ 'yị e wá.

Yésụ geléogụ 'yịmɨkása e sokó doa gbre
(Lúrú kpá Matáyo 10:1-4, Lúka 6:12-16)

13 Zɨ́ Yésụ ékịne do landa, zɨ́a ndólo 'yị ga bɨ ili yée ní,
14 zɨ́a géléógụ ya'dá e sokó doa gbre (12), káa do
'yịmɨkása ené e † gɨ ro zɨ́ne kása yée kacɨ́ bi e kɨ́ úku
ledre 'bɨ Lomo zɨ́ 'yị e, 15 kpá gɨ ro zɨ́ye ídíye kɨ́ roko'bụ
do dokéké e gɨ ro ndịsị lágaóyó yée kɨ́e. 16 Ba ịrị 'yị ga
bɨ gelé yée sokó doa gbre ní. Simúna, wo bɨ Yésụ í'bí
ngíti ịrị zɨ́a, “Pétero” ní, 17 nda Yakóbo e kɨ́ lúnduné Yi-
wáni, owụ́ 'bɨ Zebedíya e. Née yée ga bɨ kóo Yésụ ịfí
ịrịyé kɨ́dí, “Owụ́ Rará e” ní, 18 Nda Andiríya, Phílịpo,
Batilimáyo, Matáyo, Tóma, Yakóbo wotí Alafáyo,
Tadéyo, Simúna Zíloto ††, 19 nda kɨ́ Yụ́da Keriyóta, bɨ í'bí
ngbángá Yésụ ní.

'Yị 'dódo lorụ e ya Yésụ nɨ kɨ́ Belezabúbụ sɨmɨné
(Lúrú kpá Matáyo 12:22-32, Lúka 11:14-23, 12:10)

20 Zɨ́ Yésụ ndá'bayé 'be, zɨ́ tụ́'dụ́ 'yị e kpá yóko royé,
bi ánu éyí ndaá lolụ zɨ́a kɨ́ 'yị lódụ́ kacɨ́ne e wá. 21 Sɨmɨ
bɨ 'yị ené e uwúnɨ́ ledre a ní, zɨ́ye ịnyịyé ndéréye gɨ ro
'dí'bilúgu wo, gɨ zɨ́a, ukunɨ́ go ya, “Sɨmɨ doa sinyí go
mɨsínyí.”

Roko'bụ Yésụ romo do 'bɨ Satána

22 Ngíti géyị 'yị 'dódo lorụ ga bɨ ogụnɨ́ gɨ sɨmɨ
Yeṛụsaléma ní, ukunɨ́ 'bɨ eyé kɨ́dí, “Yésụ nɨ kɨ́ Belez-
abúbụ sɨmɨné. I'bí cóngó ro zɨ́a ne, zɨ́a ndịsịné lágaóyó
dokéké e kɨ́e.”
23 Zɨ́ Yésụ ndólo yée, úku ledre zɨ́ye sɨmɨ muruwayi
kɨ́dí, “Satána nɨ kpá ndịsị lágaóyó Satána 'dá'ba?
24 Togụ́ 'yị 'bɨ ngére ndịsịnɨ́ méngị okó dengbíye yá,
káṇgá 'bɨ ngére née toroyeme roné wá. 25 Kpá kenée
togụ́ sụmụ e ifinɨ́ royé, ndịsị méngị okó akpa dengbíye
yá, 'be 'bɨ eyé née toroyeme roné wá. 26 Togụ́ Satána
ndịsị nda go méngị okó akpa kɨ́ 'yị ené e ní, nɨyí nda
ndísị méngị moko ené káa be 'di? Roko'bụ a nɨ úkụ́.
27 'Yị utúasá ólụ́ 'díćí 'bɨ mongụ́ ngére, ngáka éyí ené e
wá, 'búó togụ́ odóụtụ ngére née kí, nɨ nda fú ngáka éyí
ené e gɨ 'díćí ndéré kɨ́e.
28 “Máúku zɨ́se ma'díi, Lomo nɨ ótoómo mɨlúyú ledre
'bɨ 'yị e, kɨ́ ledre ga bɨ ndịsịnɨ́ úku sínyi yée ní mbá.
29 Togụ́ 'yị uku sinyi ledre gɨ do bɨ 'Dówụ́ Lomo yá, Lo-
mo otoomo ledre zɨ́a kú wá, gɨ zɨ́a mengị née go
bɨsinyí ledre bɨ ngárá utúasá úkụ́ kú wá ní.” 30 Yésụ uku
ledre née kenée, gɨ zɨ́a bɨ 'yị 'dódo lorụ ga gére née
ukunɨ́ ledre kɨ́dí, “Nɨ kɨ́ bɨcayi lomo sɨmɨné ní.”

Ledre gɨ ro mbágá Yésụ kɨ́ lúnduga
(Lúrú kpá Matáyo 12:46-50, Lúka 8:19-21)

31 Zɨ́ mbágá Yésụ kɨ́ lúnduga ndéréógụyé do bi bɨ nɨ
doa ní, zɨ́ye tóroyé cịkị sága, kákasa 'díćí íri ndóloógụ
wo zɨ́ye. 32 Zɨ́ tụ́'dụ́ 'yị ga bɨ gbaá cigí Yésụ ní úku ledre
zɨ́a kɨ́dí, “Mongụ́ 'yị, mbágáyị kɨ́ lúnduyí e nɨyí ndólo yíị
sága 'dáa.”
33 Zɨ́ Yésụ ndú'yú yée kɨ́dí, “Mbágáma e kɨ́ lúndumá e
'be náambi e?”
34 Zɨ́a lúrú 'yị ga bɨ nɨyí mɨndísịyé cigíne gbaá ba, zɨ́a
úku ledre kɨ́dí, “Ga bɨ nɨyí ndịsị ba, mbágáma e kɨ́ lún-
dumá e. 35 'Yị ga bɨ ndịsịnɨ́ méngị ledre ga bɨ Lomo ili
yée ní, nɨyí ye lúndumá e lémịmá e kɨ́ mbágáma e.”

Muruwayi gɨ ro kúfú
(Lúrú kpá Matáyo 13:1-9, Lúka 8:4-8)

4 Sɨmɨ ngíti sịndí kadra zɨ́ Yésụ kpá ndéréne ndịsị
'dódo ledre zɨ́ 'yị e do gbúṛóngó mɨkavu Galiláya.
Zɨ́ tụ́'dụ́ 'yị e yóko royé cigí a gbaá. Zɨ́a ékí ndịsịné sɨmɨ
kuṛúngba ndịsị 'dódokása ledre zɨ́ye.
2 'Dódo tụ́'dụ́ ledre e zɨ́ye sɨmɨ muruwayi kɨ́dí,
3 “Úwúsé aka ledre ba, ngíti o'do nderé kóo óyụ kúfú
ené. 4 Sɨmɨ bɨ ndịsị óyụ kúfú ní, zɨ́ ngíti géyị útúye do
mɨsi'di, zɨ́ solụ́ e ógụyé lágá yée. 5 Ngíti géyị utúnɨ́ 'bɨ
eyé do gbụ́gbụ́rụ́ kɨ́'dí bɨ káṇgá ndaá 'be'be'de ore wá
ní. Zɨ́ye ụ́tụyé 'diya gɨ zɨ́a cíyíye olụ́ ené sɨmɨ káṇgá mbí
wá. 6 Sɨmɨ bɨ bɨrará kadra suwu kɨ́ngaya ní, zɨ́ye á'dáye
gɨ zɨ́a cíyíye ndaá sɨmɨ káṇgá mbí wá, zɨ́ye gágáye rúfú.
7 Ngíti géyị kúfú utú 'bɨ ené do bɨ kɨ́ kịnị e doné ní. Sɨmɨ
bɨ ụtụ ní, ngboró yeme roné wá gɨ zɨ́a kịnị olụ́ịndí yí
ené nda 'dụ́tụ bi ngbóró gɨ zɨ́a mbá. 8 Ngíti a utú 'bɨ
ené sɨmɨ ngomụ káṇgá, zɨ́a ánáne bɨlámáne kɨ́ngaya.
Gɨ sɨmɨ ngíti bi mịngí yáká owo kongụ kịé'do doa sokó,
gɨ sɨmɨ ngíti a 'bɨ ené kongụ ota. Zɨ́a ówo gɨ sɨmɨ ngíti a
kongụ ịnyị.”
9 Zɨ́ Yésụ úku ledre kɨ́dí, “'Yị bɨ mbílía uwú ledre bú ní,
idí úwú ledre née.”
10 Sɨmɨ bɨ Yésụ nɨ nda go ngúcuné ní, zɨ́ 'yịmɨkása
ené e kɨ́ ngíti géyị 'yị lódụ́ kacɨ́ga ndú'yú wo kɨ́dí,
“Mongụ́ 'yị, ledre 'bɨé gɨ sɨmɨ muruwayi gána ní káa be
'di?”
11 Zɨ́a úku ledre zɨ́ye kɨ́dí, “Mááyí ba go 'dódo a zɨ́se.
Togụ́ zɨ́ ngíti géyị 'yị e yá, mááyí 'dódo a zɨ́ye sɨmɨ mu-
ruwayi, 12 gɨ ro

† *'Yịmɨkása: Née 'yị ga bɨ Yésụ i'bí roko'bụ zɨ́ye, zɨ́a ndịsị kása yée ndéré kɨ́ méngị moko ené e káa zɨ́ úku bɨlámá ledre ené zɨ́ 'yị e, kɨ́ sịkpị 'yị ndíyá e kpá kɨ́ ógóóyó bɨcayi lomo e gɨ sɨmɨ 'yị e ní.* †† *Zíloto: Ini ledre gɨ sɨmɨa kɨ́dí, Wo bɨ 'bú káṇgá ené ofụ doa go ní.*

" 'nıyí lúrú éyį ga bı mándįsį méngį yée ní, utúasá esé
ówoyéme a wá,
zfye ndįsıyé úwú ledre ga bı máayí ndįsį úku yée ní
utúasá ené ólų sımı dosé wá
Idí oyólo'bónfı mısómų ledre eyé ba bo, káa bı Lomo
otoomo mılúyú ledre eyé go.' † "
13 Zfa kpá úku ledre zfye kfdí, "Ówosé esé ini ledre gı
sımı muruwayi née fú lá wá? Ásé nda ówoyéme ngíti
géyį muruwayi ga bı máayí úku yée ní káa be 'di?
14 Kúrú Lomo nı káa zf kúfú bı ndįsıŋfı óyų a yáká ní.
15 Ngíti géyį 'yį e nıyí 'bı eyé káa zf kúfú bı utú do mısi'-
di ní. Nıyí úwú kúrú Lomo 'diya, lu'bú kpá wá, geré zf
Satána ógųné 'dí'bióyó a gı sımıyé. 16 Ngíti géyį 'yį e
nıyí 'bı eyé káa zf landa ní. Nıyí úwú kúrú Lomo zfye
ídíye 'diya kf rokinyi. 17 Nda gı zfa bı cíyí ledre ma'dáa
ndaá sımıyé wá ní, geré zfye ótoómo a gı zf 'do'dó bı
ndiki yée go ní. 18 Ngíti géyį nıyí 'bı eyé káa zf kúfú bı
utú dongará kįnį ní, 19 nda gı zf sómų ledre éyí ga bı 'bı
sága, zfye ndįsıyé óto 'búye kfngaya ní, zf 'bú ledre 'bı
Lomo nda ųkųne gı doyé, utúasáfı eyé lolų áná bılámá
mıánáye wá. 20 Ngíti géyį 'yį e nıyí 'bı eyé káa zf ngomų
káŋgá ní. Sımı bı úwú kúrú Lomo ní, zfye ŋgúŋgu a, zf
sómų ledre eyé óyóló'bó roné bılámáne, zfye 'dí'bi a,
zfye ndįsıyé méngį ledre ga bı Lomo ili ní, zf mıméngį
ledre eyé ídíne bılámáne káa zf kúfú bı anáogų kongų
kį́é'do doa sokó (30), kongų ota (60) nda kf yée ga bı
anáogųnfı kongų ınyį (100) ní."

Muruwayi gı ro bimıóŋgó
(Lúrú kpá Lúka 8:16-18)

21 Zf Yésų kpá úku ngíti ledre zfye kfdí, "'Yį ųndųoto
pho'dų bú 'dící kacfne, zfa ló'bų'dų́tų a sí pheŗé, togú
sí ŗangba? Nı óto pho'dų née do nyárá bi. 22 Gı ro zf éyí
ga bı sımı mıtųlųrų ní, ídíye mbá do nyárá bi. Gba ledre
ga bı nıyí mıótoécıyé ní do ówo yée mbá. 23 'Yį bı mbílía
úwú ledre bú ní, idí úwú ledre née."
24 Zfa kpá úku ledre kfdí, "Ídísé óto ledre ga bı úwúsé
yée née sımı dosé. Mısi'di bı ndįsısé méngį 'yį e kfe ní,
nı ídí kpá ne mısi'di bı do méngįsé e kfe nda za kfn-
gaya ní. 25 'Yį bı nı kf éyí e zfne ní, nıyí í'bí yata a zfa nda
za kfngaya. 'Yį máa wo bı ngárá éyí eyenfı zfa wá ní,
abú wo bı zfa cúku'dée née nıyí 'dí'bióyó a gı zfa kpų́rų́
'dá'ba."

Ngíti muruwayi gı ro kúfú

26 Zf Yésų úku ngíti muruwayi kfdí, "Ledre gı ro 'be 'bı
Lomo káa zf 'yį bı oyų kúfú yáká ní. 27 Kf kadra kf ndųlų
mbá togú nı 'dú'du togú nı mbú dilá yá, kúfú ga bı oyų
yée ní nıyí ųtų zfye ngbóróye abú owo wá. 28 Káŋgá
ndįsį í'bí éyí mıánu zfye lá dų́ų́ ne, zfye ngbóróye kfe,
aka kókó sındíye, nda gırí zfye ngbóróye, zfye gbóŗúye,
nda geré go mıánáye. 29 Nda sımı bı kére nı go nzíyiné
gı ro óŋgó a ní, zfa nda tónóne óŋgo a."

Muruwayi gı ro kúfú musıtáda
(Lúrú kpá Matáyo 13:31,32, Lúka 13:18,19)

30 Zf Yésų kpá úku ngíti muruwayi zfye kfdí, "Máayí
ótoásá ledre gı ro 'be 'bı Lomo 'dáa ní kf 'di? Muruwayi
bı nı útúásá kfe ní wo be 'di? 31 Nı káa zf kúfú musıtáda
ní. Gı zfa nı kúfú bı nı nzéré kfngaya ní. 32 Abú kúfú
kágá née nı nzéré kenée ndotó, togú 'dıyífnf go yáká
ųtų go yá, zfa ngbóró rómoné do ngíti géyį éyí ga bı
yáká ore ní mbá. Nı rásá tú'dú, zf solų e ndįsį ú́bú́ 'be
'bı eyé komoa."
33 Yésų ndįsį kóo 'dódo ledre zf 'yį e sımı muruwayi.
Mengį kenée gı do bı zfye ówo'dí'bi ini ledre gı sımıyé.
34 Kacf kadra e mbá, togú Yésų nı go ndįsį 'dódo ledre
yá, zfa ndįsįné 'dódo ngíti géyį ledre e sımı muruwayi.
Sımı bı lurú go tf lá céré yée kf 'yį lódų́ kacfne e ní, zfa
ínyįné úkuógų ledre gı sımı muruwayi ga gére née
mbá zfye.

Yésų ųcųomo mongú síli kf ílí
(Lúrú kpá Matáyo 8:23-27, Lúka 8:22-25)

35 Nda kf tagá a née ní, zf Yésų úku ledre zf 'yį lódų́
kacfne e kfdí, "'Dogųzé aka bi mu sága gı 'dí keŗí."
36 Zfye ínyįyé ótoómo tú'dú 'yį ga bı yokonfı royé née
ore, zf 'yį lódų́ kacfga ékílódų́ kacf a sımı owú kuŗúng-
ba bı gáa ndįsį sımı a ní, zf ngíti géyį 'yį e ékí 'bı eyé
sımı ngíti géyį kuŗúngba e yóó, zfye ndéréókpóye. 37 Zf
mongú síli ógųné kpįkpįkpįkpį, zfa ndįsįné ílíógų iní
sımı kuŗúngba bı Yésų nı sımı a ní, gbuwa gbuwa
gbuwa, ngítí kuŗúngba nda kf 'dúcu go cúku'dée.
38 Yésų, nı mı'dú'duné, kf doné gá do éyí 'dága. Zf 'yį
lódų́ kacfga ga ba ínyįyé úru wo, kfdí, "Áko, 'Yį 'dódo
ledre, sómų́ eyí ledre umbu bı azé go úyu a, ba wá?"
39 Zfa ínyįógųné, úku ledre zf síli kpá kf kú́ŗú́mų iní
kfdí, "Ídí tóro tí." Zf síli tóroné tí, zf mongú́ gboŗų bi bı
gáa ba ídíne sií.
40 Zf Yésų óyó komoné úku ledre zf 'yį lódų́ kacfne ga
gére née kfdí, "Áyi, érésé ngįrį gı zf 'di? Ŋgúŋgusé aka
esé ledremá fú lá wá?"
41 Zf ngįrį ledre bı Yésų mengį née ólųne royé gbála,
zfye tónóye úku ledre dengbíye kfdí, "Bı káa lárá 'yį 'di,
bı síli kf kú́ŗú́mų iní uwúnfı ledre ené gba ye ní?"

Yésų lagaoyó dokéké gı sımı ngíti o'do
(Lúrú kpá Matáyo 8:28-34, Lúka 8:26-39)

5 Zf Yésų kf 'yį lódų́ kacfne e go 'dógų bi
ndéréógųyé sımı gara bı Gerésa ní. 2 Sımı bı Yésų
nı go ndítíógų gı sımı kuŗúngba ní, zf ngíti o'do kf
dokéké sımıné ólų́ógųné gı dongará bi e zfa. 3 O'do
máa née, ambá bi ndįsį ené nda yí ené kóo sí bi e íri.
'Yį bı nı útúásá ódó wo abú kpá gba cú kf ká'dá késí ní
ndaá. 4 Odó andánfı kóo sındía kf síĺía go mıódó ándá
kf ká'dá késí ndįsį 'décį yée gı roné fú lá mı'décį, gı zfa,
cóngó roa ofų kóo go. 'Yį bı zfa útúásáne gba gı ro
'dí'bingéŗį wo ní ndaá kpá wá. 5 Kf'dí bı nı go dongará
bi máa ga gére née íri, togú kf kadra togú kf ndųlų yá,
zfa ndįsį gbúrógbóne 'dága kpá ndįsį kf óŋgo roné kf
tutú e.

† *4:12 Isáya 6:9, 10*

6 Sımı bı o'do née lúrúndíki Yésụ gı gbála ní, geré zía ngásáógụné zía íri, zía útúne gbrị do ngúrú sịndíne bi kó'dú Yésụ. 7 Zía gbúrógbóne 'dága kídí, “Yésụ, yíị Owú 'bı Lomo bı komo ere ní, éyí bı íli gı zíma ní 'di? Ídí lólóbú zíma do komo Lomo kídí, ógụ eyí ba gı ro méngị bısinyí ledre kíma wá.”

8 O'do née uku ledre kenée gı zía bı Yésụ úku ledre zí dokéké née kídí, “Ólúógụ gı sımı o'do née mu.”

9 Zí Yésụ ndú'yú wo kídí, “Ịrịyí náambi?”

Zía úkulúgu ledre zí Yésụ kídí, “Ịrịmá Owútú'dú, gı zía bı, azé tú'dú ní.” 10 Zía ndísịné dódó roné ro Yésụ kíngaya kídí, “Ndá lágaóyó zée gı ore wá.”

11 Tú'dú mụkúrú e nıyí kóo gbóo ore, ndịsịní ánu éyí dogborụ landa. 12 Zí dokéké ga gére née dódó royé zí Yésụ kídí, “Kása zée ndéré ndísị sımı mụkúrú ga bı 'dáa ba.” 13 Zí Yésụ í'bí mısi'di zí dokéké e ólúógụyé gı sımı o'do née, zíye ndéré ólúye sımı mụkúrú e. Zí tú'dú mụkúrú ga gére née éyí 'bı álifu gbre, ínyiyé rụ ndúrú'búye gı do gborụ landa, ndéré útúye mbá sımı mongú mıkavu do úyuyé mbá.

14 Zí 'yị 'bá'bá mụkúrú ga gére née ínyiyé ngásáye úku 'dódo ledre bı mengị roné née sımı gara, kpá kí ngíti géyị bi ga bı gbóo gbóo ore ní mbá. Zí 'yị e ógụyé mbá lúrú ledre bı mengị roné née. 15 Sımı bı ogụní zí Yésụ ní, zíye ndíki o'do bı Yésụ lagaogụ dokéké e gı sımı a ba kí ndísị bılámáne kí bongó roné. Zí ngịrị méngị 'yị ga gére née kíngaya.

16 'Yị ga bı lurúní ledre bı méngị roné zí o'do née, kpá kí wo bı zí mụkúrú e ní, zíye ndísiyé úku a zí lafúye e. 17 Zí 'yị máa ga gére née ndísị dódó royé ro Yésụ, idí mu ólúógụ gı sımı káṇgá eyé gı ore 'dá'ba.

18 Sımı bı Yésụ ékí go sımı kuṛúngba ní, zí o'do bı dokéké e olúogụní gı sımı a ní dódó roné ro Yésụ yée idíní ndéré kéne. 19 Yésụ ṇguṇgu ené zíye ndéréye kéne wá, tí lá zía úku ledre zía kídí, “Ndá'ba aka 'be zí 'yị eyí e, zíyị líkpí bılámá ledre bı Ngére Lomo mengị zíyị kí bılámá mımbé'dené ní zíye.” 20 Zí o'do née ínyiné ndéréne kí úku 'dódo ledre bı Yésụ mengị zía née zí 'yị e sımı káṇgá bı Dikapolísị kí tú'dú gara ga bı ore sokó ní mbá. Zí tara 'yị ga bı kóo ore ní ídríne mbá mıídrí.

Yésụ romo do umbu kí ndíyá

(Lúrú kpá Matáyo 9:18-26, Lúka 8:40-56)

21 Zí Yésụ ékílúgu roné sımı kuṛúngba zía 'dógụ bi sá-ga gı 'dí kéṛí, zí tú'dú 'yị e kpá ínyiyé yóko royé gbaá cigí a do gbúróngó mıkavu Galiláya íri.

22 Zí ngúru mongú 'yị 'bı 'Díćí Kótrụro kí ịrịné Yáyiro ógụné íri. Sımı bı lurúndiki Yésụ ní, zía ógụ ndísịné ndoo sí sịndí Yésụ, 23 ṇgúṇgú roné kíngaya kídí, “Áko, mongú 'yị, nyíma nı kí ndíyá zaá o'bụó'bụ ógụ aka ndéré óto sílíyị roa, gı ro zí ndíyá máa née úkúne gı roa zía ídíne trịdrị.” 24 Zí Yésụ ínyiyé ndéréye kí o'do née.

Zí tú'dú 'yị e útúye rụụ do kaćíye, mısi'di eye lolụ kóo zíye wá, ndịsịní nda ndéré kí ítrí royé mıítrí.

25 Ngíti kára nı kóo dongará 'yị ga gére née kírí née kí ndíyá ká'dá 'bı kará e roné, sımıbi doa kíe go sokó doa gbre. 26 Gamá zí tú'dú dokotóro e go má, zí késí úkúne gı zía mıúkú, tí lá ndíyá tatá nda yí ené roa 'dá'dá. 27 Sımı bı kára née uwú ledre Yésụ ní, geré zía ndéréne gı 'dí sogo a gı dongará tú'dú 'yị ga gére née óto sílíne ro bongó bı ro Yésụ ní. 28 Zía somú ledre kídí, “Togú máóto sílíma lá ro bongó ené yá, ndíyá ba nı úkú gı romá.” 29 Sımı bı mengị kenée ní, geré zí ndíyá née úkúne gı roa. Zía ówo a kídí sımı sanáne eme go.

30 Zí Yésụ kpá ówo a kídí roko'bụ bı sımıné ní mengị moko go. Zía lúrú bi 'dí sogoné, zía ndúndu'yú kídí, “Ambí oto sílíne ro bongó amá ne?”

31 Zí 'yị lódú kaćíga úku ledre zía kídí, “Mongú 'yị, ‘Lúrú aka lá tú'dú 'yị ga bı gbaá cigíyị ba, áyí ówo 'yị bı oto sílíne royí ní káa be 'di?’ ”

32 Abú ndotó, Yésụ nı kpá fú ndísị lúrú bi kere gı ro ówo 'yị bı oto sílíne roné ní. 33 Zí kára née owo ledre bı mengị roné zíne ní, zía ógụné kí mbé'bé gı zí ngịrị útúne sí sịndí Yésụ, do úku ledre e gı do biné zí Yésụ. 34 Zí Yésụ úkulúgu ledre zía kídí, “Owú 'bı amáa, ndíyá ụkú go gı royí, gı zía bı ṇgúṇgu ledremá ní. Ndéré mu bılámáne 'dó'dó lolụ wá.”

35 Sımı bı Yésụ nı aka ndísị ódro ní, zí ngíti géyị 'yị e ógụyé gı 'be 'bı Yáyiro, zíye úku ledre zí Yáyiro kídí, “Mongú 'yị, nyíyị otoomo 'dówú go. Ndá lolụ 'dó'do mongú 'yị née wá.”

36 Ledre née ata ené kóo kací komo Yésụ wá, zía ínyiné úku ledre zí Yáyiro kídí, “Lomo royí ndaá úyu wá, ídí lá ṇgúṇgu ledremá.”

37 Yésụ ili ené zí tú'dú 'yị e lódú née wá, lá dụú Pétero e kí Yakóbo e kí lúnduné Yiwáni e. 38 Nıyí ógụ bı 'be 'bı Yáyiro íri ní, tú'dú 'yị e nıyí go íni ini kí mbúm-búdú. 39 Zí Yésụ ínyiné ólúne 'díćí ini, zía úku ledre zí 'yị ga bı íri née kídí, “Ndásé íni ini wá, owú née uyu ené wá, 'du'du yí ené née lá mı'dú'du.” 40 Zí 'yị ga bı 'díćí íri née útúye coo kúgú wo mıkúgú.

Gı do kací bı uku ledre zíye ólúógụyé sága ní, zía 'dí'bi 'bụmıowú kí mbágáa nda kí 'yị lódú kaćíga ga bı nıyí kéye ní do ólúókpóye sımı ngíti sımı 'díćí bı otoní umbu owú née sımı a ní. 41 Zí Yésụ 'dí'bi sílí owú née do úku ledre zía kí tara Aráma kídí, “Talíta kúmụ” kídí, “Nyíma, ínyiógụ mu 'dága” 42 Geré zí owúkára née úrúne, zía ínyiógụné 'dága ndísị gámáne. Zí tara 'bụa kí mbágáa kí 'yị lódú kací Yésụ ídríne mbá mıídrí. 43 Zí Yésụ úku ledre o'bụóbụ zí 'bụa kí mbágáa kídí 'yị e ndaní aka ówo ledre bı mengị roné née wá. Zía kpá úku ledre zíye idíní í'bí éyí mıánu zía ánu a.

'Yị e asiní gı ro Yésụ sımı Nazeréta

(Lúrú kpá Matáyo 13:53-58, Lúka 4:16-30)

6 Gı do kací ledre née ní, zí Yésụ e ínyiyé kí 'yị lódú kaćíne e gı ore ndá'balúgu royé sımı Nazeréta, owú gara bı Yésụ ngboró sımı a ní. 2 Sımı ngíti Sílí 'bı 'Dówúro zí Yésụ ndísịné 'dódo ledre zí tú'dú 'yị e sımı 'Díćí Kótrụro. Zí tara 'yị e ídríne mbá mıídrí kí úwú ledre ga bı ndịsị úku yée ní.

Zíye ndísiyé úku ledre kídí, “O'do ba ndiki mongú ówo ledre bı 'dényé káa ba gı 'da? Ambí 'dodo ledre ga gére née zía ne? Sara aka lá roko'bụ bı ndịsị méngị

mıngburoko ledre ga gére née kɨe née, ndiki gı 'da?”
3 Zɨ́ ngíti géyị 'yị e úku ledre kɨ́dí, “Née ndaá 'yị yéme éyí e gı sımı kágá ba wá? Bı nı owú 'bı Maríya bı lúnduga nıyí Yakóbo, Yoséfa, Yúda kɨ́ Simúna e ní wá? Lémıga ndısınɨ́ ndísị fú kɨ́ze ona” Zɨ́ye lúrúcáyi wo do ásiyé kɨ́ ṇgúṇgu ledre ené. 4 Yésụ ya zɨ́ye ní, “'Yị lóṇgó e ndısınɨ́ óto úndru nébị ye. Togú nda 'be yá, sụmụga otonɨ́ eyé úndrua wá.”
5 Gı zɨ́a bı tú'dúye ṇguṇgunɨ́ ledre ené wá ní, mengị ené ledre ga bı kɨ́ roko'bụyé ní ore wá, 'di'bioyó ndíyá lá gı ro ngíti géyị 'yị e. 6 Zɨ́a kóo ndísıné sómúló'bó ledre bı 'yị ga gére née ṇguṇgunɨ́ ledrené, gı zɨ́a wá ní.

Yésụ kasa 'yịmıkása e sokó doa gbre
(Lúrú kpá Matáyo 10:5-15, Lúka 9:1-6)

Zɨ́ Yésụ ínyiyé ndéréye sımı owú gara ga bı gbóo gbóo ore ní, kɨ́ 'dódo ledre zɨ́ 'yị e.
7 Nda sımı ngíti sílí, zɨ́a ndóloyóko 'yịmıkása ené ga bı sokó doa gbre (12) ní, zɨ́a í'bí roko'bụ zɨ́ye ídíye do dokéké e, zɨ́a kása yée gbre gbre.
8 Zɨ́a úku ledre zɨ́ye kɨ́dí, “Sımı mındérése, ídísé 'dí'bi lá dụú ngbángbá. Ndásé 'dí'bi kombo e, ambata e, kɨ́ késí wá. 9 Wará bı sındíse ní asá go, ndásé 'dí'bıróngó bongó wá.
10 “Togú ógusé go sımı ngíti gara, ídísé ndísị sımı 'be bı 'di'binɨ́ sée go sımı a sımı sụmụ ní ásé nda fú ókpó gı ore. 11 'Be máa wo bı 'di'binɨ́ sée sımı a sımı sụmụ wá, uwúnɨ́ ledre esé kpá sımı a wá ní yá, ídísé ú'bú 'bụrụ gı ro sındíse cịkị ore sımı bı ásé go ndéréókpó ní gı ro zɨ́a 'dódo a kɨ́dí, asinɨ́ go gı romá.”
12 Zɨ́ye ndéréókpóye, ndísị úku ledre zɨ́ 'yị e, idínɨ́ óyóló'bó mımbé'deyé. 13 Zɨ́ye lágaóyó dokéké e gı sımı tú'dú 'yị e, zɨ́ye súsụ'bú ro tú'dú 'yị ndíyá e, zɨ́ ndíyá eyé úkúne.

Ledre umbu Yiwáni Babatíza
(Lúrú kpá Matáyo 14:1-12, Lúka 9:7-9)

14 Zɨ́ ngére Eróde † úwú phanda ledre Yésụ. Zɨ́ ngíti géyị 'yị e ndísiyé úkuló'bó ledre kɨ́dí, “Yiwáni 'yị bábátízí 'yị e bı kóo ufunɨ́ wo ba, urú go ne, ndısị méngị ledre ga bı kɨ́ roko'bụyé gére née gı zɨ́ kéyị née.”
15 Ngíti géyị 'yị e ya, Yésụ nı, “Nébị Ilíya kóna ní.” Ngíti géyị ya, “Nı ngúru nébị gı dongará nébị ga bı kóo 'desí ní.”
16 Sımı bı Eróde uwú ledre ga bı 'yị e ndısınɨ́ úku yée gı ro Yésụ kenée ní, zɨ́a úku 'bı ené kɨ́dí, “Zɨ́ Yiwáni kóo máúfu wo ní, úrúne née go tɨ́ ne ma'díi?”
17 Eróde 'di'bi kóo Erodíya me'be lúnduné Phílıpo. Zɨ́ Yiwáni úku ledre kɨ́dí ndaá bılámáne zɨ́a méngị kéyị kenée wá. Zɨ́a 'dí'bi Yiwáni óto wo sımı síginị. 18 Yiwáni ya kɨ́dí, “Ndaá mıútúásáne zɨ́yị 'dí'bióyó kára gı zɨ́ lúnduyí †† nda zɨ́yị wá.”

† *Ngére Eróde: Ndısınɨ́ ndólo wo Eróde Ánítipasi. Nı wotí mongú ngére Eróde bı kóo nı ngére sımı sındí kadra bı aránɨ́ Yésụ ní. Eróde Ánítipasi nı kpá ngére bı onzó Yiwáni Babatíza sımı síginị do úfu wo ní.*
†† *Lúndu Eróde: Lúndu née nı aka kóo tɨ́ kɨ́ komoné zɨ́ Eróde Ánítipasi 'dí'bi me'bea Erodíya gı zɨ́a zɨ́ne káa do kára.*

19 Gı zɨ́ kéyị née ní, kémbí 'bú Yiwáni ndaá kóo do Erodíya wá. Zɨ́a kóo óto ledre sımıné kɨ́dí, née nı úfu Yiwáni 'búó. 20 Eróde ndısị kóo éré kɨ́ úfu Yiwáni kpá ngịrị, gı zɨ́a owo bú kɨ́dí, Yiwáni luyú ené ledre wá. Zɨ́a úku ledre zɨ́ 'yị 'bı sígịnị e idínɨ́ lúrú bi kacɨ́ a. Abú ledre bı Yiwáni ndısị kóo úku a ní ndısị 'dó'do sómú ledre ené yá ili kóo kpá fú ndísị úwú yata ledre e gı zɨ́ Yiwáni.
21 Zɨ́ mısi'di líkpíne zɨ́ kára née Erodíya, gı ro úfu Yiwáni. Eróde mengị ayímbi 'bı síl bı kóo aránɨ́ née sımı a ní. Zɨ́a ndóloógụ mıngburoko 'yị ené e kpá kɨ́ mıngburoko manda ga bı 'bı asikíri e ‡ ndısınɨ́ méngị moko kéye sımı káṇgá bı Galiláya ní. 22 Zɨ́ nyí Erodíya ólúne ndísị lé'bé ke'bị, zɨ́ rokinyi méngị Eróde e kɨ́ 'yị ga bı kóo ndısınɨ́ ánu éyí kéye ní mbá.
Zɨ́ Ngére ínyiné úku ledre zɨ́ owú née kɨ́dí, “Éyí bı íli zɨ́ma í'bí a zɨ́yị ní 'di? Mááyí í'bí a zɨ́yị.” 23 Zɨ́a ínyiné lólóbú zɨ́ owú née kɨ́dí, “Tɨ́ lá éyí bı íli wo ní mááyí í'bí a zɨ́yị, abú yana káṇgá bı mááyí ngére sımı a ba.”
24 Zɨ́ owú née ngásáne ndú'yú mbágáne kɨ́dí, “Máídí úku ledre 'di?”
Mbágáa ya zɨ́a ní, “Idínɨ́ í'bíógụ kúrógbó do Yiwáni 'yị bábátízí 'yị e zɨ́yị.”
25 Zɨ́ owú née geré ínyiné ngásándá'bané úku ledre zɨ́ ngére kɨ́dí, “Máíli idínɨ́ í'bíógụ kúrógbó do Yiwáni Babatíza zɨ́ma do éyí ona.”
26 Zɨ́ bi sínyíne ro ngére gbála. Nda lá, gı zɨ́a bı, lolóbú go do komo 'yị ga bı ndoloogụ yée ní, zɨ́ ngịrị méngị wo asi wá. 27 Zɨ́a kása 'yị kɨ́dí, “Ndéré mu úfu Yiwáni zɨ́yị ógụyí kɨ́ kúrógbó doa gırí.” Zɨ́ asikíri née ndéréne sımı síginị íri, zɨ́a úfu Yiwáni, zɨ́a óṇgo 'décị goa, 28 do ógụné kɨ́ kúrógbó doa do éyí, zɨ́a ínyiné í'bí a zɨ́ owú née. Zɨ́a ndéréne kɨe í'bí a zɨ́ mbágáne. 29 Sımı bı 'yị lódú kacɨ́ Yiwáni uwúnɨ́ ledre a ní, zɨ́ye ógụyé 'dí'bi umbu a, ndéréye kɨe óto a.

Yésụ i'bí éyí mıánu zɨ́ 'yị e álifu ínyị
(Lúrú kpá Matáyo 14:13-21, Lúka 9:10-17, Yiwáni 6:1-14)

30 Zɨ́ 'yịmıkása e ndá'baógụyé, zɨ́ye úku 'dódo ledre ga bı mengịnɨ́ yée kɨ́ ledre ga bı 'dodonɨ́ yée zɨ́ 'yị e ní, mbá zɨ́ Yésụ ma'dáa.
31 Née ní zɨ́ tú'dú 'yị e nda kóo ndísị kɨ́ ógụ zɨ́ye gbúrú gbụrụ gbúrú gbụrụ, sındí kadra zɨ́ Yésụ ánu éyí kɨ́ 'yịmıkása ené e ndaá. Zɨ́a úku ledre zɨ́ 'yịmıkása ené e kɨ́dí, “Nderézé aka mu do ngíti owú bi gı ro zɨ́se aka 'dówúrosé cúku'dée.”
32 Zɨ́ye ínyiyé ngúcuyé kɨ́ kurúngba ndéréye do ngíti owú bi. 33 Zɨ́ tú'dú 'yị e lúrú yée kɨ́ ndéré, zɨ́ye tónóye ógụyé gı sımı gara ga bı ore ní mbá, ndísị ngásáye rụụ gı do gbúróngó, ógụúṭụ royé fị ye gı zɨ́ Yésụ íri. 34 Sımı bı Yésụ ekíogụ gı sımı kurúngba ní, zɨ́a lúrú tú'dú 'yị ga gére née, zɨ́ leríye méngị wo, gı zɨ́a nıyí kacɨ́ komoa káa zɨ́ kábịríkị ga bı 'yị lúrú bi ndaá kacɨ́ye wá ní. Zɨ́a tónóne 'dódo tú'dú ledre e zɨ́ye.
35 Nda go kɨ́ tagá, zɨ́ 'yị lódú kacɨ́ga ógụyé úku ledre zɨ́a kɨ́dí, “Mongú 'yị, bi ba 'be ndanɨ́ doa wá, kadra utú kpá go. 36 Ídí úku ledre zɨ́ 'yị ga ba ndéréye do bi ga bı

‡ *Mongú manda 'bı asikíri e: Ndısị lúrú bi kacɨ́ asikíri e álifu. Nı 'bı ené do manda ga bı 'bı asikíri e ní.*

gbóo gbóo kɨ́ra ní ní, gɨ ro zɨ́ye úgú éyį́ mɨánu, zɨ́ye ánu a.”
37 Zɨ́ Yésụ úku ledre zɨ́ye kɨ́dí, “Ídísé í'bí éyį́ mɨánu zɨ́ye.”
Zɨ́ye úkulúgu ledre zɨ́ Yésụ kɨ́dí, “'Yį ga gére née ofụnɨ́ go. Abú késį́ idí ba gáa zɨ́ze ona kpá za cụ́ késį́ 'bɨ 'yį bɨ mengį moko gɨ roa sɨmɨbi kɨ́é'do ní yá, utúasá fú lá úgú éyį́ mɨánu, zɨ́a ásáne kɨ́ 'yį ga gére née wá.”
38 Zɨ́ Yésụ ndú'yú yée kɨ́dí, “Ambata nɨ zɨ́se kɨ́rɨ́ née mbá ndu?”
Sɨmɨ bɨ nderénɨ́ lúrú a ní, zɨ́ye óguyé kɨ́ ledre kɨ́dí, “Ambata nɨ íri lá dụ́ụ́ ịnyị, kɨ́ mɨnzéré kénzé e gbre.”
39 Zɨ́ Yésụ úku ledre, idínɨ́ ífibáyi 'yį ga gére née zɨ́ye ndísịyé bi do súwú e ore. 40 Zɨ́ 'yį e ndísịyé bi e mɨngúngúcua, ngíti géyį míya, ngíti géyį cį́ gbre doa sokó. 41 Zɨ́ Yésụ 'dí'bi ambata bɨ ịnyị kɨ́ mɨnzéré kénzé ga bɨ gbre née, zɨ́a lúrú bi komo ere 'dága, zɨ́a í'bí mbófo éyį́ zɨ́ Lomo, do 'déweífi sɨmɨ a. Zɨ́a í'bí yée zɨ́ 'yį lódụ́ kacɨ́ne e ífi yée zɨ́ 'yį e. Zɨ́a ífi mɨnzéré kénzé ga bɨ gbre née kacɨ́ye kpá kenée. 42 Zɨ́ 'yį ga gére née ánu éyį́, zɨ́a útúásáne kɨ́ye kpịnị. 43 Zɨ́ lódụ́ kacɨ́ga 'dó'dụ́yóko nyụnyụ́ ambata kɨ́ kénzé bɨ 'yį e lereomonɨ́ ní, zɨ́ gbété e 'dúcuyé kɨ́ye sokó doa gbre. 44 'Yį ga bɨ kóo anunɨ́ éyį́ née ní, olonɨ́ ya'dá e mbá álifu ịnyị.

Yésụ nderé do iní
(Lúrú kpá Matáyo 14:22-33, Yiwáni 6:15-21)

45 Geré gɨ ore, zɨ́ Yésụ kása 'yį lódụ́ kacɨ́ne e ndéré 'bɨ eyé 'dá'dá kɨ́ kụrúngba sóngó née sɨmɨ Beteseyída. Zɨ́a aka ídíáká 'bɨ ené 'dá'ba úku ledre zɨ́ 'yį ga gére née ndá'bayé 'be. 46 Sɨmɨ bɨ uku ledre go zɨ́ 'yį ga gére née kɨ́dí bayinɨ́ mu ní, zɨ́a ékɨ́ne do landa íni ini zɨ́ Lomo.
47 Zɨ́a ndísịné do gbúróngó íri ngúcuné gị kɨ́ tagá, zɨ́ 'yį lódụ́ kacɨ́ga ndéréógụyé kɨ́ kụrúngba yana mongụ́ mɨkavu. 48 Zɨ́ Yésụ lúrúndíki 'yį lódụ́ kacɨ́ne e kɨ́ 'dó'dó kɨ́ ndéré yana iní, gɨ zɨ́a bɨ síli ilí 'diyį roné yóó doyé ní. Nda go kɨ́ sɨ́ ndóndó zɨ́ Yésụ tónó ndéréne do iní zɨ́ye íri, zɨ́a áyíne ókpóómo yée. 49 Zɨ́ye lúrúndíki Yésụ kɨ́ ndéré do iní, somụ́nɨ́ 'bɨ eyé kɨ́dí, nɨ 'yį lárá, zɨ́ye tónó gbúrógbóye gɨ zɨ́ ngịrị. 50 Sɨmɨ bɨ ịnyịnɨ́ mbá lúrúndíki Yésụ ní, zɨ́ ngịrị méngį yée kɨ́ngaya.
Zɨ́ Yésụ úku ledre kɨ́dí, “Ndásé éré ngịrị wá, ídísé ódó mɨmbé'desé née yí ené máa.” 51 Zɨ́a ékɨ́ne zɨ́ye sɨmɨ kụrúngba, geré zɨ́ mongụ́ síli bɨ gáa née ndécɨ́ne, zɨ́ bi ídíne sií. Zɨ́ ledre née lụ́tụ́ne komoyé. 52 Abú lurúnɨ́ ledre bɨ Yésụ méngį zɨ́a óyóló'bó ambata bɨ cúku'dée ní, ídíne mongụ́ éyį́ zɨ́ tụ́'dụ́ 'yį e mbá ánu a ní, go cụ́ kɨ́ komoyé yá, zɨ́ sómụ́ ledre eyé 'dụ́tụné owo'di'binɨ́ ini ledre gɨ sɨmɨ a wá.
53 Sɨmɨ bɨ 'dogụnɨ́ bi go sága ní, zɨ́ye ndéréye sɨmɨ gara bɨ Geneseréta ní, zɨ́ye ịnyịyé ódóngérị kụrúngba ore. 54 Sɨmɨ bɨ ekɨ́ogụnɨ́ ní, geré zɨ́ 'yį e ówo a kɨ́dí Yésụ ogụ née ne. 55 Zɨ́ 'yį ga gére née báyiyé sɨmɨ gara ga bɨ ore ní mbá kɨ́ ɨmbɨ́ógụ 'yį ndíyá eyé e zɨ́ Yésụ tɨ́ káa zɨ́ bɨ lengbe ndịsịnɨ́ méngį a togụ́ owonɨ́ go ya Yésụ nɨ go ore ní. 56 Bi ga bɨ za mbá Yésụ ndịsị ndéré doyé ní, 'yį e ndịsịnɨ́ ɨmbɨ́ógụ 'yį ndíyá eyé e zɨ́a, togụ́ sɨmɨ sụ́ụ zɨ́ye ndísị dódó royé roa gɨ ro zɨ́ 'yį ndíyá eyé e 'dí'bi lá gba tara bongó bɨ gɨ roa ní. Yée ga bɨ 'di'binɨ́ sɨ́lɨ́ye roa ní, zɨ́ ndíyá eyé ụ́kụ́ne gɨ royé mbá.

Yésụ 'dodo ledre gɨ ro ondụ́ 'bɨ Yụ́da e
(Lúrú kpá Matáyo 15:1-9)

7 Kadra kɨ́é'do zɨ́ Farụsáyo e kɨ́ ngíti géyį 'yį 'dódo lorụ ga bɨ ogụnɨ́ gɨ sɨmɨ Yeruṣaléma ní yóko royé cigí Yésụ. 2 Zɨ́ye lúrúndíki ngíti géyį 'yį lódụ́ kacɨ́ Yésụ kɨ́ ndísị ánu éyį́ kɨ́ “ɨndrị” née kɨ́dí lugunɨ́ sɨ́lɨ́ye kí wá. 3 Yụ́-da e, kɨ́ngaya kɨ́ Farụsáyo e, anunɨ́ eyé eyį́ geré mɨánu wá, nɨyí aka lúgu sɨ́lɨ́ye kacɨ́ ondụ́ eyé kí. 4 Togụ́ nda'baogụnɨ́ go gɨ sɨmɨ sụ́ụ yá, nɨyí aka lúgu sɨ́lɨ́ye kí nɨyí fú ánu éyį́. Zɨ́ye ndísịyé kpá lódụ́ kacɨ́ ngíti géyį ondụ́ ga bɨ káa zɨ́ lúgu sɨmɨ éyį́ ga bɨ ndịsịnɨ́ ánu éyį́ sɨmɨyé ní.
5 Zɨ́ Farụsáyo e kɨ́ 'yį 'dódo lorụ ga gére née ndú'yú Yésụ kɨ́dí, “Éyį́ bɨ 'yį lódụ́ kacɨ́yį mengịnɨ́ ledre e gɨ zɨ́a kacɨ́ lorụ 'bɨ ondụ́ 'bɨ mɨngburoko 'yį ezé e gɨ zɨ́a wá ní 'di? Bɨ zɨ́ye ndísịyé ánu éyį́ geré mɨánu, lugunɨ́ sɨ́lɨ́ye kí wá ní?”
6 Zɨ́ Yésụ úkulúgu ledre zɨ́ye kɨ́dí, “Ábuwá, nébị Isáya uku kóo gɨ rosé tɨ́ mbigí ledre kɨ́dí,

“ “'Yį ga ba ndịsịnɨ́ óto úndrumá lá dụ́ụ́ do tarayé,
tɨ́ lá mɨmbé'deyé nɨ yí ené gɨ romá gbála.
7 Ndịsịnɨ́ mbófo máa lá gbékpíne,
ndísịnɨ́ tɨ́ 'dódo ledre ní, tɨ́ lá yí eyé lorụ eyé 'bɨ 'yị-ma'dí e.’ †

8 Ótoómosé mbigí lorụ 'bɨ Lomo kenée, zɨ́se nda yí esé lányáse ro ondụ́ esé 'bɨ 'yịma'dí e.”
9 Zɨ́a úku ándá ledre zɨ́ye kɨ́dí, “Ndísịsé lé'bé'dófụ do lorụ 'bɨ Lomo, zɨ́se ndísịsé méngį ledre esé e kacɨ́ ondụ́ 'bɨ bulúndusé e. 10 Mụ́sa i'bí kóo lorụ 'bɨ Lomo go zɨ́se kɨ́dí, ‘Ídí óto úndru 'bụyį e kɨ́ mbágáyị. ††'Yį bɨ nɨ uku tara sinyí zɨ́ 'bụné e kɨ́ mbágáne ní, idínɨ́ úfu wo 'dá'-ba.’ ‡11 Ndísịsé 'dódo lorụ bɨ 'bɨ bulúndusé e ní zɨ́ 'yį e kɨ́dí, togụ́ 'yį 'bụa togụ́ mbú mbágáa ili sáká éyį́ gɨ zɨ́a yá, nɨ mɨútúásáne 'yį née idí úku ledre zɨ́ 'bụné née togụ́ mbágáne kɨ́dí, ‘Éyį́ bɨ máíli sáká yíị kɨ́e ní, ndaá lolụ wá, mái'bí go zɨ́ Lomo.’ 12 Ndísịsé née go sínyiónzó 'yį e, sakánɨ́ lolụ 'bụyé e kɨ́ mbágáye wá. 13 Ótoómosé lorụ bɨ 'bɨ Lomo kenée, zɨ́se lányáse ro ondụ́ esé. Zɨ́se ndísịsé méngį tụ́'dụ́ ngíti géyį bɨsinyí ledre e.”
14 Zɨ́ Yésụ ndóloógụ tụ́'dụ́ 'yį e, zɨ́a úku ledre zɨ́ye kɨ́dí, “Ídísé aka úwú ledre bɨ mááyí úku a ba, zɨ́se ówo ini ledre gɨ sɨmɨ a. 15 Éyį́ bɨ 'yịma'dí ánu sɨmɨné ní, oto ené wo zɨ́a ídíne bɨsinyíne do komo Lomo wá. Bɨsinyí ledre bɨ ndịsị olụ́ogụ gɨ tara'yį ní, ndịsị óto 'yį ne, zɨ́a ídíne bɨsinyíne do komo Lomo. 16 'Yį bɨ mbílía uwú ledre bú ní, ídí úwú ledre née bɨlámáne.”
17 Sɨmɨ bɨ Yésụ nda'banɨ́ nda gɨ ore go 'be, nɨyí go 'dịcɨ́ ní, zɨ́ 'yį lódụ́ kacɨ́ga ndú'yú wo gɨ ro muruwayi bɨ gáa uku née. 18 Zɨ́a úku ledre zɨ́ye kɨ́dí, “Ówosé esé ini ledre gɨ sɨmɨ ledre bɨ gáa máúku née fú lá wá? Máyá, éyį́ bɨ 'yịma'dí anu wo sɨmɨné ní, oto ené wo zɨ́a ídíne bɨsinyíne do komo Lomo wá. 19 Éyį́ mɨánu nderé ené ndísị sɨmɨ mɨmbé'de 'yį wá, ndịsị lá sɨmɨ 'yį, nda gɨrí, zɨ́a

† *7:7 Isáya 29:13* †† *7:10 Ólụ́ógụ 20:12, Gbre lorụ 5:16* ‡ *7:10 Ólụ́ógụ 21:17, Lévị 20:9*

ólụ́ógụné gı sımı a sága. Éyí mıánu e mbá nıyí bılámáye gı ro ánu yée.” †

20 Zía ínyiné kpá úku ngíti ledre kídí, “Éyí bı ndísi 'dí'bióyó 'yi gı ro Lomo 'dá'ba ní, nı lá dụ́ụ́ bısinyí mımbé'de 'yi. 21 Gı zía 'yi bı mımbé'dea emengú ní, bısinyí mısómụ́ ledre nıyí ndísi ógụ zía káa zí: méngi 'beri, kí úgu ugu, kí úfu 'yi e, kí só'do ro'yi kí 'yi bı ófúsé rosé kéne wá ní, 22 kí óto 'bú éyí 'bı 'yi e, kí ngíti géyi bısinyí ledre e, kí lóndo 'yi e, kí ledre bı ndisi 'dí'biógụ komokenyí ní, kí óto bısinyí mımbé'de ro 'yi e, kí lí̱kpí iri 'yi, kí íli, nda kpá kí bıcayi ledre e. 23 Bısinyí ledre káa zí ga gére ní, ndísiní ólụ́ógụ gı sımı mımbé'de 'yi, zíye óyóló'bó 'yi bısinyíne do komo Lomo.”

Yésụ yomo nyí 'yi lóngó
(Lúrú kpá Matáyo 15:21-28)

24 Zí Yésụ ínyiné gı ore ndéréne sımı gara bı Táyire ní. Zía ólụ́ne sımı ngíti 'dící ili ené kóo zí ngíti 'yi ówo a wá. Abú kenée ndotó, ledrea utúasá ené ló'bo wá. 25 Ngíti kára nı kóo ore nyía nı kí dokéké sımıné. Sımı bı uwú ledre kídí Yésụ nı sımı ngíti 'be ore ní, zía geré ógụné útúne do ngúrú sindíne bi kó'dú Yésụ. 26 Kára máa née nı nyí 'yi 'bı Girígi aráni wo sımı kángá bı Súriya bı ndisini kpá ndólo a Fonísiya ní. Zía ógụ dódó roné zí Yésụ idí ndéré lágaóyó dokéké gı sımı nyíne 'dá'ba.

27 Zí Yésụ úkulúgu ledre zía kídí, “Éyí mıánu 'bı owú e idíni ánu yí eyé ye, ndani í'bí a zí ísi e wá.” ††

28 Kára née ya, “Nı tí káa zí bı úku née Ngére. Abú kenée ndotó, ísi nıyí 'dó'dú 'bı eyé gbóo nyụnyú a bı nı ndísi rére gı tara owú maáge ní.”

29 Yésụ ya zía ní, “Ódro go bılámáne, ndá'ba mu 'be, dokéké olụ́ogụni gı sımı owú 'bı eyí go.”

30 Zí kára née ndá'balúgu roné 'be, zía ógụndíki owú kí 'dú'du dokéké olụ́ogụni gı sımıa go.

Yésụ likpí mbílí mımbílí ngbụtú

31 Zí Yésụ ínyiné gı sımı gara bı Táyire, ndéréne kpụrú gı sımı wo bı Sidóna ní, zía ndéréógụné do mıkavu Galiláya, zía ndéréókpóne sımı Dikapolísi. 32 Zí ngíti géyi 'yi e ógụyé kí ngíti o'do, nı mımbílí ngbụtú, odroenzi roné gı zía wá, zíye dódó royé ro Yésụ, idí óto síli̱ne ro o'do née.

33 Sımı bı Yésụ 'dí'bi o'do née ndoo 'dí sogo ní, zía ési nzisíli̱ne gu mbília. Zía lú'bu súrú, zía óto a do dondene o'do née. 34 Zí Yésụ ínyiné lúrú bi komo ere 'dá-ga, zía 'dówúne difi, zía úku ledre kídí, “Éfata” ledre gı sımı a kídí, “Líkpí mu” 35 Geré, zí mbílí o'do née líkpíne, zí dondenea kpá líkpí roné, zía tónó ndísi ódroné zí 'yi e bılámáne.

36 Zí Yésụ úku ledre kídí, “Ndásé aka úku 'dódo ledre née zí 'yi e wá.” Abú ụcụomo yée kenée ndotó, ukutatáni nda yí eyé ledre née 'dá'dá. 37 Sımı bı 'yi e uwúni ledre née ní, zía lụ́tụ́ne kací komoyé, zíye úku ledre kídí, “Ábuwá, Yésụ nı yí ené bılámá 'yi. Mengiyeme ofụ ledre e go. Yeme 'yi ga bı odroni wá ní zíye ódroyé. Yée ga bı mımbílí ngbụtú e ní, zíye úwú ledre.”

Yésụ i'bí éyí mıánu zí 'yi e álifu eso
(Lúrú kpá Matáyo 15:32-39)

8 Sımı ngíti sindí kadra, zí tú'dú 'yi e kpá yóko royé. Sımı bı éyí mıánu ndaá lolụ zíye wá ní, zí Yésụ ndóloógụ 'yi lódú kacíne e úku ledre zíye kídí, 2 “Leri 'yi ga ba mengi máa yáa go mımengi, mengizé kéye kíra go síli ota, éyí mıánu ndaá zíye wá. 3 Utúasá zíma ótoómo yée ndá'bayé 'be kí 'bú wá, komoyé nı úlú do mısi'di, zíye útúye gı zía ngíti géyi ogụni gı gbála.”

4 'Yi lódú kacíga ya zía ní, “Azé ówo éyí mıánu sımı súwú ona í'bí a zí tú'dú 'yi e káa zí ga gére née gı 'da?”

5 Zí Yésụ ndú'yú yée kídí, “Ambata nı zíse kíri née ndu?”

Zíye úkulúgu ledre zía kídí, “Ambata nı lá dụ́ụ́ inyi doa gbre (7).”

6 Zía úku ledre zí 'yi e kídí ndísisé aka bi. Zía 'dí'bi ambata ga bı inyi doa gbre (7) née, í'bí mbófo éyí zí Lomo gı royé, zía 'déweífi sımıyé, í'bí yée zí 'yi lódú kacíne e gı ro ífi yée zí 'yi e, zíye méngi a tí kenée. 7 Mınzéré kénzé e nıyí kóo kpá bo zíye ore cúku'dée, zí Yésụ kpá í'bí mbófo éyí zí Lomo, zía ínyiné úku ledre zí 'yi lódú kacíne ga gére née, idíni kpá ífi kénzé ga gére née zí 'yi e. 8 Zí 'yi ga gére née ánu éyí, zía ásáne kíye mbá. Zí 'yi lódú kacíga 'dó'dúyóko ngíti a bı 'yi e lereomoni ní, kí mbúra e kpá inyi doa gbre. 9 'Yi e nıyí kóo tú'dú, ya'dá e nıyí 'bı eyé álifu eso (4,000). Zí Yésụ í'bí mısi'di zíye ndá'bayé 'be 'bı eyé e. 10 Geré zíye ínyi 'bı eyé kí 'yi lódú kacíne e ékíye sımı kurúngba ndéréye sımı ngíti kángá kí iriné Dalamanúta.

Farụsáyo e uzuni Yésụ
(Lúrú kpá Matáyo 16:1-4)

11 Zí ngíti géyi Farụsáyo e ógụyé úzu Yésụ kí ndú'yú kídí, “Idí méngi ngíti géyi ledre ga bı kí roko'bụyé komo ere ní.”

12 Zí Yésụ 'dówúne difi, zía úku ledre zíye kídí, “Éyí bı 'yi ga bı cakaba ba ndísini ndúndu'yú gı ro zíye lúrú ledre bı kí roko'bụyé té kí kí komosé gı zía ní 'di? Máúku zíse ma'díi, máútúásá méngi éyí kenée zí 'yi e káa zíse née wá.” 13 Zía ótoómo yée ore, zía ndá'ba ékílúgu roné sımı kurúngba, do 'dógụ mıkavu sága gı 'dí keri.

Bısinyí 'dódo ledre 'bı Farụsáyo
(Lúrú kpá Matáyo 16:5-12)

14 Ábuwá 'yimıkása e otoomoliginí ambata go. Wo bı zíye sımı kurúngba ní nı lá dụ́ụ́ kí'é'do. 15 Yésụ ya zíye ní, “Komosé idí ídí rosé. Zíse 'bá'bá rosé gı zí bısinyí 'dódo ledre 'bı Farụsáyo e kí 'yi 'bı Eróde e bı káa zí 'de'dí bı ndísini óto a sımı ambata eyé e ní.”

16 Zíye tónó ódroyé dengbíye kídí, “Uku ledre née kenée gı zía bı ambata ndaá zíze ona wá ní?”

17 Yésụ ówo sómụ́ ledre eyé née go, zía úku ledre zíye kídí, “Ndísisé ódro gı ro ambata bı ngárá ndaá ní

† *Éyí mıánu bı utúasá wá ní: Lorụ 'bı Mụ́sa uku kídí Yúda e ndani ánu ngíti géyi bangá ga bı esiyé utúasá zíye ánu a wá ní wá. Lúrú sımı Levi 11.* †† *Éyí mıánu bı i'bíni zí ísi e ní: Yúda e ndisini ndólo 'yi ga bı ngárá ndani Yúda e wá ní ísi e.*

gɨ ro 'di? Ówoyémesé esé fú lá ledre née wá? Éyí bɨ mɨmbé'desé nɨ gɨ zɨa bɨsinyíne kenée ní 'di? 18 Bɨ komosé nɨ bo ní, lúrúsé esé bi wá? Mbílíse uwú ené kpá ledre wá? Sómụ́ndíkisé esé kpá ledre wá? 19 Sɨmɨ bɨ kóo má'déweífi sɨmɨ ambata ga bɨ ịnyị (5), zɨ́ 'yị ga bɨ álifu ịnyị (5,000) ní, ngití a bɨ kóo anuomonɨ́ ní, 'ducunɨ́ kóo gbété e ndu?”

Zɨ́ye úkulúgu ledre kɨ́dí, “Gbété e sokó doa gbre (12).”

20 “Sara yée ga bɨ kóo ịnyị doa gbre (7) má'déweífi sɨmɨyé zɨ́ 'yị ga bɨ álifu eso (4,000) ní, 'dó'dụ́ 'dúcusé kóo mbụ́ra e kɨ́ ngití ye ndu?”

Zɨ́ye úkulúgu ledre zɨ́ Yésụ kɨ́dí, “Mbụ́ra e ịnyị doa gbre (7).”

21 Yésụ ya zɨ́ye ní, “Sara née ní ní, ówosé aka ledre gɨ sɨmɨ a fú lá wá?”

Yésụ likpí komo o'do sɨmɨ Beteseyída

22 Zɨ́ye ógụyé sɨmɨ Beteseyída, zɨ́ ngíti géyị 'yị e 'dí'biógụ ngíti o'do komoa ndaá, zɨ́ye dódó royé ro Yésụ idí óto sílíne ro o'do née. 23 Zɨ́ Yésụ 'dí'bi sílía, zɨ́ye ólụ́ógụyé kéne gɨ sɨmɨ owụ́ gara née sága. Zɨa óró súrú ro komo o'do née, zɨa óto sílíne roa, zɨa ndú'yú wo kɨ́dí, “Lúrúndíki éyí e go íri?”

24 Zɨ́a lúrú bi cii, zɨa úku ledre kɨ́dí, “Málúrúndíki tɨ́ 'yị e go ní, tɨ́ lá nɨyí káa zɨ́ kágá e ndịsịnɨ́ gámá ye ní.”

25 Zɨ́ Yésụ kpá ótoándá sílíne ro komoa, zɨ́ komoa líkpíne zɨa nda lúrúyéme éyí e bɨlámáne. 26 Zɨ́ Yésụ úku ledre zɨa kɨ́dí, “Ndá'ba mu 'be, tɨ́ lá ndá aka 'dódo royí zɨ́ 'yị e sɨmɨ gara íri wá.”

Pétero uku ledre Yésụ kɨ́dí nɨ Kɨ́résịto

(Lúrú kpá Matáyo 16:13-20, Lúka 9:18-21)

27 Zɨ́ Yésụ ịnyịyé gɨ sɨmɨ Beteseyída gɨ ore kɨ́ 'yị lódụ́ kacɨ́ne e, do ndéréógụyé sɨmɨ do 'be ga bɨ cigí gara bɨ Kayisaríya Phílịpo ní. Sɨmɨ ndéréye do mɨsi'di, zɨa ndú'yú 'yị lódụ́ kacɨ́ne e kɨ́dí, “'Yị e ndịsịnɨ́ úku a ya mááyí náambi?”

28 Zɨ́ye úkulúgu ledre zɨ́ Yésụ kɨ́dí, “Ngíti géyị 'yị e ukunɨ́ 'bɨ eyé kɨ́dí, áyí Yiwáni 'yị Bábátịzí 'yị e, ngíti géyị ya, áyí nébị Ilíya, ngíti géyị ya, áyí ngúru nébị ga bɨ kóo 'desí ní.”

29 Zɨ́ Yésụ kpá ndú'yú ándá yée kɨ́dí, “Sara nda sée, úkusé 'bɨ esé kɨ́dí mááyí náambi?”

Pétero ya zɨa ní, “Áyí Kɨ́résịto.”

30 Zɨ́ Yésụ lórụ yée kɨ́dí, “Ndásé aka úku 'dódo ledre máa née zɨ́ 'yị e wá.”

Yésụ uku'dodo ledre umbuné

(Lúrú kpá Matáyo 16:21-28, Lúka 9:22-27)

31 Zɨ́ Yésụ tónóne 'dódo ledre bɨ 'yị e nɨyí méngị née kɨ́e ní zɨ́ 'yị lódụ́ kacɨ́ne kɨ́dí, “Mɨngburoko 'yị e, kɨ́ manda ga bɨ 'bɨ 'yị 'dáná éyí e, kpá kɨ́ 'yị 'dódo lorụ e nɨyí karanée ịnyị mbá méngị láráma, zɨ́ye úfu máa, gɨ do kacɨ́ sílí ota, zɨ́ma úrúma.” 32 Sɨmɨ bɨ uku ledre fúó kenée ní, kɨ́dí nɨyí karanée méngị láráne zɨ́ye kpá úfu née ní, zɨ́ Pétero 'dí'bi wo ndéré kɨ́e ndoo 'dí sogo, ndíṣịné úku ledre zɨa éyí ndaá méngị roné kenée wá.

33 Zɨ́ Yésụ óyó kó'dụ́ne zɨ́ 'yị lódụ́ kacɨ́ne e, zɨa úku ledre zɨ́ Pétero kɨ́dí, “Ínyị gɨ cigíma íri Satána. Sómụ́ ledre eyí née ndaá 'bɨ ené 'bɨ Lomo wá, yí ené 'bɨ 'yị-ma'dí.”

34 Nda gɨ ore, zɨ́ Yésụ ndóloyóko tú'dú 'yị e kpá kɨ́ 'yị lódụ́ kacɨ́ne e zɨa úku ledre zɨ́ye kɨ́dí, “Togú 'yị ili ídí 'yị lódụ́ kacɨ́ma yá, idí ótoómo ledre ené e mbá zɨa ímbí mɨngbúngbu kágá ené lódụ́ máa. 35 'Yị bɨ ili yómo roné kɨ́ roné ní, omo gú wá. Togú 'yị i'bí roné za mbá zɨ́ma kpá gɨ ro bɨlámá ledre 'bɨ Lomo yá, nɨ ídí kɨ́ trịdrị bɨ za fí ní. 36 Abú 'yị nɨ ba kɨ́ éyí ga bɨ do sogo káṇgá ba za mbá zɨ́ne, togú trịdrị bɨ za fí ní ndaá zɨa wá yá, éyí ga gére née mengịnɨ́ éyí zɨa mbá wá. 37 Éyí bɨ kịé'do do sogo káṇgá ona yaá nɨ 'dí'biógụ trịdrị bɨ za fí ní zɨ́ 'yị ní ndaá. 38 Togú dokuwu mengị 'yị zɨa otoomo ledre amá lá gɨ zɨ́ ngịrị 'yị lúyú ledre ga bɨ ilinɨ́ ledre amá wá ní yá, sɨmɨ bɨ karanée máa Owụ́ 'bɨ 'Yịma'dí, mááyí ndá'baógụ kɨ́ maláyika amá e sɨmɨ roko'bụ 'bɨ Babá ní, dokuwu nɨ kpá méngị máa zɨ́ma ótoómo 'yị máa née.”

9 Zɨa kpá úku ándá ledre zɨ́ye kɨ́dí, “Máúku zɨ́se ma'díi, ngíti géyị 'yị e gɨ dongaráse bɨ ásé tóro née, nɨyí aka lúrú roko'bụ bɨ gɨ 'be 'bɨ Lomo ní kɨ́ komoyé té kí nɨyí nda fú úyu.”

Toso Yésụ oyólo'bó roné

(Lúrú kpá Matáyo 17:1-13, Lúka 9:28-36)

2 Gɨ do kacɨ́ síli ịnyị doa kéṛí (6), zɨ́ Yésụ 'dí'bi Pétero e, kɨ́ Yakóbo e, kɨ́ lúnduné Yiwáni zɨ́ye ndéré ékíye ngúcuyé do ngbángbá landa 'dága. Zɨ́ toso Yésụ óyóló'bó roné do komoyé do landa íri. 3 Zɨ́ bongó bɨ roa ní óyóló'bó roné bɨkenyíne kpɨ́lélé, ngíti éyí ndaá káa zɨa wá. 4 Zɨ́ mɨngburoko 'yị e gbre, Ilíya e kɨ́ Mụ́sa bɨ kóo Lomo 'di'bi yée go 'desí ní, ólụ́ógụyé zɨ́ Yésụ, zɨ́ye ndíṣị ódroyé kéye.

5 Zɨ́ Pétero úku ledre zɨ́ Yésụ kɨ́dí, “'Yị 'dódo ledre, utúasá mɨútúásá zɨ́ze ndíṣịzé ona. Nɨ bɨlámáne zɨ́ze yéme kụ́tụ́ e ota kɨ́ra, 'bɨ eyí, 'bɨ Mụ́sa kɨ́ 'bɨ Ilíya.” 6 Pétero owo mbí éyí bɨ née ndịsị úku a née wá gɨ zɨa ngịrị mengị yée go mɨméngị kɨ́ngaya.

7 Geré zɨ́ mongú bụrụngú ógụné kụụ sólụ yée yeré, zɨ́ kúrú 'yị ówụ́ne gɨrí kɨ́dí, “Ba Owụ́ 'bɨ amá, 'búa ofụ domá go. Ídísé úwú ledre gɨ taraa.”

8 Zɨ́ye lúrú bi cigíye gbaá, lurúndikinɨ́ lá dụú Yésụ, Mụ́sa e kɨ́ Ilíya ndanɨ́ eyé lolụ wá.

9 Nda sɨmɨ mɨékíógụyé gɨ do landa gɨrí, zɨa ínyịné lórụ 'yị lódụ́ kacɨ́ne ga gére née kɨ́dí, “Ndásé úku 'dódo ledre bɨ gáa lúrúsé née zɨ́ 'yị e wá, 'búó togú karanée máa Owụ́ 'bɨ 'Yịma'dí, máúrú go gɨ sɨmɨ umbu.” 10 Pétero e ukunɨ́ ledre née zɨ́ 'yị e mbá wá. Zɨ́ye ndịsịyé úkuló'bó a lá dengbíye kɨ́dí, “Née kenée lárá ledre 'di, kɨ́ ledre 'bɨ úrú gɨ sɨmɨ umbu sɨmɨné kenée née?”

11 Zɨ́ye ndú'yú Yésụ kɨ́dí, “Ndaá 'bɨ ené bɨ 'yị 'dódo lorụ 'bɨ Mụ́sa ukunɨ́ kɨ́dí, Ilíya nɨ aka ógụ 'dá'dá kí zɨ́ Kɨ́résịto nda ógụné ní wá?”

12 Zɨ́ Yésụ úkulúgu ledre zɨ́ye kɨ́dí, “Ma'díi, Ilíya nɨ aka ndá'baógụ fị ne yémelúgu ledre ga bɨ kóo sinyínɨ́ ní kí.

Sara éyį bɨ mɨéké kúrú Lomo uku ledre gɨ zɨa kɨ́dí, Owú 'bɨ 'Yịma'dí nɨ 'dó'dó zɨ́ 'yị e ásiyé gɨ ro a gɨ zɨa kí ní 'di? 13 Máúku zɨse, Ilíya ogụ kóo go mengịnɨ́ kóo lárá a bɨsinyíne cé káa zɨ́ bɨ mɨéké kúrú uku Lomo ní.”

Yésụ lagaoyó bɨcayi lomo gɨ sɨmɨ owú

(Lúrú kpá Matáyo 17:14-20, Lúka 9:37-43a)

14 Sɨmɨ bɨ Yésụ nda'baogụnɨ́ zɨ́ 'yị lódú kacɨ́ne ga bɨ idíakánɨ́ 'bɨ eyé 'dá'ba ore ní, zɨ́ye ógụndíki tú'dú 'yị e, 'yị 'dódo lorụ e nɨyí go ndịsị ítí kangú kɨ́ 'yị lódú kacɨ́ga ga gére ní. 15 Sɨmɨ bɨ tú'dú 'yị ga gére née lurúndikinɨ́ Yésụ ní, zɨ́ tarayé ịdrịne mbá mɨ́ịdrí, zɨ́ye úduyé mbá rụụ ngásáye í'bí mandá zɨa.

16 Zɨ́ Yésụ ndúndu'yú kɨ́dí, “Ndịsịsé ítí kangú bɨ 'dényé bɨ káa ba ba gɨ ro 'di?”

17 Zɨ́ ngíti o'do gɨ do ngárá 'yị e kɨ́rɨ́ née úku ledre kɨ́dí, “'Yị 'dódo ledre, máógụ gáa kɨ́ owú 'bɨ amá ba zɨ́yị. Dokéké ndịsị méngị wo, 'dútụ taraa go, odro lolụ gɨ zɨa wá. 18 Togú tonó wo go yá, zɨa lálaónzó wo gbụ bi, zɨ́ somú ndịsị ógụné taraa kodụ kodụ kodụ káa. Zɨa ndịsịné kɨ́ náná do soné, zɨa óruné gɨ zɨa 'duo gbɨgaga káa. Mándú'yú gáa 'yị lódú kacɨ́yị ga ba, gɨ ro zɨ́ye lágaóyó a gɨ sɨmɨ a ní, romo yée mɨrómo utúasánɨ́ kɨ́e wá.”

19 Yésụ ya zɨ́ye ní, “Ṇgúṇgusé aka esé ledremá wá? Azé ndịsị go fú lá kése káa ní? Utúasá idí kenée wá. Ógụsé kɨ́ owú née gɨrí mu zɨ́ma yáa.”

20 Zɨ́ye ógụyé kɨ́ owú née zɨ́ Yésụ. Sɨmɨ bɨ bɨcayi lomo lúrúndíki Yésụ ní, zɨa óto owú née zɨ́ roa ndịsị lángbané, zɨa lálaónzó owú née gbụ bi, zɨa ndịsị gbúrógbóne, zɨ́ somú kpá ndịsị ógụné gɨ taraa.

21 Zɨ́ Yésụ ịnyịné ndú'yú 'bụa kɨ́dí, “Éyį́ máa née lu'bú kɨ́e goó?”

'Bụa ya zɨ́ Yésụ ní, “Tonó kóo méngị wo go kú gɨ do owú a zaá gị karaba ba. 22 Ndịsị kɨ́ lálaónzó wo ku pho'dụ, kpá kɨ́ lálaónzó wo sɨmɨ iní gɨ ro zɨ́ne úfu wo 'dá'ba. Togú útúásá go sáká zée, lúrú aka lerịze zɨ́yị lágaóyó a gɨ sɨmɨ owú née 'dá'ba.”

23 Yésụ ya zɨ́ 'bụ owú née ní ní, “Úku yá togú mááyí útúásá yá? 'Yị bɨ ṇguṇgu ledremá go ní, owo bú kɨ́dí máútúásá go méngị éyį e mbá.”

24 Geré zɨ́ 'bụ owú née úku ledre kɨ́dí, “Ma'díi, máṇgúṇgu ledreyį go lá cúku'dée. Ídí sáká máa, gɨ ro zɨ́ma ṇgúṇgu ledreyį nda za kɨ́ngaya.”

25 Sɨmɨ bɨ Yésụ lurú tú'dú 'yị e nɨyí go yóko royé cigíye kɨ́ o'do née ní ní, zɨa úku ledre zɨ́ bɨcayi lomo née kɨ́dí, “Yíị, bɨ 'dútụ mbílí owú ba kpá kɨ́ taraa ní, ólúógụ gɨ sɨmɨ a mu ndá lolụ ndá'balúgu royį sɨmɨ a wá.”

26 Zɨ́ bɨcayi lomo née ịdrịónzó owú née gbụ bi zɨa ndịsị gbúgbúne káa zɨ́ ayí go úyu ní, geré zɨ́ bɨcayi lomo née ólúógụné gɨ sɨmɨ a, zɨ́ owú née ídíne káa zɨ́ uyu go ní. Zɨ́ tú'dú 'yị e úku ledre kɨ́dí, “Uyu go.” 27 Zɨ́ Yésụ 'dí'bi sílí owú née, lálasíkpị wo 'dága zɨ́ roa ídíne bɨlámáne.

28 Zɨ́ Yésụ ndá'bayé kɨ́ 'yị lódú kacɨ́ne e 'be zɨ́ye ndú'yú wo kɨ́dí, “Mongú 'yị, éyį́ bɨ gáa utúasázé lágaóyó bɨcayi lomo gɨ sɨmɨ owú née gɨ zɨa wá ní 'di?”

29 Yésụ ya zɨ́ye ní, “Ini zɨ́ Lomo utúasá kɨ́ ledre e káa zɨ́ ga gére ne dụú ne.”

Yésụ uku andá ledre mɨúyuné

(Lúrú kpá Matáyo 17:22,23, Lúka 9:43b-45)

30 Zɨ́ye ịnyịyé gɨ ore ndéréye kpụrú gɨ sɨmɨ káṇgá bɨ Galiláya ní. Yésụ ili kóo zɨ́ kémbị 'yị ówo bi bɨ yée nɨyí ndéré ndịsị doa ní wá, 31 gɨ zɨa bɨ kóo ndịsị 'dódo ledre zɨ́ 'yị lódú kacɨ́ne e ní. Zɨa úku ledre zɨ́ye kɨ́dí, “Nɨyí karanée í'bí ngbángá, Owú 'bɨ 'Yịma'dí zɨ́ 'yịma'dí e, do úfu wo. Nda sɨmɨ sílí ota (3) zɨa úrú ené.” 32 'Yị lódú kacɨ́ga owo'di'binɨ́ ledre gɨ sɨmɨ ledre bɨ kóo ndịsị 'dódo a née wá, gɨ zɨ́ kéyị née, 'yị ndú'yú wo ndaá kóo wá gɨ zɨ́ ngịrị.

Ambí nɨ kɨ́ ledrené owóowó ní ne?

(Lúrú kpá Matáyo 18:1-5, Lúka 9:46-48)

33 Zɨ́ye ndá'baógụyé 'be sɨmɨ gara bɨ Kapáranawúma ní. Zɨ́ Yésụ ndú'yú 'yị lódú kacɨ́ne e kɨ́dí, “Ndịsịsé gáa ítí kangú do mɨsi'di 'dáa gɨ ro 'di?” 34 Ukulugunɨ́ ledre kacɨ́ a zɨa wá, gɨ zɨa ndịsịnɨ́ ítí kangú gɨ ro ambí nɨ dongaráye ne ledrea owóromo do 'bɨ lafúne e.

35 Zɨ́ Yésụ ndịsịné bi, zɨa ndóloógụ 'yị lódú kacɨ́ne ga bɨ sokó doa gbre (12) ní, zɨa úku ledre zɨ́ye kɨ́dí, “Togú 'yị ili ídí 'dá'dá zɨ́ lafúne e yá, idí óto roné ndoo, zɨa ídíne 'dá'ba, zɨa kpá ídíne 'yị ịnyị kasa zɨ́ lafúne e za mbá.”

36 Zɨ́ Yésụ 'dí'bi ngíti owú úku ledre zɨa tóroné kó'dú 'yị lódú kacɨ́ne ga gére née. Zɨa fáka owú née zɨa úku ledre zɨ́ 'yị lódú kacɨ́ne e kɨ́dí, 37 “Togú 'yị 'di'bi owú káa zɨ́ wo ba sɨmɨ sụmụ gɨ zɨa bɨ nɨ 'yị lódú kacɨ́ma ní, 'di'bi née kpá go máa sɨmɨ sụmụ. 'Yị bɨ 'di'bi máa go sɨmɨ sụmụ ní, 'di'bi ené née lá dụú máa wá, 'di'bi née go kpá wo bɨ kasaogụ máa ní sɨmɨ sụmụ.”

Bɨlámá ndịsị kɨ́ lafú 'yị e

(Lúrú kpá Lúka 9:49-50)

38 Geré zɨ́ Yiwáni úku ledre kɨ́dí, “'Yị 'dódo ledre, ogụ ndikizé ngíti o'do kɨ́ ndịsị lágaóyó dokéké e gɨ sɨmɨ 'yị e. Zɨ́ze úcụómo wo gɨ zɨa ndaá 'bɨ ené ngúruzé wá.”

39 Yésụ ya zɨa ní, “Ndásé úcụómo 'yị káa zɨ́ wo née wá. 'Yị bɨ ndịsị méngị bɨlámá ledre kɨ́ ịrịmá ní, úku sínyi ené ledre gɨ do bi máa wá. 40 'Yị bɨ ngárá ndaá okó rozé wá ní, née go 'yị ezé. 41 Máúku zɨse ma'díi, abú 'yị i'bí zɨse lá gba iní mɨéwé, gɨ zɨa bɨ, ásé 'yị 'bɨ Kɨ́résịto ní, Lomo nɨ karanée méngị bɨlámá ledre zɨa.

42 “Owú káa zɨ́ wo ba ṇguṇgu ledremá go, togú 'yị londo wo zɨa lúyú ledre yá, nɨ ídí bɨlámáne togú odónɨ́ ká'dá ro goa, do odóngeṛịnɨ́ wo kɨ́e ro tutú do úcụ wo kɨ́e bu sɨmɨ mongú iní yá, nɨ éme gbála. 43-44 Togú ngúru sílíyị ayí óto yíị zɨ́yị lúyú yá, ídí óṇgooyó a 'dá'ba. Nɨ bɨlámáne zɨ́yị ndéréyị 'be 'bɨ Lomo kɨ́ sílíyị kɨ́é'do, gɨ zɨ́ wo bɨ áyí ndéré kɨ́ sílíyị gbrengárá ku pho'dụ bɨ ịlí wá ní. 45-46 Kpá kenée, togú ngúru sịndíyị ayí óto yíị zɨ́yị lúyú ledre yá, ídí óṇgooyó a 'dá'ba. Nɨ bɨlámáne zɨ́yị ndéréyị 'be 'bɨ Lomo kɨ́ sịndíyị kɨ́é'do, gɨ zɨ́ wo bɨ áyí ndéré ku pho'dụ kɨ́ sịndíyị gbrengárá ní. 47 Togú ngúru komomyį ayí óto yíị, zɨ́yị lúyú ledre yá, ídí cígíóyó a

'dá'ba. Nı bılámáne zfyı ndéréyı 'be 'bı Lomo kf komoyí kí'é'do, gı zf wo bı áyí ndéré kf komoyí gbrengárá do úcu yíi nyé ku pho'dụ bı ilí wá ní, 48 kf'dí bı
" 'kidri ga bı ndisinf ánu 'yı e ngárá uyunf wá,
kf pho'dụ bı ngárá ilí kpá wá ní.' †
49 'Yima'dí nı ídí mıútúásáne do komo Lomo kpurú gı sımı 'do'dó káa zf to'do bı lefenf sımı ukú ní.
50 "To'do nı bılámá éyí. Togú ayá lolu wá, moko ndaá lolu sımı a wá. Mıméngi ledre esé e idínf ínyi zf lafúse e káa zf to'do ní gı ro zíse ndísisé kéye sımı bikidrí."

Ledre gı ro ótoómo kára
(Lúrú kpá Matáyo 19:1-12, Lúka 16:18)

10 Zf Yésu ínyiné gı ore ndéréne sımı kángá 'bı Yudáya sága ngburu Yeredéne. Zf tú'dú 'yı e kpá ógúyé zía ore, zía tónóne 'dódo ledre zíye káa zf bı lengbe ní.
2 Zf ngíti géyi Farusáyo e ógúyé úzu wo kídí, "Mongú 'yi, nı mıútúásáne zf 'yı ótoómo me'bené?"
3 Zía úkulúgu ledre zíye kídí, "Músa eké kóo zíse sımı lorụ yaá 'di?"
4 Zíye úkulúgu ledre zía kídí, "Músa ekéomo kóo zíze kídí, togú 'yı otoomo me'bené yá, idí í'bí wáraga 'bı ótoómo ro'yı zf kára máa née."
5 Zf Yésu úku ledre zíye kídí, "Músa eké kóo lorụ née zíse kenée gı zía bı dosé oruofu go ní. 6 Sımı bı kóo Lomo otoogu éyí e ní, 'otoogu 'yima'dí e o'do kf kára.' ††7 'Gı zf kéyi née, o'do nı ótoómo 'bụné kf mbágáne, zía ófú kára zíye óto 'be kéne. 8 Zf 'yı ga bı gbre née ídíye nda éyí kí'é'do.' ‡ Ndanf lolu gbre wá, nıyí goó éyí kí'é'do. 9 Éyí bı Lomo oto go káa do éyí kí'é'do ní, 'yima'dí ndaá ífi sımı a wá."
10 Sımı bı olúnf nda go 'dící ní, zf 'yı lódú kacíga ndú'yú wo gı ro ledre gána née. 11 Zía úkulúgu ledre zíye kídí, "Máúku zíse ma'díi, 'yı bı otoomo mızefi me'bené, zía ndéréne ófú ngíti kára ní, mengínf née go 'berı ro mızefi me'bené. 12 Kpá kenée, togú kára otoomo mızefi o'do 'bı ené, zía nda ndéréne 'dí'bi ngíti o'do yá, mengínf née go kpá 'berı kf ngíti o'do née ro mızefi o'do 'bı ené."

Yésu i'bí úndru zf mınzéré owú e
(Lúrú kpá Matáyo 19:13-15, Lúka 18:15-17)

13 'Yi e ndisínf kóo ógu kf owú 'bı eyé e zf Yésu gı ro zía í'bí úndru zíye. Zf 'yı lódú kací Yésu úcúómo yée.
14 Zf ledre née kóo sínyíne ro Yésu. Zía úku ledre zf 'yı lódú kacíne ga gére née kídí, "Ndásé úcúómo owú e kf ógúyé zíma wá, ótoómosé yée idínf ógu zíma. Bi bı 'be 'bı Lomo nı gı ro 'yı ga bı káa zf mınzéré owú ga gére née. 15 Ma'díi, 'yı bı ŋguŋgu ledre 'be 'bı Lomo káa zf owú wá ní, utúasá ólú íri wá." 16 Zía tónóne ímbí owú ga gére née kékí'é'do ndísi kf óto sílíne doyé í'bí úndru zíye.

Ledre gı ro o'do bı kf tú'dú éyí sílíne e ní
(Lúrú kpá Matáyo 19:16-30, Lúka 18:18-30)

17 Sımı bı Yésu nı nda go gı ro ndéréókpó ené gı ore ní, zf ngíti o'do ngásáógúné útúne gbri do ngúrú sindíne, úku ledre zf Yésu kídí, "Bılámá 'yi 'dódo ledre, mááyí méngi káa be 'di zíma ndíki tridrı bı za fí ní?"
18 Yésu ya zía ní, "Ndólo máa bılámá 'yi gı ro 'di? Bılámá 'yi ndaá. Odu bılámá 'yi dúú Lomo. 19 Owo lorụ e bú bılámáne, 'Ndá úfu 'yi wá, ndásé só'do rosé kf 'yi bı ófúsé rosé kéne wá ní wá, ndá úgu ugu wá, ndá úkuóto ledre ro 'yi wá, ndá lóndo 'yi gı ro éyí ené wá, ídí óto úndru 'bụyí e kf mbágáyi.' " ‡†
20 O'do née ya, "'Yi 'dódo ledre, tónóne kú gı do owú-ma, málé'bé amá gı do lorụ wá."
21 Gı zía 'búa nı kóo do Yésu. Zf Yésu lúrú wo gbóó, zía úku ledre zía kídí, "Éyí nı bo kí'é'do méngi aka wá. Ndéré mu úgúóyó éyí ga bı zíyi 'be ní mbá 'dá'ba, zíyi ífibáyi késíye zf 'yi lerí e, zíyi ndá'baógúyí lódú kacíma. Lomo nı karanée í'bí tú'dú éyí zíyi."
22 Gı zf ledre bı Yésu uku kenée ní, zf bi sínyíne ro o'-do née gbála. Zía ndéréne gı ore kf do komoné mısínyíne, gı zía nı kóo kf tú'dú éyí e zíne.
23 Zf Yésu lúrú bi keree, zía úku ledre zf 'yı lódú kacíne e kídí, "Nı mıórúné kíngaya gı ro zf 'yı ga bı kf tú'dú éyí e zíye ní ólúye 'be 'bı Lomo."
24 Zf ledre née lútúne komo 'yı lódú kacíga ga gére née. Zf Yésu kpá úku ándá ledre zíye kídí, "Owú 'bı amáa e, ma'díi, nı mıórúné kíngaya gı ro zf 'yı ólúne 'be 'bı Lomo. 25 Nı owú ledre cúku'dée zf mongú bangá bı gémele ní, ólúógúné gı sımı gu líbira gı 'dí kerí. Tf lá gı ro 'yı bı kf tú'dú éyí e zíne ní, nı mıórúné gı ro zía ólúne 'be 'bı Lomo."
26 Sımı bı 'yı lódú kacíga uwúnf ledre née kenée ní, zía lútúne komoyé, zíye ódroyé dengbíye kídí, "Sara togú nda go kenée ní, ambí nı nda ómo ne?"
27 Zf Yésu lúrú yée keree, zía úku ledre zíye kídí, "Togú zf 'yima'dí e yá, ledre káa zf née nı ídí mıórúné. Ledre e nıyí yí eyé kacf komo Lomo mbá cúku'dée."
28 Zf Pétero úku ledre zía kídí, "Lúrú áka, mongú 'yi, otoomozé éyí ezé e go mbá, zíze útúze do kacíyi káa zf ba."
29 Yésu ya zía ní, "Pétero, togú 'yı otoomo 'be 'bı ené, kf owú 'bı ené e, kf lúnduné e kf lémíné e nda kf mbágáne kf 'bụné e, kpá kf yáká ené e gı romá kf bılámá ledre yá, 30 nı ndíki tú'dú éyí e, 'dící e, lúndu e, lémi e, mbágá e, owú e kf yáká e rómo gı do yée ga bı cakaba ba nda kpá kf 'do'dó e. Karanée zía kpá ndíki tridrı bı za fí ní. 31 Tú'dú 'yı máa yée ga bı ledreyé nı mıówóne ní, utúasánf lolu gú karanée ídí kf ledreyé owóowó wá. Yée ga ledreyé ndaá owóowó wá ní, nıyí nda ídí ye kf ledreyé owóowó."

Yésu uku andá ledre mıúyuné
(Lúrú kpá Matáyo 20:17-19, Lúka 18:31-34)

32 Zíye ínyiyé 'dí'bi mısi'di bı nderé 'diyi roné sımı Yerusaléma ní, Yésu nı kóo za 'dá'dá zf 'yı lódú

† *9:48 Isáya 66:24* †† *10:6 Dosí éyí~e 1:27* ‡ *10:8 Dosí éyí~e 2:24*

‡† *10:19 Ólúógu 20:12, Gbre lorụ 5:16-20*

kacíne e, zí ledre née lúṭúne komoyé, zí ngíti géyị 'yị ga bı utúnı́ do kací a ní, ídíye kí ngịrị royé. Zía kpá ịnyịné ndóloyóko 'yịmıkása ené e 'dí sogo, zía úkuógụ ledre bı nı gú méngị née ní zíye, 33 kídí, "Úwúsé aka ledre bı mááyí úku a zíse ba. Azé ba go ndéré sımı Yeṛụsaléma, kí'dí bı nıyí í'bí ngbángá Owú 'bı 'Yịma'dí zí manda ga bı 'bı 'yị 'dáná éyí e kí 'yị 'dódo lorụ e ní. Nıyí 'décị ngbanga a idínı́ úfu wo, do í'bí wo do síḷí 'yị ga bı ngárá ndanı́ Yúda e wá ní. 34 Zíye ndísịyé kí fólo máa, zíye lúbu súrú komomá, zíye ócó máa, zíye ịnyịyé úfu máa. Zíma ídíma umbumá kí síḷí ota, zíma úrú amá."

Yakóbo e kí Yiwáni ilinı́ ídí káa do ngére e do lafúye e

(Lúrú kpá Matáyo 20:20-28)

35 Née ní, zí Yakóbo e kí Yiwáni wotí Zebedíya ógụyé ndoo zí Yésụ, ya zía ní, "Mongú 'yị, éyí nı bo, ilizé gáa zíyị méngị a zíze."

36 Zía ndú'yú yée kídí, "Ílisé gáa zíma méngị zíse 'di?"

37 Zíye úku a zía kídí, "Sımı bı áyí gú karanée ndísị do kíṭị ngére eyí ní, ilizé zíze ídíze gbrengárá káa do mıngburoko 'yị eyí e gbóo kíyị, ngíti 'yị do síḷíyị 'bı anú, ngíti 'yị 'bı ené do ngelị."

38 Zía úkulúgu ledre zíye kídí, "Í'ı, ówosé esé éyí bı ásé ndúndu'yú gı roa ní wá. Útúásásé go gı ro éwé tara kó'do nduwú bı mááyí gú ógụ éwé a ní ma'díi? Útúásásé go gı ro 'dí'bi babatíza 'bı nduwú bı mááyí gú ógụ 'dí'bi a ní?"

39 Zíye úkulúgu ledre zía kídí, "Ɨı, azé útúásá." Yésụ ya zíye ní, "Ɨıı, tí ma'díi, ásé tí gú éwé tara kó'do ndúwú bı mááyí ógụ éwé a ní kpá kí babatíza 'bı nduwú bı mááyí gú ógụ 'dí'bi a ní. 40 Tí lá gı ro ndísị bı do anú kí do ngelị ní, ndaá 'bı ené ledre amá wá. Bi ga gére née nıyí yí eyé gı ro 'yị ga bı yemeotonı́ go gı royé ní."

41 Sımı bı 'yị lódú kacíga ga bı sokó uwúnı́ ledre née ní, zí sımıyé ésíne ro Yakóbo e kí Yiwáni. 42 Zí Yésụ ndóloyóko yée do úku ledre zíye kídí, "Ídísé ówo a kídí 'yị ga bı lurúnı́ yée káa do ngére e nda kpá kí ngíti géyị mıngburoko 'yị ga bı ngárá ndanı́ Yúda e wá ní nıyí ye 'yị ga bı kí roko'bụyé do 'yị e mbá ní. Zíye ndísiyé óto 'yị e méngị moko zíye káa zí éyí bı 'yị e nıyí owúkụlú eyé e ní. 43 Éyí ndaá kenée dongaráse wá. Togú 'yị gı dongaráse ili ídíne mongú 'yị, idí óto roné káa do 'yị kasa 'bı lafúne e mbá. 44 Togú ngíti 'yị gı dongaráse ili zíne ídíne manda 'dá'dá zí lafúne e mbá yá, idí ídí káa do 'yị 'bı moko 'bı lafúne e mbá. 45 Abú gba Owú 'bı 'Yịma'dí ógụ ené gı ro zí 'yị e méngị moko zía wá, ogụ yí ené gı ro méngị moko zí 'yị e, kpá gı ro í'bí roné úyuné gı ro yómo tú'dú 'yị e."

Yésụ likpí komo owú 'bı Timáyo

(Lúrú kpá Matáyo 20:29-34, Lúka 18:35-43)

46 Zí Yésụ kí 'yị lódú kacíne ndéréógụyé sımı gara bı Zériko ní. Sımı bı nıyí go mındéréókpóye kí 'yị lódú kacíne e nda kí tú'dú 'yị e gı sımı gara gı ore ní, zíye ndíki o'do bı komoa ndaá ní. Nı wotí Timáyo bı ndịsịnı́ kpá ndólo a Batimáyo ní, nı mındísíné dogboṛụ mısi'di ndísị ómbo éyí gı zí 'yị e. 47 Sımı bı úwú ledre kídí, née Yésụ 'yị 'bı Nazeréta ogụ ne ní, zía gbúrógbóne 'dága kídí, "Yésụ Owú 'bı Dawídi, lúrú aka leríma." †

48 Zí tú'dú 'yị ga bı ndịsịnı́ ndéré kí Yésụ e née, ndísiyé kíngaya úcụómo wo kídí, idí múkú. Abú kenée ndotó, zí o'do née nda gbúrógbó tátá roné 'dá'dá kídí, "Yésụ Owú 'bı Dawídi, lúrú aka leríma."

49 Zí Yésụ úwú ledre née, zía tóroné, zía úku ledre zí 'yị ga gére née kídí, "Ndólosé aka o'do bı ndịsị gbúrógbó née gırí yáa." Zíye ịnyịyé úku ledre zía kídí, "Royí inyi nda mu, ịnyịógụ mu 'dága nı go ndólo yíị." 50 Geré zía úcụóyó mongú bongó bı onzó roné ní 'dá'ba, zía ịnyịógụné 'dága do sịndíne ógụné zí Yésụ.

51 Zí Yésụ ndú'yú wo kídí, "Máídí méngị zíyị 'di?"

Zía úku ledre kídí, "'Yị 'dódo ledre, máíli lá dụ́ lúrú bi."

52 Yésụ ya zía ní, "Bılámáne, ndéré mu, komoyí eme go, gı zía bı ngúngu ledremá go ní." Geré née ní, zí komoa líkpíphúṭrụ roné. Sımı bı Yésụ nıyí nda go ndéréókpó ní, zí o'do ba útúne kpíṛáká do kacíye, yóó, zíye ndéréye kéye.

Yésụ olú sımı Yeṛụsaléma

(Lúrú kpá Matáyo 21:1-11, Lúka 19:28-40, Yiwáni 12:12-19)

11 Sımı bı Yésụ kí 'yị lódú kacíne e nıyí go gbóo kí Yeṛụsaléma, nderénı́ kpụrú gı sımı owú gara bı Betefége kí Beteníya cigí Landa Olíva ní, zí Yésụ kása 'yị lódú kacíne e gbre 'dá'dá, 2 kídí, "Ndérésé mu sımı 'be ga bı do'dónozé 'dáa née. Ásé ógụndíki owúphịṛangá dongí bı ngárá 'yị e ekíní aka doa kú wá ní, mıódóótoné kenée tara ngíti 'be. Ídísé líkpí a, zíse ógụsé kíe gırí zíma yáa.3 Togú 'yị e ndu'yúnı́ sée kídí, méngịsé kéyị kenée gı ro 'díya yá, ídíse úku a zíye kídí, Ngére ili ne, nı gırí kásalúgu a 'diya."

4 Zíye ndéréye, do ógụyé ndíki phịṛangá dongí mıódóótoné tara ngíti 'be cigí mısi'di kenée tí káa zí bı Yésụ uku ní. Geré zíye tónóye líkpí a. 5 Ngíti géyị 'yị e nıyí kóo kpá mıtóroyé do mısi'di ore, zíye ịnyịyé úku ledre zí ya'dá ga bı gbre Yésụ kasa yée née kídí, "'Bıé ledre 'di, bangá bı ásé líkpí a née 'bı ambi?" 6 Zíye úkulúgu ledre zí 'yị ga gére née tí káa zí bı Yésụ uku zíye ní. Zí 'yị ga gére née ótoómo yée, zíye 'dí'bi bangá née ndéréye kíe. 7 Zíye ógụyé kíe zí Yésụ, zíye ónzó ngíti géyị bongó eyé e doa, zí Yésụ ékí ndísịné doa.

8 Zí ngíti géyị 'yị e 'dí'biógụ bongó eyé e, ngíti géyị 'deciní 'bı eyé mbílí tịyí e do ízí yée zía kí rokinyi do mısi'di gı ro óto úndrua. 9 Zí 'yị ga bı nıyí 'bı eyé 'dá'dá, kí yée ga bı gı do kací a gı 'dá'ba ní, ndísiyé úcụ koko kí yéyéyí kí ndísị ótrú ledre 'dága kídí,

"Mbófo éyí zí Lomo.
Úndru idí ídí zí wo bı ogụ kí ịrị Ngére Lomo ní." ††

10 Úndru idí ídí zí wo bı ogụ go ndísị do kíṭị ngére 'bı bulúnduzé Dawídi ‡ ní.

---

† *'Yị e owoní kóo bú kídí Kírésịto bı yée ndịsịnı́ sóngó wo gı ro zía ógụné ní, nı ídí ngúru bulúndu Dawídi bı kóo ngére 'bı Isıréle e 'desị ní. Gı zí kéyị née ní, do kóo ndísị ndólo Kírésịto ma'dáa kídí, "Bulúndu ngére Dawídi." Ṇguṇguní kóo kpá kídí Kírésịto ma'dáa togú ogụ go yá, nı ndísị yómo 'yị e gı sımı ndíyá eyé e.* †† *11:9 Ke'bị 'bı Dawídi~e 118:25-26* ‡ *Dawídi: Nı kóo Mongú ngére 'bı Isıréle e kpá bulúndu Yésụ bı Lomo kasaogụ wo káa do Mongú ngére sımı*

Mbófo éyí zɨ́ Lomo Komo Ere.
11 Zɨ́ Yésụ ịnyịyé kɨ́ 'yị ené e ólụ́ye sɨmɨ́ Yerụsaléma,
do ndéréye do ligá 'Dịcị́ 'bɨ́ Lomo. Gɨ́ zɨ́a, kadra utú nda
kóo go mɨútú, zɨ́a lúrú éyí ga bɨ́ ore ní, nda go lá
'di'diya, zɨ́ye ịnyịyé kɨ́ 'yị lódụ́ kacɨ́ne ga bɨ́ sokó doa
gbre (12) ní gɨ́ ore, yóó do ndá'balúgu royé 'dá'ba sɨmɨ́
Beteníya.

Yésụ oto tarané kacɨ́ ndọ́rí

(Lúrú kpá Matáyo 21:18-19)

12 Zɨ́ bi áráló'bó roné, zɨ́ Yésụ ịnyịyé ndá'balúgu royé
gɨ́ sɨmɨ́ Beteníya sɨmɨ́ Yerụsaléma, 'bú mengị nda kóo
Yésụ ma'dáa go mɨméngị. 13 Zɨ́a lúrúndíki ndọ́rí 'bɨ́ 'be
gɨ́ gbála kɨ́ mbílíne gbụkụ. Abú née ndaá aka kóo sịndị́
kadra gɨ́ ro mɨkánda mɨáná a wá yá, zɨ́a sómụ́ ledre
kɨ́dí, ambí owo ne, éyí née kenée kuṛú mɨánága ga bɨ́
idíakánɨ́ ní, nɨyí ba bo 'dága íri. Zɨ́a ịnyịné ndéréne gị sị́
ndọ́rí née íri lúrú bi, lurú bi má, kémbị́ mɨáná a ndaá.
14 Cịkị ore, zɨ́ Yésụ ịnyịné óto tarané kacɨ́ a née kɨ́dí,
“Tɨ́ káa zɨ́ bɨ́ áyí go née ní, útúásá 'bɨ́ eyí lolụ áná gɨ́ ro
zɨ́ 'yị e ánu mɨánáyị kú wá.” 'Yị lódụ́ kacɨ́ga uwúnɨ́ kóo
ledre bɨ́ uku née go.

Yésụ olụ́ do ligá 'Dịcị́ 'bɨ́ Lomo

(Lúrú kpá Matáyo 21:12-17, Lúka 19:45-48, Yiwáni 2:13-22)

15 Sɨmɨ́ bɨ́ olụ́nɨ́ nda go sɨmɨ́ Yerụsaléma ní, zɨ́ Yésụ
ólụ́ne do ligá 'Dịcị́ 'bɨ́ Lomo, zɨ́a ógóbáyi 'yị ga bɨ́
ndịsịnɨ́ úgú éyí e kpá kɨ́ úgúóyó éyí e ore ní 'dá'ba. Zɨ́a
kpá ndịsịné kɨ́ ịtrịónzó tarabíza bɨ́ 'yị óyóló'bó késị́ e
ndịsịnɨ́ óyóló'bó késị́ e doa ní kpụkpụ́kpụ bi. Nda kpá
kɨ́ bi ndịsị 'bɨ́ 'yị ga bɨ́ ndịsịnɨ́ úgúóyó amámu e ní.
16 Yésụ ili ené zɨ́ 'yị e ịmbị́ éyí e ndéré'décị bi kɨ́e gɨ́ do
ligá 'dịcị́ 'bɨ́ Lomo wá. 17 Sɨmɨ́ bɨ́ ndịsị 'dódo ledre ní, zɨ́a
úku ledre zɨ́ye kɨ́dí, “Ndaá 'bɨ́ ené mɨékéne bɨ́ kɨ́dí,

“ ‘'Dịcị́ amá nɨ́
'dịcị́ 'bɨ́ ini zɨ́ma’ †?
Tɨ́ lá óyóló'bósé nda yí esé go káa do ‘bi ló'bo 'bɨ́ 'yị
ugu e.’ †† ”

18 Sɨmɨ́ bɨ́ ledre ga bɨ́ Yésụ ndịsị 'dódo yée do ligá 'Dịcị́
'bɨ́ Lomo ní, owụ́ndiki mbílí manda ga bɨ́ 'bɨ́ 'yị 'dáná
éyí e kpá kɨ́ 'yị 'dódo lorụ e ní, zɨ́ye ndịsịyé gámásó'do
mɨsi'di gɨ́ ro zɨ́ye úfu wo. Abú kenée ndotó, nɨyí kóo
mbá kɨ́ ngịrị royé, gɨ́ zɨ́a, tụ́'dụ́ 'yị e ilinɨ́ yí eyé kóo mbá
Yésụ gɨ́ zɨ́ bɨlámá 'dódo ledre ené.
19 Nda go kɨ́ tagá ndụlụ, gɨ́ do kacɨ́ 'dódo ledre, zɨ́
Yésụ ma'dáa ólụ́ógụyé kɨ́ 'yị lódụ́ kacɨ́ne e gɨ́ sɨmɨ́ gara
gɨ́ ore 'dá'ba.

Mɨówo ledre gɨ́ sɨmɨ́ ledre 'bɨ́ ndọ́rí bɨ́ Yésụ oto tarané kacɨ́ a ní

(Lúrú kpá Matáyo 21:20-22)

20 Nda káa zɨ́ kɨ́lóndó a née kɨ́ phịyị́, nɨyí kpá go
ndá'balúgu royé sɨmɨ́ Yerụsaléma, zɨ́ye lúrú ndọ́rí bɨ́
karana Yésụ oto tarané kacɨ́ a ní, gagá go zawu gɨ́ 'dá-
ga gị ro cíyíne e. 21 Zɨ́ Pétero ịnyịné sómụ́ndíki ledre bɨ́
karana Yésụ mengị ní, zɨ́a úku ledre kɨ́dí, “Ɨ́, 'yị 'dódo
ledre, lúrú aka kágá bɨ́ karana óto tarayí kacɨ́ a ba,
gagá go.”
22 Zɨ́ Yésụ úku ledre zɨ́ye kɨ́dí, “Ídísé ṇgúṇgu ledre 'bɨ́
Lomo. 23 Ídísé óto ledre ba sɨmɨ́ dosé. 'Yị bɨ́ i'bí roné go
za mbá zɨ́ Lomo ní, togụ́ uku ledre zɨ́ landa bɨ́ 'dáa kɨ́dí,
‘Ídí ịnyị gɨ́ ore zɨ́yị ndéré útúyị sɨmɨ́ mɨkavu bɨ́ 'dáa,’
togụ́ 'yị née owo go bɨlámáne kɨ́dí ledre bɨ́ née uku née
nɨ́ méngị roné yá, zɨ́ Lomo óto ledre née, zɨ́a tɨ́ méngị
roné zɨ́ 'yị née kenée. 24 Káa zɨ́ bɨ́ éyí nɨ́ kenée bo ní,
máúku zɨ́se ma'díi, togụ́ í'bísé rosé go mbá zɨ́ Lomo,
nda sɨmɨ́ bɨ́ ásé ndịsị íni ini zɨ́ Lomo, zɨ́se ndú'yú wo gɨ́
ro éyí ní, ídísé ṇgúṇgu a kɨ́dí, éyí bɨ́ ndú'yúsé wo gɨ́ roa
née, ásá tɨ́ ndíki a ma'díi, Lomo nɨ́ tɨ́ í'bí éyí ma'dáa
zɨ́se. 25 Ndásé íni ini zɨ́ 'Bụzé Lomo nyé kɨ́ bɨsinyí ledre
sɨmɨsé ro lafúse e wá, gɨ́ ro zɨ́ Lomo úwú ini esé.
26 Togụ́ ásé go íni ini zɨ́ 'Bụsé Lomo gɨ́ ro zɨ́a ótoómo
lúyú ledre esé yá, ídísé ówo a kɨ́dí lafúse ga bɨ́ nɨyí ógụ
ndú'yú sée gɨ́ ro zɨ́se ótoómo ledre zɨ́ye ní, ídísé ịdrị
mɨmbé'desé, zɨ́se ótoómo ledre zɨ́ye. 'Bụzé Lomo nɨ́
kpá ótoómo lúyú ledre esé.” ‡

Ndu'yú gɨ́ ro ówo roko'bụ 'bɨ́ Yésụ

(Lúrú kpá Matáyo 21:23-27, Lúka 20:1-8)

27 Née ní, zɨ́ Yésụ ndéréógụyé kɨ́ 'yị lódụ́ kacɨ́ne e go
sɨmɨ́ Yerụsaléma, zɨ́ye ndịsịyé gámáye do ligá 'Dịcị́ 'bɨ́
Lomo. Zɨ́ ngíti géyị manda ga bɨ́ 'bɨ́ 'yị 'dáná éyí e, kɨ́
ngíti géyị 'yị 'dódo lorụ e, kɨ́ ngíti géyị mɨngburoko
ngére e ógụyé zɨ́ Yésụ. 28 Zɨ́ye úku ledre zɨ́a kɨ́dí, “Ndíki
'bɨ́ eyí roko'bụ máa bɨ́ zɨ́yị ndịsịyí méngị ledre e kɨ́e
'dényé bɨ́ káa ba ba gɨ́ 'da? Ambí i'bí roko'bụ máa née
zɨ́yị ne?”
29 Yésụ ya zɨ́ye ní, “Máíli aka ndú'yú sée kɨ́ ndu'yú
kɨ́é'do kí. Togụ́ úkulúgusé ledre go kacɨ́ a zɨ́ma, mááyí
nda fú úku 'dódo ledre roko'bụ bɨ́ mándịsị méngị
ledre e kɨ́e ba zɨ́se. 30 Úkusé aka zɨ́ma, Yiwáni ndiki kóo
roko'bụ bɨ́ zɨ́a ndịsịné bábátịzí 'yị e kɨ́e ní gɨ́ 'da? Gɨ́ zɨ́
'yịma'dí e? Togụ́ kenée wá, nda gɨ́ zɨ́ Mbigí Lomo?”
31 Zɨ́ye tónóye ndịsị úku ledre dengbíye kɨ́dí, “Azé
úku a zɨ́a ba kɨ́dí 'di? Togụ́ ukuzé ya gɨ́ zɨ́ Lomo, nɨ́ geré
úku a kɨ́dí, bɨ́ kenée ní, ilizé nda kóo ledre ené wá gɨ́ zɨ́
'di? 32 Togụ́ ukuzé ya ndiki roko'bụ née gɨ́ zɨ́ 'yịma'dí e,
utúasá kpá wá.” Gɨ́ zɨ́a, nɨyí kóo kɨ́ ngịrị royé gɨ́ zɨ́ 'yị e,
gɨ́ zɨ́a, tụ́'dụ́ 'yị e ṇguṇgunɨ́ kóo go mbá kɨ́dí, Yiwáni nɨ́
nébị.
33 Zɨ́ye nda ịnyịyé úkulúgu ledre kacɨ́ a zɨ́a kɨ́dí,
“Owozé wá.”
Yésụ ya zɨ́ye ní, “Ɨ́ɨ, bɨ́ kenée ní, máíli amá lolụ kpá
úku ledre roko'bụ bɨ́ mándịsị méngị ledre e kɨ́e ní, zɨ́se
wá.”

---

káṇgá bɨ́ Dawídi nɨ́ kóo ngére sɨmɨ́ a ní. Ólo Sámele 16:1-13, Moko 'bɨ́ 'yịmɨkása e 2:3 † *11:17 Isáya 56:7* †† *11:17 Yeremáya 7:11*

‡ *Nda gɨ́ 'dá'ba, zɨ́ ngíti 'yị ékétóko ledre ro ledre ga bɨ́ Máriko eké yée ní kɨ́dí, “Togụ́ ịdrịsé mɨmbé'desé ro 'yị ga bɨ́ mengịnɨ́ bɨsinyí ledre zɨ́se ní wá, 'Bụsé bɨ́ 'dága 'dáa ní, otoomo ené kpá mɨlúyú ledre esé zɨ́se wá.”*

Muruwayi gı ro bısinyí 'yı ga bı ufunɨ owú 'bı míngí yáká ní

(Lúrú kpá Matáyo 21:33-46, Lúka 20:9-19)

12 Zɨ́ Yésụ ínyiné úku ledre zɨ́ mıngburoko 'yı ga
gére née sımı muruwayi kɨ́dí, “Ngíti o'do,
'di'biogụ kóo kúfú kǫ́rǫ zɨ́a 'díyí a yáká ené. Zɨ́a ínyiné
íci'díkí gara ro yáká máa née gbaá, zɨ́a íci gu gı ro do
ndísị lúrụ kǫ́rǫ́ ma'dáa sımı a. Gı ore, zɨ́a ó'bóyéme bi
gı ro zɨ́ 'yı bı nı ndísị 'bá'bá yáká ma'dáa a née ní,
ndísiné sımı a 'dága kɨ́ lúrú bi. Zɨ́a yéme ledre kɨ́ ngíti
géyị 'yı e, zɨ́a ótoómo yáká máa née zɨ́ye, idínɨ́ ndísị
méngị moko sımı a. Yóó zɨ́a ndéréókpóne gbála.
2 “Nda sımı kadra mı'décị mıáná kǫ́rǫ́ máa ga gére ní,
zɨ́a ínyiné kása ngíti 'yı kasa ené zɨ́ 'yı ga bı yáká íri ní,
gı ro zɨ́ye kpá í'bí 'bı ené kǫ́rǫ́ gı sımı a. 3 Sımı bı 'yı
kasa née ogụ íri ní, zɨ́ 'yı ga gére née 'dí'bi wo, zɨ́ye ócó
wo, zɨ́a ngásálúgu roné zɨ́ míngí yáká kɨ́ gbékpí síĺíne.
4 Zɨ́ míngí yáká ínyiné kpá kása ngíti 'yı kasa ené, zɨ́ 'yı
ga gére née kpá ínyiyé ócó wo do ócólóko doa, zɨ́ye
méngılárá a 'duo bısinyíne. 5 Zɨ́a kpá kása ngíti 'yı kasa,
zɨ́ 'yı ga gére née ínyiyé úfu wo. Zɨ́a kpá kása tú'dú
ngíti géyị, mengínɨ́ yée kpá kenée, ocónɨ́ ngíti géyị
bısinyíne, zɨ́ye úfu ngíti géyị mıúfu.
6 “Ngíti 'yı kasa gı ro zɨ́a kása a ndaá lolụ kóo wá.
Mbigí owú 'bı ené bı oto 'búa kɨ́ngaya ní, idíaká nda
kóo go lá dụ́ú ne. Zɨ́a nda ínyiné kása cú wo dụ́ú gı
'dá'ba kɨ́ sómú ledre bı kɨ́dí, ‘Bı ba nda go zaá mbigí
owú 'bı amá ní, nıyí go ógụ éré wo.’
7 “Sımı bı ya'dá ga bı yáká íri née, lurúndikinɨ́ nda go
cú mbigí owú 'bı míngí yáká ní, zɨ́ye úku ledre deng-
bíye kɨ́dí, ‘Ndazé ṛifu zɨ́ze ótoómo yáká ba wá. Idízé úfu
owú 'bı ené née kpá 'dá'ba, gı ro zɨ́ yáká máa ba nda
ídíne geré 'bı ezé.’ 8 Née ní, zɨ́ye ínyiyé 'dí'bi owú née,
ócó a, do ócóónzó wo, zɨ́ye 'dí'bi umbua ndéréye úcụ a
tara yáká kenée.”
9 Née ní, zɨ́ Yésụ ndú'yú yée kɨ́dí, “Bı kenée ní, míngí
yáká nı nda méngị goó 'di? Máúku zɨ́se, otoomo 'yı 'bı
moko ga gére née wá, nı ógụ úfu yée mbá do bi kulú
owú 'bı ené née, zɨ́a nda óto ngíti géyị 'yı e ndísiyé
méngị moko sımı yáká ené née.”
10 Ólosé aka esé mıéké kúrú Lomo bı uku kɨ́dí,
“ ‘Tutú bı kóo 'yı ó'bó 'díci e asinɨ́ gı roa ní,
ogụ nda yí ené go tutú bı kɨ́ ledrené owóowó ní.
11 Ledre ba ní, Ngére ezé Lomo mengị kóo ne,
zɨ́a nda ówóne go mıówó, zɨ́a émené komozé.’ † ”
12 Zɨ́ mıngburoko 'yı 'bı Yúda e áyíye gı ro 'dí'bi Yésụ,
gı zɨ́a, owonɨ́ go kɨ́dí, uku muruwayi née royé. Tɨ́ lá zɨ́ye
éré ngịrị tú'dú 'yı e, zɨ́ye ótoómo wo, do ndéréókpóye
gı cigí a.

Ngíti géyị Farụsáyo e uzunɨ́ Yésụ kɨ́ ledre ụsórụ

(Lúrú kpá Matáyo 22:15-22, Lúka 20:20-26)

13 Gı do kacɨ́ ledre née ní, zɨ́ mıngburoko Isıréle ga
gére née kása ngíti géyị Farụsáyo e kɨ́ ngíti géyị 'yı 'bı
Eróde e †† zɨ́ Yésụ gı ro úzu wo togú Yésụ ma'dáa uku
luyú ledre go ro akúma 'bı Róma yá, zɨ́ye 'dí'bi wo.
14 Zɨ́ye ínyiyé ógụyé zɨ́a, ya zɨ́ Yésụ ní, “'Yị 'dódo ledre,
owozé bú kɨ́dí, ṛánga eyí lengbe ṛanga kú wá, ledre bı
'yị e ndịsịnɨ́ sómú a ní, ata ené kacɨ́ komoyí kpá wá,
sómú eyí ledre moko 'bı 'yị e kpá wá, ndísị 'dódo yí eyí
tɨ́ lá dụ́ú mbigí ledre 'bı Lomo. Bı kenée ní, úku aka
zɨ́ze, utúasá mıútúásá zɨ́ze í'bí ụsórụ zɨ́ mongú 'yị
Káyísara ‡ ngére 'bı káṇgá Róma? Idízé í'bí a? Ídí úku a
zɨ́ze. Togú ndazé í'bí a wá, ídí kpá úku a zɨ́ze.”
15 Zɨ́ Yésụ ówo mani eyé née téké, zɨ́a úku ledre zɨ́ye
kɨ́dí, “Ílisé úzu máa gı ro 'di? Í'bíógụsé aka komo késí
gırí zɨ́ma yáa.”
16 Zɨ́ye ínyiyé ógụ kɨ́e zɨ́a. Zɨ́a ndú'yú yée kɨ́dí, “Bı ro
késí ba líĺị sımı komo ambi, sara ịrị 'yı ba, née ịrị ambi?”
Zɨ́ye úkulúgu ledre zɨ́a kɨ́dí, “Née, líĺị sımı komo
Káyísara.”
17 Née ní, Yésụ ya zɨ́ye ní, “Togú kenée yá, ídísé í'bí éyí
bı 'bı Káyísara ní zɨ́a, zɨ́se í'bí éyí bı 'bı Lomo ní, zɨ́ Lo-
mo.”
Zɨ́ tara ya'dá ga gére née ídríne mbá mıídrí, gı zɨ́
ledre bı Yésụ ukulugu zɨ́ye ní, zɨ́ye ínyiyé ótoómo wo.

Ledre gı ro úrú gı sımı umbu

(Lúrú kpá Matáyo 22:23-33, Lúka 20:27-40)

18 Nda gı ore, zɨ́ Sadụkáyo ga bı ngárá ṇguṇgunɨ́
ledre úrú gı sımı umbu wá ní ógụyé ndú'yú Yésụ.
19 Zɨ́ye ndú'yú Yésụ kɨ́dí, “'Yị 'dódo ledre, Mú́sa eké kóo
lorụ ba zɨ́ze kɨ́dí, togú 'yị uyuomo owú e do kacɨ́ne wá,
'yị ma'dáa bı uyu née, lúndua idí 'dí'bi kára umbu bı
kacɨ́ a née, gı ro zɨ́a ndíkiógụ owú do bi kacɨ́ lúndu
máa née. 20 Ngíti ledre mengị kóo roné káa, owú
ya'dá e nıyí kóo bo ịnyị doa gbre (7) mbá lúndu e. Zɨ́
mongúye ofú kára, kára máa née ndiki aka kóo owú
zɨ́a wá, geré zɨ́a úyuómo kára née. 21 Zɨ́ lúndua bı utú
do sogoa ní, 'dí'bi kára umbu eyé máa née, ndikinɨ́
owú kéne kpá wá, zɨ́a kpá úyu ené, ótoómo kára máa
née. Zɨ́ ota (3) lúnduyé 'dí'bitátá kára máa née, ndikinɨ́
owú kéne kpá wá, zɨ́a kpá úyuné. 22 Zɨ́ ledre née
ndéréne kenée kacɨ́ owú ya'dá ga gére née za mbá.
Odụa nda dụ́ú ambáodúye, zɨ́a 'dí'bi kára máa née,
ndikinɨ́ owú kpá wá, zɨ́a kpá úyu ené, ótoómo kára
née. Nda gı do kacɨ́ ya'dá ga gére née mbá, zɨ́ kára née
nda úyu 'bı ené dụ́ú gı 'dá'ba. 23 Bı goó kenée ní, togú
karanée urúnɨ́ kɨ́ ya'dá ga gére née go gı sımı umbu
mbá ní, kára máa née nı nda ídí go mbí me'be ambi?
Bı owú ya'dá ga bı ịnyị doa gbre (7) née, kára née nı
kóo go me'beyé mbá ní.”
24 Zɨ́ Yésụ úkulúgu ledre zɨ́ye kɨ́dí, “Lúyúsé go gbála,
gı zɨ́a bı ówosé esé ini ledre gı sımı mıéké kúrú Lomo
kɨ́ roko'bụ 'bı Lomo kpá wá ní. ‡†25 Sımı bı 'yị e nıyí úrú
gı sımı umbu ní, kará e kɨ́ ya'dá e 'di'binɨ́ lolụ royé wá,

† *12:11 Ke'bị 'bı Dawídi~e 118:22-23*

†† *'Yị 'bı Eróde e nıyí 'yị ga bı ilinɨ́ zɨ́ ngúru 'yị gı dongará bulúndu Eróde e ídíne mongú ngére 'bı káṇgá 'bı Isıréle e ní.* ‡ *Káyísara: Káyísara ini ledre gı sımıa kɨ́dí mongú ngére 'bı Róma. Nı mongú ngére do ngíti géyị lafúne ngére e ga bı 'bı ngíti géyị káṇgá e káa zɨ́ Yụdáya kɨ́ Galiláya.* ‡† *Sadụkáyo e ndịsịnɨ́ yí eyé kóo ólo lá dụ́ú búkụ e ịnyị gı dongará tú'dú kụrú búkụ ga bı 'bı mıéké kúrú Lomo ní. Ólúógụ nı ngúru búkụ gı dongará búkụ ga bı ịnyị Sadụkáyo e ndịsịnɨ́ ólo yée ní. Née sí ledre bı Yésụ 'di'bi véresị née gı roa gı sımı Ólúógụ ní, gı zɨ́a, née ngúru véresị bı Sadụkáyo e owonɨ́ bú ní.*

nıyí nda ídí eyé mbá káa zí maláyika ga bı komo ere 'dága 'dáa ní. 26 Nda gı ro ledre mıúrú gı sımı umbu, ólosé esé mıéké kúrú Lomo bı uku ledre gı ro kadra bı kóo kúrú Lomo owụ́ogụ zí Mụ́sa gı sımı pho'dụ kí ndící komo kágá ní wá? Ekéní sımı a íri kídí, Lomo uku zí Mụ́sa kídí, 'Mááyí Lomo bı ndısı lúrú kací Abarayáma, kí Isáka nda kí Yakóbo e ní.' †27 Sée Sadụkáyo e, lúyúsé ledre go. Ndaá 'bı ené Lomo 'bı 'yı ga bı nıyí umbuyé ní wá, yí ené Lomo 'bı 'yı ga bı trıdrı ní."

Lorụ bı kí ledrené owóowó kíngaya ní
(Lúrú kpá Matáyo 22:34-40, Lúka 10:25-28)

28 Ngíti 'yı 'dódo lorụ 'bı Mụ́sa nı kóo kpá dongará 'yı e ore, ndısı kóo úwú ledre ga bı Sadụkáyo ga gére ndısıní úkuló'bó a kí Yésụ e ní, owo kóo go kídí, Yésụ ukulugu ledre go zí Sadụkáyo e bılámáne, née ní, zía ínyınné ógụné ndú'yú Yésụ kídí, "Mongụ́ 'yı, lorụ bı romo gı do lafúne e mbá ní, 'bıé wo be 'dı?"

29 Zí Yésụ úkulúgu ledre zía kídí, "Lorụ bı kí ledrené owóowó ní nı ba, 'Úwúsé aka sée Isıréle e, Mbigí Lomo nı dụ́ụ́ kíé'do bı nı Ngére ezé ní. 30 Ídí óto 'bú Ngére bı Lomo eyí ní kí mımbé'deyí kíé'do, kí sómụ́ ledre eyí mbá, kí lomo royí mbá nda kpá kí roko'bụyí za mbá.' ††31 Ngíti a bı kpá káa zía romo gı do lafúne e mbá ní, nı 'bı ené. Ídí óto 'bú lafúyı e káa zí bı óto 'búyı kí royí ní. ‡ Ngíti cóngó lorụ bı romo gı do yée ga bı gbre née ndaá."

32 Zí o'do née úkulúgu ledre zí Yésụ kídí, "Bılámáne, 'yı 'dódo ledre, ledre née nı tí kenée ma'díi. Káa zí bı úku née, tí lá ngére ezé Lomo nı dụ́ụ́ ne bıkérí ngére, ngíti a ndaá 'bı ené do kací a née wá. 33 Togụ́ óto 'bú Lomo kíngaya kí mımbé'deyí kíé'do, kí sómụ́ ledre eyí mbá, kí roko'bụyí za mbá, zíyı óto 'bú lafúyı e káa zí bı óto 'búyı kí royí ní yá, méngı née go mongụ́ bılámá ledre bı Lomo nı ídí gı zíyı kí rokinyi kíngaya ní, gı zía, ledre née romo go do 'dáná éyí e za mbá."

34 Zí Yésụ ínyınné ówo a gı zía téké kídí, mıúkulúgu ledre ené nı kí bılámá sómụ́ ledre sımıné, ya zí o'do née ní ní, "Mbófo éyí, sómụ́ ledre eyí emesá. Áyí go lá gbóo gı ro ówo Lomo káa do ngére eyí." Nda gı do kací ledre née ní, 'yı ga bı kóo nıyí okó ro Yésụ ní, utúasání lolụ kóo ógụ úzu Yésụ kí ngíti ndu'yú wá.

Yésụ uzu ezeokóne e kí ndu'yú
(Lúrú kpá Matáyo 22:41-46, Lúka 20:41-44)

35 Zí Yésụ kóo ndísıné kpá fú 'dódo ledre zí 'yı e do ligá 'Dící 'bı Lomo íri, zía ínyınné ndúndu'yú kídí, "Sara 'yı 'dódo lorụ e ukuní ledre kídí Kírésıto nı bulúndu Dawídi lárá káa be 'dı? 36 Ngére Dawídi uku kóo ledre kací kúrú 'Dówụ́ Lomo gı ro Kírésıto ma'dáa kídí,

" 'Ngére ezé Lomo nı úku ledre zí ngére amá kídí,
"Ndísı do sílíma 'bı anú ona,
gı sımı sındí kadra bı mááyí óto ezeokóyı e mbá
sí sındíyı ní." ' ‡†

37 Dawídi kí roné ndısı ndólo Kírésıto Ngére, togụ́ kenée ní, Kírésıto nı ídí bulúndu a lárá a káa be 'dı?"

Zí tụ́'dụ́ 'yı e ndísıyé úwú ledre ené kí mongụ́ rokinyi ní.

Yésụ mada 'yı e gı ro Farụsáyo e kí 'yı 'dódo lorụ e
(Lúrú kpá Matáyo 23:1-36, Lúka 20:45-47)

38 Zí Yésụ ínyınné 'dódo ledre zíye kídí, "Komosé idí ídí rosé, ndásé ídí káa zí 'yı 'dódo lorụ e wá. Ndısıní ésı mıngburoko mıkokoro bongó e royé ndísı kí gámáye kíe sımı súụ, gı ro zí 'yı e ndísıyé í'bí mandá zíye kí dokuwu. 39 Togụ́ olúní go sımı 'Dící Kótrụro e, togụ́ mbú mıngburoko ayímbi yá, ilini ndísı té do mıngburoko bi ndísı e gı ro zíye ídíye owóowó. 40 Ndısıní éri 'be 'bı kará umbu e zí kará umbu ga gére née ndísıyé sáká yée. Owụ́ éyí bı do síli kará ga gére ní, zíye ndísıyé í'bí a zíye ánu. Togụ́ nda go sındí kadra 'bı ini zí Lomo yá, zíye ndísıyé ódroyé ngbángbáne. Gı zí kéyı née ní, Lomo nı 'dó'do yée bısinyíne."

Tákpásíli 'bı ngíti kára umbu
(Lúrú kpá Lúka 21:1-4)

41 Nda gı do kací 'dódo ledre do ligá 'Dící 'bı Lomo, zí Yésụ ndéré ndísıné gbóo cigí bi bı 'yı e ndısıní ónzó késí e doa ní, zía ndísıné lúrú 'yı ga bı ndısıní ónzó késí káa do tákpásíli zí Lomo ní. 'Yı ga bı kí tụ́'dụ́ késí e zíye ní, zíye ndísıyé ónzó a sımı sondụ́ụ née íri. 42 Née ní, zí ngíti kára umbu 'yı leri ngárá éyí ndaá zía wá ní, ógụné kí odụ owụ́ késí bı zíne bı nıyí útúásá úgú lá owụ́ éyí bı cúku'dée kíe ní, ónzó a sımı sondụ́ụ káa do tákpásíli zí Lomo.

43 Zí Yésụ ínyınné ndóloyóko 'yı lódụ́ kacíne e trié do bi kéri a, ya zíye ní, "Máúku zíse ma'díi, kára bı gáa ogụ ónzó késí kíra ba, onzóromo késí go gı do 'yı ga bı gáa onzóní késí ona ní za mbá, 44 gı zía, 'yı máa ga gére née onzóní lá késí bı gı do tú'dú a bı zíye ní. Kára ba, za kí leri ené née mbá, i'bí 'bı ené késí bı do síline ní go mbá, née kóo wo bı otoomo gı ro éyí mıánu zíne ní."

Ledre gı ro mındúru 'dící 'bı Lomo
(Lúrú kpá Matáyo 24:1-2, Lúka 21:5-6)

13 Sımı bı Yésụ nı go ólụ́ógụ gı sımı 'Dící 'bı Lomo ní, zí ngúru 'yı lódụ́ kacía ínyınné úku ledre kídí, "'Yı 'dódo ledre, lúrú aka lá mıngburoko tutú ga bı o'bóní 'dící ga ba kíe ba, kpá kí lámá bı ro 'dící máa ga gére née."

2 Zí Yésụ úkulúgu ledre zía kídí, "Née kpá éyí? 'Dící ga gére née kí mbágá lámá née bı royé née, kpá kí mıngburoko tutú ga bı o'bóní yée kíe née mbá, nıyí ógụ ndụ́rụónzó yée kíri née mbá bi, bıkéri tutú bı zía ídiákáne do ezené 'dága ní ndaá."

3 Sımı bı Yésụ nı go mındísıné gá do Landa Olíva mı'dí zí 'Dící 'bı Lomo ní, zí Pétero e, kí Yakóbo e, kí Yiwáni e, kí Andiríya ógụyé ndoo ndú'yú wo, 4 "Úku aka zíze, ledre máa née nı méngı roné kenée kí be 'dı? Lílı ledre bı nı 'dódo a zíze kídí ledre née nı ógụ méngı roné kenée ní 'dı?"

† *12:26 Ólụ́ógụ 3:6* †† *12:30 Gbre lorụ 6:4-5* ‡ *12:31 Lévi 19:18* ‡† *12:36 Ke'bı 'bı Dawídi~e 110:1*

Ledre gɨ ro 'do'dó bɨ 'yị 'bɨ Yésụ nɨyí ógụ 'dó'dó a ní

(Lúrú kpá Matáyo 24:3-14, Lúka 21:7-19)

5 Zɨ́ Yésụ úkulúgu ledre zɨ́ye kɨ́dí, "Komosé idí ídí rosé,
'yị e ndanɨ́ lóndo sée wá. 6 Tụ́'dụ́ 'yị e nɨyí karanée ógụ
kɨ́ ịrịmá, zɨ́ye ndịsị úku ledre kɨ́dí yée nɨyí Kɨ́résịto, gɨ zɨ́
kéyị née ní, nɨyí lóndo tụ́'dụ́ 'yị e. 7 Ásé karanée úwú
ledre kɨ́dí okó nɨ go ógụ, ngíti géyị yá kɨ́dí okó nɨ go
'dáa, sɨmɨ bɨ ledre ga gére nɨyí go ndịsị méngị royé
kenée ní, ndásé sịkpị mɨmbé'desé 'dága wá. Ledre ga
gére nɨyí méngị royé kenée, tɨ́ lá née ndaá 'bɨ ené aka
odụ do sogo káṇgá ba wá. 8 Kúfú ngíti géyị 'yị e nɨyí
karanée ndéré útú kɨ́ okó do kúfú ngíti géyị 'yị e, zɨ́
ngíti káṇgá ndéré útúne kɨ́ okó do ngíti káṇgá. Mongụ́
'bú nɨ útú, zɨ́ kị'dị káṇgá ndịsị méngị roné do ngíti géyị
bi e. Née aka lá dosị 'do'dó ma'dáa.

9 "Ídísé tóro ngbúó káa zɨ́ bɨ ásé go 'yị lódụ́ kacɨ́ma e
ní. Ngíti géyị 'yị e nɨyí karanée 'dí'bi sée ógụ kɨ́se kó'dụ́
'yị úku ngbanga e do ócó sée sɨmɨ 'Díçí Kótrụro e. Nɨyí
karanée 'dí'biógụ sée kó'dụ́ gávana e kɨ́ mɨngburoko
ngére e gɨ ro úku ledre gɨ romá zɨ́ye. 10 'Dá'dá zɨ́ do so-
go káṇgá ba ụ́kụ́ne, nɨ mɨútúásáne do 'dódo bɨlámá
ledre zɨ́ ṛíkí kúfú 'yị e za mbá. 11 Togụ́ karanée 'di'binɨ́
sée go do ógụ kɨ́se kó'dụ́ mɨngburoko 'yị ga gére née
yá, ndásé ndịsị sómụ́ ledre sɨsɨkala 'dá'dá gɨ ro úku a
togụ́ ilinɨ́ go úwú ledre gɨ tarasé ní wá. Ídísé úku zɨ́ye tɨ́
lá dụ́ụ́ ledre bɨ 'Dówụ́ Lomo uku go zɨ́se ní. Gɨ zɨ́a,
úkusé née kúrú Lomo, née ndaá sómụ́ ledre esé wá.

12 "Lúndu e nɨyí í'bí lúnduyé e zɨ́ umbu, 'bụmɨowụ́ nɨ
méngị a kpá kenée zɨ́ owụ́ 'bɨ ené. Owụ́ e nɨyí zíngi ro
'yị ndíki yée do í'bí yée zɨ́ umbu. 13 Tụ́'dụ́ 'yị e nɨyí sógó
sée gɨ zɨ́a bɨ ásé 'yị lódụ́ kacɨ́ma e ní. Abú kenée ndotó,
'yị bɨ nɨ i'bí roné ndịsị lódụ́ kacɨ́ma gị sɨmɨ odụ sịndí
kadra 'bɨ do sogo káṇgá ba ní, nɨ ndíki trịdrị bɨ za fí ní."

Ledre gɨ ro mɨsínyiónzó Yerụsaléma

(Lúrú kpá Matáyo 24:15-21, Lúka 21:20-24)

14 "Sɨmɨ bɨ lúrúndíkisé mongụ́ bɨsinyí éyí kɨ́ tóro do bi
bɨ ngárá ndaá zɨ́a tóroné doa wá ní, † 'yị bɨ nɨ ólo ledre
ba ní, idí ówoyéme ini ledre gɨ sɨmɨ a bɨlámáne. Gɨ ore
'yị ga bɨ nɨyí sɨmɨ Yụdáya ní, idínɨ́ ngásá komo landa e.
15 Togụ́ bɨsinyí ledre máa née ogụndiki 'yị do 'díçí, ††
ndaá ndítíógụ ólụ́ 'díçí gɨ ro 'dí'bi éyí kí wá. 16 Togụ́ 'yị
bɨ ledre máa née ndiki wo yáká ní, ndaá lolụ ngásá
ndá'ba 'be gɨ ro 'dí'bi yata bongó wá. 17 Kadra máa née
nɨ sínyí gbála, zɨ́ kará ga bɨ kɨ́ sɨmɨyé, kpá kɨ́ yée ga bɨ kɨ́
owụ́ e kó'dụ́ye ní. 18 Ídísé íni ini zɨ́ Lomo kɨ́ngaya kɨ́dí,
ledre máa née, ndaá méngị roné sɨmɨ kadra drụ́ wá,
19 'do'dó 'bɨ sịndí kadra máa née nɨ ídí bɨsinyíne kɨ́n-
gaya zɨ́a rómoné gɨ do bizóró e za mbá, gɨ zɨ́a mengị
aka roné 'dá'dá a do sogo káṇgá ona kú wá, tónóne
sɨmɨ kadra bɨ kóo Lomo otoogụ káṇgá ba kɨ́ ere e, do
ndéréógụné gị cakaba ní. Ngíti ledre utúasá lolụ kpá
méngị roné kenée wá. 20 Idí Ngére Lomo ndaá kóo 'dó-
soógụ sịndí kadra ledre máa née gbú'du wá, káa bɨ 'yị
ómo ndaá. Nda lá gɨ ro mɨgéléógụ 'yị ené e, zɨ́a 'dó-
soógụ a gbú'du. 21 Sɨmɨ sịndí kadra máa née togụ́ ngíti
'yị uku ledre kɨ́dí, 'Lúrúsé aka Kɨ́résịto ogụ go.' Togụ́
kenée wá, 'Nɨ go bɨ 'dáa yá,' ndásé ṇgúṇgu a wá.
22 Tụ́'dụ́ 'yị ṛanga e nɨyí karanée ógụ kɨ́ ịrị Kɨ́résịto ngíti
géyị kɨ́ ịrị nébị e, zɨ́ye ndịsịyé méngị mɨngburoko ledre
ga bɨ kɨ́ roko'bụyé ní gɨ ro ndịsị lóndo mɨgélé 'yị ga bɨ
'bɨ Lomo ní, togụ́ nɨ útúásá zɨ́ye méngị a kenée yá.
23 Káa zɨ́ bɨ go kenée ní, komosé idí ídí rosé kɨ́ngaya.
Máénzị komosé go 'dá'dá gɨ zɨ́ ledre káa zɨ́ ga gére née
kɨ́ méngị royé.

24 "Tɨ́ lá sɨmɨ sịndí kadra máa née, gɨ do kacɨ́ 'dó'dó
née ní,

" 'zɨ́ kadra íḷíne mbụ́ụ́,
éfé oṇgó kpá wá,
25 zɨ́ kele e ndịsị ṛéṛeyé gɨ 'dága gɨrí,
zɨ́ éyí ga bɨ komo ere ní mbá ndịsị kízịyé.' ‡

26 "Sɨmɨ sịndí kadra née 'yị e nɨyí lúrú Owụ́ 'bɨ 'Yịma'dí
kɨ́ ógụ gɨ komo ere kpụrụ́ gɨ sɨmɨ bụṛụngụ́ kɨ́ cóngó
roné kpá kɨ́ mongụ́ roko'bụné. 27 Nɨ kása maláyika
ené e zɨ́ye báyiyé do bi e do sogo káṇgá za mbá, zɨ́ye
'dó'dụ́yóko 'yị ené e ga bɨ gelé yée go ní, mbá do bi
kɨ́é'do.

28 "Ídísé lúrú líḷị ledre bɨ mándịsị úku a ba lá dụ́ụ́ gɨ ro
ndǫ́ṛí. Togụ́ lúrúsé mɨkánda mbílí ndǫ́ṛí nɨyí go ụ́'bụ yá,
kɨ́dí ndumu nɨ go gbóo. 29 Kpá kenée, togụ́ lúrúsé ṛíkí
ledre e go kɨ́ méngị royé kenée komo ere yá, ídísé
ówo a kɨ́dí, kadra mɨndá'baógụmá nɨ go gbóo.
30 Máúku zɨ́se kɨ́dí, ledre máa née nɨ méngị roné sɨmɨ bɨ
'yị ga bɨ cakaba ba uyuonzó aka roné wá ní. 31 Ere e kɨ́
do sogo káṇgá ba nɨyí ụ́kụ́ mbá, tɨ́ lá kúrúma ụkụ́
ené e wá.

Mɨndá'baógụ Yésụ nɨ líyị 'yị e mɨlíyị

(Lúrú kpá Matáyo 24:36-44)

32 "Kadra mɨndá'baógụmá, 'yị e mbá utúasánɨ́ ówo a
wá, abú maláyika ga bɨ komo Ere ní, owonɨ́ wá, gba
máa Owụ́ 'bɨ Lomo máówo kpá wá. 'Bụzé Lomo owo
dụ́ụ́ ne. 33 Káa zɨ́ bɨ go kenée ní, komosé idí ídí rosé.
Zɨ́se ídíse nzíyisé gɨ zɨ́a kadra ledre máa née ówosé wá.
34 "Mɨndá'baógụmá nɨ ídí ené káa zɨ́ 'bɨ o'do bɨ kóo
ịnyị gɨ 'be 'bɨ ené ndéréne do ngíti bi gbála ní. Sɨmɨ bɨ
kóo ịnyị ndéré ní, zɨ́a ífibáyi moko zɨ́ 'yị 'bɨ moko ené e
mbá kpíkpíkpí, zɨ́a kpá úkuómo ledre zɨ́ 'yị 'bɨ moko
máa wo bɨ ndịsị 'bɨ ené lúrú bi kacɨ́ mbotụ gara ní kɨ́dí,
'Komoyí idí ídí kacɨ́ma do mɨsi'di, mándéré go, mááyí
ndá'baógụ.'

35 "Gɨ zɨ́ kéyị née ní, komosé idí ídí rosé gɨ zɨ́a ówosé
esé kadra bɨ mínǧí 'be née nɨ ndá'baógụ sɨmɨ a ní wá.
Ambí owo ne ngíti géyị yá, nɨ ndá'baógụ kɨ́ tagá, togụ́
kɨ́ ndụlụ, kɨ́ sɨmɨbi, togụ́ kɨ́ phịyí. 36 Abú mɨógụ a nɨ líyị
sée mɨlíyị yá, idí ógụndíki sée fú lá kɨ́ óndó bi. 37 Ledre
bɨ máúku zɨ́se ba, máúku go zɨ́ 'yị amá e mbá, 'Komosé
idí ídí rosé.' "

† *13:14 Dániyele 9:27, 11:31, 12:11c* †† *Do 'díçí: Ga kóo 'desí ní Yúda e ndịsịnɨ́ úbú 'díçí eyé kɨ́ doné sɨsɨlekpe. Zɨ́ye ndíṣiyé ékíye doa 'dága íri ndíṣị méngị ngíti géyị ledre eyé e.*

‡ *13:25 Isáya 13:10, 34:4*

Ledre bı yemenɨ wo wayí ro Yésụ ní
(Lúrú kpá Matáyo 26:1-5, Lúka 22:1-2, Yiwáni 11:45-53)

14 Sımı sịndị́ kadra née ngítí sị́lị́ idíaká kóo go gbre gı ro do méngị Ayímbi Umbuokpó † kɨ́ Ayímbi Ambata bı 'De'dị́ ndaá sımı a wá ní. †† Zɨ́ manda ga bı 'bı 'yị 'dáná éyị́ e, kɨ́ 'yị 'dódo lorụ e yéme royé ndísị gámásó'do mısi'di bı do 'dí'bi Yésụ doa wayí gı ro úfu wo ní. 2 Zɨ́ye úku ledre kɨ́dí, “Tɨ́ lá ndazé 'dí'bi wo kadra ayímbi wá, káa bı 'yị e nıyí zíngi rozé ke.”

Lefenɨ sụ'bú do Yésụ sımı Beteníya
(Lúrú kpá Matáyo 26:6-13, Yiwáni 12:1-8)

3 Sımı bı Yésụ nı sımı Beteníya do bi éyí mıánu 'be 'bı Simúna bı kɨ́ umbunonó roné ní, zɨ́ ngíti kára ógụné kɨ́ bılámá sụ'bú mındonyo bı ugúnɨ́ kɨ́ tú'dú késí ní, zɨ́a líkpí tara kúkú sụ'bú née do léfe a mbá do Yésụ.

4 Zɨ́ bi sínyíne ro ngíti géyị 'yị ga bı kóo ore ní, zɨ́ye tónóye úku ledre dongaráye kɨ́dí, “Áyi, kára née lefe sinyi nda sụ'bú née kenée gı ro 'di? 5 Nıyí kóo úgúóyó a kɨ́ tú'dú késí, káa zɨ́ késí bı gı ro í'bí a zɨ́ 'yị bı mengị moko go kɨ́ tú'dú éfé e, go gbóo zɨ́a ídíne sımıbi kɉé'do ní, ‡ do í'bí a zɨ́ 'yị lerí e.” Zɨ́ye ínyịyé úku sínyi ledre zɨ́ kára née 'duo gbála.

6 Zɨ́ Yésụ úku ledre zɨ́ye kɨ́dí, “Ótoómosé kára née, 'yị ndaá 'dó'do wo wá. Mengị mongú bılámá ledre go zɨ́-ma. 7 Ásé ídí kacɨ́ kadra ga ba mbá kɨ́ 'yị lerí ga gére née, zɨ́se ndísịsé í'bí éyị́ zɨ́ye sımı kadra bı ílisé go í'bí a sımı a ní. Tɨ́ lá mándísị amá kɨ́se za fí wá. 8 Mengị zɨ́ma née go 'bı ené ledre bı utúasá go méngị a ní. Lefeụtụ sụ'bú mındonyo née domá gı ro yémeómo máa nzíy-iné gı ro bi bı nıyí óto a zɨ́ma ní. 9 Máúku zɨ́se ma'díi, bi ga bı nıyí úku bılámá ledre doyé ní mbá, ledre bı kára née mengị wo zɨ́ma ní, nıyí úkuógụ a zɨ́ 'yị e ndísịyé sómụ́ndíki ledrea gı roa.”

10 Zɨ́ Yúda Keriyóta, ngúru 'yị lódú kacɨ́ Yésụ ndéréne zɨ́ manda ga bı 'bı 'yị 'dáná éyị́ e ní í'bí ngbángá Yésụ zɨ́ye. 11 Zɨ́ bi émené royé gbála kɨ́ úwú ledre bı Yúda uku née, zɨ́ye úku ledre zɨ́a kɨ́dí, yée nıyí í'bí késí zɨ́a. Née ní, zɨ́ Yúda tónóne gámásó'do bılámá mısi'di bı gı ro zɨ́ne í'bíógụ Yésụ ma'dáa doa zɨ́ye ní.

Yemenɨ éyị́ mıánu 'bı Ayímbi Umbuokpó
(Lúrú kpá Matáyo 26:17-25, Lúka 22:7-14,21-23, Yiwáni 13:21-30)

12 Sımı mızefị sị́lị́ 'bı Ayímbi Ambata bı ngárá 'De'dị́ ndaá sımı wá ní, kacɨ́ ondú bı Yúda e, née sị́lị́ bı ndịsịnɨ́ óṇgoónzó phɨ́rangá kábịṛíkị sımı a gı ro Ayímbi Um-buokpó ní, zɨ́ 'yị lódú kacɨ́ Yésụ ínyịyé ndú'yú wo kɨ́dí, “Íli gáa zɨ́ze ndéréze yéme bi gı ro Ayímbi Umbuokpó 'da?”

13 Née ní zɨ́a kása 'yị e gbre gı dongaráye 'yị lódú kacɨ́ne e kɨ́dí, “Ndérésé mu sımı Yerụsaléma íri, ásé ndíki ngíti o'do íri kɨ́ ndá'baógụ gı ngburu kɨ́ ndoko iní doné. Ídísé lódú wo 14 zaá gị 'be, zɨ́se ndú'yú míngí 'be máa née kɨ́dí, 'Yị 'dódo ledre ya, 'bı ené 'dící bı yée nıyí ánu éyị́ mıánu 'bı Ayímbi Umbuokpó sımı a kɨ́ 'yị lódú kacɨ́ne e ní, nı 'bı ené wo bı 'di? 15 Nı 'dódo bi 'bı ṇgu e zɨ́se sımı 'dící máa wo bı ụbúnɨ́ wo gá do ezené 'dící 'dága ní, yemeomonɨ́ bi go mbá nzíyiné, zɨ́se sımı a íri, ídísé yéme éyị́ mıánu 'bı ayímbi sımı a íri nzíyiné gı rozé.”

16 Zɨ́ 'yị lódú kacɨ́ga ga bı gbre née ndéréye, zɨ́ye ógụyé sımı Yerụsaléma íri, zɨ́ye ndíki éyị́ e tɨ́ káa zɨ́ bı Yésụ uku ledre a zɨ́ye ní, zɨ́ye ínyịyé yéme éyị́ mıánu 'bı Ayímbi Umbuokpó ore.

17 Nda go kɨ́ tagá, zɨ́ Yésụ ógụyé kɨ́ 'yị lódú kacɨ́ne ga bı sokó doa gbre née mbá sımı Yerụsaléma do bi bı gáa yemeomonɨ́ go zɨ́ye nzíyiné ní. 18 Sımı bı nıyí nda go ánu éyị́ ní, zɨ́ Yésụ ínyịné úku ledre zɨ́ye kɨ́dí, “Máúku zɨ́se ma'díi, ngúrusé nı í'bí ngbángáma zɨ́ ezeokóma e. Tɨ́ 'yị bı ndịsịzé ésịkótrụ sị́lị́ze kéne sımı éyị́ mıánu ní.”

19 Sımı bı uwúnɨ́ ledre née ní, zɨ́ bi sínyíne royé gbála, zɨ́ye tónóye úku ledre zɨ́a mıkékeṛịa kɨ́dí, “Mongú 'yị, wo bı ma'díi ní ndaá 'bı ené máa wá.”

20 Yésụ ya zɨ́ye ní, “'Yị ma'dáa nı ídí gı dongaráse ga bı sokó doa gbre bı ndịsịzé ésịkótrụ sị́lị́ze kéye sımı éyị́ mıánu ní. 21 Gı romá, wo bı ogụ go káa do 'yịma'dí ní, ledre amá ndaá. Mıéké kúrú Lomo ukuyeme go kɨ́dí nıyí 'dó'do máa, zɨ́ye úfu máa. Ledre née nı tɨ́ ógụ méngị roné kenée ma'díi, nı sínyí gbála zɨ́ 'yị bı nı í'bíógụ máa ní. Nı kóo ídí bılámáne zɨ́ 'yị máa née togú ndanɨ́ kóo ndíkiógụ wo wá ní.”

Éyị́ mıánu gı ro sómụ́ndíki ledre mıúyu Yésụ
(Lúrú kpá Matáyo 26:26-30, Lúka 22:14-23, 1 Koríndo 11:23-25)

22 Sımı bı nıyí aka fú ánu éyị́ ní, zɨ́ Yésụ ma'dáa ínyịné 'dí'bi ambata, zɨ́a í'bí mbófo éyị́ zɨ́ Lomo, zɨ́a 'déweífi sımı a, zɨ́a í'bí a zɨ́ 'yị lódú kacɨ́ne e ga gére née, ya zɨ́ye ní, “Ánusé mu, née kụrụ'bụmá.”

23 Zɨ́a kpá 'dí'bi kó'do bı kɨ́ le'yí kóṛó sımıné ní, zɨ́a í'bí mbófo éyị́ zɨ́ Lomo, zɨ́a í'bí kó'do máa née zɨ́ye, zɨ́ye éwé le'yí kóṛó bı sımı a née kacɨ́ye cé.

24 Yésụ ya zɨ́ye ní, “Ba lí́lị sámamá bı ndé'yí bi káa do yéme ledre zɨ́ tú'dú 'yị e ní, née go éyị́ bı nı yéme mıkánda ledre dongará 'Bụzé Lomo kɨ́ tú'dú 'yị e ní. 25 Máúku zɨ́se ma'díi, máéwé ándá aka lolụ le'yí kóṛó káa zɨ́ wo ba 'diya wá, mááyí éwé 'búó mıkánda a 'be 'bı Lomo.”

26 Née ní, zɨ́ Yésụ kɨ́ 'yịmıkása ené e úku ke'bị mbófo Lomo, zɨ́ye ínyịyé yóó ndéréye do Landa Olíva.

† *Ayímbi Umbuokpó: Nı sịndí kadra bı Yúda e ndịsịnɨ́ sómụ́ndíki ledre bı kóo Ngére Lomo okpó gı do 'be 'bı eyé e ufu owú 'bı eyé e wá gı zɨ́a bı oṛónɨ́ sáma owú kábịṛíkị ro kágá mbotụ eyé e ní. Zɨ́a kóo 'di'biogụ yée gı sımı Ízibiti gı sımı 'do'dó bı kóo nıyí sımı a ní. Ólo Ólụ́ógụ 12:1-20.* †† *Ayímbi 'bı Ambata bı 'De'dị́ ndaá sımı wá ní: Nı ayímbi bı Yúda e ndịsịnɨ́ méngị a kɨ́ sị́lị́ ínyị doa gbre kɨ́ sómụ́ndíki ledre mıólụ́ógụ bulúnduyé e gı sımı 'dó'dó bı kóo sımı Ízibiti ní. Ayímbi Umbuokpó nı mızefị sị́lị́ 'bı Ayímbi 'bı Ambata bı 'de'dị́ ndaá sımıa wá ní. Sımı sị́lị́ bı ínyị doa gbre née, lorụ 'bı Músa uku kɨ́dí Yú-da e ndanɨ́ ánu ambata bı kɨ́ 'de'dị́ sımıné ní wá. Ólo Ólụ́ógụ 12:17-20.* ‡ *Togú ólo véresị ba sımı báyíbulu 'bı gírígị e yá, áyí ólondíki ledre dinári 'bı Róma míya ota (300) sımı a. Dinári kɉé'do nı késí bı ndịsịnɨ́ í'bí a zɨ́ 'yị gı ro moko bı mengị wo, ili 'dí'bi késía kadra kɉé'do ní.*

Yésụ uku ledre mɨási Pétero gɨ roné

(Lúrú kpá Matáyo 26:31-35, Lúka 22:31-34, Yiwáni 13:36-38)

27 Zɨ́ Yésụ úku ledre zɨ́ 'yị lódụ́ kacɨ́ne e kɨ́dí, “Ásé ịnyị mbá ngásáómo máa, káa zɨ́ bɨ nɨ mɨékéne sɨmɨ kúrú Lomo ní kɨ́dí,

“ ‘Mááyí úfu 'yị 'bá'bá kábịṛíkị e,
zɨ́ kábịṛíkị e ngásá báyi royé mbá.’ †

28 Togụ́ máúrú go gɨ sɨmɨ umbu yá, mááyí ndéréókpó sóngó sée sɨmɨ káṇgá bɨ Galiláya ní.”

29 Pétero ya zɨ́a ní, “Mongụ́ 'yị, togụ́ lafúma ga ba nɨyí ngásáómo yíị ye yá, mángásáómo yíị kú wá.”

30 Yésụ ya zɨ́a ní, “Ɨɨ, ídí óto ledre ba sɨmɨ doyí bɨlámáne, karaba kɨ́ ndụlụ, sɨmɨ bɨ o'do ngono ụcụ aka koko kɨ́'dí gbre wá ní, áyí ási gɨ romá kɨ́'dí ota (3), yá née owo ené máa wá.”

31 Zɨ́ Pétero ịnyịné úku ledre cụ́ kɨ́ sɨmɨné zɨ́a kɨ́dí, “Mongụ́ 'yị, máútúásá úku ledre kɨ́dí ‘máówo yíị wá’ ní kú wá. Togụ́ umbu yá, umbu.” Zɨ́ lafúga ịnyịyé úku ledre kpá mbá kenée.

Yésụ ini ini zɨ́ Lomo sɨmɨ Getesemáni

(Lúrú kpá Matáyo 26:36-46, Lúka 22:39-46)

32 Sɨmɨ bɨ ogụnɨ́ nda go do Landa Olíva ní, zɨ́ye ịnyịyé ógụyé do bi bɨ kɨ́ ịrịné Getesemáni ní. Zɨ́ Yésụ úku ledre zɨ́ 'yị lódụ́ kacɨ́ne máa ga gére née kɨ́dí, “Ndíṣịsé aka kɨ́ra, mááyí aka ndéré íni ini zɨ́ Lomo.” 33 Née ní, zɨ́a ịnyịné 'dí'bi lá dụ́ụ́ Simúna Pétero e, kɨ́ Yakóbo e, kɨ́ Yiwáni e, zɨ́ye ndéréye kéye. Zɨ́ Yésụ ma'dáa ídíne kɨ́ mongụ́ sómụ́ ledre, do ndúwúne kpá mɨndúwú, 34 zɨ́a úku ledre zɨ́ye kɨ́dí, “Sómụ́ ledre bɨ mááyí kɨ́e yáa ní ofụ go, másómụ́ sómụ́ ledre née nɨ úfu máa goó ne, ídísé aka ndíṣị ona kɨ́ komosé rosé.”

35 Zɨ́a ịnyịné ndéréne gịe re cúku'dée kenée, zɨ́a útúne gbrị do ngụ́ṛụ́ sịndíne, do ló'bụ komoné bi, tónóne íni ini kɨ́dí, “Babá Lomo, togụ́ sịndí kadra utúasá go ne gɨ zɨ́yị yá, ndá lolụ ótoómo máa zɨ́ma ndúwúma wá. 36 Babá, roko'bụyí romo do ledre e za mbá, ídí 'dí'bióyó nduwú ba gɨ romá 'dá'ba. Máúku amá née kɨ́dí ídí méngị ledre ma'dáa káa zɨ́ bɨ máíli ní wá. Ledre bɨ yéme go yíị ní, ídí méngị dụ́ụ́ wo.”

37 Zɨ́a ịnyịné gɨ ore ndá'balúgu roné zɨ́ 'yị lódụ́ kacɨ́ne ga bɨ ota née. Nɨ ógụ íri ní, nɨyí yí eyé go mbá 'dú'du eyé. Zɨ́a ịnyịné úku ledre zɨ́ Pétero kɨ́dí, “Simúna, ásé yí esé go mbá 'dú'du esé, útúásásé esé ndíṣị dilá gba kɨ́ sịndí kadra kɨ́é'do wá? 38 Komosé idí ídí rosé, zɨ́se kpá ndíṣịsé íni ini zɨ́ Lomo káa bɨ ásé lúyú ledre ke. Lomo rosé ili tɨ́ go ní, tɨ́ lá cóngó rosé ndaá.”

39 Zɨ́a ịnyịné kpá ndá'balúgu roné íni ini zɨ́ Lomo, zɨ́a úku kpá té bɨkéṛí ledre bɨ gáa uku 'dá'dá ní. 40 Zɨ́a ịnyịné ndá'balúgu roné zɨ́ 'yị lódụ́ kacɨ́ne e, zɨ́a ógụndíki yée kpá kɨ́ 'dú'du eyé, gɨ zɨ́a, saná komoyé owó nda go mɨówó kɨ́ngaya. Ledre ndaá lolụ kóo tarayé zɨ́ye úku a zɨ́a wá.

41 Nda sɨmɨ ota (3) mɨndá'baógụa, zɨ́a úku ledre zɨ́ye kɨ́dí, “Ásé aka yí esé kpá fú 'dú'du esé? Asá go. Kadra ledre ogụ go. Lúrúsé aka, i'bínɨ́ máa, wo bɨ ogụ káa do 'yịma'dí ní, go do síḷí 'yị mɨlúyú ledre e. 42 Íṇyịógụsé mu zɨ́ze ndéréze. Lúrúsé aka 'yị bɨ nɨ í'bí máa zɨ́ 'yị ga ba ní, nɨ gɨrí go née.”

† *14:27 Zakaríya 13:7*

Yụ́da i'bíogụ Yésụ zɨ́ ezeokóga

(Lúrú kpá Matáyo 26:47-56, Lúka 22:47-53, Yiwáni 18:3-12)

43 Sɨmɨ bɨ ngárá Yésụ ukuonzó aka ledre gɨ tarané wá ní, geré zɨ́ Yụ́da ma'dáa bɨ ngúru 'yị lódụ́ kacɨ́ Yésụ ní, ógụyé kɨ́ tụ́'dụ́ 'yị e rụụ kɨ́ maku okó e, kɨ́ ngbóndó e do síḷíye. Manda ga bɨ 'bɨ 'yị 'dáná éyí e, 'yị 'dódo lorụ e, kɨ́ mɨngburoko ngére e ní, kasanɨ́ kóo yée ye gɨ ro 'dí'bi Yésụ.

44 Yụ́da uku gáa ledre go zɨ́ye kɨ́dí, “Tɨ́ lá 'yị bɨ mááyí fáka wo ní, née 'yị máa bɨ ásé 'dí'bi wo ní. Ídísé geré 'dí'bingéṛị wo, zɨ́se ndéré kɨ́e.”

45 Sɨmɨ bɨ Yụ́da ogụnɨ́ ní, zɨ́a ndéréne geré zɨ́ Yésụ ya zɨ́a ní, “'Yị 'dódo ledre,” zɨ́a ịnyịné fáka wo. 46 Geré née ní, zɨ́ye ịnyịyé 'dí'bingéṛị Yésụ. 47 Zɨ́ ngúru 'yị gɨ dongará 'yị lódụ́ kacɨ́ Yésụ ma'dáa lálaógụ maku okó gɨ sɨmɨ sịṛíkpa, zɨ́a ịnyịné lágá'décị mbílí 'yị moko 'bɨ mongụ́ 'yị 'dáná éyí tụ.

48 Yésụ ya zɨ́ye ní, “Ógụsé kɨ́ maku okó e, kɨ́ ngbóndó e gɨ ro 'dí'bi máa ní. Mááyí 'yị méngị bɨsinyí ledre e? 49 Mááyí kɨ́se kɨ́ra kacɨ́ kadra mbá kɨ́ ndíṣị 'dódo ledre e zɨ́se do ligá 'Díḍí 'bɨ Lomo, 'dí'bisé nda kóo máa wá gɨ zɨ́ 'di? Nɨ go méngị roné káa zɨ́ bɨ mɨéké kúrú Lomo uku ní.” 50 Née ní, zɨ́ 'yị lódụ́ kacɨ́ga ụ́dụyé mbá ngásáye, zɨ́ye ótoómo wo kɨ́ ngúcuné do síḷí 'yị ga bɨ ogụnɨ́ 'dí'bi wo ní.

51 Ngíti owụ́phɨ́ṛangá nɨ kóo ore, onzó roné lá bongó mɨónzó, zɨ́a ịnyịné lódụ́ Yésụ. Sɨmɨ bɨ iliníɨ́ nda kóo kpá gɨ ro 'dí'bi wo ní, 52 zɨ́ mɨónzó bongó née líkpíne gɨ roa, zɨ́a ótoómo a cịkị kɨ́ṛɨ́ née, do ngásáne ngíṛá.

Yésụ kó'dụ́ 'yị 'décị ngbanga e

(Lúrú kpá Matáyo 26:57-68, Lúka 22:54,55,63-71, Yiwáni 18:13,14,19-24)

53 Née ní, zɨ́ 'yị ga bɨ kóo 'di'biníɨ́ Yésụ ní, ịnyịyé ndéréye kɨ́ Yésụ ma'dáa 'be 'bɨ mongụ́ 'yị 'dáná éyí. Zɨ́ manda ga bɨ 'bɨ 'yị 'dáná éyí e, kɨ́ mɨngburoko ngére e, kpá kɨ́ 'yị 'dódo lorụ e yóko royé mbá íri. 54 Abú ledre née nɨ kóo o'bụó'bụ ndotó, zɨ́ Pétero kóo ódó mɨmbé'dené, zɨ́a ndíṣịné kpá fú lódụ́ kacɨ́ Yésụ ndo ndo ndo gɨ 'dá'ba gɨ ro zɨ́ne lúrú ledre bɨ iliníɨ́ méngị a kɨ́ Yésụ ma'dáa ní. Sɨmɨ bɨ olụ́okpónɨ́ go kɨ́ Yésụ 'be 'bɨ mongụ́ 'yị 'dáná éyí íri ní, zɨ́ Pétero ma'dáa ólụ́úgu roné do ligá íri do ndéré ndíṣịné gɨ zɨ́ drụ́ ro pho'dụ dongará 'yị ga bɨ 'bɨ moko ore ní.

55 Zɨ́ manda ga bɨ 'bɨ 'yị 'dáná éyí e nda kɨ́ ngíti géyị mɨngburoko 'yị 'décị ngbanga e ndíṣịyé gámásó'do ledre bɨ zɨ́ye úkuóto a ro Yésụ gɨ ro zɨ́ye 'dí'bi wo úfu a ní, tɨ́ lá ledre bɨ kɨ́é'do káa zɨ́ye ówo a ní ndaá. 56 Sɨmɨ ledre ga gére née mbá, abú tụ́'dụ́ ngíti géyị 'yị e ukuotoníɨ́ ledre ro Yésụ ma'dáa ndotó yá, ledre ga bɨ ukuotoníɨ́ yée ní, nderéníɨ́ eyé mbá cee kɨ́é'do wá.

57 Zɨ́ ngíti géyị 'yị e úkuóto 'bɨ eyé kɨ́dí, 58 “Uwúzé gɨ taraa kɨ́dí, née nɨ ndụ́ṛụónzó mongụ́ 'Díḍí 'bɨ Lomo bɨ bulúnduzé e ụbụ́níɨ́ ye ba, zɨ́ne ụ́bụ́lúgu a do biné dụ́ụ́

sımı sílí ota, 'yị e ụbúnɨ ye wá.” 59 Abú ukunɨ kenée ndotó, kúrúye nı kóo kpá fú kpíkpíkpí.

60 Zɨ mongú 'yị 'dáná éyí ínyiógụ tóroné kó'dúye mbá, zɨa ndú'yú Yésụ, kɨdí, “Ledre ndaá tarayí zɨyị úku a kacɨ ledre ga bı 'yị ga gére née ukunɨ née wá?” 61 Tɨ lá Yésụ ịtị ené wá.

Zɨ mongú 'yị 'dáná éyí kpá ndú'yú ándá Yésụ kɨdí, “Áyí ba Kɨrésịto, wo bı Lomo geléogụ wo go káa do Mbigí Owú 'bı ené ní?”

62 Yésụ ya zɨa ní, “Ɨı, máayí tɨ wo ma'díi, ásé gú lúrú Owú 'bı 'Yịma'dí kɨ ndísị zɨ Lomo bı roko'bụa ofụ go ní do anú, kpá kɨ ógụ gı komo ere kpụrú gı sımı bụrụngú.”

63 Geré zɨ mongú 'yị 'dáná éyí ínyiné lófo bongó gı roné kɨ sımıkesí, zɨa úku ledre zɨ 'yị e kɨdí, “Éyí bı ilizé kpá fú úwú ledre gı zɨ ngíti géyị 'yị e gı roa ní 'di 64 bı uku tara sinyí go ro Lomo cú kɨ tarané ya née nı Ngére Lomo ní. Sómú ledre esé nı káa be 'di?”

Zɨye ínyiyé mbá úku ledre kɨdí, “Née ndaá ledre bı nıyí ótoómo kɨ úfu wo gı zɨa ní wá, idínɨ úfu wo 'dá'ba.”

65 Zɨ ngíti géyị tónóye ndísị lúbu súrú komoa, do ínyiyé ódó'dútụ komoa kɨ bongó, do ócó wo, zɨye úku ledre kɨdí, “Ambí ocó yíị née ne? Ɨfí aka ịrịa.” Zɨ 'yị óndó bi ga bı ore née ínyiyé kpá ócó wo.

Pétero ití kangú kɨdí née owo ené Yésụ wá

(Lúrú kpá Matáyo 26:69-75, Lúka 22:56-62, Yiwáni 18:15-18,25-27)

66 Sımı bı Pétero nı aka kpá fú ndísị do ligá ore ro pho'dụ ní, zɨ owúkára 'yị 'bı moko bı 'be 'bı mongú 'yị 'dáná éyí ore ní, ógụné. 67 Sımı bı lurúndiki Pétero ní, zɨa lúrú wo gbóó.

Zɨa úku ledre zɨ Pétero kɨdí, “Áyi, áyí ba tɨ ngúru 'yị gı dongará 'yị ga bı 'bı Yésụ 'yị 'bı Nazeréta ba ke.”

68 Zɨ Pétero úkulúgu ledre zɨ kára née kɨdí, “Úku née kenée ledre 'di? Máówo amá o'do née wá. Máówo'dí'bi amá kpá ledre gı sımı ledre bı áyí ndísị úku a née wá.” Zɨ Pétero ínyiné ndéréne mı'dí ku mbotụ bı olúogụ sá-ga ní. †

69 Gı do kacɨ a née ní, zɨ owúkára née kpá ínyiné ndéréne tara mbotụ íri, zɨa lúrúndíki Pétero kɨ tóro, zɨa ínyiné úku ándá ledre zɨ 'yị ga bı kóo ndísịnɨ tóro ore ní kɨdí, “Nı kpá tɨ ngúru 'yị gı dongará 'yị ga bı 'bı Yésụ ní ma'díi.” 70 Zɨ Pétero kpá ínyiné ítí kangú.

Do kacɨ ledre máa wo née akpa kpá wá, geré zɨ 'yị ga bı kóo ndísịnɨ tóro ore ní, ínyiyé kpá úku ledre zɨ Pétero kɨdí, “Utúasá zɨyị ítí kangú yá née ndaá 'yị 'bı Yésụ wá ní wá, gı zɨa, owozé kpá tɨ bú áyí 'yị 'bı Galiláya.”

71 Née ní, zɨ Pétero tónóne lólóbú kɨdí, “Togú ledre bı máúku ba ndaá ma'díi ledre wá, Lomo idí í'bí mongú 'do'dó zɨma. 'Yị bı ndísịsé úku ledre gı roa née, máówo amá wo kú wá.”

72 Geré née ní, zɨ o'do ngono úcụ koko zɨ Pétero sómúndíki ledre bı Yésụ uku zɨa kɨdí, “Karaba kɨ ndụlụ kɨ'dí bı ngono ụcụ aka koko kɨ'dí gbre wá ní, áyí ítí kangúma kɨ'dí ota yá, née owo ené máa wá.” Zɨ mongú sımıkozo méngị Pétero, zɨa útúne geré ndísịné íni ini.

Yésụ kó'dú Ngére Piláto

(Lúrú kpá Matáyo 27:1,2,11-14, Lúka 23:1-5, Yiwáni 18:28-38)

15 Akpa kɨ phịyí, zɨ manda ga bı 'bı 'yị 'dáná éyí e ní, mıngburoko 'yị e kpá kɨ 'yị 'dódo lorụ ga bı 'bı Mụsa ní, nda kɨ mıngburoko 'yị 'déci ngbanga e, yóko royé za mbá gı ro yéme ledre kɨé'do. Zɨye ínyiyé ódó Yésụ, zɨye 'dí'bi wo ndéréye kɨe kó'dú Piláto.

2 Sımı bı ogụnɨ kɨ Yésụ íri ní, zɨ Piláto ndúndu'yú kɨdí, “'Yị ga ba ukunɨ ya úku ledre yá née nı mongú ngére 'bı Yúda e. Áyí tɨ mongú ngére 'bı Yúda e ma'díi?”

Yésụ ya zɨa ní, “Kpá tí káa zɨ bı úku née.”

3 Zɨ manda ga bı 'bı 'yị 'dáná éyí e ní úkuóto tú'dú ledre e roa. 4 Zɨ Piláto kpá ínyiné ndú'yú wo kɨdí, “Ledre ndaá tarayí zɨyị úku a kacɨ ledre ga bı ndísịnɨ trótro yée ba wá? Lúrú aka tú'dú ledre ga bı ndísịnɨ úku yée ba.”

5 Yésụ uku ené ledre kacɨ ledre ga gére née zɨa mbá wá, zɨ ledre née lútúne kacɨ komo Piláto gbála.

6 Sımı kadra Ayímbi Umbuokpó, Piláto ndísị lengbe ótoómo 'yị bı 'yị e ndu'yúnɨ wo gı roa gı sımı sígịnị ní. 7 Sımı sịndí kadra máa née ní, ngíti o'do nı kóo bo sımı sígịnị ore kɨ ịrịné Barába. Wo kɨ ngíti géyị lafúne 'di'bi kóo yée gı zɨa ufunɨ 'yị e sımı bı tú'dú 'yị e yokonɨ royé ndísị gbúrógbóye kɨ ndísị méngị ledre bı utúasá wá ní. 8 Zɨ tú'dú 'yị ga bı yokonɨ royé ní ógụyé ndú'yú Piláto gı ro zɨa í'dí síílíne gı ro kémbí 'yị gı sımı sígịnị káa zɨ bı lengbe ndísị méngị a ní.

9 Zɨ Piláto ndú'yú yée kɨdí, “Ílisé zɨma ótoómo zɨse ngére bı 'bı Yúda e ní?” 10 Piláto owo bı kɨdí manda ga bı 'bı 'yị 'dáná éyí e ní, ogụnɨ kɨ Yésụ zɨne gı zɨa bı otonɨ bısinyí mımbé'deyé roa. 11 Zɨ manda ga bı 'bı 'yị 'dáná éyí e ní úku ledre, 'yị e idínɨ úku ledre zɨ Piláto idí ótoómo Barába gı sımı sígịnị.

12 Zɨ Piláto kpá ínyiné ndú'yú yée kɨdí, “Máídí nda méngị kɨ Yésụ bı ndísịsé ndólo wo mongú ngére 'bı Yú-da e ní 'di?”

13 Zɨye ínyiyé ótrúlúgu ledre zɨ Piláto kɨdí, “O'do née idí úyu, idínɨ phéphé wo do mıngbúngbu kágá, zɨa úyuné 'dá'ba.”

14 Piláto ya zɨye ní, “Bısinyí ledre bı mengị wo ní, nı 'di?”

Tɨ lá otrútatánɨ ledre nda 'dá'dá kɨdí, “Ídí phéphéón-zo wo do mıngbúngbu kágá.”

15 Piláto ili kóo méngị 'yị ga gére née gı ro zɨ bi émené royé, zɨa ínyiné ótoómo Barába zɨye. Zɨa úku ledre zɨ asikíri ené e ócó Yésụ bısinyíne, do 'dí'bi wo ndéré phéphéónzó a.

Piláto i'bí Yésụ zɨ asikíri ené e

(Lúrú kpá Matáyo 27:27-30, Yiwáni 19:2,3)

16 Zɨ asikíri ga gére née nda 'dí'bi Yésụ gı ore ndéré kɨe 'be 'bı ngére, zɨye ínyiyé ndóloyóko royé mbá do ídíye tú'dú íri. 17 Zɨye ési mıgbagbawu bongó ro Yésụ, zɨye kpá kúrókú kínị zɨye ési a ro do Yésụ. 18 Née ní, zɨye tónóye ndísị lágá síílíye zɨa kɨ ledre kɨdí, “Sımıbi idí

† *Sımı ngíti géyị búkụ ga kóna ní, mıéké yata ledre ba nı bo: Geré née ní, zɨ o'do ngono ụcụ koko.*

ídí doyí tú'dú, mongú ngére 'bı Yúda e.” 19 Zíye ndísiyé kí ócó doa kí ngbángbá, kpá kí lúbu súrú komoa, zíye útúye do ngúrú sindíye, ndísiyé fóló wo kídí, yée otoní née úndrua. 20 Simı bı folo asání nda wo go ní, zíye ínyiyé í'díógu ngbángbá mıgbagbawu bongó bı esiní gáa roa ní, do ínyiyé ésilúgu mbigí bongó ené roa. Zíye nda ínyiyé ólúógu kíe gı ro ndéré kíe kí'dí bi bı ilini phéphé wo doa ní.

Phephéní Yésu

(Lúrú kpá Matáyo 27:31-44, Lúka 23:27-43, Yiwáni 19:17-27)

21 Simı bı asikíri ga gére née nıyí go mındéréye do mısi'di kí Yésu ní, zíye ndíkíye kí ngíti o'do do mısi'di iria Simúna, o'do máa née nı 'yi 'bı gara bı 'yi e ndisini ndólo a Kuréne ní. Simúna ma'dáa nı 'bu Alakızánde e kí Rúfu. Nı kóo go ólú simı Yerusaléma. Zí asikíri ga gére née gága wo ímbí mıngbúngbu kágá bı Yésu imbí née. 22 Zíye ógúyé kí Yésu do bi bı ndisini úfu 'yi e doa ní, ndoloní Gologóta, ledre gı simı a kídí, góngó do'yi. 23 Nda íri, zíye ínyiyé í'bí le'yí kóró bı kotrúní kí ngíti kágá ní zí Yésu, gı ro zía éwé a gı ro zí okó éyí mıówo úkúne gı roa, zía ási ené kí éwé a. 24 Née ní, zíye í'díógu bongó ené, zíye ínyiyé phéphé wo do mıngbúngbu kágá máa née, zíye síkpi wo kíe 'dága, zíye ónzó gbégbé ífibáyi bongó ené e kíe dongaráye.

25 Ledre máa née mengi kóo roné simı sindí kadra inyi doa eso kí phiyí. 26 Zíye ínyiyé éké ledre bı kóo ufuní wo gı roa ní, do phéphéóto a doa 'dága kídí, “Ba, mongú ngére 'bı Yúda e.” 27-28 Phephéní kóo yée kí 'yi ugu e gbre, ngíti a do síli'a 'bı anú, ngíti a do ngeli. †

29 'Yi ga bı kóo ndisiní ókpó kací mısi'di gı ore ní, zíye ndísiyé úku wo kpá kí úkucáyi ledre gı do bi a kídí, “Bı kóo úku yá áyí ndúrú mongú 'Dící 'bı Lomo, zíyi úbúlúgu a lá simı síli ota ní, 30 ékíógu nda lolu gırí zíyi yómo royí wá gı zí 'di?”

31 Zí manda ga bı 'bı 'yi 'dáná éyí e, kí 'yi 'dódo lorú e ndísiyé kpá fóló wo kídí, “Ndisi kóo lá yómo ngíti géyi 'yi e ní, yomo nda lolu roné wá? 32 Káa zí bı nı wo bı Lomo geléogu wo káa do Kírésito, mongú ngére 'bı Isıréle e ní, idízé aka lúrú a, togú ekíogu gı do kágá gırí go cakaba bi yáa yá, azé geré ngúngu wo.” 'Yi ga bı kóo gbre phephéní yée kí Yésu e ní, ndisiní kóo kpá úku wo.

Ledre gı ro mıúyu Yésu

(Lúrú kpá Matáyo 27:45-56, Lúka 23:44-49, Yiwáni 19:28-30)

33 Simı bı kóo kadra nı nda go kpíkpíríkpí simı do ní, zí mutulúru útúne do kángá mbá kí sindí kadra ota. 34 Simı bı sindí kadra ota ogu nda go ní, zí Yésu ínyiné íni ini 'dága kídí, “Ilóyi, Ilóyi, Líma sabákatani?” Ledre gı simı a kídí, “Lomo amá, Lomo amá, ótoómo máa gı zí 'di?” ††

35 Zí ngíti géyi 'yi ga bı ore ní, ínyiyé úwú doa, zíye úku ledre kídí, “Úwúsé aka, nı go ndólo nébi Ilíya.”

36 Née ní, zí ngúru 'yi gı dongaráye ínyiné ngásáne 'dí'bi éyí káa zí katúu ní, zía ónzó a bu simı mındógó le'yí kóró, zía ési a do kágá, zía síkpi a, óto a tara Yésu 'dága íri. Zía úku ledre zí lafúne e kídí, “Ndísisé aka tí, zíze lúrú a togú Ilíya nı gırí ógu gı ro ímbíóto wo bi yá.”

37 Zí Yésu íni ini kí mongú kúrúne 'dága, geré zía ótoómo 'dówúne.

38 Née ní geré zí mongú mbílí bongó bı ingí 'decini simı 'Dící 'bı Lomo kíe ní, lófo ífi simıné gberé gbre kú gı 'dága gi bi. 39 Simı bı mongú 'yi 'bı asikíri e ‡ bı kóo ndisi tóro ore kó'dú Yésu do mıngbúngbu kágá, uwú ini bı Yésu ini wo kí mongú kúrúne geré zía ótoómo 'dówúne ní, zía ínyiné úku ledre kídí, “Máúku zíse zaá ma'díi, o'do ba nı mbigí Owú 'bı Lomo.”

40 Ngíti géyi kará e nıyí kóo kpá ore, ndísi lúrúkása bi gı gbála, Maríya Magıdála kí Salóme kí Maríya mbágá Yoséfa kí Yakóbo owú, nıyí kóo bo dongaráye. 41 Utúní kóo do kací Yésu kú gı simı kángá bı Galiláya ní kóo kí ínyi kasa zía. Tú'dú ngíti géyi kará ga bı kóo ogúní kí Yésu simı Yerusaléma ní, nıyí kóo kpá mbá ore.

Otoní bi zí Yésu

(Lúrú kpá Matáyo 27:57-61, Lúka 23:50-56, Yiwáni 19:38-42)

42 Nda kóo go za kí tagá simı sindí kadra bı 'yi e ndisiní yéme royé gı ro Síli 'bı 'Dówúro ní, 43 zí ngíti o'do kí iriné Yoséfa gı simı gara bı Aramatáyo ódó mımbé'dené káa zí o'do 'yi ní, zía ndéréne ndú'yú Piláto gı ro umbu Yésu. Yoséfa nı ngúru 'yi gı dongará mıngburoko 'yi 'bı Yúda e. Ndisi kpá óto komoné gı ro mıógu Lomo káa do ngére do 'yima'dí e.

44 Simı bı Piláto uwú kídí, Yésu uyu go ní, zí tara a ídríne mıídrí, zía úku ledre kídí, “Née kenée lárá ledre 'di, bı zí o'do née úyuné lá 'diya kenée ní?” Zía ndóloógu mongú 'yi 'bı asikíri e gána ní ndú'yú wo togú Yésu uyu tí go ma'díi yá. 45 Simı bı Piláto uwú ya Yésu uyu tí go ma'díi ní, zía ínyiné úku ledre zí Yoséfa kídí, “'Dí'bi umbu Yésu ma'dáa mu ndéré óto a.” 46 Zí Yoséfa úgú bılámá bıkenyí mbílí bongó, zíye 'dí'biógu umbu Yésu, óto a simı a, zíye ndéréye óto wo simı bi bı kóo icini kací ondú eyé simı landa ní. Zíye gbúrúgbúóto mongú tutú ngbutúrú tara bi ma'dáa. 47 Maríya Magıdála, kí Maríya mbágá Yoséfa e ndisiní kóo lúrúkása bi bı otoní Yésu ma'dáa doa ní.

Yésu urú gı simı umbu

(Lúrú kpá Matáyo 28:1-8, Lúka 24:1-12, Yiwáni 20:1-10)

16 Gı do kací Síli 'bı 'Dówúro, zí Maríya Magıdála, kí Salóme, kí Maríya mbágá Yakóbo e úgú su'bú mındonyo e gı ro ndéré súsu a ro umbu Yésu.

2 Akpa kí phiyí simı síli gı do kací Síli 'bı 'Dówúro simı bı súlú kadra nı go 'dága ní, zíye ínyiyé ndéréye sí bi. 3 Kí ndéréye do mısi'di, zíye ndú'yú royé dengbíye kídí, “Ambí nı laká gbúrúgbúóyó mongú tutú karaba zíze gı tara bi ne?”

4 Tí lá simı bı nıyí lúrú bi káa ní, zíye ówo a kídí gburúgbu oyóní mongú tutú née go 'dá'ba. 5 Simı bı

† *Simı ngíti géyi búkú ga bı 'bı Márıko ní, ngíti géyi 'yi e ekéní yata ledre ba ye: Kírí née 'dodo kídí ledre bı Miéké Kúrú Lomo uku ní ogu go ma'díi kídí, “Nıyí óto wo dongará 'yi mılúyú ledre e.” (Isáya 53:12)* †† *15:34 Ke'bi 'bı Dawídi~e 22:1*

‡ *Mongú 'yi 'bı asikíri e: Nı mongú 'yi bı ndisi lúrú bi do asikíri e míya (100) ní.*

kará ga gére née olụ́nɨ́ sɨmɨ bi íri ní, zɨ́ye ónzó komoyé káa gbó ro owụ́phɨ́ṛangá kɨ́ ndíṣị sɨmɨ bi íri do sị́lí 'bɨ anú, kɨ́ ngbángbá bɨkenyí bongó roné. Zɨ́ Lomo royé líyịné, zɨ́ tarayé ịdríne mbá mɨ́ịdrí, gɨ zɨ́ lárá ledre káa zɨ́ wo née.

6 Geré zɨ́ owụ́phɨ́ṛangá née úku ledre zɨ́ye kɨ́dí, “Ɪ'ɨ, ndásé líyị wá, máówo bú kɨ́dí, ógụsé ba lúrú bi gɨ ro Yésụ 'yị 'bɨ Nazeréta bɨ ufunɨ́ wo ní. Ndaá 'bɨ ené lolụ kɨ́ra wá, urú yí ené gɨ sɨmɨ umbu go. Lúrúsé aka lá, ba bi bɨ kóo otonɨ́ wo doa ní. 7 Ndérésé mu cakaba úku a zɨ́ Pétero e, kɨ́ lafúne e 'yị lódụ́ kacɨ́ Yésụ kɨ́dí, ‘Yésụ ma'dáa nɨ ndéréụ́tụ roné fị ne 'dá'dá zɨ́se sɨmɨ káṇgá bɨ Galiláya ní, ásé nda ógụndíki wo geré íri káa zɨ́ bɨ kóo uku zɨ́se ní.’ ”

8 Née ní, zɨ́ye ólụ́ógụyé gɨ sɨmɨ bi mɨlángbayé gɨ zɨ́ ngịrị, geré zɨ́ye tónóye ngásáye. Uku'dodonɨ́ kóo ledre máa née zɨ́ 'yị e do mɨsi'di mbá wá.

Odụ ledre bɨ Márɨko ekéne kɨ́ sị́líne ní. †

Yésụ 'dodo roné zɨ́ Maríya Magɨdála

(Lúrú kpá Matáyo 28:9,10, Yiwáni 20:11-18)

9 Sɨmɨ sị́lí gɨ do kacɨ́ Sị́lí 'bɨ 'Dówụ́ro bɨ Yésụ urú gɨ sɨmɨ umbu sɨmɨ a akpa kɨ́ sí ndóndó ní, zɨ́a 'dódoụ́tụ roné zɨ́ Maríya Magɨdála, bɨ kóo Yésụ lagaogụ dokéké e ịnyị doa gbre (7) gɨ sɨmɨa ní. 10 Zɨ́ Maríya ma'dáa ịnyịné ndéréne úku 'dódo a zɨ́ ezegámáne e, 'yị lódụ́ kacɨ́ Yésụ ga bɨ kóo nɨyí 'bɨ eyé ndíṣị íni Yésụ ma'dáa ní. 11 Sɨmɨ bɨ uwúnɨ́ gɨ taraa kɨ́dí Yésụ urú gɨ sɨmɨ umbu go, née lurú gáa wo go trịdrị cụ́ kɨ́ komoné ní, ṇguṇgunɨ́ eyé kóo ledre máa née wá.

Yésụ 'dodo roné zɨ́ 'yị lódụ́ kacɨ́ne ga bɨ gbre ní

(Lúrú kpá Lúka 24:13-35)

12 Gɨ do kacɨ́ a née, zɨ́ Yésụ kpá 'dódo roné sɨmɨ ngíti tosoné kpí zɨ́ 'yị lódụ́ kacɨ́ne ga bɨ kóo gbre, sɨmɨ bɨ nɨyí mɨndéréye do mɨsi'di gɨ sɨmɨ gara ní. 13 Zɨ́ye ndá'balúgu royé sɨmɨ Yeṛụsaléma, zɨ́ye úku 'dódo ledre née zɨ́ lafúye e, tɨ́ lá a ṇguṇgunɨ́ eyé kóo ledre máa née kpá wá.

Yésụ 'dodo roné zɨ́ 'yịmɨkása e sokó doa kẹ́ṛí

(Lúrú kpá Matáyo 28:16-20, Lúka 24:36-49, Yiwáni 20:19-23, Moko 'bɨ 'yịmɨkása~e 1:6-8)

14 Nda gɨrí, sɨmɨ bɨ 'yịmɨkása ga bɨ sokó doa kẹ́ṛí (11) née ndịṣịnɨ́ ánu éyí ní, zɨ́ Yésụ 'dódo roné zɨ́ye, zɨ́a úku ledre zɨ́ye, gɨ zɨ́a do ngíti géyị lafúye e orụ yí ené kóo mɨórụ kɨ́ ṇgúṇgu ledre 'bɨ lafúye ga bɨ lurúnɨ́ trịdrịné go cụ́ kɨ́ komoyé ní.

15 Nda née ní, zɨ́ Yésụ ma'dáa úku ledre zɨ́ye kɨ́dí, “Ndérésé mu kacɨ́ bi e za mbá kɨ́ úku bɨlámá ledremá zɨ́ 'yị e za mbá. 16 'Yị bɨ ṇguṇgu ledremá go ní, zɨ́se bábátịzí wo, nɨ gú ómo gɨ sɨmɨ 'do'dó bɨ odụa nda ní. 'Yị bɨ ṇguṇgu wá ní, nɨyí 'dó'do wo. 17 Zɨ́ 'yị ga bɨ ṇguṇgunɨ́ go ní, ídíye kɨ́ roko'bụ káa zɨ́ bɨ nɨyí go 'yị amá e ní, zɨ́ye kɨ́ ódroyé sɨmɨ ṛịkí tara e kɨ́ ndíṣị lágaóyó dokéké e gɨ sɨmɨ 'yị e kɨ́ ịrịmá. 18 Abú 'di'binɨ́ kámá okó kɨ́ sị́líye, abú ewénɨ́ ngónụ́ kémbí éyí mengị yée wá. Nɨyí óto sị́líye ro 'yị ndíyá e, zɨ́ ndíyá eyé ụ́kụ́ne.”

Yésụ nda'balugu roné komo Ere

(Lúrú kpá Lúka 24:50-53, Moko 'bɨ 'yịmɨkása~e 1:9-11)

19 Sɨmɨ bɨ Yésụ ukuonzó ledre go zɨ́ye ní, zɨ́ Lomo nda 'dí'bilúgu wo 'be 'bɨ ené komo ere, zɨ́a ndíṣịné do sị́lí anú 'bɨ Lomo káa do mongụ́ ngére.

20 Zɨ́ 'yị lódụ́ kacɨ́ Ngére Yésụ ga gére ndéréye kɨ́ úku bɨlámá ledre zɨ́ 'yị e kacɨ́ bi e za mbá. Zɨ́ Ngére kóo ndíṣịné méngị moko kɨ́ye, zɨ́ mɨngburoko ledre ga bɨ ndíṣịnɨ́ méngị yée kɨ́ roko'bụné ní 'dódo a kɨ́dí ledre ga bɨ úku yée ní nɨ ma'díi.

† *Ledre bɨ Márɨko eké ne sɨmɨ bụ́kụ ba kɨ́ sị́líne sɨmɨ kápita ené sokó doa ịnyị doa kẹ́ṛí ní, tonó gɨ ro véresị kɨ́é'do gị ro ịnyị doa ota. Gɨ ore ndéréne 'dá'dá ngíti géyị 'yị e ekénɨ́ nda go ye.*

Lúka

Ledre gɨ ro bṵkṵ bɨ Lúka ní

Bṵkṵ ba Lúka eké ne, eké wo bɨ Moko 'bɨ 'yịmɨkása e ní kpá ne. Lúka ndaá 'bɨ ené gɨ sɨmɨ kúfú Yṵda e wá, nɨ 'yị bɨ olo ledre go kɨ́ngaya gɨ sɨmɨ kúfú Gịrígị e ní. Zɨ́a ịnyịné ṇgúṇgu ledre Yésụ. 'Dịyịoto kóo Páwulo sɨmɨ bɨ kóo Páwulo nɨ ndéré kɨ́ úku bɨlámá ledre 'bɨ Yésụ zɨ́ 'yị e ní. Eké ledre gɨ ro Yésụ kɨ́ ledre moko ga bɨ kóo Yésụ ndịsị méngị yée ní zɨ́ 'yị ga bɨ ngárá ndanɨ́ Yṵda e wá ní ówoyéme a.
Ledre ga bɨ Lúka eké yée sɨmɨ bṵkṵ ené ba ndanɨ́ mɨékéye sɨmɨ ngíti géyị bṵkṵ ga bɨ Matáyo, Márɨko kɨ́ Yiwáni ní wá. Ledre ga bɨ káa zɨ́ ledre gɨ ro mɨndíki Yiwáni 'yị í'bí babatịza, ledre gɨ ro mɨndíki Yésụ kɨ́ mɨngbóró a, kpá kɨ́ ledre gɨ ro bɨlámá ledre ga bɨ kóo 'bɨ Lomo Yiwáni ndịsị ndéré kɨ́ úku yée zɨ́ 'yị e ní. Zɨ́a kpá úku ledre gɨ ro káa zɨ́ bɨ Lomo oto 'bú 'yịma'dí e mbá ní. Yésụ 'dodo kóo lị́lị ledre née go sɨmɨ muruwayi káa zɨ́ muruwayi bɨ gɨ ro bɨlámá 'yị 'bɨ Samáriya ní (sɨmɨ kápita 10), kɨ́ muruwayi bɨ gɨ ro owṵ́ bɨ ịndrị ní (sɨmɨ kápita 15) kɨ́ mɨndísịyé bɨ kɨ́ manda 'dá'dá 'bɨ 'yị 'dó'dṵ́ ụsórụ bɨ 'yị e ilinɨ́ wo wá ní (sɨmɨ kápita 19) nda kɨ́ ledre trịdrị bɨ za fí bɨ mocṵ́ ledre a zɨ́ ngúru 'yị lúyú ledre bɨ kóo phephénɨ́ yée kéne gɨ zɨ́ lúyú ledre eyé ní (sɨmɨ kápita 23).
Zɨ́ Lúka úku andá ledre kɨ́'dí tṵ́'dṵ́ kɨ́dí 'Dówṵ́ Lomo ndịsị méngị moko sɨmɨ Yésụ ne gɨ zɨ́a ndịsị íni ini zɨ́ Lomo kɨ́ngaya. Nda go gbóo kɨ́ odụ ledre, zɨ́a úku ledre kɨ́dí Yésụ 'dodo kóo roné kɨ́'dí tṵ́'dṵ́ zɨ́ 'yị lódṵ́ kacɨ́ne e sɨmɨ bɨ kóo urú gɨ sɨmɨ umbu ní. Ledre ga gére née 'dodonɨ́ go kɨ́dí ma'díi Yésụ urú kóo go gɨ sɨmɨ umbu.

Lúka eké ledre gɨ ro Yésụ

1 Mongṵ́ 'yị Teyófịlo, tṵ́'dṵ́ ngíti géyị 'yị e eké
omonɨ́ ledre ga bɨ kóo gɨ do bi Yésụ, bɨ kóo Yésụ ma'dáa ndịsị méngị yée dongaráze ní go bi 'desí.
2 Ekénɨ́ tɨ́ za cé ledre ga bɨ kóo 'yịmɨkása ga kóo 'desí lurúnɨ́ kɨ́ komoyé zɨ́ye ndísịyé lị́kpí a ní. 3 Gɨ zɨ́a bɨ ledre ga bɨ 'yị ga gére née ekénɨ́ ní, nɨyí mbá ma'díi ledre e ní, máyá nɨ mɨútúásáne zɨ́ma éké kása yée zɨ́yị, 4 gɨ do bɨ zɨ́yị ówoyéme a yá 'dodonɨ́ kóo ma'díi ledre e go zɨ́ne.

Ledre gɨ ro mɨndíki Yiwáni Babatịza

5 Sɨmɨ bɨ kóo Eróde nɨ mongṵ́ ngére 'bɨ káṇgá bɨ Yụdáya ní, ngíti 'yị 'dáná mbayi 'bɨ Lomo nɨ kóo bo kɨ́ ịrịné Zakaríya. Nɨ gɨ dongará 'yị 'dáná éyí ga bɨ manda eyé nɨ mbá Abiyáza ní. Ịrị me'bea Elizebéta, nɨ kpá gɨ sɨmɨ kúfú bulúnduyé bɨ Aróna ní. 6 Zakaríya e gbrengárá kɨ́ me'bené, mɨméngị ledre eyé nɨ kacɨ́ kadra mbá fú lá mbí do komo Lomo, gɨ zɨ́a ndịsịnɨ́ éré lorụ 'bɨ Ngére Lomo. 7 Tɨ́ lá owṵ́ ndaá 'bɨ ené kóo zɨ́ye wá gɨ zɨ́a me'bea nɨ mɨkoto, nɨyí nda kpá yí eyé go ngokoyé utúasánɨ́ lolụ ndíki owṵ́ wá.
8 Nda sɨmɨ ngíti sị́lí, sịndí kadra utúasá go zɨ́ Zakaríya e kɨ́ lafúne ndéréye sɨmɨ 'Díçí 'bɨ Lomo 'dáná éyí zɨ́ Lomo,9 kacɨ́ ondṵ́ 'bɨ 'yị 'dáná éyí e. Zɨ́ gbégbé 'dódo Zakaríya zɨ́a ólụ́ne 'Díçí 'bɨ Lomo 'dáná éyí zɨ́ Lomo.
10 Sɨmɨ bɨ Zakaríya olṵ́ go 'Díçí 'bɨ Lomo nɨ go ndísị óngbó abúṛengú kɨ́ ndonyoné 'díçí íri ní, tṵ́'dṵ́ 'yị ga bɨ ogụnɨ́ ní nɨyí 'bɨ eyé ndísị íni ini zɨ́ Lomo sága.
11 Cịkị 'díçí íri, zɨ́ maláyika bɨ Ngére Lomo kasa ní ógụ tóroné do sị́lí 'bɨ anú cigí mbayi bɨ ndịsịnɨ́ 'dáná éyí doa ní. 12 Sɨmɨ bɨ Zakaríya lurú maláyika née kenée ní, zɨ́ lomo roa lí́yịné gɨ zɨ́ ngịrị. 13 Zɨ́ maláyika née úku ledre kɨ́dí, “Ndá éré ngịrị wá Zakaríya, Lomo uwú ini bɨ ndísị íni a ní go. Me'beyí Elizebéta nɨ ndíki owṵ́ zɨ́yị owṵ́o'do. Ídí íf́í ịrịa Yiwáni. 14 Nɨ óto sée kɨ́ me'beyí zíse ídíse kɨ́ rokinyi, tṵ́'dṵ́ 'yị e nɨyí ídí kɨ́ rokinyi sɨmɨ bɨ nɨyí úwú a kɨ́dí aránɨ́ wo go ní. 15 Nɨ ídí kɨ́ ledrené owóowó sɨmɨ moko bɨ 'bɨ Ngére Lomo ní. Ndaá 'yị éwé le'yí wá, nɨ dụṵ́ mɨ'dúcuné kɨ́ 'Dówṵ́ Lomo kú gɨ sɨmɨ mbágáne.
16 Nɨ 'dí'bilúgu ngíti géyị Isɨréle e ga kóna luyúnɨ́ gɨ do mɨsi'di 'bɨ Ngére Lomo go ní zɨ́ Lomo. 17 Nɨ ndísị gámá kɨ́ úku kúrú Lomo sɨmɨ roko'bụ 'Dówṵ́ Lomo cé káa zɨ́ nébị Ilíya kóna ní, zɨ́a ndísịné kɨ́ yéme dongará 'yị ga bɨ sinyí go kɨ́ owṵ́ 'bɨ eyé e ní, kpá kɨ́ sáká 'yị ga bɨ sómṵ́ ledre eyé ndaá bɨlámáne do mɨsi'di 'bɨ Lomo wá ní, nda kpá kɨ́ yémeómo 'yị e nzíyiyé zɨ́ Ngére Yésụ.”
18 Zɨ́ Zakaríya ndú'yú maláyika née kɨ́dí, “Mááyí ówo a bɨ kɨ́dí éyí nɨ ndéré méngị roné zɨ́ma kenée ní lárá a káa be 'di? Bɨ mááyí go ngokomá káa zɨ́ ba, kára bɨ zɨ́ma ní nɨ go kpá ngokoné ní.”
19 Zɨ́ maláyika née úkulúgu ledre zɨ́ Zakaríya kɨ́dí, “Zakaríya, ịrịmá Gábɨrele. Kacɨ́ kadra mbá azé fú lá kɨ́ Lomo do bi kɨ́é'do, kasa máa ne kɨ́ bɨlámá ledre née ógụ úku a zɨ́yị. 20 Gɨ zɨ́a bɨ íli ṇgúṇgu ledre bɨ máúku zɨ́yị ba wá ní, tarayí nɨ ídí mɨ'dṵ́tụné ódro wá gị sɨmɨ sịndí kadra bɨ owṵ́ née nɨ árá sɨmɨ a ní.”

21 Gɨ zɨ́ kéyị née, 'yị ga bɨ ndịsịnɨ́ sóngó wo sága ní
ndịsịnɨ́ go má zɨ́ye úku ledre kɨ́dí, "'Bié laká nda 'di, Za-
karíya lu'bú karaba sɨmɨ 'Dící 'bɨ Lomo 'dényé káa ní
ní." 22 Sɨmɨ bɨ olụ́ogụ gɨ 'Dící 'bɨ Lomo gɨrí ní, ndịsị nda
ódro zɨ́ye lá kɨ́ sílíne. Zɨ́ 'yị ga gére née tɨ́ geré ówo a
kɨ́dí Lomo 'dodo ngíti mɨkánda ledre go zɨ́a 'dící íri.
23 Sɨmɨ bɨ sịndí kadra 'bɨ moko ené ụkú ní, zɨ́a ínyị
ndá'balúgu roné 'be. 24 Nda gɨ do kacɨ́ sílí cúku'dée, zɨ́
me'bea Elizebéta ídíne kɨ́ sɨmɨné. Zɨ́a ndísíné 'be éfé
ịnyị, olụ́ogụ gɨ 'be wá. 25 Zɨ́ Elizebéta í'bí mbófo éyí zɨ́
Lomo kɨ́dí, "Mbófo éyí zɨ́yị Ngére Lomo gɨ ro ledre bɨ
méngị zɨ́ma ba. Ówo ledre go kɨ́ma zɨ́yị 'dí'bióyó
mongú dokuwu bɨ mááyí kɨ́e ní gɨ domá 'dá'ba."

Maláyika uku ledre gɨ ro mɨndíki Yésụ

26 Sɨmɨ bɨ Elizebéta nɨ go kɨ́ sɨmɨné 'bɨ éfé ịnyị doa kéɽí
(6) ní, zɨ́ Lomo kpá kása maláyika Gábɨrele sɨmɨ Nazeré-
ta ngíti owú gara sɨmɨ Galiláya, 27 zɨ́ owụ́kára tara
mbotụ nɨ kóo go mɨkóróne zɨ́ ngíti o'do kɨ́ ịrịné Yoséfa.
Nɨ gɨ sɨmɨ kúfú ngére Dawídi. Owú kára ma'dáa ịrị a
Maríya. 28 Zɨ́ Gábɨrele ndéréógụné íri, zɨ́a í'bí mandá
kɨ́dí, "Mandá zɨ́yị Maríya, útúásá go kacɨ́ komo Ngére
Lomo, Lomo idí kɨ́yị."
29 Zɨ́ Maríya ndísị ónzó komoné kɨ́ toso mandá bɨ
maláyika ogụ í'bí a zɨ́ne née. 30 Zɨ́ maláyika úku ledre zɨ́
Maríya kɨ́dí, "Maríya, ndá éré ngirị wá, útúásá yí eyí
mɨútúásá kacɨ́ komo Lomo." 31 Áyí ógụ ídí kɨ́ sɨmɨyí zɨ́yị
árá ógụ a owụ́o'do. Ídí íɽí ịrị a Yésụ. †32 Nɨ ídí mongú 'yị.
'Yị e nɨyí ndísị ndólo wo Owú 'bɨ Lomo. Ngére Lomo nɨ
óto wo káa do ngére káa zɨ́ bulúndua bɨ kóo Dawídi ní.
33 Nɨ ídí ngére do kúfú Isɨréle e za fí, 'yị 'dí'bióyó wo
ndaá.
34 Maríya ya zɨ́ maláyika ní, "Ledre máa née nɨ méngị
roné née lárá a kɨ́e 'di bɨ máówo aka kpá ledre 'bɨ
ya'dá e wá ní?"
35 Maláyika ya zɨ́a ní, "Owú née nɨ ógụ ené sɨmɨ
roko'bụ 'bɨ 'Dówú Lomo. Lomo nɨ ndísị ne sáká yí gɨ
zɨ́a owú bɨ áyí ndíkiógụ a née nɨ yí ené Owú 'bɨ Lomo.
36 Lúrú aka gba ngoko sụmụyí bɨ Elizebéta ba, nɨ go kɨ́
sɨmɨné 'bɨ éfé ịnyị doa kéɽí (6). 'Yị e owonɨ́ go mbá kɨ́dí
utúasá lolụ kóo ndíki owú wá. 37 Ledre bɨ Lomo uku go
ní, nɨ méngị roné."
38 Maríya ya, "Káa zɨ́ bɨ mááyí 'yị 'bɨ moko 'bɨ Ngére
Lomo ní, máɲgúɲgu ledre bɨ úku ili méngị a zɨ́ma ní
go." Geré zɨ́ maláyika née lélí ené gɨ ore.

Maríya nderé lúrú Elizebéta

39 Zɨ́ Maríya yéme roné ndéréne lúrú Elizebéta sɨmɨ
owú gara do bi ekíekí sɨmɨ Yụdáya, 40 zɨ́a ógụné 'be 'bɨ
Zakaríya zɨ́a í'bí mandá. 41 Sɨmɨ bɨ Elizebéta uwú kúrú
Maríya ní, geré zɨ́ sɨmɨa ndísíné ndéndeke kɨ́ mongú
rokinyi. Zɨ́ Elizebéta lúrú roko'bụ 'bɨ 'Dówú Lomo roné.
42 Zɨ́a ódroné kɨ́ kúrúne 'dága kɨ́dí, "Maríya, Lomo i'bí
úndru go zɨ́yị rómo do 'bɨ lafúyị e mbá. I'bí kpá úndru
go zɨ́ Owú bɨ sɨmɨyí née. 43 Áko, Lomo eme laká kɨ́ma
káa gɨ zɨ́ 'di, bɨ zɨ́ mbágá Ngére amá ínyịné za cú ne
ógụné lúrú máa ní? 44 Maríya, sɨmɨ bɨ gáa máúwú kúrú
yíị ní, geré zɨ́ sɨmɨmá ndísíné ndéndeke kɨ́ mongú
rokinyi. 45 Ngére Lomo idí ídí kɨ́yị, gɨ zɨ́a ɲgúɲgu go yá
éyí bɨ ili méngị a zɨ́yị ní, idí mu méngị a."

Ke'bị bɨ Maríya uku ní

46 Maríya ya kɨ́dí, "Mákófó ịrị Ngére amá Lomo.
47 Mááyí go kɨ́ rokinyi gɨ zɨ́ Lomo 'yị yómo máa. 48 Máa
bɨ mándá éyí wá ba, oto ledremá go zɨ́ne owóowó.
Tónóne karaba ndéréne 'dá'dá, tú'dú 'yị e nɨyí ndísị
úku ledre kɨ́dí Lomo i'bí úndru go zɨ́ma. 49 Wo, Mbigí
Lomo bɨ kɨ́ roko'bụné kɨ́ngaya ní mengị mongú ledre
go zɨ́ma. 'Yị e idínɨ́ ndísị kófó ịrịa. 50 'Yị ga bɨ nɨyí ndísị
óto úndru a ní, nɨ ndísị méngị bɨlámá ledre zɨ́ye
ndéréne mɨndéré za fí. 51 Mengị tú'dú mɨngburoko
ledre e go, Ngére máa yée ga bɨ ndịsịnɨ́ ílí mɨílí ní, nɨ
báyi yée mbá 'dá'ba. 52 Zɨ́a 'dí'bióyó roko'bụ gɨ zɨ́ yée
ga bɨ ndịsịnɨ́ óto ledreyé kɨ́ royé owóowó ní, zɨ́a óto yée
ga bɨ 'bụo'búnɨ́ royé mɨ'búó'bú ní do bi kacɨ́ye. 53 I'bí
tú'dú éyí e go zɨ́ 'yị ga bɨ kóna ndịsịnɨ́ ndúwú gɨ zɨ́ lerí
ní, oto yée ga bɨ kɨ́ tú'dú éyí e zɨ́ye ní go káa do 'yị
lerí e. 54 Ledre bɨ kóo mocú gɨ ro sáká Isɨréle e ní lịgị wo
wá, nɨ go ndísị sáká yée. 55 Uku kóo zɨ́ bulúnduzé
Abarayáma kɨ́ owú 'bɨ owú 'bɨ ené e kpá kenée kɨ́dí née
nɨ ndísị sáká yée kenée za fí odụ a ndaá."
56 Maríya ndịsị kóo zɨ́ Elizebéta íri káa zɨ́ éyí 'bɨ éfé ota
ní, zɨ́a nda ndá'balúgu roné 'be 'bɨ ené.

Mɨárá Yiwáni

57 Née ní, zɨ́ sịndí kadra 'bɨ Elizebéta útúásáne, zɨ́a
áráne owụ́o'do. 58 Zɨ́ phanda ledre née ówú ndíki sụmụ
Elizebéta kɨ́ eze 'be 'bɨ ené e mbá kɨ́dí, Ngére Lomo
mengị bɨlámá ledre go zɨ́a. Zɨ́ Elizebéta kɨ́ 'yị ga gére
née mbá ídíye kɨ́ rokinyi.
59 Sɨmɨ bɨ síɽí owú mengị go sílí ịnyị doa ota ní, zɨ́ye
yóko royé ónzó wo ngbuɽu, kacɨ́ ondú eyé 'bɨ Yúda e.
Ilinɨ́ kóo gɨ ro íɽí ịrị 'bụa doa, Zakaríya. 60 Zɨ́ mbágá a
úku ledre kɨ́dí, "Ɨ́'ɨ, ndanɨ́ íɽí ịrị 'bụa doa wá, ịrịa idí ídí
Yiwáni."
61 Zɨ́ye útụyé zɨ́a kɨ́dí, "Ɨ́, ịrị káa zɨ́ née ndaá sɨmɨ
kúfúse wá."
62 Zɨ́ye ndú'yú Zakaríya kɨ́ sílíye togú ili zɨ́ ịrị owú ba
ídíne náambi yá? 63 Zɨ́a ndú'yú yée kɨ́ sílíne gɨ ro éyí 'bɨ
éké ledre. Zɨ́a éké ịrị owú née zɨ́ye, "Yiwáni." 64 Geré zɨ́
tara Zakaríya líkpíne zɨ́a tónóne ódroné kɨ́ ndísị mbófo
Lomo. 65 Zɨ́ tara eze 'be 'bɨ ené e ídríye mbá mɨídrí, zɨ́
'yị e ídíye sɨmɨ Yụdáya mbá kɨ́ ledre née tarayé. 66 Ngíti
géyị 'yị ga bɨ uwúnɨ́ ledre máa née ní ní, zɨ́ye ndísịyé
sómú ló'bó ledre kɨ́dí, "Owú née nɨ gú ídí toso 'yị máa
bɨ kɨ́e 'di káa zɨ́ bɨ Ngére Lomo yeme ledre gɨ roa ne
kenée ní?"

Ke'bị bɨ Zakaríya uku ní

67 Zɨ́ 'Dówú Lomo 'dúcu Zakaríya, zɨ́a ínyịné úku ledre
bɨ gú karanée nɨ méngị roné ní kɨ́dí, 68 "Mbófo éyí zɨ́ Lo-
mo bɨ nɨ Ngére 'bɨ Isɨréle e ní, gɨ zɨ́a ogụ go yómo 'yị
ené e. 69 Kasaogụ 'yị bɨ kɨ́ roko'bụné ní go gɨ sɨmɨ kúfú

† *Yésụ: Ini ledre gɨ sɨmɨ a kɨ́dí, Lomo yomo 'yị e.*

ngére Dawídi gɨ ro yómo zée, 70 káa zɨ́ bɨ kóo ukui'bí
tara nébị ené ga kóna 'desị́ ní. 71 Bɨ ba ní, omozé gɨ zɨ́
ezeokóze e kpá kɨ́ yée ga bɨ ndịsịnɨ́ sógó zée ní go.
72 Lomo mengị bɨlámá ledre née zɨ́ bulúnduzé e kenée
gɨ ro 'dódo a kɨ́dí ledre bɨ kóo née yeme zɨ́ye ní lịgị ené
née wá. 73 Née mɨyéme ledre kóo dongaráye kɨ́ bulún-
duzé Abarayáma, 74 gɨ ro zɨ́ze ómozé gɨ zɨ́ ezeokóze e,
gɨ do bɨ zɨ́ze ndịsịzé méngị moko ené kɨ́ sómụ́ ledre
ezé kɨ́é'do ngịrị ndaá, 75 gɨ zɨ́a azé go mbigí 'yị ené e do
komo a kacɨ́ kadra mbá. 76 Yɨ́ị, owụ́ 'bɨ amá, 'yị e nɨyí
ndɨ́sị ndólo yɨ́ị kɨ́dí nébị 'bɨ Lomo gɨ zɨ́a áyí ndɨ́sị ndéré
zɨ́a 'dá'dá kɨ́ yémeómo 'yị e zɨ́ Ngére nzíyiné. 77 Áyí 'dó-
do ledre zɨ́ye yá idínɨ́ ŋgúŋgu ledre 'bɨ Lomo gɨ do bɨ zɨ́
Lomo ótoómo lúyú ledre eyé gɨ ro zɨ́ye ndíki trịdrị bɨ za
fí ní. 78 Ledre née nɨ méngị roné kenée gɨ zɨ́ bɨlámá
mɨmbé'de Lomo bɨ rozé ní, nɨ kásaógụ 'yị gɨ komo ere
káa do bimɨóŋgó zɨ́ze do sogo káŋgá ona, 79 zɨ́ bi
óŋgóne zɨ́ 'yị ga bɨ nɨyí sɨmɨ mɨtụlụrụ 'bɨ lúyú ledre zɨ́
ngịrị umbu ndɨ́sịné méngị yée kacɨ́ kadra mbá ní, zɨ́a
ndɨ́sịné 'dódo mɨsi'di 'bɨ Lomo zɨ́ze, zɨ́ mɨmbé'dezé ɨ́-
drɨ́ne gɨ zɨ́a.
80 "Née ní, zɨ́ Yiwáni nda ngbóró ógụné go ya'dá 'yị.
Zɨ́ Lomo í'bí roko'bụ zɨ́a, zɨ́a ndéré ndɨ́sịné sɨmɨ súwú
gbála gị sɨmɨ sịndí kadra bɨ zɨ́a tónóne 'dódo ledre 'bɨ
Lomo zɨ́ Isɨréle e ní."

Ledre gɨ ro mɨndíki Yésụ
(Lúrú kpá Matáyo 1:18-25)

2 Sɨmɨ sịndí kadra kɨ́é'do, zɨ́ Agúsụto bɨ ndolonɨ́ wo
Káyísara † ní i'bí lorụ kɨ́dí, idínɨ́ ólo 'yị 'bɨ Róma
mbá gɨ ro zɨ́ne ówo a togú nɨyí mbá ndu. 2 Née kóo
mɨzefị ólo 'yị e bɨ olonɨ́ sɨmɨ bɨ Koriníyo nɨ gávana sɨmɨ
ngíti gara 'bɨ Róma kɨ́ ịrịné Súrịya ní. 3 Zɨ́ 'yị e ndɨ́sị
ndéréye sɨmɨ gara eyé e gɨ ro do ólo yée íri.
4 Zɨ́ Yoséfa bulúndu ngére Dawídi ínyịné gɨ sɨmɨ Naz-
eréta owụ́ gara sɨmɨ Galiláya, ndéréne sɨmɨ Beteléme
mongụ́ gara bɨ kóo Dawídi nɨ ngére sɨmɨ a, sɨmɨ Yụdáya
ní. 5 Nderénɨ́ kɨ́ Maríya bɨ koróɲɨ́ zɨ́a ní gɨ do bɨ do ólo
yée kéne íri. Sịndí kadra 'bɨ Maríya ma'dáa nɨ kóo go
gbóo gɨ ro zɨ́a áráne. 6 Sɨmɨ bɨ nɨyí aka cịkị íri ní, zɨ́ sịndí
kadra ené 'bɨ árá go útúásáne. 7 Zɨ́a tɨ́ árá mɨzefị owụ́
'bɨ ené née owụ́o'do. Zɨ́a kụ́rụ́kụ yéme wo kɨ́ mbílí
bongó do óto wo kɨ́e yaa sɨmɨ kuŋungbú bɨ bangá e
ndɨsịnɨ́ ánu éyí sɨmɨ a ní, gɨ zɨ́a bi ndaá lolụ kóo zɨ́ye
sɨmɨ 'dɨ́cɨ́ 'bɨ ŋgu e wá.

Maláyika 'bɨ Lomo ogụ zɨ́ 'yị 'bá'bá kábịrɨ́kị e

8 Sɨmɨ sịndí kadra máa bɨ kóo née ní, 'yị 'bá'bá
kábịrɨ́kị e nɨyí kóo gbóo kɨ́rɨ́ née ndɨ́sị 'bá'bá bangá
eyé e kɨ́ ndụlụ. 9 Zɨ́ maláyika 'bɨ Ngére Lomo ógụné
zɨ́ye íri, zɨ́ roko'bụ 'bɨ Lomo óŋgó bi cigíye gbaá wéé, zɨ́
ngịrị méngị yée kɨ́ngaya. 10 Zɨ́ maláyika née úku ledre
zɨ́ye kɨ́dí, "Ndásé éré ngịrị wá. Máógụ kɨ́ bɨlámá sanda
zɨ́se wo bɨ bi nɨ éme rosé gɨ zɨ́a mɨéme kpá kɨ́ tú'dú
'yị e mbá ní. 11 Aránɨ́ gáa owụ́ go zɨ́se wo bɨ nɨ ídí 'Yị yó-
mo 'yị e ní, sɨmɨ Beteléme gara bɨ kóo Dawídi nɨ sɨmɨ a
ngére ní. Nɨ Kɨ́rɨ́sịto †† kpá Ngére. 12 Togú ndérésé yá,
ásé ndíki owụ́ ma'dáa mɨkụ́rụ́kụné sɨmɨ mbílí bongó
otonɨ́ wo go kɨ́e sɨmɨ kuŋungbú bɨ bangá e ndɨsịnɨ́ ánu
éyí sɨmɨ a ní."
13 Lu'bú wá, zɨ́ tú'dú ngíti géyị maláyika e ógụyé gɨ
komo ere ídíye ndro kɨ́ ezeyé gáa ogụ ní. Zɨ́ye ndɨ́sịyé
kófó ịrị Lomo kɨ́dí, 14 "Idízé kófó ịrị Lomo bɨ komo ere
ní, bikịdrɨ́ idí ídí zɨ́ 'yịma'dí e do sogo káŋgá gɨ zɨ́a
mengị bɨlámá ledre go zɨ́ye."
15 Sɨmɨ bɨ maláyika e nda'bagunɨ́ royé komo ere ní,
zɨ́ 'yị 'bá'bá kábịrɨ́kị ga gére née yéme ledre kɨ́dí,
"Nderézé aka mu sɨmɨ Beteléme lúrú ledre bɨ mengị
roné íri, bɨ Ngére Lomo kasa ledre a zɨ́ze ba."
16 Zɨ́ye ndéréógụyé íri ndíki Maríya kɨ́ Yoséfa kɨ́ sɨ́rɨ́
owụ́ mɨ'dú'duné sɨmɨ kuŋungbú tɨ́ káa zɨ́ bɨ ukunɨ́ zɨ́ye
ní. 17 Sɨmɨ bɨ nderé ndikinɨ́ owụ́ née tɨ́ kenée ní, zɨ́ye
lɨ́kpɨ́ ledre bɨ mengị roné zɨ́ye gɨ ro owụ́ née ní ní mbá
zɨ́ Maríya kɨ́ Yoséfa. 18 'Yị ga bɨ uwúnɨ́ ledre née kenée
ní, zɨ́ tarayé ɨdrɨ́ne mbá mɨɨ́drɨ́. 19 Zɨ́ Maríya úlụ ledre ga
gére née mbá sɨmɨné ndɨsị kɨ́e. 20 Zɨ́ ya'dá ga gére née
ínyị ndá'balúgu royé kɨ́ kófó ịrị Lomo kpá kɨ́ mbófo wo
gɨ ro ledre bɨ uwúnɨ́ zɨ́ye lúrú a go cụ́ kɨ́ komoyé tɨ́ káa
zɨ́ bɨ maláyika e ukunɨ́ zɨ́ye ní.

Nderénɨ́ kɨ́ sɨ́rɨ́ Yésụ sɨmɨ 'Dɨ́cɨ́ 'bɨ Lomo

21 Sɨmɨ bɨ sírí Yésụ mengị go sɨ́lɨ́ ịnyị doa ota (8) ní,
née kóo go sɨ́lɨ́ bɨ do ónzó wo ngburu sɨmɨ a ní kacɨ́
ondú 'bɨ Yúda e. Do ífí ịrịa Yésụ, née ịrị bɨ kóo maláyika
ịfí 'dodo sɨmɨ bɨ Yésụ ma'dáa ndaá aka kóo wá ní.
22 Nda gɨ ore zɨ́ sịndí kadra útúásáne zɨ́ Maríya gɨ do
kacɨ́ árá bɨ ará ní, gɨ ro zɨ́a ndá'ba ólúlúgu roné 'Dɨ́cɨ́ 'bɨ
Lomo káa zɨ́ bɨ lorụ 'bɨ Músa uku ní. Zɨ́ye 'dí'bi sɨ́rɨ́ Yésụ
ndéré kɨ́e sɨmɨ Yerụsaléma sɨmɨ 'Dɨ́cɨ́ kótrụro í'bí mbófo
éyí zɨ́ Lomo gɨ roa. 23 Nɨ mɨékéne sɨmɨ lorụ 'bɨ Lomo
kɨ́dí, "Owụ́ndíká ga bɨ ya'dá e ní, idínɨ́ ndéré kɨ́ye zɨ́ Lo-
mo," ‡24 gɨ ro do í'bí tákpásɨ́lɨ́ káa zɨ́ bɨ lorụ 'bɨ Lomo uku
ní, "Nɨyí 'dí'bi amámu e gbre kɨ́ kɨ́ịkó'do kpá gbre
ndéré kɨ́e káa do éyí 'dáná." ‡†
25 Sɨmɨ sịndí kadra máa bɨ kóo née ní, ngoko o'do nɨ
kóo bo sɨmɨ Yerụsaléma ore kɨ́ ịrịné Simiyóna, nɨ 'yị bɨ
i'bí roné za mbá zɨ́ Lomo ní. O'do née nɨ mɨ'dúcuné kɨ́
'Dówụ́ Lomo, kacɨ́ kadra mbá ndịsị óto komoné gɨ ro
Kɨ́rɨ́sịto zɨ́a ógụné yómo Isɨréle e. 26 'Dówụ́ Lomo uku
kóo ledre go zɨ́a kɨ́dí, wo Simiyóna utúasá aka úyu wá
'búó togú lurú Kɨ́rɨ́sịto bɨ Ngére Lomo nɨ kásaógụ wo
ní go kɨ́ komoné kí. 27 Sɨmɨ sɨ́lɨ́ máa bɨ kóo née ní, zɨ́
'Dówụ́ Lomo kása Simiyóna zɨ́a ndéréne do ligá 'Dɨ́cɨ́
'bɨ Lomo. Nɨ ógụ íri ní, Maríya kɨ́ Yoséfa 'di'biogụnɨ́ sɨ́rɨ́
Yésụ go íri gɨ ro zɨ́a í'bí úndru zɨ́ Yésụ ma'dáa káa zɨ́ bɨ
bụ́kụ 'bɨ lorụ uku ní. 28 Zɨ́ Simiyóna ímbí wo do í'bí
mbófo éyí zɨ́ Lomo gɨ roa kɨ́dí, 29 "Yɨ́ị Lomo bɨ kɨ́ mongụ́
roko'bụyí ní, uku kóo zɨ́ma yá útúásá aka 'dí'bi máa
wá, 'búó togụ́ málúrú 'yị yómo 'yị e bɨ kóo uku ledre a
ní go, áyí nda fú 'dí'bi máa. Bɨ ba ní, 'dí'bi nda máa 'yị
kasa eyí mu. 30 Komomá lurú nda 'yị yómo 'yị e go,

† *Káyísara: Káyísara ini ledre gɨ sɨmɨa kɨ́dí mongú ngére 'bɨ Róma. Nɨ mongú ngére do ngíti géyị lafúne ngére e ga bɨ 'bɨ ngíti géyị káŋgá e káa zɨ́ Yụdáya kɨ́ Galiláya.*

†† *Kɨ́rɨ́sịto: Ini ledre gɨ sɨmɨa kɨ́dí, 'yị bɨ Lomo gelé wo káa do Ngére ní.* ‡ *2:23 Ólụ́ógụ 13:2,12* ‡† *2:24 Lévị 12:8*

31 kásaógụ wo go zɨ́ 'yị e za mbá. 32 Nɨ go káa zɨ́ bimɨóŋgó ní gɨ ro 'dódo yíị zɨ́ 'yị ga bɨ owonɨ́ aka yíị wá ní. Nɨ kpá óto kúfú Isɨréle e ndísị kófó ịrịyí.”

33 Zɨ́ tara Yoséfa kɨ́ Maríya ịdrịne gɨ zɨ́ ledre bɨ Simiyóna ndịsị úku a gɨ ro Yésụ ní. 34 Zɨ́ Simiyóna í'bí úndru zɨ́ Yoséfa kɨ́ Maríya, zɨ́a úku ledre zɨ́ Maríya kɨ́dí, “Owụ́ 'bɨ eyí ba ní karanée óto Lomo zɨ́a 'dí'bióyó roko'bụ gɨ zɨ́ ngíti géyị Isɨréle, zɨ́a í'bí a zɨ́ ngíti géyị. Owụ́ ba nɨ kpá ídí 'yị bɨ nɨyí lúrú tóko líḷị ledre gɨ roa ní. Gɨ zɨ́ kéyị née, nɨyí karanée ndísị sógó wo. Nɨ óto 'yị ga bɨ ṇguṇgunɨ́ ledre ené ní zɨ́ye ídíye kɨ́ rokinyi. 35 Nɨ 'dódoógụ ledre ga bɨ do mɨmbé'de ngíti géyị 'yị e ní mbá. Gɨ zɨ́ kéyị née, mɨmbé'deyí nɨ karanée 'déci kɨ́ lúrú ndúwú wo.”

36 Ngíti nébị nɨ kóo kpá bo ngoko kára kɨ́ ịrịné Ána nyí Fanuwéle gɨ sɨmɨ́ kúfú bɨ ndolonɨ́ Aséra ní. Nɨ kára umbu. Ofụ́nɨ́ royé kɨ́ o'do 'bɨ ené mengịnɨ́ sɨmɨbi lá dụ́ụ́ ịnyị doa gbre (7) geré zɨ́ o'do 'bɨ ené née úyu ené. 37 Zɨ́a ndísịné gɨ kacɨ́ o'do 'bɨ ené née kɨ́ sɨmɨbi cí eso doa eso (84). Otoomo 'Díci 'bɨ Lomo wá, ndịsị íni ini kɨ́ órụ́ tarané zɨ́ Lomo kɨ́ ndụlụ kɨ́ kadra mbá. 38 Sɨmɨ bɨ Simiyóna nɨ ndísị í'bí úndru ní, zɨ́ kára née óguné geré ndísị í'bí mbófo éyí zɨ́ Lomo. Zɨ́a úku ledre bɨ gɨ do bɨ Yésụ ní mbá zɨ́ 'yị ga bɨ ndịsịnɨ́ óto komoyé gɨ ro Ngére 'yị yómo 'yị e bɨ Lomo uku ledre kásaógụ wo sɨmɨ Yerụsaléma káa do 'yị yómo 'yị e ní.

39 Sɨmɨ bɨ Yoséfa e kɨ́ Maríya mengịonzónɨ́ ledre bɨ lorụ 'bɨ Lomo ili zɨ́ye méngị a ní go ní, zɨ́ye ínyiyé ndá'balúgu royé 'be sɨmɨ Nazeréta sɨmɨ Galiláya. 40 Zɨ́ Yésụ ngbóróne go mongúne kɨ́ roko'bụné, zɨ́a ídíne kɨ́ mongú ówo ledre zɨ́ne gɨ zɨ́a Lomo ndịsị sáká wo ne.

Yésụ idíaká sɨmɨ 'Díci 'bɨ Lomo

41 Kacɨ́ sɨmɨbi e mbá Yoséfa kɨ́ Maríya ndịsịnɨ́ ndéré sɨmɨ Yerụsaléma sɨmɨ Ayímbi bɨ Umbuokpó ní. †42 Sɨmɨ bɨ Yésụ mengị go sɨmɨbi sokó doa gbre ní, zɨ́ye ndéréye kɨ́ mbágá née sɨmɨ ayímbi máa née kacɨ́ ondú 'bɨ Yúda e. 43 Nda go gɨ do kacɨ́ ayímbi, zɨ́ mbágáa ínyiyé ndá'balúgu royé 'be, ábuwá Yésụ idíaká go cịkị 'dá'ba sɨmɨ Yerụsaléma owonɨ́ eyé e wá. 44 Somúnɨ́ 'bɨ eyé kɨ́dí nɨ ba bo dongará tú'dú 'yị ga ba zɨ́ye ndéréye kadra teké. Zɨ́ye tóroyé lúrú só'do wo dongará sụmụ yée kpá kɨ́ ezegámáye. 45 Má, ndikinɨ́ eyé wo wá. Zɨ́ye ínyị ndá'balúgu royé drú 'dá'ba sɨmɨ Yerụsaléma ndéré lúrú bi gɨ roa íri. 46 Nda gɨ do kacɨ́ síḷí ota zɨ́ye ndéréye ndíki wo sɨmɨ 'Díci 'bɨ Lomo, mɨndísịné dongará 'yị 'dódo ledre e, ndísị úwú yée, zɨ́a kpá kɨ́ ndú'yú yée. 47 'Yị ga bɨ ndịsịnɨ́ úwú wo ní zɨ́ tarayé ịdrịne mbá mɨ́ịdrí gɨ zɨ́ ówo ledre bɨ nɨ kɨ́e kpá kɨ́ ledre ga bɨ ndịsị kɨ́ úkulúgu yée ní. 48 Sɨmɨ bɨ mbágáa kɨ́ 'bụa lurúndikinɨ́ wo ní, zɨ́ wo bɨ gɨ zɨ́ye ní ụ́kụ́ne mɨụ́kụ́. Zɨ́ mbágáa úku ledre kɨ́dí, “Owụ́ 'bɨ amáa, méngị zée káa gɨ zɨ́ 'di? Bɨ zɨ́ze ndịsịzé kɨ́ 'bụyí gámásó'do yíị má ní.”

† *Ayímbi Umbuokpó: Nɨ sịndí kadra bɨ Yúda e ndịsịnɨ́ sómụ́ndíki ledre bɨ kóo Ngére Lomo okpó gɨ do 'be 'bɨ eyé e ufu owụ́ 'bɨ eyé e wá gɨ zɨ́a bɨ ọrónɨ́ sáma owụ́ kábịrịkị ro kágá mbotụ eyé e ní. Zɨ́a kóo 'di'biogụ yée gɨ sɨmɨ Ízibiti gɨ sɨmɨ 'do'dó bɨ kóo nɨyí sɨmɨ a ní. Ólo Ólụ́ógụ 12:1-20.*

49 Zɨ́a úkulúgu ledre zɨ́ mbágáne kɨ́dí, “Ndísịsé gámásó'do máa gɨ ro 'di? Ówosé esé bɨ kɨ́dí ili zɨ́ma ndísị ndísịmá sɨmɨ 'dícị 'bɨ Babá ní wá.” 50 Owo 'di'binɨ́ eyé ledre gɨ sɨmɨ ledre bɨ uku née wá.

51 Zɨ́a óto úndruyé do útúne do'dónoyé zɨ́ye ndá'bayé sɨmɨ Nazeréta. Zɨ́ mbágáa óto ledre ga gére née mbá sɨmɨné. 52 Zɨ́ Yésụ nda ngbóróógụné kɨ́ bɨlámá sanáne, do ídíne kɨ́ mongú ówo ledre zɨ́ 'búa ídíne do 'yị e kɨ́ngaya zɨ́a óto Lomo ídíne kɨ́ rokinyi.

Yiwáni 'yị Bábátịzị́ 'yị e

(Lúrú kpá Matáyo 3:1-12, Máriko 1:1-8, Yiwáni 1:19-28)

3 Sɨmɨ bɨ kóo Tịbériya Káyísara nɨ ngére do káṇgá 'bɨ Róma kɨ́ sɨmɨbi sokó doa ịnyị ní, do kóo óto Pánato Piláto káa do gávana do 'yị ga bɨ sɨmɨ Yụdáya ní, Eróde †† nɨ 'bɨ ené gávana do 'yị ga bɨ sɨmɨ Galiláya ní, Phílịpo lúndu Eróde nɨ 'bɨ ené gávana do 'yị ga bɨ sɨmɨ Itụ́rịya kpá kɨ́ yée ga bɨ sɨmɨ Trakóni ní, zɨ́ Liyasaníya nda ídí 'bɨ ené gávana do 'yị ga bɨ sɨmɨ Abiléne ní.

2 Sɨmɨ sịndí kadra máa bɨ kóo née ní, Ána kɨ́ towụ́ne Kayáfa nɨyí ye mɨngburoko 'yị 'dáná éyí e. Yiwáni wotị Zakaríya nɨ yí ené kóo sɨmɨ súwú. Zɨ́ Lomo í'bí moko zɨ́a íri. 3 Zɨ́a tónó gámáne kɨ́ úku ledre 'bɨ Lomo zɨ́ 'yị e kacɨ́ kó'dụ́ ngbuṛu bɨ Yeredéne ní, sága gɨ 'dí keṛí kpá sága gɨ 'dí keṛí. Kɨ́dí 'yị e idínɨ́ ótoómo kɨ́ lúyú ledre zɨ́ye ṇgúṇgu ledre 'bɨ Lomo gɨ ro do bábátịzị́ yée zɨ́ Lomo ótoómo lúyú ledre eyé 'dá'ba. 4 Nébị Isáya uku kóo ledre a go 'desí sɨmɨ bụ́kụ ené kɨ́dí,

“'Yị nɨ karanée ndísị ótrụ́ ledre sɨmɨ súwú zɨ́ 'yị e kɨ́dí,
yémeómosé mɨsi'di mu nzíyiné zɨ́ Ngére,
ídísé 'dózo yéme mɨsi'di zɨ́a ní.
5 Ídísé lóso'dụ́tụ 'bululu e 'dá'ba.
Landa e kɨ́ bi ekịekí e, ídísé lóso yée kpɨ́kásí.
Zɨ́se 'dózo yéme mɨngó'dụ́ mɨsi'di e zɨ́ye ídíye mbí.
Zɨ́se lóso'dụ́tụ gɨ́ṛítí e kuṛí.
6 Kúfú 'yịma'dí e mbá nɨyí ówo a kɨ́dí o'do ba Lomo kasa wo ne ógụ yómo 'yị e.” ‡

7 Née ní, zɨ́ tụ́'dụ́ 'yị e go ndísị ógụyé mutruu zɨ́ Yiwáni gɨ ro zɨ́a bábátịzị́ yée. Zɨ́a úku ledre zɨ́ye o'bụó'bụ kɨ́dí, “Sée 'yị mani ga bɨ mɨméngị ledre esé nɨ bɨsinyíne káa zɨ́ kámá okó ní, ambí uku zɨ́se ya ídísé ngásáóyó rosé gɨ zɨ́ zingi 'bɨ Lomo bɨ nɨ ógụ dosé ní ne? 8 Togụ́ ílisé tɨ́ gɨ ro zɨ́se ndíki trịdrị yá, ídísé ótoómo lúyú ledre zɨ́se ṇgúṇgu ledre 'bɨ Lomo, zɨ́ mɨméngị ledre esé ndísị ídíne bɨlámáne. Ndásé ídí dụ́ụ́ kɨ́ sómụ́ ledre bɨ kɨ́dí, azé yí ezé bulúndu Abarayáma omozé 'bɨ ezé yí ezé go ní wá. Lomo nɨ kɨ́ roko'bụ zɨ́a óyóló'bó tutú ga bɨ bi ba zɨ́ye ídíye káa do bulúndu Abarayáma. 9 Ásé zɨ́ Lomo káa zɨ́ kágá bɨ 'dịyínɨ́ mɨ'díyí yáká ní. Goṇgo 'bɨ Lomo nɨ go do síḷía nzíyiné, kágá máa wo bɨ bɨlámá mɨáná a ndaá ní, nɨ lágáónzó a do óngbóóyó a 'dá'ba.”

10 Zɨ́ tụ́'dụ́ 'yị ga gére née ndú'yú Yiwáni kɨ́dí, “Éyí bɨ idízé nda méngị a ní 'di?”

†† *Ngére Eróde: Ndịsịnɨ́ ndólo wo Eróde Ánítipasi. Nɨ wotí mongú ngére Eróde bɨ kóo nɨ ngére sɨmɨ sịndí kadra bɨ aránɨ́ Yésụ ní. Eróde Ánítipasi nɨ kpá ngére bɨ onzó Yiwáni Babatịza sɨmɨ sígịnị do úfu wo ní.* ‡ *3:6 Isáya 40:3-5*

11 Zɨ́ Yiwáni úkulúgu ledre zɨ́ye kɨ́dí, “Togú bongó nɨ zɨ́yị gbre, ídí í'bí ngúru a zɨ́ 'yị bɨ bongó nda zɨ́a wá ní. Togú éyí mɨ́ánu nɨ bo zɨ́yị, ídísé ánu a kɨ́ 'yị bɨ nɨ 'bú ní.”
12 Abú kpá 'yị ga bɨ ndịsịnɨ́ 'dó'dú ụsórụ gɨ zɨ́ 'yị e sɨmɨ súụ ní, zɨ́ye ndéréye gɨ ro babatịza. Zɨ́ye ndú'yú Yiwáni kɨ́dí, “Mongú 'yị, Sara nda zée, idízé méngị 'bɨ ezé 'di?”
13 Zɨ́ Yiwáni úkulúgu ledre zɨ́ye kɨ́dí, “Ndásé 'dí'bi késị́ ma'dáa rómo do wo bɨ mɨngburoko 'yị e esé e ilinɨ́ ní wá.” 14 Zɨ́ asikíri e ndú'yú wo kɨ́dí, “Sara nda zée?”
Yiwáni ya zɨ́ye ní, “'Yị e ndanɨ́ úgú komosé wá, ndásé kpá gágaóto ledre ro 'yị wá. Késị́ bɨ ndịsịnɨ́ í'bí a zɨ́se do bi moko ní, ídísé 'dí'bi dụ́ụ wo.”
15 Gɨ zɨ́ ledre ga gére ní, Zɨ́ sómụ́ ledre 'bɨ 'yị e ndísị ídíne gɨ ro Yiwáni faa, ngíti géyị ya ala zɨ́a ídíne née Kɨ́résịto bɨ Lomo uku ledre kásaógụ a káa do 'yị yómo 'yị e ní wá? 16 Zɨ́ Yiwáni úkulúgu ledre zɨ́ye kɨ́dí, “Mábábátịzị́ 'bɨ amá sée lá kɨ́ iní. Ngíti 'yị nɨ bo roko'bụ a romo do 'bɨ amá nɨ ógụ. Máútúásá gbawá ndósoógụ cigí a gɨ ro lálaógụ wará ené gɨ sịndía. Nɨ 'bɨ ené bábátịzị́ sée kɨ́ 'Dówụ́ Lomo. 17 Nɨ 'bɨ ené yí ené káa zɨ́ 'yị ócó komo kére ní. Nɨ léfeóto kére ené sɨmɨ bɨlámá éyí, cící a née zɨ́a kótrụ a trịe do óngbóóyó a 'dá'ba.” 18 Née ledre bɨ kóo Yiwáni ndịsị úku a zɨ́ye do tụ́'dụ́ mɨsi'di e gɨ ro bɨlámá ledre 'bɨ Lomo bɨ kóo ndịsị 'dódo a zɨ́ye ní.
19 Yiwáni ndịsị kóo kpá máda ngére Eróde Andipá gɨ zɨ́ bɨsinyí ledre ga bɨ ndịsị mengị yée káa zɨ́ bɨ ngakaoyó kára Erodíya gɨ zɨ́ lúnduné 'dí'bi yí ené zɨ́ne ní. 20 Zɨ́ Eróde kpá lúyú ngíti ledre zɨ́a 'dí'bi Yiwáni ónzó a ngbrɨwó sɨmɨ sígịnị.

Yiwáni i'bí babatịza zɨ́ Yésụ
(Lúrú kpá Matáyo 3:13-17, Máriko 1:9-11)

21 'Dá'dá do ónzó Yiwáni sɨmɨ sígịnị, kadra kɨ́é'do nɨ go ndísị bábátịzị́ tụ́'dụ́ 'yị e, zɨ́ Yésụ ndéréne zɨ́a, zɨ́a bábátịzị́ wo. Sɨmɨ bɨ Yésụ ma'dáa nɨ ndísị íni ini zɨ́ Lomo ní, zɨ́ ere líkpíne zɨ́a káa zɨ́ mbotụ ní. 22 Zɨ́ 'Dówụ́ Lomo ógụné doa káa zɨ́ kɨ́rịkó'do ní. Zɨ́ kúrú 'yị ówụ́ne gɨrí kɨ́dí, “Áyí mbigí owú 'bɨ amá, 'búyị ofụ domá go, máayí kɨ́ rokinyi gɨ zɨ́yị.”
23 Yésụ tonó kóo méngị moko 'bɨ Lomo sɨmɨ bɨ mengị go sɨmɨbi cí kɛ́rí a do sokó (30) ní. 'Yị e mbá ndịsịnɨ́ 'bɨ eyé kóo sómụ́ a kɨ́dí nɨ owú 'bɨ Yoséfa bɨ kɨ́ ịrịné Élị ní. 24 Élị nɨ 'bɨ ené owú 'bɨ Matáta, Matáta nɨ 'bɨ ené owú 'bɨ Lévị, Lévị nɨ 'bɨ ené owú 'bɨ Méliki, Méliki nɨ 'bɨ ené owú 'bɨ Zanáyi, Zanáyi nɨ 'bɨ ené owú 'bɨ Yoséfa. 25 Yoséfa nɨ 'bɨ ené owú 'bɨ Matatíya, Matatíya nɨ 'bɨ ené owú 'bɨ Amósa. Amósa nɨ 'bɨ ené owú 'bɨ Nawúma. Nawúma nɨ 'bɨ ené owú 'bɨ Esíli. Esíli nɨ 'bɨ ené owú 'bɨ Nagáyi. 26 Nagáyi nɨ 'bɨ ené owú 'bɨ Máta. Máta nɨ 'bɨ ené owú 'bɨ Matatíya. Matatíya nɨ 'bɨ ené owú 'bɨ Seméni. Seméni nɨ 'bɨ ené owú 'bɨ Yoséke. Yoséke nɨ 'bɨ ené owú 'bɨ Yóda. 27 Yóda nɨ 'bɨ ené owú 'bɨ Yonána. Yonána nɨ 'bɨ ené owú 'bɨ Résa. Résa nɨ 'bɨ ené owú 'bɨ Zerụbábele. Zerụbábele nɨ 'bɨ ené owú 'bɨ Seretiyéle. Seretiyéle nɨ 'bɨ ené owú 'bɨ Nérị. 28 Nérị nɨ 'bɨ ené owú 'bɨ Meléki. Meléki nɨ 'bɨ ené owú 'bɨ Ádi. Ádi nɨ 'bɨ ené owú 'bɨ Kosóma. Kosóma nɨ 'bɨ ené owú 'bɨ Elimadáma. Elimadáma nɨ 'bɨ ené owú 'bɨ Éra. 29 Éra nɨ 'bɨ ené owú 'bɨ Yósuwa. Yósuwa nɨ 'bɨ ené owú 'bɨ Eliyázara. Eliyázara nɨ 'bɨ ené owú 'bɨ Zoríma. Zoríma nɨ 'bɨ ené owú 'bɨ Matáta. Matáta nɨ 'bɨ ené owú 'bɨ Lévị. 30 Lévị nɨ 'bɨ ené owú 'bɨ Simiyóna. Simiyóna nɨ 'bɨ ené owú 'bɨ Yúda. Zúda nɨ 'bɨ ené owú 'bɨ Yoséfa. Yoséfa nɨ 'bɨ ené owú 'bɨ Yonáma. Yonáma nɨ 'bɨ ené owú 'bɨ Alikíma. 31 Alikíma nɨ 'bɨ ené owú 'bɨ Melíya. Melíya nɨ 'bɨ ené owú 'bɨ Ména. Ména nɨ 'bɨ ené owú 'bɨ Matáta. Matáta nɨ 'bɨ ené owú 'bɨ Natána. Natána nɨ 'bɨ ené owú 'bɨ Dawídi. 32 Dawídi nɨ 'bɨ ené owú 'bɨ Zése. Zése nɨ 'bɨ ené owú 'bɨ Óbede. Óbede nɨ 'bɨ ené owú 'bɨ Bowáza. Bowáza nɨ 'bɨ ené owú 'bɨ Solomóna. Solomóna nɨ 'bɨ ené owú 'bɨ Nasóna. 33 Nasóna nɨ 'bɨ ené owú 'bɨ Aminadába. Aminadába nɨ 'bɨ ené owú 'bɨ Adimíni nɨ 'bɨ ené owú 'bɨ Aráni. Aráni nɨ 'bɨ ené owú 'bɨ Ézorono. Ézorono nɨ 'bɨ ené owú 'bɨ Peréze. Peréze nɨ 'bɨ ené owú 'bɨ Zúda. 34 Zúda nɨ 'bɨ ené owú 'bɨ Yakóbo. Yakóbo nɨ 'bɨ ené owú 'bɨ Isáka. Isáka nɨ 'bɨ ené owú 'bɨ Abarayáma. Abarayáma nɨ 'bɨ ené owú 'bɨ Téra. Téra nɨ 'bɨ ené owú 'bɨ Nówara. 35 Nówara nɨ 'bɨ ené owú 'bɨ Serúga. Serúga nɨ 'bɨ ené owú 'bɨ Réwu. Réwu nɨ 'bɨ ené owú 'bɨ Pelége. Pelége nɨ 'bɨ ené owú 'bɨ Ébere. Ébere nɨ 'bɨ ené owú 'bɨ Séla. 36 Séla nɨ 'bɨ ené owú 'bɨ Kayinána. Kayinána nɨ 'bɨ ené owú 'bɨ Arafakasáda. Arafakasáda nɨ 'bɨ ené owú 'bɨ Séme. Séme nɨ 'bɨ ené owú 'bɨ Nówa. Nówa nɨ 'bɨ ené owú 'bɨ Laméke. 37 Laméke nɨ 'bɨ ené owú 'bɨ Metụséla. Metụséla nɨ 'bɨ ené owú 'bɨ Enóka. Enóka nɨ 'bɨ ené owú 'bɨ Zérada. Zérada nɨ 'bɨ ené owú 'bɨ Malále. Malále nɨ 'bɨ ené owú 'bɨ Kenána. 38 Kenána nɨ 'bɨ ené owú 'bɨ Enósa. Enósa nɨ 'bɨ ené owú 'bɨ Séte. Séte nɨ 'bɨ ené owú 'bɨ Ádama. Ádama nɨ 'bɨ ené owú 'bɨ Lomo.

Satána uzu Yésụ
(Lúrú kpá Matáyo 4:1-11, Máriko 1:12,13)

4 Sɨmɨ bɨ Yiwáni i'bí babatịza go zɨ́ Yésụ ní, zɨ́ 'Dówụ́ Lomo 'dúcu Yésụ, zɨ́a ínyịné gɨ sɨmɨ Yeredéne gɨ ore sɨmɨ roko'bụ 'bɨ 'Dówụ́ Lomo ndéréne sɨmɨ súwú gbála, 2 zɨ́ ngére 'bɨ bɨcayi lomo e † úzu wo sɨmɨ súwú íri 'dényé kɨ́ síĺ cí gbre anu éyí mbá wá, zɨ́ 'bú kóo méngị wo kɨ́ngaya.
3 Zɨ́ ngére 'bɨ bɨcayi lomo e úku ledre zɨ́a kɨ́dí, “Bɨ áyí tɨ́ Owú 'bɨ Lomo ní, ídí óyóló'bó tutú ga bɨ bi ba káa do ambata zɨ́yị ánu a gɨ zɨ́ 'bú ke.”
4 Zɨ́ Yésụ úkulúgu ledre zɨ́ Satána kɨ́dí, “Nɨ mɨékéne sɨmɨ mɨéké kúrú Lomo kɨ́dí, ‘Yịma'dí utúasá ídí trịdrị lá dụ́ụ gɨ zɨ́ éyí mɨ́ánu wá, kúrú Lomo nɨ óto 'yị e ne zɨ́ye ídíye trịdrị.’ †† ”
5 Zɨ́ ngére 'bɨ bɨcayi lomo e kpá ndólo wo ékí kɨ́e do mongú bi ekíekí 'dága 'dódo éyí ga bɨ do sogo káṇgá ba mbá zɨ́a. 6 Zɨ́a úku ledre zɨ́ Yésụ kɨ́dí, “Lúrú go, éyí ga bɨ za mbá áyí lúrú yée née, máayí máa míngíye. Togú ili yá, máayí óto yíị ngére doyé mbá. I'bínɨ́ éyí ga

† *Ngére 'bɨ bɨcayi lomo e: Ịrị a nɨ Satána. Nɨ manda 'bɨ maláyika ga bɨ ịcínɨ́ okó ro Lomo do úcụógụ yée gɨ komo ere ní. Zɨ́ maláyika ga gére née nda ídíye go bɨcayi lomo e kpá dokéké e. Ólo 'Dódoógụ 12:9.* †† *4:4 Gbre lorụ 8:3*

gére née go mbá zɨma, mááyí í'bí yée zɨ 'yị káa zɨ bɨ máíli ní. 7 Ili tɨ lá zɨyị óto sómṵ ledre eyí romá zɨyị óto úndrumá.”

8 Yésụ ya zɨ Satána ní, “Ị́nyị gɨ cigíma íri, nɨ mɨékéne kɨ́dí, ‘Ídí óto úndru Ngére Lomo eyí, zɨ́yị ndịsịyí méngị dụṵ ledre ené.’ † ”

9 Gɨ ore zɨ Satána ndólo wo ndéré ékị́ kɨe do mongṵ ngbángbá 'Dịcị́ 'bɨ Lomo 'dága sɨmɨ Yerụsaléma do úku ledre zɨa kɨ́dí, “Togṵ áyí tɨ Owṵ 'bɨ Lomo ma'díi, lé'béútú mu bi 'dáa.10 Nɨ mɨékéne sɨmɨ mɨéké kúrú Lomo kɨ́dí, ‘Lomo nɨ kása maláyika ené e sáká yíị.̀ 11 Nɨyí sáká yíị́ káa bɨ áyí útú útru sịndíyị ro tutú e ke.’ ” ††

12 Zɨ́ Yésụ úkulúgu ledre zɨ Satána kɨ́dí, “Nɨ mɨékéne kɨ́dí, ‘Ndá úzu Ngére Lomo eyí wá.’ ‡ ”

13 Sɨmɨ bɨ ngére 'bɨ bɨcayi lomo e uzu wo go má ní, zɨa aka ótoómo wo gɨ ro ngíti sịndí kadra.

'Yị e asinɨ́ gɨ ro Yésụ sɨmɨ Nazeréta

(Lúrú kpá Matáyo 4:12-17, Márɨko 1:14,15)

14 Nda gɨ do kacɨ́ ledre ga gére ní, zɨ́ Yésụ ị́nyịné sɨmɨ roko'bụ 'bɨ 'Dówṵ Lomo ndá'balúgu roné sɨmɨ káṇgá bɨ Galiláya ní. Zɨ́ phanda ledre ga bɨ ndịsị méngị yée ní áṇgané sɨmɨ gara ore za mbá. 15 Sɨmɨ ngíti sịndí kadra zɨa ólụ́ne sɨmɨ 'Dịcị́ Kótrụro e ndịsịné 'dódo ledre 'bɨ Lomo zɨ́ 'yị e. Zɨ́ 'yị e ị́nyịyé mbá ndịsị í'bí mbófo éyí zɨ́ Lomo gɨ ro 'dódo ledre ené.

16 Zɨa ndéréókpóne sɨmɨ Nazeréta kɨ́'dí bɨ kóo ngboró ní. Nda sɨmɨ Sị́lị́ 'bɨ 'Dówṵro ‡‡ zɨa ndéréne sɨmɨ 'Dịcị́ Kótrụro káa zɨ́ bɨ lengbe ndịsị méngị a ní. Zɨa ị́nyị tóroné 'dága ólo mɨéké kúrú Lomo. 17 Zɨ́ye í'bíógụ bṵkụ 'bɨ nébị Isáya zɨa, zɨa líkpí bi bɨ ndịsị ódro kɨ́dí,

18 “Lomo i'bí 'Dówṵne go zɨma,
gɨ zɨa oto máa go ndịsị 'dódo bɨlámá ledre ené zɨ́ 'yị lerí e.
Kasa máa kɨ́dí née Lomo née nɨ líkpíóyó 'yị ga bɨ mɨódó yée sɨmɨ ká'dá 'bɨ lúyú ledre ní,
'yị ga bɨ komoyé lurú bi wá ní, née nɨ líkpí a gɨ ro zɨ́ye lúrú bi,
kasa máa kpá gɨ ro 'yị ga bɨ ngíti géyị 'yị e ndịsịnɨ́ lúrú 'dófụ bi gɨ doyé ní, zɨ́ye ídíye kɨ́ ledreyé owóowó,

19 kasa máa kpá gɨ ro úku 'dódo a zɨ́ 'yị e kɨ́dí, sịndí kadra bɨ gɨ ro zɨ́ Ngére Lomo yómo yée sɨmɨ a ní nɨ go gbóo.” ‡‡

20 Sɨmɨ bɨ Yésụ oloonzó ledre ní, zɨa í'bílúgu bṵkụ zɨ́ 'yị 'bɨ moko bɨ ore ní, zɨa ndá'ba ndịsịné bi. Zɨ́ komo 'yị ga bɨ sɨmɨ 'Dịcị́ Kótrụro ore ní ídíye mbá roa círii. 21 Zɨa ị́nyịné úku ledre zɨ́ye kɨ́dí, “Ledre bɨ gáa máólo née, ukunɨ́ kóo go 'desị́, karaba ní, lúrúsé nda go cṵ kɨ́ komosé.”

22 Zɨ́ tara 'yị ga gére née ị́drị́ne mbá mɨ́ịdrí gɨ zɨ́ ledre ga bɨ uku yée ní. Zɨ́ye ndịsịyé úkuló'bó ledre dongaráye kɨ́dí, “Áyi, owṵ née ndiki ledre née kenée gɨ 'da, née ndaá 'bɨ ené wotí Yoséfa bɨ kɨ́ra ba wá?”

23 Zɨ́ Yésụ úkulúgu ledre zɨ́ye kɨ́dí, “Ledre ga bɨ kóo úwúsé mándịsị méngị yée sɨmɨ Kapáranawúma ní, utúasá mɨútúásá kacɨ́ komosé gɨ ro zɨma méngị yée ona? Nɨ mɨékéne kɨ́dí, ''Yị mála idí yómo roné kí, zɨa nda yómo ngíti géyị 'yị e.’ ”

24 Zɨa kpá úku ledre zɨ́ye kɨ́dí, “Máúku zɨse ma'díi, otonɨ́ úndru nébị sɨmɨ káṇgá ené wá. 25 Ídísé ówo a kɨ́dí tṵ'dṵ umbu nɨyí kóo bo sɨmɨ káṇgá 'bɨ Isɨréle e sɨmɨ sịndí kadra 'bɨ nébị Ilíya. Iní oro kóo kɨ́ sɨmɨbi kɨ́é'do kɨ́ éfé ịnyị doa kéɾí doné, zɨ́ 'bú kóo útúne do 'yị e kɨ́ngaya. 26 Lomo kasa ené kóo Ilíya ndéré sáká kará umbu ga gére née mbá wá, kasa kóo wo ndéré sáká dụṵ kára umbu máa wo bɨ sɨmɨ gara bɨ Zarefáta sɨmɨ káṇgá bɨ Sidóna ní. 27 Ngíti géyị Isɨréle e nɨyí kóo bo sɨmɨ sịndí kadra 'bɨ nébị Ilísa kɨ́ sámá royé, sámá née ụkṵ kóo gɨ royé wá, odụ 'yị bɨ 'di'bioyónɨ́ sámá née gɨ roa ní dụṵ Námana bɨ 'yị 'bɨ Sụ́rịya ní.”

28 Sɨmɨ bɨ 'yị ga bɨ sɨmɨ 'Dịcị́ Kótrụro ore uwúnɨ́ ledre bɨ Yésụ uku née kenée ní, zɨ́ye zíngi eyé geré mɨzíngi. 29 Zɨ́ye 'dí'bi Yésụ lála wo ólụ́ógụ kɨe gɨ sɨmɨ gara sága, ndéré ékị́ kɨe do bi ekɨ́ekí 'dága née bi ekɨ́ekí́ bɨ o'bónɨ́ gara née doa ní gɨ ro zɨ́ye ị́trí wo gɨrí gɨ do bɨ zɨa útúónzó roné 'dá'ba. 30 Zɨa ụ́cụ líl̀ịné dongará tṵ'dṵ 'yị e do ndéréókpó ené gɨ zɨ́ye.

Yésụ lagaoyó bɨcayi lomo e

(Lúrú kpá Márɨko 1:21-28)

31 Zɨa ị́nyịné ndá'balúgu roné sɨmɨ Kapáranawúma ngíti owṵ gara sɨmɨ Galiláya, sɨmɨ Sị́lị́ 'bɨ 'Dówṵro, zɨa ndịsịné 'dódo ledre 'bɨ Lomo zɨ́ 'yị e. 32 'Yị ga bɨ kóo íri ndịsịnɨ́ úwú 'dódo ledre ené ní, zɨ́ tarayé ị́drị́ne mbá mɨ́ịdrí gɨ zɨa 'dódo ledre ené nɨ kɨ́ roko'bụ 'bɨ Lomo sɨmɨné.

33 Sɨmɨ sịndí kadra bɨ Yésụ nɨ ndịsị 'dódo ledre sɨmɨ 'Dịcị́ Kótrụro née, ngíti o'do bɨ kɨ́ bɨcayi lomo sɨmɨné ní nɨ ore, geré zɨa tónóne gbúrógbóne do Yésụ kɨ́dí, 34 “Yị́ị Yésụ, máówo yíị́ bú áyí mbigí Owṵ 'bɨ Lomo gɨ sɨmɨ gara Nazeréta. Ógụ ba go geré gɨ ro úfuónzó zée?”

35 Zɨ́ Yésụ ódroné zɨ́ bɨcayi lomo bɨ sɨmɨ o'do née kɨ́ roko'bụ kɨ́dí, “Ídí ndịsị tí, ndá líkpí tarayí wá. Ólụ́ógụ gɨ sɨmɨ o'do née mu.” Zɨ́ bɨcayi lomo kángba o'do née do ị́drị́ónzó wo gbụ bi do komo 'yị ga bɨ ore née mbá, do ólụ́ógụné gɨ sɨmɨ a, oto uṇgú ro o'do née mbá wá.

36 Zɨ́ tara 'yị e ị́drị́ne gɨ zɨ́ ledre née mbá mɨ́ịdrí zɨ́ye ndịsịyé úku ledre kɨ́dí, “Bɨ káa lárá ledre bɨ káa be 'di, zɨ́ o'do ba ndịsị ódroné kɨ́ cóngó ro kpá kɨ́ mongṵ roko'bụné ní? Uku ledre zɨ́ bɨcayi lomo e, zɨ́ye úwú kúrúa, zɨ́ye ólụ́ógụyé gɨ sɨmɨ o'do ba tɨ ma'díi.” 37 Zɨ́ phanda Yésụ áṇgané do bi ga gére née kɨ́rɨ́ née za mbá.

Yésụ yomo tṵ'dṵ 'yị ndíyá e

(Lúrú kpá Matáyo 8:14-17, Márɨko 1:29-34)

38 Nda go gɨ do kacɨ́ 'dódo ledre, zɨ́ Yésụ ólụ́ ógụyé gɨ sɨmɨ 'Dịcị́ Kótrụro kɨ́ 'yị lódụ́ kacɨ́ne e ndéréye 'be 'bɨ Simúna Pétero. Ábuwá towṵ Simúna ma'dáa roa emengṵ́, nɨ kɨ́ drṵ́ roné. Zɨ́ 'yị ga bɨ 'be ore ní ndú'yú Yésụ, idí yómo wo. 39 Zɨ́ Yésụ ndéré tóroné cigí a, zɨa

† *4:8 Gbre lorụ 6:13* †† *4:11 Ke'bị 'bɨ Dawídi~e 91:1,12* ‡ *4:12 Gbre lorụ 6:16* ‡‡ *Sị́lị́ 'bɨ 'Dówṵro: Née nɨ mongṵ sị́lị́ 'bɨ Isɨréle 'bɨ ini zɨ́ Lomo, mengịnɨ́ moko sɨmɨ a wá. Zɨ́ye ndịsịyé sómṵndíki ledre kɨ́dí Lomo otoogụ ere kɨ́ do sogo káṇgá kpá kɨ́ ledre bɨ Lomo yomo yée gɨ sɨmɨ moko 'bɨ owṵ́kụlṵ́ e gɨ sí sị́lị́ ngére 'bɨ Ízibiti ní. Ólo Ólụ́ógụ 20:8-11, Gbre lorụ 5:12-16.* ‡‡ *4:19 Isáya 61:1,2*

úku ledre zɨ́ bɨsinyí drú bɨ ro kára née kɨ́dí, “Ólúógụ gɨ sɨmɨ a mu.” Geré zɨ́ ro kára née zázáne, zɨ́a ɨ́nyɨné ndéréne méngɨ éyɨ́ mɨánu zɨ́ye.

40 Nda go kɨ́ tagá ndụlụ, zɨ́ 'yɨ e ndɨ́sɨ 'dí'biógụ 'yɨ eyé ga bɨ kɨ́ ndíyá royé ní ógụ kɨ́ye zɨ́ Yésụ gɨ ro zɨ́a yómo yée. 41 Ngíti géyɨ 'yɨ ga gére née nɨyí 'bɨ eyé kɨ́ bɨcayi lomo e sɨmɨyé. Gɨ zɨ́ roko'bụ Yésụ, zɨ́ye gbúgbuógụyé gɨ sɨmɨ 'yɨ ga gére ní kɨ́ ndɨ́sɨ gbúrógbóye kɨ́dí, “Áyí Owú 'bɨ Lomo.” Zɨ́ Yésụ úcụ́mo yée kɨ́ ódro gɨ zɨ́a owonɨ́ wo bú nɨ Kɨ́résɨto wo bɨ Lomo kasaogụ káa do 'yɨ yómo 'yɨ e ní.

42 Nda káa zɨ́ kɨ́lóndó a née kɨ́ phɨyí zɨ́ Yésụ ɨ́nyɨ ndéré ené do bi bɨ 'yɨ e ndanɨ́ doa wá ní. Zɨ́ 'yɨ e ndɨ́sɨyé gámásó'do wo. Sɨmɨ bɨ ndikinɨ́ wo ní, zɨ́ye úku ledre zɨ́a kɨ́dí, “Mongú 'yɨ, ilizé ezé lolụ zɨ́yɨ ndéréómo zée wá.” 43 Zɨ́a úkulúgu ledre zɨ́ 'yɨ ga gére née kɨ́dí, “Ndásé lá dụ́ụ́ se 'yɨ ga bɨ Babá kasa máa 'dódo ledre ené zɨ́ye ní wá. Máíli kpá 'dódo bɨlámá ledre bɨ gɨ ro 'be 'bɨ Lomo ní zɨ́ ngíti géyɨ 'yɨ e. Kasaogụ máa gɨ ro zɨ́ma méngɨ a kenée.” 44 Gɨ do kacɨ́ ledre née, zɨ́ Yésụ kpá fú ndɨ́sɨ kɨ́ gámáne kɨ́ 'dodo ledre 'bɨ Lomo zɨ́ 'yɨ e sɨmɨ 'Dɨ́cɨ́ Kótrụro ga bɨ sɨmɨ Yụdáya ore ní za mbá.

Yésụ gelé mɨzefɨ 'yɨ lódú kacɨ́ne e
(Lúrú kpá Matáyo 4:18-22, Máriko 1:16-20)

5 Kadra kɨ́é'do zɨ́ Yésụ ndéré tóroné do gbúróngó mongú mɨkavu bɨ Galiláya † ní, zɨ́ tú'dú 'yɨ e yóko royé cigí a zɨ́a ndɨ́sɨné 'dódo ledre 'bɨ Lomo zɨ́ye. 2 Zɨ́a óyó komoné do lúrúndíki kụrúngba e gbre mɨ́ngɨye odóngeɽɨnɨ́ go kó'dú gbúróngó kenée, nɨyí go ndɨ́sɨ lúgu mbírá eyé e. 3 Zɨ́a ndéré ékɨ́ne sɨmɨ ngúru kụrúngba, née wo bɨ 'bɨ Simúna ní. Zɨ́a úku ledre kɨ́dí, “Ɨ́trɨ́ 'dóso aka kụrúngba ma'dáa mɨ'dí sɨmɨ iní íri.” Sɨmɨ bɨ Simúna ɨtrɨ́ ní, zɨ́ Yésụ ndɨ́sɨ yéme roné bi ndɨ́sɨ 'dódo ledre 'bɨ Lomo zɨ́ 'yɨ e.

4 Sɨmɨ bɨ 'dodo asá ledre ní, zɨ́a úku ledre zɨ́ Simúna kɨ́dí, “Ɨ́trɨ́ tátá mu sɨmɨ yana iní gɨ ro zɨ́yɨ ónzó mbírá.”

5 Simúna ya zɨ́a ní, “Mongú 'yɨ, icizé rozé kɨ́ mbírá go bi ndre ba, kémbɨ́ éyɨ́ ndaá. Nda lá kacɨ́ kúrúyɨ, mááyí ónzó a.”

6 Sɨmɨ bɨ onzónɨ́ mbírá ní, zɨ́ tú'dú kénzé e útúye sɨmɨ a. Gɨ zɨ́a bɨ ofụnɨ́ nda go ní, zɨ́ mbírá tónóne lófoné. 7 Zɨ́ Simúna e tónó kéwu lafúye ga bɨ sɨmɨ ngíti kụrúngba ní, idínɨ́ ógụ sáká yée. Zɨ́ lafúye ga gére née ógụyé do tónóye lála mbírá kɨ́ kénzé ga gére née sɨmɨ kụrúngba. Zɨ́ kénzé e ídíye sɨmɨ kụrúngba ga bɨ gbre née cɨ́'dɨ́. Nda gɨ zɨ́ mɨówó ye, kụrúngba ayí nda go ólú sɨ́ iní.

8 Sɨmɨ bɨ Simúna Pétero lurú ledre née kenée ní, zɨ́a útúne sɨ́ sɨndɨ́ Yésụ bi, ṇgúṇgú roné do úku ledre zɨ́ Yésụ kɨ́dí, “Ngére, mááyí 'yɨ lúyú ledre, máútúásá ídí gbóo kɨ́yɨ wá, ídí ɨ́nyɨ gɨ cigíma 'dá'ba.” 9 Zɨ́ tara Simúna Pétero kɨ́ lafúne ga gére née ɨdrɨ́ne mbá mɨ́ɨdrɨ́ gɨ zɨ́ tú'dú kénzé ga bɨ 'di'binɨ́ yée kenée ní. 10 Ngíti géyɨ lafú Simúna ga bɨ Yakóbo e kɨ́ Yiwáni wotɨ́ Zebedíya ní, zɨ́ tarayé ɨdrɨ́ne kpá mbá mɨ́ɨdrɨ́ gɨ zɨ́ ledre máa née.

† *Mongú Mɨkavu bɨ Galiláya ní: Gɨrɨ́gɨ e ndolonɨ́ 'bɨ eyé kɨ́dí Mɨkavu Geneseréta.*

Gɨ zɨ́ ledre bɨ gáa Simúna uku ní, zɨ́ Yésụ úkulúgu ledre zɨ́a kɨ́dí, “Simúna ndá éré ngɨrɨ wá. Tónóne cakaba ndéréne 'dá'dá, áyí ídí go 'yɨ 'dí'biógụ 'yɨ e zɨ́ Lomo.” 11 Geré née ní, zɨ́ Simúna ɨ́nyɨyé kɨ́ lafúne ga gére née ódóóto kụrúngba eyé e kó'dú gbúróngó ore, yóó, do útúye do kacɨ́ Yésụ.

Yésụ 'di'bioyó sámá gɨ ro ngíti o'do
(Lúrú kpá Matáyo 8:1-4, Máriko 1:40-45)

12 Sɨmɨ ngíti sɨndɨ́ kadra sɨmɨ ngíti owú gara, zɨ́ ngíti o'do kɨ́ sámá roné ógụné zɨ́ Yésụ. Zɨ́a útúne kó'dú Yésụ bi ṇgúṇgú roné zɨ́a kɨ́dí, “Ngére, togú utúasá kacɨ́ komoyɨ́ mɨútúásá, ídí 'dí'bióyó sámá ba gɨ romá gɨ ro zɨ́ romá ídíne drá.”

13 Zɨ́ Yésụ óto sɨ́lɨ́ne ro o'do née do úku ledre zɨ́ o'do née kɨ́dí, “Máṇgúṇgu go, royɨ́ idí mu ídí drá.” Tɨ́ ma'díi, geré zɨ́ sámá ụ́kụ́ne gɨ ro o'do née.

14 Zɨ́ Yésụ úku ledre zɨ́a kɨ́dí, “Ndá aka 'dí'bi ledre née tarayɨ́ wá. Ídí aka ndéré zɨ́ 'yɨ 'dáná éyɨ́ kí. Zɨ́yɨ í'bí tákpásɨ́lɨ́ zɨ́ Lomo káa zɨ́ bɨ Mụ́sa eké ledre a 'yɨ e idínɨ́ ndɨ́sɨ méngɨ a kenée sɨmɨ bɨ togú bɨlámá ledre mengɨ roné go zɨ́ye ní. Gɨ ro do ówo a mbá kɨ́dí éyɨ́ mengɨ roné go.”

15 Abú kenée ndotó, 'desɨ́ phanda ledre bɨ Yésụ mengɨ née, aṇga go do bi ga bɨ kɨ́rɨ́ née née za mbá. Zɨ́ tú'dú 'yɨ e nda ndɨ́sɨ ógụyé úwú ledre ga bɨ nɨ ndɨ́sɨ 'dódo yée ní. Zɨ́a kpá ndɨ́sɨné kɨ́ yómo ngíti géyɨ gɨ do ndíyá eyé e. 16 Sɨmɨ ledre ga gére née mbá, kɨ́'dí bɨ Yésụ ili go íni ini zɨ́ Lomo ní, zɨ́a ndéréne do bi bɨ 'yɨ e ndanɨ́ doa wá ní, zɨ́a íni ini zɨ́ Lomo íri.

Yésụ yomo o'do kɨ́ umbu sɨndɨ́ne
(Lúrú kpá Matáyo 9:1-8, Máriko 2:1-12)

17 Sɨmɨ ngíti sɨ́lɨ́ kpɨ́, Yésụ nɨ go ndɨ́sɨ 'dódo ledre 'bɨ Lomo zɨ́ 'yɨ e. Farụsáyo e †† kɨ́ 'yɨ 'dódo lorụ ga bɨ 'bɨ Lomo ní nɨyí kóo mɨndɨ́sɨyé gbóo kɨ́rɨ́ née. Ngíti géyɨ ogụnɨ́ gɨ sɨmɨ gara ga bɨ 'bɨ Galiláya mɨngúngúcua ní, ngíti géyɨ 'bɨ eyé gɨ sɨmɨ káṇgá bɨ Yụdáya kpá kɨ́ Yeruṣaléma ní. Zɨ́ Ngére Lomo í'bí roko'bụ zɨ́ Yésụ, zɨ́a ndɨ́sɨné 'dí'bióyó ndíyá kɨ́e gɨ ro 'yɨ e ore. 18 'Yɨ e nɨyí lúrú bi ní, ɨmbɨ́ogụnɨ́ ngíti o'do go do gbagbara nɨ kɨ́ umbu sɨndɨ́ gamá gɨ zɨ́a wá. Ilinɨ́ kóo ólú kɨ́e ndéré óto wo kó'dú Yésụ 'dɨcɨ́ íri.19 Sɨmɨ bɨ bi ólú kɨ́ o'do née zɨ́ Yésụ gɨ 'dí tara mbotụ ndaá gɨ zɨ́ tú'dú 'yɨ e ní, zɨ́ye ékɨ́ye kɨ́e do 'dɨcɨ́ 'dága. Zɨ́ye líkpí phútrụ bi mbɨ́ kɨ́'dí bɨ Yésụ nɨ ore ní, zɨ́ye ɨmbɨ́ ésɨ o'do née nyé kɨ́ gbagbara née gɨ doa zɨ́a íri.

20 Sɨmɨ bɨ Yésụ owo kɨ́dí ya'dá ga gére née ṇguṇgunɨ́ ledrené go ní, zɨ́a úku ledre zɨ́ o'do bɨ ɨmbɨ́ogụnɨ́ wo née kɨ́dí, “Lúndu 'bɨ ené e, máótoómo lúyú ledre eyɨ́ go.”

21 Gɨ zɨ́ ledre bɨ Yésụ uku née ní, geré zɨ́ Farụsáyo e kɨ́ 'yɨ 'dódo lorụ ga gére née tónóye ódroyé dengbíye kɨ́dí, “O'do máa née 'be ené náambi bɨ nɨ ndɨ́sɨ úku

†† *Farụsáyo: Née ngíti géyɨ Yúda ga bɨ ngárá nditɨ́'dofụnɨ́ do lorụ bɨ Mụ́sa eké ní wá ní. Ṇguṇgunɨ́ kɨ́dí lomo ro 'yɨma'dí e nɨ bo, malávika e nɨyí bo, 'yɨ e ndɨsɨnɨ́ kpá úru gɨ sɨmɨ umbu. Ólo Moko 'bɨ 'yɨmɨkása e 23:6-8.*

bɨsinyí ledre kenée née? Lomo nɨ dụ́ụ́ ne 'yị ótoómo lúyú ledre zɨ́ 'yị e.”
22 Yésụ owo sómụ́ ledre eyé née go zɨ́a ndú'yú yée kɨ́dí, “Éyɨ́ bɨ ndɨ́sịsé sómụ́ ledre do mɨmbé'desé gɨ zɨ́a kenée ní 'di? 23 Ledre máa wo be 'di nɨ gáa née gbóo zɨ́-ma úku a, máótoómo lúyú ledre eyɨ́ go, togụ́ kenée wá, máídí úku a máyá ɨ́nyịógụ mu 'dí'bi sáka eyɨ́ zɨ́yị ndá'bayɨ́ 'be? 24 Máíli úku a zɨ́se, máa bɨ Lomo kasaogụ máa káa do 'yịma'dí ní, mááyí kɨ́ roko'bụ zɨ́ma do sogo káṇgá ona gɨ ro ótoómo lúyú ledre 'bɨ 'yị e kɨ́e.” Zɨ́a ɨ́nyịné úku ledre zɨ́ o'do bɨ kɨ́ umbu sịndɨ́ne née kɨ́dí, “ɨ́nyịógụ mu, 'dí'bi sáká eyɨ́ mu zɨ́yị ndá'bayɨ́ 'be.”
25 Geré née ní, kɨ́ráwu zɨ́a ɨ́nyịógụné 'dága tɨ́ do komo 'yị ga gére née mbá 'dí'bi sáka ené do ndá'bané 'be kɨ́ mongụ́ rokinyi kɨ́ ndɨ́sị ɨ́'bílúgu mbófo éyɨ́ zɨ́ Lomo. 26 Zɨ́ ledre née ówóne komo tụ́'dụ́ 'yị ga bɨ ore née mbá zɨ́ye ídíye kɨ́ mongụ́ ngịrị royé do ndɨ́sịyé ɨ́'bílúgu mbófo éyɨ́ zɨ́ Lomo kɨ́dí, “Éyɨ́ bɨ mengị roné karaba ba, 'yịma'dí utúasá méngị a wá.”

Yésụ ndolo Lévị
(Lúrú kpá Matáyo 9:9-13, Máriko 2:13-17)

27 Zɨ́ Yésụ ólụ́ógụné gɨ ore ndéré ndíki Lévị kɨ́ ndɨ́sị tara mákɨtabu ené 'bɨ 'dó'dụ́ ụsórụ gɨ zɨ́ 'yị e. Zɨ́ Yésụ ndólo wo kɨ́dí, “Lévị, áyí go 'yị 'bɨ moko amá, ógụ mu zɨ́ze ndéréze kéyị.” 28 Lévị kala wá, zɨ́a ótoómo éyɨ́ ga bɨ 'bɨ moko née yóó do útúne lódụ́ kacɨ́ Yésụ.
29 Nda sɨmɨ ngíti sɨ́lɨ́, zɨ́ Lévị yéme mongụ́ éyɨ́ mɨánu kɨ́ ịrị Yésụ. Zɨ́ Lévị ma'dáa ndólo tụ́'dụ́ lafúne ga bɨ ndɨsịṇɨ́ 'dó'dụ́ ụsórụ kéye í'bí a zɨ́ akúma ní, nda kpá kɨ́ ngíti géyị 'yị e gɨ ro zɨ́ye ánu éyɨ́ mɨánu máa née kɨ́ Yésụ e.
30 Sɨmɨ bɨ Farụsáyo e kɨ́ 'yị 'dódo lorụ e lurúṇɨ́ Yésụ kɨ́ ánu éyɨ́ kɨ́ 'yị ga gére née kenée ní, zɨ́a sínyí ené royé mɨsínyí. Zɨ́ye ndɨ́sịyé úku mɨngụ́ngụ́rụ́ ledre ro Yésụ. Zɨ́ye úku ledre zɨ́ 'yị lódụ́ kacɨ́ga kɨ́dí, “Éyɨ́ bɨ mongụ́ 'yị esé née ndɨsị ánu éyɨ́ gɨ roa kɨ́ 'yị lúyú ledre e kpá kɨ́ 'yị 'dó'dụ́ ụsórụ e káa zɨ́ née ní ní 'di?”
31 Zɨ́ Yésụ úkulúgu ledre zɨ́ye kɨ́dí, “Máúku zɨ́se, 'yị bɨ ndíyá ndaá roa wá ní, nderé ené zɨ́ dokotóro wá, 'yị ndíyá ndɨsị ndéréne gɨ ro do yómo née. 32 Máógụ amá gɨ ro 'yị ga bɨ ya yée nɨyí eyé bɨlámáye ní wá. Máógụ gɨ ro 'yị lúyú ledre e zɨ́ye óyóló'bó mɨmbé'deyé gɨ ro zɨ́ye ómoyé.”

'Yị e ndu'yúṇɨ́ Yésụ gɨ ro órụ́ tara'yị
(Lúrú kpá Matáyo 9:14-17, Máriko 2:18-22)

33 Nda gɨ ore, zɨ́ ngíti géyị 'yị e gɨ dongará 'yị ga gére née ndú'yú Yésụ kɨ́dí, “'Yị lódụ́ kacɨ́ Yiwáni 'yị í'bí babatíza ndɨsịṇɨ́ órụ́ tarayé zɨ́ye kpá ndɨ́sị íni ini zɨ́ Lomo, 'yị 'bɨ Farụsáyo e ndɨsịṇɨ́ méngị a kpá kenée. Sara 'yị eyɨ́ e orụ́ṇɨ́ 'bɨ eyé tarayé wá gɨ zɨ́ 'di?”
34 Zɨ́ Yésụ úkulúgu ledre kɨ́dí, “Sɨmɨ sómụ́ ledre esé ní, 'yị ga bɨ ndoloogụṇɨ́ yée sɨmɨ ayímbi 'bɨ ófú ro'yị ní ndaṇɨ́ ánu éyɨ́ wá tɨ́ bɨ mɨkánda adrúgu nɨ bo kɨ́ye ore ní? 35 Sịndɨ́ kadra nɨ ógụ wo bɨ nɨyí 'dí'bióyó wo gɨ dongará 'yị ené ga gére ní, zɨ́ye nda ndɨ́sịyé kɨ́ 'bú.”
36 Zɨ́a kpá úku ngíti muruwayi kɨ́dí, “'Yị nda ɨ́cɨ́ tóko tara mɨkánda bongó ro kuṛú a wá. Togụ́ mengị kenée yá, mɨkánda bongó née nɨ lála lófo kuṛú a née zɨ́ uṇgú a nda ídíne mongúne, bi ɨ́cɨ́ a ndaá lolụ wá.
37 Kpá kenée, togụ́ kára ili lótó le'yɨ́ ené yá, nda lótó a sɨmɨ sorụ́ ndoko wá. Gɨ zɨ́a sɨmɨ bɨ le'yɨ́ née nɨ ụ́'bụ ní, zɨ́ sorụ́ ndoko née ndóko ené, zɨ́ le'yɨ́ sínyíne mbá bi.
38 Bɨlámá a, idíṇɨ́ lótó le'yɨ́ tɨ́ sɨmɨ mɨkánda ndoko.
39 Ngíti géyị 'yị e ilinɨ́ éwé yɨ́ eyé tɨ́ fú lá kuṛú le'yɨ́. Gɨ zɨ́ kéyị née ilinɨ́ eyé mɨkánda le'yɨ́ kóṛó † wá kɨ́dí ndumu eme yɨ́ ené ne.”

Yésụ uku ledre gɨ ro Sɨ́lɨ́ 'bɨ 'Dówụ́ro
(Lúrú kpá Matáyo 12:1-8, Máriko 2:23-28)

6 Kadra kɨ́é'do sɨmɨ Sɨ́lɨ́ 'bɨ 'Dówụ́ro, zɨ́ Yésụ ɨ́nyịné kɨ́ 'yị lódụ́ kacɨ́ne e ndéré 'décị bi kpụrụ́ gɨ sɨmɨ yáká, sɨmɨ bɨ kére nɨ aka lá ngoruné ní. Zɨ́ 'yị lódụ́ kacɨ́ga ndɨ́sị lófo ngorụ kére ga gére née kɨ́ ánu a. 2 Zɨ́ Farụsáyo e ɨ́nyịyé úku ledre kɨ́dí, “Áyi, tɨ́ bɨ ówosé bú karaba Sɨ́lɨ́ 'bɨ 'Dówụ́ro ní, ndɨ́sịsé nda méngị moko sɨmɨ a gɨ ro 'di?”
3 Zɨ́ Yésụ úkulúgu ledre zɨ́ Farụsáyo ga gére née kɨ́dí, “Ólosé esé ledre bɨ kóo Dawídi mengị sɨmɨ bɨ kóo 'bú mengị yée kɨ́ 'yị ené e ní wá? 4 Kadra kɨ́é'do 'bú mengị kóo Dawídi kɨ́ 'yị ené go kɨ́ngaya. Zɨ́a ndéré ólụ́ne sɨmɨ 'dɨ́cɨ́ 'bɨ Lomo, zɨ́a 'dí'bi ambata ga kóo ore, 'yị 'dáná éyɨ́ zɨ́ Lomo nɨyí ánu a dụ́ụ́ ye ní zɨ́a ánu a. Zɨ́a kpá í'bí a zɨ́ 'yị ené ga bɨ kóo nɨyí kéye ní.” 5 Zɨ́ Yésụ úku odụ ledre yaá, “Máa Owụ́ 'bɨ 'Yịma'dí mááyí Ngére do Sɨ́lɨ́ 'bɨ 'Dówụ́ro.”

Méngị bɨlámá ledre sɨmɨ Sɨ́lɨ́ 'bɨ 'Dówụ́ro
(Lúrú kpá Matáyo 12:9-14, Máriko 3:1-6)

6 Sɨmɨ ngíti sịndɨ́ kadra kpɨ́ sɨmɨ Sɨ́lɨ́ 'bɨ 'Dówụ́ro, zɨ́ Yésụ ndéré ólụ́ne 'Dɨ́cɨ́ Kótrụro ndɨ́sị 'dódo ledre. Ngíti o'do nɨ kpá ore sɨ́lɨ́a 'bɨ anú ngụrogụ́ mɨngụ́rógụ́ mengị moko wá. 7 Ngíti géyị Farụsáyo e kɨ́ 'yị 'dódo lorụ e nɨyí kóo ore ndɨ́sị gámásó'do mɨsi'di bɨ togụ́ Yésụ luyú ledre go yá, zɨ́ye 'dí'bi wo. Gɨ zɨ́ kéyị née ní, zɨ́ye ndɨ́sịyé sémbe wo mɨsémbe kɨ́dí togụ́ nɨ yéme sɨ́lɨ́ o'do née karaba sɨmɨ Sɨ́lɨ́ 'bɨ 'Dówụ́ro yá. 8 Yésụ owo sómụ́ ledre bɨ nɨyí kɨ́e née bú, zɨ́a ɨ́nyịné úku ledre zɨ́ o'do bɨ kɨ́ mɨngụ́rógụ́ sɨ́lɨ́ne née kɨ́dí, “Ɨ́nyịógụ mu tóro do nyárá bi kɨ́ra gɨ do bɨ zɨ́ 'yị ga ba mbá lúrú yɨ́ị.” Zɨ́ o'do née tɨ́ ɨ́nyị tóroné do komo 'yị e 'dága.
9 Zɨ́ Yésụ úkulúgu ledre zɨ́ 'yị ga gére née kɨ́dí, “Mándú'yú aka sée, ledre máa wo be 'di emene do méngị a sɨmɨ Sɨ́lɨ́ 'bɨ 'Dówụ́ro, méngị bɨsinyí ledre togụ́ mbú méngị bɨlámá ledre bɨ yómo 'yị togụ́ mbú ótoó-mo 'yị zɨ́a úyuné?”
10 Zɨ́a lúrú bi kere gbaá 'yị ɨ́tị ndaá. Zɨ́a úku ledre zɨ́ o'-do née kɨ́dí, “'Dózo sɨ́lɨ́yị mu.” Nɨ 'dózo sɨ́lɨ́ne káa ní, sɨ́lɨ́ a nɨ go bɨlámáne. 11 Zɨ́ ledre née óto Farụsáyo e kɨ́ 'yị 'dódo lorụ e kɨ́ mongụ́ mɨmbé'de késɨ́ ro Yésụ, zɨ́ye ndɨ́sị ódroyé dengbíye gámásó'do mɨsi'di bɨ yée nɨyí 'dí'bi Yésụ úfu wo doa.

---

† *Mɨkánda le'yɨ́ kóṛó: Bɨlámá ledre bɨ 'dódoṇɨ́ gɨ ro Yésụ ní nɨ káa zɨ́ mɨkánda le'yɨ́ kóṛó, lorụ 'bɨ Mụ́sa nɨ 'bɨ ené káa zɨ́ kuṛú le'yɨ́ kóṛó ní. Yụ́da e ndɨsịṇɨ́ bándá le'yɨ́ kóṛó eyé kɨ́ sɨmɨbi kɨ́é'do ngíti géyị yá sɨmɨbi gbre.*

Yésụ gelé 'yịmɨkása e sokó doa gbre
(Lúrú kpá Matáyo 10:1-4, Máriko 3:13-19)

12 Sɨmɨ ngíti sílí gɨ do kacɨ ledre née, zɨ́ Yésụ ndéré ékíne do mongú landa, ndísịné íni ini zɨ́ Lomo. 13 Zɨ́ bi
áráne nda go kɨ́ phịyí, zɨa ndólo 'yị lódú kacɨne e. Sɨmɨ
bɨ ogụnɨ́ ní, zɨa gélé ngíti géyị sokó doa gbre (12) zɨa
úku ledre kɨ́dí, “Yée ga ba nɨyí go 'yịmɨkása amá e.” †
Nɨyí, 14 Simúna, bɨ Yésụ ịfí ngíti ịrịa Pétero ní, nɨyí kɨ́
owú 'bɨ mbágáne Andiríya nda Yakóbo, Yiwáni, Phílipo,
Batilimáyo, 15 Matáyo, Tóma, Yakóbo wotí Alafáyo,
Simúna bɨ ndịsịnɨ́ ndólo wo Owúrará ní. Gɨ zɨa mɨm-
bé'dea ndịsị ésí gɨ ro 'yị ené e. 16 Yúda wotí Yakóbo,
nda Yúda Keriyóta bɨ i'bí ngbángá Yésụ ní.

Yésụ 'dodo ledre zɨ́ 'yị e, zɨa kpá yómo 'yị ndíyá e
(Lúrú kpá Matáyo 4:23-25)

17 Zɨa ndítíógụné kɨ́ 'yị ené ga gére née gɨ do bi ekíekí
gɨrí ndéré tóroné kenée, zɨ́ tú'dú 'yị e ndísị yóko royé
cigí a. Zɨ́ 'yị lódú kacɨga kɨ́ tú'dú ngíti géyị 'yị e gɨ sɨmɨ
Yụdáya mbá, yée ga bɨ gɨ sɨmɨ Yerụsaléma ní, nda kɨ́
ngíti géyị ga bɨ ogụnɨ́ gɨ gbála gɨ sɨmɨ Táyire kɨ́ Sidóna
ní. 18 Ngíti géyị 'yị ga gére née ogụnɨ́ 'bɨ eyé úwú ledre
ga bɨ Yésụ ma'dáa ndịsị 'dódo yée ní. Ngíti ogụnɨ́ 'bɨ
eyé kɨ́ ndíyá eyé e gɨ ro zɨa yómo yée. Yée ga bɨ kɨ́ bɨ-
cayi lomo e sɨmɨyé ní gɨ ro zɨa lágaóyó yée 'dá'ba. 19 'Yị
ga bɨ kɨ́ ndíyá royé ní mbá, zɨ́ye ndísịyé trịtrí royé gɨ zɨa
ofụnɨ́ go gɨ ro zɨ́ye óto sílíye ro Yésụ gɨ ro zɨ́ ndíyá eyé
úkúne mbá gɨ zɨa owonɨ́ go nɨ kɨ́ roko'bụ 'bɨ yómo 'yị e
zɨ́ne.

20 Zɨa óyó komoné lúrú 'yị lódú kacɨne ga gére ní, zɨa
úku ledre zɨ́ye kɨ́dí, “Sée 'yị lerí e, Lomo i'bí úndru go
zɨ́se gɨ zɨa ásé go 'yị 'bɨ 'Be 'bɨ ené e. 21 Sée ga bɨ kɨ́ 'bú
rosé ní, Lomo i'bí úndru go zɨ́se gɨ zɨa nɨ karanée í'bí
éyí mɨánu bɨ ụkú wá ní zɨ́se. Sée ga bɨ ásé cakaba
ndísịsé íni ini ní, Lomo i'bí úndru go zɨ́se ásé karanée
ídí kɨ́ mongú rokinyi. 22 Togú 'yị e ndịsịnɨ́ sógó sée, zɨ́ye
'dí'bióyó sée gɨ dongaráye 'dá'ba kpá kɨ́ úkucáyi sée gɨ
zɨa bɨ ngúngusé ledremá máa bɨ Owú 'bɨ 'Yịma'dí ní,
Lomo nɨ í'bí úndru zɨ́se.

23 “Abú mengịnɨ́ sée bɨsinyíne kenée ndotó, ídísé ídí
kɨ́ rokinyi gɨ zɨa Lomo nɨ karanée 'dí'bióto sée 'be 'bɨ
ené. 'Yị ga gére née 'yị eyé e ndịsịnɨ́ kóo 'dó'do nébị ga
kóna ní kpá kenée. 24 Sée ga bɨ ásé kɨ́ rokinyi gɨ zɨa ásé
kɨ́ tú'dú éyí e zɨ́se ní, odụ a nɨ nda karanée ídí zɨ́se lerí
sɨmɨ bɨ ngárá éyí ga gére née ndanɨ́ lolụ zɨ́se wá ní.
25 Sée ga bɨ ásé bɨlámáse ndísịsé ánu dụ́ú bɨlámá éyí e
ní, ásé karanée ídí do lerí éyí mɨánu. Kpá kenée, sée ga
bɨ ásé sɨmɨ rokinyi ní, ásé karanée ídí kɨ́ mongú lerí.
26 “Sée ga bɨ 'yị e mbá ndịsịnɨ́ mbófo sée ní, ásé
karanée ídí kɨ́ mongú lerị. 'Yị ga gére née, 'yị eyé e
ndịsịnɨ́ kóo mbófo nébị 'yị ṛanga e kpá kenée.”

† *'Yịmɨkása: Née 'yị ga bɨ Yésụ i'bí roko'bụ zɨ́ye, zɨa ndịsị kása yée ndéré kɨ́ méngị moko ené e káa zɨ́ úku bɨlámá ledre ené zɨ́ 'yị e, kɨ́ síkpị 'yị ndíyá e kpá kɨ́ ógóóyó bɨcayi lomo e gɨ sɨmɨ 'yị e ní.*

Óto 'bú ezeokó 'yị
(Lúrú kpá Matáyo 5:38-48, 7:12a)

27 Zɨ́ Yésụ kpá úku ngíti ledre zɨ́ 'yị lódú kacɨne ga
gére née kɨ́dí, ídísé óto 'bú ezeokóse, zɨ́se ndísịsé
méngị bɨlámá ledre zɨ́ 'yị ga bɨ otonɨ́ 'búse wá ní.
28 Ndásé méngị lúgu bɨsinyí ledre zɨ́ 'yị ga bɨ mengịnɨ́
sée bɨsinyíne ní wá, ídísé íni ini zɨ́ Lomo gɨ royé. 29 Togú
'yị ongbo komoyí bɨ gɨ 'dí keṛí ní yá, ídí óyóló'bó wo bɨ
gɨ 'dí keṛí ní zɨa óngbo a. Togú 'yị ngaka éyí eyí yá, ndá
lálalúgu a gɨ zɨa wá. 30 Togú 'yị ombo éyí gɨ zɨ́yị, ídí í'bí a
zɨa, wo bɨ saká éyí gɨ zɨ́yị ní togú ili í'bílúgu a wá, ndá
lolụ ndéré ndú'yú wo gɨ roa wá. 31 Éyí bɨ íli zɨ́ 'yị e
méngị a zɨ́yị ní, ídí méngị kpá wo zɨ́ye.

32 Togú ótosé dụ́ú 'bú 'yị ga bɨ ndịsịnɨ́ óto 'búse ní,
Lomo mengị ené bɨlámá ledre zɨ́se wá. 'Yị ga bɨ ṇguṇ-
gunɨ́ ledre 'bɨ Lomo wá ní, ndịsịnɨ́ óto dụ́ú 'bú 'yị ga bɨ
ndịsịnɨ́ óto 'búye ní. 33 Togú ndísịsé méngị bɨlámá ledre
dụ́ú zɨ́ 'yị ga bɨ ndịsịnɨ́ méngị bɨlámá ledre zɨ́se ní yá,
Lomo mengị ené bɨlámá ledre zɨ́se wá. 'Yị ga bɨ ṇguṇ-
gunɨ́ ledre 'bɨ Lomo wá ní, ndịsịnɨ́ méngị bɨlámá ledre
dụ́ú zɨ́ 'yị ga bɨ ndịsịnɨ́ méngị bɨlámá ledre zɨ́ye ní.
34 Togú í'bí éyí lá dụ́ú zɨ́ 'yị bɨ nɨ í'bí éyí zɨ́yị ní yá, Lomo
mengị ené bɨlámá ledre zɨ́yị wá. 'Yị ga bɨ ṇguṇgunɨ́
ledre 'bɨ Lomo wá ní, ndịsịnɨ́ í'bí éyí dụ́ú zɨ́ 'yị ga bɨ nɨyí
í'bí éyí zɨ́ye ní. 35 Ídísé óto 'bú ezeokóse e zɨ́se ndísịsé
méngị bɨlámá ledre zɨ́ye. Togú í'bísé éyí go zɨ́ye yá,
ndásé lolụ sómú ledre a wá. Lomo nɨ méngị mongú
bɨlámá ledre zɨ́se kacɨ a gɨ zɨa ásé go mbigí owú ga bɨ
'bɨ Lomo bɨ roko'bụ a ofụ go ní. Ndịsị lengbe méngị
bɨlámá ledre zɨ́ bɨsinyí 'yị e kpá kɨ́ bɨlámáye e. 36 Lerí
lafúse idí méngị sée kpá káa zɨ́ bɨ leríse ndịsị méngị
'Bụsé Lomo ní.

Lerí lafúse idí méngị sée
(Lúrú kpá Matáyo 7:1-5)

37 “Ndásé 'décị ngbanga 'yị wá káa bɨ Lomo nɨ kpá
'décị ngbangasé. Ndásé úku sínyi ledre gɨ do bi 'yị wá,
káa bɨ ásé kpá ídí zɨ́ Lomo bɨsinyí 'yị e. Ídísé ótoómo
lúyú ledre 'bɨ lafúse e gɨ ro zɨ́ Lomo kpá ótoómo lúyú
ledre esé. 38 Ídísé í'bí éyí zɨ́ 'yị e gɨ ro zɨ́ Lomo kpá í'bí
éyí zɨ́se. Togú méngịsé go kenée, Lomo nɨ méngị
bɨlámá ledre zɨ́se rómo wo bɨ méngịsé née kɨ́e. Bɨlámá
ledre ga bɨ ndísịsé méngị yée née, Lomo nɨ méngị
lúgu a zɨ́se kpá kenée.”

39 Zɨa kpá úku muruwayi máa wo ba kɨ́dí, “Sɨmɨ sómú
ledre esé ní, 'yị komo mɨ'dútụ nɨ 'dí'bi síli ezené 'yị ko-
mo mɨ'dútụ lála wo ndéré kɨ́e? Togú mengị kenée, nɨ
lála ezené née zɨ́ye útú eyé gbrengárá sɨmɨ gu. 40 'Yị bɨ
ndịsịnɨ́ 'dódo ledre zɨa ní, romo ené do 'yị 'dódo ledre
zɨ́ne wá. Kɨ́'dí bɨ owoyeme nda ledre go ní, zɨa ndísịné
méngị té ledre ga bɨ 'yị 'dódo ledre ené ndịsị méngị
yée ní.

41 “Ndá ndísị óto komoyí lá dụ́ú ro owú ledre bɨ ngíti
'yị mengị luyú go, zɨ́yị ndísịyí úku dụ́ú ledre a ní wá. Ídí
óto komoyí ro mongú lúyú ledre bɨ ndísị lúyú a ngárá
ówo wá ní. 42 Bɨ áyí kpá 'yị lúyú ledre ní, áyí úku lárá
ledre káa be 'di zɨ́ ngíti 'yị idí ótoómo kɨ́ lúyú ledre. Yíị

'yị mani ba ídí ótoómo 'bɨ eyí lúyú ledre kí, áyí nda fú úku ledre zɨ́ 'yị idí ótoómo kɨ́ lúyú ledre.”

Ledre gɨ ro mɨáná kágá

(Lúrú kpá Matáyo 7:17-20, 12:34b,35)

43 “Née sí ledre bɨ bɨlámá kágá ndịsị ánáógụ bɨlámá mɨánáne gɨ zɨ́a ní. Bɨsinyí kágá ndịsị ánáógụ 'bɨ ené kpá té bɨsinyí mɨánáne. 44 Ndịsịnɨ́ ówoyéme kágá e mbá dụ́ụ́ gɨ ro mɨánáye. Utúasánɨ́ líkpí mánga gɨ komo ngéyé wá. Togụ́ goófo yá, likpínɨ́ gɨ komo ráka kpá wá. 45 Gɨ zɨ́ kéyị née ní, bɨlámá 'yị ndịsị méngị bɨlámá ledre dụ́ụ́ ne gɨ zɨ́a bɨlámá ledre máa née nɨ sɨmɨ mɨmbé'de a. Bɨsinyí 'yị ndịsị méngị 'bɨ ené dụ́ụ́ bɨsinyí ledre gɨ zɨ́a mɨmbé'de a nɨ bɨsinyíne. Ledre bɨ 'yị ndịsị úku a kɨ́ méngị a ní, 'dịcị́ a nɨ yana mɨmbé'de a.”

'Dịcị́ bɨ ụbụ́nɨ́ rịngị́ ní

(Lúrú kpá Matáyo 7:24-27)

46 “Éyí bɨ ndísịsé ndólo máa gɨ roa Ngére, Ngére, ní 'di? Bɨ ngárá ílisé kpá méngị ledre ga bɨ mándísị 'dódo yée zɨ́se ní wá ní. 47 Máúku aka owụ́ ledre zɨ́se gɨ ro 'yị bɨ ndịsị méngị ledre amá ní. 48 'Yị née nɨ cé káa zɨ́ 'yị bɨ togụ́ ili ụ́bụ́ 'dịcị́ yá, nɨ aka íci kágá 'dịcị́ née sɨmɨ káṇgá ngírị kí, zɨ́a nda ụ́bụ́ a. Abú mongụ́ iní nɨ ógụ kɨ́ mongụ́ síli é'dịné yá, 'dịcị́ née utú wá gɨ zɨ́a ụbụ́nɨ́ go do bɨlámá mɨsi'diné. 49 'Yị máa wo bɨ ili úwú ledre amá zɨ́a ndísịné méngị ledre kacɨ́ a wá ní, nɨ káa zɨ́ 'yị máa wo bɨ ụbụ́ ené 'dịcị́ ené do bɨlámá mɨsi'diné wá ní. Sɨmɨ bɨ mongụ́ iní nɨ ogụ kpá kɨ́ mongụ́ síli ní, geré zɨ́ 'dịcị́ née útú ené gɨ zɨ́a ụbụ́nɨ́ eyé do bɨlámá mɨsi'diné wá.”

Yésụ yomo ngúru 'yị 'bɨ moko

(Lúrú kpá Matáyo 8:5-13, Yiwáni 4:43-54)

7 Sɨmɨ bɨ Yésụ ukuasá ledre ga bɨ gáa ndịsị úku yée née go ní, zɨ́ye ínyịyé kɨ́ 'yị lódụ́ kacɨ́ne e gɨ ore ndá'bayé sɨmɨ gara bɨ Kapáranawúma ní. 2 Sɨmɨ gara ore, ngíti mongụ́ 'yị 'bɨ asikíri e † 'bɨ Róma nɨ kóo bo 'yị 'bɨ moko ené 'bɨ 'be bɨ kɨ́ ledrené zɨ́a owóowó ní nɨ kɨ́ ndíyá kɨ́ngaya, kpá gbóo gɨ ro zɨ́ 'dówụ́ a ụ́kụ́ne. 3 Sɨmɨ bɨ mongụ́ 'yị 'bɨ asikíri e née uwú ledre Yésụ ní, zɨ́a ínyịné kása ngíti géyị mɨngburoko 'yị ga bɨ 'bɨ Yụ́da e ní zɨ́ Yésụ idí ógụ yómo 'yị 'bɨ moko ené ba. 4 Zɨ́ mɨngburoko 'yị ga gére née ógụyé zɨ́ Yésụ, zɨ́ye ṇgúṇgú royé kɨ́dí, “Áko mongụ́ 'yị, utúasá mɨútúásá zɨ́yị ndéréyị yómo 'yị moko 'bɨ mongụ́ 'yị née. Mongụ́ 'yị née nɨ zɨ́ze kɨ́ra bɨlámáne. 5 'Bú 'yị ezé e nɨ doa kɨ́ngaya, ụbụ́ mongụ́ 'Dịcị́ Kótrụro bɨ zɨ́ze kɨ́ra ba ne.” 6 Zɨ́ Yésụ ínyịné zɨ́ye ndéréye. Sɨmɨ bɨ nɨyí nda go gbóo 'be ní, zɨ́ mongụ́ 'yị 'bɨ asikíri e née kása ngíti eze lámáne ndéré úku ledre zɨ́ Yésụ do mɨsi'di kɨ́dí, “Ngére, ndá 'dó'dó royí ógụyí cụ́ zɨ́ma 'be wá áyí yí eyí mongụ́ 'yị gɨ zɨ́a mándá 'bɨ amá kɨ́ ledremá owóowó wá.

7 “Née ngúru sí ledre bɨ máíli ógụ gɨ zɨ́a cụ́ máa zɨ́yị wá ní. Bɨlámá a ídí lá úku kúrúyị, nɨ óto 'yị moko amá zɨ́a ínyịné gɨ do ndíyá. 8 Mándísị méngị moko sí lorụ zɨ́ma kpá ídíma kɨ́ asikíri e sí síḷíma. Togụ́ máyá ngúru a idí ógụ yá, zɨ́a tɨ́ ógụné. Togụ́ máyá idí ndéré do bi káa yá, zɨ́a ndéréne. Togụ́ máí'bí moko zɨ́ 'yị moko amá 'be yá, zɨ́a tɨ́ méngị a.”

9 Sɨmɨ bɨ Yésụ uwú ma'díi ledre bɨ o'do née uku kenée ní, zɨ́ ledre née ówóne komoa. Zɨ́a ínyị óyó komoné úku ledre zɨ́ tụ́'dụ́ 'yị ga bɨ ndịsịnɨ́ lódụ́ kacɨ́ a née kɨ́dí, “Do ngará Isɨréle e mbá, mándíki aka 'yị bɨ ṇguṇgu ledre 'bɨ Lomo go kɨ́ngaya káa zɨ́ 'bɨ o'do ba ní ní wá.” 10 'Yị ga bɨ o'do née kasa yée zɨ́ Yésụ, nɨyí ndá'baógụ bɨ íri ní, 'yị moko bɨ kɨ́ ndíyá ba roa eme yí ené go.

Yésụ uru owụ́ 'bɨ ngíti kára umbu

11 Do kacɨ́ ledre máa wo née ní, zɨ́ Yésụ ínyịné kɨ́ 'yị lódụ́ kacɨ́ne ené e gɨ ore zɨ́ tụ́'dụ́ 'yị lódụ́ kacɨ́ a útúye do kacɨ́ye zɨ́ye ndéréye sɨmɨ ngíti gara kɨ́ ịrịné Náyína. 12 Ngíti kára umbu nɨ kóo sɨmɨ gara née ore ndiki owụ́ kpá lá dụ́ụ́ kɨ́é'do owụ́o'do. Ábuwá bɨkéṛɨ́ owụ́ née uyu yí ené go tụ́'dụ́ 'yị e ogụnɨ́ go sɨmɨ ini ore nɨyí go ndéré óto a. 13 Sɨmɨ bɨ Ngére Yésụ lurú kára née kenée ní, zɨ́ sɨmɨkozo méngị wo zɨ́a úku ledre kɨ́dí, “Ndá lolụ íni ini wá.”

14 Zɨ́ Yésụ ma'dáa 'dí'bingéṛị gbagbara. Zɨ́ 'yị ga bɨ ndịsịnɨ́ ímbị́ umbu ba tóroyé. Zɨ́a úku ledre zɨ́ umbu kɨ́dí, “Owụ́, ínyịógụ mu.” 15 Beré, zɨ́ owụ́phɨṛangá líkpí phụ́trụ komoné, do ínyịógụ ndísịné 'dága ndísị ódroné. Yésụ ya zɨ́a ní, ndá'ba mu zɨ́ mbágáyị 'be.

16 Zɨ́ tara 'yị ga bɨ sɨmɨ ini née ídrịne mbá mɨídrị́. Zɨ́ye ndísịyé mbófo Lomo kɨ́dí, “Mbófo éyí, Lomo kasaogụ ngúru mongụ́ nébị go ógụ ndísị sáká zée 'yị ené e.” 17 Zɨ́ phanda ledre bɨ Yésụ mengị née báyiné kacɨ́ tara 'be ga bɨ sɨmɨ káṇgá bɨ Yụdáya ore ní za mbá.

Yiwáni kasa 'yị ené e gbre zɨ́ Yésụ

(Lúrú kpá Matáyo 11:1-19)

18 Née ní, zɨ́ 'yị lódụ́ kacɨ́ Yiwáni ínyịyé ndéré úku ledre ga bɨ Yésụ mengị yée née mbá zɨ́ Yiwáni. 19 Zɨ́ Yiwáni ma'dáa kása 'yị e gbre gɨ dongará 'yị lódụ́ kacɨ́ne ga gére née kɨ́dí, ndérésé aka mu ndú'yú Ngére, “Nɨ née go tɨ́ owụ́ 'bɨ Lomo bɨ kóo uku ledre a kɨ́dí née nɨ kásaógụ wo ní, ala née aka ngíti 'yị kpí?”

20 Zɨ́ ya'dá ga bɨ Yiwáni Babatíza kasa yée née ndéréógụyé zɨ́ Yésụ zɨ́ye ndú'yú wo kɨ́dí, “Mongụ́ 'yị, mongụ́ 'yị ezé Yiwáni kasa zée ógụ ndú'yú yíị kɨ́dí, áyí ba go tɨ́ 'yị bɨ Lomo uku ledre kásaógụ wo káa do 'yị yómo 'yị e ní ala áyí aka ba ngíti 'yị kpí?”

21 Sɨmɨ sịndí kadra máa bɨ kóo née ní, Yésụ nɨ go ndísị yómo tụ́'dụ́ 'yị ndíyá e gɨ sɨmɨ ṛíḳí ndíyá eyé e. Zɨ́a kpá lágaóyó bɨcayi lomo e gɨ sɨmɨ ngíti géyị 'yị e 'dá'ba. 'Yị máa yée ga bɨ komoyé 'dụtụ mɨ'dụ́tụ ní zɨ́a líkpí a. 22 Sɨmɨ bɨ mengị onzó moko bɨ gáa 'yị 'bɨ Yiwáni ogụ ndikinɨ́ wo roa ní, zɨ́a ínyịné úku ledre zɨ́ye kɨ́dí, “Ledre ga bɨ lúrúsé yée kɨ́ yée ga bɨ úwúsé yée ní, ídísé ndéré úku a zɨ́ Yiwáni. 'Yị ga bɨ kóo ngárá lurúnɨ́ bi wá ní, nɨyí go lúrú bi, yée ga bɨ kóo mɨgịgíṛị́ ní nɨyí go gámá. Yée ga bɨ kɨ́ sámá royé ní, royé eme go. Mɨmbílí ngbụtụ́ nɨyí go ndísị úwú ledre. Umbu e urúnɨ́ gɨ sɨmɨ umbu go. 'Yị ga bɨ ndịsịnɨ́ lúrú yée káa zɨ́ moko ndaá sɨmɨyé wá ní, nɨyí go úwú bɨlámá ledre 'bɨ Lomo. 23 'Yị bɨ nɨ í'bí roné

† *Mongụ́ 'yị 'bɨ asikíri e: Nɨ mongụ́ 'yị bɨ ndịsị lúrú bi do asikíri e míya (100) ní.*

ndịsị lódụ́ kacɨ́ma sɨmɨ ledre e za mbá ní, nɨ ídí mbigí 'yị amá, Lomo nɨ óto wo zɨ́a ídíne kɨ́ mongụ́ rokinyi.”
24 Sɨmɨ bɨ 'yị ga bɨ Yiwáni kasaogụ yée née nda'balugunɨ́ royé ní, zɨ́ Yésụ ndá'ba ndịsị ódroné zɨ́ tụ́'dụ́ 'yị ga bɨ gáa ba kɨ́dí, “Sɨmɨ bɨ kóo ndịsịsé úwú ledre ga bɨ Yiwáni ndịsị úku yée zɨ́se sɨmɨ yana súwú ní, lúrúsé kóo wo kacɨ́ komosé káa zɨ́ bɨcayi 'yị bɨ sómụ́ ledre ené nɨ gbre gbre káa zɨ́ lómí ga bɨ síli ndịsị ílíló'bó yée ní?
25 Togụ́ kenée wá ní, ndérésé nda kóo íri lúrú 'yị bɨ esị bɨlámá bongó roné ní? 'Yị ga bɨ ndịsịnɨ́ ésị bɨlámá bongó ga bɨ ugúnɨ́ yée kɨ́ tụ́'dụ́ késí ní, nɨyí ye 'yị ga bɨ ndịsịnɨ́ ndịsị 'be 'bɨ mongụ́ ngére ní, gɨ zɨ́a nɨyí yí eyé 'yị ga bɨ kɨ́ tụ́'dụ́ éyí e zɨ́ye ní.
26 Nɨ ma'díi, máówo bú kɨ́dí ndérésé kóo lúrú Yiwáni gɨ zɨ́a ówosé bú kɨ́dí nɨ nébị. Máúku zɨ́se, roko'bụ ledre ené romo do 'bɨ nébị e.
27 Née o'do bɨ ekénɨ́ ledre a sɨmɨ mɨéké kúrú Lomo kɨ́dí,
“ ‘Mááyí kása 'yị kasa amá zɨ́yị 'dá'dá,
gɨ ro zɨ́a yémeómo mɨsi'di zɨ́yị nzíyiné.’ †
28 Máúku zɨ́se ma'díi, 'yịma'dí ga bɨ ndikiogụnɨ́ yée do sogo káṇgá ba za mbá, wo bɨ nɨ rómo do Yiwáni ní ndaá. Dụ́ụ́ 'yị bɨ nɨ cúku'dée 'be 'bɨ Lomo ní, ledre ené nɨ rómo 'bɨ Yiwáni ne.”
29 Sɨmɨ bɨ tụ́'dụ́ 'yị ga gére née uwúnɨ́ ledre bɨ Yésụ uku kenée ní, zɨ́ye ịnyịyé za kɨ́ 'yị 'dó'dụ́ ụsórụ e mbá ṇgúṇgu ledre 'bɨ Lomo, gɨ zɨ́a Yiwáni í'bí kóo babatịza go zɨ́ye.
30 Zɨ́ Farụsáyo e kɨ́ yée ga bɨ nɨyí 'bɨ eyé 'yị 'dódo lorụ ga bɨ kóo Mụ́sa eké yée ní, ási eyé mɨási gɨ ro Lomo kpá kɨ́ úwú ledre ga bɨ Yiwáni ndịsị úku yée ní gɨ zɨ́a Yiwáni í'bí ené kóo babatịza zɨ́ye wá.
31 Zɨ́ Yésụ úku ledre gɨ ro 'yị ga gére née kɨ́dí, “Mááyí ótoásá 'yị ga ba kɨ́ 'di? Bɨ ngárá ṇguṇgunɨ́ ledre amá wá ní?
32 Bɨlámá a nɨyí káa zɨ́ mɨnzéré owụ́ e do bi ndeke kɨ́ lafúye ní. Yée ga bɨ ndịsịnɨ́ úku ke'bị kɨ́ ụ́cụ kị́drị́ ní, zɨ́ye úku ledre zɨ́ ngíti géyị lafúye kɨ́dí,
“ ‘Ledre esé sinyí kenée gɨ zɨ́ 'di? Togụ́ ukuzé ke'bị rokinyi kɨ́ ụ́cụ kị́drị́ yá,
ílisé lé'bé ke'bị wá,
togụ́ ukuzé nda ke'bị ini yá,
ílisé kpá íni ini wá ní.’
33 Lúrúsé aka, sɨmɨ bɨ kóo Yiwáni Babatịza ma'dáa ogụ dongaráse zɨ́a ndịsịné káa zɨ́ órụ́ roné mɨórụ́ ní, anu éyị mɨánu kɨ́ngaya wá, nda kpá 'yị éwé le'yí wá, zɨ́se ndịsịsé fála wo kɨ́dí nɨ kɨ́ bɨcayi lomo e sɨmɨné.
34 Sɨmɨ bɨ Owụ́ 'bɨ 'Yịma'dí ógụ ndịsị dongaráse kɨ́ ánu kótrụ éyí kpá kɨ́ éwé éyí e ndro kése ní, ndịsịsé kpá fála Máa kɨ́dí Mááyí 'yị mɨmbé'de kpá 'yị kóyó zɨ́ma ụ́nzụ 'yị lúyú ledre e kɨ́ 'yị 'dó'dụ́ ụsórụ óto yée káa do ezegámá e.
35 Sée ga bɨ ndịsịsé úwú ledre ga bɨ Yiwáni uku yée kɨ́ yée ga bɨ máógụ ndịsị úku yée ní, ásé ówoyéme a dụ́ụ́ se kɨ́dí ndịsịzé úku née ledre ga bɨ 'bɨ Lomo ní.”

Yésụ otoomo lúyú ledre 'bɨ ngíti kára

36 Nda gɨ do kacɨ́ ledre ga gére née sɨmɨ ngíti sị́lí kpí, zɨ́ ngíti mongụ́ 'yị nɨ Farụsáyo kɨ́ ịrịné Simúna. Zɨ́a yéme éyí mɨánu 'be 'bɨ ené do ndólo Yésụ gɨ roa. Zɨ́ Yésụ ndéréne go ógụné íri do ndịsịyé ánu éyí.
37 Ngíti kára nɨ kóo bo sɨmɨ gara bɨ Simúna nɨ sɨmɨ a ore ní. 'Yị ga bɨ ore ní owonɨ́ wo mbá nɨ kára bɨ mɨméngị ledre ené emengụ́ ní. Sɨmɨ bɨ kára máa née uwú ledre kɨ́dí Yésụ nɨ 'be 'bɨ Simúna bɨ Farụsáyo ore ní, zɨ́a 'dí'bi bɨlámá sụ'bụ́ mɨndonyo bɨ kɨ́ ndonyoné trụụ ní, ndéréne ólụ́ne kɨ́e ru 'dịcị́ bɨ Yésụ nɨyí ndịsị ánu éyí sɨmɨ a kɨ́ 'yị e ní.
38 Zɨ́a óyó roné gɨ 'dí sogo Yésụ ndéré útúne sị́ sịndía bi, 'dí'bi sịndí Yésụ ma'dáa ngbúó ndịsịné íni ini roa. Zɨ́ do sogo sịndí Yésụ sílíne zɨ́lí'béte gɨ zɨ́ iní komoa. Sɨmɨ bɨ ini asá ini ní, zɨ́a ndịsịné ó'dó iní komoné née gɨ ro sịndí Yésụ kɨ́ bi doné bɨ alamɨála née. Zɨ́a 'dí'bi sụ'bụ́ mɨndonyo bɨ gáa ogụ kɨ́e ní dụ́dụ a mbá ro sịndí Yésụ.
39 Sɨmɨ bɨ Simúna bɨ Farụsáyo lurú ledre ga bɨ kára née nɨ ndịsị méngị yée ro Yésụ kenée ní, zɨ́a ndịsị ódroné zɨ́ne kɨ́ roné kɨ́dí, “Áyi, ábuwá mongụ́ 'yị ba ndaá 'bɨ ené nébị wá ke. Idí ídí nébị yá, káa bɨ owo go kɨ́dí kára née nɨ 'yị lúyú ledre, utúasá ótoómo wo ndósoógụné ndịsị óto sị́lị́ne roné wá.”
40 Sɨmɨ bɨ Yésụ owo kɨ́dí Simúna nɨ go ndịsị sómụ́ ledre kenée ní, zɨ́a ịnyịné úku ledre zɨ́ Simúna kɨ́dí, “Máíli aka gáa úku owụ́ ledre zɨ́yị.”
Zɨ́ Simúna úkulúgu ledre zɨ́ Yésụ kɨ́dí, “Ódro mu mongụ́ 'yị.”
41 Zɨ́a úku ledre kɨ́dí ya'dá e nɨyí kóo bo gbre, zɨ́ye ínyịyé ndéréye sáká késí gɨ zɨ́ ngíti mongụ́ 'yị. Gɨ dongará ya'dá ga bɨ gbre née, ngíti 'yị saká 'bɨ ené míya ịnyị (500), 'bɨ ngíti a 'bɨ ené dụ́ụ́ cị́ gbre doa sokó (50).
42 Késí bɨ ya'dá ga gére née sakánɨ́ ní ụkụ́ yí ené go. Roko'bụ bɨ zɨ́ye í'bílúgu a kɨ́e ní ndaá 'bɨ ené lolụ kpá wá. Zɨ́ mị́ngí késí lúrú a kenée, zɨ́a úku ledre zɨ́ ya'dá ga gére née kɨ́dí, “Ndásé lolụ sómụ́ ledre wá, késí née idí mu ndásé í'bílúgu a wá. Gɨ dongará ya'dá ga bɨ gbre née, ambi nɨ óto 'bú mị́ngí késí née za kɨ́ngaya ní ne?”
43 Zɨ́ Simúna úkulúgu ledre zɨ́ Yésụ kɨ́dí, “Mongụ́ 'yị, o'do bɨ kɨ́ tụ́'dụ́ késí kacɨ́ne ní, nɨ óto 'bú mị́ngí késí née ne kɨ́ngaya.”
Yésụ ya zɨ́a ní, “Úku go ma'díi, wo bɨ kɨ́ tụ́'dụ́ késí sogoné ní, nɨ óto 'bú mị́ngí késí ne kɨ́ngaya.”
44 Zɨ́ Yésụ óyó komoné zɨ́ kára gáa ndịsị íni ini ní, zɨ́a úku ledre zɨ́ Simúna kɨ́dí, “Lúrú go Simúna, kára ba ṇguṇgu ledremá go rómo doyí kɨ́e. Bɨ gáa máógụ 'be 'bɨ eyí ona ní, í'bí eyí iní zɨ́ma lúgu 'bụrụ gɨ ro sịndị́ma kɨ́e wá. Zɨ́a léfe za cụ́ iní komoné ro sịndị́ma do ndịsịné ó'dóóyó a kpá za cụ́ kɨ́ bị doné.
45 Sɨmɨ bɨ máólụ́ zɨ́yị 'be ona ní, fáka máa kɨ́ í'bí mandá zɨ́ma kɨ́ 'búne wá. Kára née i'bí mandá zɨ́ma ne kɨ́ 'búne, zɨ́a fáka sịndị́ma ndá sɨmɨ kó'dụ́ne.
46 'Dí'bi máa sɨmɨ sụmụ bɨlámáne kpá wá, kára née 'di'bi nda máa ne sɨmɨ sụmụ káa zɨ́ mị́ngí 'be nɨ nda ne wo ní.
††47 Máúku zɨ́yị Simúna, gɨ zɨ́a bɨ kára née ṇguṇgu ledremá go kɨ́ngaya ní, Lomo lụlụoyó tụ́'dụ́ lúyú ledre ené ga kóo née go za mbá. 'Yị bɨ otoomonɨ́ lúyú ledre ené lá cúku'dée ní, 'bú 'yị e nɨ doa kpá cúku'dée. 'Yị bɨ otoomonɨ́ lúyú ledre ené mongụ́ne ní, 'bú 'yị e nɨ doa kpá mongụ́ne.”

† *7:27 Maláki 3:1*

†† *Kacɨ́ ondụ́ 'bɨ Yúda e kára née lefe kóo sụ'bú do Yésụ kpá ro sịndí a gɨ ro 'dódo a kɨ́dí née 'di'bi wo go sɨmɨ sụmụ.*

48 Zɨ́ Yésụ úku ledre zɨ́ kára máa née kɨ́dí, “Máúku zɨ́yị, máótoómo lúyú ledre eyí e go za mbá.”
49 Zɨ́ ngíti géyị ṇgu ga bɨ nɨyí kpá ore ní, ínyịyé ndísị úku ledre dengbíye kɨ́dí, “O'do née ili ótoásá roné kɨ́ Lomo ndísị ótoómo lúyú ledre 'bɨ 'yị e 'dá'ba.”
50 Zɨ́ Yésụ kpá úku ándá ledre zɨ́a kɨ́dí, “Gɨ zɨ́a bɨ ṇgúṇgu ledremá go ní, ómo yí eyí go. Ndá'ba mu 'be, mɨmbé'deyí idí ídí teéteké.”

Muruwayi gɨ ro kúfú

8 Nda gɨ do kacɨ́ ledre máa wo née ní, zɨ́ Yésụ ínyịné kɨ́ 'yị lódụ́ kacɨ́ne ga bɨ sokó doa gbre (12) née ndísị gámáye kɨ́ úku bɨlámá ledre gɨ ro 'be Lomo zɨ́ye. 2 Ngíti géyị kará ga bɨ kóo Yésụ lagaoyó bɨcayi lomo e gɨ sɨmɨyé, kɨ́ yée ga bɨ kóo sịkpị yée gɨ do ndíyá, káa zɨ́ Maríya bɨ gɨ sɨmɨ Magɨdála bɨ Yésụ lagaoyó bɨcayi lomo e gɨ sɨmɨ a ịnyị doa gbre, 3 nda kɨ́ Zowána me'be Kúza. Kúza ma'dáa nɨ manda 'bɨ 'yị 'bɨ moko ga bɨ 'bɨ ngére Eróde ní. Nda kpá kɨ́ ngíti kára kɨ́ ịrịné Suzéna, nda kpá kɨ́ ngíti géyị kará e. Kará ga gére née ndịsịnɨ́ kóo lódụ́ kacɨ́ Yésụ kɨ́ 'yịmɨkása ené e kɨ́ ndísị í'bí eyí ga bɨ Yésụ ilinɨ́ yée kɨ́ 'yịmɨkása ne e ní zɨ́ye.
4 Zɨ́ tụ́'dụ́ 'yị e ínyịyé gɨ sɨmɨ gara gɨ ore kpá kɨ́ ngíti géyị kacɨ́ do 'be ga bɨ ore ní ndísị ógụyé zɨ́ Yésụ kɨ́ úwú bɨlámá ledre ga bɨ ndịsị úku yée ní. Zɨ́a úku ngíti ledre zɨ́ye sɨmɨ muruwayi kɨ́dí, 5 “Kadra kɨ́é'do, zɨ́ ngíti o'do 'dí'bi kúfú zɨ́a ndéréne yáká. Sɨmɨ bɨ ogụ go yáká ní, geré zɨ́a tónóne óyụ kúfú. Zɨ́ ngíti géyị lé'béútúye do mama, zɨ́ 'yị e ndísịyé 'dítí a kɨ́ ndéréye. Gɨ zɨ́a bɨ nɨyí do nyárá bi ní, zɨ́ solụ́ e ógụyé ánu yée. 6 Zɨ́ ngíti géyị útú 'bɨ eyé do landa. Gɨ zɨ́a bɨ ngárá mɨ'be'be káṇgá ndaá ore bɨlámáne wá ní, zɨ́ye ụ́tụ́ógụyé 'diya. Sɨmɨ bɨ bɨrará kadra suwu nda ní, zɨ́ye gágáye rúfú gɨ zɨ́a mɨ'be'be káṇgá nda zɨ́ cíyíye ólụ́ne sɨmɨ a wá. 7 Ngíti géyị utúnɨ́ 'bɨ eyé dongará kɨ́ịnị e. Zɨ́ye ụ́tụyé ngbóróye ndro kɨ́ kɨ́ịnị ga gére ní. Sɨmɨ bɨ kɨ́ịnị ga gére olụ́ịndɨ́nɨ́ nda yí eyé ní, zɨ́ kére ga gére née nda ídí eyé mbá andulé, anánɨ́ eyé lolụ wá. 8 Ngíti géyị utúnɨ́ 'bɨ eyé do bɨlámá káṇgá, do ụ́tụyé ngbóróye kɨ́ mɨngburoko kókó sịndíye do ánáye mbá mụdụ.”
Sɨmɨ bɨ ukuasá ledre née go ní, zɨ́a 'dụ́tụ a kɨ́ ledre bɨ kɨ́dí, “Ídísé sómụ́ sɨmɨ ledre née bɨlámáne.”
9 Zɨ́ 'yị lódụ́ kacɨ́ga ínyịyé ndú'yú wo kɨ́dí, “Ini ledre gɨ sɨmɨ muruwayi née yaá 'di?” 10 Zɨ́a úku ledre zɨ́ye kɨ́dí, “Máúku phụ́trụ ledre gɨ ro ledre 'be 'bɨ Lomo zɨ́se go fúó. Mándísị úku a zɨ́ ngíti géyị 'yị e sɨmɨ muruwayi.
“ ‘Abú nɨyí tɨ́ lúrú bi, utúasánɨ́ lurúndikinɨ́ éyí wá.
Abú nɨyí tɨ́ úwú ledre e, utúasánɨ́ ówoyéme a.’ †
11 “Ini ledre gɨ sɨmɨ muruwayi bɨ gáa ba nɨ kɨ́dí, kúrú Lomo bɨ ndịsịnɨ́ úku a zɨ́ 'yị e ní nɨ káa zɨ́ ndịsịnɨ́ óyụ kúfú ní. 12 Kúfú máa yée ga bɨ utúnɨ́ do mama ní, nɨyí 'bɨ eyé káa zɨ́ 'yị máa yée ga bɨ ukunɨ́ tɨ́ ledre 'bɨ Lomo go zɨ́ye, 'di'biotonɨ́ eyé ngíṛị sɨmɨ yana mɨmbé'deyé wá ní. Sɨmɨ bɨ ngére 'bɨ bɨcayi lomo e lurú ngárá cíyí a ndaá do mɨmbé'deyé wá ní, zɨ́a ógụné 'diya 'dí'bióyó a gɨ sɨmɨyé 'dá'ba káa bɨ nɨyí lányá ro ledre 'bɨ Lomo, zɨ́a yómo yée ke. 13 Kúfú máa yée ga bɨ utúnɨ́ do landa ní, nɨyí 'bɨ eyé káa zɨ́ 'yị máa yée ga bɨ togụ́ ukunɨ́ ledre 'bɨ Lomo go zɨ́ye yá, zɨ́ye ṇgúṇgu a 'diya kɨ́ 'búne, tɨ́ lá cíyí ledre ma'dáa ndaá 'bɨ ené ngíṛị sɨmɨ mɨmbé'deyé wá. Sɨmɨ bɨ 'do'dó ndiki yée go ní, geré zɨ́ye ónzóóto ledre 'bɨ Lomo bɨ ṇguṇgunɨ́ née. 14 Kúfú máa yée ga bɨ utúnɨ́ 'bɨ dongará kɨ́ịnị e ní, nɨyí 'bɨ eyé káa zɨ́ 'yị máa yée ga bɨ ṇguṇgunɨ́ tɨ́ ledre Lomo go ní, ndaá 'bɨ ené za kɨ́ mɨmbé'deyé mbá wá, gɨ zɨ́ kéyị née roko'bụyé ndaá 'bɨ ené e wá. Gɨ zɨ́a mɨmbé'deyé nɨ yí ené kpá mongúne gɨ ro éyí ga bɨ 'bɨ sága ba, kpá kɨ́ rokinyi bɨ 'bɨ sága ba. Gɨ zɨ́ kéyị née utúasánɨ́ eyé tóro ngbúó méngị ledre 'bɨ Lomo wá. 15 Kúfú máa yée ga bɨ utúnɨ́ 'bɨ eyé sɨmɨ ngomụ káṇgá ní, nɨyí 'bɨ eyé káa zɨ́ 'yị máa yée ga bɨ uwúnɨ́ ledre 'bɨ Lomo zɨ́ye 'dí'bi a do mɨmbé'deyé kɨ́ngaya, zɨ́ye ndísịyé méngị mbá bɨlámá ledre ga bɨ Lomo ili ní.”

Muruwayi gɨ ro bimɨóṇgó
(Lúrú kpá Máriko 4:21-25)

16 Zɨ́ Yésụ kpá ínyịné úku ngíti muruwayi gɨ do kacɨ́ wo bɨ 'dá'dá ní kɨ́dí, “Máúku zɨ́se 'yị bɨ kɨ́é'do káa yaá ụndụoto pho'dụ go 'díçí kacɨ́ne kɨ́ ndụlụ zɨ́a ló'bụ'dụ́tụ a sí pheṛé togụ́ zɨ́a ésịóto e ru sí ṛangba ní nda. Togụ́ ụndụotonɨ́ pho'dụ go kɨ́ ndụlụ 'díçí yá, ndịsịnɨ́ lengbe óto a gá do éyí 'dága gɨ do bɨ zɨ́a óṇgó bi 'díçí komo 'yị e. 17 Sịndí kadra nɨ ógụ zɨ́ 'yị e ówoyéme ledre amá mbá zaá bɨlámáne wo bɨ kɨ́é'do zɨ́a ló'boné ní nda gɨ zɨ́a Lomo nɨ nda 'dódo a za cụ́ ne zɨ́ye fúó. 18 Ídísé úwú ledre ga bɨ mándísị úku yée zɨ́se ba bɨlámáne zɨ́se ṇgúṇgu a. Gɨ zɨ́a togụ́ 'yị ṇguṇgu ledre amá go yá, Lomo nɨ nda 'dódo yata ledre e zɨ́a za kɨ́ngaya. 'Yị bɨ ili ṇgúṇgu ledre amá wá, gɨ zɨ́a somụ́ yí ené ya née owo yí ené ledre bú, owụ́ ledre bɨ owo née, Lomo nɨ lụ́lụ a gɨ sɨmɨ doa mbá zɨ́a ídíákáne gbékpíe.”

Mbágá Yésụ kɨ́ lúnduga
(Lúrú kpá Matáyo 12:46-50, Máriko 3:31-35)

19 Gɨ ore, zɨ́ ngíti géyị owụ́ 'bɨ mbágá Yésụ, nda kpá kɨ́ mbágáye Maríya ndéréye lúrú Yésụ. Sɨmɨ bɨ ogụnɨ́ kɨ́'dí bɨ Yésụ nɨ ore ní, bi ógụyé ndaá kóo gbóo ro Yésụ ma'dáa wá gɨ zɨ́ tụ́'dụ́ 'yị e. 20 Zɨ́ ngíti 'yị gɨ dongará tụ́'dụ́ 'yị ga bɨ ndịsị 'dódo ledre zɨ́ye née ínyịné ndéréne ndoo gị zɨ́ Yésụ uku ledre zɨ́a kɨ́dí, “Mongụ́ 'yị, mbágáyị kɨ́ lúnduyí e nɨyí sága 'dáa ogụnɨ́ zɨ́yị.”
21 Zɨ́a úkulúgu ledre zɨ́ 'yị ga gére née mbá kɨ́dí, “Máúku zɨ́se ma'díi, 'yị ga bɨ ndịsịnɨ́ úwú ledre 'bɨ Lomo bɨ mándísị 'dódo a, zɨ́ye ndísịyé méngị ledre e kacɨ́ a ní, nɨyí go kpá mbágáma e kɨ́ lúndumá e.”

Yésụ ụcụomo mongụ́ síli
(Lúrú kpá Matáyo 8:23-27, Máriko 4:35-41)

22 Nda sɨmɨ ngíti sílí, zɨ́ Yésụ úku ledre zɨ́ 'yị lódụ́ kacɨ́ne e kɨ́dí, “'Dogụzé aka mɨkavu mu sága gɨ 'dí keṛí.” Zɨ́ye ékíye sɨmɨ kuṛúngba, go ndéréye gɨ ro 'dógụ bi sága.
23 Zɨ́ye ndéréógụyé go sɨmɨ yana mɨkavu, rí zɨ́ Yésụ útú 'dú'du ené. Zɨ́ mongụ́ síli ógụné kpị kpị kpị, zɨ́ iní ndísị kádané gɨ zɨ́a sɨmɨ kuṛúngba, zɨ́ kuṛúngba ndísị

† *8:10 Isáya 6:9*

kíziné kɨ ízi roné kɨ éwé iní sɨmɨné áyíne go kpá gbóo gɨ ro ólú sí iní, umbu ogu go zíye.

24 Gɨ zɨ́ ngiri, zɨ́ 'yimɨkása ené ga gére née úru wo kɨ́dí, “Mongú 'yi, mongú 'yi, 'di'diya ínyiógu mu azé go úyu.” Zɨ́ Yésu úrúne ndíki ledre nɨ go tɨ́ ndísi méngi roné kenée.

Zɨ́a ínyiné úku ledre zɨ́ síli kɨ́dí, “Ídí tóro tí, ndá ílí wá.” Zɨ́a kpá úku ledre zɨ́ iní bɨ ndisi káda ba kɨ́dí, “Ídí tóro kpá tí, ndá káda wá.” Tɨ́ ma'díi zɨ́ síli kɨ́ mɨkáda iní tóroyé zɨ́ bi ídíne sií. 25 Zɨ́a ínyiné úku ledre zɨ́ 'yimɨkása ené ga gére née kɨ́dí, “Érésé ngiri gɨ zɨ́ 'di, ngúngusé aka esé ledremá fú lá wá ke?”

Zɨ́ tarayé ídríne mbá miídrí gɨ zɨ́ ledre máa wo née zíye ndísi ódroyé dengbíye kɨ́dí, “Bɨ káa lárá 'yi bɨ káa be 'di bɨ odro lá kɨ́ tarané zɨ́ síli kɨ́ iní úwú kúrú a ní.”

Yésu lagaoyó bɨcayi lomo e gɨ sɨmɨ ngíti o'do

(Lúrú kpá Matáyo 8:28-34, Máriko 5:1-20)

26 Zíye 'dógu mɨkavu Galiláya ndéréógúyé sɨmɨ gara 'bɨ 'yi ga bɨ Gerésa ní. 27 Ábuwá ngíti o'do nɨ kóo sɨmɨ ngíti gara sɨmɨ kángá née íri, nɨ kɨ́ tú'dú bɨcayi lomo e sɨmɨné. Kpálá bɨ Yésu nditíogu gɨ sɨmɨ kurúngba ní, geré zíye ndíkíye kɨ́ o'do bɨ kɨ́ bɨcayi lomo e sɨmɨné née. Nɨ nda yí ené kóo gɨ zíye go kɨ́ nzanga komoné ndisi nda gámá ené go ngíra, olúogu nda gɨ 'be ndísi 'dú'du ené dongará bi ga bɨ zɨ́ umbu e ní. 28 Kpálá bɨ lurúndiki Yésu ní, zɨ́a tónó gbúrógbóne gɨ zɨ́ nzanga bɨcayi lomo ga gére née, zɨ́a ndéré útúne gbri kó'dú Yésu do kpá gbúrógbóne 'dága kɨ́dí, “Yésu, yíi owú 'bɨ mbigí Lomo, éyí bɨ íli méngi a kɨ́ma ní 'di? Mángúngú romá zɨ́yi, ndá geré 'dó'do máa wá.” 29 O'do née uku ledre kenée gɨ zɨ́a, Yésu ódro zɨ́ bɨcayi lomo ga gére née idínɨ́ ólúógu gɨ sɨmɨ o'do née 'dá'ba. Ndisinɨ́ nda kóo méngi wo bɨsinyíne zɨ́ 'yi e nda kóo ndísi éré wo mbá mɨéré. Abú utú'di'binɨ́ ba zaá wo do ódó síla kɨ́ sindía mɨódó cú kɨ́ ká'dá késí, ɨ́'ɨ, zɨ́a ndísi 'déci éyí ga gére née gɨ roné mbá kɨ́ roko'bu bɨcayi lomo ga gére née. Zɨ́a ndísi gámáne gɨ zíye nda lá rii 'dága.

30 Zɨ́ Yésu ndú'yú bɨcayi lomo bɨ sɨmɨ o'do née kɨ́dí, “Iriyí náambi?”

Zɨ́a úkulúgu ledre zɨ́ Yésu tara o'do née kɨ́dí, “irimá owútú'dú.” Ifí iriné kenée gɨ zɨ́a nɨyí sɨmɨ o'do née tɨ́ tú'dú ma'díi. 31 Zíye ngúngú royé zɨ́ Yésu kɨ́dí, “Ndaá aka geré ógó yée zíye ndéré útúye sɨmɨ mongú gu 'bɨ nduwú bɨ gɨ ro bɨcayi lomo e ní wá.”

32 Tú'dú mɨkúrú nɨyí kóo kpá ro ngíti owú landa ore ndísi ánu éyí. Zɨ́ bɨcayi lomo ga gére úku ledre zɨ́ Yésu idí ngúngu a zíye ndéré ólú ndísiyé sɨmɨ mɨkúrú ga bɨ íri née. 33 Zíye ólúógúyé gɨ sɨmɨ o'do née ndéré ólúye mbá sɨmɨ mɨkúrú ga gére ní. Zɨ́ éyí ídíne sɨmɨ do mɨkúrú ga gére née káa zɨ́ nzanga ní, zíye úduyé ruu ngásá ndúrú'búye, ndéré útúye sɨmɨ mɨkavu nónúye gɨ zɨ́ iní do úyuyé mbá.

34 Sɨmɨ bɨ 'yi 'bá'bá mɨkúrú ga gére née lurúnɨ́ ledre bɨ mengi roné kenée ní, zíye ínyiyé ngásá ndá'bayé sɨmɨ gara kɨ́ úku ledre bɨ mengi roné née zɨ́ 'yi e kpá kɨ́ ngíti géyi bi ga bɨ gbóo gbóo ore ní mbá. 35 Zɨ́ 'yi e ndéréye kacɨ́ ledre ga bɨ uwúnɨ́ ní. Zíye ndéréye ndíki o'do bɨ bɨcayi lomo e olúogunɨ́ gɨ sɨmɨ a ba nɨ go ndísi cigí sindí Yésu bi kenée komoa ongó yí ené go nɨ go kɨ́ bɨlámá bongó roné. Zɨ́ ngiri ledre née ólúne ro 'yi ga bɨ lurúnɨ́ ní mbá. 36 Zíye ndísiyé úkutátá a zɨ́ 'yi ga bɨ lurúnɨ́ kɨ́ komoyé wá ní kɨ́dí, ma'díi Yésu yomo o'do née go. 37 Gɨ zɨ́ ngiri ledre bɨ mengi roné née, zɨ́ 'yi 'bɨ Gerésa e úku ledre zɨ́ Yésu idí mu ólúógu gɨ sɨmɨ kángá eyé gɨ ore 'dá'ba. Zɨ́ Yésu ékíye kɨ́ 'yi ené e sɨmɨ kurúngba zíye ndéréóyó royé gɨ ore 'dá'ba.

38 Zɨ́ o'do bɨ lagaoyónɨ́ bɨcayi lomo e gɨ sɨmɨa ba ngúngú roné zɨ́ Yésu kɨ́dí, “Mongú 'yi azé ndéré ezé kése.” Zɨ́ Yésu úku ledre zɨ́a kɨ́dí, 39 “Ndá'ba aka 'be zíyi úku ledre bɨ Lomo mengi zíyi née zɨ́ 'yi e 'be íri.” Tɨ́ ma'díi, zɨ́ o'do née ndá'bané 'be ndéré kɨ́ úku ledre bɨ Yésu mengi zɨ́a née zɨ́ 'yi e sɨmɨ gara ore mbá.

Yésu uru nyí Yáyiro gɨ sɨmɨ umbu

(Lúrú kpá Matáyo 9:18-26, Máriko 5:21-43)

40 Zɨ́ Yésu ínyiyé gɨ ore 'dógu bi ndá'balúgu royé sɨmɨ Galiláya. Sɨmɨ bɨ ogunɨ́ íri ní, zɨ́ tú'dú 'yi e 'dí'bi wo sɨmɨ sumu gɨ zɨ́a ndisinɨ́ go kú sóngó wo. 41 Ngíti mongú 'yi nɨ kóo bo ore kɨ́ iriné Yáyiro, nɨ mongú 'yi bɨ ndisi lúrú bi kacɨ́ moko sɨmɨ 'Dící Kótrúro 'bɨ Lomo ní. Zɨ́a ógúné útúne sí sindí Yésu ngúngú roné zɨ́a idí ógu 'be 'bɨ ené. 42 Ábuwá, bɨkéri nyí a, odu owú ma'dáa kpá duú née kíé'do née, owú 'bɨ sɨmɨbi sokó doa gbre nɨ kɨ́ ndíyá gbála, go gbóo kɨ́ umbu.

Sɨmɨ bɨ Yésu uwú ledre née kenée ní, zíye ínyiyé kɨ́ Yáyiro e go ndéréye lúrú ndíyá. Gɨ zɨ́a 'yi e ofunɨ́ go, bi ndéré ndaá lolu kóo bɨlámáne wá. 43 Ábuwá ngíti kára nɨ kóo kpá bo dongará tú'dú 'yi ga gére née ore nɨ kɨ́ ndíyá 'bɨ kará e roné ndisi nda kóo méngi wo bɨsinyíne ndaá do bɨlámá mɨsi'diné káa zɨ́ bɨ lengbe ní wá. 'Di'bi kíe 'dényé sɨmɨbi sokó doa gbre. Tɨ́ lá 'yi bɨ nɨ yómo wo ní ndaá. 44 Zɨ́ kára née ólúne ndoo gɨ ngará tú'dú 'yi ga gére née ndéré óto síline ro tara bongó bɨ ro Yésu ní. Geré zɨ́ bɨsinyí sáma ndíyá bɨ kóo ndisi léfeógu ro kára née káa zɨ́ 'díya ní tóro ní.

45 Yésu owo gáa go kɨ́dí 'yi oto síline go roné. Zɨ́a ndúndu'yú kɨ́dí, “Ambí oto síline romá ne?”

Sɨmɨ bɨ 'yi e itínɨ́ nda go mbá kangú ní, zɨ́ Pétero bɨ ngúru 'yimɨkása ené ní úku ledre kɨ́dí, “Mongú 'yi, lúrú aka lá tú'dú 'yi ga ba, zíyi úku ledre yá ambi oto síline royí ne?”

46 Yésu ya, “Abú tɨ́ kenée ndotó, máówo go kɨ́dí 'yi oto síline go romá, gɨ zɨ́a roko'bu bɨ romá ní mengi moko go.”

47 Sɨmɨ bɨ kára née lurú ledre bɨ mengi roné kenée ní, bi ló'bo a ndaá lolu wá, zɨ́a ínyiné tɨ́ do komo tú'dú 'yi ga gére née ógu útúne sí sindí Yésu úku ledre zɨ́a kɨ́dí, “Mongú 'yi, máóto sílima máa royí gɨ zɨ́a mááyí kɨ́ ndíyá, gɨ zɨ́ kéyi née, ndíyá bɨ romá ní uku go.” 48 Zɨ́a úku ledre zɨ́ kára née kɨ́dí, “Owú 'bɨ amáa, ndíyá uku gɨ royí gɨ zɨ́a bɨ ngúngu ledremá ní. Ndéré yí eyí mu, mɨmbé'deyí idí ídí teéteké.”

49 Sɨmɨ bɨ Yésu nɨ ngbúrú ndísi úku ledre máa wo née yá, sanda ogu go zɨ́ Yáyiro mongú 'yi bɨ ndisi lúrú bi kacɨ́ 'Dící Kótrúro 'bɨ Lomo ní kɨ́dí, “Owú otoomo 'dówú

go, ndá lolụ ndolo mongú née zía ndéréne gbékpíe wá.”

50 Sɨmɨ bɨ Yésụ uwú ledre bɨ ukunɨ́ zɨ́ Yáyiro kenée ní, zía óyó komoné úku ledre zɨ́ Yáyiro kɨ́dí, “Mɨmbé'deyí ndaá 'déci gɨ zɨ́ ledre bɨ ukunɨ́ née wá, ídí lá ŋguŋgu ledremá kɨ́dí roko'bụ nɨ bo zíma, owú 'bɨ eyí née nɨ ómo ené.”

51 Zɨ́ Yésụ íŋyiyé gɨ ore mbá ndéréye 'be 'bɨ Yáyiro íri. Sɨmɨ bɨ Yésụ ayí ólú 'díci íri ní, zía úku ledre dụ́ú zɨ́ 'yiɲɨkása ené e ota. Née kóo Pétero e kɨ́ Yiwáni nda kɨ́ Yakóbo. Nda lá dụ́ú 'bụmɨowú kɨ́ mbágáa zíye ólúye 'díci ini. 52 Ini nɨ kenée mɨndéréne. Zɨ́ Yésụ ma'dáa íŋyiné úcụómo 'yị e kɨ́dí, “Ndásé íni ini wá, owúkára ba uyu ené e wá, 'du'du yí ené lá mɨ'dú'du.”

53 Zɨ́ 'yị ga bɨ ndịsịnɨ́ íni ini née útúye kúkugú gɨ zía owonɨ́ tɨ́ go owúkára née uyu go mɨúyu ma'díi. 54 Zɨ́ Yésụ 'dí'bi sílí umbu do úku ledre kɨ́dí, “Owú 'bɨ amáa, íŋyiógụ mu.” 55 Beré, zɨ́ owúkára líkpíphútrụ komoné, zɨ́ 'dówú a ndá'baógụné. Zía úku ledre kɨ́dí idínɨ́ í'bí éyí mɨánu zía. 56 Zɨ́ tara mbágá owú née kɨ́ 'bụa ídríye mbá mɨídrí. Tɨ́ lá zɨ́ Yésụ úku ledre zíye kɨ́dí ledre bɨ mengị roné née ndanɨ́ úku a zɨ́ 'yị e wá.

Yésụ i'bí roko'bụ zɨ́ 'yiɲɨkása ené e

(Lúrú kpá Matáyo 10:5-15, Máriko 6:7-13)

9 Sɨmɨ bɨ Yésụ ndolo yoko 'yiɲɨkása ené ga bɨ ịnyị doa gbre go mbá do bi kɨ́é'do ní, zía í'bí cóngó ro kɨ́ roko'bụ zíye gɨ ro zíye rómo komo bɨcayi lomo e kɨ́e kpá gɨ ro zíye ndísịye 'dí'bióyó ndíyá kɨ́e gɨ ro 'yị e 'dá'ba. 2 Zía kása yée kɨ́dí, “Ndérésé mu kɨ́ 'dódo bɨlámá ledre bɨ gɨ ro 'be 'bɨ Lomo ní, zíse kpá kɨ́ sɨ́kpị 'yị e gɨ do ndíyá eyé e.” 3 Zía kpá úku ledre zíye kɨ́dí, “Sɨmɨ bɨ ásé go ndéré ní, ndásé ídí kɨ́ sómú ledre gɨ ro 'dí'bi éyí ga bɨ káa zɨ́ ngbángbá ní, togú kombo, togú ambata, togú mbú késí, nda kɨ́ ngíti géyị bongó e, gɨ ro zɨ́ éyí máa ga gére née sáká sée wá. 4 Togú ógụsé go sɨmɨ ngíti 'be, míngí 'be maáge 'di'binɨ́ sée go sɨmɨ sụmụ yá, ndásé ndéréókpó wá, ídísé ndísị ore. 5 'Be bɨ ógụsé sɨmɨ a 'di'binɨ́ sée sɨmɨ sụmụ wá ní, ídísé ú'bú 'bụrụ bɨ gɨ ro sịndíse cịkị ore zía 'dódo a kɨ́dí asinɨ́ go gɨ ro bɨlámá ledre amá.” 6 Yóó, zɨ́ 'yiɲɨkása ga gére née ndéréye kacɨ́ tara 'be ga bɨ ore ní za mbá kɨ́ úku bɨlámá ledre 'bɨ Lomo zɨ́ 'yị e kpá kɨ́ 'dí'bióyó ndíyá gɨ ro 'yị e 'dá'ba.

7 Zɨ́ ngíti géyị 'yị e úku ledre ga bɨ Yésụ ndịsị méngị yée née mbá zɨ́ Eróde Andipá. Ngíti géyị somúnɨ́ 'bɨ eyé kɨ́dí Yésụ nɨ Yiwáni 'yị í'bí babatíza zɨ́ 'yị e bɨ kóo ufunɨ́ wo ní urú go ne gɨ sɨmɨ umbu ndịsị méngị ledre ga gére née ne. Zɨ́ ledre máa née kóo sínyíne mɨsínyí ro Eróde. 8 Ngíti géyị yá Yésụ nɨ nda mbú nébị kóo kɨ́ ịrịné Ilíya ní urú ne gɨ sɨmɨ umbu zía ndísịné méngị ledre ga gére ní, ngíti géyị ya nɨ ngúru 'yị gɨ dongará nébị ga kóo uyunɨ́ 'desí ní urúne zía ógụné ndísị méngị ledre ga gére ní. 9 Zɨ́ Eróde ndísịné úkuló'bó ledre zíne kɨ́ roné kɨ́dí, “'Yị née ndaá Yiwáni wá. Gɨ zía ufunɨ́ kóo Yiwáni go, do óŋgo 'déci goa tụ, ayí úrú láráne kɨ́e 'di? Née ndaá wo wá. Togú kenée yá, máili aka lúrú wo cú kɨ́ komomá.”

Yésụ i'bí éyí mɨánu zɨ́ 'yị e álifu ịnyị

(Lúrú kpá Matáyo 14:13-21, Máriko 6:30-44, Yiwáni 6:1-14)

10 Zɨ́ 'yiɲɨkása ga bɨ Yésụ kasa yée ndéré kɨ́ úku bɨlámá ledre 'bɨ Lomo zɨ́ 'yị e ní ndá'baógụyé, zíye úku ledre ga bɨ mengịnɨ́ yée íri ní mbá zɨ́ Yésụ. Gɨ do kacɨ́ ledre ga gére ní, zɨ́ Yésụ ma'dáa 'dí'bi yée ndéré kɨ́ye sɨmɨ ngíti owú gara 'bɨ Galiláya ore kɨ́ ịrịné Beteseyída. 11 Zɨ́ 'yị e úwú ledre a kɨ́dí nderénɨ́ go kɨ́ 'yị lódú kacɨ́ne e sɨmɨ Beteseyída, zíye lódúógụ wo gị íri. Zía 'dí'bi yée sɨmɨ sụmụ do ndísịné úku bɨlámá ledre gɨ ro 'be 'bɨ Lomo zíye. Zía ndísịné kpá kɨ́ sɨ́kpị 'yị máa yée ga bɨ kɨ́ ndíyá ní gɨ do ndíyá eyé e.

12 Sɨmɨ bɨ 'yiɲɨkása ené e lurúnɨ́ kɨ́dí kadra utú go ní, zíye ógụyé úku ledre zía kɨ́dí, “Mongú 'yị, lurúzé kadra utú go ili go zɨ́ 'yị ga gére née báyiyé ndéréye do bi ga bɨ nɨyí útúásá ndíki bi 'dú'du kɨ́ éyí mɨánu zíye doa gɨ zía bi bɨ azé doa ba yí ené owú bi, bi 'dú'du kɨ́ éyí mɨánu utúasá ídí ona gɨ ro sáká tú'dú 'yị e káa zɨ́ née wá.”

13 Zɨ́ Yésụ úkulúgu ledre zɨ́ 'yiɲɨkása ené ga gére née kɨ́dí, “Ásé í'bí éyí mɨánu zíye.”

Zɨ́ 'yiɲɨkása ga gére née úkulúgu ledre zía kɨ́dí, “Ɨ́, mongú 'yị, azé ndíki éyí mɨánu í'bí a zɨ́ tú'dú 'yị e káa zɨ́ née gɨ 'da? Odụ éyí bɨ zíze ona lá dụ́ú ambata e ịnyị kɨ́ mɨóngbó kénzé e gbre. Née ndaá éyí bɨ nɨ méngị moko ní wá. 'Búó azé 'dí'bi mongú komo késí ndéré úgú éyí mɨánu kɨ́e tée?” 14 'Yị ga gére née nɨyí kóo tú'dú, ya'dá e ngúcuyé nɨyí 'bɨ eyé álifu ịnyị (5,000).

Zía úku ledre zɨ́ 'yị lódú kacɨ́ne e kɨ́dí, “Ífi báyisé yée idínɨ́ ndísị bi, do bi e kékíé'do cí gbre doa sokó (50).” 15 Zɨ́ 'yị lódú kacɨ́ga ífi báyi 'yị ga gére née tɨ́ kenée káa zɨ́ bɨ Yésụ uku ní, zɨ́ 'yị e ndísịyé bi.

16 Zɨ́ Yésụ íŋyiné 'dí'bi ambata ga bɨ ịnyị kɨ́ kénzé ga bɨ gbre née, zía sɨ́kpị a 'dága, zía í'bí mbófo éyí zɨ́ Lomo gɨ roa, zía 'dí'bi ambata, zía 'déwe sɨmɨ a. Zía í'bí kása a zɨ́ 'yị lódú kacɨ́ne e, idínɨ́ í'bí a zɨ́ 'yị ga gére née ánu a. 17 Zɨ́ 'yị ga gére née ánu éyí zíye léreyé mbá. Zɨ́ 'yiɲɨkása e úŋzụ 'dúcu gbété e sokó doa gbre (12) kɨ́ ngítí éyí mɨánu ga bɨ idíakánɨ́ ní.

Pétero uku mbigí ledre gɨ ro Yésụ

(Lúrú kpá Matáyo 16:13-19, Máriko 8:27-29)

18 Sɨmɨ ngíti sịndí kadra zɨ́ Yésụ íŋyiné lá kɨ́ 'yị lódú kacɨ́ne e ndéréye lé do ngíti owú bi kɨ́'dí bɨ ngárá tú'dú 'yị e ndanɨ́ íri wá ní, zía ndísịné íni ini zɨ́ Lomo. Zía íŋyiné ndú'yú 'yiɲɨkása ené ga gére née kɨ́dí zíye na, “Úkusé aka mbigí ledre zíma, 'yị e ndịsịnɨ́ úku ledre gɨ do bimá kɨ́dí mááyí amá kú mbí náambi?”

19 Zɨ́ 'yiɲɨkása ené ga gére née úkulúgu ledre e zía mbá mɨngúngúcua, “Ngíti géyị ya nɨ Yiwáni 'yị Bábátízí 'yị e kóna ní, ngíti géyị ya ɨ́'ɨ, nɨ nébị kóo 'desí kɨ́ ịrịné Ilíya ní, ngíti géyị ya nɨ ngúru nébị gɨ dongará nébị ga kóna uyunɨ́ ní urú ne zía ndá'baógụné née.”

20 Zía nda ndú'yú za cú sómú ledre 'bɨ 'yiɲɨkása ené ga gére née kɨ́dí, “Sara aka nda sée, ndísịsé 'bɨ esé úku a dongaráse ní kɨ́dí, mááyí náambi?”

Zɨ ngúru 'yịmɨkása ené bɨ Pétero ní úkulúgu a zɨa kɨdí, “Áyí Kɨrésịto, wo bɨ Lomo kasa wo ógụ yómo zée 'yịma'dí e ní.”
21 Zɨ Yésụ ésị sɪ́lɪ́ne komoyé kɨdí, “Ndásé aka úku
ledre née zɨ 'yị e wá.”

Yésụ uku ledre gɨ ro mɨúyuné

(Lúrú kpá Matáyo 16:20-28, Máriko 8:30—9:1)

22 Zɨ Yésụ kpá úku ledre zɨ 'yị lódụ́ kacɨ́ne e kɨdí, “Gɨ
zɨa bɨ mááyí Owụ́ 'bɨ 'Yịma'dí ní, ngíti géyị mɨngburoko
'yị e kɨ́ mɨngburoko manda ga bɨ 'bɨ 'yị 'dáná éyɪ́ e zɨ́
Lomo ní, nda kɨ́ 'yị ga bɨ ndịsịnɨ́ 'dódo lorụ ní nɨyí úfu
máa, sɨmɨ sɪ́lɪ́ ota zɨ́ma úrúma.”
23 Zɨ Yésụ úku ledre zɨ́ tụ́'dụ́ 'yị ga gére née kɨdí,
“Máúku zɨ́se ma'díi, togụ́ 'yị ili ídíne 'yị lódụ́ kacɨ́ma, idí
ídí nzíyiné gɨ ro úyu gɨ romá. 24 'Yị bɨ ili yómo roné ne kɨ́
roné ní, nɨ úyu ené gɨ zɨa utúasá ené yómo roné wá.
Wo bɨ nɨ ótoómo roné mbá zɨ́ma, togụ́ umbu yá, née
idí úyu kɨ́ lódụ́ kacɨ́ma ní, mááyí yómo wo. 25 Wo be 'di
emene, zɨ́yị óyó sogoyɪ́ zɨ́ tụ́'dụ́ gbékpɪ́ éyɪ́ ga bɨ 'bɨ do
sogo káṇgá ba mbá zɨ́yị ndɪ́sịyɪ́ lódụ́ dụ́ụ́ kacɨ́ma gɨ ro
zɨ́yị ídíyị kɨ́ trịdrị bɨ za fí ní? 26 Sɨmɨ odụ sịndɪ́ kadra kɨ́'dí
bɨ karanée Owụ́ 'bɨ 'Yịma'dí nɨ ndá'baógụ do sogo
káṇgá ba kɨ́ maláyika e kpá kɨ́ roko'bụ bɨ Babá i'bí zɨ́ma
ní, mááyí kpá ási gɨ ro 'yị bɨ asi kɨ́ úwú ledre amá ní.
27 Máúku zɨ́se ma'díi, ngíti géyị 'yị e gɨ dongaráse bɨ
ásé tóro née utúasánɨ́ aka úyu cakaba wá, 'búó togụ́
lurúnɨ́ roko'bụ 'bɨ 'be 'bɨ Lomo go.”

Yésụ 'dodo Roko'bụné

(Lúrú kpá Matáyo 17:1-8, Máriko 9:2-8)

28 Sɨmɨ sɪ́lɪ́ ịnyị doa ota gɨ do kacɨ́ ódro née ní, zɨ́ Yésụ
ịnyịné 'dí'bi 'yịmɨkása ené ota, née kóo Pétero, Yiwáni,
nda kɨ́ Yakóbo, zɨ́ye ndéréye do ngíti mongụ́ landa do
bi ené bɨ utúasá komoa gɨ ro zɨ́ne ndɪ́sịné doa íni ini zɨ́
Lomo ní. 29 Sɨmɨ bɨ nɨ aka cịkị́ íni ini zɨ́ Lomo ní, zɨ́
roko'bụ 'bɨ Lomo óyóló'bó tosoa, zɨ́ toso sɨmɨ komoa
óyóló'bó roné kpɪ́, zɨ́ bongó bɨ roa ní ényíne kpɨ́lélé.
30 Zɨ́ ya'dá e gbre Mụ́sa e kɨ́ Ilíya, 31 ólụ́ógụyé sɨmɨ
roko'bụ 'bɨ Lomo zɨ́ye ndɪ́sịyé ódroyé dongaráye kɨ́
Yésụ. Ndịsịnɨ́ kóo úku mɨsi'di ledre umbu bɨ Yésụ nɨ
ndéré úyu a sɨmɨ Yeruṣaléma ní.
32 Sɨmɨ bɨ nɨyí ndɪ́sị ódro ní, zɨ́ Pétero e kɨ́ lafúne ga bɨ
gbre née útúye 'dú'duyé. Zɨ́ye gbúgbu úrúye ndíki
Yésụ kɨ́ ya'dá ga bɨ gáa gbre ogụnɨ́ zɨa ní. Zɨ́ roko'bụ 'bɨ
Lomo oto wo zɨ́ roa ndɪ́sị ṛɪ́ṛɪ́ mɨṛɪ́ṛɪ́. 33 Sɨmɨ bɨ Pétero
lurú kɨdí ya'dá ga gére née nɨyí go ndéré eyé ní, zɨ́
Pétero ma'dáa úku ledre zɨ́ Yésụ kɨdí, “Mongụ́ 'yị, 'yị ga
gére née ayínɨ́ nda ndéré 'da, idízé ndɪ́sị kéye ona. Azé
yéme kụ́tụ́ ota (3) zɨ́se kéye, kɪ́é'do zɨ́yị, ngíti a zɨ́ Mụ́sa
ngíti a nda 'bɨ ené zɨ́ Ilíya.” Pétero uku ledre née lá sɨmɨ
mɨtụlụrụ owo wá.
34 Sɨmɨ bɨ Pétero nɨ aka cịkị́ ndɪ́sị úku ledre née kenée
ní, zɨ́ roko'bụ 'bɨ Lomo ógụné káa zɨ́ bụṛụngụ́ ní, sólụ
Yésụ kɨ́ ya'dá ga gére née nda kɨ́ Pétero e kɨ́ lafúne ga
gére née yeré. Zɨ́ ngịrị méngị Pétero e gɨ zɨ́ ledre née
mɨméngị kɨ́ngaya. 35 Zɨ́ Lomo úku kása ledre kpụrụ́ gɨ
sɨmɨ bụṛụngụ́ née zɨ́ Pétero e kɨ́ lafúne ga gére née
kɨdí, “Ba Owụ́ 'bɨ amá, mágélé wo máa. Ídísé úwú
ledre gɨ taraa.” 36 Sɨmɨ bɨ Lomo odro go zɨ́ye ní, nɨyí ídí
kɨ́e ní Mụ́sa e kɨ́ Ilíya ndanɨ́ eyé lolụ wá, nda lá Yésụ
ngúcuné. Sɨmɨ sịndɪ́ kadra bɨ kóo née, ukunɨ́ ledre née
zɨ́ 'yị e wá.

Yésụ lagaoyó bɨcayi lomo e gɨ sɨmɨ owụ́o'do

(Lúrú kpá Matáyo 17:14-18, Máriko 9:14-27)

37 Zɨ́ bi áráne kɨ́ phịyɪ́, zɨ́ye ndítíógụyé gɨ do landa gɨrí.
Zɨ́ tụ́'dụ́ 'yị ga bɨ otoomonɨ́ yée ore ní ógụyé zɨ́ Yésụ.
38 Ábuwá ngíti o'do nɨ dongará 'yị ga gére née kɨ́rɨ́ née
ndiki owụ́ kpálá kpó kɪ́é'do owụ́ née bɨcayi lomo e
olụ́nɨ́ go sɨmɨ a. Zɨ́ o'do née ótrụ́ ledre zɨ́ Yésụ kɨdí,
“Mongụ́ 'yị, ógụ aka yómo owụ́ 'bɨ amá, odụ owụ́ bɨ zɨ́-
ma ní tɨ́ dụ́ụ́ née kɪ́é'do née. 39 Bɨcayi lomo ga gére née
ndịsị nda méngị wo bɨsinyíne kɨ́ lálaónzó wo bi zɨa
ndɪ́sịné kɨ́ gbúrógbóne gɨ zɨ́ye, zɨ́ somụ́ ndɪ́sị ólụ́ógụné
gɨ taraa kotrụ kotrụ kotrụ káa. Ili ndɪ́sị ótoómo wo wá
'búó togụ́ lurú cóngó ro owụ́ née ụkụ́ go mɨ́ụ́kụ́.
40 Má'dí'biógụ wo zɨ́ 'yị lódụ́ kacɨ́yị ga ba gɨ ro zɨ́ye lá-
gaóyó dokéké ga gére née gɨ sɨmɨ a ní, utúasánɨ́ kɨ́e
wá, zɨ́ma ndɪ́sịmá sóngó yɪ́ị ba.”
41 Zɨ́ Yésụ ịnyịné úku ledre zɨ́ 'yịmɨkása ga gére née
kɨdí, “Ílisé ṇgúṇgu ledre 'bɨ Lomo kɨ́ mɨmbé'desé kɪ́é'-
do wá gɨ zɨ́ 'di. Azé ndɪ́sị go fú lá kése kenée?” Zɨa úku
ledre zɨ́ 'bụmɨowụ́ née kɨdí, “Ógụ kɨ́ owụ́ née gɨrí mu
yáa.”
42 Sɨmɨ bɨ owụ́ née nɨ go ógụ zɨ́ Yésụ ní, zɨ́ éyɪ́ kpá
lálaónzó wo bi ndɪ́sị kángba wo bɨsinyíne. Zɨ́ Yésụ lá-
gaóyó bɨcayi lomo ga gére née gɨ sɨmɨ a zɨa í'bílúgu wo
zɨ́ 'bụa. 43 Zɨ́ tara 'yị ga gére née ịdrɪ́ne mbá mɨịdrɪ́. Zɨ́ye
úku ledre kɨdí, “Lurúzé mbigí roko'bụ 'bɨ Lomo go cụ́ kɨ́
komozé.”
Sɨmɨ bɨ 'yị e nɨyí aka fú kɨ́ ledre máa née yá, zɨ́ Yésụ
óyóló'bó roné úku ledre zɨ́ 'yị lódụ́ kacɨ́ne ga gére née
kɨdí, 44 “Ídísé úwú ledre ba zɨ́se óto a sɨmɨ dosé. Sịndɪ́
kadra nɨ ógụ do í'bí Owụ́ 'bɨ 'Yịma'dí zɨ́ ezeokóga.”
45 Owo'di'binɨ́ ini ledre gɨ sɨmɨ ledre bɨ Yésụ uku née
wá, gɨ zɨa nɨ yɪ́ ené mɨótoécịné gɨ zɨ́ye. Utúasánɨ́ kpá
gbawá ndú'yú wo, gɨ zɨa ngịrị mengị yɪ́ ené yée
mɨméngị.

Ambí nɨ ídí manda zɨ́ lafúne e ne

(Lúrú kpá Matáyo 18:1-5, Máriko 9:33-37)

46 Zɨ́ 'yị lódụ́ kacɨ́ Yésụ gére née tónóye go ndɪ́sị
úkuló'bó ledre dongaráye yaá, “Ambí gɨ dongaráze ba
nɨ ídíne manda 'dá'dá zɨ́ lafúne e ne?” 47 Zɨ́ Yésụ 'dí'bió-
to ngíti owụ́ tóroné cigíne gɨ zɨa owo sómụ́ ledre 'bɨ
'yịmɨkása ené ga gére née go. 48 Zɨa úku ledre zɨ́ye kɨdí,
“Lúrúsé owụ́ ba go? 'Yị bɨ 'dí'bi owụ́ káa zɨ́ wo ba go
sɨmɨ sụmụ gɨ romá ní, 'di'bi máa go sɨmɨ sụmụ. 'Yị bɨ
'di'bi máa go sɨmɨ sụmụ ní, 'di'bi kpá Lomo bɨ kasaogụ
máa ní go sɨmɨ sụmụ. 'Yị bɨ ndịsị 'búó'bụ́ roné
mɨ'búó'bụ́ ní, nɨ ídí kɨ́ ledrené owóowó zɨ́ Lomo.”
49 Zɨ́ Yiwáni ngúru 'yịmɨkása 'bɨ Yésụ ịnyịné úku ledre
zɨ́ Yésụ kɨdí, “mongụ́ 'yị, nderé ndikizé ngíti o'do kɨ́
ndɪ́sị lága óyó bɨcayi lomo e gɨ sɨmɨ 'yị e kɨdí í'bí

roko'bụ zɨne yíị. Zɨze ụ́cụ́omo wo gɨ zɨa owozé bú ndaá 'bɨ ené ngúruzé wá.”

50 Zɨ́ Yésụ ukulúgu ledre zɨ́ Yiwáni kɨ́dí, “Ndásé ụ́cụ́omo wo wá. Ndịsị née go óto moko ezé zɨa ngbóró tátá roné. Née ndaá ezeokóze wá.”

'Yị 'bɨ Samáriya asinɨ́ gɨ ro Yésụ

51 Sɨmɨ bɨ sịndí kadra nɨ nda go gbóo gɨ ro zɨ́ Yésụ ma'dáa ndá'balúgu roné komo ere ní, zɨa yéme roné ndéréne sɨmɨ Yerụsaléma. 52 Zɨa kása 'yị kasa ené e idínɨ́ yémeómo bi nzíyiné sɨmɨ ngíti owụ́ gara kɨ́ ịrịné Samáriya. 53 Sɨmɨ bɨ 'yị kasa ga bɨ Yésụ kasa yée née ogụnɨ́ íri ní, 'yị 'bɨ Samáriya e ya yée utúasánɨ́ eyé yémeómo bi zɨ́ Yésụ wá gɨ zɨa ndaá 'bɨ ené ṇgu eyé wá, ili ndéré ené mɨndéré sɨmɨ Yerụsaléma. 54 Zɨ́ ledre bɨ 'yị 'bɨ Samáriya e mengịnɨ́ ngárá ilinɨ́ yéme bi zɨ́ Yésụ wá ní sínyíne ro 'yị lódụ́ kacɨ́ Yésụ ga bɨ Yakóbo e kɨ́ Yiwáni ní. Zɨye úku ledre zɨ́ Ngére Yésụ, idí úku ledre, Lomo idí ụ́cụ́ógụ pho'dụ gɨ komo ere sɨmɨ Samáriya gɨ ro zɨ́ 'yị ga gére née áṛáónzó royé 'dá'ba. 55 Yésụ ya zɨ́ 'yị lódụ́ kacɨ́ne ga gére ní, idínɨ́ ótoómo ledre née 'dá'ba, sómụ́ ledre eyé née ndaá bɨlámáne wá. 56 Yóó, zɨye ndéréókpóye, 'dú'duyé nda gbála sɨmɨ ngíti owụ́ gara kpị́.

Ambí nɨ ídí bɨlámá 'yị lódụ́ kacɨ́ Yésụ ne

(Lúrú kpá Matáyo 8:19-22)

57 Yésụ nɨyí aka fú do mɨsi'di mɨndéréye sɨmɨ Yerụsaléma, zɨye ndíkíye kɨ́ ngíti o'do. Zɨ́ o'do née úku ledre zɨ́ Yésụ kɨ́dí, “Mongụ́ 'yị, máíli zɨze ndéréze kéyị kɨ́'dí bɨ íli ndéré ní.”

58 Zɨ́ Yésụ ukulúgu ledre zɨ́ o'do née kɨ́dí, “Máa Owụ́ 'bɨ 'Yịma'dí 'be ndaá 'bɨ ené gɨ romá wá, mááyí yí amá 'yị gámá 'dáa 'dága gba o'do bangá e nɨyí kɨ́ gu eyé ga bɨ ndịsịnɨ́ ólụ́ 'dú'du sɨmɨ a ní. Kpá gba solụ́ e nɨyí mbá kɨ́ 'be 'bɨ eyé e. Éyí ga gére née ndanɨ́ gɨ romá mbá wá, gbawá bi 'dówụ́ro zɨma.”

59 Sɨmɨ ngíti sịndí kadra, zɨ́ Yésụ úku ledre zɨ́ ngíti o'do kɨ́dí, “Ógụ mu lódụ́ máa.”

O'do née ya zɨ́ Yésụ ní, “Ngére, máóto aka babá kí.”

60 Yésụ ya zɨa ní, ngíti géyị 'yị ga bɨ ṇguṇgunɨ́ ledremá wá ní, nɨyí yí eyé go káa zɨ́ umbu e ní, idínɨ́ ndísị cigí 'bụyí zɨye óto wo. Yíị bɨ ṇgúṇgu ledremá go ba ní, ídí mu ndéré kɨ́ úku bɨlámá ledre bɨ gɨ ro 'be 'bɨ Lomo ní zɨ́ 'yị e.

61 Kpá kenée sɨmɨ ngíti sịndí kadra, ngíti o'do ya zɨ́ Yésụ ní, “Máṇgúṇgu ledreyí go Ngére, mááyí lódụ́ yíị. Tɨ́ lá ili aka zɨma ndéréma 'dící kacɨma zɨ́ 'yị amá e, zɨ́-ma nda ndá'baógụmá lódụ́ kacɨyị.”

62 Zɨ́ Yésụ ukulúgu ledre zɨa kɨ́dí, “Máúku zɨyị, 'yị bɨ nɨ kɨ́ mɨsómụ́ ledre gbre gbre ní, utúasá ídí 'yị 'be 'bɨ Lomo wá.”

Yésụ kasa 'yị ené e cị́ ota doa sokó doa gbre

10 Gɨ do kacɨ́ ódro ga bɨ Ngére Yésụ odro yée née mbá, wo Yésụ ma'dáa zɨa ịnyịné ndólo 'yị e cị́ ota doa sokó doa gbre (72) zɨa úkuí'bí ledre tarayé idínɨ́ ídí gbre gbre ndéré kɨ́ úku ledre zɨ́ 'yị e do bi ga bɨ née ili ndéréógụ doyé ní mbá. 2 Kɨ́dí, tụ́'dụ́ 'yị e nɨyí go nzíyiyé gɨ ro ṇgúṇgu mɨkánda bɨlámá ledre bɨ máógụ kɨ́e ní, 'yị kasa eyenɨ́ aka zɨma gɨ ro zɨ́ye 'dí'bi bɨlámá ledre máa ba báyiyé kɨ́e zɨ́ tụ́'dụ́ 'yị e mbá wá. Káa zɨ́ bɨ Ngére Lomo nɨ ne míṇgí moko ma'dáa ní, ídísé íni ini zɨa idí géléógụ yata 'yị kasa e gɨ ro zɨ́ye báyiyé kɨ́ úku bɨlámá ledre ené zɨ́ 'yị e za mbá. 3 Ídísé mu ndéré. Ásé ídí dongará bɨsinyí 'yị e íri káa zɨ́ kábịṛíkị ga bɨ dongará máárára e míngíye ndaá ní. 4 Ndásé 'dí'bi komo késí gɨ ro ndéré kɨ́ úgú éyí mɨánu kɨ́e zɨ́se wá, gba kombo, ndásé 'dí'bi a wá, ndásé kpá 'dí'bi yata éyí sịndí drú yata wo bɨ sịndíse ní wá. Ndásé kpá sínyi sịndí kadra kɨ́ í'bí mandá zɨ́ 'yị e do mɨsi'di wá.

5 'Be bɨ ógụsé go sɨmɨ a ní, ídísé í'bí mandá. Gɨ do kacɨ́ a née, mɨzefị ledre bɨ ásé úku a zɨye ní idí ídí kɨ́dí Lomo idí ídí kɨ́se sɨmɨ 'be ba. 6 Togụ́ míngí 'be née nɨ 'yị bɨ kɨ́ ledre 'bɨ Lomo do mɨmbé'dené ní, mandá bɨ ásé í'bí a kɨ́ úndru 'bɨ Lomo sɨmɨné ní, nɨ ídí káa do úndru sɨmɨ 'be née. Togụ́ ledre 'bɨ Lomo ndaá 'bɨ ené sɨmɨ 'be née wá, úndru 'bɨ Lomo ogụ ené ore kpá wá. 7 'Be bɨ 'di'binɨ́ sée go sɨmɨ a sɨmɨ sụmụ ní, ídísé ndísị dụ́ụ ore, ndásé gámá faa wá. Éyí mɨánu esé e kɨ́ iní mɨéwé esé e idí ídí dụ́ụ yée ga bɨ i'bínɨ́ go zɨse ore ní. Nɨ mɨútúásáne zɨ́ 'yị 'bɨ moko ndíki éyí kacɨ́ moko bɨ mengị wo ní.

8 'Be ga bɨ za mbá ásé ógụ sɨmɨyé ní, togụ́ míngíye 'di'binɨ́ sée go sɨmɨ sụmụ yá, ídísé ndísị ore, zɨse ánu éyí ga bɨ nɨyí í'bí yée zɨse ore ní. 9 Togụ́ 'yị ndíyá nɨyí ore yá, zɨse íni ini zɨ́ Lomo kɨ́ óto síḷíse doyé gɨ ro zɨ́ ndíyá eyé ụ́kụ́ne gɨ royé. Zɨse úku ledre 'bɨ Lomo zɨye kɨ́dí, sịndí kadra ogụ go zɨye, idínɨ́ mu ṇgúṇgu ledre 'bɨ Lomo gɨ ro zɨye ógụyé 'be 'bɨ Lomo. 10 'Be bɨ 'di'binɨ́ sée sɨmɨ sụmụ wá ní, ídísé ólụ́ógụ ókpó esé, zɨse úku ledre zɨye kɨ́dí, 11 “Azé go ụ́'bụ́ 'bụrụ gɨ ro sịndíze ótoómo a cịkị zɨse ona. Ídíséówo a kɨ́dí, sịndí kadra 'bɨ ledre ga bɨ 'be 'bɨ Lomo ní, nɨ go gbóo.” 12 Gɨ do kacɨ́ ledre máa wo née, zɨ́ Yésụ úku ngíti ledre kpá zɨ́ 'yịmɨkása ga gére née gɨ ro 'yị ga bɨ nɨyí asi gɨ ro ledre 'bɨ Lomo ní kɨ́dí, “Máúku zɨse zaá ma'díi, 'yị ga bɨ za mbá nɨyí ási gɨ rosé ní, 'do'dó bɨ Lomo nɨ í'bí a royé ní, nɨ rómo do wo bɨ kóo i'bí ro 'yị lúyú ledre ga bɨ kóo sɨmɨ káṇgá bɨ Sodóma ní.”

13 Zɨa kpá úku ngíti ledre gɨ ro 'yị ga bɨ ndísị gámá kɨ́ ledre 'bɨ Lomo dongaráye ní kɨ́dí, “Sée 'yị ga bɨ 'bɨ gara Korazíni kɨ́ sée ga bɨ sɨmɨ Beteseyída ní, karanée 'dá'dá íri Lomo nɨ í'bí 'do'dó rosé gɨ zɨa ílisé ṇgúṇgu ledre ené wá. Mɨngburoko ledre ga bɨ 'bɨ Lomo máméngị sɨmɨ gara esé ba, idí máméngị kóo née sɨmɨ gara 'bɨ ngíti géyị 'yị e káa zɨ́ yée ga bɨ sɨmɨ Táyire kɨ́ Sidóna ní, káa bɨ oyólo'bónɨ́ sómụ́ ledre eyé go, ṇguṇgunɨ́ ledre 'bɨ Lomo go 'desí. 14 Ídísé ówo a bɨlámáne kɨ'dí bɨ karanée Lomo ili go 'déci ngbanga 'bɨ 'yịma'dí e do sogo káṇgá ní, sée 'yị 'bɨ Korazíni kɨ́ Beteseyída, Lomo nɨ 'dó'do sée rómo do 'bɨ Táyire kɨ́ Sidóna. 15 Kpá kenée gɨ rosé, sée 'yị ga bɨ sɨmɨ mongụ́ gara bɨ Kapáranawúma ní. Ndásé sómụ́ a bɨ kɨ́dí 'bɨ esé ledre nɨ ídí bɨlámáne kadra 'déci ngbanga ní wá gɨ zɨa ásisé kpá kɨ́ ṇgúṇgu ledre 'bɨ Lo-

mo go. Ásé ídí kpá sɨmɨ 'do'dó kɨ́ umbu bɨ odụ a ndaá ní.”

16 Zɨ́ Yésụ ma'dáa nda kpá úku ngíti ledre zɨ́ 'yị ga bɨ nɨ kása yée née kɨ́dí, “Togú 'yị asi gɨ rosé, asi née go kpá gɨ romá. Togú 'yị 'di'bi sée sɨmɨ sụmụ, 'di'bi née go kpá máa sɨmɨ sụmụ. Wo bɨ asi gɨ romá go ní, asi née go kpá gɨ ro Lomo bɨ kasaogụ máa ní.”

Mɨndá'baógụ 'yị ga bɨ Yésụ kasa yée ní

17 Sɨmɨ bɨ 'yị ga bɨ Yésụ kasa yée nda'baogụnɨ́ ní, zɨ́ye úku ledre zɨ́ Yésụ kɨ́ mongú rokinyi kɨ́dí, “Ngére, sɨmɨ bɨ ndịsịzé 'dódo ledre eyí zɨ́ 'yị e ní, zɨ́ bɨcayi lomo e ndísịyé éré ngịrị gɨ zɨ́ ịrịyí bɨ ndịsịzé ífí a ní, zɨ́a ndísị ngásáóyó roné.”

18 Zɨ́ Yésụ úku ledre zɨ́ye kɨ́dí, “Málúrúndíki Satána go kɨ́ útúóyo roné gɨ komo ere káa zɨ́ mɨ'bɨ́lé'be iní ní.
19 Roko'bụ née nɨ gɨ ro zɨ́se ndísịsé méngị okó kɨ́ Satána kɨ́e, zɨ́se kɨ́ rómo komoa sɨmɨ ledre e za mbá za fí utúasá úfu trịdrịsé wá. 20 Ndásé ídí kɨ́ rokinyi lá gɨ zɨ́a bɨ bɨcayi lomo e ngasáoyónɨ́ royé gɨ zɨ́se ní go wá. Ídísé ídí kɨ́ rokinyi gɨ ro ịrịsé bɨ Lomo nɨ éké a sɨmɨ búkụ 'bɨ trịdrị komo ere ní.”

Yésụ i'bí mbófo éyí zɨ́ Lomo

(Lúrú kpá Matáyo 11:25-27, 13:16,17)

21 Sɨmɨ kadra bɨ kóo née ní, zɨ́ 'Dówú Lomo óto Yésụ zɨ́a ídíne kɨ́ rokinyi, zɨ́a úku ledre zɨ́ Lomo kɨ́dí, “Babá, áyí Ngére do ere kpá kɨ́ do sogo káṇgá mbá, mbófo éyí zɨ́yị, zɨ́yị ótoécị roko'bụyí gɨ zɨ́ 'yị ga bɨ ndịsịnɨ́ óto royé kɨ́ royé káa do 'yị ówo ledre e ní, zɨ́yị nda 'dódo a zɨ́ yée ga bɨ 'yị ówo ledre e lurúnɨ́ yée moko ndaá sɨmɨyé wá ní. Méngị 'díyị kenée gɨ zɨ́a née ledre bɨ utúasá mɨútúásá kacɨ́ komoyí ní.”

22 Zɨ́a kpá úku ledre kɨ́dí, “Babá, otoomo ledre e go za mbá do síḷíma gɨ zɨ́a owoyeme máa dụ́ụ ne. Kpá káa zɨ́ bɨ máówoyéme wo dụ́ụ máa ní. 'Yị máa yée ga bɨ ṇguṇgunɨ́ ledre amá go, nɨyí go 'yị amá e ní, mááyí 'dódoyéme wo zɨ́ye.”

23 Sɨmɨ bɨ Yésụ nɨyí nda go céré ye kɨ́ 'yị lódú kacɨ́ne e ní, zɨ́a úku phútrụ ledre zɨ́ye kɨ́dí, “Lúrúsé go, Lomo mengị bɨlámá ledre go zɨ́se, ndísịsé go lúrú a kɨ́ méngị mɨngburoko ledre ga bɨ kɨ́ roko'bụyé ní cú kɨ́ komosé.
24 Máúku ledre née zɨ́se gbékpíne wá. Tú'dú nébị e kɨ́ mɨngburoko ngére tonónɨ́ kóo go 'desí óto komoyé gɨ ro zɨ́ye lúrú ledre ga bɨ ásé lúrú yée ba, tɨ́ lá lurúndikinɨ́ wá, kpá gɨ ro úwú ledre ga bɨ ásé úwú yée ba, uwúnɨ́ kpá wá.”

Muruwayi gɨ ro bɨlámá 'yị 'bɨ Samáriya

25 Gɨ do kacɨ́ ledre ga gére ní, nda go kpá sɨmɨ ngíti síḷí, zɨ́ ngúru mongú 'yị 'dódo lorụ ga bɨ 'bɨ Lomo, ínyịógụ tóroné 'dága úzu Yésụ kɨ́'dí bɨ Yésụ nɨ 'dódo ledre zɨ́ 'yị e ní kɨ́dí, “Mongú 'yị, éyí bɨ máídí méngị a gɨ ro zɨ́ma ndíki trịdrị bɨ za fí ní 'di?”

26 Yésụ ya zɨ́a ní, “Sara bɨ áyí tɨ́ mongú 'yị 'dódo lorụ ní, lorụ ma'dáa uku yaá 'di? Sara ndísị ólo a zɨ́yị ndísịyí 'dódo a zɨ́ 'yị e lárá a káa be 'di?”

27 Zɨ́a úkulúgu ledre zɨ́ Yésụ kɨ́dí, “ ‘Ídí óto 'bú Ngére bɨ Lomo eyí ní kɨ́ mɨmbé'deyí kḭé'do, kɨ́ lomo royí mbá za kɨ́ roko'bụyí kɨ́ sómú ledre eyí mbá.’ † ‘Zɨ́yị óto 'bú lafúyị e káa zɨ́ bɨ óto 'búyị kɨ́ royí ní.’ ” ††

28 Zɨ́ Yésụ úkulúgu ledre zɨ́ o'do bɨ gáa née kɨ́dí, “Bɨlámáne, ídí méngị ledre ga gére née kenée, áyí ndíki trịdrị bɨ za fí ní.”

29 O'do née ili kpá fú óto roné zɨ́ Yésụ kɨ́dí ledre bɨ née ndịsị úku a née, née owoyeme bú. Zɨ́a ndú'yú Yésụ kɨ́dí “Lafúma ga bɨ máídí óto 'búye ní náambi?”

30 Zɨ́ Yésụ úkulúgu ledre zɨ́ o'do née do ngíti mɨsi'diné kpí kɨ́dí, “Kadra kḭé'do, ngíti o'do ịnyị kóo gɨ sɨmɨ Yerụsaléma ndéréne sɨmɨ ngíti owú gara kɨ́ ịrịné Zérịko, zɨ́ 'yị ugu e útúye roa ócó wo gbóo kɨ́ umbu zɨ́ye ngáka éyí ené e gɨ roa mbá do ngásáókpó eyé ótoómo wo ngbali bi kenée.” 31 Kutrú gɨ do kacɨ́ 'yị ugu ga bɨ ngasá bayinɨ́ royé née ní, zɨ́ ngúru 'yị 'dáná éyí ógụné kpá kacɨ́ mɨsi'di née. Zɨ́a ógụndíki o'do née ngbali bi. Zɨ́a 'décị bi gɨ dogboṛụ mɨsi'di yóó, ókpó ené.
32 Zɨ́ ngíti o'do gɨ sɨmɨ kúfú 'yị ga bɨ ndịsịnɨ́ ndolo yée Lévị e ní, nɨ kpá 'yị méngị moko sɨmɨ 'Díḍí Kótrụro 'bɨ Lomo. Sɨmɨ bɨ lurú o'do née ngbali bi ní, zɨ́a kpá 'décị bi yóó do ókpó ené. 33 Zɨ́ 'yị 'bɨ Samáriya ógụndíki o'do née kpá fú ngbali bi, zɨ́ lerí o'do née méngị wo kɨ́ngaya. 34 Zɨ́ Samáriya née ndósoógụné truú ro o'do née do síḳpị wo 'dága. Zɨ́a lúgu uṇgú ga bɨ roa née drá, zɨ́a óto kágá komo a do ódó a. Zɨ́a ímbí óto wo do bangá ené bɨ ndịsị ímbí 'yị ní ndéré óto wo sɨmɨ 'díḍí 'bɨ ṇgu e gɨ ro do lúrú bi kacɨ́ a ore. 35 Sɨmɨ bɨ bi arálo'bó roné ní, zɨ́a ótoómo késí zɨ́ 'yị bɨ ndịsị lúrú bi kacɨ́ bi máa née. Zɨ́a úkuómo ledre kɨ́dí togú késí ba ụkú go, ídí kpá lúrú kacɨ́ a kɨ́ késí bɨ nɨ bo ní, mááyí ndá'baógụ í'bílúgu a.

36 Sɨmɨ bɨ Yésụ ukuonzó ledre ga gére née go ní, zɨ́a ínyịné ndú'yú 'yị 'dódo lorụ née kɨ́dí, “Sɨmɨ sómú ledre eyí ní, gɨ dongará ya'dá ga bɨ ota máúku ledreyé née, ambí mengị bɨlámá ledre zɨ́ 'yị bɨ 'yị ugu e ocónɨ́ wo ní ne?”

37 Zɨ́a úkulúgu ledre zɨ́ Yésụ kɨ́dí, “'Yị bɨ saká o'do bɨ 'yị ugu e ocónɨ́ wo ní mengị bɨlámá ledre ne.”

Yésụ ya zɨ́a ní úku go ma'díi, “Ndéré mu zɨ́yị ndísịyí méngị bɨlámá ledre zɨ́ 'yị e kpá kenée.”

Márata e kɨ́ lémịné maríya

38 Yésụ nɨyí aka kpá fú do mɨsi'di mɨndéréye sɨmɨ Yerụsaléma. Zɨ́ye ndéréógụyé sɨmɨ gara bɨ Márata e kɨ́ lémịné nɨyí sɨmɨ a ní. Zɨ́ Márata 'dí'bi yée 'be 'bɨ ené ore sɨmɨ sụmụ. 39 Zɨ́ Maríya lémị Márata ma'dáa ndéré ndísịné cigí Ngére Yésụ ndísị úwú ledre 'bɨ Lomo bɨ ndísị 'dódo a ní. 40 Gɨ zɨ́a bɨ Márata 'di'bi nda ambá sịndí kadra go ngúcuné sɨmɨ moko ndísị yéme éyí mɨánu zɨ́ Yésụ kɨ́ 'yị kasa ené e ní, zɨ́a ógụné úku ledre kɨ́dí, “Ngére, úku aka ledre zɨ́ Maríya idí ógụ sáká máa. Lúrú aka mongú moko bɨ mándísị méngị a lá ngúcumá ba, nɨ nda lá ndísị ené cigíyị íri gbékpíne ní.”

41 Zɨ́ Ngére Yésụ úkulúgu ledre zɨ́ Márata kɨ́dí, “Márata ndá óto tú'dú gbékpí ledre ga gére née kɨ́ ledreyé zɨ́yị owóowó wá. 42 Lémịyí gelé go ledre 'bɨ Lomo gɨ ro

† *10:27 Gbre lorụ 6:5* †† *10:27 Lévị 19:18*

ndịsị úwú a. Née go éyį bɨ kɨ́ ledrené owóowó rómo do ledre e za mbá ní. Utúasánɨ́ 'dí'bióyó a gɨ zɨ́a wá.”

Yésụ 'dodo mɨsi'di 'bɨ íni ini zɨ́ Lomo zɨ́ 'yį ené e

(Lúrú kpá Matáyo 6:9-13, 7:7-11)

11 Kadra kɨ́é'do zɨ́ Yésụ lúrú ngíti owụ́ bi zɨ́a ndéré ndịsịné doa íni ini zɨ́ 'Bụné Lomo. Sɨmɨ bɨ ini asá ini go ní, zɨ́ ngúru 'yį lódụ́ kacɨ́ga ógụné ndú'yú wo kɨ́dí, “Ngére, 'dódo aka mɨsi'di 'bɨ íni ini zɨ́ Lomo zɨ́ze káa zɨ́ bɨ kóo Yiwáni 'yį Bábátịzị́ 'yį e ndịsị 'dódo a zɨ́ 'yį lódụ́ kacɨ́ne e ní.”

2 Gɨ ore zɨ́ Yésụ úkulúgu ledre zɨ́ye kɨ́dí, “Togụ́ ásá gɨ ro íni ini zɨ́ Lomo yá, ídísé íni a káa,

“ ‘'Bụzé,
ịrịyį́ idí ídí kɨ́ úndruné,
'yį e za mbá idínɨ́ ówo yíị́ káa do Ngére eyé.
3 Ídí í'bí éyį́ mɨ́ánu ezé 'bɨ karaba zɨ́ze.
4 Ídí ótoómo lúyú ledre ezé zɨ́ze,
káa zɨ́ bɨ ndịsịzé ótoómo a zɨ́ yée ga bɨ ndịsịnɨ́ lúyú rozé ní.
Ndá ótoómo zée zɨ́ze lúyú ledre gɨ zɨ́ úzu éyį́ wá.’ ”

5 Zɨ́ Yésụ kpá fú 'dodo yata ledre kɨ́dí, “Togụ́ ngúru 'yį gɨ dongaráse nderé kɨ́ yana ndụlụ úku ledre zɨ́ eze 'be 'bɨ ené kɨ́dí, ‘Togụ́ nzíyi éyį́ mɨ́ánu nɨ bo do sịlíyį yá, sáká aka máa kɨ́e. 6 Ṇgu ogụ go zɨ́ma cakaba, nzíyi éyį́ ndaá do sịlịma zɨ́ma í'bí a zɨ́a wá.’

7 “Zɨ́ eze 'be 'bɨ ené née úku kása ledre zɨ́a cịkị gɨ 'dịcị́ gɨrí kɨ́dí, ‘Ndá 'dó'do máa wá, mbotụ nɨ yį́ ené go mɨ'dụ́tụné, azé yį́ ezé kɨ́ owụ́ e go kpá mbá mɨ'dú'duzé. Éyį́ bɨ zɨ́ma ịnyịógụmá í'bí a zɨ́yị cakaba ní ní ndaá 'bɨ ené e wá.’ 8 Abú eze 'be 'bɨ ené née ili ịnyịógụ méngị sáká éyį́ zɨ́a wá, nda lá gɨ zɨ́a bɨ nɨ fú lá ndịsị ṇgúṇgú roné ní, zɨ́ eze 'be 'bɨ ené née ịnyịógụné í'bí sáká éyį́ nda za kɨ́ngaya rómo wo bɨ gáa ili ní.”

9 Zɨ́ Yésụ úku ledre zɨ́ye kɨ́dí, “Máúku zɨ́se, togụ́ ílisé éyį́, ídísé ómbo a, Lomo nɨ í'bí a zɨ́se. Éyį́ bɨ ílisé ní, ídísé gámásó'do a, ásé ndíki a. Togụ́ ndịsịsé kpá fú ṇgúṇgú rosé gɨ ro éyį́ yá, nɨyí í'bí a zɨ́se. 10 Nɨ ma'díi, 'yį bɨ ndịsị ómbo éyį́ gɨ zɨ́ Lomo ní, nɨ í'bí a zɨ́a. Wo bɨ ndịsị gámásó'do éyį́ kɨ́ ịrị Lomo ní, nɨ ndíki a. Wo bɨ ndịsị ṇgúṇgú roné gɨ ro éyį́ ní, Lomo nɨ líkpí mɨsi'di a zɨ́a.

11 “Sée 'bụmɨowụ́ e, togụ́ owụ́ 'bɨ eyį́ ombo kénzé gɨ zɨ́yị, gɨ ro zɨ́ne ánu a ní, áyí nda í'bí zɨ́a kámá? 12 Togụ́ ombo gɨ zɨ́yị mbú 'bu ngono ní, áyí nda í'bí zɨ́a ágarabu? 13 Togụ́ sée 'yịma'dí e kɨ́ lúyú ledre rosé ówosé kacɨ́ í'bí bɨlámá éyį́ bú zɨ́ owụ́ 'bɨ esé e ní, 'Bụsé Lomo bɨ komo ere ní, nɨ í'bí 'bɨ ené nda za cụ́ 'Dówụ́ Lomo bɨ eme romo do éyį́ e mbá ní zɨ́ 'yį bɨ nɨ íni ini gɨ roa ní.”

Yésụ lágaóyó bɨcayi lomo

(Lúrú kpá Matáyo 12:22-30, Máriko 3:20-27)

14 Kadra kɨ́é'do zɨ́ Yésụ lágaóyó bɨcayi lomo gɨ sɨmɨ ngíti o'do. Geré zɨ́a o'do née tónóne ódroné. Zɨ́ tara tụ́'dụ́ 'yį ga bɨ ore née ịdrịye mbá mɨịdrị́. 15 Zɨ́ ngíti 'yį gɨ dongará 'yį ga bɨ ore ní úku ledre kɨ́dí, Belezabụ́bụ bɨ ngére 'bɨ bɨcayi lomo e ní i'bí roko'bụ ne zɨ́ Yésụ ndịsịné lágaóyó bɨcayi lomo e kɨ́e. 16 Zɨ́ ngíti géyį 'yį ndú'yú wo idí méngị ledre bɨ kɨ́ roko'bụ bɨ gɨ komo ere ní gɨ ro zɨ́ye lúrú a.

17 Yésụ owo sómụ́ ledre eyé née bú, zɨ́a úku ledre zɨ́ye kɨ́dí, togụ́ 'yį 'bɨ káṇgá kɨ́é'do, togụ́ mbú 'be kɨ́é'do ndịsịnɨ́ méngị okó dengbɨ́ye yá, 'be 'bɨ eyé née nɨ báyi ené. 18 Kpá kenée togụ́ Satána ndịsịnɨ́ méngị okó dengbɨ́ye yá, toro yemenɨ́ royé wá, nɨyí báyi eyé mɨbáya. Máúku ledre née kenée gɨ zɨ́a úku ledre kɨ́dí, Belezabụ́bụ i'bí roko'bụ ne zɨ́ma lágaóyó bɨcayi lomo kɨ́e. 19 Togụ́ málágaóyó bɨcayi lomo e kɨ́ roko'bụ bɨ gɨ zɨ́ Belezabụ́bụ ní, sara 'yį esé e ndịsịnɨ́ lágaóyó yée kɨ́ roko'bụ 'bɨ ambi? 'Yį esé maáge nɨyí úku yéme a ye kɨ́dí sómụ́ ledre esé ndaá mbị́ wá. 20 Togụ́ kenée wá, málágaóyó bɨcayi lomo e kɨ́ roko'bụ 'bɨ Lomo, 'dodo go kɨ́dí Lomo ogụ go káa do Ngére dosé.

21 Mị́ngị́ 'be bɨ nɨ yį́ ené kɨ́ roko'bụné ní, 'yį ugu utúasá ndéré úgu éyį́ ené wá. 22 'Búó togụ́ roko'bụ 'yį ugu romo do 'bɨ mị́ngị́ 'be née go yá, nɨ nda fú ndéré ngáka 'be née kɨ́ éyį́ ga bɨ sɨmɨ 'be née mbá do ífibáya yée.

23 'Yį bɨ ṇguṇgu ledre amá wá ní, nɨ okó romá. 'Yį máa wo bɨ ndolo yoko 'yį e zɨ́ma wá ní, ndịsị báyi 'yį amá e.

24 “Togụ́ bɨcayi lomo olụ́ogụ go gɨ sɨmɨ 'yį, nɨ ndéré gámásó'do kpá té ngíti 'yį gɨ ro ólụ́ ndịsịné sɨmɨ a. Togụ́ ndiki ngíti 'yį mbá wá, nɨ úku ledre kɨ́dí, ‘Bɨlámá a máídí ndá'ba kɨ́'dí bɨ kóo mándịsị ndịsị ní.’

25 “Togụ́ nderé ndiki 'Dówụ́ Lomo ndaá sɨmɨ mɨmbé'de 'yį née fú lá wá, nɨ ídí ené kɨ́ rokinyi. 26 Nɨ ndéré ndóloógụ lafúne e bɨcayi lomo e ịnyị doa gbre yée ga bɨ nda bɨsinyíye kɨ́ngaya ní zɨ́ye ndịsịyé kéye mɨmbé'de 'yį née, zɨ́ 'yį née nda sínyí tátá roné 'dá'dá.”

27 Sɨmɨ bɨ Yésụ nɨ aka fú ndịsị úku ledre ga gére ní, zɨ́ ngíti kára ore ịnyịné úku ledre kɨ́dí, “Yésụ, mbágáyị bɨ ndiki yíị́ ní, Lomo í'bí úndru go zɨ́a.”

28 Zɨ́ Yésụ úkulúgu ledre kɨ́dí, “Lomo nɨ í'bí úndru zɨ́ 'yį ga bɨ ndịsịnɨ́ úwú ledre ené zɨ́ye 'dí'bióto a do mɨmbé'deyé ní.”

'Yį e ilinɨ́ lúrú ledre bɨ kɨ́ roko'bụné ní

(Lúrú kpá Matáyo 12:38-42, Máriko 8:12)

29 Sɨmɨ bɨ tụ́'dụ́ 'yį e nɨyí fú lá ndịsị ógụ ní, zɨ́ Yésụ úku ledre zɨ́ye kɨ́dí, “Sée 'yį luyú ledre e ga bɨ cakaba ba, ílisé lúrú ngíti ledre bɨ kɨ́ roko'bụné ní. Útúásásé lúrú a wá, go tɨ́ lá wo bɨ kóo mengị Yóna ní. 30 Ledre bɨ mengị roné zɨ́ Yóna ní, 'dodo go zɨ́ 'yį 'bɨ Nịnévị kɨ́dí Lomo kasa wo ne. Kpá kenée, Máa Owụ́ 'bɨ 'Yịma'dí, nɨ méngị roné zɨ́ma kenée gɨ ro zɨ́ 'yį ga bɨ cakaba ba, ówo a kɨ́dí Lomo kasaogụ Máa ne. 31 Mongụ́ ngére nɨ kóo bo kára, ịnyị kú gɨ sɨmɨ káṇgá ené Séba ógụ úwú ledre gɨ tara Solomóna. Nɨ karanée 'déci ngbangasé, gɨ zɨ́a máa bɨ márómo gɨ do Solomóna ní, ílisé úwú ledre gɨ taramá wá. 32 'Yį 'bɨ gara Nịnévị oyólo'bónɨ́ kóo mɨmbé'deyé zɨ́ye ṇguṇgunɨ́ ledre 'bɨ Lomo gɨ zɨ́ Yóna. Nɨyí 'déci ngbangasé, gɨ zɨ́a máa bɨ márómo do Yóna ní, ílisé ṇgúṇgu ledremá wá.”

Bimɨóŋgó emesá
(Lúrú kpá Matáyo 5:15, 6:22,23)

33 “Ụndụotonɨ́ eyé Pho'dụ 'dɪ́cɪ́ do ló'bụ'dụ́tụ a sɪ́ pheŗé wá, ndɪsɪŋɨ́ óto a do nyárá bi gɨ ro zɨ́a óŋgó bi zɨ́ 'yɨ e 'dɪ́cɪ́ ore mbá. 34 Komosé nɨ bimɨóŋgó. Togú komoyɨ́ nɨ bɨlámáne, áyí ndɪ́sɨ sɨmɨ bimɨóŋgó. Togú komoyɨ́ ndaá bɨlámáne wá, áyí ndɪ́sɨ ndɪ́sɨ sɨmɨ mɨtụlụrụ. 35 Ledre ga bɨ má'dódo yée zɨ́se ní nɨyí go bimɨóŋgó zɨ́se. Ídísé ówo a kɨ́dí ndanɨ́ eyé mɨtụlụrụ wá. 36 Togú ledre 'bɨ Lomo nɨ go sɨmɨsé, ngítí owú bɨsinyí ledre utúasá ídíáká sɨmɨsé wá, ásá útúásá ówo ledre ga bɨ Lomo ili zɨ́ 'yɨ e ndɪ́sɨ méngɨ yée ní mbá.”

Yésụ uku ledre bɨsinyí ledre 'bɨ Farụsáyo e
(Lúrú kpá Matáyo 23:1-36, Máŗiko 12:38-40, Lúka 20:45-47)

37 Sɨmɨ bɨ Yésụ 'dodo asá ledre go ní, zɨ́ ngúru 'yɨ gɨ dongará Farụsáyo e ógụné ndólo wo gɨ ro éyɨ́ mɨánu 'be 'bɨ ené. Zɨ́ Yésụ ndéréne ndɪ́sɨné do bi éyɨ́ mɨánu. 38 Sɨmɨ bɨ mɪ́ngɨ́ 'be née lurú Yésụ tonó geré ánu éyɨ́ lugu sɪ́lɪ́ne kacɨ́ ondú eyé 'bɨ Farụsáyo e kí wá ní, zɨ́ tara ɪdrɪ́ne mɨɪdrɪ́.

39 Zɨ́ Ngére Yésụ úkulúgu ledre zɨ́a kɨ́dí, “Sée Farụsáyo e, ndɪ́sɨsé yéme lá dụú sanáse gɨ 'dí sága, yémesé esé mɨmbé'desé wá. Mɨmbé'desé nɨ mɨ'dúcuné kɨ́ 'bú éyɨ́ kpá kɨ́ bɨsinyí ledre e. 40 Ówosé ledre wá gɨ zɨ́ 'di, ndaá 'bɨ ené bɨ kɨ́dí Lomo bɨ yeme sanáse née, yeme mɨmbé'desé kpá ne ní wá? 41 Togú ndɪ́sɨsé go í'bí éyɨ́ zɨ́ 'yɨ lerɨ́ e, Lomo nɨ ídí kɨ́ rokinyi kɨ́se zɨ́se ídíse mbigí 'yɨ ené e.

42 “Sée Farụsáyo e, Lomo nɨ karanée 'do'dó sée kɨ́ngaya. Abú ásé tɨ́ ndɪ́sɨ í'bí mɨkawu éyɨ́ esé e zɨ́a yá, † ili ídísé kpá ndɪ́sɨ méngɨ bɨlámá ledre zɨ́ 'yɨ e, zɨ́se kpá óto 'búa.

43 “Sée Farụsáyo e, Lomo nɨ karanée 'dó'do sée kɨ́ngaya gɨ zɨ́a bɨ ndɪ́sɨsé óto ledresé owóowó sɨmɨ 'Dɪ́cɪ́ Kótrụro e, ílisé ndɪ́sɨ dụú do mɨngburoko bi ndɪ́sɨ e, ílisé kpá 'yɨ e idɪ́nɨ́ ndɪ́sɨ óto úndrusé togú ayɪ́nɨ́ go í'bí mandá zɨ́se ní.”

44 “Sée Farụsáyo e, Lomo nɨ karanée 'dó'do sée kɨ́ngaya gɨ zɨ́a 'yɨ e ndɪsɪŋɨ́ lúrú rosé gɨ 'dí sága nɨ bɨlámáne, owonɨ́ eyé bɨ kɨ́dí mɨmbé'desé emengú ní wá.”

45 Zɨ́ ngúru 'yɨ 'dódo lorụ ɪnyɪné úku ledre zɨ́ Yésụ kɨ́dí, “Mongú 'yɨ, ndɪ́sɨ née go kpá úkucáyi zée.”

46 Zɨ́ Yésụ úkulúgu ledre zɨ́a kɨ́dí, “Sée 'yɨ 'dódo lorụ e, Lomo nɨ karanée kpá 'dó'do sée kɨ́ngaya gɨ zɨ́a ndɪ́sɨsé gága 'yɨ e idɪ́nɨ́ ndɪ́sɨ lódú kacɨ́ lorụ, tɨ́ lá méngɨsé esé e wá.”

47 Zɨ́a kpá úku ngíti ledre kɨ́dí, “Sée Yúda e, abú ndɪ́sɨsé ó'bó yéme bi e zɨ́ nébɨ ga bɨ kóo ufunɨ́ yée 'desɪ́ ní ndotó, Lomo nɨ karanée 'dó'do sée kɨ́ngaya gɨ zɨ́a bulúndusé e ufunɨ́ kóo nébɨ ga gére née ye. 48 Ndɪ́sɨsé née 'dódo a kɨ́dí ledre bɨ kóo bulúndusé e mengɨnɨ́ née nɨ bɨlámáne, ufunɨ́ nébɨ e, zɨ́se ídí 'bɨ esé 'yɨ ó'bó bi e zɨ́ye. 49 Gɨ zɨ́a bɨ Lomo nɨ yɨ́ ené 'yɨ komokenzɨ ní, zɨ́a úku ledre kɨ́dí, ‘Mááyí kása nébɨ amá e kɨ́ 'yɨmɨkása amá e zɨ́ Yúda e, nɨyí úfu ngíti géyɨ, zɨ́ye 'dó'do ngíti géyɨ bɨsinyíne.’ 50 Gɨ zɨ́ kéyɨ née, sée Yúda ga bɨ cakaba ba, Lomo nɨ nda 'dó'do go sée gɨ ro nébɨ ga bɨ kóo bulúndusé e tonónɨ́ úfu yée kú sɨmɨ sɪndɪ́ kadra bɨ kóo otoogụ do sogo káŋgá ní. 51 Tónóne gɨ ro Káyina wotɪ́ Ádama bɨ kóo ufu Ábele lúnduné ní, ndéréógụné gɨ ro Zakaríya bɨ kóo ufunɨ́ wo za cú dongará 'dɪ́cɪ́ 'bɨ Lomo kɨ́ mbayi kɨ́'dí bɨ ndɪ́sɨnɨ́ 'dáná éyɨ́ zɨ́ Lomo ní. Máúku zɨ́se ma'díi, sée 'yɨ ga bɨ cakaba ba nɨyí 'dódo sée gɨ ro ledre ga gére née.

52 “Sée 'yɨ 'dódo lorụ e, Lomo nɨ karanée kpá 'dó'do sée kɨ́ngaya gɨ zɨ́a ílisé esé zɨ́ 'yɨ e ówo mbigí ledre bɨ 'bɨ Lomo ní wá. Gɨ zɨ́a sée, ílisé esé kpá ledre 'bɨ Lomo wá.”

53 Sɨmɨ bɨ Yésụ ukuonzó ledre ga gére ní, zɨ́ Farụsáyo e kɨ́ 'yɨ 'dódo lorụ e ndɪ́sɨyé fála ledre gáa ndɪsɪ úku yée ní kɨ́ ndɪ́sɨ ndú'yú 'dó'do wo kɨ́ ndu'yú e, 54 gɨ do bɨ 'dí'bi wo kɨ́dí luyú ledre go.

Komosé idí ídí rosé

12 Nda sɨmɨ ngíti sɪ́lɪ́ gɨ do kacɨ́ ledre máa wo née ní, zɨ́ tú'dú 'yɨ e yóko royé 'dii cigí Yésụ gɨ ro úwú ledre bɨ gɨ taraa ní. Gɨ zɨ́a bɨ ofụnɨ́ nda kóo go ní, zɨ́ye ndɪ́sɨyé 'dítílúyú do sogo sɪndɪ́ lafúye. Sɨmɨ bɨ Yésụ tonó ódro ní, zɨ́a úkuútụ ledre fɪ zɨ́ 'yɨ lódú kacɨ́ne e kɨ́dí, “Komosé idí ídí rosé gɨ zɨ́ Farụsáyo nɨyí 'yɨ mani e.”

2 Karanée 'dá'dá íri sɨmɨ odụ sɪndɪ́ kadra 'bɨ 'décɨ ngbanga, bɨkéŗɪ́ lúyú ledre 'bɨ Farụsáyo ga gére née wo bɨ yaá 'dodoogụnɨ́ do nyárá bi wá ní ndaá. Nɨyí karanée ózoógụ yée za mbá zɨ́ kadra. 3 Ledre ga bɨ za mbá úkuúgusé yée mɨúkuúgu sɨmɨ mɨtụlụrụ togú mbú sɨmɨ bɨ ólúsé go 'dɪ́cɪ́ ní, Lomo nɨ karanée 'dódoógụ yée zɨ́ tú'dú mbílí e mbá úwú a.

4 Máúku zɨ́se, ndásé éré ngɪŗɪ 'yɨ ga bɨ roko'bụ eyé nɨ cúku'dée lá dụú 'bɨ úfu sanáse bɨ nɨ káŋgá ní wá. Ngíti éyɨ́ bɨ nɨyí méngɨ a gɨ do kacɨ́ a ní ndaá 'bɨ ené e wá. 5 'Yɨ bɨ ídísé éré a ní, nɨ Lomo gɨ zɨ́a nɨ ne kɨ́ roko'bụ 'bɨ úfu 'yɨ kpá kɨ́ roko'bụ 'bɨ ónzó 'yɨ ku mongú pho'dụ bɨ ngárá ɪlɪ́ kú wá ní. Máúku zɨ́se ídísé éré wo.

6 Lúrúsé aka, abú mɨnzéré owú solú ndanɨ́ kɨ́ ledreyé owóowó zɨ́ 'yɪma'dí e wá yá, Lomo owo yée kékɪ́é'do mbá bú. Wo bɨ kɪ́é'do yaá owo wá ní ndaá. 7 Abú gba bɨ dosé, Lomo owo kékɪ́é'do mbá. Ásé kɨ́ ledresé zɨ́ Lomo owóowó rómo do tú'dú owú solú e. Gɨ zɨ́ kéyɨ́ née, máyá zɨ́se ní, ndásé éré ngɪŗɪ gɨ zɨ́ gbékpɪ́ roko'bụ 'bɨ 'yɪma'dí e wá.

8 'Yɨ bɨ eré ngɪŗɪ gɨ zɨ́ gbékpɪ́ roko'bụ bɨ lá 'bɨ 'yɨma'dí e ní, zɨ́a ódó mɨmbé'dené úku ledre fúó dongará tú'dú 'yɨ e kɨ́dí née nɨ 'yɨ amá gɨ zɨ́a née ŋguŋgu ledremá go ní, Máa Owú 'bɨ 'Yɪma'dí, karanée kadra 'décɨ ngbanga, Mááyí tóro do komo Lomo kɨ́ maláyika ené e úku ledre gɨ ro 'yɨ née kɨ́dí, ma'díi née 'yɨ amá ŋguŋgu ledremá go. 9 'Yɨ bɨ nɨ éré ngɪŗɪ gɨ zɨ́ roko'bụ 'bɨ 'yɪma'dí e zɨ́a óyó sogoné zɨ́ma ní, mááyí karanée kpá óyó sogomá zɨ́a do komo maláyika e kadra 'décɨ ngbanga. 10 Máúku aka ngíti ledre zɨ́se, togú 'yɨ uku cayi ledre gɨ do bi Má, Owú 'bɨ 'Yɪma'dí yá, Lomo nɨ ótoómo

† *Kɪ́é'do gɨ sɨmɨ sokó: Kacɨ́ Lorụ 'bɨ Mụ́sa, togú Yúda e owonɨ́ éyɨ́ go nɨyí ífi sɨmɨa sokó, do 'dí'bi kémbɨ́ a gɨ sɨmɨa do í'bí a zɨ́ Lomo.*

ledre zɨa. Togụ́ uku sinyi ledre kɨ́dí roko'bụ bɨ Mándịsị méngị ledre e kɨ́e ba ndaá roko'bụ 'bɨ 'Dówụ́ Lomo bɨ ogụ gɨ zɨ́ Lomo wá, Lomo otoomo ledre zɨ́ 'yị née wá.
11 Togụ́ karanée 'di'biogụnɨ́ sée gɨ zɨa bɨ ṇgúṇgusé ledre amá ní sɨmɨ 'Dịcị́ Kótrụro e kó'dụ́ mɨngburoko 'yị 'dáná mbayi 'bɨ Lomo, togụ́ mbú kó'dụ́ ngére e yá, ndásé éré ngịrị kɨ́ ndịsị sómụ́ ló'bó ledre bɨ ásé úkulúgu a togụ́ ndu'yúnɨ́ sée go ní wá. 12 'Dówụ́ Lomo nɨ úkuí'bí ledre bɨ zɨ́se úkulúgu a ní ne zɨ́se.

Muruwayi gɨ ro bɨcayi 'yị bɨ kɨ́ tụ́'dụ́ éyí e zɨ́ne ní

13 Zɨ́ ngúru 'yị gɨ dongará 'yị ga bɨ Yésụ ndịsị ódro zɨ́ye née ịnyịné úku ledre zɨ́ Yésụ kɨ́dí, “Mongụ́ 'yị, ídí úku ledre zɨ́ mongụ́ lúndumá, éyí ga bɨ 'bụzé uyuomo yée ní, idí mu ífi sɨmɨyé zɨa í'bíógụ 'bɨ amá.”
14 Zɨ́ Yésụ úkulúgu ledre zɨa kɨ́dí, “Lúrú goó, máógụ amá do sogo káṇgá ona gɨ ro ífi sɨmɨ éyí ga bɨ 'bụsé uyuomo yée ní wá.” 15 Gɨ do kacɨ́ ledre née ní, zɨ́ Yésụ ndá'bané kpá úku ledre zɨ́ tụ́'dụ́ 'yị ga bɨ ndịsị ódro zɨ́ye ní kɨ́dí, “Komosé idí ídí rosé, ndásé 'dí'bi 'bú éyí 'bɨ sága ba óto a zɨ́se 'dá'dá wá, gɨ zɨa tụ́'dụ́ éyí 'bɨ sága ba yomonɨ́ eyé 'yị wá abú áyí kɨ́ye ba cụ́ káa zɨ́ 'díya.”
16 Nda gɨ ore zɨ́ Yésụ ịnyịné úku ngíti ledre zɨ́ye sɨmɨ muruwayi kɨ́dí, “Ngíti o'do, o'do kóo mongụ́ yáká ené zɨ́ kére ánáye zɨa nguku, do ṛóngoyé mbá mɨṛóngo.
17 Zɨa ndịsịné sómụ́ ledre kɨ́dí, ‘Kɨ́bi ba kére aná zɨ́ma go kɨ́ngaya, bɨ ngárá gbagba eye wá ba, mááyí ndɨṛíó-to yée 'da?’
18 “Zɨa úku ledre zɨ́ne kɨ́ roné kɨ́dí, ‘Togụ́ kenée yá, mááyí ndụ́rụóyó kuṛú gbagba née 'dá'ba, zɨ́ma ụ́bụ́ mɨkánda nda mongụ́ne, zɨ́ma ndɨṛí kére née za kɨ́ mɨnzéré éyí ga bɨ 'bɨ 'be ní mbá sɨmɨ a. 19 Kɨ́bi ngíti a, máméngị moko wá, mááyí ánu kɨ́ éwé lá dụ́ụ́ éyí ga gére née zɨ́ odụ ledre amá ídíne dụ́ụ́ rokinyi.’
20 “Zɨ́ Lomo úkulúgu ledre zɨ́ o'do née kɨ́dí, ‘Ówo ledre wá gɨ zɨ́ 'di, sómụ́ yá trịdrị nɨ do sɨ́lɨ́yị? Togụ́ kenée yá, mááyí 'dí'bi 'dówụ́yị kɨ́ ndụlụ ba togụ́ éyí ga bɨ kɨ́ ledreyé zɨ́yị owóowó née nɨyí nda ídí 'bɨ ambí yá?’ ”
21 Yésụ ya née ledre bɨ nɨ méngị roné zɨ́ 'yị ga bɨ otonɨ́ komoyé dụ́ụ́ gɨ ro éyí ga bɨ 'bɨ sága ba ilinɨ́ óto ledre 'bɨ Lomo zɨ́ye owóowó wá ní.

Ndásé sómụ́ sɨmɨsé gɨ ro éyí wá
(Lúrú kpá Matáyo 6:25-34)

22 Zɨ́ Yésụ ndá'bané úku ledre zɨ́ 'yị lódụ́ kacɨ́ne ga gére née kɨ́dí, “Bɨ kenée ní, máúku zɨ́se, ndásé sómụ́ ledre gɨ ro trịdrịsé, éyí bɨ ásé ánu a ní, togụ́ mbú sanáse kɨ́ bongó bɨ ásé ịsị a ní wá. 23 Trịdrị idí ídí ne kɨ́ ledrené owóowó gɨ zɨa romo do éyí mɨánu kɨ́ bongó.
24 Lúrúsé aka solụ́ e, tɨ́ bɨ ngárá ledreyé ndaá owóowó wá ní, Lomo ndịsị lúrú bi kacɨ́ye. Ledresé nɨ zɨ́ Lomo owóowó nɨ lúrú bi kacɨ́se rómo 'bɨ solụ́ e mbá. 25 Éyí ga bɨ 'yị e ndịsịnɨ́ sómụ́ ledreyé née mbá, i'bínɨ́ eyé trịdrị zɨ́ 'yị e wá, Lomo ndịsị í'bí trịdrị zɨ́ 'yị e dụ́ụ́ ne. 26 Káa zɨ́ bɨ gbékpí éyí ga gére née, i'bínɨ́ eyé trịdrị zɨ́ 'yị wá ní, ndásé óto komosé dụ́ụ́ royé wá.
27 “Lúrúsé aka mɨsúrú kágá ga bɨ sɨmɨ súwú ní, kɨ́ lámá ga bɨ royé ní mbá, ngíti géyị mɨṛíṛíye gindri gindri 'di'biogụnɨ́ bongó zɨ́ye wá. Abú za cụ́ mongụ́ ngére kóo kɨ́ ịrịné Solomóna ní, abú nɨ kɨ́ tụ́'dụ́ éyí zɨ́ne, bongó ené emeogụnɨ́ káa zɨ́ mɨsúrú kágá ga gére née mbá wá. 28 Éyí bɨ ílisé ṇgúṇgu ledre 'bɨ Lomo gɨ zɨa wá ní 'di. Togụ́ bɨ Lomo lurú bi kacɨ́ gbékpí mɨsúrú kágá e sɨmɨ súwú bú ní, nɨ nda 'bɨ ené ótoómo kɨ́ í'bí bongó e zɨ́se ga bɨ kɨ́ ledresé zɨa owóowó wá ní káa be 'di?
29 Ndásé óto mɨmbé'desé dụ́ụ́ gɨ ro éyí mɨánu kɨ́ éyí mɨéwé, zɨ́se ndịsịsé sómụ́ sɨmɨsé gɨ royé wá 30 'Yị ga bɨ ṇguṇgunɨ́ ledre 'bɨ Lomo wá ní, 'bú éyí ga gére née ndịsị 'dí'bióyó sómụ́ ledre eyé gɨ zɨ́ Lomo. Ndásé sómụ́ ledre wá, 'Bụsé owo éyí ga bɨ ílisé yée ní mbá bú nɨ í'bí yée zɨ́se. 31 Bɨlámá a ídísé óto Lomo zɨ́se káa do Ngére esé. Owo éyí ga bɨ ílisé yée ní mbá bú, nɨ í'bí yée zɨ́se.
32 “Sée 'yị lódụ́ kacɨ́ma e, ngịrị ndaá méngịsé wá. 'Bụsé bɨ komo ere ní, yemeomo bi go 'be 'bɨ ené gɨ rosé. 33 Ndásé óto komosé dụ́ụ́ ro éyí ga bɨ 'bɨ do sogo káṇgá ba wá gɨ zɨa ndịsịnɨ́ sinyí eyé mɨsínyí zɨ́ye ndịsị ụ́kụ́ eyé kpá mɨụ́kụ́. Ídísé óto komosé dụ́ụ́ ro ledre 'bɨ Lomo bɨ ụkụ́ wá, sinyí kpá wá ní. 34 Bi bɨ óto éyí eyí bɨ kɨ́ ledrené owóowó doa ní, mɨmbé'deyí nɨ ídí kpá fú íri.”

Ndásé ndịsị lígị rosé wá
(Lúrú kpá Matáyo 24:45-51)

35 “Sée 'yị amá e máúku zɨ́se, ndásé ndịsị lígị rosé wá. Kacɨ́ kadra mbá ídísé ídí nzíyisé gɨ ro mɨndá'baógụmá, 36 cé káa zɨ́ 'yị 'bɨ moko bɨ ndịsịnɨ́ tɨ́ fú lá gó'do sóngó mongụ́ 'yị eyé kɨ́ ndá'baógụ gɨ sɨmɨ ayímbi gɨ ro zɨ́ne ịnyịné 'diya líkpí mbotụ zɨa ní. 37 Togụ́ mongụ́ 'yị née ogụ ndiki 'yị 'bɨ moko ené ga gére née kɨ́ óto komoyé kacɨ́ne yá, nɨ ídí kɨ́ye kɨ́ rokinyi zɨa méngị bɨlámá ledre zɨ́ye gɨ ro zɨ́ye ídíye kpá kɨ́ rokinyi. 38 Sịndị́ kadra 'bɨ mongụ́ née ndaá mɨówoné wá. Togụ́ sɨmɨ kútú ndụlụ togụ́ kɨ́ sɨmɨbi mɨárá yá, 'yị ówo a ndaá. Mongụ́ ledre tɨ́ lá togụ́ ogụ go yá, nɨ méngị bɨlámá ledre zɨ́ 'yị 'bɨ moko ga bɨ nɨ ógụndíki yée nzíyiyé ní. 39 Úwúsé aka ledre ba, 'yị bɨ owo bú bɨlámáne kɨ́dí 'yị ugu nɨ ógụ karaba lágá 'déwe mbotụ ené zɨa úgu éyí e ní, 'yị née utúasá ené ólụ́ógụ gɨ 'be wá. 40 Nɨ kpá kenée gɨ ro mɨndá'baógụ Owụ́ 'bɨ 'Yịma'dí. Ídísé ídí nzíyisé gɨ zɨa mɨndá'baógụmá ówosé esé e wá, Mááyí líyị sée mɨlíyị.”
41 Zɨ́ ngúru 'yịmɨkása 'bɨ Yésụ bɨ kɨ́ ịrịné Pétero ní ịnyịné ndú'yú Yésụ kɨ́dí, “Ngére, muruwayi bɨ úku née nɨ dụ́ụ́ zɨ́ze togụ́ kpá za zɨ́ ngíti géyị 'yị e mbá?”
42 Zɨ́ Ngére Yésụ úkulúgu ledre zɨa kɨ́dí, “Bɨlámá 'yị bɨ nɨ kɨ́ komokenzị zɨa ndịsịné méngị ledre bɨ mɨútúásáne bɨ mongụ́ 'yị ené utúasá go óto wo zɨa ndịsịné lúrú bi kacɨ́ 'yị kasa ené e gɨ ro zɨa ndịsịné í'bí éyí eyé e sɨmɨ sịndị́ kadra ené ní, nɨ náambi? 43 Nɨ ídí bɨlámáne zɨ́ 'yị kasa bɨ mongụ́ 'yị ené nɨ ógụndíki wo ndịsị méngị moko ené do bɨlámá mɨsi'diné ní. 44 Máúku zɨ́se ba ma'díi, mongụ́ 'yị née nɨ óto wo zɨa ndịsị lúrú bi kacɨ́ éyí ené e mbá. 45 Togụ́ zɨ́ 'yị 'bɨ moko née somụ́ a kɨ́dí, ‘Mongụ́ 'yị amá ógụ aka 'diya wá,’ zɨa ndịsị ené kóyó ené kɨ́ ócó ngíti géyị 'yị 'bɨ moko ga bɨ ya'dá e kɨ́ kará e kɨ́ le'yí komoné. 46 Nɨ líyị ní mongụ́ 'yị ené ógụndíki wo go ngbụ́rụ́ ro ledre née kenée, mongụ́ 'yị née nɨ 'dó'do

wo bɨsinyíne do ógóóyó wo zɨ́a ndéré ndɨ́sɨné zɨ́ 'yɨ ga bɨ ŋguŋgunɨ́ ledre 'bɨ Lomo wá ní.
47 "Togú 'yɨ 'bɨ moko bɨ owo éyí ga bɨ mongú 'yɨ ené ili zɨ́ne méngɨ a ní bú bɨlámáne zɨ́a ásiné kɨ́ méngɨ a ní, ma'díi, mongú 'yɨ ené née nɨ 'dó'do wo kɨ́ngaya. 48 Tɨ́ lá 'yɨ moko máa wo bɨ owo ené éyí bɨ mongú ené ili zɨ́ne méngɨ a ní wá ní, togú luyú ledre go yá, mongú 'yɨ née nɨ tɨ́ 'dó'do wo ndaá za kɨ́ngaya wá. Kpá kenée 'yɨ máa wo bɨ Lomo méngɨ bɨlámá ledre go zɨ́a ní, Lomo ili zɨ́a méngɨ ledre bɨlámáne zɨ́ne. 'Yɨ máa wo bɨ Lomo mengɨ bɨlámá ledre go zɨ́a za kɨ́ngaya ní, Lomo ili zɨ́a méngɨ ledre zɨ́ne kpá za kɨ́ngaya."

Máógu gɨ ro zɨ́ 'yɨ e ífi sɨmɨyé
(Lúrú kpá Matáyo 10:34-36)

49 Zɨ́ Yésu kpá úku ledre kɨ́dí, "Máógu amá kɨ́ bikɨdrí do sogo káŋgá ba wá, yí ené pho'dụ. Nɨ kóo ídí bɨlámáne togú do sogo káŋgá máa tonó go áɾá. 50 Tɨ́ lá mááyí ógu ídí sɨmɨ mongú úzu éyí, zɨ́ma 'dó'dóma mɨ'dó'dó kɨ́ngaya, 'búó togú 'do'dó máa née ụkú go. 51 Lúrúsé íri káa zɨ́ éyí bɨ máógu kótrụ sée ní? ɨ́'ɨ, máógu gɨ ro zɨ́se ífi sɨmɨsé. 52 Togú 'yɨ e nɨyí 'be 'bɨ eyé ɨnyɨ yá, yée ga bɨ gbre ní nɨyí óyóló'bó royé ídíye okó ro yée ga bɨ ota ní. Togú kenée wá, yée ga bɨ ota ní, nɨyí óyóló'bó royé ídíye okó ro yée ga bɨ gbre ní.
53 'Bụmɨowú nɨ ídí okó ro wotɨ́ne, zɨ́ wotɨ́a ídíne okó roa. Mbámɨowú nɨ ídí okó ro nyɨ́ne, zɨ́ nyɨ́a ídíne okó roa. Togú kára nɨ ídí okó ro me'be wotɨ́ne, zɨ́ me'be wotɨ́a ídíne okó roa."

Ídísé ówo éyí bɨ ayí go méngɨ roné ní
(Lúrú kpá Matáyo 16:2,3, 5:25,26)

54 Zɨ́a kpá úku ngíti ledre zɨ́ tú'dú 'yɨ ga gére née mbá kɨ́dí, "Togú lúrúsé iní nɨ go úlụ gɨ gbére kɨ́ngaya yá, geré zɨ́se ówo a kɨ́dí iní nɨ go ógụ é'dɨ. Tɨ́ ma'díi zɨ́ iní é'dɨné." 55 Kpá kenée togú síli nɨ go ndɨ́sɨ ílíógụ ɨɾí ɨɾí yá, ásé geré ówo a kɨ́dí bi mɨɾí ogụ go. Tɨ́ ma'díi, zɨ́a ídíne kenée. 56 Sée ga bɨ ótosé rosé káa do 'yɨ ówo ledre e, kɨ́ ndɨ́sɨ ówo ini ledre gɨ sɨmɨ toso síli ledre ga bɨ ndɨsɨnɨ́ ílí komo ere kɨ́ yée ga bɨ bi ona ní, sara ówoyémesé ini ledre gɨ sɨmɨ líɭɨ ledre bɨ Lomo ndɨsɨ mengɨ yée zɨ́ma cakaba ba wá ní gɨ zɨ́ 'di?
57 "Nɨ kóo ídí bɨlámáne zɨ́se ówo ma'díi ledre zɨ́se méngɨ wo. 58 Togú ngíti 'yɨ i'bí ngbángáyɨ go zɨ́ ngére e yá, ídísé yéme dongaráse kéne 'dá'dá zɨ́a kɨ́ 'dí'bi ókpó yíɨ do ngbanga zɨ́ye 'décɨ ngbanga royí do í'bí yíɨ zɨ́ asikíri e ndéréye kɨ́yɨ sɨmɨ sɨgɨnɨ. 59 Togú ótoómo go zɨ́ éyí méngɨ roné kenée, áyí ídí sɨmɨ sɨgɨnɨ 'búó togú késɨ bɨ ilinɨ́ gɨ zɨ́yɨ née í'bíónzó go, áyí fú ólụ́ógụ."

Ídísé óyóló'bó mɨmbé'desé zɨ́ Lomo

13 Sɨmɨ sɨndɨ́ kadra máa bɨ kóo née ní, zɨ́ ngíti géyɨ 'yɨ e úku ledre zɨ́ Yésu kɨ́dí, Piláto i'bí okó go ro 'yɨ ga bɨ 'bɨ Galiláya bɨ nɨyí ndɨsɨ 'dáná éyí zɨ́ Lomo sɨmɨ 'Dɨ́cɨ́ Kótrụro do úfu ngíti géyɨ. 2 Zɨ́ Yésu úkulúgu ledre zɨ́ye kɨ́dí, "Lúrúsé íri káa zɨ́ éyí bɨ umbu bɨ ngíti géyɨ 'yɨ 'bɨ Galiláya ga gére uyunɨ́ née nɨ gɨ zɨ́a bɨ lúyú ledre eyé romo do 'bɨ lafúye go mbá ní? 3 Máúku zɨ́se, togú óyóló'bósé mɨmbé'desé zɨ́se ngúŋgu ledre 'bɨ Lomo wá, ngíti géyɨ 'yɨ e gɨ dongaráse nɨyí úyu kpá kenée.
4 Sara nda yée ga bɨ kóo sokó doa ɨnyɨ doa ota mongú 'dɨ́cɨ́ ndụrụonzó yée sɨmɨ Yerụsaléma cigí mɨkavu bɨ Silowámo ní. Sómụ́sé ledre née méngɨné roné zɨ́ye kenée née gɨ zɨ́a bɨ lúyú ledre eyé romo do 'bɨ ngíti géyɨ 'yɨ ga bɨ sɨmɨ Yerụsaléma ní? 5 Ya'dá ga gére née luyúnɨ́ eyé ledre wá. Togú óyóló'bósé mɨmbé'desé zɨ́se ndá'baógụsé zɨ́ Lomo wá, ásé úyu kpá kenée."

Muruwayi gɨ ro kágá bɨ aná wá ní

6 Gɨ do kacɨ́ ledre máa wo née ní, zɨ́ Yésu tónóne úku muruwayi kɨ́dí, "Ngíti o'do 'dɨyɨ́ kóo ndórí 'bɨ 'be yáká ené. Kadra kɨ́é'do zɨ́a ndéréne gɨ ro mɨáná a, ogụ ndiki ené fú lá mɨáná a wá. 7 Zɨ́ mɨ́ngɨ́ yáká née úku ledre zɨ́ 'yɨ 'bɨ moko bɨ oto wo ndɨsɨ lúrú bi kacɨ́ yáká née ní ní kɨ́dí, 'Ndóɾí ba mengɨ kɨ́ra go sɨmɨbi ota aná wá. Sɨ́ ledre bɨ zɨ́a ndɨ́sɨné gɨ roa kɨ́rɨ́ née ní ní ndaá, 'dụtụ bi née go gbékpɨ́e, ídí lágáóyó a 'dá'ba.'
8 "Zɨ́ 'yɨ 'bɨ moko née úkulúgu ledre zɨ́ mongú 'yɨ ené née kɨ́dí, 'Mongú 'yɨ, otoomozé aka kenée kɨ́ sɨmɨbi kɨ́é'do. Mááyí aka ícɨ'díkí a gbaá, zɨ́ma ụ́nzụ ngénye nyaŋgu léfe a sɨ́ a. 9 Togú aná lolụ kpá wá, kɨ́ bi ngíti a zɨ́ze nda lágáóyó a.' "

Yésu yomo ngíti kára sɨmɨ Sɨ́lɨ́ 'bɨ 'Dówụ́ro

10 Sɨmɨ ngíti sɨndɨ́ kadra sɨmɨ Sɨ́lɨ́ 'bɨ 'Dówụ́ro, zɨ́ Yésu kóo ndɨsɨné 'dódo ledre zɨ́ 'yɨ e sɨmɨ ngúru 'Dɨ́cɨ́ Kótrụro e. 11 Ábuwá ngíti kára nɨ kóo dongará 'yɨ ga bɨ Yésu ndɨsɨ 'dodo ledre zɨ́ye née ore nɨ kɨ́ dokéké e sɨmɨné, zɨ́ye gó'dụ wo zɨ́a ndɨsɨ ndéréne gɨ zɨ́ye nda goro goro káa kɨ́ sɨmɨbi e sokó doa ɨnyɨ doa ota. 12 Zɨ́ Yésu lúrú kára née, zɨ́a ndólo wo kɨ́dí, Mamá, ógụ gɨrí zɨ́ma 'dá'dá yáa. Zɨ́ kára née ógụné, zɨ́ Yésu úku ledre zɨ́a kɨ́dí, "Ndíyá bɨ ndɨsɨ 'dó'do yɨ́ɨ kɨ́ tú'dú sɨmɨbi ba Lomo 'di'bioyó go." 13 Zɨ́a óto sɨ́lɨ́ne ro sogo kára née, geré zɨ́ sogoa 'dózo roné, zɨ́a tónóne í'bílúgu mbófo éyí zɨ́ Lomo.
14 Zɨ́ ledre bɨ Yésu mengɨ née sínyí ené ro mongú 'yɨ 'bɨ 'Dɨ́cɨ́ Kótrụro mɨsínyí kɨ́dí yomo 'yɨ sɨmɨ Sɨ́lɨ́ 'bɨ 'Dówụ́ro gɨ ro 'díya. Zɨ́ mongú 'yɨ 'bɨ 'Dɨ́cɨ́ Kótrụro née kpá úku ledre zɨ́ 'yɨ e kɨ́dí, "Azé kɨ́ gbékpɨ́ sɨ́lɨ́ e ɨnyɨ doa kérɨ́ gɨ ro méngɨ moko sɨmɨ a, ídísé ógụ dongará sɨ́lɨ́ ga gére ní gɨ ro do 'dí'bióyó ndíyá gɨ rosé sɨmɨ a. Ndaá sɨmɨ Sɨ́lɨ́ 'bɨ 'Dówụ́ro wá."
15 Zɨ́ Ngére Yésu úkulúgu ledre zɨ́a kɨ́dí, "Ndɨ́sɨsé lóndo rosé kenée gɨ zɨ́ 'di? Sara bɨ ndɨ́sɨsé líkpí bangá esé e sɨmɨ Sɨ́lɨ́ 'bɨ 'Dówụ́ro ndéré kɨ́ye gɨ ro éwé iní ní. 16 Kára née nɨ bulúndu Abarayáma, Satána odóngeɾɨ kóo wo kɨ́ sɨmɨbi sokó doa ɨnyɨ doa ota (18). Mándá líkpí wo sɨmɨ Sɨ́lɨ́ 'bɨ 'Dówụ́ro wá?"
17 Zɨ́ ledre bɨ Yésu uku née sínyíne ro ezeokóga ga gére ní. Zɨ́ bi émené ro tú'dú 'yɨ e mbá gɨ zɨ́ mongú bɨlámá ledre bɨ Yésu mengɨ née.

Muruwayi gɨ ro kúfú kágá bɨ musɨtáda ní
(Lúrú kpá Matáyo 13:31-33, Máriko 4:30-32)

18 Zɨ́ Yésụ úku muruwayi zɨ́ye kɨ́dí, "'Be 'bɨ Lomo nɨ káa zɨ́ 'di? Éyí bɨ mááyí óto ásá a kɨ́e ní 'di? 19 'Be 'bɨ Lomo nɨ káa zɨ́ kúfú kágá bɨ musɨtáda 'yị 'dịyí wo yáká ené ní. Abú kúfú a nɨ nzéré káa zɨ́ kúfú kịndrí ní yá, nɨ ngbóró ógụ ené mongú kágá kɨ́ tú'dú mɨrásáne e zɨ́ tú'dú solú e ndísị ógụ útúye komoa kpá kɨ́ úbú 'be 'bɨ eyé e."

20 Zɨ́a kpá úku ándá ledre kɨ́dí, "Éyí bɨ mááyí óto ásá 'be 'bɨ Lomo kɨ́e ní 'di? 21 Nɨ ídí káa zɨ́ owú 'de'dí bɨ cúku'dée ní, nɨyí lótó mongú le'yí kɨ́e, zɨ́ le'yí née 'dí'dịné gɨ zɨ́a."

Owú mbotụ bɨ cúku'dée ní
(Lúrú kpá Matáyo 7:13,14,21-23)

22 Zɨ́ Yésụ ínyịné gɨ ore ndéréne kɨ́ ólúne kacɨ́ do 'be e kɨ́ gara ga bɨ kacɨ́ mɨsi'di ní kɨ́ 'dodo ledre 'bɨ Lomo zɨ́ 'yị e gị zɨ́a ndéré ólúne sɨmɨ Yerụsaléma. 23 Zɨ́ ngíti 'yị gɨ dongará 'yị ga bɨ ndịsị 'dódo ledre zɨ́ye ní ndú'yú wo kɨ́dí, "Ngére, Lomo nɨ yómo lá dụ́ú ngíti géyị 'yị e ndaá 'yị e mbá wá?"

Zɨ́ Yésụ úkulúgu ledre zɨ́ye mbá kɨ́dí, 24 "'Yị idí gámásó'do mɨsi'di za kɨ́ roko'bụné mbá gɨ ro zɨ́a ólúne 'be 'bɨ Lomo. Tú'dú 'yị e nɨyí yéme royé gɨ ro zɨ́ye ólúye íri, utúasánɨ́ eyé ólú wá. 25 Sɨmɨ bɨ togú Lomo 'dụtụ mbotụ ené go ní, sée ga bɨ nɨ 'dú́tụómo sée sága ní, ásé tóro tara mbotụ ndísị ngúngú rosé kɨ́dí, 'Mongú 'yị, idí líkpí mbotụ zɨ́ze.'

"Nɨ úkulúgu ledre zɨ́se gɨrí kɨ́dí, 'Máówo amá sée wá. Máówo amá kpá bi bɨ ógụsé gɨ doa ní wá?'

26 "Ásé úku ledre zɨ́a kɨ́dí, 'Luyúzé komoyí go, anuzé kóo éyí mɨánu kɨ́ éwé éyí e kése, ndísị kóo kpá 'dódo ledre sɨmɨ gara ezé e.'

27 "Nɨ úkulúgu ledre zɨ́se gɨrí kɨ́dí, 'Ma'díi, máówo amá sée wá, máówo amá kpá bi bɨ ógụsé gɨ doa ní wá. Ídísé ínyị gɨ ore 'dá'ba sée 'yị lúyú ledre e.'

28 "Gɨ ore, ásé ndísị íni ini kɨ́ ndísị náná do sosé gɨ zɨ́a ásé lúrú kása Abarayáma e kɨ́ Isáka e kɨ́ Yakóbo e nda kɨ́ ngíti géyị nébị e kɨ́ ndísị 'be 'bɨ Lomo íri. Tɨ́ lá sée, ndásé íri wá. 29 Ṛíkí sí do 'yịma'dí e gɨ do sogo káṇgá ba za mbá nɨyí ógụ sɨmɨ ayímbi 'be 'bɨ Lomo íri. 30 Ídísé lúrú ledre née bɨlámáne. 'Yị ga bɨ kóo ledreyé ndaá zɨ́ 'yịma'dí e owóowó wá ní, nɨyí nda yí eyé go kɨ́ ledreyé zɨ́ Lomo owóowó."

Yésụ kasalugu Farụsáyo e zɨ́ Eróde Andipá

31 Cịkị sɨmɨ sịndí kadra bɨ Yésụ ndịsị 'dódo ledre sɨmɨa née ní, zɨ́ ngíti géyị Farụsáyo e ógụyé úku ledre zɨ́ Yésụ kɨ́dí, "Ólúógụ mu gɨ ona 'dá'ba gɨ zɨ́a ngére Eróde Andipá yeme ledre go gɨ ro úfu yíị."

32 Zɨ́ Yésụ úkulúgu ledre zɨ́ Farụsáyo ga gére née kɨ́dí, "Ídísé ndá'ba úku ledre zɨ́ Eróde 'yị mani née kɨ́dí, karaba kɨ́ kɨ́lóndó máíli aka lágaóyó bɨcayi lomo e gɨ sɨmɨ 'yị e kɨ́ yómo 'yị ndíyá e kí. Nda sɨmɨ ota sí́lí́ zɨ́ moko máa née úkúne." 33 Karaba kɨ́ kɨ́lóndó ndéréógụné sɨmɨ sí́lí́ ota, mááyí ídí mɨndéréma 'dá'dá gị sɨmɨ Yerụsaléma, ngíti éyí ụcụomo máa yana wá. Nébị ga bɨ kóo 'dá'dá ní ufunɨ́ yée mbá íri.

34 Zɨ́ Yésụ ṇgúṇgú roné gɨ ro 'yị ga bɨ 'bɨ Yerụsaléma ní kɨ́dí, "Áko, sée 'yị ga bɨ 'bɨ Yerụsaléma ní, mááyí kɨ́ mongú lerí gɨ rosé gɨ zɨ́a Lomo kasa kóo nébị e zɨ́se, zɨ́se úfu yée. Zɨ́se óngboónzó ngíti géyị 'yị ga bɨ Lomo kasa yée zɨ́se kɨ́ bɨlámá sanda ní kɨ́ tutú. Mái'bí romá gɨ ro kótrụ sée trí́é káa zɨ́ mbágángono bɨ kotrụ owú 'bɨ ené e sí́ fúndúne ní, ílisé esé e wá. 35 Ídísé ówo a bɨlámáne kɨ́dí Lomo oyó sogoné go zɨ́se. Útúásásé lúrú máa cakaba wá 'búó togú sịndí kadra ogụ go zɨ́se úku ledre kɨ́dí, 'Úndru idí ídí zɨ́ wo bɨ nɨ ógụ kɨ́ ịrị Ngére Lomo ní.' " †

Yésụ ndéré ṇgu 'be 'bɨ ngíti Farụsáyo

14 Nda go sɨmɨ ngíti sịndí kadra kpí sɨmɨ Sí́lí́ 'bɨ 'Dówú́ro, zɨ́ ngúru manda 'bɨ Farụsáyo e ndólo Yésụ gɨ ro éyí mɨánu 'be 'bɨ ené. Zɨ́ 'yị máa yée ga bɨ nɨyí okó ro Yésụ ní, ndísịyé lúrú sémbe Yésụ. 2 Nɨyí ídí kɨ́e ní, ngíti o'do sịndía kɨ́ sí́lí́a ụrú́nɨ́ mbá mɨú́rú́ gɨ dongará 'yị ga bɨ ore ní, ịnyị toro go 'dága kó'dú́ Yésụ kenée. 3 Zɨ́ Yésụ ndú'yú Farụsáyo máa ga gére née kɨ́ 'yị 'dódo lorụ e kɨ́dí, "Nɨ mɨútúásáne do yómo 'yị sɨmɨ Sí́lí́ 'bɨ 'Dówú́ro?" 4 Ukulugunɨ́ ledre mbá wá. Zɨ́ Yésụ 'dí'bi sí́lí́ne ro o'do née geré zɨ́ ndíyá ú́kú́ne gɨ roa. Zɨ́ Yésụ kásalúgu wo 'be, bɨlámáne.

5 Gɨ do kacɨ́ ledre née ní, zɨ́ Yésụ ndú'yú yée kɨ́dí, "Togú ngúru 'yị gɨ dongaráse née zɨ́ owú 'bɨ ené, togú ngúru bangákụlú ené útúne sɨmɨ gu sɨmɨ Sí́lí́ 'bɨ 'Dówú́ro ní, nɨ ótoómo a íri gɨ zɨ́a née ndaá sí́lí́ 'bɨ moko wá?" 6 Ledre ndaá tarayé mbá wá.

7 Sɨmɨ bɨ Yésụ lurú ṇgu ga bɨ ndịsịnɨ́ ógụ gelénɨ́ mbá mɨngburoko bi ndísị gɨ ro ndísị doa ní, zɨ́a ínyịné úku muruwayi kɨ́dí, 8 "Togú ndolonɨ́ yíị go sɨmɨ ayímbi yá, ndá lúrú té mongú bi ndísị gɨ ro ndísị doa wá, éyí née kenée ndolonɨ́ kpá ngíti mongú 'yị bɨ romo doyí ní go. 9 Sɨmɨ bɨ mongú ṇgu née ogụ go ní, míngí 'be nɨ ógụ sí́kpị yíị kɨ́dí, 'Ídí ndéré ndísị do bi máa wo bɨ 'dáa, mongú 'yị bɨ ogụ ba nɨ ógụ ndísị ona.' Mɨíṇyịyí nɨ ídí kɨ́ komokenyí. 10 Togú ndolonɨ́ yíị go do ngíti bi, kɨ́'dí bɨ ógụ go íri ní, ídí aka ndéré ndísị do owú bi ndísị kí. 'Yị bɨ ndolo yíị née nɨ ógụ sí́kpị́óto yíị ne do bi bɨ yeme gɨ royí ní. Áyí ówó komo 'yị ga bɨ ore née geré mɨówó. 11 Gɨ zɨ́a 'yị bɨ ndịsị óto roné cúku'dée ní, nɨyí sí́kpị wo 'dága. Wo bɨ ndịsị sí́kpị roné 'dága ní, nɨyí óto wo nde."

12 Gɨ ore zɨ́ Yésụ ndá'bané úku ledre zɨ́ míngí 'be kɨ́dí, "Togú yéme éyí mɨánu go gɨ ro 'yị e yá, ndá ndólo lá dụ́ú ezegámáyị e kɨ́ sụmụyí e kɨ́ mɨngburoko 'yị ga bɨ kɨ́ éyí e zɨ́ye ní wá. Gɨ zɨ́a togú ilinɨ́ kpá yéme éyí mɨánu gɨ ro 'yị e yá, nɨyí ndólo kpá té dụ́ú yíị. I'bílugunɨ́ éyí bɨ kóo méngị zɨ́ye née go zɨ́yị. 13 Sɨmɨ bɨ óto ayímbi go ní, ídí ndólo 'yị lerí e kɨ́ mɨgịgí́rí́ e, kɨ́ yée ga bɨ kɨ́ siri ro sịndíye ní, nda kɨ́ 'yị komo mɨ'dú́tụ e. 14 Abú utúasánɨ́ méngị lúgu ledre zɨ́se wá yá, karanée sɨmɨ sịndí kadra bɨ Lomo nɨ úru mbigí 'yị e ené e gɨ sɨmɨ umbu ní, Lomo nɨ í'bí úndru zɨ́yị."

† *13:35 Ke'bị 'bɨ Dawídi~e 118:26*

Muruwayi gɨ ro mongú Ayímbi
(Lúrú kpá Matáyo 22:1-10)

15 Sɨmɨ bɨ ngúru 'yị gɨ dongará 'yị ga bɨ ndịsịnɨ́ gbóo
cigí Yésụ ánu éyí, uwú ledre bɨ Yésụ ndịsị 'dódo a née
kenée ní, zɨ́a ịnyịné úku ledre kɨ́dí, "'Yị ga bɨ karanée
nɨyí ndísị ánu éyí sɨmɨ ayímbi 'be 'bɨ Lomo ní, nɨyí ídí kɨ́
rokinyi."
16 Zɨ́ Yésụ úkulúgu ledre zɨ́ o'do née kɨ́dí, "Ngíti o'do
mengị kóo mongú ayímbi zɨ́a ndóloyóko tú'dú 'yị e gɨ
roa. 17 Sɨmɨ bɨ sịndí kadra utúasá go ní, zɨ́ mí́ngí 'be
kása 'yị 'bɨ moko ené ndéré kɨ́ úku ledre zɨ́ 'yị e kɨ́dí,
'Sịndí kadra utúasá go ogụnɨ́ mu.'
18 "'Yị ga bɨ ndolonɨ́ yée ní ogụnɨ́ eyé e mbá wá, ya
yée nɨyí kɨ́ moko eyé e. Mɨzefị 'yị ya, 'Máúgú yáká caka-
ba máíli ndéré lúrú a. Gɨ zɨ́ kéyị née, máútúásá ógụ
wá.'
19 "Ngíti a ya, 'Máúgú ị́tí́ e cakaba ịnyị gɨ ro ndísị
méngị moko kɨ́ye, mááyí aka ndéré úzu yée togú
utúasánɨ́ go méngị moko yá. Máútúásá ógụ wá.'
20 "Ngíti a ya, 'Máófú kára cakaba, máútúásá ógụ wá.'
21 "Zɨ́ 'yị 'bɨ moko ndá'bané úku ledre ga gére née zɨ́
mongú 'yị ené. Zɨ́ bi sínyíne roa gbála. Zɨ́a kása 'yị 'bɨ
moko née kɨ́dí, 'Ídí ólú́ógụ do mɨsi'di íri zɨ́yị ndólo 'yị
lerí e kɨ́ mɨgịgí́rí́ e, kɨ́ 'yị komo mɨ'dú́tụ e, kɨ́ yée ga bɨ kɨ́
siri ro sịndíye ní.'
22 "Zɨ́ 'yị 'bɨ moko née ndéréne, zɨ́a ndá'baógụné úku
ledre zɨ́ mí́ngí 'be kɨ́dí, 'Mongú 'yị, 'yị ga gére née
ogụnɨ́ go, tɨ́ lá ngíti géyị bi ndísị nɨyí aka gbékpíe 'yị
ndanɨ́ doyé wá.' 23 Zɨ́a kpá kása ándá 'yị 'bɨ moko née,
'Ídí ólú́ógụ do mɨsi'di kɨ́ 'be 'bɨ 'yị e, zɨ́yị ndólo yée gɨ ro
zɨ́ bi ndísị ga gére née ídíye mbá kɨ́ 'yị e doyé. 24 'Yị ga
bɨ mándólo yée 'dá'dá ngárá ogụnɨ́ wá ní, ma'díi
utúasánɨ́ ndéne úzu to'do éyí mɨánu bɨ máyéme gɨ
royé ba wá.' "

Lódú́ kacɨ́ Yésụ nɨ mongú ledre
(Lúrú kpá Matáyo 10:37,38)

25 Nda gɨ ore, zɨ́ Yésụ ịnyịné kpá fú lódú́ mɨsi'di
ndéréne sɨmɨ Yerụsaléma. Tú'dú́ 'yị e nɨyí go kpá rụ́ụ
do kacɨ́ a. Zɨ́a óyó komoné úku ledre zɨ́ye kɨ́dí, 26 "Togú
'yị ili ídí 'yị lódú́ kacɨ́ma yá, idí óto 'búma rómo do
'bụné kɨ́ mbágáne, kɨ́ me'bené kɨ́ owú́ 'bɨ ené e kɨ́ lún-
duné e kɨ́ lémịné e kpá kɨ́ kụrụ'bụné mbá, nɨ fú ídí 'yị
lódú́ kacɨ́ma. 27 Ndaá kpá lá dụ́ú wo née wá, 'yị bɨ ili go
ídíne 'yị lódú́ kacɨ́ma ní, idí í'bí roné zɨ́ umbu gɨ romá.
28 "Ledre née nɨ káa zɨ́ togú 'yị ili ú́bú́ 'dící yá, nɨ aka
ówo roko'bụ késí́ do sí́lí́ne kí nɨ fú tónó moko. 29 Togú
mengị kenée wá, nɨ méngị moko née lá mburu yana zɨ́
roko'bụ a ú́kú́ne zɨ́ 'yị e kúgú wo. 30 Zɨ́ye úku ledre kɨ́dí,
'Oto dosí́ moko, mengịonzó wá romo wo go mburu
yana.'
31 "Kpá kenée ngére bɨ nɨ kɨ́ 'yị e zɨ́ne álifu sokó, togú
ili ndéré útú kɨ́ okó do ezené ngére bɨ nɨ yí ené kɨ́ 'yị e
ené álifu cí kéɽí a ní yá, nɨ aka lúrú roko'bụné kí nɨ fú
ndéré méngị okó née. 32 Togú owo go kɨ́dí roko'bụné
nda yá, nɨ kákasa zɨ́ ezeokóne née kɨ́dí, 'Okó ndaá ídí
wá, yée idínɨ́ yéme dongaráye.' 33 Nɨ gɨ rosé kpá kenée.
Togú 'yị ili ídí 'yị lódú́ kacɨ́ma yá, ídí ótoómo yí ené e za
mbá, zɨ́a ídíne 'yị lódú́ kacɨ́ma.
34 "To'do nɨ bɨlámá éyí. Togú ayá lolụ wá ní, áyí méngị
lárá a káa be 'di zɨ́a áyálúgu roné? 35 Bɨ ngárá moko
ndaá lolụ sɨmɨ a, gbawá gɨ ro do méngị ngíti géyị éyí e
kɨ́e wá ní, odụ a dụ́ú do léfeóyó a 'dá'ba.
"'Yị bɨ uwú ledre bú ní, idí úwú ledre bɨ máúku née."

Muruwayi gɨ ro Kábịɽíkị
(Lúrú kpá Matáyo 18:12-14)

15 Kadra kɨ́é'do 'yị 'dó'dú́ ụsórụ e gɨ zɨ́ 'yị e kɨ́ tú'dú́
'yị lúyú ledre e ogụnɨ́ go ndísị úwú ledre ga bɨ
Yésụ nɨ ndísị 'dódo yée zɨ́ 'yị e ní. 2 Zɨ́ Farụsáyo e kɨ́
ngíti géyị 'yị 'dódo lorụ e ndísiyé úku mɨngú́ngú́rú́
ledre ro Yésụ kɨ́dí, "O'do née otoomo 'yị lúyú ledre e
zɨ́ye ndísiyé ánu éyí kéye."
3 Zɨ́ Yésụ ódroné zɨ́ye sɨmɨ muruwayi kɨ́dí, 4 "Togú áyí
kɨ́ kábịɽíkị e zɨ́yị míya (100), zɨ́ wo bɨ kɨ́é'do ní ịndrịné,
útúásá ótoómo yée ga bɨ cí eso doa sokó doa ịnyị doa
eso (99) née zɨ́yị ndéréyị gámásó'do wo bɨ ịndrị kɨ́é'do
née wá? 5 Sɨmɨ bɨ ndíki go ní, áyí ídí kɨ́ mongú́ rokinyi
zɨ́yị ó'bo a ndá'ba kɨ́e 'be. 6 Sɨmɨ bɨ ógụ goó 'be ní, áyí
ndóloyóko lafúyị e yá, 'Mándólo sée gɨ ro zɨ́ze ndísizé
kése kɨ́ rokinyi gɨ zɨ́a kábịɽíkị amá bɨ ịndrị ní mándíki
go.' 7 Yésụ ya zɨ́ye ní, ledre née nɨ kpá kenée komo ere.
Togú 'yị lúyú ledre kɨ́é'do, oyólo'bó sómú́ ledre ené go
zɨ́a ŋgúŋgu ledre 'bɨ Lomo yá, Lomo nɨ ídí kɨ́ rokinyi gɨ
roa rómo do tú'dú́ 'yị ga bɨ oyólo'bónɨ́ sómú́ ledre eyé
wá ní.

Muruwayi gɨ ro késí́ bɨ ịndrị ní

8 "Sara togú ngíti kára nɨ kɨ́ komo késí́ ené sokó (10),
zɨ́ wo bɨ kɨ́é'do ní útúíndrị roné gɨ sɨmɨ a cịkị 'dící ore,
utúasá ú́ndụ pho'dụ zɨ́a ndísịné ókósó'do a gị zɨ́a ndí-
ki a kí ní wá? 9 Sɨmɨ bɨ ndíki go ní, nɨ ndóloyóko lafúne e
kɨ́ eze 'be 'bɨ ené e zɨ́a úku ledre zɨ́ye kɨ́dí, 'Mándólo
sée gɨ ro zɨ́ze ndísizé kése kɨ́ rokinyi gɨ zɨ́a késí́ amá bɨ
ịndrị ní, mándíki go.' 10 Ledre née nɨ kpá kenée komo
ere. Togú 'yị lúyú ledre kɨ́é'do oyólo'bó sómú́ ledre ené
go zɨ́a ŋgúŋgu ledre 'bɨ Lomo yá, maláyika e mbá nɨyí
ídí kɨ́ rokinyi gɨ ro bɨ kéɽí 'yị lúyú ledre bɨ oyólo'bó
sómú́ ledre ené zɨ́a ŋgúŋgu ledre 'bɨ Lomo ní."

Muruwayi gɨ ro owú́ bɨ ịndrị ní

11 Zɨ́ Yésụ kpá úku ngíti muruwayi kɨ́dí, "Ngíti o'do nɨ
kóo bo kɨ́ wotí́ne e gbre. 12 Zɨ́ wotía bɨ owú́ ní úku ledre
zɨ́ 'bụyé kɨ́dí, 'Babá, éyí sí́lí́yị ga bɨ gɨ ro ífi báyi yée zɨ́ze
owú́ 'bɨ eyí e ní, í'bí 'bɨ amá mu gɨ sɨmɨyé.' 'Bụyé kala
kpá wá, zɨ́a ífi báyi éyí sí́lí́ne zɨ́a i'bí 'bɨ owú́ 'bɨ ené bɨ
owú́ ní.
13 "Lá owú́ sí́lí́ cúku'dée, zɨ́ wotía bɨ owú́ ní úgúóyó 'bɨ
ené éyí bɨ 'bụyé i'bí zɨ́a ní mbá 'dá'ba, zɨ́a 'dí'bi késí́
ndéréne gbála sɨmɨ ngíti káɲgá. Zɨ́a sínyiónzó késí́ née
íri sɨmɨ ledre ga bɨ ngárá moko ndaá sɨmɨyé wá ní. 14 Nɨ
ídí kɨ́e ní, 'bú utú go sɨmɨ káɲgá bɨ nɨ sɨmɨa íri née, késí́
ndaá lolụ zɨ́a ánu éyí kɨ́e wá. 15 Zɨ́a ídíne káa do 'yị 'bɨ
moko 'bɨ ngíti o'do gɨ dongará mí́ngí káɲgá ga bɨ íri ní,

ndíṣị lúrú bi kacɨ mụkṵ́rṵ́ ené e kɨ́ í'bí éyí mɨánu zɨ́ye.
16 'Yị í'bí éyí mɨánu ndaá zɨ́a wá, nɨ nda kóo go gbóo gɨ ro ánu éyí mɨánu ga bɨ 'bɨ mụkṵ́rṵ́ e ní.
17 “Zɨ́a sómṵ́ló'bó sɨmɨ doné zɨ́a úku ledre kɨ́dí, ‘'Yị 'bɨ moko ga bɨ 'bɨ babá ní, éyí mɨánu nɨ gɨ royé bo kɨ́ngaya. Mááyí ndíṣị úyu gɨ zɨ́ 'bú ona ba. 18 Mááyí ndá'ba zɨ́ma úku ledre zɨ́a máyá, “Babá, málúyú go ro Lomo kpá royí. 19 Máútúásá amá lolụ ídíma káa do owṵ́ 'bɨ eyí wá. Ídí nda óto máa dongará 'yị 'bɨ moko eyí e.” ’
20 Yóó, zɨ́a ínyịné ndá'bané 'be zɨ́ 'bụné.
“Zɨ́ 'bụa lúrúndíki wo gɨ gbála kɨ́ ógụné do mɨsi'di, zɨ́a ídíne kɨ́ mongṵ́ sɨmɨkozo gɨ roa. Zɨ́a ngásáne ndéré útúne ro wotíne fáka wo í'bí mandá zɨ́a kɨ́ 'búne.
21 “Zɨ́ wotía úku ledre zɨ́a kɨ́dí, ‘Babá, málúyú go ro Lomo kpá royí. Máútúásá lolụ ídíma káa do owṵ́ 'bɨ eyí wá.’
22 “Zɨ́ 'bụa úku ledre zɨ́ 'yị moko e kɨ́dí, ‘Ngásásé mu 'di'diya ndéréógụ kɨ́ bɨlámá bongó, kɨ́ ngo'di kɨ́ éyí sịndí zɨ́a ésị yée. 23 Zɨ́se ndéréógụsé kɨ́ zoro ítí óṇgoónzó a gɨ ro zɨ́ze ánu a kɨ́ rokinyi. 24 Wotíma ba nɨ kóo go umbuné. Bɨ ba ní, nda'baogụ go trịdrị. Ịndrị kóo go, nda'baogụ go.’ Zɨ́ye tónóye ánu éyí kɨ́ rokinyi.
25 “Ledre ba nɨ ndíṣị méngị roné ní, wotía bɨ mongṵ́ ní nɨ aka 'bɨ ené yáká. Zɨ́a ínyịné gɨ yáká gɨrí go sɨkala ndá'baógụné 'be. Zɨ́a ógụ ólúne sɨmɨ gboṛụ kídrí kɨ́ do 'yị e, ke'bị nɨ go ndíṣị méngị roné zɨ́ye 'be. 26 Zɨ́a ndólo ngúru 'yị 'bɨ moko bɨ 'be ore ndú'yú wo kɨ́dí, ‘Éyí bɨ mengị roné ní 'di?’ 27 Zɨ́ 'yị 'bɨ moko née úkulúgu ledre kɨ́dí, ‘Bɨsinyí ledre ndaá, lúnduyí kóo ịndrị ní, nda'baogụne zɨ́ 'bụsé úku ledre do óṇgoónzó zoro ítí gɨ ro zɨ́ 'yị e ánu a, bɨ nɨyí ndíṣị ndéndeke née.’
28 “Zɨ́ ledre née sínyíne ro wotía bɨ mongṵ́ née gbála, zɨ́a ásiné cịkị do mɨsi'di ili ógụ 'be wá. Zɨ́ 'bụyé ndéréne dódó roné roa idí mu ógụ 'be. 29 Zɨ́a úkulúgu ledre zɨ́ 'bụyé kɨ́dí, ‘Lúrú aka, tṵ́'dṵ́ sɨmɨbi ga ba za mbá azé kéyị ona. Zɨ́ma ndíṣịmá óto úndruyí kɨ́ méngị moko kpá káa zɨ́ 'yị 'bɨ moko ní, í'bí zɨ́ma gbawá owṵ́ ína zɨ́ma gɨ ro zɨ́ze ánua kɨ́ lafúma e. 30 Lúrú aka nda 'yị máa bɨ sinyionzó késí eyí mbá do kará ga bɨ moko ndaá sɨmɨyé wá ní, sɨmɨ bɨ ledre romo wo, nda'baogụ nda goó 'be ní, zɨ́yị úfu za cṵ́ ítí zɨ́a gɨ ro zɨ́ 'yị e ógụyé ánu a.’
31 “Zɨ́ 'bụa úkulúgu ledre zɨ́a kɨ́dí, ‘Lúrú ledre máa née kɨ́e? Mbé bɨ azé kéyị ona ní, éyí ga bɨ 'bɨ amá ní nɨyí fú mbá 'bɨ eyí. 32 Ufunɨ́ ítí née gɨ zɨ́a lúnduyí née nɨ kóo go umbuné. Bɨ ba ní, nda'baogụ go trịdrị. Ịndrị kóo go, nda'baogụ go.’ ”

Muruwayi gɨ ro ngíti 'yị 'bɨ moko

16 Zɨ́ Yésụ úku ledre zɨ́ 'yị lódṵ́ kacɨ́ne e kɨ́dí, “Ngíti mongṵ́ 'yị nɨ kóo bo, zɨ́ 'yị e úku ledre zɨ́a kɨ́dí, 'yị 'bɨ moko ené bɨ ndíṣị lúrú bi kacɨ késí ní, ndíṣị sínyi késí. 2 Zɨ́ mongṵ́ 'yị née ndólo 'yị 'bɨ moko ené née úku ledre zɨ́a kɨ́dí, ‘Máúwú tṵ́'dṵ́ bɨsinyí ledre go gɨ royí. 'Dí'biógụ aka késí ga bɨ ndíṣị méngị moko kɨ́e ní zɨ́ma lúrú a. Gɨ zɨ́a tónóne karaba ndéréne 'dá'dá, ndá lolụ 'yị 'bɨ moko amá ona wá.’
3 “'Yị 'bɨ moko née ya zɨ́a ní, ‘Mongṵ́ 'yị amá nɨ go otoomo máa gɨ sɨmɨ moko. Roko'bụmá ndaá gɨ ro ndéré kɨ́ ící gu kɨ́e zɨ́ 'yị e gɨ ro késí wá, máútúásá kpá ómbo éyí wá, mááyí méngị ba goó 'di? 4 Zɨ́a sómṵ́ndíki ledre kɨ́dí togṵ́ kenée yá, gɨ ro zɨ́ 'yị e 'dí'bi née sɨmɨ sụmụ gɨ do kacɨ a bɨ née ndaá lolụ sɨmɨ moko wá ní, née nɨ méngị éyí káa.’
5 “Zɨ́a ndólo 'yị ga bɨ kóo ndịsịnɨ́ 'dí'bi késí 'bɨ mongṵ́ 'yị ené gɨ zɨ́a ní. Zɨ́a ndú'yú mɨzefịyé kɨ́dí, ‘'Di'bi kóo késí 'bɨ mongṵ́ 'yị amá gɨ zɨ́ma ndu?’
6 “Zɨ́a úkulúgu ledre zɨ́ 'yị 'bɨ moko née kɨ́dí, ‘Má'dí'bi kóo gɨ zɨ́yị kúkú sụ'bṵ́ míya ịnyị doa ota.’
“'Yị 'bɨ moko née ya, ‘Ídí nda éké a lá dụṵ́ míya eso.’
7 “Zɨ́a ndú'yú ngíti 'yị kɨ́dí, ‘'Bɨ eyí 'bɨ ené ndu?’
“Zɨ́a úkulúgu a zɨ́ 'yị 'bɨ moko née kɨ́dí, ‘Suwáli kére álifu kɨ́é'do.’
“Zɨ́ 'yị 'bɨ moko née úku a zɨ́a ya, ‘Éké nda lá míya ịnyị doa ota.’
8 “Zɨ́ mongṵ́ 'yị née úku ledre zɨ́ 'yị 'bɨ moko ené née kɨ́dí méngị née komokenzị zɨ́yị. 'Yị 'bɨ do sogo káṇgá nɨyí kɨ́ komokenzị gɨ royé kɨ́ royé romo do 'yị ga bɨ 'bɨ Lomo ní. 9 Sée 'yị lódṵ́ kacɨ́ma e, ídísé méngị bɨlámá ledre zɨ́ 'yị e kɨ́ éyí ga bɨ zíse do sogo káṇgá ba, gɨ ro karanée togṵ́ éyí ga gére née ụkṵ́nɨ́ go yá, ásé nda ndíki bɨlámá bi bɨ za fí ní komo ere.
10 “'Yị bɨ utúasá go lúrú bi kacɨ owṵ́ éyí ní, nɨ kpá útúásá lúrú bi kacɨ mongṵ́ éyí. Togṵ́ utúasá lúrú bi kacɨ owṵ́ éyí wá, utúasá kpá lúrú bi kacɨ mongṵ́ éyí wá.
11 Togṵ́ i'bínɨ́ owṵ́ éyí 'bɨ do sogo káṇgá ba gɨ ro zɨ́yị lúrú bi kacɨ a, útúásá lolụ kɨ́e wá ní, nɨyí nda í'bí mongṵ́ éyí 'bɨ komo ere ní zɨ́yị káa be 'di? 12 Togṵ́ útúásá lúrú bi kacɨ éyí 'bɨ ngíti 'yị wá ní, ambí nɨ nda í'bí éyí zɨ́yị gɨ ro zɨ́a ídíne káa do 'bɨ eyí ní ne?
13 “'Yị kɨ́é'do utúasá ídí 'yị 'bɨ ngére e gbre wá. Nɨ óto 'bú wo bɨ kɨ́é'do ní, zɨ́a sógó ngíti a. Kpá kenée, útúásá óto ledre Lomo kɨ́ késí zɨ́yị mbá owóowó wá.”
14 Gɨ zɨ́a bɨ Farụsáyo e nɨyí kɨ́ 'bú késí doyé kɨ́ngaya ní, sɨmɨ bɨ uwúnɨ́ ledre bɨ Yésụ uku née kenée ní, zɨ́ye ndíṣịyé kúgú wo mɨkúgú. 15 Zɨ́ Yésụ úku ledre zɨ́ye kɨ́dí, “Ndíṣịsé óto rosé zɨ́ 'yị e kɨ́ ledresé owóowó, ówosé esé bɨ kɨ́dí Lomo owo ledre ga bɨ do mɨmbé'desé bú ní wá. Éyí bɨ do sogo káṇgá ba ndịsịnɨ́ lúrú a kɨ́ ledrené owóowó ní, moko ndaá bɨ ené sɨmɨ a zɨ́ Lomo wá.
16 “'Dá'dá gɨ zɨ́ Yiwáni babatíza, 'yị e ndịsịnɨ́ aka kóo mbá óto úndru lorụ bɨ kóo Mụ́sa eké kpá kɨ́ ledre ga bɨ kóo nébị e ndịsịnɨ́ úku yée ní. Sɨmɨ bɨ Yiwáni ogụ nda ndíṣị 'dódo bɨlámá ledre gɨ ro 'be 'bɨ Lomo kɨ́dí, 'yị e idínɨ́ ówo Lomo káa do Ngére eyé ní, mɨmbé'deyé nɨ go mbá íri. 17 Abú karanée Lomo nɨ óyóló'bó do sogo káṇgá ba kɨ́ ere yá, ngíti éyí bɨ kíé'do gɨ sɨmɨ ledre ga bɨ kóo ekénɨ́ yée sɨmɨ lorụ nɨyí 'dí'bíóyó a 'dá'ba ní ndaá.
18 “'Yị bɨ otoomo me'bené, zɨ́a nda ndéréne ofṵ́ ngíti kára ní, luyú ledre go. Nda gɨ ore o'do bɨ ófṵ́ kára née go ní, luyú kpá ledre go.”

Lázoro e kɨ́ o'do bɨ kɨ́ tṵ́'dṵ́ éyí e zíne ní

19 “Ngíti mongṵ́ 'yị nɨ kóo bo, kacɨ́ kadra mbá ndíṣị ésị roné fú lá bɨlámá bongó, zɨ́a ndíṣịné ánu fú lá bɨlámá

éyį mɨánu. 20 Zɨ́ ngíti géyį 'yį e ndíṣiyé ímbíógụ ngíti 'yį lerí nɨ kɨ́ ịrịné Lázoro, roa ba za mbá uṇgú, ndíṣi óto wo tara mbotụ 'be 'bɨ mongụ́ 'yį née. 21 Lázoro ma'dáa ili tɨ́ lá zɨ́ne ndíṣiné ánu nyụnyụ́ éyį mɨánu bɨ nɨ ndíṣi ṛéṛe sį́ tarabíza 'bɨ o'do née bi ní káa bɨ née nɨ úyu gɨ zɨ́ 'bú ke. Sɨmɨ ledre ga gére née mbá zɨ́ ịṣi ndíṣiyé léwe uṇgú ga bɨ ro Lázoro ní.

22 "Nda sɨmɨ ngíti sį́lį́, zɨ́ 'yį lerí née úyuné. Zɨ́ maláyi-ka e 'dí'bi wo ndéré kɨ́e do bi kɨ́'dí bɨ Abarayáma ndịṣi ndíṣi ní. Zɨ́ mongụ́ 'yį née úyuné do óto bi zɨ́a. 23 Zɨ́ trị-drị a ndéréókpó 'bɨ ené geré do bɨsinyí bi bɨ 'bɨ 'do'dó kɨ́ngaya ní. Nɨ sį́kpị doné lúrú bi 'dága káa ní, zɨ́a lúrúndíki Lázoro 'yį lerí bɨ kóo ba gbála kɨ́ ndíṣi eyé kɨ́ Abarayáma do bɨlámá bi. 24 Gɨ zɨ́ éyį mɨówo, zɨ́ o'do née gbúrógbóne 'dága kɨ́dí, 'Áko mongụ́ 'yį Abarayáma, ótoómo ledre zɨ́ma, mááyí go úyu. Kása aka Lázoro idí lá ésị nzisį́lį́ne bɨ do tifi ní sɨmɨ iní kịdrị́, ógụ é'de a dondenemá, gịe zɨ́ owụ́ bi ị́drị́ne romá.'

25 "Zɨ́ Abarayáma úkulúgu ledre zɨ́a kɨ́dí, 'Sómụ́ aka lá sɨmɨ bɨ kóo áyí aka do sogo káṇgá ní, rokinyi nɨ dụ́ụ́ 'bɨ eyį́, zɨ́ lerí ídíne dụ́ụ́ 'bɨ Lázoro. Bɨ ba ní, áyí go sɨmɨ lerí Lázoro nɨ go sɨmɨ rokinyi. 26 Nda kpá lá dụ́ụ́ née wá, mongụ́ gu nɨ go dongaráze kése. 'Yį ndaá gɨ yáa ndéréne íri togụ́ gɨrí ógụné yáa wá.'

27 "Zɨ́ mongụ́ 'yį née úkulúgu ledre zɨ́ Abarayáma kɨ́dí, 'Togụ́ kenée yá, kása nda lá Lázoro ma'dáa zɨ́ze 'be 'dáa. 28 Lúndumá e nɨyí bo íri ịnyị, idí úku ledre zɨ́ye ndanɨ́ méngị bɨsinyí ledre zɨ́ 'yį e wá, káa bɨ nɨyí ógụ kpá sɨmɨ 'do'dó bɨ mááyí sɨmɨ a yáa ba ke.'

29 "Zɨ́ Abarayáma úkulúgu ledre zɨ́a kɨ́dí, 'Ɨ́'ɨ Lázoro utúasá ndéré íri wá. Idínɨ́ ndíṣi úwú lorụ bɨ kóo Mụ́sa eké kɨ́ ledre ga bɨ kóo nébị e ndịṣinɨ́ úku yée ní.'

30 "O'do née ya, 'Ɨ́'ɨ, mongụ́ 'yį, ili za cụ́ 'yį bɨ urú go gɨ sɨmɨ umbu ní, zɨ́a ndéréne uku ledre née zɨ́ye ne nɨyí fú ṇgúṇgu a.'

31 "Abarayáma ya zɨ́a ní, 'Togụ́ utúasánɨ́ eyé ṇguṇgu ledre 'bɨ Mụ́sa e kɨ́ nébị e wá, abú 'yį urú gɨ sɨmɨ umbu zɨ́a ndéréne úku ledre zɨ́ye ya, utúasánɨ́ eyé kpá fú lá ṇgúṇgu a wá.' "

Yésụ 'dodo ledre zɨ́ 'yį lódụ́ kacɨ́ne e

(Lúrú kpá Matáyo 18:6,7,21,22, Máriko 9:42)

17 Zɨ́ Yésụ ịnyịné úku ngíti ledre zɨ́ 'yį lódụ́ kacɨ́ née kɨ́dí, "'Yį bɨ ndịṣi lóndo lafúne e gɨ ro zɨ́ye lúyú ledre ní, nɨ go gbóo. 'Yį máa née nɨ ndíki mongụ́ bɨsinyí nduwú. 2 'Yį káa zɨ́ née, 'be kóo do ódóngéṛị mongụ́ tutú ro goa do ụ́cụ wo kɨ́e bu sɨmɨ mongụ́ iní zɨ́a úyuné íri. Gɨ zɨ́ wo bɨ nɨ óto owụ́ bɨ cúku'dée káa zɨ́ wo ba zɨ́a lúyú ledre ní. 3 Komosé idí ídí rosé.

"Togụ́ ngúru 'yį gɨ dongará 'yį ga bɨ ṇguṇgunɨ́ ledremá go ní, luyú ledre go yá, ídísé lórụ wo. Togụ́ oyólo'bó sómụ́ ledre ené go yá, ídísé ótoómo ledre zɨ́a.

4 "Togụ́ luyú ledre royí kɨ́'dí ịnyị doa gbre (7) kadra kį́é'do, zɨ́a kpá ógụné zɨ́yị kɨ́'dí ịnyị doa gbre (7) kadra kį́é'do ya ídí ótoómo ledre zɨ́ne yá, ídí ótoómo ledre zɨ́a." 5 Kadra kį́é'do zɨ́ 'yịmɨkása 'bɨ Yésụ ịnyịyé úku ledre kɨ́dí, "Ngére, ídí sáká zée, zɨ́ze ṇgúṇgu ledre eyí nda za kɨ́ngaya."

6 Zɨ́ Yésụ úkulúgu ledre zɨ́ye kɨ́dí, "Abú ledre 'bɨ Lomo bɨ ṇgúṇgu ní nɨ cúku'dée káa zɨ́ kúfú kágá bɨ musɨtáda ní yá, áyí útúásá úku ledre zɨ́ mongụ́ kágá bɨ káa zɨ́ ngónó ní kɨ́dí, 'Ḭ'bịóyó royí gɨ ore, zɨ́yị ndéré tóroyí gbála sɨmɨ mɨkavu 'dáa.' Kágá née nɨ úwú yḭ́ị, zɨ́a méngị a tɨ́ kenée."

7 Zɨ́ Yésụ kpá úku ngíti muruwayi zɨ́ye kɨ́dí, "Togụ́ 'yį 'bɨ moko nda'baogụ go 'be gɨ do bi moko gáa ndịṣi méngị a ní, mongụ́ 'yį ené nɨ geré úku ledre zɨ́a ya, 'Ógụ ndíṣi bi ánu éyḭ?' 8 Ḭ́'ɨ, mongụ́ 'yį ené nɨ úku ledre zɨ́a kɨ́dí, 'Méngị éyį mɨánu 'bɨ tagá zɨ́ma ánu a kí, áyí nda fú ógụ ndíṣi bi ánu 'bɨ ené éyḭ.' 9 Sɨmɨ ledre ga gére née mbá, mongụ́ 'yį née utúasá ené í'bí mbófo éyį zɨ́ 'yį moko née wá gɨ zɨ́a née moko bɨ ogụ gɨ roa ní. 10 Ledre née nɨ gɨ rosé kpá kenée. Togụ́ méngịsé moko bɨ i'bínɨ́ zɨ́se ní go yá, ídísé lá úku a kɨ́dí, 'Azé 'bɨ ezé lá 'yį 'bɨ moko e, ndịṣizé méngị dụ́ụ́ moko bɨ i'bínɨ́ zɨ́ze ní.' "

Ya'dá e sokó kɨ́ umbunonó royé

11 Sɨmɨ bɨ Yésụ nɨ do mɨsi'di mɨndéréne sɨmɨ Yeṛụsalé-ma ní, nderé kóo kpụrụ́ gɨ dongará káṇgá ga bɨ gbre, Samáriya kɨ́ Galiláya ní. 12 Zɨ́ye ndéréógụyé go sɨmɨ ngíti do 'bé, zɨ́ ya'dá e sokó (10) mbá kɨ́ umbunonó royé ógụ tóroyé dogboṛụ mɨsi'di re kenée. 13 Sɨmɨ bɨ Yésụ ogụ nda go gbóo ní, zɨ́ye ịnyịyé mbá ótrṵ́ ndólo wo kɨ́dí, "Áko, Yésụ, mongụ́ 'yị, ídí lúrú lerí́ze zɨ́yị sáká zée ke."

14 Zɨ́ Yésụ lúrú yée zɨ́a úku ledre zɨ́ye kɨ́dí, "Ídísé ndéré zɨ́ 'yį 'dáná éyį e gɨ ro zɨ́ye lúrú rosé togụ́ umbunonó née ụkụ́ go yá." Nɨyí ndéréógụ yana ní, royé nɨ go bɨlámáne.

15 Sɨmɨ bɨ ngúruyé lurú roné nɨ go bɨlámáne ní, zɨ́a ndá'baógụné ndíṣi í'bílúgu mbófo éyį zɨ́ Lomo kɨ́ kúrúne 'dága. 16 Zɨ́a útúne ló'bụ komoné bi kó'dụ́ Yésụ ndíṣiné mbófo wo gɨ zɨ́a ndaá 'bɨ ené Yụ́da wá, nɨ gɨ sɨmɨ kúfú 'yį ga bɨ Samáriya e ní.

17 Zɨ́ Yésụ ndú'yú wo kɨ́dí, "Ndaá 'bɨ ené bɨ gáa ásá sokó ní wá? Sara yée ga bɨ ịnyị doa eso ní nɨyí nda goó 'da? 18 Bɨ zɨ́ 'yį lóṇgó ba ógụné dụ́ụ́ ne í'bílúgu mbófo éyį zɨ́ Lomo ní?" 19 Zɨ́ Yésụ úku ledre zɨ́ o'do máa née kɨ́dí, "Gɨ zɨ́a bɨ ṇgúṇgu ledre 'bɨ Lomo go ní, Lomo yomo yḭ́ị go, ndá'ba yí eyí mu 'be."

Ledre gɨ ro 'be 'bɨ Lomo

(Lúrú kpá Matáyo 24:23-28,37-41)

20 Nda gɨ ore zɨ́ Farụsáyo e ndú'yú Yésụ kɨ́dí, "Lomo nɨ ógụ ídíne káa do ngére do sogo káṇgá kɨ́ be 'di?" Yésụ ya zɨ́ye ní, "Mɨógụ Lomo ídíne káa do ngére, lurúnɨ́ eyé kɨ́ komo 'yį káa zɨ́ bɨ ndíṣisé sómụ́ a née wá. 21 'Yį e utúasánɨ́ kpá úku a bɨ kɨ́dí, 'Lúrúsé aka, nɨ goó ba, togụ́ nɨ goó bɨ 'dáa ba wá,' gɨ zɨ́a Lomo nɨ cakaba go dongaráse."

22 Zɨ́ Yésụ úku ledre zɨ́ 'yį lódụ́ kacɨ́ne ga gére née kɨ́dí, "Sịndị́ kadra nɨ ógụ zɨ́se ídíse nzíyisé gɨ ro lúrú mɨndá'baógụ Owụ́ 'bɨ 'Yịma'dí, tɨ́ lá útúásásé lúrúndí-ki a wá. 23 Ngíti géyį 'yį e nɨyí úku ledre zɨ́se kɨ́dí, 'Owụ́ 'bɨ 'Yịma'dí ogụ go ona togụ́ mbú ogụ go 'dáa yá,'

ndásé úwú ledre eyé ga gére née wá. 24 Gɨ zɨa
mɨndá'baógụ Owụ́ 'bɨ 'Yịma'dí nɨ ídí káa zɨ́ mɨ'bɨ́lé'be
iní bɨ 'bɨle'be zɨa ọ́ṇgóné kú gɨ komo ere zaá gị bi ní.
25 Éyį́ bɨ nɨ aka ídí ní, 'yị ga bɨ nɨyí aka trịdrị ba nɨyí ási gɨ
romá, zɨ́ye 'dó'do máa kɨ́ngaya kɨ́ tụ́'dụ́ ṛíkį́ sí do
'do'dó e kí.
26 "Sɨmɨ sịndį́ kadra bɨ Mááyí ndá'baógụ sɨmɨ a ní,
mɨménggị ledre 'bɨ 'yịma'dí e nɨ ídí ené cé káa zɨ́ ledre
kóo 'yị e ndịsịnɨ́ ménggị a sɨmɨ sịndį́ kadra bɨ kóo 'bɨ
Nówa ní. 27 'Yị e otonɨ́ yí eyé komoyé dụ́ụ́ ro éyį́ mɨánu
eyé e kɨ́ éyį́ mɨéwé eyé e, zɨ́ ngíti géyị kɨ́ ófụ́ royé. Zɨ́
ledre née ménggị roné kenée gị sɨmɨ sịndį́ kadra bɨ zɨ́
Nówa kɨ́ 'yị 'bɨ 'be 'bɨ ené e ólụ́ye mbá sɨmɨ kuṛúngba
ní. Zɨ́ mongụ́ iní úcuné úfuónzó 'yị ga bɨ kóo sága ní
mbá.
28 "Ledre née mengị kóo roné kpá kenée sɨmɨ sịndį́
kadra 'bɨ ngíti mongụ́ 'yị kɨ́ ịrịné Lóto. 'Yị e otonɨ́ yí eyé
kóo komoyé dụ́ụ́ ro éyį́ mɨánu e kɨ́ éyį́ mɨéwé eyé e,
ngíti géyị nɨyí ndịsị 'bɨ eyé úgúóyó éyį́ e, ngíti géyị
ndịsịnɨ́ 'bɨ eyé úgú éyį́ e zɨ́ye, ngíti géyị nɨyí 'bɨ eyé ó'do
éyį́ ngíti géyị ndịsịnɨ́ 'bɨ eyé ụ́bụ́ 'dịcį́ e. 29 Sɨmɨ sịndį́
kadra bɨ Lóto kɨ́ owụ́ 'bɨ ené e olụ́ogụnɨ́ gɨ sɨmɨ Sodó-
ma ní, zɨ́ Lomo kasaogụ pho'dụ kɨ́ mɨnguṛogó so
pho'dụ bɨ ndịsịnɨ́ ndóló a barụ́tụ ní gɨ komo ere ndį́sị
é'dịné zɨ́ 'yị ga bɨ kóo ore ní ạ́ṛáónzó royé mbá.
30 "Ledre née nɨ ídí cé kenée sɨmɨ sịndį́ kadra bɨ Owụ́
'bɨ 'Yịma'dí ndá'baógụ sɨmɨ a ní. 31 Sɨmɨ sịndį́ kadra née
ní, 'yị bɨ nɨ do 'dịcį́ ní, ndaá ndítíógụ ólụ́ 'dịcį́ gɨ ro
'dó'dụ́ ógụ yį́ ené e sága kí wá. Wo bɨ gáa nɨ 'bɨ ené
yáká ní, utúasá ndá'baógụ 'be kí wá. 32 Ídísé sómụ́ndíki
ledre bɨ kóo mengị me'be Lóto ní. 33 Togụ́ 'yị ya née ili
ndį́sị lódụ́ kacɨ́ma wá káa bɨ née nɨ úyu yá, omo ené e
wá. 'Yị bɨ ya née nɨ lódụ́ kacɨ́ma, abú née uyu yá mengị
éyį́ wá ní, uyu ené e wá. 34 Máúku zɨ́se, sɨmɨ ndụlụ bɨ
ledre née nɨ ménggị roné sɨmɨ a ní, togụ́ 'yị e gbre nɨyí
mɨ'dú'duyé do ṛangba kɨ́é'do yá, wo bɨ ṇguṇgu
ledremá go ní, Lomo nɨ 'dí'bi dụ́ụ́ wo zɨa ótoómo eze a
née kenée. 35 Kará e gbre nɨyí do bi ú́sụ éyį́, Lomo nɨ
'dí'bi wo bɨ ṇguṇgu ledremá go ní, zɨa ótoómo eze a
née kenée. 36 Kpá kenée ya'dá e nɨyí ídí yáká gbre, wo
bɨ ṇguṇgu ledremá go ní, Lomo nɨ 'dí'bi dụ́ụ́ wo zɨa
ótoómo eze a née kenée."
37 Zɨ́ 'yị lódụ́ kacɨ́ga ga gére née úku ledre zɨa kɨ́dí,
"Ngére, ledre máa née nɨ ménggị roné 'da?"
Zɨ́ Yésụ ú́kulúgu ledre zɨ́ye sɨmɨ muruwayi kɨ́dí,
"Ledre máa née lo'bo wá, nɨ ídí cé káa zɨ́ umbu bangá
bɨ bi zɨ́ lugúnu e ówo a mbá ní."

Ndásé 'dó'dó gɨ zɨ́ íni ini zɨ́ Lomo wá

18 Gɨ do kacɨ́ ledre née ní, zɨ́ Yésụ 'dódo ledre zɨ́ 'yị
lódụ́ kacɨ́ne ga gére née gɨ ro ledre 'bɨ ini zɨ́ Lo-
mo, ndanɨ́ 'dó'dó gɨ zɨ́ íni ini zɨ́ Lomo wá. 2 Zɨa úku
ledre zɨ́ye kɨ́dí, "Ngíti ngére 'bɨ ngíti káṇgá nɨ kóo bo,
ndaá 'bɨ ené 'yị éré Lomo wá, somụ́ ené kpá do 'yị e
wá. 3 Kára umbu nɨ kóo bo sɨmɨ káṇgá 'bɨ ngére máa
née ngíti géyị 'yị e mengịnɨ́ kóo wo bɨsinyíne. Zɨ́ kára
née ndį́sị éṛịné kɨ́ ngbanga ené née zɨ́ ngére née má.
4 "Zɨ́ ngére née ásiné kɨ́ sáká kára née kɨ́ ngbángbá
sịndį́ kadra. Odụ a, zɨa úku ledre zɨ́ne kɨ́ roné kɨ́dí, 'Abú
mándá 'yị éré Lomo wá, másómụ́ kpá do 'yịma'dí e wá
yá, 5 nɨ mɨútúásáne zɨ́ma sáká kára ba. Togụ́ máménggị
kenée wá, nɨ fú lá ndį́sị ógụ 'dó'do máa.' "
6 Zɨ́ Yésụ úku ledre zɨ́ye kɨ́dí, "Ngére née ndaá 'bɨ ené
'yị éré Lomo wá, sómụ́sé aka sɨmɨ ledre bɨ uku née.
7 Sómụ́sé Lomo utúasá ménggị bɨlámá ledre zɨ́ 'yị ga bɨ
ndịsịnɨ́ ndú'yú wo gbụ́ụ́ gɨ ro sáká éyį́ ní wá? Nɨ ndį́sị
ógólúgu yée fú lá mɨógólúgu? 8 Nɨ ndį́sị sáká yée 'diya.
Sɨmɨ bɨ karanée, Owụ́ 'bɨ 'Yịma'dí nɨ ndá'baógụ ní, nɨ
kpá fú ógụndíki 'yị e kɨ́ ṇgúṇgu ledrené?"

Muruwayi gɨ ro Farụsáyo e kɨ́ 'yị 'dó'dụ́ ụsórụ

9 Zɨ́ Yésụ kpá úku muruwayi gɨ ro 'yị ga bɨ ndịsịnɨ́ lúrú
royé kɨ́dí yée nɨyí ye mbigí 'yị 'bɨ Lomo, zɨ́ye ndį́sịyé
lúrú cáyi lafúye e mbá mɨlúrú cáyi ní 10 kɨ́dí, "Kadra kɨ́é'-
do, zɨ́ ya'dá e gbre ínyịyé ndéréye sɨmɨ 'Dịcį́ 'bɨ Lomo
íni ini zɨ́ Lomo. Ngíti a 'bɨ ené Farụsáyo, ngíti a 'bɨ ené
'yị 'dó'dụ́ ụsórụ gɨ zɨ́ 'yị e. 11 Zɨ́ wo bɨ Farụsáyo ní ínyị
tóroné 'dága mbófo roné zɨ́ Lomo kɨ́dí, 'Mbófo éyį́ zɨ́yị
Lomo, gɨ zɨa mándá 'bɨ amá 'yị lúyú ledre káa zɨ́ 'yị
ugu e wá, kpá káa zɨ́ ngíti géyị 'yị ga bɨ ndịsịnɨ́ ménggị
bɨsinyí ledre ní wá, máóto komomá dụ́ụ́ ro me'bemá.
Mándá 'bɨ amá kpá káa zɨ́ 'yị 'dó'dụ́ ụsórụ bɨ 'dáa ba
wá. 12 Sɨmɨ sílí ịnyị doa gbre (7), mándį́sị órụ́ taramá
kɨ́'dí gbre máánu éyį́ wá. Zɨ́ma ndį́sịmá í'bí ngíti géyị
éyį́ ga bɨ mándį́sị ndíki yée ní káa do tákpásílí zɨ́yị.' †
13 "Nda née ní, zɨ́ ngíti o'do bɨ nɨ 'bɨ ené 'yị 'dó'dụ́
ụsórụ ba ínyịné 'búó'bụ́ roné ndéré tóroné gbála, ótụ́
doné bi kɨ́ lerí gɨ zɨ́ lúyú ledre ené ndį́sị íni ini zɨ́ Lomo
kɨ́ ndį́sị óngbo kó'dụ́ne kɨ́dí, 'Lomo, mááyí 'yị lúyú
ledre, ídí ótoómo ledre zɨ́ma.' "
14 Zɨ́ Yésụ úku ledre zɨ́ye kɨ́dí, "Máúku zɨ́se ma'díi, 'yị
bɨ nda'ba gɨ ore drá lúyú ledre ndaá lolụ roa wá ní, nɨ
wo bɨ ndịsị 'búó'bụ́ roné íni ini zɨ́ Lomo ní, ndaá
Farụsáyo bɨ gáa née wá. 'Yị bɨ ndịsị 'búó'bụ́ roné
mɨ'búó'bụ́ ní, nɨ ídí kɨ́ ledrené owóowó, wo bɨ ndịsị óto
ledrené owóowó ní, nɨyí óto wo nde."

Yésụ i'bí úndru zɨ́ mɨnzéré owụ́ e

(Lúrú kpá Matáyo 19:13-15, Máriko 10:13-16)

15 Kadra kɨ́é'do zɨ́ 'yị e ndį́sị ógụyé kɨ́ owụ́ 'bɨ eyé e zɨ́
Yésụ gɨ ro zɨa í'bí úndru zɨ́ye. Zɨ́ ledre née kóo sínyí ené
ro 'yị lódụ́ kacɨ́ga mɨsínyí. Zɨ́ye úku ledre kɨ́dí ndásé
ndį́sị 'dó'do mongụ́ 'yị kɨ́ ledre esé née wá. 16 Yésụ ya
zɨ́ye ní, "Ídísé ótoómo mɨnzéré owụ́ e zɨ́ye ógụyé zɨ́ma,
ndásé ógólúgu yée wá. Mbigí 'yị ga bɨ 'bɨ 'be 'bɨ Lomo
ní, yį́ ené dụ́ụ́ yée ga bɨ ndịsịnɨ́ ótoómo royé káa zɨ́
mɨnzéré owụ́ e ní. 17 Ma'díi, 'yị ga bɨ ilinɨ́ ótoómo royé
káa zɨ́ mɨnzéré owụ́ e zɨ́ Lomo ídíne Ngére eyé wá ní,
utúasánɨ́ ógụ 'be 'bɨ Lomo wá."

---

† *Kɨ́é'do gɨ sɨmɨ sokó: Kacɨ́ Lorụ 'bɨ Mụ́sa, togụ́ Yụ́da e owonɨ́ éyį́
go nɨyí ífi sɨmɨa sokó, do 'dí'bi kémbį́ a gɨ sɨmɨa do í'bí a zɨ́ Lomo.*

O'do bɨ kɨ́ tṵ'dṵ́ éyį́ zɨ́ne ní
(Lúrú kpá Matáyo 19:16-30, Máriko 10:17-31)

18 Kadra kɨ́é'do zɨ́ ngíti mongṵ́ 'yį ógṵné ndú'yú Yésụ kɨ́dí, “Mongṵ́ 'yį, áyí bɨlámá 'yį 'dódo ledre, éyį́ bɨ máídí méngį a zɨ́ma ndíki trịdrị bɨ za fí ní 'di?”
19 Zɨ́ Yésụ úkulúgu ledre zɨ́a kɨ́dí, “Éyį́ bɨ ndólo máa gɨ roa bɨlámá 'yį ní 'di? Odụ bɨlámáne 'yį yí ené dụṵ́ Lomo. 20 Ówo lorụ bɨ Mṵ́sa eké kɨ́dí, ‘Ndásé só'do rosé kɨ́ 'yį bɨ ófṵ́sé rosé kéne wá ní wá, ndá úfu 'yį wá, ndá úgu ugu wá, ndá ṛáṛanga wá, ídí óto úndru 'bṵyį́ kɨ́ mbágáyį ní bú bɨlámáne.’ † ”
21 Zɨ́a úkulúgu ledre zɨ́ Yésụ kɨ́dí, “Mátónó kóo méngị ledre ga gére née go kú gɨ do owṵ́ma ndéréógṵné gị karaba.”
22 Sɨmɨ bɨ Yésụ uwú ledre née kenée ní, zɨ́a úku ledre zɨ́a kɨ́dí, “Bɨlámáne, ngítí ledre nɨ bo kɨ́é'do méngị aka wá. Ídí ndéré úgúóyó éyį́ ga bɨ zɨ́yị 'be ní mbá 'dá'ba. Zɨ́yị í'bí késíye zɨ́ 'yị lerị e, zɨ́yị ndá'baógṵyį́ lódṵ́ kacɨ́ma. Áyí ídí kɨ́ tṵ'dṵ́ éyį́ e zɨ́yị komo ere.”
23 Sɨmɨ bɨ o'do née uwú ledre née kenée ní, zɨ́ bi sínyíne roa gɨ ro éyį́ ené e gɨ zɨ́a nɨ 'yį bɨ kɨ́ tṵ'dṵ́ éyį́ e zɨ́ne ní. 24 Zɨ́ Yésụ lúrú kacɨ́ o'do née kɨ́ ndéré, zɨ́a úku ledre zɨ́ 'yị lódṵ́ kacɨ́ne e kɨ́dí, “Máúku zɨ́se ma'díi, nɨ mɨórụné kɨ́ngaya zɨ́ 'yį ga bɨ kɨ́ tṵ'dṵ́ éyį́ e zɨ́ye ní gɨ ro zɨ́ye ógụyé 'be 'bɨ Lomo. 25 Nɨ ídí mɨ'diyíne zɨ́ gémele ólṵphṵ́trụ bi gɨ sɨmɨ gu lɨ́bịra, tɨ́ lá nɨ ídí mɨórụné kɨ́ngaya zɨ́ 'yį bɨ kɨ́ tṵ'dṵ́ éyį́ e zɨ́ne ní ógụné 'be 'bɨ Lomo.”
26 Zɨ́ 'yį ga bɨ uwúnɨ́ ledre bɨ Yésụ úku née ndú'yú Yésụ kɨ́dí, “Togṵ́ nda go kenée ní, ambí nɨ nda ómo ne?”
27 Zɨ́ Yésụ úkulúgu ledre zɨ́ye kɨ́dí, “Éyį́ bɨ nɨ mɨórụné zɨ́ 'yịma'dí e ní, orụ ené zɨ́ Lomo wá.”
28 Zɨ́ Pétero úku ledre zɨ́a kɨ́dí, “Mongṵ́ 'yį, sara zée ga bɨ otoomozé yį́ ezé e go mbá zɨ́ze í'bí rozé lódṵ́ kacɨ́yị ba, ledre nɨ ídí gɨ rozé káa be 'di?”
29 Zɨ́ Yésụ úkulúgu ledre zɨ́ye kɨ́dí, “Ma'díi, togṵ́ 'yị otoomo 'be 'bɨ ené go, kɨ́ me'bené kɨ́ owṵ́ 'bɨ ené e, lúnduné e kɨ́ 'yį ga ndikiogụnɨ́ wo ní gɨ ro zɨ́ne ídíne 'yị 'bɨ 'be 'bɨ Lomo yá, 30 Lomo nɨ í'bí tṵ'dṵ́ éyį́ e zɨ́ 'yį máa née, zɨ́a kpá ndíki trịdrị bɨ za fí ní gɨ zɨ́ Lomo ma'dáa.”

Yésụ uku'dodo ledre umbuné
(Lúrú kpá Matáyo 20:17-19, Máriko 10:32-34)

31 Gɨ do kacɨ́ ledre née ní, zɨ́ Yésụ ndólo 'yịmɨkása ené ga bɨ sokó doa gbre née 'dí sogo, zɨ́a úku ledre zɨ́ye kɨ́dí, “Káa zɨ́ bɨ azé go ndéré sɨmɨ Yerụsaléma ba, ídísé ówo a bɨlámáne kɨ́dí, ledre ga bɨ kóo nébị e ukunɨ́ yée 'desí, gɨ ro Owṵ́ 'bɨ 'Yịma'dí ní, nɨyí go ógụ méngị royé mbá káa zɨ́ bɨ kóo ukunɨ́ ní. 32 Nɨyí í'bí ngbángá a zɨ́ asikíri ga bɨ 'bɨ Róma ní, zɨ́ye ndíṣiyé kɨ́ fóló wo, kɨ́ úkucáyi wo, zɨ́ ngíti géyị kɨ́ údru súrú roa, zɨ́ye ócó wo, do 'dí'bi wo úfu a. 33 Sɨmɨ bɨ otonɨ́ bi zɨ́a ní, zɨ́a méngịné lá dụṵ́ síḷí gbre, nda sɨmɨ ota síḷí, zɨ́a úrú ené.”
34 'Yị lódṵ́ kacɨ́ga owonɨ́ eyé ini ledre gɨ sɨmɨ ledre bɨ ndịsị úku a née wá. Gɨ zɨ́a ledre née nɨ yí ené mɨótoécịné gɨ zɨ́ye.

† *18:20 Ólṵ́ógụ 20:12, Gbre lorụ 5:16-20*

Yésụ likpí komo o'do bɨ lurú bi wá ní
(Lúrú kpá Matáyo 20:29-34, Máriko 10:46-52)

35 Sɨmɨ bɨ Yésụ nderé ógụ go gbóo kɨ́ Zérịko ní, zɨ́ye ógụndíki ngíti o'do komoa ndaá mɨndíṣịné dogborụ mɨsi'di kenée ndíṣị ómbo éyį́ gɨ zɨ́ 'yį e. 36 Sɨmɨ bɨ uwú do tṵ'dṵ́ 'yį e kɨ́ ndíṣị ndéré ní, zɨ́a ndúndu'yú kɨ́dí, “'Bɨé karaba ledre 'di bɨ tṵ'dṵ́ 'yį e ndịṣịnɨ́ ndéré káa ní ní?”
37 Zɨ́ ngíti géyị 'yị e úku ledre zɨ́a kɨ́dí, “Yésụ bɨ 'yį 'bɨ Nazeréta ní ndéréne bɨ zɨ́ tṵ'dṵ́ 'yį e ndíṣiyé lódṵ́ wo née.”
38 Geré zɨ́ o'do née gbúrógbóne 'dága kɨ́dí, “Yésụ bulúndu ngére Dawídi, ídí ówo ledre kɨ́ma.”
39 Zɨ́ ngíti géyị 'yị e gɨ dongará 'yį ga bɨ nɨyí ndíṣị ndéré née ịnyịyé ụ́cụómo wo kɨ́dí, ndá gbúrógbó wá. Zɨ́a nda gbúrógbóne 'dá'dá kɨ́ngaya kɨ́dí, “Yésụ bulúndu ngére Dawídi, ídí ówo ledre kɨ́ma.”
40 Zɨ́ Yésụ tóroné zɨ́a úku ledre zɨ́ 'yį ga gére née idínɨ́ 'dí'biógụ o'do née gɨrí zɨ́ne yáa. Sɨmɨ bɨ 'di'biogụnɨ́ wo ní, zɨ́ Yésụ ndú'yú wo kɨ́dí, 41 “Éyį́ bɨ íli máídí méngị a zɨ́yị ní 'di?”
Zɨ́a úkulúgu ledre zɨ́ Yésụ kɨ́dí, “Ngére, máíli lá dụṵ́ lúrú bi.”
42 Zɨ́ Yésụ úku ledre zɨ́a kɨ́dí, “Gɨ zɨ́a bɨ ṇgúṇgu ledre 'bɨ Lomo go ní, komoyį́ likpí mu.” 43 Tɨ́ ma'díi, zɨ́ komoa líkpíne zɨ́a geré útúne do kacɨ́ Yésụ ndéré kɨ́ í'bílúgu mbófo éyį́ zɨ́ Lomo. Sɨmɨ bɨ tṵ'dṵ́ 'yį ga gére née lurúnɨ́ ledre bɨ mengị roné née kenée ní, zɨ́ye tónóye kpá ndíṣị mbófo Lomo.

Yésụ nderé ṇgu 'be 'bɨ Zakáyo

19 Zɨ́ Yésụ ógụyé sɨmɨ ngíti gara kɨ́ ịrịné Zérịko, nɨ yí ené fú lá mɨndéréókpóne. 2 Ngíti mongṵ́ 'yị kɨ́ tṵ'dṵ́ éyį́ e zɨ́ne nɨ sɨmɨ gara née ore kɨ́ ịrịné Zakáyo, nɨ manda 'dá'dá 'bɨ 'yį 'dó'dṵ́ ụsórụ gɨ zɨ́ 'yị e ndíṣị í'bí a zɨ́ akúma. 3 Sɨmɨ bɨ Yésụ olṵ́ sɨmɨ gara née ore ní, Zakáyo ili kóo gɨ ro zɨ́ne lúrú wo, mɨsi'di ndaá zɨ́a wá gɨ zɨ́a nɨ gbṵ́gbṵ́ 'yị, 'yị e ofụnɨ́ kóo go. 4 Zɨ́ Zakáyo ngásá 'décị bi ndéré ékịne komo mongṵ́ bongó kɨ́'dí bɨ Yésụ nɨ ógụ ndéréókpóne gɨ ore ní.
5 Zɨ́ Yésụ ógụné sị́ kágá née ore, zɨ́a lúrú bi 'dága, zɨ́a ndólo Zakáyo kɨ́dí, “Zakáyo ndítí ógụ gɨrí mu 'diya, mááyí ba ndéré ṇgu 'be 'bɨ eyí.” 6 Zɨ́ Zakáyo ndítí ógụné 'dí'bi Yésụ ndéré kɨ́e 'be 'bɨ ené, zɨ́a yéme mongṵ́ éyį́ mɨánu zɨ́ Yésụ kɨ́ 'yį ené e mbá.
7 'Yị ga bɨ owonɨ́ Zakáyo bú ní, sɨmɨ bɨ uwúnɨ́ ledre bɨ Yésụ uku kɨ́dí née nɨ ṇgu 'bɨ Zakáyo ní, zɨ́ye ndíṣiyé úku mɨngúngṵ́rṵ́ ledre kɨ́dí, “Nderé ṇgu 'be 'bɨ 'yị lúyú ledre.”
8 Sɨmɨ bɨ ndịṣịnɨ́ nda go ní, zɨ́ Zakáyo ịnyịógụné úku ledre zɨ́ Yésụ kɨ́dí, “Ngére, éyį́ ga bɨ 'bɨ amá 'bɨ 'be ní, mááyí ífi sɨmɨyé í'bí yée zɨ́ 'yị lerị e. Togṵ́ má'dí'bi kóo késį go gɨ zɨ́ 'yị e kɨ́ yatané sɨmɨ ugu yá, mááyí í'bílúgu a zɨ́ye kpá kɨ́ yatané rómoné mɨrómo kɨ́'dí eso (4).”
9 Zɨ́ Yésụ ịnyịné uku ledre zɨ́ Zakáyo kɨ́dí, “Zakáyo, yíị kɨ́ 'yị 'bɨ 'be 'bɨ eyí e mbá, Lomo otoomo lúyú ledre esé go karaba gɨ zɨ́a áyí bulúndu Abarayáma. 10 Owṵ́ 'bɨ 'Yị-

ma'dí ogụ ené gɨ ro bɨlámá 'yị e wá, ogụ yí ené gɨ ro gámásó'do 'yị lúyú ledre e gɨ ro yómo yée.”

Muruwayi gɨ ro mɨsi'di 'bɨ méngị moko kɨ́ késí

(Lúrú kpá Matáyo 25:14-30)

11 Zɨ́ 'yị e ndísịyé kpá fú uwú ledre ga bɨ Yésụ ndịsị úku yée ní. Sɨmɨ bɨ nderéogụnɨ́ go gbóo kɨ́ mongú gara bɨ Yeṛụsaléma ní, ngíti géyị 'yị e somúnɨ́ 'bɨ eyé kóo go geré kɨ́dí sịndí kadra bɨ zɨ́ye ídíye 'yị 'bɨ 'be 'bɨ Lomo ní ogụ go. Gɨ zɨ́ kéyị née ní, zɨ́ Yésụ úku ledre zɨ́ye sɨmɨ muruwayi kɨ́dí, 12 Zɨ́a úku ledre zɨ́ye kɨ́dí, “Ngíti mongú 'yị ịnyị kóo gɨ sɨmɨ káṇgá ené ndéréne sɨmɨ ngíti káṇgá gɨ ro do óto née gɨrí mongú ngére, zɨ́ne ndá'baógụné ídíne ngére sɨmɨ káṇgá ené. 13 Sɨmɨ bɨ ayí go gɨ ro ndéré ní, zɨ́a ndólo 'yị ené ga bɨ sokó 'bɨ moko ore ní, zɨ́a ótoómo késí do sịlíye kɨ́dí, ‘Ídí méngị moko kɨ́ késí amá ba zɨ́a ngbóróne zɨ́ma ndá'baógụmá ndíki a.’

14 “Tú'dú ngíti géyị 'yị ga bɨ sí sịlía ore ní, sogónɨ́ yí eyé wo mɨsógó. Zɨ́ye kása 'yị zɨ́ mongú ngére kɨ́dí, ‘Ilizé ezé do óto o'do née káa do ngére dozé wá.’

15 “Sɨmɨ ledre ga gére née mbá, do tɨ́ óto wo káa do ngére. Sɨmɨ bɨ nda'baogụ ní, zɨ́a kákasa zɨ́ 'yị 'bɨ moko ené ga bɨ otoomo késí do sịlíye gɨ ro zɨ́ye ngbóró a ní, ili go zɨ́ne ówo a.

16 “Zɨ́ mɨzefịyé úku ledre kɨ́dí, ‘Mongú 'yị, késí kóo í'bí zɨ́ma míya kɨ́é'do gɨ ro ngbóró a ní, ndikiogụ owú e go míya sokó.’

17 “Mongú 'yị ené ya zɨ́a ní, ‘Mbófo éyí áyí bɨlámá 'yị 'bɨ moko. Káa zɨ́ bɨ útúásá go lúrú bi kacɨ́ owú késí bɨ cúku'dée ní, máóto yíị go káa do ngúru mongú 'yị ndísị lúrú bi kacɨ́ gara amá e sokó.’

18 “Zɨ́ gbre 'yị úku ledre kɨ́dí, ‘Mongú 'yị, késí máa 'bɨ amá bɨ í'bí zɨ́ma míya kɨ́é'do gɨ ro ngbóró a ní, ndikiogụ owú e go míya ịnyị.’

19 “Mongú 'yị ya zɨ́a ní, ‘Máóto yíị go káa do ngúru mongú 'yị ndísị lúrú bi kacɨ́ gara amá e kpá ịnyị.’

20 “Zɨ́ ota 'yị 'dí'biógụ 'bɨ ené tɨ́ dụ́ú komo késí kóo mongú 'yị ené i'bí zɨ́a ní. Zɨ́a úku ledre kɨ́dí, ‘Mongú 'yị, 'bɨ amá késí bɨ í'bí zɨ́ma míya kɨ́é'do ní nɨ goó ba, cé do bi née. Máódó wo, zɨ́ma ótoécị a ṛịí káa bɨ nɨ ịndrị. 21 Máméngị kenée gɨ zɨ́ ngịrị, gɨ zɨ́a ndá 'bɨ eyí 'yị ndéndeke kɨ́ 'yị e wá. Éyí bɨ ngárá ndaá 'bɨ eyí wá ní, ndísị 'dí'bi a. Éyí kacɨ́ ngíti 'yị gɨ yáká, zɨ́yị 'dí'bi a káa zɨ́ 'díyí yíị ní.’

22 “Ngére ya zɨ́a ní, ‘Áyí bɨcayi 'yị 'bɨ moko. Mááyí go 'décị ngbangayí káa zɨ́ bɨ úku née. Ówo bú bɨlámáne kɨ́dí, mándá 'yị ndeke wá. Éyí bɨ ngárá ndaá 'bɨ amá wá ní, mándísị 'dí'bi a. Éyí kacɨ́ ngíti 'yị yáká, zɨ́ma 'dí'bi a káa zɨ́ má'díyí máa ní. 23 Éyí bɨ óto késí amá gɨ zɨ́a sɨmɨ moko gɨ ro zɨ́a ngbóróne wá ní 'di? Káa bɨ mááyí ógụ ba ndíki a ndiki owú go.’

24 “Zɨ́ ngére úku ledre zɨ́ ngíti géyị 'yị 'bɨ moko ga bɨ nɨyí mɨtóroyé kenée ní kɨ́dí, "Dí'bisé míya bɨ kɨ́é'do née mu gɨ zɨ́a zɨ́se í'bí a zɨ́ wo bɨ nɨ kɨ́e zɨ́ne sokó ní.’

25 “Zɨ́ ngíti géyị 'yị 'bɨ moko ga gére née úkulúgu ledre zɨ́ ngére kɨ́dí, ‘Mongú 'yị, ezezé née nɨ go kɨ́ késí zɨ́ne 'dényé sokó.’

26 “Ngére ya zɨ́ye ní, ‘Máúku zɨ́se ma'díi, 'yị bɨ nɨ kɨ́ tú'dú éyí e zɨ́ne ní, nɨyí í'bí yata a zɨ́a. Wo bɨ kɨ́ éyí e zɨ́ne cúku'dée ní, nɨyí 'dí'bióyó a gɨ zɨ́a 'dá'ba. 27 'Yị ga bɨ otonɨ́ royé káa do ezeokóma e ní, ídísé 'dí'biógụ yée kó'dụma ona úfu yée 'dá'ba.’ ”

Yésụ olú sɨmɨ Yeṛụsaléma kɨ́ mongú roko'bụné

(Lúrú kpá Matáyo 21:1-11, Máriko 11:1-11, Yiwáni 12:12-19)

28 Nda gɨ do kacɨ́ ledre ga bɨ Yésụ uku yée ní, zɨ́ Yésụ ịnyịné kpá fú lódú mɨsi'di ndéréne sɨmɨ Yeṛụsaléma. 29 Sɨmɨ bɨ nderéogụ go gbóo kɨ́ owú gara ga bɨ gbre Betefége kɨ́ Beteníya do landa bɨ kɨ́ kágá ga bɨ ndịsịnɨ́ ndólo yée Olíva doné ní, zɨ́a kása 'yị lódú kacɨ́ne e gbre kɨ́dí, 30 “Ndéréókpósé mu sɨmɨ gara bɨ kó'dụze íri née, sɨmɨ bɨ ásé go ólú íri ní, ásé ndíki phɨṛangá Dongí bɨ ngárá ekịnɨ́ aka doa wá ní mɨódóótoné dogboṛụ mɨsi'di kenée. Ídísé líkpí a ógụ kɨ́e zɨ́ma yáa. 31 Togú ngíti 'yị ndu'yú sée ya líkpísé bangá née gɨ ro 'díya yá, ídísé úku a zɨ́a kɨ́dí, ‘Ngére iline.’ ”

32 Zɨ́ ya'dá ga gére née ndéréye ndíki éyí e tɨ́ káa zɨ́ bɨ gáa ngére uku ní. 33 Sɨmɨ bɨ tonónɨ́ líkpí a ní, zɨ́ mịngịga úku ledre kɨ́dí, “Ndísịsé líkpí bangá née gɨ ro 'di?”

34 Zɨ́ye úkulúgu ledre zɨ́a kɨ́dí, “Ngére iline.”

35 Zɨ́ye ógụ kɨ́ bangá née, zɨ́ye ónzó bongó eyé e doa, zɨ́ye ịmbịóto Yésụ gá doa. 36 Zɨ́ ngíti géyị 'yị e ónzó 'bɨ eyé bongó eyé e do mɨsi'di óto úndru Yésụ kɨ́e gɨ ro zɨ́a ógụ ndéréókpóne gɨ doa.

37 Sɨmɨ bɨ nderéogụ go gbóo kɨ́ mɨsi'di bɨ nduṛụ'bú gɨ do Landa Olíva ní, zɨ́ tú'dú 'yị lódú kacɨ́ga ga gére née tónóye ndísị mbófo Lomo kɨ́ mongú rokinyi kɨ́ kúrúye 'dága kacɨ́ mɨngburoko ledre ga bɨ Yésụ mengị yée zɨ́ye lúrú a za cú kɨ́ komoyé ní.

38 Zɨ́ye ndísịyé úku ledre kɨ́dí, “Úndru idí ídí zɨ́ ngére bɨ ogụ kɨ́ ịrị Ngére Lomo ní.” †

“Mɨndísị ezé kéye idí ídí bɨlámáne. 'Yị e za mbá idínɨ́ í'bí mbófo éyí zɨ́ Lomo bɨ nɨ komo ere ní.”

39 Zɨ́ ngíti géyị Faṛụsáyo ga bɨ dongará tú'dú 'yị ga gére ní ịnyịyé úku ledre zɨ́ Yésụ kɨ́dí, “Mongú 'yị, ídí úku ledre zɨ́ 'yị lódú kacɨ́ 'yị ga gére née ndanɨ́ ndísị úku ledre kɨ́ gbúrógbó kenée wá.”

40 Yésụ ya zɨ́ye ní, “Máúku zɨ́se ma'díi, togú yaá 'yị ga gére née ndanɨ́ gbúrógbó wá, tutú ga bɨ bi née nɨyí ịnyị mbá gbúrógbó kɨ́ ndísị mbófo máa.”

41 Sɨmɨ bɨ nderéogụ go gbóo kɨ́ Yeṛụsaléma, lurú do gara go cáa ní, zɨ́a útúne íni ini. 42 Zɨ́a úku ledre kɨ́dí, “Áko 'yị ga bɨ 'bɨ Yeṛụsaléma ní, 'yị lódú kacɨ́ma owonɨ́ éyí bɨ yée nɨyí méngị a zɨ́ dongaráye ídíne bɨlámáne kɨ́ Lomo ní go. Nɨ kóo ídí bɨlámáne togú ịnyịsé káa mbá ówo a kenée ní. Tɨ́ lá nɨ yí ené mɨló'boné gɨ zɨ́se. 43 Ídísé ówo a kɨ́dí, ezeokóse nɨyí ógụ tóro 'díkí gara esé gbaá, zɨ́ye ndísịyé ịcị okó rosé bi ólụ́ógụsé ndaá. 44 Nɨyí 'déwe gara née, zɨ́ye sínyiónzó éyí ga bɨ ore ní mbá ngítí éyí bɨ nɨ ídíáká ní ndaá. Éyí née nɨ méngị roné kenée gɨ zɨ́a ówosé esé sịndí kadra bɨ Lomo ógụ yómo sée sɨmɨ a ní wá.”

---

† *19:38 Ke'bị 'bɨ Dawídi~e 118:26*

Yésụ ólụ́ 'Dịcị 'bɨ Lomo
(Lúrú kpá Matáyo 21:12-17, Máriko 11:15-19, Yiwáni 2:13-22)

45 Zɨ́ Yésụ ólụ́ne do ligá 'Dịcị 'bɨ Lomo, zɨ́a lágaóyó 'yị ga bɨ ndịsịnɨ́ úgúóyó éyí e ore ní mbá 'dá'ba. 46 Zɨ́a úku ledre zɨ́ye kɨ́dí, “Nɨ mɨékéne sɨmɨ mɨéké kúrú Lomo kɨ́dí, ‘'Dịcị amá nɨ 'dịcị 'bɨ ini zɨ́ma,’ † ‘Tɨ́ lá óyóló'bósé nda yí esé go káa do bi ló'bo 'bɨ 'yị ugu e.’ †† ”

47 Gɨ do kacɨ́ ledre née ní, zɨ́a nda ndịsịné 'dódo ledre zɨ́ 'yị e sɨmɨ 'Dịcị 'bɨ Lomo kacɨ́ kadra mbá. Gɨ zɨ́ ledre née ní, zɨ́ manda ga bɨ 'bɨ 'yị 'dáná éyí e, kɨ́ 'yị ga bɨ ndịsịnɨ́ 'dódo lorụ bɨ Mụ́sa eké ní, kpá kɨ́ ngíti géyị mɨngburoko 'yị e, zɨ́ye ndịsịyé yéme ledre gɨ ro úfu Yésụ. 48 Mɨsi'di bɨ zɨ́ye ndíki a gɨ ro úfu wo ní nda gɨ zɨ́a 'yị e ndịsịnɨ́ yí eyé mbá úwú ledre ga bɨ Yésụ ma'dáa ndịsị úku yée ní.

Yụ́da e ndu'yúnɨ́ Yésụ
(Lúrú kpá Matáyo 21:23-27, Máriko 11:27-33)

20 Kadra kɨ́é'do zɨ́ Yésụ ndịsịné 'dódo ledre kpá kɨ́ úku bɨlámá ledre 'bɨ Lomo zɨ́ 'yị e do ligá 'Dịcị 'bɨ Lomo. Nɨ ídí kɨ́e ní, manda ga bɨ 'bɨ 'yị 'dáná éyí e kɨ́ 'yị 'dódo lorụ e 'bɨ Mụ́sa nda kpá kɨ́ ngíti géyị mɨngburoko 'yị 'bɨ Yụ́da maáge ogụnɨ́ go. Zɨ́ye ndú'yú Yésụ kɨ́dí, 2 “Yíị ba, ambí i'bí roko'bụ zɨ́yị ndịsịyí 'dódo ledre kɨ́e sɨmɨ 'Dịcị Kótrụro ní ne?”

3 Zɨ́ Yésụ úkulúgu ledre zɨ́ye kɨ́dí, “'Dá'dá zɨ́ma kɨ́ úkulúgu ledre zɨ́se, mándú'yú aka sée. 4 Roko'bụ bɨ Yiwáni ndịsị í'bí babatịza kɨ́e zɨ́ 'yị e née ndiki gɨ 'da? Lomo i'bí zɨ́a ne gɨ komo ere, togụ́ kenée wá ní, nda 'yị-ma'dí e gɨ do sogo káŋgá gɨ ona?”

5 Zɨ́ ya'dá ga gére née tónóye ódroyé dongaráye kɨ́dí, “Togụ́ uku luguzé ledre zɨ́a kɨ́dí, Lomo i'bí roko'bụ ne zɨ́ Yiwáni yá, nɨ geré úku a kɨ́dí, ‘Sara togụ́ kenée ní ŋguŋguzé nda ledre ené wá gɨ ro 'dí?’ 6 Togụ́ ukuzé kɨ́dí, “'Yịma'dí,’ i'bí roko'bụ née ne zɨ́a yá, 'yị ga bɨ ndịsịnɨ́ úwú 'dódo ledre ené ní, nɨyí zíngi zɨ́ye óngbo zée kɨ́ tutú gɨ zɨ́a nɨ go sɨmɨ doyé bɨlámáne kɨ́dí Yiwáni nɨ yí ené nébị.”

7 Zɨ́ye ịnyịyé úkulúgu ledre zɨ́ Yésụ kɨ́dí, “Owozé wá togụ́ Yiwáni ndiki roko'bụ née gɨ 'dáya yá.”

8 Yésụ ya zɨ́ye ní, “Togụ́ kenée yá, máúku lúgu amá kpá ledre zɨ́se kacɨ́ ndu'yú esé née wá.”

Muruwayi gɨ ro 'yị méngị bɨsinyí ledre e

9 Gɨ do kacɨ́ ledre née ní, zɨ́ Yésụ úku muruwayi kɨ́dí, “Ngíti o'do o'do kóo yáká ené, zɨ́a ótoómo a do sịĺị́ ngíti géyị 'yị e idínɨ́ ndịsị méngị moko sɨmɨ a. Zɨ́a ịnyịné ndéréne gbála sɨmɨ ngíti káŋgá. 10 Sɨmɨ bɨ éyí ga bɨ yáká née anánɨ́ go ní, zɨ́ mịngí yáká máa née kása ngúru 'yị 'bɨ moko ené idí ndéré zɨ́ 'yị ga bɨ ndịsịnɨ́ méngị moko yáká ené íri ní, idínɨ́ í'bí 'bɨ ené éyí bɨ gɨ yáká gɨrí ní zɨ́ne. Sɨmɨ bɨ 'yị bɨ kasanɨ́ wo née nderéogụ íri ní, zɨ́ 'yị ga bɨ yáká íri ní ịnyịyé ócó wo zɨ́ye ógólúgu wo kɨ́ gbékpị́ sịĺị́ne. 11 Zɨ́a kása ngíti 'yị 'bɨ moko zɨ́ye méngị wo kpá kenée óto dokuwu roa zɨ́ye ógólúgu wo kɨ́ gbékpị́ sịĺị́ne. 12 Zɨ́a kpá kása ngíti 'yị, zɨ́ye kpá ócó wo óto uŋgú roa zɨ́ye ịtrí ógụ wo gɨ sɨmɨ gara sága.

13 “Mịngí yáká ya, ‘Mááyí nda méngị ba 'di? Togụ́ kenée yá, mááyí nda kása za cụ́ mbigí owụ́ 'bɨ amá bɨ kɨ́ 'búne domá kɨngaya ní, éyí née kenée nɨyí óto ún-drua.’

14 “Sɨmɨ bɨ 'yị ga gére lurúnɨ́ nda owụ́ 'bɨ mịngí yáká ní, zɨ́ye yéme ledre dongaráye kɨ́dí, ‘Wotịa nɨ bɨ ógụ gɨrí née, nɨ ídí karanée ne mịngí yáká ba. Idízé úfu wo 'dá'-ba gɨ ro zɨ́ yáká ba nda ídíne káa do 'bɨ ezé.’ 15 Zɨ́ye ịnyịyé 'dí'bi wo lála óguạ gɨ yáká sága zɨ́ye úfu wo.

“Bɨ née ní ní, mịngí yáká née nɨ nda méngị kɨ́ye goó 'di? 16 Máúku zɨ́se ma'díi, o'do née nɨ 'dí'bi 'yị ga gére née úfu yée mbá, zɨ́a í'bí yáká née zɨ́ ngíti géyị 'yị e nda ndịsịyé méngị moko sɨmɨ a ye.” Sɨmɨ bɨ ngíti géyị 'yị e uwúnɨ́ ledre née kenée ní, zɨ́ye úku ledre kɨ́dí, “Toso ledre káa zɨ́ wo née nda méngị roné wá.”

17 Zɨ́ Yésụ lúrú yée gbóó, zɨ́a úku ledre zɨ́ye kɨ́dí, “Úkusé go mbí, sara ledre bɨ mɨéké kúrú Lomo uku kɨ́dí,

“ ‘Tutú bɨ 'yị ó'bó 'dịcị e asinɨ́ gɨ roa ní,
ogụ nda yí ené go tutú bɨ kɨ́ ledrené owóowó ní?’ ‡
18 'Yị bɨ nɨ útú do tutú née ní, nɨ útú 'déwe roné. Wo bɨ tutú née nɨ útú doa ní, nɨ kányá a geré mɨkányá.”

19 Geré zɨ́ manda ga bɨ 'bɨ 'yị 'dáná éyí e kpá kɨ́ 'yị 'dó-do lorụ e ní, yéme royé gɨ ro 'dí'bi Yésụ gɨ zɨ́a owonɨ́ go kɨ́dí uku muruwayi née gɨ royé. Utúasánɨ́ kóo 'dí'bi wo sɨmɨ sịndị́ kadra née wá gɨ zɨ́ ngịrị. Owonɨ́ bú kɨ́dí 'yị e nɨyí zíngi royé gɨ zɨ́a 'yị e ilinɨ́ yí eyé ledre 'bɨ Yésụ ma'dáa.

Mani gɨ ro 'dí'bi Yésụ

20 Nda gɨ ore zɨ́ 'yị ga bɨ ilinɨ́ 'dí'bi wo ní, ndịsịyé sémbe wo. Zɨ́ye kása mbeze eyé e ndịsị sémbe wo gɨ ro togụ́ uku ledre go bɨsinyíne kɨ́ 'bɨ eyé yá, zɨ́ye 'dí'bi wo í'bí a zɨ́ akúma 'bɨ Róma. 21 Zɨ́ ngúru 'yị gɨ dongará mbeze ga gére née ndú'yú Yésụ kɨ́dí, “Mongụ́ 'yị, owozé go kɨ́dí ledre ga bɨ ndịsị úku yée kɨ́ 'dódo yée ní, nɨyí yí eyé mbá ma'díi. Ndá 'bɨ eyí 'yị ífi sɨmɨ 'yị e wá. Ndịsị 'dódo zɨ́ 'yị e dụ́ụ́ ma'díi ledre bɨ gɨ zɨ́ Lomo ní. 22 Sómụ́ ledre eyí nɨ káa be 'di, idízé í'bí ụsórụ zɨ́ Káyísara ngére 'bɨ Róma togụ́ ndazé í'bí a wa?”

23 Yésụ owo sómụ́ ledre eyé née bú, zɨ́a úku ledre zɨ́ye kɨ́dí, 24 “Ambí nɨ kɨ́ késí zɨ́ne ore ne. Bɨ sɨmɨ késí máa ba líĺị ambi?”

25 Zɨ́ye úkulúgu ledre zɨ́a kɨ́dí, “Née líĺị Káyísara.”

Yésụ ya zɨ́ye ní, togụ́ kenée yá, “Éyí bɨ 'bɨ Káyísara ní ídísé í'bí a zɨ́a, wo bɨ 'bɨ Lomo ní, ídísé í'bí a zɨ́ Lomo.”

26 Gɨ zɨ́ tụ́'dụ́ 'yị ga bɨ ore née, bi 'dí'bi Yésụ ndaá kóo wá káa bɨ 'yị ga gére née nɨyí zíngi ke. Odụ a zɨ́ye ndá'-ba ndịsịyé sií, tarayé ịdrí go mbá mɨ́ịdrí gɨ zɨ́ ledre bɨ Yésụ uku ní.

Úrú gɨ sɨmɨ umbu

27 Nda gɨ ore zɨ́ ngíti géyị Yụ́da ga bɨ ndịsịnɨ́ ndólo yée Sadụkáyo e ‡†ní, ŋguŋgunɨ́ eyé bɨ kɨ́dí 'yị e urúnɨ́ gɨ sɨmɨ

† *19:46 Isáya 56:7* †† *19:46 Yeremáya 7:11*

‡ *20:17 Ke'bị 'bɨ Dawídi~e 118:22*

umbu bú ní wá. Zɨye ịnyịyé ndéréye ndú'yú Yésụ kɨ́dí,
28 “Mongụ́ 'yị, Mụ́sa eké sɨmɨ́ lorụ kɨ́dí togụ́ 'yị 'di'bi
kára ndikinɨ́ owụ́ kéne wá, zɨ́ o'do máa née úyuné yá,
lúndua idí 'dí'bi kára umbu née. Gɨ́ ro zɨ́a ndíki owụ́ zɨ́
lúnduné bɨ́ uyu née. 29 O'do née ndikinɨ́ kóo yée ịnyị
doa gbre (7). Mɨzefiyé 'di'bi kára zɨ́a úyuné ótoómo
kára máa née. 30 Zɨ́ gbreyé kpá 'dí'bi wo zɨ́a kpá úyuné.
31 Sɨmɨ́ bɨ́ otayé (3) 'di'bi kára máa née ní ní, zɨ́a kpá úyu
ené ótoómo kára née owụ́ nda kpá wá. 32 Odụ a nda zɨ́
kára máa née úyuné ne. 33 Togụ́ ma'díi 'yị e nɨ́yí tɨ́ úru
gɨ́ sɨmɨ́ umbu, kɨ́'dí bɨ́ karanée urúnɨ́ go ní, kára máa
née nɨ́ nda ídí go me'be ambi, bɨ́ ya'dá ga bɨ́ ịnyị doa
gbre (7) née kára nɨ́ kóo go me'beyé mbá ní?”
34 Zɨ́ Yésụ úkulúgu ledre zɨ́ye kɨ́dí, “Ledre 'bɨ́ ófụ́ kára
kɨ́ ledre 'bɨ́ 'dí'bi o'do nɨ́ lá dụ́ụ́ zɨ́ 'yị e do sogo káṇgá
ona. 35 'Yị máa yée ga bɨ́ uyunɨ́ gɨ́ do sogo káṇgá gɨ́ ona
go nɨ́yí nda go 'yị ga bɨ́ 'bɨ́ Lomo ní togụ́ karanée Lomo
uru yée go yá, éyí ndaá lolụ zɨ́ye kɨ́dí 'dí'bi ro'yị káa do
kára kɨ́ o'do ní wá. 36 Utúasánɨ́ lolụ kpá úyu wá gɨ́ zɨ́a
nɨ́yí nda yí eyé go káa zɨ́ maláyika e ní. Nɨ́yí go owụ́ ga
bɨ́ 'bɨ́ Lomo ní gɨ́ zɨ́a Lomo uru yée go gɨ́ sɨmɨ́ umbu.
37 Gɨ́ ro úrú gɨ́ sɨmɨ́ umbu, Mụ́sa uku kóo ledre goó gɨ́
roa sɨmɨ́ bɨ́ kóo lurú pho'dụ kɨ́ ndící komo kágá ní kɨ́dí
ma'díi, 'yị e nɨ́yí úrú gɨ́ sɨmɨ́ umbu. Ndịsị ndólo Ngére
Lomo kɨ́dí, ‘Mááyí Lomo bɨ́ ndịsị lúrú kacɨ́ Abarayáma,
kɨ́ Isáka nda kɨ́ Yakóbo e ní.’ †38 Lomo bɨ́ ya'dá ga gére
ndịsịnɨ́ kóo íni ini zɨ́a née ndaá 'bɨ́ ené Lomo 'bɨ́ 'yị ga
bɨ́ uyunɨ́ go mɨúyu ní wá, yí ené Lomo 'bɨ́ 'yị ga bɨ́ nɨ́yí
trịdrị ní.”
39 Zɨ́ ngíti géyị 'yị 'dódo lorụ e úku ledre zɨ́ Yésụ kɨ́dí,
“Ledre bɨ́ úkulúgu née nɨ́ ma'díi.” 40 Gɨ́ do kacɨ́ ledre
née, 'yị bɨ́ nɨ́ útúásá ndú'yú Yésụ ní ndaá.

Kɨ́résịto nɨ́ mbí owụ́ 'bɨ́ ambi?

41 Zɨ́ Yésụ ndú'yú Yụ́da ga gére née kɨ́dí, “Éyí bɨ́ ngíti
géyị 'yị e ndịsịnɨ́ úku ledre gɨ́ zɨ́a kɨ́dí, Kɨ́résịto nɨ́ lá
gbóo bulúndu ngére Dawídi gɨ́ zɨ́a ní 'di? 42 Dawídi
ma'dáa uku kóo go kpá cụ́ kɨ́ tarané sɨmɨ́ Ke'bị 'bɨ́
Dawídi e kɨ́dí,
“ ‘Ngére Lomo uku kóo ledre zɨ́ Ngére 'yị yómo 'yị e
kɨ́dí,
“Ndịsị do sị́lị́ma 'bɨ́ anú ona
43 gị sɨmɨ́ sịndị́ kadra bɨ́ mááyí óto ezeokóyị mbá sị́
sịndíyị ní.” ’ ††
44 Sara togụ́ bɨ́ Dawídi ndolo nda kóo Kɨ́résịto go Ngére
ené ní, Kɨ́résịto ma'dáa nɨ́ nda ídí owụ́ 'bɨ́ ené lárá káa
be 'di?”
45 Sɨmɨ́ bɨ́ 'yị e nɨ́yí ndịsị úwú ledre ga bɨ́ Yésụ nɨ́ ndịsị
úku yée ba ní, zɨ́a ịnyịné úku ledre zɨ́ 'yị lódụ́ kacɨ́ne ga
gére née kɨ́dí, 46 “Komosé idí ídí rosé gɨ́ zɨ́ 'yị ga bɨ́
ndịsịnɨ́ 'dódo lorụ ní. Ndịsịnɨ́ ési mɨngburoko ngbáng-
bá bongó e royé ndịsị kɨ́ gámáye kɨ́e gɨ́ dongará 'yị e gɨ́
ro zɨ́ 'yị e lúrú yée kɨ́dí yée nɨ́yí mɨngburoko 'yị e. Zɨ́ye
ndịsị ndịsiyé do mɨngburoko bi ndịsị e 'dá'dá sɨmɨ́ 'Dịcị́
Kótrụro e, nda kɨ́ mɨngburoko bi ndịsị ga bɨ́ do bi ayím-
bi ní. 47 Zɨ́ye ndịsiyé kpá lóndo kará umbu e, zɨ́ kará
umbu ga gére née ndịsị í'bí éyí e zɨ́ye. Zɨ́ye ndịsị lóndo
royé ndịsị íni ngbángbá ini gɨ́ ro zɨ́ 'yị e lúrú yée káa do
mbigí 'yị ga bɨ́ 'bɨ́ Lomo ní. Ábuwá Lomo nɨ́ karanée
'dó'do yée bɨsinyíne kɨ́ngaya.”

Kára umbu i'bí romo tákpásị́lí́ gɨ́ do 'yị e

21 Nda go sɨmɨ́ sịndí́ kadra 'bɨ́ í'bí tákpásí́lí́, zɨ́ Yésụ
ndịsịné lúrú 'yị ga bɨ́ kɨ́ tụ́'dụ́ éyí e zɨ́ye ní kɨ́ ndịsị
ndéré í'bí 'bɨ́ eyé tákpásí́lí́ eyé sɨmɨ́ 'Dịcị́ 'bɨ́ Lomo. 2 Zɨ́a
kpá lúrú ngíti kára bɨ́ nɨ́ kára umbu ní kɨ́ ndéré í'bí 'bɨ́
ené odụ owụ́ késị́ bɨ́ zɨ́ne ní 'dé káa do tákpásí́lí́ ne. 3 Zɨ́
Yésụ ịnyịné úku ledre zɨ́ 'yị lódụ́ kacɨ́ne ga gére née
kɨ́dí, “Máúku zɨ́se ma'díi, kára umbu née i'bí késị́ go
káa do tákpásí́lí́ rómo do 'bɨ́ ngíti géyị 'yị e kɨ́e mbá.
4 'Yị ga bɨ́ kɨ́ tụ́'dụ́ késị́ zɨ́ye ní, 'di'binɨ́ lá owụ́ a bɨ́
cúku'dée ní í'bí a zɨ́ Lomo. Kára née 'di'bi tɨ́ lá odụ owụ́
késị́ bɨ́ zɨ́ne ní mbá í'bí a zɨ́ Lomo.”

Yésụ uku'dodo ledre ga bɨ́ nɨ́yí méngị royé ní

(Lúrú kpá Matáyo 24:1,2, Máriko 13:1,2)

5 Zɨ́ ngíti géyị 'yị lódụ́ kacɨ́ Yésụ ndịsị ódroyé gɨ́ ro
'Dịcị́ 'bɨ́ Lomo bɨ́ o'bónɨ́ bɨlámáne kpá kɨ́ bɨlámá tutú e
ní. Zɨ́ye kpá ndịsị ódroyé gɨ́ ro bɨlámá éyí ga bɨ́ 'yị e
i'bínɨ́ yée zɨ́ Lomo ní. Zɨ́ Yésụ ịnyịné úkulúgu ledre zɨ́ye
kɨ́dí, 6 “Máúku zɨ́se ma'díi, tutú ga bɨ́ ásé ndịsị úku
ledreyé née, sịndí́ kadra nɨ́ ógụ do ndụ́rụónzó yée za
mbá bi, wo bɨ́ kɨ́é'do káa yaá nɨ́ ídíáká do ezené
ịtrịonzónɨ́ bi wá ní ndaá.”
7 Gɨ́ zɨ́ ledre bɨ́ Yésụ uku zɨ́ye kenée ní, zɨ́ye ịnyịyé
ndú'yú lúgu wo kɨ́dí mongụ́ 'yị, “Ledre máa née nɨ́
méngị roné née kɨ́ be 'di? Éyí bɨ́ nɨ́ 'dódo a zɨ́ze kɨ́dí
ledre ayí go méngị roné kenée ní ní 'di?”
8 Zɨ́ Yésụ úkulúgu ledre zɨ́ye kɨ́dí, “Mɨzefị́ éyí bɨ́ mááyí
úku a zɨ́se ní nɨ́ komosé idí ídí rosé. Ndásé ótoómo 'yị e
zɨ́ye lóndo sée kɨ́dí yée nɨ́yí go máa Kɨ́résịto ní wá. Nɨ́yí
kpá úku ledre kɨ́dí ba go sịndí́ kadra bɨ́ zɨ́ Lomo ídíne
ngére do 'yị e sɨmɨ́ a ní. Ndásé ṇgúṇgu ledre née wá.
9 Nda kpá lá dụ́ụ́ wo née wá, togụ́ ásé go ndịsị úwú
ledre okó kị'dị kị'dị kị'dị, kɨ́dí okó ayí go útú 'dáa togụ́
mbú ayí útú ona yá, ndásé éré ngịrị wá, née ndaá 'bɨ́
ené aka sịndí́ kadra bɨ́ zɨ́ do sogo káṇgá ba ụ́kụ́ne
sɨmɨ́ a ní wá. Éyí ga gére née nɨ́yí aka méngị royé kenée
mbá kí.”
10 Zɨ́ Yésụ kpá úku ngíti ledre zɨ́ye kɨ́dí, “Kúfú ngíti
géyị 'yị e nɨ́yí ịnyị ndéré útú kɨ́ okó do ngíti kúfú.
Mongụ́ ngére 'bɨ́ ngíti káṇgá nɨ́ ịnyị ndéré útúne kɨ́ okó
do ezené 'bɨ́ ngíti káṇgá. 11 Zɨ́ kị'dị káṇgá kịzị bi kɨ́
roko'bụné kɨ́ngaya, zɨ́ mongụ́ 'bú útúne sɨmɨ́ ngíti géyị
káṇgá e zɨ́ 'yị e ndịsị kɨ́ úyuyé, zɨ́ mɨngburoko lárá ledre
ga bɨ́ mengịnɨ́ aka royé 'dá'dá a wá ní ndịsị méngị royé
komo ere, zɨ́ 'yị e lúrú a kɨ́ komoyé zɨ́ ngịrị ndịsịné
méngị yée kɨ́ngaya gɨ́ zɨ́a.
12 “'Dá'dá zɨ́ ledre ga gére née kɨ́ méngị royé, ngíti
géyị 'yị e nɨ́yí karanée 'dí'bi sée zɨ́ye méngị lárése kɨ́n-
gaya, zɨ́ye ógụ kɨ́se sɨmɨ́ 'Dịcị́ Kótrụro e kó'dụ́ mɨng-

---

‡† *Sadụkáyo: Née ngíti géyị Yụ́da ga bɨ́ ngárá nditi'dofụnɨ́ do lorụ bɨ́ Mụ́sa eké ní wá ní. Tɨ́ lá ṇguṇgunɨ́ eyé bɨ́ kɨ́dí lomo ro 'yịma'dí e nɨ́ bo, maláyika e nɨ́yí bo, 'yị e urúnɨ́ gɨ́ sɨmɨ́ umbu bú ní wá. Ólo Moko 'bɨ́ 'yịmɨkása e 23:6-8.* † *20:37 Ólụ́ógụ 3:6* †† *20:43 Ke'bị 'bɨ́ Dawídi~e 110:1*

buroko ngére eyé e kpá kɨ ngíti géyị mɨngburoko 'yị eyé 'bɨ Yúda e, do óto ngíti géyị lafúse sɨmɨ sígịnị gɨ zɨa bɨ ṇgúṇgusé ledre amá ní. 13 Togú Yúda ga gére née 'di'biogụnɨ sée go dongaráye kenée yá, née go sịndí kadra gɨ ro zɨse úku bɨlámá ledre amá zɨye. 14 Sɨmɨ bɨ 'di'binɨ sée go ní, ndásé sómú ledre gɨ ro ledre bɨ ásé úku a gɨ ro zɨse ómosé ní wá. 15 Mááyí í'bí komokenzị zɨse, ledre bɨ ásé úku a ní, 'yị bɨ kɨé'do káa gɨ dongará ezeokóse ga gére née nɨ kálá ní ndaá. 16 Ngíti géyị bɨsinyí ledre e kpí gɨ zɨ́ yée ga gére née nɨyí kpá bo nɨyí méngị sée. 'Yị ndíki sée kɨ lúndusé e kɨ sụmụsé e kɨ eze lámáse e nɨyí í'bí ngbángá ngíti géyị 'yị e gɨ dongaráse zɨ́ Yúda ga gére née úfu yée. 17 Tú'dú 'yị e nɨyí karanée sógó sée gɨ zɨa bɨ ṇgúṇgusé ledremá ní. 18 Abú ledre e nɨyí karanée méngị sée kenée ndotó, 'yị óto sílíne ndaá ro trịdrịsé wá. 19 Togú ledre máa ga gére née nɨyí go méngị sée yá, ídísé tóro ngbúó, ásé karanée ndíki trịdrị bɨ za fí ní.

20 "Togú lúrúsé mongú gara bɨ Yerụsaléma, ezeokóga toro 'dikínɨ go gbaá kɨ okó, ídísé ówo a kɨdí née go bizóró. 21 Sée ga bɨ sịndí kadra 'bɨ ledre máa née, nɨ ndíki sée ásé sɨmɨ Yụdáya ní, ídísé ngásá 'bɨ esé geré komo landa. Lafúse ga bɨ ledre máa née nɨ ndíki yée sɨmɨ Yerụsaléma ore ní, ndanɨ ndịsị wá idínɨ geré ólúógụ 'dá'ba. Yée ga bɨ ngárá ndanɨ gáa sɨmɨ gara ore wá ní, ndanɨ lolụ ndá'balúgu royé íri gɨ ro 'dó'dú éyị eyé e wá. 22 Née go sịndí kadra zɨ́ éyí ga bɨ kóo ekénɨ ledreyé sɨmɨ mɨéké kúrú Lomo ní méngị royé tɨ́ káa zɨ́ bɨ ekénɨ ní. 23 Sịndí kadra née nɨ ídí bɨsinyíne zɨ́ kará ga bɨ kɨ sɨmɨyé kpá zɨ́ yée ga bɨ kɨ owú e do síllíye ní. Sɨmɨ Yụdáya ore mbá, nɨyí 'dó'do 'yị e zɨye ídíye mɨ'dó'dóye kɨngaya. 24 Yúda e, 'yị ga bɨ 'bɨ Yerụsaléma née, ezeokóye nɨyí lágáónzó ngíti géyị kɨ mɨngburoko maku e, do 'dí'bi ókpó ngíti géyị sɨmɨ káṇgá bɨ kpí ndaá 'bɨ eyé 'bɨ Yúda e wá ní. Yerụsaléma, mongú gara née nɨ ídí sí sịndí ezeokó née, 'búó togú sịndí kadra utúasá go zɨ́ Lomo í'bí bikịdrí sɨmɨ a.

25 "Lárá ledre nɨyí méngị roné komo ere. Toso kadra kɨ toso éfé kpá kɨ toso kele e nɨyí óyóló'bó royé mbá kpí. Nda gɨ ore, zɨ́ mɨngburoko ngbuṛu e ndísị kádayé kɨ kúkúye kɨ roko'bụyé. Zɨ́ mɨmbé'de 'yịma'dí e do sogo káṇgá mbá ndísị lé'béne kpíkpị kpíkpị kpíkpị gɨ zɨ́ ngịrị ledre née. 26 Zɨ́ cóngó ro 'yị e úkúne mɨúkú gɨ zɨ́ ngịrị, gɨ zɨa owonɨ go kɨdí Lomo nɨ go ndéré kízị ere zɨ́ éyí ga bɨ gɨrí ní útúógụyé do 'yịma'dí e. 27 Nda gɨ ore zɨye lúrúndíki Owú 'bɨ 'Yịma'dí kɨ ógụ gɨ komo ere kpụrú gɨ sɨmɨ bụrụngú kɨ cóngó roné kpá kɨ mongú roko'bụné. 28 Éyí ga bɨ máúku ledreyé née, sɨmɨ bɨ nɨyí go méngị royé ní, ídísé tóro ngbúó gɨ zɨa sịndí kadra bɨ zɨ́ Lomo 'dí'bióyó sée gɨ sɨmɨ 'do'dó ní nɨ go gbóo."

29 Zɨ́ Yésụ úku muruwayi zɨ́ 'yị lódú kacɨne ga gére née kɨdí, "Lúrúsé aka bongó née kpá kɨ ngíti géyị kágá ga gére. 30 Togú lúrúsé mbufu nɨyí go ndísị ú'bụ yá, ídísé ówo a kɨdí iní nɨ go gbóo gɨ ro ndá'baógụ é'dị. 31 Ledre née nɨ kpá kenée gɨ ro Lomo. Éyí ga bɨ máúku ledreyé ní mbá togú lúrúsé yée nɨyí go méngị royé yá, ídísé ówo a kɨdí sịndí kadra bɨ zɨ́ 'yị e ídíye 'yị ga bɨ 'bɨ 'be 'bɨ Lomo ní nɨ go gbóo."

32 Zɨ́ Yésụ kpá úku ngíti ledre kɨdí, "Ma'díi, ledre ga bɨ máúku yée née mbá, ndaá 'bɨ ené bɨ ya kɨdí nɨyí méngị royé sɨmɨ bɨ 'yị ga bɨ nɨyí trịdrị ba uyuonzónɨ royé go ní wá, nɨyí lúrú a cú kɨ komoyé. 33 Abú do sogo káṇgá kɨ ere nɨyí úkú yá, ledre amá ụkú enée wá.

34 "Káa zɨ́ bɨ goó kenée ní, ndásé ndísị lígị rosé dụú sómú ledre éyí mɨánu kɨ éyí mɨéwé e kpá kɨ ledre 'do'dó ga bɨ nɨyí ndísị kɨ ndíki sée ní wá, káa bɨ sịndí kadra 'bɨ ledre ga bɨ máúku yée zɨse née nɨ líyị sée mɨlíyị ke. 35 Ledre ga bɨ máúku yée née nɨ líyị 'yị e mɨlíyị káa zɨ́ éyí ndụrụ ne rụ doyé ní. 36 Gɨ zɨ́ kéyị née, ídísé ídí fú lá nzíyisé kacɨ kadra mbá. Ídísé ndísị íni ini zɨ́ Lomo idí í'bí roko'bụ zɨse, gɨ ro zɨse ndísị tórosé ngbúó gị sɨmɨ sịndí kadra bɨ Owú 'bɨ 'Yịma'dí nɨ ndá'baógụ ndíki sée sɨmɨ a ní."

37 Yésụ ndísị kóo 'dódo ledre zɨ́ 'yị e sɨmɨ 'Díɔí 'bɨ Lomo sɨmɨ Yerụsaléma ore kacɨ kadra e za mbá. Togú nda go kɨ ndụlụ yá, zɨye ólúógụyé kɨ 'yị lódú kacɨne e gɨ sɨmɨ mongú gara gɨ ore ndéré 'dú'duyé sɨmɨ owú gara do landa bɨ ndịsịnɨ ndólo a Landa Olíva ní. 38 Togú bi ará go kɨ phịyí yá, zɨ́ tú'dú 'yị e ndísị ógụyé ndísị úwú ledre bɨ nɨ ndísị 'dódo a zɨye sɨmɨ 'Díɔí 'bɨ Lomo sɨmɨ Yerụsaléma ní.

Yúda Keriyóta yeme ledre gɨ ro úfu Yésụ

(Lúrú kpá Matáyo 26:1-5,14,16, Máriko 14:1,2,10,11, Yiwáni 11:45-53)

22 Née ní, sịndí kadra 'bɨ Ayímbi bɨ ndịsịnɨ ndólo a 'De'dí ndaá † ndịsịnɨ kpá ndólo a Umbuokpó ní nɨ go gbóo. 2 Sɨmɨ sịndí kadra máa bɨ kóo née ní, zɨ́ manda ga bɨ 'bɨ 'yị 'dáná éyí e ní, kɨ 'yị ga bɨ ndịsịnɨ 'dódo lorụ ní, nɨyí go ndísị gámásó'do Yésụ gɨ ro úfu wo wayí gɨ zɨ́ ngịrị tú'dú 'yị e. 3 Ábuwá Satána olú go sɨmɨ ngúru 'yịmɨkása 'bɨ Yésụ kɨ ịrịné Yúda. Nɨ gɨ sɨmɨ owú gara kɨ ịrịné Keriyóta. Ndísịnɨ nda ndólo wo Yúda 'yị 'bɨ Keriyóta. 4 Zɨ́ Yúda ma'dáa lóloné ndéréne zɨ́ manda ga bɨ 'bɨ 'yị 'dáná éyí e kpá kɨ ngíti géyị mɨngburoko 'yị ga bɨ ndịsịnɨ lúrú bi kacɨ 'Díɔí 'bɨ Lomo ní, gámásó'do mɨsi'di bɨ née nɨ í'bíógụ Yésụ do a gɨ ro zɨye 'dí'bi wo ní. 5 Zɨ́ ya'dá ga gére née ídíye kɨ rokinyi, zɨye ṇgúṇgu ledre í'bí késí zɨ́ Yúda gɨ ro zɨa í'bíógụ Yésụ zɨye. 6 Sɨmɨ bɨ Yúda 'di'bi késí ní, zɨa ídíne kɨ rokinyi, zɨa ndísịné gámásó'do mɨsi'di bɨ née nɨ í'bíógụ Yésụ zɨye doa wayí tú'dú 'yị e utúasánɨ ówo a wá ní.

Yésụ anunɨ odụ éyí kɨ 'yị lódú kacɨne e

(Lúrú kpá Matáyo 26:17-25, Máriko 14:12-21, Yiwáni 13:21-30)

7 Zɨ́ sílí 'bɨ Ayímbi bɨ ndịsịnɨ ndólo a 'De'dí ndaá ní, née mɨzefị sílí bɨ ndịsịnɨ óṇgoónzó phɨṛangá kábịṛíkị e kɨ sómụ́ndíki ledre Umbuokpó. 8 Zɨ́ Yésụ ịnyịné kása 'yị lódú kacɨne e gbre, Pétero kɨ Yiwáni, kɨdí "Ndérésé mu yémeómo bi zɨze nzíyiné gɨ ro zɨze ndéréze ánu Ayímbi Umbuokpó doa."

9 Zɨye ndú'yú lúgu Yésụ kɨdí, "Íli idízé ndéré yémeómo bi máa née 'da?"

† *Ayímbi bɨ ndịsịnɨ ndólo a 'De'dí ndaá: Ayímbi máa wo née ndịsị lengbe 'dí'bi sílí ịnyị doa gbre, ndịsị tónó kɨ Ayímbi máa wo Umbuokpó ní. Yúda e ndịsịnɨ sómụ́ndíki sịndí kadra bɨ kóo Lomo 'di'bioyó yée gɨ sɨmɨ Ízibiti sɨmɨa ní. Ólo Ólúógụ 12:17-20.*

10 Zɨ́ Yésụ ukulúgu ledre zɨ́ye kɨ́dí, “Ndérésé mu sɨmɨ gara íri, ásé ndíki ngíti o'do kɨ́ ndá'baógụ gɨ ngbuṛu kɨ́ ndoko iní o'bo do goné, ídísé lódụ́ógụ wo gị 'be. 11 Zɨ́se ndú'yú mịngị́ 'be kɨ́dí, Mongụ́ 'yị ezé ya kɨ́dí, 'dịcị́ bɨ yémeómo gɨ ro zɨ́ne ógụné kɨ́ 'yị lódụ́ kacɨ́ne e ánu Ayímbi Umbuokpó sɨmɨ a ní nɨ wo be 'di? 12 Yésụ ya kɨ́dí, nɨ 'dódo 'dịcị́ zɨ́se wo bɨ o'bónɨ́ do ezené 'dága ní. Yemenɨ́ bi go sɨmɨa íri mbá nzíyiné, ídísé ótoyéme éyị́ mɨ́ánu ma'dáa sɨmɨ a íri.”

13 Zɨ́ 'yị lódụ́ kacɨ́ga ga gére née ndéréye ndíki éyí e, tɨ́ káa zɨ́ bɨ Yésụ úku zɨ́ye ní. Zɨ́ye yéme Umbuokpó ore.

14 Sɨmɨ bɨ go sịndị́ kadra 'bɨ éyí mɨ́ánu ní, zɨ́ Yésụ ndéréye kɨ́ 'yịmɨ́kása ené ga bɨ sokó doa gbre (12) née ndịsịyé gbaá ánu éyị́. 15 Zɨ́a ịnyịné úku ledre zɨ́ 'yịmɨ́kása ené ga gére née kɨ́dí, “Mándịsị kú óto komomá gɨ ro sịndị́ kadra 'bɨ Ayímbi Umbuokpó ba gɨ ro zɨ́ze ánu a ndro kése káa 'dá'dá zɨ́ sịndị́ kadra amá 'bɨ 'do'dó ógụné. 16 Ma'díi, utúasázé aka lolụ ánu kótrụ sị́lị́ze kése kadra ayímbi káa zɨ́ wo ba 'diya wá, 'búó togụ́ ini ledre gɨ sɨmɨ ayímbi káa zɨ́ ba 'yị e owoyemenɨ́ go sɨmɨ bɨ nɨyí go 'yị ga bɨ 'bɨ 'be Lomo ní.”

17 Gɨ do kacɨ́ née ní, zɨ́a 'dí'bi kó'do le'yị́, zɨ́a í'bí mbófo éyị́ zɨ́ Lomo gɨ roa, zɨ́a úku ledre kɨ́dí, “Sée mɨkékeṛịa mbá ídísé éwé le'yị́ ba. 18 Utúasázé éwé ándá le'yị́ kọ́ró kése káa zɨ́ wo ba aka lolụ 'diya wá, 'búó togụ́ sịndị́ kadra bɨ Lomo nɨ ógụ ídí káa do Ngére do 'yị e sɨmɨ a ní ogụ go.”

19 Gɨ do kacɨ́ née, zɨ́a 'dí'bi ambata, zɨ́a í'bí mbófo éyị́ zɨ́ Lomo, zɨ́a 'déwe sɨmɨ a, zɨ́a í'bí a zɨ́ 'yịmɨ́kása ené e, zɨ́a úku ledre kɨ́dí, “Ba kụṛụ'bụmá bɨ máí'bí gɨ rosé ní, ídísé ánu a kɨ́ sómụ́ndíki ledremá.”

20 Kpá kenée gɨ do kacɨ́ éyị́ mɨ́ánu, zɨ́a 'dí'bi kó'do, zɨ́a úku ledre kɨ́dí, “Bɨ sɨmɨ kó'do ba sámamá bɨ nɨ ndé'yị́ bi gɨ rosé gɨ ro yéme ledre dongaráse kɨ́ Lomo ní. 21 'Yị́ máa wo bɨ nɨ í'bí ngbángáma do úfu máa ní, nɨ dongaráze ona ndịsịzé ánu kótrụ sị́lị́ze ba tɨ́ kéye. 22 Ma'díi, Máa Owụ́ 'bɨ 'Yịma'dí, nɨ úyu, gɨ zɨ́a Lomo yeme ne kenée. Tɨ́ lá nɨ ídí mongụ́ nduwú zɨ́ 'yị bɨ nɨ tóro í'bí ngbángá a ní gɨ zɨ́a Lomo nɨ 'dódo wo kɨ́ngaya.” 23 Sɨmɨ bɨ 'yịmɨ́kása ga gére née uwúnɨ́ ledre bɨ Yésụ uku kenée ní, zɨ́ye tónóye úku mɨngụ́ngụ́rụ́ ledre dongaráye kɨ́dí, “Ambí ili méngị bɨsinyí ledre née kenée ne?”

24 Zɨ́ 'yịmɨ́kása ga gére née kpá ndịsịyé úkuló'bó ledre dongaráye kɨ́dí, “Ambí gɨ dongaráze ba nɨ ídíne manda 'dá'dá zɨ́ lafúne e?” 25 Zɨ́ Yésụ ukulúgu ledre zɨ́ye kɨ́dí, “Ngére ga bɨ 'bɨ do sogo káṇgá ba ndịsịnɨ́ óto royé zɨ́ 'yị eyé e kɨ́dí yée nɨyí mɨngburoko 'yị e. Zɨ́ye óto royé kɨ́dí yée nɨyí bɨlámá 'yị sáká 'yị e. 26 Máúku zɨ́se, ndásé ídí káa zɨ́ye née wá. Togụ́ 'yị nɨ dongaráse kɨ́ ledrené owóowó yá, idí ídí káa zɨ́ 'yị bɨ ledrea ndaá owóowó wá ní. Wo bɨ nɨ manda ní, idí ídí káa zɨ́ 'yị 'bɨ moko ní.

27 Mándú'yú aka sée ambí nɨ mongụ́ 'yị ní ne? 'Yị́ máa wo bɨ ndịsị lá mɨndísị mengị moko wá ní togụ́ mbú wo bɨ ndịsị méngị moko ní? Tɨ́ lá mááyí dongaráse ona káa zɨ́ 'yị méngị moko ní. 28 Mbófo éyị́ zɨ́se, sɨmɨ 'do'dó ga bɨ ndikinɨ́ máa ní mbá, óyósé sogosé zɨ́ma wá. 29 Káa zɨ́ bɨ Babá i'bí roko'bụ zɨ́ma, zɨ́ma ídíma káa do ngére ní, mááyí kpá í'bí roko'bụ zɨ́se, 30 gɨ ro zɨ́ze ndịsịzé do bi kịé'do kése 'be 'bɨ Lomo kɨ́ ánu éyị́ kpá kɨ́ 'décị ngbanga ro kúfú Isɨréle e bɨ sokó doa gbre ní.”

Yésụ esị sị́lị́ne komo Simúna Pétero

(Lúrú kpá Matáyo 26:31-35, Máriko 14:27-31, Yiwáni 13:36-38)

31 Zɨ́ Yésụ ịnyịné úku ledre zɨ́ Simúna kɨ́dí, “Lúrú aka Simúna, Satána yeme roné go gɨ ro úzu yị́ị o'bụó'bụ káa zɨ́ mɨgombị mengị moko ne ní. 32 Abú kenée ndotó, máíni ini go zɨ́ Babá gɨ royí, gɨ ro zɨ́yị tóroyí ngbúó sɨmɨ úzu éyị́ née útúásá útú wá. Sɨmɨ bɨ ndá'baógụ go zɨ́ma ní, ídí ndịsị í'bí roko'bụ zɨ́ lafúyị e.”

33 Zɨ́a ịnyịné úkulúgu ledre zɨ́ Yésụ kɨ́dí, “Ngére, mááyí go nzíyimá gɨ royí. Togụ́ sị́gịnị yá, idínɨ́ óto zée kéyị, togụ́ umbu yá, azé úyu kéyị.”

34 Zɨ́ Yésụ úkulúgu ledre zɨ́ Pétero kɨ́dí, “Máúku zɨ́yị Pétero, kɨ́lóndó kɨ́ sɨmɨbi 'dá'dá zɨ́ ngono kɨ́ úcụ koko, áyí ási gɨ romá kɨ́'dí ota yá née owo ené máa wá.”

35 Gɨ do kacɨ́ ledre bɨ uku zɨ́ Pétero ní, zɨ́a nda ịnyịné ndú'yú 'yị lódụ́ kacɨ́ne ga gére née mbá kɨ́dí, “Sɨmɨ bɨ kóo mákása sée lá kɨ́ gbékpị́ sị́lị́se ndéré kɨ́ 'dódo bɨlámá ledre amá zɨ́ 'yị e, 'dí'bisé késị́ gɨ ro ánu éyị́ kɨ́e wá, gbawá kombo, gbawá ngíti wará ní, lerị́ éyị́ mengịnɨ́ kóo sée goó?”

Zɨ́ye úkulúgu ledre zɨ́ Yésụ kɨ́dí, “Lerị́ kémbị́ éyị́ mengị zée wá.”

36 Zɨ́a úku ngíti ledre zɨ́ye kɨ́dí, “Ba ndaá lolụ ledre máa bɨ kóo née wá, ili nda go zɨ́se 'dí'bi késị́ kɨ́ kombo esé e kpa. 'Yị́ bɨ mongụ́ maku ndaá zɨ́a wá ní, idí úgúóyó ngíti bongó ené 'dá'ba, zɨ́a ndéréne úgú maku zɨ́ne. 37 Ídísé ówo a kɨ́dí, ledre ga bɨ kóo ekéomonɨ́ gɨ romá 'desị́ sɨmɨ mɨéké kúrú Lomo kɨ́dí, ‘Nɨyí karanée 'dó'do máa káa zɨ́ 'yị bɨ mengị bɨsinyí ledre ní,’ † sịndị́ kadra ené ogụ go.”

38 Sɨmɨ bɨ 'yị lódụ́ kacɨ́ a uwúnɨ́ ledre bɨ uku née kenée ní, zɨ́ye úkulúgu ledre zɨ́a 'diya kɨ́dí, “Ngére, mɨngburoko maku nɨyí bo zɨ́ze ona gbre.”

Zɨ́a úkulúgu ledre zɨ́ye kɨ́dí, “Ledre máa wo née asá go kenée.”

Yésụ ini ini zɨ́ Lomo

(Lúrú kpá Matáyo 26:36-46, Máriko 14:32-42)

39 Zɨ́ Yésụ ólụ́ógụné gɨ sɨmɨ yana gara gɨ ore káa zɨ́ bɨ lengbe ní ndéréne do Landa bɨ kɨ́ kágá ga bɨ ndịsịnɨ́ ndólo yée Olíva doné ní. Zɨ́ 'yị lódụ́ kacɨ́ga ndéréye lódụ́ wo íri. 40 Sɨmɨ bɨ nderéogụ íri ní, zɨ́a úku ledre zɨ́ 'yị lódụ́ kacɨ́ne ga gére née kɨ́dí, “Ídísé ndịsị íni ini zɨ́ Lomo gɨ ro zɨ́a ndịsịné sáká sée gɨ sɨmɨ ledre ga bɨ nɨyí kɨ́ ndịsị ndíki sée ní.” 41 Gɨ do kacɨ́ ledre née ní, zɨ́a ịnyịné gɨ cigíye ndéréne re, do útúne do ngụ́ṛụ́ sịndị́ne íni ini zɨ́ Lomo kɨ́dí, 42 “Babá, togụ́ nɨ útúásá kacɨ́ komoyí yá, ndá ótoómo máa zɨ́ma ndúwúma sɨmɨ nduwú bɨ nɨ go ógụ ba wá. Ledre ma'dáa idí méngị roné kacɨ́ mɨyéme ledre eyí, nda ídí kacɨ́ sómụ́ ledre amá wá.” 43 Zɨ́ Lomo kásaógụ maláyika ógụ í'bí roko'bụ zɨ́a. 44 Gɨ zɨ́ mongụ́ éyị́ mɨ́ówo, zɨ́a ndịsịné íni ini zɨ́ Lomo cụ́ kɨ́ sɨmɨné. Zɨ́ bɨsuwu bɨ ndịsị kúkú gɨ roa trịị bi ní, óyóló'bó roné ídíne bɨkesịne káa zɨ́ sáma ní.

---

† *22:37 Isáya 53:12*

45 Zɨa ịnyịné ndá'balúgu roné zɨ́ 'yị lódụ́ kacɨ́ne e. Nɨ ógụ íri ní, nɨyí go mbá 'dú'du cóngó royé ụkụ́ kpá go mbá mɨụ́kụ́ gɨ zɨ́ lerị́. 46 Zɨa úku ledre zɨ́ye kɨ́dí, “Ásé yị́ esé 'dú'du esé? Ídísé ndịsị́ íni ini zɨ́ Lomo gɨ ro zɨa ndịsịné sáká sée gɨ sɨmɨ ledre ga bɨ nɨyí kɨ́ ndịsị́ ndíki sée ní.”

'Di'binɨ́ Yésụ

(Lúrú kpá Matáyo 26:47-56, Máriko 14:43-50, Yiwáni 18:3-11)

47 Sɨmɨ bɨ Yésụ nɨ aka ngbụ́rụ́ ndịsị́ úku ledre zɨ́ 'yị ené ga gére ní, rụụ, zɨ́ tụ́'dụ́ ngíti géyị 'yị e ndé'yị́ógụyé, Yụ́da bɨ nɨ ngúru 'yị lódụ́ kacɨ́ Yésụ ma'dáa ní, 'di'biogụ yée ne. Zɨa ndéréne geré fáka Yésụ í'bí mandá zɨa. 48 Zɨ́ Yésụ úku ledre zɨa kɨ́dí, “Yụ́da, ógụ fáka 'dódo Owụ́ 'bɨ 'Yịma'dí kɨ́ í'bí mandá zɨa ba gɨ zɨa bɨ í'bí ngbángáma go ní?”

49 Sɨmɨ bɨ 'yị lódụ́ kacɨ́ Yésụ owonɨ́ kɨ́dí bɨsinyí ledre ogụ née go ne ní, zɨ́ye úku ledre zɨ́ Yésụ kɨ́dí “Ngére, ilizé go tónó lágá yée kɨ́ mɨngburoko maku ga ba?” 50 Zɨ́ ngúruyé ịnyịné kóo gɨ ro lágá ónzó 'yị 'bɨ moko 'bɨ mongụ́ 'yị 'dáná éyị́ † fí umbu, zɨ́ mongụ́ maku nda útúne lá gbóo ro mbílía do anú, lágá 'décị a tụ.

51 Zɨ́ Yésụ gbúrógbóne do 'yị lódụ́ kacɨ́ne ga gére née kɨ́dí, “Asɨ́ go, ótoómosé yée mu.” Zɨa óto sílị́ne ro mbílí o'do née zɨ́ mbílí a émené.

52 Gɨ ore zɨ́ Yésụ ịnyịné úku ledre zɨ́ manda ga bɨ 'bɨ 'yị 'dáná éyị́ e kpá kɨ́ 'yị ga bɨ ndịsịnɨ́ lúrú bi kacɨ́ 'Dịcị́ 'bɨ Lomo ní, nda kɨ́ mɨngburoko 'yị 'bɨ Yụ́da e kɨ́dí, “Mengị káa be 'di zɨ́se ógụsé gɨ romá kɨ́ mɨngburoko maku e kɨ́ ngbóndó e káa zɨ́ éyị́ bɨ mááyí 'yị méngị bɨsinyí ledre ní? 53 Kacɨ́ kadra mbá azé kése do ligá 'bɨ 'Dịcị́ 'bɨ Lomo 'dí'bisé nda kóo máa wá gɨ zɨ́ 'di togụ́ mááyí 'yị méngị bɨsinyí ledre ní? Ba go sịndị́ kadra gɨ ro zɨ́se méngị éyị́ bɨ ílisé méngị a ní gɨ zɨa roko'bụ 'bɨ Satána ala'dụtụ do sogo káṇgá go.”

Pétero uku ya née owo ené Yésụ wá

(Lúrú kpá Matáyo 26:57,58,67-75, Máriko 14:53,54,66-72, Yiwáni 18:12-18,25-27)

54 Tɨ́ ma'díi, zɨ́ye 'dí'bi Yésụ ndéré kɨ́e 'be 'bɨ mongụ́ 'yị 'dáná éyị́. Zɨ́ Pétero útúne do kacɨ́ye gɨ gbála ndịsị́ lódụ́ yée. 55 Gɨ zɨ́ drụ́ 'bɨ bi mɨárá, zɨ́ye kótụ́ mongụ́ pho'dụ sɨmɨ yana ligá ndịsị́yé gbaá roa. Zɨ́ Pétero kpá ógụ ólụ́ne dongaráye ndịsị́né gɨ zɨ́ drụ́. 56 Ábuwá, ngíti kára bɨ ndịsị méngị moko 'be 'bɨ mongụ́ 'yị ore ní lurúndiki wo go kacɨ́ mbílí pho'dụ, zɨa úku ledre kɨ́dí, “O'do née nɨ ngúru 'yị gɨ dongará 'yị ga bɨ 'bɨ o'do née.”

57 Zɨ́ Pétero úkulúgu ledre zɨ́ kára née kɨ́dí, “Ndá úku ledre kenée wá, máówo amá o'do née wá.”

58 Kpá lá ca gɨ do kacɨ́ ledre née ní, zɨ́ ngíti 'yị ógụné, zɨa ónzó komoné ro Pétero zɨa úku ledre zɨ́ Pétero kɨ́dí, “Áyí ngúru 'yị 'bɨ mongụ́ 'yị bɨ 'di'binɨ́ wo ba.”

Zɨ́ Pétero úkulúgu ledre zɨ́ o'do née kɨ́dí, “Ndá úku ledre kenée wá, máówo amá mongụ́ 'yị née wá.”

59 Gɨ do kacɨ́ sịndị́ kadra kị́é'do, zɨ́ ngíti 'yị kpá úku ledre gɨ ro Pétero kɨ́dí, “Ma'díi, o'do ba nɨ ngúru 'yị 'bɨ mongụ́ 'yị ba, gɨ zɨa nɨyí kéye mbá gɨ sɨmɨ Galiláya gɨrí.”

60 Zɨ́ Pétero úkulúgu ledre zɨ́ o'do née kɨ́dí, “Ndá úku ledre kenée wá, máówo amá mongụ́ 'yị née wá.” Sɨmɨ bɨ Pétero nɨ aka ngbụ́rụ́ ndịsị́ ódro ní, kokọrị́yoko, zɨ́ ngono ụ́cụ koko. 61 Zɨ́ Ngére Yésụ óyó komoné lúrú Pétero, geré zɨ́ ledre bɨ Yésụ uku kɨ́dí, “Kɨ́lóndó 'dá'dá zɨ́ ngono kɨ́ ụ́cụ koko, áyí ási gɨ romá kɨ́'dí ota ní ngásáógụné sɨmɨ a.” 62 Zɨ́ sɨmɨkozo méngị Pétero, zɨa ólụ́ógụné ndoo 'dí sogo ndịsịné íni íni kɨ́ngaya.

Asikíri folonɨ́ Yésụ

63 Zɨ́ asikíri ga bɨ otonɨ́ yée ndịsị́ lúrú bi káa bɨ Yésụ nɨ ngásá ní, ndịsiyé fóló wo kpá kɨ́ ndịsị́ ócó wo. 64 Zɨ́ye ódó'dụ́tụ komoa zɨ́ ngíti 'yị kpá ócó wo, zɨ́ye ndú'yú fóló wo kɨ́dí, “Nébị, úku aka zɨ́ze, ambi ocó yị́ị née ne?” 65 Nda gɨ ore zɨ́ye ndịsiyé úku sínyi tụ́'dụ́ bɨsinyí ledre ga bɨ kɨ́ kese e sɨmɨyé ní zɨa.

Yésụ kó'dụ́ mɨngburoko 'yị e

(Lúrú kpá Matáyo 26:59-66, Máriko 14:55-64, Yiwáni 18:19-24)

66 Akpa kɨ́ sịndóndó, zɨ́ mɨngburoko 'yị ga bɨ 'bɨ Yụ́da e ní, kɨ́ manda ga bɨ 'bɨ 'yị 'dáná éyị́ e, kɨ́ 'yị 'dódo lorụ e yóko royé, do 'dí'biógụ Yésụ dongaráye. 67 Zɨ́ye úku ledre zɨa kɨ́dí, “Úku aka ma'díi zɨ́ze, áyí ba Kɨ́résịto bɨ kóo ukunɨ́ ledre a yaá nɨ ógụ ní?”

Zɨ́ Yésụ úkulúgu ledre zɨ́ye kɨ́dí, “Togụ́ máúku ledre zɨ́se yá, ṇgúṇgusé esé e wá. 68 Abú mándú'yú kpá sée, úkulúgusé esé ledre kacɨ́ a zɨ́ma wá. 69 Éyị́ bɨ máówo ní, ásé karanée lúrú Owụ́ 'bɨ 'Yịma'dí kɨ́ ndịsị́ zɨ́ Lomo bɨ roko'bụa ofụ go ní do anu.”

70 Zɨ́ mɨngburoko 'yị ga gére née ndú'yú wo kɨ́dí, “Káa zɨ́ bɨ úku kenée ní, áyí Owụ́ 'bɨ Lomo?”

Zɨa úkulúgu ledre zɨ́ye kɨ́dí, “Ledre ma'dáa nɨ tɨ́ káa zɨ́ bɨ úkusé née.”

71 Zɨ́ye ódroyé dengbịye kɨ́dí, “Éyị́ bɨ ilizé kpá fú ngíti géyị 'yị e úwú ledre gɨ tarayé gɨ roa ní 'di, otoasá roné go kɨ́ Lomo, uwúzé go cụ́ gɨ tara ní.”

Yésụ kó'dụ́ Piláto

(Lúrú kpá Matáyo 27:1,2,11-14, Máriko 15:1-5, Yiwáni 18:28-38)

23 Zɨ́ tụ́'dụ́ 'yị e yóko royé, zɨ́ye 'dí'bi Yésụ gɨ ore ndéré kɨ́e kó'dụ́ Piláto, ngúru mongụ́ 'yị 'bɨ akúma 'bɨ Róma. 2 Zɨ́ye tónóye í'bí ngbángá a kɨ́dí, “O'do ba ndịsị sínyi do 'yị ezé e kɨ́ ledre kɨ́dí ndanɨ́ í'bí ụsórụ zɨ́ Káyísara wá. Zɨa kpá úku ngíti ledre kɨ́dí née nɨ yị́ ené goó ne Kɨ́résịto, mongụ́ Ngére 'bɨ Yụ́da e.”

3 Zɨ́ Piláto go ndú'yú Yésụ kɨ́dí, “Ma'díi, áyí ngére 'bɨ Yụ́da e?”

Yésụ ya zɨa ní, “Tɨ́ káa zɨ́ bɨ úku née.”

4 Zɨ́ Piláto ịnyịné úku ledre zɨ́ manda ga bɨ 'bɨ 'yị 'dáná éyị́ e kɨ́dí, “Málúrúndíki amá lúyú ledre bɨ do 'décị ngbanga ro o'do ba gɨ roa ní wá.”

† *Mongụ́ 'yị 'dáná éyị́: Mongụ́ 'yị 'dáná éyị́ romo do manda 'bɨ 'yị 'dáná éyị́ e zɨ́ Lomo. Ndịsị lengbe ólụ́ dụ́ụ́ ne sɨmɨ 'dịcị́ bɨ Mongụ́ Bi 'bɨ Lomo sɨmɨ 'Dịcị́ 'bɨ Lomo ní gɨ ro 'dáná éyị́ zɨ́ Lomo kɨ́'di kéɽí sɨmɨ sɨmɨbi kị́é'do. Ndịsị 'dí'bi sáma bangá bɨ oṇgoonzónɨ́ gɨ ro 'dáná a zɨ́ Lomo ní ólụ́ kɨ́e 'dịcị́ íri gɨ ro zɨ́ Lomo ótoómo lúyú ledre 'bɨ 'yị-ma'dí e.*

5 Zɨ́ 'yị ga gére née kpá fú ndịsị úku ledre zɨ́ Piláto kɨ́dí, “O'do née sinyi do 'yị e sɨmɨ́ káṇgá bɨ́ Yụdáya ní go mbá. Tonó kóo sínyi do 'yị e go kú gɨ́ sɨmɨ́ káṇgá bɨ́ Galiláya ní, bɨ́ ba ní ogụ kɨ́e go gị ona.”
6 Sɨmɨ́ bɨ́ uwú ledre kenée ní, zɨ́ Piláto ndú'yú yée kɨ́dí, “O'do née nɨ́ gɨ́ sɨmɨ́ gara Galiláya?” 7 Zɨ́ 'yị ga gére née úkulúgu ledre kɨ́dí ɨɨ, Yésụ nɨ́ gɨ́ sɨmɨ́ gara bɨ́ Galiláya ní. Piláto yaá togú kenée yá, idínɨ́ 'dí'bi Yésụ ndéré kɨ́e zɨ́ ngére Eróde, gɨ́ zɨ́a Eróde ma'dáa ogụ go sɨmɨ́ Yerụsaléma ore.
8 Sɨmɨ́ bɨ́ Eróde lurú Yésụ nɨ́ go kó'dụ́ne ní, zɨ́a ídíne kɨ́ mongú rokinyi gɨ́ zɨ́a ndịsị kóo go óto komoné gɨ́ ro lúrú Yésụ kɨ́ méngị ledre ga bɨ́ kɨ́ roko'bụyé ní gɨ́ zɨ́a uwú andá go mɨúwú ándá. 9 Zɨ́a ndú'yú Yésụ kɨ́ tú'dú ndu'yú e, Yésụ ukulugu ené ledre zɨ́a mbá wá. 10 Manda ga bɨ́ 'bɨ́ 'yị 'dáná éyí e kɨ́ 'yị 'dódo lorụ nɨyí kpá fú mɨtóroyé ore ndịsị í'bí ngbángá a kɨ́ roko'bụyé mbá.
11 Zɨ́ Eróde kɨ́ asikíri ené e ịnyịyé ndịsị fóló Yésụ kpá kɨ́ úkucáyi wo. Zɨ́ye 'dí'biógụ bongó 'bɨ́ mɨngburoko ngére e ési a roa fóló wo kɨ́e. Zɨ́ Eróde ma'dáa kásalúgu wo zɨ́ Piláto. 12 Geré zɨ́ dongará Eróde kɨ́ Piláto bɨ́ kóo sinyí mɨsínyí ní émené gɨ́ zɨ́a bɨ́ 'di'binɨ́ Yésụ go ní.

Piláto ici roné gɨ́ ro yómo Yésụ má
(Lúrú kpá Matáyo 27:15-26, Máriko 15:6-15, Yiwáni 18:39—19:16)

13 Zɨ́ Piláto ịnyịné ndóloyóko manda ga bɨ́ 'bɨ́ 'yị 'dáná éyí e ní, kɨ́ mɨngburoko 'yị e, nda kpá kɨ́ ngíti géyị 'yị ga bɨ́ ore ní, 14 zɨ́a úku ledre zɨ́ye kɨ́dí, “Úkusé ledre kɨ́dí, o'do ba ndịsị sínyi do 'yị e, mándú'yú ló'bó wo go do komosé mbá, mándíki amá lúyú ledre gɨ́ zɨ́a gɨ́ ro 'décị ngbanga roa káa zɨ́ bɨ́ úkusé ní wá. 15 Eróde kasalugu wo zɨ́ma yáa gɨ́ zɨ́a ndiki ené kpá lúyú ledre roa wá. Nɨ́ go mɨówoné mbá kɨ́dí sị ledre bɨ́ do úfu wo gɨ́ zɨ́a ní ndaá, luyú ené ledre wá. 16 Gɨ́ zɨ́ kéyị née, máíli go ótoómo wo. 'Dá'dá zɨ́a kɨ́ ndéréne, mááyí aka í'bí wo zɨ́ asikíri amá e ócó wo kí.” 17 Piláto nɨ́ kɨ́ roko'bụ zɨ́ne 'bɨ́ ndịsị í'dí sílíne kɨ́e gɨ́ ro kémbí 'yị sɨmɨ́ sịndí kadra 'bɨ́ ayímbi.
18 'Yị e ilinɨ́ eyé ledre née wá, zɨ́ye ịnyịyé mbá gbúrógbóye 'dága kɨ́dí, “O'do née idí úyu, zɨ́yị ótoómo sílíyị gɨ́ ro Barába.” 19 Barába ma'dáa yéme kóo roné gɨ́ ro útúne kɨ́ okó do akúma 'bɨ́ Róma sɨmɨ́ Yerụsaléma. Zɨ́a kóo úfu 'yị sɨmɨ́ sịndí kadra máa bɨ́ kóo née, do kóo 'dí'bi wo sɨmɨ́ sígịnị gɨ́ ro úfu a.
20 Gɨ́ zɨ́a Piláto ili tɨ́ gɨ́ ro zɨ́ne yómo Yésụ, zɨ́a úku ándá ledre zɨ́ 'yị ga gére née. 21 Zɨ́ 'yị e kpá gbúrógbó ándá royé kɨ́dí, “O'do née idí úyu, o'do née idí úyu.”
22 Zɨ́a kpá úku ándá ledre zɨ́ye kɨ́dí, “O'do née luyú ené ledre wá, sị ledre bɨ́ do úfu wo gɨ́ roa ní ndaá. Mááyí aka í'bí wo zɨ́ asikíri amá e ócó wo kí, zɨ́ma nda ótoómo wo.”
23 Zɨ́ 'yị e ịnyịyé mbá gbúrógbóye nda 'dága kɨ́ngaya kɨ́dí o'do née idí úyu. Gɨ́ zɨ́ kéyị née, zɨ́a ótoómo Yésụ do úfu wo. 24 Nda gɨ́ ore zɨ́ Piláto méngị ledre ma'dáa káa zɨ́ bɨ́ ilinɨ́ ní. 25 Barába bɨ́ kóo yéme roné gɨ́ ro útú kɨ́ okó do akúma 'bɨ́ Róma sɨmɨ́ Yerụsaléma ní, zɨ́a kóo úfu 'yị sɨmɨ́ sịndí kadra máa bɨ́ kóo née. Do kóo 'dí'bi wo sɨmɨ́ sígịnị gɨ́ ro úfu a ní, zɨ́ye ótoómo wo. Zɨ́a nda í'bí Yésụ zɨ́ asikíri ené e ndéréye úfua kacɨ́ kúrú 'yị e.

Phephénɨ́ Yésụ do mɨngbúngbu kágá
(Lúrú kpá Matáyo 27:31-44, Máriko 15:21-32, Yiwáni 19:17-27)

26 Sɨmɨ́ bɨ́ asikíri ga gére née nɨyí go mɨndéréye do mɨsi'di kɨ́ Yésụ gɨ́ ro úfu a ní, zɨ́ye ndíkíye kɨ́ ngíti o'do ịrịa Simúna. Nɨ́ 'yị 'bɨ́ gara bɨ́ ndịsịnɨ́ ndólo a Kuréne ní, ayí ógụ sɨmɨ́ Yerụsaléma. Zɨ́ asikíri ga gére née gága wo ịmbí ngbuṛu kágá bɨ́ Yésụ ndịsị ímbí a ba útúne kɨ́e do kacɨ́ Yésụ ma'dáa. 27 Zɨ́ tú'dú 'yị e útúye do kacɨ́ Yésụ mutruu, kará e kɨ́ íni ini kɨ́ mbúmbúdú. 28 Zɨ́ Yésụ óyó komoné úku ledre zɨ́ kará ga gére née kɨ́dí, “Sée kará 'yị 'bɨ́ Yerụsaléma, ndásé íni ini gɨ́ romá wá, ídísé íni 'bɨ́ esé lerí bɨ́ ayí go ógụ rosé kɨ́ owú 'bɨ́ esé e ba.
29 Ídísé ówo a kɨ́dí sịndí kadra nɨ́ go gbóo ngíti géyị 'yị e nɨyí úku ledre kɨ́dí, ‘Kará ga bɨ́ ndikinɨ́ owú e wá, kɨ́ yée ga bɨ́ owú ụlụnɨ́ umba kó'dúye wá ní, 'bɨ́ eyé eme yí ené ne.’ 30 'Yị ga bɨ́ nɨyí ídíáká sɨmɨ́ Yerụsaléma ore sɨmɨ́ bɨsinyí sịndí kadra née ní ní, nɨyí úku ledre kɨ́dí,
“ ‘Mɨngburoko landa ga ba ógụsé mu útúló'bụ zée.’
‘Káṇgá líkpí royí mu zɨ́yị 'dútụ zée sɨmɨyí.’ †
31 Máa bɨ́ ngárá málúyú ledre wá, do 'dó'do máa káa zɨ́ wo ba ní ní, Lomo nɨ́ karanée 'dó'do 'yị lúyú ledre ga gére née bɨsinyíne.”
32 Ngíti géyị 'yị lúyú ledre e nɨyí kóo bo gbre 'di'binɨ́ yée kpa kɨ́ Yésụ gɨ́ ro úfu yée. 33 Sɨmɨ́ bɨ́ nderéogụnɨ́ go kɨ́ Yésụ do bi bɨ́ ndịsịnɨ́ úfu 'yị e doa, ndolonɨ́ Gologóta, ledre gɨ́ sɨmɨ́ a kɨ́dí, cóngó do'yị ní, zɨ́ye phéphé wo ore. Zɨ́ye kpá phéphé ngíti géyị 'yị lúyú ledre e gbre, ngíti a do síḷí Yésụ 'bɨ́ anú, ngíti a do ngeḷị. 34 Zɨ́ye ónzó gbégbé †† ífibáyi bongó ené e kɨ́e dongaráye. Zɨ́ Yésụ íni ini zɨ́ 'Bụné kɨ́dí, “Babá, ídí ótoómo ledre zɨ́ 'yị ga bɨ́ mengịnɨ́ bɨsinyí ledre zɨ́ma ba, gɨ́ zɨ́a owonɨ́ eyé éyí bɨ́ ndịsịnɨ́ méngị a née wá.”
35 Zɨ́ 'yị mɨndéré e ndíṣị tóroyé dogboṛụ mɨsi'di ndíṣị lúrúkása wo do mɨngbúngbu kágá, zɨ́ mɨngburoko 'yị 'bɨ́ Yúda e ndíṣịyé fóló wo kɨ́dí, “Sara bɨ́ kóo yá née nɨ́ Kɨ́résịto, 'yị yómo 'yị e, Lomo kasaogụ née ne ní, idí mu yómo roné ke.”
36 Zɨ́ asikíri e kpá ndíṣịyé fóló wo gɨ́ zɨ́a bɨ́ uku ya née nɨ́ ngére ní. Zɨ́ye ógụyé kɨ́ mɨndogó le'yí í'bí a zɨ́a,
37 zɨ́ye úku ledre kɨ́dí, “Togú bɨ́ áyí tɨ́ ngére 'bɨ́ Yúda e ní, yómo royí mu ke.”
38 Zɨ́ye éké sí ledre bɨ́ ufunɨ́ wo gɨ́ roa ní phéphé óto a doa 'dága kɨ́dí, “BA MONGÚ NGÉRE 'BɨYÚDA E.”
39 Zɨ́ ngúru 'yị lúyú ledre bɨ́ phephénɨ́ yée ba úku sínyi ledre kɨ́dí, “Togú áyí ba tɨ́ Kɨ́résịto ma'díi ní, yómo royí mu gɨ́ ro zɨ́yị kpá yómo zée ke.”
40 Zɨ́ eze a úku ledre zɨ́a kɨ́dí, “Éré Lomo wá gɨ́ zɨ́ 'di, ndaá bɨ́ umbu bɨ́ áyí úyu a née nɨ́ úyu ba kpá wo ní wá?
41 Bɨ́ 'do'donɨ́ zée ba mbí gɨ́ zɨ́a bɨ́ luyúzé ledre ní. Sara o'do née luyú ledre go, luyú ené kémbí ledre wá.”
42 Zɨ́a úku ledre zɨ́ Yésụ kɨ́dí, “Mongú 'yị, kɨ́'dí bɨ́ áyí go ngére ní, ndá sómụ́lígị ledre máa wá.”

---

† *23:30 Uzíya 10:8* †† *Ónzó gbégbé: Ba mɨsi'di bɨ́ kóo Yúda e ndịsịnɨ́ gélé 'yị kɨ́e gɨ́ moko 'bɨ́ Lomo ní.*

43 Zɨ́ Yésụ ukulúgu ledre zɨ́a kɨ́dí, “Ndá sómụ́ ledre
wá, azé ídí karaba kéyị sɨmɨ 'be bɨ 'yị e ndịsịnɨ́ ídí sɨmɨ a
kɨ́ rokinyi ní.”

Ledre gɨ ro umbu Yésụ

(Lúrú kpá Matáyo 27:45-56, Márɨko 15:33-41, Yiwáni 19:28-30)

44 Nda go kɨ́ yana kadra, zɨ́ kadra ílíne mbụ́ụ́, zɨ́
mɨtụlụrụ ídíne mbịrị ndéréógụné gị ro sịndí kadra ota.
45 Zɨ́ mongụ́ mbílí bongó bɨ odó 'dụtụnɨ́ sɨmɨ 'Díćí 'bɨ
Lomo kɨ́e káa bɨ ngíti géyị 'yị e nɨyí ólụ́ sɨmɨ 'díćí máa
wo bɨ kɨ́ ịrị Lomo ní lófoné gberé kú gɨ 'dága gị bi. 46 Zɨ́
Yésụ íni ini zɨ́ Lomo kɨ́ kúrúne 'dága kɨ́dí, “Babá, 'dí'bi
'dówụ́ma mu zɨ́yị íri.” Kacɨ́ ledre bɨ uku née lu'bú wá, zɨ́
'dówụ́a ólụ́ógụné.

47 Sɨmɨ bɨ mongụ́ 'yị 'bɨ asikíri ga gére née lurú ledre
bɨ Yésụ mengị née kenée ní, zɨ́a í'bí mbófo éyí zɨ́ Lomo
kɨ́dí, “Ma'díi, o'do ba ndaá 'yị lúyú ledre wá.” 48 Tụ́'dụ́
'yị ga bɨ yokonɨ́ royé ore ndịsị lúrú Yésụ 'dága do mɨng-
búngbu kágá, sɨmɨ bɨ lurúnɨ́ mongụ́ ledre bɨ Yésụ
mengị née nɨ kɨ́ kịkịné ní, zɨ́ye báyiyé gɨ ore kɨ́ ndịsị
sémbí kó'dụ́ye gɨ zɨ́a ledre ma'dáa nɨ kɨ́ mongụ́
roko'bụné. 49 Zɨ́ eze lámá Yésụ ma'dáa kpá kɨ́ ngíti géyị
kará ga bɨ ṇguṇgunɨ́ ledre ené zɨ́ye lódụ́ kacɨ́ a kú gɨ
sɨmɨ káṇgá bɨ Galiláya ní, tóro kása royé gbála ndịsị
lúrú ledre bɨ ndịsị méngị roné zɨ́ Yésụ née.

Otonɨ́ bi zɨ́ Yésụ

(Lúrú kpá Matáyo 27:57-61, Márɨko 15:42-47, Yiwáni 19:38-42)

50 Ngúru mongụ́ 'yị 'bɨ Yụ́da e nɨ kóo bo ịrịa Yoséfa, nɨ
bɨlámá o'do kpá mbigí 'yị 'bɨ Lomo. 51 Ṇguṇgu ené
ledre 'bɨ lafúga ga bɨ ndịsịnɨ́ yéme a gɨ ro méngị Yésụ
kɨ́e ní wá. Ogụ yí ené gɨ sɨmɨ owụ́ gara 'bɨ káṇgá 'bɨ
Yụdáya bɨ ndịsịnɨ́ ndólo a Aramatáyo ní, kɨ́ mongụ́ óto
komo gɨ ro 'yị bɨ Lomo nɨ kása ógụ a káa do mongụ́
ngére ní. 52 Zɨ́a ịnyịné ndéréne zɨ́ mongụ́ 'yị Piláto
ndú'yú wo idí ótoómo umbu Yésụ zɨ́ne ndéréne óto a.
53 Zɨ́ Yoséfa ịmbịóto umbu Yésụ bi gɨ do mɨngbúngbu
kágá. Zɨ́ye yéme wo sɨmɨ bɨkenyí mbílí bongó, zɨ́ye
'dí'bi umbua ndéré óto a sɨmɨ gu bɨ icinɨ́ sɨmɨ landa
ngárá otonɨ́ aka 'yịma'dí sɨmɨ a wá ní. 54 Kadra máa née
kóo sịndị kadra 'bɨ yéme ro'yị, gɨ zɨ́a kɨ́lóndó a née go
Sịlị́ 'bɨ 'Dówụ́ro.

55 Zɨ́ kará ga bɨ lodụ́nɨ́ kacɨ́ Yésụ ma'dáa kú gɨ sɨmɨ
Galiláya ní kpa útúye do kacɨ́ Yoséfa gị sị bi íri, zɨ́ye
lúrú mɨótoa cụ́ kɨ́ komoyé. 56 Sɨmɨ bɨ otoonzónɨ́ bi go ní,
zɨ́ kará ga gére née ndá'bayé 'be, yémeómo sụ'bụ́
mɨndonyo kpá kɨ́ ngíti géyị kágá e mbá nzíyiyé zɨ́ye
ndịsịyé kí gɨ zɨ́a otonɨ́ née úndru lorụ 'bɨ Sịlị́ 'bɨ
'Dówụ́ro.

Yésụ urú gɨ sɨmɨ umbu

(Lúrú kpá Matáyo 28:1-10, Márɨko 16:1-8, Yiwáni 20:1-10)

24 Nda go akpa kɨ́ sị ndóndó sɨmɨ sịlị́ gɨ do kacɨ́ Sịlị́
'bɨ 'Dówụ́ro, zɨ́ kará ga gére née 'dí'bi sụ'bụ́ mɨn-
donyo ga bɨ yemeomonɨ́ yée ní ndéré kɨ́e sị bi.2 Nɨyí
ógụ íri ní, gbụ́rụgbụ oyónɨ́ tutú gɨ tara mbotụ bi go.
3 Geré zɨ́ye ólụ́ye sɨmɨ gu, lurúnɨ́ bi káa ní, umbu Ngére
Yésụ ndaá 'bɨ enée lolụ wá, zɨ́ tarayé ịdrịne mbá mɨịdrị́.
4 Nɨyí aka cịkị ndịsị sómụ́ló'bó ledre née yá, zɨ́ ya'dá e
gbre mbá kɨ́ bɨkenyí bongó gindri gindri royé ólụ́ógụ
tóroyé kenée. 5 Zɨ́ kará ga gére née líyịyé, zɨ́ye ési doyé
mbá bi gɨ zɨ́ ngịrị. Zɨ́ ya'dá ga gére née úku ledre kɨ́dí,
“Ndịsịsé gámásó'do 'yị bɨ nɨ trịdrị ní dongará umbu e
gɨ ro 'di? 6 Ndaá 'bɨ ené lolụ ona wá, urú yí ené go.
Ledre kóo uku zɨ́se sɨmɨ káṇgá bɨ Galiláya ní ndaá lígị
sée wá, mengị roné née ne. 7 Uku kóo kɨ́dí, ‘Ngíti géyị
'yị e nɨyí karanée í'bí ngbángá Owụ́ 'bɨ 'Yịma'dí zɨ́ 'yị
lúyú ledre e úfu wo. Nda sɨmɨ ota sịlị́, zɨ́a úrúne.’ ”
8 Geré zɨ́ kará ga gére née sómụ́ndíki ledre kóo uku ní.
9 Zɨ́ kará ga gére née ịnyịyé gɨ sị bi gɨ ore ngásá
ndá'bayé úku ledre bɨ lurúnɨ́ sị bi íri née zɨ́ 'yịmɨkása ga
bɨ idíakánɨ́ sokó do kéṛị́ ní, nda kpá kɨ́ ngíti géyị 'yị lódụ́
kacɨ́ga ga bɨ ore ní. 10 Kará máa ga gére née kóo
Maríya gɨ sɨmɨ owụ́ gara bɨ kɨ́ ịrịné Magɨdála ní, nda kɨ́
ngíti a kɨ́ ịrịné Zowána, kpá kɨ́ ngíti Maríya kpí, née 'bɨ
ené mbágá Yakóbo nda kɨ́ ngíti géyị lafúye kará e,
ukunɨ́ ledre máa née ye zɨ́ 'yịmɨkása ga bɨ 'bɨ Yésụ née.
11 'Yị ga gére née ṇguṇgunɨ́ eyé kóo ledre bɨ kará ga
gére née ukunɨ́ ní wá. Somụ́nɨ́ yaá kará ga gére née
ukunɨ́ yí eyé née ngbékpí ledre. 12 Abú tɨ́ kenée ndotó,
zɨ́ Pétero ínyịné ngásáne sí bi íri, zɨ́a ndálané lúrú bi
sɨmɨ gu, Ngére Yésụ ndaá 'bɨ ené lolụ wá. Lá bongó bɨ
yemenɨ́ wo sɨmɨ a ní idíakáne sɨmɨ gu. Zɨ́a ndá'bané kɨ́
ndịsị sómụ́ ledre née, owo 'di'bi mbí éyí bɨ mengị roné
née wá.

Yésụ 'dodo roné zɨ́ 'yị lódụ́ kacɨ́ne ga bɨ gbre ní

(Lúrú kpá Márɨko 16:12,13)

13 Kpá cịkị sɨmɨ sílí máa née ní, zɨ́ ngíti géyị 'yị lódụ́
kacɨ́ Yésụ ga bɨ gbre ní ínyịyé ndéréye sɨmɨ owụ́ gara bɨ
kɨ́ ịrịné Imawú ní. Nɨ méyịlị e ịnyị doa gbre gɨ ro mongụ́
gara Yerụsaléma. 14 Sɨmɨ mɨndéréye do mɨsi'di, zɨ́ye
ndịsịyé kɨ́ ódroyé gɨ ro ledre bɨ mengị roné née. 15 Sɨmɨ
bɨ nɨyí ndịsị kɨ́ úkuló'bó ledre ga gére née dongaráye
ní, zɨ́ Yésụ ólụ́ógụné zɨ́ye, zɨ́ye ndịsị lódụ́ mɨsi'di kéye.
16 Owonɨ́ eyé bɨ kɨ́dí née wo ní wá, gɨ zɨ́a Lomo ụcụomo
kóo yée née káa bɨ nɨyí ówo wo.

17 Zɨ́a ndú'yú yée kɨ́dí, “Ledre máa bɨ ndịsịsé ndéré kɨ́
úku a tɨ́ bɨ gáa ba ní 'bɨé ledre 'di?”

Zɨ́ye tóroyé, zɨ́ sɨmɨ komoyé ídíne mbá mɨsínyíne. 18 Zɨ́
ngúruyé kɨ́ ịrịné Kiliyópa úku ledre zɨ́a kɨ́dí, “Mongụ́
ledre bɨ mengị roné do sịlị́ ga ba sɨmɨ Yerụsaléma íri ba
ówo wá ní, ógụ 'bɨ eyí gɨ 'da?”

19 Yésụ ya zɨ́ye ní, “'Bɨé ledre 'di?”

Zɨ́ye úkulúgu ledre zɨ́a kɨ́dí, “Née Yésụ, nébị gɨ sɨmɨ
gara Nazeréta, Lomo i'bí kóo roko'bụ go zɨ́a, zɨ́a
ndịsịné 'dódo ledre zɨ́ 'yị e kpá kɨ́ méngị mɨngburoko
ledre e, zɨ́ Lomo kɨ́ 'yịma'dí e ídíye mbá kɨ́ rokinyi gɨ
zɨ́a. 20 Kara kóo ba zɨ́ manda ga bɨ 'bɨ 'yị 'dáná éyí e kpá
kɨ́ ngíti géyị mɨngburoko 'yị ezé e í'bí ngbángá a zɨ́
akúma 'bɨ Róma idínɨ́ úfu wo. Do úfu wo do mɨng-
búngbu kágá. 21 Azé 'bɨ ezé kóo go kɨ́ mongụ́ rokinyi
kɨ́dí née go Kɨ́résịto kóo Lomo uku ledre kásaógụ a ní,
ogụ go gɨ ro yómo zée Isɨréle e. Éyí ndaá lolụ wá,
mengị karaba sɨmɨ káṇgá go 'dényé sịlị́ ota. 22 Tarazé
ịdrí gáa gɨ zɨ́ ngíti géyị kará e gɨ dongaráze. Sɨmɨ bɨ gáa

ịnyịnɨ́ akpa kɨ́ sịndóndó ndéréye sị bi ní, 23 nɨyí ógụ́ íri
ní, o'do máa née ndaá 'bɨ ené lolụ wá. Zɨ́ ngíti géyị
maláyika e 'dódo royé zɨ́ kará máa ga gére née, zɨ́ye
úku ledre kɨ́dí o'do máa urú yí ené. 24 Zɨ́ ngíti géyị 'yị
ezé e kpá geré ịnyị ngásáye íri, tɨ́ ma'díi ogụ ndikinɨ́
eyé wo wá.”
25 Zɨ́ Yésụ úku ledre zɨ́ye kɨ́dí, “Ówosé esé ledre wá gɨ
zɨ́ 'di, ledre ga bɨ kóo nébị ukunɨ́ yée gɨ romá kɨ́dí Lomo
nɨ kásaógụ a ní ílisé ṇgúṇgu wá gɨ zɨ́ 'di?” 26 Ídísé ówo a
kɨ́dí Kɨ́résịto nɨ aka 'dó'dó zɨ́a kpá úyuné zɨ́a úrúne kí,
zɨ́a ndá'balúgu roné komo ere kɨ́ mongụ́ roko'bụné.
27 Nda gɨ ore zɨ́ Yésụ ma'dáa tónóne úku yéme ini ledre
gɨ sɨmɨ ledre ga bɨ kóo nébị e ukunɨ́ gɨ roné do éké yée
sɨmɨ mɨéké kúrú Lomo ní zɨ́ye. Tonó kɨ́ Mụ́sa nda kɨ́ yée
ga bɨ ngíti géyị nébị e ukunɨ́ ní.
28 Sɨmɨ bɨ nderéogụnɨ́ nda go gbóo kɨ́ gara bɨ ya'dá
ga geré nɨyí ndéré sɨmɨ a ní, zɨ́ Yésụ ídíne káa zɨ́ ayí
ókpó ené mɨókpó ní. 29 Zɨ́ ya'dá ga gére née úcụómo
wo kɨ́dí, “Kadra utú go ndá lolụ ndéré wá, idízé 'dú'du
kése ona togụ́ bi ará go yá, zɨ́yị ndéréyị.” Zɨ́ Yésụ
ndéréye kéye.
30 Nda go do bi éyí mɨánu, zɨ́ Yésụ 'dí'bi ambata zɨ́a
í'bí mbófo éyí zɨ́ Lomo gɨ roa, zɨ́a 'déwe sɨmɨ a zɨ́a í'bí a
zɨ́ye. 31 Geré zɨ́ komo ya'dá ga gére née óṇgóne zɨ́ye
ówo a kɨ́dí ábuwá ba yí ené Yésụ ke. Zɨ́a lélíne gɨ zɨ́ye gɨ
ore. 32 Zɨ́ ya'dá ga gére née úku ledre dengbíye kɨ́dí,
“Ábuwá ledre bɨ gáa ndịsị úku a zɨ́ze do mɨsi'di 'dáa ní
utú yeme roné do mɨmbé'dezé kpịnị gɨ zɨ́ kéyị née.”
33 Geré zɨ́ye ịnyịyé ndá'balúgu royé sɨmɨ Yerụsaléma.
Nɨyí ógụ́ íri ní, ngítí 'yịmɨkása ga bɨ sokó doa kéṛ́ ní
nda kpá kɨ́ ngíti géyị 'yị e yokonɨ́ royé go mbá do bi
kɨ́é'do. 34 Kpálá bɨ ogụnɨ́ ní, geré zɨ́ lafúye ga bɨ gáa ore
ní, úku ledre zɨ́ye kɨ́dí, “Ma'díi, Ngére úrú go 'dodo
roné go za cụ́ zɨ́ Simúna.” 35 Zɨ́ lafúye ga bɨ gáa gbre
nda'baogụnɨ́ gɨ sɨmɨ Imawú ní kpá lḭ́kpḭ́ ledre bɨ mengị
roné zɨ́ye do mɨsi'di nda kpá kɨ́ wo bɨ sɨmɨ bɨ 'dewe am-
bata ní, zɨ́ye ówoyéme wo.

Yésụ olụ́ogụ dongará 'yị lódụ́ kacɨ́ne e

(Lúrú kpá Matáyo 28:16-20, Máriko 16:14-18, Yiwáni 20:19-23, Moko 'bɨ 'yịmɨkása~e 1:6-8)

36 Sɨmɨ bɨ nɨyí aka ndíṣị lḭ́kpḭ́ ledre née kenée ní, ve, zɨ́
Yésụ kpá ólụ́ógụné dongaráye ore. Zɨ́a úku ledre zɨ́ye
kɨ́dí, “Mɨmbé'desé ịdrḭ́ mu.”
37 Sɨmɨ bɨ Yésụ olụ́ogụ ve dongaráye ní, zɨ́ye líyịyé gɨ
zɨ́a somụ́nɨ́ 'bɨ eyé go kɨ́dí 'yị lárá ogụ ne. 38 Zɨ́a úku
ledre zɨ́ye kɨ́dí, “Ndásé éré ngịrị wá, ídísé ṇgúṇgu a kɨ́dí
máúrú gɨ sɨmɨ umbu go ma'díi. 39 Lúrú aka mbịrị ga bɨ
sɨmɨ sḭ́lḭ́ma ba kɨ́ yée ga bɨ ro sịndíma ní. Táta lúrú aka
romá, née tɨ́ máa ndaá 'bɨ ené 'yị lárá wá, 'yị lárá ndaá
kɨ́ esị roné kpá kɨ́ cóngó sɨmɨné wá.”
40 Gɨ do kacɨ́ ledre née ní, zɨ́a 'dózo sḭ́lḭ́ne zɨ́ye kɨ́
sịndíne gɨ ro zɨ́ye lúrú mbịrị. 41 'Yị ga gére née mbá,
ledre née nɨ aka zɨ́ye káa zɨ́ ṛanga ní, togụ́ Yésụ urú
née tɨ́ go née yá. Zɨ́a ndú'yú yée kɨ́dí, “Owụ́ éyí mɨánu
nɨ laká tɨ́ zɨ́se ona bo?” 42 Zɨ́ye í'bíógụ mɨlíci kénzé zɨ́a,
43 zɨ́a ánu a tɨ́ dongaráye ore.
44 Zɨ́a úku ledre zɨ́ye kɨ́dí, “Mááyí ba kpá úku ándá
ledre kóo 'dá'dá ní zɨ́se. Lorụ ga bɨ kóo Mụ́sa ekénɨ́ yée
kɨ́ nébị e kpá kɨ́ yée ga bɨ sɨmɨ Ke'bị 'bɨ Dawídi e gɨ
romá ní nɨyí méngị royé mbá.”
45 Zɨ́a sáká 'yị ené ga gére née gɨ ro zɨ́ye ówoyéme ini
ledre gɨ sɨmɨ ledre ga bɨ ekénɨ́ gɨ roné sɨmɨ mɨéké kúrú
Lomo ní. 46 Ba ledre bɨ ekénɨ́ ní kɨ́dí, “Kɨ́résịto nɨ 'dó'dó
zɨ́a úyuné, nda sɨmɨ sḭ́lḭ́ ota zɨ́a úrúne gɨ sɨmɨ umbu.
47 Ngíti a nda 'bɨ ené kɨ́dí 'yị ené e nɨyí tónó gɨ sɨmɨ
Yerụsaléma ndéré kɨ́ úku bɨlámá sanda ené zɨ́ 'yị-
ma'dí e mbá idínɨ́ ótoómo méngị bɨsinyí ledre zɨ́ye
ṇgúṇgu ledre 'bɨ Lomo gɨ ro zɨ́ye ómoyé. 48 Sée
'yịmɨkása amá e ásá 'dókó ledre máa ga ba se kɨ́dí
ledre ga bɨ mengịnɨ́ royé zɨ́ma ba nɨyí ma'díi ledre e.
49 Ídísé ówo a kɨ́dí 'Dówụ́ Lomo kóo Babá uku ledre a
gɨ ro í'bí a zɨ́se káa do sáká éyí ní, mááyí go ndéré
kásaógụ a. Tɨ́ lá ídísé aka ndíṣị sɨmɨ Yerụsaléma ona zɨ́
sáká éyí née óguné káa do roko'bụ zɨ́se té kí.”

Yésụ nda'ba komo ere

(Lúrú kpá Máriko 16:19,20, Moko 'bɨ 'yịmɨkása~e 1:9-11)

50 Zɨ́ Yésụ 'dí'bi yée zɨ́ye ólụ́ógụyé gɨ sɨmɨ Yerụsaléma
gɨ ore ndéréye sɨmɨ ngíti owụ́ gara kɨ́ ịrịné Beteníya.
Sɨmɨ bɨ ogụnɨ́ íri ní, zɨ́a sḭ́kpḭ́ sḭ́lḭ́ne 'dága í'bí úndru zɨ́ye.
51 Ngbụ́rụ́ sɨmɨ bɨ nɨ ndíṣị íni ini zɨ́ Lomo kɨ́ í'bí úndru ní,
yóó zɨ́a ndá'balúgu roné komo ere. 52 Zɨ́ye óto úndrua
ore, zɨ́ye nda ịnyịyé ndá'balúgu royé sɨmɨ Yerụsaléma
kɨ́ mongụ́ rokinyi. 53 Kacɨ́ kadra mbá, zɨ́ye ndíṣị ndéréye
sɨmɨ 'Dḭ́cḭ́ 'bɨ Lomo íni ini zɨ́ Lomo.

Yiwáni

Ledre gɨ ro bṹkṵ bɨ Yiwáni ní

Yiwáni eké bṹkṵ ba ne. Nɨ ngúru 'yị gɨ dongará 'yịmɨkása ga bɨ sokó doa gbre 'bɨ Yésụ ní. Eké bṹkṵ ba gɨ ro 'dódo ledre kɨe zɨ́ Yúda e kpá kɨ́ kúfú ngíti géyị 'yị e gɨ ro zɨ́ye ṇgúṇgu ledre Yésụ. Yiwáni lịkpí ené ledre gɨ ro mɨndịsị Yésụ do sogo káṇgá wá. Uku ledre geré gɨ ro mɨngburoko ledre ga bɨ Yésụ ndịsị mengị yée kpá kɨ́ ledre ga bɨ ndịsị 'dódo yée ní. Ledre née 'dodo kɨ́rɨ́ née kɨ́dí Yésụ ndaá 'bɨ ené dụ́ụ́ 'yịma'dí wá, nɨ yí ené kpá za cṹ Lomo (Kápita 1:14).
Bṹkṵ ba uku ledre zɨ́ze kɨ́dí Yésụ nɨ kúrú Lomo bɨ Lomo kasaogụ wo do sogo káṇgá, ógụ úyuné káa do éyí 'dáná gɨ ro 'dí'bióyó dụ́ụ́ lúyú ledre 'bɨ 'yịma'dí e ní wá, nɨ Masíya bɨ kóo nébị e ndịsịnɨ́ úku ledrea kɨ́dí nɨ ógụ ní. Sɨmɨ kápita ga bɨ 13-17 Yiwáni uku ledre gɨ ro 'yị lódṹ kacɨ́ Yésụ kɨ́dí oto 'búye go kɨ́ngaya kpá kɨ́ ledre ga bɨ Yésụ uku yée 'dá'dá do kɨ́ 'dí'bi wo kɨ́ tagá née ní ní. Sɨmɨ odụ a, Yiwáni uku ledre gɨ ro ngbanga Yésụ kɨ́ mɨphéphé wo do mɨngbúngbu kágá kɨ́ ledre gɨ ro mɨúrúa gɨ sɨmɨ umbu kpá kɨ́ ledre bɨ 'dodo roné zɨ́ 'yị lódṹ kacɨ́ne e kɨ́'dí tṹ'dṹ ní.

Yésụ nɨ Ledre

1 Sɨmɨ bɨ kóo Lomo otoogụ aka do sogo káṇgá ba wá ní, Ledre nɨ kóo kú goó bo 'desí, nɨyí kóo kɨ́ Lomo do bi kɧé'do. Nɨ kpá Lomo bɨ kɧé'do née. 2 Nɨ kú kɨ́ Lomo do bi kɧé'do 'dá'dá Lomo otoogụ aka kóo do sogo káṇgá ba wá.
3 Ledre otoogụ éyí ga bɨ do sogo káṇgá ba za mbá ne. Éyí bɨ kɧé'do káa yaá otoogụ ne wá ní ndaá. 4 Ledre ma'dáa nɨ yí ené ne trịdrị, zɨ́ trịdrị máa née nda ídíne zɨ́ 'yịma'dí e káa do bimɨóṇgó. 5 Trịdrị máa née ogụ ne káa do bimɨóṇgó zɨ́ 'yịma'dí e, mɨtụlụrụ utúasá 'dṹtụ a wá.
6 Née ní, zɨ́ Lomo kóo kásaógụ ngíti o'do ịrịa Yiwáni, nɨ 'yị í'bí babatɧza zɨ́ 'yị e. 7 Yiwáni ma'dáa Lomo kasaogụ wo 'dódo ledre gɨ ro bimɨóṇgó zɨ́ 'yịma'dí e gɨ do bɨ zɨ́ye ṇgúṇgu a. 8 Yiwáni ma'dáa ndaá 'bɨ ené ne bimɨóṇgó máa née ne wá, ogụ 'bɨ ené lá 'dódo ledre zɨ́ 'yịma'dí e gɨ ro bimɨóṇgó ma'dáa. 9 'Yị bɨ nɨ mbigí bimɨóṇgó zɨ́ 'yịma'dí e ní, nɨ go ógụ zɨ́ 'yịma'dí e do sogo káṇgá.
10 Abú Lomo otoogụ 'yịma'dí e do sogo káṇgá ba kpụrṹ gɨ sɨmɨ roko'bụ 'bɨ bimɨóṇgó yá, sɨmɨ bɨ bimɨóṇgó ogụ nda ndísị dongará 'yịma'dí e do sogo káṇgá ní, owonɨ́ eyé lolụ kóo bɨ kɨ́dí née wo ní wá. 11 Tɨ́ bɨ ogụ dongará 'yịma'dí e do sogo káṇgá ní, Ɨ́'ɨ, 'yị ené e asinɨ́ yí eyé gɨ roa fú lá mɨási. 12 Bɨ nda kenée ní, zɨ́ 'yị bɨ nɨ bimɨóṇgó née nda yí ené méngị bɨlámá ledre zɨ́ 'yị máa yée ga bɨ ṇguṇgunɨ́ ledre ené go ní, zɨ́ye ídíye mbigí owṹ ga bɨ 'bɨ Lomo ní. 13 Ndaá bɨ ya kɨ́dí Lomo ndikiogụ yée káa zɨ́ bɨ 'yịma'dí e ndịsịnɨ́ ndíki owṹ e ní wá. Lomo 'di'bi yée káa do owṹ 'bɨ ené e, yí ené kacɨ́ mɨyéme ledre ené 'bɨ Lomo.
14 Zɨ́ 'yị bɨ ndịsịnɨ́ ndólo wo Ledre bɨ kóo nɨyí kú kɨ́ Lomo komo ere ní, ógụ ndísịné dongaráze 'yịma'dí e do sogo káṇgá, gɨ zɨa oto 'búze go kɨ́ngaya. Zée 'yịmɨkása ené e, owoyemezé roko'bụ a go bɨlámáne kɨ́dí roko'bụ 'bɨ bɨkɧ́ɧí Owṹ 'bɨ Lomo ogụ go gɨ zɨ́ 'Bụné kɨ́ ma'díi ledre kpá kɨ́ bɨlámá mɨméngị ledre do sogo káṇgá.
15 Née 'yị bɨ kóo Yiwáni 'yị Bábátɧzí 'yị e uku ledre a kɨ́dí “Ngíti mongṹ 'yị nɨ bo nɨ ógụ gɨ do kacɨ́ne roko'bụ a kɨ́ mɨméngị ledre ené e mbá romonɨ́ do 'bɨ ené 'bɨ Yiwáni go ní. Romo doné gɨ zɨa nɨ yí ené kóo kú bo 'desí.”
16 Zée 'yị ga bɨ ṇguṇguzé ledre 'bɨ mongṹ 'yị máa née go ní, azé go kɨ́ mongṹ rokinyi kacɨ́ kadra mbá gɨ zɨ́ bɨlámá ledre ga bɨ mengị yée zɨ́ze kɨ́ úndru bɨ i'bí zɨ́ze odụ a ndaá ní. 17 Nɨ tɨ́ kenée ma'díi, gɨ zɨa Lomo i'bíogụ ené kóo zɨ́ Mṹsa lá dụ́ụ́ lorụ idí éké a zɨ́ze 'yịma'dí e wá. Kasaogụ za cṹ Kɨ́résịto † Yésụ †† ógụ 'dódoyéme mɨsi'di bɨ née nɨ yómo zée do a ní zɨ́ze. 18 'Yị bɨ yaá lurú Lomo go kɨ́ komoné ní ndaá. Lá dụ́ụ́ bɨkɧ́ɧí Owṹ 'bɨ Lomo, bɨ nɨyí kɨ́ 'Bụné kɧé'do ní, ogụ ne 'dódoyéme Lomo zɨ́ze.

Yúda e ndu'yúnɨ́ Yiwáni Babatɧza
(Matáyo 3:1-12, Máriko 1:1-8, Lúka 3:15-17)

19 Kadra kɧé'do zɨ́ mɨngburoko 'yị ga bɨ 'bɨ Yúda ga bɨ sɨmɨ Yerụsaléma ní ịnyịyé kása ngíti géyị 'yị e gɨ sɨmɨ kúfú 'yị ga bɨ ndolonɨ́ yée Lévị e ní kpá kɨ́ ngíti géyị 'yị 'dáná éyí e zɨ́ Lomo kɨ́dí, idínɨ́ ndéré ndú'yú Yiwáni,

† *Kɨ́résịto: Ini ledre gɨ sɨmɨa kɨ́dí, 'yị bɨ Lomo gelé wo káa do Ngére ní.* †† *Yésụ: Ini ledre gɨ sɨmɨa kɨ́dí, Lomo yomo 'yị e.*

togú nɨ tɨ́ ma'díi Kɨ́résịto 'yị yómo 'yị e bɨ yée ndịsịnɨ́ óto komoyé kacɨ́ a ba yá? 20 Zɨ́ Yiwáni úkulúgu ledre zɨ́ye fúó kɨ́dí, “Ɨ́'ɨ, mándá 'bɨ amá Kɨ́résịto wá.”

21 Zɨ́ye ndú'yúlúgu wo kɨ́dí, “Sara bɨ née ní, áyí nda go náambi? O'do bɨ nɨ nébị † kɨ́ ịrịné Ilíya †† ní?”

Zɨ́ Yiwáni kpá úkulúgu ledre kɨ́dí, “Ɨ́'ɨ, mándá 'bɨ amá Ilíya wá.”

Mɨngburoko 'yị ga gére née ya zɨ́a ní, “Áyí nda go náambi, ngúru nébị bɨ Lomo kasaogụ wo ne ní?”

Yiwáni ya zɨ́ye ní, “Mándá 'bɨ amá kpá ngúru nébị bɨ Lomo kasaogụ ne ní wá.”

22 Mɨngburoko 'yị ga gére née ya zɨ́ Yiwáni ní bɨlámáne. Bɨ goó kenée ní, úku aka nda mbigí ledre gɨ royí zɨ́ze gɨ do bɨ zɨ́ze ndá'bazé úku a zɨ́ mɨngburoko 'yị ezé ga bɨ kasanɨ́ zée zɨ́yị ba.

23 Zɨ́ Yiwáni úkulúgu ledre zɨ́ye kɨ́dí, “Mááyí ba 'yị bɨ kóo nébị Isáya uku ledre a 'desí kɨ́dí, 'yị nɨ karanée ndịsị ótrú ledre zɨ́ 'yị e sɨmɨ súwú kɨ́dí,

“ ‘Yémeómosé mɨsi'di mu nzíyiné zɨ́ Ngére,
ídísé 'dózo yéme mɨsi'di zɨ́a.’ ” ‡

24 Zɨ́ ngíti géyị Farụsáyo ga bɨ ‡† nɨyí dongará mɨngburoko 'yị ga bɨ Yúda e kasanɨ́ yée ndéré ndú'yú Yiwáni ní, 25 “Ínyịyé ndú'yú Yiwáni kɨ́dí, sara togú bɨ ndá Kɨ́résịto wá, ndá kpá nébị bɨ kɨ́ ịrịné Ilíya ní wá, ndá kpá ngúru nébị bɨ Lomo kasaogụ ní wá ní, ambi i'bí nda roko'bụ zɨ́yị, zɨ́yị ndịsịyí méngị babatịza kɨ́e zɨ́ 'yị e ní ne?”

26 Zɨ́ Yiwáni úkulúgu ledre zɨ́ye kɨ́dí, “Mándịsị méngị 'bɨ amá lá dụ́ụ́ babatịza bɨ kɨ́ iní ní. 'Yị nɨ bo dongaráse, tɨ́ lá ówosé esé wo wá. 27 Née mongú 'yị bɨ kóo máúku ledre a kɨ́dí, nɨ ógụ gɨ do kacɨ́ma ní. Máútúásá gbawá ndịsị méngị moko zɨ́a do bɨlámá mɨsi'diné káa zɨ́ bɨ ili ní.”

28 Ledre máa née mengị kóo roné sɨmɨ gara Beteníya sága mongú ngbuṛu bɨ Yeredéne kɨ́'dí bɨ kóo Yiwáni ndịsị bábátịzí 'yị e ní.

Yésụ Owú Kábịṛíkị 'bɨ Lomo

29 Nda káa zɨ́ kɨ́lóndó a née, zɨ́ Yiwáni lúrúndíki Yésụ nɨ go ndịsị ógụ mɨ'dí zɨ́ye. Zɨ́ Yiwáni ma'dáa ínyịné úku ledre zɨ́ 'yị ga bɨ cigíne ore ní kɨ́dí, “Lúrúsé aka o'do bɨ nɨ ndịsị ógụ gɨ 'dáa ba, née Owú Kábịṛíkị ⌗ bɨ Lomo kasaogụ wo zɨ́a ógụ 'dí'bióyó lúyú ledre 'bɨ 'yịma'dí e ní.” 30 Née 'yị bɨ máúku ledre a zɨ́se kɨ́dí nɨ ógụ gɨ do kacɨ́ma, roko'bụ ledre ené romo do 'bɨ amá go kɨ́ngaya gɨ zɨ́a nɨ yí ené kóo kú go bo 'desí ní. 31 Máówoyéme amá aka kóo wo 'dá'dá kpá wá, nda té sɨmɨ bɨ mándịsị bábátịzí sée ní. Ábuwá Lomo yeme ledre née kenée zɨ́-ma gɨ ro zɨ́ma ndịsịmá bábátịzí sée Isɨréle e kɨ́ iní gɨ ro 'dódoyéme wo zɨ́se.

32 Yiwáni uku kóo ledre gɨ roa kɨ́dí, “Sɨmɨ bɨ kóo mándịsị bábátịzí wo zɨ́ 'Dówú Lomo ‡‡† ógụné gɨ komo ere doa káa zɨ́ kɨ́ṛịkó'do ní.33 Nda té zɨ́ Lomo bɨ kasa máa ndịsị méngị babatịza zɨ́ 'yị e ní úku ledre a kɨ́dí, ‘'Yị bɨ lúrú 'Dówú Lomo ógụ doa káa zɨ́ kɨ́ṛịkó'do née ní, née wo bɨ nɨ bábátịzí 'yị e kɨ́ roko'bụ 'bɨ 'Dówú Lomo ní.’ 34 Máúku zɨ́se ma'díi, o'do née máówoyéme nda wo go, nɨ mbigí Owú 'bɨ Lomo.”

Mɨzefị 'yị ga bɨ lodúnɨ́ kacɨ́ Yésụ ní

35 Gɨ do kacɨ́ ledre née, nda sɨmɨ ngíti síḷí kpí, Yiwáni nɨyí go ndịsị tóro kɨ́ 'yị lódú kacɨ́ne e gbre. 36 Zɨ́a lúrúndíki Yésụ kɨ́ ndéré 'déci bi gbála. Zɨ́a ínyịné úku ledre zɨ́ 'yị lódú kacɨ́ne ga gére née kɨ́dí, “Lúrúsé aka o'do bɨ 'dáa, née Owú Kábịṛíkị bɨ Lomo kasaogụ gɨ ro úyuné do bi kacɨ́ 'yịma'dí e ní.”

37 Sɨmɨ bɨ 'yị lódú kacɨ́ Yiwáni uwúnɨ́ ledre bɨ Yiwáni uku zɨ́ye kenée ní, zɨ́ye ínyịyé gbrengárá ndéréye lódú kacɨ́ Yésụ.

38 Zɨ́ Yésụ lúrúndíki yée do kacɨ́ne. Zɨ́a ndú'yú yée kɨ́dí, “Ílisé 'di?”

Zɨ́ ya'dá ga gére née úkulúgu ledre zɨ́ Yésụ kɨ́dí, “'Yị 'dódo ledre ndịsị ndịsị 'da?”

39 Zɨ́ Yésụ úkulúgu ledre zɨ́ye kɨ́dí, “Ógụsé mu ndéré ówo bi ndịsịmá.”

Zɨ́ye ndéréógụyé do bi bɨ Yésụ ndịsị doa ní. Zɨ́ye ndịsịónzó ngítí kadra née teké zɨ́ Yésụ íri, gɨ zɨ́a ndikínɨ́ kóo née nda go kɨ́ kadra tagá éyí 'bɨ sịndí kadra eso.

40 Ngúru 'yị gɨ dongará ya'dá ga bɨ gbre uwúnɨ́ ledre bɨ Yiwáni uku zɨ́ye, zɨ́ye ínyịyé ndéréye lódú kacɨ́ Yésụ ní, nɨ Andiríya, lúndu Simúna Pétero. 41 Sɨmɨ bɨ nda'baogụnɨ́ gɨ zɨ́ Yésụ gɨrí ní, geré zɨ́ Andiríya ndéréókpóne úku ledre zɨ́ lúnduné Simúna Pétero kɨ́dí, “Ndikizé Masíya go.” Ledre gɨ sɨmɨ ndóló bɨ Masíya née kɨ́dí Kɨ́résịto, née wo bɨ Lomo kasaogụ wo káa do 'yị yómo 'yị e ní.

42 Zɨ́ Andiríya 'díyịóto lúnduné Simúna Pétero zɨ́ Yésụ íri.

Zɨ́ Yésụ lúrú Simúna cii, zɨ́a úku ledre zɨ́ Simúna kɨ́dí, “Máówo yíị bú, áyí wotí Yiwáni. Tónóne karaba ndéréne 'dá'dá, mɨkánda ịrịyí nɨ go Pétero.” Ini ledre gɨ sɨmɨ a kɨ́dí, “Tutú.”

43 Nda sɨmɨ ngíti síḷí, gɨ do kacɨ́ ledre máa wo née ní, zɨ́ Yésụ ínyịné ndéréne sɨmɨ káṇgá bɨ Galiláya ní. Zɨ́ye ndíkíye íri kɨ́ ngíti o'do kɨ́ ịrịné Phíḷịpo. Zɨ́ Yésụ úku ledre zɨ́a kɨ́dí, “Máíli zɨ́yị ídíyị 'yị lódú kacɨ́ma Phíḷịpo.”

44 Phíḷịpo ma'dáa nɨ kpá gɨ sɨmɨ Beteseyída, gara bɨ Andiríya kɨ́ lúnduné Pétero nɨyí gɨ sɨmɨa ní. 45 Zɨ́ Phíḷịpo ndéréne ndíki ngíti ezené kɨ́ ịrịné Nataníyele zɨ́a úku ledre zɨ́a kɨ́dí, “Nataníyele, o'do bɨ kɨ́ ịrịné Yésụ, wotí Yoséfa bɨ sɨmɨ Nazeréta bɨ kóo Mụ́sa kɨ́ ngíti géyị nébị e ekénɨ́ ledre a sɨmɨ bụ́kụ 'bɨ lorụ ní, ndikizé wo go.”

† *Nébị: Ndịsịnɨ́ kóo úku ledre née gɨ ro nébị kóo Mụ́sa uku ledrea kɨ́dí nɨ ógụ ní. Ólo Gbre lorụ 18:15-18 kɨ́ Moko 'bɨ 'yịmɨkása e 3:22-23.* †† *Ilíya: Ilíya nɨ kóo nébị 'bɨ Yúda e bɨ kóo Lomo 'di'bilugu wo 'desí komo ere ní.* ‡ *1:23 Isáya 40:3* ‡† *Farụsáyo: Née ngíti géyị Yúda ga bɨ ngárá nditi'dofụnɨ́ do lorụ bɨ Mụ́sa eké ní wá ní. Ṇguṇgunɨ́ kɨ́dí lomo ro 'yịma'dí e nɨ bo, maláyika e nɨyí bo, 'yị e ndịsịnɨ́ kpá úru gɨ sɨmɨ umbu. Ólo Moko 'bɨ 'yịmɨkása e 23:6-8.* ‡‡ *Owú kábịṛíkị: Lomo uku ledre zɨ́ Mụ́sa kɨ́dí idí úku ledre zɨ́ 'yị e idínɨ́ 'dáná Owú kábịṛíkị zɨ́ Lomo gɨ ro do ótoómo lúyú ledre eyé e. Née sị́ ledre bɨ ndịsịnɨ́ ndólo Yésụ Owú kábịṛíkị gɨ zɨ́a nɨ úyu zɨ́a 'dí'bióyó lúyú ledre ezé e.*

‡‡† *'Dówú Lomo: 'Dówú Lomo nɨ 'Dówú bɨ sɨmɨ Lomo ní. Bụ́kụ 'bɨ Yiwáni uku zɨ́ze kɨ́dí Lomo nɨ 'Bụ, Yésụ bɨ Owú 'bɨ ené ní nɨ kpá Lomo zɨ́ 'Dówú Lomo nɨ 'bɨ ené 'Dówú sɨmɨ Lomo ní.*

46 Zɨ́ Nataníyele úkulúgu ledre zɨ́ Phílipo kɨ́dí, “Óo, éyí 'be kpá Nazeréta zɨ́ bɨlámá ledre méngi roné sɨmɨ a?”
Phílipo ya zɨ́a ní, “Ndá ítí kangú wá, nderézé mu kéyi, zɨ́yi lúrú wo za cú kɨ́ komoyí.”
47 Sɨmɨ bɨ Nataníyele ogu go gbóo ro Yésu ní, zɨ́ Yésu úku ledre gɨ roa kɨ́dí, “O'do ba nɨ mbigí Isɨréle, bɨsinyí sómú ledre ndaá do mɨmbé'de a wá.”
48 Zɨ́ Nataníyele úkulúgu ledre zɨ́ Yésu kɨ́dí, “Mongú 'yi, ówo máa 'da, bɨ zɨ́yi úku ledre gɨ romá kenée ní.”
Zɨ́ Yésu úkulúgu ledre zɨ́a kɨ́dí, “Málúrú yíi go sɨmɨ bɨ gáa áyí ndísi 'dówúroyí sí kágá íri, 'dá'dá Phílipo ndólo aka yíi wá ní.”
49 Gɨ zɨ́ ledre bɨ Yésu uku kenée ní, geré zɨ́ Nataníyele úku ledre fúó zɨ́ Yésu kɨ́dí, “'Yi 'dódo ledre áyí mbigí Owú 'bɨ Lomo ma'díi, Ngére do kúfúze Isɨréle za mbá.”
50 Yésu ya zɨ́a ní, ngúngu ledremá née lá gɨ zɨ́ ledre bɨ máúku máyá málúrúndíki yíi kɨ́ 'dówúroyí sí kágá ní? Togú kenée yá, áyí lúrú tú'dú mɨngburoko ledre e gɨ zɨ́ wo née. 51 Zɨ́ Yésu kpá fú úku yata ledre zɨ́ Nataníyele kɨ́dí, “Ásé karanée lúrú ere likpínɨ́ go fúó káa zɨ́ mbotu ní. Máa Owú 'bɨ 'Yima'dí zɨ́ma ídíma dongará ere kɨ́ do sogo kánga káa zɨ́ 'bé'bé ní zɨ́ maláyika e ndísi ékíógúyé gɨ doa bi kpá kɨ́ ékílúgu royé 'dága komo ere.”

Yésu oyólo'bó iní káa do le'yí kóró sɨmɨ Kána

2 Síli gbre gɨ do kacɨ́ a bɨ Yésu ndolo Phílipo e kɨ́ Nataníyele káa do 'yi lódú kacɨ́ne e ní, zɨ́ ngíti 'yi méngi ayímbi 'bɨ ófú ro'yi 'be 'bɨ ené sɨmɨ Kána, ngíti owú gara sɨmɨ Galiláya. Maríya mbágá Yésu nɨ kóo kpá sɨmɨ ayímbi máa née íri. 2 Ndolonɨ́ kóo kpá Yésu kɨ́ 'yi lódú kacɨ́ne e sɨmɨ ayímbi máa née íri. 3 'Yi e nɨyí ídí kɨ́e ní, le'yí kóró úkú go. Zɨ́ Maríya ínyiné úku ledre zɨ́ Yésu kɨ́dí, “Bɨ áyí lúrú a ba ní le'yí úkú yí ené go, éyí bɨ zɨ́ 'yi éwé a ní ndaá lolu wá.”
4 Zɨ́ Yésu úkulúgu ledre zɨ́ mbágáne kɨ́dí, “Mamá, ba ndaá aka sindí kadra bɨ zɨ́ma 'dódo roko'bumá sɨmɨ a zɨ́ 'yi e ní wá.”
5 Nda gɨ ore, zɨ́ Maríya ma'dáa ínyiné úku ledre zɨ́ 'yi 'bɨ moko ga bɨ ore ní kɨ́dí, “Togú uku ledre go zɨ́se yá, ídísé méngi 'duo wo.”
6 Mɨngburoko ndoko iní nɨyí kóo kɨ́rɨ́ née inyi doa kéɽí (6) ndisinɨ́ íngi'dúcu yée kɨ́ iní gɨ ro do ndísi méngi moko e kpá kɨ́ lúgu éyí e kɨ́e kacɨ́ ondú 'bɨ Yúda e. Pheɽé † máa ga gére née kacɨ́ye kékíé'do mbá bɨkéɽíye ndisi 'dí'bi kúkú e cí kéɽí a (20) togú wá, cí kéɽí a doa sokó (30).
7 Zɨ́ Yésu ínyiné úku ledre zɨ́ 'yi 'bɨ moko ga gére née kɨ́dí, “Ndíɽí'dúcusé aka ndoko iní ga gére née mu kɨ́ iní.” Zɨ́ 'yi 'bɨ moko ga gére née tɨ́ méngi a kenée, zɨ́ye íngi 'dúcu pheɽé ga gére née 'bé.
8 Zɨ́ Yésu úku ledre zɨ́ye kɨ́dí, “Íngisé iní máa ga gére née mu ndéré kɨ́e zɨ́ 'yi bɨ ndisi lúrú bi kacɨ́ 'yi e ní.” Zɨ́ 'yi 'bɨ moko ga gére née méngi a tɨ́ kenée.
9 Zɨ́ 'yi lúrú bi kacɨ́ 'yi e 'dí'bi iní née éwéúzu a. Sɨmɨ bɨ ewéuzu ní, oyólo'bó yí ené roné go le'yí kóró, inyiromo nda kpá go do le'yí bɨ ewénɨ́ 'dá'dá ore ní mbá. Owo bi bɨ ogúnɨ́ kɨ́ bɨkinyi le'yí née gɨ doa ní wá, 'yi 'bɨ moko ga bɨ ogúnɨ́ kɨ́e ní owonɨ́ dúú ye. Geré zɨ́ 'yi lúrú bi kacɨ́ 'yi e née ínyiné ndólo míngí ayímbi, 10 do úku ledre zɨ́a kɨ́dí, “Méngisé bɨ káa ledre 'di? Ásé aka gáa í'bíógu mbigí le'yí zɨ́ 'yi e 'dá'dá kí, káa zɨ́ bɨ legbe ndisizé méngi a ní abú ásé nda í'bíógu iní a gɨ 'dá'ba yá ndaá káa do ledre wá, née 'yi e lerenɨ́ go.”
11 Née mɨzefi mongú ledre bɨ Yésu mengi wo bɨ gbékpí 'yi utúasá méngi a wá, oyólo'bó iní káa do le'yí sɨmɨ Kána owú gara sɨmɨ bɨ Galiláya ní. Sɨmɨ sindí kadra máa bɨ kóo née ní, zɨ́ tú'dú 'yi e ówo a mbá kɨ́dí nɨ kɨ́ roko'bu ledre e zɨ́ne. Gɨ zɨ́ kéyi née, zɨ́ 'yi lódú kacɨ́ga nda ngúngu ledre a za kɨ́ngaya.
12 Sɨmɨ bɨ ayímbi utú nda go ní, zɨ́ Yésu ínyiyé kɨ́ mbágáne kɨ́ lúnduné e nda kpá kɨ́ 'yi lódú kacɨ́ne e ndéré ndísiyé sɨmɨ ngíti owú gara kɨ́ iriné Kapáranawúma kɨ́ owú síli cúku'dée.

Yésu ogóbayi 'yi e

(Matáyo 21:12-13, Máriko 11:15-17, Lúka 19:45-46)

13 Sɨmɨ bɨ ngíti síli 'bɨ Ayímbi 'bɨ Yúda e bɨ ndisinɨ́ ndóló a Umbuokpó †† idíaká go lá cúku'dée gɨ ro zɨ́a tónóne ní, zɨ́ Yésu ínyiné kɨ́ 'yi lódú kacɨ́ne e ndéréye sɨmɨ Yerusaléma. 14 Sɨmɨ bɨ ogúnɨ́ íri ní, geré zɨ́ye ndéréókpóye do ligá mongú 'Dící 'bɨ Lomo. ‡ Nɨyí ógu íri ní, ngíti géyi 'yi e nɨyí go ndísi úgúóyó íti e, kábiɽíki e kpá kɨ́ amámu e zɨ́ lafúye gɨ ro do ndísi 'dáná éyí kɨ́e zɨ́ Lomo. Ngíti géyi 'yi ogúnɨ́ 'bɨ eyé kɨ́ késí e ndísi kɨ́ óyóló'bó yée. 15 Zɨ́ ledre bɨ 'yi ga gére ndisinɨ́ méngi a née sínyíne ro Yésu, zɨ́a 'dí'bi sí'dí bɨ kɨ́ mɨrásáne ní ndísiné ócó bayi 'yi ga gére née kpá kɨ́ bangá eyé ga gére née kɨ́e do ligá 'Dící 'bɨ Lomo. Zɨ́a síkpi tarabíza ga bɨ 'yi óyóló'bó késí e ndisinɨ́ óyóló'bó késí eyé e doyé ní do ítríónzó yée kpukpúkpu bi, zɨ́ késí eyé ga gére née báyiyé faa bi. 16 Zɨ́a ndéréne úku ledre zɨ́ yée ga bɨ ndisinɨ́ úgúóyó amámu e ní kɨ́dí, “'Dí'bióyósé yí esé ga gére née gɨ ore mu káa zɨ́ bɨ mááyí úku a ba. Ndásé óyóló'bó 'Dící bɨ 'yi e ndisinɨ́ ógu íni ini sɨmɨ a zɨ́ Babá ní káa do súú wá.”
17 Sɨmɨ bɨ 'yi lódú kacɨ́ Yésu lurúnɨ́ ledre ga bɨ Yésu mengi yée gɨ ro 'Dící 'bɨ Lomo kenée ní, geré zɨ́ye sómúndíki ledre bɨ kóo ngére Dawídi uku wo do éké a sɨmɨ mɨéké kúrú Lomo kɨ́dí, “Lomo, 'bú 'dící eyí ofu domá go.” ‡†
18 Zɨ́ ledre bɨ Yésu mengi gɨ ro 'Dící 'bɨ Lomo née sínyíne ro mɨngburoko 'yi ga bɨ 'bɨ Yúda e ní. Zɨ́ye ógúyé útúye do Yésu kɨ́ ledre kɨ́dí, “Éyí bɨ méngi kéyi gɨ zɨ́a kenée ní 'di? Togú kenée yá, méngiógu aka ngíti mongú ledre cakaba, wo bɨ kɨ́ roko'buné ní gɨ ro zɨ́ze ówo a kɨ́dí ma'díi Lomo kasaogu yíi ne.”

† *Pheɽé máa ga gére née nɨyí gɨ sɨmɨ tutú.*

†† *Ayímbi Umbuokpó: Nɨ sindí kadra bɨ Yúda e ndisinɨ́ sómúndíki ledre bɨ kóo Ngére Lomo okpó gɨ do 'be 'bɨ eyé e ufu owú 'bɨ eyé e wá gɨ zɨ́a bɨ oɽónɨ́ sáma owú kábiɽíki ro kágá mbotu eyé e ní. Zɨ́a kóo 'di'biogu yée gɨ sɨmɨ Ízibiti gɨ sɨmɨ 'do'dó bɨ kóo nɨyí sɨmɨ a ní. Ólo Ólúógu 12:1-20.* ‡ *'Dící 'bɨ Lomo: 'Dící máa wo née nɨ dúú kíé'do sɨmɨ Yerusaléma. 'Yi 'dáná éyí e ndisinɨ́ lengbe 'dáná éyí sɨmɨa gɨ zɨ́a Lomo nɨ ore, gɨ ro zɨ́a ótoómo lúyú ledre 'bɨ 'yi e.* ‡† *2:17 Ke'bi 'bɨ Dawídi~e 69:9*

19 Zɨ́ Yésụ ukulúgu ledre zɨ́ Yúda ga gére née kɨ́dí,
“Togú ílisé ówo roko'bụmá, ndúrụsé aka mongú 'Díćí
'bɨ Lomo née mbá bi, mááyí úbúlúgu a dụ́ụ́ sɨmɨ sílí
ota.”
20 Zɨ́ Yúda ga gére née úkulúgu ledre zɨ́ Yésụ kɨ́dí,
“Úu, úku née ledre? 'Díćí 'bɨ Lomo bɨ sɨmɨbi nderé do
'yị e kɨ́ úbú a 'dényé cị gbre doa ịnyị doa kéṛị́ (46) ní, yá
togú ndụrụnɨ́ yá née nɨ úbúlúgu a dụ́ụ́ sɨmɨ síĺí ota (3)?”
21 Yésụ uku ené née ledre 'Díćí 'bɨ Lomo wá, uku yí ené
née ledrené. 22 Sɨmɨ bɨ úrú gɨ sɨmɨ umbu ní, geré zɨ́ 'yị
lódú kaćɨga sómụ́ndíki ledre bɨ kóo uku ní. Gɨ zɨ́ kéyị
née, zɨ́ 'yị lódú kaćɨga ṇgúṇgu ledre ga bɨ mɨékéye sɨmɨ
mɨéké kúrú Lomo kpá kɨ́ ngíti géyị ledre ga bɨ Yésụ
ma'dáa uku yée ní.
23 Sɨmɨ bɨ kóo Yésụ nɨyí sɨmɨ Yerụsaléma ní, sɨmɨ Ayím-
bi 'bɨ Umbuokpó, zɨ́ Yésụ ma'dáa kóo ndísịné méngị
tú'dú mɨngburoko ledre e íri. Gɨ zɨ́ kéyị née, zɨ́ tú'dú
'yị e ṇgúṇgu ledre a ma'díi. 24 Tɨ́ lá Yésụ ma'dáa ili ené
kóo méngị kéyị kacɨ́ mɨsómú ledre 'bɨ 'yị e wá gɨ zɨa
owo bú mɨmbé'deyé ndaá bɨlámáne wá. 25 Yésụ
ma'dáa ili ené zɨ́ 'yịma'dí úku ledre 'yịma'dí zɨ́ne wá gɨ
zɨa owo yí ené bɨsinyí mɨsómú ledre 'bɨ 'yịma'dí e mbá
bú.

Yésụ 'dodo ledre 'bɨ Lomo zɨ́ Nịkodímo

3 Ngíti o'do nɨ kóo bo ịrịa Nịkodímo, nɨ ngúru 'yị gɨ
dongará 'yị ga bɨ ndísịnɨ́ ndólo yée Farụsáyo e ní, †
nɨ kpá ngúru mongú 'yị 'bɨ Yúda e. 2 Sɨmɨ ngíti síĺí, zɨa
lóloné kɨ́ ndụlụ ndéréne úku ledre zɨ́ Yésụ kɨ́dí, “'Yị 'dó-
do ledre, zée Isɨréle e za mbá owozé go bú kɨ́dí Lomo
kasaogụ yí ené yíị ne ógụ 'dódo ledre ené. Owozé gɨ
zɨa éyí ga bɨ ndísị méngị yée ní, gbékpí 'yị utúasá ené
méngị yée wá 'búó togú 'yị bɨ Lomo i'bí roko'bụ ledre
máa née go zɨa ní.”
3 Zɨ́ Yésụ úkulúgu ledre zɨa kɨ́dí, “Máúku zɨ́yị ma'díi,
togú 'yị ili gɨ ro zɨ́ne ógụné 'be 'bɨ Lomo yá, idínɨ́ ndík-
iógụ wo mɨkándané kí.”
4 Nịkodímo ya zɨ́ Yésụ ní, “Ledre máa née nɨ méngị
roné kenée née láráa káa be 'di? Bɨ mááyí nda kpá go
mongúma káa zɨ́ ba, mááyí ólúlúgu romá sɨmɨ mbágá-
ma do ndíkiógụ máa kpá mɨkándané née lárá a káa be
'di?”
5 Yésụ ya, “Máúku zɨ́yị ma'díi Nịkodímo, togú
ndikiogụnɨ́ 'yị mɨkándané kɨ́ 'Dówú Lomo kpá kɨ́ iní wá
yá, utúasá ógụ 'be 'bɨ Lomo wá. 6 'Yị máa wo bɨ
ndikiogụ wo lá mɨndíkiógụ do sogo káṇgá ba ní,
mɨméngị ledre ené nɨ dụ́ụ́ 'bɨ 'yịma'dí e. 'Yị máa wo bɨ
'Dówú Lomo ndikiogụ wo go mɨkándané ní, nɨ go
mbigí 'yị bɨ 'bɨ Lomo ní. 7 Zɨ́ Yésụ kpá úku ngíti ledre zɨa
kɨ́dí, ‘Nịkodímo, ndá ónzó komoyí gɨ zɨ́ ledre bɨ máúku
máyá 'Dówú Lomo idí ndíkiógụ 'yịma'dí e mɨkándané
ní wá.’ 8 'Yị bɨ ndikiogụnɨ́ wo go mɨkándané ní,
mɨméngị ledre ené gbékpí 'yị e utúasánɨ́ eyé ówo a wá
gɨ zɨa 'Dówú Lomo ndịsị úkuí'bí yée zɨa ne. Cé káa zɨ́
síli bɨ 'yị e uwúnɨ́ lá gboṛụ a lurúnɨ́ roa wá ní.”

† *Farụsáyo: Née ngíti géyị Yúda ga bɨ ngárá nditi'dofụnɨ́ do lorụ bɨ Mụ́sa eké ní wá ní. Ṇguṇgunɨ́ ledre 'dówú Lomo, kɨ́ ledre maláyi-ka e kpá kɨ́ ledre mɨúrú 'yị e gɨ sɨmɨ umbu.*

9 Nịkodímo ya zɨ́ Yésụ ní, “Ledre máa née nɨ nda kú
méngị roné née kenée lárá a káa be 'di?”
10 Yésụ ya zɨ́ Nịkodímo ní, “Bɨ áyí ba tɨ́ mongú 'yị,
ndísị 'dódo ledre zɨ́ lafúyị e Isɨréle yíị ní, sara ówo ini
ledre gɨ sɨmɨ ledre née wá gɨ zɨ́ 'di? 11 Máúku zɨ́yị ma'díi
Nịkodímo, ledre ga bɨ za mbá ndịsịzé úku yée zɨ́se Yú-
da e ní, nɨyí za mbá ma'díi ledre e gɨ zɨa lurúzé ledre
máa ga gére née go za cú kɨ́ komozé. Tɨ́ lá ílisé esé
ṇgúṇgu yée wá. 12 Lúrú aka Nịkodímo, mándísị úku
ledre zɨ́se ótoásá a kɨ́ éyí ga bɨ do sogo káṇgá ona ní,
útúásásé esé ówoyéme ini ledre gɨ sɨmɨ a wá. Sara
togú máúku zɨ́se lá dụ́ụ́ ledre ga bɨ 'bɨ Lomo komo ere
ní, ásé ṇgúṇgu a, ɨ́'ɨ, ṇgúṇgusé esé e wá. 13 'Yị bɨ ogụ
go gɨ komo ere zɨa ówoyéme ledre ga bɨ íri ní ndaá, tɨ́
lá dụ́ụ́ máa bɨ Owú 'bɨ 'Yịma'dí ní. 14 Máa Owú 'bɨ 'Yị-
ma'dí, máúku zɨ́se, káa zɨ́ bɨ kóo Mụ́sa yeme líĺị kámá
zɨa phéphéngéṛị a ro kágá sí̱kpị a kɨ́e 'dága ní, nɨyí
karanée phéphéngéṛị máa ro kágá do sí̱kpị máa kpá
kenée,15 gɨ ro 'yị bɨ ṇguṇgu ledremá go ní zɨa ídíne kɨ́
trịdrị bɨ za fí ní.
16 “Gɨ zɨa 'yịma'dí e do sogo káṇgá za mbá Lomo oto
'búye go kɨ́ngaya, zɨa ínyịné kásaógụ bɨkéṛí Owú 'bɨ
ené ógụ úyuné gɨ royé. Yaá 'yị bɨ ṇguṇgu ledre a go ní
uyu wá, nɨ ídí trịdrịné za fí. 17 Lomo kasaogụ ené bɨkéṛí
Owú 'bɨ ené née gɨ ro zɨa ógụné 'déci ngbanga 'yị-
ma'dí e wá. Kasaogụ wo gɨ ro zɨa ógụné yómo 'yị-
ma'dí e. 18 'Yị bɨ ṇguṇgu ledre bɨkéṛí Owú 'bɨ Lomo née
go ní, Lomo 'deci ené ngbanga roa bɨsinyíne wá. 'Yị
máa wo bɨ ṇguṇgu ledre Owú 'bɨ Lomo née wá ní, Lo-
mo 'deci ngbanga roa go 'desí. 19 Lomo kasaogụ owú
'bɨ ené kɨ́ bɨlámá 'dódo ledre, zɨ́ bɨlámá 'dódo ledre
máa née ídíne zɨ́ 'yịma'dí e káa zɨ́ bimɨóṇgó ní. 'Yị-
ma'dí e asinɨ́ nda yí eyé gɨ ro bimɨóṇgó née mɨási gɨ zɨa
mɨméngị ledre eyé nɨ yí ené mbá bɨsinyíne. 20 Bɨsinyí
ledre nɨ yí ené káa zɨ́ mɨtụlụrụ ní. 'Yị ga bɨ ndịsịnɨ́
méngị bɨsinyí ledre ní sogónɨ́ yí eyé bimɨóṇgó mɨsógó
káa bɨ bimɨóṇgó nɨ 'dódoógụ bɨsinyí ledre eyé ke. 21 'Yị
máa wo bɨ ndịsị méngị yí ené dụ́ụ́ bɨlámá ledre ní, nɨ yí
ené sɨmɨ bimɨóṇgó. 'Yị e nɨyí ínyị mbá ówo bɨlámá
mɨméngị ledre ené zɨ́ye ndísịyé úku a kɨ́dí, ma'díi, 'yị
ba ndịsị mengị ledre bɨ Lomo ili ní.”

Yiwáni 'yị Bábátí̱zí̱ 'yị e uku ledre Yésụ

22 Gɨ do kacɨ́ ledre máa wo née ní, zɨ́ Yésụ ínyịyé kɨ́ 'yị
lódú kaćɨne e gɨ sɨmɨ Yerụsaléma ndéréye sɨmɨ káṇgá
bɨ Yụdáya ní. Zɨ́ye ndísịyé 'dódo ledre 'bɨ Lomo zɨ́ 'yị e.
'Yị máa yée ga bɨ ṇguṇgunɨ́ go ní, zɨa ndísịné kɨ́
bábátí̱zí̱ yée. 23 Sɨmɨ sịndí kadra máa bɨ kóo née ní, Yi-
wáni nɨ kóo ore sɨmɨ ngíti owú bi kɨ́ ịrịné Ayinóno gbóo
kɨ́ ngíti owú bi kɨ́ ịrịné Salíma ndísị bábátí̱zí̱ 'yị e. Gɨ zɨa
mongú iní nɨ kóo bo ore utúasá go gɨ ro bábátí̱zí̱ tú'dú
'yị e sɨmɨ a. 24 Ledre máa née ndịsị kóo méngị roné née
sɨmɨ bɨ kóo ngárá ngére Eróde Andipá onzó aka kóo Yi-
wáni ma'dáa sɨmɨ sí̱gịnị wá ní.
25 Zɨ́ ngíti o'do gɨ dongará Yúda e ógụné zɨ́ye ndísịyé
ítí kangú dongaráye kɨ́ 'yị ga bɨ 'yị lódú kacɨ́ Yiwáni ní
gɨ ro ledre 'bɨ ídí 'yị drá do komo Lomo. 26 Sɨmɨ bɨ 'yị
lódú kacɨ́ Yiwáni uwúnɨ́ ledre bɨ o'do née uku zɨ́ye

kenée ní, zɨye ịnyịyé ndéréye ndú'yú Yiwáni kɨ́dí, “'Yị 'dódo ledre, o'do bɨ kóo Yésụ ndịsịzé kéye sága Yeredéne 'dáa, bɨ zɨ́yị úku yéme ledre gɨ roa ní, uwúzé yaá nɨ nda yí ené íri go kpá ndísị bábátịzí 'yị e, tụ́'dụ́ 'yị e nɨyí nda yí eyé go ndísị ndéré zɨ́a íri gɨ ro babatịza.”

27 Zɨ́ Yiwáni úkulúgu ledre zɨ́ 'yị lódụ́ kacɨ́ne ga gére née kɨ́dí, “Ɨ́'ɨ, bi ndaá sínyí rosé wá. O'do née mengị ené ledre née lá kɨ́ roné wá, Lomo i'bí roko'bụ ledre née ne zɨ́a. 28 Máúku kóo ledre zɨ́se go fúó kɨ́dí, ‘Mándá 'bɨ amá Kɨ́résịto wá. Mándísị lá yémeómo 'yị e nzíyiyé zɨ́ 'yị yómo 'yị e ma'dáa.’ 29 Máúku zɨ́se, máa Yiwáni, mááyí 'bɨ amá lá mɨsanda. Káa zɨ́ bɨ ówosé bú togụ́ 'yị ili ófụ́ kára yá, nɨ kása mɨsanda 'dá'dá gɨ ro yéme mɨsi'-di ledre kára máa née ní. Mɨsanda née nɨ ídí kɨ́ mongụ́ rokinyi kɨ́ lúrú o'do 'bɨ kára née 'be 'bɨ towụ́ga íri sɨmɨ sịndị́ kadra 'bɨ í'bí lafa. Máa Yiwáni, mááyí go kɨ́ mongụ́ rokinyi gɨ zɨ́a 'yị bɨ mándísị yémeómo 'yị e zɨ́a ní ogụ go.” 30 Utúasá mɨútúásá zɨ́ ledre Yésụ ídíne ne owóowó, ndaá zɨ́ ledremá ídíne ne owóowó zɨ́ 'yịma'dí e wá.

31 Gɨ zɨ́a bɨ Yésụ ogụ 'bɨ ené cú gɨ komo ere, Lomo kasa wo ne ní, nɨ ndísị 'dódo zɨ́ 'yị e mbigí ledre bɨ gɨ zɨ́ Lomo ní. Máa Yiwáni, mááyí 'bɨ amá 'yịma'dí, 'bɨ amá mɨ'dódo ledre nɨ ndéré 'díyị roné kacɨ́ mɨméngị ledre 'bɨ 'yịma'dí e. Dụ́ụ́ wo bɨ Lomo kasaogụ wo gɨ komo ere ní, roko'bụa romo ne. 32 Nɨ ndịsị 'dódo 'bɨ ené zɨ́ 'yị-ma'dí e za cụ́ ledre bɨ lurú kɨ́ komoné, zɨ́a úwú a kpá za cụ́ kɨ́ mbílíne gɨ tara Lomo ní. Ledre ga bɨ ndịsị 'dódo yée née mbá, tụ́'dụ́ 'yịma'dí e ilinɨ́ eyé ṇgúṇgu a wá. 33 Togụ́ 'yị ṇguṇgu ledre ga bɨ Yésụ ndịsị 'dódo yée née go yá, 'yị máa née ṇguṇgu kpá go kɨ́dí Lomo kasaogụ wo ne. 34 Ndịsị 'dódo mbigí ledre ga gére née kenée gɨ zɨ́a Lomo kasaogụ wo ne. Lomo ma'dáa i'bí roko'bụ 'bɨ 'Dówụ́ne go zɨ́a.

35 Lomo otoomo ledre ené e za mbá zɨ́ Owụ́ 'bɨ ené máa née gɨ zɨ́a oto 'bú Owụ́ ma'dáa go kɨ́ngaya. 36 'Yị máa wo bɨ ṇguṇgu ledre Owụ́ máa née go ní, uyu wá nɨ ídí kɨ́ trịdrị bɨ za fí ní. 'Yị máa wo bɨ nɨ ási mɨási ṇguṇgu ledre Owụ́ máa née wá ní, utúasá ndíki trịdrị bɨ za fí ní gɨ zɨ́ Lomo wá. Lomo 'decị ngbanga go roa 'desị́.

Yésụ uku ledre e zɨ́ nyí 'yị 'bɨ Samáriya

4 Zɨ́ Farụsáyo e úwú ledre kɨ́dí, 'yị lódụ́ kacɨ́ Yésụ ndịsịnɨ́ nda go ógụ eyé zɨ́ Yésụ gɨ ro babatịza ró-mo do 'bɨ Yiwáni. 2 Abú tụ́'dụ́ 'yị e ndịsịnɨ́ ndéré zɨ́ Yésụ gɨ ro babatịza yá ní, i'bí ené babatịza zɨ́ye ne wá. 'Yị lódụ́ kacɨ́ga ndịsịnɨ́ yí eyé í'bí babatịza ye. 3 Sɨmɨ bɨ Yésụ owo kɨ́dí Farụsáyo owonɨ́ go ya tụ́'dụ́ 'yị e ndịsịnɨ́ nda go ndéré zɨ́ne ní, zɨ́a ịnyị ené gɨ sɨmɨ káṇgá bɨ Yụdáya ní gɨ ore ndá'balúgu roné sɨmɨ káṇgá bɨ Galiláya ní.

4 Sɨmɨ mɨndá'ba a sɨmɨ Galiláya, nderé kpụrụ́ gɨ sɨmɨ káṇgá bɨ Samáriya ní. 5 Sɨmɨ bɨ nderéogụ sɨmɨ Samáriya ní, zɨ́a ndéréókpóne sɨmɨ ngíti owụ́ gara 'bɨ Samáriya bɨ kɨ́ ịrịné Sakára gbóo kɨ́ bi bɨ kóo Yakóbo ndịsị ndísị doa, zɨ́a ótoómo a zɨ́ owụ́ 'bɨ ené Yoséfa ní. 6 'Dawú bɨ kóo Yakóbo iciomo ní nɨ kóo kpá bo ore. Sɨmɨ bɨ Yésụ ogụnɨ́ do 'dawú née ore ní, zɨ́a 'dówụ́roné do 'dawú máa née kɨ́rɨ́ née gɨ zɨ́ kụ́rụ́ 'bɨ ngbángbá ndéré. Née kóo kɨ́ yana kadra sɨmɨ sịndị́ kadra sokó doa gbre.

7 Ndịsị aka kpá lá ca, geré zɨ́ ngíti kára nyí 'yị 'bɨ Samáriya ógụné íngi iní ené. Zɨ́ Yésụ úku ledre zɨ́ kára máa née kɨ́dí, “Áko, sáká aka máa kɨ́ iní mɨéwé” 8 Sɨmɨ sịndị́ kadra máa bɨ kóo née ní, 'yị lódụ́ kacɨ́ga nderénɨ́ go mbá úgú éyí mɨánu zɨ́ye sɨmɨ owụ́ gara bɨ ore née.

9 Zɨ́ nyí 'yị 'bɨ Samáriya née úkulúgu ledre zɨ́ Yésụ kɨ́dí, “Úku née kenée ledre 'di, tɨ́ bɨ ówo bú ngárá zée Samáriya e ilizé rozé kɨ́ Yụ́da e wá ní, zɨ́yị úku ledre yá máídí í'bí iní zɨ́yị éwé a?”

10 Zɨ́ Yésụ úkulúgu ledre zɨ́ kára née kɨ́dí, “Idí ówo sáká éyí 'bɨ Lomo bɨ zɨ́yị ní bo, zɨ́yị ówo 'yị bɨ ombo iní gɨ zɨ́yị ba bo, káa bɨ ómbo iní mɨéwé go gɨ do bɨ zɨ́a í'bí a zɨ́yị, wo bɨ nɨ óto yí̤ị zɨ́yị ídíyị trịdrịyí za fí ní.”

11 Zɨ́ kára née úkulúgu ledre zɨ́ Yésụ kɨ́dí, “Mongụ́ 'yị, bɨ 'dawú ba olụ́ yí ené mɨólụ́ kɨ́ngaya, ngárá ká'dá 'bɨ lála iní gɨ sɨmɨ gu 'dawú gɨrí ndaá kpá zɨ́yị wá ní, áyí ndíki iní bɨ zɨ́a óto 'yị trịdrị za fí ní gɨ 'da? 12 Rómo do bulúnduzé Yakóbo bɨ kóo iciomo mongụ́ 'dawú ba, zɨ́a úyuómo a zɨ́ze ndísịzé éwé a kɨ́ bangákụlụ́ ezé e ní kɨ́ 'di?”

13 Zɨ́ Yésụ úkulúgu ledre zɨ́ kára née kɨ́dí, “'Yị bɨ ndịsị éwé dụ́ụ́ iní 'dawú ba ní, kodró nɨ kpá fú ndísị méngị wo. 14 Togụ́ 'yị ewé iní bɨ mái'bí máa zɨ́a ní, kodró mengị andá lolụ wo wá, gɨ zɨ́a iní máa née nɨ ndísị kúkúógụ sɨmɨ a káa zɨ́ 'dawú ní, zɨ́a í'bí trịdrị bɨ za fí ní zɨ́ 'yị ma'dáa.”

15 Geré zɨ́ kára née úkulúgu ledre zɨ́ Yésụ kɨ́dí, “Mongụ́ 'yị, togụ́ ngíti iní nɨ bo kpí zɨ́yị gɨ zɨ́ wo ba ní, ídí mu í'bí a zɨ́ma káa bɨ kodró nɨ kpá fú ndísị méngị máa zɨ́ma ndísị ógụmá ona ke.”

16 Zɨ́ Yésụ úkulúgu ledre zɨ́ kára née kɨ́dí, “Bɨlámáne, ndéré mu kacɨ́ o'do bɨ eyí zɨ́se ógụsé kéne.”

17 Kára née ya zɨ́a ní, “Mongụ́ 'yị, o'do 'bɨ amá ndaá 'bɨ enée wá.”

Yésụ ya zɨ́a ní, “Nɨ ma'díi, zɨ́yị úku ledre yá o'do 'bɨ eyí ndaá, 18 gɨ zɨ́a 'dí'bi kóo ya'dá e go 'dá'dá ịnyị (5), o'do máa wo bɨ cakaba áyí zɨ́a née ndaá 'bɨ ené o'do 'bɨ eyí wá. Éyí bɨ úku née nɨ ma'díi.”

19 Zɨ́ kára née úkulúgu ledre zɨ́ Yésụ kɨ́dí, “Mongụ́ 'yị, máówo go kɨ́dí áyí nébị.” 20 Ngíti éyí kị́é'do, zée Samáriya e, bulúnduzé e 'dodoomonɨ́ kóo zɨ́ze kɨ́dí, idízé ndísị íni ini zɨ́ Lomo dụ́ụ́ do mongụ́ landa ezé bɨ Gịrịzímị ní ona. Sée Yụ́da e, úkusé 'bɨ esé kɨ́dí odụ bɨlámá bi 'bɨ ini zɨ́ Lomo nɨ dụ́ụ́ sɨmɨ Yerụsaléma.

21 Yésụ ya zɨ́a ní, “Ídí úwú ledre ba bɨlámáne. Sịndị́ kadra nɨ go gbóo zɨ́ Babá ndísịné úwú ini 'bɨ 'yị e zaá do bi e mbá. Ndaá lolụ bɨ yaá nɨ ndísị úwú ini 'bɨ 'yị e dụ́ụ́ do landa Gịrịzímị, togụ́ mbú dụ́ụ́ sɨmɨ Yerụsaléma ní wá. 22 Sée Samáriya, ndísịsé íni ini zɨ́ Lomo do bɨsinyí mɨsi'di. Zée Yụ́da e, ndịsịzé íni ini zɨ́ Lomo ma'dáa do bɨlámá mɨsi'diné gɨ zɨ́a owoyemezé wo bú, kasaogụ 'yị yómo 'yị e gɨ sɨmɨ kúfúze. 23 Máúku zɨ́yị ma'díi, sịndị́ kadra ogụ go zɨ́ 'yị e ndísịyé íni ini zɨ́ Babá sɨmɨ roko'bụ 'bɨ 'Dówụ́ Lomo do bɨlámá mɨsi'diné. Née ledre bɨ Lo-mo ili mbigí 'yị ené e idínɨ́ ndísị méngị a ní. 24 Lomo nɨ

kpá ne 'Dówụ́. Gɨ zɨ́ kéyị née, ili mbigí 'yị ené e, idínɨ́ ndịsị íni ini zɨ́a kɨ́ roko'bụ 'bɨ 'Dówụ́ Lomo do bɨlámá mɨsi'diné.”

25 Zɨ́ kára née úkulúgu ledre kɨ́dí, “Ma'díi, máówo go kɨ́dí Masíya nɨ ógụ. Nɨ ne wo bɨ ndịsịnɨ́ kpá ndólo wo Kɨ́résịto ní. Nɨ ógụ 'dódoyéme ledre gɨ ro ledre ga gére née zɨ́ze.”

26 Zɨ́ Yésụ úkulúgu ledre zɨ́ kára née kɨ́dí, “Kɨ́résịto bɨ ndịsị úku ledre a née nɨ go tɨ́ máa bɨ mááyí ndịsị ódro zɨ́yị ba.”

27 Geré zɨ́ 'yị lódụ́ kacɨ́ Yésụ ga bɨ gáa nderénɨ́ úgú éyị́ mɨánu ní ndá'baógụ ndíki wo nɨ go ndịsị úku ledre zɨ́ kára née. Zɨ́ tarayé ịdrịne mbá mɨịdrí. 'Yị bɨ zɨ́a líkpí tarané gɨ dongaráye úku ledre zɨ́a kɨ́dí, “Uku zɨ́ kára née ledre 'di ní ndaá.”

28 Zɨ́ kára née ótoómo ndoko iní ené cịkị do 'dawú ore zɨ́a ndá'balúgu roné 'be kɨ́'dí bɨ gáa ogụ ní. Zɨ́a úku ledre ga bɨ gáa Yésụ uku yée zɨ́a do 'dawú íri ní mbá zɨ́ 'yị ga bɨ zɨ́ne 'be ní kpá kɨ́ tụ́'dụ́ ngíti géyị 'yị e kɨ́dí, 29 “Máógụ ndíki ngíti o'do do 'dawú 'dáa, zɨ́a úku ledre ga bɨ gɨ do bimá ní za mbá zɨ́ma, máówo wá togụ́ née ndaá Kɨ́résịto wá yá? Ógụsé aka ndéré lúrú wo.” 30 Zɨ́ tụ́'dụ́ 'yị e ịnyịyé ndéréye lúrú Yésụ do 'dawú íri.

31 Gɨ do kacɨ́ kára née bɨ nderé go 'be ní, zɨ́ 'yị lódụ́ kacɨ́ga 'dí'biógụ éyị́ mɨánu bɨ gáa nderénɨ́ úgú a ní zɨ́ Yésụ zɨ́ye úku ledre zɨ́a kɨ́dí, “'Yị 'dódo ledre, utúasá mɨútúásá zɨ́yị aka ánu éyị́.”

32 Zɨ́ Yésụ ukulugu ledre zɨ́ye kɨ́dí, “Ɨ́'ɨ, éyị́ mɨánu amá nɨ yí ené bo, ówosé esé ledre gɨ roa wá.”

33 Zɨ́ 'yị lódụ́ kacɨ́ga ga gére née ndịsị ódroyé deng-bíye kɨ́dí, “Ɨ́, née kenée lárá ledre 'di. Ngíti 'yị ogụ kɨ́ éyị́ mɨánu ne zɨ́a tée?”

34 Zɨ́ Yésụ úkulúgu ledre zɨ́ye kɨ́dí, “Éyị́ mɨánu amá nɨ moko bɨ Babá kasaogụ máa gɨ ro ndịsị méngị a ní, gɨ ro zɨ́ma méngịónzó a.” 35 Yésụ nɨ lúrú bi ní, tụ́'dụ́ 'yị e nɨyí go ndịsị ógụ rụụ, zɨ́a úku muruwayi gɨ ro 'yị ga bɨ ndịsịnɨ́ ógụ née zɨ́ 'yịmɨkása ené e kɨ́dí, “Káa zɨ́ bɨ owozé mbá bú otoomo go éfé eso gɨ do bɨ do óṇgo kére ní, lúrúsé aka bi do mɨsi'di 'dáa. Tụ́'dụ́ 'yị ga bɨ nɨyí ógụ née nɨyí go káa zɨ́ kére bɨ sịndị́ kadra 'bɨ óṇ-go a utúasá go ní. 36 Babá kasa máa ógụ óyụ ledre ené zɨ́ 'yịma'dí e za mbá cé káa zɨ́ 'yị ndịsị óyụ kúfú gɨ ro ó'-do a ní. Sée 'yịmɨkása amá e, ásé 'yị sáká máa kɨ́ moko ma'dáa gɨ ro zɨ́ 'yịma'dí e ndíki trịdrị bɨ za fí ní. Idízé mu úku ledre 'bɨ babá kése zɨ́ 'yị ené e. Babá ma'dáa nɨ ídí kɨ́ze kɨ́ rokinyi, zɨ́a í'bí tákpásíl͘í zɨ́ze. 37 Muruwayi bɨ kɨ́dí, “'Yị ó'do kére nɨ kpí, zɨ́ 'yị óṇgo a nda ídí 'bɨ ené kpá kpí ní,’ nɨ ma'díi. 38 Mákása sée lá ndéré óṇgo nzíyi kére gɨ yáká kɨ́'dí bɨ ngárá ó'dosé esé yáká máa née se kɨ́ bɨsuwu komosé trịị wá ní. Ídísé ánu 'bɨ esé lá nzíyi éyị́ mɨánu.”

Tụ́'dụ́ 'yị 'bɨ Samáriya ṇguṇgunɨ́ ledre Yésụ

39 Sɨmɨ bɨ nyí 'yị 'bɨ Samáriya uku ledre zɨ́ tụ́'dụ́ 'yị e kɨ́dí, “Ledre ga bɨ kóo za mbá máméngị yée ní, wo bɨ kịé'do káa yaá o'do née owo wá ní ndaá.” Gɨ zɨ́ ledre bɨ kára née uku kenée ní, zɨ́ tụ́'dụ́ 'yị ga bɨ 'bɨ gara Samáriya née ṇgúṇgu ledre Yésụ. 40 Zɨ́ 'yị ga bɨ 'bɨ gara Samáriya née ógụyé gị zɨ́ Yésụ ndú'yú wo kɨ́dí, idí aka ndịsị zɨ́ye ore cúku'dée. Zɨ́ Yésụ kóo tɨ́ ndịsịné zɨ́ye ore kɨ́ sílí gbre. 41 Gɨ zɨ́ sílí bɨ Yésụ mengị zɨ́ye ore 'dényé gbre kɨ́ 'dódo ledre zɨ́ye ní, zɨ́ tụ́'dụ́ye ṇgúṇgu ledre 'bɨ Lomo gɨ zɨ́ mɨ'dódo ledre ené.

42 Zɨ́ 'yị ga gére née úku ledre zɨ́ kára bɨ uku ledre Yésụ zɨ́ye ní kɨ́dí, “Ma'díi, o'do née Lomo kasaogụ wo ne káa do 'Yị yómo 'yị e. Uwúzé ledre ga bɨ uku yée ní go za cụ́ kɨ́ mbílíze gɨ tara a, ndaá lolụ dụ́ụ́ ledre bɨ úku zɨ́ze gɨ roa ní wá. Gɨ zɨ́ kéyị née ṇguṇguzé ledre a go.”

Yésụ yomo owụ́

(Matáyo 8:5-13, Lúka 7:1-10)

43 Gɨ do kacɨ́ sílí gbre bɨ Yésụ mengịnɨ́ sɨmɨ káṇgá bɨ Samáriya ore ní, zɨ́ye ịnyịyé kɨ́ 'yịmɨkása ené e yóó ndéréókpóye sɨmɨ káṇgá bɨ Galiláya ní. 44 Ba ledre bɨ kóo Yésụ uku 'dá'dá zɨ́ 'yịmɨkása ené e ní kɨ́dí, “Máúku zɨ́se, togụ́ 'yị nɨ nébị yá, sụmụga otonɨ́ eyé úndru a wá.” 45 Sɨmɨ bɨ Yésụ nderéogụnɨ́ sɨmɨ káṇgá bɨ Galiláya ní, zɨ́ tụ́'dụ́ 'yị e 'dí'bi wo sɨmɨ sụmụ gɨ zɨ́a lurúnɨ́ mɨng-buroko ledre ga bɨ kóo ndịsị méngị yée sɨmɨ Ayímbi bɨ Umbuokpó sɨmɨ Yerụsaléma ní go za cụ́ kɨ́ komoyé.

46 Gɨ sɨmɨ Galiláya gɨ ore, zɨ́ Yésụ ma'dáa ịnyịyé ndá'balúgu royé drú 'dá'ba sɨmɨ Kána owụ́ gara bɨ kóo oyólo'bó iní sɨmɨ a káa do le'yí kọ́ró ní. Sɨmɨ sịndị́ kadra máa bɨ kóo née ní, ngíti mongụ́ 'yị nɨ kóo ore, nɨ gɨ sɨmɨ ngíti owụ́ gara 'bɨ Galiláya kɨ́ ịrịné Kapáranawúma, owụ́ 'bɨ mongụ́ 'yị máa née nɨ kóo kɨ́ ndíyá bɨsinyíne. 47 Sɨmɨ bɨ o'do née uwú ledre kɨ́dí Yésụ ogụ go nɨ sɨmɨ Galiláya ní, zɨ́a ịnyịné gɨ sɨmɨ Yụdáya ndéréne ṇgúṇgú roné zɨ́ Yésụ kɨ́dí, “Mongụ́ 'yị, owụ́ 'bɨ amá ndíyá eme roa íri ngụ́, ógụ aka ndéré yómo wo.”

48 Zɨ́ Yésụ úkulúgu ledre zɨ́ o'do née kɨ́dí, “Sée 'yị-ma'dí e, ílisé 'bɨ esé ba máídí méngị mɨngburoko ledre ga bɨ kɨ́ roko'bụyé ní té kí, ásé fú ṇgúṇgu ledremá?”

49 O'do née ya zɨ́ Yésụ ní, “Áko mongụ́ 'yị, ndíyá née eme íri ngụ́, ógụ aka mu ndéré yómo owụ́ née 'dá'dá zɨ́ cóngó roa kɨ́ ụ́kụ́ne.”

50 Zɨ́ Yésụ kpá úkulúgu ledre zɨ́ o'do née kɨ́dí, “Ndá sịkpị mɨmbé'deyí 'dága wá, ndá'ba mu zɨ́ye 'be íri, bɨsinyí ledre mengịnɨ́ ené owụ́ née wá.”

Zɨ́ o'do née ṇgúṇgu ledre bɨ Yésụ uku née, zɨ́a ịnyịné ndá'bané 'be. 51 Sɨmɨ bɨ o'do née nɨ aka cịkị do mɨsi'di nda go gbóo 'be ní, zɨ́ye ndíkíye kɨ́ ngíti géyị 'yị 'bɨ moko ené e. Geré zɨ́ye úku ledre zɨ́a kɨ́dí, “Mongụ́ 'yị, éyị́ ndá 'bɨ ené lolụ ro owụ́ wá, roa eme yí ené go.” 52 Zɨ́a ndú'yúlúgu yée kɨ́dí, “Ndíyá née ụkụ́ gɨ roa sịndị́ kadra 'di? Zɨ́ 'yị moko ené ga gére née úkulúgu ledre zɨ́a kɨ́dí, ledre née mengị roné karana kutrú gɨ do kacɨ́ yana kadra, sɨmɨ sịndị́ kadra kịé'do.”

53 Geré zɨ́ 'bụmɨowụ́ née sómụ́ndíki sịndị́ kadra bɨ Yésụ odro zɨ́a sɨmɨ a kɨ́dí, “Ndá sịkpị mɨmbé'deyí 'dága wá, ndá'ba mu zɨ́ye 'be íri, bɨsinyí ledre mengị ené owụ́ née wá ní.” Gɨ zɨ́ ledre bɨ mengị roné née ní, zɨ́ o'do née ịnyịyé za kɨ́ 'yị 'bɨ 'be 'bɨ ené e mbá ṇgúṇgu ledre Yésụ.

54 Née go ngíti mongú ledre gɨ dongará mɨngburoko ledre ga bɨ Yésụ mengị yée gbre sɨmɨ Galiláya sɨmɨ bɨ ogụ gɨ sɨmɨ Yụdáya ní.

Yésụ sịkpị 'yị ndíyá

5 Gɨ do kacɨ ledre máa wo née ní, zɨ́ Yésụ ịnyịné gɨ ore ndá'balúgu roné sɨmɨ Yerụsaléma gɨ ro ayímbi 'bɨ Yúda e íri. 2 Ngíti gịrịndị́ iní nɨ kóo bo sɨmɨ Yerụsaléma gbóo kɨ́ mbotụ gara bɨ ndịsịnɨ́ ndólo a mbotụ kábịrịkị e ní, ndolonɨ́ Beteseyída kɨ́ tara Aráma. Ici'dikínɨ́ kóo kpíkí kɨ́ mɨngburoko kụ́tụ́ e ịnyị. 3 Kacɨ́ kadra mbá, tụ́'dụ́ 'yị ndíyá e ndịsịnɨ́ ndịsị cigí iní máa née íri 'dii. Yée ga bɨ komoyé nda, yée ga bɨ kɨ́ umbu sịndíye, nda kɨ́ yée ga bɨ mɨgịgịrị e ní. 4 Gɨ zɨ́a, uwúnɨ́ kóo yaá maláyika 'bɨ Lomo ndịsị lengbe ógụ ndịsị ndítí sɨmɨ iní née ore, zɨ́ iní máa née ndịsị kádané gbuwa, gbuwa, gbuwa. 'Yị ndíyá máa wo bɨ utúụtụ roné go ne 'dá'dá sɨmɨ iní née gɨ zɨ́ lafúne ní, geré zɨ́ ndíyá ené ụ́kụ́ne gɨ roa. 5 Dongará tụ́'dụ́ 'yị ndíyá ga gére née ore, ngíti 'yị luru nɨ kóo bo, o'do máa née mengị kóo go bi sɨmɨbi cị́ kéṛị́ a doa sokó doa ịnyị doa ota (38). 6 Sɨmɨ bɨ Yésụ nderéogụ dongará 'yị ndíyá ga gére née íri ní, geré zɨ́ komoa útúne ro o'do 'yị luru née, gɨ zɨ́a Yésụ owo kóo go kɨ́ roné kɨ́dí o'do née lu'bú kɨ́ ndíyá bi go. Zɨ́ Yésụ ndú'yú wo kɨ́dí, “Áyí kɨ́ 'bú ịnyị gɨ do ndíyá née doyí?”

7 Zɨ́ o'do née úkulúgu ledre zɨ́ Yésụ kɨ́dí, “Áko, mongú 'yị, 'yị ndaá romá wá. Sɨmɨ bɨ iní née nɨ go káda ní, máaka ici romá mɨ́ici yá, ezemá bɨ yí ené kɨ́ owụ́ roko'bụné ní, 'diya ndití yí ené go fị ne.”

8 Zɨ́ Yésụ úku ledre zɨ́a kɨ́dí, “Ínyịógụ mu, 'dí'bi sáka eyí zɨ́yị ndá'bayí 'be.” 9 Kɨ́ráwu zɨ́ o'do née ịnyịógụné 'dága, 'dí'bi sáka ené, yóó do ndá'bané 'be. Ledre máa née mengị kóo roné née sɨmɨ Sị́lị́ 'bɨ 'Dówụ́ro. †

10 Sɨmɨ bɨ mɨngburoko manda 'bɨ Yúda e onzónɨ́ komoyé ro o'do bɨ ịnyị gɨ do ndíyá ba kɨ́ sáka ené doné ní, geré zɨ́ Yúda ga gére née máda wo o'bụó'bụ kɨ́dí, “Née kenée 'di, tɨ́ bɨ ówo bú karaba Sị́lị́ 'bɨ 'Dówụ́ro ní, zɨ́yị ịmbí éyí sɨmɨ a 'du'dorụ́ ndítí'dófụ do lorụ go.”

11 Zɨ́ o'do née úkulúgu ledre kɨ́dí, “Ledre amá nda, o'do bɨ sịkpị máa gɨ do ndíyá ní, úku ledre ne zɨ́ma kɨ́dí má'dí'bi sáka amá mu zɨ́ma ndá'bamá 'be.”

12 Yúda ga gére née ya zɨ́a ní, “O'do máa née náambi, bɨ uku ledre zɨ́yị ya 'dí'bi sáka éyí mu zɨ́yị ndá'bayí 'be ní?”

13 O'do née, gɨ zɨ́a bɨ 'yị e ofụnɨ́ go ní, toso Yésụ luyú yí ené komoyí go, Yésụ olụ́okpó kpá yí ené go dongará tụ́'dụ́ 'yị ga bɨ ore née.

14 Nda sɨmɨ ngíti sị́lị́, zɨ́ o'do bɨ kóo Yésụ sịkpị wo gɨ do ndíyá ní ndéréne sɨmɨ 'Dịcị́ 'bɨ Lomo, zɨ́ Yésụ lúrúndíki wo íri. Zɨ́ Yésụ úku ledre zɨ́a kɨ́dí, “Máúku zɨ́yị, káa zɨ́ bɨ ómo go ní, ndá lolụ lúyú ledre wá, káa bɨ ngíti mongú bɨsinyí ledre nɨ mengị yíị ke.” 15 Zɨ́ o'do née ịnyịné gɨ ore ndéréne úku ledre zɨ́ mɨngburoko 'yị 'bɨ Yúda e kɨ́dí, “O'do bɨ kóo sịkpị máa gɨ do ndíyá ní ịrịa Yésụ.”

Yésụ nɨyí kɨ́ Lomo éyí kị́é'do

16 Geré zɨ́ Yúda ga gére née ódó somú ledre gɨ ro 'dí'bi Yésụ gɨ zɨ́a bɨ sịkpị kóo o'do née gɨ do ndíyá sɨmɨ Sị́lị́ 'bɨ 'Dówụ́ro ní. 17 Zɨ́ Yésụ úkulúgu ledre zɨ́ye kɨ́dí, “Kacɨ́ kadra mbá, Babá ndịsị fú lá méngị moko, Máa, mááyí kpá ndịsị méngị moko.” 18 Zɨ́ ledre bɨ Yésụ uku née sínyíne ro mɨngburoko 'yị 'bɨ Yúda ga gére née gbála. Zɨ́ye yéme royé gɨ ro úfu wo, nda lá gɨ zɨ́a bɨ mengị moko sɨmɨ Sị́lị́ 'bɨ 'Dówụ́ro ní wá, uku kpá ledre kɨ́dí Lomo nɨ 'Bụné, ótoásá roné go kɨ́ Lomo.

Mááyí mbigí owụ́ 'bɨ Lomo

19 Zɨ́ Yésụ úkulúgu ledre zɨ́ye kɨ́dí, “Máúku zɨ́se ma'díi, Owụ́ utúasá méngị ledre e kɨ́ roné wá, nɨ méngị dụ́ụ́ ledre ga bɨ lurú 'Bụné ndịsị méngị yée ní, gɨ zɨ́a éyí ga bɨ 'bụa ndịsị méngị yée ní, Owụ́ ma'dáa nɨ méngị kpá wo. 20 Babá 'dódo tị́'bị ledre ené e go za mbá zɨ́ma Owụ́ 'bɨ ené gɨ zɨ́a otoofụ 'búma go. Ngíti géyị mɨngburoko ledre e nɨyí aka fú bo nɨ 'dodo yée zɨ́ma. Sɨmɨ bɨ mááyí ndịsị méngị ledre ga gére née ní, tarasé nɨ ndịsị ịdrị́ mbá mɨịdrị́ kɨ́ lúrú yée. 21 Babá nɨ 'yị úru 'yị e gɨ sɨmɨ umbu. Máa Yésụ, roko'bụ ledre e nɨyí go zɨ́ma, Mááyí ndịsị úru 'yị ga bɨ máíli go úru yée ní gɨ sɨmɨ umbu kpá kenée. 22 Gɨ zɨ́ kéyị née, ídísé ówo a kɨ́dí Babá i'bí roko'bụ 'bɨ 'décị ngbanga 'yị e goó za mbá zɨ́ma, 23 gɨ ro zɨ́ 'yịma'dí e ndịsịyé óto úndrumá cé káa zɨ́ bɨ ndịsịnɨ́ óto úndru Babá ní. 'Yị bɨ oto úndrumá wá ní, oto ené kpá úndru Babá bɨ kasaogụ Máa ní wá.

24 “Máúku zɨ́se ma'díi, togú 'yị uwú ledre ga bɨ mándịsị úku yée ní, zɨ́a ŋgúŋgu a yaá Babá kasaogụ máa ne yá, mááyí í'bí trịdrị bɨ za fí ní zɨ́a. Má'décị lolụ ngbanga roa wá, omo gɨ sɨmɨ umbu go. Nɨ yí ené go trịdrị. 25 Máúku zɨ́se ma'díi, éyí ga bɨ máúku ledreyé née sịndí kadra eyé nɨ go gbóo gɨ ro zɨ́ye méngị royé. Sịndí kadra ma'dáa nɨ go tɨ́ ba. Máa Owụ́ 'bɨ Lomo, mááyí go kɨ́ roko'bụ zɨ́ma gɨ ro úru 'yị ga bɨ kóo uyunɨ́ go ní gɨ do bɨ zɨ́ye ídíye kɨ́ mɨkánda trịdrị, uyu andánɨ́ lolụ royé wá. 26 Gɨ zɨ́a Babá nɨ kɨ́ roko'bụ 'bɨ í'bí trịdrị sɨmɨné. I'bí kpá roko'bụ 'bɨ í'bí trịdrị ma'dáa née go zɨ́ma Owụ́ 'bɨ ené. 27 Née sí ledre bɨ Babá i'bí roko'bụ 'bɨ 'décị ngbanga 'yịma'dí e zɨ́ma ní, gɨ zɨ́a mááyí Owụ́ 'bɨ ené.

28 “Sómú ledre esé nda ídí sɨkala gɨ zɨ́ ledre bɨ máúku née wá. Togú sịndí kadra 'bɨ ledre máa née ogụ go yá, 'yị ga bɨ za mbá uyunɨ́ ní, mááyí ndólo yée kɨ́ kúrúma 'dága. 29 'Yị máa yée ga bɨ mɨméngị ledre eyé nɨ yí ené kóo bɨlámáne ní, zɨ́ma í'bí mɨkánda trịdrị zɨ́ye. Yée máa ga bɨ kóo mɨméngị ledre eyé ndaá bɨlámáne wá ní, mááyí 'dó'do yée kɨ́ 'do'dó bɨ odụ a ndaá ní.

30 Máméngị amá ledre máa yée ga bɨ 'bɨ amá ní wá, mándịsị 'décị ngbanga dụ́ụ́ kacɨ́ ledre ga bɨ Babá ukui'bí yée zɨ́ma ní. Née sí ledre bɨ mándịsị 'décị ngbanga 'yị e gɨ zɨ́a bɨlámáne ní. Máíli zɨ́a ídíne kɨ́ rokinyi gɨ zɨ́a kasaogụ máa ne.

† *Sị́lị́ 'bɨ 'Dówụ́ro: Née nɨ mongú sị́lị́ 'bɨ Isɨréle 'bɨ ini zɨ́ Lomo, mengịnɨ́ moko sɨmɨ a wá. Zɨ́ye ndịsịyé sómụ́ndíki ledre kɨ́dí Lomo otoogụ ere kɨ́ do sogo káŋgá kpá kɨ́ ledre bɨ Lomo yomo yée gɨ sɨmɨ moko 'bɨ owụ́kụlụ́ e gɨ sí sị́lị́ ngére 'bɨ Ízibiti ní. Ólo Ólụ́ógụ 20:8-11, Gbre lorụ 5:12-16.*

Babá i'bí roko'bụ go zɨ́ma

31 “Togú máúku yéme ledre gɨ romá zɨ́se kɨ́ romá yá,
nɨ ídí ené zɨ́se káa zɨ́ ledre ṛanga ní, ṇgúṇgusé esé wá.
32 Ngíti 'yị ukuyeme kóo ledre gɨ romá go zɨ́se. Ledre bɨ
uku gɨ romá ní nɨ ma'díi.
33 “Kásasé kóo ngíti géyị 'yị esé e ndéré ndú'yú Yi-
wáni 'yị í'bí babatịza. Ledre ga bɨ kóo uku yée zɨ́se gɨ
romá ní, nɨyí za mbá ma'díi ledre e. 34 Máúku zɨ́se,
ndaá 'bɨ ené bɨ ya kɨ́dí mátóro dụ́ụ́ do ledre bɨ Yiwáni
uku gɨ romá ní wá. Máúkuógụ ledre Yiwáni ma'dáa gɨ
do bɨ zɨ́se ṇgúṇgu ledre ga bɨ ndịsị úku yée ní. Togú
ṇgúṇgusé ledre ga bɨ uku yée gɨ romá ní go yá, ásé
ndíki trịdrị bɨ za fí ní gɨ zɨ́ Lomo. 35 Yiwáni nɨ kóo cé káa
zɨ́ 'yị bɨ ụndụ pho'dụ kɨ́ ndụlụ útú kɨ́e zɨ́se 'dá'dá gɨ do
bɨ zɨ́se ndɨ́sị ndérése kacɨ́ nyárá bi káa bɨ ásé 'díkí ní ke.
'Dí'bisé bɨlámá 'dódo ledre ga gére née lá kɨ́ sɨ́lɨ́ kɨ́é'do,
lu'bú kpá wá zɨ́se ónzóóto a.
36 “Abú kenée ndotó, éyí ga bɨ mándɨ́sị méngị yée ní,
Babá i'bí roko'bụyé zɨ́ma ne romonɨ́ do ledre ga bɨ Yi-
wáni uku yée zɨ́se ní. Ore, moko ga bɨ máméngị yée ní,
'dodonɨ́ go kɨ́dí, Babá kasaogụ máa ne méngịónzó
yée. 37 Lúrúsé aka, za cú kụrụ'bụ Babá bɨ kasaogụ máa
ní, lúrúsé wo kɨ́ komosé wá, úwúsé kpá gbawá kúrúa
kɨ́ mbílíse. Uku mbigí ledre gɨ romá go za fúó. 38 Ledre
ga bɨ Babá uku yée gɨ romá ní, idí ṇgúṇgusé bo, káa bɨ
ṇgúṇgusé go kɨ́dí Babá kasaogụ máa née. 39 Ndɨ́sịsé
ólo mɨéké kúrú Lomo za kɨ́ sómú ledre esé mbá gɨ zɨ́a
ílisé gɨ ro zɨ́se ndíki trịdrị bɨ za fí ní. Sómúsé kɨ́dí 'yị í'bí
trịdrị ma'dáa zɨ́ 'yị e ní 'be náambi, mbé fú máa bɨ
mɨéké kúrú Lomo ndịsị ódro gɨ romá ní. 40 Sara bɨ
ṇgúṇgusé ledremá wá ní, mááyí nda í'bí lárá trịdrị máa
née zɨ́se káa be 'di?
41 “Ndɨ́sịsé sómú ledre kɨ́dí, máúku ledre ga gére née
kenée gɨ zɨ́a máíli 'yị e idínɨ́ ndɨ́sị mbófo máa? Ɨ́'ɨ, née
ndaá 'bɨ ené ledre amá wá. 42 Máówo bú kɨ́dí, ótosé
esé 'bú Lomo dosé wá. 43 Lúrúsé aka lá ledre bɨ
méngịsé ní, tɨ́ bɨ Babá kasaogụ máa ne dongaráse ní,
'dí'bisé esé máa sɨmɨ sụmụ wá. Togú ngíti 'yị ogụ nda
ne kɨ́ 'bɨ ené ledre ené 'bɨ 'yịma'dí yá, zɨ́se 'dí'bi wo
sɨmɨ sụmụ. 44 Ásé ṇgúṇgu ledremá lárá a kɨ́e 'di togú
ílisé óto yí esé 'yịma'dí e zɨ́ye ídíye kɨ́ rokinyi gɨ do bɨ
zɨ́ye ndɨ́sịyé mbófo sée ní? Nɨ kóo ídí mɨútúásáne zɨ́se
óto Lomo zɨ́a ídíne kɨ́ rokinyi kɨ́se wá?
45 “Ndásé sómú ledre kɨ́dí gɨ zɨ́ ledre bɨ máúku née,
mááyí go í'bí ngbángáse zɨ́ Babá ní wá. Mụ́sa bɨ kóo
eké lorụ zɨ́se óto sómú ledre esé mbá roa ní, nɨ í'bí ng-
bángáse ne zɨ́ Lomo. 46 Idí ṇgúṇgusé ledre ga bɨ Mụ́sa
eké yée ní bo yá, kɨ́dí ṇgúṇgusé ledremá go. Gɨ zɨ́a eké
ledre ga gére née mbá gɨ romá. 47 Sara bɨ ngárá ṇgúṇ-
gusé lolụ ledre ga bɨ Mụ́sa eké yée ní wá ní, ásé nda
ṇgúṇgu ledremá lárá a káa be 'di?”

Yésụ i'bí éyí mɨánu zɨ́ 'yị e álifu ịnyị
(Matáyo 14:13-21, Márɨko 6:30-44, Lúka 9:10-17)

6 Nda sɨmɨ ngíti sɨ́lɨ́, zɨ́ Yésụ ịnyịné kɨ́ 'yịmɨkása
ené e 'dógụ mɨkavu Galiláya bɨ ngíti géyị 'yị e
ndịsịnɨ́ ndólo a mɨkavu 'bɨ Tịbérịya ní. 2 Zɨ́ tú'dú 'yị e
kóo kpá lódú wo gị sága 'dí 'dí íri gɨ zɨ́a owoyemenɨ́ go
kɨ́dí nɨ kɨ́ roko'bụ 'bɨ sɨ́kpị 'yị e gɨ do ndíyá zɨ́ne. 3 Nda
go sága íri, zɨ́ Yésụ ndéré ndɨ́sịné gá do bi ekɨ́ekɨ́ 'dága
zɨ́ 'yị lódú kacɨ́ga ógụ ndɨ́sịyé gbaá cigí a. 4 Ledre máa
née mengị kóo roné née sɨmɨ bɨ ngíti sɨ́lɨ́ idíaká go
cúku'dée zɨ́ Yúda e méngị Ayímbi eyé bɨ ndịsịnɨ́ ndólo a
Umbuokpó ní.
5 Yésụ nɨ lúrú bi ní, tú'dú 'yị e nɨyí go mutruu ndɨ́sị
ógụ. Zɨ́a ịnyịné úku ledre zɨ́ Phílịpo ngúru 'yị lódú
kacɨ́ne kɨ́dí, “Phílịpo, azé ndíki éyí mɨánu í'bí a zɨ́ tú'dú
'yị ga gére née ánu a gɨ 'da?” 6 Yésụ owo éyí bɨ née ili
méngị a ní bú, ndu'yú Phílịpo tɨ́ lá gɨ ro úzu sómú ledre
'bɨ Phílịpo kɨ́e togú owo roko'bụ bɨ née nɨ kɨ́e ní bú yá.
7 Zɨ́ Phílịpo úkulúgu ledre zɨ́ Yésụ kɨ́dí, “Ɨ́'ɨ, mongú 'yị,
'yị ga gére née ofụnɨ́ go, késí bɨ zɨ́ze úgú éyí mɨánu kɨ́e
zɨ́a ásáne kɨ́ye ní ndaá. Abú késí ma'dáa nɨ gáa kpá bo
zaá mongúne yá, utúasá fú lá úgú éyí mɨánu zɨ́a ásáne
kɨ́ tú'dú 'yị ga gére née wá.”
8 Sɨmɨ ledre née ní, geré zɨ́ ngúru 'yị lódú kacɨ́ Yésụ bɨ
kɨ́ ịrịné Andiríya lúndu Simúna Pétero ní, ịnyịné úku
ledre zɨ́ Yésụ kɨ́dí, 9 “Ma'díi mongú 'yị, éyí ndaá. Odụ
éyí bɨ máówo ní, tɨ́ lá ngíti owú nɨ ona kɨ́ ambata e zɨ́ne
ịnyị (5) kɨ́ mɨnzéré kénzé e gbre, née ndaá kpá kú éyí bɨ
do úku ledre a gɨ ro tú'dú 'yị e káa zɨ́ ga gére née wá.”
10 Zɨ́ Yésụ úkulúgu ledre zɨ́ 'yị lódú kacɨ́ne ga gére
née kɨ́dí, “Ídísé úku ledre zɨ́ 'yị ga gére née idínɨ́ ndɨ́sị
za mbá bi.” Zɨ́ye ndɨ́sịyé mbá bi do bɨlámá mɨmomoli
ngoru súwú e. Ya'dá e nɨyí 'bɨ eyé kóo álifu ịnyị (5,000).
11 Zɨ́ Yésụ 'dí'bi ambata bɨ owú née i'bí ní zɨ́a sɨ́kpị a zɨ́
Lomo 'dága, zɨ́a íni ini zɨ́ Lomo idí í'bí úndru sɨmɨ a. Zɨ́a
í'bí yée zɨ́ 'yị lódú kacɨ́ne e idínɨ́ ífi yée zɨ́ 'yị e. Zɨ́a íni ini
gɨ ro kénzé ga bɨ gbre née kpá kenée. Zɨ́ tú'dú 'yị ga
gére née ánu éyí, zɨ́ye léreyé mbá zɨ́ éyí mɨánu
ídiákáne.
12 Zɨ́ Yésụ úku ledre zɨ́ 'yị lódú kacɨ́ne ga gére née
kɨ́dí, “Ídísé ótoyéme ngíti éyí mɨánu bɨ idíaká née
bɨlámáne káa bɨ nɨyí sínyí.” 13 Zɨ́ 'yị lódú kacɨ́ga 'dó'dú
'dúcu gbété e za 'dényé sokó doa gbre (12) kɨ́ ngíti éyí
mɨánu bɨ 'yị e lereomonɨ́ gɨ sɨmɨ ambata ga bɨ gáa dụ́ụ́
ịnyị (5) kɨ́ mɨnzéré kénzé e cigíne dụ́ụ́ gbre ní.
14 Sɨmɨ bɨ tú'dú 'yị ga gére née lurúnɨ́ mongú ledre bɨ
Yésụ mengị kenée ní, zɨ́ye ndɨ́sịyé úku ledre kɨ́dí, “Ba
nda gbékpí 'yị wá, ba go nébị bɨ kóo ekénɨ́ ledre a sɨmɨ
mɨéké kúrú Lomo kɨ́dí, Lomo nɨ kásaógụ wo gɨ komo
ere do sogo káṇgá ní, ogụ goó ne.” 15 Sɨmɨ bɨ Yésụ owo
sómú ledre 'bɨ 'yị ga gére née nɨ go gɨ ro óto gága née
káa do ngére doyé ní, zɨ́a ịnyị ené gɨ dongaráye gɨ ore
lá ndoo ndéré ékí ndɨ́sị ené gbála do ngíti mongú bi
ekɨ́ekɨ́ ngúcuné gɨ zɨ́a ili ené ledre ma'dáa do méngị a
kenée wá.

Yésụ nderé do iní
(Matáyo 14:22-27, Márɨko 6:45-52)

16 Nda go kɨ́ tagá ndụlụ a née, zɨ́ 'yị lódú kacɨ́ga ga
gére née ịnyịyé ndéréye kó'dú mɨkavu íri. 17 Kadra nɨ
nda go útú, Yésụ ndaá aka íri fú lá wá. Zɨ́ 'yị lódú kacɨ́-
ga ga gére née ékíye sɨmɨ ngíti kụrúngba gɨ ro zɨ́ye
'dógụ bi sága gɨ 'dí keṛí ndéréye sɨmɨ ngíti owú gara bɨ

kɨ́ ịrịné Kapáranawúma ní. 18 Sɨmɨ bɨ nɨyí aka lá cịkị
yana iní 'dogụnɨ́ aka bi wá ní, zɨ́ mongú síli ógụné rịị
kpị kpị kpị kpị, zɨ́ iní ndísị kízịné bɨsinyíne née ndaá
ledre wá. 19 Nɨyí kpá fú mɨndéréye. Sɨmɨ bɨ nɨyí nda go
za gbála sɨmɨ yana iní ní, zɨ́ye lúrúndíki Yésụ nɨ go ndísị
ógụ 'díyị roné mɨ'dí zɨ́ye gá gá gá gɨ do iní. Zɨ́ ngịrị
méngị yée bɨsinyíne.20 Zɨ́ Yésụ úku kúrúne zɨ́ye kɨ́dí,
“Ndásé éré ngịrị wá, née máa Yésụ.” 21 Zɨ́ síli ílíne ro 'yị
lódú kacɨ́ga ga gére née vịị. Zɨ́ Yésụ ógụ ékíne zɨ́ye sɨmɨ
kuṛúngba, 'diya káa ní zɨ́ye ndéréógụyé do gbúṛóngó
kɨ́'dí bɨ gáa ilinɨ́ ndéré ní.

22 Sɨmɨ bɨ bi arálo'bó roné ní, zɨ́ 'yị ga bɨ karana Yésụ
i'bí éyí mɨánu zɨ́ye ní ndísịyé gámásó'do wo. Gɨ zɨ́a sɨmɨ
bɨ karana nɨyí aka kɨ́ Yésụ kɨ́ 'yị lódú kacɨ́ne e mbá do bi
kɨ́é'do íri ní, kuṛúngba nɨ lá dụ́ú kɨ́é'do. Zɨ́ 'yị lódú kacɨ́-
ga ékíye sɨmɨ kuṛúngba ma'dáa 'dógụ bi sága, Yésụ
ndaá 'bɨ ené dongaráye wá. 23 'Diya káa ní, zɨ́ ngíti géyị
kuṛúngba e ógụyé gɨ sɨmɨ gara bɨ Tịbérịya ní gị kɨ́'dí bɨ
Ngére Yésụ i'bí éyí mɨánu karana zɨ́ tú'dú 'yị e álifu ịnyị
ní. 24 Sɨmɨ bɨ tú'dú 'yị ga gére née lurúnɨ́ bi gɨ ro Yésụ
má, lurúndikinɨ́ wo kɨ́ 'yị lódú kacɨ́ne e mbá wá ní, zɨ́ 'yị
máa ga bɨ ndịsịnɨ́ lúrú bi gɨ ro Yésụ née ékíye sɨmɨ
kuṛúngba ga bɨ gáa ogụnɨ́ ní ndéréye gámásó'do Yésụ
sɨmɨ Kapáranawúma.

25 Sɨmɨ bɨ 'yị ga gére née nderé ndikinɨ́ Yésụ sɨmɨ
Kapáranawúma sága mɨkavu gɨ 'dí keṛí ní, zɨ́ye ínyịyé
ndú'yú wo kɨ́dí, “'Yị 'dódo ledre, bɨ ngárá lurúzé kpá yí
kɨ́ ékí sɨmɨ kuṛúngba gɨ 'dáa wá ní, ógụ yáa 'diya lárá a
káa be 'di, bɨ azé ndísị gámásó'do yí sága 'dáa ba?”

26 Zɨ́ Yésụ úkulúgu ledre zɨ́ye kɨ́dí, “Máówo sómú
ledre esé née bú. Gámásó'dosé esé máa née gɨ zɨ́a bɨ
ówosé go kɨ́dí mááyí kɨ́ roko'bụ 'bɨ méngị mɨngburoko
ledre e ní wá. Gámásó'dosé máa lá gɨ zɨ́a bɨ mái'bí éyí
mɨánu zɨ́se ní. 27 Ndásé óto komosé lá dụ́ú ro gbékpí
éyí ga bɨ ndịsịnɨ́ ú̱kú̱ mɨú̱kú̱ káa zɨ́ éyí mɨánu ní wá.
Ídísé óto komosé romá Owú 'bɨ 'Yịma'dí, gɨ zɨ́a mááyí
óto sée máa zɨ́se ídíse trịdrịsé za fí. Mááyí dụ́ú máa 'yị
bɨ Babá Lomo i'bí roko'bụ go zɨ́ma gɨ ro zɨ́ma í'bí trịdrị
bɨ za fí ní zɨ́ 'yịma'dí e.”

28 Sɨmɨ bɨ 'yị ga gére née uwúnɨ́ ledre bɨ Yésụ uku zɨ́ye
kenée ní, zɨ́ye ínyịyé ndú'yú wo kɨ́dí, “Mongú 'yị, éyí bɨ
idízé méngị a zɨ́ze ídíze gɨ zɨ́a mbigí 'yị ga bɨ 'bɨ Lomo
ní 'di?”

29 Zɨ́ Yésụ úkulúgu ledre zɨ́ye kɨ́dí, “Gɨ do bɨ zɨ́se ídíse
mbigí 'yị ga bɨ 'bɨ Lomo ní, ídísé ṇgúṇgu ledremá gɨ zɨ́a
kasaogụ máa ne.”

30 Zɨ́ye úkulúgu ledre zɨ́ Yésụ kɨ́dí, “Togú kenée yá, ídí
mu méngị ngíti ledre bɨ kɨ́ roko'bụné ní zɨ́ze lúrú a kɨ́
komozé gɨ do bɨ zɨ́ze ṇgúṇgu ledreyí. Éyí nɨ bo áyí
méngị a?” 31 Ukuzé kenée gɨ zɨ́a, sɨmɨ bɨ kóo bulún-
duzé e Isɨréle e nɨyí sɨmɨ yana súwú gbála ní, ndịsịnɨ́
kóo ánu éyí mɨánu bɨ ngúru mongú ezé Mụ́sa ndịsị
í'bíógụ a zɨ́ye gɨ komo ere ndịsịnɨ́ ndóló a Mána ní.
Ledre née mengị kóo roné tɨ́ za cé káa zɨ́ bɨ kóo Mụ́sa
ma'dáa eké sɨmɨ mɨéké kúrú Lomo ní kɨ́dí, “Lomo ndịsị
kóo í'bíógụ éyí mɨánu zɨ́ye gɨ komo ere.” †

32 Zɨ́ Yésụ úkulúgu ledre zɨ́ 'yị ga gére née kɨ́dí,
“Máúku zɨ́se ma'díi, Mụ́sa ndịsị ené kóo ne í'bíógụ éyí
mɨánu zɨ́ bulúndusé ga gére née gɨ komo ere wá. Babá
i'bíogụ éyí mɨánu ga gére née ne zɨ́ Mụ́sa, zɨ́ Mụ́sa nda
lá í'bí a zɨ́se.” 33 Yésụ ya zɨ́ye ní, “Máúku zɨ́se ma'díi,
mááyí máa mbigí éyí mɨánu 'bɨ Lomo bɨ ogụ gɨ komo
ere gɨ ro í'bí trịdrị bɨ za fí ní zɨ́ 'yị e.”

34 Zɨ́ye úkulúgu ledre zɨ́ Yésụ kɨ́dí, “Mongú 'yị, togú
kenée yá, utúasá mɨútúásá zɨ́yị í'bí éyí mɨánu bɨ ógụ
kɨ́e gɨ komo ere née zɨ́ze ánu a káa bɨ 'bú nɨ fú ndísị
méngị zée kacɨ́ kadra mbá ke.”

35 Zɨ́ Yésụ úkulúgu ledre zɨ́ye kɨ́dí, “Kụṛụ'bụmá, mááyí
máa éyí mɨánu bɨ gɨ komo ere ndịsị í'bí trịdrị bɨ za fí zɨ́
'yị e ní. 'Yị bɨ ṇgúṇgu ledremá go, zɨ́a ndísịné lódú
kacɨ́ma ní, 'bú kɨ́ kodró mengịnɨ́ lolụ wo wá. 36 Tɨ́ káa zɨ́
bɨ mándísị úku a zɨ́se ní, abú lúrúsé máa go tɨ́ kɨ́ ko-
mosé yá, ílisé esé ṇgúṇgu ledremá fú lá wá. 37 Abú
kenée ndotó, 'yị máa yée ga bɨ ṇguṇgunɨ́ ledremá go,
utúasánɨ́ go kacɨ́ komo Babá káa do 'yị e amá e ní,
máóyó amá sogomá zɨ́ye wá. 38 Gɨ zɨ́a máógụ amá gɨ ro
méngị ledre ga bɨ máíli yée ní wá. Babá kasaogụ máa
méngị dụ́ú ledre ené e. 39 Babá ili máídí ndísị 'bá'bá 'yị
ga bɨ née i'bí yée go zɨ́ma née káa bɨ ngúruyé nɨ lúyú
ledre ke. Máídí 'bá'bá yée kenée, gị sɨmɨ sịndí kadra 'bɨ
í'bí trịdrị bɨ za fí zɨ́ 'yị e ní, sɨmɨ sịndí kadra 'bɨ 'décị ng-
banga. 40 Babá ili kɨ́dí 'yị ga bɨ ṇguṇgunɨ́ ledremá go ní,
idínɨ́ ídí kɨ́ trịdrị bɨ za fí ní. Née sí ledre bɨ ili Máídí ndísị
'bá'bá yée gị sɨmɨ odụ sịndí kadra 'bɨ 'décị ngbanga
ní.”

41 Gɨ zɨ́ ledre bɨ Yésụ uku kɨ́dí née nɨ éyí mɨánu bɨ Lo-
mo kasaogụ gɨ komo ere ní, zɨ́ Yú̱da ga gére née
tónóye úku mɨngúngúrú̱ ledre dongaráye kɨ́dí nɨ úku
ledre yaá, “Mááyí éyí mɨánu gɨ komo ere lárá a káa be
'di? 42 Tɨ́ bɨ owozé wo bú nɨ wotí Yoséfa ní. Owozé ezé
nda Yoséfa ma'dáa kɨ́ me'bené née ba cakaba. Nɨ úku
lárá ledre kɨ́dí née ogụ gɨ komo ere káa be 'di?”

43 Geré zɨ́ Yésụ úku ledre zɨ́ye o'bụó'bụ kɨ́dí, “Ótoó-
mosé ledre cayi esé ga gére née 'dá'ba. 44 Máúku zɨ́se,
'yị bɨ nɨ útúásá ídíne káa do 'yị amá ní, dụ́ú wo bɨ
ṇguṇgu ledremá go, zɨ́ Babá í'bí wo zɨ́ma ní. Mááyí
ndísị 'bá'bá wo gị sɨmɨ odụ sịndí kadra 'bɨ ngbanga.
45 Ngíti géyị nébị ga bɨ kóo 'bɨ Lomo 'dá'dá ní
ekéomonɨ́ kóo go sɨmɨ mɨéké kúrú Lomo kɨ́dí, ‘Lomo nɨ
ndísị 'dódo ledre ené zɨ́ 'yịma'dí e.’ †† 'Yị máa yée ga bɨ
nɨyí ṇgúṇgu ledre ga bɨ Babá nɨ 'dódo a zɨ́ye ní, nɨyí ídí
mbigí 'yị amá e.

46 “'Yị bɨ lurú Babá Lomo go kɨ́ komoné ní ndaá.
Málúrú wo dụ́ú máa gɨ zɨ́a máógụ máa gɨ zɨ́a gɨ komo
ere gɨrí. 47 Máúku zɨ́se ma'díi, 'yị bɨ ṇguṇgu ledremá go
ní, mááyí í'bí trịdrị bɨ za fí ní zɨ́a. 48 Gɨ zɨ́a mááyí máa éyí
mɨánu bɨ ndịsị óto 'yị, zɨ́ 'yị ídíne trịdrịné za fí ní.
49 Sómụ́ndíkisé esé ledre née wá gɨ zɨ́ 'di, bɨ kóo bulún-
dusé e anunɨ́ lá dụ́ú gbékpí éyí mɨánu ní nɨyí karaba
bo, mbé uyunɨ́ go mbá. 50 Mbigí éyí mɨánu nɨ wo bɨ
Babá kasaogụ gɨ komo ere ní. Togú 'yị anu éyí mɨánu
máa wo née go yá, nɨ ídí kɨ́ trịdrị bɨ za fí ní. 51 Mááyí
máa éyí mɨánu bɨ nɨ trịdrị bɨ Babá kasaogụ gɨ komo ere

† *6:31 Ólụ́ógụ 16:4, Nimáya 9:15, Ke'bị 'bɨ Dawídi~e 78:24*

†† *6:45 Isáya 54:13*

ní. Togú 'yị anu kụrụ'bụmá go yá, máàyí í'bí trịdrị bɨ za fí ní zɨa. Gɨ zɨa Babá kasaogụ máa ógụ úyumá do sogo káṇgá gɨ ro 'yịma'dí e gɨ do bɨ zɨye ídíye kɨ́ trịdrị bɨ za fí ní."

52 Geré zɨ́ Yúda ga gére née tónóye úku ledre dengbíye o'bụó'bụ kɨ́dí, "Née kenée lárá ledre 'di, o'do née nɨ í'bí kụrụ'bụné zɨze ánu a lárá a káa be 'di?"

53 Zɨ́ Yésụ úkulúgu ledre zɨye kɨ́dí, "Máúku zɨse ma'díi, máa Owú 'bɨ 'Yịma'dí, togú ánusé kụrụ'bụmá zɨse éwé sámamá wá, máútúásá í'bí trịdrị bɨ za fí ní zɨse wá. 54 Tɨ́ ma'díi, 'yị máa wo bɨ nɨ ánu kụrụ'bụmá, zɨa kpá éwé sámamá ní, máàyí í'bí trịdrị bɨ za fí ní zɨa sɨmɨ bɨ karanée máàyí úru 'yị e gɨ sɨmɨ umbu, kadra 'décị ngbanga ní. 55 Kụrụ'bụmá romo do gbékpí éyí mɨánu. Togú 'yị anu kụrụ'bụmá, zɨa kpá éwé sámamá yá, 'bú kɨ́ kodró mengịnɨ́ lolụ wo wá. 56 'Yị máa wo bɨ anu kụrụ'bụmá, zɨa kpá éwé sámamá ní, azé kéne go éyí kɨ́é'do. 57 Gɨ zɨa Babá bɨ kasaogụ máa ní nɨ yí ené trịdrịné za fí. Née sí ledre bɨ máàyí gɨ zɨa kpá trịdrịmá za fí ní. Gɨ zɨ́ kéyị née, togú 'yị anu kụrụ'bụmá go yá, nɨ kpá ídí trịdrịné za fí. 58 Mándá 'bɨ amá gbékpí éyí mɨánu bɨ kóo bulúndusé e ndịsịnɨ́ ánu a zɨye úyuónzó royé mbá ní wá. Máàyí mbigí éyí mɨánu bɨ ogụ gɨ komo ere ní, togú 'yị anu kụrụ'bụmá yá, nɨ ídí trịdrịné za fí." 59 Née ledre ga bɨ kóo Yésụ ndịsị 'dodo yée zɨ́ ngíti géyị 'yị e sɨmɨ 'Díćí Kótrụro † sɨmɨ owú gara bɨ Kapáranawúma ní.

Muruwayi gɨ ro trịdrị bɨ za fí ní

60 Sɨmɨ bɨ tú'dú 'yị lódú kacɨ́ Yésụ uwúnɨ́ ledre ga bɨ Yésụ 'dódo yée kenée ní, zɨye ndísịyé úku ledre dengbíye kɨ́dí, "Ɨ́'ɨ, owozé ezé ini ledre gɨ sɨmɨ ledre ga bɨ uku yée née wá. Ambí nɨ útúásá méngị ledre máa ga gére née ne?"

61 Zɨ́ Yésụ ówo sómú ledre bɨ sɨmɨ 'yị lódú kacɨ́ne ga gére ní téké zɨa úku ledre zɨye kɨ́dí, "Bi sinyí rosé née gɨ zɨ́ ledre bɨ máúku zɨse née ní? 62 Sara togú bɨ lúrúsé nda máa Owú 'bɨ 'Yịma'dí kɨ́ ndá'balúgu romá komo ere kɨ́'dí bɨ kóo máógụ ní, ásé nda úku a yaá 'di? 63 Trịdrị bɨ za fí ní 'Dówú Lomo ndịsị í'bíógụ a ne zɨ́ 'yịma'dí e. Gbékpí 'yịma'dí utúasá í'bíógụ trịdrị wá. Ledre ga bɨ máúku yée zɨse née nɨyí óto sée zɨse ídíse kɨ́ trịdrị bɨ za fí ní gɨ zɨa máàyí kɨ́ roko'bụ 'bɨ 'Dówú Lomo zɨ́ma. 64 Máówo bú ngíti géyị 'yị e nɨyí bo dongaráse ṇguṇgunɨ́ eyé ledremá wá." Yésụ owo bú kɨ́dí ngíti 'yị nɨ bo dongará 'yị lódú kacɨ́ne e ṇguṇgu ené ledrené wá, nɨ karanée í'bí ngbángáne. 65 Zɨ́ Yésụ kpá úku ngíti ledre kɨ́dí, "Née sí ledre bɨ máúku ledre zɨse gɨ zɨa kɨ́dí 'yị bɨ nɨ ídí 'yị lódú kacɨ́ma ní, dụ́ú wo bɨ ṇguṇgu ledremá go zɨ́ Babá í'bí wo zɨ́ma ní."

66 Gɨ zɨ́ ledre ga bɨ Yésụ uku yée kenée ní, zɨ́ tú'dú ngíti géyị 'yị lódú kacɨ́ga ga gére née báyiyé do ótoómo kɨ́ lódú wo.

67 Zɨ́ Yésụ óyó komoné úku ledre zɨ́ 'yịmɨkása ené ga bɨ sokó doa gbre ní kɨ́dí, "Sara sée, ásisé 'bɨ esé kpá go, ásé go ótoómo kɨ́ lódú kacɨ́ma?"

68 Zɨ́ Simúna Pétero úkulúgu ledre zɨa kɨ́dí, "Ngére, ngíti 'yị yómo 'yị e gɨ do kacɨ́yị ba ndaá, odụ 'yị yómo 'yị e nɨ dụ́ú yíị, otoomozé ezé kacɨ́yị wá. 69 Owoyemezé yíị go bɨlámáne, áyí mbigí owú 'bɨ Lomo, gɨ zɨ́ kéyị née zɨze ṇgúṇgu ledreyí."

70 Zɨ́ Yésụ ịnyịné úkulúgu ledre zɨ́ Pétero kɨ́dí, "'Be tɨ́ kenée mbí, lúrú aka dongaráse ga bɨ sokó doa gbre mágélé sée ní, ngíti 'yị nɨ bo kɨ́é'do ili 'bɨ ené yí ené ledre 'bɨ ngére 'bɨ bɨcayi lomo e." ††71 Yésụ uku née ledre Yúda wotí o'do bɨ kɨ́ ịrịné Simúna Keriyóta wo bɨ kóo i'bí ngbángá Yésụ ma'dáa ní.

Lúndu Yésụ lurú'dofunɨ́ bi do Yésụ

7 Gɨ do kacɨ́ tú'dú ledre ga gére née mbá, zɨ́ Yésụ yéme roné aka ndísị ené fú sɨmɨ káṇgá bɨ Galiláya ní 'dódo ledre 'bɨ Lomo zɨ́ 'yị e ore. Ili aka ené ndéré sɨmɨ káṇgá bɨ Yụdáya ní wá gɨ zɨa mɨngburoko 'yị 'bɨ Yúda maáge yemenɨ́ royé goó gɨ ro úfu wo. 2 Sɨmɨ sịndí kadra máa bɨ kóo née, ngíti Ayímbi 'bɨ Yúda e bɨ ndịsịnɨ́ ndólo a kɨ́dí, Ayímbi 'bɨ ndísị sí kútú ní nɨ go gbóo. ‡3 Née ní, zɨ́ lúndu Yésụ ịnyịyé úku ledre zɨ́ Yésụ kɨ́dí, "Ndá ndísị lá dụ́ú sɨmɨ Galiláya ona wá, káa zɨ́ bɨ sílí 'bɨ ayímbi nɨ go gbóo ba ní, ídí ndéré sɨmɨ Yụdáya gɨ ro zɨ́ tú'dú 'yị lódú kacɨ́ yíị ga bɨ yóko royé íri née, lúrú mɨngburoko ledre ga bɨ áyí méngị yée ní gɨ ro zɨye ṇgúṇgu ledreyí. 4 Bɨlámá a ídí ólúógụ zɨye do nyárá bi togú íli tí gɨ ro zɨ́ 'yị e ówoyí kɨ́ mɨméngị ledre eyí e mbá ní." 5 Ledre ga bɨ lúnduga ukunɨ́ née ndanɨ́ eyé gɨ yana mɨmbé'deyé wá gɨ zɨa ṇguṇgunɨ́ eyé ledre a wá.

6 Zɨ́ Yésụ úkulúgu ledre zɨ́ lúnduné ga gére née kɨ́dí, "Máútúásá aka ndéré lá kenée wá, gɨ zɨa sịndí kadra 'bɨ mɨndéréma íri utúasá aka gɨ zɨ́ Babá wá. Útúásásé bú ndéré gɨ zɨa sịndí kadra 'bɨ ledre esé e nɨyí yí eyé mbá do sílíse. 7 Gɨ zɨa bɨ ndísịsé méngị dụ́ú ledre ga bɨ bi ndịsị éme ro 'yịma'dí e gɨ zɨye ní, sogónɨ́ eyé sée wá. Ndịsịnɨ́ sógó máa mɨsógó gɨ zɨa bɨ mándísị úku lóko bɨsinyí ledre eyé gburá gburá gburá doyé ní. 8 Káa zɨ́ bɨ sịndí kadra 'bɨ Ayímbi utúasá go ní, ndérésé mu sɨmɨ Ayímbi máa íri. Máútúásá aka ndéré wá gɨ zɨa sịndí kadra 'bɨ mɨndéréma ogụ aka wá." 9 Sɨmɨ bɨ Yésụ uku ledre née kenée ní, tɨ́ ma'díi, zɨye ótoómo wo cịkị sɨmɨ Galiláya ore.

10 Nda zaá ndoo gɨ 'dá'ba sɨmɨ bɨ lúnduga nderéokpónɨ́ go sɨmɨ Ayímbi ní, zɨ́ Yésụ ma'dáa ịnyịné lódú kacɨ́ye gɨ 'dá'ba gɨ zɨa ili ené zɨ́ tú'dú 'yị e lúrú née íri wá. 11 Abú kenée ndotó, Yúda ga bɨ ogụnɨ́ sɨmɨ Ayímbi íri ní, yemenɨ́ royé go nzíyiyé ndísị óndó Yésụ. Zɨye ndísịyé kɨ́ ndú'yú ledre kɨ́dí, "O'do ba komo 'yị e utú roa wá ní, nɨ 'da?"

† *'Díćí Kótrụro: Née 'díćí ga bɨ Yúda e ndịsịnɨ́ kótrụ royé sɨmɨyé gɨ ro íni ini zɨ́ Lomo kpá gɨ ro ndísị 'dódo ledre 'bɨ Lomo zɨ́ 'yị eyé e sɨmɨyé ní.*

†† *Ngére 'bɨ bɨcayi lomo e: Ịrị a nɨ Satána. Nɨ manda 'bɨ maláyika ga bɨ ịcínɨ́ okó ro Lomo do úcụógụ yée gɨ komo ere ní. Zɨ́ maláyika ga gére née nda ídíye go bɨcayi lomo e kpá dokéké e. Ólo 'Dódoógụ 12:9.* ‡ *Ayímbi 'bɨ ndísị sí kútú: Née sílí bɨ kóo Isɨréle ndịsịnɨ́ sómúndíki ledre bulúnduyé ga kóna ndịsịnɨ́ ndísị sí kútú sɨmɨ súwú gbála kɨ́ sɨmɨbi cí gbre sɨmɨ bɨ olúogụnɨ́ gɨ sɨmɨ Ízibiti ní. Ólo Lévị e 23:39-43.*

12 Tụ́'dụ́ 'yị ga bɨ yokonɨ́ royé sɨmɨ Ayímbi ore ní, ambá ledre bɨ ndịsịnɨ́ úku a ní dụ́ụ́ ledre Yésụ.

Ngíti géyị 'yị e ya kɨ́dí, “O'do Yésụ née, nɨ bɨlámá 'yị.” Zɨ́ ngíti géyị úku 'bɨ eyé kɨ́dí, “Ótoómosé 'yị, bɨlámá 'yị 'di. Mongụ́ 'yị ṛanga née.” 13 'Yị bɨ zɨ́a tóroné úku ledre Yésụ fúó ní ndaá, gɨ zɨ́ ngịrị mɨngburoko 'yị 'bɨ Yụ́da ga gére née káa bɨ nɨyí zíngi ke.

14 Zɨ́ Yésụ ndịsịné tɨ́ kenée e, sɨmɨ bɨ Yụ́da mengịogụnɨ́ Ayímbi go mburu yana, ngítí sịlị́ 'bɨ mɨụ́kụ́ a nɨ aka fú 'dá'dá ní, zɨ́ Yésụ ólụ́ógụné gɨ dongará 'yị e gɨ ore ndoo ndéré ólụ́ne do ligá 'Dịcị́ 'bɨ Lomo ndịsị 'dódo ledre zɨ́ 'yị e. 15 Zɨ́ ledre ga bɨ Yésụ ndịsị 'dódo yée ní 'dí'bi do tụ́'dụ́ mɨngburoko Yụ́da e mbá mɨ'dí'bi. Zɨ́ye ndịsịyé úku ledre dongaráye kɨ́dí, “Ma'díi, o'do ba ndiki mongụ́ ówo ledre bɨ káa ba gɨ 'da, bɨ ngárá 'dódonɨ́ kpá ledre 'bɨ Lomo zɨ́a wá ní.”

16 Zɨ́ Yésụ úkulúgu ledre zɨ́ye kɨ́dí, “Sómụ́sé 'bɨ esé kɨ́dí mándịsị 'dódo zɨ́se née lá ledre amá, née ledre 'bɨ 'yị bɨ Kasaogụ máa gɨ ro zɨ́ma ndịsịmá 'dódo yée zɨ́se ní. 17 'Yị ga bɨ i'bí royé go ndịsị lódụ́ kacɨ́ Lomo ní, nɨyí geré ówo a kɨ́dí, mándịsị 'dódo ba ledre bɨ 'bɨ Lomo ní, ndaá 'bɨ ené ledre amá kɨ́ romá wá. 18 'Yị ga bɨ ndịsịnɨ́ 'dódo ledre gɨ royé kɨ́ royé ní, ilinɨ́ gɨ ro do ndịsị 'yị mbófo yée. Máa, mándịsị 'dódo 'bɨ amá zɨ́se ma'díi ledre ga bɨ 'bɨ 'yị bɨ kasaogụ máa ní, gɨ ro zɨ́se ndịsịsé mbófo wo gɨ royé. Née sị́ ledre bɨ lúyú ledre ndaá sɨmɨ 'dódo ledre amá e gɨ zɨ́a wá ní. 19 Ndịsịsé úku ledre kɨ́dí Mụ́sa ekéomo lorụ zɨ́se, sara bɨ méngịsé lolụ ledre bɨ lorụ ili ní wá ní, zɨ́se nda yéme rosé gɨ ro úfu máa ní, zée kése ambí nɨ 'yị lúyú ledre ne?”

20 Zɨ́ 'yị ga gére née úkulúgu ledre zɨ́a ịrị́ ịrị́ kɨ́dí, “Dokéké bɨ sɨmɨyí née, úku ledre kenée ambí ilinɨ́ úfu yị́ị ne?”

21 Zɨ́ Yésụ úkulúgu ledre zɨ́ye kɨ́dí, “Máúku ledre née zɨ́se kenée gbékpị́e wá, lúrúsé aka ledre ga bɨ kóo ndịsịsé úku sínyi yée zɨ́ma sɨmɨ bɨ kóo másị́kpị ngíti o'do gɨ do ndíyá sɨmɨ sịlị́ esé ní. 22 Bulúndusé e ukunɨ́ kóo ledre káa do lorụ 'bɨ ónzó owụ́ e ngbuṛu, zɨ́ Mụ́sa kóo ékéómo ledre máa née kɨ́dí, togụ́ aránɨ́ owụ́ go, sịlị́ ené 'bɨ ónzó wo ngbuṛu † utúasá go yá, ídísé geré ónzó wo abú sịlị́ máa née utú sɨmɨ Sịlị́ 'bɨ 'Dówụ́ro. Ndaá bɨ ndịsịsé go tɨ́ méngị a kenée ní wá? 23 Sara togụ́ bɨ ónzósé owụ́ 'bɨ esé e bú ngbuṛu sɨmɨ Sịlị́ 'bɨ 'Dówụ́ro gɨ zɨ́a bɨ lorụ 'bɨ Mụ́sa uku kenée ní, zíngisé nda romá sɨmɨ bɨ másị́kpị za cụ́ kụṛụ'bụ 'yịma'dí gɨ do ndíyá sɨmɨ Sịlị́ 'bɨ 'Dówụ́ro ní gɨ ro 'di? 24 Togụ́ ásé úku ledre gɨ romá yá, ídísé sómụ́ sogo a bɨlámáne kpó kpó kpó kí, káa bɨ ásé úku lúyú ledre e ke.”

'Yị 'bɨ Yeṛụsaléma ilinɨ́ 'dí'bi Yésụ

25 Gɨ do kacɨ́ ledre bɨ Yésụ uku kenée ní, zɨ́ 'yị 'bɨ Yeṛụsaléma ga gére née ndịsị ódroyé dengbíye kɨ́dí, “Née ndaá laká o'do bɨ mɨngburoko 'yị ezé e ndịsịnɨ́ gámásó'do wo gɨ ro úfu wo ba wá?” 26 Sara bɨ nɨ nda tɨ́ goó bɨ do nyárá bi ndịsị ódro zɨ́ tụ́'dụ́ 'yị e ba, mɨngburoko 'yị ezé ga ba ịtịnɨ́ lolụ wá ní, ala owoyemenɨ́ go kɨ́dí, “Née go Kɨ́résịto bɨ kóo Lomo uku ledre a 'desị kɨ́dí née nɨ kásaógụ wo yómo 'yị e ní tée?” 27 Zɨ́ ngíti géyị 'yị e úku ledre kɨ́dí, “Ɨ́'ɨ, née ndaá Kɨ́résịto bɨ Lomo uku ledre kásaógụ wo ní wá. O'do née owozé ledre gɨ do bi a kɨ́ 'be 'bɨ ené e bú bɨlámáne. Idí née Kɨ́résịto bɨ Lomo ili kásaógụ wo ní yá, utúasázé ówoyéme ledre gɨ do bi a wá.”

28 Yésụ nɨ aka fú ndịsị 'dódo ledre do ligá 'Dịcị́ 'bɨ Lomo. Zɨ́a ịnyịné úku ledre kɨ́ kúrúne 'dága kɨ́dí, “Úkusé kɨ́dí ówosé bi bɨ máógụ gɨ doa ní bú káa? Máúku zɨ́se, máógụ amá kɨ́ 'bɨ amá ledre wá. Wo bɨ nɨ ma'díi ní kasaogụ máa ne. Ówosé esé wo wá. 29 Máówoyéme wo dụ́ụ́ máa, gɨ zɨ́a azé yí ezé kú kéne, kasaogụ máa kpá ne.”

30 Zɨ́ ledre bɨ Yésụ uku née útúne sɨmɨ Yụ́da e 'duo vuu bɨsinyíne. Zɨ́ye ịnyịyé gɨ ro 'dí'bi wo, ɨ́'ɨ, 'yị bɨ zɨ́a óto sịlị́ne ro Yésụ ní ndaá gɨ zɨ́a sịndị́ kadra 'bɨ 'dí'bi wo utúasá aka ené e wá. 31 Sɨmɨ sịndị́ kadra máa bɨ kóo née ní, tụ́'dụ́ ngíti géyị 'yị e ṇguṇgunɨ́ yí eyé ledre Yésụ go. Nɨyí go ndịsị úku ledre kɨ́dí, “Ma'díi, ba yí ené go tɨ́ Kɨ́résịto bɨ kóo Lomo uku ledre kásaógụ wo ní. Gɨ zɨ́a, mengị go tɨ́ za cé mɨngburoko ledre ga bɨ kóo Lomo uku ledreyé kɨ́dí nɨ ógụ méngị yée ní.”

32 Sɨmɨ bɨ Farụsáyo e uwúnɨ́ ledre ga bɨ 'yị e ukunɨ́ kenée ní, zɨ́ye ịnyịyé kɨ́ manda ga bɨ 'bɨ 'yị 'dáná éyí e kása ngíti géyị asikíri eyé ga bɨ ndịsịnɨ́ 'bá'bá 'Dịcị́ 'bɨ Lomo ní, idínɨ́ ndéré 'dí'bi Yésụ.

33 Sɨmɨ bɨ Yésụ nɨ aka kpá fú ndịsị 'dódo ledre zɨ́ 'yị e do ligá 'Dịcị́ Kótrụro ní, zɨ́a úku ledre zɨ́ye kɨ́dí, “Utúasázé lolụ ndịsị kése ngbángbáne wá, sịndị́ kadra nɨ go gbóo gɨ ro zɨ́ma ndá'balúgu romá zɨ́ wo bɨ kasaogụ máa ní. 34 Ásé lúrú bi gɨ romá má, útúásásé ndíki máa wá gɨ zɨ́a bi bɨ mááyí ndéré doa ní útúásásé ógụ íri wá.”

35 Gɨ zɨ́ ledre bɨ Yésụ uku kenée ní, zɨ́ Yụ́da ga gére née ndịsịyé úku ledre dongaráye kɨ́dí, “Ili ndéré 'da? Bɨ zɨ́a úku ledre kɨ́dí togụ́ née nderé go yá utúasázé ndíki née wá ní? Ayí ndéré sɨmɨ ngíti káṇgá kpí sɨmɨ káṇgá 'bɨ Gịrígị e kɨ́'dí bɨ kóo ngíti géyị bulúnduzé e nderénɨ́ ní gɨ ro zɨ́ne 'dódo ledre zɨ́ Gịrígị máa ga gére née íri? 36 Sara togụ́ kenée wá ní uku ledre kɨ́dí togụ́ née nderé go yá, utúasázé ndíki née wá ní káa be 'di? Kpá kɨ́dí káṇgá bɨ née nɨ ndéré sɨmɨ a ní utúasázé ógụ sɨmɨ a wá ní káa be 'di?”

37 Nda go kadra mongụ́ Ayímbi née go kadra mɨútú a. Zɨ́ Yésụ ịnyịné úku ledre kɨ́ mongụ́ kúrú zɨ́ tụ́'dụ́ 'yị ga bɨ ore ní kɨ́dí, “Yị́ị bɨ ówo royí go kodró nɨ royí ní, ídí ógụ zɨ́ma gɨ ro iní mɨéwé. 38 Káa zɨ́ bɨ mɨéké kúrú Lomo uku ní kɨ́dí, 'yị bɨ ṇguṇgu ledremá go ní, Lomo nɨ kása iní bɨ zɨ́a óto 'yị trịdrị za fí ní zɨ́a ndịsị kúkúógụné sɨmɨ a, zɨ́ mɨmbé'de a ịdrịne fú lá mɨịdrí odụ rokinyi ené ndaá.” 39 Yésụ uku ené née ledre mbigí iní wá, uku yí ené née ledre 'Dówụ́ Lomo kɨ́dí togụ́ née nda'balugu roné go komo ere yá, née nɨ ídí kɨ́ ledrené owóowó zɨ́ Lomo. Zɨ́ne kásaógụ 'Dówụ́ Lomo zɨ́a ógụ

† *Útú ngbuṛu: Lomo i'bí lorụ zɨ́ Abarayáma kɨ́dí togụ́ Yụ́da e ndikinɨ́ mɨkánda owụ́ go, owụ́o'do yá, idí méngị 'dịcí sịlị́ ịnyị doa ota do ónzó wo ngbuṛu gɨ ro zɨ́a ídíne mbigí 'yị 'bɨ Lomo. Ólo Dosị́ éyí e 17:10.*

ndíṣiné sɨmɨ 'yị ga bɨ ṇguṇgunɨ́ ledrené go ní, zɨ́ye ídíye kɨ́ rokinyi za fí.
40 Sɨmɨ bɨ 'yị e uwúnɨ́ ledre bɨ Yésụ uku kenée ní, zɨ́ ngíti géyị ịnyịyé úku ledre kɨ́dí, “Ma'díi, o'do ba nɨ nébị, Lomo kásaógụ wo ne.”
41 Ngíti géyị ya, “Nɨ Kɨ́résịto bɨ ogụ 'yị yómo 'yị e ní.”
Ngíti géyị ya, “Káṇgá bɨ Galiláya ní ndaá bi bɨ 'yị yómo 'yị e nɨ ógụ gɨ sɨmɨ a ní wá. 42 Nɨ mɨékéne sɨmɨ mɨéké kúrú Lomo kɨ́dí, Kɨ́résịto nɨ ógụ ené gɨ sɨmɨ kúfú ngére Dawídi, nɨyí ndíki wo sɨmɨ Beteléme kɨ́'dí bɨ kóo Dawídi ma'dáa ndịsị ní.” †43 Gɨ zɨ́ mɨúkuló'bó ledre e, zɨ́ sómụ́ ledre nda ídíne sɨmɨ do 'yị e go faa, utúasánɨ́ lolụ ídí kɨ́ sómụ́ ledre kị́é'do gɨ ro Yésụ wá. 44 Sɨmɨ ledre ga gére née mbá, ngíti géyị mɨngburoko 'yị 'bɨ Yúda e iliníɨ́ 'bɨ eyé kóo go fú lá gɨ ro 'dí'bi Yésụ ma'dáa, Ɨ́'ɨ, 'yị bɨ zɨ́a útúásáne óto sị́lị́ne roa gɨ ro 'dí'bi wo ní ndaá.

Manda 'bɨ Yúda e asinɨ́ gɨ ro Yésụ

45 Má, zɨ́ 'yị ga bɨ mɨngburoko 'yị eyé e kasanɨ́ yée ndéré 'dí'bi Yésụ ní ndá'baógụyé gbékpị́ e, Yésụ ndaá. Zɨ́ manda ga bɨ 'bɨ 'yị 'dáná éyí e ní kpá kɨ́ Farụsáyo e ndú'yú ya'dá ga bɨ nda'baogụnɨ́ née kɨ́dí, “O'do máa née nɨ nda goó 'da?”
46 Zɨ́ ya'dá ga gére née úkulúgu ledre kɨ́dí, “'Di'biogụzé wo wá gɨ zɨ́a, tɨ́ bɨ ndịsịzé kése ona ní, 'yị bɨ zɨ́a aka 'dódoyéme ledre 'bɨ Lomo kɨ́ roko'bụné zɨ́ 'yị e káa zɨ́ 'bɨ o'do née ní ní ndaá.”
47 Zɨ́ Farụsáyo ga gére née úkulúgu ledre o'bụó'bụ kɨ́dí, “Ṇgúṇgusé go ledre 'bɨ 'yị ṛanga née ní? 48 'Yị bɨ kị́é'do gɨ dongaráze kɨ́ mɨngburoko 'yị ezé e mbá lúrúsé wo ṇguṇgu ledre 'bɨ 'yị ṛanga née go ní náambi? Ndaá. 49 'Yị ga bɨ lorụ ezé ndaá zɨ́ye kɨ́ ledrené owóowó wá, zɨ́ye nda ṇguṇgu yí eyé ledre 'bɨ 'yị ṛanga née ní ní, Lomo idí í'bí 'dó'do royé.”
50 Ledre ga gére née mengịnɨ́ kóo royé née mbá do komo Nịkodị́mo bɨ kóo nderé ódro kɨ́ Yésụ kɨ́ ndụlụ nɨ ngúruyé ní. 51 Zɨ́a ịnyịné úku ledre zɨ́ lafúne ga gére née kɨ́dí, “Ndazé aka geré 'dí'bi o'do née 'dó'do wo wá, idízé aka úwú ledre gɨ tara a zɨ́ze ówo lúyú ledre ené kí gɨ zɨ́a lorụ ezé uku kenée.”
52 Zɨ́ lafúga úkulúgu ledre zɨ́a kɨ́dí, “Úku nda mbú bɨ káa lárá ledre 'di, áyí go kpá 'yị 'bɨ Galiláya, ólo ndíki go kɨ́dí ngúru nébị 'bɨ Lomo nɨ bo nɨ ógụ gɨ sɨmɨ Galiláya?”
53 Nda gɨ do kacɨ́ ódro née ní, zɨ́ye báyiyé gɨ ore ndá'bayé 'be 'bɨ eyé e.

Kára bɨ 'di'biníɨ́ wo kɨ́ o'do ní

8 Nda gɨ do kacɨ́ a bɨ 'yị ga gére née bayiníɨ́ ní, zɨ́ Yésụ ndéré ékị́ne do mongụ́ landa bɨ ndịsịníɨ́ ndólo a Olíva †† ní. 2 Sɨmɨ bɨ bi arálo'bó roné ní, akpa kɨ́ sị́ ndóndó, zɨ́a ndá'balúgu roné gɨrí ndéréne do ligá 'Dị́cị́ 'bɨ Lomo. Zɨ́ tụ́'dụ́ 'yị e yóko royé kpá 'dii kó'dụ́ a, zɨ́a ndịsịné 'dódo ledre 'bɨ Lomo zɨ́ye. 3 'Dódo ledre nɨ aka kpá fú ndéré, zɨ́ Farụsáyo e kɨ́ ngíti géyị 'yị 'dódo lorụ e lálaógụ ngíti kára, ogụ ndikiníɨ́ wo ngbụ́rụ́ kɨ́ méngị 'berị. Zɨ́ye ólụ́ye kɨ́ kára máa née ru dongará tụ́'dụ́ 'yị ga gére née do óto wo tóroné kó'dụ́ Yésụ kenée.4 Zɨ́ Farụsáyo ga gére née úku ledre zɨ́ Yésụ kɨ́dí, “Mongụ́ 'yị, ogụzé kɨ́ kára ba kó'dụ́yị gbékpị́e wá, luyú ledre. Otoomo o'do 'bɨ ené kenée zɨ́a ndéréne só'do ngíti o'do bɨ kpị́ ní. 5 Nɨ mɨékéne zɨ́ze sɨmɨ lorụ bɨ gɨ zɨ́ Mụ́sa ní kɨ́dí, togụ́ kára luyú ledre go káa zɨ́ bɨ kára ba mengị ba yá, 'yị e idíníɨ́ yóko royé óngbo wo kɨ́ tutú zɨ́a úyuné 'dá'ba. Éyí bɨ idízé méngị e kɨ́e ní goó 'di?” 6 Farụsáyo ga gére née ogụníɨ́ eyé zɨ́ Yésụ née kɨ́ mbigí ngbanga wá, gamáso'doníɨ́ yí eyé mɨsi'di gɨ ro zɨ́ye 'dí'bi wo.
Zɨ́ Yésụ ndécí ené tí, do ndálané ndíṣị éké éyí do káṇgá kɨ́ nzisí́lí́ne. 7 Zɨ́ye kpá fú ndíṣị ịríye kɨ́ Yésụ idí úkulúgu ledre kacɨ́ ndu'yú bɨ yée ndu'yúníɨ́ wo kɨ́e ba. Zɨ́ Yésụ sị́kpị́lúgu roné 'dága zɨ́a úku ledre zɨ́ Farụsáyo ga gére née kɨ́dí, “'Yị bɨ owo roné bú bɨlámáne kɨ́dí née ndaá 'yị lúyú ledre wá ní, idí 'dí'bi tutú óngboṵ́tụ kára née kɨ́e fị ne.” 8 Zɨ́ Yésụ ndálalúgu roné bi kpá fú ndíṣị éké ledre.
9 Sɨmɨ bɨ Farụsáyo ga gére née uwúnɨ́ ledre bɨ Yésụ uku kenée ní, zɨ́ye báyiyé mbá mɨkékeṛị́a tonó kɨ́ mɨngburokoyé e. Yésụ idíaká kɨ́rɨ́ née go lá dụ́ụ́ ne kára bɨ gáa ogụníɨ́ kɨ́e ba, nɨ go tóro kó'dụ́ a nzúó. 10 Zɨ́ Yésụ kpá sị́kpị́lúgu roné 'dága, zɨ́a úku ledre zɨ́ kára née kɨ́dí, “'Yị ga bɨ gáa ba nɨyí goó 'da? 'Yị bɨ idíaká gɨ ro óngboónzó yị́ị ní ndaá?”
11 Zɨ́ kára née úkulúgu ledre zɨ́ Yésụ kɨ́dí, “Ɨ́'ɨ, mongụ́ 'yị, kémbị́ 'yị ndaá.”
Zɨ́ Yésụ úkulúgu ledre zɨ́a kɨ́dí, “Bɨlámáne, má'décị amá kpá ngbangayí wá, ndéré mu 'be. Tɨ́ lá ndá lolụ lúyú ledre wá.”

Yésụ nɨ káa zɨ́ bimɨóṇgó ní

12 Zɨ́ Yésụ kpá úku ledre zɨ́ye kɨ́dí, “Mááyí zɨ́ 'yịma'dí e káa zɨ́ bimɨóṇgó ní, gɨ zɨ́a mándíṣị 'dódo mbigí ledre 'bɨ Lomo zɨ́ye. 'Yị bɨ ṇguṇgu ledremá go zɨ́a ndíṣiné lódụ́ kacɨ́ma ní, luyú lolụ ledre wá, gɨ zɨ́a ṇguṇgu ledremá go.”
13 Geré zɨ́ Farụsáyo ga gére née úkulúgu ledre zɨ́ Yésụ kɨ́dí, “Ledre ga bɨ ndíṣị úku yée gɨ do biyí ní ndaníɨ́ eyé ma'díi wá, gɨ zɨ́a ndíṣị mbófo royí kɨ́ royí.”
14 Zɨ́ Yésụ úkulúgu ledre zɨ́ye kɨ́dí, “Ledre ga bɨ mándíṣị úku yée gɨ do bimá ní nɨyí za mbá ma'díi. Gɨ zɨ́a bi bɨ máógụ gɨ doa kpá kɨ́'dí bɨ mááyí ndá'balúgu romá ní máówo bú. Sée, ówosé esé e wá. 15 Ndíṣịsé 'décị ngbanga kɨ́ sómụ́ ledre 'bɨ 'yịma'dí e do sogo káṇgá ona. Máa, má'décị amá ngbanga 'yịma'dí e lá kɨ́ romá wá. 16 Togụ́ mááyí 'décị ngbanga yá, ngbanga bɨ mááyí 'décị a ní nɨ ídí do bɨlámá mɨsi'diné gɨ zɨ́a azé ndíṣị do kị́tị 'décị ngbanga ma'dáa kɨ́ Babá bɨ kasaogụ máa ní. 17 Ówosé bú bɨlámáne sɨmɨ lorụ bɨ Mụ́sa ekéomo ní, kɨ́dí togụ́ 'yị e gbre ukuníɨ́ kúrúye go mbá kị́é'do gɨ ro ledre yá, ledre née nɨ go ma'díi. 18 Mándíṣị tóro sogo ledre ga bɨ mándíṣị úku yée ní gɨ zɨ́a máówo bú nɨyí mbá ma'díi ledre e. Babá bɨ kasaogụ máa ní owo

† *Matáyo 2:1, Lúka 2:4-6. Aráníɨ́ Yésụ sɨmɨ gara bɨ Beteléme ní gɨ sɨmɨ kúfú ngére Dawídi.* †† *Olíva: Née ngíti géyị kágá ga bɨ Yúda e ndịsịníɨ́ 'díyí yée gɨ ro ndíṣị lúrụ sụ'bú gɨ sɨmɨ mɨánáye gɨ ro ánua kpá gɨ ro ndíṣị ụ́ndụ a ní.*

kpá bú kɨdí ledre ga bɨ mándíṣị úku yée ní, nɨyí mbá ma'díi ledre e.”

19 Zɨ́ Faruṣáyo ga gére née ndú'yú wo kɨdí, “'Bụyí bɨ úku ledre a née nɨ 'da?”

Zɨ́ Yésụ úkulúgu ledre zɨ́ye kɨdí, “Ásé ówo Babá ma'dáa lárá káa be 'di bɨ ngárá ówosé máa wá ní. Idí ówosé máa bo, káa bɨ ówosé Babá kpá go.” 20 Née ledre ga bɨ Yésụ uku yée zɨ́ Faruṣáyo e sɨmɨ bɨ nɨ ndíṣị 'dódo ledre zɨ́ 'yị e do ligá 'Díćí 'bɨ Lomo ní. Yésụ ma'dáa ndíṣị kóo gbóo kɨ́ gbété bɨ otonɨ́ zɨ́ 'yị e ndíṣị ónzó késí sɨmɨ a káa do tákpásílí ní. Abú 'yị ga bɨ nɨyí okó ro Yésụ ma'dáa ní nɨyí kóo ore yá, 'yị bɨ kɨ́é'do gɨ dongaráye zɨ́a óto síl̀íne ro Yésụ gɨ ro 'dí'bi wo ní ndaá. Gɨ zɨ́a sịndí kadra 'bɨ 'dí'bi wo utúasá aka gɨ zɨ́ Lomo wá.

'Yị ga bɨ ṇguṇgunɨ́ ledre 'bɨ Lomo wá ní

21 Gɨ do kacɨ́ ledre máa wo née ní, zɨ́ Yésụ úku ledre zɨ́ mɨngburoko 'yị ga bɨ 'bɨ Yúda e née kɨdí, “Máúku zɨ́se ma'díi, sịndí kadra amá nɨ ógụ zɨ́ma ótoómosé e, ásé gámásó'do máa má útúásásé ndíki máa wá, zɨ́se úyusé nyé kɨ́ mɨlúyú ledre rosé gɨ zɨ́a Lomo otoomo ené lúyú ledre esé e wá.”

22 Zɨ́ mɨngburoko 'yị 'bɨ Yúda ga gére née tónó ódroyé dengbíye kɨdí, “Uku née za cụ́ ledre. 'Bɨ ené bi bɨ nɨ ndéré doa utúasázé ógụ doa wá née 'bɨé bi máa wo be 'di? 'Búó nɨ úfu roné mɨúfu tée?”

23 Zɨ́ Yésụ úkulúgu ledre zɨ́ye kɨdí, “Ndíṣịsé lúrú máa komosé káa zɨ́ éyí bɨ mááyí gɨ do sogo káṇgá ona ní, ɨ́'ɨ, mándá 'bɨ amá gɨ ona wá, mááyí yí amá gɨ komo ere. Née sí ledre bɨ sómụ́ ledre ezé ndíkí kése gɨ zɨ́a wá ní. 24 Káa zɨ́ bɨ máúku máyá ásé úyu sɨmɨ lúyú ledre ní, 'búó togụ́ ṇgúṇgusé ledremá go, kɨdí mááyí máa 'yị bɨ Lomo kasaogụ wo gɨ komo ere ní, togụ́ kenée wá ásé úyu mbá kɨ́ lúyú ledre rosé gɨ zɨ́a Lomo otoomo ené lúyú ledre esé e wá.”

25 Zɨ́ 'yị ga gére née úkulúgu ledre zɨ́ Yésụ kɨdí, “Ndíṣị úku ledre kenée, áyí eyí kú náambi?”

Zɨ́ Yésụ úkulúgu ledre zɨ́ye kɨdí, “Ásé ndú'yú máa kenée lárá káa be 'di, mátónó úku ledre gɨ romá zɨ́se ba cakaba? 26 Tụ́'dụ́ ledre e nɨyí bo taramá gɨ ro úku yée 'décị ngbangasé kɨ́e gɨ zɨ́ mɨméngị ledre esé. Abú ndotó, mááyí úku zɨ́se dụ́ụ́ ledre 'bɨ 'yị bɨ ukui'bí taramá, zɨ́a kásaógụ máa kɨ́e ní. Ledre ga bɨ 'yị ma'dáa ukui'bí yée zɨ́ma ní, nɨyí mbá ma'díi gɨ zɨ́a ndaá 'bɨ ené 'yị ṛanga wá.”

27 'Yị ga gére née owonɨ́ eyé bɨ kɨdí Yésụ ndíṣị úku zɨ́ye née ledre 'Bụné Lomo komo ere ní wá. 28 Zɨ́ Yésụ úku ledre zɨ́ye kɨdí, “Máówo bú sịndí kadra nɨ ógụ zɨ́se ṇgúṇgu ledre ga bɨ máúku yée zɨ́se ní. Ledre ma'dáa nɨ méngị roné sɨmɨ bɨ togụ́ phéphésé máa Owụ́ 'bɨ 'Yị-ma'dí goó do mɨngbúngbu kágá, zɨ́se síkpị máa kɨ́e 'dága ní. Babá yeme ledre ga gére née ne zɨ́ma úku yée zɨ́se née. 29 Babá bɨ kasaogụ máa ní nɨ kɨ́ma kɨ́ rokinyi, nɨ ndíṣị í'bí roko'bụ zɨ́ma kacɨ́ kadra mbá, gɨ zɨ́a mándíṣị méngị dụ́ụ́ ledre ga bɨ ili yée ní.” 30 Zɨ́ tụ́'dụ́ 'yị ga bɨ ore ní íṇyịyé mbá ṇgúṇgu ledre Yésụ gɨ zɨ́ ledre bɨ uku née ní kɨdí ma'díi, Lomo kasaogụ wo ne.

Bulúndu Abarayáma e

31 Zɨ́ Yésụ kpá úku ngíti ledre zɨ́ Yúda ga bɨ ṇguṇgunɨ́ ledre ené née kɨdí, “Togụ́ lányásé tɨ́ fú ro ledre ga bɨ mándíṣị 'dódo yée zɨ́se ní yá, ásé ídí mbigí 'yị lódụ́ kacɨ́ amá e. 32 Zɨ́se ówo ma'díi ledre 'bɨ Lomo, zɨ́ mɨm-bé'desé ídíne vịị, lúrúsé lolụ rosé káa zɨ́ owụ́kụlụ́ e wá.”

33 Zɨ́ ledre bɨ Yésụ uku née útúne sɨmɨ manda 'bɨ Yúda ga gére née geré vuu bɨsinyíne, zɨ́ye úku ledre zɨ́ Yésụ kɨdí, “Née ndaá ledre bɨ áyí úku a zɨ́ze ní wá. Tɨ́ bɨ ndịsịzé ona ní ndazé owụ́kụlụ́ 'bɨ ngíti géyị 'yị e wá. Odụ mongụ́ 'yị ezé dụ́ụ́ kɨ́é'do bulúnduzé bɨ Abarayáma ní. Áyí ndólo ịrị owụ́kụlụ́ e dozé lárá a káa be 'di?”

34 Yésụ ya zɨ́ye ní, “Máúku zɨ́se zaá ma'díi, 'yị bɨ ndíṣị lúyú ledre ní, nɨ go owụ́kụlụ́ 'bɨ lúyú ledre. 35 Owụ́kụlụ́ 'di'bi ené 'be kacɨ́ míngí 'be wá. Mbigí owụ́ 'bɨ míngí 'be ndíṣị yí ené 'dí'bi 'be ne kacɨ́ 'bụné. 36 Máa Yésụ bɨ mbigí Owụ́ 'bɨ Lomo ní, togụ́ má'dí'bióyó lúyú ledre máa gɨ rosé yá, ásé útúásá kacɨ́ komo Babá, 'do'do lolụ sée wá. 37 Máówo bú bɨlámáne kɨdí ásé bulúndu Abarayáma. Abú kenée ndotó, zɨ́se ásisé 'du'dorụ́ kɨ́ ṇgúṇgu ledre ga bɨ mándíṣị 'dódo yée zɨ́se ní. Zɨ́se yéme rosé drú gɨ ro úfu máa. 38 Nɨ kenée ma'díi, ndíṣịsé méngị née ledre ga bɨ 'bụsé Satána ndịsịnɨ́ 'dódo yée zɨ́se ní. Nɨ gɨ romá kpá kenée, mándíṣị 'dódo zɨ́se ba ledre ga bɨ Babá 'dódo yée zɨ́ma ní.”

39 Zɨ́ 'yị ga gére née kpá úkulúgu ledre zɨ́ Yésụ kɨdí, “Ma'díi, azé bulúndu Abarayáma.”

Yésụ ya zɨ́ye ní, “Idí ídísé ba tɨ́ bulúndu Abarayáma ma'díi ní, káa bɨ ásé ndíṣị ba méngị ledre ga bɨ 'bɨ Abarayáma ní. 40 Lúrúsé aka nda bɨ ílisé úfu máa gɨ zɨ́a bɨ mándíṣị 'dódo ledre 'bɨ Lomo zɨ́se ní. Abarayáma ili ené kóo úfu 'yị bɨ ndịsị 'dódo ledre 'bɨ Lomo ní wá. 41 Gɨ zɨ́ kéyị née, zɨ́se ndíṣịsé méngị dụ́ụ́ ledre ga bɨ 'bụsé Satána ndịsịnɨ́ 'dódo yée zɨ́se ní.”

Gɨ zɨ́ ledre bɨ Yésụ uku née, zɨ́ Yúda ga gére née úkulúgu ledre kɨdí, “Ndá úku ledre kenée wá. Lúrú zée íri káa zɨ́ éyí bɨ azé gɨ 'dí sogo ní? 'Bụzé nɨ dụ́ụ́ kɨ́é'do Lomo.”

42 Yésụ ya zɨ́ye ní, “Togụ́ ma'díi Lomo nɨ tɨ́ 'Bụsé yá, káa bɨ ótosé 'búma go gɨ zɨ́a Lomo ma'dáa kasaogụ máa née dongaráse. 43 Ledre ga bɨ mándíṣị 'dódo yée zɨ́se ní ówosé éyí bɨ útúásásé ówoyéme a gɨ zɨ́a wá ní bú? Gɨ zɨ́a bɨ ásisé mɨási kɨ́ índi mbílíse gɨ ro ledre ga bɨ mándíṣị 'dódo yée zɨ́se ní. 44 Máúku zɨ́se, ásé owụ́ ga bɨ 'bɨ ngére 'bɨ bɨcayi lomo e ní. Née sí ledre bɨ ndíṣịsé méngị dụ́ụ́ ledre ga bɨ 'bɨ ené ní. Tɨ́ bɨ ngére 'bɨ bɨcayi lomo e nɨ née, ndaá cóngó 'yị wá. Odụ ledre ené dụ́ụ́ ṛanga kɨ́ úfu 'yị e. 45 Mándíṣị 'dódo zɨ́se dụ́ụ́ ma'díi ledre e, gɨ zɨ́a bɨ ngárá ílisé esé ma'díi wá ní, zɨ́se ndíṣị ásisé gɨ ro 'dódo ledre amá. 46 'Yị nɨ bo kɨ́é'do gɨ dongaráse nɨ kú'dụ síl̀íne romá ya málúyú ledre go? Ndaá. Sara togụ́ 'yị ndaá ní, ílisé ṇgúṇgu ma'díi ledre ga bɨ mándíṣị 'dódo yée zɨ́se ní wá ní gɨ ro 'di? 47 Owụ́ ga bɨ 'bɨ Lomo ní, nɨyí méngị dụ́ụ́ ledre ga bɨ 'bɨ 'bụyé Lomo ní. Ledre 'bɨ Lomo bɨ mándíṣị 'dódo a zɨ́se ní, ílisé ṇgúṇgu a wá gɨ zɨ́a ásé yí esé owụ́ ga bɨ 'bɨ Satána ní.”

Yésụ nɨ 'dá'dá gɨ zɨ́ Abarayáma

48 Zɨ́ Yụ́da ga gére née úkulúgu ledre zɨ́ Yésụ bɨsinyíne kɨ́dí, “É'e, ábuwá ndaá gɨ sɨmɨ́ kúfúze Yụ́da e wá ma'díi. Áyí 'yị gɨ sɨmɨ́ Samáriya sɨmɨ́ doyí sinyí go mɨsínyí gɨ zɨ́ dokéké.”
49 Zɨ́ Yésụ úkulúgu ledre zɨ́ye kɨ́dí, “Ɨ́'ɨ, dokéké ndaá 'bɨ ené sɨmɨmá wá. Mándíṣị yí amá óto úndru Babá gɨ zɨ́ kéyị née, zɨ́se ndíṣị́sé úkucáyi máa. 50 Máili amá máa kɨ́dí, 'yị e idínɨ́ ndíṣị óto úndrumá ní wá. Babá bɨ kasaogụ máa ní ili yí ené ne kɨ́dí 'yị e idínɨ́ ndíṣị óto úndrumá. Mengị ledre née kenée gɨ zɨ́a nɨ ne kɨ́ roko'bụ 'bɨ 'décị ngbanga zɨ́ne. 51 Máúku zɨ́se ma'díi, togú 'yị ṇguṇgu ledre ga bɨ mándíṣị 'dódo yée zɨ́se ba ní, 'yị née uyu ené wá.”
52 Yụ́da e ya zɨ́a ní, “Ma'díi, owoyemezé go kɨ́dí sɨmɨ́ doyí sinyí go mɨsínyí gɨ zɨ́ dokéké. Bulúnduzé Abarayáma kɨ́ mɨngburoko nébị ga kóna ní uyunɨ́ go mbá, zɨ́yị úku ledre yá togú 'yị ṇguṇgu ledre eyí yá, uyu wá? 53 Áyí náambi zɨ́yị úku ledre kenée ní? Bulúnduzé Abarayáma kɨ́ nébị ga bɨ kóna uyunɨ́ ní, rómo doyé kɨ́ 'di?”
54 Zɨ́ Yésụ úkulúgu ledre zɨ́ye kɨ́dí, “Togú mámbófo romá kɨ́ romá yá, moko ndaá sɨmɨ́ a wá. Babá bɨ úkusé ledre a kɨ́dí nɨ kpá Lomo esé ní iline kɨ́dí 'yị e idínɨ́ ndíṣị mbófo máa. 55 Ma'díi ówosé esé Lomo wá. Máówoyéme wo dụ́ú máa. Née sí ledre bɨ mándíṣị óto úndrua gɨ zɨ́a ní. Togú máúku máyá máówo wo wá yá, mááyí go kpá 'yị ṛanga káa zɨ́ sée ní. 56 Bulúndusé Abarayáma ndíṣị kóo óto komoné kacɨ́ma gɨ ro mɨógụmá káa do mongú sáká éyí zɨ́ 'yịma'dí e. Sɨmɨ́ bɨ owoyeme sịndí kadra 'bɨ mɨógụmá ní, zɨ́a kóo ídíne kɨ́ mongú rokinyi.”
57 Zɨ́ mɨngburoko 'yị 'bɨ Yụ́da ga gére née úku ledre zɨ́ Yésụ kɨ́dí, “ṛifu mɨṛífu, sɨmɨbi ogụ aka doyí cí gbre doa sokó (50) kpá wá, zɨ́yị úku ledre yá, ówosé rosé kɨ́ Abarayáma bú?”
58 Zɨ́ Yésụ úkulúgu ledre zɨ́ye kɨ́dí, “Máúku zɨ́se ma'díi, Abarayáma nɨ owú. Nɨyí ndíki wo ní, mááyí yí amá kóo kú goó bo.” 59 Zɨ́ mɨmbé'de Yụ́da ga gére née ésíne, zɨ́ye 'dí'bi tutú e gɨ ro óngbóónzó Yésụ kɨ́e. Sɨmɨ́ bɨ Yésụ lurú ledre née kenée ní, zɨ́a ụ́cụ yí ené líḷịné gɨ do ligá 'Díćí 'bɨ Lomo gɨ ore 'dá'ba.

Yésụ likpí komo ngíti o'do

9 Sɨmɨ́ ngíti síḷí, Yésụ nɨyí go ndíṣị ndéré 'décị bi kɨ́ 'yị lódú kacɨ́ne e. Zɨ́ye ógụyé ndíki ngíti o'do, tɨ́ bɨ kóo mbágáa ndiki wo ní komoa lurú bi wá. 2 Zɨ́ 'yị lódú kacɨ́ Yésụ ndú'yú Yésụ kɨ́dí, “'Yị 'dódo ledre, o'do née lurú bi wá née gɨ zɨ́ lúyú ledre 'bɨ 'yị ga bɨ ndikinɨ́ wo ní, togú lúyú ledre ené?”
3 Zɨ́ Yésụ úkulúgu ledre zɨ́ 'yị lódú kacɨ́ne ga gére née kɨ́dí, “Ɨ́'ɨ, 'yị lúyú ledre ndaá. Lomo mengị ledre née kenée gɨ ro zɨ́ 'yịma'dí e ówo roko'bụné gɨ roa. 4 Máúku zɨ́se, mé bɨ azé aka kése kadra utú aka wá ní, idízé mu méngị moko bɨ Lomo kasa máa gɨ roa ní. Gɨ zɨ́a togú bi ụlú go yá, 'yị utúasá lolụ méngị moko wá. 5 Máúku zɨ́se ma'díi, káa zɨ́ bɨ mááyí aka kɨ́se do sogo káṇgá ona ní, mááyí zɨ́se 'yịma'dí e káa zɨ́ bimɨóṇgó ní.”
6 Sɨmɨ́ bɨ Yésụ uku ledre née kenée ní, zɨ́a lúbu súrú do káṇgá, zɨ́a ógo káṇgá máa née óṛó a ro komo o'do née. 7 Zɨ́a úku ledre zɨ́ o'do máa née kɨ́dí, “Ndéré mu lúgu káṇgá née gɨ komoyí sɨmɨ́ mɨkavu bɨ kɨ́ ịrịné Silowámo ní.” Zɨ́ o'do née ndéréne lúgu komoné drá. Nɨ ndá'baógụ gɨrí ní, komoa nɨ go lúrú bi.
8 Sɨmɨ́ bɨ o'do née nda'baogụ gɨ do mɨkavu gɨrí ní, 'yị ga bɨ owonɨ́ wo bú ní, zɨ́ye ndíṣị́yé úku ledre kɨ́dí, “Áyi, née ndaá o'do bɨ komoa ndaá, ndịṣị lengbe ómbo éyí e gɨ zɨ́ 'yị e kɨ́ra ba wá?” 9 Ngíti géyị ya, “Ɨ́ née tɨ́ wo.”
Ngíti géyị ya, “Ɨ́'ɨ, née ndaá wo wá, tosoyé utúasá mɨútúásá.”
Zɨ́ o'do née úku ledre kɨ́dí, “Née tɨ́ máa nda ngíti 'yị wá.”
10 Zɨ́ 'yị ga gére née úkulúgu ledre zɨ́a kɨ́dí, “Úku bɨ káa ledre 'di, sara komoyí likpí láráne káa be 'di?”
11 Zɨ́ o'do máa née úku ledre zɨ́ 'yị ga gére née kɨ́dí, “Ngíti o'do kɨ́ ịrịné Yésụ, likpí komomá ne. Yésụ ma'dáa lubu súrú bi do káṇgá, zɨ́a ógo káṇgá bɨ kɨ́ súrú sɨmɨné née óṛó a ro komomá, zɨ́a kása máa ya máídí ndéré lúgu káṇgá máa née gɨ komomá sɨmɨ́ mɨkavu bɨ kɨ́ ịrịné Silowámo ní. Zíma tɨ́ ndéréma, kpá lá bɨ málúgu ní, geré zɨ́ komomá líkpíne káa zɨ́ bɨ ásé lúrú a née.”
12 Zɨ́ye ndú'yú wo kɨ́dí, “Sara o'do máa née nɨ nda goó 'da?”
Zɨ́a úkulúgu ledre zɨ́ye kɨ́dí, “Máówo wá togú nɨ 'dáya yá.”

Komo o'do née likpí káa be 'di?

13 Zɨ́ye 'dí'bi o'do bɨ komo a likpí née ndéréye kɨ́e zɨ́ Faṛụsáyo e. 14 Síḷí bɨ kóo Yésụ lubu súrú do káṇgá, zɨ́a ínyịné ógo káṇgá bɨ kɨ́ súrú sɨmɨné née óṛó a komo o'do née zɨ́a líkpíne ní nɨ Síḷí 'bɨ 'Dówụ́ro. 15 Zɨ́ Faṛụsáyo ga gére née ndú'yú wo kɨ́dí, “Úku aka ma'díi ledre zɨ́ze, komoyí likpí lárá ne káa be 'di?” Zɨ́a úkulúgu ledre zɨ́ye kɨ́dí, “O'do bɨ kɨ́ ịrịné Yésụ ní, likpí komomá ne. Lubu súrú do káṇgá, zɨ́a ínyịné ógo káṇgá bɨ kɨ́ súrú sɨmɨné née óṛó a komomá, ya máídí ndéré lúgu a. Sɨmɨ́ bɨ málúguóyó káṇgá née gɨ komomá ní, geré zɨ́ komomá líkpíne.”
16 Zɨ́ ngíti géyị 'yị e gɨ dongará Faṛụsáyo ga gére née úku ledre kɨ́dí, “O'do née ndaá 'yị 'bɨ Lomo wá. Idí née 'yị bɨ Lomo kasaogụ wo née ní, káa bɨ utúasá méngị kéyị kenée sɨmɨ́ Síḷí 'bɨ 'Dówụ́ro wá, 'dewe lorụ 'bɨ Lomo go.”
Ngíti géyị yaá “Lomo kasaogụ wo ne, idí ndaá kenée wá, káa bɨ utúasá ndíṣị méngị mɨngburoko ledre ga bɨ kɨ́ roko'bụyé ní wá.” Gɨ zɨ́ mɨúkuló'bó ledre e zɨ́ sómú ledre 'bɨ 'yị ga gére née nda ídíne go faa.
17 Zɨ́ye ndú'yú o'do bɨ komo a likpí née kɨ́dí, “Sara aka nda yí́ị, sómú 'bɨ eyí yá o'do bɨ likpí komoyí née nɨ náambi?”
O'do née ya zɨ́ye ní, “Másómú née nébị Lomo kasaogụ wo ne.”
18 Yụ́da ga gére née ṇguṇgunɨ́ eyé kóo fú lá bɨ kɨ́dí, “Ma'díi, o'do née komoa lurú kóo bi wá ní wá.” Zɨ́ye

íɲyiyé kákasa kacɨ 'bụa kɨ́ mbágáa. 19 Sɨmɨ bɨ 'bụa kɨ́ mbágáa ogụnɨ́ ní, zɨ́ Yúda ga gére née ndú'yú yée kɨ́dí, “Ba owú 'bɨ esé, ma'díi, tɨ́ bɨ kóo ndíkisé wo ní, lurú bi wá? Éyí bɨ méngịsé nda kɨ́ komoa ma'dáa ní 'di, bɨ cakaba nɨ nda go lúrú bi ní?”

20 Zɨ́ o'do née kɨ́ me'bené íɲyiyé úkulúgu ledre kɨ́dí, “Ɨ̄ɨ, née owú 'bɨ ezé ma'díi. Tɨ́ bɨ kóo ndikizé wo ní, komoa lurú bi wá. 21 Owozé wá togú komoa máa née mengị láráne káa be 'di bɨ nɨ nda go ndísị lúrú bi née. Bɨlámá a ndú'yúsé aka cú wo zɨ́ze úwú a gɨ taraa.” 22 'Bụ ya'dá née ilinɨ́ úku ledre bɨ ya kɨ́dí Yésụ likpí komo owú 'bɨ eyé ne ní wá, gɨ zɨ́ ngịrị mɨngburoko manda 'bɨ Yúda e. Gɨ zɨ́a Yúda ga gére née i'bínɨ́ lorụ kɨ́dí, togú 'yị uku ledre ya Yésụ nɨ Kɨ́résịto, Lomo kasaogụ wo ne yá, 'yị máa née yée nɨyí úcụómo wo, olú lolụ dongará lafúne íni ini zɨ́ Lomo sɨmɨ 'Díɔ́ɔ́ Kótrụro wá. 23 Gɨ zɨ́ kéyị née, zɨ́ 'bụa kɨ́ mbágáa lá úku ledre kɨ́dí “Ídísé ndú'yú cú wo, ndaá owú wá, idí ódro gɨ roné kɨ́ roné.”

24 Zɨ́ Yúda ga gére née kpá ndóloógụ ándá ya'dá bɨ komoa likpí née zɨ́ye úku ledre zɨ́a kɨ́dí, “Owozé bú bɨlámáne kɨ́dí, o'do bɨ Yésụ née, nɨ 'yị lúyú ledre. Lóbụ aka Lomo zɨ́ze, éyí bɨ ówo gɨ roa ní 'di?”

25 Zɨ́ o'do née úkulúgu ledre zɨ́ Yúda ga gére née kɨ́dí, “Mándá kɨ́ tú'dú ledre gɨ ro úku a wá, togú Yésụ nɨ 'yị lúyú ledre togú ndaá 'yị lúyú ledre wá. Éyí bɨ máówo ní, komomá lurú ené kóo bi wá, bɨ nda ba ní, komomá nɨ go lúrú bi.”

26 Zɨ́ Yúda ga gére née kpá ndú'yúlúgu wo kɨ́dí, “Sara éyí bɨ Yésụ mengị zɨ́yị, zɨ́ komoyí líkpíne ní 'di?”

27 Zɨ́ o'do née kpá úkulúgu ledre zɨ́ Yúda ga gére née kɨ́dí, “Máúku ga kpá ledre née go zɨ́se, ílisé esé úwú a wá. Éyí bɨ ílisé úwúándá ledre máa née gɨ roa ní 'di? Ílisé go ídí 'yị lódú kacɨ́ga tée?”

28 Zɨ́ye úku ledre zɨ́ o'do née ịrí ịrí kɨ́dí, “Ndazé ezé 'yị lódú kacɨ́ o'do née wá, áyí yíị 'yị lódú kacɨ́a wá. Lodúzé 'bɨ ezé yí ezé kacɨ́ Músa. 29 Gɨ zɨ́a kóo 'desí ní, Músa ma'dáa odronɨ́ kɨ́ Lomo bú. O'do bɨ Yésụ née owozé wá togú ogụ 'bɨ ené gɨ 'dáya yá.”

30 Zɨ́a úkulúgu ledre zɨ́ Yúda ga gére née kɨ́dí, “Née kenée lárá ledre 'di, bɨ ówosé bi bɨ o'do née ogụ gɨ doa ní wá ní. Éyí bɨ máówo ní, likpí 'bɨ ené komomá go. 31 Owozé bú bɨlámáne Lomo ndaá lengbe kɨ́ rokinyi kɨ́ 'yị lúyú ledre e wá. Nɨ kɨ́ rokinyi dụ́ú kɨ́ 'yị ga bɨ ndịsịnɨ́ úwú ledre ené ní. 32 Tɨ́ bɨ kóo Lomo oto do sogo káŋgá ba, uwúzé aka bɨ ya kɨ́dí ngíti 'yị nɨ bo kɨ́ roko'bụ 'bɨ likpí komo 'yị bɨ ndikinɨ́ wo komoa lurú bi wá ní zɨ́ne ní wá. 33 O'do bɨ likpí komomá ba, idí ndaá 'yị bɨ Lomo kasaogụ wo née ní wá yá, káa bɨ likpí komomá wá.”

34 Zɨ́ye ódroyé kpá o'bụó'bụ zɨ́ o'do bɨ komo a likpí née kɨ́dí, “Yíị 'yị lúyú ledre bɨ ndikiogụnɨ́ yíị kɨ́ lúyú ledre kú gɨ sɨmɨ ní, íli 'dódo ledre zɨ́ze? Togú kenée yá, tónóne karaba ndéréne 'dá'dá, ólú lolụ dongará 'yị e sɨmɨ 'Díɔ́ɔ́ Kótrụro íni ini zɨ́ Lomo wá.”

'Yị bɨ owo'di'bi Lomo wá ní

35 Zɨ́ Yésụ úwú ledre kɨ́dí, o'do bɨ née likpí komoa ba Yúda ilinɨ́ lolụ zɨ́a ólúne sɨmɨ 'Díɔ́ɔ́ Kótrụro wá. Zɨ́ Yésụ ndéréne zɨ́ o'do bɨ komoa likpí née ndú'yú wo kɨ́dí, “Ṇgúṇgu ledre Owú 'bɨ 'Yịma'dí goó?”

36 O'do née ya zɨ́ Yésụ ní, “Mongú 'yị, 'yị née máówo'dí'bi ledre gɨ roa wá, 'dódo aka ledre gɨ ro a zɨ́ma gɨ do bɨ zɨ́ma ṇgúṇgu ledrea.”

37 Zɨ́ Yésụ úkulúgu ledre zɨ́a kɨ́dí, “Ndaá ngíti 'yị sɨkala wá, née kpá tɨ́ máa bɨ mááyí ódro zɨ́yị ba.”

38 Geré zɨ́ o'do née útúne sɨ́ sịndí Yésụ bi óto úndru a, zɨ́a úku ledre kɨ́dí, “Ngére, máṇgúṇgu ledreyí go,”

39 Zɨ́ Yésụ úkulúgu ledre zɨ́ o'do née kɨ́dí, “Máógụ do sogo káŋgá ba gɨ ro 'décị ngbanga zɨ́ komo sómú ledre 'bɨ 'yịma'dí e líkpíne. 'Yị ga bɨ owoyemenɨ́ ledre gɨ ro Lomo wá ní, zɨ́ye ówoyéme a. 'Yị ga bɨ ya yée owoyemenɨ́ yí eyé wo bú ní, nɨyí ídíáká 'bɨ eyé sɨmɨ luyú káa zɨ́ 'yị ga bɨ komoyé ndaá ní.”

40 Geré zɨ́ Farụsáyo ga bɨ gáa ore ní íɲyiyé úku ledre zɨ́ Yésụ kɨ́dí, “Úku yá 'dí yaá, komozé ndaá káa?”

41 Zɨ́ Yésụ úkulúgu ledre zɨ́ye kɨ́dí, “Idí ídísé ba káa zɨ́ 'yị ga bɨ komoyé ndaá ní yá, káa bɨ lúyú ledre esé ndaá lolụ ba wá. Nda lá gɨ zɨ́a bɨ sómúsé yí esé kɨ́dí ówosé ledre bú ní, zɨ́ lúyú ledre esé ídíne fú lá bo.”

Bɨlámá 'yị 'bá'bá kábịṛíkị e

10 Zɨ́ Yésụ úku ledre zɨ́ Farụsáyo ga gére née sɨmɨ muruwayi kɨ́dí, “'Yị bɨ olú lódú kacɨ́ kábịṛíkị e 'dícị ndaá gɨ 'dí tara mbotụyé wá ní, née ndaá míngí kábịṛíkị maáge wá, née 'yị ugu, kpá yí ené bɨsinyí 'yị. 2 Míngí kábịṛíkị e ndịsị ólú lódú kacɨ́ kábịṛíkị ené e fú lá gɨ tara mbotụyé. 3 Togú míngí kábịṛíkị ga gére née ogụ go yá, zɨ́ 'yị 'bɨ moko bɨ ore ní líkpí mbotụ. Sɨmɨ bɨ ndolo kábịṛíkị ené e kɨ́ ịrịyé ní, zɨ́ye úwú kúrú míngíye zɨ́ye ídíye mbá kɨ́ rokinyi. 4 Sɨmɨ bɨ kábịṛíkị ga gére née olụ́ogụnɨ́ go sága ní, kpá lá bɨ míngíye utú zɨ́ye 'dá'dá ní, geré zɨ́ye útúye ngbeṛí do kacɨ́ a gɨ zɨ́a owoyemenɨ́ sɨmɨ kúrú a bú. 5 Togú ngíti 'yị kpí yá, kábịṛíkị ga gére née nɨyí ngásá eyé gɨ zɨ́a mɨngásá gɨ zɨ́a bɨ owoyemenɨ́ eyé wo wá ní.” 6 Farụsáyo ga gére née owonɨ́ eyé ini ledre gɨ sɨmɨ muruwayi bɨ Yésụ uku née wá.

7 Zɨ́ Yésụ úku phútrụ ledre zɨ́ Yúda ga gére née kɨ́dí, “Máúku zɨ́se ma'díi, mááyí zɨ́ 'yịma'dí e káa zɨ́ mbotụ kábịṛíkị e ní. 8 'Yị ga bɨ ngárá Babá kasa ené yée ne wá ní, ogụnɨ́ yí eyé kɨ́ royé kɨ́dí yée nɨyí bɨlámá 'yị 'dódo ledre 'bɨ Lomo, ábuwá yí eyé 'yị ṛanga e kpá 'yị ugu e. 'Yị amá e uwúnɨ́ eyé kóo ledre ga bɨ 'yị ga gére née ndịsịnɨ́ 'dódo yée ní wá. 9 Mááyí káa zɨ́ mbotụ 'dícị ní. Togú 'yị ogụ gɨ 'dí zɨ́ma yá, mááyí yómo wo gɨ zɨ́a mááyí go 'yị 'bá'bá wo, káa zɨ́ míngí kábịṛíkị bɨ ndịsị 'bá'bá yée do bi 'bɨ éyí mɨánu zɨ́a kpá ndá'bané kɨ́ye 'be bɨlámáne ní. 10 'Yị ugu ndịsị ndéré 'bɨ ené gɨ ro úgu éyí, kɨ́ ngáka éyí kpá kɨ́ úfu 'yị e. Máa Yésụ, mándá 'bɨ amá káa zɨ́ 'yị ṛanga ga gére née wá, máógụ 'bɨ amá gɨ ro zɨ́ 'yị ga bɨ ṇguṇgunɨ́ ledremá go ní ídíye kɨ́ trịdrị kpá kɨ́ rokinyi bɨ ngárá odụ a ndaá ní.

11 “Mááyí bɨlámá 'yị lúrú bi kacɨ́ kábịṛíkị amá e. Mái'bí romá tóromá kacɨ́ kábịṛíkị amá e gɨ zɨ́ bɨsinyí ledre kɨ́ méngị yée. Togú umbu yá, máídí úyu máa, ndanɨ́ úyu wá.12 'Yị bɨ ndaá míngí kábịṛíkị e wá, ogụ 'bɨ ené lá méngị moko gɨ ro késí ní, togú lurú bangá sinyí go kɨ́

ógụ gɨ ro 'dí'bi ngúru kábịŕíkị ga gére née yá, nɨ óyó sogoné zɨ́ kábịŕíkị ga gére née, zɨ́ bangá sinyí nánáónzó ngúruyé ánu a, zɨ́ ngíti géyị báyiyé faa. 13 'Yị 'bɨ moko née ngasáoyó roné gɨ zɨ́a kábịŕíkị ga gére née ndanɨ́ eyé 'bɨ ené wá, mengị 'bɨ ené lá dụ́ụ́ moko gɨ ro késí.

14 "Mááyí bɨlámá 'yị 'bá'bá kábịŕíkị e gɨ zɨ́a mááyí máa mí̱ngí ye. Kábịŕíkị amá e owonɨ́ máa bú, 15 káa zɨ́ bɨ ledremá nɨ zɨ́ Babá owóowó zɨ́ ledrea ídíne zɨ́ma kpá owóowó ní, ledre kábịŕíkị amá e nɨ zɨ́ma kpá owóowó. Née sí̱ ledre bɨ máí'bí romá zɨ́ umbu gɨ royé gɨ roa ní. 16 Ngíti géyị 'yị amá e nɨyí aka kpá fú bo yée ga bɨ ndanɨ́ gɨ sɨmɨ́ kúfú Yụ́da e wá ní. Mááyí kpá 'dí'biógụ yée, ésị yée dongará lafúye gɨ do bɨ zɨ́ye ídíye kḭ́é'do ndí̱sị úwú dụ́ụ́ kúrúma, gɨ zɨ́a mááyí máa 'yị 'bá'bá yée. 17 Ledremá nɨ zɨ́ Babá owóowó gɨ zɨ́a máúwú kúrúa bú. Mááyí í'bí romá zɨ́ umbu gɨ ro 'yịma'dí e. Abú máúyu yá, nɨ úrulúgu máa. 18 'Yị bɨ kḭ́é'do káa nɨ gága máa gɨ ro ledre ní ndaá. Mááyí kɨ́ roko'bụ ledre e za mbá zɨ́ma gɨ zɨ́ Babá gɨ ro zɨ́ma í'bí romá zɨ́ umbu, togú mbú zɨ́-ma ásimá gɨ roa."

19 Gɨ zɨ́ ledre bɨ Yésụ uku kenée ní, zɨ́ sómú ledre 'bɨ Yụ́da e ífi sɨmɨné, toronɨ́ eyé lolụ do sómú ledre kḭ́é'do wá. 20 Ngíti géyị odronɨ́ 'bɨ eyé gɨ do bɨ Yésụ bɨsinyíne kɨ́dí, "O'do née nɨ kɨ́ dokéké sɨmɨné, née ndaá 'yị bɨ azé ndí̱sị úwú ledre gɨ taraa ní wá."

21 Ngíti géyị ya, "Ɨ́'ɨ, o'do née dokéké ndanɨ́ sɨmɨ a wá. 'Yị bɨ kɨ́ dokéké sɨmɨné ní, utúasá ndí̱sị 'dódo ledre kɨ́ roko'bụné wá. Utúasá kpá líkpí komo 'yị bɨ 'dụtụ mɨ'dú̱tụ́ ní wá."

Ngíti géyị Yụ́da e asinɨ́ gɨ ro Yésụ

22 Gɨ do kacɨ́ ledre née ní, geré zɨ́ sị̀ndị́ kadra bɨ legbe ndí̱sị̀nɨ́ sómú́ndíki ledre 'dí̱cí̱ bɨ kóo 'bɨ Lomo 'danánɨ́ sɨmɨ Yerụsaléma ní ógụné. Ledre máa née mengị kóo roné née kɨ́ yana ndumu. 23 Zɨ́ Yésụ ndí̱sị gámáne do ligá 'Dí̱cí̱ 'bɨ Lomo née. Zɨ́a ndéré ólú́ne gị do bi bɨ kóo o'bónɨ́ ngba'daka ro 'Dí̱cí̱ 'bɨ Lomo, bɨ ị́fí́nɨ́ ịrị Solomó-na doa ní. 24 Zɨ́ Yụ́da ga gére née ólú́ lódú́ kacɨ́ Yésụ íri. Zɨ́ye úku ledre zɨ́a kɨ́dí, "Mongú́ 'yị, ndá lolụ fú lá ndí̱sị ló'bo gɨ zɨ́ze wá. Togú́ áyí go Kɨ́résịto bɨ Lomo kasaogụ ní yá, ídí geré úku a zɨ́ze."

25 Zɨ́ Yésụ úkulúgu ledre zɨ́ye kɨ́dí, "Ásé ndú'yú 'dó'do máa née kenée gɨ ro 'di, tɨ́ bɨ máúku ledre go zɨ́se, ílisé ŋgúŋgu a wá ní. Mɨngburoko ledre ga bɨ mándí̱sị̀ méngị yée bɨ ngárá gbékpí 'yị e utúasánɨ́ méngị yée wá ní, nɨyí 'dódo máa ye zɨ́se ówo a kɨ́dí Babá kasaogụ máa ne. 26 Ṇgúṇgusé ledremá wá gɨ zɨ́a ndásé esé 'yị amá e wá. 27 'Yị ga bɨ ṇguṇgunɨ́ ledremá go ní, ndí̱sị̀nɨ́ lengbe úwú kúrúma. Máówo yée bú bɨlámáne gɨ zɨ́a nɨyí 'yị lódú́ kacɨ́ma e. 28 'Yị amá ga gére née má'dí'bi sí̱lí̱ma go royé ndá, mááyí í'bí trịdrị bɨ za fí ní zɨ́ye. 'Yị bɨ nɨ 'dí'bióyó yée gɨ zɨ́ma ní ndaá. 29 Babá bɨ i'bí 'yị amá ga gére née zɨ́ma ní, roko'bụa romo do éyí e za mbá. 'Yị bɨ nɨ útúásá 'dí'bióyó 'yị amá ga bɨ i'bí yée zɨ́ma née ní ndaá. 30 Zée kɨ́ Babá, azé dụ́ụ́ 'yị kḭ́é'do."

31 Zɨ́ ledre née útúne sɨmɨ Yụ́da ga gére vuu bɨsinyíne. Zɨ́ye ínyịyé 'dí'bi tutú e gɨ ro óngboónzó wo kɨ́e. 32 Zɨ́ Yésụ úku ledre zɨ́ye kɨ́dí, "Mɨngburoko ledre ga bɨ Babá i'bí yée zɨ́ma ndí̱sị̀ méngị yée ní, máméngị yée mbá do komosé. Wo bɨ sinyí rosé ílisé úfu máa gɨ roa ní wo be 'di?"

33 Yụ́da e ya zɨ́a ní, "Lúyú ledre eyí nɨ wo bɨ úku yá née nɨ kpá Lomo tɨ́ bɨ áyí gbékpí 'yịma'dí ní. Née ledre bɨ azé úfu yí̱ị gɨ zɨ́a ní, ledre ezé ndaá 'bɨ ené kɨ́ bɨlámá moko eyí wá."

34 Yésụ ya zɨ́ye ní, "Sara bɨ nɨ mɨékéne do sí̱lí̱se sɨmɨ bú́kụ 'bɨ lorụ, Lomo uku kɨ́dí, 'Sée ga bɨ mágéléógụ sée káa do manda e ní, ásé go kɨ́ roko'bụ zɨ́se káa zɨ́ Lomo ní.' †35 Togú́ Lomo uku ledre kɨ́dí née geléogụ ngíti géyị 'yị e kɨ́ roko'bụ zɨ́ye káa zɨ́ Lomo ní. Ledre bɨ Lomo uku go ní, 'yị óyóló'bó a ndaá. 36 Sara bɨ mááyí nda tɨ́ mbigí Owú́ 'bɨ Lomo, Babá ma'dáa kasa máa ne do sogo káṇgá méngị moko ené ní, éyí bɨ bi sinyí nda rosé zɨ́se úku ledre gɨ zɨ́a kɨ́dí máúku sínyi ledre go sɨmɨ bɨ máúku máyá mááyí Owú́ 'bɨ Lomo ní 'di? 37 Moko ga bɨ mándí̱sị̀ méngị yée ní za mbá, togú́ ndanɨ́ moko ga bɨ 'bɨ Babá ní wá, ndásé ṇguṇgu ledremá wá. 38 Abú ílisé ṇgúṇgu ledremá wá, moko ga bɨ mándí̱sị̀ méngị yée ní togú́ ṇgúṇgusé go kɨ́dí Lomo uku ne ya máídí méngị yée kenée, ṇgúṇgusé go kɨ́dí azé kɨ́ Babá 'yị kḭ́é'do." 39 Zɨ́ Yụ́da ga gére née kpá ínyịyé áyíye 'dí'bi Yésụ gɨ zɨ́ ledre bɨ uku zɨ́ye kenée ní. Zɨ́a ú̱cụ lí̱lị̀né gɨ zɨ́ye gɨ ore.

40 Zɨ́ Yésụ ínyịné gɨ sɨmɨ Yerụsaléma gɨ ore 'dógụ ng-buṛu Yeredéne, ndéré 'díyị roné do bi bɨ Yiwáni 'yị Bábátí̱zí̱ 'yị e ndí̱sị̀ í'bí babatí̱za doa zɨ́ 'yị e ní, zɨ́a ndí̱sị̀né íri kɨ́ owú́ sí̱lí̱ cúku'dée. 41 Zɨ́ tú́'dú́ 'yị e ndí̱sị̀ ndéréye zɨ́ Yésụ do bi bɨ nɨ doa íri ní. Zɨ́ ngíti géyị 'yị e ndí̱sị̀ úku ledre kɨ́dí, "Abú Yiwáni mengị mɨngburoko ledre ga bɨ kɨ́ roko'bụné ní wá yá, ledre ga bɨ uku yée gɨ ro Yésụ ní, nɨyí mbá ma'díi ledre e." 42 Gɨ zɨ́ kéyị née, zɨ́ tú́'dú́ 'yị e ṇgúṇgu ledre Yésụ kɨ́dí nɨ owú́ 'bɨ Lomo.

Sanda ndíyá Lázoro nderé zɨ́ Yésụ

11 Ngíti o'do nɨ kóo bo kɨ́ ịrị́né Lázoro, lúndu Maríya e kɨ́ Márata, ndí̱sị̀nɨ́ sɨmɨ Beteníya. Lázoro ma'dáa nɨ kóo kɨ́ ndíyá bɨsinyíne. 2 Lémịa bɨ Maríya máa née, née wo bɨ kóo lefe sụ'bú́ mɨndonyo ro sị̀ndí Ngére Yésụ, zɨ́a ndí̱sị̀né ó'dóóyó a kɨ́ bi doné ní. 3 Zɨ́ owú́ kará ga gére née kákasa zɨ́ Yésụ kɨ́dí, "Ngére, ro ezegámáyị méngị wo yáa mɨméngị bɨsinyíne."

4 Sɨmɨ bɨ Yésụ uwú ledre née kenée ní, zɨ́a úku ledre kɨ́dí, "Ɨ́'ɨ abú ro Lázoro ma'dáa mengị wo kenée ndotó, utúasá 'dí'biógụ zɨ́a umbu wá. Roa née nɨ óto 'yị e zɨ́ye ówo roko'bụ 'bɨ Lomo, zɨ́ye ndí̱sị̀yé óto úndrumá bɨ Owú́ 'bɨ Lomo ní." 5 Lázoro kɨ́ lémịné ga bɨ gbre née, Yésụ oto kóo 'búye go kɨ́ngaya. 6 Abú tɨ́ kenée ndotó, sɨmɨ bɨ sanda ledre ro Lázoro nderé ndiki Yésụ ní, Yésụ ma'dáa ịnyị ené kóo geré ndéré wá, mengị aka yí ené kóo kpá za 'dényé sí̱lí̱ gbre kí.

7 Nda gɨ 'dá'ba, zɨ́ Yésụ úku ledre zɨ́ 'yị lódú́ kacɨ́ne ga gére née kɨ́dí, "Nda'baluguzé aka rozé mu sɨmɨ Yụdáya 'dáa."

8 Zɨ́ 'yị lódú́ kacɨ́ga ga gére née úku ledre zɨ́a kɨ́dí, "Ɨ́, 'yị 'dódo ledre, lúrú aka mongú́ ledre bɨ Yụ́da e

† *10:34 Ke'bị 'bɨ Dawídi~e 82:6*

mengịnɨ́ yíị́ kɨ́e íri, ayínɨ́ gɨ ro óngboónzó yíị́ kɨ́ tutú ní, ili ba kpá go ndá'balúgu royí zɨ́ye íri?”
9 Yésụ eré ené ngịrị kɨ́ ndá'ba íri wá, gɨ zɨ́ kéyị née ní, zɨ́a úku ledre kɨ́dí, “Togú bi ará go yá, mɨtụlụrụ ndaá lolụ wá. 'Yị bɨ ndịsị gámá kɨ́ kadra ní, utúasá ené 'díkí wá gɨ zɨ́a bimɨóṇgó 'bɨ kadra oṇgó bi go zɨ́a bɨlámáne.
10 'Yị bɨ otoomo nda bimɨóṇgó kenée zɨ́a nda ndíṣị gámáne kɨ́ ndụlụ ní, ndịsị 'díkíne gɨ zɨ́a nɨ yí ené sɨmɨ mɨtụlụrụ.”
11 Gɨ do kacɨ́ ledre bɨ Yésụ uku née ní, zɨ́a kpá úku ngíti ledre zɨ́ 'yịmɨkása ené ga gére née kɨ́dí, “Káa zɨ́ bɨ mááyí úku ledre ba, lúnduzé Lázoro nɨ go 'dú'du, nderézé mu íri gɨ do bɨ zɨ́ma úru wo.”
12 Zɨ́ 'yị lódṵ́ kacɨ́ga ga gére née úkulúgu ledre zɨ́a kɨ́dí, “Ngére, bɨsinyí ledre ndaá ke. Togú 'du'du yí ené kpá lá mɨ'dú'du ní, íli ndéré té yíị́ úru wo gɨ ro 'di?”
13 'Yị lódṵ́ kacɨ́ga ga gére née owonɨ́ eyé kóo ini ledre gɨ sɨmɨ ledre bɨ Yésụ uku née wá. Ábuwá uku née kɨ́dí Lázoro uyu go.
14 Zɨ́ Yésụ nda úku a zɨ́ye fúó kɨ́dí, “Lázoro uyu go.”
15 Nɨ bɨlámáne gɨ zɨ́a sɨmɨ bɨ Lázoro uyu ní, ndazé kése íri wá. Nderézé mu gɨ ro zɨ́se lúrú ledre bɨ mááyí méngị a íri ní za cṵ́ kɨ́ komosé gɨ do bɨ zɨ́se ṇgúṇgu ledremá nda za kɨ́ngaya.
16 Zɨ́ ngúru 'yị lódṵ́ kacɨ́ Yésụ bɨ kɨ́ ịrịné Tóma bɨ ndịsịnɨ́ kpá ndólo wo Máárátoṇgo ní ịnyịné úku ledre zɨ́ lafúne e kɨ́dí, “Ndazé ótoómo kacɨ́ mongṵ́ 'yị wá, idízé ndéré kéye. Togṵ́ Yṵ́da iliɨ́ úfu wo yá, zɨ́ye úfukótrụ zée ndro kéye.”

Yésụ nderé sɨmɨ ini ro Lázoro

17 Sɨmɨ bɨ Yésụ nderéogụnɨ́ sɨmɨ Beteníya ní, Lázoro mengị sɨmɨ káṇgá go síḷí eso (4).
18 Gara bɨ Beteníya ininɨ́ Lázoro sɨmɨ a ní, ndaá gbála gɨ ro Yerụsaléma wá.
19 Gɨ zɨ́ ledre bɨ utú do Márata e kɨ́ lémịné Maríya ní, zɨ́ tṵ́'dṵ́ ngíti géyị Yṵ́da e ndéréye zɨ́ Márata kɨ́ lémịné íri ndíṣị ịdrị mɨmbé'deyé kacɨ́ lúnduyé bɨ uyu ní.
20 Sɨmɨ bɨ Márata uwú ledre ya Yésụ nɨ go gbóo do mɨsi'di ní, zɨ́a ịnyịné ndéré óndó do Yésụ, Maríya idíaká 'bɨ ené cịkị 'be.
21 Sɨmɨ bɨ Márata lurúndiki Yésụ ní, zɨ́ sɨmɨkozo mengị wo, zɨ́a útúne íni ini zɨ́a úku ledre zɨ́ Yésụ kɨ́dí, “Áko Ngére, idí ídí karakóna ona, káa bɨ owṵ́ 'bɨ babá ba uyu wá.
22 Máówo bú togṵ́ ndú'yú Lomo yá, nɨ méngị éyí bɨ ndú'yú wo gɨ roa née zɨ́yị.”
23 Yésụ ya, “Márata, ndá sómṵ́ sɨmɨyí wá, lúnduyí nɨ úrú gɨ sɨmɨ umbu bɨ uyu née.”
24 Márata ya zɨ́ Yésụ ní, “Ma'díi mongṵ́ 'yị, máṇgúṇgu go kenée kɨ́dí sɨmɨ sịndị́ kadra 'bɨ úru 'yị e gɨ sɨmɨ umbu, nɨ úrú zɨ́a ídíne trịdrịné.”
25 Yésụ ya, “Márata, mááyí máa 'yị úru 'yị e gɨ sɨmɨ umbu. Mááyí kpá máa 'yị í'bí trịdrị bɨ za fí ní zɨ́ 'yị e. 'Yị bɨ ṇguṇgu ledremá go ní abú uyu yá, mááyí úru wo.
26 'Yị bɨ nɨ aka trịdrị togṵ́ ṇguṇgu ledremá go yá, uyu lolụ wá. Ṇgúṇgu ledre née go Márata?”
27 Márata ya kɨ́dí, “Ngére, máṇgúṇgu ledre née go. Máówo go kɨ́dí áyí Kɨ́résịto Owṵ́ 'bɨ Lomo bɨ Lomo uku ledre kásaógụ wo káa do 'yị yómo 'yị e ní.”
28 Gɨ do kacɨ́ ódro ga gére ní, zɨ́ Márata ndá'balúgu roné 'be zɨ́a úku ledre zɨ́ lémịné kɨ́dí, “'Yị 'dódo ledre ogụ go nɨ ndíṣị ndúndu'yú gɨ royí.”
29 Sɨmɨ bɨ Maríya uwú ledre née kenée ní, zɨ́a ịnyịné kpụrụ ndéréne zɨ́ Yésụ.
30 Yésụ nɨ aka do mɨsi'di kɨ́'dí bɨ Márata nderé ndiki wo ní.
31 Yṵ́da ga bɨ ogụnɨ́ sɨmɨ ini ore, sɨmɨ bɨ lurúnɨ́ Maríya ịnyị kpụrụ ndéréne mɨ'dí do mɨsi'di ní, zɨ́ ngíti géyị útúye do kacɨ́a gɨ zɨ́a somṵ́nɨ́ 'bɨ eyé ya, ayí ndéré síḷ bi íni ini.
32 Sɨmɨ bɨ Maríya nderé ndiki Yésụ ní, zɨ́a útúne síḷ sịndị́ Yésụ bi íni ini kɨ́ úku ledre kɨ́dí, “Áko Ngére, idí ídí karakóna ona, káa bɨ owṵ́ 'bɨ babá ba uyu wá.”
33 Sɨmɨ bɨ Yésụ lurú Maríya kɨ́ Yṵ́da ga bɨ ogụnɨ́ zɨ́ye sɨmɨ ini nɨyí nda go ndíṣị íni ini kɨ́ngaya ní, zɨ́ sɨmɨkozo kpá méngị Yésụ, zɨ́ Yésụ kpá útúne íni ini.
34 Zɨ́ Yésụ ndúndu'yú kɨ́dí, “Otonɨ́ wo 'da?”
Zɨ́ye úkulúgu ledre zɨ́ Yésụ kɨ́dí, “Azé 'díyịóto yíị́ Ngére.”
35 Geré zɨ́ íni komo Yésụ ndé'yịógụné.
36 Zɨ́ Yṵ́da ga gére née ndíṣị ódroyé dongaráye kɨ́dí, “Lúrúsé aka, ábuwá mongṵ́ 'yị ba oto 'bú Lázoro go kɨ́ngaya.”
37 Zɨ́ ngíti géyị úku ledre kɨ́dí, “Bɨ nɨ kɨ́ roko'bụ ledre zɨ́ne, likpí komo 'yị go zɨ́a lúrú bi ní, sara ogụ nda kóo ụcụómo Lázoro kɨ́ úyu wá gɨ ro 'di?”

Lázoro urú gɨ sɨmɨ umbu

38 Otonɨ́ bi zɨ́ Lázoro sɨmɨ gu bɨ lagánɨ́ sɨmɨ landa ní, do gbṵ́ṛṵ́gbụ mɨsɨsɨlekpe tutú ngbụtụrṵ́ tara a. Sɨmɨ bɨ Yésụ nderéogụ sị́ bi íri ní, zɨ́ sɨmɨkozo méngị wo rómo wo bɨ gáa 'dá'dá ní.
39 Zɨ́a úku ledre kɨ́dí, “Gbṵ́ṛṵ́gbụóyósé aka tutú née 'dá'ba.”
Márata ya zɨ́a ní, “Ngére, karaba go 'dényé síḷí eso (4), ndonyo bi eme lolụ íri ngṵ́.”
40 Yésụ ya zɨ́a ní, “Máúku amá gáa zɨ́yị máyá 'di Márata? Ndaá bɨ máyá togṵ́ ṇgúṇgu ledremá go yá, áyí lúrú roko'bụ 'bɨ Lomo kɨ́ komoyí ní wá?”
41 Gɨ zɨ́ ledre bɨ Yésụ uku kenée ní, zɨ́ 'yị e gbṵ́ṛṵ́gbụóyó tutú bɨ tara mbotụ gu landa kɨ́'dí bɨ otonɨ́ Lázoro ní. Zɨ́ Yésụ ịnyịné íni ini zɨ́ 'bụné kɨ́dí, “Babá, mbófo éyí zɨ́yị ndíṣiyí úwú máa.
42 Máówo bú bɨlámáne togṵ́ mándú'yú yíị́ go yá, zɨ́yị tɨ́ méngị ledre ma'dáa. Máúku ledre née kenée gɨ ro zɨ́ 'yị ga bɨ azé kéye ba úwú a gɨ do bɨ zɨ́ye ṇgúṇgu a kɨ́dí ma'díi kásaógụ máa yíị́.”
43 Gɨ do kacɨ́ ledre née ní, zɨ́a ịnyịné ndólo Lázoro kɨ́ mongṵ́ kúrú kɨ́dí, “Lázoro ólṵ́ógụ gɨrí mu.”44 Geré zɨ́ Lázoro úrúne, zɨ́a ólṵ́ógụné nyé kɨ́ ká'dá bongó bɨ cịringbínɨ́ wo kɨ́e kpá kɨ́ mbílí bongó bɨ odó'dụtụnɨ́ komo a kɨ́e kacɨ́ ondṵ́ eyé 'bɨ Yṵ́da e ní roné.
Zɨ́ Yésụ úku ledre kɨ́dí, “Líkpísé ká'dá ga gére née gɨ roa mu zɨ́a ndá'bané 'be.”

Yemenɨ́ ledre gɨ úfu Yésụ

(Matáyo 26:1-5, Márɨko 14:1,2, Lúka 22:1,2)

45 Yṵ́da ga bɨ nderénɨ́ kɨ́ Maríya gị zɨ́ Yésụ íri, sɨmɨ bɨ lurúnɨ́ ledre bɨ Yésụ mengị née, geré zɨ́ye ṇgúṇgu ledre Yésụ kɨ́dí ma'díi, Lomo kasaogụ wo ne.
46 Zɨ́ ngíti géyị ndéréye úku ledre bɨ Yésụ mengị née zɨ́

Faruṣáyo e. 47 Zɨ́ manda ga bɨ 'bɨ 'yị 'dáná éyí e kɨ́ Faruṣáyo kpá kɨ́ ngíti géyị mɨngburoko 'yị 'déci ngbanga e, ndịsiyé ndómo tarayé kɨ́dí,

"Éyí bɨ idízé méngị a kɨ́ Yésụ ní 'di? Mɨngburoko ledre ga bɨ ndịsị méngị yée kɨ́ roko'bụné ní ofụnɨ́ nda go.
48 Togú lurúomozé wo kenée, tú'dú 'yị e nɨyí nda ówo go tɨ́ dụ́ụ́ wo kɨ́dí nɨ Kɨ́résịto ma'díi. Geré zɨ́ asikíri 'bɨ Róma ógụyé ndúrụ mongú 'dịcị ezé bɨ 'bɨ ini zɨ́ Lomo kpá kɨ́ 'be 'bɨ ezé e mbá, utúasázé lolụ ídí kɨ́ bi zɨ́ze wá."

49 Zɨ́ ngúruyé bɨ mongú 'yị 'dáná éyí † kɨ́ ịrịné Kayáfa mongú manda 'dá'dá sɨmɨ́ sịndí kadra máa bɨ kóo née ínyịné úku ledre zɨ́ lafúne ga gére née kɨ́dí, "Ówosé ledre wá gɨ zɨ́ 'di? 50 Bɨlámá a, bɨkéṛí 'yị idí úyu ne gɨ do bɨ zɨ́ 'yị ezé e ómoyé, gɨ zɨ́ wo bɨ zɨ́ 'yị ezé e úyuyé ye zɨ́ bɨkéṛí 'yị ómoné ní."

51 Kayáfa uku ené née kóo lá ledre ené wá. Gɨ zɨ́a bɨ nɨ mongú 'yị 'dáná éyí ní, zɨ́ Lomo úkuí'bí ledre née taraa gɨ ro zɨ́a úku a kenée. Lomo yeme ne kú kenée zɨ́ Yésụ úyuné ne gɨ do bɨ zée Yúda e zɨ́ze ómozé. 52 Mɨúyu Yésụ née nda kɨ́ngaya lá dụ́ụ́ gɨ ro Yúda e wá, kpá gɨ ro kúfú ngíti géyị 'yịma'dí e mbá, zɨ́ye ídíye dụ́ụ́ kɨ́é'do owú ga bɨ 'bɨ Lomo ní. 53 Tónóne gɨ sɨmɨ́ sịndí kadra née ndéréne 'dá'dá, zɨ́ mɨngburoko 'yị ga gére née ndịsiyé gámásó'do mɨsi'di gɨ ro úfu Yésụ.

54 Gɨ do kacɨ́ ledre née ní, Yésụ ndịsị ené lolụ kóo zɨ́ Yúda ga gére née do nyárá bi wá. Zɨ́a ínyịné kɨ́ 'yị lódú kacɨ́ne e gɨ ore yóó ndéréye sɨmɨ́ ngíti owú gara kɨ́ ịrịné Efarayíma gbóo cigí bi bɨ ngárá 'yị e ndanɨ́ do a wá ní ndịsiyé íri.

55 Sɨmɨ́ sịndí kadra máa bɨ kóo née ní, Ayímbi 'bɨ Yúda e bɨ ndịsịnɨ́ ndólo a Umbuokpó ní nɨ go gbóo. 'Dá'dá zɨ́ ayímbi née tónóne, tú'dú 'yị e ndịsịnɨ́ lengbe ínyị gɨ sɨmɨ́ gara eyé e mɨngúngúcua ndéréye sɨmɨ́ Yeṛusaléma íri gɨ ro órú royé kacɨ́ ondú eyé 'bɨ Yúda e gɨ ro zɨ́ye útúásáye kacɨ́ komo Lomo. 56 Sɨmɨ́ bɨ nɨyí do ligá 'Dícị 'bɨ Lomo ní, zɨ́ye ndịsiyé ndómo tarayé gɨ ro 'dí'bi Yésụ. Zɨ́ye ndịsị ndú'yú royé kɨ́dí, "Sómú ledre esé nɨ kɨ́e 'di, togú ogụ go ona ní?" 57 Ukunɨ́ ledre née kenée gɨ zɨ́a manda ga bɨ 'bɨ 'yị 'dáná éyí e kɨ́ Faruṣáyo e ní i'bíomonɨ́ loṛụ go zɨ́ 'yị e kɨ́dí togú lurúndikinɨ́ Yésụ go sɨmɨ́ ayímbi ore yá, idínɨ́ úku 'dódo ledrea gɨ ro do 'dí'bi wo.

Maríya oto úndru Yésụ
(Matáyo 26:6-13, Máriko 14:3-9)

12 Sɨmɨ́ bɨ ngítí síḷí idíaká go ịnyị doa kéṛí (6) gɨ ro zɨ́ Ayímbi Umbuokpó 'bɨ Yúda e née tónóne ní, zɨ́ Yésụ ínyịné gɨ sɨmɨ́ owú gara bɨ Efarayíma ní ndéréne 'be 'bɨ Lázoro sɨmɨ́ Beteníya kɨ́'dí bɨ kóo uru Lázoro ma'dáa gɨ sɨmɨ́ umbu ní. 2 Zɨ́ 'yị e yóko royé do méngị mongú éyí mɨánu gɨ ro 'dí'bi Yésụ kɨ́e sɨmɨ́ sụmụ. Márata ndịsị kóo lúrú bi kacɨ́ éyí mɨánu bɨ zɨ́ 'yị e née ne, Lázoro anunɨ́ 'bɨ eyé éyí kɨ́ Yésụ. 3 Zɨ́ Maríya lémị Lázoro ndéré 'dí'biógụ bɨlámá sụ'bú mɨndonyo bɨ kóo ugú kɨ́ tú'dú késí ní, dúdụ a za mbá ro sịndí Yésụ kɨ́'dí bɨ ndịsịnɨ́ kɨ́ Lázoro e ánu éyí 'dícị ní. Zɨ́a ndíṣịné ó'dóóyó sụ'bú máa née gɨ ro sịndí Yésụ kɨ́ bịdoné bɨ alamɨála ní. Zɨ́ ndonyo sụ'bú 'dí'bi sɨmɨ́ 'dícị bɨ Yésụ ndịsịnɨ́ sɨmɨ́ a née yeré.

4 Geré zɨ́ Yúda Keriyóta bɨ ngúru 'yị lódú kacɨ́ Yésụ bɨ nɨ ógụ i'bí ngbángá Yésụ ní, ínyịné úku ledre zɨ́ Maríya kɨ́dí, 5 "Áyi, lefe sinyinɨ́ nda sụ'bú née bi kenée gɨ ro 'di, nɨyí kóo úgúóyó a kɨ́ mongú tú'dú késí bɨ 'yị nɨ méngị moko gɨ roa kɨ́ sɨmɨbi kpuú ní do sáká 'yị leṛí e kɨ́ késí máa née." 6 Yúda uku ené ledre née gɨ zɨ́a bɨ ili ndíṣị sáká 'yị leṛí e ní wá, yí ené gɨ zɨ́a bɨ nɨ 'yị lúrú bi kacɨ́ késí ní, ili idínɨ́ í'bí késí née do síḷíne gɨ do bɨ zɨ́ne ndíṣị úgu ngíti géyị éyí e gɨ sɨmɨ́ a sáká roné kɨ́e.

7 Geré zɨ́ Yésụ úkulúgu ledre zɨ́ Yúda kɨ́dí, "Ndá úku ledre zɨ́ kára née wá. Sụ'bú bɨ sụsụ romá née, yemeomo née go máa gɨ zɨ́a sịndí kadra 'bɨ óto máa sɨmɨ́ gu nɨ go gbóo. 8 Ídí ówo a kɨ́dí kacɨ́ kadra mbá, ásé fú lá kɨ́ 'yị leṛí e do bi kɨ́é'do. Máa, utúasázé ídí kése fú lá do bi kɨ́é'do wá."

9 Ábuwá tú'dú Yúda e uwúnɨ́ go ya Yésụ nɨ sɨmɨ́ Beteníya ore. Zɨ́ tú'dú ye ndéréye íri. Ndaá 'bɨ ené bɨ yaá nderénɨ́ née lá dụ́ụ́ zɨ́ Yésụ ní wá, nderénɨ́ kpá gɨ ro lúrú Lázoro bɨ Yésụ ma'dáa uru wo gɨ sɨmɨ́ umbu ní. 10 Zɨ́ manda ga bɨ 'bɨ 'yị 'dáná éyí e ní yéme royé kɨ́dí, yée idínɨ́ kpá úfu Lázoro 'dá'ba, 11 gɨ zɨ́a bɨ Yésụ uru wo gɨ sɨmɨ́ umbu ní, zɨ́ tú'dú Yúda e nda yí eyé ṇgúṇgu ledre Yésụ.

Yésụ olú kɨ́ mongú roko'bụné sɨmɨ́ Yeṛusaléma
(Matáyo 21:1-11, Máriko 11:1-11, Lúka 19:28-40)

12 Zɨ́ bi áráló'bó roné, Zɨ́ Yésụ ínyịné gɨ sɨmɨ́ Beteníya gɨ ore ndéréne sɨmɨ́ Yeṛusaléma. Zɨ́ ledre owú ndíki tú'dú 'yị ga bɨ yokonɨ́ royé sɨmɨ́ ayímbi sɨmɨ́ Yeṛusaléma ore ní kɨ́dí Yésụ nɨ go ógụ sɨmɨ́ Yeṛusaléma íri.13 Zɨ́ tú'dú 'yị ga gére née 'déci mbílí tịyí e do síḷíye ínyịyé mutruu ndéré óndó do Yésụ do mɨsi'di. Zɨ́ye ndíṣiyé ótrú ledre e 'dága kɨ́dí,

"Mbófo éyí zɨ́ Lomo."
"Úndru idí ídí zɨ́ wo bɨ ogụ kɨ́ ịrị Ngére Lomo ní." ††
"Úndru idí ídí zɨ́ Mongú Ngére 'bɨ Isɨréle e."

14 Yésụ ekí́ ndịsị go do owú dongí bɨ ogụnɨ́ kɨ́e zɨ́a ní, tɨ́ káa zɨ́ bɨ kóo mɨéké kúrú Lomo uku ní kɨ́dí,

15 "Sée nyí 'yị ga bɨ 'bɨ Yeṛusaléma ní, ndásé éré ngịrị wá,
lúrúsé aka ngére esé bɨ nɨ ógụ
nɨ bɨ mɨndíṣiné do owú dongí gɨrí née." ‡

16 Sɨmɨ́ sịndí kadra máa bɨ kóo née ní, 'yị lódú kacɨ́ Yésụ owoyemenɨ́ aka eyé kóo bɨ ya kɨ́dí mɨógụ Yésụ née 'dodo go kɨ́dí ledre bɨ kóo nɨ mɨékéne ní sịndí kadra ené ogụ go ndịsị méngị roné née goó ne ní wá. Owoyemenɨ́ nda té sɨmɨ́ bɨ Yésụ nda'balugu roné go komo ere nɨyí nda go kɨ́ ndíṣị sómụ́ndíki ledre ga bɨ kóo Yésụ ndịsị méngị yée ní kɨ́dí ábuwá mɨéké kúrú Lo-

† *Mongú 'yị 'dáná éyí: Mongú 'yị 'dáná éyí romo do manda 'bɨ 'yị 'dáná éyí e zɨ́ Lomo. Ndịsị lengbe ólú dụ́ụ́ ne sɨmɨ́ 'dícị bɨ Mongú Bi 'bɨ Lomo sɨmɨ́ 'Dícị 'bɨ Lomo ní gɨ ro 'dáná éyí zɨ́ Lomo kɨ́'di kéṛí sɨmɨ́ sɨmɨbi kɨ́é'do. Ndịsị 'dí'bi sáma bangá bɨ oṇgoonzónɨ́ gɨ ro 'dáná a zɨ́ Lomo ní ólú kɨ́e 'dícị íri gɨ ro zɨ́ Lomo ótoómo lúyú ledre 'bɨ 'yịma'dí e.*

†† *12:13 Ke'bị 'bɨ Dawídi~e 118:25, 26* ‡ *12:15 Zakaríya 9:9*

mo uku ba kóo ledrea, yée ndịsịnɨ́ kóo ba tɨ́ óto úndrua.

17 'Yị ga bɨ kóo lurúnɨ́ Yésụ uru Lázoro gɨ sɨmɨ umbu do komoyé ní, nɨyí 'bɨ eyé fú lá ndịsị úkutátá ledre máa bɨ kóo née zɨ́ tụ́'dụ́ lafúye. 18 Née kpá ngúru sí ledre bɨ tụ́'dụ́ 'yị e nderénɨ́ gɨ zɨ́a lúrú Yésụ sɨmɨ bɨ ogụ sɨmɨ Yeṛụsaléma ní gɨ zɨ́a uwúnɨ́ ledre Lázoro bɨ kóo uru wo ní go. 19 Zɨ́ Faṛụsáyo ga gére née ódroyé dengbíye kɨ́dí, “O'do ba 'dódo ledre ené nda yí ené zɨ́ 'yị e goó kɨ́ roko'bụné. Lúrúsé aka tụ́'dụ́ 'yị e nɨyí nda yí eyé go ndịsị ndéré kacɨ́ a. Ngíti éyí bɨ zɨ́ze méngị a ní, ndaá lolụ wá.”

Yésụ uku'dodo ledre umbuné

20 Sɨmɨ sịndí kadra bɨ kóo 'bɨ ayímbi née ní, ngíti géyị 'yị ga bɨ kɨ́ sị doyé Gịṛígị e ní, ogụnɨ́ kóo kpá go sɨmɨ Yeṛụsaléma ore gɨ ro mbófo Lomo ndro kɨ́ 'yị ga bɨ ore ní. 21 Zɨ́ Gịṛígị ga gére née ndéréye zɨ́ ngúru 'yịmɨkása 'bɨ Yésụ bɨ kɨ́ ịṛịné Phílịpo ní, zɨ́ye ndú'yú wo kɨ́dí, “Mongú 'yị, ilizé ga gɨ ro ówo Yésụ.” Phílịpo ma'dáa nɨ gɨ sɨmɨ ngúru owú gara 'bɨ Galiláya bɨ kɨ́ ịṛịné Beteseyí-da ní. 22 Zɨ́ Phílịpo íṇyịné ndéréne úku ledre née zɨ́ ezené Andiríya. Zɨ́ye nda íṇyịyé gbrengárá ndéréye kɨ́ ledre née zɨ́ Yésụ.

23 Zɨ́ Yésụ úku ledre kɨ́dí, “Sịndí kadra ogụ go zɨ́ 'yị e lúrú roko'bụ 'bɨ Lomo kɨ́ úru máa Owú 'bɨ 'Yịma'dí gɨ sɨmɨ umbu. 24 Ídísé úwú ledre ba bɨlámáne. 'Yị ga bɨ za mbá ndịsịnɨ́ ó'do kére ní, nɨyí aka óyụ kúfú kére née sɨmɨ káṇgá kí, nɨ nda fú ánáógụ tụ́'dụ́ do ónzó a do lángbá. Ledre nɨ gɨ romá kpá kenée. Mááyí aka úyu do óto máa sɨmɨ káṇgá kí, zɨ́ma úrúma í'bí mɨkánda trịdrị zɨ́ tụ́'dụ́ 'yịma'dí e. 25 'Yị bɨ nɨ lúrúcáyi máa, zɨ́a óto mɨmbé'dené lá gɨ ro ledre ga bɨ 'bɨ sága ba ní ní, sɨmɨ bɨ uyu go ní, trịdrị bɨ za fí ní, ndiki wá. Wo bɨ ṇguṇgu 'bɨ ené yí ené ledremá ní, nɨ ndíki trịdrị ne. 26 'Yị bɨ ṇguṇgu go ídíne káa do 'yị lódú kacɨ́ma ní, idí ndịsị méngị dụ́ụ́ ledre amá e. Bi bɨ mááyí ídí doa ní, 'yị amá máa née nɨ ídí kpá doa. Babá nɨ ídí kɨ́ rokinyi kɨ́ 'yị amá máa née.”

27 Zɨ́ Yésụ úku ledre zɨ́ne kɨ́ roné kɨ́dí, “Lomo romá ndaá lolụ wá. 'Bɨé ba gáa zɨ́ma úku ledre zɨ́ Babá idí 'dí'bióyó umbu ba gɨ komomá 'dá'ba? Ɨ́'ɨ, née go tɨ́ ledre bɨ kasaogụ máa gɨ roa ní.” 28 Gɨ do kacɨ́ ódro née ní, zɨ́ Yésụ íni ini zɨ́ Lomo kɨ́dí, “Babá, ídí mu 'dódo roko'bụyí gɨ do bɨ zɨ́ 'yịma'dí e do sogo káṇgá mbá ówo a.”

Geré gɨ do kacɨ́ ini née ní, zɨ́ kúrú Lomo ówúne gɨ komo ere kɨ́dí, “Mɨngburoko ledre ga bɨ méngị yée ní za mbá, 'dodonɨ́ go kɨ́dí, méngị ledre ga gére née kɨ́ roko'bụmá, mákása yíị máa. Áyí kpá méngị ngíti mongú ledre gɨ do bɨ zɨ́ye ówotátá a kɨ́dí ma'díi, mááyí bo.” 29 Tụ́'dụ́ ngíti géyị 'yị ga bɨ kóo toronɨ́ cigí Yésụ ore ní, owo'di'binɨ́ eyé bɨ kóo ya kɨ́dí, Lomo odro née ne gɨ komo ere zɨ́ Yésụ ní wá. Ngíti géyị ukunɨ́ 'bɨ eyé yaá “Nzagba embé ne.” Ngíti géyị ya “Ɨ́'ɨ, maláyika odrone zɨ́a.”

30 Zɨ́ Yésụ úku ledre zɨ́ 'yị ga bɨ ndịsịnɨ́ úkuló'bó ledre née kɨ́dí, “Ledre bɨ ukunɨ́ née ndaá zɨ́ma wá, ukunɨ́ zɨ́se gɨ do bɨ zɨ́se ṇgúṇgu a gɨ do bɨ zɨ́ Lomo sáká sée.

31 Sịndí kadra ogụ go gɨ ro zɨ́ma 'décị ngbanga 'yị-ma'dí e kacɨ́ mɨméngị ledre eyé, kpá gɨ ro zɨ́ma rómo komo Satána za fí. 32 Née go kpá sịndí kadra bɨ nɨyí úfu máa, zɨ́ma kɨ́ úrúma sɨmɨ a ní. Gɨ do kacɨ́ a née ní, zɨ́ma úku ledre zɨ́ ṛíkí sí do 'yịma'dí e za mbá, gɨ ro zɨ́ye ógụyé mbá zɨ́ma.” 33 Yésụ uku ledre née kenée gɨ do bɨ zɨ́ 'yị e ówo toso umbu bɨ née nɨ uyu a, zɨ́ne kɨ́ úrúne ní.

34 Zɨ́ 'yị ga gére née úkulúgu ledre zɨ́ Yésụ kɨ́dí, “Bɨ lorụ bɨ Mụ́sa eké ní uku zɨ́ze kɨ́dí, Kɨ́résịto nɨ ídí trịdrị za fí ní. Áyí úku lárá ledre káa be 'di, ‘Yá nɨyí phéphéónzó Ówú 'bɨ 'Yịma'dí do mɨngbúngbu kágá’? Owú 'bɨ 'Yị-ma'dí máa née nda 'bɨ ené go náambi?”

35 Zɨ́ Yésụ úkulúgu ledre zɨ́ye kɨ́dí, “Mé bɨ mááyí aka dongaráse kɨ́ 'dódo yata ledre e zɨ́se ba, ṇgúṇgu ledre esé idí ngbóró tátá roné kpá fú 'dá'dá gɨ zɨ́a 'dódo ledre amá nɨ zɨ́se káa zɨ́ bimɨóṇgó ní. 'Yị máa wo bɨ 'di'bi sómú ledre amá wá ní, utúasá méngị ledre e do bɨlámá mɨsi'diné wá, gɨ zɨ́a 'di'bi sómú ledre gɨ zɨ́ma wá, nɨ yí ené sɨmɨ mɨtụlụrụ. 36 Mé bɨ mááyí aka dongaráse káa zɨ́ bimɨóṇgó ba, ídísé lányá ro ledre ga bɨ mándịsị 'dódo yée zɨ́se ní, gɨ do bɨ zɨ́se ídíse mbigí 'yị amá e. Sɨmɨ bɨ Yésụ uku ledre née zɨ́ye kenée ní, zɨ́a ndéréóyó yí ené roné gɨ do komoyé gɨ ore.”

Yúda e asinɨ́ yí eyé gɨ ro ledre 'bɨ Yésụ fú lá mɨási

37 Abú Yésụ mengị kóo tɨ́ mɨngburoko ledre e go za cú do komo Yúda ga gére née yá, asinɨ́ yí eyé gɨ ro Yésụ fú lá mɨási. 38 Ledre bɨ Yúda mengịnɨ́ née utúasá 'duo kpịnị kɨ́ ledre bɨ kóo nébị Isáya uku ní kɨ́dí,

“Ngére Lomo, ukuzé tɨ́ ledre eyí go zɨ́ 'yị e, ambí ṇguṇgu kóo ne?

'Yị ṇguṇgu a bɨ ya yíị Lomo 'dodo roko'bụyí go zɨ́ye do sogo káṇgá ní ndaá kpá wá.” †

39 Gɨ zɨ́a bɨ doyé oṛụ mɨórụ kenée ní, utúasánɨ́ kpá ṇgúṇgu ledre Yésụ wá. Utúasá kpá té kɨ́ ledre bɨ kóo nébị Isáya uku kɨ́dí,

40 “Lomo 'dụtụ komoyé go
zɨ́a óto yée zɨ́ doyé óṛụné,
née ní, utúasánɨ́ lúrúndíki ledre e kɨ́ komoyé wá,
utúasánɨ́ gbawá ówoyéme sɨmɨ ledre e kɨ́ mɨmbé'deyé,
utúasánɨ́ kpá gbawá ndá'baógụ Lomo kɨ́dí gɨ ro zɨ́a yómo yée.” ††

41 Isáya uku ledre ga gére née kóró kóró kóró kenée gɨ zɨ́a Lomo 'dodo kóo Yésụ go zɨ́a. Yésụ ma'dáa, nɨ kɨ́ roko'bụ 'bɨ ledre e zɨ́ne. Isáya úku ledrea kenée gɨ zɨ́ kéyị née.

42 Abú ngíti géyị mɨngburoko 'yị 'bɨ Yúda e ṇguṇgunɨ́ kóo tɨ́ ledre Yésụ go ní, ilinɨ́ zɨ́ lafúye ga bɨ Faṛụsáyo e bɨ ndịsịnɨ́ 'dódo lorụ 'bɨ Lomo ní ówo a wá. Káa bɨ lafúye máa ga gére née nɨyí zíngi do ụcụómo yée kɨ́ ólú sɨmɨ 'Díçí Kótrụro 'bɨ Lomo ke. 43 Yúda ga gére née ilinɨ́ nda yí eyé zɨ́ 'yịma'dí e ídíye ye kɨ́ rokinyi kɨ́ye, gɨ zɨ́ wo bɨ Lomo nɨ ídí ne kɨ́ rokinyi kɨ́ye ní.

---

† *12:38 Isáya 53:1* †† *12:40 Isáya 6:10*

'Yị bɨ ṇguṇgu ledre Yésụ go ní, ṇguṇgu kpá ledre Lomo go

44 Zɨ́ Yésụ úku ledre kɨ́ mongụ́ kúrú zɨ́ Yúda ga gére
née kɨ́dí, “Máúku zɨ́se ma'díi, togụ́ 'yị ṇguṇgu ledremá
go yá, ṇguṇgu go kpá ledre Babá bɨ kasaogụ máa ní.
45 'Yị bɨ lurú kụṛụ'bụmá go ní, lurú kụṛụ'bụ Babá kpá
go. 46 Máógụ kɨ́ bɨlámá 'dódo ledre zɨ́ 'yịma'dí e do so-
go káṇgá. 'Yị bɨ ṇguṇgu ledremá go ní, luyú lolụ ledre
wá gɨ zɨ́a nɨ go kɨ́ bɨlámá ówo ledre sɨmɨ doné.
47 “Togụ́ 'yị ṇguṇgu lolụ ledre ga bɨ mándịsị úku yée
ba wá, née ndaá lolụ ledre amá wá, gɨ zɨ́a máógụ amá
'décị ngbanga 'yịma'dí e wá, máógụ yí amá gɨ ro yómo
yée. 48 'Yị ga bɨ asinɨ́ 'du'dorụ́ kɨ́ ṇgúṇgu ledre ga bɨ
mándịsị 'dódo yée ní, karanée sɨmɨ odụ sịndí kadra 'bɨ
'décị ngbanga, ledre ga gére née nɨyí 'décị ngbanga ro
'yị máa ga gére née ye, ndaá máa wá. 49 Gɨ zɨ́a ledre
máa ga bɨ mándịsị 'dódo yée née, ndanɨ́ eyé ledre
amá e wá, née ledre ga bɨ Babá ukui'bí yée ní. 50 Máó-
wo bú ledre ga bɨ Babá uku yée ní togụ́ 'yị e ṇguṇgunɨ́
yá, nɨyí ndíki trịdrị bɨ za fí ní. Gɨ zɨ́ kéyị née, zɨ́ma
ndísịmá 'dódo ledre ga gére née zɨ́ 'yị e.”

Yésụ lugu sịndí 'yị lódụ́ kacɨ́ne e

13 Káa zɨ́ kɨ́lóndó a née go Ayímbi Umbuokpó.
Yésụ owoyeme go bɨlámáne kɨ́dí sịndí kadra ogụ
go zɨ́ne óyó sogoné zɨ́ 'yị kasa ené e, zɨ́ne ndá'balúgu
roné zɨ́ 'Bụné komo ere. Zɨ́a méngị ledre sụmụ zɨ́
'yịmɨkása ené ga gére gɨ do bɨ zɨ́ye ówo a kɨ́dí, ma'díi
née oto 'búye go kɨ́ngaya née i'bí roné go zɨ́ umbu gɨ
royé. †
2 Nda go kɨ́ tagá, Yésụ yokonɨ́ royé go kɨ́ 'yịmɨkása
ené e do bi éyí mɨánu. Abú Yúda Keriyóta wotí Simúna
nɨ kpá tɨ́ ngúru 'yịmɨkása ga gére née yá, ngére 'bɨ bɨ-
cayi lomo e olụ́ yí ené go sɨmɨ a, gága wo gɨ ro zɨ́a
í'bíógụ Yésụ zɨ́ mɨngburoko 'yị 'bɨ Yúda e. 3 Yésụ owo
bú bɨlámáne kɨ́dí 'Bụné Lomo í'bí roko'bụ ledre e go
mbá zɨ́ne, kasaogụ née ne do sogo káṇgá, née nɨ
ndá'balúgu roné kpá zɨ́a íri. 4 Nda gɨ do kacɨ́ éyí mɨánu,
zɨ́ Yésụ lálaóyó bongó bɨ esịrongó do ezené ní 'dá'ba,
zɨ́a 'dí'bi ngíti mbílí bongó kpí ódó a ro sɨmɨné. 5 Zɨ́a
léfe iní sɨmɨ pheṛé ndúgú ndísị lúgu sịndí 'yị lódụ́
kacɨ́ne ga gére née kɨ́e, do ndísịné ó'dóóyó iní née gɨ
ro sịndíye kɨ́ mbílí bongó bɨ gáa ro sɨmɨné née.
6 Sɨmɨ bɨ Yésụ ayí nda go gɨ ro lúgu sịndí Simúna
Pétero ní, zɨ́a ịnyịné úku ledre zɨ́ Yésụ kɨ́dí, “Ngére, nda
za cụ́ yíị zɨ́yị lúgu sịndíma?”
7 Zɨ́ Yésụ úkulúgu ledre zɨ́ Pétero kɨ́dí, “Ndá lúrú éyí bɨ
mándịsị méngị a née kacɨ́ komoyí káa zɨ́ owụ́ ledre wá,
nɨ útúásá kacɨ́ komoyí karanée 'dá'dá íri.”
8 Zɨ́ Pétero kpá úku ándá ledre kɨ́dí, “Ḯ'ɨ, Mongụ́ 'yị,
ndaá mɨútúásáne zɨ́yị lúgu sịndíma za cụ́ yíị wá.”

Yésụ ya zɨ́a ní, “Pétero, togụ́ málúgu sịndíyị wá,
útúásá ídí káa do 'yịmɨkása amá wá.”
9 Simúna Pétero ya Ngére, “Togụ́ nda go kenée yá,
ndá lolụ lúgu lá dụ́ụ́ sịndíma wá, ídí lúgu máa geré
mbá mɨlúgu.”
10 Yésụ ya zɨ́a ní, “Ḯ'ɨ, royí nɨ go drá gɨ zɨ́a ndúgú go.
Éyí bɨ íli ní, nda lá dụ́ụ́ lúgu sịndíyị. Rosé nɨ go mbá drá
dụ́ụ́ bɨkéṛí 'yị gɨ dongaráse ndaá ne drá wá.” 11 Yésụ
owo 'yị bɨ ili í'bíógụ née zɨ́ mɨngburoko 'yị ga bɨ 'bɨ Yú-
da e ní bú.
12 Sɨmɨ bɨ luguonzó sịndíye go ní, zɨ́a ésịlúgu bongó
bɨ gáa lalaogụ gɨ roné ní roné, do ndá'ba ndísịné bi.
Zɨ́a ndú'yú 'yịmɨkása ené ga gére née kɨ́dí, “Ledre bɨ
máméngị zɨ́se née, ówoyémesé ledre gɨ sɨmɨ a go? 13 Nɨ
zɨ́se ma'díi, zɨ́se ndísịsé ndólo máa Ngére kpá 'yị 'dódo
ledre, mááyí tɨ́ kenée ma'díi. 14 Togụ́ Ngére esé kpá 'yị
'dódo ledre zɨ́se lugu sịndíse yá, ídísé kpá ídí 'yị lúgu
sịndí lafúse e. 15 Máméngị 'dódo ledre née zɨ́se kenée
gɨ do bɨ zɨ́se ndísịsé méngị a zɨ́ lafúse e kpá kenée.
16 Máúku zɨ́se ma'díi, 'yị 'bɨ moko romo ené do mongụ́
'yị ené wá, 'yị kasa romo ené kpá do 'yị bɨ kasa wo ní
wá. 17 Ídísé méngị ledre ga bɨ má'dódo yée zɨ́se née tɨ́
za cé kenée gɨ do bɨ zɨ́ Lomo í'bí úndru zɨ́se.
18 “Máúku amá ledre née gɨ rosé mbá wá, 'yị máa yée
ga bɨ nɨyí go mbigí 'yị amá e ní, máówo mɨmbé'deyé
mbá bú. Máméngị kenée gɨ do bɨ zɨ́a útúásáne kɨ́ ledre
bɨ nɨ mɨékéne kɨ́dí, ‘Ngíti 'yị kɨ́é'do gɨ dongaráse ndísịzé
ánukótrụ sílíze ndro kéye ní nɨ ne okó romá.’ ††
19 “Máúku 'dódo ledre ga gére née zɨ́se kenée gɨ ro
karanée togụ́ ledre máa née mengị roné go kenée yá,
zɨ́se ṇgúṇgu a kɨ́dí ma'díi, mááyí Kɨ́résịto. 20 Ledre ga bɨ
ásé ndéré kɨ́ 'dódo yée zɨ́ 'yị e gɨ romá ní togụ́ 'yị
ṇgúṇgu go yá, ṇguṇgu ledremá go. Togụ́ 'yị ṇguṇgu
ledremá go yá, ṇguṇgu kpá ledre Babá bɨ kasaogụ
máa ní go.”

Yésụ uku ledre kɨ́dí nɨyí 'dí'bi née

(Matáyo 26:20-25, Máriko 14:17-21, Lúka 22:21-23)

21 Gɨ do kacɨ́ ledre ga bɨ Yésụ uku yée zɨ́ 'yịmɨkása ené
ga gére ní, zɨ́ bi sínyíne roa kɨ́ngaya zɨ́a ịnyịné úkulóko
ledre zɨ́ye fúó kɨ́dí, “Ngúrusé nɨ í'bíógụ máa zɨ́ 'yị e,
zɨ́ye úfu máa.”
22 Zɨ́ ledre née ówóne kacɨ́ komo 'yị lódụ́ kacɨ́ga ga
gére née zɨ́ye tónóye lúrú komoyé kɨ́ sómụ́ ledre kɨ́dí
ambí nɨ méngị bɨsinyí ledre née kenée ba ne bɨ Yésụ
uku ledre a née. 23 Ngúruyé 'yị lódụ́ kacɨ́ Yésụ, wo bɨ
Yésụ oto 'búa kɨ́ngaya ní nɨ kpá bo ore ndísị 'bɨ ené
geré gbóo cigí Yésụ. 24 Zɨ́ Simúna Pétero ódroné zɨ́
ezeyé née kɨ́ komoné, idí aka ndú'yú Yésụ togụ́ uku
née ledre ambí yá.
25 Zɨ́ ya'dá bɨ Pétero odro zɨ́a née 'dóṇgo roné ndoo
gị ro Yésụ zɨ́a ndú'yú wo kɨ́dí, “Ngére, úku née ledre
ambi?”
26 Zɨ́ Yésụ úku ledre kɨ́dí, “'Yị bɨ mááyí úgụ ndụkụ ésí a
sɨmɨ ụkụ́ í'bí a do síĺía ní, née go wo bɨ máúku ledre a
ní.” Zɨ́a ịnyịné 'dí'bi éyí mɨánu í'bí a zɨ́ Yúda Keriyóta
wotí Simúna. 27 Sɨmɨ bɨ anu ní, geré zɨ́ Satána ‡ óto 'bú

† *Ayímbi Umbuokpó: Nɨ sịndí kadra bɨ Yúda e ndịsịnɨ́ sómụ́ndíki ledre bɨ kóo Ngére Lomo okpó gɨ do 'be 'bɨ eyé e ufu owụ́ 'bɨ eyé e wá gɨ zɨ́a bɨ oṛónɨ́ sáma owụ́ kábịṛíkị ro kágá mbotụ eyé e ní. Zɨ́a kóo 'di'biogụ yée gɨ sɨmɨ Ízibiti gɨ sɨmɨ 'do'dó bɨ kóo nɨyí sɨmɨ a ní. Ólo Ólụ́ógụ 12:14-17.*

†† *13:18 Ke'bị 'bɨ Dawídi~e 41:9*

méngị bɨsinyí ledre kɨ́ Yésụ, zɨ́ mɨmbé'dea kpúṛúkpú ne.

Zɨ́ Yésụ úku ledre zɨ́a kɨ́dí, “Ndá ndíṣị wá, éyí bɨ yéme royí go gɨ ro méngị a ní, ídí mu méngị a 'diya.” 28 Lafú Yúda Keriyóta ga gére née owonɨ́ sí ledre bɨ Yésụ uku ledre zɨ́ Yúda gɨ zɨ́a kenée ní wá. 29 Ngíti géyị somúnɨ́ 'bɨ eyé kɨ́dí gɨ zɨ́a bɨ Yúda ma'dáa nɨ 'yị lúrú bi kacɨ́ késí ní, ambí owo ne Yésụ kasa wo go ndéré úgú éyí mɨ́ánu zɨ́ye gɨ ro ayímbi, togú kenée wá, ili Yúda idí í'bí késí káa do sáká áyí zɨ́ 'yị lerí e. 30 Nda go kɨ́ nduḷụ sɨmɨ bɨ Yúda anuonzónɨ́ éyí mɨ́ánu go kɨ́ lafúne e ní, geré zɨ́a ólúógụné gɨ dongará ye sága.

Yésụ uku ledre kɨ́dí Pétero nɨ ási gɨ roné

31 Sɨmɨ bɨ Yúda olúogụ ní, zɨ́ Yésụ úku ledre zɨ́ lafúga ga gére née kɨ́dí, “Ba go sịndí kadra zɨ́ 'yịma'dí e ówo a mbá kɨ́dí mááyí Owú 'bɨ 'Yịma'dí zɨ́ye ndíṣiyé mbófo máa gɨ zɨ́ éyí bɨ mááyí méngị a ní. Gɨ do bɨ zɨ́ye kpá mbófo Lomo gɨ zɨ́ éyí bɨ mááyí méngị a ní. 32 Togú 'yị e mbofonɨ́ Lomo gɨ zɨ́ éyí bɨ Máa méngị ní yá, Máa Owú 'bɨ ené ledre Má nɨ ídí zɨ́a owóowó gɨ zɨ́ éyí bɨ Mááyí go ndéré méngị a 'diya née.

33 “Owú 'bɨ amáa e, sịndí kadra ndaá lolụ zɨ́ma ngbara gɨ do bɨ zɨ́ze ídíze fú lá kése ní wá. Káa zɨ́ bɨ kóo máúku zɨ́ lafúse ga bɨ Yúda e ní, mááyí lélí gɨ dongaráse cakaba. Bi bɨ mááyí ndéré doa née útúásásé ógụ íri wá.

34 “Ba go kúrúma zɨ́se, ídísé óto 'bú lafúse e kɨ́ngaya kɨ́ mɨmbé'desé kɨ́é'do kpá káa zɨ́ bɨ máóto 'búse ní. 35 Togú ótosé 'bú lafúse e go tɨ́ káa zɨ́ bɨ máúku née yá, 'yị e nɨyí ówo a mbá kɨ́dí ma'díi, ásé 'yị lódú kacɨ́ma e.”

36 Zɨ́ Simúna Pétero ngúru 'yịmɨkása ené ndú'yú wo kɨ́dí, “Ngére, ndíṣị úku ledre kenée ní íli ndéré 'da?”

Yésụ ya zɨ́a ní, “Pétero, bi bɨ mááyí ndéré doa ní, útúásá lódú máa zɨ́ze ndéréze kéyị wá, 'búó togú karanée sịndí kadra ogụ go zɨ́yị.”

37 Pétero ya zɨ́ Yésụ ní, “Ngére, máútúásá ótoómo kacɨ́yị wá, togú umbu yá, idízé úyu kéyị.”

38 Yésụ ya zɨ́a ní, “Pétero úku ledre née gbékpíe. Máúku zɨ́yị, sɨmɨ bɨ karaba kadra ledre nɨ súwu ní, áyí ási gɨ romá 'dényé kɨ́'dí ota yá née owo máa wá. Gɨ do kacɨ́ a née geré zɨ́ ngono úcụ koko.”

Yésụ nɨ mɨsi'di

14 Zɨ́ Yésụ úku ledre zɨ́ye kɨ́dí, “Bi ndaá sínyí rosé wá. Ídísé fú ṇgúṇgu ledre 'bɨ Lomo, zɨ́se kpá ṇgúṇgu ledremá. 2 'Be 'bɨ Babá nɨ mongú 'be. Mááyí ba go ndéré yémeómo bi zɨ́se íri nzíyiné. Idí bɨlámá ledre ndaá íri kenée wá, káa bɨ máúku go zɨ́se. 3 Togú máyémeómo bi gɨ rosé go nzíyiné yá, mááyí ndá'baógụ 'dí'bi sée zɨ́ze ndéré ndíṣizé kése do bi máa née íri za fí. 4 Ówosé mɨsi'di bɨ nderéogụ zɨ́ Babá íri ní go bɨlámáne.”

5 Zɨ́ ngúru 'yịmɨkása 'bɨ Yésụ bɨ kɨ́ ịrịné Tóma ní ínyịné úku ledre kɨ́dí, “Ngére, bi bɨ íli ndéré doa née owozé aka ezé e wá. Azé 'dí'bi mɨsi'di máa wo be 'di zɨ́ze ndéréógụzé íri?”

6 Zɨ́ Yésụ úkulúgu ledre kɨ́dí, “Mááyí máa mɨsi'di 'be 'bɨ Lomo, mándíṣị 'dódo ma'díi ledre ga bɨ gɨ do bɨ Lomo ní máa zɨ́ 'yị e. Mááyí kpá máa 'yị í'bí trịdrị zɨ́ 'yị ga bɨ ṇguṇgunɨ́ ledre ma'dáa go ní. Togú 'yị ṇguṇgu ledremá wá, máútúásá ótoómo wo zɨ́a ndéréne 'be 'bɨ Babá Lomo wá. 7 Káa zɨ́ bɨ ówosé máa go ní, ówosé Babá kpá go. Tónóne karaba ndéréne 'dá'dá, ówoyémesé Babá go za kpó kpó kpó.”

8 Zɨ́ ngúru 'yịmɨkása bɨ Phílịpo ní kpá ínyịné úku ledre zɨ́ Yésụ kɨ́dí, “Ngére, 'dódo aka 'Bụyí bɨ úku ledre a née zɨ́ze gɨ do bɨ zɨ́ze ówoyéme wo.”

9 Zɨ́ Yésụ úkulúgu ledre zɨ́ Phílịpo kɨ́dí, “Phílịpo, tú'dú sɨmɨbi ga ba za mbá, ówo aka eyí fú lá bɨ kɨ́dí azé yí ezé kɨ́ Babá kɨ́é'do ní wá. Togú 'yị owo máa go yá, owo Babá kpá go. Mengị káa be 'di zɨ́yị úku ledre yá, máídí 'dódo Babá zɨ́se? 10 Ṇgúṇgu bɨ kɨ́dí azé kɨ́ Babá kɨ́é'do ní wá gɨ ro 'di? Sómú yá ledre ga bɨ mándíṣị 'dódo yée zɨ́se née ogụnɨ́ gɨ 'da? Bɨ Babá ukui'bí yée ne zɨ́ma ní. 11 Nɨ mɨútúásáne zɨ́se ṇgúṇgu a kɨ́dí azé kɨ́ Babá kɨ́é'do. Togú ledre bɨ máúku née owó komosé gɨ ro zɨ́se ṇgúṇgu a wá, mɨngburoko ledre ga bɨ máméngị yée ní, ídísé nda ṇgúṇgu ledremá lá gɨ royé. 12 Máúku zɨ́se ma'díi, togú 'yị ṇguṇgu ledremá, 'yị máa née nɨ kpá méngị mɨngburoko ledre e káa zɨ́ ga bɨ mándíṣị méngị yée ní. Gɨ zɨ́a bɨ mááyí go ndá'balúgu romá zɨ́ Babá ní, mááyí í'bí roko'bụ zɨ́a, zɨ́a nda ndíṣiné méngị mɨngburoko ledre e kɨ́e rómoné mɨrómo. 13 Éyí ga bɨ za mbá ásé ndú'yú Babá gɨ royé kɨ́ ịrịmá ní, Mááyí úku ledre zɨ́a idí méngị yée zɨ́se gɨ do bɨ zɨ́ 'yị e ówo a mbá kɨ́dí kasaogụ Máa ne zɨ́ye ndíṣiyé mbófo wo. 14 Gɨ zɨ́a bɨ ṇgúṇgusé ledremá go ní, éyí ga bɨ za mbá ásé ndú'yú máa gɨ royé ní, mááyí méngị yée zɨ́se.”

Ledre gɨ ro kása 'Dówú Lomo

15 Zɨ́ Yésụ kpá úku ngíti ledre zɨ́ 'yịmɨkása ené ga gére née kɨ́dí, “Ma'díi, togú ótosé tɨ́ 'búma go yá, ídísé méngị ledre ga bɨ máúku yée zɨ́se ní. 16 Mááyí ndú'yú Babá zɨ́a kása 'Dówú Lomo ógụné kpá ndíṣị sáká sée za fí. 17 Née 'Dówú Lomo bɨ ndịṣị 'dódo ma'díi ledre gɨ do bi Lomo ní. 'Yị ga bɨ ṇguṇgunɨ́ ledremá wá ní, 'di'binɨ́ eyé wo sɨmɨ sụmụ wá gɨ zɨ́a owonɨ́ eyé wo wá. Sée ga bɨ ṇgúṇgusé ledremá go ní, ówosé wo go, nɨ ógụ ndíṣị sɨmɨsé.

18 “Máótoómo amá sée ngúcusé káa zɨ́ owúsala e wá, mááyí ndá'baógụ. 19 Sịndí kadra idíaká go lá cúku'dée zɨ́ma ótoómo do sogo káṇgá ba. 'Yị ga bɨ ṇguṇgunɨ́ ledremá wá ní, lurúnɨ́ 'bɨ eyé lolụ komomá wá, ásé lúrú ándá komomá dụ́ú se. Gɨ zɨ́a bɨ mááyí ídí trịdrịmá za fí ní, ásé kpá ídí trịdrị za fí. 20 Sɨmɨ bɨ karanée mááyí ndá'baógụ gɨ zɨ́ Babá gɨ komo ere gɨ ro 'décị ngbanga 'yị e ní, ásé geré ówo a kɨ́dí ábuwá azé yí ezé kɨ́ Babá kɨ́é'do. Zɨ́se kpá ówo a kɨ́dí azé kése kpá éyí kɨ́é'do. 21 'Yị bɨ nɨ úwú ledre ga bɨ mándíṣị úku yée zɨ́se ba, zɨ́a ndíṣiné méngị ledre e tɨ́ kacɨ́ a ní, née go 'yị bɨ oto 'búma go ní, Babá nɨ kpá óto 'bú a. Mááyí kpá óto 'bú 'yị

‡ *Satána: Satána nɨ kóo maláyika. Zɨ́a sínyi do lafúne e, zɨ́ye nda ídíye ezeokó Lomo. Gɨ zɨ́ kéyị née ní, zɨ́ Lomo ógóóyó gɨ komo ere 'dá'ba. Nɨ nda cakaba go ngére 'bɨ bɨcayi lomo e. Ólo 'Dódoógụ 12:9.*

máa née zɨma 'dódo ledre ga bɨ gɨ do bimá ní mbá zɨa.”

22 Zɨ́ ngúru 'yịmɨkása kɨ́ ịrịné kpá Yúda, ndaá Yúda Keriyóta wá, ịnyịné ndú'yú Yésụ kɨ́dí, “Ngére, ledre sɨmɨ ledre née káa be 'di bɨ úku yá sɨmɨ bɨ karanée áyí ndá'baógụ gɨ zɨ́ 'Bụyị́ gɨ komo ere ní, 'yị ga bɨ ṇguṇ-gunɨ́ ledreyị́ wá ní lurúnɨ́ komoyị́ wá, azé lúrú komoyị́ dụ́ụ́ ze ní?”

23 Zɨ́ Yésụ úkulúgu ledre zɨ́ Yúda kɨ́dí, “Máúku ledre née kenée gɨ zɨa, 'yị bɨ oto 'búma go ní, nɨ ndɨ́sị́ méngị te ledre ga bɨ máúku yée zɨa ní. Babá nɨ kpá óto 'bú 'yị máa née. Zée kɨ́ Babá azé ndɨ́sị́ kɨ́ 'yị máa née do bi kɨ́é'do za fí. 24 'Yị bɨ oto 'búma wá ní, utúasá ené kpá méngị ledre ga bɨ mándɨ́sị́ 'dódo yée zɨse ní wá. Gɨ zɨa ledre ga bɨ mándɨ́sị́ 'dódo yée zɨse ní, Babá bɨ kasaogụ máa ní ndɨsị́ úkuí'bí yée ne zɨma.

25 “Máúku ledre ga gére née zɨse gɨ zɨa bɨ mááyí aka dongaráse ba. 26 'Dówụ́ Lomo bɨ Babá nɨ kásaógụ a zɨse do bi kacɨ́ma ní, nɨ nda ndɨ́sị́ sáká sée ne kɨ́ 'dódoyéme ledre ga gére née zɨse káa bɨ nɨyí lígịsé e. 27 Bi ndaá sínyí rosé wá, ngịrị nda kpá méngịsé wá. Máíli ídísé ndɨ́sị́ bɨlámáne. Mááyí óto sée zɨse ídíse kɨ́ rokinyi. 'Yị 'bɨ do sogo káṇgá e utúasáṇɨ́ méngị ledre máa wo née wá. Abú 'yị e nɨyí méngị láráse yá, ídísé tóro ngbúó.

28 “Máúku go zɨse fúó kɨ́dí, mááyí go gbóo gɨ ro ndá'balúgu romá zɨ́ Babá 'dáa, mááyí kpá gɨrí ndá'baógụ. Togụ́ ótosé tɨ́ 'búma go kɨ́ngaya, ídísé ídí kɨ́ rokinyi gɨ ro mɨndá'balúgu romá bɨ zɨ́ Babá íri ní, gɨ zɨa nɨ ne kɨ́ roko'bụ ledre e rómo domá. 29 Nɨ bɨlámáne zɨ́-ma úku 'dódo ledre née zɨse kenée 'dá'dá gɨ zɨ́ sịndɨ́ kadra a. Sɨmɨ bɨ ledre ma'dáa mengị roné go tɨ́ káa zɨ́ bɨ mándɨ́sị́ úku a ní, gɨ do bɨ zɨse ṇgúṇgu a kɨ́dí ma'díi, Babá kasaogụ máa ne. 30 Máíli lolụ lála ledre zɨse wá, gɨ zɨa ba goó sịndɨ́ kadra 'bɨ Satána ngére 'bɨ 'yị ga bɨ ṇguṇgunɨ́ ledremá wá ní zɨa ógụné. Tɨ́ lá wo Satána, ndaá 'bɨ ené ngére domá wá. 31 Mááyí ba go ndéré méngị éyị́ bɨ Babá ili zɨma méngị a ní, gɨ do bɨ zɨ́ 'yị ga bɨ 'bɨ do sogo káṇgá ní mbá ówo a kɨ́dí 'bú Babá ofụ domá go.” Gɨ do kacɨ́ ledre máa wo née ní, zɨa úku ledre zɨ́ 'yịmɨkása ené ga gére née kɨ́dí,

“Ịnyịsé mu zɨze ndéréze.”

Ídísé lányá romá

15 Zɨ́ Yésụ kpá úku ngíti ledre zɨye kɨ́dí, “Mááyí mbigí kókó kọ́ọ́ bɨ 'di'biogụṇɨ́ 'díyị́ a † yáká ní, Babá nɨ 'bɨ ené mịngị́ yáká ma'dáa.2 Babá ndịsị́ lágáóyó mɨrásáma ga bɨ anáṇɨ́ wá ní 'dá'ba gɨ do bɨ zɨ́ bi ídíne fúó ro yée ga bɨ anáṇɨ́ bú ní, zɨye ndɨ́sị́yé ánátátá royé kɨ́ngaya. 3 Ledre ga bɨ mándɨ́sị́ 'dódo yée zɨse ní, oto sée go zɨse ídíse mbigí 'yị amá e. 4 Ndásé lolụ 'dí'bióyó sómụ́ ledre esé gɨ romá wá gɨ do bɨ zɨ́ze ídíze kése kɨ́é'do. Ídísé ówo a kɨ́dí sɨ́lɨ́ kọ́ọ́ bɨ 'deweoyó roné go ní, aná ené lolụ wá gɨ zɨa ndaá lolụ ro kókóne wá. Nɨ gɨ rosé kpá kenée, útúásásé méngị bɨlámá ledre e wá 'búó togụ́ lányásé go romá.

5 “Mááyí úku ándá zɨse, mááyí zɨse go káa zɨ́ kọ́ọ́ ní ásé nda 'bɨ esé zɨma káa zɨ́ mɨrásáma ní. Azé kése go éyị́ kɨ́é'do. 'Yị bɨ óto sómụ́ ledre ené go mbá romá ní, zɨ́ sómụ́ ledre amá ídíne kpá za mbá roa. 'Yị bɨ oto sómụ́ ledre ené romá wá ní, útúásá méngị bɨlámá ledre e káa zɨ́ éyị́ bɨ ndịsị́ áná mɨáná ní wá. 6 'Yị bɨ 'di'bioyó sómụ́ ledre ené gɨ romá go ní, nɨ yí ené go káa zɨ́ sɨ́lɨ́ kágá bɨ 'deweoyó roné gɨ ro kókóne go ní, nɨ geré gágá ené do óngbóóyó a 'dá'ba gɨ zɨa moko ndaá lolụ sɨmɨ a wá. 7 Togụ́ ótosé sómụ́ ledre esé za mbá romá, zɨse lányáse ro ledre ga bɨ mándɨ́sị́ 'dódo yée zɨse ní yá, ásé ówo kacɨ́ íni ini zɨ́ Babá. Nɨ ídí kɨ́ rokinyi zɨa í'bí éyị́ bɨ ínisé ini gɨ roa ní zɨse. 8 Togụ́ ndɨ́sị́sé go kpá fú méngị bɨlámá ledre e káa zɨ́ éyị́ bɨ ndịsị́ áná mɨáná ní yá, 'yị e nɨyí ówo a kɨ́dí ásé go mbigí 'yị lódụ́ kacɨ́ma e, zɨ́ye ndɨ́sị́yé mbófo Babá.

9 “Máóto 'búse go kɨ́ngaya cé káa zɨ́ bɨ Babá oto 'búma ní. Bɨ goó kenée ní, ndásé méngị ledre bɨ zɨ́ 'búse nzúlúne gɨ domá gɨ zɨa ní wá. 10 Togụ́ lányásé tɨ́ fú lá ro lorụ amá yá, éyị́ bɨ nɨ 'dí'bióyó 'búse gɨ domá ní ndaá. Kpá káa zɨ́ bɨ mándɨ́sị́ lányá ro lorụ 'bɨ Babá ní, ngíti éyị́ bɨ zɨa 'dí'bióyó 'búma gɨ doa ní ndaá. 11 Máúku ledre ga gére née zɨse kenée gɨ do bɨ zɨse ídíse kɨ́ rokinyi kɨ́ngaya káa zɨ́ bɨ mááyí kɨ́ rokinyi ní. 12 Ba go kúrúma zɨse, ídísé óto 'bú lafúse e káa zɨ́ bɨ máóto 'búse ní. 13 Ídísé ówo a kɨ́dí máóto 'bú 'yịma'dí e go kɨ́ngaya zɨma í'bí za cụ́ kụrụ'bụmá zɨ́ umbu gɨ ro zɨye ómoyé. Ngíti óto 'bú 'yị e káa zɨ́ wo née ndaá. 14 Togụ́ ndɨ́sị́sé go tɨ́ fú méngị ledre ga bɨ mándɨ́sị́ úku yée zɨse née yá, ásé ógụ ídí mbigí lúndumá e. 15 Ndásé lolụ zɨma káa zɨ́ 'yị 'bɨ moko e wá. Gɨ zɨa 'yị bɨ ogụ mɨógụ ní utúasá ené ówoyéme ledre bɨ mịngí 'be ndịsị́ méngị a ní wá. Ásé go mbigí lúndu má e gɨ zɨa ledre ga bɨ Babá ukui'bí yée zɨma ní, má'dódo yée go mbá zɨse.

16 “Ndólosé esé máa se wá, mándólo sée máa zɨma í'bí moko amá zɨse méngị a gɨ do bɨ zɨa áná ne kɨ́ngaya 'yịma'dí e utúasáṇɨ́ ánuónzó a wá. Éyị́ ga bɨ ásé ndú'yú Babá gɨ royé ní, nɨ méngị yée zɨse gɨ zɨa ndɨ́sị́sé go méngị ledre e kacɨ́ kúrúma. 17 Mááyí kpá úku ándá a, ídísé óto 'bú lafúse e.”

Yésụ lorụ 'yị lódụ́ kacɨ́ne e

18 “Máúku zɨse, togụ́ ngíti géyị 'yị e nɨyí sógó sée yá, ídísé ówo a kɨ́dí nɨyí yí eyé kú kenée, sogóụtụṇɨ́ go cụ́ máa. 19 Togụ́ sómụ́ ledre esé nɨ ndro kɨ́ 'yị ga bɨ ṇguṇ-gunɨ́ ledre 'bɨ Lomo wá ní yá, sogóṇɨ́ eyé sée wá. Nɨyí sógó sée ba gɨ zɨa bɨ ṇgúṇgusé ledre amá zɨma ndólo sée káa do 'yị amá e ní. 20 Ídísé sómụ́ndíki ledre bɨ máúku zɨse máyá, ‘'Yị 'bɨ moko romo ené do mongú 'yị ené wá ní.’ †† Togụ́ sogóṇɨ́ máa bɨ mongú 'yị esé ní, nɨyí sógó sée kpá kenée. Idí ṇguṇguṇɨ́ kóo ledre amá bo, káa bɨ nɨyí kpá ṇguṇgu ledre esé.

21 “'Yị ga gére née nɨyí sógó sée gɨ zɨa bɨ ṇgúṇgusé ledre amá ní. Gɨ zɨa owonɨ́ eyé bɨ ya kɨ́dí Lomo kasaogụ

† *Kọ́ọ́: Née kọ́ọ́ 'bɨ 'be, nɨyí kɨ́ ledreyé owó owó zɨ́ Yúda e. Ndịsịnɨ́ 'díyị́ yée yáká do ndɨ́sị́yé méngị le'yị́ gɨ sɨmɨ mɨánáye. Ledre Isɨréle nɨ zɨ́ Lomo owó owó káa zɨ́ ledre kọ́ọ́ bɨ nɨ owó owó zɨ́ Yúda e ní. Née sị́ ledre bɨ Lomo ndolo Isɨréle e gɨ zɨa kóró ní. Ólo Isáya 5:1-7, Ke'bị 'bɨ Dawídi e 80:8-16.*

†† *15:20 Yiwáni 13:16*

máa ne ní wá. 22 'Yị ga gére née, Lomo nɨ 'dí'bi yée kɨ́ ngbanga bɨsinyíne gɨ zɨ́a tɨ́ bɨ máógụ 'dódo bɨlámá ledre ené go zɨ́ye gɨ ro zɨ́ye ótoómo bɨsinyí ledre e ní, iliɲɨ́ eyé e wá. Gɨ zɨ́ kéyị née, Lomo otoomo ené ledre zɨ́ye wá.

23 "'Yị bɨ sogó máa go ní, sogó kpá Babá go. 24 Idí ndaɲɨ́ kóo lúrú mɨngburoko ledre ga bɨ mándịsị máméngị yée, yée ga bɨ ngíti 'yị utúasá méngị yée wá ní kɨ́ komoyé wá yá, kɨ́dí Lomo nɨ kóo ótoómo ledre zɨ́ye. Nda tɨ́ lá bɨ lurúɲɨ́ ledre ga gére née go cụ́ kɨ́ komoyé, zɨ́ye 'dụ́tụ mbílíye ngbụ́rụ́ ndịsị sógó zée gbrengárá kɨ́ Babá ní. 25 Mɨméngị ledre 'bɨ 'yị ga gére née utúasá go kpịnị kɨ́ ledre bɨ mɨékéne sɨmɨ lorụ ní kɨ́dí, "Yị ga gére née sogóɲɨ́ eyé máa née gɨ zɨ́a bɨ ya málúyú ledre ní wá, sogóɲɨ́ máa lá gbékpịne.' †

26 "Mááyí kása 'Dówụ́ Lomo 'yị 'dódo ma'díi ledre e gɨ zɨ́ Babá gɨrí, zɨ́a ógụné 'dódo ma'díi ledre bɨ gɨ do bimá ní zɨ́se. 27 Ídísé kpá fú ndịsị 'dódotátá ledremá zɨ́ 'yị e gɨ zɨ́a tonózé moko ma'dáa ba kú kése."

16 Zɨ́ Yésụ kpá úku ándá ledre zɨ́ 'yịmɨkása ené ga gére née kɨ́dí, "Máénzị komosé kɨ́ ledre ga gére née gɨ zɨ́a máíli zɨ́se tórosé kpá fú ngbúó sɨmɨ moko amá. 2 Yúda ga gére née ngíti géyị nɨyí karanée lágaóyó sée gɨ sɨmɨ 'Díɔ́ Kótrụro 'bɨ Lomo sága. Zɨ́ ngíti géyị úfu lafúse e, zɨ́ye ndịsịyé mbófo royé gɨ zɨ́ ledre bɨ mengịɲɨ́ née kɨ́dí yée nɨyí go méngị yéme ledre 'bɨ Lomo. 3 Gɨ zɨ́a bɨ ngárá owonɨ́ eyé zée kɨ́ Babá wá ní, zɨ́ye ndịsịyé méngị bɨsinyí ledre ga gére née zɨ́se. 4 Sɨmɨ bɨ ledre ga gére née nɨyí go méngị sée kenée ní, ídísé sómụ́ndíki a kɨ́dí, ba goó ledre ga bɨ máénzị komosé gɨ royé ní. Máúku kóo ledre née zɨ́se 'dá'dá gɨ zɨ́a azé aka kóo kése do bi kɨ́é'do.

Yésụ uku ledre gɨ ro 'Dówụ́ Lomo

5 "Máúku phụ́trụ ledre ga gére née zɨ́se gɨ zɨ́a mááyí go ótoómo sée. Sịndị́ kadra ogụ go gɨ ro zɨ́ma ndá'balúgu romá zɨ́ Babá bɨ kasaogụ máa ní. Ị́tịsé mbá wá, ngúrusé ndu'yú gbawá máa ní, 'be káa be 'di? 6 Bi sinyí rosé née go gɨ zɨ́ ledre bɨ máúku máyá nɨyí karanée méngị láráse ní? 7 Utúasá mɨútúásá zɨ́ma ndéréma gɨ ro zɨ́ bɨlámá ledre ógụné zɨ́se. Togụ́ mándéré go yá, mááyí kása 'Dówụ́ Lomo zɨ́a ógụné ndịsị sáká sée.

8 "Togụ́ 'Dówụ́ Lomo née ogụ go yá, nɨ 'dódo ma'díi ledre zɨ́ 'yịma'dí e zɨ́ye ówo mɨméngị ledre eyé kɨ́dí emengú, togụ́ otoomonɨ́ wá, Lomo bɨ ngárá ndaá 'yị lúyú ledre wá ní, nɨ 'décị ngbangayé bɨsinyíne. 9 Lúyú ledre 'bɨ 'yịma'dí e bɨ 'Dówụ́ Lomo nɨ 'dódo a zɨ́ye ní nɨ wo bɨ asiɲɨ́ kɨ́ ṇgúṇgu ledremá ní. 10 Nɨ 'dódo a zɨ́ 'yịma'dí e kɨ́dí, ma'díi, mándá 'yị lúyú ledre wá, née sị́ ledre bɨ mááyí go ndá'ba gɨ zɨ́a zɨ́ Babá ní. 'Yịma'dí e utúasáɲɨ́ lolụ lúrú máa wá. 11 Ndaá kpá lá dụ́ụ́ ledre máa wo née wá, 'Dówụ́ Lomo nɨ kpá 'dódo a zɨ́ye kɨ́dí, Satána ngére 'bɨ 'yị lúyú ledre e, Lomo 'decị ngbanga a go bɨsinyíne.

12 "Tú'dụ́ yata ledre e nɨyí gáa kpá fú bo tɨ́ gɨ ro zɨ́ma úku yée zɨ́se ní, útúásásé ówoyéme ini ledre gɨ sɨmɨyé mbá wá. 13 Sɨmɨ bɨ 'Dówụ́ Lomo 'yị 'dódo ma'díi ledre e ogụ go ní, nɨ sáká sée zɨ́se ówo mɨnzénzéré ledre e za mbá. Nɨ úku zɨ́se dụ́ụ́ ledre ga bɨ Lomo ukui'bí yée ne zɨ́a ní, zɨ́a kpá 'dódo ledre ga bɨ nɨyí méngị royé karanée ní zɨ́se. 14 'Dówụ́ Lomo nɨ óto úndrumá zɨ́a 'dódoyéme ledre ga bɨ mándịsị úku yée ní mbá zɨ́se. 15 Máúku ledre née kenée gɨ zɨ́a sómụ́ ledre bɨ sɨmɨ Babá ní, nɨ kpá sómụ́ ledre bɨ sɨmɨmá ní. Née sị́ ledre bɨ máúku ledre gɨ zɨ́a máyá 'Dówụ́ Lomo nɨ ógụ úku 'dódo a zɨ́se fúó kɨ́dí ledre ga bɨ má'dódo yée zɨ́se ní, nɨyí mbá ma'díi ledre e ní.

Lerị́ esé nɨ óyóló'bó roné káa do rokinyi

16 "Ngíti sị́lị́ idíaká go lá cúku'dée zɨ́ma ndéréóyó romá gɨ dongaráse gɨ ona. Málú'bú íri wá, mááyí ndá'baógụ 'diya zɨ́ze ndíkílúgu rozé kése."

17 Zɨ́ 'yị lódú kacɨ́ga ga gére née ndịsị ódroyé dengbíye kɨ́dí, "Mongú 'yị ndịsị úku née kenée lárá ledre 'di bɨ kɨ́dí, ngíti sị́lị́ idíaká go lá cúku'dée zɨ́ne ndá'balúgu roné zɨ́ 'Bụné née lu'bú íri wá, née nɨ ndá'baógụ 'diya zɨ́ze ndíkílúgu rozé kéye ní." 18 Zɨ́ye kpá úku ándá ledre kɨ́dí, "Sara aka nda ngíti sị́lị́ bɨ uku ledre a kɨ́dí idíaká go lá cúku'dée ní, née sị́lị́ 'bɨ 'di bɨ ngárá owo'di'bizé ledre gɨ roa wá ní."

19 Yésụ owo sómụ́ ledre 'bɨ 'yịmɨkása ené ga gére née go kɨ́dí iliɲɨ́ ndú'yú née. Zɨ́a ịnyịné úku ledre zɨ́ye kɨ́dí, "Ílisé ndú'yú máa ba gɨ ro ledre bɨ máúku máyá ngíti sị́lị́ idíaká go cúku'dée zɨ́ma ndéréóyó romá gɨ dongaráse, málú'bú íri wá, mááyí ndá'baógụ 'diya zɨ́ze ndíkílúgu rozé kése ní? 20 Nɨ ma'díi zɨ́se sómụ́ ledre kenée. 'Yị ga bɨ 'búma ndaá doyé wá ní, nɨyí ídí kɨ́ rokinyi kɨ́ lúrú ledre bɨ nɨ méngị máa ní. Ásé ídí gboó sɨmɨ iní komosé. Nda gɨ 'dá'ba zɨ́ sɨmɨkozo esé óyóló'bó roné káa do rokinyi zɨ́se.

21 "Cé káa zɨ́ mbámɨowụ́ sɨmɨ bɨ sịndị́ kadra ené utúasá go gɨ ro zɨ́a áráne ní. Nɨ aka náná do soné gɨ zɨ́ mɨówo owụ́ kí. Sɨmɨ bɨ owụ́ 'bɨ ené ará nda go ní, somụ́ndiki lolụ ledre éyị́ mɨówo bɨ gáa roné ní wá gɨ zɨ́a lurú owú 'bɨ ené nɨ go do sị́lị́ne. 22 Nɨ zɨ́se cakaba kpá kenée bi sinyí rosé go mɨsínyí. Karanée ásé ídí kɨ́ mongú rokinyi sɨmɨ bɨ azé ndíkílúgu rozé kése ní. Nda gɨ ore ngíti 'yị bɨ zɨ́a ógụné óto lerị́ rosé ní ndaá lolụ wá. 23 Ledre e oruɲɨ́ lolụ zɨ́se wá, éyị́ ga bɨ ásé ndú'yú Babá gɨ royé kɨ́ ịrịmá ní, nɨ geré méngị yée zɨ́se. Ndaá lolụ té bɨ ya ásé ndú'yú máa kí ní wá. 24 Káa zɨ́ bɨ ndú'yúsé aka Babá gɨ ro éyị́ wá ní, ba go bɨlámá sịndị́ kadra zɨ́se. Ndú'yúsé wo mu gɨ ro éyị́ ga bɨ ílisé yée ní gɨ do bɨ zɨ́a méngị yée zɨ́se, zɨ́se ídíse nda kɨ́ rokinyi kɨ́ngaya.

25 "Abú mándịsị kóo 'dódo ambá ledre e zɨ́se sɨmɨ muruwayi yá, tónóne gɨ do kacɨ́ sịndị́ kadra cúku'dée ndéréne 'dá'dá, ledre ga bɨ gɨ do bi Babá ní, mááyí nda úku yée zɨ́se fúó fúó fúó, ndaá lolụ sɨmɨ muruwayi wá. 26 Togụ́ sịndị́ kadra 'bɨ ledre máa ga gére née ogụɲɨ́ go yá, gɨ zɨ́a bɨ ṇgúṇgusé ledremá go ní, éyị́ ga bɨ ílisé yée gɨ zɨ́ Babá ní, ásé nda úku ledreyé geré se zɨ́a, ndaá lolụ fú lá bɨ zɨ́ma ndịsịmá úkuí'bí ledre esé e máa zɨ́a ní wá. 27 Oto 'búse gɨ zɨ́a ótosé 'búma zɨ́se ṇgúṇgu

† *15:25 Ke'bị 'bɨ Dawídi~e 35:19, 69:4*

ledremá kɨ́dí kasaogụ máa ne. 28 Ma'díi, Babá kasaogụ
máa ne do sogo káṇgá ona. Mááyí ba go ótoómo do
sogo káṇgá ba zɨ́ma ndá'balúgu romá zɨ́a komo ere
íri.”
29 Zɨ́ 'yị lódụ́ kacɨ́ga ga gére née úku ledre zɨ́a kɨ́dí,
“Mongụ́ 'yị, ledre bɨ́ úku née owoyemezé go gɨ́ zɨ́a
ndaá lolụ mɨótoécịné sɨmɨ́ muruwayi wá. 30 Owoye-
mezé go bɨ́lámáne kɨ́dí éyí bɨ́ kɨ́é'do káa ya ówo wá ní
ndaá. Ma'díi, ṇguṇguzé go kɨ́dí Lomo kasaogụ yíị ne.”
31 Zɨ́ Yésụ ́ukulúgu ledre zɨ́ye kɨ́dí, “Ṇgúṇgusé
ledremá go nda té bɨ́ cakaba ba ní?” 32 Sịndí kadra nɨ́
go gbóo, zɨ́se ngásá báyi rosé mbá ótoómo lá dụ́ụ́
máa ngúcumá dongará ezeokóma e. Abú kenée
ndotó, Babá nɨ́ bo kɨ́ma.
33 Káa zɨ́ bɨ́ azé kése go éyí kɨ́é'do ní, máíli zɨ́ mɨm-
bé'desé ịdrịne. Née sị́ ledre bɨ́ máúku ledre ga gére
née zɨ́se gɨ́ zɨ́a ní. Márómo komo do sogo káṇgá go.
Abú 'yị ga bɨ́ sogónɨ́ máa mɨsógó ní nɨyí méngị láráse
gɨ́ zɨ́a bɨ́ ṇgúṇgusé ledremá ní yá, bi ndaá sínyí rosé
wá.

Yésụ ini ini zɨ́ 'Bụné

17 Sɨmɨ́ bɨ́ Yésụ ukuonzó ledre go zɨ́ 'yị ené ga gére
ní, zɨ́a sɨ́kpị doné lúrú bi 'dága komo ere. Zɨ́a íni
ini zɨ́ 'Bụné kɨ́dí,
“Babá, ídí mu 'dódo a zɨ́ 'yị e kɨ́dí í'bí roko'bụ go zɨ́ma
Owụ́ 'bɨ́ eyí. Kpá gɨ́ romá, Máa Owụ́ 'bɨ́ eyí ma'dáa zɨ́ma
í'bí mbófo éyí zɨ́yị. 2 Í'bí roko'bụ née mu zɨ́ma, gɨ́ ro zɨ́-
ma ídíma Ngére do 'yị e za mbá, gɨ́ do bɨ́ zɨ́ma í'bí trịdrị
bɨ́ za fí ní zɨ́ 'yị ga bɨ́ í'bí yée go zɨ́ma ní. 3 'Yị ga bɨ́ mááyí
í'bí trịdrị bɨ́ za fí zɨ́ye ní, dụ́ụ́ 'yị ga bɨ́ owonɨ́ yíị bú kɨ́dí
áyí mbigí Lomo, zɨ́ye kpá ówo a kɨ́dí máa Kɨ́résịto Yésụ,
kásaógụ máa yíị. 4 Sɨmɨ́ bɨ́ máméngịónzó moko bɨ́
kásaógụ máa gɨ́ roa do sogo káṇgá ní, zɨ́ 'yịma'dí e
mbá ówo a kɨ́dí ma'díi, máóto ịrịyí go tara 'yịma'dí e
zɨ́ye ndísịyé mbófo yíị. 5 Babá ídí mu í'bí roko'bụ zɨ́ma,
zɨ́yị 'dí'bióto máa zɨ́ze ídíze kéyị do bi kɨ́é'do káa zɨ́ bɨ́
kóo azé kéyị do bi kɨ́é'do sɨmɨ́ roko'bụ 'dá'dá do sogo
káṇgá ba ndaá aka wá ní.”

Yésụ ini ini zɨ́ 'Bụné gɨ́ ro 'yị lódụ́ kacɨ́ne e

6 “Mbófo éyí zɨ́yị gɨ́ ro 'yị ga bɨ́ í'bí yée zɨ́ma ba. Nɨyí kóo
'yị ga bɨ́ 'bɨ́ do sogo káṇgá, zɨ́yị í'bí yée go zɨ́ma, gɨ́ ro
zɨ́ma ídíma Ngére eyé. Má'dódoyéme yíị go zɨ́ye, nɨyí
go ndísị méngị ledre eyí káa zɨ́ bɨ́ íli ní. 7 Owoyemenɨ́
kpá go bɨ́lámáne kɨ́dí, ledre ga bɨ́ za mbá mándísị
méngị yée ní í'bí yée yíị zɨ́ma, gɨ́ do bɨ́ zɨ́ma ndísịmá
méngị yée kenée. 8 Ledre ga bɨ́ í'bí yée zɨ́ma née,
má'dódo yée go mbá zɨ́ 'yị ga bɨ́ í'bí yée zɨ́ma ba.
Ṇguṇgunɨ́ ledre ga gére née go mbá kɨ́dí née mbigí
ledre e gɨ́ zɨ́a owonɨ́ go kɨ́dí kásaógụ máa yíị.
9 “Máíni ini zɨ́yị gɨ́ royé, ndaá gɨ́ ro 'yị ga bɨ́ 'bɨ́ do sogo
káṇgá ba wá gɨ́ zɨ́a í'bí yée go zɨ́ma. Abú í'bí yée go zɨ́-
ma yá, ídí sáká yée gɨ́ zɨ́a nɨyí yị́ eyé kú 'yị eyé e. 10 Abú
í'bí yée go zɨ́ma kenée yá, nɨyí kpá fú 'yị ezé e kéyị. Káa
zɨ́ bɨ́ í'bí yée zɨ́ye ídíye sí sɨ́lɨ́ma ní, owonɨ́ go kɨ́dí
roko'bụ nɨ́ bo zɨ́ma. 11 Babá káa zɨ́ bɨ́ sịndí kadra ogụ
go gɨ́ ro zɨ́ma ndá'balúgu romá zɨ́yị íri ní, máútúásá
lolụ fú lá ndísị dongará 'yị ezé ga ba do sogo káṇgá
ona wá. Ídí 'bá'bá yée gɨ́ zɨ́ bɨsinyí ledre e, idínɨ́ ndísị kɨ́
mɨmbé'deyé mbá kɨ́é'do káa zɨ́ bɨ́ ndịsịzé ndísị kéyị kɨ́
mɨmbé'dezé kɨ́é'do ní. 12 Sɨmɨ́ ndísị ezé bɨ́ kéye ní,
mándísị lúrú bi kacɨ́ye kpịnị kpịnị kpịnị kɨ́ roko'bụ bɨ́ í'bí
zɨ́ma ní káa bɨ́ ngúruyé nɨ́ ịndrị gɨ́ ngará lafúne e ke. Tɨ́
ma'díi, ngúruyé bɨ́ ịndrị ní ndaá. Odụ 'yị bɨ́ ịndrị gɨ́ don-
garáye ní dụ́ụ́ wo bɨ́ kóo mɨéké kúrúyị úku ledre gɨ́ roa
yaá nɨ́ lúyú ne gɨ́ dongará lafúne e ní. Ledre bɨ́ mɨéké
kúrúyị uku ní mengị roné go tɨ́ ma'díi.
13 “Sịndí kadra ogụ go zɨ́ma ndá'balúgu romá zɨ́yị íri.
Ledre ga bɨ́ gɨ́ do bizé kéyị ní, máúku go mbá zɨ́ye gɨ́ do
bɨ́ zɨ́ye ídíye kɨ́ rokinyi kɨ́ngaya káa zɨ́ máa ní. 14 'Yị ga bɨ́
ṇguṇgunɨ́ ledre eyí wá ní, otonɨ́ mɨmbé'deyé go
bɨsinyíne ro 'yị ezé ga ba, gɨ́ zɨ́a bɨ́ 'yị ezé maáge
otoomonɨ́ ledre 'bɨ́ sága ba go zɨ́ye nda ṇgúṇgu ledre
eyí ní nɨyí go kpá káa zɨ́ máa ní. 15 Babá, máúku amá
née kɨ́dí ídí mu 'dí'bióyó 'yị ezé ga ba gɨ́ do sogo káṇgá
'dá'ba wá. Ídí 'bá'bá yée gɨ́ zɨ́ Satána. 16 'Yị ezé maáge
'di'bioyónɨ́ sómụ́ ledre eyé gɨ́ ro 'yị ga bɨ́ ṇguṇgunɨ́
ledre eyí wá ní go. Mɨméngị ledre ezé nɨ́ nda yí ené go
kéye kɨ́é'do gɨ́ zɨ́a ndazé ezé 'yị ga bɨ́ 'bɨ́ do sogo káṇgá
ní wá. 17 Káa zɨ́ bɨ́ goó kenée ní, idínɨ́ mu ídí mbigí 'yị
ezé e kéyị za fí, gɨ́ zɨ́a ndịsịnɨ́ úku dụ́ụ́ ma'díi ledre e.
18 Kpá káa zɨ́ bɨ́ kásaógụ máa ógụ 'dódo ledre eyí zɨ́ 'yị-
ma'dí e do sogo káṇgá ní. Mákása kpá yée go idínɨ́ mu
ndéré kɨ́ 'dódo ledre eyí zɨ́ 'yịma'dí e do sogo káṇgá za
mbá. 19 Káa zɨ́ bɨ́ máótoómo romá za mbá zɨ́yị ní, ídí
sáká yée gɨ́ do bɨ́ zɨ́ye ótoómo royé kpá za mbá zɨ́yị.
20 “Máíni amá ini zɨ́yị ba lá dụ́ụ́ gɨ́ ro 'yị ezé máa yée ga
ba wá. Máíni ini kpá gɨ́ ro yée ga bɨ́ karanée nɨyí
ṇgúṇgu ledremá kɨ́dí mááyí 'yị yómo 'yị e gɨ́ zɨ́ 'dódo
ledre 'bɨ́ 'yị ezé ga ba ní ní. 21 Babá 'yị ezé ga ba idínɨ́
ndísị mbá kɨ́ mɨmbé'deyé kɨ́é'do káa zɨ́ bɨ́ zée kéyị mɨm-
bé'dezé nɨ́ yí ené kɨ́é'do ní. Kpá gɨ́ do bɨ́ zɨ́ mɨmbé'dezé
ídíne kéye kɨ́é'do gɨ́ ro zɨ́ 'yị ga bɨ́ ṇguṇgunɨ́ ledre eyí
wá ní ówo a kɨ́dí, ma'díi kásaógụ máa yíị. 22 Máóto ún-
druyé go kpá káa zɨ́ bɨ́ óto úndrumá ní gɨ́ ro zɨ́ye ídíye
kɨ́é'do káa zɨ́ bɨ́ azé kéyị kɨ́é'do ní. 23 Ma'díi, mɨm-
bé'dezé nɨ́ go kéye kɨ́é'do káa zɨ́ bɨ́ mɨmbé'dezé nɨ́ yí
ené kéyị kú kɨ́é'do ní. 'Yịma'dí e nɨyí ówo a mbá kɨ́dí
kásaógụ máa yíị. Zɨ́ye kpá ṇgúṇgu a kɨ́dí ma'díi 'yị ezé
ga ba 'búye nɨ́ bo doyí kɨ́ngaya kpá káa zɨ́ 'búma bɨ́
doyí ní.
24 “Babá, 'yị ga bɨ́ í'bí yée zɨ́ma ba, mándú'yú yíị gɨ́ royé,
ídí sáká yée gɨ́ do bɨ́ zɨ́ze ndísịzé kéye do bi kɨ́é'do 'be
'bɨ́ eyí íri. Gɨ́ do bɨ́ zɨ́ye ówo a kɨ́dí 'búma nɨ́ bo doyí gɨ́
zɨ́a í'bí roko'bụ ledre e go zɨ́ma 'desí, 'dá'dá zɨ́yị kóo kɨ́
ótoógụ do sogo káṇgá ba.
25 “Babá, yíị bɨ́ áyí mbigí Lomo kpá 'yị méngị bɨ́lámáne
ledre ní, abú 'yịma'dí e owonɨ́ kenée wá, máówo bú
bɨ́lámáne. Má'dódo yíị go zɨ́ 'yị ezé ga bɨ́ í'bí yée zɨ́ma
ba, owoyemenɨ́ go bɨ́lámáne kɨ́dí kásaógụ máa yíị.
26 Abú má'dódo yíị go zɨ́ye yá, mááyí kpá fú 'dódo ándá
yíị zɨ́ye gɨ́ do bɨ́ zɨ́ye ówo a kɨ́dí máóto 'búye go kpá káa
zɨ́ bɨ́ óto 'búma ní gɨ́ ro zɨ́ze ídíze kéye kɨ́é'do.”

Yụ́da e 'di'binɨ́ Yésụ

(Matáyo 26:47-56, Máriko 14:43-50, Lúka 22:47-53)

18 Gɨ do kacɨ́ ini bɨ Yésụ ini wo zɨ́ 'Bụné ní, zɨ́a
íŋyịné kɨ́ 'yị lódụ́ kacɨ́ne e gɨ ore, zɨ́ye ndéréye
sága 'bɨlulu bɨ kɨ́ ịrịné Kidróne ní, zɨ́ye ólụ́ndɨ́sịyé sɨmɨ
ngíti mongụ́ yáká íri, kɨ́'dí bɨ 'dịyíŋɨ́ kágá ga bɨ ndɨsịnɨ́
ndólo yée olíva ní.

2 Yụ́da, ngúru 'yịmɨkása 'bɨ Yésụ bɨ í'bí ngbángá Yésụ
gɨ ro do úfu wo ní owo bi máa née bú gɨ zɨ́a Yésụ ndɨsị
lengbe ndéré ndɨ́sị íri kɨ́ 'yị lódụ́ kacɨ́ne e. 3 Zɨ́ Yụ́da
'dí'bi asikíri ga bɨ manda ga bɨ 'bɨ 'yị 'dáná éyí e kɨ́
Farụsáyo e kasanɨ́ yée ní kɨ́ ndụlụ kpá kɨ́ asikíri ga bɨ
ndɨsịnɨ́ lúrú bi kacɨ́ 'Díçí Kótrụro ní, ngíti géyị ụndụnɨ́
'bɨ eyé pho'dụ, zɨ́ye ndéré útúye do Yésụ kɨ́ ndụlụ née.

4 Yésụ owo éyí bɨ nɨ go ógụ méngị née ní bú. Sɨmɨ bɨ
lurú asikíri ga gére née ogụnɨ́ go ní, geré zɨ́a ndéréne
zɨ́ye, zɨ́a ndú'yú yée kɨ́dí, "Gámásó'dosé náambi?"

5 Zɨ́ye úkulúgu ledre zɨ́ Yésụ kɨ́dí, "Gamáso'dozé Yésụ,
o'do bɨ gɨ sɨmɨ Nazeréta ní."

Zɨ́ Yésụ úkulúgu ledre zɨ́ye kɨ́dí, "O'do máa née máa,
mááyí ba." Yụ́da bɨ i'bí ngbángáa ní nɨ 'bɨ ené kenée
mɨtóroné. 6 Sɨmɨ bɨ Yésụ uku ledre kɨ́dí, "O'do máa née
máa ní," zɨ́ ya'dá ga bɨ ogụnɨ́ 'dí'bi wo née ndá'bayé
mɨ'dí sogo do útúye mbá bi káa zɨ́ éyí bɨ uyunɨ́ go
mɨúyu ní.

7 Zɨ́ Yésụ kpá ndú'yú ándá yée kɨ́dí, "Gámásó'dosé
náambi yaá?"

Zɨ́ye úkulúgu ledre kɨ́dí, "Gamáso'dozé Yésụ, o'do bɨ
gɨ sɨmɨ Nazeréta ní."

8 Zɨ́ Yésụ kpá úkulúgu ledre kɨ́dí, "Máúku gáa ledre
go zɨ́se, máyá o'do bɨ ndɨ́sị gámásó'do wo née máa.
Ídísé 'dí'bi nzúó máa, ndásé 'dí'bi 'yị lódụ́ kacɨ́ma ga
ba wá." 9 Yésụ uku ledre née kenée gɨ do bɨ zɨ́a
útúásáne kɨ́ ledre bɨ uku zɨ́ 'Bụné kɨ́dí, "Babá, 'yị ga bɨ
í'bí yée zɨ́ma ba ngúruyé bɨ kɨ́é'do yaá ịndrị gɨ dongará
lafúne e go ní ndaá." †

10 Simúna Pétero ngúru 'yịmɨkása 'bɨ Yésụ nɨ kpá nyé
kɨ́ 'bɨ ené maku. Sɨmɨ bɨ lurú kɨ́dí 'yị ga gére née ayínɨ́
go gɨ ro 'dí'bi Yésụ ní, zɨ́a lálaógụ 'bɨ ené maku gɨ sɨmɨ
sɨríkpa ku, lágá'décị mbílí Málakasa ngúru 'yị 'bɨ moko
'bɨ mongụ́ 'yị 'dáná éyí kɨ́e tụ mɨlágá, sáma nɨ go trịị.

11 Zɨ́ Yésụ úku ledre zɨ́ Pétero kɨ́dí, "Née ndaá ledre bɨ
áyí méngị a ní wá. Ésịlúgu maku née sɨmɨ sɨríkpa.
Sómụ́ yá 'do'dó bɨ Babá kasaogụ máa gɨ roa ní, mándá
'dó'dó a wá?"

Yésụ kó'dụ́ Ána

(Matáyo 26:57-58, Máriko 14:53-54, Lúka 22:54)

12 Zɨ́ asikíri ga gére née kɨ́ mongụ́ 'yị †† eyé, nda kɨ́
mɨngburoko 'yị 'bɨ Yụ́da e 'dí'bi Yésụ do ódó sílí a ndá
mɨódó. 13 Zɨ́ye 'dí'bi wo gɨ ore fị ndéré kɨ́e kó'dụ́ ngúru
mongụ́ 'yị kɨ́ ịrịné Ána, o'do bɨ Kayáfa ofụ́ nyí a ní. Sɨmɨ
sịndí kadra máa bɨ kóo née ní, Kayáfa ma'dáa nɨ kóo
ne mongụ́ 'yị 'dáná éyí. 14 Née 'yị bɨ kóo uku ledre zɨ́
Yụ́da e kɨ́dí, utúasá mɨútúásá zɨ́ bɨkéŋí 'yị úyuné gɨ ro zɨ́
tụ́'dụ́ 'yị e ídíye trịdrịyé ní.

Pétero asi gɨ ro Yésụ

(Matáyo 26:69-70, Máriko 14:66-68, Lúka 22:55-57)

15 Sɨmɨ bɨ 'di'binɨ́ Yésụ nɨyí go ndéré kɨ́e ní, zɨ́ Simúna
Pétero kɨ́ ngíti ezené bɨ kpá 'yị lódụ́ kacɨ́ Yésụ ní útúye
do kacɨ́ a. Eze Pétero máa née mongụ́ 'yị 'dáná éyí owo
wo bú. Née sí ledre bɨ otoomonɨ́ mɨsi'di zɨ́a ólụ́lódụ́
kacɨ́ Yésụ gị do ligá 'be 'bɨ Kayáfa mongụ́ 'yị 'dáná éyí
íri ní. 16 Pétero idíaká aka 'bɨ ené cịkị tara mbotụ gara
sága. Zɨ́ eze a bɨ kpá 'yị lódụ́ kacɨ́ Yésụ bɨ gáa olụ́ née,
gɨ zɨ́a bɨ mongụ́ 'yị 'dáná éyí owonɨ́ wo bú ní, zɨ́a
ndéréne úku ledre zɨ́ kara bɨ ndɨsị líkpí mbotụ gara ní
kɨ́dí idí í'bí mɨsi'di zɨ́ Pétero ólụ́ne sɨmɨ gara.

17 Sɨmɨ bɨ Pétero olụ́ ní, zɨ́ kára née ndú'yú wo kɨ́dí
"Tosoyí nda káa zɨ́ ngúru 'yị gɨ dongará 'yị lódụ́ kacɨ́ o'-
do bɨ 'di'binɨ́ wo ba ní ní?"

Pétero ya "Ɨ́'ɨ, née ndaá máa wá."

18 'Di'binɨ́ kóo Yésụ née kɨ́ ndụlụ, drụ́ nɨ nda go kɨ́n-
gaya, bi ịdrí kpá go lílílí. Zɨ́ bolísị ga bɨ ndɨsịnɨ́ 'bá'bá
'be 'bɨ mongụ́ 'yị ore, nda kpá kɨ́ 'yị máa yée ga bɨ
ndɨsịnɨ́ méngị moko ore ní kótụ́ pho'dụ ndɨ́sịyé roa. Zɨ́
Pétero kóo kpá ndósoógụné ndoo ro pho'dụ máa née
íbị roné gɨ zɨ́ drụ́.

Mongụ́ 'yị 'dáná éyí ndu'yú Yésụ

(Matáyo 26:59-66, Máriko 14:55-64, Lúka 22:66-71)

19 Née ní, mongụ́ 'yị 'dáná éyí bɨ ogụnɨ́ kɨ́ Yésụ
kó'dụ́ a bɨ kɨ́ ịrịné Ána ní, nɨ go ndɨ́sị ndú'yú Yésụ gɨ ro
'yị lódụ́ kacɨ́ga kɨ́ ledre ga bɨ ndɨsị 'dódo yée zɨ́ 'yị e ní.

20 Zɨ́ Yésụ úkulúgu ledre zɨ́ mongụ́ 'yị née kɨ́dí, "Ledre
ga bɨ mándɨ́sị 'dódo yée ní za mbá, ndanɨ́ eyé sɨmɨ ugu
royé wá. Mándɨ́sị 'dódo ledre zɨ́ 'yị e sɨmɨ 'Díçí
Kótrụro e kpá kɨ́ 'Díçí 'bɨ Lomo nda kpá do bi ga bɨ
tụ́'dụ́ Yụ́da e ndɨsịnɨ́ yóko royé doyé ní. 21 Ndá ndú'yú
máa wá, bɨlámá a ídí geré ndú'yú 'yị ga bɨ mándɨ́sị 'dó-
do ledre máa née zɨ́ye ní, owoyemenɨ́ go bɨlámáne gɨ
zɨ́a uwúnɨ́ go cụ́ kɨ́ mbílíye."

22 Sɨmɨ bɨ Yésụ uku ledre née kenée ní, geré zɨ́ ngíti
bolísị bɨ toro gbóo cigí Yésụ ní íŋyịné óngbo komo
Yésụ gbiya mɨóngbo. Zɨ́a úku ledre zɨ́ Yésụ kɨ́dí, "Née
ndaá ledre bɨ áyí úku a zɨ́ mongụ́ 'yị 'dáná éyí ní wá."

23 Zɨ́ Yésụ úku ledre zɨ́ o'do née kɨ́dí, "Bɨsinyí ledre bɨ
máúku zɨ́ mongụ́ 'yị ní wo be 'di, bɨ zɨ́yị ócó máa gɨ zɨ́a
geré mɨócó ní, úku 'dódo aka zɨ́ma. Togụ́ máúku tɨ́
bɨlámá ledre ní, sara ócó nda máa gɨ ro 'di?" 24 Nda gɨ
ore, zɨ́ Ána úku ledre kɨ́dí 'di'biokpónɨ́ Yésụ mu nyé
mɨódóne kenée ndéré kɨ́e kó'dụ́ Kayáfa bɨ mongụ́ 'yị
'dáná éyí ní.

Pétero asi andá kpá roné gɨ ro Yésụ

(Matáyo 26:71-75, Máriko 14:69-72, Lúka 22:58-62)

25 Sɨmɨ bɨ nɨyí ndɨ́sị ndú'yú Yésụ ní, Simúna Pétero nɨ
aka fú ndɨ́sị tóro ro pho'dụ gɨ zɨ́ drụ́. Zɨ́ ngíti géyị 'yị e
ndú'yú Pétero kɨ́dí, "Tosoyí nda tɨ́ káa zɨ́ áyí ngúru 'yị gɨ
dongará 'yị lódụ́ kacɨ́ o'do bɨ 'di'binɨ́ wo ba ní ní?"

† *18:9 Yiwáni 6:39* †† *Mongụ́ manda 'bɨ asikíri e: Ndɨsị lúrú bi kacɨ́ asikíri e álifu. Nɨ 'bɨ ené do manda ga bɨ 'bɨ asikíri e ní.*

Zɨ́ Pétero úkulúgu ledre kɨ́dí, “Ɨ́'ɨ, mándá 'bɨ amá gɨ dongará 'yị ga gére née wá.”
26 Ngíti o'do nɨ kóo kpá bo dongará 'yị ga bɨ ndịsịnɨ́ úku ledre zɨ́ Pétero née. O'do máa née nɨ sụmụ o'do bɨ Pétero lagá'decị ngúru mbílí a kɨ́ mongú maku ní, nɨ 'yị 'bɨ moko 'bɨ mongú 'yị 'dáná éyí. Zɨ́ o'do máa née kpá úku ledre zɨ́ Pétero kɨ́dí, “Sɨmɨ bɨ gáa 'di'binɨ́ Yésụ yáká 'dáa ní, komomá utú ro ngíti 'yị íri tɨ́ káa zɨ́yị ní.” 27 Zɨ́ Pétero kpá ítíándá kangú kɨ́dí, “Ɨ́'ɨ, née ndaá 'bɨ ené máa wá.” Geré zɨ́ ngono ụ́cụ koko.

Yésụ kó'dụ́ gávana Piláto
(Matáyo 27:1-2,11-14, Máriko 15:1-5, Lúka 23:1-5)

28 Nda gɨ ore akpa kɨ́ sịndóndó, zɨ́ Kayáfa kásaókpó Yésụ kó'dụ́ Piláto gávana 'bɨ Róma. Sɨmɨ bɨ Yụ́da nderéogụnɨ́ kɨ́ Yésụ 'be 'bɨ Piláto ní, Yụ́da maáge idíakánɨ́ 'bɨ eyé cịkị sága olụ́nɨ́ 'díçí wá gɨ zɨ́a Piláto nɨ 'yị lóṇgó, orụ́ roné káa zɨ́ yée Yụ́da e wá. Togụ́ yée olụ́nɨ́ go sɨmɨ gara 'bɨ Piláto yá, yée 'dewenɨ́ lorụ 'bɨ ondụ́ eyé go, yée utúasánɨ́ lolụ ánu Ayímbi Umbuokpó ndro kɨ́ lafúye e wá. 29 Née sí ledre bɨ Piláto olụ́ogụ zɨ́ye sága ndú'yú yée kɨ́dí, “O'do bɨ ógụsé kɨ́e ba lúyú ledre ené nɨ 'di?”
30 Zɨ́ mɨngburoko 'yị 'bɨ Yụ́da ga gére née úkulúgu ledre zɨ́ Piláto kɨ́dí, “Idí o'do née luyú ledre wá yá, káa bɨ 'di'biogụzé wo kó'dụ́yị ona wá.”
31 Zɨ́ Piláto úku ledre zɨ́ Yụ́da ga gére née kɨ́dí, “'Dí'bióyósé wo mu gɨ ona zɨ́se 'décị ngbanga roa kacɨ́ lorụ esé bɨ 'bɨ Yụ́da e ní.”
Zɨ́ye úkulúgu ledre zɨ́a kɨ́dí, “Mongú 'yị, ogụzé kɨ́ o'do née kó'dụ́yị gɨ zɨ́a áyí dụ́ụ́ yíị 'yị 'décị ngbanga 'yị gɨ ro do úfu a.” 32 Ledre née mengị roné kenée gɨ ro zɨ́a útúásáne kpịnị kɨ́ ledre bɨ Yésụ uku kɨ́dí nɨyí úfu née mɨúfu ní.
33 Zɨ́ Piláto ólụ́lúgu roné 'díçí ngbanga, zɨ́a úku ledre kɨ́dí idínɨ́ ndá'baógụ kɨ́ Yésụ kó'dụ́ ne. Sɨmɨ bɨ Yésụ ogụ ní, zɨ́a ndu'yú Yésụ kɨ́dí, “Ma'díi, áyí Ngére 'bɨ Yụ́da e?”
34 Zɨ́ Yésụ úkulúgu ledre zɨ́ zɨ́a kɨ́dí, “Ledre bɨ úku née tɨ́ sómụ́ ledre eyí, ala née sómụ́ ledre 'bɨ ngíti géyị 'yị e?”
35 Piláto yaá, “Ledre amá ndaá, mándá 'bɨ amá Yụ́da wá. 'Yị eyí e kɨ́ manda ga bɨ 'bɨ 'yị 'dáná éyí e 'di'biogụnɨ́ yíị ye kó'dụ́ma. Éyí bɨ méngị bɨsinyíne ní 'di?”
36 Zɨ́ Yésụ úkulúgu ledre zɨ́ Piláto kɨ́dí, “Roko'bụ 'bɨ ídí-ma bɨ káa do Ngére ní, ogụ ené gɨ zɨ́ 'yịma'dí e gɨ do sogo káṇgá ona wá. Idí roko'bụ amá nɨ gɨ zɨ́ 'yịma'dí e yá, káa bɨ 'yịmɨkása amá e ụdụnɨ́ okó go sɨmɨ bɨ Yụ́da e 'di'binɨ́ máa ógụ kɨ́ma kó'dụ́ mɨngburoko 'yị eyé e ní.”
37 Piláto ya zɨ́ Yésụ ní, “Úku ledre kenée ní, áyí Ngére ke.”
Yésụ ya zɨ́a ní, “Úku go ma'díi yá mááyí Ngére. Née sí ledre bɨ kasaogụnɨ́ máa do ndíki máa do sogo káṇgá ona gɨ roa ní, gɨ ro zɨ́ma 'dódo ma'díi ledre 'bɨ Lomo zɨ́ 'yịma'dí e. 'Yị ga bɨ ilinɨ́ ma'díi ní, ndịsịnɨ́ índi mbílíye dụ́ụ́ ye úwú ledre ga bɨ mándísị 'dódo yée ní.”

'Decịnɨ́ ngbanga Yésụ gɨ ro úfu wo
(Matáyo 27:15-31, Máriko 15:6-20, Lúka 23:13-25)

38 Piláto yaá, “Ma'díi bɨ úku ledre a kɨ́rɨ́ née, née ma'díi 'bɨ 'di?” Sɨmɨ bɨ uku ledre née kenée ní, geré zɨ́a ólụ́ógụ ndéréne zɨ́ Yụ́da ga bɨ 'di'biogụnɨ́ Yésụ ní, zɨ́a úku ledre zɨ́ye kɨ́dí, “Málúrúndíki amá lúyú ledre gɨ zɨ́ o'do bɨ 'dí'biógụsé wo ba wá. 39 Káa zɨ́ bɨ nɨ mɨyémené kacɨ́ ondụ́ esé 'bɨ Yụ́da e kɨ́dí, kadra Ayímbi Umbuokpó máídí ndísị ótoómo 'yị kɨ́é'do zɨ́a ólụ́ógụné gɨ sɨmɨ sɨ́gịnị ní, máídí mu ótoómo Yésụ Ngére esé 'bɨ Yụ́da e ba zɨ́a ólụ́ógụné?”
40 Zɨ́ Yụ́da ga gére née ịnyịyé mbá ótrụ́ ledre kɨ́dí, “Ídí ótoómo Barába zɨ́a ólụ́ógụné zɨ́ze.” (Barába nɨ 'yị lúyú ledre bɨ kóo ịcí okó ro akúma 'bɨ Róma zɨ́ye úfu 'yị e ní.)

'Decịnɨ́ ngbanga úfu Yésụ

19 Gɨ do kacɨ́ a bɨ 'yị e ya yée ilinɨ́ Piláto idí ótoómo zɨ́ye Barába ní, zɨ́ Piláto í'bíógụ Yésụ zɨ́ asikíri e idínɨ́ mu ócó wo. 2 Sɨmɨ bɨ ocóasánɨ́ wo go ní, zɨ́ asikíri maáge lágáógụ kɨ́nị kụ́ṛókụ́ a káa zɨ́ tagíya 'bɨ mɨng-buroko ngére e ní ésị a ro do Yésụ. Zɨ́ye 'dí'biógụ mɨg-bagbawu bongó † bɨ káa zɨ́ 'bɨ mɨngburoko ngére ní, zɨ́ye ésị a ro Yésụ ma'dáa. 3 Zɨ́ye ndísiyé fólo wo kɨ́ úku ledre zɨ́a kɨ́dí, “Azé go óto úndruyí ngére 'bɨ Yụ́da e.” Nda gɨ 'dá'ba, do ndísiyé óngbo komoa.
4 Zɨ́ Piláto kpá ólụ́ógụ ándá roné zɨ́ Yụ́da ga gére née sága zɨ́a úku ledre zɨ́ye kɨ́dí, “O'do bɨ ógụsé kɨ́e ba málúrúndíki amá lúyú ledre gɨ zɨ́a, bɨ nɨ óto máa zɨ́ma 'décị ngbanga ro a bɨsinyíne ní wá.”5 Zɨ́ Piláto úku ledre kɨ́dí Yésụ olụ́ogụ mu sága. Zɨ́ Yésụ ólụ́ógụné sága nyé kɨ́ mɨkụ́ṛókụ́ kɨ́nị gána ní ro doné, kpá kɨ́ mɨgbagbawu bongó gáa esịnɨ́ roa ní roné. Zɨ́ Piláto úku ledre zɨ́ Yụ́da maáge kɨ́dí, “'Yị esé ba nɨ goó ba.”
6 Sɨmɨ bɨ manda ga bɨ 'bɨ 'yị 'dáná éyí e kɨ́ mɨng-buroko 'yị eyé e lurúnɨ́ Yésụ ní, zɨ́ye ínyịyé mbá úku ledre kɨ́dí, “O'do née idí úyu 'dá'ba.”
Piláto ya zɨ́ye ní, “Togụ́ gɨ ro úfu wo yá, ídísé úfu yị esé se. Togụ́ máa yá, málúrúndíki amá lúyú ledre roa do úfu wo gɨ zɨ́a wá.” Zɨ́a ndólolúgu Yésụ kpá 'díçí.
7 Zɨ́ Yụ́da ga gére née úkulúgu ledre zɨ́ Piláto kɨ́dí, “Lorụ ezé nɨ bo, uku ledre kɨ́dí, 'yị káa zɨ́ o'do née idí úyu 'dá'ba gɨ zɨ́a o'do ma'dáa uku ledre ya née nɨ Owụ́ 'bɨ Lomo.”
8 Sɨmɨ bɨ Piláto uwú ledre gɨ tara Yụ́da ga gére née kɨ́dí Yésụ uku ya née nɨ Owụ́ 'bɨ Lomo ní, zɨ́ ngịrị méngị wo bɨsinyíne. 9 Zɨ́ Piláto ma'dáa ólụ́lúgu roné 'díçí, zɨ́a ndú'yú Yésụ kɨ́dí, “Áyí yí eyí gɨ 'da? Yésụ ịtị ené e wá.”
10 Gɨ zɨ́a bɨ Yésụ ịtị wá ní, zɨ́ Piláto úku ledre zɨ́a kɨ́dí, “Ị́tị eyí wá ní, ówo eyí bɨ kɨ́dí mɨsi'di yómo yíị kɨ́ úfu yíị nɨyí mbá do sị́lị́ma ní wá?”
11 Yésụ ya zɨ́a ní, “Áyí 'décị ngbangamá lá dụ́ụ́ gɨ zɨ́a bɨ Lomo i'bí roko'bụ ledre máa née ne zɨ́yị ní. Idí ndaá kenée wá yá, 'yịma'dí e utúasánɨ́ 'décị ngbangamá wá.

† *Mɨgbagbawu bongó e: Bongó ga gére née mɨngburoko ngére e ndịsịnɨ́ kóo ésị a dụ́ụ́ ye.*

'Yị bɨ i'bí máa zɨyị gɨ ro zɨyị 'décị ngbanga má ní, lúyú ledre ené romo gɨ do 'bɨ eyí go.”

12 Gɨ zɨ́ ledre ga bɨ Yésụ uku yée kenée ní, Piláto ili ené lolụ kóo bɨ yaá idínɨ́ úfu Yésụ ní wá. Ɨ́'ɨ, Yụ́da ilinɨ́ kenée wá. Zɨ́ye ndɨ́sị ódroyé o'bụ́o'bụ kɨ́dí, “Togụ́ yómo o'do née go yá, áyí go okó ro Káyísara † ngére 'bɨ Róma. Gɨ zɨ́a togụ́ 'yị ya née nɨ go kpá ngére yá, oto roné go ezeokó ngére ezé Káyísara.”

13 Gɨ zɨ́ ledre bɨ Yụ́da e odónɨ́ royé go kɨ́é'do kɨ́dí 'búó Yésụ idí úyu kí ní, zɨ́ Piláto ólụ́ógụ ndɨ́sịné do nyárá bi do kɨ́tị ngére kɨ́'dí bɨ ndɨsị lengbe ndɨ́sị 'décị ngbanga umbu ní, ịrị bi máa née kɨ́ tara Araváyika kɨ́dí, “Gabata” (ini ledre gɨ sɨmɨ a kɨ́dí mɨsɨsɨlekpe tutú.) 14 Ledre máa née mengị kóo roné née sɨmɨ bɨ kadra nɨ go kpɨtere sɨmɨ do ní. Née kóo go sịndí kadra bɨ Yụ́da e ndɨsịnɨ́ yéme royé sɨmɨ a gɨ ro Ayímbi bɨ Umbuokpó ní.

Zɨ́ Piláto í'bí Yésụ zɨ́ye, zɨ́a úku ledre kɨ́dí, “Ngére esé ba nɨ goó ba.”

15 Zɨ́ Yụ́da ga gére née kpá fú úku ledre kɨ́dí, “Idí úyu 'dá'ba. O'do née idí úyu 'dá'ba.”

Piláto ya zɨ́ye ní, “Bɨ nɨ Mongụ́ ngére esé, idínɨ́ úfu wo 'dá'ba?”

Manda ga bɨ 'bɨ 'yị 'dáná éyí e ní ya zɨ́ Piláto ní, “Ngére ezé nɨ dụ́ụ́ kɨ́é'do Káyísara.” 16 Gɨ zɨ́a bɨ ukunɨ́ yí eyé ye kenée ní, Piláto yaá ufunɨ́ wo mu.

Ufunɨ́ Yésụ

(Matáyo 27:32-44, Máriko 15:21-32, Lúka 23:26-43)

Geré zɨ́ asikíri e 'dí'bi Yésụ. 17 Zɨ́ Yésụ ímbí mɨngbúngbu kágá bɨ ayínɨ́ ndéré úfu wo doa ní ólụ́ógụ kɨ́e gɨ sɨmɨ yana gara sága ndéréye kɨ́e do bi bɨ lengbe ndɨsịnɨ́ úfu 'yị e doa ní. Araváyika ndolonɨ́ ịrị bi máa née kɨ́dí, “Gologóta.” Ya cóngó do'yị. 18 Ufukotrụnɨ́ yée kɨ́ 'yị ugu e gbre, phephénɨ́ yée mbá mɨphéphé do mɨngbúngbu kágá. Yésụ nɨ 'bɨ ené yana.

19 Zɨ́ Piláto éké ledre ro éyí oruórụ zɨ́a í'bí a idínɨ́ phéphéngérị a ro mɨngbúngbu kágá kpɨtere do Yésụ 'dága kɨ́dí, “BA YÉSỤ 'YỊ 'BɨNAZERÉTA, MONGỤ́ NGÉRE 'BɨYỤ́DA E.” 20 Piláto eké kóo ledre née sɨmɨ tara e mɨngúngúcua káa zɨ́ tara Latíni, Aráma nda kpá kɨ́ Gịrígị gɨ do bɨ zɨ́ tụ́'dụ́ Yụ́da e ólo a zɨ́ye ówoyéme ledre gɨ ro Yésụ, gɨ zɨ́a ufunɨ́ kóo wo gbóo kɨ́ mongụ́ gara bɨ Yerụsaléma ní. 21 Zɨ́ ledre née sínyíne ro manda ga bɨ 'bɨ 'yị 'dáná éyí e ní gbála, zɨ́ye ínyịyé ndéréye úku ledre zɨ́ Piláto kɨ́dí, “Nda ídí ya Yésụ nɨ Ngére ezé 'bɨ Yụ́da e wá. Ídí éké a yá, uku ya née nɨ Ngére ezé 'bɨ Yụ́da e.”

22 Zɨ́ Piláto úkulúgu ledre zɨ́ mɨngburoko 'yị ga bɨ ogụnɨ́ zɨ́ne née o'bụ́o'bụ kɨ́dí, “Ledre bɨ máéké go ní máéké go.”

23 Zɨ́ asikíri ga gére née lálaógụ ngíti géyị bongó 'bɨ Yésụ gɨ roa, zɨ́ye phéphé wo do mɨngbúngbu kágá. Gɨ do kacɨ́ a née, zɨ́ye 'dí'biógụ bongó ené e ífi báyi a sɨmɨ a eso, 'yị kɨ́ 'bɨ ené kɨ́é'do. Ngíti bongó ené ma'dáa nɨ 'bɨ ené mbílíne, ndɨsị ónzó a roné mɨónzó.

† *Káyísara: Káyísara ini ledre gɨ sɨmɨ a kɨ́dí mongụ́ ngére 'bɨ Róma. Nɨ mongụ́ ngére do ngíti géyị lafúne ngére e ga bɨ 'bɨ ngíti géyị káṇgá e káa zɨ́ Yụdáya kɨ́ Galiláya.*

24 Gɨ ro bongó máa wo bɨ mbílíne née ní, zɨ́ asikíri ga gére née úku ledre kɨ́dí, “Ndazé lófosínyi wo ba mɨlófosínyi wá, idízé ónzó gbégbé. 'Yị bɨ utú go zɨ́a ní, zɨ́a 'dí'bi a ne.”

Ledre ga bɨ asikíri ga gére née mengịnɨ́ ní, utúasá go kpịnị kɨ́ ledre ga bɨ kóo Lomo ukui'bí zɨ́ ngúru nébị úku a kɨ́dí,

“Nɨyí ífi báyi bongó amá dongaráye,
zɨ́ye kpá ónzó gbégbé gɨ ro mbílí bongó amá ní.” ††

Asikíri ga gére née mengịnɨ́ kóo ledre née tɨ́ za cé káa zɨ́ bɨ kóo nébị uku ní.

25 Née ní, Maríya mbágá Yésụ odónɨ́ mɨmbé'deyé kɨ́ lémịné nderé toronɨ́ go gbóo cigí mɨngbúngbu kágá bɨ phephénɨ́ Yésụ doa ní. Zɨ́ ngíti géyị kará e gbre ịryé mbá Maríya, ngíti a 'bɨ ené me'be Keliyópa, ngíti a 'bɨ ené gɨ sɨmɨ gara bɨ kɨ́ ịrịné Magɨdála ní ndɨ́sị tóroyé ndro kɨ́ mbágá Yésụ. 26 Sɨmɨ bɨsinyí sịndí kadra née ní, zɨ́ ngúru 'yị lódụ́ kacɨ́ Yésụ bɨ 'búa nɨ do Yésụ kɨ́ngaya ní, nderé toro go gbóo cigí mbágá Yésụ kenée. Zɨ́ Yésụ úku kása ledre gɨ do mɨngbúngbu kágá gɨrí zɨ́ mbágáne kɨ́dí, “Mamá, owụ́o'do bɨ nɨ tóro cigíyị íri née, idí nda ídí zɨ́yị káa do owụ́ 'bɨ eyí.” 27 Zɨ́ Yésụ kpá úku ledre zɨ́ 'yị lódụ́ kacɨ́ne née kɨ́dí, “Kára née nɨ nda go mbágáyị.” Tónóne sɨmɨ sịndí kadra máa bɨ kóo née, 'yị lódụ́ kacɨ́ Yésụ née ndɨsị nda lúrú bi kacɨ́ mbágá Yésụ go ne.

Ledre gɨ ro umbu Yésụ

(Matáyo 27:45-56, Máriko 15:33-41, Lúka 23:44-49)

28 Sɨmɨ bɨ Yésụ owoyeme go bɨlámáne kɨ́dí ledre ga bɨ 'Bụné kasaogụ née gɨ ro méngị yée, née mengị go mbá tɨ́ káa zɨ́ bɨ ili ní, zɨ́a úku ledre kɨ́dí, “Mɨmbé'demá ịrí mɨịrí.” Ledre née utúasá go kpịnị kɨ́ ledre ga bɨ nɨyí mɨékéye sɨmɨ mɨéké kúrú Lomo ní. 29 Ábuwá asikíri ga gére née 'di'biogụnɨ́ mɨndogó le'yí kóṛó eyé go kɨ́rɨ́ née ndɨ́sị kɨ́ éwé yí eyé. Sɨmɨ bɨ uwúnɨ́ ledre bɨ Yésụ uku kɨ́dí, mɨmbé'dené ịrí mɨịrí ní, zɨ́ ngúruyé ndéréne 'dí'biógụ éyí káa zɨ́ katúu ní ónzó a bu sɨmɨ mɨndogó le'yí eyé ba, ésị a ro ngbángbá kágá sɨ́kpịóto a tara Yésụ. 30 Sɨmɨ bɨ Yésụ mbulúonzó mɨndogó le'yí née ní ní, zɨ́ Yésụ ma'dáa úku ledre kɨ́dí, “Moko ga bɨ kóo kásaógụ máa gɨ royé ní, máménggịónzó yée go.” Geré gɨ do kacɨ́ ledre née ní, zɨ́a ótoómo 'dówụ́ne, geré zɨ́ komo go a útúne ngeṛe.

31 Gɨ zɨ́a yí ené go sịndí kadra 'bɨ Yụ́da e 'bɨ yéme royé kɨ́lóndó a née go Sílí 'bɨ 'Dówụ́ro bɨ kɨ́ ledrené owó owó ní. Zɨ́ mɨngburoko 'yị 'dáná éyí e ndéréye zɨ́ Piláto, idí í'bí lorụ gɨ ro zɨ́ asikíri e ndéréye ócó'déwe sịndí 'yị ga bɨ phephénɨ́ yée née gɨ ro zɨ́ye úyuyé 'diya zɨ́ sụmụyé e ógụyé 'dí'bióyó yée gɨ do mɨngbúngbu kágá 'dá'dá zɨ́ ngítí kadra kɨ́ útúne gɨ zɨ́a kɨ́lóndó go Sílí 'bɨ 'Dówụ́ro, kacɨ́ ondụ́ ezé 'yị méngị moko ndaá. 32 Zɨ́ Piláto kása asikíri ené e idínɨ́ mu ndéré ócó'déwe sịndí 'yị ga phephénɨ́ yée née. Tonónɨ́ ócó'déwe fị sịndí 'yị ga bɨ phephénɨ́ yée kɨ́ Yésụ ní. 33 Sɨmɨ bɨ ogụnɨ́ nda gɨ ro 'déwe sịndí Yésụ ní, nɨyí lúrú bi káa ní, Yésụ uyu yí ené go. Gɨ zɨ́ kéyị née 'dewenɨ́ eyé lolụ sịndía wá.

†† *19:24 Ke'bị 'bɨ Dawídi~e 22:18*

34 Zɨ́ ngúru asikíri íɲyiɲé lúkụ dogboɽụ sɨmɨ́ Yésụ kɨ́ phala, geré zɨ́ sáma kɨ́ iní ndé'yíógụné gɨ́ sɨmɨ́a. 35 Máa Yiwáni, máéké zɨ́se ba ma'díi ledre, ledre ma'dáa mengị roné za cụ́ do komomá. Máéké gɨ́ do bɨ́ zɨ́se ówo a, gɨ́ ro zɨ́se ɲgúɲgu ledre Yésụ ma'dáa. 36 Gɨ́ zɨ́a mɨ́éké kúrú Lomo uku kenée kɨ́dí, “Kémbị́ cóngó Yésụ bɨ́ 'déwe ní ndaá.” † Ledre bɨ́ mengị roné zɨ́ Yésụ ní nɨ́ go tɨ́ kenée, kémbị́ cóngó a bɨ́ 'dewe ní ndaá. 37 Nɨ́ kpá mɨ́ékéne kɨ́dí, “Nɨyí karanée ndíṣị lúrú kása 'yị bɨ́ lụkụɲɨ́ wo kɨ́ phala ní.” ††

Yoséfa oto umbu Yésụ

(Matáyo 27:57-61, Máriko 15:42-47, Lúka 23:50-56)

38 Sɨmɨ́ sịndị́ kadra máa née ní, ngíti o'do nɨ́ kóo bo kɨ́ ịrịné Yoséfa, nɨ́ gɨ́ sɨmɨ́ gara bɨ́ ndịsịɲɨ́ ndólo a Ara-matáyo ní. O'do née nɨ́ kóo 'yị lódụ́ kacɨ́ Yésụ, tɨ́ lá ili ené zɨ́ 'yị e ówo a wá gɨ́ zɨ́a ngịrị Yúda e ndịsị méngị wo mɨ́méngị. Zɨ́ o'do née íɲyiɲé ndéréne ndú'yú Piláto, idí ɲgúɲgu a zɨ́ne 'dí'bi umbu Yésụ ndéré óto a. 39 Nịkodí-mo bɨ́ kóo nderé ódro kɨ́ Yésụ kɨ́ ndụlụ ní nɨ́ kóo kpá bo ore sɨmɨ́ bɨ́ Yoséfa nɨ́ ndéré ndúndu'yú gɨ́ ro 'dí'bi um-bu Yésụ ní. Zɨ́ Nịkodímo ma'dáa 'dí'bi mongú sụ'bú bɨ́ kɨ́ bɨlámá kágá mɨndonyo e sɨmɨné bɨ́ ugúɲɨ́ kɨ́ tú'dú késí ní kpa gɨ́ ro ndéré súsụ a ro umbu Yésụ. Zɨ́ye ndéréye kɨ́ Yoséfa.

40 Sɨmɨ́ bɨ́ ogụɲɨ́ íri ní, zɨ́ye 'dí'bi umbu Yésụ cíɽígbí a yeré kɨ́ bɨlámá ká'dá bongó, zɨ́ye sụ́sụ sụ'bú mɨndonyo bɨ́ ogụɲɨ́ kɨ́e ní ro a kacɨ́ ondú eyé 'bɨ́ Yúda e gɨ́ ro zɨ́ye óto wo. 41 Bi bɨ́ kóo ufuɲɨ́ Yésụ doa née, yáká nɨ́ kóo ore. Míngí yáká ma'dáa iciomo kóo gu ore nzíyiné otoɲɨ́ aka 'yị sɨmɨ́ a wá. 42 Gɨ́ zɨ́a née síḷí bɨ́ Yúda e ndịsịɲɨ́ yéme royé sɨmɨ́ a gɨ́ ro Síḷí 'bɨ́ 'Dówúro ní, gɨ́ zɨ́ kéyị née zɨ́ye 'dí'bi umbu Yésụ 'diya ndéré óto a ore.

Mɨ́úrú Yésụ gɨ́ sɨmɨ́ umbu

(Matáyo 28:1-10, Máriko 16:1-8, Lúka 24:1-12)

20 Sɨmɨ́ síḷí gɨ́ do kacɨ́ Síḷí 'bɨ́ 'Dówúro akpa kɨ́ sí ndóndó, zɨ́ Maríya bɨ́ gɨ́ sɨmɨ́ gara bɨ́ Magɨdála ní, íɲyiɲé ndéréne sí bi zɨ́ Yésụ. Nɨ́ ógụ íri ní, mɨsɨsɨlekpe tutú bɨ́ gbụ́rụgbụ otoɲɨ́ ngbụtụrú tara mbotụ gu ní, gbụ́rụgbụ oyóɲɨ́ go, bi kacɨ́ a go fúó.2 Zɨ́ kára née íɲyiɲé gɨ́ ore ngásálúgu roné úku ledre zɨ́ 'yịmɨ́kása ga bɨ́ 'bɨ́ Yésụ ní, Simúna Pétero e kɨ́ ngíti 'yị lódụ́ kacɨ́ Yésụ bɨ́ 'búa nɨ́ doa kɨ́ngaya ní. Zɨ́a úku ledre zɨ́ye kɨ́dí, “Máógụ ba gɨ́ sí bi, ngíti géyị 'yị e 'di'bioyóɲɨ́ umbu Ngére Yésụ gɨ́ sɨmɨ́ gu go, togú otoɲɨ́ nda wo go 'dáya yá, máówo wá.”

3 Sɨmɨ́ bɨ́ Pétero uwúɲɨ́ ledre née kɨ́ ezené née kenée ní, geré zɨ́ye íɲyiyé ngásáye sí bi íri. 4 Zɨ́ eze Pétero bɨ́ ngúru 'yị lódụ́ kacɨ́ Yésụ ngasáɲɨ́ kɨ́ Pétero ní, ógụ́ụtụ roné fị ne sí bi íri. 5 Sɨmɨ́ bɨ́ ogụ íri ní, zɨ́a ndíṣiné cịkị́ sá-ga lúrúkása bi sɨmɨ́ gu. Lurúndiki lá dụ́ụ́ bɨ́kenyí bongó bɨ́ otoɲɨ́ Yésụ kɨ́e ní.

6 Zɨ́ Simúna Pétero ngásáógụ 'bɨ́ ené nda gɨ́ 'dá'ba, geré zɨ́a ólụ́ne sɨmɨ́ gu. Ndiki íri kpá lá dụ́ụ́ bɨ́kenyí bongó bɨ́ otoɲɨ́ Yésụ kɨ́e ní. 7 Zɨ́a kpá lúrú mbílí bongó máa wo bɨ́ lo'bụ'dụtụɲɨ́ komo Yésụ kɨ́e ní, kó'dú gu 'dí keɽí kenée. 8 Zɨ́ 'yị lódụ́ kacɨ́ Yésụ gáa ogụ́ụtụ roné sí bi íri ní ólụ́ne sɨmɨ́ gu. Gɨ́ zɨ́a bɨ́ ogụndiki tɨ́ bongó ga gére née íri ní, zɨ́a ɲgúɲgu a kɨ́dí, ma'díi, Yésụ urú go. 9 'Yị lódụ́ kacɨ́ Yésụ owoyemeɲɨ́ aka eyé kóo ledre bɨ́ sɨmɨ́ mɨ́éké kúrú Lomo bɨ́ ya Yésụ nɨ́ úrú gɨ́ sɨmɨ́ umbu ní wá.

10 Nda gɨ́ ore, zɨ́ Pétero íɲyiyé kɨ́ ezené née ndá'balúgu royé 'be.

Yésụ 'dodo roné zɨ́ Maríya Magɨdalá

(Máriko 16:9-11)

11 Zɨ́ Maríya Magɨdalá kpá ndá'balúgu roné sí bi íri ndíṣị íni ini kɨ́ ndálané kpá fú kɨ́ lúrú bi sɨmɨ́ gu. 12 Zɨ́a lúrúndíki maláyika e gbre sɨmɨ́ toso 'yịma'dí e, esịɲɨ́ royé mbá bɨkenyí bongó nɨyí go mɨndíṣiyé kɨ́'dí bɨ́ otoɲɨ́ Yésụ ní. Ngíti a ndịsị 'bɨ́ ené 'dí sí do, ngíti a 'bɨ́ ené sí sịndí.

13 Zɨ́ maláyika ga gére née ndú'yú wo kɨ́dí, “Mamá, ndíṣị íni ini gɨ́ ro 'di?”

Zɨ́ Maríya úkulúgu ledre zɨ́ye kɨ́dí, “Ngíti géyị 'yị e 'di'bioyóɲɨ́ umbu Ngére amá gɨ́ ona go. Máówo wá togú nderéɲɨ́ nda oto wo ba go 'dáya yá.” 14 Gɨ́ do kacɨ́ ódro née, zɨ́a óyó roné nɨ́ lúrú bi káa yá, zɨ́a lúrúndíki Yésụ kɨ́ tóro, owo ené bɨ́ ya née Yésụ ní wá.

15 Zɨ́ Yésụ nda kpá ndú'yú wo kɨ́dí, “Mamá, ndíṣị íni ini gɨ́ ro 'di? Sara ndíṣị gámásó'do náambi?”

Maríya somú 'bɨ́ ené ya née go o'do bɨ́ ndịsị lúrú bi kacɨ́ yáká ba ogụ ndíṣị ódro née ne. Zɨ́ Maríya úkulúgu ledre zɨ́a kɨ́dí, “Mongú 'yị, togú 'dí'bióyó wo gɨ́ ona yí̱ị yá, ídí 'dódo a gɨ́ ro zɨ́ma ndéréma 'dí'bi ókpó wo.”

16 Geré zɨ́ Yésụ ndólo wo fúó kɨ́dí, “Maríya.”

Zɨ́ Maríya óyó roné 'diya zɨ́a, gɨ́ zɨ́a owoyeme sɨmɨ́ kúrú a go kɨ́dí, née Yésụ. Zɨ́a ndólo Yésụ kɨ́ tara Aramáyika kɨ́dí, “Raboní.” Ini ledre gɨ́ sɨmɨ́ a kɨ́dí, “'Yị 'dódo ledre.”

17 Zɨ́a úku ledre zɨ́ Maríya kɨ́dí, “Ndá aka óto síḷíyị romá wá, gɨ́ zɨ́a máókpó aka amá gị zɨ́ Babá 'dáa wá. Ndéré mu zɨ́ 'yị lódụ́ kacɨ́ma e, mándíṣị kpá ndólo yée lúndumá e. Ídí úku ledre zɨ́ye yá, máúrú gɨ́ sɨmɨ́ umbu go. Mááyí go yéme romá gɨ́ ro ndá'balúgu romá zɨ́ 'Bụzé bɨ́ nɨ́ kpá Lomo ezé kése ní.”

18 Nda gɨ́ ore, zɨ́ Maríya Magɨdála ndéréne úku a zɨ́ 'yị ga bɨ́ ndịsịɲɨ́ lódụ́ kacɨ́ Yésụ ní kɨ́dí, “Ngére urú go, málúrú wo go cụ́ kɨ́ komomá.” Zɨ́a kpá líḳpí ledre ga bɨ́ Yésụ uku yée zɨ́a ní mbá zɨ́ 'yị lódụ́ kacɨ́ga.

Yésụ 'dodo roné zɨ́ 'yị lódụ́ kacɨ́ne e

(Matáyo 28:16-20, Máriko 16:14-18, Lúka 24:36-49)

19 Nda go kɨ́ tagá ndụlụ sɨmɨ́ síḷí gɨ́ do kacɨ́ Síḷí 'bɨ́ 'Dówúro zɨ́ 'yị lódụ́ kacɨ́ga yokoɲɨ́ royé go mbá sɨmɨ́ 'díḉí ḳḭé'do, zɨ́ye 'dútụ mbotụ kacɨ́ye go ndá ndá ndá gɨ́ zɨ́ ngịrị mɨngburoko 'yị 'bɨ́ Yúda e. Ábuwá Yésụ ogụ go tóroné dongaráye 'díḉí íri. Nɨyí óyó komoyé káa yá, gbó ro Yésụ. Zɨ́a úku ledre zɨ́ye kɨ́dí, “Lomo idí kɨ́se.” 20 Zɨ́a 'dódo mbịri bɨ́ sɨmɨ́ síḷíne kɨ́ wo bɨ́ dogboɽụ sɨmɨné ní zɨ́ye. Sɨmɨ́ bɨ́ 'yị lódụ́ kacɨ́ga lurúɲɨ́ kenée ní, zɨ́ye ídíye mbá kɨ́ rokinyi kɨ́dí Ngére eyé nda'baogụ go.

† *19:36 Ólụ́ógụ 12:46, Ólo 'yị~e 9:12, Ke'bị 'bɨ́ Dawídi~e 34:20*
†† *19:37 Zakaríya 12:10, 'Dódoógụ 1:7*

21 Zɨ́ Yésụ kpá úku ándá ledre zɨ́ 'yị lódụ́ kacɨ́ne ga gére née kɨ́dí, “Lomo idí kɨ́se. Káa zɨ́ bɨ Babá kasaogụ máa 'dódo ledre ené zɨ́ 'yịma'dí e ní, mááyí go kpá kása sée, ídísé mu ndéré kɨ́ 'dódotátá ledre ené zɨ́ 'yịma'dí e.” 22 Sɨmɨ bɨ ukuonzó ledre ga gére go ní, zɨ́a lụ́wụ́ roko'bụ 'bɨ 'Dówụ́ Lomo doyé, zɨ́a úku ledre zɨ́ye kɨ́dí, “'Dówụ́ Lomo idí ndịsị sáká sée. 23 Kɨ́ roko'bụ 'bɨ 'Dówụ́ Lomo bɨ mái'bí zɨ́se née togụ́ ótoómosé ledre go zɨ́ 'yị lúyú ledre yá, Lomo nɨ kpá ótoómo ledre zɨ́a. Togụ́ ótoómosé ledre zɨ́a wá yá, Lomo otoomo ené kpá ledre zɨ́a wá.”

Yésụ uku ledre zɨ́ Tóma

24 Sɨmɨ sịndí kadra bɨ kóo Yésụ 'dodo roné zɨ́ 'yị lódụ́ kacɨ́ne ga bɨ sokó doa gbre (12) ní, ngúruyé bɨ Tóma ní nda kóo ore wá. Gɨ zɨ́a bɨ Tóma ma'dáa nɨyí toṇgo e ní, ndịsịnɨ́ nda ndólo wo, “Máárátoṇgo.” 25 Sɨmɨ bɨ Tóma nda'baogụ dongará lafúne e 'yị lódụ́ kacɨ́ Yésụ ní, zɨ́ lafúga maáge úku ledre zɨ́a kɨ́dí, “Lurúzé Ngére Yésụ go trịdrị cú kɨ́ komozé.”

Zɨ́ Tóma úku ledre zɨ́ lafúne ga gére née kɨ́dí, “ɨ́'ɨ, 'búó togụ́ málúrú bi kacɨ́ musumári ga bɨ kóo phephénɨ́ wo kɨ́e, zɨ́ma tátáúzu mbiṛi phala bɨ kóo lụkụnɨ́ wo kɨ́e ní go, mááyí fú ṇgúṇgu ledre bɨ úkusé née. Togụ́ kenée wá, máṇgúṇgu amá ledre esé née wá.”

26 Gɨ do kacɨ́ sịlị́ e ịnyị do a gbre (7), 'yị lódụ́ kacɨ́ Yésụ yokonɨ́ royé kpá go mbá 'dịcị́ kɨ́é'do, Tóma nɨ kóo nda goó bo, mbotụ nɨ kpá mɨ'dụ́tụné. Geré zɨ́ Yésụ ógụ tóroné dongaráye zɨ́a úku ledre zɨ́ye kɨ́dí, “Lomo idí kɨ́se.” 27 Zɨ́a úku ledre zɨ́ Tóma kɨ́dí, “Tóma, lúrú aka mbiṛi bɨ sɨmɨ sịlị́ma ba, zɨ́yị tátáúzu wo bɨ dogboṛụ sɨmɨmá ní. Ídí ótoómo kála ledre, zɨ́yị ṇgúṇgu a kɨ́dí ma'díi, máúrú go gɨ sɨmɨ umbu.”

28 Nda gɨ ore, zɨ́ Tóma úku ledre zɨ́ Yésụ kɨ́dí, “Ma'díi, áyí Lomo kpá Ngére amá.”

29 Yésụ ya zɨ́a ní, “Ṇgúṇgu ledremá née lá gɨ zɨ́a bɨ lúrú máa go cụ́ kɨ́ komoyí ní? Mongụ́ úndru nɨ ídí zɨ́ 'yị ga bɨ ṇguṇgunɨ́ ledremá 'dá'dá zɨ́ye kɨ́ lúrú máa kɨ́ komoyé ní.”

30 Tụ́'dụ́ mɨngburoko ledre e nɨyí kóo bo Yésụ mengị yée, zɨ́ 'yị lódụ́ kacɨ́ga ga gére née kóo lúrú yée cụ́ kɨ́ komoyé, tɨ́ lá ledre maáge ndanɨ́ mbá mɨékéye sɨmɨ bụ́kụ ba wá. 31 Yée ga bɨ máéké yée sɨmɨ bụ́kụ ba, nɨyí gɨ do bɨ zɨ́se ówo yée, zɨ́se ṇgúṇgu ledre Kɨ́résịto Yésụ ma'dáa kɨ́dí, nɨ mbigí Owụ́ 'bɨ Lomo. Lomo kasaogụ wo do sogo káṇgá káa do Ngére. Togụ́ ṇgúṇgusé ledre ené go yá, nɨ í'bí trịdrị bɨ za fí ní zɨ́se.

'Yị lódụ́ kacɨ́ Yésụ 'di'binɨ́ tụ́'dụ́ kénzé e

21 Gɨ do kacɨ́ ngíti géyị sịlị́ e, zɨ́ Yésụ kpá 'dódo ándá roné zɨ́ 'yị lódụ́ kacɨ́ne e kó'dụ́ mɨkavu sɨmɨ Galiláya kɨ́ ịrịné Tịbériya. Ledre ma'dáa mengị kóo roné káa.2 Ngíti géyị 'yị lódụ́ kacɨ́ Yésụ ga gére née kóo Simúna Pétero kɨ́ Tóma bɨ ndịsịnɨ́ kpá ndólo wo Máárátoṇgo ní, kɨ́ Nataníyele ngíti o'do gɨ sɨmɨ gara kɨ́ ịrịné Kána sɨmɨ Galiláya, nda kɨ́ owụ́ ga bɨ 'bɨ Zebedíya ní, nda kpá kɨ́ ngíti géyị 'yị e gbre. Zɨ́ 'yị ga gére née yóko royé go mbá do bi kɨ́é'do. 3 Zɨ́ Simúna Pétero úku ledre zɨ́ lafúne ga gére née kɨ́dí, “Mááyí ba ndéré ónzó kénzé.” Lafúga ya zɨ́a ní, “Bɨlámáne, nderézé aka yí ezé mu.” Zɨ́ye ịnyịyé gɨ ore ndéréye ngbuṛu do ékíye sɨmɨ kuṛúngba tónó ónzó mbírá sɨmɨ iní kɨ́ nduḷụ née zaá bi dre, 'di'binɨ́ kémbí éyí wá.

4 Nda goó akpa kɨ́ phịyí zɨ́ Yésụ ndéré tóroné do gbúṛóngó, 'yị lódụ́ kacɨ́ga owonɨ́ eyé bɨ kɨ́dí née wo ní wá.

5 Zɨ́ Yésụ ndú'yú yée kɨ́dí, “Owụ́ 'bɨ amáa e, 'dí'bindíkisé laká yée goó?”

Zɨ́ye úkulúgu ledre zɨ́ Yésụ kɨ́dí, “É'e mongụ́ 'yị, kémbí éyí ndaá.”

6 Zɨ́ Yésụ úku ledre zɨ́ye kɨ́dí, “Ónzó'díyịsé aka mbírá ma'dáa do sílíse 'bɨ anú ásé 'dí'bi kénzé e” Sɨmɨ bɨ onzónɨ́ ní, zɨ́ye 'dí'bi tụ́'dụ́ kénzé e utúasánɨ́ lálalúgu mbírá née sɨmɨ kuṛúngba wá gɨ zɨ́ mɨówó a.

7 Née ní, zɨ́ 'yị lódụ́ kacɨ́ Yésụ bɨ 'búa nɨ do Yésụ kɨ́ngaya ní úku ledre zɨ́ Simúna Pétero kɨ́dí, “'Yị bɨ íri née Ngére Yésụ.” Sɨmɨ bɨ Pétero uwú ya née Ngére Yésụ ní, zɨ́a ésịlúgu bongó gáa lalaogụ gɨ roné ní do lé'béógụné gɨ sɨmɨ kuṛúngba ndéréne zɨ́ Yésụ do gbúṛóngó íri. 8 Zɨ́ ngíti géyị 'yị lódụ́ kacɨ́ Yésụ idíakánɨ́ 'bɨ eyé cịkị sɨmɨ kuṛúngba ndísị lálaógụ mbírá bɨ kɨ́ kénzé e sɨmɨné ní do gbúṛóngó, gɨ zɨ́a nɨyí nda kóo go lá mítiri míya (100) gɨ ro gbúṛóngó. 9 Sɨmɨ bɨ lalaogụnɨ́ kénzé eyé e go do gbúṛóngó ní, nɨyí lúrú bi ní, kotụ́nɨ́ pho'dụ go, otónɨ́ kénzé e go komoa ambata e nɨyí go kpá mbá nzíyiyé.

10 Zɨ́ Yésụ úku ledre zɨ́ 'yị lódụ́ kacɨ́ne ga gére née kɨ́dí, “Ógụsé aka kɨ́ ngíti géyị kénzé ga bɨ 'dí'bisé yée née gɨrí zɨ́ma yáa.”

11 Née ní, zɨ́ Simúna Pétero ékíne sɨmɨ kuṛúngba lálaógụ mbírá kɨ́ kénzé ga bɨ sɨmɨné née bi. Kénzé maáge nɨyí kóo mbá míya kɨ́é'do kɨ́ doné cí gbre doa sokó do a ota (153). Sɨmɨ tụ́'dụ́ kénzé ga gére née mbá, komo mbírá 'decị gbawá kɨ́é'do. 12 Zɨ́ Yésụ ndólo 'yị lódụ́ kacɨ́ne ga gére née kɨ́dí, “Ógụsé mu ánu éyí.” Gɨ zɨ́a bɨ 'yị lódụ́ kacɨ́ga ga gére née owoyemenɨ́ go ya née Ngére Yésụ ní, 'yị bɨ kɨ́é'do káa zɨ́a ndú'yú wo ya áyí náambi ní ndaá. 13 Sɨmɨ bɨ yokonɨ́ royé go ní, zɨ́a 'dí'bi ambata í'bí a zɨ́ye. Zɨ́a kpá 'dí'bi kénzé bɨ licinɨ́ ní í'bí a kacɨ́ a zɨ́ye. 14 Née kóo go ota 'dódo ro bɨ Yésụ 'dodo roné zɨ́ 'yị lódụ́ kacɨ́ne e sɨmɨ bɨ urú gɨ sɨmɨ umbu ní.

Yésụ i'bí úndru zɨ́ Pétero

15 Sɨmɨ bɨ anuonzónɨ́ éyí go ní, zɨ́ Yésụ ndólo Pétero 'dí sogo zɨ́a ndú'yú wo kɨ́dí, “Simúna wotí Yiwáni, ma'díi 'búma nɨ tɨ́ doyí?”

Pétero ya zɨ́a ní, “Ngére, ówo bú bɨlámáne kɨ́dí 'búyị nɨ domá.”

Yésụ ya zɨ́a ní, “Ídí mu lúrú bi kacɨ́ mɨnzéré kábịṛíkị amá e.”

16 Zɨ́ Yésụ kpá ndú'yú ándá bɨkéṛí ndú'yú née kɨ́dí, “Simúna wotí Yiwáni, ma'díi 'búma nɨ tɨ́ doyí?”

Zɨ́ Pétero kpá úkulúgu ledre zɨ́a kɨ́dí, “Ngére, ówo bú bɨlámáne kɨ́dí 'búyị nɨ domá.”

Yésụ ya zɨa ní, “Ídí mu lúrú bi kacɨ kábịrịíkị amá e.”
17 Zɨ Yésụ kpá ndú'yú ándá Pétero kɨdí, “Simúna wotị Yiwáni ma'díi 'búma nɨ tɨ doyí?”
Zɨ sɨmɨkozo méngị Pétero gɨ zɨ ndu'yú bɨ Yésụ ndu'yú wo za 'dényé kɨ'dí ota ní. Zɨa ịnyịné úkulúgu ledre zɨ Yésụ kɨdí, “Ngére, éyị bɨ kịé'do káa ya ówo wá ní ndaá. Ówo go bú bɨlámáne kɨdí 'búyị nɨ bo domá.”
Yésụ ya zɨa ní, “Ídí mu lúrú bi kacɨ kábịrịíkị amá e.”
18 Zɨ Yésụ úkulúgu ledre zɨ Pétero kɨdí, “Máúku zɨyị ma'díi, sɨmɨ bɨ kóo áyí aka owụ́phɨ́ṛangá ní, ndịsị yéme royị zɨyị ndịsị ídíyị drá drá drá. Éyị ga bɨ íli méngị yée ní, 'yị ụ́cụ́omo yịị ndaá gɨ royé wá. Sɨmɨ bɨ ngóko go ní, áyí 'dóko sịlịyị zɨ ngíti 'yị ndịsịné ne lála yịị ndéré kɨyị do bi bɨ gáa ngárá íli ndéré doa wá ní.” 19 Yésụ 'dodo zɨ Pétero née mɨsi'di bɨ karanée nɨyí úfu wo Pétero kɨe gɨ ro zɨ 'yịma'dí e ndịsịyé mbófo Lomo ní. Nda sɨmɨ bɨ Yésụ ukuasá ledre máa wo née go zɨ Pétero ní, zɨa kpá úku ledre kɨdí, “Ídí lányá romá Pétero.”
20 Zɨ Pétero óyó roné káa zɨ ayí lúrú bi sogoné káa yá, zɨa ónzó komoné ro ngúru ezeyé 'yị lódụ́ kacɨ Yésụ bɨ 'búa nɨ do Yésụ kɨngaya ní. Née wo bɨ kóo 'doṇgo roné ndoo gị ro Yésụ sɨmɨ bɨ kóo nɨyí ánu odụ éyị mɨánu 'bɨ tagá ní. Zɨa ndú'yú Yésụ kɨdí, “Ngére, ambí nɨ mengị bɨsinyí ledre née zɨyị kenée ba ne.” 21 Sɨmɨ bɨ komo Pétero utú ro ezeyé née kenée ní, zɨ Pétero ndú'yú Yésụ kɨdí, “Ngére, sara ezezé ba, éyí bɨ nɨ 'bɨ ené méngị roné zɨa ní 'di?”
22 Zɨ Yésụ úkulúgu ledre zɨ Pétero kɨdí, “Ledre eyí nda zɨa wá. Togụ́ máíli zɨa ídíne trịdrịné gị sɨmɨ sịndí kadra bɨ karanée mááyí ndá'baógụ sɨmɨ a ní yá, nɨ mbá do sịlịma née ndaá ledre eyí wá. Éyí bɨ máíli ní lá dụụ́, ídí lányá romá.” 23 Gɨ do kacɨ ódro née ní, zɨ ledre áṇgané dongará 'yị lódụ́ kacɨ Yésụ kɨdí, ezeyé bɨ 'búa nɨ do Yésụ kɨngaya ba uyu 'bɨ ené lolụ wá, nɨ ídí 'bɨ ené trị-drịné za fí. Yésụ uku ené kóo ledre née bɨ kɨdí o'do née uyu wá ní wá. Uku yí ené kɨdí, “Togụ́ máíli máa, o'do née nɨ ídí trịdrịné gị sɨmɨ sịndí kadra bɨ mááyí ndá'baógụ sɨmɨ a ní, ledre bɨ 'yị ndaá sɨmɨ a wá.”

Odụ kúrú

24 Ba máa Yiwáni bɨ 'yị lódụ́ kacɨ Yésụ ní. Ledre ga bɨ sɨmɨ mɨéké ledre ba máúku yée máa. Zée kése owozé mbá bú bɨlámáne kɨdí nɨyí za mbá ma'díi ledre e.
25 Tụ́'dụ́ ngíti géyị mɨngburoko ledre e nɨyí kóo bo Yésụ mengị yée, togụ́ ekénɨ kóo ledre máa ga gére née mbá yá, 'yị ga bɨ do sogo káṇgá ba mbá utúasánɨ ímbísịkpị bụ́kụ ma'dáa gɨ do biné wá.

Moko 'bɨ 'yịmɨkása e

Ledre gɨ ro bṵkụ 'bɨ 'yịmɨkása e

Lúka eké bṵkụ ba ne. Eké wo bɨ ndịsịnɨ́ ndólo a Lúka ní kpá ne. Sɨmɨ bṵkụ ba eké ledre gɨ ro káa zɨ́ bɨ kóo 'Yịmɨkása 'bɨ Yésụ ndịsịnɨ́ ndéré kɨ́ úku ledrea zɨ́ 'yị e gɨ do kacɨ́a bɨ nda'balugu roné go komo ere ní. Mɨzefị a sɨmɨ káṇgá 'bɨ Yṵda e kpá kɨ́ káṇgá 'bɨ 'yị ga bɨ ngárá ndanɨ́ Yṵda e wá ní. Eké sɨmɨ bṵkụ ba ledre gɨ ro bɨlámá ledre ga bɨ 'Yịmɨkása 'bɨ Yésụ ndịsịnɨ́ kóo ndéré kɨ́ úku yée sɨmɨ káṇgá 'bɨ Yṵda e kpá kɨ́ káṇgá 'bɨ 'yị ga bɨ ngárá ndanɨ́ Yṵda e wá ní. Lúka uku kpá ngíti ledre kɨ́dí 'Dówṵ Lomo nɨ ógụ fị zɨ́ 'yị ga bɨ 'yị lódṵ kacɨ́ Yésụ ní, zɨ́a ndịsịné 'dódo bɨlámá mɨsi'di zɨ́ye kpá kɨ́ í'bí roko'bụ zɨ́ manda eyé e.
Sɨmɨ kápita 1-12 Lúka uku tṵ'dṵ ledre e gɨ ro ledre ga bɨ 'yịmɨkása Pétero mengị yée nda kpá kɨ́ ledre ga bɨ kóo mengịnɨ́ royé zɨ́ 'yị e ga bɨ ṇguṇgunɨ́ ledre 'bɨ Yésụ go sɨmɨ Yerụsaléma ní. 'Dówṵ Lomo ndịsị kóo sáká yée do tṵ'dṵ mɨsi'di e gɨ ro zɨ́ye ówoyéme a kɨ́dí Lomo ili zɨ́ Bɨlámá ledre bɨ gɨ ro Yésụ ní idínɨ́ úku a zɨ́ kúfú ṛíkí sí do 'yị-ma'dí e mbá, nda lá dụ́ụ́ zɨ́ Yṵda e wá. Kápita 13-28 Lúka uku andá kpá ledre kɨ́dí 'Dówṵ Lomo ndịsị kóo sáká 'yịmɨkása Páwulo zɨ́a ndịsịné ndéréne kɨ́ úku bɨlámá ledre née sɨmɨ ṛíkí káṇgá e káa zɨ́ Ásiya, Yṵropɨ odụ a sɨmɨ gara bɨ Róma ní. Zɨ́a kpá úku ledre gɨ ro kúrú Lomo bɨ Páwulo kɨ́ ngíti géyị lafúne 'yịmɨkása ndịsịnɨ́ ndéré kɨ́ úku yée ní. Owoyemezé go bɨlámáne kɨ́dí Páwulo 'dodonɨ́ bɨlámá ledre bɨ gɨ ro Yésụ ní go zɨ́ tṵ'dṵ 'yị e sɨmɨ ṛíkí ngíti géyị sịndí kadra e.

Yésụ nda'ba komo ere

1 Áko mongṵ 'yị Teyófịlo, mɨzefị bṵkụ bɨ kóo máéké ní, máéké kóo ledre gɨ ro ledre ga bɨ Yésụ † tonó 'dodo yée kɨ́ yée ga bɨ mengị yée ní, ndéréógụné 2 gị sɨmɨ sịndí kadra bɨ Lomo 'di'bilugu wo sɨmɨa komo ere ní. 'Dá'dá gɨ zɨ́a kóo kɨ́ ndá'balúgu roné komo ere, zɨ́a kóo úku ledre kɨ́ roko'bụ 'bɨ 'Dówṵ Lomo zɨ́ 'yị ga bɨ gelé yée káa do 'yịmɨkása †† ené e ní. 3 Gɨ do kacɨ́ 'do'dó bɨ kóo 'do'dónɨ́ Yésụ ma'dáa kɨ́e, zɨ́a úyuné do mɨngbúngbu kágá, zɨ́a kóo úrúne go gɨ sɨmɨ umbu, zɨ́a 'dódo roné zɨ́ 'yịmɨkása ené e kɨ́'dí tṵ'dṵ kɨ́ síḷí cị gbre. 'Dodo kóo roné zɨ́ye kɨ́'dí tṵ'dṵ née gɨ ro zɨ́ye ówo a kɨ́dí ma'díi née urú go. Zɨ́a ndịsịné 'dódoyéme mɨsi'di ledre ga bɨ 'be Lomo ní zɨ́ye. 4 Kadra kịé'do sɨmɨ bɨ Yésụ kotrụnɨ́ royé go do bi kịé'do kɨ́ 'yịmɨkása ené e ánu éyị ní, zɨ́a úku ledre zɨ́ye kɨ́dí, “Ndásé aka ịnyị báyi rosé gɨ sɨmɨ Yerụsaléma gɨ ona wá. Ídísé ndịsị ona gị sɨmɨ sịndí kadra bɨ Babá nɨ kása 'Dówṵne zɨ́se káa do sáká éyị káa zɨ́ bɨ mocṵ ledre a, zɨ́ma kóo ndịsịmá úku ledre a zɨ́se ní. 5 Yiwáni ndịsị í'bí babatịza kɨ́ iní, tɨ́ lá gɨ do kacɨ́ síḷí ca Lomo bábátịzí sée kɨ́ 'Dówṵne.”

† *Yésụ: Ini ledre gɨ sɨmɨa kɨ́dí, Lomo yomo 'yị e.* †† *'Yịmɨkása: Née 'yị ga bɨ Yésụ i'bí roko'bụ zɨ́ye, zɨ́a ndịsị kása yée ndéré kɨ́ méngị moko ené e káa zɨ́ úku bɨlámá ledre ené zɨ́ 'yị e, kɨ́ sịkpị 'yị ndíyá e kpá kɨ́ ógóóyó bɨcayi lomo e gɨ sɨmɨ 'yị e ní.*

Mɨndá'ba Yésụ komo ere

6 Sɨmɨ bɨ Yésụ kotrụnɨ́ royé go ndro kɨ́ 'yịmɨkása ené e ní, zɨ́ye ndú'yú wo kɨ́dí, “Ngére, ‡ bɨ ba ní áyí go ógụ í'bílúgu ngére 'bɨ Isɨréle e zɨ́ye?”
7 Zɨ́ Yésụ úkulúgu ledre zɨ́ye kɨ́dí, “Sịndí kadra gɨ ro ledre ga gére nɨ yí ené do sḷíḷí Babá. Ndaá 'bɨ ené mɨútúásáne gɨ ro zɨ́se ówo a wá. 8 Tɨ́ lá ídísé ówo a kɨ́dí, 'Dówṵ Lomo nɨ ógụ ndịsị sɨmɨsé. Zɨ́a ndịsịné í'bí roko'bụ zɨ́se, zɨ́se ndịsịsé úku ledre gɨ romá kɨ́ roko'bụné zɨ́ 'yị ga bɨ sɨmɨ Yerụsaléma, kpá kɨ́ ngíti géyị bi ga bɨ sɨmɨ Yụdáya kɨ́ Samáriya ní, zaá gị do odụ do sogo káṇgá mbá.”
9 Gɨ do kacɨ́ bɨ Yésụ ukuonzó lá ledre gɨ tarané káa ní, tɨ́ do komoyé née ní, geré zɨ́ Lomo 'dí'bilúgu wo komo ere. Nɨyí ídí kɨ́e ní, yeré nɨ yí ené go sogo bụ́ụ́ngṵ́ lurúndikinɨ́ lolụ wo wá.
10 Sɨmɨ bɨ nɨyí aka fú lá ndịsị lúrú lódṵ kacɨ́ a kɨ́ ndéréókpóne 'dága ní, 'diya káa ní, zɨ́ ya'dá e gbre mbá kɨ́ bɨkenyí bongó royé nɨyí go mɨtóroyé cigíye kenée. 11 Zɨ́ ya'dá ga bɨ gbre ba úku ledre zɨ́ 'yịmɨkása ga gére née kɨ́dí, “Sée 'yị 'bɨ káṇgá bɨ Galiláya ní, éyí bɨ tórosé ndịsị lúrú bi gɨ roa komo ere ní 'di? Yésụ bɨ Lomo 'di'bilugu wo gɨ zɨ́se komo ere née, nɨ karanée ndá'baógụ cé káa zɨ́ bɨ lúrúsé wo kɨ́ ndéréókpó komo ere née ní.”

‡ *Ngére: Ndólo bɨ Ngére ní, nɨ zɨ́ Lomo kpá zɨ́ Yésụ gɨ zɨ́a nɨyí gbrengárá mbá Lomo kpá Ngére e.*

Gelénɨ́ 'yị do bi kacɨ́ Yúda

12 Gɨ ore, zɨ́ 'yịmɨkása e ndá'balúgu royé gɨ do Landa
bɨ ndịsịnɨ́ ndolo a Olíva ní, sɨmɨ Yerụsaléma. Landa
máa née nɨ kilomịta kị́é'do gɨ sɨmɨ Yerụsaléma. 13 Sɨmɨ
bɨ nda'baogụnɨ́ sɨmɨ gara íri ní, zɨ́ye ékị́ ókpóye geré
'dága sɨmɨ 'dịcị́ bɨ o'bóṛongónɨ́ do ezené kɨ́'dí bɨ kóo
ndịsịnɨ́ ndịsị ní. 'Yị ga bɨ kóo ore ní nɨyí kóo, Pétero, Yi-
wáni, Yakóbo e kɨ́ Andiríya, Phílịpo e kɨ́ Tóma, Batil-
imáyo e kɨ́ Matáyo, Yakóbo wotị́ Alafáyo, Simúna
ngúru 'yị ga bɨ kɨ́ 'bú káṇgá eyé 'bɨ Isɨréle e doné ní,
nda kɨ́ Yúda wotị́ Yakóbo. 14 Zɨ́ 'yịmɨkása ga gére née
ndịsị ndịsị kótrụ royé trị́é do bi kị́é'do íni ini zɨ́ Lomo
kacɨ́ kadra mbá. Ndịsịnɨ́ kóo ndịsị íni ini máa née ndro
kɨ́ ngíti géyị kará e nda kɨ́ Maríya mbágá Yésụ kpá kɨ́
lúndu Yésụ maáge.

15 Gɨ do kacɨ́ owụ́ sílị́ cúku'dée, zɨ́ 'yị e míya kị́é'do
doa cị́ kéṛị́ a yée ga bɨ ṇguṇgunɨ́ ledre 'bɨ Yésụ go ní
kótrụ royé do bi kótrụro 'bɨ ini zɨ́ Lomo. Zɨ́ Pétero
ịnyịógụné 'dága ódroné zɨ́ 'yị ga bɨ kotrụnɨ́ royé née
kɨ́dí, 16 “Owụ́ 'bɨ babá e, mɨéké kúrú Lomo ogụ go
ma'díi káa zɨ́ bɨ kóo 'Dówụ́ Lomo ukui'bí zɨ́ Dawídi
éké a gɨ ro Yúda bɨ kóo utú káa do manda 'dá'dá zɨ́ 'yị
ga bɨ kóo 'di'binɨ́ Yésụ ní. 17 Yúda nɨ kóo ngúru 'yị gɨ
dongaráze. Gelénɨ́ kóo wo káa do ezezé sɨmɨ moko bɨ
azé sɨmɨ a ba ní.”

18 Gɨ zɨ́ késị́ bɨ kóo Yúda owo gɨ sɨmɨ bɨsinyí mɨménḡị
ledre ené ní, sɨmɨ bɨ kóo ingíonzó roné zɨ́a útúlóko
sɨmɨné ní, zɨ́ manda 'bɨ Yúda e kóo úgú bi bɨ kóo in-
gíonzó roné doa née óto umbua sɨmɨ a. 19 'Yị ga bɨ kóo
sɨmɨ Yerụsaléma ní uwúnɨ́ kóo ledre née go za mbá.
Zɨ́ye ndịsịyé ndólo bi máa née kɨ́ tara Araméyika kɨ́dí
Akeledáma, ini ledre gɨ sɨmɨa kɨ́dí, Bi 'bɨ óto Umbu e.

20 Zɨ́ Pétero tátáne 'dá'dá kɨ́ ledre kɨ́dí, “Nɨ mɨéké née
sɨmɨ Ke'bị 'bɨ Dawídi kɨ́dí, ‘'Be 'bɨ ené idí ídí káa do to-
bó, 'yị ndịsị sɨmɨ a ndaá.’ † Nɨ kpá mɨékéne kɨ́dí, ‘Ngíti 'yị
idí 'dí'bi moko kacɨ́ a ne.’ ††

21 “Bɨ go kenée ní, nɨ mɨútúásáne zɨ́ze gélé ngúru 'yị
gɨ dongaráze bɨ azé kú kéye sɨmɨ sịndị́ kadra bɨ kóo
Ngére Yésụ nɨ dongaráze ní, 22 tónóne gɨ sɨmɨ sịndị́
kadra 'bɨ Yiwáni Babatịza zaá gị sɨmɨ sịndị́ kadra bɨ Lo-
mo 'di'bilugu Yésụ gɨ zɨ́ze komo ere sɨmɨ a ní. Gɨ ro zɨ́
'yị máa née ídíne 'yị bɨ lurú mɨúrú Yésụ gɨ sɨmɨ umbu
go cú kɨ́ komoné ní.”

23 Gɨ ore, zɨ́ 'yịmɨkása e kɨ́ ngíti géyị 'yị ga bɨ ṇguṇ-
gunɨ́ ledre 'bɨ Lomo go ní í'bí somụ́ ledre eyé gɨ ro
ya'dá e gbre Yoséfa bɨ ndịsịnɨ́ kpá ndólo wo Barasába
(bɨ owoyemenɨ́ wo kpá kɨ́ ịṛịa bɨ Zúsụto ní) kɨ́ Matíya.
24 Zɨ́ye ótụ́ doyé íni ini zɨ́ Ngére Yésụ kɨ́dí, “Ówo mɨm-
bé'de 'yị e mbá bú mɨkékeṛị́a. Ídí nda mu 'dódo 'yị bɨ gɨ
dongará ya'dá ga bɨ gbre ba wo bɨ gélé wo go 25 gɨ ro
zɨ́a ídíne káa do 'yịmɨkása do bi kacɨ́ Yúda bɨ kóo
otoomo moko zɨ́a ndéréne do bi ené bɨ ili ní.” 26 Gɨ do
kacɨ́ ini zɨ́ Lomo, zɨ́ye ónzó gbégbé ‡ gɨ ro gélé kémbị́
'yị gɨ dongará ya'dá ga gére née. Zɨ́ gbégbé útúne zɨ́
Matíya. Do go gélé wo káa do ngúru 'yịmɨkása yata
yée máa ga bɨ kóo sokó doa kị́é'do (11) ní.

'Dówụ́ Lomo ogụ do 'yị e sɨmɨ Yerụsaléma

2 Sɨmɨ bɨ sịndị́ kadra 'bɨ Pénítakote ‡† utúasá ní, zɨ́
'yị ga bɨ ṇguṇgunɨ́ ledre 'bɨ Yésụ go ní kótrụ royé
mbá do bi kị́é'do sɨmɨ Yerụsaléma. 2 Nɨyí ídí kɨ́e ní, zɨ́
gboṛụ éyị́ ówụ́ne gɨ komo ere káa zɨ́ gboṛụ mongụ́ síli
bɨ káa zɨ́ mɨgombị ní sɨmɨ 'dịcị́ bɨ kóo nɨyí sɨmɨ a ní.
3 Sɨmɨ ledre bɨ ndịsị ménḡị roné ba ní, zɨ́ye lúrúndíki éyị́
káa zɨ́ mɨngálánga mbílí pho'dụ ní. Zɨ́ éyị́ bɨ káa zɨ́ mbílí
pho'dụ ba ífi báyi roné do 'yị ga bɨ ṇguṇgunɨ́ ledre 'bɨ
Yésụ go ní za mbá. 4 Gɨ do kacɨ́ ledre bɨ menḡị roné
kenée ní, zɨ́ 'Dówụ́ Lomo í'bí roko'bụ zɨ́ye, zɨ́ye tónóye
ódroyé sɨmɨ ngíti géyị tara e káa zɨ́ bɨ 'Dówụ́ Lomo 'do-
do zɨ́ye ní.

5 Sɨmɨ sịndị́ kadra máa kóo née ní, tụ́'dụ́ Yúda ga bɨ
ṇguṇgunɨ́ ledre 'bɨ Lomo go ní, nɨyí kóo bo ogụnɨ́ sɨmɨ
Yerụsaléma ore gɨ do bi e do sogo káṇgá za mbá.
6 Sɨmɨ bɨ 'yị ga gére née uwúnɨ́ mongụ́ gboṛụ éyị́ bɨ
owụ́ née ní, zɨ́ye ụ́dụyé mbá ngásáye do bi bɨ ledre ba
menḡị roné doa ní. Zɨ́ye ndịsị ónzó komoyé gɨ zɨ́a ledre
ga bɨ 'yị ga bɨ ṇguṇgunɨ́ ledre 'bɨ Yésụ go ndịsịnɨ́ úku a
ní, ndịsịnɨ́ úwú a tɨ́ káa zɨ́ ndịsịnɨ́ úku ledre née sɨmɨ
tara eyé ní.

7 Zɨ́ tarayé ịdṛíne mbá mɨ́ịdṛí gɨ zɨ́ ledre bɨ menḡị roné
née. Zɨ́ye ndịsịyé ódroyé dengbíye kɨ́dí, “‘Yị ga ba nɨyí
mbá gɨ sɨmɨ Galiláya menḡị káa be 'di zɨ́ye ndịsị ódroyé
sɨmɨ tara ezé? 8 Éyị́ bɨ menḡị roné ní 'di. Bɨ uwúzé nda
ledre ga bɨ ndịsịnɨ́ úku yée tɨ́ káa zɨ́ ukunɨ́ sɨmɨ tara ezé
ní? 9 Bɨ ogụzé 'bɨ ezé yị́ ezé zaá gɨ sɨmɨ káṇgá ga bɨ
Pátiya, Medíya kɨ́ Elamịtị, kpá zaá gɨ sɨmɨ
Mesopatómiya, Yụdáya nda kɨ́ Kapadósiya, kpá gɨ sɨmɨ
Pánato kɨ́ Ásiya, 10 ngíti géyị ogụnɨ́ 'bɨ eyé gɨ sɨmɨ
Pharagáyi, Pamafíliya kɨ́ gɨ sɨmɨ Ízibiti kɨ́ bi ga bɨ sɨmɨ
Lịbiya gbóo kɨ́ Seréna ní. Ngíti géyị ogụnɨ́ 'bɨ eyé gɨ
sɨmɨ mongụ́ gara bɨ Róma ní, 11 gba Yúda e kɨ́ ngíti géyị
kúfú ga bɨ oyólo'bónɨ́ royé káa do 'yị ga bɨ 'yị ṇgúṇgu
'dódo ledre 'bɨ Yúda e ní, kɨ́ ngíti géyị ga bɨ ogụnɨ́ 'bɨ
eyé gɨ sɨmɨ Kuréto kɨ́ Arábiya ní, uwúzé ledre ga bɨ
ndịsịnɨ́ úku yée kɨ́ tara ezé gɨ ro mongụ́ ledre bɨ Lomo
menḡị ba mbá bú.” 12 Gɨ zɨ́ ledre née ní, zɨ́ tarayé ịdṛíne
mbá mɨ́ịdṛí. Zɨ́ye ndịsị ónzó komoyé kacɨ́ ledre bɨ
menḡị roné née ní, owo 'di'binɨ́ mbí éyị́ bɨ menḡị roné
ní wá. Zɨ́ye ndịsị ndú'yú ló'bo royé dengbíye kɨ́dí, “Ini
ledre gɨ sɨmɨ ledre bɨ menḡị roné ba 'di?”

13 Zɨ́ ngíti géyị 'yị e gɨ dongaráye fóló 'yị ga bɨ ṇguṇ-
gunɨ́ ledre 'bɨ Yésụ go née kɨ́dí, “‘Yị ga gére née koyónɨ́
yị́ eyé mɨkóyó.”

Pétero odro zɨ́ 'yị e kadra Pénítakote

14 Zɨ́ Pétero e kɨ́ lafúne 'yịmɨkása ga bɨ kóo sokó doa
kị́é'do (11) ní ịnyịógụyé 'dága. Zɨ́ Pétero úku ledre kɨ́
mongụ́ kúrú zɨ́ tụ́'dụ́ 'yị ga bɨ kóo kotrụnɨ́ royé ní kɨ́dí,
“Lafúma e Yúda e kɨ́ 'yị ga bɨ ndịsịnɨ́ ndịsị sɨmɨ

† *1:20 Ke'bị 'bɨ Dawídi~e 69:25* †† *1:20 Ke'bị 'bɨ Dawídi~e 109:8*
‡ *Ónzó gbégbé: Ba mɨsi'di bɨ kóo Yúda e ndịsịnɨ́ gélé 'yị kɨ́e gɨ moko 'bɨ Lomo ní.*

‡† *Sịndị́ kadra 'bɨ Pénítakote: Née sílị́ cị́ gbre doa sokó gɨ do kacɨ́ Umbuokpó. Yúda e ndịsịnɨ́ ógụ sɨmɨ sílị́ née sɨmɨ Yerụsaléma í'bí mɨzefị éyị́ eyé ga bɨ gɨ yáká ní zɨ́ Lomo. Ólo Lévị e 23:15-21.*

Yerụsaléma ona ní, índisé aka mbílíse zɨ́ma yáa gɨ ro zɨ́ma úku 'dódo ini ledre sɨmɨ ledre bɨ mengị roné ba zɨ́se.
15 'Yị ga ba ní koyónɨ́ eyé e wá. Ba aka lá sịndí
kadra ịnyị doa eso kɨ́ phịyí.
16 Yí ené ba ledre bɨ kóo nébị Yúwele uku ledre gɨ roa kɨ́dí,
17 " 'Lomo uku ledre kɨ́dí, sɨmɨ odụ sị́lí́,
Mááyí karanée kásaógụ 'Dówụ́ma zɨ́a ógụ ndísịné sɨmɨ 'yị e za mbá.
Wotíse e kɨ́ nyíse e nɨyí karanée ndísị úkutátá ledre gɨ romá zɨ́ 'yị e,
phɨ́rangá esé e nɨyí karanée lúrúndíki éyí ga bɨ nɨyí méngị royé ní 'dá'dá gɨ zɨ́ye kɨ́ méngị royé,
zɨ́ ngoko 'yị e ndísịyé 'dú'duru bɨ Mááyí ógụ kɨ́e doyé ní.
18 Gba 'yị kasa amá e, ya'dá e kɨ́ kará e
Mááyí karanée kása 'Dówụ́ma zɨ́a ógụ ndísịné sɨmɨyé sɨmɨ kadra bɨ nɨ útúásá ní
gɨ ro zɨ́ye ndísị úkutátá ledre amá zɨ́ 'yị e.
19 Mááyí karanée méngị mɨngburoko ledre e komo ere kɨ́ ngíti géyị do sogo káṇgá ona gɨ ro zɨ́a 'dódo roko'bụ amá zɨ́ 'yị e.
Sɨmɨ bɨ karanée ledre máa née nɨ ndísị méngị roné do sogo káṇgá ona ní,
okó nɨ útú zɨ́ sáma 'yị e kúkúne, pho'dụ kɨ́ mongú cika nɨ ídí lí́rị do bi e mbá.
20 Komo kadra nɨ ị́lí́ zɨ́ mɨtụlụrụ útúne mbụ́ú,
zɨ́ komo éfé óyóló'bó roné bɨkesíne káa zɨ́ sáma ní.
Ledre ga gére née nɨyí méngị royé 'dá'dá gɨ zɨ́ mongú sị́lí́ 'bɨ Ngére Lomo kɨ́ ógụné.
21 Gɨ ore, 'yị bɨ nɨ íni ini
zɨ́ Ngére Lomo ní, Lomo nɨ tɨ́ yómo wo.' †
22 "Lafúma e Isɨréle e, ídísé úwú ledre bɨ mááyí úku a zɨ́se ba. Yésụ 'yị 'bɨ Nazeréta nɨ kɨ́ roko'bụ 'bɨ méngị mɨngburoko ledre zɨ́ne, káa zɨ́ bɨ 'dodo roné go zɨ́se sɨmɨ ledre ga bɨ ndịsị méngị yée kɨ́ roko'bụ bɨ Lomo i'bí zɨ́a ní. Ówoyémesé bú bɨlámáne káa zɨ́ bɨ kóo ndịsị méngị yée dongaráse ona ní.
23 Kacɨ́ mɨyéme ledre 'bɨ Lomo, ótoómo kóo Yésụ do sị́lí́se gɨ ro zɨ́se í'bí wo zɨ́ 'yị lúyú ledre e phéphé wo zɨ́a úyuné do mɨngbúngbu kágá.
24 Bɨ kenée ní, Lomo uru wo go gɨ sɨmɨ umbu gɨ zɨ́a Yésụ utúasá ídí sí sị́lí́ roko'bụ 'bɨ umbu wá. Cakaba ba ní, Lomo oto yí ené wo go zɨ́a ídíne kɨ́ ro doné.
25 Dawídi eké kóo owú 'bɨ mbágá ledre go kpá kenée gɨ ro Yésụ ya Yésụ nɨ gú úku ledre kɨ́dí,
" 'Máówo bú kɨ́dí Ngére Lomo nɨ gbóo kɨ́ma kacɨ́ kadra mbá.
Gɨ zɨ́a bɨ nɨ gbóo kɨ́ma ní,
máútúásá éré ngịrị gɨ zɨ́ ledre e wá.
26 Gɨ zɨ́ kéyị née ní, rokinyi ucu go do mɨmbé'demá,
gba ódro ga bɨ ndịsịnɨ́ ólú́ógụ gɨ taramá ní nɨyí mbá ódro 'bɨ rokinyi.
Káa zɨ́ bɨ mááyí ba ní, mɨmbé'demá ịdrí go nzoó kacɨ́ óto komo bɨ kóo mándísị óto a ní,
27 gɨ zɨ́a útúásá ótoómo máa sɨmɨ bi wá,
útúásá kpá ótoómo 'Yị eyí bɨ lúyú ledre ndaá roa wá ní énené wá.
28 Bɨ kenée ní, 'dódo mɨsi'di trịdrị go zɨ́ma,
gɨ ro zɨ́ze ndísịzé kéyị sɨmɨ rokinyi bɨ za fí ní.' ††
29 "Owú 'bɨ babá e, máúku ba wo zɨ́se fúó kɨ́dí, bulúnduzé ngére Dawídi bɨ 'yị e owonɨ́ wo mbá bú ní, uyu kóo do óto bi zɨ́a, bi nɨ zɨ́a karaba bo do sogo káṇgá ona.
30 Owozé bú kɨ́dí Dawídi uku ené kóo ledre ga gére née gɨ ro kụrụ'bụné wá. Tɨ́ lá nɨ yí ené kóo nébị, owo bú kɨ́dí Lomo mocú kóo éyí go zɨ́ne. Lomo mocú ya née nɨ gú karanée óto ngúru bulúndu Dawídi káa do ngére káa zɨ́ Dawídi ní.
31 Dawídi owo yí ené kóo ledre bɨ Lomo nɨ méngị a ní go 'desí 'dá'dá. Née sí ledre bɨ kóo uku ledre kɨ́dí, Lomo nɨ úru Kɨ́résịto ‡ gɨ sɨmɨ umbu gɨ zɨ́a ní. Lomo utúasá ené ótoómo wo sɨmɨ bi wá, útúásá kpá gbawá ótoómo wo zɨ́a énené.
32 "Bɨ kenée ní, Lomo uru Yésụ go gɨ sɨmɨ umbu. Lurúzé ledre bɨ mengị roné née go ma'díi cú kɨ́ komozé.
33 'Bụa Lomo, í'bí mongú úndru go zɨ́ Yésụ ma'dáa gɨ ro zɨ́a ídíne mɨndísịné do sị́lí́ 'bɨ anú 'bɨ 'Bụné Lomo. Lomo i'bí kóo roko'bụ 'bɨ 'Dówụ́ne go zɨ́ Yésụ káa zɨ́ bɨ kóo mocú ledre a zɨ́a ní. Ledre bɨ lúrúsé kɨ́ wo bɨ úwúsé wo ba ní, yí ené née 'Dówú Lomo bɨ Yésụ kasa zɨ́a ógụ ndísịné sɨmɨzé ní.
34 Ndaá 'bɨ ené bɨ kɨ́dí Dawídi nderé kóo komo ere, zɨ́a kóo uku ledre kɨ́dí,
" 'Ngére Lomo uku ledre zɨ́ Ngére amá Kɨ́résịto kɨ́dí,
"Ndísị do sị́lí́ma 'bɨ anú ona,
35 gị sɨmɨ sịndí kadra bɨ Mááyí óto ezeokóyị e mbá
sí sịndíyị káa zɨ́ owú gbá'dá bɨ ndịsị óto sịndíyị doa ní." ' ‡†
36 "Bɨ go kenée ní, sée 'yị 'bɨ Isɨréle e, ídísé ówo a ma'díi kɨ́dí, Yésụ bɨ phéphésé wo do mɨngbúngbu kágá née ní, nɨ ne wo bɨ Lomo oto wo zɨ́ye ídíye kéne káa do Ngére kpá Kɨ́résịto dozé ní."
37 Sɨmɨ bɨ 'yị ga gére née uwúnɨ́ ledre bɨ Pétero uku zɨ́ye kenée ní, zɨ́ mɨmbé'deyé 'déc̣iné 'duo tụ. Zɨ́ye ndú'yú Pétero e kɨ́ ngíti géyị lafúga 'yịmɨkása e kɨ́dí, "Owú babá e, azé nda méngị go 'di?"
38 Zɨ́ Pétero úkulúgu ledre zɨ́ye kɨ́dí, "Sée mɨkékeŗ́a mbá, ídísé ótoómo kɨ́ lúyú ledre. Do bábátí́zí́ sée kɨ́ ịrị Kɨ́résịto Yésụ ‡‡ gɨ ro zɨ́ Lomo lú́lụóyó lúyú ledre esé. Gɨ ore, Lomo nɨ í'bí tákpásí́lí́ bɨ 'Dówụ́ne ní zɨ́se.
39 Ledre bɨ kóo Lomo mocú wo ní, nɨ kóo gɨ rosé kɨ́ owú 'bɨ esé e, kɨ́ 'yị ga bɨ nɨyí gbála gɨ ro Lomo ní kɨ́ yée ga bɨ Ngére ezé Lomo ndolo yée káa do 'yị ené e ní."
40 Zɨ́ Pétero úku tú'dú ledre ga bɨ o'bụóbụ ní zɨ́ye. Zɨ́a ndéndí roné zɨ́ye kɨ́dí, "Mé ba ní, ídísé mu ndú'yú Lomo gɨ ro zɨ́se ómosé káa bɨ Lomo nɨ 'dó'do sée sɨmɨ bɨ nɨ 'dó'do 'yị ga bɨ 'yị lúyú ledre e ní."
41 Gɨ ore 'yị ga bɨ ṇguṇgunɨ́ ledre bɨ Pétero uku ní, zɨ́ye óyóló'bó somú ledre eyé do í'bí babatí́za zɨ́ye. 'Yị ga bɨ kóo oyólo'bónɨ́ somú ledre eyé sɨmɨ kadra máa bɨ kóo née ní, nɨyí kóo mbá álifu ota.
42 Nda gɨ do kacɨ́ a bɨ oyólo'bónɨ́ somú ledre eyé ní, zɨ́ye í'bí royé ndísị ówoyéme ledre gɨ ro Yésụ gɨ zɨ́ 'yịmɨkása ené e, zɨ́ ndísị eyé kɨ́ ánu éyí mɨánu 'bɨ

† *2:21 Yowéle 2:28-32*

†† *2:28 Ke'bị 'bɨ Dawídi~e 16:8-11* ‡ *Kɨ́résịto: Ini ledre gɨ sɨmɨa kɨ́dí, 'yị bɨ Lomo gelé wo káa do Ngére ní.* ‡† *2:35 Ke'bị 'bɨ Dawídi~e 110:1* ‡‡ *Kɨ́résịto Yésụ: Ini ledre gɨ sɨmɨa kɨ́dí, 'yị bɨ Lomo gelé wo káa do Ngére ní. Yésụ, ledre gɨ sɨmɨ ịrị née kɨ́dí, ómo, 'yị yómo 'yị e.*

sómụ́ndíki ledre umbu Ngére Yésụ kɨ́ ini zɨ́ Lomo ídíne ndro do bi kɨ́é'do.

Ndíṣị 'bɨ 'yị ga bɨ ṇguṇgunɨ́ ledre 'bɨ Lomo go ní

43 Zɨ́ 'yị ga bɨ sɨmɨ Yerụsaléma ní ịnyịyé mbá ndíṣị óto úndru Lomo gɨ zɨ́ roko'bụ bɨ ndịsị í'bí a zɨ́ 'yịmɨkása e ndíṣịyé méngị mɨngburoko ledre e kɨ́e kacɨ́ kadra e mbá ní. 44 Bɨ kenée ní, zɨ́ 'yị ga bɨ ṇguṇgunɨ́ ledre Yésụ go ní kótrụ royé zɨ́ye ndíṣịyé méngị ledre eyé e kacɨ́ kadra mbá ndro. 45 Zɨ́ 'yị ga bɨ ṇguṇgunɨ́ ledre 'bɨ Yésụ go ní ndíṣịyé togụ́ ugúoyónɨ́ éyí eyé e go yá, zɨ́ye ndíṣịyé ífi késíye dongaráye mɨútúásáne kpịnị kacɨ́ éyí bɨ 'yị ili wo ní. 46 Kacɨ́ kadra mbá zɨ́ye ndíṣịyé kótrụ royé do ligá 'Díçí 'bɨ Lomo, † ngíti géyị yá 'be 'bɨ eyé e ndíṣịyé ánu éyí mɨánu 'bɨ sómụ́ndíki ledre umbu Ngére Yésụ kɨ́ mongụ́ rokinyi do mɨmbé'deyé. 47 Sɨmɨ bɨ ledre née nɨ ndíṣị méngị roné kenée ní, zɨ́ye ndíṣịyé kófó ịrị Lomo. Zɨ́ 'yị ga bɨ sɨmɨ Yerụsaléma ní mbá ndíṣịyé óto 'bú ledre bɨ ndịsịnɨ́ méngị a née doyé. Nda gɨ zɨ́ kéyị née ní, zɨ́ Ngére Yésụ ndíṣịné 'dí'biógụ ngíti géyị yata 'yị e gɨ ro zɨ́ye ómoyé.

Pétero yomo o'do bɨ mɨgịgírí ní

3 Kadra kɨ́é'do zɨ́ Pétero e kɨ́ Yiwáni ịnyịyé ndéréye sɨmɨ 'Díçí 'bɨ Lomo sɨmɨ sịndí kadra ota (3) gɨ do kacɨ́ yana kadra sɨmɨ bɨ 'yị e nɨyí go mbá íri ndíṣị íni ini zɨ́ Lomo ní. 2 Sɨmɨ bɨ ogụnɨ́ ku mbotụ bɨ ndịsịnɨ́ ndólo a Mbotụ Lámá ní, zɨ́ye ndíki o'do bɨ aránɨ́ wo kú mɨgịgírí ní ore. 'Yị e ndịsịnɨ́ ímbíóto wo ore gɨ ro zɨ́a ndíṣịné ómbo késí gɨ zɨ́ 'yị ga bɨ ndịsịnɨ́ ndéré íni ini zɨ́ Lomo do ligá 'Díçí 'bɨ Lomo ore ní.

3 Sɨmɨ bɨ onzó komoné ro Pétero e kɨ́ Yiwáni kɨ́ ólụ́ sɨmɨ 'Díçí 'bɨ Lomo ní, zɨ́a ịnyịné ómbo késí gɨ zɨ́ye. 4 Zɨ́ Pétero e kɨ́ Yiwáni lúrú wo gbóó, zɨ́ Pétero úku ledre zɨ́a kɨ́dí, “Lúrú aka bɨ zɨ́ze yáa.” 5 Zɨ́a síkpị komoné lúrú yée kɨ́ sómụ́ ledre bɨ yaá nɨyí go í'bí éyí zɨ́ne.

6 Sɨmɨ bɨ nɨ go gbóó ndíṣị lúrú yée ní, zɨ́ Pétero úku ledre zɨ́a kɨ́dí, “Késí ndaá 'bɨ ené zɨ́ma wá, éyí bɨ Mááyí í'bí a zɨ́yị ní nɨ, kɨ́ ịrị Kɨ́résịto Yésụ 'yị 'bɨ Nazeréta, ịnyịógụ mu 'dága zɨ́yị tónó ndéréyị do sịndíyị.” 7 Gɨ do kacɨ́ ledre bɨ Pétero uku née ní, zɨ́a síkpị o'do bɨ mɨgịgírí née 'dága kɨ́ síḷíne 'bɨ anú. Sịndíga kɨ́ komo ṛigiga ga bɨ kóo ngárá roko'bụyé ndaá ní, zɨ́ye geré ídíye eyé kɨ́ roko'bụyé. 8 Zɨ́a ịnyịógụ tóroné 'dága, zɨ́a tónóne gámálící roné do sịndíne. Gɨ ore zɨ́ye ólụ́ye ndro kɨ́ Pétero e kɨ́ Yiwáni do ligá 'Díçí 'bɨ Lomo nɨ go mɨndéréne ndíṣị kɨ́ lé'bélící roné kɨ́ kófó ịrị Lomo. 9 Sɨmɨ bɨ 'yị e lurúnɨ́ wo nɨ go mɨndéréne kɨ́ ndíṣị kófó ịrị Lomo ní, 10 zɨ́ye ówoyéme ledre gɨ roa kɨ́dí, ba tɨ́ o'do bɨ ndịsị ómbo éyí ku mbotụ 'Díçí 'bɨ Lomo bɨ ndịsịnɨ́ ndólo a Mbotụ Lámá ona ba. Zɨ́ tara 'yị e ịdríne mbá mɨịdrí gɨ zɨ́ mongụ́ ledre bɨ mengị roné zɨ́a née.

Ledre bɨ Pétero uku zɨ́ 'yị e ní

11 Gɨ zɨ́a bɨ o'do née lanyá nda go fú lá ngónó ngónó do kacɨ́ Pétero e kɨ́ Yiwáni ní, zɨ́ tara 'yị e ịdríne mbá mɨịdrí. 'Yị e owo 'di'binɨ́ mbí éyí bɨ nɨyí méngị a ní wá. Zɨ́ye ụ́dụyé mbá ngásá lódụ́ Pétero e kɨ́ Yiwáni sí mbílí 'díçí bɨ ndịsịnɨ́ ndólo a Mbílí 'díçí 'bɨ Solomóna ní.

12 Sɨmɨ bɨ Pétero lurú nda ledre ba káa ní, zɨ́a úku ledre zɨ́ye kɨ́dí, “Lafúma Isɨréle e, tarasé ịdrí kɨ́ lúrú ledre bɨ mengị roné zɨ́ o'do ba gɨ zɨ́ 'di? Éyí bɨ ndíṣịsé ndá'bá kɨ́ lúrú zée kenée gɨ zɨ́a ní 'di? Sómụ́sé 'bɨ esé kɨ́dí roko'bụ bɨ o'do née ịnyịogụ kɨ́e do sịndíne née ogụ gɨ zɨ́ze? 13 Máúku zɨ́se ma'díi, éyí bɨ mengị roné née, Lomo bɨ kóo ndịsị lúrú bi kacɨ́ bulúndusé Abarayáma, kɨ́ Isáka e nda kɨ́ Yakóbo ní, i'bí kóo mongụ́ úndru go zɨ́ 'yị 'bɨ moko ené Yésụ. Zɨ́se kóo 'dí'bi wo í'bí a zɨ́ ngére ga bɨ do sogo káṇgá ona ní gɨ ro do úfu a, zɨ́se kpá ásisé gɨ roa sɨmɨ bɨ 'di'biogụnɨ́ wo kó'dụ́ Piláto ní, tɨ́ bɨ kóo Piláto ayí go í'dí síḷíne gɨ roa ní. 14 Tɨ́ 'yị bɨ ngará lúyú ledre ndaá roa wá ní, zɨ́se ásisé gɨ roa yaá Piláto ídí í'dí síḷíne gɨ ro 'yị bɨ kóo úfu 'yị e ní. 15 Zɨ́se ịnyịsé úfu 'yị bɨ nɨ ne mɨsi'di trịdrị bɨ za fí ní. Bɨ ba ní, Lomo úru wo gɨ sɨmɨ umbu go. Lurúzé wo go cụ́ kɨ́ komozé. 16 Gɨ zɨ́a bɨ ṇguṇguzé ledre Yésụ ní, o'do bɨ mɨgịgírí bɨ lúrúsé wo karaba go kɨ́ sanáne bɨlámáne filo née ní gɨ zɨ́ roko'bụ 'bɨ Yésụ. Ṇgúṇgu ledre Yésụ oto wo ne zɨ́a ídíne bɨlámáne káa zɨ́ bɨ lúrúsé wo née ní.”

17 “Owụ́ 'bɨ babá e, máówo bú kɨ́dí ledre bɨ méngịsé kɨ́ manda esé e zɨ́ Yésụ née ní, gɨ zɨ́a bɨ ówosé esé yaá nɨ 'Yị yómo 'yị e ní wá. 18 Ledre née ní ogụ go té do ledre bɨ kóo Lomo ukui'bí tara nébị e 'desí gɨ ro zɨ́ye úkutátá a ya Kɨ́résịto bɨ Lomo nɨ kása wo ní nɨ 'dó'dó mɨ'dó'dó, sɨmɨ odụ a zɨ́a úyuné. 19 Bɨ kenée ní, ídísé mu ótoómo kɨ́ lúyú ledre, zɨ́se ndíṣịsé méngị dụ́ụ́ ledre bɨ nɨ óto Lomo zɨ́a ídíne kɨ́ rokinyi kɨ́se ní gɨ ro zɨ́a lụ́lụóyó lúyú ledre esé, gɨ ro zɨ́se ídíse kɨ́ rokinyi gɨ zɨ́a. 20 Togụ́ ótosé Lomo go zɨ́a ídíne kɨ́ rokinyi, sịndí kadra nɨ ógụ, zɨ́a kása Kɨ́résịto Yésụ bɨ kóo gelé wo go 'desí káa do Ngére ní zɨ́se. 21 Gɨ zɨ́ kéyị née ní, Yésụ nɨ aka ndíṣị fú komo ere gị sɨmɨ sịndí kadra bɨ togụ́ Lomo óyóló'bó ledre e go mbá mɨkándayé ní. Lomo ukui'bí kóo ledre née go 'desí tara nébị ené e yaá idínɨ́ úkutátá a zɨ́ 'yị e. 22 Mụ́sa uku kóo kɨ́dí, ‘Ngére esé Lomo nɨ karanée kásaógụ nébị zɨ́se káa zɨ́ bɨ kasa máa ní gɨ dongará 'yị esé e. Ledre ga bɨ mbá nɨ úku yée zɨ́se ní ídísé úwú yée zɨ́se ṇgúṇgu a. 23 'Yị máa yée ga bɨ uwúnɨ́ ledre gɨ tara nébị máa née wá ní, Lomo nɨ 'dí'bióyó yée gɨ dongará 'yị ené e 'dá'ba.’ ††

24 “Ma'díi, nébị e mbá tónóne gɨ sɨmɨ sịndí kadra 'bɨ nébị Sámele, ndéréógụné gị ro lafúga nébị ga bɨ kóo gɨ do kacɨ́ a ní, ndíṣịnɨ́ kóo go úkuógụ tɨ́ fú lá ledre ga bɨ ndịsị méngị roné do síḷí ga ba ní ní. 25 Mɨyéme ledre bɨ Lomo yeme kpụrụ́ gɨ sɨmɨ nébị ené e ní, nɨ gɨ rozé kése mbá, ásé ndíki mɨyéme ledre bɨ Lomo yeme kɨ́ bulúndusé ní. Káa zɨ́ bɨ kóo uku go zɨ́ Abarayáma kɨ́dí, ‘Kpụrụ́ gɨ sɨmɨ bulúnduyí e, Mááyí karanée í'bí úndru zɨ́ ṛíkí sí do 'yịma'dí e do sogo káṇgá ona za mbá.’ ‡26 Gɨ zɨ́ kéyị

† *'Díçí 'bɨ Lomo: 'Díçí máa wo née nɨ duụ́ kɨ́é'do sɨmɨ Yerụsaléma. 'Yị 'dáná éyí e ndịsịnɨ́ lengbe 'dáná éyí sɨmɨa gɨ zɨ́a Lomo nɨ ore, gɨ ro zɨ́a ótoómo lúyú ledre 'bɨ 'yị e.*

†† *3:23 Gbre lorụ 18:15,18,19* ‡ *3:25 Dosí éyí~e 22:18, 26:4*

née ní, zɨ́ Lomo gélé 'yịmɨkása ené Yésụ zɨ́a kásaụ́tụ wo zɨ́se Isɨréle e, gɨ ro zɨ́se ótoómo kɨ́ méngị bɨsinyí ledre gɨ ro zɨ́ Lomo í'bí úndru zɨ́se.”

Yụ́da e 'di'binɨ́ Pétero e kɨ́ Yiwáni

4 Sɨmɨ bɨ Pétero e kɨ́ Yiwáni nɨyí aka cịkị ndísị úku ledre máa bɨ mengị roné ba zɨ́ 'yị e ní, ve, zɨ́ 'yị 'dáná éyí e kɨ́ manda 'bɨ 'yị ga bɨ ndịsịnɨ́ 'bá'bá 'Dící 'bɨ Lomo ní kɨ́ Saduḳáyo e † ógụyé. 2 Zɨ́ komoyé ésíne 'duo káa zɨ́ so pho'dụ ní gɨ zɨ́a bɨ 'yịmɨkása ga gére née ndịsịnɨ́ 'dódo ledre zɨ́ 'yị e kɨ́ ndísị úku ledre kɨ́dí 'yị e nɨyí úrú gɨ sɨmɨ umbu cé káa zɨ́ bɨ Yésụ urú gɨ sɨmɨ umbu ní. 3 Zɨ́ye 'dí'bi Pétero e kɨ́ Yiwáni gɨ zɨ́a bɨ kóo go kɨ́ tagá ní, do bándá yée sɨmɨ síginị zaá gị kɨ́ phịyí. 4 Abú kenée ndotó, tụ́'dụ́ 'yị máa yée ga bɨ uwúnɨ́ ledre bɨ gɨ tara Pétero e kɨ́ Yiwáni zɨ́ye go ṇgúṇgu ledre Yésụ ní, zɨ́ye éye ógụyé za álifu ịnyị.

5 Sɨmɨ bɨ bi arálo'bó roné ní, zɨ́ manda 'bɨ Yúda e kɨ́ mɨngburoko 'yị eyé e kɨ́ 'yị 'dódo lorụ e kótrụ royé mbá sɨmɨ Yerụsaléma. 6 Mongú 'yị 'dáná éyí †† bɨ kɨ́ ịrịné Ána ní nɨyí kóo bo kɨ́ Kayáfa, Yiwáni e kɨ́ Alakɨzánde nda kɨ́ ngíti géyị 'yị e gɨ tara mbotụ 'bɨ mongú 'yị 'dáná éyí nɨyí kóo za mbá bo do bi kótrụro máa née ore. 7 Zɨ́ye 'dí'biógụ Pétero e kɨ́ Yiwáni kó'dụ́ye do ngbanga. Zɨ́ye tónó ndú'yú yée kɨ́dí, “Ówosé roko'bụ bɨ méngịsé ledre ba kɨ́e ní gɨ 'da? Méngịsé ledre máa née kɨ́ roko'bụ 'bɨ ambi?”

8 Zɨ́ Pétero úkulúgu ledre zɨ́ye sɨmɨ roko'bụ 'bɨ 'Dówú Lomo kɨ́dí, “Sée manda ezé e kɨ́ ngíti géyị mɨngburoko 'yị e, 9 togú ndísịsé ndú'yú zée ba gɨ ro bɨlámá ledre bɨ mengị roné zɨ́ o'do bɨ mɨgịgíṛí ba gɨ ro zɨ́se ówo mɨsi'di bɨ sịndía eme doa ní yá, nɨ bɨlámáne. 10 Sée 'yị 'bɨ Isɨréle e mbá, ídísé ówo a kɨ́dí o'do bɨ nɨ mɨtóroné kó'dụ́se go bɨlámáne ba ní, nɨ gɨ zɨ́ roko'bụ 'bɨ Kɨ́résịto Yésụ 'yị 'bɨ Nazeréta bɨ kóo phéphésé wo zɨ́a úyuné do mɨngbúngbu kágá zɨ́ Lomo úru wo gɨ sɨmɨ umbu ní.

11 Ekénɨ́ kóo ledre go gɨ roa sɨmɨ mɨéké kúrú Lomo kɨ́dí,

“ ‘Tutú bɨ sée 'yị ó'bó 'dící e ásisé gɨ roa ní,
ogụ nda yí ené go tutú bɨ kɨ́ ledrené owóowó ní.’ ‡

12 Do sogo káṇgá ba mbá, ngíti 'yị bɨ zɨ́a yómo zée ní ndaá 'bɨ ené wá. Nɨ dụ́ụ́ née 'yị yómo zée.”

13 Sɨmɨ bɨ mɨngburoko 'yị ga gére née lurúnɨ́ ngịrị ndaá ro Pétero e kɨ́ Yiwáni kɨ́ úkulúgu ledre kacɨ́ ndu'yú eyé wá ní, kɨ́ ówo a bɨ yaá olonɨ́ eyé ledre kpá wá ní, zɨ́ tarayé ídrịne mbá mɨídrí. Zɨ́ye ówo a ma'díi kɨ́dí ya'dá ga ba ní nɨyí 'yị lódụ́ kacɨ́ Yésụ. 14 Gɨ zɨ́a bɨ o'do bɨ mɨgịgíṛí bɨ yomonɨ́ wo ba nɨ nda go tɨ́ mɨtóroné kó'dụ́ye kenée ní, éyí bɨ zɨ́ye méngị a ní ndaá. 15 Gɨ ore, zɨ́ manda 'bɨ Yúda e úku ledre zɨ́ye kɨ́dí idínɨ́ 'dí'bióyó Pétero e kɨ́ Yiwáni nda kɨ́ o'do bɨ yomonɨ́ wo née gɨ kó'dụ́ye gɨ ore 'dá'ba. Nda née ní, zɨ́ mɨngburoko 'yị 'décị ngbanga ga gére née tónóye ndómo tarayé dongaráye. 16 Azé méngị kɨ́ ya'dá ga gére née 'di? 'Yị ga bɨ sɨmɨ Yerụsaléma ona ní owonɨ́ go mbá kɨ́dí mongú ledre bɨ mengị roné ba mengịnɨ́ ye, 'yị bɨ nɨ kála a ní ndaá. 17 Éyí bɨ nɨ bo ní, káa bɨ ledre Yésụ nɨ báyi zɨ́ 'yị e mbá, idízé máda yée ndanɨ́ lolụ fú lá ndísị kɨ́ ịrị Yésụ tarayé wá.

18 Zɨ́ye ndólolúgu Pétero e kɨ́ Yiwáni íri máda yée kɨ́dí, gɨ do kacɨ́ ledre ba ní, ndásé lolụ ndísị ódro togú mbú 'dódo ledre Yésụ zɨ́ 'yị e wá. 19 Gɨ zɨ́ ledre née ní, zɨ́ Pétero e kɨ́ Yiwáni úkulúgu ledre zɨ́ye kɨ́dí, “Ídísé mu ífiyéme sɨmɨ ledre bɨ nɨ ma'díi do komo Lomo ní, idízé ndísị méngị ledre kacɨ́ kúrúse togú mbú kacɨ́ kúrú Lomo? 20 Ukuzé zɨ́se ma'díi, utúasázé ezé ótoómo kɨ́ úku ledre bɨ lurúzé go cú kɨ́ komozé kɨ́ wo bɨ uwúzé kpá go cú kɨ́ mbílíze ní zɨ́ 'yị e wá.”

21 Gɨ do kacɨ́ mada bɨ mɨngburoko 'yị ga gére née madanɨ́ Pétero e kɨ́ Yiwáni ní, zɨ́ye ótoómo sịlíye gɨ royé. Utúasánɨ́ ówo mbí éyí bɨ yée nɨyí 'dó'do Pétero e kɨ́ Yiwáni gɨ roa ní wá, gɨ zɨ́a 'yị e nɨyí kóo go mbá kófó ịrị Lomo gɨ ro bɨlámá ledre bɨ mengị roné ba ní. 22 Sɨmɨbi 'bɨ o'do bɨ kóo yomonɨ́ wo ba ní romo kóo gɨ do cí gbre go.

Lomo uwú ini 'bɨ 'yị e gɨ ro Pétero e kɨ́ Yiwáni

23 Kpá tɨ́ lá gɨ do kacɨ́ bɨ otoomonɨ́ sílíye gɨ ro Pétero e kɨ́ Yiwáni ní, zɨ́ Pétero e kɨ́ Yiwáni ndá'balúgu royé do bi bɨ lafúye nɨyí doa ní. Zɨ́ye lịkpí ledre ga bɨ manda ga bɨ 'bɨ 'yị 'dáná éyí e kɨ́ mɨngburoko 'yị 'bɨ Yúda e ukunɨ́ zɨ́ye ní zɨ́ lafúye. 24 Sɨmɨ bɨ lafúye uwúnɨ́ ledre née kenée ní, zɨ́ye kótrụ royé ndro íni ini zɨ́ Lomo kɨ́dí, “Áko Ngére Lomo, 'yị ótoógú ere kɨ́ do sogo káṇgá, mɨngburoko ngbuṛu e kɨ́ éyí ga bɨ sɨmɨyé ní mbá. 25 Kɨ́ roko'bụ 'bɨ 'Dówú Lomo, úkuí'bí kóo ledre go tara bulúnduzé Dawídi bɨ 'yị 'bɨ moko eyí ní kɨ́dí,

“ ‘Éyí bɨ mɨmbé'de 'yị ga bɨ gɨ sɨmɨ ngíti géyị káṇgá e ní
ndịsị ésí gɨ zɨ́a ní 'di?
Zɨ́ 'yị eyí e ndísịyé méngị bɨcayi ledre bɨ ngárá moko
ndaá sɨmɨyé wá ní?
26 Mɨngburoko ngére ga bɨ do sogo káṇgá ona
kɨ́ ngíti géyị 'yị lúrú bi do 'yị e, kotrụnɨ́ kóo royé go
ndro
ící okó ro Ngére Lomo
kɨ́ 'yị ené bɨ kasaogụ wo káa do 'Yị yómo 'yị e ní.’ ‡‡
27 Bɨ ba ní ledre bɨ kóo née ogụ go tɨ́ ma'díi. Eróde ## e kɨ́ Pánato Piláto kotrụnɨ́ royé go ndro sɨmɨ gara ona kɨ́ 'yị ga bɨ ngárá ndanɨ́ Yúda e wá ní nda kɨ́ 'yị 'bɨ Isɨréle e ící okó ro Yésụ 'yị moko eyí ngárá luyú ndaá roa wá, bɨ óto wo káa do 'Yị yómo 'yị e ní. 28 Kotrụnɨ́ kóo royé née méngị ledre ga bɨ yíị kɨ́ roko'bụ eyí nda kɨ́ kacɨ́ íli ledre eyí, yéme kóo go gɨ ro zɨ́a méngị roné kenée ní. 29 Cakaba ní, Ngére Lomo ówo ledre bɨ ndịsịnɨ́ yéme a gɨ ro 'dó'do zée ní bú, ídí nda mu sáká zée 'yị 'bɨ moko eyí e

† *Saduḳáyo: Née ngíti géyị Yúda ga bɨ ngárá nditi'dofụnɨ́ do lorụ bɨ Mụ́sa eké ní wá ní. Tɨ́ lá ṇguṇgunɨ́ eyé bɨ kɨ́dí lomo ro 'yịma'dí e nɨ bo, maláyika e nɨyí bo, 'yị e úru gɨ sɨmɨ umbu bú ní wá. Ólo Moko 'bɨ 'yịmɨkása e 23:6-8.* †† *Mongú 'yị 'dáná éyí: Mongú 'yị 'dáná éyí romo do manda 'bɨ 'yị 'dáná éyí e zɨ́ Lomo. Ndịsị lengbe ólụ́ dụ́ụ́ ne sɨmɨ 'dící bɨ Mongú Bi 'bɨ Lomo sɨmɨ 'Dící 'bɨ Lomo ní gɨ ro 'dáná éyí zɨ́ Lomo kɨ́'di kéṛí sɨmɨ sɨmɨbi kɨ́é'do. Ndịsị 'dí'bi sáma bangá bɨ oṇgoonzónɨ́ gɨ ro 'dáná a zɨ́ Lomo ní ólụ́ kɨ́e 'dící íri gɨ ro zɨ́ Lomo ótoómo lúyú ledre 'bɨ 'yịma'dí e.* ‡ *4:11 Ke'bị 'bɨ Dawídi~e 118:22*

‡‡ *4:26 Ke'bị 'bɨ Dawídi~e 2:1-2* ‡‡ *Ngére Eróde: Ndịsịnɨ́ ndólo wo Eróde Ánítipasi. Nɨ wotí mongú ngére Eróde bɨ kóo nɨ ngére sɨmɨ sịndí kadra bɨ aránɨ́ Yésụ ní. Eróde Ánítipasi nɨ kpá ngére bɨ onzó Yiwáni Babatíza sɨmɨ síginị do úfu wo ní.*

gɨ ro zɨ́ze ndɨ́sịzé 'dódo ledre eyí zɨ́ 'yị e kɨ́ roko'bụzé za mbá. 30 Ídí mu 'dóko sɨ́lɨ́yị sɨ́kpị 'yị ndíyá e, zɨ́yị kpá ndɨ́sịyɨ́ méngị ledre ga bɨ 'yị e ndịsịnɨ́ lúrútóko roko'bụyɨ́ gɨ roa kɨ́ ngíti géyị mɨngburoko ledre ga bɨ ndịsịnɨ́ méngị royé kɨ́ ịrị Yésụ bɨ nɨ 'yị moko eyí bɨ ngárá lúyú ledre ndaá roa wá ní."

31 Sɨmɨ bɨ ini onzónɨ́ ini ní, zɨ́ bi bɨ kóo ndịsịnɨ́ íni ini doa née ní tónóne kɨ́zịné. Zɨ́ 'Dówụ́ Lomo ógụ ndɨ́sịné sɨmɨyé do í'bí roko'bụ zɨ́ye, ngịrị ndaá lolụ royé kɨ́ 'dódo ledre 'bɨ Lomo zɨ́ 'yị e wá.

Ndɨ́sị 'bɨ 'yị ga bɨ ṇguṇgunɨ́ Yésụ go ní

32 Sómụ́ ledre 'bɨ 'yị ga bɨ ṇguṇgunɨ́ ledre 'bɨ Yésụ go ní kɨ́ mɨméngị ledre eyé e nɨ kóo mbá kɨ́é'do. 'Yị bɨ zɨ́a úku ledre ya ba éyí ené ní ndaá, tɨ́ lá éyí bɨ nɨ bo ní, ndịsịnɨ́ kóo ífi sɨmɨyé mbá ndro. 33 Gɨ zɨ́ mongụ́ roko'bụ bɨ 'Dówụ́ Lomo i'bí zɨ́ 'yịmɨkása e ní, zɨ́ye ndɨ́sịyé úku ledre mɨúrú Ngére Yésụ gɨ sɨmɨ umbu zɨ́ 'yị e. Gɨ zɨ́ kéyị née ní, zɨ́ Lomo í'bí úndru zɨ́ye mbá. 34 Éyí bɨ zɨ́ lerí a ídíne ro 'yị ga bɨ ṇguṇgunɨ́ ledre 'bɨ Yésụ go ní ndaá. Sɨmɨ ngíti géyị sịndí kadra e, 'yị máa yée ga bɨ kɨ́ yáká zɨ́ye ngíti géyị ga bɨ kɨ́ 'dịcị́ e zɨ́ye ní, zɨ́ye ndɨ́sịyé úgúóyó éyí ga gére née 'dá'ba ndɨ́sịyé ógụ kɨ́ késí a 35 í'bí a zɨ́ 'yịmɨkása e do ndɨ́sịyé ífi a dongaráye 'yị ga bɨ ṇguṇgunɨ́ ledre 'bɨ Yésụ go ní mɨkékeṛía mbá mɨútúásáne kpịnị kacɨ́ éyí bɨ 'yị ili wo ní.

36 Ngíti o'do nɨ kóo bo kɨ́ ịrịné Yoséfa, gɨ sɨmɨ kúfú Lévị e gɨ do cúkú bɨ Sáyípuroso ní. 'Yịmɨkása e ndịsịnɨ́ kpá ndólo wo Baranába, ini ledre gɨ sɨmɨ ịrị máa née yaá, "'Yị 'dókó lafúne e sɨmɨ ledre e," 37 úgúóyó ngúru yáká ené zɨ́a ógụné kɨ́ késí a í'bí a zɨ́ 'yịmɨkása e.

Ananíya e kɨ́ me'bené Safíra

5 Tɨ́ lá ngíti o'do nɨ kóo bo kɨ́ ịrịné Ananíya nɨyí kɨ́ me'bené Safíra, zɨ́ye kpá úgúóyó 'bɨ eyé yáká eyé. 2 Kacɨ́ mɨyéme ledre eyé kɨ́ me'bené, zɨ́ye ótoécị ngíti késí bɨ kóo owonɨ́ gɨ do yáká bɨ ugúoyónɨ́ ní gɨ royé zɨ́ Ananíya lá 'dí'bi wo bɨ nɨ bo ní ndéré kɨ́e zɨ́ 'yịmɨkása e.

3 Sɨmɨ bɨ ogụ íri ní, zɨ́ Pétero úku ledre zɨ́a kɨ́dí, "Ananíya, éyí bɨ ótoómo royí gɨ roa zɨ́ Satána † ála'dụ́tụ doyí kɨ́ roko'bụ ené, zɨ́yị ógụyí ṛáṛanga zɨ́ 'Dówụ́ Lomo sɨmɨ bɨ ótoécị ngíti késí bɨ ówo gɨ do yáká bɨ úgúóyó wo ní 'di? 4 'Dá'dá gɨ zɨ́yị kɨ́ úgúóyó yáká née, yáká née nɨ yáká eyí, gɨ do kacɨ́ bɨ úgúóyó ní, késí a nɨ yí ené kpá fú késí eyí. Bɨcayi ledre bɨ méngị wo née sómụ́ yá nɨ sáká yíị́? Ṛanga eyí ṛanga née zɨ́ze wá, yí ené zɨ́ Lomo."

5 Sɨmɨ bɨ Ananíya uwú ledre née kenée ní, zɨ́a útúne bi geré fí umbu. Zɨ́ ngịrị útúne sɨmɨ 'yị ga bɨ kóo uwúnɨ́ ledre bɨ mengị Ananíya née ní kɨngaya. 6 Zɨ́ owụ́phɨṛangá ga bɨ kóo ore ní ógụyé yéme umbua kɨ́ mbílí bongó ímbị a ndéré kɨ́e ícióto a.

7 Zɨ́ kacɨ́ ledre née lú'búne éyí 'bɨ sịndí kadra ota, zɨ́ me'bea ógụné ówo ené ledre bɨ mengị ya'dá 'bɨ ené ba wá. 8 Sɨmɨ bɨ ogụ ní, zɨ́ Pétero ndú'yú wo kɨ́dí, "Ídí aka úku zaá ma'díi, ba go tɨ́ odụ késí bɨ ówosé kɨ́ ya'dá 'bɨ eyí gɨ do yáká bɨ úgúóyósé ní?"

Zɨ́a úkulúgu ledre zɨ́ Pétero kɨ́dí, "Ɨ̄ɨ, née go tɨ́ odụ a."

9 Gɨ do kacɨ́ ledre bɨ uku kenée ní, zɨ́ Pétero úku ledre zɨ́a kɨ́dí, "Sée kɨ́ ya'dá 'bɨ eyí, éyí bɨ ílisé úzu 'Dówụ́ Ngére Lomo gɨ zɨ́a ní 'di? Úwú go, ya'dá ga bɨ gáa nderénɨ́ óto umbu o'do 'bɨ eyí ní, nɨyí go bɨ tara mbotụ ba, nɨyí kpá ímbị́ógụ umbuyí cakaba sága."

10 Gɨ ore, zɨ́ Safíra geré útúne fí umbu dongá sịndí Pétero kenée. Zɨ́ phɨṛangá ga bɨ gáa ba ógụndíki Safíra uyu go. Zɨ́ye ímbí umbua ndéré ícióto a cigí ya'dá 'bɨ ené. 11 Zɨ́ ngịrị útúne sɨmɨ 'yị ga bɨ ṇguṇgunɨ́ ledre 'bɨ Yésụ go ní kɨngaya, gɨ zɨ́ ledre bɨ Lomo mengị wo zɨ́ Ananíya e kɨ́ me'bené Safíra ní.

'Yịmɨkása e yomonɨ́ tụ́'dụ́ 'yị e

12 Zɨ́ Lomo í'bí roko'bụ zɨ́ 'yịmɨkása e ndɨ́sịyé méngị mɨngburoko ledre ga bɨ kɨ́ roko'bụyé ní, kɨ́ yée ga bɨ tara 'yị ndịsị ịdrí gɨ zɨ́ye mɨ́ịdrí ní kɨ́e. Zɨ́ 'yị ga bɨ ṇguṇgunɨ́ ledre 'bɨ Yésụ go ní ndɨ́sị kótrụ royé kacɨ́ kadra e mbá do bi bɨ ndịsịnɨ́ ndólo a Mbílí 'dɨ́cɨ́ 'bɨ Solomóna ní. 13 Zɨ́ ngịrị ndɨ́sị ólụ́ne ro 'yị ga bɨ ngárá ṇguṇgunɨ́ aka ledre Yésụ wá ní kɨ́ kótrụ royé kɨ́ yée ga bɨ ṇguṇgunɨ́ ledrea go ní. Abú kenée ndotó, 'yị e ndịsịnɨ́ tɨ́ fú óto úndru 'yị ga bɨ ṇguṇgunɨ́ ledre 'bɨ Yésụ go ní. 14 Gɨ ore zɨ́ tụ́'dụ́ ya'dá e kɨ́ kará e tónóye ṇgúṇgu ledre 'bɨ Ngére Yésụ, zɨ́ye ógụyé kótrụ royé kɨ́ 'yị ga bɨ ṇguṇgunɨ́ ledre 'bɨ Yésụ go ní. 15 Gɨ zɨ́ kéyị née ní, zɨ́ 'yị e ndɨ́sịyé ímbị́ógụ 'yị ndíyá e óto yée do ṛangba e kɨ́ sáka e dogboṛụ mɨsi'di gɨ ro togụ́ Pétero nderéogụ go gɨ ore yá, abú lɨ́lịa okpó gɨ doyé gba ne yá, nɨyí ínyịógụ gɨ do ndíyá eyé e. 16 Zɨ́ tụ́'dụ́ 'yị ga bɨ gbóo gbóo sɨmɨ Yeṛụsaléma ní ndɨ́sị ógụyé kɨ́ sụmụyé e kɨ́ ezegámáye ga bɨ nɨyí kɨ́ ndíyá ní, kɨ́ yée ga bɨ kɨ́ bɨcayi lomo e sɨmɨyé ní, zɨ́ 'yịmɨkása e ndɨ́sị yómo yée.

'Do'donɨ́ 'yịmɨkása e

17 Gɨ ore zɨ́ mongụ́ 'yị 'dáná éyí e kɨ́ mɨngburoko 'yị ené ga bɨ Sadụkáyo e sɨmɨ Yeṛụsaléma ore ní, óto ledre sɨmɨyé ro 'yịmɨkása e. 18 Zɨ́ye 'dí'bi 'yịmɨkása e do ónzó yée sɨmɨ mongụ́ sɨ́gịnị. 19 Tɨ́ lá kɨ́ ndụlụ a née ní, zɨ́ maláyika 'bɨ Ngére Lomo ógụné líkpí phụ́trụ mbotụ sɨ́gịnị do 'dí'biógụ 'yịmɨkása e sága. 20 Zɨ́ maláyika úku ledre zɨ́ 'yịmɨkása e kɨ́dí, "Ndérésé mu do ligá 'Dɨ́cɨ́ 'bɨ Lomo zɨ́se ndɨ́sịsé 'dódo ledre Yésụ zɨ́ 'yị e gɨ ro zɨ́ mɨméngị ledre eyé ídíne mɨkándané."

21 Zɨ́ 'yịmɨkása e úwú kúrú maláyika née, kɨ́ sɨ́ ndóndó zɨ́ye ínyịyé ndéréye do ligá 'Dɨ́cɨ́ 'bɨ Lomo tónóye 'dódo ledre gɨ ro Yésụ zɨ́ 'yị e.

Zɨ́ mongụ́ 'yị 'dáná éyí e ógụné kɨ́ ngíti géyị mɨngburoko 'yị ené e, zɨ́a ndóloyóko mɨngburoko 'yị 'décị ngbanga e 'bɨ Isɨréle e zɨ́ye kótrụ royé. Do kákasa kacɨ́ 'yịmɨkása e sɨmɨ sɨ́gịnị. 22 Tɨ́ lá Sɨmɨ bɨ asikíri nderéogụnɨ́ íri ní, nɨyí lúrú bi káa ní, 'yịmɨkása e ndanɨ́ eyé lolụ sɨmɨ sɨ́gịnị wá. Zɨ́ye ndá'balúgu royé kɨ́ sanda zɨ́ mɨngburoko 'yị eyé e, 23 "Sɨmɨ bɨ ogụzé íri ní, mbotụ sɨ́gịnị nɨ tɨ́ ngbụ́rụ́ mɨ'dụ́tụné, asikíri ga bɨ otonɨ́ yée

† *Satána: Satána nɨ kóo maláyika. Zɨ́a sínyi do lafúne e, zɨ́ye nda ídíye ezeokó Lomo. Gɨ zɨ́ kéyị née ní, zɨ́ Lomo ógóóyó a gɨ komo ere 'dá'ba. Nɨ nda cakaba go ngére 'bɨ bɨcayi lomo e. Ólo Mɨ'dódo 12:9.*

ndịsị óndó bi ore ní nɨyí tɨ́ mɨtóroyé ku mbotụ. Sɨmɨ bɨ likpízé mbotụ ólụ́ze 'dịcị́ íri gɨ ro 'dí'biógụ yée ní, azé lúrú bi káa ní, 'yị e ndanɨ́ eyé e wá.” 24 Sɨmɨ bɨ manda ga bɨ 'bɨ 'yị 'dáná éyí e kɨ́ manda 'bɨ asikíri ga bɨ ndịsịnɨ́ lúrú bi kacɨ́ 'Dịcị́ 'bɨ Lomo uwúnɨ́ ledre ba ní, zɨ́ tarayé ị́-drịne mbá mɨ́ịdrí, owonɨ́ éyí bɨ mengị roné zɨ́ 'yịmɨkása e née wá.

25 Nɨyí ídí kɨ́e ní, ngíti o'do ógụ go zɨ́a úku ledre zɨ́ye kɨ́dí, “Úwúsé ledre ba goó. Ya'dá ga bɨ ótosé yée sɨmɨ sɨ́gịnị ba ní, nɨyí yị́ eyé go do ligá 'Dịcị́ 'bɨ Lomo 'dáa ndịsị 'dódo ledre gɨ ro Yésụ zɨ́ 'yị e.” 26 Gɨ ore, zɨ́ manda 'bɨ asikíri ga bɨ ndịsịnɨ́ lúrú bi kacɨ́ 'Dịcị́ 'bɨ Lomo ní ị́nyiyé kɨ́ 'yị ené e ndéréye 'dí'biógụ 'yịmɨkása e. Rokpónɨ́ kóo yée mɨrókpó wá, gɨ zɨ́a 'yị ga bɨ ndịsịnɨ́ lúrú bi kacɨ́ 'Dịcị́ 'bɨ Lomo ní erénɨ́ ngịrị káa bɨ 'yị e nɨyí ógboónzó yée kɨ́ tutú ke.

27 Sɨmɨ bɨ 'di'bi ogụnɨ́ 'yịmɨkása e kó'dụ́ mɨngburoko 'yị 'décị ngbanga e ní, zɨ́ye óto yée tóroyé kó'dụ́ mongú 'yị 'dáná éyí gɨ ro zɨ́a ndú'yú yée. 28 Zɨ́ mongú 'yị 'dáná éyí úku ledre zɨ́ye kɨ́dí, “Madazé kóo sée go o'bụóbụ kɨ́dí ndásé ndịsị 'dódo ledre zɨ́ 'yị e kɨ́ ịrị o'do ba wá. Lúrúsé aka, ledre bɨ 'dódosé zɨ́ 'yị e ní ifi bayi roné go sɨmɨ Yerụsaléma za mbá, ílisé née óto ledre umbu Yésụ dozé.”

29 Zɨ́ Pétero e kɨ́ lafúne 'yịmɨkása e úkulúgu ledre zɨ́a kɨ́dí, “Azé úwú dụ́ụ́ kúrú bɨ ógụ gɨ zɨ́ Lomo ní, ndaá wo bɨ gɨ zɨ́ 'yịma'dí e ní wá. 30 Lomo 'bɨ bulúnduzé uru kóo Yésụ go gɨ sɨmɨ umbu, gɨ do kacɨ́ bɨ phéphéónzósé wo do mɨngbúngbu kágá ní. 31 Lomo í'bí mongú úndru go zɨ́ Yésụ, zɨ́a ídíne karaba go mɨndịsịné do sị́lị́a 'bɨ anú káa do Manda kpá káa do 'Yị yómo 'yị e. Lomo mengị ledre née kenée gɨ ro í'bí sịndị́ kadra zɨ́ 'yị 'bɨ Isɨréle e gɨ ro zɨ́ye ótoómo kɨ́ lúyú ledre, gɨ ro do lụ́lụóyó lúyú ledre eyé gɨ royé 'dá'ba. 32 Ndịsịzé úku zɨ́ 'yị e ba ledre bɨ owozé bú mengị roné zɨ́ Yésụ ní. 'Dówụ́ Lomo bɨ Lomo i'bí wo zɨ́ 'yị ga bɨ ṇguṇgunɨ́ ledre ené ní, ndịsị úku a kpá kenée yaá ledre née nɨ tɨ́ ma'díi.”

33 Sɨmɨ bɨ ukuluguɨ́ ledre zɨ́ mɨngburoko 'yị ga gére née kenée ní, zɨ́ mɨmbé'deyé ésị́ne ro 'yịmɨkása e zɨ́ye áyí go gɨ ro úfu yée. 34 Tɨ́ lá zɨ́ ngúru Farụsáyo † kɨ́ ịrịné Gamaléle, 'yị 'dódo lorụ 'bɨ Yụ́da e bɨ 'yị e ndịsịnɨ́ óto úndrua kɨ́ngaya ní, ị́nyịógụné 'dága úku ledre zɨ́ mɨngburoko 'yị 'décị ngbanga ga bɨ kotrụnɨ́ royé née kɨ́dí, 'di'biogụnɨ́ aka 'yịmɨkása ga gére née cúku'dée sága. 35 Gɨ do kacɨ́ bɨ 'di'biogụnɨ́ yée go sága ní, zɨ́a úku ledre zɨ́ lafúne ga gére née kɨ́dí, “Lafúma e Isɨréle e, ídísé lúrú rosé bɨlámáne kɨ́ ledre bɨ ílisé méngị a kɨ́ ya'dá ga gére née. 36 Lúrúsé aka, sɨmɨ ngíti sɨmɨbi kóo 'desí 'dá'ba 'dáa ní, ngíti o'do kɨ́ ịrịné Tadéyo ịnyị kóo kɨ́ do okó ndịsị mbófo roné kɨ́dí ngíti 'yị bɨ zɨ́a ídíne káa zɨ́ne ní ndaá. Zɨ́ 'yị e eyí 'bɨ míya eso útúye do kacɨ́ a. Sɨmɨ bɨ ufunɨ́ wo ní, ngbrií, zɨ́ 'yị ga gére née báyiyé mbá. Née kóo go mɨ́ụ́kụ́ ledre máa née. 37 Gɨ do kacɨ́ a née ní, zɨ́ ngúru 'yị gɨ sɨmɨ káṇgá bɨ Galiláya kɨ́ ịrịné Yụ́da kpá ịnyịné kɨ́ 'bɨ ené, sɨmɨ sịndị́ kadra bɨ kóo ndịsịnɨ́ éké ịrị 'yị e ní, zɨ́a 'dí'bi tụ́'dụ́ 'yị e do kacɨ́ne. Sɨmɨ bɨ ufunɨ́ wo ní, zɨ́ 'yị e ené ga gére née kpá báyiyé mbá.

38 “Máúku ba wo zɨ́se, gɨ ro ledre máa wo bɨ nɨ ndịsị méngị roné cakaba ba ní, ndásé méngị éyí kɨ́ ya'dá ga gére née wá. Ótoómosé lá yée zɨ́ye méngị ledre eyé ga gére née. Togụ́ ledre bɨ ndịsịnɨ́ méngị a née ogụ gɨ zɨ́ 'yịma'dí e, nɨ ụ́kụ́ ené. 39 Togụ́ yí ené gɨ zɨ́ Lomo, útúásásé esé rómo komo ya'dá ga gére née wá. Káa bɨ ásé ídí kɨ́e ní, ásé go ndịsị ịcị okó ro Lomo.” Zɨ́ mɨngburoko 'yị ga bɨ kóo do bi kótrụro ore ní úwú kúrú Gamaléle bɨ uku zɨ́ye ní.

40 Gɨ ore, zɨ́ye ndólolúgu 'yịmɨkása ga gére née zɨ́ye íri, ésị sí'dí sɨmɨyé do máda yée kpó kpó kpó kɨ́dí ndanɨ́ lolụ ífí ịrị Yésụ tarayé wá. Zɨ́ye í'dí sị́lị́ye gɨ ro 'yịmɨkása e zɨ́ye ndéréye.

41 Káa zɨ́ bɨ 'yịmɨkása e olụ́ogụnɨ́ gɨ do ngbanga gɨ ore nɨyí go mɨndéréye ní, zɨ́ye ídíye kɨ́ rokinyi kɨ́ngaya gɨ zɨ́a owonɨ́ bú ya Lomo i'bí úndru go zɨ́ye, 'do'donɨ́ yée go gɨ zɨ́a bɨ yée nɨyí 'yị ga bɨ 'bɨ Yésụ ní. 42 Zɨ́ 'yịmɨkása e ndịsịyé nda go kɨ́ 'dódo bɨlámá ledre zɨ́ 'yị e do ligá 'Dịcị́ 'bɨ Lomo kpá kacɨ́ 'be e kacɨ́ kadra e mbá, ya Yésụ nɨ Kɨ́résịto.

Gelénɨ́ 'yị e ịnyị doa gbre

6 Sɨmɨ sịndị́ kadra máa bɨ kóo née, sɨmɨ bɨ 'yị lódụ́ kacɨ́ Yésụ eyenɨ́ nda go ní, zɨ́ ófụ́ ị́nyịné dongará Yụ́da ga bɨ ndịsịnɨ́ úku tara Ébere kɨ́ Yụ́da ga bɨ ndịsịnɨ́ úku 'bɨ eyé tara Gịrígị ní. Yụ́da máa yée ga bɨ ndịsịnɨ́ 'bɨ eyé úku tara Gịrígị ní kɨ́dí, kacɨ́ kadra e mbá lurúnɨ́ eyé bi kacɨ́ kará umbu eyé e bɨlámáne kɨ́'dí bɨ nɨyí go ndịsị ífi éyí mɨánu zɨ́ 'yị e ní wá.

2 Sɨmɨ bɨ ledre née utú gu mbílí 'yịmɨkása ga kóo sokó doa gbre (12) ní, zɨ́ye ndóloyóko 'yị lódụ́ kacɨ́ Yésụ úku ledre zɨ́ye kɨ́dí, “Ndaá mɨútúásáne zɨ́ze ótoómo kɨ́ 'dódo ledre 'bɨ Lomo zɨ́ 'yị e, zɨ́ze nda ndá'baógụzé ndịsị lúrú bi kacɨ́ éyí mɨánu wá. 3 Bɨ goó kenée ní, owụ́ 'bɨ babá e ídísé mu gélé 'yị e ịnyị doa gbre (7) gɨ dongaráse 'yị ga bɨ ówosé bú kɨ́dí nɨyí 'yị 'bɨ komokenzị, 'Dówụ́ Lomo nɨ bo sɨmɨyé gɨ ro zɨ́ze óto yée zɨ́ye ídíye káa do 'yị lúrú bi kacɨ́ moko máa bɨ 'bɨ éyí mɨánu née ní. 4 Zɨ́ odụ moko ezé ídíne dụ́ụ́ ini zɨ́ Lomo kɨ́ úku kúrú Lomo zɨ́ 'yị e.”

5 Zɨ́ ledre née óto 'yị e mbá kɨ́ rokinyi, zɨ́ye gélé Sitifáno bɨ ṇguṇgu ledre 'bɨ Yésụ go kɨ́ngaya kɨ́ 'Dówụ́ Lomo sɨmɨné ní. Zɨ́ye kpá gélé Phị́lịpo, Pụrụkoróna, Nikonóra, Timóna, Paména kɨ́ Nikóla bɨ nɨ gɨ sɨmɨ gara bɨ Ánatiyoko ní. Nɨ nda yí ené go 'yị bɨ ndịsị lódụ́ ondụ́ 'bɨ Yụ́da e ní. 6 Zɨ́ye ógụyé kɨ́ ya'dá gére née zɨ́ 'yịmɨkása e óto sị́lị́ye doyé sɨmɨ bɨ nɨyí íni ini gɨ royé zɨ́ Lomo ní.

7 Nda gɨ ore, zɨ́ 'yị ga bɨ ṇguṇgunɨ́ ledre 'bɨ Yésụ go ní kpá ndịsịyé úku kúrú Lomo zɨ́ 'yị e. Zɨ́ 'yị lódụ́ kacɨ́ Yésụ éye eyé nda go faa sɨmɨ Yerụsaléma mbá. Do ngará 'yị ga gére ní, tụ́'dụ́ 'yị 'dáná éyí 'bɨ Yụ́da e nɨyí kóo bo bɨ ṇguṇgunɨ́ ledre Yésụ ní.

† *Farụsáyo: Née ngíti géyị Yụ́da ga bɨ ngárá nditi'dofụnɨ́ do lorụ bɨ Mụ́sa eké ní wá ní. Ṇguṇgunɨ́ kɨ́dí lomo ro 'yịma'dí e nɨ bo, malávika e nɨyí bo, 'yị e ndịsịnɨ́ kpá úru gɨ sɨmɨ umbu. Ólo Moko 'bɨ 'yịmɨkása e 23:6-8.*

Yʉ́da e 'di'binɨ́ Sitifáno

8 Sitifáno nɨ 'yị bɨ kɨ́ úndruné kɨ́ roko'bụ gɨ zɨ́ Lomo,
zɨ́a ndịsịné méngị mɨngburoko ledre ga bɨ kɨ́ roko'bụyé
kɨ́ yée ga bɨ tara 'yị ndịsị ịdrị́ gɨ zɨ́ye mɨịdrị́ ní dongará
'yị e. 9 Tɨ́ lá, ngíti géyị Yʉ́da ga bɨ ndịsịnɨ́ kótrụ royé kacɨ́
kadra e mbá sɨmɨ 'Dịcị́ Kótrụro bɨ ndịsịnɨ́ ndólo a 'Yị ga
bɨ kɨ́ ro doyé ní, ndịsịnɨ́ úkucáyi ledre gɨ ro Sitifáno. Yʉ́-
da máa ga gére née ogụnɨ́ kóo gɨ sɨmɨ káṇgá bɨ Kuréne
kɨ́ gara bɨ Alakɨzandarịya ní. Yée kɨ́ ngíti géyị Yʉ́da ga bɨ
ogụnɨ́ gɨ sɨmɨ káṇgá ga bɨ ndolonɨ́ yée Silísiya kɨ́ Ásiya
ní tónóye ítí kangú kɨ́ Sitifáno. 10 Sɨmɨ ledre ga gére née
mbá, 'yị bɨ zɨ́a 'dí'bi ledre gɨ tara Sitifáno ní ndaá, gɨ zɨ́a
komokenzị 'bɨ 'Dówʉ́ Lomo ndịsị saká wo ne zɨ́a ndịsị
ódroné do bɨlámá mɨsi'diné.

11 Gɨ ore, zɨ́ye lóloyé ndéréye úgú komo ngíti géyị
'yị e, idínɨ́ ṛáṛanga ro Sitifáno kɨ́dí, “Owozé wo kɨ́
úkucáyi ledre ro Mʉ́sa kpá ro Lomo.”

12 Ledre bɨ ukunɨ́ née ní, esịnɨ́ pho'dụ go sɨmɨ 'yị e kɨ́
mɨngburoko 'yị eyé e kpá za kɨ́ 'yị ga bɨ ndịsịnɨ́ 'dódo
lorụ ní. Zɨ́ye 'dí'bi Sitifáno ndéréye kɨ́e kó'dʉ́ mɨng-
buroko 'yị 'décị ngbanga e. 13 Zɨ́ye 'dí'biógụ ngíti géyị
'yị e gɨ ro ṛáṛanga roa. Sɨmɨ bɨ ogụnɨ́ íri ní, zɨ́ye úku
ledre kɨ́dí, “Kacɨ́ kadra mbá o'do ba ndịsị fú lá úkucáyi
ledre gɨ ro bi 'bɨ Lomo bɨ lúyú ledre ndaá sɨmɨa wá ní
kpá kɨ́ lorụ 'bɨ Mʉ́sa. 14 Zɨ́ze kpá úwú ledre gɨ tara a
kɨ́dí, Yésụ bɨ 'yị 'bɨ Nazeréta ní nɨ ndʉ́rụ 'Dịcị́ 'bɨ Lomo
ba, zɨ́a óyóló'bó 'dú'du 'be 'bɨ ezé kpí gɨ zɨ́ wo bɨ kóo
Mʉ́sa 'dodo zɨ́ bulúnduzé e ní.”

15 Zɨ́ 'yị ga bɨ mɨndịsịyé do ngbanga ore ní ịnyịyé mbá
ndịsị lúrú sínyi Sitifáno. Nɨyí ídí kɨ́e ní sɨmɨ komo
Sitifáno nɨ yí ené nda go mɨṛíríne káa zɨ́ sɨmɨ komo
maláyika ní.

Sitifáno ukulugu ledre zɨ́ 'yị 'décị ngbanga e

7 Zɨ́ mongʉ́ 'yị 'dáná éyí ndú'yú Sitifáno kɨ́dí, “Ledre
bɨ ukunɨ́ née ní nɨ ma'díi?”

2 Zɨ́ Sitifáno úkulúgu ledre zɨ́a kɨ́dí, “Ídísé aka úwú
ledre bɨ mááyí úku a ba mɨngburoko 'yị amá e kɨ́ owʉ́
'bɨ babá e. Sɨmɨ bɨ kóo bulúnduzé Abarayáma nɨ sɨmɨ
káṇgá bɨ Mesopatómiya bɨ nɨ dongará mɨngburoko ng-
buṛu e gbre ómʉ́ aka ndísị sɨmɨ gara bɨ Arána wá ní,
Lomo bɨ kɨ́ roko'bụné bɨ 'yị e mbá ndịsịnɨ́ kófó ịrịa ní,
'dodo kóo roné zɨ́a. 3 Zɨ́ Ngére Lomo úku ledre zɨ́
Abaráma kɨ́dí, ‘Ídí ótoómo káṇgá esé, 'yị eyí e kɨ́ 'bụyí e
mbá zɨ́yị ómʉ́yị sɨmɨ káṇgá bɨ Mááyí 'dódo a zɨ́yị ní.’ †

4 “Née ní, zɨ́ Abarayáma ómʉ́ne gɨ sɨmɨ káṇgá bɨ
Kaladíya bɨ nɨ dongará mɨngburoko ngbuṛu e gbre ní
ndéré ndịsịné sɨmɨ Arána. Gɨ do kacɨ́ umbu 'bụa, zɨ́ Lo-
mo kása Abarayáma idí ndéré ndísị sɨmɨ káṇgá bɨ ásé
cakaba mɨndịsịsé sɨmɨ a ba ní. 5 Sɨmɨ ledre ga bɨ Lomo
mengị née mbá, i'bí ené bi zɨ́ Abarayáma ya née go 'bɨ
ené ní wá, gbawá owʉ́ bi kɨ́ ịrịa. Zɨ́ Lomo mócʉ́ ledre
zɨ́a kɨ́dí, ‘Mááyí karanée í'bí káṇgá ba zɨ́yị kɨ́ bulúnduyí
ga bɨ nɨyí ógụ gɨ do kacɨ́yị ní za fí.’ Sɨmɨ sịndị́ kadra bɨ
kóo Lomo nɨ mócʉ́ ledre née ní, owʉ́ ndaá aka kóo zɨ́
Abarayáma wá. 6 Ba ledre bɨ kóo Lomo uku zɨ́ Abarayá-
ma ní, ‘Bulúnduyí e nɨyí karanée ídí káa do owʉ́kụlʉ́ e
sɨmɨ káṇgá 'bɨ ngíti géyị 'yị e. Zɨ́ mịngí káṇgá máa ga
gére née ndịsịyé 'dó'do yée kɨ́ sɨmɨbi e míya eso.’ 7 Zɨ́
Lomo úku ledre zɨ́ye kɨ́dí, ‘Mááyí í'bí mongʉ́ 'do'dó ro
mịngí káṇgá máa ga gére née bɨ nɨyí óto bulúnduyí e
káa do owʉ́kụlʉ́ e née ní kɨ́ngaya. Nda gɨ do kacɨ́ a née,
bulúnduyí ga gére née nɨyí ólʉ́ógụ gɨ sɨmɨ káṇgá 'bɨ 'yị
ga gére née zɨ́ye nda ndísị óto úndrumá sɨmɨ káṇgá
máa wo ba ní.’ ††

8 “Zɨ́ mɨyéme ledre ídíne dongará Lomo kɨ́ Abarayá-
ma yaá, owʉ́ ga bɨ owʉ́ ya'dá e ní, idínɨ́ mbá útú ng-
buṛu. Nda gɨ do kacɨ́ ledre née ní, do ndíki Isáka gɨ do
kacɨ́ sɨ́lɨ́ ịnyị do ota, zɨ́a útúne ngbuṛu. Gɨ do kacɨ́ née
ní, zɨ́ Isáka ndíki Yakóbo, zɨ́ Yakóbo ndíki owʉ́ e sokó
doa gbre (12) bɨ sɨ́ dozé Yʉ́da e tonó gɨ royé ní.

9 “Gɨ zɨ́a bɨ Yakóbo mengị ofụ ledre owʉ́ 'bɨ ené Yosé-
fa go ní, zɨ́ lúnduga óto ledre sɨmɨyé roa. Kacɨ́ ledre bɨ
ndịsịnɨ́ sómʉ́ a roa ní, zɨ́ye úgúóyó wo zɨ́ 'yị ga bɨ
ndịsịnɨ́ úgúóyó éyí e ní zɨ́ye 'dí'bi ókpó a sɨmɨ Ízibiti káa
do owʉ́kụlʉ́. Abú kenée ndotó Lomo otoomo ené wo
wá, 10 zɨ́a 'dí'biógụ wo kɨ́ sanáne filo gɨ sɨmɨ mbágá
tʉ́'dʉ́ 'do'dó bɨ ndiki wo ní. Zɨ́ Lomo í'bí komokenzị zɨ́
Yoséfa gɨ zɨ́ bɨlámá mɨméngị ledre ené. Zɨ́ mongʉ́
ngére 'bɨ Ízibiti óto wo káa do mongʉ́ 'yị sɨmɨ Ízibiti kɨ́
'be máa 'bɨ ené 'bɨ ngére ní za mbá.

11 “Sɨmɨ ledre née ní, zɨ́ mongʉ́ 'bú útúne sɨmɨ káṇgá
ga bɨ Ízibiti kɨ́ Kanána ní mbá. Éyí mɨánu bɨ zɨ́a
útúásáne kɨ́ 'yị e ní ndaá. Zɨ́a kóo í'bí 'do'dó ro bulún-
duzé e kɨ́ngaya. 12 Sɨmɨ bɨ Yakóbo uwú ya éyí mɨánu nɨ
bo sɨmɨ Ízibiti ní, zɨ́a kása owʉ́ 'bɨ ené ga bɨ nɨyí bulún-
duzé e ní úgú éyí mɨánu ógụ kɨ́e zɨ́ye. Née kóo mɨzefị
ndéré eyé sɨmɨ Ízibiti. 13 Nda sɨmɨ gbre ógụ eyé sɨmɨ Íz-
ibiti, zɨ́ Yoséfa 'dódo ledre gɨ roné zɨ́ lúnduné e. Née
kóo go sịndị́ kadra bɨ mongʉ́ ngére 'bɨ Ízibiti ówo ledre
gɨ ro Yoséfa kɨ́ sụmụga ní. 14 Gɨ do kacɨ́ née ní, zɨ́ Yoséfa
ịtrị́ sanda kacɨ́ 'bụné Yakóbo kɨ́ 'yị ga bɨ 'be 'bɨ eyé íri ní
za mbá gɨ ro do ógụyé sɨmɨ Ízibiti. 'Yị máa ga gére née
nɨyí kóo cị́ ota doa sokó doa ịnyị. 15 Gɨ ore, zɨ́ Yakóbo
ịnyịyé kɨ́ 'yị 'bɨ 'be 'bɨ ené e ndéréye sɨmɨ Ízibiti, kɨ́'dí bɨ
uyunɨ́ kɨ́ owʉ́ 'bɨ ené ga bɨ bulúnduzé e ní. 16 Do 'dí'-
bilúgu umbuyé ndá'ba ícióto a sɨmɨ bi bɨ kóo Abarayá-
ma ugú kɨ́ késị́ gɨ zɨ́ owʉ́ 'bɨ Amóra sɨmɨ Sekéme ní.

17 “Sɨmɨ bɨ sịndị́ kadra 'bɨ ledre bɨ Lomo mocʉ́ ledre a
zɨ́ Abarayáma nɨ nda go gbóo ní, zɨ́ 'yị ezé ga bɨ sɨmɨ Íz-
ibiti ní ídíye nda go mɨéyeyé kɨ́ kɨ́ngaya. 18 Zɨ́ ngíti 'yị bɨ
owo ledre gɨ ro Yoséfa wá ní ídíne go née káa do ngére
'bɨ Ízibiti. 19 Zɨ́ ngére née ndịsịné méngị bulúnduzé e
bɨsinyí kɨ́ngaya. Zɨ́a ndịsị rókpó 'yị ezé e kɨ́ cóngó ro
idínɨ́ ʉ́cụóyó síṛí owʉ́ 'bɨ eyé ga bɨ owʉ́ ya'dá e ní 'dá'ba
gɨ ro zɨ́ye úyuyé.

20 “Née sɨmɨ sịndị́ kadra bɨ kóo aránɨ́ Mʉ́sa sɨmɨ a ní.
Mʉ́sa nɨ kóo owʉ́ bɨ kɨ́ lámá roné kɨ́ngaya ní. Zɨ́ 'yị ndíki
ga lúrú bi kacɨ́ a kɨ́ éfé ota (3). 21 Sɨmɨ bɨ 'di'bioyonɨ́ wo
gɨ 'be óto wo 'dí sogo ní, zɨ́ nyí ngére 'bɨ Ízibiti ndíki
wo. Zɨ́a 'dí'bi Mʉ́sa ʉ́lʉ́ a káa do owʉ́ 'bɨ ené. 22 Zɨ́ 'yị
'dódo ledre ga bɨ 'bɨ Ízibiti ní 'dódo tʉ́'dʉ́ ledre e zɨ́

† *7:3 Dosí éyí~e 12:1*

†† *7:7 Dosí éyí~e 15:13-14*

Mụ́sa bɨ nɨ í'bí komokenzị zía ní. Sɨmɨ bɨ ngboró ogụ nda go káa do ya'dá 'yị ní, zɨ́ ódro ené kɨ́ mɨméngị ledre ené e ídíye mbá kɨ́ roko'bụyé.

23 “Sɨmɨ bɨ sɨmɨbi 'bɨ Mụ́sa nɨ go cị́ gbre ní, zía ịnyịné ndéréne ṇgu zɨ́ lafúne Isɨréle e. 24 Zía lúrúndíki ngúru 'yị 'bɨ Ízibiti kɨ́ ndísị ócó 'dó'do ngíti 'yị 'bɨ Isɨréle. Zɨ́ Mụ́sa ndéréne útúne sɨmɨ okó née ní, zía ịnyịné úfu 'yị 'bɨ Ízibiti bɨ kóo ndịsị ócó 'dó'do 'yị 'bɨ Isɨréle ní. 25 Mụ́sa somụ́ 'bɨ ené kɨ́dí lafúne Isɨréle nɨyí ówo a kɨ́dí Lomo kasa née go gɨ ro zíne ógụné yómo yée gɨ sɨmɨ moko 'bɨ owụ́kụlụ́ e. Ábuwá owonɨ́ eyé e wá. 26 Kɨ́lóndó a née ní zɨ́ Mụ́sa ógụndíki Isɨréle e gbre kɨ́ ócó royé. Zía úku ledre zɨ́ye sɨmɨ bɨ ayí gɨ ro láfa yée ní kɨ́dí, ‘Ya'dá e, éyí bɨ ndísịsé ócó rosé dengbíse Isɨréle e gɨ ro ní 'di?’

27 “Tɨ́ lá, o'do máa wo kóo ndịsị ócó láya ezené née ní ịtrí́oyó kóo Mụ́sa gɨ roné 'dá'ba. Zía ndú'yú Mụ́sa kɨ́dí, ‘Ambí oto yí́ị káa do ngére zɨ́yị ndísịyí 'décị ngbangazé ní ne? 28 Íli go gɨ ro úfu máa kpá káa zɨ́ 'yị 'bɨ Ízibiti bɨ karana úfu wo ní?’ †29 Sɨmɨ bɨ Mụ́sa uwú ledre bɨ o'do née uku zía kenée ní, zía ngásáne gɨ sɨmɨ Ízibiti ndéré ndísịné sɨmɨ káṇgá 'bɨ Mịdịyáni e. Sɨmɨ bɨ nɨ íri ní, zía ndíki owụ́ 'bɨ ené e owụ́ ya'dá e gbre.

30 “Gɨ do kacɨ́ sɨmɨbi cị́ gbre, zɨ́ maláyika 'bɨ Ngére Lomo 'dódo roné zɨ́ Mụ́sa sɨmɨ mɨndící pho'dụ komo kágá sɨmɨ súwú do landa bɨ kɨ́ ịrịné Sináya ní. 31 Sɨmɨ bɨ Mụ́sa lurúndiki pho'dụ kɨ́ ndící komo kágá ní, zía ndísịné ónzó komoné kɨ́ ledre ba zía ndéréógụné za gbóo gɨ ro zíne lúrú yéme a. Tɨ́ lá sɨmɨ bɨ nɨ nda go gbóo kɨ́e ní, zía úwú kúrú Ngére Lomo kɨ́ úku ledre kɨ́dí, 32 ‘Mááyí Lomo bɨ ndịsị lúrú kacɨ́ bulúndusé Abarayáma, kɨ́ Isáka nda kɨ́ Yakóbo e ní.’ †† Zɨ́ Mụ́sa lángbané gɨ zɨ́ ngịrị zía óto'dútụ komoné káa bɨ née nɨ lúrú pho'dụ née.

33 “Zɨ́ Ngére Lomo úku ledre zía kɨ́dí, ‘Ídí í'díógụ wará eyí née 'dá'ba, gɨ zía bi bɨ tóro doa née ní, née bi amá lúyú ledre ndaá doa wá. 34 Máówo bɨsinyí 'do'dó bɨ ro 'yị amá Isɨréle e sɨmɨ Ízibiti ní go. Máúwú ini bɨ ndịsịnɨ́ íni a gɨ sɨmɨyé gɨ zɨ́ 'do'dó ní go, máyéme romá go gɨ ro sáká yée. Ógụ mu zíma kása yí́ị ndéré 'dí'biógụ yée gɨ sɨmɨ Ízibiti 'dá'ba.’ ‡

35 “Née tɨ́ kémbí Mụ́sa bɨ Isɨréle e asinɨ́ gɨ roa sɨmɨ bɨ ndu'yúnɨ́ wo kɨ́dí, ‘Ambí oto yí́ị káa do ngére zɨ́yị ndísịyí 'décị ngbangazé ní ne?’ Nɨ kóo ne 'yị bɨ Lomo kasa wo zía ídíne káa do ngére do Isɨréle e gɨ ro zía sáká yée zɨ́ye ídíye kɨ́ ro doyé kɨ́ sáká éyí gɨ zɨ́ maláyika bɨ 'dodo roné zía sɨmɨ mɨndící pho'dụ komo kágá sɨmɨ súwú ní. 36 Nɨ kóo manda zɨ́ Isɨréle e sɨmɨ bɨ nɨyí ólụ́ógụ gɨ sɨmɨ Ízibiti ní, zía ndísịné méngị mɨngburoko ledre ga bɨ kɨ́ roko'bụyé kɨ́ yée ga bɨ tara 'yị ndịsị ịdrí gɨ zɨ́ye mɨ́ịdrí ní sɨmɨ bɨ nɨyí aka sɨmɨ Ízibiti ní, kɨ́ kacɨ́ kó'dú Bɨkesí mɨkavu kɨ́ sɨmɨbi cị́ gbre (40) sɨmɨ yana súwú.

37 “Mụ́sa uku kóo ledre née zɨ́ Isɨréle e kɨ́dí, ‘Lomo nɨ karanée kásaógụ nébị zíse káa zɨ́ bɨ kasa máa ní gɨ dongará 'yị esé e.’ ‡†38 Nɨ kóo ne manda zɨ́ Isɨréle e do bi kótrụro bɨ kóo sɨmɨ súwú kɨ́ bulúnduzé e kpá kɨ́ maláyika bɨ úku ledre zɨ́a do Landa Sináya ní, zɨ́a ndísịné úkuí'bí kúrú Lomo zɨ́ze ní.

39 “Tɨ́ lá bulúnduzé e ilinɨ́ eyé úwú ledre ené wá. Gɨ ore zɨ́ye nda óto yí eyé mɨmbé'deyé kɨ́ngaya gɨ ro ndá'ba eyé sɨmɨ Ízibiti. 40 Zɨ́ye úku ledre zɨ́ Aróna kɨ́dí, ‘Yéme lomo mu zɨ́ze bɨ nɨ útú káa do manda 'dá'dá zɨ́ze ní. Owozé ezé lolụ éyí bɨ ndịsị méngị Mụ́sa bɨ kóo 'di'biogụ zée ne gɨ sɨmɨ Ízibiti ní wá.’ ‡‡41 Née sịndí kadra bɨ kóo zɨ́ye yéme lomo kɨ́ tosoné káa zɨ́ owụ́ ịtị́ ní, do 'dáná éyí e zía. Zɨ́ye ndísịyé lé'bé ke'bị kɨ́ rokinyi kɨ́ óto úndru lomo máa née ní. 42 Gɨ zɨ́ kéyị née zɨ́ mbigí Lomo óyó sogoné zɨ́ye, do ótoómo yée zɨ́ye ndísị óto nda gbóo úndru kadra, éfé kɨ́ kele e ga bɨ komo ere, káa zɨ́ bɨ nɨ mɨékéne sɨmɨ bụ́kụ 'bɨ nébị e yaá Lomo uku ledre kɨ́dí,

“ ‘Sée Isɨréle e bangá ga bɨ kóo ndísịsé óṇgoónzó yée
kɨ́ ndísị 'dáná yée kɨ́ sɨmɨbi cị́ gbre sɨmɨ bɨ ásé sɨmɨ súwú ní, 'dánásé esé kóo yée née zíma wá.
43 Ndísịsé kóo yí esé ímbí́ tátá kụ́tụ́ 'bɨ lomo bɨ Moléke ní, ‡‡†
kɨ́ líĺị Ráfana kele bɨ ótosé wo káa do lomo esé ní,
née mbá líĺị éyí ga bɨ kóo yémesé yée gɨ ro zíse ndísịsé óto úndruyé ní.
Bɨ kenée ní, mááyí kása sée sɨmɨ ngíti káṇgá gbála sogo bi bɨ kɨ́ ịrịné Babelónịya ní.’ ‡‡‡

44 “Kụ́tụ́ 'bɨ Lomo bɨ ndịsị 'dódo a kɨ́dí, Lomo nɨ bo kɨ́ye nɨ kóo bo zɨ́ bulúnduzé e sɨmɨ súwú íri. Yemenɨ́ kóo kụ́tụ́ née kacɨ́ kúrú Lomo bɨ uku zɨ́ Mụ́sa ní kɨ́ toso a bɨ 'dodo ní.45 Gɨ do kacɨ́ a née ní, zɨ́ bulúnduzé e 'dí'bi kụ́tụ́ née gɨ zɨ́ 'bụyé e, do ímbí́útú a sɨmɨ bɨ nderénɨ́ kɨ́ Yósuwa e 'dí'bi káṇgá bɨ Lomo ogóyó ṛíkí́ sí do 'yị e gɨ sɨmɨ a zɨ́ye ní. Zɨ́ kụ́tụ́ née ndísịné fú lá ore gị sɨmɨ sịndí kadra 'bɨ Dawídi, 46 bɨ Lomo oto wo zía ídíne kɨ́ rokinyi ní, zía ndú'yú Lomo gɨ ro zɨ́ Lomo ṇgúṇgu a zíne ụ́bú 'Díćị zɨ́ Lomo bɨ lúrú bi kacɨ́ Yakóbo ní ndísịné sɨmɨ a. 47 Tɨ́ lá Solomóna wotí Dawídi ụbú nda kóo 'Díćị 'bɨ Lomo máa née ne zɨ́ Lomo.

48 “Nda tɨ́ lá gɨ zía Lomo bɨ roko'bụ a romo do éyí e mbá ní, ndịsị ené sɨmɨ 'díćị bɨ 'yịma'dí e ụbúnɨ́ kɨ́ síĺíye ní wá, káa zɨ́ bɨ nébị Isáya éké ní kɨ́dí,

49 “Ngére Lomo uku ledre kɨ́dí, ‘Ere nɨ bi ndísị amá,
do sogo káṇgá nɨ 'bɨ ené bi óto sịndí́ma.
'Díćị bɨ ásé ụ́bú a zɨ́ma ní toso a nɨ ídí káa be 'di?
Bi bɨ nɨ útúásá zíma ndísịmá sɨmɨa ní wo be 'di?
50 Ndaá 'bɨ ené bɨ máméngị éyí ga gére née mbá máa ní wá?’ §

51 “Éyí bɨ ílisé líkpí mbotụ mɨmbé'desé úwú kúrú Lomo, zíse ndísịsé índi mbílíse gɨ ro ledre bɨ úku yée zíse gɨ zía wá ní 'di. Mɨméngị ledre esé nɨ yí ené go cé káa zɨ́ 'bɨ bulúndusé ga kóna ní. Kacɨ́ kadra mbá ndísịsé ícị́ okó ro 'Dówụ́ Lomo káa zɨ́ bɨ kóo bulúndusé e ndịsịnɨ́ méngị a ní. 52 Nébị nɨ bo kɨ́é'do káa yaá bulúndusé e 'do'donɨ́ wo wá? Ufunɨ́ gba nébị ga bɨ kóo ndịsịnɨ́ úku ledre mɨógụ 'Yị bɨ ngárá lúyú ledre ndaá roa wá ní. Bɨ ba ní, méngịsé lárá a go zíse úfuóyó wo. 53 Úwúsé lorụ bɨ kóo Lomo i'bí zɨ́ maláyika ógụné kɨ́e í'bí a zɨ́ bulún-

† *7:28 Ólụ́ógụ 2:14* †† *7:32 Ólụ́ógụ 3:6* ‡ *7:34 Ólụ́ógụ 3:5-10* ‡† *7:37 Gbre lorụ 18:15*

‡‡ *7:40 Ólụ́ógụ 32:1* ‡‡† *Lomo bɨ Moléke: Nɨ lomo 'bɨ 'yị 'bɨ Kanána e.* ‡‡‡ *7:43 Amósa 5:25* § *7:50 Isáya 66:2*

duzé e ní mbá bú, sɨmɨ ledre ga gére née mbá, ílisé esé ŋgúŋgu lorụ née wá.”

Ongboonzónɨ́ Sitifáno kɨ́ tutú

54 Sɨmɨ bɨ 'yị 'décị ngbanga e uwúnɨ́ ledre bɨ Sitifáno uku káa ní ní, zɨ́ mɨmbé'deyé ésíne. Zɨ́ye ndísị náná do soyé gɨ ro Sitifáno kɨ́ mɨmbé'de késí. 55 Tɨ́ lá gɨ zɨ́a Sitifáno nɨ kɨ́ 'Dówụ́ Lomo sɨmɨné ní, zɨ́a lúrú bi komo ere, zɨ́a lúrúndíki roko'bụ 'bɨ Lomo kɨ́ Yésụ mɨtóroné do sílí Lomo 'bɨ anú. 56 Zɨ́ Sitifáno uku ledre kɨ́dí, “Lúrúsé aka, málúrú mbotụ ere likpí go, Owụ́ 'bɨ 'Yị-ma'dí nɨ mɨtóroné cigí Lomo do sílía 'bɨ anú.”

57 Zɨ́ 'yị 'décị ngbanga e úcụ koko kɨ́ ésị 'dútụ gu mbílíye kɨ́ sílíye. Zɨ́ye údụyé mbá ngásá ngáka Sitifáno, 58 do 'di'bi wo ólụ́ógụyé kɨ́e 'dí sogo gɨ sɨmɨ yana gara, tónóye óngbo wo kɨ́ tutú. 'Yị ga bɨ kóo nderénɨ́ óngbo Sitifáno ní otoomonɨ́ kóo bongó eyé e zɨ́ owụ́o'do kɨ́ ịrịné Sáwulo zɨ́a ndísị lúrú bi kacɨ́ a.

59 Tɨ́ bɨ nɨyí ndísị óngbo Sitifáno ní, zɨ́a íni ini zɨ́ Lomo kɨ́dí, “Ngére Yésụ, 'dí'bi 'dówụ́ma mu zɨ́yị íri.” 60 Zɨ́ Sitifáno útúne do ngúrú sịndíne. Zɨ́a úku ledre kɨ́ kúrúne gbélí kɨ́dí, “Ngére, ndá 'dó'do yée wá. Ídí ótoómo ledre zɨ́ye gɨ sɨmɨ lúyú ledre eyé.” Gɨ do kacɨ́ ledre bɨ uku káa ní zungu, zɨ́a úyuné.

'Do'dó ro 'yị ga bɨ ŋguŋgunɨ́ ledre 'bɨ Yésụ ní

8 Sáwulo ŋguŋgu kóo ne kɨ́dí idínɨ́ úfu Sitifáno. Sɨmɨ sịndí kadra máa bɨ kóo née ní, zɨ́ mongú okó tónóne ro 'yị ga bɨ ŋguŋgunɨ́ ledre 'bɨ Kɨ́résịto Yésụ sɨmɨ Yerụsaléma ní. Zɨ́ye ngásá báyi royé sɨmɨ káŋgá bɨ Yụdáya kɨ́ Samáriya ní mbá, do ótoómo 'yịmɨkása e ngúcuyé sɨmɨ Yerụsaléma. 2 Zɨ́ ngíti géyị 'yị ga bɨ i'bínɨ́ royé go ndísị méngị moko 'bɨ Lomo kɨ́ mɨmbé'deyé kɨ́é'do ní, íni Sitifáno kɨ́ roko'bụyé mbá. Zɨ́ye 'dí'bi wo ndéré óto a. 3 Tɨ́ lá zɨ́ Sáwulo tónóne 'dó'do 'yị ga bɨ ŋgúŋgu ledre 'bɨ Yésụ ní, do ndéréne kɨ́ 'dí'bi yée, ya'dá e kɨ́ kará e kɨ́ cóngó ro kacɨ́ 'be 'bɨ eyé e mɨkékeŕía ndísịné kɨ́ ónzó yée sɨmɨ sígịnị.

Phílịpo uku kúrú Lomo zɨ́ 'yị e sɨmɨ Samáriya

4 Zɨ́ 'yị ga bɨ kóo ŋguŋgunɨ́ ledre 'bɨ Yésụ sɨmɨ Yerụsaléma bɨ ogó bayinɨ́ yée ní, ndísịyé kpá fú 'dódo bɨlámá ledre bɨ gɨ ro Ngére Yésụ ní zɨ́ 'yị e do bi ga bɨ nɨyí doyé ní. 5 Zɨ́ Phílịpo ndéréne zaá sɨmɨ ngíti gara sɨmɨ káŋgá bɨ Samáriya ní, ndísịné 'dódo ledre gɨ ro Kɨ́résịto zɨ́ 'yị e íri.6 Sɨmɨ bɨ tú'dú 'yị e uwú ledre bɨ Phílịpo ndisị úku a zɨ́ye kɨ́ lúrúndíki mɨngburoko ledre ga bɨ ndisị kɨ́ méngị yée ní, zɨ́ye ndísị índi mbílíye úwú ledre bɨ Phílịpo ndisị úku yée ní. 7 Zɨ́ bɨcayi lomo e ndísị ólụ́ógụyé gɨ sɨmɨ tú'dú 'yị e 'duo kɨ́ ini tarayé, zɨ́ 'yị máa yée ga bɨ ngárá nderénɨ́ wá ní kɨ́ mɨgịgírí e ịnyịógụyé mbá. 8 Nda née ní, zɨ́ 'yị e ídíye kɨ́ mongú rokinyi sɨmɨ gara ore.

9 Ngíti o'do nɨ kóo sɨmɨ gara ore kɨ́ ịrịné Simúna, nɨ mongú 'yị mála bɨ tara 'yị 'bɨ Samáriya e ịdrí gɨ zɨ́a mbá mɨ́ịdrí ní. Zɨ́a ndísị mbófo roné kɨ́dí ngíti 'yị bɨ zɨ́a rómo gɨ doné ní ndaá. 10 'Yị ga bɨ sɨmɨ gara ore ní za mbá, gbékpí 'yị e kɨ́ mɨngburoko 'yị ga kɨ́ ledreyé owóowó ní ndịsịnɨ́ úwú mbá ledre ené. Zɨ́ 'yị e ndísịyé úku ledre gɨ roa kɨ́dí, “O'do ba nɨ kɨ́ mongú roko'bụ 'bɨ bɨcayi lomo e bɨ yaá, Roko'bụ a ofụ go ní zɨ́ne.” 11 Ndịsịnɨ́ índi mbílíye úwú ledre ené kɨ́ngaya gɨ zɨ́a go ngbángbá sịndí kadra ndịsị óto yée zɨ́ tarayé ndísị ídríne mɨ́ídrí gɨ zɨ́ mɨónzó mála ené. 12 Tɨ́ lá sɨmɨ bɨ ŋguŋgunɨ́ bɨlámá ledre bɨ Phílịpo 'dódo zɨ́ye gɨ ro bi bɨ Lomo nɨ ne mongú Ngére doa kɨ́ ledre gɨ ro Kɨ́résịto Yésụ ní, zɨ́ Phílịpo bábátízí yée ya'dá e kɨ́ karáe. 13 Zɨ́ Simúna kpá ŋgúŋgu ledre Yésụ do bábátízí wo. Gɨ do kacɨ́ bɨ babatịzínɨ́ wo ní, otoomo lolụ kacɨ́ Phílịpo wá, zɨ́ tara a ídríne kɨ́ lúrú mɨngburoko ledre ga bɨ Phílịpo mengị yée kɨ́ roko'bụyé kɨ́ yée ga bɨ tara 'yị ndịsị ídrí gɨ zɨ́ye mɨ́ídrí ní.

14 Sɨmɨ bɨ 'yịmɨkása e uwúnɨ́ ledre née sɨmɨ Yerụsaléma yaá 'yị ga bɨ sɨmɨ Samáriya ŋguŋgunɨ́ ledre 'bɨ Yésụ go ní, zɨ́ye kása Pétero e kɨ́ Yiwáni íri. 15 Sɨmɨ bɨ ogụnɨ́ zɨ́ 'yị ga gére née íri ní, zɨ́ye íni ini zɨ́ Lomo idí kása 'Dówụ́ne ógụ ndísịné sɨmɨyé. 16 Gɨ zɨ́a bɨ 'Dówụ́ Lomo ndaá aka sɨmɨyé wá ní, 'di'binɨ́ go lá babatịza kɨ́ ịrị Ngére Yésụ. 17 Zɨ́ Pétero e kɨ́ Yiwáni óto sílíye doyé, zɨ́ 'Dówụ́ Lomo ógụ ndísịné sɨmɨyé.

18 Sɨmɨ bɨ Simúna owo ya, 'Dówụ́ Lomo ogụ go sɨmɨ 'yị ga bɨ ŋguŋgunɨ́ ledre 'bɨ Yésụ, gɨ zɨ́a bɨ 'yịmɨkása e otonɨ́ sílíye doyé ní, zɨ́ Simúna áyí ne gɨ ro í'bí késí zɨ́ Pétero e kɨ́ Yiwáni. 19 Zɨ́a úku ledre zɨ́ye kɨ́dí, “Ídísé kpá í'bí roko'bụ née zɨ́ma, gɨ ro 'yị bɨ máóto sílíma go doa ní, zɨ́a ndíki 'Dówụ́ Lomo.”

20 Zɨ́ Pétero úkulúgu ledre zɨ́a kɨ́dí, “Umbu 'di'bi yíị kɨ́ késí eyí née wá gɨ zɨ́ 'di, gɨ zɨ́a sómụ́ 'bɨ eyí kɨ́dí útúásá bú úgú tákpásílí 'bɨ Lomo kɨ́ késí. 21 Bifúó ndaá zɨ́yị togụ́ mbú éyí gɨ royí sɨmɨ moko bɨ azé sɨmɨa ba wá, gɨ zɨ́a mɨmbé'deyí ndaá 'bɨ ené mɨútúásáne do komo Lomo wá. 22 Ídí óyóló'bó sómụ́ ledre eyí gɨ sɨmɨ bɨsinyí ledre 'dá'ba. Zɨ́yị íni ini zɨ́ Ngére Lomo gɨ ro zɨ́a lụ́lụóyó bɨsinyí sómụ́ ledre née gɨ sɨmɨyí 'dá'ba. 23 Málúrú yíị, mɨmbé'deyí sinyí ofụ go, bɨ ndịsị ódóngéŕị yíị sɨmɨ lúyú ledre ní.”

24 Zɨ́ Simúna úku ledre zɨ́ Pétero e kɨ́ Yiwáni kɨ́dí, “Ídísé mu íni ini zɨ́ Ngére Lomo gɨ romá káa bɨ 'do'dó bɨ úkusé ledre a née nɨ ndéréógụ romá ke.”

25 Gɨ do kacɨ́ bɨ Pétero e kɨ́ Yiwáni ukunɨ́ ledre gɨ do biyé kɨ́ ledre gɨ ro Ngére Yésụ go zɨ́ 'yị e ní, zɨ́ye íny̰íyé ndá'balúgu royé sɨmɨ Yerụsaléma. Kɨ́ ndá'bayé, zɨ́ye ndéréye kɨ́ úku bɨlámá ledre 'bɨ Yésụ zɨ́ 'yị e sɨmɨ mɨnzénzéré gara ga bɨ sɨmɨ Samáriya ní mbá.

Phílịpo e kɨ́ mongú 'yị 'bɨ Ịtópịya

26 Kadra kíé'do, zɨ́ maláyika 'bɨ Ngére Lomo úku ledre zɨ́ Phílịpo kɨ́dí, “Yéme royí mu zɨ́yị ndéréyị kɨ́ mɨsi'di súwú bɨ ogụ gɨ sɨmɨ Yerụsaléma mɨ'dí do anú ndéré née sɨmɨ gara bɨ kɨ́ ịrịné Gáza ní.” 27 Zɨ́ Phílịpo 'dí'bi mɨsi'di súwú née tónó ndéréne, zɨ́ye ndíkíye kɨ́ ngíti o'-do gɨ sɨmɨ káŋgá bɨ Ịtópịya ní. Nɨ kóo mongú 'yị bɨ kɨ́ le-drené owóowó, 'yị lúrú bi kacɨ́ késí 'bɨ Kandáke, kára bɨ me'be ngére 'bɨ Ịtópịya ní. O'do née nderé kóo íni ini zɨ́ Lomo sɨmɨ Yerụsaléma. 28 Nda go sɨmɨ mɨndá'ba a 'be,

zɨa ékịne sɨmɨ arabíya ené bɨ usáni ndịsị lála a ne ní, ndịsịné ólo ledre gɨ sɨmɨ bụ́kụ 'bɨ nébị Isáya.
29 Zɨ́ 'Dówụ́ Lomo úku ledre zɨ́ Phịlịpo kɨ́dí, “Ídí ndéré mɨ'dí zɨ́ arabíya bɨ usáni ndịsị lála a íri née, zɨ́yị ndịsị ndéréyị gbóo cigí a.”
30 Zɨ́ Phịlịpo ngásá ndíki o'do bɨ sɨmɨ arabíya née kɨ́ ólo ledre gɨ sɨmɨ bụ́kụ 'bɨ nébị Isáya. Zɨa ndú'yú o'do née kɨ́dí, “Ówo yéme ini ledre gɨ sɨmɨ ledre bɨ ndịsị ólo a née bú?”
31 Zɨ́ o'do née úkulúgu ledre zɨ́ Phịlịpo kɨ́dí, “Mááyí ówoyéme a káa be 'di? 'Búó togụ́ ngíti 'yị nɨ úku yéme a ne zɨ́ma.” Zɨa úku ledre zɨ́ Phịlịpo ya, ékị́ gɨrí mu zɨ́ze ndéréze kéyị.
32 Ledre bɨ kóo o'do née ndịsị ólo a ní nɨ káa zɨ́ ba,
“Nɨ yí ené káa zɨ́ kábịṛịkị bɨ 'di'bɨnɨ́ wo ndéré kɨ́e óṇ-goónzó a ní,
kpá káa zɨ́ Owụ́ Kábịṛịkị bɨ ndecí yí ené tɨ́ lá tí sɨmɨ bɨ nɨyí ólooyó bị a
mengị kéyị wá ní.
33 Nɨyí méngị lárá a 'du'dorụ́ 'decịnɨ́ ngbanga a do bɨlámá mɨsi'diné wá.
'Yị bɨ kị́é'do káa bɨ nɨ útúásá úku ledre gɨ ro 'yị ené e ní ndaá,
gɨ zɨa ndịsị ené do sogo káṇgá ona ụkụ́ go.” †
34 Zɨ́ o'do née ndú'yú Phịlịpo kɨ́dí, “Úku yéme aka ledre ba mu zɨ́ma, nébị ndịsị úku ledre née gɨ ro ambi? Gɨ roné togụ́ mbú gɨ ro ngíti 'yị kpí?” 35 Zɨ́ Phịlịpo tónóne 'dódo bɨlámá ledre zɨa gɨ sɨmɨ mɨéké kúrú Lomo bɨ gáa ndịsị ólo a ba gɨ ro Ngére Yésụ.
36 Káa zɨ́ bɨ nɨyí mɨndéréye kacɨ́ mɨsi'di ní, zɨ́ye ndéréógụyé do bi bɨ kɨ́ iní doné ní, zɨ́ o'do ba úku ledre zɨ́ Phịlịpo kɨ́dí, “Iní nɨ go ba. Éyí bɨ nɨ úcụómo máa kɨ́ 'dí'bi babatịza ní 'di?” 37 Zɨ́ Phịlịpo úku ledre zɨa kɨ́dí, “Togụ́ ṇgúṇgu ledre 'bɨ Kɨ́résịto Yésụ go za kɨ́ mɨmbé'deyị kị́é'do, mááyí bábátịzị yịị.”
Zɨ́ o'do née úkulúgu ledre zɨ́ Phịlịpo kɨ́dí, “Máṇgúṇgu go kɨ́dí Kɨ́résịto Yésụ nɨ mbigí Owụ́ 'bɨ Lomo.” 38 Zɨ́ o'do née úku ledre zɨ́ 'yị ené bɨ ndịsị úku ledre zɨ́ usáni ndịsị lála yée kɨ́ arabíya ba ní yaá idí tóro. Zɨ́ Phịlịpo e gbre kɨ́ o'do née ndítíye sɨmɨ iní, zɨ́ Phịlịpo bábátịzị wo.
39 Sɨmɨ bɨ olụ́ogụnɨ́ gɨ sɨmɨ iní ní, 'diya káa ní zɨ́ 'Dówụ́ Lomo 'dí'bíóyó Phịlịpo gɨ ore 'dá'ba. O'do ba owo ené lolụ bi bɨ Phịlịpo nderé doa ní wá, zɨa ndéréókpóne gɨ ore kɨ́ mongụ́ rokinyi.
40 Nda gɨ ore, zɨ́ Phịlịpo lúrúndíki roné gére sɨmɨ gara bɨ kɨ́ ịrịné Azóto. Zɨa ndéréókpóne sɨmɨ gara bɨ ndịsịnɨ́ ndólo a Kayisaríya ní ndịsịné kɨ́ úku bɨlámá ledre gɨ ro Yésụ zɨ́ 'yị e sɨmɨ gara ga bɨ kacɨ́ mɨsi'di ore ní mbá.

Sáwulo ṇguṇgu ledre Ngére Yésụ

(Lúrú kpá Moko 'bɨ 'yịmɨkása~e 22:6-16, 26:12-18)

9 Sɨmɨ sịndị́ kadra máa bɨ kóo née ní, Sáwulo nɨ aka kóo fú lá mámada kɨ́ sɨmɨ késị́ kɨ́dí née nɨ úfu 'yị ga bɨ 'yị lódụ́ kacɨ́ Ngére Yésụ ní. Zɨa ndéréne zɨ́ mongụ́ 'yị 'dáná éyị́, 2 ndú'yú wo gɨ ro zɨa í'bí wáraga bɨ née nɨ ndéré kɨ́e do sị́lị́ne zɨ́ manda 'bɨ Yúda ga bɨ sɨmɨ 'Dịcị́ Kótrụro ga bɨ sɨmɨ gara bɨ kɨ́ ịrịné Damásika ní, gɨ ro togụ́ née ogụ ndiki 'yị e go íri bɨ ndịsịnɨ́ lódụ́ kacɨ́ Mɨsi'di 'bɨ Ngére ní, zɨne 'dí'bi yée gɨrí ya'dá e kɨ́ karáe ógụ kɨ́ye ónzó yée sɨmɨ sị́gịnị sɨmɨ Yeṛụsaléma.
3 Sɨmɨ bɨ Sáwulo nderéogụ nda go gbóo kɨ́ Damásika ní, 'diya káa ní zɨ́ roko'bụ 'bɨ Lomo óṇgóne zɨa gɨ komo ere. 4 Zɨa útúne geré bi, zɨa úwú kúrú 'yị kɨ́ úku ledre kɨ́dí, “Sáwulo, Sáwulo, éyí bɨ ndịsị 'dó'do máa gɨ ro kenée ní 'di?”
5 Zɨ́ Sáwulo ndúndu'yú kɨ́dí, “Née náambi Ngére?”
Zɨa úkulúgu ledre zɨ́ Sáwulo kɨ́dí, “Née máa Yésụ bɨ ndịsị esị 'do'dó romá ní. 6 Ịnyịógụ mu zɨ́yị ndéréókpóyị sɨmɨ mongụ́ gara íri, áyí ówo 'yị íri nɨ 'dódo éyí bɨ áyí méngị a ní zɨ́yị.”
7 Zɨ́ 'yị ga bɨ kóo ndịsịnɨ́ ndéré kɨ́ Sáwulo e ní tóroyé, 'yị úku ledre ndaá. Uwúnɨ́ tɨ́ kúrú 'yị go, tɨ́ lá lurúndikinɨ́ kụṛụ'bụ 'yị ma'dáa wá. 8 Sɨmɨ bɨ Sáwulo ịnyịogụ gɨ bi ní, nɨ líkpí komoné bɨ káa ní, mbụ́ụ́ komoa lurú ené lolụ bi wá. Nda née ní, zɨ́ 'yị ga bɨ kóo nɨyí kéye ní kókó wo goó mɨkókó ndéré kɨ́e sɨmɨ Damásika. 9 Sáwulo lurú bi wá kɨ́ sị́lị́ ota, anu éyí wá, ewé gbawá iní.
10 Ngíti o'do nɨ kóo bo sɨmɨ Damásika nɨ 'yị lódụ́ kacɨ́ Yésụ ịrịa Ananíya. Zɨ́ Ngére Yésụ 'dódo roné zɨa káa zɨ́ ndịsị 'dú'duru ní kɨ́dí, “Ananíya.”
Zɨa ndízịné, “Ɨɨ́, Ngére.”
11 Zɨ́ Ngére úku ledre zɨ́ Ananíya kɨ́dí, “Ídí ndéré 'be 'bɨ Yúda bɨ kacɨ́ mɨsi'di bɨ ndịsịnɨ́ ndólo a mɨsi'di bɨ Mbị́ ní, zɨ́yị ndúndu'yú gɨ ro o'do bɨ ogụ gɨ sɨmɨ gara bɨ Tarasísi kɨ́ ịrịné Sáwulo ní. Nɨ go ndịsị íni ini zɨ́ Lomo.
12 Sɨmɨ 'duru máa bɨ kóo née ní, zɨa kóo lúrúndíki ngíti o'do kɨ́ ịrịné Ananíya bɨ ogụ zɨa óto sị́lị́ne doa gɨ ro zɨ́ komo a óṇgóne ní.”
13 Zɨ́ Ananíya úkulúgu ledre zɨ́ Ngére kɨ́dí, “Tụ́'dụ́ 'yị e ukunɨ́ ledre gɨ ro o'do née go zɨ́ma kɨ́ bɨsinyí ledre ga bɨ ndịsị méngị yée kɨ́ 'yị eyí e sɨmɨ Yeṛụsaléma ní.
14 Ogụ sɨmɨ Damásika ona ba kɨ́ roko'bụ gɨ zɨ́ manda ga bɨ 'bɨ 'yị 'dáná éyí e ní gɨ ro zɨne 'dí'bi 'yị eyí ga bɨ ndịsịnɨ́ óto úndruyí ona ní.”
15 Zɨ́ Ngére úku ledre zɨa kɨ́dí, “Ndéré mu. Gɨ zɨa mágélé wo go káa do 'yị 'bɨ moko amá bɨ nɨ 'dódo ledre gɨ romá zɨ́ 'yị ga bɨ ndanɨ́ kúfú Yúda e wá ní kɨ́ mɨngburoko ngére eyé e nda kɨ́ 'yị 'bɨ Isɨréle e. 16 Mááyí 'dódo tụ́'dụ́ ledre e zɨa, zɨa ndịsịné 'dó'dóne sɨmɨ a sɨmɨ bɨ nɨ ndịsị 'dódo ledre gɨ romá zɨ́ 'yị e ní.”
17 Zɨ́ Ananíya ịnyịné ndéré ólụ́ne sɨmɨ 'dịcị́ bɨ Sáwulo nɨ sɨmɨ a ní do óto sị́lị́ne do Sáwulo, zɨa úku ledre kɨ́dí, “Sáwulo lúndu 'bɨ ené, Ngére Yésụ bɨ 'dodo roné zɨ́yị do mɨsi'di sɨmɨ bɨ áyí ógụ yáa ní, kasa máa née zɨ́yị gɨ ro zɨ́ komoyí líkpílúgu roné zɨ́ 'Dówụ́ Lomo ógụ ndịsịné sɨmɨyí.” 18 Née ní, geré zɨ́ éyí útúógụné gɨ komo Sáwulo sɨlekpe káa zɨ́ sókó kénzé ní, zɨ́ komoa líkpíne zɨa ndịsịné lúrú bi. Zɨ́ Sáwulo ịnyịógụné 'dága zɨ́ Ananíya bábátịzị wo. 19 Gɨ do kacɨ́ bɨ ánu éyí ní, zɨ́ roko'bụa ndá'baógụné roa.

Sáwulo uku ledre Yésụ zɨ́ 'yị e sɨmɨ Damásika

Kɨ́ tụ́'dụ́ sị́lị́ e, Sáwulo ndịsịnɨ́ nda kóo ndísị kɨ́ 'yị ga bɨ ndịsịnɨ́ lódụ́ kacɨ́ Yésụ ní sɨmɨ Damásika. 20 Zɨa ịnyịné ndéréne sɨmɨ 'Dịcị́ Kótrụro e tónó 'dódo ledre zɨ́ 'yị e gɨ

† *8:33 Isáya 53:7-8*

ro Yésụ kɨ́dí, Yésụ nɨ Owú 'bɨ Lomo. 21 'Yị ga bɨ owonɨ́ Sáwulo kɨ́ úku ledre gɨ ro Ngére Yésụ ní, zɨ́ye ndísịyé ónzó komoyé kɨ́ngaya. Zɨ́ye ndísị úkuló'bó ledre dengbíye kɨ́dí, “També ba fú o'do bɨ ndịsị úfu 'yị ga bɨ ndịsịnɨ́ óto úndru Yésụ sɨmɨ Yerụsaléma 'dáa ní? Ogụ ona ba kpá go gɨ ro 'dí'bi 'yị ga bɨ 'bɨ Yésụ ní ndá'ba kɨ́ye zɨ́ manda ga bɨ 'bɨ 'yị 'dáná éyí e ní?” 22 Tɨ́ lá zɨ́ 'dódo ledre 'bɨ Sáwulo ídí ené kɨ́ roko'bụné kɨ́ngaya. Zɨ́ ledre bɨ ndịsị úku a ní 'dódo a kɨ́dí Yésụ nɨ Kɨ́résịto. Zɨ́a 'dí'bi do Yúda ga bɨ sɨmɨ Damásika ní mbá ledre bɨ zɨ́ye úkulúgu a zɨ́a kacɨ́ a ní ndaá.

23 Nda gɨ do kacɨ́ tú'dú síḷí e, zɨ́ ngíti géyị Yúda e kótrụ royé do bi kɨ́é'do yéme ledre gɨ ro zɨ́ye úfuóyó wo 'dá'ba. 24 Tɨ́ lá uwú kóo ledre ga bɨ yemenɨ́ née go mbá. Zɨ́ye ndísịyé óndó wo tara mɨsi'di ga bɨ ndịsịnɨ́ ólụ́ógụ gɨ sɨmɨ gara gɨ ore ní kɨ́ ndụlụ e kɨ́ kadra e mbá gɨ ro zɨ́ye úfu wo. 25 Tɨ́ lá zɨ́ 'yị lódụ́ kacɨ́ Sáwulo ódó ká'dá ro mongú mbúra do ímbíóto wo kɨ́e kɨ́ ndụlụ gɨ do bifúó gɨ dogboṛụ gara bɨ o'bónɨ́ wo gbaá dongá Damásika ní.

Mɨndá'baógụ Sáwulo sɨmɨ Yerụsaléma

26 Sɨmɨ bɨ Sáwulo ogụ sɨmɨ Yerụsaléma ní, zɨ́a áyíne gɨ ro zɨ́ye ídíye ndro kɨ́ 'yị ga bɨ 'yị lódụ́ kacɨ́ Yésụ ní, tɨ́ lá ngịṛịa ndịsị yí ené kóo méngị yée mɨméngị kɨ́ ṇgúṇgu a bɨ yaá nɨ go mbigí 'yị lódụ́ kacɨ́ Yésụ ní. 27 Zɨ́ Baranába ógụné 'dí'bi Sáwulo ndéré úku ledre gɨ roa zɨ́ 'yịmɨkása e. Zɨ́a líḳpí yéme ledre bɨ kóo Ngére Yésụ 'dodo roné zɨ́ Sáwulo do mɨsi'di Damásika, kɨ́ ledre ga bɨ Ngéré uku zɨ́a ní. Zɨ́a kpá líḳpí ledre bɨ ngịṛị olú ro Sáwulo kɨ́ 'dodo ledre zɨ́ 'yị e gɨ ro ledre Yésụ sɨmɨ Damásika wá ní.

28 Née ní zɨ́ Sáwulo e nda go kótrụ royé ndro kɨ́ 'yịmɨkása e do gámáye sɨmɨ Yerụsaléma mbá ndísị úku ledre gɨ ro Ngére Yésụ ngịṛị ndaá lolụ royé wá. 29 Zɨ́a kpá ítí kangú kɨ́ úku ledre zɨ́ Yúda ga bɨ ndịsịnɨ́ ódro tara Gịṛígị ní, tɨ́ lá ayínɨ́ go gɨ ro úfu wo. 30 Sɨmɨ bɨ 'yị ga bɨ 'yị lódụ́ kacɨ́ Yésụ uwúnɨ́ ledre ba ní, zɨ́ye 'díyịóto Sáwulo sɨmɨ gara bɨ Kayisaríya ní, do ótoómo wo zɨ́a ndéréókpóne sɨmɨ Tarasísi.

31 Née go sịndí kadra bɨ zɨ́ 'yị ṇgúṇgu ledre 'bɨ Yésụ ga bɨ sɨmɨ káṇgá bɨ Yụdáya, Galiláya, Samáriya ní 'dówúroyé zɨ́ mɨndísịyé ídíne bɨlámáne ní. Kɨ́ sáká éyí gɨ zɨ́ 'Dówú Lomo zɨ́ 'yị ga bɨ ṇguṇgunɨ́ ledre 'bɨ Yésụ go ní éyeyé do ídíye kɨ́ roko'bụyé, káa zɨ́ bɨ ndísị eyé nɨ nda go fú lá óto úndru Ngére Yésụ ní.

Pétero nderé sɨmɨ Líḍa kɨ́ Zópa

32 Káa zɨ́ bɨ Pétero gamá go do bi e mbá ní, sɨmɨ ngíti síḷí zɨ́a ínyịné ndéréne lúrú 'yị lódụ́ kacɨ́ Yésụ ga bɨ sɨmɨ gara bɨ kɨ́ ịṛịné Líḍa ní. 33 Sɨmɨ Líḍa íri, zɨ́a ógụndíki o'do kɨ́ ịṛịné Enási, nɨ mɨgịgíṛí mengị go sɨmɨbi ịnyị doa ota ịnyị gɨ do ṛangba wá. 34 Zɨ́ Pétero ndólo wo kɨ́dí, “Enási, Kɨ́résịto Yésụ yomo yíị go. Ínyịógụ mu 'dága yéme bi 'dú'du eyí.” Geré zɨ́ Enási ínyịógụné 'dága. 35 Zɨ́ tú'dú 'yị ga bɨ ndịsịnɨ́ ndísị sɨmɨ Líḍa kɨ́ Sárona ní mbá lúrú wo, zɨ́ye ṇgúṇgu ledre Ngére Yésụ.

36 Kára nɨ kóo bo kɨ́ ịṛịné Tabíta ndịsị ndísị sɨmɨ gara bɨ kɨ́ ịṛịné Zópa ní nɨ 'yị lódụ́ kacɨ́ Yésụ. (Ịṛịa bɨ kɨ́ tara Gịṛígị ní nɨ Dóroka, ini ledre bɨ gɨ sɨmɨ a ní nɨ nyazu.) Dóroka i'bí sịndí kadra ené mbá ndísị méngị bɨlámá ledre kɨ́ ndísị sáká 'yị leṛí e. 37 Sɨmɨ sịndí kadra née ní zɨ́ ndíyá 'dí'bi Dóroka zɨ́a úyuné. Do yéme umbua óto a sɨmɨ 'díḍí bɨ o'bọ́rongónɨ́ do ezené 'dága ní. 38 Do ngará Zópa akpa ené kóo kɨ́ Líḍa wá. Sɨmɨ bɨ 'yị lódụ́ kacɨ́ Yésụ ga bɨ sɨmɨ Zópa uwúnɨ́ ya Pétero nɨ bo sɨmɨ Líḍa ní, zɨ́ye kása ya'dá e gbre kɨ́ sanda zɨ́a kɨ́dí, “Áko mongú 'yị, nderézé aka mu 'diya kése sɨmɨ Zópa.”

39 Née ní zɨ́ Pétero geré ínyịné zɨ́ye ndéréye. Sɨmɨ bɨ ogụnɨ́ íri ní, do 'dí'bi wo ndéré kɨ́e sɨmɨ 'díḍí bɨ o'bọ́rongónɨ́ do ezené kɨ́'dí bi bɨ kará umbu e toro 'dikínɨ́ wo gbaá ndísị íni ini kɨ́ ndísị 'dódo bongó ga bɨ mɨíḍí yée kɨ́ mbílí bongó ga bɨ i'bí yée zɨ́ 'yị e sɨmɨ bɨ Dóroka nɨ aka trịdrị ní.

40 Zɨ́ Pétero úku ledre zɨ́ye yaá idínɨ́ aka ólụ́ógụ sága, zɨ́a útúne gbrị do ngúṛụ́ sịndíne ótú doné íni ini zɨ́ Lomo. Nda gɨ ore zɨ́a síḳpị doné lúrú umbu zɨ́a ndólo wo kɨ́dí, “Tabíta, ínyịógụ mu 'dága.” Zɨ́ Tabíta líkpí komoné, sɨmɨ bɨ onzó komoné gbó ro Pétero ní, zɨ́a ínyịógụné ndísịné 'dága. 41 Nda née ní, zɨ́ Pétero 'dí'bi síḷíạ, zɨ́a lála síḳpị wo 'dága. Zɨ́ Pétero nda ndólolúgu 'yị ga bɨ ṇguṇgunɨ́ ledre 'bɨ Yésụ go ní kɨ́ kará umbu ga gére mbá 'díḍí íri, zɨ́a í'bí wo zɨ́ye go trịdrị.

42 Zɨ́ phanda ledre bɨ mengị roné ore née ndéréne mɨndéré sɨmɨ Zópa za mbá. Gɨ zɨ́ kéyị née ní, zɨ́ tú'dú 'yị e ṇgúṇgu ledre Ngére Yésụ. 43 Gɨ do kacɨ́ née ní, zɨ́ Pétero ndísịné sɨmɨ Zópa kɨ́ tú'dú síḷí e 'be 'bɨ ngíti o'do kɨ́ ịṛịné Simúna nɨ 'yị yéme éyí e gɨ sɨmɨ saná.

Pétero e kɨ́ Koronólịyo

10 Ngíti o'do nɨ kóo bo sɨmɨ gara bɨ Kayisaríya ní kɨ́ ịṛịné Koronólịyo, nɨ kóo mongú 'yị 'bɨ asikíri e † bɨ ndịsịnɨ́ ndólo yée asikíri e gɨ sɨmɨ Itáliya ní. 2 Wo kɨ́ 'yị 'be 'bɨ ené e mbá nɨyí 'yị óto úndru Lomo abú ndanɨ́ gɨ sɨmɨ kúfú Yúda e wá. Ndịsị sáká 'yị leṛí e zɨ́a ndísịné kpá íni ini zɨ́ Lomo gbụ́ụ́. 3 Kadra kɨ́é'do, sɨmɨ sịndí kadra ota (3) gɨ do kacɨ́ yana kadra, zɨ́ maláyika 'bɨ Lomo 'dódo roné zɨ́ Koronólịyo zɨ́a ndólo wo kɨ́dí, “Koronólịyo.”

4 Zɨ́ Koronólịyo lúrú wo gbóó gɨ zɨ́ ngịṛị, do ndú'yú wo kɨ́dí, “Káa be 'di?”

Zɨ́ maláyika úkulúgu ledre zɨ́a kɨ́dí, “Lomo nɨ kɨ́ rokinyi kɨ́ úwú ini bɨ ndísị íni a, kɨ́ sáká éyí bɨ ndísị sáká 'yị leṛí e kɨ́e ní, nɨ go nzíyiné gɨ ro úkulúgu ledre kacɨ́ a zɨ́yị. 5 Cakaba ní ídí mu kása 'yị e sɨmɨ Zópa kacɨ́ ngíti o'do kɨ́ ịṛịné Simúna bɨ ngíti ịṛịa Pétero ní. 6 Nɨ ṇgu 'be 'bɨ Simúna bɨ 'yị yéme éyí e gɨ sɨmɨ saná e ní, 'be 'bɨ ené nɨ kacɨ́ kó'dú mɨkavu bɨ sɨmɨ Zópa íri ní.”

7 Sɨmɨ bɨ maláyika nderéokpónɨ́ ní, zɨ́ Koronólịyo ndólo 'yị kasa ené e gbre kɨ́ kémbí asikíri ené bɨ i'bí roné go zɨ́ Lomo ngúru 'yị bɨ ndịsị lúrú bi kacɨ́ a ní. 8 Zɨ́a líḳpí ledre bɨ mengị roné zɨ́ne ní mbá zɨ́ye, do kása yée sɨmɨ Zópa.

† *Mongú 'yị 'bɨ asikíri e: Nɨ mongú 'yị bɨ ndịsị lúrú bi do asikíri e míya (100) ní.*

Lomo 'dodo roné zɨ́ Pétero

9 Sɨmɨ bɨ bi arálo'bó roné, ya'dá ga gére née nɨyí go
gbóo kɨ́ Zópa ní, zɨ́ Pétero ékịne do 'dịcị́ kɨ́ yana kadra
íni ini zɨ́ Lomo. 10 Sɨmɨ sịndị́ kadra máa née ní 'bú
mengị kóo wo go kɨ́ngaya ili kóo go zɨ́ne ánu éyí. Sɨmɨ
bɨ nɨyí aka méngị éyí mɨánu mɨméngị ní, zɨ́ Lomo 'dódo
roné zɨ́a. 11 Zɨ́ Pétero lúrúndíki ere likpí roné go fúó, zɨ́a
lúrúndíki mongú sáka éyí kɨ́ ógụné do sogo káṇgá kɨ́
ríríne eso.12 Do mongú sáka éyí née íri, za éyí trịdrị e
kacɨ́ sí doyé mbá, bangá e, kɨ́ éyí ga bɨ ndịsịnɨ́ lála royé
do sɨmɨyé ní nda kɨ́ solú e. 13 Zɨ́ kúrú Lomo ówúne zɨ́a
kɨ́dí, “Ị́nyịógụ mu 'dága Pétero, zɨ́yị úfu éyí ga gére née
zɨ́yị ánu yée.”
14 Tɨ́ lá zɨ́ Pétero úkulúgu ledre zɨ́a kɨ́dí, “Ndaá kenée
wá, Ngére. Tɨ́ bɨ mááyí ba ní, máánu amá éyí ga bɨ lorụ
yaá 'yị e ndanɨ́ ánu wá ní wá.” †
15 Zɨ́ kúrú Lomo kpá ówú ándá roné zɨ́ Pétero kɨ́dí,
“Éyí ga bɨ Lomo uku yaá 'yị e idínɨ́ ánu a ní, ndá úku a
kɨ́dí ndanɨ́ ánu a wá ní wá.”
16 Ledre née mengị roné kenée kɨ́'dí ota, gɨ ore zɨ́ Lo-
mo 'dí'bilúgu éyí ga gére née komo ere.
17 Sɨmɨ bɨ Pétero nɨ ndịsị sómú só'do ini ledre gɨ sɨmɨ
ledre née ní, ya'dá ga bɨ Koronólịyo kása yée ní,
ndu'yú so'donɨ́ mɨsi'di 'be 'bɨ Simúna owonɨ́ go nɨyí go
mɨtóroyé tara mbotụ gara. 18 Zɨ́ye ndólo 'yị ndú'yú a
kɨ́dí, “Ṇgu nɨ bo 'be ona kɨ́ ịrịné Simúna Pétero?”
19 Sɨmɨ bɨ Pétero nɨ aka fú lá sómú ledre bɨ Lomo 'do-
do roné kɨ́e zɨ́a ba ní, zɨ́ 'Dówú Lomo úku ledre zɨ́a kɨ́dí,
“Simúna, ya'dá e nɨyí bɨ ota (3) 'dáa ba ndịsị gámásó'-
do yíị. 20 Yéme royí mu zɨ́yị ídíyị nzíyiyí zɨ́se ndérése
kéye. Ndá asi wá, mákása yée máa kacɨ́yị.”
21 Zɨ́ Pétero ndítíógụné zɨ́a úku ledre zɨ́ ya'dá ga gére
née kɨ́dí, “Mááyí 'yị bɨ ndịsịsé gámásó'do wo ba. Ógụsé
gɨ ro 'di?”
22 Zɨ́ye úkulúgu ledre zɨ́ Pétero kɨ́dí, “Mongú 'yị 'bɨ
asikíri e bɨ Koronólịyo ní kasa zée née zɨ́yị abú ndaá gɨ
sɨmɨ kúfú Yúda e wá. Nɨ bɨlámá 'yị, ndịsị óto úndru Lo-
mo, 'yị 'bɨ Yúda e mbá ndịsịnɨ́ óto dokuwu a kɨ́ngaya.
Maláyika 'bɨ Ngére Lomo uku ledre zɨ́a kɨ́dí, idí úku
ledre zɨ́yị, zɨ́yị ógụyí 'be 'bɨ ené zɨ́a úwú ledre bɨ gɨ
tarayí ní.” 23 Zɨ́ Pétero 'dí'bi ya'dá ga gére née sɨmɨ
sụmụ 'be 'bɨ ené.
Sɨmɨ bɨ bi arálo'bó roné ní, zɨ́ Pétero yéme roné zɨ́ye
ndéréye kéye. Zɨ́ ngíti géyị 'yị ga bɨ ṇguṇgunɨ́ ledre 'bɨ
Yésụ sɨmɨ Zópa ore ní, ndéréye ndro kéye. 24 Nda káa zɨ́
kɨ́lóndó a née ní, zɨ́ye ndéréógụyé sɨmɨ Kayisaríya. Nɨyí
ógụ íri ní, Koronólịyo ndoloyoko sụmụné e kɨ́ bɨlámá
ezegámáne e go ndịsị sóngó yée. 25 Sɨmɨ bɨ Pétero ayí
go gɨ ro ólú 'be ní, zɨ́ Koronólịyo 'dí'bi wo sɨmɨ sụmụ
'duo gɨ tara mɨsi'di, zɨ́a útúne do ngúrú sịndíne óto ún-
dru Pétero. 26 Nda gɨ ore zɨ́ Pétero úku ledre zɨ́a kɨ́dí,
“Ị́nyịógụ mu 'dága. Ndá óto úndrumá wá, mááyí 'bɨ
amá kpá 'yịma'dí káa zɨ́yị ní.”
27 Zɨ́ Pétero ndịsịné fú lá ódroné zɨ́ Koronólịyo zaá gị
sɨmɨ bɨ olúnɨ́ 'dịcị́ bɨ túdú 'yị e yokonɨ́ royé sɨmɨ a ní.
28 Zɨ́ Pétero úku ledre zɨ́ye kɨ́dí, “Sée, ówoyémesé bú
bɨlámáne kacɨ́ lorụ ezé 'bɨ Yúda e, ndịsị kotrụzé ezé
rozé kɨ́ 'yị ga bɨ ngárá ndanɨ́ Yúda e wá ní wá. Tɨ́ lá Lo-
mo uku'dodo go zɨ́ma ya, mándá úku ledre gɨ ro 'yị
yaá ndá mɨútúásáne do komo Lomo wá ní wá. 29 Bɨ
kenée née ní, sɨmɨ bɨ kákasa kacɨ́ma ní, máási wá,
máị́nyị geré zɨ́ma ógụmá. Mándú'yú nda ba go yíị,
kákasa kacɨ́ma gɨ ro 'di?”
30 Zɨ́ Koronólịyo úkulúgu ledre kɨ́dí, “Mááyí kóo
mɨndịsịmá 'dịcị́ íni ini zɨ́ Lomo káa zɨ́ bɨ lengbe mándịsị
méngị a sɨmɨ sịndị́ kadra ota kacɨ́ kadra mbá ní. 'Diya
káa ní, zɨ́ma lúrúndíki o'do kɨ́ bɨkenyí mɨ́rɨ́rɨrí bongó
roné kɨ́ tóro kó'dúma. Kacɨ́ ledre née mengị karaba go
sị́lị́ eso. 31 Zɨ́a úku ledre zɨ́ma kɨ́dí, ‘Koronólịyo, Lomo
uwú ini eyí go kɨ́ ledre sáká éyị bɨ ndịsị sáká 'yị lerí e
kɨ́e ní. 32 Kása 'yị e mu sɨmɨ Zópa kacɨ́ o'do kɨ́ ịrịné
Simúna bɨ ndịsịnɨ́ kpá ndólo wo Pétero ní. Nɨ ṇgu 'be
'bɨ Simúna bɨ 'yị yéme éyí e gɨ sɨmɨ saná ní, 'be 'bɨ ené
nɨ kó'dú mɨkavu bɨ Zópa íri ní.’ 33 Née ní, zɨ́ma geré
kákasa zɨ́yị. Mɨógụyí eme go sá. Cakaba kotrụzé rozé
do komo Lomo ona gɨ ro zɨ́ze úwú ledre ga bɨ mbá
Ngére Lomo nɨ úkuí'bí a tarayí gɨ ro zɨ́yị úku a zɨ́ze ní.”

Ledre bɨ Pétero uku ní

34 Gɨ ore zɨ́ Pétero tónóne ódroné kɨ́dí, “Máówoyéme
go bɨlámáne kɨ́dí ma'díi Lomo ifi ené dongará 'yị e wá.
35 Lomo ndịsị óto 'bú ṛíkí sí do 'yị ga bɨ ṇguṇgunɨ́ ledre
ené zɨ́ye ndísiyé méngị ledre bɨ ma'díi do komoné ní.
36 Úwúsé sanda bɨ kóo Lomo kasa zɨ́ 'yị 'bɨ Isɨréle e, bɨ
ndịsị 'dódo ledre gɨ ro bɨlámá ledre 'bɨ bikịdrí kpụrú gɨ
zɨ́ Kɨ́résịto Yésụ bɨ nɨ ne Ngére do 'yị e mbá ní go.
37 Ówosé mongú ledre bɨ kóo mengị roné sɨmɨ káṇgá
bɨ Yụdáya, tonó gɨ sɨmɨ káṇgá bɨ Galiláya ní gɨ do kacɨ́
ledre babatịza bɨ Yiwáni 'dodo zɨ́ 'yị e ní go. 38 Ówosé
kpá ledre gɨ ro Yésụ 'yị 'bɨ Nazeréta káa zɨ́ bɨ Lomo i'bí
'Dówúne kɨ́ roko'bụné zɨ́a ní bú. Gamá kóo do bi e
mbá ndịsị méngị bɨlámá ledre zɨ́ 'yị e kɨ́ ndịsị yómo 'yị
ga bɨ sí sị́lí roko'bụ 'bɨ ngére 'bɨ bɨcayi lomo e ní, †† gɨ
zɨ́a Lomo nɨ bo kɨ́e.
39 “Zée 'yịmɨkása e, lurúzé éyí ga bɨ Yésụ mengị yée
sɨmɨ káṇgá 'bɨ Yúda e nda kɨ́ sɨmɨ Yerụsaléma ní go cú
kɨ́ komozé. Zɨ́ye phéphéónzó wo do mɨngbúngbu
kágá. 40 Tɨ́ lá, zɨ́ Lomo úru wo gɨ sɨmɨ umbu sɨmɨ sị́lí ota
do óto wo zɨ́a 'dódo roné zɨ́ 'yị e, 41 ndaá kóo 'yị e mbá
wá, tɨ́ lá zɨ́ 'yị ga bɨ lurúnɨ́ wo go cú komoyé bɨ kóo Lo-
mo gelé yée go 'dá'dá ní. Née zée ga bɨ ndịsịzé anu éyí
kɨ́ éwé éyí kéye gɨ do kacɨ́ bɨ urú go gɨ sɨmɨ umbu ní.
42 Zɨ́a úku ledre zɨ́ze ndísizé 'dódo ledre zɨ́ 'yị e kɨ́ ndịsị
úku ledre gɨ roné ya née nɨ 'yị bɨ Lomo gelé née gɨ ro
zɨ́ne 'décị ngbanga 'yị ga bɨ uyunɨ́ go kɨ́ yée ga bɨ nɨyí
aka trịdrị ní. 43 Za nébị e mbá ukunɨ́ kóo ledre go gɨ roa
kɨ́dí, 'yị ga bɨ mbá nɨyí ṇgúṇgu ledre ené ní, Lomo nɨ
lụ́lụóyó lúyú ledre eyé mbá 'dá'ba kpụrú gɨ sɨmɨ
roko'bụ 'bɨ Yésụ.”

---

† *Éyí ga bɨ lorụ yaá 'yị e ndanɨ́ ánu wá ní: Ólo Lévị 11.*

†† *Ngére 'bɨ bɨcayi lomo e: Ịrị a nɨ Satána. Nɨ manda 'bɨ maláyika ga bɨ ịcịnɨ́ okó ro Lomo do úcụógụ yée gɨ komo ere ní. Zɨ́ maláyika ga gére née nda ídíye go bɨcayi lomo e kpá dokéké e. Ólo 'Dódoógụ 12:9.*

44 Sɨmɨ bɨ Pétero nɨ aka tɨ́ ngbṵ́rṵ́ ódro ní, zɨ́ 'Dówṵ́ Lomo ógụ ndịsịné sɨmɨ 'yị máa ga bɨ kóo ndịsịnɨ́ úwú ledre bɨ ndịsị úku a née ní. 45 Yṵ́da máa yée ga bɨ kóo ṇguṇgunɨ́ ledre 'bɨ Yésụ go ogụnɨ́ kɨ́ Pétero e gɨ sɨmɨ Zópa ní, zɨ́ye ndịsịyé ónzó komoyé kɨ́dí Lomo i'bí kpá tákpásịlị́ ené bɨ 'Dówṵ́ Lomo ní go zɨ́ 'yị ga bɨ ngárá ndanɨ́ Yṵ́da e wá ní. 46 Zɨ́ Yṵ́da ga bɨ ṇguṇgunɨ́ ledre 'bɨ Yésụ go ní úwú doyé kɨ́ ndịsị mbófo Lomo kɨ́ ódro sɨmɨ tara bɨ ngárá odronɨ́ aka sɨmɨ a 'desí wá ní.

Zɨ́ Pétero úku ledre kɨ́ kúrúne 'dága kɨ́dí, 47 "'Yị ga ba ndikinɨ́ 'Dówṵ́ Lomo go kpá cé káa zɨ́ ze ní. 'Yị nɨ bo bɨ nɨ ṵ́cṵómo yée kɨ́ 'dí'bi babatɪ́za bɨ kɨ́ iní ní?" 48 Zɨ́ Pétero úku ledre do bábátɪ́zɨ́ yée kɨ́ ịrị Kɨ́résịto Yésụ. Nda née ní, zɨ́ye úku ledre zɨ́a ya yée idínɨ́ aka ndịsị kéye kɨ́ owṵ́ sịlị́ cúku'dée.

Pétero odro zɨ́ 'yị e sɨmɨ Yerụsaléma

11 Zɨ́ 'yịmɨkása e kɨ́ ngíti géyị 'yị ga bɨ ṇguṇgunɨ́ ledre 'bɨ Yésụ go sɨmɨ káṇgá 'bɨ Yụdáya ní mbá úwú ledre yaá 'yị ga bɨ ngárá ndanɨ́ gɨ sɨmɨ kúfú Yṵ́da e wá ní ṇguṇgunɨ́ ledre 'bɨ Yésụ go. 2 Sɨmɨ bɨ Pétero nderé sɨmɨ Yerụsaléma ní, zɨ́ 'yị ga bɨ utúnɨ́ go ngbuṛu zɨ́ye ṇgúṇgu ledre 'bɨ Yésụ go ní útúye do Pétero fála wo. 3 Zɨ́ye úku ledre zɨ́a kɨ́dí, "Ndéré kóo ṇgu 'be 'bɨ 'yị ga bɨ ngárá utúnɨ́ ngbuṛu wá ní zɨ́se go ánu éyị́ kéye."

4 Zɨ́ Pétero tónóne lị́kpị́ ledre bɨ mengị roné ní zɨ́ye zaá gɨ do sɨ́ne. 5 "Sɨmɨ bɨ mááyí ndịsị íni ini zɨ́ Lomo sɨmɨ gara bɨ Zópa ní, zɨ́ Lomo 'dódo roné zɨ́ma. Zɨ́ma lúrúndíki mongṵ́ sáka éyị́ kɨ́ ríríne eso (4) kɨ́ ógụ gɨ komo ere. Zɨ́a ógụ tóroné do bi bɨ mááyí doa ní. 6 Sɨmɨ mongṵ́ sáka éyị́ ba ní, zɨ́ma lúrúndíki éyị́ trịdrị e kacɨ́ sị́ doyé mbá, bangá 'bɨ 'be, kɨ́ bangá súwú e, kɨ́ éyị́ ga bɨ ndịsịnɨ́ lála royé do sɨmɨyé nda kɨ́ solṵ́ ga bɨ ndịsịnɨ́ gámá 'dága sɨmɨ síli ní. 7 Gɨ ore, zɨ́ kúrú Lomo ówṵ́ne zɨ́ma kɨ́dí, 'Ɲyịógụ mu 'dága Pétero zɨ́yị úfu éyị́ ga gére née zɨ́yị ánu yée.'

8 "Zɨ́ma úkulúgu ledre zɨ́a kɨ́dí, 'Ngére Lomo, wo bɨ ma'díi ní, máánu amá aka éyị́ bɨ ndaá mɨútúásáne do komoyị́ wá ní wá.'

9 "Zɨ́ kúrú Lomo kpá ówṵ́ ándá roné zɨ́ma gɨ komo ere kɨ́dí, 'Ndá úku ledre gɨ ro éyị́ bɨ Lomo óto go mɨútúásáne ní, kɨ́dí ndaá mɨútúásáne gɨ ro zɨ́ 'yị ánu a wá ní wá.' 10 Ledre née mengị roné kɨ́'dí ota, gɨ ore do lálalúgu mongṵ́ sáka éyị́ bɨ kɨ́ éyị́ trịdrị ga bɨ doné née nyé komo ere.

11 "Sɨmɨ sịndị́ kadra máa bɨ kóo née ní, zɨ́ ya'dá ga bɨ kóo ota kasanɨ́ yée zɨ́ma gɨ sɨmɨ gara bɨ Kayisaríya ní ógụyé sɨmɨ 'be bɨ kóo mándịsị ndịsị sɨmɨ a ní. 12 Zɨ́ 'Dówṵ́ Lomo úku ledre zɨ́ma kɨ́dí, mándá ási kɨ́ ndéré kéye wá. Zɨ́ 'yị lódṵ́ kacɨ́ Yésụ ga bɨ ịnyị doa kéṛị́ (6) sɨmɨ gara bɨ Zópa ore ní ịnyịyé útúye do kacɨ́ma 'díyịóto máa zaá gị zɨ́ Koronólịyo 'be. 13 Zɨ́ Koronólịyo úku 'dódo ledre mɨógụ maláyika kóo zɨ́ne 'be ní zɨ́ze, kpá kɨ́ ledre bɨ úku zɨ́ne kɨ́dí, 'Kása 'yị e mu sɨmɨ Zópa kacɨ́ o'do kɨ́ ịrịné Simúna Pétero ní. 14 Nɨ úku ledre bɨ yíị kɨ́ 'yị 'bɨ 'be 'bɨ eyí e ásé ómo gɨ zɨ́a ní zɨ́yị.'

15 "Nda sɨmɨ bɨ mátónó ódro ní, zɨ́ 'Dówṵ́ Lomo ógụné doyé cé káa zɨ́ bɨ kóo ogụ dozé sɨmɨ mɨzefị ógụ ené ní. 16 Gɨ ore née ní, zɨ́ma sómṵ́ndíki ledre bɨ kóo Ngére Yésụ uku ní, 'Yiwáni ndịsị í'bí babatɪ́za kɨ́ iní, tɨ́ lá Lomo bábátɪ́zɨ́ sée kɨ́ 'Dówṵ́ne.' 17 Togṵ́ Lomo i'bí go kpá kémbị́ tákpásịlị́ bɨ kóo i'bí zɨ́ze ga bɨ ṇguṇgúzé ledre 'bɨ Ngére Kɨ́résịto Yésụ ní, zɨ́ 'yị ga bɨ ngárá ndanɨ́ Yṵ́da e wá ní, mááyí 'bɨ amá náambi zɨ́ma ṵ́cṵómo ledre bɨ Lomo mengị yí ené go ne ní?"

18 Sɨmɨ bɨ uwúnɨ́ ledre ba káa ní, ledre bɨ tarayé ní ndaá lolṵ wá. Nda née ní zɨ́ye mbófo Lomo kɨ́dí, "Lomo i'bí bifúó zɨ́ 'yị ga bɨ ngárá ndanɨ́ Yṵ́da e wá ní zɨ́ye ótoómo kɨ́ méngị bɨsinyí ledre zɨ́ye ówo trịdrị bɨ za fí ní."

'Yị e ṇguṇgunɨ́ Ledre 'bɨ Yésụ sɨmɨ Ánatiyoko

19 Zɨ́ ngíti géyị 'yị ṇgúṇgu ledre 'bɨ Yésụ ga bɨ kóo ngasá bayinɨ́ royé gɨ zɨ́ 'do'dó bɨ kóo ndịsị méngị yée sɨmɨ sịndị́ kadra bɨ ufunɨ́ Sitifáno ní, ndéréógụyé gị sɨmɨ káṇgá 'bɨ Fonísịya, kɨ́ cúkú bɨ Sáyípuroso ní nda kɨ́ gara bɨ Ánatiyoko, ndịsịyé úku bɨlámá ledre bɨ gɨ ro Ngére Yésụ ní dụ́ṵ́ zɨ́ Yṵ́da e. 20 Tɨ́ lá ngíti géyị 'yị ṇgúṇgu ledre 'bɨ Yésụ máa yée ga bɨ kóo gɨ sɨmɨ Sáyípuroso kɨ́ káṇgá bɨ Kuréne ní, ndéré 'bɨ eyé sɨmɨ Ánatiyoko ndịsị úku bɨlámá ledre zɨ́ Gịrɪ́gị e kpá kɨ́ 'dódo bɨlámá ledre bɨ gɨ ro Ngére Yésụ ní zɨ́ye. 21 Roko'bụ 'bɨ Ngére Lomo nɨ kóo bo kɨ́ye, zɨ́ tṵ́'dṵ́ 'yị e ṇgúṇgu ledre 'bɨ Lomo zɨ́ye óyóló'bó mɨmbé'deyé zɨ́ Ngére Yésụ.

22 Zɨ́ phanda ledre née ndéréógụné zɨ́ 'yị ṇgúṇgu ledre 'bɨ Yésụ ga bɨ sɨmɨ Yerụsaléma ní, zɨ́ye kása Baranába sɨmɨ Ánatiyoko íri. 23 Sɨmɨ bɨ ogụ íri ní, nda kɨ́ lúrú úndru bɨ Lomo í'bí zɨ́ 'yị e ní, zɨ́a ídíne kɨ́ mongṵ́ rokinyi. Zɨ́a ịnyịné úku ledre zɨ́ye mbá kɨ́dí ma'díi, ídísé kpá fú ṇgúṇgu ledre Ngére Yésụ kɨ́ mɨmbé'desé kɨ́é'do. 24 Baranába nɨ kóo bɨlámá o'do kɨ́ 'Dówṵ́ Lomo sɨmɨné kpá 'yị bɨ ṇguṇgu ledre 'bɨ Lomo go ní, zɨ́a 'dí'biógụ tṵ́'dṵ́ 'yị e zɨ́ye ṇgúṇgu ledre Ngére Yésụ.

25 Nda gɨ ore zɨ́ Baranába ndéréne gámásó'do Sáwulo sɨmɨ gara bɨ Tarasísi ní. 26 Sɨmɨ bɨ nderé ndiki wo ní, zɨ́a 'dí'bi wo zɨ́ye ndéréye sɨmɨ Ánatiyoko. Mengị nyé sɨmɨbi kɨ́é'do Baranába e kɨ́ Sáwulo nɨyí ro moko ndíkí kɨ́ 'yị ga bɨ ṇguṇgunɨ́ ledre 'bɨ Yésụ go sɨmɨ Ánatiyoko ní ndịsị 'dódo ledre gɨ ro Ngére Yésụ zɨ́ye. Née sịndị́ kadra bɨ tonónɨ́ ndólo 'yị lódṵ́ kacɨ́ Yésụ kɨ́dí 'yị ga bɨ 'bɨ Kɨ́résịto ní.

27 Sɨmɨ sịndị́ kadra bɨ kóo née ní, zɨ́ ngíti géyị nébị e ínyịyé gɨ sɨmɨ Yerụsaléma ndéréye sɨmɨ Ánatiyoko íri. 28 Zɨ́ ngúru nébị gɨ dongará nébị ga gére née, kɨ́ ịrịné Ágaba tóroné 'dága sɨmɨ roko'bụ 'bɨ 'Dówṵ́ Lomo úku 'dódo ledre mongṵ́ 'bú bɨ nɨ ógụ útú do sogo káṇgá mbá ní. Mongṵ́ 'bú née utú kóo go sɨmɨ sịndị́ kadra bɨ kóo Kɨládiyo Káyísara nɨ mongṵ́ ngére 'bɨ Róma ní. 29 Zɨ́ 'yị lódṵ́ kacɨ́ Yésụ yéme ledre kɨ́dí, yée nɨyí kótrụ késí kpịnị kacɨ́ éyị́ bɨ zɨ́ye ní kacɨ́ye mɨkékeṛị́a mbá, kása a sáká lafúye ga bɨ 'yị ṇgúṇgu ledre 'bɨ Yésụ sɨmɨ káṇgá 'bɨ Yụdáya ní. 30 Zɨ́ 'yị ga bɨ 'yị lódṵ́ kacɨ́ Yésụ ní kótrụ késí née tɨ́ káa zɨ́ bɨ yemenɨ́ ledre gɨ roa ní do kása Baranába e kɨ́ Sáwulo kɨ́e zɨ́ manda 'bɨ 'yị ga bɨ ṇguṇgunɨ́ ledre 'bɨ Yésụ go sɨmɨ Yerụsaléma ní.

Yata 'do'dó ro 'yị ga bɨ ṇguṇgunɨ́ ledre Yésụ ní

12 Sɨmɨ sịndị́ kadra bɨ kóo née ní, zɨ́ ngére bɨ Eróde
ní tónóne méngị lárá ngíti géyị 'yị e gɨ dongará
'yị ga bɨ ṇguṇgunɨ́ ledre 'bɨ Yésụ go ní. 2 Zɨ́a úku ledre
do lágáónzó Yakóbo lúndu Yiwáni kɨ́ mongṷ́ maku.
3 Sɨmɨ bɨ lurú nda go kɨ́dí ledre née ní oto 'yị 'bɨ Yṷda e
go kɨ́ rokinyi ní, zɨ́a ndéréne 'dí'bi Pétero. Ledre née
mengị roné kadra Ayímbi bɨ ndịsịnɨ́ ndólo a 'De'dị́
ndaá ní. †4 Gɨ do kacɨ́ bɨ 'di'binɨ́ Pétero ní, do ónzó wo
sɨmɨ sígịnị, kɨ́'dí bɨ otonɨ́ asikíri e eso (4) eso (4)
dongá a gbaá ndísị bándá wo ní. Eróde yeme kóo
ledre gɨ ro 'décị ngbanga Pétero gɨ do kacɨ́ Ayímbi Um-
buokpó †† do komo tṷ́'dṷ́ 'yị 'bɨ Yṷda e.
5 Née ní, do bándáóto Pétero sɨmɨ sígịnị íri. Tɨ́ lá zɨ́ 'yị
ga bɨ ṇguṇgunɨ́ ledre 'bɨ Yésụ go ní ndísịyé kótrụ royé
íni ini zɨ́ Lomo gɨ ro Pétero kɨ́ roko'bụyé mbá.
6 Sɨmɨ ndụlụ bɨ 'dá'dá gɨ zɨ́ Eróde kɨ́ 'dí'biógụ Pétero
'décị ngbanga a ní, Pétero nɨ kóo mɨ'dú'duné mɨódóne
kɨ́ ká'dá késị́ e gbre, kɨ́ asikíri gbre dongáne. Asikíri
máa yée ga bɨ kóo do bi moko ore ní nɨyí 'bɨ eyé
mɨtóroyé bándá mbotụ sígịnị. 7 'Diya káa ní, zɨ́ maláyi-
ka 'bɨ Ngére Lomo ólụ́ne tóroné, zɨ́ bi ọ́ngóne 'dịcị́
sígịnị ore wéé. Zɨ́a kízị Pétero ro fúndú a, do úrú wo,
zɨ́a úku ledre zɨ́ Pétero kɨ́dí, "'Di'diya ịnyịógụ mu 'dá-
ga." Geré zɨ́ ká'dá késị́ ga gére née ndé'dé útúóyó royé
gɨ ro sílía.
8 Nda gɨ ore zɨ́ maláyika úku ledre zɨ́a kɨ́dí, "Ésị bongó
eyí mu kɨ́ wará eyí." Zɨ́ Pétero méngị ledre ga gére née
tɨ́ kenée. Zɨ́ maláyika kpá úku ledre zɨ́a kɨ́dí, "Kṷ́ṛṷ́kṷ
mongṷ́ ngbángbá mbílí bongó eyí née mu royí zɨ́yị
lódṷ́ máa." 9 Zɨ́ Pétero lódṷ́ kacɨ́ a zɨ́ye ólṷ́ógụyé sága
gɨ sɨmɨ sígịnị. Tɨ́ lá owo ené bɨ yaá ledre bɨ maláyika
ndịsị méngị a ba nɨ ma'díi ní wá. Somṷ́ 'bɨ ené ya kɨ́dí
Lomo 'dodo roné zɨ́ne ne sɨmɨ 'duru. 10 Zɨ́ maláyika e kɨ́
Pétero ókpóómo mɨzefị bi 'bɨ asikíri ga bɨ ndịsịnɨ́ óndó
bi ní, kɨ́ gbre bi eyé, ndéréógụyé gị ro odụ a bɨ mbotụ
késị́ bɨ ndịsị ólṷ́ógụ sɨmɨ mongṷ́ gara ní. Zɨ́ mbotụ késị́
née líkpí roné zɨ́ye kɨ́ roné, zɨ́ye ólṷ́ógụyé sága. Sɨmɨ bɨ
olṷ́ogụnɨ́ ní, zɨ́ye lódṷ́ mongṷ́ mɨsi'di re kenée, 'diya
káa ní, zɨ́ maláyika lélị́ ené ótoómo wo.
11 Nda née ní, zɨ́ sómṷ́ ledre 'bɨ Pétero ndá'baógụné
roa, zɨ́a úku ledre kɨ́dí, "Cakaba ní, máówo go ma'díi.
Ngére Lomo kasaogụ maláyika ené née ne gɨ ro yómo
máa gɨ sɨmɨ ledre bɨ Eróde yemeoto gɨ romá kɨ́ ledre ga
bɨ mbá Yṷda e ndịsịnɨ́ sómṷ́ a idínɨ́ méngị máa kɨe ní."
12 Sɨmɨ bɨ Pétero owoyeme nda kenée ní, zɨ́a ndéréne
'be 'bɨ Maríya mbágá Yiwáni bɨ ngíti ịrịa nɨ kpá Márɨko
ní, kɨ́'dí bɨ tṷ́'dṷ́ 'yị e kotrụnɨ́ royé ndísị íni ini zɨ́ Lomo
ní. 13 Mɨógụ Pétero íri, zɨ́a ndóndóló ku mbotụ, zɨ́
owṷ́kára bɨ 'yị moko 'be ore kɨ́ ịrịné Róda ní ógụ
ndízịné zɨ́a. 14 Sɨmɨ bɨ owo kɨ́dí née kúrú Pétero ní, zɨ́a
ídíne kɨ́ mongṷ́ rokinyi likpí aka gbawá mbotụ, zɨ́a
ngásálúgu roné úku ledre kɨ́dí, "Pétero nɨ bɨ tóro sága
'dáa ba ní."
15 Zɨ́ye úku ledre zɨ́a kɨ́dí, "Áyí 'yị ịrifu." Zɨ́a kpá fú
lányáne ro ledre née. Gɨ ore zɨ́ye úku ledre kɨ́dí, "Née
ba íri maláyika ené."
16 Sɨmɨ ledre bɨ nɨyí kɨe ba ní, Pétero nɨ 'bɨ ené kpá fú
ndóndóló. Nda sɨmɨ bɨ likpínɨ́ mbotụ zɨ́ye lúrúndíki wo
ní, zɨ́ tarayé ịdríne. 17 Zɨ́ Pétero méngị kéyị zɨ́ye kɨ́ síllíne
yaá idínɨ́ ndécị́ tí, zɨ́a lḭkpḭ́ ledre mɨ'dí'biógụ wo bɨ
Ngére Lomo 'di'biogụ wo gɨ sɨmɨ sígịnị ní zɨ́ye. Zɨ́a
úkuómo ledre zɨ́ye kɨ́dí, "Ídísé lḭkpḭ́ a zɨ́ Yakóbo e kɨ́
ngíti géyị 'yị ga bɨ 'yị lódṷ́ kacɨ́ Yésụ ní kenée." Nda née
ní zɨ́a ndéréókpó ené do ngíti bi.
18 Kɨ́ phịyí a née ní, zɨ́ mongṷ́ ófṷ́ ịnyịné dongará
asikíri ga bɨ kóo ndịsịnɨ́ bándá Pétero ní gɨ zɨ́a owonɨ́
éyị́ bɨ mengị wo ní wá. 19 Zɨ́ Eróde úwú ledre née ní, zɨ́a
kása asikíri e gámásó'do wo. Gamánɨ́ má, ndikinɨ́ wo
wá. Zɨ́ Eróde ndólo asikíri ga bɨ kóo ndịsịnɨ́ bándá
Pétero ní ndú'yú yée, zɨ́a úku ledre kɨ́dí idínɨ́ úfu yée
'dá'ba. Gɨ do kacɨ́ ledre née ní, zɨ́ Eróde ómṷ́ne gɨ sɨmɨ
káṇgá 'bɨ Yụdáya ndéré ndísịné ca sɨmɨ gara bɨ Kayis-
aríya ní.

Mɨúyu Eróde

20 Ndísị 'bɨ Eróde ndaá kóo bɨlámáne kɨ́ 'yị ga bɨ sɨmɨ
gara ga bɨ Táyire kɨ́ Sidóna ní wá. Zɨ́ye kótrụ royé ndéré
lúrú Eróde. 'Dá'dá odronɨ́ kɨ́ ngíti o'do kɨ́ ịrịné Bɨlásɨta
ní, nɨ ne 'yị bɨ kɨ́ ledrené owóowó 'be 'bɨ Eróde ore ní gɨ
ro zɨ́a sáká yée. Nda gɨ do kacɨ́ née ní, zɨ́ye ndéréye zɨ́
Eróde gɨ ro zɨ́ye yéme ndísị eyé zɨ́a ídíne bɨlámáne, gɨ
zɨ́a yée ndịsịnɨ́ ómo do éyị́ mɨánu bɨ ndịsịnɨ́ ógụ kɨe gɨ
sɨmɨ káṇgá bɨ Eróde nɨ ne mongṷ́ ngére sɨmɨ a ní.
21 Sɨmɨ sịndị́ kadra bɨ otonɨ́ gɨ ro zɨ́ye ódroyé ní, zɨ́
Eróde ésị 'duo bongó bɨ ngére e ndịsịnɨ́ ésị a dụṷ́ ye ní
ógụ ndísịné kɨe do kítị ngére ené ndísị ódroné kɨ́ 'yị e.
22 Zɨ́ye ángáye 'duo diri kɨ́dí, "Ba nda kúrú 'yịma'dí wá,
yí ené kúrú lomo." 23 Geré zɨ́ maláyika 'bɨ Ngére Lomo
sémbị́ ónzó Eróde gbụ bi, gɨ zɨ́a oto ené úndru Lomo
wá. Zɨ́ kidri e ólṷ́ye ro Eróde zɨ́a úyuné.
24 Tɨ́ sɨmɨ ledre née ní, ledre 'bɨ Yésụ nɨ yí ené fú lá ng-
bóró ené 'dá'dá kɨ́ ndísị áṇgané.
25 Sɨmɨ bɨ Baranába e kɨ́ Sáwulo mengịonzónɨ́ moko
bɨ kóo kasanɨ́ yée ndéré méngị a ní, zɨ́ye ndá'balúgu
royé gɨ sɨmɨ Yeṛụsaléma sɨmɨ gara bɨ Ánatiyoko, 'di'bi-
utúnɨ́ Yiwáni bɨ ngíti ịrịa kpá Márɨko ní kpa kɨ́ye.

Gelénɨ́ Baranába e kɨ́ Sáwulo kása yée

13 Dongará 'yị ga bɨ ṇguṇgunɨ́ ledre 'bɨ Yésụ sɨmɨ
gara bɨ Ánatiyoko ní, nébị e kɨ́ 'yị 'dódo ledre e
nɨyí kóo bo. Baranába, Simiyóna bɨ ndịsịnɨ́ kpá ndólo
wo Bụkụlụ gɨ zɨ́ saná a bɨ bụkụlụné ní, Lụsíya bɨ ogụ gɨ
sɨmɨ káṇgá bɨ Kuréne ní, Manéna bɨ ngboró 'be 'bɨ
ngére Eróde ní nda kɨ́ Sáwulo. 2 Sɨmɨ bɨ nɨyí ndísị óto
úndru Ngére Yésụ kɨ́ ndísị órṷ́ éyị́ mɨánu ní, zɨ́ 'Dówṷ́

† *Ayímbi bɨ ndịsịnɨ́ ndólo a 'De'dị́ ndaá: Ayímbi máa wo née ndịsị lengbe 'dí'bi sílí ịnyị doa gbre, ndịsị tónó kɨ́ Ayímbi máa wo Um-buokpó ní. Yṷda e ndịsịnɨ́ sómṷ́ndíki sịndị́ kadra bɨ kóo Lomo 'di'bioyó yée gɨ sɨmɨ Ízibiti sɨmɨa ní. Ólo Ólṷ́ógụ 12:17-20.* †† *Ayímbi Umbuokpó: Nɨ sịndị́ kadra bɨ Yṷda e ndịsịnɨ́ sómṷ́ndíki ledre bɨ kóo Ngére Lomo okpó gɨ do 'be 'bɨ eyé e ufu owṷ́ 'bɨ eyé e wá gɨ zɨ́a bɨ oṛónɨ́ sáma owṷ́ kábịṛíkị ro kágá mbotụ eyé e ní. Zɨ́a kóo 'di'biogụ yée gɨ sɨmɨ Ízibiti gɨ sɨmɨ 'do'dó bɨ kóo nɨyí sɨmɨ a ní. Ólo Ólṷ́ógụ 12:1-20.*

Lomo úku ledre zɨ́ye kɨ́dí, “Ídísé í'dí sịlíse gɨ ro Baranába e kɨ́ Sáwulo zɨ́ma, gɨ ro zɨ́ye méngị moko bɨ mágélé yée gɨ roa ní.” 3 Nda gɨ do kacɨ́ éyị́ mɨánu bɨ orụ́nɨ́ kɨ́ ini bɨ ininɨ́ zɨ́ Lomo ní, zɨ́ye óto sịlíye do Baranába e kɨ́ Sáwulo do í'dí sịlíye gɨ royé zɨ́ye ndéréye.

Baranába e kɨ́ Sáwulo ogụnɨ́ sɨmɨ Sáyípuroso

4 Kɨ́ roko'bụ 'bɨ 'Dówụ́ Lomo zɨ́ Baranába e kɨ́ Sáwulo ndéréógụyé sɨmɨ gara bɨ kɨ́ ịrịné Selúsiya ní, zɨ́ye nda 'dógụ bi gɨ ore kɨ́ kuṛúngba sɨmɨ cúkú bɨ Sáyípuroso ní.5 Sɨmɨ bɨ nderéogụnɨ́ sɨmɨ gara bɨ kɨ́ ịrịné Salamísa ní, zɨ́ye 'dódo ledre 'bɨ Lomo zɨ́ 'yị e sɨmɨ 'Dịcɨ́ Kótrụro e 'bɨ Yúda e. 'Di'biutúnɨ́ kóo Yiwáni † kpa zɨ́a ndịsị sáká yée kɨ́ moko.

6 Zɨ́ye ndéré 'décị bi gɨ sɨmɨ cúkú née vé gị sɨmɨ gara bɨ kɨ́ ịrịné Páfoso, kɨ́'dí bɨ ogụ ndikinɨ́ 'yị mála kɨ́ ịrịné wotị́ Yósuwa bɨ mengị roné ya née nɨ nébị ní. 7 Nɨ ezegámá Seregísu Páwulosu gávana 'bɨ cúkú máa née ní, nɨ 'yị ówo ledre kɨngaya. Gɨ ore, zɨ́ gávana née kákasa kacɨ́ Baranába e kɨ́ Sáwulo gɨ zɨ́a ili gɨ ro úwú kúrú Lomo gɨ zɨ́ye. 8 Tɨ́ lá zɨ́ 'yị mála bɨ Elimási, bɨ née ịrị a sɨmɨ tara Gịrígị ní ndịsịné fála yée, áyíne gɨ ro 'dí'bióyó sómụ́ ledre 'bɨ gávana 'dá'ba káa bɨ nɨ ṇgúṇgu ledre Yésụ ke. 9 Nda née ní, Sáwulo bɨ ndịsịnɨ́ kpá ndólo wo Páwulo ní, sɨmɨ roko'bụ 'bɨ 'Dówụ́ Lomo, zɨ́a lúrú bi mbí komo Elimási zɨ́a úku ledre kɨ́dí, 10 “Áyí owụ́ ngére 'bɨ bɨcayi lomo e. Bɨ nɨ kpá okó ro bɨlámá ledre e za mbá. Áyí 'yị ṛanga kpá 'yị méngị bɨsinyí ledre e. Kacɨ́ kadra e mbá, íli 'bɨ eyí fú lá óyóló'bó ma'díi ledre 'bɨ Ngére Lomo káa do ṛanga. 11 Cakaba ní, Ngére Lomo nɨ í'bí 'do'dó zɨ́yị, zɨ́ komoyí 'dụ́tụné kɨ́ sịlí nyere útúásá lúrúndíki mɨsúwu kadra wá.”

Geré zɨ́ komo Elimási 'dụ́tụné, zɨ́a ndịsị gámálící roné kɨ́ só'do 'yị bɨ nɨ kókó née ní. 12 Sɨmɨ bɨ gávana lurú ledre bɨ mengị roné zɨ́ Elimási káa ní ní, zɨ́a ṇgúṇgu ledre Ngére Yésụ. Zɨ́ taraa ịdrịne kɨngaya kɨ́ úwú ledre bɨ 'dódonɨ́ gɨ ro Yésụ ní.

Páwulo úku bɨlámá ledre 'bɨ Yésụ sɨmɨ Pịsídịya

13 Gɨ sɨmɨ Páfoso, zɨ́ Páwulo e kɨ́ lafúne e ịnyịyé ndéréye kɨ́ kuṛúngba sɨmɨ Perɨ́ga gara bɨ sɨmɨ Pamafíliya, kɨ́'dí bɨ Yiwáni otoomo yée zɨ́a ndá'balúgu roné sɨmɨ Yeṛụsaléma ní. 14 Zɨ́ye ịnyịyé gɨ sɨmɨ Perɨ́ga ndéréógụyé sɨmɨ gara bɨ kɨ́ ịrịné Ánatiyoko bɨ sɨmɨ Pịsídịya ní, nda sɨmɨ Sílí 'bɨ 'Dówụ́ro †† zɨ́ye ndéré ndịsịyé bi sɨmɨ 'Dịcɨ́ Kótrụro 'bɨ Yúda e. 15 Gɨ do kacɨ́ ledre bɨ olonɨ́ gɨ sɨmɨ lorụ bɨ Mụ́sa eké kɨ́ yée ga bɨ nébị e ekénɨ́ ní, zɨ́ manda 'bɨ 'Dịcɨ́ Kótrụro kákasa zɨ́ye kɨ́dí, “Lúndumá e, togú ledre nɨ bo tarasé gɨ ro zɨ́se sáká 'yị e kɨ́e yá, óguṣé mu úku a.”

16 Zɨ́ Páwulo ịnyịógụné 'dága, zɨ́a úcụómo yée kɨ́ sịlíne, zɨ́a nda tónóne ódroné. “Lafúma Isɨréle e kɨ́ 'yị ga bɨ ngárá ndanɨ́ Yúda e wá ní bɨ ndịsịsé óto úndru Lomo ní, índisé aka mbílíse zɨ́ma. 17 Lomo bɨ 'yị lúrú bi kacɨ́ Isɨréle e ní, gelé kóo bulúnduzé e ne káa do 'yị éné e, zɨ́a óto yée zɨ́ye étrịyé kɨngaya sɨmɨ bɨ nɨyí sɨmɨ káṇgá 'bɨ Ízibiti ní, kɨ́ mongú roko'bụ 'bɨ Lomo, zɨ́a 'dí'biógụ yée gɨ sɨmɨ Ízibiti 'dá'ba, 18 zɨ́a úṭụsɨmɨné kɨ́ sɨmɨbi cí gbre sáká yée sɨmɨ bɨ nɨyí sɨmɨ súwú ní. 19 Zɨ́ Lomo í'bí roko'bụ zɨ́ Isɨréle e zɨ́ye rómo komo sí do 'yị ga bɨ ịnyị doa gbre bɨ ndịsịnɨ́ ndísị sɨmɨ Kanána ní, zɨ́a í'bí káṇgá née zɨ́ 'yị éné e ndísịyé sɨmɨ a káa do 'bɨ eyé. 20 Ledre née mengị kóo roné mbá kɨ́ sɨmɨbi míya eso doa cí gbre doa sokó (450).

“Gɨ do kacɨ́ ledre née ní, zɨ́ Lomo gélé 'yị 'décị ngbanga e zɨ́ye ndísị lúrú bi doyé gị sɨmɨ sịndí kadra 'bɨ nébị Sámele. 21 Nda sɨmɨ bɨ 'yị e ndu'yúnɨ́ ndu'yú gɨ ro do óto ngére zɨ́ye ní, zɨ́ Lomo óto Sáwulo owụ́ 'bɨ Kísi gɨ sɨmɨ kúfú Benzemúna káa do ngére, mengị kóo moko kɨ́ sɨmɨbi e cí gbre. 22 Gɨ do kacɨ́ bɨ 'di'bioyonɨ́ wo ní, zɨ́ Lomo óto Dawídi káa do ngére. Ba ledre bɨ Lomo úku gɨ roa ní, ‘Máówo bú kɨ́dí Dawídi owụ́ 'bɨ Zése nɨ o'do bɨ utúasá kpịnị kacɨ́ mɨmbé'demá ní. Nɨ 'yị bɨ nɨ méngị ledre ga bɨ máíli yée ní mbá.

23 “Gɨ dongará bulúndu Dawídi e, Lomo 'di'biogụ Yésụ 'Yị yómo 'yị e go zɨ́ Isɨréle e káa zɨ́ bɨ kóo mocú ledre a 'desí ní. 24 'Dá'dá gɨ zɨ́ Yésụ kɨ́ ógụné, Yiwáni ndịsị kóo 'dódo ledre óyóló'bó sómụ́ ledre kɨ́ í'bí babatịza zɨ́ Isɨréle e. 25 Káa zɨ́ bɨ Yiwáni nɨ kóo go gbóo gɨ ro méngịónzó moko ené ní, zɨ́a kóo úku ledre kɨ́dí, ‘Sómụ́sé esé ya mááyí 'bɨ amá náambi? Mándá 'bɨ amá 'Yị yómo 'yị e bɨ ndịsịsé óto komosé gɨ roa ní wá. Tɨ́ lá nɨ ógụ 'bɨ éné gɨ do kacɨma, máútúásá í'díógụ gbawá wará éné gɨ sịndịa.’

26 “Lafúma Isɨréle e, bulúndu Abarayáma e, nda kɨse 'yị óto úndru Lomo ga bɨ ngárá ndásé Yúda e wá ní mbá, sanda bɨ gɨ ro 'Yị yómo 'yị e ba ní, Lomo kasa gɨ rozé mbá. 27 'Yị ga bɨ ndịsịnɨ́ ndísị sɨmɨ Yeṛụsaléma kɨ́ manda eyé e mbá, owo 'di'binɨ́ eyé bɨ ya Yésụ nɨ 'Yị yómo 'yị e ní wá. Gba kúrú nébị ga bɨ ndịsịnɨ́ ólo a kacɨ́ Sílí 'bɨ 'Dówụ́ro ní za mbá owo 'di'binɨ́ eyé ini ledre gɨ sɨmɨ a wá. Zɨ́ye 'décị ngbanga roa gɨ ro zɨ́ ledre bɨ nébị e ukunɨ́ ní ógụné ma'díi. 28 Abú owonɨ́ eyé mbigí sị ledre bɨ gɨ ro do úfu wo gɨ roa ní wá yá, zɨ́ye úku ledre zɨ́ Piláto idí úfu wo 'dá'ba.

29 “Sɨmɨ bɨ mengịonzónɨ́ ledre bɨ nébị ekénɨ́ gɨ ro Yésụ go ní, zɨ́ye ímbịóto wo gɨ do mɨngbúngbu kágá ndéré kɨe óto a. 30 Tɨ́ lá, Lomo uru wo goó gɨ sɨmɨ umbu, 31 zɨ́a 'dódo ándá roné kɨ́ tú'dú sílí e zɨ́ 'yị éné ga bɨ kóo nderénɨ́ kéye gɨ sɨmɨ káṇgá bɨ Galiláya sɨmɨ Yeṛụsaléma ní. Nɨyí cakaba go ye 'yị ga bɨ lurúnɨ́ wo go cú kɨ́ komoyé do ndísịyé úku ledre gɨ roa zɨ́ 'yị ezé e ní.

32 “Ogụzé ona úku 'dódo bɨlámá ledre zɨ́se. Éyí bɨ kóo Lomo mocú ledre a zɨ́ bulúnduzé e ní, 33 méngị roné go zɨ́ze bulúndu yée, kpụrú gɨ sɨmɨ mɨúru Yésụ zɨ́a ídíne trịdrị. Káa zɨ́ bɨ Dawídi eké sɨmɨ gbre Bú́kụ enéé 'bɨ ke'bị ní.

“ ‘Áyí owụ́ 'bɨ amá,

---

† *Yiwáni: Yiwáni ba ndịsịnɨ́ kpá ndólo wo Máriko. Mɨzefị ledre bɨ ukunɨ́ gɨ roa ní nɨ sɨmɨ Moko 'bɨ 'yịmɨkása e 12:12. Búkụ bɨ Bɨlámá ledre bɨ Máriko eké ní eké ne.* †† *Sílí 'bɨ 'Dówúro: Née nɨ mongú sílí 'bɨ Isɨréle 'bɨ ini zɨ́ Lomo, mengịnɨ́ moko sɨmɨ a wá. Zɨ́ye ndísịyé sómụ́ndíki ledre kɨ́dí Lomo otoogụ ere kɨ́ do sogo káṇgá kpá kɨ́ ledre bɨ Lomo yomo yée gɨ sɨmɨ moko 'bɨ owúkụlú e gɨ sí sílí ngére 'bɨ Ízibiti ní. Ólo Ólúógụ 20:8-11, Gbre lorụ 5:12-16.*

karaba mááyí go 'Bụyị.' †
34 Ba ledre bɨ Lomo uku gɨ ro mɨúru Yésụ ní, umbua
utúasá énye sɨmɨ bi wá,
'Mááyí í'bí úndru bɨ ma'díi lúyú ledre ndaá sɨmɨ a wá
ní zɨyị, káa zɨ́ bɨ mámócṵ ledrea zɨ́ Dawídi ní.' ††
35 Káa zɨ́ bɨ Dawídi eké do ngíti bi sɨmɨ ke'bị ené kɨ́dí,
'Útúásá eyí ótoómo 'Yị eyí bɨ lúyú ledre ndaá roa wá ní
zɨ́a ényené wá.' ‡
36 "Sɨmɨ bɨ kóo Dawídi méngị ledre bɨ Lomo ili zɨ́a
méngị a sɨmɨ sịndí kadra máa 'bɨ ené ní, zɨ́a úyuné, do
óto wo káa zɨ́ 'bɨ bulúnduga ga kóna ní, zɨ́ umbu a
ényené cịkị sɨmɨ bi ore. 37 Tɨ́ lá Yésụ bɨ Lomo uru wo gɨ
sɨmɨ umbu ní, umbu a enye ené sɨmɨ bi wá.
38 "Bɨ nda go kenée ní, lúndu 'bɨ ené e, máíli go zɨ́se
ówo a kɨ́dí bɨlámá ledre bɨ má'dódo zɨ́se 'bɨ lụ́lụóyó
lúyú ledre ní, nɨ kpụrụ́ gɨ sɨmɨ Yésụ. 39 Kpụrụ́ gɨ sɨmɨ
Yésụ ma'dáa 'yị ga bɨ ŋguŋgunɨ́ ledrea go ní, Lomo nɨ
lụ́lụóyó lúyú ledre eyé bɨ lorụ 'bɨ Mụ́sa utúasá
lụ́lụóyó a gɨ rosé 'dá'ba wá ní. 40 Ídísé bándá rosé káa
bɨ ledre bɨ nébị e ukunɨ́ ní kɨ́ méngị sée. 41 Zɨ́ Lomo úku
ledre kɨ́dí,
" 'Lúrúsé aka, sée 'yị ga bɨ ndịsịsé úkucáyi ledre gɨ
romá ní,
tarasé nɨ karanée ịdrị́ zɨ́se úyusé mɨúyu.
Mááyí ógụ méngị ledre sɨmɨ sịndí kadra esé
útúásásé ŋgúŋgu a wá,
abú ngíti 'yị uku yeme ledre gɨ roa zɨ́se.' " ‡†
42 Káa zɨ́ bɨ Páwulo e kɨ́ Baranába nɨyí go ólụ́ógụ eyé
gɨ sɨmɨ 'Dịcị́ Kótrụro 'dá'ba ní, zɨ́ 'yị e úku ledre zɨ́ye ya
idínɨ́ ndá'baógụ sɨmɨ ngíti Sị́lị́ 'bɨ 'Dówụ́ro gɨ do kacɨ́ wo
ba gɨ ro úku ándá bɨlámá ledre gɨ ro ledre née zɨ́ye.
43 Sɨmɨ bɨ 'yị e bayinɨ́ gɨ do bi kótrụro ní, zɨ́ tụ́'dụ́ Yụ́da e
kɨ́ 'yị ga bɨ ngárá ndanɨ́ Yụ́da e wá ní bɨ oyólo'bónɨ́ royé
káa do 'yị ŋgúŋgu 'dódo ledre 'bɨ Yụ́da e ní, ịnyịyé lódụ́
Páwulo e kɨ́ Baranába, bɨ odronɨ́ zɨ́ye kɨ́dí idínɨ́ kpá fú
lányá ro bɨlámá ledre 'bɨ Lomo bɨ uwúnɨ́ née.
44 Sɨmɨ Sị́lị́ 'bɨ 'Dówụ́ro bɨ gɨ do kacɨ́ a née ní, zɨ́ 'yị e gɨ
sɨmɨ gara ore za mbá ógụyé úwú ledre gɨ ro Ngére
Yésụ. 45 Sɨmɨ bɨ Yụ́da e lurúnɨ́ tụ́'dụ́ 'yị ga bɨ yokonɨ́ royé
ní, zɨ́ye óto ledre sɨmɨyé kɨ́ ndịsị úku sínyi ledre gɨ ro
ledre ga bɨ Páwulo ndịsị úku yée ní.
46 Nda née ní, zɨ́ Páwulo e kɨ́ Baranába úkulúgu ledre
zɨ́ Yụ́da ga gére née o'bụó'bụ kɨ́dí, "Azé kóo úku ụ́tụ
ledre 'bɨ Lomo zɨ́se 'dá'dá kí. Tɨ́ lá bɨ ásisé yí esé mɨási
ílisé esé óto rosé kɨ́ ledresé owóowó gɨ ro zɨ́se ówo trị-
drị bɨ fí ní wá ní, azé go ógụ ótoómo sée zɨ́ze ndéré ezé
zɨ́ 'yị ga bɨ ngárá ndanɨ́ Yụ́da e wá ní. 47 Ba ledre bɨ
Ngére Lomo uku zɨ́ze ní,
" 'Máóto sée go bimɨóṇgó zɨ́ 'yị ga bɨ ngárá ndanɨ́ Yụ́-
da e wá ní,
gɨ ro zɨ́ 'yị e do sogo káṇgá mbá ómoyé.' " ‡‡
48 Sɨmɨ bɨ 'yị ga bɨ ngárá ndanɨ́ Yụ́da e wá ní uwúnɨ́
ledre née kenée ní, zɨ́ye ídíye kɨ́ rokinyi kpá kɨ́ óto ún-
dru bɨlámá ledre Ngére Yésụ. Zɨ́ 'yị máa ga bɨ kóo nɨyí
go mɨgéléye gɨ ro trịdrị bɨ za fí ní ŋgúŋgu ledre Yésụ.
49 Zɨ́ ledre 'bɨ Ngére Yésụ áṇgané kacɨ́ bi e za mbá.
50 Tɨ́ lá, zɨ́ Yụ́da e ési ledre sɨmɨ mɨngburoko kará ga bɨ
kɨ́ ledreyé owóowó bɨ ndịsịnɨ́ óto úndru Lomo ní kpá kɨ́
mɨngburoko ya'dá ga bɨ nɨyí ye manda zɨ́ lafúye sɨmɨ
gara ore ní. Zɨ́ye tónó méngị lárá Páwulo e kɨ́ Baraná-
ba, do ógóóyó yée gɨ sɨmɨ káṇgá eyé gɨ ore 'dá'ba.
51 Nda gɨ ore née ní, zɨ́ 'yịmɨkása ga gére née ụ́'bụ́
'bụrụ gɨ ro sịndíye gɨ ro 'dódo a zɨ́ Yụ́da e kɨ́dí Lomo asi
go gɨ royé, zɨ́ye ndéréókpó eyé sɨmɨ gara bɨ kɨ́ ịrịné
Ikonɨ́yomo ní. 52 Zɨ́ 'yị lódụ́ kacɨ́ Yésụ ga bɨ sɨmɨ
Ánatiyoko ní, ndịsị ídíye kɨ́ mongụ́ rokinyi kpá kɨ́ 'Dówụ́
Lomo sɨmɨyé.

Páwulo e kɨ́ Baranába ogụnɨ́ sɨmɨ Ikonɨ́yomo

14 Ledre kéyị kẹ́rị́ ba méngị kpá roné sɨmɨ gara bɨ
Ikonɨ́yomo ní. Zɨ́ Páwulo e kɨ́ Baranába ndéréye
sɨmɨ 'Dịcị́ Kótrụro. Zɨ́ye ndịsị úku 'duo ledre ga bɨ ndịsị
'dí'bi do 'yị e mɨ'dí'bi ní. Zɨ́ tụ́'dụ́ Yụ́da e kɨ́ 'yị ga bɨ
ngárá ndanɨ́ Yụ́da e wá ní ŋgúŋgu ledre Ngére Yésụ.
2 Tɨ́ lá zɨ́ Yụ́da máa yée ga bɨ asinɨ́ kɨ́ ŋgúŋgu ledre Yésụ
ní, esị ledre sɨmɨ 'yị ga bɨ ngárá ndanɨ́ Yụ́da e wá ní gɨ
ro zɨ́ sɨmɨ doyé sínyíne ro 'yị ga bɨ ŋguŋgunɨ́ ledre Yésụ
go ní. 3 Née ní zɨ́ Páwulo e kɨ́ Baranába lú'búye ore
cúku'dée, do ndịsị ódroyé kɨ́ roko'bụ gɨ ro Ngére Yésụ,
bɨ 'dodo kɨ́dí ma'díi í'bí roko'bụ ne zɨ́ye ndịsịyé méngị
mɨngburoko ledre ga bɨ kɨ́ roko'bụyé, kɨ́ yée ga bɨ tara
'yị ndịsị ịdrị́ gɨ zɨ́ye mɨị́drị́ ní.
4 Zɨ́ 'yị ga bɨ kóo sɨmɨ gara ore ní ífi sɨmɨyé, ngíti géyị
ŋguŋgunɨ́ 'bɨ eyé kóo ledre 'bɨ Yụ́da e, ngíti géyị ŋguŋ-
gunɨ́ 'bɨ eyé ledre 'bɨ 'yịmɨkása e. 5 Gɨ ore, zɨ́ ngíti géyị
'yị ga bɨ ngárá ndanɨ́ Yụ́da e wá ní kɨ́ Yụ́da e, ndro kɨ́
manda eyé e yéme ledre dongaráye gɨ ro méngị lárá
'yịmɨkása e gɨ ro óngboónzó yée kɨ́ tutú. 6 Sɨmɨ bɨ
'yịmɨkása e uwúnɨ́ ledre née ní, zɨ́ye ngásáókpó eyé
sɨmɨ Lísitra kɨ́ Dérebe gara ga bɨ sɨmɨ Lịkóniya kpá kɨ́
ngíti géyị bi ga bɨ sɨmɨ Lịkóniya ní. 7 Sɨmɨ bɨ nɨyí íri ní,
zɨ́ye ndịsịyé fú lá 'dódo bɨlámá ledre 'bɨ Ngére Yésụ zɨ́
'yị e.

Páwulo 'dodo ledre sɨmɨ Lísitra kɨ́ Dérebe

8 Sɨmɨ bɨ Páwulo nɨ ndịsị 'dódo ledre zɨ́ 'yị e sɨmɨ Lísi-
tra ní, o'do nɨ kóo bo ore mɨgịgɨ́rɨ́ kú bɨ aránɨ́ wo ní
nderé ené wá. 9 Zɨ́ o'do née ndịsịné índi mbílíne úwú
ledre bɨ Páwulo ndịsị úku a ba. Zɨ́ Páwulo lúrú cṵ mbigí
kụrụ'bụ komoa, zɨ́a ówo a kɨ́dí o'do ba ŋguŋgu ledre
Yésụ go, utúasá go do yómo wo. 10 Zɨ́ Páwulo ndólo wo
kɨ́ kúrúne 'dága kɨ́dí, "Ị́nyịógụ mu tóro 'dága do
sịndíyị." Zɨ́ o'do née lé'béne geré mɨlé'bé 'dága do
tónóne gámálící roné.
11 Sɨmɨ bɨ tụ́'dụ́ 'yị e lurúnɨ́ ledre bɨ Páwulo mengị ba
ní, zɨ́ye gbúrógbóye kɨ́ tara eyé 'bɨ Lịkóniya e kɨ́dí, "lo-
mo e ogụnɨ́ go zɨ́ze kɨ́ toso 'yịma'dí royé." 12 Zɨ́ye ịfí ịrị
lomo eyé bɨ Zíya ní do Baranába, lomo máa wo bɨ kɨ́
ịrịné Ámasi ní do ịfí ịrịa do Páwulo gɨ zɨ́a 'di'bi kóo
manda 'bɨ ódro ne. 13 Zɨ́ 'yị 'dáná éyí zɨ́ lomo bɨ Zíya, bɨ
kɨ́ 'dịcị́ 'bɨ lomo gbóo cigí gara ore ní, ógụné kɨ́ ya'dá
ịtị́ e kɨ́ mɨsụ́rụ́ kágá e, gɨ zɨ́a wo kɨ́ tụ́'dụ́ 'yị ga gére née

† *13:33 Ke'bị 'bɨ Dawídi~e 2:7* †† *13:34 Isáya 55:3* ‡ *13:35 Ke'bị 'bɨ Dawídi~e 16:10* ‡† *13:41 Abụkụ́kụ 1:5* ‡‡ *13:47 Isáya 49:6*

iliní í'bí éyí ga gére née káa do 'dáná éyí eyé zɨ́ 'yịmɨkása e.

14 Sɨmɨ bɨ 'yịmɨkása ga bɨ, Baranába e kɨ́ Páwulo uwúnɨ́ ledre née kenée ní, zɨ́ye lófo bongó e gɨ royé zɨ́ye ngásá útúye dongará tú'dú 'yị ga gére née, kɨ́ gbúrógbóye kɨ́dí, 15 “Méngịsé ledre kenée gɨ ro 'di? Azé 'bɨ ezé kpá lá 'yịma'dí káa zɨ́ sée ní. Ogụzé ona ba kɨ́ bɨlámá ledre zɨ́se, ódrozé zɨ́se gɨ ro zɨ́se ótoómo kɨ́ méngị bɨcayi ledre e, zɨ́se ndá'balúgu rosé zɨ́ Lomo bɨ nɨ trịdrịné za fí ní, bɨ otú ere kɨ́ do sogo káṇgá nda kɨ́ mɨkavu e kɨ́ éyí ga bɨ sɨmɨyé za mbá ní. 16 Ga kóo 'desí ní, Lomo otoomo kóo rịkí sí do 'yị e zɨ́ye ndísịyé méngị ledre eyé bɨ utúasá kacɨ́ komoyé ní. 17 Tɨ́ lá bɨ ba ní, Lomo ndịsị fú lá 'dódo roné zɨ́se kɨ́dí, née nɨ bo kɨ́ bɨlámá éyí ga bɨ ndịsị méngị yée zɨ́se ní. Ndịsị kása iní zɨ́se gɨ komo ere do fụtú éyí mɨánu esé e sɨmɨ bɨlámá sịndí kadra, nɨ ne 'yị bɨ ndịsị í'bí éyí mɨánu zɨ́se, kpá 'yị óto sée kɨ́ rokinyi.” 18 Tɨ́ do mbágá ledre bɨ 'yịmɨkása e ukunɨ́ ba ní, nɨ kóo mɨórụné zɨ́ye kɨ́ngaya gɨ ro zɨ́ye úcụómo tú'dú 'yị ga gére née kɨ́ 'dáná éyí zɨ́ye.

19 Gɨ ore, zɨ́ ngíti géyị Yúda e ógụyé gɨ sɨmɨ Ánatiyoko kɨ́ Ikoníyomo sɨmɨ Pịsídịya sínyíónzó sɨmɨ do tú'dú 'yị ga gére née zɨ́ye útú eyé go do kacɨ́ye. Zɨ́ye óngbo Páwulo kɨ́ tutú do óvo wo ndéré ónzó óto a gɨ sɨmɨ gara sága kɨ́ sómú ledre bɨ yaá uyu go ní. 20 Tɨ́ lá sɨmɨ bɨ 'yị lódú kacɨ́ Yésụ ogụnɨ́ tóro gbaá dongá Páwulo ní, zɨ́a ịnyịógụné 'dága ndá'balúgu roné sɨmɨ gara íri. Sɨmɨ bɨ bi arálo'bó roné ní, zɨ́ Páwulo e kɨ́ Baranába ndéréókpóye sɨmɨ gara bɨ kɨ́ ịrịné Dérebe ní.

'Yịmɨkása nda'banɨ́ sɨmɨ Ánatiyoko kɨ́ Súrịya

21 Zɨ́ Páwulo e kɨ́ Baranába ndísịyé 'dódo ledre bɨlámá ledre sɨmɨ gara do 'dí'bi do tú'dú 'yị e zɨ́ye ídíye 'yị lódú kacɨ́ Yésụ. Nda née ní zɨ́ye ndá'balúgu royé sɨmɨ Lísitra, Ikoníyomo nda kɨ́ Ánatiyoko. 22 Sɨmɨ gara ga bɨ ndéréogụnɨ́ gɨ sɨmɨyé née ní, zɨ́ye ndísịyé sáká 'yị ga bɨ 'yị lódú kacɨ́ Yésụ ní gɨ ro zɨ́ye tóroyé ngbúó sɨmɨ ṇgúṇgu ledre eyé. Zɨ́ye úku ledre kɨ́dí, “Azé 'dó'dó mɨ'dó'dó kí azé fú ógụ 'be 'bɨ Lomo.” 23 Zɨ́ Páwulo e kɨ́ Baranába gélé manda e zɨ́ 'yị ga bɨ ṇguṇgunɨ́ ledre Yésụ go ní do bi eyé e mɨkékeṛ́a za mbá. Zɨ́ye órú́ éyí kɨ́ íni ini zɨ́ Lomo, zɨ́ye ótoómo manda ga gére née do sílí Ngére Yésụ, bɨ nɨ dụ́ú ne 'yị bɨ ótonɨ́ mɨmbé'deyé roa ní.

24 Gɨ do kacɨ́ bɨ Páwulo e kɨ́ Baranába gamáonzónɨ́ bi ga bɨ sɨmɨ Pịsídịya go ní, zɨ́ye ndéréógụyé sɨmɨ káṇgá bɨ Pamafíliya ní. 25 Nda sɨmɨ bɨ 'dodonɨ́ ledre zɨ́ 'yị e sɨmɨ gara bɨ Perɨ́ga ní, zɨ́ye ókpóye sɨmɨ gara bɨ kɨ́ ịrịné Atalíya.

26 Nda gɨ ore, zɨ́ye 'dógụ bi kɨ́ kuṛúngba ndá'balúgu royé sɨmɨ Ánatiyoko kɨ́'dí bɨ kóo 'yị ga bɨ ṇguṇgunɨ́ ledre Yésụ i'bínɨ́ yée do sílí Lomo kɨ́ sáká éyí ené gɨ ro moko bɨ Páwulo e kɨ́ Baranába mengịonzónɨ́ ní.

27 Sɨmɨ bɨ ogụnɨ́ sɨmɨ Ánatiyoko bɨ sɨmɨ káṇgá 'bɨ Súrịya ní, zɨ́ye yóko zaá 'yị ga bɨ ṇguṇgunɨ́ ledre Yésụ go ní ndro do bi kɨ́é'do do líkpí ledre ga bɨ Lomo mengị yée kɨ́ mɨsi'di bɨ Lomo likpí zɨ́ 'yị ga bɨ ngárá ndanɨ́ Yúda e wá ní ṇgúṇgu ledre Yésụ ní. 28 Nda née ní, zɨ́ye ndísịyé kɨ́ lafúye ga bɨ nɨyí 'yị lódú kacɨ́ Yésụ ní ore kɨ́ ngbángbá sílí e.

'Yị e kotrụnɨ́ royé sɨmɨ Yerụsaléma

15 Zɨ́ ngíti géyị ya'dá e ógụyé gɨ sɨmɨ káṇgá 'bɨ Yụdáya sɨmɨ gara bɨ Ánatiyoko ní tónóye 'dódo ledre zɨ́ 'yị ga bɨ 'yị lódú kacɨ́ Yésụ ní kɨ́dí, “Togú útúsé ngbuṛu káa zɨ́ bɨ lorụ bɨ Músa 'dodo ní wá, ómosé wá.” 2 Zɨ́ Páwulo e kɨ́ Baranába ndísịyé ítí kangú kɨ́ngaya kɨ́ úku ló'bó ledre née dongaráye kéye. Gɨ ore née ní, do gélé Páwulo e kɨ́ Baranába kɨ́ ngíti géyị lafúye 'yị ga bɨ ṇguṇgunɨ́ ledre 'bɨ Yésụ go ní gɨ ro do ndéréye ódro ledre gɨ ro ledre née kɨ́ 'yịmɨkása e kɨ́ mɨngburoko 'yị ga bɨ sɨmɨ Yerụsaléma ní. 3 Zɨ́ 'yị ga bɨ ṇguṇgunɨ́ ledre 'bɨ Yésụ go ní í'bí mɨsi'di zɨ́ye ndéréye. Nderénɨ́ kóo kpụrú́ gɨ sɨmɨ káṇgá ga bɨ Fonísịya kɨ́ Samáriya ní. Zɨ́ye líkpí ledre gɨ ro 'yị ga bɨ ngárá ndanɨ́ Yúda e wá ní bɨ ṇguṇgunɨ́ ledre 'bɨ Yésụ ní. Zɨ́ ledre née óto 'yị ga bɨ 'yị lódú kacɨ́ Yésụ ní ídíye kɨ́ mongú́ rokinyi. 4 Sɨmɨ bɨ nderéogụnɨ́ sɨmɨ Yerụsaléma ní, zɨ́ 'yị ga bɨ ṇguṇgunɨ́ ledre 'bɨ Yésụ go ní, kɨ́ 'yịmɨkása e nda kɨ́ mɨngburoko 'yị ga bɨ íri ní 'dí'bi yée sɨmɨ sụmụ. Zɨ́ Páwulo e kɨ́ Baranába líkpí ledre ga bɨ Lomo mengị yée kpụrú́ gɨ sɨmɨyé ní zɨ́ye.

5 Tɨ́ lá zɨ́ ngíti géyị 'yị ṇgúṇgu ledre 'bɨ Yésụ máa yée ga bɨ 'bɨ eyé Farụsáyo e ní úku ledre kɨ́dí, “'Yị lódú kacɨ́ Yésụ ga bɨ ngárá ndanɨ́ Yúda e wá ní, idínɨ́ útú ngbuṛu, do ndísịyé lódú lorụ 'bɨ Músa.”

6 Zɨ́ 'yịmɨkása e kɨ́ mɨngburoko 'yị e yóko royé ódroyé do ledre née. 7 Gɨ do kacɨ́ ngbángbá ódro, zɨ́ Pétero ịnyịógụné 'dága ódroné zɨ́ye kɨ́dí, “Owú́ 'bɨ babá e, ówosé bú kɨ́dí Lomo gelé máa goó 'desí gɨ dongaráse gɨ ro zɨ́ 'yị ga bɨ ngárá ndanɨ́ Yúda e wá ní úwú bɨlámá ledre 'bɨ Yésụ gɨ taramá gɨ ro zɨ́ye ṇgúṇgu a. 8 Lomo bɨ owo sómú́ ledre 'bɨ 'yị e mbá bú ní, 'dodo go kɨ́dí née oto 'búye go. Sɨmɨ bɨ kása 'Dówúne zɨ́a ógụ ndísịné sɨmɨyé káa zɨ́ bɨ kóo mengị zɨ́ze ní. 9 Ifi ené dongaráze kéye wá, lụlụoyó lá lúyú ledre eyé gɨ zɨ́a bɨ ṇguṇgunɨ́ ledre Ngére Yésụ go ní. 10 Bɨ kenée ní, éyí bɨ ílisé úzu Lomo kɨ́ ịmbịóto mongú́ éyí owóowó do 'yị lódú kacɨ́ Yésụ ga bɨ ngárá ndanɨ́ Yúda e wá ní, bɨ gba zée kɨ́ bulúnduzé e utúasázé ịmbí a wá ní gɨ ro 'di? 11 Ngére ezé Yésụ mengị bɨlámá ledre go zɨ́ze, gɨ zɨ́a bɨ ṇguṇguzé ledre ené ní, zɨ́ Lomo yómo zée kpá káa zɨ́ bɨ kóo yomo 'yị ga bɨ ndanɨ́ Yúda e wá sɨmɨ bɨ ṇguṇgunɨ́ ledre Yésụ ní.”

12 Zɨ́ 'yị ga bɨ kóo yokonɨ́ royé ore ní mụ́kụ́ye 'duo tí, ndísị úwú kacɨ́ mɨngburoko ledre kɨ́ ledre ga bɨ tara 'yị e ndịsị ídrí gɨ zɨ́a mɨ́drí bɨ Baranába e kɨ́ Páwulo ndịsịnɨ́ líkpí a bɨ Lomo mengị kpụrú́ gɨ sɨmɨyé dongará 'yị ga bɨ ndanɨ́ Yúda e wá ní. 13 Sɨmɨ bɨ ukuonzónɨ́ ledre eyé go ní, zɨ́ Yakóbo úku ledre zɨ́ye kɨ́ kúrúne 'dága kɨ́dí, “Owú́ 'bɨ babá e, úwúsé aka ledre bɨ mááyí úku a ba. 14 Simúna lịkpí yeme mɨsi'di bɨ kóo Lomo 'dodo sáká éyí ené zɨ́ 'yị ga bɨ ngárá ndanɨ́ Yúda e wá ní go sɨmɨ bɨ gelé 'yị e gɨ dongaráye zɨ́ye ídíye káa do 'yị ené e ní. 15 Kúrú nébị e utúasá go kpịnị kɨ́e, káa zɨ́ bɨ nɨ mɨéké ní. 16 Lomo uku kɨ́dí,

" 'Gɨ do kacɨ ba ní, mááyí ndá'baógụ í'bílúgu ngére 'bɨ Dawídi
bɨ utú káa zɨ́ kụ́tụ́ bɨ ndụrụ go ní.
Mɨndụ́rụ a née ní,
mááyí ụ́bụ́lúgu a zɨ́a ndá'baógụné rịngị́ do biné,
17 gɨ ore, ngíti géyị sị́ do 'yị e mbá nɨyí ógụ zɨ́ma kɨ́ 'yị
máa yée ga bɨ ngárá ndanɨ́ Yụ́da e wá ní, nɨyí ídí 'yị
amá e. Máa Ngére máyéme kóo ledre ga gére née
máa' †
18 káa zɨ́ bɨ 'yị e ówonɨ́ kóo bú 'desị́ ní.
19 "Kacɨ́ sómụ́ ledre amá, ndazé ndịsị tóro 'dụ́tụ kó'dụ́
'yị ga bɨ ngárá ndanɨ́ Yụ́da e wá ní kɨ́ ndá'balúgu royé
zɨ́ Lomo wá. 20 Nɨ mɨútúásáne idízé éké wáraga zɨ́ye
kɨ́dí, ndanɨ́ ánu éyị mɨánu bɨ 'danánɨ́ zɨ́ lomo ga bɨ
yemenɨ́ yée kɨ́ sị́lị́ 'yị ní wá. Ndanɨ́ só'do royé kɨ́ 'yị bɨ
ofụ́nɨ́ aka royé kéne wá ní wá. Ndanɨ́ kpá ánu esị togụ́
mbú sáma bangá bɨ kpuṛonyó 'dewenɨ́ lá go a ngárá
sáma loloonzó roné gɨ sɨmɨ wá ní wá. 21 Gɨ zɨ́a 'dodonɨ́
kóo lorụ bɨ Mụ́sa eké ní go 'desị́ zɨ́ 'yị e sɨmɨ mɨng-
buroko gara e kacɨ́ Sị́lị́ 'bɨ 'Dówụ́ro e mbá sɨmɨ 'Dịcị́
Kótrụro e."

Wáraga zɨ́ 'yị 'bɨ Yésụ ga bɨ ngárá ndanɨ́ Yụ́da e wá ní

22 Nda née ní, zɨ́ 'yịmɨkása e kɨ́ ngíti géyị mɨngburoko
'yị e ndro kɨ́ 'yị ga bɨ ṇguṇgunɨ́ ledre 'bɨ Yésụ go ní za
mbá, yéme ledre gɨ ro do gélé 'yị e gɨ dongaráye do
kása yée kɨ́ Páwulo e kɨ́ Baranába sɨmɨ Ánatiyoko. Zɨ́ye
gélé ya'dá e gbre Yụ́da bɨ ndịsịnɨ́ ndólo wo Barasába ní
kɨ́ Síla bɨ nɨyí kɨ́ ledreyé owóowó zɨ́ 'yị ga bɨ ṇguṇgunɨ́
ledre 'bɨ Yésụ go sɨmɨ Yeṛụsaléma ore ní. 23 Ba wáraga
bɨ ekénɨ́ do kasa yée kɨ́e ní.
Zée 'yịmɨkása e kɨ́ ngíti géyị mɨngburoko 'yị e nda kɨ́
lafúse ga bɨ ṇguṇgunɨ́ ledre 'bɨ Yésụ káa zɨ́ sée ní.
I'bízé mandá go zɨ́se, sée ga bɨ ngárá ndásé Yụ́da e wá
zɨ́se ṇgúṇgu ledre ené sɨmɨ gara bɨ Ánatiyoko sɨmɨ
káṇgá bɨ Sụ́rịya nda kɨ́ káṇgá bɨ Silísiya íri ní.
24 Uwúzé go kɨ́dí ngíti géyị 'yị e gɨ dongaráze gɨ yáa
ogụnɨ́ go ndísị 'dó'do sée kɨ́ ledre bɨ nɨ í'bí lerí sɨmɨ
sanáse zɨ́a kpá kɨ́ sínyi sómụ́ ledre esé kɨ́ ledre ga bɨ
ndịsịnɨ́ úku a ní. I'bízé ezé mɨsi'di née ze zɨ́ye wá. 25 Bɨ
kenée ní, kotrụzé rozé go ndro do bi kɟé'do zɨ́ze go
gélé 'yị e zɨ́ye ndéréye zɨ́se íri kɨ́ bɨlámá ezegámáze ga
bɨ Baranába e kɨ́ Páwulo, 26 ga bɨ kóo i'bínɨ́ royé zɨ́ um-
bu gɨ ro kéyị Ngére ezé Kɨ́résịto Yésụ ní. 27 Bɨ nda go
kenée ní, kasazé Yụ́da e gɨ yáa go zɨ́se íri kɨ́ Síla gɨ ro
zɨ́se úwú ledre bɨ ekézé zɨ́se ba cụ́ gɨ tarayé. 28 Utúasá
go ro 'Dówụ́ Lomo kpá ndro kɨ́ze kɨ́dí, utúasázé óto
ngíti éyí mɨówó dosé rómo gɨ do lorụ bɨ ndịsịsé lódụ́ a
ní wá. 29 Ndásé ánu éyị mɨánu bɨ 'danánɨ́ zɨ́ lomo ga bɨ
yemenɨ́ yée kɨ́ sị́lị́ 'yị ní wá. Ndásé só'do rosé kɨ́ 'yị bɨ
ófụ́sé aka rosé kéne wá ní wá. Ndásé kpá ánu sáma
togụ́ mbú esị bangá bɨ kpuṛonyó 'dewenɨ́ lá go a
ngárá sáma loloonzó roné gɨ sɨmɨ a wá ní wá. Ídísé í'dí
sị́lí́se gɨ ro éyí ga gére zɨ́ mɨndịsịsé ídíne bɨlámáne.
Lomo idí kɨ́se íri.
30 Zɨ́ ya'dá ga bɨ gelénɨ́ yée née ní 'dí'bi mɨsi'di
ndéréye sɨmɨ Ánatiyoko kɨ́'dí bɨ ndolo yokonɨ́ zaá 'yị ga
bɨ ṇguṇgunɨ́ ledre 'bɨ Yésụ go ní do í'bí wáraga née ní
zɨ́ye. 31 Sɨmɨ bɨ 'yị e olonɨ́ wáraga née ní, zɨ́ye ídíye mbá
kɨ́ rokinyi kɨ́ úwú ledre bɨ ukunɨ́ zɨ́a sáká yée ní. 32 Yụ́-
da e kɨ́ Síla nɨyí ye nébị ga bɨ kóo 'di'binɨ́ ngbángbá
sịndí kadra ndísị sáká yée kɨ́ úku ledre zɨ́ye gɨ ro zɨ́ye
ídíye kɨ́ roko'bụyé ní. 33-34 Gɨ do kacɨ́ bɨ ndísịnɨ́ ore kɨ́
owụ́ sị́lí́ ca ní, zɨ́ 'yị ga bɨ ṇguṇgunɨ́ ledre 'bɨ Yésụ go ní
í'bí mɨsi'di zɨ́ye ndá'bayé, bɨlámáne zɨ́ 'yị ga bɨ kóo
kasanɨ́ yée ní. 35 Páwulo e kɨ́ Baranába idíakánɨ́ 'bɨ eyé
cịkị sɨmɨ Ánatiyoko ore, kɨ́'dí bɨ yée kɨ́ ngíti géyị tụ́'dụ́
lafúye ndísịnɨ́ 'dódo bɨlámá ledre 'bɨ Ngére Yésụ ní.

Páwulo ifinɨ́ dongaráye kɨ́ Baranába

36 Gɨ do kacɨ́ sị́lí́ ca, zɨ́ Páwulo úku ledre zɨ́ Baranába
kɨ́dí, "Nda'bazé aka mu lúrú lafúze ga bɨ kóo 'dodozé
ledre gɨ ro Ngére Yésụ zɨ́ye kacɨ́ gara ga gére née mbá,
gɨ ro zɨ́ze ówo mɨsi'di bɨ ndịsịnɨ́ méngị ledre ga bɨ kóo
'dodozé zɨ́ye doa ní."37 Baranába ili kóo 'dí'biútú Yiwáni
bɨ ndịsịnɨ́ kpá ndólo wo Márɨko ní kpa zɨ́ye ndéréye
kéye. 38 Tɨ́ lá kacɨ́ sómụ́ ledre 'bɨ Páwulo, ndaá
mɨútúásáne zɨ́ye 'dí'biútú wo wá, gɨ zɨ́a otoomo kóo
yée sɨmɨ káṇgá bɨ Pamafíliya ní, mengị ogụzé kóo
moko kéye gị do odụné wá. 39 Zɨ́ lála ká'dá ídíne don-
gará Páwulo e kɨ́ Baranába mɨórụné kɨ́ngaya. Gɨ ore
zɨ́ye ífi sɨmɨyé. Zɨ́ Baranába 'dí'bi Márɨko zɨ́ye 'dógụ bi
kɨ́ kuṛúngba ndéréye do cúkú Sáyípuroso. 40 Zɨ́ Páwulo
gélé Síla zɨ́ye ndéré 'bɨ eyé kéne, gɨ do kacɨ́ bɨ 'yị ga bɨ
'yị lódụ́ kacɨ́ Yésụ ininɨ́ ini zɨ́ Lomo do ótoómo yée do
sị́lí́ Ngére Lomo gɨ ro zɨ́a lúrú bi kacɨ́ye ní. 41 Zɨ́a 'dí'bi
mɨsi'di bɨ kpụrụ́ gɨ sɨmɨ Sụ́rịya kɨ́ Silísiya ní, kɨ́ úku ledre
bɨ nɨ sáká 'yị ga bɨ ṇguṇgunɨ́ ledre 'bɨ Yésụ go íri ní.

Páwulo gelé Timatíyo e kɨ́ Síla

16 Zɨ́ Páwulo e kɨ́ Síla ndéréye sɨmɨ gara ga bɨ
Dérebe kɨ́ Lísitra ní, kɨ́'dí bɨ ngúru 'yị lódụ́ kacɨ́
Yésụ bɨ kɨ́ ịrịné Timatíyo ndịsị ndísị ní. Mbágáa nɨ kóo
Yụ́da bɨ ṇguṇgu ledre 'bɨ Yésụ go ní, tɨ́ lá 'bụ a nɨ kóo
'bɨ ené Gịrígị. 2 'Yị lódụ́ kacɨ́ Yésụ ga bɨ sɨmɨ gara ga bɨ
Lísitra kɨ́ Ikonίyomo lịkpínɨ́ mbá bɨlámá ledre gɨ ro
Timatíyo. 3 Páwulo ili kóo 'dí'biútú Timatíyo kpa zɨ́ye
ndéréye kéye, née ní zɨ́a óto Timatíyo zɨ́a útúne ng-
buṛu, gɨ zɨ́a Yụ́da ga bɨ kóo do bi bɨ ndịsị ndísị doa ní
owonɨ́ mbá bú kɨ́dí 'bụ Timatíyo nɨ Gịrígị.
4 Káa zɨ́ bɨ Páwulo e nɨyí ndísị kɨ́ gámá kacɨ́ gara ga
gére ní, zɨ́ye ndịsịyé 'dódo lorụ bɨ kóo 'yịmɨkása e kɨ́
mɨngburoko 'yị ga bɨ sɨmɨ Yeṛụsaléma ekénɨ́ gɨ ro zɨ́ 'yị
ga bɨ ṇguṇgunɨ́ ledre 'bɨ Yésụ go ní zɨ́ye ndịsịyé lódụ́ a.
5 Bɨ kenée ní, zɨ́ 'yị ga bɨ ṇguṇgunɨ́ ledre 'bɨ Yésụ go ní
tóroyé ngbúó sɨmɨ ṇgúṇgu ledre eyé. Zɨ́ ledre 'bɨ Lomo
ndísị ngbóróne 'dá'dá kacɨ́ kadra mbá.

Lomo 'dodo roné sɨmɨ 'duru zɨ́ Páwulo sɨmɨ Tóra

6 Zɨ́ Páwulo e kɨ́ lafúne ndéréye kɨ́ gámáónzó bi e
sɨmɨ káṇgá 'bɨ Pharagáyi kɨ́ Galatíya mbá, gɨ zɨ́a 'Dówụ́
Lomo ili ené kóo zɨ́ye úku kúrú Lomo zɨ́ 'yị e sɨmɨ
káṇgá 'bɨ Ásiya wá. 7 Sɨmɨ bɨ nderéogụnɨ́ do mama bɨ
dongará káṇgá ga bɨ Mayásiya kɨ́ Beteníya ní, zɨ́ye

† *15:17 Amósa 9:11-12*

áyíye go gɨ ro ndéréye sɨmɨ Beteníya, tɨ́ lá 'Dówʉ́ Yésụ ṇguṇgu ené kóo zɨ́ye ndéréye íri kpá wá. 8 Bɨ kenée ní, zɨ́ye 'déci bi gɨ dongá Mayásiya zɨ́ye ndéréókpóye sɨmɨ gara bɨ Tóra ní. 9 Kɨ́ ndụlụ a née ní, zɨ́ Lomo 'dódo roné sɨmɨ 'duru zɨ́ Páwulo, zɨ́a lúrúndíki lí̤lị̤ o'do gɨ sɨmɨ káṇgá bɨ Mekedoníya ní kɨ́ ndéndí roné zɨ́a kɨ́dí, “Ógụ mu sáká zée 'yị 'bɨ Mekedoníya.” 10 Kpá lá gɨ do kacɨ́ bɨ Lomo 'dodo lí̤lị̤ o'do née zɨ́ Páwulo ní, geré zɨ́ze ị́nyịzé ndéréze sɨmɨ Mekedoníya, gɨ zɨ́a ṇguṇguzé go kɨ́dí Lomo ndolo zée † go ndéré 'dódo bɨlámá ledre 'bɨ Yésụ zɨ́ 'yị ga bɨ íri ní.

Lʉ́dịya ṇguṇgu ledre Ngére Yésụ

11 Zɨ́ze 'dógụ bi gɨ sɨmɨ Tóra kɨ́ kuṛúngba mbí geré sɨmɨ cúkú bɨ kɨ́ ịrịné Samoturési. Nda sɨmɨ bɨ bi arálo'bó roné ní, zɨ́ze ndéréógụzé sɨmɨ gara bɨ Nipólisi ní. 12 Gɨ ore zɨ́ze ndéréze sɨmɨ gara bɨ Phí̤lí̤poyị, bɨ nɨ ne mongʉ́ gara sɨmɨ Mekedoníya bɨ kóo tʉ́'dʉ́ 'yị 'bɨ Róma e omʉ́ogụnɨ́ ndịsị sɨmɨ a ní. Zɨ́ze ndịsịzé ore ca.

13 Sɨmɨ Sí̤lí̤ 'bɨ 'Dówʉ́ro, zɨ́ze ólʉ́ógụzé gɨ sɨmɨ mongʉ́ gara gɨ ore ndéréze kó'dʉ́ ngbuṛu, kɨ́'dí bɨ somʉ́zé 'bɨ ezé ya 'yị e kotrụnɨ́ royé go íri íni ini zɨ́ Lomo ní. Zɨ́ze ndịsịzé ódrozé zɨ́ kará ga bɨ kóo kotrụnɨ́ royé íri ní. 14 Ngúru 'yị gɨ dongaráye bɨ uwú ledre ezé ní, nɨ kára kɨ́ ịrịné Lʉ́dịya 'yị 'bɨ gara bɨ kɨ́ ịrịné Tayatíra, moko ené ndịsị úgúóyó mɨgbagbawu bongó e. Nɨ kóo kára bɨ ndịsị óto úndru Lomo ní. Zɨ́ Ngére Yésụ líkpí sómʉ́ ledre ené zɨ́a ndịsịné índi mbílíne úwú ledre bɨ Páwulo ndịsị úku a ní. 15 Sɨmɨ bɨ babatịzí̤nɨ́ wo kɨ́ 'yị 'bɨ 'be 'bɨ ené e ní, zɨ́a ndólo zée 'be 'bɨ ené. Zɨ́ Lʉ́dịya úku ledre kɨ́dí, “Togʉ́ mɨútúásá go komosé káa do 'yị bɨ ṇguṇgu ledre Ngére Yésụ go ní yá, ógụsé mu zɨ́se ndịsịsé 'be 'bɨ amá ona.” Ledre ga bɨ uku yée ní, zɨ́a 'dí'bi dozé zɨ́ze ndéré ndịsịzé zɨ́a 'be.

Páwulo lagaoyó bɨcayi lomo gɨ sɨmɨ owʉ́kára

16 Kadra kɨ́é'do, sɨmɨ bɨ azé mɨndéréze do bi bɨ ndịsị́nɨ́ íni ini doa zɨ́ Lomo ní, zɨ́ze ndíkíze kɨ́ owʉ́kára nɨ kóo owʉ́kʉlʉ́ kɨ́ bɨcayi lomo sɨmɨné bɨ ndịsị óto wo zɨ́a ndịsịné úkuógụ ledre bɨ gú karanée nɨ méngị roné ní. 'Di'biogụ tʉ́'dʉ́ késí̤ zɨ́ mongʉ́ 'yị ené gɨ do ledre ga bɨ ndịsị úku 'dódo yée ní. 17 Zɨ́ owʉ́kára née tónóne lódʉ́ zée kɨ́ Páwulo e, zɨ́a ndịsịné gbúrógbóne kɨ́dí, “Ya'dá ga ba ndịsị́nɨ́ méngị moko 'bɨ mbigí Lomo bɨ kɨ́ roko'bụné ní. Ndịsị́nɨ́ úku 'dódo zɨ́se née mɨsi'di bɨ ásé ómo doa ní.”

18 Zɨ́a ndịsịné fú lá úku ledre née kenée kɨ́ tʉ́'dʉ́ sí̤lí̤ e. Odụ a, zɨ́ Páwulo 'dó'dóne gɨ zɨ́ ledre née, zɨ́a óyó roné úku ledre zɨ́ bɨcayi lomo bɨ sɨmɨ owʉ́kára née kɨ́dí, “Kɨ́ ịrị Kɨ́résịto Yésụ, ídí mu ólʉ́ógụ gɨ sɨmɨa 'dá'ba.” Zɨ́ bɨcayi lomo bɨ kóo sɨmɨ owʉ́kára née ní geré ólʉ́ógụné 'dá'ba.

19 Sɨmɨ bɨ mɨngburoko 'yị 'bɨ owʉ́kára née owonɨ́ yaá mɨsi'di 'bɨ ówo késí̤ eyé sinyí go ní, zɨ́ye 'dí'bi Páwulo e kɨ́ Síla lála yée ndéré kɨ́ye kó'dʉ́ mɨngburoko 'yị e do bi bɨ tʉ́'dʉ́ 'yị e ndịsị́nɨ́ kótrụ royé doa ní. 20 Zɨ́ye ógụyé kɨ́ye kó'dʉ́ mɨngburoko 'yị ga bɨ 'yị lúrú bi sɨmɨ ledre e ní. Zɨ́ye úku ledre gɨ royé kɨ́dí, “Ya'dá ga ba nɨyí Yʉ́da e, nɨyí go ndịsị óto tʉ́'dʉ́ 'yị e zɨ́ye méngị bɨsinyí ledre zɨ́ze sɨmɨ mongʉ́ gara ona. 21 Ndịsị́nɨ́ 'dódo ondʉ́ kɨ́ lorụ bɨ nderé ené kɨ́ lorụ ezé 'bɨ Róma wá ní gɨ ro zɨ́ze ṇgúṇgu a zɨ́ze ndịsịzé lódʉ́ a.”

22 Zɨ́ tʉ́'dʉ́ 'yị e ólʉ́ye sɨmɨ ledre née ịcí okó ro Páwulo e kɨ́ Síla. Nda née ní, zɨ́ mɨngburoko 'yị lúrú bi sɨmɨ ledre ga bɨ ore ní úku ledre do lófo bongó gɨ ro Páwulo e kɨ́ Síla do ócó yée. 23 Gɨ do kacɨ́ mongʉ́ ócó bɨ ocó sinyinɨ́ Páwulo e kɨ́ Síla kɨ́e ní, do ónzó yée kpá drú sɨmɨ sígịnị. Zɨ́ye úku ledre zɨ́ 'yị bɨ ndịsị lúrú bi kacɨ́ sígịnị ore ní kɨ́dí, idí 'dʉ́tụ mbotụ kacɨ́ye bɨlámáne. 24 Sɨmɨ bɨ ukunɨ́ ledre zɨ́a kenée ní, zɨ́ 'yị lúrú bi kacɨ́ sígịnị née ónzó yée sɨmɨ sígịnị do ódóngéṛị sịndíye ro ngbuṛu kágá bɨ ṛị́ị yana 'dící íri ní.

25 Nda go gbóo kɨ́ yana nduḷụ, sɨmɨ bɨ Páwulo e kɨ́ Síla nɨyí ndịsị íni ini zɨ́ Lomo kɨ́ ndịsị kófó ịrịa ní, zɨ́ 'yị ga bɨ kóo mɨ'dí'biyé sɨmɨ sígịnị ore ní ndịsịyé índi mbílíyé zɨ́ye. 26 'Diya káa ní, zɨ́ mongʉ́ bɨsinyí kị'dị káṇgá kízị 'dící sígịnị kú gɨ sɨmɨ káṇgá. Geré zɨ́ mbotụ e líkpíye mbá, zɨ́ ká'dá késí̤ ga bɨ odóngeṛị́nɨ́ 'yị ga bɨ nɨyí mɨ'dí'biyé sɨmɨ sígịnị ore ní 'déciyé mbá. 27 Zɨ́ 'yị bɨ ndịsị lúrú bi kacɨ́ sígịnị ní úrúne gɨ sɨmɨ 'bí. Sɨmɨ bɨ lurúndiki mbotụ sígịnị nɨyí go mbá fúó ní, zɨ́a lálaógụ mongʉ́ maku ené áyí ne go gɨ ro úfu roné kɨ́e gɨ zɨ́a somʉ́ 'bɨ ené ya 'yị ga bɨ sɨmɨ sígịnị ore ní ngasá okponɨ́ yí eyé go. 28 Tɨ́ lá zɨ́ Páwulo gbúrógbóne zɨ́a kɨ́dí, “Ndá úfu royí wá. Azé yí ezé za mbá bo.”

29 Zɨ́ 'yị bɨ ndịsị lúrú bi kacɨ́ sígịnị ní ndólo 'yị kɨ́ pho'dụ, zɨ́a gbúgbu ólʉ́ne 'dící do útúne kó'dʉ́ Páwulo e kɨ́ Síla ndịsị lángbané. 30 Nda née ní, zɨ́a 'dí'biógụ Páwulo e kɨ́ Síla sága do ndú'yú yée kɨ́dí, “Mɨngburoko 'yị e, mááyí méngị káa be 'di zɨ́ma ómomá?”

31 Zɨ́ye úkulúgu ledre zɨ́a kɨ́dí, “Ídí ṇgúṇgu ledre Ngére Yésụ zɨ́yị ómoyí, yí̤ị kɨ́ 'yị 'bɨ 'be 'bɨ eyí e mbá.” 32 Nda née ní zɨ́ye úku kúrú Ngére Yésụ zɨ́a kɨ́ ngíti géyị 'yị ga bɨ 'be 'bɨ ené ní mbá. 33 Kpá tɨ́ geré kɨ́ ndụlụ a née ní, zɨ́ 'yị bɨ ndịsị lúrú bi kacɨ́ sígịnị ní 'dí'bi yée ndéré ráya komo uṇgúye. Gɨ ore, zɨ́ye bábátịzí wo kɨ́ 'yị 'bɨ 'be 'bɨ ené e mbá. 34 Nda née ní zɨ́a 'dí'bi Páwulo e kɨ́ Síla ndéré kɨ́ye gị 'be 'bɨ ené do í'bí éyí mɨánu zɨ́ye ánu a. Zɨ́ o'do née kɨ́ 'yị 'bɨ 'be 'bɨ ené ídíye mbá kɨ́ rokinyi gɨ zɨ́a bɨ ṇguṇgunɨ́ ledre 'bɨ Lomo go ní.

35 Sɨmɨ bi mɨárá a née ní, zɨ́ mɨngburoko 'yị ga bɨ 'yị lúrú bi sɨmɨ ledre e ní, kása mongʉ́ 'yị 'bɨ bolísị e zɨ́ 'yị bɨ ndịsị lúrú bi kacɨ́ sígịnị ní kɨ́dí, “Ótoómo ya'dá ga gére née mu zɨ́ye ndéréye.” 36 Zɨ́ 'yị bɨ ndịsị lúrú bi kacɨ́ sígịnị née úku ledre zɨ́ Páwulo kɨ́dí, “Mɨngburoko 'yị ga bɨ 'yị lúrú bi sɨmɨ ledre e ní ukunɨ́ go kɨ́dí sée kɨ́ Síla máídí mu í'dí sí̤lí̤ma gɨ rosé. Cakaba ní, útúásásé go ndéré esé. Ndérésé mu, Lomo idí kɨ́se.”

37 Tɨ́ lá zɨ́ Páwulo úku ledre zɨ́ mɨngburoko 'yị 'bɨ bolísị ga gére née kɨ́dí, “Ocónɨ́ zée dongará tʉ́'dʉ́ 'yị e 'dá'dá zɨ́ye 'déci ngbangazé, tɨ́ bɨ azé 'yị 'bɨ Róma e ní. Gɨ ore zɨ́ye kpá ónzó zée sɨmɨ sígịnị. Bɨ ba ní, ilinɨ́ go í'dí sí̤lí̤ye

† *Zée: Zée bɨ ukunɨ́ ledre kɨ́ra ní gɨ zɨ́a Lúka bɨ eké bʉ́kʉ 'bɨ Moko 'bɨ 'yịmɨkása e ní olʉ́ go dongará Páwulo e kɨ́ 'yị ené e zɨ́ye ndéréye kɨ́ye.*

gɨ rozé lá wayí kenée. Ɨ́'ɨ, Mɨngburoko 'yị ga gére née idínɨ́ ógụ 'búó ye ị'dí sịlíye gɨ rozé.”
38 Zɨ́ mɨngburoko 'yị 'bɨ bolịsị ga gére née 'dí'bi ledre
née ndéré kɨ́e zɨ́ mɨngburoko 'yị ga bɨ ndịsịnɨ́ lúrú bi
sɨmɨ ledre e ní. Sɨmɨ bɨ uwúnɨ́ ya, Páwulo e kɨ́ Síla nɨyí
'yị 'bɨ Róma e ní, zɨ́ ngịrị útúne sɨmɨyé. 39 Nda gɨ ore
zɨ́ye ịnyịyé ndéréye ndéndị royé zɨ́ Páwulo e kɨ́ Síla, do
'dí'biógụ yée gɨ sɨmɨ sịgịnị. Zɨ́ye úku ledre zɨ́ Páwulo e
kɨ́ Síla kɨ́dí idínɨ́ ólụ́ógụ gɨ sɨmɨ gara gɨ ore 'dá'ba. 40 Gɨ
do kacɨ́ bɨ Páwulo e kɨ́ Síla olụ́ogụnɨ́ gɨ sɨmɨ sịgịnị ní,
zɨ́ye ndéréye 'be 'bɨ Lụ́dịya kɨ́'dí bɨ ndikínɨ́ kɨ́ 'yị ga bɨ
ṇguṇgunɨ́ ledre Yésụ go ní. Zɨ́ Páwulo e kɨ́ Síla sáká yée
kɨ́ ódro bɨ nɨ sáká yée ní. Zɨ́ Páwulo e ịnyịyé
ndéréókpóye.

Páwulo uku kúrú Kɨ́résịto sɨmɨ Tasaloníka

17 Sɨmɨ bɨ Páwulo e kɨ́ Síla nderénɨ́ kóo kpụrụ́ gɨ
sɨmɨ gara ga bɨ Amufípolisi kɨ́ Apoloníya ní, zɨ́ye
ndéréógụyé sɨmɨ gara bɨ kɨ́ ịrịné Tasaloníka ní kɨ́'dí bi
bɨ 'Dịcị́ Kótrụro 'bɨ Yúda e nɨ doa ní. 2 Káa zɨ́ bɨ lengbe
ní, zɨ́ Páwulo ndéréne sɨmɨ 'Dịcị́ Kótrụro, sɨmɨ Sílí 'bɨ
'Dówụ́ro e ota zɨ́a ndịsịné ódroné kɨ́ 'yị e do ledre ga bɨ
sɨmɨ mɨéké kúrú Lomo ní. 3 Zɨ́a ndịsịné úku yéme ledre
gɨ roa zɨ́ye kɨ́ 'dódo a kɨ́dí, Kɨ́résịto nɨ aka 'dó'dó zɨ́a
úyuné 'búó kí, zɨ́a úrúne gɨ sɨmɨ umbu. Zɨ́ Páwulo úku
ledre zɨ́ye kɨ́dí, “Yésụ bɨ mándịsị úku ledre a zɨ́se ba ní,
nɨ ne Kɨ́résịto ma'dáa.” 4 Zɨ́ ledre née 'dí'bi do ngíti géyị
Yúda e zɨ́ye útúye do kacɨ́ Páwulo e kɨ́ Síla. Zɨ́ tụ́'dụ́
kará ga bɨ kɨ́ ledreyé owóowó kɨ́ tụ́'dụ́ ngíti géyị 'yị ga
bɨ ndịsịnɨ́ óto úndru Lomo bɨ nɨyí Gịrígị e ní útúye do
kacɨ́ye kpá kenée.
5 Tɨ́ lá Yúda e otonɨ́ kóo ledre sɨmɨyé ro Páwulo. Zɨ́ye
yóko 'yị ga bɨ moko ndaá royé wá ní gɨ sɨmɨ sụ́ụ ore,
zɨ́ye ịnyịyé ndéréye mutruu kɨ́ gbúrógbóye sɨmɨ gara
ore zaá gị 'be 'bɨ o'do bɨ kɨ́ ịrịné Yásona kɨ́ gámásó'do
Páwulo e kɨ́ Síla gɨ ro 'dí'bi yée ndéré kɨ́ye do bi bɨ
tụ́'dụ́ 'yị e yokonɨ́ royé doa ní. 6 Tɨ́ lá nɨyí ógụ íri ní,
owonɨ́ eyé yée wá. Zɨ́ye útúye ro Yásona e kɨ́ ngíti géyị
'yị ga bɨ 'yị lódụ́ kacɨ́ Yésụ ga bɨ kóo ore ní óṵo yée
ndéré kɨ́ye kó'dụ́ mɨngburoko 'yị ga bɨ sɨmɨ gara ore ní.
Zɨ́ye ndịsịyé gbúrógbóye kɨ́dí, “Ya'dá ga ba sinyi onzónɨ́
do tụ́'dụ́ 'yị e go do tụ́'dụ́ ngíti géyị bi e. Cakaba ní,
ogụnɨ́ kɨ́ ledre née go zɨ́ze gara ona. 7 Bɨ ba ní, Yásona
'di'bioto yée go káa do ṇgu e 'be 'bɨ ené. Ndịsịnɨ́ 'déwe
lorụ 'bɨ mongụ́ ngére Káyísara † kɨ́dí ngíti Mongụ́
ngére nɨ bo kɨ́ ịrịné Yésụ.” 8 Sɨmɨ bɨ uwúnɨ́ ledre née
kenée ní, zɨ́a útúne sɨmɨ 'yị e kɨ́ mɨngburoko 'yị ga bɨ
ore ní 'duo káa zɨ́ pho'dụ ní. 9 Zɨ́ mɨngburoko 'yị ga
gére née óto Yásona kɨ́ ngíti géyị lafúne ga gére née
ị'bí késí gɨ ro do ị'dí sịlíye gɨ royé zɨ́ye ndéréye.

Páwulo uku kúrú Lomo zɨ́ 'yị e sɨmɨ Beréya

10 Geré kɨ́ ndụlụ a née ní, zɨ́ 'yị ṇgúṇgu ledre 'bɨ Yésụ
'díyịóto ókpó Páwulo e kɨ́ Síla gɨ ore 'dá'ba sɨmɨ gara bɨ
kɨ́ ịrịné Beréya ní. Sɨmɨ bɨ ogụnɨ́ íri ní, zɨ́ye ndéréye sɨmɨ
'Dịcị́ Kótrụro 'bɨ Yúda e. 11 'Yị 'bɨ Beréya nɨyí yí eyé 'yị ga
bɨ kɨ́ mɨngburoko sɨmɨ doyé rómo do 'bɨ 'yị ga bɨ sɨmɨ
Tasaloníka ní. Zɨ́ye ndịsịyé índi mbílíye kɨ́ 'búne ro
ledre bɨ Páwulo ndịsị úku a gɨ ro Yésụ ní. Zɨ́ye ndịsịyé
kpá ólo kúrú Lomo kacɨ́ kadra mbá gɨ ro ówo a togụ́
ledre bɨ Páwulo ndịsị úku a ba nɨ ma'díi yá. 12 Zɨ́ tụ́'dụ́
Yúda e ṇgúṇgu ledre Yésụ nda kpá kɨ́ mɨngburoko
kará Gịrígị ga bɨ kɨ́ ledreyé owóowó kɨ́ tụ́'dụ́ ngíti géyị
ya'dá ga bɨ Gịrígị e ní.
13 Tɨ́ lá sɨmɨ bɨ Yúda ga bɨ sɨmɨ Tasaloníka uwúnɨ́ ya
Páwulo nɨ go kpá úku kúrú Lomo zɨ́ 'yị e sɨmɨ Beréya ní,
zɨ́ye kpá ịnyịyé ndéréye íri úku ledre zɨ́ 'yị e gɨ ro zɨ́
mɨmbé'de tụ́'dụ́ 'yị ga gére née ésíne ro Páwulo.
14 Geré née ní, zɨ́ 'yị lódụ́ kacɨ́ Yésụ ga bɨ ore ní
kásaókpó Páwulo kó'dụ́ mɨkavu, tɨ́ lá Síla e kɨ́ Timatíyo
idíakánɨ́ ye sɨmɨ Beréya ore ye. 15 'Yị ga bɨ kóo 'dịyịo-
tonɨ́ Páwulo ní, 'dịyịotonɨ́ wo gị sɨmɨ mongụ́ gara bɨ kɨ́
ịrịné Átani ní, zɨ́ye ndá'balúgu royé kɨ́ sanda zɨ́ Síla e kɨ́
Timatíyo gɨ ro zɨ́ye lódụ́ Páwulo íri 'diya.

Páwulo uku kúrú Lomo zɨ́ 'yị e sɨmɨ Átani

16 Sɨmɨ bɨ kóo Páwulo nɨ ndịsị sóngó Síla e kɨ́ Timatíyo
sɨmɨ Átani ní, zɨ́a ídíne kɨ́ mongụ́ lerí do mɨmbé'dené kɨ́
lúrú lomo ga bɨ yemenɨ́ yée mɨyéme kɨ́ sílí 'yị ní do bi e
sɨmɨ mongụ́ gara ore za mbá. 17 Née ní, zɨ́a ịnyịné
ndéréne sɨmɨ 'Dịcị́ Kótrụro ódroné kɨ́ Yúda e kɨ́ Gịrígị
ga bɨ ndịsịnɨ́ óto úndru Lomo ní, kpá kɨ́ 'yị ga bɨ nɨ ówo
yée sɨmɨ sụ́ụ ní kacɨ́ kadra mbá. 18 Zɨ́ ngíti géyị 'yị 'dódo
ledre ga bɨ ndịsịnɨ́ ndólo yée Epịkụríya e kɨ́ Sotéke ní
tónóye ítí kangú kɨ́ Páwulo. Zɨ́ ngíti géyị ndúndu'yú
kɨ́dí, “Wo bɨ owo kacɨ́ ledre kpá wá ba, ili úku 'bɨ ené ba
kpá yaá 'di?” Zɨ́ ngíti géyị úkulúgu ledre kɨ́dí, “Káa zɨ́
ndịsị úku ledre gɨ ro lomo 'bɨ ngíti géyị 'yị e ní.” Ukunɨ́
ledre née kenée gɨ zɨ́a Páwulo ndịsị 'dódo bɨlámá ledre
gɨ ro Yésụ kɨ́ mɨúrú a gɨ sɨmɨ umbu. 19 Gɨ ore, zɨ́ye 'dí'bi
Páwulo ógụyé kɨ́e do bi bɨ ndịsịnɨ́ ndólo a Arupágu kɨ́dí
bɨ mɨngburoko 'yị lúrú bi kacɨ́ gara ndịsịnɨ́ kótrụ royé
doa ní. Zɨ́ye úku ledre zɨ́ Páwulo kɨ́dí, “Ilizé ówo a gɨ
zɨ́yị, mɨkánda ledre bɨ ndịsị 'dódo a ba nɨ gɨ ro ambi?
20 Ngíti géyị ledre ga bɨ ndịsịzé úwú yée ní utúasánɨ́
eyé gu mbílíze wá. Ilizé gɨ ro zɨ́ze úwú yéme ini ledre bɨ
gɨ sɨmɨ a ní.” 21 Gɨ zɨ́a, 'yị 'bɨ Átani e kɨ́ ṇgu ga bɨ ogụnɨ́
ndịsị ona sinyi onzonɨ́ sịndí kadra eyé go gbékpíne
ndịsị úwú mɨkánda ledre kɨ́ ódro gɨ ro mɨkánda ledre
máa née.
22 Zɨ́ Páwulo ịnyịógụné 'dága do bi kótrụro ore do
úku ledre kɨ́dí, “Sée 'yị 'bɨ Átani e, máówo go kɨ́dí sɨmɨ
ledre e mbá, ledre 'bɨ Lomo nɨ sɨmɨsé kɨ́ngaya. 23 Káa zɨ́
bɨ mándịsị gámá sɨmɨ gara ona kɨ́ lúrú éyí ga bɨ ndịsịsé
óto úndruyé ní, zɨ́ma lúrúndíki mbayi kɨ́ mɨéké ledre
roné kɨ́dí, ‘Zɨ́ LOMO Bɨ OWOZÉ WO WÁ NÍ.’ Éyí bɨ
ndịsịsé óto úndrua abú bɨ ówosé wo wá ní, cakaba,
mándịsị 'dódo ba ledre gɨ roa zɨ́se.
24 “Lomo nɨ 'yị bɨ otoogụ do sogo káṇgá kɨ́ éyí ga bɨ
sɨmɨné ba mbá ne ní. Nɨ ne Ngére 'bɨ do sogo káṇgá kɨ́
ere. Ndịsị ené sɨmɨ 'dịcị́ ga bɨ 'yịma'dí e ụbụnɨ́ yée kɨ́
sílíye ní wá. 25 Ili ené kpá éyí ga bɨ azé í'bí a zɨ́a sɨmɨ bɨ
azé ndịsị méngị moko ené ní wá. Gɨ zɨ́a bɨ nɨ ne 'yị í'bí

† *Káyísara: Káyísara ini ledre gɨ sɨmɨa kɨ́dí mongụ́ ngére 'bɨ Róma. Nɨ mongụ́ ngére do ngíti géyị lafúne ngére e ga bɨ 'bɨ ngíti géyị káṇgá e káa zɨ́ Yụdáya kɨ́ Galiláya.*

trịdrị kɨ́ 'dówʉ́ nda kɨ́ éyí e mbá zɨ́ 'yị e ní. 26 Lomo otoogʉ kóo 'yịma'dí dụ́ʉ́ kɨ́é'do, gɨ sɨmɨa zɨ́ ṛɨ́kí sí do 'yị-ma'dí e ógụyé do sogo káṇgá ba mbá. Zɨa kpá yéme ledre gɨ ro bi bɨ sí do 'yị ga gére née nɨyí ndísị doa kɨ́ sịndí kadra bɨ nɨ útúásá zɨ́ye sɨmɨ bi máa née ní ní. 27 Lomo mengị ledre née kenée gɨ ro zɨ́ 'yị e gámásó'do née. Ngíti géyị yá zɨ́ye ógụyé zɨ́ne gɨ ro zɨ́ye ówo née, abú ndaá gɨ rozé gbála wá. 28 Yí ené gɨ zɨ́ ówo ledre ené kɨ́ ze, zɨ́ze ídíze trịdrị kɨ́ ndísị gámáze kɨ́ méngị ledre ga bɨ ndịsịzé méngị yée ba, káa zɨ́ bɨ kóo ngíti mongʉ́ 'yị éké ledre esé uku kɨ́dí, ‘Azé owʉ́ 'bɨ Lomo ní.’

29 “Gɨ zɨa bɨ azé go owʉ́ ga bɨ 'bɨ Lomo ní, ndazé sómʉ́ a bɨ kɨ́dí Lomo nɨ éyí bɨ káa zɨ́ líịlị éyí bɨ 'yị e yemenɨ́ gɨ sɨmɨ dábu, togʉ́ késí, togʉ́ mbú gɨ sɨmɨ tutú kɨ́ ówo ledre 'bɨ 'yịma'dí e ní wá. 30 'Desí ga kóo ní, Lo-mo ndịsị lúrú cáyi ledre née gɨ zɨa bɨ 'yị e owonɨ́ aka wo wá ní, tɨ́ lá bɨ nda ba ní, Lomo ndịsị go í'bí lorụ zɨ́ 'yị e do bi e mbá kɨ́dí 'yị e idínɨ́ óyóló'bó sómʉ́ ledre eyé. 31 Otoyeme sịndí kadra bɨ née nɨ ógụ 'décị ngbanga 'yị-ma'dí e sɨmɨ a do bɨlámá mɨsi'diné do sogo káṇgá mbá kpịnị kacɨ́ mɨméngị ledre eyé ní go kpụrʉ́ gɨ sɨmɨ 'yị ené bɨ gelé wo ní. 'Dodo ledre née go zɨ́ 'yị e ma'díi kɨ́ mɨúru a bɨ uru wo gɨ sɨmɨ umbu ní.”

32 Sɨmɨ bɨ uwúnɨ́ ledre gɨ ro ledre úrú gɨ sɨmɨ umbu ní, zɨ́ ngíti géyị 'yị e kúkugú fóló Páwulo kɨ́e. Tɨ́ lá zɨ́ ngíti géyị úku ledre kɨ́dí, “Ilizé aka úwú ándá ledre bɨ úku née.” 33 Gɨ do kacɨ́ ledre bɨ ukunɨ́ kenée ní, zɨ́ Páwulo ndéréókpó ené gɨ do bi kótrụro gɨ ore 'dá'ba. 34 Gɨ ore née ní, zɨ́ ngíti géyị 'yị e útúye kpa do kacɨ́ Páwulo zɨ́ye ṇgúṇgu ledre Yésụ. Dongará 'yị máa ga gére née kóo ngíti o'do bɨ ndịsị ógụ gbụ́ʉ́ do bi kótrụro ore kɨ́ ịrịné Diyonósisi kpá kɨ́ ngíti kára kɨ́ ịrịné Damaríya nda kɨ́ ngíti géyị 'yị e.

Páwulo uku kúrú Kɨ́résịto zɨ́ 'yị e sɨmɨ Korịndo

18 Gɨ do kacɨ́ ledre née ní, zɨ́ Páwulo ịnyịné gɨ sɨmɨ mongʉ́ gara bɨ Átani ní ndéréne sɨmɨ gara bɨ kɨ́ ịrịné Korịndo ní. 2 Zɨa ógụndíki ngíti Yʉ́da bɨ ogụ gɨ sɨmɨ káṇgá bɨ kɨ́ ịrịné Ponɨ́tiyo ịrịa Akúwíla. Ogụnɨ́ kɨ́ me'bené Purisíla gɨ sɨmɨ káṇgá bɨ kɨ́ ịrịné Ítali ní, kacɨ́ye lu'bú aka wá, gɨ zɨa Káyísara Kɨládiyo mongʉ́ ngére 'bɨ Róma 'di'biogụ lorụ kɨ́dí Yʉ́da e idínɨ́ ólʉ́ógụ gɨ sɨmɨ Róma mbá 'dá'ba. Zɨ́ Páwulo ndéréne lúrú yée. 3 Nda gɨ zɨa bɨ Páwulo nɨ kpá 'yị yéme kʉ́tʉ́ káa zɨ́ ye ní, zɨa ndịsịné zɨ́ye ndísị méngị moko eyé kéye ndro. 4 Kacɨ́ Sílí 'bɨ 'Dówʉ́ro mbá, zɨ́ Páwulo ndísị ndéréne ódroné sɨmɨ 'Dícị Kótrụro 'bɨ Yʉ́da e, gámásó'do mɨsi'di bɨ née nɨ 'dí'bi do Yʉ́da e kɨ́ Gịrígị e kɨ́e ní.

5 Sɨmɨ bɨ Síla e kɨ́ Timatíyo ogụnɨ́ gɨ sɨmɨ káṇgá bɨ Mekedonía ní, zɨ́ Páwulo í'bí roné mbá ndísị 'dódo ledre gɨ ro Yésụ kɨ́ ndísị úku 'dódo a zɨ́ Yʉ́da e kɨ́dí Yésụ nɨ Kɨ́résịto. 6 Sɨmɨ bɨ Yʉ́da e falanɨ́ Páwulo kɨ́ ndísị úku sínyi ledre gɨ roa ní, zɨa ʉ́'bʉ́ 'bụrụ gɨ ro bongó ené kɨ́ sɨmɨ késí zɨa úku ledre kɨ́dí, “Sámasé idí ndá'ba dosé kɨ́ rosé. Ledre amá ndaá lolụ sɨmɨ a wá. Gɨ ona ndéréne 'dá'dá mááyí go ndéré amá zɨ́ 'yị ga bɨ ngárá ndanɨ́ Yʉ́-da e wá ní.”

7 Gɨ ore zɨa ólʉ́ógụné ótoómo yée sɨmɨ 'Dícị Kótrụro ore, zɨa ndéréne ndísịné 'be 'bɨ Titíyo Zʉ́sụto bɨ ngárá ndaá Yʉ́da wá ní, nɨ 'yị óto úndru Lomo. 'Be 'bɨ ené nɨ gbóo cigí 'Dícị Kótrụro ore. 8 Zɨ́ Kɨrísipo manda 'bɨ 'Dícị Kótrụro 'bɨ Yʉ́da e kɨ́ 'yị 'bɨ 'be 'bɨ ené e mbá ṇgúṇgu ledre Ngére Yésụ. Zɨ́ tʉ́'dʉ́ 'yị 'bɨ Korịndo ga bɨ uwúnɨ́ ledre née ní kpá ṇgúṇgu ledre Yésụ do ịnyịyé bábátịzí yée.

9 Sɨmɨ ndụlụ kɨ́é'do, zɨ́ Ngére Yésụ ódroné zɨ́ Páwulo sɨmɨ 'duru kɨ́dí, “Ndá éré ngịrị wá. Ídí kpá fú ódro zɨ́ 'yị e gɨ romá, ndá mʉ́kʉ́ wá. 10 Mááyí sáká yíị, 'yị bɨ kɨ́é'-do káa bɨ nɨ útúásá méngị bɨsinyí ledre kɨ́yị ona ní ndaá 'bɨ ené wá, gɨ zɨa tʉ́'dʉ́ 'yị amá e nɨyí bo sɨmɨ mongʉ́ gara ba ona.” 11 Nda gɨ ore zɨ́ Páwulo ndísịné ore kɨ́ sɨmɨbi kɨ́é'do kɨ́ yanané, ndísị 'dódo ledre 'bɨ Lo-mo zɨ́ 'yị e.

12 Sɨmɨ bɨ otonɨ́ Galíyo káa do gávana 'bɨ káṇgá bɨ Ákaya ní, zɨ́ Yʉ́da ga bɨ íri ní kótrụ royé 'dí'bi Páwulo do ndéré kɨ́e do ngbanga. 13 Zɨ́ye úkuóto ledre ro Páwulo kɨ́dí, “O'do ba ndịsị ṛáṛanga zɨ́ 'yị e kɨ́dí née ndịsị 'dódo ledre 'bɨ Lomo. Zɨa 'dí'bióto yée do mɨsi'di 'bɨ óto ún-dru Lomo bɨ kpí gɨ zɨ́ wo bɨ 'bɨ lorụ ní.”

14 Sɨmɨ bɨ Páwulo ayí aka lá gɨ ro sḭkpị tarané gɨ ro ódro ní, zɨ́ Galíyo úku ledre zɨ́ Yʉ́da ga gére née kɨ́dí, “Togʉ́ o'do ba luyú gáa lá owʉ́ ledre cúku'dée, togʉ́ mbú mongʉ́ bɨsinyí ledre yá, nɨ gáa ídí mɨútúásáne zɨ́-ma índi mbílíma úwú ledre esé. 15 Bɨ togʉ́ yí ené tɨ́ lá ledre bɨ kálasé tarasé gɨ ro ledre 'bɨ ódro kɨ́ ledre 'bɨ ịrị e nda kɨ́ ledre lorụ esé ní, ásé yéme ledre esé ga gére née se. Mándá 'yị 'décị ngbanga ledre ga bɨ kenée née wá.” 16 Nda née ní, zɨa lágaóyó yée gɨ do ng-banga gɨ ore 'dá'ba. 17 Née ní, zɨ́ye óyóló'bó royé 'dí'bi ngíti o'do kɨ́ ịrịné Soseténe bɨ nɨ manda 'Dícị Kótrụro 'bɨ Yʉ́da e ní, ócó a tɨ́ do ngbanga ore. Tɨ́ bɨ mengịnɨ́ kenée ní, Galíyo somʉ́ ené do ledre eyé née wá.

Páwulo nda'balugu roné sɨmɨ Ánatiyoko

18 Páwulo ndịsị sɨmɨ Korịndo kɨ́ tʉ́'dʉ́ sílí e, zɨa ótoó-mo 'yị ga bɨ 'yị lódʉ́ kacɨ́ Yésụ ní ndéréne yéme roné gɨ ro zɨ́ne 'dógụ bi ndéréne sɨmɨ káṇgá bɨ Súrịya ní. Purisíla e kɨ́ Akúwíla 'dịyịotonɨ́ kóo wo ye. 'Dá'dá gɨ zɨ́ye kɨ́ 'dógụ bi, zɨ́ Páwulo ndéréne ólo doné sɨmɨ gara bɨ kɨ́ ịrịné Kenekaríya ní gɨ zɨ́ ledre bɨ kóo mocʉ́ wo zɨ́ Lomo ní. 19 Zɨ́ye ndéréógụyé sɨmɨ gara bɨ Éfeso ní, kɨ́'dí bɨ Páwulo otoomo Purisíla e kɨ́ Akúwíla ní. Zɨa ndéréne ódroné kɨ́ Yʉ́da e sɨmɨ 'Dícị Kótrụro. 20 Sɨmɨ bɨ ụcụomonɨ́ wo kɨ́dí yée idínɨ́ aka ndísị kéye ore kɨ́ ng-bángbá sịndí kadra ní, zɨ́ Páwulo ási ené. 21 Tɨ́ lá sɨmɨ bɨ ịnyị go gɨ ro ndéré ní, zɨa mocʉ́ éyí kɨ́dí, “Togʉ́ Lomo ṇguṇgu go, mááyí gɨrí ndá'baógụ.” Nda née ní, zɨa ịnyịné 'dógụ bi gɨ sɨmɨ Éfeso ndéréókpóne.

22 Sɨmɨ bɨ 'dogụogụnɨ́ bi sɨmɨ gara bɨ Kayisaríya ní, zɨa ndéréne í'bí mandá zɨ́ 'yị ṇgúṇgu ledre 'bɨ Yésụ ga bɨ sɨmɨ Yerụsaléma ní. Nda gɨ ore zɨa ndéréókpóne sɨmɨ gara bɨ Ánatiyoko sɨmɨ Súrịya ní.

23 Gɨ do kacɨ́ ndísị bɨ ndịsị sɨmɨ Ánatiyoko ní, zɨ́ Páwu-lo ịnyịné gɨ ore ndéré kɨ́ gámáne kacɨ́ bi ga bɨ kóo gámá go doyé sɨmɨ káṇgá ga bɨ Galatíya kɨ́ Pharagáyi

ní mbá, kɨ́ úku ledre bɨ nɨ óto 'yị lódṵ́ kacɨ́ Yésụ zɨ́ye ídíye kɨ́ roko'bụyé ní.
24 Sɨmɨ sịndị́ kadra máa bɨ kóo née ní, Yṵ́da nɨ kóo bo kɨ́ ịrịné Apólo, aránɨ́ wo sɨmɨ gara bɨ Alakɨzandarí́ya ogụ gɨ sɨmɨ Éfeso. Nɨ 'yị bɨ olo ledre go kɨ́ngaya, owoyeme ledre gɨ ro mɨéké kúrú Lomo go bú ní.
25 'Dodonɨ́ kóo mɨsi'di 'bɨ Ngére Yésụ go zɨ́a, zɨ́a ndɨ́sịné 'dódo ma'díi ledre gɨ ro Yésụ kɨ́ mongṵ́ rokinyi do mɨmbé'dené do bɨlámá mɨsi'diné, abú owo dụṵ́ ledre gɨ ro babatɨ́za 'bɨ Yiwáni. 26 Zɨ́a tónóne ódroné o'bụóbụ zɨ́ 'yị e sɨmɨ 'Dɨ́cɨ́ Kótrụro. Sɨmɨ bɨ Purisíla e kɨ́ Akúwíla uwúnɨ́ ledre bɨ ndịsị 'dódo a ní, zɨ́ye 'dí'bi wo ndéré kɨ́e 'be 'bɨ eyé, do úku yéme ledre gɨ ro mɨsi'di 'bɨ Yésụ zɨ́ Apólo.
27 Sɨmɨ bɨ Apólo yéme ledre gɨ ro zɨ́ne ndéréne sɨmɨ Ákaya ní, zɨ́ 'yị lódṵ́ kacɨ́ Yésụ ga bɨ sɨmɨ Éfeso ore ní sáká wo éké wáraga zɨ́ 'yị lódṵ́ kacɨ́ Yésụ ga bɨ sɨmɨ Ákaya ní kɨ́dí idínɨ́ 'dí'bi wo sɨmɨ sụmụ. Sɨmɨ bɨ ogụ íri ní, nɨ kóo mongṵ́ sáká éyɨ́ zɨ́ 'yị ga bɨ ṇguṇgunɨ́ ledre 'bɨ Yésụ kpụrṵ́ gɨ sɨmɨ sáká éyɨ́ 'bɨ Lomo zɨ́ye ní. 28 Gɨ zɨ́ ódro bɨ tara Apólo kɨ́ roko'bụné ní, zɨ́a 'dí'bi ledre gɨ tara Yṵ́da e dongará tṵ́'dṵ́ 'yị e, kɨ́ ledre bɨ gɨ sɨmɨ mɨéké kúrú Lomo ní, bɨ 'dódo kɨ́dí ma'díi, Yésụ nɨ Kɨ́résịto ní.

Páwulo nda'balugu roné sɨmɨ Éfeso

19 Sɨmɨ bɨ Apólo nɨ sɨmɨ gara bɨ Korí́ndo ní, zɨ́ Páwulo 'décị bi kɨ́ mɨsi'di bɨ gɨ yana ní ndéréógụné sɨmɨ Éfeso. Zɨ́a ógụndíki ngíti géyị 'yị ga bɨ 'yị lódṵ́ kacɨ́ Yésụ ní íri, 2 do ndú'yú yée kɨ́dí, “Ndíkisé 'Dówṵ́ Lomo go sɨmɨ bɨ ṇgúṇgusé ledre 'bɨ Yésụ ní?”
Zɨ́ye úkulúgu ledre zɨ́a kɨ́dí, “Ɨ́'ɨ, uwúzé gbawá ledre kɨ́dí 'Dówṵ́ Lomo nɨ bo.”
3 Gɨ ore, zɨ́ Páwulo ndú'yú yée kɨ́dí, “Bɨ kenée ní babatɨzɨ́nɨ́ sée kɨ́ babatɨ́za máa wo be 'di?”
Zɨ́ye úkulúgu ledre zɨ́a kɨ́dí, “Babatɨ́za 'bɨ Yiwáni.”
4 Zɨ́ Páwulo úku ledre kɨ́dí, “Babatɨ́za 'bɨ Yiwáni nɨ kóo babatɨ́za bɨ zɨ́ 'yị e oyólo'bó sómṵ́ ledre eyé ní. Uku kóo ledre zɨ́ 'yị e kɨ́dí, idínɨ́ ṇgúṇgu ledre 'yị bɨ nɨ ógụ gɨ do kacɨ́ne ní, 'yị ma'dáa nɨ Yésụ.” 5 Sɨmɨ bɨ uwúnɨ́ ledre née kenée ní, do bábátɨzɨ́ yée kɨ́ ịrị Ngére Yésụ. 6 Nda sɨmɨ bɨ Páwulo óto sɨ́lɨ́ne doyé ní, zɨ́ 'Dówṵ́ Lomo ógụ ndɨ́sịné sɨmɨ́yé, do í'bí roko'bụ zɨ́ye, zɨ́ye ndɨ́sị ódroyé sɨmɨ ṛɨ́kɨ́ tara e kpá kɨ́ úku 'dódo ledre bɨ 'Dówṵ́ Lomo 'dodo zɨ́ye ní. 7 Nɨyí kóo mbá 'yị e káa zɨ́ sokó doa gbre (12) ní.
8 Zɨ́ Páwulo ndɨ́sị ndéréne ódroné o'bụóbụ zɨ́ 'yị e sɨmɨ 'Dɨ́cɨ́ Kótrụro sɨmɨ éfé bɨ kóo ota (3) née mbá. Zɨ́a ndɨ́sịné úku ledre bɨ nɨ 'dí'bi doyé gɨ ro ledre ga bɨ 'be 'bɨ Lomo 'dáa ní. 9 Tɨ́ lá ngíti géyị 'yị e gɨ dongaráye doyé orụ yí ené mɨórụ ṇguṇgunɨ́ eyé ledre Yésụ wá. Tɨ́ dongará 'yị e ore zɨ́ye ndɨ́sịyé úku sínyi ledre gɨ ro mɨsi'di 'bɨ Ngére Yésụ. Gɨ ore, zɨ́ Páwulo ótoómo yée zɨ́a lá 'dí'bi 'yị ga bɨ 'yị lódṵ́ kacɨ́ Yésụ ní zɨ́ye ndɨ́sị ódroyé do ledre e kɨ́ ndɨ́sị 'dódo ledre zɨ́ye sɨmɨ mongṵ́ 'dɨ́cɨ́ 'bɨ ngíti o'do kɨ́ ịrịné Tarána. 10 Ledre máa née mengị kóo kenée kɨ́ sɨmɨbi gbre gɨ ro zɨ́ Yṵ́da e kɨ́ Gịrí́gị ga bɨ ndɨsịnɨ́ ndɨ́sị sɨmɨ káṇgá bɨ Ásiya ní úwú ledre gɨ ro Ngére Yésụ.

Bɨcayi lomo odro zɨ́ wotɨ́ Sekéva e

11 Zɨ́ Lomo ndɨ́sị méngị mɨngburoko bɨku'dú ledre e kpụrṵ́ gɨ sɨmɨ Páwulo. 12 Gba mandɨ́lị kɨ́ bongó bɨ Páwulo esị roné togṵ́ 'di'binɨ́ ndéré kɨ́e zɨ́ 'yị ndíyá e yá, zɨ́ ndíyá eyé ndɨ́sị ṵ́kṵ́ne gɨ royé kpá zɨ́ bɨcayi lomo e ndɨ́sị ólṵ́ógụyé gɨ sɨmɨyé.
13 Ngíti géyị Yṵ́da ga bɨ ndɨsịnɨ́ gámá kɨ́ lágaóyó bɨcayi lomo e gɨ sɨmɨ 'yị e ní, ayínɨ́ kóo gɨ ro 'dí'bi ịrị Ngére Yésụ ndɨ́sịyé lágaóyó bɨcayi lomo e kɨ́e. Zɨ́ye úku ledre zɨ́ bɨcayi lomo e kɨ́dí, “Máúku zɨ́se, ídísé ólṵ́ógụ 'dá'ba kɨ́ ịrị Yésụ bɨ Páwulo ndɨsị 'dódo ledre gɨ roa ní.” 14 Wotɨ́ Sekéva bɨ manda 'bɨ 'yị 'dáná éyɨ́ ga bɨ kóo ịnyị doa gbre ní ndɨsịnɨ́ kóo méngị ledre née ye. 15 Kadra kɨ́é'do zɨ́ bɨcayi lomo úkulúgu ledre zɨ́ye ya, “Máówo Yésụ bú, máówo kpá ledre gɨ ro Páwulo bú, ásé 'bɨ esé náambi?” 16 Nda née ní, zɨ́ o'do bɨ kɨ́ bɨcayi lomo e sɨmɨné ba útú'dí'bi yée tónóne ócó yée zɨ́ roko'bụ a rómoné gɨ do 'bɨ eyé mbá. Zɨ́ye ṵ́dụyé ngásáye gɨ 'be 'bɨ ené, kɨ́ uṇgú royé, bongó e mbá mɨlófoné.
17 Sɨmɨ bɨ Yṵ́da e kɨ́ Gịrí́gị ga bɨ sɨmɨ Éfeso ore uwúnɨ́ ledre née kenée ní, zɨ́ ngịrị útúne sɨmɨyé, zɨ́ye ndɨ́sịyé óto úndru Ngére Yésụ. 18 Sɨmɨ sịndị́ kadra née ní, zɨ́ tṵ́'dṵ́ 'yị ga bɨ ṇguṇgunɨ́ ledre Yésụ go ní ógụyé úkuógụ bɨsinyí ledre eyé fúó dongará 'yị e. 19 Zɨ́ tṵ́'dṵ́ 'yị máa yée ga bɨ 'bɨ eyé 'yị kágá e ní ógụyé kɨ́ kágá eyé e do óngbóóyó yée mbá 'dá'ba do komo tṵ́'dṵ́ 'yị e. Sɨmɨ bɨ olonɨ́ késí́ kágá ga bɨ ongbónɨ́ yée née mbá ní, késí́ a nɨ kóo mongṵ́ne kɨ́ngaya. 20 Gɨ zɨ́ kéyị née ní, zɨ́ ledre 'bɨ Ngére Yésụ ngbóróne, zɨ́a báyiné kɨ́ roko'bụné kɨ́ngaya.
21 Gɨ do kacɨ́ ledre ga bɨ mengịnɨ́ royé née mbá ní, zɨ́ Páwulo yéme ledre gɨ ro ndéréne sɨmɨ Yerụsaléma kpụrṵ́ gɨ sɨmɨ káṇgá ga bɨ Mekedoníya kɨ́ Ákaya ní. Zɨ́a úku ledre yaá, “Gɨ do kacɨ́ máógụmá íri, Mááyí kpá ndéré sɨmɨ mongṵ́ gara bɨ Róma ní.” 22 Gɨ ore, zɨ́a kása Timatíyo e gbre kɨ́ Erésito gɨ dongará 'yị ené ga bɨ ndɨsịnɨ́ sáká wo ní 'dá'dá sɨmɨ Mekedoníya íri, sɨmɨ bɨ ndɨsị kɨ́ owṵ́ sɨ́lɨ́ ngbara sɨmɨ káṇgá bɨ Ásiya ní.

'Yị 'boro e zinginɨ́ sɨmɨ Éfeso

23 Sɨmɨ sịndị́ kadra máa bɨ kóo née ní, zɨ́ mongṵ́ 'do'dó ídíne kɨ́ngaya ro 'yị ga bɨ ṇguṇgunɨ́ ledre Ngére Yésụ ní. 24 Ngíti 'yị 'boro nɨ kóo bo kɨ́ ịrịné Dometí́rịyo nɨ 'yị yéme lílị 'dɨ́cɨ́ 'bɨ kára lomo bɨ kɨ́ ịrịné Aratémisi ní gɨ sɨmɨ késí́. Moko née ndɨsị kóo 'di'biogụ késí́, zɨ́ 'yị ṵ́cụ ga kɨ́ngaya. 25 Zɨ́ Dometí́rịyo ndóloyóko lafúne e mbá kɨ́ ngíti géyị lafúye ga bɨ ndɨsịnɨ́ kpá ṵ́cụ éyɨ́ káa zɨ́ 'bɨ eyé ní. Zɨ́a úku ledre zɨ́ye kɨ́dí, “Ya'dá e, ówosé bú kɨ́dí ndɨsịzé ówo tṵ́'dṵ́ késí́ gɨ do moko bɨ ndɨsịzé méngị a ba. 26 Cakaba ní, ledre bɨ 'yị bɨ Páwulo ba ndɨsị méngị a ní, lúrúsé go cṵ́ kɨ́ komosé, úwúsé kpá go cṵ́ kɨ́ mbílíse. 'Di'bi do tṵ́'dṵ́ 'yị ga bɨ sɨmɨ Éfeso ona kɨ́ sɨmɨ káṇgá bɨ Ásiya ní go mbá kɨ́ ledre bɨ yaá lomo ga bɨ 'yịma'dí yemenɨ́ ye ní, ndanɨ́ eyé lomo e wá.

27 Bɨsinyí a, moko ezé bɨ ndịsịzé méngị a ba ní ịrịa nɨ go ógụ sínyí. Nda kpá lá dụ́ụ́ wo née wá, tɨ́ lá moko utúasá lolụ kpá ídí sɨmɨ 'dịcị́ 'bɨ lomo bɨ Aratémisi bɨ 'yị e ndịsịnɨ́ óto úndrua sɨmɨ káṇgá bɨ Ásiya kɨ́ do sogo káṇgá mbá ní wá. Úndru née utúasá lolụ ídí zɨ́a wá.”

28 Sɨmɨ bɨ uwúnɨ́ ledre née kenée ní, zɨ́a ónzó komoyé 'duo ṛifu. Zɨ́ye tónóye gbúrógbóye, “Mongụ́ úndru idí ídí zɨ́ Aratémisi bɨ 'bɨ lomo 'bɨ Éfeso e ní.” 29 Kpá lá 'diya née ní, zɨ́ ledre née báyiné sɨmɨ gara ore mbá. Zɨ́ 'yị e yóko royé tụ́'dụ́ tụ́'dụ́ ndịsị méngị ledre ga bɨ utúasánɨ́ wá ní kɨ́ gbúrógbóye. Zɨ́ye útú'dí'bi Gáyosi e kɨ́ Arisitáka 'yị 'bɨ Mekedoníya bɨ ndịsịnɨ́ gámá kɨ́ Páwulo e ní do ngásá kɨ́ye do mongụ́ bi bɨ 'yị e ndịsịnɨ́ yóko royé doa ní. 30 Páwulo ili kóo go gɨ ro zɨ́ne ndéréne zɨ́ye dongará tụ́'dụ́ 'yị ga gére née íri, tɨ́ lá 'yị lódụ́ kacɨ́ Yésụ otoomonɨ́ sịlịye gɨ roa zɨ́a ndéréne wá. 31 Gba ngíti géyị mɨngburoko 'yị ga bɨ ore ní, zaá ezegámá ga mbá, zɨ́ye kákasa zɨ́a kɨ́dí, ndá ndéré do mongụ́ bi bɨ 'yị e ndịsịnɨ́ yóko royé doa née íri wá.

32 Sɨmɨ bɨ kotrụnɨ́ royé nɨyí nda go lá gbúrógbó faa, yée ga bɨ nɨyí kɨ́ 'bɨ eyé, ngíti géyị nɨyí kɨ́ 'bɨ eyé gɨ 'dí keṛí gɨ zɨ́a tụ́'dụ́ 'yị e owonɨ́ eyé sị́ ledre bɨ kotrụnɨ́ royé gɨ roa ní wá. 33 Zɨ́ ngíti géyị 'yị e úku ledre kɨ́dí Alakɨzánde nɨ ne manda 'dá'dá, gɨ zɨ́a bɨ Yụ́da e ịtrịnɨ́ wo 'dá'dá ní. Zɨ́ Alakɨzánde méngị kéyị kɨ́ sịlịne zɨ́ 'yị e gɨ ro zɨ́ye mụ́kụ́ye, gɨ ro zɨ́ne úku yéme ledre née zɨ́ye. 34 Tɨ́ lá sɨmɨ bɨ owonɨ́ ya Alakɨzánde nɨ Yụ́da ní, zɨ́ye gbúrógbóye kɨ́ kúrúye kɨ́é'do kɨ́ sịndị́ kadra gbre, “Mongụ́ úndru idí ídí zɨ́ Aratémisi bɨ 'bɨ lomo 'bɨ Éfeso e ní.”

35 Odụ a, zɨ́ 'yị éké ledre 'bɨ mongụ́ 'yị bɨ sɨmɨ gara ore ní ógụné ụ́cụ́ómo tụ́'dụ́ 'yị ga gére née. Zɨ́a úku ledre zɨ́ye ya, “Lafúma e 'yị 'bɨ Éfeso e. 'Yị e mbá owonɨ́ bú kɨ́dí gara bɨ Éfeso ba nɨ bi bɨ ndịsịnɨ́ bándá 'dịcị́ 'bɨ mongụ́ kára lomo Aratémisi doa kɨ́ líịịa bɨ utúogụ gɨ komo ere ní. 36 'Yị bɨ nɨ kála ledre ba ní ndaá. Bɨ kenée ní, ndécịsé mu ndásé méngị bɨcayi ledre e wá. 37 'Dí'biógụsé ya'dá ga ba go ngákáne, abú ngakanɨ́ eyé éyị gɨ sɨmɨ 'dịcị́ 'bɨ lomo ezé e wá, uku sinyinɨ́ kpá gbawá ledre gɨ ro kára lomo ezé. 38 Togụ́ Dometị́rịyo e kɨ́ 'yị 'bɨ moko ené e nɨyí kɨ́ ledre kɨ́ 'yị yá, mɨngburoko 'yị 'décị ngbanga ezé e nɨyí bo kacɨ́ sị́lị́ ga bɨ 'bɨ 'décị ngbanga ní mbá, nɨyí 'décị ngbanga née ye íri. 39 Tɨ́ lá togụ́ ledre nɨ bo, wo bɨ ílisé bɨ romo gɨ do wo máa ba ní, nɨyí ótoyéme a do bi kótrụro bɨ 'yị e ịnyịnɨ́ za mbá ówo ledre gɨ roa ní. 40 Gɨ do kacɨ́ ledre bɨ mengị roné karaba ba ní, 'yị e nɨyí úku a kɨ́dí ndịsịzé gbúrógbó bɨsinyí gbúrógbó sɨmɨ gara. Sɨmɨ ledre née ní, utúasázé úku ma'díi wá gɨ zɨ́a sị́ ledre bɨ zɨ́a ídíne káa ní ndaá 'bɨ ené wá.” 41 Gɨ do kacɨ́ bɨ uku ledre káa ní, zɨ́a úku ledre zɨ́ 'yị ga bɨ kotrụnɨ́ royé ní zɨ́ye báyiyé.

Páwulo nderé sɨmɨ Mekedoníya kɨ́ Ákaya

20 Sɨmɨ bɨ mongụ́ gbúrógbó née ụkụ́ ní, zɨ́ Páwulo kákasa kacɨ́ 'yị ga bɨ 'yị lódụ́ kacɨ́ Yésụ ní. Zɨ́a úku ledre zɨ́ye bɨ nɨ óto yée zɨ́ye ídíye kɨ́ roko'bụyé ní. Zɨ́a í'bí mandá zɨ́ye zɨ́a ndéréókpóne sɨmɨ káṇgá bɨ Mekedoníya ní. 2 Zɨ́a ndéréne gɨ do bi ga gére née mbá, ndísị sáká 'yị e kɨ́ ledre bɨ nɨ í'bí roko'bụ zɨ́ye ní, do ndéréókpóne sɨmɨ káṇgá bɨ Ákaya, 3 kɨ́'dí bɨ ndịsị íri kɨ́ éfé ota (3) ní. Ndịsị kóo ore kɨ́ yéme roné gɨ ro 'dógụ bi sɨmɨ káṇgá bɨ Sụ́rịya ní. Sɨmɨ bɨ owo kɨ́dí Yụ́da e nɨyí go ndísị yéme bɨsinyí ledre gɨ ro méngị née kɨ́e ní, zɨ́a yéme sómụ́ ledre gɨ ro ndá'balúgu roné kpụrụ́ gɨ sɨmɨ Mekedoníya. 4 Zɨ́ Sopáta wotị́ Pịrísa bɨ gɨ sɨmɨ gara bɨ Beréya ní ndéréye kɨ́ Páwulo. Nɨyí kóo kɨ́ Arisitáka e kɨ́ Sékendụsụ nɨyí 'bɨ eyé gɨ sɨmɨ gara bɨ Tasaloníka, Gáyo e kɨ́ Timatíyo gɨ sɨmɨ gara bɨ Dérebe, Takíka e kɨ́ Tarafímo nɨyí 'bɨ eyé gɨ sɨmɨ káṇgá bɨ Ásiya ní. 5 Ya'dá ga gére nderénɨ́ 'bɨ eyé kóo sóngó zée sɨmɨ gara bɨ kɨ́ ịrịné Tóra ní. 6 Tɨ́ lá zɨ́ze 'dógụ 'bɨ ezé bi gɨ sɨmɨ gara bɨ Phílípoyị gɨ do kacɨ́ Ayímbi bɨ ndịsịnɨ́ ndólo a Ambata bɨ 'De'dí ndaá ní. Zɨ́ze ndíki ze kéye sɨmɨ Tóra gɨ do kacɨ́ sị́lị́ ịnyị. Zɨ́ze ndísịzé ore kɨ́ sị́lị́ ịnyị doa gbre (7).

Odụ ógụ 'bɨ Páwulo sɨmɨ Tóra

7 Sɨmɨ sị́lị́ gɨ do kacɨ́ Sị́lị́ 'bɨ 'Dówụ́ro, zɨ́ze kótrụ rozé ndísịzé ánu éyị́ mɨánu 'bɨ sómụ́ndíki ledre umbu Ngére Yésụ. Zɨ́ Páwulo tónóne ódroné zɨ́ 'yị e, ódroné, ódroné zaá gị kɨ́ yana ndụlụ, gɨ zɨ́a kɨ́lóndó a née ili go gɨ ro ndéréókpó. 8 Tụ́'dụ́ lámba e nɨyí kóo bo mɨndícíye sɨmɨ 'dịcị́ bɨ o'bọ́rongónɨ́ gá do ezené kɨ́'dí bɨ kotrụzé rozé ní. 9 Phɨ́rangá nɨ kóo bo kɨ́ ịrịné Yụtị́ka nɨ kóo mɨndísịné do subáa kenée, sɨmɨ bɨ Páwulo nɨ nda go fú lá ódro ngbángbáne ní, zɨ́ Yụtị́ka tónóne ṛí'bíne, ṛí'bíne, odụ a ṛí 'bí 'di'bi wo go, zɨ́a ndé'déne kú gɨ 'dága gɨrí útúne gbụ bi. Sɨmɨ bɨ sịkpịnɨ́ wo káa ní, uyu yí ené go. 10 Zɨ́ Páwulo ndítíógụné útúne doa fáka wo, zɨ́a úku ledre ya, “Ndásé íni ini wá, nɨ go trịdrị.” 11 Nda née ní, zɨ́ Páwulo ékị́lúgu roné 'dága sɨmɨ 'dịcị́ bɨ gáa nɨyí sɨmɨ a ní, zɨ́a 'déwe ambata ánu a. Gɨ do kacɨ́ ledre née ní, zɨ́ Páwulo ódroné zɨ́ 'yị e tɨ́ má zaá gị kɨ́ phɨyí. Zɨ́a ínyịné ótoómo yée zɨ́a ndéréne. 12 Zɨ́ ngíti géyị 'yị e 'dí'bi phɨ́rangá née ndá'bayé kɨ́e 'be trịdrị zɨ́ye nda ídíye kɨ́ mongụ́ rokinyi.

Mɨndéréze gɨ sɨmɨ Tóra sɨmɨ Meléto

13 Nderézé kóo 'dá'dá do bi kuṛúngba 'dógụ bi ndéréze sɨmɨ gara kɨ́ ịrịné Áso, kɨ́'dí bi bɨ kóo azé ógụ 'dí'bi Páwulo doa sɨmɨ kuṛúngba ní. Yeme kóo ledre née kenée gɨ zɨ́a nderé kóo íri kɨ́ sịndíne.14 Sɨmɨ bɨ ndikízé sɨmɨ Áso ní, zɨ́ze 'dí'bi wo kɨ́ze sɨmɨ kuṛúngba ndéréógụzé sɨmɨ gara bɨ Mịtụléne ní. 15 Zɨ́ze ínyịzé gɨ ore sɨmɨ bi mɨárá a née ndéréze sɨmɨ cúkú bɨ Kíyo. Gɨ do kacɨ́ sị́lị́ kɨ́é'do zɨ́ze 'dógụ bi ndéréógụzé sɨmɨ cúkú bɨ kɨ́ ịrịné Sámo. Nda káa zɨ́ kɨ́lóndó a née, zɨ́ze ógụzé sɨmɨ gara bɨ kɨ́ ịrịné Meléto ní. 16 Páwulo yeme kóo sómụ́ ledre gɨ ro zɨ́ne 'décị bi geré mɨ'décị gɨ cigí gara bɨ Éfeso ní, káa bɨ née nɨ sínyi sịndị́ kadra sɨmɨ káṇgá bɨ Ásiya ní ke. Nderé kóo 'di'diya gɨ ro togụ́ nɨ útúásá yá, zɨ́ne ídíne sɨmɨ Yeruṣaléma sɨmɨ sịndị́ kadra 'bɨ Pénítakote.

Páwulo odro kɨ́ mɨngburoko 'yị ga bɨ 'bɨ Éfeso ní

17 Gɨ sɨmɨ Meléto, zɨ́ Páwulo kákasa sɨmɨ Éfeso kacɨ́ mɨngburoko 'yị ga bɨ 'bɨ 'yị lódṵ́ kacɨ́ Yésụ ní. 18 Sɨmɨ bɨ ogụnɨ́ ní, zɨ́a úku ledre zɨ́ye ya, “Ówosé káa zɨ́ bɨ kóo ndịsịzé kése ní bú, gɨ sɨmɨ mɨzefị kadra bɨ máógụ sɨmɨ a sɨmɨ káṇgá bɨ Ásiya ní. 19 Mándíṣị 'bó'bṵ́ romá zɨ́ iní komomá ndíṣị ídíne trịị kɨ́ ndíṣị méngị moko káa zɨ́ 'yị 'bɨ moko 'bɨ Ngére Yésụ kɨ́ mbágá tṵ́'dṵ́ 'do'dó bɨ mándíṣị ndíki yée gɨ zɨ́ bɨsinyí ledre 'bɨ Yúda e ní. 20 Ówosé bú bɨlámáne, máótoómo kémbị́ ledre kị́é'do wo bɨ nɨ útúásá sáká sée, sɨmɨ bɨ mándíṣị úku kúrú Lomo zɨ́se kɨ́ 'dódo ledre zɨ́ tṵ́'dṵ́ 'yị e kpá kɨ́ 'be 'bɨ esé e ní wá. 21 Máúku 'dódo go zɨ́ Yúda e kɨ́ Gịrí́gị e mbá kɨ́dí, idínɨ́ óyóló'bó sómṵ́ ledre eyé ṇgúṇgu ledre Ngére Yésụ gɨ ro zɨ́ye ógụyé zɨ́ Lomo.

22 “Cakaba ní, kacɨ́ íli ledre 'bɨ 'Dówṵ́ Lomo, mááyí go ógụ ndéré sɨmɨ Yerụsaléma, máówo éyí bɨ nɨ méngị roné zɨ́ma íri ní wá. 23 Éyí bɨ máówo ní, 'Dówṵ́ Lomo mada máa go kɨ́dí, sɨmɨ mɨngburoko gara ga bɨ mááyí ógụ sɨmɨyé ní mbá, sí́gịnị kɨ́ 'do'dó nɨyí bo ndíṣị sóngó máa íri. 24 Tɨ́ lá máóto amá ledre trịdrịmá zɨ́ma owóowó wá, máíli dụ́ụ́ méngịónzó ledre bɨ mándíṣị óto komomá gɨ roa ní kɨ́ moko 'bɨ Ngére Yésụ bɨ i'bí zɨ́ma ndíṣịmá méngị a, bɨ nɨ úku 'dódo bɨlámá ledre gɨ ro sáká éyí 'bɨ Lomo zɨ́ 'yị e ní.

25 “Mágámá go kɨ́ úku ledre gɨ ro ledre ga bɨ 'be 'bɨ Lomo 'dáa ní zɨ́se mbá. Bɨ ba ní, máówo go kɨ́dí útúásásé lolụ lúrú máa ona wá. 26 Bɨ kenée ní, máúku zɨ́se ba go wo karaba, togṵ́ 'yị luyú ledre go, ledre amá ndaá lolụ sɨmɨ a wá. 27 Gɨ zɨ́a máótoómo amá kɨ́ ótrṵ́ kodo mɨyéme ledre bɨ Lomo yeme go gɨ rosé ní zɨ́se wá. 28 Bɨ kenée ní, ídísé bándá rosé kpá kɨ́ kábịṛí́kị ga bɨ 'Dówṵ́ Lomo i'bí yée zɨ́se ndíṣịsé lúrú bi kacɨ́ye née ní. Ídísé ídí 'yị lúrú bi kacɨ́ 'yị ga bɨ ṇguṇgunɨ́ ledre 'bɨ Lomo go, bɨ ugú yée kɨ́ sáma Wotị́ne ní. 29 Máówo bú kɨ́dí gɨ do kacɨ́ma ba, ngíti géyị 'yị e nɨyí ógụ ólṵ́ dongaráse káa zɨ́ máárára e ní, gɨ ro báyi kábịṛí́kị ga gére née 'dá'ba. 30 Sịndí́ kadra nɨ ógụ kɨ́'dí bɨ ngíti géyị 'yị e gɨ dongaráse nɨyí ndíṣị ṛáṛanga gɨ ro sínyíónzó sɨmɨ do 'yị lódṵ́ kacɨ́ Yésụ gɨ ro do ndíṣịyé lódṵ́ kacɨ́ye ní. 31 Gɨ zɨ́ kéyị née ní, komosé idí ídí rosé, zɨ́se ndíṣịsé sómṵ́ndíki ledre ga bɨ má'dódo yée zɨ́se kɨ́ iní komomá trịị kacɨ́ kadra e kɨ́ ndụlụ mbá kɨ́ sɨmɨbi ota ba ní.

32 “Cakaba máótoómo sée go do sí́lí́ Lomo kɨ́ ledre 'bɨ sáká éyí ené bɨ utúasá go i'bí roko'bụ zɨ́se gɨ ro zɨ́se ndíki úndru 'bɨ Lomo bɨ yeme gɨ ro mɨgélé 'yị ené e ní. 33 Máóto amá 'bú késí, togṵ́ mbú dábu kɨ́ bongó 'bɨ 'yị e wá. 34 Sée kɨ́ rosé ówosé bú, mándíṣị kóo méngị moko amá kɨ́ sí́lí́ma gɨ ro éyí ga bɨ ilizé yée ní kɨ́ 'yị amá e. 35 Má'dódo go zɨ́se sɨmɨ ledre ga bɨ mbá mándíṣị méngị yée ní kɨ́dí, méngị moko kɨ́ roko'bụné kenée nɨ óto ze zɨ́ze sáká 'yị ga bɨ ngárá roko'bụyé ndaá ní kɨ́ sómṵ́ndíki kúrú Ngére Yésụ bɨ uku ya, ‘Rokinyi 'bɨ 'yị i'bí éyí rómo gɨ do 'bɨ 'yị 'dí'bi nzíyi éyí ní.’ ”

36 Sɨmɨ bɨ Páwulo uku ledre née zɨ́ye kenée ní, zɨ́ye útúye do ngṵ́ṛṵ́ sịndíye bi íni ini zɨ́ Lomo. 37 Zɨ́ye ụ́dụyé mbá íni ini kɨ́ óto sí́lí́ye do go Páwulo fáka wo sɨmɨ bɨ nɨyí í'bí mandá dongaráye kɨ́ Páwulo e ní. 38 Sɨmɨkozo 'di'bi kóo yée kɨ́ngaya gɨ zɨ́a bɨ Páwulo uku go zɨ́ye kɨ́dí utúasánɨ́ lolụ lúrú née wá ní. Nda née ní zɨ́ye 'díyịóto wo do bi kuṛúngba.

Mɨndéré Páwulo sɨmɨ Yerụsaléma

21 Gɨ do kacɨ́ odụ mandá bɨ i'bízé dongaráze ní, zɨ́ze ótoómo yée ndéréze do ékí́ze sɨmɨ kuṛúngba, zɨ́ze 'dógụ bi geré mbí́ sɨmɨ cúkú bɨ Kóso ní. Sɨmɨ bi mɨárá a née zɨ́ze ndéréógụzé sɨmɨ cúkú bɨ kɨ́ ịrịné Róde, nda gɨ ro zɨ́ze ndéréókpóze sɨmɨ cúkú bɨ Patára ní. 2 Gɨ sɨmɨ Patára, zɨ́ze ówo kuṛúngba bɨ ndịsị ndéré sɨmɨ káṇgá bɨ Fonísịya ní, zɨ́ze ékí́ze sɨmɨ a zɨ́a 'dógụ ógụ zée sága. 3 Zɨ́ze ndéréze do iní zaá gị do bi bɨ lurúzé nda do cúkú bɨ Sáyípuroso ní go za mbá, zɨ́ze óyó rozé do gboṛụ a mɨ'dí do anú ndéréze sɨmɨ káṇgá bɨ Sṵ́ṛịya ní. Zɨ́ze ndítíógụzé do gbúṛóngó sɨmɨ gara bɨ Táyire do bi bɨ ịmbịoyónɨ́ éyí ga bɨ kóo sɨmɨ mongṵ́ kuṛúngba máa née 'dá'ba doa ní. 4 Zɨ́ze ówo ngíti géyị 'yị lódṵ́ kacɨ́ Yésụ ore, zɨ́ze ndíṣịzé kéye ore kɨ́ sí́lí́ ịnyị doa gbre. Sɨmɨ roko'bụ 'bɨ 'Dówṵ́ Lomo, zɨ́ye úku ledre zɨ́ Páwulo kɨ́dí ndaá ndéré sɨmɨ Yerụsaléma wá. 5 Tɨ́ lá bɨ sịndí́ kadra ezé utúasá ní, zɨ́ze 'dí'bi mɨsi'di ndéréze Yerụsaléma. Zɨ́ 'yị lódṵ́ kacɨ́ Yésụ ga bɨ ore ní ịnyịyé kɨ́ me'beyé e, owṵ́ 'bɨ eyé e mbá, 'díyịóto zée gɨ sɨmɨ gara gɨ ore gị kó'dṵ́ mɨkavu, kɨ́'dí bɨ utúzé do ngṵ́ṛṵ́ sịndíze kéye bi íni ini zɨ́ Lomo ní. 6 Nda gɨ ore, zɨ́ze í'bí mandá dongaráze, azé 'bɨ ezé ékí́ sɨmɨ kuṛúngba, zɨ́ye ínyị 'bɨ eyé yóó ndá'bayé 'be 'bɨ eyé.

7 Zɨ́ze ínyịzé kɨ́ kuṛúngba gɨ sɨmɨ Táyire née ní ndéréze sɨmɨ gara bɨ kɨ́ ịrịné Potolemáyi, kɨ́'dí bɨ ndéréze í'bí mandá zɨ́ 'yị ga bɨ 'yị lódṵ́ kacɨ́ Yésụ ga bɨ ore ní, zɨ́ze 'dú'duzé ore sí́lí́ kị́é'do. 8 Kɨ́lóndó a née ní, zɨ́ze ínyịzé ndéréógụzé sɨmɨ gara bɨ Kayisaríya ní. Ndịsịzé kóo íri 'be 'bɨ Phí́lịpo bɨ ndịsị úku kúrú Lomo zɨ́ 'yị e ní, nɨ ngúru 'yị gɨ dongará 'yị ga bɨ kóo gelénɨ́ yée ịnyị doa gbre † ní. 9 Nyí ga nɨyí kóo bo eso 'di'binɨ́ aka ya'dá e wá, ndịsịnɨ́ úkutátá ledre bɨ Lomo ukui'bí tarayé ní zɨ́ 'yị e.

10 Gɨ do kacɨ́ bɨ ndịsịzé ore go kɨ́ sí́lí́ nyere ní, zɨ́ nébị bɨ kɨ́ ịrịné Ágaba ógụné gɨ sɨmɨ káṇgá bɨ Yụdáya ní. 11 Sɨmɨ bɨ ogụ lúrú zée ní, zɨ́a í'dí ká'dá bɨ gɨ ro Páwulo ní, ódó sí́lí́ne kɨ́e, zɨ́a ínyịné úku ledre ya, “'Dówṵ́ Lomo uku ya, ‘Yúda ga bɨ sɨmɨ Yerụsaléma ní nɨyí ódó mí́ngí́ ká'dá ba káa, do í'bí wo do sí́lí́ 'yị ga bɨ ngárá ndanɨ́ Yúda e wá ní.’ ”

12 Sɨmɨ bɨ uwúzé ledre née kenée ní, zɨ́ze ínyịzé kɨ́ 'yị ga bɨ ṇguṇgunɨ́ ledre 'bɨ Yésụ go ní mbá úku ledre zɨ́ Páwulo kɨ́dí ndaá ndéré sɨmɨ Yerụsaléma wá. 13 Nda née ní, zɨ́ Páwulo úkulúgu ledre zɨ́ze ya, “Éyí bɨ ndíṣịsé íni ini, zɨ́se ndíṣịsé 'décị mɨmbé'demá kenée gɨ roa ní 'di? Mándá nzíyimá lá dụ́ụ́ gɨ ro do ódó máa sɨmɨ Yerụsaléma wá, kpá gɨ ro zɨ́ma úyumá íri gɨ ro ledre Ngére Yésụ.” 14 Sɨmɨ bɨ ṇguṇgu ené ledre bɨ ukuzé zɨ́a

† *Ya'dá e ịnyị doa gbre: Ólo ledre gɨ ro ya'dá ga ịnyị doa gbre ba sɨmɨ Moko 'bɨ 'yịmɨkása e 6:1-6.*

née wá ní, zɨ́ze ndécị́ ezé. Zɨ́ze lá úku ledre zɨ́a ya, “Idí mu méngị roné kacɨ́ íli ledre 'bɨ Ngére Yésụ.”
15 Gɨ do kacɨ́ née ní, zɨ́ze ndịsịzé ore cúku'dée kɨ́ yéme éyí ezé e zɨ́ye ídíye nzíyiyé gɨ ro zɨ́ze ndéréze sɨmɨ Yerụsaléma. 16 Zɨ́ ngíti géyị 'yị lódụ́ kacɨ́ Yésụ ga bɨ sɨmɨ gara bɨ Kayisaríya ní 'díyịóto ógụ zée zaá gị 'be 'bɨ Menasóna, kɨ́'dí bɨ ilizé ndéré ndịsị ní. Nɨ 'yị gɨ sɨmɨ cúkú bɨ Sáyípuroso ní, nɨ kuṛú 'yị lódụ́ kacɨ́ Yésụ kú 'desí.

Páwulo nderé ṇgu 'be 'bɨ Yakóbo

17 Sɨmɨ bɨ ogụzé sɨmɨ Yerụsaléma ní, zɨ́ 'yị lódụ́ kacɨ́ Yésụ ga bɨ íri ní 'dí'bi zée sɨmɨ sụmụ bɨlámáne kɨ́ngaya. 18 Sɨmɨ bi mɨárá a née, zɨ́ Páwulo 'dí'bi zée zɨ́ze ndéréze lúrú Yakóbo kɨ́ mɨngburoko 'yị ga bɨ 'yị lódụ́ kacɨ́ Yésụ ní, nɨyí kóo mbá 'be 'bɨ ené ore. 19 Zɨ́ Páwulo í'bí mandá zɨ́ye mbá, zɨ́a tónóne lịkpị́ ledre ga bɨ Lomo mengị yée zɨ́ 'yị ga bɨ ngárá ndanɨ́ Yụ́da e wá ní kpụrụ́ gɨ sɨmɨ moko bɨ née mengị ní.
20 Sɨmɨ bɨ uwúnɨ́ ledre née ní, zɨ́ye mbófo ịrị Lomo. Gɨ ore, zɨ́ye úku ledre zɨ́ Páwulo ya, “Lúndu 'bɨ ené, lúrú káa zɨ́ bɨ tụ́'dụ́ álifu Yụ́da e ṇguṇgunɨ́ ledre 'bɨ Yésụ ní go, ówo kpá káa zɨ́ bɨ ndịsịnɨ́ í'bí royé lódụ́ lorụ 'bɨ Mụ́sa ní bú. 21 Uwúnɨ́ ledreyí go kɨ́dí ndịsị kóo 'dódo ledre zɨ́ Yụ́da ga bɨ sɨmɨ káṇgá 'bɨ 'yị ga bɨ ngárá ndanɨ́ Yụ́da e wá ní ya, ndanɨ́ ndịsị lódụ́ kacɨ́ lorụ bɨ Mụ́sa eké ní wá, owụ́ 'bɨ eyé e ndanɨ́ kpá útú ngbuṛu togụ́ mbú lódụ́ ondụ́ 'bɨ Yụ́da e wá. 22 Ma'díi, nɨyí go ógụ úwú a kɨ́dí ógụ go, azé méngị go 'di? 23 Ba ledre bɨ ilizé zɨ́yị méngị a ní. Ya'dá e nɨyí ona eso mocụ́nɨ́ éyí † go zɨ́ Lomo. 24 Ídí 'dí'bi yée zɨ́se ndérése méngị ondụ́ bɨ ndịsị óto 'yị zɨ́a ídíne drá ní gɨ rosé ndro kéye, zɨ́yị í'bí késí gɨ ro eyí bɨ nɨyí 'dáná éyí zɨ́ Lomo sɨmɨ bɨ nɨyí ólo doyé ní. Gɨ ore 'yị e nɨyí ówo a mbá kɨ́dí ábuwá ndịsị yí eyí méngị ledre e kacɨ́ lorụ 'bɨ Mụ́sa, ledre bɨ ndịsịnɨ́ lịkpị́ a gɨ royí ba nda 'bɨ ené ma'díi wá. 25 Tɨ́ lá 'yị máa yée ga bɨ ṇguṇgunɨ́ ledre 'bɨ Yésụ ngárá ndanɨ́ Yụ́da e wá ní, kasazé wáraga go zɨ́ye kɨ́dí, ndanɨ́ ánu éyí mɨánu bɨ 'danánɨ́ lomo ga bɨ 'yịma'dí yemenɨ́ ye kɨ́ sílíye ní wá. Ndanɨ́ ánu esị bɨ kɨ́ sáma sɨmɨné ní wá, esị bangá bɨ kpuṛonyó 'dewenɨ́ lá goa sáma a loloonzó roné gɨ sɨmɨ a wá ní wá, ndanɨ́ kpá só'do royé kɨ́ 'yị ga bɨ ofụ́nɨ́ aka royé kéye wá ní wá.”
26 Zɨ́ Páwulo 'dí'bi ya'dá ga gére née kɨ́lóndó a née, zɨ́ye ndéréye méngị ondụ́ bɨ ndịsị óto 'yị zɨ́a ídíne drá ní gɨ roné ndro kéye. Nda gɨ ore zɨ́a ndéréne úku 'dódo ledre odụ sílí 'bɨ ondụ́ bɨ mengịnɨ́ ní kɨ́ sịndí kadra bɨ nɨyí 'dáná éyí gɨ royé sɨmɨ 'Díci 'bɨ Lomo ní.

Yụ́da e 'di'binɨ́ Páwulo sɨmɨ 'Díci 'bɨ Lomo

27 Sɨmɨ bɨ sílí 'bɨ ondụ́ bɨ ịnyị doa gbre nɨ go gbóo gɨ ro úkú ní, zɨ́ ngíti géyị Yụ́da e gɨ sɨmɨ káṇgá bɨ Ásiya ní lúrúndíki Páwulo sɨmɨ 'Díci 'bɨ Lomo. Zɨ́ye óto 'yị e zɨ́ mɨmbé'deyé ésíne ro Páwulo gɨ ro zɨ́ye 'dí'bi wo. 28 Zɨ́ Yụ́da ga gére née gbúrógbóye, “Lafúze Isɨréle e, sákásé zée. Ba o'do bɨ ndịsị gámá kɨ́ 'dódo bɨsinyí ledre ro 'yị ezé e kɨ́ lorụ bɨ Mụ́sa eké ní, kɨ́ ledre gɨ ro bi 'bɨ Lomo. Cakaba ní, 'di'biogụ Gịrígị e go sínyíónzó do ligá 'Díci 'bɨ Lomo bɨ ngárá lúyú ledre ndaá doa wá ní.”
29 Ukunɨ́ kóo ledre née kenée gɨ zɨ́a lurúndikinɨ́ Páwulo e kɨ́ Tarafímo 'yị 'bɨ Éfeso sɨmɨ mongụ́ gara, somụ́nɨ́ 'bɨ eyé ya, Páwulo nderé kɨ́e go do ligá 'Díci 'bɨ Lomo.
30 Sɨmɨ bɨ 'yị e uwúnɨ́ ya bɨsinyí ledre nɨ go méngị roné do ligá 'Díci 'bɨ Lomo 'dáa ní, zɨ́ye ụ́dụyé ngásáye íri, kacɨ́ tara mɨsi'di e mbá 'yị e. Zɨ́ye 'dí'bi Páwulo óyoógụ wo 'dá'ba gɨ do ligá 'Díci 'bɨ Lomo, geré zɨ́ye 'dụ́tụ mbotụ e mbá. 31 Sɨmɨ bɨ tụ́'dụ́ 'yị ga gére née ayínɨ́ go gɨ ro úfu Páwulo ní, zɨ́ sanda ógụné zɨ́ mongụ́ manda 'bɨ asikíri 'bɨ Róma e †† kɨ́dí, bɨsinyí ledre nɨ go méngị roné sɨmɨ Yerụsaléma, gara 'dáa. 32 Zɨ́ mongụ́ manda 'bɨ asikíri 'bɨ Róma née geré 'dí'bi asikíri e 'diya ndéréye íri. Sɨmɨ bɨ 'yị e lurúndikinɨ́ wo kɨ́ asikíri ené e ní, zɨ́ye ótoómo kɨ́ ócó Páwulo.
33 Zɨ́ mongụ́ manda 'bɨ asikíri e née ógụné zɨ́ Páwulo, do 'dí'bi wo. Zɨ́a úku ledre zɨ́ 'yị ené e kɨ́dí idínɨ́ ódó wo kɨ́ ká'dá késí e gbre. Gɨ ore zɨ́a ndúndu'yú ya, “O'do máa ba 'bɨ ené náambi, éyí bɨ mengị ní 'di?” 34 Zɨ́ ngíti géyị 'yị e gɨ dongará tụ́'dụ́ 'yị ga gére née ndịsịyé gbúrógbóye kɨ́ ledre kịé'do, ngíti géyị gburogbónɨ́ 'bɨ eyé kɨ́ ngíti ledre kpị́. Gɨ zɨ́ ledre ga bɨ faa née ní, mongụ́ manda 'bɨ asikíri ga gére utúasá ówo mbigí ma'díi sị́ ledre bɨ mengị roné ní wá. Zɨ́a úku ledre zɨ́ 'yị ené e kɨ́dí, idínɨ́ mu 'dí'bi Páwulo ndéré kɨ́e do bi eyé 'bɨ asikíri e. 35 Sɨmɨ bɨ Páwulo nderéogụnɨ́ do bi bɨ gɨ ro zɨ́ye ékí ókpóye sɨmɨ 'díci bɨ o'bónɨ́ wo do ezené ní, zɨ́ asikíri ga gére née ímbí wo gɨ zɨ́a roko'bụ 'bɨ okó bɨ kóo tụ́'dụ́ 'yị ga gére née ndịsịnɨ́ ógụ kɨ́e ní ofụ go. 36 Zɨ́ tụ́'dụ́ 'yị ga gére née ịnyịyé lódụ́ wo kɨ́ ndísị gbúrógbóye ya, “Úfusé wo mɨúfu.”

Páwulo odro zɨ́ tụ́'dụ́ 'yị ga gére née

37 Sɨmɨ bɨ asikíri nɨyí go gbóo gɨ ro ógụ kɨ́ Páwulo do bi eyé 'bɨ asikíri e ní, zɨ́a úku ledre zɨ́ mongụ́ manda 'bɨ asikíri e née kɨ́dí, “Máútúásá go úku ledre ba zɨ́yị?”
Zɨ́a úkulúgu ledre zɨ́ Páwulo kɨ́dí, “Úku tara Gịrígị bú? 38 Bɨ kenée ní, ndá 'bɨ eyí 'yị 'bɨ Ízibiti bɨ kóo 'di'bi do okó álifu eso do ólụ́ kɨ́ye sɨmɨ súwú ní wá?”
39 Zɨ́ Páwulo úkulúgu ledre zɨ́a kɨ́dí, “Mááyí yị́ amá Yụ́da, aránɨ́ máa sɨmɨ gara bɨ Tarasísi sɨmɨ Silísiya ní, 'yị gɨ sɨmɨ gara bɨ kɨ́ ledrené owóowó ní. Mándéndí romá gɨ ro zɨ́yị í'bí mɨsi'di zɨ́ma ódromá kɨ́ 'yị ga ba.”
40 Sɨmɨ bɨ mongụ́ manda née i'bí mɨsi'di zɨ́a ní, zɨ́ Páwulo tóroné 'dága méngị kéyị zɨ́ 'yị e kɨ́ sílíne gɨ ro zɨ́ye mụ́kụ́ye. Sɨmɨ bɨ mụkụ́nɨ́ ní, zɨ́ Páwulo úku ledre zɨ́ye kɨ́ tara Aramáyika.

22 “Owụ́ 'bɨ babá e kɨ́ babá e, ídísé índi mbílíse úwú ledre bɨ mááyí úku a zɨ́se ba.” 2 Sɨmɨ bɨ uwúnɨ́ kɨ́dí ndịsị ódro zɨ́ye kɨ́ tara Aramáyika ní, zɨ́ye mụ́kụ́ye 'duo sií.
Gɨ ore, zɨ́ Páwulo úku ledre zɨ́ye kɨ́dí, 3 “Mááyí yị́ amá Yụ́da, aránɨ́ máa sɨmɨ gara bɨ Tarasísi sɨmɨ Silísiya ní, tɨ́

† *Mocụ́ éyí: Ídí ólo ledre gɨ ro éyí bɨ kóo Yụ́da e ndịsịnɨ́ méngị a sɨmɨ bɨ mocụ́nɨ́ éyí go ní sɨmɨ bụ́kụ bɨ Ólo 'yị e ní 6:1-27.*

†† *Mongụ́ manda 'bɨ asikíri e: Ndịsị lúrú bi kacɨ́ asikíri e álifu. Nɨ 'bɨ ené do manda ga bɨ 'bɨ asikíri e ní.*

lá mángbóró sɨmɨ Yerụsaléma ona. Gamaléle 'dodo kóo ledre gɨ ro lorụ 'bɨ bulúnduzé e go zɨ́ma bɨlámáne kɨ́ngaya, zɨ́ma í'bí romá karaba méngị ledre 'bɨ Lomo kɨ́ roko'bụmá kpá cé káa zɨ́ se ní. 4 Mándɨ́sị kóo 'dó'do 'yị ga bɨ ndɨsịnɨ́ lódụ́ kacɨ́ Mɨsi'di 'bɨ Yésụ ní, kɨ́ úfu yée, kpá kɨ́ ódó ya'dá e kɨ́ kará e ónzó yée sɨmɨ sɨ́gịnị. 5 Mongụ́ 'yị 'dáná éyɨ́ kɨ́ mɨngburoko 'yị lúrú bi sɨmɨ ledre ga bɨ sɨmɨ gara ona ní, nɨyí ṇgúṇgu ledre bɨ mááyí úku a zɨ́se ba ya nɨ ma'díi. I'bínɨ́ wáraga bɨ ekénɨ́ zɨ́ lafúma Yụ́da ga bɨ sɨmɨ Damásika ní zɨ́ma 'dí'bi a ndéré kɨ́e gɨ ro 'dí'bi 'yị lódụ́ kacɨ́ Yésụ máa yée ga bɨ íri ní, ógụ kɨ́ye sɨmɨ Yerụsaléma gɨ ro do 'dó'do yée.

Mɨsi'di bɨ Páwulo oyólo'bó sómụ́ ledre ené doa ní

6 "Káa zɨ́ bɨ mándéréógụ go gbóo kɨ́ Damásika ní, kɨ́ yana kadra, zɨ́ mongụ́ bimɨóṇgó óṇgóne gɨ komo ere cigíma gbaá. 7 Zɨ́ma útúma bi, nda née ní zɨ́ma úwú kúrú 'yị kɨ́ úku ledre zɨ́ma kɨ́dí, 'Sáwulo, Sáwulo, Éyɨ́ bɨ ndɨ́sị 'dó'do máa gɨ roa kenée ní 'di?'

8 "Zɨ́ma ndúndu'yú kɨ́dí, 'Áyí náambi Ngére?'

"Zɨ́a úkulúgu ledre zɨ́ma kɨ́dí, 'Née máa Yésụ, 'yị 'bɨ Nazeréta bɨ ndɨ́sị 'dó'do wo ní.' 9 'Yị ga bɨ kóo azé kéye ní lurúndikinɨ́ 'bɨ eyé lá bimɨóṇgó, uwú 'di'binɨ́ eyé kúrú 'yị bɨ ndɨsị ódro zɨ́ma ba wá.

10 "Zɨ́ma ndúndu'yú kɨ́dí, 'Máídí méngị 'di Ngére?'

"Zɨ́ Ngére úku ledre zɨ́ma kɨ́dí, 'Ị́nyịógụ mu 'dága zɨ́yị ndéréyị sɨmɨ Damásika. Nɨyí úku 'dódo ledre ga bɨ Lomo ili yée zɨ́yị méngị a ní zɨ́yị íri.' 11 Gɨ ore, zɨ́ komomá 'dụ́tụné gɨ zɨ́ mongụ́ bimɨóṇgó bɨ utú komomá ní. Zɨ́ 'yị amá ga bɨ kóo azé kéye ní 'dí'bi sɨ́lɨ́ma kókó máa ndéré kɨ́ma sɨmɨ Damásika.

12 "Zɨ́ ngíti o'do kɨ́ ịrịné Ananíya ógụné lúrú máa. Nɨ 'yị bɨ ndɨsị óto úndru Lomo kɨ́ ndɨ́sị lódụ́ kacɨ́ lorụ ezé ní. Yụ́da ga bɨ sɨmɨ Damásika ní ndɨsịnɨ́ óto dokuwu a kɨ́ngaya. 13 Zɨ́a ógụné tóroné cigíma, zɨ́a úku ledre ya, 'Lúndu 'bɨ ené e Sáwulo, komoyɨ́ idí mu líkpí, zɨ́yị lúrú bi.' Geré sɨmɨ sịndɨ́ kadra née ní, zɨ́ komomá líkpíne, zɨ́ma lúrúndíki wo.

14 "Nda née ní, zɨ́a úku ledre zɨ́ma ya, 'Lomo 'bɨ bulúnduzé e gelé yɨ́ị go zɨ́yị ówo íli ledre ené, zɨ́yị lúrú 'Yị bɨ ngará lúyú ledre ndaá roa wá ní, zɨ́yị úwú ledre cụ́ gɨ taraa kɨ́ mbílíyị. 15 Áyí ídí 'yị bɨ nɨ ndɨ́sị úku 'dódo ledre ga bɨ lúrú yée kɨ́ komoyɨ́ kɨ́ yée ga bɨ úwú yée gɨ roa ní zɨ́ 'yị e mbá. 16 Éyɨ́ bɨ ndɨ́sị sóngó a ní 'di? Ị́nyịógụ mu 'dága, do bábátɨ́zɨ́ yɨ́ị, zɨ́yị íni ini kɨ́ ịrị Yésụ nɨ lúguóyó lúyú ledre eyɨ́ 'dá'ba.'

17 "Sɨmɨ bɨ mándá'balúgu romá sɨmɨ Yerụsaléma ndɨ́sịmá íni ini zɨ́ Lomo sɨmɨ 'Dɨ́cɨ́ 'bɨ Lomo zɨ́ Ngére Yésụ 'dódo roné zɨ́ma. 18 Zɨ́a úku ledre zɨ́ma ya, ''Di'diya. Ídí mu geré ólụ́ógụ gɨ sɨmɨ Yerụsaléma gɨ ona 'dá'ba, gɨ zɨ́a 'yị e utúasánɨ́ eyé ṇgúṇgu ledre bɨ áyí úku a gɨ romá ní wá.'

19 "Zɨ́ma úkulúgu ledre zɨ́a kɨ́dí, 'Ngére, 'yị ga gére née owonɨ́ bú kɨ́dí mándɨ́sị kóo tátá kɨ́ 'dí'bi 'yị e gɨ sɨmɨ 'Dɨ́cɨ́ Kótrụro kɨ́ ndɨ́sị ócó 'yị ga bɨ ṇguṇgunɨ́ ledre eyɨ́ go ní. 20 Sɨmɨ bɨ kóo nɨyí úfu Sitifáno 'yị eyɨ́ bɨ ndɨsị úku ledre gɨ royɨ́ ní, mááyí kóo bo íri ndɨ́sị ṇgúṇgu ledre mɨúfu a kɨ́ ndɨ́sị lúrú bi kacɨ́ bongó 'bɨ 'yị ga bɨ ufunɨ́ wo ní.'

21 "Zɨ́ Ngére úku ledre zɨ́ma kɨ́dí, 'Ndéré mu, Mááyí kása óyó yɨ́ị gɨ ona 'dá'ba gbála zɨ́ 'yị ga bɨ ngárá ndanɨ́ Yụ́da e wá ní.' "

Páwulo nɨ 'yị 'bɨ Róma

22 Zɨ́ tụ́'dụ́ 'yị ga gére née ndɨ́sịyé úwú ledre née tɨ́ kenée e, lá sɨmɨ bɨ Páwulo ukuogụ ledre gɨ ro 'yị ga bɨ ngárá ndanɨ́ Yụ́da e wá ní, zɨ́ ledre née útúne sɨmɨyé 'duo vuu zɨ́ye tónóye gbúrógbóye kɨ́ kúrúye 'dága, "Úfusé wo mɨúfu. Utúasá zɨ́a ídíne trịdrị wá."

23 Káa zɨ́ bɨ kóo nɨyí ndɨ́sị gbúrógbó kɨ́ lálaóyó bongó gɨ royé ụ́cụóyó a, kɨ́ ndɨ́sị óyụ 'bụrụ sɨmɨ síli ní, 24 zɨ́ mongụ́ manda 'bɨ asikíri ga gére née úku ledre zɨ́ asikíri ené e idínɨ́ 'dí'bi Páwulo ndéré kɨ́e do bi eyé 'bɨ asikíri e. Zɨ́a úku ledre idínɨ́ ócó wo gɨ ro zɨ́a úku 'dódo sɨ́ ledre bɨ 'yị e ndɨsịnɨ́ gbúrógbó doa kenée gɨ roa ní. 25 Tɨ́ lá sɨmɨ bɨ odóonzónɨ́ wo go bi kenée gɨ ro do ócó wo ní, zɨ́ Páwulo úku ledre zɨ́ mongụ́ 'yị 'bɨ asikíri e bɨ kóo mɨtóroné ore ní kɨ́dí, "Nɨ mɨútúásáne zɨ́se ócó 'yị 'bɨ Róma bɨ 'deciṇɨ́ aka ngbanga a do ówo lúyú ledre ené wá ní?"

26 Sɨmɨ bɨ mongụ́ 'yị 'bɨ asikíri e née uwú ledre née kenée ní, zɨ́a ndéréne ndú'yú mongụ́ manda 'bɨ asikíri e née kɨ́dí, "Áyí méngị go 'di? O'do ba nɨ yí ené 'yị 'bɨ Róma."

27 Zɨ́ mongụ́ manda née ndéréne ndú'yú Páwulo, "Ídí aka úku a zɨ́ma, ma'díi áyí 'yị 'bɨ Róma?"

Zɨ́ Páwulo úkulúgu ledre zɨ́a ya, "Ɨ́ɨ, mááyí 'yị 'bɨ Róma."

28 Gɨ ore, zɨ́ mongụ́ manda 'bɨ asikíri e née úku ledre kɨ́dí, "Máí'bí kóo mongụ́ késɨ́ gɨ ro zɨ́ma ídíma 'yị 'bɨ Róma."

Zɨ́ Páwulo úkulúgu ledre zɨ́a kɨ́dí, "Aránɨ́ 'bɨ eyé máa kú 'yị 'bɨ Róma."

29 Geré zɨ́ 'yị ga bɨ kóo nɨyí gɨ ro ndú'yú Páwulo ní, ígí royé gɨ roa. Zɨ́ ngịrị útúne sɨmɨ mongụ́ manda 'bɨ asikíri ga gére née sɨmɨ bɨ owo kɨ́dí née odó Páwulo bɨ nɨ 'yị 'bɨ Róma ní go kɨ́ ká'dá késɨ́ e ní.

'Di'biogụnɨ́ Páwulo do ngbanga

30 Sɨmɨ bɨ bi arálo'bó roné ní, zɨ́ mongụ́ manda 'bɨ asikíri ga gére née áyíne fú lá gɨ ro zɨ́ne ówo sɨ́ ledre bɨ Yụ́da e ndɨsịnɨ́ í'bí ngbángá Páwulo gɨ roa ní. Zɨ́a líkpí ká'dá késɨ́ gɨ ro Páwulo, zɨ́a úku ledre zɨ́ manda ga bɨ 'bɨ 'yị 'dáná éyɨ́ e ní kɨ́ mɨngburoko 'yị 'déciṇ ngbanga e yóko royé. Gɨ ore zɨ́a 'dí'biógụ Páwulo, zɨ́ Páwulo tóroné kó'dụ́ye.

23 Zɨ́ Páwulo lúrú bi mbɨ́ komo mɨngburoko 'yị 'déciṇ ngbanga ga gére née, zɨ́a úku ledre zɨ́ye kɨ́dí, "Lafúma e Yụ́da e, gị karaba máméngịónzó moko amá go zɨ́ Lomo bɨlámáne, máówo amá éyɨ́ bɨ máméngị wo nɨ bɨsinyí ní wá." 2 Gɨ zɨ́ ledre bɨ uku kenée ní, zɨ́ mongụ́ 'yị 'dáná éyɨ́, Ananíya úku ledre zɨ́ 'yị ga bɨ toronɨ́ gbóo cígí Páwulo ní kɨ́dí, idínɨ́ óngbo tara a. 3 Zɨ́ Páwulo úku ledre zɨ́a kɨ́dí, "Lomo nɨ 'dó'do

yíị bɨ lóndo royí ya née nɨ 'yị lódú kacɨ́ lorụ ní. Ndísị 'décị ngbanga romá née kacɨ́ lorụ, zɨ́yị tóroyí 'déwe lorụ ya idínɨ́ ócó máa.”

4 Zɨ́ 'yị ga bɨ kóo toronɨ́ gbóo cigí Páwulo ní úku ledre zɨ́a kɨ́dí, “Ngịrị mengị yíị kɨ́ úku ledre zɨ́ mongú 'yị 'dáná éyí 'bɨ Lomo wá gɨ zɨ́ 'di?”

5 Zɨ́ Páwulo úkulúgu ledre zɨ́ye kɨ́dí, “Owú 'bɨ babá e, máowo amá bɨ ya née mongú 'yị 'dáná éyí ní wá. Nɨ mɨékéne kɨ́dí, ‘Ndá úku tara sinyí ro ngére bɨ nɨ do 'yị eyí e ní wá.’ ” †

6 Sɨmɨ bɨ Páwulo owo kɨ́dí ngíti géyị 'yị e gɨ dongaráye nɨyí Sadụkáyo, ngíti géyị 'bɨ eyé Farụsáyo ní, zɨ́a úku ledre kɨ́ kúrúne 'dága do ngbanga ore kɨ́dí, “Lafúma e Yúda e, mááyí owú Farụsáyo, babá nɨ kpá Farụsáyo. 'Di'biogụnɨ́ máa do ngbanga ona gɨ zɨ́a bɨ máóto komomá kɨ́dí 'yị ga bɨ uyunɨ́ go ní nɨyí karanée úrú gɨ sɨmɨ umbu ní.”

7 Sɨmɨ bɨ Páwulo uku ledre née kenée ní, zɨ́ Farụsáyo e kɨ́ Sadụkáyo e tónóye ófúye. Nda née ní, zɨ́ kótrụro ífi roné. 8 Sadụkáyo e ṇguṇgunɨ́ eyé bɨ ya 'yị nɨ úrú gɨ sɨmɨ umbu bú ní wá, ṇguṇgunɨ́ eyé kpá bɨ ya maláyika e kɨ́ lomo e nɨyí bo ní wá. Tɨ́ lá Farụsáyo e ṇguṇgunɨ́ 'bɨ eyé ledre ga gére née ye ota cé. 9 Gɨ ore tonónɨ́ nda go gbúrógbó eyé 'dága, zɨ́ ngíti géyị 'yị 'dódo lorụ ga bɨ 'bɨ eyé 'yị 'bɨ Farụsáyo e ní tóroyé 'dága ítí kangú o'bụó'bụ kɨ́dí, “Owozé ezé lúyú ledre ro o'do ba wá. Ambí owone, maláyika e, ngíti géyị yá lomo e ukunɨ́ ledre go zɨ́a?”

10 Zɨ́ kangú née ólúne sɨmɨ mɨólúmbịrị́. Zɨ́ ngịrị útúne sɨmɨ mongú manda 'bɨ asikíri e ba kɨ́dí, nɨyí go ógụ lófo báyi Páwulo nzénzéré. Zɨ́a úku ledre zɨ́ asikíri ené e kɨ́dí idínɨ́ ndéré 'dí'bíóyó Páwulo gɨ dongaráye gɨrí kɨ́ cóngó ro ógụ kɨ́e do bi eyé 'bɨ asikíri e yáa.

11 Kɨ́ ndụlụ a née, zɨ́ Ngére Yésụ ógụ tóroné cigí Páwulo, zɨ́a úku ledre zɨ́a ya, “Ndá éré ngịrị wá, úku ledre gɨ romá go zɨ́ 'yị e sɨmɨ Yerụsaléma, ídí méngị a kpá cé kenée sɨmɨ mongú gara bɨ Róma ní.”

Yúda e yemenɨ́ royé gɨ ro úfu Páwulo

12 Kɨ́ phịyí née ní, zɨ́ ngíti géyị Yúda e kótrụ royé yéme ledre gɨ ro úfu Páwulo. Zɨ́ye lólóbú kɨ́dí, yée utúasánɨ́ ánu éyí togú mbú éwé éyí wá, 'búó togú yée ufunɨ́ Páwulo go. 13 'Yị ga bɨ kóo kotrụnɨ́ royé ndro yeme ledre née ní romonɨ́ kóo gɨ do cí gbre go. 14 Gɨ ore, zɨ́ye ndéréye úku ledre ba zɨ́ manda ga bɨ 'bɨ 'yị 'dáná éyí e kɨ́ mɨngburoko 'yị 'bɨ Yúda e ní kɨ́dí, “Lobúzé lóbú go ya, utúasázé ánu éyí togú mbú éwé éyí wá, 'búó togú ufuzé Páwulo go. 15 Bɨ go kenée ní, ili go yíị kɨ́ mɨngburoko 'yị 'décị ngbanga eyí e zɨ́se kákasa zɨ́ mongú manda 'bɨ asikíri 'bɨ Róma née, lóndo wo idí ógụ kɨ́ Páwulo zɨ́se, ílisé ówo mbigí ledre gɨ roa. Azé ídí nzíyizé gɨ ro úfu wo 'dá'dá gɨ zɨ́a kɨ́ ógụné ona.”

16 Tɨ́ lá sɨmɨ bɨ wotị́ lémị a uwú ledre bɨ yemenɨ́ née ní, zɨ́a ndéréne úku ledre zɨ́ Páwulo sɨmɨ bi bɨ nɨ doa, bi 'bɨ asikíri e ní.

17 Née ní, zɨ́ Páwulo ndólo ngúru mongú 'yị 'bɨ asikíri e úku ledre zɨ́a ya, “'Dí'bi phịrangá ba ndéré kɨ́e zɨ́ mongú manda esé, ledre nɨ bo taraa ili úku a zɨ́a.” 18 Zɨ́a 'dí'bi phịrangá née ndéré kɨ́e zɨ́ mongú manda eyé.

Zɨ́a úku ledre zɨ́ mongú 'yị 'bɨ asikíri e née ya, “Páwulo bɨ sɨmɨ sígịnị ona ba kakasa kacɨ́ma, zɨ́a úku ledre zɨ́ma ya máídí ógụ kɨ́ phịrangá ba zɨ́yị, gɨ zɨ́a ledre nɨ bo taraa ili úku a zɨ́yị.”

19 Zɨ́ mongú manda 'bɨ asikíri e née 'dí'bi sílí phịrangá née, zɨ́ye ólúógụyé kɨ́e 'dí sogo, zɨ́a ndú'yú wo ya, “Ledre bɨ íli úku a zɨ́ma ní ledre 'di?”

20 Zɨ́a úkulúgu ledre zɨ́a kɨ́dí, “Mɨngburoko 'yị 'décị ngbanga 'bɨ Yúda e yemenɨ́ ledre go gɨ ro zɨ́yị 'dí'biógụ Páwulo zɨ́ye kɨ́lóndó, ya kɨ́dí yée ilinɨ́ ówo mbigí ledre gɨ roa. 21 Ndá 'bɨ eyí úwú ledre eyé née wá. Gɨ zɨ́a 'yị e yemenɨ́ royé go rómo gɨ do 'yị e cí gbre mɨló'boyé sóngó wo. Lobúnɨ́ lóbú go kɨ́dí, yée utúasánɨ́ ánu éyí togú mbú éwé éyí wá 'búó togú yée ufunɨ́ Páwulo go. Nɨyí cakaba go nzíyiyé gɨ ro zɨ́ye sóngó ledre bɨ nɨ ógụ gɨ tarayí ní.”

22 Zɨ́ mongú manda 'bɨ asikíri e née úku ledre zɨ́a ya, “Ndá úku a zɨ́ ngíti 'yị kɨ́dí née uku'dodo ledre née go zɨ́ma ní wá.”

Asikíri e 'dịyịotonɨ́ Páwulo sɨmɨ Kayisaríya

23 Nda née ní, zɨ́ mongú manda 'bɨ asikíri e née ndólo mongú 'yị 'bɨ asikíri ené e gbre, zɨ́a úku ledre zɨ́ye ya, “Ídísé yéme asikíri e míya gbre, 'yị ící okó kɨ́ Usáni e cí ota doa sokó ndro kɨ́ ya'dá e míya gbre mbá kɨ́ phala do síllíye, zɨ́se ndérése kéye sɨmɨ gara bɨ Kayisaríya ní kɨ́ ndụlụ ba sɨmɨ sịndí kadra ịnyị doa eso. 24 Zɨ́se 'dí'biógụ usáni gɨ ro zɨ́ Páwulo ndéréne kɨ́e. Zɨ́ komosé ídíne roa gɨ ro zɨ́se ógụsé kɨ́e kɨ́ sanáne filo 'be gávana Fílekɨsi.”

25 Zɨ́ mongú manda 'bɨ asikíri e éké wáraga.

26 Mandá eyí. Máa Kɨládiyo Lịsíya, máéké ledre ba máa zɨ́yị gávana Fílekɨsi.

27 Yúda e 'di'binɨ́ o'do ba áyíye go gɨ ro úfu wo, tɨ́ lá zɨ́ma ógụmá kɨ́ asikíri amá e yómo wo gɨ zɨ́ye, gɨ zɨ́a máúwú ledre gɨ roa kɨ́dí nɨ 'yị 'bɨ Róma. 28 Máíli kóo gɨ ro zɨ́ma ówo éyí bɨ ndịsịnɨ́ í'bí ngbángá a gɨ roa ní. Zɨ́ma 'dí'bi wo ndéré kɨ́e kó'dú mɨngburoko 'yị 'décị ngbanga e. 29 Zɨ́ma ówo a kɨ́dí luyú ené ledre bɨ nɨ útúásá do úfu wo togú mbú do óto wo sɨmɨ sígịnị gɨ roa ní wá. Ledre bɨ uku otonɨ́ roa ní, yí ené ledre lorụ eyé 'bɨ Yúda e. 30 Sɨmɨ bɨ máúwú ya yemenɨ́ ledre go gɨ ro úfu wo ní, geré zɨ́ma kása wo zɨ́yị íri. Máúku ledre go zɨ́ 'yị ga bɨ uku otonɨ́ ledre roa ní, idínɨ́ ndéré úku ledre ga gére née kó'dúyị íri.

31 Gɨ ore née ní, zɨ́ asikíri ga gére née méngị a tɨ́ káa zɨ́ bɨ manda eyé uku ní. Zɨ́ye 'dí'bi Páwulo kɨ́ ndụlụ née ndéréógụyé gị sɨmɨ gara bɨ Anitipatirísi ní. 32 Sɨmɨ bɨ bi arálo'bó roné ní, zɨ́ asikíri máa yée ga bɨ nderénɨ́ 'bɨ eyé kɨ́ sịndíye ní ndá'balúgu royé do bi eyé 'bɨ asikíri e bɨ sɨmɨ Yerụsaléma ní. Zɨ́ye ga bɨ nderénɨ́ 'bɨ eyé kɨ́ usáni ní ókpóye kɨ́ Páwulo. 33 Sɨmɨ bɨ asikíri ga bɨ 'dịyịotonɨ́ Páwulo ogụnɨ́ sɨmɨ Kayisaríya ní, zɨ́ye í'bí wáraga bɨ mongú manda eyé eké zɨ́ gávana ní, do ótoómo Páwulo do síllí a. 34 Zɨ́ gávana ólo wáraga née, zɨ́a ndú'yú Páwulo kɨ́dí, “Ógụ gɨ sɨmɨ káṇgá máa wo be

† *23:5 Ólụógụ 22:28*

'di?" Zɨ́ Páwulo úkulúgu ledre zɨ́a kɨ́dí, "Gɨ sɨmɨ Silísiya." 35 Gɨ ore, zɨ́ gávana úku ledre kɨ́dí, "Mááyí úwú ledre gɨ royí sɨmɨ bɨ 'yị ga bɨ i'bínɨ́ ngbángáyị ní ogụnɨ́ go ní." Zɨ́a úku ledre kɨ́dí Páwulo idí ídí mɨbándáne sɨmɨ mongú 'be 'bɨ ngére Eróde.

Páwulo do ngbanga kó'dú Fílekɨsi

24 Kacɨ́ ledre née mengị lá síĺí ịnyị, zɨ́ mongú 'yị 'dáná éyí, Ananíya ínyịyé kɨ́ ngíti géyị mɨngburoko 'yị e nda kɨ́ ngíti o'do bɨ owo ofụ lorụ go ní kɨ́ ịrịné Tetúlụ ndéréye sɨmɨ gara bɨ Kayisaríya ní kɨ́ ledre eyé bɨ uku otonɨ́ ro Páwulo ní, óto a kó'dú gávana. 2 Sɨmɨ bɨ ndolo ogụnɨ́ Páwulo ní, zɨ́ Tetúlụ tónóne óto ledre ené e kó'dú Fílekɨsi káa zɨ́ ba, "Mongú 'yị, tú'dú sɨmɨbi bɨ mengịzé sị́ síĺíyị ní oto zée go zɨ́ ndísị ezé ídíne bɨlámáne. Komokenzị eyí bɨ 'bɨ ótoyéme ledre oyólo'bó toso ledre go zɨ́ye ídíye bɨlámáye sɨmɨ káṇgá ba. 3 Bɨ kenée ní, mongú 'yị Fílekɨsi, azé kɨ́ mongú rokinyi kɨ́ ndísị í'bílúgu mbófo éyí zɨ́yị kacɨ́ ledre bɨ méngị yée zɨ́ze do tú'dú mɨsi'di e do bi e mbá ní. 4 Tɨ́ lá káa bɨ mááyí 'dí'biónzó sịndí kadra eyí, mándéndí romá zɨ́yị gɨ ro zɨ́yị índi mbílíyị úwú owú gbúgbú ledre bɨ tarazé ba.

5 "Owozé go, o'do ba nɨ 'yị méngị bɨsinyí ledre. Ndịsị ésị mɨmbé'de késí sɨmɨ Yúda e zɨ́ye ndísị ínyịyé kɨ́ okó do sogo káṇgá ba mbá ne. Nɨ kpá ne manda 'bɨ 'yị ga bɨ 'yị lódú kacɨ́ Yésụ 'yị 'bɨ Nazeréta ní. 6 Ayí go kpá íngbí roné óto 'Dící 'bɨ Lomo káa do bi lúyú ledre. Gɨ zɨ́ kéyị née zɨ́ze 'dí'bi wo. 7 Tɨ́ lá zɨ́ Lịsíya bɨ manda 'bɨ asikíri 'bɨ Róma e ní ógụné kɨ́ asikíri ené e do 'dí'bíóyó wo gɨ zɨ́ze kɨ́ cóngó ro. 8 Togú ndú'yú wo ní, áyí útúásá ówo a kɨ́dí ledre ga bɨ ukuzé yée gɨ roa ba ní, nɨyí mbá ma'díi ledre e."

9 Zɨ́ Yúda ga bɨ kóo ore ní ṇgúṇgu a kɨ́dí, ledre ga gére née nɨyí mbá ma'díi.

Páwulo uku yomo roné kó'dú Fílekɨsi

10 Sɨmɨ bɨ gávana ndolo Páwulo gɨ ro úwú ledre gɨ tara a ní, zɨ́ Páwulo úkulúgu ledre zɨ́a kɨ́dí, "Mongú 'yị, máówo bú kɨ́dí 'décị ngbanga go kɨ́ tú'dú sɨmɨbi e sɨmɨ káṇgá 'bɨ Yúda e ona. Bɨ kenée ní, mááyí kɨ́ rokinyi gɨ ro zɨ́ma úku ledre gɨ romá gɨ 'dáa kó'dúyị ona. 11 Káa zɨ́ bɨ ówo bú kɨ́ royí ní, síĺí okpó aka sokó doa gbre (12) sɨmɨ bɨ mándéré íni ini zɨ́ Lomo sɨmɨ Yerụsaléma ní wá. 12 Yúda e ogụ ndikinɨ́ eyé máa kɨ́ ítí kangú kɨ́ 'yị e sɨmɨ 'Dící 'bɨ Lomo wá. Gbawá kɨ́ ésị ledre sɨmɨ 'yị e sɨmɨ 'Dící Kótrụro e togú mbú do ngíti bi kpí sɨmɨ Yerụsaléma ona ní kpá wá. 13 Bɨ kenée ní, utúasánɨ́ eyé 'dódo ma'díi ledre máa bɨ nɨ 'dódo ledre bɨ ndịsịnɨ́ úkuóto a romá née wá.

14 "Ledre bɨ mááyí ṇgúṇgu a zɨ́yị ní nɨ, Mándísị óto úndru Lomo 'bɨ bulúnduzé e kɨ́ ndísị lódú Mɨsi'di 'bɨ Ngére Yésụ bɨ Yúda e ukunɨ́ kɨ́dí nɨ bɨcayiné ní. Máṇgúṇgu zaá ledre ga bɨ utúasánɨ́ kacɨ́ lorụ 'bɨ Músa ní, kɨ́ yée ga bɨ mɨékéye sɨmɨ búkụ 'bɨ nébị e ní mbá. 15 Mááyí kɨ́ óto komo ro Lomo cé káa zɨ́ 'bɨ Farụsáyo e bɨ kɨ́dí Lomo nɨ karanée úru 'yị e mbá gɨ sɨmɨ umbu, bɨlámáye kɨ́ bɨsinyíye ní. 16 Gɨ zɨ́ kéyị née ní, zɨ́ma í'bí romá ndísị méngị ledre bɨ ma'díi do komo Lomo kpá kɨ́ 'yịma'dí e ní.

17 "Gɨ do kacɨ́ tú'dú sɨmɨbi bɨ ngárá mándá sɨmɨ Yerụsaléma wá ní, mándéré kóo íri kɨ́ késí zɨ́ 'yị amá e, sáká éyí zɨ́ 'yị lerí e nda kɨ́ 'dáná éyí e zɨ́ Lomo. 18 Sɨmɨ sịndí kadra bɨ kóo mándísị méngị ondú bɨ nɨ óto 'yị zɨ́a ídíne drá ní, zɨ́ye ogụ ndíki máa do ligá 'Dící 'bɨ Lomo kɨ́ méngị a. Ndazé kóo íri tú'dú wá, ledre bɨ zɨ́a ídíne bɨsinyíne ní ndaá kpá wá. 19 Tɨ́ lá ngíti géyị Yúda ga bɨ ogụnɨ́ gɨ sɨmɨ káṇgá 'bɨ Ásiya ní nɨyí kóo ore. Utúasá kóo mɨútúásá zɨ́ye ógụyé kó'dúyị ona í'bí ngbángáma togú ledre nɨ tarayé romá yá. 20 Togú mbú yée ga bɨ nɨyí ona ba, idínɨ́ úku 'dódo lúyú ledre bɨ owonɨ́ romá sɨmɨ bɨ 'di'biogụnɨ́ máa kó'dú mɨngburoko 'yị 'décị ngbanga e ní. 21 Odụ ledre bɨ máúku ní dụ́ụ́ kị́é'do sɨmɨ bɨ mááyí mɨtóromá kó'dúye ní yaá, "'Di'biogụnɨ́ máa karaba do ngbanga ona ba gɨ zɨ́a bɨ máṇgúṇgu kɨ́dí Lomo nɨ karanée úru 'yị e gɨ sɨmɨ umbu ní.' "

22 Gɨ ore, Fílekɨsi bɨ owoyeme ledre gɨ ro Mɨsi'di 'bɨ Ngére Yésụ bú ní, zɨ́a úcụómo Páwulo e kɨ́ 'yị ga bɨ ukuotonɨ́ ledre roa ní kɨ́dí idínɨ́ múkú. Zɨ́a úku ledre zɨ́ye kɨ́dí, "Sɨmɨ bɨ Lịsíya mongú manda 'bɨ asikíri 'bɨ Róma e nɨ ógụ ní, mááyí ógụ úku ledre sɨmɨ ledre esé née." 23 Zɨ́a úku ledre zɨ́ mongú 'yị 'bɨ asikíri bɨ ndịsị lúrú kacɨ́ Páwulo káa bɨ nɨ ngásá ní kɨ́dí, idí ídí mɨbándáne, tɨ́ lá idínɨ́ otoomo owú bifúó zɨ́a ídíne kɨ́ ro doné kɨ́ ezegámága, ga bɨ ndịsịnɨ́ sáká wo kɨ́ éyí ga bɨ ili yée ní.

Páwulo lịkpí ledre Yésụ zɨ́ Fílekɨsi e kɨ́ Durusíla

24 Gɨ do kacɨ́ síĺí cúku'dée, zɨ́ Fílekɨsi kɨ́ me'bené Durusíla, bɨ nɨ 'yị 'bɨ Yúda ní ndéréye do bi bɨ ndịsịnɨ́ bándá Páwulo doa ní. Zɨ́ Fílekɨsi kákasa kacɨ́ Páwulo gɨ ro zɨ́ye úwú ledre ṇgúṇgu ledre Kɨ́résịto Yésụ gɨ tara a. 25 Tɨ́ lá bɨ Páwulo odro aka lá gɨ ro éyí bɨ 'yị nɨ méngị a zɨ́a óto Lomo kɨ́ rokinyi, bándá ro'yị kɨ́ ledre 'bɨ sịndí kadra 'bɨ 'décị ngbanga ní, zɨ́ ngịrị útúne sɨmɨ Fílekɨsi zɨ́a úku ledre kɨ́dí, "Cakaba ba ní asá go ore. Mááyí ndólo yíị togú máówo bifúó go ní." 26 Sɨmɨ sịndí kadra bɨ kéyị kérí née, Fílekɨsi oto kóo komoné kɨ́dí Páwulo nɨ úgú komoné kɨ́ késí. Née sí ledre bɨ kóo ndịsị kákasa kacɨ́ Páwulo kpụrú kpụrú zɨ́ye ndísị ódroyé kéne ní.

27 Gɨ do kacɨ́ sɨmɨbi gbre, zɨ́ Porúkịyo Fésito ógụné káa do gávana do bi kacɨ́ Fílekɨsi. Tɨ́ lá gɨ zɨ́a bɨ Fílekɨsi ili zɨ́ Yúda e ídíye kɨ́ rokinyi gɨ zíne ní, zɨ́a ótoómo Páwulo zɨ́a ídíne sɨmɨ sígịnị.

Páwulo úku yómo roné kó'dú Fésito

25 Síĺí ota (3) gɨ do kacɨ́ bɨ Fésito ogụ káa do gávana 'bɨ káṇgá née ní ní, zɨ́a ínyịné gɨ sɨmɨ gara bɨ Kayisaríya ndéréne sɨmɨ Yerụsaléma, 2 kɨ́'dí bɨ manda ga bɨ 'bɨ 'yị 'dáná éyí e kɨ́ mɨngburoko 'yị 'bɨ Yúda e ogụnɨ́ kɨ́ ledre bɨ ukuotonɨ́ ro Páwulo ní. Zɨ́ye úku ledre zɨ́ Fésito, 3 gɨ ro zɨ́a sáká yée 'dí'biógụ Páwulo zɨ́ye sɨmɨ Yerụsaléma kɨ́ sómú ledre bɨ gɨ ro zɨ́ye sóngó wo do mɨsi'di gɨ ro zɨ́ye úfu wo ní. 4 Zɨ́ Fésito úkulúgu ledre

zɨ́ye kɨ́dí, “Páwulo nɨ mɨbándáne sɨmɨ sɨ́gịnị sɨmɨ gara bɨ Kayisaríya, máa kɨ́ romá mááyí ógụ ndá'balúgu romá íri do sɨ́lɨ́ ga ba. 5 Idízé ndéré kɨ́ ngíti géyị manda esé e sɨmɨ Kayisaríya zɨ́ye í'bí ngbángá Páwulo íri togú luyú tɨ́ ledre go yá.”

6 Gɨ do kacɨ́ née ní zɨ́ Fésito ndɨ́sịné kɨ́ye ore éyɨ́ 'bɨ sɨ́lɨ́ ịnyị doa ota (8) togú mbú sokó (10) yá, zɨ́a ɨ́nyị ndá'balúgu roné sɨmɨ Kayisaríya. Sɨmɨ bi mɨárá née zɨ́a ndéréne do bi bɨ ndɨsị úku ngbanga doa ní, zɨ́a úku ledre ya idínɨ́ ógụ kɨ́ Páwulo. 7 Sɨmɨ bɨ Páwulo ogụ ní, zɨ́ Yúda ga bɨ ogụnɨ́ gɨ sɨmɨ Yerụsaléma ní tónóye úkuóto mɨngburoko ledre máa yée ga bɨ utúasánɨ́ úku 'dódo ma'díi ledre ga gére wá ní ro Páwulo.

8 Tɨ́ lá zɨ́ Páwulo úku yómo roné kɨ́dí, “Máméngị amá bɨsinyí ledre kɨ́ lorụ 'bɨ Yúda e wá, togú mbú ro 'Dɨ́cɨ́ 'bɨ Lomo kɨ́ Káyísara kpá wá.”

9 Tɨ́ lá gɨ zɨ́a bɨ Fésito ili zɨ́ ledre ené émené ro Yúda e ní, zɨ́a ndú'yú Páwulo kɨ́dí, “Útúásá go ndéré sɨmɨ Yerụsaléma gɨ ro do 'décị ngbanga eyɨ́ kó'dụ́ma íri?”

10 Zɨ́ Páwulo úkulúgu ledre zɨ́a kɨ́dí, “Mátóro ba do bi bɨ Káyísara ndɨsị 'décị ngbanga doa ní, nɨ bɨlámáne do 'décị ngbanga romá ona. Máméngị amá bɨsinyí ledre zɨ́ Yúda e kɨ́é'do káa wá, káa zɨ́ bɨ yɨ́ị́ ówoyéme bú bɨlámá née ní. 11 Togú máídí bɨsinyí 'yị bɨ máméngị ledre bɨ nɨ útúásá gɨ ro do úfu máa ní, káa bɨ máígí romá gɨ zɨ́a wá. Tɨ́ lá togú ledre bɨ ukuotonɨ́ romá née nda 'bɨ ené ma'díi wá, 'yị bɨ nɨ í'bí máa zɨ́ye gɨ ro do úfu máa ní ndaá 'bɨ ené wá. Nɨ bɨlámáne zɨ́ Káyísara 'décị ngbangamá ne.”

12 Gɨ ore, sɨmɨ bɨ Fésito lurúnɨ́ bi sɨmɨ ledre née kɨ́ mɨngburoko 'yị 'décị ngbanga ené e ní, zɨ́ Fésito úkulúgu ledre zɨ́a kɨ́dí, “Káa zɨ́ bɨ úku go kɨ́dí née nɨ ndéré kɨ́ ledre ené zɨ́ Káyísara 'décị ngbangané ne ní, áyí go ógụ ndéré kɨ́ ledre eyɨ́ 'dá'dá kó'dụ́ Káyísara.”

'Di'biogụnɨ́ Páwulo kó'dụ́ Agụrɨ́pa e kɨ́ Bụrụnɨ́ke

13 Gɨ do kacɨ́ owú sɨ́lɨ́ cúku'dée, zɨ́ ngére bɨ Agụrɨ́pa kɨ́ lémịné Bụrụnɨ́ke ní ógụyé ṇgu sɨmɨ Kayisaríya gɨ ro 'dí'bi Fésito sɨmɨ sụmụ. 14 Gɨ do kacɨ́ bɨ ndɨsịnɨ́ ore kɨ́ sɨ́lɨ́ cúku'dée ní, zɨ́ Fésito úku yéme ledre bɨ gɨ ro Páwulo zɨ́ ngére née kɨ́dí, “Ngíti o'do nɨ bo Fɨ́lekɨsi otoomo wo sɨmɨ sɨ́gịnị ona. 15 Nda sɨmɨ bɨ mándéré sɨmɨ Yerụsalé-ma ní, zɨ́ manda ga bɨ 'bɨ 'yị 'dáná éyɨ́ e kɨ́ mɨngburoko Yúda e í'bí ngbángá a zɨ́ma. Zɨ́ye ndú'yú máa gɨ ro zɨ́-ma 'décị ngbanga roa.

16 “Zɨ́ma úkulúgu ledre zɨ́ye kɨ́dí, ondú 'bɨ Róma e 'decị ené ngbanga ro 'yị 'dá'dá gɨ zɨ́ ngbanga wá, 'búó togú 'yị bɨ i'bínɨ́ ngbángá a kɨ́ 'yị bɨ i'bí ngbángá ní toronɨ́ go úku ngbanga dongaráye, zɨ́ 'yị bɨ i'bínɨ́ ng-bángá a ní úkulúgu ledre kacɨ́ ledre bɨ ukuotonɨ́ roa ní.

17 “Sɨmɨ bɨ ogụnɨ́ ní, lu'bú wá, kɨ́lóndó a née geré zɨ́-ma sɨ́kpị ngbanga, zɨ́ma úku ledre do ndéré 'dí'biógụ o'do née. 18 Zɨ́ 'yị ga bɨ i'bínɨ́ ngbángá ní tóroyé 'dága úku ngbanga. Tɨ́ lá ukuogụnɨ́ eyé ledre bɨ Páwulo mengị bɨsinyíne káa zɨ́ bɨ kóo mándịsị sómụ́ a ní wá. 19 Ledre bɨ kóo ndɨsịnɨ́ úku a ní, yɨ́ ené ledre gɨ ro ṇgúṇgu ledre eyé 'bɨ Yúda e kɨ́ ledre ngíti o'do bɨ kóo uyu kɨ́ ịrịné Yésụ bɨ Páwulo ndɨsị úku ledrea ya nɨ trịdrị ní.

20 “Ma'díi ledre bɨ zɨ́ma ówo'dí'bi a sɨmɨ ledre ba, gɨ ro zɨ́ma ndú'yú Páwulo kɨ́e ní nda 'bɨ ené wá. Zɨ́ma ndú'yú wo togú nɨ útúásá zɨ́a ndéréne sɨmɨ Yerụsaléma gɨ ro do 'décị ngbanga máa née íri yá. 21 Tɨ́ lá zɨ́ Páwulo úkulúgu ledre kɨ́dí, nɨ bɨlámáne do bándá née ona gɨ ro zɨ́ Káyísara 'décị ngbangané. Zɨ́ma úku ledre idínɨ́ ótolúgu wo sɨmɨ sɨ́gịnị, gị sɨmɨ sịndí kadra bɨ mááyí kása wo do ngbanga 'be 'bɨ Káyísara ní.”

22 Zɨ́ Agụrɨ́pa úkulúgu ledre zɨ́ Fésito kɨ́dí, “Máíli úwú ledre née cú máa gɨ tara o'do née.” Zɨ́ Fésito úkulúgu ledre zɨ́a kɨ́dí, “Áyí úwú a gɨ tara a kɨ́lóndó.”

'Di'biogụnɨ́ Páwulo kó'dụ́ Agụrɨ́pa

23 Zɨ́ bi áráló'bó roné, zɨ́ ngére Agụrɨ́pa e kɨ́ Bụrụnɨ́ke ésị bɨlámá bongó 'bɨ 'yị ga bɨ kɨ́ ledreyé owóowó ní royé ógụ ólụ́ye kɨ́e sɨmɨ 'dɨ́cɨ́ ngbanga. Nɨyí kɨ́ mɨng-buroko manda 'bɨ asikíri e kɨ́ mɨngburoko 'yị ga bɨ kɨ́ ledreyé owóowó sɨmɨ gara ore ní. Zɨ́ Fésito úku ledre idínɨ́ 'dí'biógụ Páwulo 'dɨ́cɨ́ íri.24 Zɨ́ Fésito úku ledre kɨ́dí, “Ngére Agụrɨ́pa kɨ́ 'yị ga bɨ azé kéye 'dɨ́cɨ́ ona ní mbá, lúrúsé aka o'do ba. Bɨ Yúda ga bɨ sɨmɨ Kayisaríya ona kɨ́ yée ga bɨ sɨmɨ Yerụsaléma ogụnɨ́ í'bí ngbángá a zɨ́ma ní. Ukunɨ́ ledre gɨ roa kɨ́ ndɨsị gbúrógbóye kɨ́dí mándá ótoómo wo zɨ́a ídíne trịdrị wá. 25 Tɨ́ lá máówo amá éyɨ́ bɨ mengị bɨsinyíne zɨ́a útúásáne gɨ ro do úfu wo ní wá. Bɨ uku ledre go kɨ́dí née ili ndéré kɨ́ ledre née 'dá'dá kó'dụ́ Káyísara ní, máyéme sómụ́ ledre go gɨ ro kása wo sɨmɨ mongú gara bɨ Róma ní. 26 Tɨ́ lá ledre ndaá taramá bɨ zɨ́ma éké a gɨ roa zɨ́ ngére Káyísara ní wá. Née sɨ́ ledre bɨ má'dí'biógụ wo kó'dụ́se okpó ṛá kó'dụ́ ngére Agụrɨ́pa gɨ ro zɨ́se lúrú bi sɨmɨ ledre ené, ambí owone mááyí ówo ledre bɨ zɨ́ma éké a gɨ roa ní gɨ zɨ́se. 27 Ndaá mɨútúásáne gɨ ro zɨ́ma kása 'yị bɨ nɨ mɨ'dí'biné sɨmɨ sɨ́gịnị ngárá ma'díi ndaá sɨmɨ ngbángá bɨ i'bínɨ́ roa wá ní wá.”

Páwulo uku ledre gɨ roné zɨ́ Agụrɨ́pa

26 Zɨ́ Agụrɨ́pa úku ledre zɨ́ Páwulo kɨ́dí, “Otoomonɨ́ mɨsi'di go zɨ́yị, gɨ ro zɨ́yị úku ledre bɨ gɨ royɨ́ ní.” Zɨ́ Páwulo kóco komo sɨ́lɨ́ne, zɨ́a tónóne lɨ́kpɨ́ ledre gɨ roné káa zɨ́ ba. 2 “Ngére Agụrɨ́pa, málúrú romá kɨ́dí kodo amá nɨ bo, bɨ karaba mááyí go úku ledre gɨ romá kó'dụ́yị ona gɨ sɨmɨ tụ́'dụ́ ledre ga bɨ mbá Yúda e ndɨsịnɨ́ úku a gɨ romá ní. 3 Kɨ́ngaya gɨ zɨ́a bɨ ówoyéme ondú kɨ́ kangú 'bɨ Yúda e mbá bú ní, mándéndɨ́ romá go zɨ́yị gɨ ro zɨ́yị ɨ́drị mɨmbé'deyɨ́ úwú ledre bɨ mááyí úku a ba.

4 “Yúda e mbá owonɨ́ ndɨsị amá sɨmɨ bɨ mááyí aka do owúma ní bú. Owonɨ́ ledre ga bɨ mándɨsị méngị yée sɨmɨ mɨzefị ndɨsị amá dongará 'yị amá e sɨmɨ mbigí káṇgá amá kɨ́ sɨmɨ Yerụsaléma ní mbá bú. 5 Owonɨ́ ledre gɨ romá go kɨ́ tụ́'dụ́ sɨmɨbi e. Utúasánɨ́ bú lɨ́kpɨ́ a zɨ́yị togú ilinɨ́ go kenée ní kɨ́dí 'dá'dá kóna mááyí ngúru 'yị bɨ toro ngbúó gɨ ro ledre ṇgúṇgu ledre ezé káa zɨ́ Farụsáyo e ní. 6 Bɨ ba ní 'di'biogụnɨ́ máa go do ngban-

ga gɨ zɨ́a bɨ mándịsị óto komomá gɨ ro éyí bɨ kóo Lomo mócṵ ledre a zɨ́ bulúnduzé e ní. 7 Ba mócṵ éyí bɨ sí dozé ga bɨ sokó doa gbre ndịsịnɨ́ óto komoyé gɨ roa, zɨ́ye ndísiyé íni ini zɨ́ Lomo kɨ́ nduḷu e kɨ́ kadra mbá ní. Ngére, Yúda e i'bínɨ́ ngbángáma ba gɨ zɨ́ kéyị née. 8 Éyí bɨ nɨ mɨórụné zɨ́se ga bɨ ona gɨ ro zɨ́se ṇgúṇgu a kɨ́dí Lomo uru umbu bú gɨ zɨ́a ní 'di?

9 “Máa kɨ́ romá, mándísị kóo gámásó'do mɨsi'di bɨ nɨ útúásá fála ledre 'bɨ Yésụ 'yị 'bɨ Nazeréta ní. 10 Née ledre bɨ máménge wo sɨmɨ Yerụsaléma ní. Manda ga bɨ 'bɨ 'yị 'dáná éyí e ní i'bínɨ́ roko'bụ zɨ́ma ndísịmá óto tṵ'dṵ 'yị ga bɨ 'bɨ Yésụ ní sɨmɨ sígịnị. Sɨmɨ bɨ togṵ 'deciṇɨ́ ngbangayé gɨ ro do úfu yée yá, zɨ́ma ndísị tóromá sogo ledre bɨ kɨ́dí idínɨ́ úfu yée ní. 11 Zɨ́ma ndísị gámá andá romá kɨ́'dí tṵ'dṵ sɨmɨ 'Dịcị́ Kótrụro e gɨ sɨmɨ ngíti a 'duo sɨmɨ ngíti a ndísị í'bí 'do'dó royé, gɨ ro zɨ́ye úku sínyi ledre gɨ ro Kɨ́résịto. Mɨmbé'demá esí kóo royé go gbála zɨ́ma ndéréma kɨ́ gámásó'do yée gba sɨmɨ káṇgá 'bɨ 'yị lóṇgó e gɨ ro 'dó'do yée.

12 “Née sí ledre bɨ kóo mándéré gɨ roa sɨmɨ gara bɨ Damásika ní. Manda ga bɨ 'bɨ 'yị 'dáná éyí e ní ukunɨ́ ye kɨ́ roko'bụ bɨ i'bínɨ́ zɨ́ma ní. 13 Ngére, sɨmɨ bɨ 'di'bizé mɨsi'di go mɨndéréze ní, kɨ́ yana kadra zɨ́ mongṵ́ bimɨóṇgó óṇgóne gɨ komo ere cigíma kɨ́ 'yị ga bɨ kóo azé kéye ní gbaá. 14 Zɨ́ze útúze mbá bi, nda née ní zɨ́ma úwú kúrú 'yị kɨ́ úku ledre zɨ́ma kɨ́ tara Aramáyika kɨ́dí, ‘Sáwulo, Sáwulo. Éyí bɨ ndísị 'dó'do máa gɨ roa kenée ní 'di? Ndísị née 'dí'biógụ bɨsinyí ledre zɨ́yị kɨ́ royí.’

15 “Zɨ́ma ndúndu'yú kɨ́dí, ‘Áyí náambi Ngére?’

“Zɨ́a úkulúgu ledre zɨ́ma kɨ́dí, ‘Née máa Yésụ 'yị 'bɨ Nazeréta bɨ ndísị 'dó'do wo ní. 16 Tɨ́ lá Íṇyịógụ mu zɨ́yị tóroyí 'dága do sịndíyị. Má'dódo romá zɨ́yị gɨ ro zɨ́yị ídíyị káa do 'yị moko amá ndísị úku 'dódo ledre ga bɨ ówo yée gɨ romá ní kɨ́ yée ga bɨ mááyí karanée 'dódo yée zɨ́yị ní. 17 Mááyí yómo yíị gɨ zɨ́ Yúda e kɨ́ 'yị ga bɨ ngárá ndanɨ́ Yúda e wá ní. Mááyí ógụ kása yíị zɨ́ye 18 gɨ ro zɨ́yị líkpí komoyé, zɨ́ye ólṵógụyé gɨ sɨmɨ mɨtụlụrụ sɨmɨ bimɨóṇgó, gɨ sí síḷí roko'bụ 'bɨ Satána do síḷí Lomo, gɨ ro zɨ́ye ṇgúṇgu ledremá, Lomo nɨ ótoómo lúyú ledre eyé, zɨ́ye ólṵye dongará 'yị ga bɨ Lomo gelé yée go ní.’

19 “Ngére Agụrípa, gɨ ore mákála amá ledre bɨ Ngére Yésụ uku ya máídí méngị a sɨmɨ bɨ 'dodo roné zɨ́ma gɨ komo ere ní wá. 20 Má'dódoṵtụ ledre gɨ roa zɨ́ Yúda ga bɨ sɨmɨ gara bɨ Damásika ní, gɨ ore sɨmɨ Yerụsaléma, nda kɨ́ sɨmɨ káṇgá 'bɨ Yụdáya mbá, odụ a zɨ́ 'yị ga bɨ ngárá ndanɨ́ Yúda e wá ní. Má'dódo zɨ́ye kɨ́dí idínɨ́ óyóló'bó mɨmbé'deyé zɨ́ye ndá'baógụyé zɨ́ Lomo, zɨ́ye ndísiyé méngị ledre ga bɨ nɨ 'dódo a kɨ́dí oyólo'bónɨ́ mɨmbé'deyé go ní.

21 “Née sí ledre bɨ Yúda e 'di'binɨ́ máa gɨ do ligá 'Dịcị́ 'bɨ Lomo áyíye gɨ ro úfu máa ní. 22 Tɨ́ lá do síḷí ba, Lomo ndịsị sáká máa née. Mátóro ona ba uku ledre zɨ́se mɨngburoko 'yị ga bɨ kɨ́ ledreyé owóowó ní kɨ́ yée ga bɨ ndanɨ́ kɨ́ ledreyé owóowó wá ní mbá. Máúku amá ledre rómo gɨ do ledre bɨ nébị e kɨ́ Mṵsa ukunɨ́ kɨ́dí nɨ ógụ méngị roné ní wá. 23 Bɨ ya kɨ́dí, Kɨ́résịto nɨ 'dó'dó kí, zɨ́a ídíne ne mɨzefị 'yị bɨ nɨ úrú gɨ sɨmɨ umbu, nɨ ótrṵ kodo bimɨóṇgó zɨ́ 'yị ené e kɨ́ 'yị ga bɨ ngárá ndanɨ́ Yúda e wá ní.”

24 Páwulo lịkpí ogụ aka ledre lá gị kɨ́ra ní, zɨ́ Fésito gbúrógbóne kɨ́dí, “Páwulo, ṛífu yí eyí go. Mongṵ́ ólo ledre bɨ ólo ba nɨ go óto yíị zɨ́yị ṛífuyí.”

25 Zɨ́ Páwulo úkulúgu ledre zɨ́ Fésito kɨ́dí, “Gávana, mándá amá 'yị rịfu wá. Mándísị lí́kpí née mbigí cóngó ledre bɨ ma'dii ní. 26 Máéré amá ngịrị kɨ́ úku ledre zɨ́ ngére Agụrípa wá, gɨ zɨ́a owo ledre gɨ ro ledre ga gére née bú. Máówo bú ma'dii kɨ́dí ledre ga bɨ máúku yée ba, 'di'bi do ledre ga gére née go mbá gɨ zɨ́a mengịnɨ́ kóo royé mɨótoécịné dogboṛụ bi wá. 27 Ngére Agụrípa, ṇgúṇgu ledre ga bɨ 'bɨ nébị e ní bú? Máówo bú kɨ́dí ṇgúṇgu bú.”

28 Nda gɨ ore zɨ́ Agụrípa úku ledre zɨ́ Páwulo, “Sómṵ́ 'bɨ eyí yá sɨmɨ owṵ́ sịndí kadra bɨ cúku'dée ba útúásá go óto máa zɨ́ma ídíma 'yị 'bɨ Kɨ́résịto?”

29 Zɨ́ Páwulo úkulúgu ledre kɨ́dí, “Togṵ́ owṵ́ sịndí kadra cúku'dée togṵ́ mbú mongṵ́ne, ini amá nɨ zɨ́ Lomo kɨ́dí yíị kɨ́ 'yị ga bɨ karaba bɨ uwúnɨ́ ledre bɨ máúku ba ní, idínɨ́ ṇgúṇgu ledre Yésụ káa zɨ́ máa ní, tɨ́ lá ndanɨ́ ónzó sée sɨmɨ sígịnị wá.”

30 Gɨ ore zɨ́ ngére e íṇyịyé 'dága, kɨ́ gávana e kɨ́ Bụrụníke nda kɨ́ 'yị ga bɨ kóo nɨyí kéye ní. 31 Zɨ́ye ólṵógụyé gɨ 'dícị́ ndéréye, sɨmɨ bɨ ndịsịnɨ́ ódro kɨ́ úkuló'bó ledre née dongaráye ní, zɨ́ye úku ledre ya, “O'do née mengị ené bɨsinyí ledre bɨ gɨ ro do úfu wo togṵ́ mbú óto wo sɨmɨ sígịnị ní wá.”

32 Zɨ́ Agụrípa úku ledre zɨ́ Fésito ya, “Idí o'do née ndaá úku ledre kɨ́dí née nɨ ndéré 'dá'dá zɨ́ Káyísara 'décị ngbangané ne wá, káa bɨ i'dízé síḷíze gɨ roa go zɨ́a ndéré ené.”

Páwulo 'dogụ bi ndéréne sɨmɨ Róma

27 Sɨmɨ bɨ yemezé sómṵ́ ledre gɨ ro zɨ́ze 'dógụ bi ndéréze sɨmɨ káṇgá bɨ Ítali ní, do í'bí Páwulo e kɨ́ ngíti géyị 'yị ga bɨ nɨyí kéye sɨmɨ sígịnị ní do síḷí mongṵ́ 'yị 'bɨ asikíri e kɨ́ ịrịné Zṵ́lụya, bɨ nɨ ne manda zɨ́ asikíri ga bɨ ndịsịnɨ́ ndólo yée do okó 'bɨ Káyísara ní.2 Zɨ́ze ékịze sɨmɨ mongṵ́ kụrúngba gɨ sɨmɨ gara bɨ kɨ́ ịrịné Adaramíṭị bɨ nɨ go nzíyiné gɨ ro ndéréne sɨmɨ gara ga bɨ do mama bɨ dongaráye kɨ́ káṇgá bɨ Ásiya ní. Zɨ́ze 'dógụ bi sága. Azé kóo kɨ́ Arisitáka bɨ 'yị 'bɨ gara bɨ Tasaloníka bɨ sɨmɨ Mekedoníya ní.

3 Sɨmɨ bɨ bi arálo'bó roné ní, zɨ́ze ndéréógụzé sɨmɨ gara bɨ kɨ́ ịrịné Sidóna. Mɨmbé'de Zṵ́lụya nɨ kóo bɨlámáne ro Páwulo kɨ́ngaya, zɨ́a í'bí mɨsi'di zɨ́ Páwulo zɨ́a ndéréne kɨ́ lúrú ezegámáne e gɨ ro zɨ́ye sáká wo kɨ́ éyí bɨ ili ní. 4 Zɨ́ze íṇyịzé ndéréze gɨ ore, gɨ zɨ́a bɨ kóo azé sí síli ní, zɨ́ze ízi rozé óyóómo cúkú Sáyípuroso mɨ'dí do ngelị. 5 Sɨmɨ bɨ 'dogụzé mɨkavu sága do mama káṇgá ga bɨ Silísiya kɨ́ Pamafíliya ní, zɨ́ze ógụzé sɨmɨ gara bɨ ndịsịnɨ́ ndólo a Míra bɨ sɨmɨ káṇgá bɨ Lịsíya ní. 6 Gɨ sɨmɨ Míra, zɨ́ mongṵ́ 'yị 'bɨ asikíri e née óto zée sɨmɨ mongṵ́ kụrúngba bɨ ogụ gɨ sɨmɨ gara bɨ Alakɨzandaríya bɨ sɨmɨ Ízibiti gɨ ro ndéréne sɨmɨ Ítali ní. 7 Zɨ́ze ndéréze gɨ ore tɨ́ ndoo kɨ́ tṵ'dṵ́ síḷí e zɨ́ze ndéréógụzé gbóo cigí gara bɨ kɨ́ ịrịné Nidṵ́sụ ní. Sɨmɨ bɨ síli nɨ nda go kɨ́ roko'bụné

kɨ́ngaya, utúasázé lolụ ndéré mbí kó'dụ́ze wá ní, zɨ́ze ízi rozé dogboọ́ụ cúkú bɨ Keréto bɨ oto asá roné ndro kɨ́ bi bɨ ndịsịnɨ́ ndólo a Salamúne mɨ'dí do anú ní. 8 Gɨ ore zɨ́ze ndéréze fú lá ndoo gbóo kacɨ́ kó'dụ́ gbúṛóngó Keréto, zɨ́ze ndéréógụzé do bi bɨ kɨ́ ịrịné Bɨlámá bi bándá kuṛúngba e bɨ gbóo kɨ́ gara bɨ Laséya ní.

9 Ndịsịzé kóo ore kɨ́ ngbángbá síĺí, ndéré kɨ́ kuṛúngba nɨ yí ené kóo go bɨsinyíne kɨ́ngaya gɨ zɨ́a née kóo gɨ do kacɨ́ Síĺí 'bɨ Órú Éyí † mɨánu. Zɨ́ Páwulo úku ledre zɨ́ 'yị ga bɨ nɨyí kéye ní ya, 10 “Ya'dá e, mɨndéréze gɨ ona 'dá'dá nɨ ógụ ídí bɨsinyíne kɨ́ngaya. Kuṛúngba ezé nɨ sínyí kɨ́ éyí ga bɨ roné ní mbá, ngíti géyị yá, iní nɨ kpá 'dí'bi ókpó 'yị.” 11 Tɨ́ lá mongú 'yị 'bɨ asikíri e née oto ené komoné ro ledre bɨ Páwulo uku ní wá, lodú nda yí ené kacɨ́ ledre 'bɨ 'yị kpúṛónyó kuṛúngba e kɨ́ ledre bɨ míngí kuṛúngba ukunɨ́ ní. 12 Gɨ zɨ́a bɨ gbúṛóngó mɨkavu bɨ ndịsịnɨ́ bándá kuṛúngba e sɨmɨ a ní utúasá gɨ ro zɨ́ 'yị e ndísiyé sɨmɨ a kɨ́ lịmị wá. Zɨ́ tú'dú 'yị e yéme sómú ledre kɨ́dí, idízé mu ndéré gɨ ona kɨ́ óto komo gɨ ro zɨ́ze ógụzé sɨmɨ gara bɨ kɨ́ ịrịné Phonékisi bɨ sɨmɨ káṇgá bɨ Keréto ní togú nɨ útúásá yá, zɨ́ze ndísizé ore kɨ́ lịmị ba.

Mɨgombị kangba kuṛúngba komo mɨkavu

13 Sɨmɨ bɨ owú síli tonó ílí gɨ 'dí do anú ní, zɨ́ 'yị kpúṛónyó kuṛúngba e sómú 'bɨ eyé kɨ́dí ledre bɨ kóo yée ilinɨ́ wo ní utúasá go. Zɨ́ye ímbíóyó késí bɨ ndịsị ódóngéṛị kuṛúngba sɨmɨ iní káa bɨ nɨ ndéré ní, zɨ́ze tónóze ndéréze kacɨ́ kó'dú gbúṛóngó Keréto. 14 Tɨ́ lá gɨ do kacɨ́ owú sịndí kadra cúku'dée, zɨ́ mongú bɨsinyí síli bɨ 'yị e ndịsịnɨ́ ndólo a “síli gɨ 'dí do ngelị mɨ'dí gbére ní” ógụné kpụrú gɨ 'dí sɨmɨ cúkú gɨrí. 15 Zɨ́a kpére mongú kuṛúngba ba bɨsinyíne kɨ́ngaya bi ndéréze ndaá 'dá'dá gɨ zɨ́ mɨgombị née wá. Zɨ́ 'yị kpúṛónyó kuṛúngba e nda lá ótoómo a zɨ́ mɨgombị ndéréne kɨ́e kɨ́'dí bɨ ndịsị ílí 'díyị roné ní. 16 Sɨmɨ bɨ okpóomozé owú cúkú bɨ kɨ́ ịrịné Kawuda mɨ'dí do anú ní, kɨ́ 'do'dó ga gére née mbá, zɨ́ze 'dí'biógụ owú kuṛúngba bɨ ndịsị sáká 'yị e sɨmɨ ledre bɨ kakara ní tɨ́ do roné. 17 Zɨ́ye ímbíóto owú kuṛúngba née do mongú kuṛúngba zɨ́ye ódóngéṛị mongú kuṛúngba née kɨ́ ká'dá ngíṛị. Erénɨ́ ngịrị káa bɨ yée nɨyí ngásá ógụ do bi bɨ sayi ụrú 'dụtụ komo iní do bi bɨ ndịsịnɨ́ ndólo Sítiresi bɨ sɨmɨ káṇgá bɨ Líbiya ní, zɨ́ye ónzólúgu késí bɨ ndịsị ówóngéṛị kuṛúngba káa bɨ nɨ ndéré ní sɨmɨ iní do ótoómo síli zɨ́a ndísiné ịtrí mongú kuṛúngba ne ndéré kɨ́e. 18 Sɨmɨ bɨ bi arálo'bó roné ní, cóngó ro mɨgombị kɨ́ mɨkáda iní tatá nda 'dá'dá zɨ́ze tónóze ụcụóyó éyí ga bɨ sɨmɨ mongú kuṛúngba ní 'dá'ba. 19 Síĺí ota gɨ do kacɨ́ ledre née ní, zɨ́ye ụcụóyó ambá éyí ga bɨ sɨmɨ mongú kuṛúngba ní 'dá'ba cụ́ kɨ́ síĺíye. 20 'Di'bi zée tú'dú síĺí utúasázé lúrúndíki kadra togú mbú kele wá. Mɨgombị nɨ 'bɨ ené fú lá ro moko ílí ené kɨ́ roko'bụné kɨ́ngaya. Odụ a, zɨ́ze 'dí'bióyó ledre bɨ ya azé ómo ní gɨ sɨmɨ dozé 'dá'ba.

† *Síĺí 'bɨ Órú Éyí: Née síĺí bɨ mongú 'yị 'dáná éyí ndịsị ólú sɨmɨ Mongú Bi 'bɨ Lomo bɨ sɨmɨ 'Dící 'bɨ Lomo ní ndísị óyụ sáma gɨ ro zɨ́ Lomo ótoómo lúyú ledre 'bɨ Isiréle e ní. Zɨ́ Isiréle e ndísiyé órú éyí sɨmɨ kadra máa née ní. Ólo Lévị 16.*

21 Gɨ do kacɨ́ bɨ 'yị ga bɨ sɨmɨ kuṛúngba mengịnɨ́ go tú'dú síĺí anunɨ́ éyí wá ní, zɨ́ Páwulo ínyíógụné 'dága úku ledre zɨ́ye kɨ́dí, “Ya'dá e idí úwúsé kóo ledre bɨ máúku zɨ́se kɨ́dí ndazé ínyị gɨ sɨmɨ Keréto ndéréze wá ní, káa bɨ éyí bɨ zɨ́a sínyíne kɨ́ índrịné káa ní ní ndaá. 22 Tɨ́ lá cakaba ní, mándéndí romá go zɨ́se ídísé ódó mɨmbé'desé, 'yị bɨ nɨ úyu gɨ dongaráse ní ndaá, mongú kuṛúngba nɨ sínyí lá ne. 23 Kɨ́ ndụlụna, Lomo bɨ mááyí 'yị ené, mándísị méngị moko zɨ́a ní, kasa maláyi-ka ené zɨ́ma, 24 zɨ́a úku ledre kɨ́dí, ‘Ndá éré ngịrị wá Páwulo. Áyí tóro kó'dú Káyísara úku ngbanga née. Lo-mo yomo 'yị ga bɨ ásé kéye sɨmɨ kuṛúngba née go mbá gɨ zɨ́ bikịdrí mɨmbé'dea bɨ royí ní.’ 25 Bɨ kenée ní, ya'dá e ídísé ódó mɨmbé'desé. Máówo bú kɨ́dí Lomo nɨ méngị ledre née tɨ́ káa zɨ́ bɨ maláyika uku zɨ́ma ní. 26 Tɨ́ lá mongú kuṛúngba nɨ útru roné zɨ́a sínyíne kɨ́ze do ngíti cúkú.”

27 Sɨmɨ sokó doa eso (14) síĺí, mɨgombị nɨ fú lá ndísị ịtrí ló'bó zée komo mɨkavu bɨ kɨ́ ịrịné Mediterénịya ní. Kɨ́ yana ndụlụ zɨ́ sómú ledre ógụné sɨmɨ do 'yị kpúṛónyó mongú kuṛúngba e kɨ́dí azé go gbóo gɨ ro 'dógụ bi. 28 Zɨ́ye ndɨ́rábɨ mɨólú iní do ówo a kɨ́dí mɨólú a nɨ mítiri cí gbre. Zɨ́ye ndéré 'dóso royé cúku'dée 'dá'dá do kpá ndɨ́rábɨ ándá a, zɨ́ye ówo a kɨ́dí mɨólú a nɨ go mítiri cí kéṛí a doa sokó. 29 Ngịrị ndịsị kóo méngị yée káa bɨ mongú kuṛúngba nɨ ndéré útru roné ro tutú e, zɨ́ye ónzóóto késí ga bɨ ndịsịnɨ́ ówóngéṛị kuṛúngba ní eso (4) sɨmɨ iní gɨ 'dí sogo mongú kuṛúngba. Zɨ́ye ndísiyé íni ini zɨ́ Lomo gɨ ro zɨ́ bi árá ndíki yée. 30 Gɨ ore, 'yị kpúṛónyó kuṛúngba e ayínɨ́ kóo go gɨ ro lólo eyé gɨ sɨmɨ mongú kuṛúngba 'dá'ba. Zɨ́ye ímbíóto owú kuṛúngba bɨ sɨmɨ mongú kuṛúngba ní sɨmɨ iní, lóndo royé káa zɨ́ ayínɨ́ ndéré óto késí bɨ ndịsị ówóngéṛị kuṛúngba ní tara somo mongú kuṛúngba. 31 Tɨ́ lá zɨ́ Páwulo úku ledre zɨ́ mongú 'yị 'bɨ asikíri e kɨ́ asikíri e ya, “Togú 'yị kpúṛónyó mongú kuṛúngba e ndịsịnɨ́ eyé sɨmɨ kuṛúngba ona wá, ndásé óto komosé kɨ́dí ásé ídí trịdrị ní wá.” 32 Née ní, zɨ́ asikíri e óṇgo 'déci kɨ́'dá bɨ odónɨ́ owú kuṛúngba kɨ́e ní tụ do í'dí síĺíye gɨ roa zɨ́a ndéréókpóne.

33 Sɨmɨ bɨ bi nɨ aka lá 'bo'boṇgo gɨ ro árá ní, zɨ́ Páwulo úku ledre zɨ́ 'yị ga bɨ kóo nɨyí kéye sɨmɨ mongú kuṛúng-ba ní gɨ ro zɨ́ye ánu éyí. “Órúsé tarasé cakaba go kɨ́ síĺí sokó doa eso zɨ́se ídíse kɨ́ mongú sómú ledre, sịndí kadra ga gére née mbá ánusé éyí mɨánu wá. 34 Cakaba ní, mándéndí romá go zɨ́se gɨ ro zɨ́se ánu éyí mɨánu. Sanáse ili éyí mɨánu gɨ ro zɨ́se ídíse trịdrịsé. 'Yị bɨ don-garáse kɨ́é'do káa bɨ nɨ úyu ní ndaá.” 35 Gɨ do kacɨ́ bɨ Páwulo uku ledre née kenée ní, zɨ́a 'dí'bi ambata do í'bí mbófo éyí zɨ́ Lomo do komoyé ore, zɨ́a 'déwe a tónóne ánu a. 36 Zɨ́ ledre née í'bí roko'bụ zɨ́ze, zɨ́ze ínyịzé mbá ánu éyí mɨánu. 37 Azé kóo sɨmɨ mongú kuṛúngba za mbá (276) míya gbre cí ota doa sokó doa ịnyị doa kéṛí. 38 Gɨ do kacɨ́ bɨ 'yị e anunɨ́ éyí go zɨ́ye léreyé mbá mɨlére ní, zɨ́ye ụcụóyó kúfú éyí ga bɨ kóo sɨmɨ mongú kuṛúngba ní sɨmɨ mɨkavu gɨ ro óto kuṛúng-ba zɨ́a ídíne fáfáka.

39 Sɨmɨ bɨ bi oŋgoonzó nda roné go ní, 'yị kpúṛónyó
mongú kuṛúngba e owo'di'binɨ́ mbí ịṛịgbére bɨ nɨyí
sɨmɨa ní wá. Zɨ́ye lúrúndíki do mongú nyárá bi were kɨ́
sayi doné kó'dú gbúṛóngó ore. Zɨ́ye yéme sómú ledre
ya, togú nɨ útúásá yá, yée nɨyí kpúṛónyó mongú
kuṛúngba ndéré tóro kɨ́e do ngáká bi née íri. 40 Gɨ ore,
zɨ́ye óŋgo 'déci ká'dá gɨ ro késí bɨ ndịsị́ ówóngéṛị
kuṛúngba ní do ótoómo a zɨ́a ólúne sí iní. Nda sɨmɨ
sịndí kadra máa née ní, zɨ́ye líkpíóyó ká'dá bɨ ro éyí bɨ
ndịsịnɨ́ kí́rígbị iní kɨ́e gɨ ro zɨ́ kuṛúngba ndéréne ní 'dá'-
ba. Nda née ní, zɨ́ye sḭkpịóyó éyí bɨ tara somo mongú
kuṛúngba ní 'dága gɨ ro zɨ́ síli ndịsịné ílí mongú
kuṛúngba ndéré kɨ́e 'dá'dá, née go mɨndéréze do
gbúṛóngó. 41 Tɨ́ lá zɨ́ mongú kuṛúngba útru roné ro
mɨúṛú sayi do ngásá óguné do ngáká bi. Zɨ́ tara so-
mo a lányáne ngíṛị utúasá lolụ ndéré wá. Zɨ́ sono
mongú kuṛúngba 'déwe sínyi roné nzéré nzéré gɨ zɨ́
bɨsinyí mɨkáda iní bɨ kɨ́ roko'bụné ní.
42 Zɨ́ asikíri e yéme ledre gɨ ro úfu 'yị ga bɨ kóo nɨyí
mɨ'dí'biyé sɨmɨ sḭgịnị ní mbá 'dá'ba káa bɨ nɨyí ndéré
'dógụ bi zɨ́ye ngásáókpóye ke. 43 Tɨ́ lá mongú 'yị 'bɨ
asikíri ga gére née ili kóo gɨ ro yómo Páwulo zɨ́a ídíne
trịdrị, zɨ́a úcụómo asikíri ga gére née kɨ́ méngị ledre bɨ
kóo yemenɨ́ née. Zɨ́a nda yí ené úku ledre zɨ́ 'yị ga bɨ
ụcụnɨ́ bada bú ní kɨ́dí idínɨ́ mu útú sɨmɨ iní zɨ́ye
'dógụúṭụ bi sága. 44 Ngíti géyị 'yị ga gére née idínɨ́
'dí'bi sḭlíye ro ngbangbála kágá togú mbú mɨ'déwe éyí
ga bɨ gɨ ro mongú kuṛúngba ní zɨ́ye 'dógụ lódú kacɨ́
lafúye. Née mɨsi'di bɨ 'dogụzé bi doa sága kɨ́ sanáze
bɨlámáne ní.

Páwulo do cúkú bɨ Maláta ní

28 Sɨmɨ bɨ 'dogụogụzé bi go mbá bɨlámáne do
gbúṛóngó ní, zɨ́ze úwú ledre kɨ́dí azé ba do cúkú
bɨ ndịsịnɨ́ ndólo a Maláta ní. 2 Zɨ́ 'yị ga bɨ sɨmɨ cúkú ore
ní, 'dí'bi zée sɨmɨ sụmụ do bɨlámá mɨsi'di. Zɨ́ye kótú
pho'dụ zɨ́ze ndịsịzé roa gɨ zɨ́ drú gɨ zɨ́a iní ndịsị kóo é'dị
kɨ́ngaya.
3 Zɨ́ Páwulo káka úṛú nzị ngíṛí, sɨmɨ bɨ nɨ go óto a ku
pho'dụ ní, zɨ́ kámá gbúgbuógụné gɨ sɨmɨ nzɨ ngíṛí née
gɨ zɨ́ bi mɨ́ṛí zɨ́a náná Páwulo ro sḭlḭa. 4 Sɨmɨ bɨ 'yị ga bɨ
ndịsịnɨ́ ndịsị sɨmɨ cúkú ore lurúndikinɨ́ kámá kɨ́ cíṛíngbí
roné sḭlḭ Páwulo ní, zɨ́ye úku ledre dongaráye kɨ́dí, “O'-
do ba nɨ 'yị úfu 'yị e. Abú omo gɨ zɨ́ umbu gɨ sɨmɨ
mɨkavu go ní, ngúru lomo ga bɨ 'yị 'déci ngbanga 'bɨ
'yị e ní, utúasá ótoómo wo zɨ́a ídíne trịdrị wá.” 5 Gɨ ore,
zɨ́ Páwulo fúfuóyó kámá née gɨ ro sḭlíne ku pho'dụ, éyí
bɨ zɨ́a ídíne roa bɨsinyíne ní ndaá. 6 Ndịsịnɨ́ kóo go lá
sóngó Páwulo zɨ́ saná a úṛúne ngíti géyị yá, 'diya káa
ní nɨ útú geré fí umbu. Tɨ́ lá bɨ ndịsịnɨ́ má, lurúndikinɨ́
éyí bɨ bɨsinyí zɨ́a méngị wo ní wá ní, zɨ́ye óyóló'bó
tarayé kɨ́dí, “O'do ba nɨ ngúru lomo káa zɨ́ lomo bɨ kɨ́
ịṛịné 'Yị 'déci yéme ngbanga ní.”
7 Gbóo cigí bi bɨ kotúnɨ́ pho'dụ zɨ́ze doa née ní, yáká
'bɨ ngíti o'do kɨ́ ịṛịné Pábụlịsị nɨ kóo ore, nɨ ne 'yị bɨ kɨ́
ledrené owóowó sɨmɨ cúkú máa née. Zɨ́a 'dí'bi zée sɨmɨ
sụmụ kɨ́ sḭlḭ ota (3) azé ŋgu e 'be 'bɨ ené. 8 Sɨmɨ sịndí
kadra née ní, 'bụ Pábụlịsị nɨ kóo kɨ́ ro mɨ́ṛí kpá kɨ́
sɨmɨkowo mɨ'dú'duné komo ṛangba. Zɨ́ Páwulo ólúne
lúrú wo 'díḉí íri, gɨ do kacɨ́ ini zɨ́ Lomo, zɨ́ Páwulo óto
sḭlíne doa zɨ́ saná a zázáne. 9 Sɨmɨ bɨ ledre née mengị
roné kenée ní, zɨ́ ngíti géyị 'yị ga bɨ kóo kɨ́ ndíyá do
cúkú ore ní óguyé zɨ́ Páwulo zɨ́ sanáye kpá zázáne.
10 Zɨ́ye óto úndruzé do tú'dú mɨsi'di e. Sɨmɨ bɨ azé go
nzíyizé gɨ ro 'dógụ bi ní, zɨ́ye óguyé kɨ́ éyí ga bɨ ilizé yée
ní í'bí yée zɨ́ze.

Mɨndéréze gɨ sɨmɨ Maláta sɨmɨ Róma

11 Gɨ do kacɨ́ éfé ota (3), zɨ́ze ịnyịzé ndéréze kɨ́ mongú
kuṛúngba bɨ kóo nɨ mɨtóroné ore kɨ́ lịmị ní. Mongú
kuṛúngba máa née nɨ kóo gɨ sɨmɨ gara bɨ Alakɨzan-
daríya ní, kɨ́ líḽị kúṛógbó do lomo ga bɨ toŋgo e, kɨ́ ịṛịyé
Kásata e kɨ́ Póluṣụ ní roné. 12 Zɨ́ze ndéréógụzé sɨmɨ
mongú gara bɨ kɨ́ ịṛịné Surakúso ní. Zɨ́ze ndịsịzé ore kɨ́
sḭlḭ ota (3). 13 Gɨ ore, zɨ́ze 'dógụ bi ndéréógụzé sɨmɨ gara
bɨ kɨ́ ịṛịné Rịgíṃu ní. Sɨmɨ bi mɨárá a née ní zɨ́ síli tónó
ílíne gɨ 'dí do anú, lá sḭlḭ gbre zɨ́ze ndéréógụzé sɨmɨ
gara bɨ kɨ́ ịṛịné Potɨyólịsị ní. 14 Zɨ́ze ówo ngíti géyị 'yị ga
bɨ 'yị lódú kacɨ́ Yésụ ní ore. Zɨ́ye úku ledre zɨ́ze kɨ́dí,
idízé ndịsị kéye ore kɨ́ sḭlḭ ịnyị doa gbre. Nda née ní,
zɨ́ze 'dí'bi mɨsi'di ndéréze sɨmɨ mongú gara bɨ Róma ní.
15 Zɨ́ 'yị ga bɨ 'yị lódú kacɨ́ Yésụ sɨmɨ Róma ní úwú
ledrezé kɨ́dí azé go ógụ. Zɨ́ye lódú ndíki zée zaá gị sɨmɨ
gara bɨ Súụ 'bɨ Apíyosụ bɨ kɨ́ 'Díḉí 'bɨ Ṇgu e Ota ní. Sɨmɨ
bɨ Páwulo lurúndiki yée ní, zɨ́ ledre née í'bí rokinyi do
mɨmbé'dea zɨ́a í'bí mbófo éyí zɨ́ Lomo gɨ ro ledre née.
16 Sɨmɨ bɨ ogụzé sɨmɨ Róma ní, do í'bí mɨsi'di zɨ́ Páwulo
idí ndịsị kɨ́ ro doné zɨ́ kémbị asikíri ndịsịné bándá wo.

Páwulo 'dodo ledre 'bɨ Lomo sɨmɨ Róma

17 Gɨ do kacɨ́ sḭlḭ ota (3), zɨ́ Páwulo ndóloyóko manda
'bɨ Yúda e. Sɨmɨ bɨ yokonɨ́ royé ní, zɨ́a úku ledre zɨ́ye
kɨ́dí, “Lafúma e Yúda e, abú máúku bɨsinyí ledre ro 'yị
ezé e kɨ́ gɨ ro ledre ondú bɨ bulúnduzé e i'bínɨ́ zɨ́ze ní
wá, zɨ́ manda ezé e 'dí'bi máa sɨmɨ Yeṛụsaléma do í'bí
máa do sḭlḭ 'yị 'bɨ Róma e. 18 Sɨmɨ bɨ mɨngburoko 'yị 'bɨ
Róma e lurúnɨ́ bi sɨmɨ ledre née ní, ilinɨ́ go gɨ ro í'dí
sḭlíye gɨ romá gɨ zɨ́a owonɨ́ eyé bɨsinyí ledre bɨ
máméngị zɨ́a útúásáne gɨ ro do úfu máa ní wá. 19 Tɨ́ lá
gɨ zɨ́a bɨ ngárá Yúda e ṇguṇgunɨ́ eyé kenée wá ní, zɨ́a
óto máa zɨ́ma úku ledre kɨ́dí nɨ bɨlámáne zɨ́ma ndéré kɨ́
ledre née kó'dú Káyísara. Ndaá 'bɨ ené bɨ ya mándéré
née í'bí ngbángá mbigí 'yị amá e ní wá. 20 Gɨ zɨ́ kéyị née
zɨ́ma ndólo sée gɨ ro lúrú sée zɨ́ma kpá ódromá kɨ́se.
Onzónɨ́ máa sɨmɨ sḭgịnị gɨ zɨ́a bɨ máṇgúṇgu ledre bɨ zée
Isɨréle e ndịsịzé óto komozé gɨ roa ní.”
21 Zɨ́ye úkulúgu ledre zɨ́a kɨ́dí, “Ndikizé ezé wáraga gɨ
sɨmɨ káṇgá bɨ Yụdáya kɨ́ ịṛịyí wá. Gbawá 'yị ezé bɨ zɨ́a
óguné líḳpí ledre togú mbú úku bɨsinyí ledre kɨ́ ịṛịyí ní
ndaá. 22 Tɨ́ lá ilizé úwú sómú ledre eyí gɨ ro 'yị ga bɨ
ṇguṇgunɨ́ ledre 'bɨ Yésụ go ní, gɨ zɨ́a owozé bú kɨ́dí do
bi e mbá 'yị e ndịsịnɨ́ úku sínyi ledre gɨ ro 'yị lódú kacɨ́-
ga.”
23 Zɨ́ye óto sịndí kadra kɨ́ Páwulo e bɨ yée nɨyí ndíkí
sɨmɨ a ní. Kadra née ní, zɨ́ Yúda ga gére née óguyé kɨ́

tụ́'dụ́ ngíti géyị lafúye do bi bɨ Páwulo ndịsị ndísị doa ní. Zɨ́ Páwulo úku yéme ledre gɨ ro ledre ga bɨ 'be 'bɨ Lomo ní zɨ́ye kú kɨ́ phiyí gị kɨ́ tagá. Zɨ́a áyíne gɨ ro zɨ́ne 'dí'bi doyé kɨ́ ledre Yésụ gɨ sɨmɨ lorụ 'bɨ Mụ́sa kɨ́ 'bɨ nébị e. 24 Zɨ́ ledre née 'dí'bi do ngíti géyị, tɨ́ lá ngíti géyị ṇguṇgunɨ́ 'bɨ eyé e wá. 25 Zɨ́ye báyiyé kɨ́ ndísị ítí kangú dongaráye gɨ do kacɨ́ bɨ Páwulo uku odụ kúrúne zɨ́ye kɨ́dí, "'Dówụ́ Lomo uku kóo ledre go ma'díi sɨmɨ bɨ ukui'bí ledre tara nébị Isáya zɨ́ bulúndusé e kɨ́dí Lomo uku ya,

26 " 'Ndéré mu úku ledre zɨ́ 'yị ga ba,
"Ásé índi mbílíse úwú sanda bɨ gɨ ro Lomo ní má,
tɨ́ lá útúásá esé úwú yéme ini ledre bɨ sɨmɨ a ní wá.
Ásé kpá lúrú éyí ga bɨ ndịsị méngị yée ní, tɨ́ lá útúásásé esé lúrúndíki a wá."

27 Gɨ zɨ́a sɨmɨ do 'yị ga ba nɨ yí ené go mɨ'dụ́tụné, esị 'dụtụnɨ́ gu mbílíye go,
'dụtụnɨ́ komoyé kpá go mɨ'dụ́tụ.
Idí kóo ndaá kenée wá,
káa bɨ nɨyí lúrú bi kɨ́ komoyé zɨ́ye úwú ledre kɨ́ mbílíye,
zɨ́ sɨmɨ doyé ówo'dí'bi ini ledre gɨ sɨmɨ a,
zɨ́ye ndá'balúgu royé zɨ́ma.
Nda née ní, zɨ́ma yómo yée.' †

28-29 "Bɨ kenée ní, máíli sée Yụ́da e, zɨ́se ówo a kɨ́dí Lomo kasa sanda bɨ 'bɨ yómo 'yị e ní go zɨ́ 'yị ga bɨ ngárá ndanɨ́ Yụ́da e wá ní. Nɨyí úwú a zɨ́ye ṇgúṇgu a."

30 Zɨ́ Páwulo ndísịné ore kɨ́ sɨmɨbi gbre sɨmɨ 'díçí ené bɨ ndịsị í'bí késí gɨ roa née ní. 'Yị ga bɨ mbá ndịsịnɨ́ ógụ lúrú wo ní, zɨ́a ndísịné 'dí'bi yée sɨmɨ sụmụ. 31 Gɨ ore, zɨ́a ndísịné úku ledre zɨ́ 'yị e gɨ ro 'be 'bɨ Lomo nda kɨ́ 'dódo ledre gɨ ro Ngére Kɨ́résịto Yésụ, ngịrị ndaá roa wá. 'Yị bɨ zɨ́a úçụómo wo ní ndaá kpá wá.

---

† *28:27 Isáya 6:9-10*

Róma

Ledre gɨ ro bṵkṵ bɨ Róma ní

Páwulo bɨ 'yịmɨkása ní eké ledre ba ne zɨ́ 'yị ga bɨ 'bɨ Kɨ́résịto sɨmɨ Róma ní. Eké gɨ ro ótoyéme ledre gɨ ro ledre ga bɨ née 'dodo kóo yée sɨmɨ ngíti géyị bi e ní zɨ́ye. Uku kɨ́dí bɨlámá ledre 'bɨ Yésụ 'dodo kɨ́dí Lomo oto 'yị e do sogo káṇgá mbá káa do mbigí 'yị ené e kacɨ́ mɨméngị ledre eyé e kpá kɨ́ ledre ené bɨ ṇguṇgunɨ́ ní káa be 'di? Uku zɨ́ Yṵ́da ga bɨ ṇguṇgunɨ́ kpá ledre 'bɨ Kɨ́résịto go ní kɨ́dí bɨlámá ledre née nɨ kpá bo sɨmɨ kuṛú bṵkṵ, zɨ́ 'yị máa yée ga bɨ ngárá ndanɨ́ Yṵ́da e wá ní, kɨ́dí bɨlámá ledre née oto yée go zɨ́ye kpá ídíye mbigí 'yị ga bɨ 'bɨ Lomo ní. Uku kpá kɨ́dí utúasázé go kacɨ́ komo Lomo káa do mbigí 'yị ené e, éyị́ ndaá lolụ íri bɨ kɨ́dí azé óto Lomo kɨ́ rokinyi sɨmɨ bɨ azé ndịsị lódṵ́ kacɨ́ lorụ ené kɨ́ roko'bụzé ní wá. Togṵ́ otoomozé 'Dówṵ́ Lomo go zɨ́a ndịsịné sɨmɨzé kɨ́ 'dodo mbigí ledre e zɨ́ze yá, azé ndịsị méngị ledre e káa zɨ́ bɨ Lomo ili ní.
Sɨmɨ kápita ga bɨ 12-15 ní, Páwulo í'bí lorụ zɨ́ 'yị e ro mɨsi'di bɨ nɨyí útúásá ídí doa káa do mbigí 'yị ga bɨ 'bɨ Kɨ́résị-to ní. Uku ledre gɨ ro óto 'bú lafú 'yị e, ndro kɨ́ yée ga bɨ ilinɨ́ ledre ezé e wá, kpá kɨ́ yée ga bɨ ndịsịnɨ́ méngị lárá ze ní. Kɨ́dí idízé kpá óto úndru yée ga bɨ sɨmɨ akúma Lomo óto yée dozé ní. Odụ a sɨmɨ kápita 16 i'bí mandá zɨ́ ezelámáne ga bɨ sɨmɨ Róma ní kɨ́ ịrịyé kékɨ́é'do mbá.

1 Máa Páwulo bɨ Lomo gelé máa káa do 'yị 'bɨ moko ené, kpá 'yịmɨkása ené gɨ ro ndéré kɨ́ úku bɨlámá ledre ené zɨ́ 'yịma'dí e ní, máéké ledre ba máa zɨ́se, sée 'yị ga bɨ 'bɨ Kɨ́résịto Yésụ ásé sɨmɨ Róma ní.
2 Née bɨlámá ledre bɨ kóo Lomo yemeomo, zɨ́a úku a zɨ́ nébị ga bɨ kóna 'desí ékéómo a sɨmɨ mɨéké kúrú Lomo ní. 3 Ábuwá, Lomo uku kóo ba ledre kásaógụ owṵ́ 'bɨ ené do ndíkiógụ wo sɨmɨ kúfú Dawídi bɨ kóo nɨ ngére ní. 4 Sɨmɨ bɨ Lomo uru wo gɨ sɨmɨ umbu ní, zɨ́ Lomo ma'dáa í'bí roko'bụ zɨ́a sɨmɨ 'Dówṵ́ne, zɨ́a ídíne Owṵ́ 'bɨ ené bɨ kɨ́ roko'bụné ní. Née Kɨ́résịto Yésụ bɨ nɨ Ngére ezé ní. 5 Nda gɨ zɨ́ Yésụ ma'dáa, zɨ́ Lomo í'bí roko'bụ zɨ́ze gɨ ro zɨ́ze ndịsịzé úku bɨlámá ledre ené kɨ́e zɨ́ kúfú 'yị ga bɨ ndanɨ́ Yṵ́da e wá ní gɨ ro zɨ́ye ṇgúṇgu a, zɨ́ye ndịsịyé óto úndruné. 6 Née éyị́ bɨ oto máa zɨ́ma éké ledre ba zɨ́se gɨ roa ní, gɨ zɨ́a ásé go kpá ngíti géyị 'yị ga bɨ 'bɨ Kɨ́résịto Yésụ ní.
7 Lomo oto 'búse go kɨ́ngaya, née sị́ ledre bɨ gelé sée gɨ roa zɨ́se ídíse káa do 'yị ené e ní. 'Bụzé Lomo ma'dáa kɨ́ Kɨ́résịto Ngére Yésụ idínɨ́ í'bí úndru zɨ́se gɨ do bɨ zɨ́se ndịsịsé bɨlámáse.

Páwulo i'bí mbófo éyị́ zɨ́ Lomo

8 'Dá'dá gɨ zɨ́ ledre e za mbá, mái'bí mbófo éyị́ zɨ́ Lomo gɨ rosé za mbá, gɨ zɨ́a phanda ledre aṇga go do bi e kpá za mbá kɨ́dí 'dí'bisé sị́lị́se go ngbúó ro ledre 'bɨ Kɨ́résịto Yésụ bɨ ṇgúṇgusé ní. 9 Lomo bɨ mándịsị 'dódo bɨlámá ledre 'bɨ Owṵ́ 'bɨ ené zɨ́ 'yị e kɨ́ mɨmbé'demá mbá ní, owo bú bɨlámáne kɨ́dí mándịsị íni ini zɨ́ne gɨ rosé kacɨ́ kadra mbá.
10 Mándịsị kpá íni ini kɨ́dí togṵ́ utúasá go kacɨ́ komo Lomo yá, idí líkpí mɨsi'di zɨ́ma, gɨ ro zɨ́ma ngásáógụmá íri ónzó komomá rosé. 11 Máíli ngásáógụ lúrú sée gɨ ro í'bí yata komokenzị zɨ́se gɨ ro zɨ́se ídíse kɨ́ roko'bụsé sɨmɨ moko 'bɨ Kɨ́résịto. 12 Togṵ́ azé kése kɨ́é'do sɨmɨ ledre 'bɨ Kɨ́résịto bɨ ṇguṇguzé ní yá, azé ndịsị sáká rozé, zɨ́ze ídíze kése mbá kɨ́ roko'bụzé. 13 Káa bɨ máógụ ba kóo go íri 'desí, ngíti géyị ledre e ndịsịnɨ́ 'décịómo máa ye. Máíli ógụ úku bɨlámá ledre 'bɨ Lomo zɨ́se káa zɨ́ bɨ máúku zɨ́ tṵ́'dṵ́ ngíti géyị 'yị e ní.
14 Lomo iline kɨ́dí máídí úku bɨlámá ledre née zɨ́ 'yị e mbá. 'Yị komokenzị e, kɨ́ 'yị máa yée ga bɨ ngárá ndanɨ́ 'yị komokenzị e wá ní. 15 Née sí ledre bɨ máíli ndéré úku bɨlámá ledre née zɨ́se sɨmɨ gara 'bɨ Róma íri gɨ roa ní.

Odụ mɨsi'di nɨ dụṵ́ ṇgúṇgu ledre 'bɨ Kɨ́résịto

16 Domá utúasá ówó kɨ́ úku bɨlámá ledre 'bɨ Ngére Yésụ zɨ́ 'yị e wá. Roko'bụ 'bɨ Lomo nɨ sɨmɨ a gɨ ro yómo 'yị ga bɨ ṇguṇgunɨ́ ledre ené go ní kɨ́e. Tonó kóo go 'dá'dá kɨ́ Yṵ́da e, zɨ́a nda ndéréógụné gị ro ṛíkí sị́ do ngíti géyị 'yịma'dí e mbá. 17 Bɨlámá ledre 'bɨ Kɨ́résịto née 'dodo mɨsi'di bɨ azé ídí doa káa do mbigí 'yị ga bɨ 'bɨ Lomo ní go zɨ́ze. Odụ mɨsi'di nɨ dụṵ́ kɨ́é'do togṵ́ ṇgúṇgu ledre 'bɨ Kɨ́résịto go zɨ́yị lányáyị roa. Káa zɨ́ bɨ nɨ sɨmɨ mɨéké kúrú Lomo kɨ́dí, “Mbigí 'yị amá e nɨyí ndí-ki trịdrị bɨ za fí ní gɨ zɨ́a ṇguṇgunɨ́ ledre amá go ní.” †

† *1:17 Abụkṵ́kụ 2:4*

Lomo nɨ 'dó'do 'yị lúyú ledre e

18 Lomo uku'dodo kóo go zɨ́ze fúó gɨ komo ere kɨ́dí
née nɨ 'dó'do 'yị ga bɨ asinɨ́ kɨ́ ṇgúṇgu ma'díi ledre ené
'du'dorú zɨ́ye nda ndịsịyé méngị bɨsinyí ledre e ní.
19 Lomo 'dodo tɨ́ ledre ené go zɨ́ye do tú'dú mɨsi'di e
mɨngúngúcua. 20 Abú utúasázé lúrú Lomo kɨ́ roko'bụné
bɨ odụ a ndaá née wá yá, azé ówo wo kpụrú gɨ sɨmɨ éyị
ga bɨ otoogụ yée ní. Gɨ zɨ́ kéyị née, utúasánɨ́ ítí kangú
bɨ kɨ́dí yée owonɨ́ wo wá ní wá.
21 Tɨ́ bɨ owonɨ́ Lomo bú ní, ilinɨ́ óto úndrua wá, i'bínɨ́
gbawá mbófo éyị zɨ́a. Mɨmbé'deyé nɨ yí ené dụú ro bɨ-
cayi ledre eyé ga bɨ moko ndaá sɨmɨyé wá ní. 22 Abú
ukunɨ́ ledre ya yée nɨyí 'yị komokenzị e yá, ɨ́'ɨ, ndanɨ́
eyé 'yị komokenzị e wá. 23 Ilinɨ́ eyé óto úndru Lomo bɨ
nɨ trịdrị za fí ní wá. Ndịsịnɨ́ nda yí eyé óto úndru lịlị éyị
ga bɨ 'yị yemenɨ́ yée ní, káa zɨ́ lịlị 'yịma'dí, lịlị solú, lịlị
bangá nda kɨ́ lịlị ngíti géyị éyí ga bɨ káa zɨ́ kámá ní. Éyị
ga gére née nɨyí úyu eyé mɨúyu.
24 Gɨ zɨ́ kéyị née ní, zɨ́ Lomo i'bí mɨsi'di zɨ́ye idínɨ́ ndịsị
méngị bɨsinyí eyé ledre ga bɨ mɨmbé'deyé ili ní. Zɨ́ye
nda ndịsịyé go méngị ledre ga bɨ ndịsị 'dí'biógụ
dokuwu zɨ́ 'yị e ní, akpa dongaráye. 25 Ma'díi ledre bɨ
'bɨ Lomo ní ilinɨ́ eyé ṇgúṇgu a wá, zɨ́ye nda ṇgúṇgu yí
eyé ledre ṛanga. Zɨ́ye ótoómo kɨ́ óto úndru Lomo
kenée do nda yí eyé óto úndru éyí ga bɨ Lomo otoogụ
yée née ní. Lomo nɨ dụú ne 'Yị bɨ do ndịsị óto úndrua
ní. Idí kenée.
26 Gɨ zɨ́ ledre cayi eyé ga gére ní, Lomo otoomo sịlịne
gɨ royé go. Kará e ndịsịnɨ́ nda go óto lafúye kará e so-
goyé káa do kará e. Née ndaá 'bɨ ené ledre máa wo bɨ
kóo Lomo otoogụ ní wá. 27 Ya'dá e go kpá kenée. Mbigí
ledre máa wo bɨ kóo Lomo otoogụ ní, otoomonɨ́ nda
go kenée ndịsịnɨ́ nda óto lafúye ya'dá e sogoyé káa do
kará e. Lomo nɨ 'dó'do yée gɨ zɨ́ ledre née bɨsinyíne.
28 Káa zɨ́ bɨ asinɨ́ go 'du'dorú gɨ ro Lomo ní, Lomo
otoomo yée go, idínɨ́ aka mu méngị ledre bɨ mɨm-
bé'deyé ili ní. 29 'Yị ga gére née ndịsịnɨ́ méngị bɨsinyí
ledre e. Nɨyí 'yị mɨmbé'de e, ngíti géyị 'yị sógó lafúye,
ngíti géyị 'yị óto mɨmbé'de sinyí ro lafúye, ngíti géyị 'bɨ
eyé 'yị úfu 'yị e, ngíti géyị 'bɨ 'yị méngị okó e, ngíti géyị
'yị lóndo 'yị e, ngíti géyị 'bɨ eyé 'yị lịkpí e, 30 ngíti géyị 'yị
tara sinyí e, ngíti géyị 'yị sógó Lomo, ngíti géyị 'yị úku
kese e, ngíti géyị 'yị ịlí e, zɨ́ ngíti géyị ídí 'bɨ eyé 'yị sɨ́kpị
fúndúye 'dága, kacɨ́ kadra mbá ngíti géyị ndịsịnɨ́
gámásó'do mɨsi'di gɨ ro méngị bɨsinyí ledre e, nda kɨ́
yée ga bɨ ilinɨ́ 'bɨ eyé úwú kúrú 'yị ndíki yée wá ní. 31 'Yị
ga gére née yí eyé bɨcayi 'yị e, ma'díi ndaá sɨmɨ ledre
eyé e mbá wá. Otonɨ́ kpá 'bú 'yị e wá, lerí 'yị e mengị
yée kpá wá. 32 Tɨ́ bɨ owonɨ́ bú bɨlámáne kɨ́dí togú 'yị e
ndịsịnɨ́ méngị kéyị kenée yá, Lomo nɨ karanée 'déci ng-
bangayé, odụ a dụú umbu. Ndịsịnɨ́ nda yí eyé méngị
ledre máa ga gére née akpa ye. Zɨ́ye ndịsịyé lóndo 'yị e
kɨ́dí ga gére née ndaá 'bɨ ené bɨsinyí ledre wá, 'yị idínɨ́
ndịsị méngị yée.

Lomo nɨ 'déci ngbanga 'yị e

2 Máúku zɨ́se, ndásé ídí 'yị 'déci ngbanga lafúse e
wá, káa bɨ Lomo nɨ 'déci ngbangasé ke. Gɨ zɨ́a
bɨsinyí ledre bɨ ndịsịnɨ́ méngị a zɨ́se ídíse 'yị 'déci ng-
bangayé gɨ roa née ní, ndịsịsé méngị kpá wo. 2 Owozé
bú bɨlámáne kɨ́dí Lomo nɨ útúásá ne 'déci yéme ng-
banga bɨsinyí ledre 'bɨ 'yịma'dí e káa zɨ́ ga gére ní gɨ
zɨ́a nɨ ne kɨ́ ma'díi zɨ́ne. 3 Sée ga bɨ ásá kpá 'yị lúyú
ledre e káa zɨ́ lafúse ga gére ní, ásá 'déci ngbangayé
ní, sómụ́sé Lomo nɨ ótoómo sée? ɨ́'ɨ, otoomo ené sée
wá, nɨ kpá 'déci ngbangasé. 4 Bɨlámá ledre bɨ Lomo
mengị zɨ́se ili aka 'déci ngbangasé wá, zɨ́a ndịsị
ụ́tụsɨmɨné kɨ́ ótoómo ledre zɨ́se ní, lúrúsé yí esé káa zɨ́
éyí bɨ ṛifu mɨṛífu ní? Lomo ili ídísé óyóló'bó mɨm-
bé'desé zɨ́se ótoómo kɨ́ méngị lúyú ledre.
5 Gɨ zɨ́a bɨ dosé orụ yí ené mɨórụ ngárá ílisé óyóló'bó
mɨmbé'desé wá ní, ómosé esé e wá. Kɨ́'dí bɨ karanée
sịndí kadra ogụ go gɨ ro zɨ́ Lomo 'déci ngbanga 'yị-
ma'dí e ní, nɨ 'déci ngbangasé bɨsinyíne kɨ́ngaya.
6 Lomo “nɨ 'déci ngbanga 'yịma'dí e mɨútúásáne kacɨ́
mɨméngị ledre eyé.” †7 'Yị máa yée ga bɨ ndịsịnɨ́ méngị
bɨlámá ledre gɨ zɨ́a ilinɨ́ gɨ ro zɨ́ Lomo ídíne kɨ́ rokinyi
kɨ́ye, kpá gɨ ro zɨ́a óto úndruyé gɨ zɨ́a ndịsịnɨ́ óto ko-
moyé gɨ ro trịdrị bɨ za fí ní, Lomo nɨ í'bí trịdrị bɨ za fí ní
zɨ́ye. 8 Yée ga bɨ ilinɨ́ ledre 'bɨ Lomo wá, ilinɨ́ yí eyé ndịsị
méngị ledre bɨ ilinɨ́ yí eyé ye ní, Lomo nɨ 'déci ngban-
gayé bɨsinyíne. 9 Kúfú 'yị ga bɨ ndịsịnɨ́ lúyú ledre káa zɨ́
ga gére ní, Lomo nɨ 'déci ngbangayé bɨsinyíne. Nɨ
tónó a aka fị kɨ́ kúfú Yúda e, zɨ́a nda ógụné kɨ́e ro kúfú
'yị ga bɨ ngárá ndanɨ́ Yúda e wá ní. 10 'Yị máa yée ga bɨ
ndịsịnɨ́ méngị bɨlámá ledre ní, Lomo nɨ mbófo yée, zɨ́a
ndịsịné óto úndruyé. Mɨndịsịyé nɨ ídí bɨlámáne, nɨ tónó
kɨ́ Yúda e zɨ́a nda ógụné ro 'yị ga bɨ ngárá ndanɨ́ Yú-
da e wá ní. 11 Lomo ifi ené sɨmɨ 'yị e zɨ́a méngị bɨlámá
ledre kpara zɨ́ ngíti géyị, zɨ́a ótoómo ngíti géyị wá.
12 Kúfú 'yị ga bɨ ndanɨ́ Yúda e wá, owonɨ́ kpá lorụ bɨ
kóo Lomo i'bí zɨ́ Mụ́sa ndịsịné 'dódo a ní wá ní, togú
luyúnɨ́ ledre yá, Lomo nɨ 'déci ngbangayé kpá kacɨ́ 'bɨ
eyé mɨméngị ledre. Togú Yúda e luyúnɨ́ ledre ye yá, Lo-
mo nɨ 'dí'bi akpa lorụ bɨ kóo Mụ́sa ndịsị 'dódo a zɨ́ye ní
'déci ngbangayé kɨ́e. 13 'Yị ga bɨ nɨyí útúásá kacɨ́ komo
Lomo ní, ndaá 'bɨ ené yée ga bɨ ndịsịnɨ́ úwúómo lorụ
'bɨ Lomo lá kɨ́ mbílíye ní wá, yí ené yée ga bɨ ndịsịnɨ́
méngị ledre ga bɨ lorụ 'bɨ Lomo ili ní. 14 'Yị máa yée ga
bɨ ngárá ndanɨ́ Yúda e wá, owonɨ́ eyé kpá lorụ 'bɨ Lomo
wá, zɨ́ye ndịsịyé méngị ledre ga bɨ Lomo nɨ kɨ́ rokinyi gɨ
royé ní, mengịnɨ́ née go ledre ga bɨ lorụ ili yée ní.
15 Utúasá yí ené go káa zɨ́ éyí bɨ eké omonɨ́ kóo lorụ 'bɨ
Lomo go 'desí do mɨmbé'deyé zɨ́ye ndịsịyé méngị
ledre e dụú kacɨ́ a ní. Gɨ zɨ́a owoyemenɨ́ go, mɨméngị
ledre máa wo be 'di nɨ bɨlámáne, wo be 'di nɨ bɨsinyíne.
16 Karanée sɨmɨ odụ sịndí kadra, Lomo nɨ 'dí'biógụ 'yị-
ma'dí e mbá kó'dụ́ne zɨ́ Kɨ́résịto Yésụ ndịsịné 'déci ng-
bangayé kacɨ́ mɨméngị ledre eyé kpá kɨ́ mɨsómụ́ ledre
eyé e mbá. Née ledre ga bɨ mándísị 'dódo yée zɨ́ 'yị e
ní.

† *2:6 Ke'bị 'bɨ Dawídi~e 62:12, Muruwayi 24:12*

Lorụ bɨ Mụ́sa eké ní

17 Sée ga bɨ ásé Yụ́da e ndɨ́sɨsé mbófo rosé kɨ́dí
ówoyémesé lorụ 'bɨ Lomo se, zɨ́se óto rosé kɨ́dí ásé go
mbigí 'yɨ ga bɨ 'bɨ Lomo ní. 18 Ówoyémesé mɨméngɨ
ledre ga bɨ Lomo ili yée ní go, gɨ zɨ́a ówosé lorụ ené bú
bɨlámáne útúásásé go ífiyéme dongará ledre e
bɨsinyí a kɨ́ bɨlámá a. 19 Nɨ sɨmɨ dosé kɨ́dí útúásásé go
'dódoyéme ledre 'bɨ Lomo zɨ́ 'yɨ ga bɨ nɨyí sɨmɨ mɨtụlụrụ
ní, zɨ́se ídíse zɨ́ye káa zɨ́ bimɨóŋgó ní. 20 Gɨ zɨ́a bɨ komo-
kenzɨ kɨ́ ma'díi nɨ sɨmɨ lorụ 'bɨ Lomo ówosé bú
bɨlámáne ní, zɨ́a ídíne sɨmɨ dosé kɨ́dí ásé útúásá 'dó-
do a zɨ́ 'yɨ ga bɨ owonɨ́ aka wá ní, togú mbú zɨ́ yée ga bɨ
owonɨ́ aka lá cúku'dée ní. 21 Káa zɨ́ bɨ ótosé rosé ya ásé
'yɨ 'dódo ledre zɨ́ 'yɨ e ní, sara méngɨsé lolụ ledre máa
ga bɨ ndɨ́sɨsé 'dódo a née wá gɨ zɨ́ 'dɨ? Ndɨ́sɨsé úku ledre
kɨ́dí 'yɨ e ndanɨ́ úgu ugu wá, zɨ́se nda mbú ndá'basé
kpá akpa se ndɨ́sɨ úgu ugu. 22 Ndɨ́sɨsé úku ledre kɨ́dí
'yɨ e ndanɨ́ só'do royé kɨ́ 'yɨ ga bɨ ofụ́nɨ́ royé kéye wá ní
wá, zɨ́se nda mbú ndɨ́sɨ méngɨ ledre ga gére née kpá
akpa se. Ndɨ́sɨsé kpá úku ledre kɨ́dí 'yɨ e ndanɨ́ ndéré zɨ́
lomo ga bɨ yemenɨ́ yée mɨyéme ní wá, zɨ́se nda mbú
ndá'basé kpá akpa se ndɨ́sɨ 'dí'biúgu dábu ga bɨ 'bɨ lo-
mo ga bɨ yemenɨ́ yée mɨyéme ní. 23 Ndɨ́sɨsé úku ledre
kɨ́dí ówoófụsé lorụ 'bɨ Lomo go, zɨ́se ndɨ́sɨ ndítí'dófụsé
do lorụ ma'dáa kpá akpa se, ndɨ́sɨsé née í'bílúgu
komokenyí zɨ́ Lomo. 24 Mɨméngɨ ledre esé nɨ yí ené go
cé káa zɨ́ ledre kóo ekénɨ́ sɨmɨ mɨéké kúrú Lomo kɨ́dí,
“Sée Yụ́da e, 'yɨ ga bɨ ngárá ndanɨ́ Yụ́da e wá ní nɨyí
ndɨ́sɨ úku sínyi ɨrɨ Lomo gɨ zɨ́se ní.” †

25 Sée Yụ́da e, togú ótosé mɨmbé'desé lá dụ́ụ́ ro útú
ngbụru, ndaá ro lorụ 'bɨ Lomo wá, moko ndaá sɨmɨ útú
ngbụru wá. Togú ndɨ́sɨsé go ndítí'dófụsé gɨ do lorụ 'bɨ
Lomo yá, ásé ídí esé kpá cé káa zɨ́ 'yɨ ga bɨ ngárá owonɨ́
lorụ 'bɨ Lomo wá ní. 26 'Yɨ máa yée ga bɨ owonɨ́ lorụ 'bɨ
Lomo wá, togú ndɨsɨnɨ́ go méngɨ mbá ledre ga bɨ Lomo
nɨ kɨ́ rokinyi gɨ royé ní, nɨyí útúásá ídí kacɨ́ komo Lomo
káa do 'yɨ úwú lorụ ené e. 27 'Yɨ máa yée ga bɨ owonɨ́
lorụ 'bɨ Lomo wá, zɨ́ye ndɨ́sɨyé méngɨ ledre ga bɨ ndɨsɨnɨ́
óto Lomo zɨ́a ídíne kɨ́ rokinyi ní, nɨyí útúásá í'bí ng-
bángáse, sée ga bɨ ndɨ́sɨsé ndítí'dófụ gɨ do lorụ 'bɨ Lo-
mo ní.

28 Ndɨ́sɨsé útú ngbụru gɨ ro do ówo a kɨ́dí ásé Yụ́da e,
née lá ledre 'bɨ sága ba, ndaá 'bɨ ené gɨ ro zɨ́se ídíse
mbigí 'yɨ ga bɨ 'bɨ Lomo ní wá. 29 Sée Yụ́da e gɨ ro zɨ́se
útúásáse kacɨ́ komo Lomo káa do mbigí Yụ́da e, ídísé
óyóló'bó mɨmbé'desé, ndaá 'bɨ ené dụ́ụ́ méngɨ ledre
kacɨ́ lorụ wá.

Bɨlámá mɨméngɨ ledre 'bɨ Lomo

3 Mándú'yú aka sée, togú 'yɨ nɨ gɨ sɨmɨ kúfú bɨ Yụ́da
ní, togú 'yɨ utú ngbụru kacɨ́ lorụ 'bɨ ondú 'bɨ Yú-
da e ní, éyí bɨ nɨ kɨ́ ledrené owóowó ní 'dɨ? 2 Máówo bú
kɨ́dí zée Yụ́da e Lomo 'dodoụtụ kóo ledre ené zɨ́ze.

3 Nɨ ma'díi ngíti géyɨ Yụ́da ga gére née ŋguŋgunɨ́ eyé
ledre 'bɨ Lomo wá. Ndásé sómụ́ ledre bɨ kɨ́dí Lomo nɨ
ótoómo Yụ́da e go mbá gɨ ro yée ga bɨ ŋguŋgunɨ́ ledre
ené wá ní wá. Mɨyéme ledre bɨ Lomo yeme gɨ ro í'bí trɨ-
drɨ bɨ za fí zɨ́ 'yɨ e ní, nɨ yí ené fú lá bo nɨ í'bí trɨdrɨ née
zɨ́ye. 4 Lomo oyólo'bó ené ledre ené wá, éyí bɨ uku go
ní, nɨ fú lá méngɨ a. 'Yɨma'dí e nɨyí yí eyé 'yɨ ŋranga ye.
Nɨ mɨékéne sɨmɨ mɨéké kúrú Lomo kɨ́dí,

“Lomo, ndaá 'bɨ eyí 'yɨ ŋranga wá.
Sɨmɨ bɨ Lomo i'bí trɨdrɨ née go zɨ́ 'yɨ e ní, 'yɨ e mbá
nɨyí ówo a kɨ́dí Lomo ndaá 'bɨ 'yɨ ŋranga wá.” ††

5 Kacɨ́ kadra mbá lúyú ledre ezé ndɨsɨ 'dódo a zɨ́ 'yɨ e
kɨ́dí Lomo ndaá 'bɨ ené 'yɨ lúyú ledre wá. Togú kenée
yá nɨ mɨútúásáne zɨ́ Lomo 'décɨ ngbangazé. Mándɨsɨ
úku ledre ba kɨ́ sómụ́ ledre bɨ 'bɨ 'yɨma'dí ní. 6 Ɨ́'ɨ, ndaá
'bɨ ené kenée wá. Togú idí kóo kenée yá, sɨ́ ledre bɨ zɨ́
Lomo 'décɨ ngbanga 'yɨ lúyú ledre e gɨ roa ní ndaá 'bɨ
ené e wá. 7 Togú 'yɨ uku ledre kɨ́dí, “Ŋranga bɨ mándɨsɨ
ŋránga ndɨsɨ óto ngíti géyɨ 'yɨ e zɨ́ye ndɨ́sɨyé kófó ɨrɨ Lo-
mo gɨ zɨ́a bɨ Lomo ndaá 'bɨ ené 'yɨ ŋranga wá ní, Lomo
nɨ nda 'décɨ ngbangamá gɨ ro 'dɨ?” 8 Ngíti 'yɨ utúasá
kpá go úku ledre kɨ́dí, “Idízé ndɨsɨ úku sínyi ledre gɨ ro
zɨ́ 'yɨ e ówo éyí bɨ nɨ bɨlámáne ní 'dɨ?” Ngíti géyɨ 'yɨ e
ukunɨ́ kɨ́dí ndɨsɨzé úku ledre kenée. Éyí ndaá 'bɨ ené
kenée wá, ŋranganɨ́ yí eyé née ŋranga. Nɨ mɨútúásáne zɨ́
Lomo 'dó'do 'yɨ ga gére née.

'Yɨ e nɨyí mbá 'yɨ lúyú ledre e

9 Ngíti géyɨ 'yɨ e gɨ dongaráze Yụ́da e somụ́nɨ́ 'bɨ eyé
kɨ́dí mɨméngɨ ledre eyé nɨ dụ́ụ́ ne bɨlámáne do komo
Lomo rómo 'bɨ kúfú 'yɨ ga bɨ ngárá ndanɨ́ Yụ́da e wá ní.
Éyí ndaá 'bɨ ené kenée wá, gɨ zɨ́a zée Yụ́da e kɨ́ 'yɨ ga bɨ
ngárá ndanɨ́ Yụ́da e wá ní, azé mbá 'yɨ lúyú ledre e.
10 Nɨ mɨékéne sɨmɨ mɨéké kúrú Lomo kɨ́dí,

“'Yɨ bɨ kɨ́é'do káa yaá nɨ mɨútúásáne kacɨ́ komo Lomo
ní ndaá.
11 'Yɨ bɨ kɨ́é'do káa yaá owoyeme ledre 'bɨ Lomo go,
bɨlámáne ní ndaá.
'Yɨ bɨ nɨ kɨ́ 'bú Lomo doné ní ndaá.
12 'Yɨ e za mbá oyónɨ́ sogoyé go zɨ́ Lomo,
Nɨyí yí eyé go káa zɨ́ gbékpí cící éyí ní.
'Yɨ bɨ kɨ́é'do káa yaá ndɨsɨ méngɨ bɨlámá ledre ní
ndaá.” ‡

13 “Ledre ga bɨ ndɨsɨnɨ́ úku yée ní inyinɨ́ wá.
Dondeneyé ndɨsɨ ŋránga yí ené dụ́ụ́ ŋranga.” ‡†
“Ódro bɨ ndɨsɨ ólụ́ógụ gɨ tarayé ní nɨ bɨsinyíne káa zɨ́
wowó kámá okó ní.” ‡‡
14 “'Yɨ ga gére née odụ ledre eyé nɨ dụ́ụ́ lómụ 'yɨ e.” ‡‡†
15 “Mɨmbé'deyé ndɨsɨ ésí 'diya zɨ́ye ndɨ́sɨyé óto uŋgú ro
'yɨ e.
16 Ogụnɨ́ eyé dongará 'yɨ e kɨ́ bikɨdrí wá, ndɨsɨnɨ́ ógụ
'bɨ eyé yí eyé fú lá kɨ́ bɨsinyí ledre.
17 Ilinɨ́ eyé ledre bɨ ndɨ́sɨ óto 'yɨ e zɨ́ye ídíye kɨ́ rokinyi ní
wá.” ‡‡‡
18 “Sɨmɨ ledre ga gére née mbá, erénɨ́ eyé kpá Lomo
wá.” §

† *2:24 Isáya 52:5, Izikéle 36:22*

†† *3:4 Ke'bɨ 'bɨ Dawídi~e 51:4* ‡ *3:12 Ke'bɨ 'bɨ Dawídi~e 14:1-3, 53:1-3, 'Yɨ 'dódo ledre~e 7:20* ‡† *3:13 Ke'bɨ 'bɨ Dawídi~e 5:9* ‡‡ *3:13 Ke'bɨ 'bɨ Dawídi~e 140:3* ‡‡† *3:14 Ke'bɨ 'bɨ Dawídi~e 10:7* ‡‡‡ *3:17 Isáya 59:7,8* § *3:18 Ke'bɨ 'bɨ Dawídi~e 36:1*

19 Née sị́ ledre bɨ́ máúku ledre gɨ́ zɨ́a zɨ́se lorụ uku
kɨ́dí, 'yị bɨ́ kɨ́é'do yaá ndaá 'yị lúyú ledre wá ní ndaá. 'Yị-
ma'dí e za mbá nɨyí 'yị lúyú ledre e do komo Lomo.
20 'Yị nɨ́ bo nɨ́ úku ledre ya née ndaá 'yị lúyú ledre wá,
Née ndịsị́ méngị ledre e za mbá kacɨ́ lorụ? Lorụ ndịsị́
úku 'dódo mbá bɨsinyí mɨméngị ledre ezé e.

Ṇgúṇgu ledre nɨ́ mɨsi'di 'bɨ́ ómo

21 Bɨ́ ba ní, mɨkánda mɨsi'di nɨ́ goó bo kpí gɨ́ zɨ́ lorụ bɨ́
kóo Mụ́sa eké sɨmɨ́ mɨéké kúrú Lomo bɨ́ 'yị nɨ́ útúásá ídí
doa káa do mbigí 'yị 'bɨ́ Lomo ní. Lomo 'dodo ogụ go.
Mɨsi'di máa née nɨ́ ledre bɨ́ kóo Mụ́sa éké, zɨ́ nébị e kpá
ódroyé kóo gɨ́ roa go 'desí ní. 22 Odụ mɨsi'di bɨ́ zɨ́ 'yị e
ídíye doa mbigí 'yị ga bɨ́ 'bɨ́ Lomo ní nɨ́ dụ́ụ́ ṇgúṇgu
ledre Kɨ́résịto Yésụ, abú áyí gɨ́ sɨmɨ́ kúfú máa wo be 'di.
23 'Yịma'dí e za mbá luyúnɨ́ kóo ledre go, utúasánɨ́
útúásá kacɨ́ komo Lomo káa do mbigí 'yị ené e wá. 24 Yị́
ené tɨ́ lá gɨ́ zɨ́a bɨ́ Lomo nɨ́ bɨlámá 'yị ní, 'búze 'yịma'dí e
ofụ doa go. Zɨ́a kása Kɨ́résịto Yésụ ógụ yómo zée gɨ́
sɨmɨ́ umbu bɨ́ kóo azé úyu a ze gɨ́ zɨ́ lúyú ledre ezé e ní.
25 Lomo kasaogụ Yésụ úyuné káa do 'dáná éyí gɨ́ ro
yémelúgu dongaráze kéne. 'Yị ga bɨ́ ṇguṇgunɨ́ ledre 'bɨ́
Yésụ go ní, Lomo nɨ́ yómo yée. 'Dá'dá zɨ́ Yésụ kɨ́ ógụné,
Lomo ndịsị́ kóo ụ́tụsɨmɨné mɨụ́tụ 'do'do ené kóo 'yị
lúyú ledre e wá. 26 Gɨ́ zɨ́ kéyị née ní, cakaba Lomo 'dódo
ma'díi ledre ené go kpụrụ́ gɨ́ sɨmɨ́ umbu bɨ́ Yésụ uyu gɨ́
rozé ní. Mengị ledre ga gére née kenée gɨ́ ro zɨ́a 'dó-
do a kɨ́dí née lụlụoyó lúyú ledre 'bɨ́ 'yị ga bɨ́ ṇguṇgunɨ́
ledre 'bɨ́ Yésụ ní go 'dá'ba.
27 Bɨ́ née ní ní, éyí nɨ́ bo zɨ́ze mbófo rozé gɨ́ roa? Ɨ́'ɨ, éyí
ndaá. 'Yịma'dí utúasá ené útúásá kacɨ́ komo Lomo gɨ́
zɨ́ lódụ́ kacɨ́ lorụ 'bɨ́ Mụ́sa wá, yí ené gɨ́ zɨ́a bɨ́ ṇguṇguzé
ledre Yésụ ní. 28 Utúasázé kacɨ́ komo Lomo ba ndaá 'bɨ́
ené gɨ́ zɨ́a bɨ́ ndịsịzé méngị ledre ga bɨ́ lorụ 'bɨ́ Mụ́sa
uku yée ní wá, yí ené gɨ́ zɨ́a bɨ́ ṇguṇguzé ledre Yésụ ní.
29 Ndɨ́sịsé sómụ́ a káa zɨ́ éyí bɨ́ Lomo oto lá dụ́ụ́ 'bú
kúfúze Yúda e ní? Ɨ́'ɨ, oto kpá 'bú kúfú 'yị ga bɨ́ ngárá
ndanɨ́ Yúda e wá ní. 30 Lomo nɨ́ dụ́ụ́ kɨ́é'do. Mɨsi'di bɨ́
azé útúásá doa kacɨ́ komoa togụ́ zée Yúda e togụ́ mbú
'yị ga bɨ́ ngárá ndanɨ́ Yúda e wá ní, nɨ́ dụ́ụ́ kɨ́é'do togụ́
ṇguṇguzé ledre Yésụ go ní. 31 Káa zɨ́ bɨ́ ṇguṇguzé nda
go ledre Yésụ ní, idízé mu ụ́cụóyó lorụ ga bɨ́ Mụ́sa éké
yée ní 'dá'ba? Ɨ́'ɨ, ndaá kenée wá. Ndịsịzé née óto ledre
ga bɨ́ kóo Mụ́sa eké yée ní zɨ́ye ídíye ma'díi.

Abarayáma nɨ́ mbigí 'yị 'bɨ́ Lomo

4 Owụ́ 'bɨ́ Babá e, ídísé ówo a bɨlámáne kɨ́dí
Abarayáma nɨ́ tɨ́ ma'díi 'yị bɨ́ 'di'bi ledre 'bɨ́ Lomo
go kɨ́ngaya, nɨ́ kpá mongụ́ bulúnduzé tara mbotụ ezé
'bɨ́ Yụ́da e ní. 2 Idí ya kóo bɨlámá mɨméngị ledre 'bɨ́
Abarayáma oto wo ne zɨ́a útúásáne káa do mbigí 'yị 'bɨ́
Lomo, káa bɨ́ nɨ́ kóo ndịsị́ mbófo roné gɨ́ roa. Ɨ́'ɨ, ndaá
'bɨ́ ené kenée wá. 3 Nɨ́ mɨékéne sɨmɨ́ mɨéké kúrú Lomo
kɨ́dí, “Abarayáma utúasá kacɨ́ komo Lomo káa do
mbigí 'yị ené yí ené gɨ́ zɨ́a bɨ́ ṇguṇgu ledre 'bɨ́ Lomo ní.”
†
4 Késị́ bɨ́ ndịsịnɨ́ í'bí a zɨ́ 'yị 'bɨ́ moko do odụ́ éfé ní
ndaá 'bɨ́ ené káa do sáká éyí wá, yí ené gɨ́ zɨ́a mengịnɨ́
moko go gɨ́ roa. 5 Togụ́ 'yị ndịsị́ tɨ́ fú dụ́ụ́ méngị moko
óyóló'bó sómụ́ ledre ené zɨ́a ṇgúṇgu ledre 'bɨ́ Lomo
wá, utúasá útúásá kacɨ́ komo Lomo káa do mbigí 'yị
ené wá.
6 Ngúru mongụ́ 'yị Dawídi eké omo kóo ledre sɨmɨ́
mɨéké kúrú Lomo kɨ́dí, éyí bɨ́ ndịsị́ óto 'yị zɨ́a ídíne
mbigí 'yị 'bɨ́ Lomo ní ndaá 'bɨ́ ené bɨlámá moko ené
wá, yí ené ṇgúṇgu ledre 'bɨ́ Lomo. 7 Nɨ́ mɨékéne sɨmɨ́
mɨéké kúrú Lomo kɨ́dí,
“‘Yị ga bɨ́ nɨyí ídí kɨ́ rokinyi kɨ́ngaya ní
yí ené yée ga bɨ́ Lomo otoomo lúyú ledre eyé go ní.
8 Ma'díi, 'yị née nɨ́ ídí kɨ́ rokinyi kɨ́ngaya
gɨ́ zɨ́a lúyú ledre bɨ́ kóo roa ní Ngére Lomo 'di'bioyó
go.” ††
9 Sómụ́sé 'bɨ́ esé kɨ́dí rokinyi née nɨ́ ídí dụ́ụ́ zɨ́ze Yụ́-
da e gɨ́ zɨ́a bɨ́ utúzé go ngbuṛu ní, togụ́ kpá zɨ́ kúfú 'yị
ga bɨ́ ngárá ndanɨ́ Yụ́da e wá ní? Káa zɨ́ bɨ́ kóo máúku
úwúsé go ní, kɨ́dí Abarayáma utúasá kacɨ́ komo Lomo
káa do mbigí 'yị ené gɨ́ zɨ́a bɨ́ ṇguṇgu ledre 'bɨ́ Lomo ní.
10 Abarayáma utúasá kacɨ́ komo Lomo ndaá 'bɨ́ ené gɨ́
do kacɨ́ a bɨ́ utú go ngbuṛu ní wá, yí ené 'dá'dá gɨ́ zɨ́a kɨ́
útúne ngbuṛu. 11 Abarayáma ṇguṇgu ledre 'bɨ́ Lomo
'dá'dá nɨ́ nda fú útú ngbuṛu. Utú nda ngbuṛu gɨ́ 'dá'ba
lá gɨ́ ro do 'dódo a kɨ́dí née nɨ́ go mbigí 'yị 'bɨ́ Lomo.
Née sị́ ledre bɨ́ nɨ́ gɨ́ zɨ́a bulúndu 'yị ga bɨ́ za mbá ṇguṇ-
gunɨ́ ledre Lomo go abú utúnɨ́ ngbuṛu wá ní.
12 Abarayáma nɨ́ kpá bulúndu 'yị ga bɨ́ utúnɨ́ go ngbuṛu
ní, 'búó togụ́ ṇguṇgunɨ́ ledre 'bɨ́ Lomo go káa zɨ́ bɨ́ kóo
Abarayáma ma'dáa ṇguṇgu ledre 'bɨ́ Lomo 'dá'dá zɨ́a
kɨ́ útúne ngbuṛu ní.
13 Lomo uku kóo ledre kɨ́dí née nɨ́ í'bí do sogo káṇgá
mbá zɨ́ Abarayáma kɨ́ owụ́ 'bɨ́ ené e zɨ́a ídíne káa do 'bɨ́
eyé. Lomo uku ené kóo ledre née gɨ́ zɨ́a bɨ́ Abarayáma
ndịsị́ lódụ́ kacɨ́ lorụ ga bɨ́ Mụ́sa eké yée ní wá, yí ené gɨ́
zɨ́a bɨ́ Abarayáma ma'dáa ṇguṇgu ledre 'bɨ́ Lomo ní.
14 Idí yaá Lomo ili kóo méngị bɨlámá ledre dụ́ụ́ zɨ́ 'yị ga
bɨ́ ndɨ́sịné lódụ́ kacɨ́ lorụ ní yá, káa bɨ́ moko ndaá ba
sɨmɨ́ ṇguṇgu ledre 'bɨ́ Lomo wá. 15 Togụ́ lorụ nɨ́ bo yá,
'do'dó nɨ́ bo zɨ́ 'yị ga bɨ́ nɨyí 'déwe lorụ ma'dáa ní. Togụ́
lorụ ndaá yá, éyí bɨ́ nɨyí 'déwe a ní ndaá.
16 Lomo ndịsị́ í'bí éyí zɨ́ 'yị e kacɨ́ bɨlámá mɨmbé'dené
gɨ́ zɨ́a ili idínɨ́ ótoómo royé mbá zɨ́ne. Éyí bɨ́ kóo Lomo
uku ledre a kɨ́dí née nɨ́ í'bí a zɨ́ Abarayáma kɨ́ owụ́ 'bɨ́
ené e ní, nɨ́ gɨ́ ro 'yị ga bɨ́ ṇguṇgunɨ́ ledre 'bɨ́ Lomo go
káa zɨ́ Abarayáma ní. Ndaá 'bɨ́ ené dụ́ụ́ zɨ́ 'yị ga bɨ́ nɨyí
kɨ́ lorụ zɨ́ye ní wá. Gɨ́ zɨ́ kéyị née zɨ́ Abarayáma ídíne go
bulúnduzé ga bɨ́ ṇguṇguzé ledre 'bɨ́ Lomo ní. 17 Née sị́
ledre bɨ́ Lomo uku ledre zɨ́ Abarayáma kɨ́dí, “Máóto yị́ị
go káa do bulúndu tụ́'dụ́ ṛɨ́kɨ́ sị́ do 'yịma'dí e.” ‡ Gɨ́ zɨ́a
mɨméngị ledre 'bɨ́ Abarayáma nɨ́ mɨútúásáne kacɨ́ ko-
mo Lomo, zɨ́a ịnyịné ṇgúṇgu ledre 'bɨ́ Lomo bɨ́ ndịsị́
úru 'yị e ne gɨ́ sɨmɨ́ umbu, kpá 'yị otoogụ éyí e ní.
18 Gɨ́ zɨ́a bɨ́ Abarayáma oto komoné kacɨ́ ledre bɨ́ Lo-
mo uku zɨ́a ní, zɨ́a ídíne 'bụ 'yị ga bɨ́ ṇguṇgunɨ́ ledre 'bɨ́
Lomo ní za mbá tɨ́ káa zɨ́ kóo Lomo uku zɨ́a kɨ́dí,

† *4:3 Dosí éyí~e 15:6*

†† *4:8 Ke'bị 'bɨ́ Dawídi~e 32:1,2* ‡ *4:17 Dosí éyí~e 17:5*

“Bulúnduyį e nɨyí karanée ídí kpá tụ́'dụ́ kenée.” †19 Abú Abarayáma owo tɨ́ go kɨ́dí née ngoko go gɨ zɨ́a sɨmɨbi doné go cį ịnyị (100), me'bené Sára nɨ go kpá ngokoné yée utúasánɨ́ lolụ kóo ndíki owụ́ e wá yá, 20 zɨ́a kóo fú lá óto komoné kacɨ́ ledre kóo Lomo uku zɨ́a ní. Zɨ́ ṇgúṇgu ledre ené í'bí roko'bụ zɨ́a, zɨ́a ndịsịné í'bí mbófo éyį zɨ́ Lomo. 21 Gɨ zɨ́a owo bú kɨ́dí ledre bɨ Lomo uku zɨ́ne ba ní, nɨ méngị roné gɨ zɨ́a, roko'bụ nɨ zɨ́ Lomo ma'dáa. 22 Née sį́ ledre bɨ Abarayáma utúasá kacɨ́ komo Lomo gɨ zɨ́a káa do mbigí 'yị ené ní. 23 Abú Abarayáma nɨ mɨútúásáne kacɨ́ komo Lomo yá, ndaá lá dụ́ụ́ wo wá, 24 azé kpá mɨútúásáze kacɨ́ komo Lomo gɨ zɨ́a ṇguṇguzé ledre ené go, gɨ zɨ́a uru Ngére ezé Yésụ ne gɨ sɨmɨ umbu. 25 Yésụ uyu gɨ ro lúguóyó lúyú ledre ezé.

Utúasázé go kacɨ́ komo Lomo

5 Éyį bɨ karaba oto zée zɨ́ze útúásáze kacɨ́ komo Lomo ní, nɨ ledre ené bɨ ṇguṇguzé ní. Gɨ zɨ́ kéyị née zɨ́a kásaógụ owụ́ 'bɨ ené Kɨ́résịto Yésụ bɨ nɨ Ngére ní 'dí'bilúgu zée zɨ́ne. 2 Gɨ zɨ́a bɨ ṇguṇguzé ledre 'bɨ Lomo ní, oto zée go zɨ́ze ówoyéme mɨmbé'de Lomo bɨ bɨlámáne rozé ní. Azé go kɨ́ mongụ́ rokinyi gɨ zɨ́a owoyemezé go kɨ́dí, azé karanée ídí 'be 'bɨ Lomo sɨmɨ mongụ́ rokinyi. 3 Ndaá kpá lá dụ́ụ́ ledre máa wo née wá, togụ́ 'do'dó ndiki zée mbú ne yá, azé kpá lá ndịsị í'bí mbófo éyį zɨ́ Lomo gɨ zɨ́a karanée gɨ do kacɨ́ 'do'dó née, azé ídí kɨ́ rokinyi gɨ zɨ́ Lomo. 4 Togụ́ torozé go kpá fú lá ngbúó yá, azé útúásá kacɨ́ komo Lomo gɨ zɨ́a azé go kɨ́ mongụ́ óto komo zɨ́a. 5 Utúasá ené ótoómo zée fú lá sɨmɨ 'do'dó wá gɨ zɨ́a oto 'búze go doné kɨ́ngaya zɨ́a i'bí 'Dówụ́ne ógụ ndịsịné sɨmɨzé ndịsị í'bí roko'bụ zɨ́ze gɨ ro zɨ́ze óto 'búne kɨ́ngaya.

6 Mengị bɨlámá ledre née zɨ́ze kenée gɨ zɨ́a owo bú kɨ́dí utúasázé yómo rozé kɨ́ rozé wá. Zɨ́a kása Kɨ́résịto ógụ yómo zée. 7 Ma'díi 'yị bɨ kɨ́é'do do sogo káṇgá ba nɨ ṇgúṇgu a zɨ́ne úyuné gɨ ro ezené ní ndaá. Abú eze a máa née nɨ mbigí 'yị 'bɨ Lomo togụ́ nɨ 'yị méngị bɨlámá ledre. Togụ́ zɨ́ 'yị úyuné gɨ ro ezené kenée yá, 'búó togụ́ nɨ ódó mɨmbé'dené mɨódó. 8 Lomo oto 'búze go kɨ́ngaya tɨ́ bɨ ngárá ndazé bɨlámá 'yị e wá ní, zɨ́a kásaógụ Kɨ́résịto úyuné do bi kacɨ́ze.

9 Káa zɨ́ bɨ Yésụ uyu go gɨ rozé, Lomo 'di'bioyó lúyú ledre ezé go gɨ zɨ́a ní, azé nda go mbigí 'yị ga bɨ 'bɨ Lomo ní, mɨmbé'de Lomo esį́ lolụ rozé wá. 10 Abú azé kóo ezeokó Lomo yá, sɨmɨ bɨ Yésụ ogụ úyu gɨ rozé ní, dongaráze eme go kɨ́ Lomo. Azé ídí go trịdrịzé za fí káa zɨ́ bɨ Yésụ urú gɨ sɨmɨ umbu zɨ́a ídíne trịdrịné za fí ní. 11 Ndaá ídí lá dụ́ụ́ ledre máa wo née wá, idízé ndịsị mbófo Lomo gɨ ro bɨlámá ledre bɨ Kɨ́résịto Yésụ Ngére ezé mengị, zɨ́a yéme dongaráze kɨ́ Lomo gɨ ro zɨ́ze ídíze mbigí 'yị ené e ní.

Ledre gɨ ro Ádama e kɨ́ Kɨ́résịto

12 Gɨ zɨ́a bɨ Ádama nɨ mɨzefị 'yị lúyú ledre ní, zɨ́ lúyú ledre ógụné do sogo káṇgá mbá, zɨ́ umbu ógụné do 'yịma'dí e gɨ zɨ́a nɨyí go mbá 'yị lúyú ledre e. 13 Lomo nɨ úkuí'bí lorụ zɨ́ Mụ́sa éké a ní, lúyú ledre nɨ kóo kú goó bo. Tɨ́ lá gɨ zɨ́a bɨ lorụ ndaá 'bɨ ené aka kóo wá ní, éyį bɨ nɨ 'dódo a kɨ́dí 'yị ndítí'dófụ do lorụ go ní ndaá. 14 'Yị-ma'dí e tonónɨ́ kóo úyu go kú 'desį́ do ndéréógụné gị sɨmɨ sịndį́ kadra bɨ zɨ́ Lomo í'bíógụ lorụ zɨ́ Mụ́sa éké a ní. Abú 'yị ga gére née nditi'dofụnɨ́ eyé gɨ do lorụ 'bɨ Lomo káa zɨ́ bɨ kóo Ádama mengị ní wá ndotó.

Ledre née 'dodo kɨ́dí Ádama nɨ manda 'bɨ 'yị ga bɨ kóo 'desį́ ní, Yésụ nɨ 'bɨ ené manda 'bɨ 'yị ga bɨ utúasánɨ́ go kacɨ́ Lomo ní. 15 Éyį ga bɨ Ádama kɨ́ Yésụ mengịnɨ́ ní oto éyį e gbre zɨ́ye méngị royé zɨ́ tụ́'dụ́ 'yị e. Éyį ga bɨ mengịnɨ́ yée ní nɨyí mbá mɨngúngúcua nderénɨ́ eyé do mɨsi'di kị́é'do wá. Kála ledre bɨ Ádama kala kúrú Lomo ní 'di'biogụ umbu go do tụ́'dụ́ 'yị e. Kpá kenée úwú kúrú Lomo bɨ Kɨ́résịto Yésụ uwú ní, 'di'biogụ trịdrị go zɨ́ tụ́'dụ́ 'yị e gɨ zɨ́ bɨlámá mɨmbé'de Lomo bɨ royé ní. 16 Lúyú ledre 'bɨ bɨkéṛị́ 'yị oto mɨmbé'de Lomo ésịne zɨ́a 'déci ngbanga 'yịma'dí e. Sáká éyį bɨ Lomo mengị kpụrụ́ gɨ sɨmɨ Yésụ ní oto tụ́'dụ́ 'yị e go zɨ́ye útúásáye komo Lomo káa do mbigí 'yị ené e. 17 Bɨkéṛị́ 'yị luyú ledre ne zɨ́ umbu ógụné komo 'yị-ma'dí e mbá. Sɨmɨ bɨ Kɨ́résịto Yésụ ogụ zɨ́a úyuné gɨ ro 'yịma'dí e ní, zɨ́ mɨmbé'de Lomo ịdrịne ro 'yị ga bɨ ndi-kinɨ́ sáká éyį bɨ gɨ zɨ́ Lomo ma'dáa ní, zɨ́a yómo yée.

18 Káa zɨ́ bɨ kenée ní, kála ledre bɨ kóo Ádama kala ledre 'bɨ Lomo ní, zɨ́ ledre ené kpá kɨ́ ledre 'bɨ 'yị-ma'dí e mbá sínyíne komo Lomo zɨ́a 'déci ngbangayé mbá. Nda gɨ zɨ́a bɨ ngárá Yésụ kala ené kúrú Lomo wá ní, zɨ́a ógụné úyuné gɨ rozé karaba zɨ́ze útúásáze kacɨ́ komo Lomo káa do mbigí 'yị ené e. 19 Gɨ zɨ́ kála ledre 'bɨ bɨkéṛị́ 'yị, zɨ́ tụ́'dụ́ 'yị e ídíye mbá 'yị lúyú ledre e. Kpá kenée gɨ zɨ́ bɨkéṛị́ 'yị bɨ uwú kúrú Lomo ní, zɨ́ tụ́'dụ́ 'yị e ídíye mbigí 'yị ga bɨ 'bɨ Lomo ní.

20 Ekénɨ́ lorụ gɨ ro zɨ́a 'dódoógụ lúyú ledre nda za kɨ́n-gaya. Sɨmɨ bɨ 'yị e nɨyí ndịsị lúyú ledre nda za kɨ́ngaya ní, zɨ́ mɨmbé'de Lomo nda ịdrịne royé kɨ́ngaya. 21 Káa zɨ́ bɨ lúyú ledre ala'dụtụ do 'yịma'dí e mbá, zɨ́a 'dí'biógụ umbu doyé ní, kpá kenée mɨmbé'de Lomo ala'dụtụ do 'yị ga bɨ utúasánɨ́ go kacɨ́ komoa ní zɨ́a 'dí'biógụ trịdrị bɨ za fí ní zɨ́ye kpụrụ́ gɨ sɨmɨ Kɨ́résịto Yésụ bɨ nɨ Ngére ezé ní.

Urúzé gɨ sɨmɨ umbu 'bɨ lúyú ledre go

6 Owozé go kɨ́dí mɨmbé'de Lomo nɨ bɨlámáne káa zɨ́ bɨ goó kenée ní, idízé fú ndịsị lúyú ledre 'du'-dorụ́ gɨ ro zɨ́ Lomo ndịsịné ótoómo ledre zɨ́ze gɨ zɨ́a bɨ mɨmbé'dea nɨ bɨlámáne ní? 2 Ɨ́'ɨ, ndaá kenée wá. Sɨmɨ bɨ kóo ngárá ṇguṇguzé aka ledre Yésụ wá ní, azé yį ezé kóo go mbá umbuzé sɨmɨ lúyú ledre. Nda bɨ i'bínɨ́ ba-batịza zɨ́ze ní, urunɨ́ zée go gɨ sɨmɨ umbu 'bɨ lúyú ledre zɨ́ze ídíze trịdrịzé. 3 Zée ga bɨ za mbá 'di'bizé babatịza kɨ́ ịrị Kɨ́résịto Yésụ ní, nɨ yį ené kóo go káa zɨ́ éyį bɨ uyuzé go ndro kɨ́ Yésụ ní. 4 Sɨmɨ bɨ i'bínɨ́ babatịza zɨ́ze ní, nɨ kóo káa zɨ́ éyį bɨ kóo uyuzé go mɨúyu do óto zée ndro kɨ́ Kɨ́résịto ní. I'bínɨ́ babatịza zɨ́ze gɨ ro zɨ́ze úrúze sɨmɨ mɨkánda trịdrị cé káa zɨ́ bɨ 'Bụzé Lomo kɨ́ mongụ́ roko'bụné uru Kɨ́résịto ní.

† *4:18 Dosį́ éyį́~e 15:5*

5 Káa zɨ́ bɨ azé kóo go kɨ́ Yésụ éyí kɨ́é'do sɨmɨ mɨúyua
ní, azé go kpá éyí kɨ́é'do kéne sɨmɨ mɨúrúa. 6 Owozé go
kɨ́dí kuṛú mɨméngị ledre ga bɨ kóo azé kɨ́e ní, Yésụ
'di'bi kóo go mbá roné úyuné kɨ́e do mɨngbúngbu
kágá. Gɨ zɨ́ kéyị née ní, ndazé lolụ fú lá 'yị lúyú ledre e
wá. 7 Lúyú ledre ndaá lolụ kɨ́ roko'bụné dozé wá gɨ zɨ́a
uyuzé go zɨ́ze ólụ́ógụ ezé gɨ sɨmɨ a.
8 Káa zɨ́ bɨ Kɨ́résịto uyu gɨ rozé ní, uyuzé kóo go ndro
kéye. Nda sɨmɨ bɨ urú ní, zɨ́ze úrúze ndro kéye. 9 Gɨ zɨ́
kéyị née, owoyemezé go bɨlámáne, kɨ́dí bɨ kóo Kɨ́résịto
uyu zɨ́a úrúne ní, uyu andá ené lolụ roné wá, nɨ nda ídí
ené go trịdrị za fí. 10 Sɨmɨ bɨ uyu gɨ ro lúyú ledre ezé ní,
uyu dụ́ụ́ kɨ́'di kéṛ́ị, urú kpá dụ́ụ́ kɨ́'di kéṛ́ị. Nɨ cakaba
mɨndísịné trịdrị kɨ́ Lomo do bi kɨ́é'do za fí.
11 Ídísé ówo a kɨ́dí lúyú ledre ala'dụtụ lolụ dosé wá,
Kɨ́résịto Yésụ i'bí mɨkánda trịdrị go zɨ́se, ásé go trịdrịsé
zɨ́ Lomo. 12 Káa zɨ́ bɨ goó kenée ní, ndásé ótoómo lúyú
ledre zɨ́a ídíne ngére esé, zɨ́se ndísịsé méngị dụ́ụ́
bɨsinyí ledre ga bɨ rosé ili yée ní wá, gɨ zɨ́a rosé née nɨ
ógụ úyu ené mɨúyu. 13 Káa zɨ́ bɨ Lomo i'bí mɨkánda trị-
drị go zɨ́se ní, ndásé lolụ í'bí rosé ndísị méngị bɨcayi
ledre ga bɨ rosé ili yée ne ní wá. Ídísé í'bí rosé ndísị
méngị dụ́ụ́ ledre ga bɨ Lomo ili yée ní. 14 Lúyú ledre
nda ídí ngére dosé wá gɨ zɨ́a lorụ bɨ Mụ́sa eké ní
ala'dụtụ ené dosé wá. Bɨlámá mɨmbé'de Lomo bɨ rosé
ní, ala'dụtụ yí ené dosé goó ne.

Azé nda go owụ́kụlụ́ 'bɨ Lomo

15 Káa zɨ́ bɨ ndazé lolụ sí lorụ bɨ Mụ́sa eké ní wá ní,
bɨlámá mɨmbé'de Lomo bɨ rozé ní, ala'dụtụ yí ené dozé
goó ne ní, idízé mu ndá'ba ndísị lúyú ledre? Ɨ́'ɨ, éyí
ndaá ídí kenée wá.
16 Ndásé ótoómo rosé káa do owụ́kụlụ́ 'bɨ lúyú ledre
zɨ́a ídíne ngére esé wá, gɨ zɨ́a lúyú ledre ndịsị 'dí'biógụ
umbu. Bɨlámá a ídísé ótoómo Lomo zɨ́a ídíne ne Ngére
esé zɨ́se ndísịsé méngị dụ́ụ́ ledre ga bɨ ili yée ní. 17 Kóo
'desí ní, ásé kóo owụ́kụlụ́ 'bɨ lúyú ledre. Mbófo éyí zɨ́
Lomo gɨ zɨ́a 'dí'bisé bɨlámá ledre ené bɨ ndịsịnɨ́ 'dódo a
zɨ́se ní go kɨ́ mɨmbé'desé kɨ́é'do. 18 Lomo otoomo sée
gɨ sɨmɨ lúyú ledre esé e go, ásá nda go owụ́kụlụ́ ené e.
19 Mándísị úku ledre owụ́kụlụ́ e zɨ́se gɨ ro zɨ́se
ówoyéme ledre ga bɨ mándísị úku yée ní gɨ zɨ́a ṇgúṇgu
ledre esé ndaá aka kɨ́ roko'bụné wá. Kóo 'desí ní, ótoó-
mosé kóo rosé káa do owụ́kụlụ́ 'bɨ lúyú ledre, zɨ́se
ndísịsé méngị ledre ga bɨ Lomo ndaá kɨ́ rokinyi gɨ royé
wá ní. Ili nda go zɨ́se í'bí rosé mbá ndísị méngị dụ́ụ́ éyí
ga bɨ Lomo ili yée ní. 20 Sɨmɨ bɨ kóo lúyú ledre nɨ aka
ngére esé ní, sómụ́ndíkisé esé kóo ledre méngị bɨlámá
ledre ga bɨ nɨyí mɨútúásáye kacɨ́ komo Lomo ní wá.
21 Sɨmɨ sịndí kadra máa bɨ kóo née ní, éyí bɨ kóo ndíkisé
sɨmɨ mɨméngị ledre ga bɨ kóo ásé sɨmɨ a ní 'di? Bɨ tɨ́ lá
komokenyí kɨ́ umbu ní. 22 Káa zɨ́ bɨ lúyú ledre ndaá lolụ
ngére esé wá ní, ásé nda go owụ́kụlụ́ ga bɨ 'bɨ Lomo ní.
Ndísịsé nda go méngị ledre ga bɨ nɨyí mɨútúásáye kacɨ́
komo Lomo ní, odụ a ásé ndíki trịdrị bɨ za fí ní. 23 Lúyú
ledre ndịsị 'di'biogụ zɨ́ 'yị e umbu, Lomo 'di'biogụ 'bɨ
ené zɨ́ 'yị e sáká éyí bɨ nɨ trịdrị bɨ za fí ní gɨ zɨ́ bɨlámá
mɨmbé'dea bɨ rozé kpụrụ́ gɨ sɨmɨ Kɨ́résịto Yésụ bɨ nɨ
Ngére ezé ní.

Ólụ́ógụsé gɨ sɨmɨ lorụ 'bɨ Mụ́sa go

7 Owụ́ 'bɨ Babá e, másómụ́ ówosé bú bɨlámáne kɨ́dí
lorụ nɨ kɨ́ roko'bụné dụ́ụ́ do 'yị bɨ nɨ aka trịdrị ní.
Máúku ledre ba zɨ́se, sée ga bɨ ówosé lorụ bú ní. 2 Líḷị a
nɨ káa zɨ́ togụ́ ofụ́nɨ́ kára go yá, lorụ odóngeṛị wo go
dụ́ụ́ zɨ́ o'do bɨ ofụ́ wo née. 'Búó togụ́ o'do máa née uyu
go yá, kára née ndaá lolụ mɨódóngéṛịné zɨ́ o'do máa
née wá. 3 Togụ́ o'do 'bɨ kára née nɨ aka bo zɨ́a ndéréne
só'do ngíti o'do yá, lorụ ya kɨ́dí née go lúyú ledre, kára
née mengị 'berị go. Togụ́ o'do 'bɨ kára née uyu go
mɨúyu yá, kára máa née mengị ené née 'berị wá.
4 Zée kése, azé kóo mbá sí lorụ. Sɨmɨ bɨ Kɨ́résịto uyu
gɨ rozé ní, uyuzé kóo go ndro kéye. Zɨ́ze úrúze kpá
ndro kéye gɨ ro zɨ́ze ndísịzé méngị éyí ga bɨ Lomo ili
yée ní. 5 Sɨmɨ bɨ kóo ngárá ṇguṇguzé aka ledre Yésụ wá
ní, ndịsịzé kóo mbá méngị ledre ga bɨ rozé ili yée ní,
ambá ledre maáge ndịsịnɨ́ 'dí'biógụ umbu gɨ zɨ́a
ndịsịzé kóo lódụ́ dụ́ụ́ kacɨ́ lorụ bɨ Mụ́sa eké ní. 6 Bɨ ba
ní, ndazé ezé lolụ sí lorụ wá gɨ ro zɨ́ze méngị dụ́ụ́ éyí ga
bɨ Lomo ili yée ní gɨ zɨ́a kuṛú ledre ga bɨ azé kɨ́e ní
uyunɨ́ gɨ sɨmɨzé go, mɨkánda ledre nɨ nda goó ne
sɨmɨzé sɨmɨ roko'bụ 'bɨ 'Dówụ́ Lomo.

Ḭcḭ okó kɨ́ lúyú ledre

7 Bɨ née ní ní, lorụ nɨ bɨsinyí éyí ke? Ɨ́'ɨ, togụ́ lorụ ndaá
kóo ídí wá yá, káa bɨ máútúásá ówo a bɨ kɨ́dí lúyú ledre
nɨ bo ní wá. Káa zɨ́ bɨ lorụ uku kɨ́dí, “Ndá óto 'bú éyí 'bɨ
'yị wá ní.” † Káa bɨ máútúásá kpá ówo a bɨ kɨ́dí óto 'bú
éyí 'bɨ lafú 'yị e nɨ bɨsinyí ledre ní wá. 8 Lúyú ledre
oyólo'bó lorụ gɨ ro zɨ́ 'bú bɨsinyí ledre ndísị ngbóróne
sɨmɨmá. Idí kóo lorụ nda ídí wá, káa bɨ lúyú ledre ndaá
ba kɨ́ roko'bụné wá. 9 Sɨmɨ bɨ kóo ngárá máówo aka
kóo lorụ wá ní, mááyí yí amá kóo kɨ́ ro domá. Sɨmɨ bɨ
máówo nda lorụ ní, zɨ́ komomá líkpíne zɨ́ma
ówoyéme a kɨ́dí lúyú ledre nɨ go sɨmɨmá kɨngaya.
10 Másómụ́ 'bɨ amá kóo kɨ́dí mɨndísịmá nɨ ídí bɨlámáne
gɨ zɨ́ lorụ, ábuwá lorụ ogụ nda yí ené óto mɨndísịmá
zɨ́a ídíne bɨsinyíne.
11 Lúyú ledre owo mɨ'dogụ ené kpụrụ́ gɨ sɨmɨ lorụ, zɨ́a
lóndo máa. Gɨ zɨ́ kéyị née ní, zɨ́ mɨndísịmá nda ídíne go
bɨsinyíne. 12 Abú kenée ndotó, lorụ nɨ yí ené 'bɨ Lomo,
nɨ bɨlámáne ndịsị 'dódo mbigí ledre ga bɨ Lomo ili yée
ní.
13 Togụ́ lorụ nɨ bɨlámá éyí ní, nɨ óto mɨndísịmá zɨ́a
ídíne bɨsinyíne lárá a káa be 'di? Ɨ́'ɨ, éyí ndaá kenée wá.
Yí ené lúyú ledre bɨ owo mɨ'dogụ ené kpụrụ́ gɨ sɨmɨ
lorụ zɨ́a óto mɨndísịmá bɨsinyíne ní. Gɨ zɨ́ kéyị née ní,
'dodo go kɨ́dí lúyú ledre nɨ bɨsinyí éyí. 14 Owozé go kɨ́dí
lorụ nɨ yí ené 'bɨ Lomo. Lúyú ledre nɨ yí ené gɨ zɨ́ma bɨ
málányá yí amá fú ro méngị bɨsinyí mɨméngị ledre ní.
15 Máówoyéme amá éyí bɨ mándísị méngị a ní wá,
máméngị nda yí amá éyí bɨ ili zɨ́ma méngị a wá ní.
16 Togụ́ mándísị méngị éyí ga bɨ ili kóo zɨ́ma méngị yée

† *7:7 Ólụ́ógụ 20:17, Gbre lorụ 5:21*

wá ní yá, máŋgúŋgu go kɨdí ma'díi lorụ nɨ yį́ ené bɨlámá éyį́. 17 Máménggį amá éyį́ ga gére née máa wá, yį́ ené lúyú ledre bɨ ála'dụ́tụ domá ní, oto máa née zɨ́ma ndį́sịmá ménggį ledre ga gére née.

18 'Bú ménggį bɨlámá ledre nɨ yį́ ené kóo tɨ́ bo domá, bi ménggį a ndaá kóo zɨ́ma wá gɨ zɨ́a lúyú ledre oto kóo 'be 'bɨ ené go sɨmɨmá. 19 Gɨ zɨ́a bɨ 'be 'bɨ lúyú ledre nɨ nda kóo sɨmɨmá ní, zɨ́a ndį́sịné gága máa, zɨ́ma nda ndį́sịmá ménggį ledre ga bɨ ili yée ní. 20 Togụ́ máménggį lúyú ledre yá, née ndaá 'bɨ ené ledre amá wá, née ledre 'bɨ lúyú ledre bɨ oto 'be 'bɨ ené sɨmɨmá ní.

21 Lorụ ndịsị 'dódo a zɨ́ma, kɨ́'dí bɨ máíli go ménggį bɨlámá ledre ní, lúyú ledre bɨ sɨmɨmá ní ndịsịne 'dụ́tụ mɨsi'di a gɨ zɨ́ma. 22 Abú kenée ndotó, zɨ́ma í'bí romá kɨ́ sómụ́ ledre amá mbá ménggį dụ́ụ́ ledre bɨ lorụ 'bɨ Lomo ili zɨ́ma ménggį a ní. 23 Máowo go kɨdí do okó e nɨyí bo gbre do mɨmbé'demá kacɨ́ kadra mbá ndį́sị óɽó royé. Ngíti a ili máídí ndį́sị ménggį bɨsinyí ledre, ngíti a ili 'bɨ ené máídí ndį́sị ménggį ledre bɨ Lomo ili ní. 24 Máowo kóo wá, mááyí kóo ólụ́ógụ gɨ sį́ sį́lį́ lúyú ledre bɨ ala'dụtụ domá ní lárá a káa be 'di? 25 Mbófo éyį́ zɨ́ Lomo, zɨ́a kásaógụ Kɨ́résịto Yésụ Ngére ezé yómo máa.

Mándį́sị nda go ménggį éyį́ bɨ lorụ ené ili ní, tɨ́ lá gɨ zɨ́a bɨ mááyí 'yịma'dí ní, romá ili fú lá máídí ménggį bɨsinyí ledre.

Mɨkánda trịdrị nɨ gɨ zɨ́ 'Dówụ́ Lomo

8 Káa zɨ́ bɨ azé go 'yị ga bɨ 'bɨ Kɨ́résịto Yésụ ní, Lomo 'decị ené ngbangazé bɨsinyíne wá, 2 gɨ zɨ́a 'Dówụ́ Lomo 'di'bioyó zée gɨ sɨmɨ roko'bụ 'bɨ lúyú ledre bɨ kóo nɨ 'dí'biógụ umbu dozé ní go. I'bí nda mɨkánda trịdrị go zɨ́ze gɨ zɨ́ bɨlámá ledre bɨ Kɨ́résịto Yésụ ménggį zɨ́ze ní. 3 Lorụ 'bɨ Mụ́sa utúasá ené í'bí mɨkánda trịdrị zɨ́ze wá, gɨ zɨ́a lúyú ledre bɨ ala'dụtụ dozé ní 'di'bioyó roko'bụ gɨ zɨ́ze go. Née sį́ ledre bɨ Lomo kasaogụ owụ́ 'bɨ ené Yésụ zɨ́ze yáa káa do 'yịma'dí gɨ ro zɨ́a rómo komo lúyú ledre. 4 Lomo mengį ledre née kenée gɨ ro zɨ́ze ndį́sịzé ménggį dụ́ụ́ bɨlámá ledre ga bɨ nɨyí mɨútúásáye káa zɨ́ bɨ Lorụ 'bɨ Mụ́sa uku ní. Ndịsịzé nda go ménggį dụ́ụ́ ledre ga bɨ 'Dówụ́ Lomo uku yée ní, ndaá lolụ kacɨ́ ledre ga bɨ rozé ili yée ní wá.

5 'Yị ga bɨ ndịsịnɨ́ ménggį ledre ga bɨ royé ili ní, i'bínɨ́ 'bɨ eyé sómụ́ ledre eyé mbá gɨ ro ledre ga bɨ royé ili yée ní. 'Yị máa yée ga bɨ ndịsịnɨ́ lódụ́ kacɨ́ ledre ga bɨ 'Dówụ́ Lomo ndịsị úku yée ní, i'bínɨ́ 'bɨ eyé sómụ́ ledre eyé mbá zɨ́ 'Dówụ́ Lomo. 6 Mɨménggį ledre kacɨ́ sómụ́ ledre bɨ rozé ili yée ní, ndịsị 'dí'biógụ zɨ́ 'yị umbu. Mɨménggį ledre kacɨ́ sómụ́ ledre bɨ 'Dówụ́ Lomo ndịsị í'bí a ne ní, ndịsị óto 'yị e zɨ́ye ídíye kɨ́ trịdrị bɨ za fí ní kpá kɨ́ mɨmbé'de kịdrį́. 7 'Yị ga bɨ ndịsịnɨ́ ménggį dụ́ụ́ ledre ga bɨ royé ili yée ní, nɨyí ezeokó Lomo. Gɨ zɨ́ kéyį́ née utúasánɨ́ eyé ménggį ledre kacɨ́ lorụ 'bɨ Lomo wá. 8 'Yị ga bɨ ndịsịnɨ́ ménggį dụ́ụ́ ledre ga bɨ royé ili yée ní, utúasánɨ́ eyé óto Lomo zɨ́a ídíne kɨ́ rokinyi wá.

9 Sée ga bɨ ngárá ménggịsé lolụ ledre ga bɨ rosé ili yée ní wá ní, ásá nda go kpį́ gɨ zɨ́a 'Dówụ́ Lomo nɨ nda go sɨmɨsé ndį́sịsé nda go ménggį ledre ga bɨ ndịsị úku yée zɨ́se ní. 'Yị ga bɨ ngárá Kɨ́résịto ndaá do mɨmbé'deyé wá ní, ndanɨ́ eyé 'yị ené e wá. 10 Káa zɨ́ bɨ Kɨ́résịto nɨ go do mɨmbé'desé ní, abú gbékpį́ rosé née nɨ úyu gɨ zɨ́a bɨ lúyú ledre 'di'biogụ umbu go do sogo káŋgá ní yá, 'Dówụ́ Lomo nɨ í'bí mɨkánda trịdrị zɨ́se gɨ zɨ́a útúásásé go kacɨ́ komo Lomo káa do mbigí 'yị ené e. 11 Lomo bɨ kóo uru Kɨ́résịto Yésụ gɨ sɨmɨ umbu ní, nɨ kpá úru sée gɨ sɨmɨ umbu gɨ zɨ́a 'Dówụ́ Lomo nɨ go sɨmɨsé.

12 Owụ́ 'bɨ Babá e, káa zɨ́ bɨ ngárá lúyú ledre ala'dụtụ lolụ dosé wá ní, ndásé lolụ ndį́sị ménggį éyį́ ga bɨ rosé ili yée ní wá. 13 Togụ́ ndį́sịsé ménggį bɨsinyí ledre, Lomo nɨ 'décị ngbangasé bɨsinyíne. Ídísé ótoómo mɨmbé'desé zɨ́ 'Dówụ́ Lomo ndį́sịné sɨmɨ a zɨ́a í'bí roko'bụ zɨ́se, gɨ ro zɨ́se ótoómo bɨsinyí ledre e za mbá 'dá'ba.

14 'Yị ga bɨ ndịsịnɨ́ ménggį ledre e kacɨ́ kúrú 'Dówụ́ Lomo ní, nɨyí go mbigí owụ́ ga bɨ 'bɨ Lomo ní. 15 Lomo i'bí 'Dówụ́ne sɨmɨzé née gɨ ro 'dí'bióyó ngịrị kɨ́e gɨ rozé 'dá'ba, gɨ do bɨ zɨ́ze ówo née káa do 'Bụzé. 16 'Dówụ́ Lomo ndịsị ódro do mɨmbé'dezé kɨdí ma'díi, azé owụ́ ga bɨ 'bɨ Lomo ní. 17 Káa zɨ́ bɨ ŋguŋguzé ledre 'bɨ Kɨ́résịto Yésụ owụ́ 'bɨ Lomo go ní, azé go ndro kɨ́ Yésụ owụ́ ga bɨ 'bɨ Lomo ní. Káa zɨ́ bɨ kóo Yésụ 'do'dó gɨ rozé ní, nɨ bɨlámáne zɨ́ze kpá 'dó'dóze gɨ ro ledre ené azé karanée ídí ndro kɨ́ Yésụ ma'dáa sɨmɨ rokinyi.

Idízé kpá fú tóro ngbúó

18 'Do'dó ga bɨ ndịsịzé 'dó'dó yée ba za mbá nɨ lá owụ́ éyį́ cúku'dée, utúasánɨ́ ótoásá a kacɨ́ mongụ́ úndru bɨ Lomo nɨ karanée í'bí a zɨ́ze ní wá. 19 Éyį́ ga bɨ Lomo otoogụ yée do sogo káŋgá ba za mbá ndịsịnɨ́ óto komoyé gɨ ro mongụ́ úndru bɨ karanée Lomo nɨ í'bí a zɨ́ze owụ́ 'bɨ ené ní. Nɨyí kpá ndíki éyį́ gɨ sɨmɨ a. 20 Lomo otoogụ yį́ ené kóo éyį́ ga bɨ do sogo káŋgá ba go za mbá bɨlámáne. Karaba ba ní, éyį́ ga gére née ledre eyé sinyí go za mbá ndaá 'bɨ ené bɨ yaá ilinɨ́ ye kenée ní wá. Yį́ ené gɨ zɨ́ lúyú ledre 'bɨ bulúnduzé Ádama. Abú kenée ndotó, sinyíonzó ené roné za fí wá, 21 gɨ zɨ́a Lomo nɨ líkpí éyį́ ga bɨ otoogụ yée ní gɨ sɨmɨ umbu bɨ nɨyí ógụ úyu a ní za mbá. Zɨ́a kpá í'bí éyį́ gɨ sɨmɨ mongụ́ úndru bɨ nɨ gú í'bí a zɨ́ owụ́ 'bɨ ené e ní zɨ́ye.

22 Owozé go kɨdí éyį́ ga bɨ do sogo káŋgá ní za mbá ndịsịnɨ́ náná do soyé gɨ zɨ́ éyį́ mɨówo bɨ royé ní káa zɨ́ mbámɨowụ́ ndịsị náná do soné gɨ zɨ́ owụ́ mɨówo gɨ ro árá ní. 23 Abú kenée ndotó, zée ga bɨ kɨ́ 'Dówụ́ Lomo sɨmɨzé ní, ndịsịzé aka kpá fú náná do sozé kɨ́ óto komozé gɨ ro zɨ́ Lomo 'dí'bi zée zɨ́ze ídíze káa do mbigí owụ́ 'bɨ ené e. Owozé go kɨdí ma'díi karanée óyóló'bó zée zɨ́ze ídíne mɨkándazé. 24 Sɨmɨ bɨ Lomo yomo zée ní, zɨ́a í'bí óto komo née zɨ́ze. Sį́ ledre bɨ zɨ́ 'yị ndį́sị óto komoné gɨ ro éyį́ bɨ i'bínɨ́ go zɨ́a ní ndaá. 25 Káa zɨ́ bɨ ngárá ledre née mengį aka roné wá ní, idízé tóro ngbúó kɨ́ ndį́sị ụ́tụsɨmɨzé káa zɨ́ bɨ azé go ndį́sị óto komozé gɨ ro ledre máa née ní ní.

26 Sɨmɨ bɨ azé go íni ini zɨ́ Lomo ní, ngíti géyị yá owozé ezé kacɨ́ íni ini ma'dáa do bɨlámá mɨsi'diné wá. Zɨ́ 'Dówụ́ Lomo nda ógụné sáká zée ndį́sị íni ini kɨ́ ŋgúŋgú roné zɨ́ Lomo gɨ rozé. 27 Lomo owo ledre ga bɨ do mɨmbé'dezé ní mbá bú, káa zɨ́ bɨ owo sómụ́ ledre 'bɨ 'Dówụ́ Lomo bú sɨmɨ bɨ 'Dówụ́ Lomo ma'dáa nɨ

ndíṣị ṇgúṇgú roné gɨ ro 'yị ga bɨ 'bɨ Lomo ní káa zɨ́ bɨ Lomo ili ní.
28 'Yị ga bɨ otonɨ́ 'bú Lomo go za kɨ́ mɨmbé'deyé mbá ní, Lomo nɨ ndíṣị lúrú bi kacɨ́ye kɨ́ roko'bụné kpá za mbá. Gɨ zɨ́a geléogụ yée go káa do mbigí 'yị ené e.
29 Lomo owo kóo kú go 'desí kɨ́dí née nɨ géléógụ zée, zɨ́ne óyóló'bó zée zɨ́ sómụ́ ledre ezé ídíne káa zɨ́ 'bɨ Yésụ ní. Yésụ ma'dáa nɨ nda 'bɨ ené zɨ́ze káa zɨ́ mɨzefị owụ́ ní.
30 'Yị máa yée ga bɨ Lomo géléógụ yée go ní, nɨ 'dí'bióto yée káa do mbigí 'yị ené e. Sɨmɨ bɨ nɨyí go 'yị ené e kenée ní, zɨ́ye nda ídíye kéye kɨ́é'do sɨmɨ rokinyi.

Éyí bɨ nɨ 'dí'bióyó zée gɨ ro Lomo ní ndaá

31 Ledre nɨ bo tarazé zɨ́ze úku a kacɨ́ bɨlámá ledre bɨ Lomo mengị zɨ́ze née ní? Káa zɨ́ bɨ Lomo oto 'búze go cụ́ kenée ní, ngíti éyí nɨ bo zɨ́ze ndíṣịzé sómụ́ sɨmɨzé gɨ zɨ́a?
32 Káa zɨ́ bɨ Lomo kasaogụ za cụ́ owụ́ 'bɨ ené ógụ úyuné gɨ rozé ní, sómụ́sé 'bɨ esé kɨ́dí éyí ga bɨ za mbá ilizé yée ní Lomo utúasá í'bí yée zɨ́ze wá?
33 Togụ́ Lomo gelé yí ené zée go cụ́ ne káa do mbigí 'yị ené e ní, ngíti 'yị nɨ bo nɨ ógụ tóro zɨ́a 'décị ngbanga rozé?
34 'Yị 'décị ngbangazé nda gɨ zɨ́a Kɨ́résịto Yésụ uyu kóo ne gɨ rozé. Zɨ́ Lomo kóo úru wo gɨ sɨmɨ umbu, nɨ cakaba mɨndíṣịné do síḷí a 'bɨ anú ndíṣị ṇgúṇgú roné zɨ́a gɨ rozé.
35 Káa zɨ́ bɨ goó kenée ní, éyí bɨ nɨ 'dí'bióyó 'bú Kɨ́résịto Yésụ gɨ dozé ní 'di? 'Do'dó bɨ rozé gɨ zɨ́ ngíti géyị 'yị e ní, rokinyi bɨ ndaá rozé wá ní, ndíṣị bɨ ndíṣị yemezé rozé wá ní, 'bú bɨ ndíṣị méngị zée gɨ zɨ́a 'yị í'bí éyí mɨánu ndaá zɨ́ze wá ní, lerí bongó bɨ ndíṣị méngị zée ní, nda kɨ́ umbu?
36 Káa zɨ́ bɨ mɨéké kúrú Lomo uku ní,
“Ndíṣịzé ótoómo rozé zɨ́ umbu gɨ rosé kacɨ́ kadra mbá
káa zɨ́ Kábịṛíkị e ní.” †
37 Sɨmɨ ledre ga gére née mbá, Kɨ́résịto oto 'búze go, zɨ́a ndíṣịné kpá fú í'bí roko'bụ zɨ́ze, zɨ́ze ndíṣịzé rómo komo ledre ga gére née kɨ́e.
38 Gɨ zɨ́ kéyị née ní, máówo go bɨlámáne kɨ́dí éyí bɨ nɨ 'dí'bióyó zée gɨ ro Kɨ́résịto Yésụ ní ndaá. Togụ́ umbu, togụ́ rokinyi, abú kpá za maláyika e gɨ komo ere, togụ́ mbú bɨcayi lomo e, togụ́ mbú ledre ga bɨ nɨyí ndíki zée kɨ́ yée ga bɨ nɨyí ndíki zée karanée ní.
39 Gba roko'bụ ga bɨ komo ere 'dága kɨ́ yée ga bɨ do sogo káṇgá ona ní, togụ́ kpá mbú ngíti géyị éyí ga bɨ gɨ do dongará éyí ga bɨ Lomo otoogụ yée ní yá, utúasánɨ́ 'dí'bióyó zée gɨ ro Lomo bɨ oto 'búze kpụ́rụ́ gɨ sɨmɨ Kɨ́résịto Yésụ Ngére ezé ní wá.

Lomo gelé 'yị ené e

9 Owụ́ 'bɨ Babá e, Máa Páwulo máúku zɨ́se ma'díi do komo Kɨ́résịto kpá do komo 'Dówụ́ Lomo bɨ 'yị
owo ledre gɨ do mɨmbé'demá ní.
2 Mááyí kɨ́ mongụ́ sɨmɨkozo gɨ ro 'yị ezé e Yụ́da e gɨ zɨ́a bɨ asinɨ́ kɨ́ ṇgúṇgu ledre 'bɨ Ngére Yésụ ní.
3 Idí kóo éyí bɨ Lomo ṇguṇgu bo zɨ́ne 'dí'bióyó máa 'dá'ba gɨ ro Kɨ́résịto gɨ do bɨ zɨ́ne yómo Yụ́da e yá, mááyí geré ṇgúṇgu a.
4 Lomo gelé kóo Isɨréle e go 'desí káa do mbigí 'yị ené e gɨ ro zɨ́ye ídíye kéye éyí kɨ́é'do. Zɨ́a 'dódo roko'bụné zɨ́ye, zɨ́a óto mɨyéme ledre dongaráne kéye, zɨ́a í'bí loru ené zɨ́ye kɨ́ mɨsi'di bɨ nɨyí ndíṣị íni ini doa sɨmɨ 'Díćí 'bɨ Lomo ní, zɨ́a mócụ́ éyí zɨ́ye kɨ́dí, née nɨ í'bí úndru zɨ́ye kɨ́ngaya.
5 Mɨngburoko bulúnduzé ga bɨ kúfú Yụ́da e tonó gɨ royé ní, nɨyí kpá ye bulúndu Kɨ́résịto bɨ nɨ ngére do éyí e za mbá ní. Ịrị Lomo idí ídí mɨmbófoné za fí. Idí kenée.
6 Úndru bɨ kóo Lomo uku ledre í'bí a zɨ́ bulúndu Abarayáma e ní, tụ́'dụ́ye ndikinɨ́ eyé e wá. Bɨ née ní ní Lomo nɨ 'yị ṛanga? Ɨ́'ɨ, ndaá kenée wá. Yí ené gɨ zɨ́a bɨ Isɨréle e ndanɨ́ eyé mbá mbigí 'yị ga bɨ 'bɨ Lomo ní wá.
7 Ndaá 'bɨ ené bɨ kɨ́dí bulúndu Abarayáma ịnyịnɨ́ za mbá ṇgúṇgu ledre 'bɨ Lomo káa zɨ́ 'bɨ Abarayáma ní wá. Lomo uku ledre zɨ́ Abarayáma kɨ́dí, “Ịrịyí nɨ ówụ́ do Isáka e kɨ́ owụ́ 'bɨ ené e.” ††8 Káa zɨ́ bɨ kenée ní, ndaá 'bɨ ené bɨ kɨ́dí bulúndu Abarayáma nɨyí za mbá 'yị ga bɨ ṇguṇgunɨ́ ledre bɨ Lomo mocụ́ wo ní káa zɨ́ bɨ Abarayáma ma'dáa ṇguṇgu ní wá, lá dụ́ụ́ yée ga bɨ Lomo mocụ́ ledre gɨ royé 'desí ní.
9 Ba mocụ́ éyí bɨ Lomo mocụ́ ní kɨ́dí, kɨ́bi ngíti a káa zɨ́ ba ní, “Mááyí ndá'baógụ ndíki Sára go kɨ́ owụ́o'do kó'dụ́ne.” ‡
10 Ówosé kpá Ledre kóo mengị roné zɨ́ Rebéka me'be Isáka sɨmɨ bɨ kóo nɨ kɨ́ sɨmɨné ní go.
11 Sɨmɨ bɨ aránɨ́ aka toṇgo ga gére née wá ní, zɨ́ Lomo úku ledre zɨ́ Rebéka kɨ́dí, 'dá'dá zɨ́ ngúruyé kɨ́ méngị bɨlámá ledre togụ́ mbú bɨsinyí ledre, mócụ́ éyí 'bɨ Lomo nɨ 'bɨ ené yí ené tɨ́ fú do biné.
12 Ndaá 'bɨ ené gɨ zɨ́ bɨlámá mɨméngị ledre kpá wá, Lomo ili yí ené kú ne kɨ́dí, “Owụ́'dá'dá nɨ ídí 'yị ínyị kasa zɨ́ owụ́'dá'ba.” ‡†13 Káa zɨ́ bɨ nɨ mɨékéne sɨmɨ mɨéké kúrú Lomo ní kɨ́dí, “'Bú Yakóbo ofụ domá go, 'bú Ésawu ndaá 'bɨ ené domá wá.” ‡‡
14 Káa zɨ́ bɨ kenée ní, azé úku a kɨ́dí Lomo nɨ bɨsinyí 'yị? Ɨ́'ɨ, ndaá bɨsinyí 'yị wá.
15 Lomo uku kóo ledre zɨ́ Mụ́sa kɨ́dí,
“'Yị bɨ mágélé wo go ní,
mááyí méngị ledre zɨ́a dụ́ụ́ kacɨ́ mɨmbé'demá.” ‡‡†
16 Lomo ndíṣị méngị ledre ené kacɨ́ mɨmbé'dené ndaá 'bɨ ené kacɨ́ mɨméngị ledre 'bɨ 'yịma'dí e wá.
17 Nɨ mɨékéne sɨmɨ mɨéké kúrú Lomo kɨ́dí, Lomo uku kóo ledre zɨ́ mongụ́ ngére 'bɨ Ízibiti kɨ́dí “Máóto yíị káa do ngére gɨ ro zɨ́ 'yị e ówo roko'bụmá gɨ ro zɨ́ye ndíṣịyé mbófo nda dụ́ụ́ máa do sogo káṇgá.” ‡‡‡18 Lomo ndíṣị méngị bɨlámá ledre dụ́ụ́ zɨ́ 'yị bɨ ili go méngị bɨlámá ledre zɨ́a ní. 'Yị máa wo bɨ ili go zɨ́ doa óruné mɨórụ ní, nɨ óto wo zɨ́ doa óruné.
19 Ngíti géyị 'yị e nɨyí úku ledre kɨ́dí, “Sara Lomo nɨ nda 'décị ngbangazé lárá a káa be 'di? Ndaá 'bɨ ené bɨ ndíṣị óto ngíti géyị 'yị e ne zɨ́ doyé óruné mɨórụ ní wá?”
20 'Yị bɨ nɨ útúásá ịtrí ledre do Lomo ní 'be náambi? “Éyí bɨ Lomo yeme ne ní, utúasá go úku ledre kɨ́ Lomo kɨ́dí, ‘Yéme máa káa gɨ ro 'díya?’ ” §21 'Yị ó'bó pheṛé nɨ kɨ́ roko'bụ do ko'bó bɨ ogo gɨ ro ó'bó a ní. Nɨ ó'bó a kacɨ́ íli ledre ené togụ́ kɨ́ bɨlámá tífí roné ṛíṛịrí togụ́ mbú fufuroto.
22 Abú utúasá kóo go mɨútúásá kacɨ́ komo Lomo gɨ ro 'dó'do 'yị ga bɨ uwúnɨ́ ledre ené wá, utúasánɨ́ go

† *8:36 Ke'bị 'bɨ Dawídi~e 44:22*

†† *9:7 Dosí éyí~e 21:12* ‡ *9:9 Dosí éyí~e 18:10,14* ‡† *9:12 Dosí éyí~e 25:23* ‡‡ *9:13 Maláki 1:2,3* ‡‡† *9:15 Ólụ́ógụ 33:19* ‡‡‡ *9:17 Ólụ́ógụ 9:16* § *9:20 Isáya 29:16, 45:9*

mɨútúásá gɨ ro do 'dó'do yée, gɨ ro zɨ́ye ówo roko'bụné yá, zɨ́a 'dó'dóne kɨ́ útụsɨmɨné ngbángbáne. Lomo nɨ kɨ́ ma'díi zɨ́ne gɨ ro méngị éyí e kenée. 23 Lomo mengị ledre née kenée gɨ ro do 'dódo mongú óto 'bú 'yị e kɨ́ mɨ́ḍrḍ mɨmbé'dené bɨ née oto ro 'yị ga bɨ née yemeoto gɨ royé ní. 24 'Yị ga bɨ Lomo ndolo yée ní, ndaá 'bɨ ené lá dụ́ú kúfúze Yúda e wá, ndolo kpá kúfú 'yị ga bɨ ngárá ndanɨ́ Yúda e wá ní. 25 Uku sɨmɨ búkụ 'bɨ Uzíya kɨ́dí,

"'Yị ga bɨ kóo ngárá ndanɨ́ 'yị amá e wá ní, zɨ́ma
ndíṣɨmá ndólo yée 'yị amá e,
yée ga bɨ kóo 'búye ndaá domá wá ní, zɨ́ 'búye ídíne
domá." †

26 Zɨ́ Uzíya úku ándá a kɨ́dí,

"Kpá tɨ́ do bi bɨ ndɨṣɨnɨ́ kóo úku a kɨ́dí
ndásé 'yị e amá e wá ní,
nɨyí ndolo sée owú ga bɨ 'bɨ Lomo bɨ nɨ trɨdrɨ ní." ††

27 Nébị Isáya uku kóo ledre o'bụó'bụ zɨ́ Isɨréle kɨ́dí Lomo uku kɨ́dí,

"Abú Isɨréle etrɨnɨ́ káa zɨ́ sayi bɨ kó'dú mongú ngburu
ní yá,
'yị ga bɨ nɨyí ómo ní nɨyí ídí lá ca.
28 Tɨ́ káa zɨ́ bɨ kóo Ngére Lomo uku kɨ́dí née nɨ 'décị
ngbanga 'yị e do sogo káṇgá mbá ní,
nɨ tɨ́ 'décị ngbangayé kɨ́ngaya kenée." ‡
29 Isáya uku kpá ngíti ledre kɨ́dí,

"Idí Ngére Lomo bɨ roko'bụ a ofụ go ní ndaá kóo
ótoómo ngíti géyị 'yị e káa do kúfú wá,
káa bɨ ụkúzé go káa zɨ́ kúfú 'yị ga bɨ kóo
sɨmɨ gara bɨ Sodóma kɨ́ Gomóra bɨ Lomo ufuonzó
yée ní." ‡†

Mɨsi'di ómo nɨ dụ́ú kɨ́é'do

30 'Yị ga bɨ kóo ngárá ilɨnɨ́ ledre 'bɨ Lomo wá ní, sɨmɨ bɨ oyólo'bónɨ́ mɨmbé'deyé zɨ́ye ṇguṇgu ledre 'bɨ Lomo ní, zɨ́ye útúásáye kacɨ́ komo Lomo káa do mbigí 'yị ené e. 31 Isɨréle e ilɨnɨ́ 'bɨ eyé, yée idínɨ́ éme komo Lomo ba gɨ zɨ́a bɨ yée ndɨṣɨnɨ́ méngị ledre e mbá kacɨ́ lorụ 'bɨ ondú eyé ní. Ábuwá lorụ 'bɨ ondú yomo ené 'yị wá. 32 Utúasánɨ́ kacɨ́ komo Lomo wá gɨ zɨ́a ilɨnɨ́ eyé ṇgúṇgu ledre 'bɨ Yésụ zɨ́ye ndíṣɨyé méngị ledre e káa zɨ́ bɨ Lomo ili ní wá. 33 Ledre née utúasá go kpɨnɨ kɨ́ ledre bɨ kóo ngíti nébị uku kɨ́dí nɨ mɨékéne sɨmɨ mɨéké kúrú Lomo kɨ́dí,

"Lúrúsé aka mááyí go óto tutú bɨ 'yị e nɨyí ndíṣɨ 'díkí
roa ní sɨmɨ gara amá bɨ Záyono ní.
Kpá tutú bɨ 'yị e nɨyí ndíṣɨ léseútú doa ní ṇguṇgunɨ́
ledre 'bɨ 'yị née wá, utúasánɨ́ ndíki mɨsi'di zɨ́ye ógụyé
zɨ́ne wá.
'Yị ga bɨ nɨyí ṇgúṇgu ledre a ní, komokenyí utúasá ídí
ro doyé e wá." ‡‡

Páwulo ini ini zɨ́ Lomo gɨ ro Yúda e

10 Owú 'bɨ Babá e, mándíṣɨ íni ini zɨ́ Lomo gɨ ro Yú-
da e cú kɨ́ sɨmɨmá, idínɨ́ ómo. 2 Máówo bú ilɨnɨ́ tɨ́
go kɨ́ngaya gɨ ro méngị ledre ga bɨ Lomo ili yée ní, tɨ́ lá owoyemenɨ́ aka eyé éyí bɨ Lomo ili zɨ́ye méngị a ní wá. 3 Gɨ zɨ́a bɨ owoyemenɨ́ mɨsi'di bɨ Lomo nɨ óto 'yị doa káa do mbigí 'yị ené wá ní, zɨ́ye ndíṣɨyé lódú 'bɨ eyé mɨsi'di eyé bɨ ilɨnɨ́ wo ní. Née sí ledre bɨ ilɨnɨ́ lódú mɨsi'di 'bɨ Lomo ní wá ní. 4 Sɨmɨ bɨ Kɨ́résịto ogụ ní née go odụ lorụ bɨ Mụ́sa eké ní, gɨ do bɨ zɨ́ 'yị e ídíye mbigí 'yị ga bɨ 'bɨ Lomo ní togú ṇguṇgunɨ́ ledre Kɨ́résịto go ní.

5 Mụ́sa uku kɨ́dí, "'Yị bɨ ili zɨ́ne útúásáne kacɨ́ komo Lomo káa do mbigí 'yị ené gɨ zɨ́a bɨ née ndɨṣɨ lódú kacɨ́ lorụ ní yá, idí ndíṣɨ méngị ledre ga bɨ lorụ ili yée ní kɨ́ mɨmbé'dené mbá." ‡‡†6 'Yị bɨ ṇgúṇgu ledre Yésụ go ní, nɨ go mbigí 'yị bɨ 'bɨ Lomo, úku ené ledre bɨ kɨ́dí, "Ambí nɨ ndéré komo ere ne gɨ ro 'dí'biógụ Kɨ́résịto gɨrí bi do sogo Káṇgá ona ní ne?" ‡‡†7 Uku ené kpá ledre bɨ kɨ́dí, "'Yị bɨ nɨ ndéré do bi bɨ 'bɨ trɨdrɨ 'yị ga bɨ uyunɨ́ go ní ne, gɨ ro 'dí'biógụ Kɨ́résịto gɨrí ní?" §8 'Yị bɨ ṇgúṇgu ledre Yésụ go, gɨ zɨ́ kéyị née nɨ go mbigí 'yị 'bɨ Lomo ní, nɨ úku ledre kɨ́dí, "Kúrú Lomo nɨ go gbóo kɨ́yị, nɨ kpá go tarayí kɨ́ do mɨmbé'deyí." §† Kúrú Lomo née nɨ sanda 'bɨ ṇgúṇgu ledre Kɨ́résịto bɨ ndɨṣɨzé úku a ba. 9 Togú ṇgúṇgu go do mɨmbé'deyí kɨ́dí, Lomo uru kóo Yésụ go gɨ sɨmɨ umbu, zɨ́yị úku a fúó yá, "Yésụ nɨ Ngére amá," Lomo nɨ í'bí trɨdrɨ bɨ za fí ní zɨ́yị. 10 Gɨ zɨ́a bɨ ṇgúṇgu go do mɨmbé'deyí útúásá go komo Lomo káa do 'yị ené ní, zɨ́yị kpá úku a go fúó kɨ́ tarayí ní, Lomo nɨ í'bí trɨdrɨ zɨ́ze. 11 Nɨ mɨékéne sɨmɨ mɨéké kúrú Lomo kɨ́dí, "'Yị bɨ ṇguṇgu ledre a go ní, komokenyí utúasá ídí ro doa wá." §††12 Ndaá 'bɨ ené kɨ́ ledre wá togú ayí gɨ sɨmɨ kúfú Yúda e togú gɨ sɨmɨ kúfú 'yị ngárá ndanɨ́ wá ní yá, Ngére esé nɨ za mbá dụ́ú kɨ́é'do Yésụ. 'Yị ga bɨ nɨyí íni ini zɨ́a idí yómo yée ní, nɨ tɨ́ yómo yée ma'díi. 13 Nɨ kenée ma'díi, "'Yị bɨ nɨ íni ini zɨ́ Ngére Lomo ní, Lomo nɨ tɨ́ yómo wo." §‡

14 'Yị e nɨyí ndú'yú Yésụ yaá idí sáká yée lárá a káa be 'di togú ṇguṇgunɨ́ ledre a wá ní? Nɨyí ṇgúṇgu ledre a káa be 'di togú uwúnɨ́ ledre a wá ní? Nɨyí úwú ledre a lárá a káa be 'di togú 'yị úku ledre a nda zɨ́ye wá ní? 15 Nɨyí 'dódo ledre 'bɨ Lomo káa be 'di idí kóo ndanɨ́ kása yée wá ní? Gɨ zɨ́a bɨ nɨ mɨékéne sɨmɨ mɨéké kúrú Lomo kɨ́dí, "'Yị ga bɨ ndɨṣɨnɨ́ úku bɨlámá ledre 'bɨ Lomo zɨ́ 'yị e ní, ledre eyé ma'dáa ịnyịofụ go, 'yị e ndɨṣɨnɨ́ úwú a mbá kɨ́ 'búne." §‡†

16 Ndaá 'bɨ ené kóo bɨ ya Yúda e ịnyịnɨ́ kóo mbá ṇgúṇgu bɨlámá ledre 'bɨ Lomo ní wá. Nébị Isáya eké kóo kɨ́dí, "Ngére Lomo, ukuzé tɨ́ ledre eyí go zɨ́ 'yị e, ambí ṇguṇgu kóo ne?" §†17 Nɨyí aka úku bɨlámá ledre gɨ ro Kɨ́résịto zɨ́ 'yị e úwú a kí, nɨyí nda fú ṇgúṇgu a. 18 Bɨ née ní ní Yúda e uwúnɨ́ aka bɨlámá ledre bɨ 'bɨ Kɨ́résịto ní fú lá wá? Uwúnɨ́ go gɨ zɨ́a mɨéké kúrú Lomo uku kɨ́dí,

"Ledre 'bɨ Lomo aṇga go zaá do sogo káṇgá mbá." §‡
19 Bɨlámá ledre bɨ gɨ ro Kɨ́résịto née Isɨréle e owoye-
menɨ́ kóo goó? Ɨ, owoyemenɨ́ go gɨ zɨ́a Mụ́sa éké kóo
go kɨ́dí, Lomo uku yaá,

† *9:25 Uzíya 2:23* †† *9:26 Uzíya 1:10* ‡ *9:28 Isáya 10:22,23* ‡† *9:29 Isáya 1:9* ‡‡ *9:33 Isáya 8:14, 28:16*

‡‡† *10:5 Lévị 18:5* ‡‡‡ *10:6 Gbre lorụ 30:13* § *10:7 Gbre lorụ 30:13* §† *10:8 Gbre lorụ 30:14* §†† *10:11 Isáya 28:16* §‡ *10:13 Yowéle 2:32* §‡† *10:15 Isáya 52:7* §† *10:16 Isáya 53:1* §‡ *10:18 Ke'bị 'bɨ Dawídi~e 19:4*

“Mááyí óto 'yị ga bɨ ngárá ndanɨ́ Yúda e wá, bɨ ndịsịnɨ́ lúrú yée kɨ́dí owonɨ́ ledre amá wá ní, zɨ́ye ídíye mbigí 'yị amá e.

Mááyí óto sée Yúda e zɨ́ mɨmbé'desé ndịsị ésíne royé mɨésí.” †

20 Lomo ukui'bí kóo ledre zɨ́ nébị Isáya uku tátá a o'bụó'bụ kɨ́dí,

“'Yị ga bɨ kóo owonɨ́ máa wá ní, owoyemenɨ́ nda máa go.

Má'dódo ledre bɨ gɨ do bimá ní go zɨ́ 'yị ga bɨ kóo ngárá owoyemenɨ́ máa wá ní.” ††

21 Zɨ́ Lomo úku ledre kɨ́dí,

“Máóto 'bú Isɨréle e go kɨ́ngaya. Mándịsị yáya sílíma gɨ royé kɨ́ kadra kɨ́ ndụlụ mbá gɨ ro zɨ́ye ógụyé zɨ́ma,

doyé orụ yí ené fú lá mɨórụ ilinɨ́ eyé ledre amá née mbá wá.” ‡

Lomo oyó ené sogoné zɨ́ Yúda e wá

11 Owú 'bɨ Babá e, bɨ née ní ní Lomo oyó sogoné go zɨ́ Isɨréle e? Ɨ́'ɨ, mááyí ngúruyé. Mááyí bulúndu Abarayáma gɨ tara mbotụ bɨ 'bɨ Benzemúna ní.

2 Máúku zɨ́se, zée Isɨréle e azé yị ezé 'yị ga bɨ kóo Lomo gelé ụtụ kóo zée 'desị zɨ́ne káa do mbigí 'yị ené e ní. Nɨ mɨékéne sɨmɨ mɨéké kúrú Lomo, nébị Ilíya uku sinyi kóo ledre gɨ do bɨ zée Isɨréle e zɨ́ Lomo kɨ́dí, 3 “Áko Ngére Lomo, Yúda ga gére née emenɨ́ ngú, 'di'binɨ́ kóo ngíti géyị nébị ga bɨ kóo 'dá'dá ní úfu yée 'dá'ba, zɨ́ma ngásá ómomá gɨ zɨ́ye dụú máa. Zɨ́ye ịnyịyé ólúye sɨmɨ 'díćí bɨ 'bɨ mbófo yíị ní zɨ́ye óngbo lóko mbayi ga bɨ o'bónɨ́ yée gɨ sɨmɨ tutú gɨ ro ndịsị 'dáná éyị e zɨ́yị doyé ní mbá 'dá'ba.” ‡‡4 Zɨ́ Lomo úkulúgu ledre zɨ́ Ilíya kɨ́dí, “Ndá sómú ledre wá. Tú'dú 'yị amá e nɨyí bo éyị 'bɨ álifu ịnyị doa gbre (7,000) mábándá óto yée go zɨ́ma, née 'yị ga bɨ ilinɨ́ eyé ledre 'bɨ bɨcayi lomo bɨ ndịsịnɨ́ ndólo a Bála ní wá.” ‡‡5 Ngítíze ngíti géyị nɨyí bo Lomo bandá oto yée go gɨ zɨ́ bɨlámá mɨmbé'de a bɨ royé ní gɨ zɨ́a ŋguŋgunɨ́ ledre ngére Yésụ go. 6 Bɨlámá ledre bɨ Lomo mengị née ndaá 'bɨ ené gɨ zɨ́ bɨlámá mɨméngị ledre 'bɨ 'yịma'dí e wá, yị ené gɨ zɨ́ bɨlámá mɨmbé'dea bɨ royé ní.

7 Ngíti géyị Isɨréle ga bɨ Lomo gelé yée ní ndikinɨ́ bɨlámá ledre bɨ gɨ zɨ́ Lomo ní dụú ye. Yée ga bɨ doyé orụ mɨórụ ní ndikinɨ́ eyé bɨlámá ledre máa née wá. 8 Nɨ mɨékéne sɨmɨ mɨéké kúrú Lomo kɨ́dí,

“Gɨ zɨ́a bɨ doyé orụ mɨórụ ní, zɨ́ Lomo ótoómo yée. Gɨ zɨ́ kéyị née,

abú komoyé nɨ ba tɨ́ ro ledre ga bɨ Lomo nɨ ndịsị méngị yée ní yá, ɨ́'ɨ utúasánɨ́ eyé lúrú yéme a wá gɨ zɨ́a nɨyí yị eyé go káa zɨ́ 'yị ga bɨ komoyé ndaá ní.

Abú nɨyí ba tɨ́ ndịsị kɨ́ úwú ledre 'bɨ Lomo bɨ 'yị ené e nɨyí ndịsị úku a zɨ́ye ní yá, utúasánɨ́ úwú yéme a wá gɨ zɨ́a nɨyí yị eyé go káa zɨ́ mɨmbílí ngbụtú e ní.” ‡‡† 9 Ngére Dawídi uku kóo ledre kɨ́dí,

“Áko Lomo, 'yị ga gére née rokinyi 'bɨ sága ba 'dụtụ komoyé go, gɨ zɨ́ kéyị née utúasánɨ́ eyé lúrúndíki ledre eyí wá,

nɨyí go mɨlákayé sɨmɨ ká'dá eyí nzíyiyé gɨ ro zɨ́yị 'dó'do yée.

10 Gɨ zɨ́a bɨ ilinɨ́ ledre eyí wá ní, ídí 'dụtụ komo sómú ledre eyé,

gɨ ro zɨ́ odụ ledre eyé ídíne dụú méngị bɨsinyí ledre.” ‡‡‡

Lomo nɨ i'bí trịdrị zɨ́ kúfú ngíti géyị 'yị e

11 Ma'díi Lomo oyó sogoné go zɨ́ Yúda e za fí utúasá 'dí'bilúgu yée zɨ́ne wá? Ɨ́'ɨ, ndaá kenée wá. Lomo i'bí trịdrị zɨ́ kúfú ngíti géyị 'yị e, zɨ́ ledre née sínyíne ro Yúda e zɨ́ye ŋgúŋgu ledre Yésụ. 12 Togú Lomo i'bí trịdrị zɨ́ kúfú ngíti géyị 'yị e gɨ zɨ́a bɨ Yúda asinɨ́ mɨási ní, sɨmɨ bɨ Yúda maáge nɨyí ŋgúŋgu ledre 'bɨ Lomo ní, nɨyí ídí kɨ́ mongú rokinyi kɨ́ngaya gɨ zɨ́ Lomo.

13 Máúku ledre ba rí zɨ́se, sée ga bɨ ndásé gɨ sɨmɨ Yúda e wá ní. Moko bɨ Lomo i'bí zɨ́ma gɨ ro méngị a dongaráse ní, mááyí méngị a kɨ́ roko'bụmá mbá. 14 Máíli kpá zɨ́ ngíti géyị 'yị amá e Yúda e ŋgúŋgu ledre 'bɨ Lomo káa zɨ́se ní gɨ ro zɨ́ye ómoyé. 15 Sɨmɨ bɨ Yúda e oyónɨ́ sogoyé zɨ́ Lomo ní, zɨ́ Lomo yí ené í'bí trịdrị zɨ́ kúfú ngíti géyị 'yị e. Sɨmɨ bɨ Yúda ga gére née nɨyí óyóló'bó mɨmbé'deyé zɨ́ye ŋgúŋgu ledre Kɨ́résịto ní, nɨ ídí bɨlámá ledre káa zɨ́ éyí bɨ Lomo uru yée gɨ sɨmɨ umbu ní. 16 Káa zɨ́ bɨ bulúnduzé nɨ mbigí 'yị 'bɨ Lomo ní, zée owú ga bɨ gɨ sɨmɨ a ní, azé go kpá mbigí 'yị ga bɨ 'bɨ Lomo ní. Cé káa zɨ́ togú cíyí kágá nɨ sɨmɨ káŋgá bɨlámáne yá, mɨrásága nɨyí ídí kpá mbá bɨlámáye.

17 Ngíti géyị Yúda e, owú ga bɨ gɨ sɨmɨ bulúnduzé Abarayáma ní Lomo asi gɨ royé go. Sée ga bɨ ndásé Yúda e wá ní, ásé zɨ́ Lomo go kɨ́ ledresé owóowó. 18 Káa zɨ́ bɨ ásé go zɨ́ Lomo kɨ́ ledresé owóowó ní, ndásé ndịsị mbófo rosé wá. Gɨ zɨ́a í'bísé esé úndru zɨ́ Lomo se wá, Lomo í'bí yí ené úndruné zɨ́se. 19 Ngíti géyị yá, sómúsé ledre go kɨ́dí, Lomo oyó sogoné zɨ́ Yúda e gɨ ro zɨ́ ledresé ídíne zɨ́a owóowó. 20 Nɨ kpá tɨ́ kenée, Lomo oyó sogoné zɨ́ye gɨ zɨ́a bɨ ŋguŋgunɨ́ ledre ené wá ní. Sée, ásé zɨ́a kɨ́ ledresé owóowó gɨ zɨ́a ŋgúŋgusé ledre ené go. Káa zɨ́ bɨ goó kenée ní, ndásé ndịsị ílí kɨ́ óto ledresé owóowó wá. Ídísé óto komosé gɨ ro éyị bɨ Lomo nɨ karanée méngị a zɨ́se ní. 21 Togú ótoómosé ledre ené, nɨ óyó sogoné zɨ́se kpá káa zɨ́ bɨ oyó sogoné zɨ́ Yúda e gɨ zɨ́a bɨ ŋguŋgunɨ́ ledre ené wá ní.

22 Ídísé ówo a kɨ́dí 'yị bɨ ŋguŋgu ledre 'bɨ Lomo go ní, Lomo nɨ ídí kɨ́e kɨ́ rokinyi. Wo bɨ ŋguŋgu ledre 'bɨ Lomo wá ní, Lomo nɨ 'dí'bióyó wo 'dá'ba gɨ dongará 'yị ené e. 23 Togú Yúda ga gére née nda'baogụnɨ́ go ŋgúŋgu ledre 'bɨ Lomo yá, Lomo nɨ 'dí'bilúgu yée zɨ́ne. Nɨ kɨ́ roko'bụ 'bɨ méngị ledre e káa zɨ́ ga gére née zɨ́ne. 24 Sée ga bɨ ngárá ndásé Yúda e mbigí 'yị ga bɨ 'bɨ Lomo ní wá ní, nda gɨ zɨ́a bɨ ŋgúŋgusé ledre 'bɨ Lomo go zɨ́a 'dí'bióto sée go káa do mbigí 'yị enée ní, wo Lomo nɨ 'dí'bilúgu Yúda e kɨ́ ledreyé zɨ́ne owóowó.

---

† *10:19 Gbre lorụ 32:21* †† *10:20 Isáya 65:1* ‡ *10:21 Isáya 65:2* ‡† *11:3 1 Mɨngburoko ngére~e 19:10,14* ‡‡ *11:4 1 Mɨngburoko ngére~e 19:18* ‡‡† *11:8 Gbre lorụ 29:4, Isáya 29:10*

‡‡‡ *11:10 Ke'bị 'bɨ Dawídi~e 69:22,23*

Lomo oyó ené sogoné zɨ́ Yúda e fí wá

25 Sée ga bɨ ndásé Isɨréle e wá ní, máíli ídísé ówo
mongú ledre bɨ Lomo mengị ba bɨlámáne, káa bɨ ásé
ndịsị mbófo rosé ke. Ngíti géyị Isɨréle e esị'dụtụnɨ́
mbílíye kɨ́ úwú ledre 'bɨ Lomo go. Nɨyí méngị ledre née
kenée 'búó togú sée ga bɨ ndásé Yúda e wá ní ịnyịsé
go mbá ṇgúṇgu ledre Kɨ́résịto. 26 Nda gɨ 'dá'ba zɨ́ Lo-
mo yómo Isɨréle ga gére née kpá za mbá. Lomo uku
kóo go sɨmɨ mɨéké kúrúne kɨ́dí,
"'Yị yómo 'yị e bɨ mááyí kásaógụ wo ní, nɨ ógụ gɨ do
landa bɨ Záyono sɨmɨ gara bɨ Yeṛụsaléma ní,
'dí'bióyó bulúndu Yakóbo e gɨ sí síl͡í Satána 'dá'ba.
27 Ledre kóo máyéme dongaráze kɨ́ Yúda e
kɨ́dí mááyí lúl͡úóyó lúyú ledre eyé ní nɨ do biné." †
28 Gɨ zɨ́a bɨ kóo Yúda e asinɨ́ kɨ́ ṇgúṇgu bɨlámá ledre bɨ
gɨ ro Kɨ́résịto Yésụ ní, zɨ́ye ídíye go ezeokó Lomo. Gɨ zɨ́
kéyị née ní, zɨ́ Lomo nda yí ené méngị bɨlámá ledre
zɨ́se ga bɨ 'yị lóṇgó e ní. Abú kenée ndotó, Yúda e nɨyí
kpá fú kɨ́ ledreyé owóowó gɨ zɨ́a bulúnduyé Abarayáma
ṇguṇgu ofụnɨ́ kóo ledre 'bɨ Lomo go. 29 Togú Lomo
yeme ledre go zɨ́ 'yị yá, oyólo'bó enée wá, ledre lị̀gị
ené kpá wo gɨ roa wá. 30 Sée ga bɨ ndásé Yúda e wá ní,
ásisé kóo gɨ ro ledre 'bɨ Lomo kpá káa zɨ́ Yúda e ní.
Sɨmɨ bɨ Yúda e asinɨ́ 'bɨ eyé ní, zɨ́ Lomo nda méngị
bɨlámá ledre née zɨ́se. 31 Gɨ zɨ́a bɨ ṇgúṇgusé ledre 'bɨ
Lomo zɨ́a méngị bɨlámá ledre zɨ́se ní, togú Yúda ga
gére née oyólo'bónɨ́ mɨmbé'deyé zɨ́ye ṇgúṇgu ledre 'bɨ
Lomo yá, Lomo nɨ ịdrị mɨmbé'dené zɨ́a méngị bɨlámá
ledre zɨ́ye kpá kenée. 32 'Yịma'dí e za mbá nɨyí 'yị lúyú
ledre e gɨ zɨ́a asinɨ́ kóo gɨ ro Lomo go mbá mɨ́ási. Zɨ́ye
ídíye go mbá mɨ́ódóye sɨmɨ ká'dá 'bɨ Lomo. Mengị
kenée gɨ ro zɨ́ne ótoómo ledre zɨ́ 'yịma'dí e za mbá.
33 Ambí nɨ útúásá kɨ́ mongú ówo ledre 'bɨ Lomo kpá kɨ́
komokenzị bɨ Ngére Lomo nɨ kɨ́e ní ne?
Sara ambí nɨ útúásá ówo mɨméngị ledre ga bɨ 'bɨ Lo-
mo ní ne
zɨ́a ndịsịné úkuógụ a kɨ́dí Lomo ndịsị méngị kéyị káa
ní ní ne?
34 "Ambí utúasá bɨ ówoyéme sómú ledre 'bɨ Ngére Lo-
mo ní ne,
bɨ zɨ́a ndịsịné í'bí lorụ zɨ́a ní?" ††
35 "'Yị nɨ bo Lomo 'di'bi éyí gɨ zɨ́a bɨ
ili zɨ́ Lomo í'bílúgu a zɨ́ne?" ‡
36 Lomo nɨ ne míngí éyí e za mbá gɨ zɨ́a otoogụ éyí e
za mbá ne.
Gɨ zɨ́ kéyị née, ịrị Lomo idí ídí mɨmbófoné za fí. Idí
kenée.

Yésụ nɨ mbigí éyí 'dáná

12 Owú Babá e, mɨméngị ledre 'bɨ Lomo nɨ
bɨlámáne gɨ ro 'yịma'dí e za mbá. Gɨ zɨ́ kéyị née
ní, ídísé í'bí rosé zɨ́ Lomo káa do éyí 'dáná bɨ nɨ trịdrị ní.
2 Mɨméngị ledre esé nda ídí káa zɨ́ 'bɨ 'yị ga bɨ owonɨ́
aka ledre 'bɨ Ngére Yésụ wá ní wá. Lomo idí óyóló'bó
mɨmbé'desé gɨ ro zɨ́ sómú ledre esé kɨ́ mɨméngị ledre
esé ídíne kpí mɨkándané. Toso mɨméngị ledre ga bɨ
ndịsị óto Lomo zɨ́a ídíne kɨ́ rokinyi ní ásé ówo a zɨ́se
ndísịsé méngị dụú wo nɨ ídí kɨ́ rokinyi kɨ́se.
3 Káa zɨ́ bɨ Lomo ma'dáa gelé máa ne káa do
'yịmɨkása ené ní, máésị síl͡íma go komosé o'bụó'bụ
ndásé lúrú rosé kɨ́dí rómosé go do 'yị e mbá ní wá.
Mɨméngị ledre esé idí ídí bɨlámáne mɨútúásáne kpịnị kɨ́
ledre 'bɨ Lomo bɨ do mɨmbé'desé ní. 4 Kụrụ'bụzé bɨ
kɨ́é'do ní nɨ mɨífi báyiné tú'dú, zɨ́ye ídíye kɨ́ moko eyé e
mbá mɨngúngúcua. 5 Ledre née nɨ gɨ rozé kpá kenée,
abú azé tú'dú yá tokozé rozé mbá ro Kɨ́résịto bɨ kɨ́é'do
ní, azé ndísị ídí ndro kɨ́ lafúze. 6 Lomo i'bí moko e zɨ́ze
go mbá kpí kpí kpí. Yí̱ị bɨ Lomo i'bí zɨ́yị moko 'bɨ úku
'dódo ledre bɨ née Lomo ili méngị a ní yá, ídí úku a kɨ́
roko'bụ 'bɨ ṇgúṇgu ledre bɨ Lomo i'bí zɨ́yị ní. 7 Togú 'bɨ
eyí moko bɨ Lomo i'bí zɨ́yị ní nɨ 'bɨ ndísị sáká 'yị e yá, ídí
méngị a kɨ́ 'búne. Yí̱ị bɨ áyí 'yị 'dódo ledre zɨ́ 'yị e ní, ídí
'dódo a do bɨlámá mɨsi'diné. 8 Yí̱ị bɨ áyí 'bɨ eyí 'yị ịdrị
mɨmbé'de 'yị e sɨmɨ bɨ bi sinyí royé mɨsínyí ní yá, ídí
méngị a kɨ́ 'búne. Yí̱ị bɨ késí nɨ bo zɨ́yị ní, ídí sáká 'yị ga
bɨ ilinɨ́ sáká éyí ní kɨ́e. Togú Lomo i'bí zɨ́yị moko 'bɨ ídí
káa do manda yá, ídí tóro zɨ́ye 'dá'dá kɨ́ bɨlámá mɨm-
bé'deyí kɨ́é'do. Togú áyí 'bɨ eyí 'yị méngị bɨlámá ledre zɨ́
'yị e yá, ídí ndísị méngị a kɨ́ rokinyi.

Óto 'bú lafúse idí ógụ gɨ yana mɨmbé'desé

9 Togú gɨ ro óto 'bú lafú 'yị e yá, 'búye idí ídí zaá gɨ
yana mɨmbé'deyí. Ídí sógó bɨsinyí mɨméngị ledre zɨ́yị
lányáyị dụú ro méngị bɨlámá ledre. 10 Ídí lúrú 'yị e zɨ́yị
mbá káa do lúnduyí e kɨ́ lémɨyí e zɨ́yị óto 'búye doyí
kɨ́ngaya. Zɨ́ ledreyé ídíne zɨ́yị owóowó rómo do ledreyí
bɨ zɨ́yị kɨ́ royí ní. 11 Ngịdrị moko nda méngị yí̱ị wá, ídí
méngị moko 'bɨ Ngére Lomo kɨ́ 'búne kacɨ́ kúrú 'Dówú
Lomo. 12 Ledre ga bɨ za mbá Lomo yéme yée ní, idínɨ́
méngị royé zɨ́yị ní togú nɨyí go ndísị méngị royé yá, ídí
ídí kɨ́ rokinyi. Togú 'do'dó ogụ ne zɨ́yị yá, ídí úṭụsɨmɨyí,
zɨ́ mongú ledre eyí ídíne ini zɨ́ Lomo. 13 Togú ngíti géyị
lafúse 'yị 'bɨ Kɨ́résịto ogụnɨ́ zɨ́se ro sáká éyí yá, ídísé
sáká yée. Mbotụ 'be 'bɨ esé idí ídí zɨ́ ṇgu e fúó.
14 Togú 'yị e mengịnɨ́ bɨsinyí ledre zɨ́se gɨ zɨ́a bɨ ásé 'yị
ga bɨ 'bɨ Kɨ́résịto ní yá, ndásé méngị lúgu bɨsinyí ledre
zɨ́ye wá. Ídísé íni ini zɨ́ Lomo gɨ royé, Lomo ndaá méngị
bɨsinyí ledre zɨ́ye wá. 15 'Yị ga bɨ nɨyí sɨmɨ rokinyi ní,
ídísé ndéré zɨ́ye gɨ ro zɨ́se ídíse kéye sɨmɨ rokinyi
ma'dáa. Yée ga bɨ nɨyí sɨmɨ ini ní, ídísé ndéré zɨ́ye sɨmɨ
ini. 16 Mɨndísị esé kɨ́ 'yịma'dí e za mbá idí ídí bɨlámáne.
Ndásé óto rosé zɨ́ 'yị e káa zɨ́ éyí bɨ rómosé go do 'yị e
mbá ní wá.
17 Ndásé méngị lúgu bɨsinyí ledre 'bɨ 'yị ga bɨ
mengịnɨ́ bɨsinyí ledre zɨ́se ní wá. Ídísé méngị zɨ́ 'yị e
mbá bɨlámá ledre gɨ ro zɨ́ye óto úndrusé. 18 Ídísé
méngị za mbá ledre ga bɨ utúasánɨ́ mɨútúásá ní gɨ ro zɨ́
mɨndísịsé kɨ́ 'yị e ídíne sɨmɨ bikịdrí. 19 Owú 'bɨ Babá e,
mááyí kpá úku ándá a zɨ́se, ndásé méngị lúgu bɨsinyí
ledre zɨ́ 'yị ga bɨ mengịnɨ́ bɨsinyí ledre zɨ́se ní wá, ídísé
ótoómo a zɨ́ sɨmɨkesí bɨ 'bɨ Ngére Lomo ní gɨ zɨ́a nɨ
mɨékéne sɨmɨ mɨéké kúrú Lomo kɨ́dí, "Mááyí dụú máa

† *11:27 Isáya 59:20,21, 27:9, Yeremáya 31:33,34* †† *11:34 Isáya 40:13* ‡ *11:35 Eyóbo 41:11*

wo bɨ nɨ mɨútúásáne gɨ ro méngị lúgu bɨsinyí ledre zɨ́ 'yị ní.” †20 Gɨ zɨ́a nɨ mɨékéne sɨmɨ mɨéké kúrú Lomo kɨ́dí,
“Togú ezeokóyị nɨ 'bú yá, ídí í'bí éyí mɨánu zɨ́a.
Togú nɨ kodró, ídí í'bí iní zɨ́a éwé a.
Bɨlámá ledre bɨ méngị zɨ́a née nɨ í'bí zɨ́a komokenyí gɨ zɨ́a mengị kóo bɨsinyí ledre go zɨ́yị.” †21 Ndásé ótoómo bɨsinyí ledre zɨ́ roko'bụ a rómoné dosé wá. Roko'bụ 'bɨ bɨlámá mɨméngị ledre esé idí rómo ne.

Ídísé óto úndru manda esé e

13 Ídísé óto úndru manda esé e gɨ zɨ́a Lomo gelé yée ne. 'Yị bɨ Lomo gelé ené wo ne wá ní, utúasá ídí káa do manda wá. Manda e za mbá ndɨsɨnɨ́ méngị moko kɨ́ roko'bụ bɨ gɨ zɨ́ Lomo ní. 2 Togú 'yị asi go kɨ́ óto úndru lorụ bɨ gɨ tara manda ní, asi née go cú gɨ ro ledre bɨ Lomo ukui'bíne ní. 'Yị bɨ mengị kéyị go kenée ní, Lomo nɨ 'décị ngbanga roa. 3 Manda e ndɨsɨnɨ́ lengbe 'dó'do 'yị ga bɨ ndɨsɨnɨ́ méngị bɨsinyí ledre ní mɨ'dó'do. Togú ílisé gɨ ro zɨ́se ndɨ́sɨsé bɨlámáne sɨmɨ bikɨdrí gɨ zɨ́ manda esé e yá, ídísé úwú lorụ gɨ tarayé. 4 Lomo gelé manda e ne gɨ ro zɨ́ye sáká sée. Gɨ ro zɨ́se ndɨ́sɨsé kéye bɨlámáne ngɨrɨ mengị sée wá. Ídísé ndɨ́sɨ méngị dụ́ụ́ bɨlámá ledre e gɨ zɨ́ ngɨrɨyé kɨ́ méngị sée ke. Manda ga gére ní, moko eyé nɨ ndɨ́sɨ 'dó'do 'yị ga bɨ ndɨsɨnɨ́ méngị bɨsinyí ledre e ní. 5 Nɨ bɨlámáne zɨ́se óto úndru manda esé e, ndaá lá gɨ zɨ́a bɨ ndɨ́sɨnɨ́ 'dó'do 'yị méngị bɨsinyí ledre e ní wá, kpá gɨ ro zɨ́se ídíse kɨ́ bɨlámá ówo ledre sɨmɨ dosé.

6 Éyí ga bɨ manda ilinɨ́ gɨ zɨ́se ní, togú ya ídísé í'bí ụsórụ yá, ídísé í'bí a gɨ ro zɨ́ye útúásáye mengị moko bɨ Lomo gelé yée gɨ roa née do bɨlámá mɨsi'diné. 7 'Yị ga bɨ nɨyí manda e ní, éyí ga bɨ ilinɨ́ gɨ zɨ́se ní, ídísé í'bí a zɨ́ye. Togú ya ídísé ụsórụ yá, ídísé í'bí a. Togú ngíti moko eyé nɨ bo ilinɨ́ késí gɨ zɨ́se gɨ roa yá, ídísé í'bí a. Togú ilinɨ́ ídíse lúrú yée zɨ́se kɨ́ ledreyé owóowó zɨ́se ndɨ́sɨsé óto úndruyé yá, ídísé méngị a.

Óto 'bú lafú'yị e nɨ bɨlámá ledre

8 Togú sáká éyí go gɨ zɨ́ 'yị yá, ídí í'bílúgu a zɨ́a kpá 'diya. Ídí ndɨ́sɨ óto 'bú lafúyị e kɨ́ngaya. 'Yị bɨ ndɨsɨ́ óto 'bú lafúne ní, ndɨsɨ́ go méngị ledre ga bɨ Lomo ili yée ní gɨ zɨ́a nɨ mɨékéne sɨmɨ lorụ kenée. 9 Ndaá lá dụ́ụ́ wo née wá, tú'dú́ ngíti géyị ledre e nɨyí kpá bo sɨmɨ lorụ máa née káa zɨ́, “Ndá méngị 'berị wá. Ndá úfu 'yị wá. Ndá úgu ugu wá. Ndá óto 'bú éyí 'bɨ 'yị wá.” ‡ Ledre ga gére née nɨyí go za mbá sɨmɨ lorụ bɨ uku kɨ́dí, “Ídí óto 'bú lafúyị káa zɨ́ bɨ óto 'búyị kɨ́ royí ní.” ‡†10 'Yị bɨ kɨ́ 'bú 'yị e doné ní, ndaá 'bɨ ené 'yị méngị bɨsinyí ledre zɨ́ 'yị e wá. Gɨ zɨ́ kéyị née ní, óto 'bú lafú'yị e kotrụ go za tú'dú́ lorụ ga gére née mbá sɨmɨné.

11 Ndásé ndɨ́sɨ língị rosé káa zɨ́ bɨ kóo ngúngusé aka ledre 'bɨ Lomo lá mɨkándané ní wá. Líkpísé komosé mu sɨndí kadra bɨ zɨ́ Ngére Yésụ ndá'baógụné yómo zée sɨmɨ a ní nɨ go gbóo. 12 Ndɨsɨzé aka kóo ndɨ́sɨ káa zɨ́ 'yị ga bɨ nɨyí sɨmɨ mɨtụlụrụ ní, bɨ ba ní, bimɨóṇgó nɨ go ógụ. Gɨ zɨ́ kéyị née, ndazé lolụ fú lá ndɨ́sɨ káa zɨ́ 'yị ga bɨ nɨyí sɨmɨ mɨtụlụrụ ní wá. Mɨméngị ledre ezé idí ídí 'bɨ 'yị ga bɨ ṇguṇgunɨ́ ledre 'bɨ Kɨ́résịto Yésụ Ngére go ní. 13 Mɨméngị ledre ezé e za mbá idínɨ́ ídí bɨlámáye ledre 'bɨ 'yị bimɨóṇgó e. Ndásé ndéré sɨmɨ ayímbi bɨ kɨ́ bɨsinyí mɨméngị ledre sɨmɨné ní, zɨ́se ndɨ́sɨsé éwé le'yí kɨ́ kóyó kɨ́e, kɨ́ só'do rosé kɨ́ 'yị ga bɨ ófúsé rosé kéye wá, zɨ́se ndɨ́sɨsé méngị okó kɨ́ óto mɨmbé'desé bɨsinyíne gɨ ro éyí 'bɨ lafúse e wá. 14 Kacɨ́ kadra za mbá, ídísé 'dí'bi sɨ́lɨ́se ngbúó ro Kɨ́résịto Yésụ Ngére ezé, idí 'dí'bióyó 'bú bɨsinyí ledre 'bɨ sága ba gɨ dosé 'dá'ba.

Ídísé 'dí'bi lafúse sɨmɨ sụmụ

14 'Yị ga bɨ cíyí ledre 'bɨ Kɨ́résịto ndaá aka sɨmɨyé rịngí wá ní, ndásé ndɨ́sɨ ítí kangú kéye gɨ ro mɨméngị ledre eyé e wá. 2 'Yị ga bɨ cíyí ledre 'bɨ Kɨ́résịto nɨ go ngírị sɨmɨyé ní, anunɨ́ yí eyé éyí e mbá mɨánu. Yée ga bɨ cíyí ledre 'bɨ Kɨ́résịto nɨ aka sɨmɨyé lá cúku'dée ní, ukunɨ́ 'bɨ eyé kɨ́dí yée nɨyí ánu lá dụ́ụ́ mbílí ụkú. 3 'Yị ga bɨ anunɨ́ 'bɨ eyé éyí e mbá mɨánu ní ndanɨ́ lúrú cáyi yée ga bɨ gelénɨ́ 'bɨ eyé éyí e mɨgélé ní wá. Gɨ zɨ́a utúasánɨ́ go kpá mɨútúásá kacɨ́ komo Lomo. 4 'Yị ga gére née ndanɨ́ eyé 'yị kasa esé e wá, nɨyí yí eyé 'yị ga bɨ 'bɨ Kɨ́résịto ní. Togú ledre eyé ndaá mbí wá, Ngére eyé nɨ 'dózo yéme yée ne.

5 Ngíti géyị 'yị e gɨ dongaráse somú́nɨ́ 'bɨ eyé kɨ́dí odụ sɨ́lɨ́ bɨ kɨ́ ledrené owóowó ní nɨ dụ́ụ́ kɨ́é'do sɨ́lɨ́ gɨ do kacɨ́ Sɨ́lɨ́ 'bɨ 'Dówú́ro. Ngíti géyị ya sɨ́lɨ́ e nɨyí kɨ́ ledreyé mbá owóowó. Ídísé óto a sɨmɨ dosé kɨ́dí sɨ́lɨ́ e mbá nɨyí yí eyé kɨ́ ledreyé owóowó zɨ́ Lomo. 6 'Yị bɨ ya kɨ́dí sɨ́lɨ́ gɨ do kacɨ́ Sɨ́lɨ́ 'bɨ 'Dówú́ro nɨ dụ́ụ́ ne kɨ́ ledrené owóowó ní, mengị go kpá bɨlámáne zɨ́ Ngére Yésụ. Wo bɨ ya née gelé éyí ánua wá ní, mengị go kpá bɨlámáne zɨ́ Ngére Yésụ. Wo bɨ ya née nɨ gélé éyí mɨgélé ánu a gɨ ro zɨ́ Lomo ídíne kɨ́ rokinyi ní, mengị go kpá bɨlámáne zɨ́ Ngére Yésụ. 7 Ndazé ezé lá kɨ́ ro dozé gɨ ro ndɨ́sɨ méngị dụ́ụ́ ledre ga bɨ ilizé yée gɨ ro zɨ́ze ídíze kɨ́ rokinyi ní wá, ledre ga bɨ gɨ do bizé ní nɨyí za mbá do sɨ́lɨ́ Lomo. 8 Togú azé trịdrị, azé 'yị 'bɨ Ngére Yésụ. Abú uyuzé kpá mbú mɨúyu yá, azé fú 'yị ené e. Trịdrị kɨ́ umbu, éyí ga bɨ gbre née ngúruyé utúasá ené 'dí'bióyó zée gɨ zɨ́ Ngére Yésụ wá.

9 Née sɨ́ ledre bɨ Kɨ́résịto uyu zɨ́a úrúne gɨ zɨ́a ní, gɨ ro zɨ́a ídíne Ngére 'bɨ 'yị ga bɨ nɨyí trịdrị kpá kɨ́ yée ga bɨ uyunɨ́ go ní. 10 Gɨ zɨ́ kéyị née ní, ndásé lúrú'dófụ bi gɨ do 'yị ga bɨ 'bɨ Kɨ́résịto ní zɨ́se ndɨ́sɨsé 'décị ngbangayé wá. Lomo nɨ dụ́ụ́ ne 'yị bɨ nɨ 'décị ngbangazé ní.
11 Ngére Lomo uku sɨmɨ mɨéké kúrúne kɨ́dí,
“Málóbú romá kɨ́ romá,
'yịma'dí e za mbá nɨyí ndɨ́sɨ ṇgúṇgú royé zɨ́ma
zɨ́ye ndɨ́sɨyé mbófo dụ́ụ́ máa.” ‡‡
12 Zée mɨkékeṛ́ía mbá, 'yị nɨ úku té 'bɨ ené ledre bɨ gɨ do biné ní ne zɨ́ Lomo kɨ́ tarané.

13 Gɨ zɨ́ kéyị née ní, ídísé ótoómo kɨ́ 'décị ngbanga lafúse 'dá'ba. Ndásé ndɨ́sɨ 'dútụ mɨsi'di ledre 'bɨ Kɨ́résị-to gɨ zɨ́ lafúse wá. 14 Ngére Yésụ 'dodo yeme go bɨlámáne kɨ́dí Lomo otoogụ eyí e za mbá bɨlámáne gɨ

† *12:19 Gbre lorụ 32:35* †† *12:20 Muruwayi 25:21-22* ‡ *13:9 Ólụ́ógụ 20:13-15,17, Gbre lorụ 5:17-19, 5:21* ‡† *13:9 Lévị 19:18*

‡‡ *14:11 Isáya 45:23*

ro ánu yée. Togú ngíti 'yị uku ledre kɨ́dí ngíti éyí nɨ bo ndaá bɨlámáne gɨ ro zɨ́ne ánu a wá, lúyú ledre ndaá née go éyí bɨ eme zɨ́a ngú ní. 15 Éyí bɨ ndísị ánu a ní togú bi ndisị sínyí ro ngíti géyị lafúyị e 'yị 'bɨ Kɨ́résịto gɨ zɨ́a mɨsínyí yá, ndá gága a wá káa bɨ nɨyí ótoómo kɨ́ lódú kacɨ́ Kɨ́résịto gɨ zɨ́a Kɨ́résịto ma'dáa uyu kóo kpá gɨ royé. 16 Bɨlámá éyí mɨánu eyí ndaá óto ngíti 'yị e zɨ́ye ndísị úku sínyi ledre gɨ do bi a wá. 17 'Yị utúasá ené ídíne mbigí 'yị 'bɨ Lomo gɨ zɨ́ éyí mɨánu wá, yí ené gɨ zɨ́ méngị ledre ga bɨ Lomo ili yée ní, kɨ́ bɨlámá ndísị, nda kɨ́ rokinyi bɨ 'Dówú Lomo ndísị í'bíógụ a ne ní. 18 Yíị bɨ ndísị méngị moko 'bɨ Kɨ́résịto kɨ́ bɨlámá mɨméngị ledre ní, áyí óto Lomo zɨ́a ídíne kɨ́ rokinyi. Zɨ́ 'yị e kpá ídíye kɨ́yị kɨ́ rokinyi.

19 Zée 'yị ga bɨ 'bɨ Kɨ́résịto ní, idízé ídí éyí kɉé'do gɨ ro zɨ́ lafúze ídíye kɨ́ roko'bụ royé. 20 Ndá sínyiónzó moko 'bɨ Lomo lá gɨ ro éyí mɨánu wá. Abú éyí mɨánu nɨyí kpá tɨ́ za mbá bɨlámáye yá, togú lúrú éyí bɨ ndísị ánu a ní nɨ óto ngíti 'yị zɨ́a ótoómo kɨ́ lódú kacɨ́ Kɨ́résịto, zɨ́a kpá ótoómo kɨ́ méngị bɨlámá ledre yá, ndá gága a ánu a wá. 21 Nɨ bɨlámáne togú mbú ánu esị, togú éwé le'yí, togú mbú ngíti géyị mɨméngị ledre ga bɨ nɨyí óto lafúyị e zɨ́ye ótoómo kɨ́ lódú kacɨ́ Kɨ́résịto, zɨ́a kpá lúyú ledre yá, ídí ótoómo yée 'dá'ba.

22 Mɨméngị ledre bɨ lúrú nɨ ídí zɨ́ ngíti géyị 'yị 'bɨ Kɨ́résịto bɨsinyíne abú nɨ yí ené tɨ́ bɨlámáne yá, idí nda ídí lá dụ́ú do mɨmbé'deyí zɨ́ Lomo ówo a kpá dụ́ú ne. Lomo nɨ í'bí úndru zɨ́yị gɨ zɨ́a ówoyéme mɨméngị ledre eyí bú. 23 Éyí bɨ ngárá ówoyéme wá, sómú ledre eyí nɨ gɨ roa gbre gbre ní ndá ánu a wá, togú ánu yá nɨ ídí zɨ́yị lúyú ledre gɨ zɨ́a née ndaá 'bɨ ené ledre bɨ ṇgúṇgu ní wá.

Idízé óto lafúze e zɨ́ye ídíye kɨ́ rokinyi

15 Zée ga bɨ cíyí ledre 'bɨ Kɨ́résịto olú go do mɨmbé'dezé ní, idízé sáká lafúze ga bɨ cíyí ledre ma'dáa ndaá aka do mɨmbé'deyé wá ní kɨ́ bɨlámá 'dódo ledre gɨ ro zɨ́ze óto yée zɨ́ye ídíye kɨ́ rokinyi. 2 Togú 'dodozé ledre go zɨ́ye kenée yá, nɨ óto yée zɨ́ye ídíye kɨ́ rokinyi gɨ zɨ́a 'dịyɨ́zé née go ledre 'bɨ Lomo zɨ́a ngbóróne sɨmɨyé. 3 Kɨ́résịto oto ené roné zɨ́ne ídíne kɨ́ rokinyi wá. Nɨ mɨékéne sɨmɨ mɨéké kúrú Lomo, Kɨ́résịto uku kɨ́dí, “Babá, 'yị ga bɨ ndịsịnɨ́ úkucáyi yíị ní nɨyí go kpá ndísị úku máa kenée.” †4 Eké omonɨ́ kóo ledre ga gére née kenée zɨ́ye ídíye káa do 'dódo ledre zɨ́ze gɨ ro zɨ́ze ídíze kɨ́ roko'bụ rozé kɨ́ ndísị óto komozé dụ́ú ro ledre bɨ 'bɨ Lomo ní.

5 Lomo bɨ ndịsị í'bí roko'bụ zɨ́ze, zɨ́ze ndísịzé ú̱tụsɨmɨzé ní, ídí sáká sée zɨ́ mɨndísịsé kɨ́ lafúse 'yị ga bɨ 'bɨ Kɨ́résịto Yésụ ní ídíne bɨlámáne. 6 Gɨ ro zɨ́se ịnyịsé mbá ndísị kófó ịrị Lomo bɨ 'Bụ Ngére ezé Kɨ́résịto Yésụ ní.

7 Ledre lafúse idí ídí zɨ́se owóowó káa zɨ́ bɨ ledresé nɨ zɨ́ Kɨ́résịto owóowó ní gɨ ro zɨ́ 'yị e ndísịyé í'bí mbófo éyí zɨ́ Lomo. 8 Máúku zɨ́se, Kɨ́résịto ogụ zɨ́a ídíne káa do 'yị kasa zɨ́ Yúda e gɨ ro zɨ́ye ówo a kɨ́dí ledre kóo Lomo ukuomo zɨ́ bulúnduyé ní mengị roné go. Kɨ́résịto ogụ tɨ́ go ma'díi. 9 Nɨ kenée gɨ ro zɨ́ 'yị ga bɨ ndanɨ́ Yúda e wá ní kpá í'bí mbófo éyí zɨ́ Lomo gɨ zɨ́a mengị kpá bɨlámá ledre go zɨ́ye. Nɨ sɨmɨ mɨéké kúrú Lomo kɨ́dí,

“Mááyí ndísị mbófo yíị dongará 'yị ga bɨ ndanɨ́ Yúda e wá ní.

Zɨ́ma ndísịmá kófó ịrịyí sɨmɨ ke'bị.” ††

10 Ngíti a nɨ kpá mɨékéne kɨ́dí,

“Sée ga bɨ ndásé Yúda e wá ní, ídísé ịnyị kɨ́ Yúda e mbá ndísị kófó ịrị Lomo.” ‡

11 Do kpá éké ngíti a kɨ́dí,

“Sée 'yị ga bɨ ngárá ndásé Yúda e wá ní, ídísé kófó ịrị Ngére Lomo.

Sée 'yịma'dí e do sogo káṇgá za mbá, ídísé kófó ịrịa.” ‡†

12 Nébị Isáya uku kóo ledre kɨ́dí,

“Ngúru 'yị gɨ sɨmɨ kúfú ngére Dawídi nɨ karanée ógụ zɨ́a ídíne ngére do 'yị ga bɨ ngárá ndanɨ́ Yúda e wá ní mbá.

Zɨ́ye ịnyịyé mbá ndísị óto úndru 'yị máa née.” ‡‡

13 Lomo bɨ ndịsị sáká 'yị e zɨ́ye ndísịyé óto komoyé ro ledre ené ní, idí 'dúcu sée kɨ́ rokinyi gɨ ro zɨ́se ndísịsé bɨlámáse. Gɨ zɨ́a 'Dówú Lomo i'bí roko'bụ go zɨ́se ṇgúṇgu ledre ené kɨ́e.

Páwulo dongará 'yị ga bɨ ndanɨ́ Yúda e wá ní

14 Owú 'bɨ Babá e, máówo bú bɨlámáne kɨ́dí ásé 'yị ówo ledre e, ledre bɨ máéké ba útúásásé go 'dódo yée zɨ́ lafúse. 15 Máúkulógú née lá ledre ma'dáa zɨ́se káa bɨ nɨ líịgị sée ke. Née bɨlámá ledre bɨ Lomo mengị zɨ́a í'bí moko ené gɨ ro zɨ́ma ndísịmá méngị a ní.16 Gelé máa káa do 'yị kasa zɨ́ Kɨ́résịto Yésụ gɨ ro zɨ́ma ndísịmá úku bɨlámá ledre ené zɨ́ 'yị ga bɨ ndanɨ́ Yúda e wá ní gɨ ro zɨ́ye ṇgúṇgu bɨlámá ledre máa née, gɨ do bɨ zɨ́ 'Dówú Lomo lúguráyi yée drá zɨ́ye útúásáye kacɨ́ komo Lomo káa do mbigí 'yị ené e.

17 Mááyí kɨ́ mongú rokinyi gɨ ro roko'bụ bɨ Kɨ́résịto Yésụ i'bí zɨ́ma, zɨ́ma ndísịmá méngị moko kɨ́e zɨ́ Lomo ní. 18 Máútúásá 'dó'dó kɨ́ ndísị úku gbékpí ledre e wá. Odụ ledre bɨ mááyí ndísị úku a ní dụ́ú ledre Kɨ́résịto bɨ i'bí roko'bụ zɨ́ma, ndísịmá úku bɨlámá ledre ené kɨ́e zɨ́ 'yị ga bɨ ndanɨ́ Yúda e wá ní, gɨ ro zɨ́ye óto úndru Lomo. 19 Mbófo éyí gɨ ro 'Dówú Lomo kɨ́ roko'bụné bɨ sɨmɨmá ní. Zɨ́a sáká máa zɨ́ma méngị mɨngburoko ledre e kpá kɨ́ úku bɨlámá ledre 'bɨ Kɨ́résịto zɨ́ tú'dú 'yị e kú gɨ sɨmɨ gara bɨ Yerụsaléma ní, ndéréógụ kɨ́e gị sɨmɨ káṇgá bɨ ndolonɨ́ kɨ́dí Ilírikúma ní. 20 Kacɨ́ kadra mbá, mongú sómú ledre amá nɨ kɨ́ngaya gɨ ro úku bɨlámá ledre 'bɨ Kɨ́résịto zɨ́ 'yị ga bɨ ngárá uwúnɨ́ aka wá ní, gɨ zɨ́ wo bɨ mááyí úku ándá a kpá fú zɨ́ 'yị ga bɨ ukunɨ́ go zɨ́ye ní. 21 Gɨ zɨ́a nɨ mɨékéne sɨmɨ mɨéké kúrú Lomo kɨ́dí,

“'Yị ga bɨ ukunɨ́ ledrea zɨ́ye wá ní, nɨyí lúrú wo kɨ́ komoyé,

yée ga bɨ uwúnɨ́ ledre a kɨ́ mbílíye wá ní, nɨyí ówoyéme ledre gɨ roa.” ‡‡†

† *15:3 Ke'bị 'bɨ Dawídi~e 69:9*

†† *15:9 2 Sámele 22:50, Ke'bị 'bɨ Dawídi~e 18:49* ‡ *15:10 Gbre lorụ 32:43* ‡† *15:11 Ke'bị 'bɨ Dawídi~e 117:1* ‡‡ *15:12 Isáya 11:10* ‡‡† *15:21 Isáya 52:15*

22 Moko 'bɨ úku bɨlámá ledre 'bɨ Kɨ́résịto zɨ́ ngíti géyị 'yị e ụcụomo kóo máa ne kɨ́ ógụmá zɨ́se íri 'diya, gɨ zɨ́ kéyị née zɨ́se sóngó máa kɨ́ tụ́'dụ́ sɨmɨbi e.

Páwulo yeme roné gɨ ro ndéréne sɨmɨ Róma

23 Bɨ ba ní moko bɨ do sílíma ní ụkụ́ go. Mááyí go nzíy-imá gɨ ro ógụmá zɨ́se íri. 24 Máa yéme romá go gɨ ro ndéréma sɨmɨ káṇgá bɨ Isipáyini ní, 'dá'dá zɨ́ma kɨ́ ndéréókpóma geré mɨndéréókpó, mááyí aka ógụ zɨ́ze ndịsịzé cúku'dée kése sɨmɨ Róma ore kí, zɨ́se nda í'bí mɨsi'di zɨ́ma ndéréókpóma. 25 Ngíti géyị 'yị ga bɨ 'bɨ Kɨ́résịto sɨmɨ gara ga bɨ Mekedoníya kɨ́ Ákaya ní, yokonɨ́ késí sáká lafúye ga bɨ sɨmɨ Yerụsaléma ní kɨ́e, mááyí aka ókpó kɨ́ késí née geré í'bí a zɨ́ye íri kí zɨ́ma nda ndá'baógụmá zɨ́se ore. 26 'Yị ga gére née yokonɨ́ késí gɨ zɨ́a uwúnɨ́ kɨ́dí lafúye 'yị ga bɨ 'bɨ Kɨ́résịto sɨmɨ Yerụsaléma ní nɨyí mɨ'dó'dóye kɨ́ngaya. 27 Gɨ zɨ́a bɨ 'yị ga bɨ ngárá ndanɨ́ Yúda e wá ndikinɨ́ bɨlámá ledre 'bɨ Kɨ́résịto gɨ zɨ́ Yúda e ní, utúasá mɨútúásá zɨ́ye méngị éyị kenée zɨ́ Yúda e. 28 Togụ́ máí'bí sáká éyị eyé née go zɨ́ Yúda e sɨmɨ Yerụsaléma íri yá, mááyí geré ógụ zɨ́se íri zɨ́ma nda ókpóma sɨmɨ Isipáyini. 29 Máówo bú mɨógụmá zɨ́se íri nɨ kɨ́ mongụ́ úndru bɨ gɨ zɨ́ Kɨ́résịto ní.

30 Owụ́ 'bɨ Babá e, mándú'yú sée kɨ́ roko'bụ bɨ gɨ zɨ́ Kɨ́résịto Yésụ Ngére ezé ní, kpá gɨ zɨ́a 'Dówụ́ Lomo oto 'búma go dosé. Ídísé íni ini zɨ́ Lomo gɨ romá. 31 Ídísé íni ini zɨ́ Lomo gɨ zɨ́a ngíti géyị 'yị ga bɨ sɨmɨ káṇgá 'bɨ Yụdáya ní ilinɨ́ eyé ledre 'bɨ Lomo wá, Lomo idí yómo máa gɨ zɨ́ye. Ídísé kpá íni ini zɨ́ Lomo gɨ ro zɨ́ moko bɨ mááyí ndéré méngị a sɨmɨ Yerụsaléma íri ní ndéréne bɨlámáne. 32 Lomo idí líkpí mɨsi'di zɨ́ma ógụmá kɨ́ rokinyi do mɨmbé'demá gɨ ro zɨ́ze sáká rozé kése kɨ́ 'búne. 33 Mándísị kpá íni ini kɨ́dí Lomo bɨ 'yị méngị bɨlámá ledre zɨ́ 'yị e ídí ndísị lúrú bi kacɨ́se mbá. Ídí kenée.

Mandá gɨ zɨ́ Páwulo

16 Owụ́ 'bɨ Babá e, kára bɨ Fóyịbe ba, nɨ ngúru 'yị 'bɨ moko sɨmɨ Kaníṣa bɨ ndolonɨ́ Kenekaríya ní. Togụ́ ogụ go zɨ́se íri yá, ídísé 'dí'bi wo sɨmɨ sụmụ sɨmɨ Lomo. 2 Ídísé 'dí'bi wo sɨmɨ sụmụ kɨ́ ledrené zɨ́se owóowó gɨ zɨ́a nɨ ngúru 'yị 'bɨ Ngére Yésụ. Ndịsị go sáká tụ́'dụ́ 'yị ga bɨ 'bɨ Kɨ́résịto ní do bɨlámá mɨsi'diné. Ndịsị sáká máa kpá kenée.

3 Mandá zɨ́ Akúwíla kɨ́ me'bené Purisíla. Née 'yị ga bɨ ndịsịzé méngị moko 'bɨ Kɨ́résịto Yésụ kéye ní. 4 I'bínɨ́ royé cụ́ zɨ́ umbu gɨ ro sáká máa. Gɨ zɨ́ kéyị née ní, zɨ́ze ínyịzé kɨ́ 'yị ga bɨ ndanɨ́ Yúda e wá ní za mbá ndísị mbófo yée. 5 Mandá kpá zɨ́ 'yị ga bɨ ndịsịnɨ́ yóko royé íni ini zɨ́ Lomo zɨ́ye 'be íri ní mbá. Mandá kpá zɨ́ Epenétono, 'bú a nɨ domá kɨ́ngaya gɨ zɨ́a nɨ mɨzefị 'yị bɨ sɨmɨ káṇgá bɨ Ásiya ṇguṇgu ledre Kɨ́résịto ní. 6 Mandá kpá zɨ́ Maríya bɨ ndịsị méngị moko zɨ́se íri kɨ́ngaya gɨ ro zɨ́se ndísịsé bɨlámáne ní. 7 Androníka e kɨ́ Zụ́nịya, ga gére née sụmụmá e onzónɨ́ kóo zée kéye sɨmɨ sígịnị gɨ ro ledre Kɨ́résịto. Ṇguṇgu ụtụnɨ́ ledre Kɨ́résịto 'dá'dá gɨ zɨ́ma. 'Yịmɨkása e ndịsịnɨ́ óto úndruyé kɨ́ngaya. Máí'bí mandá go zɨ́ye kɨ́ngaya. 8 Nda kpá lá dụ́ụ́ yée ga gére née wá, mandá kpá zɨ́ Ambilétono, máóto 'bú a go domá kɨ́ngaya gɨ zɨ́a ṇguṇgu ledre Ngére go. 9 Máí'bí kpá mandá zɨ́ Ụrụbáno e kɨ́ Isitéka. Ga gére née kpá 'yị ga bɨ ndịsịzé méngị moko 'bɨ Kɨ́résịto kéye ní. 10 Mandá zɨ́ Ápelene, nɨ 'yị bɨ mɨútúásáne kacɨ́ komo Kɨ́résịto ní. Mandá kpá zɨ́ 'yị ga bɨ 'be 'bɨ Arisitobúlụ. 11 Máí'bí kpá mandá zɨ́ Erodiyána sụmụmá bɨ íri ní. Mandá kpá zɨ́ 'yị ga bɨ 'bɨ Ngére Yésụ ndịsịnɨ́ yóko royé íni ini zɨ́ Lomo 'be 'bɨ Narakisówụ ní. 12 Mandá zɨ́ Traphéna e kɨ́ Traphósa. Kará ga gére née ndịsịnɨ́ méngị moko 'bɨ Ngére za kɨ́ mɨmbé'deyé mbá. Mandá kpá zɨ́ Peresísi née kpá ngúru kára bɨ ndịsị méngị moko 'bɨ Ngére kɨ́ mɨmbé'dené mbá ní. 13 Mandá zɨ́ Rụfụ́sa e kɨ́ mbágáne. Née 'yị ga bɨ Ngére gelé yée go zɨ́ne ní. Kára née mááyí zɨ́a káa zɨ́ mbigí owụ́ gɨ sɨmɨ a ní.

14 Mandá zɨ́ Asenekịrịto e kɨ́ Phélégono e kɨ́ Érémesi e kɨ́ Pátroba e kɨ́ Érémasi e nda kɨ́ ngíti géyị 'yị ga bɨ nɨyí kéye íri ní mbá. 15 Máí'bí kpá mandá zɨ́ Philólogụ e kɨ́ Zụ́lịya e kɨ́ Néra e kɨ́ Lémịné, nda kɨ́ Ólimbása kpá kɨ́ 'yị ga bɨ 'bɨ Kɨ́résịto nɨyí kéye íri ní mbá. 16 Kɨ́'dí bɨ ndíkísé go do bi kɨ́é'do íni ini zɨ́ Lomo ní, ídísé ndísị í'bí mandá dongaráse kɨ́ 'búne. 'Yị ga bɨ 'bɨ Kɨ́résịto azé kéye yáa ní, i'bínɨ́ mandá zɨ́se íri kɨ́ngaya.

Odụ lorụ gɨ zɨ́ Páwulo

17 Komosé idí ídí rosé gɨ zɨ́ ngíti géyị 'yị ga bɨ ilinɨ́ 'bɨ eyé dụ́ụ́ bɨsinyí ledre gɨ ro zɨ́ 'yị e ndísịyé ífi dongaráye kɨ́ lafúye ní. 'Yị ga gére née 'dódo ledre eyé nɨ bɨsinyíne kpí gɨ zɨ́ ledre ga bɨ 'dodozé yée zɨ́se ní. Ndásé ndísị, ndísị kótrụ rosé kéye wá. 18 'Yị ga gére née mengịnɨ́ eyé née moko bɨ 'bɨ Kɨ́résịto Yésụ Ngére ezé ní wá, mengịnɨ́ yí eyé moko eyé gɨ royé. Ndịsịnɨ́ lóndo 'yị ga bɨ owoyemenɨ́ aka ledre 'bɨ Kɨ́résịto wá ní kɨ́ bɨkinyi ódro gɨ ro zɨ́ye ṇgúṇgu ledre ṛanga eyé ga gére née. 19 Tụ́'dụ́ 'yị e owonɨ́ go kɨ́dí ndísịsé go óto úndru ledre 'bɨ Kɨ́résịto kɨ́ngaya. Éyí bɨ méngịsé née oto máa go zɨ́-ma ídíma kɨ́ mongụ́ rokinyi. Ídísé ídí 'yị komokenzị e, zɨ́se ígí rosé mɨígí gɨ zɨ́ méngị lúyú ledre.

20 Lomo 'yị í'bí bikịdrí zɨ́ 'yị e nɨ í'bí roko'bụ zɨ́se rómo komo ezeokóse Satána kɨ́e zɨ́a nda ídíne káa do sɨmɨ sịndíse.

Kɨ́résịto Yésụ Ngére ezé idí sáká sée.

21 Timatíyo eze 'yị mokozé i'bí mandá zɨ́se. Lụkụ́yo e kɨ́ Zésona e kɨ́ Sosopéta ga bɨ sụmụmá e ní, i'bízé mandá kéye zɨ́se íri za mbá.

22 Máa Teritáyo 'yị éké ledre ba, máí'bí kpá mandá go zɨ́se 'yị ga bɨ 'bɨ Ngére Yésụ ní.

23 Gáyo bɨ mándísị zɨ́a 'be gɨ zɨ́a 'yị ga bɨ 'bɨ Kɨ́résịto ndịsịnɨ́ yóko royé zɨ́a 'be íni ini ní, i'bí kpá mandá zɨ́se íri.

Ngíti mongụ́ 'yị bɨ 'bɨ akúma yáa, Erésito, nda kɨ́ Kúta lúnduzé sɨmɨ Lomo, i'bínɨ́ mandá zɨ́se íri.

24 Kɨ́résịto Yésụ Ngére ezé idí sáká sée.

25 Lomo bɨ mándísị 'dódo bɨlámá ledre 'bɨ owụ́ 'bɨ ené Kɨ́résịto Yésụ zɨ́se ní, idí í'bí roko'bụ zɨ́se. Bɨlámá ledre née nɨ kóo mɨótoécịné gɨ zɨ́se kɨ́ tụ́'dụ́ sɨmɨbi e. 26 Bɨ ba ní, nɨ nda go mɨ'dódoné zɨ́se fúó. Lomo bɨ nɨ trịdrị za fí

ní ukui'bí ledre zɨ́ nébị e éké bɨlámá ledre máa née gɨ ro zɨ́ ṛíḳí sí do 'yịma'dí e mbá ówo a gɨ do bɨ zɨ́ye ṇgúṇgu a. 27 Gɨ zɨ́a bɨ Lomo nɨ 'yị komokenzị kasaogụ Kɨ́résịto Yésụ ne ní, ịrịa idí ndísị ídí mɨmbófoné za fí. Idí kenée.

1 Koŗndo

Ledre gɨ ro mɨzefị bụ́kụ bɨ Koŗndo ní

Páwulo bɨ 'yịmɨkása ní eké ledre ba ne zɨ́ 'yị ga bɨ 'bɨ Kɨ́résịto sɨmɨ Koŗndo bɨ ngúru mongụ́ gara sɨmɨ Gɨŗísị ní. Páwulo 'dodo kóo bɨlámá ledre 'bɨ Yésụ zɨ́ 'yị e sɨmɨ Koŗndo rómo do sɨmɨbi kị́é'do. Sɨmɨ Moko 'bɨ 'yịmɨkása e kápita 18, zɨ́ tụ́'dụ́ 'yị e kóo ŋgúŋgu ledre Yésụ. Sɨmɨ bɨ Páwulo nderéokpó do ngíti bi ní, zɨ́ bɨsinyí ledre e ógụyé dongará 'yị ga bɨ 'bɨ Kɨ́résịto ní íri. Née éyí bɨ oto Páwulo éké ledre ba kása a sɨmɨ koŗndo ní gɨ ro zɨ́ye ótoómo kɨ́ méngị bɨsinyí ledre káa zɨ́ ga gére née 'dá'ba.
Sɨmɨ kápita 1-4 Páwulo eké kɨ́dí ndaá bɨlámáne zɨ́ 'yị ga bɨ 'bɨ Kɨ́résịto ní ífi sɨmɨyé ndísị ófúye dongaráye wá. Sɨmɨ kápita 5-6 esị sílíne komo yée ga bɨ ndịsịnɨ́ méngị kéyị kenée káa zɨ́ éyí bɨ owonɨ́ aka Lomo wá ní. Sɨmɨ kápita 7, 'dodo ledre gɨ ro toso ndísị 'bɨ 'yị ga bɨ ŋguŋgunɨ́ ledre Kɨ́résịto go ní nɨyí ndísị kɨ́ me'beyé e, ya'dá 'bɨ eyé e kɨ́ 'yị 'bɨ 'be 'bɨ eyé e mbá ní. Zɨ́a í'bí lorụ zɨ́ye gɨ ro 'yị ga bɨ ŋguŋgunɨ́ ledre 'bɨ Lomo go ní nɨyí ndísị kɨ́ yée ga bɨ ŋguŋgunɨ́ eyé ledre 'bɨ mbigí Lomo wá ní káa be 'di. 'Yị ga bɨ ŋguŋgunɨ́ ledre 'bɨ Lomo go ní nɨyí ndísị íni ini zɨ́ Lomo káa be 'di? Zɨ́a kpá úku ledre kɨ́dí 'Dówụ́ Lomo i'bí úndru moko go zɨ́ze tụ́'dụ́ mɨngúngúcua, kɨ́ngaya sɨmɨ kápita 13 uku ledre úndru 'bɨ óto 'bú lafú 'yị e. 'Dówụ́ Lomo née nɨ sáká zée zɨ́ze ndísịzé íni ini zɨ́ Lomo do bɨlámá mɨsi'diné tɨ́ káa zɨ́ 'yị ga bɨ ŋguŋgnɨ́ ledre Kɨ́résịto go ní. Née ní zɨ́a úku ledre zɨ́ye kɨ́dí káa zɨ́ bɨ Lomo uru kóo Kɨ́résịto go gɨ sɨmɨ umbu ní togụ́ karanée uyuzé go yá nɨ kpá úru zée.

Mandá zɨ́ 'yị ga bɨ 'bɨ Kɨ́résịto sɨmɨ Koŗndo ní

1 Owụ́ 'bɨ Babá e, máa Páwulo bɨ Lomo gelé máa, zɨ́a óto zée kɨ́ Sosoténe káa do 'yịmɨkása 'bɨ Kɨ́résị-
to Yésụ ní.
2 Máéké ledre ba máa zɨ́se, sée 'yị ga bɨ ŋgúŋgusé ledre 'bɨ Lomo go sɨmɨ Koŗndo íri ní. Ledre bɨ máéké ní, ndaá kpá lá dụ́ụ́ zɨ́se wá, kpá zɨ́ 'yị ga bɨ do ngíti géyị bi e ŋguŋgunɨ́ kpá ledre Kɨ́résịto Yésụ Ngére ezé gɨ zɨ́a gelé zée go kéye káa do mbigí 'yị ga bɨ Lomo ní.
3 'Bụzé Lomo kɨ́ Kɨ́résịto Yésụ Ngére ezé, idínɨ́ lúrú bi kacɨ́se, zɨ́ye méngị bɨlámá ledre zɨ́se gɨ do bɨ zɨ́se ndísịsé bɨlámáse.
4 Kacɨ́ kadra mbá, mándísị í'bí mbófo éyí zɨ́ Lomo kacɨ́ bɨlámá ledre bɨ mengị zɨ́se, zɨ́se ídíse go mbigí 'yị ga bɨ 'bɨ Kɨ́résịto Yésụ ma'dáa ní. 5 Ngére Yésụ i'bí roko'bụ née zɨ́se gɨ ro zɨ́se ndísịsé ówoyéme ledre ené zaá bɨlámáne kpá gɨ ro zɨ́se ndísịsé 'dódoyéme a zɨ́ 'yị e do bɨlámá mɨsi'diné. 6 Gɨ zɨ́ kéyị née ní, 'yị e nɨyí ínyị mbá ówo a kɨ́dí ledre bɨ 'dodozé zɨ́se gɨ ro Kɨ́résịto Yésụ ní nɨ ma'díi ledre. 7 'Dówụ́ Lomo i'bí tákpásílí ga gére née zɨ́se kenée gɨ ro zɨ́se ndísịsé méngị mbá ledre ga bɨ utúasánɨ́ mɨútúásá ní gɨ zɨ́a ndísịsé go óto komosé gɨ ro mɨndá'baógụ Kɨ́résịto Yésụ Ngére ezé. 8 Ngére Yésụ nɨ ndísị 'dókó sée gɨ ro zɨ́se ndísị tórosé fú lá ngbúó gị sɨmɨ sịndí kadra bɨ Ngére ezé Kɨ́résịto Yésụ ma'dáa nɨ ndá'baógụ sɨmɨ a ní. 9 Ɨ, tɨ́ ma'díi, Lomo gelé sée ne gɨ ro zɨ́ mɨndísịsé ídíne kị́é'do kɨ́ Owụ́ 'bɨ ené Kɨ́résịto Yésụ bɨ nɨ Ngére ezé ní. Ledre ga bɨ uku yée gɨ rosé ní nɨ méngị yée mbá tɨ́ káa zɨ́ bɨ uku yée ní.

'Yị 'bɨ Kɨ́résịto idínɨ́ ndísị kɨ́ mɨmbé'deyé kị́é'do

10 Owụ́ 'bɨ Babá e, máésị síllíma komosé kɨ́ roko'bụ bɨ zɨ́ma gɨ zɨ́ Kɨ́résịto Yésụ Ngére ezé ní kɨ́dí, ndásé sógó rosé zɨ́se ndísịsé kɨ́ ófúse dongaráse wá. Ídísé ndísị káa do 'yị e kị́é'do. Mɨmbé'desé kɨ́ mɨméngị ledre esé idí ídí mbá kị́é'do. 11 Máúku ledre née gbékpíe wá, mbílíma uwú ndiki ledre go. Ngíti géyị 'yị e ogụnɨ́ gɨ 'be 'bɨ Kulúwe yáa zɨ́ye úku ledre zɨ́ma kɨ́dí, ndísị esé ndaá 'bɨ ené íri bɨlámáne wá. Ndísịsé ndísị íri fú lá kɨ́ ófú dongaráse. 12 Ngíti géyị 'yị e gɨ dongaráse ya yée nɨyí yí eyé 'bɨ eyé 'yị ga bɨ 'bɨ “Páwulo ní.” Ngíti géyị ya yée nɨyí yí eyé 'yị ga bɨ 'bɨ “Apólo ní.” Ngíti géyị ya yée nɨyí yí eyé 'bɨ eyé 'yị ga bɨ 'bɨ “Pétero ní.” Ngíti géyị ya yée nɨyí yí eyé 'bɨ eyé 'yị ga bɨ 'bɨ “Kɨ́résịto ní.”
13 Ásé ífi sɨmɨ Kɨ́résịto kenée lárá a káa be 'di? Ambí uyu kóo gɨ ro yómo sée ní ne? Páwulo? Babatịzínɨ́ kóo sée kɨ́ ịrị ambi? Kɨ́ ịrị Páwulo? 14 Mámbófo Lomo go, gɨ zɨ́a máí'bí amá kóo babatịza zɨ́ bɨkérí 'yị gɨ dongaráse wá. Odụ 'yị ga bɨ má ówo, mái'bí kóo babatịza go zɨ́ye ní dụ́ụ́, Kɨ́rísipo e kɨ́ Gáyo. 15 Gɨ zɨ́ kéyị née ní, bɨkérí 'yị gɨ dongaráse bɨ nɨ úku ledre kɨ́dí babatịzínɨ́ kóo née kɨ́ ịrịmá ní ndaá. 16 Woyíị, ledre Sitịfáno ayí go lígị máa. Ngíti 'yị bɨ kóo mái'bí bábátịzí go zɨ́a ní, Sitifáno kɨ́ 'yị 'bɨ 'be 'bɨ ené e. Gɨ do kacɨ́ye née togụ́ ngíti 'yị nɨ kpá bo mábábátịzí kóo wo go yá, másómụ́ndíki aka wá.
17 Kɨ́résịto Yésụ kasa ené kóo máa lá dụ́ụ́ í'bí babatịza

zɨ́ 'yị e wá, kasa máa úku bɨlámá ledre ené zɨ́ 'yị e za mbá. Mándíṣị úku zɨ́ 'yị e dụ́ụ́ ledre mɨúyu kɨ́ mɨúrú Yésụ gɨ sɨmɨ umbu nda kɨ́ ledre roko'bụ 'bɨ yómo 'yị e bɨ zɨ́a ní. Idí mándíṣị kóo úku ledre née kɨ́ sómụ́ 'bɨ 'yị-ma'dí e yá, káa bɨ mɨúyu Yésụ bɨ kóo do mɨngbúngbu kágá ní moko ndaá ba sɨmɨ a wá.

Ledre gɨ ro umbu Yésụ

18 Owụ́ 'bɨ Babá e, ledre gɨ ro umbu Yésụ nɨ mongụ́ ledre gɨ zɨ́a 'Bụzé Lomo yeme ledre née kenée gɨ ro yómo zée. Owozé ledre née kenée gɨ zɨ́a owoyemezé ledre gɨ ro roko'bụ 'bɨ Lomo go. 'Yị máa yée ga bɨ ngárá owoyemenɨ́ ledre gɨ ro roko'bụ 'bɨ Lomo wá ní, lurúnɨ́ yí eyé ledre umbu bɨ kóo Yésụ uyu do mɨngbúngbu kágá ní zɨ́ye káa zɨ́ ledre cayi ní. 19 Nɨ sɨmɨ mɨéké kúrú Lomo kɨ́dí,

“'Yị ga gére née kɨ́ ówo ledre ga gére née nɨyí yí eyé kacɨ́ komomá mbá bɨcayiyé moko ndaá sɨmɨyé wá.
Mááyí óto yée zɨ́ bi ndíṣị sínyíne royé mɨsínyí kɨ́ ówo ledre ga gére née mbá.” †

20 Togụ́ nda go kenée ní, 'yị ga bɨ ndịṣịnɨ́ méngị kéyị kɨ́dí yée owoofụnɨ́ ledre go ní, nɨyí kacɨ́ komo Lomo go káa be 'di? Nɨyí go mbá bɨcayiyé. Gɨ zɨ́a Lomo uku go kenée. 21 Lomo nɨ dụ́ụ́ ne 'yị bɨ owoonzó ledre gɨ ro ledre e za mbá ní, ili ené zɨ́ 'yịma'dí e ówo née kɨ́ 'bɨ eyé ówo ledre eyé 'bɨ 'yịma'dí e wá. Gɨ zɨ́ kéyị née ní zɨ́a úku ledre kɨ́dí, ledre ené bɨ ndịṣịzé 'dódo a zɨ́ 'yị e, zɨ́ ngíti géyị 'yị e ndíṣịyé lúrú a kɨ́dí moko ndaá sɨmɨ a wá ní, nɨ ídíne mɨsi'di 'bɨ ómo zɨ́ 'yị ga bɨ ṇguṇgunɨ́ ledre ma'dáa go ní. 22 'Yị ga bɨ Yụ́da e ní, ilinɨ́ 'bɨ eyé yée idínɨ́ lúrú mɨngburoko lárá ledre e kɨ́ méngị royé té kí yée nɨyí fú ṇgúṇgu a kɨ́dí ma'díi, Lomo kasaogụ Yésụ ne. Ngíti géyị 'yị máa yée ga bɨ ndanɨ́ gɨ sɨmɨ kúfú Yụ́da e wá ní, ilinɨ́ 'bɨ eyé idízé 'dódo ledre ma'dáa kɨ́ ówo ledre bɨ 'yịma'dí e 'bɨ do sogo káṇgá ní yée nɨyí fú ṇgúṇgu a. 23 Ndịṣịzé 'dódo dụ́ụ́ ledre umbu bɨ kóo Kɨ́résịto Yésụ uyu do mɨngbúngbu kágá ní. Yụ́da e ṇguṇgunɨ́ eyé bɨ kɨ́dí Lomo nɨ kásaógụ Kɨ́résịto zɨ́a úyuné do mɨngbúngbu kágá ní wá. Kúfú ngíti géyị 'yị e lurúnɨ́ 'bɨ eyé kɨ́dí née ledre cayi. 24 'Yị máa yée ga bɨ Lomo gelé yée go káa do mbigí 'yị ené e ní, togụ́ Yụ́da e togụ́ kúfú ngíti géyị 'yị e yá, lurúnɨ́ ledre ga bɨ 'dodozé yée née káa do ledre bɨ kɨ́ roko'bụné ní gɨ zɨ́a owonɨ́ go bɨlámáne kɨ́dí, Kɨ́résịto 'dodo ledre máa ga gére née ne zɨ́ze. Zɨ́a kpá 'dódo ledre gɨ ro roko'bụ bɨ 'bɨ Lomo kpá komokenzị ené ní zɨ́ze. 25 Ledre bɨ Lomo mengị née ngíti géyị 'yị e lurúnɨ́ yí eyé kacɨ́ komoyé káa do bɨcayi ledre. Ábuwá roko'bụ 'bɨ Lomo kɨ́ owo ledre ené romo gɨ do 'bɨ 'yịma'dí e do sogo káṇgá go za mbá.

26 Owụ́ 'bɨ Babá e, sómụ́sé aka kɨ́ rosé. Sɨmɨ bɨ kóo ngárá Lomo ndolo aka sée gɨ ro zɨ́se ídíse káa do 'yị lódụ́ kacɨ́ Kɨ́résịto wá ní ndásé kóo kacɨ́ komo 'yị e káa zɨ́ 'yị ówo ledre e ní wá, ndásé kóo kpá káa zɨ́ mɨngburoko 'yị e ní wá. 27 Lomo otoomo bɨcayi ledre ga bɨ 'bɨ do sogo káṇgá ba gɨ ro zɨ́ dokuwu méngị 'yị ga bɨ ya yée nɨyí 'yị ówo ledre e ní gɨ zɨ́a. Zɨ́a ótoómo ledre máa yée ga bɨ moko ndaá sɨmɨyé wá ní zɨ́ dokuwu méngị 'yị ga bɨ kɨ́ cóngó royé ní gɨ zɨ́a. 28 Lomo ndịṣị lengbe gélé 'yị ga bɨ yaá owonɨ́ ledre wá ní gɨ ro zɨ́ye ídíye káa do 'dódo ledre zɨ́ 'yị ga bɨ otonɨ́ royé ya yée owoofụnɨ́ ledre go ní kɨ́dí ówo ledre eyé née moko ndaá 'bɨ ené sɨmɨ a zɨ́ne wá. 29 Lomo mengị ledre née kenée káa bɨ ngíti géyị 'yị e nɨyí ndíṣị mbófo royé zɨ́ne. 30 Lomo 'di'bilugu zée, zɨ́a óto zée zɨ́ze ídíze kɨ́ Kɨ́résịto Yésụ káa do 'yị e kɨ́é'do ba ndaá gbékpíne wá, gɨ zɨ́a Yésụ ma'dáa uyu kóo go gɨ rozé, zɨ́a kpá 'dódo ledre bɨ gɨ ro Lomo ní zɨ́ze ówoyéme a. Gɨ zɨ́ kéyị née, zɨ́a yómo zée, zɨ́a 'dí'bióyó lúyú ledre gɨ rozé, zɨ́ze ídíze mbigí 'yị ga bɨ 'bɨ Lomo ní. 31 Nɨ sɨmɨ mɨéké kúrú Lomo kɨ́dí, “Togụ́ 'yị ili mbófo roné yá, idí mbófo roné gɨ ro éyí ga bɨ Ngére Lomo ndịṣị méngị yée ní.” ††

2 Owụ́ 'bɨ Babá e, sɨmɨ bɨ kóo máógụ zɨ́se sɨmɨ Koríndo íri ní, má'dódo kóo zɨ́se dụ́ụ́ ledre bɨ 'bɨ Lomo ní. Mándíṣị amá kóo mbófo romá kɨ́ úku mɨngburoko ledre e zɨ́se káa zɨ́ éyí bɨ máówoófụ ledre go ní wá. 2 Máóto kóo sómụ́ ledre amá ndíṣị 'dódo zɨ́se lá dụ́ụ́ ledre Yésụ kɨ́ ledre umbu bɨ kóo Kɨ́résịto Yésụ ma'dáa uyu wo do mɨngbúngbu kágá ní. 3 Sɨmɨ bɨ kóo mándíṣị 'dódo ledre ga gére née zɨ́se ní, mɨmbé'demá ndaá kóo wá. Máyá 'bɨ amá útúásásé esé kóo ṇgúṇgu ledre ga bɨ kóo mándíṣị 'dódo yée zɨ́se née wá. 4 Ṇgúṇ-gusé kóo ledre ga bɨ má'dódo yée zɨ́se gɨ ro Ngére Yésụ née ndaá gɨ zɨ́a bɨ ya máówo kacɨ́ 'dódo a go ní wá, yí ené gɨ zɨ́a 'Dówụ́ Lomo ndịṣị kóo 'dódoyéme ledre máa ga gére née zɨ́se za cụ́ ne kɨ́ mongụ́ roko'bụné kɨ́dí, née mbigí ledre bɨ gɨ zɨ́ Lomo ní. 5 Gɨ zɨ́ kéyị née, ndásé óto mɨmbé'desé ro mɨsómụ́ ledre 'bɨ 'yịma'dí e wá. Ídísé óto mɨmbé'desé dụ́ụ́ ro ledre bɨ 'bɨ Lomo ní gɨ zɨ́a bɨ Lomo nɨ kɨ́ roko'bụ ledre e za mbá zɨ́ne ní.

Cóngó komokenzị nɨ dụ́ụ́ gɨ zɨ́ 'Dówụ́ Lomo

6 Ledre ga bɨ ndịṣịzé 'dódo yée zɨ́ 'yị ga bɨ ṇguṇgunɨ́ ledre 'bɨ Kɨ́résịto go kíngaya ní, nɨyí komokenzị bɨ 'bɨ Lomo ní. Ndaá komokenzị bɨ gɨ zɨ́ 'yịma'dí e ní wá, ndaá kpá komokenzị gɨ zɨ́ 'yị ga bɨ kɨ́ mɨngburoko roko'bụyé do sogo káṇgá ba ní ní wá. Gɨ zɨ́a moko nda sɨmɨ komokenzị 'bɨ 'yịma'dí e zɨ́ Lomo wá. 7 Ndíṣịzé úku ba ledre komokenzị bɨ 'bɨ Lomo bɨ Lomo ma'dáa otoecị kóo mɨótoécị gɨ zɨ́ 'yịma'dí e ní. Lomo yemeomo kóo ledre go gɨ rozé 'desí 'dá'dá zɨ́a kɨ́ ótoógụ éyí e, kɨ́dí, née nɨ óto zée kɨ́ ledrezé zɨ́ne owóowó. Otoecị yí ené kóo ledre née mɨótoécị uku'dodo ené kóo zɨ́ bɨkéṛí 'yị do sogo káṇgá wá. 8 Mɨngburoko ngére ga bɨ 'bɨ do sogo káṇgá ba owoyemenɨ́ ledre gɨ ro mongụ́ komokenzị bɨ Lomo yemeomo kóo ledre kɨ́e gɨ ro 'yịma'dí e née wá. Idí owoyemenɨ́ kóo bo yá, káa bɨ i'bínɨ́ kóo lorụ do phéphéónzó Ngére Yésụ bɨ nɨ kɨ́ mongụ́ úndruné ní wá. 9 Ledre née utúasá go 'duo kpịnị kɨ́ ledre bɨ kóo nébị Isáya uku ní kɨ́dí,

“'Yị e utúasánɨ́ lúrú a,
'yị e utúasánɨ́ kpá úwú a wá,
abú uku'dodonɨ́ zɨ́ye utúasá kpá ólụ́ sɨmɨ doyé wá.

† *1:19 Isáya 29:14*

†† *1:31 Yeremáya 9:24*

Née Ledre bɨ Lomo yemeomo gɨ ro méngị a zɨ́ 'yị ga bɨ otonɨ́ 'búa go ní.” †
10 Zée 'yị ga bɨ 'bɨ Ngére Yésụ ní, Lomo 'dodo yeme kóo ledre máa née go zɨ́ze sɨmɨ roko'bụ 'bɨ 'Dówụ́ne.
Gɨ zɨ́a 'Dówụ́ Lomo ma'dáa owoyeme sómụ́ ledre 'bɨ Lomo bú bɨlámáne. 11 Ngíti 'yị kpí utúasá bú ówoyéme sómụ́ ledre 'bɨ ezené? Ɨ́'ɨ, éyí ndaá kenée wá. 'Yị ndịsị ówoyéme sómụ́ ledre ené dụ́ụ́ ne kɨ́ roné. Nɨ gɨ ro Lomo kpá kenée. 'Dówụ́ Lomo ndịsị ówoyéme sómụ́ ledre 'bɨ Lomo dụ́ụ́ ne. 12 Owoyemezé ledre bɨ Lomo mengị zɨ́ze ní go bɨlámáne. Bɨ owoyemezé ní, ndaá bɨ ya kɨ́dí 'yị ga bɨ do sogo káṇgá ba 'dodonɨ́ ye zɨ́ze ní wá. Lomo kasa 'Dówụ́ne ne zɨ́a ógụ ndíṣịné sɨmɨzé ndíṣị 'dódoyéme ledre ga bɨ yeme yée go gɨ rozé ní zɨ́ze.
13 Gɨ zɨ́ kéyị née ní, zɨ́ze ndíṣịzé 'dódo zɨ́ 'yị e 'duo dụ́ụ́ cóngó ledre bɨ 'Dówụ́ Lomo 'dodo yée ne zɨ́ze ní. 'Dodozé ezé ledre bɨ ogụ gɨ zɨ́ 'yịma'dí kɨ́ sómụ́ ledre 'bɨ 'yịma'dí sɨmɨné ní wá. 14 'Yị máa wo bɨ ngárá 'Dówụ́ Lomo ndaá sɨmɨ a wá ní, utúasá ené ówoyéme ledre ga bɨ 'Dówụ́ Lomo ndịsị 'dódo yée zɨ́ze ní wá. Ledre ga gére née nɨyí ídí eyé zɨ́a káa zɨ́ ledre cayi ní gɨ zɨ́a utúasá ené ówoyéme yée lá kɨ́ roné wá. 'Búó togụ́ 'Dówụ́ Lomo 'dódo yée ne zɨ́a nɨ fú ówoyéme yée gɨ zɨ́a ledre ga gére née ogụnɨ́ yí eyé gɨ zɨ́ Lomo. 15 'Yị bɨ nɨ kɨ́ 'Dówụ́ Lomo sɨmɨné ní, útúásá go ówoyéme dongará ledre e za mbá bɨlámáne. 'Yị máa wo bɨ ngárá ṇguṇgu ené ledre 'bɨ Lomo wá ní, utúasá ené ówoyéme ledre 'bɨ 'yị máa wo bɨ ṇguṇgu ledre 'bɨ Lomo go, nɨ kɨ́ 'Dówụ́ Lomo sɨmɨné ní wá. 16 Ledre née utúasá go kpịnị kɨ́ ledre bɨ nébị Isáya uku ní kɨ́dí,
“Ambí utúasá bɨ ówoyéme sómụ́ ledre 'bɨ Ngére Lomo ní ne,
bɨ zɨ́a ndíṣịné í'bí lorụ zɨ́a ní?” ††
Tɨ́ lá utúasázé ówoyéme ledre bɨ Kɨ́résịto ndịsị sómụ́ ní.

'Yị 'bɨ Kɨ́résịto ndanɨ́ ífi royé wá

3 Owụ́ 'bɨ Babá e, sɨmɨ bɨ kóo mááyí zɨ́se sɨmɨ Koŕndo íri ní, mándíṣị kóo 'dódo ledre 'bɨ Lomo zɨ́se lá ndoo káa zɨ́ éyí bɨ ṇgúṇgusé aka ledre 'bɨ Lomo wá ní. Mándíṣị kóo 'dé'de sée née mɨ'dé'de gɨ zɨ́a cíyí ledre 'bɨ Kɨ́résịto Yésụ bɨ ṇgúṇgusé ní ndaá aka kóo sɨmɨsé kɨ́ngaya wá. 2 Togụ́ owụ́ nɨ aka síṛíne yá, ndịsị aka úlụ 'bɨ ené lá dụ́ụ́ umba. Née sí ledre bɨ kóo mándíṣị 'dódo ledre zɨ́se gɨ zɨ́a ndoo ní, gɨ zɨ́a roko'bụsé ndaá aka kóo gɨ ro mɨngburoko 'dódo ledre ga bɨ 'bɨ Lomo ní wá.
3 Máméngị kenée gɨ zɨ́a ambá mɨméngị ledre esé nɨ aka yí ené fú lá 'bɨ 'yị ga bɨ owoyemenɨ́ aka ledre 'bɨ Lomo wá ní. Ásé aka fú kɨ́ ledre 'bɨ sɨmɨkesí ro lafúse e kɨ́ngaya, ledre 'bɨ ófụ́ kɨ́ lafúse e nɨ aka kpá fú zɨ́se kɨ́ngaya. Mɨméngị ledre ga gére née 'dodonɨ́ kɨ́dí cíyí ledre 'bɨ Lomo ndaá aka sɨmɨsé wá. Mɨméngị ledre esé nɨ aka yí ené mbá 'bɨ 'yị ga bɨ ṇguṇgunɨ́ aka ledre 'bɨ Lomo wá ní. 4 Togụ́ ngíti 'yị gɨ dongaráse uku ledre kɨ́dí, “Káa zɨ́ bɨ ásé lúrú máa ba, máúwú amá ledre 'bɨ ngíti 'yị kpí wá, mándíṣị úwú dụ́ụ́ ledre ga bɨ Páwulo ndịsị 'dódo yée ní.” Zɨ́ ngítia úku 'bɨ ené kɨ́dí, “Ɨ́'ɨ, mándá 'bɨ amá sɨmɨ tụ́'dụ́ ledre esé ga gére née wá. Mándíṣị úwú 'bɨ amá ledre amá dụ́ụ́ gɨ zɨ́ Apólo.” Máúku zɨ́se ma'díi, ndíṣịsé née aka fú lá méngị mɨméngị ledre 'bɨ 'yị máa yée ga bɨ ṇguṇgunɨ́ aka ledre Kɨ́résịto káa do Ngére eyé fú lá wá ní.
5 Máa Páwulo kɨ́ Apólo, ndazé ezé mɨngúngúcua wá. Azé lá dụ́ụ́ kɨ́'do 'yịmɨkása ga bɨ 'bɨ Ngére Yésụ ní. Née sí ledre bɨ 'dodozé ledre ené zɨ́se, zɨ́se go ṇgúṇgu a ní. Ndịsịzé méngị née moko bɨ Lomo i'bí zɨ́ze ní. 6 Máa Páwulo, mááyí 'bɨ amá káa zɨ́ 'yị bɨ o'doomo kére yáká ní. Ezemá Apólo nɨ nda 'bɨ ené káa zɨ́ 'yị íçí tó'dó gɨ komo kére ma'dáa ní. 'Yị bɨ ndịsị í'bí roko'bụ zɨ́ kére ga bɨ yáká née ngbóróye kɨ́e ní, yí ené Lomo ndaá 'bɨ ené zée 'yịma'dí e wá. 7 Gɨ dongaráze ga bɨ gbre née, 'yị ó'do yáká kɨ́ 'yị íçí tó'dó, wo bɨ romo do ezené ní ndaá 'bɨ ené wá. Odụ 'yị bɨ romo ní dụ́ụ́ Lomo bɨ i'bí roko'bụ zɨ́ éyí ga bɨ yáká née ngbóróye kɨ́e ní. 8 Abú moko ga bɨ ndịsịzé méngị yée kɨ́ Apólo née nɨyí cúku'dée kpí kpí yá, ndịsịzé méngị yée mbá kɨ́ sómụ́ ledre kɨ́é'do. Tákpásíḷí nɨ nda ífi sɨmɨzé goó ne. Lomo nɨ nda í'bí tákpásíḷí zɨ́ 'yị kacɨ́ 'bɨ ené moko bɨ mengị ní. 9 Zée gbrengárá, azé 'yị moko ga bɨ 'bɨ Lomo ní. Gelé zée gɨ ro zɨ́ze méngị moko sɨmɨ yáká ené. Sée 'yị ga bɨ 'bɨ Koŕndo ní, ásé se yáká 'bɨ Lomo. Ndaá kpá lá dụ́ụ́ yáká wá, ásé kpá káa zɨ́ 'díçí ní.
10 Máa Páwulo, Lomo mengị bɨlámá ledre zɨ́ma zɨ́a kásaụ́tụ máa ógụ 'dódoụ́tụ ledre ené zɨ́se. Mááyí káa zɨ́ 'yị bɨ otoụtụ sí 'díçí gɨ ro ó'bó a ní. 'Yị ga bɨ ndịsịnɨ́ 'dódotátá ledre née zɨ́se ní, nɨyí 'bɨ eyé nda káa zɨ́ 'yị ga bɨ ndịsịnɨ́ ó'bótátá 'díçí ma'dáa ní. Mongụ́ ledre bɨ máíli gɨ zɨ́ 'yị máa ga gére ní, idínɨ́ 'dódo ledre ma'dáa zɨ́se do bɨlámá mɨsi'diné káa zɨ́ 'yị ga bɨ o'bótatánɨ́ 'díçí ma'dáa go bɨlámáne ní. 11 Kɨ́résịto Yésụ nɨ dụ́ụ́ ne dosí 'díçí bɨ 'yị e ndịsịnɨ́ ó'bótátá ní, ngíti 'yị bɨ nɨ óto ngíti dosí 'díçí kpí gɨ zɨ́ wo máa née ní nɨ ndaá. 12 Sɨmɨ mɨ'dódo ledre 'bɨ Ngére Yésụ, ngíti géyị 'yị e 'dodonɨ́ 'bɨ eyé tɨ́ kɨ́ roko'bụ 'bɨ 'Dówụ́ Lomo gɨ ro zɨ́a ídíne kɨ́ roko'bụné. Ledre née nɨ cé káa zɨ́ 'díçí bɨ ụbụ́nɨ́ kɨ́ bɨlámá kágá e do íṭị doa kɨ́ ngoko súwú bɨ utúasá énye 'diya wá ní. Ngíti géyị 'yị e ụbụ́nɨ́ 'bɨ eyé kɨ́ ngorụ kágá kpá kɨ́ ngorụ súwú e. 13 Sɨmɨ bɨ karanée Yésụ nɨ ndá'baógụ do sogo káṇgá ona ní, nɨ lúrú kacɨ́ moko ezé, zée 'yị lódụ́ kacɨ́ga mɨkékeṛía mbá togụ́ mengịzé moko ené go do bɨlámá mɨsi'diné togụ́ ndaá do bɨlámá mɨsi'diné wá yá. Éyí bɨ kɨ́é'do togụ́ mengịzé go nɨ ló'bo gɨ zɨ́ Yésụ ma'dáa yaá lurú wá ní nda. 14 'Yị máa wo bɨ kacɨ́ moko ené nɨ ídí bɨlámáne do komo Yésụ káa zɨ́ 'díçí bɨ ụbụ́nɨ́ rịngí utú gɨ zɨ́ mongụ́ síli wá ní, zɨ́ Yésụ ma'dáa í'bí tákpásíḷí bɨ trịdrị bɨ za fí ní zɨ́ 'yị máa née. 15 'Yị máa wo bɨ Yésụ nɨ ndá'baógụ ndíki kacɨ́ moko ené ndaá bɨlámáne wá, cé káa zɨ́ 'yị bɨ ụbụ́ 'díçí bɨcayiné zɨ́ 'díçí ma'dáa ndụ́ṛụné gɨ zɨ́ mongụ́ síli ní, 'yị máa née abú nɨ aka tɨ́ ómo tako yá ní, utúasá ídí kɨ́ ledrené owóowó zɨ́ Ngére Yésụ wá.
16 Sée 'yị ga bɨ 'bɨ Koŕndo ní, ídísé ówo a kɨ́dí ásé 'Díçí 'bɨ Lomo, 'Dówụ́ Lomo ndịsị ndíṣị sɨmɨsé. 17 Máúku zɨ́se, togụ́ ngíti 'yị sinyi dosé kɨ́ bɨcayi 'dódo ledre, nɨ yí ené go káa zɨ́ 'yị bɨ ili ndụ́ṛụ 'Díçí 'bɨ Lomo ní. Lomo nɨ

† *2:9 Isáya 64:4* †† *2:16 Isáya 40:13*

'dó'do 'yị máa née kɨ́ 'do'dó bɨ ngárá odụ a ndaá ní gɨ zɨ́a ásé yí esé mbigí 'Díćí 'bɨ Lomo, Lomo ma'dáa ndịsị ndísị sɨmɨsé.

18 Gɨ zɨ́ kéyị née ní, owú 'bɨ Babá e, ndásé lóndo rosé kɨ́dí ásé 'yị ówo ledre e ní wá. Ídísé óto rosé káa do 'yị ga bɨ owonɨ́ ledre wá ní, gɨ ro zɨ́ Lomo í'bí mbigí ówo ledre zɨ́se ne. 19 Éyí ga bɨ ndịsịzé méngị yée kɨ́ ówo ledre 'bɨ 'yịma'dí e ní, nɨyí yí eyé kacɨ́ komo Lomo mbá bɨcayiyé. Gɨ zɨ́ kéyị née, nɨ mɨékéne sɨmɨ mɨéké kúrú Lomo kɨ́dí, "'Yị ga bɨ otonɨ́ royé ya yée owoofụnɨ́ ledre e go ní, Lomo ndịsị lengbe óyóló'bó ówo ledre eyé née káa do gbékpí cící éyí e bɨ moko ndaá sɨmɨyé zɨ́ Lomo wá." †20 Ndaá kpá lá dụ́ụ́ wo née wá, uku kóo kpá kɨ́dí, "'Yị ga bɨ ya yée owoofụnɨ́ ledre go ní, sómụ́ ledre eyé nɨ yí ené kacɨ́ komo Ngére Lomo 'duo bɨcayiné moko ndaá sɨmɨ a wá." ††21 Gɨ zɨ́ kéyị née ní, ndásé ndísị mbófo rosé kɨ́ ledre manda e wá. Gɨ zɨ́a Lomo kasa zée 'yị kasa e 'dódo ledre ené zɨ́se gɨ do bɨ zɨ́se ídíse kɨ́ roko'bụ zɨ́se sɨmɨ ledre e za mbá. 22 Mbágá tú'dú éyí ga bɨ do sogo káṇgá ba nɨyí go mbá 'bɨ esé, kpá cú mbigí do sogo káṇgá ma'dáa kɨ́ ledre 'bɨ ndísị bɨ sɨmɨ a trịdrị, kpá kɨ́ ledre mɨúyu 'yị, nda kpá kɨ́ ledre máa wo bɨ nɨ méngị roné karaba togú mbú kɨ́lóndó ní, ledre gɨ ro ledre ga gére née nɨyí go mbá do síĺíse. Née ledre ga bɨ máa Páwulo, kɨ́ Apólo nda kɨ́ Pétero, Lomo kasa zée ógụ 'dódoyéme mɨsi'diyé zɨ́se ní. 23 Gɨ zɨ́ kéyị née ní, sée ga bɨ ṇgúṇgusé ledre Kɨ́résịto Yésụ go ní, ídísé ndísị méngị dụ́ụ́ ledre ga bɨ Kɨ́résịto ili zɨ́se méngị yée ní. Gɨ zɨ́a ndịsị yí ené méngị lá dụ́ụ́ ledre ga bɨ Lomo ili idí méngị yée ní.

'Yịmɨkása ga bɨ 'bɨ Yésụ ní

4 Owú 'bɨ Babá e, máa Páwulo máúku zɨ́se, ndásé lúrú zée kɨ́ ledrezé owóowó rómo do ngíti 'yị e wá, azé lá dụ́ụ́ 'yịmɨkása ga bɨ 'bɨ Kɨ́résịto Yésụ ní. Yésụ ma'dáa kasa zée ne ndéré kɨ́ 'dódo ledre bɨ kóo Lomo yemeomo 'desí ní zɨ́ 'yịma'dí e gɨ zɨ́a, sịndí kadra utúasá go gɨ ro zɨ́ye ówo a. 2 Nɨ mɨútúásáne togú i'bínɨ́ moko go zɨ́yị méngị a yá, ídí méngị a kɨ́ 'búne, gɨ zɨ́a mịngí moko ma'dáa owo bú kɨ́dí áyí útúásá méngị moko ené née káa zɨ́ bɨ née ili ní. 3 Gɨ romá ní, togú 'yị ga bɨ 'bɨ do sogo káṇgá ba 'decịnɨ́ ngbangamá ya, máowo kacɨ́ moko 'bɨ Ngére Yésụ wá yá, owo ené romá wá. Máútúásá amá kpá 'décị ngbangamá kɨ́ romá kɨ́dí máméngị yéme moko go ní wá. 4 Málúrúndíki amá bɨsinyí ledre amá sɨmɨ moko 'bɨ Yésụ bɨ mándísị méngị a ní wá. Máúku amá née bɨ ya kɨ́dí mándá 'yị lúyú ledre wá ní wá. Ngére Yésụ nɨ ówo kacɨ́ 'décị ngbangamá ne mɨútúásáne kpịnị kacɨ́ mɨméngị ledre amá.

5 Sée 'yị ga bɨ sɨmɨ gara bɨ Koríndo ní, ndásé ndísị 'décị ngbanga lafúse 'dá'dá zɨ́ sịndí kadra 'bɨ 'décị ngbanga bɨ gɨ zɨ́ Ngére Yésụ kɨ́ útúásáne ní wá. Ídísé ndísị zɨ́ Yésụ ndá'baógụné té kí. Lúyú ledre ga bɨ 'yị e otoecịnɨ́ yée mɨótoécị ní, Yésụ ma'dáa nɨ 'dódoógụ yée mbá, zɨ́a nda 'décị ngbangayé gɨ roa. 'Yị máa yée ga bɨ ledre eyé nɨ yí ené mbá bɨlámáne ní, zɨ́ Lomo óto yée zɨ́ye ídíye kɨ́ rokinyi.

6 Owú 'bɨ Babá e, Máa Páwulo, máúku ledrezé kɨ́ eze 'yị mokomá Apólo zɨ́se gɨ do bɨ zɨ́se 'dí'bi mɨméngị ledre ezé. Ledre ga bɨ ngárá ndanɨ́ mɨékéye sɨmɨ mɨéké kúrú Lomo wá ní, ndásé méngị yée wá. Káa bɨ ásé ndísị lúrú ngíti géyị manda e kɨ́ ledreyé owóowó rómo gɨ do lafúye ke. 7 Ndásé óto rosé káa zɨ́ éyí bɨ ówo rómosé ledre go gɨ do lafúse e ní wá. Ndaá 'bɨ ené bɨ Lomo i'bí roko'bụ née zɨ́se ne ní wá? Sara togú i'bínɨ́ éyí zɨ́yị kpá mɨí'bí ní zɨ́yị ndísị mbófo royí káa zɨ́ éyí bɨ yémeógụ éyí máa née yíị ní?

8 Ma'díi, éyí ga bɨ ílisé yée ní, nɨyí go zɨ́se. Lúrúsé rosé go éyí ofụnɨ́ zɨ́se go. Née go sí ledre bɨ ílisé úwú ledre gɨ tarazé gɨ zɨ́a wá ní. Idí kóo Lomo oto sée bo káa do ngére e yá, káa bɨ ba ní azé ídí ba go káa do ngére e kése do lafúze e. 9 Gɨ rozé, zée 'yị ga bɨ Lomo gelé zée káa do 'yịmɨkása ené e kɨ́ Ngére Yésụ, gɨ zɨ́ ledre ga bɨ ndịsịzé úku yée zɨ́ 'yị e ní, zɨ́ze nda ídíze go káa zɨ́ 'yị ga bɨ ufunɨ́ umbu ní, ili idínɨ́ úfu zée kpá 'dá'ba. Azé cé kenée gɨ ro zɨ́ 'yịma'dí e kpá kɨ́ maláyika e mbá lúrú a. Gɨ zɨ́a i'bízé rozé zɨ́ lerí kɨ́ umbu gɨ ro ledre Ngére Yésụ. 10 Ma'díi, zée 'yị kasa ga bɨ 'bɨ Kɨ́résịto ní, ndísịsé lúrú zée káa zɨ́ moko ndaá sɨmɨzé wá ní. Zɨ́se ndísịsé úku ledre kɨ́dí, ówosé yí esé ledre 'bɨ Kɨ́résịto bú bɨlámáne. Ndísịsé lúrú zée kacɨ́ komosé káa do 'yị ga bɨ ngárá roko'bụyé nda ní, zɨ́se óto rosé yí esé káa do 'yị ga bɨ kɨ́ roko'bụyé kɨ́ngaya ní. 'Yịma'dí e ndịsịnɨ́ óto úndrusé, zɨ́ye ndísịyé lúrúcáyi zée mɨlúrúcáyi. 11 Tɨ́ bɨ kóo i'bízé rozé ndísị méngị moko née ní ní, azé yí ezé fú lá 'yị lerí e. Sɨmɨ ngíti géyị sịndí kadra, ndịsịzé 'dú'du 'bú, ngíti géyị yá, zɨ́ze 'dú'duzé kodró, ngíti géyị yá, bɨlámá bongó bɨ zɨ́ze ésị a rozé ní ndaá. Sɨmɨ ledre ga gére née mbá, 'be ndaá zɨ́ze kpá wá. Zɨ́ ngíti géyị 'yị e ndísịyé kɨ́ ócó'dó'do zée kpá drú. 12 Sɨmɨ 'do'dó ga gére née mbá, ndịsịzé méngị moko ezé cú ze kɨ́ síĺíze kɨ́ bɨsuwu komozé trịị gɨ ro zɨ́ze ndísịzé sáká rozé. 'Yị máa yée ga bɨ ndịsịnɨ́ úkucáyi zée ní, kugúzé zɨ́ye lá kugú. Yée ga bɨ ndịsịnɨ́ kɨ́ ócó zée ní, zɨ́ze ndísịzé úṭụsɨmɨzé gɨ ro zɨ́ moko 'bɨ Ngére Yésụ ndéréne fú 'dá'dá. 13 'Yị ga bɨ ndịsịnɨ́ trótro ṛanga rozé ní, ndịsịzé úkulúgu zɨ́ye fú lá bɨlámá ledre e. Sɨmɨ ledre ga gére née mbá, zɨ́ze ídíze kacɨ́ komoyé 'duo bɨcayizé káa zɨ́ cící éyí bɨ moko ndaá lolụ sɨmɨ a wá lefeoyónɨ́ go do gụ́sụ ní.

14 Owú 'bɨ amáa e, máúku énYí née komosé wá, máénzị née komosé gɨ zɨ́a máóto 'búse go gbála. 15 Abú tú'dú ngíti géyị 'yị e nɨyí bo ndísịnɨ́ kpá 'dódo ledre 'bɨ Kɨ́résịto Yésụ zɨ́se yá, máa Páwulo mááyí zɨ́se go káa zɨ́ 'bụsé ní gɨ zɨ́a má'dódoṵtụ ledre 'bɨ Lomo zɨ́se go fị máa gɨ zɨ́ ngíti géyị 'yị máa ga gére née. 16 Máíli ídísé ṇgúṇgu ledre 'bɨ Yésụ kɨ́ngaya káa zɨ́ bɨ máṇgúṇgu ní. 17 Née sí ledre bɨ mákása owú 'bɨ amá sɨmɨ Lomo, Timatíyo zɨ́se íri gɨ roa ní, 'bú a ofụ domá go, gɨ zɨ́a ndịsị méngị moko 'bɨ Ngére Yésụ kɨ́ mɨmbé'dené mbá káa zɨ́ma ní. Mákása wo zɨ́se íri née gɨ ro zɨ́a ndéréne énzị yata komosé kɨ́ ledre 'bɨ Kɨ́résịto. Nɨ énzị komosé tɨ́ káa zɨ́ bɨ mándísị énzị komo tú'dú 'yị e do tú'dú ngíti géyị bi e ní.

† *3:19 Eyóbo 5:13* †† *3:20 Ke'bị 'bɨ Dawídi~e 94:11*

18 Mákása wo gɨ zŕa bi eme go ro ngíti géyị 'yị e,
somụ́nɨ́ yí eyé go kɨ́dí máútúásá amá lolụ ógụ zŕse sɨmɨ
Koŕíndo íri wá. 19 Togụ́ Ngére Yésụ saká máa yá, mááyí
ngásáógụ lúrú sée íri sí̩lí̩ a ndaá lolụ gbála wá. Gɨ ro zɨ́-
ma aka lúrú ledre 'bɨ 'yị ga bɨ ndịsịnɨ́ ŗánga ŗanga royé
íri kɨ́dí yée nɨyí go manda esé e ní, togụ́ ndikinɨ́ roko'bụ
'bɨ ledre máa ga gére née gɨ 'dáya yá. 20 Mɨsi'di bɨ 'yị e
ndịsịnɨ́ útúásá ídíye doa káa do manda 'bɨ Lomo ní,
ndaá 'bɨ ené lá dụ́ụ́ gɨ zɨ́ ódro ga bɨ ndịsịnɨ́ ódro yée lá
kɨ́ tarayé née wá. Lomo ndịsị yí ené í'bí roko'bụ ne zɨ́
'yị gɨ ro zŕa ídíne káa do manda. 21 Ílisé máídí ógụ zŕse
íri láráma káa be 'di, kɨ́ sí'dí ndí̩sị ócó sée kŕe mɨócó?
Ŕ'ɨ, ndaá kenée wá. Mááyí ógụ ndí̩sịmá mɨndí̩sị zŕse bi
gɨ zɨ́ 'búse bɨ domá ní. Ledre ga bɨ nɨyí bo ní, zɨ́ma úku
yée zŕse ndoo gɨ ro zŕye ólụ́ye sɨmɨ dosé bɨlámáne.

'Yị 'bɨ Kɨ́résịto ndanɨ́ méngị bɨsinyí ledre wá

5 Owụ́ 'bɨ Babá e, máúwú ledre kɨ́dí bɨcayi ledre ofụ
dongaráse íri go. Ngíti 'yị gɨ dongaráse 'yị ga bɨ 'bɨ
Kɨ́résịto íri ní, mengị 'berị kɨ́ me'be 'bụné. Abú gba 'yị
ga bɨ ŋguŋgunɨ́ ledre Yésụ wá ní, mengịnɨ́ kéyị kenée
kpá wá. 2 Bɨcayi, ledre káa zɨ́ née bi ndịsị éme rosé kɨ́
lúrú a kɨ́ ndí̩sị méngị roné dongaráse née lárá a káa be
'di? Née éyí bɨ kóo nɨ ndí̩sị í'bí lerí̩ rose ní. 'Yị bɨ ndịsị
méngị kéyị káa zɨ́ née ásé kóo ógóóyó wo gɨ don-
garáse gére 'dá'ba. 3 Máúku zŕse máa Páwulo, abú
kụrụ'bụmá ndaá dongaráse íri wá yá, azé kése sɨmɨ
'Dówụ́ Lomo. 'Yị bɨ mengị bɨcayi ledre née, má'décị ng-
banga a go káa zɨ́ éyí bɨ azé kése íri do bi kɨ́é'do ní.
4 Ídísé yóko rosé tɨ́ káa zɨ́ 'yị ga bɨ 'bɨ Ngére Yésụ ní,
zŕse lúrú bi sɨmɨ bɨcayi ledre 'bɨ o'do née zŕse 'décị ng-
banga roa. Ndásé ngúcusé wá, azé kése sɨmɨ 'Dówụ́
Lomo. Roko'bụ 'bɨ Ngére Yésụ nɨ sáká sée zŕse 'décị
ngbanga née bɨlámáne. 5 Gɨ zŕa bɨ ili ndí̩sị méngị ledre
bɨ Satána ili ní, ídísé 'dí'bióyó wo gɨ dongaráse 'dá'ba
zŕse ótoómo wo zɨ́ Satána 'dó'do wo gɨ ro zŕa óyóló'bó
sómụ́ ledre ené. Gɨ do bɨ karanée zɨ́ Ngére Yésụ
ndá'baógụné ndíki wo otoomo méngị bɨsinyí ledre go
gɨ ro zŕa ídíne kɨ́ trị̩drị̩ bɨ za fí ní.
6 Owụ́ 'bɨ Babá e, ndásé mbófo rosé káa zɨ́ éyí bɨ
bɨsinyí ledre káa zɨ́ née utúasá sínyiónzó sée wá ní wá.
Ówosé bɨ kɨ́dí togụ́ ngáká esị nɨyí tụ́'dụ́ zɨ́ kidri ólụ́ne
sɨmɨ wo bɨ kɨ́é'do ní, nɨ óto ngáká esị ga gére née zŕye
ényeyé mbá ní wá? Mbé ówosé tɨ́ bú? 7 Máúku zŕse,
bɨsinyí 'yị káa zɨ́ née dongaráse nɨ go cé káa zɨ́ ngénye
esị bɨ kɨ́é'do dongará lafúne e ní. Ídísé 'dí'bióyó ledre
káa zɨ́ ga gére née gɨ dongaráse 'dá'ba gɨ do bɨ zŕse
ídíse mbigí 'yị ga bɨ 'bɨ Kɨ́résịto ní, gɨ zŕa i'bí kóo roné
úyuné káa zɨ́ owụ́ kábị̩ŕí̩kị bɨ Yúda e ndịsịnɨ́ oŋgoonzó a
sɨmɨ Ayímbi Umbuokpó † ní gɨ ro yómo zée gɨ sɨmɨ um-
bu 'bɨ lúyú ledre ezé. 8 Káa zɨ́ bɨ goó kenée ní, idízé
ótoómo ledre 'bɨ méngị bɨsinyí ledre e kacɨ́ sí̩ doyé za
mbá 'dá'ba. Zíze ndí̩sị́zé dụ́ụ́ méngị ledre ga bɨ nɨyí
ndí̩sị óto Lomo zŕa ídíne kɨ́ rokinyi ní.
9 Máúku kóo ledre go zŕse 'dá'dá kɨ́dí, ndásé ndí̩sị
kótrụ rosé kɨ́ 'yị ga bɨ mongụ́ ledre eyé lá dụ́ụ́ ndí̩sị só'-
do royé kɨ́ ngíti géyị kará e togụ́ mbú ngíti géyị ya'dá e
'dí sogo ní wá. 10 Ledre bɨ kóo máúku née, ndaá 'bɨ ené
zɨ́ 'yị ga bɨ ŋguŋgunɨ́ aka ledre Ngére Yésụ wá, káa zɨ́
'yị ga bɨ ndịsịnɨ́ só'do royé kɨ́ 'yị ga bɨ ofụ́nɨ́ royé kéye
wá ní, 'yị 'bú éyí e, 'yị lóndo 'yị e, nda kɨ́ yée ga bɨ
ndịsịnɨ́ óto úndru lomo ga bɨ yemenɨ́ yée kɨ́ sí̩lí̩ 'yị ní
wá. Togụ́ ótoómosé kɨ́ ndí̩sị kótrụ rosé kɨ́ 'yị ga bɨ
ndịsịnɨ́ méngị ledre káa zɨ́ ga gére née go yá, ásé ási gɨ
ro 'yị ga bɨ ŋguŋgunɨ́ aka ledre 'bɨ Ngére Yésụ wá ní
mbá. 11 Máéké ledre ba tɨ́ zŕse ga bɨ ŋgúŋgusé ledre 'bɨ
Ngére Yésụ go ní. Ngíti géyị 'yị e nɨyí bo ndịsịnɨ́ úku
ledre kɨ́dí, "Yée nɨyí mbigí 'yị ga bɨ 'bɨ Yésụ ní." Abú
ndịsịnɨ́ úku ledre kenée yá, mengịnɨ́ eyé nda ledre ga
bɨ Yésụ ma'dáa ili yée ní wá. Ngíti géyị ndịsịnɨ́ yí eyé
só'do royé kɨ́ 'yị ga bɨ ofụ́nɨ́ royé kéye wá ní, ngíti géyị
yí eyé nda 'yị 'bú éyí e, zɨ́ ngíti géyị ídí 'bɨ eyé 'yị íni ini
zɨ́ lomo ga bɨ yemenɨ́ yée kɨ́ sí̩lí̩ 'yị, zɨ́ ngíti géyị ídí 'bɨ
eyé 'yị úku tarasinyí, zɨ́ ngíti géyị ídí 'bɨ eyé dụ́ụ́ 'yị ndí̩sị
kóyó e kacɨ́ kadra mbá, zɨ́ ngíti géyị ídí 'bɨ eyé 'yị lóndo
lafúye e gɨ ro ndí̩sị 'dí'bi éyí e gɨ zŕye. 'Yị káa zɨ́ ga gére
née ndásé esé kótrụ sí̩lí̩se kéye sɨmɨ éyí mɨánu wá.
12 Gɨ ro 'yị máa yée ga bɨ ŋguŋgunɨ́ ledre 'bɨ Lomo
wá, asinɨ́ yí eyé mɨási ní, née ndaá 'bɨ ené ledre amá gɨ
ro 'décị ngbanga royé wá, ásé ídí se 'yị ífiyéme sɨmɨ
mɨméngị ledre 'bɨ lafúse ga bɨ 'yị 'bɨ Ngére Yésụ ní.
13 'Yị ga bɨ ilinɨ́ ótoómo bɨsinyí ledre wá ní, mɨéké kúrú
Lomo uku kɨ́dí, "Ídísé ógóoyó yée gɨ dongaráse 'dá'-
ba." †† Gɨ zŕa Lomo nɨ 'décị ngbanga 'yị ga bɨ ngárá ilinɨ́
ŋgúŋgu ledre Ngére Yésụ wá ní.

'Yị ga bɨ 'bɨ Kɨ́résịto ní

6 Owụ́ 'bɨ Babá e, togụ́ owụ́ ledre nɨ goó bo don-
garáse kɨ́ lafúse e yá, ndásé ndéré kŕe zɨ́ ngére e
do ngbanga wá gɨ zŕa ndanɨ́ eyé 'yị 'bɨ Kɨ́résịto wá.
Bɨlámá a ídísé yéme ledre esé e dengbí̩se. 2 Ówosé esé
bɨ kɨ́dí Lomo nɨ karanée óto sée zŕse ndí̩sị́sé ífiyéme
sɨmɨ ledre dongaráse kɨ́ 'yị ga bɨ ŋguŋgunɨ́ ledre 'bɨ
Ngére Yésụ wá ní wá? Sara togụ́ útúásásé bú ífi sɨmɨ
ledre e kenée ní, éyí bɨ mengị sée togụ́ owụ́ ledre nɨ go
bo dongaráse yá, ílisé yéme a dengbí̩se gɨ zŕa wá ní
'di? 3 Ówosé esé bɨ kɨ́dí sɨmɨ bɨ karanée Ngére Yésụ nɨ
ndá'baógụ ní azé ndí̩sị ndro kéye zíze 'décị ngbanga
maláyika e kéye ní wá? Togụ́ roko'bụ nɨ bo zíze gɨ ro
méngị mɨngburoko ledre e kŕe kenée ní, sara mɨnzéré
ledre ga bɨ dongaráse ní útúásásé yéme yée wá gɨ zɨ́
'di? 4 Togụ́ owụ́ ledre luyú go dongaráse kɨ́ lafúse yá,
ídísé ndólo ngíti géyị 'yị ga bɨ dongaráse ní zŕye ógụyé
ódroyé sɨmɨ ledre née do bɨlámá mɨsi'di bɨ 'bɨ Lomo ní,
gɨ ro zɨ́ dongaráse ídíne tɨ́ fú lá bɨlámáne. 5 Komosé
enyí wá gɨ zɨ́ 'di? 'Yị bɨ kɨ́é'do káa dongaráse íri nɨ
útúásá yéme ledre e dongaráse ní ndaá? 6 Ledre bɨ
ndí̩sị́sé méngị a, zŕse ndí̩sị́sé ndólo lafúse 'yị ga bɨ 'bɨ

† *Ólụ́ógụ 12:21-22 Ayímbi Umbuokpó: Nɨ sịndí kadra bɨ Yúda e ndịsịnɨ́ sómụ́ndíki ledre bɨ kóo Ngére Lomo okpó gɨ do 'be 'bɨ eyé e ufu owụ́ 'bɨ eyé e wá gɨ zŕa bɨ oŕónɨ́ sáma owụ́ kábị̩ŕí̩kị ro kágá mbotụ eyé e ní. Zŕa kóo 'di'biogụ yée gɨ sɨmɨ Ízibiti gɨ sɨmɨ 'do'dó bɨ kóo nɨyí sɨmɨ a ní. Ólo Ólụ́ógụ 12:14-17.*

†† *5:13 Gbre lorụ 17:7, 19:19, 21:21, 22:21,24, 24:7*

Kɨ́résịto do ngbanga kó'dụ́ 'yị ga bɨ ṇguṇgunɨ́ ledre 'bɨ Ngére Yésụ wá ní emengụ́.

7 Née ndaá kóo éyí bɨ 'yị ga bɨ ṇguṇgunɨ́ ledre Yésụ go zɨ́ye ndísiyé méngị a ní wá. Togụ́ ezeyí mengị bɨsinyí ledre zɨ́yị ní, útúásá ụ́tụsɨmɨyí zɨ́yị ótoómo ledre zɨ́ 'yị née wá? 8 Ndísịsé lúyú ledre ro lúndusé ga bɨ sɨmɨ Lomo ṇguṇgunɨ́ ledre Ngére Yésụ go káa zɨ́ se ní. Née ndaá bɨlámá ledre wá.

9 Ówosé ledre bɨ kɨ́dí, togụ́ 'yị ṇguṇgu ledre 'bɨ Lomo wá yá, 'yị née utúasá ógụ 'be 'bɨ Lomo wá ní wá? 'Yị ga bɨ ndịsịnɨ́ méngị 'berị, nda kɨ́ ya'dá ga bɨ ndịsịnɨ́ só'do royé kɨ́ lafúye ya'dá e ní, kpá kɨ́ 'yị ga bɨ ndịsịnɨ́ íni ini zɨ́ lomo ga bɨ yemenɨ́ yée kɨ́ síḷí 'yị ní omonɨ́ wá 10 'Yị mɨmbé'de e kɨ́ 'yị ugu e kɨ́ 'yị éwé le'yí e nda kpá kɨ́ 'yị úku kese e, yée ga gére née mbá, Lomo nɨ 'décị ngbangayé bɨsinyíne. 11 Ga kóo 'desị ní, ndísịsé kóo méngị tɨ́ ledre ga gére ní. Eme lá gɨ zɨ́a ótoómosé ledre máa ga gére née go, zɨ́ Lomo lúguráyi sée kɨ́ sáma Owụ́ 'bɨ ené Kɨ́résịto Yésụ Ngére ezé kpá kɨ́ roko'bụ 'bɨ 'Dówụ́ Lomo zɨ́se nda ídíse karaba go mbigí 'yị ga bɨ 'bɨ Lomo ní. Ídísé óto Lomo zɨ́a ídíne kɨ́ rokinyi.

'Berị nɨ lúyú ledre

12 Ngíti géyị 'yị e gɨ dongarése ndịsịnɨ́ sómụ́ ledre kɨ́dí, "Éyí ndaá, yée utúasánɨ́ go méngị ledre eyé e mbá káa zɨ́ bɨ yée ilinɨ́ ní." 'Be tɨ́ kenée mbí ní, ndaá 'bɨ ené bɨ ya kɨ́dí éyí e za mbá nɨyí ídí zɨ́se bɨlámáye ní wá. Máútúásá ṇgúṇgu a zɨ́ ngíti géyị ledre e óto máa zɨ́ma lúyú ledre wá. 13 Ngíti géyị 'yị e ndịsịnɨ́ úku ledre kɨ́dí, "Togụ́ éyí mɨ́ánu, yée nɨyí ánu a gɨ zɨ́a Lomo otoogụ 'yịma'dí tɨ́ gɨ ro zɨ́a ánu éyí." 'Be tɨ́ kenée ní, ídísé ówo a kɨ́dí 'yịma'dí kɨ́ éyí mɨ́ánu nɨyí ụ́kụ́ eyé mɨụ́kụ́. Gɨ zɨ́ kéyị née máúku zɨ́se, Lomo otoogụ ené zée 'yịma'dí e gɨ ro zɨ́ze ndísịzé kɨ́ só'do rozé sɨkala 'dí sogo kɨ́ 'yị ga bɨ ofụ́zé rozé kéye wá ní wá gɨ zɨ́a kụ́rụ'bụzé nɨ 'bɨ Ngére Yésụ. 14 Lomo uru kóo Owụ́ 'bɨ ené Ngére Yésụ gɨ sɨmɨ umbu. Zée ga bɨ ṇguṇguzé ledre 'bɨ Lomo ma'dáa go ní, nɨ úru zée gɨ sɨmɨ umbu kpá kenée.

15 Owụ́ 'bɨ Babá e, ásé go kɨ́ Kɨ́résịto ma'dáa kụ́rụ'bụ 'yịma'dí kɟé'do. Káa zɨ́ bɨ azé go kɨ́ Kɨ́résịto kụ́rụ'bụ 'yị kɟé'do ní, utúasá mɨútúásá zɨ́ze ndísịzé kpá fú kɨ́ só'do rozé kɨ́ karága bɨ ofụ́zé rozé kéye wá ní? Ɨ́'ɨ. Éyí utúasá ndísị méngị roné kenée wá. 16 Ówosé bɨ kɨ́dí togụ́ 'yị olụ́ogụ 'dí sogo só'do royé kɨ́ 'yị bɨ ofụ́nɨ́ royé kéne wá ní, "Nɨyí goó éyí kɟé'do" † káa zɨ́ bɨ mɨéké kúrú Lomo uku ní wá? 17 'Yị bɨ i'bí roné go mbá zɨ́ Ngére Yésụ ní, nɨyí kɨ́ Yésụ ma'dáa go 'yị kɟé'do sɨmɨ roko'bụ 'bɨ 'Dówụ́ Lomo.

18 Ídísé ótoómo só'do rosé kɨ́ 'yị ga bɨ ófụ́sé rosé kéye wá ní 'dá'ba. Mɨméngị ledre káa zɨ́ ga gére née nɨ óto sée zɨ́se ídíse bɨsinyí 'yị e do komo Lomo. Abú ngíti géyị lúyú ledre e nɨyí bo yá, née yée ga bɨ 'yị e nɨyí lúyú yée ro lafúye ní. Lúyú ledre 'bɨ só'do ro'yị 'dí sogo ndịsị óto kụ́rụ'bụ 'yịma'dí zɨ́a lúyúne roné kɨ́ roné. 19 Ndásé lúrú rosé káa zɨ́ éyí bɨ ndásé 'yị 'bɨ Lomo wá ní wá, ásé 'yị ga bɨ 'bɨ Lomo ní. Lomo ma'dáa kasa 'Dówụ́ne zɨ́a ógụ ndísịné sɨmɨsé gɨ zɨ́ kéyị née. 20 Lomo ugú sée kɨ́ sáma owụ́ 'bɨ ené, ásé go mbigí 'yị ené e. Ídísé óto úndrua sɨmɨ mɨméngị ledre esé e mbá.

† *6:16 Dosí éyí~e 2:24*

Ledre gɨ ro ófụ́ ro'yị

7 Ékésé kóo ledre ndú'yú máa gɨ ro ledre ófụ́ ro'yị kɨ́dí ndaá bɨlámáne zɨ́ 'yị e ófụ́ royé wá ya? Nɨ bɨlámáne togụ́ 'yị e ofụ́nɨ́ royé wá. 2 Nda lá gɨ zɨ́a bɨ ambá ya'dá e mɨmbé'deyé nɨ mbá gɨ ro karáe ní, bɨlámá a idínɨ́ mu ófụ́ karáe. Togụ́ kára yá, idí kpá mu 'dí'bi o'do. 3 O'do idí ndísị méngị ledre zɨ́ me'bené bɨlámáne. Zɨ́ kára kpá ndísịné méngị ledre zɨ́ o'do 'bɨ ené bɨlámáne. 4 Gɨ zɨ́ kéyị née ní, kára nda lúrú roné ngíti 'yị kpí gɨ zɨ́ o'do, zɨ́ o'do lúrú roné kpá 'yị kpí wá, nɨyí go dụ́ụ 'yị kɟé'do. 5 Gɨ zɨ́ kéyị née, 'yị nda ási gɨ zɨ́ ezené wá. 'Búó togụ́ yemenɨ́ mɨyéme kɨ́dí karaba yée ndanɨ́ 'dú'dukótrụ royé wá gɨ zɨ́a yée ilinɨ́ íni ini zɨ́ Lomo. Nda sɨmɨ bɨ inionzónɨ́ ini go ní, idínɨ́ ndá'baógụ 'dú'dukótrụ royé káa bɨ Satána nɨ lóndo ngúruyé zɨ́a lúyú ledre gɨ zɨ́ 'bú ledre bɨ doa ní. 6 Máúku ledre née zɨ́se kenée nda káa do lorụ wá, mái'bí lá sómụ́ ledre. 7 Nɨ kóo ídí bɨlámáne zɨ́ 'yị e ndísiyé mbá káa zɨ́ma ní ofụ́nɨ́ kára wá. Nda lá gɨ zɨ́a bɨ Lomo i'bí toso mɨméngị ledre e zɨ́ 'yị e go mbá mɨngúngúcua ní, nɨ mɨútúásáne zɨ́ ngíti géyị 'yị e ófụ́ kará e zɨ́ ngíti géyị ndísiyé bángá.

8 Togụ́ gɨ ro karáumbu e, nda kɨ́ 'yị máa yée ga bɨ ofụ́nɨ́ aka royé wá ní yá, mááyí úku a máyá nɨ bɨlámáne togụ́ ndịsịnɨ́ nda yí eyé geré fí ngúcuyé káa zɨ́ma ní, ndanɨ́ lolụ fú lá sómụ́ ledre gɨ ro ófụ́ royé wá. 9 Togụ́ yíị bɨ útúásá ụ́tụsɨmɨyí wá ní yá, nɨ bɨlámáne ídí 'dí'bi kára togụ́ o'do. Gɨ zɨ́ wo bɨ áyí ndísị 'dó'dó kɨ́ sómụ́ sɨmɨyí gɨ zɨ́ 'bú ledre bɨ doyí ní.

10 Sée ga bɨ ófụ́sé rosé go ní, máúku zɨ́se kɨ́ roko'bụ 'bɨ Ngére Yésụ, kára ndaá ínyị gɨ zɨ́ o'do 'bɨ ené née wá. 11 Kára bɨ ịnyị gɨ zɨ́ o'do 'bɨ ené go ní, ndaá lolụ 'dí'bi ngíti o'do wá, idí nda ndísị geré gbékpíe, togụ́ kenée wá, idí ndá'balúgu roné té zɨ́ o'do 'bɨ ené née. Kpá kenée, o'do nda ótoómo me'bené wá.

12 Yíị 'yị máa wo bɨ ṇgúṇgu ledre Ngére Yésụ go, togụ́ me'beyí nɨ 'yị bɨ ṇguṇgu ledre Yésụ wá ní yá, ndá ógó kára máa née wá, ídísé mu óto 'be kéne. Née lorụ bɨ mái'bí máa zɨ́se ní, ogụ ené gɨ zɨ́ Ngére Yésụ wá. 13 Kpá kenée gɨ ro yíị kára bɨ ṇgúṇgu ledre Ngére Yésụ go, togụ́ o'do 'bɨ eyí nɨ 'yị bɨ ṇguṇgu ledre Yésụ wá ní yá, togụ́ ili kpá fú zɨ́se ndísịsé kéne káa do kára kɨ́ o'do yá, ndá ínyị gɨ zɨ́ o'do máa née wá, ídísé mu óto 'be kéne. 14 Kára bɨ ṇguṇgu ledre Yésụ go, togụ́ o'do 'bɨ ené ndaá 'yị bɨ ṇguṇgu ledre Yésụ go ní wá yá, Lomo nɨ ídí kɨ́ rokinyi kɨ́ o'do née gɨ zɨ́a oto 'be go kɨ́ 'yị bɨ ṇguṇgu ledre Ngére Yésụ go ní. Nɨ kpá kenée, o'do bɨ ṇguṇgu ledre Yésụ go, togụ́ me'be a nɨ 'yị bɨ ṇguṇgu ledre Yésụ wá ní yá, Lomo nɨ ídí kɨ́ kára née kɨ́ rokinyi gɨ zɨ́a oto 'be go kɨ́ 'yị bɨ ṇguṇgu ledre 'bɨ Yésụ go ní. Lomo yéme ledre née kenée gɨ ro zɨ́ owụ́ 'bɨ 'yị ga bɨ káa zɨ́ née, zɨ́ye ídíye mbigí 'yị ga bɨ 'bɨ Ngére Yésụ ní.

15 Togụ́ kára bɨ ṇguṇgu ledre Yésụ wá ili go ínyị gɨ zɨ́ o'do 'bɨ ené bɨ ṇguṇgu ledre Yésụ go ní yá, o'do 'bɨ ené ndaá ási kɨ́e wá, kára máa née ịnyị yí ené mu. Kpá kenée o'do bɨ ṇguṇgu ledre Yésụ wá togụ́ ili ótoómo

me'bené bɨ ŋguŋgu ledre 'bɨ Yésụ go ní yá, kára née ndaá ási wá, idí mu ndá'ba ené 'be 'bɨ eyé gɨ zɨa Lomo ili zɨ́ mɨndíṣizé ídíne bɨlámáne. 16 Ambí owo ne o'do bɨ kóo otoomo yíị, togú kára bɨ kóo ịnyị gɨ zɨ́yị ní nɨ oyólo'bó mɨmbé'dené zɨa ŋgúŋgu ledre 'bɨ Lomo.

17 Owú 'bɨ Babá e, káa zɨ́ bɨ Ngére Yésụ ifi bayi mɨméngị ledre e zɨ́ 'yị e za mbá mɨngúngúcua ní, ídísé ndíṣị méngị ledre e 'duo dụ́ụ́ kacɨ́ ndóló bɨ Lomo ndolo sée gɨ roa ní. Née lorụ bɨ máa Páwulo mái'bí zɨ́se, sée 'yị ga bɨ 'bɨ Kɨ́résịto do bi ga bɨ ásé doyé mbá ní.

18 Togú 'yị gɨ dongaráse ndịṣị kóo méngị ledre e dụ́ụ́ kacɨ́ ondú 'bɨ Isɨréle e yá, ndaá lolụ óyóló'bó a wá. 'Yị bɨ ngárá ndaá Isɨréle wá, ŋgúŋgu ledre Ngére Yésụ go ní, ndaá gámásó'do ngíti géyị mɨsi'di gɨ ro zɨ́ne ndíṣiné méngị ondú 'bɨ Isɨréle e wá. 19 Togú́ méngị ledre kacɨ́ ondú 'bɨ Yúda e togú́ méngị wá ndaá 'bɨ ené káa do ledre wá. Éyí bɨ kɨ́ ledrené zɨ́ Lomo owóowó ní, yí ené óto lorụ 'bɨ Lomo kɨ́ ledrené owóowó. 20 'Yị idí ndíṣị mengị ledre ené e tɨ́ káa zɨ́ bɨ kóo ndịṣị méngị yée ndéréógụné kɨ́e gị sɨmɨ́ sịndí kadra bɨ kóo zɨ́ Lomo óyóló'bó wo káa do mbigí 'yị ené 'bɨ Lomo ní.

21 Yíị bɨ áyí owúkụlú ní bi nda sínyí royí wá, ídí ídí kɨ́ rokinyi. Togú́ 'yị bɨ áyí do síĺí a née áyí ótoómo yíị gɨ zɨa bɨ ŋguŋgu ledre Ngére Yésụ ní yá, bi ndaá sínyí royí wá ídí ndéré eyí. 22 Togú́ 'yị nɨ owúkụlú zɨa ŋgúŋgu ledre Ngéré Yésụ yá, Ngére nɨ ídí kɨ́e kɨ́ rokinyi gɨ zɨa ndaá lolụ owúkụlú wá. Kpá kenée togú́ 'yị ndaá owúkụlú wá, zɨa ŋgúŋgu ledre Kɨ́résịto yá, 'yị máa née nɨ go owúkụlú 'bɨ Kɨ́résịto. 23 Lomo kasaogụ Yésụ úyuné gɨ rozé káa bɨ azé kpá fú ídí owúkụlú e ke. Gɨ zɨ́ kéyị née 'yị ndaá ŋguŋgu ledre gɨ ro ídíne owúkụlú 'bɨ ngíti 'yị wá. 24 Togú́ áyí Isɨréle togú́ mbú gɨ sɨmɨ́ ngíti kúfú zɨ́ Lomo go ndólo yíị káa do mbigí 'yị ené yá, ídí ídí tɨ́ fú gɨ sɨmɨ́ kúfú máa wo née. Mááyí úku a kpá kenée zɨ́ 'yị bɨ nɨ owúkụlú kɨ́ wo bɨ ndaá owúkụlú wá ní.

25 Gɨ ro owú kará ga bɨ bángá e ní, Yésụ i'bí ené lorụ gɨ ro ledre eyé wá. Máa Páwulo mándíṣị í'bí lorụ zɨ́se gɨ ro ledre ga gére née gɨ zɨa Ngére Yésụ i'bí roko'bụ gɨ ro ledre káa zɨ́ ga gére née go zɨ́ma gɨ ro zɨ́ma ndíṣịmá kɨ́ í'bí lorụ zɨ́ 'yị e sɨmɨ́ ledre káa zɨ́ ga gére ní. 26 Lúrúsé aka lá bɨsinyí sịndí kadra bɨ azé sɨmɨ́ a ba. Togú́ kóo lá máa yá, ndaá 'bɨ ené lúyú ledre zɨ́ 'yị ídíne kɨ́ kára zɨ́ne togú́ mbú ídíne bángá wá. 27 Yíị bɨ ófú́ kára go ní, ndá lolụ 'dí'biógụ sómú́ ledre gɨ ro ótoómo wo wá. Yíị bɨ ófú́ kára wá ní, ndá lolụ 'dí'biógụ sómú́ ledre gɨ ro ófú́ kára wá. 28 Yíị bɨ ófú́ kára go ní, ndaá 'bɨ ené zɨ́yị lúyú ledre wá. Kára bɨ 'di'bi o'do wá ní, ndaá 'bɨ ené kpá lúyú ledre zɨa wá. Sée ga bɨ ófú́sé kará e go ní, 'do'dó esé nɨ ídí go 'bɨ sómú́ ledre gɨ ro mɨndíṣị kará ga gére ní. Gɨ zɨ́ kéyị née ní, máyá ídísé ndíṣị gbékpíne ndásé ófú́ kará e wá káa bɨ ásé ndíṣị ídí kɨ́ yata 'do'dó 'bɨ somú́ ledre ke.

29 Máúku zɨ́se, sịndí kadra nɨ go gbóo. Sée ga bɨ kɨ́ kará e zɨ́se ní, ídísé mu tónó ndíṣị káa zɨ́ éyí bɨ kará e ndanɨ́ zɨ́se wá ní. 30 Sée ga bɨ 'yị esé e uyunɨ́ go ní, ndásé íni yée za kɨ́ roko'bụsé mbá wá. Sée ga bɨ ásé sɨmɨ́ rokinyi ní, rokinyi née ndaá ídí zɨ́se kɨ́ ledrené owóowó wá. Sée ga bɨ ásé ndíṣị úgú ógụ éyí e ní, éyí esé máa ga gére née ndanɨ́ ídí zɨ́se kɨ́ ledreyé owóowó wá. 31 'Yị ga bɨ kɨ́ tú'dú́ éyí e zɨ́ye ní. Do sogo káŋgá ba nɨ ógụ úkú́ ené kɨ́ éyí ga bɨ sɨmɨné née cakaba.

32 Ndásé ndíṣị sómú́ ledre éyí ga bɨ 'bɨ do sogo káŋgá ba wá. Yíị bɨ kára ndaá zɨ́yị wá ní, ídí sómú́ dụ́ụ́ ledre éyí bɨ áyí méngị a zɨa óto Ngére Yésụ zɨa ídíne kɨ́ rokinyi ní. 33 'Yị bɨ kɨ́ kára zɨ́ne ní, sómú́ ledre ené ndaá dụ́ụ́ gɨ ro óto Lomo zɨa ídíne kɨ́ rokinyi wá. Ambá sómú́ ledre ené nɨ ídí ené ro me'bené gɨ zɨa ili óto me'bené née zɨa ídíne kɨ́ rokinyi. 34 Mɨsómú́ ledre ené nɨ ídí ené gbre gbre. Kára máa wo bɨ o'do 'bɨ ené ndaá ní, sómú́ ledre ené ndaá 'bɨ ené kenée wá. Sómú́ ledre ené nɨ dụ́ụ́ ro Ngére Yésụ. Togú́ 'di'bi o'do yá, sómú́ ledre ené nɨ ídí gbre gbre. Nɨ ndíṣị óto mɨmbé'dené ro éyí ga bɨ 'bɨ sága ba gɨ ro zɨ́ ledre ené émené komo o'do 'bɨ ené. 35 Máúku ledre ga gére née zɨ́se gɨ ro kụrụ'bụsé ndaá bɨ ya máódóngérị sée ní wá, máíli mɨsómú́ ledre esé idí ídí bɨlámáne dụ́ụ́ kɨ́é'do zɨ́ Ngére Yésụ.

36 Togú́ o'do owo kára gɨ ro ófú́ a, sịndí kadra nɨ nda go fú lá ndéré ofúnɨ́ aka royé fú lá wá yá, mɨmbé'de o'-do máa née nɨ nda go fú 'dága gɨ ro kára máa née yá, idí mu geré 'dí'bi kára máa née, née ndaá lúyú ledre wá. 37 'Yị bɨ oyólo'bó sómú́ ledre ené gɨ ro ófú́ kára go, ya née nɨ útúásá ndíṣị bángá ní, nɨ bɨlámáne née ndaá lúyú ledre zɨ́ 'yị máa née wá. 38 'Yị bɨ ofú́ kára go ní, mengị go bɨlámáne. 'Yị máa wo bɨ ya née ili ené ófú́ kára wá, née ili ndíṣị bángá ní, mengị go bɨlámáne kɨ́n-gaya.

39 Kára bɨ ofúnɨ́ wo go ní, nɨ ídí dụ́ụ́ me'be o'do bɨ kɨ́é'do née. Togú́ o'do 'bɨ ené máa née uyu go yá, kára umbu née nɨ nda fú 'dí'bi ngíti o'do. Mɨkánda o'do ma'dáa idí ídí 'yị bɨ ŋguŋgu ledre Ngére Yésụ go ní. 40 Sɨmɨ́ ledre ga gére née mbá, togú́ kóo lá máa yá, 'yị bɨ nɨ kɨ́ dokụlú ní ndaá lolụ kóo lúrú bi kpá fú gɨ ro zɨ́ye ófú́ royé kɨ́ ngíti 'yị wá. Másómú́ 'Dówú́ Lomo ukui'bí ledre née taramá ne gɨ ro zɨ́ma úku a.

'Dáná lomo e

8 Togú́ gɨ ro ledre éyí bɨ ndíṣịnɨ́ 'dáná lomo ga bɨ yemenɨ́ yée kɨ́ síĺí 'yị ní yá, owozé ledre gɨ roa kése kpá mbá bú. Ówo ledre nɨ kpá tɨ́ bɨlámá éyí, mongú́ a óto 'bú lafú 'yị e nɨ ne éyí bɨ ndịṣị óto 'yị e zɨ́ye ídíye kɨ́é'do kɨ́ lafúye ní. 2 'Yị bɨ ya, née owoofụ ledre go ní, ŋanga yí ené ŋanga owo aka ené ledre wá. 3 'Yị bɨ oto 'bú Lomo go doné ní, zɨ́ Lomo ówo wo káa do mbigí 'yị ené.

4 Togú́ gɨ ro ánu éyí bɨ 'danánɨ́ lomo ga gére kɨ́e ní yá, owozé bú moko ndaá 'bɨ ené sɨmɨ́ lomo e wá, Lomo nɨ yí ené nɨ dụ́ụ́ kɨ́é'do. 5 Togú́ tú'dú́ ngíti géyị 'yị e ndịṣịnɨ́ sómú́ a kɨ́dí lomo e nɨyí tú'dú́, ngére nɨyí 'bɨ eyé kpá tú'dú́ yá, ngíti géyị nɨyí komo ere ngíti géyị nɨyí do so-go káŋgá. 6 Owozé bú kɨ́dí, mbigí Lomo nɨ dụ́ụ́ kɨ́é'do Lomo bɨ nɨ 'Bụzé ní. Nɨ kpá ne Lomo bɨ otoogụ éyí e, zɨ́ze ídíze 'yị ené ní. Gɨ zɨ́ kéyị née, zɨ́ze ŋgúŋgu ledre ené. Ngére ezé nɨ kpá dụ́ụ́ kɨ́é'do Kɨ́résịto Yésụ. Lomo i'bí éyí ga bɨ mengị yée do sogo káŋgá ba go za mbá do síĺí Yésụ ma'dáa. Trịdrị bɨ za fí azé kɨ́e ní nɨ kpá gɨ zɨ́ Yésụ ma'dáa.

7 Ngíti géyị 'yị e owonɨ eyé ledre née wá. Somúnɨ 'bɨ eyé kɨ́dí togú yée anunɨ éyí bɨ 'danánɨ lomo ga bɨ yemenɨ yée kɨ́ síĺí 'yị ní yá, yée luyúnɨ ledre go. 8 Éyí mɨánu 'di'biogụ 'yị gbóo kɨ́ Lomo wá, togú anuzé wá yá, ndaá 'bɨ ené lúyú ledre wá, togú anuzé yá, oto ené kpá zée kɨ́ Lomo kị́é'do wá.

9 Sée ga bɨ ndísɨsé úku ledre kɨ́dí ásé 'yị ówo ledre e ní, ndásé méngị ledre e sɨsɨkala zɨ́ sómú ledre 'bɨ 'yị máa yée ga bɨ owonɨ aka ledre wá ní ndísị sínyíne gɨ zɨ́ se wá. 10 Yíị bɨ yá née ŋguŋgu ledre Kɨ́résịto go ndísị úku ledre yá moko ndaá sɨmɨ 'dáná éyí zɨ́ lomo ga gére née wá, nda sɨmɨ ngíti síĺí, zɨ́ ngíti ezeyí 'yị 'bɨ Kɨ́résịto ndéré ndíki yíị do bi 'dáná éyí zɨ́ lomo e kpá kɨ́ ánu éyí ga bɨ ndịsịnɨ́ 'dáná yée ore ní, ezeyí née nɨ sómú a kɨ́dí togú kenée yá, ma'díi nɨ bo sɨmɨ ledre née. Née nɨ ba kpá ndá'ba ndísị méngị a kenée. 11 Yíị bɨ ndísị méngị kéyị kenée ní, áyí go 'yị bɨ zɨ́ lafúyị ga bɨ 'yị 'bɨ Kɨ́résịto, bɨ Kɨ́résịto uyu gɨ royé ní ótoómo kɨ́ lódú kacɨ́ Kɨ́résịto gɨ zɨ́yị. 12 Yíị bɨ ndísị méngị kéyị kenée, zɨ́ sómú ledre 'bɨ ngíti géyị 'yị e ndísị sínyíne gɨ zɨ́yị ní, áyí go 'yị lúyú ledre ro Kɨ́résịto Yésụ. 13 Togú éyí bɨ mándísị ánu a ní ayí óto sómú ledre 'bɨ ngíti 'yị zɨ́a lúyú ledre yá, bɨlámá a máídí ótoómo a 'dá'ba káa bɨ sómú ledre 'bɨ ezemá née nɨ sínyí zɨ́a lúyú ledre ke.

Máa Páwulo, mááyí 'yịmɨkása 'bɨ Ngére Yésụ

9 Owú 'bɨ Babá e, kɨ́dí mándá kɨ́ ro domá wá? Mándá 'yịmɨkása wá? Málúrú kóo Ngére Yésụ cú kɨ́ komomá wá? Ngúŋgusé ledre Yésụ née, ndaá bɨ má'dódo ledre ené zɨ́se máa ní wá? 2 Abú ngíti géyị 'yị e owonɨ́ kenée wá, sée 'yị ga bɨ 'bɨ Korĺndo ní, ŋgúŋgusé ledre Ngére Yésụ née ndaá gɨ zɨ́ ngíti 'yị kpí wá, má'dódo ledre ené tɨ́ máa zɨ́se. Ore, nɨ go mɨówoné kɨ́dí ma'díi, mááyí 'yịmɨkása 'bɨ Ngére Yésụ.

3 Née go kúrúma zɨ́ 'yị ga bɨ ilinɨ́ ndísị ítí kangú roko'bụ moko bɨ do síĺíma ní. 4 Sɨmɨ sómú ledre esé ní, zée ga bɨ ndịsịzé méngị moko 'bɨ Ngére Yésụ ní, ndaá mɨútúásáne zɨ́se í'bí éyí mɨánu zɨ́ze kacɨ́ kúrú moko née wá? 5 Ndaá mɨútúásáne zɨ́ze 'dí'bi me'bezé e kpa kɨ́ze gɨ zɨ́a ŋguŋgunɨ́ kpá ledre 'bɨ Lomo go ní wá? Káa zɨ́ bɨ kóo ngíti géyị 'yịmɨkása e kɨ́ lúndu Ngére Yésụ nda kpá kɨ́ Pétero mengịnɨ́ ní wá? 6 Ala ílisé kóo tɨ́ lá dụ́ú zée kɨ́ Baranába idízé sáká rozé kɨ́ rozé 'yị e ndanɨ́ sáká zée wá? 7 Líĺị ledre bɨ mándísị úku a ba nɨ káa zɨ́ 'yị bɨ nɨ asikíri 'bɨ akúma ní, ndaá bɨ akúma nɨ ndísị í'bí késí zɨ́a ne ní wá? Kpá kenée 'yị bɨ ndịsị 'bá'bá yáká ní, ndaá bɨ nɨ ndíki éyí mɨánu zɨ́ne cịkị gɨ yáká gɨ ore ní wá? Sara aka nda 'yị bɨ ndịsị lúrú bi kacɨ́ ịtị e ní, ndaá bɨ nɨ ndísị éwé kpá tɨ́ akpa iní umba ịtị ga gére née ní wá?

8 Ledre bɨ máúku née ndaá lá kɨ́ sómú ledre 'bɨ 'yị-ma'dí wá, ndaá bɨ nɨ mɨékéne sɨmɨ Lorụ bɨ Mú́sa eké ní ní wá? 9 Lorụ bɨ Mú́sa eké ní nɨ kɨ́dí, “Ndá ótoómo 'yị moko eyí zɨ́a ndísịné méngị moko yáká kɨ́ 'bú wá.” † Sómú́sé Lomo uku ledre née kenée dụ́ú gɨ ro 'yị ga bɨ ndịsịnɨ́ méngị moko yáká ní? ††10 Odro née ndaá lá dụ́ú gɨ ro 'yị ga bɨ ndịsịnɨ́ méngị moko yáká ní wá, ódro née nɨ kpá gɨ rozé zée ga bɨ ndịsịzé gámá kɨ́ 'dódo ledre 'bɨ Yésụ zɨ́ 'yị e ní. Ndaá 'bɨ ené bɨ togú otonɨ́ 'yị o'do éyí yáká ní, nɨ ánu éyí gɨ sɨmɨ yáká née ní ní wá? Kpá kenée togú ndịsị ócó kére ní, ndaá 'bɨ ené bɨ nɨ 'dí'bi tákpásíĺí ne ní wá? 11 Zée 'dodozé ledre 'bɨ Lomo go zɨ́se káa zɨ́ 'dịyízé kúfú ní. Azé ze mɨzefị 'yị ga bɨ 'dodozé ledre 'bɨ Lomo zɨ́se ní. Bɨ née ní, utúasázé ndíki tákpásíĺí gɨ zɨ́se kacɨ́ moko bɨ mengịzé ní wá? 12 Togú ngíti géyị 'yị e ndikinɨ́ sáká éyí bú gɨ zɨ́se ní, ndaá 'bɨ ené bɨ ásé í'bí sáká éyí zɨ́ze rómo do 'bɨ eyé kɨ́e ní wá? Ilizé ezé óto ledre 'bɨ sáká zée zɨ́se kɨ́ ledrené owóowó wá, káa bɨ nɨ 'dútụ mɨsi'di 'bɨ ngbóró moko 'bɨ Kɨ́résịto dongaráse ke.

13 Ówosé bɨ kɨ́dí 'yị ga bɨ ndịsịnɨ́ méngị moko sɨmɨ 'Dící 'bɨ Lomo ní ndịsịnɨ́ ndíki sáká éyí zɨ́ye cịkị gɨ ore ní wá? Yée ga bɨ ndịsịnɨ́ 'bɨ eyé 'dáná éyí sí mbayi 'bɨ Lomo ní ndịsịnɨ́ sáká royé akpa kɨ́ éyí ga bɨ ndịsịnɨ́ 'dáná Lomo kɨ́e ní wá? 14 Nɨ kpá kenée gɨ rozé, zée ga bɨ Ngére Yésụ kasa zée ndéré kɨ́ 'dódo ledre ené zɨ́ 'yị e ní, uku kɨ́dí azé ndíki sáká éyí cịkị gɨ sɨmɨ moko bɨ ndísịzé méngị a née.

15 Abú ma'díi née nɨ tɨ́ bo kenée yá, máúku amá té bu kɨ́dí idínɨ́ ndísị sáká máa ní wá. Máéké amá ledre ba zɨ́se gɨ ro zɨ́se í'bí éyí sáká máa kɨ́e wá. Togú máúyu gɨ zɨ́ 'bú ngbúrú kɨ́ méngị moko 'bɨ Lomo yá, mengị éyí wá gɨ zɨ́ wo bɨ mááyí ótoómo moko 'bɨ Lomo gɨ zɨ́ 'bú ní. 16 Máíli amá ndísị mbófo romá gɨ zɨ́a bɨ mándísị 'dódo bɨlámá ledre 'bɨ Ngére Yésụ ní wá gɨ zɨ́a née moko bɨ i'bí zɨ́ma méngị a ní. Nɨ ídí zɨ́ma mongú lerí togú máótoómo moko 'bɨ Ngére ní. 17 Idí mándísị méngị née moko bɨ máyéme ledre gɨ roa máa ní yá, nɨ kóo ídí bɨlámáne zɨ́ 'yị e sáká máa. Bɨ Lomo i'bí moko máa née ne ní, mááyí méngị a káa zɨ́ bɨ ili ní. 18 Káa zɨ́ bɨ kenée ní, máútúásá ndíki sáká éyí sɨmɨ moko bɨ mándísị méngị a née mbá wá? Mongú sáká éyí bɨ mándísị ndí-ki a ní nɨ rokinyi bɨ Yésụ ndịsị í'bí a zɨ́ma ní. Yésụ ndịsị í'bí rokinyi née sɨmɨmá gɨ zɨ́a mándísị 'dódo bɨlámá ledre ené zɨ́se lá gbékpíe. Née sí ledre bɨ máíli amá sáká éyí gɨ zɨ́se gɨ zɨ́a wá ní gɨ zɨ́a rokinyi bɨ mááyí kɨ́e gɨ zɨ́ Yésụ ní romo do éyí e go mbá.

19 'Yị bɨ kị́é'do káa ya mááyí sí síĺía ní ndaá. Máóto yí amá romá máa ídíma owúkụlú 'bɨ 'yịma'dí e gɨ zɨ́a máíli 'yị e idínɨ́ úwú ledre 'bɨ Ngére Yésụ. 20 Sɨmɨ bɨ mándísị 'dódo ledre 'bɨ Ngére Yésụ zɨ́ Yúda e ní, mándísị méngị kpá té toso ledre ga bɨ ndịsịnɨ́ méngị yée ní. Zɨ́ma ndísịmá kpá té méngị kéyị kacɨ́ lorụ eyé 'bɨ Isɨréle e bɨ Mú́sa eké ní abú lorụ eyé ma'dáa ndaá 'bɨ ené lolụ kɨ́ ledrené zɨ́ma owóowó wá. Máíli tɨ́ lá óto yée zɨ́ye ídíye kɨ́ rokinyi gɨ ro úwú 'dódo ledre 'bɨ Ngére Yésụ. 21 Kpá kenée togú mándísị 'dódo ledre 'bɨ Kɨ́résị-to zɨ́ kúfú ngíti géyị 'yị e kpí yá, zɨ́ma ótoómo Lorụ bɨ Mú́sa eké ní kenée, zɨ́ma ndísịmá méngị ledre e té káa zɨ́ wo bɨ kúfú ngíti géyị 'yị ga gére née ndịsịnɨ́ méngị a ní. Máméngị ledre ga gére née kenée ndaá 'bɨ ené bɨ ya kɨ́dí máóyó sogomá go zɨ́ Lorụ 'bɨ Lomo ní wá, máíli tɨ́ lá zɨ́ 'yị ga gére née ídíye kɨ́ rokinyi gɨ ro úwú 'dódo ledre 'bɨ Kɨ́résịto Yésụ. 22 Togú mááyí nda mbú dongará 'yị ga bɨ owonɨ́ aka ledre wá ní yá, zɨ́ma ídíma zɨ́ye kpá

† *9:9 Gbre lorụ 25:4* †† *Lorụ bɨ Mú́sa eké ní, uku kɨ́dí togú óto ịtị go méngị moko zɨ́yị yá, idí ánu cịkị kére bɨ ore ní.*

káa zɨ́ 'yị bɨ owo ledre wá ní. Máíli tɨ́ lá gɨ ro zɨ́ye úwú ledre 'bɨ Ngére Yésụ. Mándíṣị ólú dongará 'yị e zɨ́ma ndíṣịmá méngị té ledre ga bɨ ndịṣịnɨ́ méngị a ní gɨ ro zɨ́ye úwú ledre 'bɨ Ngére Yésụ gɨ do bɨ zɨ́ye ómoyé.
23 Mándíṣị méngị ledre ga gére née kenée gɨ ro 'yị e mbá idínɨ́ úwú bɨlámá ledre 'bɨ Ngére Yésụ gɨ taramá gɨ do bɨ zɨ́ Lomo í'bí úndru zɨ́ze kéye ndro.
24 Owú 'bɨ Babá e, ówosé bú bɨlámáne kɨ́dí togú 'yị e ndịṣịnɨ́ ngásá mɨdogelígélị yá, gɨ dongará tú'dú 'yị ga gére ní, kémbí 'yị nɨ ngásá rómo doyé dụ́ú ne. Bɨ kenée ní, ídísé ínyị mbá ngásá gɨ ro zɨ́ Ngére Yésụ í'bí tákpásílí zɨ́se.
25 Ma'díi, 'yị ga bɨ ndịṣịnɨ́ ngásá mɨdogelígélị ní, yemenɨ́ royé gɨ roa mɨyéme kɨ́ngaya, zɨ́ye ndíṣị ngásáye kɨ́ roko'bụyé za mbá gɨ do bɨ zɨ́ye ndíki tákpásílíye. Tɨ́ lá 'bɨ eyé tákpásílí eyé ndịṣị úkú ené mɨúkú. Ngasázé 'bɨ ezé gɨ ro tákpásílí bɨ ngárá ụkú wá ní.
26 Née sị ledre bɨ máí'bí romá méngị moko 'bɨ Ngére Yésụ kɨ́ roko'bụmá gɨ zɨ́a mbá ní, kpá káa zɨ́ 'yị bɨ i'bí roné sɨmɨ mɨdogelígélị zɨ́a ngásáne za kɨ́ roko'bụné gɨ ro zɨ́ne ngásá ógụ́ụ́tụ roné ne ní. 27 Máí'bí romá kɨ́ sómú ledre amá za kɨ́ roko'bụmá mbá ndíṣị 'dódo dụ́ú ledre 'bɨ Ngére Yésụ zɨ́ 'yị e gɨ ro zɨ́a í'bí tákpásílí bɨ trị-drị bɨ za fí ní zɨ́ma.

Isɨréle e olụ́ogụnɨ́ gɨ sɨmɨ Ízibiti

10 Owú 'bɨ Babá e, ndásé sómúlígị ledre bɨ kóo Lomo mengị zɨ́ bulúnduzé ga kóna Isɨréle e sɨmɨ bɨ kóo oto roko'bụné zɨ́a ídíne doyé gɨ zɨ́ pho'dụ kadra gɨ sɨmɨ Ízibiti zɨ́ye 'dógụ Bɨkesí Mɨkavu sága ní wá. 2 'Dógụ bi bɨ kóo 'dogụnɨ́ née nɨ kóo zɨ́ye káa zɨ́ i'bínɨ́ babatịza zɨ́ye sɨmɨ mongú iní née ní ní gɨ zɨ́a lanyánɨ́ kóo go ro ledre ga bɨ Mụ́sa ndịṣị úku a zɨ́ye ní. 3 Ndịṣịnɨ́ kóo ánu tɨ́ fú lá dụ́ú toso éyí mɨánu bɨ Lomo ndịṣị kóo í'bíógụ a zɨ́ye ne ní. 4 Zɨ́ye kpá ndíṣị éwé iní bɨ Lomo ndịṣị í'bíógụ a zɨ́ye ne ní. Iní máa née ndịṣị ógụ gɨ sɨmɨ roko'bụ bɨ kóo ndịṣị ndéré ndro kéye bɨ nɨ Kɨ́résịto ní.
5 Sɨmɨ ledre ga gére née mbá, tú'dú ngíti géyị mengịnɨ́ eyé ledre ga bɨ Lomo ndịṣị úku a zɨ́ye ní wá. Gɨ zɨ́ kéyị née zɨ́ Lomo ótoómo yée zɨ́ye ndíṣị úyuyé, zɨ́ káṇgáye ídíne kacɨ́ mɨsi'di faa.
6 Ledre née idí ídí zɨ́ze káa do 'dódo ledre káa bɨ azé ndíṣị méngị bɨsinyí ledre káa zɨ́ bulúnduzé ga kóna née ke. 7 Ngíti géyị lanyánɨ́ yí eyé fú lá ro ledre 'bɨ 'dáná éyí zɨ́ lomo ga bɨ yemenɨ́ kɨ́ sílí 'yị ní. Ndásé ídí káa zɨ́ ye wá. Nɨ mɨékéne kɨ́dí, "'Yị ga gére née ndịṣịnɨ́ fú lá óṇ-goónzó bangá sị mbayi, do ndá'bayé kpá akpa ndíṣị ánu esị máa ga gére ní. Zɨ́ye ídíye kɨ́ rokinyi do ndíṣịyé éwé le'yí kóyó kɨ́e kɨ́ ndíṣị lé'bé ke'bị." †8 Ngíti géyị ndịṣịnɨ́ kóo kpá méngị bɨcayi ledre kɨ́ só'do royé kɨ́ 'yị ga bɨ ofúnɨ́ royé kéye wá ní. Gɨ zɨ́ kéyị née, zɨ́ mɨmbé'de Lomo ésíne royé zɨ́a úfu tú'dú ngíti géyị sɨmɨ ndụlụ kíé'do álifu cí kéŕí a doa ota (23,000). 9 Ndazé kála ledre Kɨ́résịto káa zɨ́ 'bɨ lafúze ga bɨ kóna née wá káa bɨ mɨmbé'de Lomo nɨ ésí rozé zɨ́a úfu zée káa zɨ́ bɨ kóo kasaogụ tú'dú kámá e úfu lafúze ga bɨ kóna née ní ní ke. 10 'Yị ga bɨ Lomo gelé yée go zɨ́ye ndíṣị úku ledre ené zɨ́se ní, ndásé kála ledre gɨ tarayé wá. Isɨréle ga gére née ngíti géyị ndịṣịnɨ́ kóo kála ledre gɨ tara manda eyé e kenée, zɨ́ Lomo kóo kása ngíti géyị maláyika ené e ógụ úfu 'yị kála ledre ga gére née mbá 'dá'ba.
11 Ledre née mengị kóo roné káa do 'dódo ledre zɨ́ze. Ekéotonɨ́ kóo ledre máa née sɨmɨ mɨéké kúrú Lomo kenée gɨ ro zée 'yị ga bɨ 'bɨ Ngére Yésụ ní, zɨ́ze lúrútóko ledre gɨ roa gɨ zɨ́a sịndí kadra 'bɨ ndá'baógụ Yésụ ma'dáa nɨ go gbóo.
12 Sée ga bɨ ówosé rosé go kɨ́dí ṇgúṇgusé ledre 'bɨ Kɨ́résịto go ní, ídísé tóro ngbúó káa bɨ ásé lúyú ledre ke. 13 Ídísé ówo a kɨ́dí 'do'dó ga bɨ ogụnɨ́ rosé ní mbá gɨ ro zɨ́se lúyú ledre ní, ogụụtụnɨ́ kóo royé go zɨ́ ngíti géyị lafúse 'dá'dá. Abú kenée ndotó, Lomo otoomo ené 'do'dó née zɨ́a rómo roko'bụsé wá, nɨ í'bí roko'bụ 'bɨ ụtụsɨmɨ zɨ́se gɨ do bɨ zɨ́se ólụ́ógụsé gɨ sɨmɨ 'do'dó máa née.
14 Káa zɨ́ bɨ goó kenée ní owú 'bɨ Babá e, ídísé ótoómo óto úndru lomo ga bɨ yemenɨ́ yée kɨ́ sílí 'yị ní 'dá'ba. 15 Sée ga bɨ ásé 'yị ówo ledre e ní, ówosé bú kɨ́dí ledre bɨ máúku ba nɨ ma'díi. 16 Sáma Kɨ́résịto bɨ ndịṣịzé éwé a kɨ́ í'bílúgu mbófo éyí zɨ́ Lomo gɨ roa ní, 'dodo kɨ́dí azé kɨ́ Kɨ́résịto go kíé'do. Kpá kenée gɨ ro ambata bɨ ndịṣịzé 'déweífi a dongaráze kɨ́ ánu a ní 'dodo kɨ́dí anuzé née kụŕụ'bụ Kɨ́résịto. 17 Zée ga bɨ ndịṣịzé ánu ambata bɨ kíé'do née abú azé tú'dú ndotó, azé go dụ́ú 'yị kíé'do.
18 Ledre née nɨ kpá kenée gɨ ro Isɨréle ga bɨ kóna ndịṣịnɨ́ ánu éyí ga bɨ kóo ndịṣịnɨ́ 'dáná mbayi 'bɨ Lomo kɨ́e ní. Née 'dodo kɨ́dí nɨyí kɨ́ Lomo go éyí kíé'do.
19 Máúku zɨ́se ma'díi, togú 'yị ánu éyí ga bɨ ndịṣịnɨ́ 'dáná lomo ga bɨ yemenɨ́ yée kɨ́ sílí 'yị ní, togú anunɨ́ wá, moko ndaá sɨmɨ lomo ga gére née wá. 20 Éyí bɨ 'danánɨ́ lomo ga gére kɨ́e ní, ndịṣịnɨ́ 'dáná a née zɨ́ bɨcayi lomo e, mengịnɨ́ eyé moko kɨ́ 'Bụzé Lomo wá. Máíli ndásé ídí kíé'do kɨ́ bɨcayi lomo e wá. 21 Utúasá ené zɨ́se ndíṣịsé éwé sáma Ngére Yésụ kpá kɨ́ ánu kụŕụ'bụ a, zɨ́se nda mbú ndá'basé kpá ndíṣị kɨ́ 'dáná éyí zɨ́ bɨcayi lomo e wá. 22 Ílisé óto mɨmbé'de Ngére Yésụ zɨ́a ésíne rosé? Togú mɨmbé'de a esí go rosé ní, roko'bụsé nɨ bo zɨ́se rómo komo a kɨ́e?

'Yị 'bɨ Kɨ́résịto nɨyí kɨ́ ro doyé

23 Abú ngíti géyị 'yị e ukunɨ́ ledre kɨ́dí ledre e emenɨ́ kacɨ́ komoyé mbá mɨéme gɨ ro méngị yée yá, ɨ́'ɨ, utúasánɨ́ eyé mbá sáká yée wá. Ngíti géyị mɨméngị ledre e nɨyí bo ndịṣịnɨ́ sínyíónzó sómú ledre 'bɨ 'yị e.
24 Ndásé ndíṣị sómú dụ́ú ledresé gɨ ro bɨlámá ledre wá, ídísé kpá sómú ledre lafúse e.
25 Togú ógụndíkisé esị go 'bɨ mɨúgú a yá, ídísé lá geré úgú a ánu a ndásé ndú'yú a bɨ kɨ́dí, 'danánɨ́ bɨcayi lomo e kɨ́ esị máa née wá ya ní wá. 26 Gɨ zɨ́a mɨéké kúrú Lomo uku kɨ́dí, "Do sogo káṇgá ba kɨ́ éyí ga bɨ sɨmɨné ní za mbá Ngére Lomo otoogụ yée ne." ††
27 Togú 'yị bɨ ṇguṇgu ledre Ngére Yésụ wá, ndolo sée go gɨ ro éyí mɨánu yá, ídísé geré ánu a mɨánu ndásé

† *10:7 Ólụ́ógụ 32:6*

†† *10:26 Ke'bị 'bɨ Dawídi~e 24:1*

ndú'yú a kɨ́dí esị ba 'danánɨ́ lomo e kɨ́e wá ya ní wá, éyį́ mɨ́ánu sinyionzó ené 'yị do komo Lomo wá. 28 'Búó togú́ ngíti 'yị uku go kɨ́dí, “Ndásé ánu esị née wá 'danánɨ́ lomo ga bɨ yemenɨ́ kɨ́ sɨ́lɨ́ 'yị go kɨ́e yá,” zɨ́se ótoómo a kɨ́ ánu a. Togú́ kálasé ledre bɨ 'yị née uku née yá, ótosé 'yị máa née go zɨ́ sómú́ ledre ené lúyúne zɨ́a ánu esị bɨ 'danánɨ́ bɨcayi lomo e go kɨ́e ní gɨ zɨ́se. 29 'Yị née nɨ úku ledre kɨ́dí, togú́ kenée yá, née utúasá ótoómo bɨlámá ledre ené gɨ zɨ́ sómú́ ledre 'bɨ ngíti 'yị wá. Gɨ zɨ́ kéyị née ní, ndá ánu éyį́ bɨ 'danánɨ́ wo zɨ́ bɨcayi lomo e wá káa bɨ sómú́ ledre 'bɨ 'yị nɨ sínyi gɨ zɨ́yị ke. 30 Togú́ éyį́ bɨ gáa máíli go ánu a, máí'bí mbófo éyį́ go zɨ́ Lomo gɨ roa ní, éyį́ bɨ ngíti 'yị idí úcụómo máa kɨ́ ánu a ní 'di?

31 Mɨméngị ledre esé e za mbá togú́ éyį́ mɨéwé togú́ mbú éyį́ mɨ́ánu yá, idínɨ́ ídí bɨlámáye gɨ do bɨ zɨ́ 'yị e í'bí mbófo éyį́ zɨ́ Lomo gɨ royé. 32 Ndásé méngị ledre bɨ zɨ́ bi ndísị sínyíne ro lafúse gɨ zɨ́a mɨsínyí ní wá. Togú́ 'yị bɨ ŋguŋgu ledre Ngére Yésụ go, togú́ mbú Yúda e, Gịŗígị e, togú́ mbú ngíti 'yị bɨ 'bɨ Lomo ní, bi ndaá sínyí roa gɨ zɨ́ mɨméngị ledre esé wá. 33 Máa Páwulo, mongú́ ledre amá nɨ kacɨ́ kadra mbá ndísị óto 'yị e zɨ́ye ídíye kɨ́ rokinyi. Máóto amá ledremá owóowó gɨ zɨ́ ledre 'yị e wá, mándísị óto ledre 'yị e owóowó. Gɨ ro zɨ́ye ŋgúŋgu ledre Ngére Yésụ zɨ́ye ndíki trịdrị bɨ za fí ní gɨ zɨ́ Lomo.

11 Ídísé méngị lódú́ kacɨ́ mɨméngị ledre amá e gɨ zɨ́a mándísị méngịlódú́ ledre ga bɨ 'bɨ Kɨ́résịto Yésụ ní.

Yata lorú zɨ́ 'yị ga bɨ 'bɨ Kɨ́résịto ní

2 Mbófo éyį́ zɨ́se gɨ zɨ́a ledremá lịgị sée wá, ledre ga bɨ kóo má'dódo yée zɨ́se ní, ndísịsé go kpá fú méngị yée káa zɨ́ bɨ kóo má'dódo yée zɨ́se ní.

3 Ídísé ówo a kɨ́dí, Ngére Yésụ nɨ dụ́ụ ne kɨ́ mongú́ roko'bụné do ya'dá e, zɨ́ ya'dá e nda ídí 'bɨ eyé kɨ́ roko'bụyé do me'beyé e. 'Bụzé Lomo nɨ nda 'bɨ ené ne kɨ́ roko'bụné do Kɨ́résịto. 4 Gɨ zɨ́ kéyị née, togú́ o'do ini ini zɨ́ Lomo, togú́ ndịsị mbú úku kúrú Lomo yá, ndaá ódó'dú́tụ doné wá. Togú́ odó 'dụtụ doné yá, 'yị e nɨyí fála wo gɨ zɨ́ ledre máa née. 5 Gɨ ro kára e, togú́ kára ịnyịne íni ini zɨ́ Lomo, togú́ mbú úku kúrú Lomo togú́ odó doné wá, 'yị e nɨyí fála wo nda káa zɨ́ éyį́ bɨ kára máa née luyú kóo ledre do ólo doa mɨólo gɨ zɨ́ lúyú ledre ma'dáa ní. 6 Togú́ kára ili ódó 'dụtụ doné wá, idí geré ólo doné ma'dáa drá 'dá'ba. Gɨ zɨ́ kéyị née ní, kará e ndanɨ́ ótoómo doyé fúó wá, idínɨ́ ndísị ódó'dú́tụ doyé mɨódó'dú́tụ.

7 Gɨ ro o'do, ndaá mɨútúásáne zɨ́a ódó'dú́tụ doné wá, gɨ zɨ́a Lomo yeme o'do kɨ́ roko'bụ ledre e zɨ́ne káa zɨ́ne Lomo ní, gɨ ro zɨ́ 'yị e ndísịyé mbófo née. Kará e idínɨ́ ndísị ódó doyé mɨódó gɨ ro zɨ́ 'yị e ndísị mbófo ya'dá 'bɨ eyé e gɨ zɨ́ bɨlámá mɨméngị ledre eyé. 8 Lomo yemeogụ ené mɨzefị o'do bɨ kpá mɨzefị bulúnduzé ní gɨ sɨmɨ kára wá, yemeógụ mɨzefị kára bɨ kpá mɨzefị tetéze ní gɨ sɨmɨ o'do máa née. 9 Lomo yemeogụ ené o'do zɨ́ kára wá, yemeogụ kára zɨ́a ndísị sáká o'do ma'dáa. 10 Káa zɨ́ bɨ goó kenée ní, utúasá mɨútúásá zɨ́ kára ndísị ódó doné mɨódó gɨ ro zɨ́ 'yịma'dí e do sogo káŋgá kpá kɨ́ maláyika e komo ere ówo a mbá kɨ́dí kára née ndịsị go óto úndru o'do 'bɨ ené.

11 Lomo yeme o'do zɨ́a kpá yéme kára gɨ ro zɨ́ye ndísịyé kɨ́ sáká lafúye gɨ zɨ́a nɨyí dụ́ụ 'yị kɨ́'do sɨmɨ Ngére Yésụ. 12 Nɨ tɨ́ kenée, Lomo yemeogụ kára gɨ sɨmɨ cóngó kó'dú́ o'do, nda gɨ 'dá'ba zɨ́ kára ndíkiógụ o'do. Lomo yeme ledre ga gére née kenée gɨ zɨ́a nɨ ne 'yị yéme éyį́ e.

13 Sómú́sé aka ledre née kɨ́ rosé. Nɨ mɨútúásáne zɨ́ kára ndísịné íni ini zɨ́ Lomo do komo 'yị e odó'dụtụ doné wá ní, nɨ mbí? 14 Nɨ gɨ ro o'do kpá kenée. Togú́ o'do otoomo doné ú'bụsínyi roné gbụkụ yeme wá, 'yị e nɨyí ndísị kúgú wo mɨkúgú. 15 Zɨ́ kará e ní, kára máa wo bɨ bị doa ala mɨála ní, lámá nɨ nda ídí roa za kɨ́ngaya. Zɨ́ 'yị e ndísịyé mbófo wo kɨ́dí, “Lámá ofụ ro kára née go.” Bị doa née oto nda doa go zɨ́a ídíne káa zɨ́ éyį́ bɨ ndịsị ódó'dú́tụ a fú lá mɨódó'dú́tụ ní. 16 Togú́ ngíti 'yị kpí nɨ kɨ́ ledre tarané gɨ ro ledre ódó do'yị zɨ́ kará e yá, zée bɨ kése, 'yị ga bɨ 'bɨ Kɨ́résịto ní, lorụ nɨ zɨ́ze kɨ́dí, kará e idínɨ́ ndísị ódó doyé mɨódó do bi ga bɨ nɨyí ndísị doyé íni ini zɨ́ Lomo ní.

Sómú́ ledre 'bɨ 'yị ga bɨ 'bɨ Kɨ́résịto ní idí ídí kɨ́'do

17 Mɨzefị ledre amá, mándá kɨ́ rokinyi gɨ zɨ́se wá, gɨ zɨ́a kɨ́'dí bɨ yókosé rosé go do bi kɨ́'do íni ini zɨ́ Lomo ní, bɨlámá ledre ndaá dongaráse wá. 18 Mándísị úwú a kɨ́dí kɨ́'dí bɨ yókosé rosé go do bi kɨ́'do ní, sómú́ ledre esé ndaá kɨ́'do wá, ífisé rosé mbá mɨífi. Másómú́ ledre née ndaá ŗanga wá nɨ ma'díi. 19 Ɨ́, mbigí mɨífi sɨmɨ 'yị e nɨ bo wo bɨ nɨ 'dódo a kɨ́dí ba goó mbigí 'yị 'bɨ Kɨ́résịto kɨ́ mɨmbé'dené kɨ́'do ní, wo ba mɨmbé'de a nɨ 'bɨ ené gbre gbre. 20 Mándá kɨ́ rokinyi gɨ zɨ́se wá. Gɨ zɨ́a kɨ́'dí bɨ yókosé rosé go do bi kɨ́'do ánu éyį́ mɨ́ánu 'bɨ sómú́ndíki ledre mɨúyu Ngére Yésụ ní, mɨméngị ledre esé ndaá bɨlámáne wá. 21 Kɨ́'dí bɨ 'di'biogụnɨ́ éyį́ mɨ́ánu go ní, ngíti géyị 'yị e songónɨ́ eyé lafúye wá, tonónɨ́ geré ánu éyį́ zɨ́ lafúye ga bɨ gɨ 'dá'ba ní ídíáká 'bɨ eyé 'bú. Yée ga bɨ tonónɨ́ éwé le'yį́ kóŗó go ní, nɨyí 'bɨ eyé go mɨkóyóye. 22 'Be 'bɨ esé ndaá gɨ ro zɨ́se ndísịsé kɨ́ ánu éyį́ e kɨ́ éwé éyį́ e sɨmɨ a wá? Ílisé tɨ́ lá óto ịrị 'yị ga bɨ 'bɨ Kɨ́résịto ní zɨ́a ndísị ázáne, zɨ́ komokenyį́ ndísị ndá'bané do 'yị ga bɨ éyį́ mɨ́ánu nda zɨ́ye wá ní. Ma'díi, née ndaá ledre bɨ mááyí mbófo sée gɨ roa ní wá.

23 Ledre sómú́ndíki ledre mɨúyu Ngére Yésụ kóo máúku zɨ́se ní, máúwú kóo za cú́ gɨ tara a. Sɨmɨ bɨ kóo i'bínɨ́ ngbángá a zɨ́ ezeokóga ní, zɨ́a kóo ínyịné 'dí'bi ambata, 24 sɨmɨ bɨ í'bí mbófo éyį́ zɨ́ Lomo gɨ roa ní, zɨ́a 'déweífi sɨmɨ a zɨ́a úku ledre kɨ́dí, “Ba kụrụ'bụmá bɨ máí'bí gɨ rosé ní. Ídísé ndísị ánu a kɨ́ sómú́ndíki ledremá.” 25 Kpá kenée gɨ do kacɨ́ éyį́ mɨ́ánu, zɨ́a 'dí'bi kó'do bɨ kɨ́ éyį́ mɨéwé sɨmɨné ní, zɨ́a úku ledre kɨ́dí, “Bɨ sɨmɨ kó'do ba sámamá bɨ 'di'biogụ mɨkánda yéme ledre dongaráse kɨ́ Lomo ní. Ídísé éwé a zɨ́se ndísịsé kɨ́ sómú́ndíki ledremá.” 26 Sɨmɨ bɨ ásé ndísị ánu ambata née kpá kɨ́ éwé sáma née ní ní, ndísịsé née go 'dódotátá ledre gɨ ro mɨúyu Ngére Yésụ ndéréógụné gị sɨmɨ sịndị́ kadra bɨ karanée nɨ ndá'baógụ sɨmɨ a ní.

27 Togú 'yị lurú éyí mɨánu 'bɨ sómúndíki ledre mɨúyu
Ngére Yésụ lá káa zɨ́ owú ledre cúku'dée, zɨ́a ndísɨné
ánu a yeme roné gɨ roa mɨyéme wá, 'yị née luyú ledre
go cú ro Ngére Yésụ. 28 Togú ílisé go ánu éyí mɨánu 'bɨ
sómúndíki ledre mɨúyu Ngére Yésụ yá, ídísé órú rosé
bɨlámáne kpó kpó kí, ásé nda fú 'dí'bi éyí mɨánu ánu a
kɨ́ éwé sáma. 29 'Yị bɨ ndịsị ánu éyí mɨánu née kɨ́ éwé
sáma née lá káa zɨ́ gbékpí éyí ní, Lomo nɨ 'dó'do wo
bɨsinyíne. 30 Née sí ledre bɨ ndíyá ndịsị méngị ngíti géyị
'yị e gɨ dongaráse, zɨ́ ngíti géyị ndísị kɨ́ ó'bóye
bɨsinyíne, gɨ zɨ́ kéyị née tú'dú ngíti géyị uyunɨ́ go.
31 Togú ndịsɨzé órú rozé bɨlámáne zɨ́ze ndísɨzé ánu éyí
mɨánu 'bɨ sómúndíki ledre mɨúyu 'bɨ Ngére Yésụ yá, éyí
bɨ bi nɨ sínyí ro Lomo zɨ́a 'déci ngbanga rozé gɨ zɨ́a
bɨsinyíne ní ndaá. 32 Togú Ngére Yésụ i'bí 'do'dó rozé
yá, ndaá bɨsinyí ledre wá. Ndịsị née énzị komozé gɨ ro
zɨ́ze óto komozé dụ́ú roné, zɨ́ne yómo zée sɨmɨ bɨ
karanée, née nɨ 'déci ngbanga 'yị ga bɨ ṇguṇgunɨ́ le-
drené wá ní.
33 Togú yókosé rosé go do bi éyí mɨánu 'bɨ sómúndíki
ledre mɨúyu Ngére Yésụ yá, ídísé sóngó lafúse kí, zɨ́se
nda ánu éyí ma'dáa ndro. 34 Togú lúrúsé mɨyóko rosé
née 'bú ndịsị méngị sée kɨ́ngaya yá, bɨlámá a kɨ́'dí bɨ
ásé go ínyị gɨ 'be ní, ídísé ánu owú éyí kí. Gɨ ro kɨ́'dí bɨ
ásé nda ánu éyí mɨánu 'bɨ sómúndíki ledre mɨúyu
Ngére Yésụ ní, zɨ́se ánu a ndoo do bɨlámá mɨsi'di,
bɨsinyí ledre utúasá ídí sɨmɨ a wá.
Togú ngíti géyị yata ledre e nɨyí bo yá, mááyí úku yée
zɨ́se sɨmɨ bɨ máógụ go zɨ́se sɨmɨ Koríndo íri ní.

Roko'bụ 'Dówú Lomo

12 Owú 'bɨ Babá e, máíli ídísé ówoyéme ledre gɨ ro
ledre ga bɨ 'Dówú Lomo ndịsị méngị yée zɨ́se ní
bɨlámáne. 2 Sɨmɨ bɨ kóo ngárá ṇgúṇgusé aka ledre
Ngére Yésụ wá ní, ndísɨsé kóo óto úndru lomo ga bɨ
yemenɨ́ yée kɨ́ síḷí 'yị ní. 3 Gɨ zɨ́ kéyị née máúku zɨ́se, 'yị
bɨ ngárá 'Dówú Lomo ndaá sɨmɨ a wá ní, ndịsị ukusinyi
ledre gɨ do bi Yésụ ne. 'Yị bɨ kɨ́ 'Dówú Lomo sɨmɨné ní,
ndịsị úku ledre fúó kɨ́dí, “Yésụ nɨ Ngére.”
4 'Yịma'dí e za mbá nɨyí kɨ́ moko eyé e mbá
mɨngúngúcua. 'Dówú Lomo bɨ kɨ́é'do ní ífibáyi moko
née zɨ́ye ne. 5 Abú 'yị ga bɨ 'bɨ Kɨ́résịto ndịsịnɨ́ méngị
toso moko e mɨngúngúcua yá, méngịnɨ́ née mbá
moko 'bɨ Ngére Yésụ bɨ kɨ́é'do ní. 6 Tú'dú moko ga bɨ za
mbá ndịsɨzé méngị yée mɨngúngúcua née, Lomo bɨ
kɨ́é'do ní ndịsị í'bí roko'bụ zɨ́ze ndísɨzé méngị moko ga
gére née kɨ́e ne.
7 'Dówú Lomo ndịsị í'bí roko'bụ zɨ́ 'yị e gɨ ro zɨ́ye
ndísɨyé sáká lafúye kɨ́e. 8 I'bí roko'bụ zɨ́ ngíti géyị 'yị e
gɨ ro zɨ́ye ówoyéme kúrú Lomo bɨ ekénɨ́ ní kɨ́e
bɨlámáne. Zɨ́a í'bí zɨ́ ngíti géyị 'yị e roko'bụ 'bɨ úkuógụ
ini ledre gɨ sɨmɨ mɨéké kúrú Lomo zɨ́ lafúye. Éyí ga gére
née ogụnɨ́ mbá gɨ zɨ́ 'Dówú Lomo. 9 I'bí zɨ́ ngíti géyị
'yị e roko'bụ 'bɨ ṇgúṇgu ledre 'bɨ Lomo kɨ́ngaya, zɨ́a í'bí
zɨ́ ngíti géyị 'yị e roko'bụ 'bɨ íni ini zɨ́ Lomo geré zɨ́
ndíyá úkúne gɨ ro 'yị 'dá'ba. 10 I'bí zɨ́ ngíti géyị 'yị e 'bɨ
ené roko'bụ 'bɨ méngị mɨngburoko ledre ga bɨ 'yị e
utúasánɨ́ méngị yée kɨ́ gbékpí roko'bụyé wá ní kɨ́e, 'bɨ
ngíti géyị 'bɨ ené úkutátá ledre bɨ Lomo ukui'bí ní. 'Bɨ
ngíti géyị 'yị e 'bɨ ené roko'bụ 'bɨ ífiyéme sɨmɨ ledre e
wo bɨ gɨ zɨ́ 'Dówú Lomo kɨ́ wo bɨ gɨ zɨ́ bɨcayi lomo e ní.
Zɨ́a í'bí zɨ́ ngíti géyị 'yị e 'bɨ ené roko'bụ 'bɨ ndísị ódro
sɨmɨ ṛíkí tú'dú tara e. 'Bɨ ngíti géyị 'bɨ ené roko'bụ 'bɨ
ówo ini ledre gɨ sɨmɨ ngíti géyị tara e do ndísɨyé úku
'dódo a zɨ́ lafúye. 11 Bɨkéṛí 'Dówú Lomo bɨ kɨ́é'do ní
ndịsị ífibáyi tú'dú moko ga bɨ mɨngúngúcua née zɨ́ 'yị e
ne kacɨ́ íli ledre ené.

Kụṛụ'bụ 'yịma'dí nɨ kɨ́é'do bi tókoga tú'dú

12 Ledre gɨ ro 'yịma'dí e nɨ cé kenée. Abú bi tóko 'yị-
ma'dí nɨyí tú'dú yá, kụṛụ'bụ 'yịma'dí nɨ dụ́ú kɨ́é'do. Nɨ
kpá kenée gɨ rozé azé tú'dú, tokozé rozé mbá ro Kɨ́résị-
to Yésụ bɨ kɨ́é'do ní. 13 Togú azé gɨ sɨmɨ kúfú Yúda e,
togú mbú gɨ sɨmɨ Gịrígị e, togú mbú owúkụlú e, togú
azé lá gbékpí 'yị e yá, i'bínɨ́ babatíza zɨ́ze mbá sɨmɨ
roko'bụ 'bɨ 'Dówú Lomo bɨ kɨ́é'do ní. Zɨ́ 'Dówú Lomo
ma'dáa ndísɨné sɨmɨzé kɨ́ í'bí roko'bụ ledre e zɨ́ze.
14 Lúrútókosé aka ledre née lá gɨ ro 'yịma'dí. 'Yịma'dí
nɨ kụṛụ'bụ éyí kɨ́é'do bi tókoga nɨyí 'bɨ eyé nda tú'dú.
15 Togú sịndí uku ledre kɨ́dí, ngárá née ndaá síḷí wá ní,
née ndaá 'bɨ ené ngúru éyí gɨ ro 'yịma'dí wá. Abú
kenée yá, sịndí nɨ kpá fú ngúru éyí gɨ ro 'yịma'dí. 16 Kpá
kenée togú mbílí uku ledre kɨ́dí, ngárá née ndaá komo
wá ní, née ndaá 'bɨ ené ngúru éyí gɨ ro 'yịma'dí wá,
Abú kenée yá, mbílí nɨ kpá fú ngúru éyí gɨ ro 'yịma'dí.
17 Sara togú kụṛụ'bụ 'yịma'dí nɨ kóo lá dụ́ú komo ní, nɨ
nda ndísị úwú ledre kɨ́ 'di? Togú kụṛụ'bụ 'yịma'dí nɨ
kóo lá dụ́ú mbílí ní, nɨ nda kóo ndísị ótụlúrú ndonyo
éyí kɨ́ 'di? 18 Éyí ga bɨ rozé ní za mbá, Lomo oto yée kɨ́ sí
ne gɨ ro zɨ́ye ídíye kpá mbá kɨ́ moko eyé e. 19 Togú
kụṛụ'bụ 'yịma'dí nɨ lá dụ́ú éyí bɨ kɨ́é'do ní, 'yị máa née
nɨ nda kóo ndísị méngị moko lárá a káa be 'di? 20 Abú
éyí nɨyí ro 'yịma'dí tú'dú ndịsịnɨ́ méngị moko e mbá
mɨngúngúcua yá, kụṛụ'bụ 'yịma'dí nɨ dụ́ú kɨ́é'do.
21 Komo utúasá go úku ledre zɨ́ síḷí kɨ́dí, “Síḷí máíli yíị
wá?” Do utúasá go úku ledre zɨ́ sịndí kɨ́dí, “Sịndí máíli
yíị wá.” 22 Ngíti géyị éyí nɨyí bo rozé, lurúzé yée káa zɨ́
éyí bɨ ngárá moko ndaá sɨmɨyé wá ní. Togú éyí ga gére
née ndanɨ́ kóo wá, káa bɨ utúasázé méngị yéme moko
wá. 23 Tú'dú éyí e nɨyí bo rozé, nɨyí kɨ́ ledreyé owóowó.
Ngíti géyị nɨyí bo, nɨyí 'bɨ eyé 'bɨ dokuwu. Gɨ zɨ́ kéyị née,
zɨ́ze ndísɨzé ésị bongó rozé káa bɨ azé ndísị gámá kɨ́
dokuwu ke. 24 Ngíti géyị éyí nɨyí bo rozé utúasázé
ótoécị yée mɨótoécị wá, éyí ga bɨ rozé née za mbá, Lo-
mo yeme yée kɨ́ sí ne, abú lurúzé ngíti géyị káa zɨ́
moko ndaá sɨmɨyé wá yá, nɨyí mbá kɨ́ ledreyé mbá
owóowó. 25 Gɨ zɨ́ kéyị née, wo bɨ romo do ezené do
ndísị 'yị ífi sɨmɨyé gɨ zɨ́a mɨífi ní ndaá. 26 Káa zɨ́ bɨ éyí ga
bɨ rozé nɨyí mbá kɨ́é'do ní, togú ngúruyé nɨ go ówo yá,
zɨ́ éyí ga bɨ rozé née ówoyé kpá za mbá. Togú éyí owo
ro ngúruyé wá, zɨ́ rozé ídíne kpá za mbá bikịdríne.
27 Sée 'yị ga bɨ 'bɨ Kɨ́résịto ní, ídísé ówo a kɨ́dí, abú ásé
tú'dú yá, ásé mbá mɨtókosé ro Yésụ bɨ kɨ́é'do ní. 28 Née
sí ledre bɨ Lomo ifibayi moko e zɨ́ze gɨ zɨ́a mbá
mɨngúngúcua ní. Mɨzefị a, zée ga bɨ gelé zée káa do
'yịmɨkása ga bɨ 'bɨ Ngére Yésụ ní. Gbre, 'yị e 'bɨ eyé nda

nébị e. Ota, 'bɨ eyé yée ga bɨ 'yị 'dódo ledre 'bɨ Lomo zɨ́ 'yị e ní. Zɨ́ ngíti géyị ídí 'bɨ eyé 'yị méngị mɨngburoko ledre ga bɨ kɨ́ roko'bụyé ní. Zɨ́ ngíti géyị ídí 'bɨ eyé 'yị íni ini do 'yị ndíyá e, zɨ́ ndíyá ndịsị ụ́kụ́ne gɨ ro'yị. Ngíti géyị 'yị e nɨyí 'bɨ eyé 'yị sáká lafúye. Ngíti géyị 'bɨ eyé 'yị ótoyéme mɨsi'di moko zɨ́ lafúye. Ngíti géyị 'bɨ eyé 'yị ódro sɨmɨ ŗíkị́ tara e káa zɨ́ bɨ 'Dówụ́ Lomo i'bí roko'bụ a zɨ́ye ní. 29 'Yị e ndanɨ́ eyé mbá 'yịmɨkása 'bɨ Kɨ́résịto wá, ndanɨ́ kpá mbá nébị e wá, ndanɨ́ kpá mbá 'yị 'dódo ledre 'bɨ Lomo zɨ́ 'yị e wá, ndanɨ́ kpá mbá kɨ́ roko'bụ 'bɨ méngị mɨngburoko ledre zɨ́ye wá. 30 Ndanɨ́ kpá mbá 'yị íni ini do 'yị ndíyá e zɨ́ ndíyá ndịsị ụ́kụ́ne wá. Ndanɨ́ kpá mbá 'yị ódro sɨmɨ ŗíkị́ tara e wá, ndanɨ́ kpá mbá 'yị úkuógụ ini ledre e gɨ sɨmɨ ngíti géyị tara e wá. 31 Ídísé óto komosé gɨ ro bɨlámá mɨméngị ledre bɨ 'Dówụ́ Lomo i'bí wo zɨ́se gɨ ro zɨ́se ndịsị sáká lafúse 'yị ga bɨ 'bɨ Kɨ́résịto kɨ́e ní.

Ba go éyí bɨ kɨ́ ledrené owóowó máili úku a zɨ́se ní.

Óto 'bú lafú'yị e

13 Togụ́ mááyí 'yị úku ŗíkị́ tara ga bɨ do sogo káŋgá ba, zɨ́ma kpá úku tara ga bɨ maláyika e ndịsịnɨ́ úku a dụ́ụ́ ye ní, togụ́ 'bú 'yị e ndaá domá wá, éyí ga bɨ mándịsị méngị yée née mbá, moko ndaá sɨmɨyé wá. 2 Kpá kenée togụ́ mááyí nébị 'yị úkutátá ledre 'bɨ Lomo zɨ́ 'yị e, togụ́ mááyí kpá 'yị bɨ ŋguŋgu ledre 'bɨ Lomo go kɨ́ngaya, máówoyéme ledre gɨ ro mɨngburoko ledre ga bɨ 'bɨ Lomo ní mbá bú bɨlámáne bɨ utúasá bú óto máa zɨ́ma méngị mɨngburoko ledre kɨ́e ní, togụ́ 'bú 'yị e ndaá domá wá, ŗanga, moko ndaá sɨmɨ tụ́'dụ́ ledre amá ga gére née za mbá wá. 3 Sɨmɨ ledre ga gére née mbá, togụ́ má'dí'bi éyí ga bɨ zɨ́ma 'be ní mbá í'bí yée zɨ́ 'yị lerí e, zɨ́ma kpá ótoómo romá za cụ́ zɨ́ ezeokó Kɨ́résịto úfu máa gɨ zɨ́a bɨ máyá mááyí go 'yị 'bɨ Kɨ́résịto ní, togụ́ 'bú 'yị e ndaá domá wá, ŗanga, ledre amá ga gére née mbá moko ndaá 'bɨ ené sɨmɨyé wá.

4 'Yị óto 'bú 'yị e nɨ 'yị sɨmɨkụtụ, nɨ 'yị méngị bɨlámá ledre zɨ́ye. 'Yị óto 'bú 'yị e ndaá kpá 'yị mongụ́ mɨmbé'de gɨ ro éyí 'bɨ 'yị e wá, ndaá kpá 'yị ílí wá. 5 Óto 'bú 'yị e ndaá 'bɨ ené ndịsị méngị bɨsinyí ledre zɨ́ye wá. 'Yị óto 'bú 'yị e oto ené roné zɨ́ 'yị e fú lá 'dá'dá wá, nda kpá 'yị 'bɨ sɨmɨ késí wá, nda kpá 'yị óto ledre sɨmɨné wá. 6 'Yị bɨ nɨ kɨ́ 'bú 'yị e doné ní, togụ́ bɨsinyí ledre mengị go zɨ́ ngíti 'yị yá, bi ndịsị sínyí roa mɨsínyí. Ndịsị ídí kɨ́ rokinyi sɨmɨ bɨ bɨlámá ledre mengị go zɨ́ lafúga ní. 7 Óto 'bú 'yị e nɨ ótoómo bɨsinyí ledre bɨ 'yị mengị ní zɨ́a, 'yị óto 'bú 'yị e, 'bú ledre 'bɨ 'yị e nzulú ené doa wá ndịsị lúrú ledre eyé zɨ́ne mbá ma'díi, kacɨ́ kadra mbá mɨmbé'dea nɨ fú lá kɨ́ rokinyi gɨ ro zɨ́ bɨlámá ledre ndịsị méngị roné zɨ́ye. Zɨ́ 'bú 'yị bɨ mengị bɨsinyí ledre née kpá fú ídíne zɨ́a sɨmɨ ledre e mbá.

8 Óto 'bú 'yị e nɨ éyí bɨ ngárá ụ́kụ́ wá ní. Abú áyí ba nébị, abú áyí 'yị owo ŗíkị́ tara e, zɨ́yị ídíyị 'yị úkuógụ ini ledre gɨ sɨmɨ ŗíkị́ tara e, zɨ́yị ídíyị kɨ́ mongụ́ ówo ledre gɨ ro ledre 'bɨ Lomo, éyí ga gére née mbá ndịsịnɨ́ ụ́kụ́ eyé mɨụ́kụ́ zɨ́ óto 'bú 'yị e ídíákáne dụ́ụ́ ne. 9 Zée 'yịma'dí e, utúasázé ówoyéme ledre 'bɨ Lomo lá kɨ́ roko'bụzé wá, gɨ zɨ́a tụ́'dụ́ ngíti géyị ledre e nɨyí aka bo zɨ́ Lomo lurúzé aka yée wá. 10 Sɨmɨ bɨ karanée Lomo otoyeme ledre ga bɨ ili yée ní go mbá ní, azé lúrú ngíti géyị ledre ga bɨ lurúzé aka yée wá ní mbá kɨ́ komozé. 11 Sɨmɨ bɨ kóo mááyí aka owụ́ ní, mɨódromá kɨ́ mɨsómụ́ ledre amá kɨ́ mɨméngị ledre amá e mbá nɨyí kóo 'bɨ owụ́ e. Nda té sɨmɨ bɨ mángbóróógụ go mongụ́ ya'dá 'yị ní, zɨ́-ma nda ndíṣịmá méngị dụ́ụ́ ledre ga bɨ 'bɨ mɨngburoko 'yị e ní. 12 Cakaba ní, azé aka sɨmɨ ledre 'bɨ Lomo káa zɨ́ mɨnzéré owụ́ e ní, gɨ zɨ́a owoyemezé aka za mbí mbí wá. 'Búó sɨmɨ bɨ karanée ogụzé go za cụ́ 'be 'bɨ Lomo íri ní, zɨ́ze nda ówoyéme mbigí ledre 'bɨ Lomo zaá bɨlámáne kpá káa zɨ́ bɨ wo Lomo ma'dáa owoyeme zée kɨ́ mɨméngị ledre ezé e ní. Káa zɨ́ bɨ mááyí aka ba ní, máówoyéme aka ledre 'bɨ Lomo za kɨ́ngaya wá, mááyí ówoyéme a sɨmɨ bɨ karanée máógụ go 'be 'bɨ ené íri ní.

13 Ledre e nɨyí bo ota, ŋgúŋgu ledre 'bɨ Lomo, óto komo 'yị gɨ ro ledre ga bɨ Lomo yemeomo yée gɨ rozé ní, nda óto 'bú lafú'yị e. Gɨ dongará ledre ga bɨ ota née mbá, óto 'bú 'yị e okpó romo do lafúne e mbá gɨ zɨ́a Lomo nɨ dosí a ne.

Tákpásịlị 'bɨ ódro sɨmɨ ngíti géyị tara e

14 Mongụ́ ledre esé, ídísé ndịsị óto 'bú 'yị e za kɨ́ngaya, zɨ́se óto mɨmbé'desé ro ledre ga bɨ 'Dówụ́ Lomo nɨ ndịsị 'dódo yée zɨ́se ní. Mongụ́ a, 'dódo ledre bɨ Lomo ukui'bí ne ní zɨ́ 'yị e. 2 Gɨ zɨ́a togụ́ 'yị ndịsị ódro sɨmɨ ngíti tara bɨ ngárá tụ́'dụ́ 'yị e owonɨ́ wá ní yá, ledre bɨ 'yị née ndịsị úku a ní, Lomo uwú dụ́ụ́ ne gɨ zɨ́a née yí ené mɨótoécị ledre bɨ 'Dówụ́ Lomo ndịsị úkuí'bí a ne ní. 3 Togụ́ 'yị 'dodo ledre bɨ Lomo ukui'bí ne ní zɨ́ lafúne yá, ledre née nɨ geré sáká lafúga ga gére née zɨ́ye ídíye kɨ́ roko'bụ royé zɨ́ye ndịsịyé bɨlámáne.

4 'Yị bɨ ndịsị úku ledre 'bɨ Lomo lá dụ́ụ́ sɨmɨ tara máa bɨ lafúga owonɨ́ wá ní, uku ledre née yí ené dụ́ụ́ zɨ́ne ngúcuné. Togụ́ uku ledre 'bɨ Lomo zɨ́ 'yị e sɨmɨ tara bɨ 'yị e owonɨ́ mbá bú ní, nɨ ídí mongụ́ sáká éyí zɨ́ tụ́'dụ́ lafúga. Gɨ zɨ́a nɨyí úwúyéme ledre 'bɨ Lomo zɨ́ye ŋgúŋgu ledre Ngére Yésụ. 5 Nɨ kóo ídí bɨlámáne togụ́ ásé ba kóo mbá kɨ́ roko'bụ 'bɨ ówo ngíti géyị tara e zɨ́se. Mongụ́ a, 'yị idí ídí kɨ́ roko'bụ 'bɨ 'dódo ledre bɨ Lomo ukui'bí ne ní zɨ́ lafúne gɨ ro zɨ́ lafúga máa ga gére née ŋgúŋgu ledre Yésụ.

6 Owụ́ 'bɨ Babá e, togụ́ máógụ 'dódo ledre bɨ Lomo ukui'bí ní zɨ́se sɨmɨ ngíti tara bɨ ngárá ówosé wá ní, É'e útúásásé ówo ini ledre gɨ sɨmɨ a wá. 'Búó togụ́ má'dódo ledre 'bɨ Lomo zɨ́se, sɨmɨ tara bɨ ówosé bú ní, ásé fú ówoyéme ini ledre gɨ sɨmɨ a. 7 Togụ́ sɨmɨ ke'bị, mɨcéyé kɨ́ kɨ́drí kɨ́ alabịrị, 'di'biogụnɨ́ bɨlámá gboṛụyé wá ní ambí nɨ lé'bé ke'bị ne? 'Yị lé'bé ke'bị ndaá. 8 Kpá kenée togụ́ dịbịlị owụ́yeme roné gɨ ro mara wá ní, 'yị e nɨyí yóko royé lárá a káa be 'di? 9 Gɨ rosé kpá kenée, togụ́ ódrosé zɨ́ 'yị e sɨmɨ tara bɨ ngárá owonɨ́ wá ní, nɨyí úwúyéme a lárá a káa be 'di? Uwúyemenɨ́ eyé ini ledre gɨ sɨmɨ a wá.

10 Tụ́'dụ́ ŗíkị́ tara e nɨyí bo do sogo káŋgá ndịsịnɨ́ mbá úkuógụ ini ledre e. 11 Togụ́ 'yị ódro zɨ́ma sɨmɨ tara bɨ ngárá máówo ini ledre gɨ sɨmɨ a wá ní, 'yị née ndazé kéne gɨ sɨmɨ kúfú kɨ́é'do wá. 12 Ndíṣịsé sómụ́ ledre kɨ́dí

'Dówú Lomo idí í'bí roko'bụ zɨse gɨ ro méngị moko kɨe. Káa zɨ́ bɨ goó kenée ní, ídísé íni ini zɨ́ Lomo idí í'bí 'Dówúne zɨse gɨ ro zɨse ndịsịsé sáká lafúse e gɨ ro zɨ́ moko 'bɨ Kɨ́résịto ngbóróne dongaráse.

13 Kpá kenée, togú 'Dówú Lomo 'dodo ledre zɨ́yị ndịsiyí úku a sɨmɨ ngíti tara yá, ídí ndú'yú Lomo idí í'bí roko'bụ zɨ́yị, gɨ ro zɨ́yị úkuógụ ini ledre gɨ sɨmɨ ngíti tara máa née zɨ́ lafúyị e ówoyéme a bɨlámáne. 14 Togú máíni ini zɨ́ Lomo sɨmɨ tara bɨ ngárá máówo ini ledre gɨ sɨmɨ a wá ní, lomo romá ndịsị íni ini née lá dụ́ú ne cíyí a ndaá yana mɨmbé'demá wá. 15 Gɨ zɨ́ kéyị née ní, ngíti géyị yá ledre ga bɨ mándịsị úku yée sɨmɨ ini zɨ́ Lomo ní, 'Dówú Lomo owoyeme dụ́ú ne, ngíti yá zɨ́ma ówoyéme a. Ngíti géyị yá, zɨ́ma ndịsịmá kófó ịrị Lomo máówo ini ledre gɨ sɨmɨ a wá, ngíti géyị yá zɨ́ma ówo ini ledre gɨ sɨmɨ a. 16 Togú ndịsị í'bí mbófo éyí zɨ́ Lomo sɨmɨ tara bɨ kpí ní, sara 'yị máa wo bɨ dongaráse ore ngárá owo tara máa née wá ní, nɨ ṇgúṇgu a kɨ́dí, “Idí kenée” ní lárá káa be 'di? 17 Ambí owo ne, ngíti géyị yá, ledre ga bɨ áyí ndịsị úku yée née yí eyé mbá bɨlámá ledre. Nda lá togú 'yị e uwúnɨ́ ini ledre máa née wá, éyí bɨ nɨ sáká yée gɨ sɨmɨ a ní ndaá 'bɨ ené e wá.

18 Máí'bí mbófo éyí zɨ́ Lomo gɨ zɨ́a mándịsị ódro sɨmɨ ṛíkí tú'dú tara e rómo dosé kɨe mbá. 19 Togú nda dongará tú'dú 'yị e yá, mándịsị ódro zɨ́ye sɨmɨ tara bɨ owonɨ́ bú ní. Abú máúku lá owú ledre cúku'dée, zɨ́ye ówo ini ledre gɨ sɨmɨ a yá eme romo do wo bɨ mááyí úku tú'dú ledre sɨmɨ tara bɨ kpí owonɨ́ ini ledre gɨ sɨmɨ a wá ní.

20 Mɨsómú ledre esé sɨmɨ ledre 'bɨ Lomo ndaá ídí káa zɨ́ 'bɨ mɨnzéré owú e wá, ídísé ídí tɨ́ mɨngburoko 'yị e. Togú nda sɨmɨ méngị bɨsinyí ledre yá, ídísé ási ndásé méngị bɨsinyí ledre wá. 21 Nɨ mɨékéne sɨmɨ mɨéké kúrú Lomo kɨ́dí,

“Máa Ngére Lomo, abú mákása 'yị lóṇgó e
ndéré úku ledre amá sɨmɨ tara bɨ kpí ní,
zɨ́ma kpá ódromá zɨ́ 'yị ga gére née yá,
ilinɨ́ eyé uwú wá.” †

22 Togú Lomo ódro zɨ́ 'yị ga bɨ ṇguṇgunɨ́ ledre ené wá ní sɨmɨ tara bɨ ngárá owonɨ́ wá ní yá, ili née zɨ́ 'yị máa ga gére née ógụyé zɨ́ne. Togú nda zɨ́ 'yị ga bɨ ṇguṇgunɨ́ ledre ené go ní, ndịsị ódro zɨ́ye kɨ́ tara bɨ owonɨ́ bú ní gɨ ro zɨ́ye ídíye fú kɨ́ roko'bụ royé. 23 Togú yókosé rosé kɨ́ tú'dú 'yị e do bi kịé'do íni ini zɨ́ Lomo, zɨ́se ndịsịsé ódrosé dụ́ú sɨmɨ tara bɨ ngíti géyị 'yị e owonɨ́ wá ní yá, 'yị ga bɨ dongaráse ore ṇguṇgunɨ́ aka ledre 'bɨ Lomo wá ní nɨyí úku ledre kɨ́dí sɨmɨ dosé sinyí go mɨsínyí gɨ zɨ́a bɨ owonɨ́ ini ledre bɨ ndịsịsé úku a née wá ní. 24 Togú 'yị bɨ ṇgúṇgu aka ledre 'bɨ Lomo wa ní ogụ ólú dongaráse do bi ini zɨ́ Lomo, ndịsịsé ódro sɨmɨ tara bɨ 'yị née owoyeme ledre gɨ sɨmɨa bú ní, 'yị née nɨ geré óyóló'bó sómú ledre ené, zɨ́a úku ledre kɨ́dí ábuwá ledre ga bɨ née ndịsị méngị yée ní emenɨ́ ngú zɨ́a ṇgúṇgu ledre 'bɨ Lomo. 25 Kpá kenée, togú 'yị lúyú ledre nɨ dongaráse, ndịsịsé úku ledre 'bɨ Lomo sɨmɨ tara bɨ owo bú ní, ngịrị nɨ útú sɨmɨ a zɨ́a úkuógụ lúyú ledre ga bɨ kóo mɨótoécịné do mɨmbé'dea ní. Nda gɨ ore, zɨ́a tónóne mbófo Lomo. Zɨ́a úku ledre kɨ́dí, “Lomo nɨ dongaráse ona.”

† *14:21 Isáya 28:11-12*

Ledre gɨ ro ini zɨ́ Lomo

26 Owú 'bɨ Babá e, togú yókosé rosé go do bi kịé'do íni ini zɨ́ Lomo, zɨ́ ngíti 'yị gɨ dongaráse ídíne kɨ́ ke'bị mbófo Lomo yá, née bɨlámá ledre. Togú ngíti 'yị nɨ 'bɨ ené kɨ́ lorụ gɨ ro lórụ lafúne kɨe yá, nɨ bɨlámáne. Togú ngíti 'yị nɨ kɨ́ ledre bɨ Lomo ukui'bí zɨ́a ní, ili úkutátá a zɨ́ lafúne e yá, nɨ bɨlámáne. Togú ngíti 'yị nɨ kɨ́ roko'bụ 'bɨ ódro sɨmɨ ngíti tara yá, nɨ bɨlámáne. Togú ngíti a nɨ 'bɨ ené kɨ́ roko'bụ 'bɨ úkuógụ ini ledre gɨ sɨmɨ ngíti tara yá, nɨ bɨlámáne. Ídísé méngị éyí ga gére née mbá kenée do bɨlámá mɨsi'diné gɨ ro zɨ́a óto ledre 'bɨ Kɨ́résịto zɨ́a ídíne kɨ́ roko'bụné sɨmɨsé. 27 Togú 'yị e nɨyí bo, ilinɨ́ gɨ ro ódro sɨmɨ ngíti géyị tara e yá, ndanɨ́ ídí tú'dú wá. Idínɨ́ ídí lá 'yị e gbre kɨ́ ota zɨ́ye ndịsị ódroyé kékíé'do gɨ ro zɨ́ ngíti géyị 'yị e ndịsiyé úkuógụ ini ledre gɨ sɨmɨ ledre ga bɨ nɨyí ndịsị úku yée née zɨ́ lafúye. 28 Togú ngíti 'yị bɨ zɨ́a úkuógụ ini ledre gɨ sɨmɨ ngíti géyị tara ga gére née ndanɨ́ wá yá, 'yị ga bɨ iliní ódro sɨmɨ ngíti géyị tara e née ndanɨ́ ódro fúó fúó wá. Idínɨ́ ódro lá cịkị gɨ do mɨmbé'deyé Lomo nɨ úwú a.

29 Togú yókosé rosé go do bi íni ini zɨ́ Lomo yá, lá dụ́ú 'yị e gbre kɨ́ ota idínɨ́ úkutátá ledre bɨ Lomo ukui'bí zɨ́ye ní ye, ngíti géyị 'yị e idínɨ́ ndịsị 'bɨ eyé lá lúrú bi sɨmɨ ledre ga bɨ lafúye ndịsịnɨ́ úkutátá a née togú ukunɨ́ née tɨ́ ledre bɨ Lomo ukui'bí zɨ́ye ne ní yá. 30 Togú Lomo ukui'bí ledre zɨ́ ngíti 'yị, nɨ go úkutátá a, zɨ́ Lomo kpá úkuí'bí ledre zɨ́ ngíti 'yị gɨ ro úkutátá a yá, 'yị máa wo bɨ gáa ndịsị úkutátá ledre 'dá'dá née, idí ótoómo bi zɨ́ ezené née kpá ódroné. 31 Ndásé ịnyị ndro sɨmɨ sịndí kadra kịé'do úku kúrú Lomo wá. Ídísé ndịsị úku kúrú Lomo kékíé'do. Gɨ do bɨ zɨ́se ówoyéme ledre 'bɨ Lomo zɨ́se ídíse kɨ́ roko'bụsé. 32 'Yị ga bɨ ndịsịnɨ́ úkutátá ledre bɨ Lomo ukui'bí ní 'Dówú Lomo ndịsị í'bí sịndí kadra gɨ roa ne zɨ́ye. 33 Gɨ zɨ́a Lomo nɨ yí ené 'yị 'bɨ bikịdrí, ndịsị ótoyéme ledre ené e mbá mɨótoyéme.

Sɨmɨ bɨ 'yị ga bɨ 'bɨ Kɨ́résịto yokonɨ́ royé go gɨ do bi e mbá ndịsị íni ini zɨ́ Lomo ní, 34 kará e ndanɨ́ ídí káa do manda e ndịsị 'dódo ledre 'bɨ Kɨ́résịto zɨ́ 'yị e wá. Idínɨ́ ídí sí lorụ 'bɨ ya'dá 'bɨ eyé e káa zɨ́ bɨ nɨ mɨékéne sɨmɨ lorụ bɨ Mụsa eké ní. 35 Togú ngíti géyị ledre e nɨyí bo ilinɨ́ gɨ ro ówoyéme a yá, idínɨ́ ndú'yú ya'dá 'bɨ eyé 'be. Gɨ zɨ́a nɨ mɨékéne kará e ndanɨ́ ódro do bi yóko ro'yị do bi 'bɨ ini zɨ́ Lomo wá.

36 Sée 'yị 'bɨ Koŕíndo, óworómosé esé ledre 'bɨ Lomo gɨ do ngíti géyị 'yị e wá. Ndásé esé kpá se mɨzefị 'yị ga bɨ ledre 'bɨ Lomo ogụụtụ roné zɨ́ye ní wá. 37 'Yị bɨ owo roné bú kɨ́dí née nɨ 'yị úkutátá ledre 'bɨ Lomo zɨ́ 'yị e ní, idí kpá ówo a kɨ́dí ledre bɨ máéké zɨ́se ba nɨ lorụ gɨ zɨ́ Ngére Yésụ. 38 Ledre bɨ máéké zɨ́se ba 'yị bɨ lurú kɨ́ ledrené owóowó wá ní, ndásé kpá lúrú wo kɨ́ ledrené zɨ́se owóowó wá.

39 Mongú ledre esé idí ídí úku kúrú Lomo zɨ́ 'yị e. Togú ngíti 'yị ili kpá úkutátá kúrú Lomo sɨmɨ ngíti tara yá, ndásé ụ́cụómo wo wá. 40 Ídísé ndịsị méngị yéme ledre e mbá mɨméngị yéme do bɨlámá mɨsi'diné.

Mɨúrú Yésụ gɨ sɨmɨ umbu

15 Owụ́ 'bɨ Babá e, máili úku ándá ledre zɨ́se gɨ ro bɨlámá ledre kóo má'dódo zɨ́se gɨ ro Kɨ́résịto Yésụ, zɨ́se ṇgúṇgu a kɨ́ mɨmbé'desé kɨ́é'do ní. 2 Bɨlámá ledre née nɨ óto sée zɨ́se ndíki trịdrị bɨ za fí ní. Togú karanée zɨ́se zángá trịdrị yá, kɨ́dí ṇgúṇgusé esé kóo ledre máa née kɨ́ mɨmbé'desé kɨ́é'do wá.

3 Máéké zɨ́se ba ledre bɨ 'Bụzé Lomo 'dodoyeme ní, nɨ ledre bɨ kɨ́ ledrené owóowó ní, kɨ́dí Kɨ́résịto uyu kóo sɨmɨ lúyú ledre ezé, káa zɨ́ bɨ nɨ mɨékéne sɨmɨ mɨéké kúrú Lomo ní, 4 do kóo óto wo. Nda sɨmɨ sílí ota zɨ́a úrúne, Ledre née mengị kóo roné tɨ́ cé káa zɨ́ bɨ mɨéké kúrú Lomo uku ní. 5 Zɨ́a kóo 'dódo roné zɨ́ Pétero kpá kɨ́ ngíti géyị lafúga bɨ kóo nɨyí kéye sokó doa gbre (12) ní. 6 Zɨ́a kóo kpá 'dódo roné zɨ́ tú'dú ngíti géyị 'yị e rómonɨ́ cí ịnyị (500) go. Abú ngíti géyị uyunɨ́ kóo go yá, tú'dú ngíti géyị nɨyí aka bo kɨ́ komoyé. 7 Zɨ́a kóo kpá 'dódo roné zɨ́ Yakóbo, nda gɨ do kacɨ́ a née, zɨ́ 'yịmɨkása ené e za mbá.

8 Odụ a nda dụ́ụ́ zɨ́a ógụ 'dódo roné zɨ́ma 'duo kakara káa zɨ́ owụ́ bɨ utúogụ mɨútúógụ sịndí kadra ené 'bɨ árá utúasá ené wá ní.

9 Mááyí gɨ dongará 'yịmɨkása ga bɨ gbála 'dá'ba ní. Mɨútúásá kóo gbawá ídíma káa do 'yịmɨkása 'bɨ Yésụ gɨ zɨ́a mándísị kóo méngị 'yị ga bɨ 'bɨ Yésụ ma'dáa ní bɨsinyíne kpá kɨ́ úfu ngíti géyị. 10 Sɨmɨ ledre ga gére née mbá, Lomo oyó sogoné zɨ́ma wá. Gɨ zɨ́ kéyị née, zɨ́ma ídíma káa zɨ́ bɨ mááyí ba. Ịdrị mɨmbé'dené romá zɨ́a í'bí moko ené zɨ́ma ndísịmá méngị a. Abú máméngị moko ené née za kɨ́ roko'bụmá mbá rómo ngíti géyị 'yị e kɨ́e yá, yí ené gɨ zɨ́ roko'bụ bɨ Lomo i'bí zɨ́ma ní. 11 Ídísé ówo a kɨ́dí ledre 'bɨ Ngére Yésụ nɨ yí ené dụ́ụ́ kɨ́é'do, togú má'dódo máa zɨ́se, togú ngíti géyị 'yị e 'dodonɨ́ ye, née dụ́ụ́ ledre bɨ kɨ́é'do ṇgúṇgusé ní.

Mɨúrú 'yị e gɨ sɨmɨ umbu

12 Togú máa kɨ́ ngíti géyị lafúma e, 'dodozé kóo ledre go zɨ́se kɨ́dí Lomo uru kóo Kɨ́résịto gɨ sɨmɨ umbu ní, sara mengị káa be 'di zɨ́ ngíti géyị 'yị e gɨ dongaráse ndịsị ítí kangú kɨ́dí togú 'yị uyu go yá utúasá úrú gɨ sɨmɨ umbu wá ní? 13 Máúku zɨ́se togú úrú gɨ sɨmɨ umbu ndaá yá, káa bɨ sí ledre bɨ zɨ́ Kɨ́résịto úrúne gɨ sɨmɨ umbu ní ndaá. 14 Togú Kɨ́résịto nda kóo úrú gɨ sɨmɨ umbu wá, ledre ga bɨ kóo ndịsịzé 'dódo yée zɨ́se ní moko ndaá sɨmɨyé mbá wá, moko ndaá kpá sɨmɨ ṇgúṇgu ledre esé wá. 15 Azé kóo ídí go 'yị ṛanga e ro Lomo gɨ zɨ́a ukuzé kɨ́dí uru kóo Kɨ́résịto gɨ sɨmɨ umbu. Ábuwá uru ené wo wá, 'yị e urúnɨ́ eyé kpá gɨ sɨmɨ umbu wá.

16 Idí yaá 'yị e urúnɨ́ gɨ sɨmɨ umbu wá, káa bɨ Kɨ́résịto urú ené kpá wá. 17 Idí Kɨ́résịto ndaá kóo úrú gɨ sɨmɨ umbu wá, ṇgúṇgu ledre esé née moko ndaá ba sɨmɨ a wá, káa bɨ ásé aka ba fú lá 'yị lúyú ledre e. 18 Káa bɨ lafúze 'yị 'bɨ Kɨ́résịto ga kóna ṇguṇgunɨ́ ledre a uyunɨ́ go ní, moko ndaá lolụ ba sɨmɨyé wá, uyunɨ́ go fí. 19 Idí Kɨ́résịto nda kóo ídí kɨ́ roko'bụ 'bɨ úrú gɨ sɨmɨ umbu wá, zée ga bɨ azé aka trịdrị ba ní, éyí bɨ zɨ́ze óto komozé gɨ roa káa do trịdrị bɨ za fí ní ndaá. Odụ a azé kóo ídí kacɨ́ komo 'yị e éyí bɨ moko ndaá sɨmɨ a wá ní.

20 Bɨlámá a Kɨ́résịto nɨ go ne mɨzefị 'yị bɨ urúụtụ roné ne gɨ sɨmɨ umbu gɨ zɨ́ lafúze ga bɨ uyunɨ́ kóo go 'dá'dá ní. 21 Kóo 'desí ní, mɨzefị 'yịma'dí bɨ Ádama ní 'di'biogụ lúyú ledre ne zɨ́ 'yịma'dí e ndísị úyuyé. Kpá kenée Yésụ bɨ Lomo kasaogụ káa do 'yịma'dí ní urúụtụ roné ne gɨ sɨmɨ umbu karaba zɨ́ 'yịma'dí e ndísị úrúye gɨ sɨmɨ umbu. 22 Máúku zɨ́se ma'díi, 'yịma'dí e za mbá nɨyí úyu mɨúyu gɨ zɨ́a Ádama 'di'biogụ umbu doyé ne. Yée ga bɨ ṇguṇgunɨ́ ledre Kɨ́résịto go ní, togú uyunɨ́ go yá, nɨyí úrú. 23 Gɨ zɨ́a bɨ Kɨ́résịto nɨ ne mɨzefị 'yị bɨ urúụtụ roné gɨ sɨmɨ umbu ní, zée ga bɨ 'yị ené e ní, togú sịndí kadra 'bɨ úrú ogụ go yá, azé úrú mbá. 24 Sɨmɨ bɨ Yésụ romo komo roko'bụ 'bɨ bɨcayi lomo e gɨ do sogo káṇgá ba go ní, zɨ́a nda ótoómo bi zɨ́ 'Bụné Lomo ídíne ne Ngére za fí. Née go mɨú́kú́ do sogo káṇgá kɨ́ bɨsinyí ledre ga bɨ sɨmɨné ní za mbá.

25 Cakaba ní, Yésụ ma'dáa nɨ aka fú ne Ngére do sogo káṇgá ba gị sɨmɨ sịndí kadra bɨ zɨ́a rómo komo ezeokóne zɨ́ye ídíye mbá sí sịndía ní. 26 Odụ ezeokó Yésụ bɨ Yésụ nɨ rómo komo a ní dụ́ụ́ umbu. 27 Nɨ mɨékéne sɨmɨ mɨéké kúrú Lomo kɨ́dí, “Lomo oto éyí e goó za mbá sí sịndía.” † Ndaá bɨ kɨ́dí Yésụ nɨ kpá ídí Ngére do Lomo ní wá, gɨ zɨ́a Lomo oto wo ne zɨ́a ídíne káa do Ngére do éyí e mbá. 28 Gɨ do kacɨ́ a bɨ Yésụ nɨ kóo go Ngére do éyí e za mbá ní, zɨ́a nda ótoómo bi zɨ́ 'Bụné Lomo nda ídíne ne Ngére doné kɨ́ éyí e za fí. Gɨ zɨ́a wo Lomo, i'bí roko'bụ ne zɨ́ Yésụ zɨ́ Yésụ ídíne káa do Ngére.

29 Togú bɨ Lomo uru 'yị e gɨ sɨmɨ umbu wá ní, sara 'yị ga bɨ i'bínɨ́ babatíza zɨ́ye do bi kacɨ́ sụmụyé ga bɨ uyunɨ́ ní, nɨyí nda méngị goó 'di? Sara togú Lomo uru ené 'yị e wá ní, éyí bɨ 'yị e ndịsịnɨ́ ṇgúṇgu ledre babatíza do í'bí a zɨ́ye gɨ roa ní 'di? 30 Aka nda zée, idí ndaá gɨ zɨ́a bɨ ya kɨ́dí 'yị e nɨyí úrú gɨ sɨmɨ umbu ní wá ní, káa bɨ i'bízé ezé rozé ndísị 'dó'dóze gbékpíe wá? 31 Máí'bí romá zɨ́ umbu zɨ́ma ndísị 'dó'dóma gɨ ro Kɨ́résịto Yésụ bɨ nɨ Ngére ezé née ndaá gbékpíe wá, gɨ zɨ́a ma'díi nɨ sɨmɨ ledre ené. Zɨ́ma kpá ídíma kɨ́ mongú rokinyi gɨ zɨ́a ṇgúṇgusé ledre ené go. 32 Máótoómo romá zɨ́ ngíti géyị 'yị ga bɨ 'bɨ Éfeso yée ga bɨ ṇguṇgunɨ́ aka ledre 'bɨ Lomo wá ní ndísị 'dó'do máa kɨ́ngaya née gbékpíne wá, gɨ zɨ́a máówo go bɨlámáne kɨ́dí úrú gɨ sɨmɨ umbu nɨ bo. Idí ndaá kóo kenée wá,

“Idízé lá ndísị ánu éyí e kɨ́ éwé éyí e,
sịndí kadra ogụ go yá, zɨ́ze úyuzé.” ††

33 Ndásé ótoómo rosé zɨ́ 'yị e lóndo sée wá. “'Yị bɨ sómú ledre ené ndaá bɨlámáne wá ní, ndịsị sínyiónzó ezené bɨ kɨ́ bɨlámá sómú ledre sɨmɨné ní.” 34 Ídísé ótoómo ledre cayi 'bɨ 'yị ga gére née 'dá'ba. Zɨ́se ídíse tɨ́ fú bɨlámáse. Zɨ́se kpá ótoómo méngị bɨsinyí ledre 'dá'ba. Ngíti géyị 'yị e nɨyí fú lá bo gɨ dongaráse owonɨ́ aka eyé ledre 'bɨ Lomo fú lá wá. Dosé owó gɨ zɨ́ ledre née wá gɨ zɨ́ 'di?

---

† *15:27 Ke'bị 'bɨ Dawídi~e 8:6* †† *15:32 Isáya 22:13*

Umbu e nɨyí úrú kɨ́ mɨkánda sanáye royé

35 Ngíti 'yị nɨ ndúndu'yú kɨ́dí, “Togú 'yị uyu go mɨúyu
ní nɨ nda úrú 'bɨ ené gɨ sɨmɨ umbu lárá a káa be 'di? Nɨ
ólú́ógụ kɨ́ toso sanáne máa wo bɨ káa be 'di?” 36 Née
kenée bɨcayi sómú́ ledre bɨ káa be 'di. Bɨ ndíṣịsé 'díyí
kúfú ní, ndịsị úṭụ zɨ́a ólú́ógụné nyé kɨ́ kuŕú sókóne
roné, mbé uyu kí? 37 Éyí ga bɨ ndíṣịsé 'díyí yée ní, togú
mbómú́ togú́ 'díya, ndaá 'bɨ ené bɨ kɨ́dí 'dí'bisé kụŕụ'bụ
éyí née 'díyí a ní wá, tɨ́ lá dụ́ú kúfú a. 38 Lomo ndịsị nda
í'bí mɨkánda saná zɨ́ye ne kacɨ́ mɨyéme ledre ené. 39 Éyí
trịdrị ga bɨ za mbá ní, Lomo i'bí saná zɨ́ye kpá za mbá
mɨngúngúcua. 'Yịma'dí togú́ bangá togú́ solú́ togú́
kénzé éyí ga gére née za mbá, toso sanáye nɨ mbá
mɨngúngúcua. 40 Éyí ga bɨ komo ere ní nɨyí 'bɨ eyé kpá
bo tosoyé kɨ́ lámáye nɨ mbá mɨngúngúcua gɨ ro éyí
máa yée ga bɨ do sogo káṇgá ona ní. 41 Mɨsúwu kadra
nɨ kpí gɨ zɨ́ éfé, zɨ́ kele e ídíye kpá kpí. Ngíti géyị ndíṣịnɨ́
ndící kɨ́ roko'bụyé rómo do lafúye.

42 Ledre nɨ gɨ ro mɨúrú 'yị e gɨ sɨmɨ umbu kpá kenée.
Saná 'yị bɨ nɨyí óto wo kɨ́e sɨmɨ gu ní, nɨ wo bɨ ndịsị úyu
mɨúyu ní. Wo bɨ nɨ úrú kɨ́e ní, nɨ nda 'bɨ ené toso saná
bɨ ngárá uyu lolụ wá ní. 43 Togú 'yịma'dí uyu go yá zɨ́
saná a née ényené, roko'bụ a ndaá lolụ wá do óto a
sɨmɨ káṇgá. Sɨmɨ bɨ Lomo nɨ nda úru wo gɨ sɨmɨ umbu
ní, saná a enye lolụ wá, zɨ́a nda ídíne kɨ́ roko'bụné.
44 Sanáze bɨ azé kɨ́e ba ní, nɨ 'bɨ do sogo káṇgá. Mɨkán-
da a bɨ Lomo nɨ í'bí a sɨmɨ bɨ nɨ úru zée ní, nɨ nda ídí
sɨmɨ roko'bụ 'bɨ 'Dówú́ Lomo za fí.

45 Mɨéké kúrú Lomo uku kɨ́dí, “Zɨ́ mɨzefị 'yịma'dí bɨ Lo-
mo otoogụ wo Ádama ní, ídíne trịdrị.” † Zɨ́ gbre 'yị ídí
'bɨ ené nda Yésụ, 'yị í'bí trịdrị bɨ za fí ní zɨ́ 'yị e sɨmɨ
roko'bụ 'bɨ 'Dówú́ Lomo ní. 46 Lomo otoụtụ aka kóo
sanáze bɨ 'bɨ do sogo káṇgá ní. Nda gɨ do kacɨ́ a née,
zɨ́a ótoógụ sanáze bɨ kɨ́ roko'bụ 'bɨ 'Dówú́ Lomo ní.
47 Lomo yeme mɨzefị 'yịma'dí gɨ sɨmɨ káṇgá, zɨ́a nda
kásaógụ gbre 'yịma'dí bɨ nɨ Yésụ ní 'bɨ ené gɨ komo
ere. 48 'Yị 'bɨ do sogo káṇgá nɨyí 'bɨ eyé 'yị ga bɨ 'bɨ
Ádama ní gɨ zɨ́a nɨ 'yị 'bɨ do sogo káṇgá. 'Yị 'bɨ komo
ere nɨyí 'bɨ eyé 'yị ga bɨ 'bɨ Yésụ ní gɨ zɨ́a nɨ yí ené 'yị 'bɨ
komo ere. 49 Cakaba ní, azé aka káa zɨ́ mɨzefị 'yị bɨ 'bɨ
do sogo káṇgá bɨ Ádama ní. Nda karanée zɨ́ze ídíze
káa zɨ́ Yésụ bɨ ogụ gɨ komo ere ní.

50 Owú́ 'bɨ Babá e, sanáze bɨ 'bɨ do sogo káṇgá ba,
utúasázé ndéré ndíṣị kɨ́e komo ere 'be 'bɨ Lomo wá, gɨ
zɨ́a ndịsị úyu mɨúyu, zɨ́a ndíṣị énye ené kpá mɨénye.
51 Máúku zɨ́se ma'díi, ndaá 'bɨ ené bɨ kɨ́dí Yésụ nɨ
ndá'baógụ sɨmɨ bɨ zée 'yị ené uyuonzózé rozé go mbá
ní wá. Nɨ ndá'baógụ ndíki ngíti géyị 'yị e gɨ dongaráze
aka tɨ́ kɨ́ komoyé. Zɨ́a nda oyóló'bó sanáze mbá kpí
mɨkándané, yée ga bɨ uyunɨ́ go kɨ́ yée ga bɨ uyunɨ́ aka
wá ní. 52 Ledre máa née nɨ líyị 'yị e mɨlíyị sɨmɨ bɨ nɨyí ímí
dịbịlị gɨ ro úru 'yị ga bɨ kóo uyunɨ́ go ní, zɨ́ye ólú́ógụyé
kɨ́ mɨkánda sanáye royé née go saná máa bɨ enye lolụ
wá ní, zɨ́ze ídíze kéye nda mbá trịdrịzé za fí. 53 Rozé
máa wo bɨ ndịsị úyu mɨúyu, zɨ́a ndíṣị énye ené kpá
mɨénye ní, Lomo nɨ óyóló'bó a sɨmɨ ngíti tosoné kpí
ndaá lolụ wo bɨ nɨ kpá fú úyu mɨúyu ní wá.

54 Sɨmɨ bɨ Lomo i'bí mɨkánda saná go zɨ́ze mbá ní, zɨ́
ledre ma'dáa ídíne tɨ́ káa zɨ́ bɨ nɨ mɨékéne sɨmɨ mɨéké
kúrú Lomo ní kɨ́dí, “Umbu, éyí ndaá lolụ wá, roko'bụyí
ụkú́ go.” ††55 “Umbu, roko'bụyí bɨ dozé káa zɨ́ ngére ní
ndaá lolụ wá, ụkú́ go. Útúásá lolụ ndíṣị í'bí éyí mɨówo
do mɨmbé'dezé wá.” ‡56 Lúyú ledre ndịsị 'dí'biógụ um-
bu. Gɨ zɨ́a lúyú ledre ndịsị óto lorụ 'bɨ Lomo káa do
roko'bụ zɨ́ne. 57 Mbófo éyí zɨ́ Lomo kásaógụ Ngére ezé
Kɨ́résịto Yésụ ógụ úyuné 'dí'bióyó umbu bɨ kóo azé
úyu a ze gɨ zɨ́ lúyú ledre ezé e ní gɨ komozé.

58 Owú́ 'bɨ Babá e, káa zɨ́ bɨ goó kenée ní, ídísé tóro
sɨmɨ moko 'bɨ Lomo ngbúó. Ndásé ótoómo rosé zɨ́
ngíti géyị ledre e 'dí'bióyó sée wá. Gɨ zɨ́a kú́rú́ moko 'bɨ
Ngére Yésụ bɨ ndíṣịsé méngị a née nderé ené
gbékpíne wá.

Yóko késí gɨ ro kása a sɨmɨ Yeŕụsaléma

16 Owú́ 'bɨ Babá e, togú́ gɨ ro yóko komo késí sáká
lafúze 'yị ga bɨ 'bɨ Kɨ́résịto ní kɨ́e yá, ídísé méngị
ledre bɨ kóo máúku zɨ́ yée ga bɨ sɨmɨ káṇgá bɨ Galatíya
ní. 2 Sɨmɨ sí́lí́ gɨ do kacɨ́ Sí́lí́ 'bɨ 'Dówú́ro mbá, ídíse ndíṣị
'dí'bióto ngíti géyị késí e kpí kɨ́ ịrị lafúze ga gére ní, gɨ
do bɨ zɨ́ma ógụmá ndíki a nzíyiné gɨ ro zɨ́ma kása a
sáká yée kɨ́e. Gɨ zɨ́ wo bɨ ásé méngị a gbagbagba sɨmɨ
bɨ mááyí go zɨ́se íri ní. 3 Ídísé kpá lúrúómo ngíti géyị
'yị e gɨ do ngárá 'yị ga bɨ ásé kéye íri mɨméngị ledre
eyé nɨ za mbá bɨlámáne ní gɨ ro togú́ máógụ go zɨ́se íri
yá, zɨ́ma éké wáraga í'bí a kɨ́ késí bɨ yókosé ní do sí́lí́ye
gɨ ro zɨ́ye ndéré sáká lafúze ga bɨ sɨmɨ Yeŕụsaléma íri ní
kɨ́e. 4 Togú́ málúrú utúasá mɨútúásá zɨ́ma ndéréma yá,
zɨ́ze ndéréze kéye.

Mɨyéme ledre 'bɨ Páwulo

5 Nɨ kóo ídí tɨ́ bɨlámáne zɨ́ma ndéréma geré zɨ́se íri, tɨ́
lá máíli aka ndéré lúrú ngíti géyị lafúze 'yị ga bɨ 'bɨ
Kɨ́résịto sɨmɨ káṇgá bɨ Mekedoníya ní kí, mááyí nda fú
ógụ zɨ́se íri. 6 Togú́ máógụ go zɨ́se íri yá, azé aka lú'bú
kése zaá mɨlú'bú kí. Gɨ zɨ́a kɨ́ lịmị ba máíli ndíṣị bi. Togú́
nda go kɨ́ ndumu yá, mááyí nda fú ịnyị ndéré do ngíti
géyị bi e. Ili kpá zɨ́se sáká máa gɨ ro gámá ga bɨ
mándíṣị kɨ́ gámá yée kacɨ́ moko e ní. 7 Ndaá bɨlámáne
zɨ́ma ógụmá zɨ́se íri lá 'dá'dága wá. Togú́ Ngére Yésụ
ṇguṇgu go zɨ́ma ógụmá zɨ́se íri yá, azé aka lú'bú kése
zaá mɨlú'bú kí. 8 Mááyí aka ídí fú sɨmɨ Éfeso yáa gị sɨmɨ
sịndí kadra bɨ 'bɨ Pénítakote ní. ‡†9 Máíli aka fú ndíṣị
sɨmɨ gara bɨ Éfeso yáa gɨ zɨ́a Lomo ili aka zɨ́ma ndíṣịmá
'dódo ledre ené zɨ́ 'yị ga bɨ yáa ní abú tú́'dú́ ngíti géyị
iliɨ́ kenée wá.

10 Togú́ Timatíyo ogụ go zɨ́se íri yá, ndásé lúrú wo lá
kɨ́ komosé wá, ídísé 'dí'bi wo sɨmɨ sụmụ kɨ́ sí́lí́se sokó
gɨ zɨ́a nɨ 'yị bɨ ndịsị méngị moko 'bɨ Ngére Yésụ kɨ́ mɨm-

† *15:45 Dosí éyí~e 2:7*

†† *15:54 Isáya 25:8* ‡ *15:55 Uzíya 13:14* ‡† *Sịndí kadra 'bɨ Pénítakote: Née sí́lí́ sokó doa ịnyị doa kéŕí gɨ do kacɨ́ Umbuokpó. Yú́da e ndịsịnɨ́ ógụ sɨmɨ sí́lí́ née sɨmɨ Yeŕụsaléma í'bí mɨzefị éyí eyé ga bɨ gɨ yáká ní zɨ́ Lomo. Née kpá sí́lí́ bɨ kóo 'Dówú́ Lomo ogụ do 'yị ga bɨ ṇguṇguɨ́ ledre ené ní. Ólo Lévị 23:15-21, Moko 'bɨ 'yịmɨkása e 2:1-4.*

bé'dené mbá kɟé'do kpá káa zɨ́ bɨ mándíṣị méngị a ní.
11 Ndásé lúrúcáyi wo wá. Ídísé sáká wo gɨ ro zɨ́a
gámáne kacɨ́ moko 'bɨ Ngére Yésụ kɨ́ rokinyi do mɨm-
bé'dené kpá gɨ ro zɨ́a ndá'baógụné zɨ́ma yáa 'diya.
Mándíṣị yáa óto komomá kacɨ́ a kpá kɨ́ ngíti géyị 'yị ga
bɨ 'bɨ Kɨ́résịto ní.
12 Máúku ledre go zɨ́ Apólo eze 'yị mokozé o'bụó'bụ
idínɨ́ ndéré kɨ́ ngíti géyị 'yị 'bɨ Kɨ́résịto lúrú sée íri.
Másómụ́ utúasá aka kacɨ́ komoa wá, togụ́ ndiki bɨlámá
sịndí kadra go yá, nɨ ógụ lúrú sée íri.

Odụ ledre zɨ́se

13 Ídísé 'dí'bi síḷíṣe ro ledre Kɨ́résịto sokó gɨ do bɨ zɨ́se
ídíse kɨ́ roko'bụsé do ndíṣị tórosé ngbúó. 14 Ídísé ndíṣị
óto 'bú lafúse e sɨmɨ ledre e za mbá.
15 Káa zɨ́ bɨ ówosé Sitifáno kɨ́ 'yị 'bɨ 'be 'bɨ ené e mbá
bú bɨlámáne nɨyí ye mɨzefị 'yị ga bɨ kóo sɨmɨ káṇgá bɨ
Ákaya ṇguṇgunɨ́ ledre 'bɨ Ngére Yésụ zɨ́ye ndíṣịyé sáká
'yị ga bɨ 'bɨ Yésụ ní, 16 máúku zɨ́se, ídísé 'dí'bi lorụ gɨ
tara sitifáno kpá kɨ́ ngíti géyị 'yị ga bɨ nɨyí íri ṇguṇgunɨ́
ledre 'bɨ Ngére Yésụ go ní. 17 Sɨmɨ bɨ kóo Sitifáno
ma'dáa, kɨ́ Forotonáto nda kɨ́ Akayíka ogụnɨ́ zɨ́ma yáa
ní, abú ndásé yáa wá, mááyí geré kɨ́ mongụ́ rokinyi gɨ
zɨ́ye zɨ́ma ndíṣịmá mbófo yée kɨ́ngaya gɨ ro sáká éyí bɨ
ogụnɨ́ kɨ́e zɨ́ma gɨ zɨ́se gɨrí ní. 18 I'bínɨ́ rokinyi go zɨ́ma
kɨ́ngaya kpá káa zɨ́ bɨ ndịṣịnɨ́ í'bí rokinyi zɨ́se íri ní. Idízé
ndíṣị mbófo yée kɨ́ngaya gɨ zɨ́a ndịṣịnɨ́ go méngị moko
'bɨ Kɨ́résịto cụ́ kɨ́ sɨmɨyé.

Odụ ledre gɨ zɨ́ Páwulo

19 'Yị ga bɨ 'bɨ Kɨ́résịto gɨ sɨmɨ ngíti géyị gara ga bɨ sɨmɨ
káṇgá bɨ Ásiya yáa ní, i'bínɨ́ mandá zɨ́se kɨ́ngaya.
Akúwíla kɨ́ me'bené Purisíla nda kpá kɨ́ 'yị ga bɨ ndịṣịnɨ́
yóko royé 'be 'bɨ Akúwíla íni ini zɨ́ Ngére Yésụ ní, i'bínɨ́
kpá mandá zɨ́se kɨ́ngaya. 20 Lafúze 'yị ga bɨ 'bɨ Kɨ́résịto
yáa ní, i'bínɨ́ mandá zɨ́se íri kɨ́ngaya. Ídísé ndíṣị ídí kɨ́
rokinyi dongaráse kacɨ́ kadra za cé.
21 Máa Páwulo, máí'bí kása kpá mandá zɨ́se íri.
22 'Yị ga bɨ nɨyí óyó sogoyé zɨ́ Lomo ní, Lomo ma'dáa
idí í'bí 'do'dó royé. Ngére Yésụ ndá'baógụ mu 'diya.
23 Ngére Yésụ idí ndíṣị lúrú bi kacɨ́se gɨ do bɨ zɨ́se
ndíṣịsé bɨlámáse.
24 Kacɨ́ kadra mbá ásé sɨmɨ yana mɨmbé'demá sée 'yị
ga bɨ 'bɨ Kɨ́résịto Yésụ ní.

2 Koŗndo

Ledre gɨ ro gbre bṷkṳ bɨ Koŗndo ní

Páwulo eké ledre ba ne zɨ́ 'yị ga bɨ 'bɨ Kɨ́résịto sɨmɨ Koŗndo ngúru mongṷ́ gara sɨmɨ káṇgá 'bɨ 'yị ga bɨ Gɨŗísị e ní. Eké ledre née zɨ́ye sɨmɨ bɨ nɨ do mɨsi'di mɨndéréne íri ní. Oto kóo dosí ledre 'bɨ Lomo go zɨ́ye íri, gɨ zɨ́ kéyị née ili ndéré íri í'bí yata bɨlámá sómṷ́ ledre zɨ́ye. Née sị ledre bɨ eké ledre ba kása zɨ́ye íri gɨ roa ní. Abú nɨ tɨ́ kɨ́ ledre ga gére née kenée yá, bɨsinyí ledre nɨ fú lá yí ené bo dongaráye íri. Páwulo ili 'yị ga bɨ 'bɨ Kɨ́résịto née idínɨ́ yéme dongaráye 'dá'dá zɨ́ne kɨ́ ógụné íri.
Ngíti géyị ukunɨ́ 'bɨ eyé kɨ́dí Páwulo ndaá 'bɨ ené mbigí 'yịmɨkása 'bɨ Kɨ́résịto wá ndịsị sínyi késí 'bɨ kanísa. Sɨmɨ ledre bɨ eké ba, uku mbigí ledre gɨ roné kɨ́ ledre bɨlámá ledre 'bɨ Yésụ bɨ Lomo i'bí zɨ́ne bɨ née ndịsị úku a zɨ́ 'yị e ní. Sɨmɨ kápita 9-10 'dodo ledre zɨ́ 'yị e gɨ ro káa zɨ́ bɨ nɨyí ndísị sáká 'yị ga bɨ 'bɨ Lomo kpá kɨ́ Kanísa ga bɨ do ngíti géyị bi e kɨ́ késí ga bɨ zɨ́ye née.

1 Sée 'yị ga bɨ 'bɨ Kɨ́résịto sɨmɨ gara bɨ Koŗndo kɨ́ lafúse ga bɨ sɨmɨ káṇgá bɨ Ákaya ní.
Máa Páwulo bɨ Lomo gelé máa káa do 'yịmɨkása 'bɨ Kɨ́résịto Yésụ ní, máéké wáraga ba máa zɨ́se. Lúnduzé Timatíyo sɨmɨ Lomo, bɨ azé kéye yáa ní, i'bízé mandá kéne zɨ́se íri kɨ́ngaya.
2 'Bụzé Lomo kɨ́ Ngére ezé Kɨ́résịto Yésụ, idínɨ́ í'bí úndru zɨ́se gɨ do bɨ zɨ́se ndísịsé bɨlámáne.

Páwulo i'bí mbófo éyí zɨ́ Lomo

3 Mbófo éyí zɨ́ Lomo bɨ 'Bụ Ngére ezé Kɨ́résịto Yésụ ní. Nɨ ne 'yị bɨ ndịsị sáká zée do ŗíkí tṷ'dṷ́ mɨsi'di e za mbá ní. 4 Lurúomo zée lá kɨ́ komoné wá, sɨmɨ bɨ azé go sɨmɨ ledre ní, ndịsị sáká zée kɨ́ í'bí roko'bụ zɨ́ze gɨ do bɨ zɨ́ze útúásáze ndísị sáká lafúze e sɨmɨ ledre e káa zɨ́ bɨ ndịsị sáká zée ní. 5 Nɨ kenée ma'díi, káa zɨ́ bɨ kóo Kɨ́résịto 'do'dó gɨ rozé ní, zée ga bɨ azé go 'yị ené e ní, azé 'dó'dó kpá kenée. Káa zɨ́ bɨ kóo Lomo ndịsị í'bí roko'bụ zɨ́a sɨmɨ bɨ ndịsị 'dó'dó ní, Lomo nɨ kpá í'bí roko'bụ zɨ́ze kenée. 6 Sɨmɨ bɨ azé go ndísị 'dó'dó ní, zɨ́ze ndísị ndíki roko'bụ kɨ́ komokenzị gɨ zɨ́ Lomo gɨ ro sáká sée kɨ́e gɨ ro zɨ́se ndíki trịdrị. Saká zée sɨmɨ 'do'dó ga bɨ ndịsịnɨ́ ndíki zée ní gɨ do bɨ zɨ́se ówo a kɨ́dí ndịsị í'bí roko'bụ zɨ́ze ne gɨ do bɨ zɨ́ze sáká sée. Sɨmɨ bɨ ásé ndísị ṷ́tụsɨmɨsé cé káa zɨ́ bɨ ndịsịzé ṷ́tụsɨmɨzé ní. 7 Owozé go bɨlámáne kɨ́dí gɨ zɨ́a bɨ ndísịsé go ṷ́tụsɨmɨsé sɨmɨ 'do'dó kpá cé káa zɨ́ze ní, Lomo nɨ í'bí roko'bụ zɨ́se káa zɨ́ bɨ i'bí zɨ́ze ní.
8 Owṷ́ 'bɨ Babá e, utúasá mɨútúásá zɨ́ze úku ledre 'do'dó bɨ kóo 'dodozé sɨmɨ Ásiya ní zɨ́se. Née ndaá kóo 'do'dó wá, yí ené umbu, olṷ́ogụzé gɨ sɨmɨ gu. 9 Lomo rozé ndaá lolụ kóo wá, gɨ zɨ́a owozé nda kóo tɨ́ go kɨ́dí azé yí ezé go umbu. Gɨ zɨ́ kéyị née, zɨ́ze nda kóo ótoómo rozé mbá dụṷ́ zɨ́ Lomo gɨ zɨ́a roko'bụ 'bɨ úru 'yị e gɨ sɨmɨ umbu nɨ dụṷ́ zɨ́a. 10 Ma'díi, zɨ́a kóo yómo zée gɨ tara umbu née. Owoyemezé go bɨlámáne kɨ́dí nɨ ndísị sáká zée fú kenée sɨmɨ ledre e za mbá. 11 Ídísé íni ini zɨ́ Lomo gɨ rozé. Sɨmɨ bɨ nɨ ndísị sáká zée ní, nɨ óto tṷ́'dṷ́ 'yị e zɨ́ye ídíye kɨ́ rokinyi do ndísịyé mbófo Lomo gɨ zɨ́se.

Páwulo oyólo'bó ledre kóo yeme ní

12 Dukuwu ndaá ro dozé wá. Ndịsịzé ndísị kɨ́ dozé 'dágа gɨ zɨ́a ndísị bɨ ndịsịzé ndísị a kɨ́ 'yị e kpá kése ní nɨ do mɨsi'di bɨ Lomo ili ní. 13 Togṷ́ mákása ledre go zɨ́se yá, ndísịsé ówoyéme a 'diya gɨ zɨ́a sómṷ́ ledre amá ndaá 'bɨ ené gbre gbre wá. 14 Abú ówoyémesé aka ledre ga bɨ ukuzé yée zɨ́se ba wá, sɨmɨ bɨ karanée Ngére Yésụ nɨ ndá'baógụ ní, ásé ídí kɨ́ rokinyi kɨ́ze kpá káa zɨ́ bɨ azé kɨ́ rokinyi gɨ zɨ́se ní.
15 Máówo go bɨlámáne kɨ́dí ásé kɨ́ rokinyi. Nɨ bɨlámáne zɨ́ma ógụ andá romá zɨ́se íri gɨ ro zɨ́se ídíse kɨ́ úndru za kɨ́ngaya. 16 Mɨzefị sómṷ́ ledre amá nɨ kɨ́dí, mááyí ínyị gɨ sɨmɨ káṇgá bɨ Ásiya ní ndéréma sɨmɨ Mekedoníya. Mááyí 'décị bi kpụrṷ́ gɨ zɨ́se gɨ ore kɨ́ lúrú sée. Kpá kenée sɨmɨ mɨndá'baógụmá, mááyí ógụ kpá kpụrṷ́ gɨ 'dí zɨ́se gɨ ore gɨ ro zɨ́se sáká máa gɨ ro zɨ́ma ndéréma sɨmɨ Yụdáya káṇgá 'bɨ Yúda e. 17 Ndásé lúrú máa káa zɨ́ 'yị bɨ togṷ́ yeme ledre go yá, zɨ́a ndísịné óyóló'bó a gbṷ́ gbṷ́ gbṷ́ ní wá.
18 Mándá 'yị óyóló'bó ledre wá, éyí bɨ máúku go ní, nɨ méngị roné tɨ́ káa zɨ́ bɨ máúku ní. Máúku née ledre bɨ Lomo owo bú ní. 19 Kɨ́résịto Yésụ Owṷ́ 'bɨ Lomo bɨ zée kɨ́ Timatíyo e kɨ́ Siliváno e ndịsịzé úku ledre a zɨ́se ba ní, nɨ 'yị bɨ togṷ́ uku ledre go yá zɨ́a tɨ́ méngị a ní.
20 Ledre ga bɨ za mbá Lomo yeme yée gɨ ro yómo 'yịma'dí ní, Yésụ ogụ mengị yée go mbá. Gɨ zɨ́ kéyị née, zɨ́ze ndísịzé í'bí mbófo éyí zɨ́ Lomo. Zɨ́ze ṇgúṇgu a kɨ́dí

“Idí kenée.” 21 Wo, Lomo ma'dáa geléogụ zée ne zɨa í'bí
roko'bụ née zɨze kése gɨ do bɨ zɨze ŋgúŋgu ledre
Kɨ́résịto kɨ́ngaya zɨze ndịsị tórozé ngbúó sɨmɨ moko
ené bɨ i'bí zɨze ní. 22 'Dá'dá kasa 'dówụ́ne sɨmɨzé káa do
mɨzefị sáká éyị́ zɨze gɨ ro zɨze ndịsịzé méngị dụ́ụ́ ledre
ené gɨ do bɨ zɨ́ 'yị e ówo a mbá kɨ́dí azé go mbigí 'yị
ené e.
23 Lomo owo sị́ ledre bɨ máógụ gɨ zɨa zɨse íri 'diya wá
ní bú. Togụ́ máógụ kóo 'diya yá, mááyí kóo ódro zɨse
o'bụó'bụ. 24 Otozé ezé rozé zɨse zɨze ídíze kɨ́ ledrezé
owóowó wá. Ilizé zɨze ndịsị méngị moko 'bɨ Kɨ́résịto
kése ndro gɨ zɨa bɨ ŋgúŋgusé ledre ené go ní gɨ do bɨ
zɨse ídíse kɨ́ rokinyi.

2 Gɨ zɨ́ kéyị née, máóyóló'bó sómụ́ ledre amá go kɨ́
ndéréma zɨse íri káa bɨ mááyí úku ledre bɨ nɨ óto
uŋgú do mɨmbé'desé ní zɨse ke. 2 Togụ́ máóto uŋgú do
mɨmbé'desé kɨ́ ódro bɨ o'bụó'bụ zɨ́ bi sínyíne rosé ní,
ásé nda óto máa zɨ́ bi émené romá ní lárá a káa be 'di?
Ótosé esé lolụ máa zɨ́ bi émené romá wá. 3 Máódro
'díyị romá sɨmɨ ledre bɨ máéké ba kenée gɨ zɨa sɨmɨ bɨ
mááyí ógụ íri ní, ásé óto máa se zɨ́ bi émené romá.
Rokinyi bɨ ásé ídí kɨ́e ní, nɨ óto máa ne zɨma ídíma kɨ́
rokinyi. 4 Sɨmɨ bɨ kóo mááyí éké ledre née zɨse ní,
rokinyi ndaá kóo romá wá, bi sinyí kóo romá mɨsínyí
zɨa oto máa zɨma ndịsịmá gɨ zɨa gboó sɨmɨ iní ko-
momá. Máéké kóo ledre née zɨse kenée gɨ zɨa 'búse
ofụ domá go.

Ótoómo ledre zɨ́ 'yị lúyú ledre e

5 Togụ́ ngúrusé luyú ledre yá, abú bi nɨ tɨ́ sínyí romá
gɨ zɨa yá ní, bi nɨ sínyí rosé mbá rómo domá. 6 'Do'dó bɨ
í'bísé zɨa gɨ zɨ́ ledre bɨ luyú wo née ní utúasá go kɨ́e
kpịnị. 7 Bɨ ba ní, sịndị́ kadra ogụ go gɨ ro zɨse ótoómo
ledre zɨa, zɨse 'dí'bilúgu wo sɨmɨ sụmụ dongaráse káa
bɨ nɨ nda lúrú roné káa zɨ́ kémbị́ moko ndaá lolụ
sɨmɨné wá ní ke. 8 Ídísé fú lá 'dódo a zɨa kɨ́dí nɨ ngúrusé
bɨ 'bú a nɨ fú bo dosé ní. 9 Máéké kóo ledre zɨse 'dá'dá
gɨ ro ówo a togụ́ ásé tɨ́ óto úndrumá sɨmɨ ledre ga bɨ
mándịsị úku yée zɨse ní yá. 10 Togụ́ ótoómosé ledre go
zɨ́ 'yị yá, mááyí kpá ótoómo ledre zɨa. Togụ́ máótoómo
ledre go zɨ́ 'yị yá, Kɨ́résịto Yésụ owo tɨ́ go kɨ́dí ma'díi
máótoómo ledre go zɨ́ 'yị née gɨ zɨa ótoómosé kpá
ledre go zɨa. 11 Nɨ mɨútúásáne zɨse ndịsịsé ótoómo
ledre zɨ́ 'yị bɨ luyú ledre go ní káa bɨ Satána nɨ ndíki
bifúó zɨa ólụ́ne dongaráze, gɨ zɨa owozé mɨméngị ledre
ené bú.
12 Sɨmɨ bɨ máíṇyị ndéré sɨmɨ gara bɨ Tóra gɨ ro úku
ledre 'bɨ Kɨ́résịto zɨ́ 'yị ga bɨ íri ní, mááyí ógụ íri ní,
Ngére Yésụ olụ́ go do mɨmbé'de tụ́'dụ́ 'yị e nɨyí go
nzíyiyé ndịsị sóngó bɨlámá ledre bɨ máógụ kɨ́e ní. 13 Gɨ
zɨa bɨ ngárá máógụ ndíki lúnduzé Tịto sɨmɨ Lomo ore
wá ní, má'dú'du nda kóo zɨye ore lá ca, zɨma 'dícíómo
kacɨma zɨye, yóó zɨma ndéréókpóma sɨmɨ Mekedoníya.
14 Mbófo éyị́ zɨ́ Lomo zɨa óto Kɨ́résịto káa do mongụ́
manda zɨa ndịsị útúne zɨze 'dá'dá sɨmɨ ledre e za mbá
kɨ́ mongụ́ roko'bụné káa zɨ́ mongụ́ manda 'bɨ asikíri e
ní. Zɨ́ Lomo ma'dáa ndịsịné sáká zée zɨze ndịsịzé úku
bɨlámá ledre bɨ gɨ do bɨ Yésụ ní zɨ́ 'yị e. Bɨlámá ledre
née inyi kóo zɨ́ 'yị e rómo do bikinyi ledre e mbá. 15 Azé
zɨ́ Lomo kɨ́ ledrezé owóowó káa zɨ́ bɨlámá sụ'bụ́ mɨn-
donyo ní. Kpá zɨ́ 'yị ga bɨ ŋguŋgunɨ́ ledre Kɨ́résịto go ní,
kɨ́ yée ga bɨ ŋguŋgunɨ́ wá ní. 16 'Yị ga bɨ ŋguŋgunɨ́ ledre
Yésụ wá ní, ndịsịnɨ́ éré gɨ zɨ́ ndonyozé ngịrị gɨ zɨa
ndonyozé née nɨ zɨye káa zɨ́ ndonyo umbu ní gɨ zɨa nɨyí
úyu kpá kenée. Ambí nɨ útúásá méngị moko 'bɨ Lomo
ní ne? Nda zɨ́ yée ga bɨ ŋguŋgunɨ́ ledre Yésụ go ní
ndonyozé nɨ zɨye ndonyo trịdrị gɨ zɨa nɨyí ídí 'bɨ eyé trị-
drị. 17 Ndazé ezé káa zɨ́ tụ́'dụ́ ngíti géyị 'yị ga bɨ ilinɨ́
ndịsị úku kúrú Lomo gɨ do bɨ do í'bí éyị́ zɨye ní wá.
Ndịsịzé úku zɨ́ 'yị e mbigí ledre 'bɨ Lomo gɨ zɨa uzu zée,
go utúasázé go komoa 'yị ga bɨ 'bɨ Kɨ́résịto ní gɨ ro
moko ené.

Mɨkánda mɨyéme ledre 'bɨ Lomo

3 Ndịsịsé lúrú a íri káa zɨ́ éyị́ bɨ ndịsịzé mbófo rozé
ní? Ílisé kóo idínɨ́ éké do sịlịze wáraga káa zɨ́ bɨ
ndịsịnɨ́ éké a do sịlị́ ngíti géyị 'yị e ní ógụ 'dódo a zɨse
kɨ́dí azé 'yị ga bɨ 'bɨ moko 'bɨ Lomo ní, togụ́ kenée wá
ní, ílisé kóo éké wáraga ma'dáa zɨze se? Ɨ'ɨ, ndaá 'bɨ
ené kenée wá. 2 Ásé se zɨze káa zɨ́ mɨéké wáraga ní. Gɨ
zɨa 'dódosé kacɨ moko bɨ ndịsịzé méngị a dongaráse ní
go zɨ́ 'yị e ówo a mbá kɨ́dí azé 'yị 'bɨ moko 'bɨ Lomo.
3 Ásé go káa zɨ́ mbigí wáraga bɨ Kɨ́résịto eké ne ní, gɨ
zɨa 'dódosé bɨlámá moko bɨ mengịzé zɨ́ Lomo ní go
sɨmɨ mɨméngị ledre esé e. Ledre ga bɨ gɨ do bisé ní
ekénɨ́ eyé mɨéké wá, 'Dówụ́ Lomo mengị yí ené ne.
4 Ukuzé ledre ga gére née kenée gɨ zɨa owozé go
ma'díi kɨ́dí Lomo i'bí roko'bụ go zɨze ndịsịzé méngị
moko ené kɨ́e sí sịlị́ Kɨ́résịto. 5 Utúasázé úku ledre bɨ
kɨ́dí ndịsịzé méngị ledre ga gére née kɨ́ roko'bụ ezé 'bɨ
'yịma'dí e ní wá. Lomo i'bí roko'bụ ledre ga bɨ mengịzé
née zɨze ne. 6 Geléogụ zée ne gɨ ro zɨze ndịsịzé úku
bɨlámá ledre bɨ yeme mɨkándané ní. Ndaá 'bɨ ené lorụ
bɨ kóo Mụ́sa eké ní wá. Gɨ zɨa 'Dówụ́ Lomo ndịsị í'bí trị-
drị ne zɨ́ 'yị e, ndaá 'bɨ ené lorụ wá.

Lorụ i'bí ené trịdrị zɨ́ 'yị e wá

7 Lorụ bɨ kóo Mụ́sa eké ní uku kɨ́dí togụ́ 'yị ŋguŋgu
ledre 'bɨ Lomo wá yá, nɨ úyu. Lorụ née nɨ kóo mɨékéó-
toné ro tutú. Abú kenée ndotó, lorụ máa née oto kóo
sɨmɨ komo Mụ́sa ndịsị ŗíŗíne mɨŗíŗí Isɨréle e utúasánɨ́
ndịsị lúrú a wa. Abú kenée ndotó, roko'bụ máa née nɨ
ụ́kụ́ ené mɨụ́kụ́. 8 Mɨkánda yéme ledre bɨ Lomo yeme
zɨa kásaógụ 'Dówụ́ne gɨ ro í'bí trịdrị bɨ za fí ní romo do
lorụ bɨ ekénɨ́ mɨéké ní. 9 Togụ́ 'yị e nɨyí kɨ́ rokinyi lá
gbóo gɨ ro lorụ bɨ ngárá i'bí ené trịdrị zɨ́ 'yị e wá ní,
sara nɨyí nda ídí kɨ́ rokinyi gɨ ro mɨkánda ledre bɨ nɨ í'bí
trịdrị zɨye ní cụ́ káa be 'di? 10 Mɨkánda lorụ bɨ Lomo
i'bíogụ ba, romo do lorụ bɨ kóo Mụ́sa eké ní. 11 Togụ́
'yị e nɨyí kóo kɨ́ rokinyi gɨ ro lorụ bɨ ndịsị ụ́kụ́ mɨụ́kụ́ ní,
sara nɨyí nda ídí kɨ́ rokinyi gɨ ro lorụ bɨ ngárá ụkụ́ 'bɨ
ené kú wá cụ́ káa be 'di?
12 Káa zɨ́ bɨ Lomo gelé zée ne zɨze ndịsịzé 'dódo
mɨkánda mɨyéme ledre ené ba zɨ́ 'yị e ní, azé óto ko-
mozé ndịsị méngị moko née ngịrị ndaá rozé wá.

13 Ndazé ezé káa zɨ́ Mʊ́sa bɨ kóo onzó'dʊtʊ komoné kɨ́ mbílí bongó gɨ zɨ́ Isɨréle e kɨ́ lúrú roko'bʊ 'bɨ Lomo bɨ nɨ ókpó gɨ roné ní wá. 14 Bɨ ba ní, 'dʊtʊnɨ́ yí eyé sɨmɨ doyé go, abú 'dodonɨ́ ba nda tɨ́ mbigí loɾʊ ga bɨ Mʊ́sa ekénɨ́ ní zɨ́ye yá, utúasánɨ́ eyé úwú a wá. 'Búó togʊ́ ŋguŋgunɨ́ ledre Kɨ́ɾésɨto go, zɨ́ sɨmɨ doyé líkpíne. 15 Gɨ zɨ́ kéyɨ née ní, abú olonɨ́ ba nda tɨ́ loɾʊ ga bɨ kóo Mʊ́sa eké yée ní zɨ́ye yá, mɨmbé'deyé utúasá ené lolʊ ŋgúŋgu a wá gɨ zɨ́a sɨmɨ doyé nɨ yí ené fú lá mɨ'dʊ́tʊné. 16 'Búó togʊ́ 'yɨ ŋguŋgu ledre 'bɨ Lomo go, Ngére Lomo nɨ fú ótoómo ledre zɨ́a. 17 Ngére Lomo kɨ́ 'Dówʊ́ Lomo nɨ kɨ́é'do. 'Yɨ bɨ ŋguŋgu ledre 'bɨ Lomo go ní, 'Dówʊ́ Lomo nɨ go sɨmɨ a gɨ zɨ́a owo yí ené Lomo go, nɨ go sɨmɨ rokinyi. 18 Gɨ zɨ́a bɨ ngárá komozé ndaá mɨ'dʊ́tʊné wá ní, 'yɨ e ndɨsɨnɨ́ lúrútóko bɨlámá mɨméngɨ ledre 'bɨ Ngére bɨ ndɨsɨ ngbóró tátá roné sɨmɨzé ní gɨ zɨ́ roko'bʊ 'bɨ 'Dówʊ́ Lomo bɨ sɨmɨzé ní.

Úku ledre 'bɨ Lomo

4 Yí ené gɨ zɨ́ 'búze bɨ do Lomo ní, zɨ́a gélé zée gɨ ro zɨ́ze ndɨ́sɨzé 'dódo mɨkánda yéme ledre ené zɨ́ 'yɨ e. Gɨ zɨ́ kéyɨ née ní, rozé uyu ené kɨ́ méngɨ moko ma'dáa wá. 2 Ledre ga bɨ ndɨsɨzé méngɨ yée ní za mbá, kémbí ledre bɨ nɨ 'dí'biógʊ dokuwu zɨ́ 'yɨ ní ndaá. Ukuingbízé ezé ledre zɨ́ 'yɨ e sɨmɨ bɨ azé ndɨ́sɨ 'dódo ledre 'bɨ Lomo zɨ́ye ní wá. Ledre ezé e nɨyí za mbá mɨózoyé zɨ́ kadra 'yɨ bɨ nɨ úkuóto ledre rozé ní ndaá. 3 Bɨlámá ledre ga bɨ ndɨsɨzé 'dódo yée ní togʊ́ ngíti géyɨ 'yɨ e owoyemenɨ́ ini ledre gɨ sɨmɨ a wá, née yí ené yée ga bɨ asinɨ́ mɨ́asi kɨ́ úwú a ní. 4 Gɨ zɨ́a Satána bɨ oto roné ngére 'bɨ do sogo káŋgá ba 'dʊtʊ yí ené sɨmɨ doyé go ní. Utúasánɨ́ eyé 'dí'bi bɨlámá ledre 'bɨ Kɨ́ɾésɨto bɨ nɨ káa zɨ́ Lomo bɨ ndɨsɨzé 'dódo ledre ené zɨ́ye káa zɨ́ bimɨóŋgó zɨ́ye ndɨ́sɨyé méngɨ ledre e kacɨ́ a ní wá. 5 Ledre ga bɨ ndɨsɨzé 'dódo yée ní, ndanɨ́ eyé ledre e ga bɨ gɨ rozé ní wá, ndɨsɨzé 'dódo bɨlámá ledre bɨ 'bɨ Kɨ́ɾésɨto Yésʊ Ngére ezé ní. Kasa zée kɨ́ bɨlámá ledre née ne zɨ́se. 6 Lomo uku kóo ledre kɨ́dí, “Bimɨóŋgó idí óŋgó sɨmɨ mɨtʊlʊɾʊ.” † Karaba ní bɨlámá ledre 'bɨ Lomo bɨ Kɨ́ɾésɨto ogʊ kɨ́e ní, oto zée go zɨ́ze ndɨ́sɨzé lúrú roko'bʊ 'bɨ Lomo gɨ zɨ́a azé go sɨmɨ bimɨóŋgó.

7 Abú azé 'yɨma'dí e roko'bʊzé ndaá, azé káa zɨ́ pheɾé ní yá, Lomo i'bí moko ené bɨ kɨ́ ledrené owóowó ní go do sílíze. Gɨ zɨ́ kéyɨ née, zɨ́ 'yɨ e ówo a mbá kɨ́dí ma'díi, Lomo ndɨsɨ í'bí roko'bʊ zɨ́ze ne, zɨ́ze ndɨ́sɨzé méngɨ moko ma'dáa kɨ́e utúasázé ótoómo a wá. 8 Abú 'yɨ e ndɨsɨnɨ́ 'dó'do zée kacɨ́ kadra mbá yá, cóngó rozé utúasá ʊ́kʊ́ wá. Abú sɨmɨ ngíti géyɨ sɨndɨ́ kadra owo'di'bizé éyí bɨ azé méngɨ a ní wá yá, oyózé sogozé zɨ́ Lomo wá. 9 Togʊ́ azé go sɨmɨ 'do'dó yá, Lomo ndɨsɨ kpá fú sáká zée. Abú sɨmɨ ngíti géyɨ sɨndɨ́ kadra azé go gbóo gɨ ro do úfu zée yá, Lomo ndɨsɨ kpá fú sáká zée. 10 Kacɨ́ kadra mbá ndɨsɨzé gámá kɨ́ umbu komozé gɨ zɨ́ 'yɨ e káa zɨ́ 'bɨ Yésʊ kóna ní. Togʊ́ uyuzé yá nɨ úru zée zɨ́ 'yɨ e lúrútóko roko'bʊa rozé.

11 Nɨ ma'díi, kacɨ́ kadra mbá 'yɨ e nɨyí fú lá nzíyiyé gɨ ro úfu zée gɨ zɨ́a bɨ ndɨsɨzé úku bɨlámá ledre ené ní. Nda gɨ ore, zɨ́ 'yɨ e ówo a mbá kɨ́dí Yésʊ nɨ kɨ́ roko'bʊ gɨ ro yómo rozé bɨ ndɨsɨ úyu mɨúyu ba. 12 Ndɨsɨzé gámá kɨ́ umbu komozé kacɨ́ kadra mbá gɨ zɨ́a bɨ ilizé gɨ ro zɨ́se ndíki tɾɨdɾɨ bɨ za fí ní.

13 Nɨ mɨékéne sɨmɨ mɨéké kúrú Lomo kɨ́dí, “Mándɨ́sɨ 'dódo ledre 'bɨ Lomo gɨ zɨ́a máŋgúŋgu go.” †† Gɨ zɨ́a bɨ zée kése ŋguŋguzé go mbá ledre bɨ kɨ́é'do née ní ní, zɨ́ze ndɨ́sɨzé go 'dódo a zɨ́ 'yɨ e. 14 Gɨ zɨ́a owozé go kɨ́dí Lomo uru kóo Ngére Yésʊ go gɨ sɨmɨ umbu, nɨ úru zée kpá kenée. 15 Ledre ga gére née mbá, nɨyí gɨ do bɨ zɨ́se ídíse mbí, sɨmɨ bɨ 'yɨ e nɨyí ówoyéme a gɨ zɨ́se kɨ́dí ábuwá Lomo nɨ bɨlámáne ní, zɨ́ye ndɨ́sɨyé mbófo wo kpá kɨ́ óto úndrua.

16 Née sí ledre bɨ utúasázé ótoómo ledre née gɨ zɨ́a wá ní. Abú roko'bʊzé ili ba za ʊ́kʊ́ mɨʊ́kʊ́ yá, zɨ́ 'Dówʊ́ Lomo ndɨ́sɨné í'bí roko'bʊ zɨ́ze. 17 'Do'dó ga gére née ndɨsɨnɨ́ yéme zée gɨ ro zɨ́ze ndíki tɾɨdɾɨ bɨ za fí ní. 18 Gɨ zɨ́ kéyɨ née ní, otozé ezé komozé ro éyí ga bɨ ndɨsɨzé go lúrú yée née wá, ndɨsɨzé óto komozé gɨ ro éyí ga bɨ ngárá lurúzé aka yée wá ní.

Azé ndɨ́sɨ sɨmɨ mɨkánda 'be

5 Kʊɾʊ'bʊ rozé ba tɾɨdɾɨzé ndɨsɨ ndɨ́sɨ sɨmɨ a do sogo káŋgá ona. Togʊ́ kʊɾʊ'bʊ rozé bɨ tɾɨdɾɨ ndɨsɨ ndɨ́sɨ sɨmɨ a ba uyu go yá, Lomo nɨ 'dí'bióto tɾɨdɾɨzé sɨmɨ mɨkánda 'be bɨ yemeomo gɨ rozé komo ere ní, zɨ́ze ndɨ́sɨzé íri za fí. 2 Abú 'do'dózé kɨ́ ndɨ́sɨ ndándada gɨ zɨ́ éyí mɨówo rozé do sogo káŋgá ona ndotó, azé kɨ́ mongʊ́ óto komo gɨ ro 'dówʊ́ro bɨ Lomo yemeomo go zɨ́ze komo ere íri ní, 3 gɨ zɨ́a utúasázé ndɨ́sɨ íri kɨ́ sanáze bɨ 'bɨ do sogo káŋgá ba wá. Azé ídí íri kɨ́ mɨkánda sanáze bɨ 'Dówʊ́ Lomo yemene ní. 4 Kʊɾʊ'bʊ rozé 'bɨ sága ba ndɨsɨ ówo mɨówo zɨ́ze ndɨ́sɨzé íni ini gɨ zɨ́ éyí mɨówo. Abú kenée ndotó, ilizé ezé zɨ́ tɾɨdɾɨzé ólʊ́ógʊné gɨ sɨmɨ a wá. Éyí bɨ ilizé ní, mɨkánda tɾɨdɾɨ bɨ 'bɨ Lomo ní idí ógʊ ndɨ́sɨ sɨmɨzé óyóló'bó zée mɨkándané. 5 Lomo yeme ledre née ne zɨ́ze bɨlámáne kenée. Kasa 'Dówʊ́ne gɨ ro zɨ́ze ówo a kɨ́dí ledre ga bɨ née yeme yée gɨ rozé ní, née nɨ méngɨ yée mbá.

6 Gɨ zɨ́ kéyɨ née, zɨ́ze ówoyéme a bɨlámáne kɨ́dí togʊ́ azé aka kɨ́ kʊɾʊ'bʊ rozé 'bɨ do sogo káŋgá ba yá, ndazé aka mbigí 'yɨ ga bɨ 'bɨ Ngére Yésʊ ní wá. 7 Ndɨsɨzé ndɨ́sɨ ba gɨ zɨ́a ŋguŋguzé go kenée abú ledre ma'dáa mengɨ aka roné wá ndotó. 8 Idízé ídí kɨ́ rokinyi gɨ zɨ́a bɨ azé ótoómo do sogo káŋgá ba zɨ́ze ndéré ndɨ́sɨzé kɨ́ Ngére Yésʊ do bi kɨ́é'do ní. 9 Togʊ́ azé go kéne do bi kɨ́é'do, togʊ́ ndazé kéne do bi kɨ́é'do wá, ili zɨ́ze óto wo zɨ́a ídíne kɨ́ rokinyi. 10 Gɨ zɨ́a azé karanée tóro mbá kó'dʊ́ Kɨ́ɾésɨto zɨ́a 'déci ngbangazé mbá mɨkékeɾía kacɨ́ mɨméngɨ ledre ezé e do sogo káŋgá ona.

Mɨyéme ledre dongará 'yɨ e kɨ́ Lomo

11 Gɨ zɨ́a bɨ ŋguŋguzé ledre Ngére Yésʊ go, zɨ́ze ndɨ́sɨzé óto úndrua kɨ́ ndɨ́sɨ 'dí'biógʊ 'yɨ e zɨ́a ní, Lomo owo bú kɨ́dí ndɨsɨzé úku ma'díi ledre e. Sée ówosé kpá bú kenée. 12 Ndɨsɨzé ezé née mbófo rozé zɨ́se wá, ilizé

† *4:6 Dosí éyí~e 1:3*

†† *4:13 Ke'bɨ 'bɨ Dawídi~e 116:10*

gɨ ro zɨ́se ídíse kɨ́ ledre tarasé. Gɨ do bɨ zɨ́se útúásáse úkulúgu ledre zɨ́ 'yị ga bɨ ndịsịnɨ́ mbófo royé abú mengịnɨ́ eyé ma'díi ledre zɨ́ Lomo wá ní. 13 Togú lúrúsé zée kacɨ́ komosé káa zɨ́ ŗifuzé mɨŗífu ní yá, yí ené gɨ ro zɨ́ 'yị e ndísị í'bí mbófo éyí zɨ́ Lomo. Togú ŗifuzé wá, ilizé sáká sée gɨ ro zɨ́se ówoyéme Lomo. 14 'Búze bɨ Kɨ́résịto oto ní, oto zée née zɨ́ze ndísịzé méngị ledre ga gére née kenée gɨ zɨ́a nɨ dụ́ú ne bɨkéŕí 'yị bɨ uyu yómo tú'dú 'yị ga bɨ kóo uyunɨ́ sɨmɨ lúyú ledre ní. 15 Uyu káa bɨ yée ga bɨ nɨ yómo yée ní, nɨyí ndísị ngúcuyé ke. Ili gɨ ro zɨ́ye ídíye káa do 'yị ené e zɨ́ye ndísị ndísịyé kéye. Gɨ zɨ́a uyu zɨ́a úrúne gɨ royé.

16 Bɨ ba ní, 'decịzé ezé lolụ ngbanga 'yịma'dí e kacɨ́ ledre ga bɨ ndịsịnɨ́ méngị a ní kɨ́ sómú ledre ezé 'bɨ 'yị-ma'dí e wá. Abú bɨ ndịsịzé kóo 'dá'dá 'décị ngbanga Kɨ́résịto kenée yá, bɨ ba ní, owoyemezé wo go 'decịzé ezé lolụ ngbanga a kenée wá. 17 'Yị bɨ ŋguŋgu ledre Kɨ́résịto go ní, nɨ go mɨkánda 'yị sɨmɨ mɨméngị ledre ené e. Ledre ga bɨ kóo ndịsị méngị yée 'dá'dá bɨsinyíye ní otoomo yée go mbá, ndịsị nda go méngị ledre ga bɨ bɨlámáye ní. 18 Lomo oyólo'bó zée ne zɨ́ mɨméngị ledre ezé e ídíye bɨlámáye née. Kasaogụ Kɨ́résịto ógụ yéme ledre dongaráze kéne Lomo. Zɨ́a kása zée kɨ́ bɨlámá ledre ndísị úku a zɨ́ 'yị e idínɨ́ yéme dongaráye kɨ́ Lomo gɨ ro zɨ́ mɨndísịyé ídíne bɨlámáne. 19 Gɨ zɨ́a bɨ Lomo kɨ́ Kɨ́résịto nɨyí kị́é'do ní, zɨ́a kása Yésụ ógụ yéme ledre dongaráne Lomo kɨ́ 'yịma'dí e. Gɨ zɨ́a ili ené lolụ fú lá lúrú 'yịma'dí e káa do 'yị lúyú ledre e wá, idínɨ́ ndá'baógụ zɨ́ne. 20 Azé ba 'yịmɨkása ga bɨ 'bɨ Kɨ́résịto ní. Ndịsịzé úku ba ledre ga bɨ gɨ taraa ní. Éyí bɨ Lomo ili gɨ zɨ́se ní ídísé úwú ledre ma'dáa zɨ́se ndá'baógụsé zɨ́ne. 21 Abú Yésụ ma'dáa ndaá 'bɨ ené 'yị lúyú ledre wá, zɨ́ Lomo kásaógụ wo ógụ 'dí'bi lúyú ledre 'bɨ 'yịma'dí e roné. Zɨ́a úyuné káa zɨ́ 'yị lúyú ledre ní gɨ ro zɨ́ 'yị-ma'dí e útúásáye kacɨ́ komoné káa do mbigí 'yị ené e.

6 Káa zɨ́ bɨ azé go kị́é'do kɨ́ Yésụ sɨmɨ mɨméngị ledre ezé e ní, bɨlámá ledre bɨ kóo Lomo mengị zɨ́ze zɨ́ Yésụ úyuné gɨ rozé ní, ŋguŋgúzé rozé zɨ́se ndásé ótoómo a zɨ́a ndéréne gbékpíne wá. 2 Gɨ zɨ́a bɨ Lomo uku sɨmɨ mɨéké kúrúne kɨ́dí,

“Togú ínisé ini zɨ́ma gɨ ro sáká éyí, zɨ́ma lúrú a kɨ́dí
née go bɨlámá sịndí kadra gɨ ro zɨ́ma sáká sée yá,
mááyí sáká sée.

Togú sịndí kadra 'bɨ yómo 'yị e utúasá go yá, mááyí
kása 'yị yómo 'yị e zɨ́a ógụné yómo sée.” †

Máúku zɨ́se, ba goó sịndí kadra 'bɨ sáká éyí gɨ zɨ́ Lomo kɨ́ sịndí kadra 'bɨ yómo 'yị e.

'Do'dó ga bɨ ndikinɨ́ Páwulo ní

3 Ndịsịzé óto komozé ro moko bɨ ndịsịzé méngị a ní kɨ́ngaya gɨ do bɨ zɨ́a ndéréne do bɨlámá mɨsi'diné káa bɨ ngíti géyị 'yị e nɨyí lúrúndíki lúyú ledre rozé zɨ́ye ásiyé kɨ́ ŋgúŋgu ledre 'bɨ Lomo ke. 4 Sɨmɨ ŗíkí tú'dú 'do'dó ga bɨ ndikizé née za mbá, ndịsịzé tɨ́ fú lá úṭụsɨmɨzé zɨ́ye gɨ ro zɨ́a 'dódo zée kɨ́dí azé mbigí 'yị 'bɨ moko ga bɨ 'bɨ Lomo ní. 5 Sɨmɨ ngíti géyị sịndí kadra ndịsịnɨ́ ócó zée, 'dí'bi zée ónzó zée sɨmɨ sígịnị, ndísị kɨ́ gbúrógbóye dozé kɨ́ sɨmɨkesí, do ndísịyé kɨ́ í'bí mɨngburoko moko e zɨ́ze. Sɨmɨ ngíti géyị ndụlụ 'bí 'di'bi komozé wá, zɨ́ze ndísị kɨ́ 'dú'duzé kpá 'bú. 6 Ledre ga bɨ mengịzé yée ní za mbá 'dodonɨ́ go kɨ́dí, azé go mbigí 'yị ga bɨ 'bɨ Lomo ní gɨ zɨ́a lúyú ledre ndaá sɨmɨ mɨméngị ledre ezé e wá, owozé éyí ga bɨ Lomo ili zɨ́ze ndísịzé méngị yée ní go bú, zɨ́ze kɨ́ ṭụsɨmɨzé sɨmɨ ledre e kpá kɨ́ méngị bɨlámá ledre zɨ́ yée ga bɨ ndịsịnɨ́ méngị zée bɨsinyíne ní kɨ́ mbigí óto 'bú 'yị e dozé nda kpá kɨ́ 'Dówụ́ Lomo bɨ sɨmɨzé ní. 7 Ndịsịzé úku mbigí ledre 'bɨ Lomo zɨ́ 'yị e, zɨ́ Lomo ndísịné í'bí roko'bụ moko ma'dáa zɨ́ze ne. Gɨ zɨ́a bɨ utúasázé go komo Lomo ní, zɨ́ze ndịsịzé dụ́ú méngị éyí ga bɨ Lomo ili yée ní. Sɨmɨ 'do'dó ezé mbá, ledre ga bɨ ndịsịzé úku yée kɨ́ éyí ga bɨ ndịsịzé méngị yée ní, nɨyí mbá mɨútúásáye. 8 Ndịsịzé 'dódo dụ́ú mbigí ledre 'bɨ Lomo zɨ́ 'yị e. Togú ngíti géyị otonɨ́ úndruzé bú togú otonɨ́ wá, togú ngíti géyị mbofonɨ́ zée bú née ndaá 'bɨ ledre ezé wá, kacɨ́ kadra mbá ndịsịzé úku dụ́ú mbigí ledre. Sɨmɨ ma'díi ga gére née mbá, ngíti géyị 'yị e ya azé fú lá 'yị ŗanga e. 9 Abú owonɨ́ bú kɨ́dí azé 'yịmɨkása ga bɨ 'bɨ Lomo ní yá, ɨ́ɨ, ngíti géyị 'yị e ilinɨ́ eyé kenée wá. Zɨ́ye ndísịyé ócó zée í'bí zɨ́ze 'duo umbu, abú kenée ndotó uyuzé ezé gɨ zɨ́ ócó née wá. 10 Abú mɨmbé'dezé ndịsị 'décị mɨ'décị gɨ zɨ́ ledre ga gére née yá, azé kpá fú lá kɨ́ rokinyi. Abú éyí ga bɨ 'bɨ sága ba ndanɨ́ zɨ́ze wá, ndịsịzé kpá fú óto ledre 'bɨ Lomo zɨ́a ngbóróne mɨngbóró sɨmɨyé. Éyí ga bɨ Lomo otoogụ yée sága ba nɨyí mbá 'bɨ ezé.

11 Sée lúnduzé e sɨmɨ Lomo 'yị ga bɨ 'bɨ Koŕíndo ní, ukuzé kóo ledre go fúó zɨ́se kɨ́dí otozé 'búse go dozé kɨ́ngaya. 12 Ma'díi, 'búse nɨ yí ené fú bo dozé. Yí ené sée, ílisé yí esé 'dí'bióyó 'búze gɨ dosé se. 13 Mándísị ódro zɨ́se ba káa zɨ́ 'yị odro zɨ́ owú 'bɨ ené ní, ídísé óto 'búze.

'Yị ga bɨ ŋguŋgunɨ́ ledre 'bɨ Yésụ wá ní

14 'Yị ga bɨ ŋguŋgunɨ́ ledre 'bɨ Yésụ go ní, ndịsị kotrụnɨ́ eyé royé kɨ́ yée ga bɨ ŋguŋgunɨ́ ledre a wá ní wá. 'Yị ga bɨ ndịsịnɨ́ méngị bɨlámá ledre ní ndịsị kotrụnɨ́ eyé royé kɨ́ 'yị méngị bɨsinyí ledre e wá. Kpá káa zɨ́ bɨ bimɨóŋgó ndikinɨ́ eyé kɨ́ mụtụlụrụ wá ní. 15 Kpá kenée, togú Kɨ́résịto ndịsị kotrụnɨ́ royé kɨ́ Satána wá ní, sara zée 'yị ga bɨ 'bɨ Yésụ ní azé nda ndísị kótrụ 'bɨ ezé rozé kɨ́ 'yị ga bɨ ŋguŋgunɨ́ ledre Yésụ wá ní lárá a káa be 'di? Kenée ogụ wá. 16 Sée 'yị ga bɨ ŋgúŋgusé ledre 'bɨ Yésụ go ní, ásé go káa zɨ́ 'Díćí 'bɨ Lomo ní gɨ ro zɨ́a ndísịné sɨmɨsé. Gɨ zɨ́ kéyị née ní, ndaá mɨútúásáne zɨ́se ndá'basé ndísị óto úndru lomo ga bɨ yemenɨ́ yée kɨ́ sílí 'yị ní wá. Lomo uku kenée kɨ́dí, “Mááyí ndísị dongará 'yị amá e, zɨ́ma ndísị gámáma dongaráye gɨ zɨ́a mááyí Lomo eyé nɨyí 'bɨ eyé nda 'yị amá e.” ††17 Zɨ́ Ngére kpá lórụ 'yị ené ga gére née kɨ́dí,

“'Yị ga bɨ ŋguŋgunɨ́ ledre amá wá ní,
ndásé ndísị kótrụ rosé kéye wá.
Ndásé ndísị méngị lódú ledre eyé wá,
gɨ ro zɨ́se útúásáse kacɨ́ komomá.” ‡

† *6:2 Isáya 49:8*

†† *6:16 Lévị 26:12, Yeremáya 32:38, Izikéle 37:27* ‡ *6:17 Isáya 52:11, Izikéle 20:34,41*

18 Zɨ́ Lomo úku ledre kɨ́dí,
“Mááyí ídí 'Bụsé, zíse ídíse owụ́ 'bɨ amáa e,
Mááyí Ngére Lomo, bɨ kɨ́ roko'bụ ledre e zíma ní,
máúku ledre ga gére née máa.” †

7 Owụ́ 'bɨ Babá e sɨmɨ Lomo, káa zɨ́ bɨ 'Bụzé uku ledre go zíze kenée ní, idízé í'bí rozé za mbá zɨ́a zíze ndịsịzé dụ́ụ́ méngị ledre ga bɨ nɨyí óto wo zɨ́a ídíne kɨ́ze kɨ́ rokinyi ní.

Páwulo nɨ go kɨ́ rokinyi gɨ ro Tịto

2 Máṇgúṇgú romá zíse, ídísé óto 'búze. Luyúzé ezé ledre rosé mbá wá, mengịzé ezé gbawá ledre máa wo bɨ zɨ́ bi sínyíne ro ngúrusé ní wá. Londozé gbawá ngúru 'yị gɨ dongaráse gɨ ro éyị ené. 3 Máúku amá ledre née kɨ́ sómụ́ ledre bɨ kɨ́dí ásé bɨsinyí 'yị e ní wá. Máúku ledre née kenée gɨ zɨ́a 'búse nɨ domá kɨ́ngaya káa zɨ́ bɨ kóo máúku zíse 'dá'dá ní. Togụ́ mbú umbu yá, azé úyu kése, togụ́ mbú ídí trịdrị yá, azé ídí trịdrị kpá kése. 4 Máówo bú kɨ́dí ásé ndịsị méngị fú lá ledre ga bɨ Lomo ili yée ní. Gɨ zɨ́ kéyị née zɨ́ bi ndịsị émené romá gɨ zíse. Mɨméngị ledre esé esị roko'bụ go sɨmɨmá. Sɨmɨ 'dó'dó ga bɨ mándịsị 'dó'dó yée née za mbá, mááyí fú lá kɨ́ rokinyi gɨ zíse.

5 Sɨmɨ bɨ ogụzé sɨmɨ káṇgá bɨ Mekedoníya, síli ilí rozé wá, 'di'bizé mɨmbé'dezé mbá do sḷílíze gɨ zɨ́ ṛḭkị́ 'do'dó ga bɨ 'do'donɨ́ zée kɨ́e ní. 6 Lomo ndịsị lengbe í'bí rokinyi zɨ́ 'yị ga bɨ utúasánɨ́ ndíki a wá ní. Mɨndá'baógụ Tịto gɨ zíse gɨrí i'bí mongụ́ rokinyi go zíze. 7 Ma'díi, mɨndá'baógụ a oto zée go zíze ídíze kɨ́ mongụ́ rokinyi. Mongụ́ a, nɨ wo bɨ ndịsịsé kóo sáká wo íri ní. Uku zíze kɨ́dí ásé íri kɨ́ mongụ́ sómụ́ ledre gɨ romá. Ledre ga gére née mbá oto máa go zɨ́ma ídíma kɨ́ mongụ́ rokinyi.

8 Máówo bú kɨ́dí wáraga kóo máéké ní, oto uṇgú go ca ro mɨmbé'desé. Abú kenée ndotó, mándá kɨ́ mongụ́ sómụ́ ledre wá, gɨ zɨ́a máówo bú nɨ zíse káa do sáká éyị. 9 Káa zɨ́ bɨ mááyí úku ledre ba ní, azé go kɨ́ rokinyi. Ndaá gɨ zɨ́a bɨ ya odrozé kóo go zíse zɨ́a ówoné rosé ní wá, yị ené gɨ zɨ́a ówosé kóo go kɨ́ rosé kɨ́dí lúyúsé kóo ledre go. Gɨ zɨ́ kéyị née, zíse nda go óyóló'bó sómụ́ ledre esé gɨ zɨ́a Lomo ili kenée. Ídísé ówo a kɨ́dí otozé ezé uṇgú ro mɨmbé'desé wá. 10 Togụ́ bi sinyí ro 'yị gɨ zɨ́a bɨ luyú gɨ do mɨsi'di 'bɨ Lomo ní, zɨ́a óyóló'bó sómụ́ ledre ené do ndá'baógụné do mɨsi'di 'bɨ Lomo yá, Lomo nɨ í'bí trịdrị bɨ za fí ní zɨ́a, zɨ́a ídíne kɨ́ rokinyi. Togụ́ do sogo káṇgá ba oto yíị zɨ́ bi sínyíne royị́, zɨ́yị ídíyị kɨ́ lerí gɨ zɨ́a yá, nɨ 'dí'biógụ yíị zɨ́ umbu.

11 Lúrúsé aka bɨlámá mɨmbé'de Lomo rosé. Sɨmɨ bɨ lúyúsé ledre, zíse óyóló'bó mɨmbé'desé do ndá'baógụsé zɨ́a ní, zɨ́a 'dí'bilúgu sée zíne sɨmɨ sụmụ. Gɨ zɨ́ kéyị née nɨ cakaba go mɨówóné kɨ́dí ásé go mbigí 'yị ga bɨ 'bɨ Lomo ní, gɨ zɨ́a lúyú ledre ndaá lolụ rosé wá. 12 Máéké amá ledre née gɨ ro óto 'yị bɨ luyú ledre née do bɨsinyí mɨsi'di, togụ́ gɨ ro úku yéme ledre gɨ ro 'yị máa wo bɨ mengịnɨ́ bɨsinyí ledre zɨ́a ní wá. Máéké gɨ ro zíse ówo a kɨ́dí méngị yémesé ledre go gɨ rozé. 13 Ledre née oto zée go zíze ídíze kɨ́ rokinyi.

† *6:18 2 Sámele 7:14, 7:8*

Ndaá kpá lá dụ́ụ́ zée wá, kpá Tịto. Gɨ zɨ́a Sɨmɨ bɨ kóo kasazé wo zíse íri ní, zíse 'dí'bi wo sɨmɨ sụmụ kɨ́ 'búne, zɨ́a ndịsịné bɨlámáne somụ́ ledre wá. 14 Máúku ledresé zɨ́a máyá ásé bɨlámá 'yị e. Sɨmɨ bɨ ogụ zíse íri ní, zɨ́a lúrú ledre ga bɨ máúku yée zɨ́a gɨ rosé ní za cụ́ kɨ́ komoné. Ótosé máa go zɨ́ma ídíma kɨ́ rokinyi. 15 Ledresé nɨ go zɨ́a owóowó gɨ zɨ́ bɨlámá ledre bɨ méngịsé zɨ́a, zíse 'di'bi wo kɨ́ 'búne sɨmɨ sụmụ ní. 16 Mááyí kɨ́ mongụ́ rokinyi gɨ zíse, ledresé nɨ zíma owóowó.

'Yị 'bɨ Mekedoníya e sakánɨ́ lafúye

8 Owụ́ 'bɨ Babá e, ilizé úku 'dódo a zíse kɨ́dí Lomo mengị bɨlámá ledre go sɨmɨ 'yị ga bɨ 'bɨ Kɨ́résịto sɨmɨ káṇgá bɨ Mekedoníya ní. 2 'Yị 'bɨ Mekedoníya ga gére née abú tụ́'dụ́ 'do'dó ndịsị ndíki yée, zɨ́ye kpá ídíye 'yị lerí e yá, yokonɨ́ sḷílíye za kɨ́ sómụ́ ledre eyé mbá sáká lafúye 'yị ga bɨ 'bɨ Kɨ́résịto ní. 3 Sḷílíye bɨ yokonɨ́ ní, rorómó go, gɨ zɨ́a i'bínɨ́ za kɨ́ mɨmbé'deyé mbá. 4 Bɨ ba ní, nɨyí ba ndíṣị ṇgúṇgú royé zíze, idízé ṇgúṇgu a gɨ do bɨ zɨ́ye yóko sḷílíye sáká lafúye 'yị ga bɨ 'bɨ Kɨ́résịto sɨmɨ Yerụsaléma ní kɨ́e. 5 Éyị bɨ mengịnɨ́ ní, nɨ nda yị ené go kpị́ gɨ zɨ́ ledre bɨ ndịsịzé sómụ́ a gɨ royé ní. I'bíụtụnɨ́ aka yị eyé royé mbá zɨ́ Ngére Yésụ kí, zɨ́ye nda ndá'baógụyé ndíṣị lódụ́ kacɨ́ze káa zɨ́ bɨ Lomo ndịsị úkuí'bí a zɨ́ye ní. 6 Káa zɨ́ bɨ kóo ówosé bú Tịto lúnduzé sɨmɨ Lomo ndịsị kóo 'dókó sée ne kɨ́ sómụ́ ledre 'bɨ yóko sḷílị́ ní, azé go kpá kásalúgu wo zíse íri gɨ ro zɨ́a kpá fú 'dókó sée kɨ́ sómụ́ ledre gɨ ro zíse yóko sḷílíse rómo gɨ do wo bɨ kóo 'dá'dá ní. 7 Ásé go ndíṣị méngị tụ́'dụ́ bɨlámá ledre e. Ledre 'bɨ Kɨ́résịto bɨ ṇgúṇgusé ní i'bí roko'bụ 'bɨ 'dódo ledre go zíse, ásé go kɨ́ mɨngburoko ówo ledre e, kpá nzíyisé gɨ ro sáká 'yị e gɨ zɨ́a ótosé 'búze go. Bɨ ba ní, ídísé nda mu ndíṣị sáká 'yị e rómoné mɨrómo.

8 Máúku amá bɨ kɨ́dí ídísé mu yóko sḷílíse ní wá, máúku 'dódo lá ledre ga bɨ lafúse 'yị 'bɨ Kɨ́résịto ndịsịnɨ́ méngị a ní zíse, togụ́ ndíṣịsé go kpá méngị a kenée kɨ́ mɨmbé'desé kɨ́é'do yá. 9 Lúrútókosé aka ledre bɨ Kɨ́résị-to Yésụ Ngére ezé ní. Ịnyị za cụ́ gɨ komo ere ógụné do sogo káṇgá ona káa zɨ́ 'yịma'dí ní, ídíne káa do 'yị lerí gɨ do bɨ zíse ídíse kɨ́ éyị́ zíse bɨ nɨ trịdrị bɨ fí ní.

10 Kɨ́bi kóna ásé se mɨzefị 'yị ga bɨ i'bínɨ́ royé ndíṣị yóko sḷílíye gɨ ro sáká lafúse ga bɨ 'yị 'bɨ Kɨ́résịto nɨyí 'yị lerí e ní. 11 Káa zɨ́ bɨ kóo tónósé go yóko sḷílíse ní, ídísé kpá fú mu méngị a kenée gɨ do bɨ zɨ́a útúásáne kpịnị kacɨ́ mɨmbé'desé bɨ kóna née. Ídísé í'bí a kpịnị kacɨ́ roko'bụ éyị bɨ do sḷílíse ní. 12 Éyị́ bɨ nɨ kɨ́ ledrené owóowó ní ndaá 'bɨ ené bɨ ya í'bí go cụ́ kɨ́e 'di ya ní wá, yị ené bɨlámá mɨmbé'deyị́ bɨ ndíṣị í'bí a kɨ́e ní, ndịsị óto Lomo ne ídíne kɨ́ rokinyi.

13 Máíli amá gága sée mɨgága gɨ ro í'bí éyị́ zɨ́ 'yị e, zíse ídíákase sɨmɨ 'do'dó wá. Yí ené dụ́ụ́ sáká éyị́ bɨ kɨ́ 'búne ní gɨ ro zíse ídíse mbá kɨ́ éyị́ e zíse. 14 Bɨ ba ní, éyị́ nɨ bo zíse ídísé mu í'bí a zɨ́ lafúse. Sɨmɨ ngíti sịndị́ kadra nɨyí óyóló'bó royé í'bí a zíse. Mɨméngị kéyị bɨ kenée ní nɨ ótosé e mbá zíse ídíse kɨ́ éyị́ e zíse. 15 Káa zɨ́ bɨ nɨ mɨékéne sɨmɨ mɨéké kúrú Lomo kɨ́dí, “'Yị ga bɨ 'do'dụ́

yokonɨ éyį mɨánu go kɨngaya ní, bandáomonɨ eyé ngíti a gɨ royé wá. Yée ga bɨ 'do'dų́ yokonɨ 'bɨ eyé lá ca ní, idíakánɨ eyé lá kɨ wo bɨ zɨye ca née wá.” †

Kasalugunɨ Títo sɨmɨ Koŗndo

16 Mbófo éyį zɨ Lomo zɨa óto 'búse do Títo kpá káa zɨ
bɨ óto 'búse domá ní. 17 Sɨmɨ bɨ ukuzé ledre zɨa gɨ ro zɨa
ndá'ba ándá roné zɨse íri ní, nɨ kóo kɨ rokinyi gɨ zɨa ili
kpá fú gɨ ro ndísį sáká sée kɨ sómų́ ledre. 18 Kasazé yée
gɨ yáa kɨ ngíti lúnduzé sɨmɨ Lomo, nɨ 'yį bɨ 'yį 'bɨ Kɨrésį-
to owonɨ wo mbá bú gɨ zɨ bɨlámá ledre 'bɨ Lomo bɨ
ndįsį úku a ní. 19 Lafúze e 'yį 'bɨ Kɨrésįto gelénɨ wo ye gɨ
ro zɨa 'díyįóto zée kɨ éyį ga bɨ yókosé yée zɨze ndéréze
saká lafúze ga bɨ sɨmɨ Yeŗusaléma ní kɨe ní. Née
mɨménggį ledre bɨ nɨ óto 'yį e zɨye ndísįyé í'bí mbófo éyį
zɨ Ngére Lomo gɨ roa ní. 'Dodo kɨrɨ née kɨdí azé nzíyizé
gɨ ro ndísį sáká lafúze e ga bɨ ilinɨ sáká éyį ní. 20 Nɨ
mɨútúásáne zɨze ndéréze kɨ lúnduzé bɨ gélésé wo ní,
káa bɨ ngíti géyį 'yį e nɨyí sómų́lúyú ledre kɨdí késį bɨ
yókosé ní, sinyizé go kɨe. 21 Máúku ledre née kenée, gɨ
zɨa máíli Ngére Lomo kɨ 'yįma'dí e mbá idínɨ ówo a kɨdí
ndįsįzé go méngį moko ené do bɨlámá mɨsi'diné.
22 Káa do yata ledre, esįzé ngíti lúnduzé sɨmɨ Lomo
go zɨ Títo e kɨ ezené bɨ máúku ledre a née, nɨyí ndéré
gɨ yáa zɨse íri ní. Owoyemezé ledre gɨ roa go bɨlámáne
do tų́'dų́ mɨsi'di e, moko ené zɨ Ngére Yésų nɨ
bɨlámáne. Nɨ kɨ rokinyi gɨ ro zɨye ndéréye kɨ lafúne ga
gére née zɨse íri. 23 Togų́ 'yį nɨyí ndú'yú sée gɨ ro Títo
yá, née kú ngúru eze 'yį mokomá bɨ ndįsįzé méngį
moko kéne gɨ ro sáká sée ní. Gɨ ro ngíti géyį ya'dá ga bɨ
gbre née, 'yį 'bɨ Kɨrésįto ga bɨ yáa ní kasanɨ yée ye gɨ ro
zɨye ndísį mengį moko zɨse íri. Kacɨ moko eyé ndįsį óto
tų́'dų́ 'yį e zɨye ndísįyé í'bí mbófo éyį zɨ Yésų. 24 Ídísé
óto 'búye, zɨse 'dí'bi yée sɨmɨ sųmų gɨ do bɨ zɨ 'yį ga bɨ
kasanɨ yée ní, ówo a kɨdí ledre ga bɨ ndįsįzé mbófo sée
kɨe ní, nɨyí ma'díi.

Yóko sílí zɨ 'yį 'bɨ Kɨrésįto ga bɨ sɨmɨ Yeŗusaléma

9 Máíli amá fú lá ndísį éké ándá ledre gɨ ro yóko sílí
bɨ yémesé ledre gɨ ro ndísį í'bí a gɨ ro zɨa sáká 'yį
'bɨ Kɨrésįto ga bɨ sɨmɨ Yeŗusaléma ní wá. 2 Máówo bú
kɨdí í'bísé rosé go zɨse ndísį sáká lafúse. Née sí ledre bɨ
mándísį mbófo sée zɨ 'yį 'bɨ Kɨrésįto ga bɨ sɨmɨ káŋgá bɨ
Mekedoníya ní, kɨdí sée 'yį 'bɨ Koŗndo sɨmɨ káŋgá bɨ
Ákaya ní yémesé kóo rosé go 'desí kɨbi kóna gɨ ro yóko
sílíse sáká lafúse kɨe. Ledre bɨ méngisé née, oto tų́'dų́
ngíti géyį 'yį ga bɨ 'bɨ Kɨrésįto ní go ndísį yóko sílíye gɨ
ro sáká lafúye kɨe. 3 Gɨ zɨ kéyį née, mááyí gɨ yáa go
kása Títo kɨ lafúne ga gére née gɨ do bɨ zɨye sáká sée kɨ
moko 'bɨ yóko sílí gɨ ro zɨse ídíse kɨ nzíyi éyį do sílíse. Gɨ
zɨa togų́ ogųzé íri ndásé nzíyisé wá, nɨyí sómų́ ledre
kɨdí mbágá tų́'dų́ ledre ga bɨ mándísį úku yée gɨ do
bisé ní nɨyí yí eyé mbá ŗanga. 4 Máúku kenée gɨ zɨa
togų́ ogųzé gɨ yáa kɨ ngúru 'yį gɨ dongará 'yį 'bɨ Kɨrésį-
to ga bɨ sɨmɨ Mekedoníya ní togų́ nzíyi éyį ndaá yá,
mááyí ídí kɨ mongų́ komokenyí, zɨ 'bɨ esé nda rómoné
cų́ gɨ do 'bɨ amá. 5 Née sí ledre bɨ mákása Títo kɨ lafúne
ga gére née idínɨ ndéré 'dá'dá íri gɨ ro sáká sée kɨ
moko 'bɨ yóko sílí née. Gɨ ro zɨse í'bí a káa zɨ bɨ yémesé
ní, ndaá káa zɨ gaganɨ sée gɨ roa mɨgága ní wá.
6 Ásé lúrú lílį ledre née gɨ ro ledre 'bɨ yóko sílí. Togų́
'yį i'bí éyį cúku'dée, Lomo nɨ í'bí úndru zɨa kpá
cúku'dée, togų́ 'yį i'bí éyį mongų́ne, Lomo nɨ í'bí úndru
zɨa kpá mongų́ne. 7 'Yį idí í'bí éyį kacɨ mɨmbé'dené bɨ ili
ní, ndaá sómų́ sɨmɨné káa zɨ éyį bɨ gaganɨ wo roa mɨgá-
ga ní wá. Lomo ndįsį lengbe óto 'bú 'yį ga bɨ ilinɨ ndísį
í'bí éyį kɨ mɨmbé'dené kíé'do ní. 8 Togų́ ndísį go í'bí éyį
zɨ 'yį e kɨ mɨmbé'deyį kíé'do kenée yá, Lomo nɨ í'bí ún-
dru zɨyį, zɨyį ídíyį kɨ ŗíkí tų́'dų́ éyį e, zɨyį ndísįyį sáká
ngíti géyį 'yį e kɨe. 9 Káa zɨ bɨ mɨéké kúrú Lomo uku ní
kɨdí,

“'Yį ga bɨ ndįsįnɨ sáká 'yį lerí e ní,
Lomo nɨ ndísį méngį bɨlámá ledre zɨye za fí.” ††

10 Lomo bɨ nɨ 'yį í'bí kúfú kɨ éyį mɨánu zɨ 'yį e ní, nɨ í'bí
úndru zɨse gɨ ro zɨ éyį e ų́wų́ye zɨse mɨų́wų́ gɨ do bɨ zɨse
ndísįsé sáká 'yį e kɨe. 11 Lomo nɨ í'bí úndru zɨse, zɨse
ídíse kɨ éyį e do sílíse ndísį sáká 'yį e kɨe. Zɨye ndísįyé
í'bí mbófo éyį zɨ Lomo sɨmɨ bɨ togų́ i'bízé sáká éyį bɨ gɨ
zɨse ní go zɨye ní.
12 Ídísé ówo a kɨdí, yóko sílí bɨ ndísįsé yóko a sáká 'yį
'bɨ Kɨrésįto ga bɨ sɨmɨ Yeŗusaléma kɨe ní, nɨ óto yée zɨye
ndísįyé í'bí mbófo éyį zɨ Lomo kíngaya. 13 Yóko sílíse
née nɨ óto 'yį 'bɨ Kɨrésįto ga bɨ sɨmɨ Yeŗusaléma ní, zɨye
ndísįyé mbófo Lomo kɨdí ma'díi, ŋgúŋgusé bɨlámá
ledre 'bɨ Ngére Yésų go. 14 Bɨ ba ní, nɨyí ba ndísį íni ini
gɨ rosé kɨ mɨmbé'deyé kíé'do gɨ do bɨ zɨye kóo ídíye
kése do bi kíé'do. Gɨ zɨa bɨ owonɨ sáká éyį 'bɨ Lomo go
gɨ zɨse ní. 15 Mbófo éyį zɨ Lomo zɨa kásaógų owų́ 'bɨ ené
káa do mongų́ sáká éyį ené zɨze.

Páwulo uku yeme ledre gɨ ro moko 'bɨ Kɨrésįto

10 Ba máa Páwulo, índisé aka mbílíse zɨma, zɨse
úwú ledre bɨ máíli úku a zɨse ndoo kpá kɨ bikįdrí
mɨmbé'demá káa zɨ bɨ Kɨrésįto ndįsį méngį a ní. Abú
ngíti géyį 'yį e gɨ dongaráse ukucayinɨ ledre kɨdí
mándísį ódro o'bų́o'bų zɨse lá dų́ų́ sɨmɨ mɨéké ledre
togų́ nda goó do komosé yá, máódro kenée wá. 2 Ngíti
géyį 'yį e gɨ dongaráse ndįsįnɨ úku ledre kɨdí ndazé ezé
mbigí 'yį ga bɨ 'bɨ Lomo ní wá. Máŋgúŋgú romá zɨse,
ídísé ų́cų́ómo yée. Gɨ zɨa sɨmɨ bɨ togų́ máógų go zɨye íri
ní, mááyí ésį sílíma komoyé o'bų́o'bų. 3 Máówo bú azé
'yįma'dí e do sogo káŋgá, ndįsįzé méngį 'bɨ ezé yí ezé
ledre ga bɨ Lomo ili yée ní, ndaá káa zɨ mɨméngį ledre
'bɨ 'yį ga bɨ owonɨ Lomo wá ní wá. 4 Éyį ga bɨ ndįsįzé ící
okó kɨe ní mbá ogųnɨ gɨ zɨ Lomo, ndanɨ eyé komokenzį
'bɨ okó ga bɨ 'bɨ do sogo káŋgá ba wá. Yí ené roko'bų
'bɨ Lomo bɨ zɨze ní ndįsįne rómo cóngó ro Satána.
5 Ndįsįzé 'déweóyó cóngó ro 'bɨ Satána bɨ ndįsį ų́cų́ó-
mo 'yį e kɨ ŋgúŋgu ledre 'bɨ Lomo, zɨze kpá ndísįzé
'déweóyó cóngó ro bɨcayi ledre ga bɨ ndįsįnɨ úku yée
ní. Zɨze ndísįzé 'dódo ledre 'bɨ Kɨrésįto zɨye kɨ roko'bų
'bɨ Lomo bɨ zɨze née gɨ do bɨ zɨye ŋgúŋgu a. 6 Sée ga bɨ
'bɨ Koŗndo ní, ilizé ídísé ínyį mbá ŋgúŋgu ledre 'bɨ

† *8:15 Ólų́ógų 16:18*

†† *9:9 Ke'bį 'bɨ Dawídi~e 112:9*

Kɨ́résịto. Togú méngịsé go tɨ́ kenée yá, azé ínyị kése mbá ésị sílíze o'bụó'bụ komo 'yị ga bɨ ilinɨ́ ŋgúŋgu ledre Kɨ́résịto wá ní.

7 Sómú ledre née ogụ sɨmɨsé kenée yí ené gɨ zɨ́a bɨ ótosé komosé lá dụ́ú ro ledre ga bɨ ndịsịnɨ́ méngị royé do sogo káŋgá ona ní. Ídísé ówo a bɨlámáne kɨ́dí ndazé ezé káa zɨ́ ngíti géyị 'yị ga bɨ ndịsịnɨ́ ímí dịbịlị kɨ́ ledreyé kɨ́dí yée nɨyí 'yị ga bɨ 'bɨ Kɨ́résịto ní wá. Azé yí ezé ze mbigí 'yị ga bɨ 'bɨ Kɨ́résịto ma'dáa ní. 8 Togú lúrúsé káa zɨ́ éyí bɨ mándísị ílí kɨ́ úku ledre roko'bụ bɨ Ngére i'bí zɨ́ze née yá, nɨ bɨlámáne. I'bí roko'bụ née gɨ ro zɨ́ze 'dódo ledre kɨ́ zɨ́se, ndaá gɨ ro ónzóóto sée kɨ́e bi wá. Née sí ledre bɨ dokuwu mengị máa gɨ zɨ́a wá ní. 9 Bɨ goó kenée ní, ndásé sómú a bɨ kɨ́dí mándísị ésị ngịrị sɨmɨsé kɨ́ wáraga ga bɨ mándísị éké yée zɨ́se ní wá. 10 Máúku ledre née kenée, gɨ zɨ́a ngíti géyị 'yị e gɨ dongaráse ukunɨ́ ledre kɨ́dí, “Togú Páwulo eké kasa ledre mɨékékása yá, ledre ga bɨ uku kasa yée ní nɨyí kɨ́ roko'bụyé. Togú nda do komosé yá, ledre ga bɨ zɨ́a úku a zɨ́se kɨ́ roko'bụné kenée ní ndaá.” 11 'Yị ga gére née ndịsịnɨ́ úku née gbékpí ledre. Ledre bɨ máúku o'bụó'bụ sɨmɨ wáraga ní, nɨ ídí kpá ledre bɨ mááyí úku a sɨmɨ bɨ máógụ go zɨ́se íri ní.

12 Otozé ezé ledrezé zɨ́a ídíne owóowó káa zɨ́ bɨ ngíti géyị 'yị e ndịsịnɨ́ méngị a ní wá, ndịsịnɨ́ yí eyé née lá óto royé kɨ́ royé kɨ́dí ledreyé nɨ owóowó, ŗifunɨ́ yí eyé née mɨŗífo. 13 Ndịsịzé úku dụ́ú ledre moko bɨ Lomo i'bí zɨ́ze ndísịzé méngị a gɨ ro ndéréógụmá kɨ́e gị zɨ́se íri ní. 14 Sí ledre bɨ zɨ́ze ndísịzé mbófo rozé gɨ roa ní ndaá. Owozé bú azé ze mɨzefị 'yị ga bɨ ogụ́ụtụnɨ́ royé kɨ́ bɨlámá ledre 'bɨ Kɨ́résịto zɨ́se ní. 15 Ilizé ezé kpá mbófo rozé gɨ ro éyí ga bɨ ngíti géyị 'yị e mengịnɨ́ ye, káa zɨ́ éyí bɨ mengịzé ze ní wá. Mongú óto komozé nɨ gɨ ro zɨ́ ledre 'bɨ Lomo ngbóróne sɨmɨsé zɨ́a óto moko ga bɨ ndịsịzé méngị yée née áŋgané do bi e mbá. 16 Gɨ do bɨ zɨ́ze útúásáze ndéréze kɨ́ bɨlámá sanda 'bɨ Kɨ́résịto kpá zɨ́ ngíti géyị 'yị ga bɨ sɨmɨ ngíti géyị gara e kɨ́'dí bɨ ngíti géyị 'yị e ogụnɨ́ aka íri wá ní. Ilizé ezé mbófo rozé kɨ́ moko bɨ ngíti géyị 'yị e mengịnɨ́ go sɨmɨ ngíti géyị gara ní wá. 17 Mɨéké kúrú Lomo uku kɨ́dí, “Togú 'yị ili mbófo roné yá, idí mbófo roné gɨ ro éyí ga bɨ Ngére Lomo ndịsị méngị yée ní.” †18 'Yị ndaá sómú a bɨ yaá ledre ga bɨ née ndịsị méngị yée ní utúasánɨ́ go mɨútúásá ní wá. Ngére Lomo ndịsị ówoyéme mɨméngị ledre 'bɨ 'yị bɨ utúasá go mɨútúásá ní dụ́ú ne.

Páwulo ukucayi ledre gɨ ro 'yị ŗanga e

11 Owú 'bɨ Babá e, togú nɨ zɨ́se káa zɨ́ éyí bɨ mándísị mbófo romá ní yá, ónzósé aka mɨmbé'desé zɨ́ma ndoo sɨmɨ ledre ŗifu máa née. 2 Kacɨ́ kadra mbá ledresé nɨ zɨ́ma owóowó kpá káa zɨ́ bɨ ledresé nɨ zɨ́ Lomo owóowó ní. Máíli ídísé ídí dụ́ú 'yị ga bɨ 'bɨ Kɨ́résịto ní zɨ́se ndísịsé méngị dụ́ú ledre ené. 3 Mándísị sómú sɨmɨmá gɨ rosé kɨ́dí karanée ngíti géyị 'yị e nɨyí lóndo sée káa zɨ́ bɨ kóo Satána londo Áwa ní, zɨ́se óyó sogosé zɨ́ Kɨ́résịto. 4 Ótosé komosé kíé'do wá gɨ zɨ́ 'di? Sɨmɨ bɨ kóo 'dodozé ledre 'bɨ Ngére Yésụ zɨ́se ní, zɨ́se kóo ŋgúŋgu a zɨ́ 'Dówú Lomo kóo go ógụné sɨmɨsé. Bɨ ba ní ótoómosé bɨlámá ledre 'bɨ Lomo bɨ kóo née go kenée, ndísịsé nda yí esé go úwú 'dódo ledre bɨ kpí ngárá ndaá 'bɨ Yésụ kɨ́ 'Dówú Lomo sɨmɨné wá ní. 5 Abú 'yị ŗanga ga gére née ukunɨ́ ledre kɨ́dí yée nɨyí mbigí 'yịmɨkása ga bɨ 'bɨ Yésụ ní yá née ŗanga, utúasánɨ́ rómo domá kɨ́ ledre wá. 6 Abú 'yị ŗanga ga gére née ndịsịnɨ́ 'dódo ledre káa éyí bɨ owo romonɨ́ ledre domá ní yá, wo bɨ ma'díi ní, máówo rómo doyé kɨ́ ledre. Ówo yémesé go bɨlámáne sɨmɨ ledre ga bɨ mándísị 'dódo yée zɨ́se ní.

7 Ndaá 'bɨ ené kóo lúyú ledre zɨ́ma ndísịmá 'bó'bú romá kɨ́ óto úndrusé sɨmɨ bɨ mándísị 'dódo bɨlámá ledre 'bɨ Lomo zɨ́se lá gbékpíne má'dí'bi éyí gɨ zɨ́se wá ní wá. 8 Má'dí'bi gága amá éyí gɨ zɨ́ 'yị e méngị moko 'bɨ Kɨ́résịto kɨ́e dongaráse wá. 'Yị e i'bínɨ́ yí eyé éyí e ye kɨ́ mɨmbé'deyé kíé'do. 9 Sɨmɨ bɨ kóo mááyí dongaráse íri ní, abú lerí ngíti géyị éyí e mengịnɨ́ kóo máa ndotó, máómbo amá kóo éyí e gɨ zɨ́se wá. Ngíti géyị 'yị ga bɨ 'bɨ Kɨ́résịto ogụnɨ́ gɨ sɨmɨ Mekedoníya ní, i'bínɨ́ sáká éyí go zɨ́ma. Gɨ zɨ́ kéyị née, tónóne karaba ndéréne 'dá'dá, máíli ídí káa do éyí mɨówó dosé gɨ ro sáká éyí wá. 10 Máúku zɨ́se ma'díi káa zɨ́ bɨ mááyí 'yịmɨkása 'bɨ Kɨ́résịto ní, ledre bɨ kóo mándísị mbófo romá kɨ́e máyá ndásé í'bí éyí sáká máa kɨ́e wá ní, mááyí fú lá ndịsị mbófo a sɨmɨ Ákaya ona 'yị bɨ nɨ úcụómo máa ní ndaá. 11 Ndaá 'bɨ ené gɨ zɨ́a bɨ ya 'búse ndaá domá wá ní wá. Lomo owo bú kɨ́dí 'búse nɨ domá kɨ́ngaya. 12 Mááyí ndísị méngị moko amá tɨ́ fú káa zɨ́ bɨ lengbe ní. Káa bɨ 'yị ŗanga ga gére née nɨyí ndísị mbófo royé kɨ́dí moko eyé nɨ kpá káa zɨ́ 'bɨ ezé ní ke. 13 'Yị ga gére née ndanɨ́ eyé mbigí 'yịmɨkása ga bɨ 'bɨ Kɨ́résịto ní wá, moko eyé ndaá kpá mɨútúásáne wá. Ndịsịnɨ́ lá lóndo sée kɨ́ úku ledre kɨ́dí yée nɨyí 'yịmɨkása 'bɨ Kɨ́résịto. 14 Mɨméngị ledre eyé née utúasá ówó kacɨ́ komomá wá, gɨ zɨ́a Satána utúasá kpá bú lóndo roné zɨ́ 'yị e, ndísị lóndo 'yị e kɨ́dí née nɨ maláyika 'bɨ Lomo. 15 Gɨ zɨ́ kenée née, 'yị ŗanga ga gére née utúasánɨ́ yí eyé bú kɨ́ roko'bụ bɨ gɨ zɨ́ Satána ní ógụ ndísị 'dódo ledre zɨ́ 'yị e káa zɨ́ 'yịmɨkása ga bɨ 'bɨ Kɨ́résịto ní. Karanée Lomo nɨ 'dó'do yée ásáne kpịnị kɨ́ mɨméngị ledre ga gére née.

Páwulo 'do'dó gɨ ro ledre 'bɨ Kɨ́résịto

16 Mááyí kpá úku ándá zɨ́se, 'yị ndaá sómú a bɨ ya mándísị mbófo romá née mááyí 'yị ŗifu ní wá. Togú nɨ káa zɨ́ mándísị mbófo romá ní yá, índisé aka mbílíse zɨ́ma zɨ́se úwú ledre ga bɨ mándísị úku yée ní mbímbí. 17 Mámbófo amá romá née kɨ́ sómú ledre bɨ kɨ́dí Ngére ili ne ní wá, máíli máa zɨ́ma ídíma káa zɨ́ 'yị ŗifu ní. 18 Káa zɨ́ bɨ ngíti géyị 'yị e ndịsịnɨ́ mbófo royé gɨ ro éyí ga bɨ mengịnɨ́ yée ye ní. Mááyí kpá ndísị mbófo romá gɨ ro moko 'bɨ Kɨ́résịto bɨ mándísị méngị a ní. 19 Káa zɨ́ bɨ lúrúsé kɨ́dí ásé 'yị ówo ledre e ní, ídísé mu ndísị ndísị kótrụ rosé fú kɨ́ 'yị ŗanga ga gére née ásé ówo mɨsínyíye. 20 Ówosé ledre wá gɨ zɨ́ 'di? 'Yị ga bɨ ndịsịnɨ́ óto sée káa do owúkụlú eyé e, zɨ́ye ndísịyé lóndo sée kɨ́ 'dí'bi éyí esé e ní, do ndísịyé kɨ́ óngbo komosé kpá drú ní. Éyí bɨ mengị sée zɨ́se ndá'ba ndísị ndísị kótrụ

† *10:17 Yeremáya 9:24*

rosé kéye ní 'di? 21 Máŋgúŋgu go kɨdí máúku kóo
ledre e go zíse káa zɨ́ 'yị bɨ owo ledre wá ní káa zɨ́ bɨ
ngíti géyị 'yị e somúŋɨ́ ní.
Abú 'yị ŗanga ga gére née ndịsịŋɨ́ mbófo royé gɨ ro
ledre ga bɨ ndịsịŋɨ́ méngị yée née yá, mááyí mbófo
romá kpá kenée abú nɨ zíse káa zɨ́ ledre ŗifu ní. 22 Togú
ukunɨ́ kɨdí yée nɨyí gɨ sɨmɨ kúfú bɨ Ébere ní yá, mááyí
kpá gɨ sɨmɨyé, togú ya gɨ sɨmɨ kúfú Isɨréle e yá, mááyí
kpá gɨ sɨmɨyé, togú ukunɨ́ ya yée nɨyí gɨ sɨmɨ bulúndu
Abarayáma yá, mááyí kpá bulúndu Abarayáma. 23 Togú
ukunɨ́ ledre zíse kɨdí yée nɨyí 'yị 'bɨ moko 'bɨ Kɨ́résịto
yá, mááyí úku ledre zíse káa zɨ́ 'yị bɨ doa sinyí mɨsínyí
ní, mándịsị méngị moko 'bɨ Kɨ́résịto rómo doyé mbá,
do óto ándá máa mɨótoándá sɨmɨ sígịnị, do ndịsịyé ócó
máa kɨ́ngaya do í'bí zíma 'duo umbu zíma ndịsị
ólúógụmá gɨ zíye 'duo gɨ gu.
24 Kɨ́'dí ịnyị sɨmɨ ngíti géyị sịndị́ kadra, Yúda ga gére
née ndịsịŋɨ́ ócó máa kɨ́ sí'dí cɨ́kéŗɨ́ a doa sokó doa ịnyị
doa eso (39). 25 Mɨngburoko 'yị 'bɨ Róma ocónɨ́ máa kɨ́
ngbángbá kɨ́'dí ota (3), zɨ́ ngíti géyị 'yị e óngbo máa kɨ́
tutú e kɨ́'di kéŗɨ́. Sɨmɨ ngíti sịndị́ kadra zɨ́ kuŗúngba
'déwené kɨ́ma kɨ́'dí ota (3), zɨ́ bi áráne domá ndre kɨ́
ndịsị éle do iní. 26 'Do'dó ga bɨ mándíki yée sɨmɨ gámá
ga bɨ kacɨ́ moko 'bɨ Kɨ́résịto ní, ngíti géyị nɨyí ngbuŗu e
ndịsịŋɨ́ kɨ́ úcu'dúťụ mɨsi'di e, ngíti géyị yá 'yị ugu e
ndịsịŋɨ́ kɨ́ tóro 'dúťụ mɨsi'di e, ngíti géyị yá 'yị amá e kɨ́
'yị lóŋgó e ndịsịyé 'dó'do máa. Ngíti géyị yá zíma ndíki
'do'dó gɨ zɨ́ 'yị ga bɨ sɨmɨ gara ní. Zíma kɨ́ 'dó'dóma
sɨmɨ yana súwú gɨ zɨ́ ndéré ga bɨ gbála ní, ngíti géyị yá,
gɨ zɨ́ mɨngburoko síli ga bɨ ndịsị kịzị kuŗúngba do iní ní,
ngíti géyị yá gɨ zɨ́ 'yị ga bɨ ndịsịŋɨ́ óto royé kɨ́dí yée nɨyí
'yị ga bɨ 'bɨ Kɨ́résịto ní. 27 Mándịsị méngị moko kɨ́
roko'bụmá mbá gɨ ro zíma sáká romá. Ngíti géyị yá 'bí
'di'bi komomá kɨ́ ndụlụ wá. Ngíti géyị yá zíma ndịsịmá
kadra teké éyí mɨánu kɨ́ iní ogụŋɨ́ taramá wá. Ngíti géyị
zíma ndịsị 'dó'dóma gɨ zɨ́ drú gɨ zɨ́ lerí bongó. 28 Sɨmɨ
ledre ga gére née mbá, mongú a mándịsị sómú ledre
'do'dó ga bɨ ndịsị ndíki 'yị ga bɨ 'bɨ Kɨ́résịto ní. 29 Kacɨ́
kadra mbá mándịsị sómú ledre gɨ ro yée ga bɨ roko'bụ
'bɨ Lomo ndaá aka sɨmɨyé wá ní gɨ ro zíma sáká yée, zɨ́
mɨmbé'demá ndịsị ésíne mɨésí gɨ ro yée ga bɨ londonɨ́
yée go gɨ ro zíye lúyú ledre ní.
30 Togú mándịsị mbófo romá, nɨ mɨútúásáne zíma
ndịsị mbófo romá gɨ ro éyí ga bɨ mándịsị méngị yée
zíse ndịsịsé lúrú máa káa zɨ́ mááyí 'yị ŗifu ní. 31 Máúku
zíse ba ma'díi ledre. Lomo bɨ 'Bụ Ngére Yésụ, bɨ nɨ
mɨútúásáne zɨ́ 'yị e ndịsịyé mbófo wo ní owo bú kɨdí
máŗánga amá ŗanga wá, mándịsị úku mbigí ledre.
32 Sɨmɨ bɨ kóo mááyí sɨmɨ gara bɨ Damásika ní, gávana
bɨ kóo ndịsị méngị moko sị́ sị́lị́ mongú ngére bɨ Aréta
ní oto kóo asikíri ené e tara mbotụ gara máa née gɨ do
bɨ zíye 'dí'bi máa. 33 Gɨ zɨ́ kéyị née ní, zíma ékí ndịsịmá
sɨmɨ mongú gbété zɨ́ ngíti géyị 'yị e ésị́ógụ máa kɨ́e kɨ́
ká'dá sága gɨ do bifúó bɨ ro gara bɨ o'bónɨ́ ro gara máa
née ní ní. Née mɨsi'di bɨ máómo doa ní.

Lomo 'dodo ere zɨ́ Páwulo

12 Nɨ mɨútúásáne zɨ́ma ndíṣị mbófo romá, abú
máútúásá amá ndíki éyí gɨ sɨmɨ a wá ndotó.
Ledre ga bɨ Ngére Yésụ 'dodo yée zɨ́ma ndíṣị lúrú yée
ní, mááyí fú lá ndíṣị úku ledreyé. 2 Máówo bú bɨlámáne
kɨ́dí Lomo 'di'bi kóo ngúru 'yị 'bɨ Kɨ́résịto go gị komo
ere 'desí. Kacɨ́ ledre máa née mengị sɨmɨbi go sokó
doa eso (14). Éyí bɨ máówo'dí'bi wá ní, togú Lomo 'di'bi
kóo née kụŗụ'bụ a nyé, togú lá lomo roa yá máówo
wá. Lomo owo yí ené ne. 3 Ma'díi éyí bɨ máówo'dí'bi ní,
Lomo 'di'bi kóo wo go. Togú kụŗụ'bụ a nyé, togú lá lo-
mo roa yá, Lomo owo ne. 4 Lomo 'di'bi kóo wo go gị
komo ere sɨmɨ 'be 'bɨ rokinyi bɨ ndịsịŋɨ́ ndólo a
paradísa ní. Zíma úwú tú'dú ledre e íri wo bɨ 'yịma'dí
utúasá lí̱kpí̱ a ne zíse wá ní. 5 Togú gɨ ro ledre mbófo ro
'yị káa zɨ́ o'do née yá, née kóo go éyí bɨ mááyí mbófo
romá gɨ roa ní, tɨ́ lá máíli méngị ledre máa wo née wá.
Mááyí ndíṣị gbúrógbó dụú kɨ́ ledre máa wo bɨ kɨdí
mááyí 'yị lúyú ledre ní. 6 Abú mááyí kóo mbófo romá
yá, ndaá 'bɨ ené ŗifu wá, gɨ zía máúku yí amá née
ma'díi ledre. Tɨ́ lá máíli amá mbófo romá wá. Máíli 'yị e
idínɨ́ óto komoyé dụú ro ledre bɨ mándịsị mengị a kpá
kɨ́ úku a zíye ní.
7 Gɨ zía bɨ mándíṣị mbófo ledre ga bɨ Lomo 'dodo yée
zíma ní, zɨ́ Lomo ótoómo mɨsi'di zɨ́ Satána óguné ndíṣị
í'bí 'do'dó romá.
8 Máíni ini go zɨ́ Ngére Yésụ kɨ́'dí ota, idí 'dí'bióyó
'do'dó née gɨ romá 'dá'ba. 9 Zɨ́ Kɨ́résịto úkulúgu ledre
zíma kɨ́dí, “Ndá sómú ledre wá, mááyí sáká yí̱i,
roko'bụmá nɨ bo kɨ́ngaya gɨ ro sáká 'yị ga bɨ roko'bụyé
ndaá ní kɨ́e.” Káa zɨ́ bɨ goó kenée ní, mááyí ndíṣị mbófo
romá kɨ́ngaya gɨ zía máówo go kɨdí Kɨ́résịto nɨ ndíṣị í'bí
roko'bụ zíma. 10 Née éyí bɨ mááyí gɨ zía kɨ́ rokinyi ní.
Abú roko'bụ ndaá romá wá, abú ukucayinɨ́ máa, abú
'do'dó ndiki máa ba káa zɨ́ 'díya, abú kpá umbu, mááyí
ŋgúŋgu éyí ga gére née mbá gɨ zía mááyí 'yị 'bɨ Kɨ́résị-
to. Abú nɨ káa zɨ́ roko'bụmá ndaá yá, roko'bụmá nɨ bo.

Sómú ledre 'bɨ Páwulo gɨ ro 'yị ga bɨ 'bɨ Koŗíndo ní

11 Nɨ zíma komokenyí zíma ndíṣịmá ódromá gɨ romá
káa zɨ́ 'yị ŗifu ní, ndaá káa do ledre wá, ótosé máa sée
zíma ndíṣị ódromá kenée. Ásé kóo ídí se 'yị ndíṣị úku
yéme ledre gɨ romá. Abú mááyí kenée yá, ndaá 'bɨ ené
bɨ yaá 'yị ŗanga ga gére née romonɨ́ domá ní wá,
márómo doyé sɨmɨ mɨméngị ledre e. 12 Sɨmɨ bɨ kóo
mááyí dongaráse íri ní, mándíṣị kóo méngị mbá éyí ga
bɨ kɨ́ roko'bụyé 'dodonɨ́ kɨdí ma'díi, mááyí 'yịmɨkása 'bɨ
Kɨ́résịto mándíṣị ụ́tụsɨmɨmá mɨụ́tụ. 13 Togú lúrúsé kóo
káa zɨ́ éyí bɨ 'búse ndaá domá wá gɨ zía bɨ mándú'yú
sée gɨ ro zíse sáká máa wá káa zɨ́ bɨ mándíṣị ndú'yú
ngíti géyị 'yị ga bɨ 'bɨ Kɨ́résịto ní wá ní, ídísé ótoómo
ledre zíma.
14 Ba ní sịndị́ kadra ogụ go gɨ ro ota ngásáógụmá
lúrú sée íri. Máútúásá ídí káa do éyí mɨówó dosé gɨ ro
zíse sáká máa wá. Mongú ledre amá nɨ gɨ ro sáká sée
gɨ do bɨ zɨ́ ledre 'bɨ Kɨ́résịto ngbóróne sɨmɨsé. Gɨ zía

mááyí 'bụsé sɨmɨ Lomo. Ówosé bú bɨlámáne kɨ́dí mɨnzéré owụ́ e sakánɨ́ eyé 'yị ndíki yée ye wá, 'yị ndíki yée ndíṣịnɨ́ sáká yée ye gɨ ro zɨ́ye ngbóróye. 15 Gɨ zɨ́ kéyị née ní, mááyí í'bí éyí ga bɨ zɨ́ma ní za mbá ndíṣị sáká sée kɨ́e zɨ́ma kpá í'bí cụ́ kụ́rụ'bụmá zɨ́ ŗíkí 'do'dó e gɨ ro sáká sée. Sara togụ́ máméngị éyí e go gɨ rosé kenée ní, útúásásé gbawá óto 'búma cúku'dée? 16 Ma'díi, tụ́'dụ́ ngíti géyị 'yị e gɨ dongaráse owonɨ́ bú kɨ́dí sɨmɨ bɨ kóo mááyí zɨ́se íri ní, mándá 'bɨ amá kóo éyí mɨówó dosé zɨ́se ndíṣị sáká máa wá. Abú kenée ndotó, ngíti géyị 'yị e ndíṣịnɨ́ kóo fú uku ledre kɨ́dí mándíṣị kóo 'dí'bi éyí e gɨ zɨ́se sɨmɨ ugu roné. 17 Abú gba 'yị ga bɨ kóo mákása yée zɨ́se íri ní, 'di'binɨ́ kóo eyé éyí e gɨ zɨ́se ógụ kɨ́e zɨ́ma wá. 18 Mákása kóo Tịto e kɨ́ ngíti 'yị lódụ́ kacɨ́ Yésụ zɨ́se íri. Mɨméngị ledre ezé kɨ́ ya'dá ga gére née nɨ yí ené kóo mbá kị́é'do, bɨkéŗí 'yị bɨ gɨ dongaráye 'di'bi kóo éyí e go gɨ zɨ́se ní ndaá.

19 Ledre bɨ mááyí úku a ba, ndásé sómụ́ a bɨ kɨ́dí ndịsịzé née ítí kangúze gɨ zɨ́a bɨ ngíti géyị 'yị e ukunɨ́ kɨ́dí 'di'bizé kóo éyí e go gɨ zɨ́se ní wá. Ukuzé zɨ́se mbigí ledre do komo Lomo gɨ zɨ́a azé mbigí 'yị ga bɨ 'bɨ Kɨ́résịto Yésụ ní. Ilizé sáká sée gɨ do bɨ zɨ́se ídíse mbigí 'yị ené e. 20 Mándíṣị yáa sómụ́ sɨmɨmá gɨ rosé gɨ ro ledre ga kóna mándíṣị 'dódo yée zɨ́se ní. Sɨmɨ bɨ mááyí ógụ zɨ́se íri ní, máógụndíki amá lolụ gú sée do mɨsi'di 'bɨ Kɨ́résịto káa zɨ́ kóo má'dódo zɨ́se ní wá. Ngíti géyị 'yị e gɨ dongaráse nɨyí nda yí eyé ba íri go ndíṣị ófụ́ dongaráye kɨ́ lafúye, kɨ́ óto 'bú éyí 'bɨ lafúye doyé, kɨ́ ledre 'bɨ rará dongaráye, zɨ́ye ndíṣị kɨ́ ífi dongaráye kɨ́ lafúye 'yị ga bɨ 'bɨ Kɨ́résịto ní, kɨ́ ŗánga óto ŗanga ro lafúye, kɨ́ lí́lịkpí dongaráye, kɨ́ ndíṣị óto royé kɨ́dí yée oworomonɨ́ ledre gɨ do lafúye, nda kpá kɨ́ úkuóto ledre ga bɨ zɨ́a ífi dongaráye ní. 21 Mándíṣị kpá sómụ́ ledre kɨ́dí, sɨmɨ bɨ mááyí ógụ zɨ́se íri ní, mááyí ídí kɨ́ mongụ́ dokuwu kó'dụ́ Lomo. Gɨ zɨ́a tụ́'dụ́ ngíti géyị 'yị ga bɨ kóo luyúnɨ́ ledre ní, oyólo'bónɨ́ eyé aka sómụ́ ledre eyé zɨ́ye ndá'baógụyé zɨ́ Lomo fú lá wá. Nɨyí aka yí eyé fú lá ndíṣị méngị ledre 'bɨ dukuwu 'bɨ ndíṣị méngị 'berị.

Páwulo mada 'yị 'bɨ Kɨ́résịto ga bɨ sɨmɨ Koŗndo ní

13 Ídísé ówo a kɨ́dí ba go ota mɨógụmá gɨ ro lúrú sée íri. “Ledre ga bɨ za mbá ásé ótoyéme yée dongará 'yị kɨ́ ezené ní idí ídí do komo 'yị e gbre togụ́ mbú ota.” †2 Máésị kóo sị́lị́ma go komosé sɨmɨ gbre mɨógụmá bɨ kóo íri ní. Mááyí ba go kpá ésị ándá sị́lị́ma komosé abú mándá aka íri wá. Sɨmɨ bɨ mááyí ógụ íri ní, mááyí í'bí 'do'dó ro 'yị ga bɨ kóo luyúnɨ́ ledre go ní. 3 Idí ídí mɨówoné zɨ́se kɨ́dí, Kɨ́résịto ndịsị úku ledre ga gére née ne kpụrụ́ gɨ sɨmɨmá zɨ́se. Ndaá 'bɨ ené bɨ kɨ́dí roko'bụ ndaá zɨ́a méngị ledre kɨ́e wá ní wá. Roko'bụa romo do ledre e mbá. 4 Abú ufunɨ́ kóo Yésụ káa zɨ́ 'yị bɨ roko'bụa ndaá ní yá, Lomo ili ne kenée. Zɨ́ Lomo kóo go úru wo kɨ́ roko'bụné. Zée 'yị ené e azé kpá cé káa zɨ́a ní, Lomo nɨ í'bí roko'bụ zɨ́ze káa zɨ́ bɨ kóo i'bí roko'bụné zɨ́a ní gɨ ro zɨ́ze ndíṣịzé sáká sée kɨ́e.

5 Ídísé lúrú mɨméngị ledre esé e bɨlámáne, togụ́ nɨyí bɨlámáye yá kɨ́dí ŋgúŋgusé ledre 'bɨ Kɨ́résịto Yésụ go, ásé kéne go éyí kị́é'do. 6 Másómụ́ ówoyémesé go bɨlámáne kɨ́dí azé mbigí 'yị 'bɨ moko ga bɨ 'bɨ Kɨ́résịto ní. 7 Ndịsịzé íni ini zɨ́ Lomo idí ndíṣị sáká sée gɨ do bɨ zɨ́se ndíṣịsé méngị mbá ledre ga bɨ nɨyí mɨútúásáye ní. Ukuzé ezé ledre née kenée gɨ zɨ́a bɨ yaá azé bɨlámá 'yị e ní wá. Ilizé gɨ ro zɨ́se ndíṣịsé méngị ledre ga bɨ nɨyí bɨlámáye ní, abú ngíti géyị 'yị e gɨ dongaráse lurúnɨ́ zée káa zɨ́ moko ndaá sɨmɨzé wá ndotó. 8 Ilizé yí ezé ndíṣị méngị dụ́ụ́ mbigí ledre ga bɨ Kɨ́résịto ili yée ní, káa bɨ azé ndíṣị méngị ledre bɨ ngárá ndanɨ́ eyé ma'díi ledre e wá ní ke. 9 Azé kɨ́ rokinyi abú 'yị e lurúnɨ́ zée káa zɨ́ roko'bụ ndaá zɨ́ze wá, owozé go bɨlámáne kɨ́dí ŋgúŋgusé ledre 'bɨ Kɨ́résịto bɨ 'dodozé zɨ́se ní go. Azé ndíṣị íni ini gɨ rosé gɨ ro zɨ́se útúásáse kacɨ́ komo a káa do mbigí 'yị ené e. 10 Née sí ledre bɨ máéké ledre ba kása zɨ́se énzị komosé kɨ́e ní. Sɨmɨ bɨ mááyí ógụ zɨ́se íri ní, mááyí ógụndíki sée fú ndíṣị méngị ledre ga bɨ utúasánɨ́ mɨútúásá ní. Gɨ zɨ́a roko'bụ bɨ Ngére Yésụ i'bí zɨ́ma ní, ndaá gɨ ro zɨ́ma ndíṣị 'dó'do sée kɨ́e wá, nɨ gɨ ro sáká sée.

Odụ mandá gɨ zɨ́ Páwulo

11 Owụ́ 'bɨ Babá e, ba go odụ kúrúma zɨ́se. Ídísé ndíṣị bɨlámáne. Zɨ́se óto komosé ro ledre ga bɨ máúku yée zɨ́se ní, gɨ ro zɨ́ ndíṣị esé kɨ́ lafúse ídíne bɨlámáne. Mááyí íni ini gɨ rosé zɨ́ Lomo idí óto 'bú lafúse dosé gɨ do bɨ zɨ́se ndíṣịsé bɨlámáse.

12 Ídísé ndíṣị í'bí mandá dongaráse kɨ́ lafúse kɨ́ 'búne. 13 'Yị 'bɨ Kɨ́résịto ga bɨ azé kéye yáa ní, i'bí mandá zɨ́se íri kɨ́ngaya.

14 Sáká éyí 'bɨ Ngére ezé Kɨ́résịto Yésụ, kɨ́ óto 'bú 'yị e bɨ 'bɨ Lomo ní, kɨ́ kéyị lámá 'bɨ 'Dówụ́ Lomo idí ídí kɨ́ze cakaba za fí.

† *13:1 Gbre lorụ 19:15*

Galatíya

Ledre gɨ ro bṵkṵ bɨ Galatíya ní

Kápita 1-2, Galatíya nɨ káṇgá bɨ ndịsịnɨ́ karaba ndólo a Táki ní. Sɨmɨ Moko 'bɨ 'Yịmɨkása e kápita 13-14, Páwulo e kɨ́ Baranába ukunɨ́ kóo bɨlámá ledre 'bɨ Kɨ́résịto sɨmɨ ngíti géyị gara bɨ 'bɨ Galatíya ní. Zɨ́ tṵ'dṵ́ 'yị e kóo ṇgúṇgu ledre 'bɨ Kɨ́résịto. Sɨmɨ sịndị́ kadra máa bɨ kóo née ní, zɨ́ ngíti géyị 'yị e kpị́ kóo óguyé 'dódo ngíti ledre kpị́ kɨ́dí 'yị 'bɨ Kɨ́résịto idínɨ́ óto úndru lorụ kɨ́ ondṵ́ 'bɨ Yúda e. Ndaá lá dụṵ́ ledre máa wo née wá, ya'dá e mbá, idínɨ́ útú ngbuṛu. Née ní zɨ́ Páwulo úku ándá ledre zɨ́ 'yị ga bɨ 'bɨ Kɨ́résịto née kɨ́dí Lomo yomo 'yị e go mbá, ndaá 'bɨ ené 'yị ga bɨ ndịsịnɨ́ lódṵ́ lorụ 'bɨ ondṵ́ eyé e ní wá. Sɨmɨ Moko 'bɨ 'Yịmɨkása e 15, uku ledre zɨ́ye kɨ́dí née go ledre bɨ 'yịmɨkása ga bɨ 'bɨ Kɨ́résịto sɨmɨ Yerụsaléma odónɨ́ go kenée ní.
Sɨmɨ kápita 3-4, Páwulo otoyeme do bɨlámá mɨsi'diné kɨ́dí utúasázé ezé óto Lomo zɨ́a ídíne kɨ́ rokinyi kɨ́ ledre ga bɨ ndịsịzé méngị yée ní wá. Zɨ́a kpá úku ledre kɨ́dí azé ídí mbigí 'yị ga bɨ 'bɨ Lomo ní gɨ zɨ́ ledre ené bɨ ṇguṇguzé go ní cé káa zɨ́ Abarayáma bɨ mɨzefị bulúndu Yúda e ní. Zɨ́a kpá úku ngíti ledre sɨmɨ kápita ga bɨ 5-6 ní kɨ́dí 'Dówṵ́ Lomo idí ndịsị ótoyéme zée gɨ ro zɨ́ze ndịsịzé úwú ledre 'bɨ Lomo kɨ́ ndịsị óto 'bú 'yị e.

1 Máa Páwulo, máayí 'yịmɨkása 'bɨ 'Bụzé Lomo kpá 'bɨ Kɨ́résịto Yésụ 'yị yómo 'yị e. Roko'bụ bɨ zɨ́ma ní Kɨ́résịto Yésụ kɨ́ 'Bụzé Lomo bɨ uru Yésụ ma'dáa gɨ sɨmɨ umbu ní i'bínɨ́ ye ndaá 'bɨ ené 'yịma'dí e wá.
2 Máéké ledre ba máa zɨ́se, sée ga bɨ ṇgúṇgusé ledre Kɨ́résịto Yésụ ásé do bi e mɨngúngúcua sɨmɨ káṇgá bɨ Galatíya ní. Lafúze ga bɨ ṇguṇgunɨ́ kpá ledre Kɨ́résịto Yésụ go azé kéye yáa ní, i'bízé mandá kéye zɨ́se íri kɨ́ngaya.
3 'Bụzé Lomo kɨ́ Kɨ́résịto Yésụ † Ngére †† ezé idínɨ́ ndịsị sáká sée, gɨ ro zɨ́se ndịsịsé bɨlámáse. 4 Ídísé ówo a bɨlámáne kɨ́dí 'Bụzé Lomo yeme ledre née ne gɨ rozé. Zɨ́ Yésụ úyuné gɨ ro lúyú ledre ezé gɨ ro zɨ́ Lomo yómo zée gɨ zɨ́ bɨsinyí ledre ga bɨ 'bɨ do sogo káṇgá ba. 5 Gɨ zɨ́ bɨlámá ledre née ní, idízé ndịsị mbófo Lomo kacɨ́ kadra za mbá. Idí kenée.

Mbigí 'dódo ledre nɨ dụṵ́ 'bɨ Kɨ́résịto

6 Owṵ́ 'bɨ Babá e, éyí bɨ mengị sée ní 'di? Lomo yeme ledre go zɨ́se, gɨ zɨ́a bɨ oto 'búse go kɨ́ngaya zɨ́se ṇgúṇgu ledre owṵ́ 'bɨ ené Kɨ́résịto Yésụ ní, mengị káa be 'di, zɨ́se óyó sogosé 'diya zɨ́ Lomo. Zɨ́se ṇgúṇgu ledre bɨ ngárá ndaá bɨlámá 'dódo ledre wá ní. 7 Máówo go kɨ́dí ngíti géyị 'yị 'bɨ Kɨ́résịto ogụnɨ́ go zɨ́se íri ndịsị sínyi dosé kɨ́ 'dódo ledre kpị́ gɨ ro bɨlámá ledre bɨ 'bɨ Kɨ́résịto ní. 8 Máayí kpá úku ándá a zɨ́se, togṵ́ ngúruzé, togṵ́ mbú ngúru maláyika ogụ ne 'dódo bɨlámá ledre kpị́ gɨ ro ledre 'bɨ Kɨ́résịto bɨ 'dodozé zɨ́se ní yá, 'yị máa née Lomo idí 'décị ngbanga roa bɨsinyíne. 9 Máayí úku ándá a kɨ́dí togṵ́ 'yị ogụ kɨ́ ngíti 'dódo ledre kpị́ gɨ zɨ́ wo bɨ 'dodozé zɨ́se ní yá, 'yị máa née Lomo idí 'décị ngbanga roa bɨsinyíne.
10 Máíli amá 'dódo ledre lá gɨ ro zɨ́se ídíse kɨ́ rokinyi wá. Lomo idí ídí ne kɨ́ rokinyi gɨ zɨ́ 'dódo ledre amá. Idí máíli gɨ ro zɨ́ 'yị e mbófo máa gɨ ro zɨ́ma ídíma kɨ́ rokinyi yá, káa bɨ mándá ba 'yị moko 'bɨ Kɨ́résịto wá.

Lomo gelé Páwulo

11 Owṵ́ 'bɨ Babá e, ídísé ówo a kɨ́dí bɨlámá ledre ga bɨ mándịsị 'dódo yée zɨ́se ba ní, ogụ ené gɨ zɨ́ 'yịma'dí e wá. 12 Ɨɨ, nɨ kenée 'yịma'dí i'bí ené ne, togṵ́ mbú 'yịma'dí 'dodo ne zɨ́ma ní wá. Kɨ́résịto Yésụ i'bí ne zɨ́ma sɨmɨ bɨ kóo 'dodo roné zɨ́ma ní.
13 Úwúsé kóo go sɨmɨ bɨ kóo Ngére Yésụ 'dodo aka kóo roné zɨ́ma wá ní, mándịsị kóo méngị dụṵ́ ledre ga bɨ kacɨ́ ondṵ́ ezé bɨ mɨngburoko 'yị ezé 'bɨ Yúda e 'dodonɨ́ yée zɨ́ze ní. Gɨ zɨ́ kéyị née ní, zɨ́ma kóo ndịsịmá méngị 'yị ga bɨ ṇguṇgunɨ́ ledre Yésụ ní bɨsinyíne, kɨ́ ónzó ngíti géyị sɨmɨ sịgịnị zɨ́ma ídíma kpá nzíyimá gɨ ro úfu ngíti géyị. 14 Má'dí'bi kóo sịlịma sokó ro ondṵ́ bɨ Lomo i'bí zɨ́ze Yúda e ní rómo do 'bɨ eze sịndíma e mbá. Máóto kóo sómṵ́ ledre amá mbá dụṵ́ 'dódo ledre bɨ kóo bulúnduzé e Yúda e 'dodonɨ́ yée zɨ́ze ní.
15 Sɨmɨ ledre ga gére née mbá, ábuwá Lomo oto 'búma go kɨ́ngaya, yeme yí ené kóo ledre go gɨ ro zɨ́ma ídíma 'yị méngị moko ené 'dá'dá ndikiogụnɨ́ aka kóo máa do sogo káṇgá ba wá. Sɨmɨ bɨ Lomo ili 16 'dodo Owṵ́ 'bɨ ené Yésụ zɨ́ma gɨ do bɨ zɨ́ma ndịsịmá 'dódo bɨlámá ledre 'bɨ Owṵ́ 'bɨ ené máa née zɨ́ kúfú 'yị ga bɨ ndanɨ́ Yúda e wá ní, mándéré amá kóo zɨ́ ngíti géyị 'yị e gɨ ro zɨ́ye í'bí komokenzị 'bɨ moko máa née zɨ́ma

† *Kɨ́résịto Yésụ: Ini ledre gɨ sɨmɨa kɨ́dí, 'yị bɨ Lomo gelé wo káa do Ngére ní. Yésụ, ledre gɨ sɨmɨ ịrị née kɨ́dí, ómo, 'yị yómo 'yị e.*
†† *Ngére: Ndólo bɨ Ngére ní, nɨ zɨ́ Lomo kpá zɨ́ Yésụ gɨ zɨ́a nɨyí gbrengárá mbá Lomo kpá Ngére e.*

wá. 17 Máíɲyị amá kóo kpá geré ndéré sɨmɨ Yeruṣaléma ndéré 'dí'bi komokenzị moko máa née gɨ zɨ́ ngíti géyị 'yịmɨkása ga bɨ nɨyí kóo kú sɨmɨ Yeruṣaléma íri 'dá'dá gɨ zɨ́ma ní wá. Mándéré yí amá kóo geré sɨmɨ káɲgá bɨ 'bɨ Árabi e ní. Nda gɨrí, zɨ́ma ndá'balúgu romá sɨmɨ Damásika.

18 Nda gɨ do kacɨ́ sɨmɨbi ota, zɨ́ma ɲyịmá ndéréma lúrú Pétero sɨmɨ Yeruṣaléma, máméngị kóo zɨ́a íri síĺị sokó doa ɲyị. 19 Ngíti 'yịmɨkása bɨ kóo mándíki wo zɨ́ Pétero íri ní nɨ Yakóbo, bɨ lúndu Ngére Yésụ ní. 20 Máúku zɨ́se ba ma'díi ledre do komo Lomo ndaá ṛanga wá.

21 Nda gɨ sɨmɨ Yeruṣaléma gɨ ore zɨ́ma ɲyịmá ndéréma sɨmɨ káɲgá 'bɨ 'yị ga bɨ Sụ́rịya kɨ́ yée ga bɨ Silísiya e ní. 22 Sɨmɨ sɨndí kadra máa bɨ kóo née ní, 'yị 'bɨ Kɨ́résịto ga bɨ nɨyí sɨmɨ Yụdáya ní, owonɨ́ aka eyé kóo máa wá. 23 Ndịsịnɨ́ tɨ́ lá úwú ledre kɨ́dí, “O'do bɨ kóo nɨ okó ro 'yị ga bɨ 'bɨ Yésụ gɨ zɨ́a bɨ ɲguɲgunɨ́ ledrea ní, oyólo'bó sómụ́ ledre ené go, ɲguɲgu ledre Yésụ go, ndịsị nda go cụ́ ne 'dódo bɨlámá ledre 'bɨ Yésụ zɨ́ 'yị e.” 24 Zɨ́ye mbófo Lomo kɨ́ mongụ́ rokinyi gɨ zɨ́a máɲgúɲgu ledre Yésụ go.

'Yịmɨkása e ɲguɲgunɨ́ ledre 'bɨ Páwulo

2 Gɨ do kacɨ́ sɨmɨbi sokó doa eso (14), zɨ́ma kpá ndéré ándá romá sɨmɨ Yeruṣaléma. Nderézé kɨ́ Baranába, mándóloútú Tị́to kpa do kacɨ́ma. 2 Mándéré ándá romá íri née gbékpị́e wá. Lomo yeme ne kɨ́dí máídí ndéré ótoyéme bɨlámá ledre ené bɨ mándịsị 'dódo a zɨ́ kúfú 'yị ga bɨ ndanɨ́ Yụ́da e wá ní zɨ́ 'yị ga bɨ kɨ́ ledreyé owóowó, zɨ́ 'yị ga bɨ 'bɨ Kɨ́résịto íri ní, gɨ zɨ́ moko ga bɨ kóo máméngị yée kɨ́ yée bɨ mááyí ndísị méngị yée ba kɨ́ ndéréye gbékpị́e. Ndịsịzé kóo céré ze kɨ́ manda máa ga gére née sɨmɨ bɨ mándísị ótoyéme ledre née zɨ́ye ní.

3 Abú Tị́to ndaá Yụ́da wá, utú ngbuṛu kacɨ́ ondụ́ ezé 'bɨ Yụ́da e wá, nda gɨ zɨ́a bɨ ɲguɲgu ledre Kɨ́résịto go ní, sɨmɨ bɨ azé sɨmɨ Yeruṣaléma íri ní, zɨ́ manda ga gére née kpá fú ówo wo káa do mbigí 'yị 'bɨ Kɨ́résịto. 4 Nderézé sɨmɨ Yeruṣaléma gɨ zɨ́a ngíti géyị 'yị ṛanga e ya yée nɨyí kpá 'dódo ledre 'bɨ Yésụ. Iliɲɨ́ tɨ́ lá sínyíónzó moko 'bɨ Kɨ́résịto bɨ do sí́ĺize ní gɨ ro zɨ́ze ídíze mɨódóze káa do owụ́kụlụ́ 'bɨ lúyú ledre. 5 Abú nɨyí kɨ́ ledre eyé ga gére née kenée yá, indizé ezé mbílíze zɨ́ye wá, gɨ zɨ́a ilizé zɨ́ bɨlámá ledre 'bɨ Lomo bɨ ndịsịzé 'dódo a ní ndíki bi do mɨmbé'desé kɨ́ngaya.

6 Abú manda ga bɨ 'bɨ 'yị 'bɨ Kɨ́résịto ga gére née nɨyí kacɨ́ komo tụ́'dụ́ 'yị e mɨngburokoyé yá, née ndaá 'bɨ ené mongụ́ ledre zɨ́ma wá. Gɨ zɨ́a zée 'yịma'dí e ledrezé nɨ kacɨ́ komo Lomo mbá owóowó. Ndanɨ́ kɨ́ yata ledre ésị a sɨmɨ ledre ga bɨ mándísị 'dódo yée ní wá. 7 Manda ga gére née owonɨ́ bú bɨlámáne kɨ́dí Lomo kasa máa ne 'dódo bɨlámá ledre ené zɨ́ kúfú 'yị ga bɨ ndanɨ́ Yụ́da e wá ní. Kpá káa zɨ́ bɨ kasa Pétero kɨ́ ledre máa née ndéré 'dódo a zɨ́ Yụ́da e ní. 8 Lomo bɨ kasa Pétero 'yịmɨkása nderé 'dódo ledre ené zɨ́ Yụ́da e ní, nɨ kpá ne bɨkɛ́ṛị́ Lomo bɨ kasa máa káa do 'yịmɨkása ndéré 'dódo ledre ené zɨ́ 'yị ga bɨ ndanɨ́ Yụ́da e wá ní.

9 Zɨ́ Pétero e kɨ́ Yakóbo e kpá kɨ́ Yiwáni e bɨ nɨyí kɨ́ ledreyé owóowó zɨ́ 'yị 'bɨ Kɨ́résịto ga bɨ sɨmɨ Yeruṣaléma ní ídíye kɨ́ mongụ́ rokinyi kɨ́ze kɨ́ Baranába gɨ zɨ́a Lomo ifi bayi moko ené go zɨ́ze kéye. Zɨ́ze ndísị 'bɨ ezé 'dódo ledre zɨ́ kúfú 'yị ga bɨ ndanɨ́ Yụ́da e wá ní. Zɨ́ Pétero e kɨ́ Yakóbo e kɨ́ Yiwáni ndísị 'bɨ eyé 'dódo ledre zɨ́ Yụ́da e. 10 Odụ owụ́ ledre bɨ ukunɨ́ zɨ́ze ní nɨ idízé sáká lafúze ga bɨ 'yị 'bɨ Kɨ́résịto ngárá éyí ndaá zɨ́ye wá ní. Née kóo ledre bɨ mándísị gámá kɨ́e sɨmɨ domá kacɨ́ kadra mbá ní.

Páwulo mada Pétero sɨmɨ Ánatiyoko

11 Sɨmɨ bɨ kóo Pétero ogụndiki máa sɨmɨ Ánatiyoko ní, zɨ́ma kóo máda wo zaá o'bụó'bụ gɨ zɨ́a ndịsị nda go méngị ledre ga bɨ utúasánɨ́ wá ní. 12 Sɨmɨ bɨ kóo Yụ́da ga bɨ ɲguɲgunɨ́ ledre 'bɨ Kɨ́résịto ogụnɨ́ aka gɨ zɨ́ Yakóbo gɨ sɨmɨ Yeruṣaléma wá ní, Pétero ndịsịnɨ́ aka kóo tɨ́ ánu kótrụ éyí kɨ́ kúfú 'yị ga bɨ ɲguɲgunɨ́ ledre 'bɨ Kɨ́résịto utúnɨ́ ngbuṛu wá ní. Nda gɨ 'dá'ba, sɨmɨ bɨ ngíti géyị Yụ́da ga bɨ nɨyí kɨ́ Yakóbo e sɨmɨ Yeruṣaléma ogụnɨ́ ní, zɨ́ Pétero ásiné kɨ́ ánu kótrụ éyí kɨ́ 'yị ga bɨ ɲguɲgunɨ́ ledre 'bɨ Kɨ́résịto utúnɨ́ ngbuṛu wá ní káa bɨ Yụ́da e ga gére née nɨyí sínyi ịrịné ke. 13 Ngíti géyị Yụ́da ga bɨ ɲguɲgunɨ́ ledre Kɨ́résịto go, sɨmɨ bɨ lurúnɨ́ Pétero kɨ́ méngị kéyị kenée ní, zɨ́ye kpá ásiyé kɨ́ ánu kótrụ éyí kɨ́ 'yị ga bɨ ɲguɲgunɨ́ ledre 'bɨ Kɨ́résịto utúnɨ́ ngbuṛu wá ní. Zɨ́ Baranába kpá 'dí'bi ledre 'bɨ Pétero née, zɨ́ mɨméngị ledre eyé ndísị ídíne kpí gɨ zɨ́ ledre ga bɨ ɲguɲguzé gɨ ro ndísị méngị yée ní.

14 Sɨmɨ bɨ málúrú mɨméngị ledre 'bɨ 'yị 'bɨ Kɨ́résịto ga gére née utúasá ené lolụ kacɨ́ bɨlámá ledre 'bɨ Kɨ́résịto ní wá gɨ zɨ́ mɨméngị ledre 'bɨ Pétero ní, zɨ́ma ɲyịmá máda Pétero do komoyé o'bụó'bụ kɨ́dí, “Pétero, née kenée lárá ledre 'di? Abú áyí Yụ́da yá, méngị lolụ ondụ́ bɨ 'bɨ Yụ́da e wá ní, sara íli nda gága 'yị máa yée ga bɨ kúfúye ndanɨ́ Yụ́da e wá ní, idínɨ́ ndísị méngị ledre máa wo bɨ ondụ́ 'bɨ Yụ́da e ilinɨ́ gɨ ro 'di?”

15 Sɨmɨ bɨ 'bụzé e ndikinɨ́ zée ní, 'dodonɨ́ zɨ́ze tɨ́ za mbá lorụ ga bɨ Lomo i'bí zɨ́ze Yụ́da e ní. 'Yị máa yée ga bɨ ndikinɨ́ yée sɨmɨ ngíti kúfú ndanɨ́ Yụ́da e wá ní, ndịsịzé kóo lúrú yée káa do 'yị lúyú ledre e gɨ zɨ́a bɨ mengịnɨ́ eyé ledre kacɨ́ lorụ bɨ Lomo i'bí zɨ́ze wá ní. 16 Nda gɨ 'dá'ba zɨ́ze ógụzé ówoyéme a kɨ́dí, ɨ́'ɨ, 'yịma'dí utúasá ené ídí mbigí 'yị 'bɨ Lomo gɨ zɨ́a bɨ ndịsị méngị ledre e dụ́ụ́ kacɨ́ lorụ bɨ Lomo i'bí zɨ́ze ní wá, yí ené dụ́ụ́ togụ́ 'yị ɲguɲgu ledre Kɨ́résịto Yésụ go. Née sí́ ledre bɨ ɲguɲguzé ledre Yésụ gɨ zɨ́a ní, gɨ do bɨ zɨ́ze ídíze mbigí 'yị ga bɨ 'bɨ Lomo ní.

17 Gɨ zɨ́a bɨ otoomozé lorụ ezé 'bɨ Yụ́da e kenée zɨ́ze ɲguɲgu ledre Kɨ́résịto ní, zɨ́ ngíti géyị 'yị ezé e lúrú zée káa do 'yị lúyú ledre e. Ma'díi, ɲgúɲgu ledre 'bɨ Kɨ́résị-to, oto zée go káa do 'yị lúyú ledre e? Ṛanga, éyí ndaá kenée wá. 18 Mááyí ídí 'yị lúyú ledre togụ́ máótoómo mbigí 'dódo ledre bɨ 'bɨ Lomo ní go, zɨ́ma ndá'bamá kpá té méngị ledre kacɨ́ ondụ́ 'bɨ lorụ ezé 'bɨ Yụ́da e bɨ kóo máótoómo go ní.

19 Sɨmɨ bɨ kóo máɲgúɲgu aka ledre 'bɨ Kɨ́résịto wá ní, lorụ ezé 'bɨ Yụ́da e nɨ kóo dụ́ụ́ ne kɨ́ ledrené zɨ́ma

owóowó. Gɨ zɨ́ kéyị née zɨ́ma ówo a máyá mándá mbigí 'yị 'bɨ Lomo wá. Bɨ ba ní, ledre 'bɨ lorụ ezé ndaá 'bɨ ené lolụ lá dụ́ụ́ ne zɨ́ma owóowó wá, mándɨ́sị nda méngị yí amá go dụ́ụ́ éyí ga bɨ Lomo ili yée ní. 20 Mɨméngị ledre ga bɨ kóo mándɨ́sị méngị yée 'dá'dá ngárá ndanɨ́ bɨlámáye wá ní, mɨúyu Kɨ́résịto Yésụ do mɨngbúngbu kágá ufuoyó yée go mbá gɨ zɨ́a máṇgúṇgu go kɨ́dí nɨ Owụ́ 'bɨ Lomo, mááyí nda go mbigí 'yị ené. Mándɨ́sị nda go méngị dụ́ụ́ ledre ené gɨ zɨ́a oto 'búma go zɨ́a úyuné gɨ romá. 21 Sómụ́sé kɨ́dí bɨlámá ledre bɨ Lomo mengị zɨ́ze zɨ́a yómo zée née gɨ zɨ́a bɨ ndɨsịzé méngị ledre kacɨ́ ondụ́ 'bɨ lorụ ezé 'bɨ Yụ́da e ní? Ɨ́'ɨ, ndaá 'bɨ ené gɨ zɨ́ ledre née wá. Yí ené gɨ zɨ́a bɨ 'búze nɨ doa kɨ́ngaya ní. Máási amá gɨ ro bɨlámá ledre bɨ mengị zɨ́ma née wá. Idí yaá lorụ nɨ yómozé e ne yá, káa bɨ umbu bɨ kóo Kɨ́résịto uyu wo ní moko ndaá sɨmɨ a wá.

Lorụ bɨ Lomo i'bí ní yomo ené 'yị wá

3 Áko, sée 'yị ga bɨ 'bɨ Galatíya ní, méngịsé kéyị káa zɨ́ éyí bɨ ówosé ledre wá ní gɨ zɨ́ 'di? Ambí londo sée ne? Tɨ́ bɨ kóo 'dodozé ledre gɨ ro Kɨ́résịto Yésụ go zɨ́se fúó kɨ́dí ufunɨ́ wo do mɨngbúngbu kágá gɨ rosé ní. 2 Úkusé aka zɨ́ma, sómụ́ ledre esé nɨ kɨ́dí Lomo i'bí kóo 'Dówụ́ne sɨmɨsé gɨ zɨ́a bɨ ndɨsịsé méngị kéyị kacɨ́ lorụ bɨ Lomo i'bí zɨ́ze Yụ́da e ní? Ɨ́'ɨ, yí ené gɨ zɨ́a bɨ ṇgúṇgusé ledre Kɨ́résịto bɨ 'dodozé zɨ́se ní. 3 Ṛífusé mɨṛífu, zɨ́se óyó sogosé zɨ́ 'Dówụ́ Lomo bɨ ndɨsịsé go lódụ́ a ní, zɨ́se ndɨsị lódụ́ kacɨ́ lorụ kɨ́dí gɨ do bɨ zɨ́se ómosé? 4 Kụ́rụ́ ga bɨ rosé gɨ zɨ́ ngíti géyị 'yị e gɨ zɨ́a bɨ ṇgúṇgusé ledre 'bɨ Kɨ́résịto ní, ílisé zɨ́a ídíákáne lá goo rosé gbékpɨ́ne? 5 Lomo i'bí 'Dówụ́ne sɨmɨsé zɨ́se ndɨsịsé méngị mɨngburoko ledre e kɨ́e née gɨ zɨ́a bɨ ndɨsịsé méngị kéyị kacɨ́ lorụ bɨ 'bɨ Yụ́da e ní? Ɨ́'ɨ, yí ené gɨ zɨ́a bɨ ṇgúṇgusé ledre Kɨ́résịto bɨ 'dodozé zɨ́se ní.

6 Ídísé óto ledre ba sɨmɨ dosé, “Abarayáma útúásá kacɨ́ komo Lomo káa do mbigí 'yị yí ené gɨ zɨ́a bɨ ṇguṇgu ledre 'bɨ Lomo ní.” †7 Ídísé ówo a bɨlámáne kɨ́dí 'yị ga bɨ za mbá ṇguṇgunɨ́ ledre 'bɨ Lomo go ní, nɨyí go owụ́ ga bɨ 'bɨ Abarayáma ní sɨmɨ Lomo. 8 Nɨ kóo go mɨékéne 'desí sɨmɨ mɨéké kúrú Lomo kɨ́dí, 'yị ga bɨ nɨyí zɨ́ Lomo kɨ́ ledreyé owóowó káa do mbigí 'yị ené e ní, dụ́ụ́ yée ga bɨ ṇguṇgunɨ́ ledre 'bɨ Lomo go ní. Káa zɨ́ bɨ kóo Lomo ma'dáa uku zɨ́ Abarayáma ní kɨ́dí, “Mááyí í'bí úndru zɨ́ ṛíkị́ kúfú 'yịma'dí e do sogo káṇgá mbá kpụrụ́ gɨ sɨmɨyí.” ††9 'Yị ga bɨ za mbá ṇguṇgunɨ́ ledre 'bɨ Lomo go ní, Lomo nɨ í'bí úndru zɨ́ye káa zɨ́ bɨ kóo i'bí úndru zɨ́ Abarayáma ní.

10 'Yị máa yée ga bɨ i'bínɨ́ 'bɨ eyé royé dụ́ụ́ ndɨsị méngị ledre kacɨ́ lorụ bɨ Lomo i'bí zɨ́ Yụ́da e gɨ do bɨ zɨ́ye útúásáye kacɨ́ komo Lomo ní, utúasánɨ́ eyé méngị lorụ ga gére née mbá wá. Gɨ zɨ́ kéyị née, Lomo nɨ í'bí 'do'dó royé. Káa zɨ́ bɨ nɨ mɨékéne sɨmɨ mɨéké kúrú Lomo kɨ́dí, “'Yị bɨ mengị ledre kacɨ́ lorụ ga bɨ mɨékéye sɨmɨ mɨéké kúrú Lomo née mbá wá ní, Lomo nɨ 'dó'do wo bɨsinyíne ní.” ‡11 Owoyemezé go bɨlámáne kɨ́dí, 'yịma'dí utúasá ídí mbigí 'yị 'bɨ Lomo kɨ́ méngị kéyị kacɨ́ lorụ bɨ kóo i'bí zɨ́ Yụ́da e ní wá, gɨ zɨ́a “Mbigí 'yị amá e nɨyí ndíki trịdrị bɨ za fí ní gɨ zɨ́a ṇguṇgunɨ́ ledre amá go ní.” ‡†12 'Dí'bi lorụ bɨ Lomo i'bí zɨ́ Yụ́da e kɨ́ ledre ené owóowó ndaá 'bɨ ené mbigí mɨsi'di 'bɨ ṇgúṇgu ledre 'bɨ Lomo wá. Yí ené ṇgúṇgu ledre 'bɨ Lomo nɨ óto 'yị ne kɨ́ ledrené owóowó. “'Yị bɨ ili zɨ́ne útúásáne kacɨ́ komo Lomo káa do mbigí 'yị ené gɨ zɨ́a bɨ née ndɨsị lódụ́ kacɨ́ lorụ ní yá, idí ndɨsị méngị ledre ga bɨ lorụ ili yée ní kɨ́ mɨmbé'dené mbá.” ‡‡13 Umbu bɨ kóo azé úyu a gɨ zɨ́ Lomo gɨ zɨ́a bɨ utúasázé lúrú bi kacɨ́ lorụ bɨ Lomo i'bí ní bɨlámáne wá ní, Kɨ́résịto 'di'bioyó gɨ komozé go, uyu nda kóo go ne do bi kacɨ́ze. Nɨ mɨékéne kɨ́dí, “Mɨmbé'dekesí 'bɨ Lomo nɨ nda ídí go ro 'yị bɨ nɨyí úfu wo do mɨngbúngbu kágá ní.” ‡‡14 Sɨmɨ bɨ Yésụ uyu do bi kacɨ́ze 'yịma'dí e ní, zɨ́ úndru bɨ kóo Lomo i'bí zɨ́ Abarayáma ní báyiné ndéréógụné gị zɨ́ kúfú 'yịma'dí e do sogo káṇgá za mbá gɨ zɨ́a bɨ ṇguṇguzé ledre Kɨ́résịto Yésụ ní. Zɨ́ 'Dówụ́ Lomo bɨ Lomo uku ledrea ní ógụ ndɨsịné sɨmɨzé.

Mɨyéme ledre 'bɨ Lomo

15 Owụ́ 'bɨ Babá e, máúku aka zɨ́se kacɨ́ mɨméngị ledre 'bɨ 'yịma'dí e, sómụ́sé togụ́ 'bụmɨowụ́ yeme ledre go zɨ́ owụ́ 'bɨ ené, zɨ́ 'bụmɨowụ́ máa née go úyuné ní, ngíti 'yị gɨ 'dí sogo nɨ ógụ 'dí'bióyó ledre née togụ́ 'dí'bi ngíti ledre ésị a sɨmɨ a? Ɨ́'ɨ, éyí utúasá méngị roné kenée wá. Nɨ gɨ ro ledre bɨ Lomo yeme ní kenée. 16 Kpá kenée, Lomo yeme ledre go i'bí úndru zɨ́ Abarayáma kɨ́ ngúru owụ́ gɨ dongará bulúnduga owụ́ ga bɨ gɨ sɨmɨ kúfú Abarayáma ma'dáa ní. “Ngúru owụ́” ‡‡‡ bɨ Lomo uku ledre a née nɨ “Kɨ́résịto.” Ndaá 'bɨ ené Yụ́da e wá. 17 Ba éyí bɨ máíli zɨ́se ówoyéme a gɨ sɨmɨ ledre bɨ kóo Lomo yemeomo zɨ́ Abarayáma ní. Do kacɨ́ a mengị kóo sɨmɨbi míya eso, cɨ́kɛ́rɨ́ a doa sokó (430), zɨ́ Lomo kóo í'bí lorụ zɨ́ Mụ́sa. Bɨ kenée ní, lorụ bɨ kóo Mụ́sa ekéomo née, roko'bụ a ndaá zɨ́a 'dí'bióyó mɨyéme ledre bɨ Lomo yeme zɨ́ Abarayáma ní wá. 18 Ndásé sómụ́ lúyú ledre kɨ́dí, Lomo nɨ í'bí úndru bɨ nɨ trịdrị ní zɨ́se gɨ zɨ́a bɨ ndɨsịsé 'dí'bi sɨ́lɨ́se ro lorụ ndá ní wá. Yí ené gɨ zɨ́a Lomo ma'dáa yemeomo yí ené ledre máa née ne kú kenée. Née sɨ́ ledre bɨ zɨ́a úku a zɨ́ Abarayáma gɨ roa ní. 'Yị bɨ nɨ 'dí'bióyó mɨyéme ledre 'bɨ Lomo née ní nɨ ndaá.

19 Sara togụ́ Lomo yeme kóo ledre go kenée ní, i'bíogụ nda kóo lorụ zɨ́ Mụ́sa éké a gɨ ro 'di? Lomo kasa kóo maláyika ené ógụ úkuí'bí lorụ née zɨ́ Mụ́sa éké a gɨ do bɨ zɨ́ lorụ ma'dáa ndɨsịné 'dókó zée gɨ zɨ́a zée 'yịma'dí e ndɨsịzé lúyú kacɨ́ kadra za mbá. Lorụ máa née nɨ ndɨsị 'dókó zée gɨ ro zɨ́ze ówo ma'díi ledre gị sɨmɨ sịndɨ́ kadra bɨ bulúndu Abarayáma Kɨ́résịto nɨ ógụ dongaráze, zɨ́a nda ndɨsịné 'dódo ma'díi ledre e zɨ́ze ní. 20 Lomo kasa ené kóo ngíti 'yị do bi kacɨ́ne idí ndéré úku ledre zɨ́ Abarayáma kɨ́dí née yeme ledre go zɨ́a ní wá. Lomo ịnyị yí ené cụ́ ne úku ledre kɨ́dí, “Abarayáma, máyéme ledre go zɨ́yị.”

21 Ndásé sómụ́ lúyú ledre kɨ́dí, lorụ bɨ Lomo i'bí zɨ́ Mụ́sa eké a ní nɨ nda go ne do bi kacɨ́ mɨyéme bɨ ledre

† *3:6 Dosɨ́ éyɨ́~e 15:6* †† *3:8 Dosɨ́ éyɨ́~e 12:3, 18:18, 22:18* ‡ *3:10 Gbre lorụ 27:26*

‡† *3:11 Abụkụ́kụ 2:4* ‡‡ *3:12 Lévị 18:5* ‡‡† *3:13 Gbre lorụ 21:23* ‡‡‡ *3:16 Dosɨ́ éyɨ́~e 12:7, Dosɨ́ éyɨ́~e 13:15, Dosɨ́ éyɨ́~e 24:7*

bɨ kóo Lomo yeme zɨ́ Abarayáma gɨ ro í'bí úndru zɨ́ kúfú 'yịma'dí e za mbá ní wá. Ɨ́'ɨ, ndaá kenée wá. Lorụ née ndaá kpá gɨ ro zɨ́a óto zée zɨ́ze útúásáze kacɨ́ komo Lomo gɨ ro trịdrị bɨ za fí ní wá. 22 Nɨ mɨékéne sɨmɨ mɨéké kúrú Lomo kɨ́dí, “Zée 'yịma'dí e za mbá, azé mɨlákazé sɨmɨ ká'dá 'bɨ mɨlúyú ledre e.” Nda gɨ zɨ́ ledre née ní, zɨ́a yéme ledre kɨ́dí, née nɨ yómo zée gɨ sɨmɨ umbu 'bɨ lúyú ledre 'búó togṵ́ ṇguṇguzé ledre Kɨ́résịto Yésụ go.

23 Sɨmɨ bɨ kóo ṇguṇguzé aka ledre Kɨ́résịto wá ní, azé kóo mbá mɨlákazé sɨmɨ ká'dá 'bɨ mɨlúyú ledre e. Lorụ nɨ kóo fú lá ndísị kṵ'dụ sḭ́lḭ́ne rozé kɨ́dí ndazé méngị lúyú ledre e wá. Omozé karaba ba gɨ zɨ́a bɨ Kɨ́résịto ogụ go, ṇguṇguzé ledre ené nda go ní. 24 Lorụ ndịsị 'bɨ ené kóo 'dódo zɨ́ze lá dụṵ́ mɨsi'di. Nda té sɨmɨ bɨ Kɨ́résịto ogụ, zɨ́ze ṇgúṇgu ledre ené ní, karaba utúasázé go kacɨ́ komo Lomo káa do mbigí 'yị ené e. 25 Mbófo éyí gɨ zɨ́a Kɨ́résịto ogụ go líkpíóyó zée gɨ sɨmɨ ká'dá 'bɨ mɨlúyú ledre e. Lorụ kụ'dụ lolụ sḭ́lḭ́ne rozé fú lá kɨ́dí azé 'yị lúyú ledre e wá, gɨ zɨ́a ṇguṇguzé ledre 'bɨ Kɨ́résịto go.

Mbigí owṵ́ ga bɨ 'bɨ Lomo ní

26 Lúrúsé aka, gɨ zɨ́a bɨ ṇgúṇgusé ledre Kɨ́résịto Yésụ go ní, útúásásé kacɨ́ komo Lomo go káa do owṵ́ 'bɨ ené e. 27 Gɨ zɨ́a bɨ kóo ṇgúṇgusé ledre Kɨ́résịto ma'dáa ní, née sḭ́ ledre bɨ do í'bí babatịza zɨ́se gɨ zɨ́a ní. Gɨ ro do ówo a mbá kɨ́dí ásé go mbigí 'yị ené e, ndíṣịsé go méngị dụṵ́ ledre ga bɨ 'bɨ ené e ní. 28 Nda gɨ ore, azé do komo Lomo go dụṵ́ owṵ́ 'bɨ ené e. Ngíti éyí ndaá lolụ íri, yaá wo ba nɨ 'bɨ ené gɨ sɨmɨ ngíti kúfú kpí, togṵ́ wo ba nɨ 'bɨ ené Yṵ́da, ba 'bɨ ené gbékpí kára, togṵ́ wo ba 'bɨ ené ya'dá 'yị, togṵ́ 'yị bɨ kɨ́ ro doné togṵ́ mbú owṵ́kụlṵ́ ní wá. Éyí ndaá lolụ íri kenée wá gɨ zɨ́a ṇgúṇgusé ledre Kɨ́résịto Yésụ go, ásé go dụṵ́ éyí kḭ́é'do sɨmɨ Lomo. 29 Gɨ zɨ́a bɨ ṇgúṇgusé ledre 'bɨ Kɨ́résịto go ní, ásé nda go kpá bulúndu Abarayáma sɨmɨ Lomo. Ásé ómo gɨ sɨmɨ umbu mbá káa zɨ́ bɨ kóo yeme go kenée zɨ́ Abarayáma ní.

4 Gɨ ro zɨ́se ówoyéme ledre née bɨlámáne, mááyí aka úku lḭ́lị ledre zɨ́se gɨ ro owṵ́ 'bɨ 'be. Togṵ́ 'bụ a uyuomo wo nɨ aka lá cúku'dée, abú éyí ga bɨ 'bɨ 'bụ a ní nɨyí tɨ́ 'bɨ ené yá, gɨ zɨ́a bɨ nɨ aka cúku'dée ní, nɨ aka yḭ́ ené káa zɨ́ owṵ́kụlṵ́ ní. 2 Owṵ́ née ngíti 'yị nɨ aka ndíṣị lúrú bi kacɨ́ a ne, gị sɨmɨ sịndḭ́ kadra bɨ 'bụ a yéme zɨ́ owṵ́ née útúásáne 'dí'bi 'be ní, zɨ́a nda 'dí'bi 'be.

3 Do sogo káṇgá ba odóngeṛị zée kenée, káa zɨ́ 'yị bɨ 'di'bigaganɨ́ wo mɨ'dí'bigága ní gɨ ro zɨ́ze ndíṣịzé méngị dụṵ́ ledre ga bɨ ili yée ní. 4 Sɨmɨ bɨ sịndḭ́ kadra bɨ kóo Lomo oto utúasá nda go ní, zɨ́ Lomo kásaógụ mbigí owṵ́ 'bɨ ené do ndíkiógụ wo káa do 'yịma'dí dongará Yṵ́da e bɨ kóo Lomo i'bí lorụ zɨ́ye ní. 5 'Bụ a Lomo kasaogụ wo lálaógụ zée gɨ sḭ́ sḭ́lḭ́ lorụ 'bɨ Yṵ́da e gɨ ro zɨ́ze ídíze mbigí 'yị ené e. 6 Gɨ zɨ́ kéyị née ní, sée mbá, ídísé ówo a kɨ́dí ásé go mbigí 'yị ga bɨ 'bɨ Lomo ní ma'díi, gɨ zɨ́a kasa 'Dówṵ́ne go ógụ ndíṣịné sɨmɨ mɨmbé'dezé 'dódo Lomo zɨ́ze gɨ ro zɨ́ze ówo wo káa do 'Bụzé. 7 Gɨ zɨ́ mɨyéme ledre 'bɨ Lomo gɨ rozé, ndásé lolụ owṵ́kụlṵ́ e wá, ásé go owṵ́ 'bɨ ené e, bɨlámá ledre ga bɨ ndịsị méngị yée zɨ́ 'yị e ní, nɨ kpá méngị yée zɨ́se.

Ídísé kpá fú ídí mbigí 'yị ga bɨ 'bɨ Lomo ní

8 Sɨmɨ bɨ kóo ngárá ówoyémesé aka ledre gɨ ro mbigí Lomo wá ní, ndíṣịsé aka kóo íni ini zɨ́ lomo ga bɨ ngárá ndanɨ́ mbigí Lomo wá ní. 9 Bɨ ba ní, ówoyémesé Lomo go káa do mbigí 'Bụsé, ásé zɨ́a go kɨ́ ledresé owóowó káa do mbigí owṵ́ 'bɨ ené e gɨ zɨ́a 'di'bi sée go zɨ́ne. Sara ílisé óyó sogosé zɨ́a, zɨ́se ndá'basé méngị bɨcayi ledre 'bɨ lomo ga bɨ ngárá ndanɨ́ mbigí Lomo wá ní gɨ zɨ́ 'di? 10 Ngíti géyị 'yị e ukunɨ́ zɨ́ma kɨ́dí ndá'basé yḭ́ esé go drú ndíṣị méngị ondṵ́ ga bɨ, óto úndru mɨkánda éfé kɨ́ ngíti géyị sḭ́lḭ́ ga bɨ sɨmɨ 'dú'du 'bɨ éfé ní nda kpá kɨ́ ngíti géyị mɨngburoko ayímbi ga bɨ kacɨ́ ondṵ́ 'bɨ Yṵ́da e ní. 11 Éyí bɨ méngịsé née oto máa go zɨ́ma ídíma kɨ́ mongṵ́ sómṵ́sɨmɨ gɨ zɨ́ ledre bɨ méngịsé née. Ngịrị mengị máa gɨ zɨ́a, máíli zɨ́ mongṵ́ 'dódo ledre bɨ kóo má'dódo zɨ́se íri ní ndéréne gbékpḭ́e wá.

12 Owṵ́ 'bɨ Babá e, máṇgúṇgú romá zɨ́se, ídísé ótoómo ledre 'bɨ ndíṣị óto úndru ondṵ́ bɨ 'bɨ Yṵ́da e ní 'dá'ba, zɨ́se ídíse káa zɨ́ máa ní gɨ zɨ́a mándá 'bɨ amá mɨódóngéṛịmá kɨ́ ondṵ́ 'bɨ Yṵ́da ga gére née wá, mááyí nda go káa zɨ́ bɨ kóo ásé 'dá'dá ní. Bɨsinyí ledre ndaá dongaráze kése wá. 13 Ówosé bú bɨlámáne sɨmɨ bɨ kóo máógụ 'dódo bɨlámá ledre 'bɨ Kɨ́résịto zɨ́se íri ní, sɨmɨ sanáma ndaá kóo bɨlámáne wá. 14 Abú mɨídíma bɨ kóo kɨ́ ndíyá dongaráse íri née nɨ kóo zɨ́se mongṵ́ úzu éyí yá, zɨ́se kpá fú 'dí'bi máa sɨmɨ sụmụ kɨ́ sḭ́lḭ́se sokó. Zɨ́se ídíse kɨ́ rokinyi gɨ romá káa zɨ́ maláyika, togṵ́ kenée wá, nda káa zɨ́ éyí bɨ mááyí go za cṵ́ Kɨ́résịto Yésụ ní. 15 Máówo kóo bú bɨlámáne kɨ́dí sɨmɨ sịndḭ́ kadra bɨ kóo née, togṵ́ ya ídísé kóo útú ku pho'dụ gɨ romá, ásé kóo tɨ́ geré méngị a kenée. Bɨ nda ba ní, éyí ndaá 'bɨ ené lolụ kenée wá, bɨlámá ledre née lelḭ́ nda gɨ zɨ́ 'di? 16 Óyósé nda máa karaba go káa do ezeokóse ba gɨ zɨ́a bɨ mándíṣị 'dódo mbigí ledre zɨ́se ní?

17 'Yị 'dódo ledre ga gére née ogụnɨ́ ndíṣị úku bɨlámá ledre ga gére née zɨ́se za mbá gbékpḭ́e, ilinɨ́ tɨ́ lá lóndo sée. 'Dódo ledre eyé ga gére née ndanɨ́ eyé ma'díi 'dódo ledre e wá. Ilinɨ́ tɨ́ lá gɨ do bɨ zɨ́se ótoómo 'dódo ledre amá, zɨ́se lányáse ro 'dódo ledre eyé. 18 Utúasá mɨútúásá zɨ́ mɨmbé'desé ídíne 'dága gɨ ro méngị bɨlámá ledre e, abú sɨmɨ sịndḭ́ kadra bɨ ndazé kése do bi kéṛḭ́ a wá ní. 19 Owṵ́ 'bɨ amáa e sɨmɨ Lomo, máí'bí ándá kpá romá go zɨ́ 'do'dó gɨ ro 'dódo ándá ledre 'bɨ Lomo zɨ́se 'búó togṵ́ málúrú kɨ́dí 'dí'bisé Kɨ́résịto go ngíṛị do mɨmbé'desé. 20 Má'dí'bi mɨmbé'demá yáa do sḭ́lḭ́ma gɨ rosé. Nɨ kóo ídí bɨlámáne togṵ́ azé kése ba do bi kḭ́é'do, káa bɨ máútúásá úku ledre zɨ́se o'bụó'bụ káa zɨ́ ba wá.

'Yị ga bɨ ilinɨ́ fú lá ídí sḭ́ sḭ́lḭ́ lorụ ní

21 Sée ga bɨ 'dí'bisé lorụ bɨ Mṵ́sa ekéomonɨ́ zɨ́ Yṵ́da e ndá do sḭ́lḭ́se ní, ówosé ini ledre gɨ sɨmɨ a bú, uku yaá 'di? 22 Mɨéké kúrú Lomo uku kɨ́dí, Abarayáma ndiki kóo owṵ́ e gbre. Ngúru a mbágáa nɨ kára 'be. Ngúru a

mbágáa nɨ 'bɨ ené gɨ 'dí sogo owṵkụlṵ. 23 Owṵ máa wo
bɨ mbágáa nɨ 'bɨ ené gɨ 'dí sogo ní, ndikinɨ́ 'bɨ eyé wo kɨ́
sómṵ ledre bɨ gɨ zɨ́ 'yịma'dí ní. Wo bɨ mbágáa nɨ kára
'be ní, ndikinɨ́ 'bɨ eyé wo gɨ zɨ́a Lomo yemene kenée.
24 Kará ga bɨ gbre née, Agára kɨ́ Sára, ledre ga bɨ gɨ
royé ní 'dodonɨ́ mɨsi'di ga bɨ gbre nɨyí mɨyéme ledre 'bɨ
Lomo gɨ ro 'yị ené e ní. Mɨyéme ledre bɨ kóo Lomo i'bí
zɨ́ Mṵsa do Landa bɨ kɨ́ ịrịné Sináya ní, owṵ ga bɨ 'bɨ
Agára nɨyí 'bɨ eyé mbá káa zɨ́ 'yị ga bɨ nɨyí sị́ sị́lị́ lorụ ní,
gɨ zɨ́a mbágáye nɨ owṵkụlṵ. 25 Ledre gɨ ro Agára 'dodo
ledre gɨ ro Landa bɨ kɨ́ ịrịné Sináya ní. Landa née nɨ
sɨmɨ káṇgá bɨ ndolonɨ́ Arábiya ní, nɨ cé káa zɨ́ Yerụsalé-
ma bɨ do sogo káṇgá ona ní. Gɨ zɨ́a 'yị ga bɨ 'bɨ
Yerụsaléma ní, lorụ nɨ ne kɨ́ roko'bụné doyé. 26 Sára bɨ
nɨ 'bɨ ené kára 'be ní, nɨ 'bɨ ené go káa zɨ́ mɨkánda
Yerụsaléma bɨ nɨ ógụ gɨ komo ere ní. Zée ga bɨ
ṇgụṇguzé ledre Kɨ́résịto go ní, azé go mbá owṵ 'bɨ
ené e ndazé lolụ sị́ sị́lị́ lorụ káa zɨ́ owṵkụlṵ e wá.
27 Ledre ba nɨ kpá mɨékéne sɨmɨ mɨéké kúrú Lomo kɨ́dí,
“Bi eme royị́ mu yị́ị kára mɨkoto,
Ídí mu yéyéyị́ 'dága kɨ́ rokinyi
abú ndíki eyị́ owṵ kú wá.
Áyí ndíki tṵ'dṵ owṵ e
rómo kára bɨ tonó ndíki owṵ e go gɨ zɨ́yị 'dá'dá ní.” †
28 Bɨ ba ní owṵ 'bɨ babá e, azé go owṵ ga bɨ 'bɨ Lomo
ní gɨ zɨ́a Lomo ma'dáa yeme kóo ledre née go kú
kenée 'desị́ kpá káa zɨ́ bɨ kóo yeme ledre gɨ ro Isáka zɨ́
Sára ndíki wo zɨ́ Abarayáma ní. 29 Sɨmɨ bɨ kóo owṵ 'bɨ
Abarayáma ga bɨ gbre née nɨyí aka nzéré, zɨ́ wo bɨ kóo
mbágáa nɨ gɨ 'dí sogo owṵkụlṵ ní, i'bí 'do'dó ro owṵ
máa wo bɨ ndikinɨ́ wo kacɨ́ mɨyéme ledre 'bɨ Lomo sɨmɨ
roko'bụ 'bɨ 'Dówṵ Lomo bɨ mbágáa nɨ kára 'be ní. Nɨ
karaba zɨ́ze kpá kenée, 'yị ga bɨ gɨ 'dí sogo ní ndịsịnɨ́
'dó'do zée 'yị ga bɨ 'bɨ Kɨ́résịto ní mɨ'dódo. 30 Owṵ 'bɨ
Abarayáma ga bɨ gbre née, mɨéké kúrú Lomo uku 'bɨ
ené gɨ royé yaá 'di? Mɨéké kúrú Lomo uku kɨ́dí, “Ídí
ógóóyó kára owṵkụlṵ née kɨ́ owṵ 'bɨ ené née gɨ 'be gɨ
ona 'dá'ba. Máili zɨ́ owṵ gɨ sɨmɨ kára owṵkụlṵ née
karanée ífi sɨmɨ éyí sị́lị́yị kɨ́ wotị́ma Isáka wá.” ††31 Gɨ zɨ́
kéyị́ née ní owṵ 'bɨ babá e, máúku zɨ́se kɨ́dí ndazé ezé
owṵ ga bɨ mbágáze nɨ owṵkụlṵ ní wá. Azé yí ezé gɨ
sɨmɨ kára bɨ nɨ mbigí kára 'be ní.

Idízé lányá dụṵ ro ledre 'bɨ Kɨ́résịto

5 Máúku zɨ́se owṵ 'bɨ babá e, Kɨ́résịto uyu gɨ ro
'dí'bióyó zée gɨ sị́ roko'bụ 'bɨ lorụ. Káa zɨ́ bɨ goó
kenée ní, idízé lányá dụṵ ro ledre 'bɨ Yésụ káa bɨ azé fú
ídí sị́ lorụ ke.
2 Máúku zɨ́se ma'díi, togṵ́ ótosé komosé fú lá gɨ ro
ledre 'bɨ útú ngbụru gɨ do bɨ zɨ́se útúásásé kacɨ́ komo
Lomo káa do mbigí 'yị ené e yá, umbu bɨ kóo Kɨ́résịto
uyu do mɨngbúngbu kágá gɨ rosé ní, moko ndaá sɨmɨ a
zɨ́se wá. 3 Mááyí kpá úku ándá a zɨ́se, togṵ́ 'yị ya née ili
útú ngbụru té kí kacɨ́ lorụ yá, idí ndịsị́ méngị ledre ga
bɨ lorụ uku yée ní za cé. 4 Sée ga bɨ ílisé ndịsị́ méngị
ledre dụṵ́ kacɨ́ lorụ gɨ do bɨ zɨ́se útúásásé kacɨ́ komo
Lomo káa do mbigí 'yị ené e ní, ídísé ówo a bɨlámáne
kɨ́dí óyósé sogosé go zɨ́ Kɨ́résịto, trịdrị bɨ Lomo yemeo-
mo gɨ rosé ní, ndaá lolụ 'bɨ esé wá. 5 Gɨ zɨ́a 'bɨ ezé ní,
'Dówṵ Lomo 'dodo yeme go zɨ́ze bɨlámáne kɨ́dí togṵ́
sịndị́ kadra utúasá go yá, azé útúásá ídí mbigí 'yị ga bɨ
'bɨ Lomo ní gɨ zɨ́a ṇguṇguzé ledre Kɨ́résịto go. 6 Yị́ị 'yị bɨ
ṇgúṇgu ledre Kɨ́résịto Yésụ go ní, togṵ́ útú go ngbụru
togṵ́ útú wá, née ndaá 'bɨ ené mongṵ́ ledre zɨ́ Lomo
wá. Éyí bɨ nɨ kɨ́ ledrené owóowó ní, yí ené ledre 'bɨ
Kɨ́résịto bɨ ṇgúṇgusé, zɨ́a óto sée zɨ́se ndịsịsé óto 'bú
lafúse ní. ‡
7 Málúrú, 'dí'bisé kóo ledre 'bɨ Kɨ́résịto bɨ 'dodonɨ́ zɨ́se
ní go kɨ́ngaya ndịsị́ lódṵ́ a, sara ambí lóndo nda sée
ne, zɨ́se óyó sogosé zɨ́ mbigí 'dódo ledre ní? 8 Sómṵ́
ledre bɨ 'bɨ óyó sogo 'yị zɨ́ mbigí 'dódo ledre ní, ogụ
ené gɨ zɨ́ Lomo wá. Gɨ zɨ́a Lomo ma'dáa ndolo sée née
gɨ ro zɨ́se ṇgúṇgu ledre Kɨ́résịto. 9 Bɨsinyí 'dódo ledre nɨ
káa zɨ́ kidri ní. Nɨ óto ngáká esị kɉé'do zɨ́a énYené. Zɨ́
ngáká esị bɨ kɉé'do née nda óto tṵ'dṵ́ lafúne e zɨ́ye
énYeyé mbá. 10 Gɨ zɨ́a ṇgúṇgusé ledre Ngére Yésụ go,
máówo bú kɨ́dí ledre bɨ mááyí úku a ba ásé úwú a. 'Yị
bɨ ndịsị sínyi dosé née, karanée 'dá'dá íri Lomo nɨ 'décị
ngbanga roa bɨsinyíne.
11 Owṵ́ 'bɨ Babá e, idí mándịsị ba kóo fú 'dódo ledre
gɨ ro útú ngbụru yá, káa bɨ 'yị e 'do'donɨ́ máa ba wá.
Ledre bɨ kóo má'dódo zɨ́ 'yị e ní, nɨ dụṵ́ wo bɨ kɨ́dí Yésụ
uyu kóo do mɨngbúngbu kágá gɨ ro 'yịma'dí e, 'yị e
idínɨ́ ṇgúṇgu ledrea gɨ ro zɨ́ye ómoyé ní. Née éyí bɨ oto
Yṵ́da e zɨ́ mɨmbé'deyé ésịne ní. 12 Áko, 'yị ga bɨ ndịsịnɨ́
sínyi dosé kɨ́dí, útú ngbụru emesá, útú ngbụru emesá
ní, ndaá kóo ídí zɨ́ye dụṵ́ útú ngbụru née wá, 'be kóo zɨ́
Lomo í'díóyó yée gɨ sɨmɨ bongó mɨí'díóyó 'dá'ba gɨ do
bɨ zɨ́ye ídíákáye lá woṛóye kenée.
13 Owṵ́ 'bɨ Babá e, Lomo 'di'bioyó sée gɨ sɨmɨ kụṛú
lorụ 'bɨ Yṵ́da ga gére née go, ásé nda go kɨ́ ro dosé.
Ndásé lolụ 'dí'bi bɨlámá ledre bɨ Lomo mengị zɨ́se née
ndịsị́ méngị bɨsinyí ledre kɨ́e gɨ zɨ́ 'bú ledre bɨ dosé ní
wá. Bɨlámá a, ídísé óto 'bú lafúse e zɨ́se ndịsịsé ịnyị
kasa zɨ́ye. 14 Lorụ bɨ Mṵsa ekéomo zɨ́ze ní mongṵ́ ledre
gɨ sɨmɨ a nɨ wo bɨ uku kɨ́dí, “Ídí óto 'bú lafúyị e káa zɨ́ bɨ
óto 'búyị kɨ́ royí ní.” ‡‡15 Togṵ́ ndịsịsé kpá fú kɨ́ méngị
okó dengbíse yá, bɨlámá ledre utúasá ené lolụ ídíne
dongaráse wá, zɨ́ moko 'bɨ Kɨ́résịto úyuné gɨ don-
garáse.

'Dówṵ Lomo idí sáká sée ne

16 Máúku zɨ́se, ídísé í'bí rosé ndịsị́ méngị dụṵ́ ledre ga
bɨ 'Dówṵ Lomo nɨ ndịsị́ 'dódo yée zɨ́se ní. 'Bú ledre 'bɨ
do sogo káṇgá ba ndaá lóndo sée zɨ́se lúyú ledre wá.
17 'Dówṵ Lomo nderénɨ́ eyé do mɨsi'di kɉé'do kɨ́ 'bú
méngị bɨsinyí ledre wá. 'Dówṵ Lomo bɨ sɨmɨsé kpá kɨ́
'bú méngị bɨsinyí ledre bɨ sɨmɨsé ní, éyí ga bɨ gbre née
ndịsịnɨ́ óṛó royé sɨmɨsé. Gɨ zɨ́ kéyị́ née ní, útúásásé ndịsị́
méngị bɨlámá ledre bɨ ílisé ndịsị́ méngị a ní wá. 18 Togṵ́
ndịsịsé méngị dụṵ́ ledre ga bɨ 'Dówṵ Lomo nɨ ndịsị́

† *4:27 Isáya 54:1* †† *4:30 Dosí éyí~e 21:10*

‡ *Ónzó wo ngbụru: Lomo i'bí lorụ zɨ́ Abarayáma kɨ́dí togṵ́ Yṵ́da e ndikinɨ́ mɨkánda owṵ́ go, owṵ́o'do yá, idí méngị 'dící sílí ịnyị doa ota do ónzó wo ngbụru gɨ ro zɨ́a ídíne mbigí 'yị 'bɨ Lomo.* ‡† *5:14 Lévị 19:18*

'dódo yée zɨse ní yá, moko esé ndaá lolụ kɨ́ lorụ bɨ kóo Mụ́sa eké ní wá.
19 Ga ba bɨsinyí ledre ga bɨ kɨ́ 'búne dozé ili zɨ́ze ndɨ́sị́
méngị yée ní, só'do ro'yị kɨ́ 'yị bɨ ófụ́sé rosé kéne wá ní,
ledre ga bɨ ndɨsịnɨ́ 'dí'biógụ dokuwu, ledre bɨ 'yị e
ndɨsịnɨ́ 'dí'biógụ royé do sɨ́lɨ́ye ní, 20 óto úndru lomo ga
bɨ yemenɨ́ yée kɨ́ sɨ́lɨ́ 'yị ní, ledre 'bɨ lóndụ́, kɨ́ méngị
okó, bɨsinyí mɨmbé'de, mɨmbé'dekesɨ́, sómụ́ ledre bɨ 'yị
oto lá gɨ roné ní, 21 óto 'bú éyɨ́ 'bɨ lafú 'yị e, kóyó, nda
kpá kɨ́ ngíti géyị bɨsinyí ledre ga bɨ nɨyí bo ní. Mááyí kpá
úku ándá a zɨ́se, 'yị ga bɨ ndɨsịnɨ́ méngị toso ledre káa
zɨ́ ga gére ní, bi ndaá gɨ royé dongará 'yị ga bɨ Kɨ́résịto
nɨ ídí Ngére doyé karanée ní wá.
22 Mɨméngị ledre 'bɨ 'yị ga bɨ kɨ́ 'Dówụ́ Lomo sɨmɨyé ní
nɨ káa, Nɨyí 'yị óto 'bú lafúye, nɨyí 'yị ga bɨ kɨ́ rokinyi 'bɨ
Lomo do mɨmbé'deyé ní, nɨyí 'yị mɨmbé'de kịdrí, nɨyí 'yị
ga bɨ sómụ́ ledre eyé nɨ bɨlámáne ní. Nɨyí 'yị ụ́tụsɨmɨ, 'yị
ɨ'bí sɨ́lɨ́ zɨ́ lafúye e, kpá 'yị ndɨ́sị méngị cóngó ledre e.
23 Kpá 'yị ódro ndoo zɨ́ lafúye e, nɨyí 'yị ódó mɨm-
bé'deyé sɨmɨ ledre e. 'Yị bɨ mengị icí sɨ́ do bɨlámá ledre
ga gére née go mbá kenée ní, utúasá lúyú ledre zɨ́ Lo-
mo 'décị ngbanga roa bɨsinyíne ní wá.
24 'Yị bɨ ṇguṇgu ledre Kɨ́résịto Yésụ go ní, ufu oyó 'bú
bɨsinyí ledre ga bɨ 'bɨ sága ba gɨ doné go za mbá. 25 Káa
zɨ́ bɨ 'Dówụ́ Lomo nɨ nda go sɨmɨzé ní, idízé nda ndɨ́sị
méngị dụ́ụ́ ledre ga bɨ 'Dówụ́ Lomo ma'dáa ili zɨ́ze
ndɨ́sị méngị yée ní. 26 Ndazé ndɨ́sị mbófo rozé, zɨ́ze óto
rozé rómo do lafúze e wá. Ndazé kpá ndɨ́sị óto mɨm-
bé'dezé bɨsinyíne ro lafúze wá.

Sáká lafú 'yị e sɨmɨ ledre

6 Owụ́ 'bɨ Babá e, káa zɨ́ bɨ ásé 'bɨ esé go kɨ́ 'Dówụ́
Lomo sɨmɨsé ní, togụ́ lúrúsé ngíti 'yị nɨ go lúyú
ledre yá, ídísé ódro zɨ́a ndoo gɨ ro zɨ́se ótolúgu wo do
mɨsi'di 'bɨ Lomo. Sɨmɨ bɨ ásé go kɨ́ ledre máa née kenée
ní, ídísé kpá 'bá'bá rosé bɨlámáne káa bɨ ásé lúyú ledre
ke. 2 Ídísé ndɨ́sị sáká lafúse ga bɨ kɨ́ mɨówóowó ledre
doyé ní mɨsáká. Togụ́ ndɨ́sịsé go méngị kéyị kenée, kɨ́dí
ndɨ́sịsé née go méngị ledre ga bɨ Kɨ́résịto ili yée ní.
3 Togụ́ 'yị ya née nɨ kɨ́ ledrené owóowó, tɨ́ bɨ ledrea
ndaá 'bɨ ené owóowó wá ní, ndɨ́sị née lóndo roné kɨ́
roné. 4 'Yị idí lúrú 'bɨ ené mɨméngị ledre ené e, togụ́
nɨyí bɨlámáye yá, zɨ́a nda ídíne kɨ́ rokinyi. Tɨ́ lá ndaá óto
ásé roné kɨ́ 'yị wá. 5 Idí kpá ndɨ́sị méngị 'bɨ ené moko bɨ
Lomo i'bí zɨ́a ní.
6 Togụ́ 'yị ndɨsị sáká yɨ́ị do mɨsi'di máa wo bɨ 'bɨ 'dódo
ledre 'bɨ Lomo zɨ́yị ní yá, ídí nda 'bɨ eyí sáká wo kɨ́ éyí
máa wo bɨ nɨ bo do sɨ́lɨ́yị ní.
7 Ndásé lóndo rosé wá, gɨ zɨ́a 'yị utúasá ené méngị
fóló ro Lomo wá. Lomo ndɨsị ɨ'bí tákpásɨ́lɨ́ zɨ́ 'yị té kacɨ́
mɨméngị ledre ené. Lúrúsé aka lá, 'yị ó'do yáká ndɨsị
'dí'bi té éyí bɨ o'do wo ní ndá'ba kɨ́e 'be.8 Togụ́ 'yị ndɨsị
méngị bɨsinyí ledre gɨ zɨ́ 'bú bɨsinyí ledre ga bɨ doa ní
yá, tákpásɨ́lɨ́ ené nɨ ídí umbu bɨ nɨ úyu a ní. 'Yị máa wo
bɨ ndɨsị méngị dụ́ụ́ ledre ga bɨ 'Dówụ́ Lomo ndɨsị
úkuí'bí yée zɨ́a ne ní yá, Lomo nɨ ɨ'bí trịdrị bɨ za fí ní zɨ́a
káa do tákpásɨ́lɨ́. 9 Ndásé 'dó'dó kɨ́ méngị bɨlámá ledre
zɨ́ 'yị e wá, gɨ ro karanée kadra bɨ Yésụ nɨ ndá'baógụ
sɨmɨ a ní, zɨ́ Lomo ɨ'bí tákpásɨ́lɨ́ ezé trịdrị bɨ za fí ní.
10 Togụ́ ledre nɨ goó bo ili sáká éyí gɨ zɨ́se yá, ídísé
sáká a. Ídísé ndɨ́sị méngị bɨlámá ledre e kenée zɨ́ 'yị e
za mbá. Kɨ́ngaya zɨ́ lafúse ga bɨ ṇguṇgunɨ́ ledre Kɨ́résị-
to go ní.

Odụ kúrúma zɨ́se

11 Ledre ba máéké máa zɨ́se, ídísé lúrú lá kacɨ́ sɨ́lɨ́ma
ga bɨ máéké mɨngburokoné née.
12 'Yị ga bɨ ndɨsịnɨ́ gága sée kɨ́dí nɨ mɨútúásáne ídísé
útú ngbuṛu ní, gaganɨ́ sée née gbékpɨe wá, ilinɨ́ gɨ ro zɨ́
Yụ́da e ídíye kɨ́ rokinyi kɨ́ye gɨ zɨ́a ilinɨ́ eyé do 'dó'do yée
gɨ ro ledre Kɨ́résịto bɨ uyu do mɨngbúngbu kágá ní wá.
13 Máúku ledre née kenée gɨ zɨ́a yée ga bɨ ndɨsịnɨ́ úku
ledre kɨ́dí ídísé méngị ledre e kacɨ́ lorụ 'bɨ ondụ́ ní,
kụṛụ'bụyé, mengịnɨ́ eyé kpá wá. Ilinɨ́ tɨ́ lá ídísé útú ng-
buṛu gɨ ro zɨ́ye ndɨ́sịyé mbófo royé kɨ́dí ṇgúṇgusé ledre
eyé go. 14 Togụ́ lá máa Páwulo ba yá, máíli amá mbófo
romá gɨ ro éyí ga bɨ mándɨ́sị méngị yée ní wá. Éyí bɨ
mámbófo 'bɨ amá Lomo gɨ roa ní dụ́ụ́ Kɨ́résịto Yésụ
Ngére ezé bɨ ufunɨ́ wo do mɨngbúngbu kágá gɨ ro yó-
mo 'yịma'dí e ní. Gɨ zɨ́ kéyị née, 'bú do sogo káṇgá ba
ndaá domá wá, kpá káa zɨ́ bɨ 'búma ndaá doa wá ní.
15 Útú ngbuṛu, togụ́ útú ngbuṛu wá, ndaá 'bɨ ené kɨ́
ledrené owóowó wá. Mongụ́ éyí bɨ kɨ́ ledrené owóowó
ní yí ené togụ́ Lomo oyólo'bó 'yị go mɨkándané gɨ zɨ́a
ṇguṇgu ledre Yésụ go ní.
16 'Yị ga bɨ ṇguṇgunɨ́ ledre ba go ní, Lomo idí kɨ́ye gɨ
ro zɨ́ye ndɨ́sịyé bɨlámáye bɨsinyí ledre nda ndíki yée wá
gɨ zɨ́a nɨyí go mbigí 'yị ené e.
17 Máúku zɨ́se tónóne karaba ndéréne 'dá'dá, 'yị
ndaá lolụ fú lá ndɨ́sị 'dó'do máa gɨ zɨ́ ledre ga bɨ
mándɨ́sị 'dódo yée ní wá. Ambá mbịri ga bɨ romá ba
'dodonɨ́ go kɨ́dí mááyí mbigí 'yị 'bɨ Ngére Yésụ.
18 Owụ́ 'bɨ Babá e, Kɨ́résịto Yésụ Ngére ezé idí méngị
bɨlámá ledre zɨ́se gɨ do bɨ zɨ́se ndɨ́sịsé bɨlámáse. Idí
kenée.

Éfeso

Ledre gɨ ro bṵkṵ bɨ Éfeso ní

Éfeso nɨ kóo ngúru mongṵ gara sɨmɨ bɨ káṇgá bɨ karaba ndịsịnɨ́ ndólo a Táki ní mɨ'dí gólṵ. Sɨmɨ Moko 'bɨ 'Yịmɨkása e kápita 19 Páwulo ndịsị kóo íri sɨmɨbi ota ndísị 'dódo ledre 'bɨ Lomo zɨ́ 'yị e íri. Zɨ́ 'yị ga bɨ sɨmɨ gara ore kɨ́ yée ga bɨ sɨmɨ ngíti géyị bi ga bɨ gbóo gbóo ore mbá ṇgúṇgu ledre 'bɨ Kɨ́résịto. Nda gɨ do kacɨ́ a née sɨmɨ bɨ otonɨ́ Páwulo sɨmɨ sígịnị sɨmɨ Róma ní, zɨ́a eké ledre ba zɨ́ye kɨ́dí Lomo yeme ne gɨ ro zɨ́ye ṇgúṇgu ledre ené gɨ ro zɨ́ye ówo a kɨ́dí Kɨ́résịto nɨ ne Ngére do éyí ga bɨ do sogo káṇgá ba kɨ́ yée ga bɨ komo ere ní za mbá.
Sɨmɨ kápita 1-3 Páwulo uku yeme kɨ́dí Lomo yeme ledre ne gɨ ro zɨ́ Kɨ́résịto ógṵ úyuné sɨmɨ lúyú ledre eyé gɨ ro zɨ́ye ómoyé sɨmɨ mɨúrúye ndro kɨ́ Yésụ sɨmɨ bɨ nɨ úrú gɨ sɨmɨ umbu ní. Nda sɨmɨ kápita 4-6 uku ledre zɨ́ 'yị ga bɨ 'bɨ Kɨ́résịto ní idínɨ́ ndísị bɨlámáne tɨ́ káa zɨ́ 'yị ga bɨ ṇguṇgunɨ́ ledre kɨ́résịto ndịsịnɨ́ ndísị ní.

1 Máa Páwulo bɨ Lomo gelé máa káa do 'yịmɨkása 'bɨ Kɨ́résịto Yésụ ní.
Máéké ledre ba máa zɨ́se 'yị ga bɨ 'bɨ Lomo bɨ ṇgúṇgusé ledre 'bɨ Kɨ́résịto ásé sɨmɨ gara bɨ Éfeso ní.
2 'Bụzé Lomo kɨ́ Kɨ́résịto Yésụ Ngére ezé, idínɨ́ ówo ledre kɨ́se, zɨ́ye méngị bɨlámá ledre zɨ́se gɨ do bɨ zɨ́se ndísịsé bɨlámáse.

Úndru bɨ gɨ komo ere ní

3 Idízé í'bí mbófo éyí zɨ́ Lomo bɨ 'Bụ Kɨ́résịto Yésụ Ngére ezé ní, gɨ zɨ́a i'bí úndru bɨ gɨ komo ere ní go mbá zɨ́ze, gɨ zɨ́a azé 'yị ga bɨ 'bɨ Kɨ́résịto ní. 4 Wo Lomo, uku kóo go 'desí zɨ́ Kɨ́résịto idí gélé zée zɨ́ne, zɨ́ze ídíze drá do komoné lúyú ledre ndaá rozé wá, gɨ zɨ́a bɨ oto 'búze go ní. Yeme kóo ledre née go 'desí sɨmɨ bɨ kóo otoogṵ aka do sogo káṇgá ba wá ní. 5 Ledre bɨ kóo yeme gɨ ro zɨ́ze ídíze káa do owṵ 'bɨ enée kpụrṵ gɨ sɨmɨ umbu bɨ Kɨ́résịto Yésụ uyu gɨ rozé ní, oyólo'bó ené e wá, nɨ kóo kɨ́ mongṵ rokinyi gɨ roa.
6 Idízé í'bí mbófo zɨ́ Lomo gɨ zɨ́ bɨlámá ledre bɨ mengị wo zɨ́ze, gɨ zɨ́a ṇguṇguzé ledre owṵ 'bɨ ené bɨ 'búa ofụ doa go ní go. 7 Kɨ́résịto i'bí roné úyuné gɨ rozé gɨ ro zɨ́ Lomo líkpí zée gɨ do ká'dá 'bɨ lúyú ledre gɨ zɨ́a otoomo ledre go zɨ́ze, gɨ zɨ́ bɨlámá mɨmbé'dea bɨ rozé ní. 8 Lomo mengị ledre née kenée gɨ ro zɨ́ze ówo a kɨ́dí née otoofụ 'búze go, née nɨ kpá 'yị í'bí ówo ledre gɨ ro ledre e mbá zɨ́ze. 9 Mɨyéme ledre 'bɨ Lomo bɨ nɨ mɨótoécịné gɨ zɨ́ze ní, 'dodo go zɨ́ze. Lomo ma'dáa nɨ kɨ́ rokinyi zɨ́a kása ógṵ Yésụ méngị ledre bɨ kóo otoecị wo née. 10 Ba mɨyéme ledre ma'dáa. Togṵ sịndí kadra utúasá go kacɨ́ komo Lomo yá, zɨ́ Kɨ́résịto ídíne Ngére do éyí e mbá, yée ga bɨ komo ere kɨ́ yée ga bɨ do sogo káṇgá ní.
11 Lomo gelé kóo zée Yúda e go 'desí káa do 'yị ené e gɨ zɨ́a azé go kɨ́é'do kɨ́ Kɨ́résịto. Éyí bɨ Lomo yeme go ní, nɨ tɨ́ méngị a. 12 Gɨ zɨ́ kéyị née, nɨ mɨútúásáne zɨ́ 'yị e í'bí mbófo éyí zɨ́ Lomo, gɨ zɨ́a ṇguṇgu ụtụzé ledre Kɨ́résịto ze gɨ zɨ́ ngíti géyị 'yị e mbá. 13 Bɨ ba ní, sée ga bɨ ngárá ndásé Yúda e wá ní, úwúsé ma'díi ledre go kɨ́ mbílíse, kɨ́dí Lomo yomo sée go. Gɨ zɨ́a bɨ ṇgúṇgusé bɨlámá ledre 'bɨ Kɨ́résịto go ní, zɨ́ Lomo kása 'Dówụ́ne ógṵ ndísịné sɨmɨsé káa zɨ́ bɨ uku ní, gɨ ro do ówo a kɨ́dí ásé go 'yị ené e za fí. 14 'Dówụ́ Lomo bɨ kasa sɨmɨzé ní, 'dodo go kɨ́dí bɨlámá ledre ga bɨ yeme yée ní nɨ méngị yée zɨ́ze za mbá. Gɨ zɨ́ kéyị née, idízé ndísị kófó ịrịa kpá kɨ́ óto úndru a.

Páwulo íni ini zɨ́ Lomo

15 Máúwú go kɨ́dí ṇgúṇgusé ledre Ngére Yésụ go, ndísịsé kpá go óto 'bú lafúse 'yị ga bɨ 'bɨ Kɨ́résịto ní.
16 Gɨ zɨ́ kéyị née, kacɨ́ kadra mbá zɨ́ma ndísịmá í'bí mbófo éyí zɨ́ Lomo gɨ rosé sɨmɨ bɨ mááyí go ndísị íni ini zɨ́a ní. 17 Mándísị íni ini zɨ́ 'Bụzé Lomo bɨ kɨ́ roko'bụné, bɨ kpá 'Bụ Kɨ́résịto Yésụ Ngére ezé ní, idí í'bí komokenzị bɨ gɨ komo ere ní zɨ́se gɨ ro zɨ́se ówoyéme ledre ené kɨ́e. 18 Mándísị kpá íni ini zɨ́a, idí líkpí mbotụ mɨmbé'desé gɨ ro zɨ́se ówo a kɨ́dí rokinyi bɨ yemeomo gɨ rosé kɨ́ ngíti géyị lafúse ní, nɨ kɨ́ ledrené owóowó. Ídísé ówo a kɨ́dí i'bí mongṵ úndru go zɨ́se 'yị ené e. 19 Ídísé kpá ówo a kɨ́dí Lomo i'bí mongṵ roko'bụ go zɨ́ze ga bɨ ṇguṇguzé ledre Kɨ́résịto go ní. 20 Née roko'bụ bɨ kóo uru Kɨ́résịto kɨ́e, zɨ́a 'dí'bióto wo zɨ́ye ndísịyé kéne do bi bɨ kɨ́ ledrené owóowó bɨ komo ere ní. 21 Lomo i'bí roko'bụ go zɨ́ Kɨ́résịto ídíne Ngére do 'yị ga bɨ kɨ́ roko'bụ zɨ́ye kpá kɨ́ ngíti géyị éyí ga bɨ komo ere kɨ́ roko'bụ zɨ́ye ní mbá. Nɨ Ngére do éyí trịdrị e do sogo káṇgá za mbá, yée ga bɨ nɨyí go bo kpá kɨ́ yée ga bɨ nɨyí ídí karanée ní. 22 Ma'díi, Kɨ́résịto nɨ go Ngére do éyí e za mbá. Nɨ kpá Ngére do 'yị ga bɨ ṇguṇgunɨ́ ledre ené go ní. 23 'Yị ga bɨ ṇguṇgunɨ́ ledre Kɨ́résịto go ní, nɨyí go

kụ̀rụ'bụ Kɨ́résịto ma'dáa. Zɨ́a ndịsịné kéye ndro komo ere kpá do sogo káṇgá ndịsị í'bí roko'bụ zɨ́ye gɨ ro ledre e za mbá.

Lomo i'bí trịdrị go zɨ́ze

2 Ásé kóo go mbá umbusé gɨ zɨ́ lúyú ledre esé zɨ́ Lomo. 2 Ndịsịsé yị́ esé kóo méngị mbá ledre 'bɨ 'yị 'bɨ do sogo káṇgá e, zɨ́se ndịsịsé óto úndru Satána bɨ nɨ ngére 'bɨ bɨcayi lomo e bɨ kɨ́ roko'bụné do 'yị ga bɨ ṇguṇgunɨ́ ledre 'bɨ Lomo wá ní. 3 Azé kóo kpá kenée, ndịsịzé kóo méngị mbá ledre ga bɨ rozé kɨ́ somụ́ ledre ezé ilinɨ́ yée ní. Otozé kóo mɨmbé'de Lomo go ésịne rozé. Ayí kóo go í'bí 'do'dó rozé káa zɨ́ 'bɨ 'yị ga bɨ kóo ṇguṇgunɨ́ ledre ené wá ní. 4 Nda lá gɨ zɨ́a bɨ 'búze nɨ doa kɨ́ngaya ní, zɨ́a ndịsịné ówo ledre kɨ́ze. 5 Abú uyuzé kóo go gɨ zɨ́ lúyú ledre ezé yá, bɨ nda ba ní, gɨ zɨ́a bɨ azé go 'yị ga bɨ 'bɨ Kɨ́résịto ní, Lomo i'bí trịdrị go zɨ́ze sɨmɨ bɨ kóo uru Kɨ́résịto gɨ sɨmɨ umbu ní. Yomo zée gɨ zɨ́ bɨlámá mɨmbé'dea bɨ rozé ní. 6 Gɨ zɨ́a bɨ uru kotrụ zée gɨ sɨmɨ umbu ndro kɨ́ Kɨ́résịto ní, i'bí bi ndịsị go zɨ́ze cigí Kɨ́résịto Yésụ komo ere 'dága. 7 Lomo oto ledre née zɨ́a méngị roné kenée, gɨ ro 'dódo a kɨ́dí née ịdrị mɨmbé'dené go rozé. Owo ledre kɨ́ze kenée née, gɨ zɨ́a bɨ Kɨ́résịto Yésụ uyu gɨ rozé ní. 8 Máúku zɨ́se, Lomo yomo ené sée née gɨ zɨ́ bɨlámá mɨméngị ledre esé wá, yị́ ené tákpásílí gɨ zɨ́a kɨ́ bɨlámá mɨmbé'dea bɨ rosé gɨ zɨ́a bɨ ṇgúṇgusé ledre ené ní. 9 Ómo bɨ omozé gɨ sɨmɨ umbu née ndaá 'bɨ ené gɨ zɨ́ bɨlámá mɨméngị ledre ezé wá, gɨ zɨ́ kéyị née ní, sị́ ledre bɨ zɨ́ 'yị mbófo roné ní ndaá. 10 Zée 'yị ga bɨ 'bɨ Kɨ́résịto Yésụ ní, Lomo otụ́ zée zɨ́a í'bí moko ené ga bɨ ili zɨ́ze méngị yée ní mbá zɨ́ze. Yemeomo kóo ledre máa ga gére née go kú 'desị́.

Kɨ́résịto kotrụ zée go

11 Sée ga bɨ ngárá ndásé Yụ́da e wá ní, ledre mɨndịsịsé ga bɨ kóo 'dá'dá ní ndaá lígị sée wá. Yụ́da e ndịsịnɨ́ kóo lúrú cáyi sée ga bɨ útúsé ngbuṛu káa zɨ́ 'bɨ eyé wá ní. Ídísé ówo a kɨ́dí útú ngbuṛu utúasá ené í'bí trịdrị zɨ́ 'yị wá. 12 Ga kóo 'desị́ ní, ówosé aka esé kóo ledre 'bɨ Kɨ́résịto wá. Lomo gelé ené aka kóo sée zɨ́a óto sée dongará 'yị ené e Isɨréle e kpá wá. Ówosé aka esé ledre bɨ kóo Lomo yeme kɨ́ 'yị ené e ní wá. Éyí bɨ zɨ́se óto komosé gɨ ro a ní ndaá gɨ zɨ́a ówosé aka esé Lomo wá. 13 Bɨ nda ba ní, Lomo 'di'biogụ sée go truú roné gɨ zɨ́a bɨ Kɨ́résịto Yésụ uyu kóo gɨ ro yómo sée ní.

14 Karaba ní, Yụ́da e kɨ́ 'yị ga bɨ ndanɨ́ Yụ́da e wá ní ndanɨ́ lolụ mɨngúngúcua wá, nɨyí nda go dụ́ụ́ 'yị e kị́é'do, gɨ zɨ́a Kɨ́résịto yeme ledre bɨ kóo dongaráye ní go gɨ ro zɨ́ mɨmbé'de késí bɨ kóo dongaráye ní ụ́kụ́ne. 15 Kɨ́résịto uyu gɨ ro zɨ́ lorụ 'bɨ ondụ́ 'bɨ Yụ́da e bɨ kóo Mụ́sa eké ní ụ́kụ́ne 'dá'ba, gɨ ro zɨ́ Yụ́da e kɨ́ 'yị ga bɨ ndanɨ́ Yụ́da e wá ní ídíye kị́é'do zɨ́ mɨndịsịyé ídíne bɨlámáne. 16 Umbu bɨ Kɨ́résịto uyu wo do mɨngbúngbu kágá ní 'di'bioyó sógó ro bɨ kóo do ngárá Yụ́da e kɨ́ 'yị ga bɨ ngárá ndanɨ́ Yụ́da e wá ní go, gɨ zɨ́a nɨyí go 'yị e kị́é'do kó'dụ́ Lomo. 'Di'biogụ kpá bikịdrí go dongaráze 'yịma'dí e kɨ́ Lomo. 17 Kɨ́résịto ogụ úku bɨlámá ledre 'bɨ bikịdrí zɨ́ Yụ́da ga bɨ kóo owonɨ́ ledre 'bɨ Lomo go ní kpá zɨ́se 'yị ga bɨ ngárá ndanɨ́ Yụ́da e wá ní bɨ ówosé aka ledre 'bɨ Lomo wá ní. 18 Gɨ zɨ́ umbu bɨ Kɨ́résịto uyu ní, 'Dówụ́ Lomo oto zée go zɨ́ze ídíze dụ́ụ́ 'yị e kị́é'do kó'dụ́ 'Bụzé Lomo.

19 Sée 'yị ga bɨ ngárá ndásé Yụ́da e wá ní, ndásé lolụ fú lá 'yị lóṇgó e wá, ásé go kị́é'do kɨ́ 'yị ga bɨ ṇguṇgunɨ́ ledre 'bɨ Lomo go ní, ásé go mbigí 'yị 'bɨ Lomo. 20 Ásé káa zɨ́ 'díćí bɨ 'yịmɨkása e kɨ́ nébị e o'bónɨ́ ye ní, Kɨ́résịto Yésụ nɨ nda 'bɨ ené káa zɨ́ cóngó tutú bɨ o'bónɨ́ 'díćí máa née doa ní. 21 Kɨ́résịto ma'dáa i'bí roko'bụ ne zɨ́ 'díćí máa née ídíne rịngí mbigí 'Díćí 'bɨ Lomo. 22 Sée 'yị ga bɨ ngárá ndásé Yụ́da e wá ní, ásé go ndro kɨ́ Yụ́da ga bɨ ṇguṇgunɨ́ ledre 'bɨ Kɨ́résịto go ní, gɨ zɨ́a Kɨ́résịto yeme sée go gɨ ro zɨ́ 'Dówụ́ Lomo ndịsịné sɨmɨsé.

Moko bɨ Lomo i'bí zɨ́ Páwulo méngị a ní

3 Máa Páwulo, mááyí sɨmɨ sígịnị ba gɨ zɨ́a bɨ mándịsị úku bɨlámá ledre 'bɨ Kɨ́résịto Yésụ zɨ́se ga bɨ ndásé Yụ́da e wá ní.

2 Úwúsé kóo go bɨlámáne kɨ́dí Lomo i'bí moko née ne do sị́lị́ma gɨ ro zɨ́ma ndịsịmá úku bɨlámá ledre bɨ yeme gɨ rosé ní zɨ́se ga bɨ ngárá ndásé Yụ́da e wá ní, gɨ zɨ́a oto 'búze go kɨ́ngaya. 3 Káa zɨ́ bɨ máúku 'dá'dá ní, Lomo 'dodo ledre bɨ kóo nɨ mɨótoécịné 'desị́ ní go zɨ́ma. 4 Sɨmɨ bɨ ásé ólo ledre bɨ máéké zɨ́se ba ní, ásé ówo a kɨ́dí, máówoyéme ledre bɨ nɨ mɨótoécịné gɨ ro Kɨ́résịto ní go. 5 Ledre bɨ kóo Lomo otoecị́ née 'dodo aka ené kóo zɨ́ 'yị e wá, gị sɨmɨ sịndí́ kadra máa 'bɨ ezé ba ní, zɨ́ 'Dówụ́ Lomo úku 'dódo a zɨ́ 'yịmɨkása ené e kɨ́ nébị e. 6 Ba ledre bɨ kóo Lomo otoecị́ ní. Úndru 'bɨ Lomo nɨ go zɨ́ 'yị e mbá, zɨ́ Yụ́da e kpá kɨ́ 'yị ga bɨ ngárá ndanɨ́ Yụ́da e wá ní. Bɨlámá ledre bɨ gɨ ro Kɨ́résịto Yésụ ní, ogụ go zɨ́ Yụ́da e kɨ́ 'yị ga bɨ ngárá ndanɨ́ Yụ́da e wá ní mbá.

7 Lomo i'bí moko née zɨ́ma gɨ zɨ́ bɨlámá mɨmbé'dea bɨ romá ní. Zɨ́a í'bí roko'bụ zɨ́ma ndịsịmá úku bɨlámá ledre ené kɨ́e zɨ́ 'yị e. 8 Mándá 'bɨ amá kɨ́ ledremá owóowó káa zɨ́ 'bɨ ngíti géyị 'yị ga bɨ 'bɨ Lomo kɨ́ ledreyé owóowó ní wá. Abú kenée ndotó, zɨ́a ówo ledre kɨ́ma, zɨ́a kása máa ndéré úku bɨlámá ledre ené zɨ́ 'yị ga bɨ ngárá ndanɨ́ Yụ́da e wá ní kɨ́dí, togú ṇguṇgunɨ́ ledre Kɨ́résịto go yá, nɨyí ídí kɨ́ úndru bɨ ụkú wá ní. 9 Lomo bɨ 'yị ótoógụ éyí e mbá ní, kasa máa ne ndéré úku 'dódo mɨyéme ledre bɨ kóo née otoecị gɨ zɨ́ 'yị e ní, gɨ ro zɨ́ye ówo a. 10 Lomo mengị ledre née kenée, gɨ ro zɨ́ maláyika e kɨ́ bɨcayi lomo e ówo a kɨ́dí Lomo nɨ mongú 'yị ówo ledre kɨ́ngaya, gɨ zɨ́a 'yị ené e nɨyí go éyí kị́é'do. 11 Lomo yeme kóo ledre née go kenée kú 'desị́. Zɨ́ Kɨ́résịto Yésụ bɨ nɨ Ngére ezé ní ógụ úyuné gɨ ro zɨ́ ledre née méngị roné. 12 Gɨ zɨ́a bɨ ṇguṇguzé ledre Kɨ́résịto go ní, azé kéne go ndro kị́é'do, utúasázé go ógụ kó'dụ́ Lomo kɨ́ rokinyi, ngịrị ndaá lolụ rozé wá. 13 Bi ndaá sínyí rosé gɨ zɨ́a bɨ ndịsịnɨ́ 'dó'do máa yáa ba gɨ zɨ́a bɨ mándịsị úku bɨlámá ledre 'bɨ Lomo zɨ́se ní wá. 'Do'dó née nɨ 'dí'biógụ zɨ́se bɨlámá ledre.

Páwulo íni ini gɨ ro 'yị ga bɨ 'bɨ Kɨ́résịto ní

14 Gɨ zɨ́ kéyị née, zɨ́ma ndịsịmá íni ini zɨ́ 'Bụzé Lomo,
15 gɨ zɨ́a i'bí trịdrị ne zɨ́ éyị ga bɨ komo ere kɨ́ yée ga bɨ
do sogo káṇgá ona ní. 16 Lomo nɨ kɨ́ tú'dú éyị e zɨ́ne gɨ
ro sáká zée kɨ́e. Máíni ini zɨ́a, 'Dówú́a idí í'bí roko'bụ
zɨ́se, gɨ ro zɨ́se ídíse kɨ́ roko'bụsé kɨ́ngaya. 17 Kacɨ́ kadra
mbá, Kɨ́résịto idí ídí sɨmɨ yana mɨmbé'desé gɨ zɨ́a ṇgúṇ-
gusé ledre ené go. Ídísé óto 'bú lafúse kɨ́ngaya gɨ ro
zɨ́se ídíse kɨ́ roko'bụsé. 18 Sée 'yị ga bɨ 'bɨ Kɨ́résịto ní kɨ́
lafúse e za mbá, Lomo idí sáká sée zɨ́se ówo a kɨ́dí
ma'díi Kɨ́résịto oto 'búse go kɨ́ngaya. 19 Ídísé ówo a kɨ́dí
Kɨ́résịto oto 'búse go za kɨ́ngaya abú bɨ nɨ mɨórụné gɨ
ro do ówoónzó a. Máíni ini zɨ́a, idí ndísị sɨmɨsé, gɨ ro zɨ́
mɨméngị ledre esé ídíye káa zɨ́ 'bɨ ené ní.
20 Lomo nɨ kɨ́ roko'bụné kɨ́ngaya gɨ ro méngị ledre e
kɨ́e zɨ́ze rómo do éyị ga bɨ zée kɨ́ ówo ledre ezé azé
ndú'yú wo gɨ royé ní. Nɨ nzíyiné gɨ ro méngị ledre e
zɨ́ze kɨ́ roko'bụné máa née. 21 Kɨ́résịto Yésụ kɨ́ 'yị ené e
mbá, idínɨ́ ndísị í'bí mbófo éyị zɨ́a odụ a ndaá ídí wá. Idí
kenée.

Ídísé ídí kị́é'do sɨmɨ Kɨ́résịto

4 Máa Páwulo, mááyí sɨmɨ sígịnị ba gɨ zɨ́a bɨ
mándísị úku bɨlámá ledre 'bɨ Ngére Yésụ ní.
Máúku zɨ́se mɨndísịsé kɨ́ mɨméngị ledre esé e mbá idínɨ́
ídí tɨ́ 'bɨ 'yị ga bɨ Lomo gelé yée go káa do mbigí 'yị
ené e ní. 2 Kacɨ́ kadra mbá, ídísé 'búó'bú rosé
mɨ'búó'bú, ídísé ídí ndoo. Ídísé ídí 'yị úṭụsɨmɨ zɨ́ lafúse
gɨ zɨ́a 'búye nɨ dosé. 3 Zɨ́se ódó rosé kɨ́ lafúse káa do éyị
kị́é'do. 'Dówú Lomo idí kótrụ sée gɨ ro zɨ́ mɨmbé'desé
ídíne kị́é'do gɨ do bɨ zɨ́ mɨndísịsé ídíne sɨmɨ bikịdrị́.
4 Azé go éyị kị́é'do, 'Dówú Lomo bɨ sɨmɨzé ní nɨ kpá dụ́ụ́
kị́é'do. Lomo ndolo zée dụ́ụ́ gɨ ro bɨlámá éyị kị́é'do bɨ
ndịsịzé óto komozé gɨ roa ní. 5 Ngére ezé nɨ dụ́ụ́ kị́é'do
bɨ nɨ Kɨ́résịto ní, zɨ́ze ṇgúṇgu dụ́ụ́ ledrea, do bábátɨ́zɨ́
zée kpá dụ́ụ́ kɨ́ babatɨ́za bɨ kị́é'do ní. 6 Lomo nɨ dụ́ụ́ kị́é'-
do kpá 'Bụ 'yị e za mbá. Nɨ ne do 'yị e kpá za mbá,
ndịsị sáká zée ne zɨ́ze ndísị tórozé ngbúó gɨ zɨ́a ndịsị
ndísị sɨmɨzé.
7 Kɨ́résịto kacɨ́ mɨyéme ledre ené zɨ́ze, i'bí úndru
ledre e zɨ́ze go mbá mɨngúngúcua. 8 Née sɨ́ ledre bɨ nɨ
mɨékéne gɨ zɨ́a sɨmɨ mɨéké kúrú Lomo kɨ́dí,
"Sɨmɨ bɨ kóo ịnyị ndá'bané komo ere ní,
'dodo aka kóo kí kɨ́dí née romo komo ezeokóne e
go.
Zɨ́a nda ífi báyi úndru zɨ́ 'yị ené e." †
9 Ledre bɨ yaá, "Ịnyị ndá'bané komo ere ní," ledre gɨ
sɨmɨ a kɨ́dí ogụ aka kóo nde do sogo káṇgá ona kí.
10 Kɨ́résịto kóo ogụ nde do sogo káṇgá ní, nda'balugu
roné 'dága komo ere. Roko'bụa nɨ do éyị ga bɨ komo
ere kɨ́ do sogo káṇgá ní mbá.
11 I'bí bayi moko e ne zɨ́ze. Oto ngíti géyị 'yị e káa do
'yịmɨkása ené e. Zɨ́a óto ngíti géyị káa do nébị e. Zɨ́a
óto ngíti géyị káa do 'yị ndéré kɨ́ úku bɨlámá ledre ené
zɨ́ 'yị e. Ngíti géyị 'bɨ eyé pásɨta e. Zɨ́a óto ngíti géyị káa
'yị 'dodo ledre e. 12 Kɨ́résịto ifi bayi moko zɨ́ 'yị ga gére
née kenée gɨ ro zɨ́ye sáká 'yị ga bɨ ṇguṇgunɨ́ ledre ené
go ní zɨ́ye ídíye kɨ́ roko'bụyé gɨ ro zɨ́ye ndísịyé méngị
moko ené do tóroyé ngbúó sɨmɨ ṇgúṇgu ledre eyé.
13 Ledre née nɨ ídí fú kenée 'búó togú́ zée 'yị ga bɨ 'bɨ
Kɨ́résịto ní mbá, azé go kị́é'do sɨmɨ ledre ené bɨ
ṇguṇguzé ní, zɨ́ze ówoyéme wo káa do mbigí Owú́ 'bɨ
Lomo zɨ́ ledre ené ndísị ngbóró tátá roné sɨmɨzé yá,
azé útúásá ídíze káa zɨ́a ní.
14 Nda gɨ ore, 'yị ṛanga e utúasánɨ́ lolụ lóndo zée káa
zɨ́ mɨnzéré owú́ ga bɨ ṇguṇgunɨ́ 'bɨ eyé tɨ́ lá ledre máa
wo bɨ ukunɨ́ go zɨ́ye ní wá. 15 Ambá ledre ezé idí ídí 'dó-
do ma'díi ledre 'bɨ Lomo zɨ́ 'yị e, zɨ́ze ndísịzé kɨ́ óto
'búye. Gɨ ro zɨ́ze ndísị útúásáze kacɨ́ kadra mbá, tɨ́ káa
do mbigí 'yị ga bɨ 'bɨ Kɨ́résịto bɨ nɨ manda ezé ní. 16 Gɨ
zɨ́a tokozé rozé go mbá roa, nɨ nda 'bɨ ené zɨ́ze go káa
zɨ́ do ní. Ndịsị í'bí roko'bụ ne zɨ́ze, zɨ́ze ínyịzé mbá ndísị
méngị moko ené kɨ́e do bɨlámá mɨsi'diné.

Mɨméngị ledre esé idí nda mu ídí mɨkándané

17 Kɨ́ roko'bụ bɨ Ngére Yésụ i'bí zɨ́ma ní, máúku zɨ́se
ndásé lolụ fú lá ndísị lúyú ledre káa zɨ́ 'yị ga bɨ owonɨ́
aka ledre 'bɨ Lomo wá ní wá, gɨ zɨ́a sómú́ ledre eyé toro
yeme aka roné wá. 18 Owonɨ́ eyé dongará bɨlámá ledre
kɨ́ bɨsinyí ledre wá, mɨkánda ledre bɨ Lomo i'bíogụ zɨ́ye
ba owonɨ́ aka eyé e wá. Ilinɨ́ eyé kpá do 'dódo mɨkánda
ledre zɨ́ye wá. 19 Otonɨ́ nda yị́ eyé somú́ ledre eyé go
mbá ndísị méngị dụ́ụ́ ledre ga bɨ royé ili ní.
20 Ledre 'bɨ Kɨ́résịto bɨ 'dodonɨ́ zɨ́se ní ndaá 'bɨ ené
ledre máa wo née wá. 21 Úwúsé kóo ledre Yésụ go,
'dodonɨ́ zɨ́se tɨ́ ma'díi bɨ gɨ do bi a ní 22 'Dodonɨ́ kóo
zɨ́se kɨ́dí ledre ga bɨ kóo ndísịsé méngị yée sɨmɨ bɨ kóo
ṇgúṇgusé aka ledre Kɨ́résịto wá ní, ídísé ótoómo yée
mbá 'dá'ba gɨ zɨ́a, nɨyí lóndo sée zɨ́ye 'dí'biógụ zɨ́se
umbu. 23 Mɨsómú́ ledre esé kɨ́ mɨméngị ledre esé idí
nda mu ídí mbá mɨkándané. 24 Káa zɨ́ bɨ ásé nda go
mɨkánda 'yị e ní, ledre ga bɨ za mbá ásé ndísị méngị
yée ní, idínɨ́ ídí kpá za mbá mɨkándayé gɨ ro zɨ́se ídíse
mbigí 'yị ga bɨ 'bɨ Lomo ní lúyú ledre ndaá lolụ rosé
wá.
25 Ndazé lolụ ídí fú 'yị ṛanga e wá, idízé ndísị úku dụ́ụ́
ma'díi ledre zɨ́ lafúze 'yị ga bɨ 'bɨ Kɨ́résịto ní gɨ zɨ́a azé
go dụ́ụ́ 'yị e kị́é'do. 26 "Sɨmɨkesɨ́ eyị́ ndaá óto yíị́ zɨ́yị lúyú
ledre wá." †† Ndá ndísịútú kadra kɨ́ sɨmɨkesɨ́ do mɨm-
bé'deyí wá. 27 Ndá ótoómo mɨsi'di zɨ́ ngére 'bɨ bɨcayi lo-
mo e wá. 28 Yíị́ bɨ áyí 'yị ugu ní, ídí ótoómo kɨ́ úgu ugu,
zɨ́yị ndá'bayí méngị moko gɨ ro zɨ́ éyị́ ídíne zɨ́yị, zɨ́yị
ndísịyí sáká 'yị lerí e.
29 Ídísé ótoómo tara sinyí 'dá'ba, ódro ga bɨ gɨ tarasé
ní idínɨ́ ídí mbá bɨlámáye gɨ ro zɨ́ye ndísịyé sáká 'yị e.
30 Bi nda ndísị sínyí ro 'Dówú́ Lomo gɨ zɨ́ mɨméngị ledre
esé wá, gɨ zɨ́a 'Dówú́ Lomo bɨ sɨmɨyí née 'dodo go kɨ́dí
karanée kadra 'déci ngbanga, Lomo nɨ yómo sée.
31 Ídísé ótoómo rará, kɨ́ bɨsinyí mɨmbé'de, kɨ́ ndísị
gbúrógbó do lafú'yị e, kɨ́ 'déwe ledre zɨ́ lafú'yị e, kɨ́
mɨmbé'de késí ro lafú'yị e, kɨ́ lịkpí, kɨ́ sógó lafúse mbá
'dá'ba. 32 Ídísé ídí 'yị sáká lafúse e, 'yị méngị bɨlámá

† *4:8 Ke'bị 'bɨ Dawídi~e 68:18*

†† *4:26 Ke'bị 'bɨ Dawídi~e 4:4*

ledre zɨ́ 'yị e, zɨ́se kɨ́ ótoómo ledre zɨ́ yée ga bɨ́ mengịnɨ́ sée bɨsinyíne ní, zɨ́se ndịsịsé ótoómo ledre zɨ́ 'yị e káa zɨ́ bɨ́ Lomo otoomo ledre zɨ́se ní, gɨ́ zɨ́a bɨ́ ṇgúṇgusé ledre Kɨ́résịto ní.

5 Káa zɨ́ bɨ́ ásé go owú ga bɨ́ 'bɨ́ Lomo ní, ídísé 'dí'bi mɨméngị ledre ga bɨ́ 'bɨ́ Lomo ní. 2 Zɨ́se ndịsịsé óto 'bú lafúse e káa zɨ́ bɨ́ Kɨ́résịto oto 'búze zɨ́a í'bí roné zɨ́ umbu do úyuné káa do 'dáná éyị gɨ́ ro zɨ́ Lomo ídíne kɨ́ rokinyi zɨ́a ótoómo lúyú ledre ezé e ní.

3 Káa zɨ́ bɨ́ goó kenée ní, ídísé ótoómo ledre 'bɨ́ só'do ro'yị kɨ́ 'yị ga bɨ́ ófṵsé rosé kéye wá ní 'dá'ba. Ídísé kpá ótoómo mɨméngị ledre ga bɨ́ ngárá ndanɨ́ bɨlámáye wá ní, kpá kɨ́ mongṵ́ mɨmbé'de mbá 'dá'ba, gɨ́ zɨ́a ásé go mbigí 'yị ga bɨ́ 'bɨ́ Lomo ní. 4 Gba toso ódro ga bɨ́ ndịsị 'dí'biógṵ dokuwu ní, kɨ́ lɨ́kpɨ́ ledre cayi ga bɨ́ ngárá utúasá sáká 'yị e wá ní, ídísé ótoómo yée za mbá 'dá'ba. Nɨ́ mɨútúásáne zɨ́se ndịsịsé mbófo Lomo. 5 'Yị mongṵ́ mɨmbé'de ndịsị óto mɨmbé'dené mbá ro éyí ga ili yée ní. Ówo yémesé bú bɨlámáne kɨ́dí 'yị ga bɨ́ ndịsịnɨ́ méngị toso ledre káa zɨ́ ga gére ní, utúasánɨ́ ndísị kótrṵ royé kɨ́ Kɨ́résịto kpá kɨ́ Lomo do bi kɨ́é'do wá. Gɨ́ zɨ́a 'yị mongṵ́ mɨmbé'de nɨ́ yí ené káa zɨ́ 'yị bɨ́ óto úndru bɨcayi lomo ní. 6 'Yị ga bɨ́ ndịsịnɨ́ méngị bɨsinyí ledre káa zɨ́ ga gére née, ndanɨ́ lóndo sée zɨ́se 'dí'bi ledre eyé ga gére née wá. Mɨmbé'de Lomo ndịsị ésí ro 'yị ga bɨ́ káa zɨ́ ga gére née mɨésí. 7 'Yị káa zɨ́ ga gére née, ndásé óto ezegámá kéye wá.

8 Ga kóo 'desí ní, ndịsịsé kóo méngị ledre e sɨmɨ́ mɨtṵlṵrṵ káa zɨ́ 'yị ga bɨ́ owonɨ́ ledre 'bɨ́ Ngére Yésụ wá ní. Bɨ́ nda ba ní, ásé go mɨkándasé káa zɨ́ 'yị ga bɨ́ ndịsịnɨ́ ndísị sɨmɨ́ bimɨóṇgó ní. Gɨ́ zɨ́a ṇgúṇgusé ledre ené go. Mɨméngị ledre esé idí ídí káa do bimɨóṇgó zɨ́ 'yị e. 9 Bɨlámá mɨméngị ledre esé nɨ́ 'dódo ma'díi ledre bɨ́ zɨ́ 'yị e méngị a ní. 10 Ídísé ndísị méngị dụ́ṷ́ éyí ga bɨ́ Ngére Yésụ ili yée ní. 11 Ndásé ndísị méngị ledre káa zɨ́ 'bɨ́ 'yị ga bɨ́ ndịsịnɨ́ ndísị sɨmɨ́ mɨtṵlṵrṵ ní wá. Ídísé úku a fúó kɨ́dí ga gére née bɨsinyí mɨméngị ledre e. 12 Abú nɨ́ komokenyí do ndísị úkuógṵ ledre 'bɨ́ 'yị ga bɨ́ owonɨ́ Lomo wá ndịsịnɨ́ méngị yée sɨmɨ́ mɨtṵlṵrṵ ní. 13 Sɨmɨ́ bɨ́ uku lokonɨ́ yée go ní, zɨ́ 'yị e ówo a mbá kɨ́dí née lúyú ledre. 14 Ma'díi ledre 'bɨ́ Lomo nɨ́ káa zɨ́ bimɨóṇgó ní. Ndịsị 'dódo ógṵ lúyú ledre sága, káa zɨ́ bɨ́ ukunɨ́ sɨmɨ́ ke'bị sɨmɨ́ mɨéké kúrú Lomo ní kɨ́dí,

“Sée ga bɨ́ sɨmɨ́ 'bí ní, úrúsé mu,
ịnyịógụsé mu gɨ́ sɨmɨ́ umbu,
gɨ́ ro zɨ́ Kɨ́résịto í'bí bimɨóṇgó mɨmbé'desé.”

15 Mɨméngị ledre esé idí ídí 'bɨ́ 'yị ga bɨ́ owonɨ́ ledre bú ní, ndásé ídí káa zɨ́ 'yị ga bɨ́ owonɨ́ ledre wá ní wá. 16 Togṵ́ bifúó nɨ́ go bo gɨ́ ro méngị bɨlámá ledre yá, ídísé mu méngị a gɨ́ zɨ́a ambá 'yị e ndịsịnɨ́ nda go méngị bɨsinyí ledre. 17 Ídísé ídí 'yị komokenzị e, zɨ́se ówo éyí bɨ́ Ngére Yésụ ili zɨ́se méngị a ní, zɨ́se méngị wo. 18 Ndá éwé le'yí wá, káa bɨ́ roko'bụa nɨ́ ála'dṵ́tụ doyí. 'Dówṵ́ Lomo idí ála'dṵ́tụ doyí ne gɨ́ ro zɨ́yị ndísị méngị bɨlámá ledre. 19 Togṵ́ ndíkísé go kɨ́ lafúse yá, ódro ga bɨ́ nɨyí ndísị ólṵ́ógụ gɨ́ tarasé ní idínɨ́ ídí bɨkinyiyé, ke'bị ga bɨ́ Dawídi ekénɨ́ yée ní, kpá kɨ́ ngíti géyị ke'bị ga bɨ́ 'bɨ́ mbófo Lomo ní, nda kɨ́ yée ga bɨ́ 'Dówṵ́ Lomo ukui'bí yée do mɨmbé'desé ní ídísé úku yée zɨ́ Ngére Yésụ. 20 Kacɨ́ kadra mbá, ídísé ndísị í'bí mbofo éyí zɨ́ 'Bụzé Lomo gɨ́ ro ledre e mbá kɨ́ ịrị Ngére ezé Kɨ́résịto Yésụ.

Karáe kɨ́ Ya'dá 'bɨ́ eyé e

21 Ídísé óto ledre lafúse owóowó rómo gɨ́ dosé gɨ́ zɨ́a bɨ́ ndịsịsé óto úndru Kɨ́résịto ní.

22 Kára idí óto ledre o'do 'bɨ́ ené owóowó káa zɨ́ bɨ́ ndịsị óto ledre Ngére Yésụ owóowó ní. 23 Gɨ́ zɨ́a lorụ 'bɨ́ ledre e mbá ndịsị ólṵ́ógụ gɨ́ zɨ́ o'do 'bɨ́ ené, káa zɨ́ bɨ́ lorụ ndịsị ólṵ́ógụ zɨ́ze gɨ́ zɨ́ Kɨ́résịto bɨ́ yomo zée ní. 24 Káa zɨ́ goó bɨ́ kenée ní, karáe idínɨ́ óto ledre ya'dá 'bɨ́ eyé e zɨ́ye owóowó káa zɨ́ bɨ́ 'yị ga bɨ́ 'bɨ́ Kɨ́résịto otonɨ́ ledre Kɨ́résịto zɨ́ye owóowó ní.

25 Ya'dá e, ídísé óto 'bú me'besé e dosé kɨ́ngaya káa zɨ́ bɨ́ Kɨ́résịto oto 'búze, zée ga bɨ́ ṇguṇguzé ledre ené go ní. Zɨ́a í'bí roné úyuné gɨ́ rozé, 26 gɨ́ ro zɨ́ze idízé mbigí 'yị ga bɨ́ 'bɨ́ Lomo ní, lúyú ledre ndaá lolụ rozé wá gɨ́ zɨ́a bɨ́ ṇguṇguzé ledre Kɨ́résịto go, zɨ́a go lúguráyi zée drá káa zɨ́ 'yị bɨ́ ndugú mɨndúgú ní. 27 Kɨ́résịto mengị ledre née kenée gɨ́ ro zɨ́ne 'dí'biógụ zée zɨ́ne káa do mbigí 'yị ené e, ngíti owṵ́ lúyú ledre ndaá rozé wá. 28 Kpá kenée, ya'dá e idínɨ́ óto 'bú me'beyé e káa zɨ́ bɨ́ ndịsịnɨ́ óto 'búye kɨ́ royé ní. 'Yị bɨ́ ndịsị óto 'bú me'bené ní, ndịsị née go óto 'búne kɨ́ roné. 29 'Yị bɨ́ sogó roné bú ní ndaá. Ndịsị ánu éyí, zɨ́a ndísịné kɨ́ lúrú bi kacɨ́ kụrụ'bụné káa zɨ́ bɨ́ Kɨ́résịto ndịsị lúrú bi kacɨ́ze ní, 30 gɨ́ zɨ́a azé go kụrụ'bụa. 31 Née sí ledre bɨ́ nɨ́ gɨ́ zɨ́a mɨékéne sɨmɨ́ mɨéké kúrú Lomo ní kɨ́dí, “O'do nɨ́ ótoómo 'bụné kɨ́ mbágáne zɨ́a ófṵ́ kára zɨ́ye óto 'be 'bɨ́ eyé gɨ́ zɨ́a nɨyí goó éyí kɨ́é'do.” †32 Née lɨ́lị ledre bɨ́ o'bụ mɨó'bụ ní, née lɨ́lị ledre gɨ́ ro Kɨ́résịto kɨ́ 'yị ené e. 33 Káa zɨ́ bɨ́ goó kenée ní, o'do idí óto 'bú me'bené káa zɨ́ bɨ́ oto 'búne kɨ́ roné ní. Kára idí óto úndru o'do 'bɨ́ ené.

Owṵ́ e kɨ́ 'yị ndíki yée

6 Owṵ́ e, ídísé úwú kúrú 'yị ndíki sée. Née ledre bɨ́ ili zɨ́ owṵ́ ga bɨ́ ṇguṇgunɨ́ ledre Ngére Yésụ go zɨ́ye ndịsịyé méngị a ní. 2 Ba mɨzefị lorụ bɨ́ Lomo uku ledre a kɨ́dí née í'bí úndru zɨ́ 'yị e gɨ́ roa ní. Uku kɨ́dí, “Ídí óto úndru 'bụyí kɨ́ mbágáyị, 3 gɨ́ ro zɨ́ mɨndịsịyí ídíne bɨlámáne, zɨ́yị lú'búyị mɨlú'bú do sogo káṇgá ba.” ††4 Sée 'bụmɨowṵ́ e kɨ́ mbámɨowṵ́ e, ndásé ndịsị méngị owṵ́ 'bɨ́ esé e bɨsinyíne zɨ́ mɨmbé'deyé ndịsị ésíne wá. Ídísé 'dódo bɨlámá ledre zɨ́ye gɨ́ ro zɨ́ye ṇgúṇgu ledre Ngére Yésụ.

Owṵ́kụlṵ́ e kɨ́ mɨngburoko 'yị eyé e

5 Owṵ́kụlṵ́ e, ídísé úwú kúrú mɨngburoko 'yị esé e, zɨ́se ndịsịsé óto úndruyé kɨ́ mɨmbé'desé kɨ́é'do káa zɨ́ ótosé née úndru Kɨ́résịto ní. 6 Ndásé ndịsị méngị moko kɨ́ roko'bụné lá gɨ́ zɨ́ komoyé gɨ́ ro zɨ́ye ídíye kɨ́ rokinyi wá. Ídísé méngị moko kɨ́ mɨmbé'desé mbá gɨ́ zɨ́a ndịsịsé méngị moko née zɨ́ Kɨ́résịto, née éyí bɨ́ Lomo iline kenée ní. 7 Ídí méngị moko eyí kɨ́ 'bú ne kpa kɨ́

† *5:31 Dosị́ éyí~e 2:24* †† *6:3 Gbre lorụ 5:16*

rokinyi gɨ zɨa méngị moko née zɨ́ Ngére Yésụ nda 'bɨ ené dụ́ụ́ zɨ́ 'yịma'dí wá. 8 Ídísé ówo a kɨ́dí Ngére Yésụ ndịsị́ í'bí tákpásíl̩ị́ zɨ́ 'yị bɨ ndịsị méngị moko kɨ́ 'búne ní. Togụ́ 'yị née nɨ owụ́kụlụ́ togụ́ nɨ 'yị bɨ kɨ́ ro doné ní.

9 Kpá kenée, sée mɨngburoko 'yị e ídísé méngị owụ́kụlụ́ esé e bɨlámáne, ndásé ésị ngịrị sɨmɨyé wá, gɨ zɨa ásé kéye mbá owụ́kụlụ́ 'bɨ Mongụ́ 'yị esé bɨ nɨ komo ere ní. 'Yịma'dí e nɨyí zɨa kɨ́ ledreyé mbá owóowó.

Okó kɨ́ Satána

10 Odụ ledre, káa zɨ́ bɨ ásé 'yị ga bɨ 'bɨ Kɨ́résịto Ngére ezé ní, idí í'bí roko'bụ zɨse gɨ ro zɨse ndịsị tórosé ngbúó. 11 Bɨlámá ledre ga bɨ Lomo i'bí yée zɨse ní, ídísé ụ́nzụ yée káa do éyí síl̩í ya'dá e gɨ ro zɨse ịcị okó kɨe ro mani ga bɨ 'bɨ ngére 'bɨ bɨcayi lomo e ní. 12 Okó bɨ ndịsịzé ịcị a née nda kɨ́ lafúze 'yịma'dí e wá. Ndịsịzé ịcị okó kɨ́ Satána kɨ́ 'yị ené e ga bɨ i'bí roko'bụ zɨye, zɨye ídíye do bi e za mbá do sogo káṇgá ní. 13 Káa zɨ́ bɨ goó kenée ní, ídísé 'dí'bi síl̩ísẹ ro éyí síl̩ísẹ e bɨ Lomo i'bí ní ngbúó gɨ ro ịcị okó kɨ́ Satána kɨ́ mani ené e, gɨ ro zɨse tórosé ngbúó káa bɨ nɨ lóndo sée ke.

14 Kacɨ́ kadra mbá, ídísé tóro ngbúó sɨmɨ mbigí ledre 'bɨ Lomo gɨ ro zɨse ídíse nzíyisé káa bɨ Satána nɨ lóndo sée ke. Káa zɨ́ bɨ Lomo lugurayi sée go ásé go mbigí 'yị ené e ní, ídísé lányá ro ledre née káa bɨ Satána nɨ úkuóto ledre rosé. 15 Bɨlámá ledre bɨ Lomo yeme dongaráne kɨ́ 'yịma'dí e ní, ídísé ndéré kɨ́ úku a zɨ́ 'yị e, gɨ ro zɨse ídíse mbá nzíyisé ịcị okó kɨ́ Satána. 16 Kacɨ́ kadra mbá, ídísé lányá ro ledre 'bɨ Kɨ́résịto bɨ ṇgúṇgusé ní zɨa bándá sée. Togụ́ méngịsé go kenée, abú Satána uzu sée ba cụ́ káa zɨ́ 'díya yá, útúásásé lúyú ledre wá. 17 Kpá kenée, ídísé ówo a kɨ́dí, Kɨ́résịto yomo sée go nɨ bándá sómụ́ ledre esé. Ídísé lányá ro úku kúrú Lomo bɨ nɨ kɨ́ roko'bụ 'bɨ 'Dówụ́ a sɨmɨné ní, nɨ rómo komo Satána. 18 Sɨmɨ ledre ga gére née mbá, ídísé ndịsị íni ini zɨ́ Lomo gɨ ro éyí ga bɨ ílisé yée ní, káa zɨ́ bɨ 'Dówụ́ Lomo nɨ 'dódo yée zɨse ní. Ídísé ndịsị kɨ́ komosé rosé zɨse kpá fú ndịsị íni ini gɨ ro lafúse 'yị ga bɨ 'bɨ Kɨ́résịto ní.

19 Zɨse kpá íni ini gɨ romá, Lomo idí í'bí bɨlámá ódro taramá gɨ ro úku bɨlámá ledre 'bɨ Kɨ́résịto zɨ́ 'yị e kɨ́ roko'bụmá mbá. 20 Née ledre bɨ onzónɨ́ máa gɨ roa sɨmɨ sí̩gịnị ní. Lomo i'bí moko née ne zɨma ndịsịmá méngị a. Bɨ kenée ní, ídísé íni ini gɨ romá, zɨma ndịsịmá méngị moko née kɨ́ roko'bụmá mbá.

Odụ ledre gɨ zɨ́ Páwulo

21 Takíka lúndumá sɨmɨ Lomo, bɨ 'yị méngị moko 'bɨ Ngére Yésụ kɨ́ mɨmbé'dené kí̩é'do ní, togụ́ ogụ go zɨse íri yá, nɨ úku yéme ledre gɨ rozé kɨ́ ledre ga bɨ mándịsị méngị yée yáa ní zɨse íri. 22 Née sí̩ ledre bɨ mákása wo zɨse íri gɨ roa ní gɨ ro ówoyéme ledre gɨ do bizé gɨ ro zɨse ídíse kɨ́ rokinyi.

23 'Bụzé Lomo kɨ́ Ngére ezé Kɨ́résịto Yésụ, idínɨ́ lúrú bi kacɨse gɨ do bɨ zɨse ndịsịsé bɨlámáse kɨ́ óto 'bú lafúse, zɨse tórosé ngbúó sɨmɨ ledre 'bɨ Kɨ́résịto bɨ ṇgúṇgusé ní. 24 'Yị ga bɨ za mbá ndịsịnɨ́ óto 'bú Kɨ́résịto Yésụ Ngére ezé ní, Lomo idí lúrú bi kacɨye.

Phíḷịpo

Ledre gɨ ro bṵkṵ bɨ Phíḷịpo ní

Gara bɨ Phíḷípoyị ní nɨ sɨmɨ Mekedoníya bɨ nɨ mongṵ gara 'bɨ káṇgá bɨ Gɨrísị mɨ'dí do ngelị ní. Sɨmɨ Moko 'bɨ 'Yịmɨkása e kápita 16 Páwulo uku kóo ledre 'bɨ Lomo zɨ́ 'yị e íri zɨ́a kpá óto dosí kanísa zɨ́ 'yị e íri. Nda gɨ do kacɨ́ tṵ'dṵ sɨmɨbi, do kóo ónzó Páwulo sɨmɨ sígịnị, zɨ́ 'yị 'bɨ Kɨ́résịto ga bɨ sɨmɨ Phíḷịpo íri ní kása késí sáká wo kɨ́e. Gɨ zɨ́ kéyị née zɨ́ Páwulo éké ledre ba kása zɨ́ye mbófo yée kɨ́e.
Zɨ́a kpá úku ledre zɨ́ye sɨmɨ ledre bɨ eké ba kɨ́dí née Páwulo, née eré ené ngịrị umbu wá. Née uku ba wo zɨ́ye idínɨ́ tóro ngbúó sɨmɨ ledre 'bɨ Lomo bɨ ṇguṇgunɨ́ ní sɨmɨ bɨ ngíti géyị 'yị e nɨyí karanée go ndísị méngị láráye ní. Páwulo ili 'yị 'bɨ Kɨ́résịto ga gére née idínɨ́ ndísị 'búó'bṵ royé mɨ'búó'bṵ káa zɨ́ 'bɨ Kɨ́résịto ní. Zɨ́a úku andá ledre zɨ́ye kɨ́dí ledre 'bɨ Kɨ́résịto bɨ ṇguṇgunɨ́ zɨ́ye ídíye go éyí kɨ́é'do kɨ́ kɨ́résịto ní nɨ tákpásíḷí 'bɨ Lomo zɨ́ye. Gɨ zɨ́ kéyị née ndanɨ́ lódṵ́ kacɨ́ 'yị 'dódo ledre ga bɨ yí eyé 'yị ṛanga e ndịsịnɨ́ úku ledre kɨ́dí 'yị e idínɨ́ lódṵ́ kacɨ́ toso mɨméngị ledre 'bɨ Lomo bɨ kacɨ́ ondṵ́ 'bɨ Yúda e ní wá.

1 Sée 'yị ga bɨ sɨmɨ gara bɨ Phíḷípoyị, ṇgúṇgusé ledre 'bɨ Kɨ́résịto Yésụ Ngére ezé ní, máa Páwulo kɨ́ Timatíyo ezemá 'yị moko 'bɨ Kɨ́résịto Yésụ.

Máéké ledre ba máa zɨ́se kɨ́ manda esé ga bɨ íri ní, nda kpá kɨ́ 'yị ga bɨ do kacɨ́ye ní.

2 'Bụzé Lomo kɨ́ Kɨ́résịto Yésụ Ngére ezé idínɨ́ ówo ledre kɨ́se, zɨ́ye méngị bɨlámá ledre zɨ́se.

Páwulo i'bí mbófo éyí zɨ́ Lomo

3 Mándísị sómṵ́ ledresé kacɨ́ kadra mbá, zɨ́ma ndísịmá kɨ́ mbófo Lomo gɨ rosé. 4 Ndaá kpá lá dụṵ́ wo née wá, mándísị íni ini zɨ́ Lomo kɨ́ rokinyi do mɨmbé'demá gɨ rosé, 5 gɨ zɨ́a í'bísé rosé go kɨ́ngaya ndísị sáká máa gɨ ro zɨ́ bɨlámá ledre 'bɨ Kɨ́résịto bɨ mándísị méngị a ní ngbóró tátá roné fú 'dá'dá. Tónósé kóo sáká máa go kú geré gɨ sɨmɨ mɨzefị ógụ kóo máógụ zɨ́se sɨmɨ Phíḷípoyị íri ní. 6 Gɨ zɨ́ kéyị née, máówo go kɨ́dí bɨlámá ledre bɨ Lomo oto do mɨmbé'desé ásé go ndísị méngị ledre e kɨ́e kenée née, utúasá ídí lá gbékpíne wá. Wo Lomo nɨ ndísị í'bí roko'bụ zɨ́se, gɨ ro zɨ́se ndísịsé méngị bɨlámá ledre ga gére née kɨ́e fú kenée ndéréógụné gị sɨmɨ sịndí kadra bɨ karanée Kɨ́résịto Yésụ nɨ ndá'baógụ sɨmɨ a ní.

7 Utúasá mɨútúásá zɨ́ma kpá óto 'búse gɨ zɨ́a bɨ ótosé 'búma go gbála ní. Ótoómosé máa sɨmɨ bɨ mááyí ndísị úkulúgu ledre kacɨ́ ndu'yú 'bɨ 'yị e kɨ́dí ledre 'bɨ Kɨ́résịto nɨ ma'díi, kpá sɨmɨ bɨ onzónɨ́ máa sɨmɨ sígịnị gɨ ro moko 'bɨ Kɨ́résịto ní óyósé sogosé zɨ́ma wá. Ndísịsé kpá fú tóro ngbúó sogomá kɨ́ sáká máa do tṵ'dṵ́ mɨsi'di e. 8 Gɨ zɨ́ kéyị née ní, Lomo owo go bɨlámáne kɨ́dí máóto 'búse go kɨ́ mɨmbé'demá kɨ́é'do káa zɨ́ bɨ Kɨ́résịto Yésụ oto 'búze ní.

9 Ba sí ledre bɨ mándísị íni ini zɨ́a, idí sáká sée zɨ́se ndísịsé óto 'búse kɨ́ lafúse e gɨ ro zɨ́ cíyí ledre ené ídíne sɨmɨsé ngírị, zɨ́se ówoyéme ledre ené nda za kɨ́ngaya gɨ zɨ́a ní, 10 gɨ ro zɨ́se ówo mbigí ledre 'bɨ Lomo bɨlámáne kpá gɨ ro zɨ́se ídísé 'yị ga bɨ lúyú ledre ndaá royé wá, ndéréógụné gị sɨmɨ sịndí kadra bɨ karanée Kɨ́résịto Yésụ nɨ ndá'baógụ sɨmɨ a ní. 11 Togṵ́ ndísịsé tɨ́ go ndísị méngị ledre ga bɨ utúasánɨ́ mɨútúásá ní do komo Lomo kɨ́ 'yịma'dí e sɨmɨ roko'bụ 'bɨ Kɨ́résịto Yésụ ndéré kɨ́e fú kenée 'dá'dá yá, nɨ óto 'yị e zɨ́ye ndísịyé í'bí mbófo éyí zɨ́ Lomo kɨ́ngaya.

Moko 'bɨ Kɨ́résịto idí ngbóró

12 Owṵ́ 'bɨ Babá e, máíli zɨ́se ówo a kɨ́dí mɨónzó máa bɨ sɨmɨ sígịnị ní, likpí mɨsi'di go zɨ́ bɨlámá ledre 'bɨ Kɨ́résịto ngbóró tátá roné 'dá'dá. 13 Ndaá 'bɨ ené mɨótoécị ledre wá, asikíri ga bɨ yáa kpá kɨ́ ngíti géyị mɨngburoko 'yị e owonɨ́ go mbá kɨ́dí onzónɨ́ máa sɨmɨ sígịnị ba gɨ zɨ́a bɨ mándísị méngị moko 'bɨ Kɨ́résịto ní. 14 Gɨ zɨ́a bɨ onzónɨ́ máa sɨmɨ sígịnị ní, zɨ́ Lomo í'bí roko'bụ zɨ́ tṵ'dṵ́ ngíti géyị 'yị ga bɨ 'bɨ Ngére Yésụ ní, zɨ́ye ndísịyé úku bɨlámá ledre ené zɨ́ 'yị e nda za kɨ́ roko'bụyé, gɨ zɨ́a ngịrị ndaá lolụ royé wá.

15 Ngíti géyị 'yị e ndịsịnɨ́ 'bɨ eyé méngị moko 'bɨ Kɨ́résịto ma'dáa kɨ́ bɨsinyí mɨmbé'deyé gɨ zɨ́a ilinɨ́ gɨ ro zɨ́ 'yị e ndísịyé mbófoyé, ngíti géyị mengịnɨ́ 'bɨ eyé kɨ́ bɨlámá mɨmbé'deyé. 16 Yée ga bɨ ukunɨ́ 'bɨ eyé ledre ma'dáa kɨ́ bɨlámá mɨmbé'deyé kɨ́ 'búne ní, gɨ zɨ́a owonɨ́ go kɨ́dí onzónɨ́ máa sɨmɨ sígịnị gɨ zɨ́a bɨ mándísị úku yéme bɨlámá ledre gɨ ro Kɨ́résịto ní. 17 Yée ga bɨ ndịsịnɨ́ úku ledre 'bɨ Kɨ́résịto kɨ́ bɨsinyí mɨmbé'deyé née, gɨ zɨ́a bɨ iliní 'bɨ eyé zɨ́ma ídíma kɨ́ lerí do mɨmbé'demá sɨmɨ sígịnị yáa ní. 18 Yée ga bɨ ukunɨ́ 'bɨ eyé kɨ́ bɨsinyí mɨm-

bé'deyé, kɨ́ yée ga bɨ ukunɨ́ 'bɨ eyé kɨ́ bɨlámá mɨmbé'deyé ní, ledre ga gére née ata ené komo wá, mááyí kɨ́ rokinyi gɨ zɨ́a moko 'bɨ Kɨ́résịto nɨ mɨndéréne 'dá'dá.

Gɨ zɨ́ ledre ga gére née mááyí kpá fú ídí kɨ́ rokinyi,
19 gɨ zɨ́a máówo bú kɨ́dí ini bɨ ndísịsé íni a zɨ́ Lomo gɨ romá ní, Lomo nɨ úwú a, karanée nɨyí 'dí'biógụ máa gɨ sɨmɨ sígịnị sɨmɨ roko'bụ 'bɨ 'Dówú Lomo bɨ Kɨ́résịto Yésụ kasa ní. 20 Ba ledre bɨ mándísị óto komomá gɨ roa ní, dokuwu mengị máa wá. Máíli í'bí romá ndísị méngị moko 'bɨ Kɨ́résịto za kɨ́ sómú ledre amá mbá. Togú ídí trịdrị, togú mbú umbu yá, mááyí nzíyimá gɨ roa.
21 Mongú sómú ledre amá cakaba dụ́ú ndísị méngị moko 'bɨ Kɨ́résịto. Togú ufunɨ́ mbú máa gɨ zɨ́a bɨ mándísị méngị moko zɨ́a ní yá, mengị éyí wá, kasalugunɨ́ née máa 'diya zɨ́ Kɨ́résịto ma'dáa. 22 Togú umbu 'di'bi aka máa wá, nɨ kpá bɨlámáne zɨ́ma aka 'dódo yata ledre 'bɨ Kɨ́résịto zɨ́a ndísịné sáká sée. Máówo wá wo be 'di nɨ mɨútúásáne. 23 Ledre e nɨyí bo gbre mbá gɨ romá. Mongú a nɨ wo bɨ utúasá mɨútúásá zɨ́ma úyumá gɨ ro zɨ́ma ndá'bamá zɨ́ Kɨ́résịto Yésụ ní. 24 Nda lá gɨ rosé gɨ ro zɨ́ma 'dódo yata ledre 'bɨ Kɨ́résịto zɨ́se, utúasá mɨútúásá zɨ́ma aka ídíma fú kɨ́ komomá. 25 Gɨ zɨ́ kéyị née máówo bú bɨlámáne kɨ́dí, Lomo nɨ yómo máa gɨ sɨmɨ 'do'dó bɨ mááyí sɨmɨ a ba máúyu wá, gɨ ro zɨ́ma 'dódo ledre ené zɨ́se gɨ do bɨ zɨ́se ṇgúṇgu a za kɨ́ mɨmbé'desé mbá, zɨ́se ndísị ídíse kɨ́ rokinyi. 26 Togú luguogụnɨ́ máa gɨ sɨmɨ sígịnị go, sɨmɨ bɨ mááyí ógụ zɨ́se íri ní, ásé ídí mbá kɨ́ mongú rokinyi kɨ́ ndísị í'bí mbófo éyí zɨ́ Kɨ́résịto Yésụ gɨ romá.
27 Abú ledre e nɨyí kɨ́ méngị máa yá, mɨndísịsé idí ídí fú 'bɨ 'yị ga bɨ 'bɨ Kɨ́résịto ní, gɨ ro zɨ́ 'yị e ndísịyé óto úndru bɨlámá ledre ené bɨ ndísịsé 'dódo a née. Togú máógụ go lúrúsé e togú máógụ wá, mááyí kpá fú úwú a kɨ́dí mɨndísịsé nɨ kɟé'do tɨ́ 'yị ga bɨ 'bɨ Kɨ́résịto ní, gɨ ro zɨ́ moko ené ngbóróne. 28 Togú 'yị ga bɨ nɨyí okó ro Kɨ́résịto ní ayínɨ́ ndísị úkucáyi sée yá, ndásé éré ngịrị gɨ zɨ́ye wá, gɨ ro zɨ́ 'yị e ówo a kɨ́dí Lomo yomo sée ne, nɨ 'dó'do yée gɨ rosé. 29 Bɨlámá ledre bɨ Lomo yeme zɨ́se ní ndaá 'bɨ ené lá dụ́ú gɨ ro ṇgúṇgu ledre Kɨ́résịto Yésụ wá, kpá gɨ ro zɨ́se 'dó'dóse mɨ'dó'dó gɨ ro ledre ené. 30 Togú 'dó'dósé yá, má'dó'dó kóo kpá kenée, ndéréógụné gị karaba ní mááyí aka kpá fú 'dó'dó gɨ ro moko 'bɨ Kɨ́résịto.

Ídísé 'bó'bú rosé káa zɨ́ 'bɨ Yésụ ní

2 Owú 'bɨ Babá e, káa zɨ́ bɨ ásé go kɟé'do kɨ́ Kɨ́résịto gɨ zɨ́ kéyị née zɨ́a óto 'búse zɨ́a ndísịné sáká sée sɨmɨ ledre e ní, kpá káa zɨ́ bɨ ásé go kɟé'do kɨ́ 'Dówú Lomo, ndísị go í'bí roko'bụ zɨ́se zɨ́ lerí lafúse ndísịné méngị sée kɨ́ngaya ní. 2 Káa zɨ́ bɨ goó kenée ní, máíli ídíse ndísị kɨ́ mɨmbé'desé mbá kɟé'do kɨ́ 'bú lafúse dosé. Togú máúwú go kɨ́dí ásé go ndísị méngị ledre ga gére née kenée yá, mááyí ídí kɨ́se kɨ́ rokinyi kɨ́ngaya.
3 Ndásé óto rosé káa zɨ́ éyí bɨ rómosé go do 'yị e mbá ní wá. Ídísé 'bó'bú rosé mɨ'búó'bú. Ledre lafúse idí ídí zɨ́se owóowó rómo do ledresé. 4 Ndásé ndísị sómú lá dụ́ú ledresé wá, ídísé kpá ndísị sómú ledre lafúse zɨ́se ndísịsé sáká yée.
5 Mɨsómú ledre esé idí ídí mbá bɨlámáne kpá cé káa zɨ́ 'bɨ Kɨ́résịto Yésụ ní.
6 Tɨ́ bɨ Yésụ ma'dáa nɨ ma'díi Lomo ní,
tɨ́ lá ili ené óto roné zɨ́ 'yị e owóowó káa zɨ́ Lomo wá.
7 Otoomo roné zɨ́a ógụné do sogo káṇgá
káa do 'yịma'dí ídíne
káa zɨ́ owúkụlú ní.
8 'Búó'bú roné mɨ'búó'bú zɨ́ Lomo,
zɨ́a ótoómo roné zɨ́ umbu,
do phéphé wo do mɨngbúngbu kágá káa zɨ́ 'yị lúyú ledre ní.
9 Gɨ zɨ́a bɨ uwú kúrú Lomo ní, zɨ́ Lomo óto ledrea owóowó rómo do 'bɨ 'yịma'dí e kɨ́ maláyika e komo ere mbá.

Gɨ zɨ́ kéyị née zɨ́a ídíne kɨ́ úndruné kɨ́ngaya rómo do éyí e za mbá.
10 Káa zɨ́ bɨ ledre nɨ goó gɨ ro Yésụ kenée ní, 'yịma'dí e,
yée ga bɨ nɨyí aka trịdrị kɨ́ yée ga bɨ uyunɨ́ go ní, kɨ́ maláyika e komo ere kpá mbá, nɨyí ínyị mbá óto úndru Yésụ,
11 nɨyí ínyị kpá mbá ndísị úku ledre kɨ́ tarayé kɨ́dí ma'díi Kɨ́résịto Yésụ nɨ Ngére.

Gɨ zɨ́ kéyị née ní, zɨ́ ịrị 'Bụzé Lomo ídíne mɨkófóne kɨ́ngaya.

Mɨméngị ledre esé idí 'dí'biógụ 'yị e zɨ́ Yésụ

12 Owú bɨ Babá e, máówo bú bɨlámáne kɨ́dí 'dí'bisé kóo sílíse go ro ledre 'bɨ Lomo kɨ́ngaya sɨmɨ bɨ kóo mááyí dongaráse íri ní. Abú cakaba mándá dongaráse íri wá, ídíse nda méngị ledre 'bɨ Lomo kɨ́ngaya rómoné mɨrómo kɨ́ óto úndrua. Nɨ óto 'Bụzé Lomo zɨ́a ídíne kɨ́ rokinyi karanée zɨ́a í'bí trịdrị bɨ za fí ní zɨ́se. 13 Káa zɨ́ bɨ Lomo iline ídísé ndísị méngị éyí ga bɨ ili yée ní, nɨ í'bí roko'bụ zɨ́se gɨ royé.
14 Ndásé ndísị méngị moko 'bɨ Lomo kɨ́ mɨngúngúrú ledre e dongaráse kpá kɨ́ ndísị ítí kangú wá, 15 ídísé ndísị méngị bɨlámá ledre gɨ zɨ́ 'yị ga bɨ asinɨ́ gɨ ro ledre 'bɨ Lomo ásé dongaráye íri née, kɨ́ lúrúndíki lúyú ledre rosé gɨ zɨ́a ásé zɨ́ye go bimɨóṇgó, 16 gɨ zɨ́a lányásé go ro 'dódo ledre bɨ ndísị í'bí trịdrị zɨ́ 'yị e ní. Ídísé ndísị méngị ledre e kenée, gɨ ro zɨ́ma ídíma kɨ́ mongú rokinyi sɨmɨ bɨ karanée Kɨ́résịto Yésụ nɨ ndá'baógụ ní, káa bɨ kúrú moko bɨ mándísị méngị a dongaráse ní nɨ ndéré lá gbékpíne ke. 17 Togú ṇgúṇgusé ledre Kɨ́résịto go yá, kɨ́dí í'bísé née go rosé káa do 'dáná éyí zɨ́ Lomo. Abú ufunɨ́ máa ndotó, née mbá yata 'do'dó bɨ ndísịsé ndíki a gɨ ro ledre Kɨ́résịto ní. Nɨ óto máa zɨ́ma ídíma kɨ́ rokinyi gɨ zɨ́a máúyu née gɨ ro moko 'bɨ Kɨ́résịto ma'dáa. 18 Bi ndaá kpá sínyí rosé wá, idízé ídí kése mbá kɨ́ rokinyi.

Ledre gɨ ro Timatíyo

19 Togú Ngére Yésụ ṇguṇgu zɨ́ma yá, mááyí kása Timatíyo zɨ́se íri do sílí ga ba gɨ ro zɨ́a ndá'baógụné úku yéme ledre ga bɨ gɨ do bisé íri ní zɨ́ma gɨ ro zɨ́ mɨmbé'demá ịdrịne. 20 Nɨ yáa kɨ́ ledresé kɨ́ngaya. Ngíti 'yị bɨ máówo yáa káa zɨ́a ní ndaá. 21 Lúrúsé aka, tú'dú 'yị e

somúɲɨ́ eyé ledre lafúye 'yị ga bɨ 'bɨ Kɨ́résịto Yésụ ní wá, ndịsịɲɨ́ somú yí eyé ledreyé kɨ́ngaya. 22 Tɨ́ lá nɨ go mɨówoné Timatíyo nɨ go bɨlámá 'yị 'bɨ Yésụ. Ndịsị sáká máa yáa ne kɨ́ moko 'bɨ úku bɨlámá ledre 'bɨ Kɨ́résịto káa zɨ́ owú bɨ ndịsị sáká 'bụné kɨ́ moko ní. 23 Másómú nɨyí 'décị ngbangamá do sịlí ga ba. Ledre bɨ nɨyí úku a gɨ do bimá ní mááyí kása Timatíyo kɨe zɨse íri gɨ ro zɨse ówo a. 24 Máówo go bɨlámáne kɨ́ roko'bụ 'bɨ Ngére Yésụ, mááyí ógụ lúrú sée.

Páwulo mbofo Epáfaradịta

25 Másómú nɨ mɨútúásáne zɨma aka nda mbú kásalúgu lúndumá sɨmɨ Lomo Epáfaradịta zɨse íri. Nɨ bɨlámá 'yị moko káa zɨ́ asikíri bɨ kóo kásasé wo gɨ ro zɨa ógụné sáká máa ní, saká máa go do bɨlámá mɨsi'di. 26 Ili ndéré lúrú sée gɨ zɨa 'búse ndịsị go méngị wo kɨ́ngaya. Zɨa ídíne kpá kɨ́ mongú sómú ledre gɨ do kacɨ́ mongú ndíyá kóo mengị wo zɨse úwú ledre a kɨe ní. 27 Ma'díi, ndíyá née mengị kóo wo go kɨ́ngaya Lomo saká kóo wo lá ne. Lomo saká ené née kóo lá dụ́ú wo wá, saká née kóo kpá máa gɨ zɨa lerí nɨ kóo méngị máa gɨ do kacɨ́ a kɨ́ngaya. 28 Utúasá mɨútúásá zɨa aka kpá ndá'bané gị zɨse íri gɨ ro zɨse lúrú wo zɨse ídíse kpá kɨ́ rokinyi káa zɨ́ máa ní. 29 Ídísé 'dí'bi wo sɨmɨ sụmụ zɨse óto úndru a gɨ zɨa ndịsị méngị moko 'bɨ Ngére Yésụ, zɨse ndịsịsé kpá óto úndru ngíti géyị 'yị ga bɨ káa zɨa née ní. 30 Ma'díi, Epáfaradịta i'bí kóo roné go zɨ́ umbu gɨ ro moko 'bɨ Kɨ́résịto káa zɨ́ bɨ kóo ogụ gɨ ro ndíṣị sáká máa ní gɨ zɨa ndásé yáa wá.

Owo Kɨ́résịto nɨ bɨlámá ledre

3 Owú 'bɨ Babá e, máútúásá 'dó'dó kɨ́ úku ándá ledre ga ba zɨse wá, máíli zɨse ídíse kɨ́ rokinyi gɨ zɨa ásé go 'yị ga bɨ 'bɨ Ngére Yésụ ní. Ledre bɨ mááyí úku a ba nɨ sáká sée.

2 Komosé idí ídí rosé gɨ zɨ́ 'yị ga bɨ ndịsịɲɨ́ lóndo 'yị e kɨ́ úku ledre kɨ́dí 'búó togú 'yị utú ngbuṛu kí nɨ fú útúásá káa do 'yị 'bɨ Kɨ́résịto ní. 3 Azé yí ezé go ze mbigí 'yị ga bɨ 'bɨ Kɨ́résịto ní, togú utúzé go ngbuṛu togú utúzé wá. 'Dówú Lomo i'bí roko'bụ ne zɨze ndíṣịzé óto úndru Ngére Yésụ kɨe. Mbofozé ezé rozé gɨ zɨ́ éyí ga bɨ ndịsịzé méngị yée ní wá. 4 Idí kóo mɨméngị ledre kacɨ́ ondú 'bɨ Yúda e i'bí trịdrị zɨ́ 'yị e bo yá, káa bɨ ledrea nɨ kóo ídí zɨma owóowó rómo 'bɨ ngíti géyị 'yị e mbá. 5 Mááyí ba mbigí Ébere 'yị 'bɨ Isɨréle gɨ sɨmɨ kúfú Benzemúna. Sɨmɨ bɨ kóo aránɨ́ máa ní, zɨma méngịmá síl̀í ịnyị doa ota do ónzó máa ngbuṛu káa zɨ́ bɨ kóo Músa eké káa do lorụ ní. Ledre lorụ née nɨ kóo zɨma owóowó gɨ zɨa bɨ mááyí Farụsáyo ní. 6 Gɨ zɨ́ kéyị née, zɨma kóo í'bí romá ndíṣị 'dó'do 'yị ga bɨ 'bɨ Ngére Yésụ ní kɨ́ngaya, gɨ ro do ówo a kɨ́dí má'dí'bi síl̀íma go ro lorụ née kɨ́ngaya. Gɨ zɨ́ kéyị née lafúma e utúasáɲɨ́ kóo lúrúndíki lúyú ledre romá wá.

7 Gɨ zɨa bɨ máówo nda ma'díi ledre 'bɨ Kɨ́résịto Yésụ go ní, ledre ga bɨ kóo 'bɨ ondú ní, moko ndaá 'bɨ ené lolụ sɨmɨyé zɨma wá. 8 Bɨ ba ní, ledre ga bɨ kóo mándíṣị sómú yée kɨ́ méngị yée ní mbá, ma'díi moko ndaá 'bɨ ené kóo sɨmɨyé wá, máụ́cụóyó yée gɨ do síl̀íma go mbá gɨ ro zɨma 'dí'bi Ngére Yésụ kɨ́ síl̀íma sokó (10). Odụ ma'díi ledre nɨ dụ́ú ówo Kɨ́résịto bɨ nɨ Ngére amá ní. 9 Née éyí bɨ oto máa zɨma útúásáma kacɨ́ komo Lomo gɨ zɨa káa do mbigí 'yị ené ní. Ndaá 'bɨ ené gɨ zɨa bɨ má'dí'bi ledre lorụ kɨ́ngaya ní wá, yí ené gɨ zɨa bɨ máṇgúṇgu ledre Kɨ́résịto ní. 10 Máíli ówoyéme wo bɨlámáne. Lomo i'bí kóo roko'bụ zɨa úrúne gɨ sɨmɨ umbu. Idí kpá í'bí roko'bụ máa née zɨma gɨ ro tóromá ngbúó sɨmɨ 'do'dó gị zɨ́ umbu ógụndíki máa kpá káa zɨ́ 'bɨ Yésụ ma'dáa ní, 11 gɨ ro togú máúyu go yá, zɨma kpá úrúma káa zɨ́ bɨ kóo Yésụ ma'dáa urú ní.

Í'bí ro'yị kɨ́ngaya zɨ́ Yésụ

12 Ndaá 'bɨ ené bɨ ya máméngị ledre ga gére née go mbá ní wá. Mándíṣị méngị moko kɨ́ roko'bụmá mbá gɨ ro zɨa ídíne káa zɨ́ bɨ Kɨ́résịto Yésụ ili zɨma méngị a ní. 13 Owú 'bɨ Babá e, ma'díi máméngị ógụ aka amá moko ma'dáa gị do odụné wá, éyí bɨ máówo ní, máótoómo ledre ga bɨ kóo mándíṣị méngị yée ní go mbá 'dá'ba, máóto nda komomá go lá dụ́ú ro ledre bɨ do'dónomá ní. 14 Mái'bí romá méngị moko 'bɨ Kɨ́résịto Yésụ kɨ́ roko'bụmá mbá gɨ ro tákpásílí bɨ komo ere gɨ zɨ́ Lomo kɨ́ Kɨ́résịto ní zɨma ndíki a.

15 Zée ga bɨ kése komozé enzị go sɨmɨ moko 'bɨ Kɨ́résịto ní, sómú ledre káa zɨ́ ga gére née idí ídí sɨmɨ dozé. Togú mɨsómú ledre 'bɨ ngíti 'yị nɨ kpí yá, Lomo nɨ 'dódo ma'díi zɨa. 16 Zɨze lányáze ro ledre 'bɨ Kɨ́résịto kɨ́ngaya rómoné mɨrómo.

17 Owú 'bɨ Babá e, ili ídísé ịnyị mbá í'bí rosé méngị moko ma'dáa káa zɨ́ bɨ mándíṣị méngị a ní. Zɨse kpá ndíṣịsé méngị lódú kacɨ́ yée ga bɨ kóo 'dodozé ledre ma'dáa zɨ́ye 'dá'dá ní. 18 Máúku kóo ledre ba go zɨse 'dá'dá. Máṇgúṇgú romá zɨse kɨ́ iní komomá, ídísé 'bá'bá rosé gɨ zɨ́ 'yị lóndo 'yị e. Otonɨ́ royé go káa do okó ro Kɨ́résịto bɨ uyu do mɨngbúngbu kágá ní. 19 'Yị ga gére née Lomo nɨ karanée 'dó'do yée bɨsinyíne. Ledre ga bɨ royé ili ní, nɨ yí ené zɨye go lomo eyé. Ledre ga bɨ 'bɨ dokuwu ní, bi ndịsị éme ené royé gɨ zɨa mɨéme. Mongú sómú ledre eyé nɨ yí ené gɨ ro éyí ga bɨ 'bɨ do sogo káṇgá ba. 20 Azé 'bɨ ezé yí ezé 'yị ga bɨ 'bɨ komo ere ní. Ndịsịzé yí ezé ba sóngó mɨndá'baógụ 'Yị yómo zée, bɨ nɨ Kɨ́résịto Yésụ Ngére ezé ní. 21 Nɨ ndá'baógụ kɨ́ mongú roko'bụné bɨ nɨ ídí do éyí e mbá ní, zɨa óyóló'bó kụṛụ'bụzé káa zɨ́ ne ní, uyuzé lolụ wá.

Ídísé kpá fú 'dí'bi síl̀íse ngbúó ro ledre 'bɨ Lomo

4 Owú 'bɨ Babá e sɨmɨ Lomo, ledresé ndịsị ówo romá gɨ zɨa máóto 'búse go kɨ́ngaya. Ngére Yésụ idí í'bí roko'bụ zɨse gɨ ro zɨse tórosé ngbúó sɨmɨ moko ené. Máówo go kɨ́dí karanée Yésụ nɨ mbófo máa gɨ rosé. Mááyí kɨ́ rokinyi gɨ zɨse.

2 Kará ga gére née, Ewudíya kɨ́ Sitíke idínɨ́ nda mu ndíṣị kɨ́ mɨmbé'deyé kɨ́é'do gɨ zɨa nɨyí go 'yị ga bɨ 'bɨ Ngére Yésụ ní. 3 Yíị lúndumá sɨmɨ Lomo, ídí sáká karágá ga gére née, i'bínɨ́ kóo royé go ndíṣị sáká máa sɨmɨ moko 'bɨ Kɨ́résịto. Ídí sáká yée idínɨ́ ndíṣị bɨlámáye kɨ́

mɨmbé'deyé kɟé'do. Kará ga gére née ndro kɨ́ Kelémeniti kpá kɨ́ ngíti géyị 'yị e, nɨyí ye 'yị ga bɨ ndịsịnɨ́ sáká máa kɨ́ngaya sɨmɨ moko 'bɨ úku bɨlámá ledre 'bɨ Ngére Yésụ zɨ́ 'yị e ní. Ga gére née go 'yị ga bɨ ịrịyé nɨ go mɨékéne sɨmɨ bụ́kụ 'bɨ trịdrị ní.

4 Gɨ zɨ́a bɨ ásé go 'yị ga bɨ 'bɨ Ngére Yésụ ní, kacɨ́ kadra mbá ídísé ídí kɨ́ rokinyi. Mááyí kpá úku ándá a, ídísé ídí kɨ́ rokinyi. 5 Kacɨ́ kadra mbá ídísé ídí kɨ́ bikịdrị́ mɨmbé'de zɨ́ 'yị e za mbá. Gɨ zɨ́a sịndị́ kadra nɨ go gbóo gɨ ro zɨ́ Ngére Yésụ ndá'baógụné. 6 Mɨmbé'desé nda ndísị ídí kpụkpụkpụ gɨ ro éyí ga bɨ 'bɨ sága ba wá. Éyí ga bɨ ílisé yée ní, ídísé úku ledreyé zɨ́ Lomo, nɨ í'bí yée zɨ́se. Zɨ́se í'bí mbófo éyí zɨ́a gɨ ro éyí ga bɨ mengị yée go zɨ́se ní. 7 Togụ́ méngịsé kéyị go kenée yá, Lomo nɨ 'dí'bióyó mɨmbé'de bɨ kpụkpụkpụ gɨ ro éyí ní gɨ sɨmɨsé 'dá'ba, zɨ́a í'bí mongụ́ sɨmɨkụtụ zɨ́se gɨ zɨ́a ásé go 'yị ga bɨ 'bɨ Kɨ́résịto Yésụ ní.

8 Owụ́ 'bɨ Babá e sɨmɨ Lomo, ngíti yata ledre nɨ ba máíli kpá úku a zɨ́se. Ídísé óto mɨmbé'desé dụ́ụ́ gɨ ro ledre 'bɨ Lomo, gɨ ro ledre bɨ nɨ óto 'yị e zɨ́ye óto úndrusé gɨ zɨ́a ní, gɨ ro ledre bɨ utúasá mɨútúásá ní, gɨ ro bɨlámá mɨméngị ledre, gɨ ro ledre bɨ 'yị e ilinɨ́ ní, gɨ ro ledre bɨ utúasá kacɨ́ komo 'yị e mbá mɨútúásá ní, gɨ ro ledre bɨ nɨ bɨlámáne ní, nda kɨ́ ledre bɨ nɨyí mbófo sée gɨ zɨ́a mɨmbófo ní. 9 Ówosé ledre ga bɨ kóo má'dódo yée zɨ́se ní go, úwúsé kpá yée ga bɨ kóo máúku yée zɨ́se ní go, nda kɨ́ yée ga bɨ lúrúsé máa cụ́ kɨ́ komosé kɨ́ méngị yée ní, ídísé ndísị méngị yée kpá kenée. Lomo 'yị í'bí bikịdrị́ zɨ́ 'yị e nɨ sáká sée.

Páwulo mbofo 'yị 'bɨ Phíḷípoyị e

10 Mbófo éyí zɨ́ Ngére Yésụ gɨ ro ngíti sáká éyí bɨ méngị ándásé zɨ́ma ní. Tónósé kóo íci rosé gɨ ro sáká ándá máa go 'desí, tɨ́ lá mɨsi'di ndaá kóo zɨ́se wá ne. 11 Máúku amá ledre née gɨ zɨ́a bɨ mááyí do lerí ní wá, máówo yí amá kacɨ́ ídí kɨ́ rokinyi kɨ́ owụ́ éyí bú. 12 Togụ́ tụ́'dụ́ éyí nɨyí bo zɨ́ma, togụ́ mbú cúku'dée yá, máówo yí amá kacɨ́ ídí kɨ́ rokinyi kɨ́e bú. 13 Ngére Yésụ ndịsị í'bí roko'bụ zɨ́ma ne sɨmɨ ledre e za mbá.

14 Abú kenée ndotó, mámbófo sée go gɨ zɨ́a í'bísé rosé sáká máa sɨmɨ sịndị́ kadra 'bɨ lerí. 15 Sée 'yị ga bɨ 'bɨ Phíḷípoyị, sɨmɨ bɨ kóo ṇgúṇgusé aka ledre 'bɨ Kɨ́résịto mɨkándané ní, sákásé kóo máa dụ́ụ́ se sɨmɨ bɨ kóo máíṇyị gɨ sɨmɨ káṇgá esé Mekedoníya ní. 16 Ndaá kpá lá dụ́ụ́ wo née wá, kpá sɨmɨ bɨ kóo mááyí sɨmɨ gara bɨ Tasaloníka ní, sáká ándásé kóo máa go mɨsáká ándá sɨmɨ bɨ mááyí do lerí ní. 17 Máúku amá née gɨ zɨ́a bɨ máíli gága sée gɨ ro sáká éyí ní wá, yí ené Lomo idí méngị bɨlámá ledre zɨ́se gɨ zɨ́ sáká éyí bɨ ndísịsé méngị a zɨ́ma ní. 18 Éyí ga bɨ kásasé sáká máa kɨ́e do síḷí lúnduzé sɨmɨ Lomo Epáfaradịta ní, mándíki yée go mbá, utúasáṅɨ́ go mɨútúásá. Lomo nɨ kɨ́ mongụ́ rokinyi gɨ royé gɨ zɨ́a nɨyí káa zɨ́ bɨlámá 'dáná éyí ní. 19 'Bụzé Lomo bɨ nɨ mịngí éyí e mbá, nɨ í'bí éyí ga bɨ za mbá ílisé yée ní zɨ́se gɨ zɨ́a ásé go 'yị ga bɨ 'bɨ Owụ́ 'bɨ ené Kɨ́résịto Yésụ ní. 20 Idízé ndísị kófó ịrị 'Bụzé Lomo kacɨ́ kadra za mbá. Idí kenée.

Mandá gɨ zɨ́ Páwulo e kɨ́ lafúne

21 Mandá zɨ́se íri za mbá. 'Yị ga bɨ 'bɨ Kɨ́résịto Yésụ azé kéye yáa ní, i'bínɨ́ mandá zɨ́se íri kpá za mbá. 22 'Yị ga bɨ 'bɨ Kɨ́résịto sɨmɨ Róma yáa ní mbá, kɨ́ngaya yée ga bɨ ndịsịnɨ́ méngị moko 'be 'bɨ Káyísara ngére 'bɨ Róma ní, i'bínɨ́ mandá zɨ́se íri kɨ́ngaya. 23 Kɨ́résịto Yésụ Ngére ezé idí méngị bɨlámá ledre zɨ́se gɨ do bɨ zɨ́se ndísịsé bɨlámáse. Idí kenée.

Kolósayi

Ledre gɨ ro bṵkṵ bɨ Kolósayi ní

Kolósayi nɨ gara mɨ'dí gólṵ sɨmɨ káṇgá bɨ karaba ndịsịnɨ́ ndólo a Táki ní. 'Yịmɨkása Páwulo nderéogṵ aka ené íri wá, nɨ kɨ́ mongṵ́ sómṵ́ ledre gɨ zɨ́a uwú go kɨ́dí 'yị ṛanga e nɨyí dongará 'yị 'bɨ Kɨ́résịto ga bɨ íri ní. Ukunɨ́ ledre zɨ́ 'yị ga bɨ 'bɨ Kɨ́résịto íri ní kɨ́dí idínɨ́ lódṵ́ kacɨ́ ondṵ́ 'bɨ Yṵ́da e bɨ káa zɨ́ útú ngbuṛu, óto úndru maláyika e ní gɨ ro zɨ́ Lomo ídíne kɨ́ rokinyi. Née ní zɨ́ Páwulo úku ándá ledre zɨ́ye sɨmɨ ledre bɨ eké ba kɨ́dí umbu bɨ Kɨ́résịto uyu ní omonɨ́ ba gɨ zɨ́a, nɨ cakaba komo ere 'dága Ngére do maláyika e kɨ́ lomo e kpá za kɨ́ éyị́ ga bɨ do sogo káṇgá ní mbá. Zɨ́a kpá úku ledre zɨ́ye kɨ́dí gɨ do kacɨ́ Kɨ́résịto ngíti éyị́ bɨ nɨyí óto úndrua ní ndaá. Idínɨ́ óto dụṵ́ úndru Kɨ́résịto. Mɨméngị ledre eyé idí ídí mɨméngị ledre 'bɨ 'yị ga bɨ Lomo gelé yée go káa do 'yị ené e ní.

1 Máa Páwulo bɨ Lomo gelé máa káa do 'yịmɨkása zɨ́ Kɨ́résịto Yésṵ ní, azé kɨ́ lúnduzé sɨmɨ Lomo Timatíyo.

2 Ekézé ledre ba zɨ́se ga bɨ ṇgúṇgusé ledre 'bɨ Kɨ́résị-to go, zɨ́se ídíse go mbigí 'yị ené e sɨmɨ Kolósayi ní.

'Bụzé Lomo idí lúrú bi kacɨ́se gɨ do bɨ zɨ́se ndịsịsé bɨlámáse.

Páwulo i'bí mbófo éyị́ zɨ́ Lomo

3 Kacɨ́ kadra e mbá ndịsịzé, í'bí mbófo éyị́ zɨ́ Lomo bɨ 'Bụ Ngére ezé Kɨ́résịto Yésṵ ní gɨ rosé sɨmɨ bɨ azé go ndịsị íni ini zɨ́a ní. 4 Gɨ zɨ́a uwúzé go kɨ́dí ṇgúṇgusé ledre Kɨ́résịto Yésṵ go kɨ́ngaya, zɨ́se ndịsịsé go óto 'bú lafúse e ga bɨ 'yị ené e ní dosé kɨ́ngaya. 5 Ndịsịsé méngị ledre née kenée, gɨ zɨ́a ndịsịsé go óto komosé gɨ ro rokinyi bɨ Lomo ndịsị bándáóto a zɨ́se komo ere ní. Ówo yémesé ledre a sɨmɨ bɨ kóo úwúsé bɨlámá ledre ené ní. 6 Bɨlámá ledre née nɨ go fú lá aṇga do sogo káṇgá. Tṵ́'dṵ́ 'yị e nɨyí go ndịsị óyóló'bó sómṵ́ ledre eyé gɨ zɨ́a, cé káa zɨ́ bɨ kóo mengị roné zɨ́se sɨmɨ bɨ kóo úwúsé ma'díi ledre zɨ́se ówoyéme a kɨ́dí Lomo yomo sée gɨ zɨ́ bɨlámá mɨmbé'dea bɨ rosé ní. 7 Úwúṵtụsé kóo bɨlámá sanda née gɨ tara Epáfura, ngúru ezezé. Nɨ bɨlámá 'yị moko 'bɨ Kɨ́résịto, ndịsị sáká sée ne ngárá ndazé íri wá ní. 8 Uku ledresé ne zɨ́ze kɨ́dí ndịsịsé go óto 'bú lafúse sɨmɨ roko'bụ 'bɨ 'Dówṵ́ Lomo.

9 Sɨmɨ bɨ uwúzé ledre née kenée ní, zɨ́ze ndịsịzé íni ini zɨ́ Lomo gɨ rosé kacɨ́ kadra mbá. Idí 'dódo éyị́ bɨ ili ídísé méngị a ní zɨ́se gɨ ro zɨ́se ídíse kɨ́ komokenzị 'bɨ 'Dówṵ́ Lomo. 10 Ndịsịzé íni ini zɨ́ Ngére ezé Kɨ́résịto gɨ ro zɨ́ mɨméngị ledre esé óto wo zɨ́a ówo a kɨ́dí ndịsịsé go óto úndruné zɨ́a ídíne kɨ́ rokinyi kɨ́ ledre esé e mbá. Zɨ́a ndịsịné í'bí mɨkánda ówo ledre 'bɨ Lomo zɨ́se kacɨ́ kadra mbá, zɨ́se ndịsịsé méngị dụṵ́ bɨlámá ledre e. 11 Ndịsịzé kpá íni ini, idí í'bí roko'bụ zɨ́se kɨ́ngaya gɨ ro togṵ́ mɨndịsịsé ndaá bɨlámáne wá yá, zɨ́se ndịsịsé ụ́tụsɨmɨsé gɨ ro zɨ́se ídíse kpá fú kɨ́ rokinyi. 12 Ídísé mbófo 'Bụzé Lomo gɨ zɨ́a oto sée go zɨ́se ídíse mbigí 'yị ené e gɨ ro ndịsịsé sɨmɨ bɨlámá bi bɨ bandá oto go gɨ ro 'yị ené ga bɨ nɨyí go sɨmɨ bimɨóṇgó ené ní. 13 Lomo yomo zée go gɨ zɨ́ Satána kɨ́ ídíne ngére dozé. Zɨ́a nda óto Owṵ́ 'bɨ ené bɨ 'búa nɨ doa kɨ́ngaya ní, káa do Ngére ezé. 14 Ngére Yésṵ ma'dáa ugú gozé ne gɨ sɨmɨ umbu 'bɨ lúyú ledre, zɨ́ Lomo ótoómo ledre zɨ́ze gɨ zɨ́a.

Kɨ́résịto romo do eyị́ e mbá

15 Mɨméngị ledre 'bɨ Kɨ́résịto ndịsị 'dódo mɨméngị ledre 'bɨ Lomo bɨ lurúzé wo kɨ́ komozé wá ní. Romo do éyị́ ga bɨ Lomo otoogṵ yée ní za mbá, zɨ́a kpá ídíne kɨ́ roko'bụné doyé. 16 Sɨmɨ bɨ Lomo otoogṵ do sogo káṇgá ba kɨ́ ere kɨ́ éyị́ ga bɨ sɨmɨné ní mbá, yée ga bɨ lurúzé bú kɨ́ yée ga bɨ lurúzé wá ní, otoogụnɨ́ kóo yée kɨ́ Owṵ́ 'bɨ ené Kɨ́résịto Yésṵ. Zɨ́ye kpá ótoógụ mɨngburoko ngére e kɨ́ tṵ́'dṵ́ ngíti géyị mɨngburoko 'yị e, kɨ́ roko'bụ ga bɨ zɨ́ye ní mbá, zɨ́a óto Kɨ́résịto káa do Ngére doyé. 17 'Dá'dá gɨ zɨ́ éyị́ ga gére née mbá, Kɨ́résị-to nɨ yí ené goó bo. Ndịsị bándá éyị́ ga gére née ne zɨ́ye ndịsị ídíye. 18 Nɨ káa zɨ́ do ní zɨ́ 'yị ga bɨ ṇguṇgunɨ́ ledre ené go ní. Nɨ ne mɨzefị 'yị bɨ urúụtụ roné gɨ sɨmɨ umbu ní. Gɨ zɨ́ kéyị́ née zɨ́a ídíne kɨ́ ledrené owóowó ró-mo do 'yịma'dí e kɨ́ éyị́ e mbá. 19 Lomo nɨ kɨ́ rokinyi gɨ zɨ́a Owṵ́ 'bɨ ené née nɨ cé káa zɨ́ ne ní sɨmɨ ledre e za mbá. 20 Yeme ledre ba gɨ ro zɨ́ Kɨ́résịto i'bí roné úyuné do mɨngbúngbu kágá gɨ ro zɨ́ne ídíne kɨ́ rokinyi, zɨ́ne 'dí'bilúgu éyị́ ga bɨ komo ere kɨ́ yée ga bɨ do sogo káṇgá ní mbá sɨmɨ sụmụ.

21 Bɨsinyí mɨméngị ledre esé kɨ́ mɨsómṵ́ ledre esé oto kóo sée go zɨ́se ídíse ezeokó Lomo. 22 Cakaba ní Lomo 'di'bilugu sée go sɨmɨ sụmụ gɨ zɨ́ umbu bɨ Owṵ́ 'bɨ ené Kɨ́résịto uyu wo gɨ rosé ní. Mengị ledre née kenée gɨ ro sɨmɨ bɨ karanée kadra ngbanga ásé ógụ tóro kó'dụ́ne ní, ásé go drá lúyú ledre bɨ do 'déci ngbanga rosé gɨ

zɨa ní ndaá lolụ wá. 23 Gɨ zɨ́ kéyị née, ídísé lányá ngbúó ro ledre 'bɨ Kɨ́résịto bɨ ṇgúṇgusé ní. Ndásé óyóló'bó sómụ́ ledre esé kpí kpá kɨ́ óto komosé bɨ ótosé gɨ ro bɨlámá sanda bɨ kóo ogụnɨ́ kɨe zɨse ní wá. Bɨlámá sanda née ukunɨ́ go zɨ́ tụ́'dụ́ 'yị e do sogo káṇgá za mbá. Máa Páwulo Lomo gelé máa gɨ ro ndịsị úku ledre bɨlámá sanda máa née zɨ́ 'yị e.

Kɨ́résịto nɨ gɨ ro 'yị e mbá

24 Mááyí kɨ́ rokinyi sɨmɨ bɨ mááyí ndịsị 'dó'dó gɨ rosé ní. Rokinyi máa née nɨ gɨ zɨa 'do'dó bɨ mándịsị 'dó'dó a ba, máméngị í'dí ba ledre bɨ kóo Kɨ́résịto yemeoto ya máídí 'dó'dó gɨ rosé 'yị ené e ní. 25 Lomo i'bí moko née zɨ́ma gɨ ro ndịsịmá gámáma kɨ́ úku bɨlámá sanda née mbá zɨse 'yị ga bɨ ndásé Yụ́da e wá ní. Mándịsị méngị née moko bɨ Lomo ili zɨ́ma méngị a zɨ́ 'yị ené e ní. 26 Bɨlámá sanda née nɨ kóo mɨótoécịné gɨ zɨ́ 'yị e kɨ́ tụ́'dụ́ sɨmɨbi e. Karaba ní Lomo 'dodo ogụ nda go gbuṛaṛa zɨ́ 'yị ené ga bɨ ṇguṇgunɨ́ ledrené go ní. 27 Lomo ili zɨ́ 'yị ené e mbá ówoyéme mongú ledre bɨ née mengị zɨse ga bɨ ngárá ndásé Yụ́da e wá ní bɨlámáne. Ledre máa née, nɨ Kɨ́résịto ndịsị go ndịsị sɨmɨsé kacɨ́ kadra mbá zɨse kpá go ówo a bɨlámáne kɨ́dí, karanée Lomo i'bí úndru zɨse.

28 Kacɨ́ kadra mbá komokenzị bɨ Lomo i'bí zɨ́ze ní, ndịsịzé 'dódo ledre gɨ ro Kɨ́résịto kɨe zɨ́ 'yị e mbá, gɨ ro zɨ́ 'yị máa yée bɨ ṇguṇgunɨ́ ledre 'bɨ Kɨ́résịto go ní, zɨ́ye ídíye kɨ́ roko'bụ royé ndịsị ngbóróye nda 'dá'dá za kɨngaya. 29 Née sị́ ledre bɨ mándịsị méngị moko née kɨ́ roko'bụ ga bɨ mbá Lomo í'bí zɨ́ma ní.

2 Ídísé ówo a kɨ́dí máí'bí romá go mbá ndịsị méngị moko gɨ rosé kɨ́ ngíti géyị 'yị ga bɨ ṇguṇgunɨ́ ledre 'bɨ Kɨ́résịto nɨyí sɨmɨ Lawudikíya nda kpá kɨ́ ngíti géyị ga bɨ ngárá owonɨ́ aka máa wá ní. 2 Mándịsị méngị ledre née kenée gɨ ro zɨse ídíse kɨ́ roko'bụ rosé, zɨse ndịsịsé óto 'bú lafúse kɨ́ rokinyi, zɨse ídíse éyị́ kị́é'do sɨmɨ ledre e mbá gɨ ro zɨse ówoyéme Kɨ́résịto bɨ kóo Lomo otoecị ledre a ní do bɨlámá mɨsi'diné. 3 Owo ledre kɨ́ komokenzị nɨyí za mbá do sị́lị́ Kɨ́résịto.

4 Mándịsị úku a kenée née káa bɨ ásé ótoómo rosé zɨ́ 'yị e sínyi sɨmɨ dosé kɨ́ bɨkinyi ódro bɨ utúasá sáka sée wá ní ke. 5 Abú ndazé kése do bi kị́é'do wá, másómụ́lị́gị ledresé wá. Mááyí kɨ́ mongú rokinyi romá kacɨ́ kadra mbá kɨ́ úwú ledre bɨlámá ndịsị esé kpá kɨ́ ṇgúṇgu ledre esé bɨ nɨ kɨ́ roko'bụné kɨngaya óyósé sogosé zɨ́ Kɨ́résịto wá ní.

Kɨ́résịto 'dodo mɨkánda mɨméngị ledre go zɨ́ze

6 Káa zɨ́ bɨ ṇgúṇgusé ledre Kɨ́résịto Yésụ go káa do Ngére esé ní, ídísé nda mu lányá ro moko 'bɨ Kɨ́résịto, 7 zɨse ésị cíyíse ngịṛị kɨ́ ndịsị ó'bó yéme ndịsị esé sɨmɨ Kɨ́résịto gɨ ro zɨ́ ṇgúṇgu ledre esé ídíne ngbúó káa zɨ́ bɨ kóo 'dodonɨ́ wo zɨse ní. Mɨmbé'desé idí 'dúcu kɨ́ rokinyi sɨmɨ bɨ ásé ndịsị í'bílúgu mbófo éyị́ zɨa ní.

8 Ídísé mu bándá rosé bɨlámáne kɨngaya káa bɨ bɨcayi 'yị 'dódo ledre ga bɨ sága ona ba nɨyí sínyi sɨmɨ dosé kɨ́ 'dó'do ledre bɨ ndịsị ógụ gɨ zɨ́ komokenzị 'bɨ 'yịma'dí e ní. 'Dódo ledre eyé ndịsị ógụ gɨ zɨ́ roko'bụ 'bɨ do sogo káṇgá ba, ndaá gɨ zɨ́ Kɨ́résịto wá.

9 Kɨ́résịto ogụ do sogo káṇgá ona 'dódo mɨméngị ledre 'bɨ Lomo zɨ́ 'yị e. Úndru kɨ́ roko'bụ 'bɨ Lomo nɨ mbá roa. 10 Gɨ zɨ́ kéyị née ní, ngíti éyị́ bɨ lerị́ a nɨ ídí rosé ní ndaá, gɨ zɨa 'dú'du esé nɨ go nyé káa zɨ́ 'bɨ Kɨ́résịto ní. Nɨ ne Ngére do ngére e kɨ́ roko'bụ bɨ do sogo káṇgá ona ní mbá. 11 Gɨ zɨa bɨ ásé go kị́é'do kɨ́ Kɨ́résịto ní, née kóo go mɨútúse ngbuṛu. Ndaá 'bɨ ené útú ngbuṛu bɨ 'yịma'dí mengị ne ní wá. Nɨ útú ngbuṛu bɨ Kɨ́résịto oṇgooyó lúyú ledre ezé ụ́cụóyó a 'dá'ba, zɨ́ze ídíze karaba kɨ́ ro dozé, gɨ zɨ́ roko'bụ 'bɨ lúyú ledre bɨ sɨmɨ rozé ní. 12 Kadra bɨ kóo babatịzí́nɨ́ sée ní, ásé kóo go mɨótosé gu kɨ́ Kɨ́résịto, zɨ́ Lomo úru sée gɨ sɨmɨ umbu, gɨ zɨa ṇgúṇgusé ledre roko'bụ 'bɨ Lomo bɨ uru Kɨ́résịto kɨe gɨ sɨmɨ umbu ní go.

13 Gɨ zɨa kóo 'desí ní, ásé kóo mɨúyusé sɨmɨ Lomo gɨ zɨ́ lúyú ledre esé e kpá gɨ zɨa bɨ ṇgúṇgusé kóo ledre 'bɨ Lomo zɨse ídíse káa do mbigí 'yị ené wá ní. Zɨa 'dí'biógụ sée go gɨ ro zɨse ídíse trịdrịsé ndro kɨ́ Kɨ́résị-to. Cakaba ní Lomo otoomo ledre go zɨ́ze gɨ sɨmɨ lúyú ledre ezé e za mbá. 14 Mengị ledre née kenée gɨ zɨa lụlụoyó bɨsinyí mɨméngị ledre ezé ga kóna eké otonɨ́ wo do sogozé ní go mbá 'dá'ba. Zɨa 'dí'bi a mbá ndéré kɨe phéphé a do mɨngbúngbu kágá. 15 Sɨmɨ bɨ phephénɨ́ Yésụ nɨ aka cịkị do mɨngbúngbu kágá ní, zɨa 'dí'bióyó roko'bụ gɨ zɨ́ ezeokóne kpá kɨ́ bɨcayi lomo ga bɨ ndịsịnɨ́ óto úndru Satána ma'dáa ní mbá. Zɨ́ Lomo 'dódo a zɨ́ 'yị e ówo a mbá kɨ́dí ma'díi, Kɨ́résịto romo komo Satána go.

16 Bɨ kenée ní, ndásé óto komosé ro ledre 'bɨ 'yị e bɨ yaá Lomo nɨ í'bí 'do'dó zɨse gɨ ro toso éyị́ ga bɨ ndịsịsé ánu yée kɨ́ éwé yée bɨ lorụ 'bɨ Yụ́da e ili zɨse ánu yée kɨ́ éwé yée wá ní wá. Kpá kenée, ndásé óto komosé ro ledre 'bɨ 'yị ga bɨ ya ídísé ndịsị lódụ́ ondụ́ 'bɨ mɨngburoko sị́lị́ ga bɨ kɨ́ ledreyé owóowó, Sị́lị́ 'bɨ 'Dówụ́ro nda kɨ́ mɨkánda éfé wá. 17 Ledre ga gére née mbá nɨyí yị́ eyé lá lị́lị ledre bɨ gú karanée nɨ ógụ ní. Mbigí ledre nɨ yị́ ené dụ́ụ́ Kɨ́résịto Yésụ.

18 Ndásé óto komosé ro ledre 'bɨ 'yị ga bɨ yaá, Lomo utúasá í'bí úndru zɨse wá, gɨ zɨa 'bó'bụ́sé esé rosé do komo Lomo kpá kɨ́ ótosé úndru maláyika káa zɨ́ yée wá ní wá. 'Yị ga gére née ndịsịnɨ́ ị́lí kɨ́ ledre ga bɨ yaá Lomo ukui'bíne zɨye sɨmɨ 'duru ní, ledre máa née ogụ ené gɨ zɨ́ Lomo wá, yị́ ené sómụ́ ledre eyé 'bɨ 'yịma'dí e. 19 Bɨ kenée ní, 'dodonɨ́ eyé mbigí 'dódo ledre 'bɨ Kɨ́résịto bɨ nɨ manda 'dá'dá ezé ní wá, gɨ zɨa 'dódo ledre eyé nɨ yị́ ené kɨ́ sómụ́ ledre 'bɨ 'yịma'dí e. Kɨ́résịto bɨ nɨ manda 'bɨ 'yị ga bɨ ṇguṇgunɨ́ ledre ené ní ndịsị í'bí roko'bụ ne zɨ́ 'yị ené e gɨ ro zɨ́ye kótrụ royé ndịsị tátá kɨ́ ledre ené 'dá'dá kɨ́ roko'bụ 'bɨ Lomo.

20 Káa zɨ́ bɨ kóo kuṛú rosé bɨ 'bɨ lúyú ledre uyu go ndro kɨ́ Kɨ́résịto bɨ uyu ní, roko'bụ 'bɨ sága ba ndaá lolụ dosé wá. Éyị́ bɨ ndịsịsé méngị rosé káa zɨ́ ásé aka fú lá sị́ sị́lị́ lorụ ga 'bɨ sága ba káa zɨ́, 21 “Ndásé óto sị́lí́se ro ngíti géyị éyị́ e wá, Ndásé ánu ngíti géyị éyị́ e wá.” 22 Lorụ ga gére née za mbá ogụnɨ́ gɨ sɨmɨ sómụ́ ledre 'bɨ 'yịma'dí gɨ ro éyị́ ga bɨ nɨyí ụ́kụ́ eyé mɨụ́kụ́ ní. 23 Ngíti

géyị 'yị e somụ́nɨ́ ya lorụ ga gére née nɨyí bɨlámáye gɨ ro zɨ́ 'yị e ndịsịyé lódụ́ a, gɨ zɨ́a oto yée go ndịsị méngị mɨngburoko ledre ga bɨ nɨ 'dódo a kɨ́dí yée ndịsịnɨ́ née go ma'díi óto úndru Lomo ní. Lorụ ga gére née otonɨ́ 'yị e go zɨ́ye ndịsị 'bó'bụ́ royé kpá kɨ́ ásiyé gɨ ro éyí ga bɨ royé ndịsị íli yée ní. Tɨ́ lá roko'bụ 'bɨ lorụ ga gére née utúasá ené sáká 'yị e gɨ zɨ́ roko'bụ 'bɨ éyí ga bɨ royé ndịsị íli yée ní wá.

3 Lomo uru kótrụ kóo sée go ndro kɨ́ Kɨ́résịto, ídísé nda mu óto komosé dụ́ụ́ ro cóngó ledre ga bɨ komo ere kɨ́'dí bɨ Kɨ́résịto ma'dáa nɨ mɨndísịné do síḷí 'bụné 'bɨ anú káa do Ngére ní. 2 Káa zɨ́ bɨ goó kenée ní, ídísé nda mu óto komosé dụ́ụ́ ro ledre ga bɨ komo ere, ndaá éyí ga bɨ do sogo káṇgá ona ní wá. 3 Cakaba ní, trịdrịsé nɨ go do síḷí Kɨ́résịto bɨ nɨyí mɨndísịyé kɨ́ Lomo komo ere ní. 4 Kɨ́résịto Yésụ nɨ née 'yị bɨ i'bí trịdrị zɨ́ze ní. Sɨmɨ bɨ karanée nɨ ndá'baógụ ní, azé ídí kéye mbá 'yị ga bɨ nɨyí go mɨútúásáye do komo Lomo ngárá lúyú ledre ndaá royé wá ní.

5 Káa zɨ́ bɨ goó kenée ní, 'bú bɨsinyí ledre ga bɨ 'bɨ do sogo káṇgá ba, ledre 'bɨ só'do ro'yị kɨ́ 'yị bɨ ófụ́sé rosé kéne wá ní, mongụ́ mɨmbé'de bɨ nɨ óto mɨmbé'de 'yị dụ́ụ́ ro éyí ga bɨ 'yị ili yée ní kɨ́ ledre ga bɨ emenɨ́ ngụ́ ní mbá, ídísé úfuóyó 'búye gɨ dosé za mbá 'dá'ba. Mɨméngị ledre ga gére née nɨ káa zɨ́ 'yị ndịsị óto úndru lomo ga bɨ yemenɨ́ yée kɨ́ síḷí 'yị ní. 6 Née mɨméngị ledre ga bɨ mɨmbé'de Lomo ndịsị ésí gɨ zɨ́a ro 'yị e mɨésí ní. 7 Sɨmɨ bɨ kóo ṇgúṇgusé aka ledre Yésụ wá ní, ndísịsé kóo méngị mbá ledre ga gére ní. 8 Ga ba kpá ngíti géyị ledre ga bɨ ili zɨ́se ótoómo yée 'dá'ba ní. Mɨmbé'dekesí, óto bɨsinyí mɨmbé'de ro lafú'yị e, bɨsinyí ódro ga bɨ ndịsị 'dí'biógụ dokuwu ní kɨ́ á'bá ledre, ídísé ótoómo ledre ga gére née za mbá 'dá'ba, 9 gba ṛanga, káa zɨ́ bɨ ásé go mɨkánda 'yị e ní, ídísé ótoómo ṛanga kpá 'dá'ba. 10 Lomo oyólo'bó sómụ́ ledre esé go, ásé go mɨkánda 'yị ené e, mɨméngị ledre esé nɨ go cé káa zɨ́ 'bɨ ené ní, gɨ zɨ́a ásé go ówoyéme wo kɨ́ngaya. 11 Azé dụ́ụ́ kúfú 'yịma'dí e kɨ́é'do. Éyí nda íri kɨ́dí ba 'bɨ ené Yúda, wo ba 'bɨ Gịrígị, togụ́ wo bɨ utú go ngbuṛu togụ́ utú wá, togụ́ áyí 'yị bɨ kɨ́ tụ́'dụ́ éyí e zɨ́yị togụ́ éyí ndanɨ́ zɨ́yị wá, togụ́ áyí owụ́kụlụ́ togụ́ ndá owụ́kụlụ́ wá. Sɨmɨ ledre ga gére née mbá, Kɨ́résịto nɨ dụ́ụ́ ne kɨ́ ledrené owóowó. Ndịsị ndísịsé sɨmɨzé mɨkékeṛịa mbá.

12 Káa zɨ́ bɨ Lomo oto 'bú sée go zɨ́a gélé sée káa do mbigí 'yị ené e ní, ídísé ídí 'yị lúrú leṛí lafúse, 'yị méngị bɨlámá ledre zɨ́ 'yị e, 'yị sáká 'yị e kacɨ́ kadra e mbá. Zɨ́se ídíse 'yị lúrú bi sɨmɨ ledre e kere kí ásé fú íṭị. Zɨ́se ídíse ndoo kpá 'yị 'bó'bụ́ ro sɨmɨ ledre e. 13 Ídísé ídí 'yị ótoómo ledre zɨ́ 'yị e, káa zɨ́ bɨ kóo Ngére Yésụ otoomo ledre zɨ́se ní. 14 Sɨmɨ ledre ga gére née mbá, ídísé óto 'bú lafúse gɨ zɨ́a née éyí bɨ ndịsị ódókótrụ 'yị e zɨ́ye ídíye kɨ́é'do ní.

15 Gɨ zɨ́a bɨ Lomo gelé sée go káa do mbigí 'yị ené e ní, Kɨ́résịto i'bí roko'bụ go zɨ́se gɨ ro zɨ́ mɨndísịsé ídíne kɨ́é'do kɨ́ lafúse. Bɨ kenée ní, zɨ́se ndísịsé kɨ́ mɨmbé'desé kɨ́é'do sɨmɨ ledre e mbá kpá kɨ́ ndísị í'bí mbófo éyí zɨ́ Lomo. 16 Kacɨ́ kadra mbá cíyí ledre 'bɨ Kɨ́résịto idí ídí sɨmɨsé ngíṛị gɨ ro zɨ́se útúásásé ndísị 'dódo ledre ené kpá kɨ́ í'bí lorụ kɨ́e zɨ́ lafúse. Zɨ́se ndísịsé úku ke'bị mbófo Lomo kéye kacɨ́ kadra mbá. 17 Éyí ga bɨ ásé méngị yée ní mbá, togụ́ mɨódrosé togụ́ mɨméngị ledre esé e, ídísé méngị a za mbá kɨ́ ịrị Ngére Yésụ. Káa zɨ́ bɨ ndísịsé í'bí mbófo éyí zɨ́ 'Bụzé Lomo gɨ zɨ́a ní.

Lorụ zɨ́ 'yị ga bɨ 'bɨ Kɨ́résịto ní

18 Sée ga bɨ me'be ya'dá e ní, ídísé úwú kúrú ya'dá 'bɨ esé e gɨ do bɨ zɨ́se útúásásé káa do mbigí 'yị ga bɨ 'bɨ Ngére Yésụ ní.

19 Sée ya'dá 'bɨ kará e, ídísé óto 'bú me'besé e kɨ́ngaya, ndásé ndịsị ésị leṛí royé wá.

20 Sée owụ́ e ídísé ídí 'yị úwú kúrú 'yị ndíki sée gɨ ro zɨ́ Ngére Yésụ ídíne kɨ́ rokinyi kɨ́se.

21 Sée 'bụmɨowụ́ e kɨ́ mbámɨowụ́ e, ndásé ndịsị lorụ owụ́ 'bɨ esé e kɨ́ bɨsinyí mɨmbé'desé wá káa bɨ sómụ́ ledre eyé nɨ sínyí ke.

22 Sée owụ́kụlụ́ e, ídísé ndịsị méngị moko zɨ́ mɨngburoko 'yị esé e kɨ́ mɨmbé'desé kɨ́é'do káa zɨ́ éyí bɨ méngịsé moko née zɨ́ Ngére Yésụ ní. Ndásé méngị a kenée 'búó togụ́ komo mɨngburoko 'yị esé e nɨ rosé gɨ ro zɨ́ye ídíye kɨ́ rokinyi ní wá. 23 Sɨmɨ moko esé e mbá, ídísé ndịsị méngị a kɨ́ mɨmbé'desé kɨ́é'do gɨ zɨ́a ndísịsé méngị moko née zɨ́ Ngére Yésụ, ndaá 'bɨ ené zɨ́ 'yị-ma'dí wá. 24 Ndísịsé méngị moko née zɨ́ Kɨ́résịto Yésụ Ngére. Ma'díi, nɨ í'bí tákpásíḷí zɨ́se kacɨ́ bɨlámá moko bɨ méngịsé wo née. 25 Tɨ́ lá ídísé ówo a kɨ́dí, togụ́ 'yị luyú ledre go yá, Lomo nɨ 'déci ngbanga roa útúásáne kpịnị kɨ́ bɨsinyí ledre bɨ mengị wo ní.

4 Sée mɨngburoko 'yị ga bɨ owụ́kụlụ́ e ndịsịnɨ́ méngị moko zɨ́se ní, ídísé í'bí zɨ́ye tí éyí bɨ nɨ útúásá sáká yée ní, gɨ zɨ́a 'bɨ esé mongụ́ 'yị nɨ kpá bo dosé komo ere.

Ídísé ndịsị íni ini zɨ́ Lomo kɨ́ngaya

2 Ídísé ndịsị íni ini zɨ́ Lomo kɨ́ mɨmbé'desé mbá, zɨ́se ndísịsé kɨ́ 'bá'bá rosé gɨ zɨ́ bɨsinyí ledre, zɨ́se ndísịsé í'bí mbófo éyí zɨ́ Lomo. 3 Ídísé kpá íni ini zɨ́ Lomo gɨ rozé, idí likpí mɨsi'di zɨ́ze gɨ do bɨ zɨ́ze úku bɨlámá ledre 'bɨ Kɨ́résịto zɨ́ 'yị ga bɨ ngárá owonɨ́ aka wá ní. Née sị ledre bɨ onzónɨ́ máa gɨ zɨ́a sɨmɨ sígịnị ní. 4 Ídísé íni ini, Lomo idí í'bí roko'bụ zɨ́ma úku bɨlámá ledre 'bɨ Kɨ́résịto kɨ́e zɨ́ 'yị e do bɨlámá mɨsi'diné. 5 Kacɨ́ kadra mbá ídísé ídí 'yị komokenzị e dongará 'yị ga bɨ owonɨ́ aka ledre 'bɨ Kɨ́résịto wá ní. Ídísé ndịsị úku 'dódo ledre 'bɨ Kɨ́résịto zɨ́ye kacɨ́ kadra mbá. 6 Sɨmɨ bɨ ásé ndịsị 'dódo ledre zɨ́ye ní, ídísé ódro do bɨlámá mɨsi'diné gɨ do bɨ zɨ́se ídíse nzíyisé gɨ ro úkulúgu ledre kacɨ́ ndu'yú ga bɨ togụ́ nɨyí ndú'yú sée kɨ́e ní.

Odụ ledre zɨ́se

7 Mákása Takíka gɨ yáa go zɨ́se íri. Ledre ga bɨ gɨ do bimá ní, ásé úwú yéme yée gɨ taraa. Nɨ bɨlámá ezemá bɨ ndịsịzé méngị moko 'bɨ Ngére Yésụ kéne ní. 'Búa nɨ domá kɨ́ngaya. 8 Mákása wo gɨ ro zɨ́a úku mbigí ledre bɨ gɨ do bizé yáa ní zɨ́se gɨ ro zɨ́ mɨmbé'desé ịdrịne. 9 Takíka ma'dáa nɨyí gɨ yáa go do mɨsi'di kɨ́ Onésịmo bɨ

kpá ngúru bɨlámá 'yị 'bɨ moko 'bɨ Kɨ́résịto nɨ kpá kɨ́ 'búne domá kɨ́ngaya ní. Nɨyí úku mbigí ledre ga bɨ gɨ do bizé yáa ní zɨ́se íri.

10 Ezemá bɨ azé kéne sɨmɨ sígịnị yáa, Arisitáka kɨ́ Márɨko bɨ kóo máúku ledre a zɨ́se yaá nɨ owú 'bɨ sụmụ Baranába ní i'bínɨ́ mandá zɨ́se íri. Togú Márɨko ma'dáa ogụ go zɨ́se íri yá, ídísé 'dí'bi wo sɨmɨ sụmụ bɨlámáne.
11 Yásuwa bɨ ndịsịnɨ́ kpá ndólo wo Yúsịto ní i'bí kpá mandá zɨ́se íri. Ya'dá ga bɨ ota née, Arisitáka, Márɨko nda kɨ́ Yúsịto, ga gére née Yúda ga bɨ yáa i'bínɨ́ mɨmbé'deyé go zɨ́ Ngére Yésụ ní. Ndịsịnɨ́ sáká máa yáa ye kɨ́ moko 'bɨ Ngére Yésụ bɨ mándịsị méngị a ní.
12 Epáfura bɨ nɨ kpá ngúru 'yị 'bɨ Kolósayi, lúndusé sɨmɨ Lomo, i'bí kpá mandá zɨ́se íri. Nɨ kpá ngúru bɨlámá 'yị moko 'bɨ Kɨ́résịto Yésụ. Kacɨ́ kadra mbá ndịsị íni ini zɨ́ Lomo gɨ rosé, Lomo idí í'bí roko'bụ zɨ́se gɨ ro zɨ́se tórosé ngbúó sɨmɨ moko ené 'bɨ Lomo bɨ ásé sɨmɨ a ní. 13 Máúku zɨ́se ma'díi, Epáfura i'bí roné go ndịsị méngị moko gɨ rosé Kolósayi ní kɨ́ngaya. Zɨ́a kpá í'bí roné gɨ ro lafúse ga bɨ sɨmɨ Lawudikíya ní kpá kɨ́ yée ga bɨ sɨmɨ Yerapolísi ní. 14 Ezelámáze Lúka, bɨ dokotóro ní kɨ́ Démasi i'bínɨ́ kpá mandá zɨ́se kɨ́ngaya.
15 Mandá zɨ́ 'yị 'bɨ Kɨ́résịto ga bɨ sɨmɨ Lawudikíya ní, okpó mbá zɨ́ Nífa kɨ́ 'yị ga bɨ 'bɨ Kɨ́résịto ndịsịnɨ́ yóko royé ndísị íni ini zɨ́ Lomo zɨ́a 'be íri ní.
16 Togú ólosé ledre ba go yá, ídísé kpá kása a zɨ́ lafúse ga bɨ sɨmɨ Lawudikíya ní. Wo bɨ kóo mákása zɨ́ye íri ní, idínɨ́ kása zɨ́se gɨ ro zɨ́se kpá ólo a.
17 Ídísé úku ledre zɨ́ Arakípo idí méngị moko bɨ Ngére i'bí do sɨ́lɨ́a ní bɨlámáne ndéréógụné kɨ́e gị do odụné.
18 Máa Páwulo, máéké ledre ba máa kɨ́ sɨ́lɨ́ma zɨ́se. Mandá zɨ́se íri kɨ́ngaya. Ndásé sómúlígị ledremá sɨmɨ sígịnị yáa wá. Lomo idí méngị bɨlámá ledre zɨ́se. Idí kenée.

1 Tasaloníka

Ledre gɨ ro mɨzefị bú́kụ bɨ Tasaloníka ní

Sɨmɨ Moko 'bɨ 'yịmɨkása e kápita ené 17, 'yịmɨkása Páwulo tonó kóo kanísa sɨmɨ Tasaloníka, bɨ nɨ ne mongú́ gara 'bɨ Makedoníya sɨmɨ káṇgá bɨ Gɨrísị ní. Páwulo ịnyị kóo ndá'ba gɨrí 'diya gɨ zía ngíti géyị Yú́da e ilinɨ́ kóo gɨ ro útú doa méngị wo bɨsinyíne. Nda gɨ 'dá'ba zɨ́ Timatíyo bɨ ndịsị sáká Páwulo ní ógụné úku ledre zía kɨ́dí 'yị ga bɨ 'bɨ Kɨ́résịto sɨmɨ Tasaloníka ní nɨyí yí eyé kpá fú mɨtóroyé ngbúó sɨmɨ ledre 'bɨ Lomo bɨ ṇguṇgunɨ́ ní abú ngíti géyị 'yị e ndịsịnɨ́ kɨ́ méngị yée bɨsinyíne ndotó. Née ní zɨ́ Páwulo éké ledre ba zíye gɨ ro í'bí roko'bụ zíye kpá kɨ́ úkulúgu ledre kacɨ́ ndu'yú eyé zía.
Sɨmɨ ledre bɨ Páwulo eké ní, i'bí mbófo éyí zɨ́ Lomo kpá zɨ́ 'yị ga bɨ 'bɨ Kɨ́résịto sɨmɨ Tasaloníka ní gɨ ro ledre 'bɨ Lomo bɨ ṇguṇgunɨ́, kpá kɨ́ ledre 'bɨ óto 'bú lafúye bɨ ndịsịnɨ́ óto a ní. Zía kpá úku ledre gɨ ro ndísị bɨ kóo née ndịsị dongaráye íri tɨ́ ndísị 'bɨ 'yị bɨ ṇguṇgu ledre Kɨ́résịto go ní. Zía kpá úku ledre zíye gɨ ro ledre ga bɨ nɨyí méngị royé zɨ́ 'yị ga bɨ 'bɨ Kɨ́résịto gɨ do kacɨ́ umbu kpá wo bɨ nɨ méngị roné zíye sɨmɨ bɨ Kɨ́résịto nɨ ndá'baógụ do sogo káṇgá ní. Odụ a zía í'bí lorụ zíye káa zɨ́ bɨ nɨyí ndísị ndísị tɨ́ káa zɨ́ 'yị ga bɨ 'bɨ Kɨ́résịto ní gị sɨmɨ sịndí kadra bɨ nɨ útúásá ní.

Mɨzefị wáraga bɨ Páwulo eké zɨ́ 'yị ga bɨ 'bɨ Kɨ́résịto sɨmɨ Tasaloníka ní

1 Sée 'yị ga bɨ 'bɨ Tasaloníka bɨ ṇgúṇgusé ledre 'bɨ 'Bụzé Lomo kɨ́ Kɨ́résịto Yésụ Ngére 'yị yómo 'yị e go ní, mandá zíse.
Azé, máa Páwulo, Siliváno nda kɨ́ Timatíyo.
Lomo idí lúrú bi kacíse gɨ do bɨ zíse ndísịsé bɨlámáse.

Mbófo éyí zɨ́ Lomo gɨ ro 'yị ené ga bɨ sɨmɨ Tasaloníka ní

2 Kɨ́'dí bɨ azé go íni ini zɨ́ 'Bụzé Lomo ní, ndịsịzé sómụ́ndíki ledresé, zíze ndísịzé mbófo wo gɨ zía bɨ ówosé wo bú bɨlámáne, zíse ṇgúṇgu ledre ené, zíse ndísịsé méngị moko zía ní. 3 Kacɨ́ kadra mbá ndịsịzé mbófo bɨlámá moko bɨ méngịsé gɨ zía bɨ ṇgúṇgusé ledre 'bɨ Kɨ́résịto go zíse ndísị tórosé ngbúó kpá kɨ́ mɨóto komosé gɨ ro mɨndá'baógụ Kɨ́résịto Yésụ Ngére ezé ní zɨ́ 'bụzé Lomo.
4 Owú 'bɨ Babá e, ndịsịzé kpá mbófo ándá Lomo gɨ zía bɨ owozé bú kɨ́dí oto 'búse go, zía géléógụ sée káa do 'yị ené e ní. 5 Owozé ledre née gɨ zía, 'Dówú Lomo ndịsị sáká zée ne, zíze ndísịzé ódro ódro bɨ kɨ́ roko'bụné sɨmɨ bɨ azé ndísị úku bɨlámá ledre 'bɨ Lomo zíse ní. Zɨ́ 'Dówú Lomo kpá sáká sée kɨ́ngaya, zíse ówo a kɨ́dí ledre bɨ ukuzé zíse ní, nɨ ma'díi ledre. Ówosé mɨndísịzé bɨ kóo dongaráse íri gɨ ro sáká sée ní bú. 6 Nda sɨmɨ bɨ 'yị e tonónɨ́ 'dó'do sée kɨ́ngaya gɨ zía bɨ ndísịsé úwú ledre ga bɨ ndịsịzé úku yée zíse ní, zíse útụsɨmɨsé kɨ́ngaya do tórosé ngbúó, cé káa zɨ́ bɨ kóo lúrúsé zée, ụtụzé sɨmɨzé kɨ́ngaya, zíze tórozé kpá ngbúó káa zɨ́ Ngére ezé Yésụ ní. Abú 'dó'dósé kɨ́ngaya yá, 'Dówú Lomo ndịsị kpá fú sáká sée, zíse ndísị ídíse kɨ́ rokinyi. 7 Nda sɨmɨ bɨ 'yị 'bɨ Mekedoníya e kɨ́ 'yị 'bɨ Ákaya ga bɨ ṇguṇgunɨ́ ledre 'bɨ Ngére Yésụ go, lurúnɨ́ 'dú'du esé kɨ́ mɨméngị ledre esé e nɨyí nda yí eyé go kpí bɨlámáye ní, zíye ínyịyé mbá ndísị méngị lódú́ kacɨ́ bɨlámá ledre ga bɨ ndísịsé méngị yée ní. 8 Bɨ ndísịsé úku ledre gɨ ro Ngére Yésụ ndaá lá dụ́ú zíye wá, gɨ zía bɨ phanda ledre máa née aṇga go kacɨ́ bi e za mbá ní. Ndaá lolụ mɨútúásáne zíze úku ledre gɨ ro ledre 'bɨ Lomo bɨ ṇgúṇgusé ní wá. 9 'Yị máa ga gére née mbá, itínɨ́ phanda ledre go kɨ́dí méngị yémesé ledre go gɨ rozé. Kpá kɨ́ ledre bɨ ótoómosé ledre 'bɨ bɨcayi lomo ga bɨ 'bɨ sága ba, zíse go óyóló'bó mɨmbé'desé ndísị mbófo lá dụ́ú Lomo bɨ nɨ Ma'díi kpá Trịdrị ní kɨ́ méngị moko zía. 10 Zíse ndísịsé kɨ́ óto komosé gɨ ro mɨndá'baógụ Yésụ Owú 'bɨ Lomo gɨ komo ere, wo bɨ kóo 'Bụzé Lomo uru wo gɨ sɨmɨ umbu ní, nɨ yómo zée gɨ tara mongú́ nduwú bɨ nɨ gú ógụ ní.

Mɨndísị Páwulo bɨ kóo sɨmɨ Tasaloníka ní

2 Owú 'bɨ Babá e, ngíti géyị 'yị e ukunɨ́ kɨ́dí, ogụzé kóo zíse íri lá gbékpíe. Éyí ndaá kenée wá.
2 Ówosé bú kɨ́dí, 'yị ga bɨ ngárá ṇguṇgunɨ́ ledre 'bɨ Lomo wá ní, 'do'donɨ́ kóo zée sɨmɨ Phílípoyị kɨ́ úku zée. Nda née ní, sɨmɨ kadra bɨ kóo ogụzé zíse íri ní, ndịsịnɨ́ kóo kpá kála ledre 'bɨ Lomo bɨ ndịsịzé úku a zíse ní. Abú kenée ndotó, Lomo i'bí kóo roko'bụ ené go zíze gɨ ro úku bɨlámá ledre ené kɨe zíse. 3 Ukuzé ezé kóo ledre née zíse gɨ ro zíse í'bí késí zíze wá, ndaá kpá gɨ ro zɨ́ 'yị e mbófo zée wá. Ingbízé ezé kóo rozé zíse kɨ́ lóndo sée gɨ ro zɨ́ bi émené rosé wá. 4 Londozé ezé kóo kpá

komosé gɨ zɨa bɨ azé 'yị mɨmbé'de e ní wá. Ukuzé kóo zɨse mbigí bɨlámá ledre 'bɨ Lomo káa zɨ́ 'yị ga bɨ Lomo ma'dáa uzu yée go, zɨye útúásáye kacɨ́ komoa, zɨa ṇgúṇgu a zɨye gɨ ro zɨye úku ledre ené ní. 5 Ilizé óto Lomo, wo bɨ owo ledre gɨ sɨmɨzé bú ní, zɨa ídíne kɨ́ rokinyi, ndaá gɨ ro zɨ́ 'yị e ídíye kɨ́ rokinyi ye wá, ndaá kpá sée kɨ́ ngíti géyị 'yị e wá.

6 Ndịsịzé ezé kóo íri gɨ ro zɨse kɨ́ ngíti géyị 'yị e mbófo zée wá.

Káa zɨ́ 'yịmɨkása ga bɨ 'bɨ Kɨ́résịto ní, ásé kóo 'dó'dó mɨ'dó'dó kɨ́ lúrú bi kacɨ́ze, 7 tɨ́ lá ndịsịzé kóo lúrú bi kacɨ́se káa zɨ́ mbámɨowṵ́ ndịsị lúrú bi kacɨ́ owṵ́ 'bɨ ené e ní. 8 Ukuzé kóo bɨlámá ledre 'bɨ Lomo zɨse, gɨ zɨa otozé 'búse go kɨ́ngaya, zɨze kpá méngị ledre bɨ nɨ mɨútúásáne gɨ rosé ní. 9 Sɨmɨ bɨ kóo azé ndịsị úku bɨlámá ledre 'bɨ Lomo zɨse ní, ndịsịzé ezé kóo gbékpịe lá lúrú bi zɨse gɨ ro éyị mɨánu wá, ndịsịzé kóo méngị moko ezé cṵ́ ze kɨ́ síḷíze kacɨ́ kadra za mbá, káa bɨ kṵ́rṵ́ 'bɨ lúrú bi kacɨ́ze nɨ kóo méngị sée ke.

10 Ledre bɨ máúku ba ní, ṛanga ndaá sɨmɨ a wá ówosé bú, Lomo owo kpá bú. Mɨlúyú ledre ndaá sɨmɨ ndịsị ezé bɨ kóo kése íri ní wá. 11 Mengịzé kóo ledresé kɨ́ úku ledre zɨse, kɨ́ lórụ sée káa zɨ́ 'bụmɨowṵ́ mengị ledre owṵ́ 'bɨ ené e ní, 12 gɨ ro zɨ́ mɨméngị ledre esé í'bí rokinyi zɨ́ Lomo, gɨ zɨa ndolo sée gɨ ro zɨse ówo née káa do Ngére esé kpá kɨ́ mbófo née.

13 Ndịsịzé í'bí mbófo éyị zɨ́ Lomo kacɨ́ kadra za mbá, gɨ zɨa kadra bɨ kóo úwúsé ledre bɨ ukuzé zɨse ní, úwúsé káa zɨ́ kúrú Lomo ní. Sómṵ́sé kóo go kɨ́dí, née ndaá ledre bɨ gɨ zɨ́ 'yịma'dí ní wá, ówosé kóo go téké kɨ́dí, née ledre bɨ gɨ zɨ́ Lomo ní. Nɨ óto sée, zɨse ídíse kɨ́ roko'bụ rosé gɨ zɨa ílisé ledre ma'dáa go. 14 Ụ́tụsé sɨmɨsé go bɨlámáne sɨmɨ bɨ kóo 'yị esé e ndịsịnɨ́ 'dó'do sée ní, cé káa zɨ́ 'yị 'bɨ Kɨ́résịto Yésụ ga kóna sɨmɨ káṇgá 'bɨ Yụdáya ụtụnɨ́ sɨmɨyé sɨmɨ bɨ kóo 'yị eyé e 'do'donɨ́ yée ní. 15 'Yị 'bɨ Yụ́da ga gére ní, ngíti géyị ufunɨ́ kóo Ngére Yésụ ye. 'Dá'dá gɨ zɨa née ní, ndịsịnɨ́ kóo go úfu nébị e 'desí. Ogóoyónɨ́ kóo zée kpá ye gɨ sɨmɨ gara esé. Kacɨ́ kadra za mbá, ndịsịnɨ́ fú lá méngị éyí bɨ mɨmbé'de Lomo ndịsị ésí gɨ zɨa mɨésí ní. Owozé go kɨ́dí otonɨ́ royé go ndíṣị 'dó'do 'yị e za mbá, 16 gɨ zɨa bɨ ilinɨ́ ụ́cụómo zée kɨ́ úku ledre 'bɨ Lomo zɨ́ kúfú ngíti géyị 'yị e gɨ ro zɨye ómoyé ní. 'Yị 'bɨ Yụ́da ga gére ní, lúyú ledre eyé rorómó go. Lomo nɨ karanée í'bí ndúwu royé kɨ́ngaya.

Páwulo oto 'bú 'yị ga bɨ 'bɨ Lomo sɨmɨ Tasaloníka ní

17 Owṵ́ 'bɨ Babá e, yemezé ezé kóo rozé mɨyéme gɨ ro ndéréómo sée wá, gaganɨ́ kóo zée mɨgága. Abú kenée ndotó, azé fú lá ndíṣị sómṵ́ ledresé. Ndịsịzé sómṵ́ ledre kɨ́ngaya gɨ ro ógụzé lúrú sée. 18 Mengịzé kéyị za kɨ́ roko'bụzé mbá. Mongṵ́ a, máa Páwulo, máyéme romá kɨ́'dí tṵ́'dṵ́ gɨ ro ógụmá zɨse íri, utúasá mbá wá. Satána sinyi mɨsi'di ledre ga gére née mbá mɨsínyi. 19 Ilizé ógụ ndịsị lúrú sée kenée, gɨ zɨa ásé se 'yị ga bɨ nɨyí óto zée, zɨze ídíze kɨ́ rokinyi, kadra bɨ Ngére ezé Yésụ nɨ ndá'baógụ sɨmɨ a ní. 20 Azé ídí kɨ́ mongṵ́ rokinyi gɨ zɨse kadra máa née.

3 Gɨ zɨa bɨ 'búse ofụ dozé go ní, zɨze ndíṣịzé sómṵ́ ledresé kɨ́ngaya. Zɨa útúásáne kacɨ́ komozé kɨ́dí abú ndịsịzé sɨmɨ Átani kɨ́ ngúcuzé yá mengị éyị wá. 2 Zɨze kása lúnduzé Timatíyo, eze 'yị mokozé bɨ Lomo ndolo wo, zɨze ndíṣịzé úku bɨlámá ledre gɨ ro Kɨ́résịto Yésụ 'Yị yómo 'yị e ndro kéye ní. Ukuzé kóo ledre zɨa kɨ́dí, idí sáká sée sɨmɨ sómṵ́ ledre kpá kɨ́ lórụ sée kɨ́ngaya gɨ ro zɨ́ cíyí ledre 'bɨ Lomo ídíne sɨmɨsé kɨ́ngaya. 3 Káa bɨ ngúru 'yị gɨ dongaráse nɨ ótoómo ledre 'bɨ Lomo gɨ zɨ́ úzu éyị bɨ ásé sɨmɨ a née. Ówosé bú kɨ́dí, zée 'yị ga bɨ 'bɨ Ngére Yésụ ní, gɨ zɨa bɨ ndịsịzé fú lódṵ́ kacɨ́ a ní, ezeokóga nɨyí ndíṣị úzu zée. 4 Sɨmɨ bɨ kóo azé íri ní, enzịzé kóo komosé go kɨ́ ledre 'dá'dá kɨ́dí, ídísé tóro ngbúó, nɨyí karanée 'dó'do zée. Ówosé go bɨlámáne, mengị zɨze go tɨ́ káa zɨ́ bɨ kóo ukuzé zɨse ní. 5 Née sḭ ledre bɨ kasazé Timatíyo zɨse íri gɨ roa ní, gɨ zɨa ilizé úwúyéme ledresé, togṵ́ ṇgúṇgu ledre esé zɨ́ Lomo nɨ fú bo yá. Ndịsịzé sómṵ́ló'bó ledre gɨ rosé kɨ́dí ambí owo ne Satána londo yị ené sée ba go, ụcụomo sée go kɨ́ ṇgúṇgu ledre 'bɨ Lomo, zɨ́ moko bɨ kóo mengịzé dongaráse íri ní ndéréne lá gbékpịe.

Ledre bɨ Timatíyo lịkpí gɨ rosé ní oto zée kɨ́ mongṵ́ rokinyi

6 Mbófo éyị gɨ ro mɨndá'baógụ Timatíyo gɨ zɨse gɨrí. Ledre bɨ uku zɨze gɨ rosé ní, síli ilí rozé gɨ zɨa mɨílí kɨ́dí, née lurúndiki ené bɨsinyí ledre gɨ zɨse íri wá. Ledre 'bɨ Yésụ bɨ ṇgúṇgusé kɨ́ óto 'búse bɨ dengbíse kpá gị zɨ́ ngíti géyị 'yị e ní, nɨ yí ené do biné kɨ́dí, ndíṣịsé kpá fú sómṵ́ ledrezé káa zɨ́ bɨ ilizé gɨ ro ówo sée ní.7 Owṵ́ 'bɨ Babá e, abú azé ndíki tṵ́'dṵ́ ṛíḳí úzu ledre e gɨ zɨ́ ngíti géyị 'yị e ndotó, sɨmɨ bɨ uwúzé ledre ga gére ní, oto mɨmbé'dezé go ídríne. 8 Abú azé sɨmɨ tṵ́'dṵ́ úzu éyí e kpá kɨ́ 'do'dó ndotó yá, azé kɨ́ mongṵ́ rokinyi kɨ́ngaya, gɨ zɨa bɨ ṇgúṇgu ledre esé oto sée go fú ndíṣị lódṵ́ kacɨ́ Ngére Yésụ ma'dáa ndéré kɨe 'dá'dá ní. 9 Éyí bɨ méngịsé née ní, oto zée go zɨze ídíze kɨ́ mongṵ́ rokinyi, owozé wá azé í'bí mbófo éyí zɨ́ Lomo ba lárá a káa be 'di kacɨ́ bɨlámá ledre bɨ méngịsé zɨze née? 10 Kacɨ́ kadra za mbá, ndịsịzé kɨ́ íni ini zɨ́ Lomo kɨ́ngaya gɨ rosé, gɨ do bɨ zɨze ógụzé zɨse íri sáká sée kɨ́ énzị komosé, gɨ ro zɨse ndíṣịsé lódṵ́ kacɨ́ Yésụ kɨ́ roko'bụsé nda za kɨ́ngaya rómo do wo bɨ ndíṣịsé méngị a née ní.

11 Ndịsịzé íni ini kɨ́dí, 'Bụzé Lomo kɨ́ Ngére ezé Yésụ idínɨ́ líkpí mɨsi'di zɨze gɨ ro ógụzé zɨse íri. 12 Ngére ezé idí sáká sée, zɨse óto 'búse dengbíse kɨ́ 'bú ngíti géyị 'yị e kɨ́ngaya kpá káa zɨ́ bɨ otozé 'búse ní. 13 Idí sáká sée zɨse óto 'bú lafúse e kenée gɨ ro zɨ́ mɨméngị ledre esé e ídíye bɨlámáye káa bɨ ásé ídí kɨ́ lúyú ledre rosé do komo Lomo bɨ 'Bụzé ní kadra bɨ Ngére ezé Yésụ nɨ ndá'baógụ kɨ́ maláyika ené e sɨmɨ a ní ke.

Bɨlámá ndíṣị bɨ zɨ́ Lomo ídíne kɨ́ rokinyi gɨ roa ní

4 Owṵ́ 'bɨ Babá e, káa zɨ́ bɨ kóo enzịzé komosé kɨ́ 'dódo ledre gɨ ro bɨlámá ndíṣị kɨ́ bɨlámá mɨméngị ledre bɨ nɨ óto Lomo zɨa ídíne kɨ́ rokinyi gɨ zɨse ní,

owozé go, ásé go tɨ́ ndíṣị méngị a kenée. Azé kpá fú úku ándá a, ídísé ndíṣị méngị bɨlámá ledre ga gére née fú kenée zɨ́a rómoné mɨrómo. Ukuzé ledre née zɨ́se kenée do bi kacɨ́ Ngére Yésụ. 2 Ówosé mbá bú, i'bí lorụ ledre ga gére née zɨ́ze ne, bɨ zɨ́ze kóo ndịṣịzé 'dódo ledre ené kɨ́e zɨ́se íri ní.

3 Lomo ili ídísé ólụ́ógụ gɨ sɨmɨ lúyú ledre 'dá'ba, gɨ ro zɨ́se útúásásé kacɨ́ komoné káa do mbigí 'yị ené e. Sée ga bɨ ófụ́sé rosé go ní, ndásé méngị 'berị wá. Sée ga bɨ ngárá ófụ́sé aka rosé wá ní, ídísé ófụ́'dóro rosé kí, ásé nda fú ówo rosé káa do kára kɨ́ o'do. 4 Ídísé óto dokuwu ófụ́ ro'yị, zɨ́a ídíne bɨlámáne do komo Lomo kpá kɨ́ 'yịma'dí e. 5 'Yị ga bɨ ngárá ilinɨ́ ledre 'bɨ Lomo wá, zɨ́ye 'dí'bi lá dụ́ụ́ ledre 'bɨ só'do royé ní, sée, ndásé méngị ledre eyé née wá. 6 Sɨmɨ ledre káa zɨ́ ga gére ní, 'yị ndaá méngịsínyi ledre zɨ́ ezené lá gɨ zɨ́ 'bú ledre gɨ doné wá. Gɨ zɨ́a Ngére Yésụ nɨ gú í'bí ndúwu ro'yị e gɨ zɨ́ lúyú ledre káa zɨ́ ga gére ní. Ukuzé kóo ledre ga gére née zɨ́se go 'dá'dá, kpá kɨ́ ụ́cụ́ómo sée gɨ ro lúyú ledre káa zɨ́ ga gére ní, 7 Lomo ndolo ené kóo zée gɨ ro zɨ́ze ídíze 'yị lúyú ledre e wá, ili zɨ́ze ídíze mbigí 'yị ené e do komoné. 8 Togụ́ 'yị asi go kɨ́ úwú ledre ba ní, asi ené née kɨ́ úwú ledre 'bɨ 'yịma'dí wá, asi yí ené née kɨ́ úwú ledre 'bɨ Lomo bɨ kasa zɨ́a sɨmɨ roko'bụ 'bɨ 'Dówụ́ne ní.

9 Togụ́ gɨ ro bɨlámá ndíṣị kɨ́ óto 'búse dengbíse kpá kɨ́ ngíti géyị 'yị e yá, utúasázé éké ledre gɨ roa zɨ́se wá, gɨ zɨ́a Lomo 'dodo ledre gɨ roa go zɨ́se. 10 Méngịsé go tɨ́ kenée, ótosé 'bú 'yị ga bɨ 'bɨ Kɨ́résịto sɨmɨ Mekedoníya íri ní go mbá. Ili, ídísé fú ndíṣị méngị a kenée zɨ́a rómoné mɨrómo.

11 Idí ídí sɨmɨ dosé kɨ́dí, mɨméngị ledre esé nɨ bɨlámáne. Ndásé ésị tarasé sɨmɨ ledre 'bɨ 'yị e wá. Ídísé méngị moko kɨ́ngaya káa zɨ́ bɨ kóo 'dodozé zɨ́se ní. 12 Ídísé méngị a kenée gɨ do bɨ zɨ́ 'yị ga bɨ ngárá ilinɨ́ ledre 'bɨ Lomo wá ní óto dokuwusé, kpá káa bɨ ásé ndíṣị óto komosé dụ́ụ́ go ro sáká éyí gɨ zɨ́ 'yị e ke.

Ledre gɨ ro mɨndá'baógụ Ngére Yésụ

13 Owụ́ 'bɨ Babá e, ilizé zɨ́se ówo ledre gɨ ro 'yị ga bɨ kóo 'bɨ Lomo, uyunɨ́ go 'dá'dá ní, káa bɨ ásé ndíṣị íni yée káa zɨ́ 'yị ga bɨ somụ́nɨ́ 'bɨ eyé kɨ́dí, Lomo uru 'yị e gɨ sɨmɨ umbu wá ní ke. 14 Owozé go kɨ́dí, 'yị ga bɨ kóo 'bɨ Yésụ uyunɨ́ 'dá'dá ní, Lomo nɨ úru yée gɨ sɨmɨ umbu mbá, cé káa zɨ́ bɨ kóo uru Yésụ ma'dáa ní. 15 Ndásé sómụ́ a bɨ yaá kadra bɨ Ngére ezé Yésụ nɨ ndá'baógụ sɨmɨ a ní, 'yị ené ga kóo uyunɨ́ 'dá'dá ní, nɨyí ídí 'bɨ eyé fí sɨmɨ gu, nda lá zée ga bɨ azé trịdrị ní, azé ínyị dụ́ụ́ ze ndéré ndíkí kɨ́e wá. Éyí ndaá kenée wá. Uku'dodozé ba ledre bɨ uku ne ní. Ledre ma'dáa nɨ ídí káa. 16 Ngére Yésụ nɨ ndá'baógụ gɨ komo ere, zɨ́a ótrụ́ lorụ kɨ́ mongụ́ kúrúne 'dága, zɨ́ ngére maláyika e úku ledre zɨ́ ngíti maláyika gɨ do bɨ zɨ́a ímí dịbịlị 'bɨ Lomo gɨ ro zɨ́ 'yị ga bɨ kóo 'bɨ Kɨ́résịto uyunɨ́ ní úrúye mbá. 17 Gɨ ro zɨ́ lafúne e 'dó'dụ́yóko zée 'yị ga bɨ 'bɨ Yésụ azé aka trịdrị ní ndro kɨ́ lafúze ga bɨ Yésụ nɨ úru yée ní, zɨ́ze ínyịzé kéye mbá ndéré ndíkí kɨ́ Ngére Yésụ ma'dáa sɨmɨ síli 'dága. Zɨ́ze nda ídíze kéye kpá kɨ́ Ngére Yésụ do bi kɨ́é'do za fí. 18 Idízé ndíṣị úku ledre káa zɨ́ wo ba zɨ́ lafúze e gɨ ro 'dí'bióyó mongụ́ sómụ́ ledre kɨ́e gɨ dozé 'dá'ba, káa bɨ azé ndíṣị ídí kɨ́ mongụ́ lerí gɨ ro 'yị ezé ga bɨ uyunɨ́ go ní ke.

5 Owụ́ 'bɨ Babá e, ndazé kɨ́ ngíti ledre kpí tarazé úku zɨ́se gɨ ro kadra mɨndá'baógụ Ngére Yésụ wá, 2 gɨ zɨ́a ówoyémesé go bɨlámáne kɨ́dí, mɨndá'baógụ a nɨ líyị 'yị e mbá mɨlíyị. 3 Kadra mɨndá'baógụ Ngére Yésụ, 'yị ga bɨ ṇguṇgunɨ́ ledre ené wá ní owonɨ́ eyé e wá. Nɨyí ndíṣị úku ledre eyé kɨ́dí, éyí ndaá, yée nɨyí yí eyé bɨlámáye. Bɨsinyí ledre nɨ ógụ zɨ́ye 'diya káa ní, utúasánɨ́ ómo gɨ zɨ́a wá, cé káa zɨ́ mbámɨowụ́ bɨ sɨmɨa tonó ówo gɨ ro árá ní, utúasá ụ́cụ́ómo a wá.

4 Bɨ gɨ rosé ní, sée ga bɨ ṇgúṇgusé ledre Yésụ go ní, lɨyị ené sée mɨlíyị wá. 5 Zée kése, gɨ zɨ́a ṇguṇguzé ledre Yésụ go, azé yí ezé go 'yị ga bɨ 'bɨ bimɨóṇgó ní. Ndazé ezé 'yị ga bɨ 'bɨ mɨtụlụrụ ní wá, bɨ kenée ní, ndazé ídí káa zɨ́ 'yị ga bɨ ṇguṇgunɨ́ ledre Yésụ wá ní wá. 6 Gɨ zɨ́a, owonɨ́ eyé ledre gɨ ro ledre 'bɨ Lomo wá, nɨyí yí eyé cé káa zɨ́ 'yị ga bɨ nɨyí mɨ'dú'duyé, ngíti géyị mɨkóyóye, owo'di'binɨ́ eyé ledre ga bɨ nɨyí ndíṣị méngị royé ní wá. 7 Abú kenée ndotó, azé yí ezé káa zɨ́ 'yị ga bɨ nɨyí dilá kɨ́ kadra sɨmɨ bimɨóṇgó ní, owozé ledre ga bɨ gɨ ro ledre 'bɨ Yésụ ní bú. Idízé óto komozé ro ledre ené kpá kɨ́ 'bá'bá rozé gɨ zɨ́ Satána. 8 Ledre 'bɨ Ngére Yésụ bɨ ṇguṇguzé kɨ́ óto 'bú 'yị e kpá kɨ́ óto komozé kacɨ́ 'Yị yómo zée ma'dáa ní, idí tátá fú 'dá'dá. Togụ́ mengịzé go fú kenée yá, azé útúásá 'bá'bá rozé gɨ zɨ́ Satána, zɨ́ze ídíze nzíyizé gɨ ro mɨndá'baógụ Yésụ. 9 Lomo ili go kɨ́dí zée 'yị ga bɨ 'bɨ Kɨ́résịto Yésụ ní, azé ídí kɨ́ trịdrị bɨ za fí ní, gɨ zɨ́a Ngére Yésụ 'yị yómo 'yị e uyu kóo go gɨ rozé. Nduwú bɨ za fí ní, ogụ rozé wá. 10 Togụ́ azé fú trịdrị, zɨ́ze ndíṣịzé fú kɨ́ óto komozé kacɨ́ Yésụ ma'dáa, gị kadra bɨ nɨ ndá'baógụ sɨmɨ a ní yá, azé ídí kéne do bi kéṛí a. Togụ́ uyuụtụzé rozé mbú ze 'dá'dá, bɨsinyí ledre ndaá, azé kpá fú ídí kéne do bi kéṛí a. 11 Bɨ kenée ní, ídísé ndíṣị énzị komosé dengbíse kɨ́ lafúse e kɨ́ sáká rosé tɨ́ káa zɨ́ wo bɨ ndíṣịsé méngị a née, gɨ ro zɨ́ Lomo ídíne kɨ́ rokinyi kɨ́se.

Odụ lorụ gɨ zɨ́ Páwulo gɨ ro bɨlámá ndíṣị

12 Owụ́ 'bɨ Babá e, dodózé rozé rosé, ídísé óto úndru 'yị ga bɨ Ngére ezé Yésụ oto yée go zɨ́se káa do manda 'dá'dá e, bɨ ndịṣịnɨ́ lórụ sée kɨ́ méngị moko kɨ́ngaya dongaráse ní. 13 Ídísé óto 'búye, zɨ́se ndíṣịsé kéye bɨlámáne gɨ zɨ́ moko bɨ ndịṣịnɨ́ méngị a dongaráse íri ní. Ndásé ndíṣị kɨ́ ófụ́ dongaráse kéye wá. 14 Ídísé lórụ 'yị ngịdrị e idínɨ́ méngị moko, zɨ́se kpá lórụ 'yị máa yée ga bɨ kɨ́ ngịrị royé, roko'bụyé ayí go ndá'ba 'dá'ba kɨ́ lódụ́ kacɨ́ Yésụ ní. Zɨ́se sáká yée ga bɨ ngárá utúasánɨ́ sáká royé wá ní, zɨ́se óto mɨmbé'desé bɨlámáne kɨ́ 'yị e za mbá. 15 Ndásé méngịlúgu bɨsinyí ledre zɨ́ 'yị ga bɨ méngịnɨ́ bɨsinyí ledre go zɨ́se ní wá. Ídísé ndíṣị méngị yéme ledre zɨ́se dengbíse kpá gị zɨ́ 'yị e za mbá.

16 Ídísé ídí kɨ́ rokinyi kacɨ́ kadra za mbá. 17 Zɨ́se ndíṣịsé kɨ́ íni ini zɨ́ Lomo kpá kacɨ́ kadra za mbá. 18 Abú ledre e mengịnɨ́ sée ndotó, ídísé í'bí mbófo éyí zɨ́ Lomo, gɨ zɨ́a, née ledre bɨ Lomo ma'dáa ili, zée 'yị ga bɨ 'bɨ Kɨ́résịto Yésụ zɨ́ze ndíṣịzé méngị a ní.

19 Ndásé úkucáyi ledre gɨ ro kúrú Lomo bɨ ndɨsɨnɨ́
úkutátá a zɨ́se ní wá, 20 káa bɨ ásé úfu moko 'bɨ 'Dówú
Lomo ke. 21 Ídísé ndɨ́sɨ lúrú ledre e mbá mɨlúrú
bɨlámáne kpó kpó kpó. Wo bɨ nɨ gɨ zɨ́ 'Dówú Lomo ní,
ásé ówo a, zɨ́se 'dí'bi dụ́ú wo, 22 zɨ́se ótoómo bɨsinyí a
'dá'ba.
23 Lomo 'Yị í'bí bikịdrị́ zɨ́ 'yị e, idí óyóló'bó sée ne káa
do mbigí 'yị ené e. Zɨ́a lúrú bi kacɨ́se bɨlámáne, kɨ́ mɨm-
bé'desé, kɨ́ mɨsómú́ ledre esé kpá kɨ́ mɨméngị ledre
esé e za mbá, káa bɨ ásé ídí kɨ́ mɨlúyú ledre rosé sɨmɨ
kadra bɨ Kɨ́résịto Yésụ Ngére 'Yị yómo 'yị e nɨ
ndá'baógụ sɨmɨ a ní ke. 24 Káa zɨ́ bɨ Lomo ndoloogụ sée
go káa do 'yị ené e ní, nɨ tɨ́ méngị ledre máa ga gére
née zɨ́se ma'díi.

Odụ mandá gɨ zɨ́ Páwulo e

25 Owú́ 'bɨ Babá e, ídísé íni ini zɨ́ Lomo kpá gɨ rozé.
26 I'bízé mandá zɨ́se 'yị ga bɨ 'bɨ Lomo ní za mbá kɨ́n-
gaya. 27 Máúku ba wo zɨ́se do komo Ngére Yésụ kɨ́dí,
idínɨ́ ólo ledre ba zɨ́ 'yị ga bɨ 'bɨ Lomo bɨ nɨyí íri ní za
mbá.
28 Kɨ́résịto Yésụ Ngére ezé idí kɨ́se.

2 Tasaloníka

Ledre gɨ ro gbre búkụ bɨ Tasaloníka ní

Páwulo eké gbre Tasaloníka ba gɨ do kacɨ bɨ eké mɨzefị Tasaloníka go ní gɨ do kacɨ éfé e ca zɨ 'yị ga bɨ 'bɨ Kɨrésịto sɨmɨ Tasaloníka ní. Uku zɨye sɨmɨ ledre bɨ eké ba kɨdí idínɨ tóro kpá fú ngbúó sɨmɨ ledre 'bɨ Lomo bɨ ŋguŋgunɨ ní abú ngíti géyị 'yị e nɨyí kɨ ndịsị méngị yée bɨsinyíne ndotó. Ngíti géyị 'yị e ndịsịnɨ kóo úku ledre zɨ 'yị ga bɨ Kɨrésịto née kɨdí Kɨrésịto ogụ yí ené go, ngíti géyị ya nɨ ógụ ca cakaba, ndanɨ lolụ ndịsị méngị 'dó'dó royé kɨ moko wá. Páwulo ya 'yị ga bɨ 'bɨ Kɨrésịto née ndanɨ úwú ledre 'bɨ 'yị ŋanga ga gére née wá. Zɨa ótoyéme a zɨye kɨdí 'yị ga bɨ 'bɨ Kɨrésịto ní ndanɨ ídí 'yị ngịdrị e wá, gɨ zɨa 'dá'dá zɨ Kɨrésịto ndá'baógụné, sịndí kadra nɨ ídí zɨ mɨngburoko bɨsinyí ledre e ndịsị méngị tátá royé 'dá'dá do sogo, née ní zɨ manda 'yị méngị bɨsinyí ledre útúne 'dá'dá zɨ tú'dú 'yị ga bɨ oyónɨ sogoyé go zɨ Lomo ní ící okó ro Lomo.

Gbre wáraga bɨ Páwulo eké zɨ 'yị ga bɨ 'bɨ Kɨrésịto sɨmɨ Tasaloníka ní

1 Sée 'yị ga bɨ 'bɨ Tasaloníka bɨ ílisé ledre 'bɨ 'Bụzé Lomo kɨ Kɨrésịto Yésụ Ngére 'Yị yómo 'yị e ní, i'bízé mandá zɨse.

Azé, máa Páwulo kɨ Siliváno kpá kɨ Timatíyo e.

2 'Bụzé Lomo kɨ Kɨrésịto Yésụ Ngére 'Yị yómo 'yị e, idínɨ lúrú bi kacɨse gɨ do bɨ zɨse ndịsịsé bɨlámáse.

Páwulo i'bí mbófo éyí zɨ Lomo gɨ ro 'yị ga bɨ 'bɨ Ngére Yésụ ní

3 Owú 'bɨ Babá e, utúasá mɨútúásá zɨze í'bí mbófo éyí zɨ Lomo gɨ rosé za mbá, gɨ zɨa bɨ ásé kpá fú ndịsị lódú kacɨ Ngére Yésụ kɨngaya ndéré kɨe 'dá'dá kpá kɨ óto 'búse bɨ dengbịse kɨngaya ní. 4 Gɨ zɨ kéyị née ní, zɨze ndịsịzé kpá fú mbófo ledresé zɨ ngíti géyị 'yị ga bɨ 'bɨ Lomo ní, gɨ zɨa, ásé kpá fú mɨtórosé ngbúó sɨmɨ mɨngburoko úzu éyí e, kɨ mɨngburoko 'do'dó ga bɨ gɨ zɨ 'yị e ní.

5 Ndịsịnɨ méngị lárase née gɨ zɨa bɨ ásé 'yị ga bɨ 'bɨ Lomo ní, abú kenée ndotó, cíyí ledre 'bɨ Lomo nɨ yí ené kpá fú sɨmɨsé kɨngaya. Sɨmɨ ledre máa ga gére née mbá, owozé go kɨdí Lomo nɨ karanée 'décị ngbanga esé bɨlámáne kɨdí, útúásásé go zɨye ndịsịyé kése 'be 'bɨ ené. 6 Ídísé ówo a kɨdí, 'yị ga bɨ ndịsịnɨ 'dó'do sée née, Lomo nɨ karanée kpá 'dó'do yée bɨsinyíne kɨngaya. 7 Gɨ do kacɨ 'do'dó esé née, Lomo nɨ nda í'bí mongú 'dówúro zɨze kése. Kadra bɨ 'yị e za mbá nɨyí lúrú Ngére Yésụ kɨ ndá'baógụ gɨ komo ere gɨrí kɨ maláyika ené ga bɨ cóngó royé ofụ go ní, kɨ mongú pho'dụ. 8 Nɨ í'bí ndúwu ro 'yị ga bɨ ŋguŋgunɨ ledre Lomo wá ní. Gɨ zɨa, asinɨ go kɨ úwú bɨlámá ledre 'bɨ Ngére Yésụ. 9 Bɨsinyí 'yị ga gére née, Ngére Yésụ utúasá ené lolụ méngị bɨlámá ledre bɨ kɨ roko'bụné ní zɨye wá. Nɨ ógóóyó yée gɨ do komoné 'dá'ba, do í'bí ndúwu royé, nduwú bɨ ngárá odụ a ndaá ní. 10 Ledre máa née, nɨ méngị roné sɨmɨ bɨ Yésụ ma'dáa nɨ ndá'baógụ gɨ ro zɨ 'yị ené e mbófo wo kɨngaya ní. Ásé kpá ídí dongaráye gɨ zɨa bɨ ŋgúŋgusé ledre 'bɨ Lomo bɨ ukuzé kóo zɨse ní go.

11 Káa zɨ bɨ owozé bú kenée ní, ndịsịzé íni ini zɨ Lomo gɨ rosé kacɨ kadra mbá kɨdí, idí óto sée, zɨse útúásásé káa do mbigí 'yị ené e, káa zɨ bɨ geléogụ sée go née ní. Idí í'bí roko'bụ zɨse gɨ ro zɨse méngịónzó bɨlámá ledre kɨe zɨa, gɨ zɨa ŋgúŋgusé ledre ené go. 12 Sɨmɨ kadra bɨ nɨ méngị ledre máa ga gére ní, 'yị e nɨyí mbófo ịrị Kɨrésịto Yésụ Ngére gɨ zɨ mɨméngị ledre esé. Nda née ní, Kɨrésịto Yésụ nɨ úku ledre kɨdí, méngị yémesé ledre go bɨlámáne. Ledre née nɨ ídí kenée, gɨ zɨa 'Bụzé Lomo kɨ Kɨrésịto Yésụ Ngére 'yị yómo 'yị e iliní gɨ ro sáká sée.

Ídí ídí nzíyiyí gɨ ro mɨndá'baógụ Yésụ

2 Owú 'bɨ Babá e, somúzé nɨ mɨútúásáne zɨze úku ándá ledre gɨ ro mɨndá'baógụ Kɨrésịto Yésụ Ngére 'yị yómo 'yị e kpá kɨ ledre mɨndíkíze kéne zɨse. 2 Sómú ledre esé nda ídí sɨkala gɨ ro mɨndá'baógụ ené wá. Togú ngíti 'yị uku kóo ledre go ya, Ngére nda'baogụ go yá, ndásé ŋgúŋgu a wá. Togú ngíti 'yị uku kóo ledre go kenée káa zɨ nébị ní yá, ndásé kpá ŋgúŋgu a wá. Togú kasaogụnɨ kóo wáraga go zɨse kɨ ledre káa zɨ née lóndo sée kɨe kɨdí, kasaogụzé ze yá, ndásé kpá ŋgúŋgu a wá. 3 'Yị e ndanɨ lóndo sée kɨ ledre káa zɨ née wá. Gɨ zɨa, ngíti géyị ledre e nɨyí aka méngịúútụ royé kí, Yésụ ma'dáa nɨ nda fú ndá'baógụ. Mɨzefị a, 'yị e nɨyí aka ási gɨ ro mbigí Lomo kɨngaya kí, zɨ ngíti mongú bɨsinyí 'yị lóndo 'yị e ólúógụné, zɨa ndịsịné úku sínyi ledre gɨ ro lomo ga bɨ 'yị e ndịsịnɨ íni ini zɨye ní 'duo gbála. 4 Nɨ óto roné káa do Lomo, do lomo máa ga gére née. Zɨa ógụ ndịsịné dongará 'yị ga bɨ 'bɨ Lo-

mo ní, sɨmɨ 'Díćí 'bɨ Lomo ndísị úku ledre kɨ́dí, née nɨ mbigí Lomo, ábuwá yí ené ṛanga. Nda gɨ do kacɨ́ a née ní, zɨ́ Yésụ ógụné í'bí ndúwu roa, nduwú bɨ ngárá odụ a ndaá ní.

5 Máúku kóo ledre ga gére née go zɨ́se fúó sɨmɨ bɨ kóo azé kése íri ní kɨ́dí, 6 ngíti éyí nɨ bo bɨ ndịsị aka 'dí'bingéṛị bɨsinyí 'yị máa née kɨ́ ógụ ní, ówosé éyí máa née bú. Ledre máa née mengị roné kenée gɨ zɨ́ bɨsinyí 'yị née aka kɨ́ ógụné, 'búó togú kadra a utúasá go gɨ ro do 'dó'do bɨsinyí 'yị máa née. 7 Roko'bụ 'bɨ méngị okó ro mbigí Lomo nɨ go kɨ́ okó roa mɨótoécịné, ngíti 'yị nɨ bo ndísị 'dí'bingéṛị roko'bụ máa née ne, nɨ ndísị méngị a kenée 'búó togú oyó roné go 'dá'ba. 8 Née ní, zɨ́ bɨsinyí 'yị máa née nda ógụné. Nda gɨ 'dá'ba sɨmɨ bɨ Ngére Yésụ nɨ ógụ 'bɨ ené kɨ́ mongú roko'bụné ní, zɨ́a lụ́wụ́ónzó bɨsinyí 'yị máa née za fí umbu.

9 Bɨsinyí 'yị née nɨ ógụ kɨ́ roko'bụ 'bɨ Satána, 10 zɨ́a ndísịné méngị mɨngburoko ledre ṛanga e kɨ́ bɨsinyí mɨméngị ledre e gɨ ro lóndo 'yị ga bɨ ngárá ilinɨ́ ṇgúṇgu ma'díi ledre gɨ ro ómoyé wá ní mɨlóndo. 11 Gɨ zɨ́a bɨ asinɨ́ kɨ́ ṇgúṇgu ledre 'bɨ mbigí Lomo go ní, Lomo otoomo yée go gɨ ro zɨ́ye méngị ledre cayi bɨ ilinɨ́ ndísị méngị a ní, gɨ ro zɨ́ bi émené royé. 12 Gɨ zɨ́ kéyị née ní, Lomo nɨ gú kpá í'bí ndúwu royé, nduwú bɨ ngárá odụ a ndaá ní.

Ídísé tóro ngbúó sɨmɨ ledre 'bɨ Kɨ́résịto

13 Owú 'bɨ Babá e, utúasá mɨútúásá ma'díi, zɨ́ze ndísịzé í'bí mbófo éyí zɨ́ Ngére Yésụ gɨ rosé, gɨ zɨ́a oto 'búse go kɨ́ngaya, zɨ́a géléógụ sée kpụrú gɨ sɨmɨ roko'bụ 'bɨ 'Dówú Lomo káa do mbigí 'yị ené e, gɨ zɨ́a ṇgúṇgusé ledre ené go. 14 Gelé sée, gɨ zɨ́a sɨmɨ bɨ kóo ogụzé kɨ́ bɨlámá ledre ené 'dódo a zɨ́se íri ní, zɨ́se kóo ṇgúṇgu a. Gɨ zɨ́ kéyị née, zɨ́se útúásásé kacɨ́ komoa, do ídíse káa do mbigí 'yị ga bɨ 'bɨ Kɨ́résịto Yésụ Ngére ezé ní za fí. 15 Bɨ goó kenée ní, owú 'bɨ Babá e, ledre ga bɨ kóo 'dodozé yée zɨ́se kɨ́ yée ga bɨ ekézé yée mɨéké ní, ídísé 'dí'bi sị́lị́se royé ngbúó, gɨ ro zɨ́se ídíse kɨ́ roko'bụsé sɨmɨ ledre e za mbá.

16 Kɨ́résịto Yésụ Ngére ezé kɨ́ 'Bụzé Lomo yemenɨ́ ledre née kenée gɨ ro zɨ́ze ídíze kɨ́ rokinyi kpá kɨ́ óto komo gɨ ro trịdrị bɨ za fí ní. Lomo mengị ledre née kenée gɨ zɨ́ bɨlámá mɨmbé'dea rozé kpá kɨ́ 'búze bɨ oto ní. 17 Idínɨ́ ndísị 'dí'bióyó ngịrị gɨ sɨmɨsé 'dá'ba, zɨ́ye í'bí roko'bụ zɨ́se gɨ ro zɨ́ mɨméngị ledre esé e kɨ́ mɨódrosé e ídíye mbá bɨlámáye.

Páwulo i'bí lorụ zɨ́ 'yị ga bɨ 'bɨ Lomo ní

3 Owú 'bɨ Babá e, azé kpá fú kɨ́ yata ledre gɨ ro úku a zɨ́se. Ídísé ndísị íni ini zɨ́ 'Bụzé Lomo gɨ rozé kɨ́dí, ledre 'bɨ Ngére Yésụ idí ngbóró ndéréne fú 'dá'dá, 'yị e idínɨ́ ówo a káa do mongú ledre zɨ́ye ṇgúṇgu a káa zɨ́ bɨ ówoyémesé go bú ní. 2 Ídísé kpá íni ini zɨ́ Lomo gɨ ro zɨ́a yómo zée gɨ zɨ́ bɨsinyí 'yị ga bɨ ngárá ṇguṇgunɨ́ aka ledre 'bɨ Lomo ma'dáa wá ní. 3 Ma'díi, Ngére Yésụ nɨ 'yị méngị bɨlámá ledre zɨ́ 'yị e, nɨ í'bí roko'bụ zɨ́se, nɨ kpá 'bá'bá sée gɨ zɨ́ bɨsinyí ledre e. 4 Azé go kɨ́ mongú rokinyi gɨ zɨ́ Ngére Yésụ, gɨ zɨ́a ásé go tɨ́ ndísị méngị kéyị káa zɨ́ bɨ kóo ukuzé zɨ́se ní. Owozé go yaá, ledre ga bɨ ukuzé yée zɨ́se ní, ásé ndísị méngị yée fú kenée ndéré kɨ́e 'dá'dá. 5 Ngére Yésụ idí sáká sée, gɨ ro zɨ́se ówo óto 'búse bɨ Lomo oto ní, zɨ́se kpá ówo a kɨ́dí, Kɨ́résịto bɨ nɨ 'yị yómo 'yị e ní, nɨ ndísị sáká sée gɨ ro zɨ́se ndísịsé lódú kacɨ́ne nda za kɨ́ngaya.

Lorụ gɨ ro moko

6 Owú 'bɨ Babá e, loruzé sée ba do bi kacɨ́ Kɨ́résịto Yésụ Ngére 'yị yómo 'yị e. Ídísé ígí rosé gɨ ro 'yị ngịdrị bɨ dongaráse íri ní 'dá'ba, wo bɨ ngárá ili 'bɨ ené méngị moko kɨ́ngaya wá, káa zɨ́ bɨ kóo 'dodozé zɨ́se ní. 7 Ówosé bú kɨ́dí, utúasá mɨútúásá zɨ́se méngị moko za kɨ́ngaya káa zɨ́ bɨ kóo mengịzé dongaráse íri ní. Ndazé ezé kóo 'yị ngịdrị e wá. 8 Otozé ezé kóo komozé lá ro 'yị e gɨ ro éyí mɨánu wá. Mengịzé kóo moko ezé cú ze kɨ́ sị́lị́ze kɨ́ bɨsuwu trịị kadra teké, káa bɨ kú́rú́ 'bɨ lúrú bi kacɨ́ze nɨ kóo méngị sée ke. 9 Eme mɨéme gɨ ro zɨ́se í'bí éyí mɨánu zɨ́ 'yị 'dódo ledre e zɨ́se. Abú kenée ndotó, sɨmɨ bɨ kóo ogụzé 'dódo ledre zɨ́se íri ní, ilizé ezé kóo ledre máa née wá. Mengịzé kóo moko ezé cú ze kɨ́ sị́lị́ze gɨ ro éyí mɨánu zɨ́ze, gɨ ro zɨ́a ídíne káa do 'dódo ledre zɨ́se, zɨ́se ndísịsé méngị moko kpá kenée. 10 I'bízé kóo lorụ zɨ́se gɨ ro 'yị ngịdrị e sɨmɨ bɨ kóo azé kése íri ní kɨ́dí, togú 'yị ili méngị moko wá, ndanɨ́ í'bí éyí mɨánu zɨ́a wá.

11 Ukuzé ledre née kenée, gɨ zɨ́a uwúzé go kɨ́dí, ngíti géyị 'yị e nɨyí bo dongaráse íri, nɨyí 'yị ngịdrị e, ilinɨ́ eyé méngị moko wá. Ambá ledre eyé lá ndísị ésị tarayé sɨmɨ ledre 'bɨ lafúye e. 12 Ukuzé ledre ba zɨ́se kɨ́ roko'bụ 'bɨ Kɨ́résịto Yésụ Ngére ezé, ídísé lórụ 'yị ga gére née, ndanɨ́ ndísị gbékpíe wá, idínɨ́ ndísị méngị moko kɨ́ sị́lị́ye gɨ ro éyí mɨánu zɨ́ye. 13 Owú 'bɨ Babá e, ndásé 'dó'dó kɨ́ méngị bɨlámá ledre wá.

14 'Yị bɨ asi go kɨ́ éré ngịrị ledre bɨ ekézé sɨmɨ wáraga ba ní ní, ídísé lúrúómo wo kɨ́ komosé gɨ ro zɨ́ komoa ényíne. 15 Ndásé sógó wo wá, ídísé ésị sị́lị́se komoa tɨ́ káa zɨ́ 'yị esị sị́lị́ne komo lúnduné ní, gɨ ro zɨ́a ndá'baógụné méngị ledre bɨ utúasá mɨútúásá ní.

Odụ mandá gɨ zɨ́ Páwulo e

16 Ngére Yésụ 'yị í'bí bikịdrị́ zɨ́ 'yị e, idí ídí kɨ́se, abú tú'dú́ bɨsinyí ledre e nɨyí ndísị méngị sée ndotó, Lomo idí ịdrị mɨmbé'desé, zɨ́se ídíse kɨ́ bikịdrị́ kacɨ́ kadra za mbá.

17 Máa, Páwulo, mái'bí mandá zɨ́se, máéké ledre ba máa kɨ́ sị́lị́ma, gɨ ro zɨ́se ówo a kɨ́dí, ledre ma'dáa ba nɨ tɨ́ gɨ zɨ́ma ma'díi, gɨ zɨ́a mándísị éké ledre amá e kú kenée.

18 Kɨ́résịto Yésụ Ngére ezé idí méngị bɨlámá ledre zɨ́se.

1 Timatíyo

Ledre gɨ ro mɨzefị bụ́kụ bɨ Timatíyo ní

Timatíyo nɨ kóo owụ́phɨ́ṛangá bɨ ṇguṇgu ledre Kɨ́résịto do owụ́ne ní. Gamánɨ́ kóo go kɨ́ 'yịmɨkása Páwulo kɨ́ tụ́'dụ́ sɨmɨbi e. Ndịsị sáká Páwulo sɨmɨ moko 'bɨ úku bɨlámá ledre gɨ ro Kɨ́résịto Yésụ zɨ́ 'yị e. Gɨ do kacɨ́ ledre ga gére née, zɨ́ Páwulo kása wo ídíne káa do manda 'bɨ kanísa sɨmɨ gara bɨ Éfeso ní.
Páwulo eké ledre ba kása a zɨ́ Timatíyo í'bí lorụ kɨ́e zɨ́a gɨ ro bɨlámá mɨsi'di 'bɨ ini zɨ́ Lomo sɨmɨ kanísa ga bɨ íri ní kpá kɨ́ lorụ zɨ́a gɨ ro 'yị ga bɨ ndịsịnɨ́ 'dódo ledre ṛanga zɨ́ 'yị ga bɨ 'bɨ Kɨ́résịto ní. Páwulo uku ledre kpá gɨ ro toso 'yị ga bɨ nɨyí útúásá do gélé yée káa do manda e sɨmɨ kanísa. 'Yị bɨ nɨ go manda ní nɨ ndísị kɨ́ ngíti géyị 'yị ga bɨ káa zɨ́ owụ́phɨ́ṛangá e, ngoko 'yị e nda kɨ́ kará umbu e lárá e káa be 'di.

Mɨzefị wáraga bɨ Páwulo eké zɨ́ Timatíyo ní

1 Timatíyo, máa Páwulo bɨ 'Bụzé Lomo 'yị yómo
'yị e gelé máa zɨ́ma ídíma káa do 'yịmɨkása zɨ́
Kɨ́résịto Yésụ bɨ ndịsịzé óto komozé kacɨ́ a ní.
2 Máéké ledre ba máa zɨ́yị, gɨ zɨ́a áyí zɨ́ma go mbigí
owụ́ 'bɨ amá sɨmɨ Lomo.
'Bụzé Lomo ma'dáa kɨ́ Ngére ezé Kɨ́résịto Yésụ idínɨ́
ówo ledre kɨ́yị, zɨ́ye méngị bɨlámá ledre zɨ́yị gɨ do bɨ zɨ́yị
ndísiyí bɨlámáne.

Páwulo i'bí lorụ zɨ́ Timatíyo

3 Ledre kóo máúku zɨ́yị sɨmɨ bɨ kóo mááyí ínyị ndéré
sɨmɨ Mekedoníya ní, nɨ aka fú do biné. Ídí aka ndísị fú
sɨmɨ Éfeso íri, gɨ ro ụ́cụ́ómo 'yị ṛanga ga bɨ íri née káa
bɨ nɨyí ndísị sínyi do 'yị ga bɨ 'bɨ Kɨ́résịto ní kɨ́ bɨsinyí
'dódo ledre e ke. 4 Ídí ésị sílíyị komo 'yị ṛanga ga gére
née, idínɨ́ ótoómo kɨ́ líkpí kuṛú ledre ga bɨ kóo 'bɨ
bulúnduyé e bɨ utúasá sáká 'yị e wá, ndịsị 'dí'biógụ
kangú dongará 'yị e ní 'dá'ba. Gɨ zɨ́a ledre káa zɨ́ ga
gére née sakánɨ́ eyé 'yị e gɨ ro zɨ́ye ndísiyé bɨlámáye
méngị moko 'bɨ Lomo wá. 5 Máúku ledre née kenée gɨ
zɨ́a, máíli 'yị ga bɨ 'bɨ Kɨ́résịto bɨ ndísị 'dódo ledre zɨ́ye
íri ní, idínɨ́ méngị yéme ledre dongaráye kɨ́ lafúye kɨ́
mɨmbé'deyé mbá kɨ́é'do bɨlámáne, gɨ ro zɨ́ye ídíye
mbigí 'yị ga bɨ 'bɨ Kɨ́résịto ní. 6 Ídí ówo a yá 'yị ṛanga ga
gére née luyúnɨ́ gɨ do bɨlámá mɨsi'di bɨ 'bɨ Lomo ní go,
mongú ledre eyé nda yí ené go lá ndísị ítí kangú bɨ
ngárá moko ndaá sɨmɨ a wá ní. 7 Ilinɨ́ gɨ ro zɨ́ye ídíye 'yị
'dódo lorụ 'bɨ Lomo zɨ́ 'yị e, abú kenée ndotó, owonɨ́
eyé ledre ga bɨ ndịsịnɨ́ úku yée kɨ́ roko'bụyé née wá.
8 Owozé bú bɨlámáne kɨ́dí, lorụ 'bɨ 'Bụzé Lomo bɨ kóo
Mụ́sa eké ní, nɨ bɨlámáne gɨ ro zɨ́a sáká 'yị e, bɨlámá a tɨ́
lá ili do ndísị méngị ledre kacɨ́ a bɨlámáne. 9 Lorụ
ma'dáa ndaá 'bɨ ené gɨ ro 'yị ga bɨ nɨyí 'yị méngị bɨlámá
ledre e ní wá. Yí ené gɨ ro 'déci ngbanga 'yị ga bɨ
ndịsịnɨ́ méngị bɨsinyí ledre e, káa zɨ́ 'yị úfu 'yị e, kɨ́ 'yị
máa yée ga bɨ ufunɨ́ 'yị ndíki yée ní. Kpá kɨ́ ngíti géyị 'yị
máa yée ga bɨ 10 ndịsịnɨ́ só'do royé kɨ́ ngíti géyị kará e.
Nda kpá kɨ́ kará ga bɨ ndịsịnɨ́ méngị 'berị ní. Kpá kɨ́
ngíti géyị ya'dá ga bɨ oyólo'bónɨ́ lafúye ya'dá e káa do
kára e óto yée sogoyé ní. Nda kpá kɨ́ yée ga bɨ ndịsịnɨ́
só'do mɨnzéré owụ́kará ga bɨ utúasánɨ́ aka gɨ ro
ya'dá e wá ní. Nda kpá kɨ́ 'yị máa yée ga bɨ ndịsịnɨ́ úgu
'yị e kɨ́ úgúóyó yée ní. Kɨ́ 'yị ga bɨ ndịsịnɨ́ lólóbụ́ sɨmɨ
ṛanga ní. Nda kɨ́ ngíti géyị bɨcayi ledre ga bɨ nɨyí bo ní.
11 Née bɨlámá ledre bɨ 'Bụzé Lomo bɨ kɨ́ mongú
roko'bụné ili zɨ́ma ndísịmá 'dódo a zɨ́ 'yị e ní.

Páwulo i'bí mbófo éyí zɨ́ Ngére Yésụ

12 Mbófo éyí zɨ́ Kɨ́résịto Yésụ Ngére ezé, gɨ zɨ́a, lurú
máa máútúásá mɨútúásá kacɨ́ komoa, zɨ́a í'bí moko
ené née zɨ́ma ndísịmá méngị a. Zɨ́ma kpá mbófo ándá
wo, gɨ ro roko'bụ bɨ i'bí zɨ́ma, zɨ́ma ndísịmá méngị
moko máa née kɨ́e ní. 13 Wo, Yésụ owo bú kɨ́dí, ledre ga
kóo mándísị méngị yée faa, kɨ́ úku sínyi ledre gɨ do
biné, kpá kɨ́ 'dó'do 'yị ené e kɨ́ngaya ní, yí ené gɨ zɨ́a bɨ
kóo máṇgúṇgu aka kóo ledre ené wá ní. Gɨ zɨ́ kéyị née
ní, zɨ́a ídrị mɨmbé'dené romá, zɨ́a ótoómo ledre zɨ́ma.
14 Bɨ ba ní, máówoyéme go kɨ́dí, Ngére Yésụ oto 'búma
go kɨ́ngaya, nɨ kɨ́ rokinyi gɨ romá. Saká máa go gɨ ro zɨ́-
ma ṇgúṇgu ledre ené nda za kɨ́ngaya, kpá gɨ ro zɨ́ma
ídíma 'yị óto 'bú 'yị e za mbá. Née éyí bɨ nɨ ndísị méngị
roné sɨmɨ bɨ togú azé go 'yị ga bɨ 'bɨ Kɨ́résịto Yésụ
ma'dáa ní.
15 Ba zaá mbigí ledre, 'yị e idínɨ́ ṇgúṇgu a zɨ́ye
lányáye roa kɨ́dí, “Ógụ bɨ kóo Kɨ́résịto Yésụ ogụ ní,
ndaá gbékpíe wá. Ogụ gɨ ro yómo 'yị lúyú ledre e.”
Máa Páwulo, lúyú ledre amá romo kóo rómó go.
16 Sɨmɨ ledre ga gére née mbá, 'Bụzé Lomo oyó sogoné
zɨ́ma wá. Oyólo'bó máa go káa do 'yị méngị moko zɨ́
Kɨ́résịto Yésụ, zɨ́ma ídíma káa do mongú 'dódo ledre zɨ́

'yị e kɨdí, Lomo nɨ 'yị ótoómo ledre zɨ́ 'yị lúyú ledre e, gɨ ro zɨ́ye ṇgúṇgu ledre Ngére Yésụ, zɨ́ye ómoyé za fí.
17 'Yị e idínɨ́ ndɨ́sị ɨ'bí mbófo éyɨ́ zɨ́ 'Bụzé Lomo ma'dáa kacɨ́ kadra za mbá odụ a ndaá ídí wá, gɨ zɨ́a nɨ Lomo bɨ nɨ trịdrị kpá Ngére bɨ ngárá roko'bụ ené odụ a ndaá, 'yị e utúasánɨ́ lúrú wo kɨ́ komoyé wá ní.

Páwulo enzị komo Timatíyo

18 Timatíyo owú 'bɨ amáa, ledre ga bɨ kóo 'Bụzé Lomo ukui'bí tara ngíti géyị 'yị ené e 'desɨ́ zɨ́ye ndɨ́sịyé úku yée gɨ royɨ́ ní, ndanɨ́ lɨ́gị yɨ́ị wá. Idínɨ́ ídí zɨ́yị éyɨ́ sɨ́lɨ́yị 'bɨ okó, zɨ́yị ndɨ́sịyɨ́ méngị okó kɨ́ 'yị ṛanga ga gére née kɨ́e.
19 Ledre Ngére Yésụ bɨ ṇgúṇgu ní, idí ngbóró sɨmɨyɨ́ ndéréne fú 'dá'dá. Ndá ídí káa zɨ́ 'yị ga bɨ otoomonɨ́ góngó 'dódo ledre kóo 'dodonɨ́ zɨ́ye ní go, nɨyɨ́ nda yɨ́ eyé go ndɨ́sị méngị bɨcayi ledre e ní wá. 20 Lúrú aka, Amána e kɨ́ Alakɨzánde nɨyɨ́ go gɨ dongará 'yị ga bɨ otoomonɨ́ kacɨ́ Lomo go, lodṵ́nɨ́ nda yɨ́ eyé go 'dódo ledre máa wo bɨ 'bɨ Satána ní. Gɨ zɨ́ kéyị née ní, má'dí'bióyó yée gɨ sɨmɨ moko go, máótoómo nda yée go zɨ́ Satána ma'dáa gɨ ro zɨ́ye ówo a kɨ́dí, togṵ́ 'yị ndɨsị úku sínyi ledre gɨ do bi Lomo yá, emengṵ́, 'yị máa née luyú go bɨsinyíne.

Lorụ gɨ ro ini zɨ́ Lomo

2 Timatíyo owṵ́ 'bɨ amáa, utúasá mɨútúásá zɨ́yị ndɨ́sịyɨ́ íni ini zɨ́ Lomo, idí ɨ'bí éyɨ́ zɨ́ 'yị e za mbá, idí ndɨ́sị lúrú bi kacɨ́ye. Zɨ́yị ndɨ́sịyɨ́ kɨ́ ɨ'bí mbófo éyɨ́ zɨ́ Lomo ma'dáa gɨ ro éyɨ́ ga bɨ mengị yée go zɨ́ 'yị e ní. 2 Ídí íni ini gɨ ro ngére e kɨ́ 'yị ga bɨ sɨ́ sɨ́lɨ́ye ní za mbá, gɨ ro zɨ́ mɨndɨ́sịzé ídíne bɨlámáne, zɨ́ze ndɨ́sịzé méngị dụṵ́ ledre ga bɨ 'Bụzé Lomo ili yée ní dongará 'yị e. 3 Togṵ́ ndɨ́sị go kɨ́ méngị kéyị gɨ ro lafúze e kenée yá, 'Bụzé Lomo 'Yị yómo zée nɨ ídí kɨ́ rokinyi. 4 Gɨ zɨ́a ili 'yị e za mbá, idínɨ́ ówo ma'díi ledre, zɨ́ye ṇgúṇgu ledre Yésụ gɨ ro zɨ́ye ómoyé. 5 Ledre née mengị roné kenée, gɨ zɨ́a wo mbigí Lomo nɨ dụṵ́ ne Lomo bɨ nɨ 'Bụ 'yịma'dí e za mbá ní. Gɨ zɨ́ lúyú ledre 'bɨ 'yịma'dí e, zɨ́ye kóo ídíye go gɨ ro 'Bụzé Lomo ma'dáa gbála. Née ní, zɨ́ Kɨ́résịto Yésụ óguné yéme dongará 'yị e kɨ́ Lomo, zɨ́a kótrụlúgu 'yị e cigí 'Bụzé gɨ ro zɨ́ ndɨ́sị eyé ídíne bɨlámáne, gɨ zɨ́a nɨ dụṵ́ ne 'yị bɨ utúasá go kótrụlúgu 'yị e ro Lomo ní. 6 I'bí roné do úyuné do bi kacɨ́ 'yị lúyú ledre e, gɨ ro zɨ́ Lomo yómo yée, gɨ zɨ́a Lomo ma'dáa yeme kóo ledre née go kú kenée 'desɨ́ gɨ ro zɨ́ne yómo 'yịma'dí e. 7 Née sɨ́ ledre bɨ Lomo ma'dáa gelé máa zɨ́ma ídíma gɨ roa 'yịmɨkása zɨ́ Ngére Yésụ kɨ́ ndɨ́sị 'dódo ledre ené zɨ́ kúfú 'yị e za mbá ní.
8 Bɨ kenée ní, togṵ́ yókosé rosé go do bi 'bɨ íni ini zɨ́ Lomo yá, ngíti géyị 'yị e dongaráse ndanɨ́ ótoécị bɨsinyí ledre do mɨmbé'deyé, togṵ́ mbú sɨmɨkesɨ́ ro lafúye, togṵ́ mbú ófṵ́ kɨ́ lafúye wá.
9 Gɨ ro kará e kpá kenée. Kará ga bɨ nɨyɨ́ go 'yị lódṵ́ kacɨ́ Yésụ ní, mɨméngị ledre eyé idí útúásá kacɨ́ komo 'yị e mbá mɨútúásá. Ndanɨ́ ésị lárá bongó bɨ lá ṇgṵ́rṵ́nyụ, togṵ́ mbú wo bɨ odó 'yị ngbɨ́'dáká do lúrú bi gɨ sɨmɨ a ví, zɨ́ye kpá ndɨ́sị ésị lárá éyɨ́ mbílí e ro mbílíye wá. 10 Kará e káa zɨ́ ga gére née, lámá eyé yɨ́ ené méngị bɨlámá ledre e zɨ́ 'yị e, gɨ ro zɨ́ye útúásáye kacɨ́ komo 'yị e.
11 Kará e idínɨ́ ídí 'yị 'búó'bṵ́ royé zɨ́ye ídíye ndoo sɨmɨ bɨ ya'dá 'bɨ eyé e nɨyɨ́ ndɨ́sị ódro zɨ́ye ní. 12 Kará e ndanɨ́ ídí do ya'dá e kpá kɨ́ ndɨ́sị 'dódo ledre zɨ́ ya'dá e wá. Sɨmɨ bɨ togṵ́ ásé go do bi ini zɨ́ Lomo ní, kará e idínɨ́ ndɨ́sị 'bɨ eyé tí, lá úwú nzíyi ledre. 13 Máúku ledre née kenée gɨ zɨ́a, sɨmɨ bɨ kóo Lomo otoogụ 'yịma'dí e ní, otoogụ kóo fị Ádama, zɨ́a nda ótoógụ Áwa gɨ 'dá'ba.
14 Nda sɨmɨ bɨ kámá ogụ ní, 'yị bɨ kóo kámá londo wo zɨ́a lúyú ledre ní, ndaá 'bɨ ené kóo Ádama wá, yɨ́ ené kóo Áwa. 15 Sɨmɨ ledre ga gére née mbá, gɨ zɨ́a bɨ kará e nɨyɨ́ ye 'yị ndíkiógụ 'yịma'dí e do sogo káṇgá ní, sɨmɨ bɨ nɨyɨ́ go kɨ́ sɨmɨyé ayínɨ́ go gɨ ro árá ní, zɨ́ Lomo ndɨ́sịné sáká yée. Togṵ́ mɨndɨ́sị eyé nɨ bɨlámáne. Nɨyɨ́ kɨ́ 'bú Lomo doyé zɨ́ye kpá kɨ́ óto 'bú 'yịma'dí e mbá ní.

Ledre gɨ ro manda e sɨmɨ kanɨ́sa

3 Timatíyo, ídí ówo a bɨlámáne kɨ́dí máúku zɨ́yị ba mbigí ledre. 'Yị bɨ i'bí roné go gɨ ro zɨ́ne ídíne manda sɨmɨ kanɨ́sa ní, 'yị née gelé go góngó moko gɨ dongará moko e za mbá. 2 Manda máa née, ledre ga bɨ gɨ roa ní nɨyɨ́ ídí káa, ndaá 'yị méngị bɨsinyí ledre wá. Nɨ dụṵ́ o'do 'bɨ kára kɨ́é'do. Nɨ 'yị 'búó'bṵ́ roné sɨmɨ ledre e za mbá. Nɨ 'yị ótoyéme ledre e. 'Yị 'dí'bi ṇgu e sɨmɨ sụmụ, kpá 'yị bɨ utúasá go 'dódo ledre zɨ́ 'yị e bɨlámáne ní. 3 Ndaá 'yị éwé le'yɨ́ ndɨ́sị kóyó kɨ́e kpá kɨ́ méngị kéyị kɨ́e faa wá. Idí ídí ndoo, zɨ́ mɨméngị ledre ené ídíne zɨ́ 'yị e kpá za mbá bɨlámáne, ndaá ídí 'yị mongṵ́ mɨmbé'de gɨ ro késɨ́ wá.
4 Sɨmɨ ledre ga gére née mbá, idí ídí 'yị 'dódo ledre zɨ́ 'yị 'be 'bɨ ené e, zɨ́ owṵ́ 'bɨ ené e ídíye kɨ́ bɨlámá ówo ledre do ndɨ́sịyé óto úndrua kpá kɨ́ óto úndru 'yị e mbá. 5 Gɨ zɨ́a togṵ́ 'yị utúasá 'dódo ledre zɨ́ 'yị 'bɨ 'be 'bɨ ené e zɨ́ye ídíye bɨlámáye wá, 'yị máa née utúasá ené kpá 'dódo ledre zɨ́ tṵ́'dṵ́ 'yị ga bɨ 'bɨ Kɨ́résịto ní zɨ́ye ídíye bɨlámáye wá. 6 Manda idí ídí 'yị bɨ ṇguṇgu ledre Kɨ́résịto go 'desɨ́ ní, káa bɨ nɨ ndɨ́sị ɨ́lɨ́, zɨ́a lúyú ledre, zɨ́ Lomo 'déci ngbanga roa káa zɨ́ bɨ 'deci ngbanga ngére 'bɨ bɨcayi lomo e ní ke. 7 Manda ma'dáa idí ndɨ́sị méngị zaá mbigí moko bɨ 'bɨ Lomo ní dongará 'yị e káa bɨ 'yị ga bɨ ṇguṇgunɨ́ aka ledre Ngére Yésụ wá ní, nɨyɨ́ ndɨ́sị úkucáyi wo, zɨ́ ngére 'bɨ bɨcayi lomo e ólṵ́ne sɨmɨ a zɨ́ mɨmbé'dea ésɨ́ne zɨ́a méngị bɨsinyí ledre.
8 Kpá kenée gɨ ro manda máa wo bɨ ndolonɨ́ wo dɨ́kono, ngárá utúasá aka méngị moko ngúcuné wá, nɨ aka sɨ́ sɨ́lɨ́ mɨngburoko manda e kɨ́ sáká yée ní. Idí ídí 'yị bɨ nɨ kɨ́ úndruné, mɨ́ódro ené kɨ́ mɨméngị ledre ené nɨ mbá bɨlámáne ní. Ndaá kpá ídí 'yị bɨ ndɨsị éwé le'yɨ́ kɨ́ ndɨ́sị kóyó kɨ́e wá, ndaá kpá 'yị bɨ kɨ́ mongṵ́ mɨmbé'dené gɨ ro késɨ́ ní wá.
9 Cíyí ledre 'bɨ Lomo idí ídí sɨmɨ a kɨ́ngaya, gɨ ro zɨ́a ídíne kɨ́ bɨlámá sómṵ́ ledre sɨmɨ mɨméngị ledre ené e za mbá. 10 'Yị máa wo bɨ káa zɨ́ née, idínɨ́ ówoyéme ledre gɨ roa zaá bɨlámáne togṵ́ utúasá go kacɨ́ komo 'yị e yá, do nda ɨ'bí moko née zɨ́a.

11 'Yị káa zɨ́ née, ledre nɨ kpá gɨ ro me'bea káa,
me'bea idí ídí kára bɨ mɨméngị ledre ené nɨ bɨlámáne,
ndaá 'yị lịkpí wá ní. Idí ídí 'yị bɨ ndịsị 'búó'bú roné
mɨ'búó'bú, zɨ́a ídíne ndoo sɨmɨ ledre e za mbá ní. Ndaá
kpá ídí 'yị éwé le'yí ndísị kóyó kɨ́e wá.
12 Manda 'bɨ kanísa ndaá ídí 'yị bɨ nɨ kɨ́ kará e zɨ́ne
tṵ'dṵ ní wá. Idí ídí dụ́ụ́ o'do 'bɨ kára kɨ́é'do, zɨ́a óto
komoné dụ́ụ́ ro kára máa née. Idí ídí 'yị bɨ ndịsị í'bí
lorụ zɨ́ owṵ́ 'bɨ ené e, zɨ́ 'be 'bɨ ené ídíne bɨlámáne ní.
13 Díkono bɨ mengị moko ené e za mbá do bɨlámá
mɨsi'diné ní, 'yị e nɨyí ịnyị za mbá óto úndrua, gɨ zɨ́a
'di'bi go bɨlámá mɨsi'di. Gɨ ore, nɨ ídí kɨ́ roko'bụ zɨ́a
ndísịné 'dódo ledre 'bɨ Kɨ́résịto Yésụ zɨ́ 'yị e.
14 Timatíyo, abú máóto sómṵ́ ledre yáa go kɨ́ngaya gɨ
ro ngásáógụmá lúrú sée íri ndotó yá, nɨ mɨútúásáne zɨ́-
ma éké ledre ba kása a zɨ́se 'dá'dá. 15 Gɨ zɨ́a máówo wá
ke, togṵ́ ngíti géyị ledre e nɨyí ụ́cụ́mo máa, máógụ
aka íri 'diya wá yá, gɨ ro zɨ́ ledre bɨ sɨmɨ wáraga ba sáká
sée. Gɨ do bɨ zɨ́se ndísịsé méngị tɨ́ fú mɨméngị ledre 'bɨ
'yị ga bɨ nɨyí go 'yị ndísị lódṵ́ kacɨ́ Ngére ezé Yésụ ní. Gɨ
zɨ́a 'yị lódṵ́ kacɨ́ Yésụ nɨyí ye 'yị ga bɨ ndịsịnɨ́ tóro ngbúó
sogo bɨlámá 'dódo ledre bɨ 'bɨ Ngére Yésụ ma'dáa ní.
Gɨ ro zɨ́ 'dódo ledre máa née ídíne fú kɨ́ roko'bụné
ndéréne 'dá'dá kɨ́ngaya.
16 Lúrúsé aka mongṵ́ ledre bɨ 'Bụzé Lomo mengị ní.
Kasaogụ Ngére Yésụ bɨ 'yị yómo zée ní sága yáa sɨmɨ
roko'bụ 'bɨ 'Dówṵ́ Lomo, zɨ́ maláyika e lúrú wo cṵ́ kɨ́
komoyé. Do ndísị 'yị 'dódo ledre a zɨ́ kúfú 'yị e do sogo
káṇgá za mbá, zɨ́ tṵ́'dṵ́ 'yị e ṇgúṇgu ledrea, gɨ do
kacɨ́ a née zɨ́a ndá'balúgu roné komo ere.

'Yị ga bɨ otoomonɨ́ ma'díi 'dódo ledre 'bɨ Lomo ní

4 Timatíyo, 'Dówṵ́ Lomo uku'dodo ledre go zɨ́ze
fúó kɨ́dí, ngíti géyị 'yị e gɨ dongará 'yị ga bɨ kóo
ṇguṇgunɨ́ ledre Ngére Yésụ go ní, nɨyí karanée ótoó-
mo kɨ́ lódṵ́ kacɨ́ ledre ga bɨ kóo 'dodonɨ́ zɨ́ye ní kenée.
Zɨ́ye nda ndísị lódṵ́ yí eyé kacɨ́ 'dódo ledre ga bɨ ndịsịnɨ́
ógụ gɨ zɨ́ 'yị ga bɨ ṇguṇgunɨ́ yí eyé ledre ga bɨ 'bɨ bɨcayi
lomo e ní. 2 'Yị ṛanga e nɨyí ye 'yị ga bɨ ndịsịnɨ́ 'dódo
ledre ṛanga née zɨ́ 'yị e ní. Ndịsịnɨ́ méngị ledre ga gére
née kenée, gɨ zɨ́a sómṵ́ ledre eyé nɨ yí ené go umbuné.
Somṵ́nɨ́ 'bɨ eyé ya yée mengịnɨ́ née go cóngó ledre,
ábuwá sómṵ́ ledre eyé uyu yí ené go. 3 'Yị ṛanga ga
gére née, sɨmɨ 'dódo ledre eyé, ndịsịnɨ́ úku ledre kɨ́dí,
ndaá bɨlámáne zɨ́ 'yị e ndísiyé ófṵ́ royé wá, ndaá kpá
bɨlámáne zɨ́ 'yị e ndísiyé ánu esị wá. Ukunɨ́ ledre née
kenée, gɨ zɨ́a owonɨ́ eyé bɨ kɨ́dí, Lomo oto éyí ga gére
née zɨ́ mbigí 'yị ené e ndísiyé ánu yée sɨmɨ bɨ 'yị ené
maáge nɨyí go íni ini zɨ́ne ní wá. 4 Éyí ga bɨ za mbá Lo-
mo otoogụ yée ní, kémbí bɨsinyí a ndaá dongaráye wá.
'Yị e idínɨ́ ndísị ánu yée kɨ́ rokinyi kɨ́ í'bí mbófo éyí zɨ́
Lomo bɨ i'bíogụ éyí máa ga gére née zɨ́ye ní. 5 Gɨ zɨ́a,
éyí bɨ ilizé ánu a ní, abú nɨ gáa 'díya, togṵ́ ndu'yúzé Lo-
mo go gɨ roa kɨ́ mɨmbé'dezé kɨ́é'do yá, azé ánu éyí née
bɨlámáne bɨsinyí ledre mengị zée wá, gɨ zɨ́a Lomo nɨ go
kɨ́ rokinyi gɨ roa.

Mbigí 'yị 'bɨ moko 'bɨ Kɨ́résịto

6 Timatíyo, ledre ga bɨ má'dódo yée zɨ́yị ba, ídí kpá fú
ndísị 'dódotátá yée zɨ́ lúnduzé e kɨ́ lémịzé e, yée ga bɨ
ṇguṇgunɨ́ ledre Kɨ́résịto Yésụ go kpá káa zɨ́ ze ní. Zɨ́yị
kpá fú óto mɨmbé'deyí kɨ́ngaya ro mbigí 'dódo ledre bɨ
nɨ 'bɨ 'yị ga bɨ 'bɨ Yésụ ní, gɨ ro zɨ́yị útúásá ídíyị káa do
mbigí 'yị kasa 'bɨ Yésụ ma'dáa. 7 Gbékpí ledre 'bɨ 'yị ga
gére née, bɨ ndịsịnɨ́ lịkpí yée, ngárá moko ndaá sɨmɨyé
wá ní, ídí 'dí'bióyó royí gɨ sɨmɨyé 'dá'ba, zɨ́yị ndísiyí lódṵ́
dụ́ụ́ kacɨ́ 'dódo ledre bɨ 'bɨ 'yị ga bɨ 'bɨ Kɨ́résịto ní.
8 Togṵ́ 'yị ndịsị méngị dụ́ụ́ ledre máa yée ga bɨ ili yí ené
ne gɨ ro zɨ́ne ídíne kɨ́ roko'bụné yá ní, roko'bụ 'yị née nɨ
ndísị ụ́kṵ́ ené mɨụ́kṵ́. Togṵ́ 'yị ndịsị méngị ledre máa
yée ga bɨ bi ndịsị éme ro Lomo gɨ zɨ́ye mɨéme ní yá, 'yị
née, rokinyi ené ụkṵ́ wá, abú uyu yá, nɨ kpá fú ídí kɨ́
rokinyi.
9 Ba zaá mbigí ledre ídí ṇgúṇgu a zɨ́yị lányáyị roa.
10 Moko ga bɨ ndịsịzé méngị yée kɨ́ bɨsuwu komozé trịị
ba, ndaá gbékpíne wá, otozé komozé gɨ ro Lomo 'Yị
yómo 'yị e, ilizé gɨ ro zɨ́ze ídíze trịdrịzé za fí, gɨ zɨ́a Lo-
mo ma'dáa yemeomo go gɨ rozé kenée. Nɨ ne 'yị bɨ nɨ
yómo 'yị ené e, kɨ́ngaya yée ga bɨ ṇguṇgunɨ́ ledre ené
go ní.
11 Ídí 'dódo ledre née kenée zɨ́ 'yị e. Idínɨ́ ndísị méngị
ledre ga bɨ ndísị úku yée zɨ́ye ní kɨ́ngaya. 12 Kụrụ'bụyí,
mɨ́ódroyí zɨ́ 'yị e, kɨ́ mɨméngị ledre eyí e mbá, 'bú 'yị e
bɨ ndísị óto a doyí, kɨ́ ledre 'bɨ Ngére Yésụ bɨ ṇgúṇgu
kɨ́ngaya, gɨ zɨ́ kéyị née, 'yị e utúasánɨ́ lúrúndíki lúyú
ledre royé wá. Ledre ga bɨ gɨ royí ní za mbá, idí ídí káa
do 'dódo ledre zɨ́ 'yị e. 13 Káa zɨ́ bɨ sịndí kadra utúasá
aka zɨ́ma óguma íri wá ní. Ledre ga bɨ ndísị méngị yée
íri ní za mbá, ólo kúrú Lomo zɨ́ 'yị e, kɨ́ 'dódo ledre 'bɨ
Lomo zɨ́ye, nda kpá kɨ́ ngíti géyị bɨlámá 'dódo ledre ga
bɨ nɨyí bo ní, idínɨ́ kpá fú ndéré 'dá'dá ndá ótoómo yée
wá. 14 Komokenzị bɨ kóo 'Dówṵ́ Lomo i'bí zɨ́yị, zɨ́ 'yị e
kóo lúrúndíki a gɨ royí 'dá'dá zɨ́ sịndí kadra 'bɨ moko
kóo ógụné, zɨ́ mɨngburoko manda e óto sílíye doyí kɨ́
í'bí úndru moko zɨ́yị ní, ndá ótoómo a wá.
15 Káa zɨ́ bɨ kadra moko ma'dáa ogụ nda go ní, ídí mu
méngị a kɨ́ komokenzị máa née kɨ́ngaya gɨ ro zɨ́ 'yị e
mbá lúrú bɨlámá kacɨ́ moko eyí. 16 Sɨmɨ ledre máa ga
gére née mbá, ídí ndísị bɨlámá ndísị dongará 'yị e kɨ́
ledre ga bɨ áyí ndísị 'dódo yée zɨ́ 'yị e ní. Ledre ga bɨ za
mbá máúku yée zɨ́yị ní, ndá ótoómo síllíyị gɨ royé wá.
Lomo nɨ karanée yómo kụrụ'bụyí kpá kɨ́ tṵ́'dṵ́ 'yị e
kpụrṵ́ gɨ sɨmɨ moko bɨ áyí ndísị méngị a née.

Yata lorụ zɨ́ Timatíyo gɨ ro 'yị e mbá

5 Togṵ́ áyí go ódro zɨ́ 'yị e, ya'dá máa yée ga bɨ nɨyí
go mɨngburokoyé, eze sịndí 'bụyí ní,
owṵ́phɨ́ṛangá e ídí ódro zɨ́ye do bɨlámá mɨsi'diné káa zɨ́
ódro zɨ́ 'bụyí bɨ ndiki yíị ní. Mɨnzéré owṵ́ ya'dá e, ídí
ódro zɨ́ye kpá kenée do bɨlámá mɨsi'diné ndoo, káa zɨ́
ódro zɨ́ mbigí lúnduyí e ní. 2 Karágá bɨ nɨyí mɨng-
burokoyé, eze sịndí mbágáyị ní, ídí ódro zɨ́ye kpá ndoo
do bɨlámá mɨsi'diné káa zɨ́ ódro zɨ́ mbágáyị bɨ ndiki yíị

ní. Gɨ ro mɨnzéré owṵkará e kpá kenée, ídí ódro zɨ́ye kpá ndoo do bɨlámá mɨsi'diné káa zɨ́ ódro zɨ́ mbigí lémɨyí e ní. Ídí ndɨ́sɨ́ méngɨ ledre ga gére née za mbá kenée kɨ́ mɨmbé'deyí kɨ́é'do bɨlámáne.

Ledre gɨ ro kará umbu e

3 Kará umbu máa yée ga bɨ 'yɨ́ ndaá gɨ royé geré wá
ní, ídísé lúrú bi kacɨ́ye. 4 Togṵ́ kára umbu máa wo bɨ
owṵ́ 'bɨ ené e nɨyí bo, togṵ́ mbú owṵ́ 'bɨ owṵ́ 'bɨ ené e
yá, idínɨ́ nda lúrú bi kacɨ́ 'yɨ́ eyé máa née ye. Gɨ ro zɨ́ Lo-
mo ídíne kɨ́ye kɨ́ rokinyi, gɨ zɨ́a ṇguṇgunɨ́ ledre 'bɨ Lo-
mo go. Ndɨ́sɨ́nɨ́ née go méngɨ ledre bɨ Lomo ma'dáa ili
ní. 5 Ngíti ledre nɨ kpá káa, kára umbu máa wo bɨ owo
roné bú kɨ́dí 'yɨ́ ndaá roné wá ní, oto ené lolṵ sómṵ́
ledre ené gɨ ro ngíti géyɨ ledre e wá. Mongṵ́ ledre ené
yɨ́ ené go dụṵ́ íni ini zɨ́ Lomo, gɨ ro zɨ́ Lomo ndɨ́sɨ́né
sáká née dụṵ́ ne. 6 Kára umbu máa wo bɨ oto mɨmbé'-
dené lá dụṵ́ gɨ ro rokinyi ní, 'Dówṵ́ Lomo ndaá 'bɨ ené
lolṵ sɨmɨ a wá. Bi ndɨ́sɨ́ éme ro kṵṛṵ'bṵ a née ngbékpɨ́e,
nɨ yɨ́ ené go umbuné, abú nɨ aka tɨ́ trɨdrɨ ndɨ́sɨ́ gámá.
7 Ídí kpá 'dódo ledre née kenée zɨ́ 'yɨ́ 'bɨ Kɨ́résɨto ga bɨ
íri ní mbá, káa bɨ nɨyí lúyú ledre ke. 8 Gɨ zɨ́a, togṵ́ 'yɨ́
lurú bi kacɨ́ 'yɨ́ ené e wá, kɨ́ngaya 'yɨ́ ga bɨ sɨ́ sɨndɨ́ne ní,
'yɨ́ née oyó sogoné go zɨ́ mbigí ledre bɨ ndɨ́sɨ́nɨ́ 'dódo a
zɨ́ 'yɨ́ ga bɨ 'bɨ Kɨ́résɨto ní. Lúyú ledre 'bɨ 'yɨ́ máa née ro-
mo go gɨ do 'bɨ 'yɨ́ ga bɨ ngárá ṇguṇgunɨ́ ledre Yésṵ
káa do Ngére eyé wá ní.

9 Kára umbu máa wo bɨ ásé éké ɨrɨa dongará lafúga
kará umbu e gɨ ro sáká éyɨ́ ní, idí ídí wo máa bɨ sɨmɨbi
ené romo cɨ́ ota go ní, ásé fú ndɨ́sɨ́ sáká wo. Idí ídí kára
máa wo bɨ 'di'bi o'do dụṵ́ kɨ́é'do, zɨ́a kóo ndɨ́sɨ́né óto
komoné dụṵ́ ro o'do máa née ní ní. 10 Nɨ kára bɨ
mɨméngɨ ledre ené nɨ bɨlámáne, ngboróogṵ owṵ́ e go
do bɨlámá mɨsi'di, nɨ 'yɨ́ bɨ ṇgu e ogṵnɨ́ bú zɨ́a 'be, nɨ 'yɨ́
bɨ ndɨ́sɨ́ méngɨ ledre e ndoo bɨlámáne zɨ́ lafúne ga bɨ 'yɨ́
'bɨ Kɨ́résɨto ní. Nɨ kpá 'yɨ́ bɨ togṵ́ lafúga nɨyí go kɨ́ 'do'dó
yá, zɨ́a ndɨ́sɨ́né sáká yée, zɨ́ mongṵ́ ledre ené ídíne kacɨ́
kadra mbá méngɨ bɨlámá ledre e ní.

11 Togṵ́ kára umbu máa wo nɨ aka sɨmɨ owṵ́kára roné,
utúasá bú kpá 'dí'bi ngíti o'do ní, ndá óto ɨrɨa dongará
lafúga kará umbu e wá. Gɨ zɨ́a, sɨmɨ bɨ 'bú 'dí'bi ngíti o'-
do nɨ méngɨ wo ní, nɨ geré óyó sogoné zɨ́ Kɨ́résɨto zɨ́a
ndéréne 'dí'bi o'do ené. 12 Mongṵ́ mócṵ́ éyɨ́ bɨ kóo
mocṵ́ ní, zɨ́a ndéréne lá gbékpɨ́e, moko ndaá sɨmɨ a wá,
née nda go bɨsinyí ledre do komo 'Bụzé Lomo. 13 Nɨ
nda óto komoné lá ro gbékpɨ́ ledre 'bɨ gámá rɨ́ɨ́ gɨ sɨmɨ
'be sɨmɨ ngíti a. Ndaá kpá lá dụṵ́ wo née wá, do
ndɨ́sɨ́né kɨ́ lɨ́lɨkpɨ́ kɨ́ngaya kɨ́ úku ledre ga bɨ ngárá ndaá
mɨútúásáne zɨ́a úku yée wá ní. 14 Gɨ zɨ́ kéyɨ́ née ní, togṵ́
kára umbu nɨ aka owṵ́kára yá, utúasá mɨútúásá zɨ́a
'dí'bi ngíti o'do. Gɨ ro zɨ́a óto 'be zɨ́a ndɨ́sɨ́né kɨ́ lúrú bi
kacɨ́ 'be 'bɨ ené káa bɨ 'yɨ́ ga bɨ ngárá ṇguṇgunɨ́ ledre
'bɨ Lomo wá ní, nɨyí ndɨ́sɨ́ úku zée 'yɨ́ ga bɨ 'bɨ Kɨ́résɨto ní
ke. 15 Mengɨ roné go kenée zɨ́ ngíti géyɨ́ kará umbu ga
bɨ nɨyí owṵ́kará e ní. Otoomonɨ́ ledre 'bɨ Lomo go, nɨyí
nda yɨ́ eyé go ndɨ́sɨ́ lódṵ́ kacɨ́ Satána.

16 'Yɨ́ máa wo bɨ sụmụga, kará umbu e, nɨyí zɨ́a 'be ní,
ndaá ótoómo kará umbu ga gére née gɨ ro zɨ́ 'yɨ́ ga bɨ
'bɨ kanɨ́sa ní ndɨ́sɨyé lúrú bi kacɨ́ye ye wá. Idí geré í'bí
roné ndɨ́sɨ́ lúrú bi kacɨ́ye ne. Gɨ ro zɨ́ 'yɨ́ ga bɨ 'bɨ kanɨ́sa
ní nda ndɨ́sɨ́ 'bɨ eyé lúrú bi dụṵ́ kacɨ́ kará umbu máa
yée ga bɨ ngárá 'yɨ́ ndanɨ́ gɨ royé wá ní.

17 'Yɨ́ ga bɨ 'bɨ Kɨ́résɨto ní, idínɨ́ ínyɨ́ mbá óto úndru 'yɨ́
bɨ Lomo gelé wo go káa do manda, nɨ go ndɨ́sɨ́ 'dódo
ledre 'bɨ Lomo zɨ́ye kɨ́ngaya ní. 18 Gɨ zɨ́a, nɨ mɨékéne
sɨmɨ mɨéké kúrú Lomo kɨ́dí, “Ndá ótoómo 'yɨ́ moko eyɨ́
zɨ́a ndɨ́sɨ́né méngɨ moko yáká kɨ́ 'bú wá.” † “Nɨ
mɨútúásáne zɨ́ 'yɨ́ 'bɨ moko ndíki éyɨ́ kacɨ́ moko bɨ
mengɨ wo ní.” ††19 Togṵ́ 'yɨ́ e ogṵnɨ́ go kó'dṵ́yɨ kɨ́ ledre
ro ngíti manda gɨ dongará manda ga bɨ 'bɨ kanɨ́sa ní
yá, ndá ínyɨ́ geré gbagbagba 'décɨ́ ngbanga ro manda
máa née wá. 'Búó togṵ́ 'yɨ́ e gbre, ota, ukunɨ́ go kɨ́dí, ɨɨ,
manda née luyú ledre tɨ́ go, yée lurúnɨ́ go cṵ́ kɨ́ ko-
moyé, áyí nda fú 'décɨ́ ngbanga roa. 20 Manda ga bɨ
luyúnɨ́ ledre tɨ́ go ní, ídí úkulóko a doyé fúó kɨ́dí, luyúnɨ́
ledre go, gɨ ro zɨ́ lafúga lúrútóko a gɨ royé, zɨ́ye éré
ngɨrɨ́ káa bɨ nɨyí ndɨ́sɨ́ lúyú ledre ke.

21 Timatíyo, máúku zɨ́yɨ́ do komo Lomo kɨ́ Kɨ́résɨto
Yésṵ kpá za kɨ́ maláyika e mbá, ídí ndɨ́sɨ́ méngɨ zaá
mbigí moko bɨ Lomo ili ní. 'Yɨ́ bɨ luyú ledre go ní, ídí tɨ́
úku a doa kɨ́dí, luyú ledre go. Wo bɨ ngárá luyú ené
ledre wá ní, ídí tɨ́ úku a fúó kɨ́dí ɨ́'ɨ, wóyí luyú ené ledre
wá.

Yata lorṵ zɨ́ Timatíyo

22 Ndá lúrú 'yɨ́ lá gbagbagba geré zɨ́yɨ́ óto sílɨ́ doa, í'bí
úndru moko zɨ́a, gɨ ro zɨ́a ídíne manda sɨmɨ kanɨ́sa wá,
káa bɨ áyí ídí sɨmɨ lúyú ledre 'bɨ 'yɨ́ máa née ke. Ídí
'bá'bá royɨ́ gɨ zɨ́ lúyú ledre mɨ'bá'bá.

23 Káa zɨ́ bɨ sɨmɨ sanáyɨ́ ndaá bɨlámáne wá, sɨmɨyɨ́ ndɨ́sɨ́
lengbe fú lá kɨ́ 'dó'do yíɨ́ ní, ndá ndɨ́sɨ́ éwé fú lá dụṵ́
gbékpɨ́ iní sɨmɨ a wá, ídí 'dí'bi owṵ́ le'yɨ́ kóṛó cúku'dée
káa do kágá zɨ́yɨ́ éwé a, gɨ ro zɨ́a yéme sɨmɨyɨ́ máa née.

24 Ngíti géyɨ́ 'yɨ́ e nɨyí bo, ledre ga bɨ luyúnɨ́ yée ní, nɨ
geré mɨówoné, do 'décɨ́ ngbanga a kpá 'diya. Lúyú
ledre 'bɨ ngíti géyɨ́ 'yɨ́ e nɨ 'bɨ ené mɨló'boné, ndɨ́sɨ́ 'dó-
do roné ndoo gɨ 'dá'ba ngíti géyɨ́ 'yɨ́ e nɨyí nda fú
ówo a. 25 Nɨ kpá kenée gɨ ro mɨméngɨ ledre. Togṵ́ 'yɨ́
mengɨ bɨlámá ledre, ledre bɨ 'yɨ́ née méngɨ ní lo'bo wá.
Abú gɨ dosɨ́ a ndaá mɨówoné wá, gɨ 'dá'ba, 'yɨ́ e nɨyí
kpá fú ówoyéme a kɨ́dí ledre ba nɨ bɨlámáne, togṵ́ nɨ
bɨsinyíne yá, do kpá ówo a kɨ́dí ledre ba nɨ bɨsinyíne.

6 Owṵ́kṵlṵ́ ga bɨ ṇguṇgunɨ́ ledre Ngére Yésṵ go,
ndɨ́sɨ́nɨ́ méngɨ moko zɨ́ mɨngburoko 'yɨ́ eyé e ní,
idínɨ́ óto úndru mɨngburoko 'yɨ́ eyé máa ga gére née
kɨ́ngaya. Gɨ zɨ́ 'yɨ́ ga bɨ ngárá ṇguṇgunɨ́ ledre 'bɨ Lomo
wá ní kɨ́ ndɨ́sɨ́ úku sínyi ledre gɨ do bɨ Lomo kpá kɨ́ ledre
ené ga bɨ azé ndɨ́sɨ́ 'dódo yée zɨ́ 'yɨ́ e ní ke. 2 Owṵ́kṵlṵ́
máa yée ga bɨ mɨngburoko 'yɨ́ eyé e nɨyí kpá 'yɨ́ ga bɨ
ṇguṇgunɨ́ ledre 'bɨ Ngére Yésṵ go ní, yée owṵ́kṵlṵ́
maáge ndanɨ́ lúrúcáyi mɨngburoko 'yɨ́ eyé ga gére née
wá. Idínɨ́ ndɨ́sɨ́ óto úndru mɨngburoko 'yɨ́ eyé ga gére
née gɨ ro zɨ́ ndɨ́sɨ́ eyé ídíne bɨlámáne káa do lúndu. Gɨ
zɨ́a, nɨyí kɨ́ mɨngburoko 'yɨ́ eyé maáge go mbá 'yɨ́ ga bɨ
'bɨ Kɨ́résɨto ní. Ídí 'dódo ledre née kenée zɨ́ 'yɨ́ e.

† *5:18 Gbre lorṵ 25:4* †† *5:18 Lúka 10:7*

Yata lorụ gɨ ro 'yị ga bɨ ndịsịnɨ́ 'dódo ledre ṛanga zɨ́ 'yị e ní

3 Togú ngíti 'yị ogụ kɨ́ ngíti 'dódo ledre kpí gɨ ro ledre
ga bɨ má'dódo yée zɨ́yị ba ní, 'yị née uku née kɨ́dí, ledre
ga bɨ 'bɨ Kɨ́résịto Yésụ Ngére ezé bɨ ndịsịzé 'dódo yée zɨ́
'yị e ní, nɨyí yí eyé mbá ṛanga, ndanɨ́ eyé ma'díi 'dódo
ledre e wá.
4 'Yị káa zɨ́ ga gére née, odụ ledre eyé yí ené go lá
dụ́ụ́ ḭlí, ngíti éyí bɨ owonɨ́ bú gɨ do kacɨ́ ḭlí née ndaá 'bɨ
ené e wá. Nɨyí yí eyé go káa zɨ́ 'yị ga bɨ sɨmɨ doyé sinyí
go mɨsínyí ní. Née sí ledre bɨ ilinɨ́ ledre 'bɨ kangú kɨ́ ófụ́
gɨ zɨ́a kɨ́ ngíti géyị 'yị e kɨ́ngaya gɨ ro ini ledre bɨ gɨ sɨmɨ
ledre ga bɨ sɨmɨ mɨékéne kúrú Lomo ní. Kangú káa zɨ́
ga gére ní, ndịsịnɨ́ lengbe 'dí'biógụ bɨsinyí ledre ga bɨ
káa zɨ́ sɨmɨkesí kɨ́ bɨsinyí ódro dongará 'yị e, zɨ́ 'yị e
ndísiyé kɨ́ ífi ngaráye kɨ́ lafúye. 5 'Yị kangú ga gére née
sɨmɨ doyé sinyí gɨ zɨ́ lúyú ledre go mɨsínyí. Odụ mongụ́
ledre eyé nda yí ené go lá kangú kɨ́ 'yị e. Ndịsịnɨ́ gága
ledre ga gére née kenée gɨ ro zɨ́ye ídíye 'yị ga bɨ 'bɨ
Kɨ́résịto ní, gɨ zɨ́a somụ́nɨ́ 'bɨ eyé kɨ́dí, togú 'yị nɨ go 'yị
lódụ́ kacɨ́ Kɨ́résịto yá, mɨsi'di ndíki tụ́'dụ́ éyí e likpínɨ́ go
zɨ́a. Ábuwá ledre ma'dáa ndaá 'bɨ ené kenée wá.

Mɨsi'di 'bɨ ndíki bɨlámá ledre gɨ zɨ́ 'Bụzé Lomo

6 Mɨsi'di 'bɨ ndíki bɨlámá ledre gɨ zɨ́ Lomo ndaá 'bɨ ené
té bɨ yaá 'yị idí ídí kɨ́ tụ́'dụ́ éyí e zɨ́ne ní wá, yí ené 'yị idí
ṇgúṇgu ledre 'bɨ 'Bụzé Lomo ma'dáa, wo, 'yị ma'dáa,
zɨ́a ídíne kɨ́ rokinyi kɨ́ éyí bɨ nɨ bo zɨ́a ní. 7 Gɨ zɨ́a sɨmɨ bɨ
mbágáze e ndikinɨ́ zée ní, ndikiogụnɨ́ eyé kóo zée kɨ́
éyí e do sḭlíze wá. Kpá kenée, sɨmɨ bɨ karanée azé úyu
ní, 'di'bizé éyí gɨ do sogo káṇgá gɨ ona kpa ndéré kɨ́e
'be 'bɨ Lomo komo ere wá. Azé ndéré kpá kɨ́ gbékpí
sḭlíze káa zɨ́ bɨ kóo ogụzé ní. 8 Togú éyí mɨánu kɨ́
bongó e gɨ ro zɨ́ze ésí yée rozé nɨyí goó bo yá, ledre
ezé e emenɨ́ go mbá. 9 'Yị máa yée ga bɨ kɨ́ mongụ́
mɨmbé'de sɨmɨyé, mongụ́ ledre eyé yí ené lá gɨ ro zɨ́ye
ídíye kɨ́ tụ́'dụ́ éyí e zɨ́ye ní, mongụ́ mɨmbé'deyé née oto
yí ené yée go zɨ́ye ndísiyé méngị lúyú ledre. Bi
ólụ́ógụyé gɨ sɨmɨ lúyú ledre ma'dáa ndaá 'bɨ ené lolụ
wá, lúyú ledre máa née odóngeṛị yí ené yée go ndá
káa zɨ́ éyí bɨ utúnɨ́ sí abára ní. Odụ a, nɨyí úyu go té
mɨúyu omonɨ́ wá. 10 Togú 'yị sịkpị mɨmbé'dené 'dága gɨ
ro zɨ́ne ídíne kɨ́ tụ́'dụ́ késí zɨ́ne yá, 'yị née nɨ ndísị lúyú
tụ́'dụ́ ledre e, gɨ zɨ́a mɨmbé'dea nɨ yí ené go dụ́ụ́ gɨ ro
tụ́'dụ́ késí. Mengị roné go zɨ́ ngíti géyị 'yị e kenée, gɨ
zɨ́a bɨ otonɨ́ mɨmbé'deyé mongụ́ne gɨ ro tụ́'dụ́ késí ní,
otoomonɨ́ ledre 'bɨ Lomo go, ndịsịnɨ́ nda yí eyé go lódụ́
mɨsi'di ga bɨ yée nɨyí ndíki tụ́'dụ́ késí doyé ní.

Yata lorụ zɨ́ 'yị 'bɨ Kɨ́résịto ga bɨ kɨ́ tụ́'dụ́ éyí e zɨ́ye ní

11 Timatíyo, káa zɨ́ bɨ Lomo gelé yḭ́ị go zɨ́a óto yḭ́ị káa
do 'yị 'dódo mbigí ledre ené zɨ́ 'yị e ní, ídí 'dí'bióyó
sómụ́ ledre eyí gɨ ro méngị bɨsinyí ledre 'dá'ba. Ídí
ndísị méngị dụ́ụ́ éyí ga bɨ bi nɨ ndísị éme ro Lomo gɨ
zɨ́ye mɨéme ní. Zɨ́ 'bú Ngére Yésụ ídíne doyí za kɨ́ngaya
kacɨ́ kadra za mbá. Zɨ́yị kpá kɨ́ óto 'bú 'yị e doyí. Zɨ́
mongụ́ ledre eyí ídíne óto komoyí gɨ ro ledre bɨ kó'dụ́yị
ní. Zɨ́yị ídíyị kɨ́ 'yị e mbá ndoo do bɨlámá mɨsi'di. 12 Ídí
ṇgúṇgu ledre Ngére Yésụ kɨ́ngaya gɨ ro zɨ́yị ówo kacɨ́
ụ́tụsɨmɨyí sɨmɨ ledre e, gɨ ro karanée zɨ́yị ndíki trịdrị bɨ
za fí ní gɨ zɨ́ Lomo. Gɨ zɨ́a Lomo ma'dáa ndolo ené yḭ́ị
gbékpḭ́e wá, ndolo yḭ́ị gɨ ro zɨ́ mɨméngị ledre éyí ídíne
bɨlámáne gɨ ro zɨ́yị tóroyí kɨ́ roko'bụyí dongará 'yị e
úku ledre zɨ́ye fúó, gɨ ro zɨ́ye tɨ́ ówo a kɨ́dí, ṇgúṇgu
ledre Ngére Yésụ go ma'díi.
13 Timatíyo, máúku zɨ́yị do komo 'Bụzé Lomo bɨ
otoogụ éyí trịdrị e za mbá ne ní, kpá do komo Kɨ́résịto
Yésụ bɨ kóo ụtụ sɨmɨné zɨ́a úku mbigí ledre fúó zɨ́ Pána-
to Piláto, ngére bɨ kóo 'bɨ Yúda e ní. 14 Ledre ga bɨ
máúku yée zɨ́yị née, ídí ndísị méngị yée tɨ́ kenée za cé,
gị sɨmɨ sịndí kadra bɨ karanée Kɨ́résịto Yésụ Ngére ezé
nɨ ndá'baógụ sɨmɨ a ní, káa bɨ 'yị e nɨyí lúrúndíki kémbí
lúyú ledre royí ke. 15 'Bụzé Lomo bɨ 'yị e ndịsịnɨ́ kófó
ịrịa, bɨ nɨ kpá ne mongụ́ Ngére do sogo káṇgá ba za
mbá ní, nɨ ne wo bɨ karanée nɨ 'dódoógụ Yésụ ne sɨmɨ
sịndí kadra bɨ utúasá go mɨútúásá ní kɨ́dí, née go
mongụ́ Ngére ezé. 16 Wo Lomo, nɨ dụ́ụ́ ne Lomo bɨ nɨ
trịdrịné za fí ní. Bi bɨ ndịsị ndísị doa ní, ndịsị ṛíṛí mɨṛíṛí
ganya, ganya, ganya káa zɨ́ sụ́lụ́ kadra ní, 'yịma'dí
utúasá lúrú a kɨ́ komoné wá. Gɨ zɨ́ kéyị née ní, 'yị e idínɨ́
ndísị kófó ịrị Lomo ma'dáa kacɨ́ kadra za mbá odụ a
ndaá ídí wá. Idí kenée.

Mɨsi'di bɨ 'yị 'bɨ Kɨ́résịto nɨyí ndísị kɨ́e ní

17 'Yị ga bɨ kɨ́ tụ́'dụ́ éyí e zɨ́ye ní, ídí lórụ yée, ndanɨ́
óto komoyé lá dụ́ụ́ ro tụ́'dụ́ éyí ga bɨ zɨ́ye née, zɨ́ye
ndísiyé ḭlíye kɨ́e wá. Idínɨ́ óto komoyé dụ́ụ́ ro Lomo bɨ
ndịsị í'bí éyí e zɨ́ 'yịma'dí e za mbá ne, zɨ́ bi ndísị émené
royé gɨ zɨ́a ní. 18 Ídí lórụ 'yị ga bɨ kɨ́ tụ́'dụ́ éyí e zɨ́ye née,
idínɨ́ ndísị méngị dụ́ụ́ bɨlámá ledre kɨ́ tụ́'dụ́ éyí ga bɨ
zɨ́ye née. Bɨlámá mɨméngị ledre eyé, idí éye rómo do
tụ́'dụ́ éyí ga bɨ zɨ́ye ní. Idínɨ́ ídí 'yị sáká lafúye kɨ́ éyí ga
bɨ Lomo i'bí zɨ́ye ní. 19 Togú ndịsịnɨ́ go méngị kéyị
kenée zɨ́ 'yị e yá, ndịsịnɨ́ née go yémeómo bɨlámá ledre
zɨ́ye komo ere. Karanée, Lomo nɨ méngịlúgu bɨlámá
ledre zɨ́ye kacɨ́ bɨlámá ledre ga bɨ ndịsịnɨ́ méngị yée zɨ́
'yị e née.

Odụ lorụ zɨ́ Timatíyo

20 Timatíyo, ledre bɨ Lomo i'bí do sḭlíyị née, ídí 'dí'bi
sḭlíyị roa ngbúó. Ndá ólụ́ sɨmɨ ngíti géyị bɨcayi ledre e
wá, káa bɨ nɨyí 'dí'bióyó yḭ́ị gɨ ro Lomo 'dá'ba ke. Ídí ígí
royí 'dá'ba gɨ ro bɨcayi kangú ga bɨ moko ndaá sɨmɨyé
wá, 'yị kangú ndịsịnɨ́ ndólo a ya née komokenzị,
ábuwá yí ené bịrifu ledre ní. 21 Ngíti géyị 'yị ga bɨ kóna
otonɨ́ komoyé ro ledre ṛifu ga gére ní, karaba ní luyúnɨ́
gɨ do bɨlámá mɨsi'di 'bɨ Lomo go. Ndá ídí káa zɨ́ ye wá.
Lomo idí kɨ́yị.

2 Timatíyo

Ledre gɨ ro gbre bṵkṵ bɨ Timatíyo ní

Páwulo eké ledre ba gɨ sɨmɨ sígịnị. Sómṵ ledre ené nɨ kóo kɨ́dí nɨyí go úfu née 'diya. Gɨ zɨ́ kéyị née ili kóo zɨ́ Timatíyo ógụné zɨ́ne 'diya 'dá'dá zɨ́ye kɨ́ úfu née. Gɨ zɨ́a bɨ kóo Timatíyo ndịsị sáká Páwulo kɨ́ngaya kɨ́ moko ní, zɨ́a ídíne zɨ́ Páwulo káa zɨ́ owṵ 'bɨ ené ní, zɨ́ 'bú Timatíyo ídíne doa kɨ́ngaya.
Páwulo eké ledre ba gɨ zɨ́a bi sinyí roa mɨsínyí gɨ ro 'yị ga bɨ 'bɨ Kɨ́résịto bɨ nɨyí ndísị 'dódo yée bɨsinyíne ní. Gɨ zɨ́ kéyị née zɨ́a úku ledre zɨ́ Timatíyo idí tóro ngbúó sɨmɨ ledre 'bɨ Kɨ́résịto bɨ ṇgúṇgu ní, ndísị úku ledre 'bɨ Lomo zɨ́ 'yị e ngirị ndaá roa wá abú sɨmɨ sịndí kadra 'bɨ 'do'dó, idí kpá ndísị úkucáyi ledre 'bɨ 'yị 'dódo ledre ga bɨ 'yị ṛanga e ní.

1 Timatíyo, máa Páwulo bɨ 'Bụzé Lomo gelé máa, zɨ́ma ídíma káa do 'yịmɨkása zɨ́ Kɨ́résịto Yésụ bɨ ndịsịzé óto komozé kacɨ́ a gɨ ro trịdrị bɨ za fí ní.
2 Máéké ledre ba máa zɨ́yị, gɨ zɨ́a, áyí zɨ́ma go mbigí owṵ 'bɨ amá sɨmɨ Lomo.
'Bụzé Lomo ma'dáa kɨ́ Kɨ́résịto Yésụ Ngére ezé, idínɨ́ ndísị lúrú bi kacɨ́yị gɨ do bɨ zɨ́yị ndísịyí bɨlámáne.

Páwulo I'bí mbófo éyí zɨ́ Lomo gɨ ro Timatíyo

3 Timatíyo owṵ 'bɨ amáa, ledreyí lịgị máa wá. Kacɨ́ kadra za mbá, kɨ́'dí bɨ mááyí go íni ini zɨ́ 'Bụzé Lomo ní, mándísị óto yíị kó'dṵ a. Gɨ zɨ́a, nɨ ne mbigí Lomo, bulúndu bulúnduzé e ndịsịnɨ́ kóo íni ini zɨ́a kɨ́ mɨmbé'deyé kɨ́é'do. Kpá káa zɨ́ bɨ ndịsịzé karaba íni ini zɨ́a kɨ́ mɨmbé'dezé kɨ́é'do ní. 4 Máóyó sogomá zɨ́yị wá, mááyí ógụ lúrú yíị. Máówo bú, sɨmɨ bɨ kóo ifizé sɨmɨzé kéyị ní, nɨ kóo zɨ́yị mongṵ lerí, née sí ledre bɨ kóo léfe iní komoyí gɨ zɨ́a kɨ́ngaya ní. 5 Máówo bú bɨlámáne kɨ́dí, ṇgúṇgu ledre Yésụ go káa do Ngére eyí cṵ kɨ́ mɨmbé'deyí káa zɨ́ bɨ kóo tetéyị Lóyisi kɨ́ mbágáyị Yṵnịsị ṇguṇgunɨ́ ledre a ní. 6 Moko 'bɨ Lomo bɨ do síḷíyị née ndaá úyu wá, idí ngbóró tátá roné fú 'dá'dá káa zɨ́ bɨ kóo mái'bí úndru moko máa née go zɨ́yị ní. 7 Ídí ndịsị méngị moko née fú kenée ndéré kɨ́e 'dá'dá, gɨ zɨ́a, 'Bụzé Lomo i'bí 'dówṵne go zɨ́ze gɨ ro zɨ́a ndịsịné óto zée zɨ́ze ídíze kɨ́ roko'bụzé, do ndịsị tórozé ngbúó sɨmɨ úzu éyí, zɨ́ze ndịsịzé óto 'bú lafúze e, kpá gɨ ro zɨ́ze ndịsịzé méngị mbá bɨlámá ledre e.
8 Káa zɨ́ bɨ 'Dówṵ Lomo nɨ bo kɨ́ze, nɨ ndịsị sáká zée ní, ngịrị ndaá méngị yíị kɨ́ 'dódo ledre 'bɨ Ngére Yésụ zɨ́ 'yị e wá. Dokuwu ndaá kpá méngị yíị kɨ́ 'dódo ledre ené zɨ́ 'yị e gɨ zɨ́a bɨ kóo otonɨ́ máa sɨmɨ sígịnị gɨ ro bɨlámá ledre ené ní wá. Kacɨ́ kadra mbá, ídí ídí nzíyiyí. Togṵ 'do'dó ogụ royí gɨ zɨ́a bɨ ṇgúṇgu ledre Ngére Yésụ ní yá, ídí ótoómo royí zɨ́yị 'dó'dóyị. Máótoómo kóo romá kpá kenée zɨ́ma ndịsịmá 'dó'dóma gɨ ro ledre ené. 9 Gɨ zɨ́a, wo Lomo, yomo ené kóo zée kéyị kpá kɨ́ tṵ'dṵ ngíti géyị 'yị e, zɨ́ze ídíze káa do mbigí 'yị ené e ba ndaá gɨ zɨ́a bɨ azé bɨlámá 'yị e, mɨméngị ledre ezé e nɨyí mbá bɨlámáye ní wá. Yeme kóo ledre née gɨ rozé go kú 'desí kpụrṵ gɨ sɨmɨ Kɨ́résịto Yésụ 'dá'dá zɨ́a kóo kɨ́ ótoógụ ere e kɨ́ káṇgá, gɨ zɨ́a, nɨ yí ené kú Lomo 'yị méngị bɨlámá ledre zɨ́ 'yị e. 10 Bɨ ba ní, owoyemezé nda bɨlámá ledre bɨ kóo sɨmɨ bɨ Kɨ́résịto Yésụ 'Yị yómo 'yị e bɨ úyu do mɨngbúngbu kágá gɨ rozé ní go. Mɨúrúa bɨ kóo gɨ sɨmɨ umbu ní, 'dodo zɨ́ze kɨ́dí, wo Yésụ, roko'bụa romo do umbu go. Zée 'yị ga bɨ 'bɨ Yésụ ma'dáa ní, togṵ uyuzé yá, Yésụ ma'dáa nɨ úru zée, gɨ zɨ́a, urúụtụ kóo roné go ne gɨ sɨmɨ umbu ma'dáa, roko'bụ a romo do 'bɨ umbu go. 11 Máa Páwulo, 'Bụzé Lomo gelé máa káa do 'yịmɨkása ené, 'yị 'dódo ledre ené kpá 'yị ndísị úku bɨlámá ledre ené zɨ́ 'yị e za mbá. 12 Née sí ledre bɨ otonɨ́ máa gɨ zɨ́a sɨmɨ sígịnị do ndísị kɨ́ 'dó'do máa ní. Abú kenée ndotó, dokuwu mengị ené máa gɨ zɨ́ ledre ga gére née wá, gɨ zɨ́a, máówo bú, máṇgúṇgu yí amá ledre mbigí Lomo. Wo Lomo ma'dáa nɨ ndísị yómo máa gɨ sɨmɨ 'do'dó ga gére née gị sɨmɨ odụ sịndí kadra bɨ karanée Ngére Yésụ nɨ ndá'baógụ sɨmɨ a ní.
13 Owṵ 'bɨ amáa, ledre ga bɨ kóo má'dódo yée zɨ́yị ní, ndanɨ́ lígị yíị wá. Ídí ndísị 'dódo dụṵ ledre ga gére née zɨ́ 'yị e, sɨmɨ bɨ áyí go ndísị méngị ledre máa ga gére ní, ledre Kɨ́résịto Yésụ bɨ ṇgúṇgu ní, cíyí a idí ngbóró sɨmɨyí mongúne, zɨ́yị ídíyị kpá 'yị óto 'bú 'yị e za mbá. 14 Máówo bú, 'Dówṵ Lomo nɨ ndísị sáká yíị, zɨ́yị ndísịyí méngị moko 'bɨ Lomo do bɨlámá mɨsi'diné.
15 Máúku ledre née kenée gɨ zɨ́a, éyí bɨ 'yị 'bɨ Ásiya mengịnɨ́ ní, oto máa, mándá kɨ́ rokinyi gɨ roa wá. Lúrú aka, Fugélo e kɨ́ Amogéno kɨ́ ngíti géyị lafúye e, oyónɨ́ sogoyé go zɨ́ ledre 'bɨ Lomo bɨ má'dódo zɨ́ye ní. Ndịsịnɨ́ nda yí eyé go lódṵ ngíti géyị mɨsi'di eyé e kpí.
16 Abú mengịnɨ́ kenée ndotó, Onésịforụ otoomo máa wá. Tɨ́ bɨ owo bú otonɨ́ máa sɨmɨ sígịnị ba gɨ zɨ́a bɨ

máŋgúŋgu ledre Yésụ ní. Sɨmɨ ledre ga gére née mbá, Onésịforụ otoomo máa wá. Ndịsị kpá fú ngásáógụ kɨ́ lúrú máa, zɨ́ mɨmbé'demá gịe ndíʃsị ịdríne, zɨ́ síli ndíʃsị ílíne romá. Mámbófo wo go kɨ́ngaya sɨmɨ ledre bɨ mengị yée zɨ́ma née. Ngére Yésụ ídí méngị bɨlámá ledre zɨ́a kɨ́ 'yị 'bɨ 'be 'bɨ ené mbá. 17 Sɨmɨ bɨ ogụ sɨmɨ Róma ní, zɨ́ mɨmbé'dea ídíne 'dága kɨ́ngaya gɨ ro zɨ́ne lúrú máa. Zɨ́a tónóne ndú'yúsó'do ledre gɨ romá, tɨ́ bɨ zɨ́a óguné gị zɨ́ma do bi bɨ otonɨ́ máa doa ní.

18 Bɨlámá ledre ga bɨ kóo Onésịforụ ndịsị méngị yée zɨ́ma sɨmɨ Éfeso née, ndanɨ́ mɨló'boyé wá, ówo kóo bú bɨlámáne. Gɨ zɨ́ kéyị née ní, zɨ́ma ndíʃsịmá óto wo kɨ́ 'yị 'bɨ 'be 'bɨ ené e do síĺị Lomo. 'Bụzé Lomo kɨ́ Ngére Yésụ, idínɨ́ ndíʃsị lúrú bi kacɨ́ a gɨ ro zɨ́a ndíʃsịné bɨlámáne.

Páwulo énzị komo Timatíyo

2 Áko Timatíyo owú 'bɨ amáa, káa zɨ́ bɨ Lomo mengị bɨlámá ledre go zɨ́yị kpụrú gɨ sɨmɨ Owú 'bɨ ené Kɨ́résịto Yésụ ní, ídí ídí kɨ́ roko'bụyí, zɨ́yị ndíʃsị tóroyí ngbúó sɨmɨ ledre e kacɨ́ kadra za mbá. 2 Ledre ga bɨ kóo lúrútóko gɨ zɨ́ma, mándíʃsị 'dódo yée zɨ́ tú'dú 'yị e ní, ídí 'dí'bi ledre máa ga gére née, zɨ́yị 'dódotátá yée zɨ́ 'yị ga bɨ lúrú yée utúasánɨ́ go gɨ ro 'dódotátá ledre e ní, zɨ́ye ndíʃsịyé 'dódotátá yée zɨ́ ngíti géyị 'yị e. 3 Ídí ódó mɨmbé'deyí sɨmɨ ledre e káa zɨ́ze ní, zɨ́yị tóroyí ngbúó káa zɨ́ asikíri 'bɨ Kɨ́résịto Yésụ ní. 4 Bɨ áyí go asikíri 'bɨ Ngére Yésụ ní, ndá lolụ ndíʃsị méngị mɨméngị ledre 'bɨ gbékpí 'yị e wá. Ídí ndíʃsị méngị dụ́ụ́ ledre máa yée ga bɨ Yésụ nɨ ídí kɨ́ rokinyi gɨ royé ní. 5 Togú kenée wá, ídí ídí káa zɨ́ 'yị bɨ ndịsịnɨ́ ngásá mɨdogelíʃgélị ní. Lúrú, togú 'yị nɨyí go ngásá mɨdogelíʃgélị kɨ́ lafúne e ní, oto ené sómú ledre ené gbre gbre wá. Nɨ óto komoné dụ́ụ́ ro ngásá bɨ kó'dúne ní, 'búó togú ngasáonzónɨ́ ngásá máa née go.

6 Ngíti sómú ledre nɨ kpá káa, ídí ídí káa zɨ́ 'yị bɨ nɨ 'yị ó'do éyí kɨ́ngaya ní. 'Yị bɨ nɨ 'yị ó'do éyí kɨ́ngaya ní, nɨ yí ené lengbe fú lá kɨ́ rokinyi. 7 Ledre ga bɨ máúku yée zɨ́yị née, ídí sómú sɨmɨyé kpó kpó kpó. Ngére Yésụ nɨ í'bí komokenzị zɨ́yị kpụrú gɨ sɨmɨ ledre káa zɨ́ ga gére née.

8 Ídí óto komoyí ro Kɨ́résịto Yésụ bɨ nɨ gɨ sɨmɨ kúfú ngére Dawídi bɨ kóo 'Bụzé Lomo uru wo gɨ sɨmɨ umbu ní. Née bɨlámá ledre bɨ mándíʃsị 'dódo a zɨ́ 'yị e ní. 9 Gɨ zɨ́a bɨ mándíʃsị 'dódo bɨlámá ledre née zɨ́ 'yị e ní, 'yị máa yée ga bɨ ngárá ilinɨ́ bɨlámá ledre máa née wá ní, zɨ́ye ndíʃsịyé 'dó'do máa kpá kɨ́ ónzó máa sɨmɨyé síginị káa zɨ́ éyí bɨ mándíʃsị méngị bɨsinyí ledre ní. 10 Abú kenée ndotó, máí'bí romá go zɨ́ma 'dó'dóma gɨ ro 'yị e za mbá, gɨ do bɨ zɨ́ye ŋgúŋgu ledre 'bɨ Kɨ́résịto Yésụ, zɨ́ye ídíye mbigí 'yị ga bɨ 'bɨ Lomo ní za fí.

11 Ma'díi,

togú otoomozé bɨsinyí ledre ga bɨ kóo ndịsịzé méngị yée ní mbá 'dá'ba yá,

Yésụ nɨ yómo zée, zɨ́a óto zée, zɨ́ze ídíze trịdrịzé za fí káa zɨ́ne ní.

12 Ndaá kpá lá dụ́ụ́ wo née wá, togú ụtụzé sɨmɨzé sɨmɨ 'do'dó ga bɨ nɨyí kɨ́ ndíʃsị méngị zée ní gị sɨmɨ sịndí kadra bɨ Yésụ ma'dáa nɨ ndá'baógụ sɨmɨ a ní yá,

azé ídí dongará 'yị ga bɨ Yésụ ma'dáa nɨ ídí Ngére doyé ní.

Togú otoomozé wo gɨ zɨ́ 'do'dó bɨ ndịsịzé ndíki a gɨ ro ledre ené ní yá,

sɨmɨ bɨ karanée nɨ ndá'baógụ káa do Ngére do 'yị-ma'dí e do sogo káŋgá ona ní, nɨ ótoómo zée kpá kenée, zɨ́a úku ledre kɨ́dí, née owo ené zée wá.

13 Togú owozé wo káa do Ngére ezé, zɨ́ze ndíʃsịzé lódú kacɨ́ a yá,

oyólo'bó ené ledre ené wá,

ledre ga bɨ uku yée ní, nɨ méngị yée mbá.

'Yị 'bɨ moko bɨ Lomo nɨ kɨ́ rokinyi kɨ́e ní

14 Káa zɨ́ bɨ kenée ní, ledre ga bɨ máúku yée zɨ́yị née, ídí ndíʃsị úku yée zɨ́ 'yị ga bɨ sí síĺíyị íri ní mbá, ndanɨ́ ndíʃsị méngị kangú sɨmɨ ledre 'bɨ Lomo wá. Kangú káa zɨ́ bɨ ngíti géyị 'yị ga gére ndịsịnɨ́ méngị yée née, sakánɨ́ eyé 'yị e wá. Bi ndíʃsị sínyí ro 'yị ga bɨ ndịsịnɨ́ úwú yée ní mɨsínyí. 15 Máúku zɨ́yị, dokuwu moko 'bɨ Lomo ndaá méngị yíị wá. Ídí í'bí royí ndíʃsị méngị moko ené kɨ́ ndíʃsị 'dódo bɨlámá ledre ené zɨ́ 'yị e. 16 'Yị ga bɨ ambá ledre eyé lá kangú kɨ́ úkucáyi ledre gɨ do bi ledre 'bɨ Lomo ní, ndá í'bí royí zɨ́se ndíʃsịsé ítí kangú kéye wá. Gɨ zɨ́a 'yị tara sinyí káa zɨ́ ga gére née, ndịsịnɨ́ lengbe 'dí'bióyó 'yị e gɨ do mɨsi'di 'bɨ Lomo 'dá'ba. 17 Bɨsinyí ódro ga bɨ káa zɨ́ bɨ Amána e kɨ́ Phịléta ndịsịnɨ́ ódro yée emenɨ́ ngú, ndịsịnɨ́ 'dí'bióyó ledre 'bɨ Lomo gɨ do mɨmbé'de 'yị ga bɨ 'bɨ Kɨ́résịto ní 'dá'ba, zɨ́ mɨméngị ledre eyé nda ndíʃsị ídíne bɨsinyíne. 18 'Yị ga gére née ukunɨ́ eyé ma'díi ledre wá, ambá ledre eyé yí ené lá dụ́ụ́ ŋanga. Lúrú aka lá ledre bɨ ukunɨ́ kɨ́dí, 'yị e ndanɨ́ lolụ óto komoyé gɨ ro ledre úrú gɨ sɨmɨ umbu wá, 'yị ga kóo uyunɨ́ ní, Ngére Yésụ uru yí ené yée go. Ngíti éyí ndaá lolụ íri ya úrú gɨ sɨmɨ umbu wá. Ledre eyé ga gére née ndíʃsị nda go sínyi sómú ledre 'bɨ 'yị e kɨ́ lódú kacɨ́ Yésụ.

19 Timatíyo, ídí ówo a bɨlámáne kɨ́dí, ledre 'bɨ Lomo ndaá owú éyí cúku'dée zɨ́ 'yị e ndíʃsịyé ndéndeke kɨ́e wá. Nɨ éyí bɨ Lomo yeme ne kɨ́ ledrené owóowó zɨ́ 'yị e za mbá ní, “Lomo ma'dáa owo mbigí 'yị ené ga bɨ ŋguŋgunɨ́ ledre ené go ní mbá bú.” † Kpá kenée, “'Yị bɨ ŋguŋgu ledre Ngére Yésụ go ma'díi ní, idí nda ndíʃsị méngị dụ́ụ́ éyí ga bɨ Yésụ ma'dáa ili yée ní.”

20 Ngíti ledre nɨ kpá káa, 'yị bɨ nɨ do mongú moko kpá kɨ́ mongú 'be zɨ́ne ní, éyí 'bɨ éyí mɨánu ga bɨ zɨ́a 'be ní, nɨyí kacɨ́ ṛíkí sí doyé mbá mɨngúngúcua. Ngíti géyị 'bɨ eyé gɨ sɨmɨ dábu, ngíti géyị gɨ sɨmɨ késí bɨ ndịsịnɨ́ ṛíṛí mɨṛíṛí ní. Zɨ́ ngíti géyị ídí 'bɨ eyé gɨ sɨmɨ káŋgá kpá kɨ́ yée ga bɨ cecenɨ́ gɨ sɨmɨ kágá ní. Éyí ga gére née ndịsịnɨ́ méngị moko kɨ́ye kacɨ́ sịndí kadra eyé e mɨngúngúcua. Ngíti géyị gɨ ro mɨngburoko síĺị e, zɨ́ ngíti géyị ídí 'bɨ eyé gɨ ro gbékpí síĺị e. 21 Ledre née nɨ kpá kenée gɨ ro 'yị ga bɨ i'bínɨ́ royé go ndíʃsị lódú kacɨ́ Ngére Yésụ ní. Togú 'yị otoomo kɨ́ méngị bɨsinyí ledre, zɨ́a ndíʃsịné méngị dụ́ụ́ ledre ga bɨ utúasánɨ́ mɨútúásá ní yá, Lomo nɨ í'bí moko bɨ kɨ́ ledrené owóowó ní zɨ́a, gɨ zɨ́a 'yị ma'dáa née i'bí roné go ndíʃsị lódú kacɨ́ Ngére ené

† *2:19 Ólo 'yị~e 16:5*

Yésụ. Gɨ zɨ́ kéyị née ní, 'yị máa née nɨ go kpá nzíyiné gɨ ro ndɨ́sị méngị ledre ga bɨ utúasánɨ́ mɨútúásá ní.
22 Timatíyo owṵ́ 'bɨ amáa, máúku zɨ́yị fúó, lafúyị ga bɨ ambá ledre eyé lá dụṵ́ bɨcayi ódro kɨ́ bɨcayi mɨméngị ledre e ní, ídí ígí royɨ́ gɨ royé 'dá'ba. Ídí ndɨ́sị méngị dụṵ́ ledre ga bɨ utúasánɨ́ mɨútúásá ní. Zɨ́yị óto komoyɨ́ ro ledre 'bɨ Lomo kɨ́ngaya. Ídísé ndɨ́sị bɨlámáse kɨ́ mɨmbé'desé kɨ́é'do kɨ́ 'yị ga bɨ i'bínɨ́ royé go ndɨ́sị lódṵ́ kacɨ́ Ngére Yésụ ní.
23 Ndaá kpá lá dụṵ́ ledre máa yée ga gére née wá, ndá í'bí royɨ́ zɨ́se ndɨ́sɨsé méngị kangú kɨ́ 'yị ga gére née wá, gɨ zɨ́a, kangú ndɨsị lengbe 'dí'biógụ ófṵ́ kɨ́ okó dongará 'yị e. 24 Ídí óto ledre ba sɨmɨ doyɨ́. Togṵ́ 'yị nɨ go 'yị kasa 'bɨ Ngére Yésụ yá, 'yị máa née ndaá lolụ 'yị ófṵ́ kɨ́ 'yị e wá. Nɨ nda go 'yị bɨ mɨmbé'dea nɨ go bɨlámáne ro 'yị e za mbá, ambá ledre ené nda go 'bɨ 'dódo bɨlámá ledre bɨ 'bɨ Lomo ní zɨ́ 'yị e. 25 'Yị ga gére née, bɨ ndɨsɨnɨ́ úkucáyi ledre gɨ do bi ledre 'bɨ Lomo ní, ídí 'dódo ledre zɨ́ye kpá kɨ́ íni ini gɨ royé. Lomo idí óyóló'bó mɨmbé'deyé gɨ ro zɨ́ye ówo dụṵ́ mbigí ledre ené. 26 Zɨ́ye óyóló'bó sómṵ́ ledre eyé zɨ́ye ídíye nda 'yị lódṵ́ kacɨ́ Yésụ. Gɨ ro zɨ́ye ólṵ́ógụyé gɨ sɨ́ sɨ́lɨ́ ngére 'bɨ bɨcayi lomo e, gɨ zɨ́a ndɨsɨnɨ́ nda kóo go méngị ledre ga bɨ Satána ili yée ní.

Tṵ́'dṵ́ 'yị e nɨyí karanée óyó sogoyé zɨ́ Lomo

3 Timatíyo, ídí óto ledre ba sɨmɨ doyɨ́ bɨlámáne, kadra mɨndá'baógụ Yésụ nɨ ídí bɨsinyíne zɨ́ tṵ́'dṵ́ ngíti géyị 'yị e. 2 Gɨ zɨ́a ndɨsɨnɨ́ yɨ́ eyé méngị dụṵ́ éyɨ́ bɨ bi ndɨsị éme royé gɨ zɨ́a ní, do ndɨ́sɨyé óto komoyé kpá dụṵ́ ro késɨ́ eyé ga bɨ ndɨsɨnɨ́ yóko yée ní, zɨ́ye ndɨ́sɨyé kɨ́ ɨ́lɨ́ye káa zɨ́ éyɨ́ bɨ romonɨ́ do 'yị e go za mbá ní. Ndaá kpá lá dụṵ́ ledre máa yée ga gére née wá, zɨ́ye ndɨ́sɨyé kɨ́ óto 'yị e káa do sɨmɨ sɨndíye, zɨ́ye 'dṵ́tụ mbílíye ngbṵ́rṵ́ kɨ́ úwú lorụ ga bɨ 'yị ndíki yée ndɨsɨnɨ́ úku a zɨ́ye ní. Ndanɨ́ kpá 'yị í'bí mbófo éyɨ́ zɨ́ 'yị e wá, zɨ́ye ndɨ́sị óto royé 'duo káa zɨ́ éyɨ́ bɨ romonɨ́ do 'yị e go ví, gɨ zɨ́ kéyị née, ledre 'bɨ Lomo ndaá zɨ́ye owóowó wá. 3 'Bú 'yị e ndaá doyé wá. Ndanɨ́ 'yị ótoómo ledre zɨ́ 'yị e wá. Ambá ledre eyé lá lịkpí, zɨ́ye ndɨ́sɨyé méngị ledre e 'duo faa káa zɨ́ éyɨ́ bɨ sɨmɨ doyé sinyí go mɨsínyí ní, sókṵ́ nɨ royé 'duo sága, ilinɨ́ bɨlámá ledre wá. 4 Ndaá kpá lá dụṵ́ ledre máa yée ga gére née wá, nɨyí kpá 'yị í'bí ngbángá 'yị e zɨ́ bɨsinyí 'yị e. Ndɨsɨnɨ́ méngị ledre e 'duo faa somṵ́nɨ́ eyé sogo a kí wá, zɨ́ye ndɨ́sị sɨ́kpị fúndúye 'dá-ga sɨmɨ ledre e za mbá, somṵ́nɨ́ do Lomo wá, mongṵ́ ledre eyé dụṵ́ rokinyi eyé bɨ ilinɨ́ ní. 5 Owṵ́ 'bɨ amáa, máúku zɨ́yị, ídí ígí royɨ́ gɨ ro 'yị e káa zɨ́ ga gére née 'dá'ba. Londonɨ́ royé kɨ́dí, yée nɨyí 'yị lódṵ́ kacɨ́ Yésụ, ɨ́'ɨ, née gbékpí ledre, mɨméngị ledre eyé nɨ yɨ́ ené fú lá bɨsinyíne, gɨ zɨ́a Lomo ndaá 'bɨ ené kɨ́ye wá.
6 Ngíti géyị ndɨsɨnɨ́ ndéré 'be 'bɨ 'yị e kɨ́ sínyi do kará ga bɨ kɨ́ sómṵ́ ledre eyé cúku'dée ní, gɨ ro zɨ́ kará máa ga gére née ndɨ́sɨyé méngị ledre ga bɨ yée ilinɨ́ ní. 7 Kará ga gére née ilinɨ́ tɨ́ gɨ ro zɨ́ye ówo ledre gɨ sɨmɨ 'dódo ledre bɨ gɨ sɨmɨ mɨéké kúrú Lomo ní, icinɨ́ royé má, utúasánɨ́ ndíki a wá. 8 'Yị ṛanga ga gére née ndɨsɨnɨ́ tóro'dṵ́tụ mɨsi'di ledre 'bɨ Lomo gɨ zɨ́ 'yị e cé káa zɨ́ bɨ kóo sɨmɨ sɨndɨ́ kadra 'bɨ Mṵ́sa, Yóna e kɨ́ Yombere otonɨ́ royé okó ro Lomo zɨ́ye ndɨ́sɨyé úkucáyi Mṵ́sa ní. 'Yị ṛanga ga gére née sɨmɨ doyé sinyí gɨ zɨ́ lúyú ledre go mɨsínyí gɨ zɨ́a, ledre 'bɨ Lomo ndaá do mɨmbé'deyé wá. 9 Nɨyí méngị ledre ga gére née kenée má, kacɨ́ye utúasá akpa kɨ́e wá, gɨ zɨ́a 'yị e nɨyí lúrúcáyi yée mbá mɨlúrúcáyi, cé káa zɨ́ bɨ kóo 'yị e lurúcayinɨ́ Yóna e kɨ́ Yombere sɨmɨ sɨndɨ́ kadra máa bɨ kóo 'bɨ Mṵ́sa ní.

Yata lorụ gɨ zɨ́ Páwulo zɨ́ Timatíyo

10 Owṵ́ 'bɨ amáa, káa zɨ́ bɨ 'dí'bi ledre ga bɨ kóo mɨ'dódo yée zɨ́yị ní go, zɨ́yị 'dí'bi mɨméngị ledre amá e kpá go mbá, zɨ́yị ndɨ́sɨyɨ́ go méngị kéyị cé káa zɨ́ma. Mɨsi'di bɨ mándɨ́sị lódṵ́ kacɨ́ Yésụ kɨ́e, kɨ́ mɨtóromá ga bɨ ngbúó sɨmɨ úzu éyɨ́ e, kɨ́ 'bú 'yị e bɨ mándɨ́sị óto a, nda kɨ́ ṵ́tụsɨmɨ ga bɨ mándɨ́sị ṵ́tụ yée mbá ní, ídí ndɨ́sị méngị ledre máa ga gére née kpá té kenée ndéré kɨ́e 'dá'dá za fí. 11 Lúrú aka lá ledre ga bɨ kóo mengịnɨ́ royé zɨ́ma, 'yị e sogónɨ́ máa, do ndɨ́sɨyé 'dó'do máa kɨ́ toso 'do'dó e mɨngúngúcua ní. Nda kpá kɨ́ wo bɨ mengịnɨ́ máa kɨ́e sɨmɨ Ánatiyoko kɨ́ Ikonɨ́yomo kpá kɨ́ Lísitra ní. Sɨmɨ ledre ga gére née mbá, Ngére Yésụ otoomo máa wá. Ndɨsị kóo kpá fú sáká máa gɨ sɨmɨ ledre ga gére née za mbá. 12 Máúku zɨ́yị ma'díi, 'yị ga bɨ ṇguṇgunɨ́ Kɨ́résɨto Yésụ go káa do Ngére eyé, i'bínɨ́ royé go ndɨ́sị lódṵ́ kacɨ́ a ní, ezeokó Yésụ nɨyí ndɨ́sị 'dó'do 'yị 'bɨ Yésụ ga gére née, gɨ zɨ́a bɨ ṇguṇgunɨ́ ledre Yésụ ma'dáa go ní. 13 Bɨsinyí 'yị ṛanga ga gére née, nɨyí yóko royé kɨ́ ngíti géyị lafúye do ídíye tṵ́'dṵ́, zɨ́ye ndɨ́sɨyé sínyi do tṵ́'dṵ́ 'yị e káa bɨ nɨyí ídí 'yị ndɨ́sị lódṵ́ kacɨ́ Yésụ ke.
14 Gɨ zɨ́ kéyị née ní, ledre 'bɨ Ngére idí ngbóró sɨmɨyɨ́ ndéréne fú 'dá'dá. Ledre ga bɨ kóo 'dodonɨ́ yée zɨ́yị ní, ídí lányá royé kɨ́ngaya. 15 Káa zɨ́ bɨ kóo tonónɨ́ 'dódo ledre 'bɨ Lomo go zɨ́yị kú gɨ do owṵ́yị, zɨ́yị ówoyéme mɨéké kúrú Lomo go bɨlámáne, bɨ karaba ndɨsị go í'bí komokenzị zɨ́yị, zɨ́yị ndɨ́sɨyɨ́ lódṵ́ kacɨ́ Kɨ́résɨto Yésụ kɨ́e gɨ ro zɨ́yị ídíyị trịdrịyɨ́ za fí ní. 16 Ledre máa ga gére née, 'Dówṵ́ Lomo 'dodo kóo yée ne do ékéómo yée gɨ ro zɨ́ye ídíye bɨlámá mɨsi'di 'bɨ 'dódo ma'díi ledre zɨ́ 'yị e. Kpá gɨ ro do ndɨ́sị ṵ́cṵómo 'yị e kɨ́e káa bɨ nɨyí ndɨ́sị lúyú ledre ke. Ndaá kpá lá dụṵ́ wo née wá, nɨ kpá gɨ ro togṵ́ 'yị luyú ledre go yá, do 'dózoyéme wo kɨ́e. Kpá gɨ ro 'dódoyéme mɨsi'di 'bɨ bɨlámá ndɨ́sị kɨ́e zɨ́ 'yị e. 17 Née mɨsi'di bɨ 'Bụzé Lomo yeme gɨ ro do ndɨ́sị yéme zée 'yị kasa ga bɨ 'bɨ Ngére Yésụ ní kɨ́e, gɨ ro zɨ́ze ndɨ́sɨzé méngị dụṵ́ ledre ga bɨ utúasánɨ́ mɨútúásá ní.

Yata lorụ zɨ́ Timatíyo

4 Timatíyo, ba ledre bɨ o'bụ mɨó'bụ ní. Ídí óto a sɨmɨ doyɨ́, ndaá lígị yɨ́ị wá. Mɨndá'baógụ Yésụ ndaá owṵ́ ledre wá. Yésụ nɨ ndá'baógụ 'décị ngbanga 'yị e za mbá. Yée ga bɨ nɨyí aka trịdrị kɨ́ yée ga bɨ uyunɨ́ go ní. Gɨ zɨ́ kéyị née, zɨ́ma énzị komoyɨ́ 'desɨ́ do bi kacɨ́ 'Bụzé Lomo kɨ́ Kɨ́résɨto Yésụ ma'dáa. 2 Ídí í'bí royɨ́ kɨ́ngaya ndɨsị 'dódo ledre 'bɨ Lomo zɨ́ 'yị e. Zɨ́yị kɨ́ énzị komoyé. Idínɨ́ ndɨ́sị méngị dụṵ́ ledre ga bɨ bi nɨ ndɨ́sị éme ro Lomo gɨ zɨ́ye mɨéme ní. Ndanɨ́ lúyú ledre wá. Ídí ndɨ́sị 'dó-

do ledre née kenée zɨ́ 'yị e kɨ́ mɨmbé'deyí kị́é'do. 3 Gɨ zɨ́a sịndị́ kadra nɨ ógụ, 'yị e nɨyí ésị'dụ́tụ mbílíye ngbụ́rụ́ kɨ́ úwú ledre 'bɨ Lomo. Zɨ́ye óto komoyé yí eyé dụ́ụ́ ndísị úwú ledre ga bɨ ngárá ndanɨ́ 'bɨ Lomo wá ní kɨ́ngaya. Gɨ zɨ́a née ledre ga bɨ ilinɨ́ yí eyé yée ní. 4 Nɨyí ási gɨ ro cóngó 'dódo ledre bɨ 'bɨ Lomo ní kenée, do nda óto komoyé ro gbékpị́ bɨcayi 'dódo ledre ga bɨ ngárá ndanɨ́ 'bɨ Lomo wá ní. 5 Kacɨ́ kadra za mbá, ídí ndísị tóro ngbúó, mɨmbé'deyí idí ídí dụ́ụ́ ro moko 'bɨ Lomo bɨ do sílíyị ní, gɨ ro zɨ́yị ndísịyí 'dí'biógụ 'yị e zɨ́ Ngére Yésụ.

6 Máúku ledre ga gére née zɨ́yị kenée, gɨ zɨ́a kacɨ́ma akpa do sogo káṇgá go, mááyí nda go káa zɨ́ kadra tagá ní, mááyí go gbóo gɨ ro ndá'balúgu romá zɨ́ 'Bụzé Lomo komo ere. 7 Moko bɨ kó'dụ́ma ní, máméngịónzó go. Máódó mɨmbé'demá zɨ́ma méngị a za kɨ́ sɨmɨmá mbá, gị do odụné tɨ́ káa zɨ́ bɨ Lomo, míngí moko ma'dáa ili ní. 8 Gɨ zɨ́ kéyị née ní, Lomo ma'dáa yemeomo bɨlámá bi go zɨ́ma 'be 'bɨ ené komo ere, gɨ zɨ́a mɨútúásá go kacɨ́ komoa káa do mbigí 'yị ené. Ngére Yésụ nɨ 'dí'bióto máa née do bɨlámá bi máa née. Ndaá kpá lá dụ́ụ́ máa ngúcumá wá, azé ídí kɨ́ 'yị ga bɨ ṇguṇgunɨ́ ledre Yésụ go, otonɨ́ royé go ndísị lódụ́ kacɨ́ a gị sɨmɨ sịndí kadra bɨ karanée Yésụ ma'dáa nɨ ndá'baógụ sɨmɨ a ní.

Páwulo ndolo Timatíyo

9 Timatíyo, méngị aka kéyị zɨ́yị ngásáógụyí zɨ́ma yáa 'diya. 10 Éyí bɨ Démasi e kɨ́ Kɨrɨséne e kɨ́ Tịto e mengịnɨ́ ní, ndaá bɨlámáne wá. Bayiomonɨ́ moko bɨ Lomo i'bí zɨ́ye ní go. Démasi nderé go sɨmɨ Tasaloníka, Kɨrɨséne nderé 'bɨ ené go sɨmɨ Galatíya, Tịto ndéré 'bɨ eyí sɨmɨ Dalamatíya. 'Yị ga gére née mbá, 'bú ledre 'bɨ sága ba 'di'bioyó yée go. 11 Idíakázé nda yáa go lá dụ́ụ́ gbre kɨ́ Lúka. Togụ́ áyí gɨrí go ógụ yá, ndá óyó sogoyí zɨ́ Márɨko wá, 'dí'biútú wo gɨrí kpa, gɨ ro zɨ́a óguné ndísị sáká máa, 12 gɨ zɨ́a máíli aka kása Takíka sɨmɨ Éfeso. 13 Sɨmɨ bɨ togụ́ áyí gɨrí go ínyị ní, mongụ́ bongó drụ́ amá kóo máótoómo lígị sɨmɨ Tóra 'be 'bɨ Karapó ní, 'dí'biútú gɨrí kpa zɨ́ma. Kpá kɨ́ mɨéké kúrú Lomo ga bɨ kóo máótoómo yée íri ní, 'dí'biútú yée gɨrí kpá kpa zɨ́ma.

14 Éyí bɨ Alakɨzánde 'yị 'boro mengị zɨ́ma ní, sinyí romá go gbála. Máútúásá méngịlúgu bɨsinyí ledre zɨ́a kacɨ́ ledre bɨ mengị zɨ́ma née wá. Odụ a, Ngére Yésụ idí lúrú bi zɨ́a sɨmɨ ledre máa née dụ́ụ́ ne. 15 Komoyí idí ídí royí gɨ zɨ́ Alakɨzánde ma'dáa. Oto roné go okó rozé, ndịsị go úkucáyi ledre gɨ do bi ledre 'bɨ Lomo bɨ ndịsịzé 'dódo a zɨ́ 'yị e ní kɨ́ngaya.

16 Sɨmɨ mɨzefị 'dí'bi bɨ kóo 'di'binɨ́ máa ógụ kɨ́ma kó'dụ́ 'yị 'décị ngbanga e gɨ zɨ́a bɨ mándísị 'dódo ledre 'bɨ Ngére Yésụ zɨ́ 'yị e ní, bɨkéṛí 'yị bɨ kóo i'bí roné útúne do kacɨ́ma ndéré úku yéme ledre gɨ romá ní ndaá. Abú mengịnɨ́ kóo bɨsinyí ledre zɨ́ma kenée ndotó, Lomo ndaá méngịlúgu bɨsinyí ledre zɨ́ye kacɨ́ a wá. 17 Sɨmɨ ledre máa bɨ kóo née mbá, Ngére Yésụ otoomo ené kóo máa wá. Nɨ kóo fú kɨ́ma, ndịsị kɨ́ í'bí roko'bụ zɨ́ma, zɨ́ma ndísịmá úku bɨlámá ledre ené kɨ́e zɨ́ ṛíkí kúfú 'yị e za mbá. Née sí ledre bɨ kóo yomo máa gɨ roa gɨ zɨ́ kemị ga gére ní. 18 Máówo bú, Ngére Yésụ nɨ ndísị sáká máa gɨ zɨ́ bɨsinyí ledre fú kenée gị zɨ́ma ndéréma ndísịmá sí sịndía komo ere, gɨ zɨ́a, nɨ ne Ngére amá. 'Yị e idínɨ́ ndísị mbófo wo kacɨ́ kadra za mbá, kenée za fí. Idí kenée.

Mandá kɨ́ úndru gɨ zɨ́ Páwulo zɨ́ 'yị e

19 Mandá zɨ́ Akúwíla e kɨ́ me'bené, Purisíla e kɨ́ Onésịforụ kɨ́ 'yị 'bɨ 'be 'bɨ eyé e za mbá. 20 Sɨmɨ bɨ kóo máínyị ógụmá sɨmɨ Róma ní, Erésito idíaká kóo cịkị sɨmɨ Korínndo, zɨ́ma nda kóo ótoómo Tarafímo sɨmɨ Meléto gɨ zɨ́a nɨ kɨ́ ndíyá. 21 Odụ ledre, ndá lú'bú wá, ídí méngị kéyị, zɨ́yị ógụyí 'dá'dá zɨ́ iní kɨ́ ndá'baógụné. 'Yị ga bɨ 'bɨ Ngére Yésụ azé kéye yáa ní, Yubúla e kɨ́ Pódene e kɨ́ Líno e kɨ́ Kụlída e, I'bínɨ́ mandá zɨ́yị kɨ́ngaya.

22 Ngére Yésụ idí ídí kɨ́yị, zɨ́a í'bí úndru zɨ́se za mbá.

Tịto

Ledre gɨ ro bṵkṵ bɨ Tịto ní

Tịto nɨ Gịrịgị, ṇguṇgu kóo ledre Kɨ́résịto go zɨ́a ndịsịné sáká Páwulo kɨ́ngaya do tṵ'dṵ́ ngíti géyị mɨsi'di e sɨmɨ bɨ Páwulo nɨ ndịsị gámá kɨ́ úku bɨlámá ledre 'bɨ Kɨ́résịto Yésụ zɨ́ 'yị e ní. Gɨ do kacɨ́ a née zɨ́ Páwulo kása wo sɨmɨ káṇgá bɨ Kuréto ní káa do manda 'bɨ Kanịsa íri.
Páwulo eké sɨmɨ wáraga ba kɨ́dí Tịto idí gélé 'yị ga bɨ mɨméngị ledre eyé nɨ bɨlámáne ní gɨ ro zɨ́ye ídíye káa do manda 'bɨ Kanịsa e. Zɨ́a kpá í'bí yata lorụ zɨ́ Tịto káa zɨ́ bɨ nɨ ndịsị 'dódo ledre zɨ́ 'yị e kacɨ́ ówo ledre eyé e mɨngúngúcua ní. Mɨngburoko ya'dá e, kará e, owṵ́phɨ́rangá e nda kpá kɨ́ owṵ́kṵlṵ́ e. Odụ a zɨ́a úku ledre zɨ́ Tịto idí 'dódo ledre zɨ́ 'yị ga bɨ 'bɨ Kɨ́résịto ní, idínɨ́ ndịsị mbá kɨ́ mɨmbé'deyé kị́é'do gɨ do bɨ zɨ́ye ídíye éyí kị́é'do.

Wáraga bɨ Páwulo eké zɨ́ Tịto ní

1 Tịto owṵ́ 'bɨ amá sɨmɨ Lomo, máa Páwulo bɨ 'yị 'bɨ moko 'bɨ Lomo kpá 'yịmɨkása 'bɨ Kɨ́résịto Yésụ ní. 'Bụzé Lomo kɨ́ Yésụ kasanɨ́ máa go ndéré kɨ́ 'dódoyéme yata ledre gɨ ro Yésụ, zɨ́ 'yị ga bɨ Lomo geléogụ yée go káa do mbigí 'yị ené e ní. Gɨ ro zɨ́ye ṇgúṇgu ledre Yésụ káa do Ngére eyé nda za kɨ́ngaya, zɨ́ye ndịsịyé dụṵ́ méngị ledre ga bɨ bi nɨ ndịsị éme ro Lomo gɨ zɨ́ye mɨ́éme ní. 2 Bɨlámá 'dódo ledre bɨ gɨ ro Yésụ née, nɨ óto 'yị e zɨ́ye ndịsịyé óto komoyé kɨ́dí, ma'díi karanée Lomo nɨ í'bí trịdrị bɨ za fí ní zɨ́ye, gɨ zɨ́a Lomo ma'dáa uku kóo go fúó kɨ́dí, 'yị ené e nɨyí karanée ídí kɨ́ trịdrị bɨ za fí ní. 3 'Bụzé Lomo bɨ 'Yị yómo 'yị e mbá ní, 'dodoogụ ledre née go sɨmɨ bɨlámá sịndị́ kadra, zɨ́a gélé máa ya máídí ndịsị 'dódo ledre máa née kenée zɨ́ 'yị e mbá.
4 Máéké ledre ba rị́ zɨ́yị Tịto, áyí zɨ́ma go káa zɨ́ owṵ́ bɨ gɨ sɨmɨmá ní, gɨ zɨ́a ṇgúṇgu ledre 'bɨ Lomo go kpá káa zɨ́ma ní.
Gɨ zɨ́ kéyị née ní, zɨ́ma ndịsịmá íni ini zɨ́ 'Bụzé Lomo kpá kɨ́ Kɨ́résịto Yésụ 'Yị yómo zée, idínɨ́ méngị bɨlámá ledre zɨ́yị, zɨ́ye í'bí úndru zɨ́yị, gɨ ro zɨ́yị ndịsịyí bɨlámáne.

Páwulo i'bí moko zɨ́ Tịto sɨmɨ kuréto

5 Moko bɨ kóo 'bɨ ótoyéme moko 'bɨ Lomo sɨmɨ Keréto, bɨ kóo idíaká gɨ zɨ́ma ngárá sịndị́ kadra ndaá kóo zɨ́ma méngịónzó a wá ní, nɨ bɨlámáne ídí ótoyéme yée tɨ́ káa zɨ́ bɨ kóo máúku zɨ́yị ní. Ídí géléógụ ngíti géyị 'yị e gɨ sɨmɨ gara ga bɨ nɨyí sɨmɨyé ní, zɨ́yị óto yée káa do manda 'dá'dá zɨ́ lafúye. 6 'Yị bɨ áyí gélé wo káa do manda 'dá'dá ní, mɨméngị ledre ené idí ídí bɨlámáne do komo 'yị e za mbá. Idí ídí dụṵ́ o'do 'bɨ kára kị́é'do. Ndịsị ené kɨ́ me'bené idí ídí bɨlámáne do komo 'yị e. Owṵ́ 'bɨ ené e idínɨ́ kpá ídí owṵ́ ga bɨ ṇguṇgunɨ́ ledre Ngére Yésụ go bɨlámáne ní, káa bɨ 'yị e nɨyí ndịsị úku sínyi ịrị Lomo gɨ zɨ́ bɨsinyí mɨméngị ledre eyé ke. 7 Gɨ zɨ́a togṵ́ 'yị nɨ go manda 'dá'dá moko 'bɨ Lomo yá, ndaá ídí 'yị lúyú ledre wá. Ndaá kpá ídí 'yị bɨ ili 'yị e idínɨ́ ndịsị méngị dụṵ́ ledre ené ní wá. Ndaá ídí 'yị mbị́rị́ wá. Ndaá kpá ídí 'yị éwé le'yí kɨ́ ndịsị kóyó kɨ́e kpá kɨ́ ndịsị méngị okó wá. Ndaá ídí 'yị mongṵ́ mɨmbé'de gɨ ro késí wá. 8 Ndaá kpá ídí 'yị bɨ 'yị e ndịsịnɨ́ éré 'be 'bɨ ené mɨéré gɨ zɨ́ bɨsinyí mɨméngị ledre ní wá. Idí ídí 'yị bɨ 'bú mɨméngị bɨlámá ledre nɨ doa kɨ́ngaya zɨ́ 'yị e za mbá ní. Zɨ́a ídíne 'yị bɨ ndịsị 'bá'bá roné gɨ zɨ́ bɨsinyí ledre mɨ'bá'bá ní, mɨméngị ledre ené e idínɨ́ ídí mbá bɨlámáye, ndaá ídí 'yị lúyú ledre wá. 9 Idí ídí 'yị bɨ ṇguṇgu ledre Yésụ go kɨ́ngaya tɨ́ káa zɨ́ bɨ 'dodonɨ́ zɨ́a ní, gɨ ro zɨ́a útúásáne ndịsị 'dódoyéme ledre a do bɨlámá mɨsi'diné zɨ́ 'yị ga bɨ ndịsịnɨ́ kála a mɨkála ní gɨ ro zɨ́ye ówoyéme a, zɨ́ye ṇgúṇgu a.

Páwulo i'bí roko'bụ zɨ́ Tịto

10 Tịto, máúku ledre née zɨ́yị kenée, gɨ zɨ́a tṵ́'dṵ́ ngíti géyị 'yị e asinɨ́ kɨ́ úwú mbigí 'dódo ledre bɨ gɨ ro Ngére Yésụ 'yị yómo zée ní go, ambá ledre eyé nda yí ené go lá gbékpí ódro kɨ́ ndịsị ṛáṛanga zɨ́ 'yị e. 'Yị ga bɨ máúku ledreyé zɨ́yị née, ndaá ngíti géyị 'yị e sɨkala wá, kpá tɨ́ akpa Yúda ga kóna ukunɨ́ ledre ya yée ṇguṇgunɨ́ ledre Yésụ go káa do ngére 'yị yómo yée ní, oyónɨ́ sogoyé zɨ́ Yésụ née akpa ye. 11 Ndá ótoómo 'yị ṛanga ga gére née zɨ́ye ndịsịyé 'dódo ledre zɨ́ 'yị ga bɨ ṇguṇgunɨ́ ledre Yésụ go ní wá. Bɨsinyí mɨ'dódo ledre káa zɨ́ ga gére née, nɨ óto 'yị e zɨ́ye ótoómo kɨ́ lódṵ́ kacɨ́ Yésụ. 'Yị ṛanga ga gére née, 'dodonɨ́ eyé née mbigí ledre wá. Ndịsịnɨ́ lá gámásó'do mɨsi'di gɨ ro zɨ́ 'yị e ndịsịyé í'bí késí zɨ́ye.
12 Tịto, 'yị 'bɨ Kuréto ga gére née ngúru mongṵ́ 'yị gɨ dongaráye, nɨ nébị sɨmɨ Kuréto íri uku kóo ledreyé go 'desí kɨ́dí, 'yị ga bɨ 'bɨ Kuréto ní, mongṵ́ ledre eyé yí

ené ṛanga. Nɨyí 'yị ga bɨ mɨmbé'deyé emengú, yí eyé káa zɨ́ bangá sinyí e ní. Nɨyí kpá 'yị ngịdrị e, ilinɨ́ eyé méngị moko wá. Ambá ledre eyé yí ené lá dụ́ụ́ anu. 13 Máówo go kɨ́dí, ledre bɨ mongú 'yị née uku gɨ royé 'yị ga bɨ 'bɨ Kuréto ní, nɨ ma'díi. Gɨ zɨ́ kéyị née ní, ídí ésị sílíyị komoyé, idínɨ́ ótoómo ledre cayi ga gére née mbá 'dá'ba, zɨ́ye ṇgúṇgu dụ́ụ́ mbigí ledre bɨ 'bɨ Yésụ ní. 14 Ndanɨ́ óto sómú ledre eyé ndísị úwú ledre gɨ tara Yúda ga gére née wá, gɨ zɨ́a oyónɨ́ sogoyé go zɨ́ mbigí 'dódo ledre bɨ 'bɨ Yésụ ní. 15 'Yị ga bɨ ngárá ndanɨ́ 'yị lúyú ledre e wá ní, bɨsinyí ledre kɨ́ bɨsinyí éyí ndaá 'bɨ ené lolụ zɨ́ye wá. 'Yị máa yée ga bɨ ṇguṇgunɨ́ ledre Yésụ káa do Ngére eyé wá ní, mengịnɨ́ eyé éyí ga bɨ bi ndịsị éme ro Lomo gɨ zɨ́ye mɨéme ní kú wá. Sɨmɨ doyé nɨ yí ené lá rịị káa, owonɨ́ eyé dongará bɨlámá ledre kɨ́ bɨsinyí a wá, gɨ zɨ́a mɨméngị ledre eyé nɨ yí ené go bɨsinyíne. 16 'Yị ṛanga máa ga gére née ndịsịnɨ́ úku ledre ya yée nɨyí go mbigí 'yị ga bɨ 'bɨ Lomo ní, ɨ́'ɨ, mɨméngị ledre eyé nɨ yí ené kpí gɨ zɨ́ ledre ga bɨ ukunɨ́ yée ní. Nɨyí nda yí eyé 'yị sógó 'yị e kɨ́ngaya. Erénɨ́ eyé ngịrị lorụ 'bɨ Lomo kpá wá. Gɨ zɨ́ kéyị née ní, utúasánɨ́ eyé méngị bɨlámá ledre wá.

Bɨlámá 'dódo ledre emene zɨ́ 'yị ga bɨ 'bɨ Kɨ́résịto ní

2 Tịto máúku zɨ́yị, káa zɨ́ bɨ ówoyéme 'bɨ eyí ledre gɨ ro Ngére Yésụ go bú ní, ídí ndísị 'dódo zɨ́ 'yị e dụ́ụ́ ledre bɨ utúasá mɨútúásá bɨ 'bɨ Ngére Yésụ ma'dáa ní. 2 Ídí úku ledre zɨ́ mɨngburoko ya'dá e, idínɨ́ ndísị 'dí'bióyó royé gɨ sɨmɨ bɨcayi ledre e za mbá 'dá'ba. Zɨ́ye ndísịyé méngị dụ́ụ́ ledre ga bɨ utúasánɨ́ mɨútúásá ní. Kpá kɨ́ 'búó'bú royé mɨ'búó'bú, gɨ ro zɨ́ye ídíye 'yị óto 'bú 'yị e za mbá. Do ídíye kpá 'yị ú̱tụsɨmɨyé kɨ́ngaya sɨmɨ ledre e za mbá.

3 Gɨ ro mɨngburoko kará e kpá kenée, ídí úku ledre zɨ́ye idínɨ́ ndísị méngị dụ́ụ́ mɨméngị ledre máa yée ga bɨ nɨyí mɨútúásáye, tɨ́ toso mɨméngị ledre 'bɨ kará máa yée ga bɨ ṇguṇgunɨ́ ledre Ngére Yésụ go ní. Ndanɨ́ ídí 'yị tara sinyí zɨ́ lafúye, zɨ́ye ídíye 'yị ndísị éwé le'yí kɨ́ngaya wá. Idínɨ́ ídí 'yị 'dódo bɨlámá ledre e zɨ́ lafúye, gɨ ro zɨ́ lafúye maáge ídíye kpá 'yị méngị bɨlámá ledre e. 4 Mɨngburoko kará e idínɨ́ 'dódo bɨlámá ledre zɨ́ owúkará e, gɨ ro zɨ́ owúkará maáge ndísịyé óto 'bú ya'dá 'bɨ eyé e, do ndísịyé kɨ́ lúrú bi kacɨ́ owú 'bɨ eyé e bɨlámáne. 5 Zɨ́ye ndísịyé kɨ́ 'búó'bú royé mɨ'búó'bú sɨmɨ ledre e za mbá, do ídíye mbigí 'yị ga bɨ 'bɨ Lomo ní. Zɨ́ye ídíye kará 'yị úwú kúrú ya'dá 'bɨ eyé e gɨ ro zɨ́ 'yị e lúrútóko bɨlámá ndísị gɨ zɨ́ye. Kenée, utúasánɨ́ óto 'yị e zɨ́ye ndísịyé úku sínyi ledre gɨ do bi 'Bụzé Lomo wá.

6 Ídí 'dódo ledre zɨ́ owú ya'dá e kpá kenée. Mɨndísịyé kɨ́ mɨméngị ledre eyé e za mbá, idí ídí bɨlámáne. 7 Kụrụ'bụyí idí ídí zɨ́ye mongú sáká éyí. Zɨ́ye lúrútóko bɨlámá mɨméngị ledre gɨ royí, gɨ ro zɨ́ye ndísịyé méngị lódú a. 8 Sɨmɨ bɨ áyí ndísị 'dódo ledre 'bɨ Lomo zɨ́ 'yị e ní, ídí 'dódo zaá mbigí ledre, káa bɨ 'yị e nɨyí lúrú'dófụ bi gɨ doyí zɨ́ye ndísịyé úkucáyi ledre gɨ do biyí ke.

9 Ídí kpá 'dódo ledre zɨ́ owúkụlú e. Idínɨ́ ndísị méngị kéyị dụ́ụ́ kacɨ́ kúrú mɨngburoko 'yị eyé e, gɨ ro zɨ́ mɨngburoko 'yị eyé maáge ídíye kɨ́ rokinyi gɨ zɨ́ye. Ndanɨ́ ndísị kɨ́ tarakafa zɨ́ mɨngburoko 'yị eyé e wá. 10 Ndanɨ́ kpá ndísị kɨ́ 'dí'biúgu éyí e kacɨ́ mɨnbguroko 'yị eyé maáge wá. Idínɨ́ ídí bɨlámá 'yị e zɨ́ mɨngburoko 'yị eyé e ówo a mbá, gɨ ro zɨ́ 'yị e óto úndru ledre ga bɨ ndísị 'dódo yée gɨ ro 'Bụzé Lomo bɨ 'Yị yómo zée ní.

11 Gɨ zɨ́a Lomo ma'dáa mengị bɨlámá ledre go zɨ́ 'yị e za mbá, zɨ́a kásaógụ bɨkéṛí Owú 'bɨ ené óguné yómo 'yị e za mbá. 12 Bɨlámá ledre bɨ Lomo mengị née ofụ go. Ili zɨ́ze ótoómo ledre máa yée ga bɨ 'yị ga ilinɨ́ ledre 'bɨ Lomo wá ndịsịnɨ́ méngị yée ní za mbá 'dá'ba, zɨ́ze ndísịzé méngị dụ́ụ́ ledre ga bɨ utúasánɨ́ mɨútúásá ní, gɨ ro zɨ́ze ídíze mbigí 'yị ga bɨ 'bɨ Lomo ma'dáa. 13 Ndịsịzé go óto komozé gɨ ro sịndí kadra 'bɨ bɨlámá ledre bɨ nɨ ógụ méngị roné zɨ́ze, bɨ nɨ mɨndá'baógụ Lomo ezé bɨ kɨ́ mongú roko'bụné, kɨ́ Kɨ́résịto Yésụ 'Yị yómo zée. 14 Yésụ ma'dáa i'bí kóo roné do úyuné née nda gbékpí wá, gɨ ro yómo zée gɨ sɨmɨ umbu bɨ kóo azé úyu a ze gɨ zɨ́ lúyú ledre ezé e ní. Yomo zée gɨ ro zɨ́ze ídíze dụ́ụ́ mbigí 'yị ené e, 'yị méngị bɨlámá ledre e.

15 Tịto, ga gére née za mbá ledre ga bɨ máíli ídí 'dódo yée zɨ́ 'yị e ní. Ídí 'dódo yée do bɨlámá mɨsi'diné gɨ ro zɨ́ 'yị e lúrú roko'bụ moko ma'dáa gɨ royí káa bɨ nɨyí lúrú'dófụ bi gɨ doyí ke.

Bɨlámá mɨméngị ledre emene

3 Tịto, ídí úku ledre zɨ́ 'yị ga bɨ 'bɨ Kɨ́résịto íri ní, idínɨ́ óto úndru 'yị ga bɨ sɨmɨ akúma, nɨyí kɨ́ roko'bụ 'bɨ lúrú bi kacɨ́ káṇgá do síllíye ní. Idínɨ́ ndísị kéye bɨlámáne kɨ́ mɨmbé'deyé kɨ́é'do. 'Yị ga bɨ 'bɨ Kɨ́résịto ní, idínɨ́ fú lá ndísị méngị bɨlámá ledre e kacɨ́ kadra za mbá. 2 Ndanɨ́ ndísị kɨ́ úku sínyi ledre zɨ́ 'yị e wá. Idínɨ́ ndísị méngị zɨ́ 'yị e za mbá bɨlámá ledre e, zɨ́ye ndísịyé 'búó'bú royé zɨ́ 'yị e kpá mbá mɨ'búó'bú, zɨ́ mɨméngị ledre eyé e ídíye bɨlámáne do komo 'yị e za mbá.

3 Kóo 'desí, sɨmɨ bɨ kóo ngárá ṇguṇguzé aka ledre Yésụ káa do ngére ezé wá ní, ndazé ezé kóo 'yị komokenzị e wá, ndịsịzé kóo kála ledre 'bɨ Lomo mɨkála, zɨ́ze ndísịzé kpá méngị ledre ga bɨ Lomo ndaá kɨ́ rokinyi gɨ royé wá ní. Mongú ledre ezé yí ené kóo lá dụ́ụ́ méngị bɨsinyí ledre e kɨ́ ndísị óto bɨsinyí mɨmbé'dezé ro lafúze e. Gɨ zɨ́ bɨsinyí ledre ga bɨ ndịsịzé méngị yée ní, zɨ́ 'yị e ndísịyé sógó zée mɨsógó. Sɨmɨ bɨ lurúzé kenée ní, zɨ́ze kpá ndísịzé sógó yée. 4 Abú kenée ndotó, sɨmɨ ledre ga gére née mbá, zɨ́ 'búze kpá fú ídíne do 'Bụzé Lomo 'Yị yómo 'yị e kɨ́ngaya zɨ́a méngị bɨlámá ledre zɨ́ze, zɨ́a yómo zée. 5 Yomo zée née, ndaá 'bɨ ené gɨ zɨ́a bɨ ya kɨ́dí mengịzé bɨlámá ledre ní wá, yí ené gɨ zɨ́ bɨlámá mɨmbé'dea bɨ rozé ní, zɨ́a lúguóyó lúyú ledre ezé sɨmɨ roko'bụ 'bɨ 'Dówúne, gɨ ro zɨ́ze ídíze dụ́ụ́ zɨ́ne, mbigí 'yị ené e. 6 Lomo kasaogụ 'Dówúne zɨ́a ndísịné sɨmɨzé gɨ zɨ́ bɨlámá ledre bɨ Kɨ́résịto Yésụ 'Yị yómo zée mengị zɨ́ze, zɨ́a úyuné gɨ rozé ní, 7 gɨ ro zɨ́ze ídíze owú ga bɨ 'bɨ Lomo ní, zɨ́ze ídíze do bi kɨ́é'do kɨ́ 'Bụzé Lomo ma'dáa sɨmɨ trịdrị bɨ za fí ndísịzé óto komozé gɨ roa ní. 8 Tịto, ga gére née za mbá mbigí ledre e, idínɨ́ ídí zɨ́yị kɨ́ ledreyé owóowó. Sɨmɨ bɨ áyí go ndísị 'dódo ledre zɨ́ 'yị ga bɨ ṇguṇgunɨ́ ledre 'bɨ Lomo go ní, ledre ga bɨ za mbá máúku yée zɨ́yị ní, ídí kpá fú ndísị úkutátá yée zɨ́

'yị e gɨ ro zɨye óto sómụ́ ledre eyé mbá ndịsị méngị bɨlámá ledre e. Bɨlámá ledre ga gére née nɨ óto yée zɨye ídíye mbigí 'yị ga bɨ 'bɨ Lomo ní.
9 Tụ́'dụ́ ngíti géyị 'yị e nɨyí bo ambá ódro eyé yí ené dụ́ụ́ 'bɨ kangú gɨ ro ledre ga bɨ 'bɨ ndíkiógụ 'yị e do sogo káṇgá ona, zɨye ndịsiyé kɨ́ ófụ́ye gɨ ro lorụ bɨ kóo Lomo i'bíogụ zɨ́ Mụ́sa éké a ní. Máúku zɨyị Tịto, ndá ólụ́ dongará bɨcayi 'yị ga gére née zɨse ndịsịsé méngị bɨcayi kangú kéye wá, gɨ zɨa ledre ga bɨ ndịsịnɨ́ úku yée née ndanɨ́ eyé ledre ga bɨ nɨyí sáká 'yị e ní wá. 10 'Yị ga bɨ ndịsị 'dódo ledre zɨye íri née, togụ́ ngíti 'yị gɨ dongaráye ili 'dí'biógụ ledre 'bɨ ífi dongará 'yị e yá, ídí ésị́ sịlíyị komoa, ndaá méngị kéyị kenée wá. Togụ́ uwú wá, ídí kpá ésị ándá sịlíyị komoa. Gɨ do kacɨ́ a née togụ́ uwú kpá fú wá, ídí 'dí'bióyó sómụ́ ledre eyí gɨ roa zɨyị ndịsị eyí. 11 Ídí ówo a kɨ́dí, togụ́ 'yị nɨ go kenée ukunɨ́ ledre zɨa má, nɨ yí ené go 'yị bɨ sómụ́ ledre ené sinyí go mɨsínyí ní. 'Yị e nɨyí ówo wo mbá kɨ́dí, 'yị née ndaá cóngó 'yị wá, mɨméngị ledre ené eme ené e ngụ́.

Odụ lorụ zɨ́ Tịto

12 Ba ngíti ledre zɨyị Tịto, máíli ídí aka ngásáógụ zɨma yáa 'diya. 'Dá'dá zɨyị kɨ́ ịnyịyí gɨrí, mááyí aka kása ngúru 'yị gɨ dongará Aratéma e kɨ́ Takíka, zɨa ndéré ndịsịné méngị moko do bi kacɨyị íri, gɨ ro zɨyị ógụyí. Ndá lú'bú wá, sɨmɨ bɨ ngúru 'yị gɨ dongará 'yị ga gére née ogụ go íri ní, ídí geré ịnyị ógụ, áyí ógụ ndiki máa sɨmɨ gara Nịkopólị yáa. Ídí ógụ 'dá'dá gɨ zɨ́ yana ndumu. Gɨ zɨa, kɨ́ ndumu ba máíli ndịsị bi sɨmɨ Nịkopólị ore mágámá wá. 13 Káa zɨ́ bɨ ówo bú togụ́ 'yị ili ndéré do ngíti bi, ili tɨ́ sáká éyí ní, nɨ bɨlámáne ídí sáká mongụ́ 'yị, Zená e kɨ́ Apólo kɨ́ éyí ga bɨ ilinɨ́ yée ní, gɨ zɨ́ 'do'dó kɨ́ ndíki yée do mɨsi'di ke. 14 Ídí úku ledre zɨ́ 'yị ezé ga bɨ 'bɨ Kɨ́résịto sɨmɨ Kuréto íri ní, ndanɨ́ 'dó'dó kɨ́ méngị bɨlámá ledre wá. Idínɨ́ ndịsị méngị bɨlámá ledre kacɨ́ kadra za mbá, zɨ́ 'yị ga bɨ ilinɨ́ sáká éyí ní.
15 'Yị ga bɨ yáa ní, i'bínɨ́ mandá zɨse íri za mbá. Mái'bí kpá mandá zɨse kɨ́ 'yị ga bɨ íri ní mbá.
Lomo idí ídí kɨ́se kéye za mbá.

Felemúna

Ledre gɨ ro bṷkṵ bɨ Felemúna ní

'Yịmɨkása Páwulo eké ledre ba zɨ́ Felemúna ngúru 'yị 'bɨ Kɨ́résịto bɨ kɨ́ tṷ'dṷ́ éyí e zɨ́ne ní. Ngúru 'yị 'bɨ moko 'bɨ Felemúna ma'dáa ịrịa Onésịmo ngasáoyó kóo roné gɨ do bi moko. Nda gɨ do kacɨ́ a née zɨ́a ṇgúṇgu ledre Kɨ́résị-to, zɨ́a ndísịné sáká Páwulo kɨ́ngaya sɨmɨ bɨ otonɨ́ Páwulo sɨmɨ sígịnị ní. Née ní, zɨ́ Páwulo éké ledre ba kása Onésịmo kɨ́e zɨ́ Felemúna, ndú'yú Felemúna idí ótoómo ledre zɨ́ Onésịmo abú lorṵ 'bɨ Róma uku kɨ́dí owṷ́kṵlṷ́ bɨ ngasá go gɨ do bi moko ní mongṷ́ 'yị ené idí úfu wo 'dá'ba. Páwulo ya Felemúna idí 'dí'bi Onésịmo sɨmɨ sṵmṵ tɨ́ káa zɨ́ 'yị bɨ 'di'bi mbigí lúnduné ní.

Wáraga bɨ Páwulo eké zɨ́ Felemúna ní

1 Áko Felemúna lúndu 'bɨ ené e, máa Páwulo bɨ otonɨ́ máa sɨmɨ sígịnị gɨ zɨ́a bɨ mándísị 'dódo ledre 'bɨ Kɨ́résịto Yésụ zɨ́ 'yị e ní.
Máéké ledre ba máa zɨ́yị Felemúna, azé kɨ́ lúnduzé Timatíyo bɨ nɨ kpá eze 'yị mokozé ní. 2 Ledre bɨ ekézé ba ndaá kpá lá dṵṷ́ zɨ́yị ngúcuyí wá, kpá zɨ́ Afíya bɨ nɨ zɨ́ze káa zɨ́ mbigí lémịzé ní, kpá zɨ́ Arakípo bɨ ndịsịzé méngị moko 'bɨ Ngére Yésụ ndro kéye ní.
3 'Bụzé Lomo kɨ́ Kɨ́résịto Yésụ Ngére ezé idínɨ́ lúrú bi kacɨ́se gɨ do bɨ zɨ́se ndísịsé bɨlámáse.

Páwulo i'bí mbófo éyí zɨ́ Lomo gɨ ro Felemúna

4 Felemúna, kacɨ́ kadra za mbá, ịrịyí 'decị gɨ taramá wá. Kɨ́'dí bɨ mááyí go íni ini zɨ́ 'Bụzé Lomo ní, mándísị fú lá óto yíị kó'dṷ́ a, idí ndísị lúrú bi kacɨ́yị. 5 Ndaá gbékpịe wá, gɨ zɨ́a, máúwú ledre bɨlámá ledre ga bɨ ndísị méngị yée zɨ́ 'yị e ní go mbá. Tṷ́'dṷ́ 'yị e ndịsịnɨ́ go úku ledreyí zɨ́ma kɨ́dí, ṇgúṇgu ledre Ngére Yésụ go cṷ́ kɨ́ sɨmɨyí, zɨ́ 'bú 'yị e kpá ídíne doyí kɨ́ngaya.
6 Mándísị íni ini zɨ́ Lomo, idí sáká yíị, gɨ ro zɨ́yị ndísịyí méngị bɨlámá ledre zɨ́ 'yị e nda za kɨ́ngaya rómoné mɨrómo, gɨ do bɨ zɨ́ye ndísịyé mbófo Kɨ́résịto. 7 'Bú 'yị e bɨ óto doyí kɨ́ngaya née, oto máa go zɨ́ma ídíma kɨ́ mongṷ́ rokinyi. Gɨ zɨ́a óto 'yị ga bɨ 'bɨ Kɨ́résịto ní go zɨ́ye ṇgúṇgu ledrea nda za kɨ́ngaya.

Páwulo ṇguṇgú roné gɨ ro Onésịmo

8 Gɨ zɨ́ kéyị née ní, zɨ́ma ṇgúṇgú romá zɨ́yị kɨ́ roko'bṵ bɨ Kɨ́résịto i'bí zɨ́ma ní, ídí méngịtátá bɨlámá ledre née kenée ndéré kɨ́e 'dá'dá kɨ́ngaya. 9 Káa zɨ́ bɨ mááyí 'yịmɨkása 'bɨ Yésụ ní, mááyí kóo úku ledre née zɨ́yị kenée za kɨ́ roko'bṵ bɨ 'bɨ moko ní, ɨ́'ɨ, utúasá zɨ́ma í'bí lorṵ zɨ́yị kenée wá, gɨ zɨ́a máówo bú, óto 'bú lafúyị e, 'yị ga bɨ 'bɨ Kɨ́résịto ní go doyí, mááyí lá ndú'yú yíị gɨ ro zɨ́yị méngị ledre ma'dáa.
10 Máṇgúṇgú romá zɨ́yị, gɨ ro Onésịmo. Sɨmɨ bɨ mááyí sɨmɨ sígịnị yáa ní, mándísị 'dódo ledre gɨ ro Ngére Yésụ zɨ́a. Bɨ ba ní, ṇguṇgu ledre Yésụ go káa do Ngére ené. Gɨ zɨ́ kéyị née ní, nɨ zɨ́ma go owṷ́ 'bɨ amá sɨmɨ moko 'bɨ Ngére Yésụ. 11 Togṷ́ mɨméngị ledre 'bɨ Onésịmo ndaá kóo zɨ́yị bɨlámáne wá, káa zɨ́ bɨ ṇguṇgu nda ledre 'bɨ Lomo go ní, ídí nda kpá ówo a kɨ́dí, nɨ nda ídí go 'yị méngị yéme ledre zɨ́ze kéyị gbrengárá.
12 Abú 'búa nɨ domá kɨ́ngaya ndaá kóo mɨútúásáne zɨ́a ndéréóyó roné gɨ cigíma wá yá, málúrú kenée, máyá ɨ́'ɨ, utúasá mɨútúásá zɨ́ma kása wo zɨ́yị íri.
13 Nɨ kóo ídí bɨlámáne zɨ́ Onésịmo ndịsịné zɨ́ma yáa kɨ́ sáká máa do bi kacɨ́yị káa zɨ́ bɨ mááyí aka fú sɨmɨ sígịnị gɨ zɨ́ bɨlámá ledre 'bɨ Ngére Yésụ bɨ mándísị 'dódo a zɨ́ 'yị e ní. 14 Ɨ́'ɨ, máíli méngị kéyị kenée wá, káa bɨ nɨ nda ídí káa zɨ́ éyí bɨ mágága yíị mɨgága gɨ ro méngị bɨlámá ledre zɨ́ma ní ke, 'búó togṷ́ ledre bɨ ṇgúṇgu go yíị ní.
15 Ambí owone, ngíti géyị yá, Lomo yeme kóo ne kenée kɨ́dí, Onésịmo idí aka kóo ínyị gɨ cigíyị cúku'dée, sɨmɨ bɨ nɨ ndá'baógụ ní, zɨ́se ndísịsé kéne bɨlámáne za fí.
16 Tónóne cakaba ndéréne 'dá'dá, ndá lolụ lúrú Onésị-mo ma'dáa zɨ́yị fú káa do owṷ́kṵlṷ́ wá, idí nda ídí zɨ́yị cé káa zɨ́ lúnduyí owṷ́ 'bɨ 'bụyí ní, gɨ zɨ́a ṇguṇgu ledre Ngére Yésụ go.
17 Felemúna, káa zɨ́ bɨ 'dí'bi máa sɨmɨ sụmụ káa do bɨlámá eze 'yị mokoyí ní, mándú'yú yíị, ídí mu 'dí'-bilúgu Onésịmo zɨ́yị sɨmɨ sụmụ káa do bɨlámá eze 'yị mokoyí. 18 Togṷ́ Onésịmo ma'dáa mengị kóo bɨsinyí ledre zɨ́yị, togṷ́ 'di'bi kóo mbú késí gɨ zɨ́yị, i'bílugu wá yá, ídí úku ledre a zɨ́ma gɨ ro zɨ́ma í'bílúgu a zɨ́yị.
19 Máúku zɨ́yị ma'díi, togṷ́ éyí nɨ bo Onésịmo 'di'bi gɨ zɨ́yị i'bílugu wá, ídí úku a zɨ́ma mááyí í'bílúgu a zɨ́yị. Kpá káa zɨ́ bɨlámá ledre kóo máméngị, zɨ́ma 'dódo ledre 'bɨ Ngére Yésụ zɨ́yị ní, éyí bɨ méngịlúgu zɨ́ma kacɨ́ a ní ndaá.
20 Lúndu 'bɨ ené e, káa zɨ́ bɨ azé kɨ́yị 'yị lódṷ́ kacɨ́ Kɨ́résịto Yésụ Ngére ezé ní, ídí mu 'dí'bilúgu Onésịmo zɨ́yị, gɨ ro zɨ́ma ídíma kɨ́ rokinyi. 21 Abú mándú'yú yíị

mɨndú'yú wá, máówo bú kɨ́dí, áyí tɨ́ méngị ledre née zɨ́-
ma kenée.
22 Ídí óto komoyí kacɨ́ma, mááyí yáa kɨ́ mɨsómụ́ ledre
togụ́ Lomo likpí mɨsi'di zɨ́ma, zɨ́ye 'dí'biógụ máa gɨ́ sɨmɨ́
sígịnị yá, mááyí ógụ zɨ́yị́ íri.

Mandá gɨ́ zɨ́ tụ́'dụ́ 'yị e zɨ́ Felemúna

23 Epáfura ezemá bɨ́ azé kéne sɨmɨ́ sígịnị yáa gɨ́ zɨ́a bɨ́
ndịsị kpá 'dódo ledre 'bɨ́ Kɨ́résịto Yésụ zɨ́ 'yị e ní, i'bí
mandá zɨ́se íri za mbá kɨ́ngaya. 24 Márɨko e kɨ́ Arisitá-
ka e kɨ́ Démasi e kɨ́ Lúka e bɨ́ ndịsịnɨ́ sáká máa kɨ́ moko
'bɨ́ Kɨ́résịto yáa ní, i'bínɨ́ kpá mandá zɨ́se íri za mbá.
25 Kɨ́résịto Yésụ Ngére ezé idí í'bí úndru zɨ́se íri za
mbá, gɨ́ ro zɨ́se ndịsịsé bɨ́lámáne.

Ébere

Ledre gɨ ro bṵkṵ bɨ Ébere ní

'Yị bɨ eké bṵkṵ bɨ Ébere ba 'yị ówo a ndaá. Tɨ́ lá nɨ mɨówoné bɨlámáne ngíti manda 'bɨ 'yị ga bɨ 'bɨ Kɨ́résịto ní, sɨmɨ sịndị́ kadra máa née nɨ kɨ́ roko'bṵ zɨ́ne sɨmɨ kanísa eké ledre née ne zɨ́ 'yị ga bɨ sɨmɨ kanísa ní. Née sịndị́ kadra bɨ kóo Páwulo ndịsị éké ledre e kɨ́ kása yée sɨmɨ kanísa e ní. 'Yị née eké bṵkṵ ba zɨ́ ngíti géyị Yṵda ga bɨ ṇguṇgunɨ́ ledre Kɨ́résịto go, ngíti géyị 'yị e nɨyí go ndísị lóndo yée gɨ ro zɨ́ye ótoómo ledre Yésṵ bɨ ṇguṇgunɨ́ ní. Bṵkṵ ba uku ledre kɨ́ngaya zɨ́ 'yị ga bɨ ṇguṇgunɨ́ ledre Yésṵ go ní kɨ́dí Yésṵ nɨ 'yị bɨ kɨ́ ledrené owóowó zɨ́ 'yị ga bɨ ṇguṇgunɨ́ ledre ené go ní. Uku kpá kɨ́dí Yésṵ nɨ Owṵ́ 'bɨ Lomo, roko'bṵ ené romo do roko'bṵ maláyika ga bɨ Yṵda e ndịsịnɨ́ ṇgúṇgu ledreyé ní. Roko'bṵ Yésṵ romo do roko'bṵ nébị ga kóo 'desí ní, romo kpá do roko'bṵ Mṵ́sa bɨ i'bíogṵ lorṵ ga bɨ 'bɨ Lomo zɨ́ Yṵda e ní. Uku kpá kɨ́dí ledre Yésṵ owó romo do 'yị 'dáná éyí ga bɨ 'bɨ Yṵda e ní mbá gɨ zɨ́a luyú ené ledre kú wá, zɨ́a í'bí roné káa do mbigí éyí 'dáná gɨ ro lúyú ledre 'bɨ 'yịma'dí e za mbá kɨ́'dí kéṛí za fí.
Bṵkṵ ba uku odṵ ledre kɨ́dí mɨngburoko bulúndu Yṵda ga kóo 'desí bɨ ledre gɨ royé nɨ mɨékéne sɨmɨ kuṛú lorṵ 'bɨ Lomo ní, ótonɨ́ kóo Lomo zɨ́a ídíne kɨ́ rokinyi gɨ zɨ́a bɨ ṇguṇgunɨ́ ledre ené ní. Kɨ́dí 'yị ga bɨ 'bɨ Kɨ́résịto ní idínɨ́ kpá fú ndísị ṇgúṇgu ledre 'bɨ Lomo ndanɨ́ ótoómo lígị ledre ga bɨ Yésṵ mengị yée ní kɨ́ yée ga bɨ ndịsị 'dódo a ní wá.

Owṵ́ 'bɨ Lomo ogṵ ódro zɨ́ze

1 Sɨmɨ sịndị́ kadra ga kóo 'desí ní, 'Bṵzé Lomo ndịsị kóo úkuí'bí ledre ené zɨ́ 'yị kasa ené ga bɨ nébị e ní, zɨ́ye ndísịyé úkutátá a zɨ́ bulúnduzé e do ṛíkí tṵ́'dṵ́ mɨsi'di e mɨngúngúcua. 2 Bɨ nda sɨmɨ sịndị́ kadra máa 'bɨ ezé ba ní, kasaogṵ nda go za cṵ́ mbigí Owṵ́ 'bɨ ené 'dódoyéme née zɨ́ze. Otoogṵnɨ́ kóo ere kɨ́ do sogo káṇgá kɨ́ éyí e za mbá kéne. Gɨ zɨ́ kéyị née, zɨ́a i'bí roko'bṵ ledre e za mbá zɨ́ Owṵ́ 'bɨ ené máa née. 3 Owṵ́ máa née nɨ za nyé káa zɨ́ 'Bṵné Lomo ní. 'Dodo mongṵ́ roko'bṵ 'Bṵné go kɨ́ mɨméngị ledre ené e za mbá. Éyí e za mbá nɨyí sí roko'bṵ ené. Sɨmɨ bɨ uyu, zɨ́a 'dí'bióyó lúyú ledre ezé 'bɨ 'yịma'dí e ní, zɨ́ 'Bṵ a 'dí'bilúgu wo komo ere zɨ́ye ndísịyé kéne do bi kɨ́é'do gɨ zɨ́a mengịonzó moko ené go. 4 Owṵ́ máa née nɨ go kɨ́ ledrené owóowó rómo do 'bɨ maláyika e, gɨ zɨ́a Lomo i'bí roko'bṵ ledre e go za mbá zɨ́a. Gɨ zɨ́ kéyị née zɨ́ ịrịa ówṵ́ rómoné gɨ do 'bɨ maláyika e za mbá.

Owṵ́ 'bɨ Lomo romo do maláyika e

5 Maláyika be 'di Lomo uku ledre go zɨ́a kɨ́dí,
“Áyí Owṵ́ 'bɨ amá,
karaba mááyí go 'Bṵyí” †?
Togṵ́ mbú maláyika máa wo be 'di bɨ uku ledre zɨ́a kɨ́dí,
“Mááyí 'Bṵyí,
áyí Owṵ́ 'bɨ amá” ††?
6 Sɨmɨ bɨ kóo Lomo kasaogṵ owṵ́ 'bɨ ené née do sogo káṇgá ní, zɨ́ Lomo ma'dáa kóo úku ledre kɨ́dí,
“Máíli maláyika e mbá idínɨ́ óto úndru owṵ́ 'bɨ amá née káa zɨ́ bɨ ndịsịnɨ́ óto úndrumá ní.” ‡
7 Zɨ́ Lomo kpá úku ngíti ledre kɨ́dí,
“Mááyí kɨ́ roko'bṵ zɨ́ma óyóló'bó maláyika e kɨ́e, zɨ́ye ndísị ílíye káa zɨ́ síli ilí ne ní.
Togṵ́ kenée wá, zɨ́ma óyóló'bó yée, zɨ́ye ndísị ndícíye káa zɨ́ pho'dṵ ndicí ne ní.” ‡†
8 Zɨ́a kpá úku ledre zɨ́ Owṵ́ 'bɨ ené née kɨ́dí,
“Áyí Lomo, áyí ídí Ngére za fí.
Úndru 'bɨ roko'bṵ bɨ mái'bí zɨ́yị née, áyí ndísị méngị kɨ́e tɨ́ fú ledre ga bɨ mɨútúásáye ní.
9 Gɨ zɨ́a bɨ íli bɨsinyí ledre wá, íli ndísị méngị dụṵ́ ledre ga bɨ ndịsịnɨ́ óto máa zɨ́ma ídíma kɨ́ rokinyi ní,
máa 'Bṵyí bɨ Lomo ní, máóto yíị go zɨ́ ledreyí ídíne owóowó rómo do 'bɨ 'yị e mbá
gɨ ro zɨ́yị ídíyị kɨ́ rokinyi.” ‡‡
10 Lomo uku kóo ledre gɨ ro Owṵ́ 'bɨ ené sɨmɨ mɨéké kúrú Lomo kɨ́dí,
“Éyí ga bɨ za mbá ba, Ngére, ótoógṵ yée yíị.
Ere kɨ́ do sogo káṇgá nɨyí kacɨ́ síḷíyị.
11 Sịndị́ kadra nɨ ógṵ zɨ́ éyí ga gére née ṵ́kṵ́ye mbá,
gɨ zɨ́a nɨyí káa zɨ́ bongó e ní, zɨ́yị ídíákáyị dụṵ́ yíị gɨ zɨ́a áyí yí eyí trịdrị za fí.
12 Ma'díi, éyí ga gére née nɨyí lélí
káa zɨ́ nzenze bongó ga bɨ ụcụoyónɨ́ yée 'dá'ba ní,
áyí ídíáká dụṵ́ yíị

† *1:5 Ke'bị 'bɨ Dawídi~e 2:7* †† *1:5 2 Sámele 7:14, 1 Ledre ga kóo 'desí ní 17:13*

‡ *1:6 Gbre lorṵ 32:43* ‡† *1:7 Ke'bị 'bɨ Dawídi~e 104:4* ‡‡ *1:9 Ke'bị 'bɨ Dawídi~e 45:6-7*

gɨ zɨa áyí yí eyí trịdrịyí za fí.” †
13 Lomo uku ledre zɨ́ maláyika be 'di kɨ́dí,
“Ndíṣị do sịl̀íma 'bɨ anú ona,
gị sɨmɨ sịndí kadra bɨ Mááyí óto ezeokóyị e mbá
sí sịndíyị káa zɨ́ owụ́ gbá'dá bɨ ndíṣị óto sịndíyị doa
ní.” ††
14 Maláyika nɨyí 'bɨ eyé 'yị kasa 'bɨ Lomo. Lomo ndịṣị
kása yée zɨ́ye ndéréye kɨ́ sáká 'yị ga bɨ ṇguṇgunɨ́
Kɨ́résịto go nɨyí go nzíyiyé gɨ ro trịdrị bɨ za fí ní.

Lomo yeme ledre goó gɨ rozé

2 Owụ́ 'bɨ Babá e, káa zɨ́ bɨ Lomo yeme ledre go gɨ
rozé kenée ní, idízé 'dí'bi sị́l̀íze sokó ro ledre 'bɨ
Lomo bɨ 'dodonɨ́ zɨ́ze ní gɨ ro zɨ́ cíyí a ídíne sɨmɨzé ngírị
káa bɨ azé lúyú ledre ke. 2 Gɨ zɨa lorụ bɨ kóo Lomo kasa
maláyika ené e ógụ 'dodo a, zɨ́ bulúnduzé ga bɨ kóo
'desí ní, nɨ lorụ bɨ kɨ́ ledrené owóowó ní, Lomo ili ené
do ndítí 'dófụ 'yị doa wá. 'Yị ga bɨ kóo ndítí'dofụnɨ́ do
lorụ née ní, Lomo 'do'do kóo yée go. 3 Máúku zɨ́se,
ledre bɨ Ngére Yésụ ogụ 'dódo a gɨ ro trịdrị ní, owó ro-
mo do lorụ bɨ kóo maláyika e 'dodonɨ́ zɨ́ Mụ́sa éké a ní.
'Yị ga bɨ kóo uwúnɨ́ Ngére Yésụ kɨ́ 'dódo ledre née gɨ
zɨ́ze 'dá'dá ní, owonɨ́ kóo go kɨ́dí nɨ ma'díi zɨ́ye 'dó-
dotátá a zɨ́ze. Sómụ́sé togụ́ ṇguṇguzé ledre née zɨ́ze
'dí'bi sị́l̀íze ro a sokó wá ní, azé ómo? 4 Idízé ówo a kɨ́dí
mɨngburoko ledre ga bɨ Lomo mengị yée kɨ́ roko'bụyé,
nda kpá kɨ́ 'Dówụ́ Lomo bɨ kasa zɨa ndíṣịné kɨ́ sáká 'yị e
ní 'dodo go kɨ́dí ledre ga bɨ 'dodonɨ́ yée gɨ ro Yésụ ní,
nɨyí za mbá ma'díi ledre e.

Yésụ oyólo'bó roné káa do 'yịma'dí

5 Máúku zɨ́se, sɨmɨ bɨ karanée Lomo nɨ óyóló'bó do
sogo káṇgá ba, zɨ́ ledre ga bɨ sɨmɨ a ídíye mbá mɨkán-
dayé ní, maláyika e utúasánɨ́ eyé ídíye 'yị ga bɨ nɨyí lúrú
bi kacɨ́ a ye ní wá. 6 Nɨ mɨékéne sɨmɨ mɨéké kúrú Lomo
kɨ́dí,
“Áko Lomo, 'yịma'dí 'be kpá éyí kɨ́ ledrené owóowó
zɨ́yị ndíṣịyí sómụ́ ledre a kɨ́ mɨmbé'deyí mbá kɨ́ ndíṣị
lúrú bi kacɨ́ a ní?
7 Ótoómo kóo wo zɨa ídíne sí roko'bụ 'bɨ maláyika e kɨ́
owụ́ sịndí kadra cúku'dée.
Nda gɨ 'dá'ba zɨ́yị í'bí roko'bụ zɨa, zɨa nda ídíne kɨ́ le-
drené owóowó,
8 do óto éyí e goó za mbá sí sịndía.” ‡
Mɨóto a bɨ Ngére do éyí e mbá, nɨ go kenée ma'díi, abú
lurúzé aka ledre máa née kɨ́ méngị roné kenée wá
ndotó. 9 Owozé bú kɨ́dí Lomo oto kóo Yésụ zɨa ídíne
káa zɨ́ éyí bɨ maláyika e nɨyí kɨ́ roko'bụ doa kɨ́ owụ́ sịndí
kadra cúku'dée ndotó. Sɨmɨ bɨ uyu zɨa úrúne gɨ sɨmɨ
umbu ní, zɨ́ Lomo í'bí roko'bụ ledre e za mbá zɨa. Gɨ zɨ́
bɨlámá mɨmbé'de Lomo bɨ ro 'yịma'dí e za mbá ní, zɨa
yéme ledre kɨ́dí Yésụ idí úyu ne do bi kacɨ́ye.
10 Gɨ zɨa bɨ Lomo otoogụ éyí e za mbá ne ní, zɨa yéme
ledre zɨ́ Yésụ úyuné gɨ ro 'yịma'dí e za mbá gɨ do bɨ
zɨ́ye ndá'baógụyé zɨ́ Lomo. Gɨ zɨ́ kéyị née zɨa ídíne zɨ́
Lomo kɨ́ ledrené owóowó. 11 'Yị ga bɨ za mbá Yésụ uyu
gɨ royé ní, nɨyí go mbigí 'yị ga bɨ 'bɨ Lomo ní, ndanɨ́ lolụ
'yị lúyú ledre e wá. Née sí ledre bɨ dokuwu mengị Yésụ
ma'dáa kɨ́ ndíṣị ndólo yée lúnduné e kɨ́ lémịné e gɨ zɨa
wá ní. 12 Zɨa úku ledre kɨ́dí,
“Babá, mááyí ndíṣị kófó ịrịyí dongará lúndumá kɨ́
lémịmá ga gére ní.
Zɨ́ma kpá ndíṣịmá kɨ́ mbófo yíị dongará tụ́'dụ́ 'yị e.” ‡†
13 Nɨ kpá mɨékéne do ngíti bi sɨmɨ mɨéké kúrú Lomo,
Yésụ uku ledre kɨ́dí,
“Mááyí óto mɨmbé'demá dụ́ụ́ ro Lomo.” ‡‡
Zɨa kpá úku ngíti ledre kɨ́dí,
“Zée kɨ́ lúndumá e kɨ́ lémịmá ga bɨ í'bí yée zɨ́ma ba,
azé go do komoyí.” ‡‡†
14 Káa zɨ́ bɨ owụ́ ga bɨ 'bɨ Lomo née nɨyí 'yịma'dí e ní,
zɨ́ Yésụ ógụné do sogo káṇgá ídíne káa do 'yịma'dí káa
zɨ́ yée ní. Mengị kenée gɨ ro togụ́ née uyu go yá, zɨ́ne
rómo komo ngére 'bɨ bɨcayi lomo e bɨ nɨ kɨ́ roko'bụné
do umbu ní. 15 Mengị kenée gɨ ro zɨ́ owụ́ ga bɨ 'bɨ Lomo
ní ówo a mbá kɨ́dí née romo komo umbu go káa bɨ nɨyí
ndíṣị éré ngịrị umbu ke.
16 Owoyemezé go bɨlámáne kɨ́dí Yésụ ogụ ené kóo gɨ
ro sáká maláyika e wá, ogụ yí ené gɨ ro sáká zée 'yị-
ma'dí ga bɨ bulúndu Abarayáma ní. 17 Gɨ zɨ́ kéyị née ní,
utúasá mɨútúásá zɨ́ Yésụ ídíne cé káa zɨ́ lúnduné e kɨ́
lémịné e ní, gɨ zɨa i'bí roné go mbá kɨ́ mɨmbé'dené kɨ́é'-
do ídíne ne mongú 'yị 'dáná éyí ### ezé do komo Lomo
gɨ ro zɨ́ Lomo 'dí'bióyó lúyú ledre ezé e gɨ zɨa. 18 Abú
Satána uzu kóo wo zɨa 'dó'dóne yá, romo kóo komo
Satána ma'dáa go. Nɨ cakaba go ndíṣị sáká 'yị ga bɨ
ṇguṇgunɨ́ ledre ené go ní sɨmɨ bɨ Satána nɨ go ndíṣị
úzu yée ní.

Ledre Yésụ owó romo do ledre Mụ́sa

3 Owụ́ 'bɨ Babá e, káa zɨ́ bɨ Lomo ndolo sée go
ndásé lolụ, 'yị lúyú ledre e wá, azé kése go kɨ́é'do
sɨmɨ Lomo ní, idízé óto komozé kése kɨ́ngaya ro Yésụ
bɨ 'yịmɨkása kpá mongú 'yị 'dáná éyí e ní. 2 Kacɨ́ kadra
mbá, Yésụ ndịṣị méngị dụ́ụ́ éyí ga bɨ Lomo kasaogụ wo
gɨ royé ní kɨ́ mɨmbé'dené mbá kɨ́é'do, cé káa zɨ́ bɨ kóo
Mụ́sa ndịṣị méngị moko 'bɨ Lomo kpá kɨ́ mɨmbé'dené
mbá kɨ́é'do ní. 3 Abú kenée ndotó, Lomo oto Yésụ go zɨ́
ledrea ídíne owóowó rómo do ledre Mụ́sa. Lí́lị ledre
née nɨ káa zɨ́, togụ́ 'yị ụbụ́ bɨlámá 'dí́cí́ ené yá, 'yị e nɨyí
mbófo wo rómo do 'dí́cí́ bɨ ụbụ́ née. 4 'Dí́cí́ e za mbá 'yị-
ma'dí e ndịṣịnɨ́ ụ́bụ́ yée ye, tɨ́ lá Lomo otoogụ éyí e za
mbá ne.
5 Mụ́sa ndịṣị kóo méngị moko bɨ Lomo i'bí zɨa gɨ ro 'yị
ené ga bɨ 'bɨ Lomo ní kɨ́ mɨmbé'dené kɨ́é'do. Zɨa kóo
kpá ndíṣịné úku 'dódo ledre zɨ́ 'yị máa ga gére née
kɨ́dí, karanée Lomo nɨ méngị bɨlámá ledre zɨ́ye. 6 Yésụ
ndaá 'bɨ ené lá 'yị méngị moko zɨ́ Lomo wá, nɨ 'bɨ ené

† *1:12 Ke'bị 'bɨ Dawídi~e 102:25-27* †† *1:13 Ke'bị 'bɨ Dawídi~e 110:1* ‡ *2:8 Ke'bị 'bɨ Dawídi~e 8:4-6*

‡† *2:12 Ke'bị 'bɨ Dawídi~e 22:22* ‡‡ *2:13 Isáya 8:17* ‡‡† *2:13 Isáya 8:18* ### *Mongú 'yị 'dáná éyí: Mongú 'yị 'dáná éyí romo do manda 'bɨ 'yị 'dáná éyí e zɨ́ Lomo. Ndịṣị lengbe ólụ́ dụ́ụ́ ne sɨmɨ 'dí́cí́ bɨ Mongú Bi 'bɨ Lomo sɨmɨ 'Dí́cí́ 'bɨ Lomo ní gɨ ro 'dáná éyí zɨ́ Lomo kɨ́'di kɛ́rí́ sɨmɨ sɨmɨbi kɨ́é'do. Ndịṣị 'dí'bi sáma bangá bɨ oṇgoonzónɨ́ gɨ ro 'dáná a zɨ́ Lomo ní ólụ́ kɨ́e 'dí́cí́ íri gɨ ro zɨ́ Lomo ótoómo lúyú ledre 'bɨ 'yịma'dí e.*

za cụ́ mbigí Owụ́ 'bɨ Lomo kpá Ngére 'bɨ 'yị ga bɨ 'bɨ Lomo ní. Togụ́ otozé komozé kpá fú ngbúó roa, bɨlámá ledre bɨ ndịsịzé óto komozé gɨ roa ní, nɨ karanée méngị yée zɨ́ze.

7 Née sị́ ledre bɨ 'Dówụ́ Lomo uku ledre gɨ zɨ́a kɨ́dí,
“Tónóne karaba ndéréne 'dá'dá, togụ́ Lomo odro go zɨ́se yá,
8 ndásé ésị 'dụ́tụ mbílíse 'du'dorụ́
káa zɨ́ bɨ kóo bulúndusé e oyónɨ́ sogoyé zɨ́ Lomo,
sɨmɨ sịndí́ kadra bɨ kóo 'bɨ úzu éyí sɨmɨ súwú ní wá.
9 Bulúndusé e uzunɨ́ máa sɨmɨ súwú íri
kɨ́ sɨmɨbi cị́ gbre abú owonɨ́ tɨ́ ledre ga bɨ mándịsị
méngị yée ní bú.
10 Née sị́ ledre bɨ kóo zɨ́ mɨmbé'demá ésị́ne royé,
zɨ́ma kóo úku ledre zɨ́ye máyá, ‘Ndịsịnɨ́ 'dụ́tụ mbílíye kɨ́ úwú ledre ga bɨ mándịsị úku yée zɨ́ye ní.’
11 Gɨ zɨ́ mɨmbé'demá bɨ esị́ royé ní, zɨ́ma kóo móócụ́ éyí máyá,
‘Bɨlámá bi bɨ kóo máyémeómo gɨ ro zɨ́ye ógụ 'dówụ́royé doa ní, utúasánɨ́ lolụ ógụ doa wá.’ ” †
12 Máúku zɨ́se owụ́ 'bɨ Babá e, komosé idí ídí rosé káa bɨ Satána nɨ lóndo ngíti 'yị gɨ dongaráse zɨ́a ótoómo ledre 'bɨ Lomo zɨ́a ndá'bané lúyú ledre. 13 Mé bɨ káa zɨ́ bɨ sịndí́ kadra nɨ aka bo ba ní, ídísé ndịsị sáká lafúse e kɨ́ bɨlámá sómụ́ ledre káa bɨ nɨyí ótoómo ledre 'bɨ Lomo zɨ́ye ndá'bayé lúyú ledre ke. 14 Káa zɨ́ bɨ ŋguŋguzé ledre Kɨ́résịto Yésụ go, azé kéye go kɨ́é'do ní, idízé tóro kpá fú ngbúó kenée gị sɨmɨ sịndí́ kadra bɨ karanée Yésụ ma'dáa nɨ í'bí trịdrị bɨ za fí zɨ́ze sɨmɨa ní. 15 Mɨéké kúrú Lomo uku kɨ́dí,
“Tónóne karaba ndéréne 'dá'dá, togụ́ Lomo odro go zɨ́se yá,
ndásé ésị 'dụ́tụ mbílíse 'du'dorụ́
káa zɨ́ bɨ kóo bulúndusé e oyónɨ́ sogoyé zɨ́ Lomo ní wá.” ††
16 'Yị ga bɨ kóo Lomo odro zɨ́ye, zɨ́ye 'dụ́tụ mbílíye 'du'dorụ́, do óyó sogoyé zɨ́a ní 'be kóo náambi e? Kpá tɨ́ akpa bulúnduzé ga bɨ kóo Mụ́sa olụ́ogụ kɨ́ye gɨ sɨmɨ Ízibiti ní. 17 Sara 'yị ga bɨ kóo mɨmbé'de Lomo esị́ royé kɨ́ sɨmɨbi cị́ gbre ní nda yée wá? Née kpá tɨ́ yée ga bɨ kóo oyónɨ́ sogoyé zɨ́ Lomo zɨ́ye úyuyé cịkị sɨmɨ súwú íri ní. 18 Sara yée ga bɨ Lomo lolóbụ́ gɨ royé kɨ́dí née utúasá 'dí'biógụ yée do bɨlámá bi bɨ née yemeomo gɨ ro zɨ́ye ógụ 'dówụ́royé doa ní wá ní 'be náambi e? Kpá tɨ́ fú bulúnduzé ga bɨ kóo oyónɨ́ sogoyé zɨ́a ní.
19 Owoyemezé go kɨ́dí ogụnɨ́ eyé kóo 'be 'bɨ Lomo wá, gɨ zɨ́a bɨ ŋguŋgunɨ́ eyé kóo ledre ené e wá ní.

Bɨlámá 'dówụ́ro nɨ wo bɨ gɨ zɨ́ Lomo ní

4 Bɨlámá ledre bɨ Lomo yemeomo gɨ rozé kɨ́dí karanée, née nɨ í'bí 'dówụ́ro zɨ́ze ní, nɨ aka fú lá bo do biné. Idízé tóro ngbúó káa bɨ ngúru 'yị gɨ dongaráze nɨ lúyú ledre, karanée zɨ́a zángá 'dówụ́ro máa née ke. 2 Bɨlámá ledre 'bɨ Lomo bɨ ukunɨ́ zɨ́ze karaba ní ní, nɨ kpá wo bɨ kóo ukunɨ́ zɨ́ bulúnduzé ga bɨ kóna ní. Ilinɨ́ eyé kóo ŋgúŋgu ledre ma'dáa wá gɨ zɨ́a moko ndaá 'bɨ ené kóo sɨmɨ a zɨ́ye wá. 3 Nɨ zɨ́ze karaba go bɨlámáne gɨ zɨ́a ŋguŋguzé bɨlámá ledre máa née go. Uku kóo ledre zɨ́ bulúnduzé ga bɨ kóo ŋguŋgunɨ́ bɨlámá ledre máa née wá ní.
“Gɨ zɨ́a bɨ kóo mɨmbé'demá esị́ royé ní, zɨ́ma kóo mócụ́ éyí máyá,
‘Bɨlámá bi bɨ kóo máyémeómo gɨ ro zɨ́ye ógụ 'dówụ́royé doa ní, utúasánɨ́ lolụ ógụ doa wá.’ ” ‡
Abú kenée ndotó, moko ené ụkụ́ kóo go kú sɨmɨ sịndí́ kadra 'bɨ ótoógụ do sogo káŋgá. 4 Nɨ mɨékéne sɨmɨ mɨéké kúrú Lomo kɨ́dí, “Lomo 'dowụ́ kóo roné gɨ sɨmɨ moko bɨ kóo ndịsị méngị a ní, sɨmɨ sị́lí́ ịnyị doa gbre (7).” ‡‡5 Nɨ kpá mɨékéne sɨmɨ ngíti bi sɨmɨ mɨéké kúrú Lomo kɨ́dí, “Bɨlámá bi bɨ kóo máyémeómo gɨ ro zɨ́ye ógụ 'dówụ́royé doa ní, utúasánɨ́ lolụ ógụ doa wá.” ‡‡
6 Nɨ kpá fú mɨyémené kɨ́dí 'dówụ́ro née ngíti géyị 'yị e nɨyí karanée ndíki a ye. Yée ga bɨ kóo ukunɨ́ bɨlámá ledre née zɨ́ye ngárá ilinɨ́ ŋgúŋgu a wá ní, Lomo utúasá í'bí 'dówụ́ro née zɨ́ye wá. 7 Nda gɨ 'dá'ba gɨ do kacɨ́ tụ́'dụ́ sɨmɨbi zɨ́ Lomo úku ledre zɨ́ Dawídi káa zɨ́ bɨ kóo odro zɨ́ bulúnduzé ga kóo 'desị́ ní kɨ́dí,
“Karaba ndéréne 'dá'dá, togụ́ Lomo odro go zɨ́se yá,
ndásé ésị 'dụ́tụ mbílíse 'du'dorụ́ kɨ́ úwú a wá.” ‡‡†
8 Idí kóo Yósuwa i'bí 'dówụ́ro bɨ kóo Lomo uku ledre a née bo zɨ́ owụ́ 'bɨ Isɨréle ga kóo nderé kɨ́ye do bi bɨ kóo Lomo uku ledre a ní, káa bɨ Lomo uku andá ené lolụ ledre ngíti sịndí́ kadra 'bɨ 'dówụ́ro wá. ‡‡9 Ledre née 'dodo kɨ́dí, ngíti bɨlámá 'dówụ́ro nɨ bo Lomo nɨ í'bí a zɨ́ 'yị ga bɨ ŋguŋgunɨ́ ledre ené go ní. 10 'Yị máa yée ga bɨ Lomo nɨ í'bí 'dówụ́ro née zɨ́ye ní, kụ́rụ́ moko mengị lolụ yée wá, cé káa zɨ́ bɨ kóo Lomo 'dowụ́ roné sɨmɨ bɨ kóo mengịonzó moko 'bɨ ótoógụ éyí e ní. 11 Káa zɨ́ bɨ goó kenée ní, idízé tóro ngbúó gɨ ro zɨ́ Lomo í'bí 'dówụ́ro née zɨ́ze káa bɨ azé zángá a káa zɨ́ bɨ kóo bulúnduzé ga kóna zangánɨ́ ní.
12 Owụ́ 'bɨ Babá e, ledre 'bɨ Lomo nɨ kɨ́ roko'bụné, zɨ́a ídíne kpá afaáfa káa zɨ́ bɨkafu maku ní. Idí óŋgolóko sɨmɨsé gberé zɨ́a ólụ́ ndịsịné sɨmɨ mɨmbé'desé, zɨ́a ówoónzó ledre ga bɨ íri kɨ́ sómụ́ ledre esé e kpá mbá gɨ ro zɨ́ Lomo 'déciyéme ngbanga gɨ roa káa zɨ́ bɨ owoyeme ní. 13 Lomo owoofụ ledre go, éyí bɨ kɨ́é'do káa azé útúásá ótoécị a yaá owo wá ní ndaá. Ledre e nɨyí zɨ́ Lomo mbá do nyárá bi. Née 'yị bɨ karanée azé tóro kó'dụ́ a kadra 'déciị ngbanga ní.

Ndazé ótoómo kacɨ́ Yésụ wá

14 Káa zɨ́ bɨ ŋguŋguzé ledre Yésụ Owụ́ 'bɨ Lomo go, nɨ ne Mongụ́ 'yị 'dáná éyí e, nda'balugu roné go zɨ́ 'Bụzé Lomo komo ere ní, idízé tɨ́ fú 'dí'bi sị́lí́ze roa ngbúó ndazé ótoómo kacɨ́ a wá. 15 Mongụ́ 'yị 'dáná éyí ezé née owoyeme ledre gɨ do bizé dụ́ụ́ ne. Tɨ́ bɨ ngárá ndaá 'yị lúyú ledre wá ní, zɨ́a ótoómo roné 'dó'dóne káa zɨ́ 'yị lúyú ledre ní sɨmɨ lúyú ledre ezé e. 16 Ndazé éré ngịrị

† *3:11 Ke'bị 'bɨ Dawídi~e 95:7-11* †† *3:15 Ke'bị 'bɨ Dawídi~e 97:7,8*

‡ *4:3 Ke'bị 'bɨ Dawídi~e 95:11* ‡† *4:4 Dosí éyí~e 2:2* ‡‡ *4:5 Ke'bị 'bɨ Dawídi~e 95:11* ‡‡† *4:7 Ke'bị 'bɨ Dawídi~e 95:7-8* ‡‡‡ *Yósuwa: Yósuwa nderéokpó nda ne kɨ́ Isɨréle e gɨ do kacɨ́ umbu Mụ́sa sɨmɨ káŋgá bɨ kóo Lomo uku ledre a ní. Nda gɨ kacɨ́ tụ́'dụ́ sɨmɨbi gɨ do kacɨ́ umbu Yósuwa zɨ́ Dawídi nda ídíne mongụ́ ngére 'bɨ Isɨréle e.*

wá, idízé ódó mɨmbé'dezé zɨze ndéré ndíṣịzé sí ṣindí Lomo gɨ ro zɨa ịdrị mɨmbé'dené rozé, gɨ do bɨ zɨa sáká zée karanée kɨ́ éyí ga bɨ ilizé yée ní.

Lomo yemeomo Yésụ káa do mbigí 'yị 'dáná éyí

5 Mongú 'yị 'dáná éyí, Lomo ndịsị gélé wo ne gɨ tara mbotụ 'bɨ Isɨréle e gɨ ro zɨa ndíṣịné íni ini zɨ́ne gɨ ro lúyú ledre 'bɨ 'yị ené e kpá gɨ ro 'bɨ ené lúyú ledre. Zɨa kpá ndíṣịné kɨ́ í'bí tákpásílí kpá kɨ́ 'dáná éyí zɨ́ Lomo gɨ ro lúyú eyé e mbá. 2 Gɨ zɨa bɨ nɨ kpá 'yịma'dí kɨ́ sómú ledre 'bɨ 'yịma'dí e sɨmɨné ní, togú ili go 'dódo ledre 'bɨ Lomo zɨ́ 'yị ga bɨ luyúnɨ́ go ní yá, zɨa ndíṣị ónzó mɨmbé'dené mɨónzó ndoo. 3 Gɨ zɨ́ kéyị née ní, zɨa ndíṣịné 'dáná éyí zɨ́ Lomo, idí ótoómo lúyú ledre ené kpá kɨ́ lúyú ledre 'bɨ 'yị e 'dá'ba.

4 'Yịma'dí utúasá óto roné kɨ́ roné káa do 'yị 'dáná éyí wá, Lomo ndịsị gélé 'yị e gɨ ro moko káa zɨ́ wo née ne cé káa zɨ́ bɨ kóo gelé ngúru mongú 'yị kɨ́ ịrịné Aróna káa do 'yị 'dáná éyí ní. †5 Ledre nɨ gɨ ro Kɨ́résịto kpá kenée, gelé ené roné kɨ́ roné gɨ ro ídíne káa do mongú 'yị 'dáná éyí wá, Lomo gelé wo ne. Káa zɨ́ bɨ ukunɨ́ sɨmɨ mɨéké kúrú Lomo kɨ́dí,

“Áyí Owú 'bɨ amá,
karaba mááyí go 'Bụyí.” ††

6 Nɨ kpá mɨékéne do ngíti bi sɨmɨ mɨéké kúrú Lomo, Lomo uku kɨ́dí,

“Áyí ídí 'yị 'dáná éyí za fí,
káa zɨ́ Malekesédeke kóna ní.” ‡

7 Sɨmɨ bɨ kóo Yésụ nɨ aka do sogo káṇgá ona ní, ndịsị kóo íni ini zɨ́ Lomo za cú kɨ́ iní komoné gɨ zɨa owo bú kɨ́dí Lomo nɨ dụ́ú ne 'yị 'dí'bióyó umbu gɨ komo 'yị. Gɨ zɨa bɨ kóo otoomo roné za mbá zɨ́ Lomo ní, zɨ́ Lomo úwú ini ené. 8 Abú Yésụ nɨ ba za cú Owú 'bɨ Lomo ní, ndịsị úwú kúrú Lomo zɨa ndíṣịné úṭụsɨmɨné kɨ́ngaya sɨmɨ 'do'dó ga bɨ ndịsị kɨ́ ndíki wo ní. 9 Gɨ zɨ́ kéyị née zɨa útúásáne kacɨ́ komo Lomo káa do mbigí 'yị 'dáná éyí, kpá 'yị í'bí trịdrị bɨ za fí ní zɨ́ 'yị ga bɨ ndíṣịnɨ́ óto úndrua ní. 10 Née sí ledre bɨ Lomo i'bí roko'bụ zɨa, zɨa ídíne mongú 'yị 'dáná éyí kɨ́ ndíṣị ótoyéme ledre gɨ ro 'yịma'dí e káa zɨ́ bɨ kóo Malekesédeke ndịsị méngị a ní.

Idízé í'bí rozé gɨ ro ledre 'bɨ Lomo

11 Owú 'bɨ Babá e, tú'dú ledre e nɨyí bo gɨ ro zɨze 'dódo yée zɨse, utúasánɨ́ ólú sɨmɨ dosé wá gɨ zɨa bɨ nyikiri dosé nɨ yí ené ndoo ní. 12 Káa bɨ ásé ídí ba kóo goó se 'yị 'dódo ledre 'bɨ Yésụ zɨ́ ngíti géyị 'yị e. Sɨmɨ ledre ga gére née mbá, ílisé idínɨ́ kpá fú ndíṣị 'dódo ledre mɨnzénzéré ledre 'bɨ Lomo zɨse mɨ'dódo. Ásé aka yí esé fú lá káa zɨ́ owú ga bɨ soyé ụtụ aka gɨ ro zɨye ánu ndụkụ kɨe wá ní, ílisé aka yí esé fú lá umba gɨ ro úlú a. 13 Ídísé ówo a kɨ́dí owú owo ené dongará bɨlámá ledre kɨ́ bɨsinyí a wá, owo yí ené dụ́ú umba ené bɨ ndịsị úlụ a ní. 14 Mɨngburoko 'yị e ndịsịnɨ́ ánu ndụkụ ye gɨ zɨa owonɨ́ dongará bɨlámá ledre kɨ́ bɨsinyí a go bú sɨmɨ ledre ga bɨ ndịsịnɨ́ sómú yée kpó kpó kpó ní.

6 Káa zɨ́ bɨ goó kenée ní, odụ ledre esé ndaá ídí lá dụ́ú mɨzefị ledre 'bɨ Kɨ́résịto kóo 'dodonɨ́ zɨse ní, ledre 'bɨ ótoómo lúyú ledre do ṇgúṇgu ledre 'bɨ Lomo ní wá. Ídísé owo rómo ledre nda gɨ do yée ga gére née 'dá'dá. Cíyí ledre 'bɨ Lomo idí ngbóró sɨmɨsé rómo wo née kɨ́ngaya gɨ ro zɨse ídíse kɨ́ roko'bụsé. 2 Ledre máa yée ga bɨ kóo 'dodonɨ́ yée zɨse gɨ ro babatịza kɨ́ ledre 'bɨ óto síḷí do'yị, kɨ́ ledre 'bɨ úru 'yị e nda kpá kɨ́ ledre ngbanga bɨ karanée Lomo nɨ 'décị a sɨmɨ odụ ṣindí kadra ní, ndásé tóro tɨ́ fú lá dụ́ú do yée ga gére née wá. 3 Cíyí ledre 'bɨ Lomo idí ngbóró sɨmɨsé rómo yée ga gére née kɨe gɨ zɨa née ledre bɨ Lomo ma'dáa ili gɨ zɨze ní.

4 Togú 'yị bɨ kóo 'dodonɨ́ ledre 'bɨ Lomo go zɨa, zɨa ṇgúṇgu a go, zɨ́ 'Dówú Lomo ógụ ndíṣịné go sɨmɨ a, 5 uwú yeme kóo kúrú Lomo go bɨlámáne, owoyeme kpá go kɨ́dí karanée, née nɨ ídí kɨ́ roko'bụ ledre e zɨ́ne. 6 Zɨa ndá'bané óyó sogoné zɨ́ ledre ga gére née yá, Lomo utúasá ídí kɨ́ rokinyi gɨ ro 'dí'bilúgu wo wá gɨ zɨa nɨ nda yí ené go káa zɨ́ éyí bɨ 'di'binɨ́ Owú 'bɨ Lomo kpá úfu ándá wo mɨkándané ní.

7 Togú 'yị o'do yáká zɨ́ iní é'dịné do kúfú ené bɨlámáne, zɨa 'dí'bi éyí mɨánu kɨ́ngaya yá, née úndru 'bɨ Lomo. 8 Yáká bɨ ngárá éyí mɨánu ndaá sɨmɨ a wá, tó'dó ụ'bụ 'dụtụ wo lá ne yeré ní, úndru 'bɨ Lomo ndaá sɨmɨ a wá, nɨyí óngbóóyó a mbá 'dá'ba.

9 Owú 'bɨ Babá e, abú ukuzé ledre káa zɨ́ ga gére née zɨse yá, owozé yí ezé bú kɨ́dí trịdrị bɨ za fí ní Lomo nɨ í'bí a zɨse. 10 Lomo nɨ 'yị méngị yeme ledre zɨ́ 'yị e. Bɨlámá ledre ga bɨ za mbá méngịsé yée zɨa, zɨse í'bí rosé kɨ́ 'búne ndíṣị sáká 'yị ené e ní, ledreyé lịgị wo wá. Nɨ karanée 'décị ngbanga esé bɨlámáne. 11 Ídísé kpá fú ndíṣị óto 'bú lafúse e kenée gị sɨmɨ odụ ṣindí kadra bɨ karanée Yésụ nɨ í'bí trịdrị bɨ za fí zɨse sɨmɨ a ní. 12 Ngịdrị ndaá méngị sée wá. Ídísé ídí káa zɨ́ lafúse ga bɨ kóo ṇguṇgunɨ́ ledre Yésụ gɨ zɨse 'dá'dá, nɨyí ba ndíṣị ụtụsɨmɨyé do tóroyé kpá fú ngbúó gị sɨmɨ ṣindí kadra bɨ karanée zɨ́ Lomo í'bí trịdrị bɨ za fí zɨye sɨmɨ a ní.

Éyí bɨ Lomo uku go ní, nɨ méngị roné

13 Lomo uku kóo ledre zɨ́ bulúnduzé Abarayáma, nda lá gɨ zɨa bɨ ngíti Lomo bɨ romo do Lomo ma'dáa ndaá ní, zɨa lóbú roné kɨ́ roné kɨ́dí, 14 “Máa Lomo, ledre bɨ máúku go ní, mááyí méngị a. Mááyí í'bí úndru zɨ́yị, zɨ́ bulúnduyí e étrịyé do ídíye tú'dú tú'dú tú'dú.” ‡†15 Sɨmɨ bɨ kóo Abarayáma uwú ledre née kenée ní, sịkpị ené kóo mɨmbé'dené 'dága wá, onzó kóo mɨmbé'dené ndoo, gị zɨ́ Lomo kóo í'bí éyí bɨ mocú ledre a ní zɨa.

16 'Yịma'dí e ndịsịnɨ́ lólóbú kɨ́ ịrị mɨngburoko 'yị eyé e gɨ ro do ówo a kɨ́dí ledre bɨ yée ukunɨ́ ba nɨ ma'díi. 17 Nɨ kpá kenée gɨ ro Lomo. Togú uku ledre go, ili zɨ́ 'yị ené ga bɨ née uku ledre zɨ́ye née ówo a kɨ́dí ledre bɨ née uku ní nɨ ma'díi, zɨa lóló'bú. 18 Togú Lomo uku ledre go yá oyólo'bó ené e wá zɨa lólóbú gɨ ro zɨ́ne ódóngérị ledre bɨ née uku go ní zɨa ídíne kenée. Née sí ledre bɨ

† *Aróna: Aróna e kɨ́ Mú́sa nɨyí do lúndu. Nɨyí gɨ sɨmɨ kúfú 'yị ga ndịsịnɨ́ ndólo yée Lévị ní. Zɨ́ Lomo gélé Aróna zɨa ídíne káa do mɨzefị 'yị 'dáná éyí zɨ́ne.* †† *5:5 Ke'bị 'bɨ Dawídi~e 2:7* ‡ *5:6 Ke'bị 'bɨ Dawídi~e 110:4*

‡† *6:14 Dosí éyí~e 22:17*

kacɨ kadra mbá ndịsịzé óto komozé gɨ ro ledre bɨ uku go ní. 19 Mɨóto komozé bɨ otozé ro Lomo ní i'bí roko'bụ go zɨze gɨ ro zɨze ólụ́ókpóze do mongụ́ bi 'bɨ Lomo kpụrụ́ gɨ tara mbotụ bɨ odó'dụtụnɨ́ kɨ́ mongụ́ mbílí bongó ní. †20 Yésụ nderéụtụ roné gɨ zɨze go fị ne íri kpụrụ́ gɨ tara mbotụ máa née káa do mongụ́ 'yị 'dáná éyí e za fí cé káa zɨ́ Malekesédeke ní.

Malekesédeke 'yị 'dáná éyí

7 Malekesédeke nɨ kóo ngére 'bɨ ngíti gara ndolonɨ́ Salímu, nɨ kpá 'yị 'dáná éyí zɨ́ mbigí Lomo. Sɨmɨ bɨ kóo Abarayáma nda'baogụ gɨ sɨmɨ okó bɨ kóo romo komo ezeokó née sɨmɨ a ní, zɨ́ Malekesédeke ndéréne zɨa úku ledre zɨ́ Abarayáma kɨ́dí, “Lomo bɨ roko'bụa ofụ go ní, bɨ otoogụ ere kɨ́ do sogo káṇgá ní idí ídí kɨ́yị.” ††2 Nda gɨ ore zɨ́ Abarayáma 'dí'bi tákpásíl̩í kɨ́é'do gɨ sɨmɨ sokó 'bɨ éyí ga bɨ ngakanɨ́ yée gɨ sɨmɨ okó ní í'bí yée zɨ́ Malekesédeke. Ịrị bɨ Malekesédeke ní, ini ledre gɨ sɨmɨ a kɨ́dí, “Mbigí 'yị 'bɨ Lomo.” Kpá kɨ́ ledre bɨ kɨ́dí ngére 'bɨ Salímu ní, ini ledre gɨ sɨmɨ a kɨ́dí, “Ngére 'bɨ bikịdrị́.” ‡3 Ịrị 'bụa kɨ́ ịrị mbágáa kpá kɨ́ bulúnduga ndanɨ́ mɨékéye sɨmɨ mɨéké kúrú Lomo wá. Gbawá ledre gɨ ro mɨárá a kɨ́ mɨúyu a 'yị ówo a ndaá. Nɨ yí ené cé káa zɨ́ Owụ́ 'bɨ Lomo ní, 'yị 'dáná éyí 'bɨ Lomo za fí odụ a ndaá.

4 Lúrúsé aka ledre Malekesédeke kɨ́ ówó zɨ́ Abarayáma. Zɨa ịnyịné za cụ́ ne 'dí'bi tákpásíl̩í í'bí a zɨ́ Malekesédeke gɨ ro óto úndru Lomo kɨ́e. 5 Gɨ zɨ́ kéyị née, nɨ mɨékéne sɨmɨ lorụ bɨ Mụ́sa eké ní kɨ́dí 'yị 'dáná éyí ga bɨ gɨ sɨmɨ bulúndu Lévị ní, idínɨ́ ndịsị 'dó'dụ́ tákpásíl̩í gɨ zɨ́ 'yị e za mbá abú kpá yée ga bɨ nɨyí kéye do lúndu gɨ sɨmɨ bulúnduyé Abarayáma ní. 6 Abú Malekesédeke ndaá gɨ sɨmɨ bulúndu Lévị wá, zɨa 'dí'bi tákpásíl̩í gɨ zɨ́ Abarayáma zɨa kpá úku ledre, Lomo idí í'bí úndru zɨ́ Abarayáma tɨ́ bɨ Lomo i'bí úndru go zɨ́ Abarayáma ma'dáa ní. 7 Nɨ mɨówoné kɨ́dí, 'yị í'bí úndru romo do 'yị bɨ 'di'bi úndru ní.

8 Abú 'yị 'dáná éyí ga bɨ gɨ sɨmɨ bulúndu Lévị ndịsịnɨ́ née 'dí'bi tákpásíl̩í yá, nɨyí úyu mɨúyu gɨ zɨa nɨyí 'yị-ma'dí e. Tɨ́ lá Malekesédeke nɨ 'bɨ ené yí ené trịdrịné za fí. ‡19 Abú bulúndu Lévị ndịsịnɨ́ kóo 'dó'dụ́ tákpásíl̩í ga gére née ye yá, née kpá fú tákpásíl̩í bɨ kóo Lévị i'bí zɨ́ Abarayáma í'bí a zɨ́ Malekesédeke ní. 10 Ukunɨ́ ledre née kenée gɨ zɨa sɨmɨ bɨ Abarayáma nɨ í'bí tákpásíl̩í zɨ́ Malekesédeke ní, ndikinɨ́ aka kóo Lévị wá.

'Dáná éyí 'bɨ 'yịma'dí e 'di'bioyó ené lúyú ledre wá

11 Abú lorụ bɨ kóo Mụ́sa eké ní uku kɨ́dí 'yị 'dáná éyí idínɨ́ ídí dụ́ụ́ gɨ sɨmɨ kúfú Lévị yá, 'dáná éyí eyé 'di'bioyó ené lúyú ledre gɨ ro 'yị e wá. Née sí ledre bɨ kasaogụnɨ́ mɨkánda 'yị 'dáná éyí káa zɨ́ Malekesédeke ndaá kúfú Lévị kɨ́ Aróna gɨ zɨa wá ní. 12 Nɨ lengbe kenée togụ́ mɨkánda 'yị 'dáná éyí nɨ go ógụ wo bɨ ngárá ndaá gɨ sɨmɨ bulúndu Lévị wá ní, nɨyí aka óyóló'bó lorụ bɨ 'bɨ Mụ́sa ní kí. 13 Máúku ledre née gɨ ro Ngére Yésụ, ndaá 'bɨ ené gɨ tara mbotụ 'bɨ 'yị 'dáná éyí sí mbayi 'bɨ Lomo gɨ do sogo káṇgá ba wá, 'bɨ ené mɨménggị moko ené nɨ kpí. 14 Ngére ezé Yésụ bɨ ukunɨ́ ledre a née ndaá 'bɨ ené gɨ tara mbotụ máa bɨ 'bɨ Lévị ní wá, nɨ 'bɨ ené yí ené gɨ tara mbotụ bɨ 'bɨ Zụ́da ní. Sɨmɨ ledre ga bɨ za mbá Mụ́sa eké yée ní, ịfí ené ịrị kúfú bɨ Zụ́da ní káa do 'yị 'dáná éyí wá.

15 Ma'díi, nɨ mɨútúásáne gɨ ro zɨ́ mɨkánda yéme ledre ídíne togụ́ ngíti mɨkánda 'yị 'dáná éyí káa zɨ́ Malekesédeke nɨ goó bo ní. 16 Mɨógụ a bɨ zɨa ídíne 'yị 'dáná éyí née ní, ndaá 'bɨ ené gɨ zɨa bɨ yaá tara mbotụ ené nɨ kú 'bɨ 'yị 'dáná éyí káa zɨ́ tara mbotụ 'bɨ Lévị ní wá. Yí ené gɨ zɨa nɨ 'bɨ ené yí ené trịdrịné za fí uyu ené e wá ní. 17 Nɨ mɨékéne sɨmɨ mɨéké kúrú Lomo gɨ ro Yésụ kɨ́dí,

“Áyí ídí 'yị 'dáná éyí za fí,
káa zɨ́ Malekesédeke kóna ní.” ‡‡

18 Mɨyéme ledre kóo yemenɨ́ 'dá'dá gɨ ro do ndíṣị gélé 'yị 'dáná éyí e kɨ́e ní oyólo'bónɨ́ go gɨ zɨa utúasá ené óto 'yị zɨa ídíne mbigí 'yị 'bɨ Lomo wá. 19 Mɨménggị ledre ga bɨ kacɨ lorụ bɨ Mụ́sa eké ní, oto ené 'yị zɨa ídíne mbigí 'yị 'bɨ Lomo wá, éyí bɨ nɨ nda goó bo ní, mɨkánda yéme ledre 'di'bi nda bi goó ne. Née nda go mɨyéme ledre máa bɨ nɨ 'dí'biógụ zée gbóo kɨ́ Lomo ní.

Yésụ nɨ 'yị 'dáná éyí bɨ nɨ trịdrịné za fí ní

20 Mɨógụ Yésụ bɨ káa do 'yị 'dáná éyí ní ndaá 'bɨ ené káa zɨ́ 'bɨ ngíti géyị 'yị 'dáná éyí e ní wá. Lomo lobụ́ 'bɨ ené gɨ roa za cụ́ lóbụ́ gɨ ro zɨa ídíne káa do 'yị 'dáná éyí. 21 Zɨ́ Lomo úku ledre gɨ ro Yésụ kɨ́dí,

“Ledre 'bɨ Ngére Lomo bɨ mááyí úku a ba,
máóyóló'bó wá,
‘Áyí ídí 'yị 'dáná éyí za fí.’ ” ‡‡†

22 Káa zɨ́ bɨ Lomo lobụ́ kóo lóbụ́ gɨ ro zɨ́ Yésụ ídíne káa do 'yị 'dáná éyí ní, bɨ ba ní Yésụ yeme mɨkánda ledre go kɨ́ roko'bụné kɨngaya.

23 'Yị 'dáná éyí ga kóna ní nɨyí lengbe tụ́'dụ́ gɨ zɨa nɨyí 'yịma'dí e ndịsịnɨ́ úyu mɨúyu, togụ́ ngíti a uyu go yá, geré zɨ́ eze a 'dí'bi bi kacɨ a. 24 Gɨ ro Yésụ ní ndaá 'bɨ ené kenée wá, nɨ 'bɨ ené yí ené 'yị 'dáná éyí za fí gɨ zɨa uyu ené 'bɨ ené e wá. 25 Káa zɨ́ bɨ goó kenée ní, togụ́ ndịsịzé kacɨ kadra mbá íni ini zɨ́ Lomo kɨ́ ịrị Yésụ yá, Lomo nɨ yómo zée gɨ zɨa Yésụ ma'dáa ndịsị kpá fú ódro zɨ́ Lomo gɨ rozé kɨ́dí Lomo idí yómo zée.

26 Idízé ówo a kɨ́dí Yésụ nɨ ne mongụ́ 'yị 'dáná éyí bɨ azé óto komozé roa ní, gɨ zɨa kémbí lúyú ledre ndaá roa wá. 'Yị e za mbá ndịsịnɨ́ óto úndru a romo do 'bɨ maláyika e komo ere mbá. 27 Ndaá 'bɨ ené káa zɨ́ ngíti géyị mɨngburoko 'yị 'dáná éyí e zɨa ndíṣịné 'dáná éyí kacɨ kadra mbá ní wá. 'Yị ga bɨ ndịsịnɨ́ 'dáná éyí kacɨ kadra mbá ní ndịsịnɨ́ 'dáná éyí née kpá gɨ ro 'bɨ eyé

† *Mongụ́ 'yị 'dáná éyí: Mongụ́ 'yị 'dáná éyí e ndịsị ólụ́ sɨmɨ 'Dịcị 'bɨ Lomo máa née íri kpụrụ́ gɨ ku mbotụ bɨ odó'dụtụnɨ́ kɨ́ mongụ́ mbílí bongó ní gɨ ro 'dáná éyí zɨ́ Lomo bɨ kɨ́ roko'bụné ní kɨ́'di kɨ́ṛị́ sɨmɨ sɨmɨbi kɨ́é'do gɨ zɨa Lomo ma'dáa ndịsị ndíṣị ore. Ólo Lévị 16:2.*
†† *7:1 Dosí éyí~e 14:14-20* ‡ *Zɨ́ Abarayáma í'bí tákpásíl̩í gɨ sɨmɨ éyí ga bɨ ogụ kɨ́e gɨ sɨmɨ okó ní zɨ́ Malekesédeke. I'bí kɨ́é'do gɨ sɨmɨ sokó.*
‡† *Isɨréle e ndịsịnɨ́ ífi sɨmɨ éyí eyé ga bɨ gɨ yáká ní sokó, zɨye í'bí kémbí bɨ gɨ sɨmɨa zɨ́ bulúndu Lévị e káa zɨ́ bɨ kóo Abarayáma i'bí tákpásíl̩í zɨ́ Malekesédeke ní.*

‡‡ *7:17 Ke'bị 'bɨ Dawídi~e 110:4* ‡‡† *7:21 Ke'bị 'bɨ Dawídi~e 110:4*

lúyú ledre kpá gɨ ro 'bɨ 'yịma'dí e. Yésụ 'daná 'bɨ ené éyį dụ́ụ́ kɨ́'dí kéṛį́ sɨmɨ bɨ i'bí roné do úyuné do mɨngbúngbu kágá ní. 28 'Yị máa yée ga bɨ nɨyí mɨngburoko 'yị 'dáná éyį e kacɨ́ lorụ bɨ Mụ́sa eké ní, nɨyí née lá gbékpį 'yịma'dí e roko'bụ ndaá royé wá. Sɨmɨ bɨ Lomo i'bíogụ nda mɨkánda lorụ ní, zɨ́a 'dí'bi mbigí Owụ́ 'bɨ ené Yésụ bɨ utúasá mɨútúásá kacɨ́ komoa ní zɨ́a ídíne káa do 'yị 'dáná éyį za fí.

Mɨkánda yéme ledre

8 Sɨmɨ tụ́'dụ́ ledre ga bɨ 'dodozé yée zɨ́se ní za mbá, ídísé ówo a kɨ́dí wo bɨ nɨ kɨ́ roko'bụné ní, nɨ kɨ́dí Yésụ nɨ mongụ́ 'yị 'dáná éyį, nɨyí cakaba mɨndịsịyé kɨ́ Lomo do bi kịé'do komo ere. 2 Nɨ ndịsị 'dáná éyį sɨmɨ mbigí 'Dịcį 'bɨ Lomo bɨ komo ere ní. Mbigí 'Dịcį née Ngére ụbụ́ ne, ndaá 'bɨ ené 'yịma'dí wá.

3 Káa zɨ́ bɨ mongụ́ 'yị 'dáná éyį ndịsị í'bí tákpásịlị́ e kpá kɨ́ 'dáná éyį e ní, Yésụ bɨ nɨ kpá mongụ́ 'yị 'dáná éyį ní, nɨ kpá í'bí 'bɨ ené éyį zɨ́a kpá 'dáná éyį. 4 Idí Yésụ ma'dáa nɨ kóo ba do sogo káṇgá ona yá, káa bɨ sị́ ledre bɨ zɨ́a kpá ídíne 'yị 'dáná éyį gɨ roa ní ndaá, gɨ zɨ́a 'yị 'dáná éyį e nɨyí yị́ eyé goó bo ndịsịnɨ́ 'dáná éyį kacɨ́ lorụ bɨ 'bɨ Mụ́sa ní. 5 Moko 'bɨ 'dáná éyį bɨ ndịsịnɨ́ méngị a sɨmɨ 'Dịcį 'bɨ Lomo do sogo káṇgá ona ní, nɨ lá dụ́ụ́ lílị moko 'bɨ 'dáná éyį bɨ komo ere ní. Née sị́ ledre bɨ sɨmɨ bɨ kóo Mụ́sa nɨ ndịsị ụ́bụ́ kụ́tụ́ gɨ ro ndịsị íni ini zɨ́ Lomo sɨmɨ a, zɨ́ Lomo kóo ésị sịlịne komo a kɨ́dí, “Ídí méngị moko ga gére née tɨ́ za cé káa zɨ́ bɨ kóo máúku ledreyé zɨyị do landa bɨ Sináyi ní.” †6 Moko 'bɨ 'dáná éyį bɨ Lomo i'bí zɨ́ Yésụ méngị a ní, romo do 'bɨ ngíti géyị 'yị 'dáná éyį e go mbá. Kpá káa zɨ́ mɨkánda ledre bɨ Lomo yeme gɨ rozé ní, nɨ kɨ́ ledrené owóowó rómo do kụ́rú a bɨ kóo 'dá'dá ní mbá. Gɨ zɨ́a Yésụ toro 'dá'dá ne.

7 Idí mɨzefị yéme ledre kóo 'dá'dá ní mengị kóo moko bo bɨlámáne, káa bɨ Lomo yeme ené kóo ngíti mɨkánda ledre wá. 8 Lomo owo bú bɨlámáne kɨ́dí ledre kóo née yeme ní, 'yịma'dí e nderénɨ́ eyé kacɨ́ a wá, gɨ zɨ́ kéyị née ní, zɨ́a úku ledre kɨ́dí,

“Sịndị́ kadra nɨ ógụ,
zɨ́ma yéme mɨkánda mɨyéme ledre
kɨ́ kúfú Isɨréle
kpá kɨ́ bulúndu Zụ́da e.

9 Mɨkánda ledre bɨ mááyí yéme a ní nɨ kpị́ gɨ zɨ́ wo bɨ kóo
máyéme gɨ ro bulúndusé e
sɨmɨ bɨ máútú zɨ́ye 'dá'dá
zɨ́ma 'dí'biógụ yée gɨ sɨmɨ Ízibiti ní.

Gɨ zɨ́a ledre bɨ máyéme gɨ royé ní ndaá 'bɨ ené zɨ́ye kɨ́ ledrené owóowó wá.

Gɨ zɨ́a bɨ mengịnɨ́ ledre kenée ní, zɨ́ma óyó sogomá zɨ́ye.

10 Ba nda go mɨkánda mɨyéme ledre bɨ mááyí yéme a kɨ́ 'yị 'bɨ Isɨréle e
gɨ kacɨ́ a ba.
Mááyí 'dódo lorụ amá e zɨ́ye ówoyéme a,
zɨ́ cíyí a ólụ́ne ngịṛị sɨmɨ mɨmbé'deyé.
Nda née zɨ́ma ídíma Lomo bɨ zɨ́ye ndịsịyé óto úndru a,
gɨ zɨ́a nɨyí go 'yị amá e.

11 Nda gɨ ore, 'yị bɨ nɨ ídíáká yaá owoyeme máa káa do Ngére eyé wá,
ili kpá fú do 'dódo ledre amá zɨ́ne ní ndaá.
Nɨyí go za mbá 'yị ga bɨ owoyemenɨ́ máa go ní,
mɨngburoko 'yị e kɨ́ mɨnzéré owụ́ e mbá.

12 Gɨ zɨ́a bɨ owoyemenɨ́ máa go ní, ledre ga bɨ kóo luyúnɨ́ yée 'dá'dá ní mbá máótoómo yée go mbá,
mááyí lụ́lụóyó yée gɨ royé za mbá 'dá'ba.” ††

13 Ledre máa wo bɨ Lomo yeme ba ní, nɨ mɨkánda yéme ledre. Gɨ zɨ́a ledre máa wo bɨ kóo yeme 'dá'dá née nɨ yị́ eyé go kụṛúne, moko ndaá lolụ sɨmɨ a wá nɨ ụ́kụ́ ené mɨụ́kụ́.

Lorụ gɨ ro mɨzefị yéme ledre

9 Ídísé ówo a kɨ́dí, mɨzefị ledre kóo Lomo yeme zɨ́ bulúndusé ga kóna ní, í'bí kóo lorụ káa do mɨsi'di 'bɨ ndịsị óto úndruné zɨ́ye, zɨ́a kpá úku ledre idínɨ́ ụ́bụ́ kụ́tụ́ káa do 'dịcį zɨ́ne gɨ ro do ndịsị íni ini sɨmɨ a zɨ́ne. 2 Sɨmɨ bɨ ụbụ́nɨ́ kụ́tụ́ née ní ní, zɨ́ye ífi sɨmɨ a gbre kɨ́ mbílí bongó. Mɨzefị sɨmɨ a bɨ mɨ'dí tara mbotụ ní, zɨ́ye 'dí'bióto éyį bɨ ndịsịnɨ́ ụ́ndụóto pho'dụ doa ní, kɨ́ tarabíza kpá kɨ́ ambata bɨ yemenɨ́ kɨ́ ịrị Lomo ní mbá sɨmɨ a ore. Ndịsịnɨ́ ndólo sɨmɨ 'dịcį máa née kɨ́dí, Bi 'bɨ Lomo. 3 Nda sogo mbílí bongó bɨ ingí'dụtụnɨ́ zaá yana íri ní, ndolonɨ́ 'bɨ eyé sɨmɨ 'dịcį máa wo née kɨ́dí, Mongụ́ Bi 'bɨ Lomo. 4 Éyį ga bɨ 'di'biotonɨ́ yée sɨmɨ bi máa wo née íri ní, nɨyí 'bɨ eyé mbá kpị́. Nɨyí mbayi bɨ o'bónɨ́ gɨ sɨmɨ dábu gɨ ro ndịsị óngbó abúṛengú kɨ́ bɨlámá ndonyoné doa gɨ ro zɨ́ cika a ndịsị ndéréne zɨ́ Lomo ní, nda kɨ́ sondúụ bɨ kuṛuṛunɨ́ sɨmɨ a kɨ́ roa mbá kɨ́ dábu, née sondúụ 'bɨ yéme ledre. Do 'dí'bióto owụ́ pheṛé bɨ o'bónɨ́ gɨ sɨmɨ dábu kɨ́ éyį mɨánu bɨ kóo Lomo ndịsị úcụógụ a gɨ komo ere ndolonɨ́ mána ‡ ní, kɨ́ ngbángbá 'bɨ Aróna bɨ mbílía ndịsị ú'bụ mɨụ́'bụ gɨ zɨ́ roko'bụ 'bɨ Lomo ní, nda kpá kɨ́ mɨsɨsɨlekpe tutú bɨ ekénɨ́ lorụ 'bɨ mɨyéme ledre 'bɨ Lomo bɨ sokó ní roa. 5 Do yéme líḷị éyį e gbre káa zɨ́ líḷị maláyika e ní, zɨ́ye yáya fúndúye mbá mɨyáya do sondúụ kɨ́'dí bɨ ndịsịnɨ́ óyụ sámá bɨ gɨ ro zɨ́ Lomo 'dí'bióyó lúyú ledre 'bɨ 'yịma'dí e ní. Utúasázé úku yéme ledre gɨ ro ledre máa née wá.

6 Sɨmɨ bɨ 'yị 'dáná éyį e yemeonzónɨ́ éyį ga gére née go mbá kenée ní, zɨ́ye nda ndịsị ólụ́ye sɨmɨ mɨzefị sɨmɨ kụ́tụ́ née ndịsị íni ini zɨ́ Lomo kacɨ́ kadra mbá. 7 Sɨmɨ odụ sɨmɨ 'Dịcį 'bɨ Lomo máa bɨ 'bɨ ené Mongụ́ Bi 'bɨ Lomo ní, mongụ́ 'yị 'dáná éyį e ndịsị lengbe ólụ́ sɨmɨ a íri dụ́ụ́ ne sɨmɨ sɨmɨbi kịé'do kpá kɨ́'dí kéṛį́. ‡† Togụ́ olụ́ go íri yá, ndịsị lengbe íni ini zɨ́ Lomo kɨ́ óyụ sáma bangá bɨ gáa oṇgoonzónɨ́ ní gɨ ro zɨ́ Lomo lụ́lụóyó lúyú ledre ené, kpá kɨ́ lúyú ledre bɨ 'yị e luyúnɨ́ ngárá owonɨ́ wá ní. 8 'Dówụ́ Lomo ndịsị 'dódo ledre máa ga ba zɨ́ze ne, kɨ́dí 'yị ndaá ólụ́ do Mongụ́ Bi 'bɨ Lomo née wá, káa zɨ́ bɨ 'yị e ndịsịnɨ́ aka lódụ́ ba fú mɨsi'di bɨ kóo lorụ 'bɨ Mụ́sa

† *8:5 Ólụ́ógụ 25:40*

†† *8:12 Yeremáya 31:31-34* ‡ *Mána: Née éyį mɨánu bɨ kóo Lomo ndịsị úcụógụ a zɨ́ Isɨréle e gɨ komo ere sɨmɨ bɨ nɨyí sɨmɨ súwú kɨ́ sɨmɨbi cį gbre ní. Ólo Ólụ́ógụ 16:1-36.* ‡† *Ólo ledre gɨ ro ledre bɨ mengị roné sɨmɨ ba sɨmɨ Lévị 16.*

'dodo ndịsịnɨ́ íni ini kɨ́e zɨ́ Lomo sɨmɨ kụ́tụ́ ní. 9 Líḷị ledre
née 'dodo karaba zɨ́ze kɨ́dí, bangá ga bɨ kóo ndịsịnɨ́ óṇ-
goónzó yée 'dáná éyị́ kɨ́e zɨ́ Lomo ní, utúasá ené óto 'yị
zɨ́a ídíne mbigí 'yị 'bɨ Lomo wá. 10 Lorụ ga gére née nɨ
yị́ eyé lá gɨ ro zɨ́ 'yịma'dí e ánu éyị́ kpá kɨ́ éwé éyị́ e nda
kpá kɨ́ ledre 'bɨ lúgu éyị́ e. Ambá yéme ledre née nɨ dụ́ụ́
gɨ ro kụrụ'bụ 'yịma'dí, 'búó togụ́ sịndí kadra ogụ go zɨ́
Lomo óyóló'bó ledre ga gére née ne.

Ledre sáma Yésụ owó romo do 'bɨ bangá

11 Bɨ ba ní Yésụ ogụ nda go cụ́ ne. Nɨ goó ne mongụ́
'yị 'dáná éyị́ zɨ́ze sɨmɨ 'Díçí 'bɨ Lomo komo ere. Moko
ené ndaá kɨ́ bi máa yée ga bɨ 'yịma'dí yemenɨ́ ye kɨ́ ịrị
Lomo do sogo káṇgá ona ní wá. 12 I'bí mbigí kụrụ'bụné
bɨ romo do bangá e ní do úyuné káa do mongụ́ 'yị
'dáná éyị́. Zɨ́a ólụ́ne sɨmɨ Mongụ́ Bi 'bɨ Lomo kɨ́ mbigí
sámané. Gɨ zɨ́ kéyị́ née, zɨ́ Lomo geré lụ́lụóyó lúyú ledre
ezé 'bɨ 'yịma'dí e za fí. 13 Sáma bangá kɨ́ mbụkụ bangá
ga bɨ ongbónɨ́ yée zɨ́ 'yị 'dáná éyị́ ndịsị óyụ yée ní,
ndịsịnɨ́ lúgu lá dụ́ụ́ gbékpị́ ro 'yịma'dí. 14 Sáma Kɨ́résịto
utúasá dụ́ụ́ ne lúguráyi 'yị e gɨ sɨmɨ lúyú ledre gɨ zɨ́a
'Dówụ́ Lomo i'bí roko'bụ ne zɨ́ Yésụ ma'dáa zɨ́a í'bí
roné zɨ́ umbu do úyuné káa do mongụ́ 'dáná éyị́ zɨ́ Lo-
mo. Gɨ ro zɨ́ sáma née lúguráyi sómụ́ ledre ezé káa bɨ
azé ndịsị sómụ́ ledre ga bɨ nɨ 'dí'biógụ zɨ́ze umbu ní, gɨ
do bɨ zɨ́ze ndịsịzé méngị moko zɨ́ Lomo bɨ trịdrị ní.
15 Gɨ zɨ́a bɨ i'bí roné zɨ́ umbu ní, zɨ́a ndịsị ódroné do bi
kacɨ́ 'yịma'dí e zɨ́ Lomo gɨ zɨ́a 'di'biogụ mɨkánda
mɨyéme ledre 'bɨ Lomo go zɨ́ 'yịma'dí e gɨ ro zɨ́ye ndíki
trịdrị bɨ za fí ní. Sị́ ledre bɨ uyu gɨ roa ní, nɨ gɨ ro úgú go
'yị e gɨ sɨmɨ lúyú ledre bɨ kóo luyúnɨ́ sɨmɨ kụrú mɨyéme
ledre kóna ní.
16 Káa zɨ́ ledre bɨ gɨ ro odụ kúrú 'yị ní. Togụ́ 'yị ukuo-
mo ledre zɨ́a úyuné yá, 'yị ga bɨ 'yị née ukuomo ledre
née zɨ́ye ní, idínɨ́ méngị a tɨ́ kenée gɨ zɨ́a née ledre bɨ 'yị
née ili ní. 17 Togụ́ 'yị nɨ aka kɨ́ komoné yá, ledre bɨ nɨ
úku a ní owó ené e wá, ledre née nɨ ówó komo 'yị e
zɨ́ye méngị a nda gɨ do kacɨ́ umbua. 18 Née sị́ ledre bɨ
sɨmɨ mɨzefị mɨyéme ledre bɨ dongará Lomo kɨ́ 'yị-
ma'dí e gɨ ro zɨ́a ídíne kɨ́ roko'bụné yá, ili zɨ́ sáma
ndé'yíne gɨ zɨ́a té kí ní. 19 Sɨmɨ bɨ Mụ́sa 'dodo asá lorụ
'bɨ Lomo go zɨ́ 'yị 'bɨ Isɨréle ní, zɨ́a 'dí'bi mbílí tịyị́ kɨ́ mɨ-
moli kálá bangá zɨ́a ésị yée sɨmɨ sáma owụ́ ịtị́ kɨ́ ína
gáa oṇgoonzónɨ́ ní, óyụ yée ro bụ́kụ 'bɨ lorụ 'bɨ Lomo
nda kpá kɨ́ 'yịma'dí e. 20 Sɨmɨ bɨ nɨ ndịsị óyụ sáma
ma'dáa ní, “Zɨ́a úku ledre kɨ́dí, sáma ba 'dodo go kɨ́dí
ledre bɨ Lomo yeme wo dongaráne kɨ́se 'yịma'dí e ní nɨ
ma'díi.” †21 Zɨ́a kpá óyụ sáma née ro kụ́tụ́ kpá kɨ́ éyị́ ga
bɨ ore ndịsịnɨ́ íni ini kɨ́e zɨ́ Lomo ní mbá. 22 Nɨ kenée gɨ
zɨ́a lorụ 'bɨ Lomo uku kɨ́dí éyị́ e mbá nɨyí útúásá kacɨ́
komo Lomo 'búó togụ́ sáma nde'yị́ go gɨ royé. Kpá
kenée née Lomo nɨ ótoómo lúyú ledre 'bɨ 'yịma'dí e
'búó togụ́ sáma nde'yị́ go gɨ royé.
23 'Dáná éyị́ ga bɨ za mbá 'yị 'dáná éyị́ e ndịsịnɨ́ 'dáná
yée kɨ́ bangá do sogo káṇgá ona gɨ ro óto 'yị e ídíye
mbigí 'yị ga bɨ 'bɨ Lomo ní, ndanɨ́ née mbigí a wá, née
líḷị a. Mbigí 'dáná éyị́ nɨ wo bɨ kɨ́ éyị́ bɨ gɨ komo ere ní.
24 Kɨ́résịto 'daná 'bɨ ené éyị́ do bi máa wo bɨ 'yịma'dí e
yemenɨ́ ye kɨ́ síḷíye kɨ́dí née bi 'bɨ Lomo ní wá. Bi máa
wo bɨ 'yịma'dí yemenɨ́ ye ní, née lá líḷị 'Díçí 'bɨ Lomo bɨ
komo ere ní. Ndịsị 'bɨ ené yí ené geré sɨmɨ mbigí 'Díçí
bɨ 'bɨ Lomo ní kɨ́ Lomo do bi kɨ́é'do komo ere íri za fí.
25 Nderé ené 'bɨ ené do Mongụ́ Bi 'bɨ Lomo kɨ́'dí tụ́'dụ́
gɨ ro úyuné káa do 'dáná éyị́ gɨ rozé káa zɨ́ bɨ Mongụ́ 'yị
'dáná éyị́ e bɨ do sogo káṇgá ndịsịnɨ́ ndéré ándá royé
mɨndéré ándá kacɨ́ sɨmɨbi e mbá do Mongụ́ Bi 'bɨ Lomo
ní kɨ́ sáma bangá e ndịsị óyụ yée wá. 26 Idí née kóo
mbigí ledre bɨ Lomo yeme ne kɨ́dí 'dáná éyị́ idí méngị
roné kɨ́'dí tụ́'dụ́ ní yá, káa bɨ Yésụ nɨ úyu ándá roné
mɨúyu ándá tónóne kú gɨ sɨmɨ kadra bɨ kóo Lomo
yeme do sogo káṇgá ba ní ní. Ɨ́'ɨ́, ogụ do sogo káṇgá lá
dụ́ụ́ kɨ́'dí kéṛị́ do úyuné gɨ ro 'dí'bióyó lúyú ledre ezé za
fí. 27 Gɨ zɨ́a Lomo yeme go kenée kɨ́dí 'yịma'dí e idínɨ́
úyu dụ́ụ́ kɨ́'di kéṛị́ nda gɨ do kacɨ́ mɨzefị umbu née zɨ́ne
nda 'déçị ngbangayé. 28 Cé káa zɨ́ bɨ kóo Kɨ́résịto uyu
dụ́ụ́ kɨ́'di kéṛị́ gɨ ro zɨ́ Lomo ótoómo lúyú ledre 'bɨ 'yị-
ma'dí e gɨ ro karanée zɨ́ne kpá ndá'baógụ ándá roné
do sogo káṇgá. Mɨndá'baógụ a née ndaá lolụ kpá gɨ ro
'dí'bióyó lúyú ledre 'bɨ 'yịma'dí e wá, nda gɨ ro í'bí trịdrị
bɨ za fí ní zɨ́ 'yị máa yée ga bɨ ndịsịnɨ́ óto komoyé gɨ ro
mɨndá'baógụ a ní.

Yésụ nɨ mbigí 'yị 'dáná éyị́

10 Tụ́'dụ́ ledre ga bɨ za mbá Mụ́sa eké yée káa do
lorụ ní, ndanɨ́ eyé mbigí ledre ma'dáa wá, née za
mbá líḷị bɨlámá ledre bɨ mɨúyu Yésụ káa do mbigí 'dáná
éyị́ 'dí'biógụ ní. Abú 'yị 'dáná éyị́ e ndịsịnɨ́ 'dáná ándá
éyị́ mɨ'dáná ándá kacɨ́ sɨmɨbi e mbá yá, kụrú mɨsi'di bɨ
ndịsịnɨ́ 'dí'bi a ndéré kɨ́e íni ini zɨ́ Lomo ní, oto ené Lo-
mo zɨ́a ídíne kɨ́ rokinyi zɨ́a 'dí'bióyó lúyú ledre 'bɨ 'yị-
ma'dí e wá. 2 Idí kóo kụrú mɨsi'di bɨ 'bɨ íni ini zɨ́ Lomo ní
oto kóo Lomo bo zɨ́a ídíne kɨ́ rokinyi zɨ́a ótoómo lúyú
ledre 'bɨ 'yịma'dí e, káa bɨ 'yị 'dáná éyị́ e otoomonɨ́ kɨ́
'dáná éyị́ go gɨ zɨ́a 'yị ga bɨ 'yị 'dáná éyị́ e ndịsịnɨ́ 'dáná
éyị́ kpá gɨ royé ní ndanɨ́ lolụ ba fú lá kɨ́ ngịrị 'bɨ lúyú
ledre royé wá. 3 Ngịrị ndịsị méngị yée gɨ zɨ́a 'dáná éyị́
ga bɨ 'yị 'dáná éyị́ ndịsịnɨ́ 'dáná a kacɨ́ kadra kɨ́ sɨmɨbi e
mbá née ní ndịsị óto 'yị e zɨ́ye ndịsịyé éré ngịrị kɨ́dí
togụ́ 'dananɨ́ éyị́ zɨ́ Lomo gɨ royé wá yá, lúyú ledre ụkụ́
gɨ royé wá. 4 'Dáná éyị́ bɨ 'yị 'dáná éyị́ e ndịsịnɨ́ 'dáná a
kɨ́ sáma ịtị́ e kɨ́ ína e ní, Lomo 'di'bioyó ené lúyú ledre
gɨ ro 'yịma'dí e gɨ zɨ́a wá.
5 Sɨmɨ bɨ Kɨ́résịto Yésụ ogụ ní, zɨ́a kóo úku ledre zɨ́ Lo-
mo kɨ́dí,
“Lomo íli eyí zɨ́ma óṇgoónzó bangá zɨ́yị káa do éyị́
'dáná wá,
née sị́ ledre bɨ óto máa káa do 'yịma'dí ní.
6 Ndá 'bɨ eyí kɨ́ rokinyi gɨ ro do ndịsị óṇgoónzó
bangá e kpá kɨ́ ngíti géyị éyí e óngbó yée káa do 'dáná
éyí zɨ́yị gɨ ro lúyú ledre wá.
7 Née sí ledre bɨ máúku ledre gɨ zɨ́a máyá mááyí ba ní
ní, gɨ zɨ́a ekénɨ́ kóo ledre go kenée gɨ romá sɨmɨ mɨéké
kúrúyị.
‘Máógụ go méngị éyí bɨ íli ní.’ ”

† *9:20 Ólụ́ógụ 24:8*

†† *10:7 Ke'bị 'bɨ Dawídi~e 40:6-8*

8 Zɨ́ Yésụ kpá úku ngíti ledre kɨ́dí, "'Dáná éyį́ bɨ ndịsịnɨ́
'dáná yée zɨ́yị kɨ́ bangá, togụ́ mbú mɨkánda éyį́ gɨ yáká,
togụ́ mbú bangá bɨ oṇgoonzónɨ́ do óngbó a zɨ́yị sį́
mbayi ní, ndá 'bɨ eyį́ kɨ́ rokinyi gɨ ro éyį́ ga gére née
mbá wá." Abú Mụ́sa eké kóo go sɨmɨ lorụ kenée ní.
9 Wo Yésụ, zɨ́a kpá úku ngíti ledre kɨ́dí, "Lomo máógụ
go do sogo káṇgá méngị éyį́ bɨ íli ní." † Née ní, zɨ́a
ịnyịné 'dụ́tụ tụ́'dụ́ mɨsi'di ga bɨ kóo 'bɨ mɨzefị mɨyéme
ledre ní mbá 'dá'ba zɨ́a líkpí mɨsi'di 'bɨ mbigí 'dáná éyį́
bɨ 'bɨ gbre yéme ledre ní. 10 Ma'díi, née ledre bɨ Lomo
ili ní. Umbu bɨ Kɨ́résịto Yésụ uyu wo kɨ́'dí kéṛį́ káa do
mbigí 'dáná éyį́ ní, oto zée go káa mbigí 'yị ga bɨ 'bɨ Lo-
mo ní, gɨ zɨ́a lúyú ledre ndaá lolụ rozé wá.
11 Kacɨ́ kadra mbá, 'yị 'dáná éyį́ e ndịsịnɨ́ tóro 'dáná
éyį́ e zɨ́ Lomo kacɨ́ lorụ 'bɨ 'dáná éyį́ bɨ Mụ́sa eké ní.
Abú ndịsịnɨ́ 'dáná éyį́ ga gére née tɨ́ kenée yá ní, ɨ́'ɨ, oto
ené Lomo zɨ́a ídíne kɨ́ rokinyi zɨ́a 'dí'bióyó lúyú ledre 'bɨ
'yịma'dí e gɨ royé fú lá wá. 12 Sɨmɨ bɨ Ngére Yésụ ogụ
káa do mbigí 'yị 'dáná éyį́ ní, i'bí roné do úyuné káa do
mbigí 'dáná éyį́ dụ́ụ́ kɨ́'dí kéṛį́, geré zɨ́ Lomo ídíne kɨ́
rokinyi zɨ́a 'dí'bióyó lúyú ledre 'bɨ 'yịma'dí e gɨ royé za
fí. Yésụ ma'dáa nɨyí cakaba mɨndísịyé kɨ́ Lomo do bi
kɨ́é'do za fí. 13 Tónóne gɨ sɨmɨ sịndį́ kadra máa bɨ kóo
née, ndéréógụné gị karaba ní, nɨ mɨndísịné sóngó
sịndį́ kadra bɨ gɨ ro zɨ́ne ídíne Ngére do ezeokóne e za
mbá ní. 14 I'bí roné do úyuné káa do mbigí 'dáná éyį́
kɨ́'di kéṛį́ gɨ ro zɨ́ 'yị ga bɨ ṇguṇgunɨ́ ledre 'bɨ Lomo go
ní ídíye mbigí 'yị ga bɨ 'bɨ Lomo ní za fí.
15 Ledre née utúasá go kpịnị kɨ́ ledre bɨ kóo 'Dówụ́
Lomo uku ní,
16 "Ba mɨyéme ledre bɨ mááyí yéme a kɨ́ye
gɨ do kacɨ́ a ba.
Mááyí 'dódo lorụ amá e zɨ́ye ówoyéme a,
zɨ́ cíyí a ólụ́ne ngíṛị sɨmɨ mɨmbé'deyé." ††
17 Zɨ́a kpá úku ándá ledre kɨ́dí,
"Mááyí lụ́lụóyó lúyú ledre esé e za mbá 'dá'ba,
gɨ zɨ́a má'dí'bilúgu sée go zɨ́ma káa do mbigí 'yị
amá e." ‡
18 Káa zɨ́ bɨ Lomo lụlụoyó lúyú ledre ezé e go, azé nda
go mbigí 'yị ené ní, sį́ ledre bɨ zɨ́ze ndá'bazé kpá fú
ndísị óṇgoónzó bangá ndísị 'dáná éyį́ kɨ́e zɨ́a ní ndaá
lolụ wá.

Ndazé óyó sogozé zɨ́ Lomo wá

19 Owụ́ 'bɨ Babá e, ndazé lolụ ónzó komozé mɨónzó gɨ
ro ndéréze sɨmɨ Mongụ́ Bi 'bɨ Lomo bɨ komo ere ní wá,
gɨ zɨ́ sáma Yésụ bɨ lefe bi gɨ rozé ní, mɨsi'di ere likpí go
zɨ́ze fúó. 20 Gɨ zɨ́a bɨ Yésụ i'bí roné káa do mbigí 'dáná
éyį́ do úyuné gɨ rozé ní, nɨ zɨ́ze go káa zɨ́ mbílí bongó bɨ
ingínɨ́ 'Dịcį́ 'bɨ Lomo zɨ́ze ólụ́ze kpụrụ́ gɨ sɨmɨ a
ndéréógụzé zɨ́ Lomo ní.
21 Káa zɨ́ bɨ Yésụ nɨ nda goó ne Mongụ́ 'yị 'dáná éyį́ gɨ
rozé sɨmɨ 'Dịcį́ 'bɨ Lomo ní, 22 idízé kpá fú ndísị ndéré zɨ́
Lomo kɨ́ mɨmbé'dezé kɨ́é'do kacɨ́ kadra za mbá. Gɨ zɨ́a
umbu bɨ Yésụ uyu wo gɨ rozé ní, sáma a lugurayi zée
káa zɨ́ éyį́ bɨ luguṇɨ́ kɨ́ iní bɨ kɨ́ komoné drá ní.

† *10:9 Ke'bị 'bɨ Dawídi~e 40:8* †† *10:16 Yeremáya 31:33* ‡ *10:17 Yeremáya 31:34*

23 Idízé lányá ro ledre máa née kɨ́ mɨmbé'dezé kɨ́é'do
gɨ zɨ́a togụ́ Lomo uku ledre go yá, nɨ tɨ́ méngị a ma'díi.
24 Idízé ódó rozé káa do éyį́ kɨ́é'do kɨ́ lafúze e, zɨ́ze
ndísịzé óto 'búye kpá kɨ́ sáká yée kɨ́ bɨlámá mɨméngị
ledre. 25 Togụ́ go sịndį́ kadra 'bɨ ini zɨ́ Lomo yá, ídísé
yóko rosé ndro kɨ́ lafúse e. Ndásé ídí káa zɨ́ ngíti géyị
'yị ga bɨ ilinɨ́ yóko royé kɨ́ lafúye ndísị íni ini zɨ́ Lomo wá
ní wá. Ídísé ndísị sáká lafúse e kpá kɨ́ lórụ rosé deng-
bíse gɨ zɨ́a sịndį́ kadra 'bɨ mɨndá'baógụ Ngére Yésụ nɨ
go gbóo.
26 Káa zɨ́ bɨ ṇguṇguzé ledre Yésụ go, togụ́ zɨ́ze
ndá'bazé ndísị lúyú ledre káa zɨ́ éyį́ bɨ owozé aka fú lá
wo wá ní, ngíti 'dáná éyį́ bɨ nɨyí 'dáná a gɨ rozé gɨ ro zɨ́
lúyú née ụ́kụ́ne ní ndaá lolụ wá. Gɨ zɨ́a Yésụ ma'dáa
uyu kóo gɨ rozé dụ́ụ́ kɨ́'di kéṛį́. 27 Togụ́ úwúsé ledre ba
wá, zɨ́se 'dụ́tụ mbílíse 'du'dorụ́ do ndá'basé lúyú ledre
yá, ídísé ówo a kɨ́dí ásé go ezeokó Lomo ndísịsé go
dụ́ụ́ sóngó umbu 'bɨ pho'dụ bɨ owoofụ go nɨ úfu
ezeokó née kɨ́e ní. 28 Ídísé ówo a kɨ́dí ledre ba nɨ ma'díi,
lílị a nɨ káa zɨ́ lorụ 'bɨ Lomo bɨ kóo Mụ́sa ekénɨ́ kɨ́dí,
togụ́ 'yị mengị lúyú ledre go, zɨ́ ngíti géyị 'yị e, togụ́
gbre kɨ́ ota úku ledre go kɨ́dí ma'díi 'yị née luyú tɨ́ ledre
go kenée yá, nɨyí tɨ́ geré úfu wo 'dá'ba. 29 Togụ́ ledre nɨ
kóo kenée bo gɨ ro lorụ, ídísé ówo a kɨ́dí togụ́ 'yị lurú-
cayi Owụ́ 'bɨ Lomo, kɨ́ umbu bɨ kóo uyu káa do mɨkán-
da mɨyéme ledre bɨ gɨ ro 'yịma'dí e ní yá, kɨ́dí 'yị née
ndísị go úkucáyi roko'bụ 'bɨ 'Dówụ́ Lomo bɨ oto mɨm-
bé'de Lomo zɨ́a ịdrịne ro 'yịma'dí e ní. Lomo nɨ 'décị
ngbanga 'yị máa née bɨsinyíne kɨ́ngaya. 30 Ídísé ówo a
bɨlámáne kɨ́dí togụ́ Lomo uku ledre kɨ́dí, "Mááyí dụ́ụ́
máa wo bɨ nɨ mɨútúásáne gɨ ro méngị lúgu bɨsinyí
ledre zɨ́ 'yị ní." ‡† Zɨ́ úku ándá ledre kɨ́dí, "Ngére Lomo nɨ
'décị ngbanga 'yị ené e." ‡‡31 Ídísé ówo a kɨ́dí roko'bụ
'bɨ Lomo ofụ go. 'Yị bɨ nɨ lúrú komoa kɨ́ ledre ní ndaá,
togụ́ 'décị ngbanga 'yị go yá, nɨ ídí zɨ́ 'yị ma'dáa
bɨsinyíne kɨ́ngaya.
32 'Do'dó ga bɨ kóo 'dó'dósé yée gɨ zɨ́ lerị́, zɨ́ ngíti géyị
'yị e kpá 'dó'do sée gɨ zɨ́a bɨ ṇgúṇgusé ledre Ngére
Yésụ ní, ndaá lígị sée wá. 33 Sɨmɨ ngíti géyị sịndį́ kadra,
'yị ga bɨ ṇguṇguṇɨ́ ledre Ngére Yésụ wá ní, ndịsịnɨ́ kóo
'dó'do sée kɨ́ ényį́ komosé, kɨ́ ócó sée do komo tụ́'dụ́
'yị e. Ngíti géyị yá, zɨ́se ndísịsé kɨ́ sáká lafúse e togụ́ 'yị
ga bɨ ṇguṇguṇɨ́ ledre 'bɨ Lomo wá ní nɨyí go méngị yée
bɨsinyíne ní. 34 Bi ndịsị kóo sínyí rosé mɨsínyí kɨ́ lúrú
lafúse ga bɨ otonɨ́ yée sɨmɨ sígịnị gɨ zɨ́a bɨ ṇguṇguṇɨ́
ledre 'bɨ Ngére Yésụ ní. Zɨ́se ndísịsé ụ́tụsɨmɨsé kɨ́ngaya
sɨmɨ bɨ 'yị ga bɨ ndịsịnɨ́ méngị sée 'yị ga bɨ 'bɨ Kɨ́résịto
bɨsinyíne zɨ́ye ndísịyé kɨ́ ngáka éyį́ esé e gɨ zɨ́se ní.
Ụ́tụsé sɨmɨsé née gɨ zɨ́a ówosé yį́ esé bú kɨ́dí Lomo
yemeomo bɨlámá ledre bɨ ngárá ụkụ́ wá ní go zɨ́se ko-
mo ere.
35 Ídísé 'dí'bi sígíse ro Lomo kpá fú ngbúó, ndásé óyó
sogosé zɨ́a wá gɨ zɨ́a ówosé go bú kɨ́dí bɨlámá ledre nɨ
go ndísị sóngó sée komo ere. 36 Ídísé ndísị ụ́tụsɨmɨsé
kɨ́ngaya gɨ do bɨ zɨ́se ndísịsé méngị moko 'bɨ Lomo
ndéré kɨ́e kpá fú 'dá'dá gɨ ro zɨ́ Lomo í'bí úndru bɨ

‡† *10:30 Gbre lorụ 32:35* ‡‡ *10:30 Gbre lorụ 32:36, Ke'bị 'bɨ Dawídi~e 135:14*

yemeomo gɨ rosé ní zɨse. 37 Gɨ zɨa ekénɨ́ ledre gɨ ro
Ngére Yésụ sɨmɨ mɨéké kúrú Lomo kɨ́dí,
“Ngítí sḭ́lḭ́ idíaká go lá cúku'dée gɨ ro zɨa ndá'baógụné,
lụ'bú lolụ wá.
38 Tɨ́ lá mbigí 'yị amá e nɨyí ndíki trịdrị bɨ za fí ní gɨ zɨa
ṇguṇgunɨ́ ledre amá go ní.
Wo bɨ nɨ oyó sogoné zɨ́ma ní,
máútúásá ídí kɨ́ rokinyi kɨ́e wá.” †
39 Ndazé ezé káa zɨ́ 'yị máa yée ga bɨ oyónɨ́ sogoyé go
zɨ́ Lomo bɨ Lomo nɨ úfu yée ní wá. Zée ga bɨ ṇguṇguzé
ledre 'bɨ Kɨ́résịto go ní, azé ídí dụ́ụ́ ze trịdrị za fí.

Ṇgúṇgu ledre 'bɨ Lomo

11 Ṇgúṇgu ledre nɨ ówoyéme a kɨ́dí ledre bɨ Lomo
uku go ní, abú lurúzé aka kɨ́ komozé wá, ledre
ma'dáa nɨ tɨ́ méngị roné. 2 Née sḭ́ ledre bɨ karaba mɨngburoko 'yị ga bɨ kóo 'dá'dá ṇguṇgunɨ́ ledre 'bɨ Lomo ní
ịrịyé nɨ mɨékéne sɨmɨ mɨéké kúrú Lomo gɨ zɨa ní.
3 Gɨ zɨa bɨ ṇguṇguzé go kɨ́dí Lomo nɨ bo ní, zɨ́ze kpá
ṇgúṇgu a kɨ́dí Lomo ma'dáa otoogụ ere kɨ́ do sogo
káṇgá za mbá ne. Uku lá ledre zɨ́ éyḭ́ maáge méngị
royé tɨ́ kenée. Owozé go bɨlámáne kɨ́dí éyḭ́ ga bɨ za
mbá ndịsịzé lúrú yée ba ní, Lomo bɨ ngárá lurúzé aka
wá ní, otoogụ yée ne. 4 Gɨ zɨa bɨ kóo Ábele ṇguṇgu
ledre 'bɨ Lomo ní, zɨa kóo 'dí'bi mɨzefị yḭ́ ené e káa do
tákpásḭ́lḭ́ í'bí a zɨ́ Lomo kɨ́ mɨmbé'dené kḭ́é'do. 'Bɨ ené
éyḭ́ máa ga gére emeromonɨ́ kóo gɨ do 'bɨ Káyina. Zɨ́
Lomo kóo ídíne kɨ́ rokinyi gɨ ro éyḭ́ ga gére née gɨ zɨa
wo Lomo, owo go kɨ́dí Ábele ṇguṇgu ledrené go nɨ go
mbigí 'yị ené. Abú karaba Ábele ndaá lolụ do sogo
káṇgá ona wá yá, éyḭ́ ga bɨ kóo mengị yée ní, azé aka
fú ówotátá ledre gɨ royé.
5 Gɨ zɨa bɨ kóo ndịsị 'bɨ Enóka kɨ́ mɨméngị ledre ené nɨ
kóo bɨlámáne do Lomo ní, zɨ́ Lomo 'dí'bi wo nyé trịdrị
komo ere káa bɨ nɨ úyu kí ke. Lomo mengị ledre née
zɨa kenée, gɨ zɨa mɨméngị ledre ené oto kóo Lomo go
kɨ́ rokinyi. 6 Togụ́ 'yị ṇguṇgu ledre 'bɨ Lomo kí wá,
utúasá óto Lomo zɨa ídíne kɨ́ rokinyi wá. Mbigí 'yị 'bɨ
Lomo nɨ ídí dụ́ụ́ 'yị bɨ ṇguṇgu go kɨ́dí Lomo nɨ bo
ma'díi, zɨa kpá ṇgúṇgu a kɨ́dí ma'díi, Lomo ndịsị
lengbe í'bí tákpásḭ́lḭ́ zɨ́ 'yị ga bɨ nɨyí mbigí 'yị ené e ní.
7 Gɨ zɨa bɨ kóo Nówa ṇguṇgu ledre 'bɨ Lomo ní, zɨa
kóo yéme kuṛúngba zɨye ómoyé sɨmɨ a kɨ́ 'yị 'bɨ 'be 'bɨ
ené e gɨ zɨ́ mongụ́ iní kóo ucu ní. Omonɨ́ née kóo gɨ zɨa
uwú ledre bɨ kóo Lomo uku zɨa ní. Gɨ zɨa bɨ ṇguṇgu
kóo ledre 'bɨ Lomo dụ́ụ́ ne sɨmɨ sịndḭ́ kadra máa bɨ kóo
née ní ní, zɨ́ Lomo kóo 'décị ngbanga tụ́'dụ́ 'yị e. Úndru
bɨ Lomo ndịsị í'bí a zɨ́ 'yị ga bɨ ndịsịnɨ́ óto wo zɨa ídíne
kɨ́ rokinyi ní, zɨa kóo í'bí a zɨ́ Nówa.
8 Gɨ zɨa bɨ kóo Abarayáma ṇguṇgu ledre 'bɨ Lomo ní,
zɨa kóo úwú ledre bɨ Lomo uku zɨa kɨ́dí idí ndéré ndịsị
sɨmɨ ngíti káṇgá kpḭ́ zɨ́ káṇgá máa née nda ídíne káa do
káṇgá ené ní. Sɨmɨ bɨ Abarayáma uwú ledre née kenée
ní, zɨa tɨ́ geré ịnyịné ndéréne. Abú owo kóo bi bɨ Lomo
uku ledre a zɨa née wá. 9 Sɨmɨ bɨ kóo Abarayáma
nderéogụ sɨmɨ káṇgá bɨ kóo Lomo uku ledre a zɨa ní,
ndịsị kóo íri kɨ́ sómụ́ ledre bɨ kɨ́dí née nɨ ona 'yị mɨógụ,
née ndịsị ndịsị sɨmɨ kụ́tụ́. Nda gɨ do kacɨ́ tụ́'dụ́ sɨmɨbi e,
zɨ́ wotịa Isáka kɨ́ owụ́ 'bɨ ené Yakóbo kóo kpá ndịsị 'bɨ
eyé sɨmɨ kụ́tụ́. Ledre bɨ Lomo uku zɨ́ Abarayáma ní, nɨ
kpá kémbḭ́ ledre bɨ kóo uku zɨ́ Isáka e kɨ́ owụ́ 'bɨ ené
Yakóbo ní. 10 Sɨmɨ bɨ Abarayáma nderéogụ sɨmɨ káṇgá
bɨ Lomo uku ledre a zɨa ní, zɨa kóo kpá fú ndịsị óto
komoné gɨ ro 'be máa wo bɨ Lomo yeme cụ́ ne bɨ nɨ ídí
'bɨ ené za fí odụ a ndaá ní.
11 Gɨ zɨa bɨ kóo Sára e kɨ́ o'do 'bɨ ené Abarayáma
ṇguṇgunɨ́ ledre 'bɨ Lomo ní, abú nɨyí kóo go ngokoyé
yá, zɨ́ Lomo kóo í'bí owụ́ zɨye ndíki a abú Sára nɨ kóo
kára mɨkoto ndotó. Abarayáma owo bú kɨ́dí togụ́ Lomo
uku ledre go yá, ledre ma'dáa nɨ méngị roné. 12 Tɨ́
ma'díi kpụrụ́ gɨ sɨmɨ owụ́ bɨ Abarayáma ndikinɨ́ wo kɨ́
me'bené Sára nda do ngokoyé ní, zɨ́ owụ́ máa née nda
ndíkiógụ ṛíḳí sḭ́ do 'yịma'dí do sogo káṇgá tụ́'dụ́ tụ́'dụ́
tụ́'dụ́, 'yị óloónzó yée ndaá.
13 Mɨngburoko 'yị ezé ga kóna ṇguṇgunɨ́ ledre 'bɨ Lomo ní, abú uyunɨ́ kóo go mbá 'dá'dá zɨye kɨ́ ndíki trịdrị
bɨ za fí Lomo uku ledre a zɨye ní yá, owonɨ́ kpá fú bú
kɨ́dí Lomo nɨ karanée í'bí trịdrị née zɨye gɨ zɨa yée nɨyí
yḭ́ eyé kóo do sogo káṇgá lá 'yị mɨógụ e. 14 Togụ́ 'yị e
káa zɨ́ ga gére ukunɨ́ ledre ya yée nɨyí do sogo káṇgá lá
'yị mɨógụ e yá, ndịsịnɨ́ née lúrú bi gɨ ro mbigí bi bɨ yée
nɨyí ndíṣị doa za fí odụ a ndaá ní. 15 Togụ́ ukunɨ́ née
ledre bi bɨ kóo ogụnɨ́ gɨ doa do sogo káṇgá yáa ní yá,
éyḭ́ bɨ nɨ úcụómo yée kɨ́ ndá'balúgu royé sɨmɨ a 'dága
íri ní ndaá. 16 Gɨ zɨa yḭ́ ené ṇgúṇgu ledre eyé zɨ́ 'bú bi bɨ
komo ere ní ídíne doyé. Gɨ zɨ́ kéyḭ́ née zɨ́ Lomo ídíne kɨ́
rokinyi kɨ́ye sɨmɨ bɨ nɨyí ndíṣị ndólo wo Lomo eyé ní gɨ
zɨa Lomo ma'dáa yemeomo bi máa née go zɨye.
17 Gɨ zɨa bɨ kóo Abarayáma ṇguṇgu ledre 'bɨ Lomo ní,
abú Lomo uzu kóo wo kɨ́dí idí óṇgoónzó Isáka káa do
'dáná éyḭ́ zɨne yá, asi ené kóo wá nɨ kóo go nzíyiné gɨ
ro óṇgoónzó Isáka. 18 Abú Lomo uku kóo ledre gɨ ro
Isáka ma'dáa kenée yá, “Ịrịyḭ́ nɨ ówụ́ do Isáka e kɨ́ owụ́
'bɨ ené e.” ††19 Sɨmɨ bɨ Lomo ya Abarayáma idí óṇgoónzó Isáka káa do 'dáná éyḭ́ ní, Abarayáma owo yḭ́
ené kóo bú kɨ́dí, Lomo nɨ úrulúgu wo. Tɨ́ ma'díi, zɨ́ Lomo kóo yómo Isáka.
20 Gɨ zɨa bɨ kóo Isáka ṇguṇgu ledre 'bɨ Lomo ní, zɨa
kóo í'bí úndru zɨ́ owụ́ 'bɨ ené ga bɨ kóo gbre, Yakóbo e
kɨ́ Ésawu ní kɨ́dí, Lomo idí í'bí úndru zɨye karanée zɨye
ídíye mɨngburoko 'yị e.
21 Gɨ zɨa bɨ Yakóbo ṇguṇgu ledre 'bɨ Lomo ní, sɨmɨ bɨ
kóo lurú roné née ngoko go kɨngaya née utúasá lolụ
méngị tụ́'dụ́ sɨmɨbi 'dá'dá wá ní, zɨa 'dí'biógụ owụ́ 'bɨ
owụ́ 'bɨ ené ga bɨ gbre ní, wotḭ Yoséfa zɨa ịnyịógụné
'dága 'dókó roné ro ngbángbá ené bɨ do sḭ́lḭ́ne ní íni ini
zɨ́ Lomo kɨ́dí Lomo idí í'bí úndru zɨ́ owụ́ ga gére née.
22 Gɨ zɨa bɨ kóo Yoséfa ṇguṇgu ledre 'bɨ Lomo, sɨmɨ bɨ
lurú roné, née ngoko go kɨngaya née utúasá lolụ
méngị tụ́'dụ́ sɨmɨbi e 'dá'dá wá ní, zɨa ịnyịné úku ledre
zɨ́ lafúne Isɨréle e bɨ kóo nɨyí kéye mbá sɨmɨ Ízibiti íri ní
kɨ́dí, togụ́ karanée nɨyí go ólụ́ógụ gɨ sɨmɨ Ízibiti gɨ ona
ndéréye do bi bɨ Lomo ili idínɨ́ ndéré ndịsị doa ní yá,

† *10:38 Abụkụ́kụ 2:3-4*

†† *11:18 Dosḭ́ éyḭ́~e 21:12*

ndanɨ́ óyó sogoyé zɨ́ cóngóne wá, idínɨ́ 'dí'biútú a kpa ndéré kɨ́e.

23 Gɨ zɨ́a bɨ kóo 'bụ Mụ́sa kɨ́ mbágáa ṇguṇgunɨ́ ledre 'bɨ Lomo ní, zɨ́ye kóo kála bɨcayi lorụ bɨ ngére 'bɨ Ízibiti i'bí kɨ́dí idínɨ́ úfu owụ́ 'bɨ Isɨréle e bɨ owụ́ ya'dá e ní mɨkála. Zɨ́ye 'dí'bi Mụ́sa ndéré ótoécị a, zɨ́a méngịné íri éfé ota káa bɨ nɨyí úfu a gɨ zɨ́a nɨ kɨ́ lámá roné kɨ́ngaya.

24 Gɨ zɨ́a bɨ Mụ́sa ṇguṇgu ledre 'bɨ Lomo ní, sɨmɨ bɨ lurú roné ngboróogụ nda yị́ ené go ya'dá 'yị ní, zɨ́a ási ené kɨ́dí ndanɨ́ lolụ fú lá ndịsị ndólo née wotị́ nyị́ ngére 'bɨ Ízibiti wá. 25 Ili ené óyó sogoné zɨ́ 'yị ga bɨ 'bɨ Lomo zɨ́ne ndịsịné 'be 'bɨ ngére gɨ ro ídíne kɨ́ rokinyi sɨmɨ bɨ née nɨ ndịsị méngị bɨsinyí ledre ní wá, née ili ndá'ba zɨ́ye gɨ ro zɨ́ye 'dó'dóye ndro kéye. 26 Owo bú kɨ́dí Isɨréle ga gére née nɨyí mbigí 'yị ga bɨ 'bɨ Lomo ní, yée idínɨ́ 'dó'dó ndro kéye gɨ ro Kɨ́résịto bɨ karanée nɨ óto yée zɨ́ye ídíye kɨ́ rokinyi, gɨ zɨ́ wo bɨ née nɨ ídí kɨ́ rokinyi gɨ zɨ́ éyị́ ga bɨ 'bɨ Ízibiti bɨ ndịsịnɨ́ í'bí yée zɨ́ne bɨ nɨyí úkụ́ eyé mɨúkụ́ ní. 27 Gɨ zɨ́a bɨ Mụ́sa ṇguṇgu ledre 'bɨ Lomo ní, kɨ́ ndéréóyó roné gɨ sɨmɨ Ízibiti eré ené ngịrị wá. Gɨ zɨ́a oto yị́ ené komoné dụ́ụ́ ro Lomo bɨ ngárá lurú wo kɨ́ komoné wá, ndaá ro ngére née wá. 28 Gɨ zɨ́a bɨ Mụ́sa ṇguṇgu ledre 'bɨ Lomo ní, zɨ́a úku ledre zɨ́ Isɨréle e kɨ́dí idínɨ́ ndịsị sómụ́ndíki Ayímbi Umbuokpó bɨ kóo oṇgoonzónɨ́ kábịṛɨ́kị e zɨ́ye óṛó sámayé ro kágá mbotụ e gɨ ro togụ́ maláyika ga bɨ Lomo nɨ kása yée kɨ́ okó do 'yị 'bɨ Ízibiti e ní ogụnɨ́ go yá, nɨyí ówo sáma bɨ ro kágá mbotụ 'bɨ Isɨréle e ní, zɨ́ye ókpóye geré mɨókpó ufunɨ́ owụ́ e kɨ́rɨ́ née wá. †

29 Gɨ zɨ́a bɨ Isɨréle e ṇguṇgunɨ́ ledre 'bɨ Lomo ní, zɨ́ye 'dógụ Bɨkesí mɨkavu káa zɨ́ éyị́ bɨ nderénɨ́ yị́ eyé gɨ do ngáká bi ní. Sɨmɨ bɨ asikíri 'bɨ Ízibiti ogụnɨ́ kpá gɨ ro 'dógụ lódụ́ kacɨ́ye ní, zɨ́ iní kúkú'dụ́tụ yée yeré, zɨ́ye úyuyé mbá.

30 Gɨ zɨ́a bɨ Isɨréle e ṇguṇgunɨ́ ledre 'bɨ Lomo ní, ledre bɨ Lomo uku zɨ́ye ní, zɨ́ye méngị a. Zɨ́ye gámá 'díkí gara bɨ kɨ́ ịrịné Zérịko ní gbaá kɨ́ sílí́ ịnyị doa gbre. Geré, zɨ́ gara bɨ o'bó'dikínɨ́ gara máa née kɨ́e gbaá ní, zɨ́a ndụ́rụónzó roné rụ bi.

31 Sɨmɨ sịndí́ kadra máa bɨ kóo née ní, ngíti kára nɨ kóo bo 'yị gámá kacɨ́ ya'dá e faa, kɨ́ ịrịné Rába, gɨ zɨ́a bɨ ṇguṇgu ledre 'bɨ Lomo ní, zɨ́a yómo Isɨréle e ga bɨ lafúye kasanɨ́ yée káa do mbeze e sɨmɨ Zérịko ní. Nda gɨ zɨ́ kéyị née, sɨmɨ bɨ Isɨréle e ufunɨ́ 'yị e sɨmɨ Zérịko ní, zɨ́ye kóo ótoómo Rába ufunɨ́ eyé wo wá.

32 Owụ́ 'bɨ Babá e, ṇgúṇgu ledre 'bɨ Lomo tonó ené lá geré kɨ́ze kése wá. Tụ́'dụ́ tụ́'dụ́ tụ́'dụ́ ngíti géyị 'yị e gɨ zɨ́ze 'dá'dá ṇguṇgunɨ́ kóo ledre 'bɨ Lomo go, máútúásá óloónzó yée zɨ́se wá. Yée ga bɨ ca gɨ dongaráye mááyí ólo yée zɨ́se ní go káa zɨ́, Gịdịyóna, Baráka, Samasóna, Zéfete, Dawídi, Sámele nda kɨ́ nébị e. 33 Gɨ zɨ́a bɨ 'yị ga gére née ṇguṇgunɨ́ ledre 'bɨ Lomo ní, zɨ́ Lomo í'bí roko'bụ zɨ́ye. Zɨ́ ngíti géyị ndịsị rómo ezeokóye. Zɨ́ ngíti géyị ídíye ngére e ndịsị 'déciyéme ngbanga zɨ́ 'yị e. Ledre ga bɨ kóo Lomo mocụ́ zɨ́ ngíti géyị ní, zɨ́a tɨ́ méngị a zɨ́ye. Yée ga bɨ kóo bangá sinyí ga bɨ káa zɨ́ kemị ayínɨ́ nánáónzó yée ní, zɨ́ Lomo yómo yée, bangá sinyí oto soné royé wá. 34 Ngíti géyị ezeokó yée ayínɨ́ kóo 'dí'bi yée ụ́cụ yée ku pho'dụ gɨ ro zɨ́ye áṛáónzó royé 'dá'ba. Zɨ́ Lomo yómo yée gɨ sɨmɨ bɨsinyí pho'dụ née aṛánɨ́ wá. Ngíti géyị roko'bụ nda zɨ́ye wá, zɨ́ Lomo í'bí roko'bụ zɨ́ye, zɨ́ye ndịsịyé rómo komo ezeokóye. 35 Ngíti géyị kará ga bɨ ṇguṇgunɨ́ ledre 'bɨ Lomo ní, zɨ́ Lomo kóo úru sụmụyé ga bɨ uyunɨ́ ní gɨ sɨmɨ umbu. Yée ga bɨ 'di'binɨ́ yée gɨ ro 'dó'do yée gɨ zɨ́a bɨ ṇguṇgunɨ́ ledre 'bɨ Lomo ní, zɨ́ye tóroyé ngbúó oyónɨ́ sogoyé zɨ́ Lomo wá gɨ zɨ́a owonɨ́ bú kɨ́dí abú ufunɨ́ yée yá, Lomo nɨ úru yée karanée. 36 Odónɨ́ ngíti géyị mɨódó, 'dí'biógụ yée dongará tụ́'dụ́ 'yị e do ndịsị úkucáyi yée kɨ́ ócó yée bɨsinyíne. Do 'dí'bi ngíti géyị ndéré ónzó yée sɨmɨ sígịnị. 37 Ongboonzónɨ́ 'bɨ eyé ngíti géyị mɨóngboónzó kɨ́ tutú. Do óṇgo 'décị sɨmɨ ngíti géyị mɨóṇgo'décị tụ. Do óṇgoónzó ngíti géyị mɨóṇgoónzó kɨ́ maku e. Zɨ́ ngíti géyị ídíye 'yị lerí́ e, zɨ́ye ndịsị ésị royé dụ́ụ́ saná ndịsị kɨ́e gɨ zɨ́ lerí́. Do ndịsị 'dó'do yée do tụ́'dụ́ mɨsi'di e zɨ́ye ndúwúye mɨndúwú kɨ́ngaya. 38 'Yị ga bɨ 'bɨ Lomo née, ngíti 'yị bɨ zɨ́a ídíne bɨlámáne do komo Lomo káa zɨ́ yée ní ndaá. 'Yị ga bɨ ilinɨ́ ledre 'bɨ Lomo wá ní gɨragá báyinɨ́ bɨlámá 'yị ga gére née go. Zɨ́ ngíti géyị ídíye sɨmɨ súwú faa, zɨ́ ngíti géyị ndéré kɨ́ ndịsịyé do landa e faa, ngíti géyị olụ́ ndịsịnɨ́ 'bɨ eyé sɨmɨ gu landa e, zɨ́ ngíti géyị ólụ́ ndịsị 'bɨ eyé sɨmɨ gu e sɨmɨ káṇgá.

39 'Yị ga gére née utúasánɨ́ komo Lomo go kpịnị gɨ zɨ́a ṇguṇgunɨ́ ledre 'bɨ Lomo go za cụ́ kɨ́ mɨmbé'deyé. Bɨlámá ledre bɨ Lomo yemeomo gɨ royé ní, nɨyí karanée ndíki a. 40 'Yị ga bɨ ṇguṇgunɨ́ ledre 'bɨ Lomo née, Lomo ili idínɨ́ karanée ndiki trịdrị bɨ za fí ní. Ledre máa née nɨ méngị roné sɨmɨ bɨ mengịonzózé moko bɨ Lomo i'bí zɨ́ze méngị a ní go gɨ ro zɨ́ze ídíze ndro kɨ́ lafúze máa ga gére née.

Ndásé óyó sogosé zɨ́ Lomo wá

12 Káa zɨ́ bɨ azé go méngị moko 'bɨ Lomo dongará tụ́'dụ́ 'yị ga bɨ kóo ṇguṇgunɨ́ ledre ené go 'dá'dá gɨ zɨ́ze káa zɨ́ ndịsịzé ngásá mɨdogelí́gélí ní, idízé ótoómo ledre ga bɨ nɨyí ụ́cụómo zée kɨ́ méngịónzó moko máa née ní ní mbá 'dá'ba, gɨ ro zɨ́ze méngịógụ a gị do odụné. 2 Bɨ goó kenée ní, idízé óto komozé kɨ́ngaya ro Yésụ bɨ nɨ cíyí ṇgúṇgu ledre ezé ní. Otoomo kóo roné káa zɨ́ éyị́ bɨ ledre romo wo go ní zɨ́ 'yị ga bɨ ṇguṇgunɨ́ ledre 'bɨ Lomo wá ní úfu née do mɨngbúngbu kágá. Mengị kenée, gɨ zɨ́a owo bú kɨ́dí gɨ do kacɨ́ a née, née nɨ ídí kɨ́ rokinyi. Tɨ́ kenée ma'díi, nɨyí karaba mɨndísịyé kɨ́ Lomo do bi kɨ́é'do. 3 Káa zɨ́ bɨ azé kése karaba go kpá 'yị ga bɨ 'bɨ Yésụ ní, idízé lúrú tóko mɨtóro a bɨ kóo toro ngbúó sɨmɨ 'do'dó bɨ 'yị ga bɨ ngárá ṇguṇgunɨ́ ledre 'bɨ Lomo wá 'do'donɨ́ wo kɨ́e ní, zɨ́ze ndịsị tórozé kpá kenée sɨmɨ bɨ togụ́ 'do'dó nɨ ógụ rozé ní káa bɨ azé óyó sogozé zɨ́a ke.

4 Máúku zɨ́se, káa zɨ́ bɨ 'do'dó ndiki aka sée kɨ́ ási gɨ ro lúyú ledre wá ní, togụ́ ndiki sée go yá ídísé tóro ngbúó, togụ́ umbu yá ídísé úyu. 5 Ledre bɨ mɨéké kúrú Lomo uku zɨ́ze gɨ ro zɨ́a í'bí roko'bụ zɨ́se ní lịgị sée go? Bɨ uku kɨ́dí,

† *11:28 Ólụ́ógụ 12:21-30*

“Owụ́ 'bɨ amáa e, togụ́ Ngére nɨ go lórụ yíị yá, ndá lúrú a káa zɨ́ owụ́ ledre wá,
togụ́ ụcụomo mbú yíị káa bɨ áyí ndíṣị lúyú ledre yá, bi ndaá sínyí royí wá.
6 Ngére ndiṣị lengbe lórụ owụ́ 'bɨ ené e
kpá kɨ́ 'dó'do yée kɨ́ngaya tɨ́ káa zɨ́ 'bụmɨowụ́ ndiṣị lórụ owụ́ 'bɨ ené e ní gɨ zɨ́a 'búye nɨ doa.” †
7 Togụ́ ngíti géyị 'do'dó ogụnɨ́ rosé yá, ídísé ówo a kɨ́dí Lomo ndiṣị née énzị komosé gɨ zɨ́a ásé owụ́ 'bɨ ené e. Owụ́ e za mbá, 'bụyé e ndiṣịnɨ́ lórụ yée mɨlórụ.
8 Owụ́ 'bɨ Lomo nɨyí tụ́'dụ́, togụ́ lorụ sée káa zɨ́ bɨ ndiṣị lórụ ngíti géyị owụ́ 'bɨ ené e ní wá, kɨ́dí ndásé esé née mbigí owụ́ 'bɨ ené e wá. 9 Káa zɨ́ bɨ ndiṣizé óto úndru 'Bụzé máa yée ga bɨ nɨyí 'yịma'dí e do sogo káṇgá ona ndiṣịnɨ́ lórụ zée gɨ ro zɨ́ze ídíze mbị́ ní, idízé óto úndru 'Bụzé máa wo bɨ Lomo komo ere ní kpá kenée gɨ ro zɨ́ze ídíze kɨ́ trịdrị bɨ za fí ní.
10 'Bụzé máa yée ga bɨ nɨyí 'yịma'dí e do sogo káṇgá ní, ndiṣịnɨ́ lórụ zée kɨ́ 'bɨ eyé sómụ́ ledre 'bɨ 'yịma'dí e 'diya káa ní zɨ́ye úyu eyé. 'Bụzé máa wo bɨ Lomo nɨ komo ere ní, ndiṣị 'bɨ ené lórụ zée za cụ́ kɨ́ sómụ́ ledre bɨ 'bɨ Lomo ní gɨ ro zɨ́ze ídíze mbigí owụ́ 'bɨ ené e. 11 Sɨmɨ bɨ nɨyí ndíṣị lóloru ní, 'yị ndaá kɨ́ rokinyi wá gɨ zɨ́a owo yí ené mɨówo. 'Yị bɨ loruṇɨ́ wo née, togụ́ 'di'bi tɨ́ lorụ máa née yá, nɨ ndíṣị méngị bɨlámá ledre zɨ́a ídíne kɨ́ rokinyi gɨ zɨ́ Lomo.
12 Bɨ goó kenée ní, ídísé 'dí'bi síḷíṣe ro Yésụ ndá gɨ ro zɨ́se ndíṣị tórosé kpá fú ngbúó. 13 “Ídísé ndíṣị méngị moko 'bɨ Lomo tɨ́ káa zɨ́ bɨ Lomo ma'dáa ili ní.” †† Gɨ ro zɨ́ lafúse máa yée ga bɨ ṇguṇguṇɨ́ aka ledre 'bɨ Lomo kɨ́ngaya wá ní ndíṣiyé méngị lódụ́ kacɨ́se, káa bɨ nɨyí lúyú gɨ do mɨsi'di 'bɨ Lomo ke.

Ídísé ndíṣị méngị dụ́ụ́ ledre ga bɨ Lomo ili yée ní

14 Ídísé ndíṣị ndiṣị kɨ́ 'yị e mbá kɨ́ mɨmbé'desé kɨ́é'do. Zɨ́se ndíṣiṣé méngị dụ́ụ́ éyí ga bɨ Lomo ili zɨ́se méngị yée ní gɨ ro zɨ́se ídíse mbigí 'yị ené e. Togụ́ 'yị ndaá mbigí 'yị 'bɨ Lomo wá yá, utúasá lúrú Ngére wá. 15 Ídísé ndíṣị kɨ́ sáká rosé kɨ́ lafúse káa bɨ ngíti 'yị gɨ dongaráse nɨ lúyú gɨ do mɨsi'di 'bɨ Lomo ke. Togụ́ ngíti 'yị oyólo'bó roné go ídíne bɨsinyíne káa do gụ́rụ mbiya dongaráse yá, nɨ sínyi sɨmɨ do ngíti géyị 'yị e zɨ́ye ótoómo bɨlámá ledre bɨ 'dodonɨ́ zɨ́ye ní kenée zɨ́ye óyó sogoyé zɨ́ Yésụ.
16 Ídísé 'bá'bá rosé káa bɨ ásé lúyú ledre ke. 'Yị bɨ ngárá ófụ́sé rosé kéne wá ní, ndásé só'do rosé kéne wá. Ndásé ónzóóto ledre 'bɨ Lomo lá gɨ ro gbékpí éyí ga bɨ 'bɨ sága ba káa zɨ́ bɨ kóo Ésawu mengịnɨ́ wá. Tɨ́ bɨ kóo nɨ ne ndíká, nɨ 'dí'bi 'be kacɨ́ 'bụné zɨ́ Lomo í'bí úndru zɨ́a ní, onzóoto kóo ledre née lá gɨ ro owụ́ éyí mɨánu bɨ lá cúku'dée ní. 17 Nda gɨ 'dá'ba sɨmɨ bɨ ili úndru gɨ zɨ́ 'bụné ní, úndru ogụ ené lolụ zɨ́a wá. Ini ini má, 'bụa i'bí ené lolụ kóo úndru zɨ́a wá.
18 Ndérésé esé 'bɨ esé zɨ́ Lomo té do landa bɨ Sináyi ‡ kɨ́'dí bɨ kóo ndiṣị ódro zɨ́ Isɨréle e zɨ́ roko'bụa ndíṣị 'bɨ́lé'bené káa zɨ́ mbílí pho'dụ ní wá. Sɨmɨ sịndị́ kadra máa bɨ kóo née ní, zɨ́ mɨtụlụrụ kóo útúne mbụ́ụ́ zɨ́ bi ídíne mbị́rị, zɨ́ mongụ́ síli ílíne káa zɨ́ mɨgombị ní,
19 togụ́ mbú dịbịlị owụ́ne. Sɨmɨ bɨ Lomo ndiṣị ódro ní, zɨ́ sɨmɨ kúrúa ndíṣị ówụ́ne kɨ́ roko'bụné 'dága. Bi tóro Isɨréle e ndaá kóo gɨ ro ndíṣị úwú a wá. Zɨ́ye úku ledre zɨ́ mongụ́ 'yị eyé Mụ́sa kɨ́dí, Lomo ma'dáa idí lá úkuí'bí ledre taraa zɨ́a ógụné úku a zɨ́ye, yée nɨyí úwú a.
20 Ukunɨ́ ledre née kenée gɨ zɨ́a ledre bɨ Lomo uku zɨ́ye ní, ngịrị a olụ́ go royé. Bɨ Lomo uku kɨ́dí, “Togụ́ 'yị, togụ́ bangá ekí go do landa ba yáa yá, idínɨ́ óngboónzó wo kɨ́ tutú 'dá'ba ní.” ††21 Zɨ́ ngịrị ledre née ólụ́ne kpá za cụ́ ro Mụ́sa bɨ nɨ manda 'bɨ Isɨréle maáge ní. Zɨ́a úku ledre kɨ́dí, “Ngịrị ledre née olụ́ go kpá za cụ́ romá.” ‡‡
22 Lomo mengị bɨlámá ledre go zɨ́se owụ́ 'bɨ Babá e. Likpí mɨsi'di go zɨ́se ógụsé kó'dụ́ne sɨmɨ bɨlámá gara ené bɨ Yerụsaléma do landa bɨ Záyono ní. Ógụsé go dongará tụ́'dụ́ maláyika ené ga bɨ komo ere íri ní gɨ ro zɨ́se ndíṣiṣé kéye sɨmɨ rokinyi. 23 Ásé go ndíṣị mbófo Lomo ndro kɨ́ ngíti géyị 'yị ené ga bɨ nɨyí komo ere íri bɨ ịrịyé nɨ mɨékéne sɨmɨ bụ́kụ 'bɨ trịdrị ní. Ógụsé go zɨ́ Lomo ma'dáa gɨ zɨ́a nɨ ne 'yị 'déci ngbanga 'yịma'dí e mbá. Lúyú ledre ndaá lolụ rosé wá, útúásásé kacɨ́ komoa gɨ zɨ́a ásé go ndro kɨ́ 'yị ené ga bɨ nɨyí go zɨ́a íri ní.
24 Ógụsé kpá go zɨ́ Yésụ gɨ zɨ́a nɨ ne wo bɨ yeme mɨkánda ledre go dongaráse 'yịma'dí e kɨ́ Lomo ní. Zɨ́a léfe sámané 'di'bioyó umbu bɨ kóo azé úyu a ze gɨ zɨ́ lúyú ledre ezé e ní gɨ komozé 'dá'ba. 'Bɨ ené ledre bɨ sámaa mengị ní nɨ bɨlámáne gɨ zɨ́ ledre bɨ kóo sáma Ábele mengị zɨ́a ndá'bané do lúndua Káyina bɨ kóo ufu wo ní.
25 Bɨ goó kenée ní, ídísé 'dí'bi síḷíṣe ro ledre 'bɨ Lomo ngbúó. Togụ́ bɨ Lomo 'do'do kóo Isɨréle e gɨ zɨ́a bɨ kalanɨ́ ledre bɨ kóo kasa Mụ́sa úku a zɨ́ye mɨkála ní, sara togụ́ bɨ uku nda kúrúne cụ́ ne gɨ komo ere zɨ́ze kála a ní nɨ nda 'dó'do zée cụ́ káa be 'di? Nɨ rómo mɨrómo. 26 Sɨmɨ bɨ kóo Lomo odro zɨ́ Isɨréle e do landa Sináyi ní, kị'dị káṇgá ndíṣị kóo méngị roné geré ne gɨ zɨ́ roko'bụa. Zɨ́a úku ándá ledre kɨ́dí, “Sɨmɨ bɨ karanée mááyí úku ándá kúrúma gɨ ro zɨ́ ledre e óyóló'bó royé mbá mɨkándayé ní, do sogo káṇgá kɨ́ ere nɨyí kízị mbá mɨkízị gɨ zɨ́ roko'bụmá.” ‡‡27 Ledre née uku kɨ́dí, Lomo nɨ kízị éyí ga bɨ otoogụ yée ní, zɨ́a 'dí'bióyó yée za mbá 'dá'ba. Éyí máa yée ga bɨ kịzịnɨ́ wá ní, nɨyí ídíáká dụ́ụ́ ye 'di'bioyonɨ́ yée wá.
28 Káa zɨ́ bɨ azé go ndéréógụ sɨmɨ Káṇgá 'bɨ Lomo kɨ́'dí bɨ ngíti éyí utúasá kízị zée íri wá ní, idízé íni ini kpá kɨ́ í'bí mbófo éyí zɨ́ Lomo ma'dáa za kɨ́ mɨmbé'dezé mbá gɨ zɨ́a azé go sí síḷía nɨ go Ngére ezé za fí. 29 “Lomo bɨ ndiṣizé íni ini zɨ́a ba roko'bụa nɨ káa pho'dụ 'boro bɨ ndiṣị ánuónzó ngánza bɨ ro késí ní.” ‡‡‡ Nɨ ánuónzó lúyú ledre e kenée.

Ídísé óto 'bú lafúse

13 Káa zɨ́ bɨ ṇgúṇgusé ledre Kɨ́résịto go ní, ídísé ndíṣị óto 'bú lafúse kacɨ́ kadra za mbá. 2 Togụ́ ṇgu ogụnɨ́ go zɨ́se 'be, ídísé 'dí'bi yée sɨmɨ sụmụ. Ambí owone éyí née kenée yí ené maláyika e, Lomo kasa yée

† *12:6 Muruwayi 3:11-12* †† *12:13 Muruwayi 4:26* ‡ *Landa Sináyi: Née landa bɨ kóo Lomo i'bíogụ lorụ zɨ́ Mụ́sa doa ní.*

‡† *12:20 Ólụ́ógụ 19:12-13* ‡‡ *12:21 Gbre lorụ 9:19* ‡‡† *12:26 Agáya 2:6* ‡‡‡ *12:29 Gbre lorụ 4:24*

ne. Ngíti géyị 'yị e 'di'binɨ́ kóo maláyika e go kenée sɨmɨ sụmụ owonɨ́ eyé bɨ kɨ́dí née maláyika e ní wá.
3 Lafúse ga bɨ otonɨ́ yée sɨmɨ sígịnị gɨ zɨ́a bɨ ṇguṇgunɨ́ ledre Ngére Yésụ ní, ídísé ndịsị 'dó'dó gɨ royé káa zɨ́ ásé kéye mbá sɨmɨ sígịnị ní. Ngíti géyị lafúse ga bɨ ngíti géyị 'yị e ndịsịnɨ́ 'dó'do yée kpá gɨ zɨ́a bɨ ṇguṇgunɨ́ ledre Kɨ́résịto ní, 'do'dó bɨ royé née idí ndịsị ówoógụ gị mɨmbé'desé zɨ́se ídíse kéye ndro sɨmɨ 'do'dó ma'dáa.
4 Sée ga bɨ ófúsé rosé go ní, ídísé óto úndru ófụ ro'yị. Ngíti 'yị ndaá ólụ́ógụ 'dí sogo só'do 'yị bɨ ngárá ofụ́nɨ́ royé kéne wá ní wá. Lomo ndịsị lengbe 'décị ngbanga 'yị ga bɨ ndịsịnɨ́ só'do royé kɨ́ 'yị ga bɨ ofụ́nɨ́ royé kéye wá ní mɨ'décị.
5 'Yị ndaá ídí kɨ́ mongụ́ mɨmbé'de gɨ ro késí wá. Ídí ídí kɨ́ rokinyi gɨ ro wo bɨ nɨ go zɨ́yị ní. Gɨ zɨ́a Lomo uku kɨ́dí,

“Máútúásá amá ótoómo yíị zɨ́ ledre rómo yíị wá.
Máútúásá óyó sogomá zɨ́yị kpá wá.” †

6 Née sí ledre bɨ 'yị utúasá bú úku ledre kɨ́dí,

“Ngére nɨ ne 'yị sáká máa, gɨ zɨ́ kéyị née,
sị ledre bɨ zɨ́ma éré ngịrị éyí bɨ 'yịma'dí nɨ méngị a kɨ́ma ní ndaá.” ††

7 Ledre manda ga bɨ kóo ṇguṇgunɨ́ ledre 'bɨ Lomo gɨ zɨ́se 'dá'dá zɨ́ye ndịsịyé 'dódotátá a zɨ́se ní, ndaá lígị sée wá. Ídísé lúrú tóko mɨndịsịyé bɨ kóna ní, zɨ́se ndịsịsé méngị a kpá kenée.
8 Gɨ zɨ́a, Kɨ́résịto Yésụ oyólo'bó ené roné wá, nɨ 'bɨ ené yí ené fú lá mbí kacɨ́ kadra mbá. Nɨ ídí kenée za fí.
9 Togụ́ ngíti géyị 'yị e ogụnɨ́ go kɨ́ ngíti mɨkánda 'dódo ledre kpí yá, ndásé ṇgúṇgu a wá. Roko'bụ bɨ ndịsịzé méngị moko 'bɨ Lomo kɨ́e ní, Lomo ma'dáa i'bí ne kacɨ́ bɨlámá mɨmbé'dené. Lorụ 'bɨ Mụ́sa ndịsị úku ledre gɨ ro ngíti géyị éyí e idínɨ́ ánu a, ngíti géyị ndanɨ́ ánu a wá. 'Yị ga bɨ kóo otonɨ́ komoyé ro lorụ née ní ní, ndikinɨ́ eyé kóo éyí gɨ sɨmɨ a wá.
10 Kɨ́résịto Yésụ nɨ mbigí Mongụ́ 'yị 'dáná éyí, i'bí za cụ́ kụrụ'bụné zɨ́ Lomo káa do 'dáná éyí gɨ rozé. 'Yị 'dáná éyí ga bɨ ndịsịnɨ́ 'dáná éyí sí mbayi ‡ sɨmɨ kụ́tụ́ bɨ do sogo káṇgá ona ní, utúasánɨ́ ndíki sáká éyí gɨ zɨ́a wá.
11 Mongụ́ 'yị 'dáná éyí 'bɨ Yụ́da e ndịsị lengbe 'dí'bi sáma bangá bɨ oṇgoonzónɨ́ ní, ndéré kɨ́e do Mongụ́ Bi 'bɨ Lomo. Ndíṣị 'dáná a zɨ́ Lomo gɨ do bɨ zɨ́ Lomo ótoómo lúyú ledre 'bɨ 'yịma'dí e. Umbu bangá máa née do 'dí'bi a ndéré óngbóóyó a do bi bɨ ngárá 'yị ndanɨ́ doa wá ní gɨ zɨ́a moko ndaá lolụ sɨmɨ a wá.
12 'Di'bioyónɨ́ kóo Yésụ gɨ dongará 'yị e kpá kenée káa zɨ́ éyí bɨ moko ndaá sɨmɨ a wá ní ndéréye úfu wo gɨ ro zɨ́ 'yịma'dí e ídíye mbigí 'yị ga bɨ 'bɨ Lomo ní kpụrụ́ gɨ sɨmɨ sámaa bɨ lefe gɨ royé ní.
13 Idízé lányá ro Yésụ za kɨ́ngaya. Abú 'yị ga bɨ ṇguṇgunɨ́ ledre ené wá ní nɨyí 'dó'do zée yá mengị éyí wá, idízé ụ́tụsɨmɨzé gɨ ro zɨ́ze ídíze sɨmɨ 'do'dó máa née ndro kɨ́ Yésụ ma'dáa.
14 Do sogo káṇgá ba ndaá 'bɨ ené 'be 'bɨ ezé wá. 'Be 'bɨ ezé nɨ yí ené komo ere. Ndịsịzé ba óto komozé gɨ ro zɨ́ze ndéréze íri.
15 Gɨ zɨ́ bɨlámá ledre bɨ Yésụ mengị zɨ́ze ní, idízé ndíṣị kófó ịrị Lomo kacɨ́ kadra mbá nɨ óto Lomo zɨ́a ídíne kɨ́ rokinyi gɨ zɨ́a ndịsịzé née go 'dódo a zɨ́ 'yị e kɨ́dí azé go mbigí 'yị ga bɨ 'bɨ Kɨ́résịto ní.
16 Ídísé ndíṣị sómụ́ ledre lafúse kɨ́ sáká yée kɨ́ mɨmbé'desé kɨ́é'do. Née ngíti éyí bɨ bi ndịsị éme ro Lomo gɨ zɨ́a ní.
17 'Yị ga bɨ nɨyí manda e ndịsịnɨ́ 'dódo ledre 'bɨ Lomo zɨ́se ní, ídísé ndíṣị úwú yée gɨ zɨ́a née moko bɨ Lomo gelé yée ne zɨ́ye ndíṣịyé méngị a gɨ rosé ní. Ídísé óto yée zɨ́ye ndíṣịyé méngị moko née kɨ́ bikịdrí mɨmbé'deyé gɨ ro zɨ́ Lomo ídíne kɨ́se kɨ́ rokinyi.

Odụ kúrú

18 Ídísé ndíṣị íni ini zɨ́ Lomo gɨ rozé. Owozé go kɨ́dí mɨmbé'dezé nɨ go kɨ́é'do zɨ́ Lomo, ilizé ndíṣị méngị dụ́ụ́ éyí bɨ ili ní.
19 Ídísé kpá íni ini gɨ romá, idí líkpí mɨsi'di gɨ ro zɨ́ma ógụmá zɨ́se íri 'diya.
20 Lomo 'yị méngị bɨlámá ledre zɨ́ 'yị e, nɨ ne wo bɨ kóo uru Yésụ bɨ kóo kasaogụ wo ógụ léfe sámané káa do mɨkánda yéme ledre bɨ za fí dongaráne Lomo kɨ́ 'yịma'dí e ní. Yésụ nɨ Ngére ezé kpá Mongụ́ 'yị 'bá'bá zée.
21 'Bụzé Lomo idí í'bí bɨlámá éyí e zɨ́se gɨ do bɨ zɨ́se ndíṣịsé méngị moko ené bɨlámáne. Idí kpá í'bí roko'bụ zɨ́ze gɨ do bɨ zɨ́ze ndíṣịzé méngị moko ené bɨlámáne. Owụ́ 'bɨ ené Kɨ́résịto Yésụ bɨ kóo ogụ í'bí roné do úyuné do bi kacɨ́ze káa do mɨkánda yéme ledre dongaráze kɨ́ Lomo ní, 'yịma'dí e idínɨ́ ndíṣị mbófo wo za fí. Idí kenée.
22 Owụ́ 'bɨ Babá e, ledre bɨ máéké kása zɨ́se ba ní, ídísé í'bí mbílíse ndíṣị úwú a. Idí í'bí roko'bụ sɨmɨsé gɨ ro ledre e za mbá.
23 Otoomonɨ́ síḷí 'yị gɨ ro lúnduzé Timatíyo gɨ sɨmɨ síḍgịnị go. Togụ́ ogụ go 'diya zɨ́ma yáa yá, kɨ́'dí bɨ mááyí go ndéré lúrú sée íri ní, mááyí 'dí'biútú wo kpa zɨ́ze ógụzé kéne zɨ́se íri.
24 Mandá zɨ́se kɨ́ manda esé ga bɨ ásé kéye íri ní mbá. Lafúze 'yị ga bɨ ṇguṇgunɨ́ ledre 'bɨ Kɨ́résịto, ogụnɨ́ gɨ sɨmɨ káṇgá bɨ Ítali ní i'bínɨ́ kpá mandá zɨ́se íri kɨ́ngaya.
25 Lomo idí lúrú bi kacɨ́se gɨ do bɨ zɨ́se ndíṣịsé bɨlámáne.

† *13:5 Gbre lorụ 31:6* †† *13:6 Ke'bị 'bɨ Dawídi~e 118:6* ‡ *Mbayi: Née bi bɨ 'yị 'dáná éyí e ndịsịnɨ́ 'dáná éyí doa zɨ́ Lomo ní?*

Yakóbo

Ledre gɨ ro bṵkṵ bɨ Yakóbo ní

Yakóbo ngúru lúndu Yésụ bɨ kóo nɨ nda go manda 'bɨ kanísa sɨmɨ Yerụsaléma ní eké ledre ba ne. Eké zɨ́ 'yị ga bɨ 'bɨ Kɨ́résịto ngasá bayinɨ́ royé gɨ sɨmɨ Yerụsaléma gɨ zɨ́ okó do báyiyé sɨmɨ ngíti géyị káṇgá e faa ní.
Yakóbo uku zɨ́ 'yị ga bɨ 'bɨ Kɨ́résịto ní kɨ́dí mɨméngị ledre eyé kɨ́ mɨndísịyé idí 'dódo a zɨ́ 'yị e kɨ́dí ma'díi ṇguṇgunɨ́ ledre 'bɨ Kɨ́résịto go. Zɨ́a í'bí lorụ zɨ́ye gɨ ro ledre ga bɨ káa zɨ́ ledre 'bɨ ílí, lerí, mongṵ mɨmbé'de, mɨmbé'de sinyí gɨ ro éyí 'bɨ lafú 'yị e, úzu éyí nda kɨ́ ófṵ. Zɨ́a kpá úku ledre gɨ ro ídí 'yị mbigí 'yị 'bɨ Lomo, 'bó'bṵ ro 'yị, ini zɨ́ Lomo, ụ́tụsɨmɨ 'yị sɨmɨ ledre e nda kɨ́ ledre gɨ ro komokenzị tɨ́ káa zɨ́ 'yị bɨ nɨ go 'yị lódṵ́ kacɨ́ Kɨ́résịto ní.

1 Máa Yakóbo bɨ 'yị moko 'bɨ Lomo kɨ́ Kɨ́résịto Yésụ Ngére ezé ní.
Máéké ledre ba máa zɨ́se, sée 'yị ga bɨ 'bɨ Ngére Yésụ, bɨ báyisé ndéré kɨ́ ndísị kacɨ́ bi e faa ní.
Mandá zɨ́se za mbá kɨ́ngaya do bi ga bɨ ásé doyé íri ní.

Ụ́tụsɨmɨ sɨmɨ ledre

2 Lúndumá e sɨmɨ Lomo, togṵ́ úzu éyí kɨ́ 'do'dó nɨyí ndísị ndiki sée yá, ndásé 'dí'bi a káa do bɨsinyí ledre wá. 3 Sɨmɨ úzu éyí ga gére née mbá, togṵ́ komosé nɨ yí ené kpá fú lá ngbúó ro Lomo kɨ́ Ngére Yésụ yá, Lomo nɨ í'bí roko'bụ zɨ́se ódó mɨmbé'desé kɨ́ngaya. 4 Káa zɨ́ bɨ goó kenée ní, utúasá mɨútúásá, ídísé ndísị ụ́tụsɨmɨsé za kɨ́ngaya sɨmɨ ledre e za mbá gɨ ro zɨ́se ídíse kɨ́ roko'bụsé, zɨ́se útúásásé kacɨ́ komo Lomo káa do mbigí 'yị ené e éyí bɨ lerí a nɨ méngị sée ní ndaá. 5 Togṵ́ 'yị gɨ dongaráse owo'di'bi éyí bɨ Lomo ili zɨ́ne méngị a ní wá yá, idí íni ini zɨ́ Lomo, Lomo nɨ í'bí cóngó sómṵ́ ledre zɨ́a. Gɨ zɨ́a wo Lomo ndịsị lengbe í'bí bɨlámá sómṵ́ ledre zɨ́ 'yị ené e kɨ́ mɨmbé'dené kị́é'do.
6 Mongṵ́ ledre nɨ wo ba. Togṵ́ 'yị nɨ go íni ini zɨ́ Lomo gɨ ro éyí yá, 'yị máa née mɨsómṵ́ ledre ené ndaá ídí gbre gbre wá. 'Yị bɨ nɨ kɨ́ mɨsómṵ́ ledre gbre gbre ní, bi tóro ené ndaá kị́é'do wá. Nɨ yí ené go cé káa zɨ́ mɨkáda mɨkavu bɨ ndịsị ílílo'bó roné gɨ zɨ́ mongṵ́ síli 'dáa 'dáa 'dáa ní. 7 'Yị bɨ nɨ kɨ́ mɨsómṵ́ ledre gbre gbre kenée ní, Ngére ndaá 'bɨ ené kɨ́ rokinyi gɨ ro í'bí éyí zɨ́a wá. 8 Gɨ zɨ́a, mɨsómṵ́ ledre 'bɨ 'yị máa née ndaá 'bɨ ené kị́é'do wá.
9 Máúku zɨ́se lúndumá e sɨmɨ Lomo, abú 'yị ndaá kɨ́ ledrené owóowó wá, bi ndaá sínyí roa wá, nɨ zɨ́ Lomo kɨ́ ledrené owóowó. 10 Tɨ́ lá 'yị bɨ kɨ́ tṵ́'dṵ́ éyí e zɨ́ne ní, sɨmɨ bɨ Lomo oyólo'bó wo go zɨ́a ídíne káa do 'yị lerí ní, bi ndaá sínyí roa wá, gɨ zɨ́a nɨ gágáóyó roné káa zɨ́ mɨsúrú kágá ní. 11 Gɨ zɨ́a kadra ndịsị ólụ́ógụ kɨ́ pho'dụné do óngbó kágá. Zɨ́ mɨsúrú ga gágáóyó royé kɨ́ lámá ga bɨ royé née mbá. 'Yị bɨ kɨ́ tṵ́'dṵ́ éyí e zɨ́ne ní nɨ gágáóyó roné kpá kenée sɨmɨ bɨ nɨ ndísị ngásá kacɨ́ moko ené e ní.
12 Úndru nɨ ídí zɨ́ 'yị bɨ ndịsị ódó mɨmbé'dené sɨmɨ úzu ledre ní, gɨ zɨ́a sɨmɨ bɨ toro go ngbúó sɨmɨ úzu ledre ní, Lomo nɨ í'bí trịdrị bɨ za fí bɨ mocṵ́ ledre a ní zɨ́ 'yị ga bɨ otonɨ́ 'búa ní.
13 Sɨmɨ bɨ 'do'dó ndiki ngíti 'yị go gɨ dongaráse ní, 'yị née ndaá sómṵ́ a bɨ ya kɨ́dí, Lomo uzu née ne ní wá. Gɨ zɨ́a bɨsinyí ledre uzu ené Lomo wá, Lomo uzu ené kpá kú 'yị wá. 14 Bɨsinyí mɨsómṵ́ ledre 'bɨ 'yị nɨ yí ené óto 'yị ma'dáa ne zɨ́a lúyú ledre. Zɨ́ lúyú ledre nda 'dí'bióyó wo gbála gɨ ro Lomo.
15 Gɨ zɨ́a 'bú bɨsinyí ledre ndịsị óto 'yị, zɨ́ 'yị ma'dáa tɨ́ lúyú ledre. Sɨmɨ bɨ 'yị máa née luyú ledre go ní, zɨ́ lúyú ledre ma'dáa nda 'dí'biógụ umbu do 'yị máa née.
16 Lúndumá e sɨmɨ Lomo, 'yị ndaá lóndo sée zɨ́se lúyú ledre wá. 17 Bɨlámá éyí e kɨ́ bɨlámá tákpásị́lí e za mbá, 'Bụzé bɨ komo ere otoogụ bimɨóṇgó ne ngárá oyólo'bó ené roné káa zɨ́ lí́ndí wá ní, otoogụ yée ne. 18 Lomo gelé zée go zɨ́ze ídíze káa do owṵ́ 'bɨ ené e gɨ zɨ́a bɨ ṇguṇguzé ledre ené bɨ ma'díi ní go ní. Gɨ zɨ́ kéyị née ní, azé zɨ́a go mɨzefị éyí ga bɨ kɨ́ ledreyé owóowó gɨ dongará éyí ga bɨ za mbá 'yị e ndịsịnɨ́ í'bí yée zɨ́ Lomo ma'dáa káa do mɨzefị éyí gɨ yáká ní.

Ledre ga bɨ Lomo ili yée ní

19 Lúndumá e sɨmɨ Lomo, ídísé úwú ledre ba bɨlámáne. 'Yị e idínɨ́ ídí 'díya gɨ ro úwú ledre, togṵ́ nda gɨ ro úkulúgu ledre yá, idínɨ́ ídí ndo, mɨmbé'deyé nda kpá ndịsị ésí 'diya wá, 20 gɨ zɨ́a, togṵ́ ílisé gɨ ro zɨ́se ídíse mbigí 'yị ga bɨ 'bɨ Lomo ní yá, ndásé ídí 'yị mɨmbé'dekesí e 'di'diya wá. 21 Gɨ zɨ́ kéyị née ní, ledre cayi ga bɨ kóo ndísịsé méngị yée, kɨ́ bɨsinyí sómṵ́ ledre ga bɨ kóo sɨmɨsé ní, ídísé ótoómo yée za mbá 'dá'ba. Zɨ́se ṇgúṇgu ledre 'bɨ Lomo kɨ́ mɨmbé'desé kị́é'do, gɨ zɨ́a wo Lomo oto ledre née kenée gɨ ro zɨ́ne yómo sée.

22 Mɨméngị ledre esé e idínɨ́ ídí za mbá kacɨ́ kúrú Lomo bɨ ndíṣịsé úwú a ní. Ndásé úwú kúrú Lomo lá kɨ́ mbílíse káa zɨ́ ndịṣịnɨ́ ócó gbékpí gboṛụ éyí ní wá.
23 Togṵ́ méngị kéyị kacɨ́ ledre 'bɨ Lomo bɨ ndíṣị úwú a ní wá yá, áyí ídí cé káa zɨ́ 'yị bɨ 'di'bi miráyi lúrú komoné sɨmɨ a,
24 kpálá bɨ oto miráyi bi zɨ́a ịnyịné ndéréóyó roné ní, geré zɨ́ tosoa bɨ gáa lurú ní lígị wo.
25 Togṵ́ ndíṣị méngị kéyị kacɨ́ lorụ 'bɨ Lomo bɨ oto yíị zɨ́yị ídíyị kɨ́ ro doyí ní yá, Lomo nɨ í'bí úndru 'bɨ tṵ́'dṵ́ ledre e zɨ́yị togṵ́ úwúómo ledre ené lá kɨ́ mbílíyị lịgị yíị wá ní.
26 Togṵ́ yá née nɨ mbigí 'yị 'bɨ Lomo, útúásá lolụ úku bɨlámá ledre zɨ́ 'yị e wá lóndo royí go, moko ndaá sɨmɨ éyí ga bɨ ndíṣị méngị yée ní mbá wá.
27 Mbigí 'yị bɨ 'bɨ Lomo ní, nɨ 'yị máa wo bɨ ndịṣị méngị ledre ga bɨ 'Bụzé Lomo uku yée ní, káa zɨ́ sáká kará umbu e kɨ́ owṵ́sala e ní. Nda kpá kɨ́ ótoómo méngị bɨsinyí ledre e za mbá 'dá'ba.

'Yị e nɨyí za mbá kɨ́ ledreyé owóowó

2 Lúndumá e sɨmɨ Lomo, káa zɨ́ bɨ ṇguṇguzé ledre Kɨ́résịto Yésụ Ngére ezé bɨ roko'bụa romo do ngíti géyị ngére e do sogo káṇgá ba go za mbá ní, ndazé méngị bɨlámá ledre lá kpara zɨ́ ngíti géyị 'yị e wá.
2 Togṵ́ 'yị e gbre ogụnɨ́ do bi kótrụro, ngíti a esị roné bɨlámá bongó kpá kɨ́ ngo'di gɨ sɨmɨ dábu ro sịlịne, zɨ́ ngíti a ídí 'bɨ ené 'yị lerị́ kɨ́ nzenze bongó roné,
3 togṵ́ zɨ́se úku ledre zɨ́ wo bɨ kɨ́ bɨlámá bongó roné ní kɨ́dí, “Mongṵ́ 'yị, bɨlámá bi ndíṣị nɨ bɨ yáa ba,” tɨ́ lá nda zɨ́ 'yị lerị́ née yá, zɨ́se úku ledre zɨ́a kɨ́dí, “Bi ndíṣị ndaá gɨ royí yáa wá, ndíṣị 'bɨ eyí bi ore,”
4 ndaá 'bɨ ené bɨ ndíṣịsé née ífi sɨmɨsé dengbíse zɨ́se ndíṣị 'décị ngbanga 'yị e kɨ́ bɨsinyí sómṵ́ ledre bɨ sɨmɨsé ní wá?
5 Lúndumá e sɨmɨ Lomo, ówosé esé bɨ kɨ́dí Lomo gelé 'yị ga bɨ 'yị e ndịṣịnɨ́ lúrú yée káa do 'yị lerị́ e née ne zɨ́ye tóroyé ngbúó sɨmɨ ṇgúṇgu ledre eyé, gɨ ro zɨ́ye ógụyé do bi bɨ wo Lomo uku ledre a gɨ ro 'yị ga bɨ kɨ́ 'búne doyé ní wá?
6 Tɨ́ lá ndíṣịsé née lúrú'dófụ bi do 'yị lerị́ e. Ndaá 'bɨ ené bɨ 'yị ga bɨ kɨ́ tṵ́'dṵ́ éyí e zɨ́ye née ndịṣịnɨ́ méngị láráse yée ní wá? Ndaá 'bɨ ené bɨ ndịṣịnɨ́ ndéré kɨ́se ye do ngbanga ní wá?
7 Ndaá 'bɨ ené bɨ ndịṣịnɨ́ kpá ye úkucáyi ledre gɨ do bɨ Ngére esé Yésụ ní wá?
8 Togṵ́ ndíṣịsé go mengị ledre kacɨ́ lorụ bɨ mɨéké kúrú Lomo uku kɨ́dí, “Ídí óto 'bú lafúyị e káa zɨ́ bɨ óto 'búyị kɨ́ royí ní,” † ndíṣịsé née go méngị cóngó ledre.
9 Togṵ́ ndíṣịsé lúrú'dófụ bi gɨ do 'yị lerị́ e, lúyúsé née go ledre, Lomo nɨ 'décị ngbangasé gɨ zɨ́a ndítí'dófụsé do lorụ go.
10 Togṵ́ 'yị ndíṣị méngị ledre kacɨ́ lorụ ga gére zɨ́a lé'bé'dófụ gɨ do wo kɟé'do ní yá, 'déwe née go zaá lorụ ga gére née mbá.
11 Káa zɨ́ bɨ Lomo uku ledre kɨ́dí, “Ndá só'do me'be 'yị wá,” †† zɨ́a kpá úku a kɨ́dí, “Ndá úfu 'yị wá.” ‡ Sɨmɨ ledre ga gére née mbá, togṵ́ só'dosé rosé kɨ́ 'yị bɨ ófṵsé rosé kéne wá ní wá tɨ́ lá zɨ́yị úfu 'yị yá, Lomo nɨ 'décị ngbanga royí bɨsinyíne gɨ zɨ́a lé'bé'dófụ do lorụ 'bɨ Lomo go.

12 Mɨódrosé kɨ́ mɨméngị ledre esé e mbá, idí ídí káa zɨ́ 'bɨ 'yị ga bɨ owonɨ́ go kɨ́dí ngbanga bɨ nɨyí 'décị a royé ní nɨ óto yée zɨ́ye ídíye kɨ́ ro doyé.
13 Gɨ zɨ́a 'yị bɨ lerị́ lafúga mengị wo wá ní, lerịa utúasá méngị Lomo kadra 'décị ngbanga wá. Gba kadra 'décị ngbanga Lomo lurú lerị́ 'yị bú.

Ṇgúṇgu ledre 'bɨ Lomo kɨ́ méngị moko a

14 Lúndumá e sɨmɨ Lomo, togṵ́ 'yị uku ledre kɨ́dí née ṇguṇgu ledre 'bɨ Lomo go mengị moko a wá ní, bɨlámá a nɨ ore wo be? Toso ṇgúṇgu ledre 'bɨ Lomo máa wo née ní utúasá goó yómo wo?
15 Lúrúsé aka, togṵ́ ezesé gɨ dongaráse nɨ do lerị́ bongó kpá kɨ́ 'bú roné kɨ́ngaya,
16 zɨ́ ngúrusé úku ledre zɨ́ 'yị lerị́ née kɨ́dí, “Lomo idí kɨ́yị, idí í'bí éyí mɨánu kɨ́ bongó zɨ́yị.” Togṵ́ 'yị née uku lá ledre kɨ́ tarané saká 'yị lerị́ née wá ní, mengị née go ledre bɨ Lomo ilinɨ́ ní?
17 Nɨ kpá kenée gɨ rosé. Togṵ́ ngíti 'yị ya née ṇguṇgu ledre 'bɨ Lomo go togṵ́ mengị ené bɨlámá ledre zɨ́ 'yị e wá, 'yị née ṛanga yí ené ṛanga, ṇguṇgu ené aka ledre 'bɨ Lomo wá.
18 Togṵ́ ngíti 'yị uku ledre kɨ́dí, “Áyí 'yị bɨ ṇguṇgu ledre 'bɨ Lomo go, mááyí 'bɨ amá 'yị méngị bɨlámá ledre.”
Mááyí úku ledre zɨ́a kɨ́dí 'dódo aka ṇgúṇgu ledre 'bɨ Lomo bɨ ndịṣịnɨ́ úku a lá kɨ́ tara 'yị ní zɨ́ma, gɨ ro zɨ́ma 'dódo ṇgúṇgu ledre 'bɨ Lomo amá zɨ́yị kɨ́ bɨlámá ledre bɨ mándíṣị méngị a ní.
19 Ṇgúṇgusé go kɨ́dí mbigí Lomo nɨ dụ́ụ́ kɟé'do, née bɨlámá ledre. Ídísé ówo a kɨ́dí, bɨcayi lomo e ṇguṇgunɨ́ kpá kenée kɨ́dí mbigí Lomo nɨ dụ́ụ́ kɟé'do. Zɨ́ye ndíṣịyé éré ngịrị a.
20 Ówosé nzíyi ledre née wá gɨ zɨ́ 'di? Mááyí 'dódo a zɨ́se ma'díi kɨ́dí togṵ́ 'yị ṇgúṇgu lá ledre 'bɨ Lomo, mengị moko a wá moko ndaá sɨmɨ ṇgúṇgu ledre ené née wá.
21 Lúrúsé aka éyí bɨ kóo bulúnduzé Abarayáma mengị zɨ́a útúásáne gɨ zɨ́a komo Lomo ní. Mengị ené kóo lá éyí kɟé'do wá, i'bí za cṵ́ owṵ́ 'bɨ ené Isáka káa do éyí 'dáná zɨ́ Lomo.
22 Ṇgúṇgu ledre 'bɨ Lomo ené ndịṣị kóo ndéré ndro kɨ́ mɨméngị ledre ené. Zɨ́ ṇgúṇgu ledre ené útúásáne kpịnị kacɨ́ ledre bɨ mengị wo ní.
23 Ledre née utúasá go kpịnị kɨ́ ledre bɨ mɨéké kúrú Lomo uku kɨ́dí, “Abarayáma ṇguṇgu ledre 'bɨ Lomo, zɨ́a útúásáne kacɨ́ komo Lomo káa do mbigí 'yị ené,” ‡† do ndíṣị ndólo wo gɨ zɨ́a ezegámá Lomo ní.
24 Ídísé ówo a kɨ́dí 'yị ndịṣị útúásá kacɨ́ komo Lomo káa do mbigí 'yị ené yí ené kacɨ́ mɨméngị ledre ené bɨ bɨlámáne ní ndaá 'bɨ ené lá gɨ zɨ́a bɨ ṇguṇgu ledre 'bɨ Lomo ní wá.
25 Lúrúsé aka Rába bɨ kóo kára 'yị gámá kacɨ́ ya'dá e faa ní, utúasá kóo kacɨ́ komo Lomo gɨ zɨ́ bɨlámá mɨméngị ledre ené bɨ kóo 'di'bi mbeze 'bɨ Isɨréle e óto yée zɨ́ne 'be káa bɨ nɨyí úfu yée, do kásalúgu yée gɨ do ngíti mɨsi'di kpí ní.
26 Káa zɨ́ bɨ ówosé bú, 'yị bɨ 'dówṵ́ ndáa sɨmɨ a wá ní nɨ yí ené goó umbuné. Kpá kenée ṇgúṇgu ledre 'bɨ Lomo nɨ yí ené umbuné togṵ́ moko ndaá ní.

† *2:8 Lévị 19:18* †† *2:11 Ólụ́ógụ 20:14, Gbre lorụ 5:18* ‡ *2:11 Ólụ́ógụ 20:13, Gbre lorụ 5:17*

‡† *2:23 Dosí éyí~e 15:6*

'Yị idí bándá dondenené

3 Lúndumá e sɨmɨ Lomo, ndaá 'bɨ ené bɨ ya kɨ́dí
tụ́'dụ́ se nɨyí ídí mbá 'yị 'dódo ledre zɨ́ 'yị ga bɨ
ṇguṇgunɨ́ ledre 'bɨ Kɨ́résịto go ní wá, gɨ zɨ́a ówosé bú
kɨ́dí zée ga bɨ i'bízé rozé 'dódo ledre 'bɨ Kɨ́résịto zɨ́
lafúze ní, togụ́ 'dodozé do bɨlámá mɨsi'diné wá, Lomo
nɨ 'dó'do zée kɨ́ngaya rómo 'bɨ ngíti géyị 'yị e.
2 Másómụ́ ówosé bú bɨlámáne kɨ́dí zée 'yịma'dí e do
sogo káṇgá za mbá azé 'yị lúyú ledre e, do mɨsi'di e
mɨngúngúcua. Togụ́ 'yị bɨ taraa uku lúyú ledre wá ní,
kɨ́dí née go cóngó 'yị. Utúasá go ndịsị 'bá'bá roné gɨ zɨ́
bɨsinyí ledre.
3 Ndịsịzé ódóóto ká'dá ro tara usáni e gɨ ro óyó ko-
moyé kɨ́e zɨ́ye ndéréye kɨ́'dí bɨ ilizé ní. 4 Nɨ kpá kenée gɨ
ro mongụ́ kuṛúngba. Abú tɨ́ bɨ nɨ mongụ́ne kɨ́ngaya
mongụ́ síli bɨ roko'bụné ndịsị ịtrị́ a ne ndéré kɨ́e yá, 'yị
kpụ́ṛónyó a nɨ óyó komo mongụ́ kuṛúngba née lá kɨ́
owụ́ ngodrụ́ cúku'dée bɨ ndịsịnɨ́ kpụ́ṛónyó a kɨ́e zɨ́a
ndéréne do bi bɨ ili ní. 5 Ledre née nɨ kpá kenée gɨ ro
dondene. Dondene nɨ owụ́ éyị́ cúku'dée rozé tɨ́ lá ndịsị
mbófo roné mɨmbófo. Nɨ éyị́ bɨ kɨ́ roko'bụné kɨ́ngaya
cé káa zɨ́ so pho'dụ bɨ cúku'dée ní, togụ́ utú sɨmɨ ngáká
súwú yá, zɨ́a ạṛá mongụ́ bi ndéré kɨ́e mɨndéré. 6 Don-
dene ndịsị óngbó 'yị káa zɨ́ pho'dụ ní. Nɨ bɨsinyí éyị́ kɨ́n-
gaya gɨ dongará éyị́ ga bɨ rozé ní. Ndịsị sínyíónzó
kụṛụ'bụ 'yị nyé, zɨ́a ónzó a vuu ku pho'dụ. Zɨ́ dondene
ma'dáa nda ạṛá 'bɨ ené ku pho'dụ bɨ ịlɨ́ wá ní.
7 'Yị e utúasánɨ́ bú 'dí'bi ṛɨ́kɨ́ sɨ́ do bangá e, solụ́ e, kɨ́
éyị́ trịdrị ga bɨ ndịsịnɨ́ ndéré kɨ́ do sɨmɨyé bi kɨ́ ngíti géyị
éyị́ trị ga bɨ sɨmɨ iní ní do ụ́lụ́ yée 'be, 8 tɨ́ lá 'yị bɨ nɨ
útúásá 'dí'bingéṛị dondene ní ndaá. Nɨ bɨsinyíne kɨ́n-
gaya sɨmɨ ndịsị ené kpá bɨsinyí súrú éyị́ bɨ ndịsị
'dí'biógụ umbu ní.
9 Ledre nɨ gɨ ro dondene ore kpá káa, ndịsịzé kófó ịrị
Ngére Yésụ kɨ́ 'Bụzé Lomo kɨ́ dondenezé. Zɨ́ze ndịsịzé
úku sínyi ledre gɨ do bi lafúze kpá kɨ́e, káa zɨ́ éyị́ bɨ Lo-
mo otoogụ yée née sɨmɨ tosoné wá ní. 10 Kémbɨ́ tarazé
bɨ kɨ́é'do ba ndịsịzé í'bí mbófo eyị́ kɨ́ úku bɨsinyí ledre e
mbá kɨ́e. Owụ́ 'bɨ babá e sɨmɨ Lomo, ndaá mɨútúásáne
zɨ́ze ndịsịzé méngị kéyị kenée wá. 11 Bɨlámá iní mɨéwé
kɨ́ bɨsinyí iní utúasánɨ́ bú kúkúógụ mbá gɨ sɨmɨ gu
'dawú kɨ́é'do? 12 Owụ́ 'bɨ babá e sɨmɨ Lomo, bongó
utúasá go ánáógụ mɨáná olíva, togụ́ mbú zɨ́ kọ́ṛó
ánáógụ mɨáná bongó? Kpá kenée, bɨsinyí 'dawú
utúasá ené 'dí'biógụ bɨlámá iní mɨéwé wá.

Komokenzị bɨ gɨ zɨ́ Lomo ní

13 Ambí nɨyí 'yị ówo ledre kpá 'yị komokenzị don-
garáse ní ye? 'Yị idí 'dódo a sɨmɨ bɨlámá ndịsị ené kɨ́
mɨméngị ledre bɨ ndoo bɨ ndịsị ógụ gɨ zɨ́ komokenzị
ené ní. 14 Tɨ́ lá togụ́ mɨmbé'desé eme ro lafúse e ngụ́
kpá kɨ́ mongụ́ 'bú éyị́ ndásé ndịsị sɨ́kpị fúndúse gɨ zɨ́a
'dága, togụ́ mbú ásisé gɨ ro ledre bɨ cóngóne ní wá.
15 Toso komokenzị máa wo née ní ogụ ené gɨ zɨ́ Lomo
komo ere wá, ogụ yí ené gɨ zɨ́ Satána do sogo káṇgá
ona. 16 Gɨ zɨ́a togụ́ ndịsịsé óto bɨsinyí mɨmbé'desé ro
lafúse e, zɨ́se ídíse 'yị 'bú éyị́ e yá, ndịsị esé utúasá ídí
bɨlámáne wá, komo bɨsinyí ledre nɨ ndịsị óṇgó dosé
dụ́ụ́ ne.
17 Tɨ́ lá komokenzị máa wo bɨ ndịsị ógụ gɨ zɨ́ Lomo gɨ
komo ere ní mɨzefị ledre ené, luyú ndaá sɨmɨ wá, yí ené
'yị méngị bɨlámá ledre zɨ́ 'yị e, mɨmbé'dea nɨ zɨ́ 'yị e
mbá bɨlámáne, nɨ 'yị bɨ ndịsị lúrú bi sɨmɨ ledre e cii kí,
zɨ́a ídíne 'yị úwú ledre e gɨ zɨ́ lafúne ní. Nɨ kpá 'yị bɨ lerí
'yị e ndịsị méngị wo mɨméngị ní, zɨ́a ídíne 'yị sáká 'yị
lerí e. Ndaá 'yị lóndo 'yị e wá. 18 'Yị ga bɨ ndịsịnɨ́ óto
'yị e zɨ́ mɨndísị 'yị e ídíne bɨlámáne ní, sɨmɨ odụ sịndí
kadra nɨyí ídí mbigí 'yị ga bɨ 'bɨ Lomo ní.

'Bú éyị́ ndịsị sínyi dongará 'yị e

4 Éyị́ bɨ ndịsị 'dí'biógụ ófụ́ kɨ́ okó dongaráse ní 'di?
Ndaá 'bú éyị́ bɨ dosé ní ndịsị 'dí'biógụ ledre ga
gére née ne wá? 2 Ílisé éyị́ e tɨ́ lá útúásásé ndíki yée wá.
Zɨ́se ndịsịsé úfu 'yị e kpá kɨ́ óto 'bú éyị́ 'bɨ lafúse e, tɨ́ lá
útúásásé esé ndíki éyị́ bɨ ílisé ní wá. Ndịsịsé kpá ófụ́ kɨ́
ndịsị méngị okó. Ndíkisé wá gɨ zɨ́a ínisé esé ini gɨ roa zɨ́
Lomo wá. 3 Togụ́ íni ini gɨ ro éyị́ zɨ́ Lomo má ndíki wá, yí
ené gɨ zɨ́a sómụ́ ledre eyị́ nɨ yí ené bɨsinyíne. Íli yí eyí
éyị́ ga gére née lá gɨ rokinyi eyị́.
4 Sée 'yị méngị bɨsinyí ledre e, ówosé esé bɨ kɨ́dí togụ́
ótosé 'bú do sogo káṇgá ba yá ní ásé go ezeokó Lomo
ní wá? 'Yị bɨ oto roné go káa do ezegámá do sogo
káṇgá ba ní ní, nɨ goó ezeokó Lomo. 5 Sómụ́sé kɨ́dí
ledre bɨ mɨéké kúrú Lomo uku kɨ́dí, Lomo kasa
'dówụ́ne zɨ́a ógụ ndịsịné sɨmɨzé ní nɨ gbékpịne? Yí ené
gɨ ro zɨ́ze ídíze káa do mbigí 'yị ené e. 6 Tɨ́ lá Lomo ndịsị
sáká zée ne kɨ́ngaya. Née sɨ́ ledre bɨ mɨéké kúrú Lomo
uku kɨ́dí,

“Lomo ndaá kɨ́ rokinyi kɨ́ 'yị ga bɨ ndịsịnɨ́ óto ledreyé
kɨ́ royé owóowó ní wá,
tɨ́ lá zɨ́a ndịsịné sáká 'yị ga bɨ ndịsịnɨ́ 'búó'bụ́ royé
mɨ'búó'bụ́ ní.” †

7 Gɨ zɨ́ kéyị née ní, ídísé í'bí rosé ṇgúṇgu dụ́ụ́ ledre 'bɨ
Lomo. Zɨ́se óyó sogosé zɨ́ ngére 'bɨ bɨcayi lomo e geré
za fí gɨ ro zɨ́a ótoómo kacɨ́se. 8 Ídísé ídí gbóo kɨ́ Lomo
gɨ ro zɨ́a ídíne gbóo kɨ́se. Sée 'yị lúyú ledre e ídísé ótoó-
mo kɨ́ lúyú ledre. Zɨ́se óyóló'bó mɨmbé'desé ṇgúṇgu
ledre 'bɨ Lomo kɨ́ mɨmbé'desé kɨ́é'do sée ga bɨ sómụ́
ledre esé ndaá kɨ́é'do wá ní. 9 Ídísé ídí kɨ́ lerí zɨ́se
ndịsịsé íni ini kɨ́ mbụ́mbụ́dụ́. Zɨ́se óyóló'bó kugú esé
káa do ini do óyóló'bó rokinyi esé káa do lerí. 10 Ídísé
'búó'bụ́ rosé zɨ́ Ngére Yésụ gɨ ro zɨ́a óto sée zɨ́ ledresé
ídíne owóowó.
11 Owụ́ 'bɨ babá e, ndásé ndịsị lɨ́lɨkpí wá. 'Yị bɨ ndịsị
lɨ́lɨkpí ro lúnduné sɨmɨ Lomo, togụ́ mbú úku sínyi ledre
roa ní, ndịsị née úku sínyi ledre ro lorụ kpá kɨ́ 'déci ng-
banga a. Togụ́ ndịsị 'déci ngbanga ro lorụ yá, óto royí
go kɨ́ ledreyí owóowó rómo do lorụ, lodụ́ eyí née kacɨ́
lorụ wá. 12 Lomo nɨ dụ́ụ́ ne 'yị í'bí lorụ kpá 'yị 'déci ng-
banga. Nɨ ne kɨ́ roko'bụ 'bɨ yómo 'yị, togụ́ úfu 'yị zɨ́ne.
Sara áyí 'bɨ eyí náambi zɨ́yị ndịsịyí 'déci ngbanga ro
lafúyị e ní?

† *4:6 Muruwayi 3:34*

Ledre gɨ óto ro'yị kɨ́ ledre 'yị owóowó

13 Úwúsé aka ledre bɨ mááyí úku a ba, ásé náambi zɨ́se úku ledre kɨ́dí, “Karaba togṵ́ kɨ́lóndó azé ndéré sɨmɨ gara bɨ 'dáa zɨ́ze ndɨ́sịzé íri sɨmɨbi kɨ́é'do, do ndɨ́sịzé méngị moko íri zɨ́ze ídíze kɨ́ késɨ́ zɨ́ze kɨ́ngaya.” 14 Ndɨ́sịsé úku ledre kenée gɨ zɨ́ 'di? Ngárá ówosé gbawá éyɨ́ bɨ nɨ méngị roné kɨ́lóndó ní. Ówosé káa zɨ́ bɨ ásé ógụ ídí trịdrị ní bú? Trịdrịsé nɨ lá káa zɨ́ mṵ́kṵ́ bɨ 'dụtụ bi kuu kpá ba ní oṇgó yɨ́ ené go ní. 15 Ledre bɨ kóo ásé útúásá úku a ní nɨ kɨ́dí, “Togṵ́ Ngére Lomo ṇguṇgu zɨ́ze yá, azé méngị éyɨ́ ba togṵ́ mbú wo bɨ 'dáa.” 16 Ndɨ́sịsé nda yɨ́ esé óto rosé kɨ́ ledresé owóowó. Mɨméngị ledre bɨ 'bɨ sɨ́kpị fúndú'yị kenée née nɨ bɨsinyíne. 17 Togṵ́ 'yị owo tɨ́ bɨlámá ledre bɨ gɨ ro méngị a ní bú, zɨ́a ótoómo a kenée, luyú ledre go.

Lorụ zɨ́ 'yị ga bɨ kɨ́ tṵ́'dṵ́ éyɨ́ e zɨ́ye ní

5 Sée 'yị ga bɨ kɨ́ tṵ́'dṵ́ éyɨ́ e zɨ́se ní, úwúsé aka ledre bɨ mááyí úku a zɨ́se ba, ídísé íni ini kɨ́ mbṵ́mbṵ́dṵ́ gɨ zɨ́ mongṵ́ bɨsinyí 'do'dó bɨ nɨ go ógụ dosé ba. 2 Tṵ́'dṵ́ éyɨ́ ga bɨ zɨ́se née, enyeonzónɨ́ royé go mbá, mɨmbúrédé e anu sinyinɨ́ bongó e kacɨ́se kpá go mbá. 3 Ngánza anu sinyi dábu kɨ́ mɨṛíṛịrí késɨ́ esé e kpá go mbá. Ngánza née nɨ 'dódoyéme ledre gɨ rosé zɨ́a ndɨ́sịné óngbó sanáse káa zɨ́ pho'dụ ní. Sɨmɨ ledre ga gére née mbá ásé ba fú lá bándáóto tṵ́'dṵ́ éyɨ́ e kacɨ́se sɨmɨ odụ sịndɨ́ kadra ba.

4 Lúrúsé aka, késɨ́ 'bɨ 'yị ga bɨ kóo méngịnɨ́ moko gɨ roa zɨ́se sɨmɨ yáká esé e zɨ́se ásisé kɨ́ í'bí a zɨ́ye ní nɨ go ndɨ́sị íni ini kɨ́ ịrịsé. Ini 'bɨ ngíti géyị 'yị ga bɨ ndɨsịnɨ́ 'dó'dṵ́ógụ éyɨ́ e gɨ yáká esé e ní owṵ́ ndiki mbílí Ngére Lomo bɨ roko'bụa ofụ go ní go. 5 Ndɨ́sịsé do sogo káṇgá ona ndɨ́sị ánu láya éyɨ́ e kɨ́ mongṵ́ rokinyi. Zɨ́se ótosé gɨ zɨ́a káa zɨ́ kábịṛɨ́kị bɨ otoyeme roné go bɨlámáne nɨ go nzíyiné gɨ ro do óṇgoónzó a ní. 6 Sɨmɨ ledre ga gére née mbá, zɨ́se ndɨ́sịsé í'bí ngbángá 'yị ga bɨ ngárá ledre eyé ndaá kɨ́se wá ní do úfu yée lá gbékpɨ́ne abú ndanɨ́ ezeokóse e wá.

Ụ́tụsɨmɨ sɨmɨ 'do'dó

7 Lúndumá e sɨmɨ Lomo, ídísé ụ́tụsɨmɨsé zɨ́se tórosé ngbúó gị sɨmɨ sịndɨ́ kadra bɨ Ngére Yésụ nɨ ndá'baógụ sɨmɨ a ní. Lúrúsé aka 'yị ó'do yáká, sɨ́kpị ené mɨmbé'desé 'dága wá. Ndɨsị sóngó té ndumu nɨ fú 'díyɨ́ éyɨ́ kɨ́ sịndɨ́ kadra bɨ éyɨ́ ga gére née nɨyí aná zɨ́ye ngókoyé té kí nɨ fú tónó ánu a ní. 8 Gɨ rosé kpá kenée, ídísé ụ́tụsɨmɨsé zɨ́se tórosé ngbúó gɨ zɨ́a sịndɨ́ kadra bɨ Ngére Yésụ nɨ ndá'baógụ sɨmɨ a ní nɨ go gbóo. 9 Lúndumá e sɨmɨ Lomo ndásé ndɨ́sị sínyi ịrị lafúse e gɨ zɨ́ bɨsinyí ledre ga bɨ ndɨsịnɨ́ méngị yée zɨ́se ní wá, káa bɨ Lomo nɨ 'décị ngbangasé. Kadra 'décị ngbanga 'yị e nɨ go gbóo.

10 Lúndumá e sɨmɨ Lomo, káa do lɨ́lị ledre 'bɨ ụ́tụsɨmɨ sɨmɨ 'do'dó zɨ́se, ídísé lúrútóko ledre née gɨ ro nébị ga kóna ndịsịnɨ́ 'dódo ledre 'bɨ Ngére Yésụ zɨ́ 'yị e ní. 11 Káa zɨ́ bɨ ówosé bú ní, ndịsịzé mbófo kɨ́ngaya 'yị ga bɨ ndịsịnɨ́ ódó mɨmbé'deyé zɨ́ye tóroyé ngbúó sɨmɨ ledre e ní. Úwúsé ledre 'do'dó bɨ kóo Eyóbo ụtụsɨmɨné sɨmɨ a ní go. Zɨ́se kpá lúrú ledre bɨ Ngére Lomo mengị zɨ́a kacɨ́ a ní. Ngére Lomo nɨ 'yị lúrú lerí 'yị kpá 'yị méngị bɨlámá ledre zɨ́ 'yị e.

12 Wo bɨ mbá ní, ndásé lólóbṵ́ wá. Ndásé kpá lóbṵ́ ịrị éyɨ́ ga bɨ komo ere togṵ́ mbú kɨ́ ịrị éyɨ́ ga bɨ do sogo káṇgá ba togṵ́ kpá ịrị ngíti géyị éyɨ́ e wá. Ledre esé idí ídí dụ́ụ́ “Ɨ́ɨ,” togṵ́ “Ɨ́'ɨ,” káa bɨ Lomo nɨ 'décị ngbanga rosé.

Ini 'bɨ 'yị ga bɨ ṇguṇgunɨ́ ledre 'bɨ Lomo go ní

13 'Yị nɨ bo dongaráse bɨ bɨsinyí ledre mengị zɨ́a ní? Idí íni ini zɨ́ Lomo. Sara 'yị nɨ bo sɨmɨ rokinyi? Idí úku ke'bị kófó ịrị Lomo kɨ́e. 14 Togṵ́ ngúrusé nɨ kɨ́ ndíyá yá, idí ndólo manda ga bɨ 'bɨ kanísa ní zɨ́ye ógụyé íni ini doa zɨ́ Lomo do sṵ́sụ sụ'bṵ́ roa kɨ́ ịrị Ngére Yésụ. 15 Togṵ́ ininɨ́ ini gɨ ro 'yị ndíyá kɨ́ mɨmbé'de 'yị kɨ́é'do yá, ndíyá nɨ ụ́kṵ́ gɨ roa zɨ́ Ngére Yésụ yómo wo. Togṵ́ 'yị née luyú ledre, Ngére Yésụ nɨ ótoómo ledre zɨ́a. 16 Bɨ goó kenée ní, ídísé úkuógụ lúyú ledre esé e kó'dṵ́ lafúse zɨ́ Lomo, zɨ́se íni ini zɨ́ Lomo gɨ rosé mɨkékeṛ́a gɨ ro zɨ́ Lomo yómo sée. Íni 'bɨ mbigí 'yị 'bɨ Lomo zɨ́ Lomo nɨ kɨ́ roko'bụné kɨ́ngaya zɨ́ Lomo ndịsịné méngị ledre kacɨ́ a.

17 Lúrúsé aka, Ilíya kóo kpá 'yịma'dí káa zɨ́ze ní. Zɨ́a Íni ini zɨ́ Lomo cṵ́ kɨ́ mɨmbé'dené kɨ́dí iní ndaá é'dị wá, zɨ́ Lomo úwú ini ené, zɨ́ iní óroné kɨ́ sɨmɨbi ota kɨ́ yanané. 18 Gɨ do kacɨ́ ledre máa wo née ní, zɨ́ Ilíya íni ini kɨ́dí iní idí mu é'dị, zɨ́ Lomo kása iní gɨ komo ere é'dịné do sogo káṇgá za mbá, zɨ́ fụtṵ́ éyɨ́ e ụ́tụógụyé. 19 Máúku zɨ́se lúndumá e sɨmɨ Lomo, togṵ́ ngúrusé luyú gɨ do mɨsi'di 'bɨ Lomo go yá, ndásé lúrú wo lá mɨlúrú kɨ́ komosé wá, ídísé sáká wo zɨ́se 'dí'bilúgu wo óto wo do mɨsi'di 'bɨ Lomo. 20 Ídísé ówo a kɨ́dí, togṵ́ sákásé 'yị luyú ledre, zɨ́a ótoómo kɨ́ lúyú ledre yá, sáká née go wo zɨ́a ómoné gɨ sɨmɨ umbu. Tṵ́'dṵ́ lúyú ledre ga bɨ mengị yée ní, Lomo nɨ lṵ́lụóyó yée gɨ roa.

1 Pétero

Ledre gɨ ro mɨzefị bú̱kụ bɨ Pétero ní

Pétero 'yịmɨkása eké ledre ba zɨ́ 'yị 'bɨ Kɨ́résịto ga bɨ sɨmɨ káṇgá bɨ karaba ndịsịnɨ́ ndólo a Táki ní. Eké gɨ ro í'bí roko'bụ kɨ́e zɨ́ye gɨ zɨ́a ngíti géyị 'yị e ndịsịnɨ́ go 'dó'do yée kɨ́ngaya gɨ zɨ́a bɨ ṇguṇgunɨ́ ledre 'bɨ Kɨ́résịto ní. Uku zɨ́ye kɨ́dí 'do'donɨ́ kóo Kɨ́résịto do sogo káṇgá ona kɨ́ngaya, gɨ zɨ́ kéyị née 'yị ga bɨ ṇguṇgunɨ́ ledre Kɨ́résịto go ní, nɨyí 'dó'dó kpá kenée. Zɨ́a ịdrị mɨmbé'deyé kɨ́ ledre bɨ kɨ́dí Lomo nɨ óyóló'bó 'do'dó eyé née káa do bɨlámá ledre zɨ́ye sɨmɨ bɨ karanée nɨ 'dí'bióto yée káa do mbigí 'yị ené e zɨ́a í'bí úndru zɨ́ye ní. Odụ a zɨ́a úku ledre zɨ́ye kɨ́dí idínɨ́ kpá fú ídí káa do mbigí 'yị ga bɨ 'bɨ Lomo ní.

1 Máa Pétero bɨ 'yịmɨkása 'bɨ Kɨ́résịto Yésụ ní.
Máéké ledre ba máa zɨ́se, sée ga bɨ Lomo geléogụ zée go kése káa do mbigí 'yị ené e ní. Nda gɨ zɨ́ okó zɨ́se báyisé faa sɨmɨ káṇgá ga bɨ Pánato, Galatíya, Kapadósiya, Ásiya, nda kɨ́ Beteníya ní. 2 Abú kenée ndotó, máúku zɨ́se 'Bụzé Lomo geléogụ yí ené kóo sée kú go 'desí, zɨ́ 'Dówú̱ Lomo lá lú̱lụóyó lúyú ledre esé gɨ ro zɨ́se ídíse káa do mbigí 'yị ené 'bɨ Lomo, kpá 'yị úwú kúrú Kɨ́résịto Yésụ gɨ zɨ́ sámaa bɨ kóo nde'yí lúguóyó lúyú ledre esé e ní.
'Bụzé Lomo idí lúrú bi kacɨ́se kɨ́ngaya gɨ ro zɨ́se ndịsịsé kpá fú bɨlámáse.

Mbófo éyị zɨ́ Lomo gɨ ro Kɨ́résịto Yésụ

3 Idízé í'bí mbófo éyị zɨ́ Lomo bɨ 'Bụ Kɨ́résịto Yésụ Ngére ezé ní. Kacɨ́ bɨlámá mɨmbé'dea bɨ rozé ní, i'bí mɨkánda trịdrị kɨ́ óto komo bɨ za fí ní go zɨ́ze kpụrú gɨ sɨmɨ mɨúrú Kɨ́résịto Yésụ gɨ sɨmɨ umbu. 4 Lomo yemeomo éyị go zɨ́ze nzíyiné komo ere do bi bɨ ngárá éyị utúasá sínyí zɨ́a énye né do ú̱kú̱ne doa wá ní. 5 Nda gbékpị́e wá, yí ené gɨ zɨ́a ṇgúṇgusé ledre 'bɨ Lomo go ní. Nɨ ndíṣị lúrú bi kacɨ́se kɨ́ roko'bụné mbá gị odụ sịndí kadra. Nda gɨ ore nɨ yómo sée káa zɨ́ bɨ yemeomo go nzíyiné gɨ ro zɨ́ne méngị a ní. 6 Kadra née ní mɨmbé'desé nɨ ịdrí, abú cakaba ásé aka tɨ́ ndíṣị 'do'dó gɨ zɨ́ tú̱'dú̱ ṛí̱kí úzu ledre e ndotó. 7 Ledre 'bɨ Lomo bɨ ṇgúṇgusé ní nɨ káa zɨ́ dábu bɨ kɨ́ ngánza roné do ésị a ku pho'dụ zɨ́ pho'dụ ánuónzó ngánza née ní ní. 'Do'dó ga gére née ógụnɨ́ rosé kenée, gɨ ro 'dódo a kɨ́dí ledre 'bɨ Lomo bɨ ṇgúṇgusé ní romo goó gɨ do dábu bɨ utúasá go ndíṣị sínyí ní. Gɨ zɨ́ kéyị née ní Lomo nɨ mbófo sée do óto úndrusé gɨ zɨ́a ásé zɨ́a go kɨ́ ledresé owóowó sɨmɨ sịndí kadra bɨ Kɨ́résịto Yésụ nɨ ndá'baógụ sɨmɨ a ní. 8 Méngịsé bɨlámá ledre go, zɨ́se óto 'búa dosé 'dá'dá zɨ́se kɨ́ lúrú wo cú̱ kɨ́ komosé kí, ndaá kpá lá dụ́ú̱ wo née wá, zɨ́se kpá ṇgúṇgu ledre ené tɨ́ bɨ ngárá lúrúsé aka wo cú̱ kɨ́ komosé kí wá ní. Ndíṣịsé go kpá drú kófó ịrịa kpá kɨ́ mbófo wo kɨ́ mongú̱ rokinyi kɨ́ngaya. 9 Gɨ zɨ́ kéyị née, nɨ go ndéré í'bí trịdrị bɨ za fí ní zɨ́se gɨ zɨ́a bɨ ṇgúṇgusé ledre ené go ní.
10 Nébị e tonónɨ́ kóo íci royé gɨ ro zɨ́ye ówoyéme ledre gɨ ro trịdrị née go kú 'desí. Née sí ledre bɨ kóo ukuogụnɨ́ ledre sáká éyí bɨ Lomo yemeomo go zɨ́se ní gɨ roa ní. 11 Icinɨ́ kóo royé kɨ́ngaya gɨ ro zɨ́ye ówoyéme sịndí kadra bɨ ledre máa née nɨ méngị roné sɨmɨ a ní gɨ zɨ́a, 'Dówú̱ Lomo tonó kóo go ódro gɨ ro ledre 'do'dó bɨ Kɨ́résịto nɨ ógụ 'dó'dó a kpá kɨ́ ledre rokinyi bɨ nɨ ógụ ídí gɨ do kacɨ́ 'do'dó née ní ní zɨ́se. 12 Lomo uku kóo go zɨ́ nébị ga gére née fúó kɨ́dí ledre bɨ 'Dówú̱ Lomo uku zɨ́ye née nɨ ógụ méngị roné gɨ do kacɨ́ umbuyé, nda yí ené zɨ́se ndaá lolụ zɨ́ye wá. Bɨ ba ní, 'yị ga bɨ ndịsịnɨ́ 'dódo bɨlámá ledre 'bɨ Lomo ní, nɨyí go ndíṣị 'dódo ledre máa ga gére née zɨ́se sɨmɨ roko'bụ 'bɨ 'Dówú̱ Lomo gɨ komo ere. Ledre ma'dáa nɨ kɨ́ ledrené owóowó, maláyika e ilinɨ́ ba kpá cú̱ ye gɨ ro ówoyéme ledre máa née.

Ndásé ídí 'yị lúyú ledre e wá

13 Káa zɨ́ bɨ éyí nɨ bo kenée ní, ídísé ódó mɨmbé'desé ndá, zɨ́se óto komosé kɨ́ngaya gɨ ro bɨlámá ledre bɨ Lomo mengị zɨ́se sɨmɨ bɨ Kɨ́résịto Yésụ nɨ ndá'baógụ ní. 14 Káa zɨ́ bɨ ásé go kɨ́ mɨkánda bɨlámá sómú̱ ledre kpí ní, ndásé lolụ ótoómo mɨsi'di zɨ́ bɨsinyí mɨméngị ledre ga kóna ní ndá'baógụyé sɨmɨsé wá. 15 Gɨ zɨ́a Lomo bɨ gelé sée ndaá 'yị lúyú ledre wá ní, ndásé lolụ ídí 'yị lúyú ledre sɨmɨ ledre ga bɨ ásé kɨ́ ndíṣị méngị yée ní wá. 16 Gɨ zɨ́a mɨéké kúrú Lomo uku kɨ́dí, “Ndásé lúyú ledre wá gɨ zɨ́a, mándá 'bɨ amá 'yị lúyú ledre wá.” †
17 Káa zɨ́ bɨ ndíṣịsé ndólo Lomo, Babá ní, ifi ené sɨmɨ 'yị e wá. Ndịsị 'déci ngbanga 'bɨ 'yị e dụ́ú̱ kacɨ́ mɨméngị ledre eyé. Káa zɨ́ bɨ go kenée ní, tɨ́ mé bɨ ásé aka trịdrị née ní, ídísé ndíṣị méngị dụ́ú̱ ledre ga bɨ nɨyí óto wo zɨ́a ídíne kɨ́se kɨ́ rokinyi ní. 18 Ówosé bú bɨlámáne kɨ́dí, Lo-

† *1:16 Lévị 11:44,45, 19:2, 20:7*

mo ugú ené gosé gɨ sɨmɨ bɨsinyí mɨméngị ledre bɨ ówosé kacɨ a gɨ zɨ́ bulúndusé ní kɨ́ éyí ga bɨ ndịsịnɨ́ sínyí mɨsínyí káa zɨ́ mɨṛíṛịṛí késí togú mbú dábu ní wá. 19 Ugú gosé kɨ́ sáma Kɨ́résịto bɨ kɨ́ ledre née owóowó bɨ nɨ káa zɨ́ owú kábịṛíkị bɨ ngárá kémbí lúyú ledre ndaá roa wá ní. 20 Lomo geléomo kóo Kɨ́résịto Yésụ go kú 'desí 'dá'dá, zɨ́a kóo kɨ́ ótoógụ do sogo káṇgá ba. Bɨ ba ní, kasaogụ nda Yésụ ma'dáa go cú do sogo káṇgá ona gɨ rosé. 21 Yésụ ma'dáa likpí mɨsi'di ne zɨ́se ṇgúṇgu ledre 'bɨ Lomo bɨ uru Yésụ ma'dáa gɨ sɨmɨ umbu, do óto wo kɨ́ ledrené owóowó kɨ́ngaya, bɨ kenée ní nɨ go mɨ́ówoné kɨ́dí, ótoómosé rosé go mbá zɨ́ Lomo.

22 Káa zɨ́ bɨ ṇgúṇgusé nda bɨlámá ledre bɨ 'bɨ Lomo ní go ní, ndásé lolụ 'yị lúyú ledre e kpá wá ní, ndísịsé go óto 'bú lafúse e ní, ídísé ndísị óto 'bú lafúse e za kɨ́ mɨmbé'desé mbá.

23 Gɨ zɨ́a Lomo óto sée go zɨ́se ídíse mɨkándasé. Ndásé lolụ káa zɨ́ kúfú 'yị ga bɨ nɨyí ụ́ngbụ mɨụ́ngbụ ní wá, yí ené nda go kúfú 'yị ga bɨ utúasá ụ́ngbụ wá ní. Gɨ zɨ́a ṇgúṇgusé bɨlámá ledre 'bɨ Lomo bɨ trịdrịné za fí ní go kɨ́ mɨmbé'desé kɨ́é'do. 24 Née ledre bɨ mɨéké kúrú Lomo uku gɨ zɨ́a kɨ́dí,

“'Yịma'dí e nɨyí yí eyé lá káa zɨ́ súwú ní,
lámá bɨ ro 'yị máa ga gére née ní, nɨ yí ené lá káa zɨ́ mɨsúrú kágá ní.
'Diya káa ní súwú gagá yí ené go, kpá 'diya káa ní mɨsúrú kágá ṛẹṛeoyó yí ené roné go.
25 Éyí bɨ ndịsị ndísị za fí ní yí ené dụ́ụ́ kúrú Ngére.” †
Née bɨlámá ledre ga bɨ ndịsịnɨ́ 'dódo yée zɨ́se ní.

2 Bɨ nda goó kenée ní, ídísé 'dí'bióyó ledre ga bɨ ndịsịnɨ́ óto dongará 'yị e zɨ́a sínyíne kɨ́ lafúye ní gɨ sɨmɨsé za mbá 'dá'ba. Ndásé lolụ ndísị ṛángaóto ṛanga ro lafúse, togú mbú lóndo yée gɨ ro yí eyé e wá.
2 Ówosé éyí bɨ mɨnzéré owú e ndịsịnɨ́ méngị a ní bú, ndịsịnɨ́ íni ini gɨ ro umba ini. Ásé cakaba zɨ́ Lomo káa zɨ́ mɨnzéré owú e ní. Ídísé ndísị íni ini zɨ́a gɨ ro ledre ené, nɨ í'bí roko'bụ sɨmɨsé zɨ́se ówo wo nda za kɨ́ngaya gɨ ro zɨ́se ídíse kɨ́ trịdrị bɨ za fí ní. 3 Bɨ ba ní, ówoyémesé go bɨlámáne kɨ́dí, ma'díi, Ngére Yésụ nɨ yí ené tɨ́ bɨlámá 'yị.

Kɨ́résịto Yésụ kɨ́ mɨgélé 'yị ené e

4 Ídísé ógụ zɨ́ Kɨ́résịto Yésụ. Nɨ kɨ́ roko'bụné káa zɨ́ cóngó tutú bɨ 'yị ó'bó 'dịcị e asinɨ́ gɨ roa, tɨ́ lá Lomo géléógụ cóngó tutú ené née go zɨ́ne kɨ́ ledrené owóowó.

5 Bi ba ní, ásé nda go ídí zɨ́ Lomo kɨ́ ledresé owóowó káa zɨ́ bɨlámá tutú gɨ ro ó'bó éyí kɨ́e ní. Lomo idí ó'bótátá moko ené kɨ́se, zɨ́se ídíse zɨ́a káa zɨ́ 'yị 'dáná éyí ené e, zɨ́se ndísịsé 'dáná éyí e zɨ́a sɨmɨ roko'bụ 'bɨ 'Dówú Lomo kpá kɨ́ Kɨ́résịto Yésụ gɨ ro zɨ́ Lomo ma'dáa ídíne kɨ́ rokinyi. 6 Nɨ mɨékéne sɨmɨ mɨéké kúrú Lomo kɨ́dí Lomo uku kóo kɨ́dí,

“Lúrúsé aka mááyí go óto tutú amá sɨmɨ mongú gara amá bɨ Záyono ní,
nɨ mɨgéléógụné kpá kɨ́ ledrené owóowó káa zɨ́ cóngó tutú zɨ́ 'yị ó'bó 'dịcị e ní,
'yị ga bɨ nɨyí ṇgúṇgu ledre a ní
komokenyí utúasá ídí ro doyé e wá.” ††
7 Sée ga bɨ ṇgúṇgusé ledre 'yị máa née go ní, ledrea nɨ zɨ́se owóowó. Tɨ́ lá 'yị ga bɨ ṇguṇgunɨ́ ledrea wá ní,
“Tutú bɨ 'yị ó'bó 'dịcị e asinɨ́ gɨ roa ní,
ogụ nda yí ené go tutú bɨ kɨ́ ledrené owóowó ní,” ‡
8 nɨ kpá
“Tutú bɨ nɨ óto 'yị e zɨ́ye ndísị 'díkí roa
kpá tutú bɨ 'yị e nɨyí ndísị léseútú doa ní.” ‡‡
Ndịsịnɨ́ 'díkí kɨ́ útú gɨ zɨ́a asinɨ́ kɨ́ úwú kúrú Lomo go. Gɨ zɨ́ kéyị née ní 'do'dó nɨ ndíki yée.

9 Ásé go 'yị ga bɨ Lomo geléogụ sée go zɨ́ne káa do 'yị 'dáná éyí e zɨ́ mongú Ngére eyé, kúfú 'yị ga bɨ Lomo yemeomo yée dụ́ụ́ zɨ́ne gɨ ro moko ené gɨ ro zɨ́ye ndísịyé méngị mɨngburoko ledre ga bɨ Lomo ndịsị méngị yée ní zɨ́ 'yị e. 10 Ga kóo 'desí ní, Lomo gelé aka ené kóo sée káa do 'yị ené e wá, bɨ nda ba ní ásé nda go mbigí 'yị ené e, bɨ kóo ngárá ledresé nda zɨ́a zaá owóowó wá ní, bɨ nda ba ní ledresé nɨ go zɨ́a owóowó kɨ́ngaya.

11 Áko owú 'bɨ babá e, káa zɨ́ bɨ azé kése 'yị ga bɨ ṇguṇgunɨ́ ledre 'bɨ Kɨ́résịto go ní, máṇgúṇgú romá zɨ́se, káa zɨ́ bɨ ngárá do sogo káṇgá ba ndaá 'bɨ azé za fí ní wá ní, ndásé ótoómo rosé zɨ́ 'bú sága ba ụ́lụ sée wá. Togú ụlụ sée go yá, karanée 'dá'dá íri, trịdrịsé nɨ ídí sɨmɨ 'do'dó.

12 Mɨméngị ledre esé idí ídí bɨlámáne dongará 'yị ga bɨ iliɨ́ ledre 'bɨ Lomo wá ní. Abú nɨyí ṛáṛanga rosé 'du'dorú yá, bɨlámá ledre ga bɨ ndísịsé méngị yée ní, nɨyí fú lá ndísị 'dódoógụ royé. Gɨ zɨ́ ledre née ní, 'yị ga bɨ kóo ndịsịnɨ́ ṛáṛanga rosé ní, zɨ́ye ndá'baógụyé í'bí mbófo éyí zɨ́ Lomo sɨmɨ bɨ karanée Yésụ nɨ ndá'baógụ 'décị ngbanga 'yị e za mbá ní.

Ídísé óto úndru mɨngburoko 'yị esé e

13 Gɨ ro zɨ́ moko 'bɨ Kɨ́résịto ndéréne bɨlámáne káa zɨ́ bɨ ásé 'yị ené e ní, ídísé kpá ídí bɨlámáse kɨ́ 'yị ga bɨ Lomo oto yée go mɨngburoko 'yị e sɨmɨ akúma togú mbú ngére e yá ní. 14 Nda kpálá dụ́ụ́ mɨngburoko 'yị e wá kpá yée ga bɨ ndịsịnɨ́ méngị moko sí síḷí mɨngburoko 'yị ga gére née gɨ ro ndísị 'dó'do 'yị méngị bɨsinyí ledre e nda kpá kɨ́ yéme ledre zɨ́ 'yị máa yée ga bɨ mɨméngị ledre eyé nɨ bɨlámáne ní. 15 Bɨlámá mɨméngị ledre esé idí 'dí'bi'dútụ tara 'yị ga bɨ ngárá ṇguṇgunɨ́ ledre 'bɨ Lomo wá ní. Idíɨ́ gámásó'do ledre e má gɨ ro úkuóto yée rosé. 16 Ndásé esé sí síḷí ngíti géyị 'yị e wá, ásé yí esé kɨ́ ro dosé. Bɨ kenée ní, ndásé lolụ méngị kéyị bɨsinyíne gɨ zɨ́a bɨ ásé kɨ́ ro dosé ní wá. Mɨméngị ledre esé e idí ídí bɨlámáne, tɨ́ mɨméngị ledre 'bɨ 'yị ga bɨ 'bɨ moko Lomo ní. 17 'Yị e za mbá idíɨ́ ídí zɨ́se kɨ́ ledreyé owóowó kpá kɨ́ 'yị ga bɨ ngére e ní. Ídísé ndísị kɨ́ óto 'búse dengbíse tɨ́ káa zɨ́ 'yị ga bɨ ṇguṇgunɨ́ ledre 'bɨ Lomo go ní.

18 'Yị 'bɨ moko e za mbá, ledre mɨngburoko 'yị eyé e idí ídí zɨ́ye owóowó. Idíɨ́ í'bí royé mbá zɨ́ mɨngburoko 'yị eyé máa ga gére née. Tɨ́ lá 'yị bɨ nɨ mịngí moko ní,

† *1:25 Isáya 40:6-8*

†† *2:6 Isáya 28:16* ‡ *2:7 Ke'bị 'bɨ Dawídi~e 118:22* ‡‡ *2:8 Isáya 8:14*

togú mɨménginị ledre ené nɨ bɨlámáne, togú mbú bɨsinyíne, ledrea idí ídí zɨ́ 'yị 'bɨ moko owóowó. 19 Togú ódósé mɨmbé'desé ndá sɨmɨ 'do'dó bɨ ngíti géyị 'yị e nɨyí ndísị 'dó'do sée kɨ́e ní ménginịlúgusé bɨsinyí ledre zɨ́ye mbá wá gɨ ro zɨ́ ledre 'bɨ Lomo ndéréne bɨlámáne yá, Lomo nɨ ménginị bɨlámá ledre zɨ́se. 20 Bɨlámá a ndanɨ́ 'dó'do sée gɨ zɨ́ lúyú ledre bɨ ménginịsé se ní wá. Togú 'do'donɨ́ sée gɨ zɨ́ bɨlámá ledre bɨ ndísịsé ménginị a ní yá, Lomo nɨ ménginị bɨlámá ledre zɨ́se. 21 Née sí ledre bɨ Lomo ndolo sée gɨ roa ní, gɨ zɨ́a, kụ́rụ'bụ Kɨ́résịto 'do'dó kóo gɨ rosé kpá kenée, ásé karaba go 'yị ménginịlódú kacɨ́ a kɨ́ ledre ga bɨ kóo ndísị mengị yée ní.

22 “Yésụ ma'dáa luyú ené ledre kú wá.

'Yị e uwúnɨ́ kóo gbawá ṛanga gɨ taraa.” †

23 Sɨmɨ bɨ kóo ndịsịnɨ́ úku wo ní, ukulugu ené kóo kese zɨ́ 'yị ga bɨ ndịsịnɨ́ úku wo ní wá. Sɨmɨ bɨ kóo nɨyí ndísị 'dó'do wo ní, mengịlugu ené bɨsinyí ledre zɨ́ye kpá wá, otoomo roné lá dụ́ú zɨ́ Lomo 'yị 'déci yéme ngbanga zɨ́ 'yị e. 24 Yésụ ma'dáa oto kóo roné gɨ ro 'yịma'dí e káa do 'yị lúyú ledre, zɨ́a kóo ótoómo roné do kóo úfu wo do mɨngbúngbu kágá. Ugúoyó umbu bɨ kóo 'yị e nɨyí úyu a ye gɨ zɨ́ lúyú ledre eyé ní gɨ komoyé gɨ ro zɨ́ye ídíye trịdrịyé mbigí 'yị ga bɨ 'bɨ Lomo ní. 25 Ásé kóo káa zɨ́ kábịṛíkị ga bɨ luyúnɨ́ gɨ do kacɨ́ mịngíye go, zɨ́ye ídíye nda lá faa ní. Bɨ ba ní ndá'balúgusé rosé zɨ́ mịngíse 'yị lúrú bi kacɨ́se kotrụlugu sée go trịe sí sịlịne.

Kará e kɨ́ ya'dá 'bɨ eyé e

3 Ledre ba nɨ kpá zɨ́se, sée kará ga bɨ ásé me'be ya'dá e ní, ídísé ndísị ménginị kéyị dụ́ú kacɨ́ kúrú ya'dá 'bɨ esé e gɨ ro zɨ́ye ídíye kɨ́ rokinyi zɨ́ye ṇgúṇgu ledre 'bɨ Lomo gɨ zɨ́ bɨlámá mɨménginị ledre esé bɨ zɨ́ye ní. Ndaá bɨ ya kɨ́dí ásé rókpó yée mɨrókpó ní wá, 2 nɨyí lúrú lá bɨlámá mɨménginị ledre esé bɨ zɨ́ye ní, zɨ́ye ṇgúṇgu ledre 'bɨ Lomo. 3 Ndásé gága lámá mɨgága rosé gɨ ro zɨ́se émesé wá, kɨ́ngaya lárá toso ụ́nzụ do 'yị kɨ́ ésịóto lárá éyí e ro sílí 'yị kɨ́ íngióto ngíti géyị ro mbílí 'yị kpá kɨ́ ésị ngíti géyị bongó ga bɨ kɨ́ lárá tosoyé ní. 4 Lámá esé idí ídí bɨlámá mɨménginị ledre esé kɨ́ mɨúṭụsɨmɨsé sɨmɨ ledre, zɨ́se kɨ́ ídíse ndoo sɨmɨ mɨménginị ledre. 5 Kará ga bɨ kóo 'desí ní, lámá eyé ogụ kóo ídí kɨ́ngaya gɨ zɨ́a sɨmɨ bɨ ṇguṇgunɨ́ ledre 'bɨ Lomo ní, zɨ́ye óto sómú ledre eyé za mbá ro ya'dá 'bɨ eyé e do ndísịyé ménginị kéyị dụ́ú kacɨ́ kúrú ya'dá 'bɨ eyé maáge. 6 Sára me'be Abarayáma nɨ kóo kenée ndịsị úwú kúrú Abarayáma kɨ́ngaya, zɨ́a ndísịné ménginị dụ́ú ledre bɨ o'do 'bɨ ené uku go zɨ́a ní. Káa zɨ́ bɨ áyí kára ní, ídí ówo a kɨ́dí née nɨ go nyí Sára. Togú ndísị ménginị yí eyí dụ́ú bɨlámá ledre yá, ngịrị mengị ené yị́ị wá.

7 Sée ya'dá ga bɨ ṇgúṇgusé ledre 'bɨ Lomo go ní, ídísé ndísị kɨ́ mɨmbé'desé bɨlámáne kɨ́ mɨsómú ledre esé kɨ́é'do. Ídísé ótoyéme ledre e zɨ́ye bɨlámáne gɨ zɨ́a, roko'bụyé ndaá káa zɨ́ 'bɨ esé 'bɨ ya'dá e wá. Nda kpá lá dụ́ú wo née wá, Lomo nɨ í'bí trịdrị zɨ́se kéye za mbá cee kɨ́é'do. Ídísé ndísị ménginị kéyị kenée gɨ ro togú ásé go íni ini zɨ́ Lomo yá, zɨ́a ídíne kɨ́ rokinyi gɨ ro ménginị kéyị kacɨ́ a zɨ́se.

'Do'dó gɨ ro moko 'bɨ Lomo

8 Mɨménginị ledre esé kɨ́ mɨsómú ledre esé idí ídí mbá kɨ́é'do, zɨ́se ídíse dụ́ú lúndu e do ídíse bɨlámáse kpá kɨ́ ndísị 'búó'bú rosé mɨ'búó'bú zɨ́ lafúse e. 9 Ndásé ménginịlúgu bɨsinyí ledre zɨ́ 'yị e káa do kulú bɨsinyí ledre bɨ 'yị e mengịnɨ́ sée kɨ́e ní wá, kulú ledre esé do bi kacɨ́ bɨsinyí a idí ídí bɨlámá ledre, gɨ zɨ́a ledre bɨ Lomo yeme gɨ ro ménginị a zɨ́se káa zɨ́ bɨ ndoloogụ sée go zɨ́ne ní, nɨ yí ené bɨlámá ledre. 10 Káa zɨ́ bɨ mɨéké kúrú Lomo uku ní,

“Togú ílisé gɨ ro zɨ́ mɨndísịsé ídíne bɨlámáne káa zɨ́ bɨ ásé aka trịdrị do sogo káṇgá ba ní ní,

ndásé ndísị kɨ́ tarasinyí kpá kɨ́ ndísị ṛáṛanga wá.

11 Ndásé ménginị bɨsinyí ledre wá, odụ mɨménginị ledre esé idí ídí dụ́ú bɨlámá ledre,

zɨ́se ménginị kéyị za kɨ́ roko'bụsé mbá gɨ ro zɨ́ mɨndísịsé kɨ́ lafúse ídíne bɨlámáne.

12 Gɨ zɨ́a, Ngére ndịsị yí ené óto komoné dụ́ú ro 'yị ga bɨ ndịsịnɨ́ ménginị dụ́ú ledre ga bɨ mɨmbé'de Lomo ma'dáa ili ní,

zɨ́a ndísịné úwú kpá dụ́ú ini eyé.

'Yị máa yée ga bɨ ngárá ilinɨ́ ndísị ménginị bɨlámá ledre wá ní, Lomo ndaá lengbe kɨ́ rokinyi kɨ́ye wá, zɨ́a ndísịné 'dí'bióyó sómú ledre ené gɨ royé 'dá'ba.” ††

13 Togú mɨménginị ledre esé nɨ yí ené bɨlámáne ní, ambí nɨ ógụ óto sílíne rosé kɨ́ bɨsinyí ledre ní ne? 14 'Yị máa yée ga bɨ ndịsịnɨ́ 'dí'biógụ 'do'dó rosé gɨ zɨ́a bɨ ndísịsé ménginị bɨlámá ledre ní. “Ndásé éré ngịrị gɨ zɨ́ ledre eyé née wá, née gbékpí ledre.” ‡ Lomo nɨ óto sée zɨ́ bi émené rosé. 15 Sɨmɨ mɨndísị esé, ídísé ótoómo sómú ledre esé za mbá zɨ́ Kɨ́résịto káa zɨ́ bɨ nɨ Ngére esé ní. Zɨ́se kpá ídíse nzíyisé gɨ ro úkulúgu ledre zɨ́ 'yị ga bɨ togú ndu'yúnɨ́ sée kɨ́dí ṇgúṇgusé ledre Yésụ gɨ ro 'díya ní. 16 Ídísé ídí ndoo sɨmɨ ledre bɨ ásé úkulúgu a zɨ́ 'yị bɨ ogụ ndú'yú sée ní káa bɨ ásé úkuógụ ngíti géyị ledre ga bɨ zɨ́ye ídíye zɨ́se káa do lúyú ledre ní ke. Nda sɨmɨ bɨ ngárá lúyúsé esé ledre mbá wá ní, 'yị ga kóo ndịsịnɨ́ úku sée kpá kɨ́ ṛáṛanga rosé gɨ zɨ́a bɨ ṇgúṇgusé ledre Kɨ́résịto go ní, zɨ́ dokuwu ménginị yée kɨ́ngaya. 17 Nɨ mɨútúásáne togú 'do'donɨ́ yí gɨ zɨ́a bɨ ménginị bɨlámá ledre ní, gɨ zɨ́ wo bɨ nɨyí 'dó'do yí gɨ zɨ́a bɨ ménginị bɨsinyí ledre ní. 18 Toso a nɨ káa zɨ́ bɨ Kɨ́résịto mengị ní, tɨ́ bɨ ngárá ndaá 'bɨ ené 'yị lúyú ledre wá ní, zɨ́a úyuné sɨmɨ lúyú ledre 'bɨ 'yịma'dí e gɨ ro likpí mɨsi'di bɨlámá mɨménginị ledre dongaráze kɨ́ 'Bụzé Lomo. Sɨmɨ bɨ kóo ayínɨ́ úfu wo ní, zɨ́a óto roné káa do 'yịma'dí do úfu wo. Nda sɨmɨ bɨ Lomo uru wo gɨ sɨmɨ umbu ní, zɨ́a nda ídíne trịdrịné kɨ́ roko'bụ 'bɨ 'Dówú Lomo 'yị úfu ándá wo ndaá lolụ wá. 19 Sɨmɨ roko'bụ 'bɨ 'Dówú Lomo, zɨ́ Yésụ ma'dáa kóo ndéréne 'dódo ledre zɨ́ ngíti géyị 'yị ga bɨ kóo ṇguṇgunɨ́ ledre 'bɨ Lomo wá uyunɨ́ go 'desí ndịsịnɨ́ nda lá sóngó ngbanga ní. 20 Née 'yị ga bɨ kóo ilinɨ́ úwú kúrú Lomo wá sɨmɨ bɨ kóo Lomo ma'dáa odro zɨ́ye sɨmɨ sịndí kadra 'bɨ Nówa geré zɨ́ Nówa kóo 'bɨ ené tónóne yéme kụrúngba ní. Gɨ zɨ́ kéyị née ní, odụ 'yị ga bɨ kóo omonɨ́ ní kpá lá dụ́ú Nówa ma'dáa kɨ́ 'yị 'bɨ 'be

† *2:22 Isáya 53:9*

†† *3:12 Ke'bị 'bɨ Dawídi~e 34:12-16* ‡ *3:14 Isáya 8:12*

'bɨ ené e mbá nɨyí dụ́ụ́ 'yị e ịnyị doa ota. 21 Née mɨ'dódo ledre gɨ ro babatíza bɨ 'dí'bisé, bɨ zɨse ómosé gɨ zɨa ba. Ndaá 'bɨ ené mɨlúguóyó ịndrị gɨ ro'yị wá, yí ené mbigí ledre bɨ úkusé zɨ́ Lomo gɨ yana mɨmbé'desé ní. Ómosé gɨ zɨa bɨ Kɨ́résịto Yésụ urú gɨ sɨmɨ umbu go ní. 22 Yésụ ma'dáa nda'balugu kóo roné go komo ere, nɨ go mɨndísịné cigí Lomo do síḷíạ 'bɨ anú, káa do Ngére do maláyika e kpá kɨ́ ngíti géyị lomo ga bɨ kɨ́ roko'bụyé ní.

Mɨméngị ledre ga bɨ Lomo ili yée ní

4 Káa zɨ́ bɨ kóo Yésụ otoomo roné zɨ́ 'yịma'dí e 'dó'do née ní, ídísé óto mɨmbé'desé zɨse méngị kéyị kpá kenée, gɨ zɨa, 'yị bɨ i'bí roné go gɨ ro zɨ́ kụ́rụ́'bụné 'dó'dóne kenée ní, 'yị née ndaá 'bɨ ené lolụ 'yị lúyú ledre wá. 2 Tónóne cakaba ndéréne 'dá'dá, mɨméngị ledre esé idí ídí dụ́ụ́ ledre ga bɨ Lomo ili yée ní, ndaá ledre ga bɨ rosé ili yée ní wá. 3 Ndísịsé kóo go kɨ́ tú'dú sɨmɨbi e lá dụ́ụ́ ndísị méngị éyí ga bɨ 'yị ga bɨ ngárá ilinɨ́ ledre 'bɨ Lomo wá ndịsịnɨ́ méngị yée ní, máúku zɨse ndásé lolụ méngị ándá ledre ga bɨ kóo ndísịsé méngị yée 'desí, ledre 'bɨ só'do ro'yị kɨ́ 'yị bɨ ófúsé rosé kéne wá ní wá, kɨ́ ngíti géyị ledre ga bɨ 'bɨ dokuwu, kɨ́ éwé le'yí do bɨsinyí mɨsi'diné, kpá kɨ́ íni ini zɨ́ lomo ga bɨ 'yịma'dí e yemenɨ́ ye ní, ledre ga gére née mbá, ndásé lolụ méngị ándá yée wá. 4 Káa zɨ́ bɨ ngárá ndísị kótrụsé lolụ rosé kɨ́ 'yị ga bɨ nɨyí aka fú lá méngị bɨsinyí ledre káa zɨ́ ga gére née wá ní, mɨmbé'deyé ndịsị nda ésí rosé go mɨésí, zɨ́ye ndísịyé úku sínyi ledre zɨse. 5 Abú mengịnɨ́ kenée ndotó, Lomo bɨ 'yị 'décị ngbanga 'yị ga bɨ nɨyí trịdrị kɨ́ yée ga bɨ uyunɨ́ go ní, nɨ karanée 'décị ngbanga 'yị ga bɨ ndịsịnɨ́ úku tarasinyí zɨse née bɨsinyíne. 6 Née sí ledre bɨ Yésụ nderé kóo kpá 'dódo bɨlámá ledre zɨ́ 'yị ga bɨ kóo uyunɨ́ go ní. Abú kụ́rụ́'bụ royé uyu go mɨúyu ndotó, ukunɨ́ ledre 'bɨ Lomo zɨ́ye gɨ ro zɨ́ lomo royé ídíne káa zɨ́ bɨ Lomo ili ní.

7 Ndásé ndísị líḡị rosé wá, ídísé ndísị íni ini zɨ́ Lomo kɨ́ngaya, gɨ zɨa, sịndí kadra bɨ zɨ́ Yésụ ógụné 'décị ngbanga bɨsinyí ledre ga bɨ do sogo káṇgá ba sɨmɨ a ní nɨ goó gbóo. 8 Ídísé óto 'bú lafúse dosé kɨ́ngaya, gɨ zɨa, 'yị bɨ 'búa nɨ doyí ní, abú mengị kóo bɨsinyí ledre zɨ́yị yá, áyí ótoómo ledre née gɨ ro zɨ́ ndísị esé kɨ́ 'yị máa née ídíne bɨlámáne. 9 Mɨndísịsé 'be 'bɨ esé, komosé idí ídí zɨ́ 'yị e fúó. 10 Lomo i'bí mɨsi'di ledre e zɨse go mbá mɨngúngúcua, 'yị idí ówo kacɨ́ méngị kéyị kacɨ́ mɨsi'di ledre bɨ Lomo i'bí zɨa ní do bɨlámá mɨsi'diné. 11 'Yị máa wo bɨ moko ené nɨ 'bɨ ené 'bɨ úku kúrú Lomo zɨ́ 'yị e ní, idí úku a zɨa ídíne tɨ́ mbigí kúrú Lomo. 'Yị máa wo bɨ moko ené nɨ 'bɨ ené 'bɨ sáká 'yị e ní, idí ndísị sáká 'yị e za kɨ́ mbigí roko'bụ bɨ Lomo i'bí zɨa ní. Gɨ ro zɨ́ 'yị e ndísịyé mbófo Lomo kpụ́rụ́ gɨ sɨmɨ Kɨ́résịto Yésụ bɨ nɨ kɨ́ roko'bụ ledre e zɨ́ne za mbá ní. Zɨ́ mbófo éyí máa née ndísị ídíne kenée za fí odụ a ndaá. Idí kenée.

'Dó'dó gɨ zɨa bɨ ṇgúṇgu ledre Kɨ́résịto ní

12 Bɨlámá ezelámáma e, 'do'dó ga bɨ ásé ndísị 'dó'dó yée za mbá née ní, ndásé ónzóló'bó komosé gɨ zɨ́ye káa zɨ́ éyí bɨ nɨyí ngíti mɨkánda ledre kpí ndịsịnɨ́ méngị royé ye zɨse ní wá. 13 Abú 'dó'dósé káa zɨ́ bɨ kóo Kɨ́résịto 'do'dó ní yá, ásé ógụ ídí kɨ́ rokinyi sɨmɨ bɨ karanée Yésụ ma'dáa nɨ ndá'baógụ kɨ́ mongú roko'bụné ní. 14 Ídísé ídí kɨ́ rokinyi togú 'yị e ndịsịnɨ́ úku sée gɨ zɨa bɨ ṇgúṇgusé ledre Kɨ́résịto ní yá, roko'bụ 'bɨ 'Dówú Lomo nɨ ndísị sáká sée. 15 Togú 'do'dó ogụ ro ngíti 'yị gɨ dongaráse yá, ndaá ídí gɨ zɨa ya kɨ́dí 'yị máa née ufu 'yị, togú mbú 'yị ugu, togú mbú 'yị bɨ ndịsị ésị tarané sɨmɨ ledre 'bɨ 'yị e ní wá. 16 Togú 'do'donɨ́ sée gɨ zɨa bɨ ásé 'yị ga bɨ 'bɨ Kɨ́résịto ní yá, dokuwu ndaá méngị sée gɨ zɨ́ ledre née wá, ídísé í'bí mbófo éyí zɨ́ Lomo gɨ zɨa, ndísịsé née go 'dódo Yésụ zɨ́ 'yị ga bɨ ngárá owonɨ́ aka wo wá ní. 17 Ídísé ówo a kɨ́dí kadra 'décị ngbanga nɨ go gbóo, Lomo nɨ 'décị́ụ́tụ ngbanga 'yị ené e 'dá'dá. Azé ídí ze 'yị ga bɨ Lomo nɨ 'décị́ụ́tụ ngbanga eyé 'dá'dá ní. Ngbanga nɨ 'dí'bi 'yị ga bɨ ṇguṇgunɨ́ bɨlámá ledre ené wá ní bɨsinyíne. 18 Nɨ sɨmɨ mɨéké kúrú Lomo kɨ́dí,

“Togú bɨ nɨ mɨórụné zɨ́ 'yị ga bɨ ṇguṇgunɨ́ ledre 'bɨ Lomo go zɨ́ye ndíki trịdrị 'diya ní,

sara 'yị ga bɨ ngárá ṇguṇgunɨ́ ledre 'bɨ Lomo wá ní 'bɨ eyé 'do'dó nɨ nda ídí 'bɨ ené cú káa be 'di?” †

19 'Yị máa yée ga bɨ 'do'dónɨ́ gɨ zɨa Lomo yeme kú ne zɨ́ye kenée ní, idínɨ́ ótoómo royé za mbá zɨ́ Lomo, zɨ́ye ndísịyé méngịtátá bɨlámá ledre nda 'dá'dá za kɨ́ngaya.

Lorụ zɨ́ manda ga bɨ 'bɨ kanísa ní

5 Máa Pétero, málúrú kóo komo kadra go 'desí, ba gɨ yáa kúrúma zɨse, sée mɨngburoko 'yị ga bɨ 'bɨ kanísa ní. Ídísé ówo a kɨ́dí mááyí kpá ngúru manda 'dá'dá 'bɨ 'yị ga bɨ 'bɨ Kɨ́résịto ní. Málúrú kóo 'do'dó bɨ ndịsịnɨ́ 'dó'do Yésụ kɨ́e ní cú kɨ́ komomá. Sɨmɨ bɨ karanée Yésụ ma'dáa nɨ ndá'baógụ kɨ́ mongú roko'bụné zɨ́ 'yị e lúrú a mbá ní, mááyí ídí ngúru 'yị bɨ nɨ ídí sɨmɨ rokinyi máa née ní ní. 2 Káa zɨ́ Lomo geléogụ sée go káa do 'yị lúrú bi kacɨ́ kábịṛíkị ené e ní, ídísé lúrú bi kacɨ́ye za kɨ́ roko'bụsé mbá kɨ́ 'búne káa zɨ́ bɨ Lomo ili zɨse méngị moko máa née ní ní. Ídísé méngị moko máa née kɨ́ 'búne gɨ yana mɨmbé'desé, ndaá lá gɨ zɨa bɨ ílisé do í'bí éyí zɨse ní wá. 3 'Yị ga bɨ ndịsịsé lúrú bi kacɨ́ye ní, ídísé lúrú bi kacɨ́ye tɨ́ fú bɨlámáne káa zɨ́ mịngí kábịṛíkị bɨ ndịsị lúrú bi kacɨ́ kábịṛíkị ené e kɨ́ 'búne ní. 4 Sɨmɨ bɨ Ngére Yésụ 'yị 'bá'bá 'yị e nɨ ógụ ní, nɨ ídí kɨ́ rokinyi, zɨa í'bí mongú bɨlámá éyí zɨse, éyí bɨ ngárá utúasá sínyí kú wá ní.

5 Sée ga bɨ ásé aka 'bɨ esé owụ́phɨṛangá e ní, ídísé óto komosé ro 'yị ga bɨ nɨyí manda 'dá'dá zɨse ní. Ídísé ndísị méngị ledre e zɨ́ 'yị e za mbá kɨ́ bɨlámá mɨmbé'desé, gɨ ro zɨ́ Lomo ídíne kɨ́ rokinyi, gɨ zɨa,

“Lomo ndaá kɨ́ rokinyi kɨ́ 'yị ga bɨ ndịsịnɨ́ óto ledreyé kɨ́ royé owóowó ní wá,

tɨ́ lá zɨa ndísịné sáká 'yị ga bɨ ndịsịnɨ́ 'búó'bú royé mɨ'búó'bú ní.” ††

6 Ídísé 'bó'bú rosé zɨse ídíse zɨ́ Lomo ndoo sɨmɨ roko'bụ ené, nɨ síḳpị sée ne kɨ́ roko'bụ ené zɨse ídíse kɨ́ ledresé owóowó. 7 Lomo nɨ bɨlámá 'yị lúrú bi kacɨ́ 'yị e,

† *4:18 Muruwayi 11:31* †† *5:5 Muruwayi 3:34*

ídísé ótoómo rosé kɨ ledre esé e za mbá zɨa, nɨ sáká sée gɨ sɨmɨyé.
8 Komosé idí ídí rosé kacɨ kadra za mbá gɨ zɨ ngére 'bɨ bɨcayi lomo e bɨ ezeokó 'yị ga bɨ 'bɨ Lomo ní. Gɨ zɨa kacɨ kadra mbá wo ngére 'bɨ bɨcayi lomo e, ndịsị gámásó'-do mɨsi'di gɨ ro zɨne lóndo 'yị ga bɨ 'bɨ Lomo ní gɨ ro zɨye lúyú ledre. 9 Ndásé ótoómo rosé zɨ Satána ma'dáa lóndo sée wá. Ídísé ndịsị ṇgúṇgú rosé zɨ Lomo kɨn-gaya. Ídísé ówo a kɨdí lafúse ga bɨ do ngíti géyị bi e ní, 'do'dó ndịsị ndíki yée kpá kenée, zɨye ndịsịyé ụ́tụsɨmɨyé kɨngaya.
10 Mbigí Lomo bɨ 'yị méngị bɨlámá ledre zɨ 'yị e, bɨ geléogụ sée káa do 'yị ené e ní, oto sée go zɨse ídíse kɨ Kɨrésịto Yésụ za fí. Abú 'dó'dósé kenée ndotó, 'do'dó née mengị éyị wá. Lomo nɨ 'dí'bióyó a, zɨa óto sée zɨ ledre ené ídíne nda kɨ roko'bụné sɨmɨsé kɨngaya, zɨse ndịsị tórosé ngbúó. 11 Lomo idí ídí kɨ roko'bụné do so-go káṇgá za fí. Idí kenée.

Odụ kúrúma zɨse

12 Ledre bɨ máéké ba Siliváno ngúru lúnduzé bɨ ṇguṇgu ledre 'bɨ Kɨrésịto go ní saká máa kɨe ne. Kɨdí Lomo nɨ 'yị méngị bɨlámá ledre zɨ 'yị e. Ídísé fú ṇgúṇgu a zɨse lányáse roa. 13 Lafúse 'yị 'bɨ Kɨrésịto ga bɨ sɨmɨ kanísa 'bɨ Babelónịya yáa ní, kpá kɨ Márɨko bɨ má'dódo ledre 'bɨ Lomo zɨa, zɨa nda ídíne go káa zɨ mbigí owụ́ 'bɨ amá ní, i'bínɨ mandá zɨse za mbá. 14 Sée ga bɨ za mbá ṇgúṇgusé ledre 'bɨ Kɨrésịto go ní, Lomo idí lúrú bi kacɨse zɨse ndịsịsé bɨlámáse. Ídísé ndịsị bɨlámáse kɨ lafúse kɨ mɨmbé'desé za mbá kị́é'do.

2 Pétero

Ledre gɨ ro gbre bṵkṵ bɨ Pétero ní

Pétero eké ledre ba zɨ́ ngíti géyị 'yị ga bɨ 'bɨ Kɨ́résịto ní gɨ zɨ́a ówo go kɨ́dí nɨyí go ógṵ úfu née 'díya. Ili úku zɨ́ 'yị ga bɨ 'bɨ Kɨ́résịto ní idínɨ́ kpá fú ndísị méngị ledre ga bɨ nɨ óto Lomo zɨ́a ídíne kɨ́ rokinyi ní. Uku zɨ́ye kɨ́dí ledre ga bɨ yée kɨ́ ngíti géyị 'yị e yée owoyemenɨ́ gɨ zɨ́ Kɨ́résịto zɨ́ye 'dódo a zɨ́ye ní, ndanɨ́ ótoómo a wá. Zɨ́a énzị komoyé kɨ́dí idínɨ́ bándá royé gɨ zɨ́a ngíti géyị 'yị ṛánga olṵ́nɨ́ go sɨmɨ kanísa káa bɨ nɨyí londo yée ke. 'Yị ṛanga ga gére née ndịsịnɨ́ lóndo 'yị e zɨ́ye ndísiyé méngị bɨsinyí ledre, kpá káa bɨ nɨyí óto komoyé gɨ ro ledre mɨndá'baógṵ Kɨ́résịto karanée ke. Pétero ya zɨ́ye ní, ma'díi Kɨ́résịto nɨ ndá'baógṵ zɨ́ Lomo sínyiónzó kuṛú do sogo káṇgá ba zɨ́a nda ótoógṵ mɨkánda a bɨ lúyú ledre ndaá lolṵ sɨmɨ a wá ní.

Pétero i'bí mandá zɨ́ 'yị ga bɨ 'bɨ Kɨ́résịto ní

1 Máa Simúna Pétero, bɨ owṵ́kṵlṵ́ kpá 'yịmɨkása 'bɨ Kɨ́résịto Yésṵ ní.

Máéké ledre ba máa zɨ́se, sée ga bɨ ṇgúṇgusé bɨlámá ledre 'bɨ Ngére Yésṵ go kpá cé káa zɨ́ bɨ ṇguṇguzé ní. Yésṵ ma'dáa nɨ kpá mbigí Lomo bɨ ndịsịzé íni ini zɨ́a ní, kpá 'Yị yómo 'yị e. Oyólo'bó zée ne, bɨ karaba zɨ́ze ṇgúṇgu ledre ené ní. Mengị ledre née kenée, gɨ zɨ́a bɨ nɨ yí ené kú 'yị méngị bɨlámá ledre zɨ́ 'yị e ní.

2 Lomo ma'dáa idí méngị bɨlámá ledre zɨ́se. Idí óto mɨmbé'desé zɨ́a ídíne teé teké káa zɨ́ bɨ ṇgúṇgusé ledre ené go, zɨ́se go kpá ṇgúṇgu ledre Ngére Yésṵ káa do 'yị yómo sée ní.

Mɨsi'di bɨ 'yị 'bɨ Kɨ́résịto nɨyí ndísị doa ní

3 Gɨ zɨ́a bɨ owoyemezé Lomo go bɨlámáne ní, éyí ga bɨ za mbá ilizé yée gɨ ro zɨ́ze ídíze mbigí 'yị ga bɨ 'bɨ Lomo, kpá gɨ ro zɨ́ze ídíze trịdrịzé za fí ní, i'bí yée go mbá zɨ́ze. 4 Mengị ledre née kenée, gɨ ro zɨ́se ótoómo méngị bɨsinyí ledre ga bɨ 'bɨ 'yị ga bɨ ilinɨ́ ledre 'bɨ Lomo wá ní 'dá'ba, zɨ́se ídíse mbigí 'yị ga bɨ 'bɨ Lomo ní.

5 Káa zɨ́ bɨ ṇgúṇgusé ledre Yésṵ go ní, odṵ ledre ma'dáa nda ídí lá dụ́ṵ wo née wá, ídísé kpá í'bí rosé ndísị méngị bɨlámá ledre e zɨ́ 'yị e mbá. 6 Káa zɨ́ bɨ ásé go 'yị komokenzị e ówosé nda ledre go bú ní, ídísé kpá ndísị kɨ́ 'bá'bá rosé kɨ́ ụ́tụsɨmɨsé, gɨ ro zɨ́se ndísịsé méngị dụ́ṵ ledre ga bɨ Lomo nɨ ndísị ídí gɨ royé kɨ́ rokinyi ní. 7 Kɨ́'dí bɨ ásé go ndísị méngị éyí ga bɨ zɨ́ Lomo ndísị ídíne gɨ royé kɨ́ rokinyi ní, ídísé kpá ndísị óto 'bú 'yị e za mbá mɨóto káa zɨ́ bɨ ótosé 'bú 'yị 'bɨ 'be 'bɨ esé e ní. 8 Ga gére née mɨméngị ledre ga bɨ máíli zɨ́se ídíse kɨ́e ní. Máúku zɨ́se ma'díi, togṵ́ méngịsé ledre ga gére née tɨ́ fú kenée ndéré kɨ́e 'dá'dá, ledre 'bɨ Kɨ́résịto Yésṵ Ngére ezé bɨ ṇgúṇgusé ní, nɨ ndíkiógṵ tṵ́'dṵ́ bɨlámá ledre e. 9 'Yị máa yée ga bɨ ilinɨ́ méngị ledre ga bɨ Lomo ili yée ní wá ní, nɨyí yị eyé go cé káa zɨ́ 'yị ga bɨ komoyé ndaá ní. Mongṵ́ bɨlámá ledre bɨ Lomo méngị zɨ́ye, bɨ zɨ́a lúguóyó lúyú ledre eyé ní, lịgị yí ené yée go.

10 Káa zɨ́ bɨ goó kenée ní, owṵ́ 'bɨ Babá e sɨmɨ Lomo, mɨméngị ledre esé e idínɨ́ nda ídí mbá bɨlámáye kɨ́ngaya, gɨ ro zɨ́ 'yị e ówo a mbá kɨ́dí, ma'díi, Lomo gelé sée go tɨ́ ne gɨ ro zɨ́se ídíse káa do mbigí 'yị ené e. 11 Gɨ do kacɨ́ ledre ga gére née mbá, kɨ́'dí bɨ sịndị kadra utúasá go ní, Lomo nɨ 'dí'bi sée kɨ́ mongṵ́ rokinyi zɨ́a óto sée do bi bɨ Kɨ́résịto Yésṵ Ngére ezé 'Yị yómo 'yị e nɨ ídí doa káa do ngére za fí ní, gɨ ro zɨ́se ídíse sị́ sị́lị́a trịdrịsé za fí.

Úkuógṵ ini ledre gɨ sɨmɨ mɨéké kúrú Lomo

12 Abú ówosé tɨ́ ledre ga gére née go kenée, ndísịsé go tɨ́ lányá ro ledre 'bɨ Yésṵ bɨ ndịsịnɨ́ 'dódo yée zɨ́se ní yá, ndaá 'bɨ ené lúyú ledre wá, utúasá mɨútúásá zɨ́ma kpá fú ndísịmá úku ándá yée zɨ́se. 13 Tɨ́ káa zɨ́ bɨ mááyí aka kɨ́ komomá ní, utúasá mɨútúásá zɨ́ma ndísịmá úku ándá ledre ga gére née zɨ́se. 14 Máúku ledre née kenée, gɨ zɨ́a máówo bú, sɨmɨbi ndaá lolṵ domá kpá fú tṵ́'dṵ́ 'dá'dá wá, káa zɨ́ bɨ Kɨ́résịto Yésṵ Ngére ezé 'dodo go zɨ́ma kenée ní.

15 Gɨ zɨ́ kéyị née ní, zɨ́ma ndísịmá 'dódo ledre ga gére née zɨ́se kenée za kɨ́ roko'bṵmá mbá, abú karanée gɨ do kacɨ́ umbumá yá, ledre ga gére née, lanyánɨ́ go sɨmɨ dosé.

Roko'bṵ 'bɨ Kɨ́résịto

16 Sɨmɨ bɨ kóo ukuzé ledre zɨ́se kɨ́dí, Kɨ́résịto Yésṵ Ngére ezé nɨ karanée ndá'baógṵ kɨ́ mongṵ́ roko'bṵné ní, ukuzé ezé kóo née lá gbékpí ledre bɨ uwúzé lá kɨ́ mbílíze gɨ tara ngíti 'yị ní wá, ukuzé mbigí ledre, gɨ zɨ́a lurúzé Yésṵ ma'dáa go cṵ́ kɨ́ komozé, roko'bụa ofṵ tɨ́ go ma'díi. 17 Owozé ledre née, gɨ zɨ́a sɨmɨ bɨ kóo 'Bụzé Lomo 'dodo roné zɨ́ze do mongṵ́ landa ní azé kóo kɨ́

Yésụ maáge. Zɨ́ Lomo ma'dáa kóo ndɨ́sịné óto úndrua, zɨ́ Lomo ma'dáa úku ledre kɨ́dí, “Ba Owụ́ 'bɨ amá, 'búa ofụ domá go ní, Mááyí kɨ́ rokinyi gɨ zɨ́a.” †18 Ndaá bɨ ené lá dụ́ụ́ bɨ lurúzé wo kɨ́ komozé ní wá, sɨmɨ bɨ odro zɨ́ze gɨ komo ere gɨ ro Yésụ ní, zɨ́ze kóo úwú kúrú a kpá za cụ́ kɨ́ mbílíze.

19 Gɨ zɨ́ ledre ga gére née ní, ledre ga kóo nébị e ukunɨ́ gɨ ro Yésụ ma'dáa, do ékéómo yée bi ní, nɨyí yị́ eyé zaá mbigí ledre. Ledre ga gére née utúasánɨ́ go kpịnị kɨ́ ledre ga bɨ ndɨsịzé 'dódo yée zɨ́se ba. 20 Sɨmɨ ledre ga gére née mbá, ídísé ówo a bɨlámáne kɨ́dí, ledre ga bɨ kóo mbá nébị e ukunɨ́ yée do ékéómo yée bi ní, ndaá 'bɨ ené lá ódro gɨ tarayé wá, yị́ ené ledre bɨ gɨ zɨ́ Lomo ní. 21 'Dówụ́ Lomo ndịsị úkuí'bí ledre ga gére née tarayé ne, zɨ́ye ndɨ́sịyé lá úkutátá nzíyi a zɨ́ 'yị e.

'Yị 'dódo ledre ga bɨ 'yị ṛanga e ní

2 Ídísé ówo a bɨlámáne kɨ́dí, nébị 'yị ṛanga e nɨyí kóo bo dongará 'yị e 'desí, cé káa zɨ́ 'yị 'dódo ledre ga bɨ 'yị ṛanga e nɨyí ógụ ídí dongaráse ní. Nɨyí lólo ndoo ndɨ́sị 'dódo bɨsinyí ledre zɨ́ 'yị e do ásiyé gɨ ro Lomo bɨ otoogụ yée ní. Gɨ zɨ́ kéyị née ní, ledre née nɨ 'dí'biógụ umbu komoyé.

2 Tụ́'dụ́ 'yị ga bɨ 'bɨ Kɨ́résịto ní, nɨyí karanée ndɨ́sị lódụ́ kacɨ́ 'yị ṛanga ga gére née, nɨyí óto lafúye zɨ́ye ndɨ́sịyé úku sínyi ledre gɨ do bɨ ma'díi ledre 'bɨ Lomo bɨ ndịsịnɨ́ 'dódo a zɨ́ 'yị e ní. 3 'Yị ṛanga ga gére née, nɨyí kpá 'yị mɨmbé'de e. Nɨyí ndɨ́sị lóndo sée gɨ ro zɨ́se ndɨ́sịsé í'bí tụ́'dụ́ éyị́ e zɨ́ye. Ledre bɨ kóo Lomo uku kɨ́dí, née nɨ 'dó'do yée ní, ledre née nɨ fú bo. Ma'díi, Lomo nɨ 'dó'do yée.

4 Ówosé go bɨlámáne kɨ́dí, sɨmɨ bɨ kóo ngíti géyị maláyika e luyúnɨ́ ledre ní, Lomo lurúomo ené kóo yée lá kɨ́ komoné wá, 'di'bi kóo yée ónzó yée sɨmɨ bi 'bɨ 'do'dó. Nɨyí aka ídí fú sɨmɨ 'do'dó máa née kenée íri gị sɨmɨ odụ sịndí kadra 'bɨ 'décị ngbanga. 5 Cé káa zɨ́ bɨ kóo mengị roné sɨmɨ sịndí kadra 'bɨ Nówa ní. Lomo lurúomo ené kóo 'yị ga bɨ asinɨ́ kɨ́ úwú ledre ené ní wá. Zɨ́a ufuonzó yée kɨ́ mongụ́ iní kóo ucu ní. Zɨ́a kóo yómo dụ́ụ́ Nówa kɨ́ 'yị 'bɨ 'be 'bɨ ené e ịnyị doa gbre, gɨ zɨ́a Nówa ma'dáa ndịsị kóo úku mbigí ledre zɨ́ 'yị e.

6 Lomo ongbóonzó kóo mɨngburoko gara ga bɨ Sodóma kɨ́ Gomóra zɨ́ mbụlụyé ídíákáne lá dụ́ụ́ ne gɨ ro 'dódo a kɨ́dí née ledre bɨ nɨ méngị roné zɨ́ 'yị ga bɨ nɨyí ási kɨ́ úwú ledre 'bɨ Lomo ní. 7 Zɨ́ Lomo yómo lá Lóto e kɨ́ 'yị 'bɨ 'be 'bɨ ené e, gɨ zɨ́a Lóto ma'dáa nɨ yí ené mbigí 'yị 'bɨ Lomo. Zɨ́ bi kóo ndɨ́sị sínyíne roa kɨ́ngaya kɨ́ ndɨ́sị lúrú bɨsinyí mɨméngị ledre 'bɨ 'yị e bɨ ofụ nda go ní. 8 Lóto ma'dáa ndịsị kóo dongará bɨsinyí 'yị ga gére ní. Kacɨ́ kadra mbá, zɨ́ bi ndɨ́sị sínyí roa kɨ́ lúrú bɨsinyí mɨméngị ledre 'bɨ 'yị ga gére ní, zɨ́ mbílía kpá ndɨ́sị ị́wị́ne mɨ́ị́wị́ kɨ́ úwú bɨsinyí ódro bɨ gɨ tarayé. 9 Togụ́ kenée yá Ngére Lomo owo ofụ kacɨ́ yómo 'yị ené e go sɨmɨ bɨ ledre nɨ ndɨ́sị úzu yée ní, zɨ́a ndɨ́sịné 'dó'do 'yị máa yée ga bɨ asinɨ́ kɨ́ úwú ledre ené ní sɨmɨ bɨ nɨyí ndɨ́sị sóngó sịndí kadra ngbanga ní. 10 Sɨmɨ ledre ga gére née mbá, Lomo nɨ karanée 'dó'do 'yị ga bɨ ndịsịnɨ́ méngị ledre cayi ga bɨ kụrụ'bụ royé ili ní, née 'yị ga bɨ ilinɨ́ zɨ́ Lomo ídíne káa do Ngére eyé wá ní.

'Yị ṛanga ga bɨ mándɨ́sị úku ledreyé zɨ́se née, ngịrị mengị ené yée kɨ́ méngị bɨsinyí ledre bɨ togụ́ ilinɨ́ go méngị a ní wá. Bi ndịsị éme ené royé mɨéme kɨ́ méngị bɨsinyí ledre. Ilinɨ́ gbawá óto úndru maláyika e. 11 Lúrúsé aka, maláyika e, kɨ́ mbágá roko'bụyé ga gére née mbá, romonɨ́ tɨ́ do 'yị ṛanga ga gére née, sɨmɨ bɨ ndịsịnɨ́ úku ledre bɨsinyí ledre 'bɨ 'yị ṛanga ga gére née zɨ́ Ngére Yésụ ní, ukunɨ́ eyé kóo 'yị ṛanga máa ga gére née mɨúku kɨ́ kese wá. 12 'Yị ṛanga ga gére née ndịsịnɨ́ úku sínyi ledre gɨ do bi ledre bɨ ngárá owoyemenɨ́ wá ní. Nɨyí yị́ eyé káa zɨ́ bangá rará ga bɨ ndikinɨ́ yée lá gɨ ro ndɨ́sị 'dí'bi lafúye bangá e kɨ́ ndɨ́sị úfu yée ní. Kɨ́ rará née mbá ndịsịnɨ́ kpá úyu.

13 Lomo nɨ karanée 'dó'do 'yị ṛanga ga gére née bɨsinyíne, gɨ zɨ́a ndịsịnɨ́ óto 'yị e zɨ́ye ndɨ́sị 'dó'dóye. Ambá ledre eyé lá anu, zɨ́ye ndɨ́sịyé kɨ́ méngị ledre cayi e 'duo faa do ndéré kɨ́e mɨndéré. 14 'Yị ṛanga ga gére née, otonɨ́ yị́ eyé komoyé lá dụ́ụ́ ro só'do royé kɨ́ 'yị ga bɨ ofụ́nɨ́ royé kéye wá ní, ko'dónɨ́ eyé kpá kɨ́ méngị bɨsinyí ledre wá. Zɨ́ye ndɨ́sịyé óto 'yị máa yée ga bɨ cíyí ledre 'bɨ Lomo ndaá aka sɨmɨyé wá ní, ndɨ́sịyé lúyú ledre. Owonɨ́ kacɨ́ méngị bɨsinyí ledre go kɨ́ngaya zɨ́ye ídíye kpá 'yị mongụ́ mɨmbé'de e. 15 Asinɨ́ kɨ́ méngị bɨlámá ledre go do útú eyé nda go ndɨ́sị méngị bɨsinyí ledre cé káa zɨ́ ledre ga bɨ kóo Baláma wotɨ́ Bowéra ndịsị méngị yée, 'bɨ óto 'bú késɨ́ kɨ́ ndɨ́sị 'dí'bi késɨ́ gɨ zɨ́ 'yị e do bɨsinyí mɨsi'di ní. 16 Tɨ́ lá zɨ́ dongí máda Baláma gɨ ro bɨsinyí ledre ga bɨ kóo ndịsị méngị yée ní, sɨmɨ bɨ odro zɨ́a káa zɨ́ 'yịma'dí odrone gɨ ro zɨ́a ótoómo kɨ́ méngị bɨsinyí ledre bɨ utúasá zɨ́ nébị méngị a wá ní.

17 'Yị ṛanga ga gére née nɨyí yị́ eyé káa zɨ́ gu 'dawú bɨ iní ndaá sɨmɨ a wá kpá káa zɨ́ mongụ́ iní bɨ ụlụ zɨ́ síli ímbɨ́ókpó a ní. Mongụ́ gu bɨ kɨ́ mɨtụlụrụ sɨmɨné mbɨ́rị ní nɨ goó mɨyémeómoné nzíyiné gɨ royé. 18 Ndịsịnɨ́ úku ledre e kɨ́ roko'bụyé ledre máa ga gére née yị́ ené mbá ledre cayi. Zɨ́ye ndɨ́sịyé úku ledre gɨ ro ledre ga bɨ royé ili ní káa zɨ́ cóngó ledre ní ábuwá ndanɨ́ eyé cóngó ledre e wá. Ndịsịnɨ́ née lóndo komo 'yị ga bɨ otoomonɨ́ aka lúyú ledre lá mɨkándané ní drú 'dá'ba, gɨ ro zɨ́ye ndá'bayé lúyú ledre. 19 Ndịsịnɨ́ úku ledre ídí kɨ́ ro do'yị zɨ́ 'yị e, ábuwá nɨyí yị́ eyé owụ́kụlụ́ 'bɨ lúyú ledre, gɨ zɨ́a lúyú ledre nɨ go mɨ́ngíye. 20 Togụ́ olụ́ogụnɨ́ kóo gɨ sɨmɨ méngị bɨsinyí ledre e 'bɨ sága ba go gɨ zɨ́a bɨ ṇguṇgunɨ́ ledre Kɨ́résịto Yésụ Ngére ezé bɨ nɨ 'Yị yómo 'yị e ní, zɨ́ye ndá'bayé drú 'dá'ba ndɨ́sị lúyú ledre, 'do'dó bɨ nɨ ídí royé sɨmɨ odụ sịndí kadra ní nɨ nda rórómó. 21 Nɨ kóo ídí bɨlámáne ndanɨ́ ówo ledre gɨ ro ídí káa do mbigí 'yị 'bɨ Lomo wá gɨ zɨ́ wo bɨ owonɨ́ nda go zɨ́ye ndá'bayé óyó sogoyé zɨ́ bɨlámá ledre ga bɨ kóo ndịsịnɨ́ 'dódo a zɨ́ye ní. 22 Ledre ga gére née, utúasánɨ́ go kɨ́ muruwayi ga bɨ gbre bɨ kɨ́dí, “Ísị nda'ba ánulúgu si'dí ne.” †† Kpá kɨ́ wo bɨ kɨ́dí, “Mụkụ́rụ́ nda'ba ló'dó roné sɨmɨ monyó gɨ do kacɨ́ ndúgú” ní.

† *1:17 Matáyo 17:5, Máriko 9:7, Lúka 9:35*

†† *2:22 Muruwayi 26:11*

Yésụ nɨ ndá'baógụ ma'díi

3 Owụ́ 'bɨ Babá e, ba goó gbre ledre bɨ máéké zɨ́se
ní. Máéké yée gbrengárá gɨ ro sáká sée zɨ́ sómụ́
ledre esé ídíne kpá fú bɨlámáne. 2 Máíli zɨ́se ndịsịsé fú
sómụ́ndíki kúrú Lomo bɨ kóo nébị e ukunɨ́ yée 'desị́ ní,
kpá kɨ́ ledre 'bɨ Ngére Yésụ 'Yị yómo zée bɨ kóo
'yịmɨkása ené e 'dodonɨ́ yée zɨ́se ní.
3 Mɨzefị ledre bɨ ili zɨ́se ówoyéme a ní nɨ, sɨmɨ odụ
sịndí kadra 'yị e nɨyí ógụ zɨ́ye ndịsịyé fólo sée kɨ́ kúgú
sée kacɨ́ bɨsinyí ledre eyé ga bɨ royé ili ní. 4 Nɨyí úku
ledre kɨ́dí, "Óo, Yésụ mocụ́ kóo ledre kɨ́dí née nɨ
ndá'baógụ ní, nɨ kɨ́ ndá'baógụ goó 'dáa? 'Bụzé e
uyuonzónɨ́ royé go mbá sɨmɨ ledre née, ledre nɨyí yị́
eyé fú lá do biyé káa zɨ́ ga kóo 'desị́ ní."
5 Tɨ́ lá zɨ́ye sómụ́lịgị ledre bɨ kɨ́dí Lomo i'bí kóo lá lorụ
zɨ́ ere ídíne zɨ́a ótoógụ do sogo káṇgá gɨ sɨmɨ iní kɨ́ iní
ní 'du'dorụ́. 6 Kpá akpa kɨ́ iní née ní zɨ́ Lomo úfuónzó
éyị́ trịdrị ga bɨ do sogo káṇgá ní mbá. 7 Née kpá lorụ bɨ
Lomo 'di'bingeṛị ere kɨ́ do sogo káṇgá kɨ́e gɨ ro óng-
bóóyó a kɨ́ pho'dụ ní. 'Di'bingeṛị sóngó sịndí kadra 'bɨ
'déci ngbanga gɨ ro zɨ́ne úfuónzó 'yị ga bɨ asinɨ́ gɨ ro
ledre ené ní.
8 Owụ́ 'bɨ Babá e, ndásé sómụ́lịgị ledre ba wá. Sị́lị́
kị́é'do nɨ yí ené zɨ́ Ngére Lomo káa zɨ́ tụ́'dụ́ sɨmɨbi e ní,
zɨ́ tụ́'dụ́ sɨmɨbi e ídíye zɨ́a káa zɨ́ sị́lị́ kị́é'do ní. 9 Ngíti
géyị 'yị e ndịsịnɨ́ 'bɨ eyé sómụ́ a kɨ́dí, Ngére ndịsị́ ówó
mɨówó kɨ́ méngị ledre ga bɨ uku yée go ní, née sị́ ledre
bɨ kasalugu Yésụ gɨ zɨ́a 'diya wá ní. Ɨ́'ɨ, ledre ma'dáa
ndaá 'bɨ ené káa zɨ́ bɨ 'yị ga gére née ndịsịnɨ́ sómụ́ a
née wá. Oto yị́ ené mɨmbé'dené ndoo gɨ ro 'yịma'dí e
mbá. I'bí yị́ ené sịndí kadra zɨ́ 'yịma'dí e óyóló'bó mɨm-
bé'deyé gɨ ro zɨ́ye ṇgúṇgu ledrené.
10 Kadra mɨndá'baógụ Ngére kémbị́ 'yị ówo a ndaá.
Nɨ ógụ káa zɨ́ 'yị ugu ogụ ne ní. Kadra mɨógụ a mongụ́
gboṛụ éyị́ nɨ ídí kɨ́ngaya komo ere, geré zɨ́ ere ma'dáa
lélíne sií. Zɨ́ éyị́ ga bɨ ndịsịnɨ́ ndísị komo ere, kadra, éfé
nda kɨ́ kele e ní, zɨ́ Lomo óngbóóyó yée mbá. Zɨ́a 'dó-
doógụ bɨsinyí ledre ga bɨ 'bɨ 'yịma'dí e ní za mbá, zɨ́a
nda 'déci ngbangayé.
11 Ma'díi, káa zɨ́ bɨ née go mɨsi'di bɨ Lomo nɨ sínyiónzó
éyị́ e doa ní, ili nda go zɨ́se ówo a togụ́ mɨméngị ledre
esé nɨ ídí káa be 'díya káa bɨ Lomo nɨ 'déci ngbangasé.
Mɨméngị ledre esé idí ídí mbá bɨlámáne gɨ ro zɨ́ Lomo
ídíne kɨ́ rokinyi kɨ́se. 12 Káa zɨ́ bɨ ásé go ndísị sóngó Lo-
mo togụ́ nɨ ógụ 'déci ngbanga do sogo káṇgá ba kɨ́ be
'díya ní, ndịsịsé óto sị́lị́ 'bɨ ledre máa née gɨ ro zɨ́a
méngị roné 'diya. Ɨ'ɨ tɨ́ mbị́ káa zɨ́ bɨ ndịsịsé sómụ́ a ní,
tɨ́ lá ídísé ówo a kɨ́dí Lomo nɨ óngbó ere zɨ́ éyị́ ga bɨ 'dá-
ga íri káráónzó royé za mbá. 13 Zée 'yị ga bɨ ṇguṇguzé
ledre Ngére Yésụ go ní, ledre ezé ndaá. Azé 'bɨ ezé lá
ndísị óto komozé gɨ ro mɨkánda ere kɨ́ mɨkánda do so-
go káṇgá bɨ Lomo uku ledre a zɨ́ze, gɨ ro zɨ́ze ndịsịzé
sɨmɨ a méngị ledre ené ní.
14 Owụ́ 'bɨ Babá e, káa zɨ́ bɨ ásé go ndísị sóngó ledre
ga gére née gɨ ro zɨ́ye méngị royé ní, ídísé méngị kéyị
za kɨ́ roko'bụsé mbá gɨ ro zɨ́ mɨméngị ledre esé ídíye
mbá bɨlámáye kadra bɨ Yésụ nɨ ndá'baógụ sɨmɨ a ní gɨ
ro zɨ́ Lomo ídíne kɨ́ rokinyi gɨ zɨ́a ásé go mbigí 'yị ené e.
15 Idí ídí sɨmɨ dosé kɨ́dí, Ngére Yésụ lu'bú gɨ zɨ́a mɨm-
bé'dea nɨ gɨ ro 'yị e, i'bí sịndí kadra zɨ́ 'yị e gɨ ro zɨ́ye
óyóló'bó sómụ́ ledre eyé gɨ ro zɨ́ye ṇgúṇgu ledrené gɨ
do bɨ zɨ́ne yómo yée. Ídísé lúrú toso ledre ga gére née
tɨ́ lá gɨ ro lúnduzé Páwulo bɨ kɨ́ 'búne dozé kése mbá
ní. Sɨmɨ bɨ kóo eké ledre zɨ́se ní, uku zɨ́se ledre ga bɨ kɨ́
roko'bụyé bɨ Lomo ukui'bí yée zɨ́a ní. Uku kpá té ledre
ga bɨ máúku yée zɨ́se ní. 16 Zaá ledre ga bɨ eké yée kɨ́
yée ga bɨ uku yée zɨ́ ngíti géyị 'yị ga bɨ 'bɨ Kɨ́résịto ní,
eké zɨ́se ba kpá té ledre ga gére née. Ngíti géyị ledre
ga bɨ eké yée ní, oruṇɨ́ yí eyé mɨórụ ngíti géyị 'yị e
utúasáṇɨ́ eyé ówo ini ledre gɨ sɨmɨyé 'diya wá. 'Yị ga bɨ
owoyemenɨ́ ledre gɨ ro ledre 'bɨ Ngére Yésụ mbí wá ní,
zɨ́ye ndísịyé óyóló'bó ini ledre ga gére née nda do ngíti
mɨsi'diné kpí, káa zɨ́ bɨ oyólo'bóṇɨ́ ngíti géyị ledre e
sɨmɨ bụ́kụ ga bɨ 'bɨ mɨéké kúrú Lomo ní. Ledre bɨ
ndịsịnɨ́ méngị a née nɨ 'dí'biógụ 'do'dó royé.
17 Káa zɨ́ bɨ sée, ówosé 'bɨ esé ledre ga gére née bú
kɨ́dí, nɨyí méngị royé tɨ́ kenée ní, ídísé tóro ngbúó káa
bɨ gbékpí 'yị ṛanga e káa zɨ́ ga gére née nɨyí lóndo sée,
zɨ́se lúyúse gɨ do bɨlámá mɨsi'di 'bɨ Lomo bɨ ásé go
ndísị lódụ́ a ní ke. 18 Tɨ́ lá sáká éyị́ kɨ́ ówo kacɨ́ ledre bɨ
ndịsị́ ógụ gɨ zɨ́ Kɨ́résịto Yésụ Ngére ezé bɨ 'Yị yómo 'yị e
ní idí sáká sée zɨ́ ledre ené ngbóróne sɨmɨsé ndéréne
'dá'dá. 'Yị e idínɨ́ ndísị́ óto úndru a za fí odụ a ndaá. Idí
kenée.

1 Yiwáni

Ledre gɨ ro mɨzefị bṵkṵ bɨ Yiwáni ní

Yiwáni 'yịmɨkása eké ledre ba ne zɨ́ ngíti géyị 'yị ga bɨ 'bɨ Kɨ́résịto bɨ oto 'búye nɨyí zɨ́a káa zɨ́ owṵ́ 'bɨ ené e ní. Uku zɨ́ye kɨ́dí idínɨ́ fú ndịsị méngị ledre ga bɨ Lomo kɨ́ Kɨ́résịto ilinɨ́ yée ní. Zɨ́a ésị sịlịne komoyé gɨ ro 'yị ṛanga ga bɨ nɨyí go sɨmɨ kanịsa ní, káa bɨ nɨyí lóndo yée ke. Uku zɨ́ye kɨ́dí née owoyeme ledre gɨ ro Kɨ́résịto bú, yée ndịsịnɨ́ go kéne, nɨ Owṵ́ 'bɨ Lomo, zɨ́a ídíne kpá 'yịma'dí. Zɨ́a úku ledre zɨ́ye kɨ́dí togṵ́ ṇguṇgunɨ́ tɨ́ fú ledre Kɨ́résịto yá, nɨyí ídí kɨ́ trịdrị bɨ za fí ní. Zɨ́a nda úku odṵ ledre zɨ́ye kɨ́dí idínɨ́ lányá ro óto 'bú Lomo bɨ ṇguṇgunɨ́ ledrea ní, zɨ́ye kpá fú ndịsịyé óto 'bú lafúye.

Ledre gɨ ro trịdrị bɨ za fí ní

1 Máa Yiwáni, mááyí kɨ́ rokinyi kɨ́ éké ledre ba zɨ́se. Nɨ ledre gɨ ro 'yị bɨ ogṵ kɨ́ trịdrị bɨ za fí ní. 'Yị máa née nɨ kóo kú go bo 'desị. Zée 'yị kasa ené e, lurúzé wo go cṵ́ kɨ́ komozé, zɨ́ze óto sịlịze kpá za cṵ́ ro kṵrṵ'bṵa, zɨ́ze úwú ledre ga bɨ ndịsị úku yée ní za cṵ́ kɨ́ mbílíze. 2 Nɨ dṵṵ́ ne 'yị í'bí trịdrị bɨ za fí ní zɨ́ 'yị e. Zée 'yị ené e, ndịsịzé ba úku ma'díi ledre bɨ gɨ do bi a ní zɨ́se. Gɨ zɨ́a kacɨ́ kadra za mbá nɨ kóo kɨ́ 'Bṵzé do bi kɟé'do. 'Bṵzé Lomo 'dodoyeme wo go zɨ́ze. 3 Ukuzé zɨ́se ba ledre bɨ lurúzé go cṵ́ kɨ́ komozé, zɨ́ze úwú a kpá za cṵ́ kɨ́ mbílíze ní, gɨ ro zɨ́ mɨmbé'dezé ídíne kése kɟé'do, kɨ́ 'bɨ 'Bṵzé Lomo kpá kɨ́ 'bɨ owṵ́ 'bɨ ené Kɨ́résịto Yésụ. 4 Née sɟ́ ledre bɨ ekézé ledre ba zɨ́se gɨ roa ní, gɨ ro zɨ́ze ídíze kése ndro mbá kɨ́ rokinyi gɨ ro ledre máa née.

Idízé lányá dṵṵ́ ro ledre 'bɨ Lomo

5 Ledre bɨ ukuzé zɨ́se ba ní, nɨ ledre bɨ kóo uwúzé gɨ zɨ́ Yésụ ma'dáa ní kɨ́dí, Lomo nɨ bimɨóṇgó, ledre ené e za mbá, mɨtṵlụrụ ndaá sɨmɨ a wá. 6 Togṵ́ ukuzé go kɨ́dí mɨmbé'dezé nɨ kɨ́ Lomo go kɟé'do, zɨ́ze ndá'bazé ndịsị méngị ledre ga bɨ 'bɨ mɨtṵlụrụ ní, ṛangazé ṛanga go, mengịzé ezé née mbigí ledre bɨ 'bɨ Lomo ní wá. 7 Tɨ́ lá togṵ́ ndịsịzé méngị ledre ga bɨ 'bɨ bimɨóṇgó, gɨ zɨ́a bɨ Lomo nɨ yí ené bimɨóṇgó ní yá, ma'díi, mɨmbé'dezé nɨ ídí kɨ́ lafúze kɟé'do. Lomo nɨ lúguráyi zée drá gɨ sɨmɨ lúyú ledre ezé e kɨ́ sáma owṵ́ 'bɨ ené Yésụ.

8 Togṵ́ itízé kangú kɨ́dí, ndazé 'yị lúyú ledre e wá, ṛangazé ṛanga go. Mengịzé aka ezé mbigí ledre 'bɨ Lomo wá. 9 Idízé úkuógụ lúyú ledre ezé e za mbá zɨ́ Lomo, nɨ yí ené bɨlámá 'yị, ledre ga bɨ uku yée ní, nɨ méngị yée za mbá zɨ́ze, zɨ́a lúguráyi zée drá gɨ sɨmɨ lúyú ledre ezé e. 10 Togṵ́ itízé kangú kɨ́dí ndazé ezé 'yị lúyú ledre e wá yá, ṛangazé ṛanga go roa, otozé wo go káa do 'yị ṛanga, ṇguṇguzé aka ezé ledre ené kɨ́ mɨmbé'dezé kɟé'do wá.

Yésụ nɨ dṵṵ́ ne 'yị 'dí'bióyó lúyú ledre

2 Owṵ́ 'bɨ amáa e, máéké ledre ba zɨ́se káa bɨ ásé lúyú ledre ke. Togṵ́ ngíti 'yị gɨ dongaráse luyú kóo ledre go yá, ndaá éré ngịrị wá, idí úku 'dódo a. Kɨ́résịto Yésụ nɨ bo, bɨ nɨ dṵṵ́ ne mbigí 'yị 'bɨ Lomo ní, nɨ ṇgúṇgú roné gɨ rozé zɨ́ 'Bụné Lomo. 2 Yésụ ma'dáa nɨ ne 'yị bɨ kóo i'bí roné zɨ́ umbu do úyuné nda lá dṵṵ́ gɨ ro lúyú ledre ezé wá, zaá gɨ ro lúyú ledre 'bɨ 'yịma'dí e do sogo káṇgá za mbá.

3 Éyí bɨ nɨ 'dódo a kɨ́dí owozé Lomo go ní, 'búó togṵ́ ndíṣịzé go méngị dṵṵ́ ledre ga bɨ ili yée ní. 4 Togṵ́ 'yị ya née owo Lomo go, mengị lolṵ ledre ga bɨ Lomo ili yée ní wá yá, ṛaṛanga go. Uku ené née ma'díi wá. 5 Togṵ́ 'yị ndịsị go úwú ledre 'bɨ Lomo, 'bú Lomo nɨ go doa ma'díi. Née ledre bɨ nɨ 'dódo a kɨ́dí azé go kɨ́ Lomo kɟé'do ní. 6 Kpá kenée, togṵ́ 'yị ya yée nɨyí go kɨ́ Lomo kɟé'do yá, 'yị ma'dáa idí dṵṵ́ ndíṣị méngị ledre ga bɨ kóo Ngére Yésụ ndịsị méngị yée ní.

7 Sée ga bɨ mándíṣị óto 'búse kɨ́ngaya, lorṵ bɨ mándíṣị í'bí a zɨ́se ba, ndaá 'bɨ ené mɨkánda lorṵ wá. Nɨ lorṵ bɨ kóo ndíṣịsé úwú a go 'desí ndéréógụné gị karaba ní ní. 8 Ɨɨ, nɨ kpá ídí zɨ́se káa do mɨkánda lorṵ ma'díi. Gɨ zɨ́a éyí bɨ Yésụ mengị ní nɨ go mɨkándané. Gɨ zɨ́ kéyị née ní, mɨméngị ledre esé nɨ go kpá mɨkándané. Cakaba mɨtṵlụrụ bɨ kóo ásé sɨmɨ a ní okpó go, mbigí bimɨóṇgó ndịsị nda óṇgó goó ne.

9 Gɨ zɨ́ kéyị née, togṵ́ 'yị ya née nɨ go sɨmɨ bimɨóṇgó 'bɨ Lomo, nɨ kpá fú ndíṣị sógó lafúne e yá, 'yị née nɨ aka yí ené fú sɨmɨ mɨtṵlụrụ. 10 'Yị bɨ óto 'bú lafúne go ní, 'yị née nɨ go sɨmɨ bimɨóṇgó 'bɨ Lomo. Utúasá lolṵ ndíṣị lúyú ledre wá. 11 'Yị bɨ oto 'bú lafúne wá ní, mɨméngị ledre ené kɨ́ gámá ené e nɨyí aka yí eyé fú lá 'bɨ mɨtṵlụrụ. Owoyeme aka ené mbí éyí bɨ née nɨ ndíṣị méngị a ní wá, gɨ zɨ́a mɨtṵlụrụ 'dụtụ yí ené komoa go.

12 Owṵ́ 'bɨ amáa e, máéké ledre ba zɨ́se gbékpíe wá

gɨ zɨa máówo go, Lomo lụlụoyó lúyú ledre esé go gɨ zɨa Yésụ uyu umbu bɨ kóo ásé úyu a se gɨ zɨ́ lúyú ledre esé e ní go.
13 Máéké ledre ba kpá zɨse, sée ga bɨ komosé enzị go ní,
gɨ zɨa ówoyémesé Ngére Yésụ bɨ kóo nɨ yị́ ené kú bo gɨ dosɨ́ne ní go.
Kpá zɨse ga bɨ ásé owụ́phɨ́rangá e
rómosé komo Satána go ní.
Nda kpá kɨ́se ga bɨ ásé aka mɨnzéré owụ́ e ní,
gɨ zɨa, ówosé Lomo go káa do 'Bụzé ma'díi.
14 Ma'díi, sée mɨngburoko 'yị e utúasá mɨútúásá zɨ́ma úku ledre ba zɨse,
gɨ zɨa, ówoyémesé Ngére Yésụ bɨ kóo nɨ yị́ ené kú bo gɨ dosɨ́ne ní go.
Máéké kpá zɨse owụ́phɨ́rangá e,
gɨ zɨa ásé kɨ́ roko'bụsé
cíyí ledre 'bɨ Lomo nɨ go sɨmɨsé,
rómosé komo Satána go.
15 Ndá óto 'bú do sogo káṇgá togụ́ mbú éyí ga bɨ sɨmɨ a ní wá. Togụ́ 'yị oto 'bú do sogo káṇgá togụ́ mbú éyí ga bɨ sɨmɨ a ní yá, 'bú 'Bụzé Lomo utúasá ídí doa wá. 16 Toso bɨsinyí mɨméngị ledre ga bɨ 'yị e ndịsịnɨ́ méngị yée gɨ zɨ́ 'bú ledre ga bɨ doyé ní, mongụ́ mɨmbé'de gɨ ro éyí 'bɨ lafú'yị, nda kɨ́ sɨ́kpị fúndú'yị ogụnɨ́ eyé gɨ zɨ́ 'Bụzé Lomo wá yị́ ené gɨ zɨ́ do sogo káṇgá.
17 Do sogo káṇgá kɨ́ éyí ga bɨ sɨmɨné bɨ 'yị e ndịsịnɨ́ óto 'búa kɨ́ngaya ní nɨ ụ́kụ́ ené mɨụ́kụ́. Tɨ́ lá 'yị máa wo bɨ ndịsị méngị ledre ga bɨ Lomo ili yée ní nɨ ídí trịdrịné za fí.

'Yị ga bɨ ezeokó Yésụ ní

18 Owụ́ 'bɨ amáa e, odụ do sogo káṇgá ba nɨ go gbóo. Káa zɨ́ bɨ úwúsé kɨ́dí ezeokó Kɨ́résịto nɨ ógụ ní, bɨ ba ní tụ́'dụ́ ezeokóga ogụnɨ́ go. Née ledre bɨ owozé gɨ zɨa kɨ́dí odụ do sogo káṇgá ba nɨ go gbóo ní. 19 'Yị ga gére née olụ́ogụnɨ́ gɨ dongaráze, tɨ́ lá ndanɨ́ eyé mbigí lafúze e wá. Idí ṇguṇgunɨ́ kóo ledre Yésụ bo, káa bɨ azé ba tɨ́ kéye. Mɨólụ́ógụyé 'dodo go kɨ́dí ndanɨ́ eyé lafúze wá.
20 Owụ́ 'bɨ amáa e, ásé go kɨ́ 'Dówụ́ Lomo sɨmɨsé gɨ zɨ́ Kɨ́résịto Yésụ bɨ ngárá lúyú ledre ndaá roa wá ní, bɨ ba ní ówosé ma'díi go bú. 21 Máéké ledre ba zɨse ndaá 'bɨ ené gɨ zɨa bɨ ya ówosé ma'díi wá ní wá, yị́ ené gɨ zɨa bɨ ówosé bú ní. Kpá gɨ zɨa bɨ 'yị úku ṛanga uku ené ma'díi wá ní.
22 Ambí nɨ 'yị ṛanga ne? 'Yị ṛanga nɨ 'yị bɨ uku ledre yaá, “Yésụ ndaá 'bɨ ené Kɨ́résịto wá ní.” 'Yị máa née nɨ ezeokó Kɨ́résịto. Asi goó gɨ ro 'Bụzé Lomo kpá gɨ ro Owụ́ 'bɨ ené Yésụ bɨ Ngére ezé ní. 23 'Yị bɨ asi gɨ ro Yésụ go ní, asi go kpá gɨ ro Lomo bɨ 'Bụ Yésụ ní. 'Yị bɨ ṇguṇgu ledre Yésụ owụ́ 'bɨ Lomo go ní, ṇguṇgu kpá ledre Lomo go.
24 Nda gɨ rosé ní, ledre 'bɨ Lomo bɨ tonózé kóo 'dódo a zɨse kú gɨ dosɨ́ne zɨse lúrú a káa do ma'díi ledre do tónóse ṇgúṇgu a ní, ídísé lányá roa fú kenée ndéré kɨ́e 'dá'dá. Togụ́ méngịsé go tɨ́ kenée, Yésụ kɨ́ 'Bụné Lomo nɨyí kɨ́se kɨ́é'do. 25 Née sị́ ledre bɨ Yésụ mocụ́ éyí zɨ́ze gɨ roa kɨ́dí azé ídí kɨ́ trịdrịzé bɨ za fí ní.
26 Máéké ledre ba zɨse gɨ ro 'yị ga bɨ ilinɨ́ ndịsị lóndo sée ní kɨ́ lóndo sée ke. 27 Bɨ gɨ rosé ní owụ́ 'bɨ amáa e, 'Dówụ́ Lomo bɨ Yésụ i'bí zɨse ní idí ídí sɨmɨsé gɨ zɨa ílisé esé lolụ ngíti 'yị gɨ ro zɨa 'dódo ledre zɨse wá. Káa zɨ́ bɨ 'Dówụ́ Lomo nɨ 'yị úku ma'díi ní, nɨ go ógụ 'dódo ledre e za mbá zɨse. Kɨ́'dí bɨ 'dodo go zɨse ní, ídísé 'dí'bi ledre née gɨ ro zɨse ídíse kɨ́ Yésụ kɨ́é'do.

Lomo oto 'búze go kɨ́ngaya

28 Owụ́ 'bɨ amáa e, ídísé óto komosé fú lá ro Yésụ gɨ ro zɨse ídíse kéne kɨ́é'do. Togụ́ méngịsé tɨ́ go kenée, kadra bɨ karanée nɨ ndá'baógụ sɨmɨ a ní, azé ídí kɨ́ mongụ́ rokinyi dokuwu mengị zée wá.
29 Togụ́ ówosé go kɨ́dí Kɨ́résịto nɨ 'yị méngị ma'díi, née ní ídísé kpá ówo a kɨ́dí 'yị ga bɨ ndịsịnɨ́ méngị ma'díi ní nɨyí owụ́ 'bɨ Lomo.
3 Lúrúsé aka mongụ́ bɨlámá ledre bɨ Lomo mengị zɨ́ze, zɨa óto 'búze kɨ́ngaya, zɨa ndịsịné ndólo zée kɨ́dí, owụ́ 'bɨ ené e ní. Ma'díi azé tɨ́ owụ́ 'bɨ ené e. Tụ́'dụ́ ngíti géyị 'yị e owonɨ́ eyé kenée wá, gɨ zɨa owonɨ́ eyé Lomo wá. 2 Máéké ledre ba zɨse owụ́ 'bɨ amáa e, azé go owụ́ ga bɨ 'bɨ Lomo ní ma'díi. Owozé aka azé éyí ga bɨ Lomo nɨ méngị yée zɨ́ze ní wá. Éyí bɨ kɨ́é'do owozé ní, nɨ togụ́ Yésụ ogụ go yá, Lomo nɨ óyóló'bó zée zɨ́ze ídíze káa zɨa ní. Gɨ zɨa azé lúrú Yésụ ma'dáa za cú kɨ́ komozé. 3 Bɨ goó kenée ní, idízé óto komozé ro ledre máa née, zɨ́ze ótoómo lúyú ledre e za mbá 'dá'ba zɨ́ze ídíze drá káa zɨ́ Yésụ bɨ lúyú ledre ndaá roa wá ní.
4 'Yị bɨ ndịsị lúyú ledre ní, 'dewe lorụ 'bɨ Lomo go, gɨ zɨ́ lúyú ledre nɨ cé káa zɨ́ 'déwe lorụ 'bɨ Lomo ní. 5 Tɨ́ lá ídísé ówo a kɨ́dí Yésụ ogụ kóo do sogo káṇgá gɨ ro lụlụóyó lúyú ledre e ezé 'dá'ba, gɨ zɨa ndaá 'bɨ ené 'yị lúyú ledre wá. 6 'Yị bɨ oto komoné go ro Yésụ ní, nɨyí kéne go kɨ́é'do, ndaá lolụ kpá fú ndịsị méngị lúyú ledre wá. Gɨ zɨa, 'yị bɨ ndịsị méngị lúyú ledre ní, ṇguṇgu aka ené ledre Yésụ wá, owo aka kpá wo wá.
7 Owụ́ 'bɨ amáa e, ngíti 'yị ndaá lóndo sée wá. 'Yị bɨ ndịsị méngị ma'díi ledre ní nɨ 'yị bɨ lúyú ledre ndaá roa wá ní gɨ zɨa Kɨ́résịto ndaá 'bɨ ené 'yị lúyú ledre wá. 8 'Yị bɨ ndịsị méngị bɨsinyí ledre ní, nɨ yị́ ené 'yị 'bɨ ngére 'bɨ bɨcayi lomo e, gɨ zɨa ngére 'bɨ bɨcayi lomo e ma'dáa nɨ yị́ ené 'yị méngị bɨsinyí ledre kú gɨ dosɨ́ne. Née sị́ ledre bɨ kóo Yésụ Owụ́ 'bɨ Lomo ogụ gɨ roa do sogo káṇgá ona gɨ ro sínyiónzó moko 'bɨ ngére 'bɨ bɨcayi lomo e ní.
9 'Yị bɨ nɨ go owụ́ 'bɨ Lomo ní, ndịsị ené lolụ fú lá luyú ledre wá, gɨ zɨa bɨlámá mɨméngị ledre 'bɨ 'bụa Lomo nɨ go sɨmɨ a. Utúasá ené lolụ méngị lúyú ledre wá, gɨ zɨa nɨ go mbigí owụ́ 'bɨ Lomo. 10 Ba ledre bɨ ndịsịzé ówo dongará owụ́ ga bɨ 'bɨ Lomo kɨ́ owụ́ ga bɨ 'bɨ ngére 'bɨ bɨcayi lomo e gɨ roa ní. 'Yị bɨ mengị bɨlámá ledre wá, oto 'bú lafúne kpá wá ní, née ndaá mbigí owụ́ 'bɨ Lomo wá.

Óto 'bú lafú 'yị e

11 Úwúsé kóo ledre ba go kú gɨ dosíne kɨ́dí, idízé óto
'bú lafúze e dozé. 12 Ndásé ídí káa zɨ́ Káyina wá. Nɨ yí
ené 'yị 'bɨ Satána ufu kóo lúnduné Ábele. Ufu kóo wo
gɨ ro 'di? Gɨ zɨ́a mɨméngị ledre ené nɨ yí ené bɨsinyíne,
mɨméngị ledre 'bɨ lúndua nɨ 'bɨ ené yí ené za mbá
bɨlámáne. 13 Owú 'bɨ Babá e, togú do sogo káṇgá ba nɨ
go sógó sée yá, ndásé sí̱kpị mɨmbé'desé 'dága wá.
14 Owozé go kɨ́dí okpózé gɨ sɨmɨ umbu go, azé go trị-
drị gɨ zɨ́a azé 'yị óto 'bú lafúze. Tɨ́ lá 'yị máa wo bɨ oto
'bú lafúne wá ní, idíaká 'bɨ ené go sí̱ sí̱lí̱ umbu. 15 'Yị bɨ
'yị sógó lafúne ní, nɨ 'yị úfu 'yị e. Ówoyémesé go kɨ́dí 'yị
úfu 'yị e ndiki ené trị̱drị̱ bɨ za fí ní wá.
16 Ba ledre bɨ azé lúrútóko óto 'bú lafú 'yị e gɨ roa ní.
Kɨ́résị̱to Yésụ í'bí roné úyuné gɨ rozé. Káa zɨ́ bɨ goó
kenée ní, idízé kpá í'bí rozé zɨ́ umbu gɨ ro lafúze.
17 Togú 'yị nɨ kɨ́ éyí e zɨ́ne, zɨ́ lúndua ndí̱sị́né ánu lerí̱
cigí a somú ledre a wá ní, nɨ úku ledre bɨ kɨ́dí 'bú Lomo
nɨ doné ní lárá káa be 'di? 18 Owú 'bɨ amáa e, ndazé
ndí̱sị́ ódro lá mɨódro kɨ́ tarazé gbékpí̱ne wá. Idízé óto
'bú lafúze e zɨ́ze kɨ́ sáká yée gɨ ro zɨ́a 'dódo a kɨ́dí otozé
'búye go ma'díi.
19 Sɨmɨ bɨ azé go ndí̱sị́ óto 'bú lafúze ní, azé ówo a kɨ́dí
azé go 'yị méngị ma'díi ledre. Nɨ óto mɨmbé'dezé zɨ́a
útúásáne kpị̱nị̱ utúasá ndósó sɨmɨ bɨ azé ógụ kó'dú Lo-
mo ní wá. 20 Togú mɨmbé'dezé ndí̱sị́ ndósó sɨmɨ bɨ azé
ógụ kó'dú Lomo ní, roko'bụ Lomo romo do mɨm-
bé'dezé, owo ledre gɨ ro éyí e mbá bú.
21 Owú 'bɨ amáa e, togú mɨmbé'dezé ndosó lolụ kɨ́
ógụ kó'dú Lomo wá, nɨ óto mɨmbé'dezé zɨ́a útúásáne
kpị̱nị̱ ngɨrị̱ utúasá méngị zée wá. 22 Éyí ga bɨ azé íni ini
zɨ́a gɨ royé ní, nɨ méngị yée zɨ́ze gɨ zɨ́a ndí̱sị́zé úwú lorụ
ené zɨ́ze ndí̱sị́zé méngị éyí ga bɨ bi ndí̱sị́ éme roa gɨ
zɨ́ye mɨéme ní. 23 Ba ledre bɨ kúrú Lomo uku zɨ́ze ní
kɨ́dí, idízé ṇgúṇgu ledre Owú 'bɨ ené Kɨ́résị̱to Yésụ kɨ́n-
gaya. Zɨ́ze kpá óto 'bú lafúze dozé káa zɨ́ bɨ Yésụ
ma'dáa uku zɨ́ze ní. 24 Ma'díi togú ndí̱sị́zé tɨ́ úwú kúrú
Lomo, zɨ́ze ndí̱sị́zé lányáze roa kɨ́ngaya, azé ídí kéye éyí
kí̱é'do. Kasa 'Dówú̱ne go zɨ́a ídíne sɨmɨzé. Née éyí bɨ
'dodo yeme kɨ́dí, azé go éyí kí̱é'do kɨ́ Lomo ní.

Ledre gɨ ro nébị 'yị ṛanga e

4 Sée ga bɨ máóto 'búse kɨ́ngaya ní, ndásé ṇgúṇgu
ledre ga bɨ za mbá nɨyí ndí̱sị́ úku yée zɨ́se kɨ́dí
'Dówú̱ Lomo ukui'bí ne ní wá. Ídísé lúrú bi sɨmɨ ledre
ga bɨ ndí̱sị́nɨ́ úku yée née bɨlámáne kí gɨ ro zɨ́se ówo
dongará togú née ledre bɨ ogụ gɨ zɨ́ Lomo ní yá. Gɨ zɨ́a
tú̱'dú̱ nébị ga bɨ 'yị ṛanga e ní bayinɨ́ go do sogo káṇgá
mbá. 2 Ásé ówoyéme ledre bɨ gɨ zɨ́ 'Dówú̱ Lomo ní gɨ ro
ledre ba. 'Yị bɨ nɨ ṇgúṇgu a kɨ́dí, Yésụ nɨ Kɨ́résị̱to bɨ Lo-
mo kasaogụ wo káa do 'yị̱ma'dí ní ogụ gɨ zɨ́ Lomo ní.
3 Tɨ́ lá 'yị bɨ ṇguṇgu ledre née kenée gɨ ro Yésụ wá ní,
'Dówú̱ Lomo bɨ sɨmɨ a ní ogụ ené gɨ zɨ́ Lomo wá. 'Dówú̱
bɨ sɨmɨ a née nɨ gɨ zɨ́ ezeokó Kɨ́résị̱to, † bɨ kóo úwúsé
ledreyé kɨ́dí nɨyí ógụ ní. Bɨ ba ní, ogụnɨ́ go. Nɨyí go do
sogo káṇgá ona.
4 Owú 'bɨ amáa e, ásé yí esé go mbigí 'yị ga bɨ 'bɨ Lo-
mo ní. Rómosé komo nébị ga bɨ 'yị ṛanga e ní go, gɨ zɨ́a
'Dówú̱ Lomo bɨ sɨmɨsé ní, nɨ kɨ́ roko'bụné rómo do
roko'bụ 'dówú̱ bɨ sɨmɨ lomo ga bɨ 'bɨ do sogo káṇgá ní.
5 Nébị 'yị ṛanga ga gére ní, nɨyí 'yị ga bɨ 'bɨ do sogo
káṇgá ní. Ledre ga bɨ ndí̱sị́nɨ́ úku yée ní, yí eyé ledre ga
bɨ 'bɨ do sogo káṇgá ní, zɨ́ 'yị ga bɨ 'bɨ do sogo káṇgá ní
ndí̱sị́yé úwú ledre máa ga gére née dụ́ú ye. 6 Gɨ rozé,
azé yí ezé mbigí 'yị ga bɨ 'bɨ Lomo ní. 'Yị ga bɨ owonɨ́
Lomo bú ndí̱sị́nɨ́ úwú ledre ga bɨ ndí̱sị́zé úku yée ní.
Yée ga bɨ owonɨ́ Lomo wá ní, uwúnɨ́ eyé ledre ezé e wá.
Bɨ goó kenée ní, née go éyí bɨ azé ówo dongará ma'díi
ledre bɨ 'Dówú̱ Lomo ndí̱sị́ úku yée ní kɨ́ wo bɨ 'dówú̱ bɨ
sɨmɨ 'yị ṛanga ga gére ndí̱sị́nɨ́ úku yée ní.

Óto 'bú lafú 'yị e

7 Sée ga bɨ máóto 'búse kɨ́ngaya ní, ídíze ídí 'yị óto
'bú lafúze. Gɨ zɨ́a roko'bụ bɨ ndí̱sị́zé óto 'bú lafúze kɨ́e
ní ogụ gɨ zɨ́ Lomo. Togú ndí̱sị́zé kacɨ́ kadra mbá fú lá kɨ́
'bú lafúze dozé yá, ma'díi azé ídí mbigí owú ga bɨ 'bɨ
Lomo ní gɨ zɨ́a owoyemezé wo go. 8 'Yị bɨ oto 'bú lafúne
wá ní, owo ené Lomo wá, gɨ zɨ́a Lomo nɨ yí ené 'yị óto
'bú 'yị e. 9 Lomo oto 'búze 'yị̱ma'dí e káa, kasaogụ
bɨkéṛí̱ Owú 'bɨ ené Yésụ ógụ úyuné do sogo káṇgá ona
gɨ ro zɨ́ze ídíze trị̱drị̱zé za fí. 10 Óto 'bú 'yị e nɨ káa, ndaá
'bɨ ené bɨ yaá otozé 'bú Lomo ze ní wá. Oto yí ené
'búze ne zɨ́a kásaógụ bɨkéṛí̱ Owú 'bɨ ené bɨ 'búa ofụ
doa go ní ógụ úyuné gɨ ro lúyú ledre ezé. 11 Sée ga bɨ
máóto 'búse kɨ́ngaya ní, káa zɨ́ bɨ Lomo oto 'búze go
kɨ́ngaya kenée ní, idízé kpá óto 'bú lafúze. 12 'Yị bɨ kí̱é'-
do káa lurú Lomo go kɨ́ komoné ní ndaá. Tɨ́ lá togú
otozé 'bú lafúze go yá, azé kɨ́ Lomo go éyí kí̱é'do.
Ma'díi óto 'yị bɨ 'bɨ Lomo ní nɨ go do mɨmbé'dezé.
13 Owozé bɨ kɨ́dí ndí̱sị́zé go méngị ledre bɨ Lomo ili ní
zɨ́ze ídíze kéye go éyí kí̱é'do ní, gɨ zɨ́a kasa 'Dówú̱ne
ógụ ndí̱sị́né sɨmɨzé. 14 Lurúzé wo go cú kɨ́ komozé, zɨ́ze
ndí̱sị́zé úkutátá ledrea zɨ́ 'yị e kɨ́dí, Lomo bɨ 'Bụ ní
kasaogụ Owú 'bɨ ené káa do 'Yị yómo 'yị e do sogo
káṇgá. 15 Togú 'yị ṇguṇgu ledre Yésụ kɨ́dí nɨ Owú 'bɨ
Lomo yá, 'yị née nɨyí kɨ́ Lomo go éyí kí̱é'do ndí̱sị́ go
méngị ledre bɨ Lomo ili ní. 16 Owozé go zɨ́ze ṇgúṇgu a
ma'díi kɨ́dí Lomo oto 'búze go kɨ́ngaya.
Lomo nɨ 'yị oto 'bú 'yị e. 'Yị bɨ nɨ 'yị óto 'bú 'yị e ní,
ndí̱sị́ méngị ledre ga bɨ Lomo ili yée ní zɨ́ye ídíye kɨ́ Lo-
mo go éyí kí̱é'do. 17 Káa zɨ́ bɨ azé go kɨ́ Lomo éyí kí̱é'do
ní, azé ndí̱sị́ óto 'bú lafúze káa zɨ́ bɨ ili ní. Gɨ ro karanée
kadra 'déci ngbanga, ngɨrị̱ mengị zée wá. Gɨ zɨ́a
mɨndí̱sị́zé do sogo ona nɨ yí ené kí̱é'do kɨ́ Lomo. 18 'Yị
óto 'bú 'yị e eré ené ngɨrị̱ wá. Tɨ́ lá mbigí óto 'bú 'yị e
ndí̱sị́ lágaóyó ngɨrị̱ gɨ sɨmɨ 'yị 'dá'ba, gɨ zɨ́a ngɨrị̱ nɨ éyí bɨ
ndí̱sị́nɨ́ 'déci ngbanga roa ní. 'Yị bɨ 'yị ngɨrị̱ ndaá 'bɨ ené
mbigí 'yị óto 'bú 'yị e wá.
19 Ndí̱sị́zé óto 'bú lafúze, gɨ zɨ́a Lomo otọ̱tụ́ 'búze ne.
20 Togú 'yị uku ledre kɨ́dí, “Máóto 'bú Lomo go” zɨ́a
ndí̱sị́né sógó lafúne ní nɨ 'yị ṛanga. Gɨ zɨ́a 'yị bɨ oto 'bú
'yị bɨ lurú wo go cú kɨ́ komoné wá ní, útúásá óto 'bú

† *'Dówú̱ bɨ gɨ zɨ́ ezeokó Kɨ́résị̱to: Nɨ 'dówú̱ bɨ Satána kasa wo ógụ lóndo 'yị e ní.*

Lomo bɨ lurú wo kɨ́ komoné wá ní wá. 21 Ba kúrú Ngére
Yésụ zɨ́ze kɨ́dí, “'Yị bɨ oto 'bú Lomo go ní, idí kpá óto
'bú lafúne kenée.”

Idízé ŋgúŋgu ledre Owụ́ 'bɨ Lomo

5 'Yị bɨ ŋguŋgu go kɨ́dí Yésụ nɨ Kɨ́résịto ní, nɨ go
owụ́ 'bɨ Lomo. 'Yị bɨ oto 'bú 'bụzé Lomo go ní, oto
kpá 'bú owụ́ 'bɨ Lomo go. 2 Ba ledre bɨ azé ówo a gɨ roa
kɨ́dí otozé 'bú owụ́ ga bɨ 'bɨ Lomo ní go ní, nɨ óto 'bú
Lomo kɨ́ méngị ledre ga bɨ lorụ ené ili yée ní. 3 Óto 'bú
Lomo nɨ úwú lorụ ené. Lorụ bɨ Lomo i'bí zɨ́ze ní, utúasá
rómo zée wá. 4 Gɨ zɨ́a 'yị bɨ nɨ go owụ́ 'bɨ Lomo ní, romo
komo do sogo káŋgá go. Ŋgúŋgu ledre ezé i'bí
roko'bụ née ne zɨ́ze romo komo do sogo káŋgá kɨ́e.
5 Ambí nɨ romo komo do sogo káŋgá ba ne? Dụ́ụ́ 'yị
máa wo bɨ ŋguŋgu go kɨ́dí, Yésụ nɨ Owụ́ 'bɨ Lomo ní.
6 Kɨ́résịto Yésụ ma'dáa nɨ ne wo bɨ kóo ogụ do
bábátịzị wo kɨ́ iní zɨ́ sámaa ndé'yịne gɨ rozé ní. Ndaá 'bɨ
ené lá babatịza bɨ kɨ́ iní ní wá kpá sámaa bɨ nde'yị ní.
Ledre née mengị roné go káa zɨ́ bɨ 'Dówụ́ Lomo 'dodo
ní gɨ zɨ́a 'Dówụ́ Lomo nɨ yị ené 'yị úku ma'díi. 7 Éyị ga bɨ
'dodo yemenɨ́ sị ledre e ní nɨyí ota. 8 Mɨzefị a, nɨ 'Dówụ́
Lomo, gbre a, nɨ iní, ota a (3) 'bɨ ené sáma. Éyị ga bɨ
ota (3) née 'dodonɨ́ ledre mbá kị́é'do kɨ́dí, Ngére Yésụ
nɨ owụ́ 'bɨ Lomo ma'díi. 9 Abú azé tɨ́ úwú ledre gɨ tara
'yịma'dí e yá, ledre bɨ gɨ zɨ́ Lomo ní romo do ledre 'bɨ
'yịma'dí e. Gɨ zɨ́a nɨyí ledre bɨ gɨ ro Owụ́ 'bɨ ené ní. 10 'Yị
bɨ ŋguŋgu go kɨ́dí Yésụ nɨ owụ́ 'bɨ Lomo ní, ledre bɨ Lo-
mo uku ní utúasá do mɨmbé'dea go kpịnị. 'Yị bɨ
ŋguŋgu kenée wá ní, oto Lomo go káa do 'yị ŋanga. Gɨ
zɨ́a ŋguŋgu ené ledre bɨ Lomo uku gɨ ro Owụ́ 'bɨ ené ní
wá. 11 Lomo uku kpá go kɨ́dí née i'bí trịdrị bɨ za fí ní go
zɨ́ze. Trịdrị máa née ogụ gɨ zɨ́ Owụ́ 'bɨ ené. 12 'Yị bɨ nɨyí
kɨ́ Owụ́ 'bɨ Lomo kị́é'do ní, nɨ ídí kɨ́ trịdrị bɨ za fí ní. 'Yị bɨ
ndanɨ́ kɨ́ owụ́ 'bɨ Lomo kị́é'do wá ní, utúasá ndíki trịdrị
bɨ za fí ní wá.

Odụ kúrú Yiwáni

13 Máéké ledre ba zɨ́se gɨ ro zɨ́se ówoyéme a kɨ́dí, sée
ga bɨ ŋgúŋgusé ledre Owụ́ 'bɨ Lomo go ní, ásé go kɨ́
trịdrị bɨ za fí ní. 14 Ngịrị ndaá rozé kɨ́ ógụ kó'dụ́ Lomo
wá. Gɨ zɨ́a owozé go kɨ́dí éyị ga bɨ azé ndú'yú wo gɨ
royé ní, nɨ úwú a zɨ́a méngị yée zɨ́ze kacɨ́ íli ledre ené.
15 Togụ́ owozé bú kɨ́dí Lomo nɨ uwú ini ezé, idízé kpá
ówo a kɨ́dí, éyí bɨ azé ndú'yú wo gɨ roa ní, nɨ í'bí a zɨ́ze.
16 Togụ́ 'yị gɨ dongaráse luyú ledre bɨ nɨ 'di'biogụ um-
bu wá ní, ídísé íni ini gɨ roa. Lomo nɨ yómo wo. Máúku
née ledre 'yị ga bɨ lúyú ledre eyé 'dí'biógụ umbu wá ní.
'Yị nɨ bo lúyú ledre ené ndịsị 'dí'biógụ umbu. Máúku
amá ba kɨ́dí, ídísé íni ini zɨ́ Lomo gɨ ro 'yị máa wo née
wá. 17 Bɨsinyí mɨméngị ledre nɨyí za mbá lúyú ledre. Tɨ́
lá lúyú ledre nɨ bo wo bɨ 'di'biogụ umbu wá.
18 Owozé go kɨ́dí 'yị bɨ nɨ go mbigí owụ́ 'bɨ Lomo ní,
ndịsị ené lolụ fú lá lúyú ledre wá. Gɨ zɨ́a, Ngére Yésụ
owụ́ 'bɨ Lomo nɨ nda ndịsị lúrú bi kacɨ́ a goó ne. Satána
utúasá méngị lárá kéyị kɨ́e wá.
19 Owozé bú kɨ́dí azé owụ́ ga bɨ 'bɨ Lomo ní. Do sogo
káŋgá za mbá nɨ 'bɨ ené sị́ sị́lị́ roko'bụ 'bɨ Satána.
20 Owozé kpá go kɨ́dí Owụ́ 'bɨ Lomo ogụ kóo go, i'bí
ówo ledre go zɨ́ze gɨ ro zɨ́ze ówo mbigí Lomo. Azé go kɨ́
Lomo kị́é'do kpụrụ́ gɨ sɨmɨ Owụ́ 'bɨ ené Kɨ́résịto Yésụ.
Nɨ ne mbigí Lomo kpá 'yị í'bí trịdrị bɨ za fí ní.
21 Owụ́ 'bɨ amáa e, ídísé ígí rosé gɨ zɨ́ lomo ga bɨ
yemenɨ́ yée kɨ́ sị́lị́ 'yị ní.

2 Yiwáni

Ledre gɨ ro gbre bṷkṳ bɨ Yiwáni ní

Yiwáni 'yịmɨkása eké ledre ba ne zɨ́ 'yị ga bɨ 'bɨ Kɨ́résịto sɨmɨ kanísa bɨ ndolo kɨ́dí “Owṷ́kára ní”, nɨ kóo kpá ne 'yị bɨ ndịsị lúrú bi kacɨ́ kanísa ma'dáa née ní. Uku ledre zɨ́ 'yị ga bɨ 'bɨ Kɨ́résịto ní idínɨ́ úwú lorṳ 'bɨ Yésṳ zɨ́ye ndísiyé kɨ́ óto 'bú lafúye. Zɨ́a kpá lórṳ yée idínɨ́ ówo dongará bɨlámá 'dódo ledre bɨ 'bɨ Kɨ́résịto ní kɨ́ wo bɨ 'bɨ 'yị ṛanga e ní.

1 Nyíma sɨmɨ Lomo, máa ngúru 'bṳyį́ máéké ledre
ba máa zɨ́yị kɨ́ owṷ́ 'bɨ eyí e, zée kɨ́ 'yị ga bɨ za mbá
owonɨ́ ledre 'bɨ Lomo go ní, otozé 'búse go kɨ́ngaya,
2 gɨ zɨ́a cíyí ledre 'bɨ Lomo olṷ́ go do mɨmbé'dezé kɨ́n-
gaya, éyį́ bɨ nɨ 'dí'bióyó a ní ndaá.
3 'Bṳzé Lomo kɨ́ owṷ́ 'bɨ ené Kɨ́résịto Yésṳ idínɨ́ ịdrị
mɨmbé'deyé zɨ́ye méngị bɨlámá ledre zɨ́ze. Idínɨ́ óto
zée zɨ́ze ídíze sɨmɨ bikịdrí, zɨ́ze ówo mbigí ledre ené
zɨ́ze kɨ́ óto 'bú lafúze.
4 Mááyí kɨ́ mongṷ́ rokinyi kɨ́ úwú ledre kɨ́dí, ngíti géyị
'yị e gɨ dongaráse íri ndịsịnɨ́ go kpá fú méngị ledre ga
bɨ utúasánɨ́ mɨútúásá ní kacɨ́ lorṳ bɨ 'Bṳzé Lomo i'bí
zɨ́ze ní. 5 Cakaba ní Nyíma, máéké amá ba mɨkánda
lorṳ wá. Née lorṳ bɨ kóo uwúzé go 'desí kú gɨ dosíne
ní. Máṇgúṇgú romá zɨ́ze kɨ́dí idízé óto 'bú lafúze kɨ́
mɨmbé'dezé kɨ́é'do. 6 Éyį́ bɨ óto 'bú 'yị ba ní, nɨ lódṷ́
kacɨ́ lorṳ bɨ Lomo i'bí zɨ́ze ní. Káa zɨ́ bɨ kóo úwúsé go kú
gɨ dosíne kɨ́dí, lorṳ bɨ Lomo i'bí zɨ́ze ní, nɨ idízé óto 'bú
lafúze.
7 Máúku zɨ́se tṷ́'dṷ́ 'yị ṛanga e bayinɨ́ go do sogo
káṇgá mbá. 'Yị ṛanga ga gére née ṇguṇgunɨ́ eyé bɨ kɨ́dí
ndikinɨ́ kóo Kɨ́résịto Yésṳ káa do 'yịma'dí ní wá. Ídísé
ówo a kɨ́dí, 'yị káa zɨ́ ga gére ní nɨyí 'yị ṛanga e kpá
ezeokó Kɨ́résịto. 8 Gɨ zɨ́ kéyị née, máyá komosé idí ídí
rosé, káa bɨ ásé zángá éyį́ bɨ kóo méngịsé moko gɨ roa
ní, togṷ́ kenée wá Lomo utúasá í'bí tákpásílí esé née
karanée nyé wá.
9 'Yị ndaá óyóló'bó ledre bɨ 'dodonɨ́ zɨ́a gɨ ro Kɨ́résịto
Yésṳ ní wá. 'Yị bɨ ndịsị óyóló'bó ledre bɨ 'dodonɨ́ gɨ ro
Kɨ́résịto ní do mɨsi'diné kpį́ ní, ndanɨ́ eyé kɨ́é'do kɨ́ Lo-
mo wá. 'Yị máa wo bɨ ndịsị 'dódo 'bɨ ené dṳṷ́ ledre 'bɨ
Kɨ́résịto Yésṳ ní, nɨyí kɨ́ 'Bṳzé Lomo kɨ́ Owṷ́ 'bɨ ené
Kɨ́résịto Yésṳ go kɨ́é'do. 10 Bɨ goó kenée ní, togṷ́ 'yị ogṳ
zɨ́se 'be kɨ́ 'dódo ledre kpí gɨ ro 'bɨ Kɨ́résịto Yésṳ ní yá,
ndásé 'dí'bi wo sɨmɨ sṳmṳ pí̱ŕí wá. 11 'Yị bɨ 'di'bi 'yị káa
zɨ́ née go sɨmɨ sṳmṳ ní, nɨyí ndro kéne go 'yị méngị
bɨsinyí ledre.
12 Tṷ́'dṷ́ ledre nɨyí taramá gɨ ro zɨ́ma éké kása yée
zɨ́se, tɨ́ lá máíli amá éké yée mbá mɨéké wá. Mááyí kɨ́
óto komo Lomo idí likpí mɨsi'di gɨ ro zɨ́ma ógṳ zɨ́se íri.
Zɨ́ze ndísịzé kése bi, zɨ́ma lí̱kpí ledre ga bɨ do mɨm-
bé'demá ní gɨ ro zɨ́ze ídíze kése mbá kɨ́ rokinyi.
13 Owṷ́ 'bɨ lémịyí ga bɨ yáa sɨmɨ Lomo ní, i'bínɨ́ mandá
zɨ́yị íri.

3 Yiwáni

Ledre gɨ ro ota bṵkṵ bɨ Yiwáni ní

Yiwáni eké ledre ba zɨ́ 'yị 'bɨ Kɨ́résịto kɨ́ ịrịné Gáyo. Mbofo wo gɨ zɨ́a Yiwáni kása kóo ngíti géyị 'yịmɨkása e zɨ́ Gáyo, zɨ́a 'dí'bi yée bɨlámáne sɨmɨ sụmụ. Zɨ́a úku ledre zɨ́ Gáyo idí kpá fú ndịsị lódṵ kacɨ́ ledre 'bɨ 'yị ga bɨ ṇguṇ-gunɨ́ ledre 'bɨ Kɨ́résịto bɨ ndịsịnɨ́ méngị bɨlámá ledre e ní. Kɨ́dí ndaá ndịsị méngị bɨsinyí ledre kɨ́ óto roné kɨ́ le-drené owóowó káa zɨ́ bɨ ngíti géyị 'yị e ndịsịnɨ́ méngị a sɨmɨ kanísa ní wá.

1 Gáyo bɨlámá eze lámáma, máa bɨ manda eyí ní, máéké ledre ba máa zɨ́yị, 'búyị nɨ domá kɨ́ngaya gɨ zɨ́a ṇgúṇgu ledre 'bɨ Kɨ́résịto go ní.

2 Lomo idí kɨ́yị yíị bɨ máóto 'búyị kɨ́ngaya ní. Zɨ́ sɨmɨ sanáyị kɨ́ mɨméngị ledre eyí ídíye bɨlámáye kpá káa zɨ́ bɨ lomo royí nɨ bɨlámáne sɨmɨ Lomo ní. 3 Mááyí kɨ́ mongṵ rokinyi kɨ́ úwú bɨlámá ledre bɨ lúnduzé e sɨmɨ Lomo ogụnɨ́ úku yée gɨ ro ledre ga bɨ ndịsị méngị yée íri kɨ́dí áyí fú méngị ledre ga bɨ Kɨ́résịto ili yée ní. 4 Ngíti éyí bɨ nɨ óto máa kɨ́ mongṵ rokinyi gɨ do kacɨ́ úwú ledresé owṵ 'bɨ amáa e kɨ́dí, ásé fú ndịsị lódṵ kacɨ́ ledre ga bɨ Kɨ́résịto ili yée ní ndaá.

5 Bɨlámá ezelámáma bɨ máóto 'búyị kɨ́ngaya ní, mbófo éyí zɨ́yị kɨ́ngaya gɨ ro bɨlámá ledre bɨ ndịsị méngị yée zɨ́ 'yị ga bɨ 'bɨ Kɨ́résịto ní abú nɨyí 'yị lóṇgó e. 6 'Yị ga gére née mbofonɨ́ yíị go sɨmɨ 'Dịcị́ Kótrụro zɨ́ 'yị ga bɨ 'bɨ Kɨ́résịto yáa ní kɨ́ngaya. Máṇgúṇgú romá zɨ́yị ídí kpá fú ndịsị sáká yée kɨ́ sáká éyí bɨ nɨ mɨútúásáne zɨ́ 'yị kasa ga bɨ 'bɨ Lomo ní sɨmɨ bɨ nɨyí go ndéréókpó kacɨ́ moko eyé ní. 7 Gɨ zɨ́a gamánɨ́ eyé née lá gbékpị gámá wá. Ndịsịnɨ́ gámá née kɨ́ 'dódo ledre 'bɨ Ngére Yésụ zɨ́ 'yị e. Gɨ zɨ́ kéyị née, ilinɨ́ eyé 'dí'bi sáká éyí gɨ zɨ́ 'yị ga bɨ ngárá ṇguṇgunɨ́ ledre 'bɨ Ngére Yésụ wá ní wá.

8 Utúasá mɨútúásá zɨ́ze ndịsịzé sáká 'yị 'bɨ Lomo káa zɨ́ ga gére née ze, gɨ ro zɨ́ze ídíze ndro kéye sɨmɨ moko 'bɨ Ngére Yésụ.

9 Máéké kóo ledre go kása a zɨ́ 'yị ga bɨ 'bɨ Kɨ́résịto íri ní mbá. Tɨ́ lá Diyoteréfe † bɨ ili zɨ́ne ídíne ne káa do manda zɨ́se ní, utúasá ené ṇgúṇgu ledre ezé née wá. 10 Togṵ máógụ go zɨ́se íri yá, ledre ga bɨ ndịsị méngị yée ní mbá mááyí úkuógụ yée. Bɨsinyí ledre ga bɨ ndịsị úku yée rozé ní kpá kɨ́ ṛanga ga bɨ ndịsị ṛánga yée ní. Ndaá kpá lá dụṵ ledre máa wo née wá, ili gbawá 'dí'bi 'yị ga bɨ 'bɨ Kɨ́résịto ní sɨmɨ sụmụ. Zɨ́ Diyoteréfe ndịsịné ụcụómo 'yị ga bɨ ilinɨ́ ndịsị sáká 'yị ga bɨ 'bɨ Kɨ́résịto ní do ndịsịné kpá ụcụómo yée kɨ́ ólṵ sɨmɨ 'Dịcị́ 'bɨ Lomo.

11 Bɨlámá ezelámáma, toso ledre káa zɨ́ bɨ Diyoteréfe ndịsị méngị a née, éyí ndaá lóndo yíị zɨ́yị 'dí'bi a pị́rị́ wá. Ídí méngị dụṵ bɨlámá ledre. 'Yị bɨ ndịsị méngị bɨlámá ledre ní nɨ mbigí owṵ 'bɨ Lomo. 'Yị máa wo ndịsị méngị 'bɨ ené bɨsinyí ledre ní, owo ené Lomo wá.

12 Tṵ'dṵ 'yị e ndịsịnɨ́ go úku ledre bɨlámá mɨméngị ledre 'bɨ Demetị́rịyo. Bɨlámá ledre bɨ ndịsị 'dódo a gɨ ro Yésụ ní 'dodo go kpá kenée. Ndịsịzé úku bɨlámá ledre gɨ roa kpá kenée. Ówosé bú bɨlámáne éyí ga bɨ mándịsị úku yée ní nɨyí mbá ma'díi.

13 Tṵ'dṵ ledre e nɨyí bo taramá, máíli éké kása yée mbá mɨéké kása wá. 14 Málú'bú wá, mááyí ógụ íri zɨ́ze ndịsịzé mɨndịsị bi zɨ́ma lɨ́kpị́ ledre máa ga gére née zɨ́yị kpịnị kpịnị kpịnị kacɨ́ mɨmbé'demá.

15 Lomo idí kɨ́yị. 'Yị ga bɨ 'bɨ Kɨ́résịto yáa ní i'bínɨ́ mandá zɨ́yị kɨ́ngaya. Máí'bí kpá mandá go zɨ́se íri kékɨ́é'do mbá.

---

† *Diyoteréfe: Nɨ mɨówoné kɨ́dí Diyoteréfe e kɨ́ Gáyo ndịsịnɨ́ kóo íni ini zɨ́ Lomo sɨmɨ Kanísa bɨ kɨ́é'do ní.*

Yụ́da

Ledre gɨ ro bụ́kụ bɨ Yụ́da ní

Owụ́ gbụ́gbụ́ ledre ba Yụ́da bɨ nɨ kpá owụ́ 'bɨ mbágá Yésụ ní ekéne. Eké zɨ́ ngíti géyị 'yị ga bɨ 'bɨ Kɨ́résịto ngíti géyị 'yị ṛánga e ndịsịnɨ́ sínyi doyé ní. 'Yị ṛanga ga gére née ilinɨ́ ndísị óyóló'bó bɨlámá 'dódo ledre 'bɨ Kɨ́résịto kenée nda yí eyé 'dí'biógụ ledre máa wo bɨ 'yị idínɨ́ ndísị méngị bɨsinyí ledre ní. Yụ́da i'bíogụ tụ́'dụ́ bɨlámá lí̱lị ledre e gɨ sɨmɨ kuṛú mɨéké kúrú Lomo gɨ ro énzị komo 'yị ga bɨ 'bɨ Kɨ́résịto ní kɨ́e gɨ ro zɨ́ye tóroyé kpá fú ngbúó sɨmɨ ledre 'bɨ Lomo kɨ́ bɨlámá ledre 'bɨ Yésụ bɨ uwúnɨ́ gɨ tara 'yịmɨkása ené e ní.

1 Máa Yụ́da lúndu Yakóbo, máa bɨ 'yị moko 'bɨ Kɨ́résịto Yésụ ní.
Máéké ledre ba máa zɨ́se, sée 'yị ga bɨ 'Bụzé Lomo oto 'búse go, zɨ́a gélé sée káa do mbigí 'yị ené e, zɨ́ Kɨ́résịto Yésụ ndísịné go lúrú bi kacɨ́se ní.
2 'Bụzé Lomo idí óto 'búse, zɨ́a méngị bɨlámá ledre e zɨ́se rómoné mɨrómo gɨ ro zɨ́se ndísịsé bɨlámáse.

'Yị ṛanga e

3 Owụ́ 'bɨ Babá e sɨmɨ Lomo, mándísị kóo go yéme romá gɨ ro éké ledre gɨ ro trịdrị bɨ za fí bɨ gɨ rozé ní zɨ́se. Máyá ɨ́'ɨ, utúasá mɨútúásá zɨ́ma éké ledre máa wo ba ṇgúṇgú romá kɨ́e zɨ́se gɨ ro zɨ́se tórosé ngbúó sɨmɨ ṇgúṇgu ledre esé bɨ Lomo i'bí zɨ́se mbigí 'yị ené e ní za fí. 4 Gɨ zɨ́a 'yị ṛanga ga bɨ kóo ukunɨ́ ledreyé sɨmɨ mɨéké kúrú Lomo ní ólụ́ ugunɨ́ royé go dongaráse. 'Yị ga gére ní oyólo'bónɨ́ bɨlámá 'dódo ledre bɨ kóo 'dodozé zɨ́se ní go nda yí eyé gɨ ro bɨsinyí 'dódo ledre eyé. Zɨ́ye kpá ásiyé gɨ ro Kɨ́résịto Yésụ bɨ nɨ Ngére ezé ní.
5 Máúku zɨ́se, ledre bɨ kóo mengị roné zɨ́ Isɨréle e sɨmɨ bɨ kóo Ngére Lomo 'di'bioyó yée gɨ sɨmɨ Ízibiti ní, ndaá lí̱gị sée wá. Gɨ 'dá'ba, zɨ́ mɨmbé'de Lomo ésí̱ne royé do úfu yée ga bɨ kóo ṇguṇgunɨ́ ledre ené wá ní mbá 'dá'-ba. 6 Ówosé kpá ledre bɨ kóo mengị roné zɨ́ ngíti géyị maláyika ga bɨ kóo toronɨ́ do bi eyé kacɨ́ moko bɨ i'bí zɨ́ye ní wá ní go. Lomo odó yée go kɨ́ ká'dá késị́ bɨ utúasá 'décị kú wá ní, do ónzó yée sɨmɨ mongụ́ gu bɨ kɨ́ mɨtụlụrụ sɨmɨné ní, ndísị sóngó kadra ngbanga. 7 Kpá kenée, ídísé aka sómụ́ndíki ledre Sodóma kɨ́ Gomóra kɨ́ gara ga bɨ gbóo gbóo ore ní. 'Yị ga bɨ sɨmɨ gara ga gére née i'bínɨ́ kóo royé kɨ́ngaya lá gɨ ro ndísị só'do royé kɨ́ 'yị ga bɨ ofụ́nɨ́ royé kéye wá ní, kpá kɨ́ méngị ledre ga bɨ utúasá óto Lomo zɨ́a ídíne kɨ́ rokinyi wá ní. Gɨ zɨ́ ledre née ní, zɨ́ Lomo óngbóónzó yée kɨ́ pho'dụ bɨ utúasá ị́lị́ wá ní gɨ ro zɨ́ 'yị e lúrútóko ledre gɨ roa.
8 'Yị ga bɨ máésị sị́lị́ma komosé gɨ royé née, ndịsịnɨ́ méngị kéyị cé káa zɨ́ 'yị ga bɨ ndịsịnɨ́ ṛáṛanga kɨ́dí Lomo ndịsị ódro zɨ́ye sɨmɨ 'duru bɨ ufunɨ́ royé go kɨ́ royé ní. Asinɨ́ kpá kɨ́ úwú kúrú mɨngburoko 'yị eyé e go do ndísịyé kpá úku maláyika e. 9 Gba ngére maláyika e bɨ kɨ́ ịrịné Máyikolo ní, sɨmɨ bɨ ndịsịnɨ́ ófụ́ kɨ́ ngére 'bɨ bɨ-cayi lomo e gɨ ro ledre umbu Mụ́sa ní, uku ené kóo kese wá. Uku lá dụ́ụ́ kɨ́dí, “Lomo idí 'décị ngbanga eyí ne” 10 Tɨ́ lá 'yị ṛanga ga gére née ndịsịnɨ́ úku tara sínyi kɨ́ úku kese sɨmɨ ledre bɨ owonɨ́ wá ní. Nɨyí yí eyé káa zɨ́ bangá rará ga bɨ ndịsị́ ówo éyí e lá kɨ́ somoyé somụ́ 'dikínɨ́ sogo ledre kí wá ní. Née sị́ kókó umbuyé.
11 Mongụ́ nduwú nɨ karanée ógụ ro 'yị ṛanga ga gére née. Gɨ zɨ́a 'di'binɨ́ go nyé bɨsinyí mɨmbé'de bɨ kóo 'bɨ Káyina ní. 'Bú késí́ oto yée go zɨ́ye ndísịyé méngị bɨsinyí ledre e káa zɨ́ 'bɨ o'do bɨ kóo kɨ́ ịrịné Baláma ní. Oyónɨ́ kpá sogoyé go zɨ́ Lomo cé káa zɨ́ ngíti o'do bɨ kóo kɨ́ ịrịné Kóra ní. Gɨ zɨ́ kéyị née Lomo nɨ karanée úfu yée mbá.
12 'Yị ṛanga ga gére née dokuwu ndaá royé wá. Sɨmɨ bɨ togụ́ ogụnɨ́ go dongaráse sɨmɨ ayímbi ní, sómụ́nɨ́ eyé do lafúye kɨ́'dí bɨ 'yị nɨyí go ánu éyí ní wá. Nɨyí yí eyé káa zɨ́ iní bɨ ụlụ zɨ́ síli ímbí́ókpó a e'dị wá ní. Kpá káa zɨ́ kágá bɨ mbílía ndaá, ị'bịnɨ́ cíyía uyu go utúasá lolụ áná wá ní. 13 Dokuwu ledre ga bɨ ndísịnɨ́ méngị yée ní oto yée go zɨ́ye ídíye káa zɨ́ iní bɨ ucu zɨ́a ụ́nzụ cící éyí e doné sụụ ndéré kɨ́e kpá káa zɨ́ cící éyí bɨ síli ndịsị ílí a moko ndaá sɨmɨ a wá ní. Máúku zɨ́se, Lomo nɨ karanée 'dó'do yée zɨ́ye úyuónzó royé kɨ́ bɨsinyí ledre eyé ga gére née mbá 'dá'ba za fí.
14 Enóka bɨ kóo bulúndu bulúndu Ádama gbála gɨ 'dá'ba gɨrí ní, uku'dodo kóo ledre bɨ Lomo nɨ méngị a kɨ́ 'yị e káa zɨ́ 'yị ṛanga ga gére ní go 'desí́ kɨ́dí, “Karanée Ngére Lomo nɨ ógụ, tụ́'dụ́ maláyika ené e, 15 gɨ ro 'décị ngbanga 'yị e do í'bí bɨsinyí 'do'dó ro 'yị ga bɨ za mbá ndịsịnɨ́ méngị bɨsinyí ledre e ní. Lomo nɨ 'dódo 'yị méngị bɨsinyí ledre ga gére née gɨ zɨ́ tarasinyí bɨ ndịsịnɨ́ úku a roa ní.”
16 'Yị ga gére née kacɨ́ kadra mbá, mongụ́ ledre eyé tɨ́ lá ndísị á'bá ledre. Zɨ́ye ndísịyé méngị ledre ga bɨ royé ili ní. Do ndísịyé óto royé kɨ́ ledreyé owóowó zɨ́ 'yị e mbá. Ndịsịnɨ́ úku mbá mɨngburoko ledre e lóndo 'yị e

kɨ́e gɨ ro zɨ́ 'yị e ndịsịyé méngị ledre ga bɨ royé ilinɨ́ zɨ́ye.

Komosé idí ídí rosé

17 Owụ́ 'bɨ Babá e, tɨ́ lá ledre ga bɨ kóo 'yịmɨkása ga bɨ 'bɨ Kɨ́résịto Yésụ Ngére ezé ukunɨ́ zɨ́se ní ndanɨ́ lígị sée wá. 18 Ukunɨ́ kóo zɨ́se kɨ́dí, “Sɨmɨ odụ sịndị́ kadra, 'yị ṛanga e kɨ́ 'bú ledre bɨ royé ili doyé ní, nɨyí ógụ do tónóye úkucáyi ledre gɨ ro Ngére Yésụ.” 19 'Yị ga gére née nɨyí ye 'yị ga bɨ ndịsịnɨ́ óto 'yị ga bɨ 'bɨ Kɨ́résịto ní ndịsị ífi sɨmɨyé. 'Bú ledre bɨ royé ili ní romo komoyé go, gɨ zɨ́a 'Dówụ́ Lomo ndaá sɨmɨyé wá.

20 Máúku zɨ́se, ídísé 'dí'bi sílị́se sokó (10) ro ledre 'bɨ Yésụ bɨ ṇgúṇgusé ní. Zɨ́se ndịsịsé íni ini zɨ́ Lomo káa zɨ́ bɨ 'Dówụ́ Lomo nɨ 'dódo a ní kɨ́ mɨmbé'desé kị́é'do. 21 Ídísé lányá ro ledre 'bɨ Lomo kɨ́ngaya. Zɨ́se ndịsịsé óto komosé gɨ ro kadra mɨndá'baógụ Kɨ́résịto Yésụ Ngére ezé gɨ ro zɨ́a í'bí trịdrị bɨ za fí ní zɨ́se, gɨ zɨ́a mɨmbé'de a nɨ yí ené bɨlámáne ro 'yị e za mbá.

22 'Yị máa yée ga bɨ sómụ́ ledre eyé nɨ goó gbre gbre ní, ídísé sáká yée kɨ́ bɨlámá sómụ́ ledre. 23 Ídísé 'dí'-bilúgu 'yị ga bɨ luyúnɨ́ gɨ do mɨsi'di 'bɨ Lomo go ní káa zɨ́ 'di'biogụnɨ́ éyí gɨ ku pho'dụ ní gɨ ro zɨ́ye ómoyé. Ngịrị méngị bɨsinyí ledre idí ídí rosé zɨ́ mɨmbé'desé ídíne ro lafúse bɨlámáne. Ídísé ságó gba bongó eyé bɨ lúyú ledre nɨ go roa gɨ zɨ́ bɨsinyí mɨméngị ledre eyé ní.

Ini kɨ́ í'bí mbófo éyị́ zɨ́ Lomo

24 'Bụzé Lomo bɨ roko'bụa ofụ go ní, idízé ndịsị kófó ịrị a. Gɨ zɨ́a nɨ ne 'yị bɨ nɨ yómo sée káa bɨ ásé lúyú gɨ do mɨsi'di 'bɨ Yésụ, gɨ ro karanée zɨ́se ídíse kɨ́ rokinyi kɨ́'dí bɨ ásé ógụ kó'dụ́ a lúyú ledre ndaá rosé wá ní. 25 Lomo, ndịsịzé kófó ịrịyí gɨ zɨ́a áyí mbigí Lomo, bɨ yómo zée kpụrụ́ gɨ sɨmɨ Kɨ́résịto Yésụ bɨ nɨ Ngére ezé ní. Otozé úndruyí gɨ zɨ́a áyí dụ́ụ́ yí̤ị Ngére 'bɨ 'yịma'dí e do sogo káṇgá mbá, cóngóro kɨ́ roko'bụ bɨ zɨ́yị ní odụ a ndaá. Idí kenée.

'Dódoógụ

Ledre gɨ ro bṵkụ bɨ 'Dódoógụ ní

Yiwáni 'yịmɨkása eké ledre ba ne sɨmɨ kanísa ga bɨ ịnyị doa gbre bɨ ndịsịne lúrú bi kacɨye ní. Sɨmɨ kápita 2-3, eké ledre e mɨngúngúcua sɨmɨ kanísa ga gére ní lórụ yée idínɨ́ óyóló'bó mɨmbé'deyé zɨye ídíye tɨ́ fú mbigí 'yị ga bɨ 'bɨ Lomo ní abú ngíti géyị 'yị e nɨyí kɨ́ ndịsị 'dó'do yée ndotó. Ngíti géyị ledre ga bɨ eké yée ní nɨyí ledre ga bɨ Lomo 'dodo yée zɨa ní. Lurú roko'bụ 'bɨ Lomo kɨ́ zingi ené bɨ ro 'yị luyú ledre e do sogo káṇgá nda kɨ́ roko'bụ 'bɨ Kɨ́résịto sɨmɨ bɨ karanée nɨ ídécị ngbanga 'yị lúyú ledre e gɨ zɨa bɨ kalanɨ́ ledre ené 'bɨ Kɨ́résịto ní cṵ kɨ́ komoné. Zɨ́ Lomo nda óto mɨkánda do sogo káṇgá zɨye ndịsịyé sɨmɨ a kɨ́ 'yị ga bɨ ṇguṇgunɨ́ ledre ené ní zɨa fí odụ a ndaá.

Ledre ga bɨ 'dodonɨ́ yée zɨ́ Yiwáni ní

1 Ba ledre ga bɨ Lomo i'bí yée zɨ́ Kɨ́résịto Yésụ gɨ ro zɨa 'dódo yée zɨ́ 'yị kasa ené kɨ́dí nɨyí méngị royé 'diya ní. Kasa maláyika ndéré 'dódo yée zɨ́ 'yị kasa ené Yiwáni. 2 Eké ga ba tɨ́ za mbá ledre ga bɨ lúrú yée za cṵ kɨ́ komoné nɨyí za mbá ma'díi ledre e 'bɨ Lomo bɨ Kɨ́résịto Yésụ 'dodo yée zɨa ní. 3 Úndru nɨ ídí zɨ́ 'yị bɨ nɨ ólo mɨúkutátá ledre ba, úndru nɨ kpá ídí zɨ́ yée ga bɨ nɨyí úwú ledre bɨ ekénɨ́ ba zɨye 'dí'bióto a do mɨmbé'deyé ní, gɨ zɨa sịndị́ kadra nɨ go gbóo.

Mandá zɨ́ kanísa ga bɨ ṇguṇgunɨ́ ledre Kɨ́résịto ní

4 Máa Yiwáni, máéké ledre ba zɨse, sée 'yị ga bɨ 'bɨ Kɨ́résịto, ásé sɨmɨ Kanísa ga bɨ ịnyị doa gbre sɨmɨ káṇgá bɨ Ásiya ní.

Lomo bɨ nɨ yị ené kóo kú bo 'desí, nɨ karaba kpá fú bo, nɨ ídí ené kpá fú bo ní. Idí ówo ledre kɨse gɨ do bɨ zɨse ndịsịsé bɨlámáse. 'Dówṵ Lomo † idí kpá ídí kɨse gɨ zɨa kacɨ kadra mbá nɨ fú lá ndịsị tóro kó'dṵ kịtị ngére 'bɨ Lomo. 5 Kɨ́résịto Yésụ bɨ 'yị ótoyéme ledre e, bɨ nɨ ne mɨzefị 'yị bɨ urú gɨ sɨmɨ umbu ní, nɨ kpá ne Ngére do ngére e do sogo káṇgá za mbá. Idí kpá ídí kɨse.

Oto 'búze go kɨ́ngaya zɨa í'bí roné zɨ́ umbu úyuné gɨ rozé. 6 Oto zée go zɨze ídíze káa zɨ́ ngére e kpá káa zɨ́ 'yị 'dáná éyí e ní ndịsị méngị moko zɨ́ 'Bụné Lomo. 'Yị e za mbá idínɨ́ ndịsị í'bí mbófo éyí zɨa za fí. Idí kenée.

7 Lúrúsé aka, Yésụ nɨ go ndá'baógụ sɨmɨ bụrụngṵ́,
'Yị e za mbá nɨyí lúrú wo,
abú kpá 'yị ga bɨ kóo ufunɨ́ wo ní,
'yị e do sogo káṇgá mbá nɨyí útú ndịsị íni ini gɨ zɨ́ ngịrị mɨógụ a née.
Ledre ma'dáa nɨ ídí kenée.

8 Zɨ́ Ngére Lomo úku ledre kɨ́dí, “Mááyí dosí éyí e kpá odụ éyí e.” Nda kpá lá dụṵ née wá, “Mááyí kpá wo nɨ bo, nɨ kóo kú bo, kpá wo bɨ nɨ ógụ ní. Mááyí Lomo bɨ roko'bụa ofụ go ní.”

Kɨ́résịto 'dodo roné zɨ́ Yiwáni

9 Máa Yiwáni, lúndusé, ndịsịzé 'dó'dó ndro kése gɨ zɨa bɨ Yésụ nɨ Ngére ezé, i'bí roko'bụ 'bɨ ụ́tụsɨmɨ ne zɨze gɨ ro zɨze ndịsịzé ụ́tụsɨmɨzé. Onzónɨ́ máa sɨmɨ sígịnị sɨmɨ cúkú bɨ Pátomosa ní gɨ zɨa mándịsị úku bɨlámá ledre 'bɨ Lomo kpá kɨ́ ma'díi ledre gɨ ro Yésụ zɨ́ 'yị e. 10 Sɨmɨ ngíti sịndị́ kadra 'bɨ ini zɨ́ Ngére Lomo, sɨmɨ roko'bụ 'bɨ 'Dówṵ Lomo, zɨ́ma úwú kúrú 'yị kɨ́ ódro zɨ́ma 'dága gɨ 'dí sogomá káa zɨ́ dịbịlị owụ́ne ní. 11 Zɨa úku ledre kɨ́dí, “Ídí éké ledre ga bɨ áyí lúrú yée ba zɨyị kása yée sɨmɨ kanísa ga bɨ ịnyị doa gbre (7), Éfeso, Samuróna, Peragamóna, Tayatíra, Saradịsị, Filadelifíya nda kɨ́ Lawudikíya ní.”

12 Zɨ́ma óyó komomá lúrú 'yị bɨ ndịsị ódro ba. Mááyí lúrú bi káa ní, zɨ́ma lúrúndíki éyí bɨ ndịsịnɨ́ óto lámba doa ní, ịnyị doa gbre yemenɨ́ yée gɨ sɨmɨ dábu. 13 Zɨ́ma lúrúndíki 'yị káa zɨ́ “Owṵ 'bɨ 'yịma'dí ní,” †† mɨtóroné dongará éyí ga bɨ ndịsịnɨ́ óto lámba doa ịnyị doa gbre née. Esị roné mongṵ́ ngbángbá bongó bɨ akpaogụ gị do sogo sịndịa ní. Zɨa 'dí'bi bongó bɨ káa zɨ́ yemenɨ́ gɨ sɨmɨ dábu ní ónzó ngílífi a do kó'dụne. 14 Bị doa nɨ 'duo bɨkenyíne káa zɨ́ bɨkenyí bụrụngṵ́ ní, togṵ́ wá, 'dófị́ ní, zɨ́ kụrụ'bụ komoa ndịsị ndícíne káa zɨ́ mbílí pho'dụ ní. 15 Zɨ́ sịndíga ésíye káa zɨ́ késí gɨ zɨ́ pho'dụ 'boro ní, zɨ́ sɨmɨ kúrúa ndịsị ngúndruné kɨ́ ódro káa zɨ́ mongṵ́ vụrụ ní. 16 'Di'bi kele e go ịnyị doa gbre do sị́lị́ne 'bɨ anú, zɨ́ mongṵ́ bukafu maku ndịsị ólṵ́ógụné gɨ kua. Zɨ́ sɨmɨ komoa ndịsị ŗíŗíne káa zɨ́ bɨ kadra bɨ nɨ kpɨtere sɨmɨ do ní.

17 Sɨmɨ bɨ málúrú wo ní, zɨ́ma ndụ́rụmá bi kó'dṵ́ a kenée káa zɨ́ éyí bɨ máúyu go mɨúyu ní. Zɨa óto sị́lị́ne 'bɨ anú romá, zɨa úku ledre kɨ́dí, “Ndá éré ngịrị wá. Mááyí dosí éyí e kpá odụ éyí e.” 18 Mááyí nda go trị́drịmá za fí. Ufunɨ́ kóo máa, zɨ́ma úrúma. Bɨ ba ní,

† *'Dówṵ Lomo ga ịnyị doa gbre ní: Ba ngíti mɨsi'di 'bɨ ódro gɨ ro 'Dówṵ Lomo.*

†† *1:13 Dániyele 7:13*

máàyí nda yị amá go trịdrịmá za fí. Roko'bụmá romo 'bɨ umbu go, máàyí go ngére do umbu za fí.
19 Ledre ga bɨ áyí ndịsị lúrú yée née, yée ga bɨ nɨyí méngị royé cakaba, kɨ́ yée ga bɨ nɨyí méngị royé karanée ní, ídí éké yée za mbá mɨéké ndaá ótoómo bɨkéṛí a wá. 20 Máàyí ba 'dódo ini ledre gɨ sɨmɨ kele ga bɨ ịnyị doa gbre (7) do síḷíma 'bɨ anú ba, kpá kɨ́ éyị ga bɨ ịnyị doa gbre (7) ndịsịnɨ́ óto lámba doyé yemenɨ́ yée gɨ sɨmɨ dábu ní zɨ́yị. Kele ga gére, nɨyí manda e sɨmɨ kanịsa ga bɨ ịnyị doa gbre (7) ní. Éyị ga bɨ ịnyị doa gbre (7) ndịsịnɨ́ óto lámba doyé yemenɨ́ yée gɨ sɨmɨ dábu née nɨyí 'bɨ eyé kanịsa ga bɨ ịnyị doa gbre (7) ní.

Sanda zɨ́ manda 'bɨ kanịsa bɨ sɨmɨ Éfeso ní

2 Zɨa úku ledre zɨ́ma kɨ́dí, “Ídí éké ledre ga ba zɨ́ manda 'bɨ kanịsa bɨ sɨmɨ Éfeso ní kɨ́dí,
“Ba kúrú 'yị bɨ nɨ kɨ́ kele e do síḷíne 'bɨ anú ịnyị doa gbre, zɨa ndịsị gámáne dongará éyị ga bɨ ịnyị doa gbre ndịsịnɨ́ óto lámba doyé yemenɨ́ yée gɨ sɨmɨ dábu ní.
2 Máówo mɨméngị ledre eyí e go, moko ga bɨ méngị yée kɨ́ngaya, zɨ́yị ídíyị kɨ́ mongụ́ ụ́tụsɨmɨ ní. Íli eyí kpá zɨ́se ndịsị kótrụ rosé kɨ́ 'yị méngị bɨsinyí ledre e wá. Sɨmɨ bɨ úzu 'yị ga bɨ ndịsịnɨ́ úku ledre kɨ́dí yée nɨyí 'yịmɨkása amá e ní, zɨ́yị ówo a kɨ́dí, ɨ́'ɨ, ṛanganɨ́ yị eyé ṛanga ndanɨ́ eyé 'yịmɨkása amá e wá. 3 Máówo bú bɨlámáne kɨ́dí í'bí royí go ndịsị 'dó'dó gɨ romá. Sɨmɨ 'do'dó ga bɨ ndịsị 'dó'dó yée née mbá, zɨ́yị ndịsiyị́ ụ́tụsɨmɨyí kɨ́ngaya óyó sogoyí zɨ́ma wá.
4 “Tɨ́ lá ngíti ledre nɨ bo mándá kɨ́ rokinyi gɨ zɨ́yị gɨ roa wá, óto lolụ 'búma doyí káa zɨ́ wo bɨ kóo 'dá'dá ní wá.
5 Ídí ówo lúyú ledre eyí, zɨ́yị óyóló'bó sómụ́ ledre eyí zɨ́yị ndá'baógụyí méngị ledre ga bɨ kóo ndịsị méngị yée 'dá'dá ní. Togụ́ óyóló'bó sómụ́ ledre eyí wá, máàyí ógụ 'dí'bióyó éyí ga bɨ ndịsịnɨ́ óto lámba doyé née gɨ zɨ́yị 'dá'ba. 6 Ngíti éyí nɨ bo méngị wo máàyí kɨ́ rokinyi gɨ zɨ́yị gɨ roa. Née ledre bɨ sógó bɨsinyí mɨméngị ledre ga bɨ 'bɨ 'yị 'bɨ Nikóla e ní. Máa, másógó bɨsinyí mɨméngị ledre eyé née kpá mɨsógó.
7 “Togụ́ mbílíyị nɨ tɨ́ bo yá, ídí úwú ledre bɨ 'Dówụ́ Lomo uku zɨ́ kanịsa ní. 'Yị bɨ nɨ tóro ngbúó zɨa rómo komo Satána ní, máàyí í'bí mɨsi'di zɨa ólụ́ne sị́ kágá 'bɨ trịdrị bɨ sɨmɨ yáká 'bɨ Lomo ní.”

Sanda zɨ́ manda 'bɨ kanịsa bɨ sɨmɨ Samuróna ní

8 “Ídí éké ledre ba zɨ́ manda 'bɨ kanịsa bɨ sɨmɨ Samuróna ní kɨ́dí,
“Ba sanda gɨ zɨ́ wo bɨ nɨ mɨzefị 'yị, bɨ nɨ kpá odụ 'yị ní, wo bɨ kóo uyu zɨa kpá úrúne ní. 9 Máówo 'do'dó kɨ́ lerí eyí go. Abú kenée ndá 'bɨ eyí 'yị lerí e wá. Máówo kpá bɨsinyí ledre 'bɨ 'yị ga bɨ ya yée nɨyí Yúda e ní go, ndanɨ́ eyé Yúda e wá. Nɨyí yị eyé 'yị ga bɨ 'bɨ Satána ní. 10 Ndá éré ngịrị gɨ zɨ́ 'do'dó bɨ nɨ go ógụ royí ní wá. Máúku zɨ́yị ngére 'bɨ bɨcayi lomo e nɨ ónzó ngíti géyị lafúyị e sɨmɨ sị́gịnị gɨ ro úzu yị́ị. Áyí ógụ 'dó'dó kɨ́ sị́ḷí sokó (10). Abú ayínɨ́ úfu yị́ị za cụ́ mɨúfu, ídí tóro ngbúó. Odụ a máàyí í'bí trịdrị zɨ́yị káa do tákpásị́ḷí.
11 “Togụ́ mbílíyị uwú ledre bú, ídí úwú ledre bɨ 'Dówụ́ Lomo nɨ ndịsị úku a zɨ́ kanịsa ní. 'Yị máa wo bɨ nɨ tóro ngbúó sɨmɨ 'do'dó ní, utúasá 'dó'dó gɨ zɨ́ mɨówo gbre umbu † lolụ wá.”

Sanda zɨ́ manda 'bɨ kanịsa bɨ sɨmɨ Peragamóna ní

12 “Ídí éké ledre ba zɨ́ manda 'bɨ kanịsa bɨ sɨmɨ Peragamóna ní kɨ́dí,
“Ledre ba nɨ gɨ zɨ́ wo nɨ kɨ́ mongụ́ bɨkafu maku zɨ́ne ní.
13 Máówo bi ndịsiyị́ bú, ndịsị dongará 'yị ga bɨ kɨ́'dí bɨ Satána oto kịtị ngére ené ní. Abú kenée ndotó, óyósé esé sogosé zɨ́ma wá, abú gba sɨmɨ bɨ kóo 'di'binɨ́ ezesé Andipá bɨ nɨ ngúru 'yị amá zɨ́ye úfu wo za cụ́ do komosé kɨ́'dí bɨ Satána nɨ ore ní.
14 “Sɨmɨ ledre ga gére née mbá, ngíti owụ́ lúyú ledre nɨ bo rosé. Ngíti géyị 'yị e nɨyí dongaráse íri lanyánɨ́ go fú ro 'dódo ledre bɨ kóo Baláma 'dodo zɨ́ Baláka †† ní kɨ́dí, togụ́ Isɨréle e anunɨ́ éyí bɨ 'danánɨ́ lomo ga bɨ yemenɨ́ kɨ́ sị́ḷí 'yị ní, kpá kɨ́ ndịsị méngị 'berị yá, née ndaá 'bɨ ené lúyú ledre wá. 15 Kpá séré kenée, ngíti géyị 'yị e gɨ dongaráse ndịsịnɨ́ go méngị ledre ga bɨ 'yị 'bɨ Nikóla ndịsịnɨ́ 'dódo yée ní. 16 Bɨlámá a, ídísé mu óyóló'bó mɨmbé'desé. Togụ́ ílisé úwú ledre née wá, máàyí ógụ méngị okó kɨ́ye kɨ́ mongụ́ bɨkafa maku bɨ nɨ ndịsị ólụ́ógụ gɨ komá ní.
17 “Togụ́ mbílíse nɨ tɨ́ bo yá, ídísé úwú ledre bɨ 'Dówụ́ Lomo uku zɨ́ kanịsa ní kɨ́dí, 'yị bɨ nɨ tóro ngbúó oyó sogoné zɨ́ma wá ní, máàyí í'bí mɨótoécị mána zɨa. Máàyí kpá ífí mɨkánda ịrị bɨ mɨékéne ro mɨsɨsɨlekpe bɨkenyí owụ́ tutú ní doa. Ngíti 'yị kpí utúasá ówo ịrị née wá dụ́ụ́ 'yị bɨ máífí ịrị née doa ní.”

Sanda zɨ́ manda 'bɨ kanịsa bɨ sɨmɨ Tayatíra ní

18 “Ídí éké ledre ba zɨ́ manda 'bɨ kanịsa bɨ sɨmɨ Tayatíra ní kɨ́dí,
“Ledre ba nɨ gɨ zɨ́ Owụ́ 'bɨ Lomo, bɨ kụrụ'bụ komoa ndịsị ndící káa zɨ́ mbílí pho'dụ, zɨ́ nzɨ́sịndíga ésíye káa zɨ́ so pho'dụ ní. 19 Máówo mɨméngị ledre eyí e, 'bú 'yị e bɨ ndịsị óto a, kɨ́ ledremá bɨ ṇgúṇgu, bɨlámá moko ga bɨ ndịsị méngị yée, nda kɨ́ sɨmɨkụtụ bɨ áyí kɨ́e ní bú. Máówoyéme kpá go kɨ́dí cakaba ní, ndịsị go méngị moko rómo yée ga bɨ kóo 'dá'dá ní mbá.
20 “Abú kenée ndotó, ledre nɨ kpá fú bo sɨmɨmá royí. Nɨ ledre bɨ ótoómo bɨsinyí kára née Izibéle, ‡ bɨ oto roné káa do Nébị íri ní. Kɨ́ bɨsinyí 'dó'do ledre ené, londo tụ́'dụ́ 'yị 'bɨ moko amá e go zɨ́ye ndịsiyé só'do royé kɨ́ 'yị ga bɨ ofụ́nɨ́ royé kéye wá kpá kɨ́ ánu éyí ga bɨ 'danánɨ́ zɨ́ lomo ga bɨ yemenɨ́ yée kɨ́ sị́ḷí 'yị ní. 21 Mái'bí tɨ́ sịndí kadra go zɨa gɨ ro zɨa óyóló'bó sómụ́ ledre ené gɨ sɨmɨ bɨsinyí mɨméngị ledre ga gére ní, tɨ́ lá ili ené e wá. 22 Máàyí ódóngérị wo kɨ́ bɨsinyí ndíyá zɨa ídíne mɨ'dú'duné do ṛangba bi gamá wá. Zɨ́ma kpá í'bí

† *Gbre umbu: Ídí ólo ledre gɨ ro gbre umbu sɨmɨ 'Dódoógụ 20:6,14, 21:8.* †† *Baláma e kɨ́ Baláka: Ólo ledre gɨ ro Baláma e kɨ́ Baláka sɨmɨ Ólo 'yị e 22-24.* ‡ *Izibéle: Nɨ ne kára bɨ ndịsị lóndo Isɨréle e zɨ́ye ndíṣiyé íni ini zɨ́ lomo ga bɨ yemenɨ́ yée kɨ́ sị́ḷí 'yị ní. Ólo ledre gɨ roa sɨmɨ 1 Mɨngburoko ngére e 16:29-31, 18:4, 19, 2 Mɨngburoko ngére e 9:22.*

'do'dó ro ya'dá ga bɨ so'donɨ́ royé kéne ní, 'búó togụ́ oyólo'bónɨ́ sómụ́ ledre eyé go. 23 Mááyí kpá úfu 'yị ga bɨ ṇguṇgunɨ́ ledre ené ní 'dá'ba. Gɨ ro zɨ́ 'yị ga bɨ ṇguṇgunɨ́ ledre amá go ní ówo a kɨ́dí ma'díi máówo sómụ́ ledre 'bɨ 'yị kɨ́ ledre ga bɨ do mɨmbé'dea ní mbá bú. Gɨ zɨ́ kéyị née mááyí í'bí tákpásịlị́ zɨ́ 'yị kacɨ́ mɨméngị ledre ené.

24 "Sée ngíti géyị 'yị ga bɨ 'bɨ Tayatíra, ásisé gɨ ro bɨsinyí 'dódo ledre 'bɨ kára née ní ní, ówosé esé éyí bɨ 'yị 'bɨ Satána ndịsịnɨ́ ndólo a mɨótoécị ledre 'bɨ Satána ní wá. Gɨ zɨ́ kéyị née ní, máóto ngíti lorụ dosé owóowó lolụ wá. 25 Ídísé lányá ro ledre bɨ 'dodonɨ́ zɨ́se ní gị sɨmɨ sịndí kadra 'bɨ mɨndá'baógụmá.

26 "'Yị bɨ nɨ tóro kɨ́ma sɨmɨ ledre kacɨ́ kadra mbá gị sɨmɨ odụ sịndí kadra ní, mááyí í'bí roko'bụ zɨ́a. Zɨ́a ídíne ngére do sí do 'yịma'dí e mbá.

27 " 'Nɨ ídí Ngére do ṛíkí sí do 'yị e kɨ́ mongụ́ roko'bụné káa zɨ́ késí ní.

Zɨ́a ndísịné kánya yée káa zɨ́ pheṛé ndoko ne ní.' † Ledre née nɨ ídí kenée gɨ zɨ́a bɨ Babá í'bí roko'bụ go zɨ́ma ní. 28 Mááyí kpá í'bí bimɨóṇgó zɨ́ye káa zɨ́ kéṛíkobị bɨ ndịsị ólụ́ógụ ne kɨ́ sɨmɨ bi ní. 29 Togụ́ ásé tɨ́ 'yị úwú ledre e, ídísé úwú ledre bɨ 'Dówụ́ Lomo ndịsị úku a zɨ́se ní."

Sanda zɨ́ manda 'bɨ kanísa bɨ sɨmɨ Saradísị ní

3 "Ídí éké ledre ga ba zɨ́ manda 'bɨ kanísa bɨ sɨmɨ Saradísị ní kɨ́dí,

"Ba sanda gɨ zɨ́ wo bɨ nɨ kɨ́ 'Dówụ́ 'bɨ Lomo zɨ́ne ịnyị doa gbre (7) kpá kɨ́ kele e ịnyị doa gbre (7) ní. Máówo mɨméngị ledre eyí e go bú. 'Yị e mbá nɨyí sómụ́ ledre kɨ́dí áyí trịdrị, ábuwá úyu yí eyí go. 2 Káa zɨ́ bɨ goó kenée ní, úrú mu zɨ́yị ó'bụ ngítíyị née gɨ zɨ́a idíaká go lá cúku'dée zɨ́yị úyu ókpó royí za fí. Máówo go kɨ́dí éyí bɨ ndísị méngị a ní ndaá 'bɨ ené bɨlámáne do komo Lomo wá. 3 Ídí sómụ́ndíki ledre kóo 'dodonɨ́ zɨ́yị bɨ kóo úwú ní. Ídí lányá roa zɨ́yị óyóló'bó sómụ́ ledre eyí gɨ sɨmɨ lúyú ledre. Togụ́ méngị ledre née kenée wá, mɨndá'baógụmá mááyí líyị yíị mɨlíyị káa zɨ́ bɨ 'yị ugu ndịsị líyị 'yị e ní.

4 "Abú kenée ndotó, sée ngíti géyị 'yị e sɨmɨ Saradísị íri bongó esé ndaá 'bɨ ené kɨ́ ịndrị roné wá. Gɨ zɨ́ kéyị née azé ndísị gámá kése kɨ́ bɨkenyí bongó rozé gɨ zɨ́a útúásásé go mɨútúásá. 5 'Yị máa wo bɨ toro go ngbúó ní, nɨ kpá ésị bɨkenyí bongó roné. Málúlụóyó ịrịa gɨ sɨmɨ bụ́kụ 'bɨ trịdrị wá. Mááyí úku ledre zɨ́ Babá kɨ́ maláyika ené e máyá née 'yị amá. 6 Togụ́ úwúsé tɨ́ ledre bú, ídísé úwú ledre bɨ 'Dówụ́ Lomo ndịsị úku a zɨ́se ní."

Sanda zɨ́ manda 'bɨ kanísa bɨ sɨmɨ Filadelifíya ní

7 "Ídí éké ledre ga ba zɨ́ manda 'bɨ kanísa bɨ sɨmɨ Filadelifíya ní kɨ́dí,

"Ba kúrúma bɨ mándá 'yị lúyú ledre wá, kpá 'yị méngị cóngó ledre do komo Lomo kpá go Ngére do bi kacɨ́ Dawídi ní. Sɨmɨ bɨ málíkpí mbotụ ledre go ní, 'yị 'dụ́tụ a ndaá. Sɨmɨ bɨ má'dụ́tụ mbotụ ledre go ní, 'yị líkpí a ndaá. 8 Máówo mɨméngị ledre esé e za mbá bú. Lúrúsé aka málíkpí mbotụ ere go zɨ́se 'yị bɨ nɨ 'dụ́tụ a gɨ zɨ́se ní ndaá. Máówo kpá bú abú owụ́ roko'bụsé nɨ cúku'dée yá, óyósé esé sogosé zɨ́ma wá. Ásé kpá fú mɨtórosé ngbúó sogomá do bɨlámá 'dódo ledre bɨ kóo 'dodonɨ́ zɨ́se gɨ romá ní. 9 'Yị 'bɨ Satána ga gére ní ndịsịnɨ́ úku ledre kɨ́dí yée nɨyí Yụ́da e, yí ené ṛanga ndanɨ́ eyé Yụ́da e wá. Mááyí óto yée zɨ́ye ídíye káa do mbigí sɨmɨ sịndíse gɨ ro zɨ́ye ówo a kɨ́dí, 'búse ofụ domá go. 10 Mbófo éyí zɨ́se, gɨ zɨ́a ṇgúṇgusé ledremá zɨ́se go úṭụ sɨmɨsé kɨ́ngaya. Mááyí kpá lúrú bi kacɨ́se kadra úzu éyí bɨ nɨ ógụ do sogo káṇgá úzu 'yị ga bɨ ṇguṇgunɨ́ ledremá wá ní.

11 "Ídísé ówo a bɨlámáne kɨ́dí mááyí go 'duo gbóo gɨ ro ndá'baógụ. Ídísé tóro fú lá ngbúó sogomá káa bɨ nɨyí 'dí'bióyó tákpásịlị́ bɨ nɨ trịdrị bɨ za fí ní gɨ zɨ́se. 12 'Yị máa wo bɨ nɨ rómo komo Satána ní, mááyí óto wo kɨ́ ledrené owóowó sɨmɨ 'Díci 'bɨ Lomo. Utúasánɨ́ 'di'bioyó wo gɨ do bi máa née wá. Mááyí ékéóto ịrị Lomo amá kɨ́ ịrị mongụ́ gara bɨ mɨkánda Yeṛusaléma bɨ nɨ ógụ gɨ komo ere gɨ zɨ́ Lomo ní sɨmɨ komoa. Mááyí ékéóto mɨkánda ịrị amá sɨmɨ komoa. 13 Togụ́ úwúsé tɨ́ ledre bú, ídísé úwú ledre bɨ 'Dówụ́ Lomo nɨ ndísị úku a zɨ́se ní."

Sanda zɨ́ manda 'bɨ kanísa bɨ sɨmɨ Lawudikíya ní

14 "Ídí éké ledre ba zɨ́ manda bɨ sɨmɨ kanísa 'bɨ Lawudikíya ní kɨ́dí,

"Ba kúrú 'yị bɨ togụ́ uku ledre go yá, zɨ́ ledre née ídíne tɨ́ kenée ní. Nɨ 'Yị bɨ ndịsị méngị dụ́ụ́ ledre bɨ Lomo ili ní, kpá Ngére do éyí e za mbá ní. 15 Máówo mɨméngị ledre eyí e bú. Ndá 'bɨ eyí bikịdrí 'yị togụ́ mɨírí 'yị wá. Máíli kóo zɨ́yị ídíyị ngúruyé. 16 Gɨ zɨ́a bɨ ndá 'bɨ eyí lolụ bikịdríyị, ndá kpá mɨíríyị wá ní mááyí sí'diógụ yíị gɨ komá 'dá'ba. 17 Ndísị úku ledre yá éyí ofụnɨ́ zɨ́yị go, íli lolụ ngíti éyí e wá. Ówo bɨ kɨ́dí kémbí éyí ndaá zɨ́yị wá, áyí mongụ́ 'yị lerí, komoyí ndaá, ndísị gámá kpá ngíṛá ní wá gɨ zɨ́ 'di? 18 Ídí 'dí'bi somụ́ ledre gɨ zɨ́ma, nɨ óto yíị zɨ́yị ídíyị mbigí 'yị 'bɨ Lomo, kémbí lúyú ledre ndaá royí wá. Éyí ga bɨ kóo ndịsịnɨ́ 'dí'biógụ dokuwu zɨ́yị, kɨ́ yée ga bɨ ndịsịnɨ́ 'dụ́tụ komoyí ní, Lomo nɨ 'dí'bióyó yée mbá 'dá'ba gɨ zɨ́a áyí go mbigí 'yị ené.

19 "'Yị ga bɨ máíli ófụ yée go ní, mándísị lórụ yée zɨ́ma ndísị 'dó'do yée mɨ'dó'do káa bɨ nɨyí lúyú ledre. Mé ba, ídísé óyóló'bó sómụ́ ledre esé zɨ́se ótoómo kɨ́ lúyú ledre. 20 Mááyí goó mɨtóromá tara mbotụ ndísị kóko mbotụ ba, 'yị bɨ uwú domá go zɨ́a líkpí mbotụ zɨ́ma ní, mááyí ólụ́ zɨ́a 'dící íri zɨ́ze ánu éyí kéne.

21 "'Yị bɨ nɨ tóro ngbúó zɨ́a rómo komo ezeokóne e ní, azé ndísị kéne do kíṭị ngére amá, cé káa zɨ́ bɨ márómo komo ezeokóma zɨ́ze go ndísị ndísizé kɨ́ Babá do kíṭị ngére ené ní. 22 Togụ́ úwúsé tɨ́ ledre bú, ídísé úwú ledre bɨ 'Dówụ́ Lomo nɨ ndísị úku a zɨ́ 'yị ené e ní."

'Yị e otonɨ́ úndru Lomo komo ere

4 Gɨ do kacɨ́ a née zɨ́ma lúrúndíki bifúó komo ere káa zɨ́ mbotụ ní likpínɨ́ go fúó. Zɨ́ kúrú 'yị gáa máúwú 'dá'dá ní ówụ́ne zɨ́ma gɨrí káa zɨ́ dịbịlị ní kɨ́dí,

† *2:27 Ke'bị 'bɨ Dawídi~e 2:9*

“Ógụ gɨrí yáa zɨ́ma 'dódo ngíti éyí bɨ nɨ méngị roné ní zɨ́yị.” 2 'Diya káa ní, zɨ́ roko'bụ 'Dówú Lomo sólụ máa
yeré, zɨ́ma lúrúndíki kɨ́tị ngére komo ere ngíti 'yị nɨ
mɨndɨ́sịné doa. 3 'Yị bɨ ndɨsị do kɨ́tị íri née, sɨmɨ komoa
ndɨsị ṛɨ́ṛí káa owú tutú bɨ ndɨsị ṛɨ́ṛí mɨṛɨ́ṛí ní. Zɨ́ bi
óṇgóne cigí kɨ́tị ngére née gbaá do ndɨ́sị ndícíne káa zɨ́
bi oṇgó gɨ zɨ́ mɨ́kóṛú ní. 4 Zɨ́ ngíti géyị kɨ́tị ngére e cɨ́kéṛɨ́
doa eso (24) ídíye cigí wo máa née gbaá. Mɨngburoko
'yị e nɨyí do kɨ́tị máa ga gére née kpá cɨ́kéṛɨ́ doa eso
(24). Nɨyí mbá kɨ́ bɨkenyɨ́ bongó royé kpá mbá kɨ́ tagíya
ga bɨ mɨṛɨ́ṛíye gɨ sɨmɨ dábu ní ro doyé. 5 Gɨ 'dí zɨ́ kɨ́tị
ngére née gɨrí 'duo mongú bimɨóṇgó wéé. Zɨ́ kúrú 'yị
ndɨ́sị owúne gɨrí káa zɨ́ nzagba ndɨsị émbé née ní. Zɨ́
lámba e ịnyị doa gbre ídíye mɨndícíye kó'dú kɨ́tị ngére
née íri. Ga gére née 'Dówú Lomo. 6 Zɨ́ma kpá lúrúndíki
mongú nyárá bi wéé kó'dú kɨ́tị née íri.

Zɨ́ éyí trịdrị e eso (4) ídíye gbaá cigí kɨ́tị ngére máa
née, zɨ́ komo ídíne royé mbá. 7 Mɨzefị éyí trịdrị máa ga
gére née toso a nɨ káa zɨ́ kemị ní. Gbre, toso a 'bɨ ené
káa zɨ́ ya'dá ɨtɨ́ ní. Ota (3), toso a 'bɨ ené káa zɨ́ 'yịma'dí
ní. Eso (4), toso a nda 'bɨ ené káa zɨ́ gú'dụ ní. 8 Éyí trịdrị
ga bɨ eso (4) née, nɨyí mbá kɨ́ fúndúye ịnyị doa kéṛɨ́ (6),
ịnyị doa kéṛɨ́ (6) kacɨ́ye eso (4) cé. Zɨ́ye ídíye kɨ́ tú'dú ko-
moyé royé gbaá kpá gba sɨ́ fúndúye mbá. Zɨ́ye ndɨ́sịyé
kófó ịrị Lomo kɨ́ ndụlụ kɨ́ kadra mbá kɨ́dí,

“Mbigí Lomo, Mbigí Lomo, Mbigí Lomo, nɨ Ngére.
Nɨ Lomo bɨ kɨ́ mongú roko'bụné kɨ́ngaya ní,
nɨ kóo kú bo, nɨ cakaba kpá bo, nɨ ne wo bɨ nɨ ógụ ní.”

9 Sɨmɨ bɨ éyí trịdrị ga gére née nɨyí ndɨ́sị kófó ịrị mbigí
Lomo, kɨ́ ndɨ́sị óto úndru a zɨ́ye ndɨ́sịyé kɨ́ mbófo wo bɨ
nɨ ídí trịdrịné za fí ní, 10 geré zɨ́ mɨngburoko 'yị ga bɨ cɨ́
kéṛɨ́ a doa eso mɨndɨ́sịyé cigí Lomo do kɨ́tị ngére ní,
ịnyịyé útúye do ngúṛú sịndíye bi ótú doyé óto úndru
wo bɨ nɨ trịdrịné za fí ní. Zɨ́ye óto tagíya gɨ ro doyé bi
kó'dú kɨ́tị ngére do ndɨ́sịyé úku ledre zɨ́a kɨ́dí,

11 “Áyí Ngére ezé kpá Lomo ezé, utúasá mɨútúásá
zɨ́ze kófó ịrịyí,
zɨ́ze kpá óto úndruyí gɨ zɨ́a roko'bụyí ofụ go.
Ótoógụ éyí e mbá yí,
gɨ zɨ́ mɨyéme ledre eyí zɨ́ye ídíye kenée,
káa zɨ́ bɨ otoogụ yée ní.”

'Yị e mbofonɨ́ Yésụ

5 Née ní zɨ́ma lúrúndíki mɨkú́ṛókú́ mbílí wáraga do
sɨ́lɨ́ anú 'bɨ 'yị bɨ nɨ mɨndɨ́sịné do kɨ́tị ngére ní.
Ekénɨ́ ledre ro mbílí wáraga máa née gɨ 'dí kó'dú a kpá
gɨ 'dí sogo a, do kú́ṛú́ru tara a kɨ́ ko'dó e ịnyị doa gbre.
2 Zɨ́ma lúrúndíki ngíti maláyika bɨ kɨ́ mongú roko'bụné
ní kɨ́ ndɨ́sị ótrú́ ledre kɨ́dí, “Ambí nɨ útúásá sókoóyó
ko'dó ga bɨ ro wáraga ba ne?” 3 Tɨ́ lá 'yị bɨ togú́ komo
ere, togú́ do sogo káṇgá ona, togú́ mbú sɨ́ káṇgá bɨ nɨ
útúásá líkpí wáraga née zɨ́a ólo ledre bɨ sɨmɨ a ní ndaá.
4 Gɨ zɨ́a bɨ 'yị bɨ zɨ́a útúásáne líkpí mbílí wáraga née
ólo a ndaá ní, zɨ́ lerí méngị máa zɨ́ma íni ini kɨ́ngaya.
5 Zɨ́ ngúru mongú́ 'yị úku ledre zɨ́ma kɨ́dí, “Ndá íni ini
wá, lúrú aka wo bɨ ndɨsịnɨ́ ndólo wo kemị bɨ gɨ sɨmɨ sɨ́
do Zú́da e bɨ bulúndu ngére Dawídi ní nɨ útúásá líkpí
wáraga née.”

6 Née ní, zɨ́ma lúrúndíki Owú́ Kábịṛɨ́kị káa zɨ́ éyí bɨ oṇ-
goonzónɨ́ go mɨóṇgoónzó ní dongará kɨ́tị ngére ga
gére née. Zɨ́ éyí trịdrị e eso (4) kpá kɨ́ mɨngburoko 'yị e
ídíye gbaá cigí a. Nɨ kɨ́ ngịrí e ịnyị doa gbre (7), kɨ́ ko-
mo e ịnyị doa gbre (7) nɨyí 'Dówú́ Lomo ga bɨ Lomo ifi
bayi yée go do sogo káṇgá mbá ní. 7 Zɨ́ Owú́ Kábịṛɨ́kị
née ndéréne 'dí'bi mɨkú́ṛókú́ wáraga bɨ sɨ́lɨ́ anú 'bɨ 'yị bɨ
ndɨsị do kɨ́tị ngére ní. 8 Sɨmɨ bɨ 'di'bi wáraga née ní ní, zɨ́
éyí trịdrị ga bɨ eso (4) nda kpá kɨ́ mɨngburoko 'yị ga bɨ
cɨ́ kéṛɨ́ a doa eso (24) ní útú ló'bụ komoyé bi kó'dú́ Owú́
Kábịṛɨ́kị née. Yée kékɨ́é'do mbá nɨyí kɨ́ kụ'dú́ do sɨ́lɨ́ye
kpá kɨ́ kó'do bɨ yemenɨ́ gɨ sɨmɨ dábu ní kɨ́ abú́ṛengú
sɨmɨyé. Née ini zɨ́ Lomo 'bɨ mbigí 'yị ga bɨ 'bɨ Lomo ní.
9 Zɨ́ye úku mɨkánda ke'bị kɨ́dí,

“Útúásá go 'dí'bi wáraga née,
zɨ́yị líkpí taraa,
Gɨ zɨ́a oṇgoónzónɨ́ kóo yí go,
zɨ́yị úgú lúgu 'yịma'dí e zɨ́ Lomo kɨ́ sámayí
kacɨ́ ṛɨ́kɨ́ sɨ́ do 'yịma'dí e kɨ́ tara eyé e mbá do ídíye
mbigí 'yị ga bɨ 'bɨ Lomo ní.

10 Óto 'yị e go gɨ ro zɨ́ye ídíye 'yị 'dódo ledre 'bɨ Lomo
zɨ́ 'yị e káa zɨ́ 'yị 'dáná éyí e ní,
zɨ́ye ídíye zɨ́ 'yị e do sogo káṇgá káa zɨ́ mɨngburoko
ngére e ní.”

11 Mááyí ídí kɨ́e ní, zɨ́ma úwú do tú́'dú́ maláyika e,
toro'dikínɨ́ kɨ́tị ngére kɨ́ éyí trịdrị e kɨ́ mɨngburoko 'yị ga
gére née go gbaá. 12 Zɨ́ maláyika máa ga gére née
ndɨ́sịyé úku ke'bị kɨ́dí,

“Owú́ kábịṛɨ́kị bɨ kóo ufunɨ́ wo ní,
utúasá mɨútúásá zɨ́a ídíne kɨ́ cóngóro, kɨ́ tú́'dú́ éyí e,
kɨ́ komokenzị nda kɨ́ roko'bụ zɨ́ne.
Zɨ́ 'yị e ndɨ́sịyé óto úndrua kɨ́ kófó ịrịa.”

13 Zɨ́ma kpá úwú do éyí trịdrị ga bɨ komo ere ní mbá,
kɨ́ yée ga bɨ do sogo káṇgá ní kɨ́ yée ga bɨ sɨ́ káṇgá ní,
kɨ́ yée ga bɨ sɨmɨ mɨngburoko iní e ní, nda kɨ́ ngíti géyị
éyí trịdrị e mbá, zɨ́ye ndɨ́sịyé úku ke'bị kɨ́dí,

“Kófó ịrị kɨ́ mongú́ úndru,
idí ídí zɨ́ Lomo kpá zɨ́ Owú́ kábịṛɨ́kị
za fí.”

14 Zɨ́ éyí trịdrị ga bɨ eso née íṇyịyé ṇgúṇgu a yiii kɨ́dí,
“Idí kenée.” Geré zɨ́ mɨngburoko 'yị ga gére née útú
ándá royé bi ndɨ́sịyé óto úndru Lomo kɨ́ Ngére Yésụ.

Mɨzefị Ko'dó

6 Mááyí ídí kɨ́e ní, Owú́ Kábịṛɨ́kị likpí mɨzefị ko'dó bɨ
odó'dụtụnɨ́ tara wáraga née kɨ́e ní. Zɨ́ ngúru éyí
trịdrị gɨ dongará éyí trịdrị ga bɨ eso (4) ní ndóndóló kɨ́
kúrúne 'dága káa zɨ́ nzagba embéne ní kɨ́dí, “Ógụ mu.”
2 Mááyí lúrú bi káa ní, bɨkenyɨ́ usáni nɨ mɨtóroné kó'dú́-
ma. O'do bɨ ekɨ́ ndɨ́sị doa ní nɨ kɨ́ sama do sɨ́lɨ́ne kpá kɨ́
tagíya doné. Zɨ́ usáni née ndɨ́sị ngásáne kɨ́e zɨ́ 'yị e
ówo a mbá gɨ zɨ́a romo komo ezeokóne e go.

3 Sɨmɨ bɨ Owú́ kábịṛɨ́kị likpí gbre ká'dá ní, zɨ́ma úwú
kúrú gbre éyí trịdrị kɨ́dí, “Ógụ mu.” 4 Zɨ́ ngíti bɨkesí
bɨrará usáni kpá ógụné. 'Yị bɨ ndɨsị ngásá káa ní nɨ kɨ́
mongú́ maku do sɨ́lɨ́ne 'di'biogụ 'bɨ ené mɨmbé'de késí
zɨ́a óto 'yị e ndɨ́sịyé úfu royé.

5 Sɨmɨ bɨ Owụ́ kábịŕíkị likpí ota (3) ko'dó ní, zɨ́ma úwú
kúrú ota (3) éyí trịdrị kɨ́dí, “Ógụ mu.” Mááyí lúrú bi káa
ní, bụkụlụ usáni nɨ mɨtóroné kó'dụ́ma. 'Yị bɨ ekí doa ní
kɨ́ kakpá 'bɨ ụ́nzụ éyí do sị́lí́ne. 6 Zɨ́ma úwú kúrú gɨ don-
gará éyí trịdrị ga bɨ eso (4) née kɨ́dí, “Éyí bɨ nɨyí ụ́nzụ a
zɨ́ 'yị kɨ́ owụ́ kakpá née nɨ ídí kɨ́ tụ́'dụ́ késí. Áyí ótoómo
dụ́ụ́ yáká ga bɨ kɨ́ éyí ga bɨ sɨmɨyé gɨ ro ndísị lúrụ yée
káa do sụ'bú kɨ́ yée ga bɨ gɨ ro le'yí kóŕó ní.”
7 Sɨmɨ bɨ Owụ́ Kábịŕíkị likpí eso (4) ká'dá ní, zɨ́ma úwú
kúrú eso (4) éyí trịdrị kɨ́dí, “Ógụ mu.” 8 Mááyí lúrú bi
káa ní, usáni bɨ kɨ́ roné káa zɨ́ mbụkụ ní nɨ go ógụ. 'Yị
bɨ ndịsị doa ní ịrịa Owụ́ Umbu. Ịrị ezegámá a 'bɨ ené
Zɨ́umbu. I'bínɨ́ roko'bụ zɨ́ye do kɨ́é'do gɨ sɨmɨ eso (4) †
'bɨ do sogo káṇgá zɨ́ye ndísịyé úfu 'yị e kɨ́ mɨngburoko
maku e, kɨ́ mongụ́ 'bú, kɨ́ ndíyá, zɨ́ bangá sinyí e ánu
ngíti géyị ye.
9 Sɨmɨ bɨ likpí ịnyị (5) ko'dó ní, mááyí lúrú bi sị́ mbayi
bɨ káa ní, zɨ́ma lúrúndíki lafúze ga bɨ ufunɨ́ yée gɨ zɨ́a bɨ
ṇguṇgunɨ́ ledre 'bɨ Lomo zɨ́ye ndísịyé úku ledre a kɨ́n-
gaya ní. 10 Zɨ́ye úku ledre kɨ́ kúrúye 'dága zɨ́ Lomo bɨ
roko'bụné kɨ́ngaya ní kɨ́dí, “Ngére ezé Lomo, yí bɨ
kémbí lúyú ledre ndaá royí wá ní. 'Yị ga bɨ 'do'donɨ́ zée
zɨ́ye úfu zée ba, áyí í'bí 'do'dó royé nda kɨ́be'di?” 11 Zɨ́
Lomo í'bí bɨkenyí bongó zɨ́ 'yị ga bɨ ufunɨ́ yée ní. Zɨ́a
úku ledre zɨ́ye kɨ́dí, ndísịsé aka kí 'búó togụ́ ufu asánɨ́
'yị amá ga bɨ ṇguṇgunɨ́ ledre amá go nɨyí lúndu e mbá
gɨ ro zɨ́ 'do'dó ma'dáa útúásáne kpịnị.
12 Sɨmɨ bɨ likpínɨ́ ịnyị doa kéŕí (6) ká'dá ní, zɨ́ kị'dị
káṇgá méngị roné, geré zɨ́ kadra ịlí́ne mbụ́ụ́, zɨ́ komo
éfé ésí́ne káa zɨ́ sáma ní. 13 Zɨ́ kele e ndísị útúógụyé káa
zɨ́ mɨáná kágá ndịsịnɨ́ útúógụyé gɨ zɨ́ mongụ́ síli ní.
14 Do kɨ́ŕókụ́óyó ere káa zɨ́ kɨ́ŕokụ́nɨ́ sáka ní. Zɨ́ landa e
kɨ́ cúkú e lélíye mbá.
15 Zɨ́ mɨngburoko ngére e, kɨ́ 'yị 'bɨ 'be 'bɨ eyé e, kɨ́
mɨngburoko manda 'bɨ asikíri eyé e, kɨ́ 'yị ga bɨ kɨ́ tụ́'dụ́
éyí e zɨ́ye ní, kɨ́ 'yị ga bɨ kɨ́ roko'bụ ledre e zɨ́ye ní, kɨ́
owụ́kụlụ́ e kɨ́ gbékpị 'yị e mbá zɨ́ye ídíye kɨ́ ngịrị royé
bɨsinyíne zɨ́ye ndísịyé kɨ́ ló'boyé sɨmɨ gu landa e ngíti
géyị sogo landa e. 16 Zɨ́ye ndísị ngásáye kɨ́ úku ledre
kɨ́dí, “Áko landa ga ba, ínyịsé gɨrí ógụ útú'dụ́tụ zée wá
gɨ zɨ́ 'di, líkpísé rosé mu zɨ́ze ólụ́ ló'bozé sɨmɨsé gɨ zɨ́
sɨmɨkesí 'bɨ Lomo e kɨ́ Owụ́ kábịŕíkị. 17 Sịndí kadra 'bɨ
sɨmɨkesí eyé utúasá go zɨ́a gɨ ro úfuónzó zée. Ambí nɨ
yómo zée gɨ zɨ́a née?”

Otonɨ́ kacɨ́ sị́lí́ Lomo sɨmɨ komo 'yị e (144,000)

7 Gɨ do kacɨ́ ledre née ní, zɨ́ma lúrúndíki maláyika e
eso kɨ́ toro do sogo káṇgá do bi e mɨngúngúcú a.
'Di'bingeŕịnɨ́ bɨsinyí síli bɨ kɨ́ roko'bụné ayí ógụ ílí do
sogo káṇgá, togụ́ do mɨkavu e kɨ́ kágá e ní go ndá. 2 Zɨ́-
ma kpá lúrúndíki ngíti maláyika kɨ́ ógụ 'díyị roné gɨ 'dí
gbére, gɨ ro óto kacɨ́ sị́lí́ Lomo sɨmɨ komo 'yị ga bɨ 'bɨ
Lomo ní. Zɨ́a úku ledre kɨ́ kúrúne 'dága zɨ́ maláyika ga
bɨ eso i'bínɨ́ roko'bụ zɨ́ye gɨ ro sínyiónzó do sogo káṇgá
kɨ́ mɨkavu ní kɨ́dí, 3 “Ndásé aka sínyiónzó do sogo
káṇgá kɨ́ mɨkavu e kɨ́ kágá e wá, 'búó togụ́ otozé kacɨ́
sị́lí́ Lomo go sɨmɨ komo mbigí 'yị ené e za mbá.” 4 Zɨ́ye
úku ledre kɨ́dí, otozé kacɨ́ sị́lí́ Lomo go sɨmɨ komo 'yị e
álífu kɨ́é'do doa cí gbre doa eso (144,000) née sí do
Isɨréle e.
5 Gɨ tara mbotụ 'bɨ Zụ́da 'bɨ ené álífu sokó doa gbre
(12,000),
gɨ tara mbotụ 'bɨ Rụ́bene 'bɨ ené, álífu sokó doa gbre
(12,000),
gɨ tara mbotụ 'bɨ Gáda 'bɨ ené álífu sokó doa gbre
(12,000),
6 gɨ tara mbotụ 'bɨ Aséra 'bɨ ené álífu sokó doa gbre
(12,000),
gɨ tara mbotụ 'bɨ Nafatáli 'bɨ ené álífu sokó doa gbre
(12,000),
gɨ tara mbotụ 'bɨ Manási 'bɨ ené álífu sokó doa gbre
(12,000),
7 gɨ tara mbotụ 'bɨ Simiyóna 'bɨ ené álífu sokó doa
gbre (12,000),
gɨ tara mbotụ 'bɨ Lévị 'bɨ ené álífu sokó doa gbre
(12,000),
gɨ tara mbotụ 'bɨ Isakára 'bɨ ené álífu sokó doa gbre
(12,000),
8 gɨ tara mbotụ 'bɨ Zebụlụ́na 'bɨ ené álífu sokó doa
gbre (12,000),
gɨ tara mbotụ 'bɨ Yoséfa 'bɨ ené álífu sokó doa gbre
(12,000),
gɨ tara mbotụ 'bɨ Benzemúna 'bɨ ené álífu sokó doa
gbre (12,000).

Tụ́'dụ́ ŕíkí sí do 'yịma'dí e

9 Gɨ do kacɨ́ ledre née ní, zɨ́ma lúrúndíki tụ́'dụ́ tụ́'dụ́
'yị e, 'yị bɨ nɨ útúásá óloónzó yée ní ndaá. Tụ́'dụ́ sí do
'yịma'dí e do sogo káṇgá, kacɨ́ kúfúye kɨ́ tara eyé e
mɨngúngúcua nɨyí kenée mbá mɨtóroyé kó'dụ́ Lomo kɨ́
Owụ́ kábịŕíkị. Esịnɨ́ royé mbá bɨkenyí bongó, kpá kɨ́
mbílí mbí́ró do sị́lí́ye. 10 Zɨ́ 'yị ga gére née úku ke'bị kɨ́
kúrúye 'dága kɨ́dí,
“Lomo ezé bɨ nɨ mɨndísịné
do kí́tị ngére ní
nɨ kɨ́ roko'bụ zɨ́ne
'bɨ yómo 'yị ené e.
Owụ́ kábịŕíkị nɨ kpá kenée.”
11 Zɨ́ maláyika e ga bɨ toro'dikínɨ́ kí́tị Ngére née gbaá ní,
kɨ́ ngíti géyị mɨngburoko 'yị ga bɨ ore, nda kpá kɨ́ ngíti
géyị mɨngburoko éyí trịdrị ga bɨ eso (4) ní ínyịyé mbá
útúló'bụ komoyé bi ndísịyé óto úndru Lomo. 12 Zɨ́ye
úku ledre kɨ́dí,
“Idí kenée.
Azé ndísị mbófo yí kɨ́ kófó ịrịyí,
áyí 'yị komokenzị, azé mbófo yí kɨ́ ndísị óto úndruyí,
áyí kɨ́ roko'bụ ledre e za mbá zɨ́yị,
azé ndísị óto úndruyí kenée za fí. Idí kenée.”
13 Zɨ́ ngúru mɨngburoko 'yị ga gére née ndú'yú máa
kɨ́dí, “Ówo 'yị ga bɨ kɨ́ bɨkenyí bongó royé née bú?
Ogụnɨ́ gɨ 'da?”
14 Zɨ́ma úkulúgu ledre zɨ́a kɨ́dí, “Mongụ́ 'yị, ówo yée
yí.”

† *Kɨ́é'do gɨ sɨmɨ eso: Togụ́ ifinɨ́ kóo sɨmɨ 'yị e eso do sogo káṇgá
née ní nɨyí úfuónzó ngúru a bɨ ifinɨ́ ní mbá 'dá'ba.*

Zɨa úku ledre zɨma kɨdí, “Ga gére née 'yị ga bɨ kóo nduwúnɨ́ kɨ́ngaya ní. Luguɲɨ́ bongó eyé go drá kɨ́ sáma Owụ́ Kábịrɨ́kị. 15 Gɨ zɨ́ kéyị née,
“utúasáɲɨ́ go tóroyé cigí kɨ́tị ngére 'bɨ Lomo
ndɨ́sịyé óto úndrua sɨmɨ 'dɨ́cɨ́ ené kɨ́ kadra kpá kɨ́
ndụlụ mbá,
gɨ zɨa owonɨ́ bú kɨdí Lomo ma'dáa ndɨsị sáká yée ne gɨ
sɨmɨ ledre e.
16 Éyɨ́ bɨ 'bú ní mengị lolụ yée wá,
kodró mengị yée wá.
Pho'dụ kadra ongbó lolụ yée wá,
gba bɨsinyí bimɨɨ́rɨ́ ogụ lolụ royé kpá wá.
17 Owụ́ kábịrɨ́kị bɨ toro kó'dụ́ kɨ́tị ngére ní nɨ ndɨ́sị lúrú
bi kacɨ́ye,
zɨa ndɨ́sị ndéré kɨ́ye do 'dawú 'bɨ trịdrị bɨ za fí ní.
Lomo nɨ ó'dó iní ini gɨ komoyé drá.”

Ledre gɨ ro odụ ko'dó bɨ likpínɨ́ ní

8 Sɨmɨ bɨ Owụ́ kábịrɨ́kị likpí ịnyị doa gbre ko'dó ní, zɨ́
bi ídíne komo ere sií gbóo kɨ́ yana sịndɨ́ kadra.
2 Mááyí ídí kɨe ní, i'bínɨ́ dịbịlị go zɨ́ maláyika ga bɨ ịnyị
doa gbre ndɨsịnɨ́ tóro kó'dụ́ Lomo ní kacɨ́ye mbá.
3 Zɨ́ ngíti maláyika bɨ kɨ́ saáni bɨ gɨ sɨmɨ dábu do sɨ́lɨ́ne
kɨ́ abúṛengú sɨmɨné ní ógụ tóroné cigí mbayi 'bɨ Lomo.
Zɨa óngbó a 'dáná a zɨ́ Lomo káa zɨ́ bɨ mbigí 'yị 'bɨ Lo-
mo ndɨsịnɨ́ íni ini zɨ́ Lomo ní do mbayi bɨ gɨ sɨmɨ dábu
ní kó'dụ́ kɨ́tị ngére née. 4 Zɨ́ cika abúṛengú née kɨ́ ini 'bɨ
'yị ga gére née ndéréne gɨ do sɨ́lɨ́ maláyika née zɨ́ Lomo
'dága. 5 Née ní zɨ́ maláyika née 'dí'bi saáni do ụ́nzụ
'dúcu a kɨ́ so pho'dụ bɨ gɨ sɨ́ mbayi 'bɨ Lomo ní, zɨa
léfe a ruu bi do sogo káṇgá. Gɨ ore geré zɨ́ pho'dụ née
ndícíphụ́trụ roné kɨ́ mongụ́ roko'bụné zɨa ndɨ́sị
'bɨ́lé'bené zɨ́ káṇgá kpá ndɨsị kɨzịné.

Maláyika imínɨ́ dịbịlị e

6 Nda gɨ ore, zɨ́ maláyika ga bɨ gáa ịnyị doa gbre (7)
i'bínɨ́ dịbịlị e ịnyị doa gbre do sɨ́lɨ́ye ní, yéme royé gɨ ro
ímí yée.
7 Zɨ́ mɨzefị maláyika ímí 'bɨ ené dịbịlị. Geré zɨ́ mɨn-
guṛogó iní káa zɨ́ mongụ́ 'dófɨ́ ní kɨ́ ngíti éyɨ́ bɨkesɨ́
pho'dụ ní kpá kɨ́ sáma útúógụyé gɨ komo ere do
káṇgá. Zɨ́ dogboṛụ do sogo káṇgá kɨ́é'do gɨ sɨmɨ ota †
kɨ́ kágá e kɨ́ súwú e áṛáye mbá.
8 Zɨ́ gbre maláyika ímí 'bɨ ené, zɨ́ mongụ́ so pho'dụ
káa zɨ́ landa ní útúógụné bu sɨmɨ mongụ́ mɨkavu. Zɨ́
komo dogboṛụ mɨkavu née ésɨne káa zɨ́ sáma ní. 9 Zɨ́
tụ́'dụ́ ngíti géyị éyɨ́ trịdrị ga bɨ sɨmɨ a ní úyuyé mbá, zɨ́
dogboṛụ kuṛúngba e 'déweyé gɨ zɨ́ roko'bụ iní.
10 Zɨ́ ota maláyika ímí 'bɨ ené dịbịlị. Zɨ́ mongụ́ kele bɨ
ndɨsị ndící 'bɨ ené káa zɨ́ mɨụ́ndụ pho'dụ ní útúógụné
ṛee buu sɨmɨ ngbuṛu e kɨ́ dokụ́'dụ ngbuṛu e. 11 Ịṛị kele
née nɨ Átá. Gɨ zɨ́ kéyị née, zɨ́ dogboṛụ iní e átáye mɨátá,
zɨ́ tụ́'dụ́ ngíti géyị 'yị ga bɨ ewénɨ́ ní úyuyé mbá.
12 Zɨ́ eso maláyika ímí 'bɨ ené dịbịlị. Zɨ́ dogboṛụ kadra
kɨ́ dogboṛụ éfé kɨ́ kele e ídíye nda lụlụ'dụ oṇgonɨ́ lolụ
bi mbɨ́ wá. Zɨ́ bi rịrịfị née ídíne gbóo kɨ́ yana kadra kpá
gbóo kɨ́ yana ndụlụ.
13 Gɨ do kacɨ́ ledre née, zɨma lúrúndíki agi komo
kadra 'dága, zɨa ndɨsị gbúrógbóne 'dága kɨdí, “Nduwú,
nduwú, nduwú ro 'yị ga bɨ do sogo káṇgá ní gɨ zɨa
maláyika ga bɨ ota ní nɨyí go gɨ ro ímí 'bɨ eyé dịbịlị caka-
ba.”

Ịnyị maláyika imí 'bɨ ené dịbịlị

9 Zɨ́ ịnyị (5) maláyika ímí 'bɨ ené dịbịlị. Kpá lá bɨ imí
ní, geré zɨma lúrúndíki kele bɨ utúogụ do sogo
káṇgá ní. 'Di'biogụ mafutáa 'bɨ líkpí tara gu bɨ olụ́ olụ́ ††
kɨ́ngaya ní kpa kɨ́ne. 2 Sɨmɨ bɨ likpí tara gu née ní, zɨ́
bụkụlụ cika ólụ́ógụné kụụ káa zɨ́ cika mɨ'dụtụ́ ní, zɨa
'dụ́tụ komo kadra kɨ́ ere yeré. 3 Zɨ́ mbíra e ólụ́ógụyé gɨ
sɨmɨ cika née sụụ ógụyé do káṇgá. Nɨyí kɨ́ roko'bụ 'bɨ
é'be 'yị zɨye káa zɨ́ ágarabu ní. 4 Ukunɨ́ zɨye kɨdí ndanɨ́
é'be súwú e kɨ́ éyɨ́ ga bɨ ụtụnɨ́ ní kɨ́ kágá e wá. Idínɨ́
é'be dụ́ụ́ 'yị ga bɨ ngárá otonɨ́ kacɨ́ sɨ́lɨ́ Lomo sɨmɨ ko-
moyé wá ní. 5 Ukunɨ́ zɨye kɨdí ndanɨ́ úfu 'yị ga bɨ nɨyí
é'be yée née mɨúfu wá. Idínɨ́ tɨ́ lá 'dó'do yée mɨ'dódo kɨ́
éyɨ́ mɨówo bɨ káa zɨ́ 'bɨ ágarabu ní kɨ́ éfé e ịnyị. 6 Sɨmɨ
sịndɨ́ kadra née gɨ zɨ́ éyɨ́ mɨówo, zɨ́ tụ́'dụ́ 'yị e ndɨsịyé
ṇgúṇgú umbu, é'e umbu ogụ ené 'dí'bi yée wá, zɨye
ídíye tɨ́ nzíyiyé gɨ ro úyuyé, umbu ngásá nda yí ené gɨ
zɨye mɨngásá.
7 Mbíra ga gére née, tosoyé káa zɨ́ usáni ga bɨ
yemeomonɨ́ yée go nzíyiyé gɨ ro okó ní. Nɨyí mbá kɨ́
tagíya ro doyé gɨ sɨmɨ dábu. Sɨmɨ komoyé nɨ mbá káa zɨ́
sɨmɨ komo 'yịma'dí ní. 8 Zɨ́ bị doyé ídíne mbá káa zɨ́ bị
do kará e ní. Zɨ́ soyé ídíne mbá kɨ́ mɨngburoko ngiṛiné
káa zɨ́ so kemị ní. 9 Zɨ́ do kó'dụye óṛụné gbɨgaga káa zɨ́
késɨ́ ní. Zɨ́ ngboṛụ fúndúye kɨ́ ịnyị 'dága ndɨsị ngún-
druné káa zɨ́ gboṛụ tụ́'dụ́ usáni e kɨ́ ndéréye sɨmɨ okó
ní. 10 Sono mbíra ga gére née nɨ kɨ́ wowóne káa zɨ́
ágarabu ní. Nɨyí ndɨsị é'be 'yị e kɨ́ sonoyé née kɨ́ éfé
ịnyị (5). 11 Maláyika bɨ ndɨsị lúrú bi kacɨ́ mongụ́ gu ní, nɨ
ne ngére doyé. Ịṛịa sɨmɨ tara Ébere nɨ Abadóno, sɨmɨ
Gịṛɨ́gị 'bɨ ené Apolóno ‡ ledre gɨ sɨmɨa kɨdí, 'do'dó.
12 Mɨzefị 'do'dó ụkụ́ aka née lá ne. Ngíti géyị 'do'dó e
gbre nɨyí kpá ógụ.
13 Zɨ́ ịnyị doa kéṛɨ́ (6) maláyika ímí 'bɨ ené dịbịlị. Zɨma
úwú kúrú 'yị kɨ́ ódroné gɨ sɨ́ mbayi kɨ'dí bɨ ndɨsịnɨ́ 'dáná
éyɨ́ zɨ́ Lomo sɨ́ mbayi 'bɨ Lomo bɨ gɨ sɨmɨ dábu ní. 14 Zɨ́ 'yị
née úku ledre zɨ́ ịnyị doa kéṛɨ́ (6) maláyika née kɨdí,
“Líkpí maláyika ga bɨ eso (4) 'di'bingeṛịnɨ́ yée sɨmɨ ng-
buṛu Efaráta ní mu.” 15 Née ní do likpí maláyika ga bɨ
eso (4) yemeotonɨ́ yée nzíyiyé gɨ ro sịndɨ́ kadra, kɨ́ éfé
nda kɨ́ sɨmɨbi 'bɨ ledre née ní ní, ínyịyé ndéréye úfu
tụ́'dụ́ ngíti géyị 'yịma'dí e do sogo káṇgá. 16 Maláyika
ga bɨ eso (4) née, nɨyí kɨ́ tụ́'dụ́ asikíri e do usáni e, olonɨ́
yée zɨma úwú a romonɨ́ cɨ́ sokó mɨ́lịyono (200,000,000)
go.
17 Zɨma lúrú usáni e kɨ́ 'yị ga bɨ doyé ní, odónɨ́ mbá
sókó késɨ́ e do kó'dụye ngíti géyị bɨkesɨ́ne, ngíti géyị

† *Kɨ́é'do gɨ sɨmɨ ota 'bɨ do sogo káṇgá: Togụ́ ifinɨ́ kóo sɨmɨ do so-
go ota, nɨyí óngbóónzó ngúru a mbá 'dá'ba.*

†† *Gu bɨ olụ́ olụ́ kɨ́ngaya ní: Ba bi bɨ kɨ'dí bɨ bandáotonɨ́ Satána
doa ní.* ‡ *Apolóno: Sɨmɨ tara Ébere ini ledre sɨmɨ a kɨdí sínyiónzó
éyɨ́ e.*

káa zɨ́ cika ní, zɨ́ ngíti géyị ídí 'bɨ eyé rerembeyé káa. Usáni ga gére née toso doyé nɨ káa zɨ́ do kemị ní. Zɨ́ pho'dụ kɨ́ cika nda kɨ́ barʉ́tụ ndɨ́sị ólʉ́ógụyé gɨ koyé.
18 Zɨ́ éyí ga bɨ olʉ́ogụnɨ́ gɨ ku bangá ga gére née úfu tʉ́'dʉ́ tʉ́'dʉ́ 'yị e. 19 Bangá ga gére née, roko'bụ 'bɨ úfu 'yị e nɨ sɨmɨ koyé, kpá ro sonoyé. Sonoyé nɨ kɨ́ doné káa zɨ́ do kámá ní togʉ́ naná 'yị go yá, zɨ́ wowó a ídíne kɨ́ngaya.
20 'Yị máa yée ga bɨ omonɨ́ gɨ sɨmɨ umbu ga gére née, ilinɨ́ eyé óyóló'bó mɨmbé'deyé wá. Otoomonɨ́ eyé óto úndru dokéké e, kɨ́ lomo ga bɨ 'yịma'dí yemenɨ́ yée gɨ sɨmɨ mɨ́rɨ́rịrí késɨ́ e kɨ́ dábu togʉ́ mbú yée ga bɨ gɨ sɨmɨ tutú kɨ́ kágá, bɨ ngárá lurúnɨ́ bi wá, uwúnɨ́ ledre wá, gamánɨ́ kpá wá ní wá. 21 Otoomonɨ́ eyé ledre 'bɨ úfu 'yị e, lóndʉ́, 'berị, kpá kɨ́ ledre 'bɨ ugu ní wá.

Maláyika kɨ́ Owʉ́ Wáraga do sɨ́lɨ́ne

10 Nda née ní, zɨ́ma lúrúndíki ngíti maláyika bɨ kɨ́ roko'bụné kɨ́ngaya ní kɨ́ ógụné gɨ komo ere do káṇgá, bụ́rụngʉ́ solụ wo go yeré, zɨ́ mɨ́kǫ́rʉ́ ídíne ro doa gbaá. Zɨ́ sɨmɨ komoa ndɨ́sị ɽɨ́ríne káa zɨ́ sʉ́lʉ́ kadra ní, zɨ́ kágá sịndɨ́ ga ídíye mbá káa zɨ́ ngbuɽu ngɨ́rɨ́ ga bɨ kɨ́ pho'dụ royé ní. 2 Maláyika máa née ogụ kɨ́ owʉ́ wáraga do sɨ́lɨ́ne kɨ́ tarané mɨlíkpíne fúó. Zɨ́a ógụ tóroné óto sịndɨ́ne 'bɨ anú do mɨkavu, sịndɨ́ a 'bɨ ngelị 'bɨ ené do káṇgá. 3 Zɨ́a gbúrógbóne 'dága káa zɨ́ kemị gburogbóne ní. Sɨmɨ bɨ gburogbó ní, geré zɨ́ nzagba émbéne kɨ́'dí ịnyị doa gbre (7). 4 Sɨmɨ bɨ nzagba ga bɨ ịnyị doa gbre (7) née embénɨ́ gɨrí ní, geré zɨ́ma ɲnyịmá gɨ ro éké ledre ga bɨ ukunɨ́ yée née. Zɨ́ ngíti 'yị ótrʉ́ kása ledre zɨ́ma gɨrí kɨ́dí, “Ndá aka éké 'dódo ledre ga bɨ úwú yée née wá, idínɨ́ aka ídí mɨótoéciyé.”
5 Zɨ́ maláyika bɨ gáa toro do mɨkavu kɨ́ ngíti sịndɨ́ne do iní, ngíti a do káṇgá ní ɲnyịné sɨ́kpị sɨ́lɨ́ne 'bɨ anú 'dága. 6 Zɨ́a lólóbʉ́ kɨ́ ịrị Lomo bɨ nɨ trịdrị za fí, bɨ otoogụ ere kɨ́ éyí ga bɨ sɨmɨné ní mbá, kpá kɨ́ do sogo káṇgá za kɨ́ éyí ga bɨ sɨmɨné ní mbá, mɨkavu e kɨ́ éyí ga bɨ sɨmɨyé ní mbá kɨ́dí, “Sịndɨ́ kadra ogụ go. 7 Sɨmɨ bɨ sịndɨ́ kadra ogụ go gɨ ro zɨ́ ịnyị doa gbre (7) maláyika ímí 'bɨ ené dịbịlị ní, ledre ga bɨ kóo Lomo yemeomo yée sɨmɨ roko'bụ ené ní geré zɨ́ye méngị royé tɨ́ káa zɨ́ kóo ukui'bí zɨ́ ngíti géyị 'yị kasa ené ga bɨ nébị e ní.”
8 Zɨ́ kúrú bɨ gáa mɨúwú gɨ komo ere ní kpá ówʉ́ ándá roné zɨ́ma kɨ́dí, “Ndéré mu zɨ́yị 'dí'bi wáraga bɨ likpíomonɨ́ tara go fúó do sɨ́lɨ́ maláyika bɨ tóro kɨ́ kémbɨ́ sịndɨ́ne do iní kpá do káṇgá ní.”
9 Zɨ́ma ndéréma úku ledre owʉ́ wáraga née zɨ́ maláyika née gɨ ro zɨ́a í'bí a zɨ́ma. Zɨ́a úkulúgu ledre zɨ́ma kɨ́dí, “'Dí'bi mu, ídí esị a koyí zɨ́yị ánu a. Sɨmɨ bɨ áyí ndɨ́sị ánu a ní, nɨ ídí koyí ngbéngbeté káa zɨ́ tezị ní, nɨ ndéréókpó sɨmɨyí nda mɨndogóne.” 10 Zɨ́ma 'dí'bi owʉ́ wáraga gɨ do sɨ́lɨ́ maláyika née ésị a komá ánu a. Nɨ komá tɨ́ ngbéngbeté káa zɨ́ tezị ní, máʉ́lụ nda ní, okpó nda sɨmɨmá mɨndogóne. 11 Do úku kása ledre zɨ́ma kɨ́dí, “Ídí kpá fú úku ledre bɨ nɨ ógụ méngị roné zɨ́ ɽɨ́kɨ́ kúfú 'yịma'dí e, kɨ́ ɽɨ́kɨ́ sɨ́ doyé kɨ́ tara eyé e mɨngúngúcua kɨ́ ngére eyé e ní za mbá.”

Ledre gɨ ro 'dɨ́cɨ́ 'bɨ ini zɨ́ Lomo

11 Zɨ́ Maláyika í'bíógụ kágá 'bɨ ndárába éyí e zɨ́ma. Do úku ledre zɨ́ma kɨ́dí, “Ndéré mu ndárába sɨmɨ 'dɨ́cɨ́ 'bɨ Lomo, zɨ́yị kpá ndárába mbayi 'bɨ Lomo, zɨ́yị kpá ólo 'yị ga bɨ ndɨsịnɨ́ óto úndru Lomo íri ní mbá. 2 Tɨ́ lá, ndá ndárába ligá 'dɨ́cɨ́ máa née wá gɨ zɨ́a i'bínɨ́ go zɨ́ 'yị ga bɨ ndanɨ́ Yʉ́da e wá ní. Nɨyí ndɨ́sị 'dítí sɨmɨ gara bɨ lúyú ledre ndaá sɨmɨ a wá ní kɨ́ éfé e cɨ́ gbre doa gbre (42). 3 Mááyí í'bí roko'bụ zɨ́ 'yị amá e gbre nɨyí ésị royé mbá nzenze bongó zɨ́ye ndɨ́sịyé úku bɨlámá ledre amá zɨ́ 'yị e kɨ́ sɨ́lɨ́ álifu kɨ́é'do míya gbre doa cɨ́ ota (1,260).”
4 'Yị ga bɨ gbre née nɨyí káa zɨ́ kágá bɨ kɨ́ ịrịné olíva ní, kpá káa zɨ́ lámba bɨ 'dɨ́cɨ́ kacɨ́ Ngére 'bɨ do sogo káṇgá ní. 5 Togʉ́ 'yị ili méngị bɨsinyí ledre kɨ́ 'yị amá ga gére née yá, pho'dụ nɨ ólʉ́ógụ gɨ koyé óngbóónzó 'yị máa née. Née mɨsi'di bɨ 'yị bɨ nɨ méngị bɨsinyí ledre kɨ́ 'yị amá ga gére née ní nɨ úyu doa ní. 6 Ya'dá ga gére née nɨyí kɨ́ roko'bụ zɨ́ye úku ledre zɨ́ iní tóroné kɨ́ é'dị sɨmɨ bɨ nɨyí ndɨ́sị úku bɨlámá ledre amá zɨ́ 'yị e ní. Nɨyí kpá kɨ́ roko'bụ zɨ́ye úku ledre zɨ́ iní óyóló'bó roné káa zɨ́ sáma ní gɨ ro zɨ́ bɨsinyí ɽɨ́kɨ́ ndíyá e útúye do 'yị e 'diya káa zɨ́ bɨ ilinɨ́ ní.
7 Sɨmɨ bɨ mengịonzónɨ́ moko bɨ mákása yée kɨ́e née go ní, bangá sinyí bɨ nɨ ólʉ́ógụ gɨ sɨmɨ mongʉ́ gu ní nɨ útú kɨ́ okó doyé do rómo komoyé zɨ́a úfu yée. 8 Umbuyé nɨ ídí sága do mongʉ́ mɨsi'di sɨmɨ Yerụsaléma ore. Née sɨ́ ledre bɨ ndolonɨ́ gara née gɨ zɨ́a kpá “Sodóma” do ndólo a kpá kɨ́dí, “Ízibiti ní.” † Née gara bɨ kóo phephéonzónɨ́ Ngére eyé sɨmɨ a ní. 9 Umbu ga gére née nɨyí ídí sága kenée kɨ́ sɨ́lɨ́ ota kɨ́ yanané gɨ ro zɨ́ ɽɨ́kɨ́ kúfú 'yịma'dí e, kɨ́ ɽɨ́kɨ́ sɨ́ doyé kɨ́ tara eyé e mɨngúngúcua ndɨ́sị ógụyé lúrú cáyi yée. Née sɨ́ ledre bɨ yaá ndanɨ́ óto yée gu gɨ zɨ́a wá ní. 10 Zɨ́ 'yị 'bɨ do sogo káṇgá e ídíye mbá kɨ́ rokinyi gɨ ro umbu ya'dá ga bɨ gbre née. Do ndɨ́sịyé méngị ayímbi kɨ́ í'bí tákpásɨ́lɨ́ zɨ́ lafúye gɨ zɨ́a ya'dá ga gére née i'bínɨ́ kóo 'do'dó go ro 'yị e do sogo káṇgá kɨ́ngaya.
11 Nda gɨ do kacɨ́ sɨ́lɨ́ ota (3) kɨ́ yanané, zɨ́ Lomo úru yée. Zɨ́ tʉ́'dʉ́ 'yị ga bɨ lurúnɨ́ ya'dá ga gére née urunɨ́ yí eyé gɨ sɨmɨ umbu go ní, ídíye kɨ́ mongʉ́ ngịrị royé.
12 Zɨ́ye úwú kúrú 'yị gɨ komo ere kɨ́ ndólo yée kɨ́dí, “Ógụsé gɨrí mu yáa.” Zɨ́ye ɲnyịyé tɨ́ do komo ezeokóye ga gére née ndéréye komo ere 'dága kpụrʉ́ gɨ sɨmɨ bụ́rụngʉ́.
13 Sɨmɨ sịndɨ́ kadra née ní, zɨ́ kị'dị káṇgá ídíne zɨ́ tʉ́'dʉ́ ngíti géyị kʉ́tʉ́ e sɨmɨ gara ore ndʉ́rụyé mbá. Zɨ́ 'yị e úyuyé álifu ịnyị doa gbre (7,000), zɨ́ yée ga bɨ omonɨ́ ní ndɨ́sịyé mbófo Lomo bɨ nɨ komo ere ní gɨ zɨ́ ngịrị.
14 Gbre 'do'dó ụkú aka née lá ne, otayé (3) nɨ go kpá ógụ cakaba.

Ịnyị doa gbre maláyika imí dịbịlị

15 Zɨ́ ịnyị doa gbre (7) maláyika ímí 'bɨ ené dịbịlị. Zɨ́ma úwú kúrú tʉ́'dʉ́ 'yị e komo ere kɨ́ úku ledre kɨ́dí,

† *Sodóma kɨ́ Ízibiti: Lomo sinyionzó Sodóma gɨ zɨ́ bɨsinyí mɨméngị ledre eyé e. Ólo Dosí éyí e 19:1-29. Lomo yomo 'yị ené e Isɨréle e gɨ sɨmɨ 'do'dó 'bɨ owʉ́kụlʉ́ gɨ sɨmɨ Ízibiti. Ólo Ólʉ́ógụ 12.*

“Do sogo káṇgá ba nɨ sį́ sį́lį́ Ngére Lomo, kpá sį́ sį́lį́ Kɨ́résịto,
Nɨ goó ne Ngére doa za fí.”
16 Geré zɨ́ mɨngburoko 'yị ga bɨ cị́kẹ́rį́ a doa eso (24)
ndịsịnɨ́ gbaá cigí Lomo ní, ịnyịyé útúye do ngṵ́rṵ́
sịndíye bi óto úndru Lomo, 17 kɨ́dí,
“Mbófo éyį́ zɨ́yị Ngére Lomo bɨ roko'bụyį́ ofụ go ní,
Áyí cakaba bo, gɨ zɨ́a áyí kóo kú yį́ eyį́ bo,
Áyí 'yị mongṵ́ roko'bụ
tónó moko eyį́ 'bɨ Ngére go.
18 'Yị ga bɨ kóo mɨmbé'deyé nɨ royį́ bɨsinyíne ní, sịndį́
kadra 'bɨ 'dó'do yée ogụ go.
Sịndį́ kadra ogụ 'déci ngbanga 'yị ga bɨ kóo uyunɨ́ go
ní,
kpá gɨ ro í'bí tákpásį́lį́ zɨ́ 'yị ịnyị kasa eyį́ ga bɨ nébị e
ní
kpá mbigí 'yị eyį́ ga bɨ kóo ndịsịnɨ́ óto úndru ịrịyį́ ní,
mɨngburoko yée kɨ́ mɨnzéréye,
kpá sịndį́ kadra 'bɨ úfu yée ga bɨ kóo ndịsịnɨ́ úfu
lafúye do sogo káṇgá ní.”
19 Nda gɨ ore, do líkpí mbotụ 'dịcį́ 'bɨ Lomo komo ere.
'Dịcį́ íri zɨ́ma lúrúndíki sondṵ́ụ bɨ kɨ́ mɨyéme ledre 'bɨ
Lomo gɨ ro 'yị e ní sɨmɨné. Zɨ́ bimɨóṇgó 'bɨ́lé'bené, zɨ́
mongṵ́ gboṛụ éyį́ ówṵ́ne káa zɨ́ nzagba embéne ní, zɨ́
káṇgá ndịsị kịzịné zɨ́ 'dófí e ndịsị ṛéṛeógụyé gɨ komo
ere bi.

Kára 'yị lárá

12 Mongṵ́ lárá ledre mengị komo ere. Kára esị
kadra roné, zɨ́a óto sịndíne e gá do éfé, tagíya bɨ
oto doné ní, yemenɨ́ gɨ sɨmɨ kele e sokó doa gbre (12).
2 Nɨ kɨ́ sɨmɨné, owṵ́ nɨ go ówo gɨ ro árá. Gɨ zɨ́ mɨówo
owṵ́, zɨ́a mbṵ́mbṵ́dṵ́ 'dága.
3 Zɨ́ ngíti mɨlárá kámá bɨkesíne 'dódoógụ roné komo
ere. Doa 'dényé ịnyị doa gbre (7), kɨ́ ngịríne e sokó
(10), zɨ́ tagíya e ídíye ro doa ga bɨ ịnyị doa gbre (7) née
kékɨ́é'do mbá. 4 Zɨ́a sɨ́kpị sononé ndịsị kpɨ́rákpɨ tṵ́'dṵ́
kele e kɨ́e, zɨ́ye ndịsị ṛéṛeógụyé gɨ komo ere do sogo
káṇgá. Zɨ́ kámá née ndéré tóroné mbɨ́ kó'dṵ́ kára bɨ ayí
árá née, gɨ ro togṵ́ árá go yá, zɨ́ne 'dí'bi owṵ́ née ṵ́lụ a.
5 Zɨ́ kára née árá owṵ́o'do bɨ nɨ ógụ ídíne ngére do
kúfú 'yịma'dí e mbá kɨ́ mongṵ́ roko'bụné káa zɨ́ késį́ ní.
Sɨmɨ bɨ ará ní, geré do 'dí'bi wo ndéré kɨ́e zɨ́ Lomo 'dá-
ga óto wo do kɨ́tị ngére. 6 Zɨ́ mbágá owṵ́ née ngásá
ndịsịné sɨmɨ súwú gbála do bi bɨ Lomo yemeomo zɨ́a ní
gɨ ro do lúrú bi kacɨ́ a kɨ́ sį́lį́ álifu kɨ́é'do míya gbre doa
cį́ ota (1,260) doné. 7 Zɨ́ okó útúne komo ere. Zɨ́
Máyikolo ịnyịné kɨ́ tṵ́'dṵ́ maláyika ené e ịcį́ okó kɨ́ lárá
kámá née kɨ́ lafúga ga bɨ gɨ do kacɨ́ a ní. 8 Tɨ́ lá zɨ́
maláyika e rómo komo kámá née, do ógóóyó wo gɨ ko-
mo ere gɨrí cṵ́ 'dá'ba. 9 Do ṵ́cụógụ lárá kámá née bi. Bɨ
kóo ndịsịnɨ́ ndólo a 'desį́ ngére 'bɨ bɨcayi lomo e togṵ́
mbú Satána ní, bɨ 'yị lóndo 'yị e do sogo káṇgá mbá ní.
Ụcụogụnɨ́ wo do sogo káṇgá kɨ́ maláyika ené e.
10 Zɨ́ kúrú 'yị ówṵ́ne komo ere gbélį́ kɨ́dí,
“Mbófo éyį́, Lomo bɨ kɨ́ roko'bụné 'yị yómo 'yị e ní 'do-
do roko'bụné go,
nɨ go ngére 'bɨ 'yịma'dí e mbá.
Wo bɨ kóo oto roné kacɨ́ kadra kɨ́ ndụlụ mbá ndịsị
úkuóto ledre ro lúndu zée kɨ́ lémị zée ní,
ndaá lolụ karaba komo ere wá, ogóoyónɨ́ wo go, nɨ
nda goó bi do sogo káṇgá.
11 Lafúze ga gére née romonɨ́ komo Satána
gɨ zɨ́a oyónɨ́ sogoyé zɨ́ Owṵ́ kábịṛíkị kɨ́ úku ledre um-
bu bɨ uyu gɨ royé ní wá.
Gɨ zɨ́ kéyị née, ngịrị umbu mengị ené yée wá.
12 Sée ga bɨ ndịsịsé ndịsị komo ere ní mbá, ídísé mu
ídí kɨ́ rokinyi.
Lerį́ zɨ́ do sogo káṇgá kɨ́ mɨkavu,
gɨ zɨ́a Satána nɨ go zɨ́se íri
kɨ́ mongṵ́ mɨmbé'dekesį́ sɨmɨné.
Gɨ zɨ́a owo go kɨ́dí ngítí sį́lį́ ené nɨ nda go lá
cúku'dée.”
13 Sɨmɨ bɨ Satána owoyeme kɨ́dí ụcụogụnɨ́ née go do
sogo káṇgá ní, zɨ́a ndịsịné gámásó'do kára bɨ ndikiogụ
owṵ́o'do ní. 14 Zɨ́ Ngére Lomo í'bí fúndú e gbre zɨ́ kára
née káa zɨ́ 'bɨ agi ní gɨ ro zɨ́a ịnyịné kɨ́e ndéréne gbála
sɨmɨ súwú, do ndịsị lúrú bi kacɨ́ kára née íri kɨ́ sɨmɨbi
ota kɨ́ yanané gɨ zɨ́ kámá. †15 Zɨ́ Satána née sí'dí 'díyị iní
kpúya káa zɨ́ ngbuṛu ní ma'díi do bi bɨ kára née ngasá
doa ní, gɨ ro zɨ́ iní née ndéré úfu wo 'dá'ba. 16 Zɨ́ káṇgá
líkpí roné, zɨ́ iní bɨ Satána si'dí née kúkúne mbá sɨmɨ a,
zɨ́ kára née ómoné. 17 Zɨ́ mɨmbé'de Satána ésį́ tátá roné
ro kára née nda 'dá'dá. Zɨ́a nda ídíne go kpá ezeokó
ngíti géyị owṵ́ ga bɨ 'bɨ kára née ní gɨ zɨ́a nɨyí née go
mbá 'yị úwú kúrú Lomo zɨ́ye ndịsịyé méngị ledre ga bɨ
Yésụ 'dodo zɨ́ye ní. 18 Zɨ́ Satána née ndéré tóroné kó'dṵ́
ngbuṛu née ndịsị óndó bi.

Bangá sinyí e gbre

13 Zɨ́ma lúrú lárá bangá sinyí káa zɨ́ bangá iní ní kɨ́
ólṵ́ógụ gɨ sɨmɨ mɨkavu.
Doa 'dényé ịnyị doa gbre (7) kɨ́ ngịríne sokó (10). Zɨ́
tagíya e ídíye do ngịríga ga bɨ sokó (10) née mbá.
Ekéotonɨ́ kese ga bɨ ndịsị úku Lomo kɨ́e ní ro doa ga bɨ
ịnyị doa gbre (7) née mbá. 2 Bangá sinyí née, tífí a nɨ
káa zɨ́ tífí kérį́ ní, sókó sịndíga 'bɨ eyé nda mbá mɨng-
burokoyé káa zɨ́ 'bɨ ngíti bangá sinyí bɨ kɨ́ ịrịné bíya ní,
zɨ́ taraa ídíne káa zɨ́ tara kemị ní. Zɨ́ lárá kámá née i'bí
roko'bụ bɨ nɨ kɨ́e káa do ngére ní zɨ́a gɨ ro zɨ́a ndịsịné
méngị lárá ledre e kɨ́e. 3 Ngúru do lárá kámá née nɨ kɨ́
mongṵ́ mbiṛi roné. Zɨ́ tara 'yịma'dí e do sogo káṇgá ị-
dríye mbá mɨị́drį́ kɨ́ lúrú mbiṛi née. Gɨ zɨ́ kéyị née zɨ́ 'yị e
do sogo káṇgá mbá ṇgúṇgu ledre bangá sinyí née.
4 'Yịma'dí e ndịsịnɨ́ óto úndru lárá kámá née gɨ zɨ́a bɨ
i'bí roko'bụ zɨ́ bangá sinyí née ní ní. Zɨ́ye ndịsịyé óto
úndru bangá sinyí née kɨ́dí, “Ambi nɨ káa zɨ́a ne? Ambi
nɨ útúásá méngị okó kɨ́e ne?”
5 Lomo otoomo aka sịndį́ kadra ne zɨ́ bangá sinyí née
ndịsị úku née kɨ́ bɨsinyí kese e kpá kɨ́ ndịsị 'dódo
roko'bụné kɨ́ éfé e cį́ gbre doa gbre. 6 Nɨ ndịsị úku Lo-
mo kɨ́ úku sínyi ledre gɨ do bi ere kɨ́ 'yị ga bɨ komo ere
íri ní mbá. 7 Otoomonɨ́ aka wo zɨ́a ndịsịné ịcį́ okó ro 'yị
ga bɨ ṇguṇgunɨ́ ledre Lomo go ní gɨ ro zɨ́a rómo ko-

† *Kámá: Ndịsịnɨ́ kpa ndólo a daragóna, ịrịa Satána ngére 'bɨ bɨcayi lomo e.*

moyé. Lomo i'bí aka kpá roko'bụ go zɨa gɨ ro zɨa aka ídíne káa zɨ́ éyí bɨ nɨ go ngére do 'yịma'dí e do sogo káŋgá za mbá ní. 8 'Yị ga bɨ ndịsịnɨ́ óto úndru bangá sinyí née nɨyí ye yée ga bɨ ịrịyé ndaá mɨékéne kú gɨ do sịne sɨmɨ bṵkụ 'bɨ trịdrị bɨ za fí 'bɨ Owṵ́ kábịṛíkị bɨ kóo ufunɨ́ wo ní wá.

9 'Yị bɨ mbílí a uwú ledre bú ní ídí úwú ledre née.

10 Togṵ́ Lomo ŋguŋgu ne kɨ́dí idínɨ́ 'dí'bi 'yị yá,
nɨyí 'dí'bi wo.
Togṵ́ ŋguŋgu kɨ́dí idínɨ́ óŋgoónzó 'yị mɨóŋgoónzó yá,
nɨyí tɨ́ óŋgoónzó wo.

Ledre née 'dodo kɨ́dí 'yị ga bɨ ŋguŋgunɨ́ ledre 'bɨ Lomo go ní idínɨ́ ndịsị ṵtụ sɨmɨyé zɨ́ye ndịsị tóroyé ngbúó.

Mɨlárá bangá olṵ́ogụ gɨ sɨmɨ káŋgá

11 Zɨ́ma kpá lúrúndíki ngíti mɨlárá bangá sinyí kɨ́ ólṵ́ógụné gɨ sɨmɨ káŋgá. Nɨ kɨ́ ngịríne e gbre káa zɨ́ ngịrí kábịṛíkị ní, zɨa ndịsị ódroné káa zɨ́ lárá kámá ní. 12 Bangá máa wo née ndịsị méngị moko kɨ́ roko'bụ 'bɨ bangá sinyí máa wo bɨ kɨ́ mongṵ́ mbịri ro doné ní. Ili ndịsị lóndo 'yị e gɨ ro zɨ́ye ŋgúŋgu mbá ledre 'bɨ bangá máa wo bɨ kɨ́ mbịri ro doné née. 13 Bangá máa wo bɨ olṵ́ogụ gɨ sɨmɨ gu née, nɨ kɨ́ roko'bụ 'bɨ méngị lárá ledre zɨ́ne, oto pho'dụ zɨa útúógụné gɨ komo ere zɨ́ tṵ́'dṵ́ 'yịma'dí e lúrú a mbá cṵ́ kɨ́ komoyé. 14 Gɨ zɨ́ roko'bụ ledre ga bɨ ndịsị méngị yée do bi kacɨ́ mɨzefị bangá sinyí née ní, zɨa lóndo tṵ́'dṵ́ 'yịma'dí e do sogo káŋgá. Oto 'yị e zɨ́ye yéme lɨ́lị mɨzefị bangá sinyí bɨ kɨ́ mongṵ́ mbịri ro doné ní, zɨ́ye ndịsịyé óto úndrua. 15 I'bínɨ́ roko'bụ zɨa gɨ ro zɨa óto lɨ́lị mɨzefị bangá sinyí bɨ 'yị e yemenɨ́ ní gɨ ro zɨ́ lɨ́liga máa née ídíye mbá trịdrị do ndịsịyé ódroyé mɨódro. Gɨ ro zɨ́ye úku ledre gɨ ro 'yị ga bɨ otonɨ́ úndru lɨ́lị máa ga gére née wá ní, idínɨ́ úfu yée 'dá'ba.

16 Zɨa kpá úku ledre kɨ́dí, 'yị e za mbá, yée ga bɨ kɨ́ ledreyé owóowó kɨ́ yée ga bɨ ledreyé owó wá, yée ga bɨ kɨ́ éyí e zɨ́ye kɨ́ yée ga bɨ 'yị lerí e ní, gbékpí 'yị e kɨ́ owṵ́kụlṵ́ e mbá, idínɨ́ éké lɨ́lị mɨzefị bangá sinyí née ro kágá sɨ́lɨ́ye 'bɨ anú togṵ́ sɨmɨ komoyé, 17 gɨ ro 'yị bɨ lɨ́lị née togṵ́ mbú éyí mɨólo do bi kacɨ́ lɨ́lị née ndaá mɨékéne roa wá ní, ndaá ndéré úgú éyí, togṵ́ úgúóyó éyí e wá.

18 Ekénɨ́ lɨ́lị mɨzefị bangá sinyí née kɨ́ námba. Mɨólo a nɨ míya ịnyị doa kéṛí kɨ́ cí ota doa ịnyị doa kéṛí doné (666). Ídí sómṵ́ sí ledre 'bɨ mɨólo ịrị bangá née bɨlámáne gɨ ro zɨ́yị ówo ledre gɨ sɨmɨ a, gɨ zɨa, mɨólo a née 'dodo ịrị 'yị.

Owṵ́ kábịṛíkị kɨ́ 'yị ené e

14 Zɨ́ma lúrúndíki Owṵ́ kábịṛíkị kɨ́ tóro do Landa Záyono kɨ́ 'yị ené e míya kɨ́é'do cí gbre doa eso álifu (144,000). 'Yị maáge nɨyí mbá kɨ́ ịrịa kpá kɨ́ ịrị 'Bụa mɨékéne sɨmɨ komoyé. 2 Zɨ́ma úwú kúrú 'yị kɨ́ ndịsị ngúndruné komo ere káa zɨ́ mongṵ́ vụrụ ní, kpá káa zɨ́ nzagba ndịsị émbé ne ní. Gboṛụ éyí bɨ máúwú ní nɨ káa zɨ́ 'yị ímí káŋgá e ndịsịnɨ́ tólo kófó ke'bị kɨ́ káŋgá ní. 3 Zɨ́ tṵ́'dṵ́ 'yị ga gére née ndịsịyé úku mɨkánda ke'bị kófó ịrị Lomo kó'dṵ́ kɨ́tị ngére kpá kó'dṵ́ éyí trịdrị ga bɨ eso nda kɨ́ mɨngburoko 'yị ga bɨ nɨyí mɨndịsịyé ore ní. 'Yị bɨ útúásá ówo ke'bị née ní ndaá dụṵ́ 'yị ga bɨ míya kɨ́é'do cí gbre doa eso álifu (144,000) omonɨ́ go do sogo káŋgá ní. 4 Née 'yị ga bɨ otoomonɨ́ royé kɨ́ sómṵ́ ledre eyé e mbá zɨ́ye ndịsịyé méngị dụṵ́ ledre ga bɨ Owṵ́ kábịṛíkị ili yée ní. Gɨ zɨa i'bí roné do úyuné gɨ royé 'dí'bióyó umbu bɨ kóo ayínɨ́ úyu a ye gɨ zɨ́ lúyú ledre eyé ní, nɨyí nda go zɨ́ Lomo kɨ́ Owṵ́ kábịṛíkị kɨ́ ledreyé owóowó. 5 Kémbí ṛanga owṵ́ogụ gɨ tarayé wá, nɨyí yí eyé go mbigí 'yị 'bɨ Lomo.

Maláyika e ota

6 Zɨ́ma lúrúndíki ngíti maláyika kɨ́ ínyị kɨ́ fúndúne komo ere. Nderé kɨ́ ótrṵ́ bɨlámá ledre bɨ za fí ní zɨ́ kúfú 'yịma'dí e kacɨ́ sí doyé kɨ́ tara eyé e mɨngúngúcua do sogo káŋgá za mbá. 7 Ndịsị ótrṵ́ a kɨ́dí, “Sée 'yịma'dí e za mbá, ídísé óto úndru Lomo zɨ́se ndịsịsé kófó ịrị a, gɨ zɨa sịndị́ kadra ené 'bɨ 'décị ngbanga ogụ go. Ídísé mu óto úndru Lomo zɨ́se ndịsịsé kófó ịrị a gɨ zɨa bɨ otoogụ ere kɨ́ do sogo káŋgá kɨ́ ngbuṛu e kɨ́ dokṵ́'dụ ngbuṛu e mbá ne ní.”

8 Zɨ́ gbre maláyika ógụné gɨ do kacɨ́ ezené née ndịsịné úku ledre kɨ́dí, “Mongṵ́ gara bɨ Babelóniya † ba ụkṵ́ go, ụkṵ́ go. Gɨ zɨa tṵ́'dṵ́ ṛíkí sí do 'yị e mbá 'di'binɨ́ nda yí eyé go bɨsinyí mɨméngị ledre ga bɨ sɨmɨ mongṵ́ gara máa née ní ní.”

9 Zɨ́ ota maláyika ógụné ndịsịné úku ledre kɨ́dí, “Togṵ́ 'yị e ŋguŋgunɨ́ ledre 'bɨ bangá sinyí née, zɨ́ye ndịsịyé óto úndru a, zɨ́ ịrịa ídíne mɨékéne sɨmɨ komoyé togṵ́ mbú ro sɨ́lɨ́ye yá, 10 Lomo nɨ 'dó'do yée kɨ́ 'do'dó 'bɨ odụ a ndaá ní, zɨ́ye ndúwúye kɨ́ngaya, zɨ́ye ndịsịyé náná do soyé gɨ zɨ́ mɨówo pho'dụ do komo Owṵ́ Kábịṛíkị kɨ́ maláyika e. 11 Cika pho'dụ bɨ gɨ doyé ní ụkṵ́ wá nɨ ídí fú lá gṵ́ndrụ. 'Yị ga bɨ ŋguŋgunɨ́ ledre 'bɨ bangá sinyí née, zɨ́ye ndịsịyé óto úndru a, zɨ́ ịrịa ídíne mɨékéne sɨmɨ komoyé togṵ́ mbú ro sɨ́lɨ́ye ní, 'do'dó eyé nɨ ídí kɨ́ ndụlụ kɨ́ kadra 'dowṵ́nɨ́ royé wá.”

12 Káa zɨ́ bɨ goó kenée ní, 'yị ga bɨ ŋguŋgunɨ́ ledre 'bɨ Lomo go, nɨyí go mbigí 'yị ené e ní, kacɨ́ kadra mbá, idínɨ́ ndịsị úwú kúrú Lomo zɨ́ye ndịsị tóroyé ngbúó tɨ́ káa do 'yị lódṵ́ kacɨ́ Yésụ.

13 Zɨ́ma úwú kúrú gɨ komo ere kɨ́dí, “Ídí éké ledre ba kɨ́dí tónóne cakaba ndéréne 'dá'dá 'yị ga bɨ umbu nɨ 'dí'bi yée kɨ́ lódṵ́ kacɨ́ Yésụ oyónɨ́ sogoyé zɨa mbá wá ní, Lomo nɨ í'bí úndru zɨ́ye.”

Zɨ́ 'Dówṵ́ Lomo úku ledre kɨ́dí, “Nɨ kenée ma'díi, nɨyí 'dówṵ́ royé gɨ zɨ́ kṵ́rṵ́ zɨ́ bɨlámá mɨméngị ledre eyé 'dí'biógụ rokinyi zɨ́ye.”

---

† *Babelóniya: Gɨ do kacɨ́ sịndị́ kadra 'bɨ Nówa, zɨ́ 'yị e ó'bó mongṵ́ 'díçí mbíwu 'dága sɨmɨ Babelóniya, tɨ́ lá zɨ́ Lomo gírágá báyi yée gɨ ro zɨ́ye ndịsị ódro tṵ́'dṵ́ ṛíkí tara e. Nda gɨ do kacɨ́ tṵ́'dṵ́ sɨmɨbi e, zɨ́ mongṵ́ ngére 'bɨ Babelóniya 'dí'bi Isɨréle e káa do owṵ́kụlṵ́ e sɨmɨ Babelóniya. Lurúnɨ́ nda kóo Babelóniya káa zɨ́ mongṵ́ gara bɨ ndịsị ịcí okó ro Lomo kɨ́ 'yị ené e ní. Ólo ledre gɨ roa sɨmɨ Dosí éyí e 10 kɨ́ Dániyele 1:1-2.*

Nduwú ro 'yị lúyú ledre e

14 Nda gɨ ore, zɨma lúrúndíki bɨkenyí bụ̀rụ̀ngụ́ kɨ́ 'yị
doné “káa zɨ́ owụ́ 'bɨ 'yịma'dí ní.” † 14 Nɨ kenée kɨ́ tagíya gɨ
sɨmɨ dábu doné, kɨ́ bɨkafa maku do sịlịne. 15 Zɨ́ ngíti
maláyika ólụ́ógụné gɨ 'Díçí 'bɨ Lomo ótrụ́ ledre zɨ́a kɨ́dí,
“Sịndí kadra ogụ go gɨ ro zɨ́yị 'déçị ngbanga 'yị e kɨ́
maku eyí née káa zɨ́ sịndí kadra ogụ ne zɨ́ mịngí yáká
tónóne óṇgo kére gɨ yáká ní.” 16 Tɨ́ ma'díi, zɨ́a tónóne
óṇgo kére ga bɨ 'bɨ do sogo káṇgá ní mbá 'dá'ba.
17 Zɨ́ ngíti maláyika kpá ólụ́ógụné gɨ 'Díçí 'bɨ Lomo ko-
mo ere kpá kɨ́ 'bɨ ené bɨkafa maku do sịlịne. 18 Nda gɨ
ore, zɨ́ maláyika máa wo bɨ ndịsị lúrú bi kacɨ́ pho'dụ
kɨ́'dí bɨ ndịsịnɨ́ 'dáná mbayi 'bɨ Lomo ní ólụ́ógụné ótrụ́
ledre zɨ́ maláyika bɨ kɨ́ bɨkafa maku do sịlịne ní kɨ́dí,
“Ndéré mu zɨ́yị líkpí mɨáná kọ́rọ́ ga bɨ yáká kọ́rọ́ íri née
mbá 'dá'ba gɨ zɨ́a sịndí kadra 'bɨ líkpí yée ogụ go.” 19 Zɨ́
maláyika née tɨ́ ịnyị ndéréne do sogo káṇgá, zɨ́a líkpí
mɨáná kọ́rọ́ ga bɨ yáká kọ́rọ́ íri née mbá do léfe yée
sɨmɨ tóvị́ do útru yée gɨ ro 'dódo mɨmbé'dekesí 'bɨ Lo-
mo. 20 Zɨ́ maláyika née ịnyịyé kɨ́ lafúne e ụ́nzụ mɨáná
kọ́rọ́ ga gére née mbá ólụ́ógụ kɨ́ye gɨ sɨmɨ yana gara
'dí sogo do ndịsịyé útru kánya yée. Zɨ́ sámayé ndịsị
kúkúne bi kpúya káa zɨ́ mongụ́ ngbuṛu bɨ olụ́ mɨólụ́ ní.

Maláyika bɨ kɨ́ odụ nduwú ní

15 Zɨma kpá lúrú ngíti lárá ledre komo ere. Maláyi-
ka e ịnyị doa gbre kɨ́ ṛịkị́ 'do'dó e ịnyị doa gbre
kpá gɨ ro 'dó'do 'yị e kɨ́e. Togụ́ wo née mengịnɨ́ royé go
yá, zɨ́ mɨmbé'de Lomo nda ịdrịne.
2 Málúrú éyí kɨ́ ṛịrí káa zɨ́ do mɨkavu kɨ́ mɨndící pho'dụ
ní gɨ gbála. 'Yị ga bɨ mɨtóroyé kó'dụ́ mɨkavu née íri, nɨyí
'yị ga bɨ romonɨ́ komo bangá sinyí née kɨ́ lịlịa nda kɨ́
námba bɨ ndịsị 'dódo ịrị bangá sinyí née ní ní. Nɨyí
kenée kɨ́ kụ'dụ́ bɨ Lomo i'bí zɨye ní do sịlíye. 3 Ndịsịnɨ́
úku ke'bị ga bɨ kóo Mụ́sa 'yị 'bɨ moko 'bɨ Lomo ndịsị
kóo úku yée 'desí, kpá kɨ́ kófó ịrị Owụ́ kábịṛịkị kɨ́dí,
“Ngére Lomo, áyí 'yị roko'bụ,
ndịsị méngị mbá mɨnbguroko ledre e.
Kacɨ́ kadra mbá, ndịsị méngị ledre ga bɨ utúasánɨ́
mɨútúásá ní, gɨ zɨ́a áyí yí eyí 'yị méngị ma'díi, gɨ zɨ́ kéyị
née,
áyí Ngére 'bɨ kúfú 'yịma'dí e mbá.
4 Ngére Lomo, ambi utúasá ndịsị óto úndruyí,
kɨ́ ndịsị kófó ịrịyí wá ní ne?
Áyí dụ́ụ́ yí 'yị bɨ lúyú ledre ndaá roa wá ní.
Zée 'yịma'dí e do sogo káṇgá za mbá,
azé ndịsị kófó ịrịyí
gɨ zɨ́a owozé go kɨ́dí ndịsị méngị dụ́ụ́ bɨlámá ledre e.”
5 Gɨ do kacɨ́ a née, zɨma kpá lúrúndíki ngíti ledre kpí
komo ere. Née kụ́tụ́ bɨ yemenɨ́ káa do lílị 'Díçí 'bɨ Lomo
ní, likpínɨ́ mbotụ a go fúó. 6 Zɨma lúrúndíki maláyika e
ịnyị doa gbre yemenɨ́ yée gɨ ro 'dí'biógụ 'do'dó do 'yị-
ma'dí e do sogo káṇgá kɨ́ ólụ́ógụ gɨ do mbotụ bɨ likpínɨ́
née gɨrí. Esịnɨ́ royé mbá bɨkenyí bongó, zɨye ódó royé
ká'dá bɨ yemenɨ́ gɨ sɨmɨ dábu ní. 7 Zɨ́ ngúru éyí trịdrị ga
bɨ eso ní, 'dí'bi kó'do e ga bɨ gɨ sɨmɨ dábu ịnyị doa gbre
(7) mbá kɨ́ 'do'dó e sɨmɨyé ní í'bí yée zɨ́ maláyika ga bɨ
ịnyị doa gbre (7) née. Ga gére née bɨsinyí ledre ga bɨ
Lomo bɨ nɨ trịdrị za fí ili 'dó'do 'yịma'dí e kɨ́e ní. 8 Zɨ́ cika
mongụ́ roko'bụ 'bɨ Lomo ídíne 'díçí íri kụ̀ụ̀. 'Yị utúasá
ndéré ólụ́ne íri wá, 'búó togụ́ maláyika ga bɨ ịnyị doa
gbre née mengịonzónɨ́ moko eyé go.

Kó'do 'do'dó e ịnyị doa gbre

16 Gɨ do kacɨ́ ledre née ní, zɨma úwú kúrú 'yị kɨ́ úku
ledre gɨ 'Díçí 'bɨ Lomo gɨrí zɨ́ maláyika ga bɨ ịnyị
doa gbre (7) née kɨ́dí, “Ndérésé mu léfe 'do'dó ga gére
née do 'yịma'dí e do sogo káṇgá.”
2 Zɨ́ mɨzefị maláyika ínyịné ndéréne léfe 'bɨ ené
'do'dó do sogo káṇgá. Zɨ́ éyí ko'bo e ndịsị óto royé ro
'yị ga bɨ lịlínɨ́ líli bangá sinyí royé zɨye ndịsị óto úndrua
ní.
3 Zɨ́ ngíti a ndéréne léfe 'bɨ ené sɨmɨ mɨkavu. Zɨ́ komo
iní óyóló'bó roné káa zɨ́ sáma umbu 'yị ní, zɨ́ éyí trịdrị
ga bɨ sɨmɨ iní máa née úyuyé mbá.
4 Zɨ́ otayé (3) ndéré léfe 'bɨ ené sɨmɨ ngbuṛu e kɨ́
dokụ́'dụ ngbuṛu e mbá. Zɨ́ komo iní ga gére née
óyóló'bó royé kpá mbá káa zɨ́ sáma ní. 5 Zɨ́ maláyika bɨ
kɨ́ roko'bụ 'bɨ do iní ní úku ledre kɨ́dí,
“Áyí yí eyí kóo kú bo,
áyí ídí fú lá bo.
Ndá 'bɨ eyí 'yị lúyú ledre wá.
Utúasá mɨútúásá zɨ́yị
kása 'do'dó ro 'yị e káa zɨ́ née.
6 Ufunɨ́ kóo tụ́'dụ́ 'yị eyí ga bɨ kóo ṇguṇgunɨ́ ledre eyí
ní kɨ́ nébị eyí e.
Méngị go bɨlámáne, zɨ́yị óyóló'bó iní káa do sáma
zɨ́ye ndịsịyé éwé a. Née ledre bɨ ilinɨ́ ní utúasá go kpịnị
kɨ́ye.”
7 Zɨma úwú kúrú 'yị gɨ sí mbayi 'bɨ Lomo gɨrí kɨ́dí,
“Ma'díi, Ngére Lomo, roko'bụyí ofụ go,
mɨ'déçị ngbanga eyí nɨ mɨútúásáne.”
8 Zɨ́ eso (4) maláyika née léfe 'bɨ ené komo kadra. Zɨ́
'yị e ndịsị áṛáye gɨ zɨ́a káa zɨ́ pho'dụ ní. 9 Zɨ́ 'yị e ndịsị
áṛáye gɨ zɨ́ pho'dụ kadra bɨsinyíne, ilinɨ́ eyé nda
oyólo'bó mɨmbé'deyé zɨye ṇgúṇgu ledre 'bɨ Lomo wá,
ilinɨ́ eyé zɨye mbófo Lomo wá. Ndịsịnɨ́ nda yí eyé úku
sínyi ledre kɨ́ mɨmbé'de késí zɨ́ Lomo bɨ nɨ kɨ́ roko'bụ 'bɨ
ụ́cụ́ómo 'do'dó née ní ní.
10 Zɨ́ ịnyị maláyika léfe 'bɨ ené mbá do kítị ngére 'bɨ
bangá sinyí, zɨ́ mɨtụlụrụ útúne sɨmɨ bi bɨ nɨ doa káa do
ngére ní mbá. Zɨ́ 'yị ené ndịsịyé náná do soyé gɨ zɨ́ éyí
mɨówo. 11 Gɨ zɨ́ bɨsinyí éyí mɨówo bɨ royé gɨ zɨ́ éyí ko'bo
ní, zɨye ndịsịyé úku bɨsinyí ledre gɨ do bi Lomo bɨ nɨ
Ngére 'bɨ komo ere ní. Zɨye kpá fú ndịsị eyé nda méngị
bɨsinyí ledre e.
12 Zɨ́ ịnyị doa kéṛí (6) maláyika léfe 'bɨ ené sɨmɨ
mongụ́ ngbuṛu bɨ kɨ́ ịrịné Efaráta ní, zɨ́ mongụ́ ngbuṛu
née ndụ́kúne gɨ ro yéme mɨsi'di zɨ́ ngére ga bɨ 'dí
gbére ní. 13 Zɨma lúrúndíki bɨcayi lomo e ota (3) káa zɨ́
mbó'dó e ní. Ngíti a olụ́ogụ 'bɨ ené gɨ ku mongụ́ kámá,
ngíti a olụ́ogụ 'bɨ ené gɨ ku bangá sinyí, zɨ́ ngíti a
ólụ́ógụ 'bɨ ené gɨ ku nébị bɨ 'yị ṛanga ní. 14 Bɨcayi lomo

† *14:14 Dániyele 7:13*

ga bɨ ota née nɨyí kɨ́ roko'bụyé gɨ ro méngị ledre ga bɨ kɨ́ roko'bụyé ní kɨ́e. Ịnyịnɨ́ ndéré zɨ́ ngére 'bɨ káṇgá e mɨngúngúcua yéme ledre kéye gɨ ro asikíri e gɨ ro zɨ́ye ídíye nzíyiyé ịcị́ okó sɨmɨ bɨ Lomo bɨ roko'bụa ofụ go ili go 'décị ngbanga ní.

15 "Mɨndá'baógụmá, nɨ líyị 'yị e mbá mɨlíyị. Yée ga bɨ nɨyí ndịsị kɨ́ komoyé kacɨ́ma ní, Lomo nɨ í'bí úndru zɨ́ye. Yée ga bɨ ndịsịnɨ́ yí eyé sɨkala ní, dukuwu nɨ méngị yée gbála káa zɨ́ éyị bɨ ndịsịnɨ́ ngíṛá do nyárá bi ní."

16 Zɨ́ye yóko ngére e mbá do bi bɨ ndịsịnɨ́ ndolo a kɨ́ tara Ébere e, Aramagédo ní.

17 Zɨ́ ịnyị doa gbre (7) maláyika léfe 'bɨ ené kụụ sɨmɨ síli 'dága. Zɨ́ kúrú 'yị ówụ́ne gɨ 'dịcị 'bɨ Lomo gɨrí kɨ́dí, "Utúasá go." 18 Zɨ́ zangba 'bɨ́lé'bené, zɨ́a ndịsị émbéne, zɨ́ bɨsinyí kị'dị káṇgá ídíne 'dá'dá a ndaá aka kenée kú wá. 19 Gɨ zɨ́ kị'dị káṇgá née ní, zɨ́ mongụ́ gara bɨ Babelóniya ní ndụ́rụ ífi sɨmɨné za 'dényé ota. Zɨ́ gara 'bɨ kúfú ngíti géyị 'yị e kpá ndụ́rụné. Ledre lúyú ledre bɨ 'yị 'bɨ Babelóniya lịgị Lomo wá, 'do'do yée bɨsinyíne gɨ zɨ́ sɨmɨkesí. 20 Zɨ́ mɨngburoko cúkú e kpá kɨ́ mɨngburoko landa e lélíye za mbá gɨ zɨ́ mongụ́ roko'bụ bɨ 'bɨ Lomo ní. 21 Zɨ́ mɨngburoko 'dófí e káa zɨ́ mɨsɨsɨlekpe tutú e owóowó kɨ́ngaya ní ndíṣɨyé útúkánya 'yɨma'dí e. Zɨ́ 'yị ga bɨ uyunɨ́ aka wá ní ndíṣɨyé úku sínyi ledre zɨ́ Lomo gɨ zɨ́ 'do'dó bɨ i'bíogụ doyé ní.

Kára kɨ́ bangá sinyí

17 Zɨ́ ngúru maláyika ga bɨ ịnyị doa gbre (7), wo bɨ lefe bɨsinyí éyị gɨ sɨmɨ kó'do ené ní ógụné úku ledre zɨ́ma kɨ́dí, "Ógụ mu zɨ́ma 'dódo 'do'dó bɨ Lomo ili 'dó'do kéṛé kára 'yị gámá kacɨ́ ya'dá e † bɨ ndịsị ndíṣị do tụ́'dụ́ iní e ní zɨ́yị. 2 Kára née ngére ga bɨ 'bɨ do sogo káṇgá ní ndịsịnɨ́ go mbá kɨ́e káa do kára. Mɨméngị ledre ené 'yị e ndịsịnɨ́ nda kóyó gɨ zɨ́a mɨkóyó."

3 Sɨmɨ roko'bụ 'bɨ 'Dówụ́ Lomo, zɨ́ maláyika bɨ gáa née 'dí'bi máa ndéré kɨ́ma gbála sɨmɨ súwú. Zɨ́ma lúrú kára née ekɨ́ ndịsị go gá do bɨkesí bangá sinyí. †† Bangá sinyí máa née nɨ kɨ́ doné 'dényé ịnyị doa gbre (7) kpá kɨ́ ngịríne e sokó (10). Ekénɨ́ kese bɨ ndíṣị úku Lomo kɨ́e ní go roa yeré. 4 Kára née esị roné bɨlámá bɨkesí bongó, do kpá íngí ngíti géyị éyị ga bɨ yemenɨ́ gɨ sɨmɨ dábu kɨ́ tutú ga bɨ ṛịríɲɨ́ mɨṛíṛí ní roné. Zɨ́a 'dí'bi kó'do bɨ yemenɨ́ gɨ sɨmɨ dábu ní do síḷíne. Kó'do máa née nɨ 'bé kɨ́ bɨsinyí ledre ga bɨ 'bɨ Satána ní, kpá kɨ́ 'bɨ kára máa née sɨmɨné. 5 Mɨéké ledre nɨ sɨmɨ komoa kɨ́dí,

BABELÓNỊYA BỊ MONGỤ́ GARA NÍ,
NỊ MBÁGÁ ṚỊKỊ́ BỊSINYÍ MỊMÉNGỊ
LEDRE E DO SOGO KÁṆGÁ.

6 Mááyí úku a máyá kára née ufu tụ́'dụ́ 'yị ga bɨ 'yị lódụ́ kacɨ́ Yésụ ní go, koyó nda gɨ zɨ́ sámayé go mɨkóyó.

Sɨmɨ bɨ málúrú wo ní, zɨ́ bi sínyíne romá gɨ zɨ́a gbála. 7 Zɨ́ maláyika née úku ledre zɨ́ma kɨ́dí, "Bi sinyí royí gɨ zɨ́ ledre 'bɨ kára née kenée gɨ ro 'dí? Mááyí 'dódo bɨsinyí mɨméngị ledre 'bɨ kára née, kpá kɨ́ 'bɨ bangá sinyí bɨ kɨ́ doné ịnyị doa gbre kɨ́ ngịríne sokó bɨ kára máa née ndịsị ndíṣị doa ní zɨ́yị. 8 Bangá sinyí née nɨ kóo trịdrị, bɨ ba ní, ndaá lolụ wá. Sịndí kadra nɨ go gbóo do úru wo gɨ sɨmɨ mongụ́ gu bɨ kóo 'dụtụnɨ́ wo sɨmɨ a ní do nda kpá úfu ándá wo zɨ́a úyuné bɨsinyí umbu. 'Yị ga bɨ ịrịyé ndaá mɨékéne sɨmɨ bụ́kụ 'bɨ trịdrị bɨ kóo nɨ goó mɨyémeómoné 'desí 'dá'dá do sogo káṇgá ba ndaá aka wá ní, tarayé nɨ ịdrí mbá mɨịdrí kɨ́ lúrú bangá sinyí née trịdrị.

9 "Ídí ówo'dí'bi ini ledre gɨ sɨmɨ ledre 'bɨ bangá sinyí née. Doa ga bɨ ịnyị doa gbre (7) née, 'dodo bi ekịekí ga bɨ ịnyị doa gbre bɨ kára née ndịsị doyé ní. 10 'Dodo ledre kpá gɨ ro ngére e ịnyị doa gbre (7). Yée ga bɨ ịnyị ní uyunɨ́ go mbá. Ịnyị doa kéṛíye (6) nɨ aka bo. Ngítíye bɨ kịé'do ní ogụ aka wá. Togụ́ ogụ go yá, nɨ ndíṣị lá ca, zɨ́a úyuné. 11 Bangá sinyí née nɨ kóo 'dá'dá ngére, bɨ ba ní ndaá aka lolụ ngére wá. Nɨ kóo ngúru ngére ga bɨ ịnyị doa gbre (7) ní. Nɨ ógụ ídíne káa zɨ́ ịnyị doa ota (8) ngére ní. Zɨ́ Lomo nda úfu wo geré 'dá'ba za fí sɨmɨ bɨ sịndí kadra ogụ go ní.

12 "Ngịrí ga bɨ lúrú yée sokó (10) née, née mɨngburoko ngére e sokó tonónɨ́ aka moko eyé wá. Nɨyí karanée tónó moko ndro kɨ́ bangá sinyí née, tɨ́ lá kacɨ́ye akpa kɨ́e wá. 13 Mɨméngị ledre eyé nɨ za mbá kịé'do, zɨ́ye ndíṣɨyé í'bí cóngóro kɨ́ roko'bụ bɨ zɨ́ye ní zɨ́ bangá bɨsinyí née. 14 Nɨyí ịcị́ okó ro Owụ́ kábịṛịkị, zɨ́a rómo komoyé gɨ zɨ́a nɨ Ngére 'bɨ ngére e za mbá. 'Yị lódụ́ kacɨ́ga nɨyí mɨgéléye gɨ zɨ́a bɨ i'bínɨ́ royé ndíṣị lódụ́ wo ní."

15 Maláyika née ya zɨ́ma ní, "Mongụ́ iní bɨ lúrú kára née ndịsị ndíṣị doa ní, née ṛíkí sí do 'yɨma'dí e kɨ́ tara eyé e mɨngúngúcua. 16 Bangá sinyí bɨ kɨ́ ngịríne sokó (10) née nɨ karanée ságó bɨsinyí kára née. Nɨyí karanée 'dódo wo zɨ́ye í'díógụ bongó ené gɨ roa do ótoómo wo woṛóne. Zɨ́ye ánu wo, zɨ́ye 'dí'bi ngítí a do úcụ a bu ku pho'dụ. 17 Lomo yeme ledre née kenée ne gɨ ro zɨ́ mɨngburoko ngére ga gére née óto sómụ́ ledre eyé kịé'do zɨ́ye í'bí roko'bụ bɨ zɨ́ye ní zɨ́ bangá sinyí née gɨ ro zɨ́a ídíne ngére 'búó togụ́ ledre bɨ Lomo uku ní mengị roné go. 18 Kára bɨ lúrú wo née, nɨ go káa zɨ́ mongụ́ gara bɨ ngére ené nɨ kɨ́ roko'bụné do lafúne ngére e do sogo káṇgá mbá ní."

Mɨútú gara Babelóniya

18 Gɨ do kacɨ́ ledre née ní, zɨ́ma lúrúndíki ngíti maláyika kɨ́ ógụ gɨ komo ere. Nɨ kɨ́ mongụ́ roko'bụné, zɨ́ bi óṇgóne do sogo káṇgá wé gɨ zɨ́ roko'bụa née. 2 Zɨ́a ótrụ́ ledre 'dága kɨ́dí,

"Utú go, mongụ́ gara Babelóniya utú go.
Nɨ nda go 'be 'bɨ ṛíkí dokéké e mbá,
solụ́ ku'dú e kpá kɨ́ ngíti géyị bɨcayi lomo e nɨyí ógụ óto 'be 'bɨ eyé nda sɨmɨ a ye.
3 Ṛíkí sí do 'yɨma'dí e mbá koyónɨ́ go mɨkóyó,
koyónɨ́ gɨ zɨ́ bɨsinyí mɨméngị ledre 'bɨ kára née.
Mɨngburoko ngére ga bɨ 'bɨ do sogo káṇgá ní 'di'binɨ́ go mbá bɨsinyí mɨméngị ledre ené,

† *Kéṛé kára 'yị gámá kacɨ́ ya'dá e: Ngíti géyị ndịsịnɨ́ kpá ndólo wo mongụ́ gara Babelóniya ngíti géyị kɨ́'dí bɨ nɨyí go ódro gɨ ro mongụ́ gara Babelóniya ní, ndịsịnɨ́ ódro née gɨ roa.* †† *Bɨkesí bangá sinyí: Bangá sinyí bɨ kɨ́ doné 'dényé ịnyị doa gbre kɨ́ ngịríne e sokó ba, nɨ mɨzefị bangá sinyí bɨ olụ́ogụ gɨ sɨmɨ mɨkavu ní. Lúrú 'Dódoógụ 13:1.*

gɨ zɨ́ bɨsinyí 'dódo ledre 'bɨ kára née, zɨ́ tụ́'dụ́ 'yị
úgúóyó éyí e ídíye kɨ́ tụ́'dụ́ éyí e zɨ́ye kɨ́ngaya.”
4 Zɨ́ma kpá úwú ngíti kúrú gɨ komo ere kɨ́dí,
“Sée 'yị amá e, ídísé ólụ́ógụ gɨ sɨmɨ Babelónɨya 'dá'ba,
káa bɨ ásé 'dí'bi bɨsinyí mɨméngị ledre ené,
do 'dó'do kótrụ sée ndro kéye ke.
5 Bɨsinyí mɨméngị ledre 'bɨ Babelónɨya nɨ go mɨówoné
gị komo ere,
Lomo owoyeme lúyú ledre ené e go bɨlámáne.
6 Ídísé méngịlúgu zɨ́a kpá ledre bɨ mengị zɨ́se ní,
zɨ́se 'dó'do wo bɨsinyíne káa zɨ́ bɨ 'do'do sée ní.
Idí ndúwú káa zɨ́ bɨ nduwu sée ní.
7 Ídísé 'dó'do wo zɨ́a ndísịné íni ini gɨ zɨ́ éyí mɨówo
útúásáne kpịnị kɨ́ mongụ́ rokinyi bɨ kóo nɨ sɨmɨ a ní.
Ndịsị ílí kɨ́ngaya zɨ́a ndísịné úku ledre kɨ́dí,
‘Mááyí yí amá káa zɨ́ me'be mongụ́ ngére ní, mándá
'bɨ amá 'yị lerí káa zɨ́ kára umbu wá,
éyí bɨ mááyí ndísị íni ini gɨ roa ní ndaá.’
8 Kadra kɨ́é'do ledre ga ba nɨyí ógụ zɨ́a,
umbu, ini kɨ́ 'bú nɨyí ógụ zɨ́a.
Nɨ árɔ́ónzó roné za mbá,
Ngére Lomo, 'yị roko'bụ nɨ 'décị ngbanga roa ne.
9 “Ngére ga bɨ 'bɨ do sogo káṇgá 'di'binɨ́ bɨsinyí
méngị ledre 'bɨ Babelónɨya zɨ́ye ídíye kɨ́ rokinyi gɨ roa
ní, sɨmɨ bɨ nɨyí lúrú cika pho'dụ gɨ doa gụ́ndrụ ní geré
zɨ́ye útúye ndísị íni wo. 10 Zɨ́ mongụ́ ngịrị útúne sɨmɨyé,
zɨ́ye ngásá tóroyé gbála ndísị ndísị ótrụ́ kása ini kɨ́
ledre kɨ́dí,
“ ‘Bɨ káa laká nduwú 'di, áko Babelónɨya,
áyí tɨ́ go ụ́kụ́ do komozé ba,
lá sɨmɨ owụ́ sịndí kadra cúku'dée ba ke.’
11 “Zɨ́ 'yị úgúóyó éyí e kpá ndísịyé íni ini gɨ zɨ́a 'yị úgú
éyí eyé e nɨyí go úyuónzó royé. 12 'Yị bɨ nɨ úgú éyí eyé
ga bɨ dábu e, mɨ́rí́rịrí késí e, tutú ga bɨ kɨ́ lámá royé ní,
bongó ga bɨ kɨ́ lámá royé ní, kágá ga bɨ kɨ́ ndonyoyé ní,
bɨlámá éyí ga bɨ yemenɨ́ yée gɨ sɨmɨ kágá kɨ́ so ki'di ní,
kpá kɨ́ bɨlámá éyí ga bɨ yemenɨ́ yée gɨ sɨmɨ késí e kɨ́
tutú e ní ndaá. 13 Gba sụ'bú mɨndonyo, kɨ́ kágá mɨn-
donyo e, kɨ́ kágá ụkụ́, le'yí e, sụ'bú e, tụdụ e, kére e,
ịtí e, kábịrí́kị e, usáni e, arabíya ga bɨ bangá ndịsịnɨ́ lála
yée ye ní, owụ́kụlụ́ e, kpá kɨ́ 'yị ga bɨ nɨyí bo ní 'yị úgú
ndaá.
14 “Zɨ́ 'yị úgúóyó éyí e ndísịyé íni ini kɨ́ mbụ́mbụ́dụ́
wáwá, wáwá, kɨ́ úku ledre kɨ́dí, ‘Sée 'yị 'bɨ Babelónɨya e,
née kenée laká lerí 'di. Mbágá éyí ga bɨ kóo zɨ́se ba
ndụkụ́nɨ́ gɨ zɨ́se go mbá, nda'baogụnɨ́ lolụ wá.’
15 “Zɨ́ 'yị ga bɨ ndịsịnɨ́ úgúóyó éyí ga gére née zɨ́ye
ndísị ndíki tụ́'dụ́ késí e ní ídíye kɨ́ ngịrị royé. Do ngásá
tóroyé gbála íni kása ini gɨ zɨ́ ngịrị ledre bɨ nɨ ndísị
méngị roné ní. 16 Zɨ́ye ndísịyé mbụ́mbụ́dụ́ wáwá wáwá
kɨ́ úku ledre kɨ́dí,
“ ‘Bɨ káa lerí 'di, Babelónɨya mongụ́ gara,
tụ́'dụ́ éyí ga bɨ kóo zɨ́yị kɨ́ ledreyé owóowó káa zɨ́
ledre dábu e, késí e,
kɨ́ tutú ga bɨ ṛịríní́ mɨ́rí́rí ní ndanɨ́ lolụ mbá wá.
17 Káa zɨ́ ledre izi ní, tụ́'dụ́ éyí ga bɨ kóo sɨmɨ Ba-
belónɨya ba ndụkụ́nɨ́ go mbá.’
“Zɨ́ 'yị lála kuṛúngba e, kpá kɨ́ 'yị máa yée ga bɨ
ndịsịnɨ́ gámá kɨ́ kuṛúngba maáge ní, kpá kɨ́ yée ga bɨ
ndịsịnɨ́ méngị moko sɨmɨ iní ní, ịnyịyé ngásá tóroyé
gbála ndísị lúrúkása bi íri. 18 Sɨmɨ bɨ lurúnɨ́ cika pho'dụ
gɨ do Babelónɨya gụ́ndrụ káa zɨ́ cika ṛịndí ní, zɨ́ye
ndísịyé mbụ́mbụ́dụ́ kɨ́ úku ledre kɨ́dí, ‘Ngíti mongụ́
gara bɨ zɨ́a rómoné gɨ do wo bɨ nɨ go árɔ́ónzó roné ba
ndaá.’ 19 Zɨ́ye ndísịyé íni ini kɨ́ mbụ́mbụ́dụ́ kɨ́ léfe káṇgá
kɨ́ mbụkụ sɨmɨ doyé, kɨ́ úku ledre kɨ́dí,
“ ‘Bɨ káa lerí 'di, Babelónɨya ụkụ́ go.
'Yị ga bɨ za mbá ndịsịnɨ́ gámá kacɨ́ komo ngbuṛu ní,
nɨyí kóo go mbá kɨ́ éyí e zɨ́ye gɨ zɨ́a.
Káa zɨ́ ledre izi ní, éyí ga gére née ụkụ́nɨ́ go mbá.
20 Sée 'yị 'bɨ komo ere e, ídísé ídí kɨ́ rokinyi.
'Yị ga bɨ 'bɨ Lomo ní, 'yịmɨkása e kɨ́ nébị e mbá, ídísé
ídí kɨ́ rokinyi,
Gɨ zɨ́a Lomo 'do'do Babelónɨya go gɨ zɨ́ bɨsinyí ledre
ga bɨ mengị sée kɨ́e ní.’ ”
21 Zɨ́ maláyika bɨ kɨ́ mongụ́ roko'bụné ní 'dí'bi mongụ́
tutú káa zɨ́ 'bɨ ụ́sụ éyí ní, ụ́cụ a bu sɨmɨ mongụ́ iní zɨ́a
úku ledre kɨ́dí,
“Kɨ́ mɨmbé'dekesí,
Lomo nɨ ụ́cụóyó mongụ́ gara ga bɨ Babelónɨya ní
kenée,
utúasá ndá'baógụ ídíne lolụ káa zɨ́ wo bɨ 'dá'dá ní
wá.
22 Do 'yị úku ke'bị e kɨ́ kụ'dụ́, kɨ́ káṇgá,
utúasánɨ́ lolụ úwú a íri wá.
'Yị 'bɨ moko 'bɨ 'yị úgúóyó éyí e,
utúasá lolụ ídí íri wá.
Utúasánɨ́ lolụ úwú gborụ tutú kɨ́ ụ́sụ éyí ówụ́ íri wá.
23 Bimɨóṇgó utúasá lolụ ídí íri wá.
Kúrú o'do kɨ́ mɨkánda me'bené
utúasá lolụ ówụ́ sɨmɨ gara née íri wá.
'Yị ga bɨ kóo ndịsịnɨ́ úgúóyó éyí e ore ní nɨyí kóo ye kɨ́
roko'bụyé.
Londonɨ́ ṛíkí sí do 'yịma'dí e go zɨ́ye 'dí'bióyó ko-
moyé gɨ ro Lomo.
24 'Yị ga bɨ 'bɨ Babelónɨya ní ndịsịnɨ́ kóo go úfu nébị e
kɨ́ 'yị ga bɨ 'bɨ Lomo ní
kpá kɨ́ ngíti géyị do sogo káṇgá.”

Mbófo éyí zɨ́ Lomo

19 Gɨ do kacɨ́ a née, zɨ́ma úwú kúrú tụ́'dụ́ 'yị e ko-
mo ere kɨ́ úku ledre kɨ́dí,
“Idízé mbófo Lomo.
Gɨ zɨ́a nɨ kɨ́ roko'bụ 'bɨ yómo 'yị e zɨ́ne. Roko'bụ gɨ ro
ledre e mbá nɨ zɨ́a.
2 Idízé mbófo wo gɨ zɨ́a ndịsị 'décịyéme ngbanga.
Gɨ zɨ́a nɨ bɨlámá ngére, owoofụ kacɨ́ 'décị ngbanga go.
'Decị ngbanga mongụ́ gara bɨ ndịsị sínyiónzó 'yị e ní
go.
Idízé mbófo wo gɨ zɨ́a 'do'do mongụ́ gara née go gɨ ro
'yị ené ga bɨ ufunɨ́ yée sɨmɨ a íri ní.”
3 Zɨ́ye kpá úku ándá ledre kɨ́dí,
“Idízé mbófo Lomo
gɨ zɨ́a cika bɨ gɨ sɨmɨ Babelónɨya ní ụkụ́ wá.”

4 Zɨ́ mɨngburoko 'yị ga bɨ cị́kẹ́rị́ a doa eso (24) kpá kɨ́ éyị́ trịdrị ga bɨ eso (4) ní mbá útúye do ngṵ́rṵ́ sịndíye bi óto úndru Lomo do kị́tị Ngére ené. Do ị́nyịyé mbá ṇgúṇgu a kɨ́dí,
"Idí kenée, Mbófo éyị́ zɨ́ Lomo."
5 Zɨ́ kúrú 'yị ówṵ́ne gɨ kó'dṵ́ kị́tị ngére gɨrí kɨ́dí,
"Ídísé í'bí mbófo éyị́ zɨ́ Lomo,
sée 'yị kasa ené e
ga bɨ ndị́sịsé óto úndru a ní,
mɨngburokoyé kɨ́ mɨnzéréye mbá."
6 Zɨ́ma úwú kúrú kɨ́ ngúndru káa zɨ́ kúrú tṵ́'dṵ́ 'yị e ní, kpá káa zɨ́ gboṛụ mongṵ́ vụrụ ní, nda kpá káa zɨ́ nzagba embéne ní kɨ́dí,
"Mbófo éyị́ zɨ́ Lomo.
Lomo bɨ kɨ́ mongṵ́ roko'bụné ní nɨ goó ne Ngére ezé.
7 Idízé ídí kɨ́ mongṵ́ rokinyi,
zɨ́ze ndị́sịzé óto úndrua.
Sịndí kadra 'bɨ ófṵ ro 'bɨ Owṵ́ Kábịṛí́kị nɨ go ógụ.
Me'bea † yeme roné go nzíyiné.
8 I'bínɨ́ bɨlámá mɨkánda bɨkenyí bongó go
zɨ́a ésị a roné."
Bɨkenyí bongó née ini ledre gɨ sɨmɨ a kɨ́dí bɨlámá mɨménginị ledre 'bɨ mbigí 'yị ga bɨ 'bɨ Lomo ní.
9 Zɨ́ maláyika úku ledre zɨ́ma kɨ́dí, "Ídí éké ledre ga gére née mɨéké, 'Lomo nɨ í'bí úndru zɨ́ 'yị ga bɨ ogụnɨ́ sɨmɨ ayímbi 'bɨ ófụ ro 'bɨ Owṵ́ Kábịṛí́kị ní.' " Zɨ́ maláyika née kpá úku ándá ledre kɨ́dí, "Ledre ga bɨ Lomo uku yée née nɨyí mbá ma'díi."
10 Zɨ́ma útúma bi óto úndrua. Zɨ́a úku ledre zɨ́ma kɨ́dí, "Ndá óto úndrumá wá, gɨ zɨ́a mándị́sị ménginị 'bɨ amá kpá moko zɨ́ Lomo, káa zɨ́yị kpá káa zɨ́ ngíti géyị lúnduzé e kɨ́ lémịzé e yée ga bɨ ndị́sịnɨ́ úku ledre Yésụ zɨ́ 'yị e ní. Ídí óto úndru Lomo gɨ zɨ́a 'yị bɨ ndị́sị úku ledre gɨ ro Yésụ zɨ́ 'yị e ní, nɨ kɨ́ 'Dówṵ́ Lomo sɨmɨné."

'Yị do bɨkenyí Usáni

11 Zɨ́ma lúrú ere likpí roné go fúó, bɨkenyí usáni, nɨ go tóro kó'dṵ́ma kenée. 'Yị bɨ ndị́sị doa ní ndolonɨ́ wo, Bɨlámá 'yị kpá 'Yị ménginị ma'díi. Nɨ 'yị 'déciị yéme ngbanga kpá 'yị ménginị yéme okó. 12 Kụrụ'bụ komoa ésị́ 'duo pho'dụ, zɨ́a ésị tagíya e ro doné, zɨ́ ịrị ídíne mɨékéótoné roa. 'Yị ówo'dí'bi ini ledre gɨ sɨmɨ ịrị máa née ndaá, owo yị́ ené dụ́ṷ ne. 13 Esị roné bongó bɨ pha'danɨ́ sɨmɨ sáma ní, ịrịa nɨ, "Kúrú Lomo." 14 Zɨ́ tṵ́'dṵ́ asikíri ga bɨ komo ere ní útúye do kacɨ́ a, esịnɨ́ royé kpá mbá bɨlámá bɨkenyí bongó, do ékíye kpá mbá do bɨkenyí usáni. 15 Odro bɨ olṵ́ogụ gɨ kua ní nɨ káa zɨ́ bɨkafu maku bɨ gɨ ro úfu ṛí́kí́ sị́ do 'yịma'dí e kɨe ní. "Nɨ ídí Ngére do ṛí́kí́ sị́ do 'yịma'dí e kɨ́ mongṵ́ roko'bụné káa zɨ́ késị́." †† Zɨ́a 'dódo sɨmɨkesị́ 'bɨ Ngére Lomo bɨ royé gɨ zɨ́ bɨsinyí mɨménginị ledre eyé ní zíye. Nɨ ndị́sị 'dítí kánya yée káa zɨ́ 'yị 'dití kanya mɨáná kọ́ṛọ́ ní. 16 Bongó bɨ esị roné ní, mɨéké ledre nɨ roa kɨ́dí,
"BA NGÉRE 'BɨI ngére e ZA MBÁ."

17 Zɨ́ma lúrú maláyika kɨ́ tóroné do kadra, zɨ́a ótrṵ́ ledre zɨ́ solṵ́ ga bɨ ndị́sịnɨ́ ị́nyị sɨmɨ síli ní kɨ́dí, "Ógụsé mu sɨmɨ mongṵ́ ayímbi bɨ Lomo yeme zɨ́se ní. 18 Ógụsé mu ánu umbu ngére e kɨ́ umbu manda 'bɨ asikíri e, umbu 'yị ga bɨ kɨ́ roko'bụ zɨ́ye ní, umbu usáni e kɨ́ 'yị ngásá kɨ́ye, umbu 'yị e mbá, yée ga bɨ kɨ́ ro doyé, kɨ́ owṵ́kụlṵ́ e mɨngburoko 'yị e kɨ́ mɨnzéréye e mbá."
19 Zɨ́ma lúrúndíki bangá sinyí kɨ́ ngíti géyị ngére ga bɨ 'bɨ do sogo káṇgá ní kɨ́ asikíri eyé e, yokonɨ́ royé go, nzíyiyé gɨ ro útú kɨ́ okó do 'yị bɨ do usáni ní kɨ́ asikíri ené e. 20 Do 'dí'bingéṛị bangá bɨsinyí kɨ́ nébị bɨ 'yị ṛanga ní. Née nébị bɨ ndị́sị ménginị mɨngburoko ledre e do bi kacɨ́ bangá sinyí née gɨ ro lóndo 'yị ga bɨ kɨ́ lí́lị́ bangá sinyí née royé ní zɨ́ye óto úndru lí́lị́ a. Ụcụnɨ́ yée go gbrengárá sɨmɨ mongṵ́ pho'dụ bɨ ngárá ị́lí́ kú wá ní. 21 Ufunɨ́ 'bɨ eyé ngíti géyị kɨ́ mongṵ́ maku bɨ ndị́sị ólṵ́ógụ gɨ ku 'yị bɨ do bɨkenyí usáni ní. Zɨ́ solṵ́ e ógụyé sụụ ndí́sị ánu umbu e gɨ bi.

Sɨmɨbi e álifu

20 Zɨ́ma lúrúndíki maláyika kɨ́ ógụné gɨ komo ere, nɨ kɨ́ mafutáa 'bɨ mbotụ mongṵ́ gu kpá kɨ́ mongṵ́ ká'dá késị́ do sị́lí́ne. 2 Zɨ́a 'dí'bingéṛị mongṵ́ kámá bɨ kpá Satána ní do ódó wo kɨ́ ká'dá késị́ née ngị́rị zɨ́a ndí́sịné kɨ́e roné kɨ́ sɨmɨbi e álifu. 3 Do ụ́cụ wo sɨmɨ mongṵ́ gu, do 'dṵ́tụ mbotụ gu née kacɨ́ a ngbṵ́rṵ́ káa bɨ nɨ fú ndí́sị lóndo 'yị e ke. 'Búó togṵ́ sɨmɨbi bɨ álifu (1,000) ní ụkṵ́ go, do nda líkpí mbotụ kacɨ́ a kɨ́ owṵ́ sí́lí́ cúku'dée.
4 Zɨ́ma lúrúndíki 'yị ga bɨ i'bínɨ́ roko'bụ zɨ́ye gɨ ro 'déciị ngbanga ní kɨ́ ndí́sị do kị́tị ngére. Zɨ́ma kpá lúrú 'yị ga bɨ kóo ufunɨ́ yée gɨ zɨ́a bɨ ndị́sịnɨ́ kóo úku ledre Yésụ kpá kɨ́ ledre 'bɨ Lomo ní. 'Yị ga gére née ilinɨ́ eyé kóo ṇgúṇgu ledre bangá sinyí née wá. Ilinɨ́ kóo kpá gbawá do éké ịrịa ro sí́lí́ye togṵ́ mbú sɨmɨ komoyé. Zɨ́ye ídíye trịdrị kɨ́ Kɨ́résịto Yésụ do bi kí́é'do 'déciịyéme ngbanga kɨ́ tṵ́'dṵ́ sɨmɨbi e éyị́ 'bɨ álifu kí́é'do (1,000). 5 Ngíti géyị 'yị e nɨyí aka ídí 'bɨ eyé fú sɨmɨ bi 'búó togṵ́ gɨ do kacɨ́ sɨmɨbi álifu kí́é'do (1,000) zɨ́ Lomo nda úru yée gɨ sɨmɨ umbu. Née aka lá mɨzefị úru 'yị e.
6 'Yị ga bɨ i'bínɨ́ úndru zɨ́ye nɨyí go mbigí ga bɨ 'bɨ Lomo ní, nɨyí yée 'yị ga bɨ urúnɨ́ go gɨ sɨmɨ mɨzefị úrú gɨ sɨmɨ umbu ní. Gbre umbu ndaá lolụ kɨ́ roko'bụ doyé wá, nɨyí nda yị́ eyé go 'yị 'dáná éyị́ 'bɨ Lomo kpá 'bɨ Kɨ́résịto, zɨ́ye ídíye kéye ngére e kɨ́ sɨmɨbi e álifu (1,000).

Kɨ́résịto kɨ́ 'yị ené e romonɨ́ komo Satána

7 Gɨ do kacɨ́ sɨmɨbi álifu (1,000), do líkpí Satána gɨ sɨmɨ sí́gịni, 8 zɨ́a tónó gámáne kɨ́ lóndo 'yị e do bi eyé e do sogo káṇgá, kɨ́ káṇgá ga bɨ ndoloɨ́ Gógo kɨ́ Magógo ní mbá gɨ ro zɨ́ye ídíye nzíyiyé gɨ ro ménginị okó. Nɨyí ídí káa zɨ́ sayi ní 'yị óloónzó yée ndaá. 9 Zɨ́ye ázayé do sogo káṇgá mbá ndéré 'díkí táya 'bɨ 'yị ga bɨ 'bɨ Lomo ní kpíkí, née gara bɨ kɨ́ 'búne do Lomo ní. Tɨ́ lá zɨ́ pho'dụ ógụné gɨ komo ere óngbóónzó yée za mbá. 10 Do ụ́cụ ngére 'bɨ bɨcayi lomo e bɨ londo 'yị ga gére née ku

† *Me'be Kɨ́résịto: Kára bɨ ona ba toro do bi kacɨ́ 'yị ga bɨ ṇguṇgunɨ́ ledre 'bɨ Yésụ go ní.* †† *19:15 Ke'bị 'bɨ Dawídi~e 2:9*

mongụ́ pho'dụ bɨ ngárá ịlɨ́ kú wá ní, kɨ́'dí bɨ ụcụnɨ́ bangá sinyí kɨ́ nébị ga bɨ 'yị ṛanga e íri ní. Zɨ́ye ndɨ́sị ndúwúye íri kɨ́ ndụlụ kɨ́ kadra e mbá za fí.

Lomo oto Satána kɨ́ tụ́'dụ́ sɨmɨbi e sɨmɨ sɨ́gịnị

11 Zɨ́ma lúrúndíki bɨkenyí usáni kɨ́ 'yị bɨ ekí ndịsị doa ní. Zɨ́ káṇgá kɨ́ ere ngásáóyó royé gɨ kó'dụ́a 'dá'ba, bi bɨ zɨ́ye ndéré ndɨ́sịyé doa ní ndaá. 12 Zɨ́ma lúrúndíki 'yị ga bɨ kóo uyunɨ́ go ní mɨngburokoyé kɨ́ mɨnzéréye mɨtóroyé kó'dụ́ kɨ́tị ngére née, likpínɨ́ bụ́kụ e go fúó, ngíti a 'bɨ ené bụ́kụ 'bɨ trịdrị. Do ndɨ́sị 'décị ngbanga 'yị ga bɨ uyunɨ́ ní kacɨ́ mɨméngị ledre eyé e sɨmɨ bɨ kóo nɨyí aka trịdrị ní káa zɨ́ bɨ nɨ mɨékéne sɨmɨ bụ́kụ ma'dáa ní. 13 Umbu ga bɨ kóo nɨyí sɨmɨ iní kɨ́ yée ga bɨ otonɨ́ yée mɨóto ní, zɨ́ye ólụ́ógụyé mbá do 'décị ngbangayé kacɨ́ mɨméngị ledre eyé e sɨmɨ bɨ kóo nɨyí aka trịdrị ní. 14 Nda gɨ ore do 'dí'bi umbu kɨ́ roko'bụ ené bɨ do 'yị e ní, do ụ́cụ yée sɨmɨ mongụ́ pho'dụ bɨ ịlɨ́ kú wá ní. Née go gbre umbu. 15 'Yị bɨ ịrịa ndaá mɨékéne sɨmɨ bụ́kụ 'bɨ trịdrị wá ní, nɨyí ụ́cụ wo komo mongụ́ pho'dụ bɨ ịlɨ́ kú wá ní.

Mɨkánda ere kɨ́ mɨkánda do sogo káṇgá

21 Zɨ́ma lúrúndíki mɨkánda ere kɨ́ mɨkánda do sogo káṇgá, yée ga bɨ 'dá'dá ní lelɨ́nɨ́ go mbá. Mɨngburoko ngbuṛu e lelɨ́nɨ́ go mbá. 2 Zɨ́ma lúrúndíki mbigí gara 'bɨ Lomo bɨ Yeṛụsaléma ní kɨ́ ógụné gɨ komo ere bi. Nɨ kɨ́ lámá roné kɨ́ngaya káa zɨ́ mɨkánda kára bɨ yeme roné gɨ zɨ́a o'do 'bɨ ené nɨ go ógụ kɨ́ lafa kacɨ́ a ní. 3 Zɨ́ma úwú kúrú 'yị gɨ do kɨ́tị ngére gɨrí kɨ́dí, “Lomo oto 'be 'bɨ ené go dongará 'yị ené e, nɨyí go ndɨ́sị kéye gɨ zɨ́a nɨyí 'yị ené e. Nɨ ídí Lomo eyé za fí. 4 Nɨ ndɨ́sị ó'dóóyó iní komo gɨ komoyé. Éyí bɨ kɨ́ ịrịné umbu, ini, éyí mɨówo ní ndanɨ́ lolụ wá gɨ zɨ́a mɨyéme ledre ga bɨ kóo 'dá'dá ní ndanɨ́ lolụ wá.”

5 Zɨ́ 'yị bɨ ndịsị do kɨ́tị ngére ní úku ledre kɨ́dí, “Mááyí go méngị éyí e za mbá mɨkándayé.” Zɨ́a úku ledre zɨ́ma kɨ́dí, “Ídí éké ledre ga bɨ úwú yée née mbá, gɨ zɨ́a nɨyí kɨ́ ledreyé owóowó kpá ma'díi ledre e.”

6 Zɨ́a kpá úku ngíti ledre kɨ́dí, “Utúasá go kenée, mengịnɨ́ royé go. Mááyí Álafa kpá Ómega, dosí éyí e kɨ́ odụ éyí e. 'Yị bɨ kɨ́ kodró roné ní mááyí í'bí iní mɨéwé zɨ́a, gɨ sɨmɨ 'dawú 'bɨ trịdrị bɨ za fí ní zɨ́a éwé a gbékpíe.

7 “'Yị ga bɨ nɨyí tóro ngbúó ní, mááyí í'bí úndru zɨ́ye, zɨ́ma ídíma Lomo eyé, zɨ́ye ídíye owú 'bɨ amá e.

8 “Tɨ́ lá 'yị ga bɨ toronɨ́ ngbúó wá kɨ́ yée ga bɨ ṇguṇgunɨ́ ledremá wá, 'yị óto úndru lomo ga bɨ yemenɨ́ yée kɨ́ sɨ́lɨ́ 'yị ní, 'yị úfu 'yị e, 'yị 'berị e, 'yị lóndó e, 'yị mála e, 'yị kágá e, kɨ́ 'yị ṛanga e, nɨyí ụ́cụ yée mbá sɨmɨ mongụ́ pho'dụ bɨ ngárá ịlɨ́ kú wá ní. Née go gbre umbu.”

9 Zɨ́ ngúru maláyika ga bɨ ịnyị doa gbre wo bɨ kɨ́ odụ kó'do 'do'dó e ịnyị doa gbre ní ógụné úku ledre zɨ́ma kɨ́dí, “Ógụ mu zɨ́ma 'dódo mɨkánda kára bɨ ilinɨ́ ófú a ba zɨ́yị. Née me'be Owú kábịṛíkị.” 10 Zɨ́a 'dí'bi máa sɨmɨ roko'bụ 'bɨ 'Dówú Lomo ndéré kɨ́ma do mongụ́ ngbángbá landa 'dága, zɨ́a 'dódo Mbigí gara bɨ Yeṛụsaléma ní kɨ́ ógụ gɨ zɨ́ Lomo gɨ komo ere bi. 11 Gara máa née ndɨ́sị ṛíṛí gɨ zɨ́ lámá roko'bụ 'bɨ Lomo bɨ roa ní mɨṛíṛí káa zɨ́ mɨṛíṛí owú tutú bɨ kɨ́ ledrené owóowó ní. 12 Gara bɨ o'bó'dikínɨ́ gbaá ro mongụ́ gara née mɨólóne 'dága kɨ́ mbotụné sokó doa gbre (12). Zɨ́ maláyika e kpá sokó doa gbre (12) ndɨ́sịyé do mbotụ máa ga gére née kɨ́ óndó bi. Do mbotụ ga gére née do ekéoto ịrị sɨ́ do Isɨréle ga bɨ sokó doa gbre (12) ní. 13 Mbotụ máa ga gére née, ifinɨ́ yée káa, ota (3) 'dí gbére, ota (3) 'dí gólụ, ota (3) 'dí do ngelị, ota (3) 'dí do anú. 14 Otonɨ́ dosí gara máa née do tutú e sokó doa gbre (12). Tutú máa ga gére née, nɨyí mbá kɨ́ ịrị 'yịmɨkása ga bɨ sokó do a gbre 'bɨ Owú Kábịṛíkị ní mɨékéye royé.

15 Maláyika bɨ ndịsị ódro zɨ́ma née, nɨ cú kɨ́ ngbángbá bɨ yemenɨ́ gɨ sɨmɨ dábu ní do sɨ́lɨ́ne gɨ ro ndɨ́rábɨ mongụ́ gara née, kɨ́ mbotụ a nda kɨ́ gara bɨ o'bó'dikínɨ́ kɨ́e ní. 16 Mɨákpa mongụ́ gara née kɨ́ mɨáya kɨ́ mɨóló gara bɨ o'bónɨ́ roa ní nɨyí mbá ndro, kilomíta álifu gbre doa míya eso (2,400). 17 Zɨ́a ndɨ́rábɨ mɨɨ́ndɨ́ gara née kɨ́ mɨóló a, káa zɨ́ 'yịma'dí ndɨrabɨ éyí née ní zɨ́a ndíki a kɨ́dí mɨɨ́ndɨ́ a kɨ́ mɨóló a nɨ mbá mítiri cɨ́ ota (60). 18 Éyí ga bɨ o'bónɨ́ gara née kɨ́e ní, ṛịṛínɨ́ mbá mɨṛíṛí káa zɨ́ éyí bɨ yemenɨ́ yée mbá gɨ sɨmɨ dábu togụ́ késí bɨ ndịsị ṛíṛí mɨṛíṛí kɨ́ngaya ní. 19 Tutú ga bɨ o'bónɨ́ gara née doyé ní, faránɨ́ yée mbá kɨ́ tosoyé mɨngúngúcua kpá mbá mɨṛíṛíye kɨ́ngaya. Mɨzefịyé ndolonɨ́ zásepa, gbreyé ndolonɨ́ safíra, otayé (3) ndolonɨ́ kalasedóni, esoyé (4) ndolonɨ́ emeraláda, 20 ịnyịyé (5) ndolonɨ́ saradonɨ́kị, ịnyị doa kéṛíye (6) ndolonɨ́ karaneliyána, ịnyị doa gbreyé (7) ndolonɨ́ kirisolíte, ịnyị doa otayé (8) ndolonɨ́ berịyále, ịnyị doa esoyé (9) ndolonɨ́ topáza, sokóye (10) ndolonɨ́ kɨrɨsoparéze, sokó doa kéṛíye (11) ndolonɨ́ zasínita, sokó doa gbreyé (12) ndolonɨ́ ametayiséte. 21 Mbotụ ga bɨ sokó doa gbre 'bɨ gara née o'bónɨ́ yée mbá kɨ́ lísá. Mɨsi'di ga bɨ sɨmɨ Yeṛụsaléma ní mbá o'bónɨ́ yée kɨ́ dábu, zɨ́a ndɨ́sị ṛíṛíne káa zɨ́ do mongụ́ iní gɨ gbála ní.

22 Málúrúndíki 'Díɔ́ 'bɨ Lomo ndaá sɨmɨ gara ore wá, gɨ zɨ́a Ngére Lomo bɨ roko'bụa ofụ go ní nɨyí go ye kɨ́ Owú kábịṛíkị 'Díɔ́ 'bɨ Lomo ma'dáa. 23 Sí ledre bɨ ili kadra togụ́ éfé gɨ ro zɨ́a ídíne sɨmɨ gara ore ní ndaá gɨ zɨ́a roko'bụ Lomo kɨ́ Owú kábịṛíkị ndịsịnɨ́ nda óṇgó bi ore goó ye. 24 Ṛíkí sí do 'yịma'dí e nɨyí ndɨ́sị gámá kacɨ́ bimɨóṇgó máa née, zɨ́ tụ́'dụ́ mɨngburoko ngére e ndɨ́sị ógụyé kɨ́ tụ́'dụ́ éyí ga bɨ zɨ́ye ní ore. 25 Kacɨ́ kadra mbá, mbotụ gara bɨ roa née nɨ fú lá fúó gɨ zɨ́a bɨ bimɨúlụ́ bɨ do 'dụ́tụ mbotụ gɨ zɨ́a ní ndaá. 26 Ṛíkí sí do 'yịma'dí e do sogo káṇgá mbá nɨyí ndɨ́sị ndéré kɨ́ tụ́'dụ́ éyí ga bɨ zɨ́ye ní sɨmɨ mongụ́ gara née íri. 27 Mɨsi'di ndaá zɨ́ bɨsinyí ledre ólụ́ne sɨmɨ gara née íri wá. 'Yị ga bɨ ndịsịnɨ́ méngị bɨsinyí ledre e kɨ́ 'yị ṛanga e utúasánɨ́ ólụ́ íri kpá wá. 'Yị ga bɨ nɨyí ólụ́ sɨmɨ gara née íri ní dụ́ụ́ yée ga bɨ ịrịyé nɨ go mɨékéne sɨmɨ bụ́kụ trịdrị 'bɨ Owú kábịṛíkị ní.

Ngbuṛu bɨ iní a ndịsị í'bí trịdrị zɨ́ 'yị e ní

22 Zɨ́ maláyika née 'dódo ngbuṛu bɨ iní a ndịsị í'bí trịdrị zɨ́ 'yị e ní zɨ́ma. Komo iní máa née nɨ 'duo drá ngbeé ngbeé káa. Ndịsị kúkúógụ gɨ sɨ́ kɨ́tị ngére 'bɨ Lomo kɨ́ Owú kábịṛíkị. 2 Iní máa née ndịsị kúkú kpụrụ

gɨ yana mongú mɨsi'di bɨ sɨmɨ gara ore ní. Zɨ́ kágá trịdrị ụ́tụyé dogboọ́ụ ngbuọ́u née gɨ 'dí keọ́ kpá gɨ 'dí keọ́. Ndịsịnɨ́ áná kí'dí sokó doa gbre sɨmɨ sɨmɨbi kɨ́é'do kacɨ́ sɨmɨbi e mbá. Mbílía nɨ kágá ndíyá zɨ́ 'yịma'dí e do sogo káṇgá mbá 3 'Yị ga bɨ 'bɨ gara née éyí bɨ kɨ́é'do bi nɨ sínyí ro Lomo gɨ zɨ́ye gɨ ro a ní ndaá. Lomo kɨ́ Owú kábịrɨ́kị ndịsịnɨ́ nda ndísị goó ye ore zɨ́ 'yị 'bɨ moko éné e ndísịyé óto úndru a. 4 Nɨyí ndísị lúrú Lomo za cú kɨ́ komoyé, zɨ́ ịrịa ídíne mɨékéne sɨmɨ komoyé mɨkékeṛ́a mbá. 5 Mɨtụlụ́ụ ndaá lolụ sɨmɨ gara née íri wá. Gɨ zɨ́ kéyị née, éyí bɨ zɨ́ye ídíye kɨ́ somú ledre gɨ ro ngíti bimɨóṇgó kpí gɨ roa ní ndaá. Ngére Lomo ndịsị nda óṇgó bi zɨ́ye goó ne. Zɨ́ye nda ídíye káa zɨ́ ngére e ní za fí.

6 Zɨ́ maláyika née úku ledre zɨ́ma kɨ́dí, “Ba zaá ma'díi ledre e, Ngére Lomo ndịsị kóo úkuí'bí ledre zɨ́ nébị e, úkutátá a, bɨ nda ba ní, kasa nda go maláyika ené ógụ úku ledre ga bɨ nɨyí méngị royé 'diya ní.”

Yésụ nɨ ndá'baógụ cakaba

7 Zɨ́ Yésụ Úku ledre kɨ́dí, “Lúrúsé aka, mááyí go ógụ cakaba. Lomo nɨ í'bí úndru zɨ́ 'yị ga bɨ nɨyí 'dí'bi ledre bɨ sɨmɨ búkụ ba kɨ́ 'búne ní.”

8 Máa, Yiwáni, máúwú ledre ga gére née, zɨ́ma lúrú yée za cú kɨ́ komomá. Sɨmɨ bɨ máúwú, zɨ́ma lúrú yée kpá za cú kɨ́ komomá ní, zɨ́ma útúma bi óto úndru maláyika bɨ 'dodo ledre ga gére née zɨ́ma ní. 9 Zɨ́a úku ledre zɨ́ma kɨ́dí, “Ndá óto úndrumá wá. Mándịsị méngị 'bɨ amá kpá moko káa zɨ́yị, kpá káa zɨ́ bɨ ngíti géyị lúnduyí ga bɨ nébị e kpá kɨ́ ngíti géyị 'yị ga bɨ 'di'binɨ́ ledre bɨ sɨmɨ búkụ ba kɨ́ 'búne ní. Ídí óto dụ́ú úndru Lomo.”

10 Zɨ́ maláyika née kpá úku ledre kɨ́dí, “Ledre ga bɨ éké yée née, ídí ólo yée zɨ́ 'yị e gɨ zɨ́a sịndí kadra bɨ zɨ́ye méngị royé sɨmɨ a ní nɨ go gbóo. 11 'Yị méngị bɨsinyí ledre e idí fú ndísị méngị bɨsinyí ledre e, 'yị lárá ídí fú ídí 'yị lárá, 'yị méngị bɨlámá ledre e idí fú ndísị méngị bɨlámá ledre e, mbigí 'yị 'bɨ Lomo idí fú ídí 'yị 'bɨ Lomo.”

12 Zɨ́ Yésụ kpá úku ngíti ledre kɨ́dí, “Mááyí go ógụ cakaba. Tákpásílị́ nɨ bo mááyí í'bí a zɨ́ 'yị kacɨ́ mɨméngị ledre ené.” 13 Mááyí Álafa kpá Ómega, Mɨzefị 'yị, kpá Odụ 'yị, Dosí éyí kpá Odụ éyí.

14 'Yị ga bɨ nɨyí lúgu bongó eyé † drá ní, Lomo nɨ í'bí úndru zɨ́ye. Nɨyí ndísị ánu mɨáná kágá 'bɨ trịdrị, zɨ́ye ndísị ólụ́ye sɨmɨ mongú gara kpụ́rụ́ gɨ tara mbotụ gara. 15 'Yị méngị bɨsinyí ledre e, 'yị lárá e, 'yị ga bɨ ndịsịnɨ́ só'do royé kɨ́ 'yị bɨ ofụ́nɨ́ royé kéye wá ní, 'yị mála e, 'yị úfu 'yị e, 'yị óto úndru lomo ga bɨ yemenɨ́ yée kɨ́ sílí 'yị ní, 'yị ṛanga e kpá kɨ́ ngíti géyị 'yị méngị bɨsinyí ledre e, nɨyí ídí 'bɨ eyé sága.

16 Zɨ́a kpá úku ngíti ledre kɨ́dí, “Máa Yésụ, mákása maláyika amá go gɨ ro zɨ́a ndéréne 'dódo ledre ga gére née zɨ́ 'yị amá e za mbá. Máa bulúndu ngére Dawídi, bɨ kpá kéṛ́kobị ní.”

17 Zɨ́ 'Dówú Lomo kɨ́ mɨkánda kára úku ledre kɨ́dí, “Ógụ mu.” 'Yị máa wo bɨ uwú ledre ba go ní idí úku ledre kɨ́dí, “Ógụ mu.” Yíị bɨ kɨ́ kodró royí ní ógụ mu, 'yị bɨ ili go ní ogụ mu ewé iní 'bɨ trịdrị bɨ za fí ní gbékpíne.

Odụ ledre gɨ zɨ́ Yiwáni

18 'Yị bɨ uwú ledre bɨ mɨékéne sɨmɨ búkụ ba go, zɨ́a 'dí'bi gbékpí ledre ésị a sɨmɨ a ní, Lomo nɨ í'bí yata 'dó'do bɨ ekénɨ́ ledre a sɨmɨ búkụ ba zɨ́a. 19 Kpá kenée, 'yị bɨ uwú ledre bɨ mɨékéne sɨmɨ búkụ ba go, zɨ́a 'dí'bióyó ngíti a gɨ sɨmɨ a ní, Lomo nɨ 'dí'bióyó tákpásílí bɨ trịdrị bɨ za fí ukunɨ́ ledre a sɨmɨ búkụ ba gɨ zɨ́a 'dá'ba. Do 'dí'bióyó wo gɨ sɨmɨ mongú gara bɨ ukunɨ́ ledre a sɨmɨ búkụ ba kpá 'dá'ba.

20 Zɨ́ wo bɨ ndịsị úku ledre née úku ledre kɨ́dí, “Mááyí go ógụ cakaba.” Máa, Yiwáni, zɨ́ma úku ledre máyá, “Ídí kenée, Ngére Yésụ ógụ mu.”

21 Ngére Yésụ idí méngị bɨlámá ledre zɨ́se gɨ do bɨ zɨ́se ndísịsé bɨlámáse. Idí kenée.

---

† *Luguní bongó eyé e: Utúasánɨ́ ólụ́ dụ́ụ́ ye sɨmɨ mongú gara gɨ zɨ́a luguní bongó eyé go kɨ́ sáma Yésụ bɨ otoomo lúyú ledre eyé e ní. Sámaa óto bongó eyé zɨ́a ídíne drá bɨkenyíne. Lúrú 'Dódoógụ 7:14.*